Broj 1. Pula, u petak dne 3. januarja 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za pretplatnju, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stružje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu.

Nastupili smo prvo četvrtgodište tekuće godine. Molimo učtivo za podmirbu predplate.

Tko nemisli više biti predplatnikom, neka list jednostavno vrati opazkom: „Neprima se više!"

Sve one pako, koji nam nepovrate prvi ili drugi broj, smatrati ćemo i nadalje predplatnici te se isti obvezuju podmiriti prije ili kašnje predplatu. Uprava.

Za slovenske škole u Trstu.

Zastupnik prof. Spinčić stavio je dne 10. decembra obširnu slovensku interpelaciju radi ustrojenja slovenskih pučkih škola u Trstu na ministra bogoštovlja i nastave. O predmetu govorio je vrlo obširno i temeljito na zadnjem sastanku političkoga družtva „Edinost" podpredsjednik toga družtva i odvjetnik g. dr. Gregorin. Zastupnik Spinčić uzeo je taj govor kao temelj svojoj interpelaciji.

Pošto bijaše već govora ob onom sastanku u našem listu i buduć je interpelacija vrlo obširna, priobćujemo iz nje samo zadnji dio, t. j. utemeljenje konačnih upita:

„Pošto se pitanje ustrojenja slovenskih pučkih škola u Trstu — kako je iz navedenoga razvidno — vuče punih 17 godina, naime od godine 1884. kadno je 1429 roditelja slovenskih iz grada Trsta ujedno sa političkim družtvom „Edinost" prvi put uložilo molbu na gradsko zastupstvo za ustrojenje slovenskih škola u Trstu za 700—800 djece, jer roditelji nisu odustali od svog odnosnog zahtjeva, već ga sve to više izliču, i jer se nije broj slovenske djece snizio, već dapačuo poskočio bar na 1000.

Pošto je gradsko zastupstvo tršćansko u svojoj sjednici od dne 10. decembra 1884 prešlo na dnevni red preko rečene molbe, i to baz svakog obrazloženja: pošto je isto gradsko zastupstvo glede ponovne molbe, podnešene god. 1892. ravno na c. kr. namjestničtvo te od ovog na izvještaj primljene, zaključio u svojoj sjednici dne 22. maja 1894., da ono neće nikada dozvoliti, da se u okružju grada ustroji škole slovenskim naukovnim jezikom, i da će se ono proti tim školom svimi sredstvi opirati čuvajuć sveta svoja nedodirna prava, kojih zaštita da mu je povjerena; iz pošto je isto gradsko zastupstvo u svojoj sjednici dne 14. aprila god. 1897 potvrdilo svoje odnosne zaključke, izjaviv, da neće nikada dozvoliti, da se u okružju grada Trsta ustanove i uzdržavaju na troškove grada škole naukovnim jezikom, koji nije talijanski.

Pošto je c. kr. namjestničtvo utok proti riešitbi prve molbe, uložen dne 6. jenara god. 1885. svojom odlukom od 5. julija 1887, dakle nakon dvih i pol godina, priznav doduše, da je u okružju grada Trsta potrebit broj slovenske djece, dužne polaziti školu, ali pozivajuć se na okolnost, da postaje u tršćanskoj okolici slovenske pučke škole, koje nisu odaljene 4 kilometra od grada, odbilo; pošto je isto c. kr. namjestničtvo utok proti riešitbi ponovne molbe sa istih tobožnjih razloga, radi kilometara, svojom odlukom od dne 1. julija 1894 god. odbilo, te se takodjer po treći put, nakon što je bio njegova odluka od c. kr. ministarstva bogoštovlja i nastave ukinut, izjavilo u istom smislu, pozvav se opet na kilometre te dodav tomu svojemu mudromu razlogu još mudriji nazor, da je pučki popis mjerilom za ustanovljenje narodnosti, dočično takodjer prava s njom spojenih.

Pošto je c. kr. ministarstvo bogoštovlja i nastave utok nanj upravljen proti odluci c. kr. namjestničtva od dne 5. julija god. 1887. s formalnoga tobož razloga odbilo; pošto je isto c. kr. ministarstvo utok proti odluci c. kr. namjestničtva od dne 1. julija godine 1894. u toliko uvažilo, da je uništilo tu odluku c. kr. namjestničtva te odredilo nove izvide, izraziv načelo, da se neima paziti jedino na kilometre, već takodjer na potrebu školske poduke; i pošto čeka proti trećoj odluci c. kr. namjestničtva od dne 7. junija god. 1899 podnešeni utok još i danas riešitbu.

Pošto su Slovenci u Austriji narod ravnopravan drugim narodom te je njihov jezik u Trstu običajnim, te imadu kao takovi na temelju pozitivnih ustanova zakona pravo zahtjevati, da se njihovu djecu podučaje u njihovom slovenskom jeziku.

Te konačno, pošto je naukovna uprava dužna brinuti se, da se zakoni, odnoseći se na školstvo napram svim narodom vrše.

Dozvoljavaju si podpisani postaviti na Njeg. Preuzvišenost gosp. ministra bogoštovlja i nastave sliedeća pitanja:

1. „Je li Vaša Preuzvišenost voljna bez dalnjega otezanja riešiti utok uložen na visoko c. kr. ministarstvo bogoštovlja i nastave dne 7. junija g. 1899 glede ustrojenja slov. pučkih škola u Trstu?"

2. „Je li voljna učiniti kraj nečastnoj činjenici, usljed koje se na tisuće i tisuće brojećim državljanom, koji vrše svoje državljanske dužnosti, uskraćuje kroz desetgodišća, uza sve temeljne državne i druge zakone i usprkos svim odnosnim molbam, poduka u njihovom jeziku, te poduzeti bezodvlačno potrebite korake, da se u Trstu ustanove slovenske pučke škole bilo to na troškove grada-pokrajine, u kojeg blagajne plaćaju gradjani zemljaci slovenske kao i oni talijanske narodnosti, za koje grad-pokrajina uzdržava talijanske pučke škole, bilo na troškove države — ako ista nema moći, da prisili tršćansko gradsko zastupstvo na vršenje njegovih dužnosti napram slovenskim gradjanom zemljakom — u koje blagajne plaćaju uprav tako državljani slovenske kao oni njemačke narodnosti, za koje država uzdržava njemačke pučke škole u Trstu?"

Beč, dne 10. decembra 1901.

Spinčić, Borčić, Vuković, dr. Žitnik, Žičkar, dr. Ploj, dr. Ferri, dr. Zaffron, dr. Hrüban, dr. Pantuček, dr. Heller, dr. Slama, Barwinski, Šupuk, Povše, Pfeifer, Plantan, Robić, Perić, Biankini, dr. Ferjančić, dr. Začek, dr. Gregorčić, Pogačnik, dr. Klaić, dr. Dyk, dr. Kramař, dr. Herold, Jaroš, Sokol, Svozil, dr. Gladyszowski, dr. Pražak, Holansky, Vychodil, Břenovsky, dr. Stojan, Vencajz, Gabršček, dr. Šusteršić, dr. Pacak, dr. Brzorad, Mastalka, Šramek, dr. Šileny, Pospišil, König, dr. Rybá, Karbus i Brdlik.

Na zaštitu zdravlja u Trstu.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

U Trstu izlazećem listu „Avanti" čita se pod naslovom „Njihovo poštenje — Špekulacije dra. Tedeschi-a" sliedeću viest:

„Njihovo poštenje. — Špekulacije dra. Tedeschi-a". Prava nesreća tišti svèta djela Camorre, odkad se je na tršćanskom nebu pojavila zvieznda „Avanti-a (Napried), da razsvietli i najskrovnije kuteve venecianskoždovskog*) uzvišenog družtva". Neprodje dan, a da nepadne koji svieži udarac na glavu oholih izdajica zemlje. I prividno neznatan dogodjaj služi kano sredstvo groznog bića.

Pazite čitatelji!

Dogodilo se je, da je bio imenovan zdravstvenim nadzornikom dr. Cerebrini na mjesto dra. Meeraus-a. Ta promjena prošla je neopažena. ali djavao je htio, da bijahu tim krugovi presvietlog čovjekoljuba dra. V. Tedeschi-a uništujuće smeteni.

Pred njekoliko dana pregledao je novi zdravstveni nadzornik zavod za proizvadjanje ciepila**) glasovitog židova, pa eno, on nije odkrio ništa manje nego prevaru. Eto odkrića.

Pošto je potreba kravljeg — ciepila mnogo veća, nego li je može ustav Tedeschi-a proizvadjati, to je odlični spasitelj čovječanstva, dr. Tedeschi, obuzet najplemenitijom težnjom za dobitkom, pretvorio valjčić***) od deset porcija u valjčić od pedeset porcija, primješav jednostavno nješto glicerine.

Kako je razvidno, to je ni manje ni niše, nego stari i dragocieni način krčmara, koji pretvore deset litara vina putem svetog krsta u pedeset litara. Nu u tom je tako velika razlika, kano kakva propast.

Dočim su u istinu krčmari mnogo puta krščenjem vina nehotični dobročinitelji čovječanstva, jer ublažuju otrov alkohola, nemože se to od njihovog sliedbenika Tedeschi-a kazati.

„U tamnom radu toga muža nazire se ogavno djelo židovskog liečnika, koji vara grozno iz požude za dobitkom mnogobrojne stvorove. Roditelji, koji se tresu radi zdravlja svoje djece, i koji se svakako drže zakonitih propisa, dadu djecu ciepitiu stalnoj nadi, da će ih tim proti groznoj bolesti od kozica zaštititi. Ovdje se pako vara roditelje na njihovoj djeci; — mjesto djelujućeg kravljeg ciepila, učiepi im se malo neškodljive glicerine.

Ali, kad bi kod nas nastala pošast od kozica, u kakvom bi se položaju proti njoj nalazila djeca, dječaci, djevojke i isti mladići Trsta?

Ovdje se nalazimo pred groznom prevarom, koja masti jednomu običnomu židovu trbuh, dočim se tim izpostavljaju tisuće nježnih stvorova a tim i čitavo pučanstvo kozicam i istoj smrti.

To je paklenska urota proti zdravlju čitave jedne zemlje, koja ima da zahvali s jedne strane odkriće nečuvene i sramotne prevare toga dra. Tedeschi-a vladinom činovniku, s druge strane mora pako bezodvlačno zahtjevati, da se ustav za proizvadjanje ciepila povjeri drugim rukam.

Ova grozota riešava nas, bar za danas, od toga, da iztaknemo pomanjkanja kod priprave kravljeg ciepila, i pomanjkanje čistoće, koja vlada u tom ustavu. Stoji pako činjenica, da svi liečnici Trsta, koji znadu za postupanje u židovskom ustavu za kravlje ciepilo, dobavljaju ciepilo iz Beča, jer se obično nakon ciepljenja sa Tedeschi-evim ciepilom pojavljuje nabreklina.

Napram toli infamnoj prevari, napram takvom cinizmu, kojim se je najcrnije izdajstvo na jednom narodu počičinilo, moramo mi nered i bezbrižnost namjestničtva javno pokarati, te zahtjevati, da preuzme vlada ustav za proizvadjanje ciepila u vlastitu upravu, a da se blagotvorni izum i nadalje nezlorabi na štetu pučanstva u tu svrhu, da se zasiti nizku požudu jednog židovskog varalice i krvopije, koji baca u blatu plemenito liečničko zvanje".

U toj viesti obtužuje se neki dr. Tedeschi, vlastnik ustava za proizvadjanje ciepila u Trstu, radi toga, što mješa u ciepilo mnogo glicerine i od deset porcija stvori ih pedeset.

Pošto bi tako, upravo infamno postupanje, grozne posliedice za čitava pokoljenja mogło imati, uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzviešnost gospodina ministra-predsjednika kano upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklona, dati ondje od rieči do rieči podanu viest najstrožije i bezpristano izpitati, krivce na odgovornost pozvati, te potrebite mjere poduzeti, a da bude ustav za proizvadjanje ciepila u Trstu u državnu upravu predana?

U Beču, dne 25. novembra 1901.

Spinčić, dr. Žitnik, Biankini, Žičkar, Pogačnik, dr. Šusteršič, dr. Ferri, Povše, dr. Stojan, Šupuk, dr. Gregorčić, Perić, Borčić, dr. Klaić, Pfeifer, dr. Ploj.

*) Venezian. — kolovodja židovsko-liberalne stranke. Op. prevod.

**) Tvar, kojom se kozice ciepe. Op. prevod.

***) Stakleni valjak, u kojem se nalazi ciepilo. Op. prevod.

DOPISI.

Eagle u sjev. Americi, dne 25. studena 1901. Čitateljem „Naše Sloge“ će biti dobro poznato, da se je pred godinu ustrojilo u ovom mjestu podpom. družtvo „Majke Božje s Trsata“ kao odsjek br. 143. „Narodne hrvatske zajednice“.

U početku je brojilo 20 članova, te je dobro napredovalo, tako da je septembra već brojilo 32 člana, sve, poglavito doseljenici iz Kastavštine, Velog i Malog Lošinja i nešto iz posestrine Dalmacije.

Ovdje blizu obstoji družtvo Dalmatinaca i nešto Lušinjana pod imenom „Slavensko primorsko družtvo u Sapris“. Ono nije prije pripadalo nikakovoj organizaciji već je bilo samo za sebe, je želilo stupiti u svezu „Narodne hrvatske zajednice“.

Znajuć to naš odsjek „Majke Božje s Trsata“, pozvao je to bratsko družtvo da se združi s našime odsjekom, našto oni pristaše uz uvjet, da ostane njihovo ime i nošnja. Naš odsjek nije htio promjeniti ime, zato se je sazvala izvanredna sjednica dne 27. oktobra t. g.

Na sjednici su se primili sliedeći zaključci:

Odsjek se ima zvati „Slavensko primorsko družtvo Majke Božje s Trsata“ broj 143. N. h. z.

Nošnja da bude koja slična onoj austrijske mornarice, nakićena hrvatskom krunom i trobojnicom.

Slavno primorsko družtvo posjeduje liepu amerikansku zastavu, koju kiti velika hrvatska vrbca, uz to se zaključilo na izvanrednoj sjednici, da se imade što prije dobaviti još velika hrvatska zastava, te je odlučeno potrošiti do 100 talira.

Družtvo broji 85 članova i svaki dan se novi prijavljuju.

Ciela „Narodna hrvatska zajednica“ broji okolo 12,000 članova.

Ovdje je naš hrvatski narod mnogo obljubljen od Amerikanaca a najviše je doprineslo tomu družtvo. Vele o nama, da moramo biti dobar narod kad smo vredni takovo družtvo uzdržavati.

Talijane ovdje nemogu da vide, jer i ovdje bi oni htjeli odmah postati gospodari. Amerikanci zovu talijane „Dego“ a to je najgora uvrieda što ju pozna amerikanski jezik.

Preporučam braći kada dodju u Ameriku, da stupe odmah u „Narodnu hrvatsku zajednicu“ ili u koje drugo drugo družtvo.

Jer u Ameriki nismo kod kuće da će nam majka i otac priskočiti u pomoć kada nas stigne bolest i nevolja, zato su družtva da brat — brata pomože.

Narodna hrvatska zajednica plaća članu, kada je bolestan, 5 talira na ćedan, ako član umre dobiju baštinici 600 talira, ako izgubi jedno oko dobiva 300 talira, izgubi li ruku ili nogu dobije 600 talira, umre mu li supruga dobije 300 talira.

Dakle braćo stupajte što više u naše družtvo. Istranin.

Iz Vabrige, pišu nam koncem decembra 1901. Moramo Vam se opet jednom potužiti g. uredniče, na naše oblasti svietovne i crkvene, koje nam krate dapomice naša narodna prava. Najviše nas peče, što se tjera iz crkve božje naš starinski jezik na škodu vjere i naše narodnosti.

Godine 1847. umro je naš posliednji župnik, koji je bio rodom iz Vabrige. Još imade ljudi medju nami koji se sjećaju da bijahu u našoj crkvi svi sveti obredi u hrv. jeziku, sve molitve, sve pjesme pod sv. misom pjevalo se domaćim jezikom.

Naši stariji dali su se nagovoriti po smrti, da se pridruže župi u Taru pod istimi uvjeti, koje su imali i sa svojim župnikom.

Izgubili smo svećenika i sva prava u crkvi, a doprinašati moramo kao u početku za župnika u Taru.

Na dan otvorenja naše škole, koju nam je otvorila naša velezaslužna „Družba sv. Cirila i Metoda“, pripravili se crkveni pjevači, da će pjevati pod sv. misom po starom običaju u našem materinskom jeziku, ali g. župe-upravitelj Fulin iz Tara odgovori im, da hrvatski nemogu u crkvi pjevati.

Poslije toga otvorila se „L e g i n a“ škola — i s tom 5—6 dana kasnije, te nam pripovieda da je isti gospodin tražio za Taru nieveća, koji bi u našoj crkvi mogli tom prigodom latinski se moli. I došla su dvoji Tarci i pjevali su latinski jer su naši nemogli latinski pjevati.

Na blagdan B. D. Marije nije opet našim dozvolio a tarski pjevači nisu htjeli više k nama, da pjevaju sv. misu.

Gosp. Fulin je nieke govorio hrvatskom dikao talijanski i to prvi put u tom jeziku.

Naš dobri i pobožni puk čudio se tomu, kako se svadjaju talijanske novotarije a ukida hrvatska starina. Gospoda talijanaši i latinci ljuto se varaju, ako misle, da će nas na taj način odnaroditi ili potalijaniti, kad nas nisu mogli do sada uza sav pritisak crkvenih i svietskih oblastih. Mi ćemo se protiviti talijanskim spletkam zubi i nokti jer hoćemo, da ostanemo vjerni našemu Bogu, našoj vjeri i našemu narodu.

Nemožemo propustiti ni ovu prigodu a da nezahvalimo iz dna duše našoj plemenitoj „D r u ž b i“, što nam je otvorila narodnu školu, i što nam je dobavila ovako vriedna i čestita učitelja. Od veselja skače nam srce kad slušamo našu djecicu, kako liepo napreduju u školi u školskih predmetih i u narodnom pjevanju. Bude li i nadalje tako krasno išlo napried u našoj školi, moći ćemo se koncem godine pohvaliti izvanrednim napredkom naše djecice.

G. učitelj brine se i izvan škole za naš duševni i tjelesni napredak. Već nas imade okolo 20 članova, koji se upisasmo, da će nas g. učitelj učiti udarati u tamburice, pak ćemo uz narodnu pjesmu i uz zvuk mile tamburice slaviti Boga i naše narodne dobrotvore.

Iz občine Barbana pišu nam 28. decembra 1901. Vraćamo se opet — Vašom dozvolom g. uredniče — na prošle zemaljske izbore, koji su bili kod nas vrlo zanimivi i poučni te iz kojih se možemo koječemu naučiti za budućnost.

Malo u kojoj občini bila je izborna agitacija tako živa i žestoka kao baš u našoj.

U nedjelju dne 17. novembra imali smo mi izborni sastanak usried Barbanštine, u selu Poljaki, u kući našega vriednoga kmeta Mihe Pausa. Tuj se sakupila liepa kita naših čestitih kmetova, koji se nisu dali prestrašiti od barbanskih krnjela. Svi prisutni biráči došli su na dan izbora glasovati za naše poštene predloženike — fiducijare. S druge strane dali za narodne muževe svi svoje glasove junački naši Šainci i lučanski glavaši. Čast i slava im! Prevarili su nas radi pohlepnosti za žerilom i pićem Glavanci — žalostna im majka. Izmedju njih opoštenio se je dični Mihličev svak, koji je čvrsto stojao medju poštenjaci.

Naši Pornjanci osvietlaše si poštena lica svi osim Tone Šepca-Garzine, koji voli uz krnjele nego uz braću svoju. Ovdje nam valja napose pohvaliti starca Bartola Gambina, koji vrši uvjek svoju narodnoroditeljsku dužnost, te je došao i ovaj put na biralište premda nosi na plećih 80 godina. Čast ti dični starče! Tim veća je sramota za benetačke benevrekare Melničke, koji su se prodali kano i oni bogati Puntarci, koji su poslie izbora obesili glavu kano i onaj, koga sude na vješala, jer ih je bilo sram, što su izdali svoj rod i svoju krv. Čudili smo se, što se je usudio i poslie izdaje Pave Balde doći u goste svomu vriednomu tastu barbi Ivi Buiću u Pavičine, komu je srce krvarilo od tuge čuvši, da mu je zet bio talijanski fiducijar. On je težko raztužio 80-godišnjeg starca, koji nebi prodao svoj glas za sve novce, koji su u Poreču.

Nesmijemo zaboraviti ni na dične naše Rakljance, koji se nisu dali smutiti od svoga golobradoga apoštola. Lipo njim je prodika hrvatski asesor C l e v a na sastanku obećivajuć na vode, puteve i škole, ali sve to bilo je kako šacati bob u zid. I pilo se je i jelo kod talijanskog fiducijara, ali su bili poročka pregnuća C l e v e i P r a d i c h, ali sta ćete vi im pak naš vaše nevjernje. Kad bi se asesor Cleva spustio onako lipo hrvatski progovoriti u istarskom saboru, nebi opazili i „t v r d a“ srca naših dičnih zastupnika, koji neće da vjeruju talijanskim č a k u l a m.

Konačno budi izrečena hvala čvrstim našim Kapelancem, koji su došli svi glasovati za naše muževe, premda su imali doma sajam. U njihovo selo nisu se usudili stupiti krnjelsko-talijanaški agitatori, jer bi bili pogošćeni kako je ono bio negdje pogošćen glasoviti Karleto Jork — nesretne uspomene.

I vriednim Vorihom čast, koji su došli svi složno glasovati izuzam Martina Pausa, koji voli tudjinca nego li brata.

Talijanski fiducijari bijahu ovoga puta sve sami benevrekari izvan popa Nicolicha, koji je došao medju nas iz Dalmacije na pomoć našim dušmanom.

Talijanaških agitatora bijaše okolo 40, koji su ljude gonili na biralište kao živinu na sajam, medju agitatori protivničkimi nalazio se je i Zorzo Grabar, dočim su čestita braća Pavao i Grgo Grabar uzradovali u grobu kosti svomu prevriednomu otcu i narodnomu mučeniku; slava njemu, a vama čestiti mu sinovi pošteno vam lice!

Pobjedili smo slavno u ovoj občini naše narodne protivnike, jer je puk upoznao one, koji bi mu htjeli oteti sladki materinski jezik i njegove narodne svetinje. Svaka čast našim sviestnim biračem, napose onim, koji su ga budili i učili govorom i „P i s m o m“.

* * *

U našem malom mjestu još se o izborima govori. Pred samimi izbori fiducijara bio ovdje zemaljski prisjednik ili asesor g. dr. Cleva. Kušao je sreću medju nami, ali bijaše loše sreće. Mi smo liepih rieči i talijanskih obećanja siti. Uvjek nam grade ceste i puteve, vode i škole kad se bližnju kakvi izbori, a poslie ni govora o tom više. On se pozivao i na cestu, koja se gradi preko Raše, ali mi znamo, da je graduju te ceste potaknuo i pomoć izprosio naš velezaslužni dr. Laginja u Beču. Samo djecu i ljudjake mogu slepiti i varati tim, da oni tobož sami grade onu cestu.

Na dan izbora bijaše naše mjestance već za rana na nogah; ne bijaše živo, sve razigrano. „Straža“ od sto naših muževa došla je napried a za njom prva četa i pričuva je čekala za slučaj.

* * *

Na zadnjoj sjednici občinskoga zastupstva bijaše zaključeno, da se imade voditi sve občinske poslove u jeziku ovdješnjeg pučanstva, dakle u našem sladkom hrvatskom jeziku. Na tom važnom zaključku kličemo sviestnim zastupnikom iskreni: Živili!

Povodom smrti našeg obljubljenog župana Ivana Brgića pjevalo se je mrtvačke pjesme u latinskom jeziku, premda se je to od pamtivieka sve pjevalo u hrvatskom jeziku. Radi toga bijahu svi prisutni vrlo uznemireni. Preporučamo onim, koji uvadjaju novotarije u crkvi, da paze jer poslovica kaže: tko sije vjetar, žanje oluju. Do vidova!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Službeni list bečke vlada priobćuje u broju od prošle subote, da je car potvrdio osnovu o privremenom proračunu do konca marča 1902. — Mladočeski prvaci imali su ovih dana u Pragu sjednicu, na kojoj je izviestio predstojnik češkoga kluba dr. Pacak o minulom zasjedanju carevinskoga vieća. Zatim je govornik protumačio postupanje čeških zastupnika u carevinskom vieću i konačno progovorio o položaju. Taj položaj reče, da nije ružičan ni zdvojan. U razpravi o tom pitanju sudjelovali su mnogobrojni govornici zemaljski zastupnici. — Zemaljski sabor Goričke, koji se je sastao dne 27. pr. mj., otvorio je c. kr. namjestnik grof Coudenhove. Saborski predsjednik dr. Pajer zahvali se na svojem imenovanju te spomenu uvaže 40-godišnje djelovanje u zemaljskom saboru. Zatim navede razne potrebe, koje tište zemlju i koje će imati da riješi zemaljski sabor. U popodnevnoj sjednici bavio se je sabor zemaljskim proračunom i pitanjem o podignuću ludnice. U sliedećoj sjednici uništila je većina izbor zastupnika Klaužara za izvanjske občine tolminskog kotara i izbor zastupnika dra. Treo za izvanjske občine sežanskoga kotara. Prvoga izbor uništila je radi obtužbe, koje da predstoje proti njemu radi raznih pronevjerenja, a drugoga, što nije imao aktivnog ni pasivnog izbornog prava. Na taj način izgubili su Slovenci Goričke za sada 2 zastupnička mjesta, i to jedno mjesto takozvani klerikalci a drugo liberalci. — U zemaljskom saboru kraljevine Češke, koji se je otvorio 28. pr. mj., pozdravio je zemaljski maršal knez Lobković zemaljsko zastupstvo, požali, što će se sada kratko saboravati, nu izrazi ujedno nadu, da će sabor biti sazvan kasnije na podulje zasjedanje. C. kr. namjestnik Coudenhove pozdravi zastupstvo najprije češki, pak njemački. — U štajerskom saboru obeća namjestnik grof Clary, da će biti njegova glavna briga, da budu činovnici vršili točno dužnosti i da bude uprava zemlje bezprikorna. — U moravskom saboru započela je odmah razprava o privremenom proračunu; većina proračunskoga odbora predloži, da se dozvoli zemaljskomu odboru privremeni proračun za jedan tečaj; češka manjina predložila je proračun samo za tri mjeseca. Češki zastupnici opravdaše svoj izstup iz nagodbenog odbora; medju razlogi nalazi se i taj, što su prvaci njemačke stranke radili otvoreno izvan sabora proti zahtjevom moravskih Čeha. — Galički zemaljski sabor otvorio je dne 28. pr. mj. običnim načinom namjestnik grof Pininski, koji je predstavio novoga zemaljskoga maršala grofa Potockoga. Ovaj pozdravi iza toga sabor, obeća strogu nepristranost u svojem postupanju napram svim strankam; nabroji razne osnove, kojimi će se sabor baviti; požali najnovije dogodjaje ter pozdravi napose Rusine i moli ih za podporu zemlji i za zbližanje sa Poljaci. Na koncu iztaknu potrebu sloge i sporazumljenja izmedju zemaljskih i državnih oblasti. Namjestnik Pininski spomenu u svojem govoru i poznate dogodjaje na sveučilištu u Lavovu, te izjavi, da vlast sveučilištnih oblastih mora ostati netaknuta. Pozdravljajuć rusinske zastupnike uvjeravao ih, da želi unaprediti slogu obiju narodnostih u zemlji. Medjusobnom suradnjivošću da će se izgladiti sve časovite nesuglasice.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da je u narodnoj skupštini pročitan dne 27. pr. mj. kraljevsko pismo, kojim se ovlašćuje ministra bogoštovlja i nastave, da podnese zakonsku osnovu glede preustrojenja biogradske visoke škole u sveučilište. — Iz Biograda javljaju, da je narodna skupština prihvatila predlog, kojim se sažaljuje, što dva častnika, koji bijahu prošle godine od ratnog suda kažnjeni, nebijahu takodjer lišeni svoje vojničke časti. Usljed prihvata gornjeg predloga dao je ministar rata Milković ostavku, koju je kralj takodjer primio. I tako imadu u Biogradu opet novu ministarsku krizu na dnevnom redu.

Bugarska. Ministarska kriza biti će tako riešena, da će ostati na vlasti većina sadašnjih ministara. Njekoliko ministarskih listnica odstupiti će se Stambulovcem. Narodno sobranje odklonilo je vladinu

osnovu o zajmu sa tri glasa većine. Drži se općenito, da će sobranje biti razpušteno. Proti vladi glasovala je većina Karavelovih privržnika.

Mjestne:

Silvestrovo u Čitaonici u Puli, izpalo je vrlo prijazno. Otvorena zabava razvila se najbolje, a od tamburaša najviše se dopale varijacije na brač-solo. Skladnomu pjevanju moglo se prigovoriti samo pomanjkanje dobroga tenora prvoga. Gospodična Matilde Hruza izkazala je i opet svoju riedku vještinu u Šenojinim „Kamenim svatovima“, koje je deklamirala tako točno i završeno, da je sve začarala. I mala Marica Laginjeva, krasnoslovila je na obće zadovoljstvo liepu pjesmicu izvan programa. U šaloigri „Evo tete Mlinarice“ istakle su se po običaju sestre Matilde i Nike Hruza, a vrlo su vješto igrale i dvie debutantice gđne. Bernečić i Lah. Gospodnetić i ⊕ želi su svećbce pohvale. Tombula an imirana. Nakon originalnoga ali van programnog odbitka polnoća prijateljska zabava i ples do zore.

Pokrajinske:

Tajno poslanstvo — na povratku. Tajno poslanstvo, koje je pošlo u Rim, da tamo spletkari proti našemu svećenstvu i za izključenje našega jezika iz crkava Istre i u obće Primorja — o čemu govorismo obširnije u br. 101. našega lista, vratilo se je jurve iz Rima. Neznamo što je tamo opravilo, jer o tomu šute talijanski listovi, nu valjda neima osobita uspjeha, jer su inače talijanski listovi vični objesiti na veliko zvono i najmanji svoj uspjeh. Bog bi dao, da bi se i o tomu poslanstvu moglo reći: Martin u Zagreb, Martin iz Zagreba!

* * *

Kad smo pri tomu javiti nam je, da se je mgr. Pesante, kanonik u Poreču, osjetio dirnut našim zadnjim člankom o spletkarskom poslanstvu u Rim, te nas zamolio, da javimo, kako on nije odustao od putovanja u Rim zadnji hip i na mig od zgora i da je cilj poslanstva bio, postignuti da se strogo budu obsluživale naredbe od g. 1898. i 1900. sv. ureda za obrede izdane iz ljubavi prama slavenskom pučanstvu, a ne na njegovu škodu.

Mgr. Pesante evo zadovoljivamo!

Njemačka škola u Opatiji. Iz bečkih listova doznali smo najprije, da bijaše ovih dana u Opatiji otvorena njemačka pučka škola, te da su otvorenju službeno prisustvovali načelnik i podnačelnik obćine Volosko-Opatija.

Znali smo odavna, da će njemačko školsko družtvo „Schulverein“ otvoriti u Opatiji privatnu njemačku školu za tamošnje naseljenike Niemce, i to se eto obistinilo. Držeći se načela ravnopravnosti i državnih temeljnih zakona moramo priznati i Niemcem pravo, da odgoje svoju djecu u materinskom njemačkom jeziku, i u koliko je rečena škola otvorena izključivo za njemačku djecu, nemože njoj biti prigovora. Nu čim bi se započela agitacija od strane Niemaca, da se u onu školu vabi i našu hrvatsku djecu, morali bismo proti tomu najodlučnije prosvjedovati. Jedan tršćanski list pozivlje nas, da opravdamo postupanje načelnika i podnačelnika obćine Volosko-Opatija, koji da su otvorenju njemačke pučke škole službeno prisustvovali. Mi neznamo, da li su rečena gospoda u obće prisustvovala otvorenju one škole a još manje znamo, jeli su prisustvovali službeno ili privatno.

Da pravo kažemo, nama bilo bi milije, da ih nebijaše pri otvorenju ni službeno ni privatno, ali ako bijahu tamo bilo ovako ili onako, mora da su imali vrlo važnih razloga, s kojimi će znati opravdati svoj korak pred onimi, kojim su odgovorni za svaki javni svoj čin.

Toliko tršćanskomu listu do znanja i neka znade, da nam je posve ravnodušno, da li se on s ovimi zadovoljava ili ne.

— **Iz Zrenja** pišu nam koncem decembra 1901. Govoreć o premještenju narodnih svećenika pred samim zemaljskimi izbori, kazali ste gosp. uredniče, da se je onim premještenjem našoj narodnoj stvari silno škodilo. I tomu je zaista tako, jer smo i mi Zrenjci to najbolje izkusili. Nami oduzaše baš pred izbori obljubljenoga župe-upravitelja veleč. g. Frana Kemra, komu smo se bili priučili, koga smo bili obljubili i koji je bio upoznao naš i naše stanje. On bi nam bio stalno dobrim primjerom prednjačio i kod izbora kao slobodan gradjanin te bi nam bio bez dvojbe na uslugu u svemu, što bismo ga bili zamolili. Ali nam ga premjestiše tršćanska talijanska gospoda — Bog im grihe prosti — baš u vrieme, kad smo ga najviše trebali.

Njega nam oteše protivnici našega naroda ne samo na škodu narodne stvari, već i na štetu mira i poredka u i izvan crkve. Dok je on bio medju nami, nisu se usudili krnjeli i "šurenjaci, ti vjerni sluge židova i laziliberalaca, praviti nemir i nered u crkvi i vani, jer ih je on znao umiriti i ukrotiti, a čim je on otišao, narastla su krila framasunskim hlapcem, koji nedaju mira poštenim i mirnim ljudem. Nekažemo tim, da ih neće moći ili znati umiriti i ukrotiti i sadašnji župe-upravitelj, koji je čestit svećenik u svakom pogledu, ali teže je započeti jedno djelo, nego li započeto svršiti. Našem bivšem župe-upravitelju veleč. g. Kemru šaljemo ovim putem srdačnu zahvalu za njegov trud, što ga je uložio ovdje za naše duševno i tjelesno dobro, te mu iskreno želimo, da bi ga svuda pratio blagoslov božji. I novomu gosp. župe-upravitelju V. Klinaru nazivljemo srdačnu dobrodošlicu, te mu želimo, da bi dugo medju nami boravio zdrav i zadovoljan, radeći na slavu božju i na korist našu duševnu i tjelesnu.

Razpušćeno obćinsko zastupstvo u Dekanih. Od tamo nam pišu, da su više oblasti razpustile obćinsko zastupstvo na temelju najnovijih dogodjaja u onoj obćini, i da očekuju imenovanje komesara, koji će odstraniti sadašnje neuredsnosti i provesti nove izbore.

Strah je vrag! Iz Kopra nam pišu, da su na dan izbora za gradove c. kr. oružnici u Kopru čuvali u stanu c. kr. zastupnika V. kurije šijor Felice Bennati-a. Kao c. kr. zastupniku V. kurije morao bi mu prijatelj staviti stalnu počastnu stražu c. kr. oružnika pred vrata!

Vladina podpora za živinogojstvo u Istri. Javili smo onomadne, da je doznačilo ministarstvo poljodjelstva 600 kruna za promicanje živinogojstva u sudbenom kotaru Podgrad. U tu svrhu držati će se tečajem ove zime predavanja o živinogojstvu u Materiji, Podgradu, na Munah i u Jelšanah.

Podgradska gospodarska zadruga stupila je u tu svrhu sa c. kr. živinarom u Voloskom, g. Cellom u dogovor, i on će držati spomenuta predavanja.

Pošto je pako ista gospodarska zadruga savjetovala, da bi se držala ovakva predavanja i u drugih mjestih onoga kotara, pridržalo si je ministarstvo pravo, da će dozvoliti i za buduću zimu svotu od 600 kruna za predavanja o živinogojstvu. Od te podpore, odnosno od tih predavanja očekujemo dobar uspjeh budu li naši gospodari uvažili dobru poduku i polag nje gojili životinje.

Nu živinogojstvo nemože valjano napriedovati, gdje neima valjane paše i gdje neima dostatno krme, a toga neima u izabilju u onom predielu naše Istre. Toga radi treba poboljšati tlo ili zemlju tim, da se ju očisti od kamenja i da se ju pognoji. U tu svrhu naručila je nedavno gospodarska zadruga u Podgradu jedan vagun umjetnoga gnoja ili 5000 kilgr. Tomaževe žlindre i 5000 kilgr. kajnita. Ovo gnojivo mogu od zadruge odkupiti zadrugari i drugi gospodari da si njim poboljšaju svoja zemljišća i pašišća. Sada je pravo vrieme za porabu toga gnojiva pa bi trebalo, da se tamošnji seljaci dadu čim prije na posao.

— **Mljekarska zadruga u Hrašlel** (obćina Podgrad). Od tamo nam pišu, da je mljekarska zadruga tamo jurve ustrojena. Dne 8. decembra bijaše ustanovna skupština zadrugara, koji izabraše sliedeće članove u upravu: predstojnik veleč. g. Ante Rogač, župnik-dekan; g. Ivan Kanto tajnik i g. Ante Fabjančić blagajnik. Molba za upis zadruge nalazi se jurve u pisarni trgovačko-pomorskog suda u Trstu.

Kao što imade svako novo poduzeće protivnika, koji mu proriču neuspjeh, tako imade i mljekarska zadruga u Hrušici crnogleda, koji su osvjedočeni, da neće imati uspjeha.

U upravu izabrani su viešti i požrtvovni muževi, koji neće propustiti nikakva sredstva i nijedne prigode, koja bi mogla promaknuti napredak zadruge.

U zadrugu upisao se je liep broj kuće gospodara, koji će ići upravi u svemu na ruku i koji će u interesu vlastitom i zadruge složno raditi sa upravom. — Da vam podamo novi dokaz koliko se naši usrećitelji u Poreču brinu za napredak narodnog gospodarstva i za blagostanje kmetskog stališa neka vam služi sliedeći primjer.

Čim su doznala gospoda članovi kulturnoga vieća u Poreču, da je naš velezaslužni g. dekan Rogač nakanio staviti predlog, da se ustroji mljekarska zadruga u ovom kotaru, odmah su zaključila, da će dati podporu od 600 kruna za ustanovne troškove takove zadruge. Kad no je pako nadošlo doba, da izvrše svoj zaključak, izgovarno se odbor kulturnog vieća, da je navedena podpora od 600 kruna odvisna od toga, da li će zemaljsko kulturno vieće dobiti od ministarstva štogod novca u tu svrhu. Porečki usrećitelji našega naroda obećaše — pak neodržaše rieči i tako smo prisiljeni uzdati se jedino u svoje sile, što nas u ostalom neplaši, jer smo odlučili poduzeti sve moguće koruke, da pomognemo sami našemu siromašnomu seljaku, kad mu neće da pomognu oni, koji mogu i koji bi morali.

Iz drugih krajeva.

Dragocien glagolski misal. Biskupski ordinarijat u Trstu čuvao je u svojem arhivu preko 30 godina dragocien glagolski misal, što je pripadao župi u Ričmanje (obćina Dolina) koje župljani pristupiše prošle godine medju Unijate, ili katolike sa staroslovenskim jezikom i obredom.

Ova knjiga je ne samo dragocjena, nego i vrlo riedka, jer se danas čuva još vrlo malo njezinih iztisaka; jednu takovu knjigu imade sveučilišna knjižnica u Zagrebu, a po jedan takav iztisak sabranjen je u dvorskih knjižnicah u Beču i u Petrogradu.

Taj misal tiskan je 30 godina nakon što bijaše u obće tiskana prva knjiga, te je to prva tiskana knjiga namienjena — Hrvatom i Slovencem. Ričmanjskomu iztisku manjka naslovni list, kako i onomu u Zagrebu, te počimlje sa koledarom. Iza toga počimlje misal sa riečmi: „Početije misala po zakonu rimskoga dvora“, te sliedi misa za prvu nedjelju adventa. U tom misalu manjka još jedino u sredini jedan list, gdje se nalaze predglasja; knjiga svršava sa riečmi: „Ljet Gospodnjih 1483 mjeseca prva dni 22. ti misli biše svršeni“.

Misal taj imade dakle **418** godina, te je dobro sačuvan. Tiskan je na malom folio-formatu u dva stupca izvanredno krasnimi glagolskimi slovi, i to crnimi i crvenimi.

Tko li je bio onaj veliki dobrotvor našega naroda, koji je knjigu pripravio za tisak, tko ju je naručio, i na čije troškove bijaše tiskana, toga nam nije na žalost ljetopisac zabilježio. Važno je svakako, što je prva nam Hrvatom i Slovencem namienjena knjiga bio baš misal pisan u narodnom jeziku.

U tom nalazimo najbolji dokaz, kako su znali naši predji cieniti vriednost narodne službe božje, pošto su se najprije pobrinuli za narodni misal, dočim smo mi — uzprkos tolikomu napredku — daleko za njimi zaostali. Od stare slave i narodnih svetinja ostaše nam samo uspomene i skromne mrvice, koje nam naši dobri prijatelji nastoje oteti. Taj misal imade za nas veliku cienu ne samo što je vrlo riedak, već i radi toga, što nam pruža nepobitan dokaz, da se je i u samoj tršćanskoj okolici — a za Slovence skoro stalno i u samom Trstu — obavljalo službu božju u staroslovenskom jeziku.

U tom nas podkriepljuje i činjenica, da se čuva u župnom arhivu u Dolini još dan danas više matičnih knjiga i vrbara, pisanih glagolicom, te da se je tamo u obće pisalo glagolicom sve do konca 17. stoljeća.

A danas? Danas u vieku slobode i napriedka hoće naši narodni protivnici — crkveni i svjetski, da protjeraju iz kuća božjih i posliednje ostanke naše nekadanje slave — našu jezikovnu svetinju — i to pod krinkom umišljenog crkvenog jedinstva. Bog im prostio!

Razni prinosi:

Bratovštćini hrvatskih ljudi u Istri podarili su kao „dobru ruku“: Sterk A. iz Rieke 20 kruna, dr. Čiković Ljudevit Volosko 10 kruna, Miro i Ernesta Jelušić Kastav 4 krune, Pajalić N. Berseč 4 kruna.

Za oprost od čestitanja uplatili su „Djačkom prip. družtvu u Pazinu“: Viktor Tomičić Volosko 16 kruna, Kalac Anton Buzet 10 kruna, Ragusin Ante Zamask 4 krune, Pajalić Niko Berseč 8 kruna. — Podružnici sv. Cirila i Metoda u Pazinu: Ragusin Ante Zamask 6 kruna.

Upravi „Naše Sloge“ poslaše tekom mjeseca novembra predplatu u krunskoj vriednosti: T. B. Pula 3, A. P. Barkovlje 3, J. V. Krbune 13·50, I. H. Š. Zagreb 5, M. S. Kastav 10, I. M. Lindar 5, A. G. Pula 6, I. I. Gračišće 8, P. B. I. Bistrica 6, A. R. Roč 2, dr. A. G. Krk 6, I. H. J. Roč 3, A. S. Poljane 6, I. D. Beč 2·50, J. C. Buzet 2·50, J. M. Punat 6, A. L. Trst 6, F. Ć. Rakalj 6, dr. I. B. Krk 12, A. B. Filipani 16, dr. A. S. Volosko 18, I. Z. Sovinjak 2, K. F. Trst 24·50, B. B. Solnograd 22·50, dr. S. B. Zagreb 12, A. R. Vabriga 1, A. u. C. M. Lošinj 3, N. U. Stivan 6, B. F. Sušak 2, J. S. Brgudac 4, I. P. Sv. Anton 10 I. M. Juršići 3.

Zaoglase primili: obćina Podgrad 6·88, cestni odbor Podgrad 6·72, Edo Tomaj, Zagreb 60, upr. „Edinosti“ Trst 4·30.

Tekom mjeseca decembra u krunskoj vriednosti: I. S. Beli 7·20, I. Z. Trst 2, J. R. S. Ivanac 6, I. J. S. Matej 6, J. B. Sv. M. od Zdravlja 12, M. Z. Draguć 3, dr. F. S. V. Varoš 12, M. R. Brest 4, N. G. Sušak 2·10, A. P. Tribalj 20, Š. H. R. Žbandaj 3, F. I. S. Engle 9·43, D. P. Barban 12, J. L. Sušak 12, M. Z. Lanišće 6, A. B. Borut 3, F. J. M. Lindar 6, dr. J. S. Beč 3, A. F. Vodnjan 5, A. R. Livade 3, J. K. Tinjan 4, J. R. Višnjan 20, B. S. Lubenice 12, čit. Spljet 6, M. F. Slum 3, Bratovšćina Kastav 32, G. F. Pazin 3, F. G. Pula 12, A. Š. Dovićići 6, J. R. Mošćenice 9, V. M. Mošćenice 12, A. B. Kaldir 6, A. P. Mošćenice 30, M. M. i M. L. 12, A. K. Barkovlje 6, S. K. A. Pazin 2, „Sloga“ Zamet 6, F. R. Zamet 5, F. D. Vranicar 30, S. pl. M. Zagreb 12, Z. G. Pula 5·50, P. B. Pula —·75, I. Z. Pula 2·50, A. A. Pula 6, I. M. Kanfanar 4, B. M. Pula 3, I. C. Pula 1, F. D. Pula 6, N. K. Pula 6, J. P. Pula 6, M. R. Pula 6, K. F. Pula 6, I. R. Pula 3, I. F. L. Pula 3, M. P. Pula 4·50, M. S. Pula 12, M. Z. Pula 5, A. B. Manjidvorci 11·50, I. K. Pula 12, A. L. Barban 5, I. Ž. Pula 10, D. S. S. Vodice 6, dr. F. D. Trst 12, M. G. Kastav 27, V. J. M. Lošinj 6, I. F. Dolina 6, M. S. Sv. Matej 6, o. A. M. Krapan 6, A.

K. Buzet 12·10, M. G. Trst 12, S. Z. Rukavac 9, N. B. Omišalj 6, K. D. Varaždin 12, N. M. Brajde 6, M. K. Kopar 12, L. S. Sv. Petar 18, M. F. Rieka 10, J. S. Rieka 10, Esk. banka Zagreb 6, J. J. S. Djakovo 12, A. M. Rieka 6, dr. P. M. Varaždin 12, I. V. Rieka 6, S. K. Rakotole 3, L. J. Rieka 6, V. R. Kastav 5, A. P. Vodice 10, A. M. Zvoneće 5, čit. Ljubljana 12, čit. Novo Mesto 6, I. J. J. Žminj 1·75, V. Š. Hum 10, A. M. Trst 3, V. M. Brgud 6. Š. K. K. M. Lošinj 12, G. P. 11·50, A. R. Temešvar 6, čit. Belovar 5, S. Z. Vabriga 6, čit. Daruvar 3, samostan V. Lošinj 6, Brat. Volosko 12, V. T. Volosko 12, F. M. Sv. Petar 2, gosp. zad. Opatija 20, A. M. Draškovec 6, D. J. Rieka, 3, „Vila“ Gospić 5, čit. Zlatar 3, A. S. St. Luis 4·70, A. M. Rakalj 3, I. C. Karojbe 12, M. R. Zareč 3, čit. Sežana 3, čit. Kanal 6, „Zora“ Opatija 12, čit. Krk 12, čit. M. Lošinj 12, I. Ž. M. 12, čit. Trogir 12, J. K. Topolovac 6, J. K. Tar 6, J. K. Kršikla 5·50, dr. Š. K. Pazin 10, F. M. Pazin 18, čit. Vinkovci 5, I. H. Š. Zagreb 10, U. H. Rieka 6·75, N. Dom. Bakar 2·50, F. K. Kukuljanovo 3, dr. A. V. Djakovo 12, J. Š. Pula 8, dr. I. G. Rovinj 12, dr. A. T. Rovinj 12, J. G. Kotle 2, I. H. Novaki 6, A. K. Belac 6, A. B. Smrika 2, trg. obrt. komora Zagreb 12, I. V. Zagreb 12, J. M. Berseč 15, J. V. Juršići 14, M. S. Dane K 6, M. V. Altura 3, I. L. Žhandaj 2, H. S. Poljane 12, M. L. Pula 3, J. K. Pula 3, Kap. K. Rieka 12, A. S. Rieka 12, M. P. Rieka 12, B. M. Pula 6.

Za oglase uplatiše: g. Ivan Schneider, Zagreb 6, kot. glavarstvo Kopar 6·88, g. Zvonimir Gjurin, Pula 13. gosp. Slavko Mladineo, Pula 6, g. P. F., Pula 3·60, g. J. Potočnik, Pula 30, g. Liberat Sloković, Sv. Petar u Šumi 8·64, g. G. Tönnies, Ljubljana 15, obć. upr. Boljun 23·52, g. Geb. Meyer, Beč 60.

Izkaz prinosa prispjelih na Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca kolovoza 1901. u krunama:

G. Andre Nikiša, sabranih prigodom pozdrava presv. biskupa Strossmajera u Rogatačkoj Slatini dne 30./7.	50·—
Dionička tiskara (Obzor), Zagreb, sabranih i njoj stiglih prinosa	464·15
Uprava „Naše Sloge“, sabranih i primljenih prinosa	44·20
Podružnica Podgrad, po svojoj blagajnici gđni M. Nadilo, sabranih u veselom družtvu na Mandaleninu u župnom stanu u Munama	9·12
G. dr. Božo Vinković, odv. Karlovac, mjesto vienca na odar pok. dr. Ivana Novotnya, odvj. u Karlovcu daruje on i g. dr. Banjavčić	20·—
Uprava „Novog Lista“, Rieka, sabranih i njoj stiglih od 6./7. do 1./8.	360·10
Uprava „Glasa Naroda“, Zagreb, primljenih prinosa	7·89
Redarstveno povjerenstvo grada Karlovca kao poklon Elize Schrof, hotelierice	4·—
Preko „Novog Lista“ obitelj pok. kapetana Šodića iz Sv. Lucije-Kostrena polag njegove želje i zadnje odluke	100·—
Administracija „Agr. Tagblatta“ njoj stiglih prinosa	20·—
G. Niko Jederlinić — učitelj Omišalj	2·—
Uprava „Hrvata“, Gospić, po njoj podarenih	12·—
G. Dragutin Hruptsch — Karlovac, od gosp. G. Modrušana, umjesto vienca na odar pok. Janka Modrušana	10·—
G. Alfred Hippner, gr. inžinir, Karlovac, mjesto vienca na odar pok. Janka Modrušana, ravn. karlovačke štedione	20·—
G. Drago Vlahović, za gradjanski odbor u Senju	113·72
Predano po presv. g. dru. Vitezića stiglih prinosa na njega prigod. otvorenja hrvatskoga Doma u Vrbniku 14./8. za Družbu u svemu	25·—
G. dr. Božo Vinković, odvj. Karlovac, sabranih i njemu predanih prinosa	20·—
G. Ferd. Herdy, župe-upravitelj Sv. Lovreč na Labinjštini, sabranih u kolu svojih prijatelja svečenika	17·—
G. Mihovil Meštrović — župnik u Lipovcu — Sriem — sabranih u njegovu domu na godu sv. Lovre	9·—
G. Dragutin Hauptfeld, sabranih kod g. Gustava Modrušana	14·—
G. Rabar Krešimir, pravnik, Osiek, sabranih u svatovima njegove sestre	60·—
G. M. Sakač, gimnazijalac, Sotin	1·—
Dionička tiskara, (Obzor), sabranih i na upravu stiglih	726·98
Predano sacranih na pirnom objedu g. pl. Tucića sa gdjicom: Fanikom Ljubić u Voloskom	30·—

Volosko, dne 28./12. 1901.

Za ravnateljstvo:

Dr. Fabianić, blagajnik.

Listnica uredničtva i uprave.

Novim prijavljenim predplatnikom priložili smo listu položnice te jih molimo, da nam istom uzvratno pošalju predplatu — barem za četvrt godine. — Zahvaljujemo istodobno prijateljem za preporuku lista.

O. fra S. B. Cres: Izvršeno po Vašoj želji. — G. M. Kozlović: Onaj list neizlazi više.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo korisni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanje i trzanje u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganca, probadanju, svrbežu i crvenilu sa zrnjem. Cieni 50 novč.

Sladka voda za kašalj ili broh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklog a grlo, slušivost. Cieni 80 novč.

Pojačeni željezovit sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozosti, podbulosti, djetinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slaboćudnosti, nemoći. Cieni flašici 2 forin.

Pojačene švedske kapljе ili švedska živovna tinktura (Lebessenz). Ova se glasovita svedrava očišćuje krvizlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaklava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odalnja se bol u žilicah, želudačne grčeve, zimica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u utrobu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i svježinu i zame bolesti. Cieni, flašici s napomkom 50 novčića.

Prah za blago ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za ublaživanje želudca i proživanje, kada blago neće rado žderati pa se napunjuje. Krave daruju od njega više i bolja mlieka, konji poznju čilji i jači. Cieni jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice najdjelotvornije sredstvo za čišćenje i zaslužuje želudca ili kuzmaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i pita, nemoć ili cefal. Cieni škatljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sprženim, zaleglim žilam, okorčenosti i utekšini, poslie teškoga apora, za objašnjenje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaja se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, očvršćuje meso oko zubi i mirisnim usta, skloni nezgodan voj. 1 flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korienje vlasi, odstranjuje prhuti i posjećuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perutini i osopotinam, 1 lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti mojenju ili pom, proti zajedljivi. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Cieni 50 novč.

Dra. Spitzern pomast za lice proti smeđastim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekanjeno crnenilo lica i nosa, hrapavost, oljuštino na licu; proizvadja gladkost, mjekinost; bieloću i finoću obraza i ruku. Cieni vrlo lončića 1 forin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagrađjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bielo, ružičastoj i žućkastoj. Cieni kutiji 1 for.

Sivon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crvene eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tenina, kao što su prišći, sujedice, crvene mlje, plege, opeka kora i. t. d. Uslied svoga kemičkoz sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Cieni lončića 2 forin.

Eau eglantine jest izvrsna i izkustvom prokušana voda za kose. Njom se zapriečava izpadanje, kose, osnaživajuće svaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podiečuje kosi liep sjaj. Cieni boci 2 ½ for.

Miršina žesta za noge kaditi, sekoliko kapi šire po sebi prezgodan miris. Flašica 50 n

Otrov ili čemer za stienice i klimake. Flašica 50 novč.

Antiobrilo od Rodinica proti groznici ili zimnici. Manja bočica 30 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinama oglašene medicinske specijalitete.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

J. Krmpotić i drug. u Puli

Knjigotiskara i knjigovežnica.

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede, kao takodjer pisaćeg papira. — Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice za štedovna i zajmovna družtva u obće preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Broj 2. Pula, u utorak dne 7. januara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Neiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani neiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata se poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake, na godinu, ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stiskaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu.

Nastúpili smo prvo četvrtgodište tekuće godine. Molimo učtivo za podmirbu predplate.

Tko nemisli više biti predplatnikom, neka list jednostavno vrati opazkom: **„Neprima se više!"**

Sve one pako, koji nam nepovrate prvi ili drugi broj, smatrati ćemo i nadalje predplatnici te se isti obvezuju podmiriti prije ili kašnje predplatu. **Uprava.**

Gospodarstvena politika u Istri.

Vladajuća stranka talijanska u ovoj pokrajini neće drugčije nego da se o njoj mnogo govori i piše. Premda imade u rukuh pokrajinske oblasti, što njoj nije dosta — već bi htjela, da mora svako javno poduzeće imati njezin „placet". Ona sama ne radi ništa na polju gospodarstvenom; ako pako započne štogod koji drugi, tada već hoće imati svoj dio zasluge i koristi. U tom osvjedočenju potvrdjuje nas zadnja interpelacija talijanskog zastupnika markeza Polesini-a u carevinskom vieću, koja bi pravom imala nositi podpis zemaljskog kulturnog vieća za Istru odnosno tajnika ove inače važne ustanove. U prvom dielu interpelacije predbaciva zastupnik Polesini c. kr. vladi, da ne troši ništa za promicanje gospodarstvenih probitaka u Istri. Priznajemo to. Tu baš naš zemaljski zastupnik dr. Laginja govorio je u tom smislu opetovano u carevinskom vieću i pokrajinskom saboru, podnesav u tom pogledu više predloga i interpelacija, u koj bijaše naveden takodjer praktičan naputak, što bi trebalo raditi u Istri za ojačanje poljodjelskog stališa. A ne samo to! U programu naše stranke bijaše uviek jedna najvažnijih točaka: gospodarstveno pitanje! A poslije toliko godina tek ljetos sjetili su se naši suzemljaci Talijani na ovu rakranu svoje rodne zemlje! Kasni ste — kasni, gospodo!

Kako rekosmo — potvrdjujemo istini na čast, da se je previše maćuhinski postupalo sa ovom pokrajinom od strane c. kr. vlade — dočim su primale druge pokrajine obilate blagodati od države, te iste zadobivaju još te i dandanas. Priznati pako valja takodjer, da je polovica krivnje na strani pokrajinskih oblasti istarskih t. j. zemaljskog kulturnog vieća i zemaljskog odbora. Nećemo možda dosti pogrieši ti, ako uztvrdimo: u Istri nije imala vlada s kim raditi — kao što nema ni u sadašnje vrieme. Autonomne zemaljske vlasti drugih pokrajina znale su uporabiti podpore države koristonosno — a ne strančarski, pak su izašle zato bolje nego mi u Istri. Osvrnimo se samo površno na poglavite grane na gospodarstvenom polju. Pouka prva je svakom staliću — dakle i poljodjelskom. Je li istarsko zemalj. kulturno vieće ikad nastojalo širiti pouku gospodarstvenu medju seljački stališ hrvatsko-slovenskog jezika? Nikada! Poljodjelska škola u Poreču je samo za pripadnike talijanske narodnosti, za Hrvate i Slovence postoji samo u toliko, da ih nastoji potalijančiti. Zato je već pred 10 godina pražka novina „Politik" nazvala taj zavod: „političkom prisilnom djelaonicam?" Nije čudo, da si naši kmetski mladići traže naobrazbu u zavodima izvan Istre: u Gorici i na Grmu. Ovo dakako nije po volji talijanskoj „Sinjoriji" ove zemlje! Dobri gospodarstveni listovi drugi su uvjet, za napredak umnog poljodjelstva.

U Dalmaciji izlazi „Poljodjelski Viesnik" u hrvatskom jeziku, a donaša takodjer talijanske dopise, da se zadovolji neznatnom broju Talijana dalmatinskih. „Kmetijska družba" u Kranjskoj nabavlja za nekoliko veleposjednika njemačkog mišljenja poseban njemački gospodarstveni list. A što je zemaljsko kulturno vieće istarsko učinilo u tom pogledu? Ništa! Ni za Talijane same nije kadro izdavati jedno gospodarsko glasilo. O Hrvatima i Slovencima niti se negovori; ovi su si morali ustanoviti svojim sredstvima svoj „Pučki Prijatelj", koji liepo napreduje. Gospodo Latini na upravi zemalj. kulturnog vieća! Zar ne crvenite od srama, što neimate u XX. stoljeću poljodjelske novine za pučanstvo Istre!

Putujući učitelji poljodjelstva u svakoj su pokrajini namješteni stalno, jedino Istra čini i u tom iznimku. A uzrok tomu biti će po svoj prilici taj, što bi htjeli talijanski vlastodrci, da budu putujući učitelji ujima u prilog za političku agitaciju, kao što su n. pr. njernici, koji njihere nove ceste u vrieme bližajućih se izbora. Pruksu u tom obziru započeo je tajnik zem. kulturnog vieća u Marezigah i Novakih kraj Pazina prije posliednjih pokrajinskih izbora. Držimo pako, da se je osvjedočio o uzaludnosti tog pokušaja.

Idimo napried. Je li se pobrinulo pravodobno zem. kulturno vieće za osnivanje razsadnika američke loze u ovoj vinorodnoj zemlji, da se predusretne velikoj pogibelji, koja prieti pokrajini usljed filoksere? Nije! Zato je zbilja žalostno, da se mora nabavljati sada malo ne sve američke loze iz drugih pokrajina, mjesto da ih Istra razpošilja drugamo! Konobarstvo nalazi se kod nas na najnižem stepenu. Sa dobrim grozdjem pripravlja se često slabo vino, a štetu trpi sirota seljak.

Uz vinsko klauzulu ovo je glavni uzrok, da se istarsko vino jeftino i težko razprodaje, te da neima ulaza u sjeverne pokrajine. A zemalj. kulturno vieće nije pronašlo nikad shodnim uložiti svoj upliv, da se stara ova pogrieška već jednom izpravi. Isti nemar i nehajstvo opaža se kod drugih grana gospodarstvenih.

O česko-njemačkih dogovorih.

Još nije poznato, da li su započeli dogovori izmedju odaslanika češkoga i njemačkoga naroda, koje je kanio sazvati ministar-predsjednik tečajem božićnih praznika radi češko-njemačkoga sporazumljenja. Češki listovi pišu o tih pregovorih kao o pitanju, koje se neda redovitim putem riešiti, oni kao da nevjeruju u mogućnost dogovora izmedju njih i delegata njemačkoga naroda. Česi bo znadu, da neće pristati na njihove opravdane zahtjeve ni ministar-predsjednik, a još manje Niemci. Ovim je do diobe kraljevine Češke u jezična područja a onomu do toga, da uzpostavi normalne odnošaje u carevinskom vieću na štetu Slavenah.

Umjereni njemački zastupnik dr. Zdenko Schücker piše u jednom njemačkom listu o mogućnosti sporazumka pod sliedećimi uvjeti: Niemci u Českoj traže, da se proglasi njemački kao državni jezik; da se omedjuši kraljevinu Češku po narodnosti, da se uvede izborne kurije s pravom veta; njemačko činovničtvo za njemačko područje i uredjenje jezikovnog pitanja kod zemaljskih i autonomnih oblasti u interesu njemačkoga jezika u njemačkom okružju. Povrh toga hoće Niemci, da se ukinu nekoje ustanove o manjinah u školah. Naprotiv tomu moraju Česi jednom za uvjek napustiti svoj zahtjev o češkom državnom pravu i o federativnom ustrojenju države. Češkomu narodu može se dozvoliti češki unutarnji jezik jedino u čisto češkom području. S njemačke strane, moraju sve stranke kod sklapanja nagodbe prisustvovati i uvjete odobriti, s češke strane nije to potrebito. Ako se ustroji češko sveučilište za Moravsku, ono može obstati u češkom gradu, ali istodobno mora se ustrojiti i njemačko u Olomucu. Zastupnik Schücker zaključuje svoje predloge tim, da se mora sva ova pitanja istodobno razpravljati, ali temelj svemu mora biti njemački državni jezik, bez čega neima nagodbe. Ako se pomisli, da stavlja gornje uvjete uvjeren član njemačko-liberalne stranke, tada će svatko lahko shvatiti, da nemože biti ni govora o kakvoj nagodbi, izmedju Čeha i Niemaca. Već ovi uvjeti rečenoga zastupnika jesu tako pretjerani i toli uvriedljivi za češki narod, da se njegovi zastupnici na temelju istih nemogu niti upuštati u kakvo pogadjanje sa Niemci. Sada je treba imati na umu, da će i Niemci-radikalci staviti svoje uvjete, pak kada su uvjeti umjerenih Niemaca onako pretjerani, kakvi će tekar biti oni radikalnih Niemaca!

Sa stalnošću može se dakle uztvrditi, da u sadašnjih okolnostih nemože doći do sporazumljenja Čeha i Nemaca i da će svako nastojanje vladino u tom pogledu ostati bezuspješno.

Iz Beča javljaju, da će se sastati dne 8. t. mj. odaslanici češkoga i njemačkoga naroda, da viećnju samo o uvodu nagodbe te da ako se kod tog uvoda neslože, da će se prekinuti svaka daljna pogovaranja.

U posliednjoj sjednici češkoga sabora u Pragu dne 4. t. mj. došlo je do važnih političkih izjava. Prvak mladočeske stranke dr. Herold, govoreć o privremenom zemaljskom proračunu, osvrnuo se je takodjer na odnošaje u carevinskom vieću. On je rekao, da ne vjeruje da bi sadašnje državno zastupstvo u svojoj raztrovanosti, kad bi se i odstranilo narodnostne zadjevice, moglo riešiti težka pitanja, koja ga čekaju, te učvrstiti potrebiti ugled monarhije napram tudjini. To uvidjaju vrlo dobro koli na ministarstvu nutarnjih posala, toli na ministarstvu rata, gdje neočekuju nikakav uspjeh od zasnovanih nagadjanja sa klubovi i strankami.

Češki narod bio je uviek za izmirenje sa Niemci i to na temelju jednakih prava i jednakih dužnosti, nu on neće nikada pristati na proglašenje njemačkoga jezika državnim jezikom. Ako je vladi u istinu do izmirenja narodnostih, tada mora uzpostaviti načelo ravnopravnosti.

Zastupnik njemačkoga veleposjeda grof Thun izjavio je, da mora doći do izmirenja obiju narodnosti u Českoj i to pod uvjetom, da si učine obje stranke uzajemno koncesije i da se na obih stranah jednako poštuje narodno čuvstvo.

Za jednakovaljanost hrvatskoga i slovenskoga jezika u saboru Istre.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih poslova.

U sjednici istarskog sabora od 20. septembra 1901. odgovorio je c. kr. vladin zastupnik na jednu interpelaciju zastupnika Kompare i drugova. Odnosna interpelacija bila je postavljena u slovenskom jeziku; c. kr. vladin zastupnik pročitao je odgovor na nju talijanskim i samo talijanskim jezikom. Proti tomu, naime proti tomu, da je c. kr. vladin zastupnik na interpelaciju u slovenskom jeziku postavljenu odgovorio talijanskim jezikom, prosvjedovao je zast. Spinčić u ime svoje i u ime svojih drugova, hrvatsko-slovenskih zastupnika.

C. kr. vladin zastupnik uzvratio mu je na to, da su razloži, s kojih se vladin zastupnik kod odgovaranja na interpelacije služi talijanskim jezikom bili obširno navedeni u saborskoj sjednici 20. jenara 1894., i da vlada, kao što bijaše već opetovano iztaknuto, ne kani tim načinom odgovaranja ne pripoznati ravnopravnost slavenskoga jezika sa talijanskim u istarskom saboru.

C. kr. vladin zastupnik odgovorio je u istinu u sjednici dne 20. jenara 1894. na jednu c. kr. vladi upravljenu interpelaciju zast. Jenka i drugova od 12. septembra 1892., tičuću se porabe hrvatskoga i slovenskoga jezika u istarskom saboru, i pri tom mnogo neistinita rekao, ustvrdio mnogo toga što je u protimbi sa postupkom pokrajinskoga kapelana i pokrajinskoga odbora, i neizravno u jednoj stavci gdje se veli, da se zakonske vladine osnove, pošto su upravljene čitavom a ne pojedinim zastupnikom podnašaju u onom jeziku u kojem sabor svoje poslove razpravlja, pripoznao talijanski jezik kao razpravni jezik sabora; — obzirom pako na

jezik kojim c. kr. vlada odgovara na interpelacije, na nju upravljene, u slavenskom jeziku, pozvao se je samo na „obrazloženu izjavu“ od 15. decembra 1887.

U saborskoj sjednici 15. decembra 1887. rekao je c. kr. vladin povjernik doslovno ovo (talijanskim jezikom):

„Ako odgovaram na jednu u hrvatskom jeziku podnešenu interpelaciju talijanskim jezikom, nek veleštovana gospoda interpelanti kao nit visoki sabor nepripisuju tomu znamenovanja, kao da vlada nebi pripoznavala ovdje obstojeće pravo, postavljati interpelacije u slovenskom jeziku. Vlada dapače pripoznaje podpunoma to pravo; ali ona misli, da je u interesu stvari i uspješnoga toka poslovanja, ako se pri odgovaranju tih interpelacija služi onim jezikom, koji bijaše uviek razpravni jezik visokoga sabora Istre, i koji je jedini, koga razumiju svi članovi visokoga sabora, pri čem se ima još u obzir uzeti, da odgovor interpelacije nevalja samo za gospodu interpelante, nego za cielo tjelo visokoga sabora“.

C. kr. vladin povjerenik veli dakle, da tim, što odgovara talijanskim jezikom na jednu u hrvatskom jeziku postavljenu interpelaciju, c. kr. vlada neće da ne pripoznaje prava podnašati interpelacije u slavenskom jeziku, dapače da ona to pravo podpunoma pripoznaje; da pako misli da je probitačno za stvar da se služi onim jezikom, koji bijaše uviek razpravnim jezikom istarskoga sabora, i koji je jedini kojega razumiju svi članovi sabora, pri čem da se ima još i to u obzir uzeti, da odgovor na interpelaciju ne vriedi samo za interpelante nego takodjer za cielo tielo sabora.

To je dakle glasovita „obrazložena izjava“ c. kr. vlade, na kojoj temelji svoj postupak kod odgovaranja na interpelacije podnešene na hrvatskom ili slovenskom jeziku.

Pošto se kod takovoga postupka uvjeravanje c. kr. vlade, da njim neće „na nijedan način da nepripoznaje ravnopravnost slavenskoga sa talijanskim jezikom u istarskom saboru“, ima smatrati: smatra kao poruga na „slavenski“ jezik, na „slavenske“ zastupnike i na „slavensko“ pučanstvo Istre, koje sačinjava veliku većinu pučanstva pokrajine;

pošto takav postupak i takove izjave c. kr. vlade ne malo doprinašaju k postupku pokrajinskoga kapetana pokrajinskoga odbora; saborske većine kaošto takodjer občinstva u saboru — postupak uslied kojega se nije kroz punih 18 godina prispjelo — niti dotle, da bi se nebunjeno moglo govoriti hrvatski ili slovenski, da se godinu za godinom, u sjednici za sjednicom opetuju najsablažnjiviji prizori prigodom hrvatskih ili slovenskih govora, da se hrvatski i slovenski podnešene interpelacije nikad u hrvatskom izvorniku ne čitaju, da i sam predsjednik predloge postavljene tečajem razprave posve ignoruje, da se podnesci prispjeli od stranaka izvan sabora u hrvatskom ili slovenskom jeziku u obće, nedaju u razpravu nego se vraćaju s razloga što nisu sastavljeni u „razpravnom jeziku saborskom“, da pokrajinski odbor na interpelacije upravljene nanj' u hrvatskom ili slovenkom jeziku odgovara, da ne odgovara na nje, jer nisu postavljene u „razpravnom jeziku saborskom“, da su svi izvještaji pokr. odbora i ove zakonske osnove samo u talijanskom jeziku sastavljene, dapače da zastupnici niti ono malo zakonskih osnova, koje da c. kr. vladu u zadnje doba takodjer u „slavenskom jeziku“ sastavlja i na predsjedničtvo sabora pošilje, u svoje ruke ne dobivaju, da se u saborskih zapisnicih nesmije bilježiti niti jedne hrvatske ili slovenske rieči, čak niti jedna u tom jeziku izašla ces. poruka; da se u obće postupa posvema protupravno i protuzakonito;

pošto je takav postupak takodjer c. kr. vlade naperen izravno proti jezikovnom pravu danomu svim narodom monarhije § 19. drž. temeljnih zakona od 21. decembra 1867. br. 142. D. Z. L.;

pošto je takov postupak takodjer c. kr. vlade u očitom protuslovlju sa previšnjimi odlukami 14. septembra 1896. i 17. febrara 1898. kojimi bijahu zaključci saborske većine o talijanskom jeziku kao jedinom razpravnom u istarskom saboru nevaljanimi i neprovedenim proglašeni,

i pošto se na taj način tlači prava hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri, temeljne državne zakone i previšnje odluke ne samo sa strane saborskoga predsjednika, pokrajinskoga odbora i saborske većine, nego takodjer sa strane c. kr. vlade i njezinih predstavnika;

dozvoljavaju si podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih poslova sliedeći upit:

Je li Vaša Preuzvišenost voljna poduzeti shodna, da se u saboru markgrofovije Istre ravnopravnost hrvatskoga i slovenskoga jezika sa talijanskim sa strane svih čimbenika, naročito sa strane c. kr. vlade i njezinih predstavnika i sa strane pokr. kapetana, imenovanoga na predlog c. kr. vlade, konačno jednom pripozna ne samo praznimi rieči, u teoriji, nego takodjer provede činom, u praksi, i da tim načinom dodju do valjanosti odnosne ustanove temeljnoga državnoga zakona i odnosne previšnje odluke, obzirom na hrvatski i slovenski narod u Istri i njegov jezik?

Beč, dne 12. decembra 1901.

Spinčić, Perić, Biankini, dr. Ferri, dr. Zaffron, dr. Ploj, dr. Ferjančić, Plantan, Gabršček, Pogačnik, Povše, dr. Zitnik, Žitkar, dr. Šusteršić, dr. Gregorčić, Vencajz, Pfeifer, dr. Pacak, Venceslav Hruby, König, dr. Lang, Jaroš, dr. Stransky, dr. Ryba, Martinek, dr. Šibenjy, Vychodil, Hovorka, Holansky, Udržal, dr. Stojan, dr. Hruban, dr. Skala, Sokol, dr. Brzorad, Emanuel Hruby.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ma ča bi reć, da si razbijaju toliko glavu volosko-Opatijski m a č i ć i zaradi občinskeh izbori?

Jur. Ča nezna§, da se človek i slamice lovi kada se utapja.

Fr. Ja te Jurino nerazumem pravo.

Jur. Mačjemu komandantu gre za korito, zač te mu va Poreče reć, da ni niš opravil kod izbora zastupnika, pak ako ni sada niš neopravi, bit će zlo, zač 100 fijurini na mesec nisu mi ga mačji kašalj.

Fr. Bi moglo bit baš tako!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U goričkom saboru izabrali su Slovenci u zemaljski odbor zastupnike Gregorčića i Berbuča i to obojicu kao članove narodne katoličke stranke. Žalimo, da se nije ova stranka osvrnula na narodnu-naprednu stranku i da nije izabrala u zemaljski sabor jednoga njezinoga člana i to pravnika, što li bilo u interesu mira medju pučanstvom Slovenci i na korist slovenskih narodnih stvari u zemaljskom odboru. U sadašnjoj sjednici goričkoga sabora razdvojile se talijanski zastupnici radi pitanja o gradnji zemaljske ludnice. Zastupnici Luzzatto, Naglas i Valentinis izstupiše iz talijanskog kluba. — Pitanje o pripojenju Bosne-Hercegovine Austro-Ugarskoj pretresa se sve živahnije u novinstvu. Tim pitanjem bave se ponajviše madjarski listovi, koji kažu, da će dobiti svoga bana i to sadašnjeg ministra Kullaya. Ove dvie pokrajine, da bi stupile sa Ugarskom u isti odnošaj, u kojem se danas nalaze kraljevina Ugarska i Hrvatska. — Iz Sarajeva javljaju, da bijahu ovih dana po nalogu državnog odvjetničtva u Bielini pohvatani tamošnji prvaci srbskoga stanovničtva, i to predsjednik pravoslavne občine, Šima Jovanović; pravoslavni župnik Jovan Novaković i učitelj pravoslavne škole Nikolić. Povod tomu uapšenju da je političke naravi. Čini se da je zapleten u isti posao i pravoslavni metropolita Živković, koji da je izdao svoje drugove.

Srbija. U narodnoj skupštini izjavio je ministar financija Popović na jednu interpelaciju zastupnika Radojkovića glede pronevjerenja bivšeg ministra financija Vukašina Petrovića, da je isti doista državu oštetio za veću svotu novca, radi čega je on, ministar Popović, podnio proti Petroviću obtužbu na vrhovni računarski dvor.

Mjesto srbskoga zastupnika na Cetinju, koje je ostalo izpražnjeno imenovanjem pukovnika Antonovića, ostati će za neko vrieme nepopunjeno.

Službeni listovi pobijaju viest bečkih novinah o promjeni ministarstva i o imenovanju nove vlade pod predsjedničtvom bivšeg ministra-predsjednika Pasića.

Bugarska. Ruski listovi javljaju, da je došlo u raznih bugarskih mjestih do protiturskih demonstracija radi toga, što je turska vlada odsudila na smrt dva Bugara. Bugarska vlada upotriebila je oštre mjere, da potlači svaku dalnju demonstraciju. U Sofiji, da bijaše uapšeno do 100 osoba.

Novo bugarsko ministarstvo biti će sastavljeno, kako javljaju iz Sofije, od samih Cankovista. Pojedine ministarske listnice imale bi biti ovako podieljene: Danev predsjedničtvo i izvanjske poslove; Sarafov unutarnje poslove i financе; Ludskanov trgovinu i obćila; Radev pravosudje; Končev prosvjetu i Paprikov rat. Naknadne viesti glase, da je novo ministarstvo ustrojeno pod predsjedničtvom Daneva.

Rusija. Ruska vlada nakanila je graditi novu željezničku prugu Orenburg-Taskend, koja će spajati izravno Petrograd sa Taškendom. Pruga ta biti će gotova godine 1905., a stojati će sto i osam milijuna rubalja.

Izmjena vrlo srdačnih čestitaka izmedju cara Nikole i predsjednika francezke republike Loubeta prigodom promjene godine, jesu još uvjek predmetom novinarskih razprava. Iz tih čestitaka proizlazi, kako nepostoji samo izmedju obiju vlastih čvrst savez nego takodjer iskreno prijateljstvo.

Italija. Povodom nove godine izrekao je zastupnik francezke vlade u Rimu Barrer govor od velike političke važnosti. U svojem govoru naglasio je francezki poslanik podpuni sporazumak Francezke sa Italijom na sredozemnom moru u svih medjunarodnih pitanjih.

Pokrajinske:

Božićnica u Podgradu. Od tamo nam pišu, da su dne 26. decembra bez vike i buke priredile domaće gospodje i gospodjice vrlo krasno uspjelu „Božićnicu“ u gostioni g. Vičića. Uzprkos nepovoljim vremenu sakupilo se je u liepo urešenih prostorijah dostatan broj priprostog občinstva i većina domaće inteligencije. Bogati program sve samih nabožnih točaka bijaše od djevojčica i dječaka na obće zadovoljstvo izveden. Poslije službenog dielа razvi se slobodna zabava, koja je pridržala dugo na okupu veselo i zadovoljno občinstvo. Na toli krasno uspjeloj zabavi srdačna hvala sl. odboru u obće napose velezaslužnoj gdji. dra. Bileka. Živili pravi prijatelji naše mladeži!

Spomenik vladinog sustava u Primorju. U selu Plavije diže se već više godina krasna školska zgrada, koju su sami stanovnici onog sela sagradili i koja je i danas prazna uzprkos tolikim molbam onog pučanstva i usupor višekratnom obećanju članova raznih školskih oblastih. Zemaljski odbor protivi se otvorenju škole, a c. kr. školske oblasti neimaju volje, vlasti ili moći, da bi mogle talijansku gospodu na vršenje zakona prisiliti. Radi se o slov. školi! I tako se diže ona liepa zgrada kao spomenik vladinog sustava u obće, napose onog u Istri.

Iz Malog Lošinja plšu nam: Dne 26. pr. mj., na Stiepanje, priredila je „Zora“ domaću zabavu sa tombolom za „dobru ruku“ družbi sv. Cirila i Metoda. Zabava je bila mnogobrojno posjećena te i onako velika dvorana „Zore“ bila je dobokom puna domaćega svieta. — Poslie tombule upravio je g. Lovrić zanosilih i liepih rieči na puk, sjetivši ga u koju se svrhu ta zabava priredila i zahvaljujuć se na mnogobrojnom posjetu. Iza toga bacila se mladež u naručaj plesa, a stariji posjedovaše i zanosom promatrahu svoj mladji naraštaj. I tako se plesalo do pol noći, na što se stade puk razilaziti zadovoljan i sretan, da je na oltar domovine pridonio malu pripomoć. Čistoga unišlo je 64 kruna. — Na koncu moramo da se sjetimo našeg predsjednika g. Josipa Vidulića, i člana starine Fučića, koji su nastojali i radili u prilog naše zabave, na čemu im budi najsrdačnija hvala.

Iz Dobrinja nam plšu: Prva nedjelja po Božiću, t. j. 29. prosinca pr. godine, ostati će dobro u pameti našoj školskoj djeci, jer toga im dana priredi „Hrvatska Čitaonica“ božićno drvo, a zapamtiti će ga i odrasli, jer iste večeri bila je u „Čitaonici“ i liepa zabava. Bila je to prva zabava, što ju je „Čitaonica“ priredila, pa nadamo se, kad je sada led probijen, da će nam ista unapred više sličnih prirediti. te na ovaj način raditi za svoju svrhu, za širenje prosvjete u puku. Uz krasno nakićeno božićno drvo, desetero školske djece, je zgodno deklamiralo, a vrlo se dopalo liepo i skladno pjevanje „Porodjenje Isukrstovo“, što je uglasbio i na harmonij pratio naš neutrudljivi učitelj Ivan Mahulja, kojemu u istinu najviše imademo zahvaliti, da je ova zabava, na korist družbe sv. Cirila i Metoda, liepo izpala. Osobito pako zadovoljstvo vidjelo se na licu roditelja, kad su gledala, kako su njihova djeca liepo krasnoslovila i liepo pjevala. Na svršetku bila je šaljiva tombula, te se je izigralo i više liepih knjiga. — Ponovno preporučamo odboru „Čitaonice“, da priredi još koju ovakvu zabavu. a osobito da gleda nagovoriti mladiće, da se i oni počmu vježbati, te nam barem ovoga mesopusta prirede jednu zabavu, što bi lahko mogli, osobito sada za dugih zimskih večeri. Nadamo se, da naš glas neće biti vapijući u pustinji.

Velika bieda. Iz občine Marezige pišu nam, da je zavladala u onoj občini, osobito u selu Labor, koje je prošle godine grozna tuča posve potukla, velika bieda. Siromašno stanovničtvo poginuti će od gladi, ako mu oblasti i pojedinci nepriteku na pomoć.

Neznamo doista, što čekaju ni zemaljske ni državne oblasti da nepriskoče onim siromahom na pomoć na vrieme. Zemaljski sabor je prihvatio predlog, da se pomogne medju ostalim i onim nesretnikom, a državni sabor, glasovao je vladi izdašnu svotu za podporu unesrećenim elementarnimi nepogodami. Šta čekate dakle gospodo mogućnici?!

Pokusne vožnje na novoj željeznici Trst—Poreč. Zadnjih dana mjeseca decembra pr. g. činili su pokusne vožnje izmedju Trsta i Kopra, te izmedju Kopra i Bujah na novo sagradjenoj željeznici Trst—Poreč.

Na kolodvoru državne željeznice u Trstu imade priličan broj osobnih i teretnih vozova za novu prugu. Poštanski vozovi imadu takodjer hrvatski i slovenski napis — po istarskom običaju — na zadnjem mjestu. Novu željezničku prugu imalo bi se predati prometu dne 5. t. mj.

Oglas c. kr. financijalnog ravnateljstva u Trstu od 1. januara 1902, kojim se iznova obznanjuju rokovi glede plaćanja različitih državnih poreza, kao i posljedice zanemarenja istih.

Financijalno ravnateljstvo na temelju zakona od 9. marča 1870 l. d. z. br. 23 daje na znanje, da se dolje naznačene vrsti poreza imadu plaćati u sliedećim rokovima:

a) Zemljarina u mjesečnim obrocima u napried, i to: na prvi svakog mjeseca.

b) Razredna kućarina kao što i izvan Trsta odmjereni porez od stanarine isto tako u mjesečnim obrocima i to: na prvi svakog mjeseca u napried; u gradu Trstu i u okolici pako mora se porez od stanarine platiti 1. marča, 1. junija, 1. septembra i 1. decembra.

c) 5% porez od onih kuća, koje su radi gradjenja proste od kućarine, imade se platiti u onim istim obrocima, kao i porez od stanarine t. j. u Trstu na 1. marča, 1. junija, 1. septembra i 1. decembra; a izvan Trsta na prvi svakog mjeseca u napried.

d) Obći porez od tečevine imade se platiti za svaka tri mjeseca u napried i to 1. januara, 1. aprila, 1. julija i 1. oktobra svake godine, i na isti način morati će se platiti porez od tečevine za poduzeća podložna javnom računanju u četiri jednaka obroka, koji dospijevaju na 1. januara, 1. aprila, 1. julija i 1. oktobra.

e) U koliko se prihodarina ne plaća na način označeni u § 133 zakona 25. oktobra 1896 l. d. z. br. 220, to jest putem odbijanja, ista će se morati platit u dva jednaka obroka, koji dospijevaju 1. junija i 1. decembra.

f) Lična dohodarina plaćati će se, ne ličući se u odredbe § 234 zakona 25. oktobra 1895 l. d. z. br. 220 odnosno carske naredbe od 8. julija 1898 l. d. z. br. 120 u dva jednaka obroka, koji dospijevaju 1. junija i 1. decembra. Usljed tih zakonskih odredaba obvezani su oni, koji isplaćuju dohodke od vrsti naznačene u §§ 167. i 168 rečenog zakona, u koliko isti nijesu isključivo nestalni dohodci, odbijati od tih dohodaka ličnu dohodarinu i porez od plate, što su propisani primcima tih dohodaka, a što će ih u tu svrhu svake godine njima objavljati vlasti za odmjerivanje poreza. Odbitak dohodka biva u istome roku, odnosno u istijem obrocima kako i isplaćivanje.

Ako se ne bi platilo gore navedene izravne poreze najkašnje u 14 dana po isteku roka, koji je opredjeljen za plaćanje pojedinih ovih vrsti poreza, tad će se morati platiti zatezne kamate, u koliko redovitu pristojbu od svakog pojedinog poreza za cielu godinu ide preko 100 kruna.

Zatezne kamate računati će se za svakih sto kruna po 1% i na dan i to računajući od dana, koji sliedi iza onoga, kad se je porez imao platiti, sve do plaćanja dospjelog duga. Te kamate imadu se sa istim dugom podmiriti.

Napokom se plaćaoci upozoruju još na sliedeće naredbe § 5 zakona 9. marča 1870 l. d. z. br. 23: Kad početkom nove porezne godine porezni dug pojedinoga plaćaoca nebi mogao još za ovu godinu definitivno biti propisan, tada se mogu porezi, sve dok traje ustavna dozvola, plaćati po mjeri neposredno prijašnje porezne godine i to dotle, dok ne budu propisani novi platežni dugovi, kojima će se uračunati ono, što se je već platilo.

Trst, dne 1. januara 1902.

Oton vitez pl. Zimmermann
c. kr. dvorski savjetnik i financijalni ravnatelj.

Čija je Opatija? Predpročlogačka donio je tršćanski list „Trieste“ iz Opatije dopis, u kojem javlja, da je ministar bogoštovlja i nastave dao opatijskim Niemcem dozvolu, da otvore tamo njemačku pučku školu. Na koncu dodaje dopisnik, da je to najliepši božićni dar što ga je mogao dati g. ministar lječilištu Opatiji odnosno njegovom stanovničtvu.

O otvorenju njemačke pučke škole u Opatiji govori ili smo u zadnjem broju, gdje kažemo nepristrano, da se proti njemačkoj školi u Opatiji nemože ništa dok je ista otvorena jedino za tamošnje Niemce. Nu spomenuti tršćanski list, što smo ga drugom zgodom označili „limunadom“, koju prodavaju tršćanski bogataši i pripadnici takozvane talijansko-austrijske stranke, (koja, budi mimogred rečeno, neima ni glave ni repa), rečeni list kaže naime, da je ministar podielio stanovničtvu lječilišta najliepši božićni dar. Gospoda urednici rečenoga lista morali bi znati, da stanovničtvo lječilišta jest čisto hrvatsko, da su tamo Niemci samo doseljenici — i ako je njemačka škola tamo ustrojena, to ona može služiti jedino Niemcem, nipošto stanovničtvu Opatije, koji za nju nemare i koji imadu svoje pučke škole, t. j. hrvatske pučke škole. To sve morali bi znati urednici sl. „Trieste“, i to tim više, što bi ih u tom moga poučiti onaj Hrvat, koji pozna Opatiju i koji se nalazi u uredničtvu. Na navedeni dopis iz Opatije osvrnuo se je i talijanski nazovi-katolički list „L'Amico“, što no ga uredjuju naši latinizatori i reformatori, koji danas na biskupskom ordinarijatu vedre i oblače. Zeleni reformatori kažu o opatijskom dopisniku lista „Trieste“, da mora biti velika glava ili vrlo duhovita osoba. Oni su za ovo posliednje, jer da oni sa ono malo moždjana (Vjerujemo Vam, da ste jednom istinu kazali. Op. slag.) nemogu shvatiti, kako se može naziva velikim darom njemačka škola u talijanskoj Opatiji.

Eto ti djavla na! Konservativni Talijani vesele se, što je ministar dao Opatijcem njemačku školu kao najliepši božićni dar, a nazovi-katolici sa ono malo moždjana, što im ga je Bog dao, nemogu s hvatiti, kako može biti to velikim darom za Opatijce-Talijane.

Mi bismo rada zadovoljiti tršćanskim trgovcem sa limunadom i njihovim suplemenikom, koji se sakupljaju okolo nazovi-katoličkog listića i koji su bliži po čuvstvu i načelu tršćanskomu „Židovčiću“ negoli listu-limunada. Težak je to doista posao zadovoljiti dvim protivnikom, koji se ni medju sobom neslažu. Ali neka im bude! Obojici savjetujemo naime, da pošalju pouzdanike na lice mjesta, gdje će se uvjetiti jedni, da se stanovničtvo Opatije neveseli božićnomu daru ministra prosvjete, a drugi, da Opatija nije talijanska, nego od najstarijih vremena hrvatska, i ništa drugo nego li hrvatska. Tamo neima nijednoga urodjenika Niemca ni Talijana, van sačica talijanaša, koji lutaju amo tamo, ali koji će prije il kasnije sa ostalimi urodjenici u narodno kolo.

Urednikom-latinizatorom nezamjeramo, da toga svega neznaju, jer su sirote i sami priznali, da im je tikva poluprazna, nu neka se tješe, što nije puniju ni onim, koji tvrde, da je njemačka škola u Opatiji najliepšim božićnim darom stanovničtvu onog lječilišta.

Parobrod „Šibenik“ opet na mjestu. Polovicom agusta 1901. potonuo je u tršćanskom zalievu parobrod „Šibenik“, jer se je bio usried biela dana sukobio sa ruskim parobrodom „Mongolia“ koji je činio pokuse sa novim strojem i kojim su upravljali domaći pomorci. Pod konac agusta bijaše „Šibenik“ dignut iz mora, odvežen u brodogradjonicu sv. Roka, tuj popravljen i obnovljen. Prošlih dana bijaše opet porinut u more i dne 1. t. mj. zaplovio je iz tršćanske luke pod zapovjedničtvom kapetana Blažića put Dalmacije.

Iz drugih krajeva:

O žigicah „Družbe sv. Cirila i Metoda“ čitali smo opetovano pritužbe u hrvatskih listovih; jedni prigovaraju, što je ravnateljstvo „Družbe“ sklopilo ugovor glede svojih žigica sa njemačkom tvrdkom u Beču, dočim imademo hrvatsku tvornicu žigica u Osieku; drugi se tuže na to, što su žigice skupe, ili bar skuplje nego li ostale jednake žigice, te nemogu trgovci ništa na njih zaslužiti, niti „Družba“ dostatnih postotaka dobiti; trećim nije pravo, što škatuljice družbinih žigica nisu pune i što ih manjka u svakoj škatuljici najmanje deset, četvrti bi htjeli, da budu stranice na škatuljah, na kojih je fosfor, bolje, jer da se fosfor prije potroši, nego li se porabi sve žigice jedne škatulje. Radi tih pomanjkanja tuže se „Družbini“ pristalji tvrdeći, da je njemačkoj tvrdki u Beču lahko dati 5% jeftinije žigice, jer se ona sama naplati za ono, što podari „Družbi“. — Mi neznamo u koliko su opravdane ove pritužbe, ali neima dvojbe, da postoji po koje od gore navedenih pomanjkanja, kojim bi se imalo doskočiti. Što se tiče prigovora, da je „Družba“ sklopila ugovor sa njemačkom tvrdkom u Beču i što se i nadalje kod iste služi, to nam valja upravu naše „Družbe“ u toliko izpričati, što ona nije znala za hrvatsku tvornicu žigica, jer neka budu uvjereni pritužitelji, da bi bila uprava „Družbe“ sto puta radje sklopila ugovor sa hrvatskom nego li sa njemačkom tvrdkom. Poskom nego li sa njemačkom tvrdkom. Poštoje pako taj ugovor sklopljen na 10 godina, uprava ga nemože prekinuti ili odkazati bez osobitili razloga i tako je prisiljena služiti se njemačkom tvrdkom sve dotle, dok neizteče ugovor. — Ostalim pritužbam doskočiti je laglje i njim se mora doskočiti u koliko su opravdane u interesu same „Družbe“. To vriedi osobito glede nepunih škatulja i nevaljanih stranicah, o koje se žigice zapaljuje. Uprava naše „Družbe“ valja da prigovori tvornici u Beču na temelju spomenutih pritužaba i da pozove tvorničara, neka se strogo drži ugovorenih uvjeta. Kad se tvorničar nebi odazvao tomu opravdanomu pozivu, tada mislimo, da bi prestala i obveza naprama njemu od strane družbine uprave te bi ista mogla stupiti u dogovor sa hrvatskom tvornicom žigica u Osieku.

U internatu kr. plemićkog konvikta u Zagrebu bit će koncem prvog polugodišta ispražnjeno nekoliko solventskih (plaćajućih) mjesta. U zavod se primaju rimokatolici. Zavod je za mušku djecu, koja polaze gimnaziju. Roditelji ili skrbnici, koji bi željeli metnuti svoje dijete ili štićenika u starodrevni ovaj uzgojni zavod hrvatski, neka se obrate na ravnateljstvo s molbom oblaženom: 1. krstnim listom; 2. svjedodžbom posljednjeg polugodišta; 3. svjedodžbom o zdravlju i o cijepljenim boginjama. — Pobliže upute daje ravnateljstvo na zahtjev reflektanata.

„Matica Hrvatska“ dostampala je svoje ovogodišnje knjige, pak se usljed toga i gg. družtveni povjerenici i članovi „Matice“ usrdno umoljavaju, da se po mogućnosti požure sa prijavom članova i dostavom njihovih godišnjih prinosa, da ne bude zapreke što skorijemu razašiljanju odnosno dielenju knjiga, što želi odbor „Matice“, da se po mogućnosti uskori. Neka se ovo uvaži i omogući — skorom prijavom članova i dostavom njihovih prinosa — da se i izvede.

Iz Rieke pišu nam početkom t. g. U nedjelju obdržavala je naša čitaonica svoju glavnu godišnju skupštinu, na kojoj se je medju ostalim birao i novi odbor. Predsjednikom bijaše izabran dosadašnji predsjednik g. Gjuro barun Vranyczany, a podpredsjednikom takodjer dosadašnji podpredsjednik g. dr. Ivan Kiseljak. U upravni odbor bijahu izabrani sve sami česliti Hrvati i poznate hrvatske ličnosti na Rieci, te se nadamo, da će pod upravom ovakvih muževa naša čitaonica, biti jedino ognište riečkih Hrvata, liepo cvasti i napredovati. Veseljem pako konstatiramo, da se je taj izbor obavio u sporazumku svih članova, što nam podaje uvjerenje, da će riečki Hrvati i u drugim važnim pitanjima, koja zasjecaju u naše javne prilike, i unapried složno i sporazumno ràditi na dobrobit narodne stvari na Rieci.

I u istinu, odkad imademo medju nama naš dični „Novi List“, narodna stvar začela je kretati na bolje a narodna svjest riečkih Hrvata začela se je sve više dizati. Ovaj list, koji stoji nad svim strankama, koji u jednu ruku hvali ono što je hvalevriedno, a kudi ono što je za kuditi, list, koji se na ovoj toli izloženoj točki bavi svim pitanjima našega javnog življenja, koji narod i njegove prvake danomice pozivlje na ozbiljan i nesebičan rad oko poboljšanja naših narodnih rana — takav list mora uroditi dobrim plodom.

I u istinu, kako gori spomenuh, „Novi List“ doprinaša danomice kamen po kamen na oltar domovine, a nadamo se, da će, ako bude ovim smjerom i pravcem i unapried koracao, postati jakim i nepredobivim branikom hrvatskih prava i interesa na našoj obali.

Osobitu pohvalu zaslužuje „Novi List“, što se toli zauzimlje za braću Istrane i njihove jade i nevolje, ta skoro u svakom broju kuca na hrvatska srca i moli milostinju za siromašnu istarsku djecicu, koja su bez nauke ili na tudjim protunarodnim školama izložena narodnoj propasti.

Tako se je primjerice kroz ova zadnja dva mjeseca sabralo na uredničtvu „Novog Lista“ 601 kruna a kroz g. 1901. poslao je „Novi List“ družbi sv. Cirila i Metoda u Voloskom liepu svotu od **5235 kruna.**

Kad bi se i sve druge hrvatske novine širom naše domovine zauzimale za istarsku družbu, košto se zauzimlje i „Novi List“, družba bi naskoro procvala, a njezino djelovanje bi se podvostručilo i mi bi godimice želi novih uspjeha na školskom polju.

Niemci proti uvažanja talijanskoga vina u Njemačku. Kazali smo onomadne, da se u njemačkom saboru bore duže glavne stranke za premoć, t. j. stranka obrtnika ili industrijalaca i stranka poljodjelaca ili agraraca. Rekosmo takodjer, da će ove dvie stranke voditi glavnu rieč kod sklapanja novih trgovačkih ugovora u obće, a napose kod obnovljenja trojnoga saveza — ako do toga u obće dodje. Naravski je, da će u tom poslu svaka stranka navlačiti vodu na svoj mlin. Ona stranka, koja bude u saboru ili kod vlade moćnija, nastojati će, da se kod sklapanja trgovačkih ugovora što više njezini interesi štite. U Njemačkoj imali su već i do sada veleobrtnici premoć kod vlade, a novom promjenom u ministarstvu su oni po gotovo gospodari položaja. Neima dakle dvojbe, da će oni kod sklapanja ugovora u prvom redu štititi svoje interese; nastojati će naime, da otvore što više veslikih tržišta njemačkoj industriji i da zatvore koliko moguće vrata uvozu izvanjskih proizvoda obrta u Njemačku. Da to postignu, žrtvovati će interese poljodjelaca, koji neće imati dostatnog zagovora kod sklapanja ugovora. Oni će naime pristati na nizku carinu na uvoz izvanjskih poljodjelskih proizvoda samo, da mogu lakše i skupo izvažati u inozemstvo njemačke obrtnijske proizvode. Tim će dakako biti oštećeni nesamo interesi domaćeg poljodjelskog stališa, nego i probitci onih država, koje budu sklopale s Njemačkom trgovačke ugovore, u koliko su one do

sada uvažale u Njemačku svoje zemaljske proizvode.

Njemački poljodjelci, vinogradari itd. traže već sada, da se nametne visoku carinu na uvoz talijanskoga vina u Njemačku. To isto će tražiti i za vina Austro-Ugarske. Ova neće moći sa svojim vinom na tudja tržišta, a njezina tržišta poploviti će talijanska vina — ako se neukine nesretnu vinsku klauzulu. Sveta je dakle dužnost državnih zastupnika, da se svimi silami uzprotive uvozu tudjeg vina na domaća tržišta kao što će bez dvojbe činiti poljodjelska stranka u Njemačkoj.

Iz blažene zemlje. Iz gladne Italije, za kojom uzdišu naši nespašenci dolaze sve to užasnije viesti. Velike prevare, grozna ubojstva i razbojstva jesu tamo na dnevnom redu. Svemu tomu kriva je bieda, koja vlada medju narodom i nedostatan ill' nikakav odgoj nižih slojeva pučanstva. Talijanska iredentska družtva poput „Dante Alighieri" učinila bi mnogo bolje, kad bi one velike svote novca, što ga šalju Talijanom našega Primorja, upotrebila kod kuće, da gladne nasite i neuke, tlačene i zapuštene zemljake poduče, pridignu i pomognu.

Koli je duboko pao jedan dio talijanskoga pučanstva kraljevine, svjedoči nam sliedeći užasni slučaj: U gradu Napulju prodala je neka nesretnica imenom Antonietta Rossi s e d a m svojih kćeri, u dobi od 9 do 17 godina pokvarenim i bezdušnim mladićem i muževom. Ona je sama navodila svoje nesretne kćerke na razbludan život, te im dovadjala u kuću mužkarce. Gradsko redarstvo zatvorilo je tu nesretnu obitelj i nekog mladića, koga je zateklo sa najmladjom kćerkom, djevojčicom od 9 godina.

Eto gospodo talijanska okolo „Dante Alighieri" bogata gradiva, da pomognete riečju i činom vlastitu sirotinju, koja se utapja u kolu smrada i blata zbog pomanjkanja poštenog, ćudorednog odgoja. Doma čistite i metite, jer imate smetja i smrada pred vlastitimi vratim više, nego li ga je igdje na svietu.

Za Italiju. Opaža se da veliki talij. monitor u Trstu gleda prikazati naše stvari svojim čitateljima u blaženoj zemlji u takovom svjetlu, da oni tamo dobiju uvjerenje, da je ovo amo u sve i posve talijanska zemlja, a samo da gdje gdje nekoliko doseljenika ruši mir pomoću austr. vlade. Tako se dogodilo i sa oglasom isl. zemaljskoga odbora, s kojim je razpisano tajničko mjesto kod iste oblasti. „Mališ", a mi po njemu u predzadnjem broju, je javio, da se zahtjeva od natjecatelja poznavanje z e m a l j s k o g a jezika, a originalni oglas zvoni malo drugčije te postavlja kao uviet poznanje z e m a l j s k i h jezika i njemačkoga. Zemaljski odbor, sastavljen od najljućih talij. strančara, morao se pokoriti duhu vremena i sili okolnosti i zahtjevati od budućega tajnika poznavanje i h r v a t s k o g a j e z i k a; ali se to nesmije doznati u Italiji, tamo ih valja pustiti u osvjedočenju, da je ovdje samo jedan zemaljski jezik, samo jedan narod, uzdišući jedino za danom spasenja.

Opet konji za Afriku. Na Rieku stigao je dne 28. decembra englezki parobrod „Hydaspes", da krca konje za englezke čete u južnoj Africi.

Neprestano dovaženja konja u južnu Afriku najboljim su znakom, da se ljuto varaju englezki ministri, koji varaju da-nomice svoje suzemljake, da će biti do mala konac ratu u južnoj Africi. Sav prosvjetljeni svjet želi iskreno da bi zlosretni rat, potrajao tako dugo, dok neizvojuju junački Burci zlatnu slobodu svojoj domovini.

Grozna statistika. Englezki list „Daily Mail" priobćuje statističke podatke o groznoj smrti, kojoj je u jednoj godini i to 1899. podleglo ogromno množtvo drobne djećice. Te godine izgorjelo je naime u samoj Englezkoj — kako pripovieda liečnik dr. Wyrm Weshott — 600 djećice zbog raznih nesreća i nezgoda.

Roditelji pazite na vašu djećicu — osobito sada u zimsko doba — kadno se ista nalaze okolo ognjištah u najvećoj pogibelji.

Hrvatska poljodjelska banka u Zagrebu konstituirala se je dne 31. decembra pr. god., izabrav sliedeće ravnateljstvo: dr. Antolković Mirko, odvjetnik u Zagrebu; dr. Amruš Milan, u Zagrebu; dr. Bauer Ante, sveučilišni profesor u Zagrebu; dr. Badaj Aleksander, odvjetnik u Zemunu; dr. Banjavčić Ivan, odvjetnik u Karlovcu; dr. Derenčin Marijan, odvjetnik u Zagrebu; Hadrović pl. Josip, župnik u Gornjoj Rieci; Don Ivanišević Franjo u Spljetu; Korenić Stjepan, urednik „Katoličkog Lista"; Kiepach pl. Milan, vlastelin u Samoboru; dr. Laudenbach Josip, veleposjednik u Vukovaru; Niemčić pl. Stjepan, župnik u Jastrebarskom; dr. Neiman Dragutin, odvjetnik u Osieku; Pliverić Ivan, kanonik u Zagrebu; Rubetić Cvjetko, kanonik u Zagrebu; Rogić Ivan, trgovac i posjednik u Zagrebu; Ružić Gjuro, posjednik u Sušaku; Türk pl. Franjo u Karlovcu; dr. Voršak Andjelko, pomoćni biskup u Djakovu; Vojaković Franjo, župnik u Zagrebu. U nadzorno vieće: Arnold Stjepan, umirovljeni financ. činovnik u Zagrebu; Broz Mirko, trgovac u Zagrebu; dr. Kvaternik Krešimir, financijalni odvjetnik u Zagrebu; Kovretić Mato, c. i. kr. general u miru; Leber Vavao, kanonik u Zagrebu. Bilo sretno!

Umjetni miris vina. Da postignemo na umjetan način, da nam vina mirišu, ima lak postupak: Satremo u prah podanike modre perunike (bogiše, sabljića, Iris germanica). Ovog praha uzmemo 1 kg., te ga stavimo, da se moči u 10 lit. vinova, spirita. Iza kako smo sve dobro izmiešali, prenesemo posuda u mjesto, koje ima temperaturu od 20. do 25 stupanja C. Svako malo vremena valja dobro izmješati kapljevinu, a poslie dvie sedmice prociedi se tinktura kroz papir, te ju se može rabiti ulivši 5 centilitara u svaki hektolitar vina. Ova tinktura miriši po ljubici, a okusa je trpka i gorkasta. Drugi način za postignuće iste svrhe bio bi ovaj: Na 100 grama lozinog cviećа izlije se 5 litara spirita, pak iza jedno desetak dana prociedi se kapljevina i prekapa (destiluje) u vodenoj kupelji bagnomaria, dns Marienbad). U hektolitar vina valja uliti 5 decilitara prekapane kapljevine. „Znanost".

Književne:

Hrvati i Talijanci, napisao Ivan Andrović. Ciena 60 para. Spljet 1901, tiskom „Narodne tiskare". Mladi hrvatski pisac g. Andrović sakupio je u ugledno knjižicu od 81 stranica male osnime svoje članke priobćene iz lista „Željeznica" pod gornjim naslovom. Mi ćemo se na te članke jošte vratiti a za sada preporučamo našim čitateljem tu zanimivu knjižicu, koja se dobiva kod g. pisca u Trogiru (Dalmacija).

Poziv na predbrojbu, odnosno predplatu na „Dušobrižnik" VII. tečaj za g. 1902. — Ciena je 8 kruna (4 for.) — Buduće godine uz propoviedi na nedelje i blagdane, te nacrte istih, biti će priložene korizmene i svibanjske, a napose — obširno tumačenje katehizma (nastavak od prošle godine), koje besplatno primaju pretplatnici „Dušobrižnika" kano prilog — Dakle je vriedno biti predplatnikom ovoga lista, — pak stoga budi ovime toplo preporučen dušobrižnom svećenstvu i vjeroučiteljima i dr. — Da se za doba naklada za god. 1902. udesi, pozivamo dosadanje i nove predbrojnike, da se čim prije predplatom oglase!

Nadalje preporučamo: VII. tečaj g. 1902. „Ružičnjak" sv. Franje Seraškoga, ilustrovani list za katol. puk, zajedno kao Glasnik Marijina svetišta na Trsatu. — Predplata 1 kruna za cielu godinu. — Izlaze oba lista jedanput na mjesec. — Uredničtvo: z. p. Karlovac (samostan) kamo se šalju pisma i rukopisi. „Predplatu i opoštražbu (reklamaciju) za oba lista, prima samo i jedino uprava lista: tiskara Drag. Hauptfelda u Karlovcu.

Razni prinosi:

Za puljsku podružnicu sv. Cirila i Metoda darovali g. Milan Rakvin, porezni činovnik u Pagu — sakupljeni h K 5, g. Mate Serdoč, posjednik u Puli K 2, g. Alojz Znidaršić, trgovac u Puli K 6, g. Grgo Buždon u Puli K 1, g. Niko Mardešić u Puli K 1, g. Ivan Poropat 50 h., njegova supruga Josipina 50 h.

Za puljsku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda kao prinos za božićno drvo Šijanske školske djece podario g. Anton Kalčić Barela iz Lipe K 2, a gosp. Miho Lučić u Puli K 1. Živili.

Za Djačko prip. družtvo u Pazinu darovno je g. Grgo Buždon iz Pule K 1.

Za udovu Gržić primili od g. M. Mardešić K 1.

„Bratovšćini hrv. ljudi u Istri", u Kastvu podarili su prigodom nove godine kao „dobru ruku": Matejčić Fran, ravnatelj c. kr. gimn. u Pazinu K 6, Vrabec Ivan, Kastav K 5.

Javna zahvala.

Podpisano smatra se dužnim zahvaliti se u ime školske djece onim plemenitim darovateljima, i to gg. dr. Š. Kurelić, obć. glavaru; Fr. Matejčiću, rav. c. kr. gimnazije, dr. D. Trinajstiću, dr. J. Šebestl, liečniku, I. Šorliju, c. kr. kot. glavaru, dr. M. Šoštariću, c. kr. profesoru, J. Mandiću, obć. blagajniku, dr. A. Rutaru, liečniku, svima iz Pazina, te velečastnom g. Lj. Zvaćeku, mjestnom župniku, koji novčanim milodarima priskočiše u pomoć, da se moglo uresiti „božićno drvo" i nabaviti darove za školsku djecu. Bog im stostruko platio!

Ravnateljstvo pućke škole
u G o l o g o r i c i, 25. decembra 1901.
Josip Monas.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

infiuenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.
Dobiva se u svakoj ljekarniel.

Filijalka
C. Kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½ %
„ „ „ 8 „ „ 3 %
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2½ %
„ „ „ „ „ 8 „ „ 3 %
„ „ „ „ „ 30 „ „ 3½ %
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2½ %
„ „ „ „ „ 3 m. „ 2½ %
„ „ „ „ „ 6 „ „ 2½ %

Okružni odlei u krunama

razpoloživ smjesta, 2½ % na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Troparu, kao također za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saar i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnie uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Cirilo-Metodijski Block-koledar
za god. 1902.

u manjoj spretnijoj obliei, izašao je.

Najbolje tamburе izrađuje i prodaje
J. Stjepušin u Sisku.

Biserice po for. 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, 4.—, itd.
Prvaći I. II. III. po for. 4.—, 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, itd.
Bugarije I. po for. 3.50, 4.—, 4.50, 5.—, 6.—, itd.
Bugarije II. po for. 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, itd.
Berde I. po for. 30.—, 35.—, 40.—, 45.—, 50.—, itd.
Berde II. po for. —.70, 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, itd.
Bandže po for. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, itd.
Primaške po f. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, itd.

Kome šice i sve što je u tu struku potrebito uz vrlo nizke cieno u izvrstnoj kakvoći.

U izradbu se primaju i sve druge vrst glasbala.

Proprodavaoci dobivaju popust.

Ilustrovane slobodno šaljem svakomu ko želi i dopisa.

Uzoljeva se tečaj i dopisa odmah.

Odlikovana pod. 1900. na svjetskoj izložbi u Parizu i 1896. na milenijskoj izložbi u Budimpešti.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom obćine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO
za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae" već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke cienе i dobru jamstvu.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae" u Puli.

Broj 3. Pula, u petak dne 10. januara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priopćenja itd. šaljuju se uredništvu ne na tuzemja u bližnog cienika ili po dogovoru.

Novci se pošiljaju, oglasi itd. šalju se nepotrićom ili poštanicom pok. Stadionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon listar: broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stiže se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu.

Nastupili smo prvo četvrtgodište tekuće godine. Molimo učtivo za podmirbu predplate.

Tko nemisli više biti predplatnikom, neka list jednostavno vrati opazkom: **„Neprima se više!"**

Gospodarstvena politika u Istri.

(Konac.)

Za stočarstva nakupilo se doduše bikove za razplod, nu zlobni jezici tvrde, da se je nastojalo time poglavito zadovoljiti pristaše stranke u zapadnoj Istri. Uspjelo se nije. Prisvajalo si je u svoje vrieme zaslugu, da se je podiglo u sriednjoj Istri uzgoj svinja. Nu ni ovo ne valja! A istina pako je, da se je zauzeo za krmadarstvo najviše c. kr. kotar. poglavar pazinski g. I. Sorli. Državnom podporom nabavio je pred tri godine iz Dolnje Austrije dva para Yorkšir svinja čiste krvi, te dao iste seljakom u obskrbu. To poduzeće imalo je krasan uspjeh. Znademo pako pozitivno, da organom zem. kulturnog vieća ovo nije bilo po ćudi s razloga, što je kotar. poglavar radio bez njihovog savjeta. U Istri imade krajeva, gdje bi se moglo uspješno gojiti mljekarstvo.

Ali time ne mislimo na sirarstvo, kako mudruje zastupnik Polesini u svojoj interpelaciji, misleć po naputku zem. kulturnog vieća, da neima mljekarskih zadruga bez sirarstva. Da je zavirio samo jednim okom u knjigu „Molkereigenossenschaften", izdanu od c. kr. ministarstva za poljodjelstvo, bio bi se mogao osvjedočiti, da ima u Austriji 127 mljekarskih družtava bavećih se jedino sa prodajom mljeka. A ovo se baš najbolje izplaćuje i zahtjeva razmjerno najmanje glavnice u ovoj struci gospodarstva. Sirarstvo prepustimo planinskim pokrajinam. Kod nas treba posvetiti lozi glavno zanimanje, a kao postrani prihod moglo bi biti mljekarstvo u mjestima nalazećim se u blizini željezničkih postaja, ako jesu ujedno sposobna za stočarstvo. Bar u toliko bi se imalo raditi u tom pogledu, da bi se oskrbljivalo primorske gradove sa svježim mljekom. Uvesti bi se pako moralo pasteuriziranje mljeka, kao što čine u Njemačkoj i takodjer u Dolnjoj Austriji. Ovo bi bilo kod nas još potrebitije u gospodarstvenom i zdravstvenom obziru. Ovog posla uzmogle bi se prihvatiti jedino zadruge. A ni u tom pogledu nije zem. kulturno vieće shvatilo svoju zadaću. Dapače kadro je putem interpelacijah neistinitim izvješćima ocrnjivati zadruge, koje su se počele time baviti. Zato se događja, da Niemci mogu kupovati mljeko u Kranjskoj, dobavljati ga u Trst a zatim šiljati pasteurizirano u Pulu u bolnicu c. i kr. mornarice. Sve ovo služi na čast gospodarstvenoj politici vladajuće stranke talijanske u Istri! Već od više godina šimo nabavljaju gospodarske korporacije drugih pokrajina za svoje članove gospodarstvene potreboće, n. pr. sumpor, modru galicu, sjemenje itd. A u Istri morala su naša družtva sjetiti zem. kulturno vieće na tu njezinu dužnost. Radi toga je valjda ono izašlo ljetos na vidjelo sa jednim oglasom, koji se je potajno šiljao talij. kotarskim zadrugam. A gdje ste bili — upravitelji zem. kulturnog vieća — tada, kad su vaši pristaše-trgovci skroz toliko godina prodavali istarskomu vinogradaru nevaljano blago za drage novce, da si je ovaj često pokvario liepo grozdje za slabim sumporom?! Tada bi bio vaš rad na pravom mjestu, a sada ima ovo vaše poduzeće na sebi obilježje strančarstva. Takav bijaše dosadanji rad zem. kulturnog vieća.

U zadnje vrieme dali su bolestnika na liečenje mladomu tajniku bez praktičnoga izkustva, koji će imati tu prednost, da će znati obraćati rad vieća više u prilog talijanskoj stranci, nego je to činio predšastnik njegov, pak je zato morao takodjer ostaviti Poreč te se preseliti u Goricu. — Djelovanje prve gospodarske korporacije u Istri bijaše dakle uviek negativno. Kotarske zadruge, koje posluju na svoju ruku, mogu se izkazati uspjehom n. pr. Buzet, Krk, Kastav, Opatija itd., a koje su pod uplivom zem. kulturnog vieća — jedva životare ili su posvema neaktivne, kao u Labinju — i još drugdje. U Pazinu ima predsjednik V. M. doduše dobru volju, ali neima s kim raditi. U obće jesu se zadruge starog sistema preživjele. Skrajna je doba dakle, da se već jednom učini novi zakon o zadrugarstvu seljačkog stališa. Nu trebalo bi, da bude u novom zakonu predvidjena dioba zadrugah po narodnosti u pokrajinah, u kojih stanuju različiti narodi. Inače bi bio za Istru novi takav zakon mrtvorodjeno diete. Medjutim neka vlada podupira izravno one zadruge, koje djeluju u Istri u smislu zadrugarstva novije dobe. Zemaljsko kulturno vieće si utvara, da bi se moralo to činiti jedino njegovim posredovanjem, nu ovu milost odklanjamo odlučno, jer to bi bilo samo na štetu zadrugarstva. Sadašnja gospodarstvena korporacija dokazala je svojim dosadašnjim negativnim radom, da apsolutno ne može zauzimati tako odlično mjesto, premda bi htjela biti onom točkom, okolo koje bi se imalo kretati čitavo gospodarstveno djelovanje ove pokrajine. U koliko treba valjano kontrolirati državne oblasti u dieljenju podpora pojedinim zadrugam, znati će suditi c. kr. vlada sama.

Novogodišnje izjave.

Povodom promjene godine učinjene bijahu važne političke izjave u Budimpešti, Petrogradu, Parizu i Rimu, koje stavljaju u pravo svietlo politički položaj srednjoeuropejske velevlasti.

Nas se tiču u prvom redu izjave prvaka takozvane liberalne madjarske stranke u koliko se isti obazriešе i na položaj u našoj poli monarhije.

Po davnom običaju pozdravio je kod novogodišnjeg čestitanja ministra-predsjednika Szella vodja liberalne ili vladine stranke grof Julijo Andrassy. Obzirom na položaj u Austriji rekao je govornik medju ostalim i ovo:

„Nutarnji život našega saveznika snašle su težke pogibelji. Naša nezavisnost bit će narodu štit, kad budemo prema Austriji zastupali naše probitke. Naša je stranka za zajedničko carinsko područje.

Mi znamo, da je ugovor samo onda valjan, kada je i pravedan. Na zločestu nagodbu nećemo nikada pristati. To nam nalažu i vrhovni i politički nazori. Uz siromašnu i nezadovoljnu Ugarsku bila bi monarhija osudjena, da igra ulogu osakaćenice".

Na taj pozdrav odgovorio je ministar-predsjednik Szell glede odnošaja prema Austriji ovako:

„Mi stojimo pred važnimi pitanji i težkom radnjom, to težom, što su nepovoljni odnošaji. Govorim u prvom redu o gospodarskom položaju. On je u svakom pogledu vrlo težak. Nismo mi krivi, što se gospodarski odnošaji izmedju Austrije i Ugarske, ako i zakonit, ipak još nalazi u nekom stanovitom smislu u neizvjestnosti. Ovo pitanje treba, da se konačno i temeljito razjasni. Mi ćemo potražiti riešenje sa zakonom u ruci. Riešenje mora što prije uzslieditи.

PODLISTAK.

Razgovor sa hajdukom Andrijom Šimićem.*)

Kad se je bilo pročulo, da je kralj pomilovao hajduka Šimića, te da on ima stignuti poda Split, za tri dana znsebice množtvo naroda na svaki sat i po danu i po noći čekalo je dojednu ladju, što je stizala iz Trsta, misleći, da je u njoj Šimić. Po gradu se je na sve strane govorilo: dolazi Šimić! Od velikih kiša po splitskoj obali bilo je blata za postol, ali to svjetina nije gledala, već kao začarana srćala je, da vidi hajduka Šimića. On je stigao u Split u četvrtak dne 17. prošlog mjeseca i nastanio se je kod Mije Gotovca Lećevičanina. Odmah u petak jutrom svjetina je bila obkolila Gotovčevu krčmu, željna da vidi Šimića. Redari su neprestano stražili i odalečivali puk. — Pošto je hajduk Šimić glasan po cieloj Dalmaciji, ja sam kao urednik „Pučkoga Lista" promislio, da bi mojim čitaocima bilo ugodno štogod o njem čuti, pa sam ga pohodio u subotu po podne na svetoga Tomu. Našao sam Šimića, gdje sjedi na krevetu u Gotovčevoj kući. Mijo Gotovac kazao mu tko sam. On se diže na noge i skine kapu. Ja mu rekoh: sjedi, starče, a on se tad spusti na krevet. Pa kakav je Šimić? Oniska stasa, širokih pleća, male glave, okošt u licu; kratkobrk. Na njem je još tamničarsko odielo. Dva oka igraju mu u glavi. Lakak na besjedi. Bistar je sasvim u pameti. Govori gladko. Ponudih mu cigaru, sjedoh kraj njega na stolicu, pa ga stadoh pitati:

Ja: Koliko ti je godina, Andrija?

On: Ravnih 67.

Ja: Koliko si vremena tamnovao?

On: Na proljeće bi bila uprav 31 godina, da me ne bude kralj pomilovao — Bog mu dao zdravlje!

Ja: Gdje si se rodio?

On: U obćini Alagovcu, župi Grudama, blizu Posušja u Ljubuškom kotaru.

Ja: Koga si imao na domu?

On: Oca, majku, brata i pet sestara. Sve su mi se sestre poudale.

Ja: Što si radio u djetinstvu?

On: Išao sam za blagom. Od 14 godina pitao me u oca i poveo sa sobom u Mostar naš aga Muhamed Tikvina. Mi niesmo imali ni kuće, ni pedlja zemlje svoje, već je sve bilo age gospodara. Kod njega sam pazio djecu i — valja reći po istini — liepo me je gledao. Kad sam bio uhvatio osamnaestu godinu, stavio me aga na zanat, pa sam naučio kovati puške, nože i drugo oružje. Poručio mi brat, da se vratim kući, jer on sam, da nemože obradjivati polje. Ja tad ostavih Mostar i vratih se u svoje selo. Čisto ti kažem, bijah se priviknuo sladku kusu u gradu, pa niesam sad mogao gucati domaću prosenicu. Nije mi se ni u polje dalo, ko što se ne bijaše naučila krava orati. S jednim rodjakom namjestih nešto krčme. Dogonio sam vino iz Imotskog i Vrgorca. Sviet k meni grnuo kao ovce na sô. Bilo dobitka, ali rodjak me varao. Rastavih se s njime. Odoh u Vid u Neretvu i tu sam radio kod jednog kovača pol godine. Vratih se opet kući i namjestih krčmu, ali ne više u družtvu s rodjakom, već s jednim drugim čovjekom.

Ja: Je li te i taj varao?

On: Nije koliko rodjak, ali i ovaj mi ne davaše pravi dio.

Ja: Pa što si onda?

On: Ostavih se krčmarenja i prihvatih se oruđja, nu držalo mi se izmicalo iz ruku.

Ja: Za svoju nesreću bio si pošao u Mostar; ondje si se pogospodio.

On: Čuj sada dalje, što od mene bijaše. Onomu momu rodjaku, koji je samnom krčmario, oljerali jedne noći najboljeg vola. On name, da sam mu ga ja ukrao. Lako bih bio za to, ali zaletila me druga. Nestalo jednog Turčina u našem selu. Ja od moje objesti bio uhvatio kokoš, pa ju nekog dana živu bacio u jamu, što se nahodi u stienama nedaleko naše obćine. Htio sam viditi, hoće li kokoš moći izletiti van, nu ona se više ne vrati. Valja dakle, da je ona jama bezdanka. To sam kazivao, a sviet onda name, da sam ja ubio Turčina i uvalio ga u onu jamu. Što bi mi bilo sada reći, ali niesam, tako mi svetoga Andrije! Rieč je hodalica, pa od usta do usta prosuo se glas na daleko i široko, da nitko nije smaknuo Turčina nego ja. Uzeli me tada Turci na zub, te sam morao noćevati u gori. To me je pognalo u hajduke. Kod kuće sam danjivao a u planini sam spavao. Oljeram jednom u Livno jednog konja na prodaju. Spazili me Turci, pa name, da sam ukrao onog konja. Dozvali me pred kadiju, koji sudio, da budem poveden u Travnik na veliki sud. (Dalje sliedi.)

*) Donašamo iz Splitskog „Pučkog Lista" ovaj zanimivi razgovor bivšeg hajduka Andrije Šimića, koji je odsjedio u tamnici u Kopru punih 30 godina. Op. Ured. „N. Sl."

Poteškoće rješenja uvećavaju se još austrijskim političkim položajem. U nestalnosti toga položaja opažaju se stanke mira, ali jasan trak sunca nije još mogao razbistriti političke magle. Stranke, koje su više narodne nego li političke, povukle su s svoju borbu s nama postojeći gospodarski odnošaj, pa prosudjivanje onih pitanja, koje [illegible] može lahko biti ovisno od takovih [illegible] i stanovišta, koja za pravo nisu od [illegible] značenja za valjano prosudjivanje.

Ovo pitanje mora se još ove godine razjasniti. Udario je dvanaesti sat. Rok za medjunarodne trgovačke ugovore, za njihovu obnovu ili odkaz izteče ove godine, a težku bi odgovornost na sebe svalili oni, koji nebi za vremena sklopili interesom obiju stranaka odgovarajuće pravično utanačenje. Predhodni je uvjet tomu obustava nagodbene borbe i konačno razjašnjenje položaja. Time će se urediti i naš odnošaj napram vanjskim državam.

Veliki su interesi na kocki. Gospodarski interesi obiju država, interesi velevlastnog položaja monarhije, interesi ustavnih načela, na kojih počiva uredjenje naših medjunarodnih gospodarskih odnošaja silno bi se oštetili, ako se toj neizvjestnosti nebi učinio kraj, već bi se ona i nadalje vukla".

Izjava madjarskog ministra-predsjednika žvuči kao opomena carevinskomu vieću, jer ona je većma upravljena austrijskim nego li ugarskim političkim krugovom. On je izričito naglasio, da je udario dvanaesti sat za konačno uredjenje prevažnih pitanja, od kojih zavisi gospodarski napredak ciele monarhije i njezin velevlastni položaj.

Od carevinskoga vieća očekuje dakle Széll, da će ono osloboditi neizviestnosti obje pole monarhije. Carinsko-trgovački savez neda se više odgadjati. Uvjeti za utanačenje toga saveza moraju biti takvi, da neoštete probitke carinske zajednice. Nagodbeni temelji moraju biti oživotvoreni ustavnim ili parlamentarnim putem, jer inače neima govora o nagodbi.

Carevinsko vieće valja dakle, da se odazove pozivu madjarske vlade, te da pristupi čim prije k utanačenju trgovačko-carinskog saveza — a neučini li toga, svaljuje ministar Szell sve eventualne posljedice.

Hoće li se tomu pozivu odazvati carevinsko vieće, vrlo je dvojbeno ako se uvaži, da austrijska vlada nije parlamentarna vlada, da ona neima za sobom većinu ni za ovakva važna pitanja, kao što je nagodba sa Ugarskom.

Raztrovanost, koja vlada u austrijskom parlamentarnom životu, daje slutiti, da će vrlo težko doći redovitim putem do utanačenja carinsko-trgovačkog saveza izmedju obiju pola monarhije uzprkos prijateljskim savjetom i ozbiljnim opomenam ugarskog ministra-predsjednika.

Na novu godinu 1902. izmieniše si brzojavne čestitke ruski car Nikola II. sa predsjednikom francezke republike Loubetom. Te čestitke nisu bez političkog znamenovanja. Car Nikola brzojavlja u Pariz, da se on i carica ugodno sjećaju svog boravka u Francezkoj „sprijateljenoj i saveznoj zemlji", te čestitaju k novoj godini predsjedniku. Ovaj odgovara ganuto, da se zahvaljuje najtoplje za osjećaje, što ih car i carica goje prama Francezkoj. Francezka se zahvalno sjeća drugog posjeta carevog, te će radostno primiti viest, da je taj posjet ostao caru i carici u ugodnoj uspomeni.

Ove brzojavke govore dosta jasno koli srdačni odnošaji postoje ne samo izmedju cara i predsjednika, nego takodjer izmedju obiju saveznih velevlastih.

Istoga dana podao je u Rimu poslanik francezki Barrer na talijanskom dvoru [illegible] od osobite političke važnosti. Francuska naselbina u Rimu došla je na novu [illegible] čestitati predstavniku francezke republike Barreru.

Odgovarajući na [illegible] javio je oduševljenost [illegible] francesko-talijanskog sporazumljenje na sredozemnom moru. Uvidjavnosti državnikah obiju vlasti [illegible] [illegible] [illegible]

eču, da molitelj mora imati preporuka i biti Talijan — jer inače nemože dobiti nikakvo mjesto kod zemaljskoga odbora Istre — pa bio i najsposobniji među natjecatelji — tada neka to u razpisu natječaja otvoreno i iskreno priznadu, da se nebudu naši molitelji uzalud trudili i novac za biljege i ostalo trošili. Dakle: conti chiari itd.

Iz Voloskog pišu nam početkom t. g.: Dne 21. decembra 1901 obdržavalo je naše občinsko zastupstvo sjednicu. — Medju ostalim zaključilo se je na toj sjednici, da se zamoli ministarstvo za bogoštovje i nastavu, da se izpiti položeni na zagrebačkom sveučilištu priznaju i u Austriji i da se za Slovence ustroji posebnu univerza u Ljubljani. Na dnevnom redu bilo je i izvješće odbora za preuzeće protugarancije za gradnju željeznice sa strane naše občine. — Iz tog izvješća proizlazi, da odpada na našu občinu razmjerno najveći dio garantirane svote, jer se je istu porazdjelilo medju interesirane občine u razmjerju poreza, koga pojedina občina plaća. Radi toga obratio se je spomenuti odbor na občine Veprinac i Lovran, nebi li iste bile sklone, da se to razmjerje promjeni i da svaka občina preuzme trećinu zajamčene svote. Nu taj predlog bje odbit i občine Veprinac i Lovran uztrajahu na onom razmjerju, koga je predložio zemaljski odbor. Izvješće se to nadalje bavi sa proračunom, koji je svakako preoptimističan. Na temelju tog proračuna imala bi električna željeznica Matulje—Opatija na godinu čist dobitak od 88.000 kruna, tako da bi željeznica morala na dan inkasirati 600 kruna — što se bojimo da neće, te će na taj način, ako željeznica ne bude imala godišnji čisti dobitak od kruna 88.000, morati doprinašati rečene občine svaka u razmjerju preuzete garancije. Nu občinsko zastupstvo prihvatilo je usprkos tomu taj predlog, da se sa gradnjom ne bude i unapried zatezalo, te pošto su time sve zapreke, koje su gradnju zatezale, odstranjene, nadamo se, da će gradnja čim prije započeti. — Osim inih zaključaka, spominjem još samo onoga, da se zamoli višu sudbenu oblast, da se službene ure na ovdašnjem kotarskom sudu preinače i zaključak, da se zamoli financijalno ravnateljstvo u Trstu, da namjesti na poreznoj blagajni još jednog činovnika.

Iz Grožnjana nam pišu: Na mig talijanskoga političko družtva za Istru stvorilo je i slavno občinsko zastupstvo još slavnije Grožnjana zaključak, da se uloži prosvjed proti dvojezičnim (talijansko-hrvatskim) napisom na novoj željezničkoj pruzi Trst-Poreč. Mi smo doduše skoro stalni, da neće g. ministru željeznica pobieliti niti jedan vlas radi prosvjeda grožnjanskih Talijana, i da će taj glasoviti prosvjed ostaviti ono vrieme, koje budu i našao, nu ipak čine nam se ovi prosvjedi talijanaške gospode, talijanskih i talijanaških gradova, občina i družtava ne samo smiešnimi već dapače i drzovitimi. Nova istarska željeznica gradi se — u koliko već nije sagradjena — ravno toliko talijanskimi, koliko i hrvatsko-slovenskimi novci; za prvotne dionice te željeznice jamči pokrajina stanovitom svotom, i u odnosnoj obveznici nije rečeno, da jamče za to sami Talijani, već pokrajina Istra, u kojoj imade mnogo više Hrvata i Slovenaca nego li Talijana. Jedan dio jamstva preuzele su občine talijanske i hrvatske, odnosno slovenske, i to one kroz koje teče rečena željeznica. Željeznica Trst-Poreč, i eventualno — Kanfanar, prolazi većim dielom kroz one krajeve naše pokrajine, u kojih stanuje naš narod, jer izuzam ono malo primorskih gradića, kojih se ona dotiče, jest sva ostala vanjština naša. Pa uzprkos svemu tomu zahtjevaju istarski talijanaši, da se sa te željeznice posve izključi jezik većine pučanstva pokrajine, jezik onih, koji jamče za dionice kao članovi pokrajine; jezik onih, koji jamče kao občinari onih občina, kroz koje prolaze; jezik onih, koji sačinjavanju veliku većinu pučanstva ciele pokrajine. Je li to pravo, zar je to pošteno? Nije i ne može biti! — Kad bi se u Beču zadovoljilo ovako nepravednim i toli drzovitim zahtjevom, tad bismo morali podvojiti o zakonu, pravici i poštenju onih, kojim je izručena sudbina sviju naroda ove polemonarhije.

Isto zastupstvo u Grožnjanu odsudilo je tobožnju agitaciju odličnog našeg svećenika i rodoljuba veleč. g. Nedvěda u Šterni, koji da radi proti ustrojenju talijanske pučke škole a za otvorenje hrvatske pučke škole u Šterni. U ovom listu bijaše statističkimi podatci dokazano, da u Šterni neima talijanske djece i da bi bio najveći nesmisao kad bi se tamo otvorilo talijansku školu za hrvatsku djecu. Tamo su dvije ili tri doseljene talijanske obitelji, dočim su svi starosjedioci Hrvati. Ovi su u svoje doba ne samo u molbi nego i na zapisnik izjavili, da žele imati hrvatsku pučku školu. Tomu se dakako po davnom običaju protivi zemaljski odbor i občinsko zastupstvo u Grožnjanu. Ovi jedni i drugi hoće, da bude u Šterni za hrvatsku djecu ustrojena talijanska škola. Ako radi dakle veleč. g. Nedvěd proti talijanskoj, a za hrvatsku školu, nečini drugo nego svoju dužnost kao svećenik, učitelj i rodoljub. On pozna najbolje svoje župljane i njihovu djecu, te znade najbolje kakvu treba školu u svojoj župi za djecu svojih župljana. Talijanaških odsuda i prigovora netreba da se on nimalo plaši, jer ima za sebe zakon i pravicu, proti čemu su ustali neprijatelji našega naroda. On je dužan u ime svojih župljana do skrajnosti braniti njihova prava, pa bilo to pravo ili ne gospodi u Poreču i u Grožnjanu. Radi li on dakle za hrvatsku školu proti talijanskoj, radi posve pravo i neka se nimalo neobazire na graktanje talijanaške gospode, imajuć vazda na umu onu poznatu hrvatsku: „jao vuku, za kim psi nelaju, i junaku, o kom sviet nezbori“!

Poznati talijanski plaćenik Krstić napadao je već odavna i bezbroj puta u svojoj krpetini na gosp. dra. Konrada Janežića u Voloskom, predbacujuć mu, da je slepar, varalica itd. Na sve te uvriede g dr. Janežić morao je šutiti, pošto je znao, da bi tršćanska porota svoga miljenika Krstića riešila te da bi Janežić morao samo troškove nositi. Radi toga poštojao je Krstić u svom pisanju danomice biesniji i bezobzirniji i pošao je tako daleko, da je prod nekoliko vremena na stubama c. kr. kot. suda u Voloskom dru. Janežiću predbacio, da je varalica. G. dr. Konrad Janežić tužio ga je radi tog prestupka na c. kr. kot. sud u Voloskom, te se je usljed te tužbe vršila dne 30. decembra prošle godine razprava. Odvjetnika dra. Janežića zastupao je dr. Stanger, a Krstića došao je zagovarati tršćanski odvjetnik dr. Breitner. Razprava je trajala od 9—11 prije podne i od 2—5 poslije podne. Odvjetnik Breitner nastojao je na sve moguće načine, da rieši Krstića, nu usprkos svim njegovim nastojanjima sud je osudio Krstića na tamnicu od 7 dana i na povratak svih parbenih troškova. — Tako je eto Krstić za svoja nedjela dopao još jednom u ruke pravde, a dr. Janežić dobio je konačno zadovoljštinu za sve one pogane uvriede nanešene mu od strane Krstića putem smradne štampe i poganih rieči.

Pjev.-tamburaško družtvo „Sloga“ u Klani imati će u dne 11. t. mj. u vlastitih prostorijah zabavu sa pjevanjem, tamburanjem i plesom. Rodoljubi iz Kastavšćine i susjedne Rieke posjetite mnogobrojno zabavu ovog toli važnog i potrebitog družtva.

Palača gdje Ambrozinke, poznata pod imenom „Mačja kula“ u Matuljih, u kojoj je nekada odpadnik Krstić prodavao vino „na veliko“, pošla je dne 4. t. mj. na dražbu kod c. kr. kotarskog suda na Voloskom. Još nam nije poznato, da li je koji i tko kupio tu glasovitu „kulu“.

Božićnicu priredili su voloski rodoljubi dječici tamošnje „Družbine škole“. Prostrana dvorana napunila se za rana poslije podne roditelja i prijatelja naše školske djece. Medju gostovi vidjeli smo družbinog predsjednika gosp. zastupnika Spinčića, mjestnog župnika Monsignora Zamlića, g. načelnika dr. Stangera sa gospodjom, družbine odbornike dra. Janežića, dra. Fabianića, V. Tomičića sa gospodjami itd.

Školska dječica pjevala su, deklamovala i igrala vrlo krasno šaloigru „Štriga Lega i Kraljević Marko“, što ju je napisao za onu zgodu družbin tajnik i naš pisac g. Viktor Car Emin. Siromašna dječica bijahu nadarena odielom i obuvalom, imućnija sladkiši.

Na koncu protumačio je djeci i prisutnim Monsignor Zamlić znamenovanje one toli krasno izpale svečanosti, radi koje ide iskrena pohvala domaće gospodje i gospodjice.

Zahvala. Ravnateljstvo narodne škole u Podgradu zahvaljuje se koli u ime djece toli u ime onih siromaha, koji bijahu nadareni, svim dobrotvorcem, koji su novčano ili inače pripomogli, da je „Božićnica“ krasno uspjela. Osobita hvala na trudu i požrtvovnosti velešt. gospodji Bilekovoj i gospodjici Mavrićevoj.

Dobru ruku. Dne 28. decembra sakupiše naši rodoljubi u kući braće Ivana i Dragutina Čendaka u Jelovicah — občina Materije, da počaste uspomenu čestitog pokojnika Jurja Čendaka, posjednika i mjestnog župana, 15 kruna i 20 para, koje nameniše kao „Dobru ruku“:

1. „Družbi sv. Cirila i Metoda“ 8 K i 20 para.

2. „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“ 7 kruna.

Gornju svotu podariše: Mate Sankovič iz Dana, Tomaž Mamilović iz Golca i Ivančić Jakov iz Golca, svaki po 2 K, Ribarić Antun, Šverko Grgo, Poropat Antun, Fran Borbić svi iz Vodica, Poropat Ivan, Poropat Ivan, Sankovič Davorin, Poropat Andre, Juričević Josip svi ovi po 1 K. Savica Mohović 20 para. Zahvaljujuć se u ime podarenih družtava vriednim našim prinosnikom, kličemo: Počivao u miru! velevriednom Čendaku, koji se je vazda izkazivao čestitim rodoljubom i uzornim občem obitelji. Ugledali se u njega vriedni sinovi!

Zimska eskadra u Lošinju. Od tamo nam javljaju, da je stiglo više brodova c. i kr. mornarice koji sačinjavaju zimsku eskadru i koji će tamo ostati nekoliko dana.

Iz drugih krajeva:

Novim na poduku; u podpunjenje istoimenog članka u broju 101. javljaju nam s podučene strane, da je onaj njemački biskup koji je držao g. 1273. u Škofji Loki u Kranjskoj slovenske propovieđi bio Konrad II. grof Wittelsbach, koji je vladikovao od g. 1258. do 1579.

Sveznajući crnac. U nekom malom mjestancu blizu Kapstata u Africi, nastanio se jedan crnac kafarskog plemena, koji je do nedavna putovao Europom, kao sluga nekog imućnog Engleza, te je tako koješta vidio i naučio. Da pokaže svoj talenat i mudrost, pribio je pred svojom kolibom ogromnu crnu ploču sa bielimi slovi otisnutimi, s koje se čita ovaj napis: „Tom Sagaan, brijač, tesar, stolar, zidar, pokrivač, strojbar, studeničar i bravar. Ljudski i životinjski liečnik. Tvorac lienog vremena. Učitelj. Profesor glazbe. Tom Sagaan umije kuhati, lasi strići, te liepo hlače šivati. Tom znade još bolje i bielu rubeninu gladiti“.

Najdulje telefonske sveze u Evropi. Pariz je središte internacijonalne sveze telefonskih žica: skrajne točke te mreže jesu na zapadu London, na sjeveru Hamburg, na istoku Berlin, a u Italiji biti će do skora, kad se otvori francuzko-talijanska telefonska pruga, gradovi Turin i Milan. — Sveza Pariz-Berlin je po tom najdulja sa svojih 900 km. zračnih i najmanje 1000 km. stvarne duljine. Za njom sliedi pruga Pariz-Hamburg sa svojih zračnih 800 km.

Razni prinosi:

Za puljsku podružnicu „Družbe sv. Cirila i Metoda sakupio g. Miho Iveša-Jurin medju prijateljima u Premanturi kruna 11·72, a darovala sliedeća gospoda: Ivan Semelić K 1, Kažimir Mikovilović K 1, Mali Bože Semelić K 1, Miho Iveša 80 h, Ante Skoko 60 h, Jure Iveša 60 h, Luka Iveša 40 h, Ante Skoko 40 h, Mate Skoko 40 h, Ivan Iveša 40 h, Josip Iveša 30 h, Stipan Jurašin 30 h, Ivan Skoko 30 h, Jadre Slipčević 28 h, Ante Iveša 20 h, Jadre Iveša 20 h, Bože Skoko 20 h, Luca Mikovilović K 1·10, Katica Iveša 40 h, Marica Mincala 40 h, Justina Iveša 24 h, Ivana Iveša 20 h, Vjekoslava Skoko 20 h, Katica Skoko 20 h, Luca Bogetić 20 h, Marica Jurašin 20 h, Tereza Iveša 20 h. „Živili darovatelji, unapried i više!“ — tako nam sakupljač piše. Da istinu rečemo, taj darak dičnih naših Premanturaca i njihovih žena razvelio nas u istinu i to tim više, jer je dokazom, da u Premanturi imade ljudi, koji svoj narod ljube. Evala jim! — Dalje podariše našoj podružnici gg.: Tomo Borčić K 1, Dinko Galović K 2.

Za Bratovšćinu hrv. ljudi poslao g. Save Sikić iz Novog K 2.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sakupio g. Jos. Bakota u Rabu i poslao na naše uredničtvo K 27·40; darovaše sliedeća gospoda: dr. M. Dražić K 5, P. I. Grškoviċ K 1, P. I. Žic K 4, K. Marković K 3, I. Bakota K 2, P. M. Polonio K 2, Ivo Tonsa K 1, Ivan Tudorin K 1. Stj. Marčić K 1, Petar Dominis K 1, K. Krstić K 1, Uld. Juras K 1, T. Baričević 20 h, N. N. 20 h. — Gosp. dr. Vicko Gabelić, Selce na Braču poslao za istu svrhu K 38, što se sakupilo pri zabavi u „Hrvat. sastanku“ na Silvestrovo, na ovaj način: Iza preporuke družtvenog predsjednika i čitanja poznatog članka „Dobru ruku siroti Istri“, sakupljač zareda po dvorani proseć milodare za družbu: M. Didolić prinese darežljivo K 10, dr. Bencur K 3, župnik Margetić K 1, predsjednik T. Didelić K 1, pomoćnik Gabelić K 2, M. Carević K 1, učitelj Štambuk K 1, N. Skansa K 2, B. Nalis K 1, pl. Labaš K 1, A. Tripo K 1, F. Botta K 1, darovaše dobitak tombole: Margetić, Mošić, Skansa, N. Didolić, a i svi prisutni: gospodje, gospodične rodoljubne i gospoda, dadoše po koji obol — svi od srca, svi od duše kličuć živila družba, živila hrvatska i slovenska Istra! — Dalje poslaše na naše uredničtvo: g. Zdenko Babić, poslao darovanih od njegova otca profesora na Sušaku i strica župnika u Grobniku K 10, g. Ivo Velčić — Belej K 2, g. Ante Dukić, učitelj u Boljunu K 1, g. Save Sikić — Novi K 1, g. dn. Ivo Prodan, urednik i narodni zastupnik u Zadru, na g. dra. M. Laginju poslao K 115 (uloženi u posujilnicu), pak K 10 podarenih od gr dra. Iva Bojanića, K 8 od zanatlije Hrvata iz Sarajeva te K 3 od g. dra. Gjure Matijašića (uloženi jednako.)

Izkaz prinosa prispjelih na Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca rujnu 1901. u krunama:

Administracija „Agramer Tagbl.“ njoj prispjelih	203·15
Uprava „Hrvata“ — Gospić, primljenih od hrv. mladeži u Gospiću prigodom proslave 400-godišnjice hrv. književnosti	182·72
Antun Kraljić VIII. školac — Omišalj, čisti prihod zabave dane u Omišlju na korist družbe sv. Cirila i Metoda	40·—

Uprava „Agramer Tagblatta“ priposlanih njoj 7·11

Dr. Dinko Trinajstić — Pazin — kao polovicu iznosa sakupljenog od gdične. Antice Tomičić u razdoblju od 20./7. do 20./8. g. 1901. (druga polovica za pazinsku gimnaziju) 50·—

Uprava „Narodnih Novina“ — Zagreb, milodare od 4./6. do incl. 5./9. 1901. — (u toj svoti sadržan i god. prinos prof. Plivrića od K 20) 313·80

Uprava „Obzora“, Zagreb — primljenih i sabranih prigodom Meetinga u Zagrebu na obranu zavoda sv. Jeronima 215·09

Prof Ivan Milčetić — Varaždin — milodare: 1. svenčilištnih djaka kao čisti prihod od pučke zabave dne 1./9., te 2. činovničke zadruge i 3. kluba „Ribe“ 522·60

G. Žic Niko — Kastav, blagajnik mužke podružnice, 1. članarine, 2. dne 2./6. u veselom družtvu u šterni kod Tereze u Kastvu te u drugih još nekih prilikama svega ukupno 44·46

G. Pavao Špada, obć. sluga — Barbana dne 10./9., prigodom instalacije veleč. g. Dinka Pindulića župnikom 15·—

G. Slava Filipović — Glina, sabranih u prijateljskom družtvu 11·20

G. Viktor Tomičić, predaje sabranih prigodom otvorenja hrv. čitaonice u Mosćenicama u veselom družtvu 10·—

G. prof. Vjekoslav Spinčić, predaje pedarenih od supruga dr. Herold Josip i Otilija K 40. te od g. Fr. Ruth, českog spisatelja K 40 ukupno 80·—

G. dr. Božo Vinković, odvjetnik — Karlovac, sabranih dne 7./9. prigodom proslave 25-godišnjice rada ravnatelja Karlov. štedionice g. Dragutina Hermana nakon zdravice Hrvatskoj

G. F. Rubeša — Zamet, sabranih na skupnim botrinjama Iv. i Fr. Lenac (K 6) te prigodom proslave imendana predsjednika „Sloge“ g. Rajmonda Rubeše slogaši (K 8) ukupno 14·—

Gdjica. A. M. Nadilo blagajnica podruž. u Podgradu pripošlje (putem 2 pošt. cheque-a) sabranih 56·05

Uprava „Novog Lista“, stiglih njoj od 1./8. do 14./9. prinosa 558·38

G. Ivan Malnarić iz Udbinje pripošlje legat pokoj. Magdalene Malnarić ustled odluke kr. kot. suda u Karlovcu od 11./6. 1901. br. 6265 40·—

Uprava „Obzora“, sabranih u ime prosvjeda od 16. tek. mj. 39·—

G. dr. Božo Vinković, odvjetnik, Karlovac, preostalih od sakupljenih medju odbornici kluba stranke prava u Karlovcu na pozdrav g. dru. Pazmanu u Rim 10·40

G. Marcel Voneš — Kaštel stari Dalmacija 10·—

Sabrano u listopadu:

Uprava „N. Sloge“, Pula, na nju stiglih prinosa 68·46

G. Ljudevit Tomičić, c. kr. dvorski savjetnik u miru, mjesto vienca na odar pok. Kate ud. Tomičić iz Voloskoga 20·—

G. Viktor Tomičić, posjednik i pom. kapet. u Voloskom, mjesto vienca na odar pok. svoje šurjakinje Kate ud. Tomičić 20·—

Uprava „Obzora“, Zagreb — (Dionička tiskara), na nju stiglih prinosa 316·89

G. Frane Volarić, kurat na Korniću (otok Krk), pripošlje 3. obrok utemeljiteljne svote 50·—

Uprava „Hrvata“, Gospić, na nju stiglih prinosa 6·20

Uprava „Glasa Naroda“ — Zagreb, na nju stiglih prinosa 12·14

G. Ivan Rabar, Osjek, sabranih na ponuku g. prof. A. Hladnika u razgov. ugodnom narod. slov. 20·60

G. F. Flego, sabranih medju Lanišćani u Buzetu 15·59

G. Bon. Cettolo — Petrinja 50·—

Administr. „Agramer Tagblatta“, primljenih po njoj 8·—

G. R. Katalinić-Jeretov — Zadar, pripošilje sabranih po njemu u kolovozu i rujnu (pošt. checkom) 54·—

Dr. Vice Gamulin, Jelša — blagajnik podružnice, članarine II. polugodište 19·33

G. Fran Žagar, ravn. učitelj — Velika Gorica kraj Zagreba pripošlje sakupljenih kao čisti prihod kod koncerta danog prigodom proslave 400-godišnjice hrv. književnosti u Vel. Gorici dne 5./10. 116·—

G. Marinko Lacković, kapelan, Mitrovica na Savi, sabranih u malom družtvancu na zdravicu biednoj Istri 10·—

G. dr. Božo Vinković, odvjetnik, Karlovac, na ime jednog štovatelja pok. ravn. Karlov. štedione vrlog Hrvata Janka Modrušana mjesto vienca na odar 10·—

Uprava „Agramer Tagblatta“, njoj prispjelih prinosa 11·40

G. Kazimir Jelušić, načelnik — Kastav, pošilje utrženih razprodajom razglednica sa slikom i g. prof. Spinčića, te uništih u njegovom domu u škrabicu; a napokon svotu utemeljiteljnoga člana svega ukupno 213·—

Gdja. Zora Vukelić, iz Bunića sabranih u družtvu putnika Laudonova, Gaja i Čanka 5·—

G. R. Katalnić-Jeretov — Zadar, sabranih (pošt. checkom) 553·96

G. Krešimir Rabar, pravnik — Osiek, sabranih u družtvu veselih lovaca u Petrijevcima 12·—

Uprava „Edinosti“ — Trst, priposlanih njoj od gosp. Ante Gospić iz Zagreba 10·30

Uprava „Hrvata“ — Gospić, prigodom oprostne večere sudb. viećnika g. I. Križa, sabranih u družtvu 59·80

Volosko, dne 4./1. 1902.

Za ravnateljstvo:

Dr. Fabianić, blagajnik.

Gospodarske:

Podružnica ljubljanske kreditne banke u Spljetu, započela je svoje djelovanje te obavlja osobito sliedeće poslove: Kupnju i prodaju vriednostnih papira i vriednota, odkup i eskomptiranje kuponâ, izžriebanih založnica, prioritetâ i srećaka, nabavu kuponskih araka i konversija. Osiguranje proti tečajnom gubitku kod žrienbanja srećaka, založnicâ i prioritetâ. Jeftinu vinkulaciju i devinkulaciju sviju vrsti vriednostnih papira. Vojničko-ženidbene jamčevine kao takodjer sve druge kaucije u vriednotama. Promese kod sviju vučenja. Novčane uložke na knjižice, za koje se plaćaju kamate od 4% ili na tekući račun, uz kamate po ugovoru, od dneva uloženja do dignuća, dok se i veći iznosi vraćaju uz veoma kratki odkaz. Zajmove na vriednostne papire uz umjerene kamate. Preuzimanje vriednostinh papira na pohranu i upravljanje. Reviziju srećaka i odrezanje kuponâ. Eskomptiranje mjenicâ kulantno i jeftino. Unovčenje mjenicâ i chekova na svim ino- i ovozemnih bankovnim tržištima. Izdavanje kreditnih listova. Primanje domiciliranih mjenicâ sa strane izvan Spljeta stanujućih mušterija. Vjeresije za gradnje uz razmjerno pokriće. U trgovačkom odielu: Komisijonalno-kupoprodaju trgovina. Izim toga banka obavlja sav promet, što zasjeca u bankovni mjenbenjački posao, kao i daje rado sve obaviesti ustmeno kao i pismeno.

Književne:

Hrvatska mi. 9, smotra za narodno gospodarstvo, književnost i politiku, početi će izlaziti u Zagrebu dne 15. tek. Organ je to hrvatske mladosti, a na proglasu vidimo podpisano nekoliko vrlo vriednih mladjih pera. U dobar čas!

Cirilo-Metodijski Block-koledar

za god. 1902.

u manjoj spretnijoj oblici, izašao je.

Oglas.

Medulinsko konsumno družtvo

držati će

prvu redovitu glavnu skupštinu

u nedjelju dne 19. januara 1901.

G. Tönnies u Ljubljani,

poduzeće za gradnje, tvornica za stolarske i parketarske radnje, za graditeljsko i umjetno ključarstvo, radionica za željezo potrebne kod gradjevina itd.

preuzimlje svakovrstne stolarske radnje, kao podpune komade za prozore i izloge na kotur, vrata, portale, priredbe za dućane i drugo pokućstvo raznih načina. Izvršuje tvrde i mehke podove svih vrsti kao: parkete iz dužica i remenja te obične podove; podpune kovačke i ključarske radnje kod gradjevina, stube te ograde vrtova i kuća iz željeza, žice, željezna brvna na kotur itd.

Proračuni se šalju bezplatno. — Prima-preporuke jesu na razpolaganje.

Potpisani smatra si dužnim, da što uljudnije zahvali cienjenom općinstvu i slavnoj vojnoj posadi na povjerenju, kojim je bio počašćen u odstupljenoj gostioni (na Port' Aurati); istodobno stavlja ovime do znanja, da je preuzeo vodstvo prostorijah u Via Giulia br. 5 (u blizini kazališta), otvorenje kojih sliediti će u **subotu 11. tekućeg mjeseca** pod naslovom:

„Ajdemo k Mladineu“

te će iste udešene biti na način prijašnje njegove gostione.

U preuzetim prostorijama lievati će se uviek svježa piva ponajbolje vrsti.

Točit će se izvrstna istarska vina (biela, crna i muskat) te najfinija viška vina (Opol i komižka Vugava) i to sve nabavljeno ravno od proizvoditelja.

Prodavat će se takodjer na malo: Vermouth, Marsala i bračci crljenak (Prošek); a na razpoloženje gospode gostova biti će napokon na zalihi izabranih vina u staklenkam, kao reforško, šampanjac i razna druga.

Osobita će se pako pažnja posvetiti **kuhinji**, te će ista biti uviek dobro obskrbljena najtečnijim jelima za doručak, objed i večeru.

U dotičnim prostorijama svake večeri izvadjat će na glasoviru i guslam poznati vještaci gg. Julij Movia i prof. Serafini, birani koncerat.

Obećaje na koncu potpisati, da će svojim marom i točnošću nastojati ugoditi svojim cienjenim gostovima, kojima će biti zahvalan na mnogobrojnom posjetu, bilježeć se

sa osobitim štovanjem **Lucijan Mladineo.**

Prima se predplate za objed i večeru.

Rodoljubi! Kupite samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostoboljl ili protinu, rhoumatizmu, kalanje i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križcah, bostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazeham. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili brch i za prsa, kojom se liči kašalj, prehlada ili kašar u prših, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni želiezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulaznosti, podbuhlosti, djetinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 3 forin.

Pojačane švedske kapljo ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Orim se glasovitim sredstvom očišćuje krvlatnica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaklava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u želiezi, želudačne grčevo, šutica, proliev ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zaprietiti i same bolesti. Ciena, flašici s napuhkom 50 novčića.

Pasta za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lazano čišćenje, ljepa mliečka, koeji postaju čiiji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice najzgurnuje sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapriekini, navali krvi u glava i prsa, tromost ili tešini. Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blugo osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčanim, nazgnulim žilam, okočenosti i utekini, posle rikeg napora, za objačanje i okrepljivanje žila i živaca, 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zdravi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, očvršćuje meso oko zubi i razbrikaju usta, uklanja neugodan voni. 1 flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i prospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućini i gnopotinam, 1 lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Skatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Ciena 50 novč.

Da. Spitzera ponust za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prehojerao rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću s forin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te potve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Padškoj izložbi za začastnom diplomom. Dobiva se u boji bielo, ružičastoj i ružkastoj. Ciena komadju 1 for.

Sapun eglantine. Najfinji sapun od svih sapuna. On osvjećuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crema eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tena, kao što su prišiči, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora kora i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću s forin.

Ilrut eglantine jest izvrsna i iskusivom priznana voda za kosu. Njom se zapriečava ispadanje, kose, onemogućuje stvaranje prsuti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podiehuje kosi lieb naravan sjaj. Ciena boci s f. 1.

Mirisni žesta za sobe kadili, nekoliko kapi lire po sobi prevgodan miris. Flašica 50 n.

Orov ili šemer za sjenice i kimake. Flašica 50 novč.

Antilebrile od Rodinala protiv grozdei ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfome, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojca rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 4. Pula, u utorak dne 14. januara 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utiče se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni uredaik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu.

Nastupili smo prvo četvrtgodište tekuće godine. Molimo učtivo za podmirbu predplate.

Tko nemisli više biti predplatnikom, neka list jednostavno vrati opazkom: „Neprima se više!"

Našemu učiteljstvu!

U Ljubljani izlazi učiteljski politički list pod imenom „Učiteljski Tovariš". To Vam je „Prava Naša Sloga" u II. izdanju, u koliko se to tiče dopisa u njemu iz Istre. Taj list je ujedno glasilom „Zaveze". Koli uredničtvo lista, toli predsjedničtvo „Zaveze" umolilo se i privatno i službeno, da prestane uvršćivati u svoje stupce kojekakve dopise, vriedjajuće narodno čuvstvo hrvatskog učiteljstva u Istri. Dapače sva hrvatska učiteljska družtva u Istri odsudila su ta postupanja u „U. T." Ali to sve nije ništa pomoglo. „U. T." i nadalje uvršćivao je i dopise iz Istre sličnoga kalibra. Njemu bio je veći auktoritet njegov dopisnik, nego li svi ostali prijatelji i skupštinski zaključci svih hrvatskih učiteljskih družtava u Istri.

U br. 1. od ove godine „U. T." proglasio je Marchi-a mučenikom, kojega „so ondotni (u Lanišću) klerikalci grozno proganjali ter prežali kakor sestradane zveri na vsak njegov korak in na vsako njegovo besedo".

Mi znamo tko i što je taj Marchi, pa ipak njega proglasuje „U. T." narodnim mučenikom.

Kozmopolita „U. T." ne može se izvinjavati, da ne pozna Marchi-evo političko mišljenje i djelovanje. Njemu je to poznato, pa kad uza sve to Marchi-a proglasuje narodnim mučenikom, naša neka bude parola: „U. T." ne smije više pod naš rodoljubni krov!

Buduć je pako „Zaveza" svakako odgovorna za pisanje svoga glasila, neka bude druga naša parola: „Izstupimo iz „Zaveze", pak se složimo sa Dalmatincima". Ova misao danomice prevladjuje medju hrvatskim učiteljstvom u Istri.

Toliko imali smo da rečemo, a na našim je učiteljskim družtvima, da naslave.

Pučki učitelj.

* * *

(Mi se nismo htjeli osvrtati na piskarenje u „Uč. T." iz Istre, jer smo znali odakle dolazi i da je uzaludno svako pobijanje laži i kleveta, što je poznati hrvatski narodni odpadnik iz Istre u rečenom listu siplje na sve, što je nama milo i sveto. Onomadne uzelo je i glasilo narodno-napredne stranke u Kranjskoj, ljubljanski „Slovenski Narod" odpadnika Marchia u obranu proti tršćanskoj „Edinosti", koja je ovog posliednjega pravim imenom okrstila. Ljubljanski liberalci kod „Učit. Tovariša" i „Slov. Naroda" složiše se u tom, da je odpadnik Marchi narodni mučenik — pak si pomozi! Ti liberalci vjeruju više tomu odpadniku, nego li svemu ostalomu hrvatsko-slovenskomu učiteljstvu Istre, dapače više, nego li čitavoj hrvatsko-slovenskoj inteligenciji naše pokrajine.

Mi poznamo osobno mnogo pristaša narodno-napredne stranke u Kranjskoj; s mnogimi smo i osobno sprijateljeni, ali u učitelja Marchia, u toga narodnoga odpadnika, u toga pobratima i suborioca drugog narodnog odpadnika, glasovitog Krstića, nesmije se dirati. Učitelj Marchi im je „liberalni" učitelj, progonjen od hrvatsko-slovenskog svećenstva i od istarskih klerikalaca u obće, te im je postao radi toga narodnim mučenikom.

Kažite Vi „liberalcem" oko „U. Tovariša" i oko „Slov. Naroda", da je bio učitelj Marchi još prije desetak godina najstrastveniji narodni agitator; da je bio koli od naših svetovnjaka, toli od hrvatsko-slovenskoga svećenstva cienjen i štovan, kako i svaki drugi prosvjetitelj naroda; kažite im nadalje, da je taj isti Marchi kasnije lih iz privatnih hira i osobnih interesa svojim dotadanjim političkim načelom i svomu narodu ledja okrenuo, te da je otvoreno stupio u redove najljućih narodnih protivnika, i da se danas bori riečju i pismom, ne samo u talijanaških listovih proti narodnim svetinjam, za koje bi bio jednom i u vatru skočio, već dapače i u zloglasnom izdajničkom listu — kažite — velimo — sve to spomenutim „liberalcem" — oni će Vam na koncu ipak doviknuti: učitelj Marchi je mučenikom, kojega hrvatsko-slovenski klerikalci grozno preganjajo!

Pošto je dakle uzaludno svako naše dokazivanje gospodi oko „Učit. Tovariša" i „Slov. Naroda" glede odpadnika Marchia, stavljamo im eto mi jedan uvjet, na koj će moći lahko da pristanu: Ako se za odpadnika Marchia izjavi samo jedan pošten hrvatski ili slovenski rodoljub Istre, bilo zastupnik naroda, bilo odvjetnik, bilo svećenik, bilo učitelj, bilo trgovac il posjednik, u obće inteligentna i neodvisna osoba našega naroda .... proglasite ga slobodno narodnim mučenikom i mi ćemo za uvjek odložiti pero — a u protivnom slučaju neka učine gospoda u Ljubljani ono, što im poštenje nalaže. Op. ured.)

Talijanski uzor-učitelj!

Veli Lošinj, 8. jenara 1902.

Za ilustraciju abnormalnih odnošaja, koji vladaju u ovom mjestu, najbolje će poslužiti tužba, što su ju naši kapelani poslali na c. kr. kot. poglavarstvo proti ovdješnjem ravnajućem učitelju; pa Vas liepo molimo, gospodine uredniče, da ju izvolite u cielosti priobćiti, kako Vam ju evo šaljemo u prepisu. — Tužba glasi: — Slavno c. kr. kot. Poglavarstvo! Podpisane veže dužnost, da slavnom istom naobće, što sliedi: U ovomjestnoj pučkoj školi je ravnajućim učiteljem don Vincenco Scarpa, čovjek, koji očito grieši protiv svih zakona školskih i pedagoških; koji u mjesto da povjerenu si djecu uči pristojnosti i štovanju naprama starijima, a napose naprama vjeroučiteljem, kojim je absolutno nuždno, da uživaju ugled kod djece, ako se hoće, da im rad ne bude bezuspješan, a to on baš u školi pred djecom izrugava njihove vjeroučitelje. Mjesto, da djecu uči plemenitosti, i ljubavi, a to gospodin taj razdražuje srdca nevine djece nedozvoljenim načinom proti Hrvatom, govoreći im najveće pogrde protiv ovoga naroda, i to, nota bene, u ovome mjestu, gdje je svakomu jasno, da su ljudi po svim tradicijama, imenu, jeziku i rodu zgoljini Hrvati, i da se većina takovima osjeća: pak je upravo za to nedopušteno, netaktično i pogibeljno buniti i dražiti — i to neizazvan — protiv ovoga naroda, jer se znade, da to može slabim posljedicama uroditi. — Što smo uztvrdili i dokazati ćemo.

Nije tajna nikakova, da je g. Scarpa došao službovati u ovo mjesto proti očitoj volji ogromne većine naroda, buduć je — službujući ovdje prije njekoliko vremena i bivši odstranjen disciplinarnim putem — ostavio medju pukom uspomenu neliepu. Medjutim ipak, kad je on amo došao, nije se htjelo s nikoje strane dirati u njega, mi smo se ograničili na to, da motrimo njegovo djelovanje, nadajući se, da se je možda promjenio na bolje. Njekoliko vremena držao se je zbilja barem prividno mirnim, dok nehotice ne doznasmo, da on u tome prividnom miru, ipak radi svakako, samo ne onako, kako bi morao.

Bili će tomu njekoliko dana, što nam je dječak jedan, koji polazi V. razred pučke škole, stao pripovjedati, bez da smo ga mi što pitali, kako nam se u školi, pred

---

PODLISTAK.

Razgovor sa hajdukom Andrijom Šimićem.

(Nastavak).

Ja: Nu ti tvoga jada!

On: Vezaše mi ruke otraga, pa me predadoše jednom Turčinu, da me goni u Travnik, do kojeg ima dva dana hoda. Zaputismo se sami. Sve ja putem smišljam, kako ću se osloboditi. Stigosmo u mrak u jednog mog znanca težaka. On nas pošteno pogosti. Obnoć Turčin bacio name verige, da mu nebi pobjegnuo. Jutrom podranismo. O ručnim dobama prispjesmo u Kupres i odpočinusmo kod jednog krčmara. Imao sam ja pri sebi novce, pa rečem krčmaru, neka nam spremi mastan objed. Tu smo se nahranili baš junački, a još bolje napojili. Nosio sam ja torbu na ramenih i u njoj plosku, pa mi krčmar za moje novce nali punu plosku rakije. Odosmo. Po podnevu zapadosmo u guste jele. Sad je zgoda! — promislih sam u sebi. Okrenuh se k Turčinu, te ću mu: evo, Mujo, rakije u mene; ovlaži usta, pa, molim te, mrvu mi oblakšaj ruke, dok napunim lulu. Turčin je bio dobro pripit, te mi toliko popusti konop, da sam mogao slobodno rukam mahati. Onda ja, ne bud' lien, zgrabih jednom rukom Turčina za vrat, a drugom istrgoh mu nož iza pasa, prerežah konop, te pobjegoh niz stranu, a Turčin osta kukajući.

Ja: Baš si ga mudro prevario!

On: Što ću sada? Više mi nije kući vraćanja. Znadem, da će me tražiti. Odabrah šumu za mater, ali što će čovjek bez oružja u šumi? Odciepih komad kljenove grane, zavrgoh se toljažinom, naspem džep suhe, smrvljene zemlje, pa izidoh na cestu. Eto ti Turčin jase na konju, odjeven kao svat. Ja njemu: daj, Turčine, iskresi iskru, da pripalim lulu! On stade, izvadi ognjilo, pristavi trud uz kremen, pa da će zakresati, a ja tad brže bolje zagrabih šaku zemlje iz džepa, pa mu je zasuh u oči. Turčin se prismete, a ja tada skočih k njemu, oteh mu pušku s ramena, dvie mu kubure i nož bjelosapac istrgoh iza posa i pobjegoh gorom pjevajući. Već se nisam nikoga plašio, kad sam se bio oružao. — Sastadoh se s Jovom Kadijevićem iz Imotskoga i još su dva druga, te smo skupa hajdukovali. Jedne noći, kad se digosmo baš iz Kadijevićeve kuće, istrčala mu mačka iz kuće van, pa se stala kriviti. Zli biljezi! — šapnuh ja Jovi. On na to ni rieči, ali, svetoga mi Andrije, ja bijah pogodio. Sutradan Jovo poginu na Aržanovu; jedini drug nam Prlj izmače, a mene i Ivančića svezne žandari i povedoše u splitsku tamnicu. Nije bilo tvrdih dokaza proti nama, te nas nakon 20 mjeseca pustiše iz zatvora. Splitska nas je straža dopratila do bosanske medje, a onda nas je pustila na slobodu.

Ja: Čemu se tada niesi povratio kući i dalje mirovao?

On: Nije mi vrag dao — prosti Bože! Zalazio sam u Turke i činio im kvara. Hvatali su me više puta, a ja im svedjer mudro uticao. Dugo bi bilo, kad bih ti htio svaku pripoviedati. Pristupiše k meni Sekulović iz Prološca, Mešrović i Nosić sa Studenaca i Lončar s Vinjana. Mi sastavismo pravu hajdučku četu. Pristupalo je k nama i drugih četnika, ali bi došli i pošli, dočim nas petorica niesmo se rastajali jedan od drugoga. Mene izabraše harambašom. Slušali su me; sam je Sekulović bio mrvu zagrižljiv. Zimi bi izkopali jamu, dosta široku a malo duboku, pokrili bi je drvljem, pa bismo se u nju zbili ili bismo se sklonuli u kakvu gorsku pećinu.

Ja: A čim biste se hranili?

On: Dognao bi nam prijatelj pod jesen i kruha, i mesa, i vina; i rakije za zimnicu. Kad bi ukijao snieg, ne bismo katkad za tri mjeseca izišli iz logora.

Ja: A bi li vam bilo studeno?

On: Pokrivača i haljina imali smo koliko ti duša želi, pa se niesmo bojali ni sniega ni mraza. Kad bi osvanuo Gjurgjev danak, te sniegovi okopnili, a gora zazelenila listom, tada bismo mi izašli. Znaš i sam, da se veli: Gjurgjev danak, hajdučki sastanak! (Nastavak slijedi.)

njima — djecom, don Vin. Scarpa izrugava, kako se za vrieme našeg katekiziranja ponizuje tako, te ide pred vrata naših razreda slušati, kako i što mi djeci govorimo; kako pogrdjuje pred djecom hrvatski narod i jezik. — Mi smo — kako je i razumljivo — u prvi čas planuli, jer nedajemo nikomu ni najmanjeg povoda, da ovako protu nas govori i radi, te smo bili naumili smjesta prijaviti ga tom slavnom poglavarstvu, nu opet, da u iznenadnosti ne učinimo mu krivo i da ga možda bezrazložno ne okrivimo, uztrpjeli smo se i čekali smo još njekoliko dana, da se o stvari bolje osvjedočimo. — I doista: mi smo izpitali još njekoliko školske djece, koji su nam pripovjedali iste stvari i potvrdili ono, što nam je kazivao gore spomenuti dječak, te ujedno doznasmo, da g. Scarpa ne samo jednom, nego i češće i neprestano sve do ovih dana — kad je već valjda doznao, da mi mislimo reagirati proti njegovom postupku — izrugavao se nama, rušeći pred djecom naš autoritet, koji nam je kao katekетom absolutno nuždan, a neprestaje ni sada huškati i mržnju užigati djeci u duši napram Hrvatom i njikovom jeziku. — Navesti ćemo samo u kratko njekoje izjave, kojima se je g. Scarpa očito ogrešio. — Već samo to, što on prisluškuje pred vratima razreda, gdje katekete predavaju, po sebi je neliepo i nedostojno zrelog i pametnog čovjeka, a pogotovo se mora odsuditi, kad još on na to djecu upozoruje, govoreći im: „cito, adesso vado ascoltar cosa parla quel croato". Opetujemo, da se je to dogadjalo gotovo svaki sat za vrieme katekiziranja. G. Scarpa mislio je valjda, da ćemo mi govoriti onom polit. tendencijom djeci protiv Talijana, kojom se on služi protiv Hrvata, te tako nas uloviti, a jer to ne mogaše niti može, služi se drugim načinom, kako da nas barem pred djecom ponizi. — Tako da je često izsmjehavao u školi prvo podpisanog katekетu don Drag. Hlaču: „Quel abbasso ziga invece di silenzio — annunzio — quel croato che non sa italian" (da je to zlobno, lako se je domisliti već iz toga, što djače u I. gimnaziji znade za lat. rieč silentium). — Neznamo s kojeg razloga ostavlja on djeci sve po volji, tako da u njegovoj školi vlada prava anarhija, a kada djecu miri, titulira ih sa „Signori", a onda se nasuprot pred djecom izrugava nama, kako mi u našim razredima, vičemo: „Come quel croato ziga", pa nam onda izmišlja imena: zigamuri, parlamuri, itd. „Mi ascoltavo abbasso come il parlamuri (don K. Hlača) ziga!" (Konac sliedi.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si čul kako zna susedov sin, ki hodi va talijansku školu, lipo lejit.

Jur. Ma znaš još lipše kljet i proklinjat.

Fr. Varamente nečini ocu sramotu.

Jur. Ča češ, jabuka nepade dugo od debla.

Fr. Otac prodanac i šarenjak a sin malo vridni proklinjavac.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Proračunski odbor, koji se je sastao nakon božićnih blagdana, raspravlja državni proračun u prvom čitanju. Rasprave prelaze dosta gladko. Izmedju dosadašnjih govornika spominjemo slovenske zastupnike Povšeta i Robića, koji su govorili za gospodarskim opredjelenjem u Kranjskoj i dolnjoj Štajerskoj. Od zastupnika talijanskih govorio je u sjednici od dne 10. t. mj. baron Malfatti o narodnostnih odnošajih u Tirolu u obće i napose o trentinskom pitanju. Govornik se nada, da će se promjenom namjestnika poboljšati stanje Talijana južnoga Tirola. Očekuje od vlade, da neće samo iz daleka motriti njemačko-talijanske dogovore radi autonomije južnoga Tirola, već da će i sama posegnuti u te dogovore i da će dapače ona uložiti svoj upliv, da se dodje do sporazumljenja obiju narodnostih Tirola. Zastupnik Rizzi govorio je u odborovoj sjednici dne 11. t. mj. potuživ se na cesarsku vladu radi državnog redarstva u Trstu, na koje mora grad Trst nerazmjerno velike svote novca godimice izdavati — premda neima na isto nikakva upliva; nadalje zapitao je vladu za djelokrug političkog redarstva, koji da je veoma obširan. Od českih zastupniku govorio je istoga dana zastupnik dr. Kramař, koji je odsudio vladino postupanje u češko-njemačkom sporu. — Kako smo zadnji put kazali, imalo bi se sastati carevinsko vieće dne 28. t. mj., da započne drugo čitanje državnoga proračuna. Medjutim stalna nezna se jošte ništa, jer se nezna kad li će proračunski odbor svršiti svoj posao. Po nekojih glasovih sastati će se carevinsko vieće tekar početkom febrara. Ako nebi medjutim svršio proračunski odbor svog posla, razpravilo bi carevinsko vieće vladine osnove o broju novaka o bosanskoj željeznici i o novom porezu na vozne karte. — Parlamentarna komisija mladočeskog kluba dolazi na poziv vlade u Beč da stupi u predhodnje dogovore radi česko-njemačkog sporazumljenja. — Jedan češki list doznaje, da će ministar-predsjednik dr. Koerber predložiti češko-njemačkim pouzdanikom samostalne predloge glede sporazumka. Nebude li s tim uspio, sazvati će carevinsko vieće, predložiti mu na razpravu proračun, pa ako nebude sposoban za rad, odlučiti se se na važne koruke. Kako sada stvari stoje — kaže spomenuti list — neće doći do skrajnosti, jer ima nade, da će Česi glasovati za proračun. — Dne 10. t. mj. viečao je dr. Koerber sa mladočeskim prvakom dr. Heroldom a ministar dr. Rezek sa drugim prvakom dr. Krasnašem. — Dne 11. t. mj. obdržavalo se je ministarsko vieće radi nagodbenih dogovora, koji se imadu povesti. Sliedećeg dana pozvao je ministar Koerber k sebi Niemce iz Češke s kojimi je dulje vremena viečao.

Crna Gora. Kneza Nikolu, koji se je nalazio prošloga mj. u Nizzi, čekao je u Trstu parobrod ugarsko-hrvatsko parobrodarskog družtva tri dana, da ga ponese iz Trsta u Kotor. U nedjelji je imao knez stignuti u Trst, a mjesto njega, stigne iz Nizze ra Rieku brzojav parobrodarskomu družtvu, da mu pošalju parobrod u susret u Mljetke. Iz Trsta odputovao je parobrod „Hungaria" pod zapovjedničtvom kapetana Lovrića u Mljetke, odakle će kneza dovesti u Kotor. Ta promjena u kneževom putnom programu tumači se na razne načine.

Srbija. Iz Biograda stižu opet uznemirujuće viesti. Tamo, da se neradi samo o promjeni vlade, nego i o promjeni dosadašnje izvanjske politike. — „Beogradske Novine" priobćuju oštar članak proti Rusiji, proti kojoj su onomadne i „Male Novine" oštrim člankom ustale. Obe ta lista stoje u svezi sa višimi krugovi, što daje slutiti, da se u istinu u Biogradu kani promjeniti pravac dosadašnje izvanjske politike. „Biogradske" novine dokazuju, da Austro-Ugarska imade pravo da zaposjedne ne samo do Mitrovice, nego i preko Mitrovice, jer da u tom pogledu neima nikakvih ustanova u berlinskom kongresu. Ovaj način pisanja stoji bez dvojbe u savezu sa glasom o ministarskoj krizi i o promjeni izvanjske politike. Opozicijonalni listovi pripovjedaju, da g. Čedomil Mijatović nedavno imao dogovore u Beču, te da je preko pravoslavnih božićnih blagdana opet došao u Beč.

Bugarska. Posljednja ministarska kriza izazvala je neuredjeno financijalno stanje kneževine. Ministarstvo je htjelo skopiti sa francezkimi novčari zajam, čemu se je uzprotivila narodna skupština ili sobranje. Radi toga moralo je odstupiti ministarstvo te je novo sastavio Cankovišta Danev. Pošto nije ni on mogao dobiti od sobranja potrebitog zajma, razpustio je sobranje. Novi izbori imadu se obaviti u roku od dva mjeseca. Novomu ministarstvu proriču kratko življenje, ako se nesloži sa Stambulovci, t. j. sa vodjom ove stranke, sa zastupnikvm Petkovom. — Ruski listovi pozivlju rusku diplomaciju i ruske novčare, da pruže bugarskoj vladi zajam od 50 milijuna rubalja. Tim će riešiti bugarsku vladu iz velikih neprilika, pripomoći će k uredjenju financijalnog stanja kneževine, i ovu će osloboditi od upliva Austro-Ugarske.

Rusija. Dne 9. t. mj. stigao je u Beč zapovjed jedne ruske dragunske pukovnije, kojoj je nadvojvoda Fran Ferdinand vlastnikom. Zapovjednik pukovnije pl. Bellegarae predstavice se je nadvojvodi, koji ga je vrlo ljubezno primio. Poslie podne posjetio je ruski častnik razne vojničke dostojanstvenike. — Krilnoga pobočnika njemačkoga cara Vilima, poinorskog kapetana Usedom-a primio je ruski car Nikola u posebnoj audienciji u Carskom selu. Kapetan Usedom predao je caru vlastoručno pismo svoga vladara i božićne darove.

Mjestne:

U zadnjem broju smo javili, da je bio uapšen socijalista Dorbić. Danas dodajemo, da ga je redarstvo nakon 24 satnog uzapćenja izpustilo. Čudimo se, da se u prosvjetljenoj državi tako na lahku ruku uapšuje!

Čitaonica u Puli priredjuje u subotu dne 18. januara 1902. na 8 sati večer plesni viečić. Ulaznina: Za članove 20 nvč. Za nečlanove 50 nvč. po osobi. Obitelji članova 50 nvč.

Pokrajinske:

Imenovanja i premještenja u trščansko-koparskoj biskupiji: Biskupski ordinarijat u Trstu imenovao je Monsignora Vinka Zamlića župnika itd. u Voloskom prodekanom i počastnim konsistorijalnim savjetnikom (Čestitamo srdačno!); veleč. g. Ante Stemberger, duh. pomoćnik u Trstu, imenovan je župe-upraviteljem u Kastvu; veleč. g. Niko Žugelj, kapelan u Žvonečili, imenovan je župe-upraviteljem u Dutovlju; veleč. g J. Vrabec, duh. pomoćnik u Kastvu, premješten je kao kapelan u Zvoneće.

Imenovanja i promaknuća činovnika zemaljskoga odbora u Poreču. Zemaljski odbor za Istru imenovao je računarskim oficijalom I. reda Josipa Bradicicha; oficijalom II. reda Julija Privileggi; oficijalom III. reda Frana Niederkorna; računarskim asistentom I. reda Stjepana G. Vidulicha; II. reda Benedetta Tavolato. Netreba nam valjda ni spominjati, da od imenovanih nepripada nijedan našoj narodnosti, već da su svi naši ljuti narodni protivnici i da izvan jednoga nepozna nijedan našega jezika.

Nu čemu da se tužimo, ta za nas, za većinu pučanstva pokrajine je dosta, da se gospoda u Poreču udostoje primati naš porez i naše namete i da mogu gospodski živjeti i proti nam raditi.

Razdor u talijanaškom taboru. Naši će se čitatelji sjećati, kako su talijanaši grada Pule povodom zadnjih zemaljskih izbora prosvjedovali proti kandidatom talijanskoga političkoga družtva za Istru, u istarskom veleposjedu i kako je tada bilo došlo izmedju njih i rečenog družtva do oštrih novinarskih prepira. Puljski talijanaši protivili se naime kandidaturi inoženeva, za koje su znali, da će se zubi i nokti protiviti prenosu zemaljskog sabora i zemaljskih ureda iz Poreča u Pulu.

Talijansko političko družtvo nije htjelo popustiti i tako bijahu izabrani njegovi kandidati proti volji puljskih talijanaša, koji su ostali radi toga silno ogorčeni. Svomu nezadovoljstvu dadoše oni time izraza, što su kao članovi rečenoga družtva izstupili hrpimice iz toga družtva.

Puljski načelnik sladko-gladki Rizzi ostao je kao odbornik rečenog družtva najzadnji u družtvu. Ali konačno izstupi i on, da nedodje u sukob sa svojimi talijanskimi sugradjani, il da pokaže kako se ni on neslaže sa djelovanjem svoga družtva. On je to doduše morao učiniti prvi, t. j. odmah, čim je saznao, da se njegovi sugradjani protive kandidaturi osoba, koji će raditi proti interesom grada Pule, ali on se nije hotio zamjeriti svojim drugovom u odboru spomenutog družtva, misleći valjda, da će njegovi sugradjani popustiti i da će se napokon ipak umiriti.

Nu videći, da se ovi nešale, i da su svi izstupili iz navedenog družtva, nepreosta mu drugo, nego položiti čast odbornika ili možda čast načelnika grada Pule. On se odlučio za prvo, a to je spravilo u nepriliku ravnateljstvo talijanskoga političkoga družtva.

Radi toga sastalo se ovo dne 4. t. mj. u Trstu na sjednici, da se posavjetuje o tom neugodnom sukobu.

Predsjednik družtva i c. kr. zastupnik V. kurije Bennati priobći drugovom, da je odbornik dr. Josip Bregato položio čast odbornika. Odbor zaključi, da se neprima ostavke i da ga predsjednik nagovori, da povuče natrag ostavku.

Zatim pročita predsjednik pismo od dne 31. decembra 1901. kojim mu javljaju 84 člana iz Pule, da izstupaju iz družtva. Pismo to glasi:

„Pošto je sl. talijansko političko družtvo za Istru pokazalo osobito obzirom na posliednje svoje zaključke, ticuće se kandidaturah za istarski veleposjed, da nezna štititi družtvene i materijalne interese grada Pule, podpisani nalaze se prisiljeni izstupiti iz družtva moleći to slavno ravnateljstvo, da se njihova imena briše iz družtvenog imenika".

Isti predsjednik priobći i drugo pismo od dne 1. t. mj., kojim javlja dr. L. Rizzi, da izstupa iz družtva. Svatko si može lahko i sam pomisliti u kakvu su spravili stupicu puljski talijanaši c. kr. zastupnika V. kurije i njegove drugove od ravnateljstva.

Što sada? Nješto valja zaključiti; nekako se treba iz štupice izvući. Nije to brajne lahak posao. Al ipak nješto se mora učiniti!

Sl. gospoda ravnateljstva stvoriše zaključak, da im je saviest čista, jer da nisu nikada oštetili ni moralnih, ni materijalnih interesa grada Pule.

Sada neka im vjeruje tko hoće. Netko laže; il lažu puljski talijanaši — 84 njih sa načelnikom Rizzi-em, ili lažu sl. gospoda sl. ravnateljstva talijanskoga političkoga družtva. Trećeg izlaza neima!

U Podgradu se množi talijanska kolonija. Priobćili smo nedavno, kako se u čisto našom Podgradu namješta činovnike sudbene, porezne itd. talijanske narodnosti i kako su tamo činovnici Hrvati ili Slovenci skoro biele vrane. Ovih dana pomoćila se je činovničko-talijanska kolonija za jednu osobu, i to za c. kr. sudbenog kancelistu. Za mjesto kancelieste natjecalo se je i naših muževa, ali, da se pojača talijanska kolonija, poslaše njoj tamo još jednoga člana. Sretnih li naši

Podgrajca, koji će malo po malo svi naučiti talijanski jezik — sve na čast i slavu narodne ravnopravnosti!

Još o budućem tršćanskom biskupu. Danas imademo zabilježiti dva glasa glede osobe budućeg tršćanskog biskupa.

Ljubljanskomu „Slovencu“ javlja neki pouzdanik da mu je poznata izjava porečko-puljskoga biskupa, Flappa, koji da je kazao, da bi se preselio u Trst jedino kad bi morao ili kad bi mu se zapovjedilo s nadležnog mjesta, inače nikako.

Bečkomu listu „Information“ br. 3. pišu iz Rima (Vatikana) glede imenovanja tršćanskoga biskupa ovoliko: „Pitanje glede popunjenja biskupske stolice u Trstu razpravljalo se u zadnje doba ovdje upravo ži vahno. Sv. otac papa tražio je prelata, koji bi s ostalimi vlastitostmi, koje treba da rieše biskupu, poznavao također oba jezika, koja su u porabi u Trstu. Austrijska je vlada predložila Monsignora Nagl-a (ravnatelja u zavodu „All'anima“). On je Niemac, što mu je pako u nekojih krugovih u prilog, jer tako nebi bio nuždan izbor među Talijanom i Slavenom. Nu on govori savršeno jedino talijanski jezik. Pošto zahtjeva austrijska vlada njegovo imenovanje, bijaše odredjeno, da mu se privremeno dodieli na pomoć osobu, koja pozna slavenski jezik. Monsignor Nagl je još mlad te će se lahko naučiti brzo slavenski jezik, te tako se čini, da su odstranjene poteškoće glede popunjenja toga mjesta“. Dakle, ni Slaven, ni Talijan, nego Niemac, koji nepozna ni rieči našega jezika a govori nesavršeno talijanski, kako doznajemo iz pouzdana izvora.

Obistinili se ova viest, obistiniti će se opet jednom poznata stara poslovica, da izmedju dvojice pravdaša, uživa treći. Naša vlada znade, s kim posla imade!

Još o tajnom poslanstvu u Rim. „N. Sl.“ u prvom broju t. g. doniela je pod naslovom: „tajno poslanstvo — na povratku“ u pokrajinskih viestih i izjavu Mr. Pesante-a, da on nije na ničiji nagovor ili pritisak napustio svoje putovanje u Rim — — — — — — — — Koliko on ljubi naš narod i njegove svetinje, o tom nema ni govora, jer sve njegovo djelovanje u javnosti, bilo kao svećenika, bilo kao školskog nadzornika govori protivno, t. j. da nas nevoli. Dobro, neka ide u Rim kada ga bude volja, ali neka ne zaboravi sobom povesti i kanonika Buttignoni-a iz Trsta, i on je naš veliki prijatelj, ako mu od toga kakova korist, nu neka prije dobro pročitaju i promazgaju viesti, što ih imade 24. broj „Correspondenzblatt für den kath. Clerus Oesterreichs“, dakle čisto svećeničkog lista „o sudbini katolika u sjedinjenih državah Amerike“, a u nekom prijašnjem broju opisuje nezadovoljstvo njemačkih katolika u „Štajerskoj“, što su ga pouzročile neke novotarije. Amerikanci imaju svoj protestantizam i framasoneriju, Niemci svoj protestantizam i najnoviji „Los von Rom“; Slaveni nješto protestantizma sa grčkim sjedinjenim i nesjedinjenim obredom i katolicizam. Ako je dakle Amerikancem i Niemcem kratak izbor, Slavenom je širok; s toga neka svatko pusti naš tužni narod u Istri na miru, da se moli svomu Bogu u svomu jeziku, a neka ga ne proganjaju i ondje, gdje progonstvu nema mjesta. Neka ne bljezgaju u Rimu ljudem, koji ne poznaju i ne mogu poznavati naših odnošaja kojekakove babarije, jer bi mogli vidjeti druge stvari, na koje neće da misle. Talijansko nepoznavanje tudjih odnošaja je najviše škodilo katoličkoj crkvi, a njihova pretjeranost učinila je povratak nemogućim; — eno im historije, ali ne od Benussia i Salate, niti od Pesantea ili Buttignonia, nego objektivne. Patljanije kanonika Buttignonia, kojimi on znade, i samoga sebe okoristiti, neće pako spasiti vjere, a našemu narodu može pouzrokovati dosti neugodnosti.

Gorka je ironija tvrdnja kanonika Pesante-a, „da su naredbe od godine 1898 i 1900 sv. ureda za obrede izdane iz ljubavi prama slavenskom pučanstvu a ne na njegovu škodu.

Toga vam nebismo vjerovali, g. kanoniče, ni da stavite ruku u oganj, jer znamo tko je one naredbe izazvao i kakva im bijaše posliedica upravo u vašoj biskupiji. Ako je u istinu bio postignut cilj, da se rečene naredbe budu strogo obdržavale, onda jao si ga biednomu našemu narodu u porečko-puljskoj biskupiji, koji se neće više moći ni moliti svomu Bogu svojim jezikom i komu će prijatelji i politički istomišljenici g. Pesante-a propoviedati rieč božju u tudjem mu jeziku.

Kako cesarske oblasti poštuju naš jezik? Kako je poznato, po novom školskom zakonu, poboljšalo se je učiteljem pučkih škola njihove plaće. Tom prigodom dobili su hrvatski učitelji posebne dekrete tiskane u njemačkom (jedino spasiteljnom) — i u hrvatskom jeziku, koliko drže cesarske oblasti, a na čelu im c. kr. namjestničtvo u Trstu, do našega jezika, vidit će naši čitatelji iz spomenutga dekreta, koji evo doslovno donašamo:

„Gospodu (?) N. N., definit. učitelj (? I. padež!) u N. — U smislu pokrajinskog zakona od dne 9. oktobra 1901. br. 35 pristoja (?) Vam od 1. Septembra 1901 godišnja plaća — kruna, službovanja doplatak godišnjih — i ako ne bio stana u naravi, odštetu (?) godišnjih — kruna. — Nije promembe (?) glede Vaših dosadanjih starostnih doplataka službovanja. U jedno (?) se izdaju potrebite blagajničke odredbe. C. k. zemalskog šolsko vieće U Trstu, dne 11. novembra 1901. — C. k. namjestnik: Goëss (pečat)“.

Osim ovih naznačenih c. k. pogrešaka, neka se doda i ove, gdje poslje rednoga broja nije metnuta piknja. pak ćemo naći u dekretu od 12 redaka četrnajst c. kr. pogriešaka, što je pak tim veća sablazan, jer je taj dekret tiskan, te što nisu na namjestničtvu našli shodnim niti da pregledaju, je li pravilno složen.

Iz Sluma nam plšu dne 8. jenara: Pak da nemamo radostnih i zabavnih dana u Čičariji! Evo vam viesti iz Sluma: Sve staro i mlado, mužko i žensko, bogato i siromašno sastalo se je dne 1. jenara u prostorih našeg dobrog Krbavca da prisustvuje glavnoj skupštini podružnice sv. Cirila i Metoda. I da nas je bilo prošle godine sve natrpano u prostorijah narodnjaka Krbavca, ovu godinu bilo nas je više, jer nisu mogli svi, dapače puno ih je moralo ostati izvan mjesta, gdje se je vršila ovogodišnja glavna skupština. Predsjednik Mate Finderle u uručenu dobu otvori skupštinu spominjajući dobročinstva, učinjena sa strane veleslavne družbe sv. Cirila i Metoda, ovdješnjem pučanstvu; tajnik Zorko Klun izvestio je članove o stanju podružnice, pripovjedao njima potrebito o poglavitoj skupštini družbe sv. Cirila i Metoda prošle godine u Opatiji, pozivajuć ih da se uz geslo: „Pomozi si sam, pa će ti i Bog pomoći!“ sjete družbe i podpomažu ju prinosima, da izkažu tako svoju zahvalu za dobročinstvo učinjeno selu Slumu gradnjom škole. Sve, staro i mlado, obećalo je na to da će raditi na korist družbe znajuć, da bi bila najveća sramota, kad bi propala podružnica sv. Cirila i Metoda u Slumu, te se izjavise pripravnim po svojih silah i u buduće podupirati družbu. I neporekoše. Sto i jedan član izplatio je svoju članarinu onaj isti večer svomu blagajniku 101. član u selu, koje broji samo 58 kućnih brojeva! Nijedan prisutnih nije odustao, da ne bi sa svojim prinosom hitio položiti „mali dar domu na oltar“. Da, i sliepi Križmanić poznati Slipe iz Lašišćine na Lupoglavi, koji se hrani zaslužbom svoje harmonike nije mogao a da i on ne pokloni podružnici 40 helera. Tko od nas se nebi radovao tomu uspjehu? Želimo samo, da se ova krepka sela naše Čičarije, koja nemaju onakve podružnice do sada, povedu za primjerom Sluma. Glavna zadaća naša mora biti, da ne palimo samu slamu, koja odmah izgori, nego da našemu ognju dodavamo tvrdog goriva, da razžeže sva srca za narodnu stvar ne samo u Slumu, nego i cielo okolici.

Čičarija naša mora na dan! — Novi odbor biran je ovako: predsjednikom M. Finderle, posjednik; zamjenikom Josip Posedel, posjednik; tajnikom Zorko Klun, župe-upravitelj; zamjenikom Antun Krbavac; blagajnikom Petar Božić i njegovim zamjenikom Antun Božić. Tajnik bijaše odabran i odaslanikom na glavnu skupštinu družbe u Opatiju. Nakon izbora progovorio je i Jakov Posedel (Puče) dokazivajuć, kakova je potreba, da se podupre družba, kojoj je glavna svrha prosvjet i procvat naroda. Poslie toga bje zaključena glavna skupština u najljepšem redu.

Občinski izbori u Kanfanaru započeli će dne 15. te će trajati dne 16. i 17. jenara t. g. Talijanske novine Istre i Trsta pozivlju naše seljake i „buoni villici“, da se slože sa gospodom i da nedozvole, da tudji ljudi zavladaju onom občinom. Mi neznamo koji su to tudji ljudi, koji bi htjeli zavladati kanfanarskom občinom, jer pristaše naše narodne stranke jesu sve sami Kanfanarci. Znamo nasuprot, da talijanaška stranka kani u novo zastupstvo metnuli tudjince, i to rovinjsku gospodu, od koje bi se imali čuvati naši seljaci kao od žive vatre. Doznajemo naime iz pouzdana vriela, da kane kanfanarski krnjeli i šarenjaci metnuti u novo občinsko zastupstvo 3—4 trgovca i posjednika iz Rovinja. To bi bili dakle jedini tudjinci i proti njim moraju ustati svi pošteni naši občinari.

Iz Kastva nam plšu početkom t. g. Na Silvestrovo priredila je naša „Istarska Vila“ krasnu zabavu. Pod ravnanjem njenog zborovodje gosp. G. Milneršića odpjevao je zbor niz preliepih a ujedno i težkih komada na obće zadovoljstvo. Isto tako odigrala se sa velikim uspjehom prigodna igra, našto je sliedila tombola. — O pol noći prikaže se na pozornici starac Badnjak, sav zguren sa dugačkom bielom bradom do zemlje i sav posut sniegom — god. 1901 — te prodje preko pozornice. Odmah iza njega stupi na pozornicu mala djevojčica, odjevena u svečano ruho i sa hrvatskom trobojnicom preko prsiju; na toj trobojnici vidjela se zabilježena g. 1902. Sa obadvih strana razsvjetlivalo ju je bengaličko svjetlo a ona nagovori prisutne prekrasnim i zanosnim govorom i sa željom, da bi nova godina našemu narodu i našoj domovini donesla liepših darova, nego li prošla. — Ta gospodjica bijaše Božena Kučić.

Občinstvo joj je jako povladljivalo.

Iz Kaštelira nam javljaju: I ove godine je u školi naše družbe sv. Cirila i Metoda bila priredjena svečanost božićnog drva, koja je nadkrilila lanjsku svečanost. Naroda je sabralo toliko, da bje škola natrpana. Usried liepo priredjene pozornice stalo je krasno bogato nakićeno božićno drvce, koje su obskrbili naši rodoljubni mladići Josip Kociančić i Ivan Legović. Opisati utisak, kojega su učinila djeca krasnom predstavom, nije moguće. Kaštelirci su opet vidili, što vriedi nauk u materinskom jeziku. Mnogi su roditelji, kojima djeca moraju da prolaze „Leginu“ školu u Labinčim gledali zavidnošću krasan napredak učenika družbine škole. Suze su mnogim od miline i radosti zarosile oči, a cieli puk nije dao mira, dok se nije obećalo, da će se buduće nedelje opetovati svečanost. — Sabrani domaći ljudi i gosti iz Vižinadštine, Višnjanjštine, te čak iz Rakotola neće tako brzo zahoraviti predstavu „Kraljevića Marka“, koji, okriepiv se iz kabla dobrom kapljicom od 9 godina, tresnu silno prestrašenu „Strigu Legu“, dajuć nam liep nauk, kako imamo ljubiti i štovati svoj rod i svoju domovinu i složno ju braniti. — Na svetsku smo dužni zahvaliti se našoj dičnoj „Družbi sv. Cirila i Metoda“ na novčanoj pomoći kao što i svim Kaštelircima, koji su pripomogli, a također se zahvaljujemo veleč. g. Sekyri, župe-upravitelju u Sv. Lovreču, koji je poslao za njekoliko djece raznovrstne rubenine. A vam, Kaštelircem, neka bude božićno drvo poticalom, da marljivo šaljete svoju djecu u školu a ne dopuštate, da klatare i ljenčare, jer je lienost klica svakoga zla, a škola i nauka temelj svakoga napredka. Kaštelirac.

Iz Opatije nam pišu, da su tamo dne 8. t. mj. tri nazovi-oficira htjela počiniti veliku prevaru u trgovini jednoga draguljara. Jedan od njih predstavio se je draguljaru kao pobočnik jednog generala, koji stanuje u Opatiji i za koga je izabrao prsten visoke cienе. Uzev prsten sobom, reče, da stanuje sa generalom u hotelu „Stefanie“ i da će novce kasnije donieti. Draguljar je uzalud čekao novce pak videć, da nema ni častnika ni prstena ni novca, potraži častnika u hotelu ali ga ne nadje, jer se je već bio pobrao sa drugovi na Rieku. Tuj ga potražiše častnici te odvedoše sa drugovi na redarstvenu oblast, gdje se je izpostavilo da ono nebijahu častnici u Opatiji, nego prosti varalice, koji su nosili častničko odjelo neimajuć na to prava. Na redarstvu kazao je onaj, koji je prsten odnio, da se zove barun Somorjay iz Budimpešte, drugi Verezs pravnik iz Kečkemeta, upisan na sveučilištu u Pešti, a treći nije htio odati svoga imena. Kod uapšenika pronadjena je veća svota novca.

Kako iz Bukarešta javljaju, posjetiti će i ljetos, i to mjeseca marča našu krasnu Opatiju rumunjski kraljevski supruzi, kralj Karol i kraljica Jelisava sa pratnjom. U Opatiji da će ostati sve do mjeseca maja. — Početkom febrara posjetiti će Opatiji takodjer Luksemburški velevojvodski supruzi, koji će se tamo zadržati takodjer dulje vremena.

Vožnja automobila izmedju Nice i Opatije i natrag razdieljena će biti ovako: Dne 6. aprila Nica—Turin; dne 7. Turin—Mljetci; dne 8. Mljetci—Opatija; dne 9. aprila velika pomorska svečanost na Rieci; dne 10. aprila velika svečanost u Opatiji; dne 11. aprila povratak: Opatija—Mljetci; dne 12. Mljetci—Turin; dne 13. Turin—Nica; dne 14. i 15. aprila izložba u Nici; dne 16. natrkivanje za 1 milju i za Rotschildovu čašu.

Književne:

„Matica Hrvatska“ razpisuje za god. 1904. iz zaklade Aleksandra pl. Vušćića književnu nagradu od dvie tisuće (2000) kruna, i to prema naročitoj ustanovi § 2 zakladnice: „za najbolje djelo, baveće se hrvatskom poviesti (po primjeru Smičiklasove „Hrvatske poviesti“ i Lopašićeve „Poviesti grada Karlovca“) ili najbolji historički roman ili pripoviest iz hrvatske prošlosti (po primjeru Šenoinih romana: „Zlatarevo zlato“, „Diogenes“ itd.) ili najbolji igrokaz, predstavljajući historički dogadjaj iz hrvatske prošlosti. Nagrada može se razdieliti i na dva jednako vrstna djela, ali nikada na više nego dva djela“.

Nagradjeno djelo treba da iznosi — izuzevši dramatski proizvod — najmanje deset štampanih araka, a natječaj traje do uključivo 31. decembra god. 1904., do kojega dana imadu se rukopisi bezimeno, čisto i čitljivo od tudje ruke pisani, sa naznakom imena pisčeva u posebnom zapečaćenom omotu, podnieti „Matici Hrvatskoj“ na ruke njezina tajnika. Kasnije stigli rukopisi, kao i oni, koji ne odgovaraju svim uvjetima natječaja, ne će se uvažiti.

Po odboru „Matice Hrvatske“ iz Vušćićeve zaklade za g. 1904 nagradjeni rukopis postaje vlastničtvom „Matice Hrvatske“, koja ga je u smislu § 5 zakladnice dužna tiskati tečajem godine dana, pošto je nagrada dopitana.

U Zagrebu, 1. januara 1901.

Odbor „Matice Hrvatske“.

Iz drugih krajeva.

Iz Beča nam javljaju, da se je tamo vjenčao ovih dana g. Antun Foerster, glazbenik i sin poznatog slovenskog glazbotvorca g. Foerstera, sa gospodjom Antonijom Šabec, udovom prerano umrlog slovenskog rodoljuba Ivana Šabca iz Trsta. Bilo sretno!

† **Josip Noli.** U Ljubljani preminuo je poznati slovenski operni pjevač i suradnik „Slovenskoga Naroda" g. Josip Noli u noći od subote na nedjelju nakon duge i teške bolesti providjen sv. otajstvi za umiruće. Odličnomu rodoljubu i umjetniku vječni pokoj, a mnogobrojnoj mu rodbini i svim njegovim milim naše iskreno saučešće!

Klub českih turista u Brnu priredjuje za uskrsne blagdane izlet u naše južne pokrajine, i to u Dalmaciju i Crnu Goru. Kako javljaju češki listovi, prijavio se je već do sada dostatan broj izletnika. Izletnici odputovati će dne 22. marča iz Beča, te na putu posjetiti Rieku, Šibenik, vodopade rieke Krke, mjesta Trogir, Split, Solun, Hvar, Korčulu, Gruž i Dubrovnik. — Iz Dubrovnika krenuti će za Boku Kotorsku, a odavle na Cetinje. Na svom povratku posjetiti će Vis, Mali Lošinj i Rieku. Odakle će željeznicom natrag.

Braća Seljan na povratku u domovinu. Iz zagrebačkih novina doznajemo, da se nalaze na povratku u domovinu braća Mirko i Stevan Seljan, Karlovčani, koji se nalaze u službi abisinskog kralja Menelika i koji obnašaju tamo visoke časti. Braća Seljan poslali su uredničtvu „Obbora" iz Adena na Božić krasnu razglednicu sa napisom: „Sretna Vam 1902. uz želju uspjeha na polju političke borbe".

Škole u Galiciji. Krakovski list „Gazeta školna" crta stanje školstva u Galiciji vcoma crnimi bojami. U jednom članku veli, da ondje imade dvie hiljade občina, koje nemaju nikakve škole, stotine škola nemaju učitelja, a 600.000 djece ostaje bez obuke. I naučna osnova, da je vcoma loša. Posljedica je tomu svemu ta, da Galicija broji 4,660.416 osoba koje neznaju čitati.

Kako dugo može čovjek živjeti a da ne spava? Za riešenje ovoga pitanja, provela su 3 amerikanska profesora universitete Jove 3 dana i 3 noći bez da su trenuli. — Pokušaj nije se preko trećega dana mogao nastaviti, jer je jednomu profesoru vrlo pozlilo, pošto je predhodno samo malaksao. Puls mu bijaše posve oslabio, temperatura pala, osjetljivost kože prestala, čuvstva obamrla. — No kako su jednu noć iza toga valjano prespali, prestale su sve one pojave i normalno im se stanje odmah povratilo.

Površina zemaljske kruglje ima polag najnovijih istraživanja 26·7 postotaka vode ili 136,270.000 četvornih kilometara zemljištne i 373,675.000 četvornih vodne površine. — 1,300.000 svjetskih tjelesa, kao naša zemlja, mogla bi se smjestit u sunce, čija je, nama vidljiva polukruglja 5.970 puta veća nego površina zemlje. Sunčano svjetlo 4 puta jače svijetli, nego najjače električno svjetlo, a pri tom daje površina toliku vrućinu, da bi samo jedan četvorni metar bio dovoljan, da goni parni stroj od 112.000 konjskih sila.

„Sirius", najsvijetlija zvjezda na našem nebu udaljenja je 1,060.000 puta od nas nego sunce. — Promjer njegov je 13 puta veći nego promjer našega sunca. — I Sirius je sunce, koga prati jedno sunce veće od našega, ali ga je težko vidjeti i s najboljim dalekozorom.

Dječja soba. Mnogo je razštreni običaj, da se djeca. kada idu špavati prije ili poslje podna, polože obučena u krevet. — To se čini najviše, jer nam se neda djecu svlačit pa opet oblačiti. — Ali majka nezna koliku nepravdu čini svomu dietetu, kada ga ne svuče. — Posve umorno od znojenja probudi se diete, kada je položeno u odjeći u krevet. — Umjesto da se osvježi i okriepi, diete je nerazpoloženo i zlovoljno. Ako pak nisu podveze odvezane i puceta odkopčana, onda djeca težko dišu i ne mogu probaviti hranu. — Kako li se drugačije probudi diete, kad se položi samo u košuljici u krevet. Spavati može diete mirnije, kad je svučeno, diše pravilnije a i udove udobnije pružati. — Osim toga se pak diete, koje se obučeno postavi u krevet, lagljе prehladi, nego diete, koje se svuče.

Nova parobrodarska sveza. Čitamo u talijanskih listovih, da kani parobrodarsko družtvo Cosulich i drug. oživotvoriti novu parobrodarsku svezu izmedju Trsta i Senja. Parobrodi bi se zaustavljali u Poreču, Puli, Cresu, Krku i Baški. Ova sveza bila bi osobito za Bašku važna, jer neima do sada druge izravne sveze sa Trstom.

Dalmatinski provalnici u zavod sv. Jeronima u Rimu — sami se razkrinkali. Jedan od kolovodja glasovitih dalmatinskih provalnika, „čuveni" profesor Šime Pjerotić priobćuje u tršćanskom listu „Trieste" članak o spletkah, koje su bili zasnovali proti zavodu sv. Jeronima u Rimu „crnogorski diplomate i srbski iredentisti". Razočaran valjda, što nebijaše izručena uprava zavoda njemu i njegovim junačkim drugovom, zahvaljuje se sada Austriji, što je ona preuzela tu upravu, te napada oštro Crnugoru upozorujuć Austriju na crnogorsku diplomaciju i na srbsku irredentu — na te protivnike trojnoga saveza (nemici della triplice), koji su htjeli povući u svoje kolo i nekoje nespašene poslanike i koji se poslužiše u svoje svrhe sa junačkimi provalnici iz Dalmacije.

Za vrieme provale dizali su talijanski i srbski listovi dalmatinske provalnike, a na čelu im grofa Alacevicha i profesora Pjeroticha, u deveto nebo, a danas govori svatko prezirom o njima.

Crnogorska vlada poslala im na pomoć najvišljeg diplomatu, glasovitog kneza Luju Vojnovića, te se činilo, da će pred njim na koljena pasti sva diplomacija Vaticana i Quirinala. Pa šta se dogodilo? Rodio se miš!

Alacevich tuži lievo i desno talijanske državnike, da su izdali svetu talijansku stvar, a Pjerotić kleveće onu Crnu Goru, koja je zanj i za njegovu družbu poslala u diplomatsku borbu ponajboljeg junaka. Jedan i drugi htjedoše naškoditi Hrvatom, okoristiti sebe, ugoditi irredenti i srbstvu. Postigoše vrlo malo ili ništa a sebe obružiše pred čitavim svietom.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. dr. F. Mjesto zemaljskoga tajnika u Poreču razpisano bijaše samo pro forma. Već prije nego li je razpisaše, znalo se je, da je za ono mjesto opredieljen Labinjan Sc.; naši su pravnici molili samo, da nam Talijani nekažu, da neimamo sposobnih ljudi i da se ih eventualno drugi put pozove na odgovornost.

Onaj razpis je dakle jednostavna varka i ništa drugo. Tako postupa zem. odbor kod popunjenja i drugih mjesta; nadje osobu, pak razpiše natječaj, da zasliepi prostotu. Da ste nam zdravo!

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Sve rodolj'e uljudno molimo, neka tahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah zfostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlei u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.
Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Sasz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

G. Tönnies u Ljubljani,

poduzeće za gradnje, tvornica za stolarske i parketarske radnje, za graditeljsko i umjetno ključarstvo, radionica za željezo potrebno kod gradjevina itd.

preuzimlje svakovrstne stolarske radnje, kao podpune komade za prozore i izloge na kotur, vrata, portale, priredbe za dućane i drugo pokućstvo raznih načina. Izvršuje tvrde i mehke podove svih vrsti kao: parkete iz dužica i remenja te obične podove; podpune kovačke i ključarske radnje kod gradjevina, stube te ograde vrtova i kuća iz željeza, žice, željezna brvna na kotur itd.

Proračuni se šalju bezplatno. — Prima-preporuke jesu na razpolaganje.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Stalna izložba pećiju i ognjišta iz majolike i porcelana najljepše izvršenih po tvorničkoj cieni, kao takodjer svakovrstnih štednjih ognjišta (Sparherde) iz prvih domaćih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opeke (Quadrelli) za pozidavanje. — — — —

Preuzimlje svakovrstne **silke i fotografije** koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih.

Josip Potočnik

Via Barbacani 5 — POLA — Via Barbacani 5

skladište glinenih peći, štednjaka i kada za kupanje.

Najnoviji pokrovi za dimnike

(sistem Detz).

Najbolji, najjednostavniji i najjeftiniji usisavač dima!

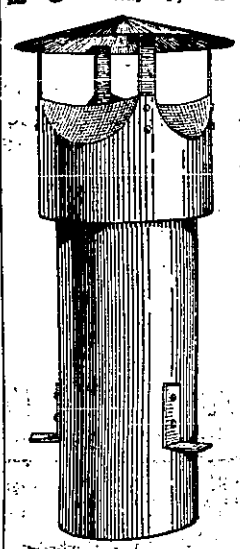

Pokrovi za dimnike Detzovog sistema upotrabljuju se najboljim uspjehom u svih veličinah za dimnike privatnih kuća, škola, bolnica, tvornica, javnih prostorija, i to:

a) kod novogradjevinah na mjesto dosadanjih pokrova, ako se želi imati dobro ognjište;

b) kod slabo priredjenih ognjišta za pospješenje propuha i zaprieku suzbijanja dima;

c) za prozračbu i jačanje promjene zraka, odnosno kao najbolji zaklopac prozračnih priprava.

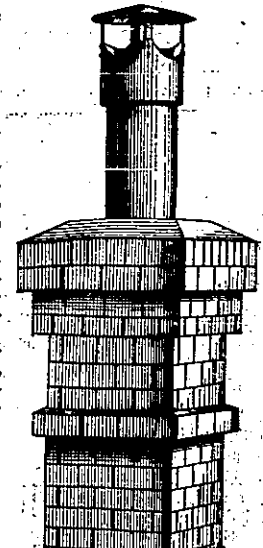

Cienike šalje bezplatno i franko izključivi graditelj ognjišta i dimnika

JOSIP POTOČNIK

POLA.

Broj 5. Pula, u petak dne 17. januara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. naplaćuju i računaju se na temelju objavljenog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utnžuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu.

Nastupili smo prvo četvrtgodište tekuće godine. Molimo učtivo za podmirbu predplate.

Tko nemisli više biti predplatnikom, neka list jednostavno vrati opazkom: „Neprima se više!"

Razkrinkali se sami!

Već se je činilo, da je pitanje o zavodu sv. Jeronima u Rimu skinuto s dnevnoga reda i da će preustrojstva toga zavoda uzslieditи na temelju sporazumka sv. Stolice i austrijskoga poslaničtva u Vatikanu, kad tamo opraviše ga opet na dnevni red baš oni, koji su sukoc izazvali.

Nakon provale dalmatinskih bezkućnika u zavod sv. Jeronima prošloga mjeseca julija, složiše se nepristrani listovi u tom, da provalnikom nebijaše do toga stalo, da osvoje zavod za Dalmatince ili da im je lebdio kakav uzvišeniji cilj pred očima, već su išli jednostavno zatim, da sebe okoriste bogatom zaslužbinom onoga zavoda, da se na lahku ruku dočepaju uprave i novca.

Kasnije se izpostavilo, da bijaše ovo jedino pravo tumačenje one bezsramne provale — i ništa drugo.

Čim se je sv. Stolica nagodila sa austrijskom vladom glede budućeg uredjenja onoga zavoda, stisnuše provalnici rep medju noge. Oni ostaše silno razočarani kadno uvidiše, da im talijanska vlada nemože predati zavoda na temelju talijanskih zakona o tudjih zavodih u Rimu.

Neko vrieme ostaše u zapečku, neusudjujuć se više dirati u taj pogibeljni osinjak. Zadnji njihov korak bijaše posredovanje crnogorskog odaslanstva, koje se je vratilo iz Rima na Cetinje po onoj: Martin u Zagreb, Martin iz Zagreba.

Osramoćeni i razočarani provalnici stadoše se tada medju sobom crniti i grditi. Njihovi dotadanji prijatelji, tajni i javni podupiratelji, stadoše ih javno u listovih grditi, da su pošli u boj proti vlastnikom zavoda lih iz pohlepe za novcem i da nisu imali nikakve plemenite misli i nakane.

Oni se stali braniti, i to jedni u rimskih, drugi u tršćanskih listovih.

Glasoviti Šime Pjerotich, jedan od kolovodja onih bezkućnika, koji je supodpisao nekakov ugovor sa austrijskim poslanikom kod sv. Stolice, priobćio je dne 7. t. mj. u tršćanskom listu „Trieste" pismo iz Rima, u kojem opisuje, kako je dao crnogorski konzul u Rimu Popovich potvorene diplomatske spise, kojimi se je htjelo kompromitirati talijanskoga ministra izvanjskih posala Prinetto-a austro ugarskog ministra izvanjskih posala grofa Goluchowskoga i kardinala Rampollu. Te spise da je čitao Popovich Pjerotichu u prisutnosti kanonika Viticha, pukovnika Bruffel-a, gospode Manzoni, Guerci itd. Ti spisi bijahu kasnije priobćeni u majjarskom listu „Pesti Naplo".

Priobćenje tih spisa da je izazvalo u Rimu veliko ogorčenje, jer da onaj gospodin (Popovich) nije smio imati nikakva posla sa tom na žalost smradnom sliepa-rijom i jer zastupnici tudjih država nesmiju izravno sudjelovati u poslovih ovako ružnih.

Tom objavom u tršćanskom listu hotio je Pjerotich opravdati sebe i svoje zloglasne druge pred talijanskim općinstvom u Austro-Ugarskoj zbog njihove nedosljednosti i izdaje talijanskih interesa.

Nu laž ne večera, tamo gdje ruča. Tako se dogodilo sa objavom provalnika Pjeroticha.

U glasilu tršćanskih židova od dne 14. t. mj. nalazimo naime izjave onih osoba, koje su tobože prisustvovale čitanju patvorenih spisa u kući crnogorskog konzula Popovicha.

Kanonik Vitich izjavlja prvi, da on nije bio na spomenutom sastanku u kući konzula Popovicha, niti znade za kakvo čitanje patvorenih spisa. Njemu da bijaše nasuprot ponudjena znatna svota novca ako potvrdi svojim podpisom, da je čuo navedeno čitanje g. Popovicha. On je tu ponudu odbio sa prezirom izjaviv, da nemože neistine podpisati.

G. Buffel izjavlja u istom listu, da on nije prisustvovao nikakvom čitanju niti kakvoj sjednici kod generalnog konzula Popovicha ni sa Pjerotichem ni sa drugimi osobami od njega navedenimi. Prijatelj mu Popovich očituje, da je viest o kakvom sastanku kod njega posve izmišljena.

Treći izjavljuje Renzo Manzoni, da je viest Pjerotichova o nekom sastanku kod generalnog konzula Popovicha u Rimu posve lažljiva, da on nije nikada čuo kakvog čitanja diplomatičkih spisa i da je doznao od samog Popovicha, da je viest o sastanku i čitanju tendencijozna i izmišljena.

Šime Pjerotich priobćio je nadalje u listu „Trieste" dne 8. jenara t. g. dopis iz Rima pod naslovom: „Tajno odkriće u poslu sv. Jeronima u Rimu", sadržaj jedne molbe odposlone „u ime odbora dalmatinske naselbine u Rimu" dne 10. septembra 1901. austrijskomu caru od gg. grofa Tita Alacevicha, kanonika Ivana Viticha i profesora Šimunu Pjeroticha.

Rimski „Tribuna" priobćuje u svojem broju od 13. t. mj. brzojavku Š. Pjeroticha, u kojoj izjavljuje, da je on dopisnik lista „Trieste", koj je priobćio molbu Dalmatinaca austrijskomu caru. Molbu tu da je on sastavio i predao ju Alacevichu, ali ovaj nije ju odpremio. Odposlato je nasuprot spomenicu, jednaku onoj, što bijaše predana talijanskomu kralju, papi, ministrom i talijanskim novinam.

Koliko vjerodostojnosti zaslužuje taj glasoviti Pjerotich, proizlazi odatle, što on kao član dalmatinskog odbora i kao sastavljač molbe na cara austrijanskog, nije znao početkom jenara t. g. da ona molba od dne 10. septembra prošle godine nebijaše odaslana caru austrijskomu.

Njegov provalnički drug, nazovi grof Alacevich objelodanjuje u rimskoj „L'Italie" pismo, u kojem nieče da bi bilo kada odaslano spomenuto pismo austrijskomu caru.

— Iz-do sada navedenog proizlazi jasno, u kakvom se škripcu nalaze dalmatinski provalnici, koje je vjerno opisao njihov sumišljenik, talijanski zastupnik Bazilai — o čemu drugi put više.

Predsjedničtvo istarskoga sabora.*)

Kako je poznato, cesar imenuje na predlog vlade predsjednika i podpredsjednika sabora izmedju biranih zastupnika. Razne novine javiše, da je vlada već u dogovoru sa dosadanjim predsjednikom Campitelliem, koji je izjavio, da će se primiti predsjedničtva, ako podpredsjednikom bude imenovan jedan njegov talijanaški ortak. Zadnjih šest godina podpredsjednikom je bio čestiti hrvatski rodoljub dr. Stanger, odvjetnik u Voloskom. Nije ga nikada dopala zadaća, da ravna kojom sjednicom, dotično da zamieni predsjednika. Dr. Campitelli, koji je već star čovjek, boji se, da bi ga ipak ta zadaća mogla dopasti, a tada bi dr. Stanger bio pravedan i prama hrvatskom jeziku. Pomisao, da bi se sa predsjedničke stolice mogla izustiti jedna jedina hrvatska rieč, muti kalabrezku dušu dra. Campitellia; pa za to on stavlja vladi onaj bezobrazni uvjet. Ako smo ga bezobrarnim označili, mislimo, da smo se poslužili vrlo blagim izrazom. Vidi se, da talijanaši Istre ne samo nisu voljni popustiti, nego hoće da budu sve odporniji proti najpravednijim zahtjevima Hrvata i Slovenaca.

Nego neka dr. Campitelli bude slobodno bezobrazan. Za nas je kud i kamo važnije pitanje: što li će vlada? Kad bi ona pristala na uvjet dra. Campitellia pokazala bi, da pogledom na Hrvate i Slovence ona je daleko gora od samih Talijana i Talijanaša. Ne samo da je njoj najapsolutnije odbiti uvjet, koji joj stavlja dr. Campitelli, nego ona je dužna, da od svoje strane njemu, dotično talijanaškoj većini neke uvjete postavi.

Poznato je, kako se je dr. Campitelli do sada u svakoj prigodi vladao prama hrvatsko-slovenskoj manjini. On ne uvažava njezine predloge, kad su hrvatski ili slovenski podnešeni; on ignorira sve ono, što se hrvatski ili slovenski izjavljuje ili govori. Ne samo, nego on, koji bi imao biti kao predsjednik nepristran i vršiti ulogu posrednika, pristaje sasvim uz većinu, kad ova mimoilazi manjinu i ne daje njoj ni jedno mjesto u nijednom saborskom odboru. Dr. Campitelli pače vodi svu tu akciju. Kad za govora nasih zastupnika većina buči, prekida i grdi, dr. Campitelli tako se drži, kao da je on sa većinom sasvim sporazuman, te kao da ona u dogovoru s njim inscenira sve one sramotne prizore. Dr. Campitelli ne zna i neće da štiti manjinu proti insultima, navalama galerija. U istinu on ih dade kadkada izprazniti; ali su galerije same uvjerene, da on to radi pro forma, da on odobrava njihove demonstracije i da u njima uživa.

U jednu rieč i sve što radi većina, radi privolom Campitellia; kao što njegovom privolom proti našim zastupnicima demonstrira najgora fukara. Sve demonstracije toli saborske većine, koli fukare, naperene su proti našem narodnom jeziku. Najveći krivac za te krvave uvrede proti većini naroda jest dr. Campitelli. I kad on ne bi bio sporazuman sa većinom i sa fukarom, bio bi krivac već time, što one demonstracije ne zna ili neće da zaprieči.

Tko je pak glavni sukrivac predsjednika? Vlada. Istina je, da vladin povjerenik ne smije dirati u kompetenciju predsjednika, ni u autonomiju sabora; ali je vlada time glavni sukrivac, što imenuje predsjednikom čovjeka, koji joj ne pruža garancija, da će vršiti svoju dužnost prama zahtjevima zakona, pravičnosti i ravnopravnosti. Ona ima već dokaza, kakav je čovjek Campitelli. Kako to, da ga misli opeta imenovati predsjednikom? Ako ne odobrava njegovo postupanje, onda ga ne smije imenovati. Ako ga imenuje, onda je znak, da mu postupanje odobrava. Odatle se ne izlazi. Mi uvidjamo svu poteškoću položaja za samu vladu. Ona ne može da imenuje predsjednika iz krila manjine; ali ako to ne može, može većini staviti uvjete, pa ako većina te pravedne uvjete ne primi, onda je primorana obratiti se manjini, puklo kud puklo. Radi se o zakonu i ravnopravnosti; radi se o najmilijoj svetinji jednoga naroda. Vlada je dužna, da im uz koju bilo cienu pribavi štovanje. Okolnost, da dr. Campitelli stavlja vladi uvjet, pod kojom bi i podpredsjednik imao biti imenovan iz krila većine, prava je uvrieda za vladu, jer ako ne drugo, pokazuje uvjerenje dra. Campitellia, da bi vlada bila kadra nešto slična učiniti. Ako odnosno na istarski sabor ima pitanja, o kojemu je vlada dužna, da ozbiljno razmišlja, to je pitanje, kako da se manjini omogući sudjelovanje u saborskom radu i kako da se zaprieče dosadanji izgredi i neredi. To se može na jedan jedini način: ako predsjednik vrši svoju dužnost. Vlada je prama tomu dužna osigurati se, da će predsjednik svoju dužnost vršiti, dužna je u tom smislu imati od njega neosporiva jamstva.

Po našem shvaćanju pitanje je od najveće važnosti, pa bi se čitavo hrvatsko i slovensko novinstvo moralo š njim jednoglasno i jednodušno baviti, te vladi otvoreno i bez obzira govoriti. Mi mislimo, da ćemo šutnjom pokazati neku mudrost i neku diplomaciju. To su obziri koje austrijska vlada nezna uvažiti. Ona ih shvaća dokazom narodne naše dobroćudnosti i popustljivosti, pa onda misli, da može prama nama postupati bezobzirno. Glasu Hrvata i Slovenaca imali bi svoj glas pridružiti takodjer svi češki čimbenici. Neka nam se ne zamjeri, ali mi ne shvaćamo taktiku Slavena u Beču. Mi ne ćemo da za nikim zaostanemo u priznanju velike važnosti, koju imaju Česi i češka stvar. Česima pripada prvenstvo i svaki njihov zahtjev mi Hrvati i Slovenci dužni

*) Obećali smo još koncem minule godine, da ćemo se svratiti na gornji članak, koji istinito više odnošaje u našem saboru, pak ga eto sada s malom promjenom iz „Hrvatske" priobćujemo. Op. Ured.

smo da svim silama podupremo. Ali opeta nama se čini, da se borba ne vodi jedino medju Česima i Niemcima. Ona se vodi medju Slavenima i Niemcima, pa nam zvuči vrlo čudnovato, kad se dogovaraju Niemci Česi, te kad ovi stavljaju samo takove uvjete, koji se njih isključivo tiču. Česi se nebi nikada smjeli izolirano upustiti u dogovore, nego skupa sa ostalim Slavenima, pa bi se njihovi uvjeti morali odnositi ne samo na Češku, nego i na sve ostale Slavene. Kad bi se svi Slaveni nešto više, nešto drugče zauzimali za Istru, sva je prilika, da bi i u Istri nešto drugče bilo. Pitanje o predsjedničtvu istarskoga sabora ne smije samo da zanima zastupnika Spinčića, ne samo njegove hrvatske i slovenske kolege, nego u istoj mjeri i češke i poljske zastupnike. Ono nije samo pitanje naše, pa „Naše Sloge" i „Edinosti", nego takodjer „Politike" i „Narodnih Listu". Vlada bi morala razumjeti, da smo svi složni i da u solidarnom shvaćanju istarskih prilika nema medju nama razlike.

Talijanski uzor-učitelj!

(Konac.)

Razlog ove neopravdane mržnje osobito napram prvo podpisanom, osim drugih, biti će sudimo i taj, što g. Scarpa, prijatelj nazora i mišljenja gospodje učiteljice Pianello, srdit je, što je meni viša oblast dala pravo, kad je pomenuta g. učiteljica htjela voditi nadzor nad kateketom i ogrešila se o škol. zakon, pa je radi toga dobila strogi ukor, te joj razjašnjeno, da ona nema — a dosljedno ni druga gg. učitelji — nikakova prava pačati se u vjersku obuku. Tumačimo to radi toga tako, jer se je g. Scarpa tako ponizio, te je upravo djetinjasto išao iznašati ove stvari pred djecom, te se onda hvaliti, kako on tobože može nas odpraviti iz škole van; kako može nadgledati nauk, kako može mjestiti jednoga simo, drugoga tamo, jer da je on ravnatelj itd. — Sličnih ludorija, da im je govorio višeputa a svatko razuman vidi, kako se to ni najmanje ne slaže sa dostojanstvom jednoga učitelja. — Nu nije još to sve. — Jedan večer pohodiše nas dvojica braće svećenika iz Maloga Lošinja, a mi ih išli natrag odpratili ladjicom, te smo pri tom na moru zapjevali hrvatsku jednu pjesmu. G. učitelj Scarpa, koji nas je valjda — budući često u kavani pri moru — čuo, pripovjedao je koji dan za tim to djeci, izrazujući dakako svoje negodovanje i srdžbu, što smo se usudili hrvatski pjevati. — Tumačio djeci njeko štivo iz čitanke, pa onda im stao pripovjedati, kako da je Atila (bič božji) došao iz hrvatskih strana (!) i navalio na Talijane: „Che è venuto abbasso un re Attila (flagello di Dio), sopra dai Croati, mussi, schiavi per distruggere le città; — croati erano come animali, mangiavano cavalli; — croati barbari" itd. — Hrvati da su provalnici, razbojnici, divljaci i neznalice. „Croati sono poveri perchè non hanno nessuna educazione nelle scuole; (a s. Pietro era un maestro che non sapeva niente); Croati vivono fra i boschi, come i selvaggi!" itd. — Obćeniti je glas ovdje, da njegova škola više nije nego dječačko igralište, jer tu reda ni mira nema, a sva njegova pedagogija sastoji se u sličnom predavanju, kako gore u kratko izcrpismo. Svaka mu prilika dodje dobro, da može djeci uciepiti u srdce svoju mržnju na Hrvate i njihov jezik, pa tako i pred njeko vrieme, prigodom prenosa kostiju u rodno mjesto pok. pokrajinskog kapetana Vidulicha, držao je djeci čitavu govoranciju, te izmedju ostaloga rekao: „Egli (dito Vidulich) non sarebbe così, se fosse Croato!" — Da djeci uciepi mržnju u srdce na sve, što je hrvatsko, pripovjeda im najveće strahote o Hrvatima: da ubijaju ljude, da su razbojnici i tati, koji za oteti na ruci jedan prsten, odrežu čitavu ruku; da su prostaci i divljaci. — Hrvatski jezik, da je ružan jezik; hrvatski govoriti, sramotno je i ružno; ni u nebu, da neznaju i da ne govore osim talijanski: Bog i andjeli da razgovaraju samo talijanski, jer da bi se hrvatskim govorom jezik polomili. Djecu izpituje kako govore kod kuće, pa koji mu reče „hrvatski", on ga prekine veleći mu: „non è vero niente, voi siete tutti Italiani". — Jedan mu dječak, prilikom jednom, kad je govorio zlo o Hrvatima, reče: „Ma Padre Giacinto (Catechista) è anche croato", a tada se g. Scarpa sjeti, kako nas je čuo u gore spomenutom slučaju hrvatski pjevati na moru, pa stao to djeci pripovjedati i u srditosti rekao: „Se mi lo trovavo, mi lo (sc. Padre Giacinto) pestavo", a mali će mu na to: „ma Padre Giacinto è più forte di lei", a on: „ma mi ghe daria col toco di legno per la testa!" — Svemu ovomu nezna čovjek bi li se više smijao ili srdio, jer nije li ovdje u ovim činjenicama združena djetinjarija i glupost sa zlobom? A proti fra Ignaciju Radiću, koji je takodjer katekizirao lanjske godine, i za kojega su mu djeca rekla, da im više: „animali, bestie, imbecilli", rekao je: „Segno che lui è bestia".

Ovo je u glavnom naša tužba proti Don V. Scarpa, a mi smo pripravni svagda podkriepiti svjedocima ove tvrdnje. — Ovakav postupak g. Scarpe ne treba ni tumačiti — jer je očito — da se protivi svim zakonima školskim i pedágoškim. Ali osim toga dužni smo mi i radi toga ovakovom postupku g. Scarpe na put stati, jer nas vriedja i kao ljude i kao svećenike (katekete); vriedja našu narodnost i jezik, koji je i najposljednjem ciganinu mio i svet; pače mislimo, da bismo smrtno pogrešili kad ne bi ovomu potražili lieka. — S toga molimo to slavno c. kr. kotarsko poglavarstvo, da izvoli stvar ovu izpitati, te prema tome disciplinarno proti krivcu postupati, i prepriečiti, da se u buduće ovakove zloporabe dogadjaju.

(Sliede podpisi.)

P. S. Tužba ova odpravljana je još na 18. decembra p. g., a do danas neznamo za nikakvo riešenje. — Čujemo medjutim, da g. Scarpa ni sada ne prestaje najbezsramnije napadati i grditi u školi Hrvate; ne dobijemo li skoro zadovoljštine u ovoj stvari, znati ćemo se obratiti na drugo mjesto.

Franina i Jurina.

Fr. Zrenjski krnjeli i šarenjaki da su se na novo leto najprije najeli škroba obiljenega s pažulom pak da su šli na divertiment.

Jur. Aj ni svaki ni škroba imel do sita.

Fr. Onakova gospoda!

Jur. Po večeri gladna!

Fr. Slab je to divertiment s praznim trbuhom.

Jur. Ma njim je glavu puna bila.

Fr. Slami!

* * *

Fr. Ča da se Marija Longa ženi za duhtora Fritalju?

Jur. Pak ča bi bilo?

Fr. Ha, niš slabega, ter su baš fanjski par.

Jur. Ona j' od krajcara....

Fr. A on od apetita.

Jur. Bog daj sreću!

Fr. I kletu sina!

Jur. Amen!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

† **Frane Jelušić.** Nakon kratke ali težke bolesti, providjen sv. zakramenti za umiruće, preminuo je utorak u jutro około 4 sata u Trstu g. Frane Jelušić, c. kr. nadsavjetnik ravnateljstva finance u Trstu. Viest o njegovoj preranoj i nagloj smrti iznenaditi će mnoge njegove znance i prijatelje izvan Trsta, kao što je nemilo iznenadila prijatelje mu i štovatelje u samom gradu Trstu.

Pokojni naš Frane nije se mnogo izficao u javnosti, već je volio točno vršiti svoje službene dužnosti i one uzornoga supruga i dobroga otca, ali svoga političkoga osvjedočenja, svoga rodoljublja nije nikada pred nikim zatajio, što mu je pribavilo poštovanje medju prijateli i protivnici. Posliednji njegov rodoljubni čin bijaše njegovo sudjelovanje kod izbora na istarski sabor za gradove u Kastvu dne 7. decembra 1901. Zaposlen do očiju, dao se je ipak nagovoriti te pošao u svoj rodni Kastav sa prijatelji iz Trsta, da dade svoj glas prijatelju i pobratima dru. Stangeru. I onog dana vidismo ga vesela i zadovoljna kao malo kada — pošto je doznao za sjajan uspjeh hrvatske stranke.

Svojom marljivošću i uztrajnošću popeo se u službi do zavidne časti financijalnoga nadsavjetnika, ali i u toj časti ostao je skroman, prijazan i ljubežljiv jednako sa višim i nižim od sebe. Vesele i šaljive ćudi, nije znao nikada sakriti one svoje kastavske žice, koja ga je činila svakomu milim, svuda dobrodošlim. — Rodio se je g. 1843. u Kastvu od odlične gradjanske obitelji. Pučku školu svršio je u Kastvu, gimnaziju polazio je u Pazinu i na Ricci, a sveučilište u Gracu. Po dovršenih naucih počeo je služiti kod ravnateljstva finance u Trstu. Kasnije služio je kao viši nadzornik u Puli i u Kopru i kao nadkomesar u Tirolu, odakle se je vratio kao savjetnik u Trst prije kakvih desetak godina. Toj bijaše pred tri godine promaknut na čast financijalnoga nadsavjetnika.

Poboljevao je 15—20 dana od prehlade, čemu nije davao važnosti, jer bijaše inače tjelesno čvrst i zdrav. Ali kad se je dao u ruke liečnika bijaše već bolest odviše napredovala te mu nemogoše više pomoći ni dva liečnika. Ostavio je za sobom velevriednu suprugu gdju. Mariju i sina Josipa, djaka VI. razreda hrvatske gimnazije na Sušaku.

Po želji gospodje udove preveženo je pokojnikovo tjelo željeznicom iz Trsta do postaje Matulje, odakle će ga danas u petak prenesti na groblje sv. Lucije u Kastvu, gdje počivaju i kosti njegove braće i roditelja.

Tamo, pod rodnom grudom, mili Frane, počivaj sladko, a na nebesih moli se za težko uciljenu Ti drugaricu i miloga ti jedinca.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Uzprkos redovitom djelovanje proračunskoga odbora nije još poznato, kada će se sastati carevinsko vieće. Sazov carevinskoga vieća ovisi o uspjehu dogovora izmedju ministra-predsjednika i vodjah stranaka radi češko-njemačke nagodbe. Dr. Koerber hoće, da se sastane još prije konferencije sa prvaci njemačke stranke Pradeom, Grossom, Stürghom i Derschattom. U sjednici proračunskoga odbora od dne 14. t. mj. uzeo je rieč dr. Koerber kod stavke o proračunu ministarstva nutarnjih posala. U obširnom govoru spomenuo je prešne predloge, kojimi se u carevinskom vieću zavlači redovite razprave; zatim spomenu razne osnove, koje će vlada na razpravu predložiti. Medju ovimi navede temeljitu promjene propisah o ljekarnah i ljekarnicih; osnovu o obćenitom osjeguranju za slučaj bolesti, nezgodah, u starosti i u nesposobnosti za radnju; zatim osnovu sustava osjeguravanja; osnovu o izseljivanju, kojom se izseljenikom zajamčuje zaštita njihovih materijalnih probitaka. Ministar izjavi da vlada bdije neprestano nad točnim izvršivanjem propisa o živinarstvu, osobitom obzirom na Njemačku. Što se tiče težnja Talijana južnoga Tirola za samostalnošću, reče, da će vlada u zgodno doba povesti dogovore sa saborskimi strankami. Ona da želi vruće, da se ovo pitanje rieši povoljno za onu zemlju osobito za južni Tirol. Na koncu reče ministar, da će vlada priskočiti na pomoć onim obćinam, koje su preobterećene poslovi prenešenog djelokruga te pohvali marljivost i točnost činovnikah političke uprave. Hrvatski zastupnik vitez Vuković obazire se na odnošaje na bosansko-dalmatinskoj medji. Ti odnošaji da su slični onim dviju zemalja, koje stoje jedna proti drugoj pripravne za rat. Vlada bosanska čini svakojake neprilike pograničnom pučanstvu Dalmacije. Radi toga je potrebito da središnja vlada odlučno posreduje. U tu svrhu stavlja primjerenu resoluciju. Nadalje traži govornik, da se podieli političko poglavarstvo u Splitu, te da se političku expoziturn u sv. Petru na Braču pretvori u političko poglavarstvo. Prešav na izseljivanje naroda reče, da se izseljenici drže željezničkih puteva, ili tudjih luka, jer da nije ni u Trstu ni na Rieci ustrojena plovitbena služba za izseljivanje. Toga radi podupire govornik predlog zastupnika Romanovića, da se uredi pitanje o izseljivanju naroda. Na koncu stavi predlog, da se omogući austrijskim izseljenikom odlazak iz domovine putem domaćih luka, osobito one u Trstu. Iza toga bijahu prihvaćeni svi članci stavke: „ministarstvo nutarnjih posala". Glede predstojećih dogovora izmedju odaslanika češke i njemačke stranke, piše mladočesko glasilo, da će ministar-predsjednik najprije razpravljati sa češkimi odaslanici, i tada sa njemačkimi, konačno sastati će se svi skupa na dogovor. Pitanje o pridruženju Bosne-Hercegovine našlo je odziva i u talijanskih listovih. Tako pišu milanskomu „Il Secolo" iz Beča, da sadašnjemu držanju Madjara u nagodbenih dogovorih sa Austrijom treba tražiti razlog u tom, što kane Madjari pred Austriju stupiti sa velikim zahtjevom. Oni će naime tražiti priklopljenje Dalmacije k Hrvatskoj, odnosno k Ugarskoj. To pridruženje da bi jednostavno prekinule svaku trgovinu Austrije s Bosnom i Hercegovinom, što bi značilo, da si je Ugarska priklopila obje zemlje. Pošto je pako vjerojatno, da se neće naći nijedna austrijska vlada, koja bi na to pristala, vjerojatno je, da neće doći do nagodbe. Nadalje se u istom listu navadja, da je nedavno jedan poluslužbeni list bečke vlade oprovrgao samo one viesti, koje se tiču pripojenja Bosne-Hercegovine, dočim je posve zašutio pitanje o pripojenju Dalmacije.

Srbija. Iz Biograda pišu, da će kralj Aleksader poći dne 8. t. mj. po starom koledaru u Krušedol, da prisustvuje zadušnicam za pokojnoga kralja Milana. — Zadnje viesti o ministarskoj krizi u Biogradu nepotvrdjuju se, premda bi mogla nastati kriza svaki čas zbog neuredjenih financijalnih odnošaja u Srbiji. — Mjesto srbskoga zastupnika na kneževskom dvoru na Cetinju imalo bi se čini priji popuniti, da se neporemete sadašnji prijateljski odnošaji izmedju Srbije i Crne Gore.

Bugarska. Iz Sofije pišu da će razpis izbora za narodno sobranje uzsliediti za koji dan. Tamo drže za vjerojatno, da će se ministarstvo Danevljevo ojačati sa Stam-

bulova, da tako postigne čim znatniju većinu. Za taj slučaj nada se vlada, da će dobiti u sobranju potrebitu većinu za sklopljenje zajma, premda će Karavelov sa drugovi morati, da ostane nepristran. U vladinih krugovih drže, da je novčarska skupina pripravna uz nekoje promjene sklopiti zajam sa kneževinom.

Rusija. Iz Moskve javljaju, da je tamošnje rusko gradjanstvo ogorčeno proti njemačkim trgovcem radi poznatog proganstva Poljaka u Pruskoj. Za božićnih blagdana da su njemački trgovci vrlo loše trgovali. Proti njemačkim trgovcem da agitiraju poljski djaci onog sveučilišta, koji da obilaze ruske gradjane nagovarajuć ih, da nekupuju od njemačkih trgovaca, kojih da imade velik broj u Moskvi. I mali obrtnici grada Moskve da nenaručuju potrebite stvari u Njemačkoj, kao do sada, već kod drugih naroda. Petrogradski listovi pripoviedaju, da je car Nikola poslao kao božićni dar kralju Meneliku krasnu zbirku različiteg oružja velike vriednosti. Oružje to, da su izradili najbolji ruski umjetnici. To dragocjeno oružje ciene na 30.000 rubalja. Na svakom maču nalazi se napis: Njeg. Veličanstvo car Nikola II. Njeg. Veličanstvu negušu Meneliku II.

Njemačka. U pruskoj zastupničkoj kući obrazložio je poljski zastupnik Jazdewski svoju interpelaciju u poslu progonstva Poljakah u Poznanju. Medju ostalim rekao je on, da Poljaci u Pruskoj imadu pučku školu bez narodnog jezika, što se neće u čitavom prosvjetljenom svietu razumjeti. Kakva je to vjeronauka, reče, koja se nauča batinom u ruci i krvavimi brazdami? To nazivlje poljsko pučanstvo a s njim i sav prosvjetljeni sviet divljačtvom. Država nije krvnik, a vladar nije stvorio vjere. Poljski roditelji u Vrzesnu molili su ponizno, da se oni propisi ublaže, jer njihova djeca nerazumiju dostatno njemački. Kad im bijaše molba odbijena, zabranili su svojoj djeci odgovarati njemački. Pa što se je dogodilo? Četrnaestero djece kažnjeno je tjelesno. A zašto? Jer su poslušali svoje roditelje.

Mjestne:

Novi odbor „I. Istarskog Sokola" sastavio se ovako: Lucko Križ, starosta; Ante Mezulić, podstarosta; Aleksa Kanduser, tajnik; Jerolim Dominis, blagajnik; August Žunić, upravitelj.

Pišu nam iz mjesta: „Unio Catholica", osiguravajuće družtvo proti požaru, tuči, itd. razpušteno je radi velikih gubitaka koje je imalo. Da osiguranici ne trpe škode preuzela su neka druga družtva izplatu do sada još ne likvidiranih škoda, a do 15. febrara o. g. valja da osjeguranici priskrbe gdje će se drugamo osigurati. Upozorujemo bivše osiguranike prestajućeg družtva „Unio Catholica" a osobito crkvena upraviteljstva, da se osiguraju kod domaćih naših družtva. „Banka Slavija" mnogogodišnjim svojim radom postigla je takav uspjeh, da je po važnosti drugo uzajamno družtvo u Austriji, a sada „Croatia" mladom enerzijom obećaje, da će mnogo postići na polju osjeguranja. Podupirimo njih mjesto tudjih družtava.

Čuvajte djecu od nesreće. Ovoga tjedna slučile su se dvie grozne nesreće u Puli. Pred dva dana jako se izpekla mala kćerke Ivane Kozlović u Šijani, te se sada bori smrću u mjestnoj bolnici. Prekjučer na večer pako u ulici Campo Marzio izgorjelo je dieteno nekog Sušteršića, u kratko vrieme dok mu je mati bila pošla donieti vode. Na oprez dakle matere, pazite djecu od nesreće!

Pokrajinske:

Veleč. g. Vrbka — pozor! Najnovije glasilo biskupskog ordinarijata u Trstu, židovsko-liberalni, „Piccolo" donaša u svojem večernjem izdanju od dne 14. t. mj. dopis iz Lanišća (pardon: Nilina), kojim napada bezobrazno na tamošnjeg župe-upravitelja veleč. Vrbku, da zanemaruje svoje svečeničke dužnosti, da zapušta župu, da ga mora narod čekati itd. Mi znamo iz koje tvornice dolazi onaj pogrdni dopis, te smo uvjereni, da iz njega negovori drugo nego li strast, osveta i mržnja. Ali laži-dopisnik znade vrlo dobro, kakav vjetar puše danas na biskupskom ordinarijatu u Trstu, pak pozivlje otvoreno preč. Petronia, da dozove k pameti rečenog svećenika. Poznavajuć preč. biskupskog vikara iz njegovog najnovijeg djelovanja u prilog talijanstvu i na štetu hrvatstva u ovoj biskupiji, osvjedočeni smo, da će se on odazvati pozivu laniške propalice i da će na temelju židovske klevete pozvati veleč. g. Vrbku na odgovornost. Tako se je i nedavno dogodilo sa nekojimi našimi svećenici pazinskog političkog kotara, koji bijahu na temelju židovskog klevetnika brzojavno pozvani na odgovornos. Radi toga upozorujamo veleč. g. Vrbku, da se pripravi na obranu proti klevetniku i njegovim zaštitnikom.

Dakle Niemac tršćanski biskup! U tršćanskih svećeničkih krugovih drže kao gotovo, da će postati tršćansko-koparskim biskupom ravnatelj njemačkoga zavoda „All' anima" u Rimu", preč. g. Nagl. Talijansko svećenstvo, da je s tom kandidaturom zadovoljno, jer da g. Nagl. govori savršeno talijanski, da nezna ni rieči hrvatske il slovenske, i jer da mu je miliji najtvrdji Niemac nego li najmeći Slaven. A slavensko svećenstvo ili slavensko pučanstvo? Za njih usrećujući nas sustav danas i nepita više!

Opet ćuška zemaljskomu odboru Istre. C. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru bilo je prošle godine zaključilo, da se proširi sadanju jednorazrednu slovensku pučku školu u Lazaretu — kod Kopra u dvorazrednicu radi prevelikog broja djece. Sl. zemaljski odbor u Poreču, po davnom svojem običaju — uložio je utok proti zaključku c. kr. zemaljskog školskog vieća — jer se je radilo o proširenju slovenske škole. Upravno sudište u Beču zabacilo je svojom odlukom od dne 3. oktobra 1901. utok sl. zemaljskog odbora u Poreču kao neutemeljen u zakonu. Ovu novu ćušku može uvrstiti sl. zem. odbor u arhiv uz mnoge dosadašnje.

C. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru podiglo je dosadašnju četverorazrednu pučku školu u Kastvu na peterorazrednu, što bijaše davna želja tamošnjeg učiteljstva i pučanstva. Ujedno je sistemizirano jedno učiteljsko mjesto III. reda na istoj školi. Ova je u Istri jedina hrvatska peterorazrednica, dočim imade talijanskih i višerazrednica u mnogih mjestih, a za manji broj školske djece, nego li ih imade u Kastvu.

Talijanska propaganda pod vjerskom firmom. Pišu nam iz Pazinšćine: U Mletcima izlazi nekakav list „La difesa", koji se hvali, da stoji na braniku vjerskih i socijalnih načela u duhu sv. Stolice. Ovih dana razaslao je taj list bezbroj poziva na predplatu, ističući vez koji veže Mletke sa Istrom i Dalmacijom te drugimi talijanskimi pokrajinami Austrije. Mi u Istri osjećamo na žalost još težko posljedice veza, koji je nekada vezivao Istru sa Mjetcima, a da bi išli te vezove opet obnavljati, makar i putem novina u u katoličkom duhu! Novinama s takovim ciljem u našim kućama nema mjesta.

Zakup pokrajinskog nameta na potrošarinu za god. 1902., eventualno i za god. 1903. i 1904. preuzeo je za porezni kotar labinski erarialni zakupnik Petar Brunetti, a za mjestnu občinu Dubašnicu erarialni zakupnik Pavao Kremenić iz Malinske. Pobiranje nameta na potrošarinu za porezni kotar Pule izručeno je odnosnoj zadrugi potrošinara za istu svotu koja bijaše utanačena sa erarom.

Javna predavanja o živinogojstvu u Podgradskom kotaru započeti će dne 16. jenara u Podgradu. Ta predavanja odlučena su usljed naredbe ministarstva poljodjelstva, koje je doznačilo u tu svrhu svoju podporu. Predavanja držati će c. kr. kotarski živinar g. Ramiro Cella iz Volоskog. Ta predavanja dieliti će ovako:

1. o zdravoslovlju domaćih životinja u obće; o gradnji štala, o gojitbi, krmi;
2. o plemenoslovlju raznih domaćih životinja obzirom na njihove prednosti;
3. gojitba goveda;
4. gojitba ovaca;
5. gojitba krmaca;
6. gojitba konja i konjoslovlje;
7. prva pomoć i pogibeljno liečenje;
8. poduka o načinu krmljenja i poduka o krmi;
9. kužne bolesti i živinarsko-redarstveni propisi; trgovina sa životinjom, jamstvo itd.

U tu svrhu odredjeni su sliedeći dnevi:

U Podgradu:

dne 16. jenara 1902. od 2—4 sata po poone;
dne 31. jenara 1902. od 9—11 sati u jutro;
dne 14. febrara 1902. od 9—11 sati u jutro;
dne 28. febrara 1902. od 9—11 sati u jutro.

U Jelšanah:

dne 23. jenara 1902. od 10—12 sati o podne;
dne 3. febrara 1902. od 10—12 sati o podne;
dne 17. febrara 1902. od 10—12 sati o podne;
dne 6. marča 1902. od 10—12 sati o podne.

U Materiji:

dne 27. jenara 1902. od 2—4 sata po podne;
dne 6. febrara 1902. od 2—4 sata po podne;
dne 20. febrara 1902. od 2—4 sata po podne;
dne 3. marča 1902. od 2—4 sata po podne.

Na Munah:

dne 30. jenara 1902. od 2—4 sata po podne;
dne 13. febrara 1902. od 2—4 sata po podne;
dne 27. febrara 1902. od 2—4 sata po podne;
dne 13. marča 1902. od 2—4 sata po podne.

Ova će predavanja zaista pomoći našim seljakom, da poboljša svoje životinje. Valjalo bi, da se pri tom neostane, već da se nastavi i buduće zime. Novac u to potrošen, biti će plodonosno uložen. Osim toga treba, da se vlada pobrine i za izložbu životinja bar svake druge godine, kako je to već do sada predložila gospodarska zadruga za onaj kotar.

Iz Opatije pišu nam početkom t. g.: Koncem prošle godine imala je čitaonica „Zora" svoju godišnju glavnu skupštinu. Dosadašnji predsjednik gosp. Fiumin pozdravio je u liepom govoru prisutne članove i zatim se je iza odobrenja izvješća tajnika i blagajnika prešlo na izbor novog odbora.

Premda su svi članovi želili, da se vodstvo naše čitaonice pusti i u tekućoj godini u rukama njezinog dosadanjeg predsjednika, to ipak ovaj nije htio iz stanovitih razloga, te se je zahvalio na časti i povjerenju i predložio članovima predsjednikom g. Viktora Cara-Emina. — Taj predlog bje jednoglasno prihvaćen. Isto tako bijahu jednoglasno izabrani tajnik i blagajnik, i to tajnikom g. Julij Miran, a blagajnikom g. August Rajčić. — Mi smo ovim izborom veoma zadovoljni i ako je naša čitaonica do sada napredovala, ona pod novom upravom po gotovo neće zaostati; to nam jamče gornja imena.

Iz drugih krajeva:

G. Adolf Srb, urednik pražke „Politik" slavio je dne 12. t. mj. svoju 30-godišnjicu novinarskoga djelovanja kod rečenog lista. Tim povodom šaljemo i mi g. svečaru iskrene čestitke!

Vjenčanje nadvojvotkinje Jelisave Marije. Sada je konačno ustanovljeno, da će se nadvojvotkinja Jelisava Marija vjenčati s princom Ottom Windischgraetzom na 27. o. mj. Na dan vjenčanja bit će nadvojvotkinjino dvoranstvo razpušteno. Nadvojvotkinjine dvorske gospodje i stariji sluge bit će umirovljeni, dočim će mladji biti uvršteni u druge dvorske službe. Samo dvie komorkinje, koje su od nadvojvotkinjina djetinstva bile u njezinoj okolini, bit će, doduše, umirovljene, ali će one stupiti u privatnu službu kod nadvojvotkinje. Na dan vjenčanja bit će takodjer nadvojvotkinjine odaje, što se nalaze u carskom dvoru, napuštene, te će se po svoj prilici već u svibnju ove godine u njima nastaniti nadvojvotkinja Marija Valerija, koja se kani radi nastarije svoje djece preseliti iz Welsa u Beč.

Englezka odšteta Hrvatom, koje odagnaše silom iz Transvaala. Naši će se čitatelji sjećati kako je englezka vlada na početku rata u južnoj Africi od tamo protjerala mnogo radnika a medju njimi i više Hrvata. U našem listu bijaše obširno opisano kako su naše radnike u južnoj Africi pohvatali i silom strpali u željeznice, pak u parobrode, i koliko su oni prognanici na putu pretrpjeli. Medju prognanici iz Hrvatske bijaše ih najviše iz hrvatskog primorja i to iz cirkveničkog i novljanskog kotara. Oni prognanici obavieštiše hrvatsku vladu u Zagrebu o svemu, što se je s njima dogodilo. Hrvatska vlada obratila se je na to na c. kr. ministarstvo izvanjskih posala u Beču sa molbom, da bi ono posredovalo kod englezke vlade u Londonu, kako bi hrvatski podanici dobili odštetu za gubitke i štete, koje su onim izgonom pretrpjeli. Ministarstvo izvanjskih posala zauzelo se je za hrvatske i druge austrijske podanike. Mješovito povjerenstvo, koje se je sastalo na poziv englezke vlade u Londonu, odlučilo je, da se dade primjerenu odštetu prognanikom iz Europe, a medju ovim i hrvatskim podanikom. Ovi posliednji dobiti će u ime odštete svotu od 131.621 maraka. Taj novac stigao je hrvatskoj vladi u Zagrebu. Ova je poslala u Cirkvenicu svoga tajnika g. Radovana Partaša, koji je dne 11. t. mj. ondje obdržavao rociште sa izagnanici, da se ustanovi, koliko je koji štete imao. Kako pišu hrvatski listovi biti će u svemu odštećeno 52 izagnanika iz Hrvatske. Pošto su ovi izagnanici primili bar neku odštetu za pretrpljenu štetu, očekujemo, da će ju dobiti i oni naši zemljaci, koji su istodobno sa braćom iz hrvatske izagnani bili iz Transvaala.

Kako se spava prema zahtjevom zdravlja? — Držanje tiela u snu djeluje neposredno na djelatnost srca, pluća i probavila. — I držanje tiela u budnom stanju ovisi u mnogom pogledu od položaja kod spavanja, koje sačinjava ⅓ našega života. — Uvjek bismo morali spavati tako, da ležimo na desnoj strani. — Tielo mora biti posve pruženo, a glava nešto unatrag uzbačena. — Lievu ruku imali bi po mogućnosti držati unatrag, jer se time olakšavaju kretnje pluća. Kad ležimo na lievoj strani, uznemirujemo srce dosadnim pritiskom, a ono bi po mogućnosti moralo biti slobodno. — Ne spavajmo nikad s rukom pod glavom ili sa sgrčenim nogama, jer to otežčava kolanje krvi. — Jednako je zlo ležati potrbuške jer time stjesnjujemo srce i probavila. Što je jastuk niži, to je bolje. Visoki jastuci prisile vrat u takov položaj, da je kut izmedju glave i vrata odviše malen ili neobičan. Premnoge osobe imadu obla ledja od upotrebljavanja previsokih jastuka. Brzo se naviknemo takovome položaju, a možemo se te navike riešiti samo tako, da visinu jastuka po malo snizujemo. — Nije dovoljno da sobu zračimo prema večeri i u jutro. — Zrak bi imao kroz sobu strujiti danju i noću, makar i malom strujom. Kraj postelje nesmijemo trpiti zastora i jer se na njima sa-

kupljaju klice bakterija, koje se odatle samo težkom mukom uklanjaju. — Tko se boji propuha, taj neka metne kod uzglavlja zaslon. Pokućtvo u sobi neka uviek bude najjednostavnije i neka se ograniči na najnuždnije. Za zdrave ljude može soba biti razmjerno studena, samo valja da imademo dovoljno toplih pokrivala.

Pravila, kako valja živjeti:

1. Tko nema kada da giblje uda, koliko je nuždno, imati će poslije kada da bude bolestan.

2. Tielo i duh su darovi božji, te smo odgoverni za njihovo dobro čuvanje.

3. Tjelesne vježbe povećaju postepeno našu fizičnu jakost, i daju nam nuždnu snagu, da se opiremo bolestim.

4. Gibanje je za tielo, što duševne vježbe za duh; time se uzgaja tielo i duh.

5. Da uspiješ u životu, valja da imaš zdravo tielo, gibanje to podupire.

6. Razna ali ne odviše naporna gibanja tiela, pa dobar san dižu djelatnost mozga.

7. Željezo. hrdja, ako se ne rabi, a tjelo oboli ako se ne giblje.

8. Čovjek, koji je tako preokupljen poslom, da se ne brine za zdravlje, može se prispodobiti sa ludim zanatnikom; koji zbog prevelikog posla ne drži u redu svoje orudje.

Najsjegurnije mjesto za vrieme oluje. — Osobe, koje se plaše oluje, a stanuju u kućah, na kojih nema munjovoda, neka ne stoje uz prozor, peć ili drugo željezno pokućtvo. — Najbolje je, da se sadržavaju na stolcu nasred sobe, ako nije na stropu željezni svjećnjak.

Novac u poslovici. Poslovice o novcu su mnogobrojne. Mi donosimo ovdje neke u prievodu, a neke hrvatske. — Novac je djavao. — Novac kad ulazi u kuću, šepa, kad izlazi, skače. — Mnogo se novaca izgubi, da se nešto novaca dobije. — Novcem mnogi dolazi u pakao, ali ni jedan iz njega. — Novac nije tašt, on ide u blatnu kesu. — Od novca je oglušio. — Nesta blaga, nesta prijatelja. — Šta novac vriedi, znamo tek kad ga nemamo. — Podaj rukama (novac) traži nogama. — Novac pravi neprijatelje. — Komu novac uzajmiš, od tog se i čuvaj. — Dug je zao drug. — Kada bi se na novcu moglo mirisati, čime je zaslužen, morao bi ga čovjek često kaditi. — Tko vriednost novca ne poznaje, nek ga uzajmi od komšije. — Tko svoj novac iše natrag, kuca na vratih dužnika uviek rano. — Tko novac dobija a slobodu gubi, gubi više nego što dobiva. — Tko novac sije, sirotinju žanje. — Novac u rukama na dlan se sliepi. — Gdje se novac broji, tu se ne zna za zapoviedi božje. U tudjih je rukah novac prokleti. — S novcem se i brige množe. — Uzajmljen novac ide sa smiehom, a vraća se plačem. — Novac je lovac.

God. 1902. prosta je godina, te ima 365 dana. Počimlje i svršava sa sriedom, te ima 52 nedjelje, uz to još 13 drugih blagdana, a bilo bi ih 15, da dva, Sviećnica i sv. Petar i Pavao ne padaju na nedjelju. (Mesopust) počeo je 7. jenara, a svršava već 11. febrara, traje samo dakle 36 dana. Uzkrs pada na 30. marča, Duhovi na 18. maja. Od blagdana pali su: sv. tri kralja na ponedjeljak, 6. jenara, Blagoviest je utorak 25. marča, Velika Gospa na petak 15., a Sljepanje na sriedu 20. agusta, Mala Gospa na ponedjeljak 8. septembra, Svi Sveti na subotu 1. novembra, začeće Marijino na ponedjeljak 8. decembra, a Božić na četvrtak 25. decembra. Dvodnevni blagdani osim redovitih: Uzkrsa, Duhova i Božića, pada na Malu Gospojinu, jer je takodjer dan poslie nedjelje, za tim o Svih Svetih, jer je dan poslie nedjelje i napokon u decembru na Začeće Marijino, jer je dan prije nedjelje. Spasovo pada na 8., a Tielovo na 29. maja. Napokon spominjemo tu izvanrednost, da 2. novembra pada u nedjelju, za to će crkva slaviti Dušni dan u ponedjeljak 3. novembra.

Gospodarske:

Kozje mlieko ima više masti nego kravlje, a osim toga bolje je za hranjenje djece radi toga, jer je obzirom na svoju sastavinu najsličnije majčinu mlieku. Kada se koza upotrebljuje u tu svrhu, još je to korisnije, što ona ne raznosi razne bolesti; koza gotovo nikad ne oboli od sušice.

Mrlje od petroleja odstranjuju se iz ćilima (sagova), ako se načini smjesa od 3 diela praha od ilovače i jednog diela (po težini) ugljično-kiselog natrona. — Ovomu se doda nešto vode, da smjesa bude gusta kao kaša. — To se namaže na mrlju i za šest do 8 sati nestat će mrlje.

Trgovina sa talijanskim vinom zapinje posliednje doba na svih stranah te neznaju vinogradari kamo bi svojim vinom, koga su pridjelali prošle godine više nego li obično. Dok se poprečni proizvod računa od 45—50 milijuna hektolit. proizvod se prošle godine cieni na 51 milijun htl. Posljednjih 30 godina proizvod se vina više nego podvostručio, dok je unutarnji potrošak ostao isti, a izvoz se nije razmjerno povećao. Izvoz je god. 1898. dosegao do najvećeg broja, do 2,463.000 htl., a od tada je uvjek padao. G. 1900. izvezlo se je samo 1,826.000 hlt., a ove bi se godine imalo izvesti još i manje. Pošto berba prošle godine nadilazi predlanjsku dobru berbu za 4 milijuna hlt., a još nekoliko milijuna hlt. vina od predlanjske godine čekaju trgovca, to je naravno, što su spale ciene vinu.

Kako javljaju iz Rima, traže piemontezki vinogradari neprestano sredstva i načine, kako bi razpačali bilo pod koju cienu svoja vina. U tu svrhu držali su jednu skupštinu u Acqui, a drugu će skoro u Asti, dva glavna grada vinskih krajeva. Oni u jezgri traže ukinuće potrošarinskih poreza na vino i sniženje nutarnjih prenosnih tarifa. Ali ovim njihovim željam ne može se zadovoljiti. Možda će im se ublažiti željeznički tarifi i ništa više, jer kriza baš nije tako težka, kako što ju oni prikazuju.

Poduka u cieplienju loza (trsja). Zemaljsko gospodarsko vieće u Poreču doznačilo je zemaljskoj gospodarskoj zakladi 2400 kruna za obdržavanje poučnih tečaja u cieplienju loze u raznih mjestih Istre. Ta poduka dieliti će se tečajem zimske dobe od strukovnjaka u sliedećih mjestih: Buzet, Žminj, Pićan, Labin, Vodnjan, Kanfanar, Bale, Rovinj, Pula, Mali Lošinj, Kaštelir, Motovun i Kopar.

Čini nam se nerazumno, zašto je te poduke lišen sav politički kotar Voloski i otoci Cres i Krk, osobito ovaj posliednji, na kojem je filoksera uništila sve vinograde.

Književne:

„Matica Hrvatska" razpisuje iz zaklade grofa Ivana N. Draškovića za nagradjivanje valjanih hrvatskih knjiga književni natječaj za nagradu godine 1902., koja iznaša osamnaest stotina (1800) kruna.

U smislu oporuke zakladateljeve od 10. decembra godine 1855. točke C. imade se kod dopitivanja nagrade osobito na to paziti: „da se od natječućih se rukopisa prednost dade onomu, koji je kadar najviše doprinieti k pravoj pouci puka o praktičnim predmetima te time unaprieditи njegovo duševno i materijalno stanje. Kod dopitivanja nagrade ne će se ipak gledati samo na absolutnu vrstnoću spisa, nego se nagrada može dopitati i onomu spisu, koji prema sadašnjemu stanju hrvatske književnosti zaslužuje u njoj odlično mjesto, i vrstan ju je podići".

Ciela nagrada dopitat će se rukopisu samo takovomu, koji uz svoju absolutnu vrstnoću iznosi bar petnaest tiskanih araka; — ako iznosi manje, dopitat će se razmjerno manja nagrada. Ako ne bi bilo valjana izvornika, tad će se i prievodi vrstnih proizvoda stranih literatura razmjerno nagraditi.

Rukopisi, čisto i čitljivo od tudje ruke pisani, imadu se bezimeno sa naznakom imena pisčeva u posebnom zapečaćenom omotu najkašnje do 31. decembra god. 1902. podnieti „Matici Hrvatskoj" na ruke njezina tajnika. Kasnije stigli rukopisi, kao i oni, koji ne odgovaraju svim uvjetima natječaja, ne će se uvažiti.

Piscu, komu bude nagrada dopitana, ne će se ona izplatiti u smislu oporuke točke H. odmah, nego tekar onda, kad djelo svoje „Matici Hrvatskoj" podastre tiskano.

U Zagrebu, 4. januara 1902.

Odbor „Matice Hrvatske".

Listnica uredničtva i uprave.

G. I. P. u R. Vašu pritužbu glede žigica poslali smo družbinom ravnateljstvu u Volosko; one malene škatuljice sa družbinim omotom jesu takodjer „Družbine". Živili!

G. Tönnies u Ljubljani,

poduzeće za gradnje, tvornica za stolarske i parketarske radnje, za graditeljsko i umjetno ključarstvo, radionica za željezo potrebno kod gradjevina itd.

preuzimlje svakovrstne stolarske radnje, kao podpune komade za prozore i izloge na kotur, vrata, portale, priredbe za dućane i drugo pokućstvo raznih načina. Izvršuje tvrde i mehke podove svih vrsti kao: parkete iz dužica i remenja te obične podove; podpune kovačke i ključarske radnje kod gradjevina, stube te ograde vrtova i kuća iz željeza, žice, željezna brvna na kotur itd.

Proračuni se šalju bezplatno. — Primapreporuke jesu na razpolaganje.

Javna zahvala.

Iz dubine razveljenoga srca zahvaljuju se podpisani svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su im prigodom smrti nezaboravnog im supruga i otca, gospodina

FRANA JELUŠIĆA

c. kr. financijalnog nadsavjetnika u Trstu,

umrvšeg dne 14. t. mj. nakon kratke ali težke bolesti, providjena sv. otajstvi za umiruće, te povodom prenosa njegovih smrtnih ostanaka na kolodvor južne željeznice, njemu i njim izkazali toliko ljubavi i saučešća.

U Trstu, dne 16. jenara 1902.

Marija ud. Jelušić, supruga.

Josip Jelušić, sin.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u zlah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svatovrstnim nakrebam. Ciena šo novč.

Sladka Voda za kašalj ili brch i za prsa, kojom se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozmosti, podbuhlosti, djetinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, nepokretnosti, nemoći. Ciena flašici 3 forina.

Pojačene švedske kapljo ili švedska životna tinktura (Lebenstropfen) izvrstno sredstvo odličuje kvrsitatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol seni. Ovim se glasovitim sredstvom odličuje kvrsitatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaživa tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odstanja se bol u žlučici, želudačne grčeve, sarica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću švedsku tinkturu redovno pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti i samo bolesti. Ciena, flašici s napuckom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objadivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napunje. Krave davaju od njega više i bolje mliečka, koji postaju čiliji i jaci. Ciena jedanom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice najsjegurnije sredstvo za čišćenje i zaslenje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili tečaj. Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kašnjoj boli, srdenju, nategnutim žilam, ukočenosti i utelilini, podje ščipca naprava, za objadivanje i okrepljivanje žila i živaca, s flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje smbobolja, očvršćuje meso oko zubi razfriskaju usta, uklanja neugodan vonj. s flaša 40 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za kupanje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam peručini i osopotinam, i lenčić 80 novč.

Antisatin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedlini. Škatulja 80 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 80 novč.

Dra. Spitzeva pomast za lice proti sunčanim pjegam ili dickovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipošne na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću s fiorin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica za povre nezikodljiva i fuškastoji. Ciena kutiji 1 for.

Sapun eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa začasnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i je od najfinijih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tenta, kao što su pršići, sujedice, crvene mjlje, pjege, opora koža i. t. d. Ulied svoga kemitkog sastava, da se Eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim onim talim sličnim sredstvima. Ciena lončiću s fiorin.

Eau eglantine jest izvrsna i lekovita prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kose, onemogućuje stvaranje peruši i ojačava vlasišće. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep, naraan sjaj. Ciena boci s f. u.

Mirisna žesta za sobe kadilt, nekoliko kapi fine po sobi preugodan miris. Flašica 50 n.

Otrov ili šomor za stenice i klinke. Plastica 50 novč.

Antiebrilo od Rodinina proti groznici ili zimnici. Manja bočica po novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 6. Pula, u utorak dne 21. januara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu.

Nastupili smo prvo četvrtgodište tekuće godine. Molimo učtivo za podmirbu predplate.

Tko nemisli više biti predplatnikom, neka list jednostavno vrati opazkom: „Neprima se više!"

Razkrinkali se sami!

Medju branitelji dalmatinskih provalnika nalazio se je u prvom redu poznati austrijski odbjeglica, iredentista, odvjetnik i zastupnik Barzilai u Rimu. On je naime, kao i mnogi drugi Talijani, mislio, da rade onako rečeni provalnici iz čistoga rodoljublja, da im pred očima lebdi uzvišena svrha, da su to odlični talijanski rodoljubi, koji se odvaziše na onako j u n a č k o djelo, da osvoje zavod sv. Jeronima u interesu svete talijanske stvari. Ali kad je uvidio, kako se njegovi štićenici upuštaju u dogovore sa zastupnikom mrzke mu Austrije, kad se je uvjerio, da su to sve sami stepihlepi, bezkućnici i vucibatine, okrenu im ledja, uzteže im svoju ljubav i pomoć, te ih stade razkrinkavati.

U prvom svojem pismu, priobćenom u rimskoj „Tribuna" dne 13. t. mj., kaže Barzilai, da se je prevario u f a m o z n o m Alacevichu, koji se je povodom provale u zavod sv. Jeronima na čelu svojih drugova osobito iztaknuo, koji je u pogovoru sa zastupnikom Austrije poslije provale onako d r z o v i t o odbio pokroviteljstvo cara austrijskoga, koji je oštrim protupredlogom odbio predlog popa Pazmana, stavljen u ime sv. Stolice i u ime cara austrijskoga i koje konačno odaslao brzojave kralju Italije, mjesto kralju Dalmacije.

U onom času stupili su natrag grof (Alacevich), profesor (Pjerotich), kanonik Vitich, a na pozorištu viknuo je simbol rata izmedju dvaju plemena, izmedju dvaju naroda. Predsjednik talijanskoga parlamenta i dvojica bivših ministara ponudiše se oduševljeno, da će badava braniti stvar Dalmatinaca. Ista talijanska vlada bijaše se u samom početku ugrijala za ono pitanje u smislu narodnih težnja. Pak u što se je sve izrodilo? Jednostavno u to, da se saznade, medju koliko ustiju će se podieliti kolač od 30.000 lira, što ih godimice nosi ona bratovšćina, dočim je nam preostalo najiskrenije zadovoljstvo, da smo se zauzeli plemenito za to, da se ona gospoda posluže poslasticom u brk onim, koji su htjeli turiti svoj nos u zdjelu.

Jedno pitanje — kaže nadalje Barzilai — moram ipak staviti sa žalošću: Zar imade Dalmacije, koja se nalazi u medjah, udarenih od naravi, izvan granicah zemljopisnih Italije, i koja je radi nemara vladah takodjer skoro i izvan etnografičke Italije, nestati takodjer iz naših uspomena? Nadam se da ne. Ali dokle nerazdvoji obći glas Dalmatinaca, kao onaj, koji se je ono čuo mjeseca julija, bar odgovornost svoje zemlje od one Alacevicha i drugova, mislim, da se imade punim pravom natrag pozvati popa Pazmana iz Hrvatske, te ga slavodobitno uzpostaviti na mjesto, koje mu otešе. On je bar pravi Hrvat, koji netaji svojih težnja, koji se bori otvoreno za svoje pleme, za svoju zemlju. U njegovih žepovih neće se bar naći jednu brzojavku za kralja, jednu za cara, jednu spomenicu za papu, a jednu za predsjednika talijanskog parlamenta.

Nakon dogovora izmedju sv. Stolice i avstrijske vlade, turiše dalmatinski provalnici viest u sviet, da su oni sklopili nagodbu sa austrijskim poslaničtvom u Rimu glede zavoda sv. Jeronima. Ta nagodba imala bi sastojati iz sliedećih pet točaka: I. Dalmatinci pripoznavaju vlast svete Stolice i austro-ugarski protektorat. II. Kad se kongregacija zasnuje, sporazumit će se sa kardinalom protektorom, te će poduzeti shodne korake, da se, prama postojećim zakonima, provede apoštolski breve i kolovoza. S obiju strana priznaje se neukloniva nužda, da kolegij, o kojemu breve govori, bude zavod jedino za crkovnu naobrazbu i posvema daleko od težnja političkih. III. Dobrotvornost će će protezati na sunarodnjake i njihove potomke u svrhu, da bude premaknuta njihova moralna i materijalna dobrobit i da ne bude ograničena na milostinju. IV. Kongregacija, koja će imati zadaću, da upravlja imovinom zavoda, sastojati će se od sedam članova, dvojica od kojih biti će svećenici, petorica svjetovnjaci. Jedan od ovih biti će predstavnik austro-ugarskoga poslaništva u Rimu, a ostala četiri svjetovnjaka biti će izabrana od Dalmatinaca, potvrdjena od kardinala protektora. Dva svećenika, koji će biti rektor i prorektor eventualnoga zavoda, koji se ima ustrojiti, biti će predložena od kardinala protektora, a podvrgnuta odobrenju Dalmatinaca. Nadati se je, da će izbor i predlozi kardinala pasti na osobe, po duhu statuta, porieklom iz Dalmacije i u svakom slučaju na osobe poštene i političke ne kompromitovane u borbama medju Hrvatima, Talijanima i Srbima. V. Pravilnik će biti sporazumno sastavljen od kongregacije sedmorice i podvrgnut odobrenju kardinala protektora.

Ovu nagodbu podpisali su tobož svi članovi dalmatinske naselbine u Rimu.

Netreba mnogo soli u glavi za razpoznati, kako je gornja nagodba jedino plod bolnih i izkvarenih moždjana dalmatinskih bezkućnika. Nazovi-dalmatinski odbor nije mogao sklapati nagodbe, jer nije od nikoga imao punomoći za to. Austrijska vlada, kad bi se bila i htjela s kim dogovarati glede bratovšćine sv. Jeronima, bila bi po gotovo najprije zahtjevala od njega punomoć o zakonitom predstavničtvu bratovšćine. Inače bio bi svaki ugovor i svaka nagodba bez pravne valjanosti; ali niti sama avstrijska vlada neima po štatutu bratovštine pravo dogovarati se bilo s kim glede posjeda ili imetka same bratovštine. Ona ima samo to pravo, da štiti i brani u svojstvu pokroviteljice ono samostalno tjelo. Odatle je dakle jasno, da su provalnici svojom tobožnjom nagodbom htjeli zavarati sviet i prikriti svoju sramotu, koju su doživljeli koli pred Hrvati toli pred nepristranom talijanskom javnošću.

I doista neima danas u Italiji poštena lista, koji bi se htio javno izložiti za one varalice i „intrigante", kako ih sami krste.

Alacevichu i njegovim „vriednim" drugovom htjelo se je sladkog kolača — kako im pravom predbacuje bivši njihov zaštitnik Barzilai, a Talijanom u Rimu rastle su zazubice ne samo za posjedom i za vlašću nad hrvatskim zavodom, nego i za Dalmacijom i Albanijom, koje se srećom nalaze izvan medja zemljopisne i etnografske Italije. Ali ostaše jedni i drugi razočarani, jer su jedni varali druge.

Talijanski radikalni krugovi — sa Barzilai-om na čelu — mislili su, da se provalnici bore za uzvišenu talijansku ideju, da su oni u službi iredente i da će njihovom pomoću baciti svoje mreže uz samu izločnu obalu jadranskoga mora, a kad tamo, uvjeriše se na svoju žalost i sramotu, da su to prosti kruhoborci, jednostavni varalice i sliepari, kojim je najuzvišenija misao: pun trbuh.

Tko se sjeća častnih i laskanih naslova, što su ih zadobili oni probisvieti od talijanske štampe povodom one nečuvene provale, taj će se sjetiti, kako su ih slavili kao junake, kako su ih uzvisili do neba, kako su ih proglasili za nove Garibaldije, a sada ih ta ista štampa proglasuje za obične lupeže, za bezkućnike, za vucibatine, za stepihlepe, za varalice, za intrigante, za ljude, koji su se sramotno izvukli iz ruku austrijskih redarstvenika.

Tko se sjeća častnih i laskanih naslova, što su ih zadobili oni probisvieti od talijanske štampe povodom one nečuvene provale, taj će se sjetiti, kako su ih slavili kao junake, kako su ih uzvisili do neba, kako su ih proglasili za nove Garibaldije, a sada ih ta ista štampa proglasuje za obične lupeže, za bezkućnike, za vucibatine, za stepihlepe, za varalice, za intrigante, za ljude, koji su se sramotno izvukli iz ruku austrijskih redarstvenika.

PODLISTAK.

Razgovor sa hajdukom Andrijom Šimićem.

(Nastavak).

Ja: Kako biste hajdukovali?

On: Najviše zasjeli bismo uz ceste, kuda prolazi sviet. Što bi god izišlo pred nas od zore pa do podneva, sve bismo svrćali u kakav dolac blizu puta. Stjerali bismo tu katkad po tri stotine čeljadi, ako te je volja. Naredili bismo tad, da svak skida sa sebe što imade: nože, puške, jačerme sa pucima i novce. Nazidjala bi se katkad velika hrpa sve samih talira i dukata. Bilo bi i ženskih glava, ali ja kao harambaša niesam nikada dao njih premetati. Pače svakoj ženskoj darovao bih po dvie plete, a, gdje bi vidio koju da je baš ubožna, udielio bi joj i talier. I siromaha težaka bi pomogao. Samo su plaćali Turci i bogati naši trgovci.

Ja: Bi li tebi davala družina veći dio kao harambaši?

On: Jednako meni kao i drugim. Kad bismo orobili manje, dielili bismo novac na pregršti, a kad bi ga bilo više, onda ništa već poravni posudu talira kao žita, pa svakomu drugu po jednako.

Ja: Gdje ste stavljali sve pusto blago, što ste otimali?

On: Eh, to sam ja zaboravio!

Ja: Jesi li silazio, Andrija, sa svojom družinom u Primorje?

On: Niesam! Po Primorju je sve sami krš, gdje narod, mučeći se svu godinu plugom i motikom, jedva prežive. Ne ima tu šume za hajduka. Jedan sami put bio sam došao sa duhanom u Poljice, u nekoga Stipana, ali ne znam kako se on zove kućom. Takodjer sam i jedan cigli put bio izišao na vrh Biokova, tek da se nazirim na more.

Ja: Čuj, Andrija! Kazivali su, da si bio junak, dočim, ne budi ti žao, ali, gledajući tvoj stas, ne bi se reklo; gdje ne ima grma, ne ima ni hlada — kaže poslovica.

On: Ali i jedna druga poslovica veli: ne mjere se ljudi laktom! U istinu niesam bio visok, kao što niesam ni danas, pa ni velika snopa ne bijah, ali sam ti bio oganj živi. (Kad to reče škrinu zubima, a oči mu zaigraše u glavi). Brz sam bio kao srna. Kad sam išao, činilo mi se je, da letim kao vjetar. Mogao sam konja s mjesta preskočiti. Srčen sam pak bio preko vraga. Ništa me nije moglo prestrašiti. Često bi Turčin nagnao name konja, da me potare, a ja skoči u sedlo, naleti na gol nož, izbij ga Turčinu iz ruke, pa ga zbaci s konja na zemlju i skoči mu koljenima na prsi.

Ja: A bi li ga pogubio?

On: Ne bih po duši! Nikada niesam ubio čovjeka nego samo jednom i to u pogibelji. Kazaću ti po istini. Bilo je u Zagvozdu. Došao ja sa družinom u Prodana na noćište. Družinu smjestih u pojatu, da mrvu opočinu, a ja ostadoh u uhinji, da kuham večeru. U neke mahe stao odvećе srdito lajati pas na dvoru. Ja rastvorih vrata; kad što vidim? u mraku se svietle puške; eto kolone name. Brže-bolje zatvorim opet vrata. Već su oni pred kućom. Zove me jedan od njih tanko glasovito: Šimiću, predaj se na liepe, bolje ti je; inače ode ti glava u ledinu! Ja se na to smijem i pitam: koliko vas je? Onaj isti odgovori: imade nas tri stotine! Da vas je dvaput toliko, Šimić se vama ne predaje u ruke, dok je njemu na ramenu glava! Tad jedan odbi vratnicu i rupi u kuhinju, a ja jednocjevu na oko, potegoh, a on pade na zemlju. Vidjevši to družina mu, uzmaknu natrag. Ja opet zatvorih vrata, podvih noge, izvadih ganjčem komad ovnovine iz kotlenice, pa stadoh blagovati. Čuje se glas s dvora: predaj se, Šimiću, ili ćemo te živa zapaliti u kući! Vidim ja na čem je; što ću sada? Uzmem naćve iza peći, metnem ih na ledja, bjelosopac nož stisnem u zube, a šarku pušku u ruke, pa izidjoh na dvor, vičući, što mi je grlo davalo: evo Šimića na junačkom megdanu; u mojoj šarki dva hitca, a zrna četiri, olovo je gladno mesa, a moj bjelosapac žedan je krvi; neka pristupi k meni koga je majka rodila! — Svi zamukoše, svi polegoše, a izmedju kamena položiše puške. Vidim ja cievi, gdje vire. Neprestano na megdan pozivljem i polako odmičem. U neke mahe zapališe puške u me, ali mi nahuditi nemogoše, jer su mi naćve bile na ledjih, a prsi mi obložene srebrenim oklopom. Odletim kao vjetar put sela Krstatica. Vjetar puše, snjegovito je i ledeno. Nije baš crna tama, jer je mjesec o uštapu. Zvona zvone po susjednim selima; zovu narod proti meni; ja bježim što me noge nose. Kolona sliedi za mnom i na veliku dalečinu zove me, da se predadem. Stignem u jedan dolac, pun sniega. Istrgnem lišnjakova pruća

vene provale mjeseca julija prošle godine i koji čita danas rimske listove, mora se začudjeno pitati: odakle tolika promjena? Bivši junaci, patriote, svietli mužovi itd., jesu danas intriganti, sliepari, tudji plaćenici i varalice. Njihovoga kolovodja, famoznog grofa Alacevicha, stavlja uredovni mu zaštitnik Barzilai, kao novinara, pred sud rimskih novinara. U tu svrhu sastao se počastni sud novinara, koji je imao provesti iztragu. Ali ovaj je položio svoj mandat s razloga, što mu je Alacevich predložio na svoju obranu samo one spise, koji su poznati občinstvu, dočim je zatajio tajni ugovor, što ga sklopiše dalmatinci mjeseca novembra pr. god. sa austrijskim poslanikom; što je Alacevich zapodjeo novinarski prepir pošto bijaše sazvan počastni sud, i što je Alacevich izjavio, da će podnesti obtužbu prije nego bi sud svoju kazao.

Zastupnik Barzilai priobćuje u rimskoj „La Patria“ od dne 16. t. mj. neobično oštar članak proti Alacevichu i njegovim drugovom. U tom članku razkrinkani su do gole kože dalmatinski provalnici u obće, napose zloglasni njihovi kolovodje Alacevih i Pjerotich. Radi nestašice prostora nemožemo članka ni u izvadku donieti. Nu čemu? Tà oni su odigrali svoju žalostnu ulogu, te su danas prezreni i osramoćeni u očima ne samo svakog poštenog Slavena, već i od istih njihovih zaštitnika i branitelja. Njima se je dogodilo, kao što se dogadja izdajicam i propalicam: poginili su sramotno kao što su gnjusno radili.

Franina i Jurina.

Fr. Opatijski „Narodni List“ poveda, da j' Žukvarić va Rovinje žukvu prodaval.

Jur. Pak?

Fr. A ni va Rovinje, nego va Pazine.

Jur. Su mu ju ča dobro platili?

Fr. Su nebore su, zač da j' dobil više palic za nju, nego tovari Belićev i Jugov skupa.

Jur. No viš no, to je le imel ob čem doma prit.

Fr. Nebore da j' prnesal lepeh kumbasic.

---

ispod sniega, podvijem noge i sjedem na lišnjak u sredini dolca. Izvadim kresivo iza pripasaja, pa zapalim lulu. Tu sam bio odredio dočekati kolonu i poginuti sa puškom u ruci. Zvona su sada sve manje udarala, navpkle se gušće oblačine; puhavica udarila žešća; nije se već vidilo prsta pred okom, pa kolona ne idjaše više za mnom u potjeru. Što ću ja siromah? Digoh se sa dolca, pa goni dalje. Snieg mete kao lopatom. Gazim ga do koljena, a na nekim mjestima do pasa. Primih se gore. Obijem se na pomrki o drvlje i kamenje. Noge su mi izranjene i otekle. Iznemožen, stignem u selo Runović i pokucam na vrata u Garca. Sami su u kući muž i žena. Je li vjera? Jest! Tu mi naložili vatru, pa se raspokojih. Založih, napih se i zaspah kao zaklan na Garčevoj slamnici. U snu vidim rieku Vriliku, oko nje mnoštvo kokošiju, pataka i pilića. Nad njima se naviju orline. Život mi je težak. Svaka mi se noga čini kao greda. U tom se probudim, pa da ću skočiti, ali, što vide jadne oči moje? Imade ih dvadeset okolo mene, pa me drže za ruke, za noge i za trup. Tako propade Šimić na tvrdoj vjeri! Bio sam vezan i odveden u Split, gdje sam bio sudjen na doživotno tamnovanje. (Nas avak slijedi.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda“
za Istru

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće imalo bi se sastati dne 28. t. mj. Proračunski odbor će svoj posao u toliko obaviti, da se bude moglo prvih dana febrara započeti sa drugim čitanjem proračuno u carevinskom vieću. Na dnevni red prve sjednice imala bi doći vladina osnova o novcih. U četvrtak imao je podulji pozvani bivši predsjednik carevinskoga vieća zastupnik dr. Prade sa ministrom-predsjednikom o predstojećih konferencah za nagodbu izmedju Čeha i Niemaca. Njemački listovi izviešćuju, da je zastupnik kazao ministru, da nije sada pravo vrieme za dogove, da se je to moralo prepustiti za vrieme kad nebude zasjedalo carevinsko vieće ni sabori. Prade se nenada uspjehu tih dogovora. Dan kasnije imali su češki prvaci iz Češke i Moravske dr. Herold, dr. Pacak, dr. Brzorad, dr. Kramarž, dr. Stransky i dr. Žaček pogovor sa ministrom-predsjednikom o česko-njemačkom prepiru. Uspjeh toga pogovura priobćili su izvršujućem odboru českih državnih i zemaljskih zastupnika u Pragu. Crnogledi proriču ministru-predsjedniku podpuni neuspjeh u poslu česko-njemačke nagodbe. Česi poći će doduše do skrajne medje popustljivosti, nu ova će se konačno ipak razbiti o njemački pretjerani zahtjev o njemačkom državnom jeziku. Budu li Niemci uztrajali na ovom zahtjevu, tada se može unapried kazati kao stalno, da u Českoj i Moravskoj nebude ni primirja, a kamo li nagodbe. Državni zastupnik i savjetnik zemaljskog suda dr. Pantuček dobio je nalog od svojih drugova, da izradi osnovu o izravnanju jezikovnog spora u Českoj i Moravskoj. Osnova ta je gotova, te će ju predložiti vladi, da ju preporuči Niemcem za temelj dalnjih razprava. Jedan dio českih zastupnika odklanja tu osnovu, jer da daje odviše pravo Niemcem i vladi. Zastupnik dr. Herold hoće, da se odluči na državnom sudu pitanje, da li je blagajna carevinskoga vieća dužna primati češke namire. Pitanje jest od načelne važnosti, jer ako se taj sud izjavi za pravo českih namira, tada će svaki zastupnik u svojem jeziku moći da podnese blagajni svoju namiru. Čitamo u jednom češkom listu, da će češki zastupnici stupiti u najoštriju opoziciju proti vladi, nebude u državnom proračunu uvrštena posebna stavka za česku tehniku u Brnu. U proračunskom odboru iznešeno je zadnjih dana više želja od strane slavenskih zastupnika. Češki zastupnik Fořt predložio je obzirom na predstojeće uredjenje trgovačkih odnošaja izmedju Austrije i Ugarske, neka se popune statistički podatci o prometu željeza. On je stavio također predlog, da se odkaže ugarskim državnim željeznicam ugovor od godine 1891., na što mu je ministar Wittek odgovorio, da je austrijsko državno željezničko družtvo jurve odkazalo onaj ugovor. Ujedno je ministar izjavio, da će biti potanko uvažene iznešene želje o poboljšanju željezničke sveze u Dalmaciji. U njemačkoj radikalnoj stranci došlo je izmedju njezinih kolovodja do očitih razdora. Poznati vikač Wolf bio je položio zastupnički mandat, jer su došli na vidjelo nekoji nečisti poslovi njegovog zasebnog života. On je položio mandat jer je znao, da bi ga njegov klub izključio. Njegovi prijatelji u sjevernoj Českoj nagovoriše ga, da opet kandidira, čemu se je on odazvao i izabran bio uzprkos žestokoj oporbi od strane Niemaca narodnjaka. Njegov bivši najbolji prijatelj, drugi vikač Šenerer, odkazao je Wolfu prijateljstvo izjaviv, da nemože više u prijašnji klub. U skupštini stranke, obdržavanoj dne 16. t. mj. u Ciebu izjavio je Šen.-u, da se konačno dieli od Wolfa, na što su pristali i njegovi istomišljenici iz carevinskoga vieća. Zastupnik Wolf ostaje dakle osamljen u carevinskom vieću, on će biti divljak, jer mu taj naslov najbolje odgovara. Iz Beča brzojavljaju ljubljanskim listovom, da se vlada konačno odlučila za diobu vojničke i civilne vlasti u c. kr. namjestnika Dalmacije. Biti će dakle imenovan civilni namjestnik i vojnički zapovjednik. Namjestnikom da će biti imenovan barun Handel, visoki činovnik u ministarstvu nutarnjih posala, a vojničkim zapovjednikom general Horsetzky. Hrvati da su tražili imenovanje drugog generala. Što se tiče baruna Handela, kazali smo nedavno svoj sud o njemu, kad bi bolje poznavao hrvatski jezik, čestitali bismo iskreno braći Dalmacije na onakvom namjestniku. — Hrvatski sabor sastao se je dne 15. t. mj., da razpravi u prvom redu zemaljski proračun. U prvoj sjednici predložio je i preporučio taj proračun u ime odnosnog odbora izviestitelj dr. Egersdorfer. U ime združene opozicije izjavio je njezin predsjednik dr. Brestiensky, da zastupnici hrvatske opozicije neće vladi glasovati proračun za g. 1902. pošto ona ukida svaku ustavnu, napose svaku izbornu slobodu. U trećoj sjednici stavio je član opozicije zastupnik dr. Vrbanić predlog, da se promjeni dosadašnji način sastavljanja izbornih listina — Iz Zagreba dolazi nam opet jednom vesela viest, da su tamo stopile dvie dosadašnje opozicijonalne stranke u jednu i to stranka prava i neodvisna narodna stranka pod privremenim imenom: hrvatska opozicija. Dne 16. t. mj. sastalo se naime u Zagrebuu okolo 200 odličnih članova jedne i druge stranke, koji se dogovoriše i složiše na temelju programa od god. 1894., što ga bijahu već tada ustanačile sve tri opozicijonalne stranke. Taj dogodjaj, na koj ćemo se još povratiti, pozdravišе iskrenom radošću svi prijatelji hrvatskoga naroda.

Srbija. Jedan bečki list objelodanjuje pismo iz Biograda, u kojem se kaže, da se je bivši ministar Gjaja izjavio o srbskom priestolonasljedstvu. Srbsko priestolje, da će naime naslieditи najmladji sin kneza Petra Karagjorgjevića, komu su sada 24. godine i koji se nalazi u školi vojne akademije u Petrogradu. Bivši ministar i poslanik Srbije u Bugarskoj Gjaja da je rekao, da znade iz najpouzdanijeg vrela, da se je u pitanju nasljedstva u Srbiji podpuno sporazumila Rusija sa Austro-Ugarskom. Riešenje pitanja u ovom smislu pozdravio bi bez dvojbe veselo srbski narod, jer bi se tako spojile vladajuće kuće u Biogradu i na Cetinju, pošto je knez Petar zet crnogorskog kneza Nikole.

Bugarska. Iz Sofije pišu, da su vladini krugovi odlučili samostalno stupiti u izbornu borbu i da neće tražiti sloge sa nijednom od protivnih njoj stranaka. Izbori za narodno sobranje imali bi započeti dne 19. febrara po starom koledaru. Na temelju novog popisa pučanstva kneževine Bugarske provesti će se novi izbori te će tako broj zastupnika porasti od 167 na 198.

Rusija. Iz Bukarešta javljaju, da je u tamošnjih viših krugovih pobudila veliko zanimanje zahvala cara Nikole II., koju je dao izraziti po tamošnjem ruskom poslaniku Fontonu uredničtvu lista „Pravoslavni Vostok“ za čestitke, koje je ovo poslalo caru Nikoli, kao slavenskom vladaru i zaštitniku pravoslavlja prigodom njegovog imendana. „Pravoslavni Vostok“ napada oštro vanjsku politiku Rumunjske i upliv trojnoga saveza na balkanskom poluotoku. Ruski ministar bogoštovlja i nastave izdao je novi red za ustrojenje sveučilištnih družtava, koja će stojati pod nadzorstvom sveučilišnih oblastih.

Englezka. Kralj Eduard otvorio je ovih dana u prisutnosti kraljice i svega bo-ljarstva svečanim načinom englezki parlament. Priestolni govor neima ništa osobita u sebi izuzam onaj stavak, koji govori o čovjekoljubnom postupanju englezkih četa u južnoj Afriki, koji stoji u savezu sa poznatimi izjavami u njemačkom saboru. Parlamenat je odmah započeo razpravu o adresi — kao odgovoru na priestolni govor. Irci i u obće vladini protivnici odsuditi će bez dvojbe tečajem razprave krvavo i nerazborito ratovanje u južnoj Afriki.

Mjestne:

Konsumno družtvo u Medulinu obdržavalo je u nedjelju dne 19. t. mj. svoju glavnu skupštinu. Uspjeh družtvenog djelovanja za prvih šest mjeseci bio je sjajan. Prometa je bilo okolo trideset tisuća kruna, a čistoga dobitka nješto preko jedne tisuće kruna. Uz to je družtvo dálo svojim članovom uviek dobru robu, a za najniže ciene te je zadovoljstvo medju članovi podpuno. Sad je članova 88. Bilo sretno!

Pokrajinske:

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Veleč. g. Frane Sila, duh. pomoćnik kod sv. Antona u Trstu, imenovan je župe-upraviteljem u Sv. Ivanu kod Trsta; na njegovo mjesto k sv. Antonu dolazi veleč. g. Andrija Zink, kapelan u Lokvah.

Veleč. g. Ante Stemberger, koji je bio imenovan župe-upraviteljem u Kastvu, zahvalio se radi bolesti na tom mjestu te zatražio jednogodišnje umirovljenje.

K ovim promjenam imamo opaziti, da je žalostno što se gg. svećenike u ovo zimsko doba baca amo tamo po biskupiji.

Iz Lovrana pišu nam 12. t. mj.: I naši bogataši htjedoše povodom božićnih blagdana pokazati svoje talijanstvo tim, što su sakupili neznatnu svotica za zlosretnu „Lega Nazionale“. Kažemo — bogataši, ali svotica, koju sakupiše, nesvjedoči o njihovom bogatstvu. Oni se i srame toga svoga bogatstva, jer priobćuju u jednom talijanskom listu samo početna slova svojih slavnih prezimena, koja vam i mi dostavljamo, neka za nje doznaju i naši nehoti sugradjani. Evo ih: G. G., 2 krune, A. F. 4 K, F. L. 1 K, G. Z. 2 K, I. P. 1 K, P. Z. 1 K, A. C. 1 K, F. V. 1 K, F. P. 1 K. Cviet talijanske gospode u Lovranu, sve sami imućni ljudi, devet od njih sakupiše jedva jedvice 14 krunica za onako uzvišenu svrhu, kao što ju ima glasovita „Lega“. Zaista, nizko je pao toli razvikani patriotizam lovranskoga talijanaških poprdila (pardon) velikana! I naša občina obvezala se poput Veprinačke i Voloske na traženu jamčevinu za gradnju električne željeznice Matulje—Lovran. Ovdje imademo jurve telefon, pak ćemo dobiti električnu željezničku, električnu razsvietu i Bog zna što još. Naš puk kaže: „Niš neće falit onemu, ki bude ča imel!“

Iz Zrenja pišu nam dne 13. t. mj.: Pitanje o crkvenom pjevanju u našoj župnoj crkvi nije još riešeno. Naš g. župe-upravitelj primio je prošlih dana od preč. biskupskoga ordinarijata u Trstu pismen nalog, dakako talijanski, da, ako se nemogu složiti hrvatski i talijanski crkveni pjevači, neka pjevaju svaki jednu nedjelju. I tako su naši pjevači pjevali prošle nedjelje, a talijanski će buduće: Glede pjevanja u crkvi smo eto na dvoje podieljeni radi šačice krnjela, kojim je crkva deveta briga. Ali oni su danas miljenici gospode na biskupskom ordinarijatu, jer se izdaju za Talijane, a to na žalost odlučuje više, nego li sv. vjera. Samo napried tako prečastna gospoda, ali znajte da žanje buru onaj, koji sije vjetar.

Našemu puku na Grožnjanštini do znanja. Sl. municipij u Grožnjanu razpisuje natječaj na mjesto občinskoga liečnika sa godišnjom plaćom od 2400 kruna, koje će dobivati iz občinske blagajne. Onaj sl. municipij traži od molitelja, osim liečnič-

kih nauka (diplome svenkupnog liečničtva) — jedino podpuno poznavanje talijanskoga jezika. Mjesto je razpisano za svu mjestnu občinu Grožnjan, dakle i za sav naš izvanjski puk, koji nepozna ili nije dužan poznavati talijanski jezik. Liečnika će plaćati svi občinari, dakle i naši Hrvati, ali oni se neće moći pogovoriti sa budućim svojim liečnikom u svojem jeziku, jer se u natječaju zahtjeva jedino poznavanje talijanskoga jezika. Žalostna je to činjenica za onaj zapušteni dio našega naroda, koji nosi sve državna, zemaljska i občinska bremena, a pravice neima nikakve. On životari tamo bez škole i poduke, bez dobrih puteva i pitkih voda izručen na milost i nemilost onim, koji ga mrze iz dna duše. Grožnjanci! nezaboravite gospodi gornjeg natječaja!

Sprovod pok. Frana Jelušića. Iz Trsta nam pišu dne 17. t. mj.: Jučer poslije podne u 3 sata odpratili smo tužnim srcem našega dobroga Frana iz njegova stana — ulica Coroneo u crkvu sv. Antona novoga, pak odatle na južni kolodvor. Pred stanom sakupilo se veliko množtvo prijatelja, znanaca i štovatelja vriednoga pokojnika. Hrvatsko-slovenska inteligencija bijaše mnogobrojno zastupana. Medju odličnjaci nalazio se je c. kr. namjestnik grof Goess, ravnatelj financije i dvorski savjetnik Zimmerman, kanonici Karabaić i Flego, ravnatelj pošta-brzojava i dvorski savjetnik Felicetti, predstojnici ostalih oblastih, članovi prizivnog i zemaljskog suda, množtvo financijalnih činovnika. Sva narodna slavenska družtva bijahu zastupana. Pogrebni voz bijaše sav vienci zastrt. Okolo voza stupali su u prvom redu činovnici financijalnog ravnateljstva a u drugom redu podčastnici financijalne straže u svečanoj odari. Za liesom išao je pokojnikov nećak, pravnik g. Fr. Jelušić ml. Sprovod se u veoma dugom redu lagano pomicao put crkve sv. Antona, gdje izmoliše svećenici obične molitve i blagoslovište tjelo.

Iz crkve krenu povorka put južnoga kolodvora. U sprovodu ostali su većinom svi spomenuti odličnjaci. Na kolodvoru blagoslovio je svesenik jošte jednom lies, koj bijaše pak postavljen u drugi lies, nalazeći se u posebnom vagunu. Drugi lies bijaše zatvoren te nanj i okolo njega postavljeni mnogobrojni vienci. Suznim okom pozdravismo još jednom mrtve ostanke viernog i dobrog prijatelja, žaleliv mu viečni pokoj u domaćoj zemljici.

Po sprovodu zahvalio se je pokojnikov nećak na kolodvoru g. namjestniku, što je došao na sprovod na čelu činovničtva. Mrtvi ostanci pokojnoga nadsavjetnika odveženi bijahu u 6 sati po podne poštnim vlakom put sv. Petra, a odavle po noći na postaju Matulje. U petak u jutro bijaše svečan pogreb u Kastvu na groblju sv. Lucije, gdje je želila gdja. udova, da počivaju mrtvi ostanci ljubljenoga supruga. Još jednom: Viečni Ti pokoj nezaboravni prijatelju!

* * *

Pišu nam iz Kastva dalje: U petak jutro sprovelo se mrtve ostanke pok. F. Jelušića iz Matulja u Kastav. Kako je bio obljubljen pokojnik u svom rodnom kraju najbolje dokazuje onaj silan broj naroda, koji se bio saknpio, da sprovede svog miloga zemljaka do hladnog groba. Premda se do zadnjeg časa nije znalo ništa pozitivna o sprovodu došla je ipak sila naroda iz Voloskog, Opatije, Rieke i ciele Kastavšćine na Matulje. Čim dodjoše gospoda svećenici, povorka se počela micati prema gradu Kastvu. Sprieda nosili se vienci, uz kola nosili občinski činovnici svieće, a iza liesa bila satrvena rodbina i znanci. Za cielog puta vidjevala se množica svieta, da za zadnji put pozdravi svog znanca i zemljaka. Zastave u gradu spuštene na pol stiega izraživale su žalost, što ju ćutiše Kastavci nad velikim gubitkom. Mrtvo se tielo prenielo u veliku crkvu, odakle se nakon službe božje sahranilo na groblju sv. Lucije, gdje su sahranjeni i ostali pokojnikovi rodjaci. Dragomu Franu bila lagana rodjena gruda, a njegovima dao Bog dosta jakosti, da prebole težki udarac!

„Nesudi čovjeka po položaju i znanju, nego po srcu i njegovih djelih". Ova mudra rečenica došla nam je na pamet, kad smo nedavno čitali izvješće profesora talijanske realne gimnazije Scarizze u Pazinu o djelovanju tamošnjeg talijanskog podpornog družtva. To izvješće imalo bi biti po sudu talijanskih novinara sjajno, čega netajimo, ali neodgovara istini i ozbiljnosti osoba, koje se nalaze na čelu onog družtva niti može steći ugleda kod nepristranih i neodvisnih osoba. Profesor Scarizza (čitaj Škarica), u kojeg žilah teče hrvatska krv, poveo se u svom izvještaju za talijanskimi blezgavci, koji viču na puna usta, da je Pazin talijanski grad, što neodgovara istini, i što smo mi toliko puta statističkimi podatci dokazali. Nezrelim i strastvenim talijanskim novinarom može se takvu blezgariju odprostiti, ali se nemože ozbiljnomu, trieznomu i učenomu mužu, kakav treba da je profesor i uzgojitelj mladeži. Medju družtvenimi dobrotvorci naveo je g. profesor osobito neke gospodje „talijanske po krvi i čuvstvu, po jeziku i po misli", čemu moramo prigovoriti, jer nam neće nikada moći, da dokaže, da su imena Segher, Sestan, Niederkorn, Ghersetich, Mrak, Gherbetz itd., koja on izliče, sve ono, čim bi on htio, da budu. Imena ova jesu hrvatska ili njemačka i nositelji mogu biti po odgoju i čuvstvu Talijani, kao što je po odgoju i čuvstvu Talijan valjda i g. prof. Scarizza nu predji onih Šestana, Gržetića, Mraka, Grbaca itd. bijahu stalno Hrvati, kao što bijahu po gotovo i predji prof. Škarice, poljički seljaci.

Poduka u vjeronauku u talijanskoj školi u Materadi. Od tamo nam pišu 16. t. mj.: Naš g. župnik polazi dva puta na čedan i to svakog utorka i petka ovdašnju talijansku pučku školu, da poduči djecu u kršćanskom nauku ili u vjeronauci. Osvjedočiv se odmah na početku, da ga naša djeca nerazumiju ako im tumači vjeronauk u talijanskom jeziku, da su djeca nezadovoljna i žalostna i da ništa ne nauče, počeo je tumačiti istu stvar u hrvatskom, njihovom materinskom jeziku. Da vam je bilo viditi vesela i zadovoljna lica naše djećice i da ste čuli, kako su liepo napredovali, bili biste se s nami veselili. Ali tomu napredku nije se veselila neka zlobna i opaka duša, koja je pošla na občinu tužiti g. župnika, da uči djecu vjeronauk u hrvatskom jeziku. Na občini skočiše gospoda kao da će nebo pasti. Odmah poslaše u Materadu občinskoga tajnika i jednoga savjetnika, koji zabraniše g. župniku hrvatski u školi djecu vjeronauk učiti. Nili jedne hrvatske rieči, rekoše mu, nesmijete u školi sa djecom progovoriti, jer je ono škola čisto talijanska. Neznamo što im je g. župnik odgovorio, ali toliko znamo, da napredka u vjeronauku nemože biti, jer djeca neznaju talijanski, a to bi imao g. župnik takodjer javiti svojoj predpostavljenoj crkvenoj oblasti ili odreći se podučavanja.

Da nebude pomutnje. Razni listovi priobćili su, da bijaše izabran odbor novoustrojenog političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre, te donašaju i imena odbornika. Da se izbjegne svakoj protumutnji, javljamo ovim, da novo družtvo nejma stalnog odbora ni predsjedničtva, jer će se stalni odbor birati u prvoj glavnoj skupštini, koja će biti sazvana čim budu potvrdjena pravila. Ona gospoda, koju spominju rečeni listovi, vršila su samo čast predsjedničtva kod osnovateljne skupštine i samo toliko, dok je ista trajala. Izabran bijaše privremeni odbor, koji će pripraviti sve potrebito za prvu glavnu skupštinu.

Talijansko divljačtvo. Iz Materade — občina Umag — pišu nam 15. t. mj. Našim tobožnjim usrećiteljem i prosvjeteljem nebijaše dosta, što su prije tri godine bacili sa groblja spomenik pokojne Marije Tonkela, vriedne supruge našega čestitoga Mateja Tonkele, i što su ga tom prigodom močno oštetili, već njim se je htjelo, da pogrde i više onu svetinju dobre žene i majke i njezinih milih. Zadnjih dana očnesli su naime dva kamenita anđjela, koja su spadala k rečenomu spomeniku, proslaviv tim za sve viekove svoju djedovsku b r u t u r u. Sram vas bilo Boga i ljudi, divlje zvieri u ljudskoj koži!

Pjevačko-čitalačko družtvo „Venec" u Kozini priređuje kako i svake godine dne 2. febrara t. g. družtvenu zabavu sa pjevanjem, predstavom, deklamacijom i plesom.

Podružnica družbe sv. Cir. i Met. u Sv. Martinu kod Buzeta imati će u nedjelju dne 25. t. mj. svoju glavnu skupštinu, uz sudjelovanje tambur. zbora.

Kradnja u crkvi. Iz Kringe — občina Tinjan — pišu nam, da su nepoznati do sad tatovi pokrali tamošnju župnu crkvu, u koju su noću provalili otvoriv silom glavna ulazna vrata. Iz crkve odnesoše više srebrnih i pozlaćenih predmeta u vriednosti okolo 400 kruna. Kradnja prijavljena je odmah sliedećeg dana oružničtvu, koje traži marljivo tatove, ali do sada žalibože bezuspješno.

Iz Opatije pišu nam 15. t. mj.: Zabava našeg „Lovora" od prošle subote izpala je nad svako očekivanje. Premda smo se često bavili i pisali o vrstnoći g. B r o ž a, koji je uz pratnju na glasovir izvedenu po gospodjici Zdenki F r i s e k, baš majstroski odigrao par liepih ali i težkih komada na guslasma i prisutne upravo začarao. Občinstvo ga je nagradilo ponovnim pljeskanjem i odobravanjem, te je morao g. Brož nekoje komade i ponavljati. I tamburaši su nas ovoj put ugodno presenetili. U tri mjeseca tako su se liepo izvježbali, da bi čovjek pomislio, da je tambura njihovo jedino zanimanje. Medju raznim komadima igrala je glazba sve po izbor komade, a medju tima i koračnicu dra. S t a n g e r a, koju je uglazbio g. Gervais, zborovodja „Lovora", komu ide takodjer u dio čast, da je ciela zabava tako liepo izpala.

Iz drugih krajeva:

† **Profesor Ivan Lenac. Iz riečkih** novina doznajemo, da je na Sušaku preminuo dne 18. t. mj. kr. profesor velike gimnazije na Sušaku g. Ivan Lenac, poslije kratke bolesti. Profesor Lenac poznat bijaše osobito u našem Primorju, jer je podučavao našu mladež već preko 25 godina, i to prije na Ricci a kasnije na Sušaku. Štovan bijaše, ljubljen i cienjen ne samo od drugova nego osobito od mladeži, kojoj je bio dobrim učiteljem i pravim prijateljem. Hrvatskoj inteligenciji Istre bijaše prof. Lenac ili saučenik ili profesor, te smo stalni, da će viest o smrti profesora Lenca odjeknuti bolnom jekom kroz svu našu Istru. Viečni pokoj blagoj duši profesora Lenca!

Na Ricci će se koncem ovoga mjeseca obaviti naknadni izbori za četiri zastupnička mjesta u gradskom zastupstvu. Borba neće biti žestoka, kao što bijaše prigodom posliednjih občenitih izbora. Pobjediti će po svoj prilici predloženici talijansko-madjarske stranke, ili kako ju tamo zovu: autonomno-liberalne stranke. Jedna i druga stranka, t. j. iredentska i madjaronska, pronose imena kandidatah za rečena mjesta, ali službenog proglašenja neima jošte. Ono će uzsliediti valjda pred same izbore. Čim se obave ovi naknadni izbori, izabrati će zastupstvo novoga načelnika, na mjesto gorke uspomene Meylendera. Za načelničkom stolicom čezne više gradskih otaca, ali ona nemože zapasti nego jednomu. Na nju će zasjesti član talijansko-madjaronske stranke, jer ova razpolaže sa većinom u gradskom zastupstvu. Nama je posve ravnodušno, da li postane Petar ili Pavao, pristaša jedne ili druge stranke načelnikom „ungarezke" Rieke, jer znamo, da su nam obje jednako protivne. Iredentisti su doduše u narodnom pogledu napram Hrvatom drzovitiji i bezobrazniji, ali za to su i iskreniji, nego li njihovi madjaronski sugradjani. Oni nevole Hrvata ni jedni ni drugi, te bi ga i jedni i drugi utopili u žlici vode — da samo mogu. Jednim ni drugim nevjeruje nijedan čestit i neodvisan Hrvat riečki.

Onim, koji namjeravaju u južnu Afriku. Po obaviesti ministarstva izvanjskih posala, englezka je vlada izdala ovu objavu za one, koji namjeravaju u južnu Afriku: Radi uvedenja ratnog prava u svih južnih afričkih lukah, bi uglavljeno u dogovoru s vladom Kapske kolonije i Natala, da od 1. jenara 1902. svaka osoba, koja hoće da predje granice Kapske kolonije ili Natala, treba da ima osobiti dopust za to, i da onom, tko nema tog dopusta, oblasti, osim u osobitih izuzetnih slučajevih ne dopuste, da se izkrca u južnih afričkih lukah. Molbenice treba osobno predati na Permit Offices, 39, Victoria Stret, S. W. od 11 sati prije podne do 5 po podne, a to najviše 3 nedjelje od dana polazka. Dopust će se zgotoviti što moguće prije, ali ured ipak nemože da jamči, da će se to zbiti u roku kraćem od tri čedna, od dana kad je upravljena molbenica. Svaki molitelj treba da podnese potvrdjenu svjedočbu, da on ima najmanje 100 L. u zlatu, da se može sam uzdržavati nakon svog dolazka u južnu Afriku. za tim da je dopuštena svrha, radi koje putuje i da on iz onih zemalja nije bio ni prognan, niti iztjeran radi neimanja čim da se prehrani. Tudjim podanikom, koji iz englezkih luka namjeravaju poći u južnu Afriku, dopušteno je da za to podastru svjedočbu svojem poslaničtvu u Londonu. Putnici iz neenglezkih luka, kad se ukrcaju u jednoj kolonijskoj luci, treba da imaju svjedočanstva kolonijskog tajnika ili činovnika, što ga zato odredi kolonijska vlada, a kad se ukrcaju u tudjih lukah, englezkog konzularnog poslovača u onih lukah i da se u njoj kaže, da prosilac odgovara svim pomenutim uvjetom. Članovi jedne porodice, što namjeravaju u južnu Afriku, ubrajaju se u dopust udieljen starješini porodice, nu ako mu sinovi i kćeri imadu preko 16 godina, treba, da oni imaju osobiti dopust. Ali je ipak izriekom iztaknuto, da ovaj pismeni dopust daje pravo putnikom samo da se izkrcaju u južnu Afriku, ali ne nikakvo jamstvo, da će im biti dopušteno i putovanje po nutrnjosti zemlje. Oni, koji bi ovo namjeravali, moraju tražiti osobiti dopust u luci, gdje se izkrcaju. Napokon se opaža, da jur na tisuće osoba očekuje u lukah prigodu da se doma vrate. S toga preporučujemo svim, što su u doticaju s pukom, da upute naše, koji moraju u južnu Afriku, komu da se za to obrate, a da druge, dok traje rat, odvraćaju od putovanja u one strane. N. K.

Moralno samoubojstvo. Zloglasni „conte" Alacevich, koji je poput harambaše provalio mjeseca julija prošle godine na čelu dalmatinskih hajduka u zavod sv. Jeronima u Rimu, i koji bijaše izručen počastnomu sudu novinara u Rimu, priliepio je u novinarskoj dvorani dne 17. t. mj. sliedeće: „Priposlano: Dragi drugovi! Molim Vas, da primite sliedeću posliednju izjavu: Ostavljam za uviek pitanje o sv. Jeronimu. Mislio sam, da ću izkazati uslugu domovini, ali niesam uspio. Stalan sam, da će samnom svi Dalmatinci u Rimu zaniekati nagodbu sa Austrijom i sa Vaticanom. Dalmatinci u Rimu nemogu biti nego Talijani". — Na temelju ove samoubojne izjave kaže rimska „Patria": „Strah znači brojku 90, a 90 je slučajno članak postojećeg zakona o javnoj sjegurnosti, koji predvidja izgon nepriličnih tudjinaca. Conte Alacevich pretvorio se je dakle na novo u čvrstog Talijana. Sada treba doznati, što će — pošto je nagodba odkazana takodjer kao stvar nečastna — učiniti gospoda Bonavia, Galateo, Volto-

lini, Varda, Antonio Costa, (neki Costa izjavio je u listovih, da se odriče časti odbornika bratovštine sv. Jeronima, koju mu je bio milostivo „conte“ Alacevich podielio. Op. Ured.), Fasolo, Marcocchia, Matteucci, Bosdari i Nani (Vitich nije podpisao nagodbe), koji su do sada uživali sladku polutamu ovog nečistog posla“.

Kad bi nas rimske oblasti htjele slušati, mi bismo im savjetovali, da protjeraju iz Rima te žalostne junake i da ih pošalju — ni za Boga u Dalmaciju, nego u Abisiniju kralju Meneliku na dar.

I tako je svršio zadnji čin tragikomedije, naslovljene: „Pohlepa za tudjim“.

Luda oklada. Iz Berlina pišu o sliedećoj ludoj i pogibeljnoj okladi. U Postdamu imali su častnici jedne pukovnije gostbu, na kojoj se je poručnik III. ulanske pukovnije pl. Eichel-Streiher, poznat kao velik prijatelj žestokog pića, okladio, da će izpiti na dušak butilju konjaka. Objestni častnik dobio je doduše okladu, nu čim je izpraznio butilju spopala ga težka grozna bolest, da ga moradoše odmah odnesti kući, gdje je slidećeg dana glavom platio svoju ludu okladu.

Gospodarske:

Kako se dobije rano povrće? Većinom se misli, da je dosta, da dobiješ rano povrća, prije ga posijati, te izabrati one vrsti, koje su upravo na glasu radi svog ranog razvitka. Ali to nije dovoljno da se postigne cilj. Neobhodno je takodjer potrebito, da se razplodjivanje izaberu plodovi i sjemenje, koje prvo sazrije. Na ovo se zadnje veoma riedko pazi. Pitajte naše vrtlare, koji grašak ili koji grah ostavljaju za sjeme; odgovorit će vam posljednji. A u tom se baš sastoji pogrieška. Ako hoćemo da povrće, koje gojimo za ranije sazrievanje, prije procvate i donese plod, valja izabrati plodove izmedju biljaka, koje prije procvatu, valja sačuvati baš one plodove, koji prvi sazriju. Tkogod dakle želi dobiti rano povrće, neka drži za razplodjivanje prve plodove: tako ćemo n. pr. sačuvati za sjeme prvi grašak, prvi grah, a ne zadnji; prvi krumpir, prve dinje, (tikve) itd. Na isti način se postupa kod dvoljetnih biljaka: sačuvat ćemo naime za razplodjivanje blitvu, repu, kupus, mrkvu, što su se razvili prije od mnogih drugih, a druge godine ćemo od onih, što nose plod, izabrati plodove, koji su ranije sazreli. Naravski ranije sazrievanje ne smije da bude jedina stvar, na koju moramo paziti. Jesu li prvi plodovi bilo kako naruženi ili bolestni, moramo ih svakako izključiti iz izbora, a izaberimo one, koji su se bolje i sasvim razvili. Ako se na to ne pazi, ranije vrsti povrća postat će zadnjim.

Da ti ovieće u lonchi dobije bujnu i zdravu vanjštinu, pomješaj u vodu, kojom ga zaljevaš, nešto žestice (špirita), i to jedan ili dva put na tjedan. — Na litru vode dosta je napršnjak žeste.

Razni prinosi:

Za puljsku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda, podario g. Mate Ivešа, Banjole K 1; g. Jakob Puhalj iz Lanišća K 1.

Za bratovšćinu hrv. ljudi u Istri podario kao dobru ruku g. Josip Jurčić u Zametu K 1.

Za družbu sv. Cirila i Metoda darovali dobru ruku: g. Pero Premuda u Zagrebu K 10; g. Valent Jerch, župeupravitelj u Pornjani K 2; g. Ante Božić iz Kaldira, poslao sakupljenih K 2 (darovali gg. Ante Bertoša K 2. Ante Božić K 1, Ivan Bertoša K 1, Ivan Flego K 1, Ante Fero K 1 i Petar Božić K 1, Ivan Moraro K 1, Benj. Fero K 1, A. Galo K 1, M. Fero K 2); g. Ivo Radoslović, Ilovik učit. K 2; Štedna i zajmovna zadruga Otočac, prama zaključku glavne skupštine K 20; g. Petar Brozičević, kapelan u Meji K 2; g. Ivan Urpani, isto u Meji K 5; g. Ivan vitez Trnski, u Zagrebu K 8; g. Mart. Curić, kr. pristav u Sv. Ivanu Zelini, poslao sakupljenih K 10 u družtvu kod braće Puceka kao dobru ruku, a darovaše gg. dr. Ivan Mohar K 2, Konst. Rojčević, Josip Rocak, kr. domobr. Satnik, Franjo Antolković načelnik, Gjuka Stojanović, kr. kotarski pristav, Gjuka Pucek, Ljubek Pucek, trgovci, Bogomir Karakas, kr. kot. šumar i M. Curić svaki po 1 krunu. Živili!

Izkaz prinosa prispjelih na Družbu

sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca studenom 1901. u krunama:

G. Dragutin Naničini, vlastel. nadšumar, Djakovo, sabranih prigodom zabavnog kartanja i nešto od prijatelja plemenite istarske stvari	30·—
Uprava „Novog Lista“, Rieka, sabranih po njoj i objelodanjenih	741·19
Podružnica sv. Matej po svom blagajniku g. Ivanu Marot, članarine i darova	109·44
Uprava „Obzora“. Zagreb, po njoj prispjelih prinosa	508·26
Gdjica Marija Dernule, učiteljica stručne škole, Mitrovica, sakupljenih u kući g. Makse Collognaka pošt. kontrolora, prigodom prijateljske večere	6·80
Uprava „N. Sloge“, Pula, na nju stiglih prinosa u iznosu	45·2
Uprava „Hrvata“, Gospić, na nju stiglih prinosa	28·10
Uprava „Narodnih Novina“, Zagreb, prinose na nju stigle do uključivo 14./11.	322·19
Uprava „Narodnog Lista“, Volosko-Opatija, izručuje sabranih prinosa u iznosu	200·—
G. Frizek, kapelnik lječilištne glazbe u Opatiji, daruje	1·12
G. Slavo Dragić, Zagreb, učiteljski konvikt kao čisti prihod brošure dr. Nike Andrića, prof. realne gimnazije „O značenju Marka Marulića“	200·—
Uprava „Glasa Naroda“, Zagreb, sabranih i njoj priposlanih	5·88
Uprava „Hrvata“, Gospić, po njoj priposlanih	36·20
Ista uprava „Hrvata“ opet	91·—
G. Makso Andrejević Černe, c. kr. sudbeni pristav Volosko, sabranih u domaćem krugu u obitelji gospodina P. Tomašića u Opatiji	4·24
Gdja Marija Jurić, Zagorka, sabranih što darova, što predplata na knjige druzbi namienjene	62·—
Sabrano u prosincu:	
Dionička tiskara (Obzor), Zagreb, na nju stiglih prinosa u iznosu od	368·87
G. Slavo Dragić, namj. učitelj na realn. gimn. — Zagreb, drugi obrok kao čisti prihod brošure dr. Nik. Nik. Andrića o značenju Marulića	200·—
Uprava „Agramer Tagblatta“ — Zagreb	4·—
Hrvatska čitaonica, Petrinja, čisti prihod koncerta za Družbu	100.—
G. Fran Gržinić, Dragué, sabranih u selu Dobrovi (občina Vrh)	4·—
Prva hrv. štedionica — Zagreb, daruje prigodom predstojećih božićn. blagdana	100·—
G. R. K. Jeretov, po njemu sabranih u listopadu i studenom	131·—
G. prof. Vjekoslav Spinčić, Beč, priposilje: a) od dion. družtva „Krapinske štedione“ u ime podpore družbi K 50; b) polovicu čistog dohodka zabave čitaonice u Vrbovcu prigodom proslave 400-godišnjice Marulića K 25 ukupno	75·—
Uprava „Hrvata“, Gospić, sabranih i po njoj objavljenih	12·90
G. Milan Gremer — Sušak, članarinu kao član utemeljitelj	200·—
G. dr. Dinko Vitezić — Krk, kao dobru ruku prigodom predstojećih božićn. blagdana	12·—
G. Ivan Mahulja, učitelj, Dobrinj, sabranih na Jerolimovu u Risiki za prodani prvi cigaretni papir i to po K 1 pop Ante Malešić, pop Frane Volarić, pop Ivan Kremenić. Ivan Žic, učitelj	4·—
Uloženo u badernsko družtvo za štednju i zajmove pod knj. br. 3 po podružnici družbe tamo (kao članarinu i prihodi podružnice)	98·96
Uprava „Agramer Tagblatta“, na nju stiglih prinosa u iznosu	13·—
G. prof. Vjekoslav Spinčić, predaje sabranih medju članovi carevinskog vieća naše narodnosti kao dobru ruku družbi	150·—
Uprava „Hrvatskog Branika“ Mitrovica, na nju stiglih	5·72
G. dr. Mate Vitezić, Krk, miloder „dobru ruku“	10·—
Predsjedničtvo „Slobode“, hrv. akadem. družtva u Gracu svotu utemeljiteljnu	200·—
Podružnica muzka, Veprinac, članarinu od g. 1900. K 55 a utjerane za god. 1901. K 32·10 ukupno	87·10
G. Franjo Anaković, župnik u Privlaci „dobru ruku“	20·—
G. Vladoje Axmann — Križevci, sakupljenih prigod. božićne večere kod g. Jurčića ravn. pučke škole	2·10
Obć. zastupstvo u Kastvu, jednoglasnom odlukom u sjednici 23. pr. mj. votira „dobru ruku“ Družbi	100·—
G. Kažimir Jelušić, obć. načelnik, Kastav, sabranih kod skupnog objeda na predlog g. Fr. Dukića, predsjednika muzke podružnice u Kastvu dne 23. p. mj. izmedju nekolicine članova obć. zastupstva i prijatelja Družbe za „dobru ruku“	16·14
G. Dragutin Smojver, gradski načelnik — Karlobag, sabranih medju članovi čitaonice	8·90
G. dr. M. Trinajstić — Buzet, šalje predanih mu od Antona Štule iz Pregare K 2, a od Vjek. Brozovića sabranih u Crnici K 2·84 ukupno	4·84
Braća Viškanić — Volosko, mjesto vienca na odar njihove im pok. sestre Olge podaruju	15·—
G. dr. Gajetan Dabović, obć. liečnik Kastav, polaže utemeljiteljnu svotu	200·—
G. Ant. Šterk, pom. kapetan i posjednik, Varljeni podieljuje „dobru ruku“	20·—
Uprava „Novog Lista“ — Rieka, sabranih i na nju stiglih prinosa	637·06
G. Ivan Radolović, Žbandaj, na ime podružnice, članarine i darova	50·40
G. Martin Schreier, bačvar — Mitrovica „dobru ruku“	1·04

Volosko, dne 15./1. 1902.

Za ravnateljstvo:

Dr. Fabianić, blagajnik.

Književne:

„Matica Hrvatska“ razpisuje u smislu zakladnice iz zaklade Adolfa Veber-Tkalčevića književnu nagradu za g. 1902. od sedam stotina (700) kruna, i to za književno djelo „poučnog“ ili „zabavnog“ sadržaja, koje obseže barem deset tiskanih araka, a odgovara sadržajem, smjerom i oblikom književnim publikacijama „Matice Hrvatske“.

Natječaj traje do uključivo 31. decembra godine 1902., do kojega roka imadu se rukopisi bezimeno, čisto i čitljivo od tudje ruke pisani, sa naznakom imena pisčeva u posebnom zapečaćenom omotu podnieti „Matici Hrvatskoj“ na ruke njezina tajnika. Kasnije stigli rukopisi, kao i oni, koji ne odgovaraju svim uvjetima natječaja, ne će se uvažiti.

Po odboru „Matice Hrvatske“ iz Veber-Tkalčevićeve zaklade za god. 1902. nagradjeni rukopis, za koji će „Matica Hrvatska“ piscu uz zakladnu nagradu izplatiti jošte i obični honorar (po tiskanom arku) iz družtvenih redovitih dohodaka, postaje vlastničtvom „Matice Hrvatske“, koja ga je u smislu zakladnice dužna tiskati tečajem godine dana, pošto je nagrada dopitana.

U Zagrebu, 4. januara 1902.

Odbor „Matice Hrvatske“.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniel.

G. Tönnies u Ljubljani,

poduzeće za gradnje, tvornica za stolarske i parketarske radnje, za graditeljsko i umjetno ključarstvo, radionica za željezo potrebno kod gradjevina itd.

preuzimlje svakovrstne stolarske radnje, kao podpune komade za prozore i izloge na kotur, vrata, portale, priredbe za dućane i drugo pokućstvo raznih načina. Izvršuje tvrde i mehke podove svih vrsti kao: parkete iz dužica i remenja te obične podove; podpune kovačke i ključarske radnje kod gradjevina, stube te ograde vrtova i kuća iz željeza, žice, željezna brvna na kotur itd.

Proračuni se šalju bezplatno. — Primapreporuke jesu na razpolaganje.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrsne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 7. Pula, u petak dne 24. januara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji. 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utanjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulii br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Hrvatska opozicija.

Davni vapaj hrvatskih rodoljuba, ponajviše izvan granica današnje službene Hrvatske, ili današnje Banovine, t. j. Hrvatske i Slavonije, našao je konačno u ponosnom našem Zagrebu bratskog odziva. Posliedice razdora u opozicijonalnih krugovih Hrvatske ćutili smo ponajviše mi Hrvati izvan Banovine, pomješani sa drugimi narodi i nalazeći se u vječitoj borbi ovdje sa Talijani, tamo sa Niemci, drugdje sa Madjari itd. Ali i u samoj Banovini nastali su družtveno politički odnošaji usljed razdora opozicijonalnih stranaka tako žalostni, da je svako rodoljubno srce moralo već strepiti za budućnost hrvatskoga naroda.

Nama se doista nemože predbaciti, da smo se možda odviše uplitali u stranačke odnošaje u užoj Hrvatskoj; a to neželimo ni sada, jer ćutimo, da nejmamo ni prava ni sposobnosti, da bilo komu dielimo ukore ili savjete; jer znamo, da trebamo sami i podpore i pomoći, moralne i materijalne, od onih, koji zasluže kadšto oštar ukor, ili kojim bi morao dobro doći bratski savjet. U javnosti nismo nikada izticali nevolja, koje vladaju tamo, baš radi toga, što je jedan dio prosvjetljenih ljudi skučio mirno vrat pod težki sustav, dočim se je drugi, bolji, povukao na stran, ili spustio u medjusobnu pogubnu borbu. Taj bolji dio prosvjetljenog naroda zaboravljao je često na svoju uzvišenu zadaću, da prednjači narodu u borbi za njegovu slobodu i samostalnost, jer mu nije dotjecalo ni vremena ni sila, izrabljujuć i trošeć jedno i drugo u medjusobnoj borbi.

Hrvatski narod podnašao je težko sadašnje stanje, gledajuć s jedne strane razdvojene svoje ponajbolje sinove, a s druge osjećajuć kako mu se danomice od saveznika, za nevolju, sve to više krnje zakonom mu zajamčena prava. Obći vapaj naroda za slogom i jedinstvom opozicijonalnih stranaka našao je konačno iskrena odziva u kolovodjah stranke prava i neodvisne narodne stranke. — Bilo je i do sada pokušaja, da se slože ili stope svi opozicijonalni življi u Hrvatskoj u jednu stranku, ali do sloge nije nikada moglo doći, više zbog osobnih hira pojedinaca, nego li zbog načelnih oprieka.

Ni sada neće se naći na žalost svi opozicijonalni muževi u Banovini u jednom taboru, ali ogromni dio biti će ipak na okupu pod jednim programom i pod istim vodstvom. Prvi početak je učinjen i sada će biti dužnost vodstva nove stranke, da izgladi puteve, da odstrani zaprieke i da privede pod jednu zastavu sve one, koji su voljni i pripravni raditi oko oživotvorenja narodnog idejala svih Hrvata, t. j. oko ujedinjenja i slobode sviju hrvatskih zemalja pod žezlom vladajuće kuće Habsburgovaca.

Gorko izkustvo moralo je podučiti već odavno hrvatske rodoljube, kamo vodi narod bratoubojnička borba, koja mu je skoro podkopala temelje obstanku. Na to su ih morali osobito upozoriti dva dogodjaja iz najnovije dobe.

Kad su ono prošloga mjeseca julija dalmatinski provalnici spravili na dnevni red pitanje zavoda sv. Jeronima u Rimu, ostali su Hrvati, branić svoja prava na taj zavod, posve osamljeni. Medju protivnici njihovimi nebijahu samo Talijani, Niemci i Madjari, nego dapače i nekoji od slavenske braće. Taj nenaravski pojav dade se samo tako protumačiti, što su Hrvati izgubili u svietu prijateljstvo ili simpatije radi svoje podredjenosti i zbog svoje mljohavosti i nemarnosti u obrani svojih političkih prava. Za narod, koji nije kadar obraniti ni ono, što mu zakon zajamčuje, i koji se svojevoljno daje pod tudje štitničtvo, nemari nitko.

O sačici Bura, boreći se zdvojno za slobodu i neodvisnost jadne svoje domovine, govori sa udivljenjem sav prosvjetljeni svieť, pa ako im je sudjeno, da moraju konačno premoći i nasilju podleći, spominjati će ih bar poviest kroz sve viekove kano uzore junačtva i otačbeničtva. Narod, koji pogine u borbi za svoj obstanak: za svoju slobodu mačem u ruci, ostavlja za sobom bar svietlu uspomenu, dočim je plašivaca i kukavica na posmjeh čitavomu svietu. Ono što vriedi za krvavu borbu naroda, valja i za njegovu borbu u obrani njegovih prava nekrvavim načinom, pravnim ili zakonitim putem.

Drugi, još noviji dogodjaj bijahu posliednji obći izbori na zemaljski sabor u Zagrebu.

Svatko znade, da je u Banovini izključen postojećim izbornim redom veći dio naroda od izbornoga prava. Manji dio naroda, koji vrši izborno pravo, il se je priljubio tamo vladajućemu sustavu, ili je tim sustavom tako spućen, da nemože dati slobodno izraza svojoj volji i želji. U takvih obstojnostih pustila se hrvatska opozicija u izbornu borbu razdvojena ili ćak raztrojena. Je li mogla računati pouzdano na kakav uspjeh? Nije. Sama nesložna i razciepkana imala se je boriti ne samo proti čitavoj službenoj Hrvatskoj, ili proti svemogućemu sustavu, već dapače i proti samoj sebi. Ona je dakle morala računati na neuspjeh ili na izborni poraz, i taj je doživila na čitavoj liniji.

Šta njoj je moglo preostati u tih okolnostih? Predati se na milost i nemilost protivniku, ili pamet u se i krenuti drugim putem. Ona je srećom odabrala ovaj posliednji i jedino pravi put.

Dne 15. t. mj. sastaše se u Zagrebu mnogobrojni prvaci stranke prava i neodvisne narodne stranke iz raznih krajeva Banovine na skupštini, na kojoj zaključiše, da se sjedine obje ove opozicijonalne stranke u jednu, te izabraše posebni odbor, koji ima voditi sve poslove stranke. Stranka nositi će ime „Hrvatska opozicija" sve dotle, dok nebude izvanredna skupština, koja se imade sazvati još tečajem ove godine, sporazumno sa hrvatskimi strankami iz Istre i Dalmacije primila drugo ime.

Mi pozdravljamo radostno taj dogodjaj, jer je to pravi odziv tužnog vapaja hrvatskoga naroda i jer odgovara posvema davnoj želji svih poštenih i dobro mislećih rodoljuba. Tim je udaren glavni temelj budućemu složnomu djelovanju svih čestitih sinova hrvatskoga naroda, koji će imati da sagrade sjajnu palaču narodnog jedinstva.

A sada eto zaključaka, koji bijahu na spomenutoj skupštini jednoglasno prihvaćeni:

1. Stranka prava i neodvisna narodna stranka sjedinjuju se današnjim danom u jednu jedinstvenu stranku, za sada pod imenom „Hrvatska opozicija".

Vanredna skupština, koju će predsjedničtvo saborskoga kluba stranke sazvati još tekom ove godine, riešit će pitanje o definitivnom imenu stranke sporazumno sa izaslanicima hrvatskih stranaka u Dalmaciji i Istri.

2. Stranka stoji na osnovi programa, koji su godine 1894. uglavile neodvisna i narodna stranka i stranka prava, to jest: ostaje vjerna ideji takova političkoga sjedinjenja hrvatskih zemalja u krilu habsburžke monarkije, koje će tim zemljama osjegurati državopravnu samosvojnost, pak ostaje vjerna i težnji, da se braća Slovenci prikupe ujedinjenoj Hrvatskoj.

3. Stranka imat će pred očima, da policajni sistem autonomne vlade u Banovini onemogućuje svaki uspješni rad oko postizavanja gore označenoga cilja, ter će proti tomu sistemu upotrebom ustavnih uredaba odrešito vojevati.

4. Skupština odobrava parlamentarnu akciju, kako ju je hrvatska saborska opozicija naviestila svojom osnovom adrese u početku ovoga perijoda hrvatskoga sabora u Zagrebu, te uz izjavu podpuna pouzdanja prema saborskim poslanicima hrvatske opozicije, očekuje od njih, da će u saboru voditi što odrešitiju borbu, da se provede reforma postojećega političkoga izbornoga prava u pravcu što širega i neposrednoga učestvovanja naroda u izboru narodnih zastupnika i stvaranja garancija za slobodu biranja, naročito proti nepovlastnoj ingerenciji oblastnih organa, zatim da se donesu zakoni: o slobodi štampe, o zaštiti lične slobode, domaćega praga, li-

PODLISTAK.

Razgovor sa hajdukom Andrijom Šimićem.

(Konac.)

Ja: Eto si iznio živu glavu, pa možeš zahvaliti najprije Bogu, koji te je podržao u zdravlju, a onda našemu premilostivomu kralju, koji te je pomilovao. — Prije nego li se rastanemo, kaži mi pravo, Andrija, jesi li imao Boga na pameti, dok si hajdukovao?

On: Jesam! Svakog dana izmolio bi moje obične molitve. Bio sam griešnik, ali niesam odmetnik. Sirote niesam cvilio, siromaha sam pomagao, a žensku čast uviek sam cienio. Nijedan moj drug nije smio preda mnom ni pogledati nepošteno na žensku glavu. Imao sam i ja pet sestara, pa, kako mi je bila draga njihova čast, tako sam znao braniti i tudju. Otimao sam onomu tko ima, a davao sam onomu tko nema. Čuj ovu! Idem ja jednom gorom, a nedaleko sa ceste netko viče: O Šimića, moj plemiću, mnogu si sirotu pomogao, pomozi i mene jadna i nevoljna, pomogao te Bog! Skočih ja preda nj, a on se prestraši. Ne boj se! — rekoh mu — evo ti Šimića, koga si zvao. Sjede kraj mene; vas je pomodrio od zime. Idu ozgor gornjaci. Svaki se zamotao u gunjac, a imadu još po jedan na konju. Gone i nekoliko krava na pazar. Kad oni blizu, ja ih zaustavih. Rekoh jednomu, što je imao najbolji gunjac: daj ga ovom siroti! Gornjak poslušа, a moj ti se čovo zagrne. Tada ću mu: izaberi sada sam najtušću kravu! Nije mu trebalo dvaput napomenut. Pritegne on kravu, udjene prst u uho, pa ode kući pjevajući, a gornjaci takodjer prosliedše svoj put, zadovoljni, da im je prošlo bez velika kvara.

Ja: Je li ti bilo ugodno, kad si dočuo u tamnici za ustanak u Bosni i Hercegovini?

On: Sve su noge poda mnom igrale od veselja. Eh, da mi se je bilo opet dohvatiti moje puške šarke i moga handžara, bio bih ti ustašom četovodjom, ali mjesto četovati, ja sam morao tamnovati.

Ja: A kako ti je bilo u tamnici?

On: Nemogu se baš tužiti. Bio sam pazen od starešina, a tamničari su me ljubili. Kupili bi se oko mene kao pilići oko kvočke. Zvali su me Andrijom kapitanom.

Ja: Gdje misliš sada, Šimiću?

On: A gdje, brate, nego kući. Još mi je živ brat; imam dosta netjaka i netjakinja; nadam se, paziti će me pod stare dane.

Ja: Idi, Andrija, pa moli Boga i kaj se za griehe! Pripovieđaj mladjima, neka se priljube radnji. Kaži im, kako je tebe zla sudbina gonila za to, što si se bio odvrgao od pluga i motike.

On: Hoću, brate! To sam i u tamnici uviek govorio.

Ja: A sad, moj Šimiću, ostaj mi s Bogom! Sve ovo što sam od tebe čuo, ja ću metnuti u „Pučki List".

On: A kud ide taj tvoj „Pučki List?"

Ja: Po svim našim hrvatskim zemljama. Pače leti on i ćak do Carigrada i Smirne, jer i tamo ima naših ljudi, kojega primaju. Još ide „Pučkoga Lista" jedno 300 komada u Novu Zelandu, a u Ameriku dvaput toliko.

On: Sveti Bože, hvala ti i slava! Svugdje će se dakle ćuti za starca Andriju! Da sam još hajduk, ne bi, svetoga mi Andrije, ti zaludu pisao. (Na ove njegove rieči grohotom se nasmijasmo i ja i svi, što su još tu bili. Zasmija se i Šimić, te me dvaput potepa rukom po ramenu.)

Ja: S Bogom Andrija! (dajem mu desnicu).

On: (stiskajući mi ruku) Bog ti bio u družbi i dao ti što od njega želio!

Ja tad izadjoh preko praga, a udjo k njemu desetorica novih pohodnika.

J. Kapić.

stovne tajne, o društvima, o uredjenju i zaštiti seljačkoga posjeda.

5. Skupština uzimlje odobravajući do znanja pravila saborskoga kluba hrvatske opozicije i zaključuje, da se organizacija stranke u smislu istih pravila ima bez oklievanja provadjati.

6. Izvršujući organ saborskoga kluba hrvatske opozicije neka ove zaključke putem, koji će smatrati najshodnijim, priobći hrvatskim strankama u Dalmaciji i Istri uz izjavu tople želje skupštine, da se izmedju političkih stranaka u tim hrvatskim zemljama utanači sporazumno postupanje u svim pitanjima, koja se tiču njihova političkoga sjedinjenja u krilu monarhije, napose u pitanju definitivnoga imena stranke hrvatske opozicije.

DOPISI.

Iz Sovinjaka. (Občinsko upravno vieće u Sovinjaku.) Od tamo pišu nam o tom „uzornom“ vieću koliko sliedi: Dugo smo šutili o našoj glasovitoj upravi, ali više nemožemo, pa vas molimo, g. uredniče, da nam ustupite malo prostora u vašem cienjenom listu, da se malo i mi izjadamo.

Našom poreznom občinom upravljalo je do konca godine 1876. občinsko glavarstvo u Buzetu. Tada bijaše predano uprava naše občine posebnomu vieću bez novčića duga, dapače sa viškom ili ostatkom od 246 forinta. Ta svota ostala je u središnjoj blagajni za buduće skupne troškove.

Od početka naše uprave pak do mjeseca marča godine 1887. bio je na čelu uprave g. Antun Sirotić. On je gospodario sa občinskim imetkom tako dobro, da je dao porušiti občinski mlin, koji je nosio občini godimice 215 for., te je zadužio občinu za preko 4700 for. Njega slave talijanaši kao mudru osobu (persona inteligente), koja se je valjano brinula za dobrobit občine. Neka im bude!

Od mjeseca marča 1887. do 11. junija 1901. bio je občinskim upraviteljem g. Petar Mantovan, koji nije do konca 1896. lošo upravljao, dok je bio članom te uprave vriedan naš občinar, koji mu je pomogao i koji je pazio, da uprava nekrene stranputice. U to doba popravilo se občinske puteve, občinsku kuću za pučku školu, za što nije izdala občina ni novčića; popravilo se nadalje občinski mlin, koji nije prije četiri godine radio, i koji je kasnije od godine 1893. do pol 1898. nosio občini godimice 399 for., a od tada nosi godišnjih 330 for.

Pošto je bio spomenuti naš član uprave više puta pregledaocem občinskih računa, to je on svaki put opazio i izviestio, da se sa občinom slabo upravlja i da je svake godine pogriešaka od više stotina forinta, a godine 1896. izviestio u sjednici vieća — kojoj je prisustvovao i občinski načelnik iz Buzeta g. dr. M. Trinajstić — o 519 for., koji bijahu unešeni u dnevnik kao primitak. Od to doba nije htio već taj član uprave sudjelovati kod uprave, već nas je neprestano nagovarao, da zamolimo zemaljski odbor u Poreču neka lokine našu upravu i neka nas opet spoji sa Buzetom, s kojim bijasmo i prije, jer da ćemo inače materijalno propasti.

Mi ga tada nismo htjeli slušati, jer smo bili kratkovidni i jer smo se nadali, da će se možda loša uprava tečajem vremena popraviti. Ali naša se nada izjalovi, te smo konačno bili prisiljeni, da zapitamo zemaljski odbor, da ukine našu upravu. Molba naša leži već dulje vremena u Poreču neriešena.

Budući je g. Mantovan od godine 1896. unapried imao kod uprave posve slobodne ruke, pošli su naši občinski poslovi tako slabo, da nemogu gore. On nije plaćao skoro nijednoga vjerovnika, koji nije prije občinu tužio, a tim se rasli troškovi suvišni za občinu. Za skupne troškove u občini Buzet nije doprinašao dužne svote; poreznomu uredu zaostao većom svotom zbog občinskog poreza. Ovaj ured zaplienio nam je radi toga najam od mlina. Kreditnomu zavodu u Poreču nije platio 4 il 5 obroka, tako, da je ovaj stavio mlin pod posebnu upravu. Osim toga bijaše proćiena občinske livade dne 16. novembra 1901. a dne 17. decembra bilo bi došlo sve na dražbu, da nije četvorica občinara poslala navlaš po jednom čovjeku svojih 200 kruna na račun občine.

Od 11. julija do 16. decembra 1901. bijaše občinskim upraviteljem g. Ivan Sirotić iz Sovinjskog polja. Ovaj je pošao u upravi po stopah Mantovana. On je položio samo izkaz svojih danguba i drugih svojih troškova; premda nebijaše na to od nikoga ovlašten; dizao je novac dok ga je bilo, a kad ga nebijaše više, predao upravu g. Josipu Vivodi iz Pračane, da on plati dugove, za što mu nebi bilo dosta sve njegovo imanje, premda je prvi posjednik u onom selu.

Takvi eto bijahu naši upravitelji, koji su doveli občinu do ruba propasti. Za sve to znala su u Poreču gospoda zemaljskog odbora, ali radi toga nije ih bolila glava. Ta oni imaju drugih briga, kako će kakvu hrvatsku školu ukinuti ili zapriečiti i kako će nas brže potalijančiti.

Za danas dosta o tom žalostnom stanju naše občine, nu čim bude položio financijalni odbor svoje izviešće ob onom, na što bijaše ovlašten u sjednici od dne 16. decembra 1901., imati ćete g. uredniče s nami posla bar tri mjeseca. Za sada da ste nam zdravi i veseli!

Občinar.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U sjednici proračunskoga odbora od dne 20. t. mj. došlo je do sukoba izmedju izviestitelja o mitnicah i ministra financija. Izviestitelj je naime predložio, da se ukine državni namet na mitnice, jer da je to preobćuljiv teret za seljačtvo i niže slojeve pučanstva, čemu se je ministar uzprotivio i to s razloga, što nezna odakle bi uzeo onu svotu prihoda, koju dobiva država od mitnica. Sukob taj bijaše toli oštar, da je ministar izjavio, da će radje odstupiti nego li popustiti. Izviestiteljev predlog zagovarao je i češki zastupnik dr. Kramař, koji je ministru dobacio neka traži drugdje potrebitu svotu, koju mu nose mitnice, a siromašno pučanstvo neka se odtereti. Predsjednik proračunskoga odbora dignuo je na to sjednicu, da se medjutim poravna taj sukob. Nagovorom vlade odustala je većina proračunskoga odbora od zahtjeva izviestiteljeva te je u sliedećoj sjednici primljena odnosna stavka, kako ju vlada predlaže. Većina odbora dala se je skloniti od vlade na popust, da se tako izbjegne ministarskoj krizi. Većina je spasila ministra financija, dočim je oštetila na milijune siromašnog pučanstva.

Prvak mladočeske stranke dr. Pacak priobćuje pismo u glavnom glasilu stranke, u kojem označuju česko stanovište glede jezikovnog pitanja. On reče, da vladi nije predana spomenica glede budućeg uredjenja jezikovnog pitanja za kraljevinu Češku, jer mladočeski klub nije htio u ovako važnom pitanju ništa poduzeti bez privole izvršujućeg odbora stranke. Klub sabrao sve pritužbe na težke povrede jezikovnog prava kod državnih oblasti. Takav spis sastavio je vrlo viešto zastupnik dr. Pantuček, te je nakon ustmene razprave predan vladi. Taj spis da je sadržavao samo težke povrede, nipošto kakve predloge.

Pošto su se u zadnje doba pojavili glasovi o neslozi u mladočeskoj stranci, koje dr. Pacak, da se ima uzeti u obzir pogledom na to ovo: Prije nagodbenih dogovora godine 1900. sastao se izvršujući odbor mladočeske stranke s parlamentarnimi odbori carevinskoga vieća, te je u vise sjednica viećao o jezikovnom pitanju. Tada su se javila jedinstvena mnienja glede izvanjske uporabe službenoga jezika kod državnih oblasti; glede nutarnje porabe službenoga jezika vladala je sloga u mnienju, naročito glede pravne osnove. U razpravi glede nutarnjeg službenog jezika podielila su se mnienja, ali uz stanovite predpostave, i tu se je postiglo za stanovite slučaje jednodušan zaključak. Ti se zaključci nisu objelodanili, jer se nisu prema stanju stvari objelodaniti mogli. Zastupnik Pantuček držao se je po mnienju Pacaka strogo programa stranke, kad je sastavljao pravo stanje jezikovnih odnošaja. Glede izvanjske jezikovne uporabe ostao je dr. Pantuček na pravnom stanovištu, a glede nutarnjega službenoga jezika spomenuo je također jednu drugu mogućnost, ali pri tom ni najmanje naškodio nazorom stranke. Danas — reče pazi se u Českoj na žalost više na fraze, nego li na jezgru stvari. Samo tako nastaju razna nesporazumljenja. Bila bi neoprostiva neopreznost, kad bi se oči zatvorilo pred izviestnimi činjenicami te se za nje nebi unapried poduzele mjere.

Glasilo moravskih Čeha piše obzirom na jezikovno pitanje, da je valjalo nakon ukinuća Badenijevih naredaba najžešće boriti proti Gautschovim naredbam, te ostati na stanovištu podpune jednakosti. Kad se pak to nije učinilo, dosliednost traži, da se sada ostane na tom stanovištu. Tko to zabacuje, osudjuje cielu našu veliku jezikovnu politiku od Badenijevih naredaba.

Riešenje pitanja namjestnika Dalmacije reć bi, da se približava svomu kraju. Pronosi se naime sve to više ime baruna Handela kao budućeg namjestnika Dalmacije. Mi smo kazali već drugom zgodom, da je barun Handel vrlo viešt upravni činovnik, koga visoko cienе u ministarstvu nutarnjih posala. On pozna prilično odnošaje na našem jugu, jer je služio u našem Primorju i jer ima referat o naših južnih pokrajinah.

U hrvatskom saboru u Zagrebu teče proračunska razprava vrlo gladko, jer opozicija neutiče u razpravu nakon poznate izjave njezinog predsjednika zastupnika Bresztyenskoga. Od strane opozicije govorio je do sada jedino dr. Starčević Mile kao pristaša čiste stranke prava. Vladini govornici kritiziraju u pomanjkanju drugih argumenta, programe opozicijonalnih stranaka, osobito novoustrojene hrvatske opozicije.

Crna Gora. Iz Cetinja pišu „Hr. Pr.“ dne 16. t. mj., da je kući stigao knez Nikola nezadovoljan, te da bi reći, da nije postigao svoju svrhu radi koje je bio u Rusiji. Njega da je razdražio i najnoviji neuspjeh svog diplomatskog rada naperenog proti Hrvatom u poslu zavoda sv. Jeronima. Istomu listu pišu o jednom čudnovatom pogrebu sluge austro-ugarskog poslaničtva, po vjeri katolika. Toga mrtvaca nije smio na groblje pratiti katolički svećenik — jer da bi inače krv tekla. Ako je taj slučaj istinit, tada su doista u crnogorskoj prieštolnici daleko zaostali za ostalim prosvietljenim svietom.

Srbija. Iz Biograda dolazi opet jedno iznenadjenje. Od tamo pišu naime bečkim i berlinskim listovom, da se kani kralj Aleksander odreći priestolja, ako mu osjeguraju pristojan obstanak. On bi se odrekao na korist 14-godišnjeg princa Gjure Karadjordjevića, sina Petrova, koji uči u Petrogradu. O tomu da se vode pregovori izmedju Petrograda i Beča, te da se je već možda postiglo sporazumljenje. Viest ova činiti će se komu nevjerojatnom, ali pitanje o srbskom priestolonasljedniku namiće se samo od sebe svakomu srbskomu državniku. Kralj Aleksander neima potomaka, a težko da će ih ni imati, te valja svakako da promišljaju u Biogradu i o pitanju, tko da nasliedi kralja Aleksandra za slučaj smrti ili da se priestolje bilo kojim drugim slučajem izprazni. Da se tim pitanjem bave vladajući krugovi u Beču i u Petrogradu, posve je naravski. U Beču će nastojati, da zasjedne srbsko priestolje nakon kralja Aleksandra prijatelj Austro-Ugarske, a Rusija je dužna kao najmoćnija slavenska država, da pomišlja o tom, koji bi imao zasjesti priestolje slavenske državice na Balkanu.

Bugarska. Iz Sofije pišu, da će u Beču zamjeniti sadašnjega bugarskoga agenta dra. Sirmiajeva bivši ministar pravosudja dr. Čepomjanov. Bugarski list „Večernja Pošta“ piše, da će knez Ferdinand usupor protivnim glasovom poći u posjete ruskomu dvoru početkom mjeseca marča t. g.

Rusija. Njemački listovi pišu, da se je u novije doba okrenulo javno mnienje u Rusiji proti Poljakom u Prusiji. Ti listovi spominju zlobno, da se koli u Petrogradu, toli u Moskvi odsudjuje sve one, koji su sabirali milodare za žrtve njemačkoga nasilja, i sve one, koji su odkazali njemačkim trgovcem svaki trgovački posao. Ovo pisanje njemačkih listova imade se uzeti po onoj našoj narodnoj: što se babi htilo, to se babi snilo.

Izmedju Rusije i Italije nastali su vrlo srdačni odnošaji, što se imade pripisati bez dvojbe i uplivu crnogorskog kneza Nikole. Izmedju obiju država vode se sada pregovori za sklopljenje trgovačkog ugovora. Talijanski kraljevski supruzi spremaju se na put za Rusiju još tečajem budućeg proljeća.

Mjestne:

Veliki ples „I. istarskog sokola“ u Puli biti će u vlastitoj dvorani u subotu dne 25. januara 1902. Pristup imadu samo članovi i pozvanici.

Hrvatska čitaonica u Medulinu obdržavati će u nedjelju dne 26. t. mj. svoju dvanajstu godišnju skupštinu. Dnevni red: 1. Izvješće predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Izbor novoga odbora. 5. Ini predlozi. — Odbor pozivlje članove, da skupštinu mnogobrojno posjete.

Iz Ližnjana primismo podulju ubaviest o izgredu, kojega je prouzročio neki prodanac te tom prilikom ranio neku osobu. Nemožemo ino nego najodlučnije ožigosati ljude, koji se u svojoj strasti zaboravljaju tako, da navaljuju radi strančarstva tvorno svojega bližnjega. O takovima nije vriedno niti pisati u javnosti i radi toga neka nam oprosti gospodin dopisnik, ako njegov dopis za sada nepriobćismo. Zahvaljujuć mu za trud, preporučamo se za slučajne druge novosti.

Smrvljena noga. Dne 20. t. mj. donesoše u mjestnu bolnicu u Puli iz Barbarige nesretnoga radnika Paula Cvitkovića 22 godine stara, rodom iz Ledenica u Hrvatskoj sa smrvljenom nogom. Nesretni mladić kaže, da je hotio zaustaviti jedan vagun te mu je došla nesretnim slučajem noga pod kolo, koje ju je strašno smrvilo.

Pokrajinske:

Imenovanja učitelja. G. Martin Kozlović učitelj u Labinu ravnajućim učiteljem II. reda u Plominu;

Gna. Basilia Frančić podučiteljica u Novoj Baški, učiteljicom III. reda na hrv. pučkoj školi u Pazinu;

G. Frane Barbalić, podučitelj u Pićnu, učiteljem III. reda na hrv. školi u Bermu;

G. Julijala Sepić, privremena učiteljica u Klancu, stalnom učiteljicom III. reda na istoj školi;

G. Ant. Skopinić, učitelj III. reda u školi od Krovacije u Puli, promaknut je na stepen učitelja II. reda kod iste škole;

Gg. Ant. Zanetti i Josip Angeli, prvi podučitelj u Puli, a drugi učitelj u Sv. Vinčenti, učiteljima III. reda u školi na trgu Alighieri u Puli.

Ponovno se otvara za učiteljska mjesta III. reda za škole u Čepiću i Gologorici; zatim natječaj za mjesto nadučitelja III. reda na pučkoj mješovitoj školi u Medulinu i na mjesto ravnajućeg učitelja pučke škole u Gorenjoj Vasi.

Promjena imena. Glasoviti Marco Aureliano Mianich, načelnik Višnjana po milosti visoke vlade i slavne junte počeo se podpisivati Miani, kako čitamo u njegovom dopisu u „Istri" br. 1018. — Živili ideali purissimi!

Bivši višnjanski načelnik Fortuna Anton umro je dne 11. tek. Bio je žestok Talijan i odlučni neprijatelj našega naroda. Kad je morao bio predati upravu hrvatskom občinskom zastupstvu, našli su se bili občinski poslovi u najvišem neredu. Talijani ga oplakuju.

† **Mate Slavić. Iz Voloskoga nam** pišu dne 22. t mj.: Danas pokopasmo ovdje g. Mateja Slavića iz Varljenih posjednika, koji je nakon duge bolesti preminuo providjen sv. otajstvi dne 20. t. mj. u lijepoj starosti od 75. godina.

Pokojni Mate bijaše na daleko poznat, cienjen i štovan, što se je pokazalo i prigodom njegova pogreba, kojemu je prisustvovalo mnogo naroda.

Vriednomu pokojniku vječni pokoj, a njegovim milim, osobito velevriednom mu sinu Josipu naše iskreno saučešće.

Pozdrav „Hrvatskoj opoziciji". Na zadnjoj sjednici odbora političkoga družtva „Edinost", obdržavanoj prošle subote, bijaše jednoglasno zaključeno, da se odašalje novoustrojenoj „Hrvatskoj opoziciji u Zagrebu" sliedeći brzojavni pozdrav:

„Radostno pozdravljamo Vaš plemeniti korak, te želimo najbolje uspjehe".

Iz porečko-puljske biskupije pišu nam: Vjesti, koje smo čitali u ljetošnjih brojevih cienjene „Naše Sloge" o sadašnjem župe-upravitelju u Taru g. Fulinu, dozvale su nam u pamet nekoje dogodjaje, koji su vezani sa njegovim boravkom u Kaldiru. G. Fulin je naime god. 1898. u tom mjestu — u svojstvu župe-upravitelja, nagovorio svoje župljane, da neka priprave potrebite stvari za školu, pak da će im on djecu učiti čitati i pisati. Župljani mu odgovoriše, da će mu sve pripraviti pod uvjetom, da uči djecu u njihovom materinskom — hrvatskom jeziku. On je odmah na to pristao rekav: dakako ako ne hrvatski, kada drugčije neznaju. Oni župljani podpisaše se ili podkrižaše po tri puta, da će im on djecu učiti u hrvatskom jeziku, te su u tu svrhu našli prikladno mjesto i nabavili školske klupe. Kad je bilo sve pripravno, upitaše se g. Fulina, da im kaže gdje će dobiti knjige, na što im reče, da mu dadu novce, da će on već nabaviti potrebite knjige. Dadoše mu novce, da kupi za njihova djecu hrvatske knjige, ali on dobavi za hrvatsku djecu talijanske „Početnice", i poče djecu učiti talijanski. Mi nećemo, da sami okrstimo takovo postupanje, jer bismo morali sagriešiti, ali lahko rečemo, da ono nebijaše dostojno ni prostog čovjeka, a kamo li jednog svećenika. On je otišao iz Kaldira, a klupe leže tamo jedna na drugoj i mi nežalimo, da je otišao, jer bi nam bio tamošnju djecu otudjio. Taj gospodin kazao je dapače jednom u crkvi, da molitvene knjige „Otče budi volja Tvoja" nisu prave knjige i tako govore o onoj zlatoj knjizi „I buoni preti Italiani"! Tužna nam s njimi sreća!

Iz Lovrana pišu nam 17. t. mj.: Ravnatelj naših pučkih škola u Lovranu Grosman, reć bi da se vrlo malo brine za svoje škole i školsku djecu, te da radje na trošak občine i občinara obavlja druge občinske poslove, za koje vuče debele diete. Nije dosti, da plaćamo načelnika, tajnika i blagajnika, koji bi sami mogli obavljati občinske poslove, već se začelo i upotrebljavati i občinske savjetnike za obavljanje občinskih posala, a troške neka plaćaju občinari. Koje čudo, ako na takav način občinski nameti, pod takvom upravom toli naglo rastu.

Tako je primjerice rečeni učitelj putovao prošli čedan u Poreč i drugud po Istri, a djeca su mu valjda medjutim muhe lovila. Znatiželjni smo samo, dali je svakomu učitelju dozvoljeno, da tako često pušta školu, a napose pak, dali je Grosman svaki put zaprosio dozvolu predpostavljenu školsku oblast. Na to bi nam znao odgovorit g. nadzornik!

Otvorenje podružnice sv. Cirila i Metoda u Žbandaju. Od tamo nam pišu: Na Stjepanju ustrojila se kod nas podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda. U krčmi našeg rodoljuba g. Antona Milanovića sabrala se liepa kita naroda. Družbu zastupao je g. Anton Iskra, učitelj u Baderni, koji je u liepom i oduljem govoru raztumačio prisutnima naše lošo školsko stanje u Istri, svrhu i cilj „Družbe" i podružnica, zatim njena pravila, različitost članova, te ih na koncu govora pozvao, da se mnogobrojno upišu u podružnicu i da svakom prilikom sabiru priinose za istu. Zatim se biralo odbor, u koji bijahu jednoglasno izabrani predsjednikom g. Ivan Radolović, zamjenikom Ivan Miančić, tajnikom gosp. Tome Jelnić a blagajnikom gosp. Lovro Krebl.

G. predsjednik zahvali se zatim na povjerenju i časti i obeća, da će svim silama nastojati, da postane podružnica na čast i diku Žbandaju.

U novu podružnicu upisalo se zatim 27 članova, te se uplatilo za članarinu kruna 27 i 60 para. Kasnije sabralo se još darova u iznosu od kruna 21 i 92 pare.

Novoj podružnici želimo najliepši napredak a dičnim Žbandajcem kličemo srdačno: živili!

Sl. ravnateljstvu pošta i brzojava do znanja i ravnanja radi. Na poštanskom uredu u Sovinjaku ponestaje neprestance hrv. tiskanica, te je od 1. siečnja podpunoma nestalo „Nakaznica" i „Predatnica". Ovdješnji pošte-meštar izgovara se, da ih pravodobno zahtjeva, ali da mu se od ravnateljstva ne šalje. Tko nadje ovdašnjeg pošte-meštra za služaenih ura u uredu, sretan je i presretan, drugčije treda da pričeka dok se povrati gospodin sa lova ili polja puškom ili molikom na ramenu. Bilo bi skrajno vrieme, da se već jednom učini red na ovdašnjoj pošti.

Čemu toliko zanovetanja? Iz Zdrenja pišu nam pod gornjim naslovom dne 18. t. mj. Predsjedničtvo naše „Podružnice sv. Cirila i Metoda" primilo je od političke oblasti u Poreču po tri puta nalog, da izpuni družtveni izkaz za god. 1901., t. j. izkaz o imenu družtva, o broju i vrsti članova itd. Kako već zakon propisuje, da moraju pojedina družtva ovakve izkaze popuniti. Prvi izpunjeni izkaz poslalo je predsjedničtvo ravno u Poreč na kotarsko poglavarstvo, a drugi isto izpunjeni na občinsko poglavarstvo Oprtalj, a s trećim nezna što bi učinio, jer misli, da je dosta i suviše izpuniti dva jednaka izkaza za jedno te isto družtvo. Mi neznamo komu da pripišemo takovo zanovetanje, jer bi gospoda koli u Poreču, toli u Oprtlju morala znati, da mi neimamo, kaošto imaju oni, plaćenih činovnika i pisara, koji neimaju drugoga posla nego činiti ono, što im poglavari nalože. Mi smo sve sami seljaci, kojim je malo kada pero u ruci i koji težko izpunimo jedan sami izkaz, a kamo li tri, i to sva tri o jednoj te istoj stvari. Molimo dakle one, na koje to spada, da nam drugi put nezanovetaju više ovakovim suvišnim poslom.

Političko družtvo „Edinost" u Trstu dalo se je opet na sazivanje javnih sastanaka u okolici grada Trsta. Prošle nedjelje bio je takav sastanak u središtu V. izbornog kotara tršćanske okolice t. j. na Občinah, a u nedjelju biti će u središtu I. izbornog kotara okolice, t. j. u Škednju. Od kolike su važnosti takvi javni sastanci, netreba nam tekar spominjati.

Hrvatska pučka škola na Vranji i talijanski jezik. Zemaljski odbor u Poreču — toj brižljivi skrbnik istarskih Hrvata — savjetovao je c. k. zemaljskomu školskomu vieću za Istru, da bi se što više podučavalo talijanski jezik na hrvatskoj pučkoj školi, koju se imade ustrojiti na Vranji (občina Boljun) Talijanski jezik, da bi se malo uvesti barem kao obvezatni predmet na toj školi.

Pa da nam nisu milostiva sl. gospoda sl. zemaljskoga odbora u Poreču. Oni bi htjeli pod svaku cienu, da naša djeca nauče talijanski jezik — pa makar i zaboravila pri tom na svoj materinski jezik!

Dohodak poreza na žestoka pića. Raznateljstvo finance u Trstu naložilo je, da se izplati zemaljskoj blagajni u Poreču 18.980 kruna, koje pripadaju našoj pokrajini od 1. septembra do 31. decembra t. g. i koje su proračunane kao veći dohodak od povišenog državnog poreza na žestoka pića u smislu zakona od dne 8. junija 1901. br. 86.

Na račun duga od ezonera. Zemaljski odbor u Poreču, doznačio je državnoj blagajni svotu od 20.000 kruna kao šesti obrok duga od 200.000 kruna, što ga ima napram državi za ezoner.

Občinski namet. Zemaljski odbor u Poreču odobrio je — u koliko netreba odobrenja od strane namjestničtva — občinski namet za mjestne občine Dubašnicu i Kastav, sniziv samo namet na izravni porez u poreznoj občini Brgud (Altino!!) od 150 na 100 po sto, pošto nebijaše od zem. odbora odobren utanačeni zajam od 10.000 na teret občine za gradnju kapelanske kuće, te tako odpada jedan dio nameta, koji bi bio uporabljen za izplatu spomenutog zajma.

Nadalje bijaše odobren občinski namet za porezne občine Novevasi kod Brtonigle i u Završju.

Zakup potrošarine. Pobiranje zemaljskog nameta na potrošarinu za godinu 1902., eventualno 1903. i 1904. izručeno bijaše za porezni kotar Kopar tamošnjoj zadrugi krčmara; u poreznom kotaru Rovinj-tamošnjemu-municipiju, koji imade u zakupu i državni namet. Za godinu 1902 u poreznih kotarih Buje, Buzet, Piran, Podgrad, Motovun, Poreč i Pazin g. Kornelu Gorupu u Trstu pod istimi uvjeti, koji bijahu utanačeni i sa carskom vladom.

Danas meni, sutra tebi. Tršćanski „Židovčić" jadikuje što bijaše imenovana učiteljicom ručnih radnja na državnoj obrtničkoj školi u Trstu neka Niemkinja, koja je morala djevojčice podučavati znakovi, kao i gluhonieme, jer da nepozna talijanski jezik. Židovčić pozivlje ravnatelje one škole neka odmah izposluje, da se tu učiteljicu odstrani, jer da je nepravedno i sramotno imenovati Niemkinju za talijansku školu. Di grazia, šijor „Piccolo", je li pak častno i pošteno imenovati talijanske učitelje i učiteljice za hrvatsku i slovensku djecu Istre? Ti ćeš stalno kazati: questo è un altro pajo di maniche: ali nezaboravi ni ti, ni tvoji smradni drugovi Primorja, da Bog neplaća svake subote i da će nama mjeriti drugi onom mjerom, kojom vi vama mjerite. Ako vam vlada narivava za učitelje, činovnike itd. Niemce, nečini drugo nego ono, što činite vi našem biednom narodu. Netuži se dakle i nejadikuj, već pomeli najprije pred svojim pragom i udari se u svoja prsa te izlani — makar u židovskom jeziku: mea culpa!

Dolje s kozom! Sramotni poraz dalmatinskih provalnika — koji su prvolietno zastupali „svetu talijansku stvar" u Rimu — dozvao je u pomet talijanaškim listovom Primorja već zaboravljeno pitanje o istarskom grbu, koji da se je nalazio ili se još nalazi na zgradi sv. Jeronima. Diplomatički koraci c. kr. zastupnika V. kurije za Istru, njegova vriedna druga c. kr. komendatora Campitelli-a i c. kr. baruna B. Polesini-a ostali su na žalost bezuspješni.

Onaj tvrdoglavi Poljak, koj se imenuje grof Goluchowski, i koji upravlja izvanjskom politikom Austro-Ugarske, nije se hotio zaratiti sa sv. Stolicom, ili čak možda i sa saveznicom Italijom, radi mršave istarske koze. Pošto se je pako pitanje o zavodu sv. Jeronima nesretno riešilo za nespašene sinove majke Italije, valja, da se bar sretno prieši pitanje o istarskom grbu, što ga predstavlja mršava srebrna koza na plavoj livadi.

U tu svrhu udariše talijanski listovi Pule, Poreča i Trsta u bubnjeve i talambare, te pozivlju svoje diplomate, neka za Boga osvete okaljanu čast talijanske Istre, neka izposluju bilo kojim putem, da se skine grb Istre sa nesudjenog zavoda, za kojim su toli silno uzdisali najveći talijanski patriote ovoga stoljeća, conte Tito Alacevich i prof. Simeone Pjerotich. Oh, krasnih li 35.000 lira, što ih baca godimice nesretni zavod!! Kako bi se bili rado omastili bradu gospoda conte, profesor, kanonik, major i vriedna im družba! A sada neima ni zavoda, ni lira, pak je pravo, da ide dolje i koza. Radi toga je opravdan povik talijanaških listova: dolje s kozom!

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Sovinjaku obdržavati će svoju glavnu godišnju skupštinu dne 26. t. mj. na Praćani kraj Sovinjaka uz obični dnevni red. Pozivljemo ovime sve članove i prijatelje, da toga dana u čim većem broju pohrle na našu Praćanu.

Hrvatska čitaonica u Kastvu imala je predprošli čedan svoju glavnu godišnju skupštinu, na kojoj bje izabran predsjednikom g. Kazimir Jelušić, obć. načelnik, tajnikom g. Vinko Rubeša, učitelj, a blagajnikom g. Ivan Žigante, kapelan. Bilo sretno i uspješno!

Bratovšćini hrv. ljudi u Istri u Kastvu podario je kao „dobru ruku" prigodom božićnih blagdana g. Viktor Tomičić iz Voloskoga K 10.

Gosp. dr. Ivan Kalčić, stožerni nadliečnik i zapovjednik vojničke bolnice u Budimpešti, mjesto vienca na lies pokojnoga svoga prijatelja Frana Jelušića K 20.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. darovao vlč. g. Drag. Hlača, iz Velog Lošinja K 2, vlč. g. fra. Ignac Radić, V. Lošinj K 1, vlč. g. o. Seraf. M. Belamarić, u Cresu K 5, č. g. dr. Abram, advokat u Trstu, mjesto vienca na lies pokojnoga Mate Slavića iz Varljeni K 25.

Za razne družbe u Istri g. 1900. primilo je naše uredničtvo K 1125·95 milodara, a g. 1901. K 1239·34, dakle K 113·39 više nego preklani. Svi primljeni iznosi bili su razašiljani redovito koncem svakoga mjeseca onim družtvima, kojima su bili namjenjeni,

Posujilnica i hranilnica na Voloskom imala je g. 1901. prometa ukupno kruna 1,161.044·39.

U zadnjem broju podkrala se tiskarska pogrieška kod iznosa poslanog za družbu od g. A. Božića iz Kaldira, koji je poslao K 12 a ne K 2, čemu se u ostalom mogao svatko lahko dosjetiti, čitajuć izkaz pojedinih darovatelja.

Na koncu prvog mjeseca ove godine, molimo uljudno za podmirbu predplate jošte sve one, koji to neučiniše dino točnom predplatom moći će[illegible] pred osobito s razloga što se početkom ove godine umanjio broj predplatnika znatno i za upravu jako osjetljivo.

Molimo ponovno sve predplatnike, koji promjenjuju prebivanje, pa žele da jim se naslov na pasici promjeni, neka nam istodobno jave broj pasice ili poštu pod kojom su jurve primali „Našu Slogu". Time olakšuju posao upravi i nezapinje redovito primanje lista.

Iz drugih krajeva:

Fra. Grga Martić. Dne 5. febrara t. g. proslaviti će odličan hrvatski pjesnik fra. Grga Martić svoj osamdeseti rodjendan. On se je naime rodio dne 5. febrara

1882. Hrvatska družtva Bosne-Hercegovine pripravljaju se, da svečano proslave hrvatskog Homera, koji je svojimi „Osvetnici“ proslavio sebe i svoj narod.

Dičnomu starini - pjesniku šaljemo unapried najsrdačnije čestitke k čestitom mu osamdesetom rodjendanu.

Hrvatska poljodjelska banka u Zagrebu izabrala je predsjednikom kanonika zagr. prvostolne crkve dra. Feliksa Suka, a zamjenikom mu advokata dra. Mirka pl. Antolkovića. Ravnateljem banke izabran je dr. Svetimir Korporić. Tako ovaj novi hrvatski zazod, namienjen podpori hrv. seljačtva, odpočima svoje djelovanje.

K uredjenju učiteljskih plaća u Austriji. Čitamo u „N. W. Jour. od 5. t. mj. 1902., da je na 4. o. mj. u Beču obdržavana učiteljska skupština pod predsjedanjem Osvalda Hohensinnera, predsjednika „Saveza“ učitelja državnih građjanskih škola. Sjednici prisustvovahu i zastupnici Seitz, dr. Ofner, Pernerstorfer i dr. Kronawetter. Tom je sgodom izvješčivao Mathias Strebl, predsjednik bečkog učiteljskog družtva. Iznio je pak pred skupštinu ove resolucije: 1. Učitelji sa svjedočbom zrelosti troba da se namještaju privremeno sa 600 for. (1200 K) i 30 stanarine. Kategorije podučitelja i substituta treba da prestanu. 2. Učitelji, koji služe 2 godine na kojoj javnoj školi, a položili su učiteljski izpit, imaju se definitivno namjestiti. 3. Povišica plaća pučkih i građjanskih učitelja, zatim nadučitelja i upravitelja (direktora) raste prema plaći činovnika XI. do uključivo VIII. dnevnog razreda. Stanarina se odredjuje prema aktivnim berivima. 4. Plaćevni razredi i petogodišnji doplatci imaju se ukinuti, a na mjesto toga treba da se plaća povisuje od 3 do 3 godine. 5. Ta trogodišnja povišica plaće treba da se računa od položenog učiteljskog izpita i treba da se bez molbe — a na temelju službovnih godina — daje. 6. Plaća narodnog učitelja treba da iza 30 godina službe odgovara plaći činovnika VIII. dnevnog razreda. 7. Učitelji građjanskih škola treba da imaju veću plaću, a godine provedene na osnovnoj školi da im se uračunaju u službu. 8. Nadučiteljima i ravnateljima pripada osim njihove učiteljske plaće još i funkcijonalni doplatak od najmanje 400 for. (800 K), koji se ima i u mirovinu uračunati. 9. Nadučitelji i ravnatelji imaju još i pravo na stan u školi najmanje od 3 sobe, kuhinje i drugih potrebitih prostorija, ili pak stanarinu od 600 for. (1200 K). 10. Sa 35 godina službe ima svaki učitelj pravo na podpunu mirovinu; a sa 40 godina mora u mirovinu. U mirovinu trebo uračunati i cielu stanarinu. Mirovina iznaša nakon položenog učiteljskog izpita 34%, a raste godišnje za 2%. 11. Učiteljsko osoblje za ženski ručni rad i francuzki jezik mora se iza 5 godina stalno namještati. Prvim pripada odmah na početku plaća od 600 for. (1200 K), a drugim 720 for. (1440 K) i stanarina od 30%. 12. Učitelji, koji obućavaju u sporednim predmetima dobivaju za svaki sat u sedmici po 60 for. (120 K) godišnje. 13. Povodom ovog novog reguliranja učiteljskih plaća ne smije ni jedan od definitivnih učitelja biti odpušten, ili možda na drugi koji način oštećen. Ovako bečki učitelji! Liep primjer!

Najveća ura u Americi nalazi se na tornju jedne javne zgrade u Filadelfiji. Taj toranj visok je 107 metara; zvono ure težko je 97.000 kilograma, a kazalo ima promjer od 7¾ metara. Kazaljka koja pokazuje časove, duga je 3¾ metara, a ona, koja pokazuje sate, 2¾ metara. Brojke, koje pokazuju sate duge su 80 centimetara. Za navijanje ure ima poseban stroj.

Kamenita šuma. U Arizoni (Amerika) nalazi se već stotine godina okamenjena šuma, koja zaprema površinu od 285 četvornih kilometara. Tisuće i tisuće okamenih stabala pokrivaju tamo zemlju, te se divno svjetlucaju pri sunčanom svietlu.

Bogatstvo Amerike. Državni tajnik sjedinjenih država, gospodin Haye, izvjestio je prošlog mjeseca kongres o državnom imetku. Ukupni dohodci obračunske godine, koja je svršena 30. lipnja, veći su od prošle godine za 29,721 099 dolara, a izdatci su veći za 22,253 591. Ukupno stanje zlata u državnoj blagajni iznošilo je 541,831.849 dol. Ovoliku svotu zlata nisu još nikad imale saveznе države. Stanje srebra iznašalo je početkom godine 85,268.054 unca srebra, pri zaključku godine 52,562.922 unce. Proizvodnja zlata u sjedinjenih država iznosila je koledarske godine 1900 do 3.829.987 unca u vriednosti od 79,171.000 dolara, a proizvodnja srebra u to doba iznosila je 54,647,000 unca sa približnom vriednosti od 35,741.140 dolara. Trgovačka mornarica imala je na 30. lipnja 24.037 ladja sa bruto sadržinom od 5,524.218 tona. Dakle nju nadmaše samo englezka mornarica, koja imade 14,064.152 tona. Obzirom na velike parobrodarske linije inozemstva, kože izvjestitelj, da će se graditi novi parobrodi iza odpremu amerikanske pošte. „Naše financije“, završio je državni tajnik, „tako su povoljne, da se možemo samo nadati, da će i u buduće takove ostati, te je sadašnje doba najprikladnije, da usavršimo nepodpuni sustav vrednote“.

Najviše puževa troši grad Parlz. Prošle zime pojelo se tamo 800.000 kilograma tih životinjica, koje ne idu svakomu u tek. Puževi, mali puževi, koji se vide po naših vrtovih, uvedeni su po parižkih „sladokusih“ opet u modu. U franeeezku priestolnicu dobavljaju ih najviše iz Burgundije, gdje ih vinogradari goje u perivojih, koje ogradjuju gladkimi daskami, da ne mogu odpuzati u susjedni vrt. Za 1000 puževa plaća se 8 do 9 franaka.

Značaj pušandžija. „Reci, kako pušiš i jedan će ti englezki učenjak kazati, tko si!“ — tako mora glasiti najnovija promjena stare poslovice. Temeljne crte nove „nauke“ ove su: Čovjek, koji drži cigaru čvrsto medju zubima, ne mareći ništa, da li gori ili ne, jest osoba sklona na napadaj, ali oprezna, točna, da ne kažem pogibeljna. Čovjek, koji svoju cigaru lagano puši upravo toliko, da se ne ugasi, koji ju često vadi iz usta i zadovoljno motri plave kolobare dima, što ih u zrak duva, zadovoljan je, dobroćudan i pošten čovjek. Onaj, koji puši s velikim i čestim prekidanjem, povuče jedan dim; pa ju ostavi i u obće ponaša se kao nevješt duvandžija, neodlučnoga je karaktera i vrlo lako utječu na nj izvanjski odnošaji. Kada tkogod svoju cigaru grize i neprestano ju okreće, nervozan je, ali vrlo lakom. Onaj, koji svoju cigaru ne može da drži, a da se ne ugasi — velikodušan je čovjek, živ je naravi, može se s njim povjerljivo razgovarati, ima dobar jezik, obično je dobar pripovjedač.... A onaj, koji ne puši?: Ima puniju kesu i više zdravlja.

Gospodarske:

Jedini lick za bolesti želudca, jest piesak, kako to piše amerikanski list „Morning Oreggon“. Odavna se kaže, da je dobro kad i kada progutati što mineralnoga, a taj nazor potiče sigurno odatle, što ptice zoblju piesak, pa im je jak želudac. Da su stari, neprosvietljeni narodi jeli zemlju, je dokazano. Obzirom na to zanimivo je znati, što onaj Amerikanac piše o svom iskustvu sa pieskom. On pripovieda ovo: „Pred 20 godina bolio me je dugo želudac. Pokušao sam sve moguće liekove, ali sve uzalud, te sam mislio, da mi je već kraj. Tada mi žena jednoga rudara u Oregonu preporuči piesak. Od prsa niže bilo mi je obnemoglo tielo i ja se odlučih, pokušati to. Počeo sam svake večeri uzimati malu žlicicu suhoga pieska i opazih, da sam mogao bolje spavati. Ja sam piesak gutao redovito te sam počeo malo po malo sladje jesti, dok sam napokon posve ozdravio. Od toga vremena uzimljem piesak od vremena do vremena te uviek nosim sa sobom kutijicu suhoga pieska. Ako sam odviše jeo ili mi nije štogod pravo želucu, postavim na jezik malu žlicicu pieska i saperem ga sa malo vode u želudac. Piesak je jedini liek, što ga uzimljem od g. 1881., ma da su mi prije žepovi bili puni prašaka; kojekakih ljekarija. Amerikanac, koji to pripovieda, zove se Bybee. On kaže, da nezna, tko je taj liek pronašao, a misli, da potiče iz južnih dielova Sjedinjenih država, gdje se guta piesak kao liek proti groznici. U izvješću stoji nadalje ovo:

„Pjeskovita zrnca djeluju mekanički na stiene želudca i crieva i oduzimlju svu suvišnu slinu iz probavnih organa. Posve fini pjesak ne može imati nikakvih štetnih posljedica. Ja obično rabim piesak iz korita rieke, pa ga kod kuće čisto operem, da uklonim blato i biljevne primjese: onda ga osušim u peći. Ja sam ovo sredstvo preporučio stotinam osoba, koje nisu mogle naći leka za želudac pa je svima pomoglo, ako su se držali točno propisa. Za to imam više pismenih doknza. Meni je sada 70 godina, pa sam posve zdrav, i nadam se, da ću takav ostati do smrti.

Da zarezniei imadu žilav život možemo se uvjeriti, ako promatramo muhe, hrušteve itd. Zanimivi su ovi slučajevi. U jednom kutu vrta u jednom ljetnikovcu blizu Berna, bilo je u komadu leda zamrzlo do 50 vodenih hrušteva. Uza sve to, što su bili čitave mjesece u ledu, što su bili bez hrane, svi su oživjeli, kada je nastalo proljeće te su veselo plivali naokolo. Zoolog E. W. Müller pripovjeda, kako je jedan leptir bio naboden na igli preko godinu dana u zbirki za leptire, pa kad je van izvadjen još su mu se gibale noge i osjetila.

Suhi drveni pepeo najbolje je sredstvo za čišćenje petrolejskih svetiljaka i to bez vode. Smota se komad papira, zamoči u pepeo i onda se taj papir stavi u svjetiljku te se njim tare nutranjost. Zatim se papir izvadi, svjetiljku se otare suhom krpom, pa će se sva svjetliti.

Ubijanje štakora plinom. Na jednoj englezkoj ladji pokušali su tamaniti štakore sumpornom kiselinom (plinom). Taj plin ne mogu štakori podnositi, te čim ga malo udišu, moraju odmah poginuti. Na parobrodu „Gorukha“ utamanjeno je nedavno na stotinu štakora u nekoliko časova, a plin nije ni najmanje naškodio namještaju u sobah.

Javna zahvala.

Tužna i razeviljena srca zahvaljujemo svima, koji su nam na budi koji način izrazili sućut nad gubitkom premilog nam pokojnika

MATA SLAVIĆA.

Od srca svima hvala, koji su smrtne ostanke milog pokojnika izpratili do hladna groba, naročito velečastnom monsg. Vinku Zamliću i drugoj gospodi svećenicima, gg. prof. Vjekoslavu Spinčiću, načelniku dr. A. Stangeru i načelniku Kastavgrada Mirku Jelušiću, kao što i onoj gospodi, koja su nosila duplire: svima budi ovim izrečena hvala a od Boga plaća!

Varljenj, dne 22. jenara 1902.

Raztužena obitelj.

G. Tönnies u Ljubljani,

poduzeće za građnje, tvornica za stolarske i parketarske radnje, za graditeljsko i umjetno ključarstvo, radionica za željezo potrebno kod gradjevina itd.

preuzimlje svakovrstne stolarske radnje, kao podpune komade za prozore i izloge na kotur, vrata, portale, priredbe za dućane i drugo pokućstvo raznih načina. Izvršuje tvrde i mehke podove svih vrsti kao: parkete iz dužica i remenja te obične podove; podpune kovačke i ključarske radnje kod gradjevina, stube te ograde vrtova i kuća iz željeza, žice, željezna brvna na kotur itd.

Proračuni se šalju bezplatno. — Primapreporuke jesu na razpolaganje.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rhoumatizmu, kalanja i ozljeda u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križnih, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sliezka voda za kašalj ili brch i za prsa, kojom se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teške disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani željezoviti šlrup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulomozi, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flasici 3 forin.

Pojačane švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Labenes sens). Ova se glasovitim sredstvo očišćuje krvotvornica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaklava i mučna, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlicici, želudačne grčeve, šutica, groznica ili zimnica, navijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i zame bolesti. Ciena, flasici s naputkom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objadanje blagoga i prohne, kada blago neće rado da jede ni napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji poskoče čilji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Švajcarske pllulice najjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želuca ili žlomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili težini. Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj bolj, zgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i utrkljini, poslie teškoga napora, za objadanje i okrepljivanje žila i živaca. s flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta, i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje subobolja, učvršćuje meso oko rubi razkrškaju usta, uklanja neugodan vonj, s flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plaćobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i prapjećuje rast kose. 1 flaša 50 nč.

Mast proti ušaju, krastam perušini i osopotinam. s lončić 50 novč.

Antiseptin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjimi. Skatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenila lica i nosa, hrapavosti, osipotine na licu; preširuvija gladkost, nježnost; bjeloću i nježnu obraza i ruku. Cieca većem lončiću 1 forin. K tome spada još bouakov zapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji biriol, ružičastoj i bielkastoj. Cieca kutiji 1 for.

Suvon eglantine. Najfinji zapun od svih zapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najfinih tvari, a odlikuje se vrsnom ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crema eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tenita, kao što su pričići, sujedice; crvene mrlje, pjege, opora koža i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 1 forin.

Eau eglantine jest izvrsna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kose, crnemogućuje stvaranje perati i ojačava vlasište. Ova voda pojedinje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi lep i prirodan sjaj. Cieca boci s 1. 25.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi lire po sobi preugodan miris. Flašica 50 n.

Otrov ili čomer za stienice i kimake. Flašica 50 novč.

Antiotrkie od Rodinisa proti gromici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 8. Pula, u utorak dne 28. januara 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlani itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cientka ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Na čast njemačkomu princu.

Prošli tjedan prispio je njemački princ Adalbert, treći sin cara Vilima sa vojnom ladjom „Scharlotte" u tršćansku luku.

Mladoga 17-godišnjega princa dočekao pred tršćanskom lukom odio austrijske vojne mornarice sa jednim od viših častnika na čelu. Izmjenjeni bijahu po međunarodnom običaju navadni pozdravi i posjeti. Njemu na čast bijahu priredjeni izleti po gradu i okolici, svečane gostbe, kazališne predstave itd. Kod toga svega sudjelovao je službeno po svojem načelniku i grad Trst, koji inače rado izbjegava svečanosti, riedko kad priredjene u počast austrijskoj mornarici kad zaplovi u onu luku. Ljubav i simpatije do slavne austrijske mornarice neda se od vladajuće stranke u Trstu silom iztisnuti. Ona je baš onaka, kakvom ju je stvorio i odgojio postojeći sustav u Primorju. Čim ju je više pitiskao na svoja očinska prsa, čim ju je više tetošio i njom se mazio, tim više, tim opornije okretala mu ledja. S te strane neima dakle, da ište predbaci nesretni sustav razmazanoj tršćanskoj kliki. Nju se može doduše okriviti radi nezahvalnosti, ali će se ona lahko opravdati tim, da nije nikoga molila ni za ljubav ni za zaštitu.

Nu vratimo se na njemačkoga princa. Njemu na počast priredio je c. kr. namjestnik grof Goëss u svojem stanu svečanu grostbu, kojoj bijahu pozvani — osim princa i njegove pratnje — zapovjednici austrijskih ladja, viši častnici mjestne posade, predstojnici oblasti, načelnik grada Trsta i drugi odličnjaci. Za te gostbe ustno je grof Goëss te izrekao svomu gostu, njegovim roditeljem i njemačkoj državi na čast, podulju zdravicu, ili da bolje rečemo — politički govor, što ga niže u cielosti donašamo.

Taj govor c. kr. namjesnika prouzročio je veliko iznenadjenje. Svatko znade, da si kod gostba okrunjene glave ili vladari naroda izmjene kratke zdravice, u kojih se obično ističe prijateljstvo ili saveznično vladajućih kuća i njihovih naroda, ali političkih govora, kao što gaje izrekao c. k. namjestnik Primorja, nečuje se nikad. Dodajmo tomu, da je grof Goëss dao političku izjavu pred mladićem, koji ju po svojoj dobi i po izkustvu nije mogao nikako shvatiti, pak se moramo iznenadjeni pitati: što je on hotio s tom izjavom? Proti komu ili za koga bijaše ona izrečena? što joj je dalo povoda? Je li potekla iz ustiju samoga govornika, ili pobudom i nalogom odozgor?

Na sva ta pitanja težko je na dušak odgovoriti. Izjava c. kr. namjestnika je svakako od velikog političkog znamenovanja.

Talijanski listovi tumače ju tako kao da bi bila naperena proti njihovim narodno-političkim težnjam. Grad Trst nije samo bogato trgovačko mjesto, nego je takodjer veliko austrijsko skladište. U taj grad, u to austrijsko skladište nema nitko dirati. Talijani ov i onkraj jandranskoga mora moraju se odreći svake nade, da bi ikada to austrijsko skladište pripalo Italiji.

U gradu Trstu nalazi se već sada mnogobrojna i bogata njemačka naselbina. Ona imade već danas dobar dio veliko trgovine i obrta u svojih šakah. Toj naselbini želi grof Goëss, da bi se što više ojačala i što bujnije razcvijetala. Na čiju korist i na čiju štetu? Bez dvojbe na korist njemačke države a na štetu Talijana i Italije.

Njemačkoj trgovini i obrtu otvaraju se novom željeznicom novi putevi k jadranskomu moru, u glavno austrijsko skladište. Njemačka vojna mornarica imade velik zadatak, da promiče i štiti po moru gospodarske i političke probitke Njemačke. Po kopnu čine to za nju drugi. Od njemačkih granicah kroz sve austrijske pokrajine čak do našeg mora čuti se podanik cara Vilima, putujuć željeznicom, kao da je doma. Svuda vlada njegov materinski jezik. Niemcu grade most na Adriju drugi. Bude li taj most dogradjen u smislu velikonjemačkom, postati će pogibeljan za obstanak monarhije i njezinih nenjemačkih naroda.

Radi toga je opravdano pitanje, da li je c. kr. namjestnik po nalogu ili bez naloga izrekao navedeni govor. Koliko ga mi poznamo, držimo, da je govorio po nalogu središnje vlade, il po naputku ministra-predsjednika i ministra izvanjskih posala.

Pravi smisao tog govora težko je shvatiti. Tumačiti se dade na razne načine. Uzeti se ga može kao grožnju Italiji i kao opomenu Njemačkoj, da je Trst austririjsko skladište, koje su austrijski vladari, kroz viekove podupirali i dizali, te do današnjeg veličine podigli.

Za pravi smisao te političke izjave c. kr. namjestnika Primorja moći će se doznati najbolje u carevinskom vieću i u delegacijah. Interesovani zastupnici valja da zapitaju ministra-predsjednika ili ministra izvanjskih posala, da im protumači i razjasni smisao spomenutog govora na umirenje njih samih i njihovih biraća.

A sada eto te izjave ili nazdravice u doslovnom prevodu:

„Čast nam je pozdraviti ovih dana c. njemačku vojnu ladju „Carlote" na onom djelu austrijske obale, koji ima osobitu važnost za postanak pomorskoga položaja naše monarhije. Kako su svi mudri vladari vazda obraćali svoju pozornost na more, tako su se takodjer vladari iz naše cesarske kuće već za rana brinuli za pro laz iz svojih pokrajina do mora. Zadobiv Trst i njegovu okolicu, što se je dogodilo mirnim putem, učinila je habsburška vladajuća kuća prvi korak k moru.

Težak bijaše razvitak toga diela obale usljed dogodjaja nutarnje i izvanjske politike sada pospješivan, pak priečen, kadšto posve zaustavljen, dok je konačno usljed neprestane brige naših vladara, usljed marljivosti i poduzetnosti trgovačkog stališa — pod zaštitom naše slavne mornarice — dospio do sadašnje važnosti. Tako dodjer doba, u koje spada posjet ces. njemačke ladje, nije za Trst bez znamenovanja, jer su baš ovih dana započele one radnje, koje će takorekuć probiti mogući nasip, što ga tvori trojno gorovlje: Ture, Karavanke i julske Alpe, te će nas u malo godina silno približati sjevernim produktivnim dielom monarhije i sa njemačkom državom.

Više puta jesu već njemačka marljivost i njemačka poduzetnost tuj uspješno djelovale, neka bi se dakle, kao što sada sjever naše monarhije oplodjuje njemačka pristaništa, takodjer južna Njemačka za tim služila skraćenim putem do austrijske obale, te tako splela novi vez medju mnogobrojne zajedničke odnošaje obiju država. Kao sreću dokazujuće znamenje, da će se ta izčekivanja izpuniti, služi nam činjenica, da je njemačka država upravo sada odpremila k našoj obali cesarsku ladju s mladjahnim članom cesarske kuće.

Nada u budućnost je naravska čednost omladine. Takodjer pred Vašom kraljevskom visosti je još na mnogo obećavajuća budućnost na djelih bogatoga života, čemu su prorokom veliki zadatci njemačke mornarice.

Bude li Vašu kraljevsku visost — čemu se nadamo — u kasnijoj zrelijoj mužkoj dobi to visoko zvanje opet dovelo na tu obalu, neka bi tada Vaša visost našla ovaj grad, kakosilno razvijeno austrijsko skladište, te u njemu kao dragocieni dio trgovačkogastališa: njemačku naselbinu u bogatom cvietu. Mi pako želimo danas Vašoj visosti iz svega srca obilatu sreću i uspjeh u Vašem životu, na radost visokim roditeljem Vaše kraljevske visosti, te na čast i slavu sa našom državom tiesno svezane njemačke države".

Iza tih rieči napio je c. kr. namjestnik grof Goëss njemačkogu caru i carici te prisutnomu princu, na što se je ovaj kratkimi riečmi zahvalio i napio našemu caru.

Zemaljsko gospodarsko vieće.

To vieće imalo je u sriedu 22. tek. mj. svoju sjednicu. Prošle godine mjesto četiri imalo je samo dvie. Ova bi se bila morala držati još lani.

Skupna nabava gospodarskih potrebaća, njekoliko oštrih rieči, što jih je tajnik u novinama upotriebio da gospodare upozori na tu skupnu nabavu, imalo je za posljedicu, da se je član g. T. Sottorona odrekao i predsjedničtva gospodarske zadruge u Vodnjanu i članstva stalnog odbora gospod. vieća. On je zastupnik tvrdke Albani za razprodaju sumpora u Istri.

To je predsjednik g. Campitelli priobćio odboru a odbornici su izrekli svoju žalost tim korakom g. Sottocorone.

Bili su u teku neki pregovori sa g. Rubešom u Kastvu za zasadjenje i uzdržavanje uzor vinograda amerikanskih-loza: do sada nije se zaključilo ništa, jer ova gospodarska zadruga nije još podnesla pitanog izvještaja.

Da se ne bude prisiljeno nabavljati neraste plemenitih svinjskih pasmina iz tudjine, odlučilo se ustanoviti u pazinskom kotaru dvie postaje. Svaka bi postaja sastojala od pet svinja yorksir i jednog nerasta. Svaku glavu bi se dalo drugom gospodaru i svaki gospodar bi bio obvezan prodavati pokrajini mlade, koji bi se pak drugamo davali i tim ustrajalo nove naskočne postaje.

U Dragući se dalo jednog prasca i dvie ovce bergamske pasmine. Dati će se još jednog ovna i ovcu za poreznu občinu Buzet.

Doznačuje se jednog bika mliečne pasmine za Marezige, a drugoga za Pomnjan.

Da se razširi gojenje mliečnih pasmina ustanoviti će se postepeno navlašne postaje i postupati onako kako se je do sada postupalo za širenje pasmine za teg.

Dr. Venier bi želio, da se središnja postaja ustanovi u Poreču kod gospodarskog zavoda, te tim bi ovaj zavod dobio i nužni mu zootehnički odjel, al mu prigovorio ravnatelj tog zavoda, da nema ondje za to potrebitih predavjeta, jer ima veliku nestašicu paše. Porečani sami su za svoje blago prisiljeni kupovati pašu u Ravencu.

Porečka zadruga pita da joj se dade za ovu godinu učitelja za ciep amerikanskih loza. Na opazku g. Cucovicha, da ga je imalo lani, odbija se.

Dr. Trinajstić preporuča, da bi ga dalo Kastvu, obzirom, da ga još nije ona zadruga imala i obzirom, da se onuda filoksera sve više širi. Gledat će se udovoljiti ove ili druge godine.

Odbija se molba ereske gosp. zadruge za istoga učitelja, jer ima ondje učitelja gospodarstva, koji bi morao u tom podučavati.

Neprima se molba g. Mahulje iz Dobrinja za podieljenje 100—200 ciepanih amerikanskih loza, uzprkos preporuci g. D. Trinajstića i g. poljodjelskog nadzornika, koji prikazuju g. Mahulju kao skrbnog i radinog učitelja i to s razloga što to nije pitao kroz gospodarsku zadrugu. Zem. vieće uvažuje samo molbe podnesene kroz zadruge. (Zar si nemože g. učitelj naciepati sam amerikanskih loza. Op. ured.)

Poslati će se takodjer klaštriove voćaka, ali samo u one kraje, gdje gojenje voćaka ima trgovačkog smisla.

Moliti će se vladu neka ne daje voćke bezplatno, jer kmet ne zna cieniti što badava dobije, nego neka se stavi za nje jedna sama snižena ciena i neka se radje diele nagrade za gojenje voćnjaka.

Dr. Cucovich predlaže, da pošto željeznice ne će da snize vozarinu kemičkih gnojiva, neka se umoli vladu da priskoči u pomoć preuzimljuć na se 50% vozarine.

Govedje izložbe biti će tri, i to u Podgradu, na Livadama i u Sv. Nedjelje kod Labina. Nagraditi će se samo bikove i kravo, a ne junce.

Potrožiti će se neraste yorksir za Dobrinj i za Labinj.

Predsjednik priobćuje, da je vlada nakana nabaviti iz Francezke osle za naskok i urediti postaje.

Dr. Venier misli, da bi bolje bilo nabaviti osle iz Pontalerije za uzgoj mazga a iz Padove za oplemenjenje naše pasmine.

Odneslo se je za drugi put razpravu o pravilih družtva za osiguranje goveda i to pokle budu ta pravila tiskana.

Predsjednik opiše razvitak pitanja o pucanju na oblake i dade pročitati izvješće ob onom, što se u tom u Istri učinilo. Po polučenih uspjesih i kod i drugdje izrazuje se mnienje, da se još nemože odlučno kazati, da pucanje pomaže.

Pročitalo se i odobrilo obračun za god. 1901., koji će se podnesti još na potvrdu glavnoj skupštini.

Ujedno se odredjuje program glavne skupštine, koja će se držati početkom mjeseca marča.

Odgadja se razprava o izplati plaće bivšem tajniku Hugues, dok se ne bude zemaljski odbor izrazio.

Doznačuje se K 200 podpore pisaru zem. vieća gosp. Starè i izrazuje tajniku priznanje za njegov dosadanji rad.

Viečalo se od 11 pr. p. do 2 po p. i od 5 do 9 na večer.

Na preporuku labinjske zadruge doznačuje g. Marzilis 100 K za njegov rad za riešenje pčelarstva u onom kotaru.

Obećaje se zadrugam u Rovinju i u Kopru podporu za nabavu škropilnica.

Ovom prilikom dr. Cleva predbacuje vladi, da daje hrvatskim i slovenskim zadrugam izravno podpore. Ne će reći da je politika po sriedi, ili bi se moralo posumnjati. Neka daje tako podpore i talijanskim zadrugam.

Vladin zastupnik g. Pipitz opaža, da se vlada ne daje voditi od nikakvih političkih razloga kod dieljenja podpora.

Odbija se molba lista „Popolo Istriano“ da mu se dade podpora za to, što je neprošen tiskao oglase zemaljskoga gospodarskoga vieća.

Za nagradu u gojenju svilenih 'buba prijavilo se 76 natjecatelja, a nagrada se dalo 38. Od tih pada 7 na poreči kotar, 6 na vodnjanski, 9 na motovunski, 8 na buzetski, 2 na bujski, 4 na rovinjski i 2 na labinjski.

Unapried će se nagrade dieliti tako, da će se poslati vješta čovjeka neka na licu mjesta obadje prostor i način kako natjecatelj svilene bube uzgaja.

Odlučuje se nabaviti i podieliti zadrugarom „inkubatrice“.

Uzelo se u pretres odbora za skupnu nabavu gospodarskih potrebočа i primilo neke promjene predložene od dr. Trinajstića, ali se onda na predlog vladinoga zastupnika prekinulo o tom razpravu, dok se ne bude vlada izrazila o samom pravilniku. Dotle će se za nabavu postupati kako i do sada.

Kod odluke o bezplatnom podieljenju kemičkog guoja občini Paz razvije se živo razprava med g. vladinim zastupnikom i predsjednikom glede sudjelovanja pokrajine sa primjerenim iznosom. Vladin zastupnik hoće, da se pokrajina izrazi koliko će dati i za koje krajeve, jer je bilo odlučeno, da se ima dati podpora ne samo Pazu nego svoj čepičkoj dolini. Predsjednik veli, da nije potrebito, da pokrajina dade jednaku podporu i da se govorilo za samu občinu Paz.

Kako prošlih, tako će se i ove godine poslati okolo klaštrioce maslina. Upotriebiti će se više nego prije klaštioca Filipi iz Kopra, koji se izučio u Pisi. Za občinu Buzet i za otoke upotriebiti će se domaće klaštrioce izučene lani u Dalmaciji. Klaštrenje se mora početi čim se pobere plod.

DOPISI.

Iz Zrenja pišu nam 20. t. mj.: Vaši će se, g. uredniče, čitatelji još možda sjećati dopisa uvrštenog u br. 100 od prošle godine pod naslovom „Izgredi u Zrenju“, u kojem bijahu opisane demonstracije ovdašnjih krnjela i šaremorali.

njaka proti hrvatskom crkvenom pjevanju. Od to doba, t. j. od 15. decembra 1901. nije bilo više nikakvog pjevanja u našoj župnoj crkvi sve do 12. t. mj.

Naši prodanci i gladusi htjeli su silom izstisnut iz crkve hrvatski jezik, onaj jezik, kojim se služe vazda i svuda svi župljani osim dviju obitelji, koje hoće da budu talijanske.

Naš puk, svi župljani, ogorčeni radi zabrane hrvatskog pjevanja pod božjom službom u crkvi, poduzeše odmah potrebite korake, da se pjevanje opet uvede, kako bijaše 7 godina natrag. Crkveni pjevači iz sela Čabrnjice i Žnjidarići pod vodstvom čestitog A. Tončića ostali su vierno i čvrsto uz sve naše župljane. U tom kratkom roku bijahu jurve tri deputacije odavle na biskupskom ordinarijatu u Trstu, da tamo protumače i dokažu, kako je pravedan zahtjev svih župljana glede našeg crkvenog pjevanja. Ali svi ti koraci, sav trud, sva naša nastojanja ostaše na žalost bezuspješna. Prečastna i velečastna gospoda primila su po talijanskom običaju naše deputacije prijazno i sladko i obećala su sve i svašta — ali dalje od obećanja — ni korak. Svemogući Mecchia rekao nam je, da za to smo tukej, da činimo mir i red, da krojimo pravicu kakor za jedne, tako za druge, ter mi smo hvala Bogu svećenici, mi nismo stvorili politiku, svi ste naši, jedni i drugi. Ako bi se naučili pevat oni „Legaši“ kakor vi drugi; zakaj nebiste mogli pustit i njih pojat v crkvi kada su i oni kršćani kakor i vi; ako se nemorete složit skupa, popevat ćete svaki jednu nedelju.

Naša deputacija prišlala je i na to, da pokaže koliko njoj leži mir i red u crkvi. Ali g. Mecchia — premda je kazao, da oni nisu stvorili politiku, ipak se je on politikom poslužio. On je doduše kazao, da su dobili nalog iz Rima, da se nesmije ništa u crkvi mienjati, da mora sve po starinsku ostati, ali mi i netražimo drugo, nego, da ostane u crkvi sve po starinsku.

Kad smo mu kazali, da želimo da bude u crkvi u pogledu narodnog jezika onako, kako je bilo za posliednjeg našeg župnika pokojnog Korošića, pocrvenio je, te je odgovorio, da neima biti ni kako je bilo pod njim, ni kako je bilo posliednje vrieme, već ćemo, da bude kako je bilo za uprave pokojnoga Cvenkla.

Nije li to, mladi gospodine, politika, nije li to lišičavost i prepredenost? Baš onoga župe-upravitelja uzeli ste za uzor, pod kojim su narodni dušmani, talijanska gospoda i njihove podrepnice radili s puškom vani i u crkvi sve što su htjeli. Zar je to sladki gospodine starina, kad znamo, da je pok. Cvenkel upravljao župom sve do 7 godina natrag?

Konačno je došao amo nalog od talijanske gospode na ordinarijatu, da ako se nemožemo s talijanuši složiti, neka pjevamo u crkvi svaki jednu nedjelju.

Ovaj salamunski sud mora da je bio nadahnut gospodi na ordinarijatu baš iz neba! Da se dakle dielimo u crkvi? Da dademo mjesta onim, koji govore javno, da bi bio dosta jedan pop za čitavu Istru? Da pustimo pjevati onim, koji su dne 19. t. mj. hotomice izpustili: Častimo Te kod blagoslova, što se je pjevalo od uviek?

Koliko smo mi već učinili puteva, i potrošili novca i potrebili vremena hodeći u Trst moljakati i biskupe i kanonike i vikare, da nam dadu naša sveta prava, da nam dadu župnika, da nas u crkvi nenapastuju neprijatelji vjere i naroda — ali sve to nije pomoglo ništa. Uviek smo se vraćali iz Trsta punom vrećom obećanja, ali do djela nije došlo nikada. To je žalostno i sramotno, da nedrže riečі ni oni, koji bi nam u svemu prednjačiti morali.

Gospoda na ordinarijatu varaju se ljuto ako misle, da će našu crkvu polatinit a nas potalijanit. Ne, gospoda prečastna, to neide više, jer smo vas upoznali kao što poznamo vaše političke istomišljenike širom ciele Istre.

Iz Baške, 22. jenera 1902. Pošto neima već više vremena odavle glasa u tom cienjenom listu, toga radi odlučio sam napisati par redaka, što molim, da bi to slavno uredničtvo blagolizvolilo tiskati. Premda su mnogo vremena trajale kiše, ipak je ovo stanovničtvo uzprkos tomu pripravljalo zemlju za amerikansku lozu. Kako svagdje, tako i ovdje bijahu ljudi Tome nevjerovani, ali osvjedočiv se o neuspjehu domaće, te o uspjehu i koristi amerikanske loze, počeli su osobito ove godine istu saditi, — prem njekojim već baca korist. — Baščansko polje je jedno izmedju najvećih na otoku Krku, uzduž kojega vodi glavna cesta u Krk. Prolazeći tom cestom, koliko sa jedne, toliko i sa druge strane vidiš jata težaka, gdje kopaju, prekapaju mekote (oranice); vadi se staro poginulo trsje od neizličivog ušenca, — sadi amerikansko.

Ipak ovaj narod — zahvaleć Bogu — nije još očutio velike oskudice radi vina, kao u drugim mjestima na ovome otoku, te se nada, da je neće niti očutiti, budući se narod dao na posao, te će tako dok staro propadne, već roditi amerikansko trsje.

Kako je poznato — svaki stranac — koji je i za časak bio u Baški — zadivi se liepim pitkim vodam sa kojima ona obiluje i medju kojima ih ima više ljekovitih. U samom mjestu Baški imade više od 20 izvor-voda i više potoka, a dva oveća su takodjer prošle godine umjetno uredjena (po pločana) za koje se potrošilo K 24.000 — a k tomu morala doprinesti i občina trećinu od te svote. Posred rečenog polja nalazi se takodjer jedan potok, uz koji imade sedam mlinova. Taj potok zvan je od ovdješnjeg puka Rieka, koja za velikih kiša učini mnogo štete u rečenom polju, noseći veći dio plodovite zemlje u more. Sada je takodjer učinila spomenuta Rieka mnogo štete od velike i neprocienjive vriednosti. Toga radi dobro bi učinila občina, da prosi vladu za pomoć za počinjenu štetu, i za uredjenje te riečine, poput onih potoka u mjestu Baški, što se razumije, da i občina štogod doprinese. Svi občinari po rednom broju kuća nek idju na radnju, kao što to učiniše.

Dražani, kada zidahu školsku zgradu, a sada će to učiniti za gradnju župničkog stana. Složna braća kuću grade, a nesložna, ju razgrađuju. Narod nesmijemo odviše teretiti sa nameti, već neka radje sam kod potrebitih radnja sudjeluje, jer su već sada veliki nameti.

Što da rečemo nuzgredno o občinskoj zgradi, u kojoj je smještena škola, koje prostorije ni najmanje neodgovaraju svrsi škole, tjesne, nizkih štropova, malenih prozora itd. A klupe za djecu jesu posve neprikladne. Dakle kako se vidi, potrebita je nova školska zgrada u kojoj bi barem imao biti i stan za ravnajućeg učitelja i učiteljicu, a kako čujemo, potrebit je i župnički stan, što sve mora da bude što prije. Što će pak biti tada? Opet postotak na porez, koji bi sjegurno tada nepodnosiv bio. Mjesto toga, bolje bi bilo, da svak po redu, kako spomenusmo prije, dava rabotu poput Dražana, a koji sam ne može ići, nek dade težaka. Reći će kojigod, to je nemoguće, a mi kažemo, da jest — jer nećeš li ići milom, moraš ići silom. Tako bit će možda buke i vike za vremena dok se radi, a čim se radnja dogotovi, zaboravit će se trud, i tad bit će mirna Bosna. A postotak na porez, bogme kasno će se zaboraviti — jer je dug zao drug. Postotak na porez plaćati ćemo mi, naša djeca, unuci itd. te će nas svi radi toga odsudjivati. Dakle držimo se ovog naputka i nemećimo namete veće na porez, jer ga se težko plaća, u ovo vrieme kad zemlja sve manje rodi, a na nju se sve više troši, osobito za kopanje i sadjenje amerikanskih loza, koje tužan težak mora da kupi.

Potužiti se moramo i na občinske poljare, koji malo paze na polje — koji ako kadgod i zateku marvu u šteti, malo ili preblago oglobe na občini. Imali bismo prigovoriti i poslovanju na našoj občini, t. j. da se vrši poslove občine i stranaka brže i točnije. To očekujemo osobito od g. tajnika, koji se nemože potužiti, da je za svoj trud lošo plaćen. Od g. načelnika nemožemo zahtjevati, da zapusti svoje i da buće vazda na občini, za to treba, da stranke nikada uzalud na občinu nedodju. Sa poljari valja službu tako urediti, da bolje nadgledaju zemlju, koja slabo rodi do malo vina a sva druga hrana dolazi iz Rieke. Snizujmo postotak na namet, jer ga težak a i svaki težko plaća, a za svaku občinsku radnju pozovimo ljude na rabotu, koji će nas za čas grditi, a poslije će nas blagoslivljati. Tko misli da nije sve ovo dobro i istinito, neka izpravi i piše bolje, te ako bude njegovo bolje, kliknut ćemo mu drage volje: živio!

Težački prijatelj.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si se Jurino već vozil po novoj istarskoj železnice?

Jur. Ne još, zač čekam, da se malo oštajuná.

Fr. Ter ča ni pravo sigurna?

Jur. Po dažje će bit, ma neznam kako će pasevat oni kasunići kada bude bura švikala.

Fr. Lahko za to; te jih s kamenem napunit, da jih neprehiti.

Jur. Tako ja tako!

* * *

Fr. Lovranski kalabrezi da te nedelju tancat za „Legu“.

Jur. Ki zna će prit z Reki Kuzma Krstić?

Fr. Bravo da će, zač da će on i Kumu na sume tancat po hrvatsku, kako su i nekada užali.

Jur. Još bi se po hrvatsku znali obrnut i stari Jure, Henig, barba Tončić i šijor Manji-fiko.

Fr. Ča nebi, bolje lego po talijansku.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. O sazivu carevinskoga vieća nezna se ni sada ništa izviestna premda se nalazimo pri koncu mjeseca jenara. Iz bečkih listova doznajemo, da bi se moglo sastati carevinsko vieće dne 4. ili najdalje dne 8. febrara. Sazov carevinskoga vieća odvisi s jedne strane o djelovanju proračunskoga odbora, s druge o uspjehu dogovora izmedju Čeha i Niemaca. Glede ovoga posliednjega pitanja nedolazi zadnjih dana ništa na javnost. Reć bi, da su odlučujući krugovi zaključili, da se drži tajnim sve, što se bude u pred-konferencijah odredilo.

Proračunski odbor carevinskoga vieća razpravlja proračun ministarstva pravosudja. U sjednici od dne 24. t. mj. pohvalio je ministar Spens Boeden sastavljača novoga civilnoga postupnika i sve one sudce, koji su pomogli izvesti novu sudbenu preinaku, koja je našla pohvale i u inozemstvu. Ministar prijavio je i drugih pravnih osnova, koje su već gotove ili koje će se u kratko dogotoviti; tako će doći na razpravu nova osnova o kaznenom postupniku i druga o tisku. Glede jezikovnog pitanja reče ministar, da se vlada drži zakonitih propisa; ako opazi kakvu nezakonitost, nastoji odmah odstraniti ju. On neizdaje tajnih dekreta. Namještujuć činovnike, drži se ministar zakona, koji mu nalaže, da uvaži molbe najsposobnijih natjecatelja, koji imadu sve potrebite sposobnosti, medju koje spada i poznavanje jezikah. Nepoznavanje jezikah nemože biti absolutnom zaprekom napredovanju činovnika, nu ali je za to posve opravdamo zapostavljanje činovnikah, koji nepoznaju jezike.

U zadnje doba bio je broj sudbenih činovnika povećan, ali treba još misliti na pisarničko osoblje. Ministar pozdravlja s veseljem činjenicu, što se umanjuje broj novinarskih zapliena; uztvrdjuje, da se ima prekršaj u objektivnom postupanju izpitati sa istom strogosti, kojom se izpituje u subjektivnom postupanju. Na koncu zamoli ministar, da se odobri njegov proračun.

Zastupnik Vuković govori proti konsularnim sudovom, te preporuči vladi preustrojstvo najvišeg konsularnog sudišta u Carigradu i to u smislu, da se nebude i za buduće silne svote trošilo kao sada. Odjelni predstojnik Klein obazriev se na razne pritužbe i želje zastupnikah, reče, da je izdan sporazumno sa odaslanici odvjetnika dekret, kojim se sudbenim oblastim preporuča, da se pušta položaj zastupnika stranaka kod ustmenih rasprava. Što se tiče sudbenih nadzornika, reče predstojnik, da ovi nesmiju biti politički nadzornici sudbenih činovnika. Jedina je svrha ustrojenju nadzorničkih mjesta ta, da se usavrši sudbena uprava na korist pučanstvu. Nakon podulje razprave bijaše odabren proračun ministarstva pravosudja. Za sutra sazvan je dalnja sjednica proračunskoga odbora.

Dne 25. t. mj. pozvani bijahu k dvorskomu objedu predsjednici i podpredsjednici gospodske kuće i carevinskoga vieća te nekoji zastupnici. Poslije objeda nagovorio je car českoga zastupnika dr. Začeka o predstojećem zasjedanju carevinskoga vieća pohvaliv ujedno marljivost proračunskoga odbora. Začeк primjeti, da još nisu razpravljene najveće stavke proračuna. Vladar odgovori na to, kako se nada, da će i te stavke biti što prije triezno razpravljane. On želi, da bi se i carevinsko vieće priučilo poput proračunskoga odbora razpravljati i raditi triezno i nepristrano. Konačno požali, što ima u carevinskom vieću još uviek toliko zastupnika, da mogu ovi zapriečiti redovito i mirno djelovanje.

Na českoj politehnici u Pragu bijaše dne 25. t. mj. promaknut prvi mjernik na čast doktora tehničkih znanosti. Novi doktor jest gradjevni nadkomesar državne željeznice Pošek. Svečanost promaknuća bijaše izvanredna, te njoj je prisustvovao i namjestnik grof Coudenhove, zemaljski maršal knez Lobković i mnogobrojni pozvanici.

Bečki listovi pišu, da će biti sazvane delegacije po prilici u prvoj polovici mjeseca maja t. g. Predradnje za zajednički proračun, da se već obavljaju.

Bivši predsjednik carevinskoga vieća zastupnik Prade govorio je onomadne u sjeveročeskom gradu Libercu o budućoj austro-ugarskoj nagodbi. O toj nagodbi rekao je, da je kriva svim nevoljam i svim političko-gospodarskim mizerijam u Austriji. Ta krivnja leži u tom, što mi nismo jedinstvena država s jasnimi gospodarskimi i političkimi ciljevi, već država na 10 godišnju odpovied. Svakih 10 godina nastaju te nevolje, a toga nemože nijedna država podnesti. Radi toga trebalo bi najprije utanačiti sa Ugarskom trajne i stalne odnošaje, koji se nebi mienjali.

Obzirom na promjenu namjestnika u Dalmaciji dolazi sada na površje barun Kutschera, pomoćnik vrhovnog zemaljskog poglavara u Sarajevu. Imenovanje baruna Handela, da se je napustilo, jer da nepozna hrvatski jezik.

U Gornjoj Austriji bijaše imenovan c. kr. namjestnikom bivši ministar grof Bylandt.

U Lavovu bijaše prošlih dana demonstracija proti-ruskih i proti-pruskih pred odnosnimi konzulati. Poljsko novinstvo odsudjuje najoštrije demonstracije, izvedene po nezrieloj mladeži. Namjestnik grof Pininski pošao je službeno k ruskomu konzulu, te mu je izrazio u ime vlade duboko sazaljenje radi nedostojne demonstracije.

Crna Gora. Priestolonasliednik crnogorski knežević Danilo odputovao je prošloga čedna sa svojom suprugom u Italiju, svojoj sestri, talijanskoj kraljici Jeleni i svaku kralju Viktoru Emanuelu u Posjete. Crnogorski gosti zadržati će se dulje vremena u Italiji.

Bečkim listovom pišu iz Kotora, da je stigao u crnogorsku luku Bar talijanski brod na jedra, i da je dopeljao 10.000 kilograma baruta za crnogorsko ministarstvo rata od talijanskog topničkog ravnateljstva u Jakinu. Iz Bara prenesoše u unutarnjost zemlje na mazgah.

Srbija. Jedan njemački list javlja iz Beča, da je srbski ministar narodnog gospodarstva ili financija dr. Milovanović razgovarao prigodom svog posliednjeg boravka u Beču sa ministrom izvanjskih posala grofom Goluchowskim i o nasljedstvu na srbsko priestolje. Grof Goluchowski da je tom prigodom upozorio srbskoga ministra i na to, da je kralj Aleksander još mlad, pak bi se mogao eventualno od drugog braka još nadati potomkom, radi čega bi, ako bi se već sada uredilo pitanje o nasljedstvu, mogle nastati velike poteškoće. U Beču i u Petrogradu da se najživlje brinu za to, da se to pitanje nestavlja već sada na dnevni red, jer neima medju natjecatelji, koji se sada natječu za srbsko priestolje, nijednoga koji bi bio povoljan u Beču i u Petrogradu.

Princ Petar Karadjordjević, koji živi u Ženevi, odputovao je za Petrograd gdje je u vojničkoj naobrazbi njegov sin Gjuro, narečeni nasljednik srbskog kralja Aleksandra.

Srbski službeni krugovi oprovrgavaju najodlučnije sve viesti o kakvom dalnjem diranju u pitanje srbskog priestolonasljedstva.

Bugarska. Iz Sofije pišu, da će bivši bugarski agent na bečkom dvoru Sirmazjev opet na staro mjesto u Beč za neko vrieme, pošto si je njegov nasljednik, bivši ministar pravosudja Pomjanov, pridržao pravo, da se kasnije može izjaviti hoće li il neće u Beč.

Službeni list „Bulgaria“ javlja, da su amerikanski odaslanici, koji imadu odkupiti amerikansku misionarku gospodju Stone, stigli dne 24. t. mj. u mjesto Gjumaja. Zarobljenica biti će oslobodjena 24 sata nakon izplate zahtjevane odkupnine.

Rusija. Službeni list ministarstva prosvjete javlja, da će ruski sveučilištni djaci, koji slušaju medicinu u vojničkoj akademiji, obavljati službu izmedju prvog i drugog tečaja i to ljeti kroz tri ili četiri mjeseca. Službu vojničku vršiti će u jednom logoru, da se priuče vojničkom životu i da upoznaju potrebe četa.

Iz Petrograda javljaju, da se je povratilo odaslanstvo geografičkog družtva, koje je istraživalo po nalogu rečenog družtva srednju Aziju. Odaslanstvo donielo je sobom mnogobrojne bogate zbirke.

Uvaženi ruski list „Novoie Vremia“ razpravlja pitanje o novom trojnom savezu za slučaj, da Italija izstupi iz sadašnjeg saveza sa Austro-Ugarskom i Njemačkom. U tom slučaju, da bi se stvorio novi trojni savez sastojeći iz Austro-Ugarske, Njemačke i Englezke. To sve vriedilo bi u predpostavi, da se Italija nakon izstupa iz trojnoga saveza prikljući Francezkoj i Rusiji. Na taj način postala bi dva trojna saveza europejskih velevlastih, kojim bi bio zadatak kao i dosadašnjim savezom, da očuvaju europejski oružani mir, koji stoji nasude godimice ogromne svote novca.

Mjestne:

Iz Ližnjana primismo ponovno viest o zadnji put spomenutom slučaju djedovske kulture. Da udovoljimo dopisnikov želji, eto dogodjaja: Dne 19. t. mj. pošlo je nekoliko članova naše čitaonice u krčmu poznatoga pristaše talijanaške stranke Blaža Grbine. Bila je nedjelja te se naši muževi htjedoše uz času vina i narodnu pjesmu zabaviti. Zapjevaše dakle obične hrvatske pjesme, koje nikoga nevriedjaju. U krčmi bijaše i talijanaških pristaša naše krvi ili kako ih svi zovemo: prodanci. Ovi stadoše talijanski urlikati na čast zlosretne „Lege“ te neku novu još nečuvenu: o spoži i moroži. Jedan od tih prodanaca, koji nezna talijanski ni kruha pitati priskoči k stolu članova čitaonice, te poviče, da tko će njemu medju njimi zabraniti piti i udari svojom čašom u čaše naših; razbije nekoliko čaša na stolu naših, prevrnu stol vičuć: van s Hrvati! Konačno rani jednoga našega sa čašom. Naši su sve to mirno i ustrpljivo podnašali nehoteći praviti smutnje sa ništarijom, koja će pred sudom odgovarati za svoje junaštvo radi ozlede nevinog mladića.

Naš delegat može biti ponosan što se u njegovoj krčmi izazivlje mirne ljude na ovaj način. Tim se doista slabo preporuča on i oni talijanaški trgovčići, kod kojih se naš puk služi i koji su u svakom poslu protivnici našega naroda. (Zar se nebi kod vas moglo ustrojiti konsumna zadruga, koja bi imala svoj dućan i svoju krčmu, da se tako oslobodite talijanaških podrepnica? Op. Ured.)

Naši čitaoničari drže sada u mesopustu po nedjeljah za blagoslovom plesnu zabavu, kod koje piju svoje vino. Jedan prijatelj talijanaške stranke hotio im je onomadne bačvicu zapečatiti, jer da oni nemogu piti u čitaonici ni svoje vino. Zaludo bijaše svako dokazivanje. Naši se ponesli i ovaj put pametno, da nebude proti njim vike i pisanja po novinah, a mi dajemo ovo na javnost neka se znade kako nas talijanaške podrepnice svuda izazivlju.

Pokrajinske:

Odlikovanje. Službeni list bečke vlade priobćuje, da bijaše podieljen naslov dvorskoga savjetnika c. kr. zemaljskomu nadzorniku g. Antonu vitezu Klodiću Sabladoskomu povodom njegovog umirovljenja. Čestitamo!

Imenovanje. Službeni list bečke vlade donaša imenovanje g. Frana Matejčića, ravnatelja c. kr. gimnazije u Pazinu, c. kr. zemaljskim nadzornikom na mjesto umirovljenog g. viteza Klodića. Dočim čestitamo najsrdačnije novomu g. nadzorniku, žalimo ujedno što gubi c. kr. gimnazija u Pazinu ravnatelja, kakva će težko više imati.

Vjenčanje. U Opatiji vjenčao se jučer g. Makso Černe, c. kr. sudbeni pristav na Voloskom, sa dražestnom gospodjicom Marijom Tomašićevom iz Opatije. Sretnome paru naše najsrdačnije čestitke!

Čujemo da je biskup Flap izdao odluku, po kojoj bi se one tri „Zdrave Marije“ i „Spasi kraljice“, što je svećenik ima da poslije tihe sv. mise izmjenično moli sa pukom po naredbi sv. Stolice „lingua vernacula“ (u jeziku puka), imale od sada unapried u talijanskim župam njegove biskupije uviek i od svakoga svećenika moliti talijanski (latinski), a u hrvatskim župam da je talijanskim svećenikom slobodno moliti one „Zdrave Marije“ talijanski ili latinski. Molimo prijatelje iz porečko-puljske biskupije, ako je to istina, da nam u točnom prepisu dostave dotičnu odluku biskupa Flapa, da ju naprosto podnesemo u Rim razsudi sv. kongregacije za obrede.

Pogreb pok. Mateja Slavića. Iz Voloskoga nam pišu 24. t. mj.: U ponedeljak dne 21. t. mj. preminuo je u Varljenih posjednik g. Mate Slavić u dobi od 75 godina, koji se je i oporučno sjetio naše „Družbe sv. Cirila i Metoda“. U sriedu tužna i satrvena srca odpratili smo smrtne ostanke nazaboravnog nam pokojnika do hladna mračna groba. Sprovod odputio se iz Varljeni u Volosku crkvu sv. Ane i odanle na groblje sv. Roka. Množtvo svieta bilo na sprovodu što iz samih Varljenih i ostale Kastavšćine, Voloskog, Opatije, Rieke, Veprinca i drugud. Na sprovodu opazismo narod. zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića, načelnika dr. Stangera i načelnika kastavskog Mirka Jelušića i mnogobrojne naše rodoljube. Mrtvo tielo pratiše pokojnikovi sinovi Ignacije, mašinist na Lloydu i Josip, c. kr. poštanski činovnik na tehničnom odielu u Trstu i daljni rodjak g. Rossi, lučki komesar iz Rieke. Blagoslov mrtvog tiela je obavio monsig. Vinko Zamlić uz pripomoć župnika iz Veprinca g. Ellnera i gg. kapelane M. Dubrovića i I. Ziganta. Razveljenoj porodici izražujemo ovim putem naše saučešće i neka im dobri Bog dade snagu, da podnesu i ovu gorku kušnju.

Ples u bolnici! Pogovara se, da „tobožnja“ „Lega Nazionale“ priredjuje u Krku u subotu, dne 1. veljače t. g. ples u bolnici, za čiju gradnju je doprinesio i Njegovo Veličanstvo car Franjo Josip I. ne malu svotu. Tko ne vjeruje, neka potraži pergamenu, koja je zazidana pod temeljem „bolnice“ ili pak neka pretraži občinski arkiv, gdje se nalazi prepis. Njegovo Veličanstvo stalno nije mislilo svojim darom pomagati družtvo „Lega nazionale“, već priteći u pomoć siromasima. Dozvoljavaju li se plesove zloglasne „Lege“ u takvim zgradama, ne poštuju se želje Njegova Veličanstva i bacaju pod noge čuvstva svih onih, koji su doprinjeli, da se mogla zgrada dovršiti.

Radi toga ovim pitam političku oblast, čija je dužnost bditi, da se poštuju želje Njegovog Veličanstva:

1. Je li joj pozuato, da je Njegovo Veličanstvo doprineslo u Krku za gradnju špidala, koji štoji blizu crkve Majke Božje?

2. Je li joj poznato, da „tobožnja“ „Lega nazionale“ priredjuje dne 1. veljače t. g. u toj zgradi ples?

Napokon 3. Ako je sve ovo istinito, misli li taj ples zabraniti? Krčanin.

Občina motovunska se zadužuje. Zemaljski odbor istarski dozvolio je poreznoj občini Motovun, da sklopi zajam od 30 tisuća kruna. Tim novcem da će popraviti občinska kuća, sazidati zid okolo groblja i crkvicu u groblju, pa napraviti mjestnu klaonicu.

Za dobru ruku družbi sv. Cirila i Metoda darovali su u Tinjanu sliedeća gospoda: Edo Gržetić K 2, Šime Defar K 2, Ivo Medvedić K 2, Fran Baf K 2, Josip Križmanić pok. Vinke K 2, Ivan Defar K 1, Karlo Botegaro K —·60, Blaž Prelac K —·40, sakupljeno u Čitaonici K 6·30. Ukupno K 18·30, koji iznos poslao je gosp. Fran Baf, nadučitelj u Tinjanu, na naše uredničtvo. Živili darovatelji!

Dobru ruku podlolio je „Bratovščini hrv. ljupi u Istri“ g. Vjekoslav Lah u Trstu 2 krune, a „Družbi sv. Cirila i Metoda“ za Istru 2 krune.

Četiri slučaja kuge na parobrodu „Gundulić". Dne 24. t. mj. doplovio je u tršćansku luku parobrod dubrovačkog parobrodarskog družtva „Gundulić", krcat sa 40.975 vrća kave iz lukah Rio i Santos. Na putu izmedju Pernambuka i Rio pojavila se je na parobrodu kuga, od koje oboliše četiri mornara, od kojih je jedan na parobrodu umro. Na parobrodu bijaše 25 osoba pod zapovjedničtvom kapetana Jurja Stanoš-a. Ovaj je izpripoviedao jednomu tršćanskomu novinaru svoje težko i burno a zanimivo, putovanje koje se nalazi opisano u jednom tal. listu, i koje ćemo i mi u izvadku ili u cielosti donieti u prevodu stalni, da ćemo tim ugoditi našim čitateljem.

Hrvatska čitaonica u Tinjanu priredjuje u nedjelju dne 2. februara tek. god. zabavu sa deklamacijom, pjevanjem i plesom, na koju se pozivlju gg. članovi i vriedna gg. rodoljubi sa cienjenim obiteljima. Ulaznina za članove 20 novč., za nečlanove 40 novč. Gospodje i gdjice. ne plaćaju ulaznine. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Čisti prihod namienjen je „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu". Početak u 6 sati u večer. Preporuča se za mnogobrojni posjet Odbor.

Radničko pjev. tambur. družtvo „Sloga" u Zametu (obć. Kastav) imati će u subotu dne 1. febrara t. g. zabavu sa pjevanjem, tamburanjem, predstavom i i plesom. Početak u 7½ sati na večer.

Iz drugih krajeva.

Kćerka pokojnoga nadvojvode i priestolonasliednika Rudolfa, nadvojvodkinja Jelisava Marija, unuka Njeg. Veličanstva, vjenčala se je dne 23. t. mj. sa mladim nadporučnikom knezom Ottom Windischgraetzom. Po pravilih vladajuće kuće morala se je nadvojdkinja odreći za sebe i za svoje potomke prava na austrijsko priestolje. To svečano odreknuće obavilo se je dan prije vjenčanja u carskom dvoru po stalnom propisu.

Hrvatska čitaonica u Kreševu (Bosna), priredjuje u slavu 30-godišnjice slavnog pjesnika o. fra. Grge Martića dne 5. veljače 1902. u prostorijama narodne osnovne škole koncert sa diletantskom predstavom. Ulaznina od osobe I. mjesto 2 krune, II. mjesto 1 kruna 20 h, stajanje 06 helera. Obitelj od 3 člana plaća dvostruko. Početak u 7 sati.

Grozna nesreća u rudniku u Mostu. U češkom mjestu Most nalaze se prostrani rudnici, u kojih se već dugo kopa kameno uglevlje. Tamo se nalaze duboki i prostrani podzemaljski rovi, iz kojih se vadi pomoćju strojeva veliko množtvo toga uglevlja.

Radnici u jednom rovu, imenovanom „Jupiter" osjetili su već odavno, da se nalaze u pogibelji i da pod zemljom, gdje se nalažahu, nije sve u redu.

Često su čuli podzemnu tutnjavu, koja se često opetovala. To je bio znak, da podzemne vode ruju zemlju i dolaze u blizinu rova, s toga je mjernik Binder poduzeo sve mjere sigurnosti. No ove nisu dostajale, jer je voda došla tako ogromnom silom, kako se to nije još dogodilo. Stražar, koji je stajao kod signala, pripovieda, da je čuo iz dubine rova silnu lomljavu. Odmah je znao, da je voda provalila u rov, te dao smjesta znak radnikom i gore u ured, na što je poletio k stroju za dizanje iz rova. S njim je bilo mnogo radnika, koji su hitili, da se spase. Provala vode u rov uzbibala je zrak i prouzročila toliki pritisak, da se je većina radničkih svjetiljaka utrnulo, pak su biednici u tmini uzalud tražili izlaz. Mernik Binder spasio je 9 ljudi, a spasivši njih, sam je poginuo. Mrtvace nisu još iznieli a imade ih 44, od ovih je 31 oženjen, 12 mladića i 1 udovac. Nesreću čini još većom to, što se je već više dana očekivalo, da će se u rudniku nešto dogoditi. Svakako je bilo nesavjestno u tom slučaju, da se dalo u rovu raditi.

Na lice nesreće došao je glavom češki namjestnik, koji je nesretnoj svojti pokojnika podielio milodara. I kralj je poslao unesrećenim 10.000 kruna. Radi visoke vode u rovu nemogu još biti izvučeni oni nesretnici, koji su ostali pod zemljom mrtvi služeć svoj gorki kruh.

Koliko se proizvadja petroleja? God. 1900. proizvelo se 139 milijuna bačava petroleja. Produkcija Rusije iznaša 68 milijuna bačava, Saveznih država 58 milijuna bačava, nizozemske Indije 3 milijuna bačava, naše monarkije 2½ milijuna bačava, a Rumunjske 2 milijuna bačava. Ostatak odpada na 8 drugih zemalja, koje ovaj petrolej same troše te s toga njihov proizvod ne upliva na internacijonalno tržište nafte.

Gospodarske:

Životinje kao proroci vremena. Na svakog čovjeka tišti pritisak zraka — nu na nekog više, a na nekog manje. Na bolestnika osobito vrieme djeluje: ako će se promieniti, odmah je on bolestniji. Kad čovjeka žulj tišti — znak je promjene vremena.

Životinje osjećaju takodjer prije vremena ko ima u dvorištu kokošinjak, kad se kokoši u pepelu ili u pesku lepršaju to je znak, da će biti kiše u 24 sata; ili kad se odviše bišću ili čiste. Pietão naviešta kišu, kad često pjeva. Kad kokoši ostanu u pojati, ili u kokošinjaku, to je cio dan kiša. Kad polete brzo kamo u kraj, to će biti prolazna kiša, ako ostanu dulje vremena — dulje će padati.

Kad guske i patke po vodi lete, rone i krilima po vodi lupaju, i kad golubovi mirno stoje na krovovih, eto kiše. Guču li divlji golubovi po šumah, to je znak liepa vremena. Isto ovo dokazuju šišmiši, kada u večer odviše lieću i kad su djeteli po poljih u skupu. Kad djeteli po drveću kliću — biti će brzo promjene vremena. Lastavice, kad su visoko u zraku — znak je, da je liepo vrieme, a kad se spuste do zemlje i po vodi lieću — brzo će kiša. Kada vrebci u gniezdu žviždju i kad pliska dolazi u blizine kuća — naskoro će kiša. Čim se vrebci lepršaju u piesku — biti će kiše za 1½ dana. Počnu li ptice pjevati — biti će liepo vrieme. Kad se ševa uzdiže nebu pod oblake — biti će sunca. Rode pokazuju kljunom, odakle puše vjetar. Psi su lieni, pospani pred kišu. Kad mačke ostanu u kući, znak je brzoj kiši. Kad hajvan riče, ovce bleje i bježe, znak je nevremena, isto kad jarac i srna trče amo, tamo i kad jarac daje od sebe glas — eto nevremena.

Vjeverica pred 36 sati navješća vrieme, jer kad ona skače po drveću i kriči — biti će kiše. Osobito se one dan dva pred nevrieme uvuku u svoja gniezda. Kad se mravi u mravinjak zatvore — eto kiše, a kada rade — liepo je vrieme. Kad se balavi puževi vidjaju po putevih — bit će dulje vremena mokrine. Žaba gatalica kad je na drvetu — suho je vrieme, kad je na zemlji — ružno je vrieme. Kad žabe u večer krekeću — nema one večeri mraza. Najbolje se pogadja po pijavici. Leži li ona izpružena i mirno na tlu, ili pliva sve jednako u posudi, biti će liepo vrieme. Popne li se na staklo u svom zatvoru — kiša je tu. Kad je u vodi vrlo nemirna — brzo je nevrieme. Kad se ribe bacaju povrh vode, osobito šaran, kiša će brzo. Kad komarice odviše ujedaju i dosadne su — biti će kiše. Pčele i ose su ljute pred kišu. Kada su miševi, krtice i druge životinje u zemlji dovoljno hrane nabrali, to se nadaj ljutoj zimi. Kad se mačke, psi, goveda i konji u ranu jesen mitare — to će brzo zima; kad se sjenice, vrebci približe kućam, to je brzo padanje i studen. Kad se čuju divlje patke, guske i druge ptice oko voda u jesen — naskoro će snieg. Kad se laste dva put u nas gniezde — to kasno počima zima.

Tako čovjek ima oko sebe silesiju proroka, koji će mu vrieme pogoditi. Svaki čovjek treba da na ovakove stvari pazi, pa će svoj posao obaviti po suhu!

„O."

Književne:

„Matica Hrvatska" razpisuje u smislu zakladnice iz zaklade Tereze pl. Tomašić rodjene Aurnhammer de Auernstein književnu nagradu za god. 1902. u iznosu od četrdeset (40) kruna, i to „za najbolju pripoviest iz hrvatskoga života".

Natječaj traje do uključivo 31. decembra godine 1902., do kojega dana imadu se rukopisi bezimeno, čisto i čitljivo od tudje ruke pisani sa naznakom imena pišćeva u posebnom zapečaćenom omotu podnieti „Matici Hrvatskoj" na ruke njezina tajnika. Kasnije stigli rukopisi, kao i oni, koji ne odgovaraju svim uvjetima natječaja, ne će se uvažiti.

U Zagrebu, 4. januara 1902.

Odbor „Matice Hrvatske".

S. S. Eucharistia, vjestnik „Svećenika-klanjaoca" hrvatskih i slovenskih, koji izlazi u Krku, primismo prvi broj godišta 1902.

Zemljopis Hrvatske, napisali dr. H. Hranilović i Drag. Hirc. Vlastita naklada pisacah Tiskom A. Scholza. Svezak 8. Str. 225—256. I ovo krasno djelo bogato urešeno ilustracijami pomiče se napred. Cielo djelo iznosit će 30 svezakah, a stoji u predplati 18 krunah u Zagrebu, a s poštom 20 krunah. Preporučamo najtoplije hrvatskom obćinstvu ovo do sada najljepše djelo o našoj domovini.

Cirilo-Metodijski Block-koledar

za god. 1902.

u manjoj spretnijoj oblici, izašao je.

Stoji K 1·20 franko.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

G. Tönnies u Ljubljani,

poduzeće za gradnje, tvornica za stolarske i parketarske radnje, za graditeljsko i umjetno ključarstvo, radionica za željezo potrebno kod gradjevina itd.

preuzimlje svakovrstne stolarske radnje, kao podpune komade za prozore i izloge na kotur, vrata, portale, priredbe za dućane i drugo pokućstvo raznih načina. Izvršuje tvrde i mehke podove svih vrsti kao: parkete iz dužica i remenja te obične podove; podpune kovačke i ključarske radnje kod gradjevina, stube te ograde vrtova i kuća iz željeza, žice, željezna brvna na kotur itd.

Proračuni se šalju bezplatno. — Prima-preporuke jesu na razpolaganje.

Stalna izložba peći i ognjišta iz majolike i porcelana najljepše izvršenih po tvorničkoj cieni, kao takodjer svakovrstnih štednjih ognjišta (Sparherde) iz prvih domaćih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opeke (Quadrelli) za pozidavanje.

Preuzimlje svakovrstne **silke** i **fotografije** koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih.

Josip Potočnik

Via Barbacani 5 — POLA — Via Barbacani 5

skladište glinenih peći, štednjaka i kada za kupanje.

Najnoviji pokrovi za dimnike

(sistem Detz).

Najbolji, najjednostavniji i najjeftiniji usisavač dima!

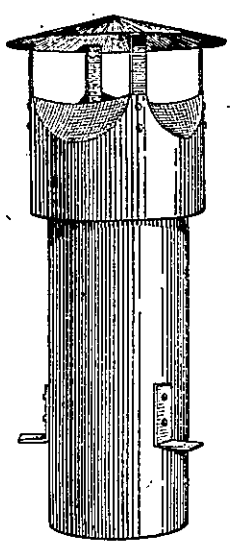

Pokrovi za dimnike Detzovog sistema upotrebljuju se najboljim uspjehom u svih veličinah za dimnike privatnih kuća, škola, bolnica, tvornica, javnih prostorija, i to:

a) kod novogradjevinah na mjesto dosadanjih pokrova, ako se želi imati dobro ognjište;

b) kod slabo priredjenih ognjišta za pospješenje propuha i zaprieku suzbijanja dima;

c) za prozračbu i jačanje promjene zraka, odnosno kao najbolji zaklopac prozračnih priprava.

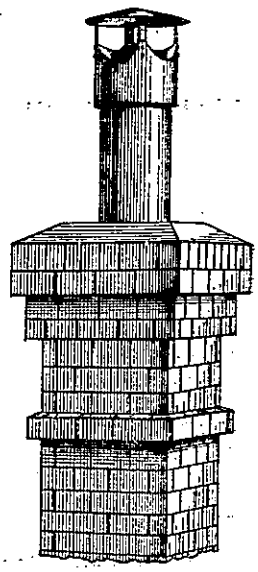

Cienike šalje bezplatno i franko izključivi graditelj ognjišta i dimnika

JOSIP POTOČNIK

POLA.

Broj 9. Pula, u petak dne 31. januara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, pripeslana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata na poštarinom stoji. 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužnje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Milo za drago!

I.

Glasilo istarskoga zemaljskoga odbora, porečka „L' Istria" od dne 25. t. mj. donaša na prvoj stranici pod naslovom „Predsjedničtvo istarskoga sabora" u talijanskom prevodu naš članak, što smo ga pod istini naslovom u br. 5. našega lista iz zagrebačke „Hrvatske" doslovce pretiskali.

Tomu članku dodaje rečeni list „Nekoliko rieči tumačenja", koje donašamo eto mi u hrvatskom prevodu, te ćemo na koncu, da mu vratimo milo za drago, dodati i s naše strane njekoliko rieči tumačenja:

„Nakon njekoliko vremena" — kaže „L' Istria" — po svršenih izborih, raznesoše viest oni, koji su imali pri tomu interesa, da je comendator Campitelli stupio u dogovor sa carskom vladom i da je stavio uvjete, pod kojimi bi eventualno imao biti imenovan zemaljskim kapetanom.

Premda bijaše ta viest oprovrgnuta, ipak se ona povraća, knošto je razvidno iz gori navedenog članka.

Mi smo u ostalom ovlašteni izjaviti ponovno, da ona viest neima nikakvog temelja, ni da se je comendator Campitelli nikada sanjao o tom, da bi savjetovao cesarskoj vladi, da izabere saborskim podpredsjednikom zastupnika, koji nebi pripadao manjini. Iz ustrajnosti, kojom se hoće protivno tvrditi, biva jasno, da se hoće tim uloviti izliku a da se radi tog pitanja uzmogne nepristojno udariti po comendatoru Campitelli-u. I poznavajuć razpoloženje saborske manjine, sve to se razvija poput ubrusca. Mi držimo nasuprot, da je samu vladu napala sumlja o tom, da li bi imala savjetovati, da se potvrdi odvjetnik Stanger za podpredsjednika. Tim nećemo da kažemo, da bi na mjesto njega bio imenovan koji zastupnik većine; ah ne! takvih milosti mi neočekujemo; već mislimo kazati, da bi na mjesto spomenutoga mogao doći koji drugi, dakako uviek od manjine.

Neće se činiti preodvažnom ova misao, ako se znade, da je proti izboru zastupnika odvjetnika Stangera uložen prosvjed, i da bi dakle verifikacijonalni odbor mogao postupati, ili bolje odlučiti se za neodobrenje izbora — što bi bilo jednako, u gornjem slučaju, da se ga rieši časti, podieljene mu od cara! Kako se vidi, pitanje dobiva drugo lice, ako se ovako označi; tako da će vlada promisliti dva puta prije nego li potvrdi odvjetnika Stangera za podpredsjednika.

Nu neka bude on ili koji drugi, mi nerazumijemo što ima da znači rečenica: „pokazati se pravednim napram hrvatskom jeziku".

Hrvatskim i slovenskim zastupnikom bijaše slobodno, da razlože svoje misli u dotičnih njihovih jezicih — do sitosti, do dosade. Nikomu nije se bo, a najmanje predsjedniku ni sanjalo, da im nieče to njihovo pravo. Ali je istotako naravski, da sabor nemože uvažiti nego one predloge, koji su stavljeni u jeziku od svih razumljivom, t. j. talijanskom. Na isti način, kao što se u parlamentu u Beču neprima, nestenografira i neglasuje nego li o predlozih, stavljenih u njemačkom jeziku.

Nijedan predsjednik našega sabora nebi mogao odustati od takvog postupanja a da proti njemu neustane sva saborska većina. Tomu se nebi doskočilo niti imenovanjem za zemaljskoga kapetana jednoga zastupnika iz manjine; dapače zlo bi se samo pogoršalo tako, da bi sustalo istim mahom svako saborsko djelovanje.

U ostalom bio bi to osamljen korak u poviesti svih parlamenta svieta, da bude izabran predsjednikom član, koji pripada neznatnoj manjini. Ma i koliko smo naučni svakojakim nevjerojatnostim, ipak bi ova prešla svaku vjerodostojnost.

Nama se čini nasuprot, da je moralo već nastupiti doba, da promišljaju ozbiljno svi složni o dobru naše pokrajine. Nedirajući dakle u prava trećih i četvrtih, koja, opetujemo, nitko nenieče, bila bi dobra stvar, da se svi postave na put plodnoga rada; a to se — priznati će nam se — nemože dogoditi, i da se izbjegne čestom nesporazumljenju, već porabom onoga jezika, koji bijaše od viekova jedini put za saobraćaj misli medju prosvjetljenimi osobami. Da se poremeti taj sustav, bilo bi isto, kao što i stvarati pomutnju i ustanak, koj je nalazio odziva kod občinstva na galerijah. To naše občinstvo nije podnipošto niže nego li ono na galerijah sabora u Zagrebu, ili ono na galerijah u Ljubljani, ili bilo kojeg drugog sabora, gdje su slavenski narodi u većini. Koji dobro prouči pitanje, neznamo da li je neuztegnuće u tom obziru veće kod občinstva ili kod zastupnika manjine; od ovih bo se je više od jedan služio svojim jezikom većma kao pobudom za izazivanje, nego li kao obranom svoga prava.

Ako se urede stvari na razboritom temelju, postati će i zadaća predsjednika mnogo lakšom, nestati će svake poteškoće, da se pripusti i manjinu k odborskim radnjam, a občinstvo neće imati nikakva povoda k mrmljanju; sve će tada teći skladno sa razborom i na obćenitu korist".

Tako porečka „L' Istria", koju prijazno molimo, da se ustrpi do budućeg našeg broja, pak da čuje i par naših rieči tumačenja k njezinom tumačenju.

Žigice družbe sv. Cirila i Metoda.

Od ravnateljstva družbe primamo ove redke: Već su u nekoliko navrata osvanuli u nekih naših listovih članci i viesti, kojimi se izravno i neizravno radi na tom, da se hrvatski narod odvrati od kupovanja družbinih žigica. Kao razlog tomu navadja se okolnost, usljed koje bi „Družba sv. Cirila i Metoda za Istru" bila sklopila ugovor za razpačavanje žigica s tudjom, a ne s domaćom tvrdkom, usljed čega da ide sva šila domaćeg novca u tudjinu. Tu se ravnateljstvo okrivljuje, da je ono tim svojim postupkom naneslo golemu štetu jednomu dielu domaće industrije, i pod geslom „Svoj k svomu" traži se od naroda izrično, da napusti družbine žigice. Pri svemu tomu ravnateljstvo, videći spremnost i simpatiju, kojom cielo hrvatsko novinstvo susreće i prati našu „Družbu", ne misli, da su dotični listovi priobćili odnosne članke u namjeri, da družbi naškode, ono je dapače uvjereno, da je svemu tomu krivo samo nesporazumljenje i nepoznavanje prilika, u kojima je naša „Družba" sklopila svoj ugovor s tvrdkom Fürth u Beču. Stoga je ravnateljstvo odlučilo, da slavnome občinstvu poda nekoliko podataka i razjašnjenja o toj stvari.

Tekom god. 1899. pao je po nekoliko puta po raznih naših listovih predlog, da bi se u promet turile žigice, od kojih bi „Družba" imala svoj stalni, godišnji prihod. Taj je predlog ravnateljstvo odmah i usvojilo i čekalo, ne će li odakle stići na „Družbu" kakova ponuda, vriedna, da je se prihvati. To izčekivanje našega ravnateljstva bilo je dulje vremena uzaludno, kao što bijaše uzaludno i njegovo nastojanje, da u tu svrhu sklopi odnosni ugovor s tvrdkom Ivana Perdana u Ljubljani, s jedinom firmom, za koju je ravnateljstvo znalo i držalo, da bi za „Družbu" mogla proizvadjati i razpačavati žigice.

U to je — i to dne 29. septembra 1899. — stigla na ravnateljstvo putem g. Milana Gremera, trgovca na Rieci, ponuda tvrdke B. Fürtha u Beču. Tu je ponudu isto prihvatilo i dne 1. novembra iste godine sklopilo s napomenutom tvrdkom ugovor za 10 godina. To se je odmah dalo u javnost, novine su to poduzeće preporučivale zanosno i toplo iztičući korist, što će ju od toga imati naša „Družba".

PODLISTAK.

Iz „zelenog lišća".

A. Z. Atanazijev. — Preveo: Dubo Razkrižar.

I.

Zdrava logika:

U malenoj seoskoj gostioni ustao neki nadmudrijaš, da propovjeda zlatne nauke modernoga materijalizma.

Pošto je po svoju pobio neumrljivost duše i sve uzvišene ideale čovječanstva, zače pjevati hvalospjeve osnovateljem te pogubonosne znanosti.

Rad većega učinka upotriebio je pri koncu svog govora iz Bühler-ove „Teokrize" sliedeću frazu: „Prestolja i države padaju, pa ni trajni granit ne može uviek da odoli zubu vremena — uzvišena pako misao ostaje vječna i živi dalje kroz sve narode"!

Zaključio je to, sviestan svoje vriednosti, letio plahim pogledom po licima slušateljstva pričekujuć zasluženu pohvalu i burno odobravanje.

„Nije istina!" zagrmi mjesto odobravanja hrapavi glas nekoga staroga čovjeka.

„Zar tako?" začudi se govornik, zaprepašćen uslied odlučnog prigovora njegovoj neoborivoj mudrosti. „Možete li mi to znanstveno dokazati?"

„Kako se znanstveno dokazuje, tog ne znam; znadem pako, de ste izrekao veliku, krupnu laž." „Govorite!"

„Kazao ste, da čovjek neima neumrljive duše."

„Jest ..... i tako tvrde svi svjetski učenjaci!"

„Zatim ste kazao, da uzvišena misao vječno..... Eto, to mi ne ide u glavu, kako je čovjeku u obće moguće stvoriti nešto vječnoga, ako ne ima duše, već samo slabašno i umrlo tielo?

Moje je skromno mjenje, da, tko stvara nešto vječnoga, mora da bude i sam vječan a ne prolazljiv, kako ste se vi lažljivo izrazio u svom neslanom govoru.

„Bravo!" zaori sobom a desetak žujavih ruku uzdigne u vis staroga čovjeka; materijalist pako ne budi lien, pobere svoja šila i kopita te odkasa žurnim korakom pustiv družtvo, nepristupno njegovoj lažnoj nauci.

II.

Čovjek je stvoren od zemlje.....

Na obrežju svetoga Ganga stao indijski mudrijaš Bisku Kama Nara. Stajao nepomično ko kameni kip, te promišljavajuć život Buda Gntama, gledao valovlje.

Zatim je sjeo pod lotosov — grm pa dignuv u vis košćatu ruku:

„Kamenje!" viknuo pustomu obrežju, kao da govori nebrojenoj množici ljudstva. Kamenje, slušaj, što ne će da slušaju moja braća! Čovjek je stvoren od zemlje, da otvara svoje nutarnje hramove bogatstva kao zemlja. Čovjek je stvoren od zemlje, da je zahvalan, knošto zemlja, koja povraća darovano joj zrno deseterostrukim plodom. Čovjek je stvoren od zemlje, da oprašta, knošto oprašta zemlja, koja daruje one, koji joj probadaju prsi. Čovjek je stvoren od zemlje, da bude vjeran, ko zemlja, koja sakriva obraz crnim velom, kada ju pušta zaručnik, bieli dan.

Čovjek je stvoren od zemlje a ne od zraka, da bi siev i grom razdvajao njegove prsi. Čovjek je stvoren od zemlje a ne od ognja, da bi sipao ugljen na glavu svoga bližnjega. Čovjek je stvoren od zemlje a ne od vode, da bi njegovo srce napunjavale ogavne dubine.....

Kamenje, slušaj, kad me neće da slušaju braća! Bog je čovjeka stvorio od zemlje, te mu udahnuo dušu: dio svoje beskonačne i neograničene ljubavi, da beskonačno i neograničeno ljubi Stvoritelja i svoga iskrnjega!

Kako vihar po riževom polju, tako i zašumilo med klisurama i „Amin!" odmjevalo po obrežju svetoga Ganga.

Bisku Kama Nara zadriema omamljen; lotosove su se pako mladice nagibale duboko, duboko dolje do bieloga turbana.

III.

Čovjek.

Čovjeku je dandanas poznato sve, što se nalazi na zemlji u zemlji i pod njom. Njegova ga srčanost odvela u žareće osrčje zemaljske kruglje; njegova ga mudrost

Četiri slučaja kuge na parobrodu „Gundulić“. Dne 24. t. mj. doplovio je u tršćanskn luku parobrod dubrovačkog parobrodarskog družtva „Gundulić“, krcat sa 40.975 vreća kave iz lukah Rio i Santos. Na putu izmedju Pernambuka i Rio pojaviła se je na parobrodu kuga, od koje oboliše četiri mornara, od kojih je jedan na parobrodu umro. Na parobrodu bijaše 25 osoba pod zapovjedničtvom kapetana Jurja Stanoš-a. Ovaj je izpripoviedno jednomu tršćanskomu novinaru svoje težko i burno a zanimivo, putovanje koje se nalazi opisano u jednom tal. listu, i koje ćemo i mi u izvadku ili u cielosti donieti u prevodu stalni, da ćemo tim ugoditi našim čitateljem.

Hrvatska čitaonica u Tinjanu priredjuje u nedjelju dne 2. februara tek. god. zabavu sa deklamacijom, pjevanjem i plesom, na koju se pozivlju gg. članovi i vriedna gg. rodoljubi sa cienjenim obiteljima. Ulaznina za članove 20 novč., za nečlanove 40 novč. Gospodje i gdjice. ne plaćaju ulaznine. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Čisti prihod namienjen je „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu“. Početak u 6 sati u večer. Preporuča se za mnogobrojni posjet Odbor.

Radničko pjev. tambur. družtvo „Sloga“ u Zametu (obć. Kastav) imati će u subotu dne 1. febrara t. g. zabavu sa pjevanjem, tamburanjem, predstavom i i plesom. Početak u 7½ sati na večer.

Iz drugih krajeva.

Kćerka pokojnoga nadvojvode i priestolonasliednika Rudolfa, nadvojvodkinja Jelisava Marija, unuka Njeg. Veličanstva, vjenčala se je dne 23. t. mj. sa mladim nadporučnikom knezom Ottom Windischgraetzom. Po pravilih vladajuće kuće morala se je nadvojdkinja odreći za sebe i za svoje potomke prava na austrijsko priestolje. To svečano odreknuće obavilo se je dan prije vjenčanja u carskom dvoru po stalnom propisu.

Hrvatska čitaonica u Kreševu (Bosna), priredjuje u slavu 30-godišnjice slavnog pjesnika o. fra. Grge Martića dne 5. veljače 1902. u prostorijama narodne osnovne škole koncerat sa diletantskom predstavom. Ulaznina od osobe I. mjesto 2 krune, II. mjesto 1 kruna 20 h, stajanje 06 helera. Obitelj od 3 člana plaća dvostruko. Početak u 7 sati.

Grozna nesreća u rudniku u Mostu. U češkom mjestu Most nalaze se prostrani rudnici, u kojih se već dugo kopa kameno ugljevlje. Tamo se nalaze duboki i prostrani podzemaljski rovi, iz kojih se vadi pomoćju strojeva veliko množtvo toga ugljevlja.

Radnici u jednom rovu, imenovanom „Jupiter“ osjetili su već odavno, da se nalaze u pogibelji i da pod zemljom, gdje se nalažahu, nije sve u redu.

Često su čuli podzemnu tutnjavu, koja se često opetovala. To je bio znak, da podzemne vode ruju zemlju i dolaze u blizinu rova, s toga je mjernik Binder poduzeo sve mjere sigurnosti. No ove nisu dostajale, jer je voda došla tako ogromnom silom, kako se to nije još dogodilo. Stražar, koji je stajao kod signala, pripovieda, da je čuo iz dubine rova silnu lomljavu. Odmah je znao, da je voda provalila u rov, te dao smjesta znak radnikom i gore u ured, na što je poletio k stroju za dizanje iz rova. S njim je bilo mnogo radnika, koji su hitili, da se spase. Provala vode u rov uzbibala je zrak i prouzročila toliki pritisak, da se je većina radničkih svjetiljaka utrnulo, pak su biednici u tmini uzalud tražili izlaz. Mernik Binder spasio je 9 ljudi, a spasivši njih, sam je poginuo. Mrtvace nisu još iznieli a imade ih 44, od ovih je 31 oženjen, 12 mladića i 1 udovac. Nesreću čini još većom to, što se je već više dana očekivalo, da će se u rudniku nešto dogoditi. Svakako je bilo nesavjestno u tom slučaju, da se dalo u rovu raditi.

Na lice nesreće došao je glavom češki namjestnik, koji je nesretnoj svojti pokojnika podielio milodara. I kralj je poslao unesrećenim 10.000 kruna. Radi visoke vode u rovu nemogu još biti izvučeni oni nesretnici, koji su ostali pod zemljom mrtvi služeć svoj gorki kruh.

Koliko se proizvadja petroleja? God. 1900. proizvelo se 139 milijuna bačava petroleja. Produkcija Rusije iznaša 68 milijuna bačava, Saveznih država 58 milijuna bačava, nizozemske Indije 3 milijuna bačava, naše monarkije 2½ milijuna bačava, a Rumunjske 2 milijuna bačava. Ostatak odpada na 8 drugih zemalja, koje ovaj petrolej same troše te s toga njihov proizvod ne upliva na internacijonalno tržište nafte.

Gospodarske:

Životinje kao proroci vremena. Na svakog čovjeka tišti pritisak zraka — nu na nekog više, a na nekog manje. Na bolestnika osobito vrieme djeluje: ako će se promieniti, odmah je on bolestniji. Kad čovjeka žulj tišti — znak je promjene vremena.

Životinje osjećaju takodjer prije vremena ko ima u dvorištu kokošinjak, kad se kokoši u pepelu ili u pieska lepršaju to je znak, da će biti kiše u 24 sata; ili kad se odviše bišću ili čiste. Pietlo naviešta kišu, kad često pjeva. Kad kokoši ostanu u pojati, ili u kokošinjaku, to je cio dan kiša. Kad polete brzo kamo u kraj, to će biti prolazna kiša, ako ostanu dulje vremena — dulje će padati.

Kad guske i patke po vodi lete, rone i krilima po vodi lupaju, i kad golubovi mirno stoje na krovovih, eto kiše. Guču li divlji golubovi po šumah, to je znak liepa vremena. Isto ovo dokazuju šišmiši, kada u večer odviše lieću i kad su djeteli po poljih u skupu. Kad djeteli po drveću klikću — biti će brzo promjene vremena. Lastavice, kad su visoko u zraku — znak je, da je liepo vrieme, a kad se spuste do zemlje i po vodi lieću — brzo će kiša. Kada vrebci u gniezdu žviždju i kad pliska dolazi u blizine kuća — naskoro će kiša. Čim se vrebci lepršaju u piesku — biti će kiše za 1½ dana. Počnu li ptice pjevati — biti će liepo vrieme. Kad se ševa uzdiže nebu pod oblake — biti će sunca. Rode pokazuju kljunom, odakle puše vjetar. Psi su lieni, pospani pred kišu. Kad mačke ostanu u kući, znak je brzoj kiši. Kad hajvan riče, ovce bleje i bježe, znak je nevremena, isto kad jarac i srna trče amo, tamo i kad jarac daje od sebe glas — eto nevremena.

Vjeverica pred 36 sati navješća vrieme, jer kad ona skače po drveću i kriči — biti će kiše. Osobito se one dan dva pred nevrieme uvuku u svoja gniezda. Kad se mravi u mravinjak zatvore — eto kiše, a kada rade — liepo je vrieme. Kad se balavi puževi vidjaju po putevih — bit će dulje vremena mokrine. Žaba gatalica kad je na drvetu — suho je vrieme, kad je na zemlji — ružno je vrieme. Kad žabe u večer krekeću — nema one večeri mraza. Najbolje se pogadja po pijavici. Leži li ona izpružena i mirno na tlu, ili pliva sve jednako u posudi, biti će liepo vrieme. Popne li se na staklo u svom zatvoru — kiša je tu. Kad je u vodi vrlo nemirna — brzo je nevrieme. Kad se ribe bacaju povrh vode, osobito šaran, kiša će brzo. Kad komarice odviše ujedaju i dosadne su — biti će kiše. Pčele i ose su ljute pred kišu. Kada su miševi, krtice i druge životinje u zemlji dovoljno hrane nabrali, to se nadaj ljutoj zimi. Kad se mačke, psi, goveda i konji u ranu jesen mitare — to će brzo zima; kad se sjenice, vrebci približe kućam, to je brzo padanje i studen. Kad se čuju čivlje patke, guske i druge ptice oko vode u jesen — naskoro će snieg. Kad se laste dva put u nas gniezde — to kasno počima zima.

Tako čovjek ima oko sebe silesiju proroka, koji će mu vrieme pogoditi. Svaki čovjek treba da na ovakove stvari pazi, pa će svoj posao obaviti po suhu!

„O.“

Književne:

„Matica Hrvatska“ razpisuje u smislu zakladnice iz zaklade Tereze pl. Tomašić rodjene Aurnhammer de Auernstein književnu nagradu za god. 1902. u iznosu od četrdeset (40) kruna, i to „za najbolju pripoviest iz hrvatskoga života“.

Natječaj traje do uključivo 31. decembra godine 1902., do kojega dana imadu se rukopisi bezimeno, čisto i čitljivo od tudje ruke pisani sa naznakom imena piščeva u posebnom zapečaćenom omotu podnieti „Matici Hrvatskoj“ na ruke njezina tajnika. Kasnije stigli rukopisi, kao i oni, koji ne odgovaraju svim uvjetima natječaja, ne će se uvažiti.

U Zagrebu, 4. januara 1902.

Odbor „Matice Hrvatske“.

S. S. Eucharistia, vjestnik „Svećenika-klanjaoca“ hrvatskih i slovenskih, koji izlazi u Krku, primismo prvi broj godišta 1902.

Zemljopis Hrvatske, napisali dr. H. Hranilović i Drag. Hirc. Vlastita naklada pisacah Tiskom A. Scholza. Svezak 8. Str. 225—256. I ovo krasno djelo bogato urešeno ilustracijami pomiče se napred. Cielo djelo iznosit će 30 svezakah, a stoji u predplati 18 krunah u Zagrebu, a s poštom 20 krunah. Preporučamo najtoplije hrvatskom občinstvu ovo do sada najljepše djelo o našoj domovini.

Cirilo-Metodijski Block-koledar

za god. 1902.

u manjoj spretnijoj oblici, izašao je.

Stoji K 1·20 franko.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniei.

G. Tönnies u Ljubljani,

poduzeće za gradnje, tvornica za stolarske i parketarske radnje, za graditeljsko i umjetno ključarstvo, radionica za željezo potrebno kod gradjevina itd.

preuzimlje svakovrstne stolarske radnje, kao podpune komade za prozore i izloge na kotur, vrata, portale, priredbe za dućane i drugo pokućstvo raznih načina. Izvršuje tvrde i mehke podove svih vrsti kao: parkete iz dužica i remenja te obične podove; podpune kovačke i ključarske radnje kod gradjevina, stube te ograde vrtova i kuća iz željeza, žice, željezna brvna na kotur itd.

Proračuni se šalju bezplatno. — Primapreporuke jesu na razpolaganje.

Stalna izložba pećiju i ognjišta iz majolike i porcelana najljepše izvršenih po tvorničkoj cieni, kao takodjer svakovrstnih štednjih ognjišta (Sparherde) iz prvih domaćih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opeke (Quadrelli) za pozidavanje.

Preuzimlje svakovrstne **silke** i **fotografije** koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih.

Josip Potočnik

Via Barbacani 5 — POLA — Via Barbacani 5

skladište glinenih peći, štednjaka i kada za kupanje.

Najnoviji pokrovi za dimnike

(sistem Detz).

Najbolji, najjednostavniji i najeftiniji usisavač dima!

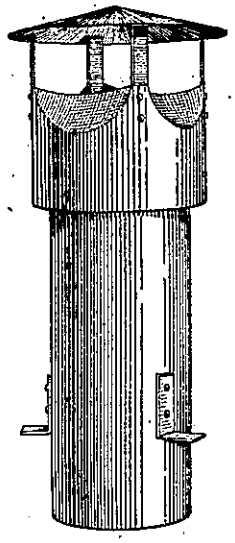

Pokrovi za dimnike Detzovog sistema upotrabljuju se najboljim uspjehom u svih veličinah za dimnike privatnih kuća, škola, bolnica, tvornica, javnih prostorija, i to:

a) kod novogradjevinah na mjesto dosadanjih pokrova, ako se želi imati dobro ognjište;

b) kod slabo priredjenih ognjišta za pospješenje propuha i zaprieku suzbinjanja dima;

c) za prozračbu i jačanje promjene zraka, odnosno kao najbolji zaklopac prozračnih priprava.

Cienike šalje bezplatno i franko izključivi graditelj ognjišta i dimnika

JOSIP POTOČNIK

POLA.

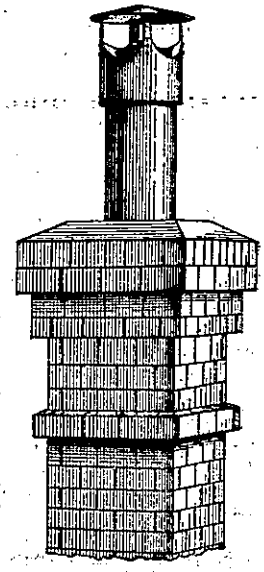

Broj 9. Pula, u petak dne 31. januara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji. 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Milo za drago!

I.

Glasilo istarskoga zemaljskoga odbora, porečka „L' Istria" od dne 25. t. mj. donaša na prvoj stranici pod naslovom „Predsjedničtvo istarskoga sabora" u talijanskom prevodu naš članak, što smo ga pod istini naslovom u br. 5. našega lista iz zagrebačke „Hrvatske" doslovce pretiskali.

Tomu članku dodaje rečeni list „Nekoliko rieči tumačenja", koje donašamo eto mi u hrvatskom prevodu, te ćemo na koncu, da mu vratimo milo za drago, dodati i s naše strane njekoliko rieči tumačenja:

„Nakon njekoliko vremena" — kaže „L' Istria" — po svršenih izborih, raznesoše viest oni, koji su imali pri tomu interesa, da je comendator Campitelli stupio u dogovor sa carskom vladom i da je stavio uvjete, pod kojimi bi eventualno imao biti imenovan zemaljskim kapetanom.

Premda bijaše ta viest oprovrgnuta, ipak se ona povraća, kaošto je razvidno iz gori navedenog članka.

Mi smo u ostalom ovlašteni izjaviti ponovno, da ona viest neima nikakvog temelja, ni da se je comendator Campitelli nikada sanjao o tom, da bi savjetovao cesarskoj vladi, da izabere saborskim podpredsjednikom zastupnika, koji nebi pripadao manjini. Iz ustrajnosti, kojom se hoće protivno tvrditi, biva jasno, da se hoće tim uloviti izliku a da se radi tog pitanja uzmogne nepristojno udariti po comendatoru Campitelli-u. I poznavajuć razpoloženje saborske manjine, sve to se razvija poput ubrusca. Mi držimo nasuprot, da je samu vladu napala sumlja o tom, da li bi imala savjetovati, da se potvrdi odvjetnik Stanger za podpredsjednika. Tim nećemo da kažemo, da bi na mjesto njega bio imenovan koji zastupnik većine; ah ne! takvih milosti mi neočekujemo; već mislimo kazati, da bi na mjesto spomenutoga mogao doći koji drugi, dakako uviek od manjine.

Neće se činiti preodvažnom ova misao, ako se znade, da je proti izboru zastupnika odvjetnika Stangera uložen prosvjed, i da bi dakle verifikacijonalni odbor mogao postupati, ili bolje odlučiti se za neodobrenje izbora — što bi bilo jednako, u gornjem slučaju, da se ga rieši časti, podieljene mu od cara! Kako se vidi, pitanje dobiva drugo lice, ako se ovako označi; tako da će vlada promisliti dva puta prije nego li potvrdi odvjetnika Stangera za podpredsjednika.

Nu neka bude on ili koji drugi, mi nerazumijemo što ima da znači rečenica: „pokazati se pravednim napram hrvatskom jeziku".

Hrvatskim i slovenskim zastupnikom bijaše slobodno, da razlože svoje misli u dotičnih njihovih jezicih — do sitosti, do dosade. Nikomu nije se bo, a najmanje predsjedniku ni sanjalo, da im nieče to njihovo pravo. Ali je istotako naravski, da sabor nemože uvažiti nego one predloge, koji su stavljeni u jeziku od svih razumljivom, t. j. talijanskom. Na isti način, kao što se u parlamentu u Beču neprima, nestenografira i neglasuje nego li o predlozih, stavljenih u njemačkom jeziku.

Nijedan predsjednik našega sabora nebi mogao odustati od takvog postupanja a da proti njemu neustane sva saborska većina. Tomu se nebi doskočilo niti imenovanjem za zemaljskoga kapetana jednoga zastupnika iz manjine; dapače zlo bi se samo pogoršalo tako, da bi sustalo istim mahom svako saborsko djelovanje.

U ostalom bio bi to osamljen korak u poviesti svih parlamenta svieta, da bude izabran predsjednikom član, koji pripada neznatnoj manjini. Ma i koliko smo naučni svakojakim nevjerojatnostim, ipak bi ova prešla svaku vjerodostojnost.

Nama se čini nasuprot, da je moralo već nastupiti doba, da promišljaju ozbiljno svi složni o dobru naše pokrajine. Nedirajući dakle u prava trećih i četvrtih, koja, opetujemo, nitko nenieče, bila bi dobra stvar, da se svi postave na put plodnoga rada; a to se — priznati će nam se — nemože dogoditi, i da se izbjegne čestom nesporazumljenju, već porabom onoga jezika, koji bijaše od viekova jedini put za saobraćaj misli medju prosvjetljenimi osobami. Da se poremeti taj sustav, bilo bi isto, kao što i stvarati pomutnju i ustanak, koj je nalazio odziva kod občinstva na galerijah. To naše občinstvo nije podnipošto niže nego li ono na galerijah sabora u Zagrebu, ili ono na galerijah u Ljubljani, ili bilo kojeg drugog sabora, gdje su slavenski narodi u većini. Koji dobro prouči pitanje, neznamo da li je neuztegnuće u tom obziru veće kod občinstva ili kod zastupnika manjine; od ovih bo se je više od jedan služio svojim jezikom većma kao pobudom za izazivanje, nego li kao obranom svoga prava.

Ako se urede stvari na razboritom temelju, postati će i zadaća predsjednika mnogo lakšom, nestati će svake poteškoće, da se pripusti i manjinu k odborskim radnjam, a občinstvo neće imati nikakva povoda k mrmljanju; sve će tada teći skladno sa razborom i na obćenitu korist".

Tako porečka „L' Istria", koju prijazno molimo, da se ustrpi do budućeg našeg broja, pak da čuje i par naših rieči tumačenja k njezinom tumačenju.

Žigice družbe sv. Cirila i Metoda.

Od ravnateljstva družbe primamo ove redke: Već su u nekoliko navrata osvanuli u nekih naših listovih članci i viesti, kojimi se izravno i neizravno radi na tom, da se hrvatski narod odvrati od kupovanja družbinih žigica. Kao razlog tomu navadja se okolnost, usljed koje bi „Družba sv. Cirila i Metoda za Istru" bila sklopila ugovor za razpačavanje žigica s tudjom, a ne s domaćom tvrdkom, usljed čega da ide sva sila domaćeg novca u tudjinu. Tu se ravnateljstvo okrivljuje, da je ono tim svojim postupkom naneslo golemu štetu jednomu dielu domaće industrije, i pod geslom „Svoj k svomu" traži se od naroda izrično, da napusti družbine žigice. Pri svemu tomu ravnateljstvo, videći spremnost i simpatiju, kojom cielo hrvatsko novinstvo susreće i prati našu „Družbu", ne misli, da su dotični listovi priobćili odnosne članke u namjeri, da družbi naškode, ono je dapače uvjereno, da je svemu tomu krivo samo nesporazumljenje i nepoznavanje prilika, u kojima je naša „Družba" sklopila svoj ugovor s tvrdkom Fürth u Beču. Stoga je ravnateljstvo odlučilo, da slavnome občinstvu poda nekoliko podataka i razjašnjenja o toj stvari.

Tekom god. 1899. pao je po nekoliko puta po raznih naših listovih predlog, da bi se u promet turile žigice, od kojih bi „Družba" imala svoj stalni, godišnji prihod. Taj je predlog ravnateljstvo odmah i usvojilo i čekalo, ne će li odkle stići na „Družbu" kakova ponuda, vriedna, da je se prihvati. To izčekivanje našega ravnateljstva bilo je dulje vremena uzaludno, kao što bijaše uzaludno i njegovo nastojanje, da u tu svrhu sklopi odnosni ugovor s tvrdkom Ivana Perdana u Ljubljani, s jedinom firmom, za koju je ravnateljstvo znalo i držalo, da bi za „Družbu" mogla proizvadjati i razpačavati žigice.

U to je — i to dne 29. septembra 1899. — stigla na ravnateljstvo putem g. Milana Gremera, trgovca na Rieci, ponuda tvrdke B. Fürtha u Beču. Tu je ponudu isto prihvatilo i dne 1. novembra iste godine sklopilo s napomenutom tvrdkom ugovor za 10 godina. To se je odmah dalo u javnost, novine su to poduzeće preporučivale zanosno i toplo iztičući korist, što će ju od toga imati naša „Družba".

PODLISTAK.

Iz „zelenog lišća".

A. Z. Atanazijev. — Preveo: Dubo Razkrižar.

I.

Zdrava logika:

U malenoj seoskoj gostioni ustao neki nadmudrijaš, da propovjeda zlatne nauke modernoga materijalizma.

Pošto je po svoju pobio neumrljivost duše i sve uzvišene ideale čovječanstva, zače pjevati hvalospjeve osnovateljem te pogubonosne znanosti.

Rad većega učinka upotriebio je pri koncu svog govora iz Bühler-ove „Teokrize" sliedeću frazu: „Prestolja i države padaju, pa ni trajni granit ne može uviek da odoli zubu vremena — uzvišena pako misao ostaje vječna i živi dalje kroz sve narode"!

Zaključio je to, sviestan svoje vriednosti, letio plahim pogledom po licima slušateljstva pričekujuć zasluženu pohvalu i burno odobravanje.

„Nije istina!" zagrmi mjesto odobravanja hrapavi glas nekoga staroga čovjeka.

„Zar tako?" začudi se govornik, zažalošćen uslied odlučnog prigovora njegovoj neoborivoj mudrosti. „Možete li mi to znanstveno dokazati?"

„Kako se znanstveno dokazuje, tog ne znam; znadem pako, de ste izrekao veliku, krupnu laž." „Govorite!"

„Kazao ste, da čovjek neima neumrljive duše."

„Jest..... i tako tvrde svi svjetski učenjaci!"

„Zatim ste kazao, da uzvišena misao vječno..... Eto, to mi ne ide u glavu, kako je čovjeku u obće moguće stvoriti nešto vječnoga, ako ne ima duše, već samo slabašno i umrlo tielo?

Moje je skromno mjenje, da, tko stvara nešto vječnoga, mora da bude i sam vječan a ne prolazljiv, kako ste se vi lažljivo izrazio u svom neslanom govoru.

„Bravo!" zaori sobom a desetak žuljavih ruku uzdigne u vis staroga čovjeka; materijalist pako ne budi lien, pobere svoja šila i kopita te odkasa žurnim korakom pustiv družtvo, nepristupno njegovoj lažnoj nauci.

II.

Čovjek je stvoren od zemlje.....

Na obrežju svetoga Ganga stao indijski mudrijaš Bisku Kama Nara. Stajao nepomično ko kameni kip, te promišljavajuć život Buda Gntama, gledao valovlje.

Zatim je sjeo pod lotosov — grm pa dignuv u vis koščatu ruku:

„Kamenje!" viknuo pustomu obrežju, kao da govori nebrojenoj množici ljudstva. Kamenje, slušaj, što ne će da slušaju moja braća! Čovjek je stvoren od zemlje, da otvara svoje nutarnje hramove bogatstva kao zemlja. Čovjek je stvoren od zemlje, da je zahvalan, košto zemlja, koja povraća darovano joj zrno deseterostrukim plodom. Čovjek je stvoren od zemlje, da oprašta, košto oprašta zemlja, koja daruje one, koji joj probadaju prsi. Čovjek je stvoren od zemlje, da bude vjeran, ko zemlja, koja sakriva obraz crnim velom, kada ju pušta zaručnik, bieli dan.

Čovjek je stvoren od zemlje a ne od zraka, da bi siev i grom razdvajao njegove prsi. Čovjek je stvoren od zemlje a ne od ognja, da bi sipao ugljen na glavu svoga bližnjega. Čovjek je stvoren od zemlje a ne od vode, da bi njegovo srce napunjavale ogavne dubine.....

Kamenje, slušaj, kad me neće da slušaju braća! Bog je čovjeka stvorio od zemlje, te mu udahnuo dušu: dio svoje beskonačne i neograničene ljubavi, da beskonačno i neograničeno ljubi Stvoritelja i svoga iskrnjega!

Kako vihar po riževom polju, tako i zašumilo med klisurama i „Amin!" odmjevalo po obrežju svetoga Ganga.

Bisku Kama Nara zadriema omamljen; lotosove su se pako mladice nagibale duboko, duboko dolje do bieloga turbana.

III.

Čovjek.

Čovjeku je dandanas poznato sve, što se nalazi na zemlji u zemlji i pod njom. Njegova ga srčanost odvela u žareće osrčje zemaljske kruglje; njegova ga mudrost

Tako potraja sve do 30. jenara 1900. Toga se naime dana, dakle puna tri mjeseca nakon sklopljena ugovora s tvrdkom Fürth, oglasio g. Adam Reissner iz Osieka (o kom nije ravnateljstvo do tada nikada ni čulo) s ponudom na dopisnom papiru, koji je nosio napis: „Adam Reissner Zündwaaren-Fabrik, Essek“. Na tu ponudu je ravnateljstvo već istoga dana odgovorilo, da pošto je već sklopilo ugovor s drugom tvrdkom, ne može da s njime u tu svrhu vodi nikakovih pregovora. Može li se tu s razlogom biediti ravnateljstvo, što je sklopilo ugovor s tudjom firmom? Zašto se nije gosp. Reissner oglasio prije, dok su se po novinah opetovano iznosili predlozi, tičući se razpačavanja žigica pod markom „Družbe?“ Da je ravnateljstvo znalo za njegovu tvornicu, ono bi se bilo bez sumnje obratilo i na nj, kao što se je obratilo i na tvrdku Ivana Perdana u Ljubljani. A ovako, što je isto moglo da učini s njegovom ponudom od 30. jenara 1900., kad je već družba puna tri mjeseca bila vezana ugovorom s drugom tvrdkom? A taj ugovor traje i danas, a ravnateljstvo ne može da ga prekine, dok se sa strane tvrdke ugovorom utanačeni uvjeti posve u redu izpunjaju, kako se odista i izpunjaju. Dapače ista je tvrdka ovih dana odlučila, da će cienu družbinih žigica znatno sniziti, čime je udovoljeno i konsumentom a i trgovcem na malo.

Uzevši rečeno u obzir, jasno je, da napadaji na družbine žigice ne bi mogli postići drugo, osim da se te žigice iztisnu iz prometa. Kad bi se to polučilo, vratili bismo se na ono, što je prije bilo, naime, u mnogih bi se predjelih napučenim Hrvatima, prodavale, umjesto družbinih, žigice „Kaiser“, „Unio“, dapače čak i one „Lege nazionale“, kao što se to u istinu i dogadjalo, a uvjereni smo, da za ovima ne bi znostale ni one riečkih autonomaša. Pri tom ne samo, što bi naša „Družba“ imala ogromnu štetu, već ni sam gosp. Reissner ne bi od toga imao veće koristi.

Nego kad bi on od toga imao i veće koristi, košto je ne bi imao, tu se obzirom na ugovor, koji se neda i ne može razriešiti, ne bi smjelo gledati na korist pojedinaca, makar se taj i priznavao Hrvatom (kao što je to slučaj kod g. Reissnera, što mi sa zadovoljstvom konštatujemo) i makar i davao nekolicini Hrvata zarade. Tu se radi o jednoj hrvatskoj pokrajini, izvrgnutoj grdnoj opasnosti, da bude za hrvatstvo za uviek izgubljena. S toga ne bi ni dobro, ni liepo, ni plemenito bilo, da se i nadalje kuša odvraćati narod od kupovanja družbinih žigica, i time raditi na štetu „Družbi“, koja ima toli plemeniti i uzvišeni zadatak. Potrebe su naše „Družbe“ velike, zato se ona i ovom zgodom obraća na cieli hrvatski narod s najusrdnijom molbom, neka kupuje družbine žigice, a dično hrvatsko novinstvo neka i u tom, kao i u svem ostalom, našu „Družbu“ što više podupire. Napried za „Družbu“!

DOPISI.

Boljun, dne 27. jenara 1902. Šaljem Vam evo izkaz milodara „dobre ruke“ sabranih za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru u čitavoj ovoj mjestnoj občini, vrućom željom, da bi primjer ovih većim dielom neukih, ali narodnih dužnostih svjestnih, istarskih „sirotana“ ganuo srca mogućnika i gospode diljem hrvatskih zemalja za svetu istarsku stvar te uljudnom zamolbom, da nazočni imenik u jednom od narednih brojeva cienjene „Naše Sloge“ tiskati izvolite.

Darovatelji jesu sliedeći i to: a) u Boljunu; po K 3: Vidošić Josip i Matilde; po K 2: Buretić Jakov, obć. glavar; po K 1·60: Šupljina Ivan, p. Antona; po K 1: Mandić Ivan p. Ivana, Slovenac H., Iliašić Toma, obć. savjetnik, Slavić Anton, Bogović Anton, obć. zastupnik, Matičić Fran, župnik, Šušter udova Ivana, Martić Fran ml., Buretić Ivan, Buretić Izidor, Kontuš Fran ml., Šeštan Josip, Iliašić Jakov, Martić Fran st., Pataj Ivan pok. Frana, Kurelić Ivan p. Antona, Kontuš Fran st., Francetić Jakov, Slovenac Ž., Slovenac B., Slovenac A., Slovenac K.; po 40 h.: N. N., Lukinčić Anton, Feranda Ivan-Katun, Križman Ivan od Frana, Mandić Angjeo, Križman Fran ml., Buretić Marija st., Čohilj Anton p. Mata, Tončinić Anton. kolar; po 20 h.: N. N., Čohilj Benigar Josip, Vlašić Fran od Mata, Buretić Fran, Tončinić Pavao, Pikulić Fran p. Šima, Martić Mate st., Vidošić Milovan, Vlašić Anton od Mata, Mandić Fran ml., Buretić Ivan, Buretić Milica, Peruč Josip od Mata;

b) u Vranji po K 1: Marčinko Fran župnik, Pikulić Anton od Frana, Pikulić Fran, Baričević Vinko, Baričević Mate Vinkov, Baričević Kliment, Belašić Angjeo, obć. savjetnik, Ribarić Martin, obć. zastupnik, Škrlj Ivan, Zrinšćak Ivan Jurjev; po 20 h.: Krajcar Fran, Belašić Ivan od Petra, Zrinšćak Juraj p. Anta;

c) u Sušnjevici po K 1: Belulović Mate, Jager gdjica. Matilde; po 50 h.: Cvečić-Rade Toma, Cvečić-Rade Anton; po 40 h.: Belulović Frau, obć. savjetnik, Škrobe Toma, Škrobe Anton, cestar, Vodopija Martin;

d) u Letaju po K 1: Gržić Ivan, obć. zastupnik, Villa Vilibald, Rašpar Josip od Jurja; po 42 h. Lencović Eran. p. Ivana; po 20 h.: Maurović Ivan p. Ivana, Maurović Fran od Frana, Fravalja Juraj od Mata;

e) u Gradinji po K 1: Brenčela Andre, Brajuha Anton, obć. zastupnik; po 40 h. Runko Ivan p. Jakova; po 20 h.: Lovrinović Anton, Runko-Sulić Ivan od Antona;

f) u Borutu po K 1: Ulianić Anton, obć. savjetnik, Oćarić Ivan, Augustinov;

g) u Pazu po K 1: Štefanutti Fran, župnik; po 20 h. Kerbavac Fran;

h) u Posertu po K 1: Gržić Ivan, obć. savjetnik, Pulić gdjica. Milka;

i) iz Učke po K 1: Perišić Anton ml., Perišić Anton, obć. zastupnik; po 40 h. Brumnjan Grgur;

j) iz Lupoglava po K 1: Baf Blaž; iz Kerbuna po 40 h. Celić Marko; iz Pule po 60 h. Buretić Josip, družbin učenik;

k) u Boljunu K 1·26 Vidošić Josip utjerao medju Slovenci za kuhanu repu, Rušan Anton, p. Bartula, za 2 jaja utjerao 72 h.;

l) u Brestu po K 1 Belašić-Hrvatić Miho. Ukupno K 69·40.

Buduć imade nade, da će u našu torbicu kapnuti još po koja dobra ruka“, to će se novosabrani milodari naknadno priobćiti.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Jur. Bum... bum bum... bum, bum bum.

Fr. A ce si sklavral (pomahnital).

Jur. A nisen ne, ma ce ne cuješ...

Fr. Aj ši; vero me već glavà boli od onoga bumbardanja na Meline.

Jur. A znaš, ono su ti beći ke daje naš komun na zajém onim cetirim prodancem za votacioni ke se približaju va Cresu.

Fr. Aha! i to je stara art naših talijana! a mi brizni umiramo od glada.

Jur. I takò je.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Konačno je ustanovljeno, da će se sastati carevinsko vieće dne 4. febrara t. g. Na dnevni red prvih sjednica doći će vladina osnova o broju novaka pak osnove o bosanskih željeznicah. Proračunska razprava započeti će u drugoj polovici febrara te će se produljiti i preko uskrsnih blagdana. U proračunskom odboru staviše razni slovenski zastupnici prigodom razprave o proračunu ministarstva pravosudja raznih predloga, kojim se nastoji poboljšati pravosudnu upravu. Dne 27. t. mj. započela je u istom odboru razprava o proračunu ministarstva bogoštovlja i nastave. Za te razprave doći će do žestokih sukoba izmedju slavenskih i njemačkih zastupnika zbog raznih slavenskih učevnih zavoda kao što je celjska gimnazija, česko sveučilište u Brnu itd. Vlada nastoji, da ublaži oštrine izmedju protivnih stranaka, jer njoj mnogo leži na srcu pitanje o brzoj riešitbi državnog proračuna.

Austrijski priestolonasljednik nadvojvoda Fran Ferdinand odputovati će dne 6. febrara ruskomu dvoru u posjete, te će ostati u Petrogradu više dana. Sa službene strane opravdana se to putovanje austrijskog nadvojvode tim, što se on želi caru Nikoli osobno zahvaliti na imenovanju za generala konjaničtva u ruskoj vojsci.

U nedjelju poslije podne sakupilo se je u Lavovu kao na godišnjicu poljskog ustanka od godine 1863 do 600 radnika u predgradju Vulka, gdje je podignuta kapelica na uspomenu tog ustanka. Nakon što bijahu odpjevane nekoje narodne pjesme, krenulo je množtvo naroda u grad. Tuj je došlo do sukoba izmedju djaka i radnika s jedne, te izmedju vojnika i stražara s druge strane. Konačno su vojnici i radnici razpršili radnike i djake.

U hrvatskom saboru u Zagrebu razpravljen je zemaljski proračun i u podrobnoj razpravi. I kod te razprave sudjelovala je jedino vladina stranka. U sjednici od dne 28. t. mj. obavljeno bijaše i treće čitanje zemaljskog proračuna. Nakon toga stavio je zastupnik dr. Vrbanić sliedeći predlog usljed povriede hrvatskoga jezika: „Sabor kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije izabire odbor od 9 lica, koji će obzirom na §§ 56, 57 i 58 zakonskog članka od god. 1868. izpitati sve tužbe, koje se tiču povreda hrvatskoga jezika kao službenoga u poslovanju kr. zajedničkoga ministarstva zemaljske obrane, te predložiti način, kako da se ove povrede odstrane“. Zatim je predlagatelj poduljim govorom obrazložio svoj predlog. Proti predlogu govorio je ban, a to znači, da je predlog već u zametku pokopan.

Srbija. Knez Petar Karadjordjević, koji svojata pravo na srbsko priestolje, i koji stanuje u švicarskom gradu Ženevi, izdao je proglas na srbski narod, kojim ga sjeća na svog djeda Karadjorgju, koji je prije sto godina u Šumadiji započeo djelo oslobodjenja Srbije. U proglasu kaže knez Petar, da njemu kao unuku tog velikog Srbina nalažu osjećaji sinovlje blagodarnosti, da se na svršetku prvoga stoljeća njegovog bezsmrtnog djelovanja za stvar srbske slobode, sjeti velikoga djeda i njegovih suradnika na junačkom djelu uskrisenja Srbije. Čineći svoju dužnost stupa on pred vaskoliki srbski narod sa predlogom, da sadašnje pokoljenje dade vidljiva znaka priznanja sjeni velikoga muža Karadjordje i njegovih sutrudnika; da se taj vidljivi dokaz izvede u obliku skromnoga spomenika Karadjordju kao prvom vodji za slobodu Srbije i srbskoga plemena. Knez kaže nadalje, da nepodcienjuje zasluge i drugih rodoljuba Srbije, da je i on sam dragovoljno pružao ruku pomoćnicu, kad se je radilo o slobodi njegovog naroda, i da stavlja odboru, koji bi se sastao za podignuće tog spomenika, 50.000 dinara na razpoloženje.

Iz Biograda pišu, da je vlada izdala stroge naloge, da se preprieči širenje toga proglasa po kraljevini. Iz Zemuna javljaju, da je knez Petar Karadjordjević najavio svoj skori dolazak tamo, da se pogovori sa svojimi prijatelji.

Rusija. Iz Petrograda javljaju, da je tamo stigao privatni tajnik srbskog kralja Aleksandra, dr. Petronijević, koji da je donio caru Nikoli vlastoručno pismo svoga kralja. Zadnjih dana da je bio često u audienciji kod cara srbski poslanik Novaković. Isti da posjećuje češće i ruskoga ministra izvanjskih posala grofa Lambsdorfa.

Nadalje pišu od tamo, da je većina ruskih listova prijazno pozdravila proglas kneza Petra Karadjordjevića, štono ga priobćujemo u izvadku na drugom mjestu. Taj proglas da nije politička spletka, već samo pobuda srbskomu narodu, da podigne spomenik narodnomu junaku. Talijanski listovi pišu, da se je Rusija dogovorila sa Italijom glede balkanskog pitanja. U tom pogledu da je posredovao izmedju obiju država crnogorski knez Nikola. Na temelju tog dogovora, da će Austro-Ugarskoj biti prestrižena krila na Balkanu, gdje da njoj je do sada smetala jedina Rusija, dočim će od sada imati tamo posla i sa Italijom.

---

uzdigla na nebeska tjelesa, odaljena milijune milja od krila matere zemlje; njegova vieština upregla je silne svjetovne elemente u jaram sužanjske radinosti. Čovjeku nije skoro ništa sakrito: proučio je prošlost, sadašnjost, da, i tamnu je zavjesu budućnosti razkrinkalo njegovo logično razsudjivanje. Čovjek zna sve, i umije sve, pa kraj svega toga stvara si u življenju uviek veći pakao, uviek veće muke, i to s toga, jer ne pozna onoga, što bi morao najbolje poznavati, ne pozna — samoga sebe.

IV.

Bajka o čovjekoljublju.

Na cesti, daleko od napučenog kraja, susretnu se dva Engleza, prijatelja čovječanstva, nasprotnih nazora.

„Prijatelju, tvoja je stranka podpunoma na krivom putu!“ progovori prvi.

„Oho, eto ga, nu, govori kao da mu ne bi bile poznate njegove namjere!“ odgovori drugi.

„U prvom je redu odstraniti pritisak kapitala.....“

„U drugom pa tebe i tvoje pristaše!“

„Ljudskoj masi treba kruha, da ne pogine od gladi.“

„Kruha biti će dostatno, kad preinačimo obstojeći red.“

„O Bože..... Bože.....“ začu se u tom trenu iz bližnjeg jarka.

Prijatelji se čovječanstva pogledaju iznenada i pohrle odkud je dolazilo bolno, iznemoglo zapomaganje.

U jarku ležao siromašan radnik, koji se je, uslied utrudjelosti i glada, borio smrću. Promatrahu ga časak, dok mu se konačno prvi ne približi, te sagnuv se, izvuče mu neku knjigu iz džepa. Pogleda plahim okom naslov, pa ko da ga je zmija ujela baci knjigu u jarak umirućemu siromahu.

„Tvoj je, jer moji pristaše ne čitaju Darvinovih teorija.“

„Nije istina; moji pak ne zovu Boga u pomoć!“

Obrnu se naglo kao da dolaze od kakvog objeda, te odjure svaki svojim putem.

„O Bože..... Bože.....“ I Bog se smilovao izmučenom jadniku, poslav mu tješiteljicu težko — trpećih — bielu smrt.

Njemačka. U nedjelju na večer imala je njemačka naselbina u Beču običajnu gostbu na čast rodjendana cara Vilima. Toj gostbi prisustvovao je i njemački poslanik sa članovi poslaničtva. Njemački poslanik knez Eulenburg nazdravio je caru i kralju Franu Josipu kao savezniku Njemačke. Glede odnošaja izmedju Njemačke i Austro-Ugarske, reče knez, da je vez izmedju obiju vladara, te izmedju njegove domovine i Austro-Ugarske tako čvrst, da bi ga mogao nazvati nerazriešivim. Taj je savez — reče — tako čvrst, tako utemeljen i tako fino udešen, da može prkositi svim nepogodam.

Mjestne:

Nastojanjem biskupa Flapa otvoriše pred 5—6 godina sestre „Srdca Isusova", nadošle iz Romanje u Italiji, svoju kuću u Puli. Uz djetički vrtić, drže takodjer školu za odraslije djevojke, naravski sve u talijanskom jeziku i duhu. Nego bi reći, da one sestre nisu dovoljno obskrbljene, jer nema godine, da nebi par njih obašao po prošnji naše otoke i Dalmaciju dovažajuć pak kući u Pulu, osim gotovog naprošenog novca, još i vina, ulja, kukuruza, žita, vune itd. Upitane, da li idu na prošnju takodjer po Puli i ostalim talijanskim gradićim Istre, odvratiše, da se ne usudjuju i potužiše se, da ih niti puljska občina ne podpomaže. Na prošnju polaze preporukom biskupa Flapa. Ne šalje jih on ni u Italiju ni u Furlaniju, na prošnju, nego u hrvatske zemlje: šalje je na prošnju k Hrvatom, da nam naprošenom hrvatskom mukom odnarodjuju u Puli hrvatski naraštaj. Tko ima zrna soli u glavi a kaplju ljubavi u srdcu, zatvoriti će od sada u napred tim talijanskim djeverušam svoja hrvatska vrata, ne radi njih, nego radi svoga obraza i narodne samo-obrane. Imamo u Istri na hiljade djece hrvatske krvi, potrebne i željne nauka i odgoja, i to bez škole. Za našu krv biskupa Flapa ne boli srdce; ali za raznarodjivanje te naše djece useljuje u Istru svetu četu, da ju još i hranimo! Dajmo se već jednom pameti i recimo drugi put onim prosjakinjam: ako nam je vjera, nije nam kesa sestra! Ili pak, kako čujemo, da im je Karvin odbrusio u Krku: „Moja kesa ga je za moja sestra, a ti ako češ ga hlap! — pojdi ga Flap".

Našim vinogradarom u okolici. Ravnateljstvo kotarske gospodarske zadruge u Puli javlja, da će se članovom zadruge dieliti badava rozge i sadjenice (vabci) amerikanske loze (trsja). Nečlanovi mogu dobiti 100 rozga za 4 krune, a 100 dvogodišnjih sadjenica za 10 kruna.

Pokrajinske:

Promaknuće. Ministar financija promaknuo je g. Frana Zarli-a c. kr. višega poreznoga nadzornika kod ravnateljstva finance u Trstu, povodom njegove zamolbe za umirovljenje podieliv mu naslov i značaj financijalnog savjetnika. Čestitamo g. savjetniku!

Visoka starost. Dne 26. t. mj. umro je u Mergu — občina Cres — najstariji muž na čitavom otoku u dobi od 104 godine. Pokojnik bio je vrlo siromašan te je živio veoma oskudno. Do zadnjega hipa bio je čil i zdrav i bistre pameti.

Hrvatskim akademičarom iz Istre javljamo ovim, da je zemaljski odbor u Poreču doznačio 100 kruna talijanskomu akademičkomu družtvu u Gracu za podporu ubogih djaka.

Taj odbor čeka bez dvojbe težkim srcem, neće li se prijaviti za podporu i hrvatski akademičari iz Istre, koji nisu stalno imućniji od njihovih talijanskih drugova, koji se hrane više manje skoro svi na zemaljskih jaslih. Deder dakle, gospodo hrvatski akademičari iz Istre, pokucajte i vi na vrata sl. zemaljskoga odbora u Poreču — pak da vidite, kako tamo mjere svima jednakom mjerom!!

Pišu nam iz Vodnjana. Na glavnoj skupštini naše seoske blagajne izašlo je na vidjelo, da je naš družtveni konsumni dućan pasivan za nekoliko hiljada kruna. Ta je viest vrlo uznemirila zadrugare, koji su u strahu da će morat doplaćivati I mi se bojimo, da ćemo osjetiti posljedice naše neopreznosti i lahkovjerja, kad nismo htjeli poslušati mudre savjete g. dra. Matka Laginje i drugih ljudi od puljske posujilnice, koji su nas savjetovali, da se u dućan ne pačamo.

Žalostna je poviest naše seoske blagajne (cassa rurale). Siromašni poljodjelci obratili smo se na našu vodnjansku talijansku gospodu, da bi nam pomogli ustrojiti seosku blagajnu i time pružili pomoćnicu ruku put napredka.

Nismo mogli od te naše gospode ništa postignuti i obratili smo se kako će biti poznato čitateljima „Naše Sloge" na g. dr. Laginju. On, prvak hrvatskoga naroda u Istri, nije nas odbio zato što smo latinske krvi i jezika, već nam je pritekao u pomoć, sastavio bez ikakve plaće pravila na talijanskom jeziku, dao nam prvu novčanu pomoć i priskrbio da smo dobili badava sve potrebne tiskanice i knjige i željeznu blagajnu. Njegovom preporukom dobili smo od vlade primjerenu novčanu pripomoć.

Naša seoska bragajna počela se bila liepo razvijati i napredovati, a to je bilo trn u oku talijanskoj gospodi. Da ju sruše, baciše medju neuki puk ideju, da se ima otvoriti zadružni dućan. Neki plaćeni od talijanske gospode a neki radi vlastite koristi neprestano su o tome ljudima glavu napunjali, dok ih nisu za to pridobili.

Kada nije Posujilnica u Puli htjela za takovo poduzeće posuditi novaca, talijanska gospoda, koja su one dane uzvrpoljeno u Vodnjan putovala, obećavali su nam da će nam predujmiti novca po volji uz neznatne kamate, samo da se odciepimo od Laginje i Posujilnice. Sladka su bila obećanja Campitella, Bennata, Rizza i drugih, a lahkoumni sviet im je povjeravao. Većina je bila za otvorenje dućana i za prestanak sveze za Posujilnicom. Sada vidimo posljedice. Gospoda talijanska nisu nam dala ni novčića, a prepušteni sami sebi duboko smo zagrezli.

Istarska Posujilnica u Puli ne trpi kraj toga ništa, jer nema nikakve tražbine prama Cassa Rurale, ali trpi naš puk, u kojem će, ako stvar posve zlo prodje, biti utučena za dulje vremena, svaka volja za zadružnu organizaciju. Tako će talijanska gospoda postignuti ono za čim su išla: uništiti će svaku klicu narodnog napredka, svaku moguću zapreku njihovog pašovanja.

Proti hrvatskim nadpisom na postajah nove istarske željeznice. Tršćanski „Židovčić" biesni u svojem broju od dne 29. t. mj. poput biesne zvieri proti hrvatskim ili slovenskim nadpisom na postajah Kopari Milje na novoj istarskoj pruzi. Dozivljuć u pamet svojim obrezanim suplemenjakom sve korake, koje su poduzele talijanske občine, zemaljski odbor, talijansko političko družtvo proti dvojezičnim nadpisom pozivlje istarske sumišljenike, da u zadnji čas odlučno demonstriraju proti dvojezičnim nadpisom. Da vidimo i te demonštracije!

Seoska blagajna za štednju i zajmove u Baški, videći kako je zemaljski odbor za Istru posudio dvim talijanskim posujilnicam uz 3% kamate na hiljade zemaljskih novaca, izplativih do 20 i 30 godina, usudila se dne 15. oktobra 1901. upraviti na onaj odbor molbu, za posudu uz 3% kamate ciglih 600 kruna glavnice, izplative u šest godina po 100 kruna na godinu. Slavni zemaljski odbor za Istru spisom 22. oktobra 1901. br. 7672 blagoizvolio je izjaviti (vidiš blagodarnosti prama hrvatskim zadrugam), da molbu one seoske blagajne ne može uzeti u obzir, dok se prije ne otrese nadzorničtva „Istarske Posujilnice" u Puli. Doznajemo, da državne oblasti izpituju, jeda li naše „Posujilnice" posudjuju ili ne novaca, uložnih kod istih u svakom slučaju od naših ljudi, takodjer talijanskim strankam. Ne bi li bio za državne oblasti zahvalniji posao, da izpituju kamo li ulaže zemaljski odbor i uz koje uvjete ulaže, te da li ulaže takodjer kod hrvatsko-slovenskih pokrajinskih zavoda zemaljski novac? Zar zbilja istarski Hrvati i Slovenci nisu za drugo u Istri, nego da samo plaćaju, a da ipak njihovu muku uživaju jedino njihovi suzemljaci talijanske narodnosti? Jesmo li u pravnoj državi, ili smo li... u Austr.....

„Ruskij kružôk". Dne 28. t. mj. ustanovilo se je u Trstu družtvo prijatelja ruskoga jezika i ruske književnosti pod imenom „Ruskij kružôk". Na poziv privremenog odbora odazvalo se je mnogobrojno občinstvo jednoga i drugoga spola, te se je odmah, prvih dana upisalo u novo družtvo preko 60 članova.

Predsjednikom družtva bijaše izabran odvjetnik g. dr. Slavik Edvard; odbornici gdja. Ema Bartel, gdjica. Milka Mankoč te gg. dr. Josip Wilfan, Fran Brnčić i Dragutin Godina. Članovi se pogovoriše, da će biti poduka dva puta na čedan, i to na temelju ruskoga jezika. Članove „kružôka" podučavati će jedna gospodjica Ruskinja.

Talijani medju sobom. Iz Poreča nam pišu, da su se dne 28. t. mj. na tamošnjoj željezničkoj postaji talijanski radnici iz kraljevine medju sobom posvadili radi diobe plaće. Neki Ivan Carpinelli sasu 6 hitaca iz samokosa u svoje prestrašene drugove, od kojih bijaše samo jedan težko ranjen i to neki Vinko Volpo u stegno. Občinski liečnik pregledao je ranjenika te ustanovio, da mu je kost od stegna ozledjena. Ranjenoga prenesoše u bolnicu a napadača traže oružnici, jer se je po talijansku junački dao u bieg.

Iz Sovinjaka plše nam požarom unesrećeni Ivan Krbavčić sliedeće redke: Srdačna vam hvala g. uredniče za vašu preporuku i za novce, koje ste mi putem vašeg cienjenog lista sakupili i meni siromahu amo poslali. Izvolite se u ime moje zahvaliti u velecienjenoj „N. Sl." najsrdačnije svim mojim dobrotvorcem.

Ja sam molio političku oblast u Kopru, da mi dozvoli, da sabirem krmu, da uzmognem prehraniti jedinu kravicu, nu ona oblast odbi moju skromnu molbu, jer da se daje takve dozvole kad se ponesreće čitava sela. Hvala Bogu! Kad mi nedaju oblasti dozvole, a ja se utičem dobrim i milosrdnim ljudem, koji će imati više srca i više ljubavi do siromaha i kojim kličem iz dna zahvalna srca: Bog vam stostruko naplatio!

Iz Opatije nam pišu: Javio sam vam bio onomad, gosp. uredniče, da je naše pjevačko i tamburaško družtvo „Lovor" imalo svoju glavnu skupštinu, na kojoj bijaše izabran novi odbor, a danas vam javljam kratak izvadak izvješća o djelovanju „Lovora" u prošloj godini. Družtvo „Lovor" gojilo je kroz cielu godinu pjesmu i tamburanje, priredilo je šest zabava i jedan izlet. Družtvo je sudjelovalo kod zabava na raznim mjestima Liburnije, tako u Mošćenicama, Zametu i Vrbniku; ono je sudjelovalo kod raznih proslava, tako n. pr. kod proslave zlatnog pira nadvojvode luksenburžkog, u predvečerje imendana volosko-opatijskog načelnika g. dra. Stangera itd. itd.

U prošloj je godini družtvo brojilo šestdeset članova, od tih trideset sudjelujućih. Tamburaški odsjek brojio je 16 lica.

Družtvo je uviek i posvuda nastupalo s najvećim uspjehom te si je pridobilo sveobće simpatije ne samo medju našima već takodjer i medju samim tudjincima, te tako mnogo doprinaša, da se hrvatstvo Opatije diže i da nas tudjinci štuju.

Dne 29. t. mj. priredjuje naša čitaonica „Zora" sjajan ples, te ako nas svi znakovi ne varaju, biti će to jedan od najsjajnijih plesova, što se u obće u ovim vašim stranama priredjuju. Priprema se čine velike, te se nadamo, da će im i uspjeh odgovarati.

* * *

Matuljski odpadnik u svojoj zadnjoj „špudaćeri" tako gadno napada naše svećenstvo, vjeru i razne nauke naše katol. crkve, da se čovjeku u istinu gadi čitati. Čovjek bi pomislio, da živimo u Turskoj, a ne u konstitucijonalnoj i katoličkoj državi, u kojoj barem po pisanim zakonima huckanje proti vjerskim dogmima tvori zločin. Nu za Krstića ne obstoji reć bi nikakva cenzura i on tako nekažnjeno sije medju narod otrov moralne proposti.

Preporučujemo ovim novom kot. kapetanu, da stane već jednom na rep tom bezbožniku, kod toga njegov predšastnik i njegovi činovnici nisu htjeli učiniti.

Iz drugih krajeva:

Pošta za c. kr. ladju „Maria Teresa", koja se nalazi sada u Sciangai-u slati će se sa glavnog poštanskog ureda u Trstu dne 1, 5, 8, 15, 19 i 22 febrara u 8 sati i 25 časaka u jutro, što dajemo do znanja rodbini onih naših vojnika, koji se nalaze na rečenoj ladji.

Plemenit dobrotvor siromaha. Ruski listovi iz Moskve pišu, da je ostavio pokojni ruski rodoljub i bogataj Solodovnikov 10 milijuna rubalja gradu Moskvi za gradnju stanova za siromašno gradjanstvo.

Krunitba španjolskog kralja. Španjolska sprema se na veliku svečanost. Mjeseca maja ove godine proglasit će kralja Alfonza XIII. punoljetnim, pa će ga svečano okruniti. U tu svrhu već sada uredjuju i upravljaju u Madridu sve javne zgrade, a privatnici privatne kuće, dočim se ulica „Alcala" sasvim na novo asfaltira. Program još nije sastavljen, ali se znade, da će Alfonzo na krunitbeni dan položiti svečano temelj jednom narodnom umjetnom djeju. Sve će vlasti na svečanosti biti zastupane. Njemačkog cara zastupat će pruski princ Albert, a Njegovo Veličanstvo cara i kraljaFranje Josipa brat kraljice regentice

Samoubojstvo ravnatelja pošte. Ovih dana ustrielio se je na groblju u Gracu tamošnji ravnatelj poste Josip Cheneviere, koji je kroz više godina upravljao sa c. kr. pošt. i brzojavnim uredom u Opatiji. Pokojnik se rodio god. 1850. u Gorici a služio je ponajviše u Trstu i u Opatiji. Nesretnika je mučila misao, da ga sve proganja.

Konji za Engleze i — Bure u južnoj Africi. Iz Rieke nam pišu, da krcaju sada tamo konje za južnu Afriku tri englezka parobroda, i to „America", „Hostilius" i „Sicilian". Od sada unapried ukrcati će se tamo mjesečno za južnu Afriku po 6000 konja, do konca mjeseca junija, što će sačinjavati u svemu 24.000 konja.

Do sada je ukrcano sa englezkimi konji za Afriku na svaki parobrod do 50 osoba raznih narodnosti, koja su dvorile i čistile na putu konje, pa ako se uzme, da je odplovilo odanle 40 parobroda krcatih konja, to se je odputovalo put Afrike sa englezkim konji do 2000 osobe raznih narodnosti.

Pokusi sa novom puškom. U njemačkom gradu Metz-u, glasovitom iz francezko-njemačkog rata god. 1871. (tada je još pripadao Francezkoj) čine vojničke oblasti tajno pokuse sa novom automatičkom puškom, koja da je vrlo jednostavna, i iz koje da se strielja 300 puta za minutu.

Nova puška imade bridnjački kundak, šestokutne podobe. Na kundaku je pričvršćeno 10 cievi, koje se stiču sve u jednom zajedničkom udaraču, što ga miče pero, koje se spruži jednostavnim pritiskom prsta.

Nova puška počiva na željeznom stalku, te ustrieli 300 puta u minuti, što odgovara 40torici strieljača u istom roku.

Jakost hitca odgovara puškam njemačkog pješačtva. Novu pušku da će upotriebiti za malena utvrdjena mjesta.

Družtvene.

Veliki plesovi „Sokola“ i „Čitaonice“ u Puli. Veliki ples „Sokola“ od subote večer izpao je vrlo elegantno i skladno. Vrledni plesni odbor dao si je mnogo truda i muke, da krasno uredi veliku družtvenu dvoranu i mora se priznati, da su u tome naši vriodni „Sokoli“ podpuno uspjeli. Tako krasne urešene dvorane kako je sokolska nema u Puli, što im mora biti na diku. To im je priznala brojna elegantna množina naših plesačica i plesača, što je prisustvovala velikom plesu „Sokola“ u veseloj zabavi do rana jutra.

Dojduće subote je tradicionalni veliki ples naše „Čitaonice“, koji se obično držao u kazalištu, što je postalo suvišno od kada razpolažemo tako velikom družtvenom dvoranom. Na ples „Čitaonice“ dolazilo je uviek mnogo pozvanika i nečlanova, željnih da se barem tom zgodom provesele u rodoljubnom družtvu i pokažu pripadnost k narodu i narodnoj misli. Uhvamo da će i ove godine prisustvovati plesu naše gradjanstvo u velikom broju, a za pozive neka se svaki obrati na upravu „Čitaonice“.

Glavna skupština „Dalmatinskog skupa“ u Trstu. U nedjelju dne 26. t. mj. o podne obdržavali su članovi „Dalmatinskog skupa“ u Trstu svoju godišnju glavnu skupštinu. Mnogobrojne članove pozdravio je u odsutnosti predsjednika g. viteza Vukovića, podpredsjednik g. A. Sirović krasnim nagovorom, orisav u kratko postanak, svrhu i djelovanje družtva. Žarke rieči rodoljubnog starine podpredsjednika popratiše članovi živahnim odobravanjem. Družtveni tajnik g. prof. Čubretović pročita zatim izvješće o prvoj glavnoj skupštini i ono o djelovanju odstupajućeg odbora. I njega nagradiše skupštinari zasluženim odobravanjem.

U ime odsutnoga blagajnika g. A. Bogdanovića izviestio je gosp. dr. Lukež skupštinare o financijalnom stanju družtva. Koli izvještaj tajnikov, toli onaj blagajnikov primila je skupština bez prigovora do znanja.

Kod 4. točke dnevnoga reda bijaše izabran novi odbor, komu je ostao ponovno na čelu državni zastupnik g. vitez Vuković-Vučidolski. Pošto bijahu stavljeni nekoji predlozi i izražene nekoje želje dignu g. predsjednik skupštinu zahvaliv se gg. članovom najusrdnije na povjerenju izkazanom njemu i drugovoln ponovnim izborom.

Hrvatska čitaonica u Mošćenicah priredjuje dne 2. febrara t. g. zabavu sa deklamacijom, pjevanjem predstavom i plesom.

Hrv. pjevačko-tamburaško družtvo „Sloga“ u Zametu, priredjuje u subotu dne 1. februara 1902. zabavu sa pjevanjem, tamburanjem predstavom i plesom.

Glavna skupština „Hrvatske Čitaonice“ u Mihotićih obdržavati će se — kako nam od tamo pišu — u nedjelju dne 2. febrara u 4 sata po podne u vlastih prostorijah i sa običnim dnevnim redom. Prihvaćamo ovu prigodu, da preporučimo najtoplije tamošnjim našim rodoljubom, da bi možda već na ovoj skupštini riešili pitanje o gradnji „Narodnog Doma“, o čemu se u onih krugovih već dulje vremena privatno razpravlja. Ovo pitanje čini nam se za tamošnje odnošaje toli važnim, da ga tamošnji narodni prvaci nebi već smjeli smetnuti s dnevnog reda.

U kolo dakle gospodo članovi svi složno, pak da vas uzmognemo čin prije javno pohvaliti, što ste izveli rodoljubno i potrebito narodno djelo.

Poziv. Pozivlje se članc kotarske gospodarske zadruge, da dodju glavnoj skupštini, koja će se obdržavati u Berscču u nedjelju dne 16. februara t. g. u 9 sati u jutro. — Dnevni red: Pozdrav predsjednika. 2. Izvješće tajnika o radu u g. 1901. 3. Izvješće blagajnika. 4. Možebitni predlozi. Volosko, 29 februara 1902. Kotarska gospodarska zadruga u Opatiji. V. Tomičić, predsjednik.

Gospodarske:

Pčelarstvo. Pčele treba da su na miru. Svako uznemirivanje pčela osvećuje se na njima samima. Leta treba očistiti od sniega i mrtvih pčela, da imaju pčele dosta zraka. Sunčane zrake ne smiju upirati u leta. Ako bude koji dan topao, pak pojedine pčele počmu izlietati; onda otvori i pčelinjak i leta, neka se pčele pročiste. Opazimo li, da iz kojeg uliišta ne izlieću, ostavimo ju na miru i ne gonimo ju silom. Uznanjka li kojem pčelcu meda, dajmo mu, nekoliko stopljenoga. Koncem mjeseca počnje matica nositi jaja. Sve, što će ti trebati te godine, naredi ili napravi, da poslie ne vodiš o tom računa.

Voćarstvo. Uništavaj i čisti voćke od gusjeničjih gniezda. Neprekopanu zemlju oko voćaka prekopaj, jer ćeš time uništiti mnogu gamad. Kaleme reži i spravljaj na sigurno mjesto u piesak. Voćno sjeme, koje čuvamo za proljetnu sjetvu, pregledaj da nije preveć suho, ili da nije možda odviše potjeralo.

Povrćarstvo. U priredjena klila siju se krastavci i lubenice. Povrće u podrumima treba pregledati, trulo probrati, pak izbaciti; a treba i podrume zračiti. Pripravlja se halat i sjeme, a zemlja se popravlja. Zemlju, koju su mrazovi nadigli oko povrća posijanog ili posadjenog u jeseni, treba pritisnuti, a biljke malo prignječiti.

Književne:

Nova knjiga. Zgode i nezgode jedne deputacije, pripoviedka o čiča Tunji i dedu Jovi i još dvojici iz Srema, kako su oni došli u Zagreb, kud su tu onda hodili, šta su sve vidjeli, što im se dopalo a što nije, i što su oni sve u svojoj glavi mislieli. Izpriča po istini Živan iz Srema. Ciena 50 helera. Tisak Dionićke tiskare u Zagrebu.

Katolički Propovjednik, godina V. broj 1. Uz sudjelovanje više svećena uredjuje Janko Šašel, župnik marušovački. Izlazi mjesečno, a stoji na godinu K 8. Tisak i naklada J. B. Stiflera u Varaždinu. (Ovaj broj sadržaje 8 propoviedi.)

Književni natječaji. „Matica Hrvatska“ razpisuje za g. 1904. iz zaklade Aleksandra pl. Vuščića književnu nagradu od dvie tisuće (2000) kruna, i to za najbolje djelo, baveće se hrvatskom poviesti (po primjeru Smičiklasove „Hrvatske poviesti“ i Lopašićeve „Poviesti grada Karovca“), ili najbolji historički roman ili pripoviest iz hrvatske prošlosti (po primjeru Šenoinih romana: „Zlatarevo zlato“, „Diogenes“ itd.), ili najbolji igrokaz, predstavljajući historički dogodjaj iz hrvatske prošlosti. Nagrada može se razdieliti i na dva jednaka vrstna djela, ali nikada na više nego dva djela. Nagradjeno djelo treba da iznosi, izuzevši dramatski proizvod, najmanje deset štampanih araka, a natječaj traje do uključivo 31. decembra g. 1904. — Na dalje razpisuje „Matica Hrvatska“ iz zaklade grofa Ivana N. Draškovića natječaj za nagradu g. 1902., koja iznaša osamnaest stotina (1800) kruna. U smislu oporuke zakladateljeve od 10. decembra god. 1855. točke C. imade se kod dopitavanja nagrade osobito na to paziti: „da se od natječućih se rukopisa prednost dade onomu, koji je kadar najviše doprinieti k pravoj pouci puka o praktičnim predmetima, te time unaprediti njegovo duševno i materijalno stanje. Kod dopitivanja nagrade ne će se ipak gledati samo na absolutnu vrstnoću spisa, nego se nagrada može dopitati i onomu spisu, koji prema sadašnjemu stanju hrvatske književnosti zaslužuje u njoj odlično mjesto, i vrstan ju je podići“. Rukopis treba da ima uz svoju absolutnu vrstnoću bar petnaest tiskanih araka. Natječaj vriedi do 31. decembra g. 1902. — Za tim se razpisuje u smislu zakladnice iz zaklade Adolfa Veber-Tkalčevića književna nagrada za g. 1902. od sedam stotina (700) kruna, i to za književno djelo „poučnog“ ili „zabavnog“ sadržaja, koje obsežе barem set tiskanih araka a odgovara sadržajem, smjerom i oblikom književnim publikacijama „Matice Hrvatske“. Natječaj traje do uključivo 31. decembra g. 1902. Matica će piscu nagradjenog rukopisa uz zakladnu nagradu izplatiti jošte i obični honorar (po tiskanom arku) iz družtvenih dohodaka. — Napokou se u smislu zakladnice iz zaklade Tereze pl. Tomašić rodjene Aurnhammer de Auernstein književna nagrada za g. 1902. u iznosu od četrdeset (40) kruna, i to „za najbolju pripoviest iz hrvatskoga života“. Natječaj traje do uključivo 31. decembra g. 1902.

Listnica uredničtva i uprave.

Gospodinu G. p. A. u K. Na list smo Vas predbrojili, ali na žalost priposlano nemožemo tiskati, stoječ na stanovištu, da se medjusobne razmirice moraju izgladiti a ne podžigati.

Cirilo-Metodijski Block-koledar

za god. 1902.

u manjoj spretnijoj oblici, izašao je.

Stoji K 1·20 franko.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču. Rieku Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Be

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
1·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

G. Tönnies u Ljubljani,

poduzeće za gradnje, tvornica za stolarske i parketarske radnje, za graditeljsko i umjetno ključarstvo, radionica za željezo potrebno kod gradjevina itd.

preuzimlje svakovrstne stolarske radnje, kao podpune komade za prozore i izloge na kotur, vrata, portale, priredbe za dućane i drugo pokućstvo raznih načina. Izvršuje tvrde i mehke podove svih vrsti kao: parkete iz dužica i remenja te obične podove; podpune kovačke i ključarske radnje kod gradjevina, stube te ograde vrtova i kuća iz željeza, žice, željezna brvna na kotur itd.

Proračuni se šalju bezplatno. — Prima-preporuke jesu na razpolaganje.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganca, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili broh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulamnosti, podbuhlosti, djetinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 3 fiorina.

Pojačene švedske kapljice ili švedska tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvlotvorenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaklava tegnja ili mučnina, tjera zapuhlost i vjetre, odklanja se bol u ilicici, želudačne grčeve, žutica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinktura redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i razne bolesti. Ciena, flašici s naputkom 50 novčića

Prah za blago ili za marve, za kojeki kah i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, ljega mliječka, kenji postaju čilji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili relini. Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i utreklini, poslie teškoga napora, za obljačšanje i okrepljivanje žila i živaca. s flašu 80 novč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Escnz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i posjećuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam peručini i osopotinam. s lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 50 novč.

Tinktura kurjeg oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Orcov ili đemer za učenje i kimake. Flašica 50 novč.

Antikobrilo od Rodinsa proti gromlici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da sieđe kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 10. Pula, u utorak dne 4. februara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se raputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji. 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Pulj.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Milo za drago!

II.

Prvu viest o pogadjanju comendatora Campitelli-a sa cesarskom vladom, donieli su trščanski talijanski listovi, koji stoje u tiesnom odnošaju sa istarskom vladajućom svojtom. Ako želi biti glasilo zemaljskoga odbora u Poreču o tomu točnije upućeno — neka se samo oglasi. Tu viest donesoše hrvatski, odnosno slavenski listovi tekar kasnije, i to pošto bijaše već prešla i u bečke novine. Uredničtva hrvatskih listova niesu ju dakle ni izmislila, ni dalje širila, jer niesu na tom imalo nikakva interesa.

Vjerujemo očitovanju porečkoga lista, da je ovlašten izjaviti, da se nije comendatoru ni sanjalo o tom, da savjetuje vladi, da imenuje saborskim podpredsjednikom jednoga zastupnika, koji nepripada manjini. Drugo je dakako pitanje jel' il nije mu se o tom sanjalo, ali to stoji kao „Amen" u „Otče našu", da bi bio g. comendator, ne samo savjetovao, nego i najtoplije preporučio cesarskoj vladi, da imenuje saborskim podpredsjednikom jednoga člana većine, kad bi bio za to upitan, ili kad bi bio znao, da će njegov savjet biti uvažen. Za takove savjete obično nepita cesarska vlada ni odličnije osobe, nego li je comendator Campitelli, poznat kao strastven strančar, ne samo izvan, nego i u saboru.

Da li je vlada u istinu dvojila o tom, hoće li predložiti na imenovanje zastupnika Stangera za saborskog podpredsjednika, nije nam ništa poznato, jer neobijamo radi takvih pitanja ni pragove c. kr. namjestnika, ni one c. kr. ministarstva. U ostalom nije dostojno ni cesarske vlade, ni zastupničke časti, da bilo koji podpredsjednik igra onu ulogu u istarskom saboru, koju su do sada igrali podpredsjednici manjine. Njih je naime saborska većina, napose saborski predsjednik posve mimoilazio kao da i nespadaju u saborsko predsjedničtvo. Oni bijahu jedino po imenu podpredsjednici i ništa drugo, uzprkos jasnim ustanovam saborskog pravilnika.

Što se tiče eventualnog neovjerovljenja izbora zastupnika dra. Stangera od strane saborske većine, mi se tomu nebismo nimalo čudili, premda je taj izbor posve zakoniito obavljen i akoprem je dr. Stanger dobio glasova dva puta više nego li njegov protukandidat. Talijanska većina istarskoga sabora neplaši se — kako je poznato — nikakvog sredstva za postignuće svoje bilo i kratkotrajne svrhe. Ona imade na duši više i takovih uništenja izbora, koji bijahu jednoglasno i bez prosvjeda obavljeni. Šta bi njoj bilo dakle uništiti izbor zastupnika Stangera, koji nebijaše jednoglasan i proti kojem uložiše agenti talijanskoga političkoga družtva pri-vidan prosvjed? Baš ništa! Nu recimo da bude u istinu ponovno imenovan zastupnik Stanger saborskim podpredsjednikom, tada možemo biti više nego li stalni, da se saborska većina, koja pašuje u Istri jedino milošću cesarske vlade, neće ni usuditi dirnuti u toj izbor. Ona znade vrlo dobro, što bi njoj se moglo dogoditi, kad bi njoj cesarska vlada malko samo povukla uzde, a na to bi se valjda odlučila, kad bi rečena većina zakoniti izbor po Njeg. Veličanstvu imenovanoga podpredsjednika uništila. U tom pogledu imade dakle cesarska vlada toliku moć u rukama, da njoj netreba pitati talijanašku saborsku većinu, koga da predloži na imenovanje za saborskog podpredsjednika.

Porečki list pita se farizejski, da što imade značiti izreka: „pokazati se pravednim napram hrvatskomu jeziku". Tà hrvatskim i slovenskim zastupnikom — kaže dalje — bijaše slobodno do sita i dosade razložiti njihove misli. Ni predsjednik ni itko drugi nije nikada ni sanjao, da bi ih u tom priečio!

Čovjek bi morao umočiti pero u žuć, da uzmogne valjano odgovoriti na ovu drživotu, bezsramnu i infamnu klevetu. Da nije bio urednik rečenog lista i sam kroz posliednjih 12 godina članom istarskoga sabora, moglo bi se reći, da je bio zaveden ili slabo upućen, ali pošto je on bio glavom prisutan svim onim divljačkim prizorom, koje upriličiše toliko i toliko puta i saborska većina i občinstvo na galerijah i sam predsjednik proti članovom manjine jedino radi toga, što su se služili svojim pravom u porabi jezika, to mu se nemože pristojnije odgovoriti nego li tim, da mu se prezirno dobaci: vi lažete prostački!

Od mjeseca agusta godine 1883., kad je pala prva hrvatska rieč u istarskom saboru, nije nijedan član manjine mogao nebunjeno započeti i svršiti svoga govora. Nemarimo dozivati u pamet sramotnih dogodjaja iz starije dobe u dvorani sv. Frana u Poreču, već nam je dosta, da se pozovemo na novije dogodjaje u občinskoj viećnici u Puli i u samostanu sv. Klare u Kopru. U Puli čuo je i vidio poznatu sablazan u saboru cesarski namjestnik, a koparski izgredi u saboru su još tako svieži, da nam ih netreba opetovati. Tuj nije izrečen niti jedan hrvatski ili slovenski govor, a da se nije moralo po dva i tri puta izpraznili občinstvo sa galerijah, a kad bijahu ove prazne, bučila je saborska većina ili je govornike prekidao sam predsjednik. Pak još imade obraza spomenuti list uztvrditi, da bijaše članovom manjine slobodno do sita i dosade razložiti njihove misli! Sakrij se, bezsramni hinbeniče!

Naravski je — kaže nadalje „L'Istria" — da se nemože uzeti u obzir nego li samo one predloge, koji su učinjeni u jeziku, koj s v i razumiju, t. j. u talijanskom.

Najprije valja nam ovdje iztaknuti, da bijaše uviek kroz posliednjih 17 godina u saboru i takovih članova manjine, koji niesu talijanski razumjeli i koji nisu mogli dakle absolutno talijanski ni predlagati ni govoriti. Toga nemože zaniekati ni comendator Campitelli, koji je, nepoznavajuć drugog jezika do talijanskog, morao s takovim članovi pomoćju tumača razgovarati. Nestoji dakle tvrdnja, da su svi članovi sabora talijanski razumjeli, a još manje, da su se istim mogli javno služiti. Nu dopustimo za čas, da su zbilja svi članovi manjine talijanski jezik razumjeli, i da su se mogli njim u saboru javno poslužiti. Pak šta sliedi odatle? Po logici porečkog lista, morali su se za ljubav talijanske bezobzirne gospode odreći svoga prava, zatajiti sami sebe, pak predlagati i govoriti samo talijanski. Mislite li, da bi to štogod pomoglo? Držite li, da bi to štogod koristilo? Ni najmanje!

Od godine 1861. pak sve do godine 1883. govorilo je ono malo hrvatskih ili slovenskih zastupnika u istarskom saboru izključivo u talijanskom jeziku bez ikakvog uspjeha. U pamet nam dolaze rieči najumjerenijeg i najobzirnijeg zastupnika Hrvata, što ih je valjda ikada imao istarski sabor, zastupnika, koji se je preselio u bolji život, i koji je sam uviek govorio jedino talijanski: „ma govorili vi i andjeoskim jezikom u istarskom saboru, nećete ništa postići, jer sam to i sam gorko iskusio". A to su gorko iskusili i njegovi nasliednici, mladji i odrešitji zastupnici, koji mišljahu jedno vrieme, da bi se možda talijanski stavljenimi predlozi, il talijanskimi govori bar u praktičnih, gospodarskih pitanjih dalo ipak štogod postignuti. Pak? Trud im bijaše uzaludan, uspjeh jednak ništici.

Je li dakle vriedno mučiti se u saboru tudjim jezikom; je li dostojno časti zastupnika hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre, naroda, koji sačinjava većinu pučanstva pokrajine, da se odreknu bilo i

---

PODLISTAK.

Mladenački ponos.

Napisao Le Lage. — Preveo: F. Jelušić.

Gil Blas, mladić od sedamnaest godina po prilici, krenuvši iz rodnog mjesta Oviéda u Asturiji, polazi Salamansko sveučilište, i evo upravo dodje u grad Penjaflor.

Kad sam došao u jednu gostionu, — pripovieda on — naručih večeru. Taj je dan bio u pravom smislu rieči mršav: morah se zadovoljiti s jajima. Kad je već došlo vrieme, da me posluže naručenom bazlamačom *), zasjedoh sam samcat za jedan stol. Još nisam bio ni prvi zalogaj okusio, gostioničar udje, a za njim čovjek, koji ga bješe zaustavio na ulici. Taj je vitez nosio dugačku sablju, a mogło mu je biti oko trideset godina. On mi se približi sasma ozbiljno, i nekako važno. „Gospodine djače", rèče mi, „upravo doznah, da ste Vi gospodin Gil Blas Santillanski, Oiédska dika i ures, te svjetlo i luč filozofije. Je li moguće, da ste Vi onaj veliki učenjak, onaj duhoviti umnik, čija slava veoma slovi u ovome kraju? Vi ne znate", nastavi on obrativši se gostioničaru i gostioničarki. „vi ne znate, kakav vas je gost svojim posjetom počastio; dragocjenost veliku imate u svojoj kući; u ovome plemiću mladome vidite osmo čudovište svietsko". Za tim, okrenuvši se opet k meni, i bacivši mi ruke oko vrata, rèče: „Oprostite mi, što sam tako uzhićen; ja evo ne mogu, da obuzdam ni veselja, što mi ga Vaše prisuće prouzročuje".

Ja mu niesam mogao odmah odgovoriti, jer me je tako čvrsto rukama držao za vrat, da niesam mogao niti slobodno odahnuti, a kad sam se napokon težkom mukom nekako riešio njegovog zagrljaja, rekoh mu: „Gospodine viteže, ja sam mislio, pače uvjeren bio, da moje ime nije poznato u Penjafloru".

„Što, poznato!", nastavi on istim glasom; „mi poznamo sve velike i znamenite muževe, te ih i bilježimo, pa bili oni i dvadeset milja odavle udaljeni. Vas drže ovdje za pravo čudo; i ja sam uvjeren, da će se Španjolska jednoga dana ponositi, što Vas rodila, kao što se i Grčka ponosi sa svojih sedam mudraca". Te je svoje zadnje rieči zaključio s ponovnim zagrljajem. Da sam bio samo malo iskusniji, ne bih se bio dao tako za nos vući, i ne bih vjerovao njegovu dokazivanju i pretjerivanju; saznao bih bio umah po njegovom pretjeranom laskanju, da je to jedan od onih lakoživa, kakih se nadje mnogo po svim gradovima, te koji se daju, kad prispije koji stranac, dovesti pred njega, da napune svoj želudac na njegov račun; ali kako sam bio mlad, a k tomu tašt, sudio sam o njem sasma drugčije. Moj mi se obožavatelj pričinjao vrlo poštenim čovjekom, i ja ga pozvah, neka izvoli sa mnom večerati. „Ah! drage volje," poviče; „ja sam veoma zahvalan svojoj sretnoj zviezdi, što me je dovela amo, te sam se sastao sa presvjetlim gospodinom Gil Blasom Santillanskim; ja ću se pak — što budem dulje mogao — naužívati svoje sreće, te ostati u Vašem družtvu. Ja niesam Bog zna kako gladan", nastavi on; „ja ću se posaditi za stol, samo da Vam budem drugom i da Vam prikratim vrieme, a iz puke udvornosti pojest ću koji komadić".

Govoreći tako, posadi se moj savjatelj naprotiv mene. Gostioničar prostre stol i pred njime. Najprije udari tako pohlepno i lakomo po bazlamači, da se je činilo, kao da nije tri dana ništa okusio. Ja zamjetih odmah, da će on brzo biti gotov sa svojim obrokom, jer je jeo s neizmjernom „udvornošću". Ja naručih još dvie bazlamače, koje su bile za tili čas gotove, i s kojima su nas poslužili, čim smo bili gotovi, ili bolje reći, čim je on bio s prvom gotov. On je i nadalje jeo tako slastno i brzo, a ujedno me hvalio, slavio i u zviezde kovno, a da bi i za čas samo prestao jesti te malko počinuo; mojoj se pak malenkosti veoma svidjalo, što me tako hvali. On je vrlo često zavirio u čašu, te ju do kraja izkapio; ali ipak pio je najprije u moje zdravlje, za tim u zdravlje otca mi i majke, kojih nije mogao dosta nahvaliti i slaviti, što imaju taka sina, kao što sam ja. U isto je vrieme punio vinom i moju čašu, te me poticao, da ne ostanem za njim u pražnjenju čaša. Ja sam vazda iztrusio čašu, kad bi nazdravio meni; sa svojim me je laskanjem do kraja udobrovoljio, tako te sam upitao gostioničara, premda nismo bili ni polovice bazlamače pojeli, ne može li nas poslužiti s ribom.

*) Jelo od jajah. Op. ured.

za čas svoga prava, da zataje bilo i privremeno sami sebe — pak da uza sve te moralne žrtve, neimaju nikakve praktične koristi, nikakvog materijalnog uspjeha, dapače ni priznanja?

Mislimo, da će se s nami složiti svako razumno biće u tom, da je pametnije sačuvati bar narodnu čast, narodni ponos i svoje pravo, nego li odreći se svega toga, za — što no rieč: pasje babe dušu!

Boj proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu.

Proračunski odbor carevinskoga vieća u Beču razpravlja sada proračun ministarstva bogoštovlja i nastave, i to o naslovu: „visoke škole". Za ovim naslovom doći će na razpravu drugi naslov, t. j. „srednje škole". Kod toga naslova pružiti će se talijanskim zastupnikom prigoda, da naskoče opet jednom na državnu gimnaziju sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu. Za taj n a s k o k pripravljaju se već talijanski zastupnici — kako čitamo u tršćanskih talijanskih listovih. Talijanski zastupnici R i z z i i M a l f a t t i, koji se nalaze u proračunskom odboru kao članovi talijanskoga kluba, da su već stupili u dogovor sa zastupnici drugih većih klubova carevinskoga vieća, da ih nagovore, da glasuju s njimi proti iznosu, opredieljenom u proračunu za rečenu gimnaziju.

U tom pogledu piše glavno glasilo austrijskih židova, bečka „Nova Sl. Pressa", zaštitnica primorskih talijanaša, da poljski zastupnici nisu dali formalnog obećanja talijanskim zastupnikom, jer da se nežele ni u ovom pitanju, ni u poslu slovenske gimnazije u Celju odciepiti od slavenskih, prijateljskih im klubova. Nasuprot tomu, da su izjavili svi njemački zastupnici, da će poduprieti Talijane, i da će se tako postići jednak broj glasova koli o gimnaziji u Pazinu, toli ob onoj u Celju. Iz računa, što ga je učinio židovski list, zadobio bi predlog Niemaca proti gimnaziji u Celju, odnosno predlog Talijana proti gimnaziji u Pazinu 23 glasa proti 21, jer drži, da će biti bar 4 člana proračunskoga odbora odsutna.

Iz bečkih listova doznajemo nadalje, da je tirolski zastupnik Malfatti viečno sa ministrom-predsjednikom dr. Koerberom glede državne gimnazije u Pazinu. Talijanski zastupnici i članovi proračunskoga odbora Rizzi i Malfatti da su viečali takodjer sa načelnikom njemačkog ustavovjernog kluba, sa baron Stürgkh-om.

Iz ovih viestih dade se zaključiti, da su talijanski zastupnici Primorja i južnoga Tirola poduzeli najoštriji boj proti državnoj gimnaziji u Pazinu. Za sebe predobiše u tom pitanju sve njemačke zastupnike i članove proračunskoga odbora, bez razlike političkih načela.

U ljubljanskih novinah čitamo, da su i članovi njemačko katoličkog kluba pristali uz Talijane, te da će i oni glasovati proti državnoj gimnaziji u Pazinu. Jedan od tih njemačkih katolika (dr. Fuchs) da bijaše upozoren od strane slavenskih zastupnika na posliedice tog nepravednog postupanja njemačko-katoličkih zastupnika, ali ovaj da se nije dao nagovoriti, da bi sa drugovi odustao od nepravedne i nepoštene borbe proti rečenoj gimnaziji.

Njemački članovi proračunskoga odbora pomoći će dakle Talijanom proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, a talijanski članovi toga odbora Niemcem proti slovenskoj gimnaziji u Celju.

Odatle bi morali svi slavenski zastupnici, koli u rečenom odboru, toli u carevinskom vieću crpiti zdravu i mudru nauku, da im se valja složiti u jednu čvrstu skupinu na zaštitu i obranu probitaka bilo kojeg slavenskog plemena u interesu svih austrijskih Slavena. Kao što se slože proti nam Niemci svih stranaka političkih i vjerskih, kao što su Talijani liberalci i klerikalci složni proti nam, tako treba da se slože svi slavenski zastupnici proti zajedničkim nam protivnikom, proti Niemcem i Talijanom.

Mi si nemožemo pomisliti većih liberalaca nego li su talijanski zastupnici Primorja (bezvjerci, židovi, slobodni zidari itd.), niti većih klerikalaca nego li su zastupnici — svećenici južnoga Tirola, pa ipak idu oni složno kao prava braća u boj proti našim, bilo najpravednijim i najopravdanijim zahtjevom. Oni nepitaju jedan drugoga, jesi li ti liberalac ili klerikalac, već jesi li ti Talijan, i to im je dosta. Oni netraže, da li im je politički ili narodni protivnik liberalac ili klerikalac, već udare svi složno na protivnika, samo ako je taj Slaven. Zašto ih nebi u tom sliedili i slavenski zastupnici: Česi, Poljaci, Rusini, osobito pako Hrvati i Slovenci? Zar netrebamo mi možda sloge i bratske podpore više nego li ijedan drugi narod Austrije? Nije li možda u pogibelji i naš narodni obstanak radi nesretnog razdora onih, koji bi morali narodu prednjačiti u svemu, što je plemenito i uzvišeno? Tko toga neuvidja, nije pošten sin biednog naroda.

Gospodin Corcuelo, tako se naime zvao gostioničar, koji je bio — po svoj prilici — u dogovoru s laskavcem, reče:

„Imam jednu divnu pastrvu; ali ona će skupo stajati one, koji ju budu jeli: to bi bio prefin zalogaj za Vas".

„Što velite prefin?", reče na to moj laskavac s nješto uzdignutim glasom; „vi ne znate, što govorite, moj dragoviću: znajte, da Vi nemate ništa tako dobra za gosppdina Gil Blasa Santillanskog, koji zaslužuje, da ga se počasti kao kakog kraljevića".

Bilo mi je vrlo drago, što je prekorio zadnje rieči gostioničarove, te me je u tom bio jedino pretekao. Čutio sam se uvriedjenim, i rekoh osorno Corcuelu: „Donesite Vašu pastrvu, a za drugo se ne brinite".

Gostioničar, koji si nije ništa boljeg želio, započme pripravljati pastrvu, a za kratko ju vrieme i pred nas donese. Kad je bilo to novo jelo na stolu, vidjeh kako se laskavcu oči kriese, i u njima zrcali neka silna radost; na to se iznova poslužio svojom „udvornosti", to će reći, da je lakomo udario po ribi, kao što je prije bio udario po bazlamači. Jeo je i jeo, ali je i napokon prestao jesti; žao mu je bilo tako liepe ribe, ali više nije mogao, jer si je želudac previše natrpao. Napokon, kad se je najeo i napio po svojoj miloj volji — a na moj račun, htio je, da završi tu komešiju.

„Gospodine Gil Blasu!", reče mi podižući se od stola: „ja sam veoma zadovoljan, što ste me tako liepo pogostili, a ujedno mi se ne da, da Vas ostavim, a da Vam ne dam i ne priobćim jedne vrlo važne opomene, koju Vi — kako mi se čini — baš silno trebate. Čuvajte se od sada naprvo laskavaca. Ne pouzdavajte se ni málo u ljude, kojih ne poznajete. Mogli biste se i s takima ljudima sastati, kojim bi se prohtjelo, kao što se i meni, da se razvesele Vašom lahkovjernošću, a možda tjerati još i dalje; ne služite im nipošto za ludjaka, i ne utvarajte si podnipošto, da ste Vi — jer to oni kažu — osmo čudo svietsko". Izgovorivši ove rieči, nasmija mi se u lice i otide.

Ova me se poruga silno dojmila, a opomenu sam si ovu tako dobro zapamtio, da sam je se kroz cio svoj život u mukama i nevoljama sjećao. Nikako se niesam mogao smiriti, ni utješiti, što sam se dao tako grozno prevariti, ali da se bolje izrazim, što sam vidio, kako su duboko spala krila mome ponosu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Zač se toliko ripe istarski Talijani proti hrvatskim napisom na novoj željeznice?

Jur. Za to, zač nebi radi, da tuji svet, ki se bude po železnice vozil, vidi, da ni Istra talijanska.

Fr. Ča misle da su ljudi na glavu pali.

Jur. Ma justo, ter popisija govori glasno, da je nas čuda više va Istroj nego Talijani.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Sutra otvara se dakle ponovno carevinsko vieće nakon neobično dugačkih božićnih blagdana. U Beču nalazi se već sada većina državnih zastupnika, koje zanima osobito živahne razprave proračunskoga odbora. Ovaj par razpravlja se proračun ministarstva bogoštovja i nastave i to naslov: „Visoke škole". U sjednici od dne 31. t. mj. prihvaćena je bila stavka za česko sveučilište u Brnu uzprkos strastvenom agitiranju njemačkih članova odbora proti rečenom sveučilištu. Najljući boj razviti će se kod razprave o naslovu „Srednje škole". Na drugom mjestu današnjega broja naći će naši čitatelji člančić o ljutom boju, što ga poduzimlju složno Talijani i Niemci proti državnoj gimnaziji u Pazinu. Oni zahtjevaju naime ni više ni manje, da se stavka za tu gimnaziju briše, ili da se gimnaziju prenese iz Pazina u koje drugo hrvatsko mjesto, kao da je tobož Pazin talijansko mjesto. Kao što se složiše Talijani i Niemci proti državnoj gimnaziji u Pazinu, tako će složno stupiti u boj proti slovenskim paralelkam na državnoj gimnaziji u Celju. Niemci zahtjevaju, da se te paralelke ukine posve il da se ih makne iz Celja. Oni stvoriše resoluciju, kojom pozivlju vladu, da dokine slovenske paralelke u Celju i Mariboru, pak da ustroji u ovom posliednjem mjestu samostalnu slovensku gimnaziju. Slovenski članovi proračunskoga odbora izjaviše se odlučno proti resoluciji zahtjevajuć, da slovenske paralelke ostanu i nadalje na gimnaziji u Celju. Oni su u tom pogledu imali i dogovore sa ministrom-predsjednikom, kojemu su otvoreno izjavili, da neodustaju od svog pravednog zahtjeva i da su pripravni u slučaju, da bude prihvaćena resulucija Niemaca u državnom saboru pokrenuti oštru obštrukciju proti svim vladinim predlogom.

Njemačke novine se hvale, da će njihova resolucija u proračunskom odboru zadobiti većinu, jer da će za nju glasovati Niemci sviju stranka, Talijani, dapače i Poljaci.

Da pravo rečemo, nevjerujemu mnogo braći Poljakom, koji su se i do sada u raznih zgodah dali zlorabiti od Niemaca na štetu slavenskih naroda ove pole monarhije, nu inak dvojimo, da su oni obećali pomoć Niemcem proti najpravednijim narodnim zahtjevom brće Slovenaca. Kad bi oni u istinu glasovali za nepravednu stvar proti slovenskoj stvari, tad bi ne samo pokazali, da su davno zaboravili što je bratska uzajemnost, već da im nije mar za ono, što bi se moglo ušljed njihovog nebratskog postupanja dogoditi. Neznamo kako bi opravdali predmetom svoj nebratski korak i da li bi oni uzeli na sobe odgovornost za posljedice, koje bi morate naći odziva u carevinskom vieću.

U zadnjoj sjednici proračunskoga odbora zagovarao je slovenski zastupnik Povše pitanje o ustrojenju slovenskoga sveučilišta, zahtjevajuć od ministra bogoštovlja, da se jasno izjavi, što on misli o toj davnoj težnji slovenskoga naroda. Ministar je kazao tečajem odgovora na razne upite, da će odgovoriti i na upit zastupnika Povšeta — ali nije ipak ništa odgovorio.

Putovanju austrijskoga priestolonasljednika nadvojvode Frana Ferdinanda u Petrograd nemogu zaniekati posve političko znamenovanje ni poluslužbeni listovi. Nadvojvoda polazi u Petrograd u prvom redu radi toga, da se osobno zahvali caru Nikoli na odlikovanju. Tom prigodom doći će bez dvojbe i do izmjene mnienja o raznih visećih pitanjih. Nadvojvodi pripravljaju u Petrogradu svečan doček i razne svečanosti, da mu pokažu koliko cienе i štuju budućega vladara Austro-Ugarske. U Petrogradu pokloniti će se nadvojvodi deputacija 26. bugarske pukovnije dragona, čiji je vlastnik nadvojvoda. Deputacija, sastojeća od pukovnika, pobočnika mu, te zapovjednika i stražmeštra njezine glavne eskadrone, dolazi u Petrograd dne 6. t. mj. Svi glavni ruski listovi pozdravljaju nadvojvodu uvodnimi članci. Ugledan list „N o v o s t i" kažu medju ostalim o dolazku nadvojvode sliedeće: Uzvišenom gostu ruskoga cara i naroda Rusije će posvetiti osobitu pažnju. U njemu pozdravlja ona ne samo sadašnju već i buduću Austro-Ugarsku kao sprijateljenu vlast, s kojom nije Rusija nikada vodila rata, i koju je vazda po svojoj politici željela u prijateljstvu očuvati. Političkom približenju izmedju Rusije i Austro-Ugarske doskora će se pridružiti i gospodarsko približenje, što u sadašnje vrieme osobito važno. Dolazak nadvojvode Frana Ferdinanda u Petrograd još će više utrti put približenju. S toga valja taj dogodjaj radostno pozdraviti.

U susjednoj Goričkoj obaviti će naknadni izbori za zemaljski sabor. Izpražnjena su naime tri zastupnička mjesta, t. j. mandat za izvanjske občine tolminskoga izbornoga kotara, mandat za izvanjske sežanskoga izbornoga kotara i mandat veleposjeda u Furjaniji. Prva dva mandata jesu slovenska, treći talijanski. Za prva dva mandata biti će žestoke borbe izmedju narodno-napredne i narodno-katoličke stranke.

Hrvatske opozicijonalne novine pišu sa ogorčenjem o poklonstvu hrvatskih zastupnika na Ugarskom saboru. Hrvatski zastupnici pokloniše se naime ministru-predstojniku, koga je njihov načelnik zastupuik Josipović pozdravio madjarskim jezikom, na što je ministar madjarski odgovorio. Do sada je bio naime običaj, da je vodja poklonstvenih deputacija pozdravlja ministre hrvatski, a oni su odgovarali njemački. Sada je i to odpalo, što pokazuje, da hrvatski zastupnici na ugarskom saboru nemare za čast, ponos i pravo svoga naroda.

Crna Gora. Sa zanimane strane oprovrgava se viest o predstojećih zarukah kneginjice Ksenije. Iz Dubrovnika pišu jednomu bečkomu listu, da je došlo do oštra spora izmedju kneževića Danila i Mirka. Ovaj posliednji da se je pred državnimi dostojanstvenici poruglјivo izrazio o svomu starijemu bratu i o njegovoj supruzi, kneginjici Jutti, koju da nazivlje š v a b i c o m, t. j. poruglјivo Niemkinjom. Talijanska kraljica Jelena, sestra obiju kneževića, da odsudjuje postupanje

kneževića Mirka, kojega da nije htjela onomadne ni vidjeti, kad bijaše u Rimu. I car Nikola, da je oštro pokarao kneževića Mirka.

Srbija. Iz biograda pišu, da je činjenica, što se knez Petar Karadjordjević sada očito izdaje za pretendanta na srbski priestol, kako se to javno razabire iz njegova proglasa, koji je jako razširen po Srbiji, izazvala u Biogradu velik utisak u obće, a dvora napose, da se nemilo dojmila. Takav korak se je u Srbiji još prije nekoliko godina smatralo nemogućim, jer se je tamo držalo Karadjordjevića posve nepogibeljnim. Nu ako je i proglas kneza Petra izazvao velik utisak, smatraju tamo svaki preokret na korist Karadjordjevića nemogućim. Ali pošto prevladjuje mnienje, da se kralj Aleksander iz braka s kraljicom Dragom neima nadati potomku, i pošto daje ta okolnost knezu novih nada, to se u nekojih krugovih razpravlja i pitanje o razstavi braka, pak se je dapače i česte dogovore kraljeve sa metropolitom zadnjih dana počelo dovadjati u savez s tim pitanjem. S druge strane se čuje, da se kralj Aleksander odlučno opire razstavi svoga braka, kao što se i odlučno poriče kao da bi bio sit vladanja i da misli na svoj odstup. Njegov odlučni i žilavi značaj opire se tomu. Kralj je bio vrlo neugodno dirnut novinarskimi viestmi, da on ugovara sa Rusijom i Austro-Ugarskom o priestolonasljedstvu, pak se čuje, da će za kratko vrieme posjetiti carske dvorove u Beču i Petrogradu jedan kraljev pouzdanik, koji će tamo razložiti kraljeve misli o tom pitanju.

Bugarska. Iz Sofije javljaju, da je tamo preminuo naglom smrti bivši ministar javnih radnja Ivan Belinov, i to na ulici usljed kapi.

Rusija. Ruski listovi ističu važnost predstojećih dogovora o trgovačkom ugovoru, što se ima sklopiti sa Austro-Ugarskom. Ovo pitanje — kažu rečeni listovi moglo bi u toliko zbližiti obje velevlasti, da bi se posvema složile o balkanskom pitanju i da bi usavršile ugovor od godine 1897.

U Petrogradu nalazi se sada poslanik združenih država sjeverne Amerike u Parizu, general Drapar, koji se sa svojim drugom, koji zastupa sjeverne države Amerike na ruskom dvoru, dogovara sa ruskim ministrom izvanjskih posala o trgovačkom ugovoru, što bi se imao sklopiti izmedju obiju država.

Južna Afrika. Nizozemska vlada stavila je englezkoj vladi predlog o izmirenju sa ratujućimi Buri. Englezka je vlada predlog odbila, jer da Nizozemska neima nikakve punovlasti za posredovanje.

Pokrajinske:

Imenovanje. C. kr. namjestnik u Trstu imenovao je perovodnog vježbenika g. Gvida Pazze namjestničkim perovodjom.

Premještenje. C. kr. kancelista g. g. Blaž Černja, premješten je od c. kr. kotarskoga suda u Buzetu kotarskomu sudu u Lošinj Mali.

Tko će biti trščanskim biskupom? Trščanska „Edinost“ piše u broju od 1. t. mj., da doznaje s raznih strana, da je bio u Gorici kod kardinala Missije u najstrožem incognito preč. g. Nagl, ravnatelj njemačkoga zavoda „All' Anima“ u Rimu. Nama je ovu viest pripovjedao pred osam dana svećenik trščanske biskupije zamoliv nas ujedno, da ju za sada neobjelodanjujemo. Pošto ju je priobćila „Edinost“, odpada naša obveza, te možemo njoj dodati, da je u istinu bio preč. g. Nagl u Gorici i to u poslu biskupske stolice u Trstu.

O tom posjetu kardinala Missije piše „Edinost“: Kakve utiske je ponio sobom (Nagl) iz Gorice i do kakvih je došao zaključaka, nije nam poznato. Nu to nam je poznato, da kardinal Missija nije prijatelj ni Slovenaca ni Hrvata, i po tomu možemo suditi, kakve li bijahu ubaviesti, koje je dobio preč. Nagl u Gorici.

Tomu dodajemo nekuadno, da su naši Talijani sviju stranaka od židova Mayera do kanonika Buttignoni-a, stalni, da će Nagl naslieditи dobroga biskupa Šterka na biskupskoj stolici u Trstu, te da su tim imenovanjem posve zadovoljni. Mi nevidimo u one nevidljive visine, kako se tamo mješa i kuha, za to ne znamo, koliko je istine na tom imenovanju, ali to pako znamo, što nam je činiti. I to znaju ovi Slovenci i Hrvati, i nesamo u trščansko-koparskoj biskupiji, nego u obće, koliko ih stanuje u austrijskom Primorju. Sami si moramo zidati škole, sami si moramo zidati dome, pak ćemo si zidati još štogod drugo!

† Ivan Balas. Prošloga ćedna preminuo je veleč. g. Ivan Balas, župnik na Trsatu u 63. godini svoga života.

Pokojnik se rodio godine 1839. u Grižanih, te bijaše po dovršenih naucih namješten za vjeroučitelja pučke škole u Bakru, gdje je ostao 9 godina. Nakon toga bijaše imenovan župnikom na Trsatu, koju čast i službu obnašao je 28 godina na obće zadovoljstvo svojih župljana, koji žale sada za njim duboko. Vječni mu pokoj!

Mjesto učitelja nautičke škole u Lošinju. Na nautičkoj školi u Malom Lošinju izpražnjeno je mjesto učitelja talijanskog i njemačkog jezika. To mjesto popuniti će se budućom školskom godinom.

Molitelji valja da pošalju svoje molbe redovitim putem najdulje do 1. aprila t. g. c. kr. zemaljskomu školskomu vieću za Istru u Trstu.

Okružnica c. kr. namjestničtva u Trstu. C. kr. kotarska poglavarstva u Lošinju, Pazinu i Puli dobila su okružnicu c. kr. namjestničtva u Trstu, u poslu ustrojenja dostatnog broja poljskih čuvara od strane občinah na zaštitu poljskih proizvoda.

Odvržení utok. Zemaljski odbor u Poreču odvrgao je utok Justa Bogovicha proti zaključku občinskoga zastupstva u Dubašnici glede prinosa i pristojba na pašišta na občinskom zemljištu, i to s razloga, što bijaše utok podnešen prekasno, i što odnosni zaključak občinskoga vieća nije nezakonit.

Poduka u vinogradarstvu. Zemaljski odbor u Poreču pristao je na predlog zemaljskog gospodarskog zavoda za Istru, da se obdržaje poduka u vinogradarstvu i u ciepljenju trsa i da se doznači 80 kruna nagrade za ciepljenje amerikanskog trsja.

Vinogradarski tečaj. Na predlog c. kr. namjestničtva u Trstu otvoriti će se i tečajem školske godine 1901—1902. uz pučku školu u Cresu vinogarski tečaj, koji je povjeren uz odnosnu odštetu učitelju S. Pozzo-Balbi.

Za vodogradnje. Zemaljski odbor doznačio je občinskomu glavarstvu u Pazinu podporu od 100 kruna za vodogradnju Crešnjevici i 600 kruna za gradnju zdenca u selu Žgrablići.

Za popravak mosta u Sovinjaku. Občinsko glavarstvo u Buzetu primilo je iz zem blagajne podporu od 150 kruna za popravak mosta u poreznoj občini Sovinjak.

Plšu nam iz Sv. Petra u Šumi: Spomenuste u zadnjoj „N. Sl.“, da idu sestre „Srca Isusova“ po našim otocima i Dalmaciji sabirati milodare za svoj talijanski djetički vrt u Puli; ali one idu i u našu Istru. Tako je pred par godina došla amo njeka takova odvažna i riečita Talijanka, koja je vodila sobom jednu malenu djevojčicu i po seljačkim kućama prosila milodare za mise i drugo. Poznato nam je, da njoj su njekoji kmetovi sbilja išli na liepak i pružili novaca za mise, a da nisu niti iz daleka sanjali, u koju svrhu će biti dotični novci u istinu uporabljeni. Čim se je malko ovdje udomaćila, došla je na stanovito mjesto, te zaprosi ništa manje, nego li, da joj se dozvoli po Župeparščini javno sabiranje za njeku siročad u Puli; pače još više, neka se ju kod kmetova preporuči. Bila je dakako odbita, pošto „Srce Isusovo“ ne obuhvaća samo Talijane, nego i Hrvate, za koje pak nije njihov vrt ništa drugo, nego li jednostavna kovačnica talijanstva. Drugih potankosti nećemo za danas da navadjamo, već se zadovoljavamo samo ovim da upozorimo ljudstvo, neka bude oprezno, prije nego li dieli milodare.

Za uzor-vinograd. C. kr. ministarstvo poljodjelstva u Beču doznačilo čč. oo. Franjevcem u Nerezinah izvanrednu podporu od K 200, da uzmognu dovršiti uzor-vinograd uz cestu, koja vodi iz Osora u Lošinj.

Za gradnju zdenca (šterne) u Rubeših. Zemaljski odbor doznačio je občini Kastav podporu od 346 kruna za gradnju zdenca u Rubeših.

Nova ljekarna u Lovranu. C. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom razpisuje u službenom listu primorske vlade „L' Osservatore Triestino“ natječaj za novu ljekarnu, koja će se otvoriti u Lovranu. Molitelji imadu podastrieti svoje molbe, podkriepljene potrebitim dokazimi c. kr. kotarskomu poglavarstvu u Voloskom u roku od četiri čedna.

Razpis natječaja nalazi se — kako rekosmo u službenom listu, što je posve u redu, nu nemože biti u redu, što je priobćen jedino u njemačkom jeziku. Slažemo se sa talijanskimi listovi Primorja, koji prigovaraju tomu, što natječaj nije priobćen u z e m a l j s k i h jezicih. Ti listovi pozivlju se na izjave vlade u carevinskom vieću u Beču, da će biti svi javni spisi političkih oblasti Primorja sastavljeni u zemaljskih jezicih. I mi znamo za te izjave, i mi smo se na nje više puta prizvali, kad se je u javnih spisih političkih oblastih zaboravilo na hrvatski ili slovenski zemaljski jezik. I sada traže talijanski listovi pravo jedino za talijanski „z e m a l j s k i“ jezik, i neće se da zauzmu i za drugi zemaljski jezik. Njim bi bilo dosta, da je uz njemački jezik i talijanski, te ih nebi boljela glava, što se je posve mimoišlo drugi zemaljski jezik, kojim se služi ogromna većina pučanstva Istre. Za tu „s l a b o ć u“ talijanskih listova i talijanske vladajuće svojte Primorja znaju vrlo dobro c. kr. činovnici, pak se služe uzprkos opetovanim izjavam vlade u carevinskom vieću u javnih spisih jedino njemačkim jezikom. Mi njim za pravo nedajemo toliko ni krivo, jer su ih na to naučili sami naši „S i g n o r i“. Na to ih uče dapače isti „S i g n o r i“ Istre baš i ovih dana. C. kr. ministar željeznica dao je napraviti dvojezične nadpise i trojezične oglase na pruzi nove istarske željeznice. Tuj bi se možda moglo prigovoriti jedino tomu, da na tih oglasih i objavah neima mjesta u Istri njemačkomu jeziku. Ali jok! Istarski „S i g n o r i“ skočiše kao biesni proti hrvatskim nadpisom i oglasom — nipošto proti njemačkim. Proti ovim neimaju šta da prigovore. Oni se spremaju ponovno na bučnu demonstraciju proti hrvatskim nadpisom na rečenoj pruzi, dočim puštaju na miru njemačke oglase i objave — gdje im mjesta neima. Dakle? Gdje je tu pravednost, gdje ravnopravnost, a logika? Neima je ni za liek. A za to znaju vrlo dobro gospoda činovnici, pak da bude svakomu pravo — pišu njemački! Tako hoćete vi „S i g n o r i“, i tako neka vam bude!

Za družbu sv. Cirila i Metoda, sakupio g. Ivan Vojak Ivanov, na piru Vide Vojaka i Kate Boljun iznos K 4·60, darovali: Vide Vojak, mladoženja K 1, Meniga Vojak, pirova majka K 1, Petar Vojak, pirov otac 40 h., Ivan Vojak Ivanov 40, Maria Vojak 20 h., Josip Fuvito 20 h., Kalapići, svirač 20 h., Luka Matroz 20 h., Luka Lazarić 20 h., Mate Kirac 20., Jure Vojak 10 h., Kata Vojak 10 h., Frane Matrosov 10 h., Gnesa Radošević 10 h., Kata Radošević 10 h., Matia Radošević 10 h.

Č. g pop Ivo Velčić, Belej, kao mesopustni dar južno Creskoga kluba „Neboj se“ K 10·50, č. g. Martin Privrat iz Medulina, sakupio na glavnoj skupštini „Hrvatske čitaonice“ u Medulinu K 4·80, č. g. Ante Petris, kapelan u Malom Lošinju podario K 2.

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu ovaj posljednji poslao još K 2.

Utrka Nizza—Opatija i natrag. Pošto ni franceska ni austrijska vlada nisu dale dopusta preko svoga zemljišta za automobilnu utrku, to je automobilni klub u Nizzi promienuo svoj program ovako. Od Nizze do Cunea bit će šetnja. Utrka će početi od Cunea do granice austrijske (622 km.), a onda će opet od granice austrijske do Opatije biti lagana šetnja. Automobili će krenuti iz Nizze na 8. aprila, doći u Opatiju na 12. aprila, otići na 14. i biti u Nizzi na povratku na 19. Na 20. aprila će biti u Nizzi velika utrka. U Opatiji biti će na 12. i 13. aprila u počast članovom utrke velike svečanosti.

Nevrieme. Prošloga ćedna i ovih dana biesnila je strašna bura na obalah jadranskoga mora i u našem zalievu. Na sjeveru zapao je silan snieg. U naših pomorskih gradovih dogodilo se radi biesne bure više nesreća na moru i na kopnu. Mjesec febrar započeo je olujom, a bojimo se, da neće biti mnogo bolji ni dalnjih dana, jer kažu proroci vremena, da će tekar sada započeti prava zima. Tko se nije proti njoj valjano oboružao, neka nedrži na križ ruke, jer ona nepita: imaš li ogrieva, odjela il hrane.

Družtvene.

Veliki ples Čitaonice u Puli, bio je dobro posjećen te se razvio elegantno i živo. Posve slabo vrieme prestrašilo je i omelo mnoge, te su kod kuće ostali. Nije zato bilo one množine naroda, koja obično dodje na veliki ples našega staroga i nekad jedinoga narodnoga družtva u Puli; ali nam je s pohvalom istaknuti, da je plesu „Čitaonice“ prisustvovao veliki broj mladih sokolskih junaka, koji se nisu dali preplašiti od nevremena, već sa vriednim učiteljem na čelu dohrliše da posvjedoče svojom prisutnošću slogu i solidarnost, koja vlada medju našim družtvima. Evala im! Tko nije prisustvovao velikomu plesu, neka se pokaže u subotu na „gospojinskom“ plesu ili pustnoga utorka na sokolskoj maškaradi!

Hrvatska Čitaonica u Medulinu imala je 26. pr. mj. svoju redovitu godišnju skupštinu, na kojoj bijahu izabrani, odnosno potvrdjeni sliedeći članovi u novi odbor, i to: Josip Grakalić, predsjednik; Juraj Vojak, podpredsjednik; Luka Lazić, blagajnik; Josip Radošević, tajnik; Josip Cukon i Ivan Lazarević, odbornici. Sa izborom su svi zadovoljni. Bilo sretno!

Hrvatska Čitaonica „Bratimstvo“ u Voloskom priredjuje u sriedu, dne 5. febrara 1902. u Voloskom ples.

Hrvatska Čitaonica u Rovinjskom Selu držali će svoju redovitu glavnu skupštinu dne 9. veljače na 1½ sata po podne sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izviešće tajnika-blagajnika. 3. Izbor novoga odbora i dvojice revizora. 4. Možebitni predlozi. Odbor pozivlje članove, da skupštinu mnogobrojno posjete.

Hrvatske Čitaonice — Svet Lovreč pazenatički. U nedjelju dne 9. tek. u 10 sati jutro obdržavati će glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: Pozdrav predsjednika. Izviešće tajnika. Izvješće blagajnika. Izbor nove uprave.

Iz drugih krajeva.

Dar biskupa Strossmayera. Matica je hrvatska, kako znamo, g. 1900. u slavu 50-godišnjice biskupovanja preuzvišenoga gospodina biskupa Strossmayera izdala „Spomen-cvieće iz hrvatskih i slovenskih dubrava“, a preuzvišeni gospodin svečar odužio se ovih dana „Matici Hrvatskoj“ tisućom kruna u smjer umnožaja „Matičine“ zaklade za podporu hrvatskih književnika, uprava pako „Matičina“ dojavila je po odborskom zaključku Njegovoj Preuzvišenosti najdublju zahvalnost na tome daru.

Braća „Seljan“ u Zagrebu. U zagrebačkih novinah čitamo o dolazku poznatih hrvatskih putnika okolo svieta, braće Seljan iz Karlovca, koliko sliedi: Kako doznajemo, stigao je 28. t. mj. u Zagreb gosp. Stjepan Seljan, abesinski častnik. Na svojem povratku u Etiopiju zabavio se samo nekoliko sati kod svoje rodbine u gornjem gradu. Iza kako je boravio do 20 dana na europskom kopnu, pozvao ga je kralj Menelik brzojavno, da se vrati u Abesiniju. Brat mu Mirko, namjestnik Etiopije, putuje još u diplomatskim poslovima u Bruselj, Pariz i London, te kani u Zagrebu prije svoga odlazka u Etiopiju nekoliko zanimivih predavanja držati o zemlji i narodu Etiopije i o prvom svojem iztražnom pohodu u tropske zemlje, a osobito o rieci Omu i jezerima „Rudolfa“ i „Štefanije“, i to na korist družbe sv. Cirila i Metoda.

Školstvo Istre pred proračunskim odborom u Beču. U sjednici proračunskog odbora carevinskoga vieća u Beču kod naslova „Pučke škola“ zagovarao je slovenski zastupnik Povše ustrorenje slovenskih pučkih škola u Trstu i Koruškoj.

Hrvatski zastupnik iz Dalmacije vitez Vuković predložio je, da se povisi državni prinos za pučko školstvo u Dalmaciji. Povrh toga zagovarao je hrvatsko školstvo Istre predloživ, da bi se novac od školskih taksa upotrebio polag zakona izključivo u školske svrhe, što nebiva sada. Konačno je spomenuo odnošaje školstva u občini Kastav i o uredjenju pitanja naukovnoga jezika u pučkoj školi u Velom Lošinju. Čim dobijemo izvješće o toj sjednici, izviestiti ćemo o njemu obširnije.

Odkriće veličanstvene crkve. Poznati hrvatski učenjak profesor Luka Jelić brzojavlja zagrebačkim listovom iz Zadra, da je na glavici usred Biograda, gdje su još sedamnaestoga vieka bile vidljive suševine starohrvatske kraljevske palače, dne 29. jenara t. g. odkriveno svetište veličanstvene crkve na stupovlje.

Htjelo im se badava putovati u Afriku. Zapovjednik parobroda „Arcadia“, kapetan Štuk prijavio je kod svog dolazka u Trst kreatim parobrodom uglevlja, da je na putu nedaleko Bielog rta u Dalmaciji sretio englezki parobrod „Colonian,“ krcat konji za južnu Afriku. Kapetan englezkog parobroda javio mu znakovi, da se je na Rieci na njegov parobrod kriomice ukrcalo 13 osoba, koje su htjele u Cape Town, pa odatle u Transwaal, da se bore proti Englezom. Zamolio je kapetana Štuka, da se zaustavi i da uzme ono 13 osoba, pa da ih skrca u Trstu.

Nu pošto bijaše more nemirno, nije kapetan Štuk mogao molbu uslišati, već savjetova Englezu, da izkrca svoje putnike na otoku Visu, odakle će se kući vratiti.

Tako pripovieda kapetan Štuk, a naknadno doznajemo iz pripoviedanja ribara iz Rogoznice još sliedeće: Loveć ribu kod rta Movar opaziše ovi velik englezki parobrod, koji je spustio u more svoje ladjice. Ribari, misleći, da se je na parobrodu dogodila nesreća, htjedoše mu se približiti. Nu kapetan parobroda doviknu im englezkom bezobzirnošću, da se odmaknu. Na to je dao izkrcati 13 osoba na suho te se odaljio svojim putem. Ono 13 osoba bijaše lošo obučeno i bez novca; oni se uputiše put postaje Račice, odakle su stigli valjda u Split. I tako će se vratiti na Rieku a da Transwaala ni vidjeli nisu.

Ljubljanskim prijateljem glasovitog učitelja Marchia do znanja. U krasno uredjivanom glasilu saveza dalmatinskih učitelja „Učiteljski glas“, što ga izlazi dva puta mjesečno u Spljetu, čitamo u prvom ovogodišnjem broju od dne 15. t. mj. pod naslovom „Razno“, sliedeću viest: „Predlog „Krčkog učiteljskog družtva“. Središnji odbor „Saveza dalmatinskih učitelja“ u svojoj sjednici od 11./1. t. g. zaključio je, odnosno na predlog „krčkog učiteljskog družtva“ u Istri, da „Učiteljski Glas“ bude glasilom i onamošnjih učit. družtava, sliedeće:

„Središnji odbor „Saveza dalmatinskih učitelja“ radostnim srcem pristaje na predlog „Krčkog učiteljskog družtva“, da „Učiteljski Glas“ bude glasilom koli spomenutog družtva, toli i ostalih hrvatskih učiteljskih družtava u Istri“.

Dok vesele duše pišemo ovu viest, uzdamo se, da će nz nas i naša braća u našoj Istri iz svih sila nastojati kako da podignemo velebnu zgradu jedinstva, snage, ljubavi i rada. Današnji broj smo odposlali svim hrvatskim onamošnjim učiteljem i učiteljicam.

Mičimo se!“

Ovako odgovaraju istarski učitelji „Učiteljskom Tovarišu“, koji je radje i više vjerovao jednomu narodnomu odpadniku, nego li svemu slavenskomu učiteljstvu Istre.

Koliko imade stanovnika glavni grad Englezke — London? Po službenih podatcih o zadnjem popisa pučanstva glavnoga grada Englezke od god. 1901. doznajemo, da broji London 4,536.541 ili preko četiri i pol milijuna stanovnika. Od ovih imade 135.337 čudjinaca. Zadnjih deset godina povećao se je prema tomu broj londonskog pučanstva za preko od 300 tisuća duša.

Ubili ženu — mjesto biesna psa! U madjarskom gradiću Miklosfalva dali se gradjani u lov za biesnim psetom, koje se je klatilo po ulicah mjesta. Pseto bijaše zatjerano u neko dvorište, gdje ga je hotio mjestni stražar puškom ustriieljiti. Nesrećom stupila je u dvorište u taj hip mlada žena imenom Barko, te ju hitac pogodi u prsa, i ona osta na mjestu mrtva. Nesretnica bijaše više mjeseca trudna. Nespretnoga stražara odvedoše odmah u zatvor.

Koliko se je pridjelalo god. 1902 žita u čitavoj Austriji? Iz „Statističkih vieti“, što ih izdaje u Beču c. kr. središnji odbor vadimo sliedeće podatke: Godine 1901. pridjelalo se je: U Štajerskoj 516.766 q (kvintala) pšenice, 569.534 q raži, 160.938 q jačmena, 955.359 q zobi i 704.455 q kuruze (turkinje). U Koroškoj 131.603 q pšenice, 275.174 q raži, 101.320 q jačmena, 195.843 q zobi i 106.158 q kuruze. U Kranjskoj 190.197 q pšenice, 102.606 q raži, 109.305 q jačmena, 164.805 q zobi i 180.831 q kuruze. U Goričko-Gradiški 90.463 q pšenice, 16.303 q raži, 25.670 q jačmena, 7.080 q zobi i 207.695 q kuruze. U Tršćanskoj 700 q pšenice, 637 q raži, 624 q jačmena, — q zobi i 1.986 q kuruze. U Istri 47.170 q pšenice, 7.960 q raži, 16.061 q jačmena, 9.657 zobi i 161.391 q kuruze. Te pridjelke se je sijalo: U Štajerskoj pšenice na 62.093 ha (hektara) raži na 77.721 ha, jačmena na 15.472 ha, zobi na 76.104 ha i kuruze na 37.564 ha zemljišća. U Koroškoj pšenice na 15.404 ha, raži na 39.112 ha, jačmena na 10.178 ha, zobi na 26.951 ha i kuruze na 7.781 ha zemljišća. U Kranjskoj pšenice na 22.175 ha, raži na 15.065 ha, jačmena na 13.181 ha, zobi na 17.249 ha i kuruze na 14.834 ha zemljišća. U Goričko-Gradiškoj pšenice na 11.744 ha, raži na 2.088 ha, jačmena na 3.230 ha, zobi na 1.215 ha i kuruze na 15.304 ha zemljišća. U Tršćanskoj pšenice na 100 ha, raži na 130 ha, jačmena na 99 ha, zobi na — ha i kuruze na 303 ha zemljišća. U Istri pšenice na 12.935 ha, raži na 2.131 ha, jačmena na 5.685 ha, zobi na 3.680 ha i kuruze na 20.603 ha zemljišća. Na svaki ha (hektar) pripada pridjelka: U Štajarskoj 8·3 q pšenice, 7·3 q raži, 10·4 q jačmena, 12·5 q zobi i 18·8 q kuruze. U Koruškoj 8·5 q pšenice, 7 q raži, 10 q jačmena, 7·5 q zobi i 13·6 q kuruze. U Kranjskoj 8·6 q pšenice, 6·8 q raži, 8·3 jačmena, 9·6 q zobi 12·2 q kuruze. U Goričko-Gradiškoj 7·7 q pšenice, 7·8 q raži, 7·9 q jačmena, 5·8 q zobi i 13·6 q kuruze. U Tršćanskoj 7 q pšenice, 4·9 q raži, 6·5 q jačmena, — q zobi i 6 q kuruze. U Istri 3·7 q pšenice, 3·7 q raži, 2·8 q jačmena, 2·6 q zobi i 7·8 q kuruze.

Gospodarske:

Trgovina kavom. U Trst je došao iz Braziła g. Aleksandar Ranzatto, jedan od glavnih agenata velikih posjeda kave u Brazilu. On je izjavio, da radi velike suše ove će godine biti onamo tako slaba berba kave, kao što odavna nije bila, tako, da se može od prilike računati, da Brazil neće dati više od dvie trećine proizvoda, što ga je dao lani.

Ako su ovi podatci točni, to se moramo nadati brzom povišenju u cienah kave.

Istarsko vino. God. 1901 dala je Istra 420.000 hektolitara vina, od kojih 110 hiljada hl. bielog.

God. 1900 dala je 310.000, g. 1899 samo 250.000 hl. Prošlogodišnja berba bila je dakle izvrstna.

Sadjenje sladorne repe u Dalmaciji. „Poljodjelski viestnik“ javlja, da su prvi pokusi sa sadjenje repe za slador u Dalmaciji povoljni. Ti pokusi dokazali su naime, da česko sjeme i u Dalmaciji daje vrlo dobru vrst sladorne repe. Lišće izraste veliko, a plod dosegne težinu i do 1 kg. Izpostavi li se kemičkom analizom, koja se sada provadja, da se u dalmatinskoj repi nalazi dovoljna sadržina sladora za industrijalne svrhe, preduzet će se sustavno nasadjivanje i u kratkom vremenu eventualno podignuti prvu tvornicu sladora u Dubrovniku.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka lahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah zbostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Cirilo-Metodijski Block-koledar
za god. 1902.
u manjoj spretnijoj oblici, izašao je.
Stoji K 1·20 franko.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.
Izvrstni domaći lijek proti
influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promukłosti grla.
Cijena 50 para.
Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.
Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu
prima:
Uplate u krunama
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ 6 „ „ 2⅝%
Okružni odiel u krunama
razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.
Krune i napoleoni u tekućem računu.
Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.
Izdaje doznačnice
za Beč, Budimpešt. Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Sasz i Solnograd bez troška.
Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.
Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.
Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.
Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.
Uložci u pohranu.
Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.
Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.
Trst, 1. kolovoza 1900.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku Beč.
2·— po podn: osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
1·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

C. Tönnies u Ljubljani,
poduzeće za gradnje, tvornica za stolarske i parketarske radnje, za graditeljsko i umjetno ključarstvo, radionica za željezo potrebno kod gradjevina itd.
preuzimlje svakovrstne stolarske radnje, kao podpune komade za prozore i izloge na kotur, vrata, portale, priredbe za dućane i drugo pokućstvo raznih načina. Izvršuje tvrde i mehke podove svih vrsti kao: parkete iz dužica i remenja te obične podove; podpune kovačke i ključarske radnje kod gradjevina, stube te ograde vrtova i kuća iz željeza, žice, željezna brvna na kotur itd.
Proračuni se šalju bezplatno.— Prima-preporuke jesu na razpolaganje.

Najbolje tambure izradjaje i prodaje
J. Stjepušin u Sisku.
Biserne po for. 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, 4.—, itd.
Braći I. II. ili III. po for. 4.—, 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, itd.
Bugarije I. po for. 3.50, 4.—, 4.50, 5.—, 6.—, itd.
Bugarije II. po for. 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, itd.
Berda po for. 20.—, 25.—, 30.—, 35.—, 40.—, itd.
Samice po for. —.70, 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, itd.
Dangube po for. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, itd.
Primašice po f. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, itd.
Svaka tambura mora biti ugodjena.
Razne žice i sve što je u tamburu potrebito uz vrlo snižene cene u izvrstnoj kakvoći.
U izradbu se primaju i sve druge vrst glasbala.
Preprodavaoci dobivaju popust.
Ilustrovane cienike boljih tambura šaljem svakomu franko i badava.
Umoljava se točna i dilljiva adresa.

Odlikovana god. 1900. na svjetskoj izložbi u Parizu
g. 1896. na milenijskoj izložbi u Budimpešti.

Broj 11. Pula, u petak dne 7. februara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utuženje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Milo za drago!

III.

Na isti način — dovikuje nam porečki list — kao što se postupa u carevinskom vieću sa nenjemačkimi predlozi, mora se postupati i u istarskom saboru sa neitalijanskimi. Polahko, mudra talijanska gospodo! Vaša prispodoba hramlje na sve četiri noge!

Carevinsko vieće je središnji državni sabor za sve narode i za sva plemena, koja stanuju u našoj polovici monarhije. Na carevinsko vieće šalju svoje zastupnike Niemci, Poljaci, Česi, Hrvati, Srbi, Slovenci, Rusini, Rumunji i Talijani. Tuj su dakle zastupane tri velike narodne skupine, naime Germani, Slaveni i Latini. Medju njimi je absolutno nemoguće, da se inače dogovore, ako ne putem jednog zajedničkog im jezika, što ga svi, ili valjda skoro svi poznaju. Ali uzprkos tomu imadu nenjemački zastupnici pravo, da govore i interpeliraju u svojem plemenskom ili narodnom jeziku. Neka se potrude samo do Beča porečka gospoda u vrieme zasjedanja carevinskoga vieća, pa će tamo čuti, kako Hrvat govori i predlaže nebunjeno hrvatski, Ćeh češki, Poljak poljski itd. itd. Neka uzmu stenografičke zapisnike carevinskoga vieća u ruke, pak će tamo naći molba, predloga, upita itd. hrvatskih, čeških, poljskih itd.

Istarski je sabor nasuprot zakonodavno tjelo za dva plemena, koja stanuju u pokrajini, t. j. za Talijane i za Slavene. U tom saboru imadu jednaka prava jedni kao što i drugi. Tuj neima zakonom ustanovljenog razpravnog jezika, te su svi pokušaji talijanske saborske većine, da takvim proglase talijanski jezik, ostali bezuspješni, jer se protive državnim temeljnim zakonom.

Načelo talijanskoga lista, da se neima uzimati u obzir u istarskom saboru predloge, koji nisu sastavljeni u talijanskom jeziku, imalo bi vrieditи samo za Istru. Ali upotrebite isto načelo n. pr. u dalmatinskom ili tirolskom saboru, gdje su gospodari položaja Hrvati, odnosno Niemci, i gdje se nalaze Talijani u podredjenom stanju, pak da vidite kako će skočiti talijanski list od jada i biesa. Po tomu načelu nebi se imalo obazirati na njemačke predloge u kranjskom ili češkom saboru, na češke u Moravskom, na slovenske u Šajerskom, na rusinske u galičkom, na slovenske u goričkom itd. itd. Kamo bismo došli držeći se toga načela? Tamo, da bi bile saborske manjine jednostavno izručene na milost i nemilost dotičnim većinam.

Bio koji mu drago predsjednikom istarskoga sabora — kaže nadalje spomenuti list — on nebi mogao odustati od dosadašnjeg postupanja, jer bi mu se inače pobunila čitava saborska većina. Tomu se nebi dapače doskočilo ni tada, kad bi bio imenovan zemaljskim kapetanom koji član manjine, već bi se dapače zlo pogoršalo i prekinulo svako saborsko djelovanje.

Mi kažemo nasuprot, da se može i da će se morati prije il kasnije odustati od dosadašnjeg postupanja i pod predsjedanjem talijanskoga zemaljskoga kapetana, jer to traži pravo i zakon. Za promjenu dosadašnjeg postupanja talijanske saborske većine, odnosno njezinog predsjednika netreba da bude imenovan predsjednikom koji član manjine, već je dosta malo dobre volje na strani c. kr. vlade. Kazali smo u predidućih člancih, kako pašuje saborska većina u našoj pokrajini jedino po milosti i pod zaštitom vladajućeg sustava u Primorju. Čim bi se toj većini uzkratilo tu milost i čim bi se vladajući sustav stavio na temelj stroge ravnopravnosti, došla bi gospoda istarske saborske većine brzo k sebi. Milošću toga sustava razpolažu Talijani u istarskom saboru takvom većinom, da prkose lahko i središnjoj vladi i saborskoj manjini, ali onaj, koji milost podieljuje, može ju i uzkratiti, pa onda s Bogom sve krasne sanje i sve na pjesku zasnovane osnove. Gospoda u Poreču znadu bez dvojbe, kaošto znamo i mi, da bi u istarskom saboru veoma lahko nastali posve drugi, zdravi i redoviti odnošaji, samo kad bi htjela cesarska vlada. Za to netreba ni promjene do skrajnosti nepravičnog izbornoga reda, ni ikakve nezakonitosti ili nasilja bilo proti komu.

Neimamo ništa proti tomu, nasuprot, mi smo vazda pripravni, da sudjelujemo oko zajedničkog napredka naše pokrajine, ali uredimo ponajprije medju sobom račune, da znamo što je moje i tvoje. Ali da ćemo mi žrtvovati naša narodna prava, da i sam svoj narodni obstanak jedino radi toga, da uzmognemo kasnije kao talijanski koloni životariti pod tudjim robstvom, do toga gospoda protivnici, nećete nas nikada milom privesti. Ili ćemo živjeti jedan uz drugoga kao dobri susjedi sa jednakimi pravi i dužnostmi, ili ćemo se i nadalje klati na zator jednih i drugih, a na radost trećih, jednim i drugim jednako protivnih.

Suvišno bi bilo ni odgovarati na farizejsku tvrdnju, da su nam naša prava zajamčena, pak da se možemo mirne duše podati plodonosnomu radu za skupno dobro. Ovim pozivljemo protivnički list, neka nam jasno i otvoreno kaže, gdje su nam ta naša narodna prava i tko nam ih je zajamčio. Da, imademo temeljnim državnim zakonom zajamčena narodna prava — ali samo na papiru.

Mi nepriznajemo, niti ćemo ikada dobre volje priznati talijanski jezik kao jedini razpravni jezik u istarskom saboru, pa bio on sto puta prosvjetniji od našega. Naš hrvatski ili slovenski jezik mora biti u i izvan sabora ravnopravan talijanskomu jeziku, jer se njim služi ogromna većina pučanstva pokrajine i jer je nama istotako mio i drag, kao što je Talijanom talijanski.

Kad bi se imali zastupnici naši plašiti talijanske fukare na saborskih galerijah jedino radi toga, što se služe svojim i svojih birača jezikom, tad bi pokazali, da nisu vriedni narodnog povjerenja, da nisu zastupnici naroda, nego politička djeca. A da to nisu, pokazali su i u Poreču i u Puli i u Kopru, i pokazati će, ako Bog dade, svadje drugdje. Občinstvo na galerijah hrvatskoga sabora u Zagrebu nije se nikada ni iz daleka ponielo onako divljački i prostački proti nijednomu zastupniku, kao što se je ponašalo talijansko občinstvo proti našim zastupnikom u Poreču, Puli i Kopru. Što se tiče občinstva na galerijah sabornice u Ljubljani, to možemo talijansku gospodu u Poreču posve nepristrano uvjeriti, da može ono občinstvo služiti uzorom ponašanja svemu talijanskomu občinstvu.

Na drzovitu prispodobu porečkoga lisiča, da nezna naime, dą li je u tom pogledu veća sustezljivost na strani občinastva na galerijah, ili na strani naših zastupnika, težko je hladnokrvno odgovoriti. Talijansko občinstvo na saborskih galerijah imade dakle ista prava sa zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda, i ono se mora susprezati kad se ovi služe svojim nepobitnim pravom! Evala ti, mudri Salamune! Ta ti se je baš posrećila! Ali ako je tomu tako, tada će biti najlaglji posao poslati kući ono devet naših zastupnika i na njihova mjesta dovesti sa galerije devet talijanskih fakina u gospodskih rukavicah. Tako će biti vrlo jednostavno riešeno pitanje o talijanskom razpravnom jeziku. Tada će biti i predsjedniku olakšana zadaća, tada će moći većina bez straha birati manjinu u saborske odbore, tada neće imati občin-

PODLISTAK.

Lov na veprove.

Napisao Alex. Dumas. — Preveo: F. Jelušić.

Al. Dumas pripovieda, kako ga još sasma mlada poveo na lov na veprove u Villers-Cotteretsku šumu gosp. Deviolaine, šumski nadglednik, a s njima bijahu i lugari: Moinat, Choron, Mildet, Berthelin i Niquet, nazvani Bobino, komu se svi smijahu radi njegove prirodjene lovačke nespretnosti.

* * *

Majka me bila, kako možete misliti, preporučila gospodinu Deviolainu. Ona me pustila jedino pod tim uvjetom, da me gosp. Deviolaine uviek drži na oku. On joj obeća, i da se strogo drži svojeg obćanja, postavi me izmedju sebe i Moinat-a, a ujedno mi preporuči, da se sasma sakrijem za jedan hrast; jer, da bih streljao na vepra, a on nepogodjen, da na me navali, morao bih se uhvatiti za hrastovu granu, podići se rukama u vis, te pustiti, da životinja prodje pod menom.

Svaki lovac, pa i malo vještiji, znade, da treba uviek tako raditi u ovakvim prilikama.

Još ne prodjoše ni dva časa, jurve bijaše svatko na svojem mjestu. Odmah zatim zaori glas Choronova psa, koji je bio ušao u trag vepru, i to tako jako i tako često, da smo odmah znali, da se životinja približuje. Najednom začujemo prasak drveća u gustišu. Vidio sam kroz granje, kako nješto prolazi; ali, prije nego što sam mogao, da prinesem pušku k ramenu, to je „nješto" izčeznulo. Moinat opali svoju pušku na sreću; ali sâm strese glavom, kao u znak, da se nimalo ne nada, da je pogodio životinju. Za tim, malo dalje, začuje se drugi hitac, za tim treći, poslije kog je odmah sliedio krik „Hallali!*)", što ga proizvede glas Bobino-ov iz punih pluća.

Svi poletjesmo na taj doziv, premda je svatko mislio, da će nasjesti; razabravši od koga dolazi taj krik, mišljasmo, da je to opet kaka nova šala duhovitog šaljivdžije.

*) „Hallali", to je znak lovački, kad tko ubije životinju.

Ja sam letio kao i drugi, pače moram priznati i nješto brže od drugih. Nikad još niesam vidio ustrieliti vepra, s toga ne htjedoh, a da se ne nadivim tome prizoru. Gosp. Deviolaine uzalud je vikao, da se tako ne žurim, jer ja niesam čuo ništa.

Rekoh, da smo svi mislili, da je to šala. Kako smo tek svi bili izvanredno iznenadjeni, kad smo prispjeli na Dampleujsku cestu — koja sieče u obliku slova T šumsku stazu, na kojoj smo bili postavljeni — a eto Bobino-a, gdje sjedi mirno na svojem vepru baš usried taraca*).

Da još bolje prikaže tu divnu sliku, Bobino se pričinjao sasma bezbrižnim, kao da je navičan na takova junačtva, turi svoju malu lulicu u zube, i udaraše kresalom o kremen, da si izkreše vatre.

Na prvi se njegov hitac skotrljala životinja kao zec, i nije se maknula više s mjesta, kamo je pala.

Možete pogoditi sasma lako, da smo se svi zgrnuli oko pobjednika, te mu čestitali na pô podrugljivo, što je tako majstorski pogodio, a on, uozbiljiv se sasma;

*) U doba, kad se zbiva ova pripoviest, bile su carske ceste potaracane.

namrštivši čelo i pokrivši svoju lulicu papirnatom kapicom, da mu vjetar ne odnese gube, odgovori, a za tog odgovora spusti dva silna oblaka dima:

„Eh da! evo kako mi rušimo ove male životinjice, mi Provansalci!"

I da istinu kažem, nije bilo prigovora, pogodio je baš izvrstno: kugla je shvatila životinju iza uha. Moinat, Mildet i Berthelin ne bi za stalno bolje pogodili.

Choron je došao najposliednji, a dolazio je nekako tromo.

Kako se pokazao, i izašao iz šume sa svojim na konopu privezanim psom, vidjesmo, kako upravlja svoj začudjeni pogled na hrpu, što smo je mi sačinjavali, i na središte te hrpe — Niquet-a. Kad opazismo, da Choron dolazi, mi se razmaknusmo, da može pogledati ono, u što mi, premda to vidjesmo, ne vjerovasmo.

— „Koga mi vraga kazuju, Bobino?", poviče on iz take daljine, da smo ga jedva čuli. „Kazuju mi, da se vepar bacio na tvoj hitac kao luda!"

— „Makar se on bacio na moj hitac, ili se moj hitac bacio na njega, ipak je

stvo povoda za mrmljanje i tada će sve gladko teći kao po loju!

Poprimite deder, gospoda od većine, taj recept — jer znajte, da se inače neće oživotvoriti nikada Vaše sanje, pa ošno u istarskom saboru samo jedan naš zastupnik.

Izbor vam nije težak. Il nas hoćete kao jednake i ravnopravne susjede, ili kao ljute protivnike, koji su pripravni sve žrtvovati za spas svoga naroda.

Dvojezični nadpisi.

U sjednici gradskoga zastupstva u Trstu dne 31. febrara povela se živahna razprava o dvojezičnih nadpisih na postajah nove istarske željeznice Trst—Poreč.

Razpravu je izazvao jedan od kolovodja lažiliberalne stranke i to glavom zastupnik Benussi, starinom Istranin, a po zvanju trgovac sa brašnom.

On je naime obrazložio i stavio sliedeću resoluciju ili kako Talijani kažu, predlog:

„Tršćansko gradsko vieće, tumačeći čuvstva gradjanstva, pošto je saznalo za nazive slavenske, nametnute od vlade postajam gradova čisto talijanskih na novoj željezničkoj pruzi Trst—Poreč, žali, što vlada sa takim ponovljenim neopravdanim djelim nastavlja uvrede narodnom čuvstvu Talijana, muti mirni obstanak našega puka, te uzdajući se, da će obćine naših talijanskih pokrajina dići svoj glas proti ovom novom umjetnom pokusu, kojim bi se htjelo raznaroditi naše zemlje i da će naši zastupnici na parlamentu, ne popuštajući izpraznimi obećanji znati da najvećom odlučnošću obrane naša prava, daje nalog načelniku neka i osobnim posredovanjem kod vlade saobći ovoj, kako se čuvstvo tršćanskoga gradjanstva osieća povriedjeno".

Predlog ove rezolucije izazvao je najburniju razpravu. Na to je ustao dr. Rybar, i prigovorio talijanskoj većini njezinu nesnosljivost i naglasio, da kako talijanski nadpisi uz hrvatske ne vriedjaju narodno čuvstvo Hrvata i Slovenaca, tako hrvatski ili slovenski nebi smjeli vriedjati narodno čuvstvo Talijana. — Reče, da Talijani mrze sve što je hrvatsko i slovensko, ali da kad se radi o kakovoj spekulaciji bilo osobnoj, bilo trgovačkoj, bilo političkoj, onda se služe i slovenskim i hrvatskim jezikom. Kad je to rekao, nastala je takova paklena buka, kao da će viećnica pasti. Rybar je stao i čekao mirno da se bura utiša. Kad se je poslie nekoliko minuta ponešto utišala, on odgovori gospodi sa dokazi, te navede dra. Bennati-a predsjednika istarskoga talijanskoga političkoga družtva, koji se kao predsjednik istarske plovidbe služi hrvatskim i slovenskim jezikom, pa još samoga gradskoga zastupnika Banelli-a, koj se je kao kandidat takodjer poslužio hrvatskimi oglasi. Buka se tada povećala. Većina i galerija udariše u najgore psovke i uvrede. Ali im Rybar doviknu: zašto niste onda prosvjedovali?

Tršćanski list „Avanti" piše, da je to bio pravi moralni korbač, kojim je slovenski zastupnik udario po licu čitavu većinu; i lica većine, da su pod udarcem upravo krvarila. Poslie ove paklene buke, Rybar dovrši mirno, pozivajuć protivnike, da štuju Hrvate i Slovence, ako hoće da ovi njih štuju.

Rybaru odgovoriše zastupnici Banelli i Benussi, a tada doviknu Talijanom slovenski zastupnik dr. Gregorin, da tko tvrdi, da je Istra talijanska zemlja, tvrdi nješto što je smiešno. Tada se dignu Benussi, a za njim sva većina i čitava galerija kličući kao usljed najburnije oluje: neka opozove! Dr. Gregorin mirno ih je gledao, a kad su svršili odgovori: što sam rekao, to sam rekao ne za ovu ili za onu osobu, nego u obće, te nemam što da opozoven. Planu podvostručena buka. Kad je ova dovršila, mislilo se je, da je oluji učinjen kraj. Ali uz to su se gospoda većine, dogovarajuć si medjusobno, sjetila, da je dr. Rybar rekao kako i odvjetnici iredentovske stranke znaju dopisivati hrvatski i slovenski, samo ako se radi o tomu, da dobiju kojega klienta.

Na to se dignu dr. Zanolla, te doviknu dru. Rybaru, da se nebi smio tako infamnim klevetami služiti, ako nema dokaza, te ne može navesti dotična imena. Nasta jednoglasni urlik: van s imeni! Iredentovci mislili su, da će se dr. Rybar preplašiti. On naprotiv mirno i dostojanstveno odgovori: ako gospoda zbilja žele, ja ću navesti imena onih odvjetnika, koji se u svrhe najniže špekulacije služe slavenskim jezikom, proti kome se ovdje dižu; nu u njihovu interesu volio bi iznieti imena i dokaze u tajnoj sjednici — većina i galerije prestale su tada bučiti. Svi su bili kao popareni.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 4. februara 1902.

Danas je, poslie Božićnih blagdanu prva sjednica zastupničke kuće.

Od 8. jenara do danas radio je samo proračunski odbor. Ovaj će raditi još nekoliko dana dok razpravi cieli proračun. Medjutim će i zastupnička kuća imati po koju sjednicu.

Na dnevnom redu današnje je: 1. osnova o privoli vojnika; 2. osnova o bo-

sanskih željeznicah; i 3. osnova o doktorskom naslovu inžinira.

Do razprave ih točaka još nije ovaj hip došlo, nit neće već u današnjoj sjednici.

Najprije se je pročitalo velik broj upita i predloga. Pak se prešlo na razpravu prešnih predloga s jedne Mladočeha s druge socijalnih demokrata radi nesreća što su se dogodile posljednje vriemé u rudokopih. Zastupnici rečenih stranaka, a ni drugi, nisu zadovoljni s onim što je vlada u toj stvari poduzela. Tuže se, da preveć drži sa vlasnici rudokopa, a premalo sa radnici. Usljed najnovije nesreće, u rudokopih kod Briksa da ima 84 sirotčadi i više udova. Ti da vapiju za boljim uredjenjem u rudokopih.

Glavno političko pitanje je danas u Austriji ukinuće tobožnje slovenske gimnazije u Celju. Kako smo maleni! Ono nješto na pola slovenskih razreda na gimnaziji u Celju kreće evo po drugi treći put politikom u ovoj polovici monarhije. Na tom pitanju je već jedno ministarstvo (Windischgrätzovo) palo. To pitanje prieti opet pomutiti mir u kući, u koliko u njoj obstoji.

Njemci će metnuti u proračunskom odboru resoluciju, kojom se poziva vladu, da se tobožnja slovenska paralela u Celju ukine, a da se u Mariboru ustroji samostojna slovenska niža gimnazija.

To se pričinja nedužno, zamamljivo. Al treba znati, da u Mariboru već obstoji slovenska paralela u nižih razredih, i liepo napreduje, i da je ta draža Slovencem nego li samostojna slovenska niža gimnazija. Valja na dalje znati, da ciela celjska dolina nebi slala možda nit deseti dio u gimnaziju koliko jih šalje danas, da neima baš u Celju slovenskih paraleia u nižih razredih.

Rizzi (onaj sladki! Op. ur.) kani postaviti u proračunskom odboru resoluciju, kojom bi se vladu pozvalo, da premjesti hrvatsku gimnaziju iz Pazina kamo drugmo. Dakako on pravedan (!!!) kako je, neće da se krati škola Hrvatom i Slovencem (?!), al te škole po njegovu nebi imale biti u talijanskom (!!!) gradiću, kakav je Pazin!!! Čujte ga, sladkoga i pravednoga, i umjerenoga i gladkoga, i što ja znam sve kakvoga Rizza. Čut ćemo ga bolje istom preksutra, kad dodje stvar na razpravu. Za sad samo velimo: Pazin nije talijanski gradić! Rizzu i drugovom je hrvatska gimnazija trn u oku za to, jer smatraju Istru, bar do Učke, talijanskom pokrajinom, jer je za nje Istra

„l' ultimo lembo della beata terra — Italia — zadnji okrajak blažene zemlje — Italije.

Koliko se može saznati iz parlamentarnih krugova, nada je, da resolucija Rizzova neće biti primljena, dočim se je bojati, da bi ona glede Celja — Maribora mogla zadobiti većinu u proračunskom odboru.

Svi slavenski zastupnici glasovati će kako je jedan muž proti obim tim resolucijam. Proti Rizzovoj nade je, da će se naći i drugih.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ki zna ča j' duhtor Fritalja obećal Fortunatu da pobira predplatnike za „Tetu Jambrožiju?"

Jur. Jednu staru tetinu stomanjinu.

Fr. Al ta rabi i njemu samemu.

Jur. Ja, ma da j' odzada već prekratka, pak da mu premalo visi salo.

Fr. A njemu se parà, da ni muž ako mu neklempeta zada dugo salino.

* * *

Fr. Ma ča se ta blažena Marija Longa smućuje toliko za posli, ki se nje netiču?

Jur. Ča neznaš, da se bliža mesec marač.

Fr. Pak?

Jur. Ča mi to frajni mesec seh mačak i mačic?

Fr. Ma j' unešto zaranila!

Jur. Zač ga nemore dočekat.

* * *

Fr. Ma da su bile lipe bandere va tiatre u Poreču na plesu „Lege".

Jur. Ča si bil i ti tamo?

Fr. Nisam ne, lego se sami Talijani hvale.

Jur. Ki zna kakovih su bile kolori?

Fr. Pitaj malo one od kapitanata.

---

jos uviek istina, da će jadni Bobino imati pečenke preko ciele zime, i da će moći samo oni jesti kod njega, koji ga budu mogli sličnim pozivom počastiti, — osim, razumije se, gospodina nadglednika", doda Bobino podignuvši kapicu, „koji će vazda doći na čast i radost svoga najponiznijega sluge, kad ga snadje volja, da zaviri u kuhinju babice Bobine".

Tako je uviek nazivao Niquet svoju ženu, jer se po njegovom mnienju morala naravno žena zvati Bobina, kad se on zove Bobino.

— „Hvala, Niquet, hvala", reče gospodin Deviolaine, „toga ti nikako ne ću odbiti".

— „Bora mi! Bobine", reče jedan od lugara imenom Franjo, a koji je bio brat sluge gospodina Deviolaina, „budući da ti vrlo riedko tako liepo gadješ, moram te.... s dozvolom gosp. Deviolaina, počastiti!"

— „Počasti, brajane, počasti!" reče Bobino; „bilo ih je mnogo, da mnogo počašćenih, a niesu toga zaslužili kao ja".

I Bobino nastavi pušiti s veoma smiešnom mirnoćom, dok se Franjo, izvadivši nož iz džepa, približio zadnjoj strani veprovoj, primio ga za rep, i raztavio ga jednim mahom od trupa.

Na veliko začudjenje svih nas, vepar, koji je sve do sada mirno ležao, zahrokće muklo.

— „Ej! mali, koji ti je bies?" upita Bobino, dok mu je Franjo prikapčao veprov rep u jedan zapučak kaputa, da mu bude na ures kao pobjedniku; „što misliš, da je meni stalo do ovog komadića repa?"

Vepar zahrokće po drugi put, i strese jednom nogom.

— „Dobro!, dobro!" reče Bobino: „Valjda ga napala zlosanica kako i jadnog Moqueta"; — zlosanica je naime Moquetova bila postala poslovičnom; — „jedino što mu na želudcu ne leži baba Durand, nego stari Bobino, kojeg se ne može tako lahko odstraniti, kad se kamo ugniezdi!"

Jedva je dovršio ove rieči, kad se najednom odkotrlja na deset koraka u daljinu, nosom u prašini, a lulica mu se sva smrvila u žubima.

Mi se razmaknusmo svi, pitajuć se, je li to bio potres.

Ni najmanje! — Vepar, koji je bio, kako se čini, samo hitcem omamljen, podiže se na noge lagane, jer ga je Franjo odrezavši mu rep i propustivši mu tako krv, dozvao životu; i pošto se oslobodio, kako uprav opazismo, tereta, koji je na njem ležao, držao se sad ravno, sad se kolebao malko na svojim četirim nogama, kao da je pijan.

— „Ah! bora mu!" poviče gospodin Deviolaine, „pustite ga, pustite; baš bi bilo za čudo da uteče!"

— „Ali ne! ne! za Boga ne pustite ga!", poviče Choron tražeći svoju pušku, koju je bio odložio u jednu grabu, da uzmogne medjutim privezati pseto; „pucajte na nj, naprotiv, pucajte na nj! Poznam vam ja ove „župljane", tvrdoga su vam oni kova. Pucajte na nj, Boga vam! što brže možete, radje dvaputa no jednom, jer nam inače uteče!"

Ali bilo je već prekasno. Psi, opazivši, da se vepar uzpravio, baciše se na nj, jedni ga uhvatiše za ušesa, a drugi za stegna; kad su pak, konačno, svi nasrnuli na nj, pokriše ga tako, da se nije doista niti toliko slobodna mjesta moglo opaziti na njegovoj koži, koliko zaprema mali dukat, i tako se nije moglo nišaniti na vepra.

Za tog je vremena vepar odmicao sasma polagano u gustiš, noseći sa sobom čitavu rulju pása; za kratko zadje u šumu, te tako iždezne, a za njim leti Bobino, sav zapuhan, sav biesan i pomaman, te hotio svom silom, da opere tu nanešenu sramotu.

— „Zaustavi ga, drž' ga!" vikaše Choron, „uhvati ga za rep, Bobino! drž ga, drž!"

Svi smo pucali od smiešlia.

Dva su se hitca iz puške čula.

— „O grdobo!" reče Choron, „ovaj bi nam grozni čovjek još pse pobijati mogao".

Ali niesmo čuli nikaka cviela, koji bi potvrdio, da su se zlokobne i žalostne rieči Choronove obistinile.

Poslije malo vremena, eto ti Bobinoa, gdje se vraća sav pokunjen: s oba je hitca promašio vepra, vepar pak odmicao te odmicao, dok ga posve nestane medju šikarom, a za njim rulja pasa, kojih se lajanje sve više u dalj gubilo.

Mi smo lovili sav preostali dio dana. Bili smo još na pet drugih zgodnih mjesta, pače u šikari Hivorskoj, ali vepru ni traga, ni glasa. Choron je pak obznanio svim Villers-Cotteretskim lugarima, pače i lugarima obližnjih šuma i to u našoj nazočnosti, ako bi tko izmedju njih slučajno ubio vepra bez repa, te bi hotio, da mu vepru ništa ne manjka, da bude savršen, neka se dotičnik potrudi do Bobinoa, kod kojeg će naći u zapučku taj slavni rep.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Nakon dva mjeseca i pol odmora sastalo se je dne 4. t. mj. carevinsko vieće. Malo bijaše izgleda prije božićnih blagdana, da će se u obće još sastati državni sabor. Razdor izmedju stranaka bijaše tada veći no obično, te se je moglo očekivati, da će vlada biti prisiljena, da posegne za najradikalnijim sredstvom, što njoj je još preostajalo, da razpusti naime carevinsko vieće ili da digne ustav. Toga sredstva reć bi, da su se i plašile ponajviše pojedine stranke, pak da su medjutim popustile u svojih pretjeranih zahtjevih. U tom pogledu prednjačio im je proračunski odbor, koji je sve naslove proračuna pojedinih ministarstva do sada gladko razpravio izbjegavajuć pogibeljne sukobe.

Prošloga petka razpravio je proračunski odbor u proračunu ministarstva bogoštovlja i nastave naslov „Visoke škole". Kod toga naslova očekivalo se je sukob izmedju Čeha i Niemaca radi češkog sveučilišta u Moravskoj, što bi bilo imalo zlih posliedicah i za redovito djelovanje carevinskoga vieća. Medjutim je došlo do dosta mirnog sporazumka, komu je dao izraza ministar Hartel svojim očitovanjem, osnovan na temelju pregovora izmedju vlade i stranaka. Ministar je naime očitovao, da je broj austrijskih sveučilišta bez dvojbe malen, te da pozdravlja vlada prijazno nastojanje državljana, koje ide za tim, da se osnuju nova sveučilišta. Vlada mora ipak pri tom saviestno izpitati sve uvjete, potrebite profesorske sile sa nuždnim znanjem, zatim naučna pomagala za trajni nastavak znanstvenog i naučnog djelovanja, te financijalne okolnosti, koje traže od zemalja i od države velike žrtve. Radi toga mora vlada vrlo oprezno postupati, da nenaškodi samoj stvari i državnom gospodarskom ravnotežju. Vlada nije mnienja, da bi se imalo u Moravskoj ustrojiti dvojezično sveučilište, već bi valjalo ustrojiti posebice češko i njemačko sveučilište. Obzirom na spomenute poteškoće mora vlada učiniti ovisnim i predhodnim izpunjenju svih uvjeta, za što treba stanovitog vremena. Medjutim se vlada nada, da će se u toliko popraviti sadašnje prilike, da će se moći ustrojstvo obaju sveučilišta u Moravskoj smatrati plodom sporazumljenja obiju narodnosti.

Prije onog očitovanja govorilo je više zastupnika o željah i težnjah raznih naroda u sveučilištnom pogledu. Češki zastupnik Fort prigovorio je kasnije očitovanju ministra Hartela, da ga nezadovoljava, jer da je ono slično mjenici na dugo vrieme, koja neće biti po svoj prilici izplaćena, jer se neće moći izpuniti tražene uvjete.

U subotnoj sjednici prihvaćen bijaše naslov „Visoke škole", te je prešao na razpravu naslova „Srednje škole". Ovaj naslov mogao bi postati kamen kušnje za dalnji rad proračunskoga odbora i carevinskoga vieća.

Poznatomu predlogu zastupnika Stürgkha, da se naime u naslovu „Srednje škole" briše odnosna svota za slovenske paralelke u Celju, te, da se od godine 1902/1903 ustroji postepeno samostalna slovenska gimnazija u Mariboru, nailazi na najžešći odpor ne samo medju Slovenci, nego takodjer medju Česi i Poljaci. Nu Niemci imati će u odboru većinu za svoj predlog, te s njimi glasovati i bivši članovi desnice t. j. Niemci konservativci. Javili smo onomadne, da su Slovenci izjavili vladi, da će stupiti u carevinskom vieću proti njoj u najodriešitiju opoziciju, bude li primljen predlog, da se briše stavka za slovenske paralelke u Celju.

Srbija: U skupštini došlo je kod razprave zakona o občinah do burnih prizora, jer se je predsjednik ustručavao, da provede poimenično glasovanje. Častnici srbske vojske dobili su tajnim putem nalog, da izkazuju braći i sestram kraljice Drage vojnu počast.

Brzojav „Naše Sloge".

Beč, dne 6. febrara 1902. Resolucija Rizzi u proračunskom odboru carevinskoga vieća u Beču za premještaj pazinske gimnazije iz Pazina u Kastav bijaše zabačena sa 26 glasova proti 18.

* * *

Zastupnik Rizzi i njegovi drugovi bijahu napeli sve sile da postignu proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu ili da bude dokinuta ili da bude premještena u Kastav. Lukava se mreža plela a talijanski listovi su se već unapried veselili uspjehu, nego im je presjelo, te je sladki Rizzi, kako nam eto brzojav javlja slavno sa svojim predlogom pogorio.

Pokrajinske:

Slavni muž rodom iz sv. Petra u Šumi. Od tamo nam piše prijatelj 1. t. mj.: Sv. Petar u šumi može se sa ponosom spominjati jednog svojeg slavnog muža. Taj jest Šime Bratulić, rodjen ovdje u selu Dajčići. Dovršivši nauke, postade svećenik reda Pavlinskoga, onda god. 1590. general istoga reda, koju čast je obnašao sve do svoje smrti god. 1611. Njegov stalni boravak bio je u Lepoglavi u Hrvatskoj. Isti postade 1598. biskup sriemski, uz povlasticu pape Klimenta VIII., da može istodobno i generalat svojega reda zadržati. Napokon 1603. bi premješten na biskupiju zagrebačku dok god. 1611. ne umre i to kao biskup zagrebački i ban hrvatski.

Obitelji Bratulić imade ovdje još danas; ali žalibože veći dio njih otudjilo se svojemu rodu, okaljalo slavnu uspomenu svojeg njekadašnjeg biskupa i bana, popljavalo majčino mljeko i postali neprijatelji svega onoga, što sladkim hrvatskim jezikom zbori.

Tako je sada njeki Karlo Bratulić u ime svoje i dvojice svoje braće ovih dana na groblju postavio spomenik pok. svojem ocu Mateju Bratulić Glavičan, koji nije niti razumio talijanski, ili pak veoma malo, sa napisom u jedino spasujućem talijanskom jeziku.

Pitamo te sladki Karlo: Što bi rekla tvoja starica majka, da ju vodiš pred onaj spomenik i joj čitaš one talijanske rieči? „Što je to, Karlo", rekla bi ti „jao sinko gdje ti je pamet kad bacaš tako nemilosrdno svoj materinski jezik pod noge". Svršavamo riečima: prošćeno je svima, svima, samo nije izdajici.

Talijanski sud o preč. Petroni-u kapitularnom vikaru u Trstu. Talijanski list „Avanti" donio je u svojem broju od dne 30. jenara veoma oštar ali posve pravednu osudu o kapitularnom vikaru u Trstu preč. g. Petroni-u. Rečeni list kaže medju ostalim o tom ljubimcu tršćanskih židova, irredentista i lažiliberalaca, da odkad je njemu povjeren vikarijat tršćanske biskupije razašilje na neumorno te neobićnom radinošću okružnice, dekrete, pozivajuć na red i na pokornost svoje svećenstvo, crkovinare, dà čak i vjernike. Njegovo je geslo: „Sic volo, sic jubeo" (tako hoću i tako zapovjedam) te jao si ga onomu, koji bi mu se uzprotivio! Iz njegovoga postupanja moralo bi se zaključiti, da je bila prije njega katolička vjera u Trstu posve zanemarena u vrieme snošljivih, uztrpljivih i dobrih biskupa, te da bijaše neobhodno potrebito da se tomu stanju doskoči silom i zapovjedju.

On hoće, da bude red, te zapovjeda, da mora njegovo svećenstvo obavljati službu, oblačiti se, jesti i hodati — sve po njegovih pravilih, inače odmah grožnje sa izbačenjem, suspendiranjem, i sirota svećenik mora, da izbjegne dosadnomu i strogomu progostvu, zapustiti mjesto ili potražiti si drugdje službu, ako treba i službu radnika, samo da preživi.

On hoće, on određuje i zapovjeda, da crkovinari nesmiju imati nikakvoga drugoga zaslužka, koji im je inače veoma potreban, te im je strogo opredieljen red, kojega se moraju držati u crkvi i izvan nje, i jao si ga njima, ako neposlušaju, jer ih inače odmah odpusti iz službe.

On hoće, određuje i zapovjeda starim, dobrim i mirnim upraviteljem crkava, da na liep ili miran način odstrane iz sakristija sve one vjernike, koji su došli tamo, da prisustvuju službi božjoj, pošto nebijaše više mjesta u crkvi. Neka zgodu oni vjernici, koje bi moglo stići neprijazno iznenadjenje, da ih potjeraju iz sakristije, da na tomu nije kriv ni župnik ni kapelan, već da im se je to dogodilo po zapovjedi preč. Petroni-a. Iz ovoga malo, što je ovdje navedeno, dade se zaključiti, da preč. Petronio, kao biskupski vikar nije zanemario nijedne prigode, da pokaže, kako bi on znao sa zapovjedajućom palicom liepo vladati svojom biskupijom i kako bi pod njegovim ravnanjem krasno triumfirala kršćanska vjera!

Konačno moramo kazati preč. g. Petroni-u, da Trst nije kakvo selo, da nismo već u dobi tmine, te da, ako se hoće postići triumf vjere, netreba despotičkih i politirajućih, već nego dapače vjernih, dobrohotnih i miroljubivih pastira. Tako spomenuti talijanski list o kapitularnom vikaru — Talijanu od pete do glave.

Pastirski list za biskupiju tršćansko-koparsku. Kapitularni vikar preč. g. Petronio izdao je za predstojeću korizmu običajni pastirski list, u kojem se tuži na zla vremena i savjetuje kako bi se dalo doskočiti nevoljam, koji muče dan-šnje družtvo. Radi toga obraća se u prvom redu na roditelje, da dobro uzgajaju svoju djecu. Zatim poziva učiteljstvo, da i ono vrše točno svoju svetu i uzvišenu zadaću. Poput učiteljstva moraju i svi ostali slojevi pučanstva nastojati oko preustrojstva današnjeg družtva, pak da uzmognemo svi složno slaviti blagdane sv. Uskrsa.

Na koncu pastirskoga lista nalazi se običajni postni red za predstojeću korizmu.

Iz Kastva nam pišu 1. t. mj., da je tamo prošlog tjedna preminuo Mavar Rafael, pripravnik na učiteljištu u Kopru. Pokojnik bio je rodom iz Rubeša od siromašnih ali čestitih roditelja. Polazio je jednu godinu hrvatsku gimnaziju na Sušaku a zatim kroz 3 godine učiteljište u Kopru. Bio je vrlo pametan i čestit mladić i zato ljubljen od svojih sučenika i profesora. Lahka mu bila domaća zemljica!

Iz Mošćenica nam pišu koncem pr. mj.: Dne 20. t. mj. dala je naša podružnica svojim članovom prekrasnu zabavu sa pjevanjem, deklamacijom i predstavom. Sve točke programa bile su liepo izvedene, napose pak šaljivi igrokaz „Ona je gluha", koja je izazvao silu smjeha. Mladji svet začeo se iza zabave vrtjeti sve do zore.

Za dne 2. febrara priredjuje pak naša „Čitaonica" zabavu, te se nadamo, da će i ona izpust poput one naše podružnice.

Iz Vabrige nam pišu: Koliko smo imali okapanja, dok nam se je smilovala družba „sv. C. i M.", da nam sagradi školu, znade samo ona i mi. Zato pak smo i zahvalni družbi, što nas je izbavila iz tmine neznanstva i riešila prieteće nam moralne propasti. Ta škola pak postala je trn u peti našemu župniku Fulinu, koji traži sve moguće prilike, da narod odgovara od škole i javno i tajno proti istoj rujo. U crkvi ukinuo je malne posvema hrvatski jezik, a sad bi htio uništit i našu družbinu školu. Nu, g. Fuline, tjerajte nam samo jezik iz crkve i uvadjajte samo latinšćinu, dani kušnje našeg naroda približuju se kraju i naskoro će i našemu narodu zasvietit zviezda bolje budućnosti praćena od sv. braće Cirila i Metoda!

Krzmanje lojdovih ognjara ili podžigača. Lojdovi ognjari ostavili su službu jer su došli u sukob sa ravnateljstvom družtva. Oni traže naime, da budu plaćeni za dva sata, koja rade više nego li stoji u njihovoj pogodbi.

Lojdovi parobrodi, koji se nalaze u Trstu ili koji stignu u tršćansku luku, ostali su bez ognjara, radi toga zapinje poslovanje lojdovih parobroda. Da se toj nevolji doskoči obratilo se je družtvo na c. i kr. mornaricu u Pulu, da mu pošalje svojih ognjara. Mornarica se je odazvala toj molbi te poslala svojih ognjara onim parobrodom, koji prenašaju poštu. Ostali parobrodi nemogu s mjesta radi pomanjkanja ognjara. Krzmajući ognjari prosvjedovaše odlučno proti ognjarom c. i kr. mornarice, odnosno proti vojnim oblastim u Puli, koje su poslale u Trst svoje ognjare, te tim pogadjanja izmedju Lojda i njegovih ognjara otežčale. Krzmajući ognjari ponašaju se mirno, ali izjaviše odriešito, da se neće poprimiti posla ako im družtvo nezadovolji.

Pravedno bi bilo, da se poboljša nevoljno stanje siromašnih ognjara i da dobiju za težko djelo primjerenu plaću. To bi se postiglo lahko kad bi se uzteglo od bogatih plaćah raznim savjetnikom, koji imadu za neznatnu službu silnu plaću ili nagradu.

Iz drugih krajeva:

Cigaretni papir družbe sv. C. i M. za Istru donio je družbi u zadnjih 5 mjeseca i pol čisti prihod od 429 kruna. Preporučujemo i ovom prilikom našim rodoljubom, da posvud zahtjevaju taj papir. U Puli ga se može dobiti u prodavaonici Steiskal na uglu Sišanske ceste i ulice Cenide.

Socijaldemokrati u službi naših narodnih protivnika. U ovom listu javili smo opetovno, kako se naši tobožnji socijaldemokrati druže sa najljućimi našimi narodnimi protivnici; istotako opisali smo tršćanske takozvane socijaldemokrate, koji su upregnuti pred talijansko-židovski lažiliberalni voz: a danas priobćujemo viest iz glasila hrvatskog radničtva u Zagrebu o držanju tamošnjih tobožnjih socijaldemokrata proti najplemenitijem družtvu, što si ga čovjek pomisliti može, proti „Družbi sv. Cirila i Metoda" u Istri, kojoj je jedina svrha, da zapuštenu djecicu naših radnika i poljodjelaca iztrgne iz tmine neznanstva i zapuštenosti.

Eto što piše „Glas Naroda" čestito glasilo poštenih hrvatskih radnika pod naslovom: „Izazivanje do skrajnosti", Kako je poznato upriličili su zagrebački brijački pomoćnici na 5. pr. mj. ples u korist družbe sv. Cirila i Metoda u Istri. Čisti ostatak i požrtvovnost odbora doprinesoše družbi K 64. Pročelnici družbe i odlični narodni pobornici u Istri prof. Vj. Spinčić i pisac Car Emin pozdraviše priredjivače plesa krasnim i otačbeničkim brzojavom u kojemu dadoše u ime proganjane istarske sirotinje izraza svojoj radosti, što se radnici grada Zagreba, u koji cio narod upire oči, sjetiše velikih potreba istarske djecice, koju nam istarsko talijanaško školsko vieće hoće silom potalijančiti. Sve to ipak nije pravo socijal-demokratskoj družbi oko „Slobode". Ona u duhu svoje internacionalne židovštine predbacuje drugovom brijačem, neka se oni brinu tobože radje za svoje strukovne potrebe, nego za plemenitu istarsku družbu sv. Cirila i Metoda, koja je za „Slobodu" „gospodsko" i „klerikalno" družtvo. I da tu ne uzavrije svaki pošteni Hrvat a napose hrv. radnik u ime kojega „Sloboda" ovako grubo pogrdjuje jedan naš prosvjetni narodni zavod! Brijački pomoćnici, koji su priredili ovaj ples i bez „Slobode" su dosta sviestni, da se brinu i za sebe, ali oni kao Hrvati ne zaboravljaju niti na svoju domovinu, koju nam komad po komad tudjinci žele odkidati. Toga tudjinski soc.-dem. agenti oko „Slobode", kao internacionalci ne osjećaju, već radje pomažu naše protivnike, kao ono socijalni demokrat Ucekar et Comp., kad je židovsko-liberalnoj i kat' exohen buržoaskoj stranci u Trstu pomagao pririediti skupštinu u korist talijanskog sveučilišta na slovensko-hrvatskom tlu! Izazivanja „Slobode" prelaze već sve granice, te je u istinu skrajna potreba, da se hrvatsko i kršćanski misleće radničtvo što energičnije zauzme, da skrši glavu ove tudjinske hidre, koja pod imenom tobožnje radničke stranke želi poživinčiti sav hrvatski radni narod.

Socijaldemokratskim „drugovom“ je dakle naša „Družba“ gradjansko ili gospodsko družtvo, dočim znade svatko, koji nije slieo i gluh i komu nisu vrane moždjane izpile, da je to družtvo ustrojeno za najveću sirotinju, za najbiednije stvorove ljudske.

I vi tobožnji socijaldemokrati, da ste tobož prijatelji sirotinje i trpećih! Ajho! vi ste smiešni komedijanti.

Hrvatsko trgovačko pomorstvo god. 1848. Zadnji broj „Vienca“ donosi iz pera dra. Rudolfa Horvata sliedeće podatke: Na koncu godine 1848. nabrojilo se u lukah hrvatskoga Primorja 446 brodova sa 40.509 tonelata težine robe (prema 440 brodova sa 36.433 ton. u g. 1847). Brodova daleke plovitbe bijaše 104 sa 34.529 ton.; velikih obalnih brodova 74 sa 5.320 tona, a malih brodova 268 sa 741 ton. U hrvatskom se Primorju nalazilo 6 luka, i to: Rieka, Bakar, Zurkova, Kraljevica, Selca i Novi. U njih je godine 1848 unišlo 8018 brodova sa 180.204 tona tovara, a izašlo je iz njih 8141 brod sa 183.250 tona težine. Čitav je uvoz vriedio 4,615.978 forinti srebra, a čitav izvoz 3,785.051 for. sr. Najveći je promet imala dakako Rieka. U nju je 5.831 brod doveo robu, koja je težila 107.077 tona, a vriedila 4,026.832 for., dočim su 5902 broda izvela robu u težini od 113.437 tona i u vriednosti od 2,936.285 for. srebra.

Družtvene.

Članovi družbe sv. Mohora pozivlju te ovim, neka se prijave, odnosno uplate tekom mjeseca febrara kod družbinoga povjerenika, g. B. Bekar-a, ulica Mauro broj 268. I. kat ili u našoj tiskari.

Sretna obitelj može se nazvati ona g. Antona Ribarića iz Vodica, koji boravi ovdje u Puli već 50 godina te je prošle godine oženio sina Josipa i Frana a ove godine pako vjenčati će se mu i i treći sin Anton buduće nedjelje. Vjenčanje je obavio odnosno će obaviti preč. g. Gržinić u šijanskoj crkvici. Na to veselje darovao je g. Anton Ribarić podružnici Cirila i Metoda 2 krune u nadi, da će u istu svrhu sabrati nešto i na pirovanju.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Sv. Ivanu kod Buzeta obdržavati će godišnju glavnu skupštinu dne 9. t. mj. u 4 sata po podne u kući Antona Daničić-Flega u Sv. Ivanu uz obični dnevni red.

Hrvatsko pjevačko i tamburaško družtvo „Lovor“ u Opatiji, priredjuje u subotu dne 8. tebruara 1902. u „Zori“ u Opatiji koncert, predstavu i ples.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda na Óprtaljskomu Krasu držati će zabavu s plesom u selu Jakusi dne 9. t. mj. Početak u 3½ poslie podne, a čist prihod za družtvene svrhe.

Gospodarske:

Izložba vina u Gorici. U goričkih listovih čitamo, da će tamo pripraviti ljetos vinsku izložbu, da tako upoznaju izvanjski svieť sa svimi vrstnim domaćega vina.

Istodobno obdržavati će se u Gorici i vinogradarske konferencije, kojim će moći da prisustvuje svatko, koji se bavi vinogradarstvom.

Književne:

G. Miodrag Jasmin Javlja: Odlučio sam izdati zbirku stihova pod naslovom: „Slobodni uzdasi“, pak Vas najuljudnije molim, da bi ste blagoizvolili sakupit mi njekoliko predplatnika na istu. Cieua je zbirci K 1. Tko sakupi deset predplatnika, dobiva jedan iztisak badava. Polovicu čistog prihoda razdieliti ću u dobrotvorne svrhe, kao n. pr. „Sv. Cirilu i Metodu“, „Kninskom starinarskom družtvu“ itd. itd. Pisma i novčane pošiljke, slati je izključivo na tiskaru Rudolfa Hofmana, XVII/I Edelhofgasse 3.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka lahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah zbostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Cirilo-Metodijski Block-koledar za god. 1902.

u manjoj spretnijoj oblici, izašao je.

Stoji K 1·20 franko.

G. Tönnies u Ljubljani,

poduzeće za gradnje, tvornica za stolarske i parketarske radnje, za graditeljsko i umjetno ključarstvo, radionica za željezo potrebno kod gradjevina itd.

preuzimlje svakovrstne stolarske radnje, kao podpune komade za prozore i izloge na kotur, vrata, portale, priredbe za dućane i drugo pokućstvo raznih načina. Izvršuje tvrde i mehke podove svih vrsti kao: parkete iz dužica i remenja te obične podove; podpune kovačke i ključarske radnje kod gradjevina, stube te ograde vrtova i kuća iz željeza, žice, željezna brvna na kotur itd.

Proračuni se šalju bezplatno. — Prima-preporuke jesu na razpolaganje.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu. kalanje i organje u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganca, probadanju, svraovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Silnica, voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promukloet u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozmosti, podbuhlosti, djetinjoj krživosti, ženskim bolestim, slaboćudnosti, nemoći. Ciena flašici 3 forina.

Pojačano švedsko kapljo ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvotvorica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblakava teglenja ili smućena tjera napadnost i vjezve, odklanja se bol u žilicih, želudačne grčeve, zatica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u utrobu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zaprieći i razne bolesti. Ciena, flašici s napotkom 50 novčića.

Prah za blago ili za marvu, za konjski kih i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objašnjenje želudca i probavu, kada blago neće rado žderati pa se napasuje. Krave čuvaju od sljeza vilo i bolijega sulijka, konji postaju čilji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarsko pilulice najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili žtomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavi i prsa, vrtoglavost ili tešini. Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, ztrganim, raztegnutim žilam, ukočenosti i utekšini, poslie ukvara zapora, za objašnjanje i okrepljivanje žila i živaca, z flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, očvršćuje meso oko zubi; zarfriškuju usta, uklanja neugodan vonj. z flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolce. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi očvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. I flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućini i osopotinam. z ložčić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedljini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra. Spitzeri ponos za lice proti sunčanim pjegam ili fleckovom, odstranjuje preskomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruka. Ciena većem ložičiću z forin. K tomu spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 1 for.

Sapun eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvjetljuje te pomladjuje lice. Nazavršen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tena, kao što su pričići, zajedice, crvene mrlje, pjege, opora kora i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim onim sličnim sredstvima. Ciena loničiću 1 forin.

Eau eglantine jest izvrsna i umirvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kose, onemogućuje stranje peruti i sjačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podiljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci z f. 1.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi fine po sobi preugodan miris. Flašica 50 ″

Otrov ili čemer za stienice i klimake. Flašica 50 novč.

Antiforbile od Rodinita proti gromici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske špecijalitete.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

J. Krmpotić i drug. u Puli

Knjigotiskara i knjigovežnica

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede, kao takodjer pisaćeg papira. — Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice za štedovna i zajmovna družtva u obće preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Broj 12. Pula, u utorak dne 11. februara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uttuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 7. februara 1902.

Puna dva dana, prekjučer i jučer, razpravljao je proračunski odbor zastupnička kuće naslov za srednje škole. Prekjučer trajala je ta razprava 10 ura, jučer 8. Članovi proračunskoga odbora bili su uviek tu. Al nesamo oni, nego bila je dvorana puna takodjer drugih zastupnika, dočim su čete novinara pred vratmi na hodnicih čekali, te napostavali izlazeće zastupnike, da njim svaki hip kažu, kako razprava teče. Nisu se zanimali ni zastupnici ni novinari toliko za proračun sam, koliko za gimnazije češku u Opavi, poljsku u Tješinu, tobož slovensku u Celju, i hrvatsku u Pazinu, najviše za Celjsku.

Proračunane svote za srednje škole bile su bez prigovoru prihvaćene. Sva razprava vrtila se je okolo resolucija, tičućih se spomenutih četirih gimnazija.

Poljska gimnazija u Tješinu.

U Tješinu u iztočnoj Šleziji obstoji privatna gimnazija sa poljskim naukovnim jezikom. Uzdržavaju ju Poljaci iz Šlezije. Podupiru ju Poljaci takodjer iz Galicije. Zadnjih godina daje njoj podpore takodjer c. kr. vlada, i to svotu od 24.000 kruna godišnjih. Njemcem je ta gimnazija trn u peti. Ipak nisu se ufali predložiti, da c. kr. vlada uzkrati svoju podporu, nego su predložili, da isto toliku podporu dade takodjer privatnoj njemačkoj gimnaziji u Frideku, takodjer u iztočnoj Šleziji. Ministar je reko, da je toj gimnaziji dao toliko podpore, koliko su je kompetentni krugovi pitali, i da će je u buduće dati i više, onoliko koliko i poljskoj gimnaziji u Tješinu. Tim su bili zadovoljeni Njemci u svojem zahtjevu, i htjeli su k sebi privući Poljake za druga pitanja — što njim pak nije pošlo za rukom.

Češka gimnazija u Opavi.

U Opavi, u zapadnoj Šleziji, obstoji već dugo vremena češka gimnazija. Ustrojila ju je i uzdržavala češka „Matice školska". Pred par godina preuzela ju je u svoju upravu država. Proti toj gimnaziji digli su se Njemci, jer da je Opava njemački grad. Izvjestitelj za srednje škole excelenca grof Stürgkh, Njemac iz Štajerske, vječni ministarski kandidat, postavio je resoluciju, kojom se poziva c. kr. vlada, da se češka gimnazija u Opavi premjesti u koje čisto česko mjesto, makar selo. Proti tomu ustali su odlučno češki zastupnici. Dr. Herold postavio je proturesoluciju, za slučaj da bude Stürgkhova prihvaćena, naime, da se njemačka gimnazija iz Kraljevskih Vinograda, diela Praga, premjesti u koje njemačko mjesto. To bi reći da je djelovalo. Resolucija Stürgkhova bila je zabačena sa 27 proti 19 glasova. Proti njoj su glasovali kompaktno Česi, Poljaci, Rusini, Slovenci, Hrvat, njemački katolici, Njemac socijalni demokrat Pernerstorfer, Talijan dr. Rizzi. Drugi Talijan u odboru baron Malfatti se je odstranio.

„Slovenska" gimnazija u Celju.

Od godine 1895. obstoji u Celju tobožnja slovenska gimnazija. Onda se je odredilo, da se u Celju ustroji niže paralelne slovenske razrede, uz obstojeću njemačku višu gimnaziju. U prvih dvih razredih podučaje se sve predmete u slovenskom jeziku, u trećem i četvrtom podučaje se osim njemačkoga jezika još dva predmeta njemačkim jezikom, u višoj gimnaziji sve samo njemački, i slovenski jezik kao predmet. I radi te i takove „slovenske" gimnazije toliko buke u njemačkom Izraelu. Radi nje palo je godine 1895. koaliciono ministarstvo. Godine 1897., kad se je posliednji put razpravljalo proračun, našla se je nemarom većina proti toj gimnaziji, premda su za nju i njemački katolici glasovali. Na nje se je radi toga zamrzilo medju ostalimi Njemci, koji su proti prvim razvili u svih njemačkih predjelih groznu agitaciju, jer da tobož na zator Njemaca, a na korist Slavena rade. Ta gimnazija se je ipak uzdržala, i obstoji i danas. Oko nje vrtila se je glavno razprava u naslovu srednjih škola u proračunskom odboru. Radi nje je taj naslov došao naposlie u razpravu. Rečeni izvjestitelj Stürgkh postavio je resoluciju, kojom se c. kr. vlada poziva, da budućom godinom počme ukidati slovenske razrede u Celju, da isto tako počme ukidati „slovenske" paralele na gimnaziji u Mariboru, i da tu ustroji samostojnu slovensku gimnaziju. U vid se stavlja takodjer da bi se iz te samostojne slovenske niže gimnazije mogla razviti ciela slovenska gimnazija. Tim, veli izvjestitelj, pobrinulo bi se bolje za slovensku obuku u južnoj Štajerskoj; i odstranilo bi se kamen smutnje medju njemačkimi i slovenskimi strankami. Celje da je njemački grad. U istinu njemstvo u Celju se ruši. Slovenci imadu kod svih izbora tamo sve više glasova. Niemci pobjedjuju samo pomoćju vladinih organa. Slovenska gimnazija mogla bi doprinieti pobjedi Slovenaca, s toga „proč" s njom — u Maribor, gdje njemstvu neprieti pogibelj, gdje je razmjerno mnogo manje Slovenaca.

Tu resoluciju zagovarali su predstavnici svijuh njemačkih stranaka, njemački veleposjednici, njemački liberali, njemački nacionali, njemački radikali, njemački katolici, njemački kršćanski socijali, pa čak i njemački socijalni demokrat Pernerstorfer. Njemački katolik baron Morsey, izabran u Štajerskoj, pomoćju slovenskih glasova, naveo je sve najbolje razloge za gimnaziju u Celju, al je pak izjavio da će glasovati za resoluciju Stürgkhovu, da pak vlada učini ono što njoj se svidja, da ako je moguće, nadje način kako da se odstrani kamen smutnje. Glavno je Morseyu i njegovim drugovom, kao i kršćanskim socijalom, pa i socijalnomu demokratu, za njihove mandate. Oni neće da se i dalje radi te stavke proti njim medju njemačkimi izbornici agituje.

Proti toj resoluciji oštro je stupio Štajerski slovenski zastupnik Robić. Reko je da Celje nije njemačko mjesto, da je u njem skoro polovica Slovenaca, da je u cieloj Savinskoj dolini, u kojoj se Celje nalazi, do 185.000 Slovenaca, a samo 10.000 Niemaca, da je Celje srce tih i tolikih Slovenaca, da je gimnazija dobro polažena.

Zahtjevao je od ministra odlučan odgovor, dodav da parlamenat neima vriednosti za Slovence, ako bi njim imao uzeti i ono malo što imadu, i da bi s toga bili pripravni i na najgora sredstva u njemu a proti njemu.

Robića je podupro vrućе Kranjski slovenski zastupnik Povše, i češki zastupnici dr. Herold, Fořt, dr. Kramář i dr. Stransky. Herold je reko, da je resolucija Stürgkh baklja, koja može užgati parlamenat, poremetiti mir koj je makar i prividno u njem zavladao, te zaključio svoj govor, da će Česi podupirati Slovence i u ovoj stvari do skrajnosti. Dr. Stransky razpravio je pitanje sa stvarnoga i političkoga, te parlamentarnoga gledišta, krasnom, logičkom argumentacijom, obećav Slovencem i on svu podporu Českih zastupnika.

PODLISTAK.

Drugi razgovor sa hajdukom Andrijom Šimićem.*)

Moj razgovor sa Šimićem u prošlom „Pučkom Listu" dragovoljno su pročitali i seljaci i naučnjaci. Vidio sam, da je onaj razgovor pretiskala „Hrvatska" u Zagrebu i „Naša Sloga" u Puli. Medjutim su mi mnogi sa raznih strana pisali, da bi još želieli štogod čuti o hajduku Andriji, te, obaziruć se na sve to, ja sam opet pohodio Šimića prošaste nedjelje po podne dne 12 ovoga mjeseca.

Pred Božić premjestili su ga iz Gotovčeve krčme u splitsku bolnicu, u kojoj on i danas boravi. Nadjoh ga, gdje se sunča u vrtu.

Ja: Hvaljen Isus! Evo mene, Andrija, opet k tebi.

On: Vazda budi hvaljen Isus i Marija! (skida kapu) Dobro došao, dragi prijatelju! Baš si liepo okitio što sam ti ja ono nekidan neslano kazao. Štio mi je ovdi jedan mali iz „Pučkog Lista". Cvala ti desnica, kad onako kiti!

Ja: A što radiš, Andrija, u bônici!

On: Zdrav bolujem! Zatvorili me ovdi kao da mi nije bilo dosta tamnovanja trideset i jednu godinu.

Ja: Ne bi te, čovječe, držali u bônici, da si sasvim zdrav.

On: Ne treba meni njihovih liekarija! Meni se hoće mesa ovnovine i vina crvenike, a zanajviše zlatne slobode. Jer ću trunuti u hladu, kad me može sunce grijati? Reci im, molitve ti, ako si mi prijatelj, neka me puste, pa ja idem kući na svoje ognjište.

Ja: Kako si božićevao, Andrija, ovdi u bônici?

On: Jadan ti mi bijaše Božić! Nit badnjaka, nit gusala, nit siela, nit razgovora; nit kruha brašenice, nit zaoblice s ražnja; nit kupusa na slanini, nit vina, nit rakije: sve sjelno neveselo!

Ja: Čuj, Andrija, nešto ću te upitati, ali valja pravo da mi kažeš. Doznao sam, da si imao gizdavu mladu. Koja je to bila, zdravlja ti?

On: To bijaše Brkanova Jela iz Glavine. Zor kraći poter djevojka, imena mi! Visoka, a tanka; guste, crne, kovrčaste kose; dvie joj obrve kao s mora pijavice, pogleda bijaše pomamna, a razgovorljiva i vesela — bies je odnio! Zapela mi bila za oko — što bih ti krio? — ali od mene joj ne bijaše nikakove krivine, jer sam znao, da hajduk nije za ženitbu. Vjeruj mi, držao sam ju kao da mi je sestra, a ne mlada. Dodji ja k njoj višeput mokar kao voda, pa mi ona liepo osuši obuću, sašij, ako bi gdje na meni što puklo, operi mi košulju, iščešljaj me, propuljaj i spleti mi perčin. Ja bih joj za to darovao po pregršt talirâ, a katkad i dukatâ, pa ona hćaše od njih nanizati gjerdane i sakovati zasponce na tkanicu. U selu nije je bilo odjevenije nada nju. Zavidne joj drugarice, gledajući je svu u srebru i zlatu, šaptale bi jedna drugoj: lako ti je za Šimićevu Jelu!

Ja: A sad mi kaži, Andrija, kako si bio zarobio starca Dundića?

On: Dundić je bio kesom medju prvima u Imotskom. Držao je dućan. Poručim mu ja jednom, neka mi pošalje malo košuljâ za me i družinu, a on mi odmjeri od lakta. Udarih se ja rad toga prstom po nosu. Bio sam odredio u sred biela dana ugrnuti mu sa družinom u kuću i uzeti sami što nam je bilo od potrebe.

Ja: Kako bi se ti bio usudio po danu ukazati se u Imotskom?

On: Pa jedan sam put prošao preko sredine mjesta! Nitko me nije smio krivo ni pogledati. Drhtao je, bolan ne bio, svak od Šimića. Govorili su, da me puška nemože ubiti. Znali su, da sam ja miran kao janjac, ali kad tko u me krene, da sam žešći od vuka. Jednom sam na Lovreću bio u krčmi sa družinom. Svratila se tu tri oružnika, da založe. Sjedili su oni za jednim, a mi za drugim stolom; znali su, da smo hajduci, ali migala im je duša od straha. Niesu se smjeli ni obazrieti prama nama. — Koliko putâ budi ja s družinom u zasjedi blizu ceste, pa prodji oružnici ispred nas; Sekulović reče: oborimo ih iz pušaka, a ja ne daj, već izadji na put, pa prodji sa svojim družtvom mimo oružnike, a oni dušu u se. — Jednom u Duvnu ne stalo nam pića. Blizu bijaše krčma. Pitam ja družinu: koji će vas ići u krčmu po vino? Kad vidih, da se svi ominju, ja tad glavom doli. Puna krčma Turaka, a oružani su do zubâ. Ne drhću ipak na meni gaće. Skidam torbu s ramena, vadim iz nje mjeh i zovem srdito krčmara: Miško! nalij der mi ovaj mjeh vina! Znadijaše on tko ga zove, pa sve ostavi, a mene posluži. Ja tad torbu na rame, ošinuh Turke mrkim pogledom, a oni stajahu nepomični kao obsjenjeni. Kad odmakoh dva koraka, čujem gdje jedan od njih reče: nu ti Šimića, majku mu njegovu! Ja tad ruku na koburu, pa se ustavih, misleći; da će ih koji izletiti na dvor, ali se nitko ne mače.

(Nastavak sliedi.)

*) Pošto nam je pomalo, da su mnogi naši čitatelji sa slašču čitali prvi razgovor sa hajdukom Šimićem, to priobćujemo iz „P. L." i drugi njegov razgovor sa g. urednikom Kapićem. Op. Ured.

Ministar Hartl izjavio je, da će školska uprava po njegovom mnienju, ako bude rešolucija prihvaćena i od kuće, kao i svaku drugu prihvaćenu resoluciju izpitati, i to stvarno, a ne stranačko-politički, te prema tomu odlučiti. Čudi se ženini Robičevoj, kojom je govorio proti resoluciji, pošto ona kaže, da su sad Njemci prijazniji Slovencem nego bijahu prvanjih godina.

Robić se nije zadovoljio sa tom izjavom gospodina ministra, nego je dao pisanu izjavu, sastavljenu sporazumno sa svojimi drugovi, iz koje jasno izvire da su Slovenci, bez razlike stranaka, ujedno sa svojim bližimi drugovi Hrvati i Rusini pripravni — na obstrukciju.

Premda se je već napried, od nekoliko dana znalo, kako će izpasti glasovanje, ipak se je na isto velikom napetošću čekalo. Bili su prisutni svi članovi proračunskoga odbora, 48 njih, što se malo kad dogadja. Bila je puna dvorana ostalih zastupnika. Glasovalo je 25 njih za resoluciju Stürgkh, 22 proti njoj. Predsjednik odbora nije trebao glasovati. Za resoluciju glasovali su svi Njemci, članovi proračunskoga odbora, i oba Talijana, baron Malfatti i dr. Rizzi. Proti resoluciji glasovali su svi Poljaci (7), svi Česi uključivo češki veliki posjed (7+2), Rusini (2), Slovenci (2), Hrvat (1), i Rumun (1).

Njemački zastupnik Lemiš, iz Koruške, slovenski izrod, pozdravio je uspjeh glasovanja sa „heil".

Na Slovence je uspjeh, premda već prije poznat, prouzrokovao ogorčenost.

Sastali su se odmah poslie glasovanja, ujedno sa Hrvati i Rusini, te odlučili uzajaman, složan, odlučan postupak, proti čuški, koja njim je zadana.

Plod toga dogovora bijaše sliedeća izjava, koju donesoše bečki listovi. „Jugoslavenski zastupnici sastaše se poslije glasovanja o resoluciji glede slovenskonjemačke niže gimnazije u Celju, da se porazgovore o položaju, što je nastao poslije glasovanja, pa je u toj sjednici, koja je jednodušno dala izražaja svomu ogorčenju zbog ovog nasilja, postignut podpuni sporazum u daljih koracih".

Hrvatska gimnazija u Pazinu.

Svaki Hrvat, napose svaki Hrvat Istre, zna koliko naprezanja, kolikih molba na sve moguće oblasti, kolikih predloga, upita, govora, u pokrajinskom saboru i u zastupničkoj kući je trebalo, dok se je doseglo hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Svak zna takodjer kolikom su radošću svi Hrvati prije dvie godine i pol pozdravili otvorenje te gimnazije. Svak zna i to, da su se i sami gradjani pazinski, osim par iznimaka, tomu veselili. Svak, koj se koliko zanima za to gimnaziju zna, kako je ta gimnazija mnogobrojno polažena, i liepo upućena.

Proti toj gimnaziji predrznuo se je poduzeti korak nezakonito izabrani zastupnik ladanjskih občina zapadne Istre dr. Rizzi. Vidiv da dižu Niemci nogu proti slovenskoj gimnaziji u Celju, dignuo ju je i on proti hrvatskoj u Pazinu. U proračunskom odboru zastupničke kuće postavio je resoluciju, kojom se poziva c. kr. vlada, da čim prije razmotri premještaj hrvatske gimnazije iz Pazina u koje drugo mjesto Istre.

Oblik resolucije je jako blag. Nije predložio da se stavka za gimnaziju briše, nije absolutno zahtjevao, da se gimnazija premjesti, nego je samo pozvao vladu da razvidi, ne bi li se gimnazija kamo drugamo iz Pazina premjestila. Učinio je tako, da bude čim blaži, da mu resolucija tim lakše prodje, da pak on i njegovi drugovi u tom smjeru dalje ruju. Pokazao je u govoru što bi htjeo. Trudio se je da dokaže neopravdanost hrvatske gimnazije u Pazinu, al uzaludan mu trud. Proti pravici i istini težko je vojevati. Talijani da nekrate Slavenom u Istri srednjoškolske obuke (bum!!), oni da njim ju priuštaju; al gimnazija da nebi imala biti u talijanskom gradu Pazinu. I to je opetovao pet šest puta, bez da bi dokazao da je Pazin talijanski grad. Hrvatska gimnazija u Pazinu, da je znak provalne politike Slavena proti Talijanom. Vlada Thunova dala ju je ne s kulturnih nego s političkih razloga, prijajuć onoj provalnoj politici Slavena. Ona je to pokazala i tim što nije htjela predložiti na previšnju sankciju osnovu o dieljenju občine pazinske. Ustrojila je gimnaziju u Pazinu, bez da je pitala za to Talijane, usupor svim prosvjedom i demonstracijam proti gimnaziji. Premještaj da je stvar pravednosti. Kad ga je pitao zast. Povše, kamo hoće da se ta gimnazija premjesti, odgovorio je, da je to stvar vlade, i Slavena — i Italijana.

Proti resoluciji zastupnika Rizzi-a gledo premještenja državne gimnazije iz Pazina govorili su odlučno slovenski zastupnici i hrvatski zastupnik Vukovič iz Dalmacije dokazav nepobitnu potrebu jedne gimnazije za Hrvate i Slovence Istre u gradu Pazinu. On reče medju ostalim da žali, što je usljed resolucije zastupnika Rizzi-a, stavljen opeta na dnevni red predmet, koji pokazuje, s kakvimi potežkoćami imadu, da se bore Slaveni za postignuće svojih prosvjetnih potreba. Riešavajuć pitanje, koje je potaknuo zastupnik Rizzi, treba uvažiti tri stvari: prvo, dali bijaše potrebito ustrojenje hrvatske gimnazije u Istri; drugo, dali je bio Pazin prikladan grad za tu gimnaziju; i treće, da li bi bilo vriedno premjestiti tu gimnaziju u koje drugo mjesto? Na temelju uspjeha popisa pučanstva dokazao je govornik, da nebijaše prije za 200.000 Hrvata i Slovenaca Istre nijedne srednje škole, te da se je dakle zadovoljilo jedino zahtjevom pravednosti kadno se je ustrojilo onu gimnaziju. U ostalom je priznao i sam zast. Rizzi, da imadu Slaveni Istre pravo na jednu gimnaziju. Prikladnijeg mjesta, nego li je Pazin, nebi se pako moglo naći jer je baš to mjesto u sredini Istre.

Pazinska občina broji 13.251 Hrvata i 1441 Talijana; politički kotar pazinski broji pako 33.371 Hrvata i samo 6703 Talijana. Odatle je razvidno, da neima nikakve potrebe za premještenje rečene gimnazije iz Pazina. Zalim je govornik dokazao na temelju brojkah, da je ta gimnazija vrlo dobro posjećena, i da je trećina djaka iz pazinskoga kotara. U Pazinu je hrvatska pučka škola, koju je ustrojilo samo zemaljsko školsko vieće za Istru, pokazav tim, da su u Pazinu hrvatske škole potrebite.

Na koncu spomenuo je zastupnik Vuković, da je u tom kotaru dostatno poskrbljeno i za talijansko pučanstvo, jer postoji u Pazinu zemaljska talijanska gimnazija. Konačno pozove govornik članove proračunskoga odbora, da glasuju proti resoluciji zastupnika Rizzi-a, a za naslov: „Državna gimnazija u Pazinu".

Za resoluciju glasovalo je 18 članova odbora a proti 26 članova. Tim bijaše zabačena resolucija zastupnika Rizzia. Za ovu glasovali su Talijani i Niemci liberalci, narodnjaci i članovi njemačkog veleposjeda; proti njoj: Hrvati, Slovenci, Česi, Poljaci, Niemci konservativci, kršćanski socijalisti, socijaldemokrat Pernerstorfer, te Rumunj Lupul.

Mi pozdravljamo iskrenim zadovoljstvom uspjeh toga glasovanja, da je naime propao predlog zastupnika Rizzi-a i njegovih drugova; predlog naime, koji je potekao jedino iz strasti i mržnje do svega, što nije u Istri talijansko. Isto tako iskreno žalimo, što bijaše prihvaćena njemačka resolucija za ukinuće slovenskih paralelkah u Celju, ali se čvrsto nadamo, da će se još u parlamentu naći lieka proti njemačkomu nasilju.

Iz proračunske razprave o srednjih školah imali bi slavenski zastupnici već jednom naučiti kako je neobhodno potrebito, da budu složni u svakom važnijem, bilo političkom, prosvjetnom ili gospodarskom pitanju. Niemci svih stranaka dali su im u celjskom pitanju krasan primjer sloge i uzajemnosti.

Iz te razprave izašli su i austrijski Talijani za jedno izkustvo bogatiji. Svojom resolucijom su, doduše, svečano pogorjeli, ali su za to doživjeli nečuvenu sramotu. Nebila im poslednja!

DOPISI.

Iz Cresa pišu nam 5. t. mj. Do malo dana biti će pune četiri godine, da se ovdje izabralo naše občinsko zastupstvo, pa evo sada jedva jedvice naša gizdava Vlastela se odlučiše izložiti listine izbornika za buduće občinske izbore, te ako oni — kako su kadri — šte medjutim ne skuju, koncem ovoga ili početkom dojdućega mjeseca naši će izbori biti napokon obavljeni.

Svaki pametni i pošteni čovjek ne može a da se ne veseli, da nam se približa, dapače, da nam je na pragu liepa i radostna prigoda, u kojoj se možemo osloboditi težkog bremena sadašnjeg zastupstva. Jer tko ne zna kakve li je nam ovo nepravice počinilo u same četiri zadnje godine?!! Suvišno je dakle sada ponavljati naše tuge, naša jadikovanja; sada nam drugo ne ostaje neg staviti se u borbu i ostru borbu za naša prava i pravice, za uzpostaviti red i mir u ovom gradu i bližnjim selima!

Evo nam dakle, bračo cresani, i vi hrabri svi seljani, evo nam prigode, da si osvitlamo pošteno naše lice, koju ako propustimo, slabo i težko će za nas biti; složimo se dakle u jedno kolo, da se o nami bude moglo reći: „Jedna smo duša, jedno smo tjelo", budući: „Jedan nam sladak jezika riek", pa zamjenimo naše dosadašnje neprijazne nam viećnike sa našim rodoljubnim i čestitim ljudima!

Istina je, da će nam borba biti težka, jer znamo s kim imamo posla: koji će svako upotrebiti nasilje, ali nepošteno nasilje, valjda da nas još više bodri na složni rad bez ikakvih obzira; jer u svakom slučaju mi ne ćemo ništa izgubiti, ali možemo dobiti ono, što nas po pravici idje! Složno dakle!

Dobro je pak, da i ostala naša braća po Istri, koji zanosom prate naš napredak i našu borbu, znadu kuko će nam borba težka biti, ali pravica prije ili poslije valja da pobjedi.

Da su nam listine ovog puta pokvarene, i to lukavo i himbeno pokvarene, nije potrebito niti spomenuti, jer osoba, koja ih je morala prepisati rekla nam je da je dobila mig da jih često pokvari, t. j. da često stavi osobito pokojnoga mjesto od, a od mjesto pokojnoga, pa i drugih pogrešaka, pak nam još ne dadu pripisat jih. Teže nam je još, jer se moramo boriti proti paragrafom „avite ..... brutture", kojim je temelj: „osar tutto!" — I zaista, glavni „mačak" občinske gospode, rekao je jednoj osobi: mi ćemo dobiti! — Ma zašto? — Evo zašto:

§ 1. Mi kažemo ljudem, da mi hoćemo mir (!) i slogu (!) za dobro naše občine, pa želimo da se skladno obave izbori.

§ 2. Kad ovim ne uspijemo, kažemo puku, da kad bi protivna stranka zapovriedala, da bi tad sagradila novu občinu, novu hrvatsku crkvu a i novu školu, pak bi valjalo puno se zadužiti, i tada bi puk mnogo poreza plaćao.

§ 3. Ma ako svim tim puka nezasliepimo, ipak je nam lahko; imamo sve u rukama, pak nam je lahko i pet puta činiti glasovati jednu obitelj. — Ali ne mojte se prevariti, šior Bepo!

Suviše čudnovato nam je, kako poznati naš liečnik Kolombis, kojega, kada je pozvan k bolestniku — premda za to plaćen — svake nevolje napadu, napokon ga zaboli i ona oteklina (quella prominenza ...!") u kojoj se za naše protivnike nalazi uljudnost, kad ovih dana neprestano se vrti i muči da sabere po koja prokuru u prilog njihove stranke.

Zato sve ovo dajemo na znanje kotarskomu našemu poglavarstvu, da se ovo bude moglo ravnati, te da se kod izbora vrši zakon i svačije bude zaštićeno pravo. Borbe se nebojimo ali pod zastavom zakona i pravice.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Jur. Ce ti se parà, Franina, ki će dobiti na votaciuni?

Fr. A, Vlasteli!...

Jur. Si klaver, ki pandòlo mai ce njim dati vot?

Fr. Ma svi puri!!...

Jur. Ah ha! kako ce puri dati kada neimaju vota?

Fr. A dunka, ki drugi ce njim dati?

Jur. I meni se parà!

* * *

Jur. Si cul onega Vlastela ce je rekel?

Fr. Ce, ce?

Jur. Da mai mira neće biti va gradu, dokada bude ona butega, ku su nasi udelali za prit u pomoć siromahu.

Fr. Ša tako je to, jer će nas vavek brizne progoniti, dokada budemo imeli ova sreću va Gradu, kuntra kojoj toliko laju.

Jur. Ma znas: svaka sila, do vremena.

Fr. Cast, Jurina moj!

Razne vieści.

Mjestne:

Krvava pustna nedjelja bila je u Sikićih kod Pule. Tri prijatelja Anton Poropat Bortulov iz Lanišća, Anton Sikić Ivanov iz Sikići i Josip Radolović Šlah iz Marčane, svi mladi seljaci od 26—27 godina vraćahu se doma u, večer sa pohoda kod prijatelja, kad bijahu napadnuti na sred sišanske ceste od Antona Skatara Paskova i Antona Skatara Josipova, seljaka iz blizu ležećega sela Škatari. Napadači su bili oboružani bodežima, kojima su nemilosrdno probadali, dočim se napadnuti nisu ni branili jedno jer bijahu neoboružani a drugo jer iznenada zatečeni. Anton Sikić bio je proboden na tri mjesta i ostao na mjestu mrtav; Anton Poropat je zadobio dvie težke rane, a isto tako i Radolović. Nezna se hoće li preboljeti. Napadači su uzapćeni.

Taj divlji i razbojnički napadaj tumače ljudi ljubomorom, i starim neprijateljstvom medju mladićima. Nu nije čudo da se i gore i češće sličnih zločina ne dogadja, jer narod mora da podivlja bez crkve i škole. A nota bene Šikići i Škatari sela su na pragu Pule i sačinjavaju s gradom jednu te istu občinu. Tako je u Puli a što li nije tek dalje!

Današnjemu broju dodali smo Poziv na predplatu beletristničkog lista „Prosvjeta", kojega toplo preporučamo.

Pokrajinske:

Premještenje. Tajnik c. kr. namjestničtva u Trstu g. Filip barun Winkler, dosadašnji predstojnik presidijalnih ureda na namjestničtvu u Trstu, premješten je u Beč i dodieljen na službu ministarstvu bogoštovlja i nastave. Presidijalnik tajnikom tamo imenovan bijaše c. kr. kotarski komesar g. Edmond Fabiani.

Počastnim gradjanom imenovalo je rodoljubno zastupstvo obćine Volosko—Opatija u sjednici 10. aprila 1901. bivšega mnogogodišnjega narodnoga zastupnika, obćinskoga načelnika u Podgradu i odličnoga našega rodoljuba g. Slavoja Jenka obzirom na velike njegove zasluge stečene kano zastupnik naroda u korist cielе naše pokrajine u obće i napose one obćine. Čestitamo srdačno narodnomu prvaku na zasluženom odlikovanju!

Visoki putnici u Trstu. Dne 6. t. mj. bijahu na prolazku za Aleksandriju u Trstu novovjenčani supruzi princ Otto Windischgraetz i princesa Jelisava Marija, bivša nadvojvotkinja Jelisava, unuka Njeg. Veličanstva. Mlade supruge dopratio je do Trsta otac mladoga princa i nekoliko drugih osoba. Visoki putnici ukrcaše se na loydov parobrod „Habsburg“ te odpluviše put Aleksandrije, gdje će ostati dulje vremena. Njeg. Veličanstvo podielilo je svojoj unuci prigodom njezinog vjenčanja pravo, da može pridržati naslov Njez. cesarska i kraljevska visost.

Obiteljska nesreća. Iz Cresa pišu nam 4. t. mj.: U ponedjeljak dne 3. tek. mjes. zaspala je mirno u Gospodinu ovdje poslije duge i težke bolesti vriedna supruga čestitoga našega rodoljuba, kapetana i veleposjednika u Americi g. Frana Orlića.

Velevriednoj pokojnici bila lahka crna zemljica, duša njezina nauživala se božjega raja, a našemu težko ucviljenomu Franu i njegovoj obitelji iskrena i srdačna sućut svih creskih prijatelja i narodnih istomišljenika.

Mjesto kanceliste. C. kr. predsjedničtvo okružnoga suda u Rovinju razpisuje natječaj na mjesto kanceliste kod c. kr. kotarskoga suda u Buzetu.

Molbe valja upraviti predsjedničtvu c. kr. okružnoga suda u Rovinju do 15. marča t. g. Molitelji imadu se izkazati takodjer poznanjem zemaljskih jezika.

Zemaljske podpore. Zemaljski odbor u Poreču podielio je djakom srednjih i visokih škola iz Istre za školsku godinu 1901—1902. štipendija u iznosu od 10.300 kruna.

Pošto nam nije moguće inače doznati komu su podieljene te štipendije, molimo one naše mladiće visokih i srednjih škola, koji su možda dobili štipendiju ili podporu od zemaljskoga odbora u Poreču, da nam jave svoja imena i iznos štipendije ili podpore. Inače nam nije moguće doznati za imena onih sretnika, koji su dobili zemaljske štipendije.

Neće da znadu za OO. Franjevce. C. kr. kotarsko poglavarstvo u Pazinu zamolilo je zemaljski odbor u Poreču, da pruži podporu iz zemaljske blagajne za popravak samostana čč. oo. franjevaca u Pazinu. Sl. zemaljski odbor odbio je tu molbu.

Znatiželjni smo bili bio sl. zemaljski odbor odbio jednaku molbu kad bi se bilo radilo o kojem talijanskom samostanu?

Iz Podgrada pišu nam, obzirom na posliednju našu viest o budućoj izložbi blaga u Podgradu, da je taj zaključak zemaljskoga gospodarskoga vieća zadovoljio tamošnje pučanstvo, jer ono uvidja i potrebu i priznaje važnost takovih izložba. Nu tamošnji rodoljubi pitaju, da li će se pomnožiti doznačenu podporu od 400 kruna, jer da je ta svota jako nizka ako se imade podieliti darove za najbolje bikove, krave i junice.

Ovo pitanje upravljamo našim članovom zemaljskoga gospodarskoga vieća da upozore na nje ono sl. predsjedničtvo.

Umjetna agitacija proti dvojezičnim nadpisom na postajah nove istarske željeznice. Pobodom glasila tršćanskih čifuta diže se sve to više glasovi proti dvojezičnim nadpisom na postajah nove željezničke pruge Trst—Poreč. Taj čifutski smutljivac spravio je gornje pitanje najprije na dnevni red gradskoga zastupstva u Trstu, gdje je on sa svimi svojimi obrezanimi i neobrezanimi prijatelji svečano pogorio, pak se je bacio na pojedina zastupstva istarskih talijanaških gradića. Poput nad-uvene žabe podiže sada ta zastupstva jedno za drugim prosvjede proti dvojezičnim nadpisom, od kojih jedan (naime hrvatski ili slovenski) da vriedja narodno čuvstvo Italijana Istre — jer da je taj tudji.

Proti dvojezičnim nadpisom oglasio se je medju prvimi zemaljski odbor u Poreču, pak gradska zastupstva u Poreču, Rovinju, Piranu i Kopru. Za ovimi sliediti će zastupstva sviju talijanaških gradića i obćina — jer je takva došla zapovied iz izraelskoga tabora u Trstu.

Iz prilično pouzdana izvora doznajemo, da se je ministar željeznica silno prestrašio toga talijanaškoga puškaranja iz praznih pušaka, pak da se je s njimi upustio u dogovore i pogadjanja.

Na ovu okolnost upozorujemo naše državne zastupnike pak ako je naša ubaviest istinita, neka upitaju u parlamentu da li je tamo poznato kako se brani i štiti državnu vlast i ako im je još možda poznat članak XIX. državnih temeljnih zakona.

Pazite na oružje! Iz Pazina nam pišu, da se je ovih dana u tamošnjoj okolici ponesrećio mladić Fran Šestan, koji je na piru pucao iz stare kubure ili pištole. Ova se je razprsnula te nesretnomu mladiću dva prsta desne ruke silno ranila. Šestan bijaše prenešen u javnu bolnicu Trst, gdje će mu po svoj prilici odrezati razmrcvarene prste. Ljudi pazite na oružje!

Čudan slučaj. Iz učiteljskih krugova dobivamo i priobćujemo: U predposliednjem broju vašega cienjenoga lista čitamo u viesti pod naslovom: „Ljubljanskim prijateljem glasovitog učitelja Marchia do znanja“, da je glasilo hrvatskog učiteljstva Dalmacije „Učiteljski Glas“ vesele duše pristalo na predlog „Krčkog učiteljskog družtva“, da bude glasilom svih hrvatskih učiteljskih družtava.

Čitajuć tu viest obuze nas radost, što ćemo se tako svi hrvatski učitelji Dalmacije i Istre okupiti okolo jednoga stupa, koji će štititi i zagovarati naše učiteljske probitke, ali i nemogosmo se oteti i bolnomu uzdisaju što moralo do toga doći radi jednog dalmatinskog odpadnika. Mi istarski učitelji utičemo se pod okrilje glasila dalmatinskih učitelja proti učitelja odpadnika iz Dalmacije, koga su liberalni učitelji iz Kranjske uzeli pod zaštitu. Nije li to čudan slučaj!

Potvarači novca pod ključem. Utorak uhvatilo je c. kr. redarstvo u Trstu dva talijanska podanika, koji su razpačavali patvoren papirnati talijanski novac. Ti fabrikanti bijahu toli drzoviti, da su razpačavali talijanski novac čak i u mienjačnicah, gdje mora da razpozna svaki činovnik točno odmah krivi i pravi novac. Patvoreni talijanski novac sastoji u komadih od 100 i 50 lira. Kod fabrikanta ili razpačatelja našlo je redarstvo više stotina lira papirnatog novca. Taj papirnati novac je vrlo dobro patvoren, samo se razlikuje od pravoga ponješto u boji i u neznatnoj pogrieški tiska. Zatvoreni patvarači talijanskog novca pretvaraju se kako da nebi ništa znali o svomu zločinu, za koj će u ostalom odgovarati pred sudom. Eto, blažena Italija, šalje nam i takove sinove, da usreće austrijske državljane prevarom i sliepanjom.

Iz drugih krajeva.

Rodjendan dvojice hrvatskih velikana. Dne 5. t. mj. proslaviše svoj rodjendan dva hrvatska velikana i to preuzvišeni g. Josip Juraj Strossmayer biskup u Djakovu i glasoviti hrvatski pjesnik fra Grgo Martić u franjevačkom samostanu u Kreševu u Hercegovini.

Prvi je proslavio 88., a drugi 80. godinu svoga života.

Hrvatski narod pridružio se je toj proslavi iskrenim veseljem moleći se Svevišnjemu za dragocieno zdravlje velikog biskupa i slavnog pjesnika. Tomu slavlju pridružujemo se i mi srdačnom čestitkom obojici naših velikana. Živio Strossmayer! Živio Martić!

Proslava papinskog jubileja. Dne 20. t. mj. biti će 25 godina, što je sv. otac papa Lav XIII. izabran za papu.

Kongres slavenskih novinara održavati će se kako pišu slovenski listovi ove godine u Ljubljani i to o Uskrsu.

Pohvale i nasliedovanja vriedno. U zagrebačkih novinah čitamo pod naslovom: „Koncert i komers za družbu sv. Cirila i Metoda u Zagrebu“, sliedeću pohvale i nasliedovanja vriednu viest: Hrvatska pjevačka družtva u svoje su vrieme pozvana, da bi priredjivala zabave u korist družbe sv. Cirila i Metoda. Naša pjevačka družtva „Kolo“, „Merkur“, „Sloboda“ i „Sloga“ tomu su se pozivu za ovu godinu odazvala, te će u svezi s Hrv. „Sokolom“ i zagrebačkim strieljačkim družtvom dne 16. o. mj. u prostorijama „Kola“ i „Sokola“ prirediti koncert i komers uz ulaznino od 50 filira po osobi. Karte ulaznice počet će se prodavati još ovih dana. Kako je svrha domoljubna i dobrotvorna, a zagrebčani uviek rado pritječu, kad treba pomoći Istrane, nadati se je najljepšemu uspjehu ove zabave. Potanji razpored ove zabave doniet ćemo za koji dan.

Banka „Slavija“. Kako se rado obćinstvo osigurava kod banke „Slavija“ na život ljudski, svjedoči najbolje izvješće odjela životnog tog razširenog zavoda. Od 1. siečnja do 31. prosinca 1901. predano je bilo kod spomenutog družtva 6320 ponuda na osiguranu glavnicu od blizu K 18 milijuna — od kojih bijaše riešeno 5399 osigurateljnih ugovora na glavnicu preko 15 milijuna kruna. — Za isto vrieme, dakle za jednu prošlu godinu izplaćeno bijaše u odjelu životnom osiguranih glavnica preko 1 milijun kruna. Banka „Slavija“ kao družtvo uzajamno razdieljuje čisti dobitak članovima. Na ovoj dividendi izplaćeno bijaše do sada K 812.291·84. Pričuvne zaklade izkazuju koncem godine 1900. blizu 23 milijuna kruna. Iz navedenog proizlazi, da obćinstvo dobro shvaća sigurnost i pogodnost, koje pruža taj slavenski, toliko razgranjeni zavod, te da se sa pouzdanjem i sigurno sa uspjehom k njemu utiče.

Rusinska poljodjelska banka. Lavovske novine javljaju, da se tamo hoće ustrojiti jednu rusinsku banku, čija bi zadaća bila, da nabavlja zemljišta na dražbenim prodajama, po tom da ih razdieli i razprodaje rusinskim seljacima i da tako zaprieči emigraciju.

Župnikov kišobran. Jedan englezki župnik izgubio je nedavno kišobran. Iz valjanih razloga morao je on držati, da je koji njegov župljanin — župljani mu baš nisu na glasu kao osobito čestiti ljudi — uzeo sa sobom nehotice kišobran. Župnik je htio natrag imati svoj kišobran, na je zato sliedeće nedjelje izrekao ganutljivu propovied, kako se kišobrani zamienjuju i uzimlju: „Ako se je tko od Vas zabunio, pa uzeo moj kišobran, neka učini ovo, stidi li se, da mi ga javno vrati: On neka baci kišobran u noćnoj tišini preko zida moga vrta, pa će opet biti sve dobro!“ U jutro sliedećeg dana našao je župnik u svojem vrtu 64 kišobrana!

Ostavili parobrod. Koncem prošloga mjeseca nalazio se je parobrod „Szechenyi“ vlastničtvo parobrodarskog družtva „Adria“ na Rieci u englezkoj luci Greenock. Jedne noći ustavilo je osam mornara parobrod, te pobjeglo na kraj. Čim je kapetan parobroda opazio, da mu je nestalo mornara, prijavi to mjestnomu redarstvu, koje se je dalo za bjegunci u potjeru. Uhvaćeno bijaše iste noći 5 mornara i dovedeno natrag na parobrod. Ovi bjegunci doplovišе svojim parobrodom na Rieku, gdje bijahu iz službe odpušteni i novčanom globom kažnjeni. Ostalu trojicu bjegunaca uloviše englezke oblasti pošto bijaše parobrod već odplovio.

U madjarskom saboru čulo se je ovih dana opet jednom glas zastupnika biednih Slovaka Ugarske. Taj zastupnik po imenu Veselovsky reče, da je slovački narod zahvalan kralju, koji je izjavio želju, da se posliednji izbori obave slobodno. Vlada je zadovoljila toj želji te provela izbore zakonito. Kraljevoj želji i zakonitom postupku vlade zahvaljuje se govornik sa drugovi što su dospjeli u sabor. Saborski predsjednik grof Apponyi prekinuo je govornika, da je čistoća i sloboda izbora zakonita dužnost, nipošto posljedica kraljeve želje ili kakve naredbe. Slovački zastupnik imao je zapitati predsjednika zašto nebijaše i do sada sloboda izbora zakonita dužnost napram Slovakom, koji nisu mogli slati svoje zastupnike na sabor u Budimpešti usljed raznovrstnih nasilja prigodom izbora uzprkos tomu, da ih imade u Ugarskoj do 4 milijuna.

Rusko dobrotvorno družtvo u Moskvi prirediti će dne 23. t. mj. svečanost na uspomenu slavenskoga rata za slobodu naroda balkanskoga poluotoka. Slavnost ta započeti će službom božjom za poginule junake, pa će se zatim položiti vience na grobove generala — pobočnika Stolipina i vodje prve bugarske čete Kalinina. Kasnije obdržavati će družtvo u prostorijah konservatorija svečanu sjednicu, na kojoj će se proslaviti poginule junake za slobodu slavenske braće na Balkanu. Na toj sjednici pjevati će kantatu slavenskim apostolom sv. Cirilu i Metodu, te narodne himne Rusije, Srbije, Bugarske i Crne Gore. Služiti će se službe božje za blagopokojne vladare cara Aleksandra II. i III., a svečanost će svršiti svečanom gostbom.

Berlinske novine pišu opet o savezu izmedju Njemačke i Austro-Ugarske, za koj vele, da neima ni najmanjeg povoda, da bi se mogao razpasti. Oraj savez da odgovara interesom obiju država. U Njemačkoj da je duboko usadjen ovaj savez, te da je njemačkim državnikom mnogo stalo do toga, da se u interesu svеobćeg ravnotežja uzdrži jaka i neodvisna Austro-Ugarska. Taj savez da će još kugo vremena biti i ostati narodom Europe zaštita i obrana. Ovo ničim i nikim neizazvano dokazivanje o čvrstoći trojnog, odnosno dvojnog saveza čini se vrlo sumnjivim.

Opet konji za Afriku. U riečku luku doplovio je englezki parobrod „Hayent“, da tamo ukrca 800 konja za englezku vojsku u južnoj Africi.

Oklada od četiri milijuna. Kako engleskim listovom javljaju iz Krakova, stigao je onamo doktor medecine Georgescu iz Bukarešta. On se je okladio s Mihajlom knezom Cantacuzeni, predsjednikom rumunjskog planinarskoga kluba, za četiri milijuna kruna, da će u nošnji rumunjskoga seljaka, bez novaca tečajem dviju godina proputovati cielu Evropu. Georgescu imade jednog druga, koji je drugim putem udario i koji će se s njim sastati u Hamburgu. Bude li Georgescu čim god spriečen, da dovrši svoje putovanje, može ga dovršiti njegov drug. Ako Georgescu održi ustanovljeno vrieme, dobiva okladu. Dr. Georgescu imade 24 godine. On je jake tjelesne gradje. Na svojem samotnom putovanju on pjeva, da sebi prikrati vrieme.

Družtvene.

Slovensko čitalačko — pjevačko družtvo u Dolini „Vodnik“ priredjuje u nedjelju dne 9. t. mj. svoju predpustnu zabavu sa pjevanjem, deklamacijom, šaloigrom, tombulom, glazbom i plesom.

Na piru g. Brajkovć Jura sa gdjom. Brajković Marijom u Danah obć. Buzet na predlog vjerenika Ivana Poropata (Tomaša) sabrało se za družbu sv. Cirila i Metoda K 9 koje su jur odposlane družbenom blagajniku na Volosko. Darovaše sliedeća gospoda po K 1 svi ovi iz Dana: Ivan Poropat (Tomaša), Jure Brajković, mladoženja, Ivan Brajković, (Tonella), Ivan Brajković (Frana), Antun Sanković (Barin) Ivan Brajković (Ban) K 2, Grgin Rupena Ivanov iz Vodica K 1. Živili mladeni i darovatelji!

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. F. K. u R. I mi dajemo veliku važnost pitanju o dvo- il trojezičnih nadpisih i oglasih na pruzi Trst—Poreč, pa držimo, da bi se tim imali baviti svi naši naši listovi i pisati o tom svi oni, kojim je do obrane našega prava. Primjerom bi nam imali služiti talijanski prvaci, njihove občine, družtva itd. Dobar savjet — dobro nam došao, ali dobra pomoć — još bolje! Živili!

Javna zahvala.

Svim prijateljem i znancem, koji su nam bud kojim načinom izkazali svoje saučešće prigodom smrti mile nam

KATE HRABRIĆ,

izričemo ovim najsrdačniju hvalu.

Navlastito zahvaljujemo svesrdno vlč. našemu župniku, koji ju je neumorno tješio i brižno za vječni život pripravio, velešastnome mjestnom svećenstvu, čč. oo. Franjevcem, g. kapelanu iz Omišlja i svima, koji su uzprkos ovako ružnom vremenu došli, da izkažu svoju ljubav pokojnici i da ublaže našu boi

Bog platio obilno svima!

Dubašnica, 5. veljače 1902.

Obitelj Rode.

Br. 121 k. s. v. **Volosko, 5. febrara 1901.**

Oglas natječaja.

Razpisuje se natječaj na sliedeća učiteljska mjesta u ovom kotaru:

I. Mjesto ravnajućega učitelja III. reda na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Vodicama.

II. Mjesto podučitelja na petrazrednoj mužkoj pučkoj učioni u Kastvu (ovo mjesto ima se samo privremeno popunit).

Učevni jezik na obadvuh škola je hrvatski. — U školi u Kastvu podučava se i njemački jezik kao predmet.

Molitelji za mjesto učitelja u Vodicama imadu dokazati takodjer usposobljenje za podučavanje vjeronauka u slučaju potrebe.

Beriva i užitci skopčani s timi službami, ustanovljeni su u pokrajinskom zakonu za Istru od 9. oktobra 1901. Z. Z. br. 35.

Natjecatelji podnieti će pravilno obložene molbe propisanim putem u roku od 14 dana na ovo vieće.

C. kr. kotarsko školsko vieće.

Predsjednik.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podne osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ orzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Herpelja.
1·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama
proti bonima blagajne donositelju:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2¾%
„ „ „ 30 „ „ 3%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 1. febrara, 5. febrara, odnosno 27. febrara t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlei u krunama razpoložive s mjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd **bez troška.**

Bavi se **kupnjom i prodajom** vrisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warrants i vriednosti** uz najumjestni e uvjete.

Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 28. jenara 1902.

Krasan
„Pianino“ i „Pedal-harmonium“
na prodaju, oba za 450 for.
Ogiasitise: Furlan, Androna S. Tecla br. 2. I. p. Trst.

Objava.

Podpisani javljaju, da je odvjetnik dr. Dragutin Treo u Gorici preuzeo dne 20. t. mj. pisarnu od odvjetnika dr. Josipa Staniča u Gorici, Gospodska ulica br 4. u kući „Monte di Pietà“; prijašnju zajedničku pisarnu u Gorici, Gospodska ulica br. 7 u kući „Goriške ljudske posujilnice“ preuzeo je pako odvjetnik dr. Hinko Tuma.

Dr. Dragutin Treo,
Dr. Hinko Tuma.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO
za Istru, Gorieu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod **„Croatiae“** već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke cienе i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Stalna izložba peći i ognjišta iz majolike i porcelana najljepše izvršenih po tvorničkoj cieni, kao takodjer svakovrstnih štednjih ognjišta (Sparherde) iz prvih domaćih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opeke (Quadrelli) za pozidavanje.

Preuzimlje svakovrstne **silke i fotografije** koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih.

Josip Potočnik

Via Barbacani 5 — POLA — Via Barbacani 5
skladište glinenih peći, štednjaka i kada za kupanje.

Najnoviji pokrovi za dimnike
(sistem Detz).

Najbolji, najjednostavniji i najjeftiniji usisavač dima!

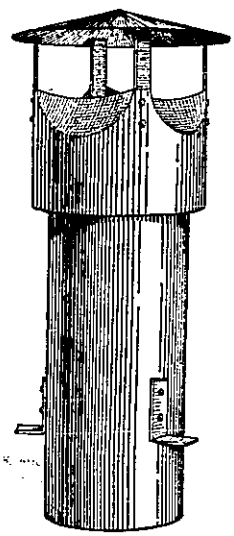

Pokrovi za dimnike Detzovog sistema upotrabljuju se najboljim uspjehom u svih veličinah za dimnike privatnih kuća, škola, bolnica, tvornica, javnih prostorija, i to:

a) kod novogradjevinah na mjesto dosadanjih pokrova, ako se želi imati dobro ognjište;

b) kod slabo priredjenih ognjišta za pospješenje propuha i zaprieku suzbinjanja dima;

c) za prozračbu i jačanje promjene zraka, odnosno kao najbolji zaklopac prozračnih priprava.

Cienike šalje bezplatno i franko izključivi graditelj ognjišta i dimnika

JOSIP POTOČNIK
POLA.

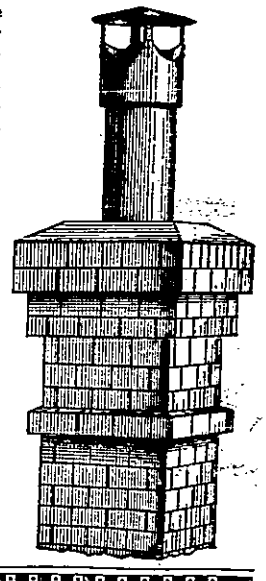

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 13. Pula, u petak dne 14. februara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužnje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Zar opet uzmak?

U Istri pripravlja se drugo izdanje glasovite borbe i sramotnog uzmaka radi dvojezičnih nadpisa. Ona borba je još gotovo živa u pameti naših čitatelja. Proti dvojezičnim nadpisom na tablah sudbenih oblasti Istre ustala je talijanska vladajuća svojta. Agitaciju započeše židovsko-liberalni listovi; prvi im se odazva zemaljski odbor u Poreču, zatim talijansko političko družtvo pak pojedine obćine itd. Najodlučnije prosvjedovaše proti tim nadpisom u Piranu, Kopru, Balah itd. U ta mjesta poslano bijaše vojničtvo il oružničtvo, da brani proti nasilnikom i izgrednikom dvojezične tabele, izvješene usljed naredbe ministra pravosudja, i da štiti državnu vlast. Pak šta se je dogodilo?

Naredba ministra pravosudja osta mrtvo slovo. Dvojezične nadpise negdje skinuše, drugdje neizvješe te je ostalo sve pri starom. Pouličnimi izgredi, biesnom vikom i grožnjom dosegoše talijanska gospoda svoju svrhu. Nasilje slavilo je pobjedu nad pravicom i zakonom. Zakon, pravo i državna vlast uzmakoše pred šakom strastvenih vikača, izgrednika i nasilnika. Talijanska gospoda Istre poslužiše se svojim narodnim sredstvom proti državnim temeljnim zakonom, proti državnoj vlasti, proti slabići austrijskih državnika.

Sada im se pruža opet prilika, da ponove staru komediju. Ministarstvo željeznica izdalo je nalog, da se postave dvojezični nadpisi na postajah novosagradjene željeznice Trst-Poreč i trojezični oglasi i objave u postajah, na križiščih i ostalih pogibeljnih mjestih.

Proti dvojezičnim talijansko-hrvatskim ili slovenskim — nadpisom ustali su prvi židovsko-liberalni listovi Trsta. Na to se je oglasio zemaljski odbor, talijansko političko družtvo, talijanske obćine itd. Ista igra kao i proti dvojezičnim tablam na kotarskih sudovih. Uspjelo im prvi put, pak zašto nebi i sada?

Proti trojezičnim oglasom i objavam neimaju ništa, jer je tu po sriedi njemački jezik, kojemu neima absolutno u Istri mjesta, jer nije tuj običajnim, nije zemaljskim. Ali demonstranti neće da se zamjere Niemcem, neće da dodju u sukob sa vladajućim sustavom u Primorju. Oni trpe njemački jezik, kojim se u Istri nitko nesluži, koji je isto tako tudji Talijanom kao što i Slavenom, samo da mogu zahtjevati, da se odstrani sa nadpisa hrvatski ili slovenski jezik, kojim se služe dvie trećine pučanstva Istre. Ulagivaju se Niemcu tudjincu, samo da mogu tlačiti i gaziti domaćinu Slavena.

Po nalogu ministarstva željeznica stigli su dvojezični nadpisi za postaje Kopar, Milje, Dekani, Dolina itd. Na tih nadpisih je svuda na prvom mjestu talijanski jezik, dapače i u čisto slovenskih obćinah Dekani i Dolina. Nu ni to nebijaše talijanskoj gospodi pravo. Po njihovom zahtjevu nesmije da bude na čitavoj novoj pruzi nikakva izvanjskog znaka o tom, da imade u Istri Slavena. Nova istarska željeznica mora da prikaže svakomu tudjincu — putniku Istru čisto talijanskom pokrajinom.

Najviše ih u oči bodu za sada slovenski nadpisi, koji su imali doći na postaje u Kopru i Miljah — jer da su te dvie postaje tobož čisto talijanske, a slovenski nazivi „Kopar" i „Milje" da su posve novi, od slavenskih agitatora izmišljeni! Proti ovim nadpisom digoše silnu prašinu koja na žalost nije ostala bezuspješna.

Doznali smo naime iz pouzdana izvora, i to još prije nego li talijanski listovi, da je stigo iz Beča u Kopar nalog, da se za sada neizvieša dvojezičnih nadpisa na postajah u Kopru i Miljah. Odmah smo znali, što to znači i na čemu smo. Viest tu priobćismo bezodvlačno našim zastupnikom u Beču, a predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" u Trstu upravilo je na ministra željeznica oštar prosvjed proti takvom postupanju.

Zapovjed, da se neizvieša dvojezičnih nadpisa, stigla je iz Beča stalno usljed grožnje talijanskih zastupnika u Beču i usljed rovarenja talijanske gospode u Istri.

Ministar željeznica opozvao je naime tim svoju prvobitnu naredbu, da se prirede dvojezični nadpisi, koje se je imalo na rečenih postajah izvjesiti. On je uzmaknuo pred grožnjami talijanaške pouličnе fukare, koja se je zaprietila, da će demonstrirati proti dvojezičnim nadpisom, kako je demonstrirala u svoje vrieme proti dvojezičnim tablam.

Da prestraši tim više ministra željeznica, sazvao je zemaljski odbor upravno vieće nove željeznice u Beču, gdje da će odlučno zahtjevati od njega, da ukine svoju naredbu o dvojezičnih nadpisih na svih postajah nove istarske željeznice. Te grožnje reć bi da pomogoše.

Čitamo naime u talijanskih listovih od dne 10. t. mj. da je izdala novi nalog glede željezničke postaje u Kopru, i to u tom smislu, da se od sada neće više imenovati ona postaja ni Kopar ni Capodistria, već: „San Canziano" (t. j. sv. Kancijan). Tako misli vlada spasiti i zelje i kozu. Ali se ljuto vara. Talijani prosvjeduju već sada proti takvom riešenju tog prepornog pitanja, a Slaveni nemogu mukom preći na dnevni red preko tog vladinog uzmaka. Taj bo nije samo nečastan za samu vladu, već je skrajno nepravedan i sramctan i za većinu pučanstva pokrajine.

Dvojezični nadpisi moraju ostati na svih postajah nove željeznice, kako odredjuje naredba ministarstva željeznica i kako zahtjeva pravica i zakon. Ali to zahtjeva odlučno i državna vlast, koja je tuj po sriedi, jer ako mora na svaku pouličnu demonštraciju razmazane talijanske gospode ukidati vladine naredbe, koje se osnivaju na državnih temeljnih zakonih, onda negovorimo više o državnoj auktoriteti, ni o velevlastnom položaju monarhije.

Gg. ministri držati će bar toliko do svojih naredaba, da će im znati pribaviti vriednost i poštovanje, jer inače moraju izgubiti sav ugled i upliv. Naredbe se izdaje da se ih vrši, il se ih u obće neizdaje.

Naši zastupnici na carevinskom vieću obaviešteni su o tom najnovijem spletkarenju talijanske „Signorije" Istre i o dosadašnjem uzmaku cesarske vlade. Oni znadu i sami što im dužnost nalaže, da obrane naše narodno pravo, da pribave našemu jeziku ono mjesto, koje ga ide po broju pučanstva pokrajine, da izvojšte poštivanje i vršenje vladinih naredaba i da očuvaju čast i ugled državnih temeljnih zakona i državne vlasti.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 11. februara 1902.

Petak je proračunski odbor nadaljevao razpravu proračuna. Privolio je na podporu od 16 milijuna kruna, koja se ima davati kroz 10 godina gradu Pragu za zdravstveno uredjenje toga grada, za godinu 1902. kruna milijun i šest sto tisuća. Privolio je takodjer

---

PODLISTAK.

Drugi razgovor sa hajdukom Andrijom Šimićem.

(Nastavak).

Ja: Jesi ga bio baš srčan — pot ti se ohladio!

On: Čuj sada, da ti kazivam dalje o Dundiću. Prije nego ću ga ja ići pohoditi na njegovom domu, upade on meni sam u šake kao lisica u gvoždja. U Bosni je sajam. Iz Imotskoga zaputili se dernečari na buljuke. Mi smo hajduci u meterizu blizu druma. Hoće Sekulović, da ustavlja svakoga, a ja ne dam. Eto o ručnim dobam Dundića. Razvalio se na konju kao gromina. Siedi mu se, dugi brci oborili po srebrenim pucima na jačermi. Gazi pred njim momak. Ja iskočih iza bukve: „stan' Dundiću, dragi pobratime!" On problieđi kao krpa. Da sam ga zaklao, zar kaplja krvi ne bi bila iz njeg prokapila, ali ga ne htjeh klati (niesam nikoga, pa jer bi i njega?) već ga, kao majka diete, primih u naručaj i skinuh sa konja. Rekoh mu tada momku: pojaši konja, vrati se kući i reci mi Dundićusi, kad joj je bilo teško malo preobuke za moje ljude, neka mi pošlje sada stotinu dukatů, ako želi, da joj se starac Dundić kući vrati. Ode momče i odnese poruku, a mi s Dundićem kroz goru. Umorio se starac, veruči se kroz drvlje i kamenje, pa ga uzeše izmienice nositi na krke Sekulović i Meštrović. Kad ćemo blizu k našoj pećini, zavezasmo mu rubcem oči, neka ne vidi, kuda će ući. Stao je s nama cielu sedmicu dana. Nijedan moj drug nije mu smio reći ni: crne ti oči u glavi! — što no se kaže. Ja sam svako jutro pristavljao kavu za se i za nj, a užini i večeri nije mu manjkalo ni hljeba bielog, ni mesa ovnovine, a prološke rusike kao zečje krvi, koliko mu je duša želila. Svaku večer i svako jutro ja i Dundić skupa bismo se Bogu pomolili. Dodje otkupa, a onda Dundić zdrav zdravcat ode svojoj kući.

Ja: Čuo sam, Šimiću, da je bivalo s tobom četnika ne samo iz imotske krajine već iz Sinja i čak iz Vrlike.

On: Jest istina! Jednom sam glavom bio pošao u Vrliku i doveo nekoliko srčenih drugova odanle i iz Sinja. Htjedoh tada s njima otisnuti se u Bosnu i sadirati Turke sve redom. Baš smo se spremali pohoditi Adži-Ali bega u Travniku, koji je imao na hambare dukatá, a sve do Stambula na dvadeset konaka hoda svugdje je mogao i daniti i noćevati u svojoj kući. Doznali Turci za tu našu namisao, pa nas iščekali odma iza dalmatinske granice. Mi prolazimo jednim dolom, a oni sa okolnih glavica udri u nas iz pušaka. Vičem ja družini: rastrčite se i pucajte! Tu je bilo ognja žestokoga. Bili smo se debela tri sata. Rastjerasmo Turke, ali nam osta ranjen drug Krajina. Tad se moji četnici razbjegoše i povratiše svojim kućama, ne htijući nositi glavu u torbi; sami ostadoše sa mnom prvašnji drugovi: Sekulović, Meštrović i Nosić. Stadoh im ja tad govoriti: nas četvorica sama nemožemo u Turke, a oko medje već nam nije mjesta. Uhode nas kolone; ćak iz Beča ištu rusu glavu moju. Došla je doba rastajanja. Vratite se vi k svojim kućama, a ja ću pribjeći u Crnugoru. S Bogom braćo! — Kad ovo izrekoh, Sekulović i Meštrović rasplakaše se od milinja, a Nosić se pokunjio, jer je 'rdja uviek mislio o izdaji. Ja se nadjoh meka srca, -pa, videći drugove gdje suze rone, rekoh im: a vi dakle ostanite sa mnom, pa što Bog dade i sreća junačka!

Ja: Kako ti je bilo došlo na pamet, da ideš u Crnugoru?

On: Znao sam, da je Crnagora gnjezdo slobode. Znao sam, da se Crnogorci neprestano biju s Turcima, pa sam i ja želio sa Crnogorcima četovati. U manastiru Domišliću pod Mostarom imao sam prijatelja igumana, koji pisa kneževu sekretaru, a momu komšiji popu Jovanu Sundečiću, bi li me knez primio, pa Sundečić bijaše odpisao, da mogu doći slobodno.

Ja: Kad si ostao bio opet sam sa ona tri stara druga, što ste dalje činili?

On: Hajdukovali smo, a da što? Turci niesu znali, da mi se je razbjegla ostala družina, pa su drhtali od straha. Koliko bi god kojega ucienio, poslao bi mi odma. Grnulo je dukatá kao pjeska. Poručivali su mi Turci, da ne izlazim preda nje na puteve, da im ne razbivam trgovine, da im ne nosim oružja — jer je najveća sramota Turčinu, kad mu digneš oružje — a da pitam blaga koliko mi drago. Stiže mi glas, da je došao jedan veliki kraljev čovjek u Imotski, te stavio veliku ucjenu na moju glavu, ili mrtvu ili živu. Čuo sam, da je pitao: jesam li pijanac i jesam li podan za ženama, pa, kad mu odgovoriše, da na meni nije ni jednog, ni drugog od tih betega, onda on da je rekao: teško će ga dakle biti uloviti, ali valja ipak uložiti sve sile; do potrebe dignuti ćemo i vojsku na Šimića. — Tužan Andrija, ružna ti se piše! — rekoh sam sobom, kad čuh one glasе, ali družini niesam htio ništa kazivati.

(Nastavak slijedi.)

Dispozicioni fond.

Taj dispozicioni fond ili razpoloživa zaklada iznaša 200.000 kruna. To je svota, o kojoj netreba c. kr. vlada da daje računa. Iz njega daje se podpore ili bolje odštete onim novinam, koje po želji vlade pišu u vladinom smislu. Mnogi brane tu stavku, jer da je i vladi nuždno se braniti od napadaja drugih novina. Mnogi ju smatraju nemoralnom, jer se u dotičnih novinah za plaću piše. Obćenito se smatra glasovanje za tu stavku kao povjerenje svakodobnoj vladi. I vlada ju smatra takovom, ako ju ikako može dobiti. Držim da njoj nije toliko do onih 200.000 kruna, jer jih može u proračunu od kakovih 1600 milijuna kruna i inače naći. Vlada Koerberova bila bi ostala i dalje, da i nije bila glasovana ona stavka. Glasovana njoj je. Ona je s tim zadovoljna. Već više godina nije bio nijednoj glasovana. Novine koje pišu za nju, za plaću, izticu veliku radost nad tim, te vide u tom njezinu jakost. Ona da uživa povjerenje većine zastupničke kuće, premda su njeke stranke izjavile da je to više radi potreba države nego radi povjerenja vladi.

Za dispozicioni fond glasovali su njemačke stranke, njemački veleposjed, njemačka liberalna stranka, njemačka katolička stranka, socijalno kršćanska njemačka stranka, na dalje Poljaci, češki veleposjednici, i Rumunji. Proti tomu fondu su glasovali mladočesi i češki agrarci, Slovenci i Hrvati, njemački nacionalci, njemački radikalci i njemački socijalni demokrat Pernerstorfer. U sve 22 za, a 17 proti.

Talijani, koji se toliko kostruše za opozicijom i obštrukcijom, su utekli. Rizzi putovao je večer prije u Pulu, Malfatti u Insbruck — tako bar piše njihov zagovornik tršćanski Židovčić „Il Piccolo".

Poslie glasovanja o Celju.

Već sam vam javio, da su se slovenski zastupnici, ujedno sa hrvatskim i rusinskim, poslie glasovanja glede premještaja tobož slovenske gimnazije iz Celja, sastali, dali izražaja o svojoj ogorčenosti i složili se o dalnjih koracih. Obćenito se je govorilo i pisalo o slovenskoj obštrukciji, koju bi poduprli i Hrvati i Rusini, i naročito takodjer Česi. S tim u savezu govorilo se je ćak i pisalo o krizi ministra Rezeka, o tom naime, da će Rezek položiti svoju ministarsku listnicu, ako bi se imalo dogoditi ono što je resolucija Stürgkh zahtjevala. I valja priznati i naglasiti: i češki zastupnici. i češke novine pokazale su se kako nikad solidarnim sa Slovenci i Hrvati. Ćehom valja takodjer pripisati, da je došlo do dogovora iznadju predstavnika slovensko-hrvatskih klubića i izmedju ministra-predsjednika. O tom dogovoru izašlo je u svih novinah sliedeće priobćenje: „Na poziv ministra-predsjednika konferirali su danas (dne 8. febrara) u parlamentu on i jugoslavenski zastupnici Borčić, Kvekvić, Pogačnik, Robič i Šusteršić, kao predstavnici triju jugoslovenskih klubova, o položaju stvorenom sa Stürgkhovom resolucijom. Iz više od jednosatnoga pogovora crpili su jugoslovenski zastupnici uvjerenje, da razpoloženje vlade nije takov, da bi se jugoslavenski klubovi sada morali hititi najskrajnijih sredstava".

I obštrukcije nije do sad.

Zakon o novacih.

U sjednici zastupničke kuće od subote razpravljao se je zakon o privoli za unovačenje. Proti samomu novačenju kao takovomu nije niko govorio, svi smatraju vojsku potrebitom. Nego govorilo se je proti postupanju u vojsci, obćenito i u pojedinih slučajevih. Govorilo se je oštro, bez obzira. Govorio je tako češki jedan agrarac, bivši vojnik, jedan češki radikalac, bivši poručnik, Malik, i jedan socijalni demokrata, Dašinski. Ovaj svakako najžešće. Govorio je osobito o slučaju nadporučnika Matačića sa princezom Koburgovom. Dašinski drži, da Matačić već četvrtu godinu nedužno u zatvoru čami, i opisuje što sve mora u njem trpjeti, kako se s njim postupa.

Ministar domobranstva još nije govorio. Četvrtak će. Onaj dan dolazi na red i naš Biankini, koj će se više osvrnuti na naše odnošaje na jugu stojeće u savezu s vojskom.

Medju tim je već do sad naš Spinčić postavio resoluciju: „C. kr. vlada se poziva, da ustanove obranbenoga zakona dade mienjati u smislu, da jedini kao uporište za djelo nesposobnih roditelja odlučeni im bude oslobodjen od aktivne vojne službe takodjer u slučajevih, u kojih taj jedini sin ima doista brata, koji pak, oženjen izvan kuće, nemože podnipošto podupirati svojih roditelja".

Učinio je tu resoluciju na temelju žalostnoga izkustva. Otci starci i nemoćni imadu jedinoga sina koj bi jih pomagao, u vojski, al se jih neoslobadja od aktivne službe, jer da imadu drugoga brata, makar je taj drugi izvan kuće, oženjen, s djecom, jedva sebe uzdržaje, i makar da roditelje nepomaže. Takav da je zakon. Nek se dakle mienja.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Jur. Franina, Franina.
Fr. Ma vavek, vavek Franina: već sem i štuf.
Jur. Ki je bolen?
Fr. Ki je bolen, ce ja znam?
Jur. Sem videl zvelto hodeti va ulici, kuntra njegovoj uzanciji, Dotura, pa je certo ki bolen.
Fr. Aj trubilo, niki nije bolen, ma su brzo votaciuni, pa gre po kućah kupiti vote.
Jur. Pasja noga! tako je zvelat za kupiti vote a prit na bolne nemore, pa umru ka bestije!
Fr. Ce ćes: takovi su ti nam nasi Talijani!
Jur. Pa bi za njih votal!?

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Izmedju madjarske liberalne stranke i austrijskog priestolonasljednika došlo je bilo do sukoba, koj je poravnan posredovanjem Njeg. Veličanstva. Nadvojvoda Fran Ferdinand kani još tečajem ovoga mjeseca u Budimpeštu na podulji boravak. On si je izabrao svojim počastnim pratiocem madjarskoga velikaša grofa Ivana Zichy-a, člana madjarske narodne stranke. Neodvisna narodna stranka prosvjedovala je kod ministra-predsjednika zagroziv da će u saboru proti tomu imenovanju izazvati sablazan. Na to je ministar-predsjednik po dva puta zamolio nadvojvodu da odustane od svoga imenovanja ali nadvojvoda je popustio tekar na posredovanje Njeg. Veličanstva.

Madjarski listovi prosvjeduju takodjer proti tomu, što neprati nadvojvodu Franu Ferdinanda u Rusiji nijedan madjarski državnik, ni vojnički ni civilni; tim da je povriedjeno pravo drugog diela monarhije, t. j. Ugarske. Tomu dodaju hrvatski listovi punim pravom, da bi bio imao biti u pratnji nadvojvode i zastupnik Hrvatske istim pravom kano i zastupnik Ugarske.

Iz Budimpešte pišu bečkim listovom, da bijahu tamo vrlo važne ministarske sjednice, na kojih se je razpravljalo o produljenju trgovačkih ugovora sa Njemačkom, Italijom i Srbijom. Polag jedne klauzule mogu biti trgovački ugovori Njemačke, sklopljeni godine 1890. mučke produljeni na jednu godinu, bez osobitog ovlaštenja od strane državnog sabora. Njemačka vlada izjavila je nedavno svoju namjeru, da neće odkazati sa svoje strane trgovačkih ugovora, pak da su i ministri Austro-Ugarske u Budimpešti zaključili, da će te ugovore mučke produljiti za jednu godinu.

Crna Gora. Iz Cetinja javljaju, da se je vratio barski nadbiskup Milinović iz Rimia, gdje da je obavio poslanstvo kneza Nikole u poslu zavoda sv. Jeronima.

Rusija. Sve ruske novine izvieščuju obširno o boravku austrijskog nadvojvode Frana Ferdinanda u Petrogradu. Dne 10. t. mj. bio je nadvojvoda sa ruskim priestolonasljednikom i prvinjom u lovu nedaleko Petrograda. Nadvojvodi poklonila se je deputacija grada Moskve, koja mu je pružila u znak dobrodošlice po ruskom običaju soli i kruha. Car Nikola odlikovao je pratnju nadvojvode visokimi redovi.

Mjestne:

Uzorna hrvatština! Koji želi naučiti uzornu hrvatštinu, neka se obrati na c. kr. kotarsko školske vieće u Puli. Ono je naime razposlalo učiteljem onoga školskoga vieća sliedeći spis u talijanskom i hrvatskom jeziku. Čujte hrvatski tekst:

Vodstvo pučke škole

u . . . .

U treh danali ima se prijaviti koja počna sredstva su trebujuća za poljodjelne tesaj, koje orudje se trebova i koji iznos je potrebit za uzdržavanje šk. vrta. Zajedno ima se napuniti priloženi izkaz. (A izkaza niti nisu poslali!)

Pula 20/12 901.

Rossetti.

Talij. glasi ovako:

Entro tre giorni riferisca quali mezzi d' istruzione occorrano a codesto Corso di perfezionamento agrario se mai si tiene e quali attrezzi all' orto scolastico e quale importo sia necessario a mantenere quest' ultimo se mai codesta scuola ne ha uno.

Pola 20/12 901.

Rossetti.

Nama se čini, da nije pravo prevedeno, ali to nas nije briga, samo gledajte kakav hrvatski jezik je to! Rugaju se s nama na svaki način. Ovu istu stvar pitaju svake godine a nikad ništa ne daju, osim godišnjih 10—15 K podpore. Dakle zaludu ni papir mazati.

Naš zastupnik Spinčić imao bi interpelirati vladu, zašto svakom kapetanatu ne stavi bar nekoliko činovnika, koji poznadu dobro i hrvatski jezik (a ne ovakove, koji s našim ljudima neće ni da govore hrvatski).

Gornji pako uzorak „uzorne hrvatštine" moralo bi se uokviriti pak razdieliti medju se hrvatske pučke škole u Istri. Šteta bi bila, da se to izgubi. To mora ostati sačuvano našemu potomstvu, da bude i ono znalo, kako se je krasnom hrvatštinom pisalo ljeta Gospodinova 1902. u c. kr. kotarskom školskom vieću u Puli pod predsjedničtvom gosp. kapetana pl. Rossetti-a.

„Čitaonica" i „Sokol" u Puli zaključili su mesopustnu sezonu podpuno uspjelim plesovima u svakom pogledu. I gospojinski ples Čitaonice i krabuljni Sokola izpadoše tako sjajno i živahno, da se može zbilja reći, da su najljepši ljetošnji plesovi naših družtava. Odsjek gospoja zaslužuje napose svaku pohvalu za svojsko i požrtvovno zauzimanje oko plesnih priprava. Sad bi ih mi, kad su dospjeli veseli pustni dani, potakli na ozbiljniji posao, na ustrojenje ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda.

Naukovni tečaj za tajnike „Pučkih posujilnica". U Puli otvoriti će se u prvoj polovici mjeseca marča t. g. zauzimanjem talijansko-radikalnog družtva „Democratica" naukovni tečaj za tajnike „Pučkih ili seoskih posujilnica". Tečaj će trajati oko 12 dana. Zemaljski odbor u Poreču odredio je, da će dati dvanaestorici osoba, stanujućih izvan Pule, podporu za polazak toga tečaja.

Plivajući „dock". U arsenalu vojne mornarice u Puli grade ogroman plivajući „dock", koji će stojati oko 3 milijuna kruna, a graditi će se dvie godine. Sagradjeno je više dašćara, u kojih se nalaze strojevi tjerani elektricitetom. Sa obiju strana mjesta, gdje će se graditi „dock" metnute su kolotečine, po kojih će strojevi dovažati potrebito gradivo. Radnju će izvesti mjernici c. i kr. mornarice pod ravnanjem jednog englezkog mjernika.

Taj ogromni „dock" mjeriti će u duljini oko 145 metara, a dizati će do 15.000 bačava (tonelata). Stajati će na mjestu starog „docka" za „Školjom".

Pokrajinske:

Veleučenomu gospodinu profesora Franu Matejčiću, ravnatelju c. kr. gimnazije u Pazinu, prigodom njegovog promaknuća na čast zemaljskog školskog nadzornika:

Oj rodoljubni nastavniče Frane!
Pazinska diko! našeg roda kras!
Zaslužena Vas eto čast dopane
S kom odlikovan ostavljate nas.

I opet tamo medju Talijane
Dušmane naše namješćuju Vas,
Al sad za prospjeh škola naše strane
Koristit će nam Vaš nadzorski glas.

U Vama gubi Pazin uzor-sina
Gimnaz'ja naša zor-ravnatelja
I milog druga hrvatska družina.

Prati Vas želja svih štovatelja
Da Vas Bog živi mnogo ljeta zdrava
Na obran naših potlačenih prava!

Pazin, 10./2. 1902. Štovatelji.

Iz učiteljskih krugova. U jednom broju od prošle god. u „Našoj Slogi" čitali smo iz krugova učit. pripravnika iz Kopra dopis, u kojem se dopisnik tužio, da slovenska vježbaonica ima 24 učenika a samo jednoga učitelja. Mi kažemo, da to nije dobro promišljeno, jer što bi imali reći mnogi naši učitelji u Istri, koji imadu u jednom razredu do 70, 80, i preko 100 učenika i to mužkih i ženskih a na samo jednog učitelja.

Slovenska vježbaonica u Kopru je na svojem mjestu i ima sada izvrstna učitelja, a uzgaja djecu mnogo bolje nego li talijanska gdje su dva učitelja (gdje je bio i sin ravnatelja Marchellia), gdje se uzgajaju oni, koji žviždaju za slavenskim djacima i profesorima.

Nadalje dopisnik veli: a hrvatska vježbaonica, koje da neima. Ali molimo vas, za koga će biti hrv. vježbaonica u Kopru? Gdje su učenici? Kad bude učiteljište preneseno u koje drugo mjesto Istre, biti će i djece i hrvatskih vježbaonica. Toliko na onaj dopis, da bude svakomu pravo.

Sada pako nješto nova.

Prošle godine izdao je ravnatelj Marchelli (starinom, t. j. u mladosti Markelj iz sv. Vida pri Zatičini u Kranjskoj) program učiteljista i povjest školstva u Primorju. Na str. 91 br. 33. gdje veli o učiteljskim silama kaže: „Lochmer Alexander Zengg, Dalmatien". Čudno, da onako učena glava nezna gdje se nalazi Senj. Barem je mogao pitati koga hrvatskoga profesora ili djaka, u kojoj pokrajini je Senj. Ala, ma je mrzka Hrvatska svim podržateljem vladajućeg sustava u našem Primorju. Danas sutra će tkogod napisati za nas, da smo u „Venezia Giulia" a preko sutra će reći: „In Italia".

Zastupnik Kompare interpelirao je vladu radi table na vratima učiteljišta, koja je njemačko-talijanska, a nije g. zastupnik valjda znao za onu na ravnateljstvu, gdje piše samo: „I. R. Direzione“.

Pečat ravnateljstva je samo njemački, peča: komisije za usposobljenja samo talijanski! A znajte, da ima u tom zavodu svake godine preko 70 Slovenaca i Hrvata a Talijana niti 50, Niemca pako nijednoga.

To su činjenice šjor Marchelli a ne laži. To je vaša ravnopravnost?! Čudno, da glasoviti Benati u Koprù ima onako veliku moć, jer, budući onako malen i suh čini pred sobom drhtati onako velike i debele ljude kako je g. Markelj i pl. Adolf. Koliko od nas se dičimo, da smo Slaveni, ali ovakva gospoda se srame toga imena. I talijanskim djacima govori g. Markelj rado talijanski, a s hrvatskim i slovenskim neće da govori ako ne njemački. I to je njegova ravnopravnost!

Premještenja — na veliko! Čitali smo onomadne u jednom tršćanskom talijanskom listu oštra predbacivanja preč. g. Petroniu, kapitularnom vikaru u Trstu, što se dao nemilosrdno na premještivanje svećenstva tršćansko-koparske biskupije, i to baš u najneugodnije doba godine. Svaki svećenik, osobito nješto mladji, koji se nalazi u crnoj knjizi zelenih tršćanskih reformatora, dobio je vojničku zapovjed, da se seli iz mjesta do mjesta, kao što su se njekoč selili sveti apostoli. Mi smo se popitali na pravom mjestu, da li je ono predbacivanje talijanskoga lista opravdano, i da li se možda nenanaša preč. vikaru krivnja radi toga, što je u modi navaljivati na svećenstvo.

Mjesto odgovora, poslao nam je svećenik one biskupije zadnja tri broja službenog glasila one biskupije „Curia Episcopalis“ za mjesece oktobar, novembar i decembar.

Iz toga lista doznajemo na svoje veliko začudjenje, da je preč. Petronio za sama tri mjeseca premjestio preko 35 svećenika i to ogromnom većinom Hrvate i Slovence.

Svećenik prijatelj piše nam, da su tolika premještenja u tako kratkom roku nešto nečuvena u onoj biskupiji, i da se običnim razumom nemože nikako protumačiti.

U našoj biskupiji — kaže — dogadja se često, da se za čitavu godinu nepremjesti toliko svećenika, a sada eto u sama tri mjeseca razbacaše ih po raznih stranah biskupije, u zimsko doba, na veliku štetu njihovu i našeg dobrog puka.

Kad se popitasmo za razloge tomu neobičnomu premještivanju, rekoše nam, da se mlada gospoda sa svojim poglavarom na ordinarijatu žure, da urede biskupiju po svoju — dok je vrieme i dok im traje vlast, jer ako dodje njim nepovoljan biskup, nebi više mogli zapovjedati. On će naći biskupiju po talijanskom uzoru uredjenu te kao novajlija morati će se bar iz početka toga reda držati. Kako vidimo, nije to umovanje nerazložno, ali recimo, da se slavensko svećenstvo biskupije uzprotivi tomu talijanskomu uredjenju i da ono poželi katoličko uredjenje biskupije? E lahko za to! Starijim će se sporučiti, da drže jezik za zubim, a mladje nepokornike razbacati ćemo amo tamo po biskupiji, da neće ni sami znati jedan za drugoga. Nebude li ni to pomoglo, imade i oštrijih šiba. Tko neće da sluša piskare nazovi-katoličkih listova u Trstu, okusiti će i takve šibe. Tako hoćemo mi, i tako mora da bude! — kažu danas oni. Mi smo sastavljali i slali u Rim spomenice bezuspješno, sada imademo vlast u rukama pak je pravo, da izvadjamo sami ono, čega nisu htjeli u Rimu izvesti. Evala im! Finchè dura, non paura!

Malo više narodnog ponosa! Pod tim naslovom primamo iz svećeničkih krugova biskupije tršćansko-koparske: Vaše oštre ali pravedne prigovore proti gospodi na biskupskom ordinarijatu u Trstu, koja su u svoje vrieme dopisivala sa hrvatskimi ili slovenskimi župničkimi i kapelanskimi uredi talijanski, hijahu posve opravdane i od svakog istinu ljubećeg čovjeka odobrene. Ako itko, to moraju svećeničke oblasti, i to u prvom redu biskupski ordinarijati biti nepristrane i pravedne svim jednako. Talijanu neka se piše talijanski, a Hrvatu ili Slovencu hrvatski ili slovenski. Tako zahtjeva pravica, koja mora biti nad sve sveta svećeniku i crkvenim oblastim.

Nu ako bijahu Vaši prigovori pravedni i opravdani proti prečastnoj i veleučenoj gospodi kod ordinarijata, što ćete kazati na sliedeće, svakog svećenika ponizujuće slučajeve. Znamo naime iz pouzdana izvora, da se je našlo u novije doba, odkad vladaju naime mladi reformatori, sa preč. Petroniom na čelu, u biskupskom ordinarijatu hrvatskih i slovenskih svećenika tršćansko-koparske biskupije, koji dopisuju sa biskupskim ordinarijatom u talijanskom ili njemačkom jeziku. Za života blagopokojnog biskupa Sterka dopisivali su ti svećenici sa ordinarijatom hrvatski ili slovenski, u sada, pošto je na čelu biskupije odlučan Talijan po odgoju i čuvstvu, ti svećenici zaboraviše na svoje dostojanstvo i na svoj narodni ponos u toliko, da su bacili pod noge svoje pravo, svoju čast i svoj ponos, te se dali pod kiriju mladoj i staroj talijanskoj gospodi kod ordinarijata. Nije li to žalostno i sramotno?

Stariji svećenici Istre će se, kako su se n. pr. u biskupiji poreèko-puljskoj za blagopokojnog Dobrile nekoji talijanski svećenici, svomu biskupu lizali i klanjali pokazujuć se prijatelji hrvatskoga pučanstva one biskupije. Čim se je veliki biskup preselio u Trst, počeli su šurovati sa talijanaškom strankom, a kad je došao u Poreč biskup Flapp, stupili su otvoreno u borbu proti našemu narodu. Imena živih i pokojnih takovih svećenika nećemo da spominjemo, ali naši rodoljubi u Puli i drugdje poznaju ih dobro.

I kasnije, kad je pokojni biskup Dobrila zasjeo biskupsku stolicu u Trstu, lizali se okolo njega pritajeni talijanski svećenici, a čim ga je Bog pozvao k sebi, skinuše sa obraza krinku te ih i nekoliciinu nalazimo medju najljućimi protivnici našega naroda.

Takovi svećenici, bilo Talijani bilo Hrvati ili Slovenci, koji zataje bilo i prividno ili privremeno, svoja čuvstva i svoje političko osvjedočenje radi svojih poglavara, nisu vriedni ni svećeničkog imena ni stališa. Siromahu, neuku i nevještu čovjeku zamjerimo, ako se ponizi izpod ljudskog dostojanstva pred mogućnikom, gospodarom ili zapovjednikom, a što da kažemo o osobah najuzvišenijeg stališa, o muževih samostalnih, učenih i mudrih, koji padaju ničice pred nješto višim od sebe, jedino radi toga, jer imade neku vlast u ruci i jer im može podieliti neku milost, bez koje mogu oni u ostalom pošteno živjeti?

Da zaključimo ova razmatranja, koja nam se i preko volje otegoše, i da nam nebude valjalo vraćati se na ista, molimo sve one naše svećenike, kojih se ovo tiče, da se opamete i da nezaborave što su i kakvi su.

Žao bi nam bilo, kad bismo morali sa imeni na dan, pa će nas dotičnici u velike zadužiti, ako nas rieše te dužnosti, koja bi bila zaisto nemila njima i nama.

Krčko učiteljsko družtvo umoljava nas, da priobćimo sliedeće: „Broj 45. — Slavnomu predsjedničtvu ‚Zaveze avst. jugoslovanskih učiteljskih družtev‘ Ljubljana. Da se nebi pomislilo, da i pišuće kao član ‚Zaveze‘ mučke odobrava pisaniju ‚Zavezinog‘ glasila ‚Učiteljskog Tovarisa‘, što se tiče Istre, to je ono poslje tolikih uzaludnih opomena, a navlastito poslje prekršenja obveze date na glavnom ‚Zborovanju‘ na Bledu g. 1901., napokon u svojoj odborskoj sjednici dne 21. siečnja t. g. zaključilo, da iz ‚Zaveze‘ izstupa, što se ovime stavlja do znanja Tomu Slavnomu Predsjedničtvu“.

Iz Kaldira — občina Motovun — pišu nam dne 5. t. mj.: Eto je hvala Bogu, i u naše neznatno mjesto sretno doprla talijanska kultura. Nedavno je u našoj župnoj crkvi kršteno žensko diete, kojemu nadješe sladko ime Jolanda-Margherita. To diete je nekog Petra Korjana.

Da svečanost bude veća, došao je iz Tara krstiti sam glasoviti Fulin a kumovati je došao tarski učitelj. Zlobni ljudi vele, da naš župe-upravitelj g. Franca nezna krstiti ili da nezna krstiti onako u talijanskom duhu, kao njegov drug Fulin, premda je i on Talijan.

I tako imademo sada u našem skromnom Kaldiru Jolandu-Margheritu, što neima ni svako veće talijansko mjesto. Ime Jolande sjeća nas na kćerku talijanskoga kralja Viktora Emanuela, a ime Margarita na udovu pok. talijanskoga kralja Umberta. Ah, da znate kako smo sada sretni i zadovoljni!

Iz Mluna, kod Buzeta, pišu nam 5. t. mj.: Sada smo ga zakopali, starca — Iv. Mariju Katarinčića iz Mluna — što se bio rodio god. 1805. Sve do smrti bio zdrava razuma, a mi bi mladji oko njega, da ga slušamo, kad bi nam pričao dogodjaje duga svoga vieka. I njegov život bio je pun — da rečemo — pustolovina. God. 1817. bi ljuti glad ovamo u Istri, govorio bi starac. Mome ocu nepreostajaše ino već da nas djecu ubije, samo da ne čuje našeg vapaja za kruhom. Nu otac se sjeti nečemu drugomu. Uze mene u Trst i tamo me dječaka od 12 godina na ulici ostavi. Lutah gradom više dana umirajuć od glada, a večer stisnuh glavu pod kakav portun i spavah. Iznemogla od glada digne me nekog dana nečija ruka i ja se nadjoh u družtvu više sirota u nekoj kući. Bio sam barem pod krovom i nadjoh komad kruha. Jednom nam se ukaže čovjek neki, pa nam stade opisivati i u zlato kovati Ameriku, gdje da ima svega u izobilju. Napustismo se s njim u Ameriku. Bili smo u vrsti poredani pred ladjom. Zadnji put, pogledah putem mog doma! Pred sobom 200 koračaja opazim čovjeka, koji je u nas buljio. Valjda me nije prepoznao, al sam ja njega. Bilo po 7 mjeseci da nisam oca vidio. Skočih iz hrpe, bacih se ocu oko vrata. Uze me kući. Putem mi reče, plačuć od radosti, što me je našo i oslobodio robstva, u koje bi bio pao, da ga je srce bolilo, što me onako u Trstu pusti, al što je htio! Glad je vrag! Kod kuće ne nadjoh više mile majke ni mladjeg brata. Otac mi reče, da su otišli svietom, al više ih nije bilo. Glad ih je od kuće otjerao i glad ih gdjegod ubi. Nitko nije o njima nikad ništa čuo.

Pokoj vječni starcu Zamariji!

Iz Sovinjaka pišu nam: Iz svih naših krajeva obično u javnost idu većinom nepovoljne viesti: barem sada imamo priliku, ako i malo, da se nekoliko radujemo. Početkom ove godine započelo se vidit korist naše škole; nekoji mladići, koji su svršili pučku školu i dvogodišnje opetovanje, odlikuju se osobito. Medju ove spadaju oni iz sela Pračane i Polja. Videći kako novine koriste, naručili su razvrstnih listova, tako da u selo Pračana dolaze četiri lista, i to: „Naša Sloga“, „Narodni List“, „Pučki Prijatelj“ i „Dom“. Evala vami Pračanci, samo tako napried, jer vrieme, što budete porabili čitanjem novina, sjegurno za vas izgubljeno biti neće; čitanje će vas puno izobraziti i u svakoj ćete stvari više razumjeti. A imade i u drugih selih mladića, koji bi mogli sliedit primjer Pračanaca, osobito par mladića iz sela Majeri, koji iz Jermanije, iz Krtobregu, Drobazije i u sela Brdi. Ima takodjer mladića, koji su svršili školu pa bi mogli pribrojit se budi na koju novinu. Nego opaža se posve obratno; učenici, čim školu svrše, za knjige više ne mare, a kameli za novine; razpuste čitanje i zaborave sve ono, što su naučili u školi. Kašnje, kad njim gospodarstvo u ruke pade, onda, kad bi njima trebalo dosta znati, da mogu biti valjani gospodari, toga ne znaju, jer i ono malo što su naučili bili, nemarnošću su zaboravili i onako oni su izgubili bez koristi cieli polazak škole, i bezkoristno izgubljen sav učiteljski trud. Dakle, mladići naručite novine i marljivo čitajte. Tako vam savjetuje prijatelj čitanja. Ladonja.

Kamo bi htjeli Talijani da se hrvatski gimnazij iz Pazina prenese? Govore njeki, a i u našem listu, u predposlednjem broju bilo je rečeno, da je Rizzi predlagao, da se hrvatski državni gimnazij prenese iz Pazina u Kastav. Kako nam javljaju iz najpouzdanijega vriela, nije istina, da je Rizzi predlagao da bi se gimnaziji prenesao iz Pazina u Kastav. Pišu nam to ljudi, koji su prisustvovali u proračunskom odboru, koji su čuli i čitali resoluciju Rizzovu. Ona je doslovno zabilježena u zapisniku sjednice proračunskoga odbora: U njoj nejma govora nego o premještaju gimnazija iz Pazina. Kamo? Neznaju ni sami. Kad je zast. Povše u proračunskom odboru upitao Rizza, upao mu u rieč, kamo bi htjeli da se gimnaziji premjesti, odgovorio je Rizzi: Neznam, to je stvar vlade, i Slavena i — Talijana.

Obiteljska nesreća. Iz Kastva nam pišu dne 12. t. mj. da je preminuo u susjednom selu Rubeši nakon dulje poboljevanja providjen sv. Otajstvi za umiruće Fran Rubeša - Plovanić, čestiti naš posjednik i rodoljub. Svojom marljivošću i svojim poštenjem stekao si je naš pokojni Frane liep imetak započev svoj kljesarski posao praznim žepom ali dobrom i odlučnom voljom. Danas ostavlja u Voloskom svojim vriednim sinovom veliku kljesarsku radionicu i pošteno ime. Vriednomu mužu bila lahka domaća gruda a njegovim milim naše iskreno saučešće. Počivao u miru!

Milodari za biskupski konvikt u Trstu. Tečajem prošle godine potužili smo se u ovom listu opetovno na nepravdu, koju nanaša uprava biskupskog konvikta u Trstu našemu jeziku i našemu narodu tim, što priobćuje svoje račune o milodarih samo u jedino spasujućem talijanskom jeziku.

Dokazali smo iz rečenih računa opetovno, da potiču ti milodari skoro izključivo od hrvatskih i slovenskih župa i kapelanija, ili od hrvatsko-slovenskoga pučanstva Istre. Talijani Istre i Trsta nemare za taj konvikt, jedno, što nije čisto talijanski, a drugo, što imaju u Kopru svoj čisto talijanski biskupski konvikt, za koji doprinašaju župe, obćine, gradovi, zemaljski odbor i vjernici, te iz kojega izlaze mladići zadojeni i odgojeni u radikalno-talijanskom duhu.

Mi Talijanom nemožemo zamjeriti, da odgajaju u biskupskom konviktu u tom duhu svoju mladež, jer imaju oni sami upravu u rukuh, premda doprinašaju zanj i naše župe i kapelanije, i naši vjernici i naši obćinari ili gradjani, koji se nalaze pod talijanskimi upravami. Tim više nas boli, da se uprava biskupskog konvikta u Trstu služi talijanskim jezikom, kao da nebi znala, da je taj konvikt zamislio i ustrojio nezaboravni naš Dobrila i kao da nezna, da pritiču zanj milodari ponajviše od crkava i vjernika hrvatskih i slovenskih.

Da se osvjedoče na vlastite oči ti dobročinitelji biskupskog konvikta u Trstu, kaku se rečena uprava malo obazire na naše opomene, a još manje na svoje dobročinitelje, dajemo im eto do znanja talijanski sastavljeni račun o tom konviktu od 1. septembra do 15 decembra 1901. Tako će doznati Talijani Brezovog-brda, Zajelšja, Podbeže, Erjavča, Javorja, Račica itd., da su gospoda na upravi biskupskog konvikta u istinu primila njihove milodare.

Eto dakle tog glasovitog računa:

„Oblazioni pel convitto diocesano dal 1. Settembre al 15. Decembre 1901.

a) Oblazioni del Clero: —·— b) Oblazioni dei fedeli di: Lonche C. 2·10, Corridico C. 10·—, Lovrana C. 14·—, Sv. Ivanac C. 1·—, Lanišče C. 18·20, Decani C. 7·70, Sežana C. 2·36, Kastua C. 7·20, Boliuno C. 1·—, Šumberg C. 2·—, Costabona C. 4·—, Grisignana C. 10·50, Risano C. 2·—, Podgraje C. 2·—, Vodice C. 6·—;

c) Contributi dei membri della s Famiglia: in Sežana C. 7·—, Sigr. Brajan A. Kastua C. 2·—, R. G. C. 10·—, in Karkavce C. 1·—, Signora Grižon Margh. Decani C. 10·—;

d) Contributi delle Chiese di: Sočerga pro 1901 C. 4·—, Pisino C. 24·—, Poljane C. 20·—, Kršan C. 10·—, Valmovrasa C. 2·—, Hrušica C. 20·—, Loče C. 2·—, Javorje C. 11·—, Obrov Č. 16·—, Gradišče C. 8·—, Podbeže C. 12·—, Podgrad C. 16·—, Račice C. 12·—, Sabonje C. 8·—, Starada C. 8·—, Erjavče C. 2·—, Prelože C. 2·—, Brezovobrdo C. 2·—, Zajelše C. 2·—, Tatre C. 8·—, Pregarje C. 2·—, Gologorica a saldo 1899 C. 10·22, Gologorica pro 1900 C. 40·—, Gologorica a conto 1901 C. 3·78, Mune pro 1892 C. 12·—, Žejane pro 1902 C. 2·—;

b) Incassi diversi: Dalle famiglie dei convittori C. 59·—, Interesi sul capitale presso privati C. 546·93, Per coupons C. 106·20, Stipendii „Dobrila" pro I. sem. 1901—02 C. 2940·—, Stipendio „Milotich" pro II. sem. 1900-01 C. 40·—".

Nebili dobročinitelji biskupskog konvikta u Trstu pametnije učinili, kad bi u buduće svoje milodare slali „Djačkomu podpornomu družtvu" u Pazinu?

Družtvene.

Pučka posujilnica i konsumno družtvo u Cresu obdržavalo je u nedjelju 2. t. mj. svoju glavnu skupštinu. Uspjeh družtvenog djelovanja kroz ovu prvu godinu bio je baš sjajan! Prometa je bilo u svemu šestdeset i dvie hiljade kruna i to većinom u konsumnom družtvu, a čistoga dobitka sa upisninom od 140 članova tisuća sto i dvadeset i četiri krune. Družtvo brojilo je koncem godine 140 članova, a nije dana da se koji novi član neupiše, tako da od nove godine poskočio je broj članova na 158! Uz to je družtvo dalo svojim članovom uviek dobru robu uz najniže ciene, te je zadovoljstvo medju članovi podpuno.

Ovoliko dajemo na znanje prijateljem našeg biednog kopača creskog, a i onim smješnim pigmejcem vlastelskim podrepnicam u kratkih i dugih kaputih, kojim je naše družtvo trn u peti i koji u družtvu Pauka ol Vrečinski lažu i ogovaraju naše družtvo i one, koji su mu na čelu. Pudeant!

Iz Sv. Martina kod Buzeta pišu nam: Podružnica „Družbe sv. Cir. i Met." obdržavala je dne 26. jenara t. g. svoju godišnju glavnu skupštinu u kući g. Anta Pavletića. Prostorije se dubkom napuniše svieta obojega spola iz sv. Martina, sv. Ivana, Buzeta, Mluna itd. Kako se iz izvješća odborova dočulo članova je 106, od kojih liepi broj rodoljubnih žena i djevojaka iz sv. Martina i koji svi točno ispunjavaju svoje dužnosti. Tako valja! Iz izvješća blagajnika doznasmo, da je: 1. gosp. Ivan Draščić Ivanov sakupio u veselu družtvu u sv. Martinu K 12·50; isti kod otvorenja restauracije g. F. Flego na Počekaju K 16; brbljavci kod trešeta h 70; za jednu žigicu g. Šime Crvar na Počekaju K 1. Darovahu sliedeća gospoda prigodom glavne skupštine: Draščić Mate p. Andra K 2, Ošo Ante K 1, Rašpolić Pero 40 h, Findrle Ante Antunov K 1, Fran Flego K 1, Draščić Dinko h 20.

Gosp. Joso Flego predložio, da se u dan sv. Apustola drži misa u sv. Martinu, što se s velikim oduševljenjem prihvatilo i u tih čas sakupilo se svotu od K 8·40, a darovaše: Draščić Jakometo K 1, Findrle Ante K 1, Bačić K 1, Flego Franek K 1, Vivoda Ivan h. 40, Draščić Ivan h. 30, Flego Josip h. 40, Dušić h. 20. Klarić Ive h. 20, Pavletić Mate h. 40, Rade h. 20, Ante Draščić h. 10, Cerovac Ante iz Počekaja h. 40, Draščić Ante p. A. h. 20, Draščić Ive p. M. h. 20, Ante Draščić h. 20, Cerovac Ante h. 20, Draščić Dinko h. 20, Tanković Ive h. 20, Draščić Mate h. 10, Findrle Marija h. 10, Findrle Mate h. 20. Sa članarinom i timi darovima poslalo se družbi K 108·20; potroška nikakva. Predsjednik se zahvali članovom odbora kao g. Andriječu blagajniku i tajniku Ivi, te podpredsjedniku Jakometu, koji su svojski nastojali, da nam procvate naša podružnica što nek i dalje, da Bog da! Odbor bio izabran isti kò i prošle godine. Hvala tambur. zboru, koji nas je za vrieme skupštine i poslije zabavljao cilikom svojih istrumenata! Istom zgodom sakupio je Findrle Ante K 15·54 za jednog gimnazijalca. Evala mu! Živili rodoljubni sv. Martinčani!

Iz Tinjana nam pišu: Ovdješnja „Hrv. Čitaonica" priredila je dne 2. tek. mj. domaću zabavu i ples. Odbor i više vriednih članova čitaonice uložili su sve sile, da bi ova veselica što ljepše uspjela, a to sve na korist „Djačkog pripomoćnog družtva u Pazinu". I bila bi ova veselica krasno uspjela, da nam nije strašno ružno vrieme račune u mnogom pokvarilo, radi česa je došlo malo povanika. Pošto je bilo malo gostova, trošak velik, a primitak malen, ostala je za „Djačko pripomoćno družtvo" samo malena svotica, koju će se svojedobno istomu uručiti.

Ovim putem izriče „Hrvatska Čitaonica" najvruću i najsrdačniju zahvalu onoj vriednoj i požrtvovnoj gospodi, koja su tom zgodom poslali razne novčane i ine darove. Svima svemogući Bog obilno vratio! Odbor.

Za družbu sv. Cirila i Metoda, poslano na naše uredničtvo iz sv. Lovreča labinskog iznos K 10·60, od kojih je sabrao g. Mate Diminić Gabčić, zvonar, K 5 prigodom predaje stolarskih radnja za novu družbinu školu u Sv. Lovreču; K 4 sabrao Jakov Visković Stierla na piru Ivana Milevoja sa Marijom Visković Stepančić; K 1·60 sabrano na piru Nikole Katetića sa Lucijom Rajković-Lončar. Živili i napried tako! — G. V. Zidarić u Sv. Petru u šumi, poslao sakupljenih u krčmi kod Kopite u sv. Petru u šumi na Stjepanju kako sliedi: V. Zidarić, E. Kurelić, I. Ujčić i Š. Klemen za licitiran žmulj vina K 5; kod prodaje istog vina dobilo se K 1; za kaznu kod upotrebljavanja tudjih rieči sabralo se u 2 partije K 2·20; da bude uprav K 10 dodaje V. Zidarić K 1·80.

Iz drugih krajeva:

Tulčići za smotke na korist družbe sv. Cirila i Metoda. Poduzetni g. Stjepan Gamulin u Jelsi na otoku Hvaru piše nam: Uslobodjujem se poslati Vam na dar jednu kutiju tulčića za cigarete „Družbe sv. C. i M.", koje sam dao napraviti na molbu mnogih rodoljuba. Takodjer sam napravio papir iste vrsti u kutijam po 200 snopića, koji se može prodavati svaki snopić po 2 h. — Ciena je papiru:

Kutija od 100 snopića tanke vrsti K 2·25
„ „ 100 „ debele „Verge" „ 2·50
Tulčići družbe 1000 kom. „ „ 2·70
Kutija od 200 snopića tanke vrsti „ 2·60

Pet postotaka od prodaje ide na korist naše istarske školske družbe. Gospodi pušačem na znanje preporukom da kupuju.

Tko će biti dalmatinskim namjestnikom? Sadašnji namjestnik Dalmacije general David položiti će dne 20. t. mj. službeno svoju ostavku pak nastaje pitanje: tko će ga našlediti na namjestničkoj stolici?

Novine pronose još uvjek ime baruna Handela, kojemu da će imenovati za pomoćnika savjetnika Simonelli-a.

Zastupnik Biankini upitao je ministra-predsjednika u carevinskom vieću, da li je istina, da će biti imenovan namjestnikom Dalmacije muž koji nepozna hrvatski jezik i da li prima ministar za to na se odgovornost. Zastupnik Biankini očekuje od ministra jasan i točan odgovor.

Glasilo narodne stranke Dalmacije „Jedinstvo" u Splitu zahtjeva odlučno da namjestnik zna dobro hrvatski, a opire se imenovanju Simonellia, jer je protivnik Hrvata, pošto se je kao činovnik u Dubrovniku izticao kao najžešći talijanaš. „G. Simonelli ne će nikada, ufamo se, stupiti nogom u sabor dalmatinski, a da ga ne susretne jednodušni prosvjed sviju hrvatskih poslanika, pa i doživio naš sabor prizora, kakovih još nikada nije doživio. Ako više neka gospoda ne će ni za što da pitaju Dalmaciju, ozvat će se ona sama, ona će sama progovoriti i misliti za se. A u toliko na srce svim hrvatskim poslanikom, da vladi predoče položaj". Iz Beča javljaju istomu listu: Najprije bačeno je oko na baruna Kučeru, adlatusa u Bosni, bi li se primio časti namjestnika u Dalmaciji. Čuje se, da je Kučera odgovorio, da bi, ali da on ne može ne priznati, da je Dalmacija bila zapuštena i da država mora popraviti pogrieške, od kad je dobila Dalmaciju. Kučera da je o tom prikazao obširnu spomenicu i tražio 20 milijuna za javne radnje.

Iz Dalmacije nam pišu: Po nas trgovce u Dalmaciji radostna je viest, da se je ustanovio „Dalmatinski skup" tamo u Trstu. Mnogo više nas veseli, što vidimo na čelu ljude, koji svojom prošlosti i značajem jamče, da će „Skup" odgovoriti svojoj svrhi.

Čitamo u pravilima, da je družtvu svrha: a) pouka i zabava, b) podpomaganje članova. Ja ću preko prvoga proći, i ako je dobro, da se družtvo zabavlja i prosvjetljuje — to nas amo manje zanima — već ću se osvrnuti na drugo: — „podpomaganje članova". Po pravilima, družtvo će to postići, pružajući članovima moralnu i materijalnu pripomoć.

Cienim, da je družtvo dobro promislilo prije nego li je pred svietom na se uzelo tu veliku zadaću. Stalan sam, da je sve tako razpoloženo, kako će biti u stanju, da svojim članovima pruži barem moralnu pomoć. Trst je trgovački grad; mi trgovci svi smo upućeni na Trst. To je i pomorski grad, gdje naši primorci na brodovima nalaze zasluže. Tamo naši Dalmatinci idu, kad hoće, da putuju u tudji svieta. Dakle trgovina, pomorstvo i izseljivanje naših ljudi traže moralnu pomoć od dičnog „Dalmatinskog skupa". Kad doznamo, da družtvo ima odsjek, koji će izvještivati svakog člana o svim trgovačkim poslovima, upućivati na solidne trgovačke kuće; kad doznamo, da se mladi pomorci imadu na koga obratiti, da nadju mjesta — tako i trgovački naučnici, da će naći tko će ih primiti; kad doznamo, da će naši putnici biti dobro upućeni, a ne varani od židovskih agenata, tada ćemo mi dalmatinski trgovci pristupiti kao članovi „Dalmatinskog skupa". Prosim, slavno uredničtvo „N. Sl.", da nas o tom obaviesti, pak će se, u povoljnom slučaju, povesti žina akcija. Trgovac.

Nauci i izpiti polučeni na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu. U proračunskom odboru je gospodin ministar bogoštovja i nastave izjavio, da je već dao polaksicu onim s ove strane monarhije, koji su svršili profesorske nauke i položili odnosne izpite u Zagrebu. Namjestio je najme dvojicu takovih Dalmatinaca na srednjih školah u Dalmaciji kao provizorne profesore. Imenovati će jih definitivno, čim se prikažu u Beču, i makar proforma učine njeki izpitić.

Glede pravnika koji polaze sveučilište u Zagrebu odredio je već isti ministar, na poticaj dalmatinskoga zemaljskoga odbora, da će vlada austrijska pripoznati sve nauke i sve izpite, položene na pravničkoj fakulteti u Zagrebu, samo da će dotičnici imati u ovoj poli monarhije učiniti izpit iz onih predmeta, koji se u Zagrebu neuče, odnosno zakona, koji su tamo drugčiji nego li ovdje.

Radi krzmajućih Lloydovih kar-jača ustavili su danas radnju u Trstu takodjer radnici svih većih poduzeća i slagari svih tiskara tako, da danas nije izašla niti jedna novina u Trstu.

Književne:

V. Primorski. Pjesma naroda hrvatskoga, odjek Marulićevoj proslavi. Naklada R. Katalinića-Jeretova u Zadru. Čist prihod namjenjen dražbi sv. Cirila i Metoda.

„Znanost", ilustrovana mjesečna smotra. Izdavatelj: Jozip Buzolić. Godina II. Prvom je broju ovaj sadržaj: J. Buzolić: Svrha točnih znanosti. — Radosl. Ž. Franjetić: Sakupljač prašine (sa slikom). — — O —: Crte iz političke ekonomije (Uvod). — O. Grisogono: O prosušivanju večih predjela Italije u obće. — Priegled najnovijih izuma i obreta. — Znanstvene obrtničke i trgovačke viesti. — Raznolije.

„Znanost" stoji na čitavu godinu K 6; za učitelje i djake K 5. Predplata se šalje upravi lista u Spljet.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
1·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniel.

Krasan

„Pianino" i „Pedal-harmonium"

na prodaju, oba za 450 for. Oglasitise: Furlan, Androna S. Tecla br. 2. I. p. Trst.

Objava.

Podpisani javljaju, da je odvjetnik dr. Dragutin Treo u Gorici preuzeo dne 20. t. mj. pisarnu od odvjetnika dr. Josipa Staniča u Gorici, Gospodska ulica br 4. u kući „Monte di Pietà"; prijašnju zajedničku pisarnu u Gorici, Gospodska ulica br. 7 u kući „Goriške ljudske posujilnice" preuzeo je pako odvjetnik dr. Hinko Tuma.

Dr. Dragutin Treo,
Dr. Hinko Tuma.

Broj 14. Pula, u utorak dne 18. februara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Krvnanje radnika u Trstu.

Kadno su ono 23. jenara t. g. grijači sa loydovog parobroda „India" zapustili svojevoljno radnju, nitko nije mogao ni slutiti od kakvog će biti zamašaja ta neznatna činjenica, nitko nije mogao ni sanjati, da će zbog toga doći u gradu Trstu do užasnih posljedica. Danas — u petak — dok ovo pišemo — teče ljudska krv po tršćanskih ulicah, koje izgledaju kao da vlada tuj obsadno stanje. Strašan bijaše pogled po glavnih ulicah grada Trsta kadno je krzmajuće radničtvo došlo u sukob sa redarstvom pak sa vojničtvom. Vojničtvo je bezobzirno strieljalo, te je više mrtvih a množtvo ranjenih radnika, redara i njihovih predstojnika. Do sukoba sa vojničtvom došlo je na borsnom i na velikom trgu, a sa redarstvom na različitih mjestih grada. Redarstvo je upotrebilo gole sablje a vojničtvo bodove, pak olovo! Sav promet bijaše obustavljen već prije podne; poslie podne prestao je kolati i električni tramvaj. Sve ulice vrvile su ljudstvom. Radnici se sakupljahu sad ovdje sad ondje, ponajviše u sjedištu socijalističkog družtva. Poslie podne uručen bijaše sastanak sviju krzmajućih radnika u prostranom kazalištu „Politeana Rossetti". Tuj zaključiše radnici, da se neima napustiti krzmanje. Odatle se raztresoše radnici po cielom gradu. Kažu, da ih bijaše na okupu okolo kazališta do 10.000 duša. Jedan dio radnika pošao je u razne tvornice, gdje se je radilo. Tuj je došlo najprije do izgreda i do sukoba sa redarstvom. Radnici pobiše na tvornicah prozore i vrata, na ulicah plinske svetiljke itd. Veći dio radničtva sakupljao se je na borsnom i na velikom trgu, gdje redarstvo uzalud nastojalo, da očisti ulice i trgove. Na pomoć mu priskočilo vojničtvo. Došlo je do krvavog sukoba; žrtava je palo s obiju strana. Sve ovo doznajemo iz pripoviedanja, jer se nalaze medju krzmajućimi radnici i slovoslagari, te nije u petak izašao nijedan ni rani ni večernji list. Ovo površno izvieće popuniti ćemo naknadno, a sada da vidimo kako je nastalo to krzmanje i koji mu bijaše povod.

Prvi su zapustili radnju — kako već rekosmo — grijači sa loydovog parobroda „India" dne 23. jenara t. g. Ovim pridružiše se odmah grijači sviju loydovih parobroda, koji bijahu u ono doba u tršćanskoj luci.

Dne 26. jenara sastaše se svi ti grijači na dogovor te zaključiše, da se odašalje ravnateljstvu Lloyda posebno odaslanstvo, koje će mu izručiti spomenicu, u kojoj zahtjevaše: 1. ukinuće straže na parobrodih dok se nalaze u tršćanskoj luci; 2. ukinuće dvosatne radnje, koja bijaše u staroj saltnici u novije doba dodana, ili da im se dade za ta dva izvanredna sata njihovoj plaći primjerenu odštetu.

Odaslanstvo izjavi nadalje, da očekuje za osam dana odgovor i da će medjutim grijači poprimiti radnju na parobrodih pod uvjetom, ako im se povoljno odgovori na obje točke, da će im se naknadno dati odštetu za ona dva sata dnevne radnje.

Grijači tvrde, da su imali sve do nedavna na putovanju osamsatnu radnju. Prošloga mjeseca novembra doduše im dva sata radnje, čim ih prikratiše na odmoru za ta dva sata. Grijači pristaše težkom mukom na taj novi teret, u nadi, da će biti bar po noći slobodni čim stignu parobrodi u tršćansku luku. Ali se prevariše, jer su morali redomice vršiti noćnu stražu i u tršćanskoj luci.

Medjutim vraćali se lloydovi parobrodi sa raznih strana u Trst i svi nadošli grijači pridružiše se spomenutim zahtjevom.

Činilo se je obćenito, da će ravnateljstvo Lloyda mirnim putem poravnati taj posao sa svojimi grijači. Nu tomu nebje tako. Ono se nije s početka ni obaziralo na opravdane želje svojih podčinjenika a kamo li, da bi im zadovoljilo. Mjesto povoljnog riešenja dobiše grijači za odgovor, da im je ravnateljstvo odbilo oba zahtjeva.

Radi toga nesusretljivog postupanja lloydovog ravnateljstva zapustili su svi grijači nalazeći se u Trstu radnju. U to doba bijaše u Trstu oko 200 lloydovih grijača ukrcanih na 20 parobroda. Većina ovih parobroda nije mogla iz luke radi nestašice grijača.

Ravnateljstvo Lloyda, nalazeći se u velikoj stisci, obrati se na zapovjedničtvo vojne mornarice u Puli, da mu pošalje što veći broj grijača sa carskih brodova. Protiv svakom očekivanju zadovoljilo je vojno zapovjedničtvo toj neopravdanoj molbi. Taj korak vojne mornarice izazvao je veliko ogorčenje ne samo medju grijači nego takodjer i medju ogromnom većinom tršćanskog gradjanstva, koje je moralno podupiralo težnje siromašnih grijača. Tim bo se je vojna mornarica postavila na stranu ravnateljstva Lloyda proti njegovim podčinjenim. Ona je posredovala u sporu na korist ravnateljstva proti grijačem.

Pomoćju grijača vojne mornarice odputovalo je nekoliko parobroda iz tršćanske luke na redovitu plovitbu.

U carevinskom vieću podnešena bijaše interpelacija radi postupka vojne mornarice. Ravnateljstvo Lloyda dalo je nalog svojim kapetanom u tudjih lukah, da dopeljaju sobom u Trst tudjih grijača. Iz grčkih i talijanskih luka stiglo je više grijača. Tim je porastla ogorčenost medju krzmajućimi, koji su se konačno osvjedočili, da im postaje sve to teža borba sa ravnateljstvom i da im ovo nekani podnipošto zadovoljiti. Svi dogovori, koje zapredoše sa svojimi gospodari ostaše bezuspješni. Na to je preuzelo taj posao u svoje ruke predsjedničtvo socijaldemokratičke stranke u Trstu. Uplivniji članovi predsjedničtva stupiše u dogovor sa ravnateljstvom Lloyda i sa cesarskom vladom. Njihovo posredovanje nije urodilo željenim plodom. Ravnateljstvo Lloyda ostalo je tvrdokorno na prvobitnom stanovištu.

Medjutim rastlo je danomice sve to više nezadovoljstvo i ogorčenje proti Lloydu i medju ostalim radničtvom grada Trsta. Ono se je sastajalo tajno i javno, ponajviše u prostorijah socijaldemokratičkog družtva. U sriedu večer imali su kolovodje tršćanskih radnika posliednji dogovor, na kojem bijaše zaključeno, da se u znak sloge i solidarnosti sa grijači zapusti radnju u svih većih javnih i privatnih radionicah. U četvrtak bijaše radnikom u svih radionicah tajno javljeno, da će u petak započeti obće krzmanje sviju radnika u Trstu. Zaključak bijaše točno ovršen te je već u petak došlo do izgreda, koje opisasmo na uvodu.

Naknadno doznajemo, da je kod sukoba u petar pod večer palo 9 osoba mrtvih a preko stotine što teže, što lahko ranjenih. Na velikom i na borsnom trgu da je izgledalo kao na bojištu a u ljekarni Prendini, kamo prenesoše nekoje ranjene, da bijaše sve krvavo. Liečnici sa liečničke postaje, vozovi crvenoga križa i poslužnici javne bolnice sa nosiljkama jurili su po gradu kao da su na bojištu. Tekar kasno u večer uzpostavljen bijaše mir. Neugodno vrieme uplivalo je takodjer na to, da se je veliko množtvo naroda sa javnih mjesta razbjeglo.

U subotu u jutro došlo je opet na više mjesta do sukoba izmedju oružane sile i radničtva. Govori se, da bijaše neka ženska probodena, više osoba ranjeno a množtvo njih uapšeno. Demonstracije po ulicah grada trajale su čitav dan. Veći odieli vojničtva, spremni kao u ratno doba, kolali su neprestano po tršćanskih ulicah. Pogibeljnija mjesta bijahu vojničtvom zaposjednuta. Sve trgovine, svi ducani, sve radionice, u obće sve bijaše već u jutro zatvoreno. Sva javna tržišta bijahu prazna. Prije podne stiglo je vojničko pojačanje iz Gorice. Očekivalo se je i konjaničtvo.

Medju gradjanstvom vlada silna grozničavost; poslovi su obustavljeni; znatiželjnog obćinstva pune su ulice. Pod večer povuklo se vojničtvo u kasarne, što bi imalo na dobro slutiti jer se govori, da su pouzdanici krzmajućih imali poslie podne posljednji dogovor sa ravnateljstvom Lloyda. Možda je taj dogovor ipak doveo do uspjeha. Bog bi dao jer se je inače bojati još većih izgreda i još strašnijih sukoba.

U petak ni u subotu nije izašao nijedan list u Trstu. Sve što smo o tih dogodjajih doznali dolazi iz ustmene predaje.

Užasne posliedice krzmanje radnika u Trstu.

U petak na večer došlo je — kako je već rečeno — do prvog sukoba izmedju vojske i radnikah na velikom i borsnom trgu. Vojničtvo napadnuto i ranjeno kamenjem, odgovorilo je olovom. Strašan bijaše to sukob! Naroda sakupljeno na hiljade na obih trgovih a vojničtvo malobrojno i ugroženo sa svih stranah. Očevidci pripoviedaju, da je nastao grozan prizor poslije prvog praska pušaka. Vika, jauk, lelek i plač žena, djece i mužkaraca odzvanjao je sa svih strana. Telefonički pozvani liečnici i njihovi pusluznici sa vozovi i nosiljkami priskočiše na pomoć ranjenim, koje odnešose u bliže ljekarne, mrtve odpraviše u bolnicu. Izviestno se nezna ni danas koliko bijaše prvog dana mrtvih a koliko ranjenih, govori se, da je ostalo njih 9 na mjestu mrtvih, a veliko množtvo ranjenih prenesoše u ljekarne, u bolnicu i u privatne stanove. Ta neizviestnost traje, jer neizlaze tršćanski listovi pošto krzmaju svi slagari.

U noći od petka na subotu vladala je gradom mrtva tišina; gusta zimska kiša padala je skoro čitav dan i čitavu noć; ulice bijahu posve puste i slabo il nikako razsvjetljene, jer su izgrednici polupali il porušili mnogo javnih svetionika. Ona grobna tišina u petak ob noć obećivala je bolju i mirniju subotu. Očekivalo se je naime, da će mnogoga izgrednika ono množtvo žrtava prvog dana raztriezniti, te da će svoje pravo suvisnim i trieznim ponašanjem tražiti. Ali upravo ona grobna tišina bijaše na žalost predtečom još groznijih dogadjaja.

Subotu za rana stali se radnici sakupljali po raznih mjestih grada, ponajviše u i pred sjelom družtva socijaldemokrata u ulici Tintore. Vojničtvo, pojačeno dolazkom četa iz Gorice, Pule itd. obilazilo je u većih i manjih odielih, predvodjeno od častnika i činovnika redarstva, gradom. Važnije točke bijahu od vojnika zaposjednute. Svi vojnici bijahu oboružani i spremni kao u vrieme rata.

U jutro je prošlo razmjerno mirno. Bilo je više uapšenja i manjih sukoba, ali do krvoprolića, reć bi da nije došlo. Radnici su viećali u sjelu spomenutog družtva o odgovoru, što im ga je dalo ravnateljstvo Lloyda, t. j. da prouči i razsudi zahtjeve grijača posebno razsudišće (arbitrat) sastavljeno od trojice članova obćinskoga zastupstva i od odaslanika radničtva. Radnici su pristali i na taj uvjet. To rasudišće sastalo se u subotu po podne na gradskoj viećnici. Prisustvovao je i gradski načelnik.

Subotu poslie podne došlo je ponovno i na raznih mjestih do žestokih sukoba izmedju radničtva te redarstva i vojničtva. Jedan dio radnika bijaše sakupljen u ulici Tintore dočim je drugi kolao amo tamo po gradu.

Na malom trgu — nedaleko crkve sv. Antona novoga stajao je jedan odio vojničtva. Tuj je došlo najprije do krvavog sukoba. Sa ulice, sa prozora i krovova počelo je sipati na vojničtvo kamenje i opeke. Zapovjednik, videći sebe i druge u pogibelji života, dade zapovied vojnikom, da pucaju; puške prasnuše, nasta jauk, strka, bježanje i silna strava. Tuj je palo mrtvih i više ranjenih; broj jednih i drugih nije poznat. Kasnije pucali su opet jednom vojnici izazvani i napadnuti kamenjem. Palo je opet novih žrtava. Govori se, da je u subotu ostalo mnogo više mrtvih i ranjenih nego li u petak. Točno će se doznati kasnije kad budu mogli listovi te grozne dogodjaje opisati.

Okolo crkve sv. Antona polupaše i strgaše izgrednici sve javne svetionike, te upališe plinske cievi, iz kojih je visoko sukljao plamen. Prizvani bijahu vatrogasci,

da ugase plamen i da zaprieče veće nesreće. Pred samim vojničtvom lupali su izgrednici i kidali svetionike i druge predmete, kojih se mogoše dočepati.

Pod večer — okolo 5 sati — došlo je par stotina mladih radnika u zatvorenih redovih pjevajuć radničku himnu i vičuć: Viva Vittoria! izpred gradske viećnice, korsom u ulice Farneto pak Tintore. Odmah se je pronio glas, da je ravnateljstvo Lloyda popustilo pristavši na zahtjeve grijača i da je sklopljen mir. Svakomu gledaocu tih tužnih i burnih prizora kao da je pao kamen sa prsiju. I načelnik grada da je u tom smislu izdao proglas pozivajuć občinstvo na mir i red. Ma večer i po noći bijaše pogradu Trstu još veća pustoš nego li prijašnjeg dana. Kiša je prestano sipila a riedke svetiljke odavale su toli malo svietla, te ti se činilo, da si na selu, nipošto u velikom gradu, gdje obično sjaje električna svietlost i mnogobrojni plinski svetionici.

U subotu poslie podne zaodjenuo se je skoro sav grad u crninu. Sa većine prozora lepršale su crne zastavice, crni rubci i svakojaki drugi predmeti ženskog odiela crne boje. Što je komu pod ruke došlo — samo da bijaše crno, objesio je na prozor — jer se je orio sa ulice glas: v a n s c r n i n o m i l i ć e m o p o b i t i p r o z o r e! I pobiše na mnogih stanovih, gdje nebijaše crnog znaka žalosti, mnogobrojne prozore. Još iste noći i u nedjelju jutro skinuše svi na zapovied redarstva te prisilne znakove žalosti.

Noć od subote na nedjelju prošla je posve mirno — kako rekosmo — u mrtvoj tišini. Redarstvo je ipak sa vojničtvom kružilo amo tamo po gradu.

Zastupstvo grada Trsta o krzmanju tamošnjih radnika.

U subotu večer obdržavalo je zastupstvo grada Trsta javnu sjednicu, na kojoj se je razpravljalo o krzmanju radnika i o posljedicah, koje su radi toga nastale. U tom pogledu bijaše stvoren sliedeći jednoglasni zaključak:

1. Načelnik sa članovi delegacije podati će se k c. kr. namjestniku, da posreduje neka bi se odmah pustilo na slobodu sve one, koji su povodom izgreda za trajanja štrajka bili uapšeni.

2. Brzojaviti se ima ministru-predsjedniku, da izdade potrebite naloge, da se povrati mir.

3. Neka se izabere iz sredine gradskoga zastupstva posebni iztražni odbor od 7 članova, koje ima odabrati sam načelnik izmedju pristaša sviju stranaka.

4. Neka se žrtve pokopaju na troškove občine.

5. Neka se dade rodbini žrtava iz občinske blagajne podpora od K 10.000.

Zastupnik vlade izjavio je, da si je vlada svjestna svoje odgovornosti, te preuzimlje namjestnik osobno svu odgovornost na sebe; da je vladi poznato, da su u taj posao upleteni takodjer takovi življi, koji nisu imali i koji neimaju nakane podupirati težnje krzmajućih grijača, te da će vlada postupati sa svom strogošću, da se opet uvede mir i red.

Obsadno stanje u Trstu.

Krvavi sukobi, koje se opetovaše subotu izmedju oružane sile i krzmajućih radnika ponukali su vladine krugove na proglašenje obsadnog stanja za grad Trst sa okolicom. Na taj skrajni korak nisu stalno krzmajući radnici mislili.

Po kaznenom postupniku imadu pravo odlučiti o obsadnom stanju u jednom mjestu, pokrajini ili cieloj poli monarhije: ministar nutarnjih posala; namjestnik one pokrajine, predsjednik prizivnog suda pod čiji djelokrug spada mjesto, gdje valja proglasiti obsadno stanje i državni nadodvjetnik.

U nazočnom slučaju odlučili su dakle ministar-predsjednik dr. Koerber; c. kr. namjestnik grof Goess; c. kr. predsjednik prizivnog suda Kindinger i državni nadodvjetnik dr. Tadei.

Proglašenjem obsadnog stanja lišeni su državljani dotadanjih svojih prava i odgovaraju za sve prekršaje, prestupke itd. posebnomu sudu, koji sudi u najkraćem roku u najstrožijem smislu. Tko se n. pr. suprotstavi organom javne sjegurnosti bilo redarstvu, oružničtvu ili vojničtvu, biva kažnjem smrću u najkraćem roku.

U nedjelju do podne proglasili su činovnici c. kr. redarstva u Trstu po čitavom gradu obsadno stanje. Jedan vod vojnika sa zapoviednikom i činovnikom redarstva na čelu obašli su jedan dio grada zaustavljajuć se na svih trgovih i na razkrižju ulicah. Tuj je najprije vojnik dao znak trubljom, da se ljudstvo sakupi. Činovnik redarstva pročitao je oglas o obsadnom stanju i stroge posliedice za onoga, koji se nebi novom stanju prilagodio; zatim je vojnik udario nekoliko puta po tamburu i vod se pomaknuo u drugu ulicu.

Čudan utisak izazvalo je to proglašenje obsadnog stanja na svakoga. Svi prozori bijahu puni znatiželjnih; narod na ulicah razilazio se na sve strane čim je činovnik redarstva pročitao oglas. Nitko neprigovori, nitko se neoglasi, već se svatko poniknute glave odalečio.

Po tršćanskih ulicah kružile su vojničke patulje praćene od redarstva. Vrieme bijaše silno neugodno. Ostar vjetar duvao je velikom silom noseći sobom snieg i led. Okolo podna bijahu sve ulice puste; jedino vojničke patulje šetale su brzim korakom amo tamo po gradu. Njih je morno svatko požaliti, koji su ni krivi ni dužni izloženi bili najvećoj nepogodi vremena.

U nedjelju poslie podne bijahu ulice još pustije; grad je izgledao kao da je izumro. Biesneća bura kao da je pjevala opjelo nesretnim žrtvam, koje su počivale u kapeli javne bolnice i u mrtvašnici kod sv. Justa. I samo vrieme kao da je žalilo one nesretnike, koji su većinom svoju znatiželjnost platili glavom. Ovako žalostnih posliedica nije stalno nitko predvidjao dogodjajem zadnjih dana u gradu Trstu. Tko je tu veliku nesreću prouzročio, preuzeo je strašnu odgovornost pred Bogom i pred nepristranom poviesti.

Odziv u Puli.

U subotu večer obdržavali su puljski socijalisti javni sastanak u dvorani „Apollo“ u znak solidarnosti sa tršćanskim krzmajućim radnicima. Novinar Lajos Domokos držao je svečani pjesničko-mistički govor, a nezbježivi dr. Devescovi bio je tumačem čustva solidarnosti „moderne puljske burzoazije“ sa radničkom stvarju. Glasovalo se shodnom resolucijom pozdrav krzmajućim radnikom i izražaj žalosti nad palimi žrtvami. Nakon toga se razidjoše uz pjevanje „Marseilleze“ i „radničke himne“.

Drugih izkaza u Puli nije bilo, i red je ostao nepunućen.

Komentiralo se do duše po gradu držanje socijalista, jer je svakomu upalo u oči to, što su se u Trstu za krzmajuće grijače podigli radnici svih tvornica, koje s Lloydom nemaju nikakvoga posla, te ih se stvar nije neposredno ticala; dočim puljski socijaliste, najvećim dielom zaposleni u Arsenalu, kod poslodavca dakle, koji je Lloydu u pomoć priskočio, šaljuć mu grijače na pomoć, ograničiše se na jednostavno glasovanje platoničke resolucije. Vele ljudi, da puljski socijaliste imaju više opreznosti ili manje kuraže od tršćanskih sudrugova.

Neopravdana mržnja.

Tko je zadnjih dana pratio sve dogodjaje u gradu Trstu mogao se je osvjedočiti, da bijaše glavni žalac demonstranta i izgrednika naperen proti straži javne sjegurnosti i proti vojničtvu. Taj pojav dade se težko raztumačiti.

Nijedan bo pravi radnik nemože mrziti ni stražara ni vojnika radi toga, što oni vrše svoju težku i nezavidnu službu. Stražar služi svoj kruh tim, da pazi na mir i red i da vrši naloge svojih predpostavljenih. Njegova služba je upravo u Trstu tako težka i puna odgovornosti, da mu na njoj ni najposlednji socijalista nemože zavidjati. Zašto dakle mrziti toga čuvara reda i mira, koji se tako rekuć žrtvuje za dobro ostalih gradjana? Opetujemo, da pravedan i vriedan radnik bilo koje narodnosti neće toga činiti.

Nemanja mržnja naperena bijaše proti vojničtvu, koje je za bure, kiše i sniega, po danu i po noći pod vedrim nebom oztrajalo u obrani tudjeg vlastničtva i u zaštiti mira i reda.

Iz početka izgreda ciljali su izgrednici na redarstvo i na vojničtvo. Medju prvimi bijahu ranjeni redari i vojnici. U petak poslije podne započelo je krvoproliće tim, da bijaše kamenovan jedan nadporučnik, koji je zapoviedao svojoj četi na velikom trgu.

U subotu po podne sipalo je kamenje proti vojnikom u ulici sv. Antona i na malom trgu kao iz vreće. Ipak nisu nikomu ništa činili, već mirno stajali i pazili na mir i red.

Nepoznati izgrednici popeše se na krovove susjednih kuća te neopaženi sipahu kamenje, opeke, staklo itd. na mirno stojeće vojnike. U sebeobrani izpraznišе vojnici puške na onu stran, odkud je na njih kamenje letilo; palo je žrtava, a sinje kukavice ostaše sakrivene u sjegurnom.

Na večer istoga dana ustrielište iz revolvera mirno idućega stražara, koji je pošno u krčmu uzeti četvrt vina za večeru nedaleko kolodvora.

Nama se prikazuje neraztumačivim takovo postupanje proti čuvarom mira i reda i proti vojničtvu, te smo osvjedočeni, da su vrlo riedki izmedju radnika, koji bi takvo postupanje odobrili. Čini nam se dapače, da sami radnici neimaju nikakva posla s timi izgredi i da su radnici najmanje navalili riečju i činom koli na redarstvo toli na vojničtvo.

Tako si tumačimo i rieči vladinog zastupnika viteza Jettmara u sjednici gradskoga zastupstva u subotu na večer, koji je rekao, da su u izgrede upleteni življi, koji neimaju namjere podupirati stvar krzmajućih. G. vitezu Jettmaru i njegovim predpostavljenim biti će vrlo dobro poznato, da su talijanski radikulni življi u Trstu vazda mrzili i proganjali koli redarstvo, toli vojničtvo, i svakoga, koji im bijaše il je na putu za postignuće njihovih protuaustrijskih težnja. Tko zna nebi li se baš u redovih pristaša one stranke naišlo na one pogibelne stvorove, koji su grozne izgrede od petka i subote izazvali i prouzročili.

Koliko je radnika zapustilo radnju u Trstu?

Na ovo pitanje nemoguće je odgovoriti. Bečkim listovom brzojavljali su iz Trsta, da krzma ili štrajkuje 10.000 pak 15.000 i konačno 20.000 radnika. Stalna nemože nitko ništa navesti već to, da su radnju zapustili radnici svih javnih i privatnih, velikih i malenih radionica. Radnikom pridružilo se je množtvo drugog občinstva, radoznalih žena i mužkaraca, koji su svuda gradom pratili radnike, te počinjali, il bar pomogli počinjati svakojake izgrede.

Opet mir.

U ponedjeljak zavladao je u Trstu običajni život. Svatko ide po svojem poslu kano i obično; jedino je viditi sad ovdje sad ondje oružnike u pratnji redara, koji obilaze gradom. Osim toga pokazuju tužno lice one ulice, u kojih su najviše izgredi biesnili. Tuj su sve svetiljke potučene ili porušene, čim je mjestnoj blagajni nanešena velika šteta.

Iz carevinskoga vieća.

Beč 15. febrara, 1902.

Zastupnička kuća držala je tri dana zajedno sjednice, i to dosta duge. U ta tri dana obavila je bar jednu točku dnevnoga reda, naime zakonsku osnovu o privoli novačenja. Tu zakonsku osnovu razpravilo se je i podrobno, i bilo je konačno prihvaćena većinom glasova u drugom i trećem čitanja. Na prigovore što su jih razni zastupnici učinili vojenskoj upravi, ministar domobranstva je ove godine jako malo i sustezljivo odgovorio. U mnogih pitanjih je reko, da spadaju na skupno ministarstvo rata. Kod te razprave za nas na jugu najznamenitiji je govor zast. Biankini-a.

Biankini kod razprave o novacih.

Hrvatski govoreć uzvrdi, da je vojničko zakonodavstvo u obće grozno da nereče barbarsko. Postupak u vojski ima germanizatoričnе svrhe, a kod nas Hrvata s jedne strane, naročito kod hrvatskoga domobranstva, madjarofilske, s druge strane, imenito kod c. i kr. mornarice talijanofilske. Njemački nastavljajuć, reče, da će kao zastupnik primorske zemlje govoriti poglavito o c. i kr. mornarici.

Vojnici mornarice, koje jedro sačinjavaju Hrvati, moradu služiti 4 godine, dočim ostali služe samo 3 godine. Njegov predlog da se umanji dobu službovanja kod mornarice još je uviek neriešen.

Prosvjeduje proti tomu, da vojnici mornarice moradu ostati, usuprot zakona, i preko četiri godine, po dva tri mjeseca, pače i više, ljetos oni, koji su na brodovih svjedobno poslanih na šetnju u Kinu, a koji se još nisu vratili.

Nadovazujuć na tu expediciju u Kinu, veli da su i tom prilikom Hrvati pokazali svoju povjestnu hrabrost, a uprava vojske svoju za Hrvate običajnu zahvalnost. One, koji su se vratili iz Kine pozdravio je viceadmiral Kittel, i pohvalio one koji su se odlikovali, najviše Hrvate. I to je učinio njemački, tako da ga momčad nije razumjela. I u vojski imalo bi se na to raditi da se k srcu govori, a to se može samo, ako se govori momčadi u jeziku koj razumije, hrvatskoj hrvatski.

Častnici neznadu hrvatskoga jezika, jezika velike većine mornarice. Sa novo uvedenimi kursi za častnike za naučenje hrvatskoga jezika malo će se doseći. U akademiji već valja da se nauče puno dobro taj jezik. I koj se ga nenauči, taj nebi smjeo poslati častnikom. Do sada su častnici većinom Niemci i Madjari, koji nit znadu jezika nit su tako sposobni za mornaricu kako bi bili domaći. U Dalmaciji, a pak i u Istri, valjalo bi ustrojiti pripravne tečaje za akademiju, da se pak uzgoji častnika, koji su prirodom zvani na more, i koji bi znali s momčadi občiti.

Nego ni dosadanjimi uvredami sa strane oblasti monarhije proti Hrvatom reć bi da čaša nije puna. Kod hrvatskoga domobranstva, gdje bi imali biti častnici samo Hrvati ima već dvie trećine Madjara; kod istoga domobranstva, gdje je zakonom ustanovljen hrvatski službeni jezik vlada madjarski: mjesto hrvatske zakonite zastave vije se madjarska! „Eljen Lajoš Košut!“ kliče na to ujedljivo Biankini, a okoliš mu pljeska.

U Dalmaciji i Istri, naročito kod c. i kr. mornarice, što se nepogodjuje njemačtvu i madjarstvu, to se pogodjuje talijanstvu. Arsenalci u Puli su saveznici skrajne italijanske stranke. Kod raznih izbora oni njoj pomognu i agitovati u njezine svrhe, već dosta svakomu nesliepomu i negluhomu poznate. Na 1. septembra 1901. kod zabave što su ju priredili njeki mladi ljudi talijanske stranke svirala je glazba c. i kr. mornarice talijanske komade najizazivnije za Hrvate. Dne 9. febrara ove godine kod plesa „Leghe“ u Zadru učestvovali su razni častnici u podpunoj paradi, a njeki su pomogli i prostorije uresiti. Što hoće „Lega“, to zna već svako diete. Njezin rad je naperen proti Hrvatom, za potalijančenje primorskih pokrajina.

Kao da je njekakav demon u ovoj monarhiji, koji sve moguće radi na nje-

zino razpadnuće, i na uništenje Hrvata i Slovenaca na jugu!

Poznat je program talijanske irredente u Italiji samoj: ona hoće da pridruži Italiji Trst, Istru, Dalmaciju, u Italiji pače smatraju te pokrajine posve talijanskimi, za koje neće trebat već dugo ni boriti se, nit škole ustrajati, kako jih ustraja Lega — a austrijska pa i madjarska vlada i njezini organi, rade na sve načine za oživotvorenje toga programa.

Govornik pokazuje razglednicu, u žalostnom ruhu, razašiljanu prigodom godišnjice smrti Umberta, na kojoj su naslikani Tršćani, stari i mladi, kako pružaju ruke prema Pantheonu u Rimu, kličuć, da čekaju dan oslobodjenja. Nedavno kad se je bučilo za ustrojenjem talijanskoga sveučilišta, obdržavali su talijanski djaci u Rimu skupštinu, na kojoj su klicali: Živio talijanski „Trst, živila talijanska Istra, živila talijanska Dalmacija. I pri svem tom austrijske i madjarske vlade podupiru talijanstvo u naših zemljah. Dojsta reć će se, da se ima proti požudam talijanskim tvrdjave, brodove, vojske, al to sve neće biti u odlučnom času dovoljno. Valja zadobiti i srca primorskih stanovnika, većinom Hrvata, valja biti pravedno prema njim, pomoći jih dizati gospodarski i duševno. Ondu će znati i htjeti braniti svoja ognjišta za se i za svoga kralja, austrijskoga cesara. Govornika su mnogi slušali i mnogi su na svrsi burno povladjivali i čestitali.

Bečke stvari.

Prošloga tjedna su dr. Lueger, dr. Gessmann i drugovi upravili na ministra-predsjednika upit, da li je voljan poprimiti shodne mjere, da se kod ljetos predstojećih izbora u Beču zaprieči svako kupovanje glasova. Povod toj interpelaciji dao je tajan proglas „liberalnih“ bečkih krugova na svoje sumišljenike, kojim su jih pozvali da sabiru novaca za izbore. Pri tom bijaše osvada na pojedine „liberalce“.

Ministar-predsjednik odgovorio je na tu interpelaciju dne 13. t. mj. Rekao je, da svaka stranka ima više ili manje novaca za agitacije kod izbora, tako jih želi imati i „liberalna“, al on misli da jih neće rabiti za kupovanje glasova. Sažalio je u interpelaciji što se vriednja muževe na daleko poznate.

Gross u ime „liberalaca“ odbio je osvade na liberalce. Dr. Lueger je reko, da su vriedni dokazati što je u interpelaciji rečeno. Vogler je predložio otvorenje razprave ob odgovoru na interpelaciju. Većina kuće je prihvatila taj predlog. Tim se je dalo povoda, da se je u jučerajnoj sjednici od 11. pr. p. do 6½ po podne govorilo o bečkih stvari. Pri tom se je s jedne i druge strane psovalo upravo grozno, kako se nepsuje ni u najgorem družtvu u krčmi. Nisam voljan o tom pisati. Preveć je ogavno!

Bosanske željeznice.

U današnjoj sjednici razpravljalo se je o zakonskoj osnovi za gradnju željeznica u Bosni. Bosna ponosna i kršna Hercegovina, odnosno njezini stanovnici, će nositi troškove za nje, a u Beču i Pešti se ne samo razpravlja o njih nego i sastavlja osnove i odlučuje o troškovih, i to bez jednoga predstavnika Bosne-Hercegovine! Ironija sudbine.

Željeznice koje se imadu graditi jesu: Od Sarajeva prema iztoku do medje Sandžaka u Limskoj dolini uz Uvac sa jednom postranom prugom preko Višegrada do srbske medje uz Erzava-dolini uz Kardište, Bugojno-Aržano i Doboj-Šamac.

Kao izvjestitelj za te željeznice je bar. Kubeck. On jih zagovara vruće, a izliče pri tom takodjer potrebe Dalmacije, i za nju se iskreno zauzimlje.

Posve je naravski, da su se za tu razpravu oglasili na pryom mjestu zastupnici iz Dalmacije. Krv nije voda. U Bosni i Hercegovini živi hrvatski narod kao i u Dalmaciji. Bosna i Hercegovina su zaledje Dalmacije, a Dalmacija pruža onim izlaze u široki sviet. Jedno su po Bogu i prirodi, jedni su njim probitci. Dočim je Biankini bio u željezničnom odboru, upisali su se za razpravu u kući zastupnici Perić, Borčić i dr. Ivčević. Prva dvojica su danas govorili.

Zast. Perić reko je hrvatskim jezikom, da je monarhija usljed svoje nesretne nutarnje i vanjske politike prisiljena graditi vojne željeznice, kakove su u glavnom, ove u razpravi stojeće, da može obraniti ono što njoj je usljed te politike u pogibelji. U njemačkom dielu govora odbija kulturu kakvu smo jučer imali zgode opažati kod „Bečke razprave“. Obara se na one njeke bečke listove koji bezsavjestno o Bosni pišu. Nek se tu preveć neprte. Bosna i Hercegovina su hrvatske zemlje, po svojih stanovnicih, one spadaju hrvatskoj državi, koje kralj je car austrijski. Prema tomu bi vlade Njeg. Velič. imale u njih postupati, a nedopustati da tudji življi izsisavaju zemlju i narod, nego domaće dizati.

Zahvaljuje izvjestitelju na njegovih toplih riečih koli za Bosnu i Hercegovinu toli za Dalmaciju; pak zagovara posebni predlog zast. Biankini-a, kojim se poziva vlada da sagradi prugu Aržan—Imotski. Gradnja ta odvisi samo od austrijske vlade. Tehnički nepruža poteškoća, za promet i obćenje odnosnoga pučanstva nuždna, strategički znamenita.

Zast. Borčić izriče govor na više zasnovan. U glavnom kori i najodlučnije odsudjuje slabost austrijske vlade prema madjarskoj, koje diktatom se i u Bosni pokorava. Prigovara takodjer Kallayevoj upravi. Sve osnove željezničke su u prilog Madjarom, a za malu ili nikakvu korist Dalmaciji i u obće zemljam ovostranim! Prava vlada ove pole monarhije bila bi već davno učinila Spljet najvećim stovarištem svojim na jadranskom moru. A Spljet, središte Dalmacije, kojoj su zaledje Bosna i Hercegovina, a koje u Dalmaciji imadu svoje izlaze, taj Spljet zapuštan je više nego i manja i neznatnija mjesta! Prema svojim riečim on bi morao glasovati proti predležećim željezničnim osnovam, al će ipak glasovati za nje prama onoj: „Uzmi pobre što ti daju!“

Iza Borčića govorio je ministar željeznica vit. Wittek. Njegovo razlaganje bilo je tako ponizujuće za vlade ove pole monarhije, i tako puzavo prema Madjarom, da su njeki njemački zastupnici, kad je svršio, ironično uzkliknuli: „Eljen a Madjar!“

Krvavi nemiri u Trstu.

Već jučer, petak, postavili su tršćanski zastupnici, kao i socijalno-demokratički upit na ministra-predsjednika radi strajka Lloydovih grijača i što je s tim združeno. Danas, poslie jučerajnih nemira i krvavih dogodjaja u Trstu, pitali su odmah početkom sjednice odgovor na interpelaciju. Ministar-predsjednik bio je pripravan na to. Odmah je odgovorio. Ocrtao je dogodjaj kako ga je opisana iz Trsta dobio, i reko da je vojska morala pucati, i da su oblasti učinile svoju dužnost. Nješto poslie druge ure po podne, poslie govora ministra željeznica, prekinuo je predsjednik kuće razpravu o bosanskih željeznicah, i priglasio dva prešna predloga, jednoga od tršćanskih drugoga od socijalno-demokratičkih zastupnika. Jedan i drugi predlog su zahtjevali, da se bezodlačno stroga iztraga povede i postupa proti krivcem, te da se država zauzme za udove i sirote jučer u Trstu ubijenih.

Sa njekoliko rieči je obrazložio prešnost Basevi, pak potanje Pernerstorfer. On je to mogao, jer je već sinoć socijalno-demokratička stranka poslala u Trst dra. Ellenbogena da razvidi stvar na licu mjesta. S ovim je Pernerstorfer danas telefonično govorio, i bio dobro obavješten. Već poslie drugoga govornika bila je razprava o prešnosti zaključena. Dočim su razni govornici obćenito krivili javne organe, glavni govori k Franko Steiner objedio je i samoga namjestnika s njegove nesposobnosti.

Prešnost predloga i sam predlog primila je kuća jednoglasno. Samo opat Treunfels je sjedio, jer da zadnja točka predloga znači poduprieti revolucionarce. S toga se je na njega s raznih strana žestoko napalo, a on se prilično žestoko branio.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ma zač se toliko ripe Volosko-Opatijski mačići i mačice na „občinski tro“ va Opatije?

Jur. Da ča će nam to krvatsko, da zač se nebi reklo na jedan ežempalj, po starinsku al po slavinsku: „Piazza Comunale“, al ča takovega, ča suki Talijan razume.

Fr. Tako ča j' ovo trg za oneh, ki pridu z Italije šenci prodavat va Opatiju?

Jur. Ma, takovi su mačićem i mačicam draži, nego mi domaći.

Fr. Dragi ti, pusti ih ća, ono j' sve skupa nemo i munjeno.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Iz Beča nam pišu, da se u tamošnjih zastupničkih krugovih pogovara pod izvjestno, da samostalni carinski vienik neće biti po svoj prilici ovog proljeća gotov, premda se o njem dogovori marljivo vode. Carevinsko vieće da neće biti u stanju, da uzme u razpravu one predmete, koji su u savezu sa Austro-ugarskom nagodbom.

Češki zastupnici sviju stranaka imali su dne 14. t. mj. sjednicu parlamentarnog povjerenstva pod predsjedničtvom dra. Pacaka. Na toj sjednici povela se razprava i o sadašnjem položaju i eventualnoj promjeni vlade, ako nebi predlozi, koji se odnose na austro-ugarsku nagodbu još ove godine došli pred carevinsko vieće.

Dne 12. t. mj. odputovao je nadvojvoda Fran Ferdinand iz Petrograda za Beč. Na varšavskom kolodvoru stavila je preobraženska- pukovinja počastnu kompaniju. Na kolodvoru sakupili su se svi častnici bružke pukovnije, koji se nalaze u Petrogradu. Malo prije 3 sata stigli su svi veliki knezovi, ministri, dvorski dostojanstvenici, austrijski poslanik barun Aehrenthal i ostali članovi poslaničtva na kolodvor. Iza njih došao je car Nikola s nadvojvodom Franom Ferdinandom. Glazba je igrala austrijsku himnu. Nadvojvoda se oprostio prisutnimi, osobiti sa carem i velikimi knezovi te je odmah zatim vlak krenuo.

U madjarskom saboru stavljene su dne 13. t. mj. dvie interpelacije madjarske neodvišne stranke u pogledu putovanja nadvojvoda Frana Ferdinanda u Petrograd. Prvi je interpelirao vladu zastupnik Komyathy a drugi zastupnik Visontai. Prva se interpelacija osnova na činjenici, što nije nitko iz Ugarske pratio nadvojvodu Petrograd, a ipak ima on dvostruko znamenovanje, kao priestolonasliednik ugarski i kao priestolonasljednik austrijski. Samostalnost madjarskoga naroda traži, da samostalnost i i neodvisnost državne dodje do izražaja kad priestolonasliednik dodje komu u posjete. Ako se to ne sbiva, vriedja se ugarska državna misao i samosviest naroda.

U hrvatskom saboru razpravlja se o vladinoj osnovi o komasecijah, kad čega sudjeluje živo i opozicija. U sjednici od dne 15. t. mj. predložio je verifikacijonalni odbor svoj zaključak o prepornom izboru zastupnika Bresztyenskoga. Predlog odbora glasi, da se taj izbor odobri i da vlada predloži saboru zakonsku osnovu, kojom bi se ograničilo izbornu agitaciju od strane svećenstva.

Pokrajinske:

† **Jelena Križ, majka našega rodoljuba i prijatelja g. Lacka Križa**, glavnog zastupnika osjeguravajuće zadruge „Croatia“ preminula je u Čabru ob noć od nedjelje na ponedjeljak.

Vriednoj pokojnici bila lahka zemljica, a Bog utješio prijatelja Lacka i njegovu cielu obitelj nad tako težkim gubitkom!

Iz Kaštelira javljaju nam: Danas 15. febrara pokopan je ovdašnji posjednik Miho Valentić, koji je pred mjesec dana bio smrtno ranjen od nekih šarenjaka.

Govori se, da je kazneno iztraživanje bilo i ovdje onako kako više puta po Istri, to jest po tumaču, a zato možda i nepodpuno.

Ovo bi moralo na srce uzeti predsjedničtvo Rovinjskog tribunala, pak jedanput učiniti kraj nespodobam.

Cienik na istarskoj željeznici Trst—Poreč. Ravnateljstvo mjestne željeznice Trst—Poreč priobćilo je zemaljskomu odboru za Istru, da je ministarstvo uvažilo predlog zemaljskoga odbora glede snizenja cienika jedino za prenos nekojih proizvoda kao što je vino, dočim ostaje za prenos osoba već odredjeni cienik. Uvesti da će se valjda vezni listovi za tamo i natrag uz snizenu cienu.

Povećanje ljećilištne takse. Zemaljski odbor u Poreču izjavio je c. kr. namjestničtvu u Trstu, da je opravdano povećanje takse za ljećilište i za glazbu u okružju ljećilišta u Lošinju, kako je to zaključio tamošnji ljećilištni odbor.

Novačenje u Istri. Ove godine provesti će se u Istri novačenje sliedećih dana: U Krku dne 11. i 12. marča; u Cresu dne 10. marča; u Lošinju dne 8. marča; u Poreču dne 5. i 6. marča; u Bujah dne 3. i 4. marča; u Labinu dne 4. i 5. aprila; u Volosku dne 26. marča te 1. i 2. aprila; u Kopru dne 21., 22., 23., 24. i 25. aprila; u Piranu dne 26. i 28. aprila; u Rovinju dne 14. aprila; u Puli dne 8., 9., 10., 11. i 12. aprila; u Buzetu dne 17. i 18. marča; u Pazinu dne 22., 23., i 24. marča; u Podgradu dne 13. i 14. marča; u Motovunu dne 20. i 21. marča.

U Koparskoj kaznioni razpisano je mjesto stražara sa godišnjom plaćom od 800 kruna. Na to mjesto imadu pravo izsluženi vojnici.

Podpora za gradnju ceste. Obćinskomu glavarstvu u Cresu obećao je zemaljski odbor podporu od 2500 kruna i posudu od 2500 kruna bez interesa te posudu od 5000 kruna iz zaklade „Bratovšćina“ za gradnju obalne ceste od Sv. Lucije do svetionika u Kovačinah.

Razpisuje se natječaj na mjesto poštarskog poslovača kod c. kr. poštansko-telegrafskog ureda u Plominu (III. razred 3. stupanj) u kotarskom poglavarstvu Pazin. paušal za poslužnika 266 K.

Molbe kroz rok od 2 sedmice na c. kr. ravnateljstvo pošta i telegrafa u Trstu.

Sukobili se parobrodi. Utršćanskoj luci sukobiše se prošloga čedna dva parobroda i to danski parobrod „Norwest“, koji je izlazio iz luke, udario je prednjim

dielom u zadnji dio dubrovačkog parobroda „Dubac“ takvom silom, da se parobrodi nisu mogli jedan drugoga osloboditi. Da se oslobode prisilnog zagrljaja uronio je danski parobrod u more svoj zadnji dio pomoćju skladišta punih vode a parobrod „Dubac“ uronio je svojim prednjim dielom. Parobrod „Dubac“ oštećen je prilično.

Kasno po podne k misi. Talijanski listovi Primorja groze se sada nevjernim Niemcem, koji ostaviše na cielilu njihove zastupnike u pogledu prenosa državne gimnazije iz Pazina. Naši zastupnici — biesne rečeni listovi — pošli su obično i prvi u oganj za vas, za vaš predlog, da se ukinu slovenske paralelke na gimnaziji u Celju, a kad je došla na glasovanje resolucija naših zastupnika, da se prenese hrvatsku gimnaziju iz Pazina, onda, iznevjerište im se podlo i nesaveznički. Ali čekajte, vi nevjernici, još će se pružiti do mala prilika, da nas budete trebali ili da vam se osvetimo.

U carevinskom vieću trebati će opet naše glasove proti slovenskim paralelkam u Celju, ali mi neidemo više za vas u boj bez stalnog, gotovog i čvrstog jamstva. Prevarili ste nas jednom, ali nećete drugi put.

Nama je žao, što su se dali naši Talijančići nasamariti od njemačkih saveznika te su pošli vaditi za njih kostanj iz prhavice, ali još više nam ih je žao, što se prikazuju toli smiešnimi, da traže sada tekar od tih saveznika jamstvo, da ih više prevariti neće.

Nesreća na parobrodu „Zora“. Dne 11. t. mj. doplovio je u tršćansku luku parobrod dubrovačkog družtva „Zora“ krcat kamenim ugljenom iz Engleze za loydov arsenal u Trstu. Iz ugljena razvio se je plin, koji se je na nepoznati način upalio i silan prosak prouzročio. Tim povodom bijahu što laglje što teže ranjeni treći kapetan Vjekoslav Hrdalo iz Dubrovnika, te mornari Frane Hvalić iz Plomina i Antun Pobašković iz Dalmacije. Treći mornar bijaše bačen u zrak te je srećom pao u more i tako se plivanjem neoštećen spasio. Ranjeni bijahu odmah prenešeni u bolnicu. Hrdalo i Pobašković zadobiše opeklina na licu i po tjelu a Hvaliću zlomljena je povrh toga noga.

Iz drugih krajeva.

Naknadni izbori na zemaljski sabor u Gorici. Za posliednjeg zasjedanja zemaljskog sabora Goričko-Gradiške bijahu izbori slovenskih izvanjskih občina kotara u Tolminu, te onih kotara u Sežani uništeni. Za tolminske izvanjske občine bijaše izabran g. Klaužar član narodno katoličke stranke; njegov izbor pomogoše uništiti i slovenski zastupnici narodno-napredne stranke. Za izvanjske občine sežanskoga kotara bijaše izabran dr. Treo, član narodno-napredne stranke; njegov izbor pomogoše uništiti članovi slovenske narodno-katoličke stranke. Tako su složno slovenski zastupnici pomogli Talijanom iz sabora iztisnuti dvojicu svojih drugova. To je žalostna posliedica razdora Slovenaca u Goričkoj.

Osim za ova dva mandata imade se obaviti još dva izbora u talijanskih izborničtvih i to za izvanjske občine kotara Gradiška i za furlanski veleposjed. Oba talijanska mandata položili su sa svojevoljno dotični zastupnici. Naknadni izbor za izvanjske občine obaviti će se dne 20. marča 1902, a za veleposjed dne 22. marča 1902.

Slovenci izvanjskih občina kotara Tolmin i Sežana, podieljeni u dvie stranke, boriti će se jedni proti drugim na svoju štetu i sramotu a na radost narodnim dušmanom.

Cigaretni papir družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Dobivamo i uvršćujemo. Radošću sam čitao viest pod tim naslovom u br. 11. t. g., na temelju koje je gospodin Gamulin iz Jelše poslao družbi preko 400 kruna kao čist dobitak u korist družbe od razprodanoga cigaretnoga papira. To je liepa svota, kad se pomisli, da je družba u to ime dobila toliku svotu za vrieme od nc podpune pol godine, i da se je u toj pol godini jedva započeo razprodavati taj papirić, te da razprodaja još nije ni iz daleka tako razširena, kako bi mogla i imala biti. A imala bi biti ne samo radi svete svrhe koju ima nego i za to jer je papirić dobar, svakako jedan najboljih i najjeftinijih. Ja pušim cigarete već preko 40 godina. Odkad ponekle mogu, kupovao sam uvjek najbolji i najskuplji papirić, a uvjek isti duhan. Dugo vremena sam plaćao svežčiće po 12 i 10 novčića, a u novije vrieme po 35 nvč., one sa pozlaćenim komadićem za usta. Čim mi se je nadala prilika, kupio sam družbine cigaretne papiriće po 2 novčića, dakako manje od onih prvih. Privikuo sam njim već prvoga dana, poslie pet šest izpušenih cigareta. Kad mi je poslie koji dan hipno primanjkalo družbinih cigaretnih papirića, omotao sam njekoliko cigareta sa onim prvanjim jednim pak drugim papirićem. Cigarete nisu mi već bile dobre. Žudio sam za družbinim, dobio sam jih i kupio i kupovati ću tako, da mi jih već nikad neće pomanjkati smjeti. Jedva čekam i na tuljčiće cigaretne, koje sprema prevriedni Gamulin, da pak i nje rabim.

Pušač cigareta preko 40 godina.

O budućem namjestniku Dalmacije. Hrvatski listovi Dalmacije javiše, da putuje u Beč dalmatinski namjestnik general David, i da se više neće vratiti na svoje mjesto u Zadar.

Zagrebačkomu „Obzoru“ javlja iz Beča pouzdanik, da se u krugovih hrvatskih zastupnikah goje velike nade, da će dobiti s novim namjestnikom barunom Handelom, koji je inače — ma i nevješt hrvatskomu jeziku, vrlo ljubezan i čestit čovjek, ne centralista i liberalac — „nutarnji hrvatski uredovni jezik“ u Dalmaciji.

Mi smo pisali već s početka, da je barun Handel vrlo odličan muž i u svakom obziru čestit upravni činovnik.

„Narodni podnik“ *) i družba sv. Ciriła i Metoda. U zagrebačkom „Obzoru“ čitamo: Jedan mladi rodoljub šalje nam ove redke: Češki narod uzorom je drugim slavenskim narodima u našoj monarhiji, kako treba racionalno raditi na gospodarstvenom polju za obću narodnu stvar. Češki su rodoljubi uvidjeli, kako goleme svote novaca dolaze u ruke Niemaca od najobičnijih stvari na svietu, n. pr. od tinte (mastila), olovaka, pečatnoga voska, pera i drugih sitnih potrebština. Pa što su učinili? Osnovaše družtvo, koje je podiglo dioničku tvornicu ovakovih potrebština, uz dionice od 20 kruna. Produkti te tvornice upravo djeluju tako kao kod nas družbine žigice, papirić itd., t. j. jedan se dio čiste glavnice pribija svake godine poslovnoj glavnici, a drugim većim dielom podiže svoje škole u krajevima, koji su u pogibelji od Niemstva i uzdržavaju još k tome svoju jednu školu u samome Beču. Razumije se, da podpomažu i sva ostala družtva. Pitajte samo Čeha za „Narodni podnik“, pak ćete vidjeti, kako se time ponosi. — Predlažem, da se nešto slična i u nas stvori. Nije li moguće to samoj družbi, neka se naši rodoljubi o tome dogovore i sporazumiju. Proizvodi ovakove tvornice donieli bi kud i kamo veći dobitak družbi, nego li same žigice i papirić itd.

Pokušajmo! Radimo! podpomažimo sami sebe, pa će nas i drugi više štovati! Radimo više za sebe, nego li za drugoga, pak ćemo imati toga više! Osnujmo takovu dioničku tvornicu, pak izvolite za 2 ili 3 godine pogledati liepe plodove. Ne moramo osnovati dionice po 20 kruna, već se može i po 10 kruna, a uvjeren sam, da će svaki naš čovjek, koji čuti, da mu žilama teče hrvatska krv, prionuti uz tu stvar.

*) Narodno poduzeće.

Nova hrvatska knjižara u Zadru. Jedan hrvatski rodoljub Dalmacije dobio je od dalmatinske vlade dozvolu, da može u Zadru otvoriti hrvatsku knjižaru. Bolje ikad — nego nikad — ali bilo je je svakako već doba, da se u glavnom gradu Dalmacije otvori hrvatska knjižaru.

Nova hrvatska župa u sjevernoj Americi. U Newjorku izlazeći „Narodni list“ priobćuje, da su Hrvati u Conesvillu-Po osnovali novu župu. Oni su naime kupili od Slovačke braće crkvu i župni stan za 4000 dolara, koje će izplatiti u 4 obroka kroz tri godine. Tako su Hrvati u onom gradu došli do svoje crkve i do svoje župe.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn: osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Objava.

Podpisani javljaju, da su otvorili u Via Fondaco (blizu bolestničke blagajne c. i kr. erara) veliku

zalihu sladkog i kamenitog ugljevlja

te drva, koje prodaju po najnižoj cieni.

Preporučajući se p. n. občinstvu za naklonost, bilježe uz osobito štovanje

Andre Pirc i Ivan Rus.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

proti bonima blagajne domaćitelja:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2¾%
„ „ „ 30 „ „ 3%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u krepost nova kamatna ljestvica dne 1. febrara, 5. febrara, odnosno 27. febrara t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlei u krunama razpoložive s mjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpešta, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropevu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Szaz i Solnograd bez troška.

Bavi se **kupnjom i prodajom** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warrants i vriednosti** uz najumjestnije uvjete.

Predajmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 28. jenara 1902.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrsni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 pera.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniel.

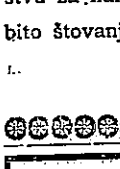

Taftà za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati lieh
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po novč. 60
Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu, J. Serravallo, M. Ravasini, Lottonbure, A. Praxmarer, U Gorici: Orlikofoteli, Pontoni, U Pulj: A. Wassermann, F. Carbucchio.

Svoj k svomu!

U ljekarni

„Al Redentore“ k Spasitelju

na Rijeci (Fiume) blizu velike crkve.

Dobivaju se uz sve ostale i ovi ljekovi osobito svježi i najviše se traže:

Kapljice „Spasitelja“. Iste se pripravljaju u mojoj ljekarni iz domaćeg bilja, a najbolje su sredstvo za uzdržati zdravlje do visoke starosti. Jedino njihovom uporabom redovitom liječi se nesvjest, odstranjuje se drhtanje u žilama, ublažuju bol rheumatizma, očišćuju krv a ujedno okrijepljuju želudac, koji je prečesto izvor mnogim bolestima. Izvrstno su sredstvo proti svakoj želudčanoj boli, tjeraju naduvanje i vjetre, odstranjuju žgaravicu i želudčane grčeve, grozmica žutenicu te grižu u trbuhu u crjevima. Redovitom uporabom kapljica „Spasitelja“ pridrži se redovita probava a tim zapriječi mnoge bolesti. — Cieua samo 60 fil. (30 novč).

Rozulin purgacija lahko se uzimlje i djeluje kod najjačeg čovjeka. Uzimlje se iz jutra na tašče svaku uru po jednu malu žličicu do djelovanja. — Ciena 60 fil. (30 nvč.)

Sirup od travâ najsjegurniji i najbolji ljek proti kašlju, prsobolji, promuklosti grla, te plućnoj boli. Pripravljuje se kod mene velikom pomnjom iz bilja te izliečuje pače i zastarjele bolesti pluća i prsiju a uza to i jači. Ciena K 1·50 (75 nvč.)

Naručí li tko preko kruna 10 (for. 5) plaćam sam poštarinu. Cijenike ostalih ljekova šiljem franko i badava, a preprodavačima dajem popust.

Naručbe neka se šilju na moju adresu

HINKO BABIĆ, ljekarnik,
Rijeka — blizu velike crkve.

Broj 15. Pula, u petak dne 21. februara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. računaju se na temelju cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč 19. febrara, 1902.

Eto me da Vas izvjestim o jučerajnoj i današnjoj sjednici posve kratko.

Čestitke:

Predsjednik si je izmolio dozvolu, da može u ime zastupničke kuće čestitati nadvojvodi Rajneru i njegovoj visokoj supruzi prilikom njihovoga zlatnoga pira, petdesetgodišnjice vjenčanja.

Tršćanske stvari.

Na ove bila je obraćena sva pozornost zastupnika, a i občinstva, kojega bijahu pune galerije; najviše kako kažu socijalnih demokrata i Talijana.

Prema prepisom zakona, ministar-predsjednik je predložio pripis predsjedničtvu, a ovo ga dalo tiskati i razdieliti zastupnikom, kojim je priobćio da je proglasio iznimno stanje za Trst i okolicu.

Čim je taj pripis bio pročitan, oglasio se je za rieč ministar-predsjednik, i obrazložio, zašto je ministarstvo proglasilo iznimno stanje, i zašto se je proglasio prieki sud.

Crtao je događjaje, kako su u glavnom poznati iz novina. Razlikovao je štrajh Lloydovih grijača i radnika, od demonstracija i izgreda, koji su se dogodili u Trstu. Već kad se je moglo reći da je štrajk gotov, nastali su izgredi. Kod njih nisu sudjelovali Lloydovi grijači ni radnici. Glavni izgrednici bili su mu mladi ljudi, koji su za izgrede nješto malo na ruke dobili, a kojim se je mnogo obećalo. Izgredi bili su takove vrsti, izgrednici su tako postupali, da je proti njim morala nastupiti ne samo policija nego i vojska, da se je moralo streljati već prvi dan. A pošto su se izgredi i drugi dan obnovili, moralo se je proglasiti iznimno stanje i prieki sud.

Dr. Kathrein je postavio predlog, da se povede iztraga vrhu mjera što je vlada preduzela, da pak može zastupnička kuća na temelju stalnih data prosuditi, je li vlada opravdana u svojih koracih. Predložio je također da se taj njegov predlog prešno razpravi.

Na to se je pročitao predlog socijalnih demokrata Ellenbogena, Pernerstorfera i drugova, kojim zahtjevaju: 1. da se iznimno stanje u Trstu odmah ukine; 2. da se suspendira namjestnika grofa Goëssa; 3. da se pozove vladu da poprimi shodno za ukinuće prieka suda.

Pošto taj predlog nije imao dovoljno podpisa, pitao je predsjednik, ko ga podupire. Ustali su se samo socijalni demokrati, Svenjemci, razni Česi, od Talijana samo Hortis. Talijani nisu sami metnuli nikakva predloga.

Predsjednik je na to metno u razpravu prešnost predloga Kathreinova i Ellenbogenova, i dao jednom pak drugom rieč, da svoje predloge obrazlože.

Kathrein se je odrekao rieči.

Dr. Ellenbogen, koj je bio za izgreda u Trstu, govorio je odulje, prikazao događjanje nješto drugače nego vlada, napadao na Goëssa. Uztvrdio je, da nije još nikad nijedno iznimno stanje bilo frivolnije proglašeno nego ono u Trstu.

Otvorila se je razprava. Upisalo se je više govornika al mogla su govoriti samo četiri.

Dr. Ploj u ime Hrvata i Slovenaca, svih, izjavio je, da će ovi glasovati za prešnost predloga Kathreinova, osobito za to jer žele da se odnošaji u Trstu svestrano izpitaju, i da se uvedu normalni i zakoniti odnošaji.

Dr. Hortis slaguo se je prilično sa Ellenbogenom, predstavljajuć stvar drugače nego vlada, i bjedeć ovu s krivica koje čini Talijanom.

Dr. Bartoli je također govorio o tlačenju Talijana u Trstu i Primorju u obće, a podupiranju drugih proti njim. Bezobraznost, kojoj se već skoro svak smije. Izjavio je, da će Talijani imenito glasovati za odstranjenje iznimnoga stanja — a ne za suspendiranje grofa Goëssa.

Zazvorka udarao je proti vladi, koja izigrava narod proti narodu, stranku proti stranki.

Kod glasovanja bila je primljena prešnost predloga Kathreinova, pala Ellenbogenova. Predložen odbor od 37, koj ima stvar izpitati i izvjestiti u 8 dana.

Danas je taj odbor izabran i konštituirao se je. Za predsjednika izabran Skene, za podpredsjednika Basevi. Za bilježnike dr. Schlegel i dr. Hortis. Za izvjestitelja dr. Fuchs.

Hortis je htjeo biti također izvjestitelj, predlagao ga je Svenjemac Haanich, al je dobio samo 2 ili 3 glasa uza svu agitaciju, koju je za se činio.

Osnova o bosanskih željeznica.

Bila je razpravljana jučer i danas. Danas je prihvaćena i u podrobnoj razpravi i u trećem čitanju.

DOPISI.

U Krku na pepelnicu 1902. Molim, gospodine uredniče, malo prostora u Vašem listu za ovo malo „zanimivih" viesti iz ovog našeg grada, da ne bude mislio sviet, kao da mi ne bi išli složno sa ostalimi „Istrani", ili da smo se možda pošćavili. Nastala korizma, pa same po sebi već ponavljaju se u pameti uspomene na vesele i žalostne dane blaženog pusta. Kako mi budu dolazile redom eto ću vam ih nanizati. Jedva došlo vrieme pusta obuzela nas trzavica, te smo nervozno počeli misliti mi Legaši, gdje, kako, kada, s kim da priredimo neobhodno za naš dobar glas, sreću i spas potrebiti ples na korist Lege, makar nas u kući nevolja i duševna i tjelesna pritisla i s lieva i s desna; i ozgora i ozdola. Ništa zato, što mora, mora biti. Smišljeno učinjeno. Sastali se razni odbori: za ures „salona", za večeru, za kontrolu na vratih itd. itd. Odbori su radili sve u šestnajst. Prostorije za naš humanitarni ples imamo redovito na razpoloženje u zgradi, koju smo viškom občinskih prihoda i darom najviših osoba sagradili za slučaj da u gradu bukne „pestis bubbonica", ili pučkim jezikom „kuga".

Iz raznih razloga, a ponajviše radi toga, da se lakše provede načelo „della libertà, eguaglianza, e fratellanza", pa da se bude barem brojem figuriralo, kad se ne može drugčije, odlučili smo držati maskirani ples. „Maska pokriva sve..." Ali su zato žive oči odbornika na vratima skrupulozno pregledavale i držale tajnom, tko se sve pod maskom krio. Željno očekivani dan 1. febrara približavao se; medjutim „finiji" naši mladići (bili su maskirani, pa se tek naslućivalo, da su to oni bili) kroz nekoliko večeri obilazili su kuće — makar prvi obć. savjetnik izdao pod bubanj nalog, da se ne smiju iza Zdrave Marije na ulici pokazati krabulje — navještajuć ukućanom, da je pustno vrieme i doskora ples.... pa su u spomen toga ostavljali kriomice na stolu kuća kamo bi došli, fino u papiru omotano po desetak krasnih uspomena „avite culture".

Dospio i prvi febrara, ali na žalost buran, sniežan... reć bi, da se i pakao protivi balu od naše Lege; s toga je oko 10 sati u jutro morao „il ministro dell'interno e dell'esterno e degli affari

PODLISTAK.

Drugi razgovor sa hajdukom Andrijom Šimićem.

(Nastavak).

Ja: Reci mi pravo: jesi li se bio barem tada prepao?

On: Čemu bih se plašio? Ta znao sam i sâm, da je svedjer hajdučka glava u torbi. — Bilo je to pod jesen. Valjalo je tražiti skrovitiju pećinu za dojduću zimu. Obigrah svu planinu Kamenšnicu, dok nadjoh baš pri vrhu nje zgodan logor u jednom oboru, ispod kojeg nizila se je prodol, puna bukava, jelâ, jasenja, grabovine i svakog drugog gorskog drveta. Prijatelj iz sela za mjesec daná vremena dogonio mi je hrane i džebane u moj novi logor. Smjestih Meštrovića i Sekulovića u dvie prijateljske kuće po dnu Kamenšnice, neka paze, ima li tražbe, te kad bi se ukazala, da brže dojave meni i Nosiću, koji smo stanovali sami gori u pećini. Prispješe Svisveti. Ukijala mećava. Nastale vedrine, a mjesec bio o uštapu. Nosić bi se najeo i nalio, pa zahrči kao svinjac, a meni se ne daj zaspati, te izidji iz logora. Zaogrnuo bi se gunjcem, ali isto bi ujedala vedrina. Kao da meso sa mene rezaše. Ne ćeš, na onolikoj visini, a u čiču zime! Gladni vukovi vijali bi nemilo iz prodolja, kičeri, obori i vratolomine, pokriveni sniegom, bjelili su se na mjesečini, a tih vjetrić dizao bi pahuljice mećave i raznosio ih na oblake niza strane. Kad ne bih mogao dulje podnositi žestine leda, zavukao bi se u pećinu. Dan za danom prolazio, a ne bijaše ni Meštrovića, ni Sekulovića k nama u planinu. Ja i Nosić zametnuli bi tlaku (prt) kroz mećavu, pa bismo izišli na kakav kičer ispod sebe, ne bili uzrili drugove. Objesili bismo niz kosti po tri, četiri debela komada jelovine, zbivena možđjacima, neka nam ne bi došlo do živa dušmansko zrno, ako bi nas pogodilo s ledja. Jednog dana opazismo podaleč po dno jednog obera u ûmnini, gdje se netko vere kroz jele. Da ne bude vuk ili medvjed? — reći će Nosić — a mogla bi biti i tražba — rekoh ja — jer sam noćas ružan san snio! Zaklonismo se obojica, svaki za svoj kamen; nategosmo puške, te čekasmo tko će proviriti iz jelika. Eto Meštrovića i Sekulovića! Strčasmo preda nje. Što se doli kaže? — upitam ja. Zlo i naopako — odgovori Sekulović. Odlučili su opkoliti svu Kamenšnicu serdari i kolonaši, pa, da smo orli, ne bi nas odovle perje iznielo, već, Šimiću, bježimo, dok smo još na vrieme! A kuda ćemo? Glavom bez obzira! Poslušati ću te, Sekuloviću, ali mi se nešto zlovidno kaže. — Odosmo u pećinu, uzesmo, što mogosmo ponieti te se rastadosmo sa našim logorom. Kad bijasmo po dnu planine, okrenuh se ja prama njoj, te rekoh: s Bogom moja kitna Kamenšnice, dosta si me puta sakrila i sahranila, al me više, bojim se, ne ćeš vidjeti! — Pa zbilja pogodio sam, što rekoh: dva dana nakon toga ja sam bio izdan u Runoviću, kako sam ti prošlog puta pripovjedio.

Ja: Možeš, Andrija, sada, kad se na zdravlju povratiš kući, poći pohoditi svoju staru Kamenšnicu.

On: A tko bi me uza nju iznio? Klonule su ove noge, što su jednom letile kao na zemlju da ne staju, a kosti mi se jadne zgrbavile kao da mi je na uprtu torbu rožinâ. Znaš što mi valja? Zavjetan sam Gospi u Sinju; nju mi je svakako pohoditi, kad krenem kući.

Ja: Čast ti, Andrija, što si imao svedjer Gospu na pameti!

On: Niesam ni petka nikada u životu primrsio! — Bio sam griešnik — kako ti nekidan rekoh — ali niesam odmetnik — Bogu dragom hvala! Sada ću krunicu u ruke, dok ne zaklopim ove griešne oči.

Ja: (Već je sunce bilo na zapadu, pa teke obadno; starac se počeo ježiti). Dosta smo se razgovarali; hajde ti, Andrija u kuću!

On: (Skuplja ogrnjač oko sebe) Dobra ti je! Sve bi se ja htio još junačiti, ali mitila su kola plast. Niesam više hajduk Andrijica nego jedna stara potrebica. Ha! Ha! Ha!

Ja: Blago tebi, Šimiću; ne ćeš nikada umrieti, kad si tako vesele ćudi.

On: Znaš, ne zaboravi, što sam ti rekao; neka me puštaju kući, jer (smije se) inače, reci im, da će se kapetan Andrija povratiti na dvadeset i pet godina, pa će se opet pohajdučiti, a onda biti će trke po splitskoj bùnici i onog starog liekara pod naočalima i „sestrica". Skakati će, Andrije mi, iz postelje i bolesnici, što odavna ovdi logom leže. Jesi li me čuo?

Ja: Jesam, Andrija! Dobra ti noć!

On: Bog ti bio u pomoć!

(Nastavak slijedi.)

pubblici" na naročitu želju nas legaša pod občinski bubanj (Ohò, zar je kod vas već komunizam tako proveden, da se občina identificira sa Legom? slagar pita!) naviestiti cielom gradu „la triste notizia che il ballo doveva venir sospeso e trasferito a un giorno da fissarsi ancora". Bilo tuge i žalosti, ali one pašte, koje za pustu cienu dobismo one večeri u kavani, učiniše te labko probavismo. Ali ipak napokon osvanuo liep dan. U sriedu večer „il ballo della Lega". Dospješe i „lustri ospiti". Da vam bilo vidjeti, kakvo se tu izabrano družtvo sakupilo, pače i činovnici su došli na bal od Lege: Miscia i Kopa i Spada itd. A da ste tek vidjeli kako je to bilo animirano, neprisiljeno, veselo, iskreno, tuj vam nije bila ni malo na mjestu ona slaba poslovica, da se gledali kao pas i mačka. A kako se istom cielo vrieme zabavljalo? Da vam to opišem ne mogu naći pravih termini, jer sam bio izvan pameti, insomma, govorilo se iza plesa, „bisognava vedere i ‚mattezzi' che ‚fazzeva' Avvelenazio per aver un idea del ballo". U 11½ sati imali smo večeru, koju je na obće zadovoljstvo pripravila Mamula, ali razumije se točno prema menu-u, koji je na vrieme već prije sastavio posebni odbor. Sve po izbor i u izobilju hladna jela su tuj figurirala; najprije hladno kiselo mlieko od koze, zatim vođeni krepsi, po domaću raci sa salsom od limuna uz crème-pašte itd. Poslie sladke večeri zaigrasmo kvadrilju u kojoj učestvovasmo malo ne svi. Na čelu plesao je i vodio kvadrilju prvi kavalir colla primissima dama, koja je imala na glavi krunu sasutu s diademi. Onako visok, spretan i okretan — on je upravo kao stvoren za onaj posao, pa da ste čuli i vidjeli, kako je naviještao u ²/₄ i ⁶/₈ takta pojedine djelove plesa: Pantalon, Eté, Poule, Trenis, Pastourelle, Final, pa opet Pantalon, svi su mu se divili. Zaključili smo zabavu s valzerom, a morate znati, da polke i mazurke nismo plesali, jer to nije naš ples nego slavo. Za drugi put, nadamo se, da će kojigod naučiti i onaj ples, koji običaju plesati kalabrezi, kad medvjede okolo po svietu vode, pa ne će ni trebati onih tudjih. Na rastanku u zoru tustog četvrtka naši vrli muzikanti, mimogred rečeno, oni se tužili, da uviek slabo prolaze na ovom plesu, ali nemaju pravo — odpratiše nas do naših kuća sviranjem: „nella patria dei chiuchi" — ovako naime nas zovu cresani, — i mi se podasmo sretni i blaženi ugodnom snu, poslije toga liepoga plesa u „kuginoj kući".

Ćuculo.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ala se je moral smet!
Jur. A ki to?
Fr. Šijor potestà Malega Lošinja.
Jur. Zač to?
Fr. Kada mu j' prišal v ruki ov certifikat.
Jur. Proleji ga malo.
Fr. „Certificato! Con cui Antonia ved. fu Giovanni Poletin fù parto, e così non che sia che una ventina di giorni, e fui anche amalata. Dall' Anzianato di Sansego li 25 Novembre 1901: (L. S.)"
Jur. A će će to reć?
Fr. Tega ti nebi rekli svi Talijani Istre.
Jur. Pa ce nemoru ti ljudi pisat kako govoru?
Fr. Ja, ma on puta nebi bili više Talijani puro sangue.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 18. t. mj. svršila je u carevinskom vieću razprava o bosanskim željeznicam. Sliedećeg dana imala je započeti razprava o državnom proračunu, al su nadošli medjutim neočekivani dogodjaji u Trstu, koji su našli živa odziva u carevinskom vieću, gdje je ministar-predsjednik predložio na razpravu i odobrenje odnosnu vladninu naredbu o proglašenju izuimnog stanja i priekog suda za grad Trst sa okolicom. Nu o tomu izviestiti će naše čitatelje točnije naš bečki dopisnik.

Češki listovi pišu, da se pronosi u vladinih krugovih u Beču glas, da će doći do dielomične promjene u ministarstvu čim se pokrene ozbiljno pitanje o češko-njemačkoj nagodbi. Po tih glasovih imao bi preuzeti češki namjestnik grof Coudenhove od dra. Koerbera listnicu ministarstva nutarnjih posala, dočim bi dr. Koerber preuzeo od baruna Calla listnicu ministarstva trgovine, da uzmogne tako sam voditi pregovore sa Madjari o samostalnom carinskom cieniku i sa velevlastim o izvanjskih trgovačkih ugovorih. Ministar trgovine povratio bi se u tom slučaju diplomatskoj službi, koju je bio nerado zapustio.

Iz Lavova javljaju, da su se držali javni sastanci bezposlenih radnika u Przemislu, ali da su prošli dosta mirno. Poslije sastanaka podali se radnici u obhodu napram glavnom trgu grada, gdje ih je htjelo redarstvo raztjerati, ali videći ono, da je preslabo proti velikom množtvu demonstranta, pozvalo je na pomoć vojničtvo. Dvie satnije pješadije raztjeraše demonstrante potisnuv ih u ulice sv. Kažimira i Franjevaca. Trgovci, bojeći se većih izgreda, pozatvaraše naglo svoje dućane. Zatvoreno bijaše nekoliko demonstranta. U 9 sati na večer vladao je u gradu opet mir i red.

U Madjarskoj pokrenula je neodvisna stranka živu agitaciju proti kraljevskoj himni, ili proti carevki, koja započimlje se „Bože živi itd." Madjari se odazivlju toj agitaciji, te će o tom biti za koji dan govora i u madjarskom saboru. Zastupnici opozicije predložiti će naime saboru, da se zabrani ta pjesma u Madjarskoj. Zanimivo je što ni vladini krugovi ni njihove novine nepodzimlju ništa proti toj nelojalnoj agitaciji. Značajno je, što baš Madjari stavljaju takav zahtjev premda neimaju ni najmanje razloga potužiti se na svoga kralja. Revolucijonarnim načinom došli do današnjeg vladajućeg upliva u monarhiji, pak ipak pričinjaju se kao da su nezadovoljni.

U hrvatskom saboru zamolio je predsjednik dne 18. t. mj. ovlastenje, da može u ime sabora čestitati prejasnom nadvojvodi Rajneru i njegovoj supruzi nadvojvodkinji Mariji povodom njihova zlatnoga pira. Zatim je pročitan predlog zastupnika dra. Derenčina, da se osnova zakona o izboru kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije o izborih za sabor, koja je zaključkom sabora od dne 17. jenara 1899. bila predana saborskomu odboru za unutarnje poslove, ustupi na ustavno razpravljanje odboru od 11 lica, koj će sabor u tu svrhu izabrati. Predsjednik je izjavio, da će se ovaj predlog uputiti saborskomu odboru za nutarnju zemaljsku upravu. Konačno se je prešlo na podrobnu razpravu zakonske osnove glede komasacije zemljišta.

Crna Gora. Iz Cetinja javljaju, da je ministar izvanjskih posala vojvoda Vuković odputovao u posebnom poslanstvu u Biograd. O tom posjetu pišu iz Biograda, da bijaše davno prije srbskoj vladi najavljen dolazak crnogorskog ministra Vukovića, koji da nosi sobom vlastoručno pismo kneza Nikole za kralja Aleksandra. Tomu posjetu, da pripisuju u Biogradu veliko znamenovanje.

Srbija. Biogradski listovi pišu, da je stavljen u stanje mira bivši ministar nastave Kovačević i da je preuzeo privremeno upravu toga ministarstva ministar pravosudja. Imenovanje ministra nastave da će uzslieditи pošto bude razpravljena vladina osnova o pučkom školstvu.

Knez Petar Karadjordjević, otac namisljenog srbskog priestolonasljednika Gjure, koji se nalazi na naucih u Petrogradu, izdao je u Ženevi proglas, u kojem dokazuje kako ima njegov sin pravo na srbsko priestolje. Knez Petar otišao je kasnije u Rusiju, da i tamo agitira za svoga sina. Medjutim rekoše mu u Rusiji, da sada nije zgodno vrieme za takovo pitanje i da će to riešiti u zgodno vrieme Rusija i Austro-Ugarska, jer da postoji izmedju ovih dvih država sporazumljemje glede odnošaja na Balkanu.

Bugarska. Opozicijonalni list „Bigarija", što no izlazi u Sofiji, piše oštro proti vladinim krugovom radi poznate kradnje državnih biljega i maraka u iznosu od preko milijuna i pol franaka. Taj list odsudjuje čitavu državnu upravu, koja da svojom nemarnošću omogućuje ovakve kradnje i prevare. List se čudi, što nije vlada znala još oživotvoriti dobre savjete, što no ih je bio dao prošle godine ruski savjetnik Kobeko. Ovaj je bio naime ustanovio, da padaju godimice dohodci od prodaje biljegova. Samoubojstvo odličnog člana vladine stranke dr. Joveva stoji u savezu sa tom kradnjom biljegova iz državne tiskarne.

Rusija. Ministar izvanjskih posala grof Lambsdorf izjavio se je o najnovijem englezko-japanskom savezu ovako: Taj savez nije ništa neočekivanog za rusku diplomaciju, koja je bila o svemu točno obaviešćena od strane japanskog poslanika. Rusija se je držala uviek načela o nerazdieljivosti Kine, te njoj je drago, da su uz to načelo pristali Englezi i Japanci. Ovi bo, jamčeć za cielokupnost, Kine preuzimlju takodjer odgovornost, da će ona slieditи politiku mira i da neće više vriedjati prava tudjih država. Rusiji je pako osobito drago, što priznaju Englezi i Japanci cielokupnost Coree, što je Rusiju vrlo na srcu ležalo.

Italija. U talijanskom ministarstvu nastala je kriza tim, što je ministar Giusso dao ostavku neslažuć se sa vladinom osnovom o razstavi braka. Minister-predsjednik Zanardelli napinje sve sile, kako bi stvar poravnao prije sastanka parlamenta. Ministar Giusso neće da popusti a Zanardelli zavezao se svojoj stranci da će svakako proturati svoju omiljelu osnovu.

Francezki listovi pišu, da će se ovoga proljeća sastati kralj Viktor Emanuel sa englezkim kraljem Eduardom kad bude ovaj boravio u Canes-u.

Iz talijanskih listova doznajemo, da je morala Italija platiti abisinskomu kralju Meneliku 10 milijuna lira, da njoj dopusti zaokružiti njezin posjed u Africi. Talijanom nebijaše dakle dosta ono batina, što su ih dobili od Abisinaca, već su morali dati i nagradu od 10 milijuna lira za te batine.

Njemačka. Iz Berlina javljaju, da postupa tamošnje redarstvo vrlo strogo proti poljskim djakom, slušateljem tamošnjeg sveučilišta. Prošle subote zabranilo im je redarstvo neki obični sastanak. Javni redari obkolili su prostorije, gdje se bijahu poljski djaci sastali; na to je stupio unutra činovnik redarstva sa osam stražara, te zahtjevdo od djaka, da mu dadu svoja imena. Istodobno provelo je redarstvo kod mnogo poljskih djaka premetačinu, koja je ostala bez uspjeha. Dvojicu djaka zatvorilo je redarstvo radi toga, što su sazvali sastanak bez dozvole oblasti. Premetačinu provelo je redarstvo i kod poljskih djaka u Charlottenburgu te je zatvorilo nekoje djake, ali ih odmah pušiše na slobodu pošto se je dokazalo, da nepočiniše ništa nezakonita.

Zanimivo je to postupanje njemačkog redarstva proti poljskim djakom, jer pokazuje jasno, kako se velika njemačka država plaši šake Poljaka, koji su za svoju nesreću njezini podanici.

Mjestne:

C. kr. kotarski sud u Puli obavio je u god. 1901. ove poslove. Gradjanski poslovi: 1. izdao zapovjedi izplate 1131; 2. izdao platežnih naloga 5; 3. primio malih tužba 1402; 4. primio tužbe za vriednost: a) od 100 do 1000 kruna 476; b) imao pravda za smetanje posjeda 8; c) različitih pravda 72; 5. prisilne ovrhe 2529; dražbe nekretnina izvršene 19; zapljene nekretnina izvršene 1015; prodaje pokretnina izvršene 66; izpražnjenje unajmljenih stanova 22; 6. Ostavinske razprave: Izviešća o smrti prijavljenja 497; 7. štitničtva i skrbničtva nadošla i nova 176; 8. poslovi pravne pomoći 611; 9. ovjerovljenje podpisa 273; 10. odkazi podnešeni 297; 11. poslovi predsjedničtva 379; 12. komisije izvan mjesta 69; 13. pozivi za pomirbu u smislu § 533 G. p p. 677. Zemljeknjižni poslovi: 1. spisi podnešeni 1697; 2. gruntovne promjene: prenos vlastničtva K 1,099.995·20; pravo zaloga K 1,528.130·43; brisanja prava zaloga K 727.557·94; zabilježbe K 2.696·85, prisilne ovrhe vrhu uknjiženih tražbina K 9.652·96; prenos tereta usljed prenosa vlastničtva K 90.287·16; ukupno kruna 3,458.320·64. Kazneni poslovi: 1. prijavljeni prekršaji 2161; 2. izvidi radi zločina i prestupka 362; 3. pravna pomoć 503; 4. komisijonalne razprave izvan ureda 10. Promet novčane knjige: 1. globe utjerane radi kaznenih prekršaja 220 u iznosu K 3.057·60; 2. troškovi u kaznenim stvarima K 10.839·65.

Električni tramvaj u Puli. Istarski zemaljski odbor odobrio je ugovor puljske občine sa knezom Alfredom Wrede glede uvedenja električnog tranvaja kroz grad.

Pokrajinske:

Preselio se je u Trst. Novoimenovani c. kr. zemaljski školski nadzornik g. Frane Matejčić, velezasluženi ravnatelj državne gimnazije u Pazinu, nastupio je prošloga čedna svoju novu službu preseliv se u Trst.

Ivan Dolinar. U Trstu preminuo je prošloga čedna nakon kratke ali težke bolesti g. Ivan Dolinar, c. kr. učitelj, bivši nadzornik za slovenske škole u Trstu i okolici, te uzoran slovenski rodoljub. Bio je vrlo tih i skroman, prijazan i susretljiv, radi čega cienili su ga i štovali svi oni, s kojimi je dolazio u doticaj. Vječni pokoj plemenitoj mu duši!

Iz Vinkurana. Najbliža okolica Pule sjetila se je družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, te su Vinkuranci sakupili u nedjelju 9. i 16. febrara svoticu od 19 kruna 60 filira, izručenu dne 18. ovoga podružnici družbinoj u Puli. Evo imena darovatelja: Miko Rosanda pok. Martina K 2, Martin Rosanda od Luke K 2, Luka Rosanda pok. Ante K 2, Ivan Mikovilović pok. Mate K 2, Miko Rosanda od Mike K 2, Mezulić Miko K 2, Ivan Rosanda pok. Ante K 1, Blaž Rosanda od Mike K 1, Anton Premate od Ivana K 1, Jakov Rosanda pok. Tome K 1. Ivan Kapuralin od Mate 20 h., Osip Černobori od Grge 40 h., Iveša Jure od Jure 30 h., Mijo Rosanda pok. Ante 20 h., Ante Rosanda od Luke 20 h., Jure Mikovilović od Ante 10 h., Martin Perusko od Osipa 20 h., Tone Klobas 10 h., Anton Rosanda pok. Antona 10 h., Pasqual Rosanda pok. Osipa 10 h., Grgur Premate od Ivana 20 h., Tome Rosanda od Ivana 40 h., Ive Kapuralin od Mata 40 h., Mijo Premate 20 h., Premate M. 40 h.

Škola na Unijam. Zemaljsko školsko vieće odlučilo je podieliti pučku školu na otoku Unije kod Lošinja u dvie sekcije, hrvatsku i talijansku. U prvoj će se učiti talijanski, a u drugoj hrvatski kao obkovni predmeti.

Iz Sovinjaka nam pišu početkom mj. Koncem prošloga mjeseca obdržala je naša podružnica družbe sv. Cirila Metoda svoju godišnju skupštinu u kući odoljuba Josipa Vivoda u Praćani.

Premda je bilo vrlo ružno vrieme i premda su naši Talijani činili kojekakve zapreke, sabrala se ipak liepa kita članova. Skupštini je predsjedao predsjednik g. Angjeo Žiganto, koji pozdravi prisutne prigodnim govorom. Iza toga sliedilo je izvješće tajnika i blagajnika, koje su prisutni bez prigovora odobrili. Zatim se birao novi odbor.

Predsjednikom bje izabran g. Ivan Žiganto župan u Sovinjaku, tajnikom g. Antun Črneka a blagajnikom g. Angjeo Žiganto.

Članova imade upisanih 85 na broju, a nadamo se, da će tekom vremena i poskočiti.

Iz Vabrige nam pišu: Naša škola družbe sv. Cirila i Metoda liepo napreduje; raste nam pomalo broj djece jer ter smo dobili 2 od Lege i 2 druga iz Trsta, dakle jih imamo sada 56, a do mala će se pomnožiti broj i tomu je uzrok liepi nauk našega dobroga učitelja naše mudrosti. Imamo takodjer 23 tamburaša jako željne nauka, pjevanja i glazbe, te ćemo pobrat cieli narod u bratsko kolo, ufamo u Boga. Nadalje vam kažem da smo imali ples u pustnu subotu i takovoga veselja nije Vabriga imala i pala je dobra svota dobitka u korist naše družbe sv. Cirila i Metoda. Vas puno pozdravlja

Vaš dopisnik.

O žalostnih dogodjajih zadnjih dana u Trstu pišu nam od tamo 19. t. mj.: Kako ste izviestili u zadnjem broju vašega cienjenoga lista, zavladao je ovdje opet mir i red. Svećbći su još doduše pogovori u obteljih, u kavanah i krčmah, na ulici i u stanovih o posliednjem kvzmanju radnika ovdje i o groznih posljedicah njegovih, nu inače se nepoznaje osobitih promjena usljed proglašenja iznimnog stanja i priekog suda.

Vojničtvo, koje bijaše još ponedjeljak razmješteno po raznih javnih zavodih radionicah, trgovih itd. povuklo se je u kasarne, gdje se odmara od težke i pogibeljne službe.

Na pojačanje domaće posade bilo je pozvano 1800 momaka iz Gorice i Ljubljane. Sva ta momčad ostaje za sada ovdje, premda se obćenito drži, da ih više neće trebati.

Amo su doplovile i tri vojne ladje, koje se usidriše pred brodogradionicom Lloydovom i sv. Marka na zaštitu brodova, koji se nalaze u gradnji. Sa jednog od tih brodova izkrcalo se je 20 mornara, koji straže gradnju carskih brodova na škveru sv. Marka.

Po ustanovah odnosnih paragrafa o priekom sudu valja da bude prisutan i onom mjestu, gdje je proglašen prieki sud, takodjer krvnik. On je doista stigao već u ponedjeljak iz Beča sa svojimi pomoćnici. Imenuje se Lang a stanuje u c. kr. tamnici. Pouzdano se nadamo, da neće imati u Trstu prilike, da pokaže svoju vieštinu.

Prieki sud sastavljen je ovako: predsjednik c. kr. savjetnik Petronio, a članovi c. kr. savjetnici zemaljskoga suda Dukić, Crusiz i Mosche, državni odvjetnik Cherssich. I ovoj gospodi želimo svako dobro, ali nedao Bog da bi imali posla kao sudci ili članovi priekog suda.

Izmedju ranjenih i mrtvih povodom sukoba izmedju svietine i vojničtva prošloga petka i subote imade ih razmjerno mnogo naše krvi. Ovi nesretnici nisu stalno većinom sudjelovali kod demonstracijah ili izgredah, već im prisustvaše kao gledaoci, tko iz bliza, tko iz daleka.

Sami radnici sudjelovali su u obće najmanje kod izgreda i njihovo ponašanje bijaše dosta pristojno i ozbiljno. Izgrede i sukob izazvali su drugi življi, koji su htjeli u mutnom loviti. Glavni pomoćnik kod svih izgreda bijaše tim moralnim i materijalnim krivcem zloglasna tršćanska „mularija“, koja je urlikala, psovala, bucila, lupala i razbijala sve, što njoj je pod ruku došlo. Govori se dapače, da bijaše ta do skrajnosti razpuštena mladež podkupljena od onih, koji su imali interesa, da dodje do izgreda.

Iz bečkih listova doznajemo, da je redarstvo za vrieme i odmah nakon izgreda pohvatalo više osoba sumljivih radi anarhizma. Medju timi imade i naobraženih muževa kao mjernika, privatnih činovnika itd. Značajno je, što o tom šute talijanski listovi.

Da je igrao kod svih tih izgreda dielomično ulogu i irredentizam pokazuje pisanje talijanskih listova iz kraljevine, koji se vesele, što bijaše sva mržnja i sva strast naperena proti c. kr. vojničtvu i c. kr. redarstvu. Ti naši dobri saveznici vesele se kao prayi prijatelji svakoj našoj nesreći. U ostalom neimaju čemu mnogo veseliti, jer je malo gdje na svietu toliko gnjileža i trulosti, koliko baš u njihovoj domovini. Neka dakle pometu najprije kod kuće — ali čisto — i tada slobodno im pometati i pred našim pragom.

Iznimno stanje i prieki sud u Trstu. Izviešćujuć u zadnjem broju našega lista o žalostnih dogodjajih zadnjih dana u Trstu izbjegao nam je u naglosti naziv „obsadno stanje“, mjesto „iznimno stanje“; koje bijaše prošle nedjelje ujedno sa priekim sudom po čitavom gradu i okolici proglašeno. To proglašenje obavljeno bijaše i po slovenskoj dolnjoj okolici jedino u talijanskom jeziku, radi česa bijaše podnešena pritužba ministru-predsjedniku. Prieki sud može se polag ustanovah kaznenoga postupnika u dva slučaja proglasiti: U slučaju pobune, kada nepomažu druga sredstva za njezino potlačenje, ili ako se u pojedinih kotarih pokaže na osobiti način umorstvo, grabež, palež ili zlobna odšteta tudjega vlastuičtva. U Trstu je proglašen prieki sud radi pobune. Po § 73. kaznenoga zakona pobuna se zbude onda, kada se dogadja uroćenje proti oblastim opornim načinom, te kada se dodje dotle, da se za uzpostavu mira i poredka mora upotriebiti vanredna sila. To se je polag nazorah bečke vlade dogodilo u Trstu. Prieki sud proglašen je u ovom slučaju u sporazumku namjestnika sa predsjednikom vrhovnoga zemaljskoga sudišta i sa nadodvjetnikom. Oglašenje priekoga suda obavlja se na javnih trgovih uz bubnjanje, osim toga imadu ga oglasiti oblasti, službene novine, a ako je potrebno oglasuje se i sa propoviedaonice. Prieki sud sastavljen je od sudbenosti prve instancije, dakle u Trstu od zemaljskoga suda, a sačinjavaju ga četiri sudca i perovodja. Progon odredjuje državno odvjetničtvo; pred sud se stavljaju redovito osobe, koje su uhvaćene na činu ili proti kojim se može navesti dovoljan dokaz njihove krivnje. Čitavi postupak priekoga suda obavlja se pred sakupljenim sudom od početka do kraja, te ne smije trajati dulje od tri dana. Usliedi li osuda jednoglasno, onda se mora kazniti smrću, a kada je jedna ili više takovih kaznah izvršena za primjer zastrašenja, onda se može iz važnih razlogah pomilovanja osuditi krivce na tamnicu od pet do dvadeset godinah. Smrtna kazna ima se obaviti za dva sata nakon proglašenja osude. Pri priekom sudu mora dakle biti jedan dušobrižnik, jedan sudbeni liečnik, onda krvnik i njegovi pomoćnici. Prieki sud se diže, ako su prestali uzroci, koji su mu dali povoda, i to opet u sporazumku namjestnika sa predsjednikom vrhovnoga sudišta i sa državnim nadodvjetnikom.

Na obranu našega jezika u crkvi. Pod tim naslovom pišu nam iz Kaldira (občina Motovun) dne 15. t. mj. Evo nas g. uredniče ope. jednom da Vas obaviestimo o koraku, što smo ga mi župljani kaldirski učinili na obranu našega jezika u našoj župnoj crkvi.

Bolnim smo srcem već dugo motrili, kako nam talijanski svećenici malo po malo ukidaju sva prava, koja smo imali u našoj crkvi u pogledu narodnog jezika. To protunarodno a za nas i protuvjersko postupanje dozlogrdilo nam konačno te odlučismo, da ćemo se potužiti pismeno preč. biskupskom ordinarijatu u Poreču. Sastasmo se i sastavismo pritužbu, koje Vam eto prepis šaljemo i za koju Vas molimo da ju tiskate u Vašem cienjenom listu onako priprosto i po domaću, kako smo ju mi kmetovi zamislili i napisali. Evo dakle te pritužbe.

„Presvetli i Prečastni biskupski ordinarijate!

Od pamtivjeka bio je običaj u Kaldiru pjevane u hrvatskom jeziku Epistole i Evangjelja, podelenje svih sakramenata, na obhodu uličnice, muka Gospodina našega, na koncu sv. mise „Budi hvaljeno“ itd. To bi ukinuto svojevoljno po M. Č. Fulinu, a te pogrešne stope sliedi žalibože i današnji velečastni Franca. — To narod ogorčuje i moglo bi imati posljedica. Oni svećenici više imali su i imaju obzira političnog raznarodjivanja, nego održavanja starinskih zakonitih običaja. Onom svećeniku Fulinu imala bi biti na pameti slavna Enci klika (?) Lava XIII. „Nihil innoveture“.

Molimo pokorno podpisani, da se izbjegne uzrujanosti naroda, da strogo naredi, po mogućnosti odmah današnjem dušobrižniku nedržati se uvedene novotarije, već držati se običaja uzakonjena, jer bi moglo doživiti neugodnih dana.

Uz čvrstu vjeru, da će taj prečastni biskupski ordinarijat udovoljiti pravednoj želji pučanstva, to se unapred zahvaljuju i bilježe.

Tog prečastnog biskupskog ordinarijata pokorni“. (Sliede podpisi.)

Ova molba ili pritužba bijaše odposlana u Poreč još dne 7. prošloga mjeseca ali odgovora neima nikakva niti se je u našoj crkvi odustalo od dalnjeg raznarodjivanja našega puka i od krnjenja naših pravica.

Čuli smo, da bijaše ta molba kod jednoga kanonika u Motovunu, ali neznamo jeli to istina, i ako je, što je taj prečastni u Poreč odpisao.

Vama ćemo g. uredniče svakako javiti čim nam stigne odgovor.

Iz Šumbrega nam se tuži prijatelj, da su na Pepelnicu nekoji tamošnji občinari ludovali kao da još uvjek traje mesopust, što nije služilo njim na čast, niti na poduku puku, koji se je radi toga sablaznjivao. Obširan dopis o tom nepristojnom dogodjaju bacili smo u koš, ali se nadamo, da će one osobe, kojih se ovo tiče, i ovo malo rieči shvatiti i da će se drugi put čuvati neumjestnih demonstracija, koje vriedjaju moralno čuvstvo našega puka.

Otrovao se. U tršćanskoj luci otrovao se je na trgovačkom brodu „Nicoletto“ zapovjednik Luka Giadrossich rodom iz Malog Lošinja. Do sada nije poznato što je nanielo nesretnika na taj zdvojni korak. Tielo pokojnika preneseno je iz Trsta u Mali Lošinj.

Iz Opatije nam pišu, da je zabava od dne 8. t. mj. izpala nad svako očekivanje. Sve točke obilnog programa da su bile baš majstorski izvedene a medju glumcima da se je najvećma iztakla dražestna gdjica. Amelija Jurković i g. Milovil Vahtar.

I zabava od dne 11. izpala je liepo, nu zlo vrieme pokvarilo je u velike onaj uspjeh, koga smo očekivali.

Iz drugih krajeva:

Ukinuće kraljevskog srbskog konzulata u Trstu. U srbskih novinah čitamo, da je srbska vlada ukinula u Trstu svoj konzulat radi štednje.

Bjelovarska županijska štedionica. U glavnoj skupštini, koju je naslovljena štedionica dne 5. o. mj. obdržavala, zaključilo je ravnateljstvo na predlog predsjednika, iz čistoga dobitka darovati družbi sv. Cirila i Metoda 100 K, gospojinskom družtvu 20 K i družtvu za podporu siromašnih učenika u Bjelovaru 20 kruna. Živila!

Jeli moguće! Čuli smo opetovno pripoviedati, da imade u središnjem bogoslovnom sjemeništu u Gorici i takovih bogoslova, koji nisu nikada položili nikakvu gimnaziju, dapače i takovih, koji nisu vidjeli ni prvog gimnazijalnog razreda. Težko nam bijaše vjerovati takvim vieštim, jer nam se pričinjahu posve nevjerojatnimi i nemogućimi. Prošle godine pripoviedao nam je jedan svakog poštovanja vriedan svećenik tršćansko-koparske biskupije, da znade pozitivno, da imade takvih bogoslova talijanske narodnosti u središnjem sjemeništu u Gorici te nam je obećao pribaviti i imena tih novovjekih bogoslova. On je zaboravio na svoje obećanje, a nama je ta viest izpala iz glave. Sada nam ju dozva ponovno u pamet prijatelj iz sriedne Istre, koj nam je poslao za današnji broj viest „Budući propagatori u centralnom goričkom sjemeništu“, koju će naći čitatelji na drugom mjestu.

I ovaj naš prijatelj je posve pouzdana i svake vjere dostojna osoba te neima razloga da dvojimo ob onom, što nam on piše i što su nam već davno prije i druge vjerodostojne osobe pripoviedale.

Ali najvjerodostojnija osoba u tom poslu biti će svakako ravnatelj središnjeg sjemeništa preč. g. dr. Gabrielčić, na koga se mi eto ovim putem skromnom molbom obraćamo, da nas izvoli riešiti neizviestnosti i da nam istinu po duši kaže: je li imao, ili, da li imade u sjemeništu bogoslova, koji nisu nikakvu gimnaziju ni polazili ni gimnazijalne izpite polagali. Ako je u istinu tomu tako, zamoliti ćemo za prijateljski savjet, kako bismo i mi tim putem došli čim prije do svojih bogoslova, jer nam je težko čekati one, koje će nam uzgojiti gimnazija u Pazinu. Monsignor Gabrielčić priznati će nam bez dvojbe sada i sam, da mi trebamo u Istri, napose u porečko-puljskoj biskupiji, više bogoslova, odnosno svećenika nego li naši predobri susjedi Talijani. Ako mogu dakle oni stvarati bogoslove bez gimnazijalnih nauka, zašto nebismo i mi? Očekujemo dakle od Monsignora tu izvanrednu uslugu, za koju će mu sav naš narod biti vječno haran.

P. S. Pošto neznamo, da li je našemu listu slobodan ulaz u središnje sjemenište, to molimo naše slovenske drugove u Gorici, da izvole Monsignora Gabrielčića upozoriti na ovu našu skromnu molbu.

„Budući „propagatori“ u centralnom goričkom sjemeništu“. Piše nam prijatelj iz Istre: Liepo vas molim, g. uredniče, izvolite uvrstiti u vaš cienjeni list nekoliko žalostnih činjenica o goričkom sjemeništu. Žalostno je, što moramo naš narod obavjestiti o ovakovim stvarima, koje izranjeno srce još više rane, ali kad se o narodnoj koristi radi, smatramo svojom dužnosti opomenuti naš narod, neka znade, kakovi će sve vukovi u janjećoj koži banuti u njegovu sredinu, e bi se unapried pripravio za prieteću mu pogibelj.

U tamošnjem sjemeništu imade nekoliko glava, u koje može šarenjačka propaganda polagati velike nade. Nekoji od tih naprednjaka već su sada u svom zanatu tako izvježbani, da mirnom savjesti kažu Hrvatu: „Croatazzo“ ili „Schiavo“, a listu „Našoj Slogi“: „fogliazzo“. Dogodilo se, da je jedan na sav glas vikao: „Evviva l'Istria italiana!“, a kad ga je jedan od naših bogoslovaca upitao, da li je osvjedočen o kleveti, što ju je izrekao,

branio se, da nije prije svega mislio nikoga izazivati, a drugo, da ni sam nije znao što kaže! Ovo je zadnje sasvim vjerojatno, jer nam se čini, da je upravo taj jedan od onih, koji, kad bi Hrvati bili, ne bi bili primljeni ni za crkvene sluge, a kamo li za bogoslovce. Nije to ništa osobitoga, ako se tamo koji pojavi „bez i jednog gimnazijalnog razreda!!“ Za dokaz njihovo neznanja dopisnik navadja nekoliko činjenica koje za sada izpuščamo.

Kranjsko-primorsko šumarsko družtvo u Ljubljani moli nas, da priobćimo u interesu pošumljenja naših goljetih sliedeći oglas: Usljed zaljučka XIX. glavne skupštine, dneva 7. julija 1896., razpisuje se 10 nagrada po 20 ili 40 K za uspješno umjetno pošumljenje na golim stranama malog šumskog posjedstva, a to po sliedećim uvjetim:

1. Dotično zemljište mora biti pošumljeno god. 1901. ili 1902. i najmanje 0·56 ha = 1 jutar.

2. Vrst drveća i razmak sadikah prosto je posjedniku označiti po svojoj volji, samo mora biti drveće prikladno stajalištu odnosne okolice, a razmak presadjenica nipošto veći od 1·50 m.

Posjednici, koji bi želili doseći nagradu, moraju predložiti dotičnu prošnju do konca junija t. g. kranjsko-primorskom šumskom družtvu u Ljubljani, naznačivši politički kotar, poreznu občinu, broj katastralne čestice i približnu površinu dotičnog zemljišta.

Pregledavanje i presudjivanje prijavljenih pošumljenja obaviti će se u jeseni 1903., zato, kad bi bilo od nužde, mogu se ista popravljati još u proljeću rečene godine.

Presjedničtvo imenovanog družtva udjeliti će razpisane nagrade, a u osobitim slučajevim, na mjesto nagrada, pohvalna pisma.

U Ljubljani, mjeseca veljače 1902.

Prisjednik: Ljudevit baron pl. Berg s. r.

Na Rieci nalazi se 600 radnika bez posla, a vrlo mnogo ih ima i u Zagrebu.

Vinska klauzula.

Hrvatske gospodare u obće a vinogradare napose ne zanima danas nijedna stvar toliko, koliko vinska klauzula, dodana carinskom ugovoru Austro-Ugarske i Italije. Obzirom na ozbiljnu krizu, u koju je zapalo naše vinogradarstvo, te obzirom na predstojeće obnovljenje, odnosno odkazivanje trgovačkih i carinarskih ugovora trojnog saveza, imade pitanje vinske klauzule svoju veliku aktuelnu vriednost. Zabavit ćemo se s toga nješto obširnije s tim pitanjem.

Počnimo s antecedencijama vinske klauzule.

Početkom sedamdesetih godina nije se o izvoznoj trgovini talijanskih vina gotovo ni znalo. Što je zemlja na vinu producirala, to je mogla i sama potrošiti. Izvažanje talijanskih vina, počelo je tek sedamdesetipetih godina, kad je filoksera najčešće harala po francezkim vinogorjima. Užasnom brzinom, kojom su propadala znamenita i ogromna vinogorja francezka, padala je i produkcija francezkih vina. Bordeauxski vinari, kojima je osobito mnogo stalo bilo, da si uzdrže trošioce glasovitih bordeauxskih vina u samoj Francezkoj i u inozemstvu, začeli su prvi uvažati talijanska (sicilijanska) vina, koja su spretnom manipulacijom tako preparirati znali, da su ih u sviet, pod vignetom bordeauxskih vina slati mogli. Za bordožanima poveli su se skorom i ostali francezki vinari, tako, da je izvoz talijanskih vina silno rasao. Francezi plaćali su dobro talijanska vina, koja su još neprovrela ukrcavali na brodove za put u Francezku.

Ova, tek procvala, izvozna trgovina vina, zavela je talijanske gospodare, da svoje žitničko gospodarstvo zamiene vinogradarskim. Veleposjed (poglavito u Apuliji) podignuo je prvi bankovnim novcem ogromne vinograde. Ministarstva za poljodjelstvo i za trgovinu učinila su, što im je samo moguće bilo, da dignu (quantitativno) vinogradarstvo zemlje. Po svoj Italiji dizao se vinograd za vinogradom, sve je vinogradarilo, zanemarujuć žitničko gospodarstvo, koje je do onda na visokom kulturno-gospodarskom stepenu stojalo.

Medjutim regenerirani su velikom brzinom vinogradi u Francezkoj i francezkoj koloniji Algir. Osamdesetih godina pako počeli su vinari sjeverne Francezke uvažati i znatne količine španjolskih vina. Kad je tako pod tim prilikama godine 1889—91. došlo do carinarskog rata izmedju Francezke i Italije, dostajala su Francezkoj vlastita, algirska i španjolska vina. Kroz to izgubila je Italija glavno uvozište za svoja vina, a naravna posljedica toga bila je ozbiljna kriza, u koju je palo tada već ogromno vinogradarstvo zemlje. Naša monarkija riešila je medjutim već g. 1892. vinskom klauzulom Italiju i njezinog kritičnog položaja.

Nadovezati mi je ovdje stanovište, koje je Francezka suprot Austro-Ugarske odmah po aktiviranju vinske klauzule zauzimala. Vinska klauzula izazvala je u Francezkoj nezadovoljstvo, pošto se pogodnosti te klauzule niesu odnašale samo na pojedina područja (Grenzverkehrsbegünstigungen), već na sva vinogorja kraljevine Italije. Francezka pako uživa od 18. veljače 1884. pravo, koje pripada državama najviših carinarskih pogodnosti spram Austro-Ugarske, mogla je dakle pravom tražiti iste pogodnosti, koje je Austro-Ugarska Italiji dala. Radi česte miene francezkih ministarstva, zateže se tako te prilike do g. 1896., a da Francezka nije stavljala energične zahtjeve na Austro-Ugarsku. God. 1896. bilo bi pako došlo i do carinarskog rata izmedju Austrije i Francezke, da se obje vlasti nisu sporazumjele. Francezka se odrekla svojih zahtjeva, tičućih se vinske klauzule, pošto se je Austro-Ugarska odrekla prava, koja su joj pristajala na Tunis; ugovorom od g. 1856. taj se ugovor nije mogao odkazati, pošto nije sadržavao nikakove odkažne klauzule. Naša monarkija odredkla se „dobrovoljno“ pogodnosti, koje su joj pristajale po tom ugovoru, da time omogući carinarsko sporazumljenje izmedju Francezke i Tunisa. Francezkoj bilo je mnogo stalo, da Tunis i trgovački i politički postane francezki teritorij, pošto je od g. 1884. vršila protektorat nad Tunisom. Tome je na putu stajala Austro-Ugarska, koja je pravom zahtievati mogla, da se njeni produkti neocarinjeni u Tunis uvažaju. Za izbjeći carinarskom ratu s Francezkom, odrekla se naša monarkija tih prava g. 1896., što je u ostalom lako učinila, jer je izvoz u Tunis tek neznatan bio (godišnja vriednost 163.000 for.)

* * *

Carinske pogodnosti iz ugovora Austro-Ugarske i Italije od god. 1818., 1836. 4. srpnja 1846. i 18. listopada 1851. protezale su se na prosta vina iz pojedinih područja Italije i to: Piemonta, obiju Sicilija, Parme, Piacenze, Gaustale, Modene i Ferrare, kod uvoza preko lombardijsko-mletačke granice. Vrlo su zamršeno izražene ove pogodnosti u ugovoru od 23. travnja 1867., pošto više nije obstojala predmjeva uvoza preko lombardsko-mletačke granice. Za nas najvažnije su ustanove ugovora od 27. prosinca 1778., po kojima je ustanovljena jednovita carina od for. 20 austr. vriednosti u zlatu, za sva prije spomenuta vina, kao i vina ciele srednje Italije, Lombardije i Mletaka. Do god. 1878. plaćala su vina piemontezka, sicilijanska, napuljska i modenska for. 1·225 austr. vriednosti za carinski quintal. Po istom ugovoru plaćala su austrijska vina kod uvoza u Italiju 5·77 lira carine. Te su pogodnosti prenešene i u ugovor od 7. prosinca 1887. s motivacijom, da je to u korist južnih vinogradnih predjela Austro-Ugarske učinjeno. Sve te pogodnosti, koje su ugovoru tek u formi klauzule pridodane bile, niesu u praksi provadjane bile do sklapanja posljednjeg carinskog ugovora 6. prosinca 1891., pošto nisu sa strane Italije aktivirane bile. Aktivirane su za pravo 27. kolovoza 1892., dakle godinu dana iza carinarskoga rata Francezke i Italije, iza kojeg je Italija zapala u očajnu krizu.

(Konac sliedi.)

Novčani zavod u Istri

traži

činovnika

ponude šalju se na uredničtvo „Naše Sloge“.

Vukovarski tamburaši, pet gospojica šest muzkih u nar. odjelu igrati će u subotu i nedjelju večer u dvorani Sokola („Stadt Pola“).

Preporučamo jih toplo. Bolje na plakatima sutra.

Objava.

Podpisani javljaju, da su otvorili u Via Fondaco (blizu bolestničke blagajne c. i kr. erara) veliku

zalihu sladkog i kamenitog ugljevlja

te drva, koje prodaju po najnižoj cieni.

Preporučajući se p. n. občinstvu za naklonost, bilježe uz osobito štovanje

Andre Pirc i Ivan Rus.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po novč. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravalnik, Leitenburg, A. Praxmarer, U Goriči: Grünhofotti, Pontoni, U Pulji: Wassermann, F. Garbeschio.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostoboli ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, holi u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili hreh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grla, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozmosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačeno švedske kapije ili švedska životna tinktura (Lebens essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje i glavnu bol, oblakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Švajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekllini, poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškuje usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuli i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osopotinam. 1 lončić 1 K.

Antisulin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tenta, kao što su pristići. sujedice, crvene mrlje, pjege, opora kora i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, tu se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podieljuje kosi lieo naravan sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Mirisna šesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sebi preugodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za ro kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljaju; spužve za umivanje, kefice za zube; razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne cieno.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 16. Pula, u utorak dne 25. februara 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana itd. ju i računaju se na temelju nog cienika ili po dogovoru.

ci za predbrojbu, oglase itd. se naputnicom ili polož- m pošt. štedionice u Beču dministraciju lista u Pulu.

naručbe valja točno oz- iti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

o list na vrieme ne primi, a to javi odpravničtvu orenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

kovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Iznimno stanje u Trstu.

Dne 19. t. mj. na večer sastao se je prvi put posebni odbor od 37 zastupnika, izabran u carevinskom vieću, da izpita predlogu naredbu o proglašenju iznimnog stanja i prieko suda u Trstu. Iz te prve sjednice donašamo važnije izjave vlade i pojedinih zastupnika.

Prvi uze rieč, čim je predsjednik odbora Skene otvorio sjednicu, ministar-predsjednik dr. Koerber. On reče, da je vladina nakana i dužnost pružiti odboru sve moguće obaviesti, tičuće se posliednjih žalostnih dogodjaja u Trstu, pa nakon njegovih izjava u carevinskom vieću od dne 15. i 18. t. mj. u tom pogledu nije mu stiglo nikakvo potanje izvješće. U postojećem stanju nije bilo ni moguće, da mu stigne tako brzo željena izvješća, jer ne samo, što su baš sada činovnici namjestničtva u Trstu preobterećeni poslom, već su takodjer odnosni spisi tičući se dogodjaja u Trstu, raztrešeni po uredih tribunala, redarstvenih i vojničkih oblasti.

Vlada sa svoje strane nije izgubila vremena, već je naložila namjestniku u Trstu na temelju učinjenih jur do sada izjava u parlamentu, da razjasni službenimi spisi sve razlike, koje su izbile izmedju činjenica navedenih od vlade i od strane pojedinih zastupnika. Namjestnik mu je priobćio, da se radi sada najvećom brzinom oko sabiranja potrebitih dokaza, te se nada, da će biti nuždno gradivo u vieću najdulje do prekosutra.

Ministar-predsjednik moli odbor, da izvoli uvažiti, kako su se oni dogodjaji u Trstu vršili u subotu, te da je radi toga nemoguće poslije samih pet dana podati zastupnikom čitavo gradivo, pregledano i uredjeno, kao što se je dogodilo u Pragu, gdje je od proglašenja iznimnog stanja do otvorenja carevinskoga vieća proteklo mnogo vremena.

Povrativ se na svoje izjave, učinjene u carevinskom vieću osobito dne 17. t. mj. reče ministar-predsjednik, da vlada drži, da bijahu potrebite mjere, koje je poduzela u Trstu za uzpostavu mira i reda. Vlada je pripravna opozvati izvanredne mjere čim se bude osvjedočila, da je u Trstu uzpostavljen red i da su nastali tamo redoviti odnošaji. Vlada nema nikava razloga, da zavlači o tim pitanjem, već želi dapače, da bude riešeno čim prije. On misli, da nije moguće u nijednoj državi ovoga svieta provesti parlamentarni izpit takovih dogodjaja u roku željenom s neke strane.

Ministar-predsjednik zamoli odbor na koncu svoga govora, da primi do znanja ovu njegovu otvorenu i iskrenu izjavu.

Socijalistički zastupnik dr. Ellenbogen, koji je bio za vrieme izgredah u Trstu, nažire u vladinih izjava neku vrst sebeobtužbe. Vladino razlaganje u carevinskom vieću sastoji od tvrdnja, kojim stoje nasuprot druge tvrdnje. Ali tuj nisu dostatne same tvrdnje već treba za to i dokaza, a te nije mogao ministar-predsjednik bar do sada pružiti.

Vlada je izdala izvanredne naredbe pod svoju odgovornost, nipošto pod odgovornost namjestnika u Trstu. Vlada se nebi bila dakle imala pouzdati u sama brzojavna priobćenja, već bi morala biti u stanju već danas utemeljiti svoje izjave na činjenice dokazane od drugih osoba.

Zatim tumači govornik razliku izmedju prieko suda i iznimnog stanja. Prieki sudom nastoji se potlačiti časovite nerede, dočim je zadaća iznimnim mjeram, da pobiju neke pojave, koje imadu duboko korenje i koje prate posljedice težke i trajne. Izjava ministra-predsjednika, po kojoj bi se imalo dokinuti iznimne mjere i prieki sud istodobno, čim nastane mir i red, čini mu se šalom. Činiti ili razčiniti u ovom poslu nije više stvar vlade nego parlamenta. Pošto nije vlada pružila dokaze o potrebi iznimnih mjera, predlaže on, da se te mjere odmah dokine.

Ministar-predsjednik odgovori predgovorniku, da je vlada vršila točno svoje ustavne dužnosti, predloživ već u prvoj sjednici carevinskoga vieća pismeno utemeljenje razloga, koji ju skloniše na proglašenje iznimnog stanja, dodav u istoj sjednici podrobno obrazloženje činjenica i uzroka, koji opravdavaju po njezinom mnienju, njezino postupanje. Vlada neće da se razprava u odboru skrati, već želi, da se sve razvije najvećom brzinom. Ministar zaključi sa izjavom, da je vlada izniela izcrpivo sve razloge svomu postupanju, da nije ništa zatajila ili zašutila, jer da neima tomu povoda.

Njemačko-napredni zastupnik Schücker želi, da se razjasni, da li bijahe ne samo takvo stanje, da se moralo poprimiti izvanredne mjere, već da li su i sadanji odnošaji takovi, da bi opravdavali i dalnje trajanje tih mjera. Izjave ministra-predsjednika nečine mu se dostatno izcrpivimi a da bi se već danas moglo u tom pogledu stvoriti kakve odluke.

Njemačko-pučki zast. Derschatta predloži neka se pozove vladu, da priobći bezodvlačno odboru izvještaj o provedenih izvidih o sadašnjem položaju u Trstu, napose nakon proglašenja iznimnog stanja.

Talijanski zastupnik Trsta Hortis odgovara ministru-predsjedniku, da ako neima danas gradiva, kojim bi opravdao svoje postupanje, toga gradiva da nije imao ni 15. t. mj. kad je poduzeo svoje mjere. Na svaki način danas je položaj u Trstu tako miran i sjeguran, da obstanku iznimnog stanja neima nikakvog temelja.

Zastupnik Gross spominje navod ministra-predsjednika u carevinskom vieću, po kojem bi imala postojati u Trstu neka zastrašujuća stranka, koja da je izazvala nerede. On želi, da to vlada razjasni i da nadalje dokaže, da je velika većina izgrednika sastojala od dječaka, za to podmićenih. Govornik odsudjuje ravnateljstvo Lloyda, koje si je naprtilo veliku odgovornost tim, što je najprije zaniekalo svaki zahtjev svojih grijača, a kasnije je sve prihvatilo po odluci razsudišča. Pita vladu, da protumači takovo postupanje družtva od države podupiranog.

Socijalist Ellenbogen tvrdi, da nije dokazana potreba proglašenja iznimnog stanja, te pita vladu, da li je istinita viest, po kojoj zabranjuje cenzura u Trstu priobćivati izrečene govore u carevinskom vieću. Nadalje pita, da li je istina, da oblasti u Trstu razpuštaju družtva.

Ministar-predsjednik nieče, da ulazi politika u posao iznimnog stanja; poprimljene mjere odgovaraju zakonu; izpričava redarstvo od raznih obtužba.

Ponoviv opis dogodjaja od dne 13., 14. i 15. t. mj. u Trstu, odgovori ministar pojedinim predgovornikom iztaknuv napose, da što se tiče anarhista, to priznaje, da bijaše u jednoj gostioni uapšeno više osoba, od kojih nekoje jesu ne samo sumnjive radi anarhističkih težnja, već su dapače te težnje i praktično izvadjale. Medju uapšenici nalazi se i neki Josip Rovigo, koji je poznat zbog svojih anarhističkih nazora i koji bijaše već g. 1894. kažnjen radi anarhističkih spletaka. Predan je sudbenoj oblasti zadi zločina javnog nasilja. Kasnije bijaše uapšen poznati talijanski anarhista Josip Bronzi iz Ascola iz pokrajine Jakina, koji je u svoje doba sudjelovao kod prevratnih izgreda u Milanu. Uapšen bijaše nadalje Fran Pittoni, koji je obtužen, da je prevratno govorio proti oblastim. Medju uapšenici nalazi se i neki Gherson te braća Barba, koji bijahu kasnije pušteni na slobodu. Ako se pomisli — reče ministar — na to, kako su glas uživale one osobe, to se nemože zaista vladi predbaciti, da je lahkoumno postupala uapsiv sve te osobe.

Na koncu prosvjeduje ministar proti pritužbi kao da bi bio on ili namjestnik u Trstu zlorabio cenzuru novina i kao da bi bilo zabranjeno priobćenje parlamentarne razprave o tršćanskih događajih. Ni namjestnik ni redarstvo, ni državno odvjetničtvo neizdadoše nikakvog naloga u tom pogledu. Isto tako nieče, da bi bilo kakvo družtvo razpušteno.

Zastupnik Hortis odgovara ministru, da on nije zatužio vladu kao da bi bila poprimila izvanredne mjere iz prkosa. On netaji vladi prava služiti se timi mjerami. Da je ministar svojom naredbom poduzeo mjere, koje mu nedozvoljava ustav, tada bi odbor razpravljao o pitanju, da se metne ministarstvo pod obtužbu. Ali premda ima vlada pravo poduzeti izvanredne mjere, nestoji da je ona imala raloga u ovom slučaju poslužiti se tim

---

PODLISTAK.

Drugi razgovor sa hajdukom Andrijom Šimićem.

(Konac.)

U nedjelju, dne 20. prošloga mjeseca, uslili su Šimića iz splitske bolnice, a sutradan na 2 sata po ponoći krenuo je on brzovlakom put Sinja. Pratio ga je prijatelj mu Mijo Gotovac. Kad je Šimić stignuo u Sinj, išao je ravno u crkvu gdutvorne sinjske Gospe, gdje je platio i slušao misu. Po misi zvali su ga fratri na kavu u manastir. Otole je izišao hajduk Andrija nakon jedno pol sata vremena, a već je sinjska placa bila krcata svieta, što bijaše navrvio, da vidi Šimića. Ode on na občinu, a narod za njim kao u procesiju. Na občini tajnik liepo pričeka kapetana Andriju, a do mala stiže tu i načelnik, vitez Petar Tripalo, te će Simiću:

— Zdrav bio, junačino stara! — Šimić mu odgovori:

— Da si zdravo i ti, od Cetine glavo!

Kad smo se evo sastali — reče načelnik — nešto ću te upitati, Andrija, ali valja, da mi kažeš istinito.

— Niesam ja nikada lagao, pa ne ću ni sada!

— Čast ti za to! Dok si ti hajdukovao, bila mi je stigla, Andrijo, poruka na tvoje ime, da ti pošljem 500 fiorinà. Jesi li mi ti zbilja to bio poručio?

— Takoga spahiju ucjenio bi bio Šimić, da bijaše baš došlo do toga, ne 500 for. nego najmanje 1000 dukatà. Po tom dakle možeš i sam razumjeti, da je bila lažna poruka. Svaka se je lupežina ono doba služila mojim imenom, pa sva krivina padi potla na me, a ja ne znaj ništa, koliko znade li onaj mrtvi. Jednomu drugomu gazdi, tvomu komšiji, bio sam poručio, nè, da mi pošlje parà, već nešto drugo.

— Komu to?

— Krsti Kuljišu u Vrlici. Dokazano mi bijaše, da je on glava kolonašima, što su hvatali hajduke, pa mu ja poručih, neka ne pita za moje konake, jer on da ne znade, gdje ja počivam, dočim Šimić znade, gdje Kuljiš spava.

— Kad misliš krenuti iz Sinja? — upita ga dalje načelnik.

— Kad ti, gospodaru, zapoviediš!

— Po meni stoj, koliko te volja!

Tad ode Šimić u Krolinu krčmu, gdje se niesi mogao okrenuti od naroda.

Sutrašnjeg dana razgledao je hajduk Andrija varoš, a čeljad je za njim grnula kao mahnita.

U sriedu obukoše ga na hajdučku. Kad mu udješe za pas kubure i handžar gvozdje ljuto, zadrhta Šimić kao prut i vas problijedi u licu. Bijaše se spomenuo starog svog vojevanja....

Tad ga je slikar uslikao.

Dojdućih dana sad jedna, sad druga obitelj zvala je Šimića u goste.

Čuli smo od Mije Gotovca, da je iz Sinja krenuo Šimić na Trilj u pohode nekim svojim znancima, pa ne znamo, je li on još na Trilju ili je pošao u Imotski.

Puno Šimić zahvaljuje po Gotovcu našemu uredniku, što ga je razglasio u „Pučkom Listu".

Po onomu, što nama pišu, uvjereni smo, da nigdje u svoj Dalmaciji ne bi zatvorili vrata staromu hajdučini, kad bi on k njima došao. — Jave li nam još štogod o Šimiću, mi ćemo to kazati našim štiocima, jer znademo, da ćemo im time ugoditi.

Iz „P. Lista".

pravom. U nazočnom slučaju poprimila je vlada skrajna sredstva za potlačenje izgreda. Vlada ima pravo i dužnost, da uzpostavlja mir i red, ali ona mora takodjer nemire predusresti, dočim je u nazočnom slučaju zakročila kad je već svuda buktilo. Govornik pripovieda kako je on iz Trsta brzojavno prijavio interpelaciju u poslu krzmanja grijača u nadi, da će vlada tomu pitanju posvetiti veću pažnju i da će posredovati izmedju Lloyda i njegovih grijača. Vlada je posredovala na korist Lloyda uslišav njegovu molbu i poslav mu grijače vojne mornarice. Tim bijaše svršena prva sjednica toga odbora.

Slovenski zastupnik dr. Ploj izjavio je u ime svoga kluba, da neće glasovati za predlog zastupnika Ellenbogena, već za onaj dr. Kathreina držeći, da je neobhodno potrebito, da se izpita odnošaje i dogodjaje u Trstu svestrano, pak da pozvani čimbenici na temelju točnih izvida poduzmu shodne korake za uvedenje redovitog stanja tamo.

DOPISI.

Iz grada Cresa. Odkad je zaposjeo načelničku stolicu c. kr. notar dr. G. Petris Stefanec, mi se ovdje nalazimo u podpunom obsadnom stanju! U br. 92 l. g. „N. Sloge" dojavismo i opisasmo samo njekoliko sramotnih i nasilnih dogodjaja, koji su se dogodili u ovom inače mirnom gradu u ovo malo mjeseci njegova za nas nesretnoga načelničtva, pak nemarimo dozivati u pamet starih sramotnih dogodjaja, kad imademo u izobilju novih, koji nam još jednom dokazuju, da zloglasni „osar tutto" neima ni medja ni granicâ! Neima dana da se na najsuroviji način napada na naše svetinje, osobito na naš jezik; onaj jezik, kojim ovdje govori 85% mirnih i dobrih gradjana, usprkos svim njihovim talijanskim školam i čitavim kasunim raznovrstnih knjižica, koje zlosretna „Lega" siplje medju ovaj dobri hrvatski narod, kroz ruke njekojih naših nervoznih učitelja i historičnih učiteljica! U ostalom, što je kod toga najžalostnije, jest to: da se napada i zatvara naše ljude čim započmu pjevat svoje domaće pjesme, naravski u svojem hrvatskom jeziku, dočim se talijanske gnjusne i izazivne pjesme slobodno pjeva kroz ciele božje noći sve do biele zore! Slobodno je svakomu vikat: „Viva l' Istria italiana!", „Viva Cherso italiana!", „Viva S. Marco!" i slična, dočim naši, ako samo pisnu sa svojim: „Živio!" eto ti ih mahom u buturnici! Ona tri mladića, o kojih pisah u gorinavedenom brojn „N. Sl.", i koji su bila od občinskih stražara onako nemilo zlostavljeni i ranjeni, sjede još i sada u rovinjskom zatvoru, jer je jedan dobio tri a drugi četiri mjeseca tamnice!

Običaj je kod nas u Cresu, da kad se dovrši u „tošin" mleti ulikve (masline) gospodar dotičnog „toša" pripravi svojim tošarom tako zvani „likov". Kad se tošari okriepe i vincem nakite, budući je mesopust, obuku se smješno i prolaze gradom pjevajući po starinskom svome običaju, a budući da su ti tošari većinom ljudi oženjeni, to oni većinom i pjevaju svoje domaće pjesme, jer do njih još nije mogla doprieti talijanska uličarska pjesma, kojom takodjer naši „colti signori" šire svoju kulturu! Ne jednom, nego više i više puta, bili smo očevidni svjedoci žalostno-smješnom prizoru, koji bi se u takvih zgodah medju občinskimi stražari i našimi tošari odigrao, te kako bi naš g. načelnik sav zelen od jada vikao na stražare, da zabrane hrvatsko pjevanje a osobito „sto maledetto Zivio", a ako već žele pjevati, nek pjevaju talijanski i nek viču do mile volje i na sve grlo: „Viva l' Istria!" Naloženo bi gradskim pandurom, da zatvaraju, a ako nisu oni toliko jaki i odvažni, nek pozovu na pomoć c. kr. žandare! Žandari pozvani u pomoć, nisu htjeli izać iz svoje kazarme opazkom, da kad je jednim dopušćeno pjevat talijanski, da mogu i ovi pjevat u svojem jeziku. Suvišno je ovdje opisat što bi se sad medju oboružanim stražarim i golorukim tošarim dogadjalo — toj žalostno-smješni prizor obično bi svršavao sa občinskim zatvorom, a odavde u Rovinj.

Ovakve sramote, ovakva nasilja nemogu, nesmiju potrajat, pak bi već bilo i vrieme i doba, da i c. kr. vlada odnosno c. kr. kapitanat u Lošinju shodne i odlučne korake poprimi a da se i ovom gradu neodigra žalostna tragedija pok. Ostermana! Tu pozivljemo i naše narodne zastupnike, da odlučno koraknu pred koga se pristoji! U občini i gradu, gdje su stranke, poglavari moraju bi biti muževi nad strankami, uzdržavatelji mira, reda i ljubavi medju svojim pukom, a ne strančari i izazivači nemira i pokretači nečastnih demonstracija protiv jednoj stranci svog pučanstva!

Naši občinski izbori su tu. Listine su već od tri tjedna izložene, pak premda nam se brani na svaki mili i nemili način te listine svestrano izpitati a kamoli prepisati, ipak na žalost već iz samih grozno sastavljenih listinah proizhadja, kasno talijanska stranka sa svojim „osar tutto" smjera. Protiv izloženim listinam učinio se obćeniti utok, istaknuv osobito, da c. kr. kapitanat uzme točan prepis izloženih listina, jer da se ovdje kod nas običaje provadjati občinske izbore ne na temelju izloženih listina, nego na temelju listinah, koje se drže tajno u prehrani do dana izbora, a koje su još nakaženije od onih listinah koje su tamo na občini izložene ili bolje „začavlane" na vratnici jednog starog ormara!...

Čovjek, osobito pravnik, koji ovakva šta čuje, križat će se lievom rukom i neće nikako moći vjerovati, da se takvo šta može dogadjati u jednoj ustavnoj državi u podpunom vjeku ravnopravnosti, bratimstva i slobode! Ali će za oto moći shvatiti i razumjeti kako dvojica, trojica uskočjih-odpadnika, kojim su občinske jasle, kako to oni sami iza ledja jedan drugomu dobacuju, „ultima ancóra di salvataggio economico", mogu mirno i bezkažnjeno narinuti se cieloj jednoj občini od preko osam hiljada duša, občini, koja i po najposlednjih anagrafih broji 95% ljudi, kojim je materinski i obćevni jezik hrvatski!

Iz Maloga Lošinja pišu nam 20. t. mj.: Težko nam je, gospodine uredniče, što moramo sada u korizmi spominjati mesopustine dogodjaje našega gradića, ali nemožemo od manje, jer ti dogodjaji govore dosta jasno o tom, kako nas Hrvate susreću ovdje naše oblasti, bilo občinska, bilo politička. Kako svuda, kod nas na jugu, tako se je i letošnjega mesopusta kod nas priredilo više maškarada (krabulja) što u većem, što u manjem broju. Proti tomu nebijaše od nikoga nikakvoga prigovora. A za što da ga i bude kad se to trpi svuda kod nas, samo da su krabulje pristojne i da liepo ponašaju ili da bar nedodju u sukob sa propisi i zakoni. Nu, što vriedi kod nas za Talijane, to nevriedi za Hrvate, kao da smo pod različitimi zakoni i pod raznimi oblastim. Evo dokaza:

Nekoji naši rodoljubi, mladji muževi, mladići, djevojke i djevojčice — u svemu okolo 30 osoba, dogovoriše se, da će se za dne 9. t. mj. okrabuljati te tako proći gradom kao i druge krabulje i kasnije svratiti se u našu čitaonicu „Zoru". Takav zaključak nije mogao ostati tajnim u malenom gradu. Zanj je doznao i naš občinski načelnik i njegovi istomišljenici na občini. Radi toga odlučiše na občini, da će našim zabraniti maškaradu, o čemu nam jamči jedna osoba, koja je na občini čula pogovor: „si deve andare da Capitano distrettuale, per impedire che i nostri šćavi non vadano in mascherata in colori nazionali" (treba ići kotarskomu poglavaru, da se zabrani našim šćavom da neizadju ukrabuljani u narodnih bojah).

I doista bio je načelnik kod kotarskoga poglavara g. Scarpe, te je istoga dana u 11 sati prije podne sa bubnjom na trgu proglasio občinski stražar sliedeći oglas:

„Br. 257.

Avviso.

Verificandosi generalmente che negli ultimi giorni di carnevale succedono dei schiamazzi atti a turbare la pubblica quiete, lo scrivente trova di emannare in linea di pulizia le seguenti disposizioni:

I. Resta severamente proibito ogni atto che potesse turbare la quiete pubblica od in generale arrecare disgusto ai cittadini e ciò nell' intendimento di conservare quel decoro, che deve esser proprio di un luogo civile e specie nei luoghi di cura.

II. Vengono severamente proibite mascherate senza previa autorizzazione dell' Autorità di pulizia, ed in ogni caso non è permesso di fare mascherate allegoriche, dimostrative ed atte a toccare „la suscettibilità nazionale".

III. I contraventori a tali disposizioni verranno puniti a tenore di legge ed eventuali mascherate del genere sudetto, verranno obbligate di ritirarsi a scanso delle conseguenze della legge.

Dal Municipio

Lussinpiccolo 9 febbraio 1902.

Il Podestà: Vidulich m. p."

Načelnik zabranjuje dakle ono, što se samo po sebi razumije, t. j.: buku i izgrede, ali istodobno nedozvoljava alegoričkih skupina, što se nigdje nezabranjuje, ako su iste pristojne. Nu on se boji skupina, koje bi mogle uvriediti tankoćutnost naših talijančića, pak se grozi svom strogošću zakona.

Mi smo odmah znali, da je ta zabrana naperena proti našim mladićem i djevojkam, jer je ovdje već bilo i vike i buke i alegoričkih skupina, kojimi se je vriedjalo našu tankoćutnost, ali oni su oni, a mi smo raja.

Spomenute oglase pribiše na gradske zidove, da im dade veću važnost. Naši se utekoše na občinu, da doznaju tuj kako se mogu okrabuljati, ali občina bijaše zatvorena. Mudri naši „otci" izdaše oglas, pribiše ga na zidove, pak zatvoreše ured. Nepreosla našim drugo nego hajd na kapetanat, ali i tuj bijahu loše sreće, jer se i g. Skarpa pobrao iz ureda. Tako je sada na kapetanatu, dočim je bivši kapetan pl. Manussi svake nedjelje i svetca ostao poslije sv. mise u svom uredu do 1 sata po podne. Vremena se menjaju!

Što sada?

Trojica iz odbora naše čitaonice uputiše se pred stan g. Scarpe, da ga zamole za uputu kako se je mladeži okrabuljati i da se prituže, što je izašla ona neočekivana i ničim opravdana zabrana. Gosp. Scarpa im odgovori, da se on posve slaže sa nazori g. načelnika, jer da se nesmije nikakvih slavenskih boja nositi, koje da bi izazvale bunu medju „partito avverso" (u protivnoj stranci). Mi nesmijemo dakle po mnienju načelnika i kapetana ni u krabulje jer bismo mogli tim uvriediti talijanašku gospodu! Našim mladićem nedozvoljavaju izaći u skupini okrabuljanim, dočim su prije toga dopustili svojim pristašim svakojako okrabuljanim, u skupinah i pojedince! Pak šta mislite, koji bijaše uzrok toj zabrani? Nijedan drugi van taj, što gospoda nehtjedoše, da tudjinci vide i čuju našu mladež i da tako doznaju, da naš gradić nije čisto talijanski. U ostalom tudjinci su doznali pravi uzrok toj zabrani i kimaju glavom kako se može što takova mladeži zabraniti. Tudjinci sami kažu, da se što takova nedogadja nigdje na svietu.

Svi naši mladići i djevojke nisu na vrieme doznali za tu glasovitu zabranu te su nekoji pošli okolo okrabuljani, ne u skupini, nego pojedince. Oni se uputiše po trgu i okolo luke. Stražari su dobili nalog, da uapse svakoga, koji bi imao kakav znak na sebi. I doista jedan mladićac od 17 godina obućen kao matros pošao okolo sa svojimi sestrami, koje su imale nezgatan znak svoje narodnosti na sebi. To je silno uznemirilo stražare, koji su odmah uapsili mladića a njegove tri sestre udrile u plač moleći da ga nevode u stražarnicu, jer da on nije ništa kriv. Stražari nepopuščaju. Na to pristupe nekoje naše osobe, da posreduju moleć da se mladića pusti kući da se ide preobući, neka ubilježe njegovo ime pak ako je šta sakrivio neka se ga kasnije kazni. Nu da vidite šta se je na to dogodilo! Trojica stražara izvukoše sablje te se zagroziše, da će sjeći ako se ljudi neodaleče, da oni znaju što im je činiti, da nisu dužni kazati hoće li il ne mladića pustiti, da znadu dobro zašto su ga uapsili itd. Bog i sreća, da su naši ljudi ostali mirni i hladn i inače bi se bilo dogodilo drugo, groznije izdanje nesretnog Ostermána. Naši su ljud, tim pokazali i načelniku i kapetanu, da znadu što je mir, red i zakon i da su oni uviek izbjegavali nemire i nerede, te nisu nikada navaljivali na protivnike ni rukom ni oružjem kako netko drugi.

Kad su stražari vukli mladića po trgu na stražarnicu sakupilo se mnoštvo naroda, koji ih je molio, da ga puste, pušto nije ništa zla učinio. Ali jok. Stražari, da si dade veću važnost, pošli su po oružničkog zapovjednika (stražmeštra) da im dade pomoć, jer da se boje svietine, nu on im mudro odgovori, da nevidi nikakve pogibelji, da je narod miran, da neznа česim su sablje vadili. Gosp. stražmeštar pošao je na kapetanat pitati što mu je činiti gdje mu je rekao jedan činovnik da neide nikamo ako nije potrebe.

Stražari, videći, da im neima odziva na kapetanatu, pustiše mladića i sviet se je mirno razišao kao da nije ništa ni bilo.

Pomislite sada, što bi se bilo moglo dogoditi, da nebijaše g. stražmeštar il dotični g. činovnik oprezan i uvidjavan, te da su poslušali stražare i poslali oružanu silu proti mirnomu narodu? Tu je moglo doći do groznoga krvoprolića, za koje nebi bio odgovarao ni stražmeštar, ni onaj činovnik, nego netko drugi.

Preporučamo dakle našoj gospodi, da nas mirne neizazivlju, jer su prošlu vremena kad nas se je moglo ne samo krstiti sa „šćavi", nego i postupati kao sa „šćavi!"

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Su našli lovranski poprdili beči?

Jur. Ki vranićni beči?

Fr. Oni, keh je noć zela na plesu od Lege.

Jur. Te ih lako nać, zač nisu još šli z Lovrana.

Fr. Ma bi mogli poć.

Jur. Neka zapru grudska vrata z merlinom.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Hrvatski sabor imao sabor imao je dne 22. t. mj. posliednju sjednicu u ovom zasjedanju. Na toj sjednici bijaše razpravljeno izvješće saborskog

odbora za proračun i razsudbu zemaljskih računa; izabran bijaše jedan biljeznik i prihvaćena prešnost predloga zast. Harambašića proti postupanju zast. Kovačevića u poslu molba za financijalnu samostalnost Hrvatske. U sjednici od dne 21. t. mj. bijaše prihvaćen jednoglasno predlog opozije, da se čestita sv. otcu papi Lavu XIII. povodom 25-godišnjice njegova papinstva.

Srbija. U narodnoj skupštini bijaše prihvaćen predlog, da se kralju izrazi vjernost i odanost narodnog zastupstva. Predsjedničtvo skupštine podalo se je u kraljevski dvor, da izruči kralju poruku skupštine. Kralj Aleksander zahvali se je skupštini na tom izrazu vjernosti i odanosti naglasiv, kako vidi on u tom koraku skupštine novi dokaz odanosti i suglasje, koje obstoji izmedju narodnog zastupstva i njegove vlade.

Ministar rata Antonović odgovorio je na upit generala Srećkovića, da li je istinito, da častnici nedobivaju redovito plaću. Pošto bijaše upit stavljen u tajnoj sjednici nije poznat odgovor ministrov. Govori se, da je ministar potanko naveo uzroke, radi kojih nisu častnici duljè vremena dobivali plaću; početkom nove godine da su primili častnici sve zastatke.

U sjednici od 22. t. mj. opravdava se zastupnik Živković od klevete, koju je u prošloj sjednici ministar nutarnjih posala Štefanović nabacio, da je naime protivan dinastiji. Živković reče, da nije nikada gojio neprijateljsko čuvstvo proti dinastiji i da nije nikada nastojao nikoga odvratiti od ljubavi do domovine. Nu on neće nikada prestati u borbi proti onim, koji su na vladi i koji ugrožuju slobodu naroda. Obranu Živkovićevu pratilo burno odobravanje občinstva na galerijah, koje je dao predsjednik izprazniti.

Crna Gora. Iz Biograda brzojavljuju na Cetinje, da je kralj Aleksander svečano primio crnogorskoga ministra izvanjskih posala vojvodu Vukovića, koji mu je predao vlastoručno pismo kneza Nikole.

Iz Cetinja javljaju, da je tamo stigao dne 21. t. mj. novi srbski poslanik pukovnik Vašić. O putovanju ministra Vukovića u Biograd pišu bečkim novinam odanle, da je to putovanje u savezu sa ugovorom, koj bi se imao sklopiti izmedju Srbije, Bugarske i Crne Gore. Taj ugovor da će imati jedino značaj obranbeni. Crnogorski vojvoda Vuković, da je dugo viečao sa srbskim ministrom-predsjednikom dr. Vuićem, a kasnije sa bugarskim odaslanikom. U Biogradu kani ustrojiti crnogorska vlada mjesto novomu diplomatičkomu zastupniku.

Bugarska. Iz Sofije pišu, da je tamo izazvalo veliko iznenadjenje nagli odlazak kneza Ferdinanda. Opozicijonalni listovi, koji su bili već prije javili knežev odlazak, što se je nastojalo od vladine strane oprovrgnuti, pišu sa zadovoljstvom, da je ipak njihova prva viest istinita. Stvar sama po sebi nebi imala nikakva znamenovanja kad se nebi nastojalo sve to zabašuriti. Knez je bio već odputovao, a još se je vijala njegova zastava na kneževom dvoru kao znak, da je knez kod kuće. Jedva nakon 24 sata, što bijaše jurve knez odsutan, javile su službene novine, da je ministarstvo preuzelo kneževe poslove.

S jedne strane tvrdi se, da je knez Ferdinand odputovao tajno i skrovito radi opreznosti.

Rusija. Ruski listovi udaraju žestoko na tursku vladu, koja hoće da dokine svoju stražu kod tudjih poslaničtva u Carigradu. Svako poslaničtvo imade 5—6 takvih stražara (kanas) koji su na obranu poslanika i njegovog osobljа. Sadašnji veliki vezir Said paša hotio bi, da se ta straža dokine il da svaki stražar plaća poreze i namete kano i svaki drugi Turčin i da vrše koli stražaru toli njihovi sinovi vojničku službu. U tom smislu pisao je paša tudjim poslanikom, koji mu odgovoriše, da sada nije zgodno vrieme za riešenje tog pitanja. Ruski listovi zahtjevaju, da se očgovori odlučno turskoj vladi, da njoj se neće u ovom važnom pitanju zadovoljiti.

Italija. Dne 20. t. mj. otvorio je kralj Viktor Emanuel svečanim načinom talijanski parlamenat. U priestolnom govoru zahvali se kralj zastupnikom naroda na njihovom marljivom radu. Dne 21. t. mj. bacio je parlamenat predsjedničtvo, koji izbor je izpao nepovoljno po vladu. Radi toga je ministar-predsjednik Zanardelli predao kralju ostavku čitavog minstarstva.

Španjolska. U glavnom gradu španjolske pokrajine Katalonije u Barceloni buknuo je ustanak, koji je započeo radničkimi nemiri. Ustanak promiču anarhisti i protivnici sadašnje dinastije Carlisti. Vlada je poslala na lice mjesta vojsku i oružničtvo. Civilne oblasti položile su vlast, koju je preuzeo vojni zapovjednik. Vlada se nada, da će do mala pobunu potlačiti.

Pokrajinske:

Imenovanje kod ravnateljstva pošte u Trstu. Minstar trgovine imenovao je svršenoga pravnika g. Aleksandra Felicetti-a perovodnim vježbenikom kod c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu.

Pravo javnosti: Ministarstvo bogoštovlja i nastave podielilo je prvim četirim razredom talijanske realne — prkos-gimnazije u Puzinu pravo javnosti za školsku godinu 1901-1902.

Velik zajam. Zemaljski odbor u Poreču potvrdio je zaključak občinskoga zastupstva u Bujah, kojim se opunomoćuje glavarstvo, da sklopi zajam za poreznu občinu Buje u iznosu od 44.000 K uz 5 po sto i uz amortizaciju u 36 godina. Tim novcem graditi će obćina sajmište, puteve, trg itd.

Nam se čini, da je gornja svota od 44.000 kruna previsoka za malenu občinu i za onakve radnje, ali nas se to u ostalom malo tiče. Htjeli smo samo pokazati kako zemaljski odbor rado odobrava i bez zaprieka slične zaključke talijanaških obćina za visoke zajmove. Nedavno je dozvolio, takav zajam občinam Motovun i Vižinada a sada eto u Bujah.

Porotno zasjedanje u Rovinju. Redovito porotno zasjedanje za okružni sud u Rovinju započeti će dne 7. aprila t. g. Predsjednikom biti će predsjednik okružnog suda i dvorski savjetnik g. dr. Anton Tušar a njegovi zamjenici savjetnici onog suda gg. Kümmerlin i Devescovi.

Vladi na čast. Tršćanski talijanski radikalni list „L'Indipendente" od dne 19. t. mj. pjeva hvalu i slavu c. kr. namjestničtvu u Trstu, što je dalo proglasiti iznimno stanje u Trstu i okolici j e d i n o u talijanskom jeziku, koj da je jedini obićajni jezik u tom gradu. Kao što se je c. kr. namjestničtvo pokazalo pravedno u tom pitanju — kaže rečeni list — imalo bi se pokazati i u svakom drugom.

Sada znade dakle c. kr. namjestničtvo u Trstu, kako će lahko zadovoljiti irredenti u Trstu i u Istri. Sve neka bude pisano i tiskano za Hrvate, Slovence i Talijane — u talijanskom jeziku, pak će svuda zavladati zadovoljstvo, mir i sreća.

Škola — pod silu. Istarski Talijani htjeli bi pod silu iz naših Sušnjevićana stvoriti Rumunje — kad nemogu Talijane. Većina zemaljskoga sabora stvorila je zaključak, da se u Sušnjevici ustroji rumunjska pučka škola, koju nitko neželi i nepita. C. kr. zemaljsko školsko vieće bilo je o tomu obavješteno, ali ono, znajuć, da bi bila ta škola posve suvišna i nepotrebna, nije učinilo nikakva koraka da zadovolji neopravdanom i neutemeljenom zahtjevu talijanske gospode.

Sada doznajemo iz talijanskih listova, da je pozvao zemaljski odbor c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru neka se izjavi u tom pogledu.

Hrvati i Slovenci Istre mole i prose u svih skoro krajevih Istre škole, ali im ih gospoda zemaljskoga odbora nedaju, a u Sušnjevici, gdje nitko nepita i neželi školu, tamo im ju narivavaju.

Za 18.000 hrvatske i slovenske djece Istre neima zemaljski odbor novaca za školu, a za rumunjsku školu bi ih našao koliko se hoće.

To je novi dokaz kako su talijanska gospoda Istre izgubila posve svako čuvstvo pravednosti i čovječnosti.

Razpisuje se mjesto poštanskog poslovača na c. kr. poštanskom uredu u Baderni (III/6) uz pogodbu i kavciju 400 kruna. Dohodki su sliedeći: Plaća za poštansku službu: 350 kruna godišnjih. Uredovni pavšal 90 kruna god., te privremeni pavšal od 140 kruna god. za obavljenje niže službe i uručenja u mjesto.

Zasjedanje porote u Trstu. Službeni list javlja, da će započeti buduće porotno zasjedanje za djelokrug zemaljskog suda u Trstu dne 7. aprila t. g. Predsjednikom porote opredieljen je predsjednik zemaljskoga suda g. Mihovil Urbancich, njegovimi zamjenici gg. savjetnici Pederzolli i Petronio.

C. kr. primorsko namjestničtvo u Trstu razpisuje tri mjesta putujućih učitelja poljodjelstva, dva mjesta sa slovenskim ili hrvatskim jezikom naučnim jezikom. Poglaviti pošao biti će im u poučavanje seoskog pučanstva predavanjem i praktičnim primjerima.

Putujući učitelji poljodjelstva namještaju se putem pogodbe a to za sada na kušnju za jednu godinu dana. Primati će godišnju nagradu od 1800 kruna i stalni putni paušal od 1000 kruna, koja beriva biti će im mjesečno unapried izplaćena.

Nakon svake četiri godine službe povišuje se gore spomenuta godišnja nagrada i to za četiri četirogodišta po 250 kruna.

Natjecatelji za ova mjesta imadu prikazati do 30. marča 1902 svoje molbenice c. kr. Namjestničtvu, priloživ dokaznice o dobi, austrijskomu državljanstvu, svršenim naucima, praktičnom izkustvu u poljodjelstvu i poznavanju jezika.

Iz drugih krajeva.

Čestitka hrvatsko-slovenskih zastupnika na carevinskom vieću sv. otcu. Dne 20. t. mj. bijahu kod apostolskoga nuncija u Beču preč. Taliani-a hrvatsko-slovenski zastupnici na carevinskom vieću gg. Spinčić, Perić, dr. Zaffron i dr. Ploj, te ga umolili u ime hrvatsko-slovenskoga kluba, da čestita Njegovoj Svetosti Lavu XIII. na 25 godini papinstva. Apostolski nuncij srdačno se je našim zastupnikom zahvalio obećav, da će odmah tu čestitku proslieditи sv. otcu papi i zamoliti papinski blagoslov nad rečene zastupnike, na njihove drugove u klubu i na sav narod, kojega oni zastupaju.

† **Dr. Emil Holub. Kako novine** javljaju iz Beča, preminuo je ondje dne 21. t. mj. nakon dugog i težkog bolovanja poznati afrički putnik dr. Emil Holub. Pokojnik se je rodio 7. oktobra g. 1847. u Holiču u Češkoj. U Pragu je učio medicinu i prirodne zanosti. God. 1872. pošao je u južnu Afriku, gdje se je kao liečnik nastanio u Diamantnih poljanah. G. 1873. poduzeo je u mjesecu febraru svoje prvo putovanje južnimi priedjeli Bantu-a, a u mjesecu novembru drugo u Transvaal i sjeverne pogranične zemlje. U mjesecu marču 1875. pošao je opet na sjever, te je dopro do Sambesi-a. God. 1879. vratio se je u Evropu s bogatim prirodoznanstvenim i etnoložkim zbirkama, koje je poklonio učevnim zavodom u Austriji i Ugarskoj. God. 1883. krenuo je Holub opet u Afriku, te je sa svojom suprugom iz Capetowna proputovao cielu Afriku do Sudana i Egipta. Već je gotovo bio prevalio trećinu svog puta, kad su na-nj navalili Mašukulumbi na gornjem Kafu-e (pritoku Sambesievu). Oplienjen i boreći se s najvećimi tegobami, vratio se je Holub u febraru god. 1887. u Šošong u Bečuaniji, te doskora zatim u Evropu. Njegove zbirke, koje su obuhvaćale 13.000 predmeta, bile su spašene i izložene g. 1891. u Beču, a g. 1892. u Pragu. Vračajući se sa svog posljednjeg putovanja iz Afrike, navratio se je dr. Holub i u Zagreb, gdje je predavao o svojimi odkrići u Africi i porazdielio svoje zbirke medju ondješnje učevne zavode. Pokojnik je napisao više znanstvenih djela o uspjesih svojih putovanja u Africi.

Zagrebačka občina podarila je, kako čitamo u novinama, K 600 prinosa za obdržavanje pokladnog korsa u Zagrebu. Za djačko pripomoćno družtvo pako, ako smo dobro izvješteni, dala je 20 K zahtjevajuć predhodno biljegovanu i podpisanu namiru!

Rumunjski kraljevski supruzi dolaze u Opatiju. Iz bukareških novina doznajemo, da će rumunjski kraljevski supruzi sa običnom pratnjom doći dne 10. marča t. g. iz Budimpešte brzovlakom na Rieku, odakle će parobrodom odmah krenuti u Opatiju, gdje će po starom običaju proboraviti dulje vremena.

Dom i rod. „Bdije li tko nad hrvatskim narodom?" — Takvo mi pitanje pane na pamet svagda, kad već napišem sav „Dom", veli u zadnjem broju toga liepoga pučkoga lista njegov urednik dr. Radić — a nigdje nisam spomenuo braće naše po širokoj i dalekoj hrvatskoj zemlji. Sve mislim: A što oni naši sirotani tamo pri moru u Istri, gdje ih na svakom koraku davi Talijan, a pomaže mu Švaba? A što oni tamo u Bosni i kamenitoj Hercegovini? Ima li tamo tko, da prikupi, da opomene i prizove svojega k svomu? Jesu li komu na pameti Medjumurci, kojima žandari otimaju iz ruku i ovo malo hrvatskoga doma na papiru?

Pitam se tako, pa se tako po malo i smirim u misli: Ako ne misliš ti, misli tko drugi. U Istri, tamo imademo našega Spinčića, Laginju, Trinajstića itd. pa nekoje dobre popove naše: oni upućuju, oni kupe našu sirotinju, — ne spavaju ni oni, a „Naša Sloga", list njihov, budi i drma, ako tko zadriema. — Dalmacija je budna: ima tamo dosta učenih, žilavih neustrašivih glava: don Biankini je prvi, a uz njega ih ima dobrih na desetke, medju kojima je i vaš Juraj Kapić: vaš, jer piše za vašu braću, za težake-širomake dalmatinske, svoj „Pučki List". — U Bosni su naši fratri franjevci, naši stari dobri „ujaci". I oni izdaju po koji listić, a i osim njih ima po gradovima, a malo i po selima svjetskih svećenika. Ima u Sarajevu i nadbiskup, koji ima svoje kanonike, a oni opet izdaju list „Vrhbosna". Osim popova i fratara malo koga imamo tamo. Ima u Mostaru list „Osvit", ali njekako ne može, da pogodi pravu, ili možda ne će, ili ne zna... Ali ipak je nješto, pa dao Bog bolje! A Slavonija — rana naša ljuta! Tamo iz Osieka reže na nas dva židovska lista na njemačkom jeziku, a protiv njih sam „Hrvatski Branik" u Mitrovici. Piše u njem pop Relić, ali bi mu trebalo mlada i bistre glave pomagača, a i hrvatskoga druga tamo u Osieku. Ovo gore oko Siska i Karlovca dobro, ali lošo oko Križevaca, osobito oko Varaždina. A ono preko Varaždina — i to je naše tamo do Mure. — Ali tamo nema baš nikoga, pa ni popa našega!...

Ali gdje je taj, tko bi nas imao sve na oku, ili barem na srcu? Gdje je taj? Gdje je onaj, koji bi nas sve vodio k bratskoj ljubavi, k staromu poštenju, k staroj slavi i novoj sreći? Ili možda toga ni nema?

Ima. Nije nas dragi Bog uzalud jedne uz druge naselio, nije nam uzalud dao jedan govor, jednu dušu, onu dobru našu dušu, po kojoj odmah poznamo svoga, jer nam duša kaže: To je naš! Sve nam mogu oteti: i zemlju i vladu, i gospodu i gospodstvo, ali ove naše duše ne mogu nam oteti, — dok je sami ne prodademo vragu... Iz ove duše radja se sve po malo velika ona i liepa misao, koja nas veže, koja nas dozivlje i kupi, i koja će nas, ako Bog dà, i skupiti i sjediniti.

Slov. gimnazija u Celju. Kako je poznato proračunski odsiek car. vieća glasovao je prenos te gimnazije iz Celja u koje drugo slovensko mjesto. Sada se predlaže sa stanovite slovenske strane da celjsku gimnazija bude prenesena u Žalec, krasni slovenski gradić u čarobnoj Savskoj dolini nedaleko Celja.

Odšteta oškodjenim u Transvalu. Doznajemo, da je englezka vlada doznačila nekojim našim Primorcima, koji su onomad morali bježati iz Afrike i tamo pustili sve svoje zaslužke, odštela za pretrpljenu štetu.

C. kr. kot. poglavarstvo u Voloskom doznačilo je naime g. Armanini Josipu K 1100, Dubrović Josipu K 240, Ivanu Jordas K 500, Eugenu Pavlinić 1600 K, Josipu Stipanić K 1600.

Mnogo zasluge, da su rečeni naši ljudi dobili bar djelomičnu odštetu, ide u prvom redu i našim zastupnikom na car. vieću gg. Spinčiću, Biankiniju, koji su se u više navrata kod ces. vlade zauzimali, da se naše ljude odšteti.

Novo parobrodarsko družtvo. „Nar. Listu" pišu iz Beča, 9. febrara: Jučer je bila kod ministra trgovine deputacija parobrodarskih družtava dalmatinskih. Prikazala mu je spomenicu, koja ide za tim, da se za poštarsko-trgovačku službu izmedju Trsta, Dalmacije i Arbanije sastavi veliko parobrodarsko družtvo na dionice s novim parobrodima i sa tri nedjelne brze pruge iz Trsta. Novo družtvo imalo bi uživati vladine pripomoći, koje sada uživaju pojedina dalmatinska parobrodarska družtva i Lloyd. Ministar se je izjavio dosta prijatno o toj osnovi, od koje bi Dalmacija bez sumnje imala velike koristi.

Značajno! U jednom od posliednjih brojeva glasila austrijske vojske i ministarstva rata „Heeres-Zeitung" čitamo oštar odgovor novinam iz Njemačke, koje navaljuju na Austro-Ugarsku i na njezinu vojsku i što ti listovi nepadaju balkanske države radi toga, što se drže slavenske Rusije. Austro-Ugarskoj zamjeraju rečeni listovi radi toga, što se zanima za Srbiju.

Spomenuto glasilo izjavljuje da to postupanje Njemačke izgleda kao nekakvo štitničtvo i klevetanje, pa završuje tim, „da Austrija nije nikada bila u neprijateljstvu sa Rusijom, a od sada hoće da bude u prijateljstvu!" Ova izjava čini nam se vrlo značajnom za vojnički list.

Promjene u odboru družtva „Hrvatskih književnika" u Zagrebu. Dne 17. t. mj. obdržavao je upravni odbor družtva „Hrvatskih književnika" u Zagrebu sjednicu, na kojoj bijaše izabran na mjesto odstupivšeg prvog podpredsjednika g. Vladka Mažuranića, g. Babić-Gjalski prvim a g. profesor Ivkanec drugim podpredsjednikom, g. Grlović tajnikom, g. dr. Krnic knjižničarom a g. Nikolić ravnateljem.

Još o sastanku slavenskih novinara. Po dogovoru sa središnjim odborom u Pragu i sa drom. Mazzurom u Zagrebu uređen je konačno budući sastanak slavenskih novinara za vrieme idućih duhovskih blagdana mjeseca maja t. g. u Ljubljani. Uz sastanak biti će izlet na Gorenjsko, u Postojnu a možda i u Trst.

Pripravni odbor razaslati će na skoro pozive za sastanak slavenskim listovom i novinarom.

Pjesma naroda hrvatskoga. V. Primorski. Odjek Marulićevoj slavi čist prihod namienjen družbi sv. Cirila i Metoda. Zadar 1902. Naklada Rikarda Katalinića Jeretova. Tisak C. Albrechta (Jos. Wittasek) Zagreb 1902. Ciena 60 para. Ova krasna pjesma razdieljena je na tri diela: Sni prošlosti; Sni sadašnjosti; Sni budućnosti. To su sni u apokaliptičnoj formi: te sva modulacija stihova sjeća na Apokalipsu. Što pjesnik vidi u prošlosti, to je u istinu mukotrpno, ali i slavno, što vidi u sadašnjosti, to je bolno, ali ne bez utjehe; što vidi u budućnosti, to razigrava i puni najljepšim nadama. Pjesma nije mogla svršiti ni ganutljivije, ni uzvišenije, ni rodoljubnije no što molitvom, kojom svršava. To je uprav tamjan, koji se svojim mirisom uzdiže do božjega prestolja. Kao što sni prošlosti divno i jezgrovito karakterišu i sakupljaju ono, što je bilo, a sni sadašnjosti ono, što jest, dao Bog, da se obistine i sni budućnosti. Mi se nadamo, da će i tako biti. Pjesnik, koji pjeva ovako poletno, komu je duh onako vedar, mora da vidi i u budućnosti. Čitava pjesma plamti vatrom hrvatskoga patriotizma; stihovi teku i teku poput bujna potoka, jezik je biran, krasan i jedar u podpunom suglasju sa misli i sa čuvstvom. S toga ne možemo naći dosta rieči, a da knjigu što toplije preporučimo. „Hrvatska".

Družtvo sv. Jeronima održat će svoju ovogodišnju glavnu skupštinu na dan 27. febrara o. g. sa sliedećim dnevnim redom: 1. U 10 sati služit će se u crkvi sv. Marije tiha sv. misa za sve pokojne i živuće družtvene dobročinitelje. 2. U 11. sati započet će skupština u družtvenoj kući (Trenkova ulica br. 1, prizemno desno) u kojoj će: a) predsjednik skupštinu pozdraviti; b) bilježnik čitati godišnji izvještaj; c) blagajnik podnieti račun o stanju družtvene imovine za godinu 1901.; d) izabrat će se censuralni odbor za izpitanje tih računa; e) viećat će se o eventualnim predlozima skupštinara, napokon f) izabrat će se novi upravni odbor družtveni. P. n. gospoda družtveni članovi umoljavaju se, da u što većem broju izvole doći na skupštinu.

Matica Hrvatska početi će svojim članovima dieliti, dočično razašiljati svoj godišnji književni dar za godinu 1901. prvih dana buduć. mjeseca (dočični dan će se još i posebice oglasiti), i to na broj devet knjiga:

1. Gjurašin: Ptice. Prirodopisne i kulturne crtice. Dio drugi. Sa sedamdeset i dvije slike, (Poučna knjižnjica XXVI.). 368 str.;

2. Klaić: Krčki knezovi Frankapani. Knjiga prva. Sa 41 slikom VII. i 352 str.;

3. Marulić: Judita. Uredio M. Kušar. Uvodom popratio P. Kasandrić. Sa osam slika u slogu i pet umjetničkih priloga. LXXI. i 115 str.;

4. Turgenjev: Izabrane pripoviesti. Svezak četvrti. Preveli Jos. Miškatović i M. Divković. (Slavenske knjižnice knj. IX.). 355 str.;

5. Velikanović: Otmica. Pjesma. (Zabavna knjižnica 240—241). 135 str.;

6. Novak: Dva svieta. Pripoviest. (Zabavna knjižnica 242—244). 260 str.;

7. Draženović: Povjest jednoga vjenčanja. Pripoviest. (Zabav. knjiž. 245—246) 151 str.;

8. Kuzmanović: Vitropir. Slika iz bosan. života u tri čina. (Zabav. knjiž. 247—248). 115 str., i

9. V. T. B.: U malome svietu. Slike iz zagrebačkoga života. (Zabav. knjižn. 249—251). 227 str.

* * *

Umoljavaju se prošlogodišnji članovi „Matice Hrvatske", kojih se do danas dobre tri četvrtine još ni prijavilo, a ni svoje prinose uplatilo nije, da to svakako prvih dana budućega mjeseca učine, a gg. družtveni povjerenici sabrav te prijave i prinose, neka ih što prije družtvenoj upravi dostave, da ne bude zapreke razašiljanju knjiga, koje želi „Matica", da se po mogućnosti svim članovima na jednom dostave. „Matica Hrvatska" očekuje stalno i ove godine, da joj se prošl. godišnji članovi ne će iznevjeriti. Ona je i ove godine nadarila svoje članove obilnim i uprav odabranim književnim darom, pak kada se uvaži, da članovi „Matice" bez razlike pripadaju takvom sloju naroda, koji bez znatne žrtve plaća za „Matičine" godišnje knjige uprav maleni prinos od 6 kruna, tad nema dvojbe, da će revni i požrtvovni povjerenici „Matice" ponovnim pozivom kod dosele još neprijavljenih članova „Matice" svakako uspjeti, pošto „Matica" samo tada svoju plemenitu prosvjetnu zadaću može vršiti, ako joj članovi ostanu stalni i ne uzkrate svoje podpore.

Članovi „Matice" na knjige god. 1901. primati će se tako dugo, dok bude zalihe knjiga.

U Zagrebu, 22. veljače 1902.

Uprava „Matice Hrvatske".

Javna zahvala.

Za izraz sućuti nad gubitkom naše nepreždljene pokojnice

Joke Črnja,

izričemo svima najsrdačnije zahvale, kao što i onima koji su je izpratili do hladnog groba i podariv ju viencem.

Tugujuća obitelj.

Dva naučnika traži naša tiskara, i to jednoga za knjigovežnicu, a drugoga kao strojarskoga naučnika. Isti moraju biti krepkoga zdravlja, izmedju 14. i 15. godine, dobroga ponašanja te iz hrvatske ili slovenske rodbine. Oglasiti se je kod uprave tiskare.

Vabilo

na

redni občni zbor

„Posojilnice in hranilnice u Kopru",

ukljućene zadruge z neomejenim poroštvom,

ki se bo vršil u zadružnih prostorih

dne 11. marca t. l.

ob 10. uri predpoludne

sa sledećim dnevnim redom:

1. Poročilo odborovo o delovanju zadruge v letu 1901.
2. Poročilo nadzorstva o računih zadruge v letu 1901.
3. Volitev upravnega odbora za leto 1902.
4. Volitev nadzorstva za leto 1902.
5. Eventuelni predlogi.

V Kopru, dne 20. februaruvarija 1902.

Odbor posojilnice in hranilnice.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Posujilnica u Voloskom

reg. zadruga na ograničeno jamčenje

obdržavati će dne **5. marča** t. g. u **3** sata posl. podne u prizemlji kb. 28. (prije „Bratimstvo") u Voloskom svoju

redov. glavnu skupštinu

sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće odbora.
2. Izvješće nadzornog odbora.
3. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i družtvenog suda.
4. Zahljučak glede uporabe čistoga dobitka.
5. Slučajni predlozi i savjeti.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u družtvenoj pisarni u Voloskom.

Volosko, 21. febrara 1902.

Ravnateljstvo.

Svoj k svomu!

U ljekarni

„Al Redentore" k Spasitelju

na Rijeci (Fiume) blizu velike crkve.

Dobivaju se uz sve ostale i ovi ljekovi osobito svježi i najviše se traže:

Kapljice „Spasitelja". Iste se priredjuju u mojoj ljekarni iz domaćeg bilja, a najbolje su sredstvo za uzdržati zdravlje do visoke starosti. Jedino njihovom uporabom redovitom lieči se nesvjest, odstranjuje se dridanje u žilama, ublažuju bol rheumatizma, očišćuju krv a ujedno okrijepljuju želudac, koji je prečesto izvor mnogim bolestima Izvrstno su sredstvo proti svakoj želudčanoj boli, tjeraju naduvanje i vjetre, odstranjuju žgaravicu i želudčane grčeve, groznicu, žutenicu te grižu u trbuhu u crjevima. Redovitom uporabom kapljica „Spasitelja" pridrži se redovita probava a tim zaprječi mnoge bolesti. — Ciena samo 60 fil. (30 novč).

Rozulin purgacija lahko se uzimlje i djeluje kod najnježeg čovjeka. Uzimlje se iz jutra na tašče svaku uru po jednu malu žlicicu do djelovanja. — Ciena 60 fil. (30 nvč.)

Sirup od travâ najsjegurniji i najbolji lijek proti kašlju, prsobolji, promuklosti grla, te plućnoj boli. Priredjuje se kod mene velikom pomnjom iz bilja te izlječuje pače i zastarjele bolesti pluća i prsiju a uza to i jaći. Ciena K 1·50 (75 nvč.)

Naruči li tko preko kruna 10 (for. 5) plaćam sam poštarinu. Cijenike ostalih ljekova šiljem franko i badava, a preprodavačima dajem popust.

Narudžbe neka se šilju na moju adresu

HINKO BABIĆ, ljekarnik,

Rijeka — blizu velike crkve.

Broj 17. Pula, u petak dne 28. februara 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili polož-nicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 26. febrara 1902.

Sada je u zastupničkoj kući zbilja sve napeto sa poslom. Prema odluci predstavnika stranaka sa predsjednikom kuće na čelu imadu se držati sjednice sve do velikoga tjedna, ponedjeljak po podne od 3. do 7; onda utorak, sriedu, četvrtak i petak od 10. prije podne do 6. poslie podne. I tako se drži. Al nesvrši nijedna u ustanovljenoj uri. Poslie nje još dodje kakav prešni predlog, kako je ponedjeljak bio, pak razni ustmeni upiti. Sjednica se zategne još bar za jednu uru. Osim toga drže razni odbori sjednice, ili prije 10. pr. p. ili poslie 7. poslie podne.

Svršetak glavne razprave proračuna.

Već prošloga tjedna započeta, i nadaljevana prekjučer i jučer, danas je svršena glavna razprava o proračunu za 1902., to jest bio je prihvaćen prelaz u podrobnu razpravu.

U glavnoj razpravi govorio je danas posliednji dr. Stransky, i grmio je kao obično jakim glasom, krasnim jezikom, i poznavanjem stvari. Veselje Njemaca da se proračun razpravlja je umjetno izsiljeno. Oni hoće tim pokazati, da se može proračun razpravljati samo ako su oni na kormilu, ili sa § 14. Oni se vesele, da je parlamentarizam i ustav spašen, al to nije istina. On je uništen u onom hipu, kad se je dopustilo da se sruši načelo većine. Dok se nepovrate jezikovne naredbe, dotle neima odriešenja za ovaj parlamenat. Dok ne bude dano svim narodom njihovo pravo, dotle obstoji kriza u ovoj polovici monarhije. A dok se to nedogodi, dotle će bit ova polovica uviek preslaba prema drugoj polovici, dotle će Madjari zapovjedati. A dok to obstoji, dotle će trajati nezadovoljstvo i nezdravo stanje u cieloj monarhiji. Je li moguće, pita ironično, da bi zajedno mogli vladati ni 8 dana: Lueger (kršćanski socijalist), Šenerer (Svenjemac), Kaiser (njemački nacional), Bernreiter (njemački veleposjednik), Auspitz (liberalni Žid), pa makar njim se doda i Katrajna (njemačkoga klerikalca), koj se s onimi prvimi zadnje vrieme prijateljuje?! Jedan će vikati: „Daleko od Rima", drugi „daleko od Jerusolima", treći „daleko od obih".

Naši u glavnoj proračunskoj razpravi.

Kod ove razprave došla su na red dva naša zastupnika, dva Slovenca, u ime Slovenaca i Hrvata: dr. Ferjančić i dr. Ploj. O njihovih govorih bilo je već govora. Jedan i drugi bacili su se sa odnošaji nesamo u gornjih slovenskih zemljah, nego i sa odnošaji u primorskih zemljah, i u Istri. Jedan i drugi osvrnuli su se na govor dra. Bartola od prošloga tjedna, i pobili ga. Danas je udrio po njem prof. Spinčić, u formi stvarnoga izpravka, pošto inače nebijaše moguće. U kakvih 15 točaka izpravio ga je stvarno, činjenicami. Talijani sve okolo njega siktali su, i kadgod što doviknuli, al njim je svaki put začepio usta. Te izpravke doniet ćemo posebice.

Glasovanje o glavnoj proračunskoj razpravi.

Poslie govora dra. Stranskoga i poslie stvarnih izpravaka glasovalo se je o prelazu u podrobnu razpravu. 136 zastupnika glasovalo je za, 72 proti. Ostali odsutni od 425 zastupnika glasovalo jih je u sve 208, a od tih samo 136 za to da se predje u glavnu razpravu. Za glasovalo je Poljaka i Českih veleposjednika te Njemaca svih stranaka, osim Svenjemaca i socijalnih demokrata. Proti ovi posliednji, jedni i drugi, Talijani (koliko jih bijaše), njeki Hrvati i Slovenci, i Česi svih stranaka osim veleposjeda.

Previšnji dvor.

Što se dosad u austrijskom parlamentu nije dogadjalo, dogodilo se je ove godine, danas. Kod podrobne razprave na dnevnom je redu prvi previšnji dvor i kabinetska kancelarija. Za previšnji dvor proračunano je 9 milijuna i 300.000 kruna; za kabinetsku kancelariju njekoliko sto tisuć kruna. Kod te stavke se do ljetos u ovom parlamentu nije govorilo. Ljetos govorili su Svenjemac Hauk, češki agrarac Kubr, i češki narodni socijalac Klofač. Sva trojica proti. Posliednja dvojica osobito s toga, što se Njeg. Veličanstvo još nije krunilo češkom krunom Sv. Vaclava. Onaj prvi predlagao je da se od rečene proračunane svote opredieli 1 milijun kruna za gradnju stanova za nemoćne ili invalide.

Carevinsko vieće.

Kod ove stavke proračuna oglasilo se je više govornika, i govore kao kod glavne razprave. Kad je predsjednik opazio tirolskom zast. dru. Conci-u, da neide tu o svem i svačem govoriti, počeo je ovaj govoriti talijanski. Onda je morao gospodin predsjednik stisnuti jezik za zube.

Odbor radi iznimnoga stanja u Trstu.

Jučer na večer poslie kućne sjednice imao je taj odbor, koj ima izpitati mjere vladine poprimljene za Trst, drugu stvarnu sjednicu. Ministar-predsjednik došao je u družtvu njeg. preuzvišenosti odjelnoga predstojnika grofa Pace, svoga tajnika i jednoga drugoga činovnika. Donesli su sobom kup spisa, aktni materijal, zapisnike što su se pisali sa pojedinci u Trstu o tamošnjih dogodjajih. Govorio je kratko dr. Ellenbogen, poričuć opravdanost poduzetih mjera, i na dugo al jako slabo dr. Hortis. I prijazni mu zastupnici rekli su da bi bolje učinio da šuti Sve mu je smeteno. Zaustavlja se, opaža da nezna njemački. I najuztrpljiviji zastupnici bili su izgubili uztrpljenje, i govorili, da je svaki govor sada bob u stienu. Jedva kad izvjestitelj sastavi svój izvještaj bit će vrieme za govoriti. Na predloge Hortisove nije se ni obazrelo. Mislilo se je izabrati pododbor, koj bi izpitao aktni materijal. Nego pošto se je njeke pročitalo, i pošto Hortis nije nikoga uvjerio, da nebi bilo istinito što je navedeno, izručilo se je sve na prosto dru. Fuchsu kao izvjestitelju molbom da izvjesti do petka.

Danas je predsjednik odbora zamolio kuću za produljenje roka o izvještaju za dalnjih 8 dana, što se je i dozvolilo.

Vinogradarski odbor

imao je danas prije kućne sjednice svoju sjednicu. Izabralo se je izvjestitelju medju ostalimi za predloženje zakonske osnove, kojom bi se posve zabranilo patvaranje vina, ili napravljanje tako zvanoga umjetnoga vina. Izvjestiteljem bio je izabran zastupnik dvorski savjetnik prof. Marchet. On će zahvalnošću primiti upute i podatke u toj stvari.

Iznimno stanje u Trstu.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njeg. preuzvišenost g. ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posalah u poslu proglašenja iznimnoga stanja u Trstu i u okolici jedino u talijanskom jeziku.

Žalostni dogodjaji u posliednje doba u Trstu doveli su do toga, da bijaše uvedeno iznimno stanje i prieki sud za Trst i okolicu.

Nevjerojatnim načinom bijaše dotični proglas koliko u Trstu, toliko u predgradjih, u kojih stanuju po velikoj većini stanovnici slovenske narodnosti, priobćen jedino u talijanskom jeziku, te jedino u tom jeziku sastavljene objave javno prilieplјene. Tako se je dogodilo takodjer sa objavom u službenom listu „L' Osservatore Triestino".

Doista netreba dokazivati, da se takvim načinom nije moglo neobhodno potrebitim načinom obaviestiti mnogobrojno slovensko stanovničtvo u Trstu i njegovih predgradja o odlukah, koje zasiecaju tako duboko u prava i koristi državljana.

Postupanje državnih oblasti u tom slučaju pokazuje s druge strane, kakvim je duhom nadahnuta državna uprava u Primorju napram Slovencem, i kako se ćak u najozbiljnijih vremenih nezaboravlja na zapostavljenje slavenskoga jezika.

Podpisani dozvoljuju si postaviti radi toga sliedeće pitanje:

1. Je li njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru-predsjedniku poznato to postupanje državnih oblasti u Trstu.

2. Što kani njegova preuzvišenost poduzeti, da se to, zakonom protiveće se postupanje čim prije popravi i da se u buduće nebude u nikakvom slučaju opetovalo?

U Beču, dne 20. febrara 1902.

(Sliede podpisi.)

Šteta od zeceva u občini Omišalj.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gosp. ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

„U mjestnoj občini Omišalj na kvarnerskih otocih umnožili se zecevi toli mnogobrojno, da je tim poljodjelstvo došlo u veliku pogibelj. Zecevi požderu na poljih sve vrste zelja i jedva proklicano žito tako, da se mora na mnogih ponovno sijati.

Oni glodju voćke, smokve i masline kao što i staro trsje i proglodju posve mlado i nježno trsje.

Već prošle godine bijaše proračunana šteta od zeceva na biljade kruna, a ove zime jest još veća, i to tolika, da je radi toga stanovničtvo silno uznemireno.

Viest o tom oštećivanju doprla je čak i u Ameriku, kamo se podaju posjednici često na čitave godine a da uzmognu sebe i družine laglje prehraniti i svoj maleni posjed uzdržati. Nekoji od njih pritužiše se radi toga kod ministarstva (nutarnjih posala ili poljodjelstva) jer neimadu volje za to, da se po svietu ubijaju rad — i uzdržanja svojeg posjeda, dočim su njihovi pridielci izručeni na milost i nemilost zecevom.

Domaći posjednici pritužiše se radi toga mjeseca novembra 1901. kod občinskog ureda zamoliv za pomoć.

Dne 15. decembra 1901. podneslo je občinsko glavarstvo odnosnu pismenu pritužbu političkoj ekspozituri u Krku, zamoliv ujedno za uništenje lovačke pogodbe od dne 4. julija 1899., koja nebijaše zakonito sklopljena.

Dne 22. decembra 1901. držalo je občinsko vieće sjednicu, u kojoj bijaše zaključeno — pošto bijaše šteta od zeceva prouzročena, ustanovljena, da se dade nalog najamnikom lova, da postrieljaju odgovarajući broj zeceva, i da se ukine ugovor lova od dne 4. julija 1899. te da se o tom obaviesti c. kr. političku ekspoziturn u Krku, c. kr. kotarsko poglavarstvo u Lošinju i c. kr. namjestničtvo u Trstu. C. kr. ekspozituri u Krku bijaše taj zaključak odmah, i to dne 24. decembra 1901. priobćen, zamoliv istu da poduzme shodne mjere u tom pogledu.

Dne 3. jenara 1902. pospješilo je občinsko glavarstvo odgovor na spomenuta dva dopisa kod c. kr. ekspoziture.

Dne 20. jenara t. g. zamolilo je opet za odgovor istu oblast, te istog dana koli c. kr. kotarsko poglavarstvo u Lošinju, koli c. kr. namjestničtvo u Trstu zamolilo, da bi ove oblasti u smislu § 10. naredbe ministarstva unutarnjih posala od dne 15. decembra 1852. Br. 5681. i § 4. zemaljskoga zakona za Istru od dne 14. febrara 1876. najamnikom lova bezodvlačno izdale nalog, da postrieljaju bez otezanja toliko zeceva, da nebudu štetni poljskim pridielkom, te da u smislu §§ 2 i 10 spomenute ministarske naredbe i odluke upravnog sudišta od dne 2. maja 1883. Br. 1042. potrebite mjere poduzmu, a da se uništi najamni ugovor lova od dne 4. julija 1899., pošto bijaše isti bez dražbe i bez saslušanja občinskog vieća, sklopljen, odnosno od c. kr. političke ekspoziture, nipošto od c. kr. kotarskoga poglavarstva, isto tako bez saslušanja občinskog vieća produljen.

Nakon toga podigli su oštećeni posjednici usljed naputka c. kr. političke ekspoziture u Krku tužbe radi odštećenja, te su usljed pobude iste oblasti najamnici lova jedan ili dva puta lovili i trim osobam lov na zeceve dozvolili.

Pošto nisu pako one tri osobe lovci, i pošto su najamnici lova vrlo malen i neznatan broj zeceva postrieljali, nisu bile te mjere k odstranjenju zla ni iz daleka dostatne;

pošto se tuj radi doduše o malenom, ali jedinom imetku onih stanovnika;

pošto nije občinsko poglavarstvo na svoje pritužbe, upravljene raznim oblastim nikakav odgovor dobilo; i

pošto je odnosni najamni ugovor lova doista nezakonito sklopljen, uslobadjaju se podpisani slaviti njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru predsjedniku kao upravitelju ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklona brzodvlačno pobrinuti se da se u smislu naredbe c. kr. ministarstva nutarnjih posala od dne 15. decembra 1852. Br. 5681. i u smislu zemaljskoga zakona za Istru od dne 14. febrara 1876.:

1. U ovom poslu potrebite mjere poduzeti, osobito sve korake učiniti, da se velikim brojem zeceva prouzročeno oštećivanje mjestne občine Omišalj bezodvlačno preprieči i nemogućim učini?

2. da se za mjestnu občinu Omišalj postojeći najamni ugovor lova uništi?"

U Beču, dne 19. febrara 1902.

Spinčić, Borčić, dr. Ploj, dr. Ferjančić, dr. Ivčević, Gabršček, dr. Gregorčić, dr. Ferri, Biankini, Perić, Holansky, dr. Stojan, dr. Hruban, dr. Žitnik, Pogačnik, Povše, dr. Šusteršič". —

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 23. t. mj. priobćio je službeni list bečke vlade tri previšnja ručna pisma t. j. ministru-predsjedniku, grofici Lonyay i austrijskom poslaniku na berlinskom dvoru Szögyen-Mariću, kojimi izriče Njeg. Veličanstvo povodom svršetka djela „Austro-Ugarska monarhija opisana i orisana" svim, koji su kod toga djela sudjelovali, svoju najdublju zahvalu.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 23. t. mj. govorili su osim jur navedenih u prošlom broju, još sliedeći govornici kod razprave državnog proračuna. U ime radikalnog diela njemačke pučke stranke kazao je zastupnik dr. Lücker, da se boji slovenske-klerikalne Austrije, zato je on sporazuman sa onimi, koji nastoje osloboditi se Rima. Napao je takodjer oštro vojsku.

Mladoček Hruby nabrojio je težnje i želje Čeha u Slezkoj, radi česa je došlo izmedju njega i njemačkih zastupnika iz Slezke do oštra sukoba.

U sjednici od dne 24. t. mj. govorio je prvi slovenski zastupnik dr. Ferjančić. On je posvetio dobar dio govora zastupniku dr. Bartoli-u, koji je u prediućoj sjednici napao vladu i Slovence, osobito one Primorja, koje da podupire tobož vlada proti Talijanom. Zastupnik Ferjančić podvrgao je oštroj kritici vladinu politiku u slovenskih pokrajinah, osobito u našem Primorju.

Kasnije govorio je ministar-predsjednik dr. Koerber, koji je nastojao pobiti predgovornike dokazujuć kako je vlada nepristrana u obće, napose u političko-narodnom pogledu.

Medjutim pripravili su njemačko-radikalni zastupnici prešan predlog radi liberačkih izbora u trgovačku komoru, a socijal-demokrati drugi prešni predlog radi preinake tiskovnoga zakona.

U istoj sjednici govorio je medju ostalimi i slovenski zastupnik dr. Ploj, koji je kazao, da njegova stranka neima povjerenja u sadašnju vladu, jer se ista nimalo neobazire na probitke slovenskoga i hrvatskoga naroda, potužio se je na nedostatak sredstava, kojimi bi imala vlada podupirati poljodjelski stališ. Prešav na stanje Slovenaca u južnoj Štajerskoj reče, da tamo pomaže vlada slovensko pučanstvo ponemčivati. Osvrnuo se je na izazivno postupanje predsjednika prizivnoga suda u Gracu, koji neće da pozna slovenski jezik na sudovih. Radi slovenskih paralelka na gimnaziji u Celju — reče, da se Slovenci neće upuštati u diplomatske igre. Obzirom na stanje Hrvata i Slovenaca u Primorju iztaknu kako tuj postupa vlada ne samo na štetu našega naroda već takodjer i na štetu same države.

Istoga dana sastaše se predsjednici klubova, da ustanove listu govornika kod podrobne razprave o proračunu. Zastupnik Baernreither predloži, da se kod 20 razprava, koje se imade jošte obdržavati, pripusti na svaku 8 govornika, tako, da bi mogla sudjelovati polovica članova svakoga kluba. Nakon podulje razprave bijaše izabran pododbor, koji se ima dogovoriti sa načelnici klubova, i koji će kasnije o uspjehu izvjestiti predsjednike stranaka.

Iz bečkih listova doznajemo, da se dvoji o zastupničkih krugovih o tom, da bi se moglo dovršiti proračunsku razpravu do Uskrsa.

Izbor u delegacije imao bi se obaviti još prije uskrsnih praznika, a same delegacije sastati će se polovicom maja u Budimpešti. Kasnije imali bi se sastati zemaljski sabori.

Utorak sastao se je po drugi put odbor, kojemu bijaše povjereno, da razvidi da li bijahu opravdane poznate iznimne mjere za grad Trst sa okolicom. Ministar-predsjednik predložio je službene podatke o dogodjajih u Trstu obrazloživ iste u poduljem govoru. Odbor je zaključio, da se zapita carevinsko vieće dalnjih osam dana za podnesak izvještaja; naložio je izvjestitelju dru. Fuchsu, da pripravi svoje izvješće do petka. Tršćanski zastupnik V. kurije Hortis stavio je predlog, da se pozove vladu neka odmah digne u Trstu iznimno stanje i neka se pobrine da se čim prije dokine prieki sud. Nadalje predloži, da pozove odbor u Beč one svjedoke tršćanskih dogodjaja, koji bi mogli svjedočiti o važnih slučajevih. Za slučaj, da propade ovaj predlog, želi, da se izabere jedan pododbor, koji bi pošao na lice mjesta u Trst, da tamo provede sve potrebite izvide.

Socijaldemokrat Ellenbogen uztvrdi, da je redarstvo u Trstu priznalo, da je ono sa namjestnikom naložilo pučanstvu da skine sa kućah znakove žalosti, čim bijahu duhovi još više uznemireni. Vladin izgovor o blagom postupanju iznimnog stanja da dokazuje kako bijahu suvišne iznimne mjere. Većina odbora da je stalno toga mnienja, da nebijaše u Trstu potrebito iznimno stanje. Kad bi bio ministar-predsjednik stupio pred odbor sa izjavom, da se ukida iznimno stanje, gotovo bi to svi odbornici sa zadovoljstvom pozdravili.

Nadvojvoda Rajner upravio je vlastoručno pismo na ministra-predsjednika dr. Koerbera, u kojem kaže, da je Svevišnji njega i nadvojvodkinju usrećio tim, što im je milostivo dozvolio, da punih 50 godina jedan uz drugoga veselje i tugu diele. Povodom njihovog zlatnog pira stiglo im je sa svih stana monarhije nebrojeno množtvo čestitaka te se ćute dužnimi, da izjave radi tuga svim i svakomu najdublju zahvalu. Na koncu moli nadvojvoda ministra-predsjednika, da priobći tu zahvalu svim onim, koji su njihovu radost ovih dana dielili.

Službeni list tršćanske vlade „L' Osservatore Triestino" od dne 25. t. mj. priobćuje imenik birača II. izbornog tjela veleposjednika, koji će naknadno birati jednoga zastupnika za zemaljski sabor u Gorici.

Madjarski ministar-predsjednik Szell primio je u saslušaj dne 25. t. mj. jednu deputaciju jednog vinorodnog kraja Ugarske, koja se je došla potužiti radi nazadka vinogradarstva i koja je ministra zamolila, da se zauzme za uvinuće zlosretne vinske klauzule u trgovačkom ugovoru sa Italijom. Ministar je deputaciji odgovorio, da se vlada mora brinuti za procvat domaćeg vinogradarstva dometnuv, da se za sada, dok se nepovedu pregovori sa Italijom, nemože ništa kazati koja li će vlada poduzeti sredstva, da zaštiti domaći vinski proizvod. Konačno je uvjerio ministar deputaciju o tom, da sadašnja vinska klauzula u novom ugovoru neće ostati pod nijednu cienu u postojećoj formi.

Crna Gora. Iz Rima javljaju tršćanskim listovom kako im je poznato iz dobrog izvora, da je dne 25. t. mj. sklopljen ugovor izmedju sv. stolice i crnogorske vlade glede zavoda sv. Jeronima.

Putovanju crnogorskog vojvode Vukovića u Biograd podaju listovi sve to veću važnost. Vojvodi da nebijaše jedina namjera uzpostaviti što tjesnije prijateljske odnošaje izmedju obiju bratskih naroda, već osobita njegova zadaća bijaše ta, da pripravi srbske vladine krugove za trojni savez izmedju Crne Gore, Srbije i Bugarske.

Srbija. Jedan Budimpeštanski list priobćuje razgovor svoga dopisnika sa srbskim ministrom-predsjednikom dr. Vujićem. Ovaj da je izjavio obzirom na politički položaj dopisniku, da Srbija hoće, da živi liepo sa Rusijom i Austro-Ugarskom. To da je ne samo njezino pravo, već i njezina dužnost. Glede financijalnog položaja kazao je ministar, da je doista Srbija došla u novčane neprilike, ali povod tomu je drugi, a ne onaj, o komu su novine pisale. Vlada dr. Gjorgjevića da je naručila u Njemačkoj za 9 milijuna dinara oružja i strieliva a za pokriće nije se pobrinula u proračunu. Ona je vlada medjutim pala, a kad je nadošlo oružje moralo se je izplatiti gotovim novcem. Usljed toga nisu činovnici i častnici neko vrieme dobili plaću. O konvenciji sa Austro-Ugarskom reče, da su ju bili sklopili kralj Milan i Ćeda Mijatović. On ju nije nikada čitao, jer kad je on nastupio vladu, iztekla je ta konvencija.

Glede priestolonasljedstva kazao je ministar, da se vlada tim pitanjem nebavi, jer je kralj još mlad, te da nije izključena mogućnost, da će kraljica nadariti kralja i kraljevinu nasljednikom. Ima dakle vremena, da se na to počeka. Stalno je, da će kralj sa kraljicom poći u Petrograd, da posjete svoga kuma cara Nikolu. Vrieme za taj posjet opredieliti će sam car, kojemu je već priobćen posjet.

Italija. Ministarska kriza svršila je u Italiji tim, da kralj nije primio ostavku ministarstva, koje će se predstaviti parlamentu sa novim ministrom za javne radnje. Tada će vlada predložiti svoj program i zahtjevati od narodnog zastupstva, da se o njem jasno izjavi. Kao razlog, što kralj nije htio primiti ostavku ministarstva, navadja se i tu okolnost, da se kraljevina u ovom času nalazi u takvom položaju, da nitko nebi htio ni mogao preuzeti odgovornost za razvitak težkih unatrašnjih pitanja, medju kojimi je prvo na dnevnom redu pitanje o željezničkom krzmanju. Parlamenat imati će zgodu, da na prieštolni govor odgovori adresom, u kojoj će izjaviti svoje želje i težnje. Ministrom javnih radnja, da će postati jedan senator. Jošte nije poznato hoće li većina parlamenta izabrati predsjednikom bivšeg predsjednika Villa ili koga drugoga.

Španjolska. Po viestih, koje dolaze iz Madrida, bila bi buna u Barceloni ugušena i svuda uzpostavljen mir i red. Promet je uzpostavljen i radi se u svih većih tvornicah i radionicah. Jošte da imade manjih sukoba, ali ti da nezadaju dosta brige. Uza sve to straže još uviek vojnici na svih važnijih mjestih grada. Za posliednje pobune, da bijaše okolo 100 osoba usmrćeno, preko 200 ranjeno a 5—600 pozatvarano.

Pokrajinske:

— **Občinski izbori u Pazinu obavili** su se dne 20., 21., 24. i 25. tek. mj. U trećem tielu izabrani su predloženici hrvatske stranke sa 742 glasa, istotako u II. tielu sa 326 glasova. Talijani se nisu usudili izniети u tih dvih tjelesih svoje glasovnice, jer njim manjka vojske. U prvom tielu je pak uspjela talijanska stranka sa 70 glasova proti 48 naših. Tako će se opet pojaviti Talijani u občinskom zastupstvu. Uzrok tomu nije nazadak hrvatske sviesti u pazinskoj občini, nego u prvom redu žakon o ličnom porezu. Dvojica trojica bogataša sa visokim porezom potisnuli su dobar dio naših izbornika iz prvoga u drugo tielo. U drugoj vrsti pak imade se zahvaliti talijanska stranka na ovom uspjehu c. kr. vladi, koja u kotar skoro izključivo hrvatski namješta činovnike, koji dobrim dielom ne poznadu jezika pučanstva, a većim dielom se ne ustručavaju stupiti otvoreno u sukob proti nazorom istoga pučanstva, u stvarima, gdje najzada činovnik, koji nije istodobne posjednik, neima što da traži, jer on nesnaša občinske terete, pa je danas ovdje, a sutra ondje. Od činovnika glasovalo je njih 3 za hrvatske, a 16 za talijanske predloženike. Istarski odnošaji!

„Vittorla a Pisino!" Tako trubi židovsko tršćansko „Trubilo" svojim vjernim na sve četiri strane svieta. Što je na stvari razabire se iz obaviesti, koju danas priobćujemo. Na večer iza izbora u prvom tielu desetorica samozvanih „šinjora", predvodjena od dvijuh odvjetnika Costantini, prošla je gradom pjevajuć „Marameo" te se zaustavila pred dućanom g. Bertoše i ondje zapalila vreću slame. Bili su to generali sami, jer vojske već nemaju. Nešta djece je gledalo, njim se čudilo i smijalo. Mi nezamjeramo redarstvu, što se nije umješalo, jer bi tada bili govorili o „dimostrazione impotente", a tako nemogu nego o „impertinente". U tom je sastojao „il giubilo della cittadinanza". Ipak su pokazali „il carattere italiano di Pisino"! Puste li logike! Ono 1000 i više hrvatskih izbornika izčezava spred onih 70 talijanskih glasova, te nema dvojbe da će se morat selit hrvatska gimnazija iz Pazina. Eh, što ćemo, trla baba lan da njoj prodje dan!

Rječ g. Bartoli-a. U sjednici carevinskoga vieća od dne 21. t. mj. spustio je zastupnik talijanskih gradova Istre Bartoli podulju govoranciju, koja neima ni glave ni repa. Sve klevete i osvade, što ih danomice objelodanjuju tršćanski i istarski talijanski listovi proti našemu narodu i proti raznim naredbam cesarske vlade smotao je i smješao Bartoli tako, da se nezna, nakon što se je tu mješanija pročitalo, što je tim htio kazati ili dokazati.

Bude li nam moguće vratiti ćemo se još na tu govoranciju, a za danas preporučamo onim, koji znaju talijanski, neka čitaju taj riječ g. Bartoli-a, pak će se od srca nasmijati.

Tresle su im se gaće! U carevinskom vieću postavio je dne 18. t. mj. socijal-demokratski zastupnik Ellenbogen prešni predlog nakon žalostnih dogodjaja u Trstu, i nakon proglašenja iznimnog stanja i priekog suda, da se odmah digne u Trstu iznimno stanje i prieki sud, da se digne sa službe c. kr. namjestnika grofa Goëssa itd. itd.

Bečki listovi izviestili su o toj sjednici, da su talijanski zastupnici glasovali za sve točke onoga predloga t. j. za prešnost, za ukinuće iznimnog stanja i priekog suda, za dignuće grofa Goëssa itd.

Te viesti došle su i u razne listove Primorja, te je za nje doznao stalno i g. grof Goëss, koji se je morao gotovo nemalo prestrašiti. Kako i nebi!? Njegovi ljubimci, da mu rade u Beču o glavi, on da traže neka se ga odmah makne iz Trsta. Ta to bi bila najernija nezahvalnost ovoga svieta!

Ali poiuslužbeni „Piccolo“ nije hotio u groznoj neizvjestnosti dugo ostaviti g. namjestnika već je odmah viest bečkih listova pobio tim, da je g. grofu Goëssu bielodano dokazao, da su doduše talijanski zastupnici glasovali za prešnost predloga, ali na dignuće njegovo da nisu ni mislili. Bože sačuvaj, niti sanjati o tom! Ta na samu pomisao, da bi mogao kada biti maknut sa namjestničke stolice u Trstu g. zrof Goëss, tresu se židovsko-irredentskim listovom Trsta i u obće Primorja — gaće!

Za hrvatsku pučku školu u Sv. Lovreču od Predubca. Zemaljski odbor u Poreču javlja c. kr. zemaljskomu školskomu vieću za Istru, da iz dosadašnjih izvida na licu mjesta nije jasno koji bi imao biti naukovni jezik u ustrojit se imajućoj pučkoj školi u Sv. Lovreču od Predubca, pak du treba povesti nove izvide.

Izmedju redaka toga izvieštaja zemaljskoga odbora dade se čitati, da nisu roditelji djece u dostatnom broju pristupili na zapisnik komisije, koji bijaše na licu mjesta, ili da se nisu dosta jasno izjavili za hrvatski naukovni jezik. Preporučamo prijateljem u onom kraju, da valjano poduče puk.

Pazite na oružje! Prvih dana korizme dovezoše u tršćansku bolnicu mladića Ivana Bubnika iz Poljana (občina Podgrad), koji je zadnjih dana mesopusta na piru nekog rodjaka strieljao iz stare kubure u ruci i težko se ranio.

Kolikim bi se izbjeglo nesrećam, kad bi ljudi opreznije postupali sa oružjem! Osobito na piru imala bi mladež paziti kako strielja i iz čega strielja, a najbolje bi učinila, da u obće nestrielja.

Iz Voloskog nam pišu: Konačno doznajemo, da je c. kr. kotarski kapetanat riešio rekurz Krstića i drugova proti izbornim listinam. Kako se govori odbio je kapetanat taj rekurz, te je time osjegurana hrvatskoj stranci pobjeda. Time nećemo da kažemo, da je c. kr. kapetanat može biti pristrano riešio rečeni rekurz, koji je bio u svakom pogledu protuzakonit i bez svake podlage. Nu pošto je Krstić tim rekurzom htio uništiti velik broj birača hrvatske stranke a unesti takve, koji neimaju pravo glasa a spadaju izv. talijanskoj stranci i pošto je kapetanat odbivši rekurz potvrdio izbornu listinu — možemo smatrati već unapried da je hrvatska stranka pobjedila. Pobjeda će dakle biti naša, ako svi naši birači pristupe na biralište, što mi od njih bez dvojbe i očekujemo. Makar nam je pobjeda osjegurana — ipak nitko nesmije ostati kod kuće, da tako protivnikom pokažemo koliko nas imade.

Dani u kojima će se birati nisu još opredjeljeni, nu nadamo se naskoro.

Na noge dakle braćo Vološćaci i Opatijci..

Družtvene.

Vukovarski tamburaši — daju u subotu oprostnu večer u dvorani „Sokola“. Preporučujemo ih toplo našem gradjanstvu.

U nedjelju večer koncertirati će u Pazinu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru sakupio i poslao na naše uredničtvo p. n. g. Mart. Curić, pristav u S. Ivanu Ž. iznos K 10·50, sakupljenih kod gosp. Franceka Kalinskoga. — G. Ivan Antonić, radnik u Puli, darovao K 2.

Hrvatska čitaonica u Ližnjanu obdržavati će svoju glavnu skupštinu u nedjelju dne 2. ožujka t. g. sa običnim dnevnim redom. Članovi se umoljavaju, da skupštinu mnogobrojno posjete.

Veliki koncert „Slovanskega pevskega družtva“ u Trstu. Odboru „Slovanskega pevskega družtva“ u Trstu posrećilo se je dobiti prikladno kazalište „Armonia“ za svoj veliki koncert, što no ga priredjuje dne 16 marča na počast svomu zborovodji g. Srečku Bertelu, koji slavi 25-godišnjicu svoga, većinom besplatnoga podučavanja u pjevanju u gradu Trstu i okolici.

Taj koncert biti će nješto izvanrednoga za tršćanske Slavene nesamo radi toga, što će biti priredjen na počast velezaslužnomu g. Bartelu, već i radi krasnih novih zborova, koje će ono družtvo poznatom svojom vještinom izvadjati.

Iz drugih krajeva:

Novi dalmatinski namjestnik. Bečke novine pripovjedaju kao gotovu stvar predstojeće imenovanje ministerijalnoga savjetnika baruna Handela u ministarstvu nutarnjih posala dalmatinskom namjestnikom. Cesarsko imenovanje da će se proglasiti dne 1. marča. Novomu namjestniku neće dodieliti zamjenika ili podpredsjednika, jer da to mjesto nije sistemizirano za civilnoga namjestnika.

Zadarskomu „Nar. Listu“ pišu iz Beča, da je ministar-predsjednik dr. Koerber mnienja, da će barun Handel moći za malo mjeseci podpuno hrvatski govoriti.

O putovanju i dolazku njemačkoga prince Hinka u Ameriku. Brat njemačkoga cara princ Hinko stigao je ovih dana u Newjork, da prisustvuje porinuću carskog broda „Meteor“ što ga je dao car Vilim tamo za sebe graditi. Pruskomu princu priredišе Amerikani sjajan doček i boravećemu tamo priredjuju svakojake svečanosti.

Porez na obrt ili obrtarina. U „Narodnom Listu“ čitamo, da je bila u Beču kod ministarstva financija sjednica kontingentalnoga povjerenstva za odmjerenje obrtarine za godine 1902. i 1903. Od 26 delegata pristupilo ih je 25, jer je jedan umro. Po izvješću referenta dra. Penča proizticе, da ministarstvo za napomenuto dvogodište predlaže porezni iznos obrtarine od K 35,307.728, dakle za K 210.904 manje, nego li za g. 1900. i 1901. Na toj sjednici bio je izabran pododbor od 12 lica, koji će pretresati predloge ministarstva, te o njima izvieštiti u sjednici, koja će se držati prvih dana ožujka. Za južne pokrajine, biva Kranjsku, Trst, Istru i Dalmaciju bio je odabran izvjestitelj dr. Majaron, odvjetnik u Ljubljani. Dalmaciju je zastupao delegat dr. Klaić, koji je zagovarao zaključke, primljene od pokrajinskog povjerenstva i predloge, iznešene na sastanku istoga.

O zavodu sv. Jeronima u Rimu. Dalmatinskim talijanašem neda mirno spavati zavod sv. Jeronima u Rimu. Oni se nemogu umiriti nakon sramotnog poraza što su ga doživjeli pred crkvenimi i svietskimi oblastimi. Već se je držalo, da su zamukli i da više neće dirati u toj osinjak, iz kojega su već jednom izbodeni izašli. Ali krv im neda mira. Tako čitamo u rimskih listovih, da je neki dr. Gogola iz Leesthala (?) dalmatinac (?) stanujući u Rimu pozvao pred sud kardinala Vanutelli-a, kao štitnika kongregacije sv. Jeronima, grofa Coronini-a kao upravitelja te kanonike, Giovanovicha, Frischa i Viticha kao članove kongregacije.

Dr. Gogola zahtjeva, da taj zavod bude proglašen autonomnim, slobodan od svakog izvanjskog upliva i jedino na korist dalmatinaca, te da se naloži preostalim još članovom, da preustroje taj zavod posvema.

Razprava pred sudom vršiti će se dne 7. marča t. g.

Mi neznamo što je i tko je taj Gogola i kojim pravom pozivlje on kardinale, kanonike i grofove pred rimske sudove. Ili imade možda u Italiji svatko pozvati pred sud bilo koga, pa i neimao za to pravo?

Hrvatsko trgovačko družtvo „Merkur“ je vrlo razgranjeno i broji više tisuća članova. Sada snuje za nje mirovinsku zakladu. Članom mirovinske zaklade može biti svatko, koji pristupi „Merkuru“ kao redoviti ili podupirajući član, ili koji je članom družtva ili korporacije koja je dobrotvorom ili utemeljiteljem „Merkura“. Ovim je načinom svakomu bez razlike staleža omogućeno, da si osigura mirovinu. Što se tiče prinosa za mirovinu, složio se pododbor u tom da se podpuna mirovina izplati, bez razlike kad je član pristupio, navršenom 60. godinom, s toga su i prinosi uredjeni progresivno, i to polazeći sa ključem od 7·5%, od plaće za starost od 20 godina sa prirastom od 0·66% za svaku godinu, što je član u dobi pristupa stariji od 20 godina. Članovi se primaju u pravilu samo do navršene 40. godine, samo u prvoj godini obstanka zaklade primaju se i takovi, koji su stari od 40 do 45 godina. Iznos osjegurane mirovine može kretati izmedju K 1000 do 4000. Osim mirovine za starost daje zaklada članovima nakon 10. godine članstva mirovinu za slučaj invaliditeta, ako postanu nesposobni za rad, te ako umru, mirovinu udovi i uzgojne prinose za nedoraslu djecu.

Promet sa dužicami. Prošloga jenara izvezeno je s Rieke 2,478.455 komada dužica, od kojih za Francezku 2.263.848 komada, a ostalo za Nizozemsku, Englezku i Italiju.

Kroz to vrieme izvezle su se iz Trsta 3434 dužice.

Najveći dio od doveženih dužica u Trst ide preko Metkovića. U jenaru je doveženo u Trst iz Metković 130.000 dužica, preko Rieke 32.000.

Uvoz talijanskog vina u Austro-Ugarsku posliednjih godina naglo pada. U Rieci, koja je bila glavnim tržištem tal. vina za austro-ugarsku potrošnju, sastavio je eno-tehnički talijanski delegat Chiromonte, brojčani pregled o uvozu tal. vina, pa navodi, da se od 27. agusta 1892, kad je stupila u krepost vinska klauzula, jasno razbiru dvie dobe. Od g. 1892. do g. 1898. traja prvo doba, u kojoj su uvoz tal. vina i ujedno iznos carine rasli. U prvom obdoblju izvezlo se iz Italije u Austro-Ugarsku 5,762.549 metr. c. vina u bačvah, što kraj carine od 3.20 for. u zlatu iznosi za 10 godina 18.440.158 for. dobitka na carini; godinom 1899. dovoz tal. vina naglo pada, što proizlazi iz ovih podataka: 1898. godine uvezeno je u našu monarhiju 937.219 m. centi talij. vina, 1899. samo 877.713, g. 1900. 559.591, a g. 1901. samo 342.218. Usljed ovog padanja uvoza, trpi najviše Rieka, koja je na cielom tal. uvozu sudjelovala sa 56.2%. Ostalo je išlo preko Trsta i druga carinska mjesta unutar zemlje.

Veliki izvozi šećera. Iz Beča javljaju, da se je izvoz austrijskog šećera za Englezku prošloga jenara neobično povećao. Izvezlo se je 871.596 metričkih centi, ili za 514,796 met. centi više nego li u febraru god. 1901. Vriednost izvezenog šećera iznosi 17.618,878 kruna. U Veliku Britaniju izvezeno je 336.104, a u Indiju 234.008 metr. cent. Ostalo po ostalih kolonijah.

U obće je izvoz iz Austrije kroz mjesec jenar veoma poskočio, za 13.6 mil. kruna više nego li jenara prošle godine.

Koliko imade talijanskih podanika u Hrvatskoj trajno naseljenih? U hrvatskih listovih čitamo, da je kraljevska talijanska agencija u Zagrebu dala pomoćju zemaljskih oblasti sastaviti točan popis svih u Hrvatskoj i Slavoniji trajno naseljenih podanika kraljevine Italije. Prema tim službenim podatkom ustanovljeno je, da je bilo koncem godine 1901. u Hrvatskoj i Slavoniji trajno nastanjenih podanika kraljevine Italije 3635. Najviše ih imade okolo Pokraca, Daruvara i Novske te u Kluenovom selu, kamo su se većinom prije 15 godina naselili. Mnogo imade mladjih Talijana, koji su zaboravili materinski jezik, il ga nisu nikada ni naučili. Tako ide ljetos do dvadesetak takovih „Talijana“ k novačenju u Italiju a nijedan od njih negovori talijanski.

Vino u Štajerskoj. God. 1901. napravilo se u srednjem Štajeru 203 hektolitra vina, a u doljnom Štajeru 433 hekt. Za rodne godine Štajerska čini do jedan milijun i pol hekt. vina.

Hrvati u Londonu. Novine javljaju da je 25 hrvatskih radnika u Londonu, ustanovilo onamo svoje narodno družtvo „Napred“.

Ženske u Americi. U Americi ima 130 žena advokata, 200 žena liečnika, 350 spisateljica, 600 novinarka, 11 pomorskih kapetanica, više biljada umjetnica, a u mnogim občinama i zemljama sjeverne Amerike ima žena sudaca, gradskih i zemaljskih zastupnika itd.

Mamut u sibirskom ledenjaku. Ovih je dana primila akademija znanosti u Petrogradu viest: da je ogromni pretpotopni slon, tako zvani mamut, na koga su slučajno naišli u sibirskom ledenjaku, sretno izkopan i da će ga moguće biti čitavog prenieti u Petrograd. Bit će to prvi mamut, koji ovako uščuvan dolazi u Europu, a najzanimljivije je to, što se je u utrobi toga mamuta našlo još i neprobavljene hrane.

Potjera za vukom. Pišu „Osvitu“ u Mostaru iz Seonice kod Zupanjca od 26. jenara: Dne 18. jenara 1902. Toma Vukadin iz Seonice, čuvajuć ovce opazi vuka, te za njim u potjeru. Dvaput ga je udario kamenom u ledja, a letio za njim kao pomaman, ne bi li ga ubio. Više momak nije mogao letiti, bio sustao. Kad to opazi momak Jozo Vukadin, svukavši sa sebe gornje haljine, dade se takodjer u potjeru za vukom i gonjaše ga četvrt sata udarajuć ga kamenom. Vuk krene opet u brdo, a Jozo preda nj', a vuk se na Jozu izkosiri, a on njega kamenom. Vuk opet strmu. Kad je Toma opet vuka opazio, dade se u potjeru za vukom, vuk se na Tomu okosi, Toma popade kamen i udari ga u šunjku, dva mu zuba prelomi, vuk zgrabi Tomu sa stegno, ali ne učini velike ozlede. Toma ga otjera od sebe, a vuk nagne bježati, te kroz selo Seonicu. Ustadoše se seljaci, a vuk odleti u polje. Za njim natisne Marijan Radoš, nebojeći ga se, stigne ga i udari kamenom, a vuk opet juriš na Marijana, pa ga zgrabi za mišnicu, a Marijan prikvači vuka za ćeljust, te se neko vrieme hrvao s vukom, dok ga svlada, onda uzjaši na njega, sve ga držeć za ćeljusti. Na to doleti Pero Radoš i pod Marijanom zakolje vuka. Vuku je bilo 9 godina, visok je bio 88 cm., a dug blizu 2 metra.

Vinska klauzula.

(Konac.)

U oči obnavljanja carinskih ugovora pojavlja se u Francezkoj neki pokret, koji priča o ponovnim zahtjevima sa strane Francezke, ako bi naša monarkija obnovila pogodnosti dane Italiji god. 1878., odnosno 1892. To pretresivanje tog pitanja u francezkom novinstvu prouzrokuje neku bojazan, koja se očituje u austrijskim strukovnim listovima. Ta je bojazan neopravdana, kao što bi neopravdani bili i zahtjevi francezki, i obnavljanje pogodnosti od g. 78. sa strane Austrije. Francezka se g. 1896. odrekla svojih zahtjeva glede vinske klauzule. Od g. 1892. pako nije Austro-Ugarska s Italijom na novo ugovarala, nit dala novih pogodnosti.

Kod predstojećeg obnavljanja ugovora pako, može Austro-Ugarska Italiji jedino poslužiti postojeće pogodnosti, ili ih barem ograničiti. — Većih pogodnosti absolutno ne može pružati.

* * *

Kako je poznato, izticu carinski ugovori Austro-Ugarske s Njemačkom i Italijom 31. prosinca 1903., ako se odkažu 12 mjeseci prije izminuća tog roka, dakle do konca tekuće godine. Ne odkaže li koja od tih vlasti svoj ugovor u to vrieme, to ugovor ostaje i nadalje u krieposti. Ako se ugovor kasnije odkaže, to ostaje još 12 mjeseci u krieposti, računajući od dana odkaza. Ti bi se dakle ugovori još tekom ove godine odkazati morali. Klub njemačkih konservativaca i agraraca energično zahtjeva odkaz ugovora. Austrija, čini se, da bi taj odkaz najradje ad acta stavila, t. j. odgodila odkazivanje i novo ugovaranje na neko povoljnije vrieme. U Italiji su duhovi najuznemireniji u oči obnavljanja ugovora.

Kako nas zahtjevi Njemačke malo zanimaju, razmatrat ćemo malo, što se u Italiji zbiva. Italiju i vinogradare u našoj

monarkiji zanima najviše rješenje pitanja vinske klauzule.

Čini se, da Italija popušta i uzmiče svojim zahtjevima, da joj se sa strane Austro-Ugarske produže sve dosadanje pogodnosti vinske klauzule. Bivši talijanski ministar financija Luzzatti predložio je nedavno novu, dvojaku carinsku tarifu, po kojoj bi vina za direktan konsum, kod uvoza za Austro-Ugarsku plaćala više, a vina za križanje manje carine, nego li plaćaju sada. O tom ćemo predlogu govoriti kasnije.

Zanimivo je nastojanje Italije, da u Englezkoj i Americi izhodi povoljne carinske uvjete za izvoz svojih vina. Djelomično je već i uspjela izvažanjem svojih vina u južnu Ameriku preko Genue. Zadnjih dana obdržavala su svoje sjednice družtva ujedinjenih talijanskih trgovačkih komora i gospodarska družtva, koja su jednoglasno zaključila nastojanje, da izhode carinarske pogodnosti za izvoz talijanskih vina u Englezku i Ameriku. O vinskoj klauzuli, o ugovoru s našom monarkijom nije bilo ni govora.

Što to znači? Zar Italija popušta u svojim zahtjevima na vinsku klauzulu iz uvidjavnosti, da Austro-Ugarska već dovoljno vina producira? Ili zar Talijani uvidjaju, da je narodno blagostanje najvinorodnijih zemalja t. j. Dalmacije, Hrvatske i Istre, obstankom klauzule ugroženo? — Ne vjerujem! — Popustljivost Italije nije nego carinarski manevar, ili kakova strategička špekulacija. Italija popušta Austro-Ugarskoj, u pogledu vinske klauzule, da se za to kojom drugom pogodnosti odšteli. Austro-Ugarska koja sa svog europejskog položaja, i svojih unutarnjih i izvanjskih prilika, prije svega na svoje strategične interese pazi, običaje i narodno blagostanje pojedinih zemalja monarkije žrtvovati tim strategičkim hirima. Tako će monarkija valjda i opet svom susretljivosti pružiti Italiji one pogodnosti, koje Italija vinskom klauzulom jur uživa. Kako ćemo kasnije vidjeti, imade Austro-Ugarska u blizini Beča i Pešte i onako iskrenih pristaša vinske klauzule, koji će podupirati obstanak postojećih pogodnosti te klauzule.

Zavirit ćemo sada malo dublje u predlog exministra Luzzattia. Kako je prije spomenuto, predložio je Luzzatti, da se talijanska vina za uvoz u Austro-Ugarsku podvrgnu dvojakoj carinskoj tarifi. Po dosadanjoj, jednovitoj tarifi plaćaju sva talijanska vina bez qualitativne razlike for. 3·20 carine. Po Luzzattijevoj tarifi imala bi vina za direktan konsum plaćati veću carinu, a vina za križanje, još nižu carinu. Razpravljajuć o Luzzattijevom predlogu, valja da se prije svega sjetimo qualiteta talijanskih vina, te uporabe tih vina u Austro-Ugarskoj.

Ostro izražen karakter južnjačkih vina t. j. mnogo alkohola, mnogo boje, nerazmjerno malo kiselina i mnogo tanina, daje talijanskom vinu osobitu vrijednost, za križanje prekiselih, slabobojnih i slabih vina. Takova vina produciraju pak obje Austrije, sjev. Štajerska, sjev. Ugarska i Češka. Producenti i konsumenti vina ovih zemalja, moraju svoja vina križati talijanskima, da bar kako tako pokriju njihove nedostatke. Iz toga proizlazi, da se upravo ona vina za križanje, za koje Luzzatti predlaže još nižu carinu, u Austro-Ugarsku najviše uvažaju. Po tom sofističkom predlogu gospodina Luzzattia, uživala bi Italija još veće carinarske pogodnosti kod uvoza u našu monarkiju. Naravno je, da će vinogradari u blizini Beča i Pešte podupirati predlog Luzzattijev, koji će ići u prilog i Austro-Ugarskoj vanjskoj politici i talijanskom narodnom gospodarstvu.

* * *

Zanimiva je borba, za i proti obstanku vinske klauzule u samoj Austro-Ugarskoj monarkiji. Vinska klauzula ide u prilog prije spomenutim vinogradarima, koji moraju svoja prekomjerno kisela vina ublažiti talijanskim vinom.

Ovi vinc radi mogli bi boljim uspjehom rabiti dalmatinska vina. Ova bo spadaju medju najbolja južnjačka vina, koja mogu i za direktan konzum i za križanje s jednako dobrim uspjehom rabljena biti. Talijani ali mogu svojim vanredno povoljnim produktivnim prilikama, pogodnim klimatičkim odnošajima, te pogodnostima vinske klauzule poplaviti, a i poplavljuju austrij. vinsko tržište svojim jeftinim, ako i manje vriednim vinom. Dalmatinski vinogradar pako ne može svoje znatno bolje vino dovažati na austrijsko tržište uz onako cienu kao Talijan. Dalmatinski vinogradar mora velikim troškovima obradjivati svoj vinograd, koji mu slabije obrodi, nego li vinograd u Italiji, koji se najnižim produktivnim troškovima obradjuje. Dalmacija trpi najveću štetu s pogodnosti vinske klauzule. Pitanje narodnog blagostanja vinorodne Dalmacije uzko je dakle skopčano sa pitanjem vinske klauzule. „Obzor."

Javna zahvala.

Svim prijateljem i znancem, koji su toli tekom bolesti, koli pri smrti i pogrebu moje dobre, ljubljene i nezaboravne majke

Jakomine ud. Gerolami,

izkazali svoje saučešće, izričem ovim najsrdačniju hvalu. Osobita pak i svesrdna budi izrečena hvala vlč. župe-upravitelju Don Demetru Ćurkoviću, koji ju je neumorno tješio i na vječni život pripravio a po smrti brižno se zauzeo da joj sprovod što sjajnije ispane: vlč. Vjekoslavu Sekyri i ostaloj braći svećenikom, koji dohrliše da izkažu zadnju počast miloj pokojnici; mjestnom učitelju i njegovim pitomcem, obitelji Mandusich, Brgić-Brun, Bursić, Skalić, i ostalim Krničarom, koji zanemareć svoje poslove prisustvovaše da poprate milu pokojnicu do zadnjeg počitka.

Bog platio obilno svima!

Kernica, 24/2. 1902.

Gerolami pop Anton.

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE

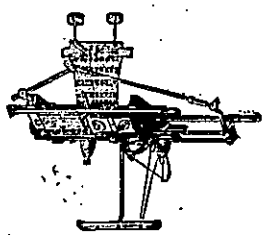

koliko za domaću, toliko za uporabu obrtnu.

Jedini i najnoviji sistem

dobiva se kod tvrtke

MARIA SIMEONI

Trst, Corso N. 35.

Vlastita i odlikovana tvornica za

MALJE I ČARAPE:

Via dell' Olmo 7 — Trst.

Stalna izložba pećiju i ognjišta iz majolike i porcelana najljepše izvršenih po tvorničkoj cieni, kao takodjer svakovrstnih štednjih ognjišta (Sparherde) iz prvih domaćih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opeke (Quadrelli) za pozidavanje. — — — —

Preuzimlje svakovrstne **silke i fotografije** koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih.

Josip Potočnik

Via Barbacani 5 — POLA — Via Barbacani 5

skladište glinenih peći, štednjaka i kada za kupanje.

Najnoviji pokrovi za dimnike

(sistem Detz).

Najboljі, najjednostavniji i najjeftiniji usisavač dima!

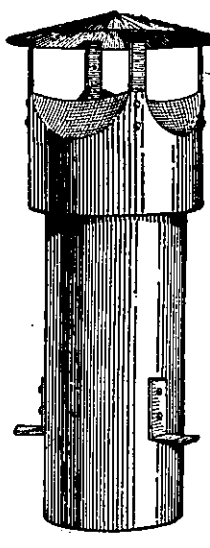

Pokrovi za dimnike Detzovog sistema uporabljuju se najboljim uspjehom u svih veličinah za dimnike privatnih kuća, škola, bolnica, tvornica, javnih prostorija, i to:

a) kod novogradjevinah na mjesto dosadanjih pokrova, ako se želi imati dobro ognjište;

b) kod slabo prirodjenih ognjišta za pospješenje propuha i zaprieku suzbinjanja dima;

c) za prozračbu i jačanje promjene zraka, odnosno kao najbolji zaklopac prozračnih priprava.

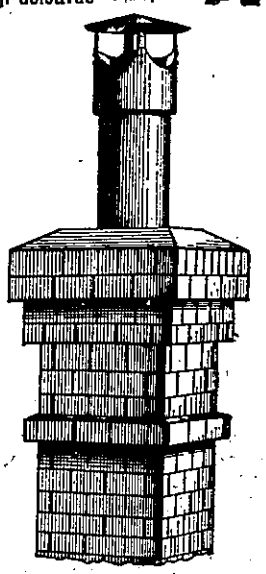

Cienike šalje bezplatno i franko isključivi graditelj ognjišta i dimnika

JOSIP POTOČNIK

POLA.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, prohadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko dišanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživosti, ženskim boleštim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebens-essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavnu bol, oblakšava teginja ili mučenina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žličici, želudčne grčeve, žulica, grozница ili zimnica, zavijanje ili križnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obljećivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa su napuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Švajcarske pilulice, najdjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga napora, za obljećivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškuje usta, ukanja neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i po-pješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. **Spitzera pomast za lice** proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, ljepoću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na parizkoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bielej, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantnine jest izvrstno sredstvo proti svim manama teinta, kao što su pritiči, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje prhuti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrile od Rudinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da sjede kose poerne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tiestline za zube od kojih zubi pobieljuju; spužve za umivanje, keltee za zube; razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne ciene.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 18. Pula, u utorak dne 4. marča 1902. God. XXXIII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu
6 K za seljake } na godinu
ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 27. febrara 1902.

U zastupničkoj kući ide sve kao po loju, i teče se kao brzovlakom. Danas razpravilo se je znamenito poglavlje, i drugo znamenito počelo.

Ministarsko vieće — razpoloživa zaklada.

Ovo je to jedno poglavlje, koje se je danas svršilo. Od govornika vriedno je spomenuti dra. Kramarа i dra. Žitnika. Dr. Kramař razlagao je, kako je posve naravski, da Česi nemogu imati povjerenja u ministarstvo, te kako naposeb nemogu glasovati za razpoloživu zakladu ili dispozicioni fond. To isto učinio je krepkimi riečmi Slovenac dr. Žitnik u ime katoličke slovenske stranke.

Premda se je po prilici znalo, kako bi imalo glasovanje izpasti, to je ipak sve radovjedno čekalo na posljedak.

Glasovalo se je po imenu za dispozicioni fond. Za taj fond glasovali su Njemci svih stranaka, osim Svenjemaca, Poljaci, češki veleposjednici, članovi „jugoslovenskoga kluba" liberalni Slovenci dr. Ferjančič i Plantan, te Srb Vujatović.

Proti dispozicionom fondu su glasovali, osim Svenjemaca, Talijani, katoličko-narodni Slovenci, Hrvati, kao takodjer socijalni demokrati.

Odsutnih prilično. Njeki su se čak i odstranili.

U sve bilo je glasova za 167, proti 102.

Kod ove razprave govorio je takodjer zast. Perić, pak se tužio, da su vlade zanemarile Dalmaciju, i zahtjevao da se u proračun metnu veće svote za investicije, za razna poduzeća u toj zemlji.

Glasovanje o razpoloživoj zakladi.

Glasovanje slovenskih zastupnika dr. Ferjančiču i Plantanu sa „ja" bilo je popraćeno sa glasnimi „oho!" na slovenskih klupah. To je upalo svim u oči. Osupnulo je dapače i prijatelja i neprijatelja, naročito poslie na mjestih jako odlučnoga govora dr. Ferjančiča. Najneugodnije se je to dirnulo ostalih Slovenaca i Hrvata, pak Čeha. Ni u ovakvih hipih da nedaju složnoga glasa svi Slovenci i Hrvati, pače da jih daju posve oprečne. Ni pol muke da su ona dvojica izašla. Ovako sramota, i šteta. Jedan voditelja Čeha reko je jednomu našemu zastupniku poslie onoga glasovanja: Znaš što, prijatelju, Jugoslavenski zastupnici bi najbolje učinili, da poberu šila i kopita, ako neće da drugačije, složnije, postupaju. Ima pravo. Komu na korist je takovo postupanje?! Protivnikom. Oni uvjek računaju na nagnuće k nesložnosti slovenskih i hrvatskih zastupnika, pak jih uvjek zadobe takovih, koji se daju zavesti. I ovom prilikom, da se je imalo stanovitih svrha.

Ja ću ovom prilikom reći, što već dulje mislim:

Naš narod u slovenskih i hrvatskih pokrajinah nebi smjeo izabirati u carevinsko vieće ni jednoga, koj se nebi već prije svečano obvezao, da će uvjek i u svakoj zgodi postupati solidarno sa svojimi drugovi. Svi zastupnici skupa imali bi svaki put odlučiti kako da postupaju, i kako većina odluči, tako valja da svi čine. Ništa više neškodi našemu narodu, nego raznorožan postupak naših zastupnika. Ništa njim nemože toliko pomoći, koli složan, jednoličan i jedinstven postupak. Kad bi tako postupali, računali bi s njim i prijatelji i neprijatelji, i dakako c. kr. vlada.

Beč, 1. marča 1902.

Prešni predlog za promjenu tiskovoga zakona.

U jučeranjoj sjednici razpravljao se je preko tri ure prešni predlog socijalno-demokratičkih zakona, kojim zahtjevaju da se u najkraćem roku promjeni zakon o tisku. Vlada je već prije izjavila, da radi na odnosnoj zakonskoj osnovi, i da će ju doniet pred kuću čim bude moguće. Prešnost predloga nebijaše prihvaćena.

Prinos za skupne poslove.

I taj naslov je u proračunu, koj razpravlja zastupnička kuća. I podana je svota, koja se zahtjeva za skupne poslove: za ministarstvo izvanjskih poslova, rata, i skupno financijalno. Al tu svotu ustanovljuju već delegacije. Carevinsko vieće nemože je ni povećati ni sniziti. Dapače ono o njoj ni ne glasuje. Na prosto prima ju na znanje. Kod te točke govorio je takodjer zastupnik Biankini. Glavna misao toga govora jest: Ako se s madjarske strane zahtjeva, da se u ovoj polovici ustavno i zakonito vlada; onda se može takodjer s ove strane zahtjevati, da se u drugoj polovici po ustavu i zakonu vlada. Prema nagodbi austrijskoj s jedne, pa ugarskoj i hrvatskoj s druge strane, i prema nagodbi ugarsko-hrvatskoj imala bi se monarhija nazivati Austrijsko-ugarska-hrvatska. Već u nazovu monarhije povriedjene su ustanove nagodba. A kolike druge ustanove nagodbe ugarsko-hrvatske ne vriedja ugarska vlada, brišuć tako-rekuć hrvatski narod, hrvatsku državu, u obće Hrvatsku. Proti tomu, proti preuzetnosti Madjara, proti tlačenju ustava i zakona sa strane njihove, imao bi ustati i ovaj parlamenat i ova vlada, na čelu mu ministar-predsjednik Koerber. Govornik odsudjuje slabost ministra za izvanjske poslove u pitanju zavoda sv. Jeronima. Zaključuje, da se sa vih strana nastoji, da se naš narod uništi, al da on i s njim pošteni Hrvati, vjeruje u pravednoga Boga, i u obće u pravednost, pak da će Hrvati oživotvoriti svoj ideal, te završuje sa uzklikom: Živila Hrvatska!

Ministarstvo nutarnjih poslova.

Počela se je razprava o ministarstvu nutarnjih poslova, i to centrala i uprava pojedinih krunovina. Razni govornici iznieli su tegoba i želja iz svojih kronovina. U govornike kod toga poglavlja upisan je naš zast. Spinčić.

Odbor radi iznimnoga stanja u Trstu.

Taj odbor imao je opet sinoć do kasna sjednicu. Izvjestitelj dr. Fuchs pročitao je svoj izvještaj. Držao se je podataka, što jih je dobilo ministarstvo od redarstvenih, političkih i vojnih oblasti. Za sve da ima zapisnika i svjedoka, ali njihova imena da se nemože dati na javnost, jer bi dotičnici stoga mogli škode imati. Hortis muči i opet odbornike sa svojimi smušenimi i prevrtljivimi razlaganji. On se dakako drži „Piccola" i njegovih prijatelja, koji znate kako svakim danom laže. Dr. Ellenbogen srdi se na izvjestitelja, što nevjeruje njegovim podatkom. Seljački jedan zastupnik iz Voralberga, Fink, pobija ovu dvojicu, i kaže njim i dokazuje na temelju njihovih navoda, kako je zadobio uvjerenje, da je vojska morala rabiti oružje, i da je vlada morala proglasiti iznimno stanje. Dr. Götz kaže, da je kod svega krivo mnogo ravnateljstvo Lloyda i državne oblasti, koje se nisu obazriele na zahtjeve Lloydovih grijača. I on je mnienja, da se je moralo poprimiti izvanredne mjere, al da misli, da je već doba, da se jih ukine. Ministar-predsjednik veli, da je ovdje u Beču težko suditi, da li je već doba za ukinuti iznimno stanje i uzeti odgovornost na se. To bi imali najbolje prosuditi oni, koji su doli. Prema viestim, koje svaki dan dobiva, nije još vrieme za ukinuće. Bilo je ranjenja. Bilo je protimbe redarom. Mnogi da dobivaju pisma sa grožnjami.

Kod utrudjenosti članova odbora — bili su već 12 ura u parlamentu — nije se moglo dalje razpravljati, bud što su se njeki odaljili, bud što se druge nije slušalo, bud što su se njeki brisali. Prof. Spinčić ostao je zabilježen medju govornici. Ponedjeljak večer biti će sliedeća i valjda posliednja sjednica.

Izvjestitelj predlaže: 1. da se na znanje uzme, da je iznimno stanje pravovaljano uzsliedilo; 2. da se vladu pozove, da ukine iznimne mjere, čim budu te okolnosti dopuščale.

Zast. Götz predlaže promjene, u toliko, da se u prvoj točki reče samo, da se uzima na znanje proglašenje iznimnoga stanja, a u drugoj, da se naprosto reče, da se vlada poziva, da ukine iznimne mjere.

Ovo nije ni „odmah," kako predlažu Ellenbogen i Hortis, ni „čim budu to okolnosti dopuščale," keko predlaže izvjestitelj, a može biti jedno i drugo.

Proti občinskoj upravi u Dekanih.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova podnešena na njegovu preuzvišenost g. ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

U posliednjem zasjedanju istarskoga sabora u Kopru mjeseca septembra 1901. bijaše od zastupnika Kompare i drugova sliedeće podnešeno:

Dne 5. agusta prošle godine su zastupnici obćine Dekani u občinskoj sjednici jednoglasno izrekli nepovjerenje svomu načelniku, te su htjeli, da se isti odstavi od občinske uprave. Na takvo postupanje prisilila je zastupnike skrajno neuredna uprava sa občinskim posjedom od strane načelnika. Kao odziv na tu sjednicu poslao je zemaljski odbor zemaljskoga revizora, da pregleda občinsku upravu.

Zemaljski revizor našao je preko sto činjenica, koje dokazuju jasno, u kakav je nered načelnik doveo občinu. Medju mnogimi protuzakonitimi činjenicami navadjamo niže nekoje najviše kriečeće:

1. Marija Mahnić, udova pok. načelnika, povratila je občini 143 for., a načelnik nije taj iznos nikamo uknjižio.

2. Po pok. župniku Matijanu primio je načelnik 1458 for., kupio za 1000 for. obligacija, a za ostalih 458 for., tekar nakon 18 mjeseca opet nešto. Za to doba trebao je njemu taj novac.

3. Agitatoru kod izbora za njegovu osobu platio je 7 for. iz občinske blagajne.

4. Za nakaznice za sol bio je od tajnika i od stranaka jošte posebice plaćen.

5. Komisijski troškovi za pregled ceste Podpeč—Praproče su za načelnika dva puta uknjiženi i dva puta izplaćeni.

6. Za putne troškove u Kopar dozvolilo je občinsko zastupstvo načelniku 3 f., a on je uzimao po 9 do 12 for. Isto tako uzimao je veće putne troškove za Trst.

7. Antun Piciga platio je občini dug u iznosu od 79 for. 46 nvč., a toga nije dao načelnik uknjižiti.

8. Radničke knjižice stoje 12 nvč., a on traži za nje od siromašnih radnika 20 nvč.

9. Godinah 1899., 1900. i 1901. prekoračio je on občinski proračun za okolo 1000 for. i to bez dozvole občinskog vieća i bez naknadnog odobrenja.

10. U godinah 1899—1900. primio je razne iznose za prodanu pašu u poreznoj občini Dekani; ti iznosi nisu pako nigdje uknjiženi.

11. Iznos od for. 5, što mu ga je poslalo c. kr. kotarsko sudište kao globu Antuna Miklavčića, da ju podieli siromahom, povratio ju je opet Miklavčiću, koji je bogat.

12. Za svoga brata Matiju, koji je dobar posjednik i kapitalist, platio je troškove bolnice iz občinske blagajne.

13. Izbornikom svoje stranke za izbor, hranu i piće platio je iz občinske blagajne 189 for. 35 nvč. za hranu i piće na dan izbora načelnika: zastupnikom kruna 96·24, c. kr. kotarskomu poglavaru gosp. vitezu Schaffenbaueru dvie butilje u iznosu kruna 3·38. Sve to platio je iz občinske blagajne.

Iztaknuti valja napose, da je činjenice u točkah 1, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 i 13 priznao sam načelnik.

Na koncu bijaše spomenuto, da se nije odgovorilo na odnosne dritužbe od dne 27. julija 1900. i dne 20. marča 1901. upravljene zemaljskomu odboru i u kojih se je stavilo shodan upit zemaljskomu odboru.

Sve to bijaše u slici interpelacije u javnoj sjednici saborskoj prednešeno, te je za to mogla doznati i c. kr. vlada putem svoga zastupnika u saboru.

U ostalom bijahu c. kr. političke oblasti i inače obaviještene o neurednostih u toj občini: putem utoka na c. kr. namjestničtvo od dne 15. julija 1900. glede občinskih izbora; putem jedne deputacije od dne 29. julija 1901. kod upravitelja c. kr. kotarskog poglavarstva viteza Schaffenhauera; putem pritužbe upravljene na c. kr. namjestničtvo dne 30. agusta 1901.; opet put jedne deputacije kod spomenutog upravitelja c. kr. kotarskoga poglavarstva dne 28. septembra 1901., te istog dana putem brzojavne pritužbe kod c. kr. ministarstva; putem jedne deputacije od dne 16. oktobra 1901. kod c. kr. namjestničtva.

Od ovih i nekojih drugih pritužba podnešenih i drugim oblastim sastavili su občinari Josip Andrijačić, Ivan Pavlić i Karlo Šišković podnesak od dne 17. decembra 1901. u Černomkoli te ga upravili na c. kr. namjestničtvo, iztaknuv u istom, da sve razne do tada podnešene pritužbe ostaše neriešene, i zamoliv, da se toli nepravilnoj upravi učini konac, pa da se uvede zakonskim ustanovam primjerenu upravu občine.

Dne 19. oktobra 1901. rekoše deputaciji na c. kr. namjestničtvu, da će se po svoj prilici za kratko razpustiti občinsko zastupstvo i odstaviti občinskoga načelnika. Pošto se to dogodilo nije, želili su nekoji občinari i članovi občinskoga zastupstva mjeseca novembra jednu sjednicu radi razprave občinskoga proračuna; tu želju izraziše osobno spomenitomu upravitelju c. kr. kotarkoga poglavarstva; upravitelj im odgovori, da je to nemoguće, pošto je tobože občinsko zastupstvo razpušteno.

Poslije doznalo se kao stalno, da se radi tekar o razpustu i o imenovanju privremenog odbora, koji bi poslove obavljao, i da vodi o tom dogovore c. kr. namjestničtvo sa zemaljskim odborom, te da je u tom obziru često imenovani upravitelj c. kr. kotarskoga poglavarstva namjestnički savjetnik vitez Schaffenhauer na pobudu jednoga od vodja talijanske stranke iz Kopra, predložio kao članove privremenog odbora četvoricu pristaša načelnikovih i talijanske stranke.

Medjutim nebijaše obdržavana nikakva sjednica občinskoga zastupstva, niti bijaše proračun občine za godinu 1902. razpravljen; občinskomu načelniku, proti kojemu podigoše kroz dvie godine toliko opravdanih pritužaba, pustiše slobodne ruke, te je on medju ostalim, bez občinskoga zastupstva, opredielio porez, namet na potrošarinu i drugo. Upitan, kako on to radili može, odgovori, da je to njegova stvar.

Na temelju ovih činjenica:

obzirom na občinski red za Istru, osobito:

na § 30, po kojemu pripada dužnost medju ostalim razpraviti i stvoriti zaključke občinskomu zastupstvu o proračunu dohodaka i izdataka, kano i pobrinuti se za pokriće manjka;

na § 39., po kojem imade občinsko zastupstvo djelovanje občinskoga vieća uključivo i občinskoga načelnika nadzirati;

na § 40., po kojem mora občinski načelnik sazvati občinsko zastupstvo, ako to zahtjeva bar jedna trećina članova občinskog zastupstva ili politička oblast;

na § 65., po kojem valja svake godine proračune dohodaka i izdataka občine za sliedeću upravnu godinu občinskomu načelniku sastaviti, te iste občinskomu zastupstvu na razpravu i riešenje predložiti;

na § 66., po kojem se ima čvrsto držati ustanovljenoga proračuna sa baratanjem imetka, te za izdatke, za koje neima pokrića, il ga neima dielomično, a jesu neodklonivi, valja občinskomu načelniku za to potražiti zaključak občinskoga zastupstva, i u slučajevih skrajne prešnosti može doduše občinski načelnik potrebite izdatke namiriti, ali mora takodjer bezodvlačno naknadno odobrenje občinskoga zastupstva izposlovati;

na § 72., po kojem može uvedenje občinskih nameta jedino občinsko zastupstvo zaključiti;

na § 89., po kojem nakon očitog i dulje trajućeg zanemarivanja dužnostih od strane članova občinskoga zastupstva, tim dakle i občinskoga načelnika, ima se ove od strane c. kr. namjestničtva dogovorno sa zemaljskim odborom sa časti skinuti;

na § 91., po kojem vrši državna uprava pravo nadzora nad občinami u tom smislu, da ove neprekoračé svojeg djelokruga, i da nepostupaju proti postojećim zakonom, te se to pravo nadzora vrši najpače od političke kotarske oblasti;

dalje obzirom na to, što jedino občinski načelnik očito i trajno svoje dužnosti zanemaruje i samo on jasne ustanove zakona vriedja, dočim neima pri tom občinsko zastupstvo nikakvé krivnje, već su dapače članovi istoga već kroz dvie godine kod svih oblastih sve moguće poduzeli, da se uzpostavi redovitu i zakonitu upravu,

uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

„1. Kako može njegova preuzvišenost opravdati postupanje c. kr. političke kotarske oblasti u Kopru i c. kr. namjestničtva u Trstu obzirom na občinsku upravu u Dekanih, i osobito obzirom na to, što se je pustilo občinskoga načelnika na njegovom mjestu uzprkos tomu, što je proti svojoj dužnosti i protuzakonito postupao?

2. Je li njegova preuzvišenost sklona poduzeti bezodvlačno mjere, da se u toj občini uvede redovite i zakonite odnošaje? i

3. za slučaj, da se razpusti občinsko zastupstvo, pobrinuti se zato, da se za privremeno riešenje posala do uvedenja novoga občinskoga zastupstva poduzme takve mjere, da obavljanje posala nebude usljed pobude kolovodjah neke stanovite političke stranke povjereno muževom, koji bi sve prije učinili, nego li bi se brinuli za dobro občine i za ovršivanje zakona, da se pače obavljanje posala tako uredi, da bude zajamčena korist občine i vršenje zakonah?“

U Beču, dne 15. febrara 1902.

Spinčić, Perić, dr. Žitnik, Pogačnik, dr. Ploj, dr. Gregorčić, Vencajz, Povše, dr. Šusteršič Biankini, dr. Klaić, dr. Ferjančić, Gaberšček, dr. Ferri, Pfeifer, Emanuel Hruby, Borčić“.

DOPISI.

Dvojaka mjera. Već ste opetovno imali prilike pisati o nezdravim odnošajima na c. kr. kotarskom sudu u Voloskom. Sliedeći slučaj služiti će Vam dokazom, da sve, što se o tim odnošajima piše, je još preblago. Evo nas na stvari. Kako ste već u jednom od prvih ovogodišnjih brojeva „Naše Sloge“ javili, vršila se pred ovim sudom kazneno razprava na prijavu g. dra. Janežića proti zloglasnomu Krstiću. Ovoga branio je dr. Breitner iz Trsta. Razprava trajala je od 9 sati u jutro do podna i od 2 do 4 sata popodne. Kad je sudac proglasio osudu, kojom se Krstić proglasuje krivim i odsudjuje na kaznu zatvora, počeo je c. kr. sudbeni kancelist Ugo Wontschina, Krstićev pristaša, koji imade svoj odio neposredno kod razpravne dvorane, gdje se vršiła kaznena razprava proti Krstiću, u sav glas vikati, „da je Krstić bio odsudjen samo za to jer da nije Hrvat, da on, Wontschina, kao sudac bi bio Krstića riešio a dra. Janežića odsudio“ (premda ovaj ne bijaše ni tužen). Pri tome je Wontschina, premda se nalazio u uredu u vršenju svoje službe tako vikao, da se ga čulo na ulicu. Tom prilikom je Wontschina takodjer izrazio se po prilici, da Hrvati u Voloskom još malo dišu, ali da će ih kod dojdućih občinskih izbora već Niemci redu naučiti. To Wontschinovo biesnenje, urlikanje i kritiziranje osude svoga zastupavljenika, mogao je svatko čuti, a ipak ga nije čuo predstojnik suda il oko ga je čuo, učinio je „orecchie di mercante“. Jedva kad je tri dana zatim cvomjestni „Narodni List“ to do kraja pobudno ponašanje c. kr. kanceliste Uga Wontschine u uredu za vrieme službe oštro žigosao, smatrao je g. predstojnik suda u bojazni, da taj slučaj ne dodje do znanja višoj oblasti, shodnim, da proti Ugu Wontschini povede disciplinarnu iztragu. Premda je Wontschina već do tada četiri puta bio radi izgreda, političkih demonstracija i drugih prekršaja disciplinarno kažnjen, premda je najnesposobniji činovnik cieloga područja našeg prizivnog sudišta, ipak je evo i za peti put prošao sa jednim jednostavnim ukorom. Ta lanjske godine je na dan mesopusta u Mihotićih larmao po cesti: „Viva l'Istria“ i pucao iz revolvera, čime je prouzročio tučnjavu i krvoproliće u krčmi Antona Spinčića, usljed kojeg je nastradalo više pravednih ljudi. Radi ovoga pucanja i vikanja bijaše takodjer pod disciplinarnom istragom, a radi pucanja morao je odgovarati kaznenomu sudu. Premda je u disciplinarnom postupku bio preslušan glavni svjedok Ivan Šepić Tometov, u čijoj neposrednoj blizini je Wontschina izpalio hitac iz revolvera, ipak u kaznenom postupku se toga svjedoka nije ni preslušalo niti njegove izjave pročitalo, i Wontschina bje riešen, a ciela njegova „afaira“ svršila je jednim ukorom. Ukor tada, ukor sada, ukor već peti put, Monsieur Wontschina može biti uprav zadovoljan. Zašto tolika blagost? To znadu Wontschina i njegove... Nu ni mu to ne zavidjamo, niti mu želimo zla, premda bi sve Hrvate utopio da može, niti bi sve to spominjali, kad se nebi s našimi ljudi na sudu radi najmanje stvari postupalo o najvećem strogošću. Dne 24. decembra 1901. na večer bijahu nekoji sudbeni činovnici u družtvu svojih prijatelja u ovdješnjoj gostioni „International“. Oko 11. sati na večer nadodju u gostionu nekoji Krstićevi pajdaši, pa stadu družtvo tih činovnika izazivati tako, da je gostioničar bio napokon prisiljen potjerat te provokatere iz gostione. Za riečkanja pala je s jedne i druge strane po koja uvreda, što se obzirom na prigodu, mjesto i uzrujanost lahko pojmi. U broju od 4. jenara t. g. Krstićeve „Špudaćere“ izadje članak, u kojem Krstić na lopovski način napada na sudbene činovnike, koji su na badnjak u večer bili u „Internationalu“. Spočitava njim, da su oni izazivali, što je laž, i da su vikali: „Živila Hrvatska“. Predstojnik suda, čim je tu Krstićevu „Špudaćeru“ primio u ruke, odmah je spomenuta dva činovnika prizvao k sebi i započeo proti njima oštru iztragu i proveo ju najvećom strogošću. Posljedak bijaše taj, da su oba radi jednog nedužnog riečkanja u krčmi dobili ukor valjda za to, da se Krstića zadovolji. Ipak su ta dva činovnika u svakom pogledu bezprikornog ponašanja, vrstni u svojoj službi i za svaki uredovni posao uporabljivi baš protivno od Wontschine, koga se nemože za ništa rabiti jer ne poznaje nijednoga jezika i jer je za sve nesposoban izim za loviti ribe. To je ta dvojaka mjera, o kojoj se ovdje obćenito govori. Ugo Wrutschina već opetovno ukoren, posve nesposoban, dobije ukor radi težkog prekršaja u službi, ova dva, nikad ukorena, izvrstne sile, bivaju ukoreni radi jedne bedaste svadje u krčmi. Zašto tako? Bez velikog razmišljanja lahko je pogoditi. Bude li se tako postupalo s našimi ljudi u državnim službam, tad će svim proći volja, da se posvete državnoj službi. Ili zar se to za tim idje? Mi upozorujemo na ovo žalostno stanje naše zastupnike, da na kompetentnom mjestu provide za odstranjenje tih nezdravih odnošaja.

Mirko.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ce ti je veceras, da si tako jadan?

Jur. Ma kako neću, solo kad... kad promeslim!...

Fr. Na ce?

Jur. Na briznu nasu decu, ka gre va skulu, a pak nis se nenauciju.

Fr. A zac ne?

Jur. Perke nekapiju talijanski. Čuj ovu, ka je friska friska. Scera je prisla doma do skuli moja mala Mare, a mat ju je zapitala: povejmi, ce te je naucila mestrica? — A maja moja, silu lepo! Naucila nas je do cesa je udelana voda. Ben dunka, povejmi. Mestrica nam je rekla, da je udelana do u s i j e n o i s k r o j e n o. A mat na to se razjadila i zavrisne: ce, ce? Ma vis kako su mudre te vase mestrice, ke vas tako lepo nauciju! Ma ja kad cesagod s k r o j i m ali u s i j e m, ne vidim, da mi gre venka voda, nego suknja ali bragesi! — Pa neces, da sen jaden?

Fr. A pusti to, ter znas, da vlasteli ne haju, da se nasa deca nauciju, ma solo, da va gradu bude samo talijanska skula.

Jur. Forsi, da se rece, da je Cres talijanski grad?

Fr. Ma dunka?!

Razne viesti.

Političke:

Srbija. Njemačko-madjarske novine turile su u sviet viest, da je bio počinjen atentat na život kralja Aleksandra. Službene biogradske novine oprovrgle su odmah te krive viesti. Naknadno doznajemo o toj izmišljotini koliko sliedi: Jedan podčastnik izposlovao si je audienciju kod kralja. U dvorani za audiencije zahtjevao je vičuć, da mu se izplati njegova zaostala plaća spočitnuv kralju, da on i njegovi ministri plivaju u slasti i masti. Usljed vike dohrliše u dvoranu kraljevi tjelesni stražari, koji su odstranili srditog podčastnika. Nakon tog nemilog dogodjaja, prekinuo je kralj dalnje audiencije.

Financijalni odbor narodne skupštine zaključio je uvesti porezni namet od 7 po sto, koji će služiti kao temelj novomu zajmu za gradnju željezničkih pruga Poračin—Zajčar i Stolac—Kruševac. Službene novine tvrde, da taj porezni namet nije nikakvo novo obterećenje naroda, jer da je u istoj mjeri snizen namet za vojsku.

Bugarska. Iz Sofije brzojavljaju dne 1. t. mj., da je vlada preduzela obširne vojničke mjere za izbore u narodno sobranje, koji su imali započeti dne 2. t. mj. Vojnička posada u Sofiji da bijaše pojačana. Sva izborničtva, gdje će zasjedati izborne komisije, da su vojničtvom posjednuta. Mjestno redarstvo izdalo je nalog svim krčmarom i kavanarom, da zatvore svoje prostorije kroz prva dva dana mjeseca u 10 sati na večer. Opozicijonalni listovi tuže se na prestroge mjere, koje je vlada preduzela. Vladini listovi

očekuju da će se narod u velikoj većini izjaviti za vladin program i da će vlada izaći iz ove izborne borbe pobjedonosnom.

Rusija. Skoro svake godine ponavljaju se u zadnje doba djački nemiri u Rusiji. Najnovija naredba ruskoga ministra nastave nije zadovoljila ni učiteljstvo ni djačtvo, odnosno djačka družtva. Radi toga buknuše ponovno djački nemiri u Moskvi, Petrogradu, Kievu i Charkovu. Najnoviji nemiri dogodiše se u Moskvi, gdje da je do 400 djaka sa sveučilišta i drugih školah provalilo u sveučilišne prostorije, te tuj porazbijalo stolove, ormare, vrata i prozore, pa uz viku i buku kroz prozore izvjesilo crvene zastave. Nemiri su trajali od podneva pak do ponoći. Redarstvo i vojničtvo uzpostavilo je konačno mir i red. Ministar nastave naredio je, da se zatvoreni djaci odmah izključe sa sveučilišta i drugih zavoda.

Njemačka. Pruski princ Hinko, brat njemačkoga cara slavi velika slavlja u Americi. Praktični Amerikanci priredjuju njemačkomu princu jednu svečanost za drugom. On putuje po većih gradovih sjedinjenih država sjeverne Amerike i svuda se stanovničtvo natječe, da izkaže princu ljubav i poštovanje. Njemački listovi pišu oduševljeno o tih dokazih ljubavi i prijateljstva američkog pučanstva.

Mjestne:

General Karlo bar. Minutillo, preminuo je dne 27. pr. mj. u Puli, kod svojega brata g. Frane bar. Minutilla, zapoviedajućeg podadmirala. U subotu poslie podne bio mu je sjajan sprovod uz sudjelovanje vojničkih i civilnih oblasti. Počivao u miru!

Pokrajinske:

Visoki gosti u Opatiji. Dne 23. t. mj. stigao je u našu krasnu Opatiju njezin stari gost nadvojvoda Luksenburški sa pratnjom. Visokoga gosta dočekale su koii mjestne oblasti toli gostovi vrlo svečano. Volosko i Opatijahu bijahu zastavani urešene.

Premještenje. Iz pouzdana izvora doznajemo, da je premješten g. Pavao Baričević c. kr. financijalni savjetnik i u Malom Lošinju k. c. kr. ravnateljstvu financija u Trst.

Odlikovanje. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung" priobćuje, da je Njegovo Veličanstvo odlikovalo c. kr. kotarskoga školskoga nadzornika g. Pavla Skopinića u Malom Lošinju tim, što mu je podielilo zlatni križ za zasluge. Čestitamo vrstnomu učitelju i nadzorniku!

Dioecezanska viest. Veleč. g. Valentin Klinar, župe-upravitelj u Zrenju, premješten je u istom svojstvu u Barku kod Divače.

Iz Sv. Matej, 28. febrara 1902. pišu nam: Prošli tjedan pokopali smo, velevriednu suprugu obć. zastupnika i savjetnika iz Saršonih Antuna Lučić-Roškića.

Liepi sprovod, kakvoga se jošte u Sv. Mateju nije vidilo pokazao je koliko je ljubljena i štovana ta obitelj. Mjestni kapelan gosp. Vjenceslav Klofanda predvodio je sprovod praćen župnikom Drenovskim, vlč. gosp. Antunom Ladićem i vlč. gosp. Iv. Vrabcem, kapelanom iz Kastva. Za žalostnim liesom stupao je suprug pokojnice i bližnja rodbina — a za ovimi obć. načelnik iz Kastva, sa obć. savjetnikom g. Franom Dukićem — zatim veliko množtvo puka iz ciele okolice, iz Drenove, Riešćine, Grobinštine. Okolo liesa nosilo je svieće 6 mužkaraca i 6 ženskinja.

Pred liesom, što se jošte ovdje nije vidilo nosilo je preko pedeset njih svieće, a pred njima bio je kip družtva „Majke božje sedam žalosti" iz Rieke. U sprovodu bio je propovjednik toga družtva. Skrvana dugom i težkom bolešću, pokojnica legla je u hladan grob, ali će njezina uspomena dugo ostati u pameti ne samo susjedom, prijateljem i znancem, no u obće svakomu, koji je igda bio u njezinoj kući. Bila je vrlo dobra, blaga i uviek vesele ćudi. Njenomu vriednomu suprugu izričemo iskreno sažaljenje, a njoj budi Svevišnji milostiv i dao joj duši vječni pokoj!

† **Mate Pilepić. Iz Opatije nam** javljaju: Prošlog tjedna sprovedosmo do hladnog groba u Liburniji poznatog prota Mata Pilepića. Rodjen bijaše u Lovranu, a bijaše mu 78 godina. Premda nepismen, znao si je svojim bistrim umom i marljivošću steći vrlo liep imetak; radi svoje jednostavnosti i iskrenosti bio je od svakoga i posvuda vrlo cienjen i obljubljen.

Pokojnik je bio muž stare škole, nu srcem i dušom vatren Hrvat, a znao je tako mudro govoriti, da smo mu se čudili. U Opatiji sagradio je liepu „Vilu Pilepić". Koliko je bio štovan, cienjen i poznat, vidilo se je na sprovodu, kome je prisustvovala velika množina znanaca i prijatelja.

Milom pokojniku kličemo: lahka ti bila domaća zemljica, a njegovim sinovom: stupajte i Vi stopama pokojnika.

Občinski izbori u Grožnjanu. Prijatelj nam javlja iz one občine, da se sada sastavljaju na tamošnjem občinskom uredu listine za predstojeće občinske izbore. Listine sastavljaju sami Talijani pak si možemo misliti, da neće biti sastavljene na korist našu.

Radi toga upozorujemo naše prijatelje koli iz grožnjanske okolice, toli iz Kastanja, Šterne, Hubertona itd., da nezaborave listine pregledati i popraviti čim budu u občinskom uredu izložene. Izborne listine za izbor občinskog zastupstva jesu temelj svim dalnjim izborom koli za domaći sabor, toli za Beč, te valja da se ih pregleda i točno popravi. Na posao rodoljubi!

Otvorena mjesta. Kod kotarskoga suda u Pazinu izpražnjeno je mjesto sudbenog pristava sa plaćom IX. razreda.

Molbe valja poslati do 25. t. mj. okružnomu sudu u Rovinju te dokazati poznavanje zemaljskih jezika. Tršćanski „Cifutić" kaže, da treba dokazati poznanje zemaljskog jezika i jednog slavenskog jezika, govorena u carstvu. Bum! „Cifutiću" nije hrvatski ili slovenski jezik zemaljski. Njemu bi dosta bilo, da dodje u Pazin za pristava koji Talijan, koji bi mogao dokazati, da pozna koju rieč poljsku, česku, rusinsku itd. Za skoro čisto hrvatski sudbeni kotar u Pazinu netreba da sudac pozna hrvatski jezik! Čudimo se, da državno odvjetničtvo u Trstu dopušta smradnomu „Cifutu" ovako potvarati i izopačivati službene oglase.

Kod c. kr. kotarskoga suda u Puli otvoreno je mjesto sluge sa godišnjom plaćom od 800 kruna, sa doplatkom od 200 K pravom na odielo i na promaknuće u III. odnosni II. plateżni razred, te na dvie petgodišnje doplate, svaka od 100 kruna. Molbe, podkriepljene sa svjedočbami i dokaznicom o poznavanju zemaljskih jezika treba podastreti c. kr. okružnomu sudu u Rovinju do dne 8. aprila t. g. I glede ovoga mjesta izopačio je tršćanski „Cifut" službeni razpis natječaja.

Tršćanska posada. Radi posliednjih izgreda od dne 15., 16. i 17. febrara biti će u gradu Trstu pomnožena vojnička posada.

Vojničke čete, koje bijahu naglo pozvane u Trst iz Gorice i Ljubljane, nalaze se jošte u Trstu, nu ove će biti opozvane čim prestane iznimno stanje. Da se za buduće predusretne ovako iznenadnoj potrebi četa, odlučile su vojničke oblasti, da se vojnička posada u Trstu pomnoži sa jednom pješačkom pukovnijam, koja će se stalno tuj i nastaniti, i za koju bijaše pozvano gradsko poglavarstvo, da joj pripravi potrebite prostorije.

Nova stečevina tršćanskih Slovenaca. Dne 24. t. mj. bijaše podpisan ugovor za nabavu „Doma" za plemenito i čovjekoljubivo družtvo „Sv. Nikolaja" u Trstu. Kuća nalazi se na liepom položaju u Rocolu te je prostrana i sa obsežnim vrtom. Kuću je kupila „Tržaška Posojilnica" za 50.000 kruna na račun družtva „Sv. Nikolaja". Čestitamo braći u Trstu na toj novoj stečevini.

Mornari pozor! Na brionskih otocih nedaleko kuća kod rta P e n e d a uvedeno je više električnih svetiljka, izmedju kojih je jedna na visokom drvenom stupu. Mornari neka paze na razliku tamošnjeg svetionika i rečenih svetiljaka.

Približni položaj: Širina 44° 53¹⁵ N. Duljina 13° 48¹² V.

U dalmatinskih listovih čitamo da je plivajući znak, što no ga je bilo more odneslo u z l a r i n s k o m k a n a l u, uzpostavljen na s i k i zvanoj S e s t r e.

Nove ceste. Zemaljski odbor u Poreču zaključio je, da će preuzeti nove ceste, koje vode k željezničkim postajam u Žavlah, Škofijah, Dekanih, Kopru, Sv. Luciji, Sandriji u Bujah, u zemaljsku upravu, te predati ih odnosnim cestovnim odborom uz izjavu, da će se pobrinuti za uzdržanje tih cesta u prvoj godini.

Isti odbor predao je cestovnim poduzetnikom Andriji i Franu Mohorovičiću iznos od 108.03 kruna na izplatu računa za dogradjenu cestu od 0—13 hektometra od strane Labina na cesti Labin—Barban. Poduzetnikom bijaše povraćena i odnosna jamčevina.

Iz drugih krajeva.

† **Dr. Ivan Ružička. Dne 24. febrara** preminuo je u Pragu u muževnoj dobi od 51. godine češki rodoljub g. dr. Ivan Ružička, odvjetnik, bivši tajnik i predsjednik družtva češkoga narodnoga kazališta, član gradskoga zastupstva itd. te iskren prijatelj mnogih naših rodoljuba iz Hrvatske, Dalmacije i Istre, koji su polazili visoke škole u Pragu. Pokojnik se rodio dne 6. julija 1851. u Časlavi, ali je sa svojim otcem Filipom, financijskim savjetnikom, došao kao mali dječak u Zagreb, gdje je i svršio i gimnaziju, te kašnje i prve dvie godine pravoslovnih nauka, pa se je usljed toga smatrao i dobrim Čehom i dobrim Hrvatom. Nauke je dovršio u Pragu, gdje je 24. decembra 1873. postao doktorom prava i otvorio 1. jenara 1880. svoju odvjetničku pisarnu. Najveće je zasluge stekao neumornim radom za gradnju novog češkog kazališta kao i za njegov dalnji razvitak i napredak, pa je za to bio deset godina u odboru tajnikom i napokon u konzorciju predsjednikom. Uživao je svigdje medju Česima poštovanje i ugled, a Hrvati, koji su dolazili u Prag na nauke ili u posjete, našli su u dru. Ružički iskrena pobratima i prijatelja. Viečni mu pokoj!

Naknadni izbori na Rieci. Riečke novine javljaju, da će se tamo obaviti danas 4. marča naknadni izbori za ona četiri mjesta gradskih zastupnika, koja ostaše izpražnjena smrću jednog i odreknućem trojice zastupnika.

Riečko gradjanstvo zanima se vrlo malo za te izbore kao da to i nije njega i netiče; još nebijaše ni skupštine ni dogovora pa se i nezna još za imena onih, koje bi imala zapasti sreća, da zasjednu izpražnjene stolice gradskih zastupnika. Nemiću se U n g a r e z i, nemiće se I r r e d e n t a, pak zašto da se maknu ni Hrvati da idu za jednoga ili za drugoga po kostanj u žeravicu.

Potrebita uputa. Novine pišu, da je izdalo ministarstvo financija uputu svim c. kr. ravnateljstvom financija, da postupaju obzirnije i blaže sa strankami ili sa porezovnici. Iste oblasti dobile su nalog, da se svi spisi, koje podnašaju stranke na porezne urede ili na ravnateljstva financija riešavaju točnije i bez zatezanja.

Na ovu uputu ministarstva financija upozorujemo sve one naše stranke, koje misle, da im se krivo čini bilo na poreznom uredu, bile na ravnateljstvu finance, da se prituže bilo i izravno g. ministru financija.

Odklanja biskupsku čast! Izviestili smo onomadne, da je bio ravnatelj njemačkoga zavoda „Colegium Germanicun All"Anima" u Rimu preč. g. Nagel kod g. kardinala Missie u Gorici. Došao je u Goricu da posjeti uzoritoga gospodina i da se obaviesti o odnošajih u tršćansko-koparskoj biskupiji, kamo su ga kanili njegovi prijatelji i štitnici postaviti na čelo biskupije.

Sudeć po glasovih, koji nam stižu iz Rima, preč. g. Nagel nije dobio najpovoljnije viesti ob onoj biskupiji, ili odnosne obaviesti djelovale su nanj tako nepovoljno, da je odlučio odkloniti ponudjenu mu biskupsku stolicu u Trstu.

Preč. g. Nagel bio je naime dne 10. t. mj. u audienciji kod sv. otca pape Lava XIII. po svoj prilici radi toga, da sv. otcu navede razloge, zbog kojih neželi zasjesti stolicu tršćanskih biskupa.

I tako se čini, da je vlada pogorila svojom osnovom, po kojoj nije htjela imati na biskupskog stolici u Trstu ni Slavena ni Talijana, nego Niemca, pa da budu tako tobož vuci siti i koze ciele. U ostalom, ako nije uspio prvi pokus sa Niemcem, nevalja klonuti duhom, imade još Niemaca, koji će rado zasjesti stolicu tršćansko-koparskih biskupa. Samo netreba izgubiti k o r a j a!

Družtvene.

Hrvatska čitaonica u Ližnjanu je imala redovitu glavnu skupštinu u nedjelju dne 2. t. mj., na kojoj je izabran sliedeći odbor: Predsjednik Josip Fedel; podpredsjednik Ivan Klunić; tajnik Josip Perković; blagajnik Josip Ravnić; odbornik Ivan Jelčić. Bilo sretno!

Zabava tamburaškog zbora u Baški. Od tamo pišu nam 26. febrara pod naslovom: bolje i kasno nego li nikad! U sumraku „Sviećnice" pozvala nas je naša mladež na kratku i nevinu zabavu. Da dademo oduška svojim domorodnim osjećajima, polurili smo u „Hrvatsku čitaonicu", gdje našemu iznenadjenju i veselju nije bilo ni kraja ni konca. Kad nebi lično poznavali domaću omladinu, ne bi vjerovali, da po milozvučnim žicama prebiraju ruke, koje su do sad bile vješte samo veslu i motici. Da, zadivilo nas pjevanje, deklamiranje, predstavljane i skladno udaranje mladih tamburaša. Bili smo ushićeni i od srca im zahvaljujemo na uloženom trudu!

Da će tolike vještine može doći seljačko diete kroz samu tromjesečnu pouku, potvrdjuje se ona „čvrstom voljom čovjek brda valja, a na ravnu opet nova diže". Ne zadriemaj samo, dični zbore! Kako je suglasno udaranje tvojih žica miloglasno odjeknulo po čitaoničkim prostorijama, a u srcima slušaoca usplamtilo čustvo za dom i narod, tako nek odjekne i u srcu tvojih potomaka. Tamburaški zbore, budi noćnom trubljom zadriemanih srca, vodićem rodoljublja, kukavice i izdajice privedi sviesti, nauči ih da je samo onaj vriedan življenja, koji živi „za krst častni i slobodu zlatnu!" Baščani slušaoci.

Razni prinosi:

Predplate u Januara doznačili po 24 K: J. F. Zagreb, dr. D. V. Krk, Obć. Kastav, P. B. Lošinj, F. B. Trviž, dr. D. T. Pazin, dr. A. L. Toplice V.

Po 18 K: I. D. Lovran, E. R. Rovinj, A. R. Zumask, V. S. Sv. Lovreč, N. Cepić, P. Z. Lošinj, D. M. Sv. Jakov.

Po 12 K: dr. A. R. Riemanje, A. H. Baška, D. J. N. Lošinj, B. F. Sušak, J. E. Rodik, A. H. Trst, Čit. Trst, V. O. Poreč, Čit. Tinjan, L. L. Poreč, dr. I. B. Karlovac, Čit. Nerezine, J. M. Gorica, dr. J. Ž. Bistrica, A. R. Hrušica, Čit. Omišalj, K. B. Krk, M. O. Krk, K. J. Kastav, Zveza Celje, dr. M. C. Lošinj, P. S. Lošinj, A. V. Rieka, Čit. Fribir, I. P. Varaždin, D. N. Sarajevo, I. K. Klana, B. R. Rieka, V. J. Pornjan, dr. M. V. Krk, Cit. Punat, V. M. Sv. Vital, F. P. Kopar, G. V. Trst, Š. Š. Žbandaj, dr. I. C. Babinopolje, P. F. Trst, S. Š. Opatiju, J. M. Lapar, A.

R. Trst, A. S. Višnjan, I. H. Ljubljana, I. T. Zagreb, P. Z. Baška, A. M. Kringa, I. B. Pićan, dr. V. C. Sisak, J. K. Beč, S. J. Podgrad, M. Z. Draga, N. G. Omišalj, F. B. Tinjan, K. D. Trst, A. P. Lošinj, R. J. Beršec, Čit. Unije, C. R. Zagreb, M. H. Trnovec.

Po 10 K: A. Š. Š. Rov. Selo, J. T. Pazin, Giunta Poreč, Sokol Komiža, A. P. Lošinj, A. S. Pehlin, J. K. Kopar, A. S. Pereniči, L. Z. Gologorica, F. H. Sv. Lovreč, M. G. Sv. Vital, I. V. Vrh.

Po 9 K: J. S. Medaki, Š. K. K., Lošinj I. B. Kastav, P. P. Doljenavas, F. S. Paz.

Po 8 K: Čit. Pazin, K. M. Smarje, J. V. Š. Male Mune, Samostan Krk.

Po 6 K: N. V. Trst, Čit. Malinska, M. M. Sv. Matej, H. N. C. Metković, F. T. Tinjan, M. T. Malinska, B. D. F. S. Trst, F. D. Kastav, M. K. Čunski, Sastanak Selca, M. P. Sušak, Čit. Osiek, J. M. Varaždin, I. B. F. Poreč, Čit. Šenj, Čit. Požega, J. H. A. Beršec, A. B. Tinjan, Čit. Jaska, S. Z. Sušak, F. S. Bačve, A. Z. Altura, M. Č. Opuzen, A. N. Pićan, J. J. Kopar, F. F. Kopar, A. A. Brgud, I. V. Belej, A. R. Rov. Selo, M. S. Praputnik, E. D. Pazin, M. P. Rieka, A. B. Mošćenice, M. F. Beram, I. M. Cres, I. P. Tolmin, J. P. Rukovac, V. Z. Volosko, J. R. Medulin, Br. Dr. Podgrad, M. P. Pula, A. D. Ž. Kastav, J. E. Gračišće, A. K. Mirno, Kolo Spljet, Čit. Kopar, J. F. Kopar, V. S. Opatija, M. M. Baška, D. P. Prag, I. S. Trst, V. M. Skitača, G. C. Buzet, A. L. Osor, A. J. Zadar, I. M. Zadar, M. M. Dubašnica, A. T. B. Sušak, J. J. Rieka, I. V. Karlovac, N. Ž. Cernik, J. D. Rieka, A. D. Boljun, B. O. Rovinj, I. P. Posjak, I. D. Kostrena, F. K. Kukuljanovo, I. B. Movraž, P. P. Zagreb, Čit. Sv. Barbara, N. Š. Kanfanar, M. J. Opatija, Čit. Dubrovnik, Franjevci Košljun, Čit. Mošćenice, R. K. J. Zadar, Čit. Trpanj, Čit. Baška, R. B. Podvezica, Dvor. Samobor, P. S. Peklin, A. P. R. Pazin, F. S. K. Sv. Matej, Š. Z. Malinska, M. M. Martinšćica, B. S. Lovrečica, Čit. Čelje, N. G. Sušak, A. K. Buzet, M. D. Zadar, A. N. Vis, I. B. Sv. Martin, L. V. Vrbnik, M. S. Tomaj, A. G. Sv. Vid, dr. A. G. Krk, J. M. Krupa, G. L. M. Lošinj, J. A. Volosko, K. B. Komen, J. B. Cres, S. M. B. Cres, Sokol Zadar, J. S. Novaki, F. F. Počekaj, J. O. Rieke, S. T. Rieka, Čit. Kostrena, V. V. Kanfanar, G. S. Neresine, J. F. Zamet, Sam. Prieko, I. M. Šipan, Čit. Slunj, F. Z. Kornić, I. Z. Kastav, Napr. Klana, M. Š. Pazin, P. P. Lopar, J. Z. Mali Lošinj, Čit. Šibenik, Čit. Čunski.

Po 5 K: Čit. Danica Lovran, Čit. Dugoselo, Z. L. Silba, L. S. Premantura, M. D. Zvoneća, J. G. Cerovlje, Čit. Škrljevo, Čit. Rieka, Čit. Sv. Ivan Zelina, Žbor d. m. Zagreb, I. M. Karojba, M. L. Novaki, I. R. Hlovik, E. D. Barbana, Vst. Gorica.

Po 4 K: A. C., Š. S., J. B. Zgrablići, J. M. Sv. Petar, J. M. Meja, R. R. Trsat, I. N. Kršan, J. M. Premantura, M. R. Baderna.

Po 3 K: F. S. Promina, J. S. Kršan, A. S. G. Pazin, Vlašić Travnik, Čit. Brinje, I. S. Čepić, dr. F. Z. Kopar, T. B. Pula, S. M. Korić, F. G. Diraki, M. K. Zvoneća, Čit. Crkvenicu, Čit. Osiek, A. F. Sovinjak, A. V. Kraljevica, F. G. Kanfanar, M. M. Kanfanar, J. N. Kraljevica, Čit. Kastav, J. P. Lanišće, Čit. Tolmin, J. J. Zamet, J. P. Montrilj, Dvor. Varaždin, K. C. Baška, I. C. Breza, C. M. Cres.

Po 2 K: S. S. Novi, J. Š. Polje, F. D. Pazin, M. G. Trst, M. Z. Kopar, R. B. Kastav, I. Z. Sovinjak.

Razni: Čit. Vrbnik 40, A. B. Filipani 16, F. S. Kaštelir 29, F. D. Cres 13·08 + 15·40, J. D. Križevac 36, dr. M. T. Buzet 36, G. B. Foškulin 14, Čit. Duvno 2·08, N. P. Beršec 21, F. M. F. Boljun —·40, A. R. Vabriga 1·10, Gosp. Zadruga Kastav 20, V. P. Mali Lošinj 20, M. I. Rieka 2·20, Čit. Petrinja 2·50, Čit. Kraljevica 2·50, Čit. Glina 2·50.

Za oglase u januarju uplatiše: župni ured Brdo K 4·20, občina Pazin 4·20, g. J. Stjepušin, Sisak K 6·20, občina Volosko K 4·44, c. kr. kot. sud Buzet 4·20, čitaonica Dubašnica K 2·20, g. A. Černigoj Trst K 50·40, knjižara Hartman, Zagreb K 32, g. I. Drufovka, Gorica K 10·20, občina Rab K 12·32.

Književne:

Prof. Ant. Ströll „Izvadni računi" nakladom „Saveza dalm. učitelja." Spljet 1902. Narodna tiskara.

Izpravak.

U dopisu iz Vabrige u predzadnjem broju podkrala se pogrieška, ondje, gdje je pisano o pristupu novih učenika u družbinu školu, ima se čitati da su pristupila dva iz Frate, sela blizu Vabrige a ne iz Trsta.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. piscu: „Naše mješovite škole": drugi put. Oglasite nam se i u buduće. Živio!

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

proti bonima blagajne donositelju:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2¾%
„ „ „ 30 „ „ 3%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 1. febrara, 5. febrara, odnosno 27. febrara t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlet u krunama razpoloživ a mjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju pogodice već prema roku predobjave.

Izdajo doznačnice:

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na **Warrants i vriednosti** uz najumjestni e uvjete.

Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po dnevnom tečaju.

Trst, 28. jenara 1902.

Dva naučnika traži naša tiskara, i to jednoga za knjigovežnicu, a drugoga kao strojarskoga naučnika. Isti moraju biti krepkoga zdravlja, izmedju 14. i 15. godine, dobroga ponašanja te iz hrvatske ili slovenske rodbine. Oglasiti se je kod uprave tiskare.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj
Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

JAVNA ZAHVALA.

Iz dubine razcviljena srca zahvaljujem se ovim putem svoj rodbini, susjedom, prijateljem i znancem, koji su mi prigodom smrti moje dobre, ljubljene i nezaboravne supruge

MARIJE LUČIĆ rodj. SARŠON,

umrle dne 25. pr. mj. nakon duge i težke bolesti, providjena sv. otajstvi za umirujuće, bilo ustmeno, bilo pismeno izrazili svoje sažaljenje.

Osobito svesrdna budi izrečena hvala vlč. g. Vjenceslavu Klofandi, mjestnomu kapelanu — župniku Drenovskomu g. Antunu Ladiću i g. Iv. Vrabcu, kapelanu iz Kastva, koji su predvodili sprovod. Izrečena budi hvala vlč. g. Ljudevitu Notaru, propovjedniku družtva „Majke božje sedam žalosti" sv. Vida na Rieci; obć. glavaru g. Mirku Jelušiću, obć. savjetniku g. Franu Dukić-u; gg. učiteljem B. Dubrović-u i Matu Trinajstić-u, koji su navlaš došli, da miloj pokojnici izkažu zadnju počast — te ju izpratiše do hladnoga groba.

Svim, koji su došli iz bliza i daleka, koji su nosili svieće i cviće, te tim doprinesli, da je sprovod onako liepo izpao.

Vječna harnost svim i od Boga plaća!

Saršoni, Sv. Matej, 28. febrara 1902.

Ožalošćeni suprug **Anton Lučić-Roškić.**

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Najbolje tambare izrađuje i prodaje
J. Stjepušin u Sisku.
Bisernica po for. 2.50, 2.—, 2.50, 3.—, 4.—, itd.
Braći I. II. III. po for. 4.—, 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, itd.
Bugarije I. po for. 2.50, 4.—, 4.50, 6.—, itd.
Bugarije II. po for. 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, itd.
Berda po for. 25.—, 35.—, 36.—, 38.—, 40.—, itd.
Samica po for. —.70, 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, itd.
Dangube po for. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, itd.
Primaćice po f. 2.—, 2.50, 3.—, 3.50, 4.—, itd.
Za kitjenje tako for. 1.— tik. G
Razne šiee i sve što je u tu struku potrebito uz vrlo znižene cieue u izvrstnoj kakvoći.
U izradbu se primaju i sve drage vrst. glasbala.
Preprodavaoci dobivaju popust.
Ilustrovane cienike boljih tambara šaljem svakomu franko i badava.
Umoljava se točna i čitljiva adresa.

Odlikovana god. 1900. na svetskoj izložbi u Parizu i g. 1896. na milenijskoj izložbi u Budimpešti.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Svoj k svomu!
U ljekarni
„Al Redentore" k Spasitelju
na Rijeci (Fiume) blizu velike crkve.

Dobivaju se uz sve ostale i ovi ljekovi osobito svježi i najviše se traže:

Kapljice „Spasitelja". Iste se pripravljaju u mojoj ljekarni iz domaćeg bilja, a najbolje su sredstvo za uzdržati zdravlje do visoke starosti. Jedino nijihovom uporabom redovitom lieči se nesvjest, odstranjuje se drhtanje u žilama, ublažuju bol rheumatizma, očišćuju krv a ujedno okrijepljuju želudac, koji je prečesto izvor mnogim bolestima. Izvrstno su sredstvo proti svakoj želudčanoj boli, tjeraju nadovanje i vjetre, odstranjuju žgaravicu i želudčane grčeve, groznicu, žuteniću te grižu u trbuhu u crjevima. Redovitom uporabom kapljica „Spasitelja" pridrži se redovita probava a tim zapriječi mnoge bolesti. — Cieua samo 60 fil. (30 novč).

Rozulin purgacija laiko se uzimlje i djeluje kod najjačeg čovjeka. Uzimlje se iz jutra na tašče svaku uru po jednu malu žličicu do djelovanja. — Cieua 60 fil (30 nvč.)

Sirup od travâ najsigurniji i najbolji lijek proti kašlju, prsobolji, promuklosti grla, te plućnoj boli. Priredjuje se kod mene velikom pomnjom iz bilja te izliečuje pače i zastarjele bolesti pluća i prsiju a uza to i jači. Cieua K 1·50 (75 nvč.).

Naruči li tko preko kruna 10 (for. 5) plaćam sam poštarinu. Cijenike ostalih ljekova šiljem franko i badava, a preprodavačima dajem popust.

Naručbe neka se šilju na moju adresu

HINKO BABIĆ, ljekarnik,
Rijeka — blizu velike crkve.

Broj 19. Pula, u petak dne 7. marča 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaje i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Stvarni izpravci.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 26. febrara 1902. učinio je zastupnik prof. Spinčić na govor zastupnika Bartoli-a sliedeće izpravke:

Zast. Spinčić: Visoka kućo! Mrzko mi je izpravljati poznate činjenice za poznavaoce odnošaja. Nu na to sam prisiljen, da upoznaju pravo stanje stvari i oni, kojim su odnošaji nepoznati.

Učinit ću do duše više izpravaka, nu ipak svega neću izpraviti, što je g. zastupnik Bartoli u svojem posliednjem govoru kazao.

Dr. Bartoli kazao je u svojem govoru od dne 21. febrara 1902., da su Talijani pripravni podupirati zahtjeve stranaka pod uvjetom, da se njih, Talijane, u njihovih pokrajinah na miru pusti živjeti; on nije kazao, u kojih pokrajinah, pa ako je pri tom ciljao na primorske pokrajine, tada ga moram stvarno izpraviti, da to nisu talijanske pokrajine. (Tako je!)

Talijani bi se mogli, rekao je nadalje, i sa svojimi bližimi protivnici sporazumiti; nu ovi bi ih morali u pravu i miru pustiti na njihovom narodnom zemljištu živjeti. Ako je on pri tom na zemljište Primorja mislio, tada ga moram opet stvarno izpraviti, da to nije nikakvo talijansko zemljište. U ostalom bijaše upravo on i njegovi drugovi, koji su svako sporazumljenje sa Hrvati i Slovenci Istre u zemaljskom saboru odlučno odbili.

Talijani bili bi — kazao je on nadalje, za autonomiju zemalja, za ravnopravnost, za provedenje članka 19. državnih temeljnih zakona, nu jedino pod stanovitimi uvjeti i klauzulami u tom smislu, da bi sve to na korist Talijana izpalo. Da oni neće nikakve ravnopravnosti, niti pravednog provedenja članka 19., pokazuje čitavo njihovo postupanje proti Hrvatom i Slovencem Istre. Njegovo ciljanje, kojim je naš narod uvriedio, kao da bi bio manje vriedniji, odbijam svom odlučnošću. (Odobravanje.)

Gospodin Bartoli govori o talijanskih pokrajinah Austrije; ja ga moram radi toga opet stvarno izpraviti, osobito što se tiče Primorja, da neima nikakvih talijanskih pokrajina u Austriji.

On je kazao, vladina politika ide za tim, osobito u Istri, da učini hrvatskoj stranci koncesije. Moram ga stvarno izpraviti, da nije c. kr. vlada hrvatskoj stranci još nikakvu koncesiju učinila.

Na opazku istoga gospodina zastupnika i prije dra. Hortisa, da se redarstvo u Trstu zauzimlje za onu štampu, odnošno za onu fukaru, koja piše najprostije, moram stvarno odgovoriti, da se u Istri dieli list pisan najprostijim načinom, za koj se nezauzimlju samo redarstvene, odnosno političke i sudbene oblasti, nego da taj list talijanska stranka Istre posve uzdržava i uredniku 100 for. mjesečno plaća (Zastupnik Mazorana: To je posve prosta kleveta!) Vi klevećete! Ja Vam mogu pokazati pismo zemaljskog kapetana dra. Campitelli-a, koji stoji na čelu onim, koji taj smradni list plaćaju. Iz istoga pisma doznati ćete, da je pri tom i član zemaljskog odbora dr. Cleva i ravnatelj zemaljskog kreditnog zavoda dr. Amoroso i da se tuj spominja i drugu gospodu iz Pule. Ja imadem to pismo ovdje, te sam pripravan pokazati ga jednomu odboru, koj neka se ovdje izabere, pred cielom kućom neću da to učinim. (Zastupnik Mazorana, kakvu novinu mislite?) To je za sada moja stvar; vi niste spomenuli novinu, o kojoj ste govorili. Ako navedete vi tu novinu, spomenuti ću i ja onu, o kojoj govorim (Medjuklici).

Gospodin dr. Bartoli govorio je o Pazinu uztvrdiv, da je Pazin izključivo talijanski grad.

Moram ga stvarno izpraviti, da Pazin nije talijanski grad i tim manje izključivo talijanski grad, a za dokaz navadjam nesamo broj stanovnika po narodnosti, već takodjer nazive djelova grada, kao: „Buraj," „Vrtišće," „Ulice," pak imena Talijanah grada Pazina, kao: Kovač, Čeh, Mrak, Sloković, te imena nekojih Hrvata Pazina, kao: Orbanić, Trić, Gabrijelić, Mateječić, Opašić.

Gospodin dr. Bartoli kazao je takodjer, da hrvatska gimnazija u Pazinu neodgovara prosvjetnim potrebam. Moram ga stvarno izpraviti, da odgovara u istinu tim potrebam, čemu je najbolji dokaz u tom, da posjećuje u trih razredih 160 djaka, koji neprimaju ni novčića od pokrajine, dočim se podieljuje tisuće i tisuće medju talijanske djake. (Čujte! Čujte!)

On je kazao, da je školska uprava već kroz godine izključivim orudjem slavenske propagande. Ja neznam, što on pod slavenskom propagandom misli, ali moram stvarno izpraviti, da se tamo, gdje imade možda samo deset djece za talijansku školu, ustroji za njih školu, da imadu Talijani obilno školah i da im se dozvoljava škole i u najgorih prostorijah, a da imade nasuprot 17.000 hrvatske i slovenske djece, koja su bez svake škole (Čujte! Čujte!), da se u čisto hrvatskih mjestih ustraja talijanske škole, da je ustrojenje školah i ustanovljenje naukovnoga jezika posao visokog zemaljskog školskog vieća, u kojem sjede sada dva Slovena (Hrvata), jedan nesviestan Slovenac, pet Talijana i četiri Niemca; i da su u njem bili do nedavna samo jedan Slovenac i jedan nesviestan Slovenac.

(Konac sliedi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 4. marča 1902.

Sinoć imao je odbor za izpitanje iznimnoga stanja u Trstu svoju posliednju sjednicu. U njoj je govorio zastupnik prof. Spinčić. U dogodjajih u Trstu razlikovao je dvie fraze: štrajk Lloydovih grijača, kojim su se pridružili i ostali radnici, i izgrednici. On ima razloga, i već je svojedobno dokazao, zašto se nemože zanašati na izvještaje oblasti u Primorju. Nit sada, glede jezika, u kojem se je proglasilo iznimne mjere, nije se glede slovenskoga onako izvjestilo, kako stvar u istinu stoji. On se oslanja na viesti, što jih je dobio od ljudi, koji bijahu onih dana u Trstu, i na što je inače saznao.

Glede štrajka grijača on se slaže sa mnienjem dra. Goetza, da najme kod istoga nisu bez krivnje Lloydovo ravnateljstvo i državne oblasti. Ustmenih pritužba sa strane grijača bilo je i pred 24. jenara t. g., a toga dana su oni podnieli spomenicu, i u njoj izložili svoje želje. Ravnateljstvo se nije ganulo, i u tom je njegova krivnja, da nije bar u dogovor s grijači stupilo. Od 1. febrara stupili su grijači u štrajk. To bijaše poznato cielomu Trstu i dalje njega. Moralo je znati i ravnateljstvo i oblasti. Dobro je, da se je radi službe uzelo druge grijače, al istodobno moralo se je stupiti u dogovor sa štrajkujućimi grijači. A toga se nije učinilo — dok nebijaše sve u ognju. I to je pogrieška oblasti. Štrajkujući grijači bili su u zdvojnosti za se i za svoje obitelji. Tim se tumači obstojnost, da su se drugi radnici za nje zauzeli, iz humanitete, i da je s njimi simpatizirao cio Trst. Jedva sa nastupom drugih radnika došlo je do mirovnoga suda. On je tako rekuć izsiljen bio.

Još prije nego je taj sud svoju izrekao, zamješali su se drugi življi. Počeli su nastojati izgredi. Kod njih nisu sudjelovali razboriti radnici, naročito ne slovenski, a najmanje oni iz tršćanske okolice.

Izgredi proti vojničtvu bili su takovi, da su vojnici, psovani, nabacivani, vriedjani, jako veliku uztrpljivost pokazali, i da su rabili oružje u najskrajnijoj sili. Valja to osobito o odjeljenju komu je bio na čelu nadporučnik Köppel.

Kod bjesnoće s jedne strane i velikoga straha, s druge strane bilo je nuždno poprimiti iznimne mjere, i s toga, da se zaprieči mnogo veće proliće krvi.

Govornik je za predloge izvjestitelja sa promjenom predloženom po dr. Goetzu. Dodaje treću točku: da se najme pozove c. i kr. vladu, da poduzme sve zakonite mjere, u svih smjerovih kojim da se zaprieči za buduće dogodjaje kakvi bijahu 13., 14. i 15. febrara.

Iz samih razprava razabire se mnogo toga što bi se imalo poduzeti. A ima i koje šta drugoga.

Pita: kakve klicaje i pjesme se je u masah čulo? Koji su početnici teorističkih organizacija? Koji su ona stotina, što se jih je uhvatilo? Ko je dao malo novaca i veliko obećanja uličnjakom ili onim, koje se spominje pod imenom mularija?

Dr. Hortis izpravlja njeke izjave ministra-predsjednika.

Izvjestitelj dr. Fuchs pobija dr. Ellenbogena, koji mu je predbacio ilojalnost i neobjektivnost. Glede ilojalnosti poziva se na one, koji ga poznaju. Obzirom na objektivnost spominje, da je uzeo u obzir i pobio 11 navoda Ellenbogenovih i 10 Hortisovih.

Kod glasovanja prima velika većina predloge izvjestitelja, u prvoj točki sa promjenom Götza, da se naprosto uzme iznimne mjere u Trstu na znanje. U drugoj točki primljen je predlog izvjestitelja nepromjenjen, nek se ukine iznimne mjere, čim to okolnosti dozvole.

Predlozi Hortisa i Ellenbogena bili su zabačeni. Ellenbogen priglasio je minoritetnim votom za svoje predloge.

Nit točku po Spinčiću predloženu nije većina odbora prihvatila. Priglasio ju je zajedno sa zastupnici Berksom, Tavčarom, Skalom i Zazvorkom kao votom menjine.

Beč, 5. marča 1902.

Centrala ministarstva nutarnjih poslova i politička uprava u pojedinih krunovinah.

Ta razprava počela je već u petak. Nadaljevala se je u ponedjeljak poslie podne, i utorak cieli dan, cielu sjednicu od 10 sati prije podne do preko 7 po podne, i danas sa još posliednjim govornikom svršila.

Rusinski radikalni zastupnik Kos tužio se je proti upravi u Galiciji, koja da je naperena proti njihovom narodu u prilog poljskomu.

Rumunjski zastupnik Lupu odsudjuje upravu u Bukovini.

Gorički zastupnik Talijan Verzegnassi, opaziv da ima u Dalmaciji ipak više Talijana, nego je to zast. Perić izkazao, govorio je ponjekle o mularij a najviše o pelagri Njeki Talijani su nješto poduzeli proti toj groznoj bolesti, s koje ljudi, radi slabe hrane i poludjuju. Držim da bi imali i više učinili, pak da bi pristaše talijanske vladajuće stranke u Primorju imali radje brinuti za tu grdu nevolju svojih sunarodnjaka nego li za to da odnarodjuju, demoraliziraju, kvare naše siromašne, jadne, malo razborite ljude.

Zast. dr. Kvekvić, Srbin iz Dalmacije, tuži se skoro u cielom svojem govoru na to što da su uspjele klevete i sumnjičenja proti Srbom u Dalmaciji. Oni su vjerni cesaru austrijskomu. A ipak radi rečenih kleveta mora se seliti David, ide u penziju Pavić, i postupa se kod izbora proti Srbom. Reć bi da nije kod Srba sve tako, kako to tvrdi gosp. Kvekvić.

Zast. Leopold Stein, kršćanski socijalac, jedan od glavnih, koji sad vode udes Beča i dolnje Austrije, govori o uzgoju djece, o zdravstvu u obće, o dobrotvornih zavodih, o morskih kupalištih za skrofuloznu djecu, o bolnicah. o ludnicah.

Iza njega govori naš zastupnik Spinčić, najprije hrvatski, pak glavno njemački. On nije tako sretan kao što predgovornik, da bi mogao o strogo čovjekoljubnih pitanjih govoriti. Drugi su jadi, uz te, koji taru hrvatski i slovenski narod u obće, napose u Primorju, naročito u Istri. Govori o gospodarskih odnošajih, spominjuć vinogradare, ribare, radnike. Nadalje o političkih odnošajih, pri čem se naročito bavi sa stanjem u istarskom saboru, i postupkom saborske većine, zemaljskoga odbora i talijanskih zastupstva sa hrvatskim i slovenskim pučanstvom.

Pak o postupku kod raznih izbora, sa hrvatskim i slovenskim občinami, o zloporabah kod brojenja pučanstva, o porabi jeziku, o slaboj osobnoj sigurnosti. Navadja koliko stoje same političke oblasti, namjestničtva i kotarska glavarstva, i kako malo imadu dobra od njih Hrvati i Slo-

venci, pače često zla. Nit pod ovom vladom, Koerberovom, uzprkos njegovoj okružnici na podredjene u činovnike prigodom njegovoga nastupa vlade, nije se postupak činovnika poboljšao. Govornik svršuje sa opaskom, da neće govoriti o njekih odnošajih. Ako jih kompetentni krugovi nevide, onda njim nije pomoći. Najviše što bi njim se moglo doviknuti, jest: „Propust tvoja iz Tebe Izraele!“ Govorniku se je često odobravalo i na svrsi čestitalo.

Da li se je zadnji put, kad je govorio naš zastupnik Spinčić, prestrašio on Talijana, ili Talijani njega, nek sude čitatelji po tom, što se za ovoga jučerašnjega govora Spinčićeva nisu Talijani ni približili mu. Valjda još nisu preboljeli udaraca posliednji put dobljenih, pak bi težko bili podnieli novih.

Kod razprave govorili su još jučer i danas njeki Poljaci kao i Njemci raznih stranaka, te ministar-predsjednik. Stavke bile su većinom prihvaćene.

Razni drugi naslovi ministarstva nut. poslova.

Počela je razprava skupna o raznih manjih naslovih ministarstva nutarnjih poslova, kaošto su: Troškovi za statistiku nezgoda, za državni zakonski list, javnu sigurnost, državnu gradjevnu službu, gradjevine za političku upravu, troškovi za brojenje pučanstva.

Židovsko-iredentistička bezobraznost.

Dne 19. febrara bijaše obdržavan u Rimu pučki sastanak u znak „prosvjeda“ proti Austriji radi tršćanskih nemira. Najžešće se napadalo na Austriju, koja da tlači Talijane, a opet izmedju svih najžešće napao je na nju sin rabina tršćanske sinagoge, izseljeni tršćanski žid i talijanski parlamentarac Salvatore Barzilai. Po njegovim riečima: „Autrija ne promaši ni jedne prigode a da surovo ne uguši izjave patriotičkog ćućenja nevoljnoga Trsta. On ne vjeruje da je obustava rada posljedica gospodarskoga boja, koji biesni skoro po čitavoj Evropi izmedju radnika i kapitalista. Ista je naprotiv plod onih političkih težnja i strasti, koje od davna trzaju Trstom. Stroge mjere sjegurnosti, koje je poduzela austrijska vlada, siećaju Talijane, a napose one iz Lombardije i Mletaka na to, da su sadanji Hrvati posve jednaki onim, koji su nekada držali u jarmu one pokrajine. Tršćanski nemiri nisu podnipošto samo posljedica lošega gospodarskoga stanja zemlje, u Beču hoće da varaju talijanski sviet kad kažu, da su anarhiste vodili ovaj buntovni pokret. U istinu nema te anarhije nego u glavama od bečkog ministarstva plaćenih novinara, koji hoće time da opravdaju iznimno stanje, koje dozvoljuje pako austrijskoj vladi, da može njoj nepoćudne osobe po volji osuditi i izagnati. Radi tvrdokornosti austrijske vlade, koja hoće da pod svaku cienu „slavizira“ njoj podložene talijanske pokrajine, a postojano se opire ustrojenju talijanske univerze u Trstu, sakuplja se proti istoj tolika srdjba i mržnja, za koje je samo ona odgovorna. Usljed toga je posve naravno, da se konačno talijanska samosviest podigla“. Nadalje je govornik uz veliko odobravanje slušatelja uzkliknuo: Neprijateljevo (Austrije) djelo zapečaćeno je prolivenom krvlju, ali uza sve to preživjeti će težnje Trsta „austrijski progon“. Nakon toga bijaše prihvaćena sliedeća resolucija:

„Skupština, osvjedočena, da surovo, od Austrije zapovidjeno a od hrvatske soldateske provedeno ugušenje, jest sredstvo okrutno i nepravedno upotrebljeno proti radničkim težnjam, a istodobno nizka, proti talijanskom pučanstvu davno proračunana osveta, šalje slavnom gradu Trstu bratski pozdrav i živu željù za oslobodjenje braće izpod tudjinskog gospodstva, oslobodjenje, koje će povratiti Italiji njezinu djecu i njezine naravne granice.“

Skupšinari toga meetinga, koji su, kako novine javljaju, burno odobravali Barzilaju, mora da su bili ljudi iz najnižih družtvenih klasa, čeljad bez svake naobrazbe i znanja. Pred ijole naobraženim ljudima nebi bio mogao Barzilaji takovih krupnih izvaliti, kako ih je izvalio.

Taj vitez talmudova morala nabacio se obiestno blatom na Hrvate bez ikakva povoda, jer krv tršćanskih žrtava, ako na ikoga, na Hrvate lje pasti ne može! Na tako nizke i podle klevete Hrvat bi mu mogao odgovoriti samo na jedan način, da mu ih par prisvietli. A ako ikada dodje do toga, da talijanske usijane glave budu tražile tobožnje naravne granice svoje domovine na hrvatskoj svojini — onda će biti drugčijega razgovora!

DOPISI.

Iz puljštine početkom mj. marca 1902. Onaj glasoviti „Trubilo Istrianski“ iz Pule ima u svojem broju od 15. feb. t. g. članak od nekoga „Chiarissimo comprovinciale“, u kojem nastoji taj delija dokazati, da u selima na puljštini nije nikad bio u uporabi staroslovjenski jezik u službi božjoj.

Nije vriedno odgovarati na članke, koji su tiskani u „Popolo Istriano“, jer nisu nikada istiniti ni vjerodostojni, ali kad se taj „Chiarissimo“ pača u one stvari, koje su mu najmanje poznate i u koje nema nikakve pravice pačati se, jer se tiču hrvatskih sela i naroda u puljskoj občini, neka čuje i on neke podatke i neka si ih zapiše u listnicu, da mu budu rabili, kad bude drugi put o takovoj stvari pisao.

Narod hrvatski u selima Premantura, Pomer, Medulin, Ližnjan, Altura itd. naselio se u današnju postojbinu neki prije neki kašnje iz hrvatskog Primorja, Like i Krbave, Dalmacije i Crnegore.

Naši stariji nisu došli ovamo gladni, s trbuhom za kruhom, kako dolaze mnogi Karnjeli (n. pr. otac našega „Sladkoga“, koji je sve svoje imanje donio u jednom facolu), nego oni su došli ovamo da dignu kulturno propalu zemlju, jer je kuga tadašnje stanovnike bila pomorila i zemlja je ostala pusta tako, da je trebalo žilavih ljudi, kakvi su samo Hrvati. Budući da su oni došli iz hrvatskih zemalja, došli su s njima i njihovi svećenici, koji nisu kod službe božje rabili nego staroslovjenski jezik, a mletačka vlada nije se mnogo brinula za jezikovno pitanje; njoj je jedini cilj bio: „vlastita korist“, zato i vidimo, da je za vrieme Mlečića tiskano mnogo „Ščaveta“ i „Rituala“ hrvatskih.

U to vrieme bio je dakle u crkvah „nell' agro polese“ samo staroslovjenski jezik a ni traga latinskomu.

Zdrav razum nam kaže, da su ondjašnji puljski biskupi i poslije mnogo godina morali dopustiti tomu narodu njegov jezik u crkvi, da im ostane vjeran i pokoran.

Sliedi dakle, da od naseljenja današnjih stanovnika na puljštini, a i kašnje mnogo godina bio je u uporabi u njihovih crkvah samo staroslovenski jezik.

Dopisnik stavlja u laž biskupa Bottari-a kad veli, da g. 1701. nije bilo u njegovoj biskupiji nijedne crkve, gdje se je rabila glagolica.

Nama je poznato, a navesti moremo i žive svjedoke, koji znadu, da još god. 1848. i poslie, a kažu, da „je to bilo jako lipo čuti“. Dakle 47. god. poslie rabila se je u Kavranu samo glagolica. Pop bio je neki Pre Mikula Poljičanin. I u Montiću pop Filinić, da je uvick pjevao: „Gospod s vami!“ I danas je još hvala Bogu čitav sahranjen glagolski misal u Ližnjanu, što je znak, da ni mnogo godina, da se i tamo rabila glagolica. Tako bi se bilo našlo i u drugim selima na puljštini glagolskih misala, da ih nisu protivni nam popovi i biskupi dali sažgati.

Nadalje veli dopisnik „Trubilov“, da je uporaba narodnoga jezika u našim crkvam: „Opera dei preti fanatici“. Evo mu u kratko odgovora, koji će mu dokazati, da je to velika potreba, radi sv. vjere i radi mira medju pastirima i ovcama. Kad je god. 1898. bio došao nalog, da se nesmje ništa pjevati u crkvi hrvatski, što se dogodilo? U Medulinu počeo župnik pjevati „Epistolu“ i „Evandjelje“ latinski, a pjevači mu nisu htjeli ni ostalo od sv. mise pjevati i puk je bio počeo mrmljati. Biskup Flapp stisne zube i dopusti, da se i u napred pjeva „Epistola“ i „Evandjelje“ hrvatski.

U Premanturi, u Ližnjanu, u Alturi nek se usudi svećenik pjevati latinski ne samo „Epistolu“ i „Evandjelje“, nego i „Sakramentu dakle ovomu“, razne blagoslove ili sakramentalija, stavimo našu glavu, da će mu svi pobjeći iz crkve ili barem mu neće dati mira.

Pokojni župnik Legović u Medulinu i pok. Delija u Premanturi, bili su: prvi izučen u Ćozi, a drugi rodom Napulitan ali po ćućenje Hrvat, pa su ipak mnogo stvarih obavljali u hrv. jeziku, koje ni današnji njihovi nasljednici ne čine.

Dopisnik spominje na dva mjesta Prematurce i Ližnjance, gdje veli, da su prijatelji latinskom jeziku, a on jadan nezna, da se i danas mora u njihovim crkvam rabiti u mnogim obredima samo hrvatski jezik, a ne radi „preti politicanti“, nego radi nužde, jer znamo, da don Matić nije naš „politicante“.

Dalje spominje špiunski to momče „Populovo“ naše vriedne svećenike mrtve i žive, veleć da su najviše oni pohrvatili, da je sve to njihovo delo, a mukom muči o dvojici Dalmatinaca (njihovih privržennika), koja dvojica najviše rabe hrvatski jezik, samo da im je sigurna pozicija, da lakše mute naš puk, jer oni, biskup i naši po sili gospodari, znadu, da treba ta dva sela zasliepiti da im budu u politici podvrženi, dakle valja se pomoći pomoćju sv. vjere i pustiti neka se služe svojim jezikom u crkvi. To je Duh sveti, koji nadahnjuje biskupe!

Sada ćemo završiti i reći dopisniku, da nije trećina stanovnika „nell' agro polese“ talijanska, da nije u Ližnjanu ni Premanturi nijedan Talijan osim Piera i Beltrame; jer Peroj, Štinjan, Premantura, Pomer, Medulin, Ližnjan, Altura, Kavran, Muntić, Loborika su čisto hrvatska sela; Šišan je neki miš-maš, a samo Galežan i Fažana su talijanska sela; neka broji stanovnike, pa će viditi koliko više sačinjavaju oni prvi nego ovi zadnji.

Zato neka se on nebrine, kako ćemo se mi u našim crkvam Bogu moliti, oni neka mole makar ako će i po abisinsku, a mi ćemo po našu hrvatsku. Toliki stari Sćaveti i „Rituali“ hrvatski, koji se nalaze u našim sakristijam su nam dokaz, da su naši stariji rabili u svojim crkvam samo hrvatski jezik a i mi ćemo tako. Hvalite Gospodina svi narodi! Tko zna bolje, neka ovo nadopuni. Jedan ne-pop iz Puljštine.

Franina i Jurina.

Fr. Ča j' to va Pazine, da talijanska gospoda vavek zovu neku Vitoriju?

Jur. To ti je neka stara krnjelska šlundrina, ka j' va fojbu skočila.

Fr. Pak ča misle, da te ju s tem spasit?

Jur. Nemisle ne, ter kada su trezni, nekriče.

Fr. Ja, ma su trezni samo u jutro, kada stanu.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Bečki listovi, koji se nalaze u tiesnom doticaju sa vladom, priznaju već sada, da je nemoguće, da bi se razpravio državni proračun na vrieme, kako je vlada mislila. Radi toga morati će vlada još tečajem ovoga mjeseca predložiti carevinskomu vieću zakonsku osnovu za dvomjesečni provizorij. Odatle sliedi, da je vlada uvjerena, da nemože biti riešen državni proračun ni mjeseca aprila i da će carevinsko vieće zasjedati još i mjeseca maja. Pošto se imadu pako sastati delegacije nakon odročenja carevinskoga vieća, to neima nade, da bi se sastali zemaljski sabori prije mjeseca junija t. g.

Dne 4. t. mj. držao je odbor za gradnju kanala u Beču pod predsjedničtvom ministra trgovine baruna Calla prvu sjednicu, kojoj su prisustvovali odaslanici i drugih ministarstva. Ministri je iztaknuo u svojem nagovoru važnost toga odbora, koji ima, da uredi vodene puteve u ovoj poli monarhije. Gradnjom tih kanala imade se polag zakona započeti najdalje godine 1904., a sav posao valja da bude gotov u 20 godina. Gradnja nekojih od tih kanala je vrlo potrebita, te su već za iste izradjeni nacrti. Prvi takov kanal biti će sagradjen izmedju Dunava i Odre i taj će biti neke vrsti kanal za pokus, jer će se kasnije ostale graditi na temelju izkustva, što no se steče kod gradnje toga prvoga kanala. Zatim je dvorski savjetnik Mrasik razložio nekoje osnove i proračune za one kanale, koji će biti najprije gradjeni.

Češki zastupnik Kaftan potaknuo je vladu, neka se dade čim prije na posao, da nebude Austrija i u tom pogledu na zadnjem mjestu. Radnih sila — reče — imademo dosta doma, te neće nam trebati, da ih tražimo izvan države.

Njemački zastupnik dr. Funke poslao je u ime načelnikah njemačkih stranaka pismo njemačko-radikalnoj stranci, kojim odgovora na poziv ove, da se sve njemačke stranke sastanu na dogovor o tom, kako bi se proglasilo njemački jezik državnim jezikom. Načelnici njemačkih umjerenijih stranaka odgovoriše, da su pripravni podupirati nastojanje radikalaca u tom pogledu, ali drže, da se valja o tom prije složiti u užem krugu. Radi toga su pozvani Niemci radikalci, da odašalju svoje zastupnike na zajednički dogovor sa ostalimi njemačkimi strankami.

Crna Gora. Iz Biograda pišu bečkim listovom, da predstoje zaruke crnogorskog kneževića Mirka sa kćerkom pukovnika Konstantinovića. Putovanje vojvode Vukovića u Biograd dovadja se u savez s timi zarukami. Knežević Mirko, da uzimlje gdjicu jedino iz ljubavi i da neima nikakvih političkih osnova za budućnost. Ona da će mu donieti bogat miraz i da s te strane neće biti nikakvih neprilika. Oprovrgava se ujedno viest kao da bi knežević s timi zarukami osnivao kakvo pravo na srbsko priestolje.

Srbija. Napram viestim izvanjskih novina, da bijaše naime premetačina u ministarstvu izvanjskih posala bez znanja ministra Vuića, priobćuje službeni list „Dnevnik“, da je bio u istinu na tajnu prijavu pretražen pisaći stol jednog dnevničara u blagajničkom odjelu, i to sa znanjem ministra izvanjskih posala. Usljed te premetačine, da je zamolio predstojnik blagajničkog odjela, da bude umirovljen.

Iz Biograda javljaju, da je arbanaški narodni središnji odbor u Rimu razaslao pozive, kojimi poziv'je sve Arbanase, da se do 6. aprila, na koji dan će se sastati u Napulju središnji Arbanaški narodni odbor, izjave, da li priznaju u Španjolskoj boravećeg nekadašnjeg diplomatskog agenta Španije Don Juana d' Aladra, koji se izdaje za potomka velikoga i znamenitoga arbanaškog kneza Jure Kastriotića, i da li mu hoće povjeriti vodstvo i upravljanje u

arbanaškom narodnom pokretu, te da li mu hoće priznati eventualno pravo na priestolje samostalne Albanije.

Na poznatu interpelaciju generala Sretkovića, upravljenu u srbskom senatu na ministra rata, da li je naime istina, da su neredovito plaćani srbski častnici, odgovorio je konačno ministar rata u tajnoj sjednici.

Pokrajinske:

Smrt. Dne 23. pr. mj. usnula je u Gospodinu majka naših rodoljuba Ivana i Andrije Vivoda „Sergoban" na Polju kraj Sovinjaka.

Pok. Marija doživila je riedku starost od 93. godine i točnih 11 mjeseca. Ćak do pred svoju smrt bila je pri sviesti i hvalila Boga, uzdižuć suhe koščate ruke k nebu. Zimovala bi kraj ognjišta ili u krevetu, dočim bi se na proljeće pomladila poput zelene grančice, uviek pažena i njegovana od svojih vrlih sinova i uku ćana kao oko u glavi. Znala nam pokojnica što šta pripovjedati, stog ju i sada molimo, kad se već njezina duša krili nad nedoglednim visinama, da pred prestoljem Svevišnjega ispripovjedi tugu i žalost našu, moleći ga, da svrne pogled milosti na ovu tužnu dolinu suza, gdje u jadu i očaju vapije za spas iznemogli istarski patnik.

Miloj starici vječna pokoj, a našim vriednim Sergobanom iskreno saučešće!

Iz Alture pišu nám 1. t. mj.: Kako su se veselili i plesali Kaldirci, kad su krstili „Jolandu Margaritu", tako ćemo se radovati sada i mi Alturci, jer se i u našem selu dogodio znameniti dogodjaj, kojega neka znadu i čitatelji „Naše Sloge".

„Godišta Gospodnjega 1902. dneva 23. febrara u 12 ura u podne kršćeno bi kod nas mužko diete imenom — „Dante". Otac djeteta zove se Tomo Ušić od Tome, nazvan Eiko, koji stanuje na Ušićevim dvorim blizu Alture, čitatelj „Naše Sloge", veliki Hrvat na placi alturskoj, a doma i drugdje — kako čujete sada — velik nevolja. Da bude slava veća, kumovali su Santo Tromba i Nika Tromba, kćer Nane Čćara iz Sisana.

Dragi Tome, ala si metnuo glavu u starić. Ja ti negovorim ništa nego ovo a ti reci s menom: „Da ni smiešnih ljudi, vit ne bi mogà obstájati!"

Donke kurajo! Drugo diete čini krstiti „Umberto" ili „Vittorio Emanuele", „Garibaldi" itd. itd.

Slavnomu predsjedničtvu c. kr. zemaljskog suda u Trstu na znanje i uvaženje. Pred po prilici mjesec dana uložio je jedan slovenski odvjetnik u Trstu u slovenskom jeziku sastavljenu tužbu na c. kr. kotarski sud u Piranu. Koli tužitelj, toli tuženik jesu slovenske narodnosti. Sasma bi bilo naravski i pravedno, da je sud dotičnu tužbu riešio u slovenskom jeziku. Nu što se dogodilo? Mjesto da je sud izdao slovenski platežni nalog, izdao ga je i dostavio strankama, u talijanskom jeziku. Odnosni platežni nalog izdan je dne 13. jenara 1902. te ima poslovni broj Cm II 1/2-1. Pošto ovo nije osamljen slučaj, pitamo g. dvorskog savjetnika i predsjednika zem. suda u Trstu, g. Mihaela Urbancicha:

1. da li s njegovim znanjem i odobrenjem njegovi činovnici ovako riešavaju podneske, sastavljene u slovenskom odnosno hrvatskom jeziku?

2. da li u istinu nema na c. kr. kot. sudu u Piranu, koji obuhvaća i velik broj pučanstva hrvatsko-slov. narodnosti, činovnika vještih hrvatsko-slovenskom jeziku?

3. Što kani poduzeti, proti odnosnom sudcu-činovniku, i na koji način kani stati na put takvim povredama i takvom zatiranju našeg jezika?

(Preporučujemo ovaj slučaj našim zastupnikom na car. vieću! Op. Ur.)

„Perom i olovkom" ili „lov na sjedećke". Za vriene kad je princ Karnevalj taj apostol svjetskih ludorija, ležao na smrtnoj postelji, pripravan, da izdahne svoju griešnu dušu, dosjeti se istarski bogataš u Pazinu, onorevole signor Camus, da mu se i po Sovinjskom tlu dere zlatna papuča, taj simbol njegovog velikodušja i ljubavi do iskrnjega. U svom velikodušju odapne nekoliko otrovnih strielica u ovoju palme mira i u ove krajeve, kô da sjeća smrtnike: „Korizmeni su dani blizu, dani kajanja i pokore. Gospodinu svanuti će doskora!"

Kajite se dok imade dana
Dok je doba djeco kajite se...

Da se razumjemo: U ove vam krajeve došlo toliko listova i listića, da bi se njima kao iz šale dalo zapaliti kristalnu palaču ovogodišnjeg „ballo dei fiori" u prestolnici Sovinjskih Beduina.

Vi mi se smijete: „Tu čovječe božji, gospodin traži svoje, posudjeno želi, da mu se povrati!"

Alaj ste smiešni! Sa par mojih rieči vi ste svi mrtvi.

Eto: „Občinski izbori za Buzet su na vratima!"

Aaahaaa!!

No, no, tiho, tiho, da telefonički usklikneм par rieči gosp. Camusu.

Alo!... alo!

Po Sovinjščini nema vaših ljudi, svi su pomrli! Tražite ih, po Dragušćini i Rošćini. Nije mi milo, da je vaš trud „perom i olovkom" ili bolje „lov na sjedećke" ostao bezuspješan. Lovaca imade i ovude dostatno, ali dvonožne divljači na žalost malo. Žao mi doista, što ste sa listovima preuranio. Na neslani a odobreni utok „buzetskog Spasitelja", po kojem se imadu ponovno sastaviti izborne listine, biti će najmanje pol vaguna reklama sa hrv. strane, pa eto moje glave, kad se ne budu morale listine ponovno sastaviti, kako su već bile sastavljene, prije gromornih utoka „Leginog" Spasitelja. Šta će te, svaka sila za vremena! Dobro bi pako, da pošaljete amo dr. Krstića. Naši ga ljudi ovude obožavaju! Uvjeren sam, da mu ne bi uzmanjkalo svake vrsti božjeg sjemenja, a moglo bi, doći i do iluminacije. Ako već vidite, da bi bilo pametno amo ga poslati, javite nam na vrieme, da mu uzmognemo pripraviti šator, kakav dolići samo velikom mučeniku naroda. Konšervajte se!

On: Lahku noć!

Ja njemu: Za Buzet da!

Kucajte i otvoriti će vam se! Iz Sovinjaka nam pišu: Naša molba podnešena sl. c. kr. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu, dne 27. septembra 1901., da se čisto talijanski pečat sa nadpisom „Sovignaco" zamjeni dvojezičnim, nije ostala bezuspješna. Dne 23. pr. mj. svanuo je pečat u novom ruhu sa liepim čitljivim nadpisom: „Sovignaco — Sovinjak". Kao da bijaše dogovoreno, stigao nam istoga dana novi čisto hrvatski pečat za ovdešnju „Občinsku Upravu", potisnuo u zakutak čisto talijanski, kojim su se služile prvašnje „Sinagoge". Rodoljubi: Pitajte i dati će Vam se!

Pišu nam iz Šumbrega, da su oni talijanaši što dodjoše u Šumbreg izazivati na čistu sriedu bili iz Sv. Nedilje. Samo miroljubnosti Šumberaca ima se pripisati, da su se vratili zdravi i čitavi u svoje selo. Ovim putem ih svetuju Šumberci, da se u buduće kane ćorava posla.

Odgovor „Dalmatinskom trgovcu". Vaši nazori, o zadatku „Dalmatinskog skupa" u Trstu podpuno se slažu sa temeljnom misli pokretača istoga skupa. Toliko je istina; da Vi nekažaste ništa nova, što nebi zamišljao i sam odbor. Samo je to utješljivo, da su se jednake misli porodile ne samo ovdje, već, eto vidim, i kod dalmatinskih trgovaca, pak i kod ljudi raznog zanimanja, bez da su se igda o tom dogovarali. Takovo razpoloženje najbolja je jamčevina za to, da će se uspjeti, ako se što svojski poduzme.

Vi rekoste, da ćete poduzeti živu akciju, ako „Dalmatinski skup" bude što poduzeo u pitanju trgovine, pomorstva i izseljivanja. Na posao! Amo se ozbiljno smišlja, kako bi se uredila trgovina između Trsta i naših zemalja, t. j. kako bi našim ljudima u Trstu i naša zemljama bio unosni, trgovački odnošaj. S toga ćete Vi trgovci, a uz Vas i posjednici, biti pozvani, da poduprete i podpomognete pošteni podhvat. Neka Vaše rieči u „N. S." ne budu prazno obećanje. Danas se sve i svak organizira, s toga bi vrieme bilo, da se i naši trgovci organiziraju. Uz trgovce potrebito je, da se i producenti ujedine, da ujedinjenim silama stavljaju svoje zahtjeve. Za sve to ozbiljno misli „Dalmatinski skup". Na Vami će biti, da svojom podporom oživotvorite i Vaše i naše želje. Na posao!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Razgovor

medju **Martinom** i **Blažom** na cesti poli svetog križa pokle prašišijona na groblje u Tinjanu (na kvaternicu.)

Martin: Čuja sam, da ti vaši mački su opeta počeli rep dizati, ali ja te pitam, kade su danas, da ih ni viditi na prašišijonu izvan enega, ča mu govore Bešća, ma i on bi hi bolje storija, da je sta u kakovoj boški i da je ča pisà u „Kravlju špudačeru", koju štampeva onaj talijanski prodanac. Smirom se je ubraća i navija si mustaće, kako i vijoglavac.

Blaž: Ter je sirota je, recimo, da je ubog i malo pameti ima ač da bi drugače dela i ne hodi po komunu slepem put kazati i sramotu pobirat još k tomu bižat i stučen bit (to su vražji posli, bi reka Kastavac). Sam da je reka, da ne more spat po sve noći, vajk misli ča bi nam zafrigà, ali sreća da je stra hljiv, a njegovi naručeni zeti mu daŕaju rog za sviću. Kako dela, tako ima!

Mate: Nekuni Blaž onega, kejega je već zemlja proklela, jerbo biš učinija još veći greh!

Blaž: Ma se mora, jerbo dojde srdce u gut; kad se neka čuje, dojde i za bljuvat ta se prikast vajk po noći klati.

Mate: Ma ča se je za svim odilija od naše krvi.

Blaž: Ma ča nego sada; ča nisi čuja našega barba Tonu, ča je povidà još kada je pobira forinte za pojti u Trst šocijalistom po sampor, a bome forinte je po fraja, a sampor ni dopelja. — Živio jačmik!

Mate: A je li ča brižnega Tomu ukojina?

Blaž: Tako dabine kako je, ali za zadniji put i da drugoga neće niti u hišu puštiti, dapače niki dan ga je stira iz hiže i mu je svu gazeto Kravljo zasprekidà i šijor šocijalist je šà plačuć Kalcu se tišit.

Mate: Živio barba Toma, tako smo ga i mi neki dan iz Jakovići stirali, kad je poče štiti poli Pere a mi svi van iz hiše, a od srama je bija zgubia i besidu i napunija one sirote od braga.

Blaž: Puštimo ga za danas i naručimo ga Bogu ter ga vidiš, kakov je, i teško da ni dočeka izbore, ali isto ako i dočeka još huje će mu bit kada bude videl svoju sramotu.

Mate: Ma viš, viš, ti naš Pisantoni, ma mu ne portaju kali.

Blaž: A ne bome, nego se je brižan neki dan izvrnija iz posŕelje i još pokle je bi oni nesrećni ples od „Leheˮ, ni na pravom putu, vajk se trese po noći, barem tako poveda njegova lipa polovica ač da je čuda špendà on na jedan kraj, a Šenberilo duplo na drugi.

Mate: E brate, da ni dobi onih 10 tisuć krun, koje mu je bila dala pokojna sestra, bi i on bi altroke kancelist iz Vitasi.

Blaž: Tako je, tako brate, brate Martine, da biš ti čuja, ča se dela u nekih hišah . . . . ali svemu oče dojti kraj.

Mate: Brižni stupidi upravsad, kad smo zašli iz komitera, sam pita naše Ježance, a oni brate odgovore kako uvek, da te i ovaj put kamo glavar i župnik i Zvanić i drugi pošteni Tinjanci; da nete si pojti osramotiti svoje pošteno lice, pak skemi da bi pošli jednimi bofoni ki su svojo pojili, pak bi tili i občinsko: da niki dan su bili nekoji Šenborili i na Ježenju ali su makli pete, altroke šijor kancelist iz Banki! Ti mačići, kad su u Sv. Petru, reču, da Tinjan je prodan, kad su u Tinjanu, da Sveti Petar je prodan tako i u Kringi, ali sve to je stara štorija tako su i prva leta govorili, ali vajk na svojo sramoto.

Mate: A se meša ča oni sirota od udovca?

Blaž: E brate, pokle ima kašo Rugalo neboj se smirom frcka simo i tamo, ali i njega je trda tokala za svem tem, ki su prijatelji sa kancelistom i da biš zná zač. Ovaj sirota od kancelista spravio si je poli Županića jedan karatelić vina i to da je što na berso a sad bi ste imet socijalist uprav ono vino, i to ti je vrag medju njima. Jopet udovac je reka, da mu ima za dat kancelist za neke kompire, donke vidiš, da su svi jednaki.

Mate: Ča sam te stija pitat, kako gre s Vencetom?

Blaž: A bome, kako se čuje niš pravo, ali svakako — da je reka, da sa mački neće glasovat, ali ja mu ne verjem, ač znam ča je govorija jedno nedilju u Pazinu, a sada je sve drugo, neka mu bude: ono, ča koji iśće najde!

Mate: Z Bogom Blaž, sunce je doli, ja valje da grem i nebih rado, da dojde maćak iz Vitasi prija mene u naše selo. ač sve kako tako, ali našo selo pak da je trže od vraga!

Blaž: Z Bogom i do vidova u nedilju!

Javna zahvala.

Podpisani u ime Ivana i Josipa Zubranića iz Baškenove zahvaljuju od srca svim onim dobrosrdnim zemljacima, koji su novčanom pomoću pripomogli da je sprovod našega Baščanca pok. Mata Zubranića toli liepo uspio, kao i svim onim, koji su se potrudili da poprate smrtne ostanke pokojnikove do hladnoga groba.

Pula, 4. marča 1902.

Vinko i Grgo Zubranić.

Razni prinosi:

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu, sakupljeno u Nerezinskoj čitaonici na večeri na tri kralja, i predano našem uredničtvu od vlč. g. Vjek. Volarica K 11·65.

Za novi božji grob u Žbandaju darovaše sliedeća gospoda: Ivan Radolović pok. Martina K 1, Šime Velenik pok. Mate K 1, Anton Rajko pok. Stipe K 1, Josip Cijan K 1, Jure Radetić K 1, Šime Dujmović 20 h. Ukupno K 5·20 h. Žurno, napred braćo, a liepa hvala darovateljem! — Za crkvenu upravu: Semelić.

Predplate doznačili dalje po
12 K: M. A. T. Beč, dr. J. Z. Rovinj, I. F. Opatija, J. P. Trst, A. E. Ičići, Com. Ted. Trst, D. pl. P. Pula, F. H. Šumbreg. M. M. G. Podgrad, M. G. Zagreb, V. K. S. Matej.

Po 6 K: J. K. Osp, Š. K. Škedenj, B. G. Pula, J. S. Marčana, H. A. Pula. A. V. Ližnjan, M. B. Karnice, B. S. Premantura, J. P. Pula, J. M. Kanfanar. L. L. Brixen, dr. G. Š. Prag, I. J. Kopar, I. F. M. Lošinj, M. M. Pula, R. R. Roč. A. R. Mali Lošinj, J. M. Gologorica, Čit. Škedenj.

Po 3 K: A. H. Pula, P. B. Pula, M. M. Valdebek, A. I. Pula, A. S. Pula, I. P. St. Vincenti, V. Š. Pula, V. P. Jelšane, I. U. Sv. Petar, V. K. Trst, D. B. Plešce, I. L. Kopar, J. Ž. K. Punat, K. M. Premantura.

Po 2 K: I. I. Pula, B. M. Pula, P. P. Pula, M. M.

Razni: J. M. Opatija 9, J. V. Loborika 6·70, J. P. Altura 3·50, F. I. M. Baška 8, M. P. R. Šmoljani 4, B. K. Sušak 4, I. E. Pula 5, A. P. Vela Učka 5, J. S. Predloka 10.

Za oglase februar: Kredit Trst K 24, g. Ed. Rode Rovinj K 5, g. A. Oppelik Beč K 36·50, Kons. Družtvo Medulin K 3, Posujilnica Volosko K 15·20.

Gospodarske:

Rezanje ciepova. Ciepovo za oplemenjenje trsja i voćaka najbolje je rezati kada se ih treba, jer su svieži ciepovi najbolji. Ciepove, koji su počeli zeleniti nevalja rabiti, jer se naglo posuše. Da nam ostane ciepova i za proljeće, najbolje je porezati ih već mjeseca febrara ili marča (gdje je studenije) pak ih zakopati u zemlju ili pjesak — najbolje u konobu. Zakopane ciepove možeš tako uzčuvati do mjeseca maja. Kada se reže ciepove, veže se ih u snopić, kojemu se pričvrsti drvena tablica sa imenom vrsti. To valja osobito za trsne ciepove ako želimo imati nepomješane nasade.

Kako se sade voćke? Voćku, koju kanimo posaditi, treba osloboditi oštrimi škarami ili nožom onoga korenja, koje nam se čini predugo, te se nemože pravilno razvrstiti u škulji, kamo ima stabalce doći. Tako obrezano stabalce uroni se u blato, sastavljeno od zemlje, nješto kravljeg blata i vode. U škulju, koja mora biti barem 1 metar široko i 60 cent. duboko pokopana. zabode se u sredini čvrst kolac i okolo njega načini se sa pokopanom zemljom malen vrhunčić, na koj se posadi voćku. Korenje valja okolo vrhunca na sve strane razgrnuti. Na to se stabalce posiplje zemljom, a kod toga se s njim potrese više puta, da neostane izmedju korenja praznine. Stabalce se nesmije zasaditi dublje nego li bijaše prije zasadjeno. Okolo stabalca načini se od zemlje kolobar, kojega treba često ljeti zalievati. Stabala valja čvrsto privezati uz kolac, da se nemiče i da se nerani i to najbolje stanom.

Kako da prehraniš pčele pod kraj zime? Svaki pčelar valja da se pod konac zime osvjedoči da li je u košnici dosta hrane do proljeća, da se uzmognu pčele prehraniti.

U drugoj polovini jenara i febrara pčelam je potrebno najviše hrane s toga, što tada počinje matica nositi jaja, iz kojih se izlegu crvi, te i oni, osim pčela, potrebuju hranu.

Ako ima pčelar slabih košnica, koje nemaju dovoljno hrane, treba da u tu košnicu umetne okvire s medom (ako pčelari s djerzonkama). Ako pčelari samo s vršcarami, tada ih može hraniti šećernimi tablami, a nikako tečnom hranom (šećer ili med rastvoren u vodi), jer ona izaziva (draži) maticu na prerano nošenje jaja. Crvići, koji se rano izlegu, ako se zima, što no vele, povrati, poginu svi, i košnica može da dobije bolest zvanu truleš.

Šećerna kaša je ugodnija za prehranu pčela od šećernih tabla. Table mogu pripravljenju da zagore, ili samo da požute te ih poslije pčele nerado upotrebljavaju za prehranu. A najglavnije je to, što se šećerne table meću u okvire, a pčelari, koji pčelare isključivo s vršcarami, za njih je prikladnija šećerna hrana.

Ona se pravi na ovaj način: uzme se jedan dio meda, jedan dio brašna, a tri djela šećera. Med se na vatri raztopi a brašno i šećer pomješano sipa se u med dotle, dok ne postane gusto kao tjesto. Tim šećernim tjestom može pčelar prehranjivati slabe košnice.

Pčele možemo i još no jedan vrlo prost način prehranjivati, i to: uzme se u neki sud ne dubok brašna od graška, a može i od pšenice, pa se pospe sa nekoliko kapi meda, da ga pčele što prije nadju. Od toga brašna pravit će one kašu za ishranu uljeva.

To vrlo prosto sredstvo zamjenjuje pčeli cvietni prašak, za koji mnoge pčele pri kraju zime plate glavom tražeći ga.

Pčelam je potrebna i voda, pa ako je u blizini nema, možemo je u pčelinjak unjeti u kakvoj plitkoj posudi. A da se ne bi tu pčelice davile, treba nabacati u iste posude drobne iverčiće od drveta, kako bi mogle na njima stajati pri pijenju vode. Slanu vodu više vole pčele no običnu, pa stoga bi trebalo u isti sud mećati i po malo soli.

JOŠTE NEKOLIKO IZTISAKA

CIRIL-METODIJSKIH KOLEDARA

za god. 1902. uz sniženu cienu 80 h. nudja:

Tiskara J. Krmpotić i drug. u Puli.

Dva naučnika traži naša tiskara, i to jednoga za knjigovežnicu, a drugoga kao strojarskoga naučnika. Isti moraju biti krepkoga zdravlja, izmedju 14. i 15. godine, dobroga ponašanja te iz hrvatske ili slovenske rodbine. Oglasiti se je kod uprave tiskare.

Rodoljubi! Kupujte samo Ciriло-Metodijske žigice!

U LJEKARNI
E. TOMAJA nasliednik A. WINGER
ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB
dobivaju se osim svih ostalih lickova nekoji ohde prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo protiv kataholl ili prolina, rhematizme, kalanje i trganja u kostih, okočenosti ili grevam u zlobi, boli u kukovih i križcih, kostenom pogancu, prolinanju, svakovrstnim nasadam. Ciena 1 K 60 h. za prsa, kojom se lieči kašalj, jevtuha ili kolar u **Sladka voda za kašalj ili brah i za prsa,** kojom se lieči kašalj, jevtuha ili kolar u usiha, plućih, teško disenje, promuklost u grlu, šipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani želježoviti sirup djeluje protiv slabosti, skrofulozności, podbuhlosti, bljedoći, težkovoći, ženskim bolestim, slaboćnosti, nanosi. Ciena flašici 2 K.

Pojačana švedske kapuje ili švedska tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlaudica, zavitjuje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću tinkturu rabi, neće nikada nikakve bolesti. Ciena flašici s napitkom 1 K.

Prah za bilgo ili za znoj, za konjski kelj i kašalj, za volove, krave i svinje za lugano čišćenje, za očuvanje želudca i probave, kada bilgo neće radio želudca ili jadi. Ciena jednom omotu 90 h.

Svrabarske pilule, najpogrmije sredstvo za čišćenje i smanjenje želudca ili stomaka i crieva, za okuravanje, proti zapeklimi, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatulji s 40 h.

Mazilo za bilgo osobito za konje i volove proti lostenoj, ljoli, sprečenim, nategnutim živcam, ukočenosti i okrijepljenje i okrepljenje za žile i živce.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zube od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, otvrdnuje desne, ukloni neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Antiseptična esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i smanjenje želudca ili stomaka i crieva, za okuravanje, proti zapeklimi, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatulji s 40 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i hrani korenje vlasi, osterinjuje prhuć i za dlanje i za plućenje. To 1 K.

Tekućina proti ispadu ij vlasi utvrđuje i hrani korenje vlasi, osterinjuje prhuć i pospješuje rast kože 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, kraćanu, prvotini i capoluinam. 1 lončić 1 K.

Antiseptin. Prah proti znojenju ili prtu, proti zaljepljivi. Škatulja 1 K.

Tinktura za kuje oči, izvrstno sredstvo. Cieno 1 K.

Ura-Spitzera pomast za tice proti antiseptinu ljepam ili čekoram, odstranjuje prekomjerno tumefalno tkivo iz nosa, hrapavosti, čepotine na licu; proteruje glavkost, njezinost, higijeni i ljepoti očiju i ruku. Cieno većem lončiću 2 K. K tomu spada još lorikovy sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomlađivanje lica te posvema nekodljivo i vrlo ugodnoga mirisa. Nagrađen na pariškoj izložbi sa zlatnimom diplomom. Boliva se u boji bielog, ružičastog i Anlenglo, Cieno kutji 2 K.

Sapun eglantine. Najbiljnji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladuje lice. Sačuvan je od nečistoće kuri, a osobito se vanredno djakim nirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tielta, kao što su pritiljci, sljedilice, crvene usnje, pjege, opuh kuri i t. d. Uslied svega konjičkog sadava, ta se oplemenjuje i pomlađuje lice i ruke, te čini ga mekanim i nježnim. Cieno lončeću 2 K.

Zau eglantine jest izvrstna i izkurtivna prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava tino usta nikada ne pokvari te po tomo imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Cieno lončeću 2 K.

Antiseborin oil Honiksa proti grozničci i zimici. Manja boden 1 K 40 h.

Kirtsova šesta za tobe kadi, proti bolu po zubi protugudan miri. Flašica 1 K.

Otrov iii čmer za otrovanje i kinske. Flašici 1 K.

Antiseborin oil Honiksa proti grozničci i zimici. Manja boden 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za to kruna tad plućnim poštarinu.

Žalitba mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 20. Pula, u utorak dne 11. marča 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. računaju se na temelju tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom poš. štedionice u Beču ili na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake, na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uhižuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Iz proračunske razprave.

Govor narodnoga zastupnika g. prof. Spinčića, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 4. marča t. g. prigodom razprave proračuna ministarstva nutarnjih posala, glasi:

Koje se nalaze svote u proračunu ministarstva nutarnjih posala obzirom na Istru?

Zastupnik Spinčić reče hrvatski: Visoka kućo! Ja nisam tako sretan, kao što je gospodin predgovornik, da bih mogao o strogo čovjekoljubnih ili humanitarnih pitanjih govoriti. Moram govoriti o drugih stvarih, i već sad, u uvodu reći, da sve vlade, sva ministarstva, koliko ja pratim njihov rad već više od dvadeset godina, griešе neizmjerno na hrvatskom i slovenskom narodu (Tako je!), a da je najveći griešnik, uz ministarstva bogoštovlja i nastave, ministarstvo nutarnjih posala, koje je sad u razpravi. Za dokaz tomu mogao bih navesti silu toga, ali ću navesti samo njekoliko.

(Njemački:) Visoka kućo! Ja sam prolistao proračun za godine 1902., te sam našao u njemu kod ministarstva nutarnjih posala dva naslova za gradnje, i to za službenu zgradu u Poreču i za zgradu ravnateljstva redarstva u Trstu. Nadalje našao sam tri naslova, ticuća se gradnje cesta, i to popravak državne ceste Plomin izmedju kilometra 58.0 i 58.4 nedaleko Lovrana, politički kotar Volosko, zatim državni prinos za izgradnju obćinske ceste Vozila—Sušnjevica, politički kotar Pazin, i jedan državni prinos za izgradnju konkurečne ceste izmedju Barbana i Labina, politički kotari Pula i Pazin. Inače nisam našao pod naslovom „Cestogradnje" ništa, a pod naslovom „Vodogradnje" u obće tako ništa.

Sada će proračunski odbor preporučiti na odobrenje jednu moju resoluciju, kojom se pozivlje vladu, da provede uredjenje potoka i voda, kao što i izsušenje više krajeva Istre.

Osim spomenutih naslova imade doduše jošte jedan, od kojega neimamo mi — rekao bih — nikakve koristi, dapače često veliku štetu, a to su izdatci za političke oblasti, za namjestničtvo, koje samo, bez zdravstvenog odiela, bez tehničkog odiela, bez računarskog odiela, godimice 246.000 kruna stoji, i za kotarska poglavarstva, koja stoje godimice 218.000 kruna; zajedno dakle godišnji izdatak od 464.000 kruna jedino za namjestničtvo i za kotarska poglavarstva.

Nije možna baš umjestno ovdje govoriti za ove razprave o cesto- i vodagradnjah. Nu biti će ipak dopušteno spomenuti visokomu ministarstvu predloge i zaključke visoke kuće, koji bijahu prihvaćeni na predlog proračunskoga odbora godine 1894., 1895. i 1896. kojimi bijaše c. kr. vlada već pred pet, šest, sedam i osam godina pozvana, da posveti svoju posebnu pažnju narodnogospodarskim i gospodarskim odnošajem Primorja u obće i pri tom da provede cesto- i vodogradnje te da povisi u tu svrhu odnosne prinose.

Prije toga i kasnije stavio sam, dotično moj bivši drug dr. Laginja predloge i resolucije i obćine podnesle su u tom obziru svoje molbe.

Ja sam to sve dne 21. marča prošle godine u kratkom govoru — rekao bih — sabrao, tako da je imala vlada dosti prilike, da to razvidi i da se o tomu osvjedoči, gdje bi valjalo pomoći, i gdje bi se štogod na polju cesto- i vodogradnja učiniti moglo. Ona bijaše takodjer dužna to učiniti, ako se uvažuje zaključak visoke kuće, što no sam ga prije naveo.

Do sada se je malo učinilo, u proračunu jesu samo spomenute tri cestogradnje, te moram na žalost opaziti, da se je primjerice cestogradnju iz Barbane u Labin zemaljskomu odboru odstupilo, te da se i ovu cestogradnju napram radnikom za političke spletke izkorišćuje.

Zgrade i činovnici u njih.

Što se tiče zgrada, koje sam prije spomenuo, naime službenu zgradu u Poreču, redarstvenu zgradu i namjestničku zgradu u Trstu, koja se posliednja na novo gradi, to mi nebismo u obće imali ništa proti tomu, da se ih gradi, popravlja itd. Ali mi želimo, da bude i unutarnje ovih i drugih službenih zgrada tomu dobro odgovarnlo, da se naime u te zgrade namjesti činovnike, koji postupaju po pravu i zakonu, i u slučaju potrebe i drugim nalože, da zakonito i pravedno postupaju. To nebi bilo samo državna potreba, ako ima svomu zvanju primjereno napredavati, već imadu to takodjer porezovnici i pučanstvo pravo zahtjevati, koji doprinašaju više manje svi k plaćam činovnika, te odaslanici tih naroda i porezovnika jesu zastupnici u ovoj kući.

Njegova preuzvišenost gospodin predsjednik ministarstva razaslao je prigodom nastupa svoje službe, kao što se je čulo i čitalo, jednu okružnicu na sve njemu podredjene oblasti, u kojoj se je pozivalo oblasti i činovnike, da postupaju sa svimi državljani bez razlike narodnosti, vjerozakona i političkih nazora jednako nepristrano, po pravici i zakonu, da idu na ruku svim njihovim potrebam, dapače, da stupe iz vlastitog nagona s njimi u doticaj pak da uzmognu te potrebe upoznati i istim pomoć pružiti. To bijahu liepe rieči, rieči pozdravljene od svih dobromislećih radostno, i ja neimam razloga o tom dvojiti, da nebijahu od njegove preuzvišenosti gospodina ministra-predsjednika ozbiljno i pošteno nadahnute. Tà inače nemože pravi ministar-predsjednik, pravi načelnik vlade i predstojnik jednog ministarstva ni govoriti. Pa ako se nije uzprkos tomu, poslije te kolorednice u smislu te okružnice postupalo, tada mora razlog tomu ležati u tom, što nije njegovoj preuzvišenosti postupanje njegovih podredjenih poznato, ili što neima njegova preuzvišenost dostatno vlasti a da bi mogla izposlovati toliko, da se po njezinoj okružnici postupa. Za nas u Primorju — ja ću se naime samo na Primorje ograničiti — za Hrvate i Slovence u obće vriedi po mojem mienju drugi slučaj, da neima naime njegova preuzvišenost gospodin ministar-predsjednik ili vlada, odvisna ili neodvisna od njega, dostatno vlasti, a da bi mogla odnošaje izlečiti i činovnike prisiliti, da postupaju u smislu njezine okružnice.

Mi smo u govorih i interpelacijah to postupanje često iztaknuli, pa ipak se nisu ti odnošaji poboljšali.

Ja ću ponajprije obćenito, u koliko mogu iz vlastitog izkustva suditi, nješto o političkoj upravi spomenuti.

Uredovanje kod političkih oblasti je tako birokratično, tako zamotano, da će se morati na jednostavnije uredovanje misliti.

Nadalje piše se od više, ili bolje rekuć, bili bi u političkih uredih dužni poviše pisati; u istinu radi se veoma malo. Kotarski predstojnici te i drugi politički činovnici dolaze premalo u doticaj sa pučanstvom (Tako je!), oni nepoznaju ni zemlje niti naroda, oni nepoznaju pučanstva ni njegovih potreba te se daju u najviše slučajeva o zemlji i ljudih od oružnika podučiti (Čujte! Čujte!), takodjer o naobraženih ljudi, o svećenicih, liečnicih, bilježnicih, načelnicih, učiteljih, trgovcih itd. Na temelju tih izvještaja postupaju tada a da se nisu ni osvjedočili, da li su istiniti ili ne (Čujte! Čujte!). Razni činovnici neimadu ni sposobnosti za službe, koje obnašaju, bilo što su ove za njih pretežke, bilo pako, što nepoznaju osebujnostih, temperament, običaje i navade pučanstva, dapače i radi toga, što im često jezik pučanstva tudji tako, da nemogu sa pučanstvom u obće ni obćiti. (Čujte! Čujte!) Imade takodjer i takovih, koji u obće malo rade i koji se bave radje svakojakim športom nego li svojim poslom. Ovim zavidjaju dapače drugi činovnici, osobito sudbeni činovnici, koji su poslom preobterećeni.

Imade takodjer mnogo činovnika, koji postupaju političko-strančarski, često usljed naloga ili miga.

Mogu nadalje kazati i dokazati, da bijaše kod nas u Istri talijanski jezik na mnogih mjestih političkimi i drugimi činovnici uveden, pošto bijahu ovi prvi, koji započeše taj jezik u dotičnih mjestih širiti. Imade takodjer političkih upravih činovnika, koji dopuštaju, da se protivjerstvo i nemoral širi, te da se svaku vlast, koli crkvenu toli svietsku, podkopa.

(Konac sliedi.)

Stvarni izpravci.

(Konac.)

Gospodin dr. Bartoli kaže, da vlada nepruža nikakvu materijalnu podporu zemaljskom kulturnomu vieću, koje je po većini, talijansko, ni talijanskim kotarskim zadrugam, dočim da siplje mnogo tisuća forinli slovenskim kotarskim gospodarskim zadrugam.

Ja izpravljam stvarno, da je vlada na temelju jednog izvještaja istarskoga zemaljskoga odbora, u koj sam jučer u knjižnici zavirio, istarskomu saboru god. 1900. za razne materijalne potrebe dala 18.000 kruna zemaljskomu kulturnomu vieću, koje je po svoj većini talijansko. Daje li pako c. kr. vlada nekoje podpore posebice slavenskim kotarskim gospodarskim zadrugam, to se imade pripisati jedino toj okolnosti, što se zemaljsko kulturno vieće, po svojoj većini talijansko, neodazivlje na najveće potrebe i najveću nuždu Slavenah (Hrvata i Slovenaca). (Čujte! Čujte!)

Gospodin dr. Bartoli kaže, da je značaj Primorja talijanski. Moram stvarno izpraviti, da značaj Primorja nije talijanski, pošto stanuje u njem velika većina pučanstva hrvatsko-slovenske narodnosti. (Prigovori.)

On kaže dalje, da je jedino talijanski jezik u obće svim Istranom poznat; ja moram stvarno izpraviti, da to nije istina (Prigovori). Nadalje kaže gospodin zastupnik, da su poduzete mjere, da budu nosile željezničke postaje na novoj pruzi Trst—Poreč, koje imadu talijanska imena, takodjer jedno tudje ime, spomenuv pri tom Kopar i Milje. Moram stvarno izpraviti, da hrvatski i slovenski jezik nije u Istri tudji, da su imena Kopar i Milje čitavom pučanstvu okolice bolje poznata i mnogo više rabljena, nego li prva, te da je ime Kopar starije nego li Capodistria. (Odobravanje. — Smjeh.)

On je kazao nadalje, da su se hrvatski pristaše grozili, da će oplieniti čitave gradove; ja ću ga stvarno izpraviti, da se nisu hrvatski pristaše nikada grozili tim, da će gradove plieniti, da su se pako mnogi godine 1897. pod vodstvom dra. Laginje na putu za Poreč nalazili, da svoje fiducijare zaštite, da nebudu divljački, kao kod svih prvašnjih izbora napadnuti. (Glas: kada?), godinah 1889., 1891. i 1895. od talijanskih pristaša. (Odobravanje. — Smjeh.)

Gospodin zastupnik kazao je takodjer, da hrvatski pristaše u izborno doba trsje sjeku i poljske proizvode oštećuju. Moram stvarno izpraviti, da je sjek trsja i oštećenje poljskih proizvoda običaj talijanskih pristaša, pošto nisu za to znali u hrvatskih obćinah dok nebijaše tamo talijanskih pristaša, i pošto na primjer u jednoj takvoj obćini, naime u Veprincu posjekoše trsje hrvatskim pristašam jedino talijanski pristaše. (Prigovor.) To su činjenice.

Gospodin zastupnik kazao je takodjer, da zahtjevaju hrvatski i slovenski zastupnici od vlade uništenje Talijana. Moram ga stvarno izpraviti, da nisu hrvatski i slovenski zastupnici nikada takav zahtjev postavili, već uvjek zahtjevali jednaka prava, vršenje zakona, a da uzmognu u miru i pokoju živjeti. (Živahno povladjivanje.)

Gospodin zastupnik dr. Bartoli govorio je kao prije jednom dr. Rizzi u tom smislu, kao da bi vlada Hrvate i Slovence podupirala a Talijane tlačila. Moram ga stvarno izpraviti, da je baš obratno istina, košto ja razvidno i iz mojih današnjih tumačenja i što nam dokazuje ciela uprava, o kojoj ćemo još govoriti i okolnost, da dr. Bennati i dr. Rizzi u parlamentu sjede. Bez podupiranja vladinih organa nebi to bilo moguće. (Prigovor.) O tomu se može svatko uvjeriti iz izbornih spisa.

Gospodin zastupnik Tombasi prigovarao je dne 24. t. mj. tvrdnji zast. dr.

Ferjančića, da je Trst djelomice slovenski grad, pozvavši se pri tom na naše držanje napram najnovijim dogodjajem u Trstu.

Predsjednik: (davši znak zvonom.) Molim g. govornika, da se ograniči na stvarne izpravke.

Zast. Spinčić: To su sve stvarni izpravci i ja nisam kriv, ako se toliko činjenica krivotvori.

Moram stvarno izpraviti, da je Trst u istinu djelomično slovenski grad, što se može koli povješću toli etnografijom i inače dokazati. Svojim držanjem napram najnovijim žalostnim dogodjajem u Trstu mislimo, da smo pametnijem pučanstvu Trsta i obzirom na dignuće iznimnih mjera više koristili nego li stanovitimi govori sa talijanske strane, kojimi se to pitanje, ako ništa drugo, zavlači.

Izvještaj odbora

glede iznimnoga stanja u Trstu i okolici.

Beč, 6. marča 1902.

Danas oko 3½ po podne počela je razprava o tom izvještaju. U izvještaju se predlaže: 1. da se primi vladine iznimne mjere na znanje; 2. da se pozove c. kr. vladu da čim odnošaji dopuste te mjere ukine.

Izvjestitelj dr. pl. Fuchs poziva se na tiskani izvještaj.

Rieč dobiva dr. Ellenbogen, da obrazloži minoritetni votum, kojim se poziva zastupničku kuću da zaključi, da odredbu svekupnoga ministarstva glede iznimnoga stanja u Trstu i okolici neprimi na znanje. U svojem govoru obara se žestoko na izvjestitelja dra. Fuchsa za to što se u svojem izvještaju posve zanaša na podatke dobljene od vlade, a ne uzima u obzir ono, što su rekli on i dr. Hortis. Obara se također najvećom žestinom na vladine organe u Primorju. osobito na g. namjestnika grofa Goëssa, označujuć ga kao posve nesposobna za mjesto, na kojem sjedi. Poziva pak pojedine stranke, da ne glasuju za predlog odbora nego za njegov.

Iza njega dobiva rieč zastupnik zastupnik prof. Spinčić. On izjavlja da neima razloga zauzimati se za vladu, najmanje za onu u Primorju; a ima razloga rad kojih se nemože zanašati na izvještaje Primorske vlade. On je zadobio uvjerenje iz ustmenih i pismenih viesti, da su vojnici veliku strpljivost pokazali, da su rabili oružje bar u jednom slučaju (Koeppel) u skrajnoj nuždi, i da je bilo momenta radi kojih se je moralo poprimiti iznimnih mjera. radi razdraženosti s jedne i straha s druge strane, za to da se zapriječi veća zla.

O glasovanju neodvisi mnogo.

Glavno je da se za budućnost pobrine.

Načini su: 1. posredovanje vlade izmedju radnika i onih kod kojih rade; 2. davanje prednosti domaćim proti inozemnim radnikom; 3. uzgoj mladeži na pravoj podlozi; 4. pravedan postupak naprama svim državljanom, bez razlike vjere, narodnosti. staleža.

To sve znači promjenu upravnoga sustava u Trstu i Primorju, promjenu koja se ima provesti na temelju načela: jednako načelo za sve.

Iza njega govori dr. Hortis, da obrazloži predlog manjine. da se iznimne mjere odmah ukinu.

Razprava dakako još teče, i valjda će svršiti tek sutra.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 7. marča 1902.

Izvještaj o iznimnom stanju u Trstu.

Danas se je nadaljevala razprava o iznimnom stanju u Trstu, i dokončala.

Prvi je govorio socijalni demokrat Njemac Schuhmayer. On je crtao stvari u smislu dra. Ellenbogena. Psovao je neizmjerno na namjestnika Goëssa tako da ga je morao predsjednik ponovno opominjati, i konačno pozvao na red. Udarao je također proti ministru-predsjedniku i proti izvjestitelju dru. pl. Fuchsu, i njegovoj katoličkoj pučkoj stranki.

Iza njega je govorio ministar-predsjednik pl. Koerber. Govorio je jako odlučno, na mjestih žestoko, i sa tolikim čuvstvom da je kadkad jedva izraziti mogao. Odmah početkom govora apostrofirao je govornike, koji su govorili proti iznimnomu stanju, i pri tom prevraćali činjenice, proti socijalnim demokratom i Talijanom.

Onda je prešao na crtanje dogodjaja.

Policija i vojska bila je do skrajnosti uztrpljiva kroz cielu uru na izazivanja, pogrde, psovke. Kad se je na vojsku počelo bacati kamenje, i drugo, onda je morala pucati.

Onim koji vele, da nije bilo bune, nego samo demonstracije, odgovara da je prvi dan dne 13. bila samo demonstracija, drugi pako i treći, dne 14. i 15. febrara, prava buna: mase razbile su okna, porušile 400 svetionika, htjele su uništiti gazometre, vojsku su nesamo psovale, grdile i iznzivale, nego na nju bacale kamenje, opeke, željezo. Predsjednika Lloydovoga Bächera, kao i vojnike nazivale su ubojicama. Za sve navadja izjave množine svjedoka jako vjerodostojnih, i to najvišе — što osobito doziva u pamet dru. Hortisu — Talijana, medju tim Talijana iz Italije.

Koerber je obezkriepio očevidne izkaze Hortisove, pak završio neizmjerno žestoko: Nije istina to, to, to (što su naveli Hortis i Ellenbogen); a istina je, da je dne 14. i 15. u Trstu nastalo takvo stanje, da su tamo zavladali takvi življi da se je moralo poprimiti iznimne mjere. Bez njih bio bi bio grad Trst grabežu izložen. Oblasti civilne i vojničke učinile su svoju dužnost. I dok nebude vlada sigurna za njihovu auktoritetu, dok nebude sigurna za red i mir, dotle neće dignuti iznimnih mjera.

Ministra-predsjednika su socijalni demokrati i njeki Talijani kadkod pretrgavali. Velika većina kuće mu je odobravala.

Član njemačke katoličke stranke mladi dr. Schlögel izjavi odmah početkom svoga govora, da je u odboru glasovao zajedno sa još 23 druga člana za iznimno stanje, i da se nežaca to i zagovarati. Medju ostalimi veli da je potrebno iznimno stanje i za to, da se pronadje začetnike izgreda. To da je i s patriotičkoga gledišta nuždno.

Poslie Schlögela govorio je proti iznimnom stanju Žid dr. Ofner; za njemački nacionalac dr. Derschatta. Ovaj govori silno mirno i logično. Rekao je medju ostalimi dru. Hortisu i dru. Ellenbogenu u brk, da jih je molio još u odboru, da dokažu svoje tvrdnje. al da jih nisu dokazali.

Još govori za svoj posebni predlog dr. Ellenbogen, i čita nješto za svoj dr. Hortis.

Izvjestitelj dr. Fuchs ističe da je c. kr. vlada nesamo imala pravo nego i dužnost da proglasi iznimne mjere radi sigurnosti osoba i imanja. Dužnost ta vlade sadržana je u zakonu.

Glasovanje.

Preuzelo se je osmero glasovanje.

Predlog dra. Ellenbogena, da se iznimne mjere u Trstu neprimi do znanja, bio je odbijen sa 180 proti 66 glasa. Za taj predlog glasovali su samo socijalni demokrati, Sveniemci, i Talijani-Primorci; Antonelli, Acquarolli, Bennati, Hortis, Lenassi, Mazorana, Polesini, Verzegnassi, Tirolci: Malfatti. Tambosi.

Nisu glasovali ili bijahu odsutni primorski: Bartoli, Basevi, Mauroner, Rizzi; tirolski Bazzanella, Conci, Delugan, Maffei. Basevi je i u odboru glasovao proti Ellenbogenovim i Hortisovim predlogom, a za odborove. Za predlog Ellenbogenov glasovali su i češki zastupnici, iz načela, jer su proti svakomu iznimnomu stanju.

Predlog odbora, da se uzme na znanje iznimne mjere bio je prihvaćen velikom većinom.

Predlog Hortisov, odnosno i Ellenbogenov, da se odmah ukine iznimno stanje, bio je zabačen velikom većinom.

Tako i prediozi obojice, da se ukine prieki sud.

Predlog, da se reče samo, vlada se poziva, da ukine iznimno stanje, bio je zabačen većinom; a prihvaćen velikom većinom predlog, da se ukine čim to odnošaji pripuste.

Za predlog prof. Spinčića, da vlada poprimi shodne mjere, da se u buduće po mogućnosti zaprieče dogodjaji kakvi bijahu polovicom febrara (u smislu kako je obrazložio u svojem govoru). glasovali su Hrvati, Slovenci i Česi. Kod čitanja predloga smijali su se kao dogovoreno njeki Sveniemci i oni njeki Talijani što bijahu u sabornici. Najbrže da jedni i drugi slute što bi moglo značiti povedenje onoga predloga, Stvarno bi imali najmanje pravo prigovarati tomu predlogu oni, koji krive sa svih izgreda vladu. Ona se onim predlogom poziva također da nečini onih pogriešaka koje je ovom prilikom činila.

Sva kuća primila je predlog da se ranjenom poštanskomu činovniku Fitzku sve štete nadoknadi.

Obzirom na jučeranji Spinčićev govor.

Talijani bili su nedaleko govornika. Kadgod su štogod promumljali, ali ni tako glasno da bi stenografi mogli zabilježiti.

List „Reichswehr“ od danas piše: „Rieči objektivnog izpitivanja i stvarnoga poznanja čulo se je iz ustiju zastupnika Spinčića. Njegove crtice o uličnoj buhokraciji Trsta djelovale su vidno“.

Radi zapostavljanja hrvatskoga jezika.

Interpelacija zastupnika Spinčića dr. Ferri-a i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja.

Jedna tužiteljica predala je na c. kr. kotarskom kao kaznenom sudu u Voloskom hrvatski sastavljenu obtužnicu, o kojoj se je hrvatski razpravljalo i u istom jeziku osuda o riešenju izrečena.

Proti njoj podnio je pravni zastupnik tužiteljice isto tako hrvatski sastavljeni priziv na zemaljsko sudište u Trstu, koje nije pako izreklo osudu u hrvatskom, već u talijanskom jeziku, premda se nije zastupnik stranke tim jezikom služio.

Proti takvom postupanju pritužio se pravni zastupnik stranke na visoko ministarstvo pravosudja. Ova pritužba nebijaše riešena od visokog ministarstva već od spomenutog zemaljskog sudišta sa opazkom, da se ta pritužba pokazuje u smislu naredbe ministarstva pravosudja od dne 15. marča 1862., br. 865. praes. neosnovanom. Za dokaz tomu bijahu privita dva priloga (U. 644/00/8 i M. pr. 5404/264).

Radi toga upravljaju podpisani na ministra pravosudja sliedeći upit:

„Je li Vašoj preuzvišenosti ovaj slučaj poznat? Kako može Vaša preuzvišenost ovdje opisano postupanje napram hrvatskim strankam staviti u suglasje sa člankom 19. državnog temeljnog zakona o obćenitih pravicah državljana i sa člankom 8. državnog temeljnog zakona o sudačkoj vlasti?

Je li Vaša preuzvišenost voljna sjetiti sve u Primorju službujuće sudbene činovnike, da bijahu također u okružju c. kr. zemaljskog sudišta u Trstu državni temeljni zakoni proglašeni i da treba usljed toga u tom okružju ravnopravnost hrvatskog tuj običajnog jezika u sudbenih uredih poštivati.

U Beču, dne 4. marča 1902.

Spinčić, dr. Ferri, Biankini, Žičkar, Perić, Berks, dr. Žitnik, dr. Zaffron, Pogačnik, dr. Ploj, dr. Tavčar, Barwinski, Pihulicek, dr. Gladyszowski, dr. Klaić.“

DOPISI.

Iz Krka pišu nam 4. t. mj. Dne 25. prošloga mjeseca sastah se na šetnji s dobrim znancem, koji mi na moj upit: tko je umro, jer čuh zvonjenje — odvrati: „*lo studente Marsich.*“ Bio je djak koparske gimnazije; nisam ga osobno poznavao, ali po kazivanju kio je izvrstan učenik i uzoran mladić — sin siromašnih težaka. Shrvala i njega sušica, koja je u zadnje vrieme pokosila u nas više žrtava. (Kako to? a ovdje se čulo, da je upravo tamo negdje neki liečnik, koji da uvjerava ljude, da on može i znade izliečiti sušicu, kad je na lievom krilu pluća! Opazka slagara.) Kasnije doznah, da će sprovod ovog pokojnog mladića biti tek prekosutra, jer da na groblju nema još mrtvačnica krova, te uz ovo nestalno vrieme uema gdje da se tamo drži mrtvo tielo kroz propisano vrieme, pa valja da ostane kod kuće. To je dobro, gdje prilike dopuštaju ali dvojim, da će to biti moguće u svakom slučaju. Ovaj mi slučaj dozvao u pamet sve, što se ovih dana u našem groblju dogodilo i govorilo, pa vriedi, da o tom i ostali sviet štogod znade, tim više, što to nije posve neznatna stvar; a obično biva, da štošta zanimiva dodje na vidjelo, kad se štogod izvanredna dogodi. pa tako bilo na 6. pr. mj. i u nas u Krku. Na našem je groblju prizemna kuća; jedan dio služi čuvaru za stan, kad ima biti uz mrtvaca, a drugi je prava mrtvačnica, gdje se na odar iza sprovoda postavlja mrtvo tielo, dok ne prodje zakonito vrieme. Na 6. pr. mj. prije podne bi sprovedena na groblje i postavljena u mrtvačnicu gospodja jednog ovdješnjeg sudbenog činovnika. Jedva zadnji učestnici sprovoda ostaviše mrtvačnicu i groblje, kad li se prolomi krov mrtvačnice i sruši! Nesreće druge nije bilo, ali se moglo veliko zlo dogoditi, da je slučajno krov pao malo prije, dok je u mrtvačnici bilo 20—30 osoba. Pokojnica je ostala, kažu, a i čitao sam njesto slična, samo djelomice pokrita criepovljem, žalostno je i to, ali čini se, kako neki hoće, da je toga bilo i više. Dogadjaj je pučanstvo ne malo uzrujao. Babe su svega i svašta nagadjale. Slučaj je još htio, da je baš večer prije „Lega“ držala svoj ples u zgradi mjestne bolnice, a ravnajući odbor „Lege“ čine malne sve iste osobe, kojim je od odbćine dana skrb i nadzor groblja. Možete si pomisliti kakvih se je sve čulo ovih dana na račun stanovite gospode. Ja sam doduše čuo, gdje se je u kavani jedan od odbornika za groblje opravdavao, da su oni jur upozorili „obćinu“ na pogibelj, koja prieti, te stoga, da je sva krivnja i odgovornost na njoj, ali dotični gospodin, u svojoj mudrosti ne razumije toliko, da tim još više sam sebe i svoje drugove obtužuje, ta upravo oni isti su obć. zastupnici, pače glavni, koji po javnom mnienju tamo vedre i oblače. A mogli su upotriebiti svoju vlast pa zatvoriti mrtvačnicu — ili — *položiti časti, kad niesu mogli drugčije ništa postići.* Ali da! gospoda nadzornici krčkog groblja znaju pokazati svoju revnost za groblje i energiju samo onda. *kad imaju komu Krčaninu zapoviedati dotično sami izbrisati »č« na koncu prezimena njegovog pokojnika, makar taj »č« bio pisan sa »ch«.* Svoju pako revnost i skrb htjeli su pokazati njekoliko dana iza što je pao krov mrtvačnice i bio sprovod jednoj djevojci. Kad je naime povorka došla do vrata groblja, razkoračio se na njima obćinski poslužnik, te mahajuć amo tamo rukama počeo zapoviedati: „*Indietro, nissuno pol entrar, go ordine del commissario* (a tajnik komesarijata je bio sam u povorci, te čudno gledao, što se zbiva) *soltanto il prete colla cassa*“ . . . . Tek na zahtjev

kapelanov i kad je negodovanje počelo biti malko oštrije, povukao se občinski poslužnik natrag i postavio se iza odra, na kog se imalo položiti lies za njekoliko dati, te stao ponovno vikati, kad je povorka unišla i razmjestala se oko odra: „*avanti nissuno*“; Odgovori su bili: „*cossa ave paura che caschera il zielo . . . . za si vede de fuori che se cascà il tetto*“ itd. U stalom čulo se, da je ta djevojka bila zakopama, a da ju občinski liečnik kao pregledatelj mrtvaca nije ni vidio, premda su ju u tu svrhu držali kod kuće sve do zadnjeg časa, nego je naložio, da se zakopa. Po zakonu ipak mislimo, da mora biti u svakom slučaju smrt konstatirana, tim više, što je mrtvački pregledatelj za taj posao plaćen. Malo da ne zaboravih! Kako smo ovih dana govorili samo o groblju, to sam nocas snivao čudan san, koji ću ovdje čitateljem opisati, pa koji mi bude znao raztumačiti, šta ovaj san znači, pripravan sam mu poslati liepi dar. U snu sam vidio, kako se micala prema groblju duga povorka i kad je bila usred groblja stupio je jedan gospodin napried i stao govoriti. U snu činilo mi se da čujem, „*Signori! La morte — dolce parola! Se io non avessi gustato che cosa sia la morte, non toccherebbe a me, sono certo, quest'oggi a parlare in questo luogo dinanzi d'un sì illustre corteo; ma appunto perchè io ebbi il gran coraggio di mostrarle i denti e gridai a voce alta, come ben lo sapete, in quella lotta tremenda di cui pendeva la salute della mia potria, le significanti parole: Cr . . . . se ti ze, ajuta; M . . . . . se ti ze, ajutau — la fortuna ha aggiudicato a me questa bellissima sorte a cui io da gambero, fatti per umiltà due passi indietro, ben volentieri posi a disposizione tutti i miei talenti . . .* (ovdje se malo prenuh.) . . . *Voi, Signori, pieni di stupore per una tal mia sapienza, mi guardate con bocca aperta, ed io vi rispondo a bocca piena: io non sono che un tamburo avvelenato!!*“ Probudih se sav u strahu neznajuć što bi taj san značio?

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. U Ližnjanu govore, da će Martin i Blaž kupiti novu tratu kako i Čozoti.

Jur. A mooo! lako je kupiti, ali kadi su beći?

Fr. Ča neznaš, da im je čuda ostalo, kad su kupovali, i prodavali one t o v a r e, kad su bili zadnji votacioni?

Jur. E, donke, tako će ča s tega biti!

* * *

Jur. Ma mora bit silni albokat šijor Bartola!

Fr. Kako to misliš?

Jur. A ča nisi štil, kako je va parlamentu govoril, pak kako naš zast. Spinčić razkrojio cieli njegov govor, i pokazao da ni istina ča j' Bartola govoril?

Fr. Aj sam. A štil sam i to, da j' Bartola rekal da to ni onako kako j' Spinčić rekal, da će to dokazat kasneje.

Jur. To j' ono lepo. Ni znal branit ni ono, ča je nekoliko dan pred tem rekal, nego da će to kasneje branit.

Fr. Tako neka čekaju oni keh ima branit, a sudac je med tem svoj sud izrekal.

Razne viesti.

Pokrajinske:

Opet se izkazao — smiešnim. Poznati talijanski markiz a austrijski barun Polesini izručio je predsjedničtvu carevinskoga vieća grozomornu interpelaciju, koja bijaše pročitana u sjednici od dne 7. t. mj. Interpelacija naperena je proti občinskoj upravi u Podgradu u obće, napose proti velezaslužnom načelniku gosp. Slavoju Jenku. Interpelaciju sastavio je najnoviji činovnik zemaljskoga odbora, računski preglednik g. Bradicich, te ju predao barunu Benedettu, da ju izruči predsjedničtvu carevinskoga vieća. Ovaj je sretno svršio svoj težki posao i sada počiva mirno na slavno stečenih lovorikah.

Pišu nam iz Kastva dne 10. t. mj.: Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu, obdržavati će svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu, dne 16. marča t. g. u 3 sata iza podne u prostorijah „Narodnog doma.“ Preporuča se članicama, da dodju mnogobrojno i točno, da se ne bude moralo dugo čekati.

Žigice družbe sv. Cirila i Metoda. Doznajemo iz pouzdana vrela, da je ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda dobilo od tvornice družbinih žigica za drugo poljeće g. 1901. iznos kruna 2154. Mi radi toga preporučujemo svim rodoljubima diljem naše domovine, da uviek i posvuda traže i upotrebljuju jedino družbine žigice. Nijedna rodoljubna obitelj neb smjela biti bez družbinih žigica.

Nova mljekarska zadruga u Istri. Iz Brezovice — kod Materije — pišu nam, da se tamošnji g. župnik i g. učitelj dogovaraju sa boljimi posjednici kako bi i tamo ustrojili mljekarsku zadrugu poput one u Hrušici, koju nedavno ustrojiše.

Uspije li rečenoj gospodi ustrojiti u Brezovici mljekarsku zadrugu biti će to druga u onom sudbenom kotaru. Mi želimo vruće, da bi obje plodanosno djelovale na korist onog siromašnog pučanstva naše Istre.

Nagrade za uzorne vinograde. Prošle godine razpisala je c. kr. vlada u Primorju nagrade za one vinogradare, koji su nasadili uzorne vinograde cieplјene na amerikanskom trsju. Te nagrade bijahu nedavno medju vinogradare tršćanske okolice i naše Istre u iznosu od 10.000 kruna podieljene.

Izmedju natjecatelja bijaše najviše vinogradara iz koparskoga kotara, što je dobar znak za ono pučanstvo, koje se dalo ozbiljno na posao oko obnovljenja svojih vinograda pomoću američkog trsja. U tom kotaru primili su nagrade vinogradari iz Ricmanj, Boljunca, Doline, Kostelca, Prebenega, Dekanih, Mareziga, Gažona, Šmarja, Manzana, Koštabone, Kortah, Savudrije i Kastela.

U pazinskom kotaru dobili su nagradu po 100 kruna veleč. g. Josip Grašić iz Berma i g. Ante Ivić iz Gologorice; po 50 kruna g. Ante Opatić-Skok iz Novakih, g. Ivan Šuran iz Berma, g. Ivan Mogorović iz Grdosela i g. Jakov Gržetić iz Zarečja; po 40 kruna H. Ujcich iz Pazina, Josip Skok iz Novakih i Josip Opatić-Oravić iz Novakih; po 30 kruna Josip Klenovar iz Lindara, Fran Marčan iz Zarečja i Jakov Simičić iz Zarečja.

U porečkom kotaru jesu medju nadarenimi Ivan Ferenac iz Vižinade, Anton Sinković iz Krasice, koji dobili svaki po 100 kruna. U ovom kotaru bijaše nadarenih 25 vinogradara.

Ove nagrade djelovati će bez dvojbe vrlo povoljno na razvitak našega vinogradarstva, jer će nadareni i njihovi suzemljaci nastojati, da obnove i preustroje svoje vinograde što uzornije. Novac taj dakle, što ga je podielila c. kr. vlada medju naše vinc adare nije bačen u more, već će nositi stalno obilate kamate, od čega će vući korist vinogradari sami i država.

Treće predavanje o marvogojstvu u Podgradu. Od tamo nam pišu, da je zadnji dan prošloga mjeseca kotarski živinar g. R. Cella držao treće predavanje o marvogojstvu ili kako se životinje goje. Premda bijaše vrieme vrlo neugodno, ipak je došao na to predavanje dostatan broj naših seljaka i gospodara iz bližnjih sela. Oni odaljeniji nisu se valjda radi nevremena usudili doći, ili su valjda mislili, da predavanja neće biti.

Predavanje bijaše zanimivo i poučno, te su prisutni g. živinara marljivo i pazljivo slušali. Osobito im preporučamo, da nezaborave za bolesti svoga blaga na umne savjete g. Celle.

Još ćemo imati jedno takvo predavanje, i to dne 14. t. mj. Na to upozorujemo sve naše bližnje i dalnje susjede.

Izložbu goveda imati ćemo ovdje mjeseca agusta ili septembra. Mislili smo, da je nebude radi nestašice novaca, ali zemaljsko kulturno vieće sjetilo se, da imade dužnostih i do nas, te je odlučilo, da nam se dade za tu izložbu treći dio preostatka od državne podpore, što ju to vieće dobiva od ministarstva poljodjelstva. Taj preostatak iznaša 2197 kruna, te bi nas išlo po pravu bar 730 kruna, ali se bojimo, da će gospoda u Poreču stisnuti pest, jer mi nismo Talijani i naša gospodarska zadruga nije u Poreču na najboljem glasu — jer nije talijanska.

Nesreća. Iz Podgrada pišu nam 4. t. mj.: Ovih dana stigao je amo iz Trsta pješke 33-godišnji bačvar Mate Gregorić iz sela Spinčići kod Kastva. Ovdje se je svratio k prijatelju i rodjaku g. bilježniku Dubroviću, s kojim je večerao i koji mu je ponudio prenoćište. Uzalud ga je g. bilježnik nagovarao da neide po noći napried jer bijaše tamno i burno vrieme. Nesretni Gregorić nije hotio poslušati dobar savjet, već se je dao na put. Odaljiv se odavle kakvih 10 minuta ceste napram Račicam zašao je radi tmine stranputice kod mjesta „Klančić“ i pao u jarak. Ustati nije mogao siromah jer si je padom svinuo nogu u koljenu. U tom zdvojnom položaju, daleko od ljudi bez pomoći, morao je čekati od 1 sata po polnoći do 7 sati u jutro u velikoj zimi i nevolji. Tekar u 7 sati našao je nesretnika u jarku neki Munjac, koji je onuda vozom prolazio za Podgrad te ga je pomoćju dvojice mladića dignuo na voz i milosrdno dovezao amo. Ovdje mu je pružio prvu pomoć občinski liečnik g. dr. Bilek pak ga dao odvesti kasnije vozom u selo Spinčići.

Občinski izbori u Voloskom. Iz Voloskog nam pišu: Još tamo par dana i občina Volosko imat će da pokaže, da se još nije iznevjerila svom dosadašnjem narodnom značaju, a Hrvati Voloskog i Opatije imat će da pokažu svietu, da su oni još uvjek gospodari ovdje.

Koliko se nije već pisalo o tim izborima i u „Našoj Slogi“ i drugud! Uzrok tomu bijaše, što su se izbori radi utoka podnešenih od zvane matuljske propalice, zategnuli, a bili bi se valjda još dalje, da je ostao na kormilu kapelanata bivši kapetan Scarpa. Nu srećom bjehu i ti rekurzi riešeni i izbori su razpisani.

Dne 12 i 13. t. mj. bira treće tjelo, dne 14. drugo a dne 15. prvo tjelo. — Kako je čitaocima poznato, sklopila je hrvatska stranka kod zadnjih izbora kompromis sa Niemcima, premda joj je bila onomad osjegurana pobjeda u svim trim tjelima, ter priznavajuć Njemcima njihova prava, udjelilo im 4 zastupnika u občinskom zastupstvu. — Nu žalibože dok se Niemci danomice množe i danomice novih sila dobivaju, a u drugu ruku naši susjedi Talijani većinom iz amo doklačenih talijanaša rekrutiranu filialku podržaju — st var se hrvatska sporim korakom napried miče. Time ne mislimo naše sviestne izbornike nit najmanje plašiti, nu običajni smo istinu govoriti i baš rad biesne protivničke agitacije naše rodoljube potaknuti, da svaki u svom djelokrugu savjestno vrši svoje rodoljubne dužnosti, pa makar u duši uvjeren bio, da nam protivnici neće naškoditi.

Nu da se svratimo na same izbore. — U trećem tjelu imade hrvatska stranka sjegurnu pobjedu. U tom tjelu nalazimo naše radnike, obrtnike i niže pučanstvo, koje će mnogobrojno pristupiti na biralište i time pokazati, da ova občina nosi na sebi biljeg hrvatski. U drugom tjelu biti će borbe. Ta borba nastati će s razloga što se jedan dio Niemaca združio sa matuljskim izdajicom i sa tudjim odvjetnikom koji su dapače — sjegurni pobjede — proglasili svoje kandidate i to sedam Niemaca i jednog Talijana u osobi rečenog odvjetnika. — Već iz te činjenice, da je predloženo 7 Niemaca a samo jedan Talijan razvidno je i da je Talijanima malo, stalo do toga, tko će gospodarit s našom občinom i da njim je stalo samo do toga, da se iztisne Hrvate iz občine. Oni su kádri združiti se i sa samim vragom, makar i neimali od toga direktne koristi, samo da trpe Hrvati. — Nu uzdajuć se u naše sviestne izbornike u tom tjelu, nadamo se, da će i u ovom tjelu hrvatska stranka odnjeti pobjedu.

U prvom će tjelu imati združena talijansko-njemačka stranka malo glasova, na svaki način manje nego li hrvatski.

Samo se po sebi razumije, da su talijanski plaćenici puni posla. Matuljski odpadnik, Costantini i notar Puović i znana Conteša — svetopetka obletaju oko naših izbornika, nebi li koga ulovili u svoje mreže. Nu nadamo se, da će im ćorav biti posao.

Sa Krstićem združio se gostioničar Ertl i dr. Tripold, dočim će većina Njemaca na čelu im dr. Glax glasovati sa hrvatskom strankom.

Završujuć za danas pozivamo ovime sve naše izbornike svih tjela, da u podpunom broju dodju na biralište i pobjeda će biti naša.

Iz Opatije pišu nam 1. t. mj.: Naše lječilištno družtvo zakjučilo je, da će početi još ove godine graditi na prikladnom mjestu veliko kupalište, koje smo do sada postradali. Novo kupalište graditi će se kod Rudovitza i biti će providjeno svimi modernimi zahtjevi. Trošak je proračunan na kakvih 400.000 kruna; gotovo bi imalo biti godine 1903. Tim će se naše mjesto još više poliepšati i doći do većeg glasa, a radnici do zasluzbe, koje nestaje sve to više i ovdje. U naše krasno mjesto vrve tudjinci sa svih strana, što nam daje slutiti, da će ih biti ove godine više nego li obično. Osim vojvode luksemburškoga imademo u našoj sredini i nadvojvodu Franu Ferdinanda, budućeg našeg vladara. Očekujemo i više visokih gostiju, a medju ovimi — kako je već javljeno, i rumunjske kraljevske supruge.

Iz drugih krajeva.

Imenovanje namjestnika. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung“ od dne 9. t. mj. priobćuje imenovanje baruna Handel-a c. kr. namjestnikom u Dalmaciji.

Naknadni izbori za gradsko zastupstvo na Ricci. Dne 4. t. mj. birali su gradjani riečki 4 zastupnika na izpražnjena mjesta u gradskom zastupstvu. Sudjelovanje kod izbora bijaše izvanredno slabo, jer je glasovala tekar jedna sedmina izbornika. Takozvana liberalna ili madjaronska stranka nije kod izbora sudjelovala. Izabrani bijahu pristaše takozvane autonomaške stranke, koju vode — za nos istarski talijanaši, koji se tamo naselište. Evo imena novih „otaca“ domovine: Ivan Gigante, Celso Rudan, Ivan Dobrovich i Eduard Mandolfo.

Vinarska zadruga i vinska izložba. Dne 27. pr. mj. obdržavao se sastanak goričkih vinogradara, te je inicijativom g.

Antona Strekelja, tehničkog vinogradarskog činovnika kod namjestničtva u Trstu, bilo zaključeno ustrojiti vinarsku zadrugu. Zaključilo se takodjer prirediti izložbu sa kušanjem vina tekom ove godine.

Došao je djavao po svoje! Iz rimskih listova doznajemo, da je tamošnja policija na molbu državnoga odvjetnika u Zadru uhvatila zloglasnoga dalmatinskog talijanaša Pieroticha, koji je prošle godine na čelu poznatih bezkućnika sa zloglasnim Alacevichem provalio u zavod sv. Jeronima u Rimu. Toga glasovitoga junaka tuži državno odvjetničtvo radi prevare, pak ga je spravila pod ključ ona policija, koja je prošle godine mirno gledala kad je on poput razbojnika po bielu danu provalio u tudji posjed. Sada ga je stigao prst božji!

Promjene u plovitbenom redu. Dne 1. t. mj. uvelo je „Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo“ na Rieci ljetni plovitbeni red na pruzi Rieka—Bakar sa dviemi vožnjami na dan, a na pruzi Rieka—Opatija polazi zadnji parobrod na večer iz Rieke u 6 sati, iz Opatije natrag u 7 sati.

Dalmatinska parobrodarska družtva „Dubrovačko“, „Topićevo“, „Rismondovo“ i „Negrievo“ sloziše se te ustrajaju iz Rieke i na Rieku parobrodarske vožnje za Dalmaciju.

Putnici i trgovci se tomu vesele, jer se nadaju, da će nastati izmedju dalmatinskih družtava i medju „Ugarsko-hrvatskim parobrodarskim družtvom“ konkurencija, te da će se jeftinije voziti i robu prevažati.

Obrtnička škola na Rieci. U riečkih listovih čitamo, da je madjarska vlada odlučila na Rieci podignuti jednu obrtničku školu. U tu svrhu da se proučavaju predradnje i sve što je za potrebito za takovu školu, koju bi se imalo brzo otvoriti. Toj viesti dodaje riečki „Novi List“: „Da će i na ovoj školi na Rieci, kao i na svim drugim, biti posvema izključen hrvatski jezik, o to nema nikakove sumnje“. Ovo nesretno proročanstvo dogoditi će se stalno, ali tomu su sami Hrvati krivi, koji su, uzprkos jasnom zakonu, predali Rieku na milost i nemilost Madjarom.

Dioklecijanova palača u Spljetu. Više stotina odličnih spljetskih gradjana podpisalo je i upravilo na austrijskog ministra nastave dr. viteza Hartela predstavku, u kojoj se žale na c. kr. financijalno odvjetničtvo u Zadru, koje zahtjeva u ime države, da se predadu stare zidine palače rimskoga cara Dioklecijana u vlastničtvo pojedincima, te mole ministra, da se sačuva ta glasovita starina. Spomenuta predstavka svršava ovim riečima: „Nijedan spomenik naše prostrane monarhije nije toliko svietu na vidiku, nijedan toliko ne dolaze gledati učeni ljudi stranih prosvietljenih naroda. Što bi oni rekli, kad toga spomenika više ne bi bilo? Kakav žig sramote ne bi ostao nama Spljećanima, da nismo znali čuvati ono, što su nam naši stari ostavili i kroz desetke vjekova sačuvali, kakav li austrijskoj vladi, da je pustila, neka izgine najbolji spomenik klasične starine na obalama Adrije u ovom vieku, gdje se kulturne države natječu u čuvanju i iztraživanju takovih spomenika, na kojima većim dielom i počiva naš novi napredak i kultura. Što su drugi manji i neznatniji dočuvali, da pogine u velikoj i kulturnoj državi!

Mi podpisani stanovnici grada Spljeta tvrdo se ufamo, da će preuzvišeni gospodin ministar narediti, da c. kr. financijalno odvjetničtvo čim prije odustane od svog zahtjeva. Nadamo se, da će i budno oko učenih ljudi u Beču, kojima je na srcu klasična starina, pomno bditi, da se ovo ne dogodi pred očima prosvietljenih naroda, koji bi pravom okrstili barbarstvom uništenje najznatnijeg spomenika u našoj državi, koji stoji kao pod nekim nadzorom ciele Evrope i sveg prosvietljenog svieta!“

Iz Srbije, ove zemlje presenećenja imademo opet novo presenećenje, dne 5. t. mj. naime pokušao je neki pustolov imenom Milan Radovanović dignuti ustanak proti vladajućoj kući a u prilog obitelji Karadjordjevića. Taj pustolov došao je iz Mitrovice u Šabac sa pratnjom i obučen u generalsko odjelo, te je tuj carinare i vatrogasce okolo sebe sabrao pak je hotio za sebe predobiti mjestno oružničtvo. Nu nekoji od oružnika nehtjedoše mu se pokoriti, već pobjegoše kroz prozor na ulicu te pohitiše k svomu zapovjedniku kapetanu Nikoliću. Ovaj pohiti odmah na lice mjesta da vidi tog nepoznatog generala; pa kad je pustolova pozvao, da se izkaže tko je, izpalio je nazovi-general na njega revolver koji srećom nije pogodio cilja. Nikolić uzvrati na to hitcem i Radovanović pade smrtno ranjen. Njegove drugove pohvataše i odvedoše u zatvor. I tako je nagla svršio pokušaj te glasovite pobune.

Taj dogodjaj pokazuje jasno, koli su u Srbiji neustaljeni odnošaji i koliko treba srbskim političarom još raditi, da urede unutarnje svoje odnošaje. Na samog kralja Aleksandra da nije osobito djelovao taj pustolovni pokušaj pobune, jer da je već istoga dana na večer došao na plesu častnika mjestne posade, od kojih da bi jače oduševljeno pozdravljen.

Strašan potres u ruskom mjestu Šemaha. Brzojavne viesti iz Baku-a, u Rusiji, opisuju pojedinkosti o strašnom potresu, što je prošloga ćedna posjelio nesretno mjesto Šemaha. Po tih viestih bio je taj potres najgrozniji od svih potresa, što su posliednjih godina poznati. Računaju, da je od potresa porušeno do 4000 kuća i da je poginulo do 2000 osoba. Šemaha je glavni grad istoimenoga okružja u središnjem dielu ruske gubernije Baku. On leži 680 metara visoko u prekrasnoj gorskoj okolici na rieci Pirsagat. Taj grad imao je 23.000 stanovnika. U Šemahu poslan je jedan bataljun strielaca sa 200 šatora, da njima obskrbe pučanstvo, koje boravi pod vedrim nebom. Nesreća zadesila je takodjer 34 sela u okružju Šemaha. Kod sela Marasa, što leži istočno Šemahi riga vulkan (ognjeni brieg). Potok Geončaika promienio je usljed zemljotrešnje svoj tok. Iz ruševina izkopano je 12 živih osoba. Susjedna mjesta trpjela su jako.

Čestitka

na

previšnjem odlikovanju velecč. gosp.

Pavlu Skopiniću,

c. kr. školskom nadzorniku u Lošinju.

Oj tegotno je učiteljevanje!
Al srce ti se u grudima diže,
Kad zasluzi se izkaže priznanje.
I Tebe, Pavle, takva sreća stiže:

Cesarsko, kažu baš, odlikovanje.
Na otoj sreći čestitku Ti niže
Svak, štono umje cienit ljudsko zvanje,
A kamo neće, ko te pozna bliže.

Ti službujući, majčinu si mlieku
Vas vjeran ost'o, i djedova vjeri,
Ne mareć, što se na zlobu namjeri;

Pa dao Bog, da u svog žića vieku
Ponajbolje si još posvetiš sile
Na boljak tužne domaje nam mile!

Brśljanski.

Vabilo

na

redni občni zbor

posojilnice in kraalnice v Kopru,

uknjižene zadruge z neomenjenim poroštvom, kateri bode

dne 25. marca t. l.

ob 10. uri predpoludne v zadružnih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo odborovo o delovanju zadruge v letu 1901.
2. Poročito nadzorstva o računih zadruge v letu 1901.
3. Volitev upravnega odbora za leto 1902.
4. Volitev nadzorstva za leto 1902.
5. Eventuelni predlogi.

OPOMBA. Po § 31. zadružnih pravil je ta drugič sklicana občna skupščina sklepčna brez ozira na število navzočih zadružnikov.

V Kopru, dne 9. marca 1902.

Odbor.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podne osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Tvrdo vezan K 8. — Meko vezan K 6.

RJEČNIK HRVATSKO-TALIJANSKI.

Pripravio ga za tisak

DRAGUTIN A. PARČIĆ.

Hrvatski kanonik u Rimu.

Treće pomnoženo i popravljeno izdanje.

Ciena po iztisku:
a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.

Narudžbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.

ZADAR.

Tisak i naklada „Narodnoga Lista.“ 1901.

Franjo Kružić

RIEKA — Via Fiumara br. 14 — RIEKA

odprema putnike u Sjevernu, Južnu i Srednju Ameriku, Afriku, Australiju, Kanadu, Novu Zelandiju itd. itd. sa najboljima parobrodarskim družtvima.

Upute i dopisivanje bezplatno. — Brzojavi: KRUŽIĆ—Rieka.

Svoj k svomu!

U ljekarni

„Al Redentore“ k Spasitelju

na Rijeci (Fiume) blizu velike crkve.

Dobivaju se uz sve ostale i ovi ljekovi osobito svježi i najviše se traže:

Kapljice „Spasitelja“ Iste se priredjuju u mojoj ljekarni iz domaćeg bilja, a najbolje su sredstvo za uzdržati zdravlje do visoke starosti. Jedino njihovom uporabom redovitom lieči se nesvjest, odstranjuje se drhtanje u žilama, uhlažuju bol rheumatizma, očišćuju krv a ujedno okrijepljuju želudac, koji je prečesto izvor mnogim bolestima. Izvrstno su sredstvo proti svakoj želudčanoj boli, tjeraju naduvanje i vjetre, odstranjuju žgaravicu i želudčane grčeve, groznicu, žuteniću te grižu u trbuhu u crjevima. Redovitom uporabom kapljica „Spasitelja“ pridrži se redovita probava a tim zapriječi mnoge bolesti. — Ciena samo 60 fill. (30 novč.)

Rozulin purgacija laiko se uzimlje i djeluje kod najjačeg čovjeka. Uzimlje se iz jutra na tašće svaku uru po jednu malu žlicu do djelovanja. — Ciena 60 fil. (30 nvč.)

Sirup od travâ najsjegurniji i najbolji ljek proti kašlju, prsobolji, promuklosti grla, te plućnoj boli. Priredjuje se kod mene velikom pomnjom iz bilja te izlječuje pače i zastarjele bolesti plućа i prsiju a uza to i jači. Ciena K 1·50 (75 nvč.)

Naruči li tko preko kruna 10 (for. 5) plaćam sam poštarinu. Cijenike ostalih ljekova šaljem franko i badava, a preprodavačima dajem popust.

Narudžbe neka se šilju na moju adresu

HINKO BABIĆ, ljekarnik,
Rijeka — blizu velike crkve.

„CROATIA“

osigurajuća zadruga u Zagrebu, stoječa pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Broj 21. Pula, u petak dne 14. marča 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. računaju se na temelju cienika ili po dogovoru.

Svi za predbrojbu, oglase itd. neka se naputnicom ili položnom pošt. štedionice u Beču upravi administraciju lista u Pulu.

Pri naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Nefrankirani dopisi se ne vraćaju, a nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·— odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utiče se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

☞ Sa budućim brojem početi ćemo prilagati crvene listiće onim predplatnikom, koji zaboraviše učiniti svoju dužnost. Tom prilikom molimo jih, da svoju dužnost učine.

Iz proračunske razprave.

(Nastavak.)

Gospodarske stvari.

Što se tiče nadalje gospodarskih odnošaja, to je već moj prijatelj i drug dr. Ploj u svojem zadnjem govoru sa priznanjem spomenuo, da je ministarstvo nekoje iznose za ublaženje nevolje u Istri pružilo. Žalibog imade jošte mnogo občina u nevolji; žalibog ove nenadjoše nikakve podpore. žalibog mnogim su ove podpore stigle prekasno — često prošli su mjeseci dok je iz Beča biedu trpećim o podporu stiglo do znanja — i žalibog kod toga se je često takodjer politički — pristrano postupalo.

Ali nije dosta, da se pomogne samo u biedi.

U jednom vladinom izvještaju o nevoljnom stanju bijaše rečeno, da vlada u mnogih kotarih Istre trajna nevolja. Napram toj nevolji moralo bi se ipak više u obzir uzeti gospodarske odnošaje, moralo bi se više cesta graditi, više vodenih puteva urediti, izsušenja provesti.

Moram ovdje jošte spomenuti, da se nije niti jednu radnju, koja bijaše već prije šest godina ovdje od visoke kuće dozvoljena i od vlade prihvaćena, naime popravak ceste pod Pazom u pazinskom kotaru, malenu radnju, u koliko mi je poznato, izvršilo navodno radi toga, jer neima tehničkih sila.

Rišuć te gospodarske odnošaje hoću da se dotaknem jošte jedne okolnosti, da su kod nas vinogradari predani na milost i nemilost lihvarom i vinskoj klauzuli, da moraju često naši radnici odstupiti mjesto tudjim radnikom (Tako je!).

Talijanska većina u istarskom saboru.

Prelazim na drugu točku, i to na dogodjaje u našem saboru, na koje se već preko 20 godina težko tužimo. Neznam, da li bi označio ironijom ili licumjerstvom ono, što je zastupnik dr. Rizzi mislim, dne 30. oktobra pr. g. kazao, da vlada ipak nemože uztvrditi kao da bi saborska većina u Istri svoju moć naproti manjini, u obće svoju moć zlorabila, ili zlorabiti kani, kojom prigodom dodao je po prilici, da vlada neuzimlje u obranu u dvih drugih saborih manjine, u kojih su ove talijanske, kao što to čini sa slavenskom manjinom u istarskom saboru.

Što li je drugo nego li zloraba moći većine kad ova posve zakonite izbore, dapače i jednoglasno izabrane zastupnike uništuje? Što li je drugo nego li zloraba moći većine, ako se je primjerice godine 1895., moj izbor odobrilo, dočim se je onaj moga druga Kozulića, koji bijaše izabran istim brojem glasova, istoga dana, u istih izbornih mjestih i istim izbornim činom, uništilo. Što li je nego zloraba moći većine, ako se je ono učinilo jedino s tom namjerom, da nebude taj drugi zastupnik izabran članom zemaljskoga odbora?! Što li je nadalje nego li zloraba moći većine, ako izruči saborska većina sve izborne spise slavenskih zastupnika verificionom odboru i onda, kad neima nikakva utoka, dočim nečine toga sa talijanskimi zastupnici? Što li je, gospodo moja, drugo nego li zloraba moći većine, ako izbor trojice zastupnika, dok bijahu još tamo, uništi, pak da se zatimi u i izvan sabora tako dugo demonstrira, dok se prisili ostalu šestoricu slavenskih zastupnika ostaviti sabor i mjesto, i da tada preostali četiri talijanski zastupnici izvanjskih občina izaberu člana zemaljskoga odbora naproti osmorici slavenskih zastupnika izvanjskih občina, te da taj član zemaljskoga odbora kroz šest godina rada od 1895. ili 1896. tamo ostane?! (Čujte! Čujte!). Što li je, gospodo moja, drugo nego li zloraba moći većine, ako se već sada u novinah talijanske stranke priobćuje, da će se izbor jednoga slavenskoga zastupnika, koji bijaše izabran posve zakonito sa većinom od dvih trećina, uništiti, i to jedino s toga, da se tim njegovo imenovanje na stanovito mjesto osvjeti? Što li je, gospodo moja, drugo nego li zloraba moći većine, ako se slavenskim zastupnikom od občinstva na galerijah ili od članova većine čak prieči, da se služe u saboru svojim jezikom i jezikom većine stanovničtva pokrajine?! Što li je drugo nego li zloraba moći većine, ako većina, i to prvi put na predlog zastupnika dra. Bartoli-a stvori zaključak, da se nesmije u saboru u hrvatskom i slovenskom jeziku razpravljati?! Što li je drugo nego li zloraba moći većine, ako se prieči i tada slavenske zastupnike govoriti njihovim jezikom, pošto bijaše spomenuti zaključak od Njeg. Veličanstva uništen?! Što li je drugo nego li zloraba moći većine, ako se je i po drugi put takav zaključak stvorilo i po drugi put od Njeg. Veličanstva uništen bio, pa su ipak slavenski zastupnici od većine i od galerijah priečeni govorili svojim jezikom, te se predsjednik nedrži samo zaključka, što ga je Njeg. Veličanstvo dva puta uništilo, već dapače izričito kaže, da se je toga držao, toga da se drži i toga da će se držati?! (Čujte! Čujte!)

A što li je drugo nego li zloraba moći većine čitavo postupanje zemaljskoga odbora Istre na svih poljih uprave, i postupak svih talijanskih većina u občinah, u kojih gospoduju, po kojem se zemaljski odbor i vladajuće talijanske većine za slavensko pučanstvo, koje stanuje u pokrajini, odnosno u dotičnoj občini, ne samo nebrinu, već dapače nastoje i sve poduzimlju, da ono ni u prosvjeti ni u gospodarstvu nenapreduje.

Pitam sve pravedno misleće: postupa li na taj način njemačka većina u tirolskom i hrvatska u dalmatinskom saboru, na koje je dr. Rizzi stalno mislio, napram talijanskim manjinam?

Postupanje c. kr. vlade u saboru.

Pita se nadalje: Kako se ponaša napram opisanim odnošajem u istarskom saboru c. kr. vlada i njezini činovnici? Neću, da mnogo navadjam, već ću samo kazati, da je sadašnji namjestnik, kad je došao prvi put u istarski sabor, samo talijanski govorio, i da nije imao, pošto su se slavenski zastupnici u onoj sjednici, kojoj je on prisustvovao, takodjer svojim materinskim jezikom poslužili, te se radi toga najprostije sablazni dogodile, priečijeg posla, nego li podati se k slavenskim zastupnikom da ih nagovori neka razpravljaju u talijanskom jeziku. (Čujte! Čujte!)

Ces. kr. vladni zastupnik služi se isključivo, izuzam pozdrava na početku, talijanskim jezikom, (Čujte! Čujte!) a upitan kako to radi, pozivlje se na to, što je razpravni jezik talijanski.

On, c. kr. vladni zastupnik, ne radi samo proti državnim temeljnim zakonom, već takodjer izravno proti previšnjoj odluci, kojom bijahu zaključci talijanske većine o talijanskom jeziku kao isključivo raspravnom, opetovno uništeni!

O tom bijaše dne 12. decembra prošle godine podnešena interpelacija, te se može svatko iz nje osvjedočiti o tom, koje rieči je u tom pogledu zastupnik vlade izrekao, pošto su iste tamo navedene.

To se je dogodilo pod sadašnjim ministrom-predsjednikom i upraviteljem ministarstva nutarnjih posala. Pod njim ne razdieljuje se više medju zastupnike zakonske osnove u hrvatskom ili slovenskom jeziku; pod njim ne dobivaju više hrvatsko-slovenski zastupnici brzopisne izvještaje ob onom, što se je u saboru hrvatski ili slovenski kazalo; pod njim priečilo se hrvatsko-slovenske zastupnike još više u njihovih pravicah.

C. kr. vlada ne bi se imala držati samo previšnjih odluka, državnih temeljnih zakona, već bi morala takodjer dobrim primjerom prednjačiti, (Tako je!) te bi morala takodjer druge prisiliti, da se drže zakona državnih temeljnih zakona i previšnjih odluka.

Jednom se je vidjelo u Kranjskoj kako znade ona u drugih zemljah postupati. Imadem ovdje prepis ces. odluke od dne 28. junija 1872., koja bijaše upravljena zemaljskomu odboru Kranjske. Ovoj se je proti tomu branio, da izradi osnove i u obće podneske zemaljskomu saboru u dvih jezicih, te na posredovanje zemaljskoga kapetana uzsliedila je ta ces. odluka, po kojoj bijaše zem. odbor Kranjske prisiljen, da podnaša saboru osnove i u obće podneske u dvih jezicih. To se je dogodilo, gospodo moja, u zemlji, u kojoj imade kako mi se čini samo 5% Njemaca napram 95% Slovenaca.

Nu vlada ne čini toga u Istri te je još osobito značajno, što vladini činovnici ne nastoje samo sve zabošuriti, što se u saboru dogadja, već da nije o tom po svoj prilici niti središnja vlada obavještena. Značajno je takodjer, što se većinu čl. članova većine, koja tako postupa, kao što sam prije spomenuo, označuje kao umjerenu stranku, kao umjerene ljude, i što smo mi, koji hoćemo da se služimo svojim jezikom, toli svetim pravom, da ga svetijeg nema, predstavljeni kao radikalci, kao neumjereni i Bog si ga znao, što jošte.

(Konac sliedi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 8. marča 1902.

Držanje talijanskih zastupnika kod razprave o tršćanskih dogodjajih.

Basevi primio je bio predsjedničtvo u odboru, koj je imao razpravljati dogodjaje, koji su prinukali vladu da je poprimila za Trst iznimne mjere, Hortis bilježničtvo; jedan ni drugi nisu obavljali svojih služba. Hortisa je zamjenjivao u bilježničtvu Svenjemac Franko Stein. Hortis je dokazao sa svojimi „govori", da nije ni sposoban voditi zapisnika odborskih. On je „govorio" u svakoj sjednici, i izazvao pomilovanja i smjeha. Basevi nije u odboru progovorio javno niti rieči, tim više šuljao se je oko predsjednika odbora i oko izvjestitelja. Za predloge Ellenbogenove niti Hortisove nije ni on, kako već spomenusmo, glasovao, premda je bio kod odnosnih i u obće kod svih sjednica.

Novinski glasovi poslie glasovanja o tršćanskih dogodjajih.

Da nije Čeha, koji su samo iz načela glasovali proti iznimnomu stanju, Hortis i drugovi bili bi imali za svoje, odnosno Ellenbogenove predloge, možda trideset glasova: svoje, socijalno-demokratske i svenjemačke. A kako zastupnici, tako su se i novine izjavile za vladu, a proti Talijanom i njihovim rečenim zastupnikom. Jedina „Arbeiterzeitung" je otvoreno za nje. Nit sama svenjemačka glasila nisu se izjavila za Talijane. Zaštitnica Talijana, „Neue Freie Presse" nije našla ovaj put ni rieči u prilog Talijanom. „Reichswehr" imala je uvodni članak proti Talijanom, gdje je osobito udarila proti irredentistom u Italiji, koji se toliko zauzimaju za Talijane u Austriji, kao da stenju u groznom jarmu austrijanskom i trpe. Rekla je onim irredentistom, da bi bolje učinili, da se brinu za one množine ljudi u Italiji koji svaki dan glad trpe.

„Fremdenblatt" iztiče kako su Hortis i Ellenbogen, poslie govora ministra-predsjednika, ostali osramoćeni. Navodi činjenica, podkrepljenih sa svjedoci, najviše Talijani, pobio je ministar-predsjednik njihove tvrdnje, prikazao kako su lažno bili informirani. Glasovanje, ne iz ljubavi prema ministru-predsjedniku ili vladi, nego iz ljubavi do istine, pokazalo je, kako bijaše i preveć razloga i opravdanja za iznimno stanje.

„Vaterland" iztiče, da su se tršćanski Talijani zauzeli za izmet u Trstu, i to sa neistinitimi, lažljivimi pripovjedkami, i da su s njimi žalibože išli i drugi Talijani. Za to njim stalno neće biti zahvalna velika većina tršćanskoga pučanstva. Naglasuje takodjer, da poznavaoci školskih odnošaja u Trstvu tvrde, da je obuka u Trstu na najnižem stupnju.

„Deutscher Volksblatt," u uvodnom članku, odobravajuć postupak vlade i odlučan govor ministra-predsjednika, zamjera ministru-predsjedniku samo to, što nije označio dogodjaje u Trstu sa irredentističkoga stanovišta. Piše doslovno: „U jednom

obziru bili bi želili, da je ministar-predsjednik u svojih izjavah bio bezobzirniji. On je najme označio značaj trščanske revolte jako pogibeljnim, ali nije ni jučer (kad je zadnji put branio mjere vlade) naglasio, da se je opazilo ne samo anarhističnih tendenca nego takodjer irredentističkih utjecaja. Zašto nejma reći i ministar-predsjednik onoga, što sav svjet kaže, i što se posve otvoreno sa talijanske strane priznaje?!"

U jednom odstavku svoga govora reć bi da je ministar-predsjednik natuknuo, al samo natuknuo ono, što bi želio „Deutscher Volksblatt" da je bezobzirno reko. U tom odstavku veli, da se je revolta zasnovala i dogovorila u njekih konventikolih, u poznatom lokalu, i da imadu pri tom takodjer oni svoje prste, koji imadu u svojem programu posvemašnju bezzakonitost, t. j. anarhisti. Ovaj takodjer kaže, da imadu u revolti svoje prste osim anarhista i njeki drugi, i to na prvom mjestu.

Kako se iz svega, osobito iz govora zast. Spinčića vidi, naši zastupnici nisu se htjeli mješati u tu stvar. Ako neće da vlada vidi, što svi vide, nemare ni oni to izticati.

Iz razprave ministarstva nutarnjih poslova. — Kakvi da budu činovnici.

Razprava o ministarstvu nutarnjih poslova još nije dokončana. Najprije se je vodila razprava o centrali i upravi pojedinih pokrajina; pak o osjeguravanju i počela je u petak, poslie razprave o trščanskih dogodjajih, razprava o cesto- i vodogradnjah.

Kod prve razprave izručili su zastupnici iz raznih krunovina mnogo toga proti upravi u pojedinih, pak nisu mogli mimoići ni činovnika, koji upravu vode.

Kod te razprave govorio je i ministar-predsjednik, naročito takodjer o činovnicih. Evo njekoliko njegovih navoda u tom obziru.

Priznanje, da je u političkoj upravi najviše plemenitaša, al nit je to njegova zasluga nit je tomu on kriv. On nezna zašto se drugi malo za tu službu oglašuju. On postupa jednako sa plemenitaši i neplemenitaši.

U kojem duhu želi da se uprava vodi, to je pokazao kod svoga nastupa sa svojom okružnicom na činovnike. On to u prilici i opetuje činovnikom. On je naložio namjestnikom da moraju češće kotarska poglavarstva nadzirati. Namjestničtva izpravljaju što čine krivo kotarska poglavarstva, razlažuć krivo zakon i tumačeć zlo odredbe.

On ni njegovi drugovi ministri nisu popustljivi prema činovnikom. On i drugovi zahtjevaju od činovnika, da najtočnije izpunjavaju svoje dužnosti, i koj se toga nedrži, zna za svoj udes.

Mi nećemo, veli dalje, da pučanstvo trpi radi nemarnosti i površnosti činovnika; nit nejmamo volje, da zaštićujemo činovnike koji su nesposobni i koji nevrše svojih dužnosti.

Činovnici moradu služiti u smislu zakona državi i probitkom pučanstva. Svoje političke nazore nejmaju agresivnim sudjelovanjem pokazivati. Najbolje bilo bi za javan život, za ugled ureda, i za čast samih činovnika, kad nebi na ništa drugo mislili nego na svoju dužnost. Udes države nebi se ni malo promjenio, kad se stotinu tisuća činovnika nebi ni malo politikom bavilo. Imenito narodno pitanje bilo bi tim od znatnoga utjecaja oslobodjeno.

Mora li pako upravni činovnik imati političko mnienje, neima ga — i to velim ovdje glasno na ravnanje svim činovnikom, nikad ni kod nijedne prigode u svojem uredovanju a agitatorično nit u privatnom životu pokazati.

Narodna i politička nepristranost valja nesamo za desetoricu ministara, nego takodjer za sve niže, sve do zadnjega praktikanta.

* * *

Beč, 12. marča 1902.

Ovoga tjedna drži se danas eto treću sjednicu. Početkom sjedniće se je razprava o proračunu pretrgnula. Razpravio se je, al posve u kratko

Prešni predlog zast. Klofača.

Taj predlog hoće, da obrambeni odbor izpita slučaj njekoga vojnika Müllera u Pragu, i da izvjesti o njem u roku od 14 dana. Zast. Klofač pripovjeda u obrazloženju svoga predloga, kako je rečeni vojnik bio toliko zlostavljan, da mu sada glava na stranu stoji. Ministar domobranstva tvrdi, da to nije uslied zlostavljanja. Većina kuće glasuje za prešnost, al ne dvie trećinsku većinu, pak će tako taj predlog biti razpravljan kao obični. Velike stranke njemačke glasovale su proti prešnosti, dočim su svi slavenski zastupnici glasovali za prešoost.

Razprava o cesto- i vodogradnjah.

Kod ministarstva nutarnjih poslova počela je još u petak, nadaljevala se je u ponedjeljak i jučer do 2 sata. Razni su govornici iznašali potrebe iz pokrajina koje zastupaju. Naš zast. Spinčić iznesao je te potrebe glede Istre već kod razprave o centrali i upravi pojedinih krunovina.

Ministarstvo domobranstva.

Jučer poslie druge ure počela je razprava o ministarstvu domobranstva. Kod te razprave upisalo se je 18 govornika, 11 proti, 7 za. Prvi je govorio medju govornici proti zast. Biankini. Za nas na jugu najznamenitije je ono, što je on rekao. Započev hrvatski, pozvao je obrambeni odbor, da već jednom izvjesti o njegovom predlogu glede snizenja godina službe kod c. i kr. mornarice, kod koje se godinu dana više nego drugdje mora služiti. To na prvom mjestu zadjeva Hrvate, koji daju najviše vojnika u c. i kr. mornaricu.

Njemački nadaljujuć, prosvjedovao je najprije proti zlostavljanju vojnika, navedši k drugim tolikim jedan primjer iz Dalmacije iz najnovijega vremena.

Pozvao je najodlučnije vojničku upravu, da razvidi strogo i potanko, da li i koliko su istiniti glasovi, da do 60% vojnika iz Bosne i Hercegovine u Beču umire od sušice, i da odredi da ti vojnici služe u Zagrebu ili u obće na jugu, gdje njim zrak prija. To on zahtjeva ne samo iz čovjekoljublja, nego i kao Hrvat, jer su oni vojnici krv naše krvi, jer jih s drugimi Hrvati veže povjest, predaja, običaji, život, i jer njim odnosno narodu u Bosni i Hercegovini, mora biti zajednička i budućnost.

Glavni dio svoga govora povratio je Biankini postupku žendarmerije u Dalmaciji. Prije bijahu domaći i dobro su obavljali svoju službu. Od novijega doba kao da se ide na to, da bude žendarmerija na prvom mjestu pionirom germanstva. Četari su najviše tudjinci. Oni mogu biti žandari, i avancirati i nepoznajuć jezika naroda medju kojim služe. Oni mogu koješta počinjati, pak njim se ništa nedogadja. Domaći se neuzimaju ako neznaju njemački. I već u službi se nalazeći moradu se na glavu na nos njemački učiti. Prisililo se jih je kupiti slovnicu hrvatsko-njemačku Klaićevu, pak pošto da ta nije dobro, Koblencovu. S domaćimi se ne postupa blaga kako s tudjinci, nego upravo kruto.

Na koncu se osvrće na irredentističko gibanje u primorskih pokrajinah. Spominje šetnju talijanskih vojnih ladja pod Vis, pak pretraživanja talijanskih torpednjača na naših obalah, te posliednje dogodjaje u Trstu. Sav svjet zna, a u Italiji na sva usta kažu, da je gibanje u Trstu imalo irredentistički značaj. Samo austrijki ministar-predsjednik i njegovi službeni listovi nekažu ništa o tom. U Italiji se psuje na austrijske vojnike, kao na Hrvate, koji su ubijali u Trstu Talijane. A vlada, i vojni krugovi i na to šute; neuzimaju u obranu nit vojske nit hrvatskoga naroda. Nezahvalnost Austrije prema Hrvatom koji su toliko krvi, jur proljeli za kralja i domovinu, još nije prestala. Mnogi se pitaju videć to, zar bijaše vriedno toliku krv za nju proljeti? Austrija se i danas svakom prilikom pokazuje nezahvalnom. Drži nas u političkom i gospodarskom robstvu, rabi nas u svoju obranu; a psovane, vriedjane i napadane neuzima nas u zaštitu. Mi pako sa svoje strane nedopuštamo toga, prosvjedujemo proti tomu; i to nek si zapamte i gospoda u Rimu i šutljivi ministri u Beču. Govorniku su odobravali mnogi, naročito Hrvati, Slovenci, Česi.

Proti službenom izvješćivanju.

Zast. Spinčić i drugovi upravili su ministru-predsjedniku i upravitelju nutarnjih poslova upit radi krivoga i tendencioznoga izvješćivanja „Korešpondečnoga ureda" i službenoga lista u Trstu „L'Osservatore Triestino." Tomu njim je dao povoda izvještaj toga ureda i toga lista o razpravi glede iznimnih mjera u Trstu.

Ponovni provizorij.

Još u jučeranjoj sjednici podniela je c. kr. vlada kući zakonsku osnovu, kojom traži dozvolu, da može tjerati poreze i druge dohodke, i trošiti, u mjesecih aprilu i maju t. g. To je ponovni provizorij, ili privremeni proračun. Prije Božića dobila je takav za prva tri mjeseca godine. Mislila je, da će do svrhe marča biti gotova razprava o redovitom proračunu. Sad već vidi da to neće biti, pak traži za dalnja dva mjeseca privolu privremenoga proračuna.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. U Zrenju da imaju novega popa i novega zvonara.

Jur. Vero da znaju oba latinski.

Fr. I zvonara da pijažaju kokoši.

Jur. Ja, ma tuje i pečene.

Fr. Da mu nebi presele!

* * *

Fr. Si vidija onega našega sitoga — — — — kako tamo stoji i one 3 dlake si natiže.

Jur. A pusti me ja neznan, kako ga šior Zaneto toliko trpi u butigi, onega miloga čovika.

Fr. Lako za to, ma kad imaju pojt na užinu, pak ga moraju stirati iz butige, zašto neće van.

Jur. San vidija niki dan kad je Lešijo zapral butigu, pak je podreca u onih čistih benevrečicah Hilariju kako Giovakinov brek.

Fr. Ča Hilarijo mu ne da niš, kad za nje dela.

Jur. Šlušaj brate dabi stija dati on Peri, i njegovin kumon kad dojdu, bi brzo poša tombule, kako mu malo fali.

Fr. Ala takovih muži ni u svakon kutu.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće prekinuti će svoje sjednice okolo 20. t. mj. radi uskrsnih blagdana. — Kako smo već javili uzsliedilo je u subotu imenovanje novoga namjestnika za Dalmaciju u osobi Erazma baruna Handela. Novi namjestnik potječe iz gornjo-austrijske plemićke porodice. Rodio se je 1. junija 1860. u dvoru Mirskofenu u Dolnjoj Bavarskoj. Svršivši nauke u bečkom Terezianumu, stupio je god. 1882. u državnu službu kao vježbenik kod namjestničtva u Trstu. Odavle je došao u kot. poglavarstvo u Pulu, a poslije u Pazin, gdje je postao i upraviteljem. G. 1887. pozvan je u ministarstvo za unutrašnje poslove, gdje mu je dodieljen referat o Primorju i Dalmaciji. Od g. 1890. fungirao je kao presidialni tajnik kod ministara Bacquehema i Kielmansegga. Grof Badeni ga je 1896. premjestio kao odsječnog savjetnika u legislativni odjel, koji je spremao sve zakonodavne poslove za sve sabore. G. 1899. postao je ministarskim savjetnikom. Hvale ga kao vrlo izkusna upravna činovnika. Pošto je ovim imenovanjem odieljena služba namjestnika od vojničkoga zapovjednika, koje službe bijahu do sada u jednoj osobi usredotočene, to je imenovan i novi vojni zapovjednik za Dalmaciju. Službeni list bečke vlade od dne 9. t. mj. javlja, da je Njeg. Veličanstvo previšnjim riešenjem od 6. o. mj. tajnog savjetnika, generala topničtva Emila Davida pl. Rhonfelda na vlastitu molbu riešilo službe namjestnika u kraljevini Dalmaciji uz podpuno priznanje njegovog viernog i odanog te izvrstnog službovanja. Vojnim zapovjednikom u Dalmaciji postao je podmaršal Karlo pl. Horsetzky, zapovjednik 36. četne pješ. divizije u Zagrebu.

Crna Gora. Iz Biograda javljaju službeno, da su dne 11. t. mj. sliedile u Nici zaruke izmedju crnogorskoga kneževića Mirka i gospodjice Konstantinović, kćerke pukovnika Konstantinovića, rodjaka srbskoga kralja Aleksandra. Na taj način stupa crnogorka vladajuća kuća i u rodbinsku svezu sa kućom Obrenovića, pak nebude li kralj Aleksander imao potomaka, imati će nasliednika u osobi rodjaka kneževića Mirka. Izmedju ovoga i kneza Karadjordjevića mogao bi nastati prepir: tko li od njih imade veće pravo na srbsko priestole. U ostalom moći će se i oni nagoditi, jer su bližnji rodjaci, pošto imade knez Petar Karadjordjević za ženu sestru kneževića Mirka.

Srbija. Radi posliednjeg pokušaja pobune u Šabcu preduzde su hrvatske oblasti na hrvatsko-srbskoj medji strožije mjere, te paze oštro na razne srbske pustolove, koji bi mogli slieditи primjer zloglasnog Radovanovića. Iz Budimpešte javljaju, da je i madjarska vlada naložila strog nadzor na svojih granicah, da tako preprieči novo kakvo iznenadjenje.

Iz Mitrovice javljaju, da je tamo stigao državni odvjetnik, koji je poreo iztragu proti istomišljenikom i sukrivcem pustolova Radovanovića.

Bugarska. Knez Ferdinand imenovao je na mjesto umorenog ministra bogoštovlja i nastave, Kančeva, ministrom prosvjete, zastupnika Abaševa, predsjednika naprednjačke stranke.

Rusija. Iz Petrograda javljaju, da se tamo ništa nezna o toboržnjem posjetu cara i kralja Frana Josipa u Rusiji, te da je vrlo dvojbeno, da bi se za sada ta viest mogla obistiniti. Vjerojatno je nasuprot da će ruski car Nikola tečajem ove godine posjetiti Beč, da vrati posjet austrijskomu prestolonasljedniku nadvojvodi Franu Ferdinandu.

Iz Carigrada brzojavljaju dne 11. t. mj. da je sultan dao na čast ruskomu poslaniku Sinovjevu svečanu gostbu i da ga je kasnije primio u podulju audienciju.

Južna Afrika. Već dulje vremena nismo izvieščivali o dogodjajih sa ratišta u južnoj Africi. Osobita nebijaše tamo ništa do posliednjih dana, a sada imademo javiti radostnu viest o sjajnoj pobjedi burskog zapovjednika Deraleja nad engiezkimi četami. Svoj poraz priznaju i same englezke novine iz kojih vadimo sliedeće

brzojavke iz Londona: Ratni ministar Brodrick pročitao je u donjoj kući brzojavke Kitchenerove, kojima javlja, da je general lord Methuen bio od četa generala Delareya napadnut, ranjen i zarobljen. Englezi su izgubili 3 častnika i 38 momaka mrtvih, 5 častnika i 72 momka ranjenih, 1 častnika i 200 momaka zarobljenih. Svi englezki topovi pali su burima u šake. Viest o težkom porazu lorda Methuena i njegovom zarobljenju izazvala je silnu uzrujanost. Methuen je krenuo sa 800 momaka na konjima, 300 pješaka i 5 topova iz Yburga u Lichtenburg. Imao se je kod Revinfontaina sastati sa 1300 momaka. Izmedju Tevibotha i Pamlith-Keila napao ga je Delarey s triju strana i hametom porazio. 500 konjanika, koje su buri četiri milje progonili, unaklo je u Maritzburg i najavilo ondje, da je Methuen zarobljen sa svojim štopom i da su buri oteli Englezima sve topove i sve vozarstvo. Brzojavljaju, da je general lord Methuen u borbi s burskim generalom Delareyem na stegnu ranjen. Uzrujanost, što ju je izazvala depeša lorda Kitchenera u Londonu o porazu lorda Methuena, dade se prispodobiti samo s onom, što je zavladala prije dvie godine, kad su Englezi doživjeli poraz za porazom u južnoj Africi.

Pokrajinske:

Iz sjednice zemaljskoga školskoga vieća za Istru. U posliednjoj sjednici c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru, održavanoj dne 26. febrara t. g. u Poreču potvrdjena bijahu sliedeća predloženja: da se imenuje g. Antuna Scopinicha učiteljem II. reda, g. Antona Zaneti-a i g. Josipa Angeli-a učitelji III. reda kod pučkih škola u Puli; gčne. Ljubice Šepić učiteljicom III. reda na pučkoj školi u Klancu; gčne. Vasilije Frančić učiteljicom III. reda kod pučke škole u Pazinu; g. Frana Barbalića učiteljem III. reda na pučkoj školi u Bermu i gčne. Ane Battig učiteljicom III. reda u Brtonigli.

Radi nestašice natjecatelja ili radi pomanjkanja propisanih uvjeta zaključilo je zemaljsko školsko vieće, da se razpiše natječaj ponovno za mjesto ravnajućeg učitelja u Gorenjoj Vasi, Čepiću, Gologorici i Plominu, na mjesto naduučitelja u Sisanu i poduučiteljice u Medulinu.

Zaključeno bijaše nadalje, da se ustroje mješovite pučke škole na Vranji i u Sv. Lovreču od Predubca.

Odlučeno bijaše, da se povedu izvidi radi ustrojenja novih škola u Sušnjevici, Montrilju (Sv. Ivan) i Belaju; da se uredi školski polazak u Plavijah, da se ustroji gradjanska djevojačka škola u Rovinju.

Dozvoljeno bijaše, da se prenese sjelo škole iz Drage u Krvavi potok.

Prihvaćeni bijahu predlozi, da se uvede ženske ručne radnje u školah u Petroviji, Materadi, Opatiji i Barbani, te u pomoćnih školah u Pomjanu i kod Majke božje od Zdravlja.

Utok stanovnika porezne občine Rižan-Rozarij proti odluci zem. škol. vieća, kojom se je odbilo molbu za ustrojenje pučke škole u njihovom mjestu, upućen bijaše na ministarstvo nastave.

Za djačko pripomoćno družtvo sabrao Ivan Vitasović u krčmi Josipa Komparić K 4·20 u Marčani. Darovali: Ivan Vitasović K 1, Viktor Maroti K 1, Čalić Matko 30 h., Martin Pušar 20 h., Siljan Mate 20 h., Komparić Josip 20 h., Komparić Tuma 20 h., Mandalenin Ive 20 h., Grgo Postolar 20 h., Miho Stomilović 20 h., Ante Crljenica 20 h., Ante Vitasović (Hrvatsko kolino 20 h.), Muse Arbanasa kolino 10 h.

Iz Osora pišu nam 5. t. mj.: Prošle godine imali smo ovdje občinske izbore, kojom prigodom bijaše izabrano osam Osorana i deset Nerezinaca. Većina zastupnika je naša, što silno peče naše narodne protivnike, jer nemogu izabrati svoga čovjeka za občinskoga načelnika. Radi toga se je i zatezalo sa tim izborom. Dne 27. febrara pozvalo je občinsko glavarstvo svih 18 zastupnika, da prisustvuju sjednici, na kojoj se je imalo izabrati načelnika i občinske savjetnike.

Iz Lošinja došao je glavom sam kotarski kapetan g. pl. Scarpa, koga su dočekali u Nerezinah, gdje ga je dočekao načelnik Salata i Dinko Zorovich Sule. Ovo je našim odmah upalo u oči, što su ova dvojica dočekala kapetana u Nerezinah. Naši su odatle zaključili, da im se nješto kuha. G. kapetan odsjeo je kod Zorovicha te se kasnije s njim i načelnikom odvezao put Osora.

Došav amo, pošao je kapetan pregledati župni ured; u 10 sati pozvaše zastupnike zvonom na okup. Pristupiše sami zastupnici iz Nerezinah, dočim su Osorani ostali doma.

Pročitani bijahu odnosni paragrafi zakona o konštituiranju občinskoga zastupstva, pak rekoše zastupnikom, da se načelnika nemože birati, jer neima dostatnog broja zastupnikah.

Iza toga bijaše dignuta sjednica i kapetan pozove prisutne, da ostanu u občinskoj dvorani, da se malo pogovore. Iza toga počeo je kapetan Scarpa pritiskati naše zastupnike neka izaberu načelnikom Salatu, jer da takva čovjeka nemože se naći medju svimi ostalimi zastupnici; njega da vruće preporuča junta i druge oblasti; svi da ga žele načelnikom.

Sviestni naši zastupnici odbrusiše kapetanu odlučno i bezobzirno, da oni Salate neće, da onaj koga preporuča vlada može biti vladin prijatelj, onaj koga preporuča junta, može biti njezin prijatelj, ali ni s jednim ni drugim nije dokazano, da je on i prijatelj puka, prijatelj občinara.

Medju našimi zastupnici i kapetanom palo je i oštrih rieči a pristaša Salatin Malabotich učinio mudro, da je sakrio na vrieme jezik za zube.

Za 15 dana pozvati će valjda opet zastupnike, da biraju načelnika i savjetnike i viditi ćemo, hoće li g. Salata onaj put sretnije proći.

Našim zastupnikom preporučamo, da se drže čvrsto i mužato, da im nebudemo morali reći, da su brhane obukli. Onim pako, koji se mješaju u poslove občinskih zastupnika savjetujemo, da drže jezik za zubim, jer i nad njimi imade gospodara. Neka nezaborave gospoda, da je otvoreno carevinsko vieće i da se sada narodni zastupnici lahko pogovore sa gospodom ministri. Mi se nedamo groziti od nikoga nit ćemo ičije uvriede mirno podnašati.

Osorski občinari.

Iz Maloga Lošinja pišu nam 6. t. mj.: Posliednji dopis u vašem cienjenom listu iz našega gradića imao je taj uspjeh, da su se iredentaši silno srdili, dočim mu je svaki pošteno misleći povladjivao. Ovo valja osobito za niže pučanstvo, koje nepuše u gospodski rog. Ali onaj mesopustni dogodjaj nije svršio s onim, što vam bijaše do sada odavle javljeno.

Drugi dan t. j. na 10. febrara pozvao je naime načelnik stražare i sastavio zapisnik proti šestorici naših čestitih gradjana i mirnih otaca obitelji; ujedno bijaše učinjena prijava proti stražmeštru i proti političkomu činovniku, koji nisu htjeli pružiti pomoć občinskim stražarom — jer nisu pomoći trebali.

Ovdje se govori, da bijahu već obojica pozvani na odgovornost, ali neznamo da li pred sud ili pred političku oblast. Medjutim je pozvao sud onu šestoricu naših sugradjana na odgovornost. Oni su dakle tuženi radi toga, što su molili stražare, da puste nevina mladića, da prati svoje prestrašene sestre kući.

Sad da vidite kako se postupa s talijanskimi prijatelji, ako oni dodju u sukob sa stražari, pak sudite sami jeli to pravedno.

Prošle godine zatvorio je občinski stražar sina poznatoga Otavia u stražarnicu radi nam dobro poznatog dogodjaja. Čim je otac doznao, da mu je sin u zatvoru, skočio je kao lav te zahtjevao odlučno, da mu smo puste zagroziv se inače, da će vrata dolje baciti. Dizao je dapače i ruke tako, da je stražar bio sav prestrašen i blied kao krpa. Doznalo se, da je otac vikao, da je on otac, da će ako treba sam sina pokarati. Istodobno da je predbacio vladajućoj kliki, da je on sa braćom radio i agitirao za njih i da se imadu njima zahvaliti, što sjede visoko.

Ovako se je grozio pristaša gospode na občini — i nije mu se ništa dogodilo; sve su gospoda progutala i zabašurila, a sada pozivlju ista gospoda na odgovornost šestoricu naših, koji se nisu nikomu grozili, koji nisu ništa protuzakonita učinili, koji su samo molili.

Tako se postupa s nami ovdje u Lošinju, a s prijatelji gospode na občini, kako opisasmo gori.

Stvar je dakle sada u rukuh sudca i mi ćemo vas o svemu točno svojedobno obaviestiti.

Još nješto: Naši obtuženici služe se u obiteljih većinom hrvatskim jezikom, koji im je materinski, te se je očekivalo, da će ih sudac hrvatski preslušati. Ali jok! Četvorici njih, koji se nedaju ničim preplašiti, dopustio je sudac Basich, da govore hrvatski — premda ih je prekidao talijanski, a ostaloj dvojici je rekao: parlè italian, pak su morali govoriti talijanski. On, kao sudac znati će najbolje, da li je to zakonito i pravedno!

Izbori na Voloskom započeli su prekjučer sa trećim tjelom, u kojem su izabrani naši predloženici jednoglasno, dočim protivnici sramotno uzmakoše.

Jubilejni koncert „Slavenskoga pjevačkoga družtva“ u Trstu vršiti će se buduće nedjelje. Priprave za taj koncert jesu izvanredne kao što je i zanimanje zanj veliko. Radi se naime i o tom, da se koli pjevačko družtvo toli slavensko občinstvo grada Trsta sa okolicom odluže velezaslužnomu zborovodji g. Srečku Bartelu, koji slavi onog dana 25-godišnjicu svog blagotvornog djelovanja okolo poduke u pjevanju.

Program koncerta jest vrlo bogat i biran. Medju drugimi skladbami nalaze se na programi i one g. Zajca, Fibicha, Smetane itd.

Upozorujemo na taj koncert i prijatelje glazbe i pjevanja u Istri.

Nesreća radi preobilne kiše. Porezna občina Lesišćina u mjestnoj občini Roč sastoji s podnje strane iz čistoga lapora, na kojem je plodna laporasta zemlja, koja se dade obradjivati. Uslied posliednje preobilne kiše prošlih dana dospjela je voda do čistoga lapora, te je prouzročila, da se je gornja naslaga (plodna zemlja nad čistim laporom), na kojoj je čitavo imanje (njive, livade i šume) sela Filinići, pošto koso položena, počela dne 2. t. mj. micati u potok, što teče na medji toga zemljišta. Čitavo zemljište promjenilo je posvema svoje prvotno lice: zemlja razpucala tako, da nije na njivama baš najlakši posao obradjivati zemlju, dapače pogibeljno, jer su se pojavili poveći prodori, u kojima bi se sjetva gubila, a životinje bi kod oranja ugrezle nogama. Livade su sve porazpucale, te ne će na više mjesta biti moguće niti kositi. Stabla po šumama većinoma su porazvaljena. Najviše je očutio tu nesreću seljak Blaž Mrzlić, čija se kuća nalazila na kraju preobražena zemljišta, te koja se je razrušila, pošto je zemlja pod njom razpuknula. Siromah Blaž ostao je tako — može se kazati — bez polja, bez livada, bez šuma, a što je još gore, ostao je bez kuće i kućišta! U istinu puki siromah. Stvar se odmah prijavila oblastima, no do sada od nikuda još nikakova glasa niti pomoći ponesrećenomu.

Putem dične „Naše Sloge“ utiče se siromašni Blaž do milosrdnih osoba, koje nek bi ga malim novčanim prinosima pomogle riešiti najveće nevolje.

Novac nek se šalje neposredno na ime nesretnika Blaža Mrzlića pok. Mata — Lesišćina, pošta Lupoglava (Istra).

Imena milosrdnih darovatelja objelodaniti će se u svoje doba u dičnoj „Našoj Slogi“.

Uhvaćen anarhist. Iz bečkih listova doznajemo da bijaše dne 5. t. mj. u Trstu uhvaćen 27-godišnji anarhist Atilio Depangher iz Kopra ličilac (slikar) soba, kod koga da je redarstvo našlo anarhističkih spisa i listova. Čudnovato nam je, što moramo doznati za ovakve viesti iz bečkih novina, dočim šute o njima tršćanski listovi, koji su na izvoru. Mi shvaćamo šutnju židovsko liberalnih listova, ali gdje su službeni i poluslužbeni listovi. Il njim se prikazuju možda ovakvi slučajevi običnimi igrarijami tršćanskih derana!

Iz drugih krajeva:

† **Prof. dr. Kurz.** Pred zgradom carevinskoga vieća bile su u petak dne 7. t. mj. i sliedećih dana izvješena na pol stiega obie zastave, koje se uvjek viju kad carevinsko vieće zasjeda. Preminuo je zastupnik prof. dr. Kurz, član mladočeske stranke. S njim je izgubio češki narod čestitoga, radinoga, učenoga domoljuba, a zastupnička kuća vriednoga člana, strukovnjaka u školskih stvarih. Bio je ljubezniv suprug i otac. Dičio se je sa svojom kćerju, lani udanom, i sa svojih pet sinova, koje je na fotografiji uvjek sobom nosio i u prigodi prijateljem pokazivao, i kojih dva ili tri su već izučeni i u liepih službah postavljeni, dočim su ostali na naukah. Marljiv je bio kao mrav. Uz svoje zvanične poslove, uvjek se je i čim drugim koristnim za narod bavio. Izdavao je strukovni list i pisao brošure. Medju bečkimi Česi držao je predavanja, i pomogao njim ustrojit do 30 družtava. U češkom klubu bio je dugo tajnik i blagajnik. U zastupničkoj kući bio je sa svakim prijazan, i uživao je velik ugled, prem se nije htio isticati: bio je član proračunskoga odbora, i predsjednik naukovnoga odbora. Kod razprava o školstvu uvjek je i on sudjelovao, i pokazivao veliko znanje i poznanje odnošaja na školskom polju. Pred kratko navršio je trideset godina profesorskoga službovanja. Imao je 55 godina. Svak mu je još prije Božića zavidjao na čilom zdravlju, i računao ga kao četrdesetgodišnjega muža. Skoro cieli mjesec jenar bio je zaokupljen poslovi u proračunskom odboru. U to doba nabrao si je njekakvu bolest, najbrže u možganih, tako da ga je početkom febrara jedva poznati bilo. Bolestan preselio se je k svojoj obitelji u Prag, i tamo izdahnuo svoju blagu dušu. Na njegov sprovod u Prag putovali su zastupnici raznih naroda. Hrvatsko-slovenski klub i pojedini njegovi članovi izrazili su brzojavno svoju sućut udovi pokojnika i njihovoj djeci. Bog mu dao lahko duši. Ugledali se mnogi u njegov mar i rad za narod!

Zagreb — za našu družbu. Iz Zagreba pišu nam početkom t. mj. Dne 2. t. mj. obdržavala su sva zagrebačka pjevačka družtva zajednički komers u prostorijama „Sokola“, kojeg čisti dohodak bio je namjenjen družbi sv. Cirila i Metoda u Istri. Ulaznina bila vrlo nizka i to 25 novčića, da se time dade prilike i nižim siromašnijim slojevima, da sudjeluju kod komersa. Občinstvo odazvalo se je pozivu na taj komers u tako velikom broju, da su još prije otvorenja istoga bile sve dvorane i galerije krcate, te su se mnogi morali povratiti kući. U 8½ sati otvori g. dr. Juraj Vrbanić komers sa prekrasnim pozdravnim govorom, u kojem je izticao, da hrvatska pjevačka družtva u Zagrebu zajedno sa „Sokolom“ i „gradjanskom streljanom“ priredjuju ovaj komers, da priskoče u pomoć svojoj rodjenoj braći na zapadu, koja jedva stenjaju pod jarmom tudjinstva. Zatim zaće govornik tumačiti kratkom i jezgrovitom besjedom bjedno stanje Istrana napose na naučnom polju

te iztakne, da imade u Istri do 17 hiljada djece hrvatske narodnosti, koja ne polaze škole, jer je neimadu. Upozorio je prisutne na onaj u nebo vapijući poziv družbe za „dobru ruku“, iz kojeg da je razvidno, da sudbina Hrvata u Istri nije još nikada visjela na tako tankoj niti košto sada. — Istra je — reče govornik — naša predstraža na periferiji hrvatskih zemalja, pa ako pustimo, da nam ta predstraža pogine, pogibosmo i mi. Za Istrom dolazi red na samu Hrvatsku, a hoćemo li da nam se ova očuva, onda pomognimo Istri, da nam se uzdrži i zapamtimo si rieči velikog hrvatskog pjesnika Preradovića, koji, govoreć o jeziku, pjeva:

„Bez njega si bez imena,
Bez djedova, bez muka,
U prošlosti sjena puka,
U budućnosti niti sjena!“

Govornika je oduševljeno občinstvo burnim prekidanjem povladjivalo. Zatim začelo se izvadjati pojedine točke programa, medju kojima su se zaredale nazdravica za nazdravicom. Baš zanosno nazdravio je istarskoj braći pjesnik Nikolić, crtajući nesnosno stanje istarskih Hrvata i plemenitu svrhu družbe. Pjesnik Gjalski nazdravio je sjevernoj predstraži, braći Poljakom, koji jedva jedvice uzdišu pod težkim jarmom divljih Magjara. dr. Vrbanić nazdravio je zatim domovini a Kukuljević-Sakcinski krasnome spolu. Vatrenim i zanosnim riečima govorila poznata Hrvatica gdjica. Miletić o dužnostima hrvatskih majka i kćera i o načinu kako da se otrese njemštine, koja se je navikla u sav javni život. Govorili su još mnogi drugi govornici i pošto je bio g. Sirovatka nazdravio istarskim prvakom dr. Laginji i Vj. Spinčiću, zaključio je starosta dr. Vrbanić komers zahvalivši se ponovno svima koji su doprinesli, da je komers u moralnom i materijalnom pogledu tako liepo izpao. Čisti dohodak tog komerska nadmašuje **1000** kruna. Tako je opet Zagreb jednom pokazao, da nije samo središte i glava hrvatskoga naroda, već da znade i shvatiti, i vršiti svoju zadaću, koja se sastoji u tome, da one ogranke hrvatskoga naroda, koji se nalaze na periferiji i koji su izloženi najvećoj pogibelji, moralno a kad uztreba i materijalno podupire.

Iz Gorice pišu nam 8. t. mj.: Vaša viest, priobćena u predposliednjem broju „N. Sl.“ o budućem tršćanskom biskupu, osnovane bijaše na dobrom temelju.

Istina je, da je ovdje bio kod našeg kardinala ravnatelj zavoda „All' Anima“ preč. g. Nagel iz Rima, da se obaviesti o odnošajih u tršćansko-koparskoj biskupiji; nadalje je istina, da je on kasnije izjavio, da nemari zasjesti na trnovitu stolicu tršćanskih biskupa, i to valjda nakon obaviestih, koje je dobio dielomice u Gorici, a dielomice iz Trsta.

Kardinal Missia nije mu valjda zatajio poteškoća, koje čekaju svakoga biskupa u Trstu radi uplitanja židovsko-liberalne štampe u crkvene poslove, zbog obiesti talijanskog svećenstva i radi do sada pokazanog nemara od strane oblasti, koje nisu znale ili htjele štititi biskupsku vlast ni onda, kad su to strogo crkveni i državni interesi zahtjevali.

Nu dvojimo, da je kardinal preč. Nagelu položaj u tako crnih bojah predstavio, a da bi ga bio tim posve razočarao i na to sklonuo, da se odmah odreče svake želje preseliti se iz Rima u Trst. Kardinal je nasuprot bez dvojbe nastojao nagovoriti g. ravnatelja, da se neodreče kandidature i da neodbija ponudjenog mu mjesta, ali bi reć, da nije uspio.

Preč. Nagel pisao je iz Rima kardinalu, da se ne ćuti dosta jakim a da bi mogao uspješno svladati sve poteškoće, koje ga čekaju u Trstu, pak da odklanja radi toga ponudjenu mu čast.

U ovdašnjih svećeničkih krugovih govori se, da kardinal nije izgubio nade, da sklone svojega i vladina kandidata na to, da neodbije biskupske stolice u Trstu. Ako je ta viest istinita, tada će biti težko preč. g. Nagelu odoljeti takvom nagovoru i takvom uplivu. Na njega će bez dvojbe djelovati i austrijski poslanik kod sv. Stolice kano i drugi crkveni dostojanstvenici, koji stoje u doticaju sa našim kardinalom ili sa našim poslaničtvom. Značajno je, da je ta zadaća povjerena kardinalu goričkom, za koga znademo, da je veći prijatelj Niemaca nego li Slavena ili Talijana. Ili je možda on sam kandidata za tršćansku biskupiju pronašao, te nastoji sada, da svoju osnovu provede, pa ako mu se to posreći, možemo vam unapried kazati, da će se doduše Talijani smatrati nezadovoljnimi, ali naši u onoj biskupiji biti će u istinu nezadovoljni.

Talijanski djaci pod obtužbom. U Inomostu započela je iztraga proti talijanskim sveučilištnim djakom, koji su poznate nemire i izgrede tamo izazvali. Dne 7. t. mj. poslušano bijaše pred sudom u Inomostu sedam djako, a tuženo je u svemu preko 20 talijanskih sveučilištnih djaka u Inomostu, Beču i Gracu radi zločina javnoga nasilja.

Dva naučnika traži naša tiskara, i to jednoga za knjigovežnicu, a drugoga kao strojarskoga naučnika. Isti moraju biti krepkoga zdravlja, izmedju 14. i 15. godine, dobroga ponašanja te iz hrvatske ili slovenske rodbine. Oglasiti se je kod uprave tiskare.

Mladi trgovac

želi otvoriti trgovinu u kojem mjestu Istre, te išće shodno mjesto za dućan, gdje bi mogao uspjevati. — Umoljava se naše rodoljube, da jave uredničtvu „N. Sloge“ prikladna mjesta za uspješnu trgovinu u njihovim krajevima.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Tafta za turiste od L. LUSER-A.

Najboji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Tafta za turiste **Luser** po nvč. K 1·20

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: T. Serravallo, Ravalnik, Lalibarka, A. Franz, mitar. U Gorici: Ortolfolano, Pastonl. U Pulji: Wassermann, K. Carbonichio.

Franjo Kružić

RIEKA — Via Fiumara br. 14 — RIEKA

odprema putnike u Sjevernu, Južnu i Srednju Ameriku, Afriku, Australiju, Kanadu, Novu Zelandiju itd. itd. sa najboljima parobrodarskim družtvima.

Upute i dopisivanje bezplatno. — Brzojavi: KRUŽIĆ - Rieka.

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Razprodaja!

Važno za svakoga!

Uz nečuveno jeftine cieno za ciglih **2 for. 95 nvč.** može se dobiti **kracna garnitura** sastojeća iz 14 dragocienih nakitnih predmeta;
1 elegantni **goldin** ili **nikalj oklopni lanac** zajedno sa privjesom. Pariški sistem.
1 goldin-igla za **kravate** sa imitiranimi briljantima.
1 par pozlaćenih **gumba za manžete**, marka „Garantie“.
1 garnitura **goldin-dugmeta za košulje** i ogut sastojeća od 5 kom.
1 par prave **srebrene naušnice** sa služibenom puncom.
1 goldin-prsten sa elegantnim kamenom.
1 **žepno ogledalo** u etui-u.

Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. ponečem ili ako se novac unapred doznači tvrdka

Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.

Bogato ilustrovani cienici različitih draguljarskih stvari badava i franko.

Preprodavaoci i posrednici traže se.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostoboli ili protiau, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane šveđske kapljе ili šveđska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavnu bol, grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću šveđsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Švajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškuje usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja glatkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bielo, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama teinta, kao što su pričići, sujedice, crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalimi sličnim sredstvima. Ciena lončicu 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prougodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisavo vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; spužve za umivanje, kelice za zube; razno sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika-Rume, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne ciene.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Strana 1250

RJEČNIK

HRVATSKO-TALIJANSKI.

Pripravio ga za tisak

DRAGUTIN A. PARČIĆ

Hrvatski kanonik u Rimu.

Treće pomnoženo i popravljeno izdanje.

Ciena po iztisku:

a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.

Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.

Tvrdo vezan K 8. Meko vezan K 6.

ZADAR.
Tisak i naklada „Narodnoga Lista.“
1901.

Strana 1250

Broj 22. Pula, u utorak dne 18. marča 1902. God. XXXIII.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 6 K za seljake } ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Tiska i utiskuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Vazmene pogače mons. Petronio.

Naša tršćanska družica „Edinost" donaša u svojem broju od poslednjeg petka krasan članak o žalostnim odnošajima u tršćanskoj biskupiji. Mi se požurismo, da taj članak prevedemo za naše čitaoce, koje će jamačno u velike zanimati. Čujte pa se divite, je li gdje u svietu naći takvim odnošajima para!

Peterokraka piranska zviezda.

Biskupov namjestnik Petronio rodom je iz slavnoga Pirana. Njegovo je srce piransko-talijansko. Takav je takodjer vjetar, koji sada puše iz tršćanskog ordinarijata. S njime su nezadovoljni dapače i sami talijanski svećenici. Pa kako nebi bili? Sada je u biskupiji 15 živućih svećenika iz Pirana. Od tih je sada već deset crvenih monsignora, i to: 1. Ivan Bennati, začastni kanonik u Kopru, 2. Dominik Bonifacio, začastni kanonik u Kopru, 3. Josip Fonda stariji, kanonik-nadsvećenik u Piranu, 4. Josip Fonda mladji, kanonik u Piranu, 5. Juraj Maraspin, kanonik u Kopru, 6. Franjo Petronio kapitvikar i prošt u Trstu, 7. Juraj Pitacco, komornik u Kopru, 8. Antun Predonzan, kanonik u Piranu, 9. Nikola Spadaro, papinski kanonik i 10. Dominik Vidali, kanonik u Piranu.

To je eto od 15 svećenika ništa manje nego 10 monsignora. A ni za ostalu peterocu nije lošo. Ta imadu nad sobom dvie dobre majke, austrijsko namjestničtvo u Trstu i »katolički« biskupski ordinarijat. Kako to? Eto! 11. D. Fiamin dobiva u kratkom izpražnjeni kanonikat u Piranu, jer je morao njegov pogibeljni protukandidat Debellich, na pritisak u biskupiji, opozvati svoju molbenicu. 12. Ivan Predonzan opredieljen je za izpražnjeno mjesto nadsvećenika i dekana u Cittanovi. Ostaju jošte trojica, nu i za nje je priskrbljeno. 13. Franjo Mujesan je župnik u gradu Izoli. 14. Juš Tamaro je vjeroučitelj na gradskoj gimnaziji u Trstu. 15. Posljednji, Juraj Rastelli, je u mirovini te uživa crkvenu nadarbinu Vidali u Piranu.

Iz svega toga jasno je, kakovu vriednost imade u Primorju — peterokraka zviezda slavnoga grada Pirana.

Rekosmo, da su s tim odnošajima nezadovoljni i sami talijanski svećenici svih stranaka. Jer, dok imade i jedan Piranac, nitko drugi ne može doći do boljega mjesta. Teško je pak našim svećenicima i našemu narodu pred talijanskim fanatizmom piranskim!

„Colpo di grazia" Hrvatom porečkoga kotara.

U porečkom kotaru stanuju na ladanju izključivo sami Hrvati. Broj je Talijana tamo tako malen, da se nije niti obazrieti na nje. Kako bi morala tamo djelovati prava Hristova crkva? Dok nije došla uprava tršćanske biskupije u ruke monsignora Petronio, bili su tamo jošte nekoji slovenski i hrvatski svećenici. Tako n. pr. 1. u Krasici bio je gosp. Klinar, 2. u Završju g. Ivan Mandić, 3. u Oprtlju g. Aničić, 4. u Grožnjanu g. Raguzin, 5. u Trebinjam g. Kociper, 6. u Ždrenju g. Kemr, 7. u Brdu g. Vranjac i 8. u Topolovcu g. Knavs.

Na ta su mjesta počeli Talijani napadati. Proti većini tih svećenika počele su dolaziti lažljive tužbe. G. Knavs, sviestan si svoje nedužnosti, odlučno se je upro proganjanju i zahtjevao, neka mu se najave denuncijanti, da proti njima poduzme kazneni put. — Halt! tako dakle nije išlo. Okrenuli su na drugu stazu. Poslali su u kratko svima dekrete premještenja! G. Knavs, je izjavio, da on ne zapušta svoje mjesto — inače.....! Ovu su tvrdu kost pustili na mjestu. G. Vranjac je tamo domaćinu, pa ga nisu mogli daleko baciti. Premjestiše ga u Krasicu, jer je Krasica za sada i previše probudjena, pa nije jošte dovoljno zrela za talijanski želudac. Svi stali pako morali su zapustiti svoja mjesta pod najstrožim crkvenim kaznama — i tako su svi hrvatski katolički vjernici izručeni na milost i nemilost talijanskim svećenicima — duha i srca Piranca Petronio!

Promjena u Završju.

U Završje došao je Talijan Frausin, koji je po želji Petronijevoj odkazao liepu i ugodnu službu u morskom lječilištu Sicciole. Ne dugo pred time bio je u Završju župnik-dekan Bottegaro, koji je odpravio hrvatsku propovjed. To mu nije donielo mnogo sreće. Radi nekojih osobnih i službenih pogriešaka izgubio je liepu župu, te je bio za kaznu premješten u Trst. Blagopokojni biskup Šterk poslao je u Završje g. Mandnića i tako je dobri onaj narod mogao iznovice slušati rieč božju — jedinu utjehu u svojoj biedi i nesreći. Toga nije mogao Petronio podnesti. Poslao je g. Mandića u Pazin te izručio hrvatsku župu Talijanu Frausinu. I opet neće onaj naš dobri narod više čuti riječi božje!

Promjena u Brdu.

U Brdu moralo se je zatrti hrvatsko narodno čuvstvo, zato ostaviše to mjesto bez svećenika, te ga izručiše Franceschini-u, župniku u Momjanu. Strastveni je to Talijan, poznat jošte iz Kostanjevice (Castagna), gdjeno je silom potalijančivao narod i uništio u crkvi hrvatsku propovied i kršćanski nauk. Tako se već ne navještuje rieč božja hrvatskomu narodu ni u Kostanjevici, niti u Momjanu. To je rad župnika Franceschini. U dobre je ruke dakle Petronio izručio Hrvate u Brdu.

Promjena u Trebinjam.

Trebinje (Triban), čisti je to hrvatski kraj u bujskoj okolici. Petronio je sada takodjer iz Trebinja odstranio hrvatskoga svećenika a kapelaniju je izručio svećenstvu u Bujama. To je svećenstvo izključivo talijansko i ne znade ništa hrvatski. Pa ako bi tko i znao, neće da govori pa zabio mu u glavu i čavao. U tom su pogledu poznate Buje te nadkriljuju i sami Piran. Tako se moradu trebinjski Hrvati odreći svog hrvatskog jezika, kad stupe u hram Gospodnji.

Konačni ciljevi Talijana.

Tvrde su kosti za talijanski želudac župe Oprtalj i Grožnjan. Tu je trebalo Talijanima obzirnije postupati, nego li proti prije navedenim krajevima. Tu obstoji jošte hrvatska propovied a narod ju brani sa svom odlučnošću.

Radi tih dvaju mjesta, gospoda su u biskupskom ordinarijatu stupila u dogovor izravno sa talijanskom političkom strankom. Ta su dva kraja važne postaje za izbore u državni sabor, upravo odlučujuća za petu kuriju. Ako ta dva mjesta padnu u ruke talijanskih svećenika, neće biti više od mora do Buzeta niti jednoga hrvatskoga župnika, a talijanska će ideja zagospodovati do izpred vrata samoga Buzeta. Ovdje je stupio u boj takodjer biskupski kancelar Mecchia. Stvar je težka i važna a Petronio je nebi mogao sam izvesti.

Naš je narod u nekojim krajevima, kano u Trebinjam, Završju, Kostanjevici, Momjanu itd. postao naivan i previše cieni talijanski jezik. S time, da ga konačno i iz crkve tjeraju, postao je plašljiv. To znadu dobro uporabiti Talijani. Radi toga su sada napeli sva sredstva, da za ta dva mjesta dobe prepredena, ali odlučna Talijana. I to su dva kapelana iz slavne sakristije kod sv. Jakova u Trstu. Ugadjali su duhu i srcu stranke Mecchia-Petronio i tako su odredjeni: Vasselli za Grožnjan, Walker pako za Oprtalj. Dobili su nalog za župnički izpit i položili ga oba. Vasselli dobio je već dekret i mora ove dane odputovati u Grožnjan — Walker pako očekuje svaki čas jednaku odluku za Oprtalj. Jurve je pospremio svu svoju prtljagu. O tajnim pogadjanjima i zaključcima talijanske političke stranke sa gospodom na tršćanskom ordinarijatu u polovici se je siečnja t. g. neki talijanski čovjek iz Oprtlja izrazio ovako: „Tri talijanska prvaka bili smo osobno kod Walkera te mu ponudili župu Oprtalj. O tome smo osobno izviestili takodjer kancelara Mecchiu i biskupskog namjestnika Petronio. Takodjer iz Grožnjana bili su talijanski odaslanici kod Vassellija, Mecchie i Petronija. Oba, Walker i Vasselli primili su ponudu. Pa i Mecchia i Petronio bili su zadovoljni. Petronio je kazao, da će za Walkera biti dovoljan mali izpitić iz hrvatskog jezika."

Tako se je pripravljalo već dugo vremena tajno i obzirno, da se ta dva važna mjesta izruče u ruke odlučnih talijanskih svećenika. Daljni će nas događaji poučiti, kako će se ti događaji dovršiti.

Hrvatske propoviedi i molitvice.

Žalostno je vidjeti, kako katolički svećenici tjeraju hrvatski jezik i hrvatski narod iz katoličkih crkava. U Novomgradu, Humu, Momjanu, Bujam, Završju i Kostanjevici — u svim tim mjestima odpravili su hrvatsku propovied i hrvatske molitvice. Dok su ti krajevi bili pod mletačkom republikom, po svuda se je tada čitala glagolska hrvatska misa — pod austrijskom vladom ne smiju Hrvati više niti očenaša moliti na glas u crkvi.

U Bujama se je u prvim godinama župnikovanja Godine u nekojim zgodama propoviedalo jošte hrvatski. Hrvatska propovied bila je u Grožnjanu pod župnicima Calcinom, Dukićem, Druškovićem i Depierom na prvoj misi. Na drugoj misi bila je talijanska propovied. Sam Calcina je takodjer na drugoj misi govorio polovicu propoviedi hrvatski a drugu polovicu talijanski. Pred Calcinom pako bilo je sve samo hrvatski. Zadnji župnik Kočijančić započeo je bio zanemarivati hrvatsku propovied te ju je i posvema odstranio. Župnik Dukić bio je sastavio izkaz hrvatske i latinske službe božje u grožnjanskoj crkvi. Taj je izkaz visio u okviru u sakristiji. Pod župe-upraviteljem Raguzinom g. 1899. došao je u sakristiju občinski načelnik Corva-Spinotti, te je silom odnesao onaj izkaz iz sakristije u občinsku pisarnu. Biskup Šterk pritužio se proti tomu na namjestničtvo, koje je naložilo načelniku, da povrati crkvi izkaz. Občinski je ured na to vratio župnomu uredu netočan prepis izkaza. Izvornika nije htjeo izručiti, već je izjavio, da ga je uništio, pošto je bio sav raztrgan.

Blagopokojni biskup Šterk naložio je na molbu hrvatskih župljana, da se mora u Grožnjanu na prvoj misi iznovice hrvatski propoviedati. Sav sretan je bio narod, kad je opet začno rieč božju, a crkva je bila dubkom puna.

Monsig. Petronio proti Hrvatom u Grožnjanu.

Medju prvima, koji su morali okusiti ljubav kapitularnog vikara Petronija, bio je onaj svećenik-mučenik u Grožnjanu, g. Raguzin. Naglimice, bez milosti, poslao ga na najslabije mjesto u biskupiji, u Zamask. Odmah iza njega nije mogao poslati Talijana, nego je htio pripravljati put sa mladim hrvatskim svećenikom Červarom. Červar je otišao u Grožnjan, a sobom je nosio oštru i tvrdu zapovied, da u crkvi ne smije ništa novoga učiniti na korist Hrvatima — niti jednog očenaša!

Dakle, što je Hrvatima bilo uzeto, to se nije smjelo više vratiti.

Kako bi se pako iztriebila hrvatska propovied u Grožnjanu? Dugo to niesu promišljavali! Občina grožnjanska uložila je na bisk. ordinarijat molbu, da bi se na prvoj misi držala propovied ili prije, ili pako poslie mise. Tu „pobožnu" molbu je bisk. ordinarijat primio obim rukama i naložio g. Červaru, da zadovolji talijanskoj želji. A namjere te želje? Talijani započeli su agitaciju, osobito med mladeži, neka ne ostane na hrvatskoj propoviedi.

Tako su mislili odstraniti iz crkve ijade i hrvatska propovied bila bi uništena. Kako se je već unapried smijao crveni Mecchia?

To je razumio i izmučeni hrvatski narod u Grožnjanu. Nedelju zatim počeo je g. Červar hrvatsku propovied poslie mise. Ali je u crkvi nastala takva bura i oluja, da nije mogao govoriti. Razjareni narod nije mu pustio do rieči. Napravio se je takodjer oštar utok naprotiv zlobne novotarije. Biskupski ordinarijat morao je na to opozvati svoj izdani dekret i pustiti hrvatsku propovied na miru.

Ljuta se je srčba podigla proti g. Červaru. Mecchia i Petronio već su ga upisali. Dobio je dekret. Župa se je razpisala. Talijanska deputacija poziva u Grožnjan junaka iz sakristije kod sv. Jakova, g. Vassellija.

Izbor župnika u Grožnjanu.

Občinska uprava u Grožnjanu nije dobra. Tamo plaća narod 276% občinskoga nameta. Taj se je povisio ove godine na cielih 320%. Proti sadanjim upraviteljem digao se sav hrvatski narod. Pa takodjer i med samim Talijanima stupila je većina u opoziciju i na stranu Hrvata.

Ovih dana se imadu obaviti u Grožnjanu občinski izbori. Ako propade sadanja talijanska klika u Grožnjanu — z Bogom! svi nacrti Mecchie i Petronija. Do sada je otvorio Petronio natječaje samo za kanonikat u Piranu i za kapelaniju Sicciole. Sada pako takodjer i za Grožnjan. Ej sila je — a sila Boga ne moli! Iza toga dolazi na red takodjer Oprtalj. — Hrvati su ovce, pa ih nije težko predobiti!

Hrvatski odpor.

Tko ima pravicu izabirati župnika u Grožnjanu i Oprtlju? To pitanje je jasno. A ipak su ga gospoda na bisk. ordinarijatu pomješali. Narod u Grožnjanu i Oprtlju dobro znade, da imadu pravo izbora **svi kuće gospodari — a ne občinsko zastupstvo.** Petronio je razpisao župu Grožnjan i hoće, da bi sadanje občinsko zastupstvo biralo Vasselija. To neće ići! Proti tomu je već uložen utok. Tako će biti i u Oprtlju. Vasselli i Walker mogu ići lako na šetnju u Grožnjan i Oprtalj — ali tamo neće nikada župnikovati. Tako hoće — Bog i Hrvati!

Iz proračunske razprave.

(Nastavak.)

Postupanje kod izbora.

Kod izbora postupa se opet protupravno i protuzakonito. Počinja se protupravnostih i protuzakonitostih u svih izbornih razdobljih, a činovnici političkih oblastih motre to niemo ili pomažu kod toga. To traje već preko 20 godina. Opisane su zloporabe i jednoj ovdje podnešenoj interpelaciji od dne 14. jenara 1895., te bijahu takodjer stavljeni upiti (čita):

„1. Je li opisano nepravilno i nezakonito, hrvatske izbornike izazivajuće, u očijih svih pravomislećih ljudi sramotno postupanje kod izbora fiducijara aprila mjeseca u občinah Vižinada, Oprtalj, Vrsar i Poreč u Istri provedenih, poznato visokoj c. kr. vladi i koje li kani mjere proti istim poduzeti?

2. Je li visoka c. kr. vlada sklona poduzeti što prije mjere, u potrebi takodjer putem tomu odgovarajućih zakonskih osnova i naredaba, a da se u buduće takovo postupanje kod svih izbora u Istri zaprieči, te da se isti u svih njihovih razdobljih pravilno i zakonito provedu, odnosno, da svi pravo glasa imajući njihovo pravo vršiti mogu, i da se neimajuće pravo glasa od izbora izključi?"

Ovu se je interpelaciju postavilo godine 1895. na temelju bezbrojnih činjenica. Kasnije nebijaše takodjer bolje. Protuzakonito postupa se kod izbora u većini občinah kotara Poreč i u mnogih občinah kotara Kopar i Pula, gdje se osobito u prvoimenovanom u obće počinja najveće protuzakonitosti u svakom obziru. Niti kod posliednjih državnih izbora nije se bolje postupalo, proti kojim se nalaze ovdje u kući već preko godinu dana utoci, te bih zamolio ne samo kuću, odnosno legitimacioni odbor, da izvoli čim prije o izboru dra. Bennati-a i dr. Rizzi-a izvještiti, nego upozorujem takodjer na te utoke i visoku c. kr. vladu, a da vidi kako njezini podredjenici postupaju i da vidi gospodin ministar-predsjednik i upravitelj ministarstva nutarnjih posala, kako se malomenom zadovoljan.

drže njegove okružnice. Istotako postupa se i kod občinskih izbora. Prijašnjih godina pružaju nam za to primjere u Podgradu, Pomjanu, Oprtlju, Višnjanu, o čemu bijahu takodjer interpelacije podnešene, kasnije u občini Kastav i to već za uprave sadašnjeg gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala, gdje se je posve pravilno i zakonito provedene izbore uništilo, i to jedino pod pritiskom zastupnika talijanske stranke, i gdje se je ponovni izbor razpisalo (Čujte! Čujte!), a da toga nije nit najmanje trebalo.

To je prouzročilo občini i občinarom danguba i troškova, te je nastala velika razdraženost proti vladinim činovnikom, koji su to počinili. Kako se još i sada postupa s našimi občinami, pokazuje nam i interpelacija, koja bijaše dne 15. febrara 1902. obzirom na odnošaje u občini Dekani, u kotaru Kopar, postavljena, u gdje bijahu opravdane pritužbe podignute od strane občinskoga zastupstva proti občinskomu načelniku, gdje bijaše pako od strane upravnih činovnika upravo načelnik i to sam na čelu občine pridržan, (Čujte! Čujte!) dočim se već govori o tomu, da će se razpustiti občinsko zastupstvo — i to slovensko občinsko zastupstvo — koje nije počinilo nikakve pogrieške, pak da se postavi na njegovo mjesto talijanski mišleće upravno vieće. (Čujte! Čujte!) Nadalje pokazuje, kako se sada postupa, postupanje kotarskoga poglavarstva u Volоskom sa izbornimi listinami za občinu Volosko—Opatija, i zatezanje kotarskoga poglavarstva u Lošinju obzirom na posve izkrivljene listine izbornika u Cresu.

Kako se postupa kod popisa pučanstva?

Isto tako dogadjaju se zloporabe kod popisa pučanstva, i o popisu pučanstva bijaše već podnešeno interpelacijah, i to dne 8. febrara, kao što i kasnije dne 10. maja pr. godine. Umjesto da se je brojilo polag pravog temeljnog načela o materinskom jeziku na licu mjesta, umjesto toga broji se valjda sada za zelenim stolom. Već je eto druga godina, pa još nisu poznati uspjesi popisa pučanstva — te mi se čini ne samo u Primorju, nego u obće u državi. To je ipak čudnovato, ako se znade, da su obćine na svaki način, mislim do 30. marča morale biti gotove, istotako je čudnovato, da nebi bila kotarska poglavarstva i namjestničtvo sa svojim proučavanjem još gotovi, premda se neradi o kakvom proučavanju, nego o uspjehu, i to o uspjehu pravedno provedenog popisa pučanstva. (Konac sliedi.)

DOPISI.

Zamet, 14. marča 1902. (Još o zabavi u Zametu.) — Pošto mi se već kod otvorenja pjevačko tamburaškog družtva „Sloge" u Zametu, vrlo svidila zabava, odlučio sam, da posjećam i unapried zabave, koje bude dalo to po svom položaju za nas **vrlo znamenito družtvo.** Znamenito je, jer se nalazi na samoj granici grada Rieke — odkud se vrlo lukavim i umjetnim načinom širi tudjinština ne samo u okolici područja toga grada, nego hoće se, da ta prelazi i u našu občinu laganim ali stalnim korakom. Velika je dakle zasluga tamošnjih rodoljuba, da su se udružili. Ako danas mnogi te mnogi toga ne vide, nu reče se: prave zasluge, ako se za kratko vrieme i ne poznadu, nadju jamačno najposlije svoje priznanje. Tako biti će i tu!

Upravo na dan pusta priredilo je to družtvo zabavu i ja željan, da se čim ljepše na taj dan pozabavim, odputim se u Zamet. Kako rekoh, želja me vukla za zabavom i zbilja istinu kažem, nisam se ni malo dugočasio.

Akoprem bih već, reko bi netko, morao imati pameti, ja sam bio tako razpoložen i laganih noguh, da sam liepo kao mladić od dvadeset godina plesao vatreno tako, da je princ karneval morao biti s

—Pa ako sam ja pun zadovoljstva završio taj dan, što pak da reku liepe djevojke, mladići, kojih je bila dvorana puna!

Ali ne samo ples, no cieli program zabave izpao je vrlo liepo. Da ste vidili, kako se to sve u najljepšem redu izvadjalo na sveobće zadovoljstvo, da je bila prava milota gledati i slušati.

Sve učestnike, kojih je bilo svakako nad tri stotine duša, već kod ulaza u dvoranu iznenadilo je to, što je mlado i staro, muško i žensko, malo i veliko dobilo kapicu iz papira. Iste su bile raznog oblika i veličine u raznim bojama, svakojako izpisane i slikane.

Ta maskarada pobudila silu smicha. Jedno drugo gledalo — jedno se drugom smijalo; muž ženi, žena mužu, mladić djevojci, djevojka mladiću. Jednom riečju sveobći smieh razliegao se dvoranom.

Mali Branko, dječak od 7 godina, sin tamošnjega učitelja g. Fr. Rubeše, odpjevao je pjesmicu „Plovi, plovi ladjo" uz pratnju domaćih tamburaša, lagano se njišuć u malenoj ladjici pozornicom, odjeven na mornarsku.

Ovom točkom otvorila se zabava — a bila je izvan programa i tim iznenadio i zadivio sve. Živio Branko!

Predstava „Olito", mesopustna šala u jednom činu, po članovima družtva odigrana je krasno.

Toni Quattro i Giov. Starazzi, nu ova su im imena nadenuta, izvadjali su „Napolitansku glazbu" baš liepo. Sve im se smijalo. I odielo i glazbila i kretanje odavalo prave Napolitane. Šteta, što nisu imali uza sebe jednoga maloga „Napolitančića," koji bi bio sakupljao novac — u koju dobru svrhu.

„Šumski kvintet" sastojao je u tom, da je ciela pozornica bila okićena zelenilom, a izmedju tog zelenila proviruvale su glave psa, lisice — magarca, psa buldoga — i pjevale pjesmicu: „Al me boš kaj rada imela."

U potpuriu „Živio Pust" nastupili su pjevači uniformirani — sa dugimi nosovi — sa glazbilima iz lepenke (kartuna) i na te izvadjali poznate narodne pjesme i jedan vrlo liepi marš. Tom glazbom ravnao je zborovodja g. Fr. Rubeša i on sa dugom crnom bradom — dugim nosom — naočarima.

Pjevalo se pjesmu „Slovenac i Hrvat". Sve točke programa bile su pozorno i napetošću slušane i silnim pljeskanjem primite. Bilo je tu domaćih ljudi, koji što takva nisu nikad vidili, i to je silno na nje djelovalo.

Zamećani dragi! Uztrajte na započetom putu — držite se složno! Vi ste učinili liepi korak napried, da vam se čovjek mora čuditi. Do pred dvie, tri godine natrag, tko bi od vas bio ni pomislio, da će se u Zametu, na dan pusta što takova izvadjati! Raztrkani ste bili simo, tamo po krčmama, po plesovima, gdje se često nit što pamentna čuje, nit što liepa vidi. A ovog pusta vaše vam je liepo družtvo priredilo upravo krasnu zabavu. Za sjegurno moralo vam je biti kod te zabave pri srcu voljko i milo, a to se i opažalo, i to ne samo s uzroka, da ste nešto nova čuli i vidili — no tim više, što ste vidili, kako se tu sve liepo pazi i gleda, kako jedno drugo milo susreta, kako jedan drugoga ljubi i štuje. Nije se tu čulo kletve, psovke ni proklinjanja, ma baš nijedne žalne rieči. A nije li to liepo? Ponavljam, ne malaksajte, truda se ne bojte, muke se ne plaštite, jer o trudu žito rodi, a o muci grozdovi vise. Pozovite nas i opet čim prije, da se onako liepo na prijateljsku pozabavimo. Živili svi, koji oko toga nastoje i pri tomu se trude i muče.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Voloski poprdili plaču, da su jih Nemci zapustili.
Jur. Aj nisu onisti, ki su niš kako i oni.
Fr. Varamente drug druga i va crekve najde.
Jur. Ja, ma oni su se našli va oštarije.
Fr. Toliko bolje, senjal, da nisu bili na tašče.
Jur. Ja, onakovi na tašče!

* * *

Fr. Češ čut jedan razgovor zrenjskega krnjela z oprtaljskim šarenjakom?
Jur. Vero ću rad.
Fr. Tako pazi:
Krnjel: Si ga čul amigo, da smo stirali kranjskega popa?
Šarenjak: Si ga pak ti videl kako j' moral bižat hrvaški pop?
Krnjel: } Smo im dali fugo!
Šarenjak: }
Krnjel: Ma vero su nam pomogli i oni va biskupije.
Šarenjak: Aj vero so, Bog im daj zdravlje.
Jur. Ča j' to tako?
Fr. Ma baš tako!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Ovih dana priobćio je službeni list bečke vlade imenovanje predsjednika i podpredsjednika hrvatskoga sabora u Zadru. Predsjednikom bio je imenovan zastupnik dr. Vicko Ivčević, član saborske većine i hrvatskoga kluba, a podpredsjednikom Josip Kušišić, član srbskog kluba ili saborske manjine. Talijanaška novine Dalmacije i Primorja prigovaraju što nebijaše imenovan podpredsjednikom koji član iz one šačice talijanaskih zastupnika, koji su birani u zadarskom kotaru. Čudni li su svatovi ti blaženi naši Talijani! U istarskom saboru htjeli bi, da nebude nijednoga člana manjine u predsjedničtvu, premda ta manjina zastupa većinu pučanstva pokrajine, dočim traže za Dalmaciju, da bude jedan njihov u predsjedničtvu, akoprem sačinjavaju tamo takozvani Talijani posve neznatnu manjinu pučanstva.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da je kralj Aleksander brzojavio na Cetinje knezu Nikoli svoje zadovoljstvo, što se je knežević Mirko zaručio sa jednom Srbkinjom i rodjakinjom obitelji Obrenovića.

Rusija. Iz Petrograda javljaju, da su tamošnji listovi sa zadovoljstvom pozdravili zaruke crnogorskog kneževića Mirka sa kćerkom pukovnika Konstantinovića.

U Moskvi uapšen je velik broj sveučilištnih djaka, koji su demonstrirali proti naredbi ministarstva nastave. Već dio uapšenih bio je iz Moskve odpravljen.

Južna Afrika. U zadnjoj bitci zarobljenoga englezkoga generala lorda Methuena pustio je burski zapovjednik Delarey velikodušno na slobodu. Taj plemenit čin burskog vojskovodje naišao je na iskreno odobravanje svega prosvjetljenoga svieta, koji se divi ne samo junaštvu ne doljubnih Bura, nego i njihovom veledušju u postupanju sa englezkimi zarobljenici.

Englezka vlada šalje sada u Afriku vrhovnoga zapovjednika englezke vojske lorda Wolseley-a. Novine pisu, da taj general putuje u Afriku po svojem privatnom poslu, ali toj bajci nevjeruju ni djeca.

Crvene listiće sa izkazom dužne predplate priložili smo današnji nekojim predplatnikom. Jer smo na koncu prvoga četvrtgodišta nadamo se, da će se dužnici odazvati. U listu svrhu priložismo i položnice poštanske štedionice koje nam nije smatrati opomenom za one predplatnike, koji istodobno neprime i crveni listić.

Mjestne:

Gosp. Miho Lučić iz Pule darovao je za u Lesišćini (Roč) unesrećenoga Blaža Mrzlić 2 krune. Hvala g. darovatelju, čiji primjer neka nadje nasljednika.

Stare uspomene. Naši stari i mladi mornari, koji su služili kod ratne mornarice u Puli sjećaju se stalno, tko sladko, tko gorko, nekadašnjeg njihovog stana na nekoč ponosnoj „Belloni," koju pretvoriše u kasarnu, pošto je učinila svoju dužnost ploveć širom svieta i raznoseć slavu naše vojne mornarice.

Tih častnih ostanaka stare slave austrijske mornarice nestati će za kratko vrieme sa lica zemlje ili sa površja mora.

Staru „Belonu" odvezoše naime sa njezinog davnog davnog boravišta u arsenal vojne mornarice, gdje će njoj oduzeti sav ajaj i sve urese, koji ju sjećahu na nekadanju slavu, i tako lišenu svega će ju razkomadati ili porušiti. Na njezino staro mjesto uz obalu doći će njezin vierni al mladji drug Kaiser, koga će prekrstiti u „Bellonu" da se tako sačuva to slavno ime dalekom potomstvu u rodoslovju naše vojne mornarice.

Pokrajinske:

Gosp. dr. Š. Kurelić bje ponovno izabran načelnikom občine Pazin. Čestitamo!

† Ljubica Šepić. Opet je povenula mlada grana na stablu našega narodnoga školstva, premda se nije bila još prav o ni razcvietala. U naporu svoje mladosti, puna mladenačkog žara i zanosa, započela je svoje težko učiteljsko zvanje, ali njezino slabašno tjelo nije moglo dugo podnašati ono težko breme. Širila je medju našim narodom u Hrušici, Roču i Klancu narodnu prosvjetu jedva 4—5 godina i shrva ju težko zvanje u prerani grob.

Iz Mihotići stiže nam žalostna viest, da je tamo preminula nakon duljeg bolovanja providjena sv. otajstvi za umiruće gdčna. Ljubica Šepić, nedavno imenovana stalnom učiteljicom u Klancu, u najljepšoj dobi od 23 godine.

Gubitak je to težak ne samo za razeviljenoga otca Ivana, koji gubi u svojoj miloj ljubici, eto četvrtog člana svoje obitelji od iste bolesti i u dosta kratkom vremenu, i za njegovu ostalu djećicu, nego takodjer za naše narodno školstvo, koje gubi u pokojnici vrstnu i oduševljenu učiteljicu.

Pogreb blage i dobre Ljubice bio je u poněedjeljak i ona počiva jurve vječni sanak na groblju sv. Roka u Rukavcu, kamo njoj šaljemo tužnog srca posliednji naš pozdrav. Počivaj u miru blaga Ljubice! Tvojim milim naše iskreno saučešće!

U veselom družtvu u Kanfanaru sakupilo se za družbu sv. C. i M. K. 2, za odstranjenje iz istog družtva Leginih Žigica, i novac bje predan podružnici u Puli.

Tko ima pravo. Pod tim naslovom pišu nam iz Poreča 10. t. mj. Ovih dana pošao sam po poslu u ovdašnji biskupski ured, gdje opazih u prvi mah na stolu židovskog „Il Piccolo" i zloglasnu „Pravu Našu Slogu". Nije me ni najmanje iznenadilo, što sam tamo našao lažiliberalnog „Čifuta", koji lomi danomice svoja tupa koplja za talijansko svećenstvo Istre i koji uzimlje pod svoju zaštitu i biskupe i kapitularne vikare i kanonike itd. samo ako su dotičnici protivnici hrvatskoga naroda i imena. On ih mrzi i prezire kao ortodoksan čifut iz dna duše, ali pošto mu oni služe u njegove paklenske svrhe — hotomice ili nehotice — to ih on na oko slavi i časti — samo da ih može i nadalje zlorabiti. Ali tim više iznenadilo me, što nadjoh tamo i zloglasnu matuljsku krpetinu, koju je jedan drugi katolički biskup Istre svomu svećenstvu i vjernikom zabranio držati i čitati.

Taj drugi biskup jest učeni i pobožni biskup krčki, presvj. g. dr. A. Mahnič. Sada se namiće pitanje: koji od te dvojice biskupa drži se strožije crkvenih propisa i koji od njih radi bolje na korist vjere i povjerenog mu stada, t. j. onaj koji je zabranio onaj smradni list ili onaj, koji ga drži i čita ili bar trpi, da dolazi u njegov ured. Odgovor nije težak pa neka odgovori svatko sam.

Talijanska kultura u Malom Lošinju. Od tamo nam javljaju dne 8. t. mj. koliko sliedi: Dne 2. t. mj. bijaše na šetnji blizu crkve učiteljica ovdašnjeg hrvatskog zabavišta gdjica. B. Markuš sa svojom majkom i lječilištnim gostom gdjicom. M. Veznar iz Bjelovara. Te gospodje razgovarale su kako je naravski svojim materinskim hrvatskim jezikom, ali tim su silno zagriešile u očima ovdašnjih širitelja talijanske kulture. Nekoliko potomaka te djedovske kulture navalilo je na rečene gospodje najprostijimi psovkami i pogrdami jedino radi toga, što su hrvatski razgovarale. Jedan od njih predložio je dapače svojim drugovom, da se na gospodje navali kamenjem, što bi se bilo valjda i dogodilo, da se nisu one brzo udaljile.

Taj dogodjaj prijavljen bijaše oblasti i lječilištnoj upravi, od kojih očekujemo punim pravom, da će poduzeti odlučne mjere, da hrvatski stanovnici i lječilištni gosti, koji nam ovamo donose novac i koji plaćaju pošteno kupališnu pristojbu nebudu i u buduće od ovakvih potomaka djedovske kulture ovako prostački vriedjani.

Nama je težko iznositi na svietlo ovakve sramotne činjenice, jer škode nam i našem gradu, ali kad neima proti obiestnoj i pokvarenoj talijanaškoj mladeži drugog lieka, moramo se proti izgrednikom i smutljivčem poslužiti javnom štampom.

Naši poglavari biti će sami krivi ako izgubi naše mjesto glas kulturnog grada i ako se budu tudjinci u buduće plašili stupiti u našu sredinu, da ovdje traže lieka il odmora ne samo na njihovu, već i na našu korist.

Neka se dakle te oblasti pobrinu za mir i red i za pristojno ponašanje mladeži i odrastlih napram tudjincem bilo kojega jezika il narodnosti, pak neće biti više pritužaba; u protivnom slučaju iznesti ćemo sve na božje svietlo.

Novačenje u Podgradu. Dne 13. i 14. t. mj. predstavilo se je vojničkoj komisiji u Podgradu, koja je tamo došla radi novačenja, u svemu 420 mladićah iz triju občina, i to: Podgrad, Materija i Jelšane. Od toga broja bijaše unovačeno 84 mladića, koji će biti u svoje vrieme pozvani, da služe cara i kralja vierno, kao što su to i naši predjedovi i djedovi činili.

„Jubilejne razglednice" Srećka Bartela. Družtvo „Narodni dom" u Trstu izdalo je povodom 25. godišnjice djelovanja zborovodje g. Srećka Bartela vrlo ukusne razglednice sa slikom g. jubilera. Veći dio razglednice zauzimlje krasno izradjena slika žene, koja udara u liru. Na gornjem dielu nalazi slovenska trobojnica, na donjem dobro pogodjena svečarova slika.

Svaki komad prodava se po 50 novč. ili 10 para, a čisti dobitak namienjem je za gradnju „Narodnoga Doma" u Trstu. Dobivaju se u narodnih družtvih i kavanah u Trstu.

Plod talijanskog odgoja. Prijatelj iz zapadne Istre piše nam: Izvolite. g. uredniče, priobćiti ovo par redaka, neka doznaju i vaši cienjeni čitatelji, kako se odgaja nekoje talijanske mladiće u biskupskom konviktu u Kopru, za koj doprinašaju i naše crkve i naši občinari. Jedan od tih pitomaca pošao je u središnje sjemenište u Goricu, gdje da je ustmeno i pismeno odavao prevelikih težnja za blaženom zemljom, i to u tolikoj mjeri, da su mu za to doznale i više oblasti, pak da je radi toga imao izgubiti štipendiju, koju uživaju od države svi bogoslovi. Taj strastveni političar da je uložio priziv proti višoj oblasti i sada se očekuje riešitbu, o kojoj ćemo vas u svoje vrieme obaviestiti.

Pišu nam od Sv. Marije od zdravlja: Od davnih davnina bio je običaj kod nas, da se obdržavaju pjesme i molitve od velikoga tjedna u našoj kapelanskoj crkvi a na petak veliki procesija. To je bilo neko vrieme zapušteno, jer bijasmo bez svećenika ali od g. 1890. neprekidno se opet obdržavale te svečanosti po staromu običaju. Sada najednoć biskupski ordinarijat nalaže našemu kapelanu, da mora ići na veliki petak u Barban pomagati u onoj crkvi, a mi ostajemo bez molitve i procesije. Neznamo kako je to na jedan put pohnulo u glavu slavnom ordinarijatu, ali ga možemo uvjerit, da bi u našoj crkvi bilo triput toliko viernika koliko će ih biti u Barbanu. Nego nama se čini, da se u Istri ide za tim, da se izkorieni svako nabožno čuvstvo i srca pučanstva, a osobito ondje gdje se uzdržuju u crkvenim obredima još ostanci hrvatskoga jezika. Jao onim, po kojima proizlazi sablazan!

Državne stablice za presadu. Dočuli smo da ima c. kr. namjestničtvo u Trstu mnogo državnih 3—4 godišnjih b o r o v i h stablica za presadjenje.

Tko bi želio imati — u manjoj ili većoj količini — neka se odma obrati dotičnoj političkoj oblasti — koja će, kako se bezuvjetno nadamo, bezplatno ih svakome ustupiti.

Ovo bi moglo dobro doći kojemu privredniku, a navlastito našim, manje imućnijim, občinama. Svakako valja da se onaj koji nabavu želi, požuri, jerbo je vrieme za presadjivanje blizu na izmaku!

Tko zlorabi propoviedaonicu? Talijanaške novine našeg Primorja nepropuste zgode a da neobruže i nepogrde naše svećenstvo, što zlorabi tobož crkvu i propoviedaonicu u političke svrhe. Svaki i najmanji savjet, svaka i najnedužnija poduka puka u crkvi, što ju daje naš svećenik svomu zapuštenomu i zanemarenomu puku, obješa će na veliko talijansko zvono, te se više na punu usta o tom kako slavensko svećenstvo Primorja u obće napose ono Istre zlorabi crkvu i propoviedaonicu u političke svrhe. Tim klevetam židovsko liberalnih listovih povjerovale na žalost više puta i crkvene i svietske oblasti, te su proti oklevetanim javno ili tajno postupale. Kleveta je obično došla na svietlo, ali u novinah je ipak ostala ljaga neizbrisana.

Danas nam je milo, što možemo iz protivničkog tabora navesti primjera, kako se zlorabi propoviedaonicu u političke svrhe. Talijanski propoviednici, koje se nemože obtužiti, da su naši politički prijatelji — jer su rodjeni i uzgojeni u Italiji — talijanski propoviednici Vodnjanu itd., koji drže tamo postne propoviedi, zatekoše se sa onog uzvišenog mjesta na političko polje tako grubo, i nepristojno, da se to mora i neliberalcu grustiti. Talijansko slušateljstvo u Vodnjanu prosvjedovalo je proti bezobzirnim propoviedaocem te bijahu ćak prisiljeni prekinuti propoviedi i prositi za oprošćenje uvriedjeno slušateljstvo. Posredovale su dapače i svietske oblasti naloživ propoviednikom, da se moraju kaniti svakog političkog izazivanja.

I pravo je tako, a mi bilježimo sa zadovoljstvom, da nebijaše još poduzete ovakve mjere proti nijednom hrvatskom ili slovenskom svećeniku Istre, premda ih je židovsko-lažiliberalna štampa već odavna razvikala kao nepopravljive zlorabitelje crkve u političke svrhe.

Talijanski pripoviednici, koji dolaze k nam iz Italije, imali bi znati, da se kod nas u Primorju cieni, štuje i ljubi sve ono, što pravi katolici Italije preziru ili odsudjuju. Ovdje im je slobodno govoriti o liepoti Italije, o krasoti talijanskoga jezika, o poslanstvu Italije izvan njezinih granicah itd. itd., ali dirati u liberalne ustanove Italije, u njezine framasunske velikane, a jok, to se pred talijanskim občinstvom Istre nesmije ni pomisliti a kamoli izreći ili ćak odsuditi.

Porinuće broda sa istarske brodogradionice. Iz Malog Lošinja pišu nam, da su tamo porinili dne 8. t. mj. sa brodogradionice (škvera) g. Marka Martinolicha novi parobrod „Abbazia" sagradjen na račun ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva na Rieci.

Novi parobrod je dug 38 metara, širok 5·80 met. i nositi će 120 bačava. Sagradjen je za prenos putnika i trgovine a ploviti će brzinom od 12 milja na sat. Strojevi imati će 300 konjskih sila; uredba na parobrodu biti će po najnovijih propisih; parobrod biti će razsvietljen električnim svietlom.

Žiteli Vološćaci i Opatijci! U subotu svrsili su izbori zastupstva za občinu Volosko-Opatija, koji su započeli u sriedu dne 12. t. mj. Sa timi i izbori zategnulo se je radi utoka proti izbornim listan, što ga bio uložio zlogasni odpadnik u ime svojih istomišljenika. Utok bijaše kao netemeljit i neosnovan zabačen i tako je došlo ipak do obnove občinskoga zastupstva.

Za te izbore pripravljali su se dugo i uztrajno talijanaši i šarenjaci one občine, koji je rukovodio odpadnik Krstić. On je svojem s mradnom listu svega i svašta izrigao proti dosadašnjemu občinskomu zastupstvu u obće, a napose proti načelniku g. dr. Stangeru i njegovim vjernim drugovom i pomagačem gg. dru. Janežiću, dru. Poščiću, Tomičiću itd. itd. U nijednom broju svog izdajničkog lista nije propustio a da se nenabaci najpogrdnijimi nazivi i naslovi na naše prvake u onoj občini. On je mislio, da će na taj način oblatiti čista i poštena ćela onih zaslužnih muževa naših. Nije propustio nikakva sredstva a da nenaškodi onim osobam hrvatske stranke, koje se odlikuju poštenjem, značajem, požrtvovnošću i veselinošću. Ali kao što se rdja nehvata zlata, tako se nisu uhvatile našega čestitoga naroda one občine ni bjesomučne pogrde i klevete onoga odmetnika i talijanskoga plaćenika. Ni doklaćeni bilježnici il odvjetnici, ni bezdušni krvopije puka, ni licumjerne baburine, ni naseljeni bezkućnici, nepoznaše narodnomu zlotvoru do uspjeha ikakvog — već do namete prezira i prokletstva. I tako je moralo biti, jer djavolsko djelo nemože imati božjeg blagoslova.

Narodni dušmani poručivali su nam na usta i na pero izdajice još pred osam dana, da će poljerali sa uprave volosko-opatijske občine dosadašnje njezine upravitelje, te će upravu preuzeti krasna družba nekih talijanaško - njemačkih doklaćenika, pak ti junaci žalostne uspomene bačise na dan bitke poput kukavica plašljivih baba pušku u grun spustiv se u bieg kako i talijanski generali pred kraljem Menelikom.

Koliko nam je do danas poznato oni se k izboru za III. i II. tjelo niti neprikazaše bojeći se sramotnog poraza i narodne osvete. Tako se poniešе takodjer i kod izbora za I. tjelo, u kojem se je biralo prošle subote. Iz brzojavnih viestih, doznasmo, da su prva dva dana izbora za III. tjelo glasovala 302 izbornika, a i to svi složno za hrvatske predloženike. U petak birali su izbornici II. tiela i to svi jednoglasno naše narodne predloženike. Tako je bilo kod izbora u subotu za I. tjelo.

Naše prijatelje u onoj občini molimo, da nas izvieste pobliže o tom važnom izboru a medjutim kličemo velezaslužnim prvakom občine Volosko-Opatije i svim sviestnim tamošnjim izbornikom najsrdačniji: Živili!

Iz drugih krajeva.

† **Jakov Marušić.** Dne 25. veljače sahranjen je u Praputniku, u hrv. Primorju, Jakov Marušić, trgovac, vrlo svečanim načinom. Vodio je sprovod kanonik iz Bakra preč. g. I. Pavelić uz pratnju petorice svećenika. Bilo je na sprovodu toliko mnoštvo domaćega i stranog pučanstva, da takova sprovoda ovdje sviet ne pamti, jer je pokojnik bio u cieloj okolici obće štovan radi svoga poštenja, radinosti, prijaznosti i rodoljublja. Svoju je djecu valjano odgojio i dobro obskrbio, osobito sina gimnazijalnog profesora. Bio je predplatnik i revan čitalac „Naše Sloge". Lahka mu zemljica! B.

Matica hrvatska počastila je i naše uredničtvo krasnim darom ovogodišnjih svojih izdanja.

Oči ti se nasladjuju ukusnim šarenilom vanjštine knjiga, a po naslovima sudeć bit će u njima i duševne naslade, koju podaje sladka pjesma i dočerana proza, te duševne okriepe u strogim znanstvenim studijama domaćih pisaca.

Knjige su ove: Marulićeva „Judita", Vjekosl. Klaić: Frankopani krčki, dr. S. Gjurašin: Ptica, sve tri krasno ilustrovane, Ida Velikanović: „Olmica", Vj. Novak: „Dva svieta", V. T. N. „U malome svietu", Jos. Draženović: „Povjest jednoga vjenčanja", Kuzmanović: „Vitropir", Turgenjev: „Pripoviesti".

* * *

Upozorujemo stare članove „Matice Hrvatske", da obnove članstvo, a naše rodoljube koji nisu još članovi, da pristupe i pripomognu njezinom već sada sjajnom razvitku.

Četrdesetgodišnjica slavenskoga pjevačkoga družtva u Beču. Dne 8. t. m., to je u subotu priredilo je slavensko pjevačko družtvo u Beču jubilejni koncert u proslavu svoga četrdesetgodišnjega obstanka. Koncert se je vršio u „velikoj" dvorani muzikalnoga bečkoga družtva, gdje se davaju najsjajniji koncerti. Zbilja velika dvorana bila je puna otmenoga občinstva. Muzikalni dio vodio je u glavnom član orkestra dvorne opere Adolf Mišek. Jedan komad dirigirao je komponist Josip Nešvera, a jedan, ruski, Rus Anatol Archangelskij. Pjevao je što mužki što mješoviti zbor pjevačkoga družtva. Njekoliko čeških komada odpjevala je pjevačica dvornoga kazališta gospodja Berta Förster-Lauterer. Njekoliko komada na violini odigrao je mladi virtuoz na violini Jaroslav Kocian. Pjevalo se je češke, poljske, ruske, slovačke, slovenske, hrvatske i srbske pjesme. Hrvatsku „Diži se iz sna," riči Harambašićeve, napjev Zajčev. Sve bijaše pohvaljeno i aklamovano, a nije htjelo dugo svršiti povladjivanje Förster-Lautererovoj ni Kocianu. I ona i on morala još i još, još i još, dodavati pjesme odnosno komade. Občinstvo nije tako rekuć dopustilo, da se od njega rastanu.

Poslie koncerta bio je komers u „maloj" dvorani muzikalnoga družtva. Tu su igrali naši hrvatski tamburaši, članovi akademičkoga djačkoga družtva „Zvonimir". I njim se je povladjivalo. Tu je podpredsjednik družtva dr. Drozda pozdravio gostove, u obće sve prisutne. Družtvu pako nazdravili su medju ostalimi Čeh dr. Pacák, Slovenac dr. Ploj i Hrvat prof. Spinčić, te svi iztaknuli zasluge družtva za slavensku umjetnost i slavensku svjest, i u obće za Slavene u Beču. Pročitalo se je i pozdravnih brzojava, na prvom mjestu predsjedniku družtva grofu Janu Harrachu, pak iz Praga, Krakova, Zagreba, Ljubljane, Beograda, Sofije i drugud.

Čudan slučaj! Riedak je svakako slučaj, da bude istodobno odlikovan od jedne te iste oblasti otac i sin, a biti će po svoj prilici jedini slučaj na svietu, da bude odlikovan otac i sin istodobno od iste oblasti, jedan i drugi za zasluge, koje «toje jedne napram drugim u najvećoj oprieci. Taj slučaj dogodio se je ovih dana u Rimu a zasieca prilično i u naš narodni život.

Našim je čitateljem poznato da je Sv. Stolica usljed izvanjskog priliska u obće, napose usljed spletkarenja crnogorske vlade promjenila naziv kolegija sv. Jeronima u Rimu „za hrvatski narod" (pro croatica gente) u kolegij „za Ilire".

U ime crnogorske vlade vodio je dogovore sa sv. Stolicom poznati hrvatski odmetnik knez Luja Vojnović, koji nije mogao naći nigdje dostatne hrane svojoj bezkrajnoj taštini, te se utekao u Crnu Goru, gdje igra sada ulogu svietskog diplomata. Ali tamo se je mogao proslaviti jedino pod nazivom velikog Srbina i protivnika svega, što je hrvatsko — jer danas i na Cetinju i na kneževskom dvoru takva taština vlada. Ništa laglje od toga za rodjena diplomatu Luju Vojnovića. On će se za volju časti i slave odreći ne samo svoje djedovske vjere i materinjeg jezika, nego ako treba i poturčiti.

On je dakle pošao u Rim i sklopio sa Sv. Stolicom u ime crnogorske vlade ugovor, po kojem se mienja ime kolegija i daje nekoja prava crnogorskoj vladi, odnosno barskomu nadbiskupu.

Njega je sv. Otac Lav XIII. odlikovao podieliv mu nekakav red. Neznamo kakav je to red, jer se ni u svietske ni u crkvene redove nimalo nerazumjemo. Toliko stoji, da bijaše tim zadovoljeno ludoj taštini hrvatskog odpadnika, koji-se je po Vatikanu šepirio u crnogorskom narodnom odielu sa raznimi igračkami na prsima. Dobio je dakle nagradu za svoje odpadničtvo — pa neka mu bude i neka se s njom igra!

Ali crnogorski diplomat, premda leti visoko i akoprem stoluje na orlovskih klisurah Crne Gore, ipak je za nas tako maljušan i neznatan, da se nebismo u nj zadeli, da se nije dogodio slučaj, što bijaše istodobno on, veliki Srbin, ljuti protivnik Hrvata i katolika, odlikovan istodobno od sv. Stolice sa svojim otcem, velikim Hrvatom, osvjedočenim katolikom i poštenjakom knezom Kostom dr. Vojnovićem. Starina dr. Kosta slavio je naime ovih dana svoju 70-godišnjicu, te mu je sv. otac podielio neki red kao što i sinu mu Luji.

Sin bijaše dakle odlikovan od sv. Stolice, što spletkari proti Hrvatom u ime Srba i pravoslavlja, a otac, što je kao vatren katolik i Hrvat čil i zdrav slavio svoj 70. rodjendan. Nije li to: sudbina jarac?!

Filijalka
c. kr. priv. austr. Kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

proti bonima blagajne donositelju:
sa predobjavom od 4 dana po 2¼%
„ „ „ 8 „ „ 3¼
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2¼%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2¾
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2¾%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u krepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlei u krunama razpoložive s mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpešću. Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zegreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupanjem i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnij e uvjete.

Predajmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uloži u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".
Izvrstni domaći lijek proti
influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.
Cijena 50 para.
Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.
Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu-Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom.
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cervinja, 1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Strana 1250
RJEČNIK
HRVATSKO-TALIJANSKI.
Tvrdo vezan K 8. Meko vezan K 6.
Pripravio ga za tisak
DRAGUTIN A. PARČIĆ
Hrvatski kanonik u Rimu.
Treće pomnoženo i popravljeno izdanje.
Cieno po iztisku:
a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.
Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.
ZADAR.
Tisak i naklada „Narodnoga Lista."
1901.
Strana 1250

Franjo Kružić

RIEKA — Via Fiumara br. 14 — RIEKA
odprema putnike u Sjevernu, Južnu i Srednju Ameriku, Afriku, Australiju, Kanadu, Novu Zelandiju itd. itd. sa najboljima parobrodarskim družtvima.
Upute i dopisivanje bezplatno. — Brzojavi: KRUŽIĆ - Rieka.

VAŽNO ZA SVAKOGA!
Razprodaja!

Vrlo važno za svakoga!
Uz nečuveno jeftine cijene za ciglih 2 for. 95 nvč. može se dobiti krasna garnitura sastojeća iz 14 dragocjenih nakitnih predmeta;
1 elegantni goldin ili nikalj oklopni lanac zajedno sa privjesom.
Pariški sistem.
1 goldin-igla za kravate sa imitiranimi briljantima.
1 par pozlaćenih gumba za manžete, marka „Garantie".
1 garnitura goldin-dugmeta za košulje i ogut sastojeća od 5 kom.
1 par prave srebrene naušnice sa služebnom puncom.
1 goldin-prsten sa elegantnim kamenom.
1 žepno ogledalo u etui-u.
Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. pouzećem ili ako se novac unapred doznači tvrdka
Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.
Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.
Bogata ilustrovani cienici različitih dragulјarskih stvari badava i franka.
Preprodavaoci i posrednici traže se.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Svoj k svomu!
U ljekarni
„Al Redentore" k Spasitelju
na Rijeci (Fiume) blizu velike crkve.
Dobivaju se uz sve ostale i ovi ljekovi osobito svježi i najviše se traže:
Kapljice „Spasitelja". Iste se priredjuju u mojoj ljekarni iz domaćeg bilja, a najbolje su sredstvo za uzdržali zdravlje do visoke starosti. Jedino njihovom uporabom redovitom liječi se nesvjest, odstranjuje se drhtanje u žilama, ublažuju bol rheumatizma, očišćuju krv a ujedno okrjepljuju želudac, koji je prečesto izvor mnogim bolestima. Izvrstno su sredstvo proti svakoj želudčanoj boli, tjeraju naduvanje i vjetre, odstranjuju žgaravicu i želudčane grčeve, grozoviea, žutenicu te grižu u trbuhu u crjevima. Redovitom uporabom kapljica „Spasitelja" pridrži se redovita probava a tim zaprječi mnoge bolesti. — Cieua samo 60 fil. (30 novč).
Rozulin purgacija lahko se uzimlje i djelnje kod najčešćeg čovjeka. Uzimlje se iz jutra na tašče svaku uru po jednu malu žličicu do djelovanja. — Ciena 60 fil. (30 nvč.)
Sirup od travâ najsjegurniji i najboli lјek proti kašlju, prsoholji, promuklosti grla, te plućnoj boli. Priredjuje se kod mene velikom pomnjom iz bilja te izliečuje puće i zastarjele bolesti pluća i prsiju a uza to i jači. Ciena K 1·50 (75 nvč.)
Naruči li tko preko kruna 10 (for. 5) plaćam sam poštarinu. Cijenike ostalih ljekova šiljem franko i badava, a preprodavačima dajem popust.
Naručbe neka se šilju na moju adresu
HINKO BABIĆ, ljekarnik,
Rijeka — blizu velike crkve.

Broj 23. Pula, u petak dne 21. marča 1902. God. XXXIII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili polož-nicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

U Kalabriju!

Uza svu strpljivost, prirodjenu nama Hrvatima, čovjeku ipak mora dozlogrditi ponašanje njekojih osoba u naših krajevih obzirom na porabu jezika. Sud, pošta, porezni ured, a da niti ne govorimo o kotarskom i občinskom glavarstvu, u obće ciela birokracija — to nije drugo nego mučenje naših ljudi, koji hoćeš nećeš bivaju prisiljeni bubati tudjim jezikom.

U Puli je možda najgore u tom pogledu: i nije pogriešio onaj prvak talijanski, kad je rekao, da sve što hrvatskoga dodje u Pulu, mora se potalijančiti. A pri tome se nije pozivao na upliv „avite kulture" i premoć Talijana, nego na postupak ratne mornarice, cesarskih ureda, školskih i crkvenih čimbenika!

Nije lagao! Austrija hoće po sili da sačuva talijanstvo u Istri. Što je nju briga, da si nije znala do sada odgojiti niti jednoga naobraženoga Talijana, koji bi za nju čutio; da mora gledati svakim danom u brk iredenti; da mora čuvati obalu Istre proti eventualnom izkrcanju talijanskih anarhista?

Kad treba pomoći Austriji, tad se nezna za Talijane; ali kad treba priečiti razvitak istarskih Hrvata, tad je najbolje pustiti biesnom i podmuklom talijanstvu slobodne uzde, neka gnjavi i kolje, tare i tlači jadnu raju.

To već nije slučaj u pojedinaca, to već nestoji do nesposobnosti osobe: to je sistem, odredjeni pravac, svrha.

Dodje čovjek na sud, da razpravi ono malo siromaštva, što mu ga je koji pokojni ostavio, a sudac ne razumje niti rieči hrvatski: sudac, koji bi morao znati obćiti sa svakom sirotom i s kojim su ljudi najviše u doticaju. Tuže li te radi kojeg čina, opet ne možeš da se braniš, kako bi ti od srca išlo; jer već sudac viče: „parlè talian, se no, non ve kapimo". I pravo govori sudac, jer u istinu nerazumje hrvatski, pa ipak treba da sudi Hrvatima. I tako ide svakim danom i pred svakim sudcem, a ta gospoda niti s daleka ne skrbe, da nebude prigovora njihovom postupku u jezikovnom pogledu.

Na kapetanatu, na poreznom uredu, na pošti, posvuda, brate, sve inače, nego li je dr. Körber rekao, da bi moralo biti; ovdje nisu činovnici za puk, nego puk se mora prilagoditi željam, mušicam, gdjekad strastima činovničtva.

Treba li govoriti o zanemarivanju i zapostavljanju hrvatskog jezika sa strane obćine i njezinih organa? Ta to je uvjet, bez kojega nemožeš tamo u službu. A najžalostnije pak jest to, da i crkva mora biti u službi talijanstva. Vremena, kad se je u puljskih crkvah čuo najviše hrvatski jezik — jer skoro izključivo hrvatska čeljad polazi crkvu — izčezla su: sakristija je postala stjecište „Piccola" i „Giornaletta", župni ured, kô svi drugi javni uredi, a popovi: „qua xe tutto latin e talian".

Svemu tomu napokon se je malo što čuditi, kad se znade, da na glavi javne uprave stoje ljudi, kojim je hrvatski jezik deveta briga: što je Gòessu slobodno, mora misliti Rossetti da je i njemu; kad Flapp onako ljubi Hrvate, neće bogme nijedan pop da mu u tom prednjači; ako Kindinger nezna nit besjede hrvatski, zašto da se mladi adjunkti muče tim jezikom; i tako dalje!

Sve je u rukuh ljudi, koji za Hrvata nisu znali, dok nisu došli s njime upravljati; koji nepoznaju naše nevolje te nemaju srca za ovaj patnički narod, a kamo li, da se uče njegovom jeziku i da skrbe za njegov razvitak.

Niti neka nam se ne kaže, da je narod sam kriv, što je tomu tako: kad čovjek dodje tužen pred sudca, kad poreznik moli da ga se čeka, — nastoji svakim načinom da ugodi činovniku, misleći pače, da će mu biti na štetu ako bi slogod zahtjevavo u jezikovnom pogledu.

Nije kriv čovjek neuk, zapušten, tužan i dužan, nego su kriva gospoda, koja neimaju srca za tog čovjeka, i koja čute više za svakog dokačenog Kalabreza nego li za Hrvata. U Kalabriju!

Obć. izbori Volosko-Opatija.

Svuda imadu občinski izbori za javan život veliku znamenitost. Uspjesi kod občinskih izbora kažu jakost narodnosti odnosno stranke u svakoj občini. Koja dobije, ta ima upravu občinskih dobara u rukuh; ta ima i političku znamenitost. Već sam uspjeh občinskih izbora pokazuje, koja narodnost ili stranka ima izgleda, da pobjedi kod izbora u zemaljski sabor i u carevinsko vieće. Takovu, zajedničku svim občinam znamenitost, imadu občinski izbori takodjer po Istri. Vrhu toga znači pobjeda hrvatske-slovenske stranke u občinah Istre takodjer jamstvo za poštenu, pravednu, zakonitu upravu. Jako veliku znamenitost imadu občinski izbori u Volosko-Opatijskoj občini i za to, što je ta občina, kao lječilište, svjetskoga glasa, kamo dolaze plemići i bogataši, članovi vladajućih kuća i same okrunjene glave. Po muževih, koji su na upravi mogu i gostovi sa cieloga svieta suditi, koji narod u toj občini živi, i slutiti koji je narod u pokrajini u većini, te crpiti uvjerenje da nije ni ta občina, ni Istra talijanska, kako to trube Talijani i njihovi plaćenici, i njihovi za nevolju saveznici i zagovornici.

To malo rieči predpostaviv, hoćemo da opišemo netom obavljene izbore u občini Volosko-Opatijskoj.

Listine.

Občinsko glavarstvo, nalazeće se već preko šest godina u rukuh hrvatske stranke, dalo je savjestno izpisati porez svih občinara kod c. kr. poreznoga ureda. Sbrojilo je porez, razdielilo ga u tri djela, sastavilo tri tjela, poredalo porezovnike, i izložilo listine, svakomu na uvid i prepis. Učinilo je, što svaka poštena uprava čini, što čine sve hrvatske i slovenske občine, a što nečine često obćine, kojim su Talijani ili Talijanaši na čelu.

Predstavnikom talijanske istarske stranke bilo je bez ikakve zapreke i zadirkivanja dozvoljeno da prepišu listine. Ona je mogla lahko kontrolirati te listine i za to, jer je imala od c. kr. poreznoga ureda izpis svih porezovnika. Hrvatskoj stranki nebijaše to žao. Ona želi i može zahtjevati, da se i hrvatskoj stranki u svih občinah dade na uvid i prepis listine izložene u občinskom uredu, i da može takodjer dobiti prepis poreza u svakoj občini kod c. kr. poreznoga ureda.

Protivnici hrvatske stranke imali su na taj način lahak posao, da eventualno listine izprave.

Krstić, Kostantini, Puović, Klein, Tripold, Elz, i sva liepa družina, mogli su do mile volje izpravljati listine. Izpraviti su jih mogli malo, jer nebijaše što izpravljati.

Bila je sila reklamacija, al nepitaj kakovih. Reklamacioni odbor jih je skoro sve odbio. C. kr. kotarsko glavarstvo, zatežuć dugo, nije moglo inače a da nepotvrdi postupak občinskoga glavarstva i reklamacionoga odbora, pošto je pravedan i zakonit.

C. kr. kotarsko glavarstvo je u jednom pitanju drugoga mnienja nego li občinski organi, al ovi su se morali pokoriti, jer je odluka c. kr. kotarskoga glavarstvo u pogledu listina za svaki pojedini put odlučna tako, da proti njoj za ovaj put neima lieka.

Cielokupni izravni, državni porez u občini Volosko-Opatijskoj, brojećoj kakve 4000 stanovnika, iznaša preko 100.000 kruna. Jedna trećina je preko 30.000 kruna. Više od jedne trećine cielokupnoga poreza plaća družtvo južne željeznice, odnosno posteljno-vagonsko družtvo. Samo to družtvo je kao porezovnik u I. tjelo. Ostali članovi I. tjela su počastni gradjani, svećenici i učitelji službujući u občini, c. kr. činovnici u njoj službujući i u njoj umirovljeni, pomorski kapetani. Ovih imade još dosta liepi broj iz Opatije i Voloskoga, i velika većina njih su pristaše hrvatske stranke. Valjalo bi nastojati da se u buduće drugih uzgoji.

U II. tjelo je c. kr. kotarsko glavarstvo preneslo okolo 4000 kruna poreza, ono što plaća više od jedne trećine cielokupnoga poreza u občini rečeno družtvo. Timi je porinulo 16 izbornika iz II. u III. tjelo, i to većinu pristaša hrvatske stranke. U II. tjelu ostalo je kakvih 40 izbornika, plaćajućih iza rečenoga družtva najviše poreza. Najzadnji medju njimi plaća iznad 350 kruna izravnoga poreza.

Prvi izbornik III. tjela, sada već pokojni proto Pilepić ima 350 kruna izravnoga poreza. On i drugi, koji plaćaju od 350 kruna izravnoga poreza niže, sve do 2 krune, sačinjavaju III. tjelo. Ima jih kakvih 600.

Priprave talijanske stranke.

Talijansko-istarske stranke u Volosko-Opatijskoj občini tako rekuć nit neima. Valjalo ju je stvarati. Valjalo je da od drugud ljudi dodju da ju stvaraju i ponekle predstavljaju. Trifolij te stranke sačinjavaju c. kr. notar Puović, rodom iz Dalmacije, odvjetnik dr. Hektor Costantini, rodom iz Pazina, od otca naseljenoga tamo iz Rovinja, i dr. I. Krstić, rodom iz Arbanasa u Dalmaciji. C. kr. notar Puović bogati se glavno hrvatskim novcem. Costantini da je došao tamo poslan stanovitom misijom sa strane istarske talijanske stranke i njezinih predstavnika i uzdržavatelja. Krstić zna se da je plaćen mjesečno sa 200 kruna od iste stranke. Od kad su svršili občinski izbori u Kastvu, i državni i pokrajinski, sav je trud u listu njegovom i onih koji ga plaćaju, u „Pravoj Našoj Slogi", uložio u to, da navrne pobjedu talijanskoj-istarskoj stranki. Nije tu bilo možda stvarne kritike občinske uprave, ili programa, kojega bi se držala stranka koju zagovara kad bi na upravu došla. To bijahu psovke, klevete, laži proti pojedinim osobam hrvatske stranke. Bijaše toga tiskano pokvareno hrvatski, pokvareno i u dialektu, talijanski i njemački. Najviše puta jedna stvar u tri jezika. Prevodi njemački da potiču od njekih c. kr. činovnika. List se je skrivno dielio i širio. Radili su i osobno, zalazeć po kućah. Pri tom pomagao njim je i Nino Perčić-Rožin, i Dubrović-Slocarić, i kontesa Maria de Mestre rodjena Minak, i brat njoj dr. Jerolim Minak. I u listu i osobno tvrdili su, da je sve s njimi, govoreć sve zlo proti Hrvatom, a radeć za „Istrijanstvo"-Talijanstvo. Skoro se je pokazalo, da su vodje bez vojske.

Priprave sa strane njekih Njemaca.

Odkad je Opatija-Volosko lječilište, naselilo se je prilično Njemaca tamo. Velika većina njih došla je, slično rieč, trbuhom za kruhom, naime radi zaslužbe. Više njih, došav kao prosti kelneri, danas su vlastnici penziona, kavana, gostiona pa i kuća. Drugi su se pomogli kao vozari. Treći su lječnici. Četvrti što drugo. Samo nješto njih ima, koji su došli sa svojim, i koji mogu sa svojim bez zaslužbe živjeti. Prije šest-sedam godina je hrvatska stranka, uz velik doista napor, pobjedila nad talijanaškom strankom združenom sa ono nješto Njemaca što jih već tada tamo bijaše.

Prije tri-četiri godine je hrvatska stranka dragovoljno ustupila 4 mjesta u zastupstvu i jedno u občinskom vieću Njemcem. Pokazala je tim, da je pravedna, da jih uzimlje u obzir, i da je voljna zajedno s njimi raditi za napredak ovoga svjetskoga lječilišta. I sada bila je s prvoga početka voljna to učiniti. Nego njeki njih kao da nebijahu s tim zadovoljni. Već godinu dana i više sastajali su se sa predstavnici istarske talijanske stranke i viećali, kako da skupnimi silami predobe občinu, kako da ju što jače izrgnu iz poštenih hrvatskih ruku. Kao „Beirath" (susavjetnik) dolazio je svako toliko u Opatiju c. kr. profesor Binder iz Ljubljane. Netreba ni izticati, da bijaše tu mnogo primjese njemačke politike novije struje. Opatija-Volosko, uz Pulu i Trst, je već davno proglašena kao jedna od točaka, kojimi se ima širiti germanska ideja prevlasti do Adrije.

Iz drugih krajeva.

† **Jakov Marušić.** Dne 25. veljače sabranjen je u Praputniku, u hrv. Primorju, Jakov Marušić, trgovac, vrlo svećanim načinom. Vodio je sprovod kanonik iz Bakra preč. g. I. Pavelić uz pratnju petorice svećenika. Bilo je na sprovodu toliko množtvo domaćega i stranog pučanstva, da takova sprovoda ovdje sviet ne pamti, jer je pokojnik bio u cieloj okolici obće štovan radi svoga poštenja, radinosti, prijaznosti i rodoljublja. Svoju je djecu valjano odgojio i dobro obskrbio, osobito sina gimnazijalnog profesora. Bio je predplatnik i revan čitalac „Naše Sloge". Lahka mu zemljica! B.

Matica hrvatska počastila je i naše uredničtvo krasnim darom ovogodišnjih svojih izdanja.

Oči ti se nasladjuju ukusnim šarenilom vanjštine knjiga, a po naslovima sudeć bit će u njima i duševne naslade, koju podaje sladka pjesma i dočerana proza, te duševne okriepe u strogim znanstvenim studijama domaćih pisaca.

Knjige su ove: Marulićeva „Judita", Vjekosl. Klaić: Frankopani krčki, dr. S. Gjurašin: Ptica, sve tri krasno ilustrovane, Ida Velikanović: „Otmica", Vj. Novak: „Dva svieta", V. T. N. „U malome svietu", Jos. Draženović: „Povjest jednoga vjenčanja", Kuzmanović: „Vitropir", Turgenjev: „Pripoviesti".

* * *

Upozorujemo stare članove „Matice Hrvatske", da obnove članstvo, a naše rodoljube koji nisu još članovi, da pristupe i pripomognu njezinom već sada sjajnom razvitku.

Četrdesetgodišnjica slavenskoga pjevačkoga družtva u Beču. Dne 8. t. m., to je u subotu priredilo je slavensko pjevačko družtvo u Beču jubilejni koncert u proslavu svoga četrdesetgodišnjega obstanka. Koncert se je vršio u „velikoj" dvorani muzikalnoga bečkoga družtva, gdje se davaju najsjajniji koncerti. Zbilja velika dvorana bila je puna otmenoga občinstva. Muzikalni dio vodio je u glavnom član orkestra dvorne opere Adolf Mišek. Jedan komad dirigirao je komponist Josip Nešvera, a jedan, ruski, Rus Anatol Archangelskij. Pjevao je što mužki što mješoviti zbor pjevačkoga družtva. Njekoliko čeških komada odpjevala je pjevačica dvornoga kazališta gospodja Berta Förster-Lauterer. Njekoliko komada na violini odigrao je mladi virtuoz na violini Jaroslav Kocian. Pjevalo se je češke, poljske, ruske, slovačke, slovenske, hrvatske i srbske pjesme. Hrvatsku „Diži se iz sna," rieči Harambašićeve, napjev Zajčev. Sve bijaše pohvaljeno i aklamovano, a nije htjelo dugo svršiti povladjivanje Förster-Lautererovoj ni Kocianu. I ona i on morala još i još, još i još, dodavati pjesme odnosno komade. Občinstvo nije tako rekuć dopustilo, da se od njega rastanu.

Poslie koncerta bio je komers u „maloj" dvorani muzikalnoga družtva. Tu su igrali naši hrvatski tamburaši, članovi akademičkoga djačkoga družtva „Zvonimir". I njim se je povladjivalo. Tu je podpredsjednik družtva dr. Drozda pozdravio gostove, u obće sve prisutne. Družtvu pako nazdravili su medju ostalimi Čeh dr. Pacák, Slovenac dr. Ploj i Hrvat prof. Spinčić, te svi iztaknuli zasluge družtva za slavensku umjetnost i slavensku sviest, i u obće za Slavene u Beču. Pročitalo se je i pozdravnih brzojava, na prvom mjestu predsjedniku družtva grofu Janu Harrachu, pak iz Praga, Krakova, Zagreba, Ljubljane, Beograda, Sofije i drugud.

Čudan slučaj! Riedak je svakako slučaj, da bude istodobno odlikovan od jedne te iste oblasti otac i sin, a biti će po svoj prilici jedini slučaj na svietu, da bude odlikovan otac i sin istodobno od iste oblasti, jedan i drugi za zasluge, koje stoje jedne napram drugim u najvećoj oprieci. Taj slučaj dogodio se je ovih dana u Rimu a zasieca prilično i u naš narodni život.

Našim je čitateljem poznato da je Sv. Stolica usljed izvanjskog pritiska u obće, napose usljed spletkarenja crnogorske vlade promjenila naziv kolegija sv. Jeronima u Rimu „za hrvatski narod" (pro croatica gente) u kolegij „za Ilire".

U ime crnogorske vlade vodio je dogovore sa sv. Stolicom poznati hrvatski odmetnik knez Luja Vojnović, koji nije mogao naći nigdje dostatne hrane svojoj bezkrajnoj taštini, te se utekao u Crnu Goru, gdje igra sada ulogu svietskog diplomata. Ali tamo se je mogao proslaviti jedino pod nazivom velikog Srbina i protivnika svega, što je hrvatsko — jer danas i na Cetinju i na kneževskom dvoru takva taština vlada. Ništa laglje od toga za rodjena diplomatu Luju Vojnovića. On će se za volju časti i slave odreći ne samo svoje djedovske vjere i materinjeg jezika, nego ako treba i poturčiti.

On je dakle pošao u Rim i sklopio sa Sv. Stolicom u ime crnogorske vlade ugovor, po kojem se mienja ime kolegija i daje nekoja prava crnogorskoj vladi, odnosno barskomu nadbiskupu.

Njega je sv. Otac Lav XIII. odlikovao podielivši mu nekakav red. Neznamo kakav je to red, jer se ni u svietske ni u crkvene redove nimalo nerazumjemo. Toliko stoji, da bijaše tim zadovoljeno ludoj taštini hrvatskog odpadnika, koji se je po Vatikanu šepirio u crnogorskom narodnom odielu sa raznimi igračkami na prsima. Dobio je dakle nagradu za svoje odpadničtvo — pa neka mu bude i neka se s njom igra!

Ali crnogorski diplomat, premda leti visoko i akoprem stoluje na orlovskih klisurah Crne Gore, ipak je za nas tako maljušan i neznatan, da se nebismo u nj zadeli, da se nije dogodio slučaj, što bijaše istodobno on, veliki Srbin, ljuti protivnik Hrvata i katolika, odlikovan istodobno od sv. Stolice sa svojim otcem, velikim Hrvatom, osvjedočenim katolikom i poštenjakom knezom Kostom dr. Vojnovićem. Starina dr. Kosta slavio je naime ovih dana svoju 70-godišnjicu, te mu je sv. otac podielio neki red kao što i sinu mu Luji.

Sin bijaše dakle odlikovan od sv. Stolice, što spletkari proti Hrvatom u ime Srba i pravoslavlja, a otac, što je kao vatren katolik i Hrvat čil i zdrav slavio svoj 70. rodjendan. Nije li to: sudbina jarac?!

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

proti bonima blagajne donositelju:
sa predobjavom od 4 dana po 2¼%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odliei u krunama razpoloživi s mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd **bez troška.**

Bavi se **kupnjom i prodajom** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na Warrants i vriednosti uz najumjestni e uvjete.

Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgovc po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

Prsni čaj sa „Učke-Gore"
Izvrstni domaći lijek proti
influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.
Cijena 50 para.
Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.
Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružalca stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu-Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom.
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Dolazak vlakova u Pulu.
8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podno osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Strana 1250
RJEČNIK
HRVATSKO-TALIJANSKI.
Pripravio ga za tisak
DRAGUTIN A. PARČIĆ
Hrvatski kanonik u Rimu.
Treće pomnožano i popravljeno izdanje.
Ciena po iztisku:
a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.
Naručbe neprepłaćene, odpremaju se pouzećem.
ZADAR.
Tisak i naklada „Narodnoga Lista."
1901.
Tvrdo vezan K 8. Meko vezan K 6.
Strana 1250

Franjo Kružić

RIEKA — Via Fiumara br. 14 — RIEKA
odprema putnike u Sjevernu, Južnu i Sredniu Ameriku, Afriku, Australiju, Kanadu, Novu Zelandiju itd. itd. sa najboljima parobrodarskim družtvima.
Upute i dopisivanje bezplatno. — Brzojavi: KRUŽIĆ - Rieka.

VAŽNO ZA SVAKOGA!
Razprodaja!

Uz nečuveno jeftine cieue za ciglih **2 for. 95 nvč.** može se dobiti krasna garnitura sastoječa iz 14 dragocienih nakitnih predmeta;
1 elegantni goldin ili nikalj oklopni lanac zajedno sa privjesom. Pariški sistem.
1 goldin-igla za kravate sa imitiranimi briljantima.
1 par pozlaćenih gumba za manžete, marka „Garantie".
1 garnitura goldin-dugmeta za košulje i ogut sastoječa od 5 kom.
1 par prave srebrene naušnice sa službenom punconi.
1 goldin-prsten sa elegantnim kamenom.
1 žepno ogledalo u etui-u.
Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-nrom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. ponzećem ili ako se novac unapred doznači t vrdka
Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.
Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.
Bogato ilustrovani cienici različitih draguljarskih stvari badava i franko.
Preprodavaoci i posrednici traže se.
Vašno za svakoga!

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Svoj k svomu!
U ljekarni
„Al Redentore" k Spasitelju
na Rijeci (Fiume) blizu velike crkve.
Dobivaju se uz sve ostale i ovi ljekovi osobito svježi i najviše se traže:
Kapljice „Spasitelja" Iste se priređuju u mojoj ljekarni iz domaćeg bilja, a najbolje su sredstvo za uzdržali zdravlje do visoko starosti. Jedino njihovom uporabom redovitom liječi se nesvjest, odstranjuje se drhtanje u žilama, ublažuju bol: rheumatizma, očišćuju krv a ujedno okrijepljuju želudac, koji je prečesto izvor mnogim bolestima. Izvrstno su sredstvo proti svakoj želudčanoj boli, tjeraju naduvanje i vjetre, odstranjuju žgaravicu i želudčane grčeve, grozoicu, žutenicu te grižu u trbuhu u crjevima. Redovitom uporabom kapljica „Spasitelja" pridrži se redovita probava u tim zapriječi mnoge bolesti. — Ciena samo 60 fil. (30 novč).
Rozulin purgacija lahko se uzimlje i djeluje kod najjačeg čovjeka. Uzimlje se iz jutra na tašće svaku uru po jednu malu žlicicu do djelovanja. — Ciena 60 fil. (30 nvč.)
Sirup od travâ najsjegurniji i najbolji lijek proti kašlju, prsobolji, promuklosti grla, te plućnoj boli. Priređuje se kod mene velikom pomnjom iz bilja te izliečuje paće i zastarjele bolesti pluća i prsiju a uza to i jači. Ciena K 1·50 (75 nvč.)
Naruči li tko preko kruna 10 (for. 5) plaćam sam poštarinu. Cijenike ostalih ljekova šiljem franko i badava, a preprodavačima dajem popust.
Naručbe neka se šilju na moju adresu
HINKO BABIĆ, ljekarnik,
Rijeka — blizu velike crkve.

Broj 23. Pula, u petak dne 21. marča 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom: pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 6 K za seljake } na godinu ili K 6—, odn. K 3— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stanuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 fil. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Tratu.

U Kalabriju!

Uza svu strpljivost, prirodjenu nama Hrvatima, čovjeku ipak mora dozlogrditi ponašanje njekojih osoba u naših krajevih obzirom na porabu jezika. Sud, pošta, porezni ured, a da niti ne govorimo o kotarskom i občinskom glavarstvu, u obće ciela birokracija — to nije drugo nego mučenje naših ljudi, koji hoćeš nećeš bivaju prisiljeni bubati tudjim jezikom.

U Puli je možda najgore u tom pogledu: i nije pogriešio onaj prvak talijanski, kad je rekao, da sve što hrvatskoga dodje u Pulu, mora se potalijančiti. A pri tome se nije pozivao na upliv „avite kulture" i premoć Talijana, nego na postupak ratne mornarice, cesarskih ureda, školskih i crkvenih čimbenika!

Nije lagao! Austrija hoće po sili da sačuva talijanstvo u Istri. Što je nju briga, da si nije znala do sada odgojiti niti jednoga naobraženoga Talijana, koji bi za nju ćutio; da mora gledati svakim danom u brk iredenti; da mora čuvati obalu Istre proti eventualnom izkrcanju talijanskih anarhista?

Kad treba pomoći Austriji, tad se nezna za Talijane; ali kad treba priečiti razvitak istarskih Hrvata, tad je najbolje pustiti biesnom i podmukiom talijanstvu slobodne uzde, neka gnjavi i kolje, tare i tlači jadnu raju.

To već nije slučaj u pojedinaca, to već nestoji do nesposobnosti osobe: to je sistem, odredjeni pravac, svrha.

Dodje čovjek na sud, da razpravi ono malo siromaštva, što mu ga je koji pokojni ostavio, a sudac ne razumje niti rieči hrvatski: sudac, koji bi morao znati obćiti sa svakom sirotom i s kojim su ljudi najviše u doticaju. Tuže li te radi kojeg čina, opet ne možeš da se braniš, kako bi ti od srca išlo; jer već sudac viče: „parlè tzlian, se no, non ve kapimo". I pravo govori sudac, jer u istinu neraznmje hrvatski, pa ipak treba da sudi Hrvatima. I tako ide svakim danom i pred svakim sudcem, a ta gospoda niti s daleka ne skrbe, da nebude prigovora njihovom postupku u jezikovnom pogledu.

Na kapetanatu, na poreznom uredu, na pošti, posvuda, brate, sve inače, nego li je dr. Körber rekao, da bi moralo biti; ovdje nisu činovnici za puk, nego puk se mora prilagoditi željam, mušicam, gdjekad strastima činovničtva.

Treba li govoriti o zanemarivanju i zapostavljanju hrvatskog jezika sa strane obćine i njezinih organa? Ta to je uvjet, bez kojega nemožeš tamo u službu. A najžalostnije pak jest to, da i crkva mora biti u službi talijanstva. Vremena, kad se je u puljskih crkvah čuo najviše hrvatski jezik — jer skoro izključivo hrvatska čeljad polazi crkvu — izčezla su: sakristija je postala stjecište „Piccola" i „Giornaletta", župni ured, kô svi drugi javni uredi, a popovi: „qua xe tutto latin e talian".

Svemu tomu napokon se je malo što čuditi, kad se znade, da na glavi javne uprave stoje ljudi, kojim je hrvatski jezik deveta briga: što je Göessu slobodno, mora misliti Rossetti da je i njemu; kad Flapp onako ljubi Hrvate, neće bogme nijedan pop da mu u tom prednjači; ako Kindinger nezna nit besjede hrvatski, zašto da se mladi adjunkti muče tim jezikom; i tako dalje!

Sve je u rukuh ljudi, koji za Hrvata nisu znali, dok nisu došli s njime upravljati; koji nepoznaju naše nevolje te nemaju srca za ovaj patnički narod, a kamo li, da se uče njegovom jeziku i da skrbe za njegov razvitak.

Niti neka nam se ne kaže, da je narod sam kriv, što je tomu tako: kad čovjek dodje tužen pred sudca, kad poreznik moli da ga se čeka, — nastoji svakim načinom da ugodi činovniku, misleći pače, da će mu biti na štetu ako bi štogod zahtjevavo u jezikovnom pogledu.

Nije kriv čovjek neuk, zapušten, tužan i dužan, nego su kriva gospoda, koja neimaju srca za tog čovjeka, i koja ćute više za svakog doklaćenog Kalabreza nego li za Hrvata. U Kalabriju!

Obć. izbori Volosko-Opatija.

Svuda imadu občinski izbori za javan život veliku znamenitost. Uspjesi kod občinskih izbora kažu jakost narodnosti odnosno stranke u svakoj obćini. Koja dobije, ta ima upravu občinskih dobara u rukuh; ta ima i političku znamenitost. Već sam uspjeh občinskih izbora pokazuje, koja narodnost ili stranka ima izgleda, da pobjedi kod izbora u zemaljski sabor i u carevinsko vieće. Takovu, zajedničku svim občinam znamenitost, imadu občinski izbori takodjer po Istri. Vrhu toga znači pobjeda hrvatske-slovenske stranke u občinah Istre takodjer jamstvo za poštenu, pravednu, zakonitu upravu. Jako veliku znamenitost imadu občinski izbori u Volosko-Opatijskoj obćini i za to, što je ta obćina, kao lječilište, svjetskoga glasa, kamo dolaze plemići i bogataši, članovi vladajućih kuća i same okrunjene glave. Po muževih, koji su na upravi mogu i gostovi sa cieloga svieta suditi, koji narod u toj obćini živi, i slutiti koji je narod u pokrajini u većini, te crpiti uvjerenje da nije ni ta obćina, ni Istra talijanska, kako to trube Talijani i njihovi plaćenici, i njihovi za nevolju saveznici i zagovornici.

To malo rieči predpostaviv, hoćemo da opišemo netom obavljene izbore u občini Volosko-Opatijskoj.

Listine.

Občinsko glavarstvo, nalazeće se već preko šest godina u rukuh hrvatske stranke, dalo je savjestno izpisati porez svih občinara kod c. kr. poreznoga ureda. Sbrojilo je porez, razdielilo ga u tri djela, sastavilo tri tjela, poredalo porezovnike, i izložilo listine, svakomu na uvid i prepis. Učinilo je, što svaka poštena uprava čini, što čine sve hrvatske i slovenske obćine, a što nečine često obćine, kojim su Talijani ili Talijanaši na čelu.

Predstavnikom talijanske istarske stranke bilo je bez ikakve zapreke i zadirkivanja dozvoljeno da prepišu listine. Ona je mogla lahko kontrolirati te listine i za to, jer je imala od c. kr. poreznoga ureda izpis svih porezovnika. Hrvatskoj stranki nebijaše to žao. Ona želi i može zahtjevati, da se i hrvatskoj stranki u svih občinah dade na uvid i prepis listine izložene u občinskom uredu, i da može takodjer dobiti prepis poreza u svakoj občini kod c. kr. poreznoga ureda.

Protivnici hrvatske stranke imali su na taj način lahak posao, da eventualno listine izprave.

Krstić, Kostantini, Puović, Klein, Tripold, Elz, i sva liepa družina, mogli su do mile volje izpravljati listine. Izpraviti su jih mogli malo, jer nebijaše što izpravljati.

Bila je sila reklamacija, al nepitaj kakovih. Reklamacioni odbor jih je skoro sve odbio. C. kr. kotarsko glavarstvo, zatežuć dugo, nije moglo inače a da nepotvrdi postupak občinskoga glavarstva i reklamacionoga odbora, pošto je pravedan i zakonit.

C. kr. kotarsko glavarstvo je u jednom pitanju drugoga mnienja nego li občinski organi, al ovi su se morali pokoriti, jer je odluka c. kr. kotarskoga glavarstvo u pogledu listina za svaki pojedini put odlučna tako, da proti njoj za ovaj put neima lieka.

Cielokupni izravni, državni porez u občini Volosko-Opatijskoj, brojećoj kakve 4000 stanovnika, iznaša preko 100.000 kruna. Jedna trećina je preko 30.000 kruna. Više od jedne trećine cielokupnoga poreza plaća družtvo južne željeznice, odnosno posteljno-vagonsko družtvo. Samo to družtvo je kao porezovnik u I. tjelo. Ostali članovi I. tjela su počastni gradjani, svećenici i učitelji službujući u občini, c. kr. činovnici u njoj službujući i u njoj umirovljeni, pomorski kapetani. Ovih imade još dosta liepi broj iz Opatije i Voloskoga, i velika većina njih su pristaše hrvatske stranke. Valjalo bi nastojati da se u buduće drugih uzgoji.

U II. tjelo je c. kr. kotarsko glavarstvo preneslo okolo 4000 kruna poreza, ono što plaća više od jedne trećine cielokupnoga poreza u občini rečeno družtvo. Timi je porinulo 16 izbornika iz II. u III. tjelo, i to većinu pristaša hrvatske stranke. U II. tjelu ostalo je kakvih 40 izbornika, plaćajućih iza rečenoga družtva najviše poreza. Najzadnji medju njimi plaća iznad 350 kruna izravnoga poreza.

Prvi izbornik III. tjela, sada već pokojni proto Pilepić ima 350 kruna izravnoga poreza. On i drugi, koji plaćaju od 350 kruna izravnoga poreza niže, sve do 2 krune, sačinjavaju III. tjelo. Ima jih kakvih 600.

Priprave talijanske stranke.

Talijansko-istarske stranke u Volosko-Opatijskoj občini tako rekuć nit neima. Valjalo ju je stvarati. Valjalo je da od drugud ljudi dodju da ju stvaraju i ponekle predstavljaju. Trifolij te stranke sačinjavaju c. kr. notar Puović, rodom iz Dalmacije, odvjetnik dr. Hektor Costantini, rodom iz Pazina, od otca naseljenoga tamo iz Rovinja, i dr. I. Krstić, rodom iz Arbanasa u Dalmaciji. C. kr. notar Puović bogati se glavno hrvatskim novcem. Costantini da je došao tamo poslan stanovitom misijom sa strane istarske talijanske stranke i njezinih predstavnika i uzdržavatelja. Krstić zna se da je plaćen mjesečno sa 200 kruna od iste stranke. Od kad su svršili občinski izbori u Kastvu, i državni i pokrajinski, sav je trud u listu njegovom i onih koji ga plaćaju, u „Pravoj Našoj Slogi", uložio u to, da navrne pobjedu talijanskoj-istarskoj stranki. Nije tu bilo možda stvarne kritike občinske uprave, ili programa, kojega bi se držala stranka koju zagovara kad bi na upravu došla. To bijahu psovke, klevete, laži proti pojedinim osobam hrvatske stranke. Bijaše toga tiskano pokvareno hrvatski, pokvareno i u dialektu, talijanski i njemački. Najviše puta jedna stvar u tri jezika. Prevodi njemački da potiču od njekih c. kr. činovnika. List se je skrivno dielio i širio. Radili su i osobno, zalazeć po kućah. Pri tom pomagao njim je i Nino Perčić-Rožin, i Dubrović-Slocarić, i kontesa Maria de Mestre rodjena Minak, i brat njoj dr. Jerolim Minak. I u listu i osobno tvrdili su, da je sve s njimi, govoreć sve zlo proti Hrvatom, a radeć za „Istrijanstvo"-Talijanstvo. Skoro se je pokazalo, da su vodje bez vojske.

Priprave sa strane njekih Njemaca.

Odkad je Opatija-Volosko lječilište, naselilo se je prilično Njemaca tamo. Velika većina njih došla je, štono rieč, trbuhom za kruhom, naime radi zaslužbe. Više njih, došav kao prosti kelneri, danas su vlastnici penziona, kavana, gostiona pa i kuća. Drugi su se pomogli kao vozari. Treći su lječnici. Četvrti što drugo. Samo nješto njih ima, koji su došli sa svojim, i koji mogu sa svojim bez zaslužbe živjeti. Prije šest-sedam godina je hrvatska stranka, uz velik doista napor, pobjedila nad talijanaškom strankom združenom sa ono nješto Njemaca što jih već tada tamo bijaše.

Prije tri-četiri godine je hrvatska stranka dragovoljno ustupila 4 mjesta u zastupstvu i jedno u občinskom vieću Njemcem. Pokazala je tim, da je pravedna, da jih uzimlje u obzir, i da je voljna zajedno s njimi raditi za napredak ovoga svjetskoga lječilišta. I sada bila je s prvoga početka voljna to učiniti. Nego njeki njih kao da nebijahu s tim zadovoljni. Već godinu dana i više sastajali su se sa predstavnici istarske talijanske stranke i viećali, kako da skupnimi silami predobe občinu, kako da ju što jače iztrgnu iz poštenih hrvatskih ruku. Kao „Beirath" (susavjetnik) dolazio je svako toliko u Opatiju c. kr. profesor Binder iz Ljubljane. Netreba ni izticati, da bijaše tu mnogo primjese njemačke politike novije struje. Opatija-Volosko, uz Pulu i Trst, je već davno proglašena kao jedna od točaka, kojimi se ima širiti germanska ideja prevlasti do Adrije.

Preuzetnost njekih Njemaca! — Gdje je ta talijanska stranka u občini?!

Kad je c. kr. kotarsko glavarstvo riešilo utoke proti listinam, i prije nego li je občinsko glavarstvo znalo za riešitbu, došli su gg. Klein, protestant, vlastnik penziona i dr. Tripold, liečnik, k občinskomu načelniku dru. Andriji Stangeru, i postavili mu stanovite zahtjeve glede zastupstva. Dr. Stanger nije sam mogao učiniti ništa. On je vodja stranke u občini, al on nemože o većih stvarih sam odlučivati. On je dakako pozvao pouzdanike stranke. Gospoda Klein i dr. Tripold da su rekla: Sad znamo, da imamo mi Niemci s njekimi tobož Talijani skupa, sigurnu pobjedu u II. tjelu, vi Hrvati imadete ju u I.; o III. visi pobjeda. Mi hoćemo 10 zastupničkih mandata (svih je 24), od tih 10 nek bude jedan talijanski, i to za dra. Hektora Costantini. Ako ćete tako, dobro; ako ne, dat ćemo se u borbu.

Nije li to preuzetnost?! A nekaže li i to, da se treba pitati, gdje je ta talijanska stranka u Volosko-Opatijskoj občini?! Za tobožnju talijansku stranku nepita se nego jedan mandat, i to ne možda za kojega domaćega Vološčaka ili Opatijca, nego za jednoga doseljenika od par godina amo. I s tim bi se bilo zadovoljilo i talijansko-istarsko političko družtvo i gospoda u Poreču, e tutti quanti! Tim se je s jedne strane pokazalo, da talijanske stranke u Volosko-Opatijskoj občini u obće neima, i da je sve što se sa strane talijanske stranke u Istri ovo već više godina poduzima u toj občini gola i puka mržnja proti Hrvatomu. Nek dodje na občinsku upravu tko hoće, samo da se iztisnu Hrvati!

Naši su kod odnosnih ugovoranja bili ponudili Niemcem 6 mandata, al dodali, da hoće da od tih 6 budu trojica koje hoće sami. O tobožnjih Talijanih nije se već ni govorilo. Razbili su se pregovori. Imalo je doći do okršaja u same dane izbora.

Postupak onih njekih Njemaca i agitatora talijanske-istarske stranke jest liepa nauka za one domaće ljude, koji neće s domaćom hrvatskom strankom. Da je i došlo do sporazumka, nijedan njih nebi bio došao u zastupstvo. Nije li njim to kažiput za budućnost. Ako u istinu žele sudjelovati za dobro rodne njim občine, nije mjesta na strani Talijana i onih njekih Njemaca, nego na strani domaćih Hrvata i njihovih prijatelja.

Priprave domaće hrvatske stranke.

Domaća hrvatska stranka nije držala križem ruke. Sve vrieme pazila je, što protivnici njoj rade. Već prije godinu i više, su pojedinci uredili, u koliko je trebalo, svoje stvari u gruntovnih knjigah, odnosno i u katastru. Pojedini podučavali su ljude u danoj prilici, i prikazivali za čim protivnici a za čim naši idu. Pokazivali su osobito na pogibelj, koja bi občini zaprietila, kad bi domaći bili iz občine iztisnuti. Skupno sve podučavao je „Narodni list“, odbijajuć ujedno napadaje protivnika. Tomu listu, i onim koji unj lih iz ljubavi do domaće grude zemlje rade, ima se mnogo zahvaliti, što su mnogi naši progledali, što neće tudjinca za gospodara, što neće da ljube batine, koja jih bije; nego što hoće brata za brata, što hoće da su sami na svojem gospodari; što hoće da u istinu sačuvaju starinu baštinjenu od svojih otaca. Kućni gospodari odvraćali su svoje stanare od pogibelji borbe proti domaćinu ljudem. Predstavnici hrvatske stranke dali su se u dogovor sa njekimi mirnimi i razboritimi Niemci. Priznajuć opravdanost, da budu i Niemci zastupani u zastupstvu, ponudili su njim 4 mandata. Sa Slovenci i Česi, živućimi u Opatiji, su i tako uviek kao braća, a takvimi bili su i sad, i ostat će ako Bog dade u vjeke.

Tik pred izbori.

Priprave hrvatske stranke bile su takve, da su se protivnici u zadnji hip retirirali. Oni, koji su trubili u svjet, dakako za dobru plaću, da njim je pobjeda osjegurana, koji su već govorili kako će Costantini zasjesti na načelničku stolicu na Voloskom, oni su tik pred izbore proglasili „ištenšion“, suzdržaj od glasovanja. Sva smradna pisanija od godinu i više vremena, svi sastanci protivnika, sva lazenja po kućah i naprezanja Costantinova, Krstićeva, Slocarićeva, Puovićeva, Kontesina, Minakova, Kleinova, Tripoldova, Elzova, i drugih ništa nisu koristila. Dapače mnogo su k osvješćenju naroda pomogla. Onaj suzdržaj proglasilo se je možda i za to, da naši nedodju u velikom broju, pak da svoje u zadnji hip dovedu. Al nije ni to koristilo. Da nisu ozbiljno mislili na suzdržaj, vidi se i s toga, što su protivnici u oči izbora u II. tjelu sastali se, hodili od izbornika do izbornika, i zaklinjali jih, i klečeć molili, i u javnih prostorijah govorili: „domani vittoria sicura“. Pri tom su doista mislili na svoju „stalnu pobjedu“ — al bila je naša.

Izbori i izabrani.

Malo se gdje toliko i tako dvie stranke pripravljaju na borbu, koliko i kako su se u Volosko-Opatijskoj občini. Premda nije do okršaja došlo, borba bijaše, i velika. Već same priprave, i vojska jedne, hrvatske stranke, bila je takova, da se protivna nije u odlučan čas nit pokazala na bojnom polju.

Izbori III. tjela obavljali su se dva dana. Protivnika ni blizu. Naši dolazili su mirno i trezno, i odavali svoje glasove za predložene hrvatske stranke. U sve došlo jih je 303, i još bi jih bilo da se je baš htjelo. Došli su Opatijci, došli su Vološčaci: sve sami domaći ljudi, uz one Slovence i Čehe koji imadu pravo glasa. Domaći posjednici, trgovci, obrtnici, ribari, ladjari. Niko nije nikomu dao ni novčića, nit kapljice vina, nit kapičice rakije. Svak je išao iz uvjerenja, da čini svoju občinarsku i domovinsku dužnost; odao svoj glas, i vraćao se na svoj posao. Red, mir, zakonitost vladala je upravo uzorno. Na ulici nisi ni opazio da se izbori poslie onolikih priprava vrše. Čast Vam izbornikom i izbornicam, svim! U Vas nek se ugleduju izbornici po drugih občinah! Na Vas nek vide Talijani i Talijanaši Istre, kako se izbori obavljaju. Oni pak nek se ugleduju i u našu občinsku upravu, u našega načelnika i njegove doglavnike, kako se ima pravedno i zakonito postupati, koli u obće, toli prilikom izbora.

Svoje glasove dalo je 303 Vas baš onim, koje se je s protivničke strane najviše napadalo: dru. Stangeru, dru. Janežiću, dru. Pošćiću, dru. Glaxu, a uz njih kapetanom Ivanu Fiaminu i Marijanu Tomašiću, posjedniku Konstantu Ježici i učitelju Juliju Miranu; i osim toga vriednoj četvorici zamjenika: Josipu Fiaminu i Maglić iz Opatije, Rajčiću Antonu iz Voloskoga i Joakinu Tomašiću iz Skrbića.

U tom baš razredu, tako mnogobrojnom, pokazalo se je, kako je velika većina puka na Voloskom i u Opatiji na domaćoj hrvatskoj strani. Talijanska stranka mogla bi bila možda uz svu silu skucati do 20 izbornika u Opatiji i na Voloskom, proti 303, što su onako dragovoljno i mirno došli na izbor iz hrvatske za hrvatsku stranku.

U II. tjelu glasovalo je 19 izbornika, protivnih moglo bi bilo biti kakvih 14. Izabrani su jednoglasno sve sami vriedni i poznati muževi: Viktor Tomičić, Anton Jurković, dr. Fabianić, Franjo Doberlet, Pavao Tomašić, Josip Peršić, Jurković Karlo i Baumgartner Josip; a za njihove zamjenike Benedikt Ferlan, Stanger Felice, Pavao Jurković i Franz Beyer.

U I. tjelu glasovalo je 42 izbornika. Izabrani su i opet jednoglasno sami čestiti muževi, različiti po rodu i po stališu, al svi jednako zauzeti za dobro občine: Baroni Ransonnet i Schmidt-Zabierow, učitelj August Rajčić, književnik Viktor Car, pomorski kapetan Anton Šimunić, obrtnik Petar Priskić i posjednici Inocent Stanger i Mate Stipanović; a njihovi zamjenici: Anton Ćiković, Fortunat Ferlić, Rinaldo Bonani i August Halanec.

Poslie izbora.

Kako uviek, protivnici već govore o utoku. To je navadna utjeha poraženih. U ovom slučaju valja da si plaćeni agitatori produlje zaslužbu, i da zamažu oči onim, kojim su kroz mjesece propovjedali, da je njihova „vitorija šikura“.

K izboru u I. tjelo došli su i počastni građjani Voloski: Slavoj Jenko, Vjekoslav Spinčić, dr. Dinko Trinajstić, dr. Matko Trinajstić i dr. Dinko Vitezić. Povodom njihova dolazka priredio je po naručbi gostioničar Zehntner u „Grand Hotel“, kući našega vriednoga Mata Kundića, skupan objed za preko 30 osoba. U vrieme i poslie izvrstno pripravljena objeda izreklo se je krasnih zdravica.

Mnogi u Opatiji i na Voloskom izvjesili su zastave u slavu pobjedu. Na Voloskom se je u večer palilo umjetne ognje. I Kastav pokazivao je svoju radost nad pobjedom u njegovoj susjedi-občini. Na Voloskom sakupilo se ljudi u i pred „International“, da dadu oduška svojoj radosti. Povorka je onda išla u Opatiju, u „Zoru“. Tu se je sakupilo i Vološčaka i Opatijaca. Uz pjevanje „Lovora“ i tamburanje tamburaša, uz zdravice, uz razgovor prošlo se je tu veselo njekoliko ura.

Iz proračunske razprave.

(Konac.)

Težnje svih skupa.

Gospodo moja! Zemaljski odbor, saborska većina, zemaljski predsjednik, činovnici c. kr. vlade i u većem dielu pokrajine, sada takodjer i crkvene oblasti, sve u Istri ide jedino za tim, da se pravo Hrvata i Slovenaca nogama tlači, i da se pokrajinu talijanskom prikaže. To isto vriedi i za Slovence Trsta i okolice, s kojimi se postupa, ako je moguće još gore u prosvjetnom i materijalnom pogledu.

Osobna sloboda i sigurnost.

Ni sa osobnom slobodom i sigurnošću nije takodjer bolje. U tom pogledu bijaše stavljena dne 30. aprila prošle godine interpelacija, u kojoj se pripoviedа, kako su često jednog župe-upravitelja u Grožnjanu djeca i odrastli napadali i vriedjali; pripoviedalo se, da se je radi toga potužio kod občinskog ureda, kod kotarskog poglavarstva i na namjestničtvu. Nu proti tomu nije se ništa poduzelo, a na interpelaciju se nije još odgovorilo. Demonstranti i izgrednici postigli su pako ipak svoju svrhu, za kojom su težili: župe-upravitelj bijaše na drugo mjesto poslan. Tako se kod nas u Istri dieli pravo. Uličnjaci postizavaju ono, što nemogu drugi postignuti.

Kako stoji sa osobnom sigurnosti, pokazuje nam slučaj sa Ostermanom u Malom Lošinju, koj se je dogodio prije nekoliko godina, pa i jedan noviji slučaj. Ostrman bijaše umoren od stražara sigurnosti. Jedan drugi Hrvat bijaše pod zaštitom stražarah sigurnosti, kako se čini, u noći od 30. septembra na 1. oktobra prošle godine umoren. Na interpelaciju u tom pogledu dne 22. oktobra 1901. podnešenu, bijaše lakonički odgovoreno, i taj dogodjaj nalazi se sada kod suda. Od tada je prošlo već pet mjeseca, te mnogi misle, da se hoće i to pustiti, da zaspi.

Jezik c. kr. oblasti.

Što se tiče jezika oblasti — biti ću odmah gotov — to je sada u tom obziru svakako bolje od Thunove vlade, od tri ili četiri godine amo, kad no bijahu naše oblasti upućene, da rieševaju spise u onom jeziku, u kojem su sastavljeni. Dogadja se ipak još uviek zloporaba i nezakonitostih od strane oblastih, kao što to pokazuje medju ostalim interpelacija od dne 13. febrara 1901. To proizlazi nadalje iz uredovanja, napose kotarskoga poglavara u Poreču. Na čelu toga ureda nalazi se muž, kojeg postupanje mora se najodlučnije odsuditi, muž, koji se u obće posve inače pričinja, koji laska kadšto i Hrvatom, a radi medjutim uviek i uviek oko tlačenja i zapostavljanja Slavena.

Imadem ovdje talijanski dopis od dne 7. febrara t. g. kao odgovor na jedan utok, koji bijaše hrvatski sastavljen, a gospodo moja, dopis radi o pitanju, kod kojeg se je taj kotarski poglavar opet pokazao otvorenim agitatorom talijanske stranke, gdje je on kao predsjednik jedne komisije za ustrojenje jedne škole, naime u Šterni, uredovao. Što je on tuj činio, i što on u obće čini, nebi mogao nijedan drugi od porezovnika i od vlade plaćeni činovnik činiti, kao što to čini taj čovjek.

Zaglavak.

Kod nas neće da bude u obće bolje, što proizlazi iz rečenoga, te iz mnogo toga. Činovnici ostaju uviek isti, kao što bijahu i prije, uzprkos svim okružnicam ili kolorednicam njegove preuzvišenosti gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Tomu imade više razloga; hoću da navedem samo jednoga, premda bi ih mogao i više navesti. Godine 1898. interpelirao sam radi toga, što se je na hrvatski dopis talijanski odgovorilo. Tada se je odgovorilo, da se je to samo slučajno dogodilo, ali da se redovito odgovara u onom jeziku, u kojem je podnesak sastavljen. Tada sam sa stolinu i stolinu dokaza i spisa — koje sam i priložio — dokazao, kako se je ovdje krivo i neistinito izviestilo. (Čujte!)

Krivo izviešćivanje jest valjda najveće zlo u čitavoj upravi kod nas. Gospoda znaju, da središnja vlada sve vjeruje, što oni izvieste.

Imadu li primjerice činovnici odgovoriti na upit, nemisle na ništa drugo, nego kako bi sami sebe pokrili, i nepaze na to, da izviešćuju pravo ili krivo. To oni su tomu naučni, da se vjeruje samo ono, što oni kažu i napišu.

Liepo je svakako od predstojnika vlade, što svojim činovnikom vjeruje, nu uvidi li jednom, da ti činovnici krivo izviešćuju, tada je njegova dužnost, izpitati, da li izviešćuju činovnici istinito ili stranka, koja stalno hotimice nenavadja neistinu. (Posve pravo!)

O stanovitih okolnostih u Primorju i u Istri neću da govorim. Ako toga nevide i nečuju pozvani krugovi, tada im neima pomoći. Poznato je, da se gadi najgore onomu, koji, imajuć oči i uši, pa ipak neće da čuje i da vidi. Takvom mogło bi se najvećma doviknuti: „Perditio tua ex te, Israel!“ (Odobravanje. Govorniku čestitaju.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 19. marča 1902.

Prije svega opažam, da ovdje dan sv. Josipa nije blagdan, pak da i danas radi parlamenat kaošto rade i svi drugi u svaki delavni dan. Pak eto me, da Vas izvjestim o razpravah u zastupničkoj kući posliednjih dana.

Zajam grada Beča.

Grad i občina Beč uzeo je zajam od 285 milijuna kruna za razne gradnje i ustanove. Na poticaj grada i občine je vlada predložila zakonsku osnovu, kojom da se oslobodi grad od biljega i pristojba prigodom toga zajma. Zastupnička kuća, a kasnije i gospodska, prihvatile su tu osnovu, i nije dvojbe da će ju Njegovo Veličanstvu potvrditi. Kod razprave u zastupničkoj kući bilo je ružnih prepiraka i psovanja izmedju krščanskih socijalista s

jedne i njemačkih liberala kao i njekih socijalnih demokrata s druge strane. Ti nepodnašaju jedni drugih, i psuju se gore nego li najgore babe piljarice.

Privremeni proračun.

Privremeni proračun za mjesece april i maj bio je već 12. marča predan proračunskomu odboru. O njem je u ime toga odbora izvjestio jučer dr. Kathrein. Govorilo je samo par govornika, medju njimi i zast. Šenerer. On je u svojem govoru silno napadao Niemce drugih stranaka, jer da tobož neće učiniti shodnih koračaja za uvedenje njemačkoga državnoga jezika. Završio je svoj govor sa: „Hoch und Heil Hohenzollern!" To će reći: „Živili i slava Hohenzollerom!" A Hohenzoller zove se, kako je poznato, vladajuća kuća kraljevine Pruske i carevine Njemačke. To znači dakako vjernost i ljubav za kralja Pruske i cesara Njemačke, i ujedno nevjernost za cesara i kralja naše monarhije, koje je podložnik i Šenerer, i u kojoj ima veliko bogatstvo i mnogo pristaša. Od Šenerera i drugova nam nije to ništa nova, oni su se već često u istom smislu izrazili, ali ovakvimi riečim još nisu. Na njegove rieči nastalo je burno povladjivanje kod njegovih pristaša; a kod mnogih drugih burno prosvjedovanje. — Nakon bure je predsjednik pozvao na red Šenerera radi njegovih rieči.

U hip se je oglasio za rieč zastupnik dr. Kramář. U svojem kratkom al žestokom govoru naglasio je, kamo vodi državni njemački jezik, naime pod Prusku i Njemačku. Upozorio je na to stranke, koje su za njemački državni jezik, a upozorio je naročito c. kr. vladu, koja je pod pritiskom Šenererovaca zadala grdnu uvriedu českomu narodu, ukinuv jezikovne naredbe za Česku i Moravsku. Naproti poviku Šenerera, završio je, neima drugoga povika nego: „Živila monarhija Habsburgovaca sa jednakimi pravi za sve!" Bez jednakih prava za sve, nemože ta monarhija obstojati, a koliko se u njoj više njemštinа širi, toliko više pada ona u jaram Pruske i Njemačke.

Kod toga govora došlo je do žestokih povrieda izmedju českih i svenjemačkih zastupnika. Dr. Dyk, izazvan, doviknuo je Franku Steinu: „Čovjek bez poštenja". Ovaj je dakako skočio kao peteh, al dr. Dyk rekao mu je posve mirno, da je to njegovo mnienje, i da ga neopoziva. Išli su izvan dvorane. Stein je htjeo da Dyk rieči opozove i htjeo ga je zamlatiti, al su to zabranili drugi českí zastupnici. Stein je kao bjesan bježao opet u dvoranu, tu vikao tako, da ga je predsjednik morao na red pozvati, pak izašao.

Iza Kramáře govorio je još dr. Hortis, kao jedini upisani govornik. On se nije ni dotaknuo povika Šenererova. Rekao je, da Talijani neimaju povjerenja u c. kr. vladu, jer je u obće proti Talijanom. Tu svoju protimbu da je osobito pokazala sa proglašenjem iznimnoga stanja u Trstu. Tu je govornik polemizovao sa ministrom-predsjednikom odnosno na govor ovoga od 6. t. mj., tvrdeć da je ministar-predsjednik bio zaveden krivimi informacijami iz Trsta, i da nije opravdano iznimno stanje (?! A što oni torpedi i one ladje po svoj obali od Trsta do Opatije baš zadnjih dana?!).

Oglasili su se navlaš za rieč njemački nacionalac Derschatta i njemački liberalac Funke, u obliku stvarnoga izpravka, u svrhu, da izjave, da neimaju ništa uzajamnoga sa uzklikom Šenererovim nit s njim samim.

Izvjestitelj Kathrein je vrućimi riečim odbio poklik Šenererov, i suprotstavio mu poklik: „Živio naš car! Živila kuća Habsburg!" Na to je nastalo živo klicanje i povladjivanje, al bilo je i njekakvih drugih poklika.

Provizorij bio je malenom većinom prihvaćen u drugom čitanju.

Izvjestitelj predložio je da se primi i treće čitanje. Za to nebijaše dvie trećinske većine.

U trećem čitanju prihvatio se je privremeni proračun jedva danas, običnom većinom.

Trgovački i prometni ugovor sa Mehikom.

Prešno razpravljena zakonska osnova, tičuća se uredjenja trgovačkih i prometnih kao i konzularnih odnošaja izmedju naše monarhije i republike Mehikanske bila je prihvaćena u drugom i trećem čitanju.

Razprava o proračunu za 1902. — Ministarstvo bogoštovja i nastave-centrala.

Ta razprava počela je dne 13. a svršila dne 14. Govorilo je više govornika obćenito o školstvu. Šenererovac Eisenkolb, fanatični pristaša lozinke „ča od Rima", protestant, govorio je žestoko proti katoličkoj crkvi i Rimu. Njegove napadaje odbijali su razni govornici, zagovarajuć katoličku crkvu i Rim.

Bogoštovje-vjerske zaklade i domene.

Kod toga naslova bila je razprava posve kratka, i prihvatilo se je odnosne stavke.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si mordu ča čul, ki j' ono ponašal po Pazine onu glasovitu talijansku baštu?

Jur. Vero, ter to zna saki otrok tamo.

Fr. Donke ki?

Jur. Vero on krnjelina, ča vaik tuli kako i tovar.

Fr. Tako mu se je bašta pristojala?

Jur. Ma jušto kako da je bila na njega zmerena.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U posliednjih sjednica carevinskoga vieća došlo je opet jednom do burnih prizora, koje su izazvali Sve-Niemci, koji su se otvoreno izjavili za njemačku državu. — Dne 17. t. mj. obavljeni bijahu Beču gradski izbori za III. tjelo te bijaše izabrano svih 46 kandidata kršćansko-socijalne stranke, koji su po tomu pridržali sve stare mandate. Medju izabranimi nalazi se i bečki načelnik dr. Lueger. — Zadarski „Narodni List" prigovara imenovanju baruna Handela, dalmatinskim namjestnikom, jer da nepozna ni zemlje ni običaja ni jezika pučanstva. Kažu — nastavlja rečeni list — da novi namjestnik uči hrvatski jezik, nu zakon stavlja za svakoga činovnika Dalmacije uvjet, da pozna hrvatski jezik. Nego po naravi ljudskoj, ako novi namjestnik zbilja nauči hrvatski jezik i ako se bude držao kao sin Dalmacije, te zavolio hrvatski narod, ovaj će zaboraviti na njegovo porieklo, i to, da danas nezna hrvatski. Do namjestnika je dakle samoga, da se prama njemu stanovište promjeni. Novomu namjestniku otvara se sada široko polje u gospodarskom pogledu. Ako bude — zaključuje zadarski list — novi namjestnik uzporedo radio i u gospodarskom interesu Dalmacije i upravljao u hrvatskom duhu i smislu, te i gospodarski pridignuo Dalmaciju i pohrvatio njezinu upravu i njezin javni život, onda će imati podporu ogromne većine sabora i steći će ljubav hrvatskoga naroda. — Predsjednik hrvatskog kraljevinskog odbora sazvao je sjednicu odbora za sriedu dne 26. t. mj. u Zagreb. — Svi hrvatski neodvisni listovi pišu ogorčeno proti spletkarenju Crne Gore u pitanju zavoda sv. Jeronima i o skrajnom popuštanju sv. stolice. Hrvatski sveučilištni djaci obdržavali su dne 18. t. mj. u Zagrebu skupštinu, na kojoj su viećali o tom, kakvo da zauzmu stanovište napram ovomu postupanju crnogorske vlade iz Rima.

Crna Gora. Službeni list crnogorske vlade „Glas Crnogorca" javlja u zadnjem broju na prvom mjestu, da se je knežević Mirko vjerio sa gospodjicom Natalijom Konstantinović, kćerkom „uglednе srbske kuće," koja je u obiteljskoj svezi sa kraljevskom kućom Obrenovića.

Srbija. Posredovanjem srbske vlade postavljene su straže ne samo uzduž srbske medje na srbskom zemljištu, nego i na hrvatskoj strani, kao primjerice u Zemunu, Mitrovici itd. Srbska vlada da je poslala svoje agente u pograničnа hrvatska i madjarska mjesta, kojim je zadaća, da paze i bdiju nad pogibeljnimi osobami, koje bi eventualno mogle slieditи neuspjeli primjer zloglasnog pustova Alavantića. — Veleuglasluženi mitrovački Hrvatski Branik" odbija najodlučnije od sebe crnu klevetu srbskih listova, kao da bi bili Hrvati isto krivi na pustolovnih poduzećih zloglasnog Alavantića i njemu sličnih stvorova. Ovaj je doduše boravio u Mitrovici, ali on nit je bio Hrvat nit se za hrvatstvo ikada brinuo. To je bio jednostavni pustolov i sliepo orudje srbskih spletkara, koji su jedan drugomu jalni, što nemogu svi nositi kraljevsku krunu.

Rusija. Rusko ministarstvo rata odkrilo je medju svojimi častnici uhoda, koje su prodavale susjednim državam tajne nacrte i osnove vojnoga štopa. Na čelu tih uhoda bio je pukovnik Grimm, koji se nalazi u tamnici u Varšavi. Krakovski listovi pišu, da je taj izdajica svoje domovine dobivao za svoju izdaju od njemačke vlade godišnju stalnu podporu od 12.000 maraka. On je pripadao glavnomu štopu i kao takav mogao je lahko do tajnih osnova glavnoga štopa. U krakovskoj tamnici podvržen je izdajica strogoj pažnji. Njegovom preslušavanju da prisustvuju viši častnici iz Petrograda. Bude li odsudjen na smrt, neće biti strieljan, već obješen.

Italija. U sjednici talijanskoga parlamenta od dne 17. t. mj. interpelirao je zast. Ghinenti, da li je i kako je vlada u svetojeronimskoj porbi štitila suverena prava Italije. Dalje je državni podtajnik Baccelli odgovorio na upit, da li je i da li kani ministarstvo za spoljašnje poslove poduzeti kakve korake kod austrijske vlade radi neplemenitih i po kaznenom zakonu kažnjivih uvreda, što su ih protiv talijanske dinastije počinili propovjednici u Dinjanu i na Rieci. Baccelli reče, da je jedan propovjednik, Riccitelli, izjavio talijanskomu konzulu u Rieci, da on nije uvriedio ni Italiju, ni njezine uredbe. Konzul je medjutim kod oblasti na Rieci poduzeo shodne korake, pa treba čekati na rezultate povedene iztrage. Što se tiče drugog propovjednika, jezuite Coleonia, to je talijanski konzul u Trstu učinio svoju dužnost. Govornik je u ugodnom položaju, što može saobćiti, da je protiv Coleonia poveden sudbeni progon i da je austrijska vlada zabranila daljnje propovjedi.

Pokrajinske:

Zasluženo odlikovanje! Sl. obćinsko zastupstvo grada Cresa imenovalo je c. kr. namjestnika grofa Goëssa počastnim gradjanom. Ovo odlikovanje netreba mnogo tumačenja.

Na čelu gradske uprave u Cresu nalaze se radikalni Talijani, politički istomišljenici vladajuće klike u Istri i Trstu. Ta klika znade, komu imade zahvaliti svoje „uspjehe" na narodno-političkom i školskom polju u Primorju. Ona nemože ostati nezahvalna napram svomu dobročinitelju. Čudili bismo se, kad se nebi bilo oglasilo nijedno talijansko zastupstvo, da odlikuje muža, koji imade velikih zasluga za Talijane Primorja. Nebismo se nimalo čudili, kad bi ga svi gradovi Istre imenovali svojim počastnim članom. Učinili bi jedino svoju svetu dužnost napram osobi, koja im nemože biti prijaznija i sklonija nego li je. Zahvalnost je velika kriepost a talijanska gospoda u Cresu mogu se ponositi, što su oni dali prvi izraza toj velikoj krieposti. Sada su na redu ostali talijanski gradovi Istre. Ni oni nesmiju za skromnim Cresom zaostati, neće li, da im poviest zabilježi pogrdni naslov: „nezahvalnika".

Čast — zasluga. Iz Cresa nam pišu: Jučer osvanuo po uglovih grada zahvalnica N. P. gosp. namjestnika grofa Goëssa u kojoj „comosse" zahvaljuje se našoj slavnoj obćini i ovom simpatičnom pučanstvu (koje nije o tom nikad ništa znalo), na osobitoj časti, kojom ga naše zastupstvo odlikova imenujuć N. P. začastnim gradjanom!

To za sada u oči obćinskih izbora, a čujemo da iza obćinskih izbora, bude li se ponesao **nepristrano i zakonito**, kane istom čašću odlikovati i pogl. gosp. I. pl. Scarpu, c. kr. kotarskog poglavara u Lošinju! Pak će još koji „dell' elemente ostile" usuditi se reći, da nisu naši „onorevoli" fini političari i oduševljeni austrijanci. Sjeno političkog velikana Bismarka, sakrij se pred našimi političkimi . . . . . burši.

Jubilejni koncert „Slovenskoga pjevačkoga družtva" u Trstu. Naše stanovničtvo grada Trsta sa okolicom, a na čelu mu vrstno slovensko pjevačko družtvo proslaviše prošle nedjelje dostojnim načinom 25-godišnjicu djelovanja dičnoga slovenskoga rodoljuba i zborovodje spomenutog družtva, veleobljubljenoga gosp. Srečka Bartela. Najukusnije tršćansko kazalište „Armonia" bijaše one večeri u svih prostorijah upravo natrpano. Niže i srednje naše stanovničtvo zaokupilo je mnogobrojno galerije i parter, a imućniji slojevi mnogobrojne lože. Program, vrlo bogát i po broju komada i po vrstnoći istih, bijaše proveden po obćenitom sudu strukovnjaka najvećom točnošću i na obće zadovoljstvo razdraganog obćinstva pod vodstvom velezaslužnog Bartela, koga je obćinstvo kod svake točke burno pozdravljalo. Vrhunac oduševljenja postignut bijaše nakon odpjevanog glasovitog Foersterovog mješovitog zbora „Ljubica". — Na pozornici sakupljeni ostaše pjevači i pjevačice, sa zborovodjom pred kojeg stupi družtveni predsjednik sa dviema pjevačicama, koje donesoše svečaru darove. Predsjednik nagovori u kratko svečara te mu predade u ime tršćanskih Slavena velik i krasan srebrni lovor-vienac sa shodnom posvetom te vrlo krasan i skupocien štapić za ravnanje sa zborom od strane pjevačkog družtva. Od rodjaka svojih dobio je g. Bartel srebrnu čašu u slici kaleža. Za nagovora i predaje tih darova treslo se kazalište od silnoga pljeskanja i burnih pozdrava. Iz loža bacale su gdje-kite cvieća na duboko dirnuta svečara, koji se je morao na sve strane zahvaljivati, dočim je predsjedniku slisnuo vidljivo ganut prijateljski desnicu. Slične ovacije opetovale su se diljem ciele večeri, čim su htjeli tršćanski Slaveni jasno očitovati svoja čuvstva priznanja i zahvalnosti do velečestitoga rodoljuba, koji radi skromno ali uztrajno i nesebično kroz punih 25 godina oko procvjetanja slavenske pjesme u Trstu i njegovoj okolici i komu želimo iz dubine srca, da bi ćil i zdrav proslavio medju svojimi prijatelji i štovatelji 50-go-

dišnjicu svoga blagotvornoga djelovanja. Svečaru je stiglo množtvo pismenih i brzojavnih čestitaka iz bliza i daleka. Živio g. Bartel!

U Trstu — „mularia“ — u Pazinu odvjetnici i trgovci! Kod tršćanskih izgreda prošloga mjeseca igrula je veliku ulogu zloglasna „mularia“, što su priznali u parlamentu ministri i zastupnici. Ta „mularia“ nalazila se svuda na čelu demonstranta; ona je vikala i urlikala, razbijala i izazivala. Prošla je kod izgreda najbolje, jer se nije puštala u borbu ni proti redarstvu ni proti vojništvu. Držala se uvjek daleko, pa kad bi zaprietila pogibelj, bježala glavom bez obzira. I u Pazinu došlo je do izgreda ili bar do drzovite demonstracije i to na dan izbora u I. tjelu za občinsko zastupstvo. Tamošnji krnjeli i šarenjaci slavili su naime „pobjedu“, koju su im izvojevali c. kr. činovnici. Ta proslava bijaše u istinu dostojna proslavitelja i njihovih pomagača. Pazinski odvjetnici, trgovci i posjednici, sav cviet talijanske inteligencije u Pazinu proslavio je tu pobjedu vrlo p l e m e n i t i m i u z v i š e n i m načinom. Ti nositelji djedovske kulture prolazili su gradom — kao u Trstu „mularia“ u vrieme tamošnjih demonstracijah — pjevajuć izazovne talijanske pjesme, vriedjajuć tamošnje stanovnike hrvatske narodnosti. Ali krunu svojemu oduševljenju i svojoj uzvišenoj namisli postaviše tim — da su pred stanom jednog hrvatskog rodoljuba na glavnoj ulici — upalili magareće sedlo ili po domaću „baštu.“ Viest o toli s j a j n o j probavi talijanske pobjede u Pazinu brzojavljena je odmah na sve četiri strane svieta u sve najveće novine, koje da su poslale sada na lice mjesta svoje ponajbolje dopisnike i ilustratore, kojim bijaše naloženo, da opišu, nariše i naslikaju onu poviestničku „b a š t u“, te gospodu proslavitelje pobjede i sve one „c i e n j e n e“ i „p o š t o v a n e“, koje su svečanom činu prisustvovali. Na čelu povorke imao bi doći magarac — plačući za svojom „b a š t o m.“ Tršćanska „mularia“ zavidjati će bez dvojbe glasovitim muževom, koji su onu „baštu“ upalili.

Podpora Istri. Usljed preporuke naših zastupnika u carevinskom vieću, označila je cesarska vlada državnu pomoć za siromašnije pučanstvo Istre u iznosu od 160.000 kruna. Od toga novca podielilo je c. kr. namjestničtvo u Trstu za siromašnije občinare u Koparščini K 10.000, za one u kotaru Porečkom K 25.000, za one u kotaru Lošinjskom K 34.000 za one u kotaru Pazinskom K 13.000, za one u kotaru Voloskom K 20.000 i konačno za one u kotaru Puljskom K 3000.

Čujemo, da će siromašnije občine na Puljšćini zamoliti c. kr. namjestničtvo, da im poveća doznačenu podporu, jer da je ova prenizka i da se njom nebi moglo ni iz daleka pomoći tolikim potrebam.

Iz Podgrada pišu nam 14. t. mj. Danas predavno je ovdje kotarski živinar g. Cella o živinogojstvu pred nemnogobrojnim al zahvalnim občinstvom. Ovdje imademo naime novačenja te bijahu mnogi gospodari zapriečeni doći na predavanje. Nu uspjeh bio je ipak vrlo povoljan, te se nadamo, da će ovo i prošla predavanja blagotvorno djelovati na naše gospodarske odnošaje. Već sada opažamo kod naših seljaka ili gospodara veće zanimanje za uzgoj domaćih životinja u obće, osobito pako za uzgoj goveda, u našem kotaru toli zanemarenih. Bilo je skrajno doba, da se štogod učini i u ovom kotaru za siromašno pučanstvo, koje bi moglo baš od živinogojstva imati liepog dobitka.

Od visokoga ministarstva poljodjelstva očekujemo, da će započeto djelo nastaviti, jer ono što smo do sada čuli i naučili nije dosta a da uzmognemo valjano u gospodarstvu napredovati. Započeto djelo na ovako uspješan način treba svršiti i tada možemo biti stalni, da ćemo se i mi u ovom kotaru materijalno pridignuti.

Za ovaj sudbeni kotar i za Voloski imati ćemo oglašenu jurve izložbu goveda tečajem ove godine, pošto nam je u svrhu doznačena podpora od 700 kruna.

Izazivanje župljana u Ričmanjih. Poznato je našim čitateljem, da su se svi župljani župe u Ričmanjih (občina Dolina) izjavili za grčko-katolički obred ili za unijatstvo; da je bio kod njih grčko-katolički biskup Drohobecki iz Križevaca; da su ih nastojale crkvene i svietske oblasti od toga odvratiti i da im i danas čine svakojake zaprieke i jedna i druga oblast. Ali onaj puk neodustaje od svoje čvrste namisli. Ni molbe ni grožnje svietskih ni crkvenih dostojanstvenika nemogu ih skloniti ili prestrašiti. Župljani ti odgovaraju svakomu, koji im dolazi križati račune, da su oni do grla siti latinsko-talijanskih reformatora, da oni neće u crkvi latinštine, već svoju starinsku slavenštinu, koju su njihovi dedovi uživali, što im svjedoči drevni glagoljski misal, što ga kao veliku dragocienost u župnom arhivu čuvaju.

Sa nepokolebivimi Ričmanjci hotio je pokušati sreću i sadašnji za nevolju upravitelj biskupije, kapitularni vikar preč. g. Petronio, koji imade najmanje izgleda na kakav uspjeh i koji se je poslužio vrlo nespretnim posrednikom. On je naime poslao u Ričmanje prošloga čedna svoga kanonika preč. Martellanza, da razvidi na licu mjesta kako stvar stoji i da uznastoji župljane nagovoriti neka ostanu i nadalje sliepo pokorni tršćansko-latinsko-talijanskim reformatorom. Pozvao je u župni ured kojih stotinu kućegospodarah. Ovi su izaslaniku spočitavali talijansku politiku vikarovu, progon slavenskih svećenikah i dokidanje slovenskih molitvah u crkvi. Neki su izjavili, da će prieći u pravoslavlje sa svojom zadrugom, drugi rekoše, da ostaju vjerni uniji, a u latinstvo da se nitko više ne će vratiti. Kad ih je kanonik stao miriti, ljudi su klicali: „Živila unija!“ Tada je počeo hvaliti Petronia i čitati njegovu naredbu u talijunskom jeziku. Ljudi su strahovito udarili prosvjedovati i žestoko napali na nj, izjavivši, da se u Ričmanjih ne smiju izdavati talijanski nalozi. Kanonik im reče: Vi imate pravo govoriti slovenski, a vikar ima takodjer pravo u Ričmanjih govoriti talijanski. Na to nastade prava bura, pa se klicalo: „Živila unija! Proč s talijanskim latinstvom!“ Kanonik je otišao zbunjen, a narod ogorčen.

Iz Zrenja pišu nam 12. t. mj.: Odavna neima odavle, g. uredniče, vesele viesti, ali žalostne, kako Vam moramo danas javiti, jošte Vam ni odavle nejavismo. Naši crkveni poglavari hoće pod svaku cienu, da izgubimo svaku vjeru i pravicu i u crkvene zakone. Nije ni dosta, što nam nedaju stalna svećenika, župnika, za koga molimo uzalud godine i godine, već nam u zadnje doba narivavaju svećenika, koji neće da poštuje ni one naše krnj-svetinje u crkvi, koju smo do sada uzprkos tolikim zapriekam i protivštinam neokaljane očuvali. Svi dosadašnji naši župnici i župe-upravitelji poštivali su tu našu svetinju, tko više, tko manje, ali sada valja i to izkoreniti. To bijaše sačuveno preč. kapitulanom vikaru Petroni-u i njegovom miljeniku, koga nam sada narivava.

Ali predjimo k stvari.

Dne 15. prošloga mjeseca ostavio nas je posliednji župe-upravitelj veleč. g. V. Klinar — jer nije mogao dulje podnašati nemira i izgreda, što ih ovdje počinjaju gladni krnjeli i bezdušni šarenjaki. Pošto smo tako ostali bez svećenika, došao je amo služiti sv. misu dne 9. mj. iz Oprtlja poznati naš „prijatelj“ novopečeni Talijan D o n G i o r g i o P o r o p a t, komu je otac bio čvrsta hrvatska k o r e n i n a.

Prije nego li je stigao u naše slavno mjesto, izašao je iz kočije te se pridružio učitelju ovdješnje „Legine“ škole, koji ga je pratio u crkvu i dao mu savjete kako imade obaviti službu božju u našoj župnoj crkvi, u kojoj je vladao od pamtivieka naš hrvatski jezik.

Pred sv. misom krstio je g. Poropat dvoje djece. Tu djecu krstio je u latinsko-talijanskom jeziku, t. j. latinski po rit-ualu a talijanski ono "o pita svećenik kumove, što ovi odgovaraju i mole. Jednomu djetetu kumovao je talijanaš, a drugomu Hrvat Benčić, koji nezna talijanski ni govoriti a kamo li moliti, ali svećenik se nije na njega obazirao, već je sve po svoju obavio. Nas prisutne peklo je silno to pristrano i nepravedno postupanje rečenog svećenika, ali što ćete kad si nemožemo pomoći.

Medju sv. misom okrenu se g. Poropat prama puku te nas pozdravi sa: „S i a l o d a t o G è s u C h r i s t o“, čega se nije nikada sa našeg oltara čulo. Zatim je nastavio u t a l i j a n s k o m jeziku pripovjedati, kako će poći na groblje poslije sv. mise poškropiti grobove naših pokojnih pošto nebijaše to moguće prošle kvatrene nedjelje, jer nebijaše ovdje svećenika. Čuli smo dakle eto i u našoj crkvi za prvi put talijanski govor, kojim nas kane usrećiti i spasiti prečastna gospoda na ordinarijatu i ono jato mladih reformatora, koje trese danas biskupskom palicom i mitrom.

Po sv. misi izmolio je poznate molitve latinski, čega nije razumila ni živa duša. Kad je svršio sv. misu pošao je u sakristiju, a puk mjesto da ga čeka, pošao je iz crkve ravno kući, jer nije mogao dulje od tuge — žalosti i jada prisustvovati takvom postupanju talijanskoga svećenika. Krnjeli i šarenjaci plešu od veselja, što se je napokon izlisnulo iz crkve i zadnji trag hrvatskoga jezika i što se je uvelo latinsko-talijanski jezik, dočim naš dobri i pobožni puk zdvaja od boli i pečali, što ga ovako led bije odanle, odakle bi mu moralo sunce sijati.

Iz ovoga se vidi, da su odlučila gg. na biskupskom ordinarijatu u Trstu stupiti proti nam i našim svetinjam u crkvi u najljuću borbu i da neće mirovati dok nebude sve uništeno i ukinuto, što nas je u crkvi sjećalo, da nismo ni Lalini ni Talijani. Nečudimo se preč. Petroniu i njegovim političkim istomišljenikom, koji sjede s njim za zelenim stolom u biskupskoj pisarni, ali se snebivamo od čuda, kako mogu sve to trpiti i mirno podnašati oni kanonici, koji govore da su Slovenci ili Hrvati. Zar je u dušah i u srcih te prečastne gospode utrnula i posliednja iskra rodoljublja; zar su zaboravili, da ih je rodila Slovenka, odnosno Hrvatica, da ih je tim jezikom odnjihala i odgojila? Nećute li više sa svojim biednim narodom; neimaju li više smilovanja ni milosrdja do nas patnika, koji smo izručeni na milost i nemilost najstrastvenijim talijanskim fanatikom u svećeničkoj halji? Je li to moguće prečastna gospodo? Ako je, znajte, da niste vriedni nazivati našom braćom ili prijatelji naroda; da ste sliepo orudje u rukuh narodnih dušmana, koji nas kane uništiti i pogubiti Vašom pomoću. Ako je tomu tako, tada znajte, da Vas i mi razumijemo, ali ujedno i najoštrije odsudjujemo. To može biti doduše vrlo komodno i lahko za Vas, ali častno ni rodoljubno nije. Puštajte dakle i nadalje, da nas kolju vuci razdiravci, ali znajte, da će se i Vas pitati za račun — jer Bog neplaća svake subote!

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostoboli ili protinu, rhematizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, šipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlicici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Švajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazile za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sprčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriskuje usta, uklanja nengodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraku u sobah, za dihanje i za pločobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti liišaju, krastam, peručini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjelоću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tenta, kao što su pršticí, sujedice, crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje iakodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 80 h.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prengodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer od Rodinisa proti grozniei i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Antifebrile od Rodinisa proti grozniei i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da sieđe kose pocrne, fluc sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; spužve za umivanje, kelice za zube; razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne ciene.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 24. Pula, u utorak dne 25. marča 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu
6 K za seljake } ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Svoji k svomu!

Iz učiteljskih krugova primamo: Promozgao sam predlog „Krčkog učiteljskog družtva", da bude ovomu najme glasilom „Učiteljski glas" u Spljetu. Ovaj je mjesečni list — kako je poznato — glasilo „Saveza dalmatinskih učitelja". Obradovao me ne malo odnosni priedlog „Saveza", da pristaje na predlog „Krčkog učit. družtva", pa da bude „Učiteljski glas" glasilom koli spomenutog družtva, toli i ostalih učiteljskih družtava u Istri. Što su ova posliednja naša družtva poduzela u ovome smjeru?! Ništa, koliko je meni bar poznato. Nisu se pozvale skupštine, ni družtveni odbori, da bi se pretresalo pitanje o ujedinjenju naših učitelja Istre. Zato latio sam se pera za izjavu, da se meni vrlo svidja rodoljubni predlog „Krčkog učit. družtva", da ovako putem „Naše Sloge" saznadu odbori i predsjednici naših ostalih učiteljskih družtrava za mnienje učitelja, kada drugim putem nemogu saznati. Ovo je dašto moje lično mnienje, al pošto sam čuo mnogih drugih učitelja mnienje o stvari, ovo već ne izgleda osobno. Na odborih i predsjednicih je red, da i „ostala" naša učit. družtva usvoje predlog krčkoga, pa da se počme raditi.

Dajem i razloge, s kojih bi se morali oni dati na ovaj korak. Prije svega nešto uspomene. Ustanovismo velikom mukom i požrtvovnošću nekolicine osnivača učit. družtvo „Narodna Prosvjeta" u Pazinu. Bio je to dan veselja i zadovoljstva, videći na okupu učitelje naše raštrkane od Učke gore do Pule, Poreča i Buzeta. Stalo se odmah i veselo raditi. Družtvo nas je držalo na okupu kao veliki kakav magnet; duše naše bijahu jednom mišlju nadahnute. Al sve isto ćutismo se slabićima. Stoga već na drugoj skupštini „Prosvjete" rešetao se predlog odborov, da ovo družtvo pristupi k „Zavezi slovenskih učit. družtev." I tako bi. Što bi bilo hasnilo ovo naše priključenje k „Zavezi" u Ljubljani, a da se nije prihvatio drugi sasma naravni predlog, da bude „Učiteljski Tovariš," glasilo „Zaveze" ujedno i naše glasilo. Predlog ovaj bijaše dašto prihvaćen, al na prste jedne ruke moglo bi se nabrojiti njegove predplatnike. Ono, što je dakle glavno, opustilo se. Što je tjelo bez krvi, to je svako družtvo bez svoga glasila: mrtvo. Družtvo veže pojedince zajednička misao; družtvo bez skupnih ciljeva nemože obstojati. Ako i obstoji koje, nemože se takvim nazvati, jer ništa i ne radi, mrtvo je novorodjenče. Družtvene misli i težnje sakupljaju se u njegovu glasilu; glasilo je dakle ognjište zajedničkih vezova, što vežu članove jednoga staleža. Ne valja jedino imati pred očima jasne nakane, nego treba poznati puteve i stazice da se postigne ove odaljene ciljeve; valja poznati i nabaviti orudje, kojim će se sazidati nekoja zgrada. Tko bi se bavio oko osnove neke, a da nebi tražio načina kako će ju izvesti, nespretnjak je, sanjar najčišće krvi.

Hrvati su na glasu kano dobri sanjari, al još bolji nepraktičnjaci, što žalostno upliva na naš unutarnji i vanjski život. Hrvatska nepraktičnost u borbi za naša prava, uzrokom je mnogomu našemu narodnomu zlu, dovela nas gotovo do ruba groba. Ako i jesu Hrvati puni ružičastih osnova kao šipak sjemenja, dovelo nas neumjeće u zdvojan narodni položaj. I mi hrvatski učitelji, krv i meso naroda hrvatskog, jesmo pretežno čisti sanjari, pak smo bezbrižni u traženju i odabiranju sredstava za našu bolju budućnost. Ne budimo već takovi; otresimo se prevelikog maštanja, pa se prihvatimo praktičnog rada. Gojiti liepe naume i znati birati svrsi shodna sredstva, pak neumorno raditi kako se dolikuje umnu čovjeku. Ovo nama učiteljima dolikuje. Što smo znali osnovati par družtava, da se sastanemo jedanput u godini (ni ovo se ne zbiva u kotaru Voloskom), gdje se ne mogu razvijati težnje staležke, a kamo li usvajati načine i ustvariti ih, ne znači biti praktičnim. Naša učiteljska družtva za to neimaju života, dapače zamiru, jer nemaju krvi u sebi: ne poznamo mi još svi učitelji staležkih ciljeva i težnja, a još manje umijemo živjeti za svoj stališ; mi još ne poznamo u obće stališke i družtvene samosviesti. Sve ove uvjete zadobiva se jedino dobro uredjenim družtvima. Od seljaka našeg nećemo se moći ništa dobra za svoj stališ naučiti, a on nam je skoro jedini, skojim se družimo. Učitelj učitelja — susjeda jedva da pozna po vidu; riedko su učiteljska sastajanja. Manjkaju nama uvjeti gori imenovani, a truje nas pogubna sebičnost.

Zašto da mi učitelji ostavimo „Zavezu" u Ljubljani, a prigrlimo „Savez dalmatinskih učitelja"? Iz rečena dosad sliedi, za to, da istarsko naše učiteljstvo bude kano jedno tielo na okupu pod moralnim vodstvom jedne učiteljske novine, te da napreduje u znanju i umjeću, pa kao takovo i samosviestno bude u stanju što više koristiti svome staležu i narodu hrvatskomu. Iskreno govoreći, naše su se nade u „Zavezi" izjalovile. Pisanje pako „Učiteljskog Tovariša", dotično „uzorpatriote i učitelja Marchia" — nas je ožalostila. Gg. predsjednici Božo Dubrović i Josip Baćić lomili su koplja u Ljubljani dokazujući, da im tamo pisanje iz Istre ne valja; al bilo je sve badava. Budući da hoćemo mir u Istri medju svećenstvom i učiteljstvom i u našoj stranci, prezreni od gospode oko „Zaveze" i oko „Učiteljskog Tovariša", moramo tražiti zavjetište drugdje, a to nam pružaju drugovi po zvanju, a braća po krvi i jeziku u Dalmaciji. Neće nas tamo, a mi hajd onamo: Svoji k svomu!

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 19. marča 1902.

(Nastavak.)

Visoke škole.

Kod te razprave oglasilo se je do 16 govornika. Razprava započela je dne 14. t. mj., pak se nadaljevala dne 17. po podne, cieli dan 18., i danas do pete ure poslie podne, poslie čega je sliedilo glasovanje.

Zast. Biankini govorio je o zavodu sv. Jeronima u Rimu, odnosno o najnovijoj odredbi sv. stolice u tom pitanju. Velikim ogorčenjem ožigosao je postupak Crne Gore, Magjara i u obće naše diplomacije u tom pitanju. Ovu posliednju je osobito za to ožigosao, što svuda radi proti probitkom monarhije, osobito ako bi ti bili u prilog takodjer Hrvatom. Svojom protuhrvatskom politikom izgubila je monarhija skoro sve simpatije balkanskih naroda, pa tako i skoro svaki upliv na nje. Nadalje govorio je o slovenskom sveučilištu u Ljubljani. Slovenci i Hrvati, brojeći blizu 2 milijuna u samoj ovoj polovici monarhije, imadu pravo na jedno sveučilište. Ustrojenjem sveučilišta u Ljubljani, ili gdje bi to želili Hrvati i Slovenci, nebi se Hrvati podnipošto odrekli sveučilišta u Zagrebu. Ono je već do sad kulturno središte svih Hrvata i Slovenaca, ili bolje rekuć moralo je biti. Vlada nije smjela nit nebi smjela nikakvih zaprieka stavljati za polazak toga sveučilišta. Ono bi morala biti jednako pristupno Hrvatom iz Banovine, iz Bosne, Hercegovine, iz Dalmacije i Istre, kao i iz svih slovenskih zemalja. Izpiti tamo položeni morali bi biti jednako valjani za sve.

Sveučilište u Ljubljani imalo bi se prije ustrojiti nego li talijansko, je ima u ovoj polovici monarhije dvostruko više Hrvata i Slovenaca nego li Talijana. Govornik je dosta pravedan da nenieči prava na sveučilište takodjer Talijanom. Al to sveučilište ima mjesta samo u južnom Tirolu, u Trentu, a podnipošto u Trstu, ili gdje drugdje u Primorju. Trst je i naš, hrvatsko-slovenski, kao i cielo Primorje. Ustrojenjem talijanskoga sveučilišta u Trstu nanesla bi se uvrieda Hrvatom i Slovencem; a pojačalo bi se takodjer onu struju, koja tamo vlada, najme irredentističku.

Zast. Hortis zagovarao je talijansko sveučilište u Trstu svakojakimi navodi, koli imadu jako slabu vriednost.

PODLISTAK.

Hajduk Šimić na Trilju.

Šimić je iz Sinja stignuo na Trilj dne 27. siečnja i tu je ostao cielu sedmicu danâ. Narod je iz svih okolnih sela dolazio na Trilj, da vidi staroga hajdučinu. Svaki dan, kad bi izišao na dvor, djeca, što idu u školu, opkolila bi Šimića i niesi ju mogao od njega otrgnuti. Starac bi gladio po licu sad jednog, sad drugog od onih dječaka; rekao bi im: amo se k meni, piplići moji! a oni se tad sleti uz njegova koljena baš kao piplići kvočki pod krilo.

Na Trilju je Šimić na dokonici kazivao neke dogadjaje iz svoga života, što ih nije bio pripovjedio u Splitu našem uredniku, pa ćemo mi to u kratko pripovjediti svojim štiocima, jer znademo, da će im biti ugodno.

Ja i moja družina jednom — pripovjedaše Šimić — udarismo na neki potok. Rekoše oni: hajdemo na gâz! — ja odvratih: preskočimo! — pa se zaletih i preskočih. Skaču i oni za mnom, ali neki do kraja, a neki i po sred vode štrapaju...

Od družine nijedan mi nije mogao odskočiti, ni u prste, ali jesu mi odbacivali kamenom. Digosmo se od onog potoka, a ja zapjevah:

Ako Bog dà i sreća od Boga,
Te ja dodjem u Karamanovce,
Susreti ću bega od Mostara,
Na njemu je od zlata odjelo,
Za pasom mu do dvie breše male,
Sve u čisto srebro oblivene
I u zlatnu pjenu zamočene,
Sve od bukve do desnice ruke,
Na njima su dva nikšana zlatna,
Njeg ću svući, sebe ću obući!

Pa tako je i bilo. U Hercegovini, na klancim Karamanovcim, u jednoj gorskoj pustoši, šastalo nas se sedam družine, koju sam ja bio razrediu po više puta. Odjednom najleze tuda beg Kopčić na alatu ko na gorskoj vili. — Ja mu poviknuh: „ustavi konja, beže! Ustavi konja, ili si poginuo! Da obrćeš na sve četiri strane, svi su tebi klanci zatvoreni! Da letiš nebu pod oblake, moja će te puška dostignuti, jer je ona dobro napunjena: dô dva hitca, a četiri zrnca — gdje te smiri, ne će te žaliti, gdje pogledam ne će mi faliti! — Kopčić se obrnu, te mi veli: tko si ti? — Ja sam Šimić! — otresito rekoh! — Pa što išćeš? — upita on. — Ja mu odvratih: moja djeca po gori hodahu; — ne imamo pare ni dinara, kad dodjemo u pjanu mehanu, da se rujna napijemo vina i da promjenimo na noge opanke. Mi raju sirotinju ne ćemo guliti, jer nam je svoje, a vi ste ju bezi i onako ogulili do kože. Ne trošimo dalje besjeda, već skidaj, beže, pare i oružje!" — Skide Kopčić štuc sa ramena, pa ga — majku mu njegovu — okresa u me. Ja za bukvom; ni top me ubio ne bi. Ne puca se tako, beže — rekoh — nego ovako, pa iz svoje šešane omirih, nè da ga ubijem — jer tko bi tad pripovjedao Turcim, kako mu je bilo — nego konja pod njim poštrapah ždramalucim po prvim nogama. Ako sam ga ja štedio, nije Sekulović, koji protjera Kopčiću zrno kroz bedru, a iz kubure pogodi mu u srce konja. Alat zahrza i sruši se mrtav na zemlju. Ranjeni Kopčić odloži pàre i oružje; sve jedno po jedno pred nas stavlja, ali kad bijaše došao do noža, reče: uzmite mi glavu, a nemojte mi noža uzimati! Na to Sekulović trže svoj bjelosapac, da će mu osjeći glavu, ali ja zavikah: stani Sekuloviću! To nije junački! Lako ti je ranjena pogubiti! Oduzesmo Kopčiću nož, koji je bio Tomić Mihovila hajduka, devet koljenâ ima da je uradjen i svako koljeno na njemu je moći urezalo: s jedne strane devet moćiju, a s druge turske džamije i munare. Tomić hajduk Kopčiću ga je darovao, te je bio taj nož begu kao jedna velika svetinja. — Još sam digao Kopčiću dvie puške male, da ih ljepših nije čovjek vidio očima. Za jednu od tih kubura davao mi je drug Krajina sto talira, ali ja sam se hotio s obima dičiti kao arambaša.

(Konac sliedi.)

Zast. Plantan zagovarao je ustrojenje sveučilišta u Ljubljani. Opravdano je samo o sebi, i svakako bar toliko opravdano kao što je ono u Crnovicah. Ono u Ljubljani bi stalno mnogo više djaka imalo nego li obstojeće u Crnovicah.

Proti českoj tehnici u Brnu, koja je oživotvorena cesarskom naredbom u najnovije doba, govorio je moravski Njemac, barun D' Elvert, inače viši c. kr. sudbeni savjetnik, glavno tim jer je Brno tobož njemački posjed.

Jako stvarno ga je pobijao podpredsjednik zastupničke kuće moravski Čeh dr. Žáček. Upravo smjehu je izvrgao D' Elverta, kadno je uztvrdio gole činjenice da Brno nije njemački grad. U Brnu se više govori český nego njemački, u Brnu je pučkih i gradjanskih škola koje polaze na tisuću djece, u Brnu je srednjih škola bolje posjećivanih nego li su njemačke, u Brnu tiska se do 50 českih novina, u Brnu ima sijaset svakovrstnih družtava. Brno je glavni grad pokrajine, koji ima $^2/_3$ stanovnika Čeha. Brno, zaključi, mora imati i česku tehniku, makar i proti volji Njemaca.

Na predlog baruna D' Elverta glasovalo se je poimence o stavci cielokupnoj za njemačku i česku tehniku Brnu. Ako bi ta pala, onda bi se posebice glasovalo za njemačku pak česku, i onda bi Njemci glasovali za prvu proti drugoj.

Glasovalo se je poimence, i pratilo glasovanje velikom napetošću. Za cielu svotu glasovalo 191 zastupnik, proti njoj 136. Uspjeh glasovanja bio je popraćen sa strane slavenskih zastupnika burnim odobravanjem.

Slavenski zastupnici, svi, našli su se na okupu, skoro u podpunom broju. S njimi su glasovali i njeki katolički Njemci, dočim su se drugi odstranili, a glasovali i njeki socialni demokrati.

Talijanski zastupnici su tik pred glasovanjem korporativno i ostentativno zapustili dvoranu. Mislili su valjda prestrašiti tim Njemce, i možda i to, da će njihovi glasovi odlučiti. Al su se varali.

Od raznih njemačkih stranaka manjkalo je prilično zastupnika. To je stalno dogovoreno. Boje se takodjer, što bi se dogodilo, kad bi se Čehe opet izazvalo.

I još jedno glasovanje obavilo se je po imenih, najme glasovanje o tom, da li da se dade izvanredno nješto preko K 100.000 za českú politehniku u Brnu.

Za to glasovala su 203 zastupnika — još jih je najme nješto nadošlo, koji su manjkali kod prvoga glasovanja — proti samo 114 zastupnika.

I tim svršilo se je razpravu o visokih školah. Započela je o srednjih. Tu će biti glavno glasovanje o Celju; a nas zanima takodjer ono u Pazinu.

* * *

O pitanju celjskog gimnazija glasovalo se je u carevinskom vieću u petak večer. Pridržavajuć si obširno izvješće za budući broj, danas javljamo samo toliko, da je bio Stürgov predlog glede premještenja gimnazije iz Celja odbijen sa 33 glasova većine, to jest za isti je glasovalo 170, a proti 203 zastupnika. Proti su glasovali i talijanski zastupnici, kako kažu, po komandi vlade. Kada bi bili glasovali i za predlog — bilo jih je 16 — nebi bio prodro. Dakle nisu odlučili pobjedu svojimi glasovi.

Službeno izvješćivanje.

Interpelacija zastup. Spinčića i drugova, upravljena njeg. preuzvišenosti gosp. ministru-predsjedniku kao upravitelju ministarstva nutarnjih posala u sjednici carevinskoga vieća dne 11. t. mj.

U izvještaju, što no ga donaša službeni list „L' Osservatore Triestino" na temelju priobćenja „Corr. Bureau" u svojem broju od dne 8. marča t. g. o razpravi i o glasovanju glede iznimnih mjera u Trstu, nalazi se posebno tiskan stavak, koji glasi: „Il voto di minoranza Spinčić e la risoluzione Ellenbogen di destituire il luogotenente conte Goëss vengono respinti" (Predlog manjine Spinčića i resolucija Ellenbogena da se odstrani namjestnika grofa Goëssa bijahu zabačeni.)

Koji čita ovo, mora držati, da se je Spinčićevim predlogom manjine jednako kao i resolucijom Ellenbogenovom tražilo odstranjenje grofa Goëssa, i to tim više, pošto nebijaše u spomenutom službenom listu, ni u istom, ni u predjućem broju, u kojem se nalazi izvještaj o rečenoj razpravi i o glasovanju predlog manjine nigdje priobćen.

Pošto nije zastupnik Spinčić ni u svojem govoru, ni u svojem predlogu, koji bijaše u odboru za iznimno stanje kao predlog manjine od petorice zastupnika prijavljen, niti jednom rieči namjestnika grofa Goëssa spomenuo;

pošto su svi listovi, u koliko su ih podpisani pratiti mogli, predlog manjine zastupnika Spinčića i drugova od rieči do rieči tiskali i o glasovanju ob istom posebice izviestili tako, da se je moralo svako nesporazumljenje izključiti;

i pošto se dakle odnosni, u službenom listu „L' Osservatore Triestino" tiskani i od službenog korespondečnog ureda poticući izvieštaj pokazuje strančarskim i krivim, a taj slučaj pokazuje opet jednom, kako nekvalificiranim načinom izvješćuju listovi i zavodi, koji su plaćeni novcem porezovnika;

uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost-gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost skiona na put stati svom odlučnošću krivom i strančarskom c. kr. vlade nedostojnom izvješćivanju službenih organa?"

U Beču, dne 10. marča 1902.

Spinčić, dr. Zaffron, Borčić, Šupuk, dr. Ploj, Vuković, Perić, Biankini dr. Žitnik, Srámek, dr. Heller, Ferri, Laula, dr. Ivčević, Karbus, Žičkar, Pfeifer.

Razgovor

medju Jožom i Jurom kod sv. Jelene u sv. Lovreču Pazenatičkom.

Jože: Čul sam Jure, da si bil na plesu zlosritne „Lege", ma da si se slabo divertia a k tomu svoje pošteno hrvatsko ime osramotia.

Jure: Vero imaš pravo, jedno i drugo. Bia sam sa Legaši, na svoju škodu i sramotu. Potrošia sam mnogo a divertia sam se malo. Bolje bi bia učinia i pametnije, da sam poša na gornji ples, kako san bia naučen. Poli Legaši plesali su vaik oni tri s bonetom, kako da su sami gospodari i kako da nebi bia nidan drugi ni šolda platia.

Jože: A kakove su bile peršone na ten plesu?

Jure: Bilo ti je sakakeh, ali najviše mižerije, kako smo i mi.

Jože: Je li pak prošlo na lipo i mirno.

Jure: Lipa je bila jena smutnja, i još lipše, da je pofalilo mnogo naranač, koje je prodavala jedna Rovinjka.

Jože: A jist i pit?

Jure: Brate jena tako fina limunada, da nas je još osam dan za tim trbuh bolel.

Jože: Ča je istina, da nisu imeli ni svoje stoličice, u koju su pobirali ulazninu?

Jure: Varamente so jo posudili od hrvatske čitaonice, zač nisu sami niš imeli.

Jože: Onakova gospoda; onakovi bogataši!

Jure: Na čakulah i hesidah.

Jože: Drugi dan su se igrali na rog po staroj navadi.

Jure: Vero so imeli i bačvicu, ma njim brania on s haljom i dugimi brki točiti ondi bez promeša.

Jože: Meni se pará, da su naši gornji mladići zameritali veću čast, zač su se lipo ponašali svojim i s tujim.

Jure: Ja, Legaši nisu pustili jenemu z gornjega plésa pi sbrnut se, nego su mu lipo hrvatski rekli: draga moja gospoda, ovdi kosta svaki ples dva forinta.

Jože: Pak ča su na Leginem plesu smeli govorit hrvatski?

Jure: Tr najviše od njih ne neznaju nego hrvatski.

Jože: Ej, tužna im majka!

Kvez-nadbiskup dr. Missia umro!

Iz Gorice brzojavljaju, da je jučer umro kardinal Missia, koji je bolljevao jur dva mjeseca na grieški srca. Uslied te bolesti trpio je mnogo noću, dočim je po danu mogao raditi, ali se je ipak čuvao te je po riedko kada maševao.

Pokoj mu vječni!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Priložili smo danas nekojim predplatnikom položnice uz molbu, da jih upotriebe za uplatu predplate. Molimo liepo za odziv, jer dužnika je veoma mnogo. — Opažamo, da oni, koji položnicu prime, a podmirili su jurve predplatu, neka položnicu sačuvaju za budući put.

Razne viesti.

Mjestne:

Strah od anarhista! Zadnjeg čedna vrše se neobično stroge mjere ovdje u Puli okolo c. kr. ladja, tvrdjava i na brodogradionici. Stroge mjere poduzete su, kako doznajemo, i u brodogradionici sv. Marka u Trstu. Bečka „N. F. P." pripoviedа o tih mjerah opreznosti koliko sliedi: Prva viest o nakanjenom atentatu stigla je riečkom guverneru od okružnoga poglavara iz Padove (?) gdje da se nalaze mnogobrojni anarhisti. Taj poglavar javio je, da se sada nalaze odaslanici toga anarhističkog družtva u Trstu, na Rieci i na nekom trećem mjestu sa očitom nakanom, da šire strah i trepet. Koliko se je moglo doznati, odlučiše počiniti atentat na c. kr. arsenal u Puli.

Ovih dana pripoviedao nam je prijatelj iz zapadne Istre, da bijaše zaposlena dvojica inžinira iz Italije kod gradnje nove željeznice Trst—Poreč — kao prosti radnici. Boravili su dulje vremena u Istri, dok su valjda postigli svoju svrhu i tada se vratili u Italiju. Da im nebijaše ta svrha poštena, netreba nam tekar dokazivati.

Pripoviedа se nadalje, da bijaše ukradjeno mnogo dinamita kod Motovuna kod gradnje spomenute već željeznice, te da se traži uzalud one, koji odnesoše dinamit. Tršćanskomu „Trieste" pišu odavle, da su oblasti sa više strana upozorene, da se sprema anarhistička zavjera protiv ratne mornarice. Političke oblasti kao i ratna mornarica poprimile su sve mjere opreznosti, da pronadju urotnike i njihov naum osujete. U Medulin su otišli torpedo čamci, jer se tamo pojavio sumnjivac. Dalje javljaju: Prije nekoliko dana ukradeno je u Sustjanu tvrdci Faccinovi i Galinberti, koja obavlja lučne radnje u Trstu, praškovica. Oblasti je ovo javljeno bezimenim pismom, te saobćeno, da se namjeravaju u zrak dignuti brodovi „Arpad" i „Habsburg", koji se u luci zgotavljaju. Političke oblasti pregovarale su sa oblastima ratne mornarice o mjerama, te su pozvana iz Pulja četiri torpedna čamca u pomoć, koji krstare u blizini gradilišta i po noći razsvjetljuju električnim zrakama okolis gradnje. Oko gradnje načinjene su sa pilvanima zagrade, a na brodove kod gradnje ukrcao se odio mornara. Kako javljaju krstare uz to tri križara uzduž obale od Trsta do Opatije. I u carevinskom vieću povela se rieč o ovoj zavjeri prigodom razprave o iznimnom stanju u Trstu. Ministar-predsjednik Koerber upozorio je na ove viesti, te izjavio, da je sve to znak, da se ne smije još dignuti iznimno stanje nad Trstom.

Preslušanje talijanskih podanika. Mjestno redarstvo u Puli pozvalo je usljed crnih glasina o pripravljenom atentatu, o kradnji dinamita itd. pozvalo je u svoj ured talijanske ribare, mornare i radnike, koji se nalaze u Puli, a jesu podanici talijanskoga kralja. Svi ti pozvanici bijahu potanko preslušani i s njimi sastavljen zapisnik. U svemu bilo ih je jednog dana preslušano 40—50.

Koliko brige bi si prištedile carske oblasti, kad bi bolje pazile na tudje doseljenike, osobito one iz Italije — odmah čim stignu u naše krajeve!

Talijanski uhode. Ljubljanski „Slovenec" piše obzirom na viest o talijanskih uhodah i o preobučenih častnicih talijanske vojske kod radnjah u Istri, koliko sliedi: „Taj slučaj poznat je takodjer u Puli. Ovih dana pripoviedao je odličan rodoljub iz Pule u Trstu, da bijaše u istinu medju radnici dvojica preobučenih častnika iz Italije, oboružana geodetičkimi mjerili i strojevi za fotografiranje, te da su fotografirali i izmjerili sve istarske tvrdjave. Za to je doznalo takodjer slavno redarstvo — ali — dakako kano uviek — prekasno, pošto bijahu častnici već svojim dragocienim plienom na sjegurnom. Trebalo bi, da se već jednom upita u državnom saboru ministra za nutarnje poslove, što da misli o takvih „radnicih" te o stanovitih talijanskih brodovih, koji križaju okolo istarske obale, o različitih kradnjah dinamita, o kojih se govori, o sanduku sa bombami, koji je nedavno prispio — kao što čivkaju vrabci na krovovih — na tršćansku poštu, gdje su ga zaustavili, i da li kani ograničiti bezprimjernu gostoljubivost, koju uživaju u Primorju naši mili susjedi iz Italije?"

Pokrajinske:

Premještenje javnog bilježnika. Ministar pravosudja premjestio je c. kr. javnog bilježnika g. Rudolfa Starka iz Gradiške u Kopar.

Nagrada latinizatoru. Talijanske novine priobćuju, da je sv. Otac Lav XIII. podielio porečko-puljskomu biskupu presvj. g. Flappu čast i naslov kućnog prelata i rimskog grofa radi toga — što je on znao u svojih crkvah očuvati latinštinu — ili po našu: što su iztisnuti u onoj biskupiji i zadnji tragovi hrvatskomu jeziku.

Ako je tomu tako — tada bi se moralo zaključiti, da su počeli i u Vatikanu zaboravljati na zasluge „predzidja kršćanstva".

Namjestišče opet jednoga — svoga! Koncem prošle godine razpisao je zemaljski odbor za Istru natječaj na mjesto tajnika zemaljskoga odbora. U natječaju bijaše naglašeno, da će imati prednost oni molitelji, koji poznaju osim zemaljskog jezika, takodjer druge jezike rabljene u državi.

Mi smo priobćili taj razpis natječaja u br. 100 „N. Sl." od dne 20. decembra 1901. prigovorni oštro i odlučno gospodi kod zemaljskoga odbora za Istru, što poznaju u Istri samo jedan zemaljski jezik. Preporučili smo ujedno našim pravnikom, da mole svakako za to mjesto, da nam nebudu mogli kazati, da nebijaše molitelja Hrvata i Slovenaca.

Iz najpouzdanijeg izvora znamo, da bijaše i naših molitelja, svršenih pravnika, dra. prava i kandidata odvjetničtva sa

više strogih izpita itd., koji govore i pišu hrvatski, slovenski, talijanski i njemački. Ali na ove se nije obazreo zemaljski odbor. On je već imao unapried pripravljenog kandidata. Mi smo već prije dva mjeseca znali zanj. Htjelo se je samo odigrati komediju: razpisati natječaj, da se zavara prostotu, da se baci dobroćudnim pepela u oči, da se nekaže da se zemaljski odbor u Poreču nedrži strogo zakona, propisa — i pravice. Taj sl. zemaljski odbor podielio je mjesto tajnika u zemaljskom odboru davno opredieljenomu kandidatu. Za njega se je već znalo valjda u vrieme posliednjih zemaljskih izbora — jer ga niti ne kandidiraše, kao što se je obćenito očekivalo — u zemaljski sabor.

Taj davno opredieljeni kandidat, taj odabranik zemaljskoga odbora, taj sretnik je g. dr. Ubaldo Scampicchio iz Labina, bivši zemaljski zastupnik.

Za njega znamo, da znade talijanski, jer mu je to materinski jezik; znati će valjda po talijansku i njemački, nu hrvatski ili slovenski jezik nepoznaje ni u govoru, a kamo li u pismu. On će dakle obavljati važnu službu tajnika zemaljskoga odbora, a da nepozna jezika većine pučanstva pokrajine, od koje će vući mastnu plaćicu 5-6000 kruna. Zar ne, da nije lošo? Ali on imade prednost, jer nezna ni hrvatski ni slovenski i jer živimo u Istri, odnosno u Primorju, gdje se dogadjaju stvari, koje bi bile u svakoj drugoj pokrajini absolutno nemoguće!

Glavna skupština zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru odročena bijaše od 21. t. mj. na 18. aprila t. g. Hrvatsko-slovenske kotarske gospodarske zadruge nesudjeljuju već više godina kod tih skupštinah, jedno što se njihovi odaslanici nećute sjegurnimi u Poreču, drugo što predsjedničtvo kulturnoga vieća, odnosno njegov predsjednik dr. Campitelli nedozvoljava, da se kod razprava rabi drugi jezik do talijanskoga i što se zanemaruje u svakom obziru od strane toga vieća gospodarsko djelevanje naših zadruga.

K uredjenju rieke Mirne. Na poziv ministarstva započeo je nadmjernik kod gradjevnog odsjek c. kr. namjestničtva u Trstu g. Oberst sa dvojicom mjernika, viešlaka u vodogradnji, izradjivali osnovu za uredjenje rieke Mirne.

Ovo uredjenje razlikuje se od onog, što bijaše zaključeno u posliednjem zasjedanju istarskog sabora i koje se tiče gorskih potoka. Odnosni nacrt, što ga je prihvatio naš sabor, nije još dobio previšnje odobrenje. Ovaj nacrt biti će povjeren tehničko-šumskom odsjeku za uredjenje potoka u Boljaku.

Za novi božji grob u Žbandaju darovali su dalje: Miho Miančić pok. Marka K 1·20, Jure Radman pok. Mihe K 1, Ivan Radolović p. Martina (po drugi put) K 1, Lovre Krebel p. Petra K 1, Marija udova Kaligari K 1, Mate Guštin pok. Jure K 1, Anton Rajko p. Grgura K 1, Legović Marko pok. Stipe K —·80, Anton Bodetić pok. Šime K —·60. Ukupno K 8·60. Liepa hvala darovateljem! — Semelić.

Novi parobrodi. Na skveru Sv. Marka u Trstu dovršuju se dva nova parobroda za „Ugarsko-Hrvatsko parobrodarsko družtvo" za plovitbu niz dalmatinsku obalu. Jedan se zove „Magyar", a drugi „Hrvat". Prvi je već porinut u more, a „Hrvat" će se porinut do jedno petnaest dana. Oba su od prilike jednaka: 125 englezkih noga duga, 19 široka i imaju 270 tonelata registra. Biti će razsvietljeni električki.

Iz drugih krajeva:

Imendan hrvatskoga vladike. U sriedu proslavio je preuzvišeni gospodin Josip Juraj Strossmayer, biskup djakovački i dobrotvor hrvatskoga naroda svoj imendan u uzkom krugu svojih prijatelja i štovatelja u Djakovu.

Toplom molitvom, koje je hrvatski narod onoga dana slao pred priestolje Svevišnjega za dragocieni život svoga velikoga dobrotvora pridružujemo se i mi kličuć iz dna zahvalna srca: Živio hrvatski vladika!

Osnovatelj vatrogasnih družtava u Kranjskoj, velezaslužni starac i rodoljub g. Fran Doberlet slaviti će dne 6. aprila u bieloj Ljubljani svoju sedamdesetgodišnjicu. Dičnoga svečara slave njegovi sužemljaci kao pravoga osnovatelja vatrogasnih družtava u Kranjskoj, te su odlučili radi toga da rečenoga dana svečano proslave 70-godišnjicu njegovoga života. U tu svrhu ustrojio se u Ljubljani odbor vatrogasaca.

Novi zastupnici zemaljskoga sabora u Gorici. Dne 20. t. mj. vršili su se nakanadni izbori za zemaljski sabor na tri izpražnje zastupničke mjesta. Slovenski izbornici izvanjskih občina kotara Tolmin birali su pristašu narodno-katoličke stranke g. Ivana Lapanje zemljomjera u Kobaridu. Oni izvanjskih občina kotara Sežana pristašu narodno napredne stranke dra. Dragutina Treo, odvjetnika u Gorici. Talijanski izbornici izvanjskih občina kotara Gradiška birali su dra. Ljudevita Faidutti-a profesora bogoslovlja u Gorici. Liberalni talijanski kandidat podlegao je u ovom izborničtvu, dočim talijanski veleposjed izabrao je opet conte Panšgaša.

Koloman Tisza bivši madjarski ministar-predsjednik, umro je dne 23. t. mj. u Budimpešti. Pokojnik bio je otac današnjoj liberalnoj stranci u Madjarskoj. Rodio se je g. 1830.

Prva doktorica liečničtva u Austriji. Dne 17. t. mj. bijaše promaknuta na čast doktora liečničtva na českom sveučilištu u Pragu gospodjica Sofija Hončak. Ovo je prva doktorica liečničtva promaknuta na tu čast na austrijskih sveučilištih.

Zarnčnica kneževića Mirka. Nedavno zaručio se je — kako već javismo — crnogorski knežević Mirko sa gospodjicom Natalijom Konstantinović, kćerkom pukovnika Konstantinovića, rodjaka srbskoga kralja Aleksandra. O obitelji Konstantinovića javljaju listovi sliedeće podatke: Sredinom prošlog stoljeća brojila su se braća Kristofor, Ivan i Aleksandar Opnić medju najdogatije trgovce i vlastnike skverova u Dalmaciji. Kristofor bio je četverostruki milijunaš, ali je izgubio velik dio svog imetka u krimskom ratu, radi česa se je otrovao. Aleksandar Opnić preselio se je g. 1858. iz Dubrovnika u Trst. On je za Srbiju doprinio velike materijalne žrtve. Njegova supruga, sestra Nikole Boškovića, darovala mu je poredsina Gjuru, koji je mlad preminuo, jednu jedinu kćer Milevu, koja se je g. 1877. posredovanjem srbskog ahimandrita Dučića zaručila s tadašnjim srbskim gardskim poručnikom Konstantinovićem i zanj se udala g. 1878. Iz tog braka poteklo je troje djece: Vladimir, koji se je rodio g. 1879., Marija, koja se je rodila g. 1880. i umrla u petoj godini svoje dobe, te Natalija, koja se je rodila u rujnu godine 1882. u Trstu. Njoj je na krstu kumovala kraljica Natalija. Gospodja Mileva Konstantinović dobila je od svog otca preko poldrug milijuna forinti, a pred dvie godine baštinila je po svojem ujaku Nikoli Boškoviću dva milijuna forinti, tako da se njezin sadašnji imetak cieni na četir milijuna forinti.

Uredničtvo i uprava „Vienca" nalazi se od 23. ožujka u zgradi „Matice Hrvatske" (Matična ulica br. 2. prizemno). Književne radnje, pisma i novine neka se unapried šalju i predaju Uredničtvu „Vienca", a predplata: Upravi „Vienca" („Matica Hrvatska"). Uredničtvo je otvoreno od 10—11 sati do podne.

Kako su poznali Niemci austrijske zapovjednike. O austrijskih zapovjednicih u ratu izmedju Njemačke i Austrije godine 1866. priobćuje jedan berlinski list sliedeće zanimive podatke: Polovicom mjeseca junija 1866. dobili su pruski zapovjednici od vrhovnog zapovjedničtva malenu knjižicu, vezanu u bojodisanih koricah, bez naslova. U toj knjižici bijahu opisani austrijski vojskovodje. Knjižicu dobili su pruski zapovjednici, da budu znali kakve imadu protivnike i da prama tomu urede svoje buduće djelovanje u ratu. To je dokaz kako bijahu Prusi već prije rata sa Austrijom dobro pripravni.

Pošto se u njoj spominju imena i nekih častnika Hrvata, pak nekih još živućih vojskovodja, mislimo, da će ju naši čitatelji, koji je nisu već čitali u njemačkim novinama, sa zanimivošću pročitati. Ona glasi:

„Benedek. Nikakav vojskovodja, nikakav strateg, treba mu snažna podpora za predvodjenje vojske. Vrlo srećan, vrlo hrabar, ćak ludo-hrabar. Veoma omiljen u svoj vojsci, naročito medju vojnicima. — Henikstein. 50—52 godine, snažan i zdrav. Mudra glava, velika dovitljivost, odličan generalštabni oficir. Upravljat će svima ratnim operacijama, u nekoliko ćak i onima u Italiji. — Grof Clam-Galas. Radje spava, no što se bori. Ima hrdjav običaj, da obično pomete put, kad podje u boj. Treba mu izvrstan adlatus, a dobije ga u generalu Goundrecourtu (ideal podgenerala). — Generalmajor Ringelsheim. Mlad čovjek, napravio karijeru u generalštabu; izgleda, da mu je ideal rimski kunktator. Omiljen, vitez od glave do pete. — Feldmaršallajtnant grof Thun. Stari i hrabar vojnik, general. Ima dosta praktična znanja, bez osobita talenta. Strog u službi. Omiljen. — Generalmajor Henriketz. 45 godina. Vrlo obrazovan. Vičan ratu. Zapovieda vrlo hrabrom vojskom. Poznaje mnoga inostrana bojišta. Uviek se pokazao kao vrlo hrabar oficir. — Pukovnik Catti. Umije da pridobije važnost svojim nazorima. G. 1859. vrlo se odlikovao. Dobio red Marije Terezije. — Feldmaršallajtnant grof Festetić. Nema ni pojma o zapoviedanju. Dobar je konjanički general. Jaka protekcija mnogo može. U svom sadašnjem vojničkom položaju prosta je ništica. — Feldmaršallajtnant Riming. Vojnički genij. Neosporno najbolji austrijski general, što u ostalom i sam zna, i sbog čega je stekao bezbrojne neprijatelje. — Pukovnik Waldstätten. Vrlo naobražan, fin i plemenit. Bio je pobočnik carev. Uživa protekciju, ali je i inače dobar, pouzdan general, pun energije. — Generalmajor Rosenzweig. Ranije bio je oružnik. Mudar, vojnički obrazovan, energičan, nema ratnog izkustva. — Generalmajor grof Kuhn. Najveći jezuit austrijski. Mudar, lukav, podmukao, opasan. Nikakav vojnički talenat, i ako je služio u generalštabu, ali je dosljedan i energičan. — Generalmajor Koller. Poznat sa svoje strogosti i energije. Bez ratnoga izkustva. Omrznut. — Pukovnik Mondl. Fino obrazovan. Dobar brigadir. — Generalmajor bar. Wimpfen. Prije je sve drugo, samo ne vojnik i general. Treba uviek da ga neko vuče, inače njegova brigada ostati će negdje zametnuta. — Generalmajor baron Edelsheim. Neosporivo najodvažniji i najbolji general našega doba. God. 1859. podpuno je posvjedočio svoju vriednost. Vrlo je obrazovan. Uviek pravedno ocienjuje. Mlad, snažan, vanredno omiljen i poštovan. — Pukovnik Appel (čorav). Hrabar. Izvrstan konjanički general. G. 1859. dobio red Marije Terezije. — Pukovnik Fratričević. Stari ratnik. Husari ga jako vole, jer govori madjarski. — Generalmajor knez Thurn und Taxis. Po svojim odličnim osobinama gotovo se jednači s generalmajorom Edelsheimom. — Pukovnik Bellegarde. Nema ratničkog izkustva. Inače nepoznat. — Princ Holstein. Princ po krvi i ništa više. — Generalmajor Schindlecker. Može s pravom stati uz Edelsheima i Taxisa. Vrlo energičan i hrabar. Poznat i štovan u vojsci. — Generalmajor grof Kudenov. Najveći protivnik generalmajora Edelsheima. God. 1859. kod Solferina odjahao je u Voltu, gdje je sa svojom konjaničkom divizijom ručao. Dok je on ručak svršio, bitka je već bila izgubljena. — Generalmajor knez Windischgrätz. Vrlo jadan. Bez vojničkog znanja, ili drugih kakvih odlika. Bio je s grofom Coudenhovom g. 1859. u Volti".

Štipendije za c. i kr. ratnu pomorsku akademiju. Razpisan je natječaj za popunjenje od 40 bezplatnih ili polubezplatnih mjesta za pohadjanje kr. ratne pomorske akademije na Rieci za školsku godinu 1902-3. Na bezplatna mjesta mogu se natjecati sinovi vojnih častnika te vojnih i državnih činovnika. Za polubezplatna mjesta plaća se 800, a za plaćajuća 1600 K godišnje obskrbnine, iz koje se podmiruje svaki izdatak pitomaca u zavodu. Predznanje: dovoljan uspjeh 4 razreda javne realke, gimnazije, gradjanske ili ine ravnopravne tuzemne škole, a starost od 14-16 godine. Naukovanje traje 4 godine te se abiturijenti imenuju pomorskim kadetima II. razreda. Molbenice imadu se podnieti pomorskom odsjeku c. i kr. zajedničkog ministarstva rata do 31. srpnja t. g.

Krzmanje radnika na Rieci. Dne 10. t. mj. buknulo je medju radnici tvornice Lazarus krzmanje ili štrajk radi nedostatne plaće. Radnici za pomorske radnje, koji su imali iste obavljati u Kraljevici stavište opravdani zahtjev, da im poduzetnik namiri i ono vrieme, što ga na vožnji izgube. Lazzarus nije htio pristati i radnici obustaviše posao, a poduzetnik odpusti i one, koji su radili. Dogovori izmedju radnika i gospodara ostali su bezuspješni. Ni posredovanje mjestnih oblastih nije ništa pomoglo. Vlastnik Lazarus zatvorio je svoju tvornicu te se odselio u Beč. Sada su ubogi radnici bez posla i zasluže krivnjom nekojih bezdušnika.

Komedija sa zavodom sv. Jeronima. Iz Rima pišu „Nar. Listu": Upravitelj zavoda sv. Jeronima grof Coronini, prizvao se je proti osudi u parnici sa Saviniem. Drugomolbena razprava sliedit će dne 17. aprila. Druga parnica, podignuta od nekoga dra. Gogole, bila je odgodjena za 2. aprila. Medjuto nazovi-Dalmatinci upravište molbu na predsjednika sudišta, da imenuje sudbenog zapljenitelja, koji bi privremeno upravljao zavodom. Razaslali su također iznajmiteljima stanova, vlastnosti zavoda, opomenu, da ne plaćaju najamninu grofu Coroniniu. Kako vidite, obnavlja se stara komedija u novom izdanju Programe Alačevića i Pjerotića nadomjestiše Gogola i družina.

Austrijsko brodovlje ratne mornarice u talijanskih lukah. Talijanski listovi javljaju, da je talijansko ministarstvo ratne mornarice dobilo službenu viest, da će jedan dio austrijske ratne mornarice posjetiti do malo glavnje luke Italije. Posjet taj biti će službeni. Zapovjednik toga odiela austrijske ratne mornarice, da će posjetiti i Rim i da će biti primljen u audienciju od kralja Viktora Emanuela.

Obistini li se ta viest, to će austrijska ratna mornarica službeno posjetiti talijanske luke prvi put — ako se nevaramo poslije sjajne pobjede naše vojne mornarice nad talijanskom mornaricom kod Visa godine 1866. Od tada neposiećuju ni talijanski ratni brodovi službeno naših luka, koje će im se valjda otvoriti nakon posjeta naše mornarice, što će talijansko pučanstvo primorskih gradova stalno pozdraviti najvećim oduševljenjem. Pa zašto i nebi? Tà amo će biti ratno brodovlje naše najbolje i najiskrenije saveznice, na koju se možemo punom dušom zanesti u sreći i u nevolji!

Za hrvatske vinogradare. U zagrebačkom „Obzoru" čitamo: Sve vinorodne zemlje tuže se na vinarske krize, na hiperprodukciju vina. Nije to tek akutno i prolazno zlo, već trajno. Te će se tužbe i krize ponavljati svake godine i u sve većoj mjeri. Vrlo povoljna vinorodna prošla godina ne odlučuje mnogo. Bude li ova godina i slabo vinorodna, to će vina prošle

godine moći namiriti svu potrebu za tu godinu. Sama Francezka imade sa svojom kolonijom Algir ljetos oko 15 milijuna hiperproduciranog vina. Koliko ga imade Austro-Ugarska s Italijom, nije još poznato. Prošle su jeseni talijanski putujući učitelji za gospodarstvo narod naučali, kako se konji grožđem hrane. Hrvatskim vinogradarima svanula bi doduše bolja budućnost, kad bi se vinska klauzula iz ugovora naše monarhije i Italije odkazala. Mnogi se tome i nadaju.

Nu računati nam je s najgorim; na to smo se mi hrvatski gospodari u ostalom već i privikli. Računati nam je dakle, da će pogodnosti i posljedice vinske klauzule još koju godinu potrajati, pa o tom nastojati, da i pod tim bičem s bar ikakvim uspjehom vinogradarimo.

Slabija vina (massenweine) su danas u trgovini bezvriedna, dok se dobra, specijalna vina bar kako tako plaćaju. Po tome valja tako vinogradariti i pivničariti, da vinogradi dadu dobra i specialna vina. Tome je sada hora. Sad se obrezuju vinogradi. Dugom rezidbom (na svijače) dobiva se više, kratkom rezidbom pako (samo na reznike) manje vina. Neoboriva je pako činjenica, da kvalitet i kvantitet vina uviek u neupravnom razmjeru stoje, t. j. što je veći kvantitet, tim je niži kvalitet, a što je viši kvalitet, to je manji kvantitet.

Dosljedno tome može se dati mig vinogradaru, da kod predstojeće rezidbe vinograda „na kratko“ reže. Dobit će manje, ali boljeg vina, koje će lako unovčiti. Onima pak, koji zapunjaju novije nasade, ili uzpostavljaju nove vinograde, budi preporučeno, da rabe takove vrsti domaće loze, koje doduše manje obrode, al finije i jače vino davaju.

Upliv hrane. Jedan englezki ljekar uvjerava, da proizvodi hrane imaju veliki upliv na karakter pa čak i na umni razvitak čovjeka. Tako n. pr. po njegovom učenju, čovjek, koji želi da je energičan, smion ili hrabar, treba bar dva mjeseca da se hrani izključno volovskim mesom. Teletina čini čovjeka bez volje i neodlučna. Svi muževi, veli ljekar, koji stoje pod papučom svojih žena, veoma vole teletinu. Mlijeko i jaja pomažu razvitak uma i gracije. Čovjek uman jede mnogo jabuka.

Pas spasio diete. Neki lakomi trgovac imao je da pošalje svoju kćer od devet godina iz jednog mjesta u drugo, pa da prištedi putni trošak, zatvori jadno diete u skrinju, koja je bila upravljena na njegovu sestru u drugom gradu, gdje je kćerka imala ostati za neko vrieme. Dok je on zatvarao kćer u skrinju, opazio to kućni pas, pa počeo lajati i grebsti nogami po skrinji, ali nesretni lakomac odagna psa i preda zatvorenu skrinju s kćerkom u željeznički voz. Vlak poleti, a pas se spustio u trk za njim. Kad stigoše na prvu postaju, željeznički stražar počeo tući psa i tjerati natrag k gospodaru, ali pseto udarilo u jauk i nehtjede natrag na nikakav način. Kod druge postaje reče željeznički poslužnik željezničkom činovniku, da pas bez uzroka ne trči za vozom, te da bi bilo pametno pregledati stvari, što su vozili. Zbilja zaustavi voz i stadoše premetati robu, ali u taj mah skoči pas u voz, prileti k skrinji, u kojoj mu je stajala zatvorena mala gazdarica, pa poče iz sveg glasa zavijati i grebsti nogami po skrinji. Brže bolje tada otvoriše skrinju i nadjoše u njem onu jadnu djevojčicu zgrčenu i polumrtvu.

Gospodarske:

Pretvorba oranice u livadu. Ako se ima oranica pretvoriti u livadu, valja prije svega iztražiti, kakova svojstva dotično tlo imade, da po tom bude gospodar siguran, da je tlo za livadu prikladno. Kako je poznato nije svako tlo za livadu, a ni svaki položaj. Tlo, na kojem livada dobro uspjeva mora da bude zdravičasto, propustljivo, friško i krepko, da je ponešto vapnenasto i čim više ravno. Što se tiče izbora bilina, koje bi se imale gojiti u livadi, uputno je, da se gospodar u tom pogledu drži divlje rastućih trava i bilina dotične okolice, jer će ove na dobro prirediejnom tlu livade dobro uspjevati. Ali pri tom ne smije se pustiti s vida, da se i druge dobre vrsti trava i bilina za usjev upotriebiti mogu. Izkusniji i napredni gospodari znati će svakomu u tom pogledu dati najbolji savjet; na njih dakle, valja se u prvom redu obratiti.

Napajanje krava muzara. Mnogi gospodari pitaju, kada je uputnije krave muzare napajati, prije ili poslie dojenja. To pitanje nema medjutim, nikake veće važnosti, jer u obće je bolje, ako krave češće napajamo, jer onda ne popiju toliko vode. Suviše vode razriedi sok u želudcu životinje, a razriedjeni želudačni sok nepospješuje probavu kako bi trebalo. Nadalje, ako životinja pije mnogo vode, troši se mnogo bjelančevine, dotično masti u njezinu tielu, što nije u prilog tielesnomu ustroju životinje.

Jaja bez ljuske. Ako kokoši nesu jaja s mekanom ljuskom, ili dapače bez ljuske, potječe to dielomice odtuda, da mladi pievci (kokoti) neku kokoš neprestano gaze, što ovu tako prenadraži, da jaje prije reda snese. Daljnji je uzrok i taj, da kokoši nemaju vapnenastih tvari, koje bi trošile. Treba im stoga davati smrvljenih ljusaka od jaja, ili tvari, u kojih ima japna. Taj pojav može u ostalom nastati i od tuda, da kokoš ima bud kako manu na jajčnjaku, ili inu koju slabost. U tom slučaju valja kokoš uhvatiti za noge i njom nekoliko puta amo tamo mahnuti. Vele, da je uspjeh siguran, premda se nezna, kako se isti ovim načinom postizava.

Proti nahladi oznojenih konja. Ako se oznojeni konji nahlade, može to imati po njihovo zdravlje vrlo štetnih, dà životu opasnih posljedica. Toj pogibelji izvršeni su najviše konji, koji se rabe u prometu gradova, kao n. pr. tramwayski konji itd. Ima, medjutim, vrlo jednostavno sredstvo, da se mogu konji od nahlade očuvati, ako su i oznojeni. Treba ih naime po tielu, a imenito u okolini bubrega, posipati praškom od tresetnoga mulja. Ovaj upija znoj u se, pa je konj za kratko vrieme suh. Prašak se kefom poslije lahko odstrani.

Književne:

Zaklade, koje ustrojiše braća dr. Ivan Josip Vitezić i dr. Dinko Vitezić. Tiskara Kurykta u Krku. Pod tim naslovom primili smo knjižicu, koja je krasan dokumenat čovjekoljublja pokojnoga biskupa Ive Josipa Vitezića i sada živućega narodnoga prvaka i mnogog odišnjeg zastupnika starine dra. Dinka. Hiljade i hiljade su tu namjenjene i podarene na dobro puka, zadužena na vječnu zahvalnost prama svojim dobročiniteljima.

G. 1873. ustrojiše štipendijalnu zakladu za svećenički odgoj na korist potomaka po mužkoj zakonskoj lozi svoga brata Luke, a drugu opet g. 1876. za svećenički odgoj na korist mladića rodjenih u Vrbniku. Dodatkom 18./7. 1898. povisio je dr. Dinko Vitezić glavnicu prve zaklade od f. 6000 na f. 15.000 — a drugu od f. 5000 na f. 10.000 — s naredbom, da i štipendije budu prama glavnici povećane. G. 1898. osnovao je zakladu od f. 15.000. — za svjetovnjački odgoj mužkih potomaka brata Luke, te napokon zakladnicom g. 1877. i 1898. utemeljiše javnu „Knjižnicu obitelji Vitezić“ u Vrbniku, dotirajuć ju obilnom glavnicom, da se može uzdržati. Ta knjižnica je smještena u „Narodnom Domu“ u Vrbniku, koji je takodjer djelo zaslužnoga filantropa i rodoljuba dr. Dinka Vitezića. Krasni primjeri, da se u njih ugledaju ostali imućnici!

Pjesma o mučeničkoj smrti. Zorke Škarice. Šibenik, tiskara I. Sfaglinatz. Ciena 40 hel.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Strana 1250

RJEČNIK

HRVATSKO-TALIJANSKI.

Tvrdo vezan K 8. Meko vezan K 6.

Pripravio ga za tisak

DRAGUTIN A. PARČIĆ

Hrvatski kanonik u Rimu.

Treće pomnožano i poprayljeno izdanje.

Ciena po iztisku:

a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.

Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.

ZADAR.
Tisak i naklada „Narodnoga Lista.“
1901.

Strana 1250

Franjo Kružić

RIEKA — Via Fiumara br. 14 — RIEKA

odprema putnike u Sjevernu, Južnu i Srednju Ameriku, Afriku, Australiju, Kanadu, Novu Zelandiju itd. itd. sa najboljima parobrodarskim družtvima.

Upute i dopisivanje bezplatno. — Brzojavi: KRUŽIĆ - Rieka.

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Razprodaja!

Važno za svakoga!

Uz nečuveno jeftine ciene za ciglih 2 for. 95 nvč. može se dobiti **krasna garnitura** sastojeća iz 14 dragocienih nakitnih predmeta;
1 elegantni goldin ili nikalj **oklopni** lanac zajedno sa privjesom. Parižki sistem.
1 goldin-ljig za **kravate** sa imitirnimi briljantima.
1 par pozlaćenih **gumba za manžete**, marka „Garantie“.
1 garnitura goldin-dugmeta za **košulje** i ogut sastojeća od 5 kom.
1 par prave **srebrene** naušnice sa služibenom puncom.
1 goldin-prsten sa elegantnim kamenom.
1 **žepno** ogledalo u etui-u.

Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. pouzećem ili ako se novac unapred doznači tvrdka

Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.

Bogato ilustrovani cienici različitih draguljarskih stvari badava i franko.

Preprodavaoci i posrednici traže se.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Svoj k svomu!

U ljekarni

„Al Redentore“ k Spasitelju

na Rijeci (Fiume) blizu velike crkve.

Dobivaju se uz sve ostale i ovi ljekovi osobito svježi i najviše se traže:

Kapljice „Spasitelja“. Iste se priredjuju u mojoj ljekarni iz domaćeg bilja, a najbolje su sredstvo za uzdržati zdravlje do visoke starosti. Jedino njihovom uporabom redovitom liječi se nesvjest, odstranjuje se drhtanje u žilama, ublažuju bol rheumatizma, očišćaju krv a ujedno okrijepljuju želudac, koji je prečesto izvor mnogim bolestima. Izvrstno su sredstvo proti svakoj želudčanoj boli, tjeraju naduvanje i vjetre, odstranjuju žgaravicu i želudčane grčeve, groznicu, žutenicu te grižu u trbuhu u crjevima. Redovitom uporabom kapljica „Spasitelja“ pridrži se redovita probava a tim zapriječi mnoga bolesti. — Ciena samo 60 fil. (30 novč).

Rozulin purgacija lahko se uzimlje i djeluje kod najčešćeg čovjeka. Uzimlje se iz jutra na tašče svaku uru po jednu malu žličicu do djelovanja. — Ciena 60 fil. (30 nvč.)

Sirup od travâ najsjegurniji i najbolji lijek proti kašlju, prsobolji, promuklosti grla, te plućnoj boli. Priredjuje se kod mene velikom pomnjom iz bilja te izliečuje paće i zastarjele bolesti pluća i prsiju a uza to i jači. Ciena K 1·50 (75 nvč.)

Naruči li tko preko kruna 10 (for. 5) plaćam sam poštarinu. Cijenike ostalih ljekova šiljem franko i badava, a preprodavačima dajem popust.

Naručbe neka se šilju na moju adresu

HINKO BABIĆ, ljekarnik,
Rijeka — blizu velike crkve.

Broj 25. Pula, u petak dne 28. marča 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847 849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 6 K za seljake, } ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uzimlje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Samo današnji broj Naše Sloge primiti će oni predplatnici, kojima smo bili priložili crvene listiće sa izkazom zaostale predplate i koji istu još ne podmirišе. Tako ćemo dosljedno ustavljati pošiljanje lista i ostalima, koji nebi medjutim podmirili zaostali dug na predplati.

Uprava „Naše Sloge"

Čestit Uskrs!

Danas slavi katolička crkva Veliki petak. Danas žaluje kršćanski sviet nad svietskim dogodjajem. Onaj, koji je zapustio dvorove nebeske i slavu svoga Otca, Stvoritelja neba i zemlje, uzdiše na Golgoti na drvu križa izmedju dvojice zločinaca, poružen i pogrdjivan od nezahvalnog naroda. U neizmjernoj boli, u nečuvenih mukah visi na križu Spasitelj svieta i pošto se je ispunilo proročanstvo do posljednje točke, klonu glavom, te izpusti dušu. Svršeno bijaše!

I gle, zavjes crkveni razdire se na dvoje od gornjega kraja do donjega, zemlja se potrese, kamenje se razpada; grobovi se otvoriše i ustaše mnoga tiela svetih, koji su pomrli, te izišavši iz grobova po uskrsnuću njegovom udjoše u sveti grad i pokazaše se mnogim. A satnik i koji s njim čuvahu Isusa, vidjevši, da se zemlja trese, poplašiše se vrlo govoreći: Zaista ovaj bijaše sin Božji.

Svršeno jest! Spasitelj svieta zapustio je griešnu zemlju i zasjeo na desnu svoga otca, gdje nas čeka kad budemo došli pred priestolje božje, da položimo račun o svomu djelovanju.

I naš mukotrpni narod, koji je toliko stradao za svetu vjeru, koji je prolio na potoke svoje dragocjene krvi za krst častni i slobodu zlatnu, koga prozva crkva sveta bedemom kršćanstva, stavljaju dušmani njegovi na svakojake muke, razapinju ga i napajaju octom i žuči, ni kriva ni dužna. Kroz vjekove izlagao je svoje junačke grudi za drugoga, svojim junačtvom, svojom nesebičnosti i požrtvovnosti zadivio je čitav sviet, koji mu plaća nemilo za drago. Od toliko viekova pije on gorku čašu, što mu ju namieniše neprijatelji njegovi. Razdieljen i razciepkan moli i traži svoja prava, svoje jedinstvo i slobodu, ali nezahvalni i tvrdokorni sviet nezna više za zasluge njegove, nepozna ga više — netreba ga više!

Ali taj vječni patnik nezdvaja, jer se ufa u Onoga, koji je i za nj prolio svoju svetu krv na Golgoti, jer vjeruje u njegovu svetu nauku i jer se nada u pravdu božju. On podnaša strpljivo sve jade i nevolje, koje ga sa svih strana biju, jer mu je u tom uzorem razpeti na Golgoti i jer je čvrsto uvjeren, da dolazi za Velikim petkom — Uskrs!

Dà, rode mili, i Tebe minuti će gorka čaša i Tebi vratiti će se stara sreća i slava i Tvoj će nadoći Uskrs. — Ti neimaš na žalost u svietu ni mogućih zaštitnika, ni silnih pokrovitelja, ali zato imadeš na nebesih Spasitelja, koji nije zaboravio Tvojih zasluga i koji imade upisano u knjizi vječnosti sve muke, jade i nevolje, koje si Ti radi njegove svete nauke podnio.

Upri dakle, rode, svoje oči danas u drvo križa pun ljubavi i pouzdanja u Odkupitelja svieta, koji voli potištene i potlačene, koji ljubi skromne i ponizne. Vjeruj čvrsto u pravdu božju i u svoje pravo, koje se neda ničim ugušiti, jer je ono od samoga Boga. Uskrsnuće Isusovo neka Ti bude zalogom Tvomu spasenju.

Danas se vesele neprijatelji Tvoji, jer si prezren od onih, za koje si žrtvovao sve svoje; rugaju se Tvomu siromaštvu, pošto su Te do gola svukli; prstom kažu na Tvoju neukost, pošto su Ti oteli sva sredstva do nauka i prosvjete. I to bi imali biti Tvoji usrećitelji, Tvoji spasitelji! Ne vjeruj im, tjeraj ih sa svoga praga. Vuci su to u ovčjoj koži, licumjerci su to i varalice, koji ti rade o glavi i koji bi Ti htjeli izbrisati i zadnji trag na zemlji.

Oni obilaze oko Tebe kad Te trebaju, nudjajuć Ti Judin poljubac. Govore Ti kano i djavo Isusu: Dodji k meni i obsipati ću te svakim blagom ovoga svieta. Goni od sebe takove napastnike i zavodnike. Proti njim oboružaj se čvrstom vjerom u Razapetoga stalnom odlukom, da češ rabiti i živjeti polag Njegovih svetih nauka za svoj duševni i tjelesni boljak.

Spasitelj naš pokazao nam je svojim mukotrpnim životom i groznom smrti, kako valja strpljivo i ponizno podnašati sve muke i boli, koje nas danomice na svakom putu susreću u borbi za život i obstanak. On je kao Bog-čovjek podnio grozne muke svojevoljno, imajuć pred očima uzvišeni cilj: spašenje čovječanstva.

I mi moramo u borbi za obstanak dobrovoljno podnašati sve neprilike, što nam ih neprijatelji stvaraju, jer inače neima pobjebe ni uspjeha.

Uzorom nam mora biti najveći Patnik, što ga sviet poznade; koji je odlučio i neustrašivo koracao oprediejenim putem, premda je u duhu vidio Golgotu, gdje ga je čekalo nečuveno poniženje i strašna smrt. I mi valja da koracamo neustrašivo k narodnom cilju, k jedinstvu i slobodi hrvatskoga naroda, prkoseć svim nepogodam i odstranjujuć sve zaprieke, koje nadjemo na tom putu.

Čvrsta vjera u Kristovo uskrsnuće pruža nam jamstvo, da ćemo i mi ne samo duševno uskrsnuti, već takodjer, da nas čeka narodno uskrsnuće, budemo li znali raditi, boriti se, stradati i trpiti. Naša borba je pravedna, ona je sveta, jer se borimo za istinu i pravo, a Isus nas uči, da istina i pravednost mora prije ili kasnije pobjediti.

U višnji srca! dakle patnički rode: Stoj nepomično i čvrsto uz Kristovu crkvu, gdje je jedina sloboda i pravi napredak. Čuvaj se onih, koji te nastoje odvratiti od djedovske vjere i od starog hrvatskog poštenja. Nevjeruj onim, koji bi htjeli uciepiti u Tvoje pošteno srce klicu vjerskog nemara i narodnog mrtvila. Oni bo znadu, da si se Ti pomoćju tih kriepostih i vrlinah kroz viekove otimao čil i zdrav i da su iste i danas zalog Tvojoj boljoj budućnosti.

Sveto Uskrsnuće neka pobudi u nas plemenito oduševljenje, da uzmognemo podnesti i najveće muke na čast Kristove nauke i na korist domovine naše. Uhvatimo se mi u jedno kolo; uprimo složnimi silami oko duševnog i narodnog uskrsnuća našeg. Providnost božja, koja nam posla na zemlju Odkupitelja, neće zapustiti patničkog naroda, komu kličemo iz dna duše: Čestit Ti Uskrs!

PODLISTAK.

Hajduk Šimić na Trilju.

(Konac.)

Još je Šimić i ovo kazivao: Svraćajući mi jednom sviet u planinsku dočinu, očuti se žalba, plač i jauk za jednim oborom. Ja odletih onamo da vidim što je; to ti ludi moj Lončarina trgao nož, da jednoga siče. Ja tad breknuh na Lončara, a onaj čovjek (bio je od mora) kao preporodjen, kad me ugledao, zavapi: dodji, dodji ćaća moj! Lončara sam tad potjerao, da ide k družtvu, a čovjeka povedoh u dočinu k drugima, te mu pokučih pogaču, ovnovine, sira, vina, i napokon grožđja. Upitah ga: kud si ti hodio? Išao sam, ćaća moj, da kupim štogod vočića i magare! — Pa koliko si ponio novaca? Dvadeset talira, ćaća moj! — To je malo za tebe i mene! — rekoh mu — evo ti još dvadeset i pet talirá, pa kupi i drugog vočića, a pet nek ti je za poputbinu! — Ode onaj čovjek, blagosivljajući me.

Još ću vam kazati — reče Šimić — kako sam ja dolazio sa družinom u bogatih kamatnika, što imadu veliko blago, a čeljad im u kući gine od svake rdje. Kad bih ja došao u njih, zapitao bih dobar ručak, ali rekao bi: bez krvi ne ima dobra ručka! Trebalo bi dakle, da zakolju bravče, te bi ga isjekli na peče, metnuli bi kako bih ja htio — sa maslom i lukom — da se dobro ušuđga — to bi bilo baš liepo jesti. Domaćin bi stavio pred nas same, ali ja ne bih nipošto htio tako, nego bih zapovjedio, neka odma sva kućna čeljad: muško, žensko, staro i nejako ide za sofru. Gdi je Šimić, nek je svakomu pravo! Tako bi činio, da se željna družina u kamatnika pogoste. Kad bih ja odatle otišao, prilibila bi se ulicom po koja žena iz one kuće k meni, te bi mi rekla: braco, i opet ti dodji — majka ti se veselila! — barem onda se počastim, kad ti dodješ!

Upitaše Šimića — je li bježao pred Bandalom i Bursaćom, što su ga sa kolonom tražili?

Šimić: Niesam se ja nikoga bojao do Boga, pa niesam ni njih. Jednom više Bitelića u planini mi hajduci idemo jednom kosom, a ugledasmo Bandala sa kolonom na drugoj strani. Ja se tad javih: o arambaša od kolone! Evo hajdučkog arambaše! Sadji bliže, da se ogledamo, tko je bolji junak. Ne progoni više planinske čobane, što nas ne izdaju, jer ti oni ništa krivi nisu! Odgovara mi on: hajdete vi, ne ću se ja s ludim ljudima tući! Na to će mu neka čobanica: kopile jedno, kad ne smiš izaći preda nj, čemu meni ne daš mira, da ti izdam Šimića?

Čujte i ovu — reče — Šimić.

Na Voštanim u Akrapovoj staji jednoč sam se u sumrak s družinom grijao uz vatru i pušio lulu. Odjednom otvore se vrata, te rupiše neki ljudi unutra. Mislimo mi s prva, da su čobani, ali bijaše to turska kolona i pred njom buljumbaša, koji sjede kraj mene uz vatru. Ja odma oštro: tko ste vi, kud idete i koga tražite? Odgovore oni: mi smo ljudi što i vi! Opet ja: a šta ste vi? šta li smo mi? Lanuše oni jednaki smo; tražimo kao i vi Šimića! Zavikah ja: kad ga tražiš, baš si ga našao — gradim ti zelenoga sveca! Trgoh nož, a oni svi utekoše u noć glavom bez obzira. Meštrović omače za njima, al mu puška ne sastavi; zapali i Sekulović, te tri obriza po bedrama, a ne ubi nijednoga. Poletismo za njima; vičem ja družini: ne striljajte ih nego nožim isičimo rdje! Sutra nam kazaše ljudi, da je buljumbaša bio se skrio za stajom izmedju uliišta od pčelá, a jedan turski financa (što je meni prietio da će mi ružno žići), trčući preko njivá, pade u rivinu i slomi nogu.

Još ću vam jednu kazati, reče Andrija.

Idući jednom preko Roška polja, ja pokarah druga Križana, što se je bio sinoć opio, a on, ne bud ljen, učini juriš na mene, poteže iza svilaja pušku, te okresa u me, ali mu ne upali. Baci je o zemlju, i trže drugu, te skresa i njome, al ne upali ni druga, pa i njome o zemlju, te za nož, pa na me skrlet učinio. Ja se slegoh kao zmija do zemlje, povukoh se mrvu nazad, te ga u hitnji dočekah, uhvatih za vrat i turih nauznak. Skočih mu na prsi, pričepih mu nogom ruku, iz koje mu iztrgoh nož, te rekoh: vidi rdjo, da te mogu tvojim nožem zaklati, ali ne ću, jer sam bolji od tebe. Ja ga pustih, a Sekulović zažeže u nj i ubi ga, te ga prisloni uz plast i stavi mu lulu u zube, neka puši.

Jednom sam se bio preobukao po šehersku — pripovjedaše dalje Šimić — kako se turski begovi nose i došao u Mostar; htio sam se obriti u Turčina, jer oni fino znadu. Turčin me je liepo obrijao i uredio, te otišao raditi k drugomu, a ja pod ogledalo (da odma ne vidi) postavih mu

Iz carevinskoga vieća.

(Konac.)

Beč, 22. marča 1902.

Sriedu večer, četvrtak cieli dan i petak razpravljao se je proračun za srednje škole. Taj naslov proračuna postavio je u najveću razdraženost cielu zastupničku kuću, i da bi zašto, nego za par slovenskih razreda u Celju. Radi te stavke svršila je sjednica, posliednja prije uskrsnih blagdana, burno, bučno, sablaznjivo, da nemože si ni misliti nješto burnije, bučnijega, sablaznjivijega u jednom parlamentu.

Prije nego na to predjem, spomenuti ću njeke druge stvari.

Sv. Misa za pokojnoga zastupnika. — Česko pjevanje i molenje usried Beča.

U crkvi Sv. Ane, u istoimenoj ulici, u prvom kotaru grada Beča, pjevala se je po naručbi mladočeskoga kluba sv. misa za blagopokojnoga člana toga kluba prof. dra. Kurza. Sv. misu je pjevao zastupnik dr. Stojan pred glavnim oltarom posve razsvjetljene crkve, usried koje bio je napravljen mrtvački odar. U crkvi su se našli predsjednik i oba podpredsjednika zastupničke kuće, bečki načelnik dr. Lueger sa drom. Funke, kao predstavnici njemačkih stranaka, množina zastupnika iz svih klubova, osim dakako ono par njih što do vjere ništa nedrže, ministri Hartl, Call, Pietak, Rezek, i mnogo drugoga občinstva. Na koru pjevao je češki zbor češkim jezikom kod pristupa, na prikazanje, kod „Svet, Svet, Svet", poslie podizanja, kod pričešćenja, i prema svrsi svete mise. Pošto je misnik obavio blagoslov i molitve kod odra, molio je češki tri oče naša i tri zdrave Marije, a odgovarala mu je skoro ciela crkva, i završio češkom molitvom. Tako se obavlja služba Božja usried Beča, a naši Flappi i Petronii po svojih svećenicih, htjeli bi da se u crkvah čisto hrvatskih župa nit nemoli hrvatski, da zabrane našemu narodu moliti se Bogu u svojem jeziku!

Odurni postupak Talijana.

Još 18. marča bila je priobćena u zastupničkoj kući interpelacija dra. Bennata na ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih poslova povodom dogodjaja u Pazinu za vrieme izbora. Interpelacija naperena je proti kotarskomu kapetanu Ivanu Šorli: Nebrojeno da je činjenica, veli se, kojimi bi se moglo dokazati, da taj kotarski kapetan nije nepristan. Nenavadja pak nijednoga, nego jedan, koj da je učinio bolestni utisak u Pazinu. A koji je taj dogodjaj?! Slušajte. Već dvadeset godina da je občina Pazin u rukuh tudjih svećenika i nesvjestnih kmetova, i da su iz uprave sasma izključeni gradjanski življi mjesta. (To je rekao i c. kr. namjestnik grof Goëss, pak se i u tom s Bennatom slaže! Op. Ur.). Sada da je taj živalj pobjedio u I. tjelu. Pučanstvo(?!) da je pozdravilo tu pobjedu radošću. Kakvih deset osoba (To je dakle to pučanstvo!!) iz najboljih obitelji mjesta — medju njimi i dva poznata advokata — da je kružilo gradom, pjevajuć na pol glasa kojugod narodnu pjesmu. Prisustvovali su sažganju snopa slame pred kućom njekoga Bertoše, jedinoga gradjana hrvatskoga mišljenja, koj je kod izbora propao. Takovo sažganje da je mjestni običaj. Nedužna demonstracija da je ostala skoro neopažena, bez krika i buke, bez prosvjeda, tako ni mjestna policija, koja je stroga prema Talijanom, nije ništa prigovorila. Ali politička oblast, po svoj prilici nahuckana od glavu hrvatske vladajuće stranke, koji su htjeli budi kako dati oduška srčbi radi propasti, kaznila je onu deseterieu po patentu od godine 1854. na globe od 20 do 50 kruna. Nije ni vriedno govoriti, da li se je moglo i tako strogo kazniti te ljude. Nego pita se, zašto kotarski poglavar Šorli, koj je toli revan, da kazni nedužne izjave, nerabi svojih policajnih mjera proti demonstracijam, koje toli često priredjuju fanatični Hrvati proti Talijanom; zašto trpi — ako se i neraduje — da se kod svake hrvatske svečanosti brda oko Pazina demonstrativno razsvjetljuju, i da zaglušni „živio" deru ušesa gradjana; zašto nije rečenoga patenta porabio proti hrpi mladića, koji su prije dvie godine krikom i bukom izazivali i vriedjali gradjane u njihovih najsvetilijih čuvstvih? — To su dvie uteze i dvie mjere, ugodne za Hrvate, neugodne za Talijane, socijalno-politički odnošaji u gradu Pazinu su abnormalni. Vlada bi morala poprimiti mjere da se urede, a zadrža takovih mjera nebi imala biti ta, da bude na čelu kotara nepristrana i svojoj zadaći dorasla osoba. Na temelju toga pita Bennati, i Bartoli, i Polesini, i Rizzi e tutti quanti, je li vlada voljna narediti da se prema Talijanom kotara Pazinskoga i poglavito talijanskoga pučanstva grada Pazina postupa objektivno i nepristrano?

Nije li to sve tako ogavno, da netreba govoriti o tom ni rieči, nego samo priobćiti kao od stotina i stotina, još jedan primjer ogavnoga postupka Talijana.

Postupak c. kr. školskih oblasti kod imenovanja učitelja na talijanskoj školi u Opatiji.

Dne 20. marča interpelovao je zast. Spinčić, bez ikakvoga obzira na imenovanu osobu, ministra bogoštovja i nastave glede postupka c. kr. školskih oblasti kod imenovanja, najprije provizornoga pak definitivnoga, učitelja na talijanskoj školi u Opatiji. I samo c. kr. vrhovno upravno sudište proglasilo je taj postupak nezakonitim, a ipak su školske oblasti ostale kod svoga, krnjeć i druge zakone. Donieti ćemo tu interpelaciju doslovno u prevodu.

U upitu pita se ministra, jeli voljan narediti, da se odnosni utok občine po zakonu reši, da se i drugi utoci po zakonu i brže rješavaju, da c. kr. školske oblasti u Primorju po pravu i zakonu, u svakom obziru postupaju?

Proračunska razprava. — Srednje škole.

Kod te razprave su razni govornici izticali želje i zahtjeve glede srednjih škola, bilo za ustrojenje, bilo za preuredjenje naukovnih osnova, bilo obzirom na uzgoj i postupak učitelja srednjih škola, odnosno i oblasti s njimi.

Izvjestitelj b'o je excellenza grof Stürgkh. On je dakako već prije podao svoj tiskani izvještaj. Iz njega je razvidno, da je proračunski odbor prihvatio resoluciju izvjestitelja, da se za slovensku obuku u južnoj Štajerskoj, za 400.000 Slovenaca, pobrine tim, da se ustroji u Mariboru niža samostojna gimnazija, i za t., da se istodobno ukine slovenske paralele u Celju. Isti izvjestitelj bio je predložio u proračunskom odboru, da je se češka gimnazija u Opavi premjesti u koje pretežno češko mjesto u Šleziji. Proti toj resoluciji bio je metnuo dr. Herold resoluciju, da se njemačka gimnazija u Kraljevskih Vinogradih premjesti u koje pretežno njemačko mjesto, ako bude prihvaćena resolucija glede češke gimnazije u Opavi. Resolucija glede Opave bila je pala u odboru, pa tim i ona glede Kraljevskih Vinograda. Pospala je također resolucija dra. Rizzi, kojom se je vlada pozivala, da čim prije uvaži, nebi li se hrvatska državna gimnazija u Pazinu premjestila u koje mjesto pretežno od Slavena obitavano. Isto tako bile su zabačena i druge Rizzove resolucije.

Govorilo se je o svem i svačem, al cielu kuću zanimala je poglavito resolucija Stürgkhova glede ukinuća slovenskih paralela u Celju. U svem se je većina odbora bila složila njekako, a prema njemu i većina zastupničke kuće, samo u pitanju Celja očekivalo se veliku razpravu i glasovanje o njem najvećom napetošću. Za dva podpuno slovenska, a dva dielomično slovenska dielomično njemačka razreda u Celju, ili proti njim, bila je na noguh sva zastupnička kuća, cielo javno mnienje u Austriji.

U prilog celjskih slovenskih paralela govorili su skoro izključivo zastupnici Berks i Žičkar, prilično također dr. Tavčar; proti tim paralelam razni Niemci, poglavito pak celjski zastupnik dr. Pommer. Celje, njekada sjelo slovenskih velikaša, jednih sa hrvatskimi, je i danas središte kakvih 100.000 Slovenaca Savinske doline. Celje je prilično ponjemčeno, al zadnje doba digli su se Slovenci u njem tako, da se njemačka prevlast uzdrži u njem samo umjetno, pomoću vladinih organa. Niemci neće tamo slovenskih paralela, jer se boje da bi i te pripomogle k konačnoj pobjedi Slovenaca u tom gradu, koja se može otezati, al osujetiti ne. Slovenci zahtjevaju slovensku srednju školu baš tu, jer roditelji školske djece najlakše tu svoju djecu uzgajaju i često ju vide.

Talijani htjeli su porabiti tu priliku, da u družtvu s Niemci učine pokušaj za odstranjenje hrvatske gimnazije u Pazinu. Rizzi je takovu resoluciju postavio u proračunskom odboru. Oni su glasovali proti slovenskim paralelam u Celju u čvrstoj nadi, da će Niemci glasovati proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Prevarili su se: katolički Niemci i kršćanski socijali glasovali su u odboru proti Rizzovoj resoluciji. Na to silni srd Talijana. Grozili su se Niemcem, da će u zastupničkoj kući tako postupati, da će Niemce prisiliti da glasuju za Rizzovu resoluciju, ako hoće da Talijani glasuju proti celjskim paralelam.

Bennati je u tom smislu govorio, bolje rekuć čitao i postavio resoluciju.

U svojem govoru, to jest čitanju, uztvrdio je, da je politika c. kr. vlade u školstvu naperena proti Talijanom, da se tom politikom hoće uništiti talijanski karakter pokrajine Istre. On naglasuje zahtjev za talijansko sveučilište u Trstu, za preuredjenje učiteljišta u Kopru. Prigovara njemačkim srednjim školam u Primorju i njemačkoj gimnaziji u Trentu. Pak dolazi konačno na hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Gimnazija hrvatska u Istri da u obće nije potrebna, ona je samo u prilog slavenskoj propagandi. Slaveni u Istri su kmetovi, i netrebaju srednje škole. Takova gimnazija je škodna za poljodjelstvo, jer ovomu uzimlje radne sile. Na to navadja one „storije", što se jih je do gnjusanja čitalo u trščanskom Židovčiću glede upisivanja u tu gimnaziju, glede siromaštva hrvatskih djaka, glede siromašnoga njihovoga bivanja, odjevanja, hranjenja. Želi povjerenstvo, koje bi imalo razviditi, da neima napredka u hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, i da u obće nije hrvatska gimnazija u Istri potrebita. Ako bi pak imala obstojati, onda da njoj nije mjesto u Pazinu. Pazin da je talijanski grad, jer ima 1100 Talijana a 600 Hrvata. Hrvatska imena stanovnika da ništa ne znače. Uprava grada da je u talijanskih rukah. Kod netom minulih izbora da je talijanska stranka pobjedila u I. tjelu za občinsko zastupstvo. To da je sjajan dokaz italijanstva Pazina. Pazin da je sjelo talijanskoga političkoga družtva. Na hrvatskoj gimnaziji da je samo jedan iz grada upisan. Talijanski jezik da je jedini, koji se u gradu govori. Hrvatska djeca da se čute tudjinci u tom gradu, i moradu talijanski govoriti. Hrvatska gimnazija da je pogibelj za miran život u gradu. (Što velite na to Pazinci?!) Djaci da pjevaju već sad jako nacionalne pjesme. I pošto je Bennati izbrojio te sve upravo odurne obrabljene fraze, potužio se je na postupak c. kr. vlade sa Talijani u Dalmaciji, pri čem su ga pretrgavali zastupnici iz Dalmacije.

Obnovio je resoluciju Rizzovu, postaviv odnosan predlog za prenos hrvatske gimnazije iz Pazina u koje drugo mjesto Istre.

U svojem govoru osvrnuo se je dr. Tavčar kratko također na hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Tu da netreba mnogo govoriti. Gimnazija ta nije samo za Pazin, nego za skoro 200.000 hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri, za koj je najzgodnije da bude hrvatska gimnazija baš u Pazinu, koj nije talijanski. Ošinuo je Bennata, koj se je izrazio tako kao da nisu srednje škole za siromahe. Bennati, osramoćen, buncao je nješto, kao da nije toga rekao. Htjeo je zatajiti ono, što su pred uru dvie čuli svi, koji su ga slušali, i nad čem su se zgražali svi, osim njegovih drugova.

O srednjih školah govorili su u petak još govornici upisani već prije kod te razprave, govorio je i ministar bogoštovja i nastave, govorio je izvjestitelj, a govorili su njeki i u obliku stvarnih izpravaka, al za sve te govore nitko nije mario, nitko ili skoro nitko jih slušao. Svakomu se je dovikivalo, nek svrši, svak je samo na glasovanje čekao, i neustrpljivo, skrajno napeto čekao. Radi toga brisali su se njeki govornici iz liste govornika, a drugi iz liste onih koji su htjeli stvarno izpravljati. Učinili su to što iz svoje uvidjavnosti, videć razpoloženje zastupničke kuće, što nagovoreni, prošeni, zaklinjani od svojih prijatelja i sumišljenika. Učinili su to dva govornika češka, Poljak iz Šlezije, Ploj i Žičkar iz Štajerske, Spinčić iz Istre. Ovomu, kako smo doznali, grstilo se je popravljati notorično krive navode Bennatove, ipak se je bio sklonuo da jih Bennatu njekoliko reče. S rečenih razloga odustao je i on, kao i drugi navedeni zastupnici. Učinili su to i za to, jer su Niemci nastojali otegnuti razpravu koliko dulje, samo da nedodje do glasovanja toga dana, kad su vidili, da su slavenski zastupnici na okupu tako rekuć u podpunom broju; pak se nadali da iza Uskrsa neće jih toliko doći. Nisu htjeli činiti usluge Niemcem, nit razdraživati svojih prijatelja, svih slavenskih zastupnika, koji su samo za tim išli, da se čim prije odglasuje. A glasovanje valjalo je više, nego li sve, makar i zlatne rieči, kojih kako rečeno, niko nije htjeo slušati.

Glasovanje stavke za srednje škole.

Govornike se nije slušalo, al se je tim više radilo za glasovanje. Svi klubski predsjednici pozvali su sve svoje članove, da dodju bezuvjetno u sjednicu za glaso-

---

18 for. i biljet, na kojem je bilo upisano, da se je Šimić obrijao. Koliko sam ja bio srčen — Boga istinitoga — znajte braćo, da sam noću u Sinj dolazio i preko dana bi tu stao pijući kavu, a kolona me tražila u Prologu planini. Kako sam bio izučio graditi puške, tako me moja nije nikad prevarila, jer sam znao dobro što joj treba. Puške su nam sve na kreme bile. Samicom balotom ja sam jarebicu na letu obarao, a katkad po dvie. Od sve družine bio mi je najvierniji Krajina. Ono je bilo dobro diete, a drugi su me svi izdali. Napokon su neki moji drugovi rekli na splitskom sudu, da sam ih ja na zor odveo u hajduke, da mene uvale, u sebe izvade iz tamnice.

* * *

Dne 31. siečnja idući u Sinj, svratio se je na Trilj Čivo Bilić sa Studenca k Šimiću, da ga vidi, pa kad ga ugleda, reče mu: ja ti se radujem, Šimiću, što si još u životu!

A koji si ti? — upita ga Šimić.

— Ja sam onaj Bilić, što sam te hvatao sa kolonašima i uhvaćena gonio iz Imotskoga do Splita.

— Još si mi krvav na očima! — izdreči se Šimić, stupnu nogom i uhvati ga rukom za vrat, za šalu. Tu su se skupa napili i porazgovorili.

S Trilja krenuo je Šimić u Imotski, a odanle k svojoj kući na Grude, gdje se sada po svoj prilici uz vatru grije s krunicom u ruci.

vanje o srednjem školstvu, koje se je konačno vršilo petak dne 21. marča. U predvečer toga dana išli su grof Stürgkh i dr. Kathrein k ministru-predsjedniku, da ga zadobe za to, da se glasuje jedva poslie Uskrsa. Ministar-predsjednik reć bi da nije na to pristao. Za ciele sjednice od petka nije se nego o tom radilo, kako da glasovanje izpadne. Za sve Slavene znalo se je kako će glasovati. S njimi bili su i Rumunji. O Talijanih glasalo se je svaki čas drugčije. Socijalni demokrati odlučili su izaći, kad se bude glasovalo o Celju i Pazinu. Njemački katolici i kršćanski socijali ili antisemite odlučili su se proti resoluciji Rizzovoj odnosno Bennatovoj, naime proti premještenju hrvatske gimnazije iz Pazina. Tim je ova osjegurana bila, al trebalo je nastojati, da se sve zastupnike njoj prijazne zadrži u dvorani, da nebi, misleć da nije pogibelji, izašli. Naprotiv Celje bilo je u skrajnoj pogibelji, i svaki prijatelj Slovenaca bojao se je, da će zlo proći. Ipak se nije zdvojilo, nego učinilo što bijaše moguće. Sve Njemačke stranke bile su za premještaj slovenskih paralela iz Celja. Samo u njemačkoj katoličkoj stranci bilo je zastupnika, koji nisu bili za to. Opat Treuienfels nije se žacao izreći to i javno u svom govoru. Pravednost zahtjeva, da budu i slovenski razredi u Celju, a pravi katolici su uviek za pravednu stvar. I njegovi drugovi bili bi najradje s njim, al oni se boje, da bi se onda preveć agitivalo proti njim medju izbornici. Njemačka katolička stranka bilo je dan prije odlučila predložiti dodatak k resoluciji glede Celja, da se naime samo onda slovenske paralele od tamo premjesti, ako se sporazumiju obie narodnosti. To je za taj slučaj povoljan dodatak, al kamo bismo došli, ako bi uviek sve samo od sporazuma odvisilo. Slovenci kod svojih, a mi u Istri kod svojih neprijatelja, nebismo nikad ništa dobili. Njemcem liberalom i nacionalom nije rečeni dodatak bio po volji. Njemačka katolička stranka je opet o'tom viećala, pak odlučila da neće postaviti onoga dodatka.

Tražilo se je drugoga koj bi postavio onaj dodatak, i koj bi spasio Celje, i ako bi resolucija Stürgkh bila prihvaćena. Dvojica zastupnika pristala jedan za drugim, al odustali. Konačno se je na to odlučio dr. Hruban, katolički Čeh iz Moravske. Postavio je onaj dodatak, bez ikakvoga prejudica za bud što drugo.

Teda negda, kad se je vidilo, da je Stürgkh svršio svoj zaključni govor, pozvao je predsjednik zastupnike da zauzmu svoja mjesta, da će se glasovati. Dvorana puna, kao malo kada. Svi Poljaci, osim jednoga, svi Česi, osim jednoga, svi Rusini, svi Hrvati i Slovenci, oba Srba, Rumunji osim dvojice, Talijani osim dvojice. U raznih njemačkih strankah manjka po koji, većih prazivna je samo na klupah katoličkih Njemaca.

Zast. Hofmann iz Šlezije predlaže, da se briše svota za gimnaziju u Opavi; Svenjemac Berger predlaže da se briše svota za slovenske razrede u Celju. Obojica predlažu takodjer, da se o njihovih predlozih glasuje po imenih.

Tu nastaje smetnja glede glasovanja. Konačno se odlučuje da se po imenih glasuje za cielu svotu proračuna za srednje škole ili proti njoj. Ako bi se ta prihvatila, onda odpada glasovanje glede Opave i Celja.

Proziva se, glasuje se sa da ili sa ne. Sa da, za cielu svotu glasuju Poljaci, Česi, Rusini, Slovenci, Hrvati, Rumunji, njemački katolici, i njemački veleposjednici i socijalni demokrati. Sa ne, glasuju Niemci liberalci, nacionalci, kršćanski socijali, i Talijani.

Sa da 239 zastupnika, sa ne 144.

Po tom je spašen za sada cieli proračun, takodjer za Opavu i Celje.

Nego što da vlada u buduće glede upitanih gimnazijah učini?

O tom govori resolucija Stürgkhova glede ukinuća slovenskih razreda u Celju.

Derschatta predlaže, da se o toj resoluciji glasuje po imenih, i to se prima.

Predsjednik kaže, da će se o dodatku Hrubanovom glasovati pošto se resolucija odglasuje, i to kao o dodatku, u savezu sa resolucijom; tako da će se napose kao o dodatku k resoluciji glasovati takodjer o predlogu Hofmana glede Opave i glede Pazina. Ako se resolucija Stürgkh glede Celja prihvati, onda će se napose glasovati, da li se prihvaća dodatak Hrubanov, napose, da li se pozove vlada da premjesti češku gimnaziju iz Opave, i napose da li da uvaži da se gimnazija u Pazinu premjesti od tamo drugamo. Ako se ne prihvati resolucija, onda svi dodatci padaju od sebe.

Rizzi predlaže, da se predlog Bennatov glede premještaja gimnazije iz Pazina glasuje ne kao dodatak k resoluciji posebice, nego ujedno sa resolucijom Celje. On obrazlaže to, al ga ponovno predsjednik zove na red, da postavi predlog. On ipak pročita što je napisao, veleć da su bili prevareni, jer da su oni proti Celju glasovali, a Niemci da nisu proti Pazinu; i zaključuje, da će on i njegovi drugovi glasovati proti resoluciji glede Celja, ako se zajedno neglasuje i glede Pazina.

Predsjednik mu veli, da on nemože pristati na takovo glasovanje. Kuća, upitana za mnienje, zabacuje predlog Rizzov dobrom većinom. Proti njemu su od Njemaca njemački katolici i kršćanski socijali, i svi slavenski zastupnici.

Došlo je konačno do glasovanja o resoluciji Stürgkhovoj glede premještaja slovenskih paralela iz Celja. Proziva se imena. Glasuje sa da ili ne.

Jedva se je kad tolikom napetošću sliedilo kojem glasovanju kako tom. I članovi predsjedničtva, i činovnici, i zastupnici, i sami ministri bilježili su glas svakoga zastupnika.

Sa ne, proti resoluciji Stürgkh glasovaše svi slavenski zastupnici, svi rumunjski, i svi talijanski, 16 njih na broju, k tomu tri njemačka katolika, i to opat Treuienfels i grofovi Trapp i Dürkheim.

Sa da, za resoluciju Stürgkh, njemački zastupnici svih njemačkih stranaka, medju njimi 10 njih iz njemačke katoličke stranke. Odstranili su se svi socijalni demokrati i 15 katoličkih Njemaca.

Uspjeh glasovanja: sa ne 203 sa da 170.

Poslie glasovanja.

Uspjeh glasovanja, čekan najvećom napetošću i razdraženošću, iznenadio je, na jednoj strani jako ugodno na drugoj jako neugodno. Sveniemci, njemački nacionalci i njemački liberalci, držali su pobjedu u pesti. Zastupnici slavenskih naroda, osobito slovenskoga, učinili su sve moguće, da njihova pravedna stvar pobjedi, al su ipak strepili da neće pobjediti. Hip iza razglašenja bilo je tiho, a onda buknuo je silan pljesak i klicanje na desnici, uprav iz duše i iz srca. Istodobno nastala je grozna buka kod rečenih njemačkih stranaka, osobito kod Svenjemaca; te napadaji, psovke, grožnje proti njemačkim katolikom, proti Talijanom, i proti predstavnikom c. kr. vlade. Sveniemci štropotali su sa pulti i žviždali zaglušno, i dobacivali razne povike. Njemačkim katolikom dobacivalo se je da su opet izdali njemačku stvar. Talijanom, da su glasovali u prilog svojih najljućih protivnika. Zastupnik Walz, njemački nacionalac, se je ćak toliko zaboravio, te njim je doviknuo: „Vi Katzelmacheri, sad možete dugo na Pazin čekati!“ Dakle dok pomažu Talijani Niemcem tlačiti Slavene, dotle su dobri, liepi, dragi; kad se jednom zauzmu za pravednu stvar, bilo iz kojih razloga, onda su „Katzelmacheri“. Prema klupam vladě vikalo se je: „Abzug Koerber“ (doli s Koerberom). Slično i proti Hartlu. Ministar-predsjednik, blied kao krpa, stojao je hipac zapanjen, pak išao k predsjedniku kuće. Ovoga se je jedva čulo, al je on medju tim, i prije nego je ministar-predsjednik k njemu došao, proglasio, da izpadkom glasovanja o resoluciji Stürgkhovoj, odbićem te resolucije, odpada potreba glasovanja o dodatcih k toj resoluciji, naime Hrubanovom glede Celja za sporazumak obija narodnosti, glede premještaja češke gimnazije iz Opave i hrvatske iz Pazina, one su bez predmetne, o njih netreba ni glasovati kao da neobstoje. Nadalje je predsjednik dao odglasovati o svih ostalih predlozih proračunskoga odbora; pročituti podneske tečajem sjednice uručene; zaželio vesele uskrsne blagdane zaključio sjednicu, te zajedno sa podpredsjednici iz dvorane izašao.

U dvorani trajala je i dalje grozna buka. Mnogi nisu ni opazili da je sjednica svršena. Izmedju Wolfa i jednoga antisemite došlo je skoro do tučnjave. Zabranili su ju priskočivši zastupnici.

Slovenski zastupnici zahvalili su naročito Čehom i Poljakom, što su se tako zauzeli za njihovu pravednu stvar.

Njemački nacionalci sastali su se u sjednicu da većaju što njim je poslie poraza činiti. I oni kao da krive vladu radi uspjeha glasovanja. „Neue Freie Presse“, taj židovsko-liberalni list, ta nesreća za narode monarhije, prigovara otvoreno Koerberu, što nije osjegurao većine za Stürgkhovu resoluciju. To liepo osvjetljuje i rečeni list i njemačke stranke s jedne strane, i Koerberovu vladu s druge strane. One stranke hoće da vladaju nad parlamentom i nad vladom, i da njim pri tom pomaže Koerber i njegova vlada! Da nije njekakve tajne sveze izmedju njih i njega, nebi mu one mogle činiti takovih prigovora.

Osobit utisak učinilo je glasovanje Talijana. Resolucija Stürgkhova bila je zabačena sa 33 glasa. Da su Talijani, 16 njih na broju, izašli, bila bi bila zabačena sa 17 glasova. Da su glasovali za tu resoluciju, bila bi takodjer zabačena, i to sa 1 glasom većine. Često veli jedan ili drugi zastupnik u raznih većih i zastupstvih, što treba mene, moj glas neće odlučiti. Eto ovdje, kod blizu 400 glasova, svaki zastupnik mogao bi bio reći, moj glas je odlučio. Kad bi Talijani bili glasovali iz plemenitih nagona, moglo bi njim se biti zahvalno, i moglo bi se računati, da će se opametiti, i postupati prema svojim suzemljakom pravedno. Iz ovoga slučaja se žalibože nemože na to zaključivati. Oni nisu mogli doseći pokušaja za uništenjem hrvatske gimnazije u Pazinu, pak su glasovali za to da se uzdrži slovenske paralele u Celju. Da su mogli doseći većinu proti Pazinu, bili bi pružili svoju pomoćnicu ruku i proti slovenskim paralelam u Celju. Jer nisu mogli učiniti pokušaja da ubiju dva bića, dali su svoje glasove za to, da oba živu. Za glasovanje, proizašlo iz takovih motiva, mi njim nemožemo biti zahvalni. Njeki Niemci označuju njihovo glasovanje kao „vendetta“, osveta. Talijani bi kadri bili, dapače njihova je srdačna želja, složiti se s Niemci i s kim mu drago, proti slovenskim razredom u Celju, kad bi se Niemci obvezali zajedno s njimi proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Nadamo se čvrsto, da svih Niemaca, njihovih dviju skupina, neće nikad dobiti proti toj našoj gimnaziji, težko stečenoj i od svih nas srdačno milovanoj.

Poslie glasovanja o Celju govorilo se je i još se govori o otežčanom položaju u parlamentu. Niemci navještaju protestne sastanke proti glasovanju; i groze obštrukcijom. Po svoj prilici će se izkaliti, i pak umiriti, za ovih uskrsnih blagdana.

Svim čitateljem „Naše Sloge“, i svemu našemu hrvatskomu narodu, želim sretan Uskrs!

Predlog manjine.

U posliednjoj sjednici odbora, izabranog od carevinskoga vieća radi poznatih dogodjaja u Trstu, priglasio je zastupnik Spinčić predlog manjine. On je taj svoj predlog u sjednici carevinskoga vieća dne 6. marča ovako obrazložio:

Po čemu sudi govornik odnošaje?

Visoka kućo! Veleštovani gospodin predgovornik*) upotriebio je vrlo oštre rieči proti velepoštovanom gospodinu izviestitelju**), osobito radi toga, što je on tobože slieno povjerovao izvještajem c. kr. vlade. Ja neimam povoda, da uzmem u zaštitu c. kr. vladu, napose njezine činovnike u Primorju, najmanje pako njihove izvieštaje. Ja sam došao do uvjerenja, ne na temelju izvještaja vladinih činovnika iz Primorja, kojim ja u obće nakon svega onoga, što sam već doživio i opazio, nemogu nikako više vjerovati, već na temelju izkaza, koji mi bijahu ovdje u Beču ustmeno podani od osoba, koje bijahu kritičnih dana u Trstu i na temelju pismenih priobćenja, da je napose vojničtvo pokazalo veliko strpljenje, i da tekar u najskrajnijem času, prisiljeno, puške se latiti, te da su nastupili i takvi odnošaji, da bijaše potrebito s jedne strane radi velikog straha, a s druge radi velike razdraženosti medju pučanstvom, izvanredne mjere poprimiti, i to u tu svrhu da se većem, mnogo većem zlu izbjegne. To moram osobito kazati radi postupanja vojnika, kojim je zapoviedao nadporučnik Köpl. Osobe, koje bijahu u blizini, zajamčiše mi, da bijaše vojničtvo takvim načinom izazivano i provocirano, da je ono u istinu onako moralo postupati, kako je i postupalo.

Pogrieške Lloyda i predstavitelja državnih oblasti.

Gospodo moja! Tim neću pako da kažem, da nisu: ravnateljstvo Lloyda i c. kr. vladini činovnici mnogo pogriešaka dne 13. pred 13. i još kasnije počinili. Kao što sam već u odboru spomenuo i kao što se mogu gospoda iz ove njemački i talijanski sastavljene brošure osvjedočiti (pokazuje brošuru) bijahu pritužbe radnikah ravnateljstvu Lloyda već dugo vremena poznate. Poznate mu bijahu one pritužbe i tužbe putem jedne spomenice, koja mu bijaše već dne 24. jenara predana. Na tu spomenicu nije se pako ništo osvrnuo. (Čujte!)

Nezadovoljstvo Lloydovih grijača bijaše javno poznato od dne 1. febrara, pošto su tada zapustili radnju. To bijaše poznato svemu pučanstvu Trsta i za to su morale znati takodjer oblasti. Ipak nisu one sve dotle, dok nebijaše sve zahvatio plamen, učinile niti koraka, da bi bar posredovale s jedne strane izmedju grijača i radnika, i s druge strane izmedu gospodara, Lloyda. Pogrieške vladinih činovnika jesu velike, a prije svega bijaše velika pogrieška, što nisu stupili sa radnici u doticaj čim su ovi zapustili radnju. Ta istina je, da su vladini činovnici morali brinuti se za službu i kako bi druge grijače primili. Ali istodobno imali su vladini činovnici stupiti u doticaj sa radnici, odnosno sa ravnateljstvom Lloyda, da razvide jesu li zahtjevi prvih pravednni ili ne.

I kasnije počinili su gospodo moja, vladini činovnici pogriešaka. Tako medju ostalim, što su prije podne ili o podne radničku skupštinu zabranili, koju su pak za poslije podne dozvolili; nadalje, što su, kako je g. zastupnik dr. Ellenbogen pripoviedno, zaplienili proglas radnika, i tako počinili su i drugih pogriešaka.

*) Zast. socijalista dr. Ellenbogen. Op. prevod.
**) Zast. dr. Fuchs. Op. prevod.

DOPISI.

Iz Brbanštine, u velikom čednu. Imade već njekoliko vremena, da Vam se nismo javili iz ovih zapuštenih krajeva.

Mnoga bi se ruka utrudila, kad bi Vam htjela sve naše jade i nevolje opisati. Ali pomoću Boga i Vašom dozvolom javiti ću Vam se još kad i kad, neka vide naši neprijatelji, da smo se i mi već jed-

noć počeli dizati iz mrtvila i da nećemo dulje na sve šutiti.

Žao nam je, što moramo uvjek pisati same jadikovne viesti. Ali ufamo se, da će sunce zagrijati i naš prag.

Naše slavno občinsko zastupstvo spava blaženi san pravednih. Občinski zastupnici većinom nečine drugo, nego klimaju na svaki viši predlog. S toga biva da su naše sjednice gluhe i mrtve. Šta velimo sjednice! Ta koliko ih bilo od kad vlada novo zastupstvo? Valjda neimaju što da rade u ovako velikoj občini!

Mili Bože! ako zadješ po naših putovih izvan cesta, bilo ljeti, bilo zimi, treba da imaš sto očijuh, da na sve paziš, da vidiš kamo ćeš koraknuti, hoćeš li u vodu ili u blato ili na leticu, i hoćeš li, ako je plot blizu, čuvati kapu na glavi, da ti ne ostane na draču ili kupini ili da ti oči, uši ili lice neogrebe; ili ćeš čuvati kuret ili gaće, da ti ih nerazdrpa i tako se dogadja, da okaljan ili razdrpan kući dodješ ili pak jedno i drugo. Ovakvi puti nalaze se najviše okolo Manjidvorci, po kojih žalibože nije sjegurno hoditi, jer tko padne, slomiti će si rebro! Nije li to Bogu plakati!?

Po selih zimi od blata i kaljužah po putovih, a batah pred kućami nemože se nikud; ako je pak vrieme južno, moraš radi smrdeža nos začepiti.

Zašto se to nepopravlja ili čisti bilo za plaću ili na rabotu? A da borme! Njekoji prave, da zato plaćaju namete, ter da zbog toga nemože se ii nesmije siliti ih na rabotu; svojevoljno neće da idu, kao da bi tobože drugomu, a ne sebi tim koristili.

Zašto se pak nečini koješta popraviti za plaću? Lokve i bunari su svi poplavljeni; ljeti usilovani smo piti vodu gdje se i životinje napajaju.

Slavno zastupstvo u Raklju naprtilo nam je god. 1900. nameta 100%, dočim je ove godine 50%. Odkuda ima vaditi siromašni puk toliki novac? Zlosretna klauzula dala nam je smrtni udarac. I pod ovakvim težkim teretom moramo pasti ničice na crnu zemlju.

Zid od groblja kod sv. Marije od Zdravlja skoro je sav u razvalinah. Zašto se ne čini novi zid?

* * *

Začudili smo se, kad opazismo na pečatu: „Amministrazione Comunale di Castelnuovo".

Nadamo se, da će ono upraviteljstvo brisati onaj napis sa pečata i napisati ga onako, kako su naši otci, djedi, pradjedi i šukundjedi govorili. Naši ljuti protivnici Talijani nastoje na sve načine da nas potalijanče i polatine naše crkve, neće nam da dopuste ni moliti se u našem jeziku, a mi takvim dušmanom dajemo šibu neka nas šibaju!

Preporučamo našim zastupnikom, da gori navedeno poprave. Ujedno želimo, da se od sada napred zapisnik i dnevnik vodi u našem jeziku.

Mjeseca septembra 1895. bijaše zaključeno u Barbanu, da se komad ceste od crkve sv. Marije od Zdravlja pak do ceste na Banjadičku sagradi. Ali niti danas nije još započeta, a kamo li zgotovljena. Onaj komad ceste je od velike potrebe da se već jednoć sagradi, jer bi koristio svim bližnjim selima, a još više crkvi.

Ovim upozorujemo našeg gospodina načelnika, da u prvoj sjednici obć. zastupstva pruži pitanje o gradnji onog komada ceste, ali ne možda da bi cesta išla kroz Bratelića, pak na staru stanciju, kako bi htjeli njekoji, jer komu bi onda koristila?

One, koji misle, da nemaju dosta vremena za sjednice, pitamo: Tko ih je silio, da budu zastupnici? Ako su se pak zagnjeli proti volji naroda, znali su valjda da treba i nešto vremena žrtvovati na korist občine, inače ako ih nije volja skrbiti za narod, koga zastupaju, nek se odreknu časti, pak mirna Bosna! Nu na žalost ima ih među njimi, koji jedino radi časti žele sjediti u obć. zastupstvu, dočim im smrdi svaki i najmanji trud za občinsko dobro!

Tko napokon misli, da se nedrže sjednice s toga, što nemaju zastupnici vlastite koristi, taj valjda nezna, da su dužni doći zastupnici bezplatno na sjednice; dakle taj prigovor neima temelja.

Neimajući od zastupničke časti nikakve koristi, treba da nastoje svojim privatnim radom zaslužiti si štogod. Najviše ruda pokazuju nekoji u vrieme izbora, trudeć se, da budu svakako izabrani, ali pošto su postigli svoju svrhu, imali bi i raditi kao zastupnici na korist puka.

Iz Gorice, 24. marča. († Kardinal nadbiskup Missia.) Presenetila Vas je stalno neočekivana viest o nagloj smrti našega metropolite, knezanadbiskupa i kardinala dr. Jakova Missie. U ovdašnjih svećeničkih krugovih govorkalo se, da je bolest visokoga dostojanstvenika pogibeljna, ali širi slojevi gradjanstva jedva su i znali što mu je i kako mu ide.

Posliednjih dana ćutio se je bolestnik prilično dobro; bio je dobre volje i veselio se sv. uskrsnim blaganom. Preminuo je naglo dne 23. t. mj. providjen sv. otajstvi za umiruće.

Pogreb njeg. uzoritosti obaviti će se poslije uskrsa. Tielo pokojnikovo inbalsamirao je tršćanski liečnik i slovenski rodoljub g. dr. Simon Pertot. Izloženo će biti u staroj kapeli nadpiskupske palače.

Sliedećeg dana po smrti otvoriše pokojnikovu zadnju volju ili oporuku, u kojoj se je sjetio svojih rodjaka, prijatelja i službenčadi. Sav ostali imetak ostavio je ovdašnjem središnjem sjemeništu, koje mu je na srcu ležalo.

Po oporuci imao bi biti pokopan na groblju na sv. Gori, nu govori se, da će ga pokopati u crkvi B. D. Marije na sv. Gori.

K pogrebu imali bi amo doći biskupi: krčki dr. Mahnić, ljubljanski dr. Jeglič i porečki dr. Flapp.

Njeg. uzoritost kardinal i knez-nadbiskup gorički dr. Jakov Missia rodio se je g. 1838. na Muti, u župi sv. Križa kod Ljutomera na slovenskom Štajeru od seljačke obitelji nazvane „pri Mislovih".

Bogoslovne nauke započeo je pokojnik u sjemeništu u Gracu, odakle ga poslaše u njemački zavod (Collegium Germanicum) u Rim, gdje je ostao šest godina i gdje bijaše promaknut na čast doktora sv. bogoslovlja.

God. 1863. bijaše redjen za svećenika. God. 1879. postao je kanonikom, a godine 1884. biskupom ljubljanskim. Po smrti goričkog nadbiskupa Zorna imenovan bijaše g. 1897. dr. Missia njegovim nasliednikom, a g. 1899. podieljena mu bijaše čast kardinala.

Nagla smrt toga odličnoga dostojanstvenika spraviti će u nepriliku vladine krugove u Beču i crkvene u Rimu. Sada imademo u Primorju izpražnjene dvie biskupske stolice i to u Trstu i Gorici. Pokojni kardinal imao bi bio svakako glavnu rieč kod imenovanja biskupa u Trstu, a sada ne samo da neima njegove uplivne i možda odlučujuće rieči, već treba i njemu tražiti nasliednika. Vrlo će biti težko naći mu dostojna nasliednika svećeniku i učenjaku.

U narodnom pogledu neznamo komu da ga pribrojimo; prisvajaju si ga Talijani-katolici i Slovenci-katolici, ali po našem nemjerodavnom sudu imali bi nanj najveće pravo Niemci-katolici.

Bio je dobra i milosrdna srca i rado je pomogao gdje mu bijaše moguće.

Kao politika i kao vatrena podržavatelja latinštine u naših crkvah nećemo da govorimo na ovom mjestu već danas, jer bismo morali po koju gorku kazati, a toga nesmijemo nad toplim još tielom. Viečna uspomena, mir i pokoj njegovoj plemenitoj duši.

Radi uskrsnih svetaka neće izaći utorak „Naša Sloga" i radi toga — da odštetimo predplatnike — izdali smo današnji broj za 8 stranica. Budući broj će izaći dakle danas osam dana. Tom prilikom ponovno molimo predplatnike, da nas nezaboravе podmirbom iste.

Franina i Jurina.

Fr. Ce govori ona karta spod reloja, da je svi lejiju?

Jur. Ma ce neznas?!... Na njoj je kako Nanestnik, ki je va Trste, zahvaljuje svim nam Crešanom, jer da smo ga udelali nasim grajaninom, pa govori da je proprio za tò „comoss!"

Fr. Ma kako to svim zahvaljuje, kad niki nit ni znal za tò?...

Jur. Ter je dosta, da to znaju i udelaju sama ona t r i... forsi nisu oni sve va grade?...

Fr. A pak, zac su ga udelali, forsi je poslal blago beci da mozemo urediti propale kampanje, za nepeljati se po svetu za imeti skrobić kruha?

Jur. Proprio za tò: votaciuni, votaciuni za brzo, pa ter znaš ke su za tò već nepravice udelali, i takò bi hteli ovom finom mrezicom latiti Nemeštnika, da jim pokrije njihova zla dela!

Fr. Ahaa!... Ma se misliju komunisti, da na Beču ni judi povrh Namestnika?!

Jur. I meni se pará!

* * *

Fr. Od kuda tako kasno?

Jur. Dolazim iz Banjola.

Fr. Pa ča je nova tamo.

Jur. Govori se da su peritu juratu pošli posli slabo onamo u Vinkuranu poli Štinjanke.

Fr. A tako?

Jur. Ma dò, da mu je pila na krivo pošla, pa da nije učinio od somića do somića ni pol metra niže krov.

Fr. E laglje je galopirat nego delat.

Jur. Ma da li barem muča, nego se hvali, da on nema potribe od Hrvati.

Fr. A ja sam ga vidija da je poša na Brijune, prosit dela uprav poli Hrvati.

Jur. Tako će se manko naučit delat!

* * *

Fr. Si ču, ča govore zrenjski krnjeli i šarenjaki, da su stirali ća dva popa: jednega hrvaskega a jednega kranjskega?

Jur. Čul sam čul!

Fr. Ma neznaš, zaš su to storili?

Jur. Zač?

Fr. Zač da oni imaju dva popa, ki se ne pačaju va nijenega, a drugeh donke, da nimaju potribe.

Jur. A od kuda su ti njihi popi i kako se zovu?

Fr. Ovo su ti dva popi propijo iz Zrenja. Jedan se zove „detto Paja" a jedan „detto Slama".

Jur. A kada su prišli va Zrenj?

Fr. To su ti još od onda, kad su Pregarci hojevali s procesijonon va Zrenj, a Zrenjci su njin jih stavljali blizu puta, da neka si jih ponesu doma.

Jur. Pa ča jih nisu zeli?

Fr. Ne, su njin jih pustili za veću potrebu, a sada neka ih uživaju.

Jur. Ma ja san čul, da će njin gospodin Petrolio drugega poslat?

Fr. Aj bi bolje storija, da bi si ga doma zadrža, da mu luštra postoli, nego ga va Zrenj poslat, zač ako ni nebi premogal jist i pit davat, bi mu po noći va vrata pucali i s kamenjen okna razbijali.

Jur. Aj ne bi Šaležani, Kluni i drugi, nego nutarnji, ken žene petljaju po drugeh seleh.

Fr. Kako to da su se dale na ta posal?

Jur. A ja, popa ni, limozine ni za se pomoć, vina se ne proda, donke za velu silu je to delat.

Fr. Ter ča njin ne pride on Ćić-Jelo-vičan s Portul mašit va nedelju?

Jur. Ne, zaš je jednu nedelju va crekve sve po talijanski govoril, a ljudi ga nisu razumeli, pak su mu rekli, da te za njin vetar i buru poslat, ako njin još pride tamo klavrnat, i potle maše h onemu leguleu va „Legu" bežat.

Fr. Bog njin daj zdravlje!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 20. t. mj. bijaše u gospodskoj kući razprava o bosanskih željeznicah. Izviestitelj barun Czedik predloži, da se prihvati zakonska osnova kao i u carevinskom vieću. Načelnik glavnoga generalnoga štopa barun Beck reče, da je novo zasnovana željeznička pruga Bugojno-Aržano na Split od velike važnosti, jer ona omogućuje svezu Dalmacije sa Bosnom. Izrazi svoje zadovoljstvo, što je u osnovi svrnuta pozornost na svezu Knin—Novi—Zagreb. To je unikum — reče — da postoji jedna krunovina, koja nije spojena željeznicom sa središtem monarhije. Grof Harah preporuči takodjer osnovu iztaknuv kako želi Dalmacija odavna, da bude spojena željeznicom sa priestolnim gradom. Osnova bijaše zatim primljena u drugom i u trećem čitanju.

Dne 24. t. mj. položio je barun Handel novi namjestnik Dalmacije u ruke Njeg. Veličanstva prisegu. Tomu svečanomu činu prisustvovali su razni odličnjaci, medju njimi i ministar-predsjednik dr. Koerber.

Crna Gora. Iz Beča javljaju, da će se tamo obaviti mjeseca maja vienčanje kneževića Mirka sa Natalijom Konštantinović, i to na izričitu želju zaručničine majke. Vienčanju da će prisustvovati svi rodjaci u velikom sjaju. O tomu da je već obaviešten pravoslavni župnik u Beču. K vienčanju imala bi doći i talijanska kraljica Jelena, sestra kneževića Mirka.

Srbija. Iz Petrograda javiše jednom madjarskom listu, da je predstojnik tajnog redarstva Dapošević u Zemunu bio u družtvu sa zloglasnim pustolovom Alavantićem prije nego li je ovaj odigrao poznatu komediju u Šabcu. Službeni listovi hrvatske vlade poriču odlučno tu viest.

Iz Biograda javljaju dne 25. t. mj., da je senat prihvatio u drugom čitanju zakonsku osnovu o sastajanju i udruživanju zabaciv sa 4 glasa većine one preinake, koje je bila skupština primila. Četvorica senatora uzdržala se od glasovanja. Manjina senata primila je taj uspjeh glasovanja sa povici: „živila sloboda!", „živila sloboda udruživanja i sastajanja!" Okolo 30 djaka visokih škola, koji bijahu na galeriji senata pridružiše se demonstraciji manjine. Pošto bijaše proglašen uspjeh glasovanja izjavio je ministar unutarnjih posala Štefanović, da vlada povlači natrag svoju osnovu, da tako izbjegne sukobu izmedju skupštine i senata. Zatim je predsjednik Marinković zaključio sjednicu senata.

Bugarska. Ministar-predsjednik Danev odputovao je u inozemstvo — kako se veli, u tu svrhu, da sklopi zajam, kojim bi kneževina uredila svoje raztrovane financije. — Zastupnici Rusije i Austro-Ugarske u Sofiji podigli su žestoku pritužbu proti držanju bugarske vlade napram djelovanju macedonskog odbora. Kneževa vlada odgovorila na tu pritužbu, da ona nije nikada podupirala spletaka macedon-

skog odbora, koji da ide jedino zatim kako bi izazvao nemir i izgrede u Macedoniji, te obećaje, da će poduzeti oštre mjere a da zaprieči ustrojenje četa macedonskih revolucijonaraca na bugarskom zemljištu. Povrh toga obeća, da će naložiti vojničkim oblastim na granicah, da zaprieče prelog bugarske granice svim pogibeljnim osobam.

Rusija. Poljski listovom pišu iz Petrograda, da su podvrgnute strogoj pažnji redarstva svi njemački klubovi, razna njemačka družtva, novine itd. nakon uzopćenja pukovnika Grimma, koji je prodavao Njemačkoj tajne osnove ministarstva rata. Izdaja pukovnika Grimma izazvala je veliko ogorčenje u vojničkih krugovih Rusije. Iz Varšave javljaju, da je car Nikola odlučio najstrožije kazniti krivce; on da će osobno sudjelovati kod iztrage. Vojnički častnici, koji su došli iz Petrograda u Varšavu pripoviedaju, da je car Nikola uzkliknuo čim je doznao, da je u izdaju upleten pukovnik Grimm, porieklom Niemac: „hvala Bogu, što neima u taj grozni zločin upletenih ni Rusa ni Poljaka; ja ću već znati kazniti izdajice".

Pukovnik Grimm prodao je Njemačkoj čitavu osnovu Rusije o njezinih utvrdbah na rusko-njemačkih granicah. Tu osnovu da su bili izradili zajedno ruski i francezki generali. Radi toga da je i pobudila veliko iznenadjenje ta izdaja i u francezkih vojničkih krugovih. Ta odkrića izdaje imati će bez dvojbe i političkih posliedica. Ruski odlučujući krugovi neće stalno mirno podnašati, što se susjedna i prijateljska Njemačka upušta u takove trgovačke poslove sa ruskimi podanici. Već do sada vladalo je veliko nezadovoljstvo proti Niemcem u većih gradovih Rusije, a najnovije odkriće o pukovniku Grimmu ohladiti će bez dvojbe još više i onako nepreviše tople odnošaje izmedju Rusije i Njemačke. Francezki listovi izkorišćuju taj dogodjaj na svoju korist tim, što nastoje prikazati njemačke vojničke i diplomatičke krugove u što crnjoj slici.

Francezka. U sjednici ministarstva, obdržavanoj dne 24. t. mj. odobrena bijaše zakonska osnova, kojom se traži izvanredna vjeresija za putne troškove predsjedniku republike Loubetu u Rusiju. U senatu predložio je ministar Delcassé tu osnovu, koja bijaše prihvaćena oduševljeno i velikim odobravanjem. Istotako prihvati ju parlamenat jednoglasno. Vlada pita izvanredni kredit od 500.000 franaka za putne troškove predsjedniku i njegovoj pratnji. U parlamentu spomenuo je ministar, utemeljujuć svoj predlog, pismo cara Nikole, koji pozivlje predsjednika Loubeta u Rusiju, da se osvjedoči na vlastite oči o srdačnih simpatija Rusije do saveznice Francezke i o iskrenih odnošajih, koji postoje izmedju obiju naroda. Te rieči ministrove bijahu pozdravljene burnim odobravanjem.

Mjestne:

Usljed dopunitbenih izbora i imenovanja za članove i zamjenike u komisiju za procjenu lične dohodarine za grad Pulu, pomenuta je komisija sada ovako sastavljena: predsjednik Lali Josip, c. kr. viši porezni nadzornik; podpredsjednik i izviestitelj dr. Pader Oskar, c. kr. porezni nadzornik; članovi birani: Afan pl. Rivera di Roccalmare, dosluženi c. i kr. kapetan fregade, Cipriotti Ivan, posjednik, Negovetich Jerolim, dosluženi c. i kr. strojevodja mornarice, Selenati Eneo, trgovac, dr. Zadro Ferdinand, odvjetnik, Zuliani Daniel, posjednik; imenovani: Davidek Franjo, dosluženi c. i kr. strojevodja mornarice, Donaggio Vjekoslav, c. kr. porezni pristav, Furlani Franjo, c. kr. viši mjernik, dr. Pader Oskar, c. kr. porezni nadzornik, Rocco Josip, trgovac i posjednik, Stihović Andjeo, krojač; zamjenici birani: Cuizza Blaž, kovač i posjednik, Dejak Vjekoslav, trgovac i posjednik, Geyer Ferdinando, poduzetnik i posjednik, Ive Ivan, trgovac, Wassermann Valentin, posjednik, mjesto izpražnjeno; imenovani: Cvek Valentin, c. kr. porezni oficijal, Della Martina Rudolf, c. kr. carinski činovnik, Fabretto Dominik pok. Ivana, posjednik, Homa Albert, dosluženi c. i kr. viši komisar mornarice, Scala Franjo, gostioničar, Volpat Josip, stolar.

Ogroman zajam grada Pule. U jednoj od posliednjih sjednica našega zastupstva prihvaćen bijaše predlog gradskoga glavarstva, da se sklopi ogroman zajam od 1,200.000 kruna uz 4½ po sto kamata. Tim novcem kane gradski „otci" provesti razne radnje u gradu i u najbližoj okolici. Izdati će se 1500 obveznica po 200 kruna, 300 po 1000 kruna, 200 po 2000 kruna i 20 po 10.000 kruna.

Sretnih li porezovnika, koji će imati da plaćaju silne kamate na toli ogroman zajam.

Konsumno družtvo u Puli, traži izvrstnog poslovodju. Traži se poznavanje hrvatskog ili slovenskog jezika, po mogućnosti i talijanskog. Ponude neka se šalju na: „Konsumno družtvo" Pula — Siana.

Pokrajinske:

Priznanje i zahvala. Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" u Trstu odposlalo je pismenu zahvalu i priznanje načelniku mladočeskog kluba na carevinskom vieću zastupniku dru. Pácaku i načelniku poljskog kluba („Kolo") vitezu Jaworskomu, što su članovi jednoga i drugoga kluba složno sa ostalimi slavenskimi zastupnici na carevinskom vieću glasovali proti prenosu slovenskih paralelka sa državne gimnazije u Celju, te tim izkazali veliku ljubav i uslugu slovenskomu narodu i ujedno pokazali pravu uzajemnost sa ostalimi slavenskimi plemeni.

† **Vinka Justl. Iz Opatije pišu nam,** da je tamo premidula prošloga čedna u liepoj starosti od 82 godine vrlo čestita domorodkinja gospodja Vinka Justi providjena sv. Otajstvi za umiruće. Imajući pravo glasa kao posjednica, vršila je čestita starica to pravo uvjek točno i to s narodnom hrvatskom strankom. I kod netom minulih izbora za občinu Volosko Opatija glasovala je za hrvatske predloženike. Zahvalni suobćinari izkazaše njoj u nedjelju povodom njezina pogreba mnogobrojni posliednju počast, a mi njoj kličemo iskreno: Počivala u miru vriedna starice i domorodkinjo!

Uzor-liečnik! Opatijski „N. List" pripoviedа, da su prošloga čedna oružnici odveli u tamnicu občinskoga liečnika u Plominu dra Rocco, jer da je počinio uvriedu Njeg. Veličanstva, razgovarajuć o posljednih izgredih u gradu Trstu. Pravo opaža naš opatijski drug: Da su takovi svi naši Kalabrezi u Istri. Niš ne mrze tako, kako naše cesarstvo i njegovu svetlu krunu.

Plšu nam iz sv. Lovreča Pazenatičkog: Dne 6. veljače okolo 12 sati na večer pojavio se požar u dvoru Martina Heroka pok. Antuna.

Srećom u ono doba noći pošlo je za rukom spasiti blago a krma i ostalo posvema je uništeno.

Banka „Slavija" kod koje je bilo osigurano izplatila je 1000 K za pretrpljenu škodu. Da nije bio osiguran, nevolja bi bila veća.

Službena agitacija. Alberto Giorgis, poštanski odpremač u Sv. Petru u Šumi, običaje pribijati na svoju kuću tik uz poštarsku sabiraonicu, protuhrvatske novine, kad je u njima koja uvrieda za hrvatski narod, dajuć tako prigode, da ljudi na ulici čitaju poruge na hrvatski narod, i da se skandaliziraju i vriedjaju oni Hrvati, koji idu predavat listove. To se dogadja u mjestu napučenu izključivo hrvatskim narodom, kojega se usudjuje državni plaćenik tako nesramno provocirati i vriedjati. Upozorujemo na to c. kr. ravnateljstvo pošte i brzojava, kao i načelnika g. Defara, kojemu preporučamo, da upozori na te bezobraznosti ministarstvo nutarnjih poslova, kojemu je još na čelu ministar Körber, onaj isti, od poznate okružnice činovnikom Austrije.

Istarski sabor imao bi se sastati na novo zasjedanje tekar mjeseca junija i to radi prelienog djelovanja carevinskog vieća i zbog delegacijah, koje će se sastati mjeseca maja.

Talijanski listovi Istre pišu, da će biti stalno imenovan zemaljskim kapetanom g. komendator M. Campitelli. Jadnih li zastupnika!

Uskrsni dar — utjerivanje školskih taksa! Zemaljski odbor u Poreču zaključio je, da se u 47 mjestnih občina Istre uvede službeno namet radi zaostataka od školske takse.

Veselite se porezovnici Istre; ako neznate kamo s novcem, pokazati će Vam gospoda u Poreču kamo da ga sahranite!

Konštituiranje novoizabranog občinskog zastupstva u Osoru. Iz talijanskih novina doznajemo, da se je koštituiralo novo občinsko zastupstvo Osora predprošlog četvrtka. Uzprkos nastojanju kotarskoga poglavara i pritisku tamošnjih talijanaša, ne bijaše izabran načelnikom dugoljetni načelnik Salata, nego Dinko Zorovich. Občinskimi savjetnici bijahu izabrani: Jakov Salata iz Osora, Ivan Linardić iz sv. Jakova, Mate Farožić i Josip Grškvić iz Nerezina.

Naše pučanstvo one občine nežali nimalo što nebijaše izabran naš ljuti narodni protivnik Salata načelnikom, premda će on i nadalje voditi tamo veliku rieč. Očekujemo od tamošnjih naših prijatelja, da će nas občinnje izvjestiti o tom izboru.

Iz Mihotićih pišu nam, da su dne 17. t. mj. sahranili na vječni počinak na groblju u Rukavcu prerano preminulu učiteljicu Ljubicu Šepić uz veliku saučešće tamošnjeg pučanstva. Sprovodu prisustvovalo je množtvo naroda sa svojim dičnim načelnikom g. K. Jelušićem na čelu. I narodno učiteljstvo sa g. kotarskim nadzornikom izkazalo je mnogobrojno zadnju počast ljubljenoj drugarici, koja se je u cvietu svoje mladosti preselila u bolji život i kojoj kličemo još jednom srdačno: Bila Ti lahka domaća gruda!

Nasamareni oprtaljski literati. Čitamo danomice, kako je jedan ili drugi gradski prefriganac nasamario kakvog neukog seljaka ili kakvu priprostu ženu, ali da takav prefriganac prevari mudre i učene glave, gospodu i literate, to se ne dogadja svaki dan. A ipak se je to dogodilo nedavno u našem slavnom Oprtlju, gdje imade i danas 70 glasovitih literata, koji bi nadmudrili sve mudrace i sve akademike čitavog svieta. Eto, čujte, kako se je to dogodilo.

Mjeseca fabrara t. g. došao je na oprtaljske Livade glasoviti mjernik poslan od samoga ministra željeznicah, da napravi nacrt za gradnju željeznice od Livada do postaje Roč ili Buzet na državnoj željeznici Trst—Pula.

Oprtaljski učenjaci i literati sakupili se okolo njega, predstavili mu se kao najpametnije glave čitave Istre, zamolili ga za njegovo prijateljstvo, pozvali ga u svoje gospodske palače, gostili ga i danju i noćju samo da ga nagovore na to, da napravi nacrt za tu željeznicu vrlo visoko, tako naime, da bi započeo — ne dolje u Livadam, nego gdjegod više u brdinam, pak da bi željeznička pruga prošla okolo samoga Oprtlja, pa na oprtaljski Kras, Zrenj i Rakitovac.

Glasoviti inžinir dao se moliti, ali se ipak umekšao videći, da imade sa „liberati" posla! Obeća im težkim srdcem, da će im zadovoljiti, premda će imati više tehničkih poteškoća. Gospoda liberati neznadu, gdje bi tomu slavnomu i uslužnomu inžiniri mjesta našli. Klanjaju mu se lievo i desno, goste ga i dvore kao kneza, šalju mu butilje i druge darove.

Jedan od literata, imenom Rinaldi, stavio mu na porabu svoju kočiju kad god je hotio, a on se po ljepom vremenu vozikao amo tamo kao u Motovun i druga susjedna mjesta, a po ružnom vremenu zabijao je „pikete" ili klinove kao znakove, kuda će proći ta nova željeznica. Tih klinova zabio je u vinogradu literata Coticha, zvanog „Moretto", jednog od stupova talijanaške stranke. Ovaj, bojeći se za svoj vinograd poslao inžiniru 12 butilja izvrstnog refoška na dar, i tim je spasio svoj vinograd.

Konačno dodje glas o tom glasovitom inžiniru i do oružničtva, koje mu nepovjerova kao oprtaljski liberati, već ga liepo kao varalicu i sliepara spravi u hlad.

Možete si misliti, kako su na taj glas ostali okamenjeni oprtaljski literati. Da Vam ih je bilo viditi, kako su jedan drugoga kiselo gledali! Oni si nemogu dati mira, kako ih je mogao onako mudre i učene nasamariti onaj neznanac. Najviše ih peče ta sramota — jer na butilje su već zaboravili. Naši seljaci na vanjščini pucaju od smieha radi te komedije, koju je inžinir tako krasno odigrao sa oprtaljskimi liberati.

Iz Voloskog piše nam naš redoviti dopisnik: U svojem zadnjem dopisu tik pred izborima javio sam Vam, gosp. uredniče, realno stanje obiju stranaka, t. j. naše domaće ili hrvatske i talijansko-njemačke, koja bi po sili htjela protjerat Hrvate sa občine. Već u tom dopisu javih Vam, da se tu neide za tim, da dodju Talijani na občinu, jer Talijana ovdje vrlo malo imade, već da se je išlo zatim, da se postavi na čelo občine ljude, koji su zakleti naši neprijateiji, pa pripadali oni i turskoj narodnosti. To nam jasno tumači onaj uvjet, koga je pajdaš Krstićev Dr. Tripold postavio našem zastupniku, da se naime ima podieliti združenoj njemačko-talijanskoj stranci 10 mandata, od kojih bi jedan zapao konzula, koji je amo došao trbuhom za kruhom i koga je amo junta poslala, da muti i smućuje naše mirne občinare. — Moja se je dakle tvrdnja podpunoma obistinila; Talijani podupiru i samoga vraga, samo da štete Hrvatima bez obzira na to, da li imadu oni od toga kakve koristi ili ne. — Glavnu korist kod toga crpili su dakako Krstić i Konzul, koji su obojica plaćeni za to, jer Krstić nema druge zasluže osim onih 200 kruna, što mu ih šalje Campitelli, a Konzul zasluži jedva toliko, da živi. Nu nemislite, da će oni ni sada iza tako sramotnog poraza, mirovati! Jok vala! Oni će sada utoke činiti i dok budu isti riešeni, zaprljana čeljad će odavna zaboraviti da su bili u obće izbori. —

Nelogično bi bilo, kad bi se te ljude napadalo i osudjivalo s razloga, što agitiraju i što se u obće upuštaju u borbu. Ne; svagdje, gdje imade protivnih elemenata, svagdje imade borba, a ta borba donjekle je i potrebita, da čeljad ne zaspi, da ne postanu mrtva; nu osudjivat se mora one, koji se bore za nepravednu stvar i koja u toj borbi upotrebljuju tako gnjusna i sramotna sredstva, košto su ih kod netom obavljenih izbora uporabljivali navedena dvojica i njihova malobrojna svojta. Njihovu borbu ne može se inače nazvati nego kruhoborstvo, a onoga, koji se usudjuje uzimati takve ljude u obranu i koji govori, da imadu i oni pravo, da žive, taj je „Streber" il kukavica, taj nije „naš"!

Izbori su dakle svršeni i u našu ubavu občinu povratiti će se opet normalni odnošaji, svaki će se latit svoga posla, zadovoljan i sretan, da je učinio svoju patriotsku dužnost a kukavice i izdajice izjedat će savjest, što su prevarili svoju majku, što su zatajili svoju narodnost i prodali svoju dušu za judin novac.

Redovita glavna skupština Gospodarske Zadruge u Kastvu, biti će dne 31. marča 1902. ob 9 sata u jutro sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Izvješće revizionalnog odbora. 5. Razdieljenje gospodarskog orudja. 6. Različiti predlozi.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Priložena slika našega današnjega broja donosi nov Kathreinerov predmet, koji je izvoran u zamisli upravo, kao i prijašnjih godina objavljivane i još sveobće u uspomeni stojeće Kathreinerove slike. Mnogovrstno priugotovljene skupine ovih slika postati će tom izvornom kompozicijom mladoga i nadobudnoga bečkoga umjetnika Adama znatno obogaćene. Stasita seljačka djevojka, prava slika čiloga zdravlja i veselja za rad, vraća se kući sa žetve medju zrelim zlaćanim i plodnim klasovima. Predmet kao i umjetnički krasno uspjela izradnja jednako je divno i dražestno, to opetovno pokazuje, koli se neumorno tvrdka Kathreiner trsi, da svrhu svoje propagande pomoću poticalah na ljepotu i dopadnost privede u sklad. Kad se pako tako izvrstan predmet, kao što je Kathreiner-Kneippova sladna kava, na toli ukusan i simpatičan način preporučuje občinstvu, tad nije nikakovo čudo, da se za nagradu tolikih nastojanja i takovoga truda odaje takodjer liep i povoljan uspjeh.

Iz drugih krajeva.

Na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru. U zagrebačkih novinah čitamo, da je uništio prigodom velikog pjevačkog komerska, što su ga dne 2. t. mj. priredila zagrebačka pjevačka družtva „Kolo", „Merkur", „Sloga" i „Sloboda" skupa sa „Gradjanskim strieljačkim družtvom, „Hrvatskim sokolom," te sveučilištnimi gradjani na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru, ukupno 2503 K 6 para, a potrošeno je 191 K 43 pare, te je ostalo čistoga prihoda za našu „Družbu" **2311 K 63** pare. Živili takovi prijatelji naše plemenite „Družbe"!

Novi ručni stroj za tkanje. U zagrebačkih listovih čitamo, da je učiteljica strukovne škole gdja. Terezija Tišov u Zagrebu, izumila novi ručni stroj za tkanje, te je početkom ove godine zamolila nanj patent. Tko je ikad motrio tkalce koliko se trude dosadašnjim strojem za tkanje — krošnjami — koji radi svoje veličine i nespretnosti priečio svaki napredak u tkalačtvu, a uz to tražio velike prostorije, silan napor radnika, veseliti će se ovomu izumu hrvatske učiteljice. Stari strojevi jesu osim toga skupi i neprikladni za mnoge tkalačke radnje. Novi stroj gdje. Tišov moći će rabiti svaka obitelj radi jednostavnosti, nizke cienе i spretnosti. Taj stroj je tako prikladan, da se mogu na njem izradjivati sve vrsti tkanja, najfiniji i najveći sagovi, premda je taj stroj tako malen, kao i obični šivaći strojevi. Sagovi na tom stroju izradjeni imaju sve prednosti pravih originalnih orientalnih sagova i gledom na čvrstoću i ljepotu tehnike i slobodu umjetničkog čuvstvovanja, a zato ga je izumilica i nazvala „Sagovac". Osim toga je taj stroj tako lak i prikladan, da će na njemu moći i mala djeca od 7—8 godina bez ikakove potežkoće raditi, a uz to daleko jeftiniji od najjeftinijih šivaćih strojeva, da će ga moći i najsiromašnije obitelji nabaviti, kojima će postati izvor zarade. Čim gdja. Tišov dobije zamoljeni patenat, ona će držati predavanja, kako na novom stroju valja raditi. Ovaj hrvatski izum kadar je u obće tkalačkom svietu stvoriti novu eru.

Služavka postala milijunašica. Gotovo od prosjakinje postala je neka starica Ehrenberg u Hotterhecku u Siegerlandu višestrukom milijunašicom usljed neočekivane baštine u Parisu. Ona je dobila obaviest od francezkih oblastih, da je u Parisu umrla njezina sestra te ostavila imetak od 5 milijunah franakah. Oporučiteljica je boravila kao ključarica kod nekoga častnika francezkoga koji je pao u boju godine 1870—71. Udovica ovoga častnika pridržala je nju pri sebi i ostavila joj je sav imetak uz uvjet, da ju do konca života uzdržava. Ključarica je to učinila i baštinila znatan imetak, koji je štednjom uvećala. I ona se je bila udala, ali nije imala djece, pače je rano obudovjela. Sada je umrla kao udova bez djece i čitav njezin imetak zapao je staru Ehrenbergovu, koja je bila služavka. Ehrenbergova bila je udana, ali ju je muž davno već ostavio.

Sposobnost za vojničtvo. Liečnik dr. Kende napisao je knjigu o sposobnosti za vojničtvo kod pojedinih naroda. On je došao do rezultata, da su najsposobniji njemački vojnici, te da su najjači, najzdraviji, jer se i dobro hrane, a nisu smatrani za „kanonenfuter", već za sastavni dio narodne moći. Od vojnika naše monarhije najbolji su Hrvati, Česi i Madjari. Vojnici iz alpinskih predjelah te Bošnjaci su najnesposobniji za to, jer su uza svu žilavost i krepkost mekane ćudi, te previše misle na svoj ljubljeni dom. Najslabiji vojnici jesu Talijani, te ih i najviše umire. Od 100.000 vojnikah odpada na samoubojice u Rusiji 15, Englezkoj 22, Italiji 32, Njemačkoj 55, sjevernoj Americi 78, a našoj monarhiji 99, dakle najviše. Zašto?

Devet dana živa zakopana pod zemljom. U gradu Šemahu na Kavkazu, koji je uništio potres, kopaju se iz ruševina zatrpana čeljad, te se izkopalo već nekoliko stotina bilo mrtvih bilo ranjenih. Medju tima izkopali su ovih dana i jednu malu djevojčicu od šest godina, kćer jednoga Turčina, koja je stala zakopana pod ruševinama punih devet dana. Kada ju na svietlo iznesoše, tako se onesviestila, da su je scienili mrtvom, ali se pod večer osviestila, te počela govoriti. Prve rieči, što je izrekla, bile su, da joj donesu vode.

Sedam sinova u tri godine! U mjestu Ussega, u Liguriji, žena jednoga pastira, Margarita Lantura, rodila je ovih dana četiri sina, sve jednoga za drugim. Svi su zdravi, kao što je zdrava i njihova plodna mater. Tek je prošlo tri godine, što se za svoga valjanoga mužića udala, i do sad mu je sedam sinova darovala; a nema joj jedva 25 godina! Sretnog li otca!

Englezki gubitci u južnoj Africi. Iz službenih podataka o ratu izmedju Engleza i Bura u južnoj Africi, koji traje već dvie godine i četiri mjeseca, doznajemo, da je palo 995 englezkih častnika i 19.500 momaka; nesposobnih za ratovanje ostalo je 2832 častnika i 65.869 momaka. Gubitak taj bio bi još veći, da nisu Buri pustili na slobodu 372 englezka častnika i 8819 momaka. A gdje su oni pusti milijuni šterlina!?

Pomorski gorostasi. Najstarije preko-oceansko parobrodarsko družtvo pod imenom „Cunard Line," koje je još do nedavna imalo najveće i najhitrije parobrode za prevoz putnika i robe izmedju staroga i novoga svieta bijaše u novije doba nadjačano od njemačkih parobrodarskih družtava i što se tiče veličine i brzine njihovih parobroda. Da zadobije opet prvenstvo u jednom i drugom smislu, odlučilo je rečeno družtvo graditi ogroman parobrod, koj će mjeriti u duljini 213 metara; imati će dva svrdla, dva stroja blizanca sa 48.000 konjskih sila. Tom silom juriti će taj pomorski gorostas 25 milja za jedan sat ili 46.000 kilomera na sat. Novi gorostas ploviti će izmedju Liverpoola i Newyorka.

Proizvod zlata godine 1901. Po računu američkog novčanog ureda iznosi proizvod zlata prošle godine 54,773.000 sterlina. Prama proizvodu od godine 1900. narasao je proizvod prošle godine za 890.000 sterlina, a zaostaje za proizvodom iz god. 1898. za 9,900.000 sterlina. Južna Afrika dala je prošle godine zlata za 474.000 unča prama 3,995.000 od god. 1898. U kapskom području iznosi manjka za 13,183.000 sterlina. Posljedice englezko-burskog rata ćute se dakle vrlo osjetljivo i u proizvadjanju zlata.

Narodne poslovice o ženi. Ženski donos, pravi ponos. Mač i žena, stvar je jedna. Lupež se kuda u laž, a žena u plač. Ne vjeruj konju, koji se poti, niti ženi kada se topi. Laživac se uzda u kletvu, a nepoštenica u plač. Nije maca kriva, što je domaćica liena. Bog te sačuvao žene brkate, a čovjeka brice. Kuća ne stoji na zemlji, nego na ženi. Da nije ženske zadorice, ne bi bilo ni muške prekorice. Nema sela bez mehane, niti žene bez mane. Dievom vila, a nevom gnjila. Kakvo gniezdo takva ptica, kakva kuka taka stopanjica. Žena muža nosi na licu, a muž ženu na košulji. Ženskom poslu nigdje kraja. Žena junake radja. Dok je curom, ima sedam ruku a jedan jezik, a kad se uda ima sedam jezika a jednu ruku. Vidi se kozi na rozima kakva je, a na muževljoj košulji kakva mu je žena. Koja se ženska odveć gizda, sreća je najzad izda. Žena kuću drži; muž je kući gost. Žena svjetla mužu obraz, a muž ženi ime daje. Jezik ženu bije. Žena mužu malo vriedi, ako ne štedi. Svjestna žena dvaput mjeri, pak onda kroji. U pametne žene pametne i kokoši. Na putu ružica, a kod kuće tužica. Dobre žene nemaju ni oči ju ni ušju. Voda, dim i zla žena gone čeljad iz kuće. Uzmi vraga radi blaga, blago ode, vrag ostade. Bolje prazna torba, nego vrag u torbi. Gledaj konja po hodu, a ženu po rodu. Grube kuću teku, a liepe raztiču. Žena tri ugla kućna drži, a muž samo jedan. Tko ženi daje oblasti, taj vazda živi u napasti. Imaj ženu manju od sebe, ako hoćeš biti gospodarom od sebe. Težko mužu, koji žene nema, a još teže tko se s vragom veže. Bog te sačuvao kuće kapavice i žene lajavice. Staru ženu i staru kapu lako je naći. Koja žena poštenja nema, sramotom se dići. Prava žena najbolja prćija. (Sabrao A. Bielić u „Pučkom Listu".)

Gradnja kanala iz Ugarske preko Hrvatske k jadranskomu moru. Nedavno držao je bivši madjarski ministar nutarnjih posala Hieronymi u Pešti u družtvu mjernika i graditelja predavanje o gradnji kanala iz Ugarske preko Hrvatske na jadransko more. Iztaknuo je u prvom redu potrebu, da se uredi Tisa sa svojimi pritoci, te da se kod Budimpešte spoji prokop sa Dunavom. Nadalje objasnio je korist, što bi ju trgovačkom prometu donio prokop Vukovar—Šamac tim, što bi vodeni put prama Jadranskom moru za 400 km. skratio. I druge se države istom sada, nakon prilično razgranjenih željezničkih mreža, daju na izgradnju kanala, što je svakako znak njihove potrebe za prenos dobara, koja se u velikom množtvu prevažaju. Dok vozarina na željeznicah 4·5 fil. za tonu na kilometar zajedno sa investicijami iznaša, to kanala promet jedva sa polovicom navedene svote terete. Zasnovana mreža kanala omogućila bi nakon izgradnje austrijskih kanala jeftin izvoz ugarskih poljodjelskih proizvoda u Česku i Njemačku, te se Ugarska onda ne bi trebala bojati amerikanske utakmice. Osnova, da se Kupa spoji kanalom sa Jadranskim morem, mora se radi tehničkih potežkoća napustiti, ali bi se uredjenjem Kupe do Karlovca mogla roba do ovoga grada brodovi prevažati, tako, da bi vozarina i uz pretovarivanje još uviek cienija bila, nego izravnim odpremanjem željeznicom.

Kada valja spavati? Evo odgovora na ovaj upit. Svaki san odmah poslie jela nezdrav je. S punim želudcem nije san nikada miran, niti koristi, nego štetuje, osobito živcima; s toga i snivamo uviek, kad liegamo s punim želudcem, strašne ili neugodne sanje. Izmedju jela i sna mora proteći najmanje 2½ do 3 sata, a najbolje je poslie svakog obilnijeg jela šetati 1 sat. Tko ovako čini, želudac mu redovito probavlja, jača i ne trpi nikakovih želudačnih grčeva itd.

Brzina misli. Vjerovalo se je, da ništa na svietu nije brže od misli, jer nam nitko ne smeta, da se trenutno u mislima preselimo na najudaljeniju zviezdu, s koje bi u zraku trebalo 1000 godina, da do nas dodje. Ali nije tako. U samoj stvari misao (t. j. njezin pokret po moždjanih) treba izvjestna vremena. Može se reći, obzirom na brzinu pokreta misli po živčanom vlaknu, da od trenutka razdraženja, pa do obrazovanja pojma u mozgu prodje ¹/₄—¹/₇ dio časa. I prema tome bila bi brzina misli manja od brzine električne svjetlosti.

Gospodarske:

Kako treba postupati s blagom. Blago ima svoja dobra i slaba nagnuća. Kako s njim postupaš, onakovu će ti hasnu davati. Ako s blagom postupaš liepo, pratiš ga umiljatim pogledom, u horu ga nahraniš, onda ćeš mu unapreditи dobra nagnuća, a slaba izkoreniti. Uz takov postupak zavoljet će te tvoje blago, postati će mirno i pitomo, zaboraviti će na divljač. Postupaš li šnjim osorno, kako se danas žalibože na više mjesta vidjeti može, gdje seljak svoje blažče tuče, psuje, gleda osorno, za nj se slabo brine, onda nije ni čudo, da je postalo jogunasto i divlje, i da svoga gospodara i nakaziti može.

Ne uzimlji sluge ni pastira, koji se srdit i koji se lahko razdraži. Takov će za štogod tvoje blago mrcvariti. Ako imadeš kojega takovoga u kući, ti mu zapovjedi odrešito, da se ne smije dotaknuti blaga ni šibom ni bičem ili čim drugim. Blažče se mora bojati rieči i na nju slušati. Ako mu otvrdne koža i meso pod čestimi udarci, kako će se onda kašnje bojati biča?

Ako držiš pastira, obećaj mu dvije krune, ako ti bude cielo ljeto gonio blago šibicom.

Kočijašu obećaj i četiri krune, ako ti bude posvuda na vožnji služio jednom te istom šibom. Ne boj se ne ćeš kvarovati, bili ćeš dapače na dobitku.

Imade čestitih i valjanih seljaka, koji sam samcat ore na šest volova i kad treba da skrene ili okrene, zovne ih po imenu pak su mu jako poslušni. Imade opet budalaša, koji kada oru, viču, psuju, drelje se uz oranje, da im grlo promukne. Ako blago nije pokvareno od budalastih ljudi, poznat će ono rieč svoga upravitelja, pa će mu biti poslušno i radit će na običnu rieč što mu se zapovjedi. Neka pozove volove s paše onaj, koji s njima zlo postupa, ne će ni blizu, nego bježe od njega kao od nečistoga. Mnogi je već platio svoj zločesti postupak s konjima. Kakav je tko prama blagu, onakav je i prama svojoj družini i prama drugim ljudem. Vidiš li koga, da blago nemilosrdno tuče, odmah možeš znati, kakovo mu je srce.

Blago ti je Bog dao, da ti radi, ore, vozi, da te hrani i oblači. Blago je od mesa i krvi kao i čovjek, ono se ne smije prisiliti i pretovariti, jer i najjače željezo puca pod teretom i silom.

Blago mora i treba da radi, ali onoliko, koliko može, daj mu odmora, da se izspava, da preživa, da odpočine.

Mnogi se utrkuju na konjih, pa se onda hvale, da su ovoga ili onoga pretekli, a kad mu konj dobije upalu pluća ili koju drugu bolest, onda je netko drugi kriv, samo ne kočijaševa luda glava.

Ne pretovaruj, ne preganjaj blaga, ne ostavljaj ga radi pijančevanja vani na zimi i velikoj žegi, ne muči ga, ako znadeš za ljubav božju! Mučenje zivotinja kazni se danas i zakonom. P.....ć.

Provare u govedjoj trgovini. Svaki, koji što prodaje, želi da svoju robu što ljepšom i boljom prikaže. To čini i marvinski trgovac. On će nastojati, da mu govedo, određeno za prodaju, dobro izgleda, da je čisto, a kod krava će paziti napose, da bude puna trbuha i vimena. Tomu ne bi nitko šta prigovoriti imao, samo ako se ne rabe varke, koje ćemo sada opisati.

Zna se, da se po rožnim prstenovima ili bolje rekuć po udubcima na rogovima, ustanovljuje starost krava muzara. Ti prsteni nastaju slijedećim načinom. Kada je krava bredja i pri tom dobiva zimsku krmu, na rogovima se napravi udubak, dočim će se u na to slijedećoj dobi jalovosti ili kratko vrieme prije skota napraviti na rogu uzvišit prsten, ako krava pri tom dobiva obilnu ljetnu krmu. Prvi udubak i prsten nastane u trećoj godini i zatim svake godine po jedan novi. Krava n. pr. sa četiri prstena stara je šest godina. Da se po tim znacima kod starijih krava ne pozna, koliko su stare, trgovac varkom ukloni te znakove. Uzvisita površina na rogu ugladi se i uravna turpijom, pa se onda caklenim ili čistilcem papirom zatare svaki trag toga posla na rogu. Ako se je taj posao obavio prije kratka vremena, onda se turpijano mjesto omaže muljem ili balegom. Na taki način ostanu na starih kravah znaci, po kojih sudeći ne bi smjele biti starije od pet ili sedam godina. Medjutim nije težka stvar ući u trag toj varci.

Prije svega valja paziti na zube. Ovi se u goveda ne mogu tako preinačiti, kao u konja, da bi koga zavesti mogli. U stare su krave jako izbrušeni i razmaknuti zubi sjekutići, pa ako su prsteni na rogovima varkom preinačeni, odmah će vješto oko opaziti, da se vanjština zubi ne slaže s prstenima. Prigledamo li pazljivije, opazit ćemo napokon i tragove preinačivanja rožnoga prstenja.

Veliki su rozi takodjer znak veće starosti, ali varalica se i tu umije snaći. On odreže komadić roga i opet ga zašilji. I predebeli rogovi dadu se turpijanjem i grecanjem utanjiti.

Očnik bolesti nema u goveda ni s daleka toliko, koliko kod konja, pa ako ih ima, ne znače puno. Ipak nije nikomu drago, ako ima krave, koje su na obadva oka sliepe. Uz sve to pojavlja se očna mrena dosta često kod krava muzara. Ima li nesavjestan trgovac na prodaju kravu sa mrenom na jednom oku, on gleda, da to sakrije, dočim iz jutra prije sajma kravi saspe u oko papra, ili drugu koju jedku tvar, da polući prolaznu upalu i mutnoću rožnice. Svaki kupac to opazi, ali trgovac slaže, da se je krava na klas ili vlat noćju ili iz jutra ubola u oko, ali ozleda da će brzo proći. Ako je kupac lahkovjeran, nasjesti će varalici.

Kada kupac ogleda govedče gledati će prevejani prodavalac da sakrije mane u gradji tiela. Najprije postavi kravu visoko, usljed čega ona dobro izgleda, a vime se osobito razvito prikaže. Zato je u stajama mnogih marvinskih trgovaca stajalište mnogo više nego dolje nalazeći se hodnik. Nije li krava na prednjoj strani dobro razvita, onda ju s prieda postavi više, u obratnom slučaju niže.

Kao što očne bolesti nastoje trgovci i hromost prikazati kao prolaznu stvar. Naprave vidljivu ozledu, osobito na papcima, koju da je dobila životinja usljed neobične hitnje po kamenitom putu do sajmišta.

Na rep se mora takodjer vazda paziti, kada ogledamo i cienimo kravu muzaru. Svatko zna, da rep treba biti tanak i dug, providjen liepom kičicom na vrhu. Da poprave grubi rep i finijim ga načine ostriže se usad repa, a kičica pomno opere i razčešlja.

Samo se kaže, da lukavi trgovci posvećuju vimenu što veću pažnju u namjeri da prevare. Ima više načina, kojima se slabije vime uveća i tako upriliči, kao da je puno mlieka i da ima četverokutni, fini oblik. Vrlo je razširen običaj, da se krave dan prije sajma ne doje. Naravno, onda je vime veće i punije. Na sajmovih vide se često krave s napetim i po tom bolnim vimenom, koje im otežčava hod, pa ih nuka, da široko popostavaju. Vime je često tako puno, da zaporne mišice sisa popuste i mlieko iz vimena uviek šiba.

Jasna je, da se usljed takova tlaka u mliečnim žlezdama, koje su gradjene od toli nježna staničevja, mogu i bolesti zaroditi. Zato u nekih priedjelih tjeraju na sajam samo podojene krave, i svaki se kazni, tko protivno uradi.

Ima krava, koje u jednom dielu vimena nemaju mlieka. Da se glede toga kupac zavara, uštrca se kroz sisu mlieka u dotični dio vimena prije nego se s kravom podje na sajam. Tada se, dakako, čini da u vimenu ima mlieka, jer potegnemo li za sisu, mlieko curi.

Da se mliečne žile dobro vidjeti mogu i da su debele, kao u svake dobre muzare, ošiša se dlaka na zadnjem dielu trbuha s bokova, da se bolje vidi vime i mliečna žliezda. Ako je u krave vime grubom dlakom obraštено, što nijedan poznavalac goveda rado ne vidi, ta se dlaka liepo odreže i šišanjem se napravi kravi liepa mliečna zdjelica, dočim se žeijena žuta boja vimena koje kakovim raznim tvarima za ličenje pátvori.

Ima bezbroj prevarnih načina, da se stare muzare učine mladima. Trgovac dočera na sajam kravu s njezinim netom rodjenim teletom i uvjerava, da je tele od ove krave. Da se to bolje vjeruje omaže butove i zdjelicu krave sluzom i krvlju kao da se je zbilja radilo o telitbi. Dapače upriliče i sluzavi tok iz maternice, tobože da se vidi, kako je ta krava friška muzara. Nije li vime dosta veliko, bije se ono rukovetom kopriva, tako, da nastane otok, kakav vidimo kod dobrih muzara u prve dane poslie telitbe. Medjutim dobar poznavalac goveda ipak razpoznaje, koja se je krava otelila prije dan, dva, a koja prije nekoliko tjedana ili mjeseci. Hoće li da bude posve siguran, iztražit će mlieko, koga si dade nešto namuzti u šaku. Mlieko frižko dojeće krave ima svojstva mlieka muzare prveskinje.

Osim ovih ima sijaset i drugih varka kod prodaje krava, pa kupac mora dobro otvoriti oči kada na sajam dodje, da prodje bez šete.

Književne:

Dr. Juraj Vrbanić „Kratka uputa u narodno gospodarstvo.“ Ciena 80 para u knjižari Dioničke Tiskare u Zagrebu. — U istoj su kratko, ali jezgrovito i bistro sadržana počela nauke o racionalnoj ekonomiji, doći će dobro svakomu koji se tom naukom zanima.

Književna obavlest. Na upite s više strana javlja dr. J. Turić, da je dostampana, njegova „Metodika obrazovne obuke u pučkim osnovnim školama,“ pa će ju pisac onima, koji su se javili, da ju žele imati, ili se piscu u Petrinju još jave, razaslati početkom travnja. (Ciena je ukoričanoj knjizi četiri krune, poštom 30 filira više).

Natječaj.

Podpisani odbor, razpisuje ovim natječaj na podpore „Bratovštine hrv. ljudi u Istri“ za g. 1902. Prošnje, obložene svjedočbom prvog polugodišta (kolokvija) te izkazom siromaštva imaju se dostaviti podpisanomu kroz dotična ravnateljstva (dekanate) najdalje do 15. aprila o. g. Svjedočbe siromaštva morju sadržavati takove podatke, da se materijalno stanje molitelja i njegovih roditelja dade posve točno suditi; zahtjeva se naročito, da bude označeno, da li i koju podporu molitelj uživa i da to potvrdi dotično ravnateljstvo i župni ured; inače se molbe neće uvažiti.

Odbor „Bratovštine hrv. ljudi u Istri.“
Kastav, dne 21. marča 1902.
Predsjednik;
Mijo Laginja, župnik u miru.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica šolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.
Izvrstni domaći lijek proti
influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.
Cijena 50 para.
Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.
Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Strana 1250
RJEČNIK
HRVATSKO-TALIJANSKI.
Tvrdo vezan K 8. Meko vezan K 6.
Pripravio ga za tisak
DRAGUTIN A. PARČIĆ
Hrvatski kanonik u Rimu.
Treće pomnožano i popravljeno izdanje.
Ciena po iztisku:
a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.
Narudžbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.
ZADAR.
Tisak i naklada „Narodnoga Lista.“
1901.
Strana 1250

Taftà za turite od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati liek
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po novč. K 1·20
Dobiva se u svim ljekarnama.
U Trstu: J. Serravallo, Nj. Kr. Savjetnik, Leitenburg, A. Prax-marer, U Gorici: Ortelovšetti, Pontoni, U Puli: A. Wussermann, P. Carbucchio.

Knjigotiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i drug.
U PULI
prima sve u knjigotiskarsko i knjigovežku struku spadajuće radnje koje izvršuje brzo i ukusno.
Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede,
kao takodjer pisaćeg papira.
Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice
za štedovna i zajmovna družtva u obće
preskrbljuje točno, brzo i jeftino.
Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; biljeguje takodjer knjige itd.

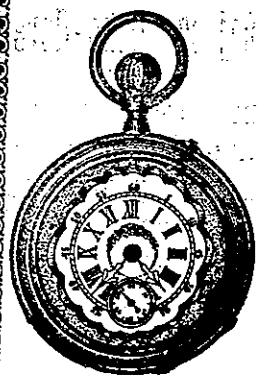

L. Malitzky

urar i srebrnar.

Via Sergija 65. **POLA** Via Sergija 65.

preporuča

bogatu zalihu

Omega, Longines, Schafhaus ura

za žep u zlatu, srebru i metalu;

dalje ura-budilica „Junghaus", sobnih satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari, n. pr. prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (berme).

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Razprodaja!

Uz nečuveno jeftine cijene za ciglih 2 for. 95 nvč. može se dobiti krasna garnitura sastoječa iz 14 dragocjenih nakitnih predmeta:

1 elegantn. goldin ili alkalj okovni lanac zajedno sa privjeskom. Pariški sistem.
1 goldin-igla za kravate sa imitiranimi briljantima.
1 par pozlaćenih gumba za manšete, marka „Garantie".
1 garnitura goldin-dugmeta za košulje i ogut sastoječa od 5 kom.
1 par prave srebrene naušnice sa služ benom punc om.
1 goldin-prsten sa elegantnim kamenom.
1 žepno ogledalo u emi-u.

Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. pouzećem ili ako se novac unapred doznači tvrdka

Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana, natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.

Bogato ilustrovani cienici različitih dragulj arskih stvari šaljem i franko.

Preprodavaoci i posrednici traže se.

Važno za svakoga!

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE

koliko za domaću, tolike za uporabu obrtnu.

Jedini i najnoviji sistem

dobiva se kod tvrdke

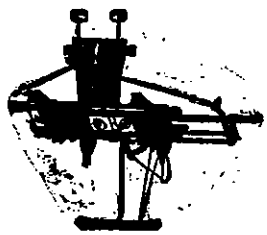

MARIA SIMEONI

Trst, Corso N. 35.

Vlastita i odlikovana tvornica za

MALJE I ČARAPE:

Via dell' Olmo 7 — Trst.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Svoj k svomu!

U ljekarni

„Al Redentore" k Spasitelju

na Rijeci (Fiume) blizu velike crkve.

Dobivaju se uz sve ostale i ovi ljekovi osobito svježi i najviše se traže:

Kapljice „Spasitelja". Iste se priređuju u mojoj ljekarni iz domaćeg bilja, a najbolje su sredstvo za uzdržati zdravlje do visoke starosti. Jedino njihovom uporabom redovitom liječi se nesvjest, odstranjuje se drhtanje u tilama, ublažuju bol rheumatizma, očišćuju krv a ujedno okrjepljuju želudac, koji je prečesto izvor mnogim bolestima. Izvrstno su sredstvo proti svakoj želudčanoj boli, tjeraju naduvanje i vjetre, odstranjuju žgaravicu i želudčane grčeve, groznicu, žutenicu te grižu u trbuhu u crjevima. Redovitom uporabom kapljica „Spasitelja" pridrži se redovita probava a tim zaprieči mnoge bolesti. — Cieni samo 60 fil. (80 novč).

Rozulin purgacija lahko se uzimlje i djeluje kod najžešćeg čovjeka. Uzimlje se iz jutra na tašče svaku uru po jednu malu žlicicu do djelovanja. — Cieni 60 fil. (80 nvč.)

Sirup od travâ najsjegurniji i najbolji lik proti kašlju, presbolji, promuklosti grla, te plućnoj boli. Priređuje se kod mene velikom pomnjom iz bilja te izlječuje paće i zastarjele bolesti pluća i prsiju a uza to i jači. Cieni K 1·50 (75 nvč.)

Naruči li tko preko kruna 10 (for. 5) plaćam sam poštarinu. Cijenike ostalih ljekova šiljem franko i badava, a preprodavačima dajem popust.

Narudžbe neka se šilju na moju adresu

HINKO BABIĆ, ljekarnik,

Rijeka — blizu velike crkve.

Franjo Kružić

RIEKA — Via Fiumara br. 14 — RIEKA

odprema putnike u Sjevernu, Južnu i Srednju Ameriku, Afriku, Australiju, Kanadu, Novu Zelandiju itd. itd. sa najboljima parobrodarskim družtvima.

Upute i dopisivanje bezplatno. — Brzojavi: KRUŽIĆ - Rieka.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostoboli ili protinu, rheumatizmu, kalanja i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili kalar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani želježoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane švedske kapije ili švedska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlicici, želudčane grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zaprieći će razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razkriškuje usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisudin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. **Spitzera pomast za lice** proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantaine jest izvrsno sredstvo proti svim manama teinta, kao što su prišlici, sujedice, crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prengodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da sieđo kose pocrne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; spužve za umivanje, kefice za zube; razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika-Roma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne cienе.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom obćine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod **„Croatiae"** već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae" u Puli.

Broj 26. Pula, u utorak dne 4. aprila 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. naju i računaju se na temelju tnog cienika ili po dogovoru.

vri za predbrojbu, oglase itd. u se naputnicom ili polož- com pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Pulu.

od naručbe valja točno oz- ačiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

ko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn.: K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stružje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Predlog manjine.

(Konac.)

Govornikov dodatni predlog.

Neću da se dugo bavim sa stvarmi, koje se dogodiše u Trstu onih žlosretnih dana. Dužan sam ponajpače, da utemeljim svoj predlog manjine. Znadem, da postoji već tri čedna iznimno stanje, te da mi, bilo da se iznimno stanje sada dokine, nemožemo obzirom na tri prošla čedna ništa mienjati, te da će takodjer vlada, uzeli mi njezine mjere do znanja ili ne, učiniti ono, što će njoj se činiti pravednim, jer ona imade za sebe i zakonske ustanove, pošto imade naime o tome odlučiti kada bi se imalo neko obsadno stanje dignuti.

Meni se čini vrlo potrebitim, da se pobrinemo za budućnost. Radi toga stavio sam svoj predlog manjine, štono su ga podpisoli ne samo u izvještaju podpisani, gospoda zastupnici Skála i Zázvorka, nego takodjer druga gospoda, iznam dakako gospodina dr. Ellenbogena, što bijaše već spravljeno, naime gospoda zastupnici vitez Berks i dr. Tavčar, nije mi ništa o tom poznato, da bi bila gospoda svoje podpise natrag uzela.

Imade li u Trstu urodjenih Slovenaca?

Prije nego li predjem na mjere, koje bi se imalo za budućnost poduzeti, čutim se obvezanim, da kažem nešto o etnografičkih odnošajih u Trstu i u okolici.

Na to izazvan sam od onih, koji su obstanak Slovena u Trstu podvojili i pobijali, te i tim, što se je kazalo, da u Trstu neima Slovenaca urodjenika. Predpostaviti ću dakle nešto o narodnostnih odnošajih u Trstu.

Premda bi mogao posegnuti u prvo doba srednjeg vieka, te mnoga imena i podatke iz Kandlerovog djela „Monumenti storici del Litorale" navesti, koji pričaju o obstanku Slavena u Trstu, nečinim toga ovom prigodom.

Neću da posegnem ni k onoj tršćanskoj deputaciji, koja je izručila zastupniku habsburške kuće diplom o prečanji godine 1382. Medju imeni članova one deputacije, imade i takovih, koja pokazuju slavenski izvor.

Pozvati ću se samo na matice krštenih, na „Libri baptizatorum" jezuitske crkve „Santa Maria Maggiore. Tamo se nalaze g. 1527. do 1551. imena Bernardić, Peterlin, Petelin, Škocaj, Jurica i mnogo drugih. Pismo je vrlo težko čitljivo, ali naći se može i druga slavenska imena. U maticah krštenih iste crkve g. 1640. do 1680. i 1700. do 1800. imade množtvo imena, koja pokazuju na slovenski izvor na slavensko stanovničtvo Trsta.

Neću sva navesti; imadem ih ovdje alfabetičkim redom 122 napisana. Ova u: Anderlić, Ambrozić, Andrejčić, Afrić, Adić, Adamić, Bizjak, Bartol, Božić, Bizaj, Bremec, Brajdić, Blažić, Bjekar, Bertok, Brencel, Blagušić, Bric, Brajnek, Bernečić, Berčić, Bobek, Belić, Bukovec, Božniglav.

Toliko imena, gospodo moja, imade samo sa početnimi slovi A i B, a isto toliko imade ih i sa ostalimi početnimi slovi.

Opetujem, imade ih 122 ovdje; a može se naći i drugih. Ali da su samo i ova, tada bi već bilo 122 obitelji. Tada je imao Trst možda 6000 stanovnika, i to bi bio dakle uvjek relativno velik broj obitelji stanovnikah grada Trsta, koji pripadaju slavenskomu plemenu.

Osim toga valja iztaknuti, da su ova imena samo iz jedne crkve, dočim će biti i u drugih starijih crkvah slavenskih imena krštenika. (Zastupnik Hortis: Morate dobro znati, da bijaše u Trstu samo jedna crkva za krštenje. Ja mislim, da bijaše to crkva sv. Justa i njezine knjige krštenih sahranjene su sad kod Jezuita). Dobro! Neka bude tako, ali ipak držim, da pokazuje i ono 122 imena, da bijaše izmedju 6000 stanovnika grada Trsta jako mnogo Slovenaca i u obće Slavena. Nepokazuju to samo imena; mogao bi tkogod pomisliti, da bijahu to koloni, nipošto posjednici.

Imade okolnostih, iz kojih se dade zaključiti, da bijahu Slovenci posjednici i to veliki posjednici u Trstu. Zemljište kuće br. 1 Corsia Stadion pripadalo je još godine 1790. Ivanu Mariji Ćok vulgo Kalić, a kuća Giardelli u sredini Corsia Stadion, bijaše vlastničtvo mandrijera, Slovenaca. U današnjih ulicah San Francesco, Via Coroneo, Fondo Mankoč i Caserna grande bijahu mandrijersko-slovenske obitelji Bertoš, Vatovec vlastnici današnjeg Monte Verde i tamo u blizini bijaše neki Višnjovic još u prošlom stoljeću vlastnikom velikog zemljišta i mandrije u današnjoj ulici Sette Fontane, te obitelj Hrovatin, iz koje potiče današnji župnik Sv. Jakova imalo je u današnjem Aquedotto svoja zemljišta.

Na obstanak Slovenaca pokazuju takodjer i to od starine, razna imena dielova grada, tako primjerice Kuk (Cucco) Patk-Potok (Via Torrente) Ključ (Molo Ključ) Kavana (Via Cavana), imena, koja su još u porabi.

Što se tiče predgradja, kojih imade službeno jedanaest, to pokazuju imena razštrkanih kuća obitelji, koje sačinjavaju predgradja, kojeg li su izvora i narodnosti.

Kako glase ta imena, može se svatko iz popisa pučanstva od godine 1890. osvjedočiti; neću da ih ovdje navadjam. Da su stanovnici okolice Slovenci, nepobija nitko, niti vladini činovnici, akoprem nerade većinom u tom smislu.

Što se tiče popisa pučanstva, to bijaše godine 1851. u gradu i u okolici po službenih podatcih 51.000 Talijana, 27.000 Slovenaca, dobra dakle trećina.

Godine 1890. ostali su Slovenci po popisu pučanstva na istom broju, dočim su Talijani brojno veoma napredovali. Drugo je dakako pitanje, da li odgovaraju brojke takodjer istini.

Kako se sa Slovenci u Trstu postupa?

To poznato je — a to bijaše i ovdje u kući navedeno — kako se vrši popis pučanstva. Način popisa pučanstva jest takodjer dokazom, kako se tamo sa Slovenci postupa, pošto su oni kroz 40 godina brojno nepromjenjeni ostali neučiniv nikakva napredka. Činjenica je, da stanuju Slovenci od starine kao što i danas u gradu Trstu, u predgradjih i u okolici, da plaćaju porez u krvi i novcu, da nose dužnosti državljana, neuživajuć pako tamo tako rekuć nikakva prava, da se ih nazivlje schiavi i da se od oblastih kao sa robovi postupa, da se neuvažuje njihov jezik, da se pozvani na to krugovi nebrinu ni za njihove kulturne ni materijalne potrebe, da neima u gradu nijedne a u predgradjih veoma malo slovenskih škola, da se dapače u novije i u najnovije doba takodjer iz crkve slovenski jezik tjera. Do toga je dovela umjetnost austrijskih državnika.

Koje mjere imade se za buduće poprimiti?

Predpostaviv to, neka mi bude dozvoljeno preći posve kratko na mjere, koje bi se imalo poduzeti, a da se u buduće ovako žalostnim dogodjajem izbjegne, koji se zbiše u Trstu dne 13., 14. i 15. febrara.

Povećanje vojničke posade.

U prvom redu imalo bi se pobrinuti za to, da se u Trstu stavi na porabu za izvanredne slučajeve veće množtvo vojnika.

Više je osoba, koje bijahu u Trstu onih žalostnih dana izgreda, uztvrdilo, da kad bi bilo više četa izašlo, nebi bilo stalno došlo do krvoproliča, jer bi se bilo tada svietinu već samom prisutnošću četah poplašilo. Za to se je, kako se čini i kako pišu novine, već sada pobrinulo.

Posredovanje vlade izmedju radnika i radnjodavaca.

Dalnje sredstvo bilo bi posredovanje vlade izmedju radnika i radnjodavaca. Nebi bilo došlo stalno, bar sada ne, do izgreda, kad bi bila u prvom redu ravnateljstvo Lloyda, nadalje, kad bi bio vladin komesar kod Lloyda i vlada u obće učinila svoju dužnost (Odobravanje).

Dužnost ravnateljstva Lloyda bila je ta, da stupi u doticaj sa radnici i da prouči njihove zahtjeve, napose tada, pošto su radnici svoju spomenicu predložili. Dužnost vladinih činovnika bila je ta, da je od 1. febrara stupila kao posrednica.

Ako nije toga vlada do sada učinila, tada bi to imala učiniti u buduće, jer je to njezina sveta dužnost. Ona bo nemore dati uviek pravo ni radnikom ni radnjodavcem; ona je imala bar stvar razviditi te po pravu i pravednosti odlučiti, najvećom nepristranošću i bez obzira na budi koju stranu.

Za domaće radnike.

Jedna dalnja mjera bila bi prepostavljanje odnosno odgoj domaćih radnika u raznih strukah. To se do sada nije dogodilo. Grijači i drugi radnici bijahu jedva tada razdraženi, pošto bijahu od vlade, odnosno od činovnika, koji imadu ili su imali štogod posla, osim vojnika namješteni tudji grijači, grijači iz Mletaka, Grčke i Arabije.

To je preplašilo grijače i radnike, jer su se morali bojati, da nesamo što neće postići ono, što su želili i tražili, već da će dapače i svoj svakdanji kruh, obstanak svoj i svojih obitelji izgubiti (Odobravanje).

Povod tomu strahu morali su imati i radi toga, što se sve to više u zadnje doba tudje državljane kao radnike kod svih skoro poduzeća i zavoda namješćuje.

To se dogadja kod tramvaja, premda bi se smielo po postojećem ugovoru samo austrijske državljane primati, te napose pripadnikom obćine tršćanske, bez razlike narodnosti, prednost dati; to se dogadja u tršćanskoj plinarni, kod novog popločivanja grada, te dapače i kod čišćenja gradskih ulica. Isto tako upotrebljava se kod provedanja velikih državnih radnja, koje je dobila jedne tvrdka iz Italije, veoma mnogo izvanjskih radnika. U „Stabilimento tecnico triestino", gdje se radi za c. i kr. austro-ugarsku mornaricu, rade takodjer mnogi tudji državljani, a tim se je započelo i kod Lloyda, koji je, kako je poznato, podupiran od države znatnom pripomoći. U Trstu da je 50 po sto tudjih državljana zaposleno kao radnici i inače u raznih poduzećih.

Ja neimadem ništa proti tudjim državljanom kao radnikom, radnici su medjunarodni, ali tuj valja — da se poslužim starom hrvatskom rečenicom, koja glasi: „Bliža je košulja nego li suknja" — brinuti se najprije za domaće, a u drugom redu za tudjince.

Obćenite mjere.

Dalnja mjera bila bi uzgoj mladeži, provedenje državnih temeljnih zakona i u obće zakonitih prava za sve državljane, bez ikakve razlike, odnosno zaštitu onih, kojih se prava napada, u obće promjena dosadašnjeg vladinog sustava.

Uličnjaci.

Kano kod svih demonstracijah, tako su došli na površje i kod ovih izgreda uličnjaci, poulična mladež, poulični dečki, ili „mularia" kako ih nazivaše i u novinah.

Ta „mularia" igra, gospodo moja, već više godina — ako ne i par desetaka godina, osobitu ulogu koli u raznih gradovih Istre, toli takodjer u Trstu. (Čujte! Čujte!). Kadgog nastanu demonstracije, kažu najprije, da je čitavo gradjanstvo demonstriralo, a kad se pita za demonstrante, tada izviešćuju vladini činovnici uviek: „Nije ništa, to bijahu samo uličnjaci!" (Smjeh). To se dogadja osobito kad se radi o demonstracijah i izgredih proti Slavenom.

To se je dogodilo, gospodo moja, često u zemaljskih saborih Trsta i Istre. To se je dogodilo često na ulicah, to se je dogodilo primjerice u velikoj mjeri godine 1897. kod državnih izbora, kadno se je čulo raznog urlikanja i povika, medju ostalim takodjer „fora i schiavi", kao što i zadnji put. To se je dogodilo i prilikom sastanka „talijanskih" načelnika Primorja, kadno se je tadašnji načelnik, i to u vladinih krugovih mila osoba, tako zaboravio, da je izrekao rieči: „Et eos ejiciamus foras!" To je onaj isti uzklik, što no ga uličnjaci i ulični demonstranti na svoj način rabe, kad demonstriraju proti Slavenom, proti Slovencem i Hrvatom.

Ako su, gospodo moja, ovaj put demonstranti i dalje prošli nego li obično, ako nisu imali ni straha ni počitanja pred redari, tada su radi toga krivi sami redari, to jest ne baš redari, nego ravnateljstvo redarstva i vladini činovnici tamo dolje, koji nisu kod svih demonstracijah upućenih proti Slovencem, ništa drugo poduzeli, nego da su najviše dva redara pred a dva za svietinom hodala, istu pratila tako, da se je činilo kako da će oni štititi svietinu pak da uzmogne bolje demonstrirati. (Smjeh).

Ovaj put je pako, kako sam već kazao i iztaknuo, veći dio demonstranta od uličnjaka sastojalo, kao što je i njegova preuzvišenost gospodin ministar-predsjednik kazao.

Ovaj put je pako i nešto drugo od strane vlade na usta njegove preuzvišenosti rečeno, i to govorilo se o „uličnjacih, koji su dobili malene darove u novcu i velika obećanja". Ovi uličnjaci nisu upriličili dakle i neupriličuju demonstracije iz vlastitog nagona, već je bio netko ili jest taj, koji ih neznatno plaća i koji im čini velika obećanja.

Pa ako se bude možda demonstrante sadašnjim povodom kaznilo, tada bi se imalo one, koji ih plaćaju, tim strožije kazniti. (Odobravanje. Zastupnik dr. Šusteršič: Koji je taj, koji ih plaća?) Toga neznam.

Njegova preuzvišenost gospodin ministar-predsjednik nije toga kazao; ja sam ga za to upitno u odboru, nu nisam dobio odbovora.

Uzgoj mladeži.

Budu li se i u buduće dogadjale demonstracije, tada mora svakako vlada i proti demonstrantom postupati, nu ona mora osobito izpitivati i onim na prste paziti, koji demonstrante i uličnjake plaćaju i obećanja čine.

Vlada i svi pozvani čimbenici morali bi i nadalje brinuti se za to, da u buduće nestane — ako i ne svih — bar većine uličnjaka (živahan smjeh) a to može ponajprije tim postignuti, da nadzire sakrivene stanove, o kojih je i sadašnji gospodin načelnik govorio, te da po mogućnosti uznastoji, da se uvede bolji uzgoj. (Odobravanje).

Nadalje imalo bi se i na to paziti, da se vjeronauk, osobito kršćanski vjeronauk — jer većina stanovnika Trsta i okolice pripada kršćansko-katoličkom vjeroizpoviedanju — u crkvah i školah bolje podučaje. (Odobravanje).

Moralo bi se paziti i na to, da bude bolji polazak škola.

Statistički je naime ustanovljeno, da veliki postotak mladeži nepolazi školu. (Čujte!)

Djeca su upisana u jednoj ili drugoj školi, ali ju nepolaze, i radi toga imade mnogo analfabeta. Škole morale bi biti takodjer uredjene tako, da bude svim državljanom moguće uživati uzgoj u njihovom jeziku. (Posve pravo!)

Moralo bi se i na to paziti, da mladež iz onih razreda ili obiteljih, iz kojih dolaze današnji demonstranti, nauči koji zanat, pa da uzmogne pošteno živiti, da nebude trebala neznatnih novčanih darova za demonstracije, dapače, da se bude plašila takove novčane darove primati. (Dobro!)

Moralo bi se nadalje dati, gospodo moja, svim državljanom, bilo jednog ili drugog vjerozakona, jedne ili druge narodnosti, jednog ili drugog razreda, njihova prava u crkvi, školi, u uredih, u obće u javnom životu. (Vrlo dobro!)

Jedino bo tamo mogu nastati nemiri i neredi u većoj mjeri, gdje se neuporablja zakon jednako napram svima. (Posve pravo!) Ako su demonstranti, uličnjaci toli često demonstrirali, te kod posliednjih dogodjaja u Trstu takve izgrede počinili, kako se to opisuje, to su osobito radi toga učinili, jer su prije uvidili i danomice jošte viditi mogu, da jedan dio pučanstva neuživa nikakva prava, da je jedan dio pučanstva bez prava. I ako mogu proti tomu dielu pučanstva postupati, tada misle, da mogu drugi put i proti drugim narodnostim i razredom, proti svim, proti miru i redu raditi, te i proti vladi i njezinim činovnikom ustati. Ono što je vlada, od više nego li 20 godina sa svim svojim sustavom pripravljala, to je takodjer kod ovih izgreda doživila.

Jednako pravo za sve.

Zaključujem, gospodo moja, te kažem, da se imade sav vladin sustav u Trstu i u Primorju promjeniti; a ta promjena imala bi u tom sastojati, da se svim podieli jednako pravo. Tim sam svršio i molim da se prihvati moj dodatni predlog. (Živahno odobravanje i pleskanja. — Govorniku čestitaju.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ma su vero srećni oprtaljski šiori!

Jur. Ča su možda na lot dobili?

Fr. Još više, zač će njih nova železnica vozit do pred sama vrata.

Jur. Ma ih to i gušta.

Fr. Vero to da neporta, samo kad imaju štacijon doma.

* * *

Fr. Lovranski poprdili se tuže, da njim je počelo zlo hodit.

Jur. Aj ni njim ni zlodej, nego za siromaha kmeta, kega za nos vode, ni, ni bilo dobro.

Fr. A ča j' nem, da njim još veruje?

Jur. Kega nebi onaki carlatani ocarlanatali?

Fr. Vero nebi mane!

Jur. A ja, da su svi tvoje pameti!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Za uskrsnih praznika pabirče novinari po parlamentarnom strmištu nebi li gdjegod našli jošte koje zdravo zrno za svoja politička razmatranja. Glavni predmet novinarskih razprava jest još uvjek celjsko pitanje ili pitanje o prenosu slovenskih paralelka iz Celja u Maribor. — Glasilo slovenske narodno-napredne stranke u Kranjskoj došlo je na misao, da savjetuje Slovencem iz Štajerske, da sklope sa Niemci kompromis glede celjskoga pitanja. U protivnom taboru digla se odmah bura prosvjeda proti tomu predlogu. Prvi je ustao ljubljanski „Slovenec", koji neće niti da čuje išta o tom predlogu, koji da ponizuje slovenski narod". „Slovenski Narod" opravdava svoj predlog time, da celjsko pitanje nije za uvjek pokopano, da će ono dolaziti na dnevni red od godine do godine, kod svake razprave proračuna pak da može doći do toga, da Slaveni ostanu u manjini i da bi tada vlada bila prisiljena prenesti rečene paralelke. Bojazan ta može biti koliko i opravdana, ali slovenski narod nesmije se pod nijednu cienu odricati svoga prava. Pa da i nastupe u carevinskom vieću takvi odnošaji, da bi Niemci pridobili većinu zastupnika za svoj predlog, to još nebi značilo, da bi vlada morala prenesti paralelke iz Celja, ta koliko se stvori i prihvati resolucija u parlamentu, koje ostanu samo mrtvo slovo. Po našem nemjerodavnom sudu ime bi dakle slovenski narod odlučno odbiti istu pomisao na kakav kompromis sa Niemcima glede celjskoga pitanja.

Po najnovijih viestih iz Beča sastati će se opet carevinsko vieće dne 8. t. mj.

Iz Beča javljaju jednomu lavovskom listu, da je položaj poljskoga ministra Pientaka uzdrman. On je bio glasovao sa desnicom proti predlogu lievice za prenos slovenskih paralelka iz Celja. Ministar-predsjednik dr. Koerber, da je pripravan žrtvovati Pientaka, da tako opet stječe naklonost Niemaca. Sa Pientakom da će odstupiti i češki ministar dr. Rezek. Ta viest čini nam se nevjerojatnom, jer čim bi imali odstupiti ovi ministri radi Niemaca, odkazali bi svoju naklonost vladi Poljaci i Česi. Ovo je dakle samo želja Niemaca, koji idu za tim, da bude imenovan ministrom jedan od njihovih pouzdanika, koji bi imao tobož u ministarstvu štititi njemačke interese. Ali oni imaju i do sada skoro sve same svoje ministre, jer osim Pientaka i Rezeka jesu svi ostali Niemci.

Crna Gora. Glasilo crnogorske vlade donaša u zadnjem broju uvjete, pod kojimi se je sv. stolica sporazumila sa Crnom Gorom glede zavoda sv. Jernonima u Rimu, koje ćemo naknadno priobćiti

Srbija. Bečkim listovom javljaju iz Biograda, da se tamo pripravljaju opet na novo iznenadjenja. U dvorskih krugovih da se pronosi viest, da je kraljica Draga u blagoslovljenom stanju, ali zli jezici da govore, da bi se moglo raditi opet o novoj prevari.

Bugarska. Diplomatski zastupnici Rusije i Austro-Ugarske predložiše bugarskoj vladi pooštrenje mjera proti revoluciji u Macedoniji, koju da podpomažu razni tajni odbori u Bugarskoj. Ministar-predsjednik Danev obeća, da će vlada učiniti svoju dužnost.

Dne 28. pr. mj. došlo je do krvavog sukoba izmedju bugarske i turske straže kod sela Saratača, gdje je i lanjske godine do slična sukoba došlo. Kod sukoba bilo je s obje strane ranjenih, a jedan bugarski podčastnik bijaše usmrćen.

Rusija. Iz Petrograda brzojavljaju, da je tamo stigao dne 29. pr. mj. bugarski ministar-predsjednik dr. Danev. Razprava proti poznatom uhodaru Grimmu povesti će se pred vojnim sudištem za koji dan. Njemački plaćenik biti će strogo kažnjen, jer je careva želja, da se izdajici domovine strogo sudi, što će svako pošteno misleće srce posvema odobriti.

Italija. Dne 27. pr. mj. sastuše se u Mletcih njemački državni kancelar grof Bülow i talijanski ministar izvanjskih posala Prinetti. Dogovor njihov da bijaše vrlo srdačan. Oba državnika da su mogla ustanoviti činjenicu, kako obstoji na obih stranah prešna i iskrena želja za podpuno uzdržanje srdačnih odnošaja izmedju saveznih država i da utanačenju trgovačkih ugovora izmedju Njemačke i Italije neima ozbiljnih zaprieka. Grof Bülow da je Italiji ponudio svoje dobre usluge, da sklone i Austro-Ugarsku, neka sliedi primjer Njemačke i neka neotežča pregovore glede trgovačkih ugovora sa Italijom. Obnova trojnoga saveza, da se mora smatrati osiguranom, ali formalno jošte da nije zaključena.

Mjestne:

Puljski sokolaši priredjuju u nedjelju 6. t. mj. točno u 2 sata poslie podne izlet u Ližnjan. Odlazak od gostione „Stadt Pola". Prijave se primaju kod brata Kandušera do sutra večer.

Djačkom pripomoćnom družtvu bje odposlano iz Pule K 42 sabranih od g. A. Kandušera medju puljskimi sokolaši mjesto vienca na odar majke g. L. Križa. Živio sabiratelj i darovatelji!

Knjige „Matice Hrvatske" pristječe u Pulu te se mogu dignuti kod povjerenika g. B. Bekar. Svaki član mora dodati svome godišnjem prinosu 50 h. za poštarinu.

Konsumno družtvo u Puli traži izvrstnog poslovodju. Traži se poznavanje hrvatskog ili slovenskog jezika, po mogućnosti i talijanskog. Ponude neka se šalju na: „Konsumno družtvo" Pula — Siana.

Za puljsku podružnicu „Družbe sv. Cirila i Metoda" sabralo se u veselom družtvu u Šijani K 1·40, koja je izručena blagajniku.

30 grijača c. i kr. mornarice iz Pule odputovalo je jučer na Rieku, da nadomjeste štrajkujuće grijače tamošnjih parobrodarskih družtva.

Pokrajinske:

Previšnja zahvala i previšnje podpuno priznanje zastupniku prof. Vjekoslavu Spinčiću. Negovo Veličanstvo naš cesar i kralj Franjo Josip izrekao je pravim zadovoljstvom u svojem previšnjem vlastoručnom pismu od 10. febrara t. g. svoju previšnju zahvalu i svoje previšnje podpuno priznanje svim suradnikom književnoga poduzeća „Austro-ugarska monarhija u rieči i slici", oživotvorenoga po blagopokojnom prestolonasljedniku Rudolfu i sada posve svršenom. Ujedno je naložio njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru-predsjedniku, da tu njegovu zahvalu i to njegovo priznanje svim suradnikom dade do znanja. Po nalogu ministra-predsjednika od 11. febrara t. g. dao je c. kr. kotarski poglavar na Voloskom dr. A. pl. Manussi danom 16. t. mj. to na znanje našemu zastupniku prof. Vjekoslavu Spinčiću, priloživ mu prepis spomenutoga previšnjega vlastoručnoga pisma Njegovoga Veličanstva. Naš zastupnik je naime svojedobno bio pozvan vlastoručnim pismom blagopokojnoga prestolonasljednika medju suradnike rečenoga književnoga djela, i napisao za to djelo razpravu „Pučki život Slavena, Hrvata i Slovenaca, u Istri", koja bijaše u istom takodjer tiskana.

Predplatnici „Naše Sloge" na Puljšćini i Barbanštini tuže nam se, da jim poštarski uredi nedostavljaju redovito „Našu Slogu", koju da riedko primaju. Jer smo sigurni, da naša uprava u tom pogledu nenosi krivnju, molimo ovim slavno ravnateljstvo pošte u Trstu, neka naloži da oni, koji su zato plaćani, točnije izpunjuje svoju dužnost!

Uzor svećenici. Dne 24. marča bio je zatvoren natječaj za župu u Grožnjanu. Medju natjecatelji nalazi se i nekakav Vaselli, koji je dobro poznat našim sunarodnjakom kod Sv. Jakova u Trstu. U kratko rečeno broji se i on medju one novopečene reformatore, koji bi htjeli, da se posluže i crkvom kao sredstvom za potalijančenje našeg naroda.

Iza kulisa dogovoreno je bilo, da će biti imenovan on mimo sve druge natjecatelje grožnjanskome župnikom premda patronat vrši samo pučanstvo, ali bi htjelo sadašnje talijanaško občinsko zastupstvo usurpirati puku i to pravo, kako mu se već sve usurpiralo.

Pošto občinskom zastupstvu izliče sada vrieme, a obstoji za dosadašnje paše pogibelj, da se više ne povrate na svoja mjesta, to se je odlučilo, raditi što brže moguće.

Vaselli je podnesao svoju molbu, te odmah išao još prije zatvorenja natječaja pogledati buduću residencu.

Premda mu je moralo biti poznato, da se je sadašnji župe-upravitelj veleč. g. Š. Červar nalazio onaj čas u Roču kod predaje župe, dakle u službenom poslu, što je bilo poznato i ordinariatu, na čiji mig je uprav taj Vaselli i odputovao u Grožnjan, nahrupio je ovaj u odsutnosti župe-upravitelju u njegovu kuću; te uprav nekakvim gospodarujućim glasom najavio majci i sestri župe-upravitelja, da će doći drugog dana pregledati cielu kuću.

I zbilja drugoga dana rano jutrom po tmici povratio se u župnu kuću taj benjamin vikara Petronio i istarske iredente, misleći da mu njegova 2000 ljetna kultura dozvoljuje budite spavajuću čeljad, čijoj uljudnosti samo ima zahvaliti, da mu nisu bila vrata pokazana.

Takovu delikatnost i uljudnost pokazuju evo talijanaški reformatori (rodjeni od slovenskih žalibože roditelja), nu nemogu se boljega ni naučiti od ljudi, koji vriede sada za ispiratore biskupije a za neke od kojih se znade da se nisu žacali otvarati kriomice strogo privatna pisma pokojnog biskupa Sterka.

Za olahkotiti izbor svome benjaminu, Petronio je, vele, htio premjestiti iz Grožnjana g. Červara a poslati Vasellija. Nu usljed poznatih članaka u listu „Edinosti" rečbi, da su na ordinarijatu u Trstu nekoliko prestrašeni, te to još nisu učinili. Daljni razvitak stvari ćemo vam javiti!

Još nešto o vikaru Petronio u Trstu. Čim je došao veleč. g. Ragusin na mjesto župe-upravitelja u Zamask odposlaše neki motovunski nespašenici pritužbu na svojeg dobrog prijatelja vikara Petronio, da je tobož župe-upravitelj u Zamasku uveo notarija u crkvenom obredu.

Vikar Petronio mjesto da bi izpitivao koliko je istine u toj pritužbi, nije imao prećeg posla, nego odpremiti veleč. g. Ragazin-u brzojav-express, u kojem mu zabranjuje pod kaznom suspenzije svaku porabu hrvatskog jezika u crkvi.

Naravno, župe-upravitelj g. Ragusin nije se prestrašio ove harlekinade, svjestan, da nije ništa drugo učinio, već samo nadaljevao u radu svojih predšastnika.

O petrolejskom načinu postupka g. Petronija ne treba govorenja, jer je suvišno svako daljno tumačenje.

Lista porotnika za okružni sud u Rovinju. Talijanski listovi Istre priobćiše imenik porotnika za predstojeće porotno zasjedanje u Rovinju. Medju porotnici jesu vrlo riedke osobe našega jezika i narodnosti. Vrlo neznatnom iznimkom sve su to sami Talijani, koji će suditi i našim ljudem, Hrvatom onoga područja. Mi smo opetovno prigovorili proti takovom sastavu porotne liste na okružnom sudu u Rovinju ali na naše prigovore se gospoda neobaziru. Nebi možda škodilo, kad bi naši zastupnici u Beču pokazali ministru pravosudja najnoviju listu porotnika u Rovinju pak da vidi i sam kako u Istri sude talijanski porotnici onim našim nesretnikom, koji dolaze pred porotu.

Občinsko zastupstvo u Dobrinju imenovalo je bivšeg kotarskog poglavara u Lošinju, a sada u Volosko, Alfreda pl. Manussi-a de Montesole radi njegovih osobitih zasluga za onu občinu svojim počastnim gradjaninom.

Iz Nove Vasi — kod Poreča — pišu nam 22. t. mj.: U Vašem cienjenom listu bijaše opetovno dokazano, kako je naš župe-upravitelj odlučan talijanski pristaša i bezobzirni protivnik svega, što je hrvatsko kod nas.

Dok govori, radi i agitira za talijanstvo Istre medju svojimi prijatelji i istomišljenici i dok to čini izvan crkve, nemožemo mu prigovoriti, jer on je Talijan, on je državljan i neodvisan čovjek, ali čim se odvaži na agitaciju proti nam i našoj djeci i u samoj kući božjoj, tada prestane biti Talijanom i državljanom, tada je naš duhovni pastir, tada je namjestnik i sluga božji. Kao takav nesmije da pozna u crkvi ni roda ni prijatelja, ni istomišljenika ni protivnika, ni Hrvata ni Talijana, već samo i jedino svoje župljane i svoje ovčice. S ovimi valja da jednako postupa, da im je svim dobar i prijazan, da sve jednako cieni, štuje i ljubi, u obće, da bude dobar pastir svomu stadu. Nu na žalost našu tomu nije kod nas tako. Nas pastir čini proti crkvenim propisom i proti uzvišenom načelu naše sv. vjere i u crkvi razliku izmedju jedne i druge narodnosti, izmedju Talijana i Hrvata. On je naime kod poduke kršćanskog nauka u crkvi podieljio djecu na dvoje, i to na desnu stranu postavio je onu četvoricu talijanske djece, a na lievu stran metnuo je našu hrvatsku djecu. Ni proti tomu nebi se konačno ništa moglo, premda nije po našem mnienju liepo i u crkvi dielili djecu, po narodnosti. Nu proti čemu imademo se pritužiti, jest to, što g. župe-upravitelj dieli djecu i po tom, da li znade koji od njihovih roditelja koju talijansku rieč. Ako koji od njih progovori na upit toga gospodina s njim koju rieč talijanski, to upotrebi on već sliedećeg dana u crkvi, te reče djeci dotičnih roditelja: „Ti va via dei croati, va la fra i taliani, perche i tui genitori i parla italian". (Ti se odalji od Hrvata i stupi medju Talijane, jer tvoji roditelji govore talijanski.)

Siromašna djeca, neznajuć ni rieči talijanske, odgovorišе mu više puta, da neznaju „predikati ko ne po slovinski," kako ili je majka naučila. Negdje ostao je zasramljen te je odgovorio djeci: „Ben, ben, resta la fra i croati, ma ti facessi meglio se ti andassi fra le nostre creature". (Dobro, dobro, ostani medju Hrvati, ali bi bilo bolje kad biš pošao medju našu djecu.)

I toga gospodina nakanili su nekoji Novovaščani birati svojim župnikom? Nije im dosta, da se već sada kao župe-upravitelj pokazuje odlučnim talijanašem i da odvraća našu dječicu od materinskog im jezika, a što će biti tekar kod postane našim župnikom, kad se nebude bojao nikoga, kad nebude više od nas odvisio!?

Radi toga upozorujemo naše župljane, sve Novovaščane, da promisle dva puta dobro prije nego li imenuju Petra il Pavla svojim župnikom. Ako je djevojka zla i opaka prije nego li ju dovedeš u svoju kuću, što češ s njom kad se jednom stalno nastani, kad bude mogla reći svim ukućanom: sad sam ja gospodarica, sad treba da me svi slušate, da se svi meni pokoravate, a komu nije ovdje pravo, neka se seli. Pamet dakle u glavu, dragi moji Novovaščani!

Pišu nam iz Juršićih: Dne 16. pr. mj. otvorila se je pošta u Juršićih na Roveriju na obću korist ovdješnjeg stanovničtva. Listovi se diele za sada dvaput na tjedan, u sriedu i subotu.

Povodom smrti kardinala Missije. Prijatelj iz sjeverne Istre piše nam: Ovih dana boravio sam po poslu u susjednoj Kranjskoj. Idući od mjesta do mjesta iznenadilo me je silno i dugotrajno zvonjenje u svih župah i kapelanijah, kojimi sam prolazio. Upitav prolaznike za razlog tomu zvonjenju odgovorišе mi, da su dobili iz Ljubljane od presv. biskupa nalog, da se po svih crkvah one biskupije zvoni u sve zvonove tri puta na dan za pokojnoga gerička kneza nadbiskupa i kardinala Missiju. To isto potvrdio mi je kasnije i jedan svećenik, koji je dodao, da je bio blagopokojni crkveni dostojanstvenik metropolita ne samo Primorja, nego i Kranjske, pak da mu se tim zvonjenjem odaje po nalogu presvj. biskupa posliednja počast i da se tim sjeća pučanstvo, da se pomoli za mir i pokoj njegove duše. Mene je posve zadovoljilo takvo tumačenje, koje sam našao podpuno u redu.

Vrativ se kući, zapitah mjestnog župnika, da li su dobili svećenici i u našoj biskupiji nalog od strane biskupije ili ordinarijata, da zvone na počast pokojnomu kardinalu dok bude ležao na mrtvačkom odru. On mi odgovori nekako bolno: nisuo dobili naloga niti nezvonimo, jer bi reć, da su naši poglavari u Trstu izgubili glavu.

Pripovjedao sam mu, što sam čuo i vidio u Kranjskoj i što je on našao posve opravdanim i čemu je dodao: Blagopokojni kardinal bio je nas najviši crkveni dostojanstvenik iza sv. Otca. On je bio ne samo knez nadbiskup, nego i metropolita za pet naših biskupija, t. j. za Goricu, Trst, Poreč, Krk i Ljubljanu. U svih ovih biskupijah zvoni se stalno za mir i pokoj njegove duše — gdje su nadpastiri na svojem mjestu ili je nisu izgubili glavu. Što se kod nas, u trščansko-koparskoj biskupiji nezvoni, neiznenadjuje me nimalo. Na trščanskom ordinarijatu imadu sada prečijeg posla. Tamo študiraju stari i mladi reformatori, kamo će koga našega svećenika baciti, da zadovolje talijanskim židovsko-liberalnim listovom u Trstu, Poreču, Rovinju i Puli. Njima nedostaje vremena za takve malenkosti. Valja sastavljati, pisati i podpisivati fermane ili dekrete. Treba smišljati i snovati kako bi se maknulo koga pogibeljnoga svećenika sa kojeg važnog mjesta. Kardinal Missia neima više ni vlasti ni moći. On nemože više ni škoditi ni koristiti. Dok je bio živ, dok je vršio svoje uzvišeno zvanje, dok je mogao upljivati i odlučivati, ljubili mu skute i koljena, a sad leži mrzao kao led na mrtvačkom odru — sad treba misliti na žive, koji bi mogli još pomoći, još koristiti, dieliti časti i dostojanstva, na ove valja paziti, ovim se treba lizati i klanjati. Zar tako? — odgovorih turobno i ostavih zamišljen častnog svećenika.

Iz Cresa nam pišu: U predzadnjem broju „N. Sl." javiste g. uredniče viest, da je občina Cres imenovala g. namjestnika grofa Goëssa svojim počastnim gradjanom. Dozvolite mi sada, da Vam u kratko razjasnim, što je navelo naše „patres conscripti" na taj korak.

Možda njihov patriotizam nustrijanski? Nit iz daleka! Ljudi, koji se istovjetuju sa težnjama istarskih radikalaca, kojih želje čeznu tamo preko mora do svoje „madre-patria", koji u svojim kućama izvješavaju slike talijanskog kraljevskog para i kojih istomišljenici mladu djecu u školama uče, da je Istra dio talijanske kraljevine — od tih se ljudi ne može očekivati, da će biti toli lojalni, da će predstavnika austrijske vlade i zamjenika Njeg. Vel. našeg cara i kralja izabrati svojim počastnim gradjanom iz puke ljubavi i odanosti. Možda su ih na taj korak potaknule osobite zasluge namjestnika za ovu občinu i ove občinare? Na taj način, bi se eventualno dalo opravdati njihov korak, jer našim „ocima" pod upravom našeg namjestnika ruže cvatu, a sada im je podielio „milu" i „sladku" osobu za kot. poglavara u osobi g. kapetana Scarpe, koji im po gotovo neće križati računa, već u svemu i svačemu na ruku iči.

Nu iz izkustva znademo, da se naši Talijani — bar izvanjski — nikad ne hvale na podržatelje sadašnjeg sustava, već da samo psuju, da ih vlada tlači i zanemaruje — te ne možemo vjerovati, da bi oni bili namjestnika imenovali počgradjanom radi njegovih osobitih zasluga za onu občinu.

Koji je dakle mogao biti uzrok?

Iz te neizvjestnosti osloboditi ćemo odmah čitaoce, ako im kažemo, da se občinski izbori bliže, i da se naši „ocevi" ne ćute sasma stalnima na svojim stolicama, a koji pozna naše Talijane, kako se oni u Trstu i u Beču znadu laskati i mazati oko vlade, kad im je položaj uzdrman — pogoditi će odmah njihovu namjeru i njihove težnje.

Creski kopač uvidio je, da ovako dalje ne može ići; uvidio je, da je slaba za njega občinska uprava i da je on na rubu moralne i materijalne propasti, pa je začeo okretati ledja svojoj nezahvalnoj gospodi i gospoda se prestrašila tog kopačkog preokreta.

Od tud bojazan za svoje gospodstvo, odlud traženje mogućnih zagovornika, od tud namjestnik počastni gradjanim. Znadu bo oni predobro, kako naš namjestnik voli Talijane — pa se oni utekli k njemu i zamolili ga, da im pruži ruku pomoćnicu, da im spasi gospodstvo nad ubogim i neukim kmetom. I on ganut tom ljubavi i tim počašćenjem zahvaljuje se — creskim kopačima, što su ga birali svojim počastnim občinarom. O ironijo, ironijo! Onima, proti kojima ga poziviju u rat, onima se zahvaljuje!!

A razumije se samo po sebi, da će se g. namjestnik odužiti toj počasti svojim miljenicima.

Iza izbora sliediti će zahvale i nove nagrade prema tomu, kako bude koji pomagao, i čitatelji „N. S." čitati će, da je i naš kapitan postao našim počastnim gradjanom. Pa zašto i nebi, kad je gospodar, zašto nebi bio i podredjenik?

Nu mi biljezimo sve točno, pak ćemo viditi da li smo se prevarili. Bože daj!

Ženska podružnica u Mihotićih javlja ovim, da će dne 6. t. mj. na 4 sata po podne obdržavati svoju glavnu godišnju skupštinu u prostorijah hrv. čitaonice u Mihotićih.

Za novi božji grob u Žbandaju darovali su dalje: Tome Velenik p. Petra K 1, Mate Radman p Ivana K 1, Ivan Mihelić Markov K 1, Šime Kadum-Radoš p. Tome K —·60, Bože Terlević-Mofardin K —·60, Grgur Jakus pok. Tome K 1. Ukupno K 5·20. Bog plati!

Podpore iz zemaljske blagajne. Zemaljski odbor u Poreču dao je talijanskomu akademičkomu družtvu u Beču podporu od 100 kruna, a talijanskomu biskupskomu konviktu u Kopru 500 kruna i to tobož za poduku u slavskom jeziku.

Blaženi siromasi duhom!

Dohodak od dozvola za lov i globa. Zemaljski odbor u Poreču podielio je iznos od 5120 kruna 40 para, što je unišao za god. 1901. od dozvola za lov i od globa medju 18 kotarskih gospodarskih zadruga, i to svakoj 284 krune i 46 para.

Željeznička postaja u Livadah (občina Oprtalj). G. Andjeo Fachin iz Livada upravio molbu na zemaljski odbor u Poreču, da bi se ustanovilo na istarskoj željeznici Trst—Poreč redovitu postaju za osobe i trgovinu na Livadah izpod Oprtlja.

Zemaljski odbor uputio je tu molbu sa preporukom c. kr. namjestničtvu u Trstu.

Nepotvrdjena zakonska osnova. Zemaljskomu odboru u Poreču bijahu priobćeni razlozi, radi kojih nije dobila carsku potvrdu zakonska osnova o lovu, prihvaćena u istarskom saboru godine 1899.

Zahvalimo Bogu, da nije prva ni zadnja, jer gospoda od većine stvaraju osnove valjda u nakani, da nebudu potvrdjene.

Za pošumljenje istarskog krasa. Ministarstvo poljodjelstva povisilo je dosadašnji svoj prinos za pošumljenje našeg krasa od 18.000 na 24.000 kruna. Radi toga je odlučio zemaljski odbor u Poreču, da će predložiti zemaljskomu saboru, da povisi i on dosadašnji prinos od 6000, odnosno 9000 kruna na 12.000 kruna.

Za uredjenje rieke „Mirne". C. kr. namjestničtvo u Trstu priobćilo je zemaljskomu odboru u Poreču, da je c. kr. ministarstvo povjerilo nadzor nad izradbom nacrta za uredjenje rieke „Mirne" nadinžiniru Oberstu, komu će biti pridieljen šumski strukovnjak M. Mužinić i jedan član tehničko-šumskog ureda u Bakru, koji će upravljati sa uredjenjem pritoka, koji utiču u Mirnu. Zemaljski odbor dao je tu viest do znanja onim občinam, kojih se to tiče.

Uredjenje potoka. Zemaljski odbor u Poreču opredielio je pripomoć od 3200 kruna iz zemaljske blagajne za uredjenje potoka Reka kod Ospa i kruna 1000 za uredjenje potoka Brušan kod Jelšana.

Električna željeznica Matulje—Lovran. U „Nar. Listu" čitamo o budućoj gradnji te željeznice koliko sliedi: Imali smo priliku govoriti sa nadinžinirom Adolfom Münz, koji će graditi tu željeznicu. Pitali smo ga kako stvar sada stoji, a on bijaše toli prijazan, da nam je više stvarih priobćio, od kojih ćemo nekoje ovdje javiti. Što se toliko zateže sa gradnjom te željeznice, krivo je to, što se težko zadobije koncesija. Pisariti valja mnogo i na razne oblasti, koje, kako je poznato, lieno uredjuju i tako stvari po

malo napreduju. Osim toga moralo se je urediti i pitanje garancije, jerbo družtvo, koje ima graditi željeznicu, upotrebiti će novac nekojih bankira, koji zahtjevaju sa svoje strane, da bude željeznici garantirano barem toliko čistog dobitka, koliko iznašaju interesi na kapital, što će ga oni družtvu uzajmiti.

Koliko je posla zadalo to pitanje garancije, moći će si svatko predstaviti ako pomisli, da su tu garanciju na se uzela tri družtva (južna željeznica, družtvo „Quarnero“ i družtvo „Vagon lit“) zatim tri občine (Volosko Opatija, Veprinac i Lovran) i konačno zemaljski odbor za Istru.

Nego pitanje koncesije i garancije jest skoro posvema uredjeno. Sada se družtvo pogadja sa tvrdkom opatijskog električnog družtva N. I. Scanavi za porabu njezine električne struje, te će i ta pogadjanja biti skoro dovršena. G. nadinžinir Münz osjegurao nas je, da će se željeznica početi graditi do tri mjeseca. Vidjeti ćemo!

Proti vlastitom djelu. Za gradnju nove istarske željeznice Trst—Poreč nismo se mi nikada toplo zauzimali. Znali smo bo, da ju naši susjedi grade za sebe bez obzira na općenitu korist pučanstva naše pokrajine.

Naši zastupnici u zemaljskom saboru izjavili su opetovano svoje mnienje u gornjem smislu. Oni su dokazivali, da će željeznica biti pasivna i na velik teret svega stanovničtva Istre, jer se gradi nerazložno i nerazborito, t. j. kako pojedine osobe i pojedina mjesta pokrajine. Talijanski zastupnici dokazivali su nasuprot, kako će biti nova željeznička sveza izmedju Trsta i Istre prava blagodat ne samo za one krajeve, kojimi bude jurila, nego dapače i za svu pokrajinu, jer će poskočiti promet, trgovina itd. itd. Blaženi oni, koji vjeruju — mislili smo već onda, a u toj misli podkriepljeni smo još većma danas pošto čujemo već sada svakojake jadikovke proti toj željeznici baš s talijanske strane.

U talijanskih listovih Trsta bilo je naime zadnje doba čestih prigovora proti načinu gradnje te željeznice i proti njezinoj upravi, koja je zatezala sa otvorenjem onog diela, koji bi se bilo imalo već početkom ove godine predati prometu.

Prigovara se naime s talijanske strane, da je nova pruga preuzka, da teče uz samu obalu, da je izložena odviše vjetru i morskim olujam, koje će ju uviek podkopavati, da su vaguni nespretni, da će ih svaki vjetrić prevrnuti, da imade već sada čestih neprilika, da se zimi neće moći putovati itd. itd.

Kao što nismo primili na uvodu spomenute hvalospjeve novoj željeznici za suho zlato, tako neprimamo ni ove talijanske jadikovke kao sve same nepobitne činjenice, ali to stoji bez dvojbe, da se je kod gradnje nove željeznice Trst—Poreč vrlo malo pazilo na skupni interes pučanstva i da su graditelji morali paziti na to, da zadovolje svakomu talijanskomu mjestancu izmedju Trsta i Poreča i tako su zanemarili glavno načelo o gradnji željeznicah.

U ostalom čekajmo, da nam pokažu dogodjaji da li smo imali pravo mi, koji se nismo nikada ugrijali za tu željeznicu, ili oni, koji su njoj unapried hvalospjeve pjevali. Željeznica bila je otvorena prometu dne 1. t. mj.

Iz drugih krajeva.

Priznanje zagrebačkih izpita. Hrvatski listovi priobćuju, da je javljeno hrvatskim sveučilištnim djakom u Gracu, da se drugi državni izpit može od sada polagati i na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu. Ovo bi imalo vrieditи — ako se nevaramo — samo za hrvatske djake iz Dalmacije, pak bi valjalo, da se naši zastupnici u Beču zauzmu kod ministarstva bogoštovja i nastave za to, da se to pravo prctegne na sve sveučilištne djake ove pole monarhije, t. j. i za djake iz Istre, Trsta, Goričke, Kranjske, Štajerske.

Sjećajte se narodnih zavoda!

Taftà za turite od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati lijek
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Ljeka se pita: Taftà za turiste
Luser K 1·20
Dobiva se u svim ljekarnama.

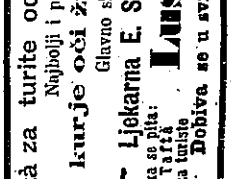

Kupujte samo Ciriло-Metodijske žigice!

U LJEKARNI
E. TOMAJA nasliednik A. WINGER
ZAGREB - Ulica broj 12 - ZAGREB
dobivaju se osim svih ostalih ljekova, nekoji ovdje prokušani i vrlo korisni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, žlieznatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križcah, kostenom poganeu, prohlađenju, svakovrstnim nazebnum. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili hreh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prohlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, primanjkost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani želježoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, dietinjoj krhkosti, ženskim bolestim, slaboćnosti, nemoći. Ciena fľašci 2 K.

Pojačana švedska kapljа ili švedska životna tinktura (Jedens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i želudac, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavnu bol, ohlađenja tegnja ili mučnina, tjera napadnost i vjetre, odklanja se bol u želudcu, želudačno grčevc, žuliee, grozница ili zimica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, ljetenu snagu i zapriečit ruzne bolesti. Cieni čašici s napitkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski kelj i kašalj, za volove, krave i svinje, za lignuo čišćenje, za objedinjeno želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Kravo davanje od rjeva vim i boljega mlieka, koni postaju čilji i jači. Ciena jednoga omota 90 h.

Svjetarske pilulice, najsigurnije sredstvo za ždjenje i snaženje želudca ili stomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, čavall krvi u glavu i prsa, tromosti ili tedini. Cieni škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sprćenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekllni, poslie teškoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živca. 1 fľaša 1 K 60 h.

Antisipitična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razkužuje usta, otklanja nuzgodan vonj. 1 fľaša 1 K 20 h.

Fina tamarkova esencija (Tirkomandel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dimanje i za pločolomlje. Po 1 K.

Tekućina proti kapadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i prospješuje rast kose. 1 fľaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, kraslam, porudini i osipulnama. 1 lončić 1 K.

Antiastin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedini. Škatuljа 1 K.

Tinktura za kunje oči izvrstno sredstvo. Cieni 1 K.

Sva. Spitzora ponuda za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipanine na licu; proizvodi glatkost, nježnost, ljepoću i finoću obraza i ruku. Cieni većem lončiću 2 K. K tome spada još hrvatsko sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodna mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa zadastnom diplomom. Dobiva se u bieloj bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Cieni kutiji 2 K.

Savon eglantine. Najfinji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sačuvan je od najčišćih tvari, a odlikuje se umrenim ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Crème eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manjinam tenina, koje su prašćić, sajedice, crvene mrlje, plage, opora koža i t. d. Ubijeđ svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mas. glikola ne pokvari to po tome imade predmost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Cieni lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i iztrestvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava ispadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje iskodjer i to svojstvo, da podkrijepljuje kosi lep, naravan sjaj. Cieni bocci 2 K 80 h.

Otrov ili šeimer za stenice i kimake. Fľaška 1 K.

Antifebrile od Rodiolaa proti grozniei i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko nariuči od gorujih stvari za to kruna tid pločam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da sleče kosu, perenje, fine sapune, prnške za gospođe, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tinkture za zube od kojih zubi pobjeljuju; spuive za umirujuć, kuće za zube; razno spravo iz kućanske, ručne, pojase, povoje za rane, klistire sprave, rustoga čaja, linoga lanenika Rume, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne ciene.

Zalha mineralnih voda. — **Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.**

U Trstu: L. Serravallo, Barnabi, Lotzenburg, A. Franz, Mazer, D. Goteti, Christofetti, Pontoni, D. Polli, A. Wassermann, F. Garbacchio.

Broj 27. Pula, u utorak dne 8. aprila 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlanz itd. ...kaju i računaju se na temelju ...ćnog cienika ili po dogovoru.

...ovci za predbrojbu, oglase itd. ...lju se naputnicom ili polož...icom pošt. štedionice u Beču ...a administraciju lista u Pulu.

...od naručbe valja točno oz...načiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...ko list na vrieme ne primi, ...eka to javi odpravničtvu u ...tvorenom pismu, za koji se ...e plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

...ekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Naše mješovite škole.

Iz školskih krugova primamo i rado priobćujemo sliedeću opravdanu tužaljku:

Polazeći sa stanovišta, da za jednake nauke, jednake sposobnosti i jednak trud, ima biti i jednaka nagrada ili plaća, dajemo do znanja ovo njekoliko opazaka o našim mješovitih školah onim, kojih se tiče, i koji bi po našem mnienju imali počitoj nepravdi bar dielomično doskočiti.

Mimoilazimo prieporno pitanje, da li bi se imalo učiteljicu u plaći sa učiteljem izjednačiti ili ne, jer će to drugi čimbenici riešiti, pak idemo odmah k samom predmetu ovog kratkog razmatranja. Da je mješovita škola neka vrst „zla" priznati će nam onaj, koji vidi, čuje i sluša djecu takve škole slobodnu i bez nadzora. Proti takvim školam govorilo se na učiteljskih sastancih i skupštinah, pisalo se o tomu u strukovnih i drugih listovih, ali lieka se nije našlo, već se pušta, da se to „potrebito zlo" vuče i nadalje od godine do godine.

Nu ostavimo djecu takve škole, pak će okrenimo k učiteljstvu, i to k onom takvih dvorazrednih školah.

U dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi učitelj je r a v n a j u ć i, podučava uviek u II. razredu, dočim prepušta učiteljici I. razred, koja ima takodjer ručne radnje za djevojčice II. razreda.

Ako nije učiteljica usposobljena za pjevanje a učitelj jest, to on — koliko je nam poznato, nepodučava u pjevanju djecu I. razreda, već nadoknadjuje taj sat učiteljica kojom drugom poukom.

Sad se pita: kome je od ove dvojice posao laglji? Svatko, koji je imao iole posla sa djecom, znade iz vlastita izkustva, da će zrelije diete brže shvatiti i laglje naučiti ono, što mu se tumači ili pripovieda. Ako je tomu tako, tada imade učitelj dvorazredne mješovite pučke škole laglji posao i manje sati pouke, jer je on slobodan onaj sat kad preuzme učiteljica ručni rad II. razreda.

A kako stojimo sa berivi ili sa plaćom?

Učitelj imade 20 po sto više u plaći; osim toga imade 200 kruna za ravnateljstvo, k tomu veći doplatak, veću stanarinu, občinski doplatak za školske potrebe itd., svega skupa njegova su beriva za okolo 500 kruna viša nego li ona učiteljice. Ali ta razlika biva još veća.

Svake se 10. godine povisuju nekoja mjesta iz III. u II., iz II. u I. red, a ponato je, da se podigne uviek na viši red najprije mjesto učitelja, čim mu se beriva svakako pomnože.

Bog i duša, mi mu nismo na tom alni, jer poznamo kukavno materijalno tanje našega učiteljstva u obće, ali htjeli ismo, da se pomnože i beriva učiteljica da se tim ni za dlaku neoštteti materijalne probitke učitelja.

Poznato nam je, da će se i ove godine podignuti nekoja učiteljska mjesta u viši red, i da bijahu pozvana c. kr. kotarska školska vieća, da učine shodne predloge, ali neznamo, kako će pri tom proći naše učiteljice. Bojimo se, da će proći lošo, osobito one lošinjskoga kotara, koji nam je najbolje poznat.

U ovom kotaru bijaše predloženo — kako doznamo iz pouzdana izvora — da se podignu sva mjesta učitelja pri dvorazrednim školama i nekoja mjesta učitelja jednorazredne škole, što je dakako i pravo, jer ovi učitelji imadu najviše truda i muke. Ali mjesto učiteljice nebijaše predloženo n i j e d n o!

To pako čini nam se nepravednim. Da vidimo sada, tko može da bude r a v n a j u ć i m pri dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi.

Izkustvo nas uči, da imade i pred najrevnijom učiteljicom sa izpitom sposobnosti, pa službovala ona najboljim uspjehom 10, 20 i više godina, prednost ne samo s v a k i učitelj, već dapače i netom svršeni učiteljski pripravnik, bez ikakve prakse, bez ikakva izkustva i bez ikakvih zasluga. Ovaj može nastupiti službu ravnajućeg učitelja odmah, pak ostati takvim godinu, dvije i više — samo ako je to pravo onim, koji vedre i oblače.

A da doživi učiteljica, podredjena i takvom r a v n a j u ć e m, kojekakvih neprilika i poniženja, imademo dostatno dokaza, izmedju kojih evo samo jedan kao primjer:

Poznamo učiteljicu, koja je pri dvorazrednoj mješovitoj školi sa izpitom sposobnosti bez ikakva prigovora službovala 10 godina. Na dotičnoj školi izpraznilo se mjesto ravnajućeg učitelja. Privremeno namjestiše netom svršena pripravnika. To dvoje prepiralo se često, jer se nemogoše sporazumjeti; svatko je od njih zastupao svoje stanovište, a kad je ravnajućemu prepirke bilo dosta, doviknu svojoj starijoj družici: „ja sam ravnajući, vi mene morate slušati!"

Iznesosmo na svietlo ovaj jedini primjer kako uz jednak, dapače i veći rad učiteljica pri dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi biva ne samo prikraćena za toliki postotak na plaći, već je ona dapače često podčinjena učiteljskom novajliji, koji je po sposobnostih i zaslugah mnogo niži od nje, al koji misli, da imade pravo njoj zapovjedati i nju ponizili. Ovim razglabanjem želimo upozoriti kojeg od gospode članova c. kr. zemaljskog školskog vieća, ne bi li se koji od njih zauzeo za to, da se pri promaknuću u više redove uzme u obzir i naše sposobnije i zasluženije učiteljice.

DOPISI.

Iz Gorice, dne 3. aprila. (S p r o v o d k a r d i n a l a M i s s i a)*). Mrtvi ostanci pokojnoga kardinala bijahu izloženi u nadbiskupskoj kapeli sve do utorka u jutro. Silno množtvo naroda iz grada i okolice grnulo je danomice u kapelu, da poškropi mrtve ostanke svoga nadpastira.

Utorak u jutro bijaše urečen pogreb pokojnoga kardinala. U tu svrhu došao je iz Beča carev odaslanik grof Czirsky. Od susjednih biskupa nadošli su k pogrebu: ljubljanski dr. Jeglić, krčki dr. Mahnić, porečki dr. Flapp i iz Celovca dr. Kahn; trščansku biskupiju zastupao je kapitularni vikar preč. Petronio. Iz Trsta prisustvovao je pogrebu c. kr. namjestnik grof Goëss.

Svećenstva iz goričke i susjednih biskupija bijaše veliko množtvo. Iz nadbiskupske palače krenuo je sprovod u 8 sati u jutro, predvodio ga je porečki biskup Flapp, koji je blagoslovio lies u kapeli.

Ulice, kuda je sprovod prolazio, bijahu pune svieta; vojničtvo držalo je red; javne svietiljke bijahu upaljene, mnoge kuće i javne zgrade imale su crne zastave. Sprovod otvorili su djaci raznih škola, razni dobrotvorni zavodi, bratovštine, bogoslovci itd. Lies iznesoše iz kapele župnici goričke nadbiskupije; za njim stupali su rodjaci pokojnikovi, pak carev zastupnik, namjestnik i ostali dostojanstvenici, razna družtva, deputacije, zemaljski zastupnici, vojnički častnici itd. itd. Sa liesom stigoše u stolnu crkvu poslije 9 sati. Lies položiše na visoki odar obkoljen raznimi znakovi, cviećem i mnogobrojnimi voštenicami. Crkva bijaše sva u crnini.

Zadušnu sv. misu odjevao je presvj. Flapp uz mnogobrojnu asistenciju svećenstva.

Poslije sv. mise stupio je na prodikaonicu dr. Faidutti, koji je u poduljem govoru orisao život i djelovanje pokojnika.

Zatim dadoše biskupi i prošti običajno odrešenje, pak zatvoriše lies, koji je bio do tuda otvoren.

Iz crkve vratio se je sprovod istim redom natrag sve do trga Catarini. Lies postaviše na mrtvački voz. Tuj se je rastalo sprovod, jer se imalo odvesti pokojnika na sv. Goru. Mnogo svećenika sa biskupom Jeglićem posjedoše u kočije, te se sa mrtvačkim vozom odputiše put Solkana a odatle na sv. Goru, kamo stigoše poslije 3 sata po podne i gdje ih dočekaše OO. Franjevci. Lies prenesoše u crkvu B. D. M. i tuj je izrekao oprostno slovo pokojniku ljubljanski biskup presvj. g. Jeglić. Zatim spustiše lies u grobnicu grofova Coronini u glavnoj ladji crkve pred velikim oltarom.

*) Zakasnilo za zadnji broj. Ur.

Iz Raše. Kha... kha... hrrr... pljuf — — pasja para i kašalj! Starost — nemoć! Dà, dà, jer kada dojdu lita dojde i zlo s njima. Neki dan je pasalo tri miseca, da ležim od zaduhe i kašlja. Jučer sam se nikako izvukà iz postelje, a danas trupija sam gori ećale i počeja, da čagod napišem i da vam pripovim ča sam doživija. Ruka mi trepi, ali pamet me još dobro služi i srce mi daje kuraja.

Dok sam u postelji ležà, nastojà sam, da š e m p r i j e štijem š f o j e. Moja stara bi mi užala reći: krunicu, krunicu u ruke, a ne š f o j e, ča ćeti vranica š f o j i, sutra, prekosutra ćeš poj pod zemlju, pak onda ča.... ćemo te u š f o j e zamotati!" A ja bih njoj na to pokazà i krunicu i libar: „Oče, budi volja Tvoja!"

Najprvo, ča sam štija u š f o j i m a je bilo to, da su nam balotacioni na puljštini slabo pošli. Ki je kriv? Kriva je Pula, koja ni pustila, da balotacioni budu izvan grada — kako bi moralo biti po l e j i; krivi su savičenski kmeti, ki su se pustili zapeljat od Lancina; za Kanfanar pak ne morem reći: ne znam, ako su krivi kmeti, ako popi ili fratri, ali pak Salata iz Kavrana. Kako bilo, bilo, za ta put je pasalo. Čast i dika Rovercem, Filipancem, Marčancem, Proštinarom i Barbancem! I Karničari su se niki obrnuli na dobar put, i Rakljanci su se dosta dobro ponili, te se ufamo, da će mladji ljudi biti čvršći u svojem dilovanju na čast sebi, rodu i narodu. Samo Gašpić iz Raklja mi je jako na zubu! Ja ne znam kako je oni čovik moga obrnuti bražolu; ja ne znam kakov obraz je ima hoditi obračati za Talijane? Ne zamiri, Gašpe moj, ma si žbalja de grosso! Pljuvati u vitar, pa da ti na bradu nosi.... mila majko moja!

„Pupulo Istrijan" je pisà, da je dr. Cukon „destinato ad essere candidato in tromba". Ja bi njim rekà, da se imaju malo ča rugati, ako samo pogledaju na njihovoga Costantini (onoga od sto — glav), ki je pak deštinan za vavik biti „candidato in bragozzo" loveći augužigule a la Frittaglia.

Štija sam u „Narodnom Listu", kako su Vološčanom sjajno balotacioni ispali, sa svim tim, da su bili napeli sve sile Costantini, Liziriti i neki tudeški. Ali ja bi škumetija, da ne bi bili dobili Hrvati, da su tamo balotali svi deligati iz puljštine „compreso anche il vescovo di Marzana, bonšignor Nientemikapiši". Ja vidim, da će se kigod smijati, ali prez š k e r c i, u Marčani je biškup i još kakov!! Mitriju ima nisku a puno široku, bez traki odzada, brageše od borga, bile bičve i postole „gete"; križ nosi na životu a grbljaču ima jako gladku. On zapovida u crikvi: kako se ima mašiti, kako moliti i f u n c i j o n e delati. Vavik mu gredu l e t e r e od pape (iz Raklja) i f o j e t i od Krstića.

D o n k e bila je r e b o l a c i j o n u Trstu? M e n o m a l, mi smo bili daleko, pak nismo imali straha, a oni ki su bili tamo govorili su: „si vien sciampim e si no batim dur". Najviše sam se prestrašija, kad sam čuja, da su svi soldati u Puli pod oružjem i da su svi p o r t i p u n i militara, zaradi nekih arlekišti, ki su se imali nigdi blizu Pule za ž b a r k a t i. Valje mi došlo na pamet, da nebi morda oni vrtoglavci, ki su se lani bili i m b a r k a l i n a b r a c e r u, učinili kakovu kumediju u Benecam i naljukali na nas čozote. Ali, fala Bogu, mi je strah valje prošà, kad sam se osvedočija, da su to sve burice.

Porečka „baba" pisala je, da je biškup Flapp vancà. Ali sad će postati još više, jer jedan tudeški š f o j piše: „bišof Flapp, Gerz gekuma, faflukte kumbinacion", a to će reć, da će Flapp postat nadbiškup u Gorici. Neka mu Bog da, jer vero pak m e r i t à.

U „Pikulu" pak sam l e j i l, da je jedan talijan i n v e n t à telegraf prez žic, a ta telegraf da te stavit najprvo u o p e r u Muntićani, kad gospoda neće da im cestu grade. Stim telegrafom, da to oni š e m p r i j e telegrafati na J u n t u neka im Rizzi zabada p i k e t e, jer njima da je dosta da vide p i k e t e. — Za tim čità sam, da su i n v e n t a l i jenu ma-

kinu za loviti buhe „Patent-Ciapapulisi“, koja će doć upr'v dobro za nike naše talijanke u kotulah, koje se vajk tuže, da ih buhe idu. — Dalje štija sam, da ona bracera, koja je partila lani iz Budave, nahodi se sada u Lovranu u doku, te da će do malo biti u Budavi. Tapajinov telegraf javlja, da je sve u redu. — Još puno, puno toga štija sam u šfojima, ali buduć da sam danas već oslabija, prepuštam to za drugi put.

Balota iz Raše.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Marija Longa da se je zavećala, da će Hrvatom na dešpet svi mačji dugi platit.

Jur. Ala će će; bi po njoj svi do vranić tega pod bubanj prišli.

Fr. Aj će trebeda barem oni Salatovi.

Jur. Za njega da će na lecite kupit mačju kulu, pak da te poć va nju kako mladoženji skupa bivat.

Fr. Ala ki lepi par!

Jur. Ja, onakoveh bi težko ni s feralićem našal.

* * *

Fr. Maloselski sinjori da strašu domaći siromahi, da njim nete dat ni mediga ni medicini ako budu šaljali svoju dicu va fervašku skolu i va drustvo „Zoru“.

Jur. Ce davaju ti sinjori zi svojga žepa beci za medicini?

Fr. Bi se prvo oskubli kako i mis. Oni znaju strasit samo stujen.

Jur. Ma se ih mi nebojimo.

Fr. Ala baš ne, zac ih poznamo kako i falsu munidu.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U Beču obdržavane konferencije, kojim su prisustvovali austrijski i ugarski ministri radi ustanovljenja skupnoga proračnna.

Mladočeška stranka izgubila je u posliednje doba dva svoja odlična člana i zastupnika u carevinskom vieću. Prošloga mjeseca preminuo je poznati češki pisac i profesor dr. Kurz, a ovih dana umro je u Marsilji drugi zastupnik, novinar i pisac Hořica. Na mjesto prvoga kandidira mladočeska stranka za carevinsko vieće zemaljskoga zastupnika dra. L. Dvořaka, a na zemaljski sabor dra. Viškovskoga.

Iz Beča javljaju, da će ministar-predsjednik ovih dana pozvati na dogovor slovenske i njemačke zastupnike u poslu celjskog pitanja. Ministar da će predložiti jednim i drugim uvjete, pod kojimi bi se imao sklopiti kompromis. Koerber da će predložiti, da se ustroji u Mariboru podpuna slovenska gimnazija mjesto slovenskih paralelka u Celju. Osim toga pripravan je ministar-predsjednik dati kao odštetu Slovencem još jednu nižu gimnaziju u kojem slovenskom mjestu. Pet razreda slovenske gimnazije u Mariboru otvorila bi odmah vlada, a ostale svake dalnje godine.

Srbija. Iz Biograda pišu bečkim listom, da su djaci biogradskih gimnazija osnovali klub za učenje njemačkoga jezika i literature. Taj primjer da će nasliedovati i druge gimnazije širom kraljevine.

Iz robinskog vilajeta javljaju se mnogobrojna nasilja arnautskih četa. Opljačkano je više sela. Došlo je opetovno do okršaja sa turskimi četami. Biogradske novine javljaju još nepotvrdjeni glas o novom sukobu bugarskih ustaša sa turskimi četami, pri čemu da bijaše 250 bugarskih ustaša zarobljeno.

Skupština je prihvatila predlog ministra rata Antonića, da se poveća broj stajaće vojske u mirno doba od 12.000 na 17.500 momaka. U tu svrhu doznačena bijaše rečenom ministarstvu vjeresija od 1 milijun franaka.

Bugarska. O bivšem predsjedniku macedonskog odbora Sarafovu kolaju svakojaki glasovi. Dok neki tvrdi, da boravi u Bugarskoj, drugi drže, da je na čelu neke čete provalio u Macedoniju, a njegovi pristaše govore, da je još uviek u inozemstvu. Posliednje viesti iz Macedonije javljaju, da je koli kršćansko toli muhamedansko pučanstvo tamo vrlo uzrujano. Prvo, jer se nada, da će se sad provesti toli često obećane reforme, a drugo, jer se boji, da će sad svoju premoć izgubiti.

Italija. Dne 5. t. mj. bijahu primljeni od kralja Viktora Emanuela u posebnu audienciju častnici austrijskog vojnog odjela, koje se nalazi pod zapovjedničtvom contre-admirala pl. Rippera. Kralj je pozvao austrijske častnike na dvorsku gostbu, kojoj su prisustvovali ministri Morin i Prinetti, prvi ministar vojne mornarice, drugi ministar izvanjskih posala. Kralj Viktor Emanuel podielio je deputaciji austrijskih častnika vojne mornarice visoke redove.

Južna Afrika. Posliednji englezki porazi sklonuli su konačno englezke vladajuće krugove na to, da su ponudili vodjam burskih četa uvjete mira. O tih uvjetih razpravljaju koli burski zapovjednici na bojnom polju, toli burski zastupnici u Europi, kojim je na čelu starac predsjednik Transvala Krüger.

Buri izjavljuju u novinah, da neće pristati na nikakve uvjete mira, ako se njihovoj domovini nezajamči podpuna sloboda.

Englezki kralj Eduard želi vruće, da dodje čim prije do mira, jer bi hotio, da se njegova krunitba provede posve u miru.

Mjestne:

† **Pietro Rismondo, predsjednik** družtva krčmara, gostioničara, trgovac i posjednik, te obće poznati gradjanin umro je u nedjelju po noći. Pokojnik bio je pristaša talijanske stranke, ali dobričina, kakovih se malo nadje. Pokoj mu duši.

Djačku akademiju priredjuju dne 12. aprila t. g. djaci ovdješnjeg c. kr. gimnazija u dvorani restauracije „Arco Romano“. Početak u 5 sati poslie podne. Ulaznina 1 K po osobi. Kod iste sudjeljuju i naši djaci: Abramić, Orlić, Sladonja, Miłačić, Vratović.

Uzorna talijanština! Neka znadu čitatelji „Naše Sloge“ kako pišu talijanskim jezikom župani na puljštini: „Cerificato si permette Santo Giadresco un di sua Proprieta abitante Giadreschi 1 Marzo 1902 peremete Capo Vila di Giadreschi Antonio Giadresco.“ To je uzor-jezik, koga bi se imali sramiti na našoj obćini i dopustiti našim ljudem, da pišu onako, kako ih je mater naučila. Tako piše jedan capovilla a ništa bolje od njega nepišu ni mnogi „delegati Comunali.“ Ali njihova pisma ne vriede da se tiskaju kako nisu ni oni vriedni svoga imena. Neka se ih srame oni, koji ih drže i podpomažu.

Svoji k svomu! Iz grada piše nam prijatelj koliko sliedi: Bio sam neki dan slučajno u nekoj krčmi na medulinskoj cesti gdje naši ljudi kažu „kod Penje“. Tamo rado dolaze osobito naši dolinčani t. j. Medulinci, Ližnjanci i Premanturci. Taj dan opazio sam u toj krčmi, da gospodarica rodom iz Krka, naše seljake i seljakinje liepo pita sa imenom „Šćavo“ i „Šćava“. Oni jadni ljudi si neznadu pomoći, ali ja im „vetujem, da tu sjoru nauče pameti tako, da nijedan neide u njezinu krčmu pa onda da će njoj ugoditi. Ljudi božji! Šta nemate blizu „Portarate“ druge krčme, koje drže naši ljudi. Tamo hodite pa Vam šiora Penjovica ne bude dielila „Šćave“.

Iz okolice puljske pišu nam dne 4. t. mj.: Čudno nam se čini, da mučite o dogodjajim u okolici Pule, koji se zbivaju ovih posljedujih dana. Ljudi kažu a i talijanske novine Pule doniele su viest, da se je izkrcalo na Medulinskoj obali nekoliko talijanskih anarhista sa jednoga tal. škonera. Oblast u Puli poduzela je stroge mjere. U Medulinu su uvjek vojnici, žandari, pulicaji i tajni agenti. U Budavu i Medulin dolaze svaki dan torpednjače.

Četiri Talijana (ljudi srednje dobe) prodavali su po selima krunice i slike, pa su ih žandari uhvatili u Medulinu i doveli u klad pod „Kastel“. — Jeli to ozbiljna stvar ili šala, neznamo, ali ljudi o tom mnogo razgovaraju.

Pokrajinske:

Imenovanje. **Predsjedničtvo** ravnateljstva c. kr. finance u Trstu imenovalo je perovodju g. T. Steffanini-a poreznim nadzornikom u IX. plat. razreda za djelokrug istog ravnateljstva.

Komisija za procjenu lične dohodarine sastavljena je ovako: Predsjednik: Lah Josip, c. kr. viši porezni nadzornik; podpredsjednik i izvestitelj: dr. Pader Oskar, c. kr. porezni nadzornik; članovi birani: Benussi Ivan pok. Valerija, posjednik i poduzetnik u Rovinju, Franzin Julij, posjednik i trgovac u Vodnjanu, Rocco Andjeo pok. Dominika, trgovac u Rovinju; članovi imenovani: Bosaz Grgo pok. Antuna, posjednik i procenjač u Rovinju, Cvek Valentin, c. kr. porezni oficijal u Puli, Rossanda Miho pok. Mikule, procenjač u Vinkuralu (Pula); zamjenici birani: Godina Aleksandar, posjednik i trgovac u Vodnjanu, Rocco Rok pok. Petra, posjednik u Rovinju, Vianelli Jure, posjednik i trgovac u Rovinju; zamjenici imenovani: Privileggio Petar, posjednik i trgovac u Fazani: Rismondo Josip pok. Andrije, posjednik i mešetar u Rovinju; Vorano Eduard, obćinski tajnik u Kanfanaru.

Pišu nam iz Baderne: Dne 4. aprila po podne umro je veleč. gosp. Josip Marok, župe-upravitelj Sv. Ivanu od Šterne, uslied kratke ali težke bolesti. Bio je dobar rodoljub i skrban pastir svoga stada. Počivao u miru!

Naš Rendić opet u Trstu. Naš slavni kipar g. Ivan Rendić boravi već dulje vremena u Trstu, gdje izradjuje neke važnije radnje za pokojne slovenske i hrvatske rodoljube.

Tako je primjerice izradio bas-relief za nadgrobni spomenik pokojnoga slovenskoga rodoljuba Frana Kalistra, koji predstavlja B. D. Marija sa mrtvim Isusom (Mater dolorosa).

Nadalje izradjuje nadgrobni spomenik pokojnomu predsjedniku dalmatinskog sabora dru. Bulatu, koji će biti 4 m. visok i u čisto narodnom slogu.

Medju novimi njegovimi radnjami jest i spomenik pok. brodovlastniku Gojiću, koji se odlikuje istotako narodnim slogom.

Obustavljen list u Trstu. C. kr. namjestničtvo u Trstu dostavilo je prošloga čedna odgovornom uredniku i izdavatelju poznatog talijanskog lista „Avanti“ odluku, kojom se na temelju postojećih iznimnih naredaba obustavlja dalnje izdavanje toga lista na neizviestno vrieme. Taj list šibao je nemilice — kako je poznatu — vladajuću židovsko-lažiliberalnu svojtu u Trstu i Istri, te je dobrahno razklimao njezine tvrdjave, osobito u Trstu.

Tršćanski židovi jedva odahnuše, što im je vlada skinula sa ramena taj oštri bič, koji ih je danomice nemilosrdno i bezobzirno bičevao.

Oni se sada silno vesele, nu jošte se nezna koliko će im trajati to veselje jer je počeo izlaziti pod istim uredničtvom novi list „Il Solè“ (Sunce).

Pišu nam iz župe motvoranske, početkom aprila: Naš župe-upravitelj stanuje u Karnici, pak mu se možebiti pričinja, da je tamo sielo naše župe, a zaboravlja on da je Karnica samo kapelanija a sielo plovanije da je u Motvoranu. Tako prodje po više nedjelja da mi Motvoranci nemamo sv. mise ni službe božje, a po pravici morali bi imati barem svake druge nedjelje, kako je to bio običaj još u vrieme pre Guta. Iz naše župne crkve Motvoranske odnieli su nam u Karnicu još pred godinu dana sveto ulje, tako da se više nemože krstiti u Motvoranu nego valja ići u Karnicu. Pitamo mi sada gdje je više naroda, da li u Karnici ili kod nas na Proštini? Svak zna da je nas Proštinara, u Peruških, Išićih, Vareških, Jovićih, Šegotićih, Pavičinih, Cukonih i Motvoranaca, za tri puta više nego u Karnici, i župni prihodi su ponajviše od naših župljana, a ne od karničkih. Nije zato pravedno da se naša plovanska crkva zapušća, i sili cieli narod u Karnicu. Istina je, da naš g. župe-upravitelj ima na plećih i župu Kavransku, koja je bez svećenika, ali bi Kavranci posve lahko mogli doći u bližnji Motvoran, te bi i rado bez prigovora hodili. Jošte nam se je potužiti na zanemarivanje narodnoga jezika u crkvi. Stari običaj bio je, da se vazmeni blagoslovi obavljaju u hrvatskom jeziku, a ovoga leta držali su se u latinskom jeziku. To je nepravica i samovoljan postupak proti našemu puku i našim starim odnošajima na koje upozorujemo stariju vlast, u nadi, da će zapovjediti, neka se povrati sve na staro, jer kada bi se taj postupak obnovio, nosili bi odgovornost za posliedice, oni koji su nepravdi krivi.

Obsadno stanje i prički sud u Trstu jest dignut današnjim danom.

Potaljančene crkve. Iz Oprtlja pišu nam: Odkada je došao novi župe-upravitelj u Oprtalj, postali su naši nazovi-Talijani od nekršćana pravi kršćani — jer sada polaze crkvu i sve procesije, ali ne od ljubavi prama Bogu i crkvi, već zato, što novi župe-upravitelj uvadja malo po malo — ako i ne vidi pravo na jedno oko — talijanštinu u crkvi valjda polag zapoviedi dobivene od g. Petronia. Tako je na uljičnu nedjelju kod prve sv. mise pjevao muku proti svakomu očekivanju svoga naroda u latinskom jeziku, dočim se prije uviek pjevalo u našem hrvatskom jeziku te je većina naroda već pripravna, da predje k unijatom kad vidi, da mu latinska crkva ne dopušta, da se čovjek moli Svevišnjemu u svojem materinjem jeziku. Novi župe-upravitelj nije za našu župu, jer kako vidite, kad bi bila potreba po noći, da dodje providiti bolne sa presvetim otajstvom — pošto su putevi tako ružni, da jedva mi hodamo po danu, a župa raztresena — on bi mogao lahko pasti. U ostalom njegovo je zdravlje takovo, da neće moći zadovoljiti svim crkvenim potrebam naše obsežne plovanije. Novi župe-upravitelj znade nešto slovenskog jezika — ali pošto ga ne poznaje dobro — mi ga ni malo ne razumijemo, kad bi htio — makar i proti svojoj volji — progovoriti narodu božju riec. Bolje bi učinio — da ne progovori, već neka slobodno uvede kod svake propoviedi talijanski jezik, pa će viditi — kako će narod polaziti crkvu sa samim latinskim jezikom i obredom. Ako bude tako dalje išlo i ako ne dobijemo župe-upravitelja odnesno župnika, koji bude htio biti župnikom seljaka — onda nek se pripravi g. Petronio, da će mu se njegove biskupije izbjeći, kako Ricmanje i Boljunc-isto i Oprtalj, pa će mu ostati stado ovaca, sastojeće iz samih na novo pokrštenih kršćana znamenitog grada — Oprtlja.

Na uskrsnu nedjelju priobćio je puku u crkvi kod prve sv. mise, da ćemo imati u 9 sati drugu sv. misu i to je izrekao u talijanskom jeziku, čega nisu nikada činili ni drugi župnici ni kapelani. Kod sv. ispovijedi pitali su nas dosadašnji svećenici, da molimo „Izpovied“ i „Djelo kajanja“ a sadašnji župe-upravitelj pita nas da molimo nekakav „atto“, čega mi dakako nerazumijemo, jer nas nije toga nitko naučio. I tako tjera i kod nas kapitularni vikar preč. g. Petronio lisicu, samo neka dobro pazi, da neiztjera mjesto nje vuka. Pritisnuto jače, sve to više skače!

Iz Maloga Lošinja pišu nam 28. marča 1902: Biti će po prilici dva mjeseca, što je bila oboljela kći učitelja pučke škole u Čunskom, djevojčica od 13. godina. Po sudu liečnika g. Depanghera iz Nerezina imala je djevojčica rodu u trbuhu, od čega se je doista takodjer izliečila, te je danas posve zdrava.

Nu dok je ona bolovala, našla se je opaka i mrzka duša, koja je nevino djevojčice osumnjičila, da je u drugom stanju ali za griešnika i zločinca da se nezna. Ali i za to se je našlo bezdušnog klevetnika ili bolje rekuć klevetnicu, koja je obaviestila zlorado a veselo liečnika u Lošinju, da bi taj griešnik i taj zločinac mogao biti po svoj prilici veleč. g. F. V., kojega nemogu vidili ni domaći prodanci, ni maloselski iredentaši ni napisanoga.

Liečnik iz Lošinja pošao je doista na Unije u d o b r o j valjda nakani nebi li tamo štogod pobliže doznao o tom tobožnjem zločinu i zločincu. Vraćajući se kući sa dvojicom javnih poslužnika reče im u razgovoru kako se širi glas, da je kćerka učitelja u Čunskom u drugom stanju i po istom glasu sa g. V.

Rečeni poslužnici čim stigoše u Lošinj raznesli su dalje taj pogovor tako, da se je o tomu tamo obćenito govorilo. Za taj nemili glas doznao je i veleč. g. V., koji se na toliku zloću i opakost djavolskih jezika toliko razljuti, da je proti navedenom liečniku podnio odmah na sud pritužbu.

Dne 18. t. mj. bijaše pred c. kr. kotarskim sudom razprava i dotični liečnik bijaše od sudca Bassicha od obtužbe riešen. O toj ili proti toj riešitbi nećemo ni rieči, jer će vas možda o tomu obaviestiti koje posobnije pero, nu mi želimo iztaknuti nešto drugo, što se je dogodilo poslije te razprave.

Nakon razprave dočekali su nekoji liečnikovi svjedoci i njegovi pristaše, jedno 10—12 osoba, takozvane lošinjske gospode — na početku trga, tužitelja veleč. g. V. koji je sa spomenutim učiteljem i jednim prijateljem, prošao mirno i dostojanstveno kolo one lošinjske „Sinjorije“. Ovi „odlični sinovi djedovske kulture“ stadoše da zvižđati i urlikati kano biesna zvier tako divljački, da je sav trg odjekivao od te gospodske deračine. Okolo iduće sobe obazirale se na sve strane pitajući se medjusobno, komu li je namienjena ta gospodska muzika.

Kad se ona naša trojica našla lice u lice sa biesnom „Sinjorijom“, skinu veleč. V. klobuk te im se po dva puta zahvalio ča: „grazie Signori! Grazie!“ Osramoćeni popareni tim neočekivanim postupanjem prezkog im gospodina, staviše odmah za as svirala i puke te se pokuniše kano i pasljive babe.

Medju demonstranti bio je i jedan obćinski činovnik, koji znade stalno za naj glasoviti: „Avviso“, što bijaše izdan proti našim mladićem prošloga mesopusta u kojem je stalo: „resta severamente proibito ogni atto, che potesse turbare la quiete pubblica od in generale arreccare disgusto ai cittadini e ciò nell' intendimento di conservare quel decoro, che deve essere proprio di un luogo civile e specie nei luoghi di cura“.

Za nas Hrvate nebijaše dopuščena nekakva maškarada, nam nije dozvoljeno ni pristojno pjevanje, u obće ništa nedaje se nama, jer je ovo: „luogo di cura“, a talijanašem dopuščeno je sve, njim se dozvoljava sve, njim se daje sve — jer kad oni pjevaju, buče, urliču i mirne gradjane grde, tada prestane: „luogo di cura“.

Kod nas i za nas čuju, vide i opaze sve obćinski stražari, dočim nevide i nečuju ni najvećih sablazni, koje počine na sred trga i posred dana pristaše i prijatelji vladajuće svojte.

Neznamo, što će proti onim demonstrantom načelnik, hoće li i njih uzeti na zapisnik ili će mudro šutiti na sve i tim pokazati kako je on pravedan i nepristran? Ni za g. kotarskoga poglavara neznamo, da li se je maknuo da zaštiti mir i red kao što je ustao prošloga mesopusta. On će stalno pokazati koliko mu leži na srcu javni mir i red „in questo luogo di cura“. Ako se i pokaže načelnik pristranim, toga neočekujemo od jedno c. kr. činovnika, jer bi to bilo za njega pogrdno i sramotno. On se može popitati za spomenuto zviždanje i urlikanje kod pristava g. Bassicha, kojemu će valjda vjerovati. Ovim mu je pružena prilika, da pokaže svoju pravednost i nepristranost. Neučini li toga, znati ćemo još bolje s kim imamo posla.

Čemu je to svoje? Ovaj upit popratio je uzoran svećenik tršćansko-koparske biskupije sliedećim razglabanjem: Slavno vladajući Lav XIII. bio je izabran pred 25. godina kao kardinal Joachim grof Pecci rimskim papom.

Papa Lav XIII. neodlikuje se samo riedkim umom, velikom učenošću, već i svetim životom i obće priznatim pravdoljubljen, zbog čega bijaše izabran opetovno u najzamršenijih svietskih pitanjih mirovnim sudcem. Predprošloga mjeseca proslavio je taj veliki papa svoju 25-godišnjicu vladanja ili papinski jubilej. Toj proslavi priključio se je sinovljom odanošću sav katolički svjet.

U glasilih mnogobrojnih biskupijah čitali smo, kako su nadbiskupi i biskupi propisali svojemu svećenstvu i podredjenim im pravovjernikom, da proslave što svečanije tu riedku svečanost. Takve programe jubilejnih svečanostih čitali smo za biskupije susjedne Kranjske, Goričke, pak u odaljenijih naših zemljah: Hrvatskoj, Dalmaciji, Bosni-Hercegovini itd. itd. I ostale biskupije naše monarhije proslavile su bez dvojbe, gdje više gdje manje svečano papin jubilej. Ali jedne biskupije nenadjosmo u redu njezinih sestrica, a to je biskupija tršćansko-koparska. Mi si toga nemožemo protumačiti. Ona je doduše bez svoga pastira, ali imade zamjenika mu, ili kapitularnog vikara. Za njega kažu, da je učen i pobožan, pak nevjerujemo, da nije kao takav znao za papin jubilej.

Nu kad bi bio on na taj velevažni dogodjaj zaboravio, imali su ga na to sjetiti njegovi mnogobrojni stariji i mladji savjetnici. Kuko je dakle do toga došlo, da se nije sam toga sjetio il da ga njegovi prijatelji na to nesjetiše? Je li moguće, da je hotomice propustio proslavu te svečanosti? Koji bi mogao tomu biti razlog? Kako bi ga mogao opravdati pred svojim svećenstvom i u obće pred javnošću? Ova i slična pitanja namiču nam se, g. uredniče, i zadužili biste nas kud biste nam možda na jedno ili drugo mogli dati izviestan odgovor. (U veliku nas stavište nepriliku. Mi nepoznamo pobliže preč. g. Petronia. Doznali smo zanj tekar u novije doba, odkad je na čelu one biskupije i odkad se je ovjekovječio proganjanjem našega svećenstva i naših crkveno-jezikovnih svetinja. On je stalno znao za papin jubilej, kao što smo zanj znali svi mi, koji čitamo novine. Velik je dakle morao biti razlog, što nije naredio svomu svećenstvu i puku svoje biskupije proslavu tog izvanrednog dogodjaja u katoličkom svietu. Po našem nemjerodavnom sudu on je to hotomice propustio. Bojao se je naime židovsko-irredentskih listova, koji bi ga bili bez dvojbe napali, da je štogod u proslavu papinu poduzeo. Znao je nadalje stalno, da se gradska uprava ili municipij grada Trsta nebi bio odazvao njegovu pozivu na bilo kakvu svečanost na čast sv. Otcu, jer bi to uvriedilo službenu Italiju, s kojom očijuju talijanski odlučujući krugovi grada Trsta. Ali ni sav talijanski kler one biskupije nebi bio objeručke prihvatio kakvu proslavu, jer je u mnogih jači patriotizam od katoličkog osvjedočenja. Takvih imade prečastni i okolo sebe. Ori mu možda i savjetovaše, da je bolje mirovati nego li zamjerati se svietskim moćnikom, koji su na čelu raznim bezvjerskim društvom. Rekoše mu valjda, da je dobro Bogu se moliti, ali da neškodi kadšto ako se i djavlu zapali voštanicu. Op. Ured.)

Družtvene.

Izlet „Sokola“ u Ližnjan izpao je izvan svakog očekivanja — krasno. Obširan opis tog izleta donieti ćemo u budućem broju

„Čitaonica“ prije „Katoličko družtvo sv. Josipa“ u Marčani. C. kr. namjestničtvo u Trstu odlukom od 17. veljače 1902, br. 108, dozvolilo je i potvrdilo promienu pravila „Katoličkog družtva sv. Josipa“, usljed koje promiene družtvo zove se sada „Čitaonica“. Na Mali Vazam dne 6. travnja t. g. držalo je preustrojeno družtvo „Čitaonica“ prvu glavnu skupštinu.

Badernsko družtvo za štednju i zajmove poziva ovime svoje p. n. gg. članove na godišnju glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 20. aprila t. g. u 4 sata po podne u „Družbinoj“ školi u Baderni.

Odbor gospodarskoga družtva u Baderni poziva p. n. gg. članove na ustanovitelinu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 20. aprila t. g. u 5½ sata po podne, u „Družbinoj“ školi u Baderni.

Slovenska čitalnica u Trstu priredjuje svojim članom i uvedenim gostovom dne 12. aprila t. g. koncert. Po programu — slobodna zabava. Početak točno u 8 sati i pol u večer.

Posujilnica in hranilnica u Kopru, imala je g. 1901. prometa K 140.730·25 a čistoga dobitka K 1229·94.

Iz drugih krajeva:

† **Josip Cotič, otac urednika „Edinosti“** g. Maksa i majstora Srečka, umro je u Vipavi. Naše saučešće!

Ministru-predsjedniku do znanja. G. ministar-predsjednik dr. Koerber pohvalio se je opetovno u carevinskom vieću, da je dao političkim činovnikom strog nalog, da dopisuju sa strankami u jeziku stranke i da se ti činovnici strogo drže njegovog naloga.

Koliko vriede te izjave g. ministra i njegovi nalozi dokazuje najnovije postupanje namjestničkoga savjetnika i upravitelja c. kr. političkog poglavarstva u Kopru g. Schaffenhauera, koji je nedavno razposlao mladićem slovenskih obćina onoga kotara t a l i j a n s k e p o z i v e za novačenje ili stavnju.

Mi pozivljamo naše obćinske načelnike onoga kotara, da pošalju sve talijanske pozive državnomu zastupniku g. prof. Spinčiću (parlament) u Beč, da ih on pokaže g. ministru-predsjedniku kao dokaz „da njegovi činovnici u istinu vrše točno i strogo njegove naloge“.

Izum hrvatskog učitelja. Hrvatske novine priobćuju, da je izumio g. Klemen Vjekoslav, ravnajući učitelj u Grubišnompolju, za ciepljenje voćaka do sada najpraktičnije, najjače i najjeftinije noževe od broja 1—6, kojimi može svatko, osobito učenici brzo ciepiti divljaku, a da ju ne pokvari i da brzo prorez zaraste. U jednom danu može uciepiti jeden učenik posve lako 100 komada. K tome je priredio i posebnu pilicu za odrezivanje vrhova divljaka. Za te predmete zaiskan je patent.

Staroslavensko bogoslužje. Splitsko „Jedinstvo“ piše: Poslie najnovijeg razočaranja neznamo, hoće li Hrvati svi i svuda, gdje ih ima, jednom htjeti staroslavensku službu u svojim crkvama. Neznamo, ali znamo, da bi već bilo vrieme. Ako se sami ne nametnemo, da istemo svoje, valaj težko da će nam ikad dati za naše liepe oči. Dala je rimska kurija sve katolicima u Crnoj Gori, a za to, što je to iskala Crna Gora. Da je srećom danas Hrvatska sebi svoja, pa da zaište, dala bi i nama kurija rimska i našla bi da za to pregovara i ugovara, jer badava i u Rimu računa se s državama više nego s narodima. A dotle, dok Hrvatska nezaište, tko da čeka? a kad po sriedi nije dogma, zašitimo svi kao narod! Ono, što je Rim mogao priznati nekolicini katolika u Crnoj Gori, zašto da ne prizna svima Hrvatima? I što je tu po sriedi? Ili nas ne cieni kard. Rampolla, ili se obzire više na one, kojima se nebi svidjelo, da nam se izpune zahtjevi, nego na nas, koji tražimo svoje pravo!? Pravo i ništa drugo već naše pravo! Ej, rode, rode, kad ćeš više složan i kompaktan iskati tvoje . . . . . !

Za gospodarski napredak Dalmacije. Iz Beča nam pišu: Družtvo za unapredjivanje Dalmacije držalo je 16. ožujka svoju VII. godišnju skupštinu. Predsjednik grof Harrach pozdravi srdačnom dobrodošlicom u velikom broju prisutne članove, a osobito gg. ministre dra. pl. Koerbera i Witteka i novoga namjestnika dalmatinskoga baruna Handela. Grof Harrah podvrgao je u svojem pozdravnom govoru privredno stanje Dalmacije poduljoj kritici i naglasio je, da je družtvu došlo za rukom pobuditi interes kulturnog svieta za Dalmaciju. Stoji sada do toga, da družtvo uzmogne raditi snažnije. Zato se predsjednik nada, da će čitava Dalmacija ući s njim u kolo, da se zemlji pomogne i donese koristi na svim onim poljima, na kojima mogu i moraju raditi u jednom družtvu ujedinjeni privatni ljudi.

Zatim je odobren poslovni izvještaj za g. 1901. i uzeti su u pretres mnogi predlozi. Član Deškoviće opisao je u krasnom govoru stanje i potrebe zemlje i postavio je zahtjev, da se družtvo nesmije povući izpred nemara pučanstva Dalmacije. Družtvo mora, da se sa svom snagom zauzme za to, da se ostvari ta davno željena trajna dalmatinska izložba u Beču, koja mora imati trgovački karakter. Govornikov predlog je primljen sa poviadjivanjem. Na predlog predsjednika družtvo će započeti raditi na tome, da izda jedno točno djelo o privredi Dalmacije, jer bez toga nije moguće zadobiti financijalne snage, koje, i ako voljne da upotrebe novac u Dalmaciji, ipak se nekako boje, jer im zemlja nije točno i iz pouzdana izvora opisana. Iza ovoga bi riešeno, da družtvo preporuči vladi neke specijalne želje nekih korporacija (privrednih) u Dalmaciji. Družtvo se je konstituiralo, izabravši grofa Harrah a po novo predsjednikom, grofa Lanskoronskoga prvim a dra. Ivčevića drugim podpredsjednikom. (Adresa: Družtvo „Dalmacija“ Beč, I. Freiung 3).

Gospodarske:

Svila od paučine. U New-Yorku se u nekim boljim dućanima počela prodavati svila, izatkana od paučine. Jedan fabrikant uspjeo je, da u Sjedinjenim američkim državama aklimatizira najkrupnije vrste afričkih i brazilskih paukova, čija je paučina isto toliko jaka koliko i konac svilene bube. Paučina afričkih paukova smatra se kao bolja, i tkanina je od nje skuplja, nego od brazilske paučine. U Americi su u velikoj modi rukavice od paučine, ali su im cijene još vrlo velike, par se prodaje od 250 do 500 K.

Da utamaniš gusjenice, tako škodne stabalju, postupaj ovako: Raztali nešto sumpora, u nj umoči nekoliko starih krpetina, te ih ostavi da se osuše. Kad su se osušile, napravi od njih krugle debele koliko obje šake, nabodi ih na vile i zapali. Krugle će polako gorjeti i razvijati gusti dim. Sad ne treba drugo, već obilaziti okolo stabla vilami u ruci, i dojedna će gusjenica pasti na tle; ali pošto će još sve ostati žive, valja razastrieti prije izpod stabla sture iti slična, te ih tako sakupiti i onda uništiti. „Znanost“.

Uporaba lupinah od jajeta. Lupine od jajeta u obće se misli da ničemu ne služe, pak se obično bace; dočim one sadržavaju veliku količinu vapna i fosfora, kojimi bi se moglo liepo okoristiti. Tako te lupine, u drobno stučene i pomiešane sa hranom, sačinjavaju izvrstno hranivo za mladu životinju. Osobito izvrstni uspjesi mogu se postići takovom mješavinom u odgajanju teladi, ždrjebadi itd.

„Znanost".

Kako se pozna dobra kokoš nosilica? Da li je koja kokoš dobra nosilica, ili ne, može se po vanjskih znakovih prilično sigurno ustanoviti, naime po kresti i po bradi. Ako su ovi u vrieme, kad kokoši nesu jaja, tamno-crveni, takove su kokoši po izkustvu bolje nosilice, nego li onda, ako je boja jasno-crvena, a uha prljava i zučkasto-biela. To su znaci loše ili srednje proizvodnje jaja. Drugi je vanjski znak u perju oko zadnjice kokoši. Ako perje na tom mjestu gladko prileži, onda je sigurno takova kokoš loša nosilica, ali ako perje visi u obliku rese, to je znak, da je dotična kokoš dobra nosilica. Najbolje je ipak da se s mladom kokoši učini pokus prvu godinu. Ako prosjekom daje 80—90 jaja, onda može vlastnik biti zadovoljan. Nije praktično napustiti kokoš već drugo ljeto, ako ne nese toliko, koliko druga koja, jer izkustvo uči, da navlastito kokoši, koje se slobodno kreću u otvorenu prostoru, u trećem ljetu više jaja nesu nego li kad su mladje bile. Od kokoši, koje su premnogo zatvorene bile, ne može se dakako što takova očekivati.

Proti grozdnom zavijaču. Prošle godine opaženo bijaše na mnogih krajevih da se je u vinogradih pojavio grozdov moljac ili grozdov zavijač, koji, ako se razmnoži, znadu čitavu berbu uništiti tim, što kao drobna gusjenica zapreda i izgriza čitave grozdiće, dok se ovi još u cvietu nalaze, a kasnije u ljetu izgriza opet zelene jagode.

Gusjenica prezimi zakukuljena u pukotinah i pod korom trsja i kolaca. Ona se stoga može najuspješnije uništiti preko zime i u rano proljeće time, da se sve trsje, čim se proljeće odkrije, odmah od stare kore očisti, naročito od mahovine, koja se često na starom trsju nalazi, te da se razpucana stara koža ostruže, a tako i stare gdjekad mahovinom obrasle kolce ili stupove u vinogradu očisti.

Tim načinom zdrobiti će se i uništiti kukuljice, iz kojih bi inače u proljeće izletili leptirići, koji svoja jaja izlegu na grozdiće, gdje iz tih jaja izadju gusjenice, a ove onda grozdiće zapredaju, izgrizu i uništuju, čime dakako silnu štetu nanašaju.

Uništujte gusjenice. Po raznom drveću, po voćkah, ogradah itd. vidi se množtvo gusjeničkih zapredaka (jaja), pa s toga za buduće proljeće prieti velika pogibelj, da će gusjenice po voćkah i drugom drveću prouzročiti silne štete, ako se već sada neće nastojati oko toga, da se sve voćke i drugo drveće, te živice od gusjeničkih zapredaka najvećem pomnjom očiste. Svaki listić, koji je do sada ostao po grančicah visjeti, krije u sebi drobne gusjenice, koje tu u svojih zapredcih prezimljuju, o čemu se svatko lako osvjedočiti može.

Pri tomu nije dovoljno, da se svi zapredci i po grančicah viseće lišće samo skine, pa možda na zemlji ležati ostavi, nego treba sve skinute zapredke i lišće spaliti, jer inače gusjenice u proljeće izadju iz svojih na zemlji ležećih zapredaka, te se opet popnu na drveće, pa bi takovo čišćenje posvema bez uspjeha ostalo.

Gdje se zapredci i suho lišće skidati ne može, tamo ga treba na drveću samom spaliti sa bakljami, koje si svatko ma iz kakova prikladnog goriva sam načiniti može, ako mu nebi na razpolaganje stajala petrolejska baklja, kakove redovito imadu vatrogasna družtva, koje su u tu svrhu najprikladnije.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu
prima:
Uplate u krunama
proti bonima blagajne donositelja:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2¾%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2¾%
Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.
Okružni odiel u krunama razpoložive s mjesta, 2% na svaku svotu.
Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.
Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd **bez troška.**
Bavi se **kupnjom i prodajom** divisa, novca i vriednostnih papira.
Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.
Daje **predujmove** na **Warrants i vriednosti** uz najumjestnije uvjete.
Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.
Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.
Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.
Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.
Trst, 8. marča 1902.

Marko Zović
krojački majstor
u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)
preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu - Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom.
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Strana 1250
RJEČNIK
HRVATSKO-TALIJANSKI.
Pripravio ga za tisak
DRAGUTIN A. PARČIĆ
Hrvatski kanonik u Rimu.
Treće pomnoženo i popravljeno izdanje.
Ciena po iztisku:
a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.
Naručbe neprepłaćene, odpremaju se pouzećem.
ZADAR.
Tisak i naklada „Narodnoga Lista."
1901.
Tvrdo vezan K 8.
Meko vezan K 6.
Strana 1250

Podgradska posojilnica in hranilnica,
registrovana zadruga z neomejenim poroštvom.

Št. 81.

Vabilo
na
VII. redni letni občni zbor
Podgradske posojilnice in hranilnice
registrovane zadruge z neomejenim poroštvom, ki bode
dne 1. maja 1902.
ob 9. uri predpoldne v zadružni pisarni v **Podgradu.**

Dnevni red:
1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa za 1901.
4. Določitev odškodnin in daril v zmislu § 20. zadr. pr.
5. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in razsodstva.
6. Eventuelni predlogi.

Podgrad, dne 3. aprila 1902.

Starešinstvo.

Opazka: Ako bi ob določeni uri ne bilo zastopano v zmislu § 49. zadr. pr. zakonito število zadružnikov, obdržaval se bode **drugi občni zbor** v istem kraju, z istim dnevnim redom, isti dan ob 10. uri predpoldne, kateri sme brezpogojno sklepati.

Tvrdka
SCHIVITZ & C.
(Živic i dr.) Trst
ulica Commerciale broj 2,
preporuča svoje
štrcaljke proti peronospori, inžinira Živica i druge, **mjehove i strojeve za sumporenje loze,** **mlatilnice i čistilnice za žito, slamorezalice, pisgove za svaku uporabu** te u obće sve **strojeve, oruđje i materijale za gospodarstvo i obrtničtvo po najnižim cienama,** koje se priobćuje na zahtjev.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".
Izvrstni domaći lijek proti
influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.
Cijena 50 para.
Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.
Dobiva se u svakoj ljekarnici.

VAŽNO ZA SVAKOGA!
Razprodaja!

Važno za svakoga!
Uz nečuveno jeftine cienе za ciglih **2 for. 95 nvč.** može se dobiti **krasna garnitura** sastojeća iz 14 dragocienih nakitnih predmeta;
1 elegantni **goldin ili nikalj oklopni lanac** zajedno sa privjesom. Pariški sistem.
1 goldin-igla za **kravate** sa imitiranimi briljantima.
1 par pozlaćenih **gumba za manžete,** marka „Garantie".
1 garnitura **goldin-dugmeta za košulje** i ogut sastojeća od 5 kom.
1 par prave **srebrne naušnice** sa službenom puncom.
1 goldin-prsten sa elegantnim kamenom.
1 **žepno ogledalo** u etui-u.
Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih a for. 95 nvč. pouzećem ili ako se novac unapred doznači tvrdki
Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.
Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.
Bogato ilustrovani cienici različitih dragulјarskih stvari badava i franko.
Preprodavaoci i posrednici traže se.

Franjo Kružić
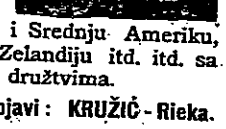
RIEKA — Via Fiumara br. 14 — RIEKA
odprema putnike u Sjevernu, Južnu i Srednju Ameriku, Afriku, Australiju, Kanadu, Novu Zelandiju itd. itd. sa najboljima parobrodarskim družtvima.
Upute i dopisivanje bezplatno. — Brzojavi: KRUŽIĆ - Rieka.

Svoj k svomu!
U ljekarni
„Al Redentore" k Spasitelju
na Rijeci (Fiume) blizu velike crkve.
Dobivaju se uz sve ostale i ovi ljekovi osobito svježi i najviše se traže:
Kapljice „Spasitelja". Iste se priređuju u mojoj ljekarni iz domaćeg bilja, a najbolje su sredstvo za uzdržati zdravlje do visoke starosti. Jedino njihovom uporabom redovitom liječi se nesvjest, odstranjuje se drhtanje u žilama, ublažuju bol rheumatizme, očišćuju krv a ujedno okrjepljuju želudac, koji je prečesto izvor mnogim bolestima. Izvrstno su sredstvo proti svakoj želudčanoj boli, tjeraju naduvanje i vjetre, odstranjuju žgaravicu i želudčane grčeve, groznicu, žuticu to grižu u trbuhu u crjevima: Redovitom uporabom kapljica „Spasitelja" pridrži se redovita probava a tim zapriječi mnoge bolesti. — Ciena samo 60 fil. (30 novč).
Rozulin purgacija lahko se uzimlje i djeluje kod najčešćeg čovjeka. Uzimlje se iz jutra na tašće svaku uru po jednu malu žlicicu do djelovanja. — Ciena 60 fil (30 nvč.)
Sirup od trava najsjegurniji i najbolji lјek proti kašlju, prsobolji, promuklosti grla, te plućnoj boli. Priređuje se kod mene velikom pomnjom iz bilja te izlječuje pače i zastarјele bolesti pluća i prsiju a uzn to i jači. Ciena K 1·50. (75 nvč.)
Naručl li tko preko kruna 10. (for. 5) plaćam sam poštarinu. Cijenike ostalih ljekova šiljem franko i badava, a preprodavačima dajem popust.
Naručbe neka se šilju na moju adresu
HINKO BABIĆ, ljekarnik,
Rijeka — blizu velike crkve.

Broj 28. Pula, u petak dne 11. aprila 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utiskuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

...glasi, priposlana itd. ...i računaju se na temelju ...og cienika ili po dogovoru.

...i za predbrojbu, oglase itd. ...se naputnicom ili polož... ...pošt. štedionice u Beču ...Administraciju lista u Pulu.

...naručbe valja točno oz... ...ime, prezime i najbližu ...poštu predbrojnika.

...list na vrieme ne primi, ...a to javi odpravničtvu ...prenom pismu, za koji se ...plaća poštarina, ako se izvana ...napiše „Reklamacija".

...ovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

...carevinskoga vieća.

Beč, 9. aprila 1902.

Povodom glasovanja o Celju, izvrše...ga u posliednjoj sjednici prije uskrsnih ...gdana, bučilo se je u vrieme tih blag...a u njemačkih novinah i na njemačkih ...tancih. Držalo se je na mnogih stranah, ...će se bučiti i u zastupničkoj kući. U ...oj sjednici poslie blagdana, obdržavanoj ...er, teklo je sve dosta mirno.

Pročitale su se razne interpelacije, i ...zni odgovori na interpelacije, i razprav...lo se je o obrtnih, komercijalnih i spe...alnih školah. Govorili su Česi Brdlik i ...atochwil, Niemci Siegmund, Liechten...in i dr. Hofmann, i Loser, te Poljak ...otter, i ministar-predsjednik.

Dr. Hofman u ime njemačke pučke ...anke napovjedao je boj vladi dra. Koer...ra. Glasovanje o Celju, da je prepunilo ...su nepravica činjenih Niemcem, al to ...je samo kaplja u čaši krivica koje čini ...ada Niemcem.

Odmah iza njega ustao je ministar-...dsjednik Koerber, pak rekao, da mu je ...ko drago, premda je govornik žestoko ...apao njegovu vladu, što mu je dao pri...ku da odmah govori o pitanju koji se u ...likoj razdraženosti u zadnje doba raz...avlja, naime o celjskom pitanju.

On razlikuje glasovanje o toj stvari ...stvari same. Glasovanje je izpalo, kako ...izpalo. On nije mogao uplivati, da iz...de drugače. Stranke same su krive, ako ...bijaju od sebe pojedine dielove parla...enta od sebe. Nit Niemci sami nit Sla...ni sami neimaju većine za sebe. Tu su ...Rumunji i Talijani. Jedno doba parla...entarnoga života u Austriji bili su i Ru...i na strani Niemaca, drugo opet doba ...lijani sa Niemci. Navadjanje tih pri...era izgleda, kao da je Koerber htjeo ...dučavati Niemce, koga da se lov e, ako ...će da imadu većinu parlamenta za se. ...da bi valjda valjalo ono što zaključi ...ćina parlamenta. Sada nevalja, jer je ...ćina proti Niemcem odlučila. Tako se ...a shvatiti dalnje umovanje Koerberovo. ...je naime dalje rekô, da je Celjsko pi...nje jedan od objekta prepora izmed Nje...aca i Slovenaca, i koji uzpaljuje strasti. ...S toga ćemo mi, vlada, ozbiljno uzraditi, ...se Celjske brige odstrane, a da ni Slo...nci pri tom netrpe". Ako imadu druge ...žave dobro narodnoga jedinstva za se, ...su narodi u mnogojezičnoj Austriji ...učeni na to, da se medjusobno snašaju, ...samo tako može država, koja je obrana ...zaklonište svim, uspjevati.

Cieli taj govor ministra-predsjednika ...radikalni Niemci ironičnimi i jezljivimi ...vici pretrgavali.

I to je bio sav nemir jučerajnjega ...na. Poslie ministra-predsjednika govo...a su još dva govornika posve mirno.

I danas išlo je gladko dok su govor...ci govorili.

Al kod glasovanja o prije spomenutih ...olah, bolje rekuć, tek kod glasovanja o ...kih odnosnih resolucijah, došlo je do ...rnih prizora, koji spominju na doba ...inistarstva Badenija.

Stavke za rečene škole bile su većinom prihvaćene, bez ikakva prigovora.

Došlo se je na glasovanje o resolucijah, kojih ima do 24.

Predsjednik je izjavio, da će dati glasovati najprije o resolucijah, kod kojih neima nikakva prigovora. A onda posebice o svakoj onoj resoluciji, tri su takve, gdje ima dodatnih predloga, ili predloženih promjenah.

Glavna je ta resolucija postavljena od sad već pokojnoga dra. Kurza, kojom se vlada poziva, da ustroji u Budjejovicah obrtnu česku školu.

Niemci su digli huku i motiku proti toj resoluciju, jer da su Budjejovice njemački grad.

Jučer su poglavice većine njemačkih stranaka odlučile, da će oni sami predložiti resoluciju, kojom bi se vlada pozvala, da u okružju trgovačke komore Budjejovičke ustroji česku, a u okružju Egera njemačku obrtnu školu. Predomislili su se. Nisu htjeli da sami postave tu resoluciju. Naprosili su Jaworskoga, da on tu resoluciju postavi. Obećao je, al danas se je i on predomislio. Česi su zamolili dra. Ploja, da ju on postavi i postavio ju je.

Bareuther u ime Svenjemaca, a Derschatta u ime njemačke pučke stranke, zagovarali su odnosno i predložili, da se za česku obrtnu školu posebe a za njemačku posebe glasuje, jer da oni neće glasovati za nijednu česku ni slavensku školu, dok se nepopravi krivica nanešena glasovanjem glede Celja.

Predsjednik je dao predlog te dvojice na glasovanje; predlog je pao, za njega su samo stranke obojice predlagatelja, i njeki liberalni Niemci.

Predsjednik hoće da dade glasovati o resoluciji kako ju je predložio dr. Ploj, al Svenjemci nedozvoljavaju toga. Lupaju, žviždaju, potežu pulte, buče, vriedjajuć predsjednika, podpredsjednika dra. Žačka, ostale Niemce. Kad se malo umire, predsjednik hoće opet da se predje na glasovanje, al nedozvoljaju Niemci načinom kako i prije i to se opetuje četiri do pet puta.

Predsjednik hoće da se glasuje i uz štropot, čita resoluciju, i zastupnici koji su za nju, na znakove dane njim, dižu se.

Na to skoči Berger i Iro, Svenjemci, k predsjedniku, te prvi lupa po njegovom stolu pjesim, a drugi zvoncem tako, da mu zvonac odskače svom silom mimo predsjednika. Da mu skoči u glavu, mogao bi ga bio i ubiti. Dolaze i drugi zastupnici k predsjedničtvu, te ga valjda konačno nagovore, da prekine sjednice.

On ju zbilja prekida za pol ure.

Trajalo je dvie ure prije nego se je sjednica opet otvorila.

Predsjednici svih stranaka držali su sjednicu. Svenjemci zahtjevali su, da nebude sjednice već danas i da će oni dati njekakvu ogradu. Većina predsjednika nije na to pristala. Osobito Lueger i Pernerstorfer su proti tomu govorili. To je poniženje kuće.

Izabralo se Skene-a i Stürgkhu, da sa Svenjemci razpravljaju. Sva kuća radi 20

DOPISI.

Sa Učke gore, piše nam prijatelj 6. t. mj.: Krasno vrieme prošlih uskrsnih blagdana izvabilo me je na vrh naše drevne Učke, da se neužijem božjeg svieta i prirodne krasote.

Već dugo me nije bilo ovako visoko, pak sam nastojao, da se okoristim ovim izletom i da pomognem dobrim savjetom ovom čestitom našem puku, štono obitava uz bokove Učke i pod njezinim podnožjem. Čvrst je to i žilav narod, koji se bori ne samo za svoj svakdanji kruh teže nego li u ostalih krajevih Istre, ali njemu se valja često hrvati i sa elementi, koji su ovdje oštriji i nemilosrdniji nego li drugdje.

Njemu bi trebalo više nego li drugdje poduke učitelja i savjeta svećenika, jer je odaljen od svieta i jer neima tako lahko prilike, da se čemu dobru i korisnu nauči.

Nemilo me se je dojmilo, što nam je ovdašnje pučanstvo stalo mienjati svoju narodnu nošnju, koja mu je toli liepo pristajala i kojom se je znao bolje okoristiti, nego li sadašnjom ili tobož modernom.

Još prije 10—15 godina nosili su i mužkarci i ženske i starci i djeca liepu narodnu nošnju, dočim se danas već mnogi odievaju u jeftinu gradsku nošnju, koja im traje vrlo kratko vrieme.

Prije izdjelavali su rublje ili dolnje odielo sve iz domaćeg platna a gornje odielo iz domaćeg ovčjeg sukna, i to jedno i drugo nije im samo liepo pristajalo, već je — što je glavnije — i dugo trajalo.

Danas nabavljaju košulje i svitice u gradu od jeftinog platna koje im traje par mjeseca, a gaće i kaputi ili suknje ni toliko, jer je ono gnjilo i riedko, te za težke poslove posve neprikladno.

Još jednu manu ili pogriešku opazio sam kod toga kršnoga puka. Odkad dolaze češće gostovi na Učku i odkad je više zarade u Opatiji i Lovranu, nedolazi samo češće u doticaj sa tudjinci nego i bježi radje na posao od kuće, gdje laglje zasluži doduše koju forintu, ali se žalibože i laglje nauči razkalašenom životu. Odatle dolazi često razdor i nesloga u obiteljih i zanemarivanje domaćeg gospodarstva. Pojedinci možda stoje bolje ali skupnost trpi bez dvojbe pri tomu. Tudjinci, koji zalaze u ove visine, čude se kako je ov puk čvrst i bistar, a ipak toli zapušten i zanemaren u svakom pogledu. On sirota nije kriv, što je odaljen od svieta i što ga je taj sviet ostavio u tmini neznanstva.

Glavna sela Vela i Mala Učka spadaju pod občinu Boljun, a crkveno dielomično pod Vranju a dielomično pod Mošćenice. Sada pomislite gdje su ta dva mjestanca i je li moguće da se našim Učkarom ni iz Vranje ni iz Mošćenica priskoči tako lahko na pomoć bilo u duševnom, bilo u tjelesnom pogledu. Ljeti imade svećenik šta znojiti se prije nego li do njih dodje, a zimi većinom i nemože se tako lahko do njih. Zimi nemože ni taj narod lahko do crkve, jer ili zamete snieg putove ili zavija oštar vjetar, te se nitko rad neodaljuje od kuće.

U slučaju težke bolesti pojedinaca težko je zimi svećeniku do bolestnika pa se nije čuditi ako ovaj ili onaj premine bez svećeničke pomoći i utjehe.

Radi toga bilo bi po mojem mnienju vrlo potrebito i koristno, da za ono pučanstvo nješto učine i crkvene i svietske oblasti, da mu se pomogne do boljeg materijalnog stanja i do prosvjete. Valjalo bi tamo gdje je stanovnika Vele i Male Učke i za ostala manja sela sagraditi pristojnu crkvicu i svećenički stan sa školom te grobljem. Reći će se, da se nebi izplatilo za ono par sela graditi crkve ni škole, ali ljudi božji, i oni su ljudi stvoreni na sliku i priliku božju, i oni davaju Bogu što je božje, a caru, što je carevo. Plaćaju porez u krvi i novcu, a odatle neimaju baš nikakve koristi.

Trošak za tu gradnju mogao bi se nabaviti dielomice sa onim novcem, što no ga je njihova občina primila od lječilišta u Opatiji za prodanu njoj vodu — ako se nevaram za 44.000 kruna, kojimi upravlja porezna občina Vranja i od kojih neimaju Učkari nikakve koristi. Dielomice mogło bi se sabirati milodare od mogućnika, koji dolaze u Opatiju i Lovran i čine izlete na Učku. Našlo bi se stalno milosrdnih ljudi, koji bi priskočili na pomoć onom čestitom našem puke. Taj posao morala bi pokrenuti mjestna občina u Boljunu, kojoj pripadaju stanovnici Učke.

Prilaz na Učku je — kako je poznato — s jedne i druge strane vrlo strm i tegotan. Preko Učke ide cesta iz Pule na Rieku, sa riečke strane je nješto bolja, jer nije tako strma kao sa strane Vranje. Ako češ odavle vozom i sa teretom od kojih 10.000 kilograma, to ti treba upreći osam volova, koji dodju izmučeni i trudni do vrha Učke.

Za popravak ove ceste zauzeše se u Beču naši velezaslužni zastupnici dr. Laginja i profesor Spinčić, ali bečlije haju i nehaju za naše ceste i puteve. Ni zemaljska vlada nije u tom pogledu bolja, jer ako i nije ono zemaljska cesta, ipak nesluži ni njoj na čast, ako se mnogobrojni tudjinci sa vrha Učke smiju i rugaju — ne nama ni puku — nego onim, koji se nalaze na čelu zemaljske uprave.

Iznesoh, g. uredniče, ove svoje misli pred Vaše cienjene čitatelje u nakani, da će se još koji oglasiti, mene popuniti ili eventuelno i pobiti, čemu neću prigovoriti, jer mi nije namjera, da se po novi-

nama prepirem, već da — ako je iole moguće biednomu i zanemarenomu narodu pomognem. Dakle: tko zna bolje, široko mu polje; — rekoh i spasih svoju dušu canim!

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Opatijski kazinaši, da su pasanega vazma sirkove pogači mesili.
Jur. Ča su tako nizko pali?
Fr. Vranića neće, kada gube jednu pravdu za drugum.
Jur. Te si barem njihi albukati i notari brki omastit.
Fr. Neće njim ni vranić bit, leh one brižne nemoti, ke su jim svoji beči zrućile, ostat te va suhen.
Jur. Huji njim budi, nemoti neme!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Jučer se sastala u Celju skupština slovenskih pouzdanika, koja se imala izjaviti za ukinuće slov. paralelka tamo, jedino pod uvjetom, da im se pruži podpuna i dovoljna odšteta. Usljed toga nemože biti govora o sporazumljenju, koji bi se osnivao na ustrojstvu slovenske gimnazije u Žalcu. — U Zagrebu preminuo je dne 8. t. mj. bivši predstojnik nutarnjeg odiela zemaljske vlade barun Jovan Živković, koji je za vlade banova Mazuranića i Pejačevića igrao u Hrvatskoj veliku ulogu.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da će biti nasliednikom ministra-predsjednika Vuića vodja radikala i bivši ministar Nikola Pašić.

Bugarska. Ustaški pokret u Macedoniji zadaje mnogo posla bugarskoj vladi, kojoj se spočitava, da podržava i podupire taj pokret. Turska vlada šalje neprestano na granice Macedonije i u Staru Srbiju vojne čete. U Albaniji bukti već dulje vremena medju tamošnjim kršćanskim pučanstvom. Crnogorski knez Nikola, da će za koji dan pregledati svoje pogranične čete, kojim je svrha ne samo ta, da brane prelaz biesnim Arnautom, nego i ta, da štite susjedne kršćane od turskog zuluma.

Rusija. Poljskim listovom pišu iz Moskve, da bijaše zaključeno na glavnoj skupštini slavenskog dobrotvornog družtva obzirom na progonstva Poljaka u Poznanju i u zapadnoj Pruskoj, da se u buduće nenabavlja nikakvu njemačku robu. Usljed toga, da zapinje silno prodaja njemačke robe u Rusiji. Tim načinom osvetili bi se najbolje Slaveni Njemačkoj, koja proganja iz svojih zemalja nevoljne Poljake.

Njemačka. Dne 9. t. mj. stigao je u Beč njemački kancelar grof Bülow. U tom posjetu austrijskoj priestolnici njemačkoga državnika naziru politički krugovi novi dokaz o nepromjenjenih odnošajih izmedju saveznih velevlastih.

Mjestne:

Zaruke. — **Gosp. Jerko Dominis,** odlični rodoljub iz Raba u Dalmaciji i farmaceut u Puli, zaručio se sa drážestnom gospojicom Beatricom Blesić, učiteljicom u Puli. Bilo srećno!

Sokolski izlet u Ližnjan. Već smo javili o kracnom izletu našega „Sokola" u Ližnjan, a danas donosimo izvješće iz pera jednoga izletnika. Liepo nas dočekaše u nedjelju po podne Ližnjanci, a na čelu im predsjednik čitaonice junački Fedel. Razgledalo se liepo mjestance, posjetile crkve, obasla bližnja okolica, pa se onda u čitaoničkim prostorijama zastavama nakićenim, posjedalo uza stolove, gdjeno čekalo toplo vazmeno janje. A i toplo i voljko je bilo u onom kićenom družtvu izletnika i svih članova čitaonice, onih dobrih ljudi i osvjedočenih narodnjaka. A kad se već pričvrstilo dušu, udesile se tambure, oglasile pjesme, pa iz sto grla zamnije naša pjesma liepa i junačka. Dosile se tu i narodne svirale, pa se uprličio i ples, a noge nek te nose. I na trgu sve se zavrtilo i sakupilo što je živa. Nastajuća noć opominjala izletnike na bližnji polazak. Sve se sakupi na trgu i odkritih glava izpjeva „Liepu našu." Sokoli stupiše u red, iza njih do dvie stotine naroda sve po četvero, te svi ukupno do Medulina pjevajuć živo narodne koračnice. Ovdje se izrukovali, zaželjeli si ponovno sastanak i u noć svaki na svoju stranu. Malo se je do sad tako oduševljenih sastanaka upriličilo kao ovaj. Narodu se kriesile oči od veselja, gledajuć toliku mladež na okupu. Tako valja!

A sada čim skorije treba na drugu stranu, da se probudi pospane a utvrdi i očeliči junake, pa će pomoći Bog i Hrvati!

Velike vježbe c. i kr. vojne mornarice, obdržavati će se — kako se govorka — mjeseca junija, u prisustvovati će njim i Njeg. Velič. car i kralj Fran Josip. Timi vježbami imalo bi se dokazati dvoje: pokazati sposobnost vojne mornarice i razviti njezinu moć.

Pokrajinske:

Tršćansko-koparskim biskupom imenovan je Niemac — monsignor Nagel. On nerazumije niti rieči hrvatski! „Edinost" navadja, da će mu biti dodieljen generalni vikar, koji razumije slovenski — naime preč. g. Martellanz.

Židovska zloba. C. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru zaključilo je, kako je poznato, da se otvore godimice tri hrvatske pučke škole u Istri. Ako se promisli, da imade kod nas preko 17.000 djece bez svake školske poduke, to se može lahko proračunati, da će proći prije i 50 godina, nego li budu sva za školu sposobna djeca mogla uživati blagodati škole. Da su pako sva ta djeca hrvatska i slovenska, netreba nam ni spominjati. Držeći se toga zaključka, zaključilo je rečeno školsko vieće, da se ustroji par hrvatskih škola u Istri. Ali proti tomu ustao je odmah „slavni" zemaljski odbor u Poreču zahtjevajuć, da budu rečene škole talijanske ili da bude bar talijanski jezik u istih obvezatnim predmetom. Za hrvatsku djecu da bude dakle talijanska škola ili bar da moraju ta djeca učiti i talijanski jezik. Zemaljsko školsko vieće nije moglo pristati na taj drzoviti zahtjev na temelju pučkog popisa i odnosnih izvida izjava roditelja djece. Radi toga je zaključio sl. zemaljski odbor da će uložiti prosvjet na ministarstvo bogoštovlja i nastave proti navedenom zaključku zem. školskoga vieća.

Taj zaključak zem. odbora dao je povoda tršćanskomu „Židovčiću", da ustane proti tobožnjoj nepravdi, koja se događa istarskim Talijanom tim, što se daje hrvatskoj djeci hrvatska pučka škola. Već i odurnije zlobe težko je naći nego li je ona drzovitog i bezsramnog listića tršćanskih obrezanaca!

Iz srednje Istre pišu nam 6. t. mj.: U velecienjenoj „N. Sl." od dne 18. marča opisao Vam je nekto odgoj talijanske mladeži u biskupskom kolliviktu u Kopru. U onom opisu bijaše jedna netočnost, koju bi dobro izpraviti. Onaj talijanski bogoslov i zanešenjak, koji pripada porečko-puljskoj biskupiji, nije se nalazio ono doba u Gorici nego kao prefekt u biskupskom konviktu u Kopru i tamo je spjevao one glasovite irredentske pjesme, radi kojih bi bio svaki drugi bezodvlačno protjeram iz sjemeništa, nu njemu uzlegoše samo štipendiju, koju će mu bez dvojbe presvj. biskup Flapp opet izposlovati. I to će biti posve u redu, ta zašto da se potjera mladića, koji ljubi više Italiju nego li Austriju, koja mu daje štipendiju. Sada je u modi irredentizam i medju svećenici, pa ako se takovih neodgoji, moglo bi ih na jednom nestati, što bi svakako bilo na veliku štetu vjere i čovječanstva. (P. S. Doznajemo, da je taj nespašeni pjesnik sada opet u Gorici. Op. Ured.)

Izvanjskim občinarom na Poreštini do znanja i na ravnanje: Načelnik sl. grada Poreča razpisuje u talijanskim novinam natječaj na mjesto občinskoga tajnika u Poreču sa plaćom od 2400 kruna. Molitelji imadu predložiti svoje molbe municipiju u Poreču tečajem mjeseca aprila, te dokazati osim drugih uvjeta podpuno poznavanje talijanskoga jezika. Drugo nezahtjeva ništa onaj slavni municipij sa gosp. Callegari-em na čelu od budućeg občinskog tajnika. Tako primjerice netraži se od njega da bude austrijski podanik il da pozna i jezik većine občinara, t. j. hrvatski jezik, materinski jezik svega izvanjskoga puka one občine. Toga netraži sl. municipij, a čemu, kad gospoda sama nemare i nepoštuju taj jezik!

Naši izvanjski občinari, koji će plaćati tajnika i svojimi žuljevi, morati će da znadu talijanski ili se neće moći s njim dogovoriti.

Naše občine zahtjevaju obično od občinskih činovnika poznavanje u pismu i govoru ne samo službenog hrvatskog jezika, već dapače i talijanskog i ćak njemačkog — premda je riedkokad koji Talijan a još manje koji Niemac njihov pripadnik. Talijanom je dosta poznavanje talijanskog jezika. Učimo se i u tom od njih.

Širitelji zloglasnog listića. Iz Poreča pišu nam: U jednom od posliednjih brojeva bijaše Vam javljeno odavle, da se nalazi uviek na stolovih u biskupskoj kancelariji u Poreču zloglasni matuljski listić, što no ga je presvj. biskup Mahnić zabranio svomu svećenstvu i svomu puku. Da ona viest bude točnija, to Vam javljamo, da onaj smradni list nose talijanski i talijanaški svećenici u Poreču i širom ove biskupije javno ne samo u svoje urede, nego i u sakristije kao najbolji vjerski list, i mi se nebismo nimalo čudili, ako bi mu naš ordinarijat i podporu podielio — jer u našoj biskupiji vlada danas takav vjetar. Ono, što drugi biskupi zabranjuju puku i svećenstvu, kod nas se to toplo preporuča i širi sve na veću čast i slavu crkve i vjere!?

Proti slavenskoj bogoslužbi u biskupiji krčkoj. U uredničtvu zloglasnog tršćanskog „Cifutića" nalazi se glasoviti talijanski povjestničar Istre, koji si je uturio u glavu, da mora iztisnuti iz crkve sviju naših biskupija Primorja i zadnji trag hrvatskomu ili staroslovenskomu jeziku. U porečko-puljskoj biskupiji radili su i rade dandanas po njegovom receptu, te se tamo već sada propovieda talijanski u čisto hrvatskih župah, dočim se je iz crkvenih obreda već svuda posve iztisnulo hrvatski obrednik ili ritual.

Po njegovom receptu radi se sada marljivo u tršćansko-koparskoj biskupiji, odkad je preuzeo njezinu upravu naš dobri i milostivi prijatelj, preč. g. Petronio, i odkad je židovski listić postao glasilom onog biskupskog ordinarijata. Tamo se više nepazi na naše narodno pravo, na naše crkvene svetinje, na molbe il prosvjede našega puka, već se ide ravno i neumoljivo zatim, da se uvede i u crkvah one biskupije one tužne i zdvojne odnošaje, koji vladaju u porečko-puljskoj biskupiji. Još je ostala jedna biskupija u našem Primorju, koje poglavari neće da plešu kako sviraju židovi, liberalci i frašuni u Trstu i u talijanaških gradićih Istre. To je biskupija krčka, kojoj je na čelu odličan i odlučan katolički nadpastir, kojemu je nada sve istina, pravo i spas povjerenog mu stada. On nemari ni za molbe ili laskanja podlih stvorova, nit se plaši grožnja ili strahovanja mogućnika, već ide svojim putem odlučno napried držeći se strogo crkvenih propisa i zakona.

Radi svoje odlučnosti, ozbiljnosti i točnosti u vršenju svoga uzvišenoga zvanja izgubio je sve simpatije lažiliberalnog novinstva, za čim nije u ostalom kao pravi nadpastir katoličkih ovčica nikada težio. Proti njemu naperene su oštre strielice židovsko-liberalnih listova, ali on je oboružan tako čvrstim i tako sjajnim oklopom, da se od njega sve navale nepriateljske redomice odbijaju. Proti njemu nemogu ništa, jer se rdja zlata nehvata.

Radi toga preporuča glasilo tršćanskih židova, da se poduzme oštru borbu proti staroslovenskoj bogoslužbi u njegovoj biskupiji. Ta bogoslužba imala bi se svuda u onoj biskupiji zamjeniti latinštinom, jer da je to crkveni jezik i jer to zahtjeva tobož korist katoličke crkve. Presvj. biskupu krčkomu netreba ni savjeta ni naputaka židovskih, jer on znade najbolje što je koristno i potrebito njegovom stadu i što je u interesu katoličke crkve.

On će dakle znati bez dvojbe odoljeti svim budućim navalam na njegovu osobu i na naše crkvene svetinje u onoj biskupiji neobaziruć se na graktanje židovsko-liberalnih listova i njihovih crkvenih i svietskih zaštitnika.

Tražimo svoje pravo. Iz Liburnije pišu nam 6. t. mj. Čitali smo nedavno u velezasluženom našem „Nar. Listu" tužalbu radi nepravde, koja nam se nanaša tim što je izključen sa službenih poštarskih pečata u Lovranu, Opatiji i na Volosku naš hrvatski jezik, jezik takorekuć svega pučanstva onih občinah i u obće naroda ovoga kotara. Gosp. dopisnik očekuje od ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu presvj. g. Felicetti-a, da će on ugoditi najprimitivnijem zahtjevu ravnopravnosti te nam dati dvojezične pečate u Volosku, Opatiji i u Lovranu.

Na koncu kaže, da smo pripravni — ako nebi uslišao našu molbu — poduzeti korake i na drugom mjestu, pa bilo i u samom parlamentu i da nećemo odustati dok se nezadovolji pravednom našem zahtjevu. — To je sve liepo i dobro, ali prije valja viditi, da li smo mi samo učinili one prve korake, koje valja u tom poslu poduzeti. G. ravnatelj Felicetti uživa najbolji glas pravedna i poštena činovnika nu ako on nezna za naša prava i za naše zahtjeve, nitko mu neće moći kazati, da je nepravedan ili pristran — ako našim zahtjevom nezadovolji.

Naše je dakle mnienje, da mu valja naše pravedne zahtjeve razložiti i utemeljiti i tada zahtjevati, da ih izpuni. U tom pogledu pozvana su u prvom redu občinska poglavarstva, da učine potrebite korake, bilo ustmeno, bilo pismeno, kod c. kr. ravnateljstva u Trštu, da se uvede bar dvojezične pečate na naših poštanskih uredih. Potrebu toga i pravo naše nije nam težko dokazati, jer statistika govori jasno. To bi bio dakle prvi korak. Za slučaj, da taj ostane bezuspješan, tada valja učiniti drugi korak, t. j. uteći se ministarstvu ili carevinskom vieću i tako moramo doći do svoga prava. Naša občinska glavarstva dužna su dakle, da obrate molbom na c. kr. ravnateljstvo u Trst, dc se zakonu i pravici zadovolji, gdje nebi to pomoglo, onda se ide dalje.

Tamo, gdje je u talijanaških občinah našega naroda, neka mole župni uredi, školske uprave, posujilnice, trgovci i drugi odličnije osobe za uvedenje dvojezičnih pečata. Kucajmo, pitajmo, zahtjevajmo svoje pravo! Zakon, govori jasno, pa neka se taj zakon vrši!

Opet jedan talijanski uzor-svećenik. Za talijanskimi korizmenimi propovjednici u Puli, Vodnjanu, na Rieci itd. dolazi sada na red talijanski korizmeni korizmeni propovjednik u Motovunu.

Odavle pišu naime talijanskim listovom, da je tamo propovjedao u župnoj crkvi povodom papinog jubileja jedan talijanski franjevac iz samostana u Rovinju. Na koncu svoje propovjedi, da je nazvao taj talijanski uzor-svećenik državne činovnike „villani (prostaci) i „vigliacchi" (kukavicami) radi toga, što su onoga dana za crkvene svečanosti vršili službu u uredih. Ta neopravdana navala na neprisutne državne činovnike, da je izazvala medju slušateljstvom u crkvi veliko ogorčenje. Pogrdjeni činovnici, da su podnesli radi toga odmah skupnu prijavu radi uvriede časti proti strastvenomu predikaču. Razprava vršiti će se do mala pred kotarskim sudom u Motovunu. Po novinarskoj dužnosti bilježimo i ovaj dogodjaj iz protivničkog tabora u kojem se obično dižu do neba oni talijanski u z o r - s v e ć e n i c i, koji vrše sliepo savjete i naloge talijanske lažiliberalne stranke, i u kojem nenalazeo milosrdja naši narodni svećenici, koji križaju djavolske spletke talijanske vladajuće klike u Istri.

Iz Kopra pišu nam: Očekivali smo, da će Vas koji odavle izvještiti o sastanku talijanskih sveučilištnih djaka, što su ga ovdje obdržavali prije uskrsnih blagdana radi ustrojenja družtva talijanskih sveučilištnih djaka. Nu pošto neimate o tomu do sada glasa, evo me, da Vas o tomu u kratko obaviestim. Djaka sastalo se ovdje okolo 50 iz naših južnih krajeva, da ustroje spomenuto družtvo. Tomu je družtvu svrha, da promiče tobož kulturne interese talijanskih djaka u visokih školah i talijanskog naroda. — Skupština je zaključila, da usvaja predlog djačkog odbora u Beču i Insbruku, po kojem se ima nastojati, da se insbručko sveučilište mnogobrojno posjećuje. Izraženo je mnienje, da su talijanski djaci moralno obvezani posjećivati rečeno sveučilište, kako bi tako mirnije, ali djelotvornije poduprieti agitaciju za osnutak talijanskog sveučilišta u Austriji. Uslied tog, što će talijanski djaci mnogobrojno insbručko sveučilište posjećivati, ima se Insbruk učiniti središtem agitacije, u kojem će se sakupiti najbolje sile narodne, od kojih bi se onda mogao obrazovati profesorski zbor za željeno sveučilište u Trstu. Skupština je izrekla zahvalnost narodnim zastupnikom Hortisu i Bennati-u, što što su se u carevinskom vieću zauzeli za osnutak talijanskog sveučilišta.

Kako varaju mačji generali svoje glupe mačiće? Još pred samimi izbori u zastupstvo občine Volosko-Opatija trubili su mačji generali u matuljskoj krpelini, da im je pobjeda osigurana, da će oni u družtvu sa opatijskimi Niemci protjerati sa občinske uprave mrzke im Hrvate. Tako su pisali, da prevare one glupe mačiće, koji im jošte vjeruju i da zasliepe talijansku gospodu, koja uzdržavaju njihov smradni list i plaćenoga izdajicu. Sami su dobro znali unapried, da će sramotno propasti, ako se prikažu kod izbora, i za to ostaše junački — doma. Ali sada je valjalo ipak nešto učiniti, da se operu pred sliepimi mačići i pred onimi, koji im šalju izdajničku plaću. Odlučiše dakle, da će uložiti utok proti rečenim izborom, jer da bijahu tobože nezakonito provedeni. Ali kako podnesti utok kad nisu ni sami znali za ikakvu nezakonitost? Lahko zato! Dogovoriše se, da će podnesti utok, ali ne na pravo mjesto, ni u pravo vrieme. I tako bi.

Oni podnesoše naime utok, posliednji dan što ga zakon propisuje, na c. kr. kotarsko poglavarstvo u Volosku, premda govori jasno § 32. izbornoga reda za Istru, da valja utoke proti občinskim izborom uložiti u roku od 8 dana na občinsko glavarstvo. Ako se znade, da su na tom utoku računili talijanski pravnici, najfinije talijanske glave na Voloskom, tada nezna mo doista, da li se imamo više čuditi njihovom neznanju ili njihovoj prefriganosti. Nu nemožemo vjerovati da bi odvjetnici, bilježnici i doktori prava bili takve neznalice a da nebi znali, kada i na koga se ima uložiti jedan utok.

Čini nam se dakle, da su oni dogovorno i promišljeno tako postupali, da pak mogu kazati onim sliepim i glupim mačićem: Eto, vidite, uložili smo utok proti občinskim izborom, ali nam ga je kapetanat povratio; mi dakle nismo krivi, što nismo uspjeli. I još imade tako glupih stvorova, koji mogu takvim slieparijam vjerovati!!

Iz drugih krajeva.

Skrajna strast. Tršćanska „Edinost" pripovieda kako je bio nedavno neki tršćanski Slovenac u s l a v n o m istarskom gnjezdu — Grožnjanu i kako je tamo uzeo voz, da ga odveze u Kopar. Čim je vlastnik voza doznao, da je putnik Slovenac, rekao mu je: Vas, jer ste Slovenac vožim, ali da ste Hrvat, nebih Vas vozio za nijednu cienu. Na pitanje zašto mrzi toliko Hrvate, odgovorio je taj potomak 2000-godišnje kulture, d a b i o n — (kad bi to dozvoljeno bilo) s v a k i d a n z a k l a o n a j m a n j e s t o H r v a t a. Eto, do čega dovodi čovjeka strast i zloba! I s tako biesnimi stvorovi voditi nam je neprestani boj!

Izpiti usposobljenja za obće pučke i gradjanske škole započeti će na ženskom učiteljišću u Gorici dne 5. maja t. g. Molbe za takve izpite treba poslati ravnateljstvu c. kr. izpitnog povjerenstva za obće pučke i gradjanske škole u Gorici najdalje do 20. aprila t. g.

Mjesto pilota otvoreno je na otoku Kurčuli u Dalmaciji. Godišnja plaća iznosi 800 kruna, 160 kruna doplatka i odielo. Molbe valja odposlati u roku od 6 ćedana lučkomu kapetanu u Dubrovniku sa dokazi o sposobnosti, poznavanju zem. jezika, dosadašnjoj službi itd.

Novo hrv. parobrodarsko družtvo. Dvadeset i devet odličnih Hrvata pokrenulo je živu akciju, da ustroji hrvatsko parobrodarsko družtvo, koje će uredili barem dvokratne nedjeljnje vožnje na pruzi Rieka-Senj Bag-Pag-Obrovac, a ako bude moguće i u Trst. Da se uzmogne ostvariti ova zamisao, izdali su pokretači domorodski poziv u gošpićkom „Hrvatu," da sakupe dioničare. Svaka dionica stajat će K 100, a odmah kod prijave ima se uplatiti 10%.

Prometna trgovina na moru leži danas gotovo sva u stranim rukama; po našem hrvatskom moru bane se gotovo sami tudjinci, pa bi već to bilo dostatno, da se od srca radostno pozdravi ovakov hrvatski podhvat. Čitajući imena pokretača, došli smo do uvjerenja, da im je u prvom redu bila misao-vodilja ljubav prama hrvatskoj stvari, a za tu su sa ovim realnim podhvatom najbolje pregnuli. Ovo poduzeće mora razveseliti svakog Hrvata, dapače više, svaki Hrvat, kojemu materijalna snaga dopušta, trebao bi da uzme barem koju tu dionicu za novo hrvatsko parobrodarsko družtvo i time doprinese svoj obol k ostvarenju ovog zamašnog podhvata. Apeliramo na rodoljube i upozorujemo ih na važnost ovoga podhvata. Novo hrvatsko parobrodarsko družtvo bilo bi jaki stup hrvatstva protiv navale tudjinske bujice.

Hrvatski biskupi naprama zavodu sv. Jeronima. Poznati bečki list „N. Fr. Pr." priobćuje poznati ugovor sklopljen izmedju kardinala Rampolle i L. Vojnovića u pogledu zavoda sv. Jerolima, kažeda će hrvatski biskupi po predlogu dalmatinskih biskupa zauzeti odporno i pasivno stanovište prama tomu ugovoru. Oni da neće naime u zavod sv. Jeronima poslati nijednog svog pitomca i da će opozvati sve kanonike, koji se danas nalaze u zavodu. Isti list priobćuje nadalje, da je obustavljeno hrvatsko hodočašće, koje bijaše zasnovano za papin jubilej. Bližnja budućnost pokazati će nam koliko je na gornjoj viesti istine.

Iz Rieke pišu nam 8. t. mj. Ovdje bijasmo sretniji nego li u Trstu u pogledu štrajka naših radnika. Do osobitih izgreda nije nigdje došlo. Vozari i radnici u prostoj luci pustili su prvi radnju i prvi se opet vratili na posao nagodiv se prije sa gospodari ili poslodavci. Radnici tvornice Lazarus ostali su bez posla jer je gospodar zatvorio svoju tvornicu i otišao odanle. Za vozari ostaviše posao drugi radnici ali se i oni većinom povratiše na posao. Pekarski radnici nagodiše se također sa svojimi gospodari; mjesto njih pekli su nekoliko dana kruh vojnički pekari. Za pekari povedoše se i klesari, pak ljekarnički pomoćnici i konačno radnici tvornice papira, ali svi se nagodiše sa poslodavci. Vojničtvo, koje bijaše amo pozvano, da posreduje kod eventualnih izgreda štrajkujućih radnika, pustulo je Rieku te se vraća u dotične posade.

Iz blažene zemlje. Kao dokaz nezdravih odnošaja u kraljevini Italiji navadjamo, da je zaključila u Milanu republikanska stranka kandidirati za parlamenat u Rimu anarhistu Calcagno. Do tolikog napredka nije se podigla jošte nijedna stranka u Europi, ali toga napredka nezavidja stalno nitko „blaženoj zemlji"!

Hrvatski šaljivi list u Americi. Dne 1. marča počeo je izlaziti u New-Yorku hrvatski šaljivi list pod imenom „Osa". List taj izlazi svake druge subote i stoji na cielu godinu 75 centi, a jedan broj 5 centi. Sudeći po prvom broju, baviti će se taj list u prvom redu sa životom naših zemljaka u Americi, obazirajuć se ujedno i na odnošaje u našim hrvatskim zemljama. Vlastnik lista jest g. Fran Zotti.

Koliko ima Židova sada živućih? Ukupni broj danas živućih Židova iznaša po prilici 8.700.000. Od ovoga broja odpada na Evropu 6,400.000, na Aziju 800.000, na Ameriku 670.000, na Australiju 20.000. U Europi diele se ovako: U Ruskoj ima ih do 4 milijuna, u Austro-Ugarskoj 1,900.000, u Njemačkoj 1.000.000, u Turskoj 350—400.000, u Rumunjskoj 300.000, u Francuskoj i Algiru 200.000, u Engleskoj 150.000, u Italiji 45.000, u Holandiji i Belgiji 10.000, u drugim državama 10.000. Na cielom svietu su tri najveće židovske općine: u New-Yorku 350.000, u Varšavi 230.000 i Pešta 160.000.

Gospodarske:

Razsadjivanje loze u vinogradih. Svaki vinogradar zna, da raznovrstno grožđje ljubi i raznovrstno tlo i različit položaj. Ima slučajeva, da cieli vinograd leži vrlo zgodno i da se stere svojom površinom vrlo povoljno, pak ipak nam je u takovom slučaju osobito paziti, kamo ćemo zasaditi koju vrst trsa. Da pronadjemo razliku tla u jednom te istom vinogradu, poslužit ćemo se vrlo jednostavnim sredstvom, a to je, da pomno motrimo talenje sniega u vinogradih. Promatrajuć tako talenje sniega, opazit ćemo vrlo lako stanovita mjesta, na kojih će snieg a nestati. Ovako okopunenje površine širit će se postupice, a za njima sliedit će okopnenje novih površina, dok konačno cieli vinograd ne bude čist od sniega. Ovakovim motrenjem saznat ćemo, koja su mjesta bolja, a koja lošija, odnosno koja su na boljem, a koja na lošijem položaju. Razdielimo li prama tomu vinograd u više dielova, to ćemo pojedine dielove, već prama vrstnoći i položaju tla, moći zasaditi odgovarajućom vrsti loze, a tim ćemo postići znatnije uspjehe. Postupajuć ovako, osvjedočit ćemo se, da će grožđje, koje bude urodilo na mjestih, koja budu najprije okopnila, biti kud i kamo vrstnije, a vino od njega kud i kamo bolje od onoga, koje rodi na mjestih, na kojih kasnije snieg okopni. Možemo si u tlorisu označiti dotična mjesta, pak prije trgatbe koje loze na dotičnih mjestih pomazati vapnom, da ih bolje razlikujemo. Pri nasadjivanju mladih vinograda valja naročito sve okolnosti u obzir uzeti, jer samo onda postići ćemo plemeniti i obilan rod. Naročito paziti nam je na navedeni postupak, želimo li uzgajati stolno grožđje.

H. B.

Gojenje voćkah u posudah. Najveća tajna ovoga načina gojenja voćakah u posudah ili sudovih sastoji u tom, da se zaprieči razvitak žilam, a da se podpomogne razvitak malim tankim žicam, budući se biline baš hrane pomoću najtanjih žilica. Kad se dakle sade u sudove mlade voćke, valja im skratiti žile, a često i sasvim ostrići, kad su žilice dovoljno ponarasle. Tad voćka liepo uspieva, jer u tom tiesnom prostoru nalazi svu potrebitu hranu za bujni rast. Striženje žila pospješuje radjanje voćaka, mnogo puta u takovoj mjeri, da nam se to čini nemogućim.

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca prosinca pros. god. sliedeći prinosi:

a) u t e m e l j i t e l j n i: gg. Jedrejčić Frane župe-upravitelj, Gračišće K 100; Mažuranić Jelisava, Zagreb K 100; Hrdy Ferdo župe upravitelj, Sv. Lovreč K 20; Djaci gornjogradske gimnazije, Zagreb K 100; Žic Ante duhovni pomoćnik, Dobrinj K 50; Istarska Posujilnica, Pula K 100; Zamlić Vinko dekan, Volosko K 50; Kurelić dr. Šime odvjetnik i načelnik, Pazin K 55; Slokovič Liberat župnik Sv. Petar u Šumi K 30;

b) r e d o v i t i: gg. Brkan Grgur župe-upravitelj, Foškulin K 20; Zbor duh. hrv. mladeži, Gorica K 10; Simecki Niko, Karlovac K 20; Velčić Ivan župnik, Belej, Vidović Ivan kanonik, Šibenik, Bylica Andrija župnik, Medulin, Folta Vaclav župe-upravitelj, Gradinje, Kozulić Šime, Maloselo, Haračić Ambroz profesor, Maloselo, Babić Gabro veliki predstavnik kaptola, Djakovo, Rogač Ante dekan, Podgrad. Premuda Pavao sudbeni viećnik u miru, Zagreb, Flego Ivan kapelan, Dolina, Ujčić Niko, Pazin, Legović Anton župnik u miru, Kastelir, Nežić Ante nadučitelj, Pićan po K 10; Laudenbach dr. Josip, Vukovar, Rogač Rajko duh. pomoćnik, Podgrad po K 20;

c) m j e s e č n i: g. Spinčić Vjekoslav zastupnik naroda, Opatija K 20;

d) p o d u p i r a j u ć i: gg. Halper Julijo Sigetski sempetemvir, Zagreb K 4; Poljak Emilijan učitelj, Gjurgjevac K 2; Vranešić Pavao, Karlovac K 2; Bilek dr. Tomo obć. ljećnik, Podgrad K 4; Sviligoj Josip c. kr. kontrolor, Podgrad K 4; Wajsel Franjo nadučitelj, Podgrad K 4; Mavar Franjo c. kr. pristav, Podgrad K 2;

e) d a r o v a t e l j i: gg. Monas Josip učitelj, Gologorica K 1; Trinajstić dr. Matko odvjetnik, Buzet za fotografiju učinjenu od g. Muhe K 5; Banc Ivan škol. nadzornik, Pazin K 3; Matejčić Fran c. kr. zemalj. škol. nadzornik, Trst K 60; Brunšmid dr. Josip, Zagreb K 5; Poljak Emilijan učitelj, Gjurgjevac K —50; Sabrano na piru Ivana Oto i Ivanke Petoroš, Ricmanje K 5; Nabiralnik konsumnog družtva, Ricmanje K 4; Simecki Niko, Karlovac K —10; Flinkaros sabrao u družbi krokajućih Flinkarev — Gorica K 6·03; Flegar Josip župnik, Šušnjevica za proslavu uspomene blagopok. biskupa A. M. Sterk K 10; Notar Ante svećenik, Plavje K 5; Diminić Martin Šimunov, Krapan K 2; Diminić Franić Lovro, Krapan K —80; N. N. sabrao prigodom izleta K 1·68; Djaci gornjogradske gimnazije, Zagreb K 4; Jambreković dr. Ladislav, Zagreb K 3; Mahr Niko, Zagreb K 1·60; Šenoa dr. Milan, Bazala Albert, Zagreb po K 2; Kastelic Josipica, Materija sabrala u družbi narodnjaka K 16; Hrvatska činovnička zadruga, Varaždin

K 20; Dragić Slavoj, Zagreb pol čistog ostatka od zabave priredjene na korist družbe sv. Cirila i Metoda K 104; Vladistović Samuel, Volosko K 60; Sl. blagajna prve hrv. štedionice, Zagreb K 100; Hrvatska eskomptna banka, Zagreb K 50; Trinajstić dr. Mate odvjetnik, Buzet utjeranu i darovanu tražbinu K 20; Runko Liberat trgovac, Pazin K 20; Mandić Ivan župe-upravitelj, Pazin školarinu taroka K 7·04; Banka Slavija, Ljubljana K 200; Koruza Ivan župnik, Klana K 20; Cetinski L. K., Trst dionicu zagrebačke pučke banke K 100; P. R. K 5; Rutar dr. Anton občinski liječnik, Pazin mjesto prinosa večeri kod odlazka kapelana K 4; Smetiške Miho kanonik putem lista „Obzor", Zagreb K 200; Križmanić J., Zagreb K 1·50; Gradska blagajna, Zagreb K 20; Ostatak zajedničkog objeda občinskog zastupstva, Boljun K 3; Sabrano na božić medju Poljanci, Boljun K 7·74; Trinajstić dr. Dinko odvjetnik, Pazin, Trinajstić dr. Matko odvjetnik, Buzet po K 5; Matičić Franjo župnik, Boljun K 10; Rogač Rajko duhov. pomoćnik, Podgrad K 2; Mavar Franjo c. kr. pristav, Podgrad K 2; Pretner Marija, Podgrad K 1; Jenko Lina povjerenica, Podgrad sabrala K 4·10; Grašić Josip župnik, Beram mjesto čestitanja K 10; Matejčić Franjo c. kr. zem. škol. nadzornik, Trst K 8; Sa Velebita Dalmatinac K 10; Bunc Ivan škol. nadzornik, Pazin K 4; Bratovščina hrvat. ljudi za Istru, Kastav K. 146·34; N. N. K 500; N. N. K 300; Flego Ivan kapelan, Dolina za prvi kamen pitomišta K 10; Spinčić Vjekoslav zastupnik naroda, Opatija dar učenikom K 50; Sterk Ante, Rieka K 20; vesela družba, Gračišće sabranih na božić. K 4; Filiplić Pravdoslav župnik, Žminj K 10; Monas Josip učitelj, Gologorica K 1; Ragužin Ante župe-upravitelj, Zamask K 4; Kalac Ante nadžupnik, Buzet K 10; Pajalić Niko učitelj, Brseč K 8; Tomičić Viktor, Volosko K 16; Pečenko Karolina, Pazin K 5; Lovčiće Mandalena, Pazin mjesto ulaznine k zabavi na Silvest. večer K 4; veseli rodoljubi, Gračišće sabrali na božić K 5·60; Frulić Šime župnik, Grdoselo K 10; Baf Branko nadučitelj, Tinjan sabrao kod Grželić Eda župnika K 22·72; Legović Ante umir. župnik, Kaštelir mjesto vjenca na lies pok. župnika Močiboba K 8; Hrvatska zemaljska hipotekarna banka, Zagreb K 200; Uprava „Novog Lista", Rieka K 60; Milohnić Ivan umir. profesor, Cres K 25; Elner Ante župnik, Veprinac K 4; Leber Pavao kanonik, Zagreb K 8; Gomišček Mate, Pazin K 7; Preostalo od pijače god. 1901, Pazin K 1·48.

Plemenitim darovateljem najsrdačnije se zahvaljuje Odbor.

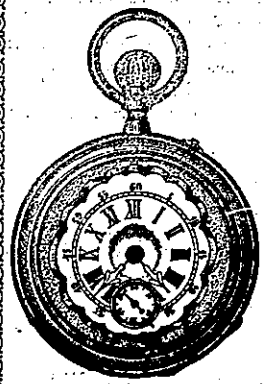

L. Malitzky

urar i srebrnar.

Via Sergia 65. **POLA** Via Sergia 65.

preporuča

Omega, Longines, Schafhaus ura

za žep u **zlatu, srebru i metalu** koje su **najtočnije** ure-kazalice,

dalje ura-budilica „**Jughaus**", **sobnih satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari**, n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (berme).

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U Novoj Vasi kraj Poreča

nalazi se kuća na liepom položaju, koja je

prikladna za dućan.

Ista kuća se iznajmljuje, a tko bi ju želio u najam uzeti, neka se oglasi kod g. Petra Vlašić u Novoj Vasi (pošta Poreč.)

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Strana 1250

Tvrdo vezan K 8.

RJEČNIK

HRVATSKO-TALIJANSKI.

Pripravio ga za tisak

DRAGUTIN A. PARČIĆ

Hrvatski kanonik u Rimu.

Treće pomnoženo i popravljeno izdanje.

Ciena po iztisku:

a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.

Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.

ZADAR.

Tisak i naklada „Narodnoga Lista." 1901.

Meko vezan K 6.

Strana 1250

Taftà za turite od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po nuvč. **K 1·20**

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravalle, M. Ravnali, Leitenburg, A. Franz, mayer, Uberti, Crisbichler, Pichler, D. Pulli, A. Wassermann, F. Ortschenbio.

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Razprodaja!

Uz nečuveno jeftine ciene za ciglih 2 **for. 95 nvč.** može se dobiti **krasna garnitura** sastojeća iz 14 dragocienih nakitnih predmeta;
1 elegantni **goldin** ili **nikalj** oktopni lanac zajedno sa privjesom.
Pariški sistem.
1 goldin-igla za **kravate** sa imitiranimi briljantima.
1 par pozlaćenih **gumba za manžete**, marka „Garantie".
1 garnitura **goldin-dugmeta za košulje** i ogut sastojeća od 5 kom.
1 par prave **srebrene naušnice** sa službenom puncom.
1 goldin-prsten sa elegantnim kamenom.
1 **žepno** ogledalo u etui-u.

Četrnajst ovih vrlodnostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. ponzećem ili ako se novac unapred doznači tvrdka

Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.

Bogato ilustrovani cienici različitih draguljarskih stvari badava i franko.

Preprodavaoci i posrednici traže se.

Važno za svakoga!

Franjo Kružić

RIEKA — Via Fiumara br. 14 — RIEKA

odprema putnike u Sjevernu, Južnu i Sredniu Ameriku, Afriku, Australiju, Kanadu, Novu Zelandiju itd. itd. sa najboljima parobrodarskim družtvima.

Upute i dopisivanje bezplatno. — Brzojavi: KRUŽIĆ - Rieka.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostoboli ili pretinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulaznosti, podbuhlosti, djetinjoj krtljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane švedske kapljice ili švedska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavnu bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Švajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškuje usta, uklanja nengodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i brani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisutin. Prah proti znojenje ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, sredstvo sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. **Spitzera pomast za lice** proti sunčanim pjegam ili flekovom. odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, njeżnosi, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama teinta, kao što su pristići, sujedice, crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izlustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prengodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tjestine za zube od kojih zubi pobieljuju; spužve za umivanje, kefice za zube; razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Coguaca dobiva se uz izvorne ciene.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 29. Pula, u utorak dne 15. aprila 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. knju i računaju se na temelju ičnog cienika ili po dogovoru.

ovci za predbrojbu, oglase itd. ju se naputnicom ili polož- om pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Pulu.

od naručbe valja točno oz- titi ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

ko list na vrieme ne primi, ka to javi odpravničtvu u tvorenom pismu, za koji se e plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

ekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji = 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Naša mornarica.

Nekoliko misli o austrijskoj mornarici obće, a o trgovačkoj mornarici napose; podporah istoj; o djelovanju naših kvera; o podpori glavničarom; o vrstnoći naših pomoraca.

Pod Visom osvjetlala si godine 1866. naša hrabra vojna mornarica svoje junačko čelo odnesav neočekivano sjajnu objedu sa bojnog polja. Neočekivana bi- še u toliko, što je bila u ono doba naša vojna mornarica i brojem brodovlja i kakvoćom istih daleko za suparnicom Italijom. U onoj glasovitoj bitci nije dakle odlučivala ni veličina brodova, ni njihova jakost ili vrstnoća, nego spretnost zapojednika i junačtvo momčadi. Tadašnji zapovjednik vojne mornarice admiral Tegetthof kazao je na jednoj svečanoj gostbi priredjenoj mu na čast nakon povratka iz Dalmacije: „Ja sam pobjedio, ali slava one bitke pripada našoj junačkoj momčadi, junoj odvažnosti i hrabrosti. Pozivljem vas dakle, da dignete čaše na zdravlje i čast sviju članova naše mornarice, izmedju kojih odlikovaše se ponajviše Dalmatinci i Istrani vatrenošću i hladnokrvnošću vršeć vjerno i točno sve moje zapovjedi."

Rečene godine sačinjavali su vojnu mornaricu skoro izključivo mornari sa naših obala. Od tada počela se naša vojna mornarica sve to više dizati, jer su pod tisom odlučujući krugovi naučili, da se prevalja u buduće pouzdati jedino u hrabrost i odvažnost mornara, već da im treba i odgovarajućih sredstava, a da uzprognu eventualno odoljeti i silnijemu protiviniku. Iz svih krajeva monarhije hrlili su u službu vojne mornarice koli častnici, toli prosti vojnici. I tako je došlo, da su nam u ratnoj mornarici zastupana sva plemena ili svi narodi monarhije — izuzmu dakako židove, koji se rado neizlažu svakim pogibeljim. Ali srce ili jedro ratne mornarice ostalo je i danas hrvatsko, jer i sada hrvatska momčad iz Istre, hrvatskog Primorja i Dalmacije u ogromnoj većini u njezinoj službi. Da se pako sa ova momčadi prema njezinom broju i njezinoj važnosti, u narodnostnom pogledu nako bi se moralo, nepostupa ni od strane častnika ni zapovjedničtva, dokazano je već opetovno u Vašem velecienjenom listu. Onaka paze oni, kojih se to tiče, da se tavo postupanje neosvěti!

Ako svratimo pogled na našu trgovačku mornaricu, opaziti ćemo skromnoga odvažnoga kapetana, koji plovi svojim brodom u daleke krajeve svieta dižuć ponosno častnu svoju zastavu. Naša trgovačka mornarica uživa u tudjem svietu dobolji glas radi srčanosti, odvažnosti i štenja njezinih častnika i mornara. Naše brodove pod zapovjedničtvom starih svojih morskih lavova, što nikoše na brojnih našim obalah izmedju Trsta i Perzijske Boke pronesoše slavu i čast naše trgovačke mornarice u najodaljenije luke svieta. One su na žalost propale, njih je mnogo zbog nemara onih, koji su bili pozvani, da u interesu monarhije i pučanstva primorskih zemalja preprieče tu nesreću.

Dok je cvala naša trgovačka mornarica i dok bijahu pune domaće i izvanjske luke velikih i malenih domaćih jedrenjača, cvale su i domaće brodogradione ili škveri u Trstu, Lošinju, Voloskom, na Rieci, Kurčuli, Gružu, kotorskoj Boki itd. Propašću trgovačke mornarice na jedra propala je i većina domaćih brodogradionica. Sačuvalo se je nekoje i oživilo druge tekar kasnije, kad se je započelo graditi parobrode.

Parobrodi ili brodovi na paru zamjeniše jedrenjače. Ovim nebijaše moguće, da se uspješno natječu sa parobrodi te im moradoše odstupiti mjesto.

Kod nas se ustrojilo sada najstarije i najvažnije parobrodarsko družtvo „Austro-Ugarski Lloyd" ili kasnije: „Austrijski Lloyd." Ono je dioničarsko družtvo sa bogatom državnom podporom. Koli častnici, toli momčad lloydovih parobroda sastojala je sve do nedavna od samih naših Primoraca, t. j. pripadnika Trsta, Istre, hrvatskog Primorja i Dalmacije. Danas nije više tomu tako. Danas se sve to više urivava medju častničničtvo Niemce i Madjare.

Parobrodarsko družtvo „Lloyd" imade da zahvali svoj procvat u prvom redu većini domaćih zapoviednika, te hrabrosti i odvažnosti naših mornara. Ono je na svoju nesreću neko doba zanemarivalo i jedne i druge i da mu nije u težkih okolnostih pritekla država sa izdašnom podporom na pomoć, bilo bi stalno propalo. Lošom upravom, t. j. nespretnošću ravnateljstva i upravnog vieća bio je „Lloyd" došao na rub propasti. Spasila ga je dakle država, koja nije znala spasiti trgovačku mornaricu.

Za „Lloydom" postala su druga domaća parobrodarska družtva, uzduž naše obale. Ona se liepo razvijaju pod vještim ravnanjem spretnih dioničara i uz pripomoć jedne ili druge pole monarhije.

Državnom pripomoći nastaše i takozvana parobrodarska družtva slobodne plovitbe, koja sagradiše velike parobrode za daleke puteve i velika mora. U ove parobrode uložiše dioničari ogromne kapitale, koji im nose poštene interese.

Nu te državne podpore nisu uvjek valjano upotrebljene. Država podupire naime kapitaliste i brodograditelje, nipošto kapetane ili mornare, koji stavljaju danomice svoj život na kocku, a za koga se nebrine nitko, ako se ponesreće ili ako postanu bilo s kojeg razloga nesposobni za rad i zaslužbu. Ovi neimaju dakle nikakve izravne koristi od državnih podpora.

Za ponesrećene ili ostarjele mornare postoji doduše i kod nas dobrotvorni zavod sv. Nikole, ali podpore nedaje onim zaslužnim a nesposobnim mornarom, koji imadu sinova, pa i neimali nikakve koristi od njih.

Do mala izlične rok podpori, što ju država pruža, pa mi upravljamo toplu molbu pozvanim čimbenikom, napose našim državnim zastupnikom, da bi se od proračuna sviju pomorskih družtava dočekalo njeku svotu za mirovinsku zakladu pripadnika trgovačke mornarice. Istotako imala bi i država doprinieti za ovaj razred pučanstva, toli radin, pošten i požrtvovan, koji se izvrgava pogibelji za pomnoženje velikog kapitala. Imalo bi se urediti i pomorski zakonik ili red uvedenjem novoviekih ustanova i nuždnih promjena, pa da se uzmogne kazati siroti mornaru: evo, to su tvoje dužnosti, a ovo su tvoja prava.

Sa mornari imalo bi se postupati uvjek kao sa čovjekom jednakim i ravnim najinteligentnijim i najmogućnijim gospodinom. Promjene, koje bi se imalo uvesti nebi smjele biti jedino na zaštitu i sjegurnost kapitala, već takodjer i na obranu i za boljak onoga, koji u istinu radi. Jedan i drugi moraju se uzajemno podupirati, jer jedan bez drugoga nesmaže ništa; kapital bez radnje jest mrtav kao što je i radnik bez podpore nemoćan.

I brodogradionicam imalo bi se pružiti podporu, da nestoje tamo mrtve i da nemoraju stotine marljivih i vještih radnika tražiti kruha u tudjem svietu. Podignućem ovog pomorskog obrta dalo bi se domaćim radnikom zaradnje i izbjeglo mnogim smutnjam, štrajkom itd.

Državni zastupnici imadu eto široko polje, koje je jošte imalo obradjeno i koje čeka marljive i požrtvovne ruke. Učine li oni i u tom pogledu svoju dužnost, neće im se moći predbaciti, da gube vrieme u bezplodnih medjusobnih borbah i da nemare za trpeće radničtvo. Tada će im biti radničtvo zahvalno i ponašati će se mirno i triezno idući za svojim poslom, svakdanji kruh i osjegurati bar dielomice pristojnu starost.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 12. aprila 1902.

U skrajnjoj naglici opisah Vam posliednji put prizore, što su se dogodili u sriedu dne 9. po podne u zastupničkoj kući carevinskoga vieća. Ti prizori bili su grozni, al se je ipak moglo opaziti da bar za sada neće potrajati. Svenjemci bili su kod lupanja, vikanja, napadanja riečmi i činom osamljeni, a i oni kao da su to učinili za pokazati opet jednom kako to izgleda. Sam njihov papa Šenerer nije sudjelovao nego se je samo zadovoljno smijao gledajuć svoju dječicu. Htjeli su imati „punat" napried pred njemačkimi nacionalci, koji su se već tih dana kostrušili i već dan napovjedali oštru oporbu vladi.

Glasovanje o obrtnih i specijalnih škola.

Prema svrsi sjednice od sriede napovjedao je predsjednik, da će se glasovati o obrtnih i specijalnih škola jedva sutra dan, jer da je već kasno i da će se glasovati po imenih.

I glasovalo se je odmah početkom sjednice dne 10. t. mj. Sve stavke proračuna bile su prihvaćene po velikoj većini bez ikakvoga prigovora.

I resolucije, osim jedne, bile su primljene običnim glasovanjem.

Samo o resoluciji dra. Ploja, koja bijaše čedo kompromjerenih stranaka, glasovalo se je po imenih. Ta resolucija zahtjevala je od vlade, da se u jednom gradu okružja Budjejovičke trgovačke komore ustroji češka, a u jednom gradu okružja Egerske trgovačke komore njemačka obrtna škola.

Za nju su glasovali zastupici svih slavenskih naroda, Talijani, Rumunji, socijalni demokrati, a od Njemaca njihovi veleposjednici i katolici.

Proti njoj su njemački nacionalci i njemački liberalci.

U sve za resoluciju 222 zastupnika, proti njoj 69.

Uztegnuli su se od glasovanja antisemiti, razni njemački liberalci i Svenjemci. Od ovih bili su u dvorani tri četiri da malo komedije čine, a osamljen takodjer njihov odpadnik Wolf. Ovaj se je hteo izkazati. Dovikivao je, da je cielo to glasovanje ludorija, čitao je imena občina koje su prosvjedovale proti češkoj obrtnoj školi, i činio kojekakve opazke. Za sve to nitko nije mario. Glasovalo se je dalje i odglasovalo.

Većina njemačkih zastupnika se je upravo smiehu izvrgla. Poglavice njihove bili su složno odlučili postaviti resoluciju što ju je postavio dr. Ploj. Njemački nacionalci, njihov klub, nije na to pristao. Onda su odbjegli i liberalci i antisemite. Svenjemci koji su večer prije onako bučili, nisu se ni prikazali. Jedna novina pišuć o tom, rekla je da se pametnije postupa u svakoj ludnici nego li u zastupničkoj kući.

Pučko školstvo.

Iza rečenoga glasovanja prešlo se je na razpravu o pučkom školstvu. Kod te razprave govorili su u četvrtak i petak jako na dugo Svenjemac Schreiter, i socijalni demokrat Seitz, obojica u smislu proti uzgoju školskom u vjerskom katoličkom duhu. Svećenik iz njemačkoga južnoga Tirola Schrott zagovarao je školu na podlozi katoličke nauke i proti talijanskim školam u njihovih njemačkih predjelih. Zast. Perić razvijao je povjestno, kako se hrvatski jezik zvao hrvatskim od najdavnijih vremena, i pod Mljetčani, i za kratke vlade Franceza, i kako su tek austrijske vlade došle pokušnji, da zatru starinsko slavno hrvatsko ime. On je upozorio austrijske vlade kakov je to grieh, koje počinjaju na Hrvatih i pogreška za monarhiju samu. One bi imale nastojati da se uzdrži i učvrsti to ime proti raznim neprijateljem monarhije, koji vrebaju na izložne obale jadranskoga mora, osobito na Talijane. Oni si po malo, pomoćju vlade i družtva „Lega nazionale", pripravljaju zemljište za se na tih obalah u Primorju i u Dalmaciji, a još vidljivije u Albaniji. Da ima monarhija pravih državnika, ona nesamo da nebi podupirala talijanskoga življa i sa školami u Trstu, Istri i Dalmaciji, nego bi morala uzgajati Arbanase nastanjene kod Zadra za svećenike, učitelje, liečnike itd. pak jih pošiljati u Albaniju, da šire tamo prosvjetu i austrijku misao.

Kod te razprave govoriti će o školstvu u slovenskih i primorskih zemljah zast. dr. Žitnik.

Tužbe Talijana.

Zast. Lenassi iz Gorice tuži se u jednoj interpelaciji na to, što se porotne razprave, koje imadu političke natruhe a spadaju pod okružno sudište Goričku redovito vode u Inomostu ili Beču. Bennati pako, isto u jednoj interpelaciji, tuži se na upravu kotarske bolničke blagajne u Puli.

Creski občinski izbori.

Zast. Spinčić predao je jučer interpelaciju na ministra-predsjednika kao upravitelja nutarnjih poslova tičuću se priprava za občinske izbore u Cresu. Občina sastavila je posve pogrešne izborne listine. Reklamaciona komisija nije jih htjela popraviti. C. kr. kotarsko glavarstvo Lošinjsko takodjer ne. Gospoda od občine, videć se prije toga u stisci, imenovala su c. kr. namjestnika grofa Goëssa svojim počastnim gradjanom.

Pošto se je s listinami nezakonito postupalo, pita se ministra-predsjednika, da li je voljan narediti, da se dosadanji nezakoniti postupak uništi, i naredi novi, zakonit.

Za uredjenje Raše.

Medju vladinim zakonskim osnovami je takodjer preliminar iznosa koji dolaze u godini 1902. u porabu iz zaklade za melioracije. U tom preliminaru nalazi se takodjer: Uredjenje rieke Raše. Pri tom je kao poduzetnik pokrajina Istra. Za godinu 1902. daje država za to uredjenje treći obrok, i to u iznosu od K 24.000. Tolike iznose je država dala pokrajini godine 1900. i 1901. Koliko se je i što s tim i tolikim novcem učinilo?

Njemačka zajednica se je razpala.

Njemački zastupnici, osim katoličkih, u carevinskom vieću bili su počeli formalno i stvarno postupati zajednički, kad su ono za Badena i Thuna rušili parlamenat. Onda su pak bili odlučili, da se poglavice njihovih stranaka sastaju kod svake prilike i da odlučuju kako njim je postupati. To bijaše njihova „konferenca poglavica". U te konference bili su počekom pozivani i Svenjemci, al oni se nisu odazivali. Poglavice svih ostalih njemačkih stranaka su se sastajali svako toliko, i odlučivali su kako imadu u zastupničkoj kući postupati. Dakako valjalo je to skoro isključivo o postupku proti Slavenom. Inače su se oni, osobito liberalni i socijalni Njemci te antisemiti, psovali na najgrubiji način koli u novinah toli u parlamentu.

Sad se je ta zajednica njemačka razpala.

Njemački nacionalci, u koje spada većina njemačkih zastupnika iz alpinskih zemalja, i koji su najmnogobrojnija njemačka stranka, odlučili su prošlih dana stupiti u oštru opoziciju proti vladi, i zahtjevali od ostalih njemačkih stranaka da i one to učine. Njemački veleposjednici i antisemite su taj zahtjev otvoreno odklonili. Njemački liberalci izrazili su se onako na pola. Već i tako oslabljenim težko njim je bez vlade, od koje uvjek živu kao i liberalni Talijani, a opet htjeli bi se i oni pokazivati dobrimi Njemci radi izbornika. Kad su njemački nacionalci dobili te odgovore, onda su odlučili, da izstupaju iz njemačke zajednice, i da neće već dolaziti u konference njemačkih poglavica.

Svi će se naći kao uvjek proti Slavenom, al neće se već formalno o tom dogovarati u konferencah.

Mnogi daju tomu veliku važnost, drugi opet malenu.

Njeku znamenitost svakako ima.

Koerber je bio srušio desnicu parlamenta za volju i u prilog Njemaca. Njemačka zajednica bila mu je mila. Sad se je sama porušila.

Prosvjed

hrvatskih biskupa u pitanju svetojeronimskoga zavoda.

Priobćujemo niže prosvjed, što ga je u ime hrvatskih biskupa sarajevski nadbiskup dr. Stadler pročitao i uručio svetomu ocu papi, i što ga donašaju svi hrvatski neodvisni listovi. Prosvjed taj glasi:

Sveti Otče!

Odani podpisani govornik, Vaš najponizniji i najprivrženiji sluga i sin, prostrt pred Vašim licem, dužan je, da izloži Vašoj svetosti, što sliedi:

Kako no kada se je Vaša svetost prošle godine apoštolskim brevem „Slavorum gentem" udostojila dobrohotno odlučiti, da novi preobraženi narodni kolegij sv. Jeronima u Rimu bude nazvan svojim pravim i istinitim imenom — pro croatica gente — sav je naš narod čuvstvom najživlje zahvalnosti i oduševljenja i jednodušnim plebiscitom više milijuna glasova pozdravio tu Vašu vrhovnu odluku — tako na prvu viest, da je sveta stolica uslied zahtjeva diplomatskih, iznešenih od malene Crne Gore glede zavoda sv. Jeronima došla do zaključka, da promieni ovo ime, već proglašeno u navedenom apostolskom brevenu — „pro croatica gente" — i da se povrati na zastarjeli i danas bezsmisleni naziv ilirski, uzrujava se jednako u svim svojim slojevima i osjeća se duboko ogorčen i uvriedjen dotle, da su neki došli do žalostne misli, da se radi toga čina odciepe od Rima i da prodju na razkol.

Ganut takom nepromišljenom, ali žalostnom namjerom, koja se širi u raznim redovima, a u drugu ruku znajući da tumačim dobro poznata čuvstva prečastnih biskupa Dalmacije, Hrvatske, Slavonije, Bosne i Hercegovine, podpisani je smatrao svojom strogom dužnošću, da pohiti u Rim pred Vaše priestolje, da odvrati takovu pogibelj i poslie dužnih i zdušnih obaviesti proniknutih načelima pravde i istine, da ponizno ali živo zamoli Vašu svetost, neka kao ljubezljivi i pravedni otac ne bi na nijedan način dozvolila, da našemu narodnom zavodu ime već proglašeno i koje mu dan danas jedino pripada, „pro croatica gente", bude opozvano i promienjeno uslied upliva bilo to i diplomatičkih elemenata tudjih i protivnih, a samo na povredu i štetu našega siromašnoga naroda.

Sveobće ogorčenje hrvatskoga naroda radi te viesti nije, sveti Oče, bez intimnih i pozitivnih razloga. Kada je sveta stolica, vodjena očinskom ljubavlju prama ovom katoličkom i uviek vjernom narodu od svoje inicijative, poslie zrela i objektivna razmatranja, došla do odluke, da preobrazi na zgodni način svetojeronimski kolegij, ona sama naslonjena na istim kriterijama nazvala ga je njegovim pravim i točnim imenom „pro croatica gente". Ovo ime, koje leži toliko na srdcu našem narodu, sveta stolica bez sumnje ne bi nikada bila opozvala ni promjenila u zastarjelo i bezsmisleno ilirsko, da u isto vrieme ne nadodjoše bezrazložne pobune i nepravedni zahtjevi od strane neprijatelja ovoga imena, koji su takodjer neprijatelji i protivnici svete stolice. Koliko je nama poznato, diplomatski zahtjevi naše austro-ugarske vlade, premda u obće nepovoljni za Slavene monarhije, a najviše za Hrvate, ne bi bili mogli navesti Vatikan na opoziv hrvatskoga imena, da nije bilo intervencije crnogorske kneževine putem svoga vanrednoga diplomatskoga poslanstva.

Dokazano je u izobilju sa povjestničkim neoborivim izpravama, da Crna Gora kao takova nije nikada imala nikakovo pravo za naš zavod. Istina je, da zemljište medju Barom i Ulcinjem, koje danas sačinjava samo jedan dio negdašnje barske nadbiskupije, uživalo je dobrotom legitimnih vlastnika pasivno pravo na svetojeronimski zavod. Ali ga je uživalo samo, pošto je sačinjavalo dio Stare Dalmacije, pa su se samo na temelju tih dvaju razloga ljudi onoga zemljišta priznavali kao katolici i kao Hrvati. Za to pravo govoreći dan danas onaj dio barskoga naroda pod gospodstvom Crne Gore ne bi imao nikakova prava, pošto se ne priznaje hrvatskim, nego srbskim, budući ovo političko ime njemu je službeno naloženo od njegova knjaza, premda, da se bistro kaže, taj narod nije hrvatski ni srbski, nego arbanaški, te govori jezik sasvim posebni i sasvim različit od hrvatskoga i srbskoga.

Za to hrvatski biskupi, upitani od svete stolice o sgodnosti, da se uslied nepravednih zahtjeva neovlaštenih faktora promjeni ime već dano kolegiju u svrhu da olakote svetoj stolici zadaću kako bi išla u susret zahtjevima Crne Gore, odgovoriše savjetujući, neka bi se slobodno već proglašenom nazivu „pro croatica gente" pridodalo još „et pro catolicis Serbis Archidioceseos Antibarensis", što bi bilo moralo podpuno zadovoljiti Crnu Goru. Glasa se, da je sveta stolica u svrhu da ukloni i druge potežkoće, koje su se pojavile, poslie proglašenja brevea i koje bi mogle dovesti u opasnost obstanak svetojeronimskoga zavoda, podpisala 6. ožujka sporazumak sa Crnom Gorom, u kojem se utanačuje, da se sasvim briše hrvatsko ime, i da se opet uzme ostarjelo ilirsko. Ali ta odluka, za koju bi se reklo, da je nametnuta diplomatskim ciljevima i jedino na štetu hrvatskoga naroda, mjesto da umanji potežkoće, povećaje ih do najvišega stepena. Jer i ako se dopusti, da će se svetojeronimski kolegij pro illyrica gente jednom otvoriti, njegov je obstanak absolutno kompromitiran.

U današnjim obstojnostima i time, što je sveta stolica privolila zahtjevima Crne Gore, koja, kako je već rečeno, ne može navesti nikakovo historičko pravo, a hrvatskom narodu otima se i briše se njegovo ime, koje je bilo takodjer zahtjevano od bitne promjene zavoda, ne će se naći ni jedan mladi hrvatski svećenik, koji će htjeti da u nj udje kao pitomac, pa taman bio ex obedientia poslan od svoga biskupa. Neka se tomu, nadoda, da već dobiva korjena misao, da u slučaju, u kojem bi sveta stolica držala do toga, da privoli namjerama Crne Gore i kojega drugoga nametnika na štetu Hrvata, neki od uplivnijih medju ovima stali bi odmah da sakupljaju novac da osnuju u Rimu svoj zavod, kojemu bi bilo slobodno nazivati se hrvatskim, pošto vole u obće izgubiti dobra sv. Jeronima, i prepustiti zavod predjà svojim protivnicima, nego trpjeti, da im se poriče njihovo ime.

Stvar je odviše dandanas poznata, da neprijatelji Hrvata, a osobito Madjari napinju sve svoje sile, da otmu nama, te svim našim stvarima i ustanovama hrvatsko ime i pošto nisu postigli, da se narodni svetojeronimski kolegij nazove kojim eksotičnim imenom, izazvali su da bude nazvan imenom ilirskim, koje, kako smo već natuknuli, ne znači ništa, samo da se ne pojavi hrvatsko ime, za koje bi htjeli da se i ne zna da postoji.

Radi toga ponizni govornik i na ime svojih prečastnih drugova hrvatskih biskupa i svega vjernoga i katoličkoga hrvatskoga naroda zaklinje Vašu svetost, u čijem očinskom krilu svaki katolički narod našao je i nalazi zaštite i obrane, neka udieli pravicu ovom narodu tako progonjenom i neka dobrostivo dozvoli, da se barem u Rimu uzmogne nazivati onim imenom, koje mu je udielila sama božja Providnost, i neka prama tomu zavod preobražen u kolegij i koji mu pripada po božjem i po ljudskom pravu ne bude inače nazvan, nego kako ga je Vaša svetost već nazvala jedinim imenom pravim i točnim zavoda ili kolegija „pro croatica gente".

Sve, što je izloženo, sveti Otče, nije drugo, nego najiskreniji izraz čustava svega hrvatskoga episkopata, kako se to može razabrati iz pisama pojedinih biskupa, a osobito iz pisma metropolite najveće crkvene provincije u Hrvatskoj i Slavoniji, nadbiskupa zagrebačkoga.

Uzdajući se u veliku mudrost i pravednost Vaše svetosti, kao sveobćega Otca svih naroda, ljubeći Vaše noge, izpovjeda se najdubljim poklonstvom:

Rim, na Uzkrs 1902.

Vaše svetosti najpokorniji i najprivrženiji sluga

Josip Štadler,
metropolita i nadbiskup vrhbosanski.

Odgovor

na interpelaciju zastupnika Spinčića i drugova radi loše občinske uprave u Dekanih. U sjednici carevinskoga vieća od dne 8. t. mj. odgovorio je ministar-predsjednik dr. Koerber, kao upravitelj ministarstva nutarnjih posala na spomenutu interpelaciju sliedeće:

Občinski načelnik Mahnić uživao je još nema tomu dugo najbolji ugled, o čemu svjedoči okolnost, da je bio kod konštituiranja novoga občinskoga zastupstva dne 13. oktobra 1900. izabran jednoglasno občinskim načelnikom. Kasnije izgubio je povjerenje nipošto neopravdano jer se neda tajiti, da se je dogodilo tečajem njegova poslovanja velikih neurednostih u občinskoj upravi.

Radi tih neurednostih nije pako moguće okriviti samo občinskoga načelnika Mahnića, već su iste dolazile većinom zbog nesposobnosti i nemara občinskoga tajnika, koji bijaše medjutim odpušten od službe, ovaj posliednji uložio je u družtvu većine občinara proti občinskomu načelniku kaznenu prijavu radi uredovnog pronevjerenja; dotična kaznena prediztraga bijaše pako od strane c. kr. državnoga odvjetničtva u Trstu zaključkom od dne 10. decembra pr. g. obustavljena radi pomanjkanja dokazah.

Pošto je nastala usljed protivština proti občinskomu načelniku trajna nesposobnost občinskoga zastupstva za dalnje poslovanje, odlučilo je namjestničtvo, da se ono razpusti stupiv u tom pogledu s zemaljskim odborom u dogovor radi namještenja privremene občinske uprave. Zaključak toga dogovora zakasnio je, jer bijaše težko doći do sporazumka. Naime vladav te potežkoće moglo je namjestničtvo dne 12. marča t. g. razpustiti občinsko zastupstvo, te namjestiti privremenu upravu koja sastoji od dvih članova, kojim se nije prigovaralo s nijedne strane, i koji podaju dostatnog jamstva za zakonito poslovanje, te občinskoga upravitelja i njegovoga zamjenika.

Istodobno je namjestničtvo povjerilo jednomu činovniku kotarskoga poglavarstva u Kopru, da provede izbor novoga občinskoga zastupstva sa izričitim nalogom da se taj izbor obavi u najkraćem od zakona ustanovljenom roku.

Posve je dakle opravdano očekivanje da će u občinskoj upravi u Dekanih nastupiti opet do mala uredjeni odnošaji i toli željeni red.

Obzirom na podatak gospode interpelanta, da je Mahnić zaračunao obć dvije staklenice vina, koje je bio poda kotarskomu poglavaru, moram već k štatirati, da kotarski poglavar nije prim nikada takvog dara.*) Kotarskomu pogl varu, koji bijaše prisutan konštituira občinskoga zastupstva, ponudio je obćin načelnik prije odlazka čašu vina, koju poglavar iz uljudnosti do polovice izp Ja nisam toga mnienja, da je taj uljudnosti zaslužio, da se ga je stavil krivo svietlo.

*) Interpelanti nisu kazali, da je čelnik podario dvije staklenice vina tarskomu poglavaru, već, da je te staklenice stavio na račun občini. Op.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si vidia Jure, kako su pasale niku nedilju nike gospe preko place u Kaldiru?

Jur. Nisam hi vidia, nego su mi povidali, da su hodile po soldasku: anc, cvaj!

Fr. Fine su glave pak su se valje navadile komandu.

Jur. I delat za špediture.

Fr. Ma: in šlavo da neznaju.

Jur. To im je napeka sijor Fulin, ki hi ni učia kane talijanski.

Fr. Zač je para, da će sve pokalabrezit.

Jur. Pak hi ni ostalo kone jedan par.

Fr. Škoda da su ni te!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne. 10. t. mj. obdržavana bijaše skupština slovenskih pouzdanika iz Štajerske u Celju, kojoj je prisustvovalo 300 odaslanika. Nakon podulje razprave, stvoriše skupštinari zaključak, kojim prosvjedaju proti svakom kompromisu.

Crna Gora. Službeni list kneza Nikole priobćuje tečaj dogovora i diplomatičke korake crnogorske vlade u poslu pitanja zavoda sv. Jeronima u Rimu. U neslužbenom dielu lista opravdava po svoji prilici glasoviti crnogorski diplomat, hrvatski odpadnik Lujo Vojnović, postupanje crnogorske vlade, ističuć velike uspjehe crnogorske diplomacije. Članak, priobćen u istom broju, pod naslovom „Naš sporazum sa sv. stolicom" sastavljen je takvom prepredenošću, zasukanošću i bizantiniznom, da si može njegov pisac lahko uzeti nanj patent hinbe i farizejstva. Knez Nikola, koji je još nedavno slavio kao junak nad junaci, kao štit slobode i bratimstva sviju Slavena, dolazi eto sada na glas svojom diplomacijom, kojoj će u spletkarstvu i neiskrenosti težko naći para. Nijedno pošteno slavensko srce neće zaista zavidjati te slave knezu Nikoli ni njegovoj diplomaciji, jer ono, čemu se vesele ljuti dušmani Hrvata i čemu pljeskaju zagriženi protivnici Slavenstva, nemože služiti na čast ni ponos ni Crnoj Gori ni njezinoj diplomaciji, koja se je dala pod kiriju dindušmanom Slavenstva. Ako ide prvi crnogorski diplomat za tim, da dovede svoga gospodara do nezavidjene slave pokojnog razkralja Milana, to se doista za to nalazi na najboljem putu. Samo napried tako, lukavi Lujo, pa će Te Tvoj Gospodar u drugom izdanju „Balkanske carice" ovjekovječiti kao glavnog osnovatelja budućeg balkanskog carstva.

Srbija. Srbska vlada opozvala je svog diplomatskog agenta u Sofiji, Ivana Gjaju radi toga, što da nije uspio u nekom diplomatskom poslanstvu. On je nastojao stvoriti tiesnije odnošaje izmedju Srbije i Bugarske, a pošto nije uspio, morade zapustiti svoje mjesto.

Belgija. U toj krasnoj i bogatoj kraljevini vlada posliednje doba polu-revolucionarno stanje. Radnička stranka, koja je vrlo dobro zastupana u parlamentu, zahtjeva od vlade obće izborno pravo. Tomu zahtjevu pridružila se i liberalna stranka u Belgiji. Pošto se vlada protivi tomu zahtjevu, ustali se radnici proti vladi i proti javnom poredku, te je došlo u više belgijskih gradova do krvavih sukoba izmedju oružane sile i radničtva.

Mjestne:

Akademiji, koju su priredili djaci ovdješnjeg c. kr. gimnazija u subotu večer, u dvorani gostione „Stadt Pilsen" prisustvovalo je mnogo izabranog občinstva, osobito častnika c. i kr. mornarice. Razpored je odpočeo sa prologom, koji je krasnoslovio djačić pl. Kunst. Sliedeće točke bijahu izvršene na obće zadovoljstvo prisutnika. Poglavito se iztakoše na glasoviru djaci Sterz, Wolf i Vratović, na guslama Polaczek i pl. Schuhardt, u deklamiranju Keil, Rossetti, Hinteregger i Hermann. Najsjajnije uspjelu točku, odlomak iz Shakespearovog „Julija Cesar", izvršiše osmoškolci Abramić i Wolf, koji su uprav majstorski pogodili svoju ulogu. Pjevanje uspjelo nad svako očekivanje takodjer tako, da su pjevači bili odlikovani burnim pljeskom prisutnog občinstva. Kod te „akademije" sudjelovali su sliedeći djaci naše krvi i jezika, i to: nadobudni Abramić, zatim Vratović, Milačić, Sladonja, Orlić, Rokić, Žiža, Bujić, Preradović, Albanese itd. Izvješćujuć o toj prvoj „akademiji" vrlih djaka, drago nam je konštatovati, da je čisti dohodak pripao zakladi za podporu siromašnih djaka. Samo napried tako, nado naša, učite marljivo na vašu i korist naroda!

Naši seoski listonoše. U jednom posljednjih brojeva pritužili smo se, da predplatnici „Naše Sloge" na Puljštini ne primaju redovito našega lista i da su neki odlučili radje pustiti list, nego li plaćati ga a neprimati. Da je u istinu bilo neurednosti kod dostavljanja novina i pisama u puljskoj okolici nije niti čudo, jer za svu puljsku okolici obavljao je taj posao samo jedan čovjek i to takav, koji — kako nam se čini — hrvatski niti čitati neznade. Kada bi taj čovjek nosio pisma i novine Kalabrezima, nebi nas brigalo, da li zna ili ne hrvatski, nu jer u našoj okolici živi 99% (devedesetdevet postotaka) hrvatskih ljudi, za koji je seoski listonoša opredieljen, tada smo dužni da dignemo svoj glas. Danas ga dižemo tim više, što doznajemo, da se misli toj neurednosti doskočiti imenovanjem dne 1. maja dvojice novih seoskih listonoša, a opet takovih osoba, koji, akoprem slavjansko ime nose, nepoznadu jezika puka, kojemu imadu služiti. Da isti hrvatski neznadu dokazom je to, što jih predlažu i preporučaju gospoda Frank i Rizzi, a koga ovi preporučaju, taj sigurno nepoznaje hrvatski, taj nije prijatelj našega puka. U ime našega naroda na Puljštini, mi, kao glasilo istarskih Hrv. ta prosvjedujemo najprije proti tomu, što se nije za ta mjesta razpisalo natječaja te što se hoće ili se jest jur imenovalo „pod ruku" osobe, koji nerazume pisma ni jezika našega puka u Istri. Prosvjedujuć dakle proti takovome postupanju zahtjevamo najodlučnije, neka se vrši ravnopravnost te da se ta imenovanja, ako su već usliedila, unište, a listonošama imenuju osobe, koje su hrvatskomu jeziku podponuma vješte u pismu i govoru, a to tim više, jer služba dostavljanja pisama jest stvar delikatnosti i povjerljivosti.

Toliko na znanje slavnome ravnateljstvu pošte u Trstu, našim državnim zastupnikom u Beču — i gospodinu upravitelju Franku u Puli!

Pokrajinske:

Dakle je ipak imenovan?! Sa dviju strana doznajemo istodobno, da je imenovan tršćansko-koparskim biskupom preč. g. dr. F. K. Nagel ravnetelj zavoda „All' Anima" u Rimu. Čudan je slučaj, da donašaju tu viest istodobno dva vjerski posve protivna si lista, naime glasilo njemačkog svećenstva u Beču „Reichspost" i glasilo tršćanskih židova i framasuna zloglasni „Il Piccolo".

Prvi je mogao doznati za to imenovanje od visokih crkvenih i političkih krugovah u Beču, a drugi od preč. biskupskoga ordinarijata u Trstu, komu je postao pod preč. Petroniem službenim glasilom.

Preč. g. Nagel rodio se je u Beču god. 1855; posvećen je za svećenika g. 1878.; bio je neko vrieme dvorski kapelan, a g. 1887. bio je imenovan ravnateljem „Augustinec" u Beču. G. 1889. postao je ravnateljem zavoda „All' Anima" u Rimu gdje je naučio posve dobro talijanski.

Novi biskup da će biti ustoličen tekar mjeseca septembra a medjutim da će on potvrditi svojim zamjenikom ili kapitularnim vikarom glasovitog prošta Petronia. Koliko nam je poznato, ovo je ako ne jedini svakako vrlo riedki slučaj u katoličkoj crkvi, da se imenuje crkvenim nadpastirom svećenika, koji nepozna jezika većine svoga stada. U Rimu postoji družtvo „De propaganda fide" (za razširenje vjere), koje uzgaja svećenike, koji uče jezike divljih i poludivljih naroda, i koji idu zatim propoviedati tim narodom sv. vjeru, izlažuć se najvećim pogibeljim života. Mi nismo tako sretni kao rečeni divlji narodi, jer naš budući nadpastir neće moći širiti i učvršćivati sv. vjeru u jeziku našega naroda. K divljim narodom šalju misionare, koji ih podučavaju, krste i diele ostale sv. sakramente u njihovom jeziku, nam šalju biskupa, koji neće moći absolutno vršiti medju našim narodom svoje uzvišene dužnosti. Nečudimo se onim, koji ga sklonuše, da se prime časti i službe, kojoj nije absolutno dorasao. Čudimo se pako tim više njemu, za koga vele, da je fin, naobražen i pobožan, da se je dao nagovoriti za nješto, zašto neima sposobnosti. Tuj je moguće samo dvoje, t. j. da bijaše prevaren, da se je krivo predstavilo narodnostne odnošaje u onoj biskupiji ili da ga je zavelo častohleplje, koje neriesi nikoga, a najmanje božjeg slugu.

Talijanske novine pišu doduše, da će biti imenovan novomu biskupu pomoćnik, čega nepozna naša crkva, van u posebnih slučajevih, t. j. kad je biskup bolestan, ili star ili mu biskupija zadaje toliko posla, da ga sam nemože obavljati. U nazočnom pitanju neima nijednog od tih slučajeva.

Iste novine imenuju dapače i toga pomoćnika u osobi preč. kanonika Martellanza, župnika stolne crkve sv. Justa u Trstu. Taj bi imao biti neke vrsti posrednik izmedju biskupa i većine njegovog stada, pošto govori slovenski jezik.

Mi neznamo, koliko je na ovoj posliednjoj viesti istine, ali držimo, da nesretnijeg izbora nebi mogło biti za Hrvate i Slovence one biskupije, nego li je preč. Martellanz. On je doduše po rodu Slovenac, ali ništa više. On govori slovenski, ali nečuti slovenski, a što je najglavnije, on je ljuti protivnik staroslavenskoj bogoslužbi; on je u krvi i mozgu žestok latinizator. Našemu narodu bilo bi u onoj biskupiji za zdvojiti, kad bi uz biskupa Niemca narinuli i pomoćnika mu svećenika, koji ga neljubi i nevoli. Nadamo se, da providnost božja neće dopustiti, da izpije do dna gorku čašu.

P. S. Kao znak vremena javljamo, da je glasilo tršćanskih židova i framasunah — a sada i biskupskog ordinarijata zloglasni „Židovčić" donio prvi sliku novoga biskupa.

Talijanski listovi neprigovaraju nimalo imenovanju prečastnog Nagela biskupom tršćansko-koparskim, a to će reći, da su oni tim imenovanjem zadovoljni.

Našem narodu one biskupije pripravljaju se ružna vremena, ali zdvajati nesmije radi toga, jer biskupi i pomoćnici im prolaze, a narodi ostaju, ako imadu dostatno moralne i fizične sile, da se mogu odlučno oprieti svim pogibeljnim bilo duševnim bilo tjelesnim.

Talijansko političko družtvo za Istru. Ovih dana obdržavao je odbor talijanskoga političkoga družtva za Istru u Trstu svoju sjednicu, na kojoj je izviestio predsjednik o koracih, koje je družtvo poduzelo proti dvojezičnim napisom na postajah nove željeznice Trst—Poreč; zatim je izviestio o občinskih izborih u Kanfanaru, Svetvičenti i u Pazinu i konačno o glasovanju talijanskih zastupnika u carevinskom vieću o poznatom predlogu grofa Stürgkha proti slovenskim paralelkam na gimnaziji u Celju. Odbor da je odobrio postupanje talijanskih zastupnika u tom pogledu.

Na koncu zaključio je odbor, da će sazvati godišnju glavnu skupštinu mjeseca junija.

Čudno nam se čini, da nije g. predsjednik izviestio svoje drugove i o sjajnom porazu plaćenika talijanskog političkog družtva kod posliednjih občinskih izbora na Voloskom!

Topovi-tučobrani. Zemaljsko kulturno vieće u Poreču zamolilo je državnu podporu, da uzmogne u našoj pokrajini promicati ustrojenje novih postajah za strieljanje proti tuči. Za sada mu je uspjelo izposlovati popust ciene topovom i to kod tvrdke „Greinitz Neffen" sa popustom od 5 po sto. Ako je naručba najmanja od 10 topova, to će tvrdka badava dovesti topove iz Graca u Trst. Tako bi stojao 4 metra visoki top u Trstu 228 K.

Iz Nove Vasi — kod Poreča. Pod ovim naslovom opisuje dopisnik „N. S." janičarsko postupanje popa Toso sa povjerenim mu stadom. Onomu dopisu ima se dodati, da se je pop Toso u veselom družtvu ovako izrazio: „Go introdotto in chiesa la catechizzazione italiana — i croati ga cigado — ma quando non era rimedio i ga taxudo; mi intanto catechizo in italian. (Uveo sam u crkvi talijansku katekizaciju — hrvati su vikali; kad nije pomoglo, su mučali; ja sada podučavam vjeronauk talijanski.) Ovako postupaju pitomci koparskog konvikta: Toso, Franca, Majer (taj je iz Labinske crkve protierao i zadnji oče naš), gdje je jednoć sve hrvatski obavljao današnji porečki kanonik Paković — pardon Pacovich. Takovim receptom se služi pop Fulin e compania bella. Kmeta izmjelhavaju, rugaju mu se i kad darove donaša, a od njegovih žuljeva i njegovom mukom si šire trbušine. Oblasti svjetovne im stoje na ruku; a od crkvene očekuju za nagradu crvenu košuljicu, ili najmanje kakov titulus „conte romano". Takovi apoštoli su dostojni pohvale samo i jedino od „Matuljskog smrada", a od svojih ovčica: prezir i mržnju.

Nagrade za promicanje poljodjelstva. Zemaljsko kulturno vieće u Poreču razpisuje nagrade za promicanje poljodjelstva i to 10 nagrada svaka po 10 kruna i 20 po nagrada svaka po 50 kruna za uredjenje uzor-oranica u obsjegu od 2000 kvadr. metara; zatim 4 nagrade od 100 kauna svaka, 20 nagrada od 50 kruna svaka i 20 nagrada od 30 kruna svaka za uredjenje pašnjakih od neplodnih dielova zemljišta u najmanjem obsjegu od 2000 kv. met. Oni naši posjednici, koji se kane natjecati za bilo koju od ovih nagrada, neka se obrate za pobliže obaviesti na predsjedničtva kotarskih gospodarskih zadruga.

„Bazar" u dobrotvornu svrhu u Opatiji. Predprošle subote i nedjelje bio je u našoj Opatiji „Bazar" u dobrotvornu svrhu t. j. na korist bolničke zaklade, koji je stojao pod pokroviteljstvom gospodje grofice Hermine Zichy-Redern. Svečanost, čije čisti prihod bijaše namienjen zakladi za podignuće bolnice sa osamljenim paviljonom u Voloskom-Opatija, bila je u velikom parku u Opatiji.

U predvečer tomu „Bazaru" pisao je zaslužni riečki „N. L.": Kako je dobro

poznato, ovi se dobrotvorni „Bazari“ nipošto ne priređuju za svrhu, kojoj su u programu namienjeni, jer da svatko izruči u dotičnu svrhu samo četvrtinu onoga, što će oko vlastite opreme potrošiti, prinos bi bio daleko veći, nego li će u istinu biti. Ovi su „Bazari“ više nego išta drugo izložba ženske ljepote, elegancije, koketerije, gracije, naivne nevinosti, prepredene finoće, ljubke nježnosti, gospodske duhovitosti i svih onih toli brojnih i toli raznovrstnih čara, sa kojima žena očarava i osvaja čovječje srce.

Nije dakle nikakovo čudo, što će ovom „Bazaru,“ ili kao patronesse ili kao dame suradnice, sudjelovati preko pedeset gospodja i gospodjica, izmedju najodličnijih po rodu, odgoju, ljepoti i duhovitosti, što ih Volosko-Opatija i Rieka broje, bilo kao svoje stanovnike, bilo kao rado viđene goste. „Bazar“ će u tom pogledu biti triumf krasnoga spola u podpunom smislu ove rieči. Za to jamče imena dama, koja se nalaze na programu i koje će one dane u posebnim paviljonima i paviljončićima prodavati svakojake sitne i dražestne stvarčice, sve na korist toli plemenite, toli humanitarne institucije, kao što je jedna bolnica.

Glavna skupština „Udruge Sv. Mihovila u Rubeših“ (občina Kastav). Od tamo pišu nam, da je ovo nedavno ustrojeno podporno družtvo obdržavalo svoju godišnju glavnu skupštinu na uskrsni ponedjeljak uz dostatan broj članova i u prisutnosti prijatelja iz Kastva, Voloskog i Opatije. Medju timi prijatelji bio je i velezaslužni naš zastupnik g. prof. Spinčić, koji se je ponajviše brinuo za ustrojenje toga družtva; počastiše nadalje skupštinare občinski načelnik g. Jelušić, obć. liečnik g. dr. Dabović, obć. savjetnik g. Dukić, g. dr. Poščić iz Voloskoga i drugi naši rodoljubi.

Nakon pozdrava predsjednika g. Rubeše Ivana, pročitano bijaše izvieśće o djelovanju družtva, iz kojeg saznasmo, da je u družtvo bilo upisano do konca godine 1901. članova 49, da je primilo tečajem 5 mjesečnog obstanka 497 a potrošilo 109 kruna, te da je ostalo u blagajni koncem godine 388 kruna. Na toli krasnom uspjehu zahvališe se skupštinari odstupajućoj upravi tim, da ju opet jednoglasno potvrdiše.

U ime nadzornoga odbora izviestio je skupštinare član toga odbora g. zastupnik Spinčić, koji je pregledao družtvene knjige i sve u najboljem redu pronašao.

U odboru nalaze se sliedeći članovi: predsjednik Ivan Rubeša; odbornici: Frane Ferlan-Zarić, Ignac Sušanj, Josip Ferlan Ribar, a u nadzornom odboru: zast. Spinčić, Ivan Vlah-Vicić i Andrija Puharić.

Po dovršenoj skupštini ostaše članovi udruge na okupu zabavljajuć se ugodnim razgovorom i milozvučnom pjesmom uz čašicu domaćega.

Mladomu družtvu želimo iskreno da bi rastlo, cvalo i obilat plod donielo članovom na korist a narodu na ponos i diku.

Morska obala na Voloskom. Pomorska vlada u Trstu razpisuje natječaj za gradnju jednog diela morske obale u Voloskoj luci i to od mulića do mandraća. Polag proračuna ustanovljena je najviša ciena na kruna 8.524 i 60 para. Biljegovane ponude sa 1 K treba poslati c. kr. pomorskoj vladi u Trstu najdulje do 24. aprila prije podne. Ujedno sa ponudbom valja poslati i jamčevinu od 400 K. Pomorska vlada podieliti će radnju onomu, koji njoj se bude za to najsposobnijim činio.

Nacrte i proračun može se pregledati kod tehničkog ureda c. kr. pomorske vlade u Trstu.

Iz drugih krajeva:

Trgovački odnošaji izmedju Italije i Austro-Ugarske. Talijanski poslanik na bečkom dvoru grof Nigra poslao je svojoj vladi potanko izvješće o uvozu i izvozu austro-ugarskom godine 1901. Iz tog izvješća doznajemo, da je uvoz ostao skoro nepromjenjen kano i godine 1900, dočim je izvoz, osobito obrtničkih proizvoda usljed obrtne i novčene krize, znatno pao. Po sadašnjih statističkih podatcih, koje priobćuje vlada Austro-Ugarske, da se nedade točno ustanoviti cienu robi, koju ona uvaža i izvaža iz Italije. Uvoz talijanskog voća u Austro-Ugarsku da je također nepromienljiv. Tržišta austro-ugarska da su koli za talijansko voće, toli za očišćenu rižu skoro izgubljena. Uvoz talijanskog svježeg groždja u Austro-Ugarsku da je godine 1901. znatno pao. To isto da vriedi za stolno voće i za zeleninu. Talijansko cvieće da nalazi dosta kupaca na austro-ugarskih trgovih. Na tih trgovih da bi s vremenom mogla naći dosta prodaje talijanska letućina. Istotako talijanska riba i jaja nalaze kupaca u Austro-Ugarskoj. Talijansko ulje uvaža se u Austro-Ugarsku u znatnoj količini. Vina neuvaža se više toliko radi obilnog domaćeg proizvoda. Istotako uvaža se malo talijanske svile. Poslanik preporuča svojoj vladi neka pošalje u Austro-Ugarsku tehničke strukovnjake, koji bi proučili razloge tomu padanju uvoza talijanskih proizvoda u Austro-Ugarsku.

Glavna skupština osiguravajuće zadruge „Croatia“.

Dne 5. travnja t. g. obdržana je u dvorani gradske viećnice šestnaesta redovita glavna skupština zadruge „Croatia“. Osobno i na temelju punomoći bijaše zastupano 140 glasova.

Nakon ustanovljenja dovoljnog broja prisutnih članova otvori skupštinu predsjednik zadruge gosp. Ferdo Šaj, odvjetnik i podnačelnik grada Zagreba, te pozdravi kratkim i srdačnim govorom prisutne članove zahvaljujuć u ime ravnateljstva, da se je tako liep broj zadrugara sakupio, što dokazuje znatan interes, kojim javnost prati rad naše domaće osjeguravajuće zadruge.

Po tom se je prešlo na dnevni red, te je ravnatelj uprave g. Stjepan Grahor pročitao godišnje izvješće ravnateljstva, iz kojeg vadimo sliedeće:

Prošla god. 1901. bila je za zadrugu s obzirom na razvitak poslova kao i razmjer šteta jedna od najboljih od postanka zadruge, jer ne samo da se opaža znatan porast u unosu premija i prirastu članova, već se razabire i obćenit interes u pučanstvu samomu, koje po primjeru drugih naroda sve većma prianja uz domaću osiguravajuću zadrugu.

Ravnateljstvo izlične u svom izvješću osobito nepristrani rad svojih rodoljubnih povjerenika u cieloj zemlji, te im javnim putem za njihov požrtvovan rad oko razširenja domaće udruge izjavljuje svoju zahvalnost.

U Bosni i Hercegovini sve većma se širi simpatija za ovaj hrvatski zavod, što se osobito iz progresivnog prirasta članova danomice opaža.

U Istri i Dalmaciji započeo je rad tek pod konac godine, pošto je trebalo prije toga udovoljiti svim ustanovama austrijskog zakona, a da se uzmogne s organizacijom odpočeti.

Račun dobitka i gubitka za god. 1901. izpostavlja se, kako sliedi:

Na premijama, pristojbama i inim dohodcima uniišlo je K 370.481.9. (prema prošloj godini za K 52.018.27 više).

Prirast premija u obvezama osiguranika iznaša K 407.261.72 (prema prošloj godini za K 65.427.51 više), dočim stanje sveukupnih obveza osiguranika izkazuje 31. prosinca 1901. svotu od K 1,275.359.37.

Zadruga je izplatila u prošloj godini 158 šteta u ukupnom iznosu od kruna 147.950.99.

Od prvog početka pako do 31. prosinca 1901. izplaćeno je za odšlete kruna 1,155.879.96.

Stanje ukupnih osiguranih vriednosti pokazuje koncem 1901. svotu od kruna 126.465.971 (prema god. 1900. za kruna 11,478.837 više).

U vatrogasne svrhe podieljeno je do sada u svih krajevih djelokruga K 17.444.16.

Prema ukupnom prihodu od kruna 371.485.59 dolaze ukupni tereti sa kruna 315.828.73 u odbitak, te se izpostavlja čisti ostatak sa K 55.656.86.

Od ove svote privadja se u smislu zakonskih ustanova K 15.000 za povišenje premialne pričuve, nadalje prema ustanovam zadružnih pravila K 6098.54 kao tantiema ravnateljstvu i nadzornom vieću; zatim K 1626.27 kao prinos gradu Zagrebu i pokrajinama, u kojima zadruga osiguranje podržaje. Konačno se stavlja K 6505.09 u činovničku mirovinsku zakladu, a K 26.426.96 u redovitu pričuvu.

Iza toga sliedilo je izvješće nadzornog vieća, kojim se glavnoj skupštini izvješćuje, da je nadzorno vieće naprema propisu trg. zakona tekom ciele godine nadziralo rad uprave i točno pregledalo bilancu, te se glede razdiobe čistoga ostatka priključuje predlogu ravnateljstva.

Glavna skupština prima oba ova izvješća do znanja, prihvaća predlog o razdiobi čistog ostatka, izvjavljuje upravi, ravnateljstvu i nadzornom vieću svoje zadovoljstvo, te im podjeljuje absolutorij.

Tim bje skupština zaključena.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Tvrdka

SCHIVITZ & C.

(Živic i dr.) Trst

ulica Commerciale broj 2,

preporuča svoje štrcaljke proti peronospori, inžinira Živica i druge, mjehove i strojeve za sumporenje loza, mlatilnice i čistilnice za žito, slamoreznice, žrnjeve za svaku uporabu te u obće sve stroje, oruđje i materijale za gospodarstvo i obrtničtvo po najnižim cienama, koje se priobćuje na zahtjev.

Posujilnica i hranilnica u Kopru traži

činovnika.

Ponude neka se pošalje najdalje do konca t. mj. upravnomu odboru, koji će prositeljem dati pobliže obaviesti.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Strana 1250

RJEČNIK HRVATSKO-TALIJANSKI.

Pripravio ga za tisak

DRAGUTIN A. PARČIĆ

Hrvatski kanonik u Rimu.

Treće pomnoženo i popravljeno izdanje.

Cieni po iztisku:

a) Meko vezan 6 kruna;

b) Tvrdo vezan 8 kruna.

Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.

ZADAR.

Tisak i naklada „Narodnoga Lista.“

1901.

Tvrdo vezan K 8.

Meko vezan K 6.

Strana 1250

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Razprodaja!

Uz nečuveno jeftine ciene za ciglih 2 for. 95 nvč. može se dobiti krasna garnitura sastojeća iz 14 dragocienih nakitnih predmeta; 1 elegantni goldin ili nikalj okovni lanac zajedno sa privjeskom. Pariški sistem.

1 goldin-igla za kravate sa imitiranimi briljantima.

1 par pozlaćenih gumba za manžete, marka „Garantie“.

1 garnitura goldin-dugmeta za košulje i ogut sastojeća od 5 kom.

1 par prave srebrene naušnice sa služnenom puncom.

1 goldin-prsten sa elegantnim kamenom.

1 žepno ogledalo u emi-u.

Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. ponzećem ili ako se novac unapred doznači tvrdki.

Važno za svakoga!

Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.

Bogato ilustrovani cienici različitih draguljarskih stvari badava i franko.

Preprodavaoci i posrednici traže se.

Franjo Kružić

RIEKA — Via Fiumara br. 14 — RIEKA

odprema putnike u Sjevernu, Južnu i Srednju Ameriku, Afriku, Australiju, Kanadu, Novu Zelandiju itd. itd. sa najboljima parobrodarskim družtvima.

Upute i dopisivanje bezplatno. — Brzojavi: KRUŽIĆ - Rieka.

Broj 30. Pula, u petak dne 18. aprila 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. naju i računaju se na temelju nog cienika ili po dogovoru.

ci za predbrojbu, oglase itd. u se naputnicom ili polož- om pošt. štedionice u Beču, administraciju lista u Pula.

i naručbe valja točno oz- iti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

o list na vrieme ne primi, ka to javi odpravničtvu vorenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

kovnog ražuna br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Svuda Niemci!

Pod tim naslovom piše nam prijatelj kvarnerskih otoka koliko sliedi: Putujuć jedavno lloydovim parobrodom iz Trsta a jednu od lukah naših otoka, upoznah se sa prvim kapetanom parobroda, rodjenim u jednom talijanskom gradiću Istre, o odgoju i čuvstvu Talijanom. Saznav mene, da niesam muž od politike, j. da mi leži više na srcu gospodarski duševni napredak svega stanovničtva tre, nego li svakdanje novinarske borbe, stio se je samnom u pouzdan pogovor ob ovom i ob onom. Na moju primjetbu, je dandanašnji sreća za naše mladiće, oji mogu dobiti mjesto častnika ili maiste na lloydovih parobrodih, odgovorio je sa: j e i n i j e. Sreća je — reče — r je danas težko doći do komadića poena kruha; sreća je, jer se danas sve više zapostavlja naša pomorska mladež od našega družtva tudjincu, osobito iemcu i čak Madjaru, ali vjerujte mi, da je više ni kod nas, kako bijaše prije 15 20 godina. Danas su na upravi našega ružtva većinom Niemci ili pokršteni i nepokršteni židovi; danas se zahtjeva koli častnika toli od makiniste, da bude iemac ili da znade njemački. Gdje se je rije čulo, da bi bio koji častnik ili makinista kod našega družtva Niemac ili adjar. Prije vršili su službu častnika i ćinom makinista izključivo naši pomorci Trsta, hrvatskog Primorja, Istre, kvarerskih otoka i Dalmacije. A danas nije še tomu tako. Danas stavlja se kandidatom častničtva prvi uvjet, da bude iemac ili da znade njemački. Vi znate o Istranin vrlo dobro, da većina nas pomoraca nezna njemački, i da se mi neučimo lako taj jezik. Naši mladi pomorci biti će dakle izključeni od lloydove užbe, nebudu li znali njemački ili ako se dašnji odnošaji kod uprave toga družtva promjene.

Nemislite — nastavi, da govorim iz jala ili kakve osvete proti upravi našega družtva. Nipošto! Ja se potužiti nesmijem, jer imadem liepu službu te vršeć ju točno, nemože mi nitko ništa. Ali vjerujte mi, da me boli srce, što vidim, da se zapostavlja naša pomorsku mladež, koja je u svakom obziru sposobnija i vieštija nego li bilo Niemac ili Madjar. Bojim se za budućnost naših mladića, koji će u budće uzalud kucati na vrata našega družtva, nebudu li imali prije spomenutih uvjeta.

Morati će dakle na nautičkih školah više učiti njemački — odgovorih ja.

Uče se — odvrati on — više nego li smo mi učili, ali u ono malo godina uz ostale mnogobrojne predmete neće se ni talijanski ni hrvatski mladić naučiti toliko njemački a da bi znao pravilno razgovarati sa Niemcem. I za učenje njemačkog jezika na tih školah brine se vlada dostatno, jer je namjestila na nekoje od njih kao učitelje, profesore il ravnatelje bivše častnike vojne mornarice, koji poznaju sveučilište samo po imenu, ali znadu vrlo dobo njemački ili su po rodu i uzgoju Niemci.

Dakle i tamo naziravaju nam Niemce — primjetih ja!

I tamo, i svuda, gdje mogu — odgovori on.

Ali, ta vi Talijani imate kod ravnateljstva Lloyda i u upravnom vieću poznatih i odličnih svojih rodoljuba — rekoh ja!

Istina je, da imade na ravnateljstvu i upravnom vieću naših muževa, ali prvi plešu kako njim odozgo sviraju, a drugim nekaže zamjerati se visokim krugovom, jer ono 15—20.000 kruna, što beru godimice za malen ili nikakav trud — nisu maćje suze.

Kad je tomu tako, za to će znati stalno i Vaši zastupnici na carevinskom vieću. Imate ih 5 iz Trsta i 4 iz Istre, pak zašto nepodignu svoj glas u Beču na korist domaćih pomoraca, bar u onoj prigodi, kad se razpravlja o podpori, koju daje država godimice Vašem družtvu.

Znadu oni bez dvojbe za ovo žalostno stanje, ali neće im se dirati u osinjak, neće im se zamjerati Niemcem, koje bi morali napasti. Oni nevide ili neće da vide, kako nam se svuda narivava niemština i kako se svuda natrag potiskava naš domaći živalj, samo da se dade mjesta Niemcem.

Neće li možda ti Vaši zastupnici opravdati to svoje postupanje ili držanje napram Niemcem tim, da se boje tobož više nas Slavena, nego li Niemaca?

Moguće, ali ja nedielim toga straha, jer me je dugo iskustvo naučilo poznavati Vas Slavene, s kojimi moramo — hoćeš nećeš — u zajednici živiti — i Niemce, kojim nebi imalo biti mjesta medju nami i koji se bogato okorišćuju našom medjusobnom borbom.

Da nedielim ni toga mnienja, ni toga straha, neka Vam bude i to dokazom, da sam netom ovih dana odrešito odsudio u častničkih krugovih našega družtva najnovije jedno imenovanje.

Bio je naime imenovan u našem družtvu prvim nadzornikom makinista Niemac neki Bruchmaler, a na njegovo mjesto dolazi jedan makinista c. i kr. vojne mornarice, dočim su preskočili domaćeg čovjeka, istotako nadzornika makinista, Badessicha. Ovaj nije ni Niemac ni plemić — pak neka čeka!

U prijateljskom razgovoru približasmo se luci, u kojoj mi se valjalo izkrcati. Na razstanku zahvalih se srdačno vrlo prijaznom kapetanu na ugodnom i zanimivom pogovoru, koj dajem eto putem Vašeg cienjenog lista do znanja svim onim, kojim leži u istinu na srdcu sudbina naših pomoraca i koji su zvani, da brane i štite probitke naše mornarice.

DOPISI.

Iz Oprtlja, dne 17. aprila. (D e p u t c i j a o p r t a l j s k i h ž u p l j a n a k o d b i s k u p s k o g v i k a r a u T r s t u).

Posebna deputacija odličnih naših občinara iz oprtaljske občine bijaše kod preč. g. Petronia u Trstu, da mu se potuži na postupanje dvojice talijanskih svećenika u Oprtlju i da ga zamoli za pomoć i zaštitu.

Oba svećenika, t. j. župe-upravitelj Enrico Valker i poznati Poropat jesu po odgoju i čuvstvu Talijani, a ni jedan ni drugi nepozna hrvatskoga jezika, jezika dakle ogromne većine oprtaljskih župljana. Jedan i drugi znaju nješto malo natucati slovenski, ali ni toliko, da bi se mogli iz knjige naučiti slovensku propovied. Kad propoviedaju naime slovenski drže papir pred sobom, iz kojeg čitaju ili svako malo unj zaviruju, jer im neide, pošto neznaju jezika. Kad bi i čisto slovenski propoviedali, nebismo razumjeli svaku rieč, jer nam je uho naučeno na hrvatske propoviedi, a ovako oni valjda neznaju što govore, ni mi ih nerazumijemo.

Ista je neprilika i kod izpoviedi, gdje se većina nas u dijalektu izpovieda, a oni nepoznavajuć jezika, poznaju još manje dijalekt.

Već bijaše spomenuto u Vašem cienjenom listu, kako pozivlju one, koji dodju k izpoviedi, neka mole nekakav a t t o, dočim poznamo mi samo „Djelo kajanja" u hrvatskom jeziku.

Dok smo imali ovdje svećenike, koji su govorili hrvatski jezik, podučavali su i našu djecu vjeronauk u školi sv. Cirila i Metoda na Livadah, a ovako su sada ta djeca bez vjeroučitelja svećenika. Neznamo doista, kako će ti talijanski svećenici podučavati našu djecu u kršćanskom nauku, da ih priprave za prvu izpovied i sv. pričest.

Sve ove jade i nevolje naše razložila je spomenuta deputacija biskupskom vikaru, koji njoj je odgovorio d a s u s e s v e ć e n i c i o b v e z a l i, d a ć e n a u č i t i h r v a t s k i i da će im on odmah pisati, da nesmiju u crkvi talijanski oglašivati, ako nebijaše to do sada običaj.

Naša deputacija došla je kući pokunjena i nezadovoljna, jer nije dobila na

PODLISTAK.

Zaključci prve krčke diecezanske sinode.*)

U malenoj biskupiji krčkoj, koja se od vještom upravom za svetu katoličku var oduševljenoga i neumorno radinoga iskupa dr. Antuna Mahnića lijepo razja, obdržavala se dne 2., 3. i 4. rujna 901. prva diecezanska sinoda. Takove su iode po biskupiju od velike važnosti, ima se budi vjerski duh i preporadja ćanski život. I na toj se sinodi mnogo ristna i spasonosna zaključilo, pa ne ožemo, da se barem na nekoje stvari osvrnemo. Najprije su tu zaključci o vjeri, kako ju treba gojiti i sačuvati. drugom odsjeku: „de cultu Deo exhibendo" je najvažnije poglavje o liturgičkom jeziku. Krčka biskupija rabila je već vremena sv. Metodija kod bogoslužja roslovjenski jezik; izuzev gradove, gdje bio latinski jezik. Radi pomanjkanja roslovjenskih liturgičnih knjiga, a takodjer radi neznanja svećenstva, rabio je u novije vrijeme tako zvani šćavet kod onih djelova mise, koji su se pjevali, dočim se je ostalo molilo latinskim jezikom. Taj je šćavet već 30. rujna 1893. kapitularni vikar dr. Franjo Volarić zabranio i naložio, da svećenici rabe kod službe božje staroslovjenski jezik. Liturgija bila je dakako uvijek rimska, pa su staroslovjenske bogoslužne knjige doslovce prevedene iz latinskih. Da se u buduće svaka dvojba odkloni, diecezanska sinoda točno odredjuje crkve, gdje se ima rabiti staroslovjenski jezik, a te crkve su: Poljica, Punat, Kornić, Vrh, sv. Fuska, Baška, Stara Baška, Draga, Vrbnik, Omišalj, Dobrinj, Dubašnica, Miholjice, Sv. Jakov, Šilvan, Belej, Puntakriža, Unije, Ustrine, Martinšćica, Beli, Lubenice, Valun, Dragozetići, Orlec, Vrana, Predošćica, Sv. Petar Ilovik, Susak, Čunski, Lopar, Novalje, Lun, Barbat, Banjol, Mundanije, Supetarska Draga i Kampora. Vidimo, da će gotovo čitava diecezа rabiti staroslovjenski jezik, izuzev crkve: u Krku, Osoru, Cresu, Malom i Velikom Lošinju i Rabu. Mislilo se i na to, da se svećenstvo što bolje upozna sa staroslovjenskim jezikom, pa se zato zaključilo, da se u Krku utemelji staroslovjenska akademija. Ta će biti akademija društvo muževa, vještih staroslovjenskom jeziku, kojim će biti zadaća gojiti i učiti staroslovjenski jezik, brinuti se, da se koji od mladjih svećenika u staroslovjenskom jeziku akademički naobrazi, ispitati svećenike, koji će službovati na staroslovjenskim župama iz staroslovjenštine, izdavati staroslovjenske knjige i unaprijediti glagoljaško pjevanje.

U trećem odsjeku „de regimine dioeceseos" nalazimo zanimljiv zaključak glede diecezanskog muzeja, u kojem bi se smjestile rimske, grčke i kršćanske starine, čuvale umjetnine, što se nalaze u diecezi i razni glagoljski rukopisi i spomenici. Moramo priznati, da nas to postidjuje, kad se u malenoj diecezi na to misli, dočim su kod nas već tolike i rietke umjetnine i starine ponajviše našim nemarom što propale, što otišle u tudje ruke. Zar ne će glede toga i kod nas jedanput krenuti na bolje?

Poučan i vremenu primjeren je takodjer odsjek „de vita et honestate clericorum". Ističemo samo ono, što se govori o političkom djelovanju svećenstva. Općenito načelo je, da svećenik ne utiče u posve svjetske stvari. Ipak mu je „per accidens" dužnost, da sudjeluje kod politike. Sam politički život je podredjen moralnim zapovjedima, a te su vjerske, pa tom u savezu sa djelovanjem svećenika. Sadanji državni život odiše liberalizmom, koji ide upravo za tim, da uniši crkveni život i katoličku vjeru. Tu treba da stoji svećenik na braniku vjere i pravice. Nije opravdano, da se svećenstvu predbacuje težnja za vladanjem, kad sudjeluje u politici, ta to, što nam hoće neprijatelji oduzeti, je crkveno, a svećenik brani svoje svetinje po svojoj dužnosti. Osim toga ima svećenik i gradjanska prava, koja mu ne može nitko uskraćivati. Diecezanska sinoda osobito preporuča svećenstvu, da se bavi sa socijalnim pitanjem, koje je upravo u današnje vrijeme od velikog zamašaja. Dakako u svem treba, da slijedi svećenik naputke sv. Oca i svoga biskupa. Biskup

*) Iz „K. L."

nijed nu pritužbu izviestna i jasna odgovora i jer nije našla u osobi g. vikara usmiljenog i dobrog otca, kako se je tomu nadala.

Kako da nas zadovolji primjerice odgovor, da su se naši svećenici obvezali, da će hrvatski naučiti i da će im se pisati neka se obveze drže? Zar se šalje svećenike u dušobrižničtvo za to, da tamo tekar nauče jezik puka, ili da mu diele kruh nebeski u njegovom jeziku. Mi držimo, da se svuda na svietu i medju divljimi narodi dogadja ovo posliednje. Pa tko nam jamči, da će se ona gospoda držati tobožnje obveze, da će naučiti jezik hrvatski, jezik svega izvanjskoga puka ove naše nesretne župe?

Kakvu vlast ili moć ima g. vikar, da ih na to prisili? Nikakvu, kad bi imao dobru volju čega nema, jer da je imao, nebi nam bio poslao dva svećenika, koji bi možda u Kopru ili Piranu zadovoljili pučanstvo, ali nas nemogu niti neće nikada.

Žalostni Vam dakle javljamo g. uredniče, da nismo našli ni utjehe ni pomoći ni tamo, gdje bi je morala svaka opravdana i pravedna molba naći. Za nas tužne nevriedi dakle više ona božanska: kucajte i molite — otvoriti će vam se i dati će vam se. Nam se daje mjesto kruha — kamen, a mjesto ribe — zmiju! Od sada nam nekaže dakle više obraćati se u naših nevoljah i potrebah na one, koji pripoviedaju inače ljubav i milosrdje! Hvala Bogu, kad je tomu tako, stisnuti ćemo se u sebe i promišljati, kako da si pomognemo sami kad nam neće da pomognu oni, koji su pomoći dužni — jer neimaju za nas ni ljubavi, ni usmiljenja ni pravice. Bog im prosti griehe!

P. S. Skoro da Vam nezaboravismo kazati, da se je umješao u razgovor naših odaslanika sa preč. g. vikarom jedan maleni, mršavi — zeleno - bliedi svećenik crvenih vlasi. Govorio je više nego li g. vikar hoteći valjda dokazati, da je on ondje gospodar i da bijahu talijanski svećenici poslani u Oprtalj po njegovoj želji ili zapoviedi. Našim bijaše čudno pri sreu, kako može onako mlad i neznatan čovječić imati kod starca onolik ugled i upliv. To mora bit — rekoše — jako fina glavica, ili jako velik prefriganac!

Upit

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave, obzirom na popunjenje učiteljskoj mjesta na talijanskoj pučkoj školi u Opatiji.

Svojedobno bila je bez ikakvoga sudjelovanja občine Volosko-Opatija ustanovljena talijanska pučka škola u Opatiji. Ta škola obstoji već kakvih sedam godina; učitelje se je namještalo i odilazili su, a

---

ima pravo nevaljane časopise izrično zabraniti svom svećenstvu i puku. Svećenik valja takodjer da se bavi knjigom, zato će se ustrojiti župne knjižnice, barem na većim župama, jer je svećeniku na selu mnogo puta teško doći do potrebnih knjiga. Biskupska sinoda se je na pose bavila još svećeničkim oporukama, dala je naputak kako se iste sastavljaju, pa zahtijeva, da svaki svećenik napravi svoju oporuku.

U četvrtom odsjeku „de vita christiana“ govori se o kršćanskom životu puka, o bratovštinama, o socijalnim i dobrotvornim društvima. Svećenstvu se preporuča, da po svojim silama nastoji, da dobiju ljudi kod kuće zaslužbe, da se ne trebaju izseljivati, da unapredjuju gospodarstvo i vinogradarstvo, da sudjeluju kod raznih društava i čitaonica. Takodjer je tu poglavlje o odnošaju svećenstva sa učiteljstvom.

Tim smo istakli najvažnije točke diecezanske sinode i želimo, neka bi se njezini zaključci na dobro svećenstva i puka što prije u život priveli.

da se občini, koja škola najvećim dielom uzdržaje, nije dalo prilike, da kod imenovanja učitelja, kako je u zakonu propisano, sudjeluje.

Mjesto bilo je doista ponovno raspisano, molitelja se je svaki put oglasilo; mjestno školsko vieće i občinsko zastupstvo, pozvani od c. kr. školskih oblasti, učinili su ponovno predlog trojice, svaki put posve usposobljene učitelje predložili — ali dalje od toga nije došlo. C. kr. školske oblasti su par učitelja jednoga za drugim provizorno namjestile; najzad c. kr. pokrajinsko školsko vieće danom 30. septembra 1896. jednoga nadučitelja prvoga reda na talijansku pučku školu u Opatiji premjestilo.

Proti odnosnoj odluci c. kr. pokrajinskoga školskoga vieća podnesao je občinski ured utok na c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave, a kasnije proti odluci ovoga posliednjega pritužbu na c. kr. upravno sudište. Još prije nego li je uzsliedilo riešenje utoka na ministarstvo i pritužbe na c. kr. upravno sudište, imenovalo je c. kr. pokrajinsko školsko vieće, uslied zaključka svoje sjednice od 9. novembra 1899., svojom odlukom 15. novembra 1899. br. 1880., istoga nadučitelja definitivno za Opatiju, kako je to c. kr. kot. školsko vieće dopisom od 20. decembra 1899., br. 966, javilo občinskom uredu na Voloskom.

U tom se dopisu c. kr. kot. školskog vieća kaže, da su c. kr. školske oblasti zakonito postupale, kad su dotičnoga nadučitelja iz službenih obzira provizorno na talijansku pučku školu u Opatiji premjestile i izrično dodale: „Proti ovoj odluci prosto je tomu občinskom glavarstvo uložiti utok putem podpisatoga c. kr. kot. školskog vieća u roku od četiri tjedna“.

Občinski ured, kojemu je dopis 28. decembra 1899. dostavljen, uložio je u naznačenom roku na 24. jenara 1900. i naznačenim putem kroz c. kr. školsko vieće proti spomenutoj odluci c. kr. zemaljskog školskog vieća utok na ministarstvo bogoštovja i nastave.

Sada, nakon više od dvie godine primio je občinski ured u Voloskom sa strane tamošnjega c. kr. kot. školskog vieća dva na to se odnoseća dopisa.

U jednom od 23. febrara 1902. br. 211. kaže se, da je glasom odluke 12. oktobra 1901. br. 7572. c. kr. upravno sudište na temelju pritužbe občine Volosko, odluku c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 28. augusta 1900., br. 18933., tičuću se provizornog popunjenja učiteljskog mjesta na talijanskoj pučkoj školi u Opatiji na temelju § 7. zakona od 22. oktobra 1875. Drž. Zak. Lista br. 36. ex 1876. ukinulo. Iz razloga ove odluke upravnoga sudišta — veli se dalje — proizlazi, da je c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave imalo izrično odlučiti, koje su se konsekvencije imale povući na temelju passivnog držanja zemaljskog odbora prema zakonitomu pravu predlaganja obć. zastupstvu, odnosno da li je i na koji način upitno učiteljsko mjesto na talijanskoj pučkoj školi u Opatiji popuniti, da je usupor ovoj odluci — pošto je medjutim odpisom c. kr. zem. školskog vieća od 15. novembra 1899. br. 1880., definitivno popunjenje pomenutog učiteljskog mjesta uzsliedilo, i da se su strane na to zakonito pozvanoga pravodobno nije prigovorilo — odlučilo svojim odpisom od 21. jenara 1902. br. 35153 ex 1901., da je dalnja kakva odredba glede definitivnog namještenja upitanoga mjesta bezpredmetna.

U drugom dopisu c. kr. kot. školskog vieća od 24. febrara 1902. br. 144, priobćuje se na temelju odpisa c. kr. zem. školskog vieća od 5. febrara 1902. br. 218. obć. uredu, da je c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave odpisom od 25. jenara 1902. br. 29988. ex 1901., utok občine Volosko proti odluci c. kr. zem. školskog vieća od 15. novembra 1899. br. 1880. tičući se definitivnog popunjenja voditeljskog i učiteljskog mjesta na talijanskoj pučkoj školi u Opatiji a kasnije odbilo, i to s razloga, jer je utok bio podnešen putem c. kr. kot. školskog vieća namjesto putem c. kr. zem. školskog vieća — kako je to u § 41. zakona od 27. jula 1875. br. 18. propisano — i jer je taj rekurs po izmaku roka propisanog u minist. odredbi od 27. okt. 1859., D. Z. L. Br. 169 za uloženje rekurša proti odlukom zemaljskih oblasti c. kr. zemaljskomu školskomu vieću prispio.

Istina je, da se prema § 41. zem. zakona za Istru od 27. jula 1875. Zem. Z. L. br. 18. pritužbe proti odlukom zem. šk. vieća na ministarstvo bogoštovja i nastave imaju podnesti kod zem. školskog vieća;

istina je, da je na temelju minist. odredbe od 27. oktobra 1859. D. Z. L. br. 196. (ne 169) ustanovljen rok, i to rok od 60 dana za uloženje utoka proti odlukam političkih zem. oblasti;

al je takodjer istina, da utok občine Volosko radi podnešenja istoga putem c. kr. kot. školskog vieća nije trebao da bude jedva po iznimuću u minist. odbredbi od 27. oktobra 1859. D. Z. L. Br. 196. ustanovljenoga roka dostavljen c. kr. zemaljskom šk. vieću, jer je c. kr. kot. šk. vieće imalo vremena 33 dana da utok dalje prosliedi i da pravodobno c. kr. zem. šk. vieću prispije;

nadalje istina je, da je glasom spomenutoga dopisa c. kr. kot. školsk. vieća od 20. decembra 1899. br. 966., obć. uredu strikte naznačeno bilo, da mu je slobodno, da putem c. kr. kot. šk. vieća u roku od § 4. tjedna utok uloži;

i istina je, da je minist. odredba od 27. okt. 1859. D. Z. L. br. 196. zakonom od 12. maja 1896. D. Z. L. br. 101. bila popunjena i promjenjena i njom se u obće odredilo ustanova glede postupka za valjanost pravnih sredstva proti odlukam i naredbam političkih oblasti.

Po § 3. toga zakona imadu političke oblasti u svojih odlukah i odredbah izrično dati do znanja, dali su iste podložne još kojom pravnomu putu, i ako da, na naerti rekursni rok i oblasti, kod koje se ima rekurs podnesti.

Prema istom § 3. u slučaju neprvog naznačenja roka i oblasti, kod koje se imade utok podnesti, ima se napadnuta odluka dignuti, i narediti da se izda nova odluka sa pravim poučenjem i tako da se bude moglo ponovno poduzeti pravna sredstva.

S obzirom, na prije navedeno i s opazkom, da se je obć. ured u Voloskom danom 3. marča prošle godine, br. 742., obratio koli na c. kr. minist. bogoštovja i nastave toli na c. kr. zem. školsko vieće molbom, da njegov odnosni podnesak smatra kao prigovor proti odluci c. kr. zemaljskog školskog vieća od 5. febrara 1902. br. 218, i da u smislu § 3. spomenutoga drž. zakona od 12. maja 1896., dotičnu odluku radi nepravog naznačenja roka i nepravoga naznačenja oblasti, kod koji se ima utok uložiti, dignu i novu odluku nareli; ili pako da smatra njegov podnesak kao utok proti istoj odluci;

ili napokon, takodjer obzirom na presudu c. kr. upravnog sudišta od 12. oktobra 1901. br. 7572., da ministarstvo za bogoštovje i nastave svoju odluku od 25. jenara 1902. br. 29988. iz 1901. natrag povuče, i utok občine Volosko proti odluci c. kr. zemaljskoga školskoga vieća od 15. novembra 1899. br. 1880. meritorno rieši,

dozvoljava si podpisani i drugovi upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave sliedeći upit:

Je li Vaša preuzvišenost voljna naediti:

1. da se utok občine Volosko, odnosno na popunjenje učiteljskoga mjesta na talijanskoj pučkoj školi u Opatiji zakonito rieši?

2. da se utoci u obće brže i zakonito rieševaju, i da se riešenja takodjer zakonito priobćuju?

3. i da c. kr. školske oblasti u Primorju po pravu i zakonu u svakom svojem postupaju?

Beč, 20. marča 1902.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Naši mačići, da se silno ripe.
Jur. Ča njim je ki na rep stal?
Fr. Aj ne, lego da oni nisu mački.
Jur. Neka se s obermačkom nepačaju, pak te bit ljudi kako i mi.
Fr. Bi oni bi, ma ih on drži vezane na špagu.
Jur. Senjal, da su mu obligani.
Fr. Neznam ča su, zač je on veća mizerija lego oni.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Iz Beča nam pišu, da se pogovara u tamošnjih parlamentarnih krugovih, da će se do mala obnoviti trojni savez. Viest o tom, da će biti podana već u prvih sjednicah obiju delegacija. — U delegacije bijaše izabran za Istru zastupnik markez Polesini. Istra nije još bila stalno nikada lošije u delegaciji zastupana, nego li će biti ovaj put.

O razpravi u carevinskom vieću obširnije u budućem broju, jer primismo prekasno za današnji redovito izviešće iz Beča.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da se je tamo ustrielio podpukovnik srbske vojske Sturm, koji je bio dobro vidjen u vojničkih krugovih i na dvoru. Razlog samoubojstvu nije još poznat, ali se drži, da je samoubojica pao žrtvom koje političke spletke.

Rusija. Dne 15. t. mj. bijaše umoren u Petrogradu ruski ministar nutarnjih posala Šipjagin. Njega je ustrielio iz blizine sveučilišni djak Buširev, preobučen u častničko ruho. Zatražio je naime audienciju kod ministra te ga je u njegovoj sobi ustrielio. Taj zločin pripisuju djačkomu pokretu u Rusiju. Umoreni ministar da je nemilosrdno proganjao djake, novinare i književnike, koji su iole slobodoumnije mislili ili radili.

U vladinih krugovih da je izazvao taj dogadjaj silno uzbudjenje. Isti car da je ostao silno uznemiren. Na dan umorstva bijahu u palači umorenog ministra zadušnice, kojim je prisustvovao car, carica, veliki knezovi i ministri.

Belgija. Iz Brisela javljaju, da je vlada odbila pitanje obćeg prava izbora. Liberalni listovi zaklinju vladu, da odstupi ili da predloži zakonsku osnovu za obće pravo glasa. Od ponedjelka zapustili su radnici u svih većih gradovih i mjestih posao. Štrajkujućih radnika imade na stotine hiljada. Zadnje viesti iz Brisela kažu, da je kralj Leopold sit vlade, pak da je odlučio odreći se na korist svoga nećaka principa Alberta od Flandrije.

Južna Afrika. Iz englezkih novina doznajemo, da se vode pregovori izmedju zastupnikah englezke vlade i zapovjednikah burskih četa glede mira. Kralj Eduard želi,

da se sklopi mir svakako prije njegovog krunisanja. Englezki zastupnici u južnoj Africi dozvolili su buskim kolovodjam, da mogu posjetiti svoje obitelji za vrieme primirja.

Pokrajinske:

Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung" od dne 14. t. mj. priobćuje imenovanje preč. g. dr. Frana Nagel-a, ravnatelja njemačkoga narodnoga zavoda „Santa Maria dell' Anima Teutonicorum" u Rimu biskupom tršćansko-koparskim. Naša braća u tršćansko-koparskoj biskupiji imadu dakle biskupa Niemca, koji nezna ni z i n u t i hrvatski ili. slovenski, i sad njim nefali drugo, nego da im dadu kao pomoćnika velikog Slovenca (!?) Martellanza, pak će biti posve sretni kao što smo i mi u porečko-puljskoj biskupiji!

Za djačko družtvo u Pazinu dao dr. Matko Trinajstić K. 5 mjesto vienca na grob svoga kumčeta Frana Flega.

Unijatska misa u Rojanu. Prošle nedjelje čitao je u župnoj crkvi u Rojanu — kraj Trsta, sv. misu unijatskim obredom jedan misionar, koji je došao iz vana. Kod sv. mise sakupilo se mnoštvo slovenskih župljana, koji se osvjedočiše na vlastite oči, da se može čitati sv. misu i u katoličkoj crkvi unijatskim obredom. Ovaj živući primjer uvjerio ih još bolje u tom, da su talijanski listovi i svećenici prosti klevetnici i bezbožni hulitelji, kad pišu i tvrde, da je unijatska misa razkolnička misa i da su naši staroslovenski obredi razkolnički obredi. Sad će znati još bolje rodoljubni Rojančani, što im je držati do tih klevetnika i hulitelja.

Iz Buzeta nam pišu: Naša dva vriedna občinska savjetnika gg. Frana Flega i Mata Sankovića zadesila je težka nesreća.

Prvomu je umro iza kratke bolesti miljenac sin Frane, mlad kao kaplja, krotak kao janje a dobar ko angjel. Istom je počeo polaziti pučku školu i Bog ga pozvao k sebi.

Drugomu je umrla ćerka, lani udata. Kako imaju obojica mnogo prijatelja, to je saučešće njihovoj boli obćenito. I to je jedina utjeha, koja njim ostaje.

Mi se pridružujemo tom saučešću. Bilo pokojnikom lahka domaća zemljica.

Iz Kaldira — občina Motovun — pišu nam 10. t. mj.: Mjeseca marča dobili smo ovdje pošt. sabiraonicu, koja nam zadaje dosta jada, jer dobivamo često listove kao „N. Sl." raztrgane. Poštanske pošiljke šalju amo iz Motovuna talijanskomu delegatu, koji drži sabiraonicu. Neznamo doduše gdje potrgaju pasice na „N. Sl.", jer nestanujemo svi u Kaldiru, te dodjemo tekar drugi dan na poštu, pak nemožemo dozuati da li nam potrgaju pasice na putu iz Pule do Motovuna ili iz Motovuna do amo ili ovdje. Radi toga preporučamo Vašoj upravi, da pazi kod ispremanja lista, da pritisne marku na pasicu i na list, da se tako lahko pasica neotrga i da se nemože na putu list otvoriti.

Naš učitelj Petar Korjan, s r e ć n i otac J o l a n d e M a r g a r i t e, hotio bi posliedovati svoga kuma i prijatelja Fuma, ali neima one prave talijanske police, koju je propoviedao i širio njegov um. Školska djeca su doduše naučila: „Non jorno leverendo!" i „landa Jezu Cristo!" ali napried neide, jer imadu rde tikve za talijansku politiku. Isti g. pe-upravitelj, Talijan po rodu i čuvstvu, nije im se, da bi htjeli biti po sili Talijani, a nisu nego smiešni odpadnici naši.

Njim nije po volji ni taj talijanski ečenik, jer bi htjeli da on pleše kako u ti novopečeni Talijani sviraju. Čujemo pače, da su ga već i na ordinarijat tučemu se mi ne čudimo jer znamo, je težko ili čak nemoguće zadovoljiti adnike i renegate. Bog im se smiluj!

Sastanak talijanskih občinskih ika. Na poziv občinskoga tajnika E. cello iz Vižinade sastaše se tamo obski tajnici političkoga kotara Poreča u nedjelju, da se dogovore, koje li će zauzeti stanovište napram novoju zakonskoj osnovi, što će ju predloziti zemaljski odbor za Istru saboru u budućem zasjedanju na razpravu. Ta osnova radi o uredjenju pravnili odnošaja občinskih tajnika Istre, a ide za tim, da se imenovanje i namještenje občinskih tajnika izruči posve na milost i nemilost zemaljskomu odboru. Občinski tajnici nebi bili po toj osnovi više občinski činovnici, nego činovnici zemaljskoga odbora, koji bi je namještao i od čije milosti bi odvisili. Što bi značilo pako takovo imenovanje, takovav last nad občinskimi tajnici hrvatskih i slovenskih občina Istre, netreba nam tekar dokazivati.

Talijanski občinski činovnici, premda imadu u zemaljskomu odboru brižljivog otca i podupiratelja, ipak se nećute zadovoljuimi sa spomenutom osnovom. Što da kažu pako hrvatsko-slovenski tajnici Istre?

Na sastanku talijanskih občinskih tajnika u Vižinadi bijaše za sada zaključeno, da se imenuje posebni odbor, koji će osnovu proučiti i na budućem sastanku dne 20. t. mj. u Bujah članove izviestiti, gdje će se sastaviti spomenicu, koju će pak u svoje vrieme predati predsjedničtvu zemaljskoga sabora za Istru.

Spomenicu tu poslati će medjutim svim občinskim tajnikom Istre na uvid i eventualno na podpis.

Mislimo, da bi se imali oglasiti proti rečenoj osnovu koli gg. tajnici hrvatskih i slovenskih občina Istre toli sve hrvatske i slovenske občine, jer je ona skrajno pogibeljna za autonomiju naših občina i za obstanak naših tajnika.

Iz Kastva nam pišu: Dne 23. marča 1902. obdržavala je ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu svoju redovitu glavnu skupštinu.

Predsjednica gdja. E. Grosman liepo pozdravi sakupljene članice preporučujući im toplo našu družbu, koje se imadu sjetiti kod svake prilike.

Napokon pročita tajnica i blagajnica godišnji izvještaj, koji bi i primljen. Odbor ostaje isti. Za odaslanice na glavnu skupštinu su izabrane: Gdja. Ema pl. Kleinmayr i gdjica. Dorina Munić.

Zahvaljujući članicama, što su uzprkos slabom vriemenu došle, digne gdja. predsjednica sjednicu.

Za ovu skupštinu se očekivalo veći broj članica, nego što je bilo. Nadamo se, da neće u buduće biti toliko izgovora te će doći više njih, da se osvjedoče o napretku naše podružnice.

Članarinu za god. 1900. uplatiše po 1 K: Brožović Hermenegilda, Milneršić Josipa, Milneršić Josipa, Gregorić Julijana.

Za god. 1901. po 2 K: Buršić Adela, Dukić Paškva, Jelušić Marija, Jurinac Marija, Juretić Klementina, Karlavaris Marija, Munić Amalija, Šepić Boža, Šepić Jelisava, Škender Matilda, Vasilić Ivana. Po 1 K: Dukić Boženka, Gauš Josipa, Spinčić Ivana.

Za god. 1902. po 2 K: Babić Amalija, Bačić Tereza, Grosman Eugenija, Grosman Ema, Jelušić Nadala, Kleinmayr pl. Ema, Kučić Tereza, Kinkela Marija, Marijanović Antonija, Rubeša Petra, Suštar Ana. Po 1 K: Babić Gizela, Buzdon Cilka, Grosman Marija, Jelušić Ema, Jurinac Hedviga, Kučić Mima, Kučić Boženka, Spinčić Ivana, Stanić Marija.

Cienik na novoj istarskoj željeznici Trst—Poreč. Prijatelj iz koparskog kotara piše nam: Pošao sam, g. uredniče, na bližnju mi postaju naše nove željeznice, više iz ljubopitnosti, nego li iz potrebe, da se povezem do Bujah i da vidim da li su opravdani prigovori s jedne strane i hvalospjevi s druge, podignuti proti i za novu prugu. Priznati moram, da je nova pruga na mnogih mjestih liepa i vožnja vrlo ugodna, ali to vriedi za sada, za proljetno ovo doba, kad neima ni snienih oluja ni jakih vjetrova. Inače dvojim, da će biti ugodno po cielo ovoj pruzi voziti se kad uzbiesne valovi i kad budu sa vlakom drmali vjetrovi. Bojim se naime, da će na onih mjestih, gdje prolazi pruga uz samo more, kad se bude ovo zimi dizalo, stavljati u pogibelj i vlakove i putnike. Isto tako biti će pogibeljno za putnike na onih mjestih, koja su odviše izložena buri, koja znade i u Istri junački zaduvati.

U ostalom, moja nakana nebijaše, da Vam pišem o pruzi ili o ugodnosti ili neugodnosti budućeg putovanja, već htjedoh, da svratim pozornost odlučujućih krugova na previsoke ciene za vožnju putnika.

Pruga ova imala bi služiti nesamo za prevoz ono malo zemaljskih proizvoda, što ih vodimo iz zemlje, nego takodjer za prevoz putnika. Medju ovimi biti će ih svakako dvije trećine nižih slojeva, kmetova, radnika i siromaha. Za ove reč bi se je slabo marilo, kad se je odlučivalo ciene za putnike.

Računalo se je takodjer malo sa okolnošću, da će se stanovnici obalnih mjesta vrlo malo služiti novom željeznicom, osobito za liepa vremena. Njim neće kazati sjesti u vlak te voziti se duljim putem i za višu cienu, jer imadu pred nosom danomice svoje parobrode, koji prevažaju brže i za nižu cienu.

Novom će dakle željeznicom putovati pučanstvo odaljeno od obalnih gradova i to većinom niže pučanstvo, jer gospoda imadu kočije, kojimi se lahko dovezu do pomorskog gradića, odakle će parobrodom na put. Gospoda jesu većinom i dionićari parobrodarskih družtava, te im nemeće račun podupirati željeznicu. Ako nisu pako dionićari, oni su talijanski rodoljubi, koji će uviek radje dati svoj novac domaćemu družtvu nego li tudjoj tobož upravi željeznice.

Radi previsokih ciena trpiti će dakle jedino kmet, radnik i siromah, koji nemože tako lahko do mora ili do parobroda.

Ako se nije moglo sadašnje ciene sniziti, moralo se je upeljati č e t v r t i vozni razred, kako ga imaju i mnoge druge željeznice u monarhiji.

Tako imadu primjerice i u Bosni IV. razred, u kojem se vozi vrlo jeftino niže pučanstvo. Tamo plaćaju — ako se nevaramo — po kilometru 1 novčić ili 2 pare, što je dosta jeftino, jer može čovjek za 1 krunu prevaliti 50 kilometara puta, a to je dosta daleki put.

Preporučamo dakle pozvanim krugovom, da promišljaju o tom, nebi li se dale sniziti postojeće ciene za putnike, i ako to nije moguće inače, neka se uvede vozove ili vagune za IV. razred.

Iz drugih krajeva.

Iz Trsta nam pišu dne 15. t. mj.: Dne 12. t. mj. imala je naša „Slavjanska Čitaonica" krasan koncert. Bio je to jedan izmedju boljih koncerata, koji nam Čitaonica daje, ali za to je tako liepo ispao, da bolje nismo očekivali. Već sam program bio je tako biran, da je namamio liepu kitu tršćanske intelegencije u družtvene prostorije.

Koncert je otvorio mješani tamburaški zbor od 18 lica pod vodstvom zborovodje g. Antuna M a n d i ć a, pravnika, koji je već iza prve točke žeo takvo odobravanje i pohvalu, da je morao opetovati jedan drugi komad. Svoje tamburašice znao je tako liepo uvježbati, da su najvećom preciznošću i na potpuno zadovoljstvo slušatelja izvadjale ponajteže komade, kao: „Pod hrvatskom zastavom", „Domovino moja" i „S Bogom more" itd. Ako pak uvažimo, da je gosp. Mandić bio duša cieloga zbora i da se je imao boriti sa raznim poteškoćama, dok je svoj zbor podigao na takav stepen, da s njim nastupa na koncertima i da izvadja onako težke komade, onda ne možemo, a da mu ne čestitamo u nadi, da će nas i u buduće iznenaditi opet sa svojim zborom!

Osim tamburanja pjevao je poznati muški kvartet sastojeći se iz gg. Maćak, Slavik, Prunk i Kumar dve krasne pjesme, a g. Prunk zadivio nas je baš sa svojim solo-pjevanjem.

Gospodjica S. Mahne, djevojčica od 15 godina, nastupila je prvi put javno, te nas je začarala svojim violin-solom. Pratila ju je na glasoviru njena sestra gdjica. A. Mahne.

Iza koncerta bila je slobodna zabava, te je jedan dio občinstva ostao u dvorani do preko po noći u prijateljskom razgovoru, koga bi svaki čas prekidao ili kakav zbor ili pak glasovir.

Razidosmo se razigrani i veseli, što smo se taj večer naužili milih tamburica, krasnog pjevanja i sviranja, te se nadamo, da će nas naša mladež naskoro opet iznenaditi sa kakvim koncertom.

Upozorujemo pak na obširno izvješće što ga je donesla o tom koncertu naša „Edinost", u kojoj je pak izvjestitelja izbjeglo ime mladog zborovodje. Danilo.

Iz Trsta pišu nam 12. t. mj. Da vidite kolika vlada strast i osveta talijanaške vladajuće svojte ovdje do svega, što je hrvatsko ili u obće slavensko, neka Vam služi kao dokaz sliedeći dogodjaj. Jedna ovdašnja naša obitelj zamolila je kotarskog načelnika (capo Strada) nekog Callegarisa svjedočbu siromaštva, da uzmogne moliti podporu za svoga člana, koji polazi hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Obitelj ta je doista potrebna podpore i ona je dobila već od iste oblasti svjedočbu siromaštva za druge članove, koji polaze talijanske i njemačke škole, ali za djaka hrvatske gimnazije nehtjede njoj rečeni pravedni činovnik izdati svjedočbe siromaštva. Na molbu odgovorio je naime ustmeno, da imade u Trstu dosta srednjih škola talijanskih i njemačkih, pak da što treba šiljati djecu izvan Trsta i to u Pazin, pak u hrvatsku gimnaziju. Njemu da je zabranjeno izdavati svjedočbe siromaštva za hrvatsku gimnaziju u Pazinu i za slovenske paralelke u Celju. Na upit da li bi izdao svjedočbu siromaštva za talijansku gimnaziju u Pazinu — šutio je kao riba u vodi. Vidite dakle kako su pravedne i nepristrane te blažene oblasti grada Trsta napram nam Hrvatom i Slovencem koji vršimo sve državne i zemaljske dužnosti kano i Talijani ili Niemci. Ali za nas vriedi još uviek ona stara: plati i šuti!

Posliedica posliednjeg štrajka u Trstu? Doznajemo iz prilično pouzdana izvora, da će imati posliednji štrajk radnika i drugih žrtava, osim onih, koje su mrtve ostale ili ranjene bile.

U krugovih središnje vlade u Beču, da nemogu oprostiti ravnateljstvu austrijskog Lloyda, što se nije na vrieme nagodio sa štrajkujućimi grijači i tako zapriečio sve one grozote, koje se kasnije dogodiše u Trstu. Ti krugovi, da umuju, da se je moralo od strane lloydove poduzeti odmah s početka ono, na što se bijaše kasnije prisiljeno silom dogodjaja t. j. nagoditi se mirnim putem sa družtvenimi grijači. Pošto se pako to dogodilo nije nego nakon silnih izgreda i grdnog krvoprolića, bacaju krivnju na one, koji nisu htjeli ili znali predviditi žalostne posliedice.

Glavni dio krivnje bacaju na predsjednika Lloyda g. viteza Beckera i taj, da bi imao pasti kao žrtva onog propusta. Vitez Becker, da će naime odstupiti čim se malo zaboravi na prošle dogodjaje, da se bar ponješto prikrije pravi razlog tomu odstupu. Već se pronosi i ime njegova zamjenika ili budućeg predsjednika. Govori se naime, čemu je skoro težko vjerovati, da će ga zamjeniti dvorski savjetnik vitez Zimmermann, predsjednik ravnateljstva financije u Trstu. Ovaj da će se dati umiroviti i tada stupiti na čelo lloydove uprave. Opetujemo, da se čini skoro nevjerojatna ona viest, ali mi ju bilježimo po dužnosti kroničara, i onako, kako nam bijaše od prijateljske strane priobćena. Nedaleka budućnost će nam pokazati, da li bijasmo vierno izviešteni, ili se je ona viest rodila u prebujnoj mašti nepoznatog nam pouzdanika našeg izviestitelja.

Pokret za starohrvatski crkveni obred u Dalmaciji. Splitsko „Jedinstvo" doznaje, da se medju svećenstvom južne Dalmacije vode živahni dogovori za starohrvatski crkveni obred. Uredničtvo onog lista primjećuje toj viesti: „Biti će zaprieka, biti će i razočaranja, mogli bi nastupiti i dani kušnje, jer će se svatko opirati, da naše zadobijemo — i naša i

kurija, ali nesmeta. Čvrsto i postojano branimo naše svetinje u crkvi, kako su je branili i naši stari".

Usljed odluke upravnoga odbora od dne 3. marča t. g., obdržavati će se XIV. glavna skupština „Zaveze austrijskih jugoslovenskih učiteljskih družtev" dne 14., 15. i 16. augusta t. g. u Trstu.

Novovieki Matuzalem. Novajorski dopisnik englezkog lista „Daily Telegraph" piše svomu listu o novoviekom Matuzalemu, koji živi pod imenom Noah Raby u nekoj ubožnici nedaleko New-Braunšveiga u Americi. Taj Raby da nosi na svojih starih plećih 130 godina. Od nedavna da ga ostavljaju naglo tjelesne sile i da će stalno do mala preminuti. Uzprkos tomu, da je u toga starca jošte uviek čvrsta volja. Kad mu na njegov posliednji dan javiše, da nesmije primati znanacah, nije hotio ništa jesti niti pokoravati se, već je ostao tvrdokoran sve dotle, dok mu nije uprava ubožnice zadovoljila. Raby je sliep i bez zubih, ali pamćenje mu je još uviek izvanredno bistro.

Iz blažene zemlje. Turinski listovi pripoviedaju, kako su tamo redarstvene oblasti ušle u trag nakon dugotrajnih izvida mnogobrojnoj četi tatova, koja je počinila množtvo kradnja u onom gradu i koja bijaše uredjena kano i kakvo zakonito postojeće družtvo. Ta četa imala je naime svoga zapoviednika, koji je pripravljao nacrte za provale i kradnje i koga su svi članovi bezuvjetno slušali. Četa je sastojala od mužkaraca i ženskadije svake dobe. Ženske su imale zadaću, da se tajno ili javno ušuljaju u stanove, zavode, skladišta itd., gdje se je imalo krasti. One su činile izvide vršeći službu predstraža i uhoda.

Ta krasna družba sastajala se u javnoj krčmi, gdje je zapoviednik svojim podredjenim dielio plien i zapoviedi. Redarstvu posrećilo se zatvoriti preko 40 članova te družbe a mnogo ih imade, koji još dišu slobodan zrak. I to je jedna „osebujnost" talijanskoga naroda kojom se doista ponositi može.

Družtvene.

Podružnicam „Družbe sv. Cirila i Metoda" u Istri. Ravnateljstvo naše „Družbe" razposlalo je svojim podružnicam okružnicu, kojom ih poziv'je, da sazovu u što kraćem roku godišnju glavnu skupštinu i da dostave odnosno izvješće bezodvlačno ravnateljstvu u Opatiju. Jedna od točaka dnevnoga reda ima biti: „Izbor dvoju izaslanika na godišnju skupštinu „Družbe".

I mi preporučamo svim odborom naših podružnica, da zadovolje čim prije molbi sl. ravnateljstva, kojemu treba sastaviti izvještaj za glavnu godišnju skupštinu na temelju dobljenih podataka. Svaka skupština podružnice ima biti prijavljena sa dnevnim redom odnosnom kapetanatu.

Podružnica Družtvo Sv. Cirila i Metoda za Istru u Strpedu držati će svoju redovitu glavnu godišnju skupštinu dne 20. aprila t. g. na 6½ sati u večer sa običnim dnevnim redom.

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca januara sliedeći prinosi:

a) u t e m e l j n i: gg. Vanik Josip župnik — Krbune K 34, Jakac Ivan učitelj na c. kr. pripravnici — Kopar K 25;

b) r e d o v i t i: gg. Sironić Anton — Trviž K 10, Sedmak Jakov župnik — Kršan K 5, Jereb Valentin kurat — Barbana K 10, Volarić Franjo župnik — Kornić K 10, Gundrum dr. Franjo gradski fisikus — Križevci K 10, Dominko Henrik nadzornik, Franković Franjo profesor, Glavina Blaž kurat, Kronberger Franjo kurat, Kregau Rudolf oficijal, Kristofić Matko učitelj, Kušar dr. Valentin profesor, Paničur Franjo profesor, Šubić Albert profesor — Kopar po K 5, Lenac dr. R. odvjetnik — Rieka K 10, Nemčić dr. Srećko — Beč K 10, Bonifačić Klement biskupski tajnik — Krk K 10;

c) m j e s e č n i: gg. Stanger dr. Andrija odvjetnik — Volosko K 20, Janežić dr. Konrad odvjetnik, Fabianić dr. Niko obć. lječnik, Zamlić Vinko dekan, Tomičić Viktor — Volosko po K 8, Poščić dr. Ivan — Volosko K 4;

d) p o d u p i r a j u ć i: gg. Contin Apolonija, Franković Marija, I. K., Kristofić Sig., Kristofić Vilim, Kristofić Olga, Kristofić Nada, Kristofić Pavla, Kutin Ante — Kopar po K 1, Gaj dr. Pravdoslav — Jaska K 4;

e) d a r o v a t e l j i: gg. Stefanutti Franjo župnik — Paz K 1, N. N. — Pazin K 5, Prigodom otvorenja hrv. doma — Vrbnik za razprodane razglednice i kitice cvjeća K 131·41, istom prigodom sabrali djaci K 10, sabrano prigodom sastanka za osnuće političkog družtva za Istru — Pazin K 46·28, Grašić Josip župnik — Beram K 6, Bledšnajder dr. Gracijan — Pazin od dobitka na tarok K 3·10, Kuret I. nadučitelj — Dekani sabrao prigodom otvorenja konsumnog družtva K 4, Vranić Ivan župnik — Vrh po namjeni blagopok. biskupa A. M. Sterk K 17, isti za dobru ruku K 3, Nedved Ante župnik — Sterna za dobru ruku K 5, Persiko Ante posjednik — Gomila K 3, Diminić Matko učitelj — Šumbreg za oprost od čestitanja K 2, Dominko H. učitelj. nadzornik — Kopar K 1·32, Uprava „Naše Sloge" — Pulj K 63·78, N. N. — Pazin K 1, Turčinović Josip — Pazin K 2, Frankela Franjo župe-upravitelj — Kringa sabrao za pogledati „bel mužo" K 13·70, isti za izreći rieč „Mačak" K 8·78, P. od B. T. — Trst K 20, Križmanić Josip sabrao prigodom veselog razgovora u obitelji g. Defar Ivana — Tinjan K 5, Peršić Franjo kapelan — Žminj sakupio u Pićnu K 9, Trskan Ivan — Sv. Anton u veselom družtvu K 3, Bonifačić Klement biskupski tajnik — Krk sabrao na sastanku u Dobrinju K 16, sabrano u krčmi „Sverko" — Vodice K 8 a darovali gg. Sanković Mate K 2, Ribarić Ante K 2, Sverko G. K 1, Poropat A. K 1, Rotar A. K 1, Barbić T. K 1, Basiaco Ivan — Opritalj K 4·80, sabrano kod kršenja Ante Božidar Ivić — Gologorica K 20, Gradska blagajna — Karlovac K 100.

Plemenitim darovateljem najsrdačnije se zahvaljuje Odbor.

Občinsko glavarstvo.

Boljun, dne 14. aprila 1902.

Broj 724

I.

Oglas jeftimbe.

Uslied zaključka občinskoga zastupstva, stvorenoga u sjednici od dne 22. t. mj. pod točkom 4. dotičnog dnevnoga reda, dâje se na javno znanje, da će se **u nedelju dne 27. aprila 1902. u 3 sata poslie podne** u kući občinskoga glavara g. Jakova Buretić-a u Boljunskomu polju selo Mandići kbroj. 137, obdržavati **jeftimba rad zakupa svih radnja zasiecajućih u izgradnju nove školske zgrade na Pazu u ovoj mjestnoj občini.**

Izklična ciena ustanovljena je polag obće gradjevne svote na 10.600 (deset tisuća i šest stotina) kruna.

Svaki eventualni natjecatelj imati će prije početka čina da položi čitavoj gradjevnoj svoti odgovarajuću 10% jamčevinu (vadium).

Ostali uvjeti zakupa, kao što i nacrti i troškoznik nove gradnje, razvidni su u ovome uredu svaki dan za vrieme uredovnih sati.

Občinski glavar:

Buretić.

P O Z I V!

Pozivaju se p. n. gg. članovi na izvanrednu

glavnu skupštinu,

koja će se obdržavati u nedelju dne 27. travnja t. g. u 2 sata poslie podne u školi družbe sv. Cirila i Metoda u Šijani, sa jedinom točkom dnevnog reda:

Izvještaj odbora o družtvenom radu.

Pula, dne 13. aprila 1902.

Za **„Konsumno družtvo Šijana-Pula"**

Odbor.

Prve slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Razprodaja!

Važno za svakoga!

Uz nečuveno jeftine ciene za ciglih 2 **for. 95 nvč.** može se dobiti **krasna garnitura** sastojeća iz 14 dragocienih nakitnih predmeta;
1 elegantni **goldin** ili **nikalj eklopni lanac** zajedno sa privjesom.
Pariški sistem.
1 **goldin-igla za kravate** sa imitiranimi briljantima.
1 par pozlaćenih **gumba za manšete**, marka „Garantie".
1 garnitura **goldin-dugmeta za košulje** i ogut sastojeća od 5 kom.
1 par prave **srebrene naušnice** sa službenom punconi.
1 **goldin-prsten** sa elegantnim kamenom.
1 **žepno ogledalo** u etui-u.

Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. pouzećem ili ako se novac unapred doznači tvrdka

Krakov, Stradom , BRÜDER HURVIŽ 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.

Bogate ilustrovani cienici različitih dragaljarskih stvari badava i franko.

Preprodavaoci i posrednici traže se.

Franjo Kružić

RIEKA — Via Fiumara br. 14 — RIEKA

odprema putnike u Sjevernu, Južnu i Srednju Ameriku, Afriku, Australiju, Kanadu, Novu Zelandiju itd. itd. sa najboljima parobrodarskim družtvima.

Upute i dopisivanje bezplatno. — Brzojavi: KRUŽIĆ - Rieka.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova neko obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostoboli ili protinu, rheumatizmu, kulanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim naženham. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirap djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozmosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjarosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavnu bol, oblaksava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Švajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sprečenje, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriskuje usta, uklanja nengodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Drn. **Spitzera pomast za lice** proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 2 K. K tomo spada još boraksov sapun po 60 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tcinta, kao što su prišlići, sujedice, crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prenogodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrilin od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zuhi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; spužve za umivanje, kefice za zube; razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne ciene.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašeno medicinske specijalitete.

Broj 31. Pula, u utorak dne 22. aprila 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana itd. ju i računaju se na temelju nog cienika ili po dogovoru.

ci za predbrojbu, oglase itd. se naputnicom ili polož- n pošt. štedionice u Beču dministraciju lista u Pulu.

naručbe valja točno oz- i ime, prezime i najbliže poštu predbrojnika.

list na vrieme ne primi, to javi odpravničtvu rienom pismu, za koji se laća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

ovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uzakuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Ginlia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Njemački da, nipošto hrvatski!

Glasoviti tršćanski „Židovčić" donaša svojem broju od utorka tri pritužbe oti poštanskoj upravi u Primorju.

Prva mu dolazi iz Malog Lošinja, uga iz Zdrenja a treća iz Pirana.

Iz Lošinja tuže mu se, da su tamo ovili tablu nad c. kr. poštanskim uredom i da su uz dosada postojeći n j e m a č k o-t a l i j a n s k i n a p i s stavili i n p i s h r v a t s k i. Lošinjski dopis pita o g o r č e n radi te toboržne nepravde: ako je moguće, da se mienja napis ne table, koja mora da služi jedino ždenoj potrebi, samo radi toga, što se pravlja ili obnavlja tu tablu?

Ili bijaše slavski napis potrebit, tada jer se jezikovni odnošaji obzirom na ijanštinu u obćini poboljšavaju — mo- lo se postaviti taj napis mnogo prije. nema te potrebe, i tada kamo ćemo ći ako se bude kod svake obnove table, d svakog izdanja tiskanica i kod svake omjene činovnika, narivavalo toli malo ijazne nam novotarije. „Trojezičnost opravdana je absolutno te se ju ne- ože inače shvatiti, van kao koncesiju oj dvojici ili trojici hrvatskih agitatora. aktično nemia ako ne dva učinka: da bez ikakvog razloga razdraži talijansko čanstvo i da bude trojezični napis stis- t i nečitljiv".

Druga pritužba diže se proti troje- noj tabli na poštanskoj sabiraonici u renju i proti dvojezičnomu pečatu iste biraonice: „Sdregna" — Zdrenj".

Treća pritužba dolazi odatle, što su ali nekomu Talijanu u Piranu knjižicu tanske štedionice u njemačkom i slo- skom jeziku.

Što se tiče trojezične table u Lošinju, nam je izjaviti, da ona nebijaše samo trebita nego takodjer posve opravdana akonita. Poštanski ured u Lošinju nije no za Talijane, nego takodjer i za ta- šnje Hrvate i za one tudjince, koji do- e tamo na liečenje iz slavenskih ze- alja. Taj ured nije samo za grad Lošinj, go i za okolicu, odnosno za izvanjske rezne obćine, u kojih stanuju skoro iz- jučivo sami Hrvati. Hrvatski napis na oj tabli je doduše novotarija za biesnu lijančad, ali ta n o v o t a r i j a morala biti uvedena onim danom, kad se je no otvorilo poštu. Ako se je do sada našalo u tom obziru nepravdu ili kri- u tamošnjim Hrvatom, zar je imala ta pravda trajati do sudnjeg dana? Zar je o koji talijanski uspjeh na prosvjetnom, litičkom ili gospodarskom polju takva votarija, koje nebi imala biti ili proti oj bismo mi morali dizati nebo i pa- o? Dokinuće bilo koje nepravde, ili po- gnuće bilo kojeg prava nije novotarija nikoga, ako je ta nepravda protuzako- ta ili ako je to pravo u zakonu ute- ljeno.

Ovo što rekosmo glede hrvatskog na- sa u Lošinju, vriedi i glede istog napisa u Zdrenju. Dapače tamo vriedi i više, r tamo nejma Talijana do li dvojice ili trojice dotepenih krnjela, koji hoće, da zapovieđaju svemu ostalomu hrvatskomu pučanstvu. U Zdrenju mogla bi biti tabla bez talijanskoga napisa, nipošto pako bez hrvatskoga.

Bjesomučni talijanaški piskari onog listića nenalaze rieči prigovora proti njemačkim napisom na poštanskim i drugim tablam u Lošinju, Zdrenju i drugud po Istri, gdje tim napisom absolutno mjesta neima, jer u Istri neima Niemaca urodjenika, niti je tuj još do sada proglašen njemački jezik državnim jezikom. Proti tim napisom nabrusite svoju blatnu jezičinu i naoštrite svoja zatrdjala pera, ako ste junaci, ako ste pravedni, ako ste pošteni.

Hrvatski napisi imadu pravo, da stoje na svih tablah javnih ureda Istre, oni su tuj opravdani i zakoniti, jer je taj jezik zemaljski jezik, on je jezik ogromne većine pučanstva naše pokrajine. Talijanaški piskari neka znaju, da Hrvati i Slovenci Istre neće mirovati sve dotle, dok nebude njihov jezik na tablah svijuh javnih ureda naše pokrajine, pa bile im po volji ili ne te „novotarije".

Glede slučaja sa njemačko-slovenskom knjižicom u Piranu, kažemo otvoreno, da ga neodobravamo, da ga dapače odlučno odsudjujemo. Mi znamo sami najbolje, kako nas bole ovakve nepravde, mi ćutimo danomice takve nepravde od strane c. kr. i zemaljskih oblasti, pak i smo i u stanju shvatiti ogorčenje naših protivnika. Nu ako se tuže naši narodni protivnici na ovaj jedini i osamljeni slučaj, što da kažemo mi, kojim se danomice i od svih mogućih ureda i oblasti nanašaju ovakve i još gore nepravde i nezakonitosti. Dok šute naši susjedi na sve nepravde, koje nanašaju našemu narodu i pojedinci i javne oblasti, dok podupiru i oni sami takve nepravde, dok nanašaju oni isti nama, svemu našemu narodu danomice ovakve nepravde, ovakve nezakonitosti, dotle neimaju prava, da prigovaraju javnim službenikom za onakvu malenkost, kakva se je dogodila njihovom Pirancu. Neka se drže uzvišenog načela: neučini drugomu, što ti nebi drago; ili učini drugomu, što želiš itd., pak će imati pravo, da se prituže i da prosvjeduju proti svakoj nepravdi ili nezakonitosti, koja im se nanese.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 16. aprila 1902.

Kao svakoga tjedna, tako je i ovoga bila prva sjednica zastupničke kuće ponedjeljak po podne, druga cieli dan jučer, treća danas na dva puta. Pretrgnuta najme u 2 sata, otvorena je opet u pet sati, navlaš za izbor delegacija i kvotne deputacije.

Pučko školstvo.

Razpravu o pučkom školstvu nadaljevalo se je u cieloj sjednici od ponedjeljka i većinu sjednice od jučer. Proti Svenjemcu Schreiteru u socijalnomu demokratu Seitzu ustao je antisemit dr. Gessmann. Ovaj je član niževaustrijskoga c. kr. zemaljskoga školskoga vieća i školski izvjestitelj u niževaustrijskom zemaljskom odboru. Proti njemu glavno bile su naperene strielice obojice prije spomenutih govornika, više iz političkih nego iz drugih razloga. On je te stjelice u svom dvosatnom govoru odbijao. Lupao je po njih dva sata, velikim znanjem i poznavanjem školskih odnošaja nesamo u Beču i Dolnjoj Austriji nego i u njemačkih državah. Jer su ga ranjeni pretrgavali, udarao je po njih još jače sa svojim silno jakim ako i ne jako ogodnim glasom, uz veliko odobrenje svojih užih drugova, antisemita. Pri tom bilo je upravo ogavnih psovaka izmed jedne i druge strane, kakovih je svagda onda, kad se Bečke i u obće niževaustrijske stvari razpravlja. Tu se i ovaj put iznašalo na vidjelo najsmradnije rublje, koje njemačku kulturu u čudnom svjetlu prikazuje.

Ne iz prkosa nego iz prave potrebe govorio je pri toj razpravi Slovenac dr. Ž i t n i k.

Proti onomu što je rekao ministar-predsjednik već u prvoj sjednici poslie uskrsa glede slovenskih razreda u Celju, da si Slovenci nedadu uzeti iz ruku pobjede koju su zajedno sa svojimi prijatelji u tom pitanju izvojevali. Ako bi vlada htjela što proti tomu poduzeti iz straha pred ljevičarskom obstrukcijom, neka zna da onda nastala obstrukcija na strani Slovenaca. Oni se pri obrani svojega neće žacati nikakva sredstva.

Prešav na pučke škole, reče obćenito, da se u njih premalo u z g a j a, i da se tomu ima pripisati kojekava zla, koja se u ljudskom družtvu opaža. Reče takodjer, da je pučka škola bez materinskoga jezika kao naukovnoga jezika nesamo protivno § 19. državnih temeljnih zakona nego takodjer pravi nesmisao. Naveo je kasnije i rieči bivšega ministra za bogoštovje i nastavu baruna Gautscha, koj je javno u sjednici rekao, da se mora podučavati u materinskom jeziku.

Prešao je pak na crtanje žalostnih odnošaja u školstvu koruških Slovenaca. Njimi se je bavio cielu uru, njim je posvetio skoro cieli svoj govor. Pokazao je kakvih sve škola imadu koruški Slovenci, kako te škole skoro sve samo za ponjemčivanje tamošnjega slovenskoga puka rade, i kakve se sve spletke sa strane vladinih organa, i drugih Njemaca, ćak i sa novcem, čini proti slovenskom podučavanju, naročito proti jedinoj petrazrednoj školi u Sv. Jakovu.

Potužio se je takodjer na postupak školskih oblasti napram Slovencem u Štajerskoj.

Prema svrsi je rekao, da je izvorno mislio govoriti u prvom redu o školstvu u Primorju, i da si je za to sabrao mnogo materijala. Pošto je toliko govorio o Koruškoj i pošto bi mu govor predug izašao, on će se samo dotaknuti odnoša u Istri, i u obće u Primorju. U Istri je 17.000 hrvatske i slovenske djece bez škole, premda njihovi roditelji plaćaju poreze kao i svi drugi. Glede školskih odnošaja u Istri podnešeno je mnogo interpelacija, i mnogo put se je već o njih govorilo. Proračunski odbor i visoka kuća upoznala je već te odnošaje, i pozvala vladu da učini što je dužna, da se ti odnošaji poprave. Pozvala je najme c. kr. vladu, da posveti podpunu brigu školstvu u Primorju, da dade provesti odnosne zakonske ustanove, da omogući polazak škole svoj djeci koja su dužna polaziti ju, da se djecu podučaje u materinskom jeziku po učiteljih za to usposobljenih.

Zahtjevala je to od c. kr. vlade još godine 1899. prilikom proračunske razprave, al c. kr. vlada u devet godina poslie toga nije ništa učinila. Još nije ni riešila pitanja ustanovljenja slovenskih pučkih škola u Trstu, za koje se već od g. 1883. moli. Za više od 1000 slovenske djece u Trstu nepobrinuje se c. kr. vlada da njim se dade slovensku školu. Slovenci Trsta, prem nisu oslobodjeni od javnih poreza, moraju si sami, iz privatnih sredstava uzdržavati slovensku školu i trošiti na nju preko 20.000 K godišnjih. To je moguće samo u Austriji. Tomu je kriva samo c. kr. vlada, zvana nato da, i kako da se ustrajaju pučke škole. Pozivati se pri tom na svoju nemoć, bilo bi farizejstvo. Ljubljanskomu magistratu je sve doba c. kr. ministarstvo telegrafično naložilo da mora ustrojiti njemačku školu. Kako je moglo za njemačku u Ljubljani tako može i morala bi za slovensku u Trstu.

Financijalno ravnateljstvo.

Pučkimi školami svršila je razprava o proračunu ministarstva bogoštovja i nastave, koja je trajala od 14. marča, dakako sa pretrgnućem o Uskrsnih blagdanih.

Počela je razpravu o proračunu financijalnoga ministarstva, koja ima više odsjeka. Prvi o financijalnoj upravi u obće. Već jučer govorilo je par govorika i danas do dva sata njekoliko.

Izbor u delegacije.

U današnjoj sjednici opet otvorenoj u pet sati izabiralo se je delegate po pojedinih krunovinah. Pri tom ponavlja se svakogodišnja prilika, da razmišljamo kakov je izborni red, kako se izbori obavljaju, kako smo mi Hrvati i Slovenci u obće sretni u Austriji. Krunovine, u kojih oni prebivaju, Koruška, Štajerska, Kranjska, Primorje, Dalmacija, broje na debelo uzeto kakvih 900.000 Njemaca, 290.000 Talijana, 1,200.000 Slovenaca, 650.000 Hrvata. Ti Njemci po svojih zastupnicih biraju 3 delegata i 2 zamjenika, ti Talijani po po svojih zastupnicih biraju 3 delegata i 3 zamjenika, ti Slovenci po svojih zastupnicih 1 delegata i 1 zamjenika, ti Hrvati po svojih zastupnicih 1 delegata i 1 zamjenika. Slovenci Koruške, Štajerske, Goričke, Trsta i Istre nejmaju nijednoga delegata; Hrvati Istre, koji sami sačinjavaju veliku većinu stanovničtva te pokrajine naprama Talijanom takodjer nijednoga!

Te činjenice brojke govore samo o sebi, i pokazuju jasno kako nas Austrija gladi — batinami.

Izbor u kvotnu deputaciju.

Danas birala je zastupnička kuća takodjer kvotnu deputaciju, to jest ono odaslanstvo koje ima sa jednakim iz Ugarske i hrvatsko-slavonske banovine ustanoviti

postotak prinosa za zajedničke poslove u jednoj i drugoj polovici monarhije. To je među ostalimi jedno od onih pitanja, u kojih se već više godina nemogu sporazumiti predstavnici jedne i druge pole monarhije. Dosad doprinaša ova pola monarhije 70%, ona prieko 30%. Njim tamo, naposeb Madjarom koji tamo imadu sukno i škare, je tako pravo i za napried. Ovi ovdje htjeli bi da se to malo više izjednači. Ako imadu oboji jednako pravo nek imadu i jednak postotak prinosa. Magjari uživaju najmanje 70% pravica, a imaju samo 30% dužnosti. Baš obratno je od onoga što bi imalo biti.

Za delegata u ime Slovenaca i Hrvata izabran je zastupnik Povše, koj je već do sad častno zastupao to svoje mjesto.

Za naše strukovne i obrtne škole.

Prekjučer upravio je zast. Spinčić upit na gospodina ministra bogoštovja i nastave, da li će već jednom odrediti, kako je bio od kuće pozvan odnosno upozoren već godine 1895., da se na c. kr. obrtnoj školi u Trstu hrvatski i slovenski podučaje; na dalje da se ustroji u zgodnih mjestih u Istri pripravne tečaje sa hrvatskim naukovnim jezikom za nautičke škole; da se ustroji u toj pokrajini još koja hrvatska i koja slovenska obrtna nadaljevalna škola, i koja hrvatska i slovenska strukovna naročito za obdjelovanje kamena i ljesa.

Za pravo našega jezika kod c. kr. političkih oblasti.

Isti naš zastupnik, povodom talijanskih poziva za vojničke unovačenike, poslanih sa strane c. kr. kotarskoga poglavarstva u Kopru na občinsko glavarstvo u Dolini, a valjda i njeka druga, postavio je upit na ministra nutarnjih poslova, da li hoće već jednom sa svom energijom obvezati svoje podčinjene urede i činovnike u Primorju, da se u svojih službenih poslovih drže zakona i viših naredaba, i zabraniti njim jednom za uvjek, vriedjati prava i čuvstva Hrvata i Slovenaca.

Za pravo našega jezika kod c. kr. financijalnih oblasti

Sličnu interpelaciju postavio je isti naš zastupnik na gospodina ministra financija obzirom na njemu podčinjene urede i činovnike. Povoda toj interpelaciji dali su njeki dopisi izmed občine Boljunske i c. kr. carinarskoga i solnoga ureda na Voloskom. Ovaj ured pisao je onoj občini talijanski. Občina ga je molila, da njoj piše hrvatski, u jeziku njezinoga ureda i pučanstva. C. kr. carinarski i solni ured pisao je na to občini — njemački. Dakle, Hrvate i Slovence, ako nećeš talijanski, onda imaj njemački. Al taj postupak c. kr. oblasti je očito proti zakonu i pravu, pak za to interpelacija, da se zakon i pravo poštuje.

Što boli Bennata?!

Bennata, to je onoga poznatoga c. kr. zastupnika pete kurije, boli što se dosta odlučno nepostupa proti onomu propovjedniku Talijanu koj da je ono u Vodnjanu u svojoj propovjedi uvriedio pokojne kraljeve talijanske Viktora Emanuela i Umberta i sadanjega živućega talijanskoga kralja, pak s toga stavlja interpelaciju na c. kr. vladu. Mi se sjećamo, da su u njekih gradovih propovjednici Talijani hvalili i slavili Italiju, da se je u mnogih gradovih Istre još mnogo gore uvriedilo našega cesara i kralja, i znamo da Bennati nije za to nikakve interpelacije postavio, te moramo suditi, da ga to nije bolilo nit neboli.

* * *

Beč, 19. aprila 1902.

Prekjučer i ponekle jučer nadaljevala se je razprava o financijalnoj upravi. Razni govornici iznašali su tegobe kod te uprave, a medju ostalimi i proti činovnikom bud da su stankari bud da zavlače sa riešavanjem ili pako da riešavaju samo formalno da se oslobode spisa, a neriešiv ga stvarno. Ministar financija nije branio činovnika makar i neradili kako valja, što se žalibože redovito čini. On se je pridružio zastupnikom u kuđenju mana činovnika. On hoće da budu činovnici kao ljudi, kao državljani slobodni. Al hoće da u službi nepoznaju nikakve stranke, da sa svimi državljani bili oni koje mu drago stranke, jednako postupaju, po pravu i zakonu. Imenujuć činovnike on neglеda koje su stranke ili narodnosti, nego gleda samo da budu sposobni za odnosnu službu. On — naglasuje javno, da ga svi, osobito upravo činovnici čuju — je neprijatelj zavlačivanja u riešavanju spisa, nepriiatelj samo formalnoga riešavanja. On zahtjeva od svojih činovnika da obavljaju svoje poslove dobro i čim brže. Oni, koji toga nečine, ako on za to sazna, mogu znati što jih čeka.

Za odštetu občina.

Njemački nacionalci htjeli su bar rječima pokazati svoju oporbu. U tu svrhu postavili su prešan predlog usried razprave proračuna, da tako malo neprilike čine vladi, i da ju umekšaju za svoje — još nepoznate zahtjeve. Postavili su prešan predlog, kojim se c. kr. vlada poziva, da se pobrine za zakonsku osnovu usljed koje bi se imalo sve občine odštetiti za poslove koje obavljaju u prenešenom djelokrugu, to jest one poslove koje obavljaju za vladu. Taj predlog bio je postavljen u ratobornom smislu, a prošao je posve miroljubivo.

Sam ministar-predsjednik odmah iza predlagatelja je izjavio, da vlada i sama misli, da bi trebalo odštetiti občine za ono što rade za državu, i da će podnieti odnosnu zakonsku osnovu čim ju sastavi, a sastaviti će ju čim malo vremena dobije da se tim pitanjem ozbiljno baviti može. Rada bi i koješta drugo podnieti parlamentu na razpravu, al nek ju i parlamenat pomaže, nek nezavlači preveć sa razpravami.

Predsjednici raznih klubova izjavili su takodjer da su za taj predlog. Dan na glasovanje, bila je prešnost pak i sam predlog primljen jednoglasno.

Pokušaji proti podpori za Prag.

U dalnjem poglavju proračuna financija je i stavka od 16 milijuna kruna, koji se imadu dati u deset godina gradu Pragu za uredjenje toga grada. Njemci vele, da je to vladu obećala Čehom još onda kad se je s njimi pogadjala da odustanu od obštrukcije, da jih je tim njekim načinom kupila. Nezavidjaju, vele, toliko Pragu, nego hoće da vlada i dade takovih podpora i njemačkim gradovom. Jedan njihov zastupnik je čak rekao: hoćemo paritetu — jednakost. Koliko Čehom, a isto toliko Njemcem. To je možda jedina težka stavka u cielom proračunu. Njemci obćenito su proti njoj, jer sad još za njihove gradove nije ništa u proračunu. Kad bi pak ta stavka bila zabačena, onda bi mogli Česi činiti neprilika parlamentu. O tom će se razpravljati i glasovati budućega čedna.

Nego već sad, kad se je jedva došlo da se započme razprava, postavio je Svenjemac Malik predlog, da se o stavci glede podpore Pragu razpravlja napose, a ne zajedno sa dotičnim poglavljem. Predložio je, da se o tom njegovom predlogu glasuje po imenih, i glasovalo se je.

Za taj njegov predlog glasovali su Svenjemci, njemački nacionalci, i njemački liberalci — u sve 83.

Proti tomu predlogu zastupnici svih slavenskih klubova, njemački veleposjednici, njeki njemački katolici i njeki antisemiti — u sve 171.

Manjkali su mnogi zastupnici; — talijanski svi, i oni koji su bili u dvorani, bježali su iz nvorane kad je imao na nje red doći da glasuju. Pokazali su onim koji možda do njih što drže, bolje rekuć onim koji jih nepoznaju, da se na nje nije zanašati.

Škola na Unijah.

Ministar bogoštovja i nastave odgovorio je na interpelaciju zast. Spinčića od 28. marča 1901. glede škole na Unijah. Škola da obstoji od godine 1881., i to tako da je na njoj do najnovijega doba bio naukovni jezik u prve tri godine hrvatski u zadnje tri talijanski, a da se je talijanski jezik podučavalo takodjer u prvih trih godinah. Godine 1898. molili su razni roditelji pod vod vodstvom Antona Radosloviča, da se uvede u svih godinah hrvatski naukovni jezik. Drugi roditelji pod vodstvom Andra Nikolića molili su obratno, da bude u svih godinah naukovni jezik talijanski. Iz matica da se je razvidilo, da oni koji su prosili za hrvatsku školu imadu 48 djece, a oni koji su prosili za talijansku 54. Na temelju toga, da je c. kr. zemaljsko školsko vieće odlukom 23. decembra 1901. odlučilo, da se škola razdieli u dva odiela tako, da se jedna djeca sve hrvatski druga sve talijanski podučavaju, i da se u hrvatskom odjelu podučava talijanski jezik a u talijanskom odjelu hrvatski jezik svu onu djecu, kojih roditelji ili skrbnici se ne izjave početkom godine, da neće da se njihova djeca ili štićenici odnosni jezik uče. To da se je interesovanim priobćilo, i nitko nije proti tomu utoka učinio.

Tim je — veli ministar — obojem na Unijah stanujućim narodu zaštićeno pravo zajamčeno temeljnim državnim zakonom za čuvanje njegove narodnosti i jezika, i svako se može bez sile učiti drugi jezik pokrajine.

Težko je naći učitelja. Mjesto je osamljeno. Dvojak jezik. Školske godine 1900./1901. morala je škola zatvorena biti. Početkom ove školske godine podučavao je svećenik, dok nije došao učitelj Vjekoslav Jurinović, koj sad tamo podučaje.

Sve je liepo i dobro, što je gospodin ministar rekao, samo neznamo, koji mu je rekao, da na Unijah dva naroda stanuju, i kada i od koga se je to konštatovalo. Radoslović i družina, Nikolić i družina su sinovi jednoga te istoga naroda.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča misliš, kako bi najlaglje postali pravi Talijani oni Zrenjski poprdili?

Jur. Morali bi prognat svoje žene, matere i hćeri, pak pojti va Italiju po druge.

Fr. Ma neće tega storit.

Jur. Ajbo, ter žu ženi pametnije od muži.

Fr. Tako bi valjalo muži va Italiju poslat.

Jur. Ja, i ženi nebi s tim nič zgubile.

* * *

Fr. Su ča frajali na oprtaljskom Krasu „Legina" dica sa svojim meštrom neku nedilju?

Jur. Vero da njim je va trbuhe krulilo kako i va praznoj bačve.

Fr. Tako se više nedaju varat naši kmeti?

Jur. Aj vero ne, zač su spoznali legaše, njihove meštre i njihovu dicu.

Fr. Već je bilo i doba!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Gospodska kuća izabrala je u posliednjoj sjednici svoje članove u delegacije, koje će se sastati budućeg mjeseca u Budimpešti. Ovdje nam valja izpraviti jednu pogrieška, koju počinismo nehotice u prošlom broju. Istra će naime u austrijskoj delegaciji zastupati delegat Bartoli, a njegovim zamjenikom bijaše izabran markiz Polesini.

U ugarskom saboru interpelirao je zastupnik Visontay, član narodno-neodvisne stranke vladu o trojnom savezu. On je naime upitao vladu: da li je istina, da iztiče trojni savez dne 6. maja 1903., i da su već povedeni dogovori o obnovi toga saveza? Je li istina, da bijaše posliedica tih dogovora ta, da će se obnoviti trojni savez i da će se ugovoru dodati nove klauzule obzirom na odnošaje između Italije i ostalih vlastih trojnoga saveza? Može li ministar-predsjednik priobćiti, da li će biti novih ugovora ta posliedica, da će se promjeniti postojeći značaj obrane trojnoga saveza, i napose, da li nove ustanove promjenjuju mirne osnove Austro-Ugarske na Balkanu. Nadalje pita zastupnik Visontay, koji li je bio nagli razlog da se je odkazalo trojni savez i koja ga je od velevlastih odkazala, te koje je zahtjeve postavila ona vlast, koja je saveza odkazala? Konačno pita on: da li se je na sastanku u Mljetcih izmedju njemačkoga kancelara grofa Bülowa i talijanskoga ministra izvanjskih posala Prinetti-a govorilo takodjer o gospodarskih i trgovačkih pitanjih, i da li se je ujedno sa trojnim savezom odkazalo i trgovačke ugovore. Ako pošto bi i dalnje pridržanje carinske klauzule za talijanska vina, kano što i uvedenje novog njemačkog carinskog cienika u sadašnjoj formi, silno oštetili probitke poljodjelstva Ugarske, interpelant pita konačno, da li je ministar-predsjednik uložio svoj upliv na zaštitu probitaka Ugarske nedavno, povodom sastanka grofa Bülowa i grofa Goluchowskoga u Beču. — Znatiželjni smo, kako će ugarska vlada odgovoriti na ovu zanimivu interpelaciju.

Obzirom na spomenuti sastanak u Beču, piše berlinski list „Post" službeno, da grof Bülow nije došao u Beč, da umiri vladine krugove i da raztjera crne misli tih krugova, već za to, da izmieni osobno nekoje misli sa upravitelji izvanjske politike Austro-Ugarske i da izgladi put za provedenje zaključaka, stvorenih na sastanku u Mljetcih i tičućih se trojnoga saveza.

Dne 18. t. mj. imao je kraljevinski odbor hrvatskoga sabora opet sjednicu, na kojoj je započela podrobna razprava o odgovoru, što ga je sastavio izviestitelj dr. Egersdorfer, koji odgovor će se predati jednakomu odboru madjarskog sabora. U sliedećoj sjednici bio je taj odgovor sa svimi glasovi odborove većine prihvaćen; izviestitelj je dobio nalog, da taj odgovor, čim bude prepisan, pošalje madjarskomu kraljevinskomu odboru.

Srbija. U Biogradu namjeravali su gradjani sa djačtvom na čelu prirediti dne 19. t. mj. proti-bugarsku demonstraciju radi toga, što se Bugari protive posvećenju srbskoga metropolite Firmiliana u Skoplju. Nu redarstvo zabrani zadnji čas tu demonstraciju, radi česa je okolo 2000 osoba sa zastavami i pjevajuć narodnu himnu prošlo glavnimi ulicami grada prosvjedujuć proti bugarskom nastojanju. — U sjednici narodne skupštine dne 19. t. mj. dozvoljena bijaše vladi izvanredna vjeresija od 360.000 franaka za velike vojničke vježbe. Radi uskrsnih blagdana odročena bijaše skupština do dne 3. maja.

Bugarska. Iz Sofije brzojavljaju, da je bugarska vlada razposlala okružnicu svojim trgovačkim agentom u Turskoj. U toj okružnici, da ih upozoruje na pogibelji, koje bi mogle nastati za kneževinu usljed revolucijonarnih spletaka u Macedoniji.

Macedonski pokret, da bi mogao postati pogibeljnim kneževini i svetoj stvari Bugarske, pak valja radi toga taj pokret unutar granicah kneževine priečiti i svaku turskoj neprijateljsku demonstraciju zabraniti. Trgovačkim agentom preporuča se, da nagovore stanovničtvo Macedonije, neka se vlada mirno. Sofijska vlada poslala je tobo jedan iztisak te okružnice i svojim diplomatičkim zastupnikom kod raznih dvorova, preporučiv im, da izvieste velevlasti, koje su podpisale berlinski ugovor, da mjere, što ih je poduzela bugarska vlada za uzdržanje mira i reda na Balkanu, nebi imale nikakva uspjeha, ako se istodobno neučini potrebite korake u tu svrhu, da budu takodjer u Turskoj provedene potrebite reforme.

Rusija. O umorstvu ministra Sipjagina javljaju iz Petrograda naknadno, da obojica taji svoje pravo ime. Nitko da nezna gdje je u Petrogradu stanovao. U obće se drži, da je on počinio zločin sporazumno sa više osoba. — Ruskim ministrom nutarnjih posala bijaše imenovan Vjačeslav Konstantinović Pleve, koji je do sada obnašao čast državnog tajnika u Finskoj.

Pokrajinske:

Razkolnička misa! Talijanaški listovi Primorja udaraju složno na presvj. biskupa Mahnića, što je izdao poznatu naredbu o porabi glagoljice u krčkoj biskupiji, kako bijaše prihvaćena u posliedniem sastanku svećenstva one biskupije. Glasoviti talijanski poviestničar iz Osora, koji se nalazi na jaslih jednog talijanskog lista, kuje danomice dopise iz Osora, Cerezina, Lošinja itd., u kojih izlieva svoju ljutnju proti spomenutoj naredbi i proti presvj. biskupu Mahniću. Svojim dubokim proučavanjem glagoljice došao je taj izvanredni učenjak tako daleko, da je okrstio glagoljsku misu razkolničkom misom, a po tomu je presvj. biskup Mahnić razkolnički biskup i svi njegovi svećenici njegove biskupije, koji glagoljaju, razkolnički svećenici.

Mi se nećudimo nimalo oštroumnosti toga učenjaka ni njegovih šaptalaca sa varnerskih otoka, ali se čudimo državnomu odvjetničtvu, koje dozvoljava, da se bezkažnjeno i slobodno baca tako bezumnu klevetu i pogrdu na odličnoga svenoga dostojanstvenika i na sveti naš kveni obred, kojega nam podariše i podiše najveći rimski pape. Zar je u istinu e dopušteno tim bezsramnim klevetnikom varalicam?!

Talijanski zastupnici — proti talijanskomu propoviedaču. C. kr. zastupnik kurije za Istru naš predragi Bennati bio je sa drugovi u sjednici carevinga vieća od dne 15. t. mj. interpelaciju ministra pravosudja radi predizirage, u se vodi proti poznatom talijanskom dikaću Iausovcu Colleoni-u, koji da je jednoj propoviedi minule korizme u dnjanu uvriedio talijansku vladajuću ću. C. kr. zastupnik pita g. ministra, će li pozvati na odgovornost one, koji vodili sa obtuženikom predizragu prijano. Takvim postupanjem da se agitarsko svećenstvo pobudjuje na pogubna ela a držanje oblastih da stavlja u čudno etlo lojalnost Austrije napram Italiji. i dakle znati, hoće li vlada stati na put porabi oltara i propoviedaonice u agiorske svrhe.

C. kr. zastupnika moralo je silno bo, što je morao navesti za uzor te zlobe oltara i propoviedaonice talijanga svećenika i ako se nevaramo, janskoga prodanika. On bi se bio stalno je i svom slaću s r u š i o na kakvog v s k o g svećenika-agitatora, ali takvih imao na žalost pri ruci.

Otac Colleoni zapamtiti će si stalno rpelaciju c. kr. zastupnika, pak će gi put, kad ga opet sreća nanese u u, propoviedati ob onih 30 milijuna ljana, koji stoje puškom i mačem u i iza leđja istarskih-nespašenih!

Članom stalnoga odbora zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru bijaše imenovan na mjesto odstupivšeg vodnjanskog veleposjednika Tome Sottocorona, predsjednik kot. gospodarske zadruge u Rovinju i tamošnji posjednik Ivan Trombа.

U narodnom pogledu mi negubimo, niti dobivamo tom promjenom članova zem. kulturnog vieća ništa. Odlučan Talijan je odstupio i odlučan Talijan je nastupio.

Staroslovenska sv. misa. U nedjelju bijaše u Ricmanjih proštenje kao na blagdan zaštite sv. Josipa, zaštitnika sviju Slovenaca u svih slovenskih pokrajinah. Pobožnoga naroda nagrnulo je u prijazne i rodoljubne Ricmanje iz bliža i daleka veliko množtvo. Iz tršćanske okolice te iz bližnjih mjesta Istre pohrlilo je mlado i staro, mužko i žensko, da prisustvuje službi božjoj u staroslovenskom jeziku.

U jutro u 6 sati bijaše prva propovied i svečana sv. misa u staroslovenskom jeziku i obredu, a u 10 sati druga propovied i opet svečana sv. misa istim jezikom i obredom pjevana. Bogoljubni naši Slovenci slušali su pravim uzhitom pjevanje sv. mise u jeziku svojih djedova.

U nedjelju čuli smo opetovno pogovor vriednih Slovenaca, osobito onih iz tršćanske okolice, da se sada više neplaše ni biskupskog ordinarijata, ni kapitularnog vikara, ni njihovih židovsko-liberalnih glasila. Svi ovi mogu slobodno i više pritiskati i više latinizirati naše crkve — rekošè — sada znamo, da možemo u vjeri i crkvi naših djedova očuvati i naš materinski jezik. Rodoljubni Ricmanjci pokali su nam put, na koji nas silomice tjeraju gospoda na biskupskom ordinarijatu — e pa neka budè! Bili bismo ludi, kad ih nebismo poslušali.

Iz župe Motvorana: Molim Vas velecienjeni gospodine uredniče, da bi izvolili primiti njekoliko redaka kao izpravak na dopis iz župe Motvoranske u dičnoj „Našoj Slogi“ od dne 8. aprila 1902. br. 27. Ne pričinja se našemu župe-upravitelju da je u Karnici sielo župe motvoranske, budući da svjedoče to uredovni spisi, pečat itd. premda je više od sto godina kako župnik stanuje u Karnici a ne u Motvoranu, jer u Motvoranu nije niti kuće, a g. župe-upravitelj nemore stanovati u zvoniku pod zvonom, kad mu nisu u stanju ni kolibe napraviti niti Proslinaci, niti Cukoni a još manje Matvoranci, kojih je gotovo i nestalo iz starodavnoga grada. Naš dobri g. župe-upravitelj, premda ima jako obširnu župu i još kapelaniju Kavran, koja je od župe jako odaljena te brez svećenika, ipak nam uviek svake treće nedjelje dolazi u Motvaran reći sv. misu, hitjuć nam tako svima ugoditi jednu nedilju u Karnici, drugu u Kavranu, a treću u Matvoranu, što to nikad pre Gut nije činio, pod kojim bi i mjeseci prolazili, da ne bi imali sv. mise u župi. Isto nestoji, da nije sv. ulja u crkvi matvoranskoj, gosp. župe-upravitelj je bio uzeo pred vazmom sv. ulje u Karnicu, da bi novo u sv. posude nalio, kao prepisuju sv. obredi, te je opet odmah isto druge nedjelje donio i dapače tamo š njim krstio. Naš gospodin župe-upravitelj se točno drži starih običaja, a dopisniku valjda nisu dobro poznate stvari crkovne kao njegove poljodjelske pa nije točnu izviestio. (Donosimo, da se čuje i drugo zvono. Op. ured.)

Občinski izbori u Cresu. Iz Cresa nam pišu: Početkom veljače javio sam vam, da su listine za naše občinske izbore već izložene — i strašno pokvarene — te da će se do malo obaviti izbori, za novo občinsko vieće.

I zaista bi javljeno, da će se obaviti izbori dne 18, 21. i 22. tekućega. Mi smo pravodobno bili pripisali listine i učinili dotične utoke, naime prije kod reklamacione komisije, a pak kod poglavarstva; ali sve uzalud: svi bijahu gluhi! S toga je naš dični zastupnik prof. Spinčić i interpelirao, kako bijaše od vas javljeno — ministra-presjednika, da produlje rok i da naredi da se poprave listine; ali i ovo nam se izjalovilo! I ministarstvo bijaše gluho!

U petak dakle na 7 sati u jutro, počeli su izbori, i mi, premda smo predvidjali sva nasilja, ipak smo se mnogobrojni prikazali na izbor III. tiela, i da neprijatelji vidu koliko nas je.

Ali grozan je bio ovaj izbor! Najprije trajao je neprekidno u petka od 7 u jutro pa sve do poslie podne u subotu, da se ljudi oziovolje i odaleče. Pak i sva druga sredstva, koja dopušta načelo: „osar tutto“ bila su izrabljena. Bilo je prietnja, kupovanja, nasilja i drugih sramnih stvari; ali što je najteže za nas, odbijali su naše glasove jednog za drugim; a naše punomoći bijahu sve odbijene osim dvie. Njihovi su neki i po više puta glasovali. Na ovaj načiu slavna naša vlastela — od kojih je namjestnik cresko gradjanstvo primio — su sakupila ništa manje nego 280 glasova, a mi koji smo jih imali sa prokurami preko 300 dobili smo jih samo 135. Mi ćemo odma dotične utoke učiniti proti tim nazakonitostim, ali hoće li nam vrieditи, to je pitanje, budući i do sada svi bili gluhi. Ova nas prva vatra neće zastrašiti, već ćemo čekati, i pripravljati se buduće, pak ćemo sve to složniji i jači postati. Ovim će se i mnoga još spavajuća naša braća probuditi i pridružiti će se nami u borbi, za naše svetinje: za izbavu naše občinske uprave iz rukuh bezobzirnih tirana.

Veselo dakle svi moji pošteni gradjani i hrabri seljani; veselo jer ste vašim radom i prisustvom u petak svoje lice osvitlali: pokazali ste se proti svakom nasilju pravi ljudi; prezirali ste sve novce i obećanja za obraniti svoj mili narod i svoj liepi jezik! Uztrajte svi složni i pripravni, na svaku borbu iznova pokazite se pravim rodoljubima, pamteći one naše zlatne rieči: „svaka sila do vremena!“

Družtvene.

Za „Sokolski Dom“ i podružnicu sv. Cirila i Metoda u Puli sabrao je g. Josip Fedel na izletu u Ližnjanu K 11·65 te jih izručio svrsi putem g. A. Kandušer jur drugi dan po izletu.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Puli držati će redovitu glavnu skupštinu u nedjelju dne 27. travnja 1902 na 10 sati predpodne u hrvatskoj pučkoj školi u Šijani sa sliedećim dnevnim redom: pozdrav pred-jednika, izvješće tajnika, izvješće blagajnika, izbor novoga odbora, izbor odaslanika na skupštini glavne družbe, razno.

Kuštelirska muška podružnica sv. Cirila i Metoda poziva svoje članove na godišnju skupštinu, koja će se obdržavati dne 27. tek. aprila u 1 sat po podne u družbinoj školskoj zgradi.

Iz drugih krajeva:

Nadbiskup Posilović — kardinal? Iz Budimpešte brzojavljaju zagrebačkim listovom, da se tamo govori, da će biti doskora imenovan kardinalom zagrebački nadbiskup presvj. g. dr. Juraj Posilović. Vele, da papa hoće time dati hrvatskim katolikom zadovoljštinu za nepravdu u pitanju svetojeronimskom.

Dvojimo, da bi presvj. g. nadbiskup drage volje primio takvu zadovoljštinu, jer nepravda nebijaše nanešena jedino njemu kao Hrvatu i hrvatskom metropoliti, nego svemu hrvatskomu narodu.

Čestitka i zahvala nadbiskupu Stadleru. Predsjedničtvo političkog družtva „Edinost“ u Trstu odaslalo je usljed jednoglasnog odborovog zaključka brzojavnu čestitku i zahvalu presvj. g. dru. Josipu Stadleru, nadbiskupu u Sarajevu, na njegovom odlučnom i muževnom prosvjedu, dostojnom uzornog nadpastira i odličnog Hrvata u poslu zavoda sv. Jeronima u Rimu.

Razkraljica Natalija prestupila na katoličku vjeru. Francezki listovi pripoviedaju, da je prestupila na katoličku vjeru nesretna srbska razkraljica Natalija, supruga pokojnoga razkralja Milana. Ona se nalazi sada u južnoj Francezkoj u mjestu Berck-sur Mer i to od mjeseca oktobra amo. Kršiena bijaše po katoličkom obredu prošle subote od župnika parižkog predgradja Plaisance. Ako je istina, da je kraljica Natalija živila u neprijateljstvu sa svojim sinom kraljem Aleksandrom, to se može lahko svatiti, kako će na srbskom dvoru nemilo odjeknuti taj korak kraljeve majke.

Krasna braća. Ta krasna, braća jesu: židovski „Piccolo“ i nazovi-katolički „L' Amico“ u Trstu. Ta dva lista zastupaju navodno posve protivna načela, ali u istinu jesu jedno. Dva su to tjela a jedna duša. Oba se natječu sada, tko da bude vjernijim i dostojnijim tumačem misli i želja, osnova i odluka preč. biskupskog ordinarijata u Trstu. Obojica turiše istodobno u svjet viest, da će biti imenovan novomu tršćansko-koparskomu biskupu pomoćnikom svećenik slavenske narodnosti. Obojica lažu hotimično i znalice, da je u tršćansko-koparskoj biskupiji veći broj talijanskog nego li slavenskog stanovničtva. To je zaista: „nobile par fratrum“.

Otvoreno mjesto. Kod c. kr. financijalne prokure u Trstu otvoreno je mjesto perovodje sa podporom od 1200 kruna.

Molbe valja poslati u roku od 4 čedna c. kr. financijalnoj prokuri u Trstu sa dokazi o svršenih naucih, napose o svršenoj jednogodišnjoj sudbenoj praksi te poznavanje njemačkog i talijanskog jezika i jednog slavenskog jezika, koji je u porabi u državi.

Novo krzmanje u Trstu. Na škveru sv. Marka u Trstu zapustilo je najprije okolo 150 radnika posao zahtjevajuć, da im se povisi plaću. Ravnateljstvo brodogradione odpustilo je usljed toga drugih 1200 radnika pod izlikom, da za njih neima posla, pošto su njihovi drugovi prije samovoljno zapustili radnju. Ovi posliedniji morati će da zapuste radnju u roku od 8 dana. Brodogradiona ili škver sv. Marka gradi ponajviše brodove za c i kr. vojnu mornaricu i za izvanjske države. Njezina uprava nije se — kako kažu sami radnici — ni upustila u pogadjanje sa radnici, koji su zahtjevali povišenje plaće za 20 nvč. na dan. Ako je ovo istina, tada će ta uprava sama odgovarati za eventualne posliedice, jer se tako sa radnikom nepostupa.

Austrijski nadvojvode kod krunitbenih svečanostih u Londonu i u Madridu. Novine pripoviedaju, da će zastupati Njeg. Veličanstvo cara i kralja Franu Josipa kod krunitbenih svečanostih Eduarda VII. u Londonu priestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand a kod krunitbenih svečanostih Alfonsa XIII. u Madridu nadvojvoda Eugen.

Kao madjarski počastni kavalir biti će pridieljen nadvojvodi Fran Ferdinandu Tassilo grof Festetić, a nadvojvodi Eugenu Nikola knez Pallfy.

Porinuće novog parobroda. Dne 12. t. mj. porinuše u more sa loydovog arsenala u Trstu novi parobrod „Galizia“. Ovo je 66. parobrod porinut sa loydovog arsenala.

Novi parobrod jest 315 englezkih stopa dug (96.13 metara) i 12.44 m. širok, 6.57 m. visok. Strojevi jaki su 2000 konjskih sila, a broditi će brzinom od 13 milja na uru; nositi će 2771 bačvu; u prvom i drugom razredu mjestiti će 61 putnika; razsvietljen će biti električnim svietlom. Parobrod „Galizia“ je šesti parobrod istoga družtva, iste veličine i iste podobe, prvih pet imenuje se: „Styria“, „Carinthia“, „Carniola“, „Tirolo“ i „Bucovina“.

Odbor za uredjenje doline rieke Mirne. C. kr. namjestničtvo u Trstu poslalo prije 15 dana u močvarnu dolinu rieke Mirne posebni odbor tehničko-hidrau-

lječnih strukovnjako pod predsjedničtvom c. kr. nadmjernika g. Obersta, da provedu na licu mjesta potrebite izvide za uredjenje one doline. Odbor taj radi vrlo brzo i temeljito. Gg. mjernici stanuju u Cittanovi, odakle idu u jutro na posao ladjom na vesla i vraćaju se na večer istim putem. Lagana plovitba niz i uz rieku zahtjeva dosta dangube te bi valja tim strukovnjakom dobaviti ladju na paru, da se prištedi na vremenu i da tim brže posao obave.

C. kr. namjestničtvo može lahko takvu ladju dobaviti od c. kr. pomorske vlade, koja ih imade i koja će imati takodjer koristi od uredjenja rieke Mirne, jer će ona tada postati brodivom i pristupnom i od strane mora.

Nezamjerite — ako je malo! U sjednici carevinskoga vieća u Beču stavio je tršćanski zastupnik glasoviti dugovlasi Hortis sa drugovi predlog, da bi država dala gradu Trstu podporu ni manje ni više nego malenkost od 21 **milijuna** kruna. Da nebudu državne blagajne previše počutile gubitak te malenkosti, zadovoljiti će se tršćanski židovi i nazoviliberalci ako im vlada razdieli spomenutu podporu u 14 obroka godišnjih, i to svake godine 1,500.000 kruna počam već sa god. 1902.

Zastupnik Hortis sanja već možda, kako će pomoćju državnih milijuna čim prije potalijaniti sve tršćanske Slavene. Pa neka nam se reče, da nisu skromni ti naši dobri susjedi?!

Postanak lastavica. Neki franceszki novinar posjetio je nedavno neku malu crkvu u jednom parižkom predgradju. U to doba pripoviedao je u crkvi kapucin svomu stadu ovu malu priču, koja se je novinaru vrlo dopala i koju je on kasnije priobćio.

U žudinskoj zemlji na sunčanih poljanah Nazareta igralo se je božansko diete sa svojimi drugovi. Svojimi ručicami vječne dobrote i ljubavi pravio je Isus od zemlje i iz vode potočića zemljene ptičice, koje je postavljao na zemlju razširenih krila. Baš tada prolazio je okolo igrajuće se dječice neki farizej.

„Griešna djeco" — zavikne na njih — „što radite tuj na dan Gospodnji?" Svojom nemilosrdnom rukom htjede da razori zemljene ptičice, ali Isus zapljesnu svojimi ručicami, zemljene ptičice ožive i odlete. Lastavice bile su rodjene.

Sivokrile, kakve bijahu, doletiše pod krov kuće, u kojoj življaše Isus, i od iste zemlje, od koje su bile napravljene, sagradiše si tamo gnjezdo. Tako je lastavica izabrala stan čovjeka, svojega prijatelja, da brani od zla njega i njegovu porodicu. Živile su tamo slobodne, štićene i milovane; njihova je prisutnost nosila sreću. Poslije mnogo vremena, kad je božansko diete bilo postalo čovjekom i stupalo na goru Kalvariju, sliedile su ga zdvojne sirotice lastavice prateći ga za čitavog puta bolnim krikom. Isus je umirao na drvu križa; na njegovom bliedom licu tekao je potočić krvi pomješan s njegovimi suzami. Onda su lastavice jedna za drugom, trgale svojim kljunom trnje s krune, koja je zadirala u njegovo božansko čelo. Prolazili su satovi... U posliednjem uzviku izpustio je Razpeti svoju dušu. Nebo se zamračilo, ptice uzdrhtale i njihova krila zaodjelo ruho tuge, što ga dosad nisu nikada više odbacile".

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca febrara sliedeći prinosi:

a) **utemeljiteljni:** g. Milčetić Ivan profesor — Varaždin K 100;

b) **redoviti:** gg. Lehpamer Josip kanonik — Varaždin K 20, N. N. — Lupoglava K 12, Kirac Jakov — Medulin K 10, Fiamin Benedikt — Šušak K 10, Močnaj Micika — Banjaluka K 8;

c) **mjesečni:** g. Spinčić Vjekoslav zastupnik naroda — Opatija K 20;

d) **darovatelji:** Občinsko glavarstvo — Volosko K 200, Roža Josip profesor — Pazin sabrao u njegovoj obitelji K 16·10, „Rusofil" — Zagreb K 5, Valenteković Stjepan — Jaska K 104, Močnaj Micika — Banjaluka „dobraruka" K 6; Matejčić Franjo c. kr. zemalj. školski nadzornik — prijateljev stari dug — Pazin K 60, sabrano prigodom oprostne večere Matejčić Franja c. kr. zemalj. školskog nadzornika — Pazin K 28, Cerovac Josip — Roč sabrao prigodom kršćenja kćeri Milice K 7, Corazza Josip umir. župnik — Tar K 2; Stefanić Ante učitelj — Kastelir K 1, Stavelik Franjo župnik — Kastelir K 2; Konsumno družtvo — Cezarija K 5·40; N. N. — Pazin K —·40, Družba sv. Cirila i Metoda — Opatija K 500, Frulić Šime župnik — Grdoselo K 3.

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje

Odbor.

Broj 1727.

Natječaj.

U izvršenju zaključka občinskoga zastupstva od dne 18. novembra 19J1. (proračunska razprava za godinu 1902.) razpisuje se ovim natječaj za mjesto občinskoga zemljomjerca (geometra), kojemu će biti zadaća izmjeriti i procjeniti občinska zemljišta prigradjena od občinara iza zadnjih izmjerenja u občini **Kastavskoj**, te u pridruženih občinah **Bergudu, Lisac, Skalnica** i **Studena**, a eventualno i **Klana.**

Godišnja plaća zemljomjercu opredieljena je na K 2000 (dvie hiljade).

Molitelji imadu podnieti svoje molbe podpisanomu obć. glavarstvu **do 15. maja 1902.**, a svjedočbama dokazati svoju dobu, pripadnost, koje su nauke školske i praksu izučili, dosadanje ponašanje i službovanje, uz dokaz, da su vješti podpuno u hrvatskom kao ovouredovnom jeziku u govoru i pismu.

Glavarstvo občine
Kastav, dne 17. aprila 1902.

Načelnik:
Jelušić.

Občinsko glavarstvo.
Boljun, dne 14. aprila 1902.

Broj 724/I.

Oglas jeftimbe.

Uslied zaključka občinskoga zastupstva, stvorenoga u sjednici od dne 22. t. mj. pod točkom 4. dotičnog dnevnoga reda, daje se na javno znanje, da će se **u nedelju dne 27. aprila 1902. u 3 sata poslie podne** u kući občinskoga glavara g. Jakova Buretić-a u Boljunskomu polju selo Mandići kbroj. 137, obdržavati **jeftimba rad zakupa svih radnja zasiecajućih u izgradnju nove školske zgrade na Pazu u ovoj mjestnoj občini.**

Izklična ciena ustanovljena je polag obće gradjevne svote na 10.600 (deset tisuća i šest stotina) kruna.

Svaki eventualni natjecatelj imati će prije početka čina da položi čitavoj gradjevnoj svoti odgovarajuću 10% jamčevinu (vadium).

Ostali uvjeti zakupa, kao što i nacrti i troškoznik nove gradnje, razvidni su u ovome uredu svaki dan za vrieme uredovnih sati.

Občinski glavar:
Buretić.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima: Uplate u krunama
preti bonima blagajne konsolidacije:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
preti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2%
u zlatnim napoleocima preti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlei u krunama razpoloživo s mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Trepavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd **bez troška.**

Bavi se **kupnjom i prodajom** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvućenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warrants i vriednosti** uz najumjestnije uvjete.

Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

Prvo slovensko skladište pokućs

Antona Černig
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Mar
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu-Trs
Tvornica sa strojevnim obrat

Svaka je konkurenca nemog
jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Tvrt
SCHIVITZ &
(Živic i dr.) Trs
ulica Commerciale broj
preporuča svoje
štrajkače proti peronospor
žnira Žirica i druge, mj
i strojeve za **sumporovje**
mlatilnice i čistilnice za žito, **slamorezнice,**
gove za svaku **uporabu** te u obće sve **streje,** s
i materijale za **gospodarstvo i obrtničtvo** po
nižim cienama, koje se priobćuje na zahtje

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice

JAVNA ZAHVALA.

Svemu onomu vriednomu puku iz domaćega i daljnega kraja, i onim osobam, koje su nam budi na koji god način izrazile svoju sućut i duboko sažaljenje nad gubitkom u cvietu mladosti preminule naše *nezaboravne kćerke*, odnosno supruge i sestre

Marice Poropat rodj. Sanković-Soldatić

izrazujemo ovim putem našu najiskreniju zahvalu. Posebice veleč. svećenstvu gg. Mateju Markić-u, župniku iz Golca, Ladislavu Tonkoviću, kapelanu iz Sluma, a osobito mnčg. Zorku Klunu, župe-upravitelju u Brestu što je onako liepo izrekao krasno nadgrobno slovo miloj pokojnici, mnčg. Juri Dolžanu, domaćemu župniku, koji je vodio sprovod i nastojao da čim ljepše sprovod izpade, napokon svim prijateljem i znancem iz našega sela, kao i takodjer i onim iz daljnih krajeva, koji nisu žalili truda niti puta, osobito onim iz Vodica, Golca, Jelovice, Bresta, Sluma, Klenovščaka, Trstenika itd., gospodi c. kr. činovnikom iz Počekaja i Buzeta, posebice pako gg. dr. Deluka i dr. Bileku, koji su nastojali da ju obrane od nemilosrdne smrti za kratke i nagle bolesti.

Dane, dne 13./4. 1902.

Ivan Poropat, suprug. **Sanković Marija,** majka. **Sanković Mate,** otac. **Davor Sanković-Soldatić,** brat.

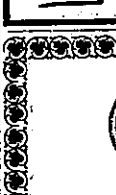

Taftà za turite od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati liek
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Neka se pita: Taftà za turiste
Luser
po novč. **K 1·20**
Dobiva se u svim ljekarnama.
U Trstu: J. Serravallo, Nicolò Tallandorg, A. Frazmare, Oblovich: Orlichetti, Postani, D'Ali: A. Wassermann.

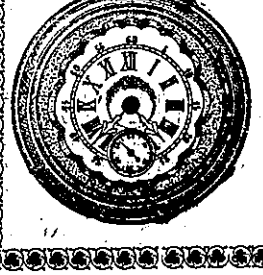

L. Malitzky
urar i srebrnar.
Via Sergia 65. **POLA** Via Sergia 65.
preporuča
Omega, Longines, Schafhaus ura
za žep u zlatu, srebru i metalu koje su **najtočnije** ure-kazalice,
dalje ura-budilica **„Junghans", sobnih satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari,** n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najpriklad nije
za darove o priliki sv. potvrde (berme).

Broj 32. Pula, u petak dne 25. aprila 1902. God. XXXIII.

Oglasi, pripostana itd. ...kaju i računaju se na temelju ...ćnog cienika ili po dogovoru.

...ovci za predbrojbu, oglase itd. ...lju se naputnicom ili polož...com pošt. štedionice u Beču ...administraciji lista u Pulu.

...od naručbe valja točno oz...čiti ime, prezime i najbližu pošti predbrojnika.

...ko list na vrieme ne primi, ...eka to javi odpravničtvu ...tvorenom pismu, za koji se ...e plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

...ekovnog računa br. 847 849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv.

Dne 7. maja obdržavati ...e se u prostorijah Hrv. ...štaonice u Pazinu u 2 sata ...p. osnovateljna skupština ...Političkog družtva za Hr...ate i Slovence u Istri" sa ...ledećim dnevnim redom:

1. Upis članova.
2. Izbor odbora.
3. Eventualni predlozi.

Ova obznana služi mjesto ...zravnog poziva.

PAZIN, 23. aprila 1902.

Osnovateljni odbor.

...oš o našoj mornarici.

Luke Istre — hrvatskog primorja i ...lmacije. — Svrha podporam, koje daje ...da. — Utakmica. — Stopljenje paro...odarskih družtava na jadranskom moru.

U posliednjem članku o našoj mor...rici progovorismo: o našoj mornarici ...obće i napose o našoj trgovačkoj mor...rici, čije su prednosti bez dvojbe veće ...o li bilo kojeg drugog poduzeća — ako ...ma na umu ove glavne čimbenike: ...ovinu, obrt, poljodjelstvo i pomorstvo, ...e nalazi na hiljade stotina radnika za...nje i pomoćju čega stavlja se u promet ...e i tolike proizvode ljudskog uma i ...ove ruke.

Mornarica je pionirom trgovine i ...a; ona nas veže sa najodaljenijimi ...ovi svieta dižuć svuda ponosno svoju ...avu, pod kojom si stekoše naši po...rci nadčovječnim naprezanjem, svojom ...ažnošću i svojim poštenjem najbolji ...

Ali da mornarica napreduje i cvate, ...e njoj se u prvom redu dobrih i si...nih luka, gdje pristaje, gdje krca i iz...ava i gdje može naći u svakoj pogibelji ...rebito utočište. U tom pogledu služiti ...mora uzorom Francezka, koja je ...ovala silne milijune, da uredi, učvrsti ...štiti svoja obalna pristaništa.

Naša obalna pristaništa, naše luke ...ž istarsko-hrvatsko-dalmatinske obale ...prave sirotice napram francezkim ...n, premda imade uzduž naših obala ...nih uvala, draga i prirodnih luka, koje ...ogle postati uz nješto novčane žrtve ...d vieštom rukom mjernika za obalnu ...tbu od neizmjerne koristi. Kod nas ...eizkapa plitčina, nečisti se nanosa ...a i kamenja, negradi se zaštitnih zi...a i ograda — jer država neda, a po...nici il družtva nemogu. Koliko se hoće ...jakanja, preporuka i predloga u dr...nom saboru, prije nego li se sagradi ...av mostić, očisti kakav ulaz u lučicu ...razbije kakav stienac kamen!

U jednom slučaju ipak nije država škrtarila, a ta je onaj čišćenja i zaštićenja obale ušća rieke Narente u Dalmaciji. Ali i taj posao bijaše izveden tako nesretno i toli nesavršeno, da se i danas iole veći parobrod lahko nasuče pošto neima ni s lieve ni s desne strane neobhodnno nuždne kamenite ograde. Radi toga čim nabuja rieka, zamulji se kanal pieskom, zemljom i smrvljenim biljem močvare. Tuj je potrošeno mnogo milijuna al je djelo ostalo nedovršeno i nepodpuno.

Državne podpore morale bi imati tu svrhu, da podržaju pomorska poduzeća, jer mornarica pruža velikom broju državljana uvjete ostanka. Nasuprot tomu služe današnji dan državne podpore u tu svrhu, da se osjegura dioničarom bogate kamate, i mastne službe mnogim osobam, koje il nisu na svojem mjestu, il koje neimaju ni srca ni duše do svojih podredjenih. Takove osobe štede obično lievo i desno na plaći, hrani nižih i čak i na gradjevnom materijalu izvrgavajuć često mornare, kapetane i makiniste svakojakim pogibeljim a da im se neda nikakvu odštetu ili nagradu za pobudu. Oni izlažu svoj život danomice, muče se dan i noć za kukavnu plaću a na korist onih, koji mogu malo izgubiti a mnogo pridobiti, ili onih, koji radi kojeg naslova, preporuke i zaštite mogućnike, uživaju visoke nagrade za nikakav trud. Za to nam služi najboljim primjerom veliko i bogato družtvo „Lloyd," koje je još do nedavna tvrdokorno i uztrajno niekalo svojim mukotrpnim grijačem neznatnu odštetu za tegotan posao, što ga obavljati moraju, dočim baca s druge strane mnogo milijuna za svoje zastupnike, savjetnike i druge bezposličare.

Naši stariji pomorci siećati će se, kako je u svoje doba glavni tajnik toga družtva A. Toppo takorekuć sam ravnao čitavim družtvom, dočim imade isto danas upravno vieće, kojeg članovi dobivaju od 10—20.000 kruna nagrade; imade nadalje glavnog ravnatelja, trgovačkog ravnatelja, gradjevnog ravnatelja, tehničkog ravnatelja, tajnike i podtajnike, predstojnike odjela, blagajnike, putujuće nadzornike itd. pa uza svu tu četu mudrih, vieštih i slavnih muževa, dogadjaju se neurednosti ili prevare kod pojedinih ureda, kao n. pr. u Carigradu, Trstu itd. A siromašnim grijačem krati se neznatnu odštetu od malo novčića na dan za skrajno pogibeljan i tegotan posao u njihovom paklu.

Nu kako ćemo, da se u sjajnom salonu prvog razreda uz bogate stolove one visoko položene osobe siete onih nesretnika, koji se metar dva izpod njih živi peku!? Razlika je izmedju jednih i drugih tolika, kolika je izmedju neba i zemlje.

Htjelo se je upravo štrajkovanja sa poznatimi groznimi posliedicami a da se uvjeri onu gospodu, da se nemogu strojevi micati bez grijača.

Prelazeć na utakmicu, koja je nastala u novije doba, priznajemo rado i sa zadovoljstvom, da je ista doniela nješto nova života u našu mornaricu. Ovdje valja spomenuti u prvom redu novo parobrodarsko družtvo „Ugarsko-hrvatsko" na Rieci. Mi smo sve prije nego li prijateli ili pristaše politike ili političkog smjera odlučujućih osoba ovoga družtva, ali priznati valja, da je ono uvelo u promet krasnih i solidnih brodova, da je pokrenulo bolju svezu sa Istrom i Dalmacijom i da je ciene prevozu osobe i robe prilično snizilo. Tim se je omogućilo ili pospješilo veći saobraćaj ljudi i živahniji promet svakojakih proizvoda.

Dok je primjerice austrijski „Lloyd" plovio sam uzduž naše i dalmatinske obale, tužila se uprava neprestano, da neima odatle nikakve koristi, već dapače štete. Nevjerujemo, da je bilo tomu tako, jer inače nebi danas tolika manja parobrodarska družtva toli krasno uspjevala. Uprava „Lloyda" išla je naime za tim, da neprestanim naricanjem o loših poslovih izlisne od države bogatu podporu, što njoj je dakako i pošlo za rukom. A uzprkos bogatoj podpori od strane države nije mogla kroz punih 60 godina stvoriti pričuvne zaklade, što je krivo, da su još uvjek njegove dionice izpod nominalne vriednosti.

Do mala imale bi se stopiti pomorska družtva u jedno samo družtvo pod imenom „Austro-adrijatičko". Na taj način pokazati će s jedne strane „Ugarsko-hrvatsko," s druge „Austro-adrijatičko" silnomu „Lloydu" i njegovim velikanom, da će si Istra, Dalmacija i hrvatsko primorje stvoriti vlastitimi silami moćnu trgovačku mornaricu, koja će moći napredovati i bez njemačkoga jezika i koja će morati da njeguje domaće jezike, u prvom redu naš hrvatski jezik.

Kod nas u Primorju i u Dalmaciji zahtjeva se poznavanje više jezika takodjer od listonoša i sudbenih il poreznih poslužnika, čega se nezahtjeva u nijednoj drugoj pokrajini Austrije. Pravedno i pošteno je da poznaju i naši pomorci, osobito zapovjednici obalnih parobroda više jezika, ali svako na prvom mjestu jezik hrvatski, jezik, kojim se služi ogromna većina pučanstva sve od granice susjedne Gorice, pa tamo dalje do kraj Špica. Taj jezik mora imati odbilično mjesto i u naših parobrodarskih družtvih i u obće u našoj trgovačkoj mornarici.

Nautičke i obrtne škole.

Interpelacija zastup. Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gosp. ministra bogoštovlja i nastave.

Obzirom na resoluciju, stavljenu u XI. zasjedanju 1895. k poglavlju 9, naslov 20. od zastupnika Spinčića i na odnosni predlog, stavljen od proračunskog odbora i prihvaćen od visoke kuće glede uvedenja hrvatskog jezika kao naukovnog predmeta na nautičkih školah i glede ustrojenja pripravnicah za nautičke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom u shodnih mjestih na obalah kvarnerskih otoka i istarskog poluotoka, i obzirom na okolnost, što se nije ni na jednoj nautičkoj školi Istre, na onoj u Malom Lošinju, uvelo hrvatski jezik kao naukovni predmet, niti se je ustrojilo pripravnicu za nautičke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom, za koje bi bila — kao što je to spomenuti zastupnik u svojem govoru dne 11. junija 1895. iztaknuo — shodna mjesta Baška na otoku Krku, Volosko-Opatija i Medulin na istarskom poluotoku;

nadalje, obzirom na to, što je u Istri samo jedna obrtno-delavska škola sa hrvatskim naukovnim jezikom, ona u Kastvu — te da bi bile i druge takve, na primjer u Buzetu u koparskom kotaru, u Medulinu u puljskom kotaru, sa hrvatskim, u Dolini ili u Dekanih u koparskom kotaru, i u Podgradu u voloskom kotaru, sa slovenskim naukovnim jezikom, ili strukovne škole za izradbu drva, na primjer u Munah i u Klani u voloskom kotaru, te strukovne škole za izradbu kamena, na primjer u Kastvu u kotaru voloskom i u Marčani u puljskom kotaru, sve one sa hrvatskim naukovnim jezikom — vrlo potrebite za razvoj onog pučanstva;

i konačno, obzirom na to, što postoji za sve primorske pokrajine ove pole monarhije samo jedna državna obrtna škola, naime ona u Trstu, i da se na istoj, uzprkos tomu, što ju polaze i hrvatski i slovenski pitomci, nepodučava hrvatski odnosno slovenski jezik niti kao naukovni predmet — te bi bilo — kao što u spomenutom govoru iztaknuto, pravo i pošteno, da se ga podučaje;

uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovlja i nastave sliedeći upit:

Je li njegova preuzvišenost sklona što prije poduzeti mjere:

„1. Da se provedbom zaključka visoke kuće na jedinoj u Istri postojećoj nautičkoj školi hrvatski jezik za sada bar kao naukovni jezik uvede, te na prikladnih mjestih ove pokrajine ustroji pripravnice za nautičke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom?

2. Da se ustroji obrtne delavske škole i strukovne škole, osobito za izradbu drva i kamena, sa hrvatskim, odnosno slovenskim naukovnim jezikom u markgrofoviji Istri?

3. Da se uvede hrvatski i slovenski jezik na c. kr. državnoj obrtnoj školi u Trstu barem kao naukovni predmet?

U Beču, dne 14. aprila 1902.

Spinčić, Biankini dr. Ploj, Ferri, Žičkar, Jaroš, Perić, dr. Žitnik, dr. Gregorčič, Srámek, Povše, Vencajz, dr. Hruban, Pfeifer, dr. Stojan, Maštalká, Schwarz."

Razgovor

medju **Stipom** i **Markom** blizu groblja u Sv. Lovreču Pazenatičkom.

Marko: Baš mi je drago, kume Stipe, da smo se tote našli, češ mi ča morda dobrega povidat.

Stipe: Vero, dobrega se imamo malo ča spominjat, a za slabo ni koristi. Toliko ti morem kazat, da smo mnogo srićni, jer ćemo imati novu školu u Selini. To mi je povida jedan občinski zastupnik, da su to njemu na občini obećali i da je on čul čitati dekret.

Marko: Morda su mu čitali dekret, da su pripravni i beći. Ja mislim, moj

dragi Stipe, da će to biti ča drugo, ča bi njim više koristilo nego škola u Selini. Ter znaš, da bi za to potriba novi dicional. A ča nimamo dosta ča plaćati? Ako se nevaram imamo još duga za groblje više od četiri miljari kruna.

Stipe: Po majku svita, donke to neplatimo nigdar drugo; ter meni se para, da je bilo rečeno, da će se plaćati dicional za to samo 10 let za platit onih 2500 fiorini; na ta način je dug za groblje još skoro cel.

Marko: Ča neznaš kume, da ono, ča nam gospoda jedan put naprte, ono moramo vaik nosit i tega se nemoremo oslobodit kako ni grešna duša djavla. Ali da bi samo to bilo, ma mi smo još u dugu od 575 fiorini za ovu kuću, u kojoj bivaju žandari aliti oružnici, i to Žbandajcem još od onput, kada je bilo občinsko poglavarstvo ovdi u Sv. Lovreču.

Stipe: Sada vidim, da imamo fine gospodare!

Marko: Si morda ča čuja od zadnje šeduti u Vrsaru, da misle zidat novu školu u Sv. Lovreču?

Stipe: A beči za nju?

Marko: Ter da njim je dosta samo 14 miljari krun.

Stipe: Ja, oni počmu vaik s malim, a fine s debelim. Sada govore da njim je dosta 14 miljari krun, a potli će pitati 20 miljari fiorini.

Marko: Onda reku: kada se počme, triba i finit, pak moraju bit beči al s oka al s boka.

Stipe: Ma reci mi malo, kakova je ovdi potriba druge škole; ča ni ova naša kuća dobra za školu?

Marko: Gospoda kažu, da ni dosta zdrava.

Stipe: Ma, ter su u njoj bivali svećeniki, koji se nisu tužili, i od kojih ni ni jedan umrl.

Marko: Znam to dobro; ter bivaju u njoj leta i leta žandarmi, i oni su vaik zdravi.

Stipe: Donke, to mora biti nika nova gospodska zamka.

Marko: Ter znaš, da poli stare kuće se nemore nič dobit, a poli nove je to laglje.

Stipe: Morda njim se neće ta posrećit, jer su malo progledali i niki občinski zastupniki.

Marko: Već bi bilo vrime, da odpru oči svi oni, ki znaju kade siromaha kmeta postol tišći.

Stipe: Vero je pravo, zač ako neće kmet za kmeta držat, vero neće ni talijanska gospoda.

DOPISI.

Žrenj, 21. t. mj. Naš prečastni kapitularni vikar hoće pod svaku cienu, da nam ostane i poslije svoje smrti u viečnoj uspomeni. Sve naše molbe i pritužbe ostaše u Trstu neuslišane i neuvažene. Za nas kao da više nitko nemari, kao da nismo i mi sinovi katoličke crkve i braća svim ostalim biškupljanom.

Pošto neimamo ovdje stalna svećenika, posla nam je g. vikar za uzkrsne blagdane nekog fratra Dalmatinca. Ovdje se odmah sprijateljio sa učiteljem zlosretne „Legine“ škole, te je njekoliko djece izpoviedao i pričestio. Tim povodom se pokazalo, da se s našom djecom nemože talijanski obćiti, jer moradoše nekoje hrvatski podučiti kako im se treba kod sv. pričesti ponašati. Kod izpoviedi zapitao je učitelj neku djevojčicu: „come ti te confessi?“, a ona mu pred ljudmi liepo talijanski odgovori: „šijor ši“! ;)

Po sv. pričesti propoviedao je spomenuti fratar dne 6. t. mj., na dan biele nedjelje djeci u čisto talijanskom jeziku, a siromašna djeca buljila su u njega kao i tele u nova vrata.

Istog dana kazao je č. otcu jedan naš čovjek ove rieči: Vi ste gospodine danas počinili nama veliku nepravdu u našoj crkvi, jer ste Vi danas za prvi put u nj. propoviedali talijanski, čega nije nikad do sada bilo. Na to je jednostavno odgovorio, **da je on pravo postupao.**

Pod drugom sv. misom propoviedao je opet te se bavio u proporiedi sa onim našim čovjekom, koji ga je opomenuo na nepravdu, koju je našemu puku i jeziku nanio. On reče — medju ostalim — da nije počinio nikakvu nezakonitost tim, što je rekao njekoliko talijanskih rieči djeci „Legine“ škole. To bi se u ostalom moglo možda opravdati kad bi do sada bio vidao takav običaj i kad ga nebi djeca hrvatski razumila, ali on se je sam ujerio, da je morao djeci govoriti hrvatski, ako je hotio, da ga razumiju.

Dne 13. t. mj. vratio se opet k nam taj častni fratar, da nam čita sv. misu, i da nam pusti o sebi veoma žalostnu uspomenu. On je naime u crkvi pomišao sve crkvene pjevače t. j. one koji pjevaju hrvatski i one, koji bi htjeli, da se pjeva latinski. To bi bio imao biti početak koncu hrvatskog pjevanja.

Kad je pako naš pjevovodja po običaju zatvorio pjevalište, dotrčao je naglo k njemu č. fratar, te mu kazao: **ja sam dobio od g. Petronia nalog, da kor mora biti uvjek otvoren, te da može svaki slobodno ići na kor pjevati.** Tada je dakako kor ostao proti običaju otvoren.

Blagoslov nije obavio po običaju nego se je požurio te ga obavio prije određenog sata. Pred blagoslovom iztrgao je iz vrata kora ključaonicu.

Početkom blagoslova bio je na koru jedan jedini naš pjevač a svi ostali latinizatori, koji sirote zavedeni neznaju ni kihnuti latinski, i koji obično nedolaze u našu crkvu. Ovi latinizatori govorili su u crkvi tako glasno, kao da su na ulici. Oni rekoše, da se više neće pjevati hrvatski, da oni nepjevaju starodavni „Častimo Te.“ Naš pjevač upro se odlučno rekav šarenjakom, da će on pjevati po starom običaju, na što mu odgovoriše, **da fratar toga nedozvoljava.** „Noi non vogliamo cantar croato“ — rekoše, ali im to nije ništa pomoglo, jer je premogao naš pjevač.

Tim postupanjem g. fratra nanešena je uvrieda našemu jeziku i pravu u crkvi. Mi odsudjujemo al ne samo njega, jer on bijaše samo orudje, on je radio po nalogu — kako sam reče — g. kapitularnog vikara.

Jedan ovdašnji šarenjak pripoviedao nam je, da je taj č. fratar prošloga čedna obašao susjedno svećenstvo. Možda je došao obaviestiti, koji bi od te gospode bio najsposobniji za to, da posve polatini ili potalijanči našu crkvu.

Neka slobodno kušaju tršanski reformatori amo poslati kakvog latinizatora, koji bi puhao u rog tršćanskih židova, ali mi im zadajemo tvrdu vjeru, da će kukavno nasjesti. Naš puk je već prigodom prošlih uzkrsnih blagdana pokazao kako znade stisnuti žep i skratiti darove onim, koji mu hoće pod svaku cienu ukrasti materinji jezik i učiniti ga robom framasunske gospode Istre. Naša crkva uzdržaje se većinom od milostinje, a mi smo pripravni tu milostinju prije mu uzkratiti nego li da nas se moralno ubije od onih, koji su dužni, da se brinu za naše duševno i tjelesno dobro. Dakle, pamet u se, gospoda latinizatori!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Bečki listvovi javljaju, da se vode pregovori izmedju stranaka carevinskoga vića radi toga, da se skrati proračunska rasprava, za koje još 185 govornika ubilježeno. Bude li se raspravljalo o proračunu onako lagano, kao što i do sada, tada će potrajati proračunska rasprava sve do konca maja.

Ministar-predsjednik dr. Koerber vodi pregovore sa kolovodjam njemačkih stranaka, koje su mu odkazale posluh, te ih želi natrag za sebe pridobiti. I sa talijanskim klubom viečao je minister-predsjednik opetovno; kod tih viečanja zastupali su klub barun Malfatti i dr. Rizzi. Talijanski listovi pišu, da su talijanski zastupnici predložili ministru-predsjedniku svoje želje i težnje, te da je ministar obećao, da će uvažiti njihove želje u koliko su opravdane. Ministar je valjda nastojao pridobiti talijanske zastupnike za podporu gradu Pragu iz državnih sredstava. U sjednici od dne 22. t. mj. došlo je konačno do glasovanja o toj podpori. Vladin predlog, da se dade gradu Pragu državna podpora bijaše prihvaćen sa 218 proti 136 glasova. Za predlog glasovali su svi slavenski zastupnici, članovi socijaldemokratičkog kluba, kršćanski socijalisti i Talijani. Talijanski listovi opravdavaju glasovanje talijanskih zastupnika pred njihovi saveznici Niemci tim, da oni su za to, da država skoči na pomoć pojedinim zemljam i gradovom. Njihovi zastupnici Malfatti, Hortis, Rizzi i Verzegnassi, da su takodjer stavili predloge, da se dade državnu podporu talijanskim gradovom, pak da očekuju i oni od ostalih zastupnika, da će ih u tom podupriet.

Srbija. Srbski listovi udaraju žestoko na kraljicu Natalju, koja je prešla katoličku vjeru. Za kralja vele, da je uzkliknuo srdito, kad je doznao za taj korak svoje majke: ja više neimam majke.

Bugarska. Jedna carigradska viest glasi, da su turske čete doznale na granici, da je prešla jedna ustaška četa od 30 momaka macedonsku granicu te da je upućena put Male Planine u kosovskom vilajetu. Kasnija viest tvrdi, da je bila ta četa od turske straže natrag potjerana.

Mjestne:

Prinos k ravnopravnosti na c. kr. pošti u Puli. Danas nam je zabilježiti 2 slučaja, gdje je c. kr. poštanski ured hrvatskoj stranci na hrvatski napisane naslove izručio samo njemačko-talijanske potvrdice. Gospodin ravnatelj pošte i brzojava u Trstu, te g. upravitelj u Puli, neka zavire u predatbeni zapisnik pa će se osvjedočiti pod brojem 219 i 330 da istinu pišemo. Prosvjedujuć proti tome pitamo, što je sa imenovanjem seoskih listonoša, da li će isti poznavati hrvatski jezik u govoru i pismu. Slavno ravnateljstvo u Trstu moglo bi nas barem obaviestiti.

Sazov Istarskoga sabora. Ovdašnji talijanski listić „Il Giornaletto“ dobiva iz Beča, tobož iz pouzdana izvora viest, da je vlada napustila misao sazvati sabor izvan „zakonitog sjedišta“, a tim i nakanu, da se poncsu zemaljski uredi u Pulu.

Ta vladina odluka da se posve slaže sa nazori c. kr. namjestnika grofa Goëssa, koji da je više puta izrazio svoje mnienje, da Pula nije prikladno mjesto za stalno sjedište zemaljskoga sabora, jer je taj grad opredieljen za svrhe, koje nestoje u nikakvom odnošaju sa zemaljskom upravom.

Mi neznamo koliko može biti istine na ovoj viesti, ali toliko znamo, da se g. grof Goëss posve slaže sa vladajućom strankom u Istri — i ona s njim. Sve je dakle kod nas moguće.

Pokrajinske:

„Dobar istarski svećenik“. Talijanski listovi priobćuju da je u Rovinju promisio don Luigi Andretich i da je stupio u redove „dobrih istarskih svećenika“. Što znače za talijanske listove „dobri“ njihovi svećenici, to znamo mi najbolje i čutimo danomice njihovo djelovanje. To su Vam odlučni talijanski svećenici, koji rade u Istri u smislu talijanskoga političkoga družtva u Trstu i u smislu programa židovsko-liberalnih listova.

U ovo vrst svećenika ubrajaju talijanski listovi i g. Andreticha, koji potiče bez dvojbe iz hrvatskih občina Liburnije i kojemu nemožemo čestitati što ga uvrstiše medju „buoni sacerdoti istriani“.

Iz poslednje sjednice c. kr. zemaljskog školskog vieća za Istru, obdržavane dne 9. t. mj. u Poreču, bijaše zaključeno, da se potvrdi kao vjeroučitelje: g. D. Colombini-a u Puli i g. E. Stolfu u Vodnjanu; nadalje kao ravnaj. učitelja III. razreda u Alturi g. Antuna Zuccona, g. L. Zambucchi kao nadučitelja II. reda u Motovunu, G. Schmutz u Puli, E. Rocco u Cittanovi, G. Ivancich u Malom Lošinju kao stalne podučiteljice i M. Scavarz kao učiteljice III. reda u Kanfanaru. Odlučeno bijaše nadalje, da se ponovno otvori natječaj na mjesto učitelja II. reda muške škole na „Piazza Alighieri“ u Puli.

Prihvaćeni bijahu predlozi za umirovljenje učitelja pučkih škola, koji su radi starosti nesposobni za službu.

Kažnjen bijaše disciplinarno jedan učitelj pučke škole radi zlorabe pedepse u školi.

Mariji Pibernik podieljena bijaše mirovina kao udovi učitelja, i podpora za odgoj djece.

Doznačeni bijahu petgodišnji doplatci učiteljem pučkih škola i jednomu gimnazijalnomu profesoru, te podpore prvo imenovanim i svećenikom pomoćnih škola u školskih kotarih Pula i Pazin; nadalje putne troškove za promještenje dvojice učitelja pučke škole.

Riešene bijahu molbe učitelja glede plaća i stanarine; molba jednog učitelja za promaknuće u viši plateżni razred; molba jedne umirovljene učiteljice za milostivo povećanje mirovine; nadalje molbe djakah srednjih škola, nautičke škole u Malom Lošinju, državne pučke škole u Puli i c. kr. pripravnice u Kopru za odpust od školarine.

Doznačene bijahu pojedinim kotarom iz zemaljske školske zaklade opredieljene svote za nabav predmetah za obuku i za kolarske učiteljske knjižnice.

Prihvaćen bijaše utok občine Izola glede dužnosti občine Piran za izplatu školske takse za onu djecu, koja polaze školu u Kortah; odbijen bijaše utok občine Buzet radi ukinuća jednog razreda talijanske pučke škole. Zabačena bijaše molba sestara presvj. srca Isusova i Marijina u Puli radi ustrojenja dječjeg zabavišta. Radničkomu družtvu „La Fratellanza“ u Miljah dozvoljeno bijaše otvoriti dječje zabavište.

Zaključeno bijaše, da se nepodupre utok občine Vrbnik proti odluci školskih oblastih glede otvorenja natječaja za jedno mjesto podučiteljice.

Opozvano bijaše za sada ustrojenje pučke škole u Montrilju, i odlučeno da se povede izvide radi ustrojenja nove pučke škole u Sv. Ivanu od Šterne. Razpravljalo se je o molbi radi ustrojenja školske izpostave u Fuškulinu. Primljeno bijaše do znanja izvješće o školskoj zakladi „Srebernik“ za Šternu. Odlučeno bijaše o predlogu za izključenje dvojice djaka realne gimnazije u Pazinu. Riešeno bijaše godišnje izvješće o školstvu za školsku godinu 1900—01., te se je odlučilo o predlogu za podučavanje romatologiji i zdravoslovlju na učiteljišću u Kopru.

Crkvena svečanost u Rieznanji. Od tamo nam pišu, da su tamo proslavili prošlu nedjelju riedku crkvenu svečanost. U župnoj crkvi čitane bijahu dvije sv. mise u staroslovenskom jeziku.

Pred velikom sv. misom propoviedao je župnik-dekan iz Ospa gospodin Josip Kompare, naš zemaljski zastupnik. Govorio je vrlo krasno o sv. Josipu kano o uzoru skromnosti te pokornosti i uzoru zaštitniku izručene mu sv. obitelji. Na koncu zanosne propovieđi upravio je pred priestolom Svevišnjega vruću molbu za oslobođenje one velike obitelji, koju nazivljemo našim narodom od medjusobnih prepira, koji mu podkapaju život.

Svečanu sv. misu pjevao je domaći župe-upravitelj g. dr. Ante Požar uz pomoć dvorbu gg. Kompare-ta i Stembergera u staroslovenskom jeziku, što je prouzročilo medju množtvom pobožnog puka silan dubok i ugodan utisak. Domaći pjevači

zbor pjevao je na koru (po staroslavenskom običaju bez orgulja) krasnu staroslovensku misu.

Naroda sabralo se onog dana u rodoljubnih Ričmanjih sa svih strana toliko, da je na nekojih mjestih jedva prolazilo. Veseli i oduševljeni župljani i njihovi gostovi klicali su na pozdrav jedan drugomu: **danas je pravi naš slovenski dan!**

Tko kuca — tomu se otvara itd. Na molbu odnosnih občina i občinara uvedeni bijahu dvojezični pečati (hrvatsko-talijanski) na c. kr. poštah u Sovinjaku, Humu (občina Buzet) i na Livadah (občina Motovun).

Naši strastveni susjedi prigovaraju tomu, ali to nesmeta, jer je zakon il pravo moćnije nego li njihova strast. Našim rodoljubom u ostalih občinah Istre preporučamu vruće, da se obrate obrazloženimi molbami na c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu za uvedenje dvojezičnih pečata. Takve molbe moraju biti uslišane i ono sl. ravnateljstvo uvažiti će ih, jer zakon kaže jasno, da imamo svi iste dužnosti i ista prava. Maknite se dakle gospodo rodoljubi!

Proti rumunjskoj školi u Sušnjevici. Primili smo dne 22. tek. iz Cerovlja sliedeću brzojavku: „Današnja komisija u Sušnjevici jednoglasno zahtjevala školu hrvatsku.“ Očekujuć od gosp. dopisnika potanje izvješće opažamo za sada toliko, da se ovdje radi o javnoj školi u selu Sušnjevica, koje u selo na istarskom zemaljskom odboru u najnovije doba prozvali imenom „Fracatti“, i u koje su gospoda od zemaljskoga odbora i saborske većine htjeli iz svih sila da postave rumunjsku školu, navadjajuć za razlog da su tamošnji stanovnici rumunjskoga porieklа. U utorak je valjda bila tamo službena komisija za izpitat pučanstvo, pak se ovo izjavilo za hrvatsku pučku školu. Molimo prijatelje da nam ove točno kako je sve bilo. Op. ured.)

Vozni red nove željezničke pruge Trst—Buje i obratno. Odlazak iz Trsta postaja sv. Andrej u 9.50 pr. pod. i 7.10 večer; dolazak u gor. Žavle 10.15 pr. pod. i 7.34 večer; u dol. Žavle 10.21 pr. p. i 7.39 v.; u Milje 10.28 pr. p. i 7.45 v.; u Škofije 10.40 pr. p. i 7.56 v.; u Dekane 10.50 pr. p. 8.05 v.; u Koparu 11.09 pr. p. i 8.20 v.; u Semedelu 11.15 pr. p. i 8.25 v.; u Izulu 11.30 pr. p. i 8.40 v.; u Strunjan 11.47 pr. p. i 8.57 v.; u sv. Luciju 12.02 o p. i 9.11 v.; u sv. Bartol 12.05 po p. i 9.16 v.; u Siciole 12.20 po p. i 9.28 v.; u Salore (Savudriju) 12.40 po p. i 9.47 v.; u Markovac u 12.54 po p. i 9.60 v.; u Kaldanju u 1 po p. i 10.06 v.; u Buje u 1.15 po p. i 10.20 več.

Odlazak iz Buja u 5.05 jutro i 3 po pod.; iz Kaldanje u 5.19 jut. 3.13 po p.; iz Markovca u 5.25 jut. 3.19 po p.; iz Salvora u 5.37 jut. i 3.31 po p.; iz Siciole u 5.56 u jut. i 3.48 po p.; iz Sv. Bortola u 6.05 jut. 3.57 po p.; iz Sv. Lucije u 6.12 jut. i 4.02 po p.; iz Strunjana u 6.25 jut. i 4.15 po p.; iz Izule u 6.47 jut. i 4.34 po p.; iz Semedele u 7.01 jut. i 4.47 po p.; iz Kopra u 7.14 jut. 4.57 po p.; iz Dekanih u 7.31 jut. 5.14 po p.; iz Škofije u 7.43 jut. i 5.25 po p.; iz Milja u 7.54 jut. i 5.35 po p.; iz dol. Žavla u 8.02 jut. i 5.43 po p.; iz gor. Žavla u 8.07 jut. i 4.48 po p.

Dolazak u Trst u 8.30 jutro i 10 večer.

Iz drugih krajeva.

Imenovanje. Predsjedničtvo prizivnoga suda u Trstu imenovalo je sudbene vježbenike: g. dr. Emanuela Perčića iz Voloskog i g. Josipa Sancina iz Skednja c. kr. sudbenimi prislušnici u okružju prizivnoga suda trščanskoga.

Vjenčanje. Naš dični prijatelj, mnogogodišnji predbrojnik našega lista i čelik Hrvat g. kapetan Petar Karlović u Trstu, vjenčao se je dne 23. tek. mj. sa odličnom gospojom udovom Hedvigom Kraljević, posjednicom u Trstu. Naše najusrdnije čestitke!

Iz Carevinskoga vieća. Kasprava proračuna se jako razteže. Predstojnici klubova ujedno sa predsjednicttvom bili su jako omeđjašili govornike, tako naime da u cieloj razpravi proračuna mogu govoriti tri četvrtine članova svakoga kluba, dakle svaki zastupnik niti jedan put. Sad se tuže, da ta odluka nebijaše shodna, da se razprave preveć razležu. A to se dogadja za to, jer mnogi govornici jako dugo govore, ćak i po tri i četiri ure. Nego ipak čini se, da se je jučer prešlo i posliednji klip, na kojem bi bila mogla razprava sustati.

U budućem broju priobćiti ćemo obširnije izvješće iz carevinskoga vieća.

† Ignat Hořica. Nemila smrt je posliednje doba zahvatila svojom kosom nemilice u mladočeski klub. Jedva se je zemlja njeśto osušila nad grobom bivšega ministra financija dra. Kaizla, eto otvorena groba prof. dra. Kurza. Još se nije ni odahnulo od žalosti, umre naglo zastupnik Ignat Hořica. Kaizl nije imao još ni petdeset godina, Kurz nješto preko 50, a Hořica samo 43. Gubitak sve trojice ćuti gorko cieli češki narod i osobito mladočeski klub, da i negovorimo o njihovih rodbinah. Hořica bio je spisatelj i novinar. Češki narod ga je počastio sa zastupstvom u češkom saboru i carevinskom vieću. Bio je odrješit Čeh, a ipak sve ga je u parlamentu rado imalo radi njegove ljubeźljivosti. Na njem nije se opažalo nikakva bolesti. Samo oni, koji su s njim češće obćili i s njim šetali, znali su da ima njekakvu srčanu bolest, koja ga je nenadano na hipe hvatala, pak opet prestala. Takova bolest zahvatila ga je naglo dne 3. t. mj. u Francezkoj u Marselji i učinila kraj njegovu živlenju na ovoj zemlji. U Francezku podao se je za uskrsne blagdane, da malko odpočine od napornoga rada. Pratila ga je njegova jedinica ćerka šestnajstgodišnja Marenka, učenica njekoga višega djevojačkoga zavoda. Siromašica! Misljela je najljepše zabaviti se i naučiti se štogod putujuć s otcem, a ono njoj će veselje obraća u najveću žalost, kad njoj daleko od svoje postojbine, zlatnoga Praga, od mile majke i od svih milih i dragih u njezinom naručaju umire dragi otac. Njezina majka rodjena Laudova, poznata i u hrvatskih krugovih, glasovita predstavljačica, htjela je, čim je saznala za preužalostnu viest, po mrtva muža i živu jedinicu ćerku. Al zahvatile su je takve bolesti, da nije mogla s mjesta, pak je mjesto nje putovala njeka gospodja, njezina prijateljica u Marselj. Subotu dne 12. t. mj. prispjelo je truplo pokojnikovo, praćeno ćerju i tom gospodjom u Prag. Dne 13. bio je tu sjajan pogreb Ignata Hořice. Bog mu dao laliko duši!

(Slučajno se je s priobćenjem ove viesti zakasnilo.)

Životopisni podatci o novom trščanskom biskupu. Novi trščanski biskup dr. Fran Ksaverij Nagl, dosadašnji ravnatelj njemačkoga zavoda „Animae“ u Rimu, Niemac je iz dolnje Austrije i svećenik sv. tripolitske biskupije. Rodjen bijaše u Beču dne 26. novembra 1855; posvećen za svećenika g. 1878. Najprije služio je kao profesor bogoslovlja sv. Hipolitu, a malo zatim kao kapelan „Animae“ u Rimu. Kasnije postao je pravim dvorskim kapelanom, a dne 16. decembra g. 1887. imenovao ga je cesar ravnateljem zavoda „Augustineanum“ u Beču gdje bogoslovi slušaju više bogoslovne nauke. God. 1889 poslan bijaše u Rim kao ravnatelj „Animae“ i to kao nasliednik g. dr. Doppelbauera, koji bijaše tada imenovan biskupom u Lincu. Sv. Otac imenovao ga je svojim kućnim prelatom, a god. 1893 podielio mu čast apostolskoga protonotara.

U Vatikanu i u svetih kongregacijah da uživa najbolji glas. Osobe, koje ga poznaju, kažu, da je blagoga srca i visoko naobražen.

Kako doznajemo iz pouzdana izvora on nekani tako brzo u Trst, te će se valjda medjutim potanko obaviestiti o odnošajih u ovoj biskupiji.

Mi želimo iskreno, da budu te obaviesti točne i temeljite i da se nedade zavesti na stranputicu od osoba, koje danas vedre i oblače na biskupskom ordinarijatu u Trstu.

Budući nadbiskup u Gorici. Sada, pošto je tako „sretno“ riešeno pitanje biskupa u Trstu, da tim riešenjem nije zadovoljan nijedan — osim c. kr. vlade, dolazi na dnevni red pitanje o budućem nadbiskupu u Gorici. Talijanskim listovom pišu iz Beča, da se u tamošnjih odlučujućih krugovih pronosi ime presvj. g. Valussi-a, biskupa u Trentu, kao budućeg nadbiskupa u Gorici i metropolite naših biskupija.

Medju kandidati da se spominje i ime goričkog prošta preč. g. Jordana, Premještenje presvj. g. Flappa iz Poreča u Goricu, da se je napustilo navlaštito radi odpora samog biskupa Flappa.

Tako talijanski listovi, a sada ovo našeg mienja.

Presvj. g. Valussi bio bi bez dvojbe sposoban i vriedan, da zasjedne stolicu nadbiskupa i metropolite — kad mu nebi manjkao glavni uvjet, t. j. poznavanje jezika ogromne većine one nadbiskupije, t. j. slovenskoga jezika. On je iz one biskupije, učen i pobožan, ali za goričku nadbiskupiju nije podnipošto, ako se neće postupati kao i u Trstu, da biskup ili nadbiskup nepozna jezika većine svojeg stada. Ako se uvede ovu modu u naše biskupije, tada će nam moći s vremenom poslati za biskupe i Kineze ili Japane, pak im pomoćnike imenovati za svaki zemaljski jezik — i mirna Bosna! Presvj. g. Valussi ravna biskupijom u Trentu okolo 25 godina, te se nalazi u dobi, koja obično neželi većih promjena. Danas je on zadovoljan u Trentu i Trentinci s njim. S početka nebijaše tomu tako. Trentinci nisu naime odviše za njega marili, jer da bijaše previše „austriaco“. Sada je inače; zadovoljan je on s njimi i oni s njim. Netko so je od njih promjenio. On ili oni.

Što se liče prosta Jordana, držimo da on neželi one časti ni onog bremena. On se bavi knjigom i molitvom, živi za sebe i nije stvoren za sukobe i borbe, kakvim su današnji dan izloženi i biskupi i nadbiskupi. Glede trećeg kandidata presvj. g. Flappa držimo, da je njegova vruća želja vratiti se u biskupiju, gdje bijaše rodjen i uzgojen i gdje imade više iskrenih prijatelja i visokih zaštitnika nego li u Poreču. Nevjerujemo, da ga nebi kao Goričana (rodom je iz Kormina) vukla želja zasjesti starodavnu i slavnu stolicu goričkih nadbiskupa.

U Goričkoj spominje se još jedno ime kandidata za tamošnju nadbiskupsku stolicu. To je profesor bogoslovlja u središnjem sjemeništu g. dr. Faidutti, koji je nedavno bio u izvanjskih občinah Furlanije izabran zastupnikom na zemaljski sabor u Gorici. Za njega kažu, da je dobro vidjen na c. kr. namjestničtvu u Trstu i da želi vruće doći pod mitru.

Krstić pred trščanskom porotom. Poznati hrvatski odpadnik Krstić, urednik zloglasne „Prave Naše Sloge“, sjedio je dne 21. t. mj. na obtuženičkoj klupi pred trščanskom porotom. Tužio ga je radi uvriede poštenja g. Ivan Podmenik, nadzornik občinskih stražara u Volosko—Opatiji.

Porotnom dvoru predsjedao je savjetnik g. Pederzolli uz sudce-savjetnike gg. Crusiz-a i Mosche-a. Tužitelja g. Podmenika zastupao je odvjetnik g. dr. Stanić a obtuženoga Krstića branio je odvjetnik g. dr. Savo.

Iz obtužnice doznajemo, da je Krstić u svojem smradnom listu napisao članaka, kojimi je predbacivao g. Podmeniku razna kazpjiva djela. U jednom od tih članaka predbacivao je Krstić g. Podmeniku, da je za vrieme glasovitog izbora za V. kuriju u Rukavcu ukrao jednu palicu, vriednu 20 for. U drugom članku pozivao je Krstić g. Podmenika, da ga tuži, jer da će inače on njega prijaviti. U trećem članku okrivio je Krstić g. Podmenika, da je prevario občinu za 3 for. davši si učiniti kod krojača Coverlizze jedan par hlača, i uračunav občini ona 3 for.

Odmah na početku razprave nastao je sukob izmedju odvjetnika Stanića, koji je počeo slovenski govoriti i izmedju predsjednika Pederzolli-a, koji je izjavio, da se može pred trščanskom porotom braniti svaki svojim jezikom, ali da je pred tom porotom jedini razpravni jezik talijanski. Unapried govorio je dr. Stanić izključivo talijanski.

Na razpravu bijaše pozvano više svjedoka, izmedju kojih bijaše i načelnik Voloskog-Opatije g. dr. A. Stanger. Ovi svjedoci dokazaše pod prisegom, da bijahu Krstićeve tvrdnje o g. Podmeniku neosnovane i netemeljite i da ga je samo klevetao i bezrazložno u svojem listu napadao. Krstić nije uza sav napor mogao za svoje klevete pružiti dokaza istine.

Branitelj Krstićev g. dr. Savo govorio je mljačno, kao da je i sam ćutio, da se obtuženoga obraniti nemože. On je nastojao spraviti ćitav posao na političko polje predstavljajuć Krstića kao zastupnika i zaštitnika talijanske stvari u Istri. U svojoj obrani kazao je i sam Krstić, da ako je bio u svojih navalah žestok, da je to učinio na obranu talijanske misli u Istri proti prodirućem hrvatstvu. Informacije o Krstiću bijahu vrlo neporoljne; pročitane bijahu sve kazne, koje je do sada podnesao, a tih je ciela ćitulja.

G. odvjetnik Stanić dokazao je sjajnim svojim govorom, da Krstić svojih tvrdnja ili klevela dokazao nije. On se nije hotio spustiti na političko polje jer — reče — da sud nesmije paziti na narodnost i jer smo pred zakonom svi jednaki. Pozvav porotnike, da svojim pravosiekom dokažu, da se može talijanski narod boriti proti svojim protivnikom i bez stvorova, kakav je Krstić, zaključi svoj krasni govor tim, da očekuje od poštenja i nepristranosti gg. porotnika, da će oni dati zadovoljštinu nevino napadnutom.

Porotnikom bijahu dana dva pitanja, t. j. dali je Krstić počinio uvriedu poštenja tim, što je uztvrdio u svojem listu, da je g. Podmenik ukrao spomenutu palicu i da je občinu Volosko-Opatija prevario za 3 for.?

Porotnici odgovoriše na prvo pitanje sa **10** glasova **da**, a na drugo pitanje sa **12** glasova **da**; u obih pitanjih pako izključiše, da bi bio Krstić pružio dokaz istine.

Na temelju tog pravorieka odsudio je sud Krstića na **tri mjeseca tamnice sa jednim postom svakog mjeseca.**

Iz trščanskih talijanskih listova, koji izvješćuju o toj zanimivoj razpravi, proizlazi, kao da je Krstić pružio za svoje klevete dokaz istine. Ta izvješća su tako strančarski sastavljena, da je skoro nemoguće shvatiti, kako je talijanska porota mogla odsuditi branitelja i zaštitnika talijanstva Istre.

Glasilo trščanskih židova primjećuje primjerice zlobno na opazku Krstićevu, da je bio žestok u navalah braneći talijansku misao u Istri proti prodirućem hrvatstvu **„da su porotnici oba stavljena im pitanja potvrdili, da ga tim oditete“**, naime za njegovu obranu talijanstva!!

Žao nam je, da se nije tužitelj ili njegov zastupnik pobrinuo za brzopisnog izviestitelja, jer će tako izbjeći više važnih

izjava, kojimi bi se bilo lahko i sliepcem dokazalo, kako se Krstić bori za talijanstvo Istre, što on onim svojim malobrojnim pristašam taji, ali što mu se je sto i sto puta dokazalo.

Konačno moramo iskreno priznati, da su gg. porotnici pokazali skrajnu nepristranost i da su ostali vierni svojoj prisegi, odsudiv obtuženika na temelju nepobitnih dokaza i nepustiv se zavesti tobožnjim talijanskim mučeničtvom nesretnog odmetnika.

Lagum ili mina od 16.000 kilograma baruta. U sriedu u jutro bijaše dignut komad brda u kamenolomu u Sistijani, nedaleko Devina, lagumom ili minom, nakrcanom sa 16.000 kilograma baruta. U tom kamenolomu radi talijanska tvrdka Faccanoni i dr. kamenje za gradnju tršćanske luke. Lagum bijaše upaljen električnom iskrom. Strukovnjaci kažu, da je taj silni barut razvalio brda ili kamenja za 25.000 kub. metara.

Množtvo riža. U Trst stigao je ovih dana englezki parobrod „Indianic" iz indijskog mjesta Bassein, pod zapovjedničtvom kapetana G. Saville, krcat rižom, u 27 dana. U svom tielu sakrivao je taj parobrod 44.360 vreća riže, u težini od 4383 bačve. Tko bi pobrojio sva ona zrna tolikog množtva riže?!

Družtvene.

Javna tjelovježba „Prvog ist. Sokola" biti će u subotu dne 3. svibnja o. g. i to točno u 8 sati u večer, jer će poslije vježbe biti ples.

Ulaznina za članove 60 helera za nečlane 1 krunu. Program priobćiti ćemo u budućem broju. Upozorujemo već danas, da će to biti jedna od najlepših ovogodišnjih zabava, radi toga je želiti, da bude i dostojno posjećena.

Medulinsko družtvo za štednju i zajmove pozivlje zadrugare na godišnju glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u nedelju dne 27. tek. u 3 ure poslie podne u novoj pučkoj školi.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Puli držati će redovitu glavnu skupštinu u nedjelju dne 27. travnja 1902 na 10 sati predpodne u hrvatskoj pučkoj školi u Šijani sa sliedećim dnevnim redom: pozdrav predsjednika, izvješće tajnika, izvješće blagajnika, izbor novoga odbora, izbor odaslanika na skupštini glavne družbe, razno.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda" na Livadam, držati će dne 4. maja u 4 sata poslije podne u družbinoj školi na Livadama, glavnu izvanrednu skupštinu sa ovim dnevnim redom: Izbor novog odbora. Izbor odaslanika na glavnu skupštinu družbe u Volosko.

Razni prinosi:

Za puljsku podružnicu „Družbe sv. C. i M." darovao je g. Niko Mardešić prigodom imendana zastupnika Jurja Biankinija K 1. — Nadalje darovao g. Pujman 2 krune.

Za djačko pripomočno družtvo u Pazinu darovao g. Pujman K 1 i Niko Mardešić prigodom imendana zastupnika Biankina K 1.

Za Bratovšćinu darovao gosp. I. Pujman K. 1.

Djačkom pripomočnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca marča sliedeći prinosi:

a) utemeljiteljni: g. Baf Branko nadučitelj — Tinjan K 50;

b) redoviti: gg. Perpić D. c. kr. pukovnik — Prag K 10, Trinajstić Ivan župnik — Dobrinj K 10, Pogrebno družtvo sv. M. M. spodnje — Trst K 20;

c) mjesečni: g. Spinčić Vjekoslav zastupnik naroda — Opatija K 20;

d) darovatelji: Uprava „Hrvatske" — Zagreb K 10·60, Pikulić Petar župnik — Lupoglava K 4, Občina Žminj K 100, Posujilnica — Volosko K 400, Cerovac Ante — Roč sabrao kod Ceh Ivana K 6·74, Posojilno in konsumno družtvo — Ričmanje K 50, Matika Josip — Pazin K 1.

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje

Odbor.

Broj 1727.

Natječaj.

U izvršenju zaključka občinskoga zastupstva od dne 18. novembra 19J1. (proračunska razprava za godinu 1902.) razpisuje se ovim natječaj za mjesto občinskoga zemljomjerca (geometra), kojemu će biti zadaća izmjeriti i procjeniti občinska zemljišta prigradjena od občinara iza zadnjih izmjerenja u občini **Kastavskoj**, te u pridruženih občinah **Berguda, Lisac, Skalnica i Studena**, a eventualno i **Klana.**

Godišnja plaća zemljomjercu opredieljena je na K 2000 (dvie hiljade).

Molitelji imadu podnieti svoje molbe podpisanomu obć. glavarstvu **do 15. maja 1902.**, a svjedočbama dokazati svoju dobu, pripadnost, koje su nauke školske i praksu izučili, dosadanje ponašanje i službovanje, uz dokaz, da su vješti podpuno u hrvatskom kao ovouredovnom jeziku u govoru i pismu.

Glavarstvo občine

Kastav, dne 17. aprila 1902.

Načelnik:

Jelušić.

Občinsko glavarstvo.

Boljun, dne 14. aprila 1902.

Broj 724 / I.

Oglas jeftimbe.

Uslied zaključka občinskoga zastupstva, stvorenoga u sjednici od dne 22. t. mj. pod točkom 4. dotičnog dnevnoga reda, daje se na javno znanje, da će se **u nedelju dne 27. aprila 1902. u 3 sata poslie podne** u kući občinskoga glavara g. Jakova Buretić-a u Boljunskomu polju selo Mandići kbroj. 137, obdržavati **jeftimba rad zakupa svilu radnja zasjecajućih u izgradnju nove školske zgrade na Pazu u ovoj mjestnoj občini.**

Izklična ciena ustanovljena je polag obće gradjevne svote na 10.600 (deset tisuća i šest stotina) kruna.

Svaki eventualni natjecatelj imati će prije početka čina da položi čitavoj gradjevnoj svoti odgovarajuću 10% jamčevinu (vadium).

Ostali uvjeti zakupa, kao što i nacrti i troškoznik nove gradnje, razvidni su u ovome uredu svaki dan za vrieme uredovnih sati.

Občinski glavar:

Buretić.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Taftà za turite od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati lek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** K 1·20 po nar.

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravalnik, Lahnsbner, L. Prezmarc, U Gorici: Ulrichkirchi, Pontoni, U Pulji: A. Wassermann, F. Gasbichler.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE

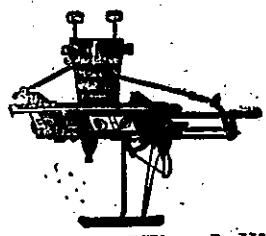

koliko za domaću, toliko za uporabu obrtna.

Jedini i najnoviji sistem

dobiva se kod tvrdke

MARIA SIMEONI

Trst, Corso N. 35.

Vlastita i odlikovana tvornica za

MALJE I ČARAPE:

Via dell'Olmo 7 — Trst.

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazeham. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili hrk i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težku disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krljivosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane švedske kapije ili švedska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavnu bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u ličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanjo ili grižnja u trbuhu. Tko ovu tali koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćanje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

švajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškuje usta, uklanja nengodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtenindel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti liišaju, krastam, perućini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisutin. Prah proti znojenju ili pota, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. **Spitzera pomast za lice** proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Sapun eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama teinta, kao što su pričići, sujedice, crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uslied sroga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruli i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podiljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Mirisna žesta za sobe kačiti, nekoliko kapi širo po sobi preugodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne ciene.

lieštine za zube od kojih zubi pobieljuju; spuže za umivanje, kelice za zube; razne sprave

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 33. Pula, u utorak dne 29. aprila 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. ...aju i računaju se na temelju ...ženog cienika ili po dogovoru.

...vci za predbrojbu, oglase itd. ...ju se naputnicom ili polož... ...om pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Puli.

...d naručbe valja točno oz... ...titi ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...o list na vrieme ne primi, ...ka to javi odpravničtvu u ...orenom pismu, za koji se ...plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

...kovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K. u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv.

Dne 7. maja obdržavati ...e se u prostorijah Hrv. ...itaonice u Pazinu u 2 sata ...p. osnovateljna skupština Političkog družtva za Hr...ate i Slovence u Istri" sa ...ledećim dnevnim redom:

1. Upis članova.
2. Izbor odbora.
3. Eventualni predlozi.

Ova obznana služi mjesto ...zravnog poziva.

PAZIN, 23. aprila 1902.

Osnovateljni odbor.

Občine pozor!

Doznali smo, da je zemaljski odbor ...Istru priposlao občinam dvie zakonske ...nove, tičuće se tobože „poboljšanja" ...anja občinskih činovnika. Poslao njim ...je, da do svrhe ovoga mjeseca izreku ...njih svoje mnienje.

Osnove su označene jedna sa A, ...uga sa B.

U prvoj govori se, da ima zemaljski ...bor sporazumno sa namjestničtvom ustaviti, kakvi da budu občinski činovnici, ...to po potrebah i odnošajih pojedinih ...ćina. Tu dakle neima ništa govoriti ob... kakvi da budu njezini činovnici, nit ...je su njezine potrebe i okolnosti. O ...m bi imali suditi drugi i samo drugi.

U istoj osnovi govori se, da ima ob...sko zastupstvo pravo ustanoviti način ...enovanja občinskih činovnika, disciplini postupak proti njim, i upute odno...e se na njihovo službovanje. Sve to ...k da zadobije valjanost, mora biti ...obreno od zemaljskoga od...bra. Ko ima pravo odobriti, ima pravo neodobriti, tako da bi i to bilo izručeno ...movolji zemaljskoga odbora, a to tim ...e, što nije nigdje u zakonu ustanov...no, što može zemaljski odbor zahtjevati ...okud može ići.

Što više. U prvoj zakonskoj osnovi ...va se nješto, što je razvidno iz druge ...ove, koja govori o mirovinah občin... činovnika. Iz paragrafa 5., 7., 9. te ...e zakonske osnove razvidno je, da bi občinski činovnici bili doista imenovani po občinskom zastupstvu, **ali da bi ...ali potvrde zemaljskoga odbora.**

Zemaljski odbor bi jih mogao potvrditi, i nepotvrditi, i nepotvrditi dotle dok ...bi bili oni i onakvi kakve bi on htjeo.

Občinski činovnici postali bi pako ...dje zemaljskoga odbora. Nad njimi nebi ...gospodar občina, nego zemaljski odbor. ...ćina bi imala samo to pravo da jih ...će. Da plaća eventualno guje, koje bi ...vale njezin život; ljude, koji bi občine osiromašivali i uništivali. Izgubiv ob...čine pravo samoodluke nad činovnici, izgubile bi u obće svoju samoodluku, izgubile bi svoju autonomiju.

Toga si občine nesmjedu dati uzeti od nikoga, a najmanje od zem. odbora Istre, koj se i tamo občinam namiće, gdje neima nikakva prava, i koj je već po svojih organih, nametnutih občinam, i od občina plaćenih, radio iz petnih sila na to, da uniši, osiromaši občine i občinare.

Zakonske osnove zemaljskoga odbora Istre za tobožnje poboljšanje stanja občinskih činovnika, nebi značilo poboljšanje njihovo, nego njihovo upreženje pod jaram zemaljskoga odbora, a po njih i upreženje občina samih pod taj jaram.

S toga pozor občine hrvatske i slovenske!

Ni pošteni Talijani nisu za takve osnove, niti Talijani nisu za to, da se občinam uzme njihova autonomija, kako bi to zemaljski odbor za Istru htjeo.

Mi želimo, da se stanje občinskih činovnika u koliko i gdje je to nuždno poboljša. Mi želimo da se njim i njihovim osjegura takodjer mirovina, al to sve ima biti posao občina i samo občina, i nikoga drugoga.

Za družbu sv. C. i M. za Istru.

Bliža se vrieme kad će naša plemenita družba obdržavati svoju godišnju glavnu skupštinu u Opatiji, radi toga njezinom ravnateljstvu stavljamo na srce, da se po mogućnosti razpravlja o sliedećih predlozih — koji bi po mojem skrovnom mnienju — doprinesli družbinoj blagajni liepi i znatni prihod, kad bi se naši rodoljubi za nje svojski zauzeli. U svih hrvatskih gradovih, gdje je hrvatskih srednjih škola, naša učeća mladež imala bi svako ljeto prirediti koju javnu svečanost u gradskih perivojih sa dobrotvornom lutrijom na korist družbe.

Hrvatske žene imale bi sakupljati darovane predmete za lutriju, gospoda gradonačelnici sjegurno bi dozvolili u tu svrhu gradske perivoje i dali bi badava gradsku glazbu.

Svake godine bi unišla liepa svota.

Svako narodno družtvo imalo bi barem jedan put na godinu prirediti jednu veselicu na korist istarske družbe i to bez običajnog luksusa, samo da bude što veći čisti prihod.

Kao povjerenik „Matice Hrvatske", predlagao sam prošlih godina, da se sabere od svakog člana, kad mu se dostave godišnje knjige, samo „dvadeset" para, tim bi unišlo u družbinu blagajnu svake godine najmanje dve hiljade kruna, što je liepi iznos, nu žalihože utjeralo se vrlo malo, skoro ništa.

Moj predlog bi bio taj, obzirom na to, što su članovi „M. H." velikom većinom imućnije osobe, da se izhodi od uprave „M. H.", da ona počamši već ove godine, povisi članarinu od 6 kruna na 6 kruna 20 para a tih 20 para više od svakoga člana, da bude na korist istarske družbe. — Gg. utemeljitelje pak da se zamoli, da svake godine, kad dobiju Matične knjige, daruju družbi barem po jednu krunu — za pojedince to nije ništa, a za siromašnu hrvatsku djecu u Istri bio bi liepi narodni dar.

Naša plemenita družba treba veliku pomoć; škole se množe, a novaca nema; zato treba, da se svi bez razlike stranaka svojski zauzimljemo, da doprinesemo na oltar domovine što izdatniju pomoć, te će nam platiti Bog, a zahvalni će biti istarski Hrvati.

Dragomir Primorčević.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 25. aprila 1902.

Proračun financijalnoga ministarstva. — Obća uprava blagajna.

O tom se je još razpravljalo prekjučer i jučer. A sva skoro razprava vrtila se je oko stavke 16 milijuna kruna, koje će vlada u 10 godina dati za uredjenje grada Praga. Razni njemački zastupnici govorili su proti stavci iz puke zavisti, dà, ćak i mržnje proti češkomu Pragu. Češki zastupnici, naročito Kaftan i Kramář zagovarali su stavku, ističuć nuždu i okolnost, da Prag kao i u obće Češka državi silnih novaca daje, pak da je pravo da kadgod što većega od države i dobiju. I c. kr. vlada zagovarala je otvoreno i stvarno tu stavku. Govornici iz raznih zemalja, neprotiveć se stavci, zagovarali su potrebe svojih gradova. Dr. Tavčar izticao je potrebe grada Ljubljane, osobito obzirom na potres od godine 1895. i njegove posliedice.

Skoro sve stranke kao da su pomamile sa zahtjevi za pojedine gradove. Zahtjevaju milijone i milijune za pojedine. Te svoje zahtjeve postavili su u formi resolucija kod ove razprave. Što su njeki valjda zadocnili, nadomjestili su u posebnih predlozih. Tako su Talijani pitali u resolucijah milijune za njeke talijanske gradove u Tirolskoj; u predlogu posebnom za druga četiri malena gradića, za svakoga, četiri, pet i preko šest sto tisuć kruna. Isti Talijani, sa prvim podpisanim dr. Rizzi, pitaju od vlade u posebnom predlogu tri milijuna kruna državne podpore u šest godina po pol milijuna na godinu, za provedenje kanalizacije u Puli. Apetit nije baš slab.

O resolucijah se je glasovalo, i sve su prihvaćene bile; vlada će učiniti što bude mogla i htjela. Predlozi će jedva u razpravu doći u proračunskom odboru. Kada, to se nezna. Ima stotine i stotine predloga nerazpravljenih u ovoj sesiji kako i u svih drugih.

Stavke naslova proračuna bile su prihvaćene običnim glasovanjem.

Za stavku glede rečene podpore glavnomu gradu Češke glasovalo se je po imenih.

Za tu stavku glasovali su zastupnici svih slavenskih naroda, nadalje rumunjski, talijanski, oni njemačkoga veleposjeda, njekoliko antisemita i njekoliko socijalnih demokrata.

Proti stavci glasovali su Svenjemci, njemački nacionalci, njemački liberalci, i priličan broj njemačkih katolika.

Odstranilo se je prilično antisemita i njemačkih katolika.

U sve je glasovalo 218 zastupnika za stavku, 135 proti.

Prem se je već unapried moglo znati za uspjeh, ipak se ga je napetošću čekalo. Ne samo predsjednici i činovnici, nego i mnogi zastupnici, i tri ministra bilježili su glasovanje kod svakoga pojedinoga.

Proglašeno glasovanje primilo se je tiho: nit bijaše povladjivanja nit kudenja.

Talijani su se nečkali do zadnjega hipa. Najzad su odlučili glasovati za stavku. Vlada da njim se je prijazno izrazila za njeku podporu proti pelagri.

Financijalno ministarstvo. — Troškovi uprave državnih dohodaka. — Izravni porezi.

Od jučer po podne i danas razpravlja se o troškovih za utjevivanje i upravljanje s dohodci države, te o izravnih porezih. Kako svuda tako i tu, ima svakojakih pritužba, više ili manje opravdanih.

Za Punat na otoku Krku.

Njegova preuzvišenost gospodin ministar za trgovinu odgovorio je dne 18. aprila na interpelaciju zastupnika Spinčića i drugova od 20. maja 1901., tičuću radnja za omogućenje parobrodarske sveze sa Puntom na otoku Krku. Rekao je ovo: Pomorska vlada bavi se sa izradjivanjem podrobnih nacrta u svrhu, da se u Puntarskoj morskoj užini napravi dovozni kanal, dvadeset metara širok i tri i pol metra dubok. Na izvedenje tih radnja će se čim prije preći. Produbljenjem Košljunskoga ulaza će se zaklonjena pribježna luka učiniti pristupnom za obalne brodove.

U pitanju zavod Sv. Jeronima.

Zaslužni u Zadru izlazeći „Narodni list" donio je dne 12. aprila t. g. članak pod naslovom „Zastor se diže" (Znamenita odkrića u pitanju Sv. Jeronima). Taj cieli dugi članak zaplienilo je državno odvjetničtvo u Zadru. Urednik „Narodnoga lista", zastupnik Juraj Biankini, podnesao je cieli taj članak u formi interpelacije pred zastupničku kuću. Članak se osniva glavno na jednom pismu, što ga je istomu zastupniku pisao unuk Manzona, pisca „Vjerenika" („I promessi sposi"), gospodin Renzo Manzoni, novinar u Rimu. Nemožemo donieti toga članka, a sad se ga može slobodno donieti, jer toga nedopušta prostor lista. Upozorujemo nanj čitatelje, koji mogu doći do zadarskoga „Narodna lista". Viditi će iz toga, kakve sve intrige se je plelo povodom papinske bule „pro croatica gente", „za hrvatski narod". Vidit će kako se je razsipno trošio novac zavoda Sv. Jeronima, i kakvu je ulogu igrala austrijska diplomacija. Tu se naročito veli, kako je jasno, „da se neočekivana diplomatska i moralna pobjeda Crnegore nad hrvatskom strankom u Dalmaciji ima pripisati samo fenomenal-

nomu neznanja i lahkomišljenosti, kojom je najprije baron Passetti (austro-ugarski poslanik kod Kvirinala) postupao sa sedmoricom Slavena, vjernih Austriji i hrvatskoj stvari, pošto je nastojao nabobiti irredentiste, i tim izazvao jako dobro poznate sablazni od 7. do 10. jenara t. g. sa priobćenji Pierotića čak i u tršćanskom listu „Trieste“, koje su privele k podpunoj likvidaciji grofa Tita Alačevića i k uništenju sporazumka sa grofom Coronini, te se sa onom bedastom intrigom dalo Crnojgori jako močno oružje u ruke, da svoju podpunu volju nametne Austriji i Vatikanu“.

* * *

Beč, 26. aprila 1902.

Sriedu, četvrtak i petak nadaljevala se je razprava o proračunu financijalnoga ravnateljstva. Bilo bi koješta za iztaknuti, al bit će možda bolje, da se to kojom prilikom posebice učini. Trebalo bi pisati više, a za običniti izvještaj nije šta mnogo pisati. Opažam, da se razprave vrše posve mirno, u skoro praznoj dvorani. Često je samo po dvadeset i manje zastupnika prisutno.

* * *

Naš zastupnik profesor Spinčić podnio je ovih dana tri interpelacije: jednu radi creskih izbora; drugu radi razprave u Rovinju obzirom na umorstvo Cvitkovića; treću radi izjave Pederzola kod razprave Podmenik-Krstić u Trstu.

* * *

Dne 24. t. mj. obdržavala se je u Sv. Hipolitu ili St. Pölten skupština njemačkih nacionalaca. Tu je imao glavni govor predsjednik parlamentarnoga kluba te stranke dr. Derschatta. Potužio se je na antisemite. Oni da su krivi, da su u pitanju Celja propale njemačke stranke. Talijani su naime zahtjevali od njemačkih tada još združenih stranaka, da Njemci glasuju za prenos hrvatske gimnazije iz Pazina, pak da će onda Talijani glasovati za prenos slovenskih paralela iz Celja. U konferenci predstojnika njemačkih stranaka, bili su svi za to, da se zadovolji tomu zahtjevu Talijana, samo dr. Lueger se je najodlučnije izrazio proti tomu. I tako da su Njemci izgubili 16 talijanskih glasova, i tim da bijaše razlika od 32 glasa.

* * *

Ovostrana kvotna deputacija već je imala svoje sjednice. Većina članova izjavila se je za kompromis, koji je već od prvanje kvotne deputacije bio ugovoren, najme za prinos 65·6 sa strane ovostrane polovice monarhije, i 34·4 sa strane onostrane polovice monarhije.

Proti izbornim listinam u Cresu.

Interpelacija zastup. Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gosp. ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Tečajem državnih i zemaljskih izbora u Istri tvrdi se uvjek, da se može dotične izborne listine jedino prigodom izpostavljenja občinskih izbornih listina popraviti, i tako jedino tim povodom pomanjkanja, pogriješke i izkrivljenja tih listina izpraviti.

Kako se postupa pako kod sastava listine izbornikah za občinske izbore, neka služi kao dokaz najnovije postupanje, kojeg se držaše u občini Cresu u lošinjskom kotaru.

Od strane tamošnjeg občinskog ureda bijahu listine izbornikah prvih mjeseca tekuće godine na taj način izpostavljene, da se je iste na vrata jedne škrinje u službenoj sobi občinskog tajnika priliepilo, i da ih nebijaše moguće od strane zainanih pregledati. Prepis istih, kao što se to svuda dopušta, gdje vlada pravo i zakon i gdje se neće izbor izkriviti, zaniekaše občinski činovnici.

Tekar po višem nalogu, usljed pritužbah u tu svrhu sastavljenog izbornog odbora, sliedilo je zakonito izpostavljenje te bijaše prepis izbornih listina dozvoljen, tako doba, kadno je rok za izpostavljenje izbornih listina i za reklamacije proti njima izticao, i kadno se nije iste moglo obsolutno više sa prilozi izpraviti, i to tim više, pošto se je kod pregledanja istih ustanovilo okolo 600 nepravilnostih u imenih i prezimenih, u občinstvu, u porezu, radi izostavljenju mnogih izbornika itd.

C. kr. oblasti, koje su na pokon prepis izbornih listinah dozvolile, bile bi morale, kako se samo po sebi razumije, novi rok za izpostavljenje izbornih listina i za reklamacije proti istim opredieliti, ako su htjele jamstvo pružiti za to, da će se izbore pravilno i zakonito provesti, čemu nebijaše na žalost tako.

Spomenuti izborni odbor mogao je učiniti jedino neznatan izkaz nepravilnostih, te ga je svojim podneškom dne 7. febrara 1902., izbornoj komisiji za predstojeće občinske izbore u Cresu predložio sa molbom, da izvoli izborne listine „iz ljubavi za pravicu, iz počitanja do pravednosti, te iz obzira za gradjansko i mirno skupno življenje kao dobri domoljubi“ izpraviti. U tom izkazu navadja se 18 izbornika iz II. izbornog tiela, kojim fali otčinstvo, 11 izbornika, kojim je otčinstvo krivo navedeno, 9 izbornika, koji su umrli; iz III. izbornog tiela 48 izbornika, kojim fali otčinstvo, 10 izbornika, kojim je otčinstvo pogriešno navedeno, 28 izbornika, koji su umrli.

Reklamacioni odbor odgovorio je na to dne 17. febrara t. g., da nepripušta gornjih reklamacija:

1. jer oni, koji ih podpisaše, nebijahu opunovlašteni, da zastupaju osobe, za koje se traži izpravak imenah i otčinstva, isto tako ni izpravljenje upisanih mrtvih;

2. jer neproizlazi iz reklamacije, kako se imade tražene izpravke provesti.

Ovdje budi spomenuto, da je dva imena načelnik službeno izpravio, i to na taj način, kako su ista u poreznih knjižicah unesena, pošto bijahu ista pogriešno prepisana.

Pučki izborni odbor podnio je proti posve čudnoj odluci reklamacionog odbora, primljenoj dne 22. febrara t. g. utok dne 24. febrara na c. kr. kotarsko poglavarstvo u Malom Lošinju priloživ reklamaciju i odnosni izvadak. U tom utoku iztaknuo je: da nije nigdje u izbornom redu ustanovljeno, da nebi bio jedan izborni odbor opunovlašten na to, da upozori reklamacioni odbor na nepravilnosti u izbornih listinah; da bi morali oni, koji su izborne listine sastavili, kao što i reklamacioni odbor znali, na koji se imade način provesti izpravak; da se je takova izpravljanja u više slučajeva od strane načelnika službeno tečajem roka za izpostavljenje izbornih listina provelo, i da takovo pravo nepripada načelniku; da nevriedi izborne listine pozivom na pogriešan prepis izpraviti, te da bi bila odluka reklamacionog odbora na temelju § 17. izbornog reda za Istru morala za tri dana sliediti, nipošto deset, odnosno petnajst dana kasnije. Na temelju toga i obzirom na već spomenutu okolnost, da se je pregledanje i prepis izbornih listina tekar u zadnjem hipu dozvolilo, dotično, što se nije izborne listine redovito izpostavilo, te da nebijaše moguće u preostalom još najkraćem roku sa dokazi providjene reklamacije, osobito za odsutne i za izbornike, koji su po otoku razštrkani, predložiti, prizvao se je izborni odbor zamoliv, da bi c. kr. kotarsko poglavarstvo novi rok za predloženje reklamacijah ustanovilo.

C. kr. kotarsko poglavarstvo zadovoljilo je polag dopisa občine od dne 4. aprila t. g. br. 731 na pučki izborni odbor prizivu samo u toliko, da je izborne listine u tri slučaja u II. i u četiri slučaja u III. izbornom tielu izpravilo. Glede ostalih točaka odgovorilo je, da nije u stanju provesti promjenah, pošto se slažu upisi sa izvadkom, potvrdjenim od c. kr. poreznog ureda i buduć da nisu nepravilnosti pojedinih upisa sa prilozi dokazane.

Pošto nebijaše, na temelju navedenog, u zakonu propisani uvid u izborne listine i prepis istih od strane občinskih činovnika dozvoljen, radi čega je imala oblast pravo uništiti izborni čin;

pošto bijaše uvid i prepis, usljed višeg naloga tekar pod konac roka za izpostavljenje izbornih listina omogućen, tako da se nije moglo sa dokazi providjene reklamacije odnosno utoke — koji nisu u ostalom nigdje zakonom propisani — u najkraćem roku predložiti, radi čega nepada na reklamante nikakva krivnja;

pošto pruža zaniekanje redovitog uvida u izborne listine i prepisa istih od strane občinskih činovnika najbolji dokaz, da se je hotomice izborne listine izkrivilo, jer, tko radi pravedno i zakonito, neplaši se toga, da će njegovu radnju zanimanici pregledati;

pošto je načelnik više promjena na izbornih listinah dok bijahu izpostavljene službeno proveo, što je u jasnoj oprieci sa zakonitimi ustanovami;

pošto je reklamacioni odbor nepravilno postupao, dočim je izbornomu odboru, sastojećemu od izbornika, pravo reklamacije u oprieci sa zakonom i sa odlukami upravnog sudišta, zaniekao;

pošto se dade u čitavom postupanju občinskih činovnika proračunano i hotomično prikraćenje izbornog prava stotinam porezovnika ustanoviti;

pošto nije na to pozvano c. kr. kotarsko poglavarstvo to uredilo, dapače ostavilo navedene pokojne u izbornih listinah prizvav se pri tom na netočne izvadke c. kr. poreznog ureda, mjesto da je dalo poreznom uredu potrebite naloge;

pošto nebi smjela takovo postupanje nepristrana, pravedna vlada, koja naglasuje tako često, da se ona drži zakona i da zahtjeva držanje zakona od svih, napose od podredjenih njoj činovnika, trpiti, i to tim manje, pošto bijaše tečajem onog vremena, dok nije bio još uvjek riešen, c. kr. namjestnik grof Goëss od strane iste občine, koja je gori navedenim načinom sa izbornimi listinami postupala, počastnim gradjanom grada Cresa imenovan, što bi se moglo i tako tumačiti, kao što se je već i tumačilo, da ga hoće nekoji nezakonito postupanje občinskih činovnika predobiti;

pošto se govori o tomu, da će se, uzprkos zakonitim ustanovam, kod izbora punomoći za odsutne oženjene pomorce pripustiti;

pošto neodlučuje konačno c. kr. kotarsko poglavarstvo o pritužbah radi neredovitog izpostavljenja izbornih listina, te nije red molba u tom pitanju ograničen;

uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklona bezodvlačno shodne mjere poduzeti, da se nezakonito postupanje sa izbornimi listinami za izbor občinskog zastupstva u Cresu, u lošinskom kotaru izpravi, te da se skoro polovicom izkrivljene izborne listine zakonito poprave i da se u obće izbor zakonito provede?“

U Beču, dne 11. aprila 1902.

Spinčić, Perić, Šupuk, Jaroš, Pospišil, dr. Žitnik, dr. Ferri, dr. Ploj, Biankini, Povše, Karbuš, Václav Sehnal, dr. Brzorád, dr. Slamá, Heinrich, Sokol, Žičkar.

DOPISI.

Sv. Ivan od Šterne, polovicom aprila. Mislio sam g. uredniče, da će Vas možda tko izviestiti odavle, pak pošto se nije nitko latio pera, molim Vas tiskajte ovo par redaka iz naših strana.

Kako znate, izbori za zemaljski sabor prošli su kod nas dosta slabo, dapače sramotno. Posljedice sramotnog poraza u Višnjanu opažaju se danomice. Svatko se pita, kako to, i tko je tomu kriv. Odgovor je na to vrlo lak. Krivi smo sami, nadra nem rom.

Poslie što je naš manjiško postao zastupnikom, postao je najednom lombardez.

Mi smo dobili njekoliko novca od slavne vlade kao odštetu za štetu nanešenu nam od nesretne tuče prošle godine. Ova je svota vrlo malena, a da bi se utišala bieda naša.

Osim toga gospoda su napram nama previše kratkih lakata, pardon — imadu mnogo više svojih siromaha.

Mi smo si dobivenim novcem napravili razne puteve, koji nisu bili prije prikladni niti za koze.

Kod svega ovoga vodila je naše otce samo jedna svrha, t. j., da pokažu narodu kako za nj skrbe, i da omraze prvake, a rade za svoje.

Komu nisu vrane mozak izpile, onaj znade da je podpora došla nama uslied preporuke našega velezaslužnoga i neumornoga zastupnika g. Vjekoslava Spinčića, dočim naši dragi susjedi, izabrani na žalost zaslieplješću našega puka, oni idu u Beč, da tople klupe u parlamentu, da brane talijanskoga kralja, da igraju uloge harlekina, šišmiša itd. Njihovim slieparijam već niti u Beču nevjeruju.

* * *

Imam Vam još javiti prežalostnu viest, koja nas je upravo iznenadila. Dne 4. aprila umro je nakon kratke bolesti naš veleč. g. župe-upravitelj Josip Marok. Bio je rodom Slovenac iz Kostanjevice. Služio je u Sv. Lovreču-Pazenatičkom, a za tim u Karojbi i napokon kod nas u Sv. Ivanu od Šterne. Umro je u najljepšoj muževnoj dobi u 41. godini. Bio je već više godina bolestan na živčanoj boli, no to mu nije smetalo u vršenju njegovih dužnosti. Na uličnu nedjelju je nenadano obolio, kako njeki kažu uslied uzrujanosti živaca, te se više nije digao. Bio je, premda tih, ipak dobar rodoljub. U narodnoj borbi vršio je uviek svoju dužnost kao svećenik i kao narodnjak.

Sprovod bio je na mali vazam. Svieta nagrnulo na hiljade sa svih strana. Takva sprovoda nikad nije vidio Sv. Ivan i riedko će ga vidjeti.

Bilo je više svećenika, koji su pratili mrtve ostanke svoga druga do vječnog počinka.

Cielu žalostnu povorku predvodio je veleč. g. F. Škerjanc, župnik iz Bačve.

Smrću našeg dobrog pastira, koma neka Svevišnji udieli vječnu plaću na nebu, a naša mu bila laka domaća zemljica, ostali smo bez duhovnog pastira, bez savjetnika, bez pomoćnika i učitelja.

Kako su u našoj biskupiji prežalosti odnošaji obzirom na naš jezik u crkvi mi se smijemo nadati kakvom blaženo reformatoru iz koparske universe. Medjutim nam bi vrlo drago bilo, da se prevarim u toj našoj neželjenoj nadi. Vičjet ćem

Napokon su se slavna gospoda o kotarskog i pokrajinskog školskog vie sjetila i nas, koji uzalud moljakamo ško Nu kako su nas se sjetila? Najprije odlučili školu u Montrilju, poslie se p domislili, pak odlučili u Sv. Ivanu Šterne. Ovo je opet samo zato, da j koju ludu ribicu ulove na tu novu, sv udicu. Oni su odlučili, graditi školu n Sv. Ivanu, gdje je sjelo župe, crkva župni stan, nego u jednom udaljenom s Rapayglo.

Medjutim mi znamo, da je ta odlu samo na papiru i da će trebati bar 10 godina, kako nas iskustvo uči, p nego se oživotvori.

Stoga ćemo za sada prepustiti n mnienje glede mjesta na školu. Bolje ig nego nigdje.

Crvene listiće sa izkazom zaostale i tekuće predplate priložili smo danas onim predplatnikom, koji primaju list za K 6 godišnjih. Iste molimo da bezodvlačno podmire svoj dug, jer ćemo im inače ustaviti šiljanje lista.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si vidia Jure, kad je ono donia Josip dite krstit u Karnicu?

Jur. Vidia sam vidia i zahvalia Bogu, da su naši ljudi tako ustrpljivi.

Fr. Ja, ma ako se i oni štufaju?

Jur. Onda neka odgovaraju oni, ki budu krivi.

* * *

Fr. Tako, on je za tri meseci siguran za palentu.

Jur. Ajne za palentu, nego za ječmik i fažol.

Fr. A ča te mačići toliko vremena brez njega?

Jur. Za njih lahko, nego ja se bojim za mačice, okolo keh se je vavek uvijal.

Fr. Ter njin nefali onakoveh.

Jur. Ma one su se justo na njega navadile.

Fr. Ha, te morat malo potrpet.

Razne viesti.

Političke:

Austro - Ugarska. Sve - njemačka stranka carevinskoga vieća razposlala je svim njemačkim klubovom toga vieća na podpis osnovu zakona o proglašenju njemačkog jezika kao državnog jezika. U § prvom te osnove stoji: Njemački jezik je državnim jezikom; u ostalih paragrafih traži se, da mora svaki činovnik biti viešt tomu jeziku u govoru i u pismu; da je njemački jezik službeni jezik svih državnih oblastih u nutarnjoj i izvanjskoj službi. Škole s učevnim jezikom, koji nije državni, nisu dozvoljene, ako se proti njim izjavi občinsko zastupstvo. U svih nenjemačkih školah mora biti njemački jezik obligatnim predmetom, a u visokih škola mora se barem iz jednoga predmeta polagati izpit u njemačkom jeziku. Ovaj zakon imao bi vrieditи za sve pokrajine i kraljevine zastupane u carevinskom vieću, izuzam Dalmaciju, Bukovinu i Galiciju. Drzovitije osnove nije stalno nikada bilo u carevinskom vieću. Veliko-Niemci utvaraju si, da su oni, odnosno austrijski Niemci gospodari, a svi ostali državljani nenjemačke narodnosti puki robovi.

Pametno opaža na tu osnovu jedan njemački list, da si Veliko-Niemci silno utvaraju ako misle, da bi se moglo ovaj par razpravljati u carevinskom vieću o njihovoj osnovi; osim toga imade u toj osnovi takovih ustanova, na provedenje kojih nemože absolutno ni pomisliti nijedan ozbiljan političar. Kada bi svi Niemci carevinskoga vieća i glasovali za tu osnovu, ona ipak nebi bila prihvaćena. Za promjenu državnog temeljnog zakona hoće se dvije trećine zastupnikah, a kako je sada sastavljeno carevinsko vieće neće se nikada naći dvie trećine zastupnika za takovu osnovu.

Tršćanskim listovom pišu iz Beča, da su talijanski zastupnici na zahtjev ministra - predsjednika istomu predložili pismenu spomenicu, u kojoj su obrazložene njihove težnje, bilo narodnostne, bilo gospodarske. Medju zahtjevi talijanskih zastupnika nalazi se, osim talijanskog sveučilišta u Trstu i osim povoljnog rješenja molbe južnih Tirolaca glede samostalnosti Trentina, ciela vrsta tražbina ličućih se narodnostnih i gospodarskih pitanja Trentina i Primorja.

Ministar-predsjednik, da je već bio urekao sjednicu za dogovor sa Talijani, nu radi odsutnosti barona Malfatti — da se je moralo sjednicu odročiti. Glede Trentina, da stoji izviestno, da će vlada saboru predložiti novu osnovu, kojom bi se riešila autonomija južnog Tirola. Ministar-predsjednik, da će pokušati da posreduje izmedju Talijana i Niemaca u Tirolu; on da je pripravan pružiti Talijanom više povlastica.

Jedan poljski list upozoruje poljske delegate na njihovu rodoljubnu dužnost, da se izjave naime u delegacijah proti trojnomu savezu, jer su u Njemačkoj njihova braća izvrgnuta biesnomu progonstvu. Novine pisale su dapače, da vitez Jaworski neće primiti predsjedničtva u austrijskoj dejegaciji, jer da nebi kao takav mogao odobriti izvanjske politike ministra Goluchowskoga. Mi držimo, da je sve to prazno puškaranje, i da će vitez Jaworski liepo primiti predsjedničtvo, ako mu ga ponude i da će poljski delegati izvanjsku politiku Austro-Ugarske uzprkos tomu odobriti, što su Poljaci u Pruskoj nemilosrdno proganjani.

Srbija. Kralj Aleksander zasnovao je novu kolajnu za gospodje, koju će dobiti one žene, koje si budu stekle zasluga za kralja ili za kraljevinu. Kolajna nositi će ime kraljice Drage. Posliednjih dana pronesla se širom novina viest, da će Austro-Ugarska zaposjesti Staru Srbiju i Macedoniju. Kako pišu iz Biograda, uznemirila je ta viest tamošnje više krugove. U jednoj od posliednjih sjednica narodne skupštine bijaše pročitano više brzojava, kojimi se je srbskoj vladi sa raznih pograničnih krojeva i mjesta javljalo o kretanju austrijske vojske prema turskoj granici. Ta viest dielovala je tako porazno na srbske zastupnike, da su odmah glasovali vladi 360.000 franaka kao naknadni vojni kredit. Gornja viest bačena je u sviet u tu svrhu, da uznemiri duhove i to u Srbiji i Albaniji i Crnoj Gori, ali trieźno misleći opazili su stalno odmah, da se tu radi o bolnoj novinarskoj masti.

Pokrajinske:

Imenovanje učitelja. Zemaljski odbor u Poreču imenovao je nadučiteljem II. reda na javnoj pučkoj školi u Motovunu g. L. Zanlucchi, ravnajućeg učitelja pučke škole u Tribanu. Isti odbor očitovao je c. kr. zemalj. školskomu vieću, da odustaje od svog utoka, što ga je u svoje vrieme uložio proti odluci onog vieća u pitanja naučnog jezika u školi, koji se imade ustrojiti u Pomeru.

Imenovanje. Prizivno sudište u Trstu imenovalo je c. kr. oružničkog postajovodju g. Antuna Šepića c. kr. kancelistom kod kotarskog suda u Buzetu.

Občinski izbori u Dekanih. Nakon razpusta občinskoga zastupstva u Dekanih, imenovala je vlada sporazumno sa zemaljskim odborom posebno upravno vieće, koje upravlja sa občinom pod ravnanjem c. kr. političkoga komesara Gassera iz Kopra. Ovaj gospodin poznat je našim čitateljem od zadnjih državnih izbora za V. kuriju u občini Miljskoj i drugdje.

On je — ako smo dobro obaviešteni, izradio novu občinsku izbornu listinu, što nije po zakonu, jer bivšemu zastupstvu nije bio iztekao trogodišnji rok, te bi se bili imali po tomu obaviti novi izbori na temelju starih izbornih listina.

U nove izborne listine, da su unešeni svi prijatelji i pristaše bivšeg načelnika, dočim da je mnogo njegovih protivnika izpuščeno ili njihova očinstva, imena itd. izkvarena.

Te listine da su već tamo izložene i to do 5. maja; od toga dana pak do 12. maja traje rok za reklamacije, pa očekujemo da će tamo učiniti svaki svoju rodoljubnu dužnost.

Uzor-činovnik. Pišu nam iz Rov. Sela: Na kolodvoru u Rovinju pitao je dne 29. ožujka o. g. g. Ante Šturmar, posjednik iz Rovinjskoga sela voznu kartu za svoje selo u hrvatskomu jeziku. Činovnik, misleć valjda da se nalazi u zemlji svojih ideala, priupitao ga je dva, tri puta: per dove?

A kad mu je Šturmar postojano hrvatski odgovarao, razvikao se na nj posprdnimi fakinskimi riečetinami, kakove nikako ne pristoje naobraženoj osobi, a napose javnom službeniku. Dok savjetujemo prijatelja Šturmara, da tuži toga činovnika, za uvriedu poštenja (ako ima svjedoka) iznosimo slučaj na javnost i putem „N. S.", zahtjevajuć da ravnateljstvo željeznice povede iztragu i toga grubijana kazni.

Iz Lovrana pišu nam 25. t. mj.: Prošli mjesec „dobri" biskupski vikar g. Petronio, premjestio je našeg obće ljubljenog duhovnog pomoćnika veleč. g. Frana Jurinčić-a iz Lovrana u bližnje Zvoneće. Bio je kod nas skoro šest godina na sveobće naše zadovoljstvo, a izkusio je više gorkih sa strane naših „mačića". Nu bačva daje ono što ima, a pokvareni stoljetnom tudjom kulturom neznaju drugo nego napadati nas Hrvate. Neka se diverte ali neće dokle će!

Dobili smo novog duhovnog pomoćnika, veleč. g. Gortana rodom iz Lindara, a naši „poprdili" pripravili su svoje mreže čvrstvo uvjereni, da jim je poslao „dobri Petronio" — svoga kapelana, pa su svi pohrlili u crkvu k njegovoj pozdravnoj propovjedi, držeći za stalno, da će govoriti talijanski u čistom talijanskom „baluardu" di „Laurana!" Nu dogodila se je velika, nečuvena drzovitost.... kapelan progovorio je običajno — hrvatski! Svi su bili zadovoljni, samo njekakove „staře šinjorine" izrazile se „ki lo kapiše!" Ja, pako preporučam tim „zitellonam", ako ne razumiju hrvatski, nek idu odkuda su došle, pak mirna Bosna!

„Kukumica" se je pako izrazila proti g. kapelanu — kako one „taneke", koje stanuju na Gomili u Rieci! Bella coltura italiana!

Treba joj poslati diplomu!

Do pred malo godina naši kapelani imali su svoju kapelansku kuću, gdje su stanovali, nu pošto se ju nije redovito popravljalo, postala je neupotrebljiva te gg. kapelani moraju tražiti druga stanovanja, koja su, mimogrede budi rečeno, veoma skupa — a iz občine dobivaju za najamninu malenkost od f. 130 na godinu, dočim za pristojan stan moraju plaćati dvaput više.

Kad je plovanija pred više godina prodala za liepe novce njekoliko svojih zemljišta, zašto nije naš g. plovan predložio i zahtjevao od vlade, da se popravi kapelansku kuću ili da se drugu kupi? Nu on je mislio samo za sebe, te si je dao napraviti krasan vinograd na „Peharovoj", a kapelani neka sami skrbe!

Prava intencija onih, koji su zapuščali zemljišta plovaniji, bila je za crkvu, a nipošto za plovaniju, zato vlada nije smjela uzeti one novce, koje se je dobilo iz prodaje zemljišah, već su se mogli upotrebiti za popravak naše crkve, orgulja i kapelanske kuće. Mi da moramo davati novce, a naši neka idu u erarske blagajne!

Na obći škandal tudjinaca, koji borave kod nas, svaku nedelju i blagdan poznato Šepalo vriedja našu hrvatsku narodnost, a policija i žandarmarija toga nečuje ili neće da čuje. Nekoji Hrvati kane se potužiti kod c. kr. kapetanata u Voloskom. Da vidimo!

Iz Dana (občina Buzet) pišu nam 27. t. mj. Priobćili ste g. uredniče u jednom od posliednjih brojeva veliku nesreću, što je zadesila rodoljubnu obitelj našeg vriednog g. M. Sankovića. Onaj težki udarac ćutimo više manje svi, jer smo sa cienjenom obitelju vezani il ve-

„Prvi Istarski Sokol u Puli" priredjuje u subotu dne 3. maja 1902 u vlastitim prostorijama uz sudjelovanje vojničke glazbe c. i kr. pukovnije br. 87

Javnu vježbu

uz sliedeći razpored:

1. Glazba.
2. Člansko vježbanje na spravama.
3. Vježbanje prednjačkog zbora.
4. Glazba.
5. Hrvanje
6. Proste vježbe } uz pratnju glazbe.
7. Ples.

Početak točno u 8 sati u večer.

Ulaznina: Za članove 60 helera, za nečlanove 1 K, stolica 20 helera.

Pula, 27. aprila 1902.

Odbor.

zom rodbinstva il vezom priajteljstva i jer smo svi cienili i ljubili blagu pokojnicu, čestitu Maricu, koja se je u cvietu svoje mladosti, u 20. godini, i tekar nakon 1½ godine vienčanja preselila u bolji sviet.

Koliko bijaše cienjena ona i koliko je štovana obitelj g. Sankovića, pokazalo se na dan pogreba vriedne pokojnice. Iz bliza i daleka dohrlili su rodjaci, prijatelji i znanci, da izkažu vriednoj pokojnici zadnju počast, a njezinim milim iskreno saučešće. Sprovod predvodio je domaći župnik g. Dolžan uz pripomoć g. župnika M. Markića iz Golca, g. Kljuna, župeupravitelja iz Bresta i g. L. Tonkovića, kapelana iz Sluma. Žalobna povorka bijaše toli velika i mnogobrojna, da takve Dane još vidile nisu. Kad su spuštali u grob milu pokojnicu neosta ako suho, gledajuć njezine težko uceviljene roditelje, brata i supruga, gdje se moraju za uviek rastati sa dobrom kćerkom, milom sestricom i ljubljenom suprugom. Dobra i blaga kao što je bila, neka uživa zasluženi mir i pokoj i Svevišnji neka ju primi u svoje krilo. Poslije pogreba sastali se gg. svećenici, znanci i prijatelji u gostoljubivoj kući g. M. Sankovića, gdje ostaše u razgovoru dulje vremena. Po starom običaju pogostio ih kuće-gazda prijateljski. Tom prigodom sakupiše medju sobom na uspomenu pokojnice 44 krune, koje htjedoše namieniti za propelo na njezin grob, što je otac Sanković za zahvalnošću odklonio preporučiv, da se taj novac u dobrotvorne svrhe dade. Toj se želji prinosnici odazvaše i tako bi namienjeno 22 krune „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri", a 22 kruna „Družbi sv. Cirila i Metoda" za Istru.

Dočim hvalimo gg. darovateljem na miloj uspomeni i na dobrom djelu, kličemo još jednom: Počivala u miru! a njezinim milim: U višnji srca!

Proslava Jurjev-dana u Vodicah. Od tamo piše nam prijatelj, da su prijatelji i štovatelji tamošnjeg velečastnog župnika g. Jurja Dolžana po davnom običaju dne 24. t. mj. u njegovoj rodoljubnoj kući proslavili njegov častni imendan. U veselom družtvu izrečeno bijaše više zdravica, a medju timi vriedne su spomena one našim prvakom g. prof. Spinčiću i g. dr. Laginji. Tom prigodom sjetiše se sakupljeni rodoljubi i naše siromašne učeće se mladeži u Pazinu, za koju sabraše 16 kruna, koje su već odposlane u Pazin. Evo imena darovatelja: veleč. g. Ante Rogač, župnik-dekan iz Hrušice, g. Logar, kapelan iz Pregarja, g. Tomšić, kapelan u Starodu, g. Strnad, kapelan u Podgradu, g. Markić, župnik u Golcu, g. Ryšlany, župnik na Munah, g. Klun, župeupravitelj u Brestu, svečar g. Juraj Dolžan i g. Sanković Mate iz Dana.

Velezaslužnomu g. župniku Dolžanu čestitamo i mi — ako i kasno — želeći mu, da bi još dugo vodio svoje stado po pravom putu k tjelesnom blagostanju i k spasu duša njihovih. Živio!

Skupština ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru obdržavana bijaše u Mihotićih dne 6. t. mj. U opredjeljeni sat sakupila se liepa kita članica, koje željno očekivaše, da čuju stanje naše podružnice, koje na žalost nije ove godine onako sjajno, kako bijaše proslih, buduć uz najbolju volju, nemogosmo obdržavati nikakve zabave, radi pretjesnih čitaoničkih prostorija. Nu nadamo se u požrtvovnost ovdješnjih rodoljuba, koji kane doskočiti toj nevolji, da će naše izvješće u dojdućoj godini veselije biti, a i naša blagajnička knjiga, da će punija biti.

Pošto predsjednica ustanovi, da ima dovoljan broj članica, pozdravi ih i obodri, da uztraju u rodoljubnom djelu, i da nastoje, pošto nemogosmo nikakvom zabavom družbi koristiti, da u svakoj zgodi sakupljaju milodare za našu plemenitu „Družbu". Pozove tajnicu, da pročita izvješće o djelovanju odbora, a blagajnicu, da izvjesti članice o stanju podružnice, što obadvije i učiniše. Na poslednjoj glavnoj skupštini bila se gospodja A. Kundić zahvalila na časti, koju se povjerilo gospodji T. Grgurina, nu ova zamoli, da ju se toga rieši, buduć obterećena obiteljskimi poslovi. Radi toga opet izabraše gospodju A. Kundić, koja je od osnutka bila na čelu naše podružnice, pa se nadamo, da će nam još mnogo godina prednjačiti u ovom rodoljubnom podhvatu. Ostali odbor ostao je kao i prošle godine. Izabralo se i odaslanice na glavnu skupštinu i to gospodju M. Osojnak i gospodjicu M. Babić. Zatim se prešlo na uplaćivanje članarine, te uplatiše tom prigodom po 2 K: Albertini Marija, Dubrović Katica, Franki Cila, Franki Katica, Grgurina Jelena, Grgurina Tereza, Grgurina Francika, Kinkela Josipa, Kinkela Milka, Kinkela Marija, Košak Katinka, Kundić Anastazija, Kundić Anka, Mavrović Marija, Osojnak Milica, Osojnak Joka, Osojnak Vjekoslava, Šepić Marija, Šepić Ivka, Zahija Savka, Osojnak Marija, Gržetić Marija, Dapčić Margarita.

Po 1 K uplatiše: Albertini Ernesta, Babić Marija, Dubrović Dragica, Dubrović Milena, Kučić Marija, Podolšak Dragojla, Rubeša Nanina, Večerina Marija, Kinkela Tereza, Šaftić Ivanka, Gržetić Zorka, Gržetić Danica, Albaneže Šilvija.

Time se zaključilo skupštinu.

Nesreća c. kr. torpednjača. Dne 24. t. mj. oko jedanajste prispjelo u Bašku brojem dvanajst torpednjača ratne mornarice. Pošto su ovdje nješto popostali, spreme se na odlazak. Veliki torpedo „Tihton" izlazio je natraške iz luke i podosta se bio udaljio od obale, da se okrene i zaplovi svojim putem. Maleni torped br. 26 liepo se odvezao i uz glavu lukobrana htjede da izidje, kad najednom torped „Tihton", silomice se krećući u svom toku, udari prednjim dielom o bok malog torpeda. Začula se velika tutnjava kao da se top ispalio. Torped br. 26 ocutio je udarac o boku, koji se je ponešto izvinuo, inače veće nesreće nije, dok se je „Tihton-u" posve nakrivio prednji dio.

Koji kilometar zaplovili, kad opaze na „Tihtonu" da more ulazi, izvjese znakove nesreće i vrate parobrod natrag u luku, a za njim još dvoje malih torpeda. U luci se je usidrio, te momčad radila po mogućnosti, da u brzo što popravi. Pomagala mu je i momčad sa „Leoparda", koji se je bio pred lukom usidrio. Radilo se i nabijalo i pruživ brodu donekle prvu pomoć, oko šeste pod večer krenu „Tihton" iz luke i zaplovi lagano put Pule na dalnji popravak, dok je torped br. 26 krenuo s drugarima hrvatskim morem.

Šteta je na „Tihtonu" velika, te vještaci govore, da će biti troška za popravak kakvih deset hiljada kruna.

Primamo i priobćujemo: Pred kratko doba ustrojilo se u Kastvu pjevačko-tamburaško družtvo „Istarka vila" sa plemenitom namisli, da svojim akordima širi slavu i veličinu domaje naše; da svojom lirom budi uspavane, bodri mljohave, kriepi neodlučne.

Naši su radnici do sada pokazali dobre volje i vruće želje, da družtvo pridignu. Učinili su prvi korak. „Istarska vila", kao pjevačko družtvo, liepo napreduje.

Vruća želja je pak „Vile", da sitnom žicom naše tamburice podupre hrvatsku pjesmu, da tako ojačana sjegurnije spješi svome cilju.

Nu tu se hoće žrtava, koje naši radnici uz najbolju volju ne mogu da snašaju, već moraju da pouzdanjem očekuju od rodoljuba izdašne pomoći.

Dočim cijeni se „Istarska vila" dostaviti slavnomu uredničtvu jedan izlisak svojih pravila, nada se, da će se rodoljubi odazvati njezinoj želji i molbi te malenim joj darom priskočiti u pomoć, da si uzmogne dobaviti tamburice.

Tim bi eto rodoljubnom pomoći i drugi korak našega družtva bio učinjen; a na družtvu je, da krči dalje put rodu na spas sebi na čast.

Nadajuć se potpori sa strane hrvatskoga rodoljublja, bilježi se uz odlični pozdrav

Pjevačko-tamburaško družtvo „Istar. Vila".

„Svoji k svomu!" Tršćanskoj „Edinosti" pišu pod gornjim naslovom koliko sliedi: U Roveriji, pošta Juršići, kod Vodnjana u Istri, imadu još naši kmetovi mnogo vina bieloga i crnoga (terana). Vina su izvrstne kakvoće, kako i ono u Smoljanih (koje je na glasu kao najbolje istarsko vino), pošto su u blizini i na jednakom zemljištu. Tko si želi nabaviti toga izvrstnoga vina neka se obrati na g. Velikanje, posjednika u Juršićih.

Mi pa osobito preporučujemo također našu „Istarsku Vinarsku zadrugu" u Puli, koja ima na skladištu po izbor istarskih vina.

Družtvene.

Novo pjevačko družtvo u Istri. U prijaznom Boljunci — občina Dolina — ustrojilo se je novo slovensko pjevačko družtvo pod imenom slavnog slovenskog pjesnika „Prešeren". Pravila novoga družtva potvrdilo je jurve c. kr. namjestničtvo. Družtvena svrha je: gojiti miloglasnu domaću popievku i priredjivati zabave u svojem rodoljubno-unijatskom mjestu.

U novi odbor bijahu izabrani sliedeći članovi: predsjednik Ante Žerjal; podpredsjednik Ivan Ota; blagajnik Matija Bandi; zborovodja Fran Ed. V., nadzornik Ivan Ota, pregledavaoci računa Josip Kraljić i Josip Kozina.

Nakon prve skupštine sabraše članovi za „Družbu sv. Cirila i Metoda" krune 4 i 10 para. Bog blagoslovi!

Učiteljsko družtvo kotara Volosko obdržavati će IX. redovitu glavnu skupštinu, dne 14. svibnja u Zametu, uz sliedeći dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine i odborskih sjednica. 3. Izvješće blagajnika. 4. Pregledanje računa, event. biranje rovizionalnog odbora. 5. Izvješće ćelegata o glavnim skupštinama „Zaveze". 6. Razni predlozi, koje se ima bar 8 dana prije najaviti odboru. 7. Biranje novog upravnog odbora. 8. Izlet na Rieku; pregledavanje tvornice petroleja i torpeda, po mogućnosti i koje puške škole. Početak na 10½ pr. p. Prijatelji učiteljstva i škole bit će dobrodošli.

Opazka: U slučaju, da na odredjeni sat ne bi bila prisutna nadpolovična većina članova — sazivlje se skupština u smislu § 8. druž. pravila, istim dnevnim redom sat kasnije.

Iz drugih krajeva:

Našim občinam do znanja. List zakona i naredaba za Primorje priobćuje oglas c. kr. namjestničtva u Trstu, kojim se mienjaju § 4. i 5. poznate naredbe od dne 3. novembra 1900. tičuće se dieljenja, predaje i nabave soli, opredieljene za domaću porabu pučanstva Istre i kvarnerskih otoka.

Vlada izgubila pravdu. Iz Beča javljaju ovu zanimivu viest. Zastupnici carevinskoga vieća dobivaju dnevnice, koje podižu na namire. Te su namire običavali pisati zastupnici na njemačkom jeziku. Ali da se dodje korak napried k ravnopravnosti, počeli su slavenski zastupnici donositi namire, pisane materinskim jezikom. Državna blagajna nije htjela te namire izplatiti, zahtjevajući da budu u njemačkom jeziku napisane. Zastupnici, koji su trebali novacah, pokoriše se, te donesoše nove namire. Ali mladočeh dr. Herold pošao je drugim putem. On je bogat, te nije odvisan od dnevnicah carevinskoga vieća, zato nije napisao njemačku namiru, već je bečku vladu tužio, da mu je dužna u ime saborskih dnevnicah K 2100, pa da mu ih neće izplatiti na češki pisanu namiru. Parnica se je zavlačila i dne 24. t. mj. je državno sudište izreklo, da vlada mora izplatiti češku namiru, te je još osudila vladu na nošenje parbenih troškovah. Sad je led probijen i valjda će svi nenjemački zastupnici dávati namire u narodnom svom jeziku.

Velika prevara. Iz Rieke nam pišu o velikoj prevari, koju da je počinila tamošnja tvrdka sa vinom na veliko Julio Reich, koji imade veliko skladište u slobodnoj luci (Punto franco). Reich da je naime uvažao grčko vino pod imenom talijanskoga potvarajuć dotične bolete. Na taj način da je dovezao u svoje skladište 50 bačava grčkoga vina iz Samosa, koje plaća jako visoku carinu za uvoz. Krivotvorenjem grčkoga vina da je oštetio erar za ogromnu svotu; on da nudja sam financijalnoj oblasti 80.000 kruna samo da mu nezatvore skladište. U trgovačkih krugovih govore, da će Reich morati da plati do 80.000 kruna carine i globe.

Taj Reich biti će po svoj prilici madjarski židov.

Broj 1727.

Natječaj.

U izvršenju zaključka občinskoga zastupstva od dne 18. novembra 1901. (proračunska razprava za godinu 1902.) razpisuje se ovim natječaj za mjesto občinskoga zemljomjerca (geometra), kojemu će biti zadaća izmjeriti i procjeniti občinska zemljišta prigradjena od občinara iza zadnjih izmjerenja u občini **Kastavskoj**, te u pridruženih občinah **Bergada, Lisac, Skalnica i Studena**, a eventualno i **Klana**.

Godišnja plaća zemljomjercu opredieljena je na K 2000 (dvie hiljade).

Molitelji imadu podnieti svoje molbe podpisanomu obć. glavarstvu **do 15. maja 1902.**, a svjedočbama dokazati svoju dobu, pripadnost, koje su nauke školske i praksu izučili, dosadanje ponašanje i službovanje, uz dokaz, da su vješti podpuno u hrvatskom kao ovouredovnom jeziku u govoru i pismu.

Glavarstvo občine
Kastav, dne 17. aprila 1902.

Načelnik:
Jelušić.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Strana 1250

RJEČNIK
HRVATSKO-TALIJANSKI.

Priparvio ga za tisak
DRAGUTIN A. PARČIĆ
Hrvatski kanonik u Rimu.

Treće pomnožano i popravljeno izdanje.

Ciena po iztisku:
a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.

Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.

ZADAR.
Tisak i naklada „Narodnoga Lista."
1901.

Tvrdo vezan K 8. Meko vezan K 6.

Strana 1250

Broj 34. Pula, u petak dne 2. maja 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 30. aprila 1902.

Jučer je konačno svršila razprava o proračunu ministarstva financija. Još i jučer govorilo se je mnogo o priredjivanju i prometu sladora, o čemu se je već prije dosta govorilo. Češki zastupnici predbacivali su vladi, da je pristavši na Bruselsku konvenciju glede sladora, kapitulirala na štetu proizvoditelja sladora, naročito u Českoj, u kojoj se mnogo sladora proizvadja.

Kod razprave o **soli**, mnogi su se zastupnici zauzimali osobito za to, da se snizi ciena živinske soli. C. kr. vlada je već prije u odboru za poljodjelstvo izjavila, da će sniziti tu sol od 10 na 6 filira. Još da čeka svršetak njekih razprava u tom pitanju sa ugarsko-hrvatskom vladom.

U razpravi o **tabaku** zahtjevali su razni govornici da se proširi pravo na gojenje duhana. Drugi opet zauzeli su se za to, da bi se dnevnice radnikom i radnicam u svih tvornicah duhana izjednačile.

Mitnice.

Kod financijalnoga ministarstva došla je na razpravu takodjer stavka o mitnicah. Te daju državi kakva 2 milijuna kruna čistoga prihoda na godinu. Već više godina bore se zastupnici raznih stranaka proti mitnicam, koje su težke, da, i nesnosljive, osobito za ladanjske stanovnike. Medju timi strankami bila je i hrvatsko-slovenska stranka, u koje ime je dr. Laginja u svoje vrieme govorio i predlog postavio proti mitnicam.

U novije vrieme je zastupnička kuća prihvatila predlog, kolim je pozvala c. kr. vladu da mitnice ukine. Ministar financija izjavio je, da i on uvidja potrebu da se mitnice ukinu, al da jih nemože ukinuti, dok nenadje drugoga vriela, odkud bi pokrio ona 2 milijuna kruna, koje dobiva od mitnica. Misli da bi jih dobio od poreza na željezničke vozne karte. Zastupnika kuća nije se još mogla odlučiti, da bi pristala na takav porez.

Kršćansko-socijalni zastupnik iz Tirola, Schaffel postavio je već u proračunskom odboru predlog, da se mitnice sa 1. julia 1902. ukinu. Nedobiv u odboru većine za taj predlog, postavio ga je kao predlog manjine odbora, te ga jučer utemeljio.

Ministar financija se je i opet jučer proti tomu izjavio, i već prije bio rekao, da će odstupiti, ako se predlog Schraffelov prihvati. Jučer je izjavio, da se nada da će mu financijalne okolnosti dozvoliti, da stavke o mitnicah neće već biti u proračunu za g. 1903. I to već nije vezao na uvjek, da se morade prihvatili porez na vozne karte.

Ta njegova izjava je ponekle bar jedan dio zastupnika umirila, i odvratila od glasovanja proti mitnicam.

Svakako bilo je ovih dana komešanja i dogovaranja radi stavke o mitnicah, odnosno o Schraffelovom predlogu. Ministarstvo imalo je prekonjati opet jedan klip — mnogi računaju, posliednji kod proračunske razprave.

Došlo je do glasovanja o stavci za mitnice.

Klupe bile su jako razredjene. Mnogi zastupnici odaljili su se od glasovanja, neholeć glasovati ni za ni proti.

Za stavku „mitnice" glasovali su Poljaci, i dali najveći broj glasova, pak njemački-liberalci, njemački-veleposjednici, razni katolički Niemci, i par českih veleposjednika, par Talijana, primorskih, i Slovenac Plantan.

Proti stavci „mitnice" glasovali su českí zastupnici, osim veleposjednika, hrvatski i slovenski, osim Plantana, kršćanski-socijali, i njemački-nacionali.

Odsutnih bilo je mnogo ili su se udaljili, medju njimi Talijani, a medovimi i zastupnik pete kurije iz Istre Bennati, svi osim ono par što su za mitnice glasovali; na dalje trojica slovenskih tako zvanih liberalnih zastupska, kao i dva Srba, socijalni-demokrati, i Svenjemci.

I mnogi drugi su se odaljili, glavno za to, da nečine zapreka financijalnom ministru Böhm-Bawerku, da ga zadrže na njegovoj stolici.

U sve bilo je za mitnice 133 glasa, proti 115 glasova. Još dvadeset i jedan zastupnik mogli bi bili odlučiti proti mitnicom.

Ministarstvo trgovine.

Iza toga glasovanja prešlo se je na razpravu o proračunu ministarstva trgovine. O njoj štogod drugi put.

Izbor delegata za Istru.

Kod izabiranja delegata iz pojedinih pokrajina bio je njeki dan izabran delegatom za Istru dr. Bartoli, a zamjenikom markiz Polesini. Neznam, što je skočilo Talijančićem u glavu, javili su predsjednika da polažu obojica svoje časti. Kod ponovnoga izbora jučer obavljenoga, bio je izabran delegatom markiz Polesini, a njegovim zamjenikom dr. Bartoli. Za osam dana promjenili su si uloge. Glasovali su sva četiri Talijana zastupnika iz Istre. Nisu se sramili dati svoje glasove ni dr. Bennati ni dr. Rizzi, onako kako se zna izabrani.

Sastanak u Wekelsdorfu.

Kao odgovor na sastanak u Sv. Hipolitu, držan njeki dan sa strane njemačkih nacionala, držali su antisemiti sastanak u Wekelsdorfu, u dolnjoj Austriji. Bilo je do 2000 ljudi kod sastanka. Došao je i dr. Lueger, i bio burno pozdravljen. Odgovarao je na rieči Derschatte što jih je izrekao u Sv. Hipolitu obzirom na gimnaziju u Celju, odnosno našu u Pazinu. Dr. Lueger je rekao: Talijani su htjeli, da se hrvatska gimnazija iz Pazina premjesti. On je u konferenci njemačkih poglavica rekao, da nerazume toga zahtjeva, kad je u občini 14.000 Hrvata a samo 1400 Talijana, da je dakle taj zahtjeva posve neopravdan. Inače pak, Talijani su većinom irredentiste, oni su po prilici ono što su Šenerer i Wolf. S timi i takovimi ljudim neće on ipak ići zajedno, nit s njimi zajednički postupati. Nadalje, Talijani napreduju proti Njemcem u južnom Tirolu, pak zašto da Niemci drugud Talijane podupiru. Stvar njemačku da s toga izdaju oni, koji idu s Talijani. U ostalom, svršuje, nek Derschatta jasno u javnosti kaže, što se je u kohferenci dogodilo, pa nek onda svako sam sudi i Derschattu, i njega, dra. Luegera.

Proti zaplieni.

Dr. Ferri i drugovi podao je interpelaciju na ministra-predsjednika kao upravitelja nutarnjih poslova, za to, što jemaljsko predsjedničtvo u Ljubljani zaplienilo brošuru, što ju je tamo dao tiskati u hrvatskom i njemačkom jeziku dr. Potočnjak. Toj brošuri je naslov: „Iz zemlje bezpravja i demoralizanje — ili kraljev namjestnik — prosta varalica".

30. travnja.

Hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir" pobrinulo se je, te se je čitalo svetu misu zadušnicu za blagopokojne Petra Zrinskoga i Frana Frankopana. Sv. misi prisustvovao je velik broj hrvatskih djaka, a bila su zastupana i oba slovenska akademička družtva, i bugarsko. Prisutno bijaše i njekoliko hrvatskih zastupnika naroda.

PODLISTAK.

Paćuharije iz puljštine.

Noćas mi se sanjalo, da sam se vozija na kolu i — uganajte kuda? Iz Raše u Barban, iz Barbana kroz Hreliće (sv. Marija od zdravlja) u Marčanu, iz Marčane u Loboriku i Muntić, a iz Muntića barajući se i skačući od piketa na piket u Valturu pak na Vižače. — Kurijožo, ja s dva kvarnara lit na plećima, pak da se vozim na kolu? — Tamo sam vidija (razumi se vajk u snu) jenoga velikoga, velikoga čovika s muštači, obučenoga od pete do glave u koži (razumi se već u kakovoj), zupućenoga osprida i ozada, s jenom velikom pušketinom na ramenu i pipom čozotom u zubim. Ta čovičina čuva je nikakov „kažot", na komu su vijale dvi bandire „estra". Meni se oni hip pričinilo, da je to kakov rimski soldat još od „ino tempore", ki čuva polverjeru i plaši skakavce da ne gredu u žito, pak sam ga valje zapita: „quomodo?" A on — vrag beside. „Lokvere tu latine?" Niš — muči. „Nem tud madjarum?" On muči i muči. „Tu ni posla", pomislim si ja, „tu ne može ni latine ni madjarum!" On se je razgleda u moju bicikletu kaj tele u nova vrata i ni bilo moguće ni beside iz njega izvući. Eh, razumi se.... rimljanin.... vidit čovika na dvama kolim.... čudo, čudo veliko.... Fin de mond! Kad se je toga sit nagleda, duboko uzdahne i zavapi: „kvare konturbas me, kad su dosta konturbata oša mea samo za dva fiorina na dan!" I počme mi valje pripovidati, da je na tom mistu bija jedanput veliki grad Nažacio, da je niki kralj Epulo bija potučen od Rimljana, da je grad bija razronjen pak opet sazidan i da su najzada došli od nikuda Labinjani, ki su mu dali „miću". Ti fundamenti, to kamenje, te razbijene pignate i ti rđavi čavli, sve da je to štoriko i preištoriko. To da je bilo prvo pokriveno s matrijalom dok nije pre Anzulu pasala po glavi lipa punion, da to otkrije i pokaže gospodi i nami, kako su Rimljani jedanput svakamo nos zabadali. Sada kad je sve na svitlu i lipa cesta vodi iz Valture na Vižače, dohajaju vajk gospoda i šignori ovamo, da se čude i da vižitaju popa i mužej. — Ali virujte mi, da dva fiorina na dan za biti ode vardijan i „čičeron", je jako malo! — „Dakle vi niste romano, kako vam kaže montura i pipa?" zapitam ga ja. — Ne, ne, ja sam Istrijan, slavinac, kako i Rici; ja sam Marko Go — — — „Dosta, dosta, razumija sam sve" i u to brum — — — nešto zarompa kraj mene i ja se zbudim. Gledam po kamari, ča je to bubnulo i vidim da mi je pala na tlo „Bibija šakra", jer sam s njom u rukam bija zaspa.

Bože moj, na — ki vrtoglavi san! Orpo, dobro bi bilo igrati na lot: Marko s pipom u zubim, broj 1; bicikleta, broj 66, a Vižače 89. Lip terno: 1, 66 i 89. Ako mi zajdu van, poslati ću Marku za dar pune bisage pip.

Ali kako više puti san od svega, čagod ugana, ja sam valje posa gledati ča pišu šfoji. I infati „Giornaletto" govori na jenom mistu, da je Junta odlučila 1000 Krun za cestu od Valture na Vižače. Donke cesta će se delati i ja bih škumetija, da će biti prvo gotova, nego muntička. I tako će biti sigurno, jer porečka gospoda za kapricije imaju vajk više beći, nego za stvari od velike potribe. Kada mi na primer pitamo malu potporu za mrvicu puta, ki bi bija od velike sile i potribe, ali za čagod drugo, reku nam: „no gavemo soldi". Ma imaju ben šoldi i fiorini za delati dešpete, za zidati jenažije i za kapricije na Vižačam! — Brzo će jopet početi delati na Vižačam i ako bi jopet ča našli od velike portancije, recimo kakovu veliku pignatu punu luga, ali kakovu škrilu našaranu (Marko govori da su one crte po škrili čarovije, to jest za raskinuti kad zmija ujide, za načiniti rebcem da ne gredu u salatu, za činiti izletiti kola ispod karoce i tako naprid), ja ću vam valje povidati ako ki meni povi, jer znate da ja ne grem na Vižače. — A sada da vidimo ča pišu drugi šfoji.

Intanto „Pikulo" piše, da si je Krstić ulovija tri miseca pržuna s jednim postom na misec. Ben petada! Ja mislim, da on neće niš drugo delati u katafiću, ako ne študijati, ča će pisati u svojoj špuduceri kad zajde van. Gran ideje, onako profumane od fažola! Najprvo će dobiti po nosu u tudeškom jeziku oni, ki je kriv da on mora spati na pajunu; zatim oni ki ga nisu stili braniti, pak on ki mu je da svidočbu slaboga ponašanja, pak fulminanti sv. Cirila i Metoda a najzada pak i Barba Tončić. Neka da, ali intanto on će najprvo morati gledati misec kroz gradele.

zom rodbinstva il vezom prijateljstva i jer smo svi cienili i ljubili blagu pokojnicu, čestitu Maricu, koja se je u cvietu svoje mladosti, u 20. godini, i tekar nakon 1½ godine vienčanja preselila u bolji sviet.

Koliko bijaše cienjena ona i koliko je štovana obitelj g. Sankovića, pokazalo se na dan pogreba vriedne pokojnice. Iz bliza i daleka dohrlili su rodjaci, prijatelji i znanci, da izkažu vriednoj pokojnici zadnju počast, a njezinim milim iskreno saučešće. Sprovod predvodio je domaći župnik g. Dolžan uz pripomoć g. župnika M. Markića iz Golca, g. Kljuna, župeupravitelja iz Bresta i g. L. Tonkovića, kapelana iz Sluma. Žalobna povorka bijaše toli velika i mnogobrojna, da takve Dane još vidile nisu. Kad su spuštali u grob milu pokojnicu neosta ako suho, gledajuć njezine težko ucviljene roditelje, brata i supruga, gdje se moraju za uviek rastati sa dobrom kćerkom, milom sestricom i ljubljenom suprugom. Dobra i blaga kao što je bila, neka uživa zasluženi mir i pokoj i Svevišnji neka ju primi u svoje krilo. Poslije pogreba sastali se gg. svećenici, znanci i prijatelji u gostoljubivoj kući g. M. Sankovića, gdje ostaše u razgovoru dulje vremena. Po starom običaju pogostio ih kuće-gazda prijateljski. Tom prigodom sakupiše medju sobom na uspomenu pokojnice 44 krune, koje htjedoše namieniti za propelo na njezin grob, što je otac Sanković za zahvalnošću odklonio preporučiv, da se taj novac u dobrotvorne svrhe dade. Toj se želji prinosnici odazvaše i tako bi namienjeno 22 krune „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri", a 22 kruna „Družbi sv. Cirila i Metoda" za Istru.

Dočim hvalimo gg. darovateljem na miloj uspomeni i na dobrom djelu, kličemo još jednom: Počivala u miru! a njezinim milim: U višnji srca!

Proslava Jurjev-dana u Vodicah. Od tamo piše nam prijatelj, da su prijatelji i štovatelji tamošnjeg velečastnog župnika g. Jurja Dolžana po davnom običaju dne 24. t. mj. u njegovoj rodoljubnoj kući proslavili njegov častni imendan. U veselom družtvu izrečeno bijaše više zdravica, a među timi vriedne su spomena one našim prvakom g. prof. Spinčiću i g. dr. Laginji. Tom prigodom sjetiše se sakupljeni rodoljubi i naše sirotnašne učeće se mladeži u Pazinu, za koju sabraše 16 kruna, koje su već odposlane u Pazin. Evo imena darovatelja: veleč. g. Ante Rogač, župnik-dekan iz Hrušice, g. Logar, kapelan iz Pregarja, g. Tomšić, kapelan u Starodu, g. Strnad, kapelan u Podgradu, g. Markić, župnik u Golcu, g. Ryšlany, župnik na Munah, g. Klun, župeupravitelj u Brestu, svečar g. Juraj Dolžan i g. Sanković Mate iz Dana.

Velezaslužnomu g. župniku Dolžanu čestitamo i mi — ako i kasno — želeći mu, da bi još dugo vodio svoje stado po pravom putu k tjelesnom blagostanju i k spasu duša njihovih. Živio!

Skupština ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru obdržavana bijaše u Mihotićih dne 6. t. mj. U opredjeljeni sat sakupila se liepa kita članica, koje željno očekivaše, da čuju stanje naše podružnice, koje na žalost nije ove godine onako sjajno, kako bijaše prošlih, buduć uz najbolju volju, nemogosmo obdržavati nikakve zabave, radi preljesnih čitaoničkih prostorija. Nu nadamo se u požrtvovnost ovdješnjih rodoljuba, koji kane doskočiti toj nevolju, da će naše izvješće u dojdućoj godini veselije biti, a i naša blagajnička knjiga, da će punija biti.

Pošto predsjednica ustanovi, da ima dovoljan broj članica, pozdravi ih i obodri, da uztraju u rodoljubnom djelu, i da nastoje, pošto nemogosmo nikakvom zabavom družbi koristiti, da u svakoj zgodi sakupljaju milodare za našu plemenitu „Družbu". Pozove tajnicu, da pročita izvješće o djelovanju odbora, a blagajnicu, da izvjesti članice o stanju podružnice, što obadvije i učiniše. Na poslednjoj glavnoj skupštini bila se gospodja A. Kundić zahvalila na časti, koju se povjerilo gospodji T. Grgurina, nu ova zamoli, da ju se toga rieši, buduć obterećena obiteljskimi poslovi. Radi toga opet izabraše gospodju A. Kundić, koja je od osnutka bila na čelu naše podružnice, pa se nadamo, da će nam još mnogo godina prednjačiti u ovom rodoljubnom podhvatu. Ostali odbor ostao je kao i prošle godine. Izabralo se i odaslanice na glavnu skupštinu i to gospodju M. Osojnak i gospodjicu M. Babić. Zatim se prešlo na uplaćivanje članarine, te uplatiše tom prigodom po 2 K: Albertini Marija, Dubrović Katica, Franki Cila, Franki Katica, Grgurina Jelena, Grgurina Tereza, Grgurina Francika, Kinkela Josipa, Kinkela Milka, Kinkela Marija, Košak Katinka, Kundić Anastazija, Kundić Anka, Mavrović Marija, Osojnak Milica, Osojnak Joka, Osojnak Vjekoslava, Šepić Marija, Šepić Ivka, Zahija Savka, Osojnak Marija, Gržetić Marija, Dapčić Margarita.

Po 1 K uplatiše: Albertini Ernesta, Babić Marija, Dubrović Dragica, Dubrović Milena, Kučić Marija, Podolšak Dragojla, Rubeša Nanina, Večerina Marija, Kinkela Tereza, Šaftić Ivanka, Gržetić Zorka, Gržetić Danica, Albaneže Šilvija.

Time se zaključilo skupštinu.

Nesreća c. kr. torpednjača. Dne 24. t. mj. oko jedanajste prispjelo u Bašku brojem dvanajst torpednjača ratne mornarice. Pošto su ovdje nješto popostali, spreme se na odlazak. Veliki torpedo „Tihton" izlazio je natraške iz luke i podosta se bio udaljio od obale, da se okrene i zaplovi svojim putem. Maleni torped br. 26 liepo se odvezao i uz glavu lukobrana hljede da izidje, kad najednom torped „Tihton", silomice se krećući u svom toku, udari prednjim dielom o bok malog torpeda. Začula se velika tutnjava kao da se top ispalio. Torped br. 26 očutio je udarac o boku, koji se je ponešto izvinuo, inače veće nesreće nije, dok se je „Tihton-u" posve nakrivio prednji dio.

Koji kilometar zaplovili, kad opaze na „Tihtonu" da more ulazi, izvjese znakove nesreće i vrate parobrod natrag u luku, a za njim još dvoje malih torpeda. U luci se je usidrio, te momčad radila po mogućnosti, da u brzo što popravi. Pomagala mu je i momčad sa „Leoparda", koji se je bio pred lukom usidrio. Radilo se i nabijalo i pruži brodu donekle prvu pomoć, oko šeste pod večer krenu „Tihton" iz luke i zaplovi lagano put Pule na dalnji popravak, dok je torped br. 26 krenuo s drugarima hrvatskim morem.

Šteta je na „Tihtonu" velika, te vještaci govore, da će biti troška za popravak kakvih deset hiljada kruna.

Primamo i priobćujemo: Pred kratko doba ustrojilo se u Knstvu pjevačko-tamburaško družtvo „Istarka vila" sa plemenitom namisli, da svojim akordima širi slavu i veličinu domaje naše; da svojom lirom budi uspavane, bodri mljohave, kriepi neodlučne.

Naši su radnici do sada pokazali dobre volje i vruće želje, da družtvo pridigne. Učinili su prvi korak. „Istarska vila", kao pjevačko družtvo, liepo napreduje.

Vruća želja je pak „Vile", da sitnom žicom naše tamburice podupre hrvatsku pjesmu, da tako ojačana sjegurnije spješi svome cilju.

Nu tu se hoće žrtava, koje naši radnici uz najbolju volju ne mogu da snašaju, već moraju da pouzdanjem očekuju od rodoljuba izdašne pomoći.

Dočim cijeni se „Istarska vila" dostaviti slavnom u uredničtvu jedan iztisak svojih pravila, nada se, da će se rodoljubi odazvati njezinoj želji i molbi te malenim joj darom priskočiti u pomoć, da si uzmogne dobaviti tamburice.

Tim bi eto rodoljubnom pomoći i drugi korak našega družtva bio učinjen, a na družtvu je, da krči dalje put rodu na spas sebi na čast.

Nadajuć se potpori sa strane hrvatskoga rodoljublja, bilježi se uz odlični pozdrav

Pjevačko-tamburaško družtvo „Istar. Vila".

„Svoji k svomu!" Tršćanskoj „Edinosti" pišu pod gornjim naslovom koliko sliedi: U Roveriji, pošta Juršići, kod Vodnjana u Istri, imadu još naši kmetovi mnogo vina bieloga i crnoga (terana). Vina su izvrstne kakvoće, kako i ono u Smoljanih (koje je na glasu kao najbolje istarsko vino), pošto su u blizini i na jednakom zemljištu. Tko si želi nabaviti toga izvrstnoga vina neka se obrati na g. Velikanje, posjednika u Juršićih.

Mi pa osobito preporučujemo takodjer našu „Istarsku Vinarsku zadrugu" u Puli, koja ima na skladištu po izbor istarskih vina.

Družtvene.

Novo pjevačko družtvo u Istri. U prijaznom Boljuncu — občina Dolina — ustrojilo se je novo slovensko pjevačko družtvo pod imenom slavnog slovenskog pjesnika „Prešeren". Pravila novoga družtva potvrdilo je jurve c. kr. namjestničtvo. Družtvena svrha je: gojiti miloglasnu domaću popievku i priredjivati zabave u svojem rodoljubno-unijatskom mjestu.

U novi odbor bijahu izabrani sliedeći članovi: predsjednik Ante Žerjal; podpredsjednik Ivan Ota; blagajnik Matija Bandi; zborovodja Fran Ed. V., nadzornik Ivan Ota, pregledavaoci računa Josip Kraljić i Josip Kozina.

Nakon prve skupštine sabraše članovi za „Družbu sv. Cirila i Metoda" krune 4 i 10 para. Bog blagoslovi!

Učiteljsko družtvo kotara Voloskog obdržavati će IX. redovitu glavnu skupštinu, dne 14. svibnja u Zametu, uz sliedeći dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine i odborskih sjednica. 3. Izvješće blagajnika. 4. Pregledanje računa, event. biranje rovizionalnog odbora. 5. Izvješće ćlelegata o glavnim skupštinama „Zaveze". 6. Razni predlozi, koje se ima bar 8 dana prije najaviti odboru. 7. Biranje novog upravnog odbora. 8. Izlet na Rieku; pregledavanje tvornice petroleja i torpeda, po mogućnosti i koje pučke škole. Početak na 10½ pr. p. Prijatelji učiteljstva i škole bit će dobrodošli.

Opazka: U slučaju, da na odredjeni sat ne bi bila prisutna nadpolovična većina članova — sazivlje se skupština u smislu § 8. druž. pravila, istim dnevnim redom sat kasnije.

Iz drugih krajeva:

Našim občinam do znanja. List zakona i naredaba za Primorje priobćuje oglas c. kr. namjestničtva u Trstu, kojim se mienjaju § 4. i 5. poznate naredbe od dne 3. novembra 1900. ticuće se dieljenja, predaje i nabave soli, opredieljene za domaću porabu pučanstva Istre i kvarnerskih otoka.

Vlada izgubila pravdu. Iz Beča javljaju ovu zanimivu viest. Zastupnici carevinskoga vieća dobivaju dnevnice, koje podižu na namire. Te su namire običavali pisati zastupnici na njemačkom jeziku. Ali da se dodje korak napried k ravnopravnosti, počeli su slavenski zastupnici donositi namire, pisane materinskim jezikom. Državna blagajna nije htjela te namire izplatiti, zahtjevajući da budu u njemačkom jeziku napisane. Zastupnici, koji su trebali novacah, pokoriše se, te donesoše nove namire. Ali mladoček dr. Herold pošao je drugim putem. On je bogat, te nije odvisan od dnevnicah carevinskoga vieća, zato nije napisao njemačku namiru, već je bečku vladu tužio, da mu je dužna u ime saborskih dnevnicah K 2100, pa da mu ih neće izplatiti na češki pisanu namiru. Parnica se je zavlačila i dne 24. t. mj. je državno sudište izreklo, da vlada mora izplatiti česku namiru, te je još osudila vladu na nošenje parbenih troškovah. Sad je led probijen i valjda će svi nenjemački zastupnici dávati namire u narodnom svom jeziku.

Velika prevara. Iz Rieke nam pišu o velikoj prevari, koju da je počinila tamošnja tvrdka sa vinom na veliko Julic Reich, koji imade veliko skladište u slobodnoj luci (Punto franco). Reich da je naime uvažao grčko vino pod imenom talijanskoga potvarajuć dotične bolete. Na taj način da je dovezao u svoje skladište 50 bačava grčkoga vina iz Samosa, koje plaća jako visoku carinu za uvoz. Kriomčarenjem grčkoga vina da je oštetio erar za ogromnu svotu; on da nudja sam financijalnoj oblasti 30.000 kruna samo da mu nezatvore skladište. U trgovačkih krugovih govore, da će Reich morati da plati do 80.000 kruna carine i globe.

Taj Reich biti će po svoj prilici madjarski židov.

Broj 1727.

Natječaj.

U izvršenju zaključka občinskoga zastupstva od dne 18. novembra 1901. (proračunska razprava za godinu 1902.) razpisuje se ovim natječaj za mjesto občinskoga zemljomjerca (geometra), kojemu će biti zadaća izmjeriti i procjeniti občinska zemljišta prigradjena od občinara iza zadnjih izmjerenja u občini **Kastavskoj**, te u pridruženih občinah **Berguda, Lisac, Skalnica i Studena**, a eventualno i **Klana**.

Godišnja plaća zemljomjercu opredieljena je na K 2000 (dvie hiljade).

Molitelji imadu podnieti svoje molbe podpisanomu obć. glavarstvu **do 15. maja 1902.**, a svjedočbama dokazati svoju dobu, pripadnost, koje su nauke školske i praksu izučili, dosadanje ponašanje i službovanje, uz dokaz, da su vješti podpuno u hrvatskom kao ovouredovnom jeziku u govoru i pismu.

Glavarstvo občine
Kastav, dne 17. aprila 1902.

Načelnik:
Jelušić.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Strana 1250

RJEČNIK

HRVATSKO-TALIJANSKI.

Pripravio ga za tisak
DRAGUTIN A. PARČIĆ
Hrvatski kanonik u Rimu.

Treće pomnožno i popravljeno izdanje.

Cieno po iztisku:
a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.

Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.

Tvrdo vezan K 8. Meko vezan K 6.

ZADAR.
Tisak i naklada „Narodnoga Lista."
1901.

Strana 1250

Broj 34. Pula, u petak dne 2. maja 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se se plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i unapred se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 30. aprila 1902.

Jučer je konačno svršila razprava o proračunu ministarstva financija. Još i jučer govorilo se je mnogo o priredjivanju i prometu sladora, o čemu se je već prije dosta govorilo. Češki zastupnici predbacivali su vladi, da je pristavši na Bruselsku konvenciju glede sladora, kapitulirala na štetu proizvoditelju sladora, naročito u Češkoj, u kojoj se mnogo sladora proizvadja.

Kod razprave o soli, mnogi su se zastupnici zauzimali osobito za to, da se snizi ciena živinske soli. C. kr. vlada je već prije u odboru za poljodjelstvo izjavila, da će sniziti tu sol od 10 na 6 filira. Još da čeka svršetak njekih razprava u tom pitanju sa ugarsko-hrvatskom vladom.

U razpravi o tabaku zahtjevali su razni govornici da se proširi pravo na gojenje duhana. Drugi opet zauzeli su se za to, da bi se dnevnice radnikom i radnicam u svih tvornicah duhana izjednačile.

Mitnice.

Kod financijalnoga ministarstva došla je na razpravu takodjer stavka o mitnicah. Te daju državi kakva 2 milijuna kruna čistoga prihoda na godinu. Već više godina bore se zastupnici raznih stranaka proti mitnicam, koje su težke, da, i nesnosljive, osobito za ladanjske stanovnike. Medju timi strankami bila je i hrvatsko-slovenska stranka, u koje ime je dr. Laginja u svoje vrieme govorio i predlog postavio proti mitnicam.

U novije vrieme je zastupnička kuća prihvatila predlog, kolim je pozvala c. kr. vladu da mitnice ukine. Ministar financija izjavio je, da i on uvidja potrebu da se mitnice ukinu, al da jih nemože ukinuti, dok nenadje drugoga vriela, odkud bi pokrio ona 2 milijuna kruna, koje dobiva od mitnica. Misli da bi jih dobio od poreza na željezničke vozne karte. Zastupnika kuća nije se još mogla odlučiti, da bi pristala na takav porez.

Kršćansko-socijalni zastupnik iz Tirola, Schaffel postavio je već u proračunskom odboru predlog, da se mitnice sa 1. jula 1902. ukinu. Nedobiv u odboru većine za taj predlog, postavio ga je kao predlog manjine odbora, te ga jučer utemeljio.

Ministar financija se je i opet jučer proti tomu izjavio, i već prije bio rekao, da će odalupiti, ako se predlog Schraffelov prihvati. Jučer je izjavio, da se nada da će mu financijalne okolnosti dozvoliti, da stavke o mitnicah neće već biti u proračunu za g. 1903. I to već nije vezao na uvjek, da se morade prihvatiti porez na vozne karte.

Ta njegova izjava je ponekle bar jedan dio zastupnika umirila, i odvratila od glasovanja proti mitnicam.

Svakako bilo je ovih dana komešanja i dogovaranja radi stavke o mitnicah, odnosno o Schraffelovom predlogu. Ministarstvo imalo je prekonjati opet jedan klip — mnogi računaju, posliednji kod proračunske razprave.

Došlo je do glasovanja o stavci za mitnice.

Klupe bile su jako razredjene. Mnogi zastupnici odaljili su se od glasovanja, nehoteć glasovati ni za ni proti.

Za stavku „mitnice" glasovali su Poljaci, i dali najveći broj glasova, pak njemački-liberalci, njemački-veleposjednici, razni katolički Niemci, i par čeških veleposjednika, par Talijana, primorskih, i Slovenac Plantan.

Proti stavci „mitnice" glasovali su češki zastupnici, osim veleposjednika, hrvatski i slovenski, osim Plantana, kršćanski-socijali, i njemački-nacionali.

Odsutnih bilo je mnogo ili su se udaljili, medju njimi Talijani, a medovimi i zastupnik pete kurije iz Istre Bennati, svi osim ono par što su za mitnice glasovali; na dalje trojica slovenskih tako zvanih liberalnih zastupska, kao i dva Srba, socijalni-demokrati, i Svenjemci.

I mnogi drugi su se odaljili, glavno za to, da nečine zapreka financijalnom ministru Böhm-Bawerku, da ga zadrže na njegovoj stolici.

U sve bilo je za mitnice 133 glasa, proti 113 glasova. Još dvadeset i jedan zastupnik mogli bi bili odlučiti proti mitnicam.

Ministarstvo trgovine.

Iza toga glasovanja prešlo se je na razpravu o proračunu ministarstva trgovine. O njoj štogod drugi put.

Izbor delegata za Istru.

Kod izabiranja delegata iz pojedinih pokrajina bio je njeki dan izabran delegatom za Istru dr. Bartoli, a zamjenikom markiz Polesini. Neznam, što je skočilo Talijančićem u glavu, javili su predsjednika da polažu obojica svoje časti. Kod ponovnoga izbora jučer obavljenoga, bio je izabran delegatom markiz Polesini, a njegovim zamjenikom dr. Bartoli. Za osam dana promjenili su si uloge. Glasovali su sva četiri Talijana zastupnika iz Istre. Nisu se sramili dati svoje glasove ni dr. Bennati ni dr. Rizzi, onako kako se zna izabrani.

Sastanak u Wekelsdorfu.

Kao odgovor na sastanak u Sv. Hipolitu, držan njeki dan sa strane njemačkih nacionala, držali su antisemiti sastanak u Wekelsdorfu, u dolnjoj Austriji. Bilo je do 2000 ljudi kod sastanka. Došao je i dr. Lueger, i bio burno pozdravljen. Odgovarao je na rieči Derschatte što jih je izrekao u Sv. Hipolitu obzirom na gimnaziju u Celju, odnosnu našu u Pazinu. Dr. Lueger je rekao: Talijani su htjeli, da se hrvatska gimnazija iz Pazina premjesti. On je u konferenci njemačkih poglavica rekao, da nerazume toga zahtjeva, kad je u občini 14.000 Hrvata a samo 1400 Talijana, da je dakle taj zahtjeva posve neopravdan. Inače pak, Talijani su većinom irredentiste, oni su po prilici ono što su Šenerer i Wolf. S timi i takovimi ljudim neće on ipak ići zajedno, nit s njimi zajednički postupati. Nadalje, Talijani napreduju proti Njemcem u južnom Tirolu, pak zašto da Niemci drugud Talijane podupiru. Stvar njemačku da s toga izdaju oni, koji idu s Talijani. U ostalom, svršuje, nek Derschatta jasno u javnosti kaže, što se je u konferenci dogodilo, pa nek onda svako sam sudi i Derschattu, i njega, dra. Luegera.

Proti zaplieni.

Dr. Ferri i drugovi podao je interpelaciju na ministra-predsjednika kao upravitelja nutarnjih poslova, za to, što jemaljsko predsjedničtvo u Ljubljani zaplienilo brošuru, što ju je tamo dao tiskati u hrvatskom i njemačkom jeziku dr. Potočnjak. Toj brošuri je naslov: „Iz zemlje bezpravja i demoralizanje — ili kraljev namjestnik — prosta varalica".

30. travnja.

Hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir" pobrinulo se je, te se je čitalo svetu misu zadušnicu za blagopokojne Petra Zrinskoga i Frana Frankopana. Sv. misi prisustvovao je velik broj hrvatskih djaka, a bila su zastupana i oba slovenska akademička družtva, i bugarsko. Prisutno bijaše i njekoliko hrvatskih zastupnika naroda.

PODLISTAK.

Paćuharije iz puljštine.

Noćas mi se sanjalo, da sam se vozija na kolu i — uganajte kuda? Iz Raše u Barban, iz Barbana kroz Hreliće (sv. Marija od zdravlja) u Marčanu, iz Marčane u Loboriku i Muntić, a iz Muntića barajući se i skačući od piketa na piket u Valturu pak na Vižače. — Kurijožo, ja s dva kvarnara lit na plećima, pak da se vozim na kolu? — Tamo sam vidija (razumi se vajk u snu) jenoga velikoga, velikoga čoviku s muštaći, obučenoga od pete do glave u koži (razumi se već u kakovoj), zupućenoga osprida i ozada, s jenom velikom pušketinom na ramenu i pipom čozotom u zubim. Ta čovičina čuva je nikakov „kažot", na komu su vijale dvi bandire „ešta". Meni se oni hip pričinilo, da je to kakov rimski soldat još od „ino tempore", ki čuva polverjeru i plaši skakavce da ne gredu u žito, pak sam ga valje zapita: „quomodo?" A on — vrag beside. „Lokvere tu latine?" Niš — muči. „Nem tud madjarum?" On muči i muči. „Tu ni posla", pomislim si ja, „tu ne može ni latine ni madjarum!" On se je razgleda u moju bicikletu kaj tele u nova vrata i ni bilo moguće ni beside iz njega izvući. Eh, razumi se.... rimljanin.... vidit čovika na dvama kolim.... čudo, čudo veliko.... Fin de mond! Kad se je toga sit nagleda, duboko uzdahne i zavapi: „kvare konturbas me, kad su dosta konturbata oša mea samo za dva florina na dan!" I počme mi valje pripovidati, da je na tom mistu bija jedanput veliki grad Nažacio, da je niki kralj Epulo bija potučen od Rimljana, da je grad bija razronjen pak opet sazidan i da su najzada došli od nikuda Labinjani, ki su mu dali „miću". Ti fundamenti, to kamenje, te razbijene pignate i ti ržavi čavli, sve da je to štoriko i preištoriko. To da je bilo prvo pokriveno s matrijalom dok nije pre Anzulu pasala po glavi lipa punion, da to otkrije i pokaže gospodi i nami, kako su Rimljani jedanput svakamo nos zabadali. Sada kad je sve na svitlu i lipa cesta vodi iz Valture na Vižače, dohajaju vajk gospoda i šignori ovamo, da se čude i da vižitaju popa i mužej. — Ali virujte mi, da dva florina na dan za biti ode vardijan i „čičeron", je jako malo! — „Dakle vi niste romano, kako vam kuže montura i pipa?" zapitam ga ja. — Ne, ne, ja sam Istrijan, slavinac, kako i Rici; ja sam Marko Go — — — „Dosta, dosta, razumija sam sve" i u to brum — — — nešto zarompa kraj mene i ja se zbudim. Gledam po kamari, ča je to bubnulo i vidim da mi je pala na tlo „Bibija šakra", jer sam s njom u rukam bija zaspa.

Bože moj, na — ki vrtoglavi san! Orpo, dobro bi bilo igrati na lot: Marko s pipom u zubim, broj 1; bicikleta, broj 66, a Vižače 89. Lip terno: 1, 66 i 89. Ako mi zajdu van, poslati ću Marku za dar pune bisage pip.

Ali kako više puti san od svega, čagod ugana, ja sam valje poša gledati ča pišu šjoji. I infati „Giornaletto" govori na jenom mistu, da je Junta odlučila 1000 Krun za cestu od Valture na Vižače. Donke cesta će se delati i ja bih škumetija, da će biti prvo gotova, nego muntička. I tako će biti sigurno, jer porečka gospoda za kapricije imaju vajk više beći, nego za stvari od velike potribe. Kada mi na primer pitamo malu potporu za mrvicu puta, ki bi bija od velike sile i potribe, ali za čagod drugo, reku nam: „no gavemo soldi". Ma imaju ben šoldi i fiorini za delati dešpete, za zidati jenažije i za kapricije na Vižačam! — Brzo će jopet početi delati na Vižačam i ako bi jopet ča našli od velike portancije, recimo kakovu veliku pignatu punu luga, ali kakovu škrilu našaranu (Marko govori da su one crte po škrili čarovije, to jest za raskinuti kad zmija ujide, za načiniti rebcem da ne gredu u salatu, za činiti izletiti kola ispod karoce i tako naprid), ja ću vam valje povidati ako ki meni povi, jer znate da ja ne grem na Vižače. — A sada da vidimo ča pišu drugi šjoji.

Intanto „Pikulo" piše, da si je Krstić ulovija tri miseca pržuna s jednim postom na misec. Ben petada! Ja mislim, da on neće niš drugo delati u katafiću, ako ne študijati, ča će pisati u svojoj špudaceri kad zajde van. Gran ideje, onako profumane od fažola! Najprvo će dobiti po nosu u tudešken jeziku oni, ki je kriv da on mora spati na pajunu; zatim oni ki ga nisu stili braniti, pak on ki mu je da svidočbu slaboga ponašanja, pak fulminanti sv. Cirila i Metoda a najzada pak i Barba Tončić. Neka da, ali intanto on će najprvo morati gledati misec kroz gradele.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja nutarnjih poslova.

Usupor posve nezakonitoga postupka obzirom na izborne listine, kaošto bijaše to dokazano u interpelaciji Spinčić i drugovi od 11. t. mj. (tiskanoj u zapisniku od 14. aprila t. g. sjednice zastupničke kuće), bili su občinski izbori u Cresu, u kotaru Lošinjskom, razpisani za 18., 21. i 22. aprila t. g., i obavni.

Kod izbora u III. tjelu, koj je trajao, sa pretrgnućem 1½ ure petak dne 18. aprila, neprekidno od 7 ure prije podne toga dana do subote o podne dne 19. aprila, počinilo se je protuzakonitosti, kao grožnje, nasilja, podkupljivanja, odbijanja glasova izbornikom protivnim vladajućoj stranci, itd.. radi česa nisu mnogi izbornici htjeli sudjelovati kod izbora u II. i I. tjelu, te su se pritužili kod c. kr. namjestničtva i prijavili mu utok proti izborom, koj će stalno pravodobno takodjer podnesti.

Već se je više puta dogodilo, da je c. kr. namjestničtvo — kojemu se po § 32 občinskoga izbornoga reda za Istru u roku od osam dana poslie svršenoga izbornoga čina kod občinskoga načelnika podnešeni prigovori proti izbornomu postupku imadu podastrieti na konačno riešenje — kod riešenja takovih prigovora stranački postupalo.

S toga dozvoljavaju si podpisani postaviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao upravitelja nutarnjih poslova sliedeći upit:

Je li Vaša preuzvišenost sklona, u zaštitu prava državljana i postojećih zakona, dati pravodobno razpitati stvar občinskih izbora u Cresu, koli obzirom na postupak sa izbornimi listinami, toli obzirom na dogodjaje kod izbornoga čina, i narediti shodna, da se u občini Creskoj narede novi zakoniti izbori, na temelju zakonito izpravljenih izbornih listina?

Beč, 25. aprila 1902.

(Sliede podpisi.)

DOPISI.

Iz Baderne pišu nam 25. pr. mj.: (Skupština podružnice sv. Cirila i Metoda.) Dne 31. predprošlo mjeseca imala je naša podpružnica svoju godišnju glavnu skupštinu u školskoj zgradi. Članovi se nisu odazvali u onakovom broju, kako bi morali. Željeti je, da barem mi pokažemo njekoliko mara za našu „Družbu," koji uživamo njezinu blagodat. Od kolike je ciene i koristi „Družbina" škola u Baderni, to još niti sada svi neće da razumiju. Ufamo se, da će napokon i sliepi progledati.

Na toj glavnoj skupštini potvrdjen bijaše stari odbor. Poslije skupštine uplaćivalo se članarinu, te se sabralo, što dara, što zaostale i ovogodišnje članarine K 20. Imade ih i više koji još nisu platili članarinu za god. 1901. i 1900. Članarina je najmanje 40 h, a to može u jednoj godini svatko dati, bez da sebe tim osobito ošteti ili osiromaši.

* * *

Dne 20. pr. mj. imali smo godišnju glavnu skupštinu „Baderskog družtva za štednju i zajmove" u Baderni ili kako naši ljudi zovu „Posujilnica." Odmah poslije iste skupštine imali smo još jednu to prvu glavnu skupštinu novoustrojenog „Gospodarskog družtva" u Baderni, o čemu ćemo Vas poslije izvjestiti.

Naša posujilnica počela je djelovati dne 6. oktobra 1901., dakle obračun i druge točke dnevnoga reda razpravljala je glavna skupština samo do konca g. 1901. za dobu od tri mjeseca.

Skupštinu otvori zamjenik predsjednika veleč. g. F. Gorca, koji se izpričao bolešću. Skupština bila je jako liepo posjećena, na čemu se je članovom zamjenik gosp. S. Pastorčić zahvalio i pozvao družtvenog blagajnika da izviesti skupštinare o djelovanju družtva u prošloj godini.

Blagajnik g. Ante Iskra, učitelj, izviesti zadrugare kako sliedi:

„Poštovani zadrugari"!

Na osnovateljnoj i prvoj glavnoj skupštini dne 6. oktobra 1901. dozvolilo se družtvenom odboru, da može dati pojedinomu zadrugaru najviše K 200 zajma najdalje za šest mjeseca. Družtveni odbor se je te odluke takodjer držao.

U vrieme od tri mjeseca, što je naša posujilnica poslovala, prijavilo se za zajam 45 zadrugara u iznosu od 7328 K; dalo se je zajam 29 zadrugarom u iznosu od K 4731.

Do konca g. 1901. bilo je 38 zadrugara, od kojih su uplatili 32 svoje zadružne dielove u iznosu od K 128.

Družtveni odbor imao je 8 odborskih sjednica, na kojim se osim dozvole zajma, zaključilo sliedeće:

1. Da se zamoli slavno c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, da čim prije otvori mjesto pošte u Baderni. Slavno ravnateljstvo je na našu molbu brzo odgovorilo, da će najdalje do mjeseca marča biti razpisan natječaj. Smijemo se dakle stalno ufati, da ćemo imati poštu u Baderni mjeseca maja. Taj korak, što ga je naše družtvo učinilo i polučeni uspjeh, nije se nikomu priobćilo, te se sada dižu mnogi, koji se izličiu kao tobožnji borioci za našu poštu.

2. Radi lakšeg i sigurnijeg nabavljenja raznih gospodarskih potrebština za zadrugare, družtvo se je učlanilo kod „Gospodarske zveze u Ljubljani".

Posujilnica imala je 4 ulożitelja u iznosu od K 790·96; izplatila je K 136 na uložke, po 4½%.

Sveukupnog primitka bilo je 5018·48 K, a izdatka 5010·52 K; po tom prometa 10.029 K.

Iz godišnjeg proračuna, koji skupština prima zadovoljstvom do znanja, proizlazi, da je družtvo ili „Posujilnica" imala 281·29 K čistog dobitka.

Skupština je nadalje dozvolila družtvenom odboru, da se može zadužiti najviše do 40.000 K, a da smije dati pojedinom zadrugaru najviše 1000 K uz dobra jamca ili garanta od dana odluke do trgadbe ili najdalje od trgadbe do trgadbe t. j. na godinu dana.

Odlučeno bi nadalje, da družtveni odbor, u pogledu svojih tražbina, ide složno sa odborom „Gospodars. družtva," radeći uzajamno oko napredka i koristi jednoga i drugoga družtva.

Pošto se je tako izcrpio dnevni red, i pošto se nitko više neoglasi za rieč, predsjednik, zahvaliv ponovno zadrugarom na uztrpljivosti i uztrajnosti, digne sjednicu.

Ovom prigodom rado bismo prozborili par rieči, ne samo zadrugarom posujilnice u Baderni, nego svim zadrugarom u obće posujilnica po ustavu Raiffeisenovu.

Osim toga, što ovakove posujilnice imadu garanciju od K 4, što svojim pristupom plati svaki zadrugar, mora svaki član ili zadrugar jamčiti ili garantirati neograničeno, t. j. sa svim svojim imetkom bilo gibivim ili negibivim. Ako k tomu dodamo, da pravo na posudu imadu samo članovi, koji izmedju sebe izaberu svoj odbor, dakle sve ljude poznate; ako dodamo, da su ovakova družtva ili posujilnice najviše za posjednike ili stanovnike jedne župe, najviše jedne občine, tad mora svatko priznati, da ovakva družtva nemogu nikako propasti, da su dapače sigurnija nego najveće banke ili novčani zavodi, od kojih imadu korist samo njezini dioničari ili akcijoneri. Naravski, tu treba, kao svagdje, razborita, marljiva, nepristrana i nesebična rada, jer inače nemože se govoriti o nikakvom napredku. Ovakova družtva ne idu na sreću ili špekulaciju, kao spomenuti novčani zavodi, nego imadu jedinu svrhu podpomagati članove u njihovih potrebah u domaćem gospodarstvu i napredku, a ne u trgovini.

Ako pomislimo na našega zanemarenoga i od svih zaboravljenoga istarskoga seljaka, kojega razni trgovci i imućnici gule bez milosrdja na prerazne načine, tad nemožemo nego oduševljeno pozdraviti osnovanje ovakovih družtva, koja su od neprocienjene vriednosti za našega seljaka. Mi nemožemo nego blagoslivljat prah onog veleuma Vilhelma Raiffeisena, koji je zasnovao ovakova družtva.

U kratko: seoske blagajnice ili posujilnice po sustavu Raiffeisen oslobadjaju ljudstvo od družtvenog i gospodarskog robstva.

Ovakve seoske posujilnice najlakše i najuspješnije rade sa ulošci, t. j. onim novcem, koji ulože članovi i nečlanovi kod takovih družtva na štednju ili šparkasu i to iz ovih razloga:

Na uložke plaća se 4½—5% kamata, a izda se isti novac na 6%, dočim ako družtvo novac izposudi na jednoj banki i od privatnih, neće ga — ili vrlo težko dobili uz tako nizak postotak.

Družtvo laglje izplaćuje razmjerno malene uložke uložiteljem u kratko vrieme odkaza, nego kod banka ili privatnika čitave svote.

Težko je doći družtvu do potrebnog zajma kod banka (jer ove daju novac najviše na mjenice), a privatnici iz vlastite koristi neće — ako bi i mogli, da posude ovakovom družtvu, koje im postane moćan suparnik.

Već samo radi tih razloga valja da članovi ovakovih družtva nastoje, da svoj pristedjeni novac ulože kod njega; ondje im je sjegurniji i nauče se malo po malo štednji, a time podpomažu družtvo i njegove članove.

Mnogi se niti sam u sebe nepouzda, pa kad dobije slučajno desetak kruna preko potroška, zaključa ih u svoju škrinju ili zamota u kakvu krpu, pa na postelju pod uzglavje, neka gnjiju bez koristi. To nije pametno!

Drugi opet vole ih dati na koju drugu štedionicu, gdje sjegurno nepoteže tolike kamate, kako kod svoga družtva. To opet nije pravo, a niti pošteno od takva člana, jer on svojim novcem dava dobitak pojedincem i tudjincem, a na štetu svoju i svoga brata.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

„Naša Sloga" pisala je o nikom kvištionu u Mutvoranu, pak su pitali mene, ča bih ja reka. Ja govorim ovu, da ako ćemo iskati trunu u jajetu, naći ćemo ju sigurno. Tribe da promislimo malo, da je velika plovanija i da, ako jedan sam redovnik more učiniti toliko da ugodi i jednom i drugom i trećem, da je već dosta. Pak najzad triba i znati kumpatiti za malu stvar.

Jedan šfoj iz Amerike piše, da je tamo doša jedan list iz Marčane s nikakovim posebnim timbrom. Oni tamo u Ameriki, da misle, da su Marčanci ukrali pečat njihove pošte kakovom bikaru iz Vodnjana. Infati poštarsko sabiralište u Marčani ima pečat, ki se mora zavračati simo i tamo i kakovoga rabe bikari za timbrivati meso. Evo vam ga: MARZANA. Više od jedan će se smijati i čuditi, ali ipak je tako. — Jena Marčana pak talijanski pečat i još onakovoga? Čudo, čudo veliko! Šišan ki je na pol kalabrežki ima hrvatski i talijanski pečat, a Marčana čisto hrvatsko selo da ima imati samo talijanski, to je sramota! To će bit najprvo manovra Vodnjanske pošte. Vodnjanski impiegati od pošte miste vero da ste vi Marčanci z glavom u vrići; ali ča da ste?

Balota iz Raše.

Franina i Jurina.

Fr. Čuda škol je morala pasat ona lovranska kranjica, ká zna onako fino popi tratat!

Jur. I mane se para, da merila diplomu dotorese dinjorance.

Fr. A ona njija krijanca!

Jur. Ima je koliko i koza repa.

Fr. A ona njija sramežljivost!

Jur. Ku se j' od otca navadila.

Fr. Infati, pravi tezor čačin!

Jur. Ja, kakovega se najde va lovranskeh luceh.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung" donaša carsko pismo, kojim se sazivlje zemaljski sabor Štajerske na kratko zasjedanje i to radi privole glavnom gradu Gracu, da može sklopiti zajam. Sabor se sastaje dne 3. t. mj.

Bezobzirno postupanje njemačke vlade proti svojim podanikom poljske narodnosti u Poznanju otvorilo je konačno oči austrijskim Poljakom. Već smo nedavno javili, da se podižu u poljskom klubu carevinskoga vieća glasovi proti obnovi trojnoga saveza ili proti savezu sa njemačkim carstvom.

U budućem zasjedanju austrijske delegacije težko da se nadje koji poljski delegat, koji bi odobrio izvanjsku politiku naše monarhije obzirom na Njemačku. Listovi javljaju dapače, da je predsjednik poljskoga kluba, vitez Javorski, odklonio ponudjenu mu čast predsjednika austrijske delegacije, koji bi morao kao takov odobriti politiku ministra izvanjskih posala, što bi mu bilo u današnjih okolnostih absolutno nemoguće.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da je srbska vlada zaniekala turskoj vladi prenos oružja preko srbskog zemljišta.

Rusija. Iz Petrograda javljaju, da proučava car Nikola osnovu ustava, kojim bi imao obdarili ruski narod. Car Nikola, da je voljan podieliti svomu narodu traženi ustav, ali on nailazi na odpor i u samih vladinih krugovih.

Pokrajinske:

Iz Voloskog pišu nam 26. pr. mj.: Ovdje je preminuo ovih dana vrlo čestit starac g. Antun K. Fabiani u liepoj dobi od 84 godine. Pokojnik je bio otac ovdje dobro poznate naše gospodje E. Gaspari, kojoj izričemo naše iskreno saučešće a vriednomu pokojniku bila lahka naša zemljica!

Iz Kastavšćine nam pišu: U stara vremena bio je naš grad Kastav na glasu. U njemu nalazile su se razne oblasti, pod koje su spadale neke sadašnje občine u Liburniji. Tako izmedju ostalih bio je takodjer sud i kapetanat. Nu pod raznimi izlikami i jedan i drugi bijahu Kastvu oduzeti. Još mu je do u najnovije doba ostalo iz starih vremena sielo dekanata.

Nego u najnovije doba i u tomu se je promjenilo. Reformatori sa trščanskog ordinarijata htjedoše da i Kastvu mrvu pritisnu. Nego pošto im je smrdilo poslat u Kastav kakvoga iredentističkoga kapelančića, odlučiše drugčije. Kastvu oduzeše dekanat, pak ga premjestiše na Volosko. Tim je kao preko noći oduzet Kastvu zadnji znak stariuske njegove slave i moći.

Hoće li Kastavci i ovu mirno turiti u žep? Mi znamo, da su u stara vremena znali naši stariji baš junački braniti svoja prava i povlastice. A što smo mi, njihovi nasljednici učinili, da očuvamo Kastvu dekanat, taj jedini i posljednji znak njegove slavne prošlosti?

Koliko nam je poznato, ni naše občinsko zastupstvo, koje obično znade u sličnih prilikah prvo skočiti, da obrani naša prava, nije jošte u ovoj stvari ništa poduzelo. Mi dvojimo, da ga u tom spriečavaju kakvi posebni obziri.

Doduše vele neki, da je dekanat privremeno premješten na Volosko. To nas nesmije smetati, da poduzmemo shodne korake. I kapetanat bio je privremeno premješten na Volosko, pak sada neka Kastavci za njim — gledaju.

Učimo se od Talijana. Kad bi se bilo što slična dogodilo njihovom kojem gnjezdu, već bi bili svojimi interpelacijami poplašili pol svieta — a od nas, koliko nam je poznato, još nije nitko ni malim prstom maknuo. Doista žalostno!

(Mi držimo, da je naslov dekanata odvojen g. župniku na Voloskom samo privremeno, i to dotle, dok bude imenovan novi župnik u Kastvu. Op. ured.)

„Občine pozor!“ Pod tim naslovom donieli smo u posliednjem broju člančić. Taj člančić napisan je obzirom na zakonske osnove, koje je saborska većina, na predlog zemaljskoga odbora, već bila prihvatila, al koje je c. kr. vlada natila nepotvrdjene, ili nesankcionirane. Eškodi, da smo donieli ocienu onih zakonskih osnova, makar i kasno. Iz njih se vidi, za čim ide saborska većina i zemaljski odbor — naime za zasužnenjem občina, za uništenjem občinske autonomije. Sada je zemaljski odbor, prisiljen, neradio one osnove, i razaslao občinam neradjene osnove, da se o njoj izraze. U obliku su jako promjenjene. Težnja zemaljskoga odbora i vladajuće talijanske gospode je stalno u njih sadržana. Bit će ta težnja više sakrivena, bit će nješto ublažena i ako hoćete omedjašena, al odustranjena nije. Za to kličemo i opet: Občine pozor! Za danas samo toliko, nakon što donieli ćemo ocienu novih zakonskih osnova glede občinskih činovnika.

Prešao na unijatstvo. Gosp. Niko Prato, rodom iz Omišlja na otoku Krku, trgovac na Rieci, javlja u listovih, da je prešao na unijatstvo sa svojom družinom i poziva: radi opoziva poznatog brevea „Pro gente croatica“ u poslu sv. Jeronima, što je tim nanešena velika šteta i sramota hrvatskomu narodu; što je biskup Flapp prokovan od sv. Otca, što je iztisnuo u svoj biskupiji glagoljicu; što progoni titularni vikar u Trstu g. Petronio hrvatski jezik iz naših crkava a uvadja talijanski.

Iz Lovrana pišu nam 27. t. mj.: Divlje i divljačko ponašanje naših posjetilaca dosadilo je konačno i gospodi članovom i ravnateljstvu družtva „Quarnero“, koje je ovdje uložilo mnogo novca u zemljišta, zgrade itd. Ono je naime preneslo svoje središte odavle u Opatiju i reć bi, da će ovdje napustiti sav dosadašnji posao. Naši poprdili mišljahu naime, da im je prosto i dozvoljeno raditi i sa tudjinci, što rade s nami kmetovi, kao da smo njihovi sluge ili roborci. Ali tudjinci, koji dolaze amo svoj novac, nedaju se pod noge onoj šačici poprdila, koji neznaju, da u živi, a misle da su najveći učenjaci, najveći i diplomate ovoga svieta. Ti silnici duhom znadu još možda, kako se ima ravna, kako se kožu zubi nateže, ali ako se šibu u školi rabi, ali o kakvoj pogrdi, o kakvom snobračaju sa odličnimi osobami, neimaju ni pojma. Oni znadu, da su Bog zna šta, a kad tamo gdjekoji su i ćuci, kao su sav život sproveli na vrh Učke. Pak to da su prijatelji naši učitelji puka?! Bum!!!

Za Djačko pripomoćno družtvo u Kastvu sabrao g. Martin Privrat prigodom svoje skupštine družtva za štednju i znatne darove u Medulinu K 7·60. Darovali su: Martin Privrat K 1, pop Luka Kirac K 1, Ante Žmak K 1, Ivan Sverko K 1, Jakov Kirac K 1, Josip Fedel K 1, Lovrenčin Josip Elia K 1, Ravnić Josip 60 h. — Svota bje uručena povjereniku g. Jakovu Kircu.

Razbojnička navala. Prošloga ćednu navali dvojica do sada nepoznatih zločinaca na redarstvenika Jakova Trevena u jednoj ulici nedaleko kolodvora južne željeznice u Trstu. On se je naime vraćao oko 3 sata u jutro iz službe kući, te ga zločinci u rečenoj ulici dočekaše. Iznenada navališe nanj, baciše ga zemlju; jedan mu je skočio koljenom na prsa, zatisnuo mu šakom usta dočim ga je drugi udario nožem blizu srca. Sreća je htjela, te se je udarac odbio od debele bilježnice i tako je bodež razrezao Trevenu samo bluzu. Upotrebivši sve sile, Treven se je oslobodio napadača, na što je potegnuo sablju i potrčao u potjeru za napadači, koji su se medjutim dali u bieg. Još na biegu izpalio je jedan napadač hitac iz revolvera u redarstvenika i težko ga ranio u desnu ruku. Po tom je zlikovaca nestalo bez traga.

Iz drugih krajeva.

Prvi maja. Od dvanaest godina amo slavi radničtvo čitavog svieta kao radnički blagdan dne 1. maja. Taj blagdan počeše radnici slaviti najprije u Franczekoj i danas se slavi tako rekuć po čitavom svietu.

U naših primorskih gradovih slave radnici sviju tvornica, većih poduzeća itd. dne 1. maja kao blagdan.

Ovdje u Puli proslavili su radnici dostojnim načinom svoj blagdan. U jutro imali su svoje sastanke, a po podne priredište izlet u Sijanu.

U Trstu zatvorene bijahu sve tvornice, sve trgovine i svi dućani kao na Božić ili na Uskrs. U 10 sati imali su radnici sastanak u kazalištu „Politeama Rossetti“, gdje su govorili kolovodje socijaldemokratičke stranke. Odatle krenuše u velikom množtvu u obhodu glavnjim ulicami grada Trsta. Poslije podne razstrkoše se radnici u većih skupinah po gradu i okolici.

U Trstu bijahu čete u kasarnah za svaki slučaj pripravne.

Novo talijansko političko družtvo u Trstu. U tršćanskih listovih čitamo, da je c. kr. namjestničtvo potvrdilo pravilo novog talijanskog političkog družtva, koje se je tamo ustrojilo pod zvučnim imenom „Domenico Rossetti“.

To družtvo ustrojište neodvisni talijanski gradjani, osobni i vjerski protivnici tršćanskih kamorista, koji su s jedne strane u službi irredente, a s druge primaju milosti i darove od strane vlade. Na čelo tih neodvisnih muževa postavio se je bivši tršćanski načelnik, gradski zastupnik i odvjetnik dr. Dompieri.

Novo talijansko družtvo imati će valjda tu zadaću, da razkuži tršćanski zrak od židovskog smrada, ali mi dvojimo vrlo, da će u tom uspjeti. Židovi su danas u Trstu svemogući i stekoše si gori i doli toliko i takovih zaštitnika, saveznika i pristaše, da je vrlo težko ili skoro nemoguće sbaciti ih sa sedla, na koje se neopravdano i nepošteno, drzovito i bezsramno popeše.

U njihovoj službi nenalaze se samo svi njihovi istovjerci, nego dapače i ogromna većina katolika, te ćak dapače i jedan dio talijanskog katoličkog svećenstva, koje zapostavlja vjeru narodnosti i koje se širi i promiče načela i nauke tršćanskih židova i lažiliberalaca. S takvimi i tolikimi protivnici imati će novo družtvo tako težak posao, da će ga ono jedva moći opraviti ili ćak s vladati.

Veseli se irredento! Tršćanski „židovčić“ javlja svojim prijateljem i istomišljenikom ov- i onkraj crnožutih medjaša, da im je od sada slobodno pjevati Garibaldovu himnu i vikati: „Viva l'Italia!“ C. kr. sud u Gorici riešio je naime jednog Talijana, koji je pjevao rečenu himnu i klicao „Viva l'Italia“, jer da je samo jedan dio himne buntovnički i da vikač nije imao nakane sa poklikom vriedjati Austrije.

Veselite se dakle irredentiste, pak zapjevajte gromko onu vašu: „Va fuori“ itd.

Dražba javnih radnja. Dne 5. maja t. g. obdržavati će se kod c. kr. pomorske vlade u Trstu javna dražba putem pismenih ponuda javna dražba za gradnju novog mula u luci u Lovranu. Trošak je proračunan na 76.097 kruna i 14 para. Radnju će se izručiti onomu, koji bude stavio najnižu ponudu.

Ponude sa jamčevinom od 3800 kruna treba predati i poslati c. kr. pomorskoj vladi najkasnije do 11 sati prije podne rečenog dana.

Za svetojeronimski zavod i glagoljicu. U zagrebačkih novinah čitamo: Osim javnih glasila hrvatske opozicije tek se je nekolicina privatnika izjavila solidarnom sa patriotičnim prosvjedom hrvatskih biskupa, na čelu mu s kremenjakom nadbiskupom Stadlerom. Čitao sam u zadnjem broju „Kat. Lista“, da se tim enuncijacima pridružuje i prvostolni kaptol zagrebački. Nu to je skoro ništa. Sve to znači, kao da svećenstvo nije solidarno sa svojim dičnim i patriotičnim biskupima, jer u ogromnoj većini šuti i ne miče se. S toga, kao jesenas svjetovnjaci, treba da sad svećenstvo povede narodno kolo u dokaz, da se istovjetuje sa svojim biskupima. Čekao sam, hoće li koji čuven, odličan i priznat svećenik izaći sa kakvim sgodnim pozivom, nu jer sam utaman čekao, evo me sa sliedećim predlogom:

1. Neka sva gg. dekani, u svim hrvatskim zemljama, sazovu što prije izvanredne kotarske korone. Na njima neka se zapisnički izrazi, u ime cjelokupnoga odnosnog kotarskoga svećenstva, najusrdnija zahvala preč. hrvatskom biskupatu sa nadbiskupom Stadlerom na čelu, za njihov otačbenički prosvjed; a sažalenje nadbiskupu barskom, što se je dao u službu bizantincu.

2. Neka se umoli isti preč. biskupat, da uztraje u borbi, dok nam se jedini, pravi i historički naziv „pro gente croatica“ ne vrati.

3. Neka se umoli naš odlični i odlučni biskupat, da se svojski zauzme, da nam Rim vrati „staro pravo glagolanja“, dano cielom hrvatskom narodu, a ne samo ovoj ili onoj župi, od rimskih papa Hadrijana II., Ivana VIII. te Inocenta IV.

4. Taj zapisnik imaju podpisati svi prisutni kotarski svećenici. Službom ili bolešću zapriečeni na koronu doći, imaju pismeno dekanatu javiti, da su sa zaključcima korone solidarni.

5. Zapisnik se ima u prepisu, podpisanom po dekanu i kotarskom bilježniku, poslati preč. Ordinarijatu i zagrebačkim političkim listovima hrvatske opozicije.

6. Prečastni se biskupat ima umoliti, da vruću želju i hrvatskoga svećenstva, a ne samo svoju — saobći Vatikanu i odlučno ga podupre.

7. Iztaći poimence možebitne svećenike, koji bi bili protivni ovim zaključcima, i time im neizbrisivi žig dušmana hrvatskoga naroda javno na čelo utisniti.

Uvjeren sam, da će nakon objelodanjenja ovoga i sve ovce pristati uz svoje pastire te nadpastire — sva Hrvatska se pokazati jednodušnom. U ime Boga i Hrvata gg. dekani na posao!

U Niemcima, 26. travnja 1902.

Stjepan Dungjerović,
upr. župe.

Tridesetgodišnjica smrti dra. Ljudevita Gaja. Dne 20. t. mj. navršilo je 30 godina od dana smrti hrvatskog preporoditelja dra. Ljudevita Gaja, koji je uveo u hrvatsku knjigu današnji naš pravopis i inače vrlo zaslužnim postao za hrvatski narod.

Povodom 30-godišnjice njegove smrti čitane su dne 19. t. mj. u crkvi sv. Katarine u Zagrebu svečane zadušnice za velikog pokojnika, kojim su prisustvovale mnoge odlične osobe iz književničkog kruga. Pjevački zbor hrvatskog sveučilište pjevao je žalobnu misu.

Sliedećeg dana pokloniše se gradjani hrvatskog sveučilišta na središnjem groblju „Mirogoju“ mrtvim ostankam glasovitog muža. Djaci odpjevaše nadgrobnu tužaljku, a slušatelj filozofije g. Jutriša izreče zanosan govor, kojim je ocrtao Gajevo djelovanje i njegovo doba. Položiv vienac na pokojnikov grob pod arkadami uzkliknuše „Slava Gaju!“ te ostaviše sveto boravište tolikih umnih i odličnih muževa.

Uzoran učitelj. U zagrebačkih listovih čitamo, da je tamo preminuo dne 26. o. mj. g. Ljudevit Tomšić, ravnajući učitelj gradske pučke škole u Krajiškoj ulici, član saborskog stenografskog ureda i urednik „Brsljana“, nakon dugotrajne težke bolesti u 59. godini života. — Pokojni Ljudevit Tomšić rodio se g. 1844. u Vinici na medji Kranjske i Hrvatske, gdje mu je otac bio učitelj, a i pjesnik i pisac, pišući na slovenskom jeziku. Pučke škole svršio je pokojnik u Karlovcu, a gimnaziju djelomice u Ljubljani i djelomice u Zagrebu, gdje je svršio i učiteljsku školu s izvrstnim uspjehom. Malo ne sav svoj život upotriebio je Ljudevit Tomšić na pisanje knjiga za puk i omladinu, pa je stekao sebi i nemalih zasluga kao uzgojatelj nježne mladeži. U svoje doba izdavao je „Pučke Novine“, koje su bile veoma dobro uredjivane, a i rado čitane. Uz to bijaše mnogo godina urednik „Brsljana“, lista za mladež, u koji je sam mnogo pisao, a i izvrstno ga i savjestno uredjivao, tako te je u njemu školska mladež našla svagda zanimljive, zdravo, korisno i poučno štivo. Kao učitelj bio je pokojnik kod školske mladeži veoma obljubljen, a kao čovjek općenito štovan, dočim je svojim prijateljima i drugovima bio radi svojih vrlina svagda ugodan drug.

Vječni pokoj blagoj duši toga uzornoga rodoljuba i učitelja!

Novi profesor slavenskih jezika na sveučilištu u Gracu. Dosadašnji privatni docent na bečkom sveučilištu i slovenski književnik g. dr. Matija Murko imenovan bijaše redovitim profesorom slovenskih jezika na sveučilištu u Gracu.

G. Murko rodio se je u sv. Vrbanu kod Ptuja god. 1861. Gimnazijalna nauke učio je u Ptuju i Mariboru a god. 1886 bijaše promaknut na čast doktora filozofije „sub auspiciis imperatoris“. Od tada je napisao više znanstvenih radnja većinom o slavenskih jezicih.

Kao djak Miklošićev i pristaša njegovih nazora, g. Murko nije osobiti prijatelj Hrvatom, što je pokazao — ako se nevaramo i u svojim književnim radnjam.

IV. sastanak slavenskih novinara u Ljubljani. Odbor slovenskih novinara u Ljubljani, kojemu su povjerene priprave za predstojeći IV. sastanak slavenskih novinara, razpošilja pozive novinarom, književnikom itd. za taj sastanak, koji će se obdržavati o duhovskih blagdanih u bieloj Ljubljani. U tom pozivu priobćen je takodjer razpored, koji sadržaje sliedeće točke: Dne 17. maja u 8 sati na večer biti će komers u „Narodnom Domu“ u Ljubljani. Dne 18. maja u 7 sati u jutro na „Rožniku“ sv. misa i skupni zajutrak. U 9 sati u jutro IV. sastanak slavenskih novinara u „Mjestnom Domu“. Poslije podne razgledanje Ljubljane i njezine okolice. U 7 sati na večer banket u velikoj dvorani „Narodnog Doma“.

Dne 19. maja u 8 sati u jutro izlet na Gorenjsko: Šum, Vintgar i Bled. U 3 sata po podne objed u jezerskom salonu hotela „Toplice“ na Bledu. U 7¼ sati na večer povratak u Ljubljanu. Na večer sastanak u „Narodnom Domu“. Dne 20. maja u 5¾ u jutro izlet u Postojnu. U 9 sati u jutro posjet glasovite špilje. U 2 sata po podne odlazak u Trst.

Samostalne predloge valja priobćiti odboru u Ljubljani bar 8 dana prije sastanka.

Hvalovrledno nastojanje. U hrvatskih novinah čitamo ovu viest, koju preporučamo i zapovjedničtvom naših pukovnija: Zapovjedničtvo 53. pukovnije vrlo plemenitim i svake hvale vriednim načinom nastoji, da se momčad, koja svrši propisano trogodište, izobrazi u gospodarstvu, koliko je ikako moguće, pa da se vrati kući svojoj s nekom spremom za umno gospodarenje. U tu svrhu odredjuju se godimice gospodarski tečajevi za spomenutu momčad, te će se ove godine momčad baviti pčelarstvom i vinogradarstvom na Sv. Duhu. Isto je tako ovo zapovjedničtvo uredilo posebni vatrogasni odjel, što je takodjer krasan dokaz za to, da se doista nastoji, kako bi se momčad naučila i takovim poslovom, od kojih će i izvan vojničtva veliku korist imati.

Na obranu časti novinah. Dne 12. marča t. g. izdalo je vrhovno sudište u Beču jednu riešitbu, u kojoj kaže, da novine ne mogu biti predmetom uvrede poštenja, da se novine dakle ne mogu uvrieditи, te prema tomu njihovi urednici ne mogu tužiti, jer da su novine jednostavno roba, koja se nudja na prodaju.

Dne 20. marča se zbog toga obdržavala u Beču mnogobrojna skupština novinara i spisatelja, na koju je došlo mnogo nar. zastupnika i drugih odličnika. Sudjelovali su svi slavenski i njemački novinari bez razlike stranaka. Skupština je prosvjedovala proti toj odluci vrhovnog sudišta, zahtievajući njezin opoziv, jer će se inače novinari pobrinuti za remeduru putem zakonodavstva. Resolucija, što ju je predložio dr. Bacher, kaže, da su novine proizvod duševne djelatnosti onih osoba, koje im daju sadržaj — literarni proizvod, u kom dolazi do izražaja duševna i moralna osobnost njihovih izdavača, sastavljača i urednika, pa je uslied toga medju novinami i ovimi osobami tako uzka sveza, da se svaka pogrda novina tiče svih onih, koji kod njih sudjeluju. Resolucija je jednoglasno primljena.

Atentat na bivšeg ministra Sipjagina izazvao je u čitavoj Rusiji veliko uzbudjenje. O zadnjih časovih ustrieljenog ministra pišu na široko ruski listovi. On je preminuo u velikih mukah. Težko ranjeni ministar rekao je: Težko je bez vjere umrieti, ali je nemoguće bez vjere živjeti. Gospode, primi k sebi moju dušu!" Po tom je ministar izjavio, da bi rado još jedared vidjeti cara, te da on nikom u životu nije zlo učinio.

Kad je svećenik k njemu došao, htio se je Sipjagin dići, ali nije mogao, jer je bio suviše slab. Liečnici su odmah ustanovili, da su Sipjaginove rane smrtonosne i da će on za nekoliko časova preminuti, pa zato mu nisu ni izvadili taneta iz rana. Jedno se tane nalazilo u vratu, a jedno u jetrima.

Prije nego će se razstati sa životom, poljubio je Sipjagin svoju suprugu, kako je sam rekao, po posljednji put, na što se je oprostio sa svim prisutnim ministrima.

Sipjaginov ubojica bio se je dobro pripravio za svoje djelo. On je sa svakog komada svog odiela i rublja izbrisao početna slova i imena dotičnih trgovačkih tvrdka. Kod njega su pronadjena četir pisma, od kojih je jedno bilo adresirano na Sipjagina, a jedno na Pobjedonoščeva. Atentator gradio se je pobočnikom jednog velikog kneza, ali je zaboravio, da svoje cipele providi ostrugama, te se je vladao, kad je od njega zatražena sablja, tako nespretno, da je pukovnik Šebelov, koji je bio zapovjednikom straže u državnom savjetu, odmah opazio, da atentator nije častnik.

Oblasti hoće već da su odkrile veliku zavjeru, kojoj je središtem Finska.

Ubojica odgovara na sva pitanja: Ja ne kazujem ništa. Znade se, da je on od nekoliko tjedana samo po koji sat proveo u Petrogradu. On je primio iz Viburga u Finskoj važnu viest, te je u jednom malom mjestu na finskoj željeznici pronadjeno dapače njegovo predodređeno, on se je vidno prepao. Oblasti drže, da su kolovodjama zavjere u tragu.

Ministar pravosudja Muravjev primio je u Nizzi viest o atentatu i odmah javio u Petrograd, da se vraća onamo.

Pošto ubojici nema još 21 godina, on može da bude najviše osudjen samo na 13 godina robije.

Gospodarske:

Proljetno rezanje ili čišćenje trsja (loza). Čišćenje trsja u ovo doba godine i malo kasnije jest jedno od najvažnijih radnja u vinogradu. Bez te radnje neima krasnog trsa ni bogatog ploda. Proljetnim rezom ili čišćenjem trsja sačuvamo trsu svu moć, jer odstranimo one mladice i one priraste, koji uzimlju trsu moć a nisu od nikakve koristi. Tom radnjom sačuvamo čvrste mladice za buduću godinu i pomnožimo plod trsa, jer ostane na njemu više grozdja i ono se brže debeli. Osim toga prištedino radnje u budućoj godini kad nam valja trsje rezati i vezati.

Proljetnim rezanjem ili čišćenjem vinograda valja započeti kad se na trsu izloži sav zarod ili grozdje. Tada porežemo lahko sve one mladice na i okolo debla i na deblu, koje neimaju grozdja te se nalaze na sprednjem koncu puštenice od prošle godine. Ove mladice nisu bo za puštenice buduće godine. Ovih mladica netreba ni sumporati ni škropiti. Na taj način dobivaju mladice sa grozdjem više soka ili više hrane, više zraka i više svietla, te rastu brže i bujnije.

Kada cvate mlado grozdje valja s donjne strane, gdje je lišće pregusto, kakav list odkinuti, isto tako i kakovu mladicu, koja neima grozdja, jer se grozdje medju gustim liščem rado osipje. To djelo nam dobro dodje kad tražimo na trsu pogibeljne kukce ili kad sumporamo, jer se tako svaka mladica i svaki grozd laglje osumpora. Tim ostane zdravo i grozdje i mladice na trsu.

Kada mladice sa grozdjem toliko narestu, da imadu tri lista nad grozdom, valja ostali dio sa škarami odstrići; bar tri lista nad posliednjim grozdam moraju ostati na mladici radi toga, da imade grozdje dosta sjene, da ga sunce odviše neopali i da se trs laglje pomoćju tog lišća hrani.

Sve postrane mladice i one, koje izrastu za listom, treba odstrići ili odrezati jer od njih neima koristi, a uzimlju moć i grozdju i mladicam puštenicam.

Mladice puštenice za buduću godinu valja čisto k kolcu privezati, da se neulome i da liepo rastu.

Na trsju, koje je staro ili bolestno i koje baca po strani na starom lesu kakvu mladicu, pusti se ovu rasti za slučaj, da treba stari trs odsjeći. Ova mladica ima služiti za pomladak starog trsca; ostale suvišne mladice valja očistiti. Ovaj posao preporučamo svim našim vinogradarom osobito u mladih vinogradih, gdje treba sve što je suvišna odstraniti, da se trsje liepo i čvrsto razvije. Bez ove i ovakve radnje podivljati će nam brzo i oslabiti i najliepši vinograd.

Marko Zović

krojački majstor

u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilnu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Tvrdka

SCHIVITZ & C.

(Živic i dr.) Trst

ulica Commerciale broj 2,

preporuča svoje

štrcaljke proti peronospori, inžinira Živica i druge, **mjehove i strojeve za sumporenje loze, mistilnice i čistilnice za žito, slamorezalice, plugove za svaku uporabu te u obće sve stroje, oruđje i materijale za gospodarstvo i obrtničtvo po najnižim cienama,** koje se priobćuje na zahtjev.

Taftà za turite od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

po nevč.

Koka se pita: **Taftà za turiste** **Luser** K 1·20

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Barvalini, Leitenburg, A. Frau; u Gorici: Cristofoletti. Pontoni, V. Pillin, Wassermann. F. Carbonchin.

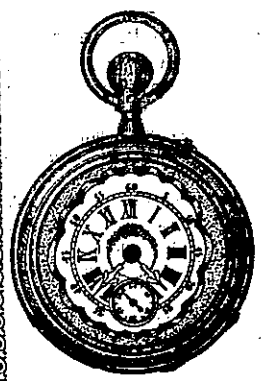

L. Malitzky

urar i srebrnar.

Via Sergia 65. **POLA** Via Sergia 65.

preporuča

Omega, Longines, Schafhans ura

za žep u **zlatu, srebru i metalu** koje su **najtočnije** ure-kazalice,

dalje ura-budilica **„Junghans"**, **sobnih sätova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari,** n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (berme).

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili hreh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krljivosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačano švedske kapije ili švedska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavan bol, oblakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti. Ciena flašici s napuikom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski kolj i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Švajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga naporu, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razriješuje usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti ušlju, krastam, perušini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovim, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjelinu lica i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomlađuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama teinta, kao što su pršiti, sujedice, crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prenogodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrite od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tiesline za zubo od kojih zubi pobieljuju; spužve za umivanje, keflee za zube; razno sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaju, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne cienе.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 35. Pula, u utorak dne 6. maja 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. naju i računaju se na temelju nog cienika ili po dogovoru.

ci za predbrojbu, oglase itd. o se naputnicom ili polož- m. pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Pulu.

narudžbe valja točno oz- iti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

o list na vreme ne primi, ka to javi odpravničtvu vorenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

kovnog računa br. 847 849. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Komisija za školu u Sušnjevici.

Kako jur javljeno, dne 22. mj. aprila odala se uredovna komisija u Šušnjevicu, da presluša ljudstvo o nastavnom jeziku u pučkoj školi, koju već 20 godina sto ljučstvo zahtjeva. Takva komisija se ir pred 12 godina obdržavala, i ljudstvo tada zahtjevalo jednodušno školu sa rvatskim nastavnim jezikom. To ipak ije bilo pravo istarskom pokr. odboru i iboru, koji su opetovano zahtjevali za no pučanstvo školu sa r u m u n j s k i m astavnim jezikom, jer da su ondje R u n j c i. Vlada je dakle udovoljila zahevu pokrajinskog odbora i odredila poovnu komisiju. Pokrajinski odbor dao se stupati po prisjedniku g. Tomasi-u i po i ž i n i r u g. Possertu. Pristupilo je pred misiju do 50 otaca djece obvezane na lazak škole. Svi, izim jednoga iz Jesevika, zahtjevali su da u školi bude hrlski nastavnim jezikom. Odaslanikom aljskog odbora nije to bilo po volji, te upitali prisutno ljudstvo, zar ne govore i u obiteljima sa svojom djecom rumnjski. Ne, odgovoriše oni, nego hrvat-. Na to njim stade g. inžinir govoriti nunjski, ali mu ljudstvo odgovori: „Mi s, gospodine, ne razumijemo". Tableau!

Iza dovršenoga toga uredovanja je g. inir išao tražiti zgodno mjesto za školu, g. prisjednik je nudio ljudem, da će m badava sagraditi školu, ako hoće munjsku. Odvratili su njim: „Mi smo iki siromasi, ali Vaše škole i Vaših noca za to nećemo".

Mužko držanje toga ljudstva mora sto zadiviti svakoga, koji pozna biedu ga kraja i spletke, koje se neprestano ijemu snuju. Osvjedočeni smo s toga, eventualni njihov poziv na bratska a prigodom gradnje škole neće ostati odziva.

Pokrajinski odbor pak i g. Bennati ili su od najkompetentnije strane don odgovor na neosnovane svoje tvrdnje.

* * *

Primili smo, ali kasnije, još jedan liepi i obširni dopis o istoj stvari, iz ga vadimo sliedeće: Pobiedio je nalak nad nazadkom, svjetlo nad tminom, enje nad skrajnom korupcijom! Mio, da se je Juntin odaslanik morao ga dana negdje užasno razočarati i riti se, da je njihovo gospodstvo, kao sve na ovome svietu, prolazno a da taj njihov razvikani „Frascatti" jest at će vazda našom milom, danas nao već skroz osviešćenom — Šušnjen!

Komisija bila je urečena za 11 sati u . Već oko 9½ sati, dakle jedan sat i prije nego je imala početi komisijo- a razprava, dovezao se u Sušnjevicu ljski asesor g. Augustin Tomasi, koji nao prisustvovati komisiji kao odak istarske Junte. A znate li, kojega sobom doveo? Nikoga drugoga, nego ljskoga inžinira g. Posert-a! Došao, njeri mjesto za gradnju rumunjske škole na trošak pokrajine napučene u ogromnoj većini sa hrvatskimi i slovenskimi porezovnici! Došao provadjati zaključke slavne Junte i visoke Diete: pripravljati ražanj, a neznajuć, žalostna mu majka, da zec još leži negdje u dalekih ubavih gajevih — Rumunjske! Neide to već tako, moji dragi! Nisu već Šušnjevčani ono, što su bili negda, dok su još ljubili bič, koji im bije i dušu i tielo!

Već u selu Kontuši obćine Letajske stao je rumunjski inžinir g. Posert iz kočije nagovarati pojedine naše obćinare, i to u jeziku r u m u n j s k o m, a nastavio takove falirane eksperimente i u Sušnjevici, al nikoji od nagovorenih nije mogao razumiti, što taj čovjek hoće i što pita u jeziku, kojega, kako su i Šušnjevčani i Letajci kasnije izrično izjavili, niti rieče razumili nisu!

U Sušnjevici su Juntina gospoda odsjela u bivšem „Hotel alla grande Rumenia," najme kod nekog Frana Scrobe, nazvanog „.....lora," bivšeg Rumunjca, pa Talijana, pa hrvatskog obćinskoga zastupnika pak opet Talijana i napokon sada opet Rumunjca, koji je kroz više zadnjih dana potekivao od kuće do kuće i od sela do sela, nebi li zadobio koji glas za rumunjsku školu, pa se u tu svrhu takodjer ročio sa Boljunskim kramarom Talijanom „sangue puro" Ferandom. — Sretnih li i Rumunja i Talijana po ovakovih stupovih!

U 10½ sati po prilici stigoše u Sušnjevicu takodjer i ostali članovi komisije, naime c. kr. kotarski kapetan iz Pazina pogl. g. Ivan Šorli, kao predsjednik komisije, c. kr. namjestnički savjetnik pogl. g. vitez pl. Czermak, kao zastupnik c. kr. zemaljskog školskoga vieća u Trstu i c. kr. kotarski školski nadzornici gg. Bunc i Parenzan; dočim bijahu već od prije stigli u Sušnjevicu obć. načelnik iz Boljuna g. Buretić i obć. načelnik iz Plomina gosp. Tonetti, svaki praćen sa dva obćinska zastupnika.

Već prije nego je počela komisijonalna razprava, videći, da se ovdje sve slatke rieči i obećivanja suzbijaju o muževno držanje prisutnoga obćinstva, udaljio se je inžinir g. Posert spuštene glave i poniknuta pogleda nad liepom „Figurom" u spomenuti „Hotel," da tamo kao na žeravici očekuje i dočeka grozan — fiasco.

Iz Letaja bilo otaca i zakonitih zastupnika djece pozvano u svemu 18, a pristupilo ih je 17, dočim bi jamačno bio pristupio i osamnaesti pozvanik, kad nebi, težko bolestan, bio morao čuvati postelju. Badava, Letajci moraju biti svagdje prvi u borbi za narodna prava, jer njihova obćina nije tek iz šale pozvana najrodoljubnijom i najsviestijom u čitavoj mjestnoj obćini Boljun! Živili! — Isto je tako bilo i sa pozvanici iz obćine Sušnjevice, koji su osim dvojice — trojice odsutnih mornara i mladoga „biškupa," svi pristupili na komisiju, dočim ih je manje pristupilo iz Plominjskih podobćina Novavas i Jesenovik, jer zaposleni poljodjelskimi radnjami, al su zato ovlastili svoje vrle i poštene župane, junačkoga Karlovića i čestitoga Soldatića, da mjesto njih zahtjevaju samo hrvatsku školu.

Čim se razprava započela, predložio je Juntin odaslanik g. Tomasi, da se prisutnike, osim za jezik naukovni, koji žele u svojoj školi, takodjer pita i kojim jezikom u kući govore. Al ni tu nije uspio; poraz vladajuće istarske klike morao je biti — podpun! Evala čestitim Sušnjevčanom, koji su joj ga zadali!

Svi su prisutnici glasovali za školu hrvatsku, izjaviv istodobno, da i u obiteljim govore hrvatski; dočim je jedini nekakav brižan „ćiribiri" iz skrajne granice Jesenovika, koji je toli pametan, da je svojedobno kod krsta žensko diete dao zapisati u župne knjige kao mužko, zahtjevao, da škola bude „vlaška" i „ćiribirska", pa ako ovaj glas i nije medju prisutnici, koji znadjahu, skim imadu posla, proizveo nego grohotan smieh, to je ipak razveselilo čestnog zastupnika Junte, koji je tog „ženosko-mužkovića" motrio kako jedinog odanoga potomka „della nobilissima stirpe rumena".

Držanje je glasujućih prisutnika bilo pristojno, al muževno i odlučno. Oduševljenje za stvar vladalo je med narodom za ciele komisije a najposlie postiglo je svoj vrhunac. — Al bilo je i smiešnih!

Tako n. pr. na opazku g. Tomasi, Juntinoga asesora, zar li Sušnjevčani u kućam negovore i — rumunjski, odbrusio mu je jedan od prisutnika: „Mi govorimo hrvatski, a tako učimo i našu dicu, ali kad se razljutimo, znamo govorit i po munjenu, da nas nerazumi ni bog ni vrag! — Da vam je bilo tada viditi čestnog g. Tomasi-a — sav zelen od jada i čemera i čisto satrven od gorkih razočaranja sjedio je potišten na stolici, pa kao u groznom snu slušao i slušao iz bajnih dubrava daleke Rumunjske glasove odjekujuće iz ustiju čestitih Sušnjevčana i užasno i nemilo! Tome se zaista ni iz daleka nije nadao!

Tako valja, samo napried tako odlučno, dična braćo Sušnjevčani, Letajci, Novovašani i Jesenovičani! — Samo tako satrt ćemo glavu otrovnici zmiji, koja truje krv i našu i vašu. Neka sikću, nek se groze i nak vas zapuštaju oni, kojim vi težkimi i krvavimi žuljevi punite gospodske želudce, to vas Bog dobri, kojemu je sirotinja mila, nigda zapustiti neće! — I na vaše patničke glave i na kukavne pragove vaših kućarica sinut će sunce bolje sreće i budućnosti! Živili braćo mila!

Napokon proglasi predsjednik komisije g. kapetan Šorli — uspjeh glasovanja te se obrati na zastupnike obćina Boljun i Plomin, kao što i na odaslanika zemaljskoga odbora, koji je medjutim po crkvi brojio križiće i s ovimi prispodabljao svoj težki križ, sa pozivom, da se i oni izjave o naukovnomu jeziku u Sušnjevskoj školi, na što su se obć. načelnik iz Boljuna i dva tamošnja obćinska zastupnika jednoglasno izjavili za hrvatski kao školski naukovni jezik i za njemački kao predmet; a Plominjani, osim g. Pavla Nacinovich-a iz Čepića, za rumunjski kao naukovni jezik i za talijanski kao predmet. Obć. savjetnik g. Pavao Nacinovich zasluži naše osobito priznanje i pohvalu, jer se nije kukavno tresao, poput svojih drugova, pred Juntinim mogućnikom, već je odvažno ustao na obranu puka, zagrmiv svojim jakim glasom: „Dajte puku, što puk pita; oni su gospodari odlučiti kakovu će školu i kako će bolje odgojiti svoju dicu!" Na to je glasovao za hrvatsku školu. Živio g. Pave! Značajevi se zaista ne radjaju poput gljiva iza kiše!

Nato ustane Juntin gromović i sa svojega Olimpa počne sipati svoje strieleu na nedužni papir: „nobilissima stirpe rumena", „il popolo degli Italiani", „gli antichi Romani", „popolo snazionalizzato" itd. bili su birani biseri u tom inače skroz nepogibeljnomu izljevu ogorčenja g. asesora. Nek mu bar to zadovoljstvo bude!

Značajno je, da su se Porečki i Plominski „Ćiribirci" odvojili od ostalih članova komisije te pošli sami na žuhki „salamar" u bivši „Rumunjski Hotel". — Ala drakote!....

„Ćire".

Sa glavne skupštine „zemaljskog kulturnog vieća" za Istru.

Očekivali smo, da će nas koji od gospode stalnog odbora „zemaljskog kulturnog vieća" za Istru izviestiti o posliednjoj skupštini toga družtva, obdržavanoj prošloga mjeseca u Poreču, ali pošto se u tom izčekivanju prevarismo, valjalo je, da se poslužimo se izviešćem, što ga priobćiše talijanski listovi.

Iz tog izviešća doznajemo, da su predsjednici hrvatskih i slovenskih kotarskih gospodarskih zadruga Istre pismemo javili predsjedničtvu zemaljskoga kulturnoga vieća, da neće kod skupštine sudjelovati i obrazložili taj svoj nedolazak.

Predsjednik kulturnog vieća, Campitelli, dao je u talijanskom prevodu pročitati tu izjavu predsjednikah naših zadruga, koji kažu, „da pošto se nisu jošte promjenili nezdravi odnošaji u Istri, i pošto bijaše urečena skupština kao i do sada u Poreč, t. j. u grad, u kojem nije osjegurana podpisanim osobna sloboda, i gdje nemogu razpravljati svojim materinskim jezikom", javljaju, da neće doći na skupštinu.

Zatim pročita predsjednik Campitelli drugo pismo u prevodu, upravljeno njemu od istih predsjednika. U tom pismu kažu gg. predsjednici, da nije istinita i da je neutemeljena tvrdnja predsjednikova, da u Poreču nebijaše nikada nitko izložen grožnjam, uvriedam ili najmanjem smetanju, dočim je poznato čitavoj Austriji — izuzam predsjednika zemaljskog kulturnog vieća za Istru — da je godine 1895. u vrieme zasjedanja zemaljskog sabora mnogobrojna svietina grada Poreča navalila na vrata gostione, u kojoj se nalažahu hrvatski i slovenski zastupnici, te ove ružila i grdila svakojakimi, psovkami staviv dapače i njihov život u pogibelj — pa ipak nebijaše blizu ni obćinskih stražara, ni c. kr. oružnika. Godine 1896. pako, isto u vrieme saborskog zasjedanja, moralo je oružničtvo svuda pratiti hrvatske i slovenske zastupnike, pošto im nebijaše u Poreču život sjeguran. Godine 1897. savjetovano je vladin zastupnik na zemalj-

skom saboru nekojim zastupnikom, nalazećim se u Poreču, da upozore ostale neprisutne, da nedodju u Poreč, davši ujedno razumjeti, da se odaleče čim prije iz Poreča, jer da on nemože jamčiti za njihovu sigurnost. Nije istina, a to tvrdi samo predsjednik dr. Campitelli i njegovi pristaše, da je talijanski jezik poznat i da tim jezikom govori čitavo pučanstvo Istre. Službena statistika dokazuje sjajno, da je većina stanovničtva Istre hrvatska, odnosno slovenska i da ta nepozna većinom talijanski jezik. Treba dobru njeru državitosti za uztvrditi, da predsjednici, koji podpisaše gori navedenu izjavu, nepoznaju drugog jezika do talijanskog.

Predsjednici kotarskih gospodarskih zadruga, izabrani od hrvatskog i slovenskog stanovničtva, imadu svetu dužnost služiti se i braniti svuda svojim jezikom, a to napose u zemaljskom kulturnom vieću, gdje predstavljaju pučanstvo. Kojit pozna osobno predsjednike hrvatskih i slovenskih kotarskih zadruga, stalno neće moći kazati, da im neleži na srcu napredak gospodarstva u njihovih krajevih. Ako dakle i nesudjeluju kod skupštinah, neprieče ni najmanje gospodarski napredak u njihovih kotarih.

Svakomu je poznato, da većina kulturnog vieća vuče na talijansku stran, i da se načelno stvora zaključke na štetu hrvatskog i slovenskog pučanstva, pa bili ili nebili prisutni predsjednici hrvatskih i slovenskih kotarskih gospodarskih zadruga.

Obzirom na sve rečeno, podpisani odbacuju s prezirom od sebe sve laži i klevete, koje je predsjednik kulturnog vieća na njih bacio, koje, mjesto da bi imale pasti na predsjednike hrvatskih i slovenskih gospodarskih zadruga, padaju na zemaljsko kulturno vieće".

Predsjednik Campitelli izjavi na to, da ga zadrži pisma riešava dužnosti baviti se sa predmetom, jer da se njega takve klevete nehvataju; vladin komesar gospodin Fabiani imati će, da potvrdi istinitost tvrdnja.

Vladin odaslanik je izjavio, da predsjednici kotarskih zadruga, koji podpišaše prvu izjavu, poslaše jednaku izjavu takodjer vladi.

Častni Callegari (ako se nevaramo načelnik i član stranke „crnih" u Poreču. Op. slag.) zahvali se predsjedniku, što se je dao na obranu grada Poreča. Prosvjeduje odlučno proti klevetam, brani odlučno grad, kojeg stanovnici jesu toliko prosvjetljeni, da znadu štovati tudjinca kojemu nebi ni vlas skrivili.

Ovim izcrpismo onaj dio izvještaja, koji govori o spomenutih dopisih gg. predsjednika naših kotarskih zadruga; o ostalom tečaju te skupštine neznamo ništa; možda će nas koji od gg. odbornika o tomu naknadno izviestiti.

Na drzovite izjave predsjednika zemaljskog kulturnog vieća i onog nepoznatog nam zaštitnika slavnog grada Poreča, moramo kazati, da su prosti laži i klevetnici svi oni, koji tvrde, da su gg. predsjednici hrvatsko-slovenskih kot. gospodarskih zadruga Istre u navedenih izjavah lagali ili klevetali.

Našu tvrdnju podkriepiti će gg. Fabiani i Schaffenhauer i toliki drugi c. kr. činovnici, koji drže više do istine i pravice, nego li do prijateljstva i pobratimstva sa porečkom fukarom.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 2. maja 1902.

Razpravlja se proračun ministarstva trgovine i svršuje. Iz te razprave spomenuti ću koješta posve kratko.

Ministar trgovine taknuo se je u svojem oduljem govoru skoro svih pitanja zasjecajućih u njegov djelokrug.

Brodarenje, veli, se je razvilo medju ostalimi novimi prugami Lloyda; al još više drugimi privatnimi družtvi. Usljed izkustva da će novim njekim načinom, kojega nije pobliže označio, podupirati trgovačku mornaricu, i tim dignuti nju i pomoći pučanstvu na obali morskoj.

Izdati će se razne svote na lučke radnje — neće se ni nas zaboraviti — najviše na rasširenje luke u Trstu.

Sa Ugarskom da su već nekoliko godina sestalni trgovački odnošaji. Ovoshnja vlada popustit će koliko može; al preko mjere neće, pa dogodilo se što mu drago.

O produljenju trgovačkih ugovora s Italijom i Njemačkom na jednu godinu, uz pridržanje dosadanjih ustanova, naročito vinske klauzule, nezna ou ništa. Vlada da brani i da će znati braniti probitke državljana kod obnove tih ugovora. Kod nji da je upravo vinska klauzola Ahilova peta. Vriedno je ovdje spomenuti, da bijaše prošlih dana jedna deputacija vinogradara ugarskih kod ministra-predsjednika Szello, te da njoj ovaj reko, da vinska klauzula neće ostati kakva je do sada. Kako se čini vinska klauzula nekani se ukinuti posve, nego se misli povisiti dosadanju carinu na vino iz Italije. Na koliko, o tom gospodu ministri s jedne i druge strane mramorskome šute; dočim zastupnici zahtjevaju da se vinska klauzula posve ukine.

Ministar se je pohvalio da se ministarstvo trgovine samo sobom pokriva, to jest, da toliko samo dobiva koliko mu je potrebito za troškove. Posliednjih 5 godina da dobiva redovito 4 milijuna kruna svake godine više nego li je prije dobivalo, od pošte, brzojava i telefona. Osim toga dobilo je 4 milijuna kruna u jednoj godini od poviška na biljegah. Sam povišak od 1 fllira po dopisnici da je donesao državi 1 milijun kruna dobitka u jednoj godini. Pri tom govorio je takodjer o poboljšanja činovnika i službenika kod pošta i brzojava.

Kod razprave o obrtnih pitanjih pokosmali su se ponekle njemački katolici i njemački nacionalci. Prvi su predbacili drugim, da tjeraju politiku „napojnoga novca" („Trinkgelda), da bi htjeli državnih novca za dignuti gradove, i da tjeraju preveć narodnu politiku. Drugi su prvim prigovorili da su premalo Niemci. (Za nas svi dosta i preveć!)

Njemački državni jezik.

Već ste spomenuli, da su Svenjemci podali predlog za uvedenje njemačkoga državnoga jezika. Poslali su ga svim Njemačkim zastupnikom. Njemački nacionali i njemački liberali su već o tom predlogu razpravljali.

Jedni i drugi su formalno odsudili postupak Svenjemaca, u stvari su složni s njimi. Za njeke krunovine idu dapače i dalje nego Svenjemci. Išću samo način, kako bi došli do željene svrhe. Oprezniji su, a tim i pogibeljniji nego li Svenjemci.

1. maj.

Već od više godina hoće da socijalni demokrati slave 1. maj takodjer u parlamentu. I ljetos je predložio socijalni demokrat Pernerstorfer, da nebude sjednice 1. maja. Ogromna većina zastupničke kuće neće da o tom čuje, i zabacila je i ljetos odnosni predlog, i obdržavala sjednicu. Radnici su u skupinah išli u „Prater", u tu najveću bečku bašću. Vrieme nebijaše baš ugodno, al i bez obzira na to, volja za slavljenje 1. maja sve više pada. A! pada takodjer prijanjanje radnika uz socijalne demokrate. Radnici davaju godišnje velikih svota u fondove, al njim je od njih malena korist. Glavnu korist imadu njihovi vodje. Poboljšanje stanja radnih staleža, u obće preinake u ljudskom družtvu, medju pojedinimi staleži, su nuždne, al te mogu se provesti koristno samo na temelju kršćanskih nauka i načela. To uči već danas izkustvo, i učiti će što dalje to više.

Zima u proljeću.

Današnja jedna novina doniela je drugi izkaz slučajeva, u kojih je u Beču i okolici bio zima u proljeću, mraza, sniega, leda, studenoga vjetra, usljed čega bilo je velike škode na polju, u vinogradih, u voćnjacih, pa čak i na sjemenkošah. Takovo studeno vrieme biljari bez već nagiba u svakom slučaju, pak u svakom slučaju ga koje. I ljetos je zima u proljeću, već od nedjelje, i danas je na više predjelah snieg. Do sad još nije jako velika škoda, al je ipak ima i na lozi, i na voćkah.

Izlet u Klosterneuburg.

Klosterneuburg je u okolici bečkoj. Ima dvie znamenitosti: stariuski i bogati samostan sa krasnom crkvom, i visoku školu za poljodjelstvo. Na poziv ministra poljodjelstva podali su se tamo zajedno s njim i predsjednikom zastupničke kuće članovi vinogradarskoga odbora dne 30. aprila po podne. Tu su se na svoje oči mogli uvjeriti, da je studen lozam ponekle škodila. U ostalom brane se ovuda, kao i u svih sjevernijih pokrajinah, vinogradari od mraza i oškodjenja loza i voćka tim, da napravljaju njekakvu tvorinu, koju noću sažižu, i koja čini mnogo dima, koj pak ublažuje zimu.

Članovi vinogradarskoga odbora bili su pozvani u Klosterneuburg glavno za to, da vide djela stratifikacije, to jest djela, kako da rozge čim prije, umjetno, i to već sa ciepom, napravе korenje. Odrezuje se jih, ciepa se jih, slaže se jih u škrinje, i zalaže drvenim ugljevljem promješanim sa razsječenim mahom. Napunjeno tako škrinje, samo odozgo otvorene, okupa se u vodi vrućoj 24 stupnja Celzija, onda odnese u prostorije razvrućene na 17 stupanja Celzija. Tu već za desetak dana počmu rozge pupati i korjenje napravljati. Kad su već razpupale, odnese se jih van, al po noći još uviek pod staklo. Tu se pak malo po malo priviknu na božji zrak. Od tud se jih vadi i presadjuje.

Zastupnici su tu i vina kušali. Biela su jako dobra, crna ne.

Buduća sjednica.

Govorilo se je, da će se sjednica i sutra držati, pak radi delegacija i blagdana Uzašašća ne već do dalnjega tjedna. Sazvao se je za sutra štajerski sabor, da njeku prešnu stvar razpravi. Zastupnik Breiter prigovorio je, da se nesmije u isti dan držati sjednicu zastupničke kuće i štajerskoga sabora, jer su njeki članovi i kuće i toga sabora. Predsjednik je na to izjavio, da nije ni mislio sazvati sjednice zastupničke kuće za sutra, subotu. Sliedeća sjednica zastupnička kuća bit će ponedjeljak dne 12. maja.

Za hrvatski jezik.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financijah.

Carinsko- i solni ured u Voloskom poslao je dne 8. marča t. g. br. 169. občinskomu uredu u Boljunu, kotar Pazin, jednu notu u talijanskom jeziku glede doznake soli za domaću porabu.

U odgovoru na tu notu zamolio je občinski ured u Boljunu hrvatskim dopisom od dne 10. marča t. g. br. 475. c. kr. carinski- i solni ured u Voloskom, da bi sa občinskim uredom izvolio hrvatski ili slovenski dopisivati.

Na hrvatski dopis odgovorio je c. kr. carinski- i solni ured dne 12. marča t. g. br. 169. u njemačkom jeziku.

Obzirom na opisanu činjenicu i uvaživ nadalje, da ureduje c. kr. carinski- i solni ured u Voloskom skoro u izključivo hrvatskom kotaru i da se u mjestnoj občini Boljun govori skoro izključivo hrvatski, te da občinski ured hrvatski uredjuje, uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financija sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklona pozvati podredjene si urede i činovnike Istre, da dopisuju sa hrvatskimi strankami u onom jeziku, kojim se one stoje, i kako što to čine sa talijanskimi strankami, dočim narivavaju prvim talijanski jezik, a neida li, tai, tada njemački."

U Beču, dne 15. aprila 1902.

Spinčić, Rozkošny, Pfeifer, dr. Zallinger, dr. Gregorčič, dr. Ferri, Heinrich, Zeiler, Pogačnik, dr. Ploj, dr. Stojan, dr. Hrubau, Berčić, Kulp, dr. Šileny, Biankini, dr. Klein, Formanek i dr. Žitnik".

DOPISI.

Krk, dne 1. svibnja 1902. Danas, prvog svibnja ima sva sila novosti po svietu, pa koje čudo onda, da nije zaostala ni naša „nobile città di Veglia". Dosta je spomenuti, da će se za njekoliko dana ponoviti oni glasoviti izbori, kod kojih se formalno pogriešilo i tako dalo oblastim prilike, da unište izbore i narede, da se razpišu nove, kod kojih bi se morale izpuniti one formalnosti. Bog zna, da se neće, želeć izpuniti onu formalnost, pogriešiti u kojoj drugoj. Kažu, da kad dodje na ovjeka gmola, onda ga tako lahko neostavlja. Dakle „signori" pozor!

Čitatelje „Naše Sloge" možda će zanimati, tko će postati našim načelnikom. Na ovo pitanje nebi znao ni ja sam odgovoriti, jer da pravo kažem, koliko se zastupnika bira u zastupstvo, toliko ih želi postati načelnikom. Pak je većina za dosadanjeg načelnika, ali ovaj, kažu, da je već sit njekoje gospode, koji su amo došli trbuhom za kruhom, a sada bi nam htjeli gospodariti. I pravo je tako! Tko neće uzeti brata za brata, taj će tudjina za gospodara. Pogovara se, da bi sadanji načelnik još i primio načelničku čast, ali pod pogodbom, da mu se dade drugu osobu za tajnika. Budući pako neće „signori" nikako pristati, da se odpusti sadanji tajnik, to će za ovaj put biti po svoj prilici sadanji načelnik izključen od načelničke stolice. Osobito nagnuće do načelničke stolice imadu i Lole i Batakon i po domaću Banjole. Za ovu dvojicu se čuje, da ne bi imali ništa ni proti izboru glasovitog gambara, samo kad bi ih ovaj posljednji dobro platio. Gambaro, čini se, da je ovaj put utuvio u glavu na svaki način postati načelnikom, ali kod nas gambari nemaju glave, već samo tielo i noge, a u trbuhu i pod poplatima ne stoje moždani, nego u glavi. Dakle, gambaru, čekaj, dok ti naraste glava, pa ćemo te onda birati.

U našem mjestu postoji njekakva „società d'abilimento," kojoj je svrha poljepšati grad. Proti samom družtvu kao takvom mi nebi imali ništa, ali proti njekojim prigovorima, koji se ovuda šire, moramo ustati. Sada je baš družtvo uredilo njekakav „giardino Elisabetta," pa se počelo razpravljati tko ga je načinio, dotično, čija je zasluga, da se podigao. Hrvati kažu, da su ga oni podignuli, jer da oni najviše doprinašaju, a Talijani opet, da ide sva zasluga njima. Osvjedočavati sada jedne i druge bilo bi bacati sol u more, pa bi ja rekao jednim i drugim: „Razkrstite se jedan od drugoga, Talijanom neka bude njihova società d'abilimento, a vi Hrvati, ako želite štogod učiniti u Krku, osnujte svoje družtvo i radite pod svojim imenom, tako bar neće biti u buduće pravdanja, što su napravili Hrvati, a što Talijani".

Još jednu o izborima i to onako dolce in fondo, pa da završim. Kad se pojavilo toliko kandidata za načelničku stolicu, zašto se nebi preporučio i ja, ta ne manjka mi zato sposobnosti, bar sam toliko sposoban koliko i gambaro, a što je najvažnije, znam dobro čučat. Na dan izbora, dakle svi gradjani, vi koji ste slobodni, koji se ne prodajete za litru vina, dokažite da vam leži na srdcu dobrobit naše občine; pokažite, da vam je na srdcu la carissima nostra madre patria, pa svi kao jedan glasujte za mene. Da se pako svrše kod izbora sve

formalnosti i da ne bi stanovita gospoda mogla više protestirat, upozorivam vas, ako morate na ceduljama napisati moje ime; kaj ovako, kako ga vidite podpisana velimi slovi pod ovim dopisom. Svi složno, Istrani, glasujte na dan izbora za svog velikog patriotu. Čujete!

Sjećajte se „Družbe sv. Ćirila i Metoda" za Istru.

Razne vieści.

Političke:

Austro-Ugarska. U madjarskom saboru podigla je skrajna lievica posliednjih dana opetovno prašinu. Članovi njezini stavili su takve predloge, koji se jedino u madjarskom saboru onako staviti mogu. Prvi predlog bio je naperen proti austrijskoj narodnoj himni „Bože živi", u kojoj se pjeva o austrijskom caru, što nebi imalo vriediti za madjarsku mladež, koju oni pozivlju, da nepjevaju tu pjesan. Ministar honveda prosvjedovao je proti takvim govorom izraziv nadu, da madjarska mladež neće slieditи savjete gospode zastupnika sa krajne lievice.

Povod drugoj prašini podala je viest, da će prieстolonasliednika i nadvojvodu Franu Ferdinanda pratili u Madrid i London, gdje će zastupati cara i kralja kod krunitbe kralja Alfonsa i kralja Eduarda, četiri velikaša iz Austro-Ugarske, i to jedan Čeh, jedan Poljak, jedan Niemac i jedan Madjar. Radi toga stavili su madjarski radikalci upit na ministra-predsjednika Szella, da li je gornja viest istinita, i ako je, što on kani proti tomu poduzeti, pošto se tim krnji dualizam i Ugarska zjednačuje sa Českom i Galicijom. Ministar je odgovorio, da nezna kako je došla ona viest u javnost, da znade, da su imali nadvojvodu pratiti u Madrid i u London knez Švarcenberg i grof Festetić, ali pošto imade prvi žalost, morati će se drugim zamjeniti. Ministar osjegura nadalje interpelante, da će vlada uviek biditi oko toga, da nebude pravo Ugarske nigdje i od nikoga povriedjeno.

Crna Gora. Iz Petrograda dolazi viest, da se u tamošnjih visokih krugovih govori o sastanku cara Nikole sa srbskim kraljem Aleksandrom i crnogorskim knezom Nikolom. Taj sastanak da je uređen za budući mjesec julij i na istom, da će biti crnogorski knežević Mirko proglašen prieстolonasliednikom Srbije. Toj svečanosti, da će biti zastupana i Austro-Ugarska.

Bugarska. Iz Carigrada javljaju njemačkim listovom, da se vode pregovori izmedju Rusije i Bugarske o tom, da se nebi ova posliednja dulje opirala metropoliti Firmilianu. Sudjki dopisnik ruskog „Kurjer-a" piše svomu listu o tom, kako su nekoji odlični članovi macedonskog odbora odlučili poći u očitu smrt, jer da je bolje umrieti, nego godine, a možda i desetke godina umirati. U Sofiji da simpatizira občinstvo sa ustašami, te da imadu oblasti dosta muke, da uzmognu uzdržati mir i red na svagdašnje viesti, koje dolaze iz Macedonije o grozotah, što ih počinjaju proti Bugarom tamošnje turske oblasti.

Rusija. Ruski neprijateljski listovi tužili su u sviet neistinitu a zlobnu viest, da je novi ruski ministar nutarnjih poslah Pleve pošao u Poltavu, da tamo prisustvuje mnogobrojnom smaknuću ruskih podanika, koji da bijahu odsudjeni radi posliednjih izgreda. Ta se viest sa službene strane odlučno oprovrgava tim, da je ministar obašao nekoje pokrajine jedino radi toga, da upozna narodi i da sazna za razloge ili za povod posliednjim nemirom.

Njemačka. U njemačkom saboru razpravlja se o takozvanom predlogu snošljivosti, te je za rasprave uzeo riečpoljski zastupnik Chrzanowski predbaciv vladi, da je ta stupila izravno u borbu proti Poljakom kao Slavenom i proti Poljakom kao katolikom. Vladine naredbe proti porabi poljskoga jezika, moraju ogorčati i razdražiti svakoga Poljaka. Vjeronauk mora se djeci predavati u njihovom materinskom jeziku, poljskoj dakle djeci u poljskom jeziku. Njemački je jezik izgubio značaj prosvjetnog jezika odkad ga silomice narivaju poljskomu narodu. Njemački jezik postao je tako rekuć znakom mržnje i nepravde proti Poljakom Njemačke. Knez Radziwil bijaše od predsjednika pozvan na red, što se je toplo zauzeo za Poljake i što je odlučno odsudio politiku njemačke vlade.

Mjestne:

Javna tjelovježba „Prvog Istarskog sokola" u Puli, obdržavana u subotu 3. svibnja, ostati će u sladkoj uspomeni svakomu posjetitelju. Nećemo duljiti opisom već u kratko ocrtati utisak krasno probavljene večeri. Uz udaranje koračnice stupilo je u dvoranu do trideset sokola, pozdravljenih živahnim pljeskom. Razdieljeni u tri čete, vježbahu izmjenice na preči, ručama i na konju. Vježbalo izvrstno, te su sokoli pokazali osobitu moć u uzdržajima. Iza toga vježbao je prednjački zbor, i to na preči i ručama. Takvim prednjačkim zborom moglo bi se mnogo koje veće družtvo podičiti. Težka i točna izvadjanja baš su zadivila občinstvo, koje je neprestano pljeskalo i veselo odobravalo svakomu pojedinomu prednjaku. Iza odmora nastupiše opet svi članovi u hrvanju i prostim vježbam. Premda se ni za jedno ni za drugo osim okretnosti i pažnje nezahtjeva osobitih poteškoća, opazilo se, da su članovi osobiti disciplinirani, jer su obje igre krasno uspjele, a ona hipna točnost, mir i red učiniše zbilja ugodan dojam na občinstvo, koje je, razdragano, pozdravilo burnim pljeskom odstupajuće Sokolaše-vježbaoce.

Izmedju pojedinih točaka koncertirala je veoma marljivo vojnička glazba, koja pako nije našla shodnim, da bi občinstvo iznenadila barem jednim slavenskim komadom što si je vriedno zapamtiti za budućnost. Poslije tjelovježbe bio je animirani ples, te vesela i ugodna zabava. Našemu Sokolu, koji se je eto opet snažno podigo, srdačno čestitamo u nadi, da će nas čim prije novom zabavom razveseliti.

Umrla je u Puli Marija Poropat-Toc, rodom iz Dana, tetka našega predplatnika Ivana Poropat, noćnog stražara na drž. kolodvoru u Puli.

Javne radnje u našem kotaru. Na predlog c. kr. kotarskog poglavarstva u Puli pristao je zemaljski odbor u Poreču, da se pošumi zemljište s obiju strana nove barbanske ceste. Toga zemljišta imalo bi se pošumiti 50 metara širine uzduž rečene ceste. Od strane občine neotalija se nikakva zaprieka pošumljenju. Zemaljski odbor izjavio se pripravnim preuzeti dio troškova, t. j. onaj dio troška, što bi preostao za pokriti nakon podpore, koju imade pružiti vlada.

Za gradnju ceste izmedju Premanture i luke Ronci obećao je zemaljski odbor puljskoj občini podporu od 650 kruna, koje će občina dobiti na dva obroka, t. j. prvi obrok poslie polovice dovršenog djela a ostalo kad bude gradnja posve gotova.

Nadalje obećao je zemalski odbor podporu od 150 kruna za popravak dvaju vodnjaka u Premanturi.

Nesreća na radnji: Na maslinskom otoku u našoj luci pao je radnik Mihovil Sironić sa stolice tako nesretno, da si je pri tom slomio ruku. Unesrećenog radnika odvedoše najprije na liečničku postaju na „Belloni", pak odavle u javnu bolnicu.

Pokrajinske:

Imenovanje kapelika u Grožnjanu. Tršćanskomu „Cifutu" brzojavljaju iz Grožnjana, da je tamošnje občinsko zastupstvo imenovalo jednoglasno župnikom one župe Tršćana don Vittorio Vaselli-a.

Znatiželjni smo, da li pozna taj novoimenovani grožnjanski župnik i hrvatski jezik, t. j. materinski svega izvanjskoga puka one župe, jer ako ga nepozna, on kao katolički svećenik nemože absolutno vršiti svoje župničke službe. Molimo dakle prijatelje za obaviesti o tomu.

Hrvatski jezik kod sudova u Istri. Pred nekoliko dana pristupio je Mate Knez iz Vabrige sa svojom ženom c. kr. kr. kotarskom sudu u Poreču, te ondje su zamolili, da njim ovjerove njihove podpise na hrvatski sastavljenoj izpravi. Njihovom zahtjevu se nije udovoljilo sa razloga, da „oni na sudu ne poznaju hrvatskog jezika." Supruzi Knez su na to morali se obratiti c. kr. bilježniku, komu su naravski morali platiti njegovu prisotjbu, dočim su sudovi obvezani to strankam učiniti badava. Molimo našeg gosp. zastupniha u Beču, da i ovu viest primi u svoju bilježnicu.

Prosvjedni pučki zbor proti odredbam krčkog sinoda sazvao je, kako čujemo, maloselski načelnik dne 27. aprila. Neznamo do danas, da li se je pak taj zbor i držao. Bilo je ustanovljeno još prije nego li je zbor bio sazvan, da će se na njemu izabrati odbor od nekoliko lica, kojega da će biti zadaća prošetati se do Rima (na čije troškove?), da prosvjeduje kod Sv. Stolice proti glagoljici. Maloselska crkva (koja se je do pred malone sto godina brojila u glagoljačke; kanosko i veloselska crkva, odakle prognaše glagoljicu putem orgulja i glupošću svećenstva) ubrojena je sinodalnimi odredbami u latinske crkve, te je tamo, do dalnjih odluka sv. Stolice, imalo ostati sve pri starom. Današnja biskupija krčka sastoji iz trih bivših biskupija: krčke, osorske i rubske. U svakoj od tih biskupija uveo se je bio tekom vremena svoj posebni formular molitava: djelo vjere, uhvanja, ljubavi i kajanja. Sad je, naprama najnovijem katekizmu, odobrenom od austrijskog episkopata i od sv. Stolice, uveden sinodalnom odredbom po čitavoj današnjoj krčkoj biskupiji onaj formular tih molitava, kojega propisuje spomenuti katekizam. I to je sve, što je krčki sinod uveo novoga u maloselsku crkvu! Razumije se po sebi, da je taj formular izdan u talijanskom i u hrvatskom jeziku, da se svatko može služiti onim, koji mu je po volji. Kako su pak u Malomselu sve same talijanske škole, nema sumnje, da tamo prevladava a porabi talijanski formular tih molitava. I za to snuje odanle posebni odbor u Rim.... da prosvjeduje proti glagoljici! E se non ridi, di che rider suoli?

Pogovara se, da su ljudi občinske uprave maloselske prigovorili svome župnom upravitelju, što nije digao u sinodu svoj glas proti glagoljici, na što da je on odgovorio izprikom, da nije mogao ili da se nije moglo u Krku govoriti. Težko nam je to vjerovati; ali ako bi to istina bila, onda mu otvoreno kličemo: lažeš! Na sinodu je bilo svakomu slobodno govoriti i govorili su mnogi, osobito kod obrednog i liturgičnog poglavja, a ako je onaj župni upravitelj volio na sinodu šepati med „Scilom i Karibdom", bilo mu je slobodno — al mu slobodno nije sada stvar izvrčati i neistinito prikazivati, gdje bi mu se moglo sinodalnimi izpravami dokazati, da je bio dodar i članom odnosnog odsjeka, u kojemu mu je bila sveta dužnost i govoriti i predlagati, da je što imao. Ali opetujemo: težko nam je to o njemu vjerovati, tim više, što doznajemo, da je tunekidan u crkvi pokudio protisinodalnu agitaciju, što se tamo diže, makar da nam drugi hoće, da uzvrdi, da je to učinio nakon što je opazio kamo je svojim vrludanjem zagazio.

Čudno je pak svakako, da se ta protusinodalna agitacija razmahala, ni na otoku Krku, ni na otoku Rabu, ni na otoku Pagu; ni na otoku Cresu; niti gdje drugdje, nego samo i jedino u občini maloselskoj! Poglaviti je mnienja, da bi se i na Cresu bila razvila slična agitacija, ali da su tamo bili upravo tada zabavljeni občinskimi izbori, a sada da već ta agitacija nebi na Cresu imala onog pravog smisla. Hej, šta će se? Hljeb i kruh, kaj ne gospon poglaviti? Da, da, hljeb i kruh, to je ta prva. Dajte vi samo tako dalje, kako ste zajadrili: neće vam uzmanjkati ni hljeba ni kruha.

Krčko učiteljsko družtvo u Vrbniku obavješćuje svoje članove da će dne 14. svibnja t. g. držati svoju redovitu glavnu skupštinu u školskim prostorijama na Dubašnici. Početak u 10 sati prije podne. Dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine. 3. Izvještaj tajnika i blagajnika. 4. Izbor revizijonalnog odbora. 5. Bruno Jurinčić teoretično predavanje. 6. Praktično predavanje djeci pučke škole. 7. Proračun za gospodarstvenu godinu 1902-903. 8. Ustanoviti razpravljača i predavača za budući skupštinu. 9. Razni predlozi.

Krzmanje ili štrajkovanje radnika. Koncem prošloga mjeseca započeli su štrajk radnici, koji vade kameno ugljevlje u Karpanu kod Labina. Oni zahtjevaju od vlastnikah rudokopa, da im bar dielomice poveća siromašnu plaću, ali se vlastnici tomu opiru. Dne 30. pr. mj. htjelo je okolo 120 radnika zapriečiti kod postaje Stablje ostalim radnikom ukrcivati ugljen, al neuspješe u tom radi prisutnosti oružnikah. Od štrajkaša bijahu na dvih mjestih tračnice željeznice za izvoz ugljena skinuto i telefoničke žice prekinute. Drugih izgreda nebijaše do sada.

Radi obilice gradiva moramo izpustiti za budući broj članak „Spomenica lloydovih kapetana", „Sumporanje trsja" te dopis iz Nerezina.

Potonuo parobrod. Parobrod „Buda" riečkog parobrodarskog družtva „Adrija" potonuo je prošloga čedna kod Malage. Taj parobrod sukobio se naime sa nizozemskim parobrodom „Ariadna", koji ga je probušio. Momčad sa častnici potonulog parobroda spasila se je sva. Kako se čuje potonuli parobrod leži tako duboke, da se neće ni kušati dignuti ga.

Iz drugih krajeva:

Dr. Franko Dorčić, financijalni perovodja u Trstu, imenovan je poreznim nadzornikom u IX. činovnom razredu sa sjedištem u Puli.

Imenovanje. Predsjednik c. kr. pomorske vjade u Trstu imenovao je pomorskog kapetana g. Stjepana Vučetića lučkim asistentom kod lučkog kapetanata u Trstu.

Izgon. Talijanski listovi javljaju o poznatom Isusovcu Colleoni-u, koji je u propoviedi u Vodnjanu uvriedio talijansku kraljevsku obitelj, da je prognan iz Austrije.

Iz Rieke pišu nam 30. aprila: Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo obogatilo se je ovih dana za jedan parobrod. Na škveru brodograditelja gosp. Martinolicha u Malom Lošinju sagradiše naime za to družtvo novi parobrod, koj okrstiše „Abbazia". Parobrod je danas doplovio u našu luku. Krasan i elegantan, samo ima jednu veliku pogriešku, koja udara svakomu Hrvatu u oči, a ta je da nosi tudje ime. Neznamo jesu li zahtjevali da tako bude Madjari ili Talijani. Nas to boli ali moramo mučat: začnimamo nijenog aciona.

Posliednja bura i nagli pad topline počini štete u naših vinogradih i voćnjacih. Držali smo već u šaki, da nas je minula svaka pogibelj, pak eto iznenada bure i zime. Bog nas očuvao zlih posliedica!

Proti vinskoj klauzuli. Zadnjih dana čuli smo sa odličnog mjesta dvie važne izjave, koje nam ulievaju nadu, da zlosretna vinska klauzula u trgovačkom ugovoru sa Italijom neće više u taj ugovor doći, ili ne bar u sadašnjem smislu i sadržaju.

U carevinskom vieću osvrnuo se je dne 29. aprila ministar trgovine barun Call na jednu interpelaciju, stavljenu u istom vieću, kojom bijaše upitan, da li je istina, da će se trgovačke ugovore mučke

produljiti za jednu godinu. Ministar reče, da se o tomu nije razpravljalo. „Mi priznajemo — reče — da je vinska klauzula u trgovačkom ugovoru sa Italijom Ahilova peta“ (bolna točka).

Tim je dakle i sam ministar priznao, da je vinska klauzula nevolja za vinorodne naše zemlje. Ona je bolna točka u trgovačkom ugovoru, pak je sveta dužnost cesarske vlade, da tu bolnu točku izliječi neće li, da se njezin otrov i dalje širi.

Drugu izjavu čuli smo dne 30. aprila iz ustiju madjarskog ministra-predsjednika g. Szella. Njemu predvedoše naime razni zastupnici deputacijù madjarskih vinogradara, koji mu predaše spomenicu, u kojoj opisaše težko stanje madjarski vinogradara usljed konkurencije talijanskih vina, kojim su otvorena širom vrata zlosretnom vinskom klauzulom.

Deputacija zamoli ministra-predsjednika, da uznastoji zapriečiti obnovu rečene klauzule u trgovačkom ugovoru sa Italijom.

Madjarski vinogradari pitaju, da se preprieči uvoz talijanskog vina u našu monarhiju uvedenjem više carine na talijanska vina. Za slučaj da se produlji postojeći ugovor sa Italijom, traže oni, da se ukine klauzulu i za privrenog trajanja ugovora. Konačno zamoli deputacija, da bi se potrošarinu za domaće vino snizilo.

Ministar-predsjednik Szell odgovori deputaciji, da je vladi dobro poznato u koli težkom položaju se nalaze vinogradari Ugarske; on da je već i do sada primio sličnih spomenica proti vinskoj klauzuli iz svih strana zemlje. Da uzmogne bar dielomice umiriti domaće vinogradare — reče — da može deputaciji samo toliko kazati, da u novom trgovačkom ugovoru obzirom na postojeće okolnosti, neće biti vinske klauzule u sadašnjoj njezinoj formi.

Vlada nekani nikako obnoviti vinsku klauzulu u sadašnjoj formi, ali nemože kazati već sada, na koji način će biti zadašnja vinska klauzula zamjenjena.

Ove izjave jesu svakako utješljive za naše vinogradare, koji stanju pod vinskom klauzulom.

Resolucije za kongres slovenskih novinara u Ljubljani. Kazali smo onomadne, da je uredničtvo splitskog „Jedinstva“ prijavilo tri resolucije, koje će staviti na kongresu slavenskih novinara u Ljubljani, koj će se tamo obdržavati predstojećih duhovskih blagdana.

Mi pristajemo posvema uz te resolucije i preporučamo toplo svim našim novinarom, da je na kongresu svimi silami poduprieti izvole.

Evo tih resolucija uz dopisak uredničtva „Jedinstva“:

I. Obvezuju se svi slavenski novinari u svojih listovih držati uviek budnom agitaciju, da se u svima katoličkim crkvama, po slavenskim krajevima, propjeva slavenski i uvede naša narodna liturgija.

II. Obvezuju se svi slavenski novinari, da će u svojih listovih opisivati naše stanje u Istri, toj mrtvoj straži austrijskog slavenstva, i otvoriti naročite rubrike za skupljanje milodara za istarske hrvatske i slovenske škole.

III. Slavenski novinari zahvaljuju presv. dr. Stadleru i onim biskupima, koji su s njime podpisali poznati prosvjed Vatikanu, na poštenom i junačkom zauzimanju za svoj rod.

Bez govora, bez razprava, ove se resolucije mogu primiti u 5 minuta, a svak će priznati, da bi tužnoj Istri donosile nekoliko hiljada na godinu, da bi staroslavenska liturgija odskočila, a episkopat hrvatski dobio moralno zaledje — jer zasluzuje.

I vjerni besjedi, evo se javno odričemo prava, da i jednom rieči popratimo ove resolucije. Šta više, naš urednik će ih poslati, predati na amanet odboru, a da ih ovaj iznese u svoje ime, ili prenese na članove, koje hoće.

I u to ime: Pomozi Bože Hrvate i Slavene!

Hrvatska omladina u Našicah (Slavonija) priredila je dne 3. maja pod pokroviteljstvom grofice Gabriele Pejačević-Virovitičke u prostorijah našicke čitaonice koncert. Polovica čistoga dobitka namienjena je gradnji vatrogasnog spremišta u Našicah, a druga polovica „Družbi sv. Cirila i Metoda“ za Istru.

Živila sviestna našička omladina!

Otac 37 djece. Kako javljaju iz Basingena kod Karlovih Varih naših, dao je ondješnji stanovnik Josip Stoer krstiti prošastoga ponedjeljka svoje 37. diete. Oženjen je po treći put, a ima mu 67 godina. Od djece mu živi još desetero.

POZIV

na

IV. redovitu glavnu skupštinu

„Buzetskog družtva za štednju i zajmove“,

koja će se držati

dne 15. t. mj. u 9 sata prije podne

u občinskom uredu u Buzetu.

Dnevni red:

1. Izvješće upravnog odbora.
2. Izvješće nadzorništva.
3. Potvrda računa za god. 1901.
4. Ini predlozi.

☞ Kroz zadnjih osam dana prosto je svakomu članu pregledati račune, izložene u pisarni g. dr. M. Trinajstića. ☜

Buzet, 2. maja 1902.

Upravni odbor.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima: **Uplate u krunama**

proti bonima blagajne donositelja:
sa predobjavom od 4 dana po 2¼%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2¼%
„ „ „ 8 „ „ 2¼%
„ „ „ 30 „ „ 2%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlei u krunama razpoložive s mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warrants i vriednosti** uz najumjestnije uvjete.

Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Tiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i dr. u Puli

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus“ tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobilni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kumata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedionićke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Raifeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za c. kr. poštne i brzojavne urede na selima.

1. Quittung za pošlare u obće. 2. Quittung za godišnji paušal. 3. Quittung za „Bestellgebühr.“ 4. „Bericht“ za dopisivanje sa ravnateljstvom. 5. Consignation za „Pensionsverein.“ 6. Verzeichnis à Conto-Abfuhren. 7. Verlags-Ansuchen und Cassastands-Nachweis. 8. Quartals-Ausweis, na pol arka. 9. Consignation für erhaltene Verlägé. 10. Ausweis über die portopfl. Pakete. 11. Quittung für Telegraphengehalt. 12. Verzeichnis der Pensionsmitglieder.

7. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

8. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegs-Marine.“ 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije“ u Antilu, Kubu itd.“ 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I.“ u Kretu.“ 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth“ i „Aspern“ u Kinu.“ 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

Taftà za turite od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

☞ **Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling** ☜

Neka se pita: **Luser** po nov.

Taftà za turiste **K 1·20**

☞ Dobiva se u svim ljekarnama. ☜

U Trstu: J. Serravallo, Ravalnin, Zeltenburg, A. Frassmarct. U Gorici: Orlitoffetti. Pontoni. U Pulj: A. Wassermann. F. Garbacchio.

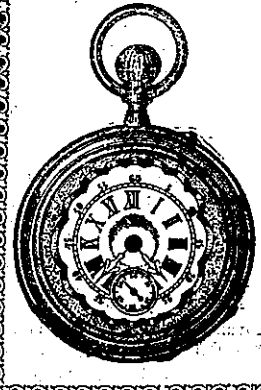

L. Malitzky

urar i srebrnar.

Via Sergia 65. **POLA** Via Sergia 65.

preporuča

Omega, Longines, Schafhaus ura za žep u **zlatu, srebru i metlu** koje su **najtočnije** ure-kazalice,

dalje ura-budilica **„Junghaus“, sobnih satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari,** n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (berme).

Broj 36. Pula, u petak dne 9. maja 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana izv. ... kaju i računaju se na temelju ...ičnog cienika ili po dogovoru. ...ovci za predbrojbu, oglase itd. ...ju se naputnicom ili polož... ...com pošt. štedionice u Beču ... administraciju lista u Pulu.

...od naručbe valja točno oz... ...čiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...ko list na vrieme ne primi, ...ecka to javi odpravničtvu u ...tvorenom pismu, za koji se ...e plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

...ekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, ne podpisani i netiskani, a ...i nefrankirani pogotovo.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće. ... na godinu 6 K. za seljake ... na godinu ili K. 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća 1. siečnja se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Občine pozor!

Evo nas opet kod predmeta občinskih činovnika i njihovih mirovina.

Na občine poslala je junta svoj izvještaj, kojim ponovno iznosi dvie zakonske osnove ob občinskih činovnicih: jednu glede promjene §§ 31. i 32. občinskoga reda, druga glede ustanovljenja posebne mirovinske zaklade za občinske činovnike i obće službenike.

Već unapried, prije nego li rečemo pobliže koju o tom izvještaju junte, i o tih zakonskih osnovah, naglasujemo ono što smo rekli u broju 33. našega lista: da naime slavna junta u Poreču ide za tim, da rečenimi takodjer novimi osnovami podkopa samoupravu ili autonomiju občina, da se umješa u poslove koji iz raznih državnih zakonih pripadaju samimi občinam, da občinam zadirkiva, proužročiva nemire i nerede, da u mutnom lovi, namiče svoju volju, odnosno volju saborske većine".

U bitnosti se nove osnove nerazlikuju od prvanjih. Težnja njim je ista, samo iblik drugačiji.

S toga i opet dovikujemo: Občine pozor! — da nebi već unapried rekle togod, na što bi se junta pozivala obzirom na ožitvorenje svojih odnosnih težnjah.

Občinska zastupstva imadu u tom eći svoju na obranu samoodluke občina.

Upozorujemo jih već sad na § 1., po ojem imadu drugi odlučivati o potrebi inovnika; na § 5. po kojem bi u izpitnoj omisiji za činovnike imao odlučnu rieč emaljski odbor sa zemaljskim kapetanom u čelu. Na to, da usopor nužde i odnoga upozorenja vlade, „neima nikakve stanove o jeziku u kojem se imadu iziti polagati". Nadalje na §§ 7. i 8. po ojih bi zemaljski odbor bio u njekih lučajevih vlastan nametnuti občinam činovnike bez ikakovoga sudjelovanja obnskih predstavnika; i § 10. po kojem bi občinski činovnici mogli polagati svečana bećanja i bez prisutnosti občinskoga nalnika. Na § 15., po kojem bi občinski novnici mogli biti kažnjeni i smetnuti službe bez ikakvoga utjecaja občinskih redstavnika.

Upozorujemo jih takodjer na § 1. zaonske osnove o mirovinah, po kojem bi m zemaljski odbor, odgovoran samo zealjskomu saboru, upravljno sa mirovinom zakladom občinskih činovnika, u oju bi glavno doprinašali činovnici i obne. Pak na § 5. te zakonske osnove, po jem bi imali pravo na mirovinu samo i činovnici, koji bi bili kao takvi p o v r d j e n i od zemaljskoga odbora; po jem bi mogao zemaljski odbor činovke i nepotvrditi, te po kojem bi občine činovnici imali pravo učiniti utok proti potvrdjenju na — zemaljski sabor.

Baš bi frižko stali i občinski činovi i občine u zagrljaju zemaljskoga odra sa zemaljskim kapetanom na čelu; i čine zemaljskoga sabora Istre, za koje umo kakva sva nasilja, kakve čine savolje, kakve očite krivice i nezakonitosti znadu počinjati proti občinam naročito našim, i proti našim ljudem u obće bilo kojega mu drugo staleža, i proti našem narodu u obće.

Iztaknuli valja osobito, da se u prvoj zakonskoj osnovi glede činovnika, njihove sposobnosti, njihova namještanja itd. nespominje nigdje ni rieču potvrdu imenovanja činovnika sa strane zemaljskoga odbora, a da se tu p o t v r d u spominje u paragrafih 5. i 7. druge zakonske osnove, one glede mirovina; nadalje, da se u prvoj osnovi nespominje potvrde kazne sa strane zemaljskoga odbora, a da se u § 27. druge zakonske osnove govori naročita o tom, da ima zemaljski odbor p o t v r d i t i kazan.

Zakonskom osnovom glede mirovina daje se očito i otvoreno svu vlast zemaljskomu odboru, odnosno saboru; zakonskom osnovom glede sposobnosti, namještanja itd. občinskih činovnika daje se istu vlast po stranputicam, sakriveno, istomu zemaljskomu odboru sa kapetanom na čelu, odnosno saboru. I to istarskomu odboru i saboru, istarskoj junti sa kapetanom, istarskoj dieti u njegovoj većini.

Može li se što groznijega pomisliti za občinske činovnike i za obćine, koje poznaju nazore i težnje istarske junte i istarske diete, i njihovo drzovito postupanje, bez obzira na pravo i zakon!

Spomenica Lloydovih kapetana.

Iz Beča primamo od prijatelja, koji prati pomno razvitak naše mornarice, slieđeći dopis: Predmet, o kojem hoću da Vam pišem, je upav sada od osobite važnosti.

Austrijski Lloyd obstoji već 65 godina zauzev — kako je obćenito priznato — jedno od prvih mjesta medju pomorskimi družtvi, usljed osobite sposobnosti svojih kapetana i svega ostaloga osoblja, koje pripada našim primorskim pokrajinam i koje je većinom naše hrvatske narodnosti.

Lloyd je tečajem godina stvorio liepu četu svojih parobroda, pomnožio je broj osoblja, koje nosi u daleke zemlje našu trgovačku zastavu; povećao je i broj upravnih činovnika, koji uživaju mastne plaće i nagrade, ali za niže osoblje i u obće za sve one, koji izlažu danomice svoj život svakojakim pogibeljim, nije učinio skoro ništa.

Skupoća živeža i stanova otežčava tomu osoblju svakdanji život, radi česa su družtveni kapetani i u obće častnici složno sa makinisti sastavili spomenicu za ravnateljstvo Lloyda, odnosno za visoko ministarstvo trgovine. U toj spomenici traže poboljšanje dosadašnjih plaća, kako tò zahtievaju okolnosti današnjeg vremena, prikazav jasnimi bojami život pomorca na moru, pun svakojakih pogibelji a nedostatno za to odšteđen.

Odavna bi se bilo moralo misliti na ovoj požrtvovni razred naših sudržavljana, koji se nije znao na svoju štetu i nesreću do sada složiti. Zbog osobnostih i radi umjetno stvorenih spletaka pojedinaca stvorilo je to častno tjelo u Trstu tri družtva, mjesto jednog samoga, kako bi bilo u interesu svih njegovih članova. Oni stvoriše naime družtvo ili klub kapetana; klub strojevodja ili makinista i družtvo ili klub činovnika. Pošto su svi ovi članovi jedne družine, djeca jednog oca, bilo bi za njih umjestno i koristno, da se okupe svi pod jednom zastavom, svi u jednom družtvu, u kojem bi bili mogli odlučnije i uspješnije zastupati koristi pojedinaca i sviju skupa.

Mjesto toga oni se pociepkaše u tri družtva, što je vrlo dobro došlo onim, koji u neslogi drugih uživaju — ravnateljstvo Lloyda, koje se je tom neslogom svojih podčinjenih bogato okoristilo. Evo kako:

Ono je oduzelo ponajprije kapetanom i makinistam takozvani premij na prištedjenom palivu ili kamenom ugljenu; oduzelo je kapetanom i častnikom premij za ukrcanje robe. Povrh toga preustrojilo je mirovinsku zakladu tako, da je povećalo pristojbu ili taksu od 3 na 5 po sto — povisiv ju kasnije na 8 po sto bez razlike, za neoženjene i oženjene.

Ako je pako sa 3 po sto za neoženjene i sa 5 po sto za oženjene mogla narasti mirovinska zaklada na ogromnu svotu od d e s e t m i l i j u n a k r u n a, kako će visoko narasti ta zaklada sa 8 p o s t o?!

Cesarska vlada, koja imade osobito u novije doba veliku rieč kod uprave Lloyda, bila bi morala na jednom prejseći čvor, te naložiti ravnateljstvu toga družtva, da udruži pod mirovinsku zakladu čitavo svoje niže pomorsko osoblje, čitavo svoje osoblje raznih skladišta i agencija i čitavo osoblje svog arsenala — u svemu promjerno okolo 10.000 osoba, koje bi složno sa ostalimi članovi družtva, sa samimi 3 p o s t o p r i s t o j b e, doprinašali godimice znatnu svotu novca. Ovim načinom osjeguralo bi se konačno i budućnost onim, koji trebaju najviše podpore u starosti i nemoći i koji najviše rade i trpe ponajviše na korist drugih.

Svako osjeguravajuće družtvo preuzelo bi oberučke mirovinsku zakladu Lloyda, kakva je danas, sa jednostavnom 3 postotnom pristojbom za sve spomenute razrede, te bi stalno osiguralo svakomu članu posliednju njegovu plaću nakon 33-godišnje aktivne službe.

Medjutim znamo, da uprava Lloyda nebi na to pristala, jer ona hoće i nadalje žrtava od strane pomorskog osoblja i u obće od strane radnika. Ona hoće i nadalje upravljati sa mirovinskom zakladom od 10 milijuna kruna, koji njoj podnipošto nepripadaju. Ovo bo su znoj i žuljevi onih, koji su radili i koji u istinu rade; ono su krvave pristednje; ono je novac onih, koji stavljaju svoj život danomice u pogibelj.

Cesarska vlada, koja podupire ovo družtvo sa č e t i r i milijuna forinta godišnjih iz državnih blagajna, novcem dakle, što ga mi svi državljani u državne blagajne snašamo, nije valjda nikada ozbiljno razmišljala o težkoj sudbini onih 10.000 osoba, oskudno plaćenih, a nikako neosiguranih za nemoć i starost.

Ovo jasno, istinito i nepristrano razglabanje činjenicah pokazuje očitu krivuju, koju je Lloyd počinio svemu podčinjenomu osoblju. Ali ono pokazuje ujedno i neoprostivu pogrješku, počinjenu od vlade, koja nije znala ili hljela tomu zlu na vrieme doskočiti, čim bi se bilo predusrelo nezadovoljstvu mnogih, raznim nemirom, izgredom, krzmanju itd. itd.

Družtvo Lloyd zanemaruje — kako je obćenito poznato plovitbenu prugu istarsko-dalmatinskog Primorja, izgovarajuć se tim, da neima prikladnog materijala. Nu ako je tomu tako, zašto mu pruža država znatnu godišnju podporu? Valjda ne radi toga, da uzmogne izvažati domaći slador u inozemstvo, gdje ga dobivaju kupci za 18 novčića kilogram, dočim ga plaćamo mi domaći porezovnici, koji plaćamo tvorničare, koji doprinašamo za lloydovu podporu, koji plaćamo pristojbinu za prolaz družtvenih parobroda kroz Sueški kanal — p o 44—48 n o v č i ć a p o k i l o g r a m u!! Ovo je skoro nevjerojatno, ali je ipak istinito! Ob ovom imali bi razmišljati i gospoda državni zastupnici, koji bi morali odriešito odsuditi ovakvo gospodarstvo.

Mi znamo, da će im vlada odgovoriti, kako je družtvo Lloyd odličan čimbenik u našem trgovačko industrijalnom životu, kako mu je nuždna državna podpora, kako podupiru i druge države ovakva družtva, kako dolazi godimice uprava Lloyda sa molbami i jadikovkara radi loših tobož posala itd. itd., što će biti dielomice i istinito, ali na plač i uzdahe gospode upravitelja i ravnatelja morala bi vlada jednom za uviek odgovoriti: „štedite na plaćah i nagradah gospode viećnika, raznih ravnatelja i podravnatelja, tajnika itd. itd. Brinite se više za onog morskog lava, koji nosi dan i noć svoju glavu u vreći; nezaboravljajte na sirotu radnika, koji kuburi i na kopnu i na moru; znajte, vi gospodo viećnici, ravnatelji itd. da bez mornara, pomorca u obće i bez radnika — vi niste ništa! Vaše družtvo je velika obitelj, koju podupiru svi državljani u tu svrhu, da svi skupa složno rade oko promicanja domaće trgovine i obrta, da svi bratski diele plodove svog truda, da jedan drugoga neizkorišćuje".

Za slovenski i hrvatski jezik kod c. kr. zemaljskog suda u Trstu.

I n t e r p e l a c i j a zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja.

Dne 21. aprila t. g. obdržavalo se je pred c. kr. zemaljskim sudom u Trstu kao kaznenim sudom porotnu razpravu proti poznatom talijanskom agitatoru dr. Krstiću radi uvriede poštenja, počinjene uvriedljivimi članci proti bivšemu oružniku u listu „Prava Naša Sloga", što no služi talijanskoj stranci, te bijaše po dovršenoj razpravi dr. Krstić odsudjen na zatvor od

tri mjeseca, pooštren sa jednim postom na čedan.

Zastupnik privatnog tužitelja dr. Stanić započeo je svoj govor slovenskim jezikom, izjaviv ujedno, da je pripravan govoriti također kojim drugim zemaljskim jezikom, ako nebi porotnici slovenski razumili. Na to je opazio predsjednik razprave, savjetnik zemaljskog suda dr. Pederzolli, da je doduše slobodno zastupniku privatnog tužitelja govoriti slovenski, hrvatski, eventualno i njemački, nu to pomoću tumača, jer da je razpravni jezik kod zemaljskog suda u Trstu isključivo talijanski.

Ova izjava predsjedatelja savjetnika zemaljskog suda Pederzolli-a, koji nezna ni u službi svoju narodnostnu strast obuzdati, protivi se propisom zakona i naredaba, te naravskim zahtjevom koji stoje u interesu pravednog i odgovarajućeg provedenja kaznenih razprava kod sudova u Trstu u Primorju u obće; ona je izazvala u slovenskih i hrvatskih krugovih čitavog Primorja pojmljivo, veliko ogorčenje, s druge strane pako pronzročila u Trstu u talijanskom jeziku izlazećih listovih, kao „Il Piccolo“ i „L'Indipendente“ takovo tumačenje, koje opravdana posvema zaključak, da se radi u nazočnom slučaju o činu hotomičnoga kršenja jezikovnih prava Slovenaca i Hrvata u Primorju i o izazivanju istih.

Nijedan zakon i nijedna naredba neustanavlja, da je u Trstu, odnosno u Primorju talijanski jezik jedini razpravni jezik kod sudova.

Takva ustanova bila bi nesmisao, jer u Primorju sačinjava slovensko i hrvatsko pučanstvo većinu, te spadaju napose u okružje zemaljskog suda u Trstu četiri čisto slovenski, odnosno hrvatski kotari (Sežana, Komen, Podgrad, Volosko) i tri jezikovno mješoviti kotari (Trst, Kopar, Piran) u kojih posliednjih je izvanjsko pučanstvo isključivo slovensko, odnosno hrvatsko.

Kako bi dakle mogao jedan zemaljski sud, u kojem su četiri čisto slovenski odnosno hrvatski kotari i tri jezikovno mješovita kotara, imati talijanski jezik kao jedini razpravni jezik. To bi bio nesmisao.

U ostalom postoji kod spomenutog zemaljskog suda, i to u odielu za civilnopravne poslove posebni senat (senat II.), koji razpravlja u pretežnom broju slučajeva u slovenskom i hrvatskom jeziku.

To isto se dogadja i kod kotarskog suda te kod trgovačkog suda.

Ako je dakle za savjetnika zemaljskog suda Pederzolli-a, izjavno da je u Trstu sudbeno razpravni jezik jedino talijanski, to je protuzakonita i protupravno očitovanje, i vrhu toga protivno uvjerenju, koje si može svatko stvoriti pogledom na postoje će odnošaje na zemaljskom sudu u Trstu.

Mi moramo proti takvoj izjavi najodlučnije prosvjedovati i zahtjevati, da se naloži savjetniku zemaljskog suda Pederzolli-u najodlučnijim načinom, da štuje postojeće zakone i prava i da se kani vršeći službu narodnostne nesnosljivosti. Stavljamo dakle na njegovu preuzvišenost sliedeće upite:

„1. Je li njegovoj preuzvišenosti opisani slučaj poznat?

2. Što kani njegova preuzvišenost poduzeti a da se takav slučaj kod c. kr. zemaljskog suda u Trstu više nedogodi?

U Beču, dne 23. aprila 1902.

Spinčić, Robić, dr. Žaček, Biankini, Perić, dr. Ferri, Berks, dr. Zaffron, Pogačnik, Kaftan, Hovorka, dr. Fiedler, dr. Pacák, Šupuk, Sokol, Heimrich, dr. Ivčević, August Sehnal, Pfeifer, dr. Klaić, Borčić, Povše, dr. Brzorád, Žičkar, dr. Ploj“.

DOPISI.

Nerezine, početkom maja. Kod nas t. j. u neposrednoj nam blizini uzrujali se duhovi i uzduž i poprieko, odkad se počeo (— započelo se na Uskrs) uvadja i novi red u crkvama, polag odluke crkvenoga sabora obdržavana jesenas u Krku. Taj sabor ili sinod imao je tu veoma plemenitu svrhu, da postigne jedinstvo obreda itd. kod crkava ove biskupije, u kojoj se maldane u svakom drugom mjestu bilo zasebnih mjestnih crkvenih običaja; današnja krčka biskupija sastoji od triju biskupija: rabske, krčke i osorske. Osim toga uredilo se konačno i o jezičnom pitanju. — Kad se počele provadjati odluke pomenutoga sabora u svim crkvama ove biskupije — u nekojima manje, gdje pak više — prama potrebi — počela se opažati ovdje neka zlovolja. No mislilo se: narod je konservativan, pa nerado gleda na promjene; i stalni smo, da bi bio narod — bez javnih prosvjeda — prilagodio se novome redu; ali u to nešto muta spustiše naši — izgubljeni sinovi majke Italije — meku ne bi li šta i za njih — za njihove prekomorske težnje — bilo! I niesu uzalud: sada Vam ovdje na čitavom otoku i Unijali uzavrieli ko u loncu, a najžešći su u tome stanovnici iz Sv. Jakova. — (Seoce nešto na južnoj strani Nerezina) Tu su svi, — osim nekoličak žena — ostavili demostrativno crkvu na drugi vazmeni blagdan, izjavivši onomašnjem kuralu, da ne će u crkvu, dok se u njihovoj crkvi ne bude pjevalo kno i prije, naime: pop glagolski, a oni odgovaraše hrvatski (mjestnim narječjem.) — Ali im vodje nerezinski, a na čelu im dobro poznati širitelji italianizma, svjetovaše nek zabace taj bezsmisleni zahtjev, ustrajte i dalje u toj akciji, ali pitajte, da vam se uvede u vašu crkvu izključivo — latinski jezik. O, blaženi ubozi duhom; — zar ste tako daleko zabrazdili?! Da, da to je jedno od vaših veoma upotrebljavanih sredstava: hucati narod proti duhovnim mu poglavarima! Naučiti ih priredjivati onako divljačke demonstracije u blizini crkve, kojih bi se i Beduin u pustinji stidio! Ta dok se u crkvi obavljao sveti čin, pjevalo se, urlalo se, sviralo se iz „mišnjića,“ i igralo na buće; a u blizoj crkvici slavilo zvona! Eh, to je koltura, to! Pokazali ste se u podpunom svjetlu! Ali nije vama do toga, što će tamo biti latinski (?) — u crkvi, vi i onako — a na čelu vam vaš „kapo partito“ — koji sasvim tim, što je u nerezinskoj crkvi misa latinska — niti je polazi, a niti pušta, da je polazi njegova obitelj. Eh, kazati će: Ne idemo, jer se ne gledamo rado s sadašnjim popom u Nerezinama. Ali mjenjali su se i popi i fratri a on nije išao u crkvu. Pa što zato: ili zar dolazimo u crkvu popa ili Boga radi — a ?? Pa eto tim ljudima, kojima je crkva „o,“ puštaju se voditi Sv. Jakovčani! Ali Jakovčani! zar vam nije dosta, što su vas nerezinski „capo partitanti“ onako baš ljudski nasamarili radi škole, nego će te jošte, da vas na tanak led dovedu (a nismo daleko) i radi crkve.

Nastavite, ali samo se čuvajte, da ne budete si jednom prste grizli radi sadašnjosti! Pa de, recite malko po duši: na kojoj osnovi temeljite vaše zahtjeve, da vam se u crkvu vašu uvede latinski jezik? A nije li se u crkvi vašoj od pamtivieka obavljala služba božja u glagolskom jeziku, a ostalo u hrvatskom? — No stalni smo, da će vas brzo proći volja i nadalje ustrajati u takvim demonstracijama, pa ma se u to uplićalo i ona treća, „medena i laskava osoba,“ koja tajno rovari, a da glagoljicu iztjera iz naših crkava! Gospodo, pretupi su vam zubi, da ikada pregrizete kost, koju ste glodjati počeli; čuvajte se samo, da ne bude došao vranac u tiesan klanac! — Zaman izjavljujete u „Popolo Istriano“ — da nećete u crkvu, dok se u crkvu vašu ne uvede latinska misa, misleći valjada time „indurre la curia Vegliese a più miti consigli.“ A koji su ti „più miti consigli“ — molimo vas liepo, kažite na čisto? Zar ne: ipso facto opozvati sve naredbe i odluke izdane u breve „Nihil innovetur,“ izdanom lanjske godine od sv. Oca; opozvati zaključke sinoda krčkog i uvesti — latinicu!?. Dapače mi očekujemo — i već smo u očekivanju nestrpljivi postali, što se ni jošte nije konačno odlučilo o jezičnom pitanju u nerezinskoj crkvi; nadamo se, da se ni tu neće uzeti u obzir podvale nerezinskih „intrigatora“ — koji se usudjuju praviti prosvjede i čak u — Rim u ime cieloga — puka, nego triezno pročuti stvar, i odsjeći pravom mjerom i a ta mjera mora biti odlučena u našem smislu. Pa ne smeta, — a niti nam je ni najmanje pomutila naše račune „la delegazione dei neresinotti, andata la scorsca estate a Roma per la questione del glagolito, ha messo un bastone fra le ruote a certe dicisioni della Sinoda Vegliese.“ Koliko rieči toliko gluposti u ovoj bonbastičnoj frazi. Ne ćemo se osvrtati na zadnji dio te fraze, u kojoj sebi auktor prepisuje toliko uspjeha, nego nam se to snješnije čini, što se tu kaže, da je išlo izaslanstvo Nerezinaca u Rim. O kakvi Nerezinci? — Odkad je Tonolli, onaj slatki Tonolli, postao Nerezincem; zar je zamjenio svoje, toliko mu mile tirolske Alpe s Osorščicom? Ta nije tako! Šuletom se pokumio, pa mu ovaj odstupio nešto od svoga „Neresinstva“! — A zar je i taki Depangher Nerezinac? — Ta odkad, ak' ne možda odkad je postao obć. — zastupnikom!? Dakle? Ali još i dalje otišao je dopisnik pomenutog „Pop. Istr.“ od 5. aprila t. g., koji se krije pod cifrom „Z.“ — „Z.“ zakitio se perjem nama jedne dobro poznate ličnosti, koja u javi jedno misli, a drugo govori. Ali nam se čudno čini, kako je mogao napisati: „Il buon pastore“ .... — dice il Vangelo — da la vita per le sue pecorelle“ — u onom smislu! Dakle g. „Z.“ shvaća „il buon pastore“ — takva duhovnog pastira — koji bi se pustio voditi od osoba, kojima je crkva i sveti sakramenti deveta voda kisela — koje bi htjele, da svećenik — kako se to čini poročkoj biskupiji, sve običaje i prava priznata od biskupa i papa, podieljena narodu našem; — a da uvadjaju u crkve naše takve običaje, koji bi bili dobro sredstvo k ostvarenju živo gojenih želja naših Taljanomana; ali: „Ima još Hrvata — ima“! E, hvala liepa! Vama dakle bi bio „il buon pastore“ onaj, koji bi radio i u crkvi i na javi po receptu jednog — Šula? itd. Pa, ta ljudi imademo u kapelanskoj i samostanskoj crkvi latinsku misu — pa recite mi da ste n. p. Šula vidjeli u crkvi? Je li dakle njemu i njima stalo do crkvenog jezika kao takva? Njima je samo do toga, da smućuju, da otudjuju narod od majčinoga jezika, a za to im se još i crkva hoće!

Dalje se u tom dopisu veli . . . „che rifiuto (kapelan V. Volarić) i sacramenti a dei moribondi di cola solo perchè li desideravano in latino.“ I tu opet koliko rieči, toliko laži. Dapače mi znamo i posvjedočiti će nam mnogo obitelji, kojom požrtvovnošu se briga naš kapelan oko bolestnika, bez razlike narodnih osjećaja. — No ono, što dopisnik „Pop. Istr.“ tvrdi, ponovno se tiče našeg dragog današnjeg načelnika Šula. — Evo, kako se to zbilo. Lanjske godine obolila njegova kći — Emilija. Kad je htjela da primi svete sakramente, izjavi Šule, da neka, ali — latinski. Naravski kapelan nije mogao, a niti je smio to uraditi, jer bi se s kroz kosilo s postojećim naredbama i običaji crkvenoga jezika; brzojavišе u Krk. Odtuda stigla dozvola: privatno latinski. Saobćiše to Šulu (Zorovich), a on:

Dizeghe al prete, che ma fija non ghe occore più i sacramenti; e se anche i occoresse non avessi bisogno del suo permesso! Značajne rieči po jednog načelnika!

G. „Z.“ — palite malko više tamjana na oltar istine! Rapočan.

Iz Cresa pišu nam 27. prošloga mj.: Kako bi javljeno, naši občinski izbori su gotovi. Zastupstvo biraju: grad Cres i sve ladanjske podobćine. Naravno, premda sve podobćine jesu čisto hrvatske, te u samom gradu Cresu 2/3 puka čuti hrvatski, jer drugčije neznade govoriti, ipak malena četa gospode i odpadnika, naučena uviek gospodariti, napne po starodavnom običaju, sve svoje sile, da izadje pobjeditelica. I zbilja uspje u svojoj nakani, ali kako, to sam Bog znade. Dosta je reći, da su se oni sami sebe sramili, jer sve je bilo tiho kano da neima živa duha u gradu!

Kada su kod izbora za III. tielo od 10 sati u jutro pa do 5 po podne dolazile čisto hrvatske cedulje, da vam ih je bilo vidjeti, nasmijali biste se bili a s druge strane sgrozili. Bili su izvan sebe! Trčali su lievo i desno, te starce, koji nisu mogli hodit, vukli i nosili! To su strahi! Svakog, koj bi glasovao za hrvatsku stranku, pitali ga, od kuda je, koj mu je, ili koj mu bio otac i tako dalje, te pod jednom ili drugom izlikom, odbili više naših glasova. Nisu se sramili klobuke skidati ni prostomu kopaču ni radniku, kako uviek u sličnih zgodah čine, te sami trčali do jednoga i drugoga i preporučivali se, da ih pomognu.

U gradu Cresu našli su žalibože, izdajicah, ali po selih, veoma malo. Najviše su njima pomogli Orlečani, Vranjari, kojigod iz župe Lubeničke, Beljske te kuračije Predoske i Dragozetske. U Martinšćane, Stivanjare, Belejane i Valunjane nisu imali obraza dirati, jer su znali, da im od njih pomoći neima.

Kako se govorka, u Orlecu i u Lubenicah nastojali su sakupiti što više glasova, ali to su činili izrodice te izdajice, koji stanuju u gradu Cresu; ali žalostno je čuti, da su u Belom, osobito u selu Sv. Petar, pomogli njim oni isti, koji su se pred nekoliko godina ponosili kano Hrvati te s hrvatskom strankom glasovali. Sramota! U Belom i u Sv. Petru naime najviše je agitirao za talijansku stranku zidar Petrinić Ivo pok. Iva, sadašnji župan. To je onaj Petrinić, koji je još tri godine nazad primao i čitao „Našu Slogu“; onaj, koj je bio desna ruka svećenstva; onaj, koj i danas prima knjige družtva sv. Jeronima; onaj, koj uviek čita život svetaca; onaj, koj je do ovih dana, premda je presvj. i preč. biskup Mahnić zabranio, primao i čitao „Pravu — Našu — Slogu!“ Sram ga bilo! Desna ruka spomenutog pa je bio onaj, koj imade zlatne zubove, onaj, koj je pred nekoliko godina bio potreban koricu sula kruha! .... ali nečudimo se njemu, nego njegovomu gospodaru. A koj je taj? To je onaj, koj, prigodom sinoda krčkoga obeća tisuću kruna za uzdržanje staro-slovenskog jezika; onaj, koj darova za „Razširenje vjere“ tolike tisuće, da u Rimu neznadu kamo s novcem; onaj, koj je govorio „la prescrizione è documeto di ladri“, pa s istom poslužio se na štetu župne crkve u Belom; onaj, koj govori, da će svoj imetak pustiti za plemenite svrhe; onaj, koj se pričinja prijateljem našim, ipak je s punomoći glasovao proti nama; onaj, koji je govorio „io non mi intrigo in politica“, dali ipak pustio je slugu, da vas dan i svu noć klatari od jednoga do drugoga po otoku Cresu! Pa takvim ljudem vjerovati?!

Ono pako, što nas je još više zgadilo, je bilo kad je jedan Beljanin, po imenu Bon Frane pok. Iva, navalio na svećenstvo one župe, vičuć na svo grlo proti istomu. A znate li zašto?. Prošle godine, mjeseca listopada, žena spomenutog Bon, navalila je na jednog siromašnog čovjeka, te ga ozledila težko. Radi ovog zločina kažnjena bi na dva mjeseca zatvora. Sada njezin suprug, potaknut od odpadnika Petrinića i drugovah, da ga primame u svoje kolo te da s njime glasuje, naputili ga, da su kazni njegove žene krivi svećenici, a on udri po svećenstvu. Bog mu prosti! Kakav posao može imati svećenstvo u stvari njegove žene? Bože dragi, podieli vid onima, koji imadu zatvorene oči!

Ja u Belom nisam bio nikada, ali poznam Beljane kao značajne ljude. Oni

su svoju muževnost pokazali u više prilikah, a osobito kod ovih sadašnjih občinskih izbora. Beljani, nemojte se pustiti navesti; uztrajno branite vaša prava, pa nebojte se nikoga. U borbi je život. Ovo preporučamo i stanovnikom grada Cresa, te svima, koji bivaju po raznih podobinah. Od zrna do zrna, govori naša poslovica, pogača. Slogom rastu i male stvari, nesloge složno!!

Najzada izrazujemo našu zahvalu mngč. popu Josu Papiću — duh. pom. u Belom te gospodinu Danijelu Zadru, koji su ovom prilikom nastojali riečju i djelom raditi za našu svetu stvar. Živili!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča da su mu dali još jedan mesec?

Jur. Deju da ja!

Fr. Blaze njemu!

Jur. Neznan baš zač toliko.

Fr. A je, zač je sada lepo seguran za palenu za četiri meseci.

Jur. Tako će moć saki mesec prišparat 100 fiurini, ke mu šalju s Poreča.

Fr. A ja, jako lahko!

* * *

Fr. Sada te bit zadovoljni naši Zrenjci.

Jur. A zač?

Fr. Da njin pomore pivat u crekvi neki talijanski učitelj iz Buzeta.

Jur. Ma je to moguće?

Fr. Vero se je u nedelju razkreći na crekvenih vratih i pival je kako i kosić na puno grlo.

Jur. Hrvatski?

Fr. Tako ča misliš kalabrežki.

Jur. A ča mu je rekal očić?

Fr. Smel se je na place pred crekvom.

Jur. Ča se nepača više on mali va pivanje?

Fr. Ne, zač se jadi, da mu nismo prnesli kokoši na dan sv. Jurja.

Jur. Da bi mu presele!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 6. t. mj. sastaše se u Budimpešti delegacije na običnu zasjedanje. Austrijska delegacija izabrala je predsjednikom zastupnika dra. Baernreithera a grofa Feliksa Vettera podpredsjednikom, Ugarska pako predsjednikom grofa Julija Andrassya a podpredsjednikom grofa Julija Szaparyu. U prvoj sjednici obiju delegacija izabrani bijahu pojedini odbori. U austrijskoj delegaciji odstupio je mjesto u financijalnomu odboru slovenski delegat dr. Šusteršič hrvatskomu delegatu vitezu Vukoviću, jer će se on u tom odboru zauzeti za životne interese Dalmacije obzirom na bosanske željeznice. — Dne 7. maja primio je car i kralj u Budimpešti obje delegacije na saslušaj.

U Ugarskoj imadu novoga ministra trgovine u osobi sveučilištnog profesora i zastupnika Ljudevita Lang-a, koji je bio za Banffy-eve vlade podpredsjednikom madjarskog sabora. Novi ministar zauzimao se je prije za austrijske Slavene, te je izdao i jedan spis, u kojem je dokazivao, da bi Madjari morali plaćati za skupne troškove sa Austrijom veću kvotu.

Srbija. Kako pišu iz Biograda traži tamošnja vlada novi zajam od 60 milijuna franaka. Većina srbskih listova pobija taj zajam kao pogibeljan za srbske financije.

Bugarska. Prošlih dana nalazio se je knez Ferdinand u pogibelji života. Kad se je vozio u narodno sobranje, preplašio se je konj jednog častnika, koji je kneza pratio, te je navalio na kočiju. Častnik je s konja pao, dočim je knez neozleđen.

Južna Afrika. Već dulje vremena nemaše nikakva glasa sa bojišta u južnoj Africi. Tomu je razlog taj, što se vode izmedju odaslanika englezke vlade i zastupnika burskih vojskovodja pregovori o miru. Englezka je naime vlada po želji kralja Eduarda predložila Burom uvjete mira, o čemu se sada vode pregovori. Kralj Eduard želi vruće da dodje do mira izmedju ratujućih prije njegovog krunisanja.

Mjestne:

Imenovanje u vojnom arsenalu: U ovdašnjem c. i kr. vojnom arsenalu bio je medju ostalimi dne 1. maja promaknut od nadmeštra u službi poslovodje poznati naš mladi rodoljub g. Feliks Cotić, brat g. Maksa Cotića, urednika „Edinosti" u Trstu. G. F. Cotić je vrlo marljiv i inteligentan radnik te bijaše već i dosada odlikovan i nagradjen za marljivost i za njegove izume. Čestitamo srdačno.

Zapovjedničtvo c. i kr. pomorskog arsenala nepriznava nego Niemce i Talijane u Austriji. U njemačkih i talijanskih novinah Primorja čitamo zadnjih dana natječaj, što ga je razpisalo zapovjedničtvo c. i kr. pomorskog arsenala u Puli na nekoja mjesta radničkih nadstojnika ili nadradnika u škveru vojne mornarice. Vlastnoručno napisane molbe sa 1 K biljega valja poslati zapovjedničtvu pomorskog arsenala u Puli do 1. junija o. g.

Molbi valja priložiti svjedočbu austrijskog državljanstva, svjedočbu liečničku o sposobnosti za vojničku službu; krstni list, svjedočbu dobrog ponašanja i dokaznicu, da je molitelj neoženjen, dokaznicu o vojničkoj službi, svjedočbe o dovršenih naucih i eventualno svjedočbu o poznavanju **službenog jezika**; svjedočbu o dosadašnjem radu kod brodogradnje. Prednost imati će oni, koji dokažu, da su svršili koju državnu višu obrtnu školu i da **poznadu talijanski jezik**.

Odabrani molitelji biti će primljeni u posao s početka privremeno sa mjesečnom plaćom od K 140 i K 36 stanarine.

Kod ovog natječaja pada nam troje u oči:

1. Glede svjedočbe o austrijskom državljanstvu otvorena su vratašca i neaustrijskim pripadnikom, jer stoji u natječaju, da se može tu svjedočbu donesti i nakon jedne godine, što će reći, da se može tečajem jedne godine izposlovati državljanstvo, jer se inače nemože pomisliti, da bi se austrijskim državljanom pustilo rok od jedne godine, da si pribave svjedočbu o pripadnosti u jednoj ili drugoj polimonarhije.

2. Od molitelja traži se poznavanje službenog jezika, a taj je u arsenalu c. i kr. mornarice njemački; u natječaju stoji doduše: „eventualno svjedočbu o poznavanju tog jezika", ali što to znači „eventualno" nije težko pogoditi.

3. Konačno dati će se na temelju natječaja prednost onim, koji poznaju **talijanski jezik**.

Od molitelja traži se dakle poznavanje njemačkog i talijanskog, dočim za poznavanje hrvatskog jezika, jezika ogromne većine momčadi naše mornarice nitko i nepita:

Gospoda kod zapovjedničtva c. i kr. arsenala nemare za taj jezik, premda znadu i sami, da je taj jezik materinski najmanje $^{2}/_{3}$ svih mornara. Ili zar su naši mornari i naši radnici samo za to dobri, da vrše težku vojničku službu, a kad odsluže, da idu s Irbuhom za kruhom? Je su li možda talijanski i njemački mornari pod Visom izvojevali god. 1866. sjajnu pobjedu nad talijanskom mornaricom? Ovaka i slična pitanja sile nam u pero promišljajuć o nepravdi, koja se ovim nanaša našemu jeziku i našemu narodu od onih, koji nebi imali nikada zaboraviti na zasluge Hrvata za državu i dinastiju.

Hrvatskim i slovenskim delegatom preporučamo, da upitaju admirala Spauna za razjašnjenje o gornjem natječaju.

Pokrajinske:

O skupčini „Političkog družtva za Istru", koja se je obdržavala dne 7. t. mj. u Pazinu, donieti ćemo obširnije izvješće u budućem broju. Danas dostavljamo, da je bila dobro posjećena te da bje izabran predsjednikom narodni zastupnik prof. Vj. **Spinčić**.

Glede pitanja dekana u Kastvu, i obzirom na odnosni dopis iz Kastva u predposliednjem broju dobivamo iz posve pouzdane strane sliedeće riedke: Nikoga vriedjajuć a braneć svoje, občinsko zastupstvo Kastavsko odlučilo je već u svojoj redovitoj sjednici od 2. aprila t. g., da se poduzme shodne korake, da se i dekanat i dekana sačuva Kastavskoj župi i župniku kako je to od predavnih vremena bivalo, i kako valja da bude. Odnosnu odluku občinskoga zastupstva dalo je već občinsko zastupstvo do znanja višim oblastim.

Ostavke talijanskih načelnika. Iz talijanskih listova doznajemo, da su u zadnje doba dva talijanska občinska načelnika položila svoju čast i to načelnik u Roču O. Fermeglia te načelnik u Miljah Fr. Cruciani.

Zastupstvo u Roču izabralo je novim načelnikom nekog Marka Zornadu, a u Miljah neizabrašе jošte novoga načelnika.

U talijanaških občinah Istre jesu na dnevnom redu ostavke občinskih načelnika. Nekoji od njih odriču se iz šale i prkosa a drugi su na to prisiljeni radi nesposobnosti ili neurednosti.

Iz Voprinca nam pišu: Trogodište vlade našeg občinskog zastupstva primiče se kraju i za koji tjedan imat ćemo nove izbore. Izborne su listnice gotove i čim mine rok za reklame, biti će razpisani izbori. Kako će ti izbori proći — to se neda unapried prorokovati. Jedno samo možemo konstatirati, da je njekomu tjesno pri srcu, te da si kani osiguratí svoju stolicu time, što je dao izkvariti listine i što jih neda občinarom na prepis. Tko je taj „njetko," — netreba valjda niti spomenuti. Našemu načelniku začela se „občinska stolica već odavna tresi a sada reć bi, da je tako razklimana, da se boji, da se sruši. Nu našemu je tamošnjemu narodu već odavna puklo pred očima, on je začeo čutiti vladu načelnikovu i uvidio napokon, da je barka stranputice zašla, pa je zato odlučio, da učini red u občini i postavi joj na čelo muža, komu će više na srcu ležati dobrobit občine i naroda nego li dosadašnjem zastupstvu i njegovom predstojniku. To nezadovoljstvo reć bi da i načelnik čuti, pa se složio sa odpadnikom **Krstićem**, nebi li mu ovaj pomagao da se uzdrži na občinskoj stolici. Nadamo se, da će biti loše sreće. — **Krstiću** itak ide ljetos sve naopako i kud samo pokaže nos — tamo gotovo ruže ne cvatu.

Upozorujemo naše tamošnje rodoljube, da poduzmu sva dozvoljena sredstva, da im dozvoli prepis listina, da učine utoke proti istim te da svi složno stupe na biralište i izaberu zastupnicima muževe poštene, ozbiljne, koji će občinu dovesti u stanje blagostanja i učiniti jednom za uvjek konac svakoj smutnji i neredu u občini.

Pišu nam iz Dubašnice: Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru na Dubašnici ne može da se pohvali obilatim novčanim prinosom, kako to njeke njezine sestrice mogu, jer narod naš na otocima ne dodje lako do dobrih zaslužba, k tome sliede jedna za drugom slabe godine i tako se uz najbolju volju ne može da daje, al ipak ako i malo, a to od srca. Dakako da bi se u tome više postiglo, kad bi medju nama sloge bilo, te bi mjestna gospoda više mara pokazala da odbor toli mužke koli ženske podružnice u svom djelovanju podupiru. Nadamo se ipak, da će se naša učeća mladež, koja se nalazi po višim školama, zauzeli, te prizpomoći da se tekom praznika kakva zabava priredi, kako se to i prvih godina običavalo, čemu se narod veseljem odazivao, a što olakšavalo posao odboru i narod osvješćivalo u narodnom duhu, te veselije i obilatije članovi svoje prinose doprinašali. Medjutim nek se ipak znade da živimo i da rado doprinašamo ako i sićušan kamenčić — kad velikog nemožemo — narodnoj zgradi. Evo imena prinosnica, koje su platile za 1901. po K 2: Gržetić Katica. Trinajstić Marija; po K 1: Radivoj Jelka; po 50 h: Maškulin Katica, Kraljić Ante, rodj. Skarpa; po 40 h.: Mužina Mare, Radić Adele, Šabalja Marica, Šabalja Mare, Bogović Irma, Kraljić Franja, Radić Marica, Milčetić Marija, Skarpa Marica, Kraic Marica, Linardić Marija, Bogović Nikica, Milčetić Katica (Malinova), Kraic Katica, Vasilić Ivana, Filinić Ivana, Škarpa Ante, Cerenčić Marija, Mužina Katica, Malešić Marica, Kremenić Marica, Bogović Marija Ivanova, Galatić Marica.

Iz Lanišća primili smo pritužbu, da se tamošnje županstvo ništa nebrine za javno zdravstvo. U pritužbi navadja se, da tamo vladaju ospice (robat) te da je mnogo obitelji time okuženih; ima slučajeva, gdje u obitelji svi leže. Pozivljemo ovim one, kojih se tiče, neka se pobrine za zdravlje svojih občinara te neka vrše preuzete dužnosti.

Pišu nam iz Boljuna: U nedelju dne 11. maja t. g. obdržavati će se točno u 4 sata poslie podne u kući obć. glavara g. Jakova Buretića u boljunskomu polju kbroj 137, glavna godišnja skupština ovdjesnje podružnice sv. Cirila i Metoda za Istru sa običnim dnevnim redom. Odbor moli članove i prijatelje podružnice za što obilniji posjet uređene skupštine.

Iz Opatije nam javljaju, da čist prihod bazara, koji se je obdržavao dne 12. i 13. pr. mj. iznaša kruna 22 biljade i 750. Taj iznos namjenjen je gradnji bolnice, te se imade zahvaliti posebice odboru i svim onima, koji su mu na ruku išli, da se postignulo tako liepu svotu.

Iz drugih krajeva.

Imenovanje. C. kr. ministarstvo za bogoštovje i nastavu imenovalo je gdjicu. **Savicu Farožić**, kćerku našeg Brsečanina g. Ivana Farožića c. kr. poštnog kontrolora u Trstu, definitivnom učiteljicom na c. kr. državnoj pučkoj školi u Trstu. — Naše iskrene čestitke!

Odlično priznanje. U hrvatskih listovih nalazimo ovo hvalevriedno priznanje o najnovijoj književnoj radnji našeg dičnog V. **Cara-Emina**: Najanimivija literarna radnja, koja sada izlazi u „Vienca", jest krasna i vrlo zanimiva novela Viktora Cara Emina „Kontesa Nina", za koju se medju čitateljstvom, osobito ženskim, razvilo živo zanimanje. Pripoviest opisuje istarsku ribarsku kćer, koja je dobila radi svoga grofovskog odabranika pridjev „Kontesa Nina", a uz to prihvatio je pjesnik oduševljeno prigodu, da nam ocrta našu kršnu Istru i njeno burno more.

Čestitajuć srdačno prijatelju i zemljaku, želimo mu i dalnjih uspjeha na trnovitom putu. Nezaboravio ni našeg lista!

Krstić opet odsudjen! U tršćanskoj „Edinosti" od dne 3. o. mj. čitamo pod naslovom „Prst božji" koliko sliedi:

Dne 1. o. mj. obdržavana bijaše pred ovdašnjim c. kr. kotarskim sudom u kaznenom odielu, kažnena razprava proti zloglasnomu talijanskomu agitatoru i hrvatskomu odpadniku Ivanu Krstiću.

U neki broj svoga smradnoga lista uvrstio je Krstić jedan dopis iz Lupoglave u Istri, u kojem je nepoznati dopisnik klevetao oružnike postaje u Roču, da bijahu isti tobož nekoga dana pijani, te da rade uviek za hrvatsku narodnu stvar u Istri. U istom broju priobćio je Krstić „Otvoreno pismo“ na c. kr. zapovjedničtvo oružničtva u Trstu, u kojem je klevetno spomenute oružnike.

Usljed tog „Otvorenog pisma“ poduzelo je zapovjedničtvo oružničtva iztragu, kojom se je dokazalo, da su navodi Krstićevi lažnjivi. Zapovjedničtvo je tada obustavilo dalnju iztragu. Proti Krstiću i nepoznatom dopisniku bijaše pako uložena prijava radi toga, što oklevetaše oružnike.

Državno odvjetničtvo odustalo je od progona Krstića radi zločina klevete te ga je tužilo u smislu novele kaznenomu zakonu (čl. III. zakona od 15. oktobra 1868) radi zanemarene pažnje sa priobćenjem rečenog dopisa.

Usljed toga obdržavana bijaše dne 1. maja proti Krstiću razprava. Sudio je savjetnik g. Quarantotto, državno odvjetničtvo zastupao je zamjenik drž. odvjet. g. Clarici, a tuženoga Krstića, branio je odvjetnik g. Savo.

Državni odvjetnik dokazivao je temeljito s dokazi u ruci, da su svi Krstićevi navodi lažnjivi i bez svakog temelja, te je predložio, da se obtuženi odsudi u smislu navedenog zakona.

Odvjetnik Savo, dokazivao je, da je čin Krstićev kleveta, i da pošto je sam preuzeo odgovornost za dopis — može se predmjevati, da je sam sastavio dopis, te da se nemože govoriti o kakvom zanemarenju pažnje, i da se je radi toga imalo Krstića tužiti radi zločina klevete.

G. Clarici izjavio je na to da je bilo doduše oružničko zapovjedničtvo uložilo prijavu radi zločina klevete proti Krstiću, i da proizlazi iz iztrage, da se je Krstić ogriešio o taj zločin, nu državno odvjetničtvo da je imalo uzprkos tomu svoje osobite razloge, što nije tužilo pred tršćanskom porotom radi zločina klevete, već kao urednika jedino radi prekršaja zanemarenja dužne pažnje u smislu gornjega zakona.

Sudac si je na to pridržao, da proglasi odsudu drugog dana, t. j. dne 2. maja o podne. Odsudio je Krstića na jedan mjesec zatvora.

Siromašni Krstić! Pred nekoliko mjeseca pisao je u svojem listu i na tako navaljajući način, da se je čovjek morao pitati, zar nema za toga čovjeka tiskovnog zakona. I doista za Krstića nije postojao tiskovni zakon, jer mu je cenzura uviek gledala kroz prste, te ga pustila, da napada poštene ljude i pošto je Krstić računao na to, da će ga porota riešiti, ako bi se tko usudio, da ga tuži. I u istinu nitko ga nije i zio. Ali napokom se je našao odvažan muž; g. Podmenik bio je prvi, koji je sa uspjehom tužio Krstića, kojega je, kako je čitateljima poznato, porotno sudište odsudilo na tri mjeseca zatvora. I ne prodjoše niti dva tjedna, te ga opet osudiše na jedan mjesec zatvora.

Siromašni Krstić. Još pred mjesec dana grozio se je Hrvatima pobjedonosno, da je došao konac njihovom gospodstvu na občini Volosko-Opatijskoj a sve njegove sanje razbiše se o složnom izboru hrvatskih zastupnika u občinsko vieće i Krstić e compagnia ostadoše dugim nosom.

Čemu se učimo odatle? Odatle se učimo, da je Krstića zapao prst božji, da je i njega stigla zaslužena plaća za njegovo izdajstvo i rovarenje proti vlastitom bratu, proti vlastitom narodu. Tako se događja svakomu, koji izdaje svoju kry, svoj jezik; prije ili kasnije mora ga stići prst božji, a nadamo se, da to nije zadnja kazna Krstićeva, jer Bog je velik i ne plaća svake subote.

Glavna skupština družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Riečki „Novi List“ piše, da doznaje, da će se glavna skupština ovoga našega zaslužnoga družtva držati u Opatiji dne 22. ov. mjeseca u 3 sata po podne, pak dodaje: „Na skupštinu pohrlit će predstavnici i odličniji ljudi hrvatskog i slovenskog naroda u Istri sa svih strana, te će skupština biti veoma dobro posjećena. Iza skupštine biti će komers i drugih zabava u domu družtva „Zora“.

Bilo bi željeti, da sl. ravnateljstvo taj zaključak čim prije priobći članovom ili podružnicam, jer nam je 22. maja pred vratim.

Američka vojna ladja „Chicago“ u Trstu. Dne 4. o. mj. doplovila je u tršćansku luku iz Mljetaka vojna ladja sjevero američkih sdruženih država „Chicago“ u Trst, gdje će ostati nekoliko dana.

Nekoji častnici i mornari ove ladje došli su za boravka u Mljetcih sa tamošnjim redarstvom radi noćnog izgreda u sukob. Talijanske oblasti odsudiše izgrednike na zatvor, nu kralj ih pomilova, te bijahu pušteni na slobodu plativ nješto globe i odštete onim, koje za izgreda raniše.

Plivajući dock. Nekoji tršćanski brodovlastnici i poduzetnici kupiše ovih dana od tamošnjeg družtva plivajući dock, koji će biti za koji dan iz Rieke u Trst priveden. Taj dock sastoji iz dvih dielova; jedan je dugačak 60 a drugi 40·80 metara; široki su iz nutra 17 metara; prvi dio može u svojoj nutarnjosti podignuti težine za 2000 bačava, a drugi za 1500 bačava. Taj dock biti će usidren kod mula u novoj luci, gdje će vlastnici ustrojiti i mekaničku radionicu za popravak brodova.

Porinuće novog parobroda. Dne 4. t. mj. porinuše sa škvera sv. Marka u Trstu novi parobrod „Hrvat“ vlastničtvo ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva na Rieci. Novi parobrod jest u svemu jednak nedavno porinutom parobrodu „Magyar“ istoga družtva.

Parobrod „Hrvat“ dug je 125 stopa englezkih, širok 19 stopa; nositi će 270 bačava. Strojev imati će 300 konjskih sila te će ploviti brzinom od 11 milja na sat. Novi parobrod moći će da ukrca do 300 putnika; ploviti će uz istarsko-dalmatinsku obalu; biti će razsvietljen električnim svietlom.

Nova željeznička pruga. Iz Beča dobio je zemaljski odbor Istre viest, da će biti otvorena prometu nova pruga Buje—Poreč, na novoj željeznici Trst—Poreč, dne 16. oktobra ov. god.

Trgovački odnošaji naše monarhije s Rusijom. Na želju grofa Goluchowskoga odaslao je generalni konzulat u Varšavi svoga činovnika Kazimira Pola u Beč, gdje je ovaj u mnogo posjećenoj skupštini austro-ruskoga trgovačkog družtva u vrlo markantnom predavanju poticao industrijalce naše monarhije, neka upotrebe vanredno pogodnu priliku, koja je sad nastala za izvoz iz naše monarhije u Rusiju. Dosele, reče on, imala je u Rusiji njemačka industrija monopol. Usliед političkih događaja nastao je preokret, jer danas samo nerado kupuje ruski veletržac od Niemca, te nam Rusi danas pružaju ruku i zovu nas, tražeći, da dodjemo osobno k njima. Nadalje treba osnovati novine u ruskom jeziku, koje će tamošnjega trgovca upozorivati na austro-ugarsku robu. Varšavski su trgovci siti Niemaca i nastoje oko toga, da se uglavi austro-ugarsko-ruski trgovački ugovor. Neobhodno je potrebito, da se snize željeznički tarifi; a u austrijskom ministarstvu trgovine radi se o osnutku austro-ugarske trgovačke agenture. Ujedno je bila izražena želja, da i industrija ove pole monarhije sudjeluje u toj akciji.

Gospodarske:

Uništavanje mrava. U pivnicah i sobah mogu se mravi protjerati, ako se u pukotine i škulje nasipa soli, a sva drvenina da se opere jakom solnom otopinom. A može se i ovako: spužva se namoči u osladjenu vodu i stavi onamo, gdje se mravi skupljaju. Ova se spužva više puta na dan stavlja u vrući vodu, a mravi od toga pogibaju. Vani se mravi protjerajo, ako se u gomilu metne stari sledj ili da se nalije petroleja.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Prvo slovenske skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, preporuča svoje zaloge u Cerni.

Skladišta u Sošnanu—Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurencа nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Sjećajte se narodnih družtvah!

Broj 37. Pula, u utorak dne 12. maja 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojnu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu
6 K za seljake, } na godinu
ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5/te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Gosti-nametnici.

Nikada kao sada nije bilo u takozvanom austrijskom Primorju, u hrvatsko-slovenskim zemljama Gorice, Trsta i Istre, toliko posjetnika, predavatelja, propoviednika a sve iz susjedne Italije. Od Garibaldova najstarijega sina, koji je otcu pomagao otimati austrijske pokrajine, a bio dočekan triumfatorskim slavljem u gradu Trstu, preko socijalističkog konferenciera koji dolazi držati propagatorna predavanja, pa do najobskurnijega monaha, koji dodje u kakvu zabitnu istarsku varoš propoviedat korizmu, svi ti imaju samo jednu misao u glavi, samo jednu rieč na ustima: majku Italiju! Od kada obstoji trojni savez, kao što gori na sjeveru naša braća Česi i Poljaci moraju trpiti svakojake brutalne erupcije bahatih pangermana, tako i amo na hrvatsko-slovenskom jugu, za raznovrstne iredentiste i u crvenoj košulji i u crnom talaru nestalo je državnih medja na potoku Judru. Oni poplavljuju danomice ove naše zemlje, kao da bi bila talijanska svojina, propagirajuć talijanske idejale, pripravljajuć duhove za pripojenje majci Italiji. Eto, jučer je opet u Trstu, a danas će u Puli, pjesnik D'Annunzio, kao da smo imediate pred aneksijom umjetno protkanom besjedom propagirao u smislu Dantova stiha ideju proširene Italije do kvarnerskih obala, a četa talijanske plutokracije okolo njega mu je zanosno povladjivala! Pa ne samo da je propagirao ideje Velike Italije, nego on, tudj, i ako poznat po imenu, usudio se, nezvani gost u ovim stranama, uvrieditи većinu pučanstva ove zemlje, uvrieditи Hrvate-Slovence Istre izrazom „barbari!" Eto, to je kultura, uljudnost, ljubežnjivost tih putnika, konferenciera, emisara, što li su: doći u tudju zemlju pa vriedjati njezine starosjedioce! Da, jer je naš narod starosjedioc u ovoj zemlji, a ohola plutokracija potalijančenih gradova i gradića dotepla se trbuhom za kruhom, pa sada hoće da nas tlači, kao što su to htjeli dotepljeni stranci u Johannesburgu i Kimberley tlačiti Bure, gospodare zemlje! Rado bi smo vidjeli, što bi se dogodilo jednomu našemu čovjeku, koji bi pošao u Italiju propagirat njima protivne ideje! Taj se nebi sjegurno vratio čitavih kostiju. Ovdje je drugčije. Naša je vlada slijepa i gluha. Zaboravila je i na dužnost zaštićenja naše u Austriji priznate narodnosti! Ali je zato naša dužnost, da prosvjedujemo proti izazivanju, da doviknemo nametnicama: nè, ovih zemalja nećete imati nikada; kvarnerske granice, to je samo mašta pjesnikova! Dužnost nam je, da im bacimo u lice njihove uvrede i pogrde, da znaju, da nismo od kangjije roblje. Neka pogledaju po svojoj Italiji, a osobito južnoj, pa će naći dosta „barbarstva", a tko nas viekovima izmučene patnike još vriedja, taj nemože biti drugo, nego: figura porka!

Sumporanje trsja (loza).

Odkada se je pojavila na našem trsju nesretna bolest pepela, koju prouzročuje nevidna skoro gljivica prozvana „Oidium Tucheri", stali su vinogradari promišljati i proučavati sredstva, kojimi bi proti toj bolesti vojevali. Danas se ju uspješno pobija i uništuje sumporanjem.

Posao sumporanja neobavlja se svuda u Istri uspješno, jer se nepostupa po propisanih pravilih i po stečenom izkustvu ili se taj posao obavlja u nepravo vrieme.

U tom pogledu neima naš zapušteni puk dostatno poduke. Putujućih učitelja ili neima, koji bi ga i u tom podučili, ili nezalaze medju puk, ili ako i zalaze, služe se često tudjim mu jezikom. Od zemaljskog gospodarskog družtva u Poreču naš seoski puk neima skoro nikakve koristi, osim ono malo naših seljaka u bližoj okolici grada Poreča. Nu ni ovi nemogu se onim zavodom dostatno okoristiti, jer se tamo više pazi na politiku, nego li na poduku hrvatskog i slovenskog poljodjelca Istre. Tko nezna naime talijanski, on bi uzaludu kucao na vrata onog zavoda, u kojem se sve vrši, sve obavlja i sve podučaje u jedino spasujućem talijanskom jeziku.

Radi nedostatne poduke našeg seljaka putem učitelja usposobljenih u raznih strukah gospodarstva, dužnost je pučkog lista, da on podučaje u svojih stupcih našeg poljodjelca i vinogradara, koji je zbog zlobe i nepravde vladajuće svojte u Istri i u gospodarstvu silno zaostao.

Ali vratimo se k predmetu.

Pepelna bolest ili O i d i u m, koju ju prouzročuje ta gljivica uništuje, kako je obćenito poznato, ponajviše grozdove na trsju. Gljivica ta naime hrani se od soka grozdova, koji mora da pogine prije ili kasnije, ako mu se na vrieme i razumno nepomogne. Gljivicu okrstiše znanstvenim imenom „Oidium" a „Tucheri" imenuje se onaj učenjak, koji ju je prvi pronašao i proučio.

Ta bolest pojavila se je ponajprije u nekom cvietnjaku u Englezkoj. Tamo neimaju naime trsja na otvorenom, jer bi pozeblo radi zime, već ga drže gospoda pod staklom u takozvanih cvietnjacih. Radi toga je ono trsje, kako i svaka druga biljka, koja nije izložena zraku i zračnim promjenam, više podvržena raznim bolestim, jer je nježna i mehkusna.

Iz Englezke razširila se ta bolest brzo po Francezkoj, Italiji i svuda gdje je toplije podnebljе. Danas je imade u svih vinorodnih zemljah svieta.

S početka neznadoše si vinogradari kako pomoći proti toj bolesti. Ali im brzo priroda i providnost božja doskoči na pomoć.

Vinogradari naime opaziše, da u onih krajevih, gdje se je kopalo ili vadilo, čistilo i mielo sumpor, nebijaše trsje toliko bolestno kano u nesumpornih krajevih. U tih sumpornih krajevih raznašao je naime vjetar drobne čestice sumpora, ili sumporni prašić na svakojako bilje, a medju tim i na trsje, koje ostalo od bolesti pošteđeno posve, ili bar dielomice. To je uputilo vinogradare na sumporanje svojeg trsja, i od tada sumpora se po čitavom svietu.

U ovom listu bijaše doduše više puta rečeno, kako i kada se imade trsje sumporati, ali dobre i koristne upute i nauke nije nikada odviše.

Prvi put se dakle sumpora trsje ili lozu kad su mladice poprieko oko 10 centimetara dugačke; čim je toplije vrieme, tim više i bolje valja sumporati, jer se po liepom i toplom vremenu i bolest naglje razvija. Prvo sumporanje vriedi najviše, jer ono uništuje sjeme ili zarod bolesti.

Sumporati valja po liepom i suhom vremenu, nipošto po rosi ili za vlažnog vremena, jer se tada sumporni prah sakupi u malene kruglice, te odpade na zemlju, mjesto da se pričvrsti okolo grozda ili jagoda. Niti po vjetru nesmije se sumporati, jer tada raznaša sumporni prah i takovo sumporanje malo koristi. Ako pade kiša prije 24 sata poslije sumporanja, takovo sumporanje vriedi malo ili ništa.

Da se uzmogne valjano sumporati, treba imati dobrog sumpora i valjanu spravu za to. Ona vrst strojeva, koja se rabi na Vodnjanštini, neodgovara svim, jer imadu u sebi takozvani vjetrenik, jer bacaju odviše sumpora iz sebe. Netreba bo, da bude čitav trs žut od sumpora, već da se valjano osumpora ona mjesta, koja obično napada bolest.

Prošle godine potrošio je naš pouzdanik jednu vreću sumpora na prostoru, na kojem su prije obično četiri vreće porabili, pak je imao svejedno zdravo grozdje.

Kad se sumpora, treba paziti na to, da se opraši svaki grozd i svaku mladicu, dočim se to nemože pravo sa spomenutim strojem, što ga rabe na Vodnjanštini, jer se neda lahko okretati, a k tomu je preskup za maloga poljednika.

Mješčić, koji imade na škulji mrežicu ili sito od žice, je mnogo bolji i stoji samo 2—3 krune. Ono sito na škulji zaustavi sve sumporne kruglice, te sipa van samo fini prašak, čim se prištedi dosta sumpora. Takav se mješčić dade lahko obraćati na sve strane.

Kad su već mladice na trsju otvrdnule, t. j. kad se sumpora po treći i četvrti put, netreba više mladice sumporati, već samo grozdove, gdje se zadržaje gljivica ili bolest. Izkustvo nas uči, da nije svaki trs jednako podložan toj bolesti; jedan njoj odoljeva bolje, drugi lošije. Tako n. pr. muškat i refošk opiru njoj se manje, dočim je jalovina odpornija, a druge opet vrsti prkose njoj još bolje.

Radi toga se preporuča našim vinogradarom, da sade svaku vrst trsa ili loza za sebe, t. j. jednu u jednom, drugu u drugom vinogradu, te će se tako bolje očuvati ili obraniti od bolesti.

DOPISI.

Iz Vabrige, koncem aprila. (Pop Fulin i Vabriga.) Već je prošlo petsto (500) godina, da je u Vabrigi bila ustanovljena župa, te su naši pokojni župnici služili sv. misu uvjek u staroslavenskom jeziku ili u glagoljici, sve do g. 1848., do smrti našeg zadnjeg župnika pok. Velovića. Nakon smrti njegove, razpala se je naša župa, te nas podjarmiše Tarci pod svoju župu, a njihovim župnicima davamo od tada isti davak kao što smo ga davali našim, dok su bili u Vabrigi.

Od g. 1848. unapried službovali su u Taru tri župnici, koji su na zahtjev naroda služili sv. misu i obavljali ostale sve crkvene obrede u hrvatskom jeziku, sve do prošle godine, dok je došao poznati Fulin u Tar, koji je ukinuo sve, što je bilo naše u crkvi, uzev nam sva naša stara prava. Blaženi Kaldirci, kad se ga oslobodiše, ali žalostna sreća nama s njime, jerbo bi bilo bolje, da ga naše oči nikad ne vidješe. Malo poslije njegova dolazka u Tar, pozvao je misionare da nam pripovjedaju rieč božju.

Već je svima poznato, kako on ljubi i štuje svoj jezik, pa nije mogo odustati a da nekaže i misionarima, da i oni progovore narodu slatku rieč u talijanskom jeziku. Da se misijonari osvjedoče, u kojem bi jeziku narod najvolio da se propovjeda, zamole oni sve naše ljude da im kažu, kako bi željeli da im se propovieda. Na te rieči su svi Vabrižani odgovorili jednoglasno:

„Mi hoćemo u slavskom (hrvatskom) jeziku, jerbo mi talijanskoga jezika ne poznamo".

Kad je Fulin vidio, kako je bila njegova molba uzaludna, nije mu preostalo drugo, nego da stisne s plećima i da šuti. Isti misionari naložili su Fulinu, da ustanovi u Vabrigi „Djevojačko družtvo slatkog srca Isusova" i on obeća narodu, da će svaki prvi petak od mjeseca doći propovjedati hrvatski u Vabrigu i zbilja dodje prvi mjesec. Ali drugi mjesec, tko ga je više vidio??

Volio je pratiti „gitu", koja je išla iz Tara u Tarsku Valu, ispričavajući se, da ne može doći više u Vabrigu ovim riečima: Ja sam zamolio Duha Svetoga, da li mogu poći još u Vabrigu propovjedati, pak mi je isti kazao, da ne smijem. Ah, kako smo mi srećni s takovim redovnikom, koji je kadar i sa Duhom Svetim govoriti!!

Blažena Istra, bad biš imala više takovih svećenika, koji bi mogli s Duhom Svetim govoriti kao naš Fulin.

Nije mu to kazao Duh Sveti, nego mu je to zabio u glavu „Lušira glava" iz Vabrige i njega valjda Fulin smatra Duhom Svetim.

Fulin je mislio, da kad nas bude on zapustio, da se ne će nitko više naći, koji će u potrebi svoj narod pomoći. Ali on se tim grozno vara. Još se je našao jedan svećenik, koji dodje u Vabrigu misiti skoro svaku nedjelju, i naš narod pjeva u crkvi neke pobožne hrvatske molitvice.

Fulinu je bilo i to žao, te je zabranio, da se ne smije u hrvatskom jeziku u Vabrigi nijedne molitvice pjevati, govoreći, da ono, što mi pjevamo u hrvatskom jeziku, da je veleč. g. Koraca, umirovljeni župnik, uzeo iz latinskog jezika. No Fulin neka si to dobro zapamti, da g. Koraca nije ništa uzeo, ni ništa novoga u crkvu uveo, nego je obdržao i sahranio ono, što

su njegovi predčastnici pustili. Pošto je Fulin zabranio našim ljudima da nesmiju pjevati, pošli su k biskupu Flappu u Poreč potužiti se. Presvjetli biskup im je dozvolio, da mogu pjevati. Kad su naši ljudi po dozvoli biskupovoj opet počeli pjevati, zabranio im je to Fulin opetovno i to strogo, da ne smiju više pjevati, izraziv se ovim riečima: „Ja sam već toliko puta kazao, da se u Vabrigi ne smije pjevati u hrvatskom jeziku nikakovih crkvenih pjesma; pošto vidim pak, da me neće nekoji poslušati, uzet ću im presv. sakramenat iz crkve i zatvorit ću im crkvu, ako budu pjevali. Oho! Polagano, polagano, dragi naš g. Fuline! Već je prošlo 500 godina, da je pres. sakramenat u Vabrigi i da ga nije bio nitko kadar uzeti, pak da će ga jedan Fulin? Da bi bili Rovinjci sazidali našu crkvu, možda bi ju mogao zatvoriti Fulin, ali su ju zagradili naši vabrižanski pradjedovi. Ne zatvori se crkvu tako lahko ne, g. Fuline, dok je nama na ramenu živa glava.

Na obranu našeg jezika.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Dopisom od dne 24. marča t. g. br. 1495, poslalo je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Kopru pozive za vojničku stavnju sa podpisom upravitelja c. kr. kotarskog poglavarstva, c. kr. namjestničkog savjetnika Schaffenhauer pl. Neys na občinski ured u Dolinu, u čisto slovensku občinu, kao što po svoj prilici i u ostale slovenske, odnosno hrvatske občine onog kotara, u talijanskom jeziku sa nalogom, da se iste podieli strankam. Da izbjegne neugodnostim i da nerazdraži mladiće, koji su imali doći pod stavnju i njihove rodjake, sastavio je občinski ured i razposlao na svoju ruku za ovaj put slovenske pozive:

pošto se je tim načinom občini prouzročilo troška i dangube; buduć bijahu talijanskimi pozivi, mjesto slovenskimi, kao što bi bilo naravski i zakonito, na čelu občine nalazeći se državljani u njihovom čuvstvu uvriedjeni;

pošto je postupanje c. kr. kotarskog poglavarstva protivno državnim temeljnim zakonom i pravicam državljana, te pokazuje osim toga, kojim se načinom Slovencem kao što i Hrvatom Istre talijanski jezik od strane cesarsko-kraljevskih austrijskih oblastih narivava, i to takodjer u prigodah, kad se ih pozivlje, da doprinesu najteži porez, krvni porez državi;

pošto je isto c. kr. kotarsko poglavarstvo već godine 1898 istomu občinskomu uredu za stavnju mladića poslalo talijanske pozive, koje je občinski ured c. kr. namjestničtvu predložio, i tada je godine 1899, 1900, 1901 c. kr. kotarsko poglavarstvo — stalno po višem nalogu — slovenski sastavljene pozive razaslalo, povrativ se tekuće godine opet na protuzakonitost i protupravnost, što dokazuje, da c. kr. kotarsko poglavarstva takvim postupanjem nepoštiva zakone, da vriedja prava državljanah i da nemari za više naloge — uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklona pozvati svom odlučnošću podredjene njoj oblasti i činovnike, da se u svojem uredovanju drže zakona i naredaba, te da im se jednom za uviek zabrani vriedjanje Slovenaca i Hrvata u njihovih pravih i čuvstvih tim, da im se šalje dopise u tudjih jezicih?

U Beču, dne 15. aprila 1902.

Spinčić, Pfeifer, dr. Ploj, dr. Klaić, dr. Ferri, Biankini, dr. Žitnik, dr. Šileny, Borčić, dr. Zaffron, Žičkar, Pogačnik, Kulp, dr. Hruban, dr. Stojan, Rozkošny, Heimrich, dr. Gregorčić, Formanek".

Glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru neće biti, kako bijaše u novinah pogriešno javljeno dne 22. maja, nego dne 22. junija, što neka izvole uzeti na znanje svi članovi i prijatelji naše plemenite „Družbe".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da nete Leščevci Anžulu na vrgun.
Jur. Da ne, zač da se vrguni delaju z drenovini.
Fr. A la bi bila fina i leščevina.
Jur. Ja za opucat mački i breki!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Pregovori izmedju austrijske i ugarske vlade radi nagodbe, nemogu pravo napried. Te pregovore vode zadnjih dana u Budimpešti ministri-predsjednici dr. Koerber i Szell. Dne 9. t. mj. ostala je konferencija obiju ministara bezuspješna.

U sjednicah obiju delegacija podnio je ministar izvanjskih posala grof Goluchowski dne 7. t. mj. izvješće o izvanjskoj potitici naše monarhije. Službeni listovi kažu da je to izvješće pravo remek-djelo diplomatičke vještine.

U sjednici austrijske delegacije upitao je hrvatski delegat Vuković ministra izvanjskih posala kako stoji sa pitanjem zavoda sv. Jeronima u Rimu, predbaciv vladi njezin poraz u tom pitanju. Ministar odgovori, da je nova promjena u nazivu zavoda uzsliedila jedino voljom sv. Stolice, da naša diplomacija nije doživila pri tom poraza. Ministar je takodjer odsudio poznati prosvjed nadbiskupa Stadlera, ukoriv njegovo držanje. Ministar govorio je tako oštro, da se je delegat Vuković smatrao dužnim upozoriti ga na fin način na tu njegovu oštrinu rekav mu, da će valjda dozvoliti, da delegati upravljaju nanj potrebita pitanja.

Madjarske novine neprestaju bacati blato na nadbiskupa sarajevskog g. dr. Štadlera, što se je onako odlučno zauzeo za hrvatski narod sv. Jeronima u Rimu. Te novine groze se nadbiskupu, da će biti pozvan na red i eventualno kažnjen, čega se on stalno neplaši, sviestan si svoje dužnosti i svoga prava. Hrvatsko svećenstvo, družtva i pojedini odličnjaci izriču g. nadbiskupu pismeno i brzojavno zahvale i priznanja na njegovom muževnom zauzimanju na korist hrvatske svetinje u Rimu. Presvjetli nadbiskup zaslužio je u punoj mjeri to priznanje hrvatskoga naroda, jer se je on izložio za svoj narod znajuć, da ga čekaju svakojake neugodnosti od strane mogućnika i neprijatelja hrvatskoga naroda.

Bugarska. Dne 8. t. mj. otvorio je knez Ferdinand narodno sobranje. Predsjednikom sobranja bijaše izabran Dragan Zankov sa 99 proti 66 glasova, a podpredsjednici Popov i Pranga.

Mjestne:

Bugoba od jezika! Imali smo već priliku, da se bavimo sa slavnim c. kr. kotarskim školskim viećem u Puli radi dopisivanja tobož u hrvatskom jeziku sa podredjenimi mu školskimi ravnateljstvi. Naše opomene nisu, reć bi, ništa koristile, jer ono viće nastavlja provadjati još veće rugobe sa hrvatskim jezikom.

Pred nami leži naime nekakva okružnica ili nješto sličnoga, što je razposlalo c. kr. kotarsko školsko viće u Puli na podredjene uprave pučkih škola onog kotara. Niže priobćujemo tu okružnicu ili taj spis sa svimi pogrieškami neka vide naši čitatelji da li je častno i dostojno jedno c. kr. oblasti što takva u sviet poslati. Evo te okružnice:

„Br... *Puli dne 17. Aprila* 1892

Ravnateljstvu pucke skole

u . . . . . .

Usljed odpisa c. k. **Manijestaictva** od 25/3 1902 br. 2510 dostavlja se u prigibu prijegled spomenika **prethistonijega** i ranijega historijskoga vremena iz Austro-Ugarske monarhije.

Ravnateljstva se poziolju istog izvjesiti u sk. sobi **ussiati** ga u **inventale** primitah potorditi.

Predsjednik Rossetti."

Gosp. c. kr. kotarski kapetan pl. Rossetti nije stalno znao što podpisuje kao predsjednik c. kr. kotarskog školskog vieća, jer da je to znao, mi smo stalni, da bi se bila i njegova inače mirna modra krv pobuni'a.

On će nam biti bez dvojbe zahvalan, da ga upozorujemo na ove jezikovne grdobe, te će u buduće nastojati, da se prije osvjedoči što podpisuje.

Medjutim upozorujemo na ovu jezikovnu porugu našega državnoga zastupnika g. prof. Spinčića, koji bi mogao eventualno pokazati ministru-predsjedniku g. dru. Koerberu kako njegovi politički činovnici u Primorju dopisuju u istinu sa strankami u njihovom jeziku.

Velike vježbe naše mornarice. Ovogodišnje velike vježbe c. i kr. mornarice biti će u jadranskom moru te će započeti, kako javljaju iz Beča, dne 15. junija, a svršiti će se polovicom septembra. Zaključnim vježbam prisustvovati će i Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip sa bogatom pratnjom.

G. Fran Glaser darovao na korist podružnice sv. Cirila i Metoda u Puli K 2. Živio!

Pokrajinske:

Imenovanje. Gosp. Ante Zuccon dosada privremeni učitelje u Alturi, bio je imenovan stalnim učiteljem na hrvatskoj pučkoj školi takodjer u Alturi. Isto tako gospodična Marija Škvarc bila je imenovana stalnom učiteljicom na hrvatskoj pučkoj školi u Kanfanaru. Čestitamo!

Preč. Petronio — Izpravlja! Kapitularni vikar biskupije tršćansko-koparske preč. Petronio dao se je zadnjih dana na izpravke. Najprije se je požurio, da izpravi viest u tršćanskoj „Edinosti", pak u Opatijskom „Nar. Listu": da nije istina da se na biskupskom ordinarijatu čita matuljska „Prava Naša Naša Sloga", i da nije istina, da se kapitularni vikar paća s Krstićem.

Da istinu kažemo, milije bi nam bilo sto puta, da je preč. Petronio izpravio bar jedan dio onih viesti i dopisa, što bijahu proti njemu i njegovoj upravi napisani i priobćeni u raznih hrvatskih i slovenskih listovih. Ali preč. Petronio šuti na onako ozbiljne prigovore, na onako oštre prikore i opomene. On drži više do toga, da li se čita ili ne na biskupskom ordinarijatu poznati gnjusni list i da li on obći sa odpadnikom ili ne, nego li na ona oštra doduše ali pravedna i opravdana javna kritika njegovog djelovanja.

On bi bio sto puta pametnije i dostojnije po sebe učinio, kad bi se bio bar spustio u pobijanje toliko puta navedenih utemeljenih činjenica proti njemu. Nu te se njega više nedotičemo, on se njih neplaši, njemu je do toga stalo, da sviet dozna, da on nečita smrada i da neobći sa prodancem. Ako je to prečastnomu dosta, nama i svakomu poštenomu i pravednomu čovjeku jest to jako malo.

Iz Zrenja piša nam dne 5. t. mj.: Evo nas, g. uredniče, opet sa jednom, ako i ne veselom, a ono bar sa utješljivom viesti.

Dne 23. proš. mjeseca svetkovali smo blagdan našeg crkvenog zaštitnika sv. Josipa.

Naši krnjeli Talijančići veselili se, jer da im je otac franjevac bio obećao, da će toga dana iz crkve odpraviti hrvatski pjevački zbor i namjestit „Leginog" učitelja sa nekolicinom domaćih poprdila. Oni su govorili, da će doći k nam neki koparski mitrijaš, sa više svećenika, neki vjeroučitelj, da počaste „Leginu" školu, pak da će postaviti njezin harmonijum na kor u crkvi i jednom za uvjek istisnuti hrvatsko pjevanje iz naše župne crkve.

Došao je o. franjevac sa jednim sjedovlasim vjeroučiteljem iz Kopra i sa upraviteljem dekanata iz Oprtlja.

O. franjevac, upozoren valjda od naših narodnih protivnika, stupio je medju narod na trgu, te ga počeo nagovarati neka dozvoli, da ide „Legin" učitelj sa svojimi prijatelji svirati i pjevati na kor, jer da će biti svečanije, ako se bude pjevalo i sviralo sa harmonijem.

Naš puk nije hotio podnipošto ništa o tom čuti braneć i zagovarajuć odlučno svoje pravo u crkvi. Nekoji, žešći i odlučniji, odvratiše o. franjevcu, da će se prije dati rezati kao repa nego li da dopuste „Legaše" da pjevaju na koru; drugi, da će se radje poturčiti nego li potalijančiti, a čulo se je i uzklika: živila naša unija.

Kad je o. franjevac uvidio, da imade posla s muževi a ne s babami, otidje, da valjda „Legašem" priobći, što je čuo i doživio.

Sv. misu čitao je o. franjevac; u presbiteru bio je upravitelj dekanata, a onaj sjedovlasi vjeroučitelj pošao je sa „Leginim" učiteljem pod sv. misom na šetnju na okolna brda, odakle se vidi milu majku Italiju.

Kod popoldašnjeg blagoslova odpravio je upravitelj dekanata naše pjevačice sa kora, valjda iz ljubavi do hrvatskog jezika, u kojem one krasno pjevaju Bogu na čast i slavu!

Dne 24. istog mjeseca obavio je č. o. franjevac blagoslov polja po crkvenom običaju uz procesiju na čast sv. Marka.

Po dovršenoj procesiji zamolio je o. franjevac sav puk za oproštenje, što mu je u pogledu jezika nehotice nanio nepravdu za uskrsnih blagdana. On reče medju ostalim: ja nisam svemu kriv, već je krivnja u tom, što sam čuo samo jedno zvono, i to ono talijansko.

Prevariše me naime, da su u Zrenju sve sami Talijani, što nije istina, kako sam se kasnije osvjedočio. Uvjerio sam se naime kod sv. izpoviedi kako Vi mislite, čutite i govorite; izpoviedio sam naime okolo 665 osoba, a od ovih, 30 po prilici u talijanskom jeziku; ali i ovi misle hrvatski, jer im se to pozna po jeziku i govoru.

On priznade, da nam je ovdje na štetu, nipošto na korist „Legina" škola i da nam se hoće, ako ćemo napredovati, hrvatska, nipošto talijanska škola.

Nama je drago, da se je č. o. franjevac na licu mjesta i na vlastite oči osvjedočio, da mi nismo Talijani, da je ona šačica smutljivaca, umjetno stvorena i od gospode medju nami podržavana. On će moći — bude li hotio, na biskupskom ordinarijatu otvorono kazati, što smo i tko

smo. On je pokušao — zaveden od varalica i slepaca — da nam otme narodnu svetinju u crkvi i da nam narine tudji jezik, nu osvjedočiv se sam, da je bio zaveden, priznao je javno i spokorno, da nam je krivicu nehotice nanio.

Da se nismo odlučno i muževno oprli njegovim nakanom, danas bi plesali od veselja naši poprdili. Ovako obranismo svoju svetinju i narodnu čast. Ovako ćemo ju braniti odlučno i žestoko i u buduće, proti kojemu. To neka znadu tršćanski reformatori i latinizatori jednom za uvjek. Ili će nas ovakve, kakvi jesmo, ili nas neće nikakve. Bijasmo, jesmo i ostati ćemo do zadnjeg daha vierni sinovi hrvatskog naroda.

Političko družtvo za Hrvate i Slovence u Istri, konstituiralo se kako smo već jednom javili dne 7. svibnja u Pazinu. Prisutnika je bilo preko jedna stotina, a osobito dobro bijaše zastupan poljodjelski stalš. Predsjedao je gosp. dr. Dinko Trinajstić, koji je izviestio skupštinare o poteškoćama odobrenja pravila toga družtva i pročitao brzojavne i pismene pozdrave. Zatim je sliedilo upisivanje članova, te ih se upisao liep broj novih. Na predlog gosp. dra. Matka Trinajstića, izabran jednoglasno predsjednikom uz burno odobravanje prof. Vjekoslav Spinčić, a odbornicima dr. Ant. Antončić, dr. Gj. Červar, Fran Flego, Fran Grunt, dr. K. Janežić, dr. Šime Kurelić, Liberat Sloković, dr. Dinko Trinajstić, dr. Ivan Zuccon. Zamjenicima Jakov Buretić, Šime Defar, Ferdo Hrdy, Kazimir Jelušić, Ivo Lovrić, Fran Pučić, Male Sánković, Gaspar Žiković i Viktor Marot. Novo izabrani predsjednik, zahvaljujuć se na podieljenoj mu časti upotriebi prigodu da kratkim ali liepim govorom uputi skupštinare o značenju i svrhi družtva, te o njikovim pravima i dužnostima, preporučujuć osobito zapt i posluh u redovima naše stranke. Odbor se konstituirao ovako: Predsjednik prof. V. Spinčić, podpredsjednik dr. D. Trinajstić, tajnik dr. Gj. Červar, blagajnik dr. Š. Kurelić.

Škandalozno ponašanje. U sriedu večer vraćajući se iz Pazina učestnici sastanka pol. družtva bili su svjedoci baš škandaloznog ponašanja od strane dvojice činovnika na pazinskoj željezničkoj postaji. Evo točno opis dogadjaja:

K blagajni pristupi dr. J. i zamoli dvije karte drugoga razreda za Pulu. Činovnik mu poda karte i zahtjeva „due fiorini e setantasei soldi". Dr. J. upita uljudno: molim Vas koliko? a činovnik mu opet odbrusi talijanski. Dr. J. upita po treći put, a sada mu činovnik javi njemački, a hrvatski nikako. Tako je nekoliko puta išlo, dok najposlije nepristupi jedan drugi činovnik i kaže da stoji vožnja dva forinta i 76 novč.

Sad pristupi drugi putnik g. K. zahtjevajuć isto dvije karte za Pulu. Tu se ponovi gornji proces: ovaj pita hrvatski, a onaj odgovara njemački, dok najzad znajuć, da će se već sbodnim načinom pritužiti, plati iznos. Sad ali da ste čuli onog drugog činovnika, koji je polag stajao i koji se zove, kako je sam rekao, Supančič. Taj poče izaživno vikati: „Siehst Du, der kann ja deutsch, will aber nicht sprechen! Das ist doch zu viel" (Vidiš, taj znade njemački, a neće da govori, to je ipak previše) G. K. poduči tog gospodina, da se prije svega on nema mješati, a najmanje ovakove opazke stavljati, jer to je bezobraznost, radi koje će se pritužiti. Dr. J. i g. K. podjoše zatim k predstojniku postaje, zamoliše knjigu za pritužbe i upisaše svoju pritužbu. Medjutim dodje po biljet dr. Č., pa kad i ovaj zahtjevaše hrvatski i samo hrvatski, skoči opet k blagajničaru rečeni Supančič, pa će sav ogorčen prama dr. Č. „aber Herr Doktor, um Gottes Willen" (ali gospodine Doktore za ime božje). Na to mu dr. Č. odgovori: „Hier gibts kein aber" nego će imati kartu drugog razreda za Pulu. Na to će rečeni Supančič sav biesan prama činovniku, koji je na blagajni bio,: So gib ihm keine Karte" (Onda mu nedaj nikakve karte). Dr. Č. pošao je isto da se prituži u knjizi, nu savjetovasmo mu neka se prituži onda, kad bude morao za kartu globu platiti, što mu se već i dogodilo. Nu u samom uredu razvio se još veći škandal. Kad je naime došao dr. Č. u ured, da se prituži, reče posprdno Supančič „no, mit dem werden wir leicht fertig werden (no, s tim ćemo mi brzo svršiti). Vraćajući se van dr. Č., opazi mu rečeni Supančič, da kako može on, naime dr. Č., koji znade njemački, govoriti samo hrvatski i doda „das ist ein Skandal". Na to mu dr. Č. primjeti, da je škandal što on nezna hrvatski, jezik puka ovog kotara. I vidi vraga! Supančiću odvezao se najednom jezik i on počme: „ja znam bolje hrovaski nego vi", našto mu dr. Č. primjeti, da je tim gore za njega, jer je na taj način hotimice provocirao cieli škandal, radi kog će morati odgovarati. Nu taj junačina nehajno mahne rukom i doda „O je, wenn mir nur alles so leicht wäre wie das" (O kad bi mi sve tako lahko bilo kao to) U toj buci i halabuci nismo već znali što ostali putnici čine i kojim su načinom dobili karte. Rečeni Supančič tako je halabučio, da mu je par puta g. predstojnik zaprietio neka šuti i neka obavlja svoj posao, a nipošto da se mieša tamo gdje ga netreba. Nu on je bio tako sviestan svog čina, da mu nije ništa imponiralo, nego je nepreštano vikao kao da može činovnik po nosu poznati je li Hrvat, Niemac ili Talijan.

Dakako da se čovjek na takovu glupost nemože nego nasmijati. Istina da se čovjeka po nosu nemože prepoznati, ali ako jedan hrvatski i samo hrvatski govori, onda može i ludjak razumjeti, da dotičnik nije ni Niemac ni Talijan.

Očekujemo od prometnog ravnateljstva, da g. Supančiča poduči kako se ima pristojno vladati i da odredi za blagajnu na pazinskom kolodvoru činovnika, koji će poznati jezik puka.

G. Dinko Vlačić iz Vlakova kod Labina poslao dne 6. aprila kruna 3·30 za družbu sv. Cirila i Metoda, sabranih u veselom družtvu na uskrsni ponedjeljak uz poklik „Živila domovina"! — Uredničtvo tjednika u Belovaru doznačilo za istu družbu K 5·20 i K 4·10. Hvala!

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu poslao g. Vinko Treben K 10 sabranih dne 4. tek. na piru gospodične Josipine Slavec sa gosp. Josipom Loj, pošt. činovnikom u Malom Lošinju. Bilo srećno!

Talijanski radnici u Motovunu. Iz Motovuna pišu talijanskim novinam u Trstu, da je došlo dne 5. t. mj. u Motovunu do krvavih izgreda izmedju domaćih gradjana i željezničkih radnika iz kraljevine Italije. Do izgreda došlo je kod nekog plesa, gdje su talijanski radnici zadirkivali u domaće djevojke i domaće plesače. Občinski stražari Mladossich i Crašlich bijahu prisiljeni povući sablje, što je prestrašilo starijeg brata stražara Mladossicha tako, da je pao onesviešćen i ostao na mjestu mrtav.

Na večer istog dana napao je po talijanskom običaju radnik Talijan po imenu Matteo Zacagnini — iz zasjede Motovunca Josipa Belleticha, mladića od 24. godine, sa britvom, te mu skoro prerezao vrat. Težko ranjenoga mladića odnesoše kući, a junački Talijan dao se u bjeg. Težko ranjeni mladić jedva će preživjeti.

Dopisnik tršćanskih listova neće da otvoreno prizna, da su ti smuljivci i izgrednici talijanski državljani, već govori samo o domaćih i o tudjih radnicih, al se je ipak izdao tim, što je naveo ime jednog izgreda.

Ovi junaci dodju k nam goli i bosi, skromni i ponizni, a kad se najedu i napiju, hoće ne samo da nam zapovieduju, već posižu eto i za životom naših sumljaka.

Iz Fontana plšu nam početkom maja o. g.: Ovdje kod nas je, g. uredniče, sve naopako, jer neimamo ni valjana učitelja ni uzorna svećenika. Nu sa učiteljem išlo bi kako tako, da imamo bar svećenika, takav bi morao biti. Mnogi već rekoše javno: bolje bi bilo, da ga ni, nego li da je ovakov.

Puštajuć na stran njegov obiteljski ili privatni život, potužiti nam se je proti njemu i radi toga, što nam je ukinuo hrvatski Evangelij u crkvi te Epistolu i ostalo, što mu nije stalo pravo. Za svečanostih velikog čedna bilo je kod nas proti njemu javnih prigovora i sablazni, radi čega je svećenik nekoje i tužio. Kad bijaše na sudu u Poreču, živžđali su Porečani za njim; a toga nije falilo ni kod nas u velikom čednu. Netko mu je namazao vrata, a drugi mu dovukoše pred vrata barku sa sidrom, te napisaše na njoj, da može odputovati u Ljubljanu, ali on za sve to mari i nemari. te radi i nadalje što i kako ga je volja.

Naš presvjetli biskup znade bez dvojbe za gornje činjenice i za jošte koješta, ali on se nemiče i pusti našega svećenika, da radi što i kako hoće. A je li će, i dok hoće?

Gospodarsko družtvo u Cresu imade u zalihi izvrstnog domaćeg ulja na prodaju. Tko želi, neka se izvoli obratiti na predsjedničtvo zadruge. Cieni ulju 48 for. po hektolitru.

Ustanovna skupština podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Rakitovcu kod Buzeta obdržavati će se na prvi blagdan Duhova, na 3½ sati poslije podne. Razpored običajan. Prosta zabava za tim.

Brodovi talijanske vojne mornarice u Malom Lošinju. Dopisnik tršćanskog „židovčića" javlja svomu listu sav blažen, da su tamo stigli brodovi talijanske vojne mornarice, koja se nije ufala u naše vode od godine 1866.

Očekivali smo, da će nas koji od prijatelja iz Lošinja izviestiti o dolazku i boravku talijanskih brodova, ali pošto se valjda jedan na drugoga zanašaju, nepiše nam nitko ništa, a mi vadimo sliedeće podatke iz iz rečenog dopisa čifutskog lista.

U Lošinj doplovile dva talijanska broda, i to školski brod „Miseno" pod zapovieničtvom grofa Ernesta Depon sa 150 momaka, i drugi brod „Caracciolo" pod zapovjedničtvom grofa Edvarda Barbavara sa 218 momaka. Na jednom i drugom brodu imade mnogo pomorskih pitomaca.

Zapovjednici tih brodova posjetiše najprije načelnika Vidulicha, kotarskoga kapetana Scarpu i lučkoga kapetana Tarabocchia. Sva trojica vratiše Talijanom posjet na brodovih. Talijanom pošli su nadalje na brodove u posjet: predsjednik družtva „Unione" Stuparich, dr. Veth u ime lječilištnog odbora i predsjednik „Filarmoniche" Bonetti. Konačno posjetilo je talijanske brodove mnogobrojno gradjanstvo Lošinja.

U nedjelju priredilo je družtvo „Unione" gostovom gostbu, koja bijaše vrlo vesela i srdačna.

Momčad brodova došla je na kopno u subotu i u nedjelju, te njoj se je gradjanstvo divilo radi liepog reda i uzornog ponašanja.

Sliedećeg dana odploviše talijanski brodovi put Mljetaka.

I tako je sretno probijen led, koji je od god. 1866. dielio Austro-Ugarsku od Italije. Sada će valjda moći brodovi talijanske vojne mornarice i u ostale naše primorske gradove kao na Rieku, u Pulu, Trst, Piran, Rovinj, itd., gdje će biti stalno od nespašene braće najoduševljenije dočekani i pogošćeni.

Grom udarlo u školu. Iz Brguda — občina Kastav — pišu nam, da je dne 22. pr. mj. grom udario u dimnak tamošnje pučke škole. Hvala Bogu druge nesreće nebijaše, nego li ta, što je bio dimnjak porušen i obitelj g. učitelja silno prestrašena. Sam Bog je hotio, da se gospodji učiteljevoj, nalazećoj se u to doba u kuhinji sa četvero djece, ništa dogodilo nije.

Pošto je već ovo četvrti udarac groma u onu školu, bilo bi neobhodno potrebito, da se na nju postavi čim prije munjovod.

Iz Voloskoga plšu nam dne 5. t. mj.: Na zadnjoj sjednici našega zastupstva, obdržavanoj dne 3. t. mj. riešena bijaše izmedju ostalih važnih i mnogobrojnih točaka dnevnoga reda, i sliedeća: Prosvjed proti nacrtu zakona, što ga je razposlao zemaljski odbor u Poreču svim občinam Istre glede občinskih činovnika.

Naše rodoljubno glavarstvo izradilo je obširan i vrlo temeljito izradjen prosvjed proti rečenoj osnovi ili nacrtu zakona zemaljskoga odbora, te je taj prosvjed občinskomu zastupstvu predložilo na razpravu i odobrenje.

Zemaljski odbor u Poreču ide zatim, kako bi posve uništio svako pravo občinskim zastupstvom i kako bi sputao u uzke okove takozvanu občinsku autonomiju ili samoupravu. To nakana zemaljskoga odbora razkrinkana je posve prosvjedom naše občine. Gospodi u Poreču je zazorno i ono malo slobode, što je imaju naše občine. Oni hoće pod svaku cienu, da učine od Poreča ovisnimi občinske činovnike, koji bi bili posve izručeni na milost i nemilost gospodi usesorom u Poreču.

Proti takvim spletkam zemaljskoga odbora dužne u ustati odlučno sve hrvatske i slovenske občine Istre. U tom pogledu pokazala im je put rodoljubna občina Volosko—Opatija. Njezino je naime zastupstvo u navedenoj sjednici jednoglasno prihvatilo spomenuti prosvjed uz dodatak, da se taj pošalje koli na zemaljski odbor toli na ministarstvo nutarnjih posala. Tomu prosvjedu moraju se pridružiti sve hrvatske i slovenske občine Istre.

„Učiteljsko družtvo" kotara Voloskog obdržavati će dne 14. t. mj. svoju redovitu glavnu skupštinu u Zametu (občina Kastav).

Književne:

Put k sreći Isusovu, molitvenik, složen od svećenika družbe Isusove u Kraljevici. Tiskom Kurykte u Krku 1901.

Sa zahvalnošću smo primili ukusnu knjigu poljskog auktora dra. Ostaszewskoga Baranskoga „Z krainy stu wisp" u kojoj opisuje putovanje slavenskih novinara Dalmacijom do Dubrovnika prigodom slavenskoga novinarskoga kongresa u Dubrovniku g. 1901.

Knjižovna objava. Još i danas mi stižu naručbe na „Zlatno zrnje" — zbirku misli i sentenca velikana svih književnosti, a naosob hrvatske — kojeg sam izdao dva svezka 1899. g.; ali mi tim naručbama nije moguće više udovoljiti, pošto je već naklada izcrpljena. Takodjer me sa mnogo strana poticalo i potiče, da završim zamišljenim nizom svežčića, kojih je moralo izaći 10, te koji su imali sačinjavati podpuno djelo.

I meni je samomu bilo žao, što sam s osobitih razloga bio prinuždjen najednom prekinuti djelo, ali sam se uviek nadao, da će mi ipak jednom biti moguće dovršiti ga. Mislim, da je sad tomu najbolja prigoda tim većma, što je sad nestalo i svake zapreke izdavanju.

Početkom dojdućeg mjeseca izaći će dakle treći svežčić „Zlatnog zrnja", a malo kasnije drugo pregledano izdanje I. i II. sv. Molim zato svu onu gospodu, koja žele imati ovo djelo, da se izvoli dospisnicom, najdalje do 5. dojd. mj. obratiti u Spljet na upravu „Znanosti", na koju nek se i novci šalju.

Knjižarska je ciena svakom svežku 60 h., dočim će ga gg. predbrojnici dobivati za 50 h., uz jedini uvjet, da izvole iza svakog drugog ili najdalje petog

su njegovi predčastnici pustili. Pošto je Fulin zabranio našim ljudima da nesmiju pjevati, pošli su k biskupu Flappu u Poreč potužiti se. Presvjetli biskup im je dozvolio, da mogu pjevati. Kad su naši ljudi po dozvoli biskupovoj opet počeli pjevati, zabranio im je to Fulin opetovno i to strogo, da ne smiju više pjevati, izraziv se ovim riečima: „Ja sam već toliko puta kazao, da se u Vabrigi ne smije pjevati u hrvatskom jeziku nikakovih crkvenih pjesma; pošto vidim pak, da me neće nekoji poslušati, uzet ću im presv. sakramenat iz crkve i zatvorit ću im crkvu, ako budu pjevali. Oho! Polagano, polagano, dragi naš g. Fuline! Već je prošlo 500 godina, da je pres. sakramenat u Vabrigi i da ga nije bio nitko kadar uzeti, pak da će ga jedan Fulin? Da bi bili Rovinjci sazidali našu crkvu, možda bi ju mogao zatvoriti Fulin, ali su ju zagradili naši vabrižanski pradjedovi. Ne zatvori se crkvu tako lahko ne, g. Fuline, dok je nama na ramenu živa glava.

Na obranu našeg jezika.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Dopisom od dne 24. marča t. g. br. 1495, poslalo je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Kopru pozive za vojničku stavnju sa podpisom upravitelja c. kr. kotarskog poglavarstva, c. kr. namjestničkog savjetnika Schaffenhauer pl. Neys na občinski ured u Dolinu, u čisto slovensku občinu, kao što po svoj prilici i u ostale slovenske, odnosno hrvatske občine onog kotara, u talijanskom jeziku sa nalogom, da se iste podieli strankam. Da izbjegne neugodnostim i da nerazdraži mladiće, koji su imali doći pod stavnju i njihove rodjake, sastavio je občinski ured i razposlao na svoju ruku za ovaj put slovenske pozive:

pošto se je tim načinom občini prouzročilo troška i dangube; budući bijahu talijanskimi pozivi, mjesto slovenskimi, kao što bi bilo naravski i zakonito, na čelu občine nalazeći se državljani u njihovom čuvstvu uvriedjeni;

pošto je postupanje c. kr. kotarskog poglavarstva protivno državnim temeljnim zakonom i pravicam državljana, te pokazuje osim toga, kojim se načinom Slovencem kao što i Hrvatom Istre talijanski jezik od strane cesarsko-kraljevskih austrijskih oblastih narivava, i to takodjer u prigodah, kad se ih pozivlje, da doprinesu najteži porez, krvni porez državi;

pošto je isto c. kr. kotarsko poglavarstvo već godine 1898 istomu občinskomu uredu za stavnju mladića poslalo talijanske pozive, koje je občinski ured c. kr. namjestničtvu predložio, i tada je godine 1899, 1900, 1901 c. kr. kotarsko poglavarstvo — stalno po višem nalogu — slovenski sastavljene pozive razaslalo, povrativ se tekuće godine opet na protuzakonitost i protupravnost, što dokazuje, da c. kr. kotarsko poglavarstva takvim postupanjem nepoštiva zakone, da vriedja prava državljanah i da nemari za više naloge — uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklona pozvati svom odlučnošću podredjene njoj oblasti i činovnike, da se u svojem uredovanju drže zakona i naredaba, te da im se jednom za uviek zabrani vriedjanje Slovenaca i Hrvata u njihovih pravih i čuvstvih tim, da im se šalje dopise u tudjih jezicih?

U Beču, dne 15. aprila 1902.

Spinčić, Pfeifer, dr. Ploj, dr. Klaić, dr. Ferri, Biankini, dr. Žitnik, dr. Šileny, Borčić, dr. Zaffron, Žičkar, Pogačnik, Kulp, dr. Hruban, dr. Stojan, Rozkošny, Heimrich, dr. Gregorčić, Formanek".

Glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru neće biti, kako bijaše u novinah pogriešno javljeno dne 22. maja, nego dne 22. junija, što neka izvole uzeti na znanje svi članovi i prijatelji naše plemenite „Družbe".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča da nete Leščevci Anžulu na vrgun.
Jur. Da ne, zač da se vrguni delajù z drenovini.
Fr. A la bi bila fina i leščevina.
Jur. Ja za opucat mački i breki!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Pregovori izmedju austrijske i ugarske vlade radi nagodbe, nemogu pravo napried. Te pregovore vode zadnjih dana u Budimpešti ministri-predsjednici dr. Koerber i Szell. Dne 9. t. mj. ostala je konferencija obiju ministara bezuspješna.

U sjednicah obiju delegacija podnio je ministar izvanjskih posala grof Goluchowski dne 7. t. mj. izvješće o izvanjskoj potitici naše monarhije. Službeni listovi kažu da je to izvješće pravo remek-djelo diplomatičke vještine.

U sjednici austrijske delegacije upitao je hrvatski delegat Vuković ministra izvanjskih posala kako stoji sa pitanjem zavoda sv. Jeronima u Rimu, predbaciv vladi njezin poraz u tom pitanju. Ministar odgovori, da je nova promjena u nazivu zavoda uzsliedila jedino voljom sv. Stolice, da naša diplomacija nije doživila pri tom poraza. Ministar je takodjer odsudio poznati prosvjed nadbiskupa Stadlera, ukoriv njegovo držanje. Ministar govorio je tako oštro, da se je delegat Vuković smatrao dužnim upozoriti ga na fin način na tu njegovu oštrinu rekav mu, da će valjda dozvoliti, da delegati upravljaju nanj potrebita pitanja.

Madjarske novine neprestaju bacati blato na nadbiskupa sarajevskog g. dr. Štadlera, što se je onako odlučno zauzeo za hrvatski narod sv. Jeronima u Rimu. Te novine groze se nadbiskupu, da će biti pozvan na red i eventualno kažnjen, čega se on stalno neplaši, sviestan si svoje dužnosti i svoga prava. Hrvatsko svećenstvo, družtva i pojedini odličnjaci izriču g. nadbiskupu pismeno i brzojavno zahvale i priznanja na njegovom muževnom zauzimanju na korist hrvatske svetinje u Rimu. Presvjetli nadbiskup zaslužio je u punoj mjeri to priznanje hrvatskoga naroda, jer se je on izložio za svoj narod znajuć, da ga čekaju svakojake neugodnosti od strane mogućnika i neprijatelja hrvatskoga naroda.

Bugarska. Dne 8. t. mj. otvorio je knez Ferdinand narodno sobranje. Predsjednikom sobranja bijaše izabran Dragan Zankov sa 99 proti 66 glasova, a podpredsjednici Popov i Pranga.

Mjestne:

Bogoba od jezika! Imali smo već priliku, da se bavimo sa slavnim c. kr. kotarskim školskim viećem u Puli radi dopisivanja tobož u hrvatskom jeziku sa podredjenimi mu školskimi ravnateljstvi. Naše opomene nisu, reć bi, ništa koristile, jer ono vieće nastavlja provadjati još veće rugobe sa hrvatskim jezikom.

Pred nami leži naime nekakva okružnica ili nješto sličnoga, što je razposlalo c. kr. kotarsko školsko vieće u Puli na podredjene uprave pučkih škola onog kotara. Niže priobćujemo tu okružnicu ili taj spis sa svimi pogrieškami neka vide naši čitatelji da li je častno i dostojno jedno c. kr. oblasti što takvu u sviet poslati. Evo te okružnice:

„Br... *Puli dne 17. Aprila* **1892**

Ravnateljstvu pucke skole
u .....

Usljed odpisa c. k. **Manijestnictva** od 25/3 1902 br. 2510 dostavlja se u prigibu prijegled spomenika **prethistonijega** i ranijega historijskoga vremena iz Austro-Ugarske monarhije.

Ravnateljstva se poziolju istog izvjesiti u *sk.* sobi **ussiati** ga u **inventale** primitaj potorditi.

Predsjednik Rossetti."

Gosp. c. kr. kotarski kapetan pl. Rossetti nije stalno znao što podpisuje kao predsjednik c. kr. kotarskog školskog vieća, jer da je to znao, mi smo stalni, da bi se bila i njegova inače mirna modra krv pobuni'a.

On će nam biti bez dvojbe zahvalan, da ga upozorujemo na ove jezikovne grdobe, te će u buduće nastojati, da se prije osvjedoči što podpisuje.

Medjutim upozorujemo na ovu jezikovnu porugu našega državnoga zastupnika g. prof. *Spinčića, koji bi mogao eventualno pokazati ministru-predsjedniku g.* dru. Koerberu kako njegovi politički činovnici u Primorju dopisuju u istinu sa strankami u njihovom jeziku.

Velike vježbe naše mornarice. Ovogodišnje velike vježbe c. i kr. mornarice biti će u jadranskom moru te će započeti, kako javljaju iz Beča, dne 15. junija, a svršiti će se polovicom septembra. Zaključnim vježbam prisustvovati će i Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip sa bogatom pratnjom.

G. Fran Glaser darovao na korist podružnice sv. Cirila i Metoda u Puli K 2. Živio!

Pokrajinske:

Imenovanje. Gosp. Anto Zuccon dosada privremeni učitelje u Alturi, bio je imenovan stalnim učiteljem na hrvatskoj pučkoj školi takodjer u Alturi. Isto tako gospodična Marija Škvarc bila je imenovana stalnom učiteljicom na hrvatskoj pučkoj školi u Kanfanaru. Čestitamo!

Preč. Petronio — izpravlja! Kapitularni vikar biskupije tršćansko-koparske preč. Petronio dao se je zadnjih dana na izpravke. Najprije se je požurio, da izpravi viest u tršćanskoj „Edinosti", pak u Opatijskom „Nar. Listu": *da nije istina da se na biskupskom ordinarijatu čita matuljska „Prava Naša Naša Sloga", i da nije istina, da se kapitularni vikar paća s Krstićem.*

Da istinu kažemo, milije bi nam bilo sto puta, da je preč. Petronio izpravio bar jedan dio onih viesti i dopisa, što bijahu proti njemu i njegovoj upravi napisani i priobćeni u raznih hrvatskih i slovenskih listovih. Ali preč. Petronio šuti na onako ozbiljne prigovore, na onako oštre prikore i opomene. On drži više do toga, da li se čita ili ne na biskupskom ordinarijatu poznati gnjusni list i da li on obći sa odpadnikom ili ne, nego li na ona ostra doduše ali pravedna i opravdana javna kritika njegovog djelovanja.

On bi bio sto puta pametnije i dostojnije po sebe učinio, kad bi se bio bar spustio u pobijanje toliko puta navedenih utemeljenih činjenica proti njemu. Nu te se njega više nedotiču, on se njih neplaši, njemu je do toga stalo, da sviet dozna, da on nečita *sm-rada* i da neobći sa prodancem. Ako je to prečastnomu dosta, nama i svakomu poštenomu i pravednomu čovjeku jest to jako malo.

Iz Zrenja pišu nam dne 5. t. mj.: Evo nas, g. uredniče, opet sa jednom, ako i ne veselom, a ono bar sa utješljivom viesti.

Dne 23. proš. mjeseca svetkovali smo blagdan našeg crkvenog zaštitnika sv. Josipa.

Naši krnjeli i talijančići veselili se, jer da im je otac franjevac bio obećao, da će toga dana iz crkve odpraviti hrvatski pjevački zbor i namjestit „Leginog" učitelja sa nekolicinom domaćih poprdila. Oni su govorili, da će doći k nam neki koparski *mitrijaš*, sa više svećenika, neki vjeroučitelj, da počaste „Leginu" školu, pak da će postaviti njezin harmonijum na kor u crkvi i jednom za uvjek ištisnuti hrvatsko pjevanje iz naše župne crkve.

Došao je o. franjevac sa jednim sjedovlasim vjeroučiteljem iz Kopra i sa upraviteljem dekanata iz Oprtlja.

O. franjevac, upozoren valjda od naših narodnih protivnika, stupio je medju narod na trgu, te ga počeo nagovarati neka dozvoli, da ide „Legin" učitelj sa svojimi prijatelji svirati i pjevati na kor, jer da će biti svečanije, ako se bude pjevalo i sviralo sa harmonijem.

Naš puk nije hotio podnipošto ništa o tom čuti braneć i zagovarajuć odlučno svoje pravo u crkvi. Nekoji, žešći i odlučniji, odvratiše o. franjevcu, *da će se prije dati rezati kao repa nego li da dopuste „Legaše" da pjevaju na koru; drugi, da će se radje poturčiti nego li poćàlijančiti*, a čulo se je i uzklika: *živila naša unija.*

Kad je o. franjevac uvidio, da imade posla s muževi a ne s babami, otidje, da valjda „Legašem" priobći, što je čuo i doživio.

Sv. misu čitao je o. franjevac; u presbiteru bio je upravitelj dekanata, a onaj sjedovlasi vjeroučitelj pošao je sa „Leginim" učiteljem pod sv. misom na šetnju na okolna brda, odakle se vidi *milu majku Italiju.*

Kod popoldašnjeg blagoslova odpravio je upravitelj dekanata naše pjevačice sa kora, *valjda iz ljubavi do hrvatskog jezika*, u kojem one krasno pjevaju Bogu na čast i slavu!

Dne 24. istog mjeseca obavio je č. o. franjevac blagoslov polja po crkvenom običaju uz procesiju na čast sv. Marka.

Po dovršenoj procesiji zamolio je o. franjevac sav puk za oproštenje, što mu je u pogledu jezika nehotice nanio nepravdu za uskrsnih blagdana. On reče medju ostalim: ja nisam svemu kriv, već je krivnja u tom, što sam čuo samo jedno zvono, i to ono *talijansko.*

Prevariše me naime, da su u Zrenju sve sami Talijani, što nije istina, kako sam se kasnije osvjedočio. Uvjerio sam se naime kod sv. izpoviedi kako Vi mislite, čutite i govorite; izpoviedio sam naime okolo 665 osoba, a od ovih, 30 po prilici u talijanskom jeziku; ali i ovi misle hrvatski, jer im se to pozna po jeziku i govoru.

On priznade, da nam je ovdje na štetu, nipošto na korist „Legina" škola i da nam se hoće, ako ćemo napredovati, hrvatska, nipošto talijanska škola.

Nama je drago, da se je č. o. franjevac na licu mjesta i na vlastite oči osvjedočio, da mi nismo Talijani, da je ona šačica smutljivaca, umjetno stvorena i od gospode među nami podržavana. On će moći — bude li hotio, na biskupskom ordinarijatu otvoreno kazati, što smo i tko

smo. On je pokušao — zaveden od varalica i slepaca — da nam otme narodnu svetinju u crkvi i da nam nametne tuđi jezik, nu osvjedočiv se sam, da je bio zaveden, priznao je javno i spokorno, da nam je krivicu nehotice nanio.

Da se nismo odlučno i muževno oprli njegovim nakanam, danas bi plesali od veselja naši poprdili. Ovako obranismo svoju svetinju i narodnu čast. Ovako ćemo ju braniti odlučno i žestoko i u buduće, proti kojemu. To neka znadu tršćanski reformatori i latinizatori jednom za uvjek. Ili će nas ovakve, kakvi jesmo, ili nas neće nikakve. Bijasmo, jesmo i ostati ćemo do zadnjeg daha vierni sinovi hrvatskog naroda.

Političko družtvo za Hrvate i Slovence u Istri, konstituiralo se kako smo već jednom javili dne 7. svibnja u Pazinu. Prisutnika je bilo preko jedna stotina, a osobito dobro bijaše zastupan poljodjelski stalež. Predsjedao je gosp. dr. Dinko Trinajstić, koji je izviestio skupštinare o potežkoćama odobrenja pravila toga družtva i pročitao brzojavne i pismene pozdrave. Zatim je sliedilo upisivanje članova, te ih se upisno liep broj novih. Na predlog gosp. dra. Matka Trinajstića, izabran jednoglasno predsjednikom uz burno odobravanje prof. Vjekoslav Spinčić, a odbornicima dr. Ant. Antončić, dr. Gj. Červar, Fran Flego, Fran Grunt, dr. K. Janežić, dr. Šime Kurelić, Liberat Sloković, dr. Dinko Trinajstić, dr. Ivan Zuccon. Zamjenicima Jakov Buretić, Šime Defar, Ferdo Hrdy, Kazimir Jelušić, Ivo Lovrić, Fran Pucić, Male Sanković, Gašpar Žiković i Viktor Marot. Novo izabrani predsjednik, zahvaljujuć se na podieljenoj mu časti upotriebi prigodu da kratkim ali liepim govorom uputi skupštinare o značenju i svrhi družtva, te o njikovim pravima i dužnostima, preporučujuć osobito zapt i posluh u redovima naše stranke. Odbor se konstituirao ovako: Predsjednik prof. V. Spinčić, podpredsjednik dr. D. Trinajstić, tajnik dr. Gj. Červar, blagajnik dr. Š. Kurelić.

Škandalozno ponašanje. U sriedu večer vraćajući se iz Pazina učestnici sastanka pol. družtva bili su svjedoci baš škandaloznog ponašanja od strane dvojice činovnika na pazinskoj želježničkoj postaji. Evo točno opis događaja:

K blagajni pristupi dr. J. i zamoli dvije karte drugoga razreda za Pulu. Činovnik mu poda karte i zahtjevā „due fiorini e settantasei soldi". Dr. J. upita uljudno: molim Vas koliko: a činovnik mu opet odbrusi talijanski. Dr. J. upita po treći put, a sada mu činovnik javi njemački, a hrvatski nikako. Tako je nekoliko puta išlo, dok najposlije nepristupi jedan drugi činovnik i kaže da stoji vožnja dva forinta i 76 novč.

Sad pristupi drugi putnik g. K. zahtjevajuć isto dvije karte za Pulu. Tu se ponovi gornji proces: ovaj pita hrvatski, a onaj odgovara njemački, dok najzad znajući, da će se već shodnim načinom pritužiti, plati iznos. Sad ali da ste čuli onog drugog činovnika, koji je polag stajao i koji se zove, kako je sam rekao, Supančič. Taj poče izazivno vikati: „Sielst Du, der kann ja deutsch, will aber nicht sprechen! Das ist doch zu viel" (Vidiš, taj znade njemački, a neće da govori, to je ipak previše) G. K. poduči tog gospodina, da se prije svega on nema mješati, a najmanje ovakove opazke stavljati, jer to je bezobraznost, radi koje će se pritužiti. Dr. J. i g. K. podjoše zatim k pred. stojniku postaje, zamoliše knjigu za pritužbe i upisaše svoju pritužbu. Medjutim dodje po biljet dr. Č., pa kad i ovaj zahtjevaše hrvatski i samo hrvatski, skoči opet k blagajničaru rečeni Supančič, pa će sav ogorčen prama dr. Č. „aber Herr Doktor, um Gottes Willen" (ali gospodine doktore za ime božje). Na to mu dr. Č. odgovori: „Hier gibts' kein aber" nego a ću imati kartu drugog razreda za Pulu. Na to će rečeni Supančič sav biesan prama činovniku, koji je na blagajni bio,: So gib ihm keine Karte" (Onda mu nedaj nikakve karte). Dr. Č. pošao je isto da se prituži u knjizi, nu savjetovasmo mu neka se prituži onda, kad bude morao za kartu globu platiti, što mu se već i dogodilo. Nu u samom uredu razvio se još veći škandal. Kad je naime došao dr. Č. u ured, da se prituži, reče posprdno Supančič „no, mit dem werden wir leicht fertig werden (no, s tim ćemo mi brzo svršiti). Vraćajući se van dr. Č., opazi mu rečeni Supančič, da kako može on, naime dr. Č., koji znade njemački, govoriti samo hrvatski i doda „das ist ein Skandal". Na to mu dr. Č. primjeti, da je škandal što on nezna hrvatski, jezik puka ovog kotara. I vidi vraga! Supančiću odvezao se najednom jezik i on počme: „ja znam bolj hrovaški nego vi", našto mu dr. Č. primjeti, da je tim gore za njega, jer je na taj način hotimice provocirao cieli škandal, radi kog će morati odgovarati. Nu taj junačina nehajno mahne rukom i doda „O je, wenn mir nur alles so leicht wäre wie das" (O kad bi mi sve tako lahko bilo kao to) U toj buci i halabuci nismo već znali što ostali putnici čine i kojim su načinom dobili karte. Rečeni Supančič tako je halabučio, da mu je par puta g. predstojnik zaprietio neka šuti i neka obavlja svoj posao, a nipošto da se mieša tamo gdje ga netreba. Nu on je bio tako sviestan svog čina, da mu nije ništa imponiralo, nego je neprestano vikao kao da može činovnik po nosu poznati je li Hrvat, Niemac ili Talijan.

Dakako da se čovjek na takovu glupost nemože nego nasmijati. Istina da se čovjeka po nosu nemože prepoznati, ali ako jedan hrvatski i samo hrvatski govori, onda može i ludjak razumjeti, da dotičnik nije ni Niemac ni Talijan.

Očekujemo od prometnog ravnateljstva, da g. Supančića poduči kako se ima pristojno vladati i da odredi za blagajnu na pazinskom kolodvoru činovnika, koji će poznati jezik puka.

G. Dinko Vlačić iz Vlakova kod Labina poslao dne 6. aprila kruna 3·30 za družbu sv. Cirila i Metoda, sabranih u veselom družtvu na uskrsni ponedjeljak uz poklik „Živila domovina"! — Uredničtvo tjednika u Belovaru doznačilo za istu družbu K 5·20 i K 4·10. Hvala!

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu poslao g. Vinko Treben K 10 sabranih dne 4. tek. na piru gospodične Josipine Slavec sa gosp. Josipom Loj, post. činovnikom u Malom Lošinju. Bilo srećno!

Talijanski radnici u Motovunu. Iz Motovuna pišu talijanskim novinam u Trstu, da je došlo dne 5. t. mj. u Motovunu do krvavih izgreda izmedju domaćih gradjana i želježničkih radnika iz kraljevine Italije. Do izgreda došlo je kod nekog plesa, gdje su talijanski radnici zadirkivali u domaće djevojke i domaće plesače. Občinski stražari Mladossich i Crašlich bijahu prisiljeni povući sablje, što je prestrašilo starijeg brata stražara Mladossicha tako, da je pao onesviešćen i ostao na mjestu mrtav.

Na večer istog dana napao je po talijanskom običaju radnik Talijan po imenu Matteo Zacagnini — iz zasjede Motovunca Josipa Belleticha, mladića od 24. godine, sa britvom, te mu skoro prerezao vrat. Težko ranjenoga mladića odnesoše kući, a junački Talijan dao se u bjeg. Težko ranjeni mladić jedva će preživjeti.

Dopisnik tršćanskih listova neće da otvoreno prizna, da su ti smutljivci i izgrednici talijanski državljani, već govori samo o domaćih i o tudjih radnicih, al se je ipak izdao tim, što je naveo ime jednog izgreda.

Ovi junaci dodju k nam goli i bosi, skromni i ponizni, a kad se najedu i napiju, hoće ne samo da nam zapovieda ju, već posižu eto i za životom naših sa zemljaka.

Iz Fontana plšu nam početkom maja o. g.: Ovdje kod nas je, g. uredniče, sve naopako, jer neimamo ni valjana učitelja ni uzorna svećenika. Nu sa učiteljem išlo bi kako tako, da imamo bar svećenika, kakav bi morao biti. Mnogi već rekoše javno: bolje bi bilo, da ga ni, nego li da je ovakov.

Pustajuć na stran njegov obiteljski ili privatni život, potužiti nam se je proti njemu i radi toga, što nam je ukinuo hrvatski Evangelij u crkvi te Epistolu i ostalo, što mu nije stalo pravo. Za svečanostih velikog čedna bilo je kod nas proti njemu javnih prigovora i sablazni, radi čega je svećenik nekoje i tužio. Kad bijaše na sudu u Poreču, zviždali su Porečani za njim; a toga nije falilo ni kod nas u velikom čednu. Netko mu je namazao vrata, a drugi mu dovukoše pred vrata barku sa sidrom, te napisaše na njoj, da može odputovati u Ljubljanu, ali on za sve to mari i nemari. te radi i nadalje što i kako ga je volja.

Naš presvjetli biskup znade bez dvojbe za gornje činjenice i za jošte kojeśta, ali on se nemiče i pusti našega svećenika, da radi što i kako hoće. A je li će, i dok hoće?

Gospodarsko družtvo u Cresu imade u zalihi izvrstnog domaćeg ulja na prodaju. Tko želi, neka se izvoli obratiti na predsjedničtvo zadruge. Ciena ulju 48 for. po hektolitru.

Ustanovna skupština podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Rakitovcu kod Buzeta obdržavati će se na prvi blagdan Duhova, na 3½ sati poslije podne. Razpored običajan. Prosta zabava za tim.

Brodovi talijanske vojne mornarice u Malom Lošinju. Dopisnik tršćanskog „židovčića" javlja svomu listu sav blažen, da su tamo stigli brodovi talijanske vojne mornarice, koja se nije ufala u naše vode od godine 1866.

Očekivali smo, da će nas koji od prijatelja iz Lošinja izviestiti o dolazku i boravku talijanskih brodova, ali pošto se valjda jedan na drugoga zanašaju, nepiše nam nitko ništa, a mi vadimo sliedeće podatke iz iz rečenog dopisa čifutskog lista.

U Lošinj doploviše dva talijanska broda, i to školski brod „Miseno" pod zapovieđničtvom grofa Ernesta Depon sa 150 momaka, i drugi brod „Caracciolo" pod zapovieđničtvom grofa Edvarda Barbavara sa 218 momaka. Na jednom i drugom brodu imade mnogo pomorskih pitomaca.

Zapovjednici tih brodova posjetiše najprije načelnika Vidulića, kotarskoga kapetana Scarpu i lučkoga kapetana Tarabocchia. Sva trojica vratiše Talijanom posjet na brodovih. Talijanom pošli su nadalje na brodove u posjet: predsjednik družtva „Unione" Stuparich, dr. Veth u ime ljećilištnog odbora i predsjednik „Filarmoniche" Bonetti. Konačno posjetilo je talijanske brodove mnogobrojno gradjanstvo Lošinja.

U nedjelju priredilo je družtvo „Unione" gostovom gostbu, koja bijaše vrlo vesela i srdačna.

Momčad brodova došla je na kopno u subotu i u nedjelju, te njoj se je gradjanstvo divilo radi liepog reda i uzornog ponašanja.

Sliedećeg dana odploviše talijanski brodovi put Mljetaka.

I tako je sretno probijen led, koji je od god. 1866. dielio Austro-Ugarsku od Italije. Sada će valjda moći brodovi talijanske vojne mornarice i u ostale naše primorske gradove kao na Rieku, u Pulu, Trst, Piran, Rovinj, itd., gdje će biti stalno od nespašene braće najoduševljenije dočekani i pogošćeni.

Grom udario u školu. Iz Brguda — občina Kastav — pišu nam, da je dne 22. pr. mj. grom udario u dimnak tamošnje pučke škole. Hvala Bogu druge nesreće nebijaše, nego li ta, što je bio dimnjak porušen i obitelj g. učitelja silno prestrašena. Sam Bog je hotio, da se gospodji učiteljevoj, nalazećoj se u to doba u kuhinji sa četvero djece, ništa dogodilo nije.

Pošto je već ovo četvrti udarac groma u onu školu, bilo bi neobhodno potrebito, da se na nju postavi čim prije munjovod.

Iz Voloskoga plšu nam dne 5. t. mj.: Na zadnjoj sjednici našega zastupstva, obdržavanoj dne 3. t. mj. riešena bijaše izmedju ostalih važnih i mnogobrojnih točaka dnevnoga reda, i sliedeća: Prosvjed proti nacrtu zakona, što ga je razposlao zemaljski odbor u Poreču svim občinam Istre gledje občinskih činovnika.

Naše rodoljubno glavarstvo izradilo je obširan i vrlo temeljito izradjen prosvjed proti rečenoj osnovi ili nacrtu zakona zemaljskoga odbora, te je taj prosvjed občinskomu zastupstvu predložilo na razpravu i odobrenje.

Zemaljski odbor u Poreču ide zatim, kako bi posve uništio svako pravo občinskim zastupstvom i kako bi sputao u uzke okove takozvanu občinsku autonomiju ili samoupravu. To nakana zemaljskoga odbora razkrinkana je posve prosvjedom naše občine. Gospodi u Poreču je zazorno i ono malo slobode, što je imaju naše občine. Oni hoće pod svaku cienu, da učine od Poreča ovisnimi občinske činovnike, koji bi bili posve izručeni na milost i nemilost gospodi asesorom u Poreču.

Proti takvim spletkam zemaljskoga odbora dužne u ustati odlučno sve hrvatske i slovenske občine Istre. U tom pogledu pokazala im je put rodoljubna občina Volosko—Opatija. Njezino je naime zastupstvo u navedenoj sjednici jednoglasno prihvatilo spomenuti prosvjed uz dodatak, da se taj pošalje koli na zemaljski odbor toli na ministarstvo nutarnjih posala. Tomu prosvjedu moraju se pridružiti sve hrvatske i slovenske občine Istre.

„Učiteljsko družtvo" kotara Voloskog obdržavati će dne 14. t. mj. svoju redovitu glavnu skupštinu u Zametu (občina Kastav).

Književne:

Put k srcu Isusovu, molitvenik, složen od svećenika družbe Isusove u Kraljevici. Tiskom Kurykte u Krku 1901.

Sa zahvalnošću smo primili ukusnu knjigu poljskog auktora dra. Ostaszewskoga Baranskoga „Z krainy stu wisp" u kojoj opisuje putovanje slavenskih novinara Dalmacijom do Dubrovnika prigodom slavenskoga novinarskoga kongresa u Dubrovniku g. 1901.

Književna objava. Još i danas mi stižu naručbe na „Zlatno zrnje" — zbirku misli i sentenca velikana svih književnosti, a naosob hrvatske — kojeg sam izdao dva svezka 1899. g.; ali mi tim naručbama nije moguće više udovoljiti, pošto je već naklada izcrpljena. Takodjer me sa mnogo strana poticalo i potiče, da završim zamišljenim nizom svežčića, kojih je moralo izaći 10, te koji su imali sačinjavati podpuno djelo.

I meni je samomu bilo žao, što sam s osobitih razloga bio prinuždjen najednom prekinuti djelo, ali sam se uviek nadao, da će mi ipak jednom biti moguće dovršiti ga. Mislim, da je sad tomu najbolja prigoda tim većma, što je sad nestalo i svake zapreke izdavanju.

Početkom dojdućeg mjeseca izaći će dakle treći svežčić „Zlatnog zrnja", a malo kasnije drugo pregledano izdanje I. i II. sv. Molim zato svu onu gospodu, koja žele imati ovo djelo, da se izvoli dospisnicom, najdalje do 5. dojd. mj. obratiti u Spljet na upravu „Znanosti", na koju nek se i novci šalju.

Knjižarska je ciena svakom svezku 60 h., dočim će ga gg. predbrojnici dobivati za 50 h., uz jedini uvjet, da izvole iza svakog drugog ili najdalje petog

svezka poslati iznos od 1 K, dotično 2 K 60 h. Tko pak pošalje odmah K 4·60 taj će sve svezke redovito dobivati.

Za svako 10 sakupljenih predbrojnika dajem 1 iztisak na dar.

Štajerski Gradac, 6. svibnja 1902.

Josip Buzolić.

Iz drugih krajeva:

Karlo Učekar, tipograf i poznati vodja tršćanskih socijalista, preminuo je naglo u nedjelju u jutro u Trstu u 47. godine. Pokojnik bijaše utemeljitelj socijalističke stranke u Primorju. S njime gubi socijalistička stranka vodju, kojemu će teško naći namjestnika. Pokoj mu vječni!

Što je sa vinskom klauzulom? Pita ovako „Agr. Tagblatt“ i ima podpuno pravo. Pred godinu dana sve je bilo uzrujano radi vinske klauzole. Danas svi šutimo kao da je pitanje riešeno ili kao da ne postoji. Ipak ono postoji i riešeno nije, nego se svaki dan približuje čas njegova riešenja. Italija je tako znala udesiti svoju politiku, da se za nju takme danas u jednu ruku dvie centralne velevlasti, a u drugu Rusija i Francezka. Ona upotrebljuje taj svoj položaj sebi u korist. Obnoviti će trojni savez; ali će staviti uvjeta ne samo političkih, nego i takovih, koji se tiču obnove trgovačkoga ugovora. Prinneti je već izjavio, kako politički i trgovački ugovori stoje u tiesnoj svezi. Sva je prilika, da na svom sastanku u Mletcima Prinneti i Bülow nisu niti spomenuli vinsku klauzolu; ali je opeta sva prilika da je neizravno njezina sudbina na onom sastanku riešena. S toga biti će dužnost hrvatskoga delegata iz Dalmacije, da u budućoj sjedidbi delegacije prozbori što energičnije. Lani je govorio u istinu i dr. Ivčević, ali mu je grof Goluchowski odvratio, da ga je slušao s velikim zanimanjem, nu da stvar spada pred kompetenciju carevinskoga vieća. Ljetos ne će moći da tako odvrati. Izjava Prinetti-a i razvitak dogadjaja jasno govore, da se pitanje trgovačkih ugovora ne da odieliti od onoga političkih.

Darežljivost američkih bogataša. Samo u roku od jedne godine podarili su bogataši jedinjenih američkih država u dobrotvorne svrhe ogromnu svotu od 1.040,000.000 maraka (1 marka = 1 kruna 17 para). U to nisu uračunane zaklade od 20.000 maraka ni običajni prinosi za školske, dobrotvorne i religiozne svrhe. Zaklade bogatih Američana od prošle godine nadišle su sve predjašnje. Spomenuta svota nadkriljuje po svoj prilici ukupnu svotu sličnih zaklada svih drugih zemalja na svietu. Andrew Carnegie dao je za sveučilišta i javne knjižnice preko 130,000.000 maraka, a pod konac prošle godine pregovarao je s državom radi dalnjeg dara od 20,000.000 maraka. Mrs. Leland Stanfort, Piepont Morgan, John Rockefeller, dr. Daniel Pearsons, Mrs. Emmons Blaine, Helen Gould, te drugi poznati muževi i gospodje obsipali su dalnjim darovima zavode, koji su skopčani s njihovim imenom. Najveći darovi potječu od Mrs. Leland Stanford, Andrewa Carnegie-a i Johna Rockeffelera. Mrs. Stanford dala je za sveučilište, koje nosi ime njezina sina, 120,000.000 maraka, a Rockeffelerovi darovi iznosili su 20,000.000 maraka i povrh toga je ovaj gavan obećao sveučilištu u Chicagu dalnjih 20 mil. maraka. Carnegieovi darovi iznosili su za knjižnice 50 mil. maraka. Ta svota razdieljena je medju 1530 mjesta u Sjedinjenim državama, Portoriku i Kanadi. Newyork dobio je od toga 20 mil. maraka za knjižnice, St. Louis 4 mil. maraka u istu svrhu, te isto toliko dobile su Carnegieove knjižnice u Bradfordu, Duquesneu i Homesteadu u Pennsylvaniji. Ova točna listina o Carnegievim darovima u g. 1901. jeste od obćeg interesa: On je darovao jednoj tehničkoj školi u Pittsburgu 8,000.000 maraka i tom prilikom obećao, da će darovati još najmanje 100 mil. maraka. Nadalje je darovao vladi Sjedinjenih država za osnutak sveučilišta za višu naobrazbu u Washingtonu 40 mil. maraka; Carnegieovu zavodu u Pittsburgu 4,000.000 maraka. Povrh toga je darovao Carnegie mnogobrojnim drugim zavodima i knjižnicama znatne svote.

Hrvatska banka u Americi. U New-Yorku otvorio je g. Petar Šepić (u ulici 20 Greenwich Street) hrvatsku banku, koja će se baviti jedino razpošiljanjem novaca u hrvatske zemlje.

Strašna nesreća uslied provale vulkana na otoku Martinique dogodila se dne 8. maja, u gradu Saint Pierre na otoku Martinique, najveći grad na malih botilah, koji pripada Francezkoj. Nenadana i nagla provala vulkana Pelee uništila je sav grad, u kojem je poginulo po nekojih viestih preko 25.000 ljudi, a po drugih ćak preko 40.000 ljudi. Cio grad je razoren, drži se, da je sveukupno stanovničtvo izginulo. Svi su brodovi, koji su stojali u luci, uništeni. Vulkanska provala traje još neprestance.

„Prvi istarski sokol“ u Puli, priredjuje na duhovski ponedjeljak izlet na „Luzi na moru“. Program za zabavu i vrieme odlazka javiti ćemo u budućem broju. Gospodje sa djecom moći će se voziti na omnibusu.

Listnica uredničtva i uprave.

Dopisnik — Vabriga, — Sve u u redu. Hvala!

Marko Zović

krojački majstor

u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Ćirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Tvrdka

SCHIVITZ & C.

(Živic i dr.) Trst

ulica Commerciale broj 2,

preporuča svoje

štrcaljke proti peronospori, inžinira Živica i druge, mjehove i strojeve za samporenje loze, mljatilnice i čistilnice za žito, stamoreznice, plugove za svaku uporabu te u obće sve stroje, orudje i materijale za gospodarstvo i obrtničtvo po najnižim cienama, koje se priobćuje na zahtjev.

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus“ tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškora. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12, 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za društva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedionične (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajom 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. društva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za c. kr. poštu i brzojavne uredе na selima.

1. Quittung za poštare u obće. 2. Quittung za godišnji paušal. 3. Quittung za „Bestellgebühr.“ 4. „Bericht“ za dopisivanje sa ravnateljstvom. 5. Consignation za „Pensionsverein.“ 6. Verzeichnis à Conto-Abführen. 7. Verlags-Ansuchen und Cassastands-Nachweis. 8. Quartals-Ausweis, na pol arka. 9. Consignation für erhaltene Verläge. 10. Ausweis über die portopfl.-Pakete. 11. Quittung für Telegraphengehalt. 12. Verzeichnis der Pensionsmitglieder.

7. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

8. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegs-Marine.“ 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije“ u Antilu, Kubu itd.“ 3. Pjesma: „Pjesnie pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I.“ u Kretu.“ 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth“ i „Aspern“ u Kinu.“ 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

Gospodjica iz dobre familije imajuć jedan ili dva slobodna sata na dan, želi podučavati djecu u hrvatskom ili njemačkom jeziku. Pobliže kod uredničtva „Naše Sloge“.

Zastupstvo uzajamno-osiguravajuće

banke „Slavije“

za grad Pulu i okolicu preuzima od 1. junija g. 1902.

Ante Tramfić,

trgovac vinom u Puli, Via Sergia.

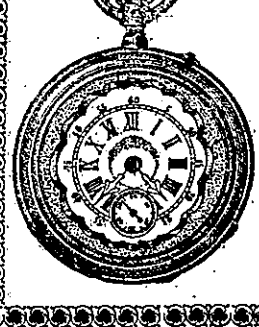

L. Malitzky

urar i srebrnar.

Via Sergia 65. **POLA** Via Sergia 65.

preporuča

Omega, Longines, Schaffhaus ura za žep u zlatu, srebru i metalu koje su najtočnije ure-kazalice,

dalje ura-budilica **„Junghaus“, sobnih satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari;** n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najprikladnije

za darove o prilici sv. potvrde (berme).

Broj 38. Pula, u petak dne 15. maja 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili pološnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Občine pozor!

Eto nas, da pobliže progovorimo o zakonskih osnovah zemaljskoga odbora Istre ob občinskih činovnicih.

U svojem izvješću donaša junta dopis c. kr. namjestnika, kojim priobćuje zemaljskomu odboru, da Njegovo Veličanstvo nije obnašlo potvrditi zakonskih osnova prihvaćenih od sabora Istre, bolje rekuć od saborske talijanske većine, tičućih se občinskih činovnika, i gdje se navadjaju uzroci zašto se previšnje potvrde nije moglo dati.

Pri tom je najljepše, da vladajuću gospodu Talijane, koji toli naglasuju autonomiju, koji se prikazuju svietu kao veliki autonomi, da tu gospodu Talijane mora c. kr. vlada Austrije upozorivati na autonomiju občina, da ju treba naime čuvati i štiliti i braniti, da se je nesmije kršiti.

C. kr. vlada Austrije veli gospodi Talijanom: Občinski redi u Austriji idu sa stanovišta, da upravu občina vode izabranici puka, občinska zastupstva, i da su ova za upravu odgovorna, te da uživaju podpunu slobodu u imenovanju občinskih činovnika.

Istina, ima razloga, s kojih bi trebalo ustaliti stanje občinskih činovnika, te tim samo sobom umanjiti, zakonitim putem, autonomna prava občina. Al to ne smije tako daleko ići, kako idu zakonske osnove talijanske većine, po kojih bi občinski činovnici odvisili od samovolje zemaljskoga odbora, te bi se osujetilo uspješno sudjelovanje občinskih činovnika sa občinskimi glavari i občinskimi zastupstvi.

Moglo bi se pristati na omedjašenje autonomnih prava občina samo tada, kad bi se ustanovilo načine, kada bi se moralo imenovati definitivno občinskoga činovnika, i nazore po kojih bi se imalo suditi njihova sposobnost.

Moglo bi se u tih stvarih činiti razliku za činovnike većih, naročito gradskih, i manjih občina.

Imalo bi se ustanoviti, koje nauke ima dotičnik proći i koje izpite položiti.

Glede izpita valjalo bi ustanoviti barem temeljna načela za ono, što bi se od dotičnika zahtjevalo, i kako bi imala biti sastavljena izpitna komisija. Vlada zahtjeva već sada, da bude u izpitnoj komisiji politička uprava izjednačena autonomnoj upravi.

Obzirom na odnošaje u Istri prikazuje se ne neznatna poteškoća glede zahtjeva o poznanju jezika sa strane občinskih činovnika. To je pitanje, koje se nesmije mimoići, kad se hoće zakonom ustanoviti uvjete za imenovanje občinskih činovnika.

Radi već spomenutoga nuždnoga uspješnoga sudjelovanja občinskih činovnika sa občinskimi glavari i zastupstvi, nebi se smjelo od občine ništa više zahtjevati, nego da uzme u službu osobu usposobljenu, koju njoj drago od onih koji mole. *S toga gledišta nije opravdan zahtjev zemaljskoga odbora, da može imati pravo na mirovinu samo onaj koga potvrdi zemaljski odbor. To bi dapače moglo biti štetno za mir u občini.*

Dobro bi da se ustanovi, koliko najmanje plaće bi imali imati občinski činovnici. Dobro bi da se jih osjegura proti samovoljnom postupku, i da bude njihov službeni odnošaj javne naravi. Dobro bi, da se uredi disciplinarni postupak prema njim, osobito takodjer obzirom na uredjenje prava za mirovinu; — ali mora se paziti, da se neoslabi vlast občinskoga glavara, i zajamčiti vršenje disciplinarne vlasti, tako da nebudu kod toga uplivale političke oprieke izmed občina i autonomne nadzorne oblasti. To bi se najlakše doseglo, kad bi se disciplinarne odluke u drugoj instanciji predale zboru, u kojem bi bilo jednako članova autonomne, pokrajinske i političke pokrajinske oblasti *pod predsjedničtvom namjestnika ili njegova zamjenika.* U prvoj instanciji za znamenitije stvari odlučivale bi občine, za manje znamenite bi občine odlučivale definitivno. Uredjenje mirovina bilo bi pri tom jedna od glavnih zadaća, koje bi se imalo zakonom ustanoviti.

Obzirom na znamenitost občinskih činovnika za poslove prenešenoga djelokruga, imalo bi se ustanoviti da se svako imenovanje dade na znanje kotarskoj političkoj oblasti.

Na svrsi opaža c. kr. vlada, da bi dobro bilo, kad bi sabor ustanovio načela, po kojih bi se imale zakonske osnove napraviti, te da bi se zemaljski odbor sporazumio s vladom prije, nego li bi izradio zakonske osnove i prije nego li bi jih dao saboru u razpravu.

* * *

Pošto je c. kr. vlada vratila nepotvrdjene zakonske osnove, sastavio je zemaljski odbor posve novu zakonsku osnovu obzirom na promjene §§ 31. i 32. občinskoga reda, te iz prvanjih par članaka napravio 26 paragrafa. Zakonsku osnovu glede mirovina pustio je s malimi promjenami kakva bijaše prvanja.

Uzev u obzir *koliko je moguće* vladine izjave, *a ostajuć čvrsto kod nazora, koji su vodili sabor kod toga pitanja* — tako veli zemaljski odbor podnašajuć ponovno zakonske osnove.

Baš liep je ovaj *koliko je moguće*, pak onda osjeguranje, da se je čvrsto držao i kod novih osnova nazora do sad razvitih sa strane sabora.

Toga mu nije trebalo ni reći. Dosta je zakonske osnove proglédati, da se o tom uvjeri.

Njemu neide za dobro občinskih činovnika. Sad već nije to ni rekao u naslovu zakonske osnove. On ide za tim, da napravi iz občinskih činovnika svoje oruđje, da ne gospodare nad njimi ni občinski glavari nit občinska zastupstva, nego da gospodari zemaljski odbor, i da čini smutnje u občinah.

Nemari on, da tim uniši občinsku samoupravu. On ide za tim, da svoju volju nametne občinam.

Pogledajmo malo te zakonske osnove.

Po § 1. zakonske osnove A, one kojom se mienjaju §§ 31. i 32. občinskoga reda, mora svaka občina imati jednoga činovnika, naime tajnika.

Za veće i znamenitije občine morat će se ustanoviti takodjer mjesto blagajnika. U kojih občinah, o tom će odlučiti zemaljski odbor sporazumno sa namjestničtvom. Dakle občina neima kod toga što govoriti, kao da ona nezna najbolje što njoj treba. Za nju, i nečuvši nje, ima se ustanoviti mjesto činovnika, kojega bi ona morala plaćati. Tako predlažu Talijani, ljubitelji autonomije.

Ako občinsko zastupstvo uvidi potrebu i drugih činovnika, morat će ustanoviti odnosna mjesta.

Po § 2. ustanovljuje občinsko zastupstvo o stanju občinskih činovnika i službenika, o njihovih plaćah, odnosno i o njihovih mirovinah, o uvjetih i o načinu imenovanja, i o redu službovanja.

Po § 3. vuku činovnici plaću iz občinske blagajne. Tajnik i blagajnik moradu imati najmanje po 800 kruna plaće.

Glasom § 4. mora svaki občinski činovnik i službenik biti austrijski gradjanin, navršiti 24 godine, uživati državljanska prava i biti bezprikorna ponašanja; te dokazati da je sposoban za odnosnu službu.

§ 5. ustanovljuje, da ima zemaljski odbor sporazumno sa namjestničtvom ustanoviti, što imadu znati i kakvi moradu biti tajnik i blagajnik, stojeć na načelu, da imadu proći njeke nauke i imati njeku praksu, te da se moradu podložiti izpitu sposobnosti pred navlastnom komisijom. Ta komisija ima obstojati iz jednoga ili više članova zemaljskoga odbora i isto toliko odaslanika namjestničtva *pod predsjedničtvom zemaljskoga kapetana ili njegova zamjenika.* Moglo bi se jih pak i osloboditi od izpita na temelju većih nauka ili odulje prakse.

U odnosnoj naredbi, u kojoj se ima točnije ustanoviti način ustanovljenja i sastava komisije i njezinoga poslovanja, kao takodjer što i kako se ima izpitivati, morat će se uzeti obzir na razlikost odnošaja i zahtjeva izmedju većih i manjih občina, izmedju gradskih i ladanjskih občina, kao i na potrebu, da se ustanovi predhodne ustanove u prilog činovnika nalazećih se već u službi.

Ovdje, u ovom paragrafu, bilo bi mjesto, gdje bi se imalo što glede jezika ustanoviti. Al neima niti rieči, ni ovdje ni igdje drugdje u zakonskoj osnovi. Neima nikakve ustanove, u kojem jeziku imadu biti izpitivani kandidati občinskih činovnika, nit kako imadu dokazati znanje jezika, a još manje o tom, koje jezike imadu poznati oni koji imadu te kandidate izpitivati. Vladajuća klika prešućuje ovo, da pak čini što njoj je drago, da izpituje talijanski, i da zahtjeva podpuno poznavanje talijanskoga jezika od onoga, koj hoće da bude občinski činovnik.

I to prešućuje usupor obstojnosti, da ima množina občina u kojih se negovori i neuredjuje nego hrvatski ili slovenski, i usupor tomu, da ju je već vlada upozorila, da treba ustanova i u tom obziru, za pokrajinu u kojoj se govori više jezika.

§ 6. ustanovljuje da ima občinsko zastupstvo, na predlog občinskoga vieća, imenovati činovnike. O kakvoj potvrdi sa strane zemaljskoga odbora neima ovdje ni rieči; dočim se govori o toj potvrdi u zakonskoj osnovi o mirovinah, da može naime biti doznačena mirovina samo onim, koje potvrdi zemaljski odbor. Tim, ili se hotice prešućuje potvrda da se zavara lahkovjerne, ili pak će moći biti i takovih činovnika, koji u obće neće imati prava na mirovinu; — drugimi rieči neće se siliti občine, da se brinu za mirovine svojih činovnika.

U § 7. spominje se njekakav „službeni list pokrajine"; — koji je to, to se nekaže.

Kad se ni poslie drugoga razpisa natječaja nebi prijavilo molitelja, onda bi *zemaljski odbor sporazumno sa namjestničtvom* poduzeo shodna, da se odstrane zaprieke; dakle bez ikakva utjecaja občine. Kad nebi občinsko zastupstvo u roku mjesec dana imenovalo činovnika, onda bi zemaljski odbor postupao na temelju § 94. občinskoga reda, to jest postupao tako kako se postupa, kad občina neće da vrši koje svoje vlastite dužnosti, i imenovao činovnika. Tu zemaljski odbor uzima svu vlast ne samo občini nego takodjer c. kr. vladi.

Glasomu § 8. bi takovo imenovanje bilo privremeno za jednu godinu, i poslie jedne godine može ga občinsko zastupstvo potvrditi kao definitivno. Poslie dvie godine službovanja, i ako nebi zastupstvo potvrdilo činovnika, onda bi bio definitivan onaj — koga bi junta urinula.

Kod imenovanja občinskih činovnika i službenika — veli § 9. — nebi uzsliedilo po propisih, onda bi ga namjestničtvo sporazumno sa zemaljskim odborom uništilo. U tu svrhu imati će se svako imenovanje, prije nego se dostavi dekret, predložiti c. kr. kotarskoj političkoj oblasti. Koliko vremena bi mogla ta oblast, pak namjestničtvo, pak junta držati odnosne spise, o tom se ništa neveli. A zna se, kako istarska junta zna kod sebe držati, bez ikakva razloga, mjesece i godine spise tičuće se n. pr. imenovanja učitelja.

Po § 10. svaki će činovnik, redovito imenovan, položiti pred načelnikom i članovi občinskoga vieća svečano obećanje po uzorku koj će sastaviti namjestničtvo sa juntom.

Onaj činovnik, koj bi bio imenovan od zemaljskoga odbora (gledj § 7.) položiti će svečano obećanje pred načelnikom, ili pred posebnim odaslanikom junte (n. pr. Guglielmom Grossmannom u kotaru Volloskom. Op. Ur.). Kakav liepi odnošaj bi onda nastao izmed načelnika, občinskoga odbora i občinskoga zastupstva s jedne strane, i dotičnoga činovnika s druge strane!!

Po § 11. odgovaran je činovnik za propuste občini, odnosno i vladi. Tim pak neprestaje odgovornost propisana u § 59. občinskoga reda, naime občinskoga glavara i občinskoga odbora. Dakle za ono, što bi počinio zla ili propustio dobra i činovnik imenovan od junte, bio bi odgovoran občinski načelnik i občinski odbor — a ne junta, koja bi ga nametnula!!

U paragrafih 12. i 13. govori se, da ima občinski načelnik i občinsko zastupstvo vršiti disciplinarnu vlast nad občin-

skimi činovnici. Nit nespominje potvrde kazne sa strane zemaljskoga odbora, o kojoj potvrdi kazne govori § 27. zakonske osnove o mirovinah. Činovnik naime, da bude kažnjen od občinskoga zastupstva i na to da izgubi službu i pravo na mirovinu, nemože biti kažnjen tako, ako to nebi potvrdio zemaljski odbor. Ovomu bi sva vlast u rukuh bila.

Kazne su po § 14. ukor, globa do 200 kruna, smetnuće sa službe. Spominje se i njekakav utok, al se nekaže na koju oblast.

Kad se nebi disciplinarna vlast občine uporavila ili nebi bila dostatna, tad će namjestničtvo sporazumno sa zemaljskim odborom moći kazniti i smetnuti sa službe one činovnike, koji nebi vršili svojih dužnosti — tako § 15.

Činovnike krive zločina, ili prekršaja žudnje za dobitkom ili protivne javnomu ćudoredju, moć će smetnuti občinski glavar i dati na znanje u 8 dana občinskom zastupstvu. Tako § 16. i 17.

Po § 18., činovnik, smetnut sa službe u jednoj občini, neće moći ni u drugih biti namješten, osim u slučaju osobitih obzira privolom junte i namjestničtva.

Potanje ustanove glede disciplinarnoga postupka i u obće za provedenje ovoga zakona izdati će namjestničtvo sporazumno sa juntom. Tako hoće § 19.

Po § 20. morat će činovnik hoteći napustiti službu, odkazati ju tri mjeseca prije.

Po § 21., osim slučajeva smetnuća sa službe disciplinarnim putem ili usljed sudbene odsude, neće se činovnika definitivno namještenih moći odpustiti nego kad se dokaže da su nesposobni, i onda dati njim pripadajuću mirovinu.

Po § 22. je občinam rok za provedenje ovakova zakona ustanovljen na tri godine.

U § 23. su ustanove glede onih tajnika i blagajnika, koji su već možda stalno namješteni.

Ovakve zakonske ustanove, po § 24., nebi valjale za občine sa posebnim štatutom.

§ 25. ustanovljuje, da bi se ovim zakonom stavilo izvan krieposti sve ustanove občinskoga reda za Istru od 10. jula 1863., koje nisu u suglasju s ovim zakonom. Valjalo bi ustanoviti koje.

Posliednjim § 26. ustanovljuje se, da bi imao ministar nuternjih poslova provesti ovaj zakon.

Ovakovu nesnagu, kako ju predlaže junta, valjda neće.

Austro-Ugarska i Rusija.

Izvještaj iliti exposé, što ga je podao ministar izvanjskih posala grof Goluchowski dne 7. o. mj. obim delegacijam u Budimpešti o izvanjskoj politici Austro-Ugarske, prošao je jurve kroz rešeta i sita domaće i izvanjske štampe. Većina izvanjskih listova hvali ministrova razglabanja radi njegovog nastojanja oko sačuvanja mira, koj je glavni uvjet stalnom prosvjetnom i gospodarskom napredku.

Domaći listovi prosudjuju izvještaj grofa Goluchowskoga svaki sa svog stranačkog gledišta.

Službeni listovi nevide u tom izvještaju drugo nego li nenadkriljivo remek-djelo diplomatičkog znanja, državničke vještine i mudrosti.

Zagovaratelji trojnoga saveza zadovoljni su i sretni, što je ministar izvanjskih posala posvetio svoje prve rieči trojnomu savezu, o čemu neima spomena u prieštolnom govoru. Trojni savez će se obnoviti, jer su na to pristale već savezne vlasti.

Na umirenje protivnikah trojnoga saveza naglasio je grof Goluchowski i dalnji obstanak dvojnoga saveza, t. j. izmedju Rusije i Francezke, kojemu da je glavna svrha uzdržanje sveobćeg mira i koj da popunjava trojni savez.

U svojem razglabanju zadržao se je ministar neobično dugo o srdačnih odnošajih, koji vladaju izmedju naše monarhije i Rusije. Razloživ povod i svrhu tim prijateljskim odnošajem, izreče svoje duboko osvjedočenje o tomu, da će se u Petrogradu odlučujući krugovi držati vierno i točno preuzetih obveza napram našoj monarhiji poznatim ugovorom od g. 1897.

U sliedećoj sjednici austrijske delegacije osvrnula se osobito dvojica slavenskih delegata na onaj dio ministrova izvještaja, koji govori o odnošajih Austro-Ugarske napram Rusiji.

Češki delegat dr. Kramař reče, da je ministru zahvalan za osobito toplu rieči, što ih je posvetio sporazumku sa Rusijom, i to ne s narodnih uzroka. Česi da neprosudjuju sporazumak sa Rusijom, kao što Niemci trojni savez, kao narodnu stvar srca, već što su uvjereni, da srdačan, iskren i prijateljski odnošaj sa Rusijom pruža narodom jedno od najboljih sredstava za očuvanje mira i za održanje položaja naše monarhije u europskoj politici. Govornik misli, da se postojeće stanje na Balkanu neda održati, osobito u Albaniji napram Italije. Običnom vještinom nedaju se više riešiti balkanska pitanja. Znati bo valja, da je sva balkanska politika posve drugačija pristupom Njemačke u nju, vršenjem pokroviteljstva od strane Njemačke u Carigradu i narodnimi težnjami Italije na iztočnoj obali jadranskoga mora.

Ovo stanje omogućiti će možda, da se uz očuvanje pravednih zahtjeva balkanskih naroda glede slobode, nezavisnosti i slobodnog gospodarskog razvitka stvori sa Rusijom stalno sporazumljenje, koje bi bilo najboljim jamstvom proti svakom iznenadjenju budućnosti.

Hrvatski delegat vitez Vuković reče, da se nemogu omalovažiti zasluže trojnoga saveza za očuvanje mira, nu on pita, da li se nebi mogao očuvati mir za Austriju i bez trojnoga saveza i da li je taj savez za nju koristan. On dvoji o tom. Italija ide za tim, da nam otme nekoje pokrajine; ona oštećuje naše trgovačke probitke u Albaniji, u južnih naših pokrajinah nanaša silnu štetu našim vinogradarom, našoj trgovačkoj mornarici i našim ribarom. Njemačka pako osim što vriedja narodna čuvstva Poljaka u Pruskoj, grozi nam se na gospodarskom polju, da će nam zatvoriti svoje granice i uništiti naše trgovačke odnošaje sa iztokom.

Naš odnošaj napram Rusiji — reče govornik — jest vrlo dvojben. Mi vršimo na Balkanu oružničku službu, te nam prieti pogibelj, da ćemo u onom času, kad bi mogli vidjeti Rusiju na Balkanu, biti osamljeni. Naši probitci na Balkanu mogli bi biti dobro zastupani i bez trojnoga saveza. Mnogo više imalo bi se preporučiti sporazumljenje sa Rusijom u balkanskih pitanjih. Mi nesmijemo ostati stojeći pred vratima Turske, koja se razpada.

Većina ruskih listova izjavlja se povoljno o izvještaju grofa Goluchowskog ističuć, kako je sporazumak izmedju Rusije i Austro-Ugarske čvrsto sredstvo za osiguranje mira i reda na Balkanu, i kako je prijašnjeg nesporazumljenja posve nestalo izmedju obiju velevlastih.

Znajuć, da će mnoge od naših čitatelja zanimati ono mjesto u izvještaju ministra izvanjskih posala o prijateljskih odnošajih izmedju Austro-Ugarske i Rusije, priobćiti ćemo isto naknadno, ako nam prostor dozvoli, u cielosti.

Učiteljska mirovina.

Kao što su učitelji u svemu zadnji, takovi su i u uredjenju mirovine ili penzije. Sad, pošto se glasa, da bi se doskora imao otvoriti istarski sabor, trebalo bi i te učiteljske mirovine nešto pravednije i poštenije urediti. Nek se nitko tu neizpričuje tim, da se je već lanjske godine učiteljima povisilo plaće, zar će se opet o njima! Ono što nevalja, treba izpraviti, pak se čudimo što se već lanjske godine, prigodom uredjivanja plaća, nije i te mirovine uredilo.

Po dosadanjim zakonima nedobiva učitelj do 10 godina službe nikakve mirovine, već samo odpravninu jednom za uviek u iznosu od jedne i pol godine svoje plaće. Nakon deset godina službe pripada mu trećina plaće; nakon petnaest tri osmine i tako dalje za svakih pet godina po jedna osmina više. Godine službe počimaju se računati poslie položenja izpita usposobljenja.

Prije svega nije ni najmanje pravo, da se učitelju računa službu jedva od izpita usposobljenja, kad se svim drugim činovnicima računa od nastupa u službu. Zašto bi učitelj one dvije godine službe, koje najmanje moraju proći dok položi taj izpit, morao izgubiti kao da nije ni službovao? Onda njegova ciela služba neiznaša 40 godina, već najmanje 42 godine, a obično i više. Svi priznaju, da se tu hoće željeznih prsa za izdurati 40 godina u školi, a kako po ovom vidimo, po zakonu ni to nije dosta za cielu službu.

Druga nepravica jest, da ako učitelj postane bez svoje krivnje prije 10 godina za službu nesposoban, da ga se jednostavno odpravi, davši mu godinu i pol plaće, a kad to pojede, što će tad? I to bi trebalo urediti kao kod državnih činovnika, odredivši mu neki godišnji iznos, kojim bi mogao kukavno izlaziti.

Da mirovina dalje raste samo svakih pet godina za osminu plaće, opet nije pravo, jer se može dogoditi slučaj, da nekoga umirove baš nekoliko mjeseci prije nego li mu se navrši pet godina i eto izgubljene jedne osmine, što nije malenkost za siromašnog učitelja. Nek se i to uredi polag državnih činovnika, naime nakon 10 godina službe 40% plaće, a za svaku dalnju godinu službe 2%, čime se nebi ništa gubilo.

Još nepravednije i nečovječnije nego li učiteljske mirovine, uredjene su mirovine njihovih udovica i sirota. Po dosadanjem zakonu učiteljska udovica dobiva trećinu posledne plaće svoga supruga, a imade li neobskrbljene djece, skupa sa ovom najviše polovicu suprugove plaće. Pomislimo, kako će biti sjajna ta udovička trećina ili sa neobskrbljenom djecom, polovica plaće učitelja trećeg reda, a tih je polovica. Hoće li moći ta siromaška udovica, a osobito imade li mnogo djece, time izlaziti? Zašto se sebi i to uredilo poput udovičkih i sirotinjskih mirovina državnih činovnika, sa nekim stalnim godišnjim iznosom? Valjda 800 kruna godišnjih zaslužuje i udovica jednog učitelja, kao udovica činovnika XI. plaćevnog reda.

Skupiv sve u kratko, podat ćemo nacrt zakonske osnove, kojom bi trebalo učiteljske mirovine urediti, nadajuć se, da će osobito učiteljska družtva koli hrvatska toli talijanska, istu pretresti, a zatim predložiti saboru na pretres i eventualno odobrenje. Od gg. zemaljskih zastupnika pako očekujemo, da će i oni biti zato, da se dosadanji zakon u našem smislu promieni. Evo te osnove:

§ 1. Učiteljsko osoblje na občim pučkim školama ima pravo na mirovinu, koja nakon deset godina službe, što se bez prekidanja navrše, iznosi 40%, a za svaku dalnju godinu službe 2% od zadnje njihove plaće, što se ima uračunati. Nakon 40 godina službe pripada dakle kao mirovina ciela plaća, što se ima uračunati.

Redovna mirovina jedne učiteljske osobe nesmije se odmjeriti sa manje od 600 kruna godišnjih.

Vrieme službe za mirovinu počima se računati sa dnevom, kad je učiteljski kandidat (kandidatkinja) u službu stupio.

Kada se računa vrieme službe, ulomci od godine, ako iznose više od šest mjeseci, uračunat će se kao jedna ciela godina.

§ 2. S učiteljskim osobljem, koje postane nesposobno za službu zbog bolesti ili zbog tjelesne ošteće, koju nisu sami hotimice prouzrokovali, postupat će se, i ako nisu još navršili 10 godina službe, ali jesu barem pet, kao da su zbilja navršili 10 godina službe.

§ 3. Učitelji (ice), koji još nisu navršili 10 godina službe, što se može uračunati, primaju, kad izstupaju iz službe — ako se samo nisu svojevoljno odrekli službe ili ako nisu disciplinarnim putem odpušteni iz službe — odpravu za jedanput, koja će se odmjeriti za vrieme službe do 5 godina jednostavnim, a za vrieme službe od više od pet godina dvostrukim iznosom godišnje plaće.

§ 4. Učiteljsko osobje, koje, tekpošto navrši vrieme službe od 40 godina, ima pravo na cielu plaću, koja se može uračunati, kao mirovinu i može po svojoj molbi biti postavljeno u trajni mir bez dokaza nesposobnosti za službu, koji je inače potrebit.

§ 5. Tekuće mirovine udovica učiteljskog osoblja, koje po §§ 1. i 2. ima pravo na mirovinu, utvrdjuju se u stalnom godišnjem iznosu od 800 kruna kad umrvši suprug nije bio navršio 20 godina službe, a 1000 kruna kad je bio navršio preko 20 godina službe. Ovaj iznos pripada udovici umro suprug u službi ili u mirovini.

§ 6. Za djecu učiteljskog osoblja, koja su zakonita ili poznijom ženitbom pozakonjena, udovici pripada, ako ona sama ima pravo na tekuću mirovinu — bez obzira na to, koliko je djece — prinos za odgajanje u iznosu od jedne petine od udovičke mirovine za svako neobskrbljeno diete, koje ona uzdržava, dok to diete navrši 24. godinu života ili bude prije obskrbljeno.

§ 7. Sirote, koje nemaju roditelja ili koje se smatraju kao takove, a u te se ubrajaju i djeca onih umrvših učiteljica, koje je otac neobskrbljene ostavio, imaju, dokle su neobskrbljene a nisu još navršile 24. godina života, pravo na sirotinjsku mirovinu u iznosu od 200 kruna za svaku sirotu.

§ 8. Kada umre koji učitelj, koji još za sebe nije stekao pravo na mirovinu (§§ 1. i 2.), udovici ili sirotama, koje nemaju roditelja, ili se smatraju kao takove, a nisu navršile 24. godina života, pripada odprava za jedanput u iznosu od polovice godišnje plaće pokojnikove.

§ 9. Rodjacima (§ 10), koji ostanu iza smrti učiteljske osobe, što umre u aktivnoj službi ili u stanju mira, pripada — bez štete za sve ostale zakonite obskrbne užitke — samrtni kvartal u iznosu trostruke mjesečne pristojbine, koju je pokojnik (ica) najposlje primao kao plaću ili mirovinu.

§ 10. Samrtni kvartal pripada udovici ili, ako nje nema, zakonitomu potomstvu pokojnikovu (pokojnice).

Ako nema ni zakonitih potomaka, pa ako kakva druga lica mogu dokazati da su pokojnika (icu) njegovali prije njegove smrti ili da su pokopne troškove iz svojega platili, to se s odobrenjem, odnosno s dozvolom zemaljskoga odbora samrtni kvartal može izplatiti i tim licima.

§ 11. Učiteljsko osobje treba da za mirovinske svrhe dava u zemaljski mirovinski školski fond od svojeg prvog namješćenja u službu, tekući godišnji prinos, koji iznosi tri postotka od plaće, što se ima uračunati za odmjeru mirovine, i koji se utjerava u mjesečnim obrocima pri isplaćivanju plaće.

§ 12. Ovaj se zakon neodnaša na ono učiteljsko osobje, njihove udovice i sirote, koji već uživaju zemaljsku obskrbu, jedino će im se povisiti dosadanja obskrba za 25%.

S rodjacima, koji ostanu iza smrti onih učiteljskih osoba, koje se sada nalaze u mirovini, postupat će se, u slučaju smrti ovih zadnjih, po ovom zakonu.

Nastavak u prilogu.

§ 13. Dosadanje odredbe, koje se tiču obskrbe učiteljskog osobtja i njihovih udovica i sirota, ostaju u kreposti, dokle se ne protive odredbama ovog zakona, sa sledećim izuzetcima:

1. U prava, što po ovom zakonu pripadaju udovicama i sirotama jedne učiteljske osobe, ne dira to, što je ovaj zadnji svršio samoubojstvom.

2. Razstavljena žena jednog učitelja gubi prava, što joj pripadaju po ovome zakonu, samo tada, ako je dokazano, da je s njezine krivnje razstava uzsliedila.

DOPISI.

Lošinj, 6. maja 1902. (Glagoljica i krčki diec. Sinod.) Već se više od godine dana govori po otocih o Sinodu, koji je prošloga septembra bio u Krku. Po svih se crkvah biskupije čitale dvie ili tri biskupove poslanice o tom; a i u raznih prigodah župnici su spominjali i obavješćivali vjernike, što je to Sinod i što će se učiniti; pače držali se prije Sinoda kroz nekonko čedana i blagoslovi, kojim su vjernici mnogobrojno prisustvovali, pa, koliko opazismo, s najvećim su zanimanjem o tom govorili — osim onih dakako, kojim je sve, što se crkve tiče, zadnji posao. Stalno nije bilo nijednoga na otocih, koji nije bio više manje upućen i znao, što će se sve na tom Sinodu razpravljati, što će se sve po odluci sv. Stolice morati odrediti, ali ipak do ovo zadnjih dana — valjda dok nije došla parola i zapovied iz vana, nije se čulo niti najmanjeg prigovora niti negodovanja. I slavna istarska „Giunta“ je znala za krčki Sinod, pa se je već u prvom početku „zauzela“ zanj, pače u velikoj svojoj skrbi, kao prva pokrajinska oblast, koja prva mora pokazati primjerom pokornost prema višoj, osobito duhovnoj oblasti, potajnim je pismom svoga prisjednika Chersicha htjela valjda u tu svrhu podignuti i podsuntati puk proti Sinodu; ali osim Creskog i našeg Lošinjskog načelnika, nije se, kako se čitalo u „Piccolo“, nijedan strogom nalogu i zaklinjanju odazvao, naprotiv čulo se od onih, koji su valjeli, da je grad Krk Sinod najsvečanije pozdravio pa da je i isti načelnik prisustvovao kod svečanosti.

Sada, pošto se sinodalni zaključci počeli izvadjati, vjernici, po glasovih koji dopiru do ovamo, primiše odredbe mirno, kako primiše i prve viesti o njima pred godinu dana — samo ovdje ondje, što je posve razumljivo i shvatljivo, izrazuje se koji god, ma dobro je i hepo ovako, i ovi blagoslovi svaki blagdan, i blagoslovi polja itd., ali i onaj naš drugi običaj je bio hep, već smo bili naučeni na ono, po Šćavetu smo već znali na pamet sve itd.; — tek ovuda po Lošinjskom dignula je camorra buku tobože proti uvedenju glagoljice, ali ne odmah, jer nije bilo razloga, ta od vajkada je bilo hrvatski dotično starosloveuski u porabi u crkvah na otoku Lošinjskom, pa i u samom jednom i drugom Lošinju do nazad 30—40 god.; nego se tekar počelo bučiti, pošto su „l'Istria“, „il Piccolo“ i drugi koji službeni organ donesli instrukcije. Razvikaše po tih novinah, da se po Lošinjskom „uvela“ glagoljica, da se u Lošinju „pregano gli atti nel glagolito e .. perfino ancora ogni domenica si canta dopo la Messa il Te Deum nel glagolito“! Čudom se tim glasovima začudismo, jer prije nismo bili ništa čuli o „tim promjenam“.

Znatiželjni priskrbismo si jednu knjigu od Sinoda, da vidimo crno na bielom, što se to nova u pogledu glagoljice uvelo u Lošinju, pa ostasmo ne malo razočarani, kad nam pokazaše natiskano, da u Lošinju ostaje sve „status quo nunc“, t. j. kako je bilo do sada. Kuko to, pomislismo, da se naši ljudi smutili radi nekakvog uvedenja glagoljice, kad se je na žalost, jer čitasmo svojim očima crno na bielom, uzakonila i [illegible] bila uvedena kroz zadnjih 40 godina! Morali bi dakle svi pravi Lošinjani bez iznimke prosvjedovati proti latinici u našoj crkvi, koja sada postaje zakonitom, jer stalno nema 5% Lošinjana, starijih od 25 godina, koji nisu bili pod pokojnim starim našim Morinom kršćeni hrvatski; jednom zgodom smo vidili u plovanskom uredu, da su u starih lošinjskih maticah rodjenih i umrlih naši stari Vidulići, Kožulići, Katarinići, a samo po sebi se razumi Taraboća, koji su od Suska, i drugud zapisani glagoljskimi slovi, a danas upravo dobismo jedan diec. šematizam, pa čitamo na str. 36., da su u Malom Lošinju matice rodjenih do g. 1709., a u Velom Lošinju do g. 1732. *pisane samo glagoljskimi slovi*; još više smo toga doznali, tako, da se je g. 1647. prigodom kanon. vizite biskupa *Valerija de Ponte* u Velom Lošinju kurat M. Blagaja, a isto tako u Malom Lošinju kurat M. Božičević (došao je iz Firence kao Vidulići i Taraboće . . ! !) *podpisao glagoljski i glagoljski sastavio inventar crkveni*; i taj isti kurat M. Božičević, kako čitamo na istom mjestu, bio je *prvi maloselski plovan* — dakle *čisti glagoljaš*, koji se nije ni podpisivao latinskimi slovi; tekar početkom prošloga vieka (19) počelo se je pod zaštitom austrijskim činovnika raditi u Lošinju proti glagoljici i voljom biskupa *Rakamarića* počela se je uvadjati latinica, a „sv. Congr. de Prop. Fide“ pisala je 12. septembra g. 1804. radi toga, kako smo našli u istoj knjigi Sinoda, istom biskupu osorskomu: „d'invigilare, perchè si conservi il Rito, che fu di vantaggio alla catholica Religione . . . . Sara poi della sua sollecitudine per la conservazione del Rito Slavo-Latino il rendere istruita questa S. Congregazione“. I danas na žalost maloselska i veloselska crkva je proti volji sv. stolice polatinjena, a krčki sinod je tu nepravdu još potvrdio. Pa i sve ono dakle, što je *Don Iloko* zadnjih 20 godina u V. Lošinju ukinuo hrvatskog, a uveo latinskog, koji još i danas nagovara puk na kojesta; — i sve ono, što se je u zadnje vrieme kod procesija, sprovodu, misa itd., osobito pod glasovitim *Don Leopoldom*, promjenilo u Malom Lošinju, postaje zakonito!

Govorilo se i čitalo po novinah, kad je biskup *Mahnić* dolazio u Krk, da je on intimus, da je: „più papabile del papa stesso, più romano-cattolico di tutti i cardinali“ — o čem se dosta i sami kasnije osvjedočismo, pošto slušasmo ovdje dvie njegove propovieni, pa bas radi toga nemo nam u glavu, kako je moguo na Sinodu jednostavno potvrditi onakve nepravde, priznati ono polatinjenje naše crkve, što je sama sv. stolica početkom 19. stoljeca još odsudila a bez dvojbe i sada odsuduje, premda naši *irredentaši* nisu napriet s bečkim Nuncijem, kao da bi on njim išao na ruku. Ali da, na Sinodu se je valjda tako moralo zaključiti, jer se veli ondje, da je sve učinjeno u sporazumu sa sv. Stolicom — a za Lošinje nije ni moglo drugčije biti, kad su bili, kako kažu, — u komisiji, gdje se radilo o uredjenju liturg. jezika *don Iloko* i *don Franc. Craglietto*. Tko ni dakle nimao razloga biti nezadovoljan, prosvjedovati u Lošinju? Oni možda, kojim je „Piccolo“ sve? Ta oni u obce ne idu u crkvu; pobožnost je za njih deseta briga, kako se je upravo ovih dana izrazila jedna osoba o nekomu, koji da je u „Pravoj Našoj Slogi“ upravio na biskupa otvoreno pismo puno laži i bezobraznosti: „per Simma ze lo stesso pregar o nel arubo, o nel glagolito o nel latino, o se volle anche nel chinese“. *Sjetić* dakle, ako je što htio poduzeti, morao je na komiciju ustati na obranu glagoljice i odlučno zahtjevati, da se opet uzpostavi u svoje staro pravo. Ali, dakako, to nebi odgovaralo cilju, za kojim ide *camorra* i . . . bio bi za ljude sličnog kova odveć pametan korak. (Konac sliedi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 14. maja 1902.

Poslie devet dana pretrgnuća sastala se je zastupnička kuća opet prekjučer.

Razpravljano se proračun ministarstva željeznica.

Govorili su razni govornici i ministar željeznica vitez Wittek. Medju zastupnici svakako najstvarnije českí zastupnik inžinir Kaftan. Željeznice su dosad što državne što privatne. Državne nose jako malo dobitka, privatne koje više koje manje. Kod privatnih osobito troši se razmjerno mnogo na kojekakve predsjednike i savjetnike. Svi govornici, a medju njimi osobito Kaftan, zahtjevaju da se sve željeznice podržave. Kad bi bile sve podržavljene, i kad bi uprava bila samo jedna, onda tek moglo bi se suditi, koliko bi mogle željeznice državi nositi, onda bi se eventualno mogle i tarife za prevoze sniziti, onda bi se moglo i na to misliti, da se poboljšaju gdje treba plaće koli činovnikom toli u obće službenikom kod željeznica. Težka je njihova služba i puna odgovornosti pa jih treba koliko je moguće u obzir uzeti. Dok ne budu željeznice državi više nosile, dotle se veli da će se jedva moći što učiniti. Neka se dakle čim prije sve podržave, nek bude samo jedna, netrošna uprava, pak će onda sve ići, kako Bog zapovjeda.

* * *

U Viškovu u Moravskoj bio je dne 4. t. mj. javni sastanak. Govorilo se je prežestoko za vladina povjerenika, pak je sastanak razpustio. Ljudi se nisu htjeli odstraniti. Kod nasilnoga razljerivanja bio je njeki Petar Tauš od žandara proboden. Zast. Tresl je s toga postavio prešan predlog, predstavljajuć da je Tauš umoren. Ministar-predsjednik je izjavio, da je žandar samo slučajno, nehotice probo Tauša, da je Tauš živ, i da će kako se javlja iz Brna, gdje je u bolnici, na skoro ozdraviti.

* * *

Česka akademija znanosti, književnosti i umjetnosti imenovala je svojim počastnim članom medju ostalimi takodjer glasovitoga ruskoga spisatelja Lava Tolstoja. Pokrovitelj akademije, prestolonasljednik Fran Ferdinand, brisao je to ime iz članova akademije. Zast. Klofač pitao je ministra-predsjednika, nebi li on nastojao saznati od pokrovitelja akademije za uzroke, s kojih je brisao Lava Tolstoja iz redova članova akademije češke. Težko da će dobiti odgovor.

* * *

Bennatu je odgovorio ministar Hartl na njegovu interpelaciju, što ju je bio postavio mjeseca oktobra prije izbora za zemaljski sabor u svrhu da se zastraši slavensko svećenstvo, pa da kod izbora ništa neradi.

Interpelantu Benatu veli ministar, da je predbacio slavenskomu svećenstvu, bez da je naveo ni jednoga slučaja, da zlorabi crkvu za narodno-političku agitaciju proti talijanskomu pučanstvu. Ovo „bez da je naveo ijednoga slučaja“ mogao je ministra oslobodili svakoga dalnjega odgovora. Al ministar, po izvidih namjestničtva, išao je s odgovorom i dalje. Takve agitacije sa strane svećenstva da nejma ni u Trstu ni u Gorici. Glede slavenskova svećenstva u Istri, na koje da je interpelant Benati stalno ciljao, da se je kadgod dogodilo, da je prešlo medje zakonom dopušćene. I ministar ostao je dužan, kao i Benati da navede kakav primjer. Takav prelaz medja dopuštenoga da se nemože odobravati. Godine 1891. da je c. kr. namjestničtvo g. 1891. putem ordinarijata uputilo svećenike o biju narodnosti, da se kod izbora malo suzdrže. Kod izbora 1895. i 1897. da su političke oblasti malo više pazile na držanje svećenika, pak u svakom slučaju putem ordinarijata gledale odpomoći. U posliednjih godinah da su takovi slučaji sve redji. Slavensko svećenstvo Istre da je u idilo potrebu veće rezerve u narodnom obziru. (Talljansko svećenstvo valjda još nije uvidilo te potrebe — bar ministar toga o njem ne veli. Op. ur.) Prigodom posliednjih pokrajinskih izbora koncem g. 1901. nebijaše nijedne takve pritužbe glede zloporabe crkve u političko-narodne svrhe. (Talijanskoj stranci ujedno s njihovimi svećenici bilo je slobodno raditi što njim bijaše drago, dočim se slavenski nisu smjeli ni maknuti. Op. ur.)

Isto je tako neutemeljena tvrdnja interpelanta Benati, da slovenski svećenici vriedjaju Talijane kod obavljanja svetih činova. U deset godina da je samo jedan župnik uvriedio kod krsta kumu — Talijanku, i tu da se je zakonito postupalo proti njemu.

S toga svega, zaključuje ministar svoj odgovor na interpelaciju Benata, nije on u stanju da tu interpelaciju uzme povodom, da izda kakve posebne naredbe ili dade posebne naputke.

Gospodinu ministru velimo mi, da je morao Benatu otvoreno reći, da slavensko svećenstvo nije nikad ni jako ni malo agitovalo proti talijanskomu pučanstvu, nego ako je kad i što poduzelo, da je radilo proti zloporabam prevarom, zavadjenjem, kupovanjem, demoralizaciji talijanske stranke i njezinih pomoćnika, a na obranu zakona i prava potištenoga hrvatskoga i slovenskoga naroda, i da mu to ni Benati, ni gospodin ministar Hartl, ni nijedan drugi ministar ni iko drugi u stavnoj državi zabraniti nemože.

Glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru neće biti, kako bijaše u novinah pogriešno javljeno dne 22. maja, nego dne 12. junija, što neka izvole uzeti na znanje svi članovi i prijatelji naše plemenite „Družbe“.

Budući utorak neće izaći »Naša Sloga« radi Duhovskih blagdana.

U odštetu predplatnicima dodali smo današnjemu broju prilog.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ma ča bi reć, da istarski krnjeli napreduju onako naglo va bogatstvu.

Jur. Zač jašu na našem siromašnem kmete.

Fr. Ča j' munjen, da se pusti?

Jur. Moreš znat, da ni pametan on, ki se krnjelu poda.

* * *

Fr. Ča bi teka Jurino ki zna va Portulah u crkvi bolje pivat, popi ali kopači?

Jur. Sakako popi, ki su se za to učili.

Fr. Aj vero ne, lego kopači, zač je kroz tri dni procesijah jedan kopač vaik počel pivat prvi.

Jur. Onda ni treba portulanom plovana.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U austrijskoj delegaciji posiže živo u razpravu hrvatski delegat vitez Vuković. On je već do sada stavio više upita na ministra izvanjskih posala i dotaknuo se raznih pitanja ticućih se pojedinih hrvatskih zemalja ili hrvatskoga naroda u obće. Tako je spravio na dnevni red pitanje o zavodu sv. Jeronima predbaciv austrijskoj vladi, da je podlegla spletkom Madjara i kneževine Crnegore, koja se je vratila sa Madjari proti hrvatskomu zavodu u Rimu. On je uzeo takodjer u obranu sarajevskog nadbiskupa, koji je kod sv. Stolice odlučno prosvjedovao u ime cieloga hrvatskoga naroda proti promjeni imena zavoda sv. Jeronima, i kojega radi toga napadaju protivnici hrvatskoga naroda.

Za razprave o bosanskih željeznicah rekao je vitez Vuković, da je naša monarhija po Bosni, Hrvatskoj i Dalmaciji upućena na Balkan, radi česa je opravdano njegovo pitanje sa stanovišta hrvatskog delegata, da li ide naša uprava u Bosni i Hercegovini onim pravcem, koji tu uputu opravdava.

Što se tiče samouprave u Bosni, priznaje govornik, da ustavno stanje u svih područjih uprave možda nebi bilo dobro, ali bi se svakako moralo današnje stanje po malo ukidati, jer ono izključuje svaku autonomiju. Od okupacije nastoji ugarska vlada, da bosansku trgovinu odvrati od njezinog naravnog pravca k dalmatinskoj obali i da ju navrne k Budimpešti i Rieci. On pita ministra, kada će se graditi željeznica iz Bugojna do Aržano, te traži izravnu svezu Dalmacije preko Bosne s monarhijom; spominje reformu desetine te druga važna gospodarska i prosvjetna pitanja.

Ministar Kallay odgovorio je na razne primjetbe pojedinih delegata glede Bosne-Hercegovine. Vitezu Vukoviću odgovori, da će se moći graditi željeznička pruga Bogojno—Aržano u smislu zakona nakon izgradnje pruge u Sandžak, koja će biti gotova za tri godine. Kada će se bosanske željeznice priključiti turskim, nemože unapried kazati.

Glede izravne sveze Dalmacije s monarhijom preko Bosne, i to od Knina na Novi, očituje ministar, da nemože u tom smislu poprimiti inicijative, jer ovakva pitanja mogu samo obje vlade zajednički riešiti. S bosanskog gledišta pozdravio bi gradnju ove pruge najtoplije.

Srbija. U Biogradu ustrojio se je slavenski klub pod predsjedničtvom senatora Šimića. Tomu klubu da je svrha promicanje uzajemnosti sa ostalimi Slaveni.

Rusija. Ubojica ministra Sipjagina, bivši sveučilišni djak Bašanov bio je radi svog zločina od vojničkog suda na smrt odsudjen. Taj mladi zločinac da je sačuvao svoju hladnokrvnost do zadnjeg časa. Ni smrtna osuda nije nanj nimalo djelovala.

Francezka. Dne 13. t. mj. na večer odputovao je predsjednik republike Loubet u pratnji predsjednika ministarstva Waldeck-Rousseau, ministra izvanjskih posala Delcassé-a i ministra mornarice Lanessan-a put Bresta, gdje će se ukrcati za Rusiju. Mnogobrojno občinstvo pozdravilo je predsjednika kličuć: Živio Loubet! Živila republika!

Mjestne:

Promaknut. Veleč. g. **Ante Pipan**, kapelan c. i kr. vojne mornarice u Puli promaknut bijaše na čast kapelana I. reda. Čestitamo!

Glavna skupština Istarske Posujilnice biti će u nedjelju dne. 25. maja t. g. na 10 sati u jutro u dvorani „Čitaonice". Preporuča se gospodi članovima, da mnogobrojno skupštinu posjete.

Sinoć je stigao u Pulu praćen glavnim stopom talijanske iredente pjesnik D'Annunzio.

Talijanski list „L'eco del Litorale" piše o njemu sliedeće: Medju nama je žalibože neizrecivi Rapagneta, koji u pjesničtvu sakriva svoje malolipo ime pod onim zvučnijim: Gabriele D'Annunzio.

D'Annunzio je najtrivijalniji nemoralni pjesnik, što ih ima, i obezčašćuje svojom gnjusnom „muzom" Italiju. Ozbiljan kritičar, koji je imao ustrpljivosti prožvakati njegova djela, našao ih je grdim u obliku i posve protuestetičkim; a gdje nisu prašćarska, tamo čitatelj zaspi od silne dosade.

Pjesnikom brloga, pjevačem gadarija, hvalisaju se židovsko-liberalni vikači i slavi ga novinstvo ove stranke. Neka ga slavi. Priča se, da je jednoč jedno prase gledalo Raffaelovu sliku i tablu nad vratima nekog kramara, na kojoj je bila naslikana oderana svinja. Upitaše ga, koja od ovih dvijuh slika ti se više svidja? — On pokaza na tablu. Naravski!"

Pisanju talijanskoga lista, nemožemo nadodati ništa, već čestitamo našim nespašenicima na takom pjesniku-proroku!

Prvi istarski sokol u Puli priredjuje, kako bi već javljeno, na duhovski ponedjeljak dne 19. maja, izlet u Luzi na moro. Ogromni program za zabavu može se dobiti u „Čitaonici" i u tiskarni Jos. Krmpotić i dr.

Pokrajinske:

Gosp. Vinko Šoplć, nadučitelj u Klani, vjenčao se je dne 14. maja sa cienjenom gospodjicom Ružicom Gostinčar iz Čabrunići, i tom prigodom sakupilo se je za „Družbu sv. Cirila i Metoda" K 20. — Čestitamo!

Iz Alture nam pišu 8. t. mj.: U Alturi posjekli su nepoznati zločinci u ove zadnje dane više brajda ili vinograda. Tako su posjekli posjedniku Metodiju Sladonja 316 jama; Mihi Žudihu 2 reda po 25 jama i Ivanu Mariji Lupetina 4 reda. To sve radi osobne osvete. U noći pako od 27.—28. aprila uboli su nožem vola u staji vezanog posjedniku Grgi Strmotiću. Jednu ranu zadali su mu u desni kraj prsiju, a drugu u lievi. Kad je vol bio uboden odmah je prekinuo težke željezne duple verige i prelomio gredu *gdje* je bio vezan. U obće pako rečeno u Alturi se već nekoliko vremena ne smije ni poslie „Zdrave Marije" izaći van iz kuće.

Ili se kradu kokoše, ili ovce, ili sjeku loze i ubijaju voli. Dakle svaki tjedan nešto mora se dogoditi. To su činjenice za koje znadu sve oblasti u Puli, pa isto neće nastojati, da bi barem za 3—4 mjeseca žandari došli u Alturu stanovati, da ukrote neke ptiće, koji su u cielom selu poznati kao zločinci. Ima i mnogo stranaca, koji su došli ozgora i pokvarili naše domaće; i ove bi imali sve iztjerati iz naše občine kako je već više puta molio na municipiju naš delegat.

Dakle, na koga spada, neka nastoji, da čim prije u Alturi bude žandarmerijska postaja.

Iz Buzeta nam pišu 10. t. mj.: Ako i kasno, vriedno je, da zabilježite, da smo imali i mi ovdje radničkog krzmanja ili štrajka: Pavao Bonetti i drug iz Trsta imaju ovdje u Podkuku kamenolom, gdje radi 70—80 radnika. Ovi rade po $10^1/_2$ sati na dan a dobivaju samo K 1.80 plaće, što je doista premalo za onoliko sati radnje. Radi toga su dne 6. t. mj. zapustili radnju te pošli u Roč pitati gospodare, da im povisi plaću i snizi radnju na 10 sati. Pregovori trajali su dulje vremena i bi reć, da su se ipak nekako nagodili.

Flasko Voloskih Kalabreza. Kako je poznato obavili su se dne 12., 13., 14. i 15. ožujka o g. izbori za novo občinsko zastupstvo u Voloskom. Uzprkos bas strastvenoj agitaciji što ju dokučeni Kalabrezi u Voloskom prije tih izbora razviše, uzprkos paklenskim spletkam talijanske kamore i nekojih njemačkih glada u Opatiji, uzprkos bljutavom pisanju talijanskoga plaćenika Krstića ipak se Kalabrezi nenadaše prikazati se kod izbora, već stisnuše rep med noge i posakriše se u voloske konobe. Tako bjehu naši predloženci jednoglasno izabrani. Činilo se da će naši Kalabrezi sa Puovićem i drom. Costantini na čelu zadovoljiti se ovom poštenom ćuškom pak da će mirovati. Nego trebalo je još malo volosko-opatijske trubile imat za norca. Costantini i Puović dali su po Krstiću raztrubiti u njihovoj špudnići, da su proti voloskim izborom uložili utok te da će izbori za sjegurno biti uništeni. Glupi i bedasti naši „mačići", koji svaku bedastoću, što njim ju Krstić u svojoj „špudnići" načrčka vjeruju, poskakivali od veselja da će se još jedanput kod izbora junački — sakrit u konobe. Costantini, Puović i Krstić dali se na delo, sastavljat utok proti izborom i napokon ga nekako sastavili. Nego — parturiuntur montes nascitur ridiculus mus — od sto vukova jedva nešto zašušnjalo. Kad bio utok gotov nisu ti talijanski „giureconsulti" u Voloskom znali kamo bi ga predali dali na občinu, ili na kapitanat ili ćak na namjestničtvo. Posavjetovali se malko sa Mužgicami, koje su bile odrešito proti tomu, da se utok predao na občinu, pak su liepo zadnji dan zakonitog roka predali utok proti izborom na c. kr. kapetanat. Pošto se pak po § 32. o. i. r. za Istru takav utok mora predati na občinsko glavarstvo, kapitanat je rekurentom dr. Costantini i Puoviću povratio utok a medjutim bijaše iztekao rok za utok. I proti toj odluci c. kr. kapetanata je „mudri" Costantini rekurirao. Namjestničtvo je zatražilo sve spise i danas dne 10. svibnja o. g. stiglo je riešenje Namjestničtva na Costantinove utoke, kojim se ti utoci odbijaju kao neutemeljeni, jer u smislu spomenutog § utok proti občinskim izborom ima se uložiti kod občinskog glavarstva u roku od 8 dana, a pošto u tom roku rekurenti nisu kod občinskog glavarstva podnieli utoka nego je isti stigao na občinu jedva 9. aprila morao se isti, jer zakašnjen, odbiti. Koliko poštenja imaju naši Kalabrezi u sebi možete suditi iz toga što su danas neposredno prije nego bijaše uričeno spomenuto riešenje okolo slavodobitno pripovieduli, da su voloski občinski izbori uništeni premda su dobro znali, da je baš protivno istina. Pak da nisu Arlekini, Buratini, Frakanape?! Ni ova ćuška neće ih opametit, jerbo čini se u istinu, da su njim vrane mozag izpile. Ta i jesu, jerbo inače nemože se razumiti kako nebi dva doktora prava: dr. Costantini i dr. Krstić i notar Puović, vodje bankrotirane talijanske stranke u Voloskom, kolone Talijanstva u Liburniji, znali kamo se ima predati utok proti občinskim izborom. Quem Deus perdere vult dementat (koga će Bog kazniti tomu pamet uzme). I takove učenjake, pravdoznance i političare šilje talijansko političko družtvo za Istru u Volosko! O povera Italia! Dojduć čedan konštituirat će se novo izabrano občinsko zastupstvo, kojemu želimo najbolji uspjeh u radu za dobrobit ove naše občine i hrvatskog naroda u Istri.

Hrvoje Istranić.

Nepovoljno vrieme. Studeno vrieme, koje vlada od zadnjih dana prošloga mjeseca, djeluje veoma nepovoljno na usjpeve, povrtlje, voćke i osobito na vinograde u Istri. Iza bure i snjega paloga dne 28. i 29. pr. mjeseca razvedrilo se nebo, ali je odmah i studen pritisnula.

U noći od 30. aprila na 1. maja bilo je u raznih stranah naše pokrajine mraza, koji je u mnogih krajevih počinio mnogo štete. Trpili su silno vinogradi u dolinah i nizinah. Proti tomu neočekivanom gostu pomogoše si vinogradari kako su najbolje znali.

Tako nam pišu iz Buzešćine, da su ljudi palili po vinogradih gnoj. U buzetskoj dolini da bijaše upaljeno 2—3000 takvih kriesova, koji su dimom svu dolinu pokrili. Tim su se ljudi obranili od veće pogibelji i škode, jer škode imade i tako u najnižih mjestih. Trsje ili loze da su tamo kazale vrlo krasno i kad bi ostalo ono, što je još sada na trsju, imali bi bogatu berbu.

Da se obrane od tuče naručili su tamo tri nova tučobrana od najveće vrsti, tako ih imade sada Buzešćina u svemu 44. Tečajem godine moguće da se taj broj i pomnoži.

Iz Pazinšćine nam javljaju, da je i u onom kotaru u nizinah počinio mraz veoma mnogo štete. Mlado lišće na trsju ostalo je na mnogih mjestih posve opareno.

Iz drugih krajeva.

O groznoj nesreći na otoćih Martinique stigao je iz Fort de France ovaj opis katastrofe u gradu Št. Piére na otoku Martinique: Na 8. o. mj. oko 8 sati iz jutra snašla je grad užasna nesreća. Vulkan Pelée, koji je od grada nekoliko kilometara udaljen, pretvorio je grad, izbacujući razžarenu lavu uz ognjevitu kišu, za malo časova u strašno ognjevito more, koje se je takodjer razlilo po obližnjim žalima i tako sačinjavalo od sela Carbet do Bourg de Precheur jednu jedinu ognjevitu liniju. Posljedica provale Vulkana ožitovale su se sve do Fort de France, gdje se je spustila silna kiša pepela i palo kamenje poput oraha veliko u težini od sedam do deset grama. Pepeo pokrio je cieli otok na jedno tri milimetra visoko. Posvuda je konstatovana deklinacija magnetičke igle. Doskora je zapodjenuta akcija, da se unesrećenom gradu priskoći u pomoć. Franceski krstaš „Suchet" i drugi parobrodi bili su odaslani na mjesto nesreće, ali su se za kratko vrieme vratili sa strašnom viešću, da se ne mogu približiti obali. Ladje, koje su se nalazile u pristaništu, bile su u plamenu, a vrućina bila je nesnosna. Prepast postigla je svoj vrhunac.

Sa svihse strana doprema hrana. Pred velikim dućanima i skladištima postavljene su straže. Krstaš „Suchet" koji je medjutim opet krenuo na mjesto nesreće, vratio se je u večer sa jedno 30 osoba, od kojih se je većina zadobavila grdnih opeklina. Broj osoba, koje su katastrofi pale žrtvom, cieni se na 30.000. Katastrofa dogodila se je u jedan tren.

Sve brežuljke u okolici sela Carbet i Bourg du Precheur zaposjelo je jedno 5000 bjegunaca, koje malo po malo preuzimlju parobrodi, što hranu dovoze.

Vlada u Guyanni dozvolila je za žrtve vjeresiju od 25.000 franaka. U Cayenne i drugim gradovima sakupljaju se prinosi.

Kabelsko družtvo poslalo je više svojih namještenika iz Moline u St. Pierre. Njima je pošlo za rukom, te su pronašli ured rečenog družtva, ali njegovu ravnateiju i osobiju nije bilo ni traga. Citav grad St. Pierre prekrit je mrtvim tjelesima. Ondje počimaju mrtvace spaljivati.

Franczeki ministar mornarice primio je kabelom od zapovjednika krstaša „Suchet" iz Fort de France brzojavku, u kojoj mu potanji javlja, da je u subotu s jednom pomorskom brigadom prošao gradom St. Pierre. Grad nije ništa drugo, veli zapovjednik, nego dimeća se ruševina, pod kojom leže zakopane žrtve. On je jedan dio pučanstva dopremio iz Bourg du Precheur u Fort de France, ali mu ran silni kiše pepela nije bilo moguće, da dopre na sjever otoka. Pogled na vulkan je strašan.

Citavu noć od subote padala je po cielom otoku vruća prašina i pepeo, te je uslied toga prouzročena velika šteta. Siguno je, da su takodjer u drugim dielovima otoka zaglavile mnogobrojne osobe ili da su dopale ozleda.

Kako „Temps" javlja, opustošena je citava sjeverozapadna strana otoka Martinique. Osim grada St. Pierre uništena su još tri velika mjesta.

Po posljednjim viestima iz St. Lucia, a pogašena je vatra na otoku Martinique. Pošlo je za rukom, prodrieti u grad St. Pierre, gdje je blizu katedrale nadjeno, tri hiljade u ugljen pretvorenih mrtvih tjelesa.

Jedna viest iz St. Vincent javlja o erupciji vulkana Soufrière na engiezkom otoku St. Vincent ovo: Vulkan je već kroz devet dana bio u akciji, kad je u prošli četvrtak u jutro silna grmljavina uz bljeskanje zagrmjela, koju je doskora zamienila uzasna tutnjava. Nad brdom podigli su se silni stupovi dima, koji su postajali sve gušći i konačno se pretvorili u troski sličnu tuću. Kasnije se je spustila silna kiša pepela, koja je prouročila veliku štetu. U Chateau-Belair pokrio je pepeo ulice na dvie stope, a u Kingstownu na palac visoko. U koliko je do sada poznato, zaglavilo je 30 osoba. Cielu noć bjesnila je silna oluja, koja je u petak u jutro nešto jenjala.

Po jednoj depeši iz Santa Lucia, uništila je silna bujica lave sjeverni dio otoka St. Vincent. Nijedna se ladja ne može približiti sjevernoj obali otoka. Drži se, da je katastrofi palo žrtvom 200 osoba. Šestdeset osoba ubio je grom.

Iz St. Thomasa javljaju, da broj žrtava na otoku St. Vincent iznosi 500, te da je Front de France ugrožen.

Odstup Rinaldinov? Iz Trsta nam dolazi viest, da se je u ponedjeljak pronio gradom glas, da je dobio od ministarstva nalog bivši namjestnik baron Rinaldini, da položi odmah čast upravnog

vićnika austrijskog Lloyda. S njim da je stigao jednak nalog i jednom drugom vićniku. Taj nalog da je izdalo ministarstvo pošto se je uvjerilo, da je bio upravni vićnik baron Rinaldini odlučno protivan, da se zadovolji lloydovim grijačem, radi čega su nastali žalostni dogodjaji prošloga mjeseca febrara u gradu Trstu.

Ako je istina, da se je baron Rinaldini doista uprotivio skromnim zahtjevom lloydovih grijača, i da je ministarstvo njega učinilo suodgovornim za strašne posliedice nesretnog štrajka u Trstu tim, da mu je oduzelo čast i službu upravnog vićnika austrijskog Lloyda, tada će stalno svako pravedno i pošteno srce tu viest pozdraviti iskrenim zadovoljstvom.

Ali sa čašću upravnog vićnika austrijskog lloyda spojena je i mastina plaća ili nagrada. Gospoda vićnici toga družtva imadu naime za ono par sjednica, što ih drže kod upravé Lloyda gospodsku nagradu od kakvih 12—15.000 kruna, a to nisu mačje suze!

Koliko poznamo mi gospodina barona Rinaldini-a, njemu će biti više žao za ono 12—15.000 kruna, nego li za čašću upravnog vićnika. I nedajemo mu posve krivo. Medjutim valja čekati hoće li se ta viest obistiniti.

Obiteljska žalost. **Iz Trsta nam** javljaju, da je u tamošnjoj javnoj bolnici preminula dne 9. t. mj. mladjahna i čestita djevojka Marija Nežić, kćerka rodoljubnog i zaslužnog nadučitelja g. Antuna Nežića iz Pićna u Istri. Težko bolestna Marija pošla je u Trst tražiti lieka ali ga na žalost nenadje već je pokosi nemila smrt u cvietu njezine mladosti, u 17. naime godini. Vriednoj pokojnici vječni pokoj a težko ucviljenoj obitelji g. Nežića naše iskreno saučešće!

Zahvale i priznanice nadbiskupu Stadleru. Iz svih hrvatskih zemalja dolaze presvjetlomu sarajevskomu nadbiskupu dr. Josipu Stadleru zahvale i priznanice za njegovu muževnu, odlučnu i odriešitu rieč u obranu hrvatskog imena i naziva zavoda sv. Jeronima u Rimu.

U tom obziru prednjači svuda narodu rodoljubno naše svećenstvo, koje cieni, ljubi i štuje odličnoga muža i kao uzornoga crkvenoga nadpastira i kao neustrašivoga hrvatskoga rodoljuba.

On je zaslužio u punoj mjeri, da mu se njegov narod izkaže svoje priznanje i svoju zahvalu na njegovom zauzimanju za prava hrvatskoga naroda.

Dušmani hrvatskoga naroda navaljuju dnevimice nanj sa svih strana grozeći mu se svakojakimi pedepsami te je sveta dužnost naša, da ga mi svi za to odštetimo bar iskrenim priznanjem.

Mi se nadamo, da neće u tom pogledu ostati zadnja ni naša Istra, osobito naše rodoljubno svećenstvo.

Na koncertu, Slovanskgea pevskoga družtva u Trstu 11. t. mj. pjevala se medju ostalim i točka: „Slaven i pjesma". Rieči toj pjesmi sastavio je g. dr. Dragan Lukež, a uglasbio ju g. F. Mandić, slušatelj medicine. Oba gospodina jesu sinovi Istre. Pjesma bje odpjevana majstorski, a koli g. pjesnik toli g. skladatelj bijahu burno pozdravljeni. Jer nam prostor lista nedozvoljava, nemožemo priobćiti teksta pjesme, koja je medjutim već tiskana bila na razporedima, a obširniju ocienu doniet ćemo u budućem broju.

Pišu nam iz Zadra: Usposobljeni učitelji. Od dana 5. t. mj. pak sliedećih obdržali su se na ovom c. kr. muškom učiteljskom zavodu ispiti usposobljenja. U svem se prikazalo 12 osoba, što za sve, što za pojedine predmete. Velika je većina kako čujemo dobro prošla. Iz Istre, dotično kvarnerskih otoka polagahu ispit g. Ivan Radoslović, učitelj na Iloviku, i gdjica. Jelka Radivoj, učiteljica u Omišlju.

Obojica prošli su izpite vrlo dobrim uspjehom, prvi se usposobio za podučavanje u obće na hrv. pučkim školama, a druga za poučavanje talijanskog jezika kao predmet na hrv. pučkim školama.

„Matica Hrvatska" obdržavala je prošlog čedna izvanrednu glavnu skupštinu, kod koje se je obavio izbor novog predsjedničtva, jer je dosadanji, g. Ivan vitez Trnski, odstupio. Predsjednikom bje izabran g. dr. Gjuro Arnold, podpredsjednikom pako g. dr. Ivan Hoić. Podpredsjednikom gospodarskoga odbora izabran je g. Ljuba Babić-Gjalski.

Tudjinac o vrstnoći hrvatskih mornaro. Bivši kapetan englezke mornarice Thomas Gibson Bowles govoreći sa izviestiteljem bečke „Neue Freie Presse" ovako se je izjavio o mornaricah: „Dvie su moćne mornarice, englezka i francezka, jer one imadu pomorske predaje od stoljeća. Niemci imadu veoma fine brodove, ali nemaju pravu vrst mornara. Austrijska mornarica, makar je tako malena, učinila je na mene najbolji dojam, poradi izvrstnih mornara". Ovo laskavo mnienje naših mornarih uglednog englezkog parlamentarca i bivšeg kapetana englezke ratne mornarice spominje bečki dopisnik, kao da su ga stekli Niemci, Madjari i Talijani, a u istinu naši kršni hrvatski sinovi pronose Austriji slavu u tudji sviet, pa kakovu nagradu dobivaju za to?

Kako je potonuo parobrod „Buda", družtva Adrije na Rieci. Pošto bijaše bez družbe većina mornara na potonulom parobrodu „Buda" naše krvi i jezika, zanimati će stalno naše čitatelje doznati štogod pobliže o toj nesreći: Španjolski list „La informacion de Malaga" donosi izvadak izvješća, što ga je zapovjedničtvo parobroda „Bude" podnielo na lučku oblast u Malagi. Iz njega vadimo: — Čim je prvi oficijal, gosp. Šepić, koji bijaše na straži, kad se je sukob dogodio, pustio glas alarma, odmah se pripraviše barke, da se u more spuste. Prva je spuštena pasara od lieve strane, s kojom je zapoviedao gosp. Glavan. Do malo odmah bude odriešena lieva pod zapovjedničtvom mašiniste g. Rusića.

Zapovjednik gosp. kap. Rukavina i prvi mašinista ostadoše na parobrodu, da nastoje oko spuštanja drugih dvajuh baraka, koje su sa velikom potežkoćom bile spuštene.

Prva barka, pod zapovjedničtvom drugog oficira, ukrca dva putnika, dva grijača, jednog praktikanta od mašine i tri mornara; svi ovi prekrcaše se na parobrod „Ariadne". Isti oficir povrati se s barkom i ukrca groficu Cremvill, još tri putnika i nostroma od palube. Druga barka, sa mašinistom gospodinom Rusićem spasila je tri putnika i pet ljudi od vojske. Treća barka sa drugim mašinistom, gosp. Kodrmacom spasila je dva putnika i pet mornara, i napokon četvrta barka, sa kojom je upravljao neumorni i valjani zapovjednik gosp. Rukavina skupa sa prvim oficirom ukrca ostale putnike i mornare, petnaest ljudi. Svega bijaše 18 putnika i 28 ljudi od vojske na brodu, ukupno 46 osoba. Nitko se nije izgubio. Zapovjednik gosp. kapetan Rukavina zadnji je sišao sa parobroda. Pošto ovi bijahu na sigurnu, zapovjednik i drugi častnik povratiše se u blizinu „Bude", te su stajali, sve dok je parobrod podpuno potonuo.

Porezovnici plaćaju — a drugi uživa! Jedan od glavnih uvjeta napredka i procvata narodnog gospodarstva jest taj, da se podupire domaću trgovinu, obrt i poljodjelstvo koli od strane pojedinaca, toli od strane države ili zemlje. Kod nas žalibog nije vazda tomu tako. Kano dokaz ovoj tvrdnji navadjamo za danas sliedeći primjer. Država podupire domaće tvornice sladora ili cukara; ona pruža podpore domaćem parobrodarskom družtvu austrijskomu Lloydu za prevoz ili izvoz tog domaćeg proizvoda; plaća se visoke pristojbe za prolaz domaćih parobroda kroz kanal u Suecu, a naš slador dobiti ćete u tudjini u inozemstvu po 22 novčića kilo, dočim plaćamo mi doma slador iz istih tvornica po 40 ili 44 nvč. kilo. Iz našega žepa ide podpora tvornicam, Lloydu itd. dak moramo plaćati za to domaći slador skoro dva puta skuplje nego li ga plaćaju u inozemstvu.

Ovaj jednostavni račun valjalo bi predočiti g. ministru trgovine i pitati ga, jeli pravedno, da uživaju tudjinci naše proizvode jeftino na teret domaćih naših porezovnika.

U tom pogledu morale bi nam služiti primjerom druge države, pak i nebile na glasu zbog uzorne uprave ili radi njihove veličine, sjaja i bogasta. Uzmimo za primjer malenu i nebogatu Grčku.

Ona izvaža ulje, vino, suho grozdje i druge svoje proizvode u manjoj mjeri. Kupac mora da plati izvoznine ili dacije na izvoz 22 po sto za ulje, 5 po sto za vino i 7 po sto za suho grozdje.

Tim načinom utjera grčka vlada godimice milijune od inozemaca te podupire domaću trgovine, koja neplaća nikakvog dacija ili carine.

I ovo je jednostavan račun, što no nam ga predočuje malena kraljevina, koja se neponosi ni osobitim bogatstvom, ni veleumnimi državnici, kakvi upravljaju sudbinom europejskih velevlastih.

Nebi se koji od državnih zastupnika potrudio, te predložio, da se pošalje na nauke buduće naše državnike u priestolnicu nekadašnje velike i glasovite, a danas skromne i malene Grčke — u drevne Atene?!

Novi hrvatski list u Americi. U gradu Antofagosta — u republici Chile, počeo je izlaziti dne 1. marča t. g. novi hrvatski list pod zvučnim imenom „Sloboda" i pod uredničtvom g. Ivana Krstulovića. Novi taj list stavio se je zadaću boriti se za neodvisnost slavenskog naroda. Izlazi sriedom i subotom a stoji za Ameriku 5 dolara a za Europu 30 franaka.

Novomu drugu želimo najbolji uspjeh!

Napredak crkve katoličke u 19. stoljeću. Nijedna konfesija na svietu, ni crkva, kolikogod izticalo, da brojem vjernika svojih rastu i napreduju, ne raste i ne napreduje brojno vjernici svojimi toliko koliko crkva katolička sa vjernici svojimi. I kolikogod se više i snažnije naglasuje, da se je crkva katolička s uredbom i strogom disciplinom svojom već preživjela, te bi ju trebalo reformirati, toliko se više ona pomladjuje, i sve više pritiče vjernika u krilo njezino. Samo u prošlom, 19. stoljeću, eto kako je poskočio broj vjernika njezinih:

Početkom 19. stoljeća — koncem 19. stoljeća		
Turska	6500	1,300.000
Perzija	upravo malo	106.000
Arabija	dosta malo	150.000
Prednja Indija i Ceylon	500.000	800.000
Indija	300.000	800.000
Kina	200.000	700.000
Korea	5.000	30.000
Japan	?	50.000
Ind. Arhipel	2,500.000	6,000.000
Afrika	500.000	3,000.000
Britanska Sjev. Amerika	120.000	2,000.000
Sjedin. države	700.000	10,000.000
Australija	—	1,000.000
	3,831.500	27,136.000

Godine 1899. prestupilo je u kat. crkvu 50.000 nestorijanaca, 30.000 armenaca. Povrh toga u Englezkoj svake godine predje u krilo crkve katoličke do 10.000 anglikanaca. Tako crkva katolička vazda pokazuje od postanka svoga život, napredak, jer u sebi ima život.

„K. L."

Knjiga za 45.000 kruna. **Iz Londona** javljaju: Neki dan dražbovana je kod Sothebya glasovita knjiga „Royal Book" ili „Book for a King", koja je sastavljena po nalogu francezkoga kralja Filipa god. 1279. a William Cascton ju je preveo i dao tiskati god. 1487. u Westminsteru. Knjiga, od koje još ima samo pet cielih primjeraka, prodana je za 45.000 kruna. Jedan od tih pet primjeraka prodan je prošle godine za 31.000 kruna, ostala tri primjerka nalaze se u javnih knjižnicah, gdje će valjda i ostati. Dražbovanje obavljeno je uz veliku uzbudjenost. Prva ponuda iznosila je 20.100 kruna, a napokon se dostao Quartih za 45.000 kruna.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Strana 1250

RJEČNIK

HRVATSKO-TALIJANSKI.

Pripravio ga za tisak

DRAGUTIN A. PARČIĆ

Hrvatski kanonik u Rimu.

Treće pomnožano i popravljeno izdanje.

Ciena po iztisku:

a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.

Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.

ZADAR.
Tisak i naklada „Narodnoga Lista."
1901.

Tvrdo vezan K 8. Meko vezan K 6.

Strana 1250

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako velečast. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli

preporuča:

1. Tiskanice za obćine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za obćinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Obćinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parnenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za društva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne. knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. društva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za c. kr. poštne i brzojavne ureće na selima.

1. Quittung za pošlare u obće. 2. Quittung za godišnji paušal. 3. Quittung za „Bestellgebühr." 4. „Bericht" za dopisivanje sa ravnateljstvom. 5. Consignation za „Pensionsverein." 6. Verzeichnis à Conto-Abfuhren. 7. Verlags-Ansuchen und Cassastands-Nachweis. 8. Quartals-Ausweis, na pol arka. 9. Consignation für erhaltene Verläge. 10. Ausweis über die portopfl.-Pakete. 11. Quittung für Telegraphengehalt. 12. Verzeichnis der Pensionsmitglieder.

7. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

8. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegs-Marine." 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I." u Kretu." 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

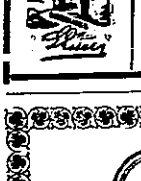

Taftà za turite od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati lick

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste — **Luser** — po novč. K 1·20

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravasini, Leitenburg, A. Praxmarer. U Gorici: Cristofoletti, Pontoni. U Puli: A. Wassermann, F. Garbuschio.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom obćine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae" već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae" u Puli.

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE

koliko za domaću, toliko za uporabu obrtna.

Jedini i najnoviji sistem

dobiva se kod tvrdke

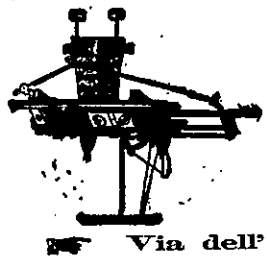

MARIA SIMEONI

Trst, Corso N. 35.

Vlastita i odlikovana tvornica za

MALJE I ČARAPE:

Via dell' Olmo 7 — Trst.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostoboli ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, holi u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavnu bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderuti pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškuje usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. **Spitzera pomast za lice** proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Sapun eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tenta, kao što su pričići, sujedice, crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podiljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Mirisna šesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stičnice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrite od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisavo vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; spužve za umivanje, kefice za zube; razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne ciene.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske špeciljalitete.

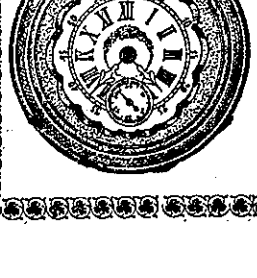

L. Malitzky

urar i srebrnar.

Via Sergia 65. **POLA** Via Sergia 65.

preporuča

Omega, Longines, Schafhaus ura

za žep u zlatu, srebru i metalu koje su najtočnije ure-kazalice,

dalje ura-budilica **„Junghaus"**, sobnih satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari, n. pr. prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (herme).

Broj 39. Pula, u petak dne 23. maja 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šaljc se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Pod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, a nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·— odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5, te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sastanak slavenskih novinara u Ljubljani.

Na Duhove sastno se u bieloj Ljubljani kongres slavenskih novinara iz Austro-Ugarske. Viećalo se tamo o strogo staliskih pitanjih, kao što je slavenska korispondenčna kancelarija, savez slavenskih novinara ove monarhije itd. Na tom kongresu bili su najmnogobrojnije zastupani češki i poljski listovi, zatim dolaze hrvatski, slovenski, ruski i slovački. Ovo bijaše IV. kongres slavenskih novinara, koji nemogu ostati bez dobrih posliedica za javni život svih Slavena Austro-Ugarske. Koli u službenom dielu kongresa, toli na privatnih sastancih viećalo se i razpravljalo o životnih pitanjih sviju Slavena naše monarhije. Od tih kongresa nemožemo već sada očekivati sjajnih uspjeha, ali o tom neima nikakve dvojbe, da moraju novinarski sastanci uroditi dobrim plodom za sve Slavene. Novinari se upoznavaju; izmjenjuju si nazore, razjasnjuju stanje i položaj pojedinih slavenskih naroda. Na svih dosadašnjih kongresih naših novinara došlo je do važnih i vrlo koristnih zaključaka ne samo za novinarski stališ, već u obće i za naš narodno-politički život. Slavenski novinari utvrdiše opet jednom i u Ljubljani, da nam je svim slabo, da se moramo radi toga sporazumiti i dogovoriti, kako bi se pomoglo ponajprije onim slavenskim narodom, koji trpe najviše i koji su izloženi najviše svakojakim pogibeljim. Kad nebi imali ovi kongresi drugog uspjeha do li toga, da se medjusobno upoznavaju muževi, koji zastupaju prosvjetne političke i gospodarstvene dobitke sviju austrijskih Slavena i koji se takvom prigodom obvezuju, da će skupno i složno raditi oko toga, da se, stoljetne nepravde, koje se nanašaju i Čehu i Poljaku i Hrvatu, Slovencu i Slovaku od strane Niemaca, Madjara i Talijana, već je to takav uspjeh, da možemo s njim biti zadovoljni i da ga moramo s veseljem pozdraviti.

Dodatak. Stigao nam je obširni opis svečanosti, koje priredišе braća Slovenci u čast slavenskim novinarima u Ljubljani, ali ga radi nestašice prostora žalibože nemožemo tiskati u cielosti. Naglasujemo samo to, da su svi slavenski gosti bili posve zadovoljni liepim dočekom, bratskom susretljivosti braće Ljubljančana, a na čelu im vriednoga načelnika biele Ljubljane g. Ivana Hribara, koji takodjer na gostprimstvu braće Slovenaca u Trstu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 17. maja 1902.

Kod razprave ministarstva željeznica govorio je takodjer zastupnik iz Trsta Basevi. On je odmah početkom govora naglasio, da svi njegovi malobrojni izbornici poznadu njegov „patriotizam i njegovu ljubav domovine", te znadu da bi nebo i zemlju digao za njegov rodjen grad. Trst se je počeo dizati za Karla VI., a procvao je za Marije Terezije. Za francezke revolucije mnogi su se snovi dobrobiti Trsta osujetili. Za Frana Josipa I. činilo se, da će opet nastati bolja vremena. Nego prometna politika bila je odmah početkom pogrešena. Sagradilo se je sjevernu željeznicu mnogo prije nego južnu, pak se je trgovim navrnulo na sjever. Južna željeznica bila je sagradjem velikim novcem države, pak prodana privatnom družtvu, koje je samo sebe htjelo okoristiti, i koje se jako slabo upravlja. To družtvo je podupiralo promet sa Italijom s italijanskimi lukami na štetu Trsta. Drugi brzovlak izmed Beča i Trsta zavelo se je tek u najnovije doba. Željeznica preko Tura se je kasno odlučila. Moralo se je već davno graditi Predilsku željeznicu, pak nebi bila nastala Pontebska škodna Trstu. I željeznica kroz dolinu Valsugana na korist je Mljetkom, a na škodu Trstu. Madjari su dali sve pogodnosti za promet s Rieком i za jeftin prevoz po njihovih željeznica, a austrijska vlada nije ništa poduzela da s tom madjarskom trgovačkom politikom konkurira. Ni obrt u Trstu nije vlada podupirala. Skladišta u Trstu su oškodila poduzetnike za 1 milijun kruna, koje država nije nadoknadila. Država je skladišta preuzela u svoju upravu i sad uspjevaju. Trgovačka mornarica je propala, pak su vriedni radnici kod radnje brodova i mornari ostali bez kruha. Družtvo „Lloyd" podupire vlada premalo. (Da bi se bolje s njim upravljalo, za to neveli ništa. Op. Ur.) Luku u Trstu nebijaše za potrebu graditi kako se, a gradilo se ju je samo za to, da se uzme Trstu povlasticu slobodne luke. U obće, ako se je prije govorilo, da je Trst mezimče austrijskih vlada, da se sad može reći da je tepac, diete koje se tepe.

I na školskom polju nas vlada zapušta, veli govornik. O sveučilištnom pitanju mnogi su već govorili. On samo veli, da vlada u Trstu neuzdržaje nijedne talijanske škole. — U koliko se mogu uzeti ozbiljnimi razmatranja zastupnika o prometnih, trgovačkih i obrtnih odnošajih glede Trsta, u toliko gubi u obće na ozbiljnosti kad ovakva što tvrdi. Zna se, da je vlada htjela na se uzeti talijansku gradsku gimnaziju i realku, a da gradsko vieće nije toga htjelo.

Dalnje razprave. — Ministarstvo poljodjelstva.

Sredu večer svršilo se je razpravu o ministarstvu željeznica, a počelo onu o ministarstvu poljodjelstva, nadaljevalo cieli četvrtak i cieli petak, al se nije svršilo. Možda bi i bilo petak kasno večer, al nebijaše ni sto zastupnika u kući, pak se nije moglo glasovati, te se je morala sjednica okolo 7½ na večer zaključiti. Buduću se je pismenim putem ureklo za treći Duhovski blagdan, za utorak poslie podne. Nada se, da će se toga dana, makar do kasna u večer, svršiti razprava ministarstva poljodjelstva; onda sriedu, četvrtak i petak razpraviti proračun ministarstva pravosudja, subote još ostale stavke proračuna, i onaj dan svršiti cielu razpravu proračuna.

Za tim bi se dalo vremena nekoliko dana za sjednice delegacija. A onda bi carevinsko vieće imalo još sjednica, možda do 15. juna a možda i dalje, da razpravo razne druge predmete, koje želi bud vlada bud zastupnička kuća da se razprava.

Kod razprave ministarstva poljodjelstva ističe se što u govorih što u resolucijah razne želje i zahtjeve, iduće za tim da se u pojedinih krunovinah i u obće digne poljodjelstvo i poboljša stanje poljodjelaca.

I sam ministar priznaje razne potrebe. Al se ga s raznih strana ipak neusmiljeno napada. On je od pravosudne službe došao za ministra poljodjelstva, reć bi da se ovim nikad bavio nije, da nerazumije stvari, pak ga mnogi zastupnici ni malo neštede. Naglasuju da može biti bolje samo onda, kad bude ministrom poljodjelstva čovjek koj razumije stvari.

* * *

Markiz barun Polesini dao se je i na tobož govor. Velim tobož govor, jer nije govorio, nego od rieči do rieči i to slabo čitao nješto, što je imao napisanoga. Čitao je o tom, kako vlada i na poljodjelskom polju tjera politiku, i to na korist Slavena. Tisuće i tisuće da daje Slavenom u Istri, naročito za slavenske posujilnice koje, da imadu agitatorske svrhe, a da nedaje Talijanom ništa. Dočim su pokrajinske autonomne oblasti i na tom polju posve nepristrane, c. kr. vlada da je pristrana!

Na takova izkrivljenja istine i na takove laži, nije vriedno odgovarati ni markizu baronu Polesinu, ni onim koji su ga to činili čitati. Nit se je tko na to obazro. Bilo bi preludo. Talijani se takovimi ekspektoracijami samo ogadjuju, i smješnimi čine, naročito pred onimi koji poznaju stanje stvari, a medju te spada stalno i c. kr. vlada i njezini organi.

* * *

Zastupnik profesor Spinčić postavio je kod toga ministarstva nekoliko resolucija: za ustrojenje hrvatske poljodjelske škole u Pazinu ili njegovoj okolici; za osušanje i uredjenje „luga" i „jezera" na otoku Krku; glede razdiobe zadružnih dobava u Pregari; za brze pripomoći za dobavu pitne vode.

Donieti ćemo jih posebice u cielosti.

* * *

Zast. Borčić govorio je naročito proti vinskoj klauzuli, koja je toliko oštetila naročito Dalmaciju i Istru. Očekuje stalnošću, da se neće već obnoviti, kako je već i kuća prihvatila, i da već neće država pogodjivati tudjoj državi i tudjim državljanom na šteta svojih. Toga se nigdje na svietu nedogadja što se dogadja kod nas, da se naime radi na zator svojih vlastitih državljena a podiže tudje.

Za obračune Bosne i Hercegovine.

Zastupnik vit. Vuković, koj se je u delegacijah kod razprava u proračunskom odboru tako liepo ponio, kojemu dolaze priznanja i pohvale iz svih hrvatskih zemalja, te koj kani u plenarnih sjednicah delegacija govoriti obširnije o svem, postavio je prošlih dana u zastupničkoj kući interpelaciju na sveukupno ministarstvo, u kojoj ga pita, da li je voljno poduzeti sa svoje strane shodna, da se u delegacijah predlažu svake godine obračuni Bosne i Hercegovine.

K označenju Talijana.

Ministar pravosudja odgovorio je na interpelaciju Benata glede onoga č. o. Colleoni iz Italije, koji da je uvriedio kraljevsku vladajuću kuću talijansku. Državno odvjetničtvo u Rovinju da je iztražilo stvar čim je o njoj saznalo, al da se nije našlo ni jednoga svjedoka, koj bi bio potvrdio, da je č. o. Colleoni rekao one rieči radi kojih su ga istarski Talijani skupa s Benatom biedili. Samo jedan svjedok, i taj ne na sigurno, ne posve izvjestno da je tvrdio, da bi bio one njeke rieči rekao. Za to da se nije proti Colleonu kazneno postupalo. Al pošto da se je ipak nepristojno izrazio o kraljevskoj talijanskoj rodbini, da je bio izagnan iz monarhije. I tu se prikazuju u svojem pravom svjetlu talijanski čarlatani. Sve su njim pune novine o njekih rječih, koje da je tobož rekao propovjednik Colleoni u crkvi pred stotinami ljudi, a kad tamo neima ni jednoga, koj bi potvrdio da je propovjednik one rieči zbilja rekao. I takvi su u svem. Tu ni nemarimo govoriti o tom, da su se talijanske novine, a s njimi i Benati zauzeli toliko za tobož uvriede nanešene talijanskoj vladajućoj kući, a da zašućuju s njim skupa, ako se kakva u istinu uvrieda nanese našoj vladajućoj kući ili njezinim članovom.

Pokušaji proti povišenju vojenih troškova.

Zast. Dašinski i drugovi zahtjevali su od vlade, da odgovori, da li je privolila da se povise troškovi za vojsku, to je za novo orudje; ako da, kako može to opravdati kod nužde koje u državnom gospodarstvu vladaju? Nadalje pitaju koliko iznašaju ti troškovi, i kako će se pokriti u ovoj polovici monarhije.

U govoru bio je Dašinski žestok kao obično. Rekao je medju ostalimi, da bi monarhija htjela igrati ulogu velesile, a da će na skoro razpasti u dvie ili više državica.

Kod toga govorili su još njeki radikalni zastupnici, govorio je i ministar financija. Kod glasovanja bila je prešnost trga predloga zabačena.

DOPISI.

Gospodarstvo družtvo u Baderni. U prvom dopisu obećao sam g. uredniče, da ću Vas izvjestiti o glavnoj skupštini „Gospodarskoga družtva" u Baderni pa evo me, da održim obećanje:

Već više vremena radilo se kod nas o tom, kako da se bar poniekle doskoči biedi i nevolji naših kmetova u Baderni. Velike i mnoge su se mane ukorjenile u nje i u obće u naše seljačtvo u Istri. Izmedju tih valja spomenuti u prvom redu dug i lošo gospodarstvo. Naš seljak bježi kao pomaman k onomu, koji će mu dati raznih stvari na „krdenču". Uzme smiju,

a plaća plaćuć. Mnogo puta nije mu niti potrebito činiti dugove, nu da se ne zatare staro „kolino i užanca“ daj, uzmi bisage i makar vozove. Trgovac se tomu samo smije, jer znade, da neće pri tom izgubiti. Tu se ne pogaja, kada je na „krdenču“, već valja uzeti makar stojalo dva ili tri put više, nego za gotovo. Ta nesretna „krdenča“, puf ili vjeresija već je kod našega kmeta tako u krv prešla, da nevidi, očitu i sigurnu svoju propast. S druge strane u ovom dielu Istre jesu samo talijanski trgovci, koji našega kmeta ne trpe i za to gledaju, da ga čim prije upropaste, na svoju vlastitu korist i onu nespašene „patrije“.

O nazadovanju i propasti našega kmeta osobito u ovim stranama rade ne samo talijanski trgovci, nego u tom ih svojski pomažu občine, svietske i crkvene oblasti i sva ostala „inteligenča“, gdjegod bila.

Nemoguće je narod podignuti bez škole. Škola je onaj ključ, kojim se otvaraju vrata prosvjeti, slobodi, neodvisnosti i materijalnom napredku. Narodnim školam, hvala dvadesetom vieku, nema osobito u Porečkom kotaru ni traga, osim one pripomoćne u Montrilju. Na hiljade naše djece bilo bi samo u ovom kotaru bez poduke u svom materinskom jeziku, da se nije za nje zauzela naša sveta „Družba sv. Cirila i Metoda za Istru“.

Promišljajući o tih i još drugih bijeda zamislismo najprije mi u ovom kotaru osnovati jedno družtvo, koje bi nastojalo da domaće proizvode (osobito grozdje ili vino) svojih članova uz što bolju cienu razpača; da sve gospodarske i kuhinjske potrebštine svojim članovom naruča, ne od kojekakvih trgovaca i trgovčića, nego od pouzdanih i solidnih tvrdka, i to uviek uz nižu cienu, nego bi si sami seljaci iste stvari nabavili kod tudjih trgovčića.

Jedini važniji proizvod ovdje je grozdje. U nj postavlja seljak sve ufanje. Od njegova dobitka nabavlja on sve svoje potrebuće kroz cielu godinu. Na račun grozdja dobiva sve, što mu je potrebito i svatko mu rado dade. Ako ga izda grozdje, tad mora čekati trgovac i državа. Kada dodje trgadba ili bendima, tada nastupi žetva za seljaka, a još bolja za trgovca. Tada je trgovac gospodar, pošto će uzeti grozdje, te se kad kada dogodi (kao prošle godine), da nebijaše skoro sve grozdje oko 50 i više kvintala jednomu seljaku dosta, da naplati dug kod trgovca. Zašto? Odgovor je kratak. Kad se je kod trgovca uzimalo, nije se pitalo pošto je koja stvar; koji je došao, njemu se je dalo samo ako je pitao na ime dotičnoga gospodara. Osim toga trgovac je mogao pisati koliko mu drago, kad ga nije nitko nadzirao, a seljak nezna svojih računa.

Ako se ne plati mirnim putem, tad se zametne pravda, koja sirotanu kmetu pojede sav njegov gibivi i negibivi posjed.

Misao, kako da se tomu zlu doskoči, vodila je pisca ovih redaka i druge prijatelje puka, kao i umnije gospodare, te su zamislili i osnovali „gospodarsko družtvo“ sa sielom u Baderni.

U to družtvo može pristupiti polag družtvenih pravila svaki, koji se obveže izpunjivati sve one dužnosti, što ih pravila članovom nalažu i tko uplati uz pristupninu od 2 K, dvadeseti dio zadružnog diela, t. j. 5 K, pošto cio zadružni diel iznaša K 100. Ostali iznos zadružnoga diela uplati se prema nalogu družtvenoga odbora.

Na dan skupštine t. j. 20. aprila upisalo se 50 članova samo iz porezne občine Baderna. Očekujemo, da će našem družtvu pristupiti svi pošteno misleći kmetovi iz bližnjih poreznih občina, osobito iz Sv. Lovreča Pazenatičkoga, Žbandaja, Bačve, Sv. Ivana od Šterne itd.

Kad se je dovršila skupština posujilnice, okolo 5 sata i pol po podne, otvori podpredsjednik družtva prvu glavnu skupštinu u prisutnosti okolo 50 članova.

Kod 1. točke dnevnoga reda: Priobćenje predsjednikovo reče, da mu je vrlo žao što je naše novo družtvo već u samom početku tako nesretno, da mu je g. predsjednik zapriečen bolešću, te ga otvara on, kao podpredsjednik. Zahvaljuje članovom na tako mnogobrojnom učestvovanju. „Tim ste pokazali“, reče, „da vas vodi svih jedna misao: kako da si sami pomognemo izvuci se iz težkih nevolja“. Pozove skupštinare, da trezno, bez nikakva obzira sudjeluju kod rasprave u raznim točkama dnevnoga reda.

Priobćuje odluku c. kr. okružnoga suda u Rovinju, kojom bijahu potvrdjena družtvena pravila i koje onim danom započima svoje djelovanje.

Predoči im posljedice dobrog i razumnog gospodarstva, kao i uzroke i posljedice lošeg gospodarstva, osobito: neznanje, dugovi, pravde, visoki porez i nameti, a najviše vinska klauzula.

(Konac sliedi.)

Falls Creek u sjev. Americi dne 29./4. Čitajuć u dičnoj „Našoj Slogi“, koju mi Istrani preko Oceana s veseljem i zanimanjem čitamo, jer nam redovito donosi viesti iz daleke nli uviek drage domovine, i doznajuć po njoj o družtvu sv. Mihovila u Rubeših, uzdahnuo sam i zahvalio Bogu, jer sam po tom spoznao da se i u našoj Kastavštini ide putem napredka. Veseli me, da je družtvo u kratko vrieme liepo napredovalo, jer mi amo u Americi najbolje znamo, koliko je udruživanje koristno za narodni napredak. Zato zemljaci moji mili, stupajte u družtvo, pomažite bratski jedan drugoga i zborom i tvorom, pak će biti i dobrog uspjeha za našu narodnu stvar i koristi za pojedinca, da pojedinac i skupnost napreduje i cvate. Ako sreća dade da se opet doma vratim pristupit ću i ja k Vam i pomoć Vas po svojim silam. Pozdravljam cielu Kastavštinu i preporučujem, da se drže u narodnom duhu, a ne idu tragom prodanskim i talijanskim. Valja doć u Ameriku za spoznati, da je talijanski narod zadnji na svietu.

A. S.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Leprinaški Anzulo da će va Šupaćće drva seć.

Jur. Za trgovinu?

Fr. Aj ne, lego za prasci palit.

Jur. Jumane Franino, ča to dèš, ter se prasci nepale s drvi, nego slamom, pak sada ni štajon za ta posal.

Fr. Morda će leprinaški mački opalit, al je pak to morda talijanska moda.

Jur. Vej se ga zlodej!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Delegacije će zasjedati još čitav tekući i valjda sliedeći čedan.

Pregovori izmedju austrijske i ugarske vlade radi nagodbe izmedju obiju pola monarhije nastavili se ovih dana. Polužbeni listovi jedne i druge pole tvrde, da se je položaj poboljšao, te da je sporazum o načelnih pitanjih bliži nego li se je to još pred koji dan držalo.

Crna Gora. Već je službeno ustanovljeno, da će se vienčati budućeg mjeseca knežević Mirko na Cetinju sa gospodičnom Konstantinović. U tu svrhu čine se već na Cetinju priprave, da se dostojno dočeka zastupnike stranih dvorova, napose one slavenskih vladara.

Srbija. Dne 19. t. mj. započela je u Biogradu glavna razprava proti sukrivcem poznatog pustolova Alavantića, koji je htjeo u Šabcu pobuniti narod i oti kralju Aleksandru, te dovesti na srbski priestol kneza Karadjordjevića. Iza pročitane obtužnice bijaše preslušan uapšeni Gjuro Šterk iz Mitrovice, koji je priznao, da bijaše tiskan Alavantićev proglas u Mitrovici i da je on pratio u Šabac Alavantića. On taji, da bi bio išta znao o nakanah Alavantićevih.

Istoga dana glasovalo je u narodnoj skupštini 96 zastupnika proti vladinoj osnovi o narodnom zajmu. Usljed toga prošli su ministri u kraljev dvor, gdje su kralju predali ostavku, koju je on primio. Sastav novoga ministarstva povjerio je kralj sadašnjem ministru-predsjedniku Vuiću. U novom ministarstvu jesu 4 radikala, 3 naprednjak i 1 narodnjak.

Rusija. Iz Vilne javljaju dne 19. t. mj., da je na guvernera Vala tamo počinjen atentat. Kad se je naime guverner vraćao iz kazališta, približao mu se straga nepoznati čovjek, koji je dva puta pucao na njega; guverner bio je ranjen na ruci i na nozi. Svietina oborila se odmah na zločinca te ga predala redarstvu.

Ovaj čas boravi u Petrogradu kao gost ruskoga cara predsjednik Franczke republike Loubet. On je stigao dne 20. t. mj. u Kronstat na ratnom brodu Montcalon. Toj ga je dočekao car Nikola na svojoj jahti „Alexandra“. Predsjednika pozdravio je u ime carevo veliki knez Aleksij kao admiral ruske mornarice. Poslie podne stigao je car sa svojim gostom na jahti Aleksandra u Peterhof. Odatle krenuše u Carskoje Selo. Na sjajnoj gostbi, koju je car dao prirediti svomu gostu i njegovoj pratnji izrečene bijahu s obiju strana srdačne zdravice, u kojih su bili osobito naglošeni prijateljski odnošaji izmedju obiju naroda. U Kronstatu priredila je ruska vojna mornarica francezkim drugovom svečanu gostbu, na kojoj je vladalo iskreno veselje. Častnici sa francezkih ratnih brodova posjetiše dne 20. t. mj. Petrograd, gdje ih je gradjanstvo vrlo oduševljeno primilo.

Španjolska. Prošle subote proglašene Alfons XIII. kraljem Španjolske. U subotu u 2 sata poslije podne pošao je 16-godišnji kralj Alfons uz živo klicanje naroda u parlamenat. Na putu iz dvora u parlamenat približio se neki čovjek kraljevoj kočiji te je pucao na kralja, ali ga srećom nepogodi. U parlamentu dočekaše kralja uz burno klicanje. Iz Madrida javljaju naknadno, da je tamo odkrivena anarhistička zavjera, kojoj bijaše zadaća umoriti mladoga kralja.

Pokrajinske:

† **Ivan Mandić.** Dne 15. t. mj. umro je u Pazinu u 64. godini svoga života nakon osam dnevne bolesti Ivan Mandić, otac ondješnjeg župe-upravitelja Ivana Mandića, a brat našeg glavnog suradnika prof. i narodnog zastupnika Matka Mandića, te dr. Frana Mandića. Pokojnik je za svojih mladjih dana i muževne dobe jedrio po sinjem moru kao kapetan, te svojom mukotrpnom zaradom izškolao jedinca sina, kojega je nada sve ljubio i s kojim je pod stare svoje dane skupa živio, dok ga eto kratka ali težka bol ne ugrabi ljubavi i požnji obudovljele supruge i ljubljenog sina. Sprovod njegovih zemskih ostanaka obavio se dne 17. o. mj. za podne. Vodio ga župnik žminjski Pravdoslav Filiplić uz kitu susjednih svećenika i mjestnih franjevaca. Za liesom stupao je sin pokojnikov, braća mu Matko i dr. Frane, te nadošla rodbina iz Lovrana, a onda predstavnici svih mjestnih oblasti i mnoštvo gradjana bez razlike stranaka. Sin njegov, koji je našao toliko duševne moći, da izpovjedi vlastitog otca i ga providi zadnjimi vjerskimi utjehami u odsudnom i veličajnom času smrti, nije bio u stanju, da suzpregne provalu ljubavi u času, kad mu je bilo dati zadnji pozdrav njegovim mrtvim ostankom. Pokojniku dao Bog vječni mir, a ožalošćenoj obitelji i rodbini izrazujemo naše najdublje saučešće!

Preč. g. Petroni-u do znanja. Iz Oprtlja nam pišu dne 12. t. mj. Drugi dan procesijah došlo je našega naroda u ovdašnju župnu crkvu, da opravi sv. vazmenu izpovied. G. župe-upravitelj Walker odpravi tri mladića iz crkve, koji se htjedoše izpovjediti, jer da je utrudjen. Dva od njih otidjoše kući, a treći se je vratio. Neznamo, da li su se kasnije izpovjedili oni mladići, ako nisu, neka odgovara za nje onaj, koji ih nije htio izpovjediti.

Sliedećeg dana došlo je opet naroda u crkvu u istom poslu, nu g. župe-upravitelj im reče, da neka čekaju g. kapelana, koji je bio pošao radi procesije u Zrenj.

Ovoliko do znanja i na ravnanje preč. g. Petroni-u u Trstu.

Srebrni pir u moščeničkoj Dragi. Od tamo nam pišu, da je velevriedni naš rodoljub i trgovac u Dragi gosp. Josip Grabrovac proslavio skromno ali dostojno sa dičnom si suprugom Antonijom dne 30. pr. mj. svoj srebrni pir.

Poslie sv. mise, čitane u crkvi sv. Marine u Dragi i nakon sv. blagoslova sakupila se je u rodoljubnoj kući našeg Josipa kita domaćih rodoljuba i rodoljubka, koji su uslavili marljivost, čestitost i poštenje sretnih supruga Grabrovac u vatrenih zdravicah. Tom prigodom sjetiše se gosti i domaćina družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Mnogobrojnim čestitkam pridružujemo se i mi kličnć srdačno: Živili supruzi Grabrovići!

Zasluženo priznanje. Goričke „Soča“ izriče našemu odličnomu rodoljubu i milomu prijatelju g. Slavoju Jenku občinskomu načelniku itd. u Podgradu sliedeće u podpunoj mjeri zasluženo priznanje:

Što se je u to doba dogodilo na narodno-gospodarskom i prosvjetnom polju, sve u prvom redu zasluga g. Jenka. On je zastupao onaj kotar mnogo godina u zemaljskom saboru, te je morao uzdržati težke borbe sa Talijani, njihovimi podkupljenci, te s različnim oblastim, nu on je pobiedio na sve strane, jer se je borio za pravo i poštenje.

G. Jenko obazire se lahko s ponosom na ono, što je učinio za 25 godina za slovensku stvar u Istri, te mu mi želimo samo to, da bi uzmogao još mnogo godina uztrajati kod svoje plemenite radnje.

Izborni sastanak u Dekanih vršiti će se u nedjelju dne 25. maja u 4 sata poslije podne u prostorijah Margarite Grižon.

Pošto će biti borba kod predstojećih izbora za občinsko zastupstvo one občine neobično ljuta, molimo sve tamošnje sviestne občinare, da dodju svakako na uređeni sastanak. Talijanska stranka hoće da kuša ovaj put sreću u onoj občini, a bivši načelnik radi po naputcih koparske gospode.

Občinski izbori uništeni. Iz Jelšana pišu nam, da je c. kr. namjestničtvo u Trstu uništilo posliednje občinske izbore, obavljene polovicom prošle godine, proti kojim je bila „Slovenska kmetska stranka“ uložila utok.

Ovo su već drugi izbori, koje je vlada u onoj občini uništila, te će biti občinari pozvani po treći put k izboru.

Utok proti posliednjim občinskim izborom bijaše podnešen poglavito radi nepravilnih izbornih listina. Sve utoke i reklame proti istim odbilo je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom, ali je c. kr. namjestničtvo ipak utok kmetske stranke uvažilo.

Kucajte — i otvoriti će vam se. Iz talijanskih novina doznajemo, da je c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu uvelo na c. kr. pošt. pečatu u Novoj Vasi kod Poreča uz talijanski, također hrvatski napis. Rečenim listovom nije to dakako napis. Rečeni novi pečati kvare njihove pravo, jer im[illegible] isključivom talijanstvu Istre. velike osnove

U Novoj Vasi kod Poreča stanuju skoro isključivo sami Hrvati, za koje se nije imalo po sudu liberalnih (!?) talijanskih listova, [illegible]peljati na c. kr. pošt. pečatu i hrvatski napis jedino s tog razloga — jer (čujte i smijte se!) Poročani nazivlju Novu Vas — Villanova. To je doista takav dokaz za talijanstvo Nove Vasi, da bi mu se i sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu imalo do crne zemlje pokloniti.

Medjutim pametne i razborite ljude nemože smetati ovako ludo dokazivanje laziliberalnih listova o talijanstvu hrvatskih mjesta Istre. Na to se nebi imalo ni u buduće osvrtati sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, već nastojati, da svuda i dosljedno provede na svih c. kr. poštanskih uredih Istre jezikovnu ravnopravnost.

Naše prijatelje i rodoljube upozorujemo eto i opet, da zahtjevaju svuda, gdje je c. kr. pošt. ured, da budu svi napisi bar dvojezični.

Ako može u Kastvu stojati uz hrvatski napis takodjer talijanski, zašto nebi stojao u Puli, Poreču, Vodnjanju, Rovinju, Kopru, Višnjanu, Vižinadi, Motovunu, Umagu, Bujah itd. itd. uz talijanski, takodjer i hrvatski napis. Jednake dužnosti — jednaka prava!

Dobili po prstih! Slavno zastupstvo občine i grada Malog Lošinja bilo je stvorilo zaključak, da se odašalje sv. otcu spomenicu, u kojoj bi se imalo prosvjedovati proti poznatim zaključkom krčkog Sinoda u poslu porabe glagoljice u naših crkvah na kvarnerskih otocih.

C. kr. kotarsko poglavarstvo u Malom Lošinju ukinulo je po nalogu c. kr. namjestničtva u Trstu zaključak občinskoga zastupstva u Malom Lošinju, jer da je istim prekoračilo svoj djelokrug.

Občinsko zastupstvo odlučilo je uložiti utok proti odluci c. kr. kotarskog poglavarstva odnosno c. kr. namjestničtva. Medjutim poslalo je svoju spomenicu proti porabi glagoljice u nekih crkvah, u Rim, gdje će ju, kako se čvrsto nadamo, spraviti u tamne ormare, da spava vječni sanak — jer drugo i nezasluži.

Izvještaj o posliednjoj skupštini zemaljskog kulturnog vieća za Istru. U broju 35. našega lista priobćili smo kratak izvještaj o glavnoj skupštini zemaljskog kulturnog vieća za Istru uz opazku, da smo očekivali, da će nas koji od stalnoga odbora toga vieća izviestiti o toj skupštini.

Da nebude nikakva nesporazumljenja, izjavljujemo, da smo primili podatke o toj skupštini od jednoga člana stalnoga odbora pošto bijaše onaj naš izvještaj jurve tiskan, te da ćemo na temelju tih podataka sastaviti obširnije izvješće te isto priobćiti čim nam prostor lista dozvoli.

Novaki motovunski. Da Vam se i edovud štogod javimo. Nismo sretni, jer nas već nekoliko godina zapored tuče grud i bije svaka druga nevolja, a prave koristi od nikuda. Preporučamo se našim rodoljubom i zastupnikom, da se zauzmu da nam bude zgodnim načinom štogod pomoženo. — Na 13. ovog mjeseca bila je kod nas jedna komisija, da razvidi radi škole. Neznam pravo, jesu li došli baš radi samog mjesta, gdje bi se zidalo, ili i radi toga, da čuju baš puk u kojem jeziku hoće školu. Ako su i za ovo došli, kako ja sudim, da jesu, onda nisu oblasti marile onako zaboraviti selo Skropete, od kojih jedan jedini, da je dobio pozivnicu da se prikaže. Možda je tkogod mislio, da kad nebude Skropeti, da će oni drugi većinom prevaliti na talijansku, ali račun nije valjao. Veliku većina roditelja izjavila je, da želi školu ovako, kako govorimo, to jest u našem jeziku hrvatskom, ili kako navadno ovuda rečemo slovinskom ili slavskom, a to je za nas svejedno. Tako je i pravo, jer djeca nemogu dobro napredovati, ako ne u svojem materinjem jeziku. On mora biti temelj ili fundamenat, a na tom temelju učiti će se po koja ura na tjedan još talijanski, kako se reče za predmet.

U komisiji je bio kotarski kapetan iz Poreča g. Lasciac i zemaljski prisjednik Tomasi i načelnik občine dr. Lius i jedan od vlade iz Trsta, ali neznamo tko je bio. Od novačkoga komuna bio je občinski zastupnik Anton Pastorčić. Naša gospoda su i ovaj put mogla uviditi, da još nećemo pod noge baciti naše materino mlieko i njezin jezik, premda nas svako zlo bije, pa kad je tako, neka puste talijansku politiku na stran, a nam neka brzo daju dobru, našu školu, i drugo što nam treba. Z Bogom, do vidjenja!

Pišu nam iz Fontane dne 15. tek.: Prekjučer u večer na 6 sati udarila je striela u kuću posjednika Marku Grgeta Petrova, u selu Grgeli. Razbila je krov i okno, ali nije nikoga ozledila. Naprotiv je poginuo od udarca groma naš posjednik Fabic, stojeć u svojoj kući. Cielo selo je ožalošćeno radi te nesreće!

Na dan majke božje naš načelnik i konte Piero, činio je doći muziku iz Vrsara. Muzikanti su zasjeli nezvani u naše kuće da ih mi hranimo. Možete si misliti, da je tu bilo svega čuti. Poručujemo sior c o n t u, da nama ne treba njegove... muzike, a kad je bude htio imati, neka je plaća i hrani sam. Funtanac.

Javljaju nam iz Poreča da su se dne 13, 14, 15 maja obdržavali zupnički izpiti. Položili su ih velč. gg. Andjeo Krajnović, župe-upravitelj u Laboriki i kapelan u Marčani; Franjo Delkaro, župe-upravitelju Vodnjanu, Vjekoslav Sekyra, župe-upravitelj u Sv. Lovreču paz. i Marko Degrassi, župe-upravitelj u Višnjanu. Svi sa dobrim uspjehom. Čestitamo!

Iz Plomina pišu nam 14. t. mj.: Doznali smo iz pouzdana izvora, da će ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo zavesti novu plovitbu izmedju Rieke i Plomine i obratno. Ta plovitba bijaše nam veoma potrebita, jer smo čvrsto vezani na Ricku, pak će radi toga naš puk pozdraviti pravim veseljem dolazak i odlazak parobroda.

Naše zadovoljstvo u tom pogledu nemože biti podpuno, jer će radi pomankanja potrebitog mula, morati da se zaustave parobrodi u kanala, odakle će se morati putnike i robu prevazati ladjicami. Tim nastaju novi troškovi, danguba, pogibelj itd.

Bilo bi dakle željeti, da rečeno parobrodarsko družtvo izposluje putem svojih uplivnih prijatelja od c. kr. pomorske vlade u Trstu, da bi se sagradio maleni mul u uvali naše luke, čim bi se silno udovoljilo putujućemu občinstvu.

Pišu nam iz Maloga sela: Od više dana opaža se, da svakom poštom putuju na bližnji Susak po 2, po 3 i po više žandara. Popitasmo čemu toliki žandari svaki dan tamo, pa doznasmo, da neke nedjelje bijaše sveta misa odpjevana posvema staroslovenskim jezikom. Misa se je tamo i prije običavala čitati u glagolici, osim epistola i evangjelija, što se je pjevalo po „Ščavetu“ a puk ostalo odpjevao bi hrvatski. Kada tamo neke nedjelje svećenik na oltaru zapjeva: „Slava na višnji Bogu“, tada ljudi talijanske stranke počeše bježati van iz crkve, kano da ih komari štiplju, koliko muži tolike žene, stari, mladi i školska djeca.

Kako čujemo, predvidjalo se konfuzije i nemira, radi toga svaki dan žandarmerija na Susku. Odkada se tamo misi posvema glagoljski, Talijani (pardon Istriano-illirici) neće u crkvu.

Javljamo Vam takodjer, da se pred malo vremena i na Susku kano i drugdje po našim otocima sa dobrim uspjehom ustanovilo „Konsumno družtvo“, donašajuć za sobom našim „boltegarima“ gubitak njihove stare hegemonije. Zato tolika halabuka po novinah, kako narodna poslovica veli: Kad se vuku kožu guli, onda najviše tuli.

Ondje svatko uvidja, da su u igri dva velika principa, naime princip humanitarni ili kršćano-socijalski, koji nastoji, da se puk medju sobom po svojih silah bratski pomaže, da se moralno i materijalno oslobodi vampirskih pandža i postane sam gospodar u svojoj kući; zato svaka čast i hvala ide našem obljubljenome biskupu presv. dr. Mahniću, koji je pokrenuo medju nama zadružnu organizaciju. Drugi princip je politički i baš iredentisličko-framašonski, koji teži, da naš puk osiromaši moralno i materijalno, da ga poživinči i porabi u gnjusne svoje egoističke svrhe u shodnoj prilici.

Nije dakle uzrok glagolica, što neki neće u crkvu, jer njima glagolica ili latinica je sve jedno, već je njihovo odalečenje posljedica drugih čisto svjetovnih i partnjičkih uzroka.

Iz Lanišća pišu nam, pod naslovom: „laž nevečera, tamo, gdje je ručala“ koliko sliedi: Nepoznati nam dopisnik odavle ljuto Vas je g. uredniče nasamario svojim dopisom, priobćenim u br. 36. Vašeg cienjenog lista, u kojem napada se na našeg velevriednog župana, da se tobož nebrine za javno zdravstvo, da zanemaruje svoje dužnosti, što neodgovara nimalo istini. Eto Vam dokaza: Naš župan g. M. Zmak, javio je jurve dne 3. maja pod brojem 62. občinskomu poglavarstvu u Buzetu, da su se ovdje pojavile ospice moleći za potrebite dalnje korake.

Občinsko poglavarstvo u Buzetu riešilo je taj dopis dne 9. maja pod br. 1284. uputiv občinskog liečnika kao zdravstvenog izviestitelja, da učini svoju dužnost.

Vodstvo pučke škole u Lanišću javilo je izravno c. kr. kotarskomu poglavarstvu u Kopru, da se je pojavila ta bolest medju škol skom djecom. Ovo je odlukom od dne 2. maja naložilo, da se zatvori školu, dočim je občinsko glavarstvo u Buzetu odlukom od dne 9. maja izdalo dalnje odredbe.

Sada pitamo dopisnika, neka nam svojim podpisom u ovom listu otvoreno kaže, koja li od naših oblasti nije učinila svoju dužnost? Koli mjestno županstvo, toli občinsko glavarstvo poprimilo je odmah one mjere, koje su za ovakve slučaje zakonom propisane. Ako nije tomu tako, očekujemo na ovaj izpravak odgovor, ali s punim imenom, pak ćemo se i mi podpisati.

Barbansko družtvo za štednju i zajmove (posujilnica po sustavu Raiffeisen) ima glavnu skupštinu utorak 27. maja u 10 ura jutro u občinskoj dvorani Barbanskoj. Dnevni red.: Nagovor privremenog upravitelja. Izbor stalnoga upravnog odbora i računara. Ustanovljenje najvišeg iznosa do kojega se pojedinom članu može dati zajam. Odredjenje interesa na zajmove (aktivne) i štedioničke uložke. Imenovanje pomirnog suda. Možebitni drugi predlozi, razprava o njih. Prijava onih koji žele stupiti u družtvo.

Ovo je družtvo za cielu mjestnu občinu B a r b a n, dakle i za Pornjan, Gočan, Saine i Rakalj.

Iz drugih krajeva:

Pišu nam iz Beča: U petak, dne 16. o. mj. bio je u svečanoj dvorani ces. kr. sveučilišta u Beču promoviran na čast doktora sveukupnog liečničtva bivši predsjednik hrvat. akad. družtva „Zvonimir“ u Beču, gosp. cand. med. Dragutin Ciotti rodom iz Istre. Bio je promoviran pod vrpcom hr. akad. družtva „Zvonimir“ a prisustvovaše svečanom činu takodjer mnogi članovi istoga družtva pod družtvenom vrpcom.

Koncert „Slovanskoga povskega družtva“ u Trstu. U nedjelju, 11. o. mj. u kazalištu „Armonia“ bio je koncerat rečenog družtva pod vodstvom gosp. S. Bartela. Priličan broj slušatelja i ako ne tolik, koliko se je očekivalo i kako je zaslužio sam koncerat. U obće sav koncerat je posve dobro uspio. Koliko solisti, toliko i sborovi, kako mješoviti, tako muški neprekidno, za puna tri sata bili su na pravoj umjetničkoj visini. Sve nas je oduševljivalo, jer je i po sadržaju pjesničkom i po umjetnosti glazbenoj sve bilo tako probrano i udešeno, da se bolje poželiti nije moglo. Probraniji sastavci Smetane, Förstera, Fibicha, Zajca sačinjavali su zlatni vienac koncerta. K tomu je nadodan kao dragulj, kompozicija g. Josipa Mandića, pod naslovom: „Slaveni i pjesma“, kantata s ouverturom za sole, zbor i orkestar. Josip Mandić, sin je dra. Fr. Mandića a sinovac prof. Matka Mandića, slušatelj medicine, mlad momak od 19 god. Ovo iztičemo da se tim više divimo tomu umjetničkom pojavu. Mandićeva kantata trajala je preko pol sata. Kad je taj mladić stupio, da upravlja razporedanim velikim mješovitim zborom i brojnom vojničkom orkestrom, da pravo kažemo, bojali smo se, da to se ne pomuti prisutnost duha, toga još mladog zborovodje. Ali da, naš strah pretvorio se je u udivljenje, mi smo u njemu gledali oduševljena, vješta i puna života upravitelja. Mandićeva kompozicija djelo je velikog začetka i obradbe. U tom se djelu ujedinjuje snaga genija sa vještinom prokušanog maestra. Orkestar, soli, zborovi i sve zajedno, sve je majstorski obradjeno. Ouvetura je tematički obradjena, protkana s narodnim napjevom „Vozila se.“ Nije onaj napjev naprosto i otvoreno odigravan uz kakvu god lošu orkestralnu pratnju, već je to umjetnički obradjeno u klasičnom stilu sličnih radja, a napjev je služio kao zlatna nit u bogatoj tkanini. Kad se je kompozitor dohvatio pjesme, on je od nje stvorio gotovu dramu. Nizali se soli, zborovi, recitativi cielog zbora. Slava, ljubav, zanos, guslarska popjevka i bojna davorija, bili su ko različiti prizori tog umjetničkog sastavka. I guslarov glas i dati mu motiv podpuno je odgovarno. Na jednom očutismo tamburaški zbor sa napjevom, koga u Makarskoj pjevaju — „Mažurice“. Taj upad tamburica bio je od velikog dojma. Sva raznolika čustva, sačinjavali su taku cjelinu, ko što u kiti cvieća svaki struk sačinjava. Sve se je to naravno nizalo i u jednoj misli vraćalo. U podpunom smislu rieči, to je hrvatska glazba po duhu i napjevima, a svjetska po obradbi i izvršenju. Ipak nam se čini, da je bolja orkestralna strana od vokalne i da je mladi Mandić u orkestru mnogo vještiji. Da je koji stari poznati glazbenik tako djelo stvorio, mi bi zapanjeni stali pred takim glazbotvorom, ali jer je to mladić napisao, ko da mi imamo pravo svoju reći. Eto, radi toga i mi preporučujemo g. Mandiću, da ublaži snagu orkestra u bojevnom zboru i finalu, osobito ako se bude kompozicija izvadjala u sličnim prostorijama, gdje je orkestar na otvorenu, do slušatelja, a pjevači predaleko.

Mi čestitamo g. Mandiću, s preporukom, da se ne da zavesti od ove časovite slave, već nek još radi i uči, kako će nam obogatiti svojim proizvodima narodnu glazbu.

Mandiću su u kazalištu priredjene velike ovacije i uručena su mu dva lovorvienca.

P. S. Još nam valja iztaći, da je g. Mandić pjesmu uglazbio za proših uskrsnih dana i to u kratkom roku od desetak dana, da je za istu napisao orkestralnu pratnju u drugih osam dana i da bijaše od zbora naučena u dvadeset dana.

Sa pjevačkim djelom koncertom ravnano je vješto neumorni i velezaslužni zborovodja g. Srečko Bartel, dočim je sa glazbom ravnao novi kapelnik vojničke glazbe g. Teply, koji je pokazao ovim svojim prvim nastupom da je odličan strukovnjak i vrlo vješt kapelnik, te da će glazbu svoje pukovnije podignuti do nekadanje njezine slave. Koli njemu toli gosp. Bartelu čestitamo srdačno na sjajnom uspjehu, što ga postigoše one večeri.

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu darovali umjesto vienca na grob Ivana Mandića gg. obitelj Bunc, dr. Š. Kurelić i dr. D. Trinajstić po K 10, gg. Valentin Marušić i Pravdoslav Rebek po 5 kruna, g. dr. Fran Mandić na uspomenu pokojnog brata K 20.

Poslana predplata „Naše Sloge" tekom marča i aprila t. g. Po K 12: dr. A. O. Krk, Š. V. Prezid, J. F. Sušnjevica, M. C. Pula, L. T. Trst, Fr. F. Kringa, M. A. K. Bellay, L. S. Sv. Petar u Šumi, P. V. Banija-Karlovac, F. G. Zagreb, I. P. T. Opatija, O. Dobrinj, Kavana „M." Pula, M. M. Pula, M. R. Truške, M. L. Kastav, N. O. Miholići, A. J. M. Lošinj, Č. Ogulin, I. M. Lindar, I. Ž. Rab, M. Rieka, T. p. in b. dr. Trst, N. T. Cres, H. N. Split.

Po K 10: J. S. Crnikal.

Po K 9: F. P. Žminj, I. G. Berseč.

Po K 6: F. J. Gračišće, O. I. R. Kompar, A. R. Rieka, B. H. Sušnjari, J. K. Vrlini, Pazin, I. S. St. Baška, J. S. Kršan, G. M. Ilok, N. P. Volosko, F. C. Ključ, M. R. Trsat, I. B. Višnjan, A. T. Pula, I. S. Diračje-Žamet, M. V. Kanfanar, J. S. M. Lošinj, E. J. Volosko, V. G. Rov. selo, S. T. Rieka, F. ud. L. Lovran, M. P. Pula, H. Č. Osjek, g. gr., D. Šk. Trst, dr. I. M. Beč, J. V. Umag, D. P. Baškanova, P. M. Glavotok, A. B. Kršan, A. Š. Ceri, J. V. Slivlje, D. B. Ercegnovi, A. Pula, J. Z. Bratulići, F. B. Tinjan, J. B. Vabriga, M. Z. Pazin, I. P. Vodnjan, S. G. Boljun, J. C. Drndići, J. K. Medulin.

P. K 5: P. H. Š. Zagreb, M. I. Sušak.

Po K 4: I. P. Manjidvorci, L. T. Mune, D. B. Peroj, I. D. Pula, P. P. Beč.

Po K 3: A. C. Roč, Š. H. Žbandaj, F. W. Hrušica, R. R. Rieka, A. D. Boljun, F. P. Pazin, dr. F. Sch. Beč, Č. Zlatar, Č. Kastav, Č. Sežana, J. C. Krnica, P. Č. Babani, D. Varaždin, Č. Daruvar, „V." Travnik, dr. E. Z. Kopar, Č. Crikvenica, A. R. Gospić, A. V. Ika, Č. Osiek d. gr., C. V. Beč, F. T. Lovran, A. Pučić Lindar, S. M. Ližnjan, S. J. Barbariga, M. C. Lovran, M. M. Lupoglava.

Razni: S. S. Novi, K 2; T. H. Rieka K 1·50; F. D. Lanišće, K 2; dr. M. lj. „Z." Čaiumet, K 14·74; N. D. Benkovac K 18; F. D. Pazin K 2; M. C. Lanišće K 7; S. B. Hanthorn K 9·85; V. V. Nerezine K. 24; Č. K. Loborika K 11·50; M. D. Pula K 2; M. S. M. Lošinj K 4·50; M. I. Rieka K 2·20; H. Č. Petrinja K 2·50; Č. Glina 2·50; R. B. Kastav K 2; J. O. Cres K 14; N. D. Bakar K 2·50; A. H. Čunski K 9·09; N. U. Štivan K 1·50; A. G. Frančići K 23·50; T. P. Pula K 2; P, I. Pula K 3; A. B. Škatari K 2; A. F. Rubeši K 4·25; M. M. Nugla K 2; F. D. Laniše K 1.

Književne:

Poezije III, zložil S. Gregorčič. V Ljubljani — založil Josip Gorup — natisnila „Narodna tiskarna" 1902. — Knjižica je vrlo elegantno vezana. — Duševni proizvodi velikoga našega pjesnika ne trebaju preporuke, sve je u njima čisto biserje krasne poezije.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. A. S. Falls Creek. Primili smo poslani nam jedan dolar, i upisali sa zahvalnošću svega na račun predplate, jer za dopise mi se ništa ne naplaćujemo. Pišite nam često o radu i napredku naših u tim stranama. Zdravo!

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

POZIV

na

glavnu skupštinu

istarske Posujilnice u Puli

registrane zadruge na ograničeno jamčenje.

Zadrugari pozvani su na **XII. redovitu skupštinu**, koja će biti **u nedelju dne 25. maja, u 10 sati prije podne** u velikoj dvorani „Prvog ist. Sokola" u Puli.

Razpored:

1. Izvješće i obračun za upravnu godinu 1901.
2. Izvješće nadzornoga odbora. Od nadzornoga odbora odobreni obračuni za godinu 1901. izloženi su na ogled zadrugarom u družtvenoj pisarni (Via Giulia 5 prizemno).
3. Odluka o porabi čistoga dobitka.
4. Izbor starješinstva, nadzornog odbora i družtvenog suda za vrieme do dojduće redovite skupštine.
5. Što koji predloži.

Pula, dne 7. maja 1902.

Opazka. Na skupštini treba da je zastupana barem jedna desetina svih zadružnih dielova. Za slučaj, da ne bude toliko zastupanih, biti će skupština isti dan na 3 sata po podne sa istim dnevnim redom. Svaki zadrugar može ovlastiti pismeno drugoga, da ga zastupa na skupštini.

Marko Zović

krojački majstor

u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odjela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Zastupstvo uzajamno-osiguravajuće

banke „Slavije"

za grad Pulu i okolicu preuzima od 1. junija g. 1902.

Ante Tranfić,

trgovac vinom u Puli, Via Sergia.

Javna zahvala.

U velikoj, neizrecivoj tuzi, koja u ovaj tren obuzimlje naše duše radi preranog i nenadanog gubitka našeg nezaboravnog

IVANA

sveta nas veze i vječna harnost naprama svim onim plemenitim osobama, koje su, bilo za vrieme kratke bolesti, bilo po njegovoj smrti, nastojale da i rieču i činom utiliže našu bol.

Srdačna hvala veleuč. gospodi liečnicima, dru. Ant. Rutar i dru. I. Šebesta, koji pokušaše sva sredstva, da bi milog pokojnika oteli strašnoj smrti; veleč. gospodi svećenicima, koji od svih strana pohitiše da odpraše na vječni počinak mrtve ostanke; poglav. g. c. kr. kot. kapetanu Iv. Šorli; veleuč. g. dr. Š. Kurelić, glavaru občine; veleč. g. c. k. kot. sudcu R. Pistotnig; veleuč. gospodi profesorima, i učiteljima velecsjednoj gospodi zastupnicima c. kr. državnih i občinskih činovnika, te svoj onoj plemenitoj gospodi koja htjedoše nezaboravnom pokojniku izkazati posljednju počast, prateći ga do crna groba.

Srdačna budi hvala i svim onim, koji iz daleka i iz bliza, i pismeno i ustmeno nastojaliu da nas utješe i umire.

Bog platio svima.

PAZIN-TRST, 20. maja 1902.

Don Ivan Mandić, sin.
Marietta udova Mandić, supruga.
Prof. Matko Mandić, } braća
Dr. Frane Mandić, }
u imenu ostale rodbine.

Taftà za turite od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči, žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

po novč.

Teka se pita: Taftà za turiste **Luser** **K 1·20**

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: I. Serravallo, Ravenal, Lekarna A. Fabris, Barbat, Ubaldi, Crisbolich, Pontini. U Puli: A. Wassermann, L. Ostermann.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova neki oče prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kosteboli ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganen, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liečі kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozmosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavnu bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno sjedinjuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti. Ciena flašici s napuikom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za laganočišćenje, za obuičivanje želuđca i probave, kada blago neće radu žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Švajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želuđca ili stomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, zategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga napora, za obuičivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečenje i ublažuje zubobolju; učvršćuje meso oko zubi, razfriškuje usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisatin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Pader-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Crème eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama teinta, kao što su prišći, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora koža i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i tikustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi lep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi, fine po sobi prenugodan miris. Flašica 1 K.

Otrov, ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vrodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siedo kose. pocrno, fine, sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tinctine za zube od kojih zubi pobieljuju; spužve za umivanje, kefice za zube, ortopne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne ciene.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 40. Pula, u utorak dne 27. maja 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. naplaćuju i računaju se na temelju sniženog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglasc itd. šalju se naputnicom ili polože kod pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utuluje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

U ime kulture - u čast — D' Anunzia.

Beč, 20. maja 1902.

Istodobno dok je ležao kod vas „slavni" D' Anunzio u zagrljaju svoje nespašene braće, u isto doba dok kalabrijska krvoločnost uosobljena u Musolinu zanima sav kulturni sviet, slavila je talijanska lažikultura u Beču slavlje, koje ni malo ne zaostaje za onim kalabrezkih briganta.

Na duhovski ponedjeljak u večer sjedila su četiri Hrvata — Dalmatinca u jednoj od prvih bečkih kavana. Sakupljajuć se s raznih strana ispred kavane i vireći kroz prozore, da se osvjedoči da l' je neprijatelj dosta slab, provali rulja talijanskih djaka uzevši sobom svoje radnike, u kavanu, oboružana batinama i toljagama posjećenim prvoga ili istog dana, debelim ko držalo od motike. S hunskom vikom: „Morte ai šćavi" navali, te toljagama, bokserima, noževima nemilo udarahu po ovoj četvorici, koja se je na udivljenje prisutnih gostova junački držala, dok se trojica njih ne svali u vlastitoj krvi ogreznuta bez sviesti. Zadovoljivši tako zahtjevima svoje „avite colture" protiv „barbara" ostaviše brzo kavanu i toljage. Odmah je priskočilo spasavajuće družtvo, te pruživši izmrcvarenim i onesviještenim prvu pomoć, dade ih odvesti kočijama u pratnji detektiva kući. Prepoznalo se je vodje tih junaka, vriednih sinova Musolina, izmedju kojih se ističe jedan Porečanin. Svi gostovi i nekoliko oficira, staše zapanjeni nad ovako nečovječnim postupkom, pitajući se izmedju sebe, da li može takova šta da počini akademički naobražen čovjek, da li može takova šta da počini čovjek, koji ima srca, koji znade da svaki od ovih siromašnih mladića ima kod kuće roditelje, braću, koji uviek strepte da kakovo zlo ne zadesi ljubljenog sina, brata? Ne, nit mržnja nit gnjev ne može takova šta da počini. Pitam ja svakog od čitatelja, da li je on kadar bez svakog uzroka i na pseto da toljagom, nožem, da navali i na mrtvo — ime izprebija? — Ne poznam čovjeka, koji nebi planuo pravednim gnjevom videći, gdje leže nedužni ljudi u mlakama krvi, što je tekla iz rana zadanih toljagam bokserima i noževima.

Da vidite da su vodili pravu hajku na naše djake, evo vam još jednog primjera, koji je medjutim i dokazom njihovog razbojničtva. — Dan prije — na Duhove — sjedio je u gostioni pri večeri djak jedan — Hrvat. K njemu dodje poznati njegov kolega Talijan te mu reče hrvatski: „Molim Te, dodji za čas, vani Te čeka poznata jedna osoba, no da bude iznenadjenje što veće, ne ću da ti kažem imena." On skoči odmah i hoće da ide na vrata van, kad vani, hrpa talijanaca, oboružanih toljagama! U zadnji čas odskoči natrag u gostionu, gdje može da zahvali samo gazdi, koji ga je u svoj stan odveo, da nije nastradao. Čekali su junaci još dugo u noć na sirotu. Što velite na to? Silnog li junaštva: dvadeset na jednoga, sedamdeset na četvoricu!

Ne mojmo vikati sramota, skandal, barbarstvo, to je sve ništa! Manimo se naše idealne politike, manimo se pravdoljublja i prijateljstva, manimo se ljubavi prema takvom bližnjemu — jer sva ta naša svojstva bacila su nas pod noge goreg od nas neprijatelja: njegov način uzmimo, od njega se učimo ljubavi za njega. Prestanimo s filozofijom, te ili radimo il prestanimo — biti! Zašto čovjek ubija zmiju, koja mu je najpogibeljnija? Pametan je dosta, te je neće liepim postupanjem nikada ni kušati da pripitomi. Pametan joj čovjek zube vadi ili zgnječi! Znajmo, da ne ima bogatstva bez žuljeva i znoja, znajmo, da je svaka sloboda krvava i crvena. Nije ovo prvi slučaj gdje hrvatska krv badava teče, bez uzroka, bez najnovijeg povoda. Prenimo se jednom! Mislim da mi niko poreći neće ako rečem: Tko nezna mrziti, taj ne zna niti ljubiti! Budimo ljudi!

Policiji su predana imena nekojih, no slabe nade ima, da će zločince što pravednije kazniti i dati zadovoljštinu nevinim.

Djak.

Glagoljica i krčki diec. Sinod.

(Konac.)

Da na svoje uši čujemo, što se to glagoljskog uvelo na velikoj misi, da vidimo, koliko je istine, što trubi „Piccolo" i dr. o „gli atti nel glagolito,... poi il Te Deum nel glagolito", pošli smo sliedeće nedjelje sami na veliku misu, premda su kojekakvi plaćenici nekoliko dana prije već išli po kućah nagovarajuć neka nitko ne ide u crkvu. Pa što smo čuli glagoljskog? Ništa. Nego? Jednostavno opazismo promjenu, da se ženidbene napovieđi i drugo, što se prije običavalo činiti hrvatski ali prije mise, sada počelo činiti poslie evangjelja, jer da je propisao neki tridentinski crkveni sabor, da to mora biti u vrieme mise; a isto tako, da su se sada recitirali čini vjere, ufanja i ljubavi ne po staroj običajnoj hrvatskoj formuli, nego po novoj, koju da su pred 6 godina svi biskupi austrijski naredili za cielu monarhiju. Buduć da plovan nije na to prije nikoga upozorio, te nitko nije naučio, naravski nije ih nitko mogao ni znati. To su ti atti i drugo nel glagolito! Kad je to prošlo, čekali smo taj blaženi Te Deum nel glagolito poslie mise. Što smo doživili? Ništa drugo nego da se rekla poslie mise poznata već u Lošinju molitva, koja se je i bez Sinoda uviek na blagoslovu i prije govorila: Blagoslovljen budi Bog. Kad smo to čuli, izašli smo iz crkve i rekli sami sobom: bisogna proprio avere il privileggio di malizia e di ignoranza del tutto propria agli Šljivići, ai Simine ed a tanti altri per diffondere... Buduć se tako osvjedočismo, da je sva ta lošinjska vika smradno djelo desetorice poznatih i patentiranih već firma, pa da su svi trezni i pametni Lošinjani, koji poznaju okolnosti mjesta, a osobito pošto je plovan ozbiljno upozorio, da nije vriedno slieditи dva tri smutljivca, koji u obće za crkvu ne mare, više manje složni u tom, da je još najbolje što je na Sinodu za Lošinje odlučeno status quo, i ako ne mogu zaboraviti, što se je mnogo toga upravo zadnjih godina hrvatskoga ukinulo, a latinskog uvelo, pa i talijanske propovieđi, kojih nitko ne sluša, podjosmo izpitivati, što je istine u drugih glasinah, koje su bile proturane u sviet.

Donašao je „Piccolo" i druga glasila najnovije valjda kongregacije sv. obreda, viesti o smutnjah u Sv. Jakovu, Unijah, Susku proti „uvedenju" glagoljice. Kako biesa, pomislismo tà, koliko puta prodjosmo po onih mjestih, nismo čuli drugčije moliti ni pjevati u crkvi, ako ne hrvatski. Nismo nikada ni čuli, da je drugčije bilo. Što je dakle u stvari. Sretosmo blizu škvera par poznatih nam Sv. Jakovčana, pa ih upitasmo, što se to vi bunite? Mi se nebunimo, mi bi radi samo da bude kako i prije, kako smo bili naučeni, po našem domaćem. A što je to? Mjesto čisto staroslovenskog jezika tekom vremena umješalo se u njihovo crkveno pjevanje mnogo živućeg hrvatskog jezika, postalo je sve skoro čisto hrvatski — a to je proti duhu crkvenom, zloporaba. To da se po naredbi sv. Stolice mora očistiti i urediti — i to je Sinod propisao. Uslied tih sinodskih zaključaka i naredba sv. Stolice i t. zv. Šćavet da se ne bi već mogao rabiti za pjevanje evangjelja i epistola, to je knjiga, koja sadržaje sva evangjelja i epistole preko ljeta — nego bi se moralo pjevati čisto glagoljski, a samo pročitati u živućem hrvatskom jeziku. Pak je već privikao po otocih kroz stoljeća čuti pjevati evangjelje i epistolu samo po Šćavetu, pa premda ostalo kod mise sam odgovara i pjeva staroslovenski, ma bilo i izkvareno, (a čega sve nismo čuli u latinskom pjevanju litanija u jednom gradiću Istre) težko mu je ostaviti Šćavet, jer po njem već znaju mnogi na pamet što sliedi. Stoljetne navike ne mogu se preko noći zamjeniti drugimi, pa bile ove još uzvišenije i razboritije — prosti puk ne može toga podnieti uz najbolju volju. To se je i pokazalo ovom prilikom. Ovo medjutim negodovanje, koje još nije bilo prešlo u protivnost proti crkvenoj oblasti, upotrebili su poznati lošinjski i dva tri nerezinska mutikaše, te su prostim Sv. Jakovčanom, koji su im najpristupniji i onim, koji stoje pod njihovom komandom, iz bližnih otoka napunili glavu, da će ih popi porusiti pa s toga neka ne idu u crkvu, a medjutim davali im na podpis kojekakve molbe, koje stoje posve u protuslovju sa mišljenjem i željom puka, kojemu jedinostavno težko ostaviti stare nekoje običaje a osobito pjevanje po Šćavetu. Na ovakvo zavadjanje i smućivanje neukog puka morala bi u ostalom malo pripaziti i politička oblast sa žandarmerijom i drž. prokura, jer, ako nisu kazniva ovakva rovarenja ljudi političkoj oblasti jur poznatih, ne znamo koja druga će biti! Što je sve „Piccolo" javljao o tom u sviet?; on svojim lahko daje rog za svieću. Kad se o tom osvjedočismo, rekosmo: povero mondo... poveri certi Simine e tutta la compagnia legata che „con tutta lor esperienza di quattro quinti di secolari osservazioni" (v. „Prava N. S.") non han fatto ancora giudizio — e temo che non lo faranno perchè son..... di ragionare sanamente. Mal ne zaboravismo, lošinjski klubaši zaključiše, da ne će ići u crkvu — nisu ni do sada išli u istinu — pa na to sile i druge.

g.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 21. maja 1902.

Jučer, utorak po podne, trajala je sjednica zastupničke kuće od 3 po podne do 11 u noći. U njoj svršila je razprava o proračunu ministarstva poljodjelstva.

Socijalno-demokratski zastupnik Cinger, Čeh, govorio je pune četiri ure, najviše o postupku sa radnici u rudokopih. Poduzetnici da se bogate, a radnici, koji u velikoj pogibelji života rade, da zajedno sa svojimi obiteljmi kubure.

Zastupnik Biankini iztaknuo je, koliko trpe južne pokrajine radi vinske klauzole. Država dobiva za uvoz talijanskih vina do 4 miljuna kruna godišnje, al za to jih njezini državljani, vinogradari, gube na stotine milijuna, a država opet neupotrebljuje dobljenih novaca na korist oštećenih krunovina. Vinska klauzola nesmije se nit na jednu godinu produljiti, a kamo li obnoviti. Inače bi morali zastupnici vinorodnih pokrajina zapriečiti svaki rad u parlamentu.

Ističe pak koliko je Dalmacija bogata na rudah, i kako vlada nepoduzima ništa za to da se njimi okoriste stanovnici te krunovine ni država sama. Vlada netreba da krunovini što daruje. Ona nek samo uloži glavnicu, iz koje će pak imati debele kamate, i pomoći stanovnikom. Do sad su oni prisiljeni seliti se u sve strane svieta, da zaslužuje svakdanji kruh za se i za svoje obitelji.

Govorio je još ministar, al s malo uspjeha. Izvjestitelji proračuna su ga stvarno pobijali, i preporučili da bude odlučan i odporan prema ministarstvu financija i željeznica, prema ugarskoj, i prema tudjim državam, nek bude odlučan u zahtjevih da se pomogne poljodjelstvu, i odporan proti svakomu koj bi na njega stavljao prevelike zahtjeve na štetu poljodjelstva.

* * *

Već o 10. uri na večer glasovalo se je o proračunu ministarstva poljodjelstva i o resolucijah kod njega prihvaćenih. Onda se je prešlo na ministarstvo pravosudja. Govorio je samo jedan govornik, i to zast. Vencajz, Slovenac. Tužio se je na slab sastav kaznenoga zastupnika, na porote, i na to da se zapostavlja slovenski jezik kod sudova.

Danas je ta razprava nadaljevala, i kad je govorio takodjer zast. dr. Ploj, Slovenac iz Štajerske. On je crtao podrobno nepravice koje se dogadjaju Slovencem u Štajerskoj kod sudova, imenito sa strane predsjednika višega sudišta Gleispacha. Nepravice te dogadjaju se kod namještenja činovnika, u porabi jezika kod redovitih i porotnih sudova. Nit sudci nit porotnici u južnoj Štajerskoj nepoznaju slovenskoga jezika, pak često posve krivo

suda. Ni državni odvjetnici neznaju nit nerabe slovenskoga jezika. Ugled sudaca, i sudbenosti u obće je posve pao. Vlada bi morala ne samo u prilog Slovencem, nego i u prilog pravdi, i državi samo, dignuti ugled sudaca, a to može samo onda, ako bude namještala činovnike koji poznaju jezik puka, i ako ga budu s pukom rabili. Sa strane slovenskih i hrvatskih zastupnika bilo je svakavih pokušaja na adresi justične uprave. Govornik se je često dotaknuo također odnošaja u Štajerskoj i u Primorju.

Od naših će kod te razprave govoriti još. zast. dr. Ivčević, pogledom poglavito na sudstvo u Dalmaciji.

* * *

Svi čitatelji poznadu ime Wolfa. On je bio posliednjih godina najveći vikač u parlamentu, napadao i grdio kako ministre tako i pojedine zastupnike, a sebe prikazivao kao uzor-čovjeka u svakom obziru. S ministrom Badenijem imao je i dvoboj svoje vrieme. Sad ga već dulje nije čuti, a u novije vrieme nit viditi. Sami njegovi prvanji prijatelji obiedili su ga grdim činom i izključili iz svojega družtva. Njegov prvanji drug mladi dr. Schalk izjavio je u njekom sastanku, da je Wolf nečastan, da nije vriedan da pita ili si pribavi zadovoljštinu. Wolf ga je za to tužio kod suda. Sud je tražio od parlamenta da može proti Schalku postupati. Schalk je sam u parlamentu sve moguće poduzeo, da sud proti njemu postupa, i parlamenat je to dozvolio. Schalk hoće da pred sudom dokaže nečastnost i nepoštenje Wolfa. Medjutim je napisao za javnost knjižicu, u kojoj dokazuje, kakovih je Wolf nečadorednih činova počinio, kako je baratao s tudjimi novci, i kako je za novce i politički šara. Wolf, može se reći, mrtav je čovjek u političkom obziru.

* * *

Beč, 24. maja 1902.

Razprava o proračunu ministarstva pravosudja svršila je i prije nego li se je nadalo, a nebijaše kod nje i one žestine, koju se je napovjedalo i očekivalo. Izgubin je na oštrini tim, da se je ministar pravosudja Spens-Boden dao operovati baš u večer pred početkom razprave. Strjelice, osobito sa češke strane, bile su namienjene njemu pak kad ga nebijaše, otupile su. Tim neću reći, da nebijaše napadaja, al nisu imali živosti. Dr. Dyk n. pr. nazvao je sudbenu upravu „zločinskom sudbenom upravom," i bio je za to na red pozvan. On je nastojao da najjače lupa po ministru. Dr. Herold govorio je stvarno. Tako i dr. Ivčević, i razni drugi, i zamjenik ministrov odjelni predstojnik Klein. Iztaclo se je razne mane sudbenosti i uztvrdilo, da se u zakonodavstvu i upravi malo napreduje. Razni govornici naglašivali su, kakav je nesmisao neposrednost i ustmenost, odredjena u civilnom postupniku, kad sudci nepoznadu jezika onoga, s kojim imadu neposredno i ustmeno razpravljati. Češki zastupnici, imenito dr. Herold, korili su osobito tajne naloge ministrove i njegovih viših činovnika iduće za tim, da se u nutarnjem obćenju nabi njemački jezik. To je ne samo protuzakonito nego i podlo, kad se nejma srčanosti da se daje pismeno odnosne naloge činovnikom. S toga da imadu pravo oni sudbeni činovnici, koji se tih naloga nedrže, nego po zakonu postupaju. Češki zastupnici uvjek će podupirati takove činovnike, pa makar se činilo to revolucionarno — jer takovo nije, nego je borba za pravo i zakon. Dr. Ivčević žigosao je vladu, što još trpi sablazan, da je nutarnji jezik sudova u Dalmaciji talijanski, u kraljevini, u kojoj je tek par po sto talijanski govorećih, u kojoj su crkve, škole, autonomni uredi, skoro bez iznimke hrvatski. Najodlučnije je zahtjevao, da se već jednom uvede hrvatski jezik kao nutarnji jezik sudova u Dalmaciji. Značajno je, da je taj jezik nazivao u cielom svojem govoru onako kako se mora, naime hrvatski.

Zatim je govorio, odnosno čitao, i to ne baš dobro, i dr. Bartoli. Po njemu se zapostavlja talijanski jezik u Primorju, državni se postupa proti onim koji ga iztiču svoje materino čeljad. Talijanašce da nikomu uzmu njegova prava, a zaklinjaju ih, da se još u njihovih zemljah pusti u miru. U Primorju, naročito u Istri, svi znadu talijanski, ili netreba drugoga jezika nego talijanski. Žalibože da se rabi i druge jezike, i žalibože da i njeki sudci Talijani uče hrvatski ili slovenski. Sve će se na takve bljezgarije. Talijanske naročito istarske zastupnike jedva ko i slušaj a težko još tko ozbiljno uzima. Kod ovakvih pisanih i čitanih govora, kakav je Bartolov nit se nemože stvar ozbiljno uzeti.

Zast. Spinčić postavio je osam resolucija kod razprave ministarstva pravosudja: glede porabe jezika, postupka sa činovnici, poroti, prenosa okružnoga suda iz Rovinja u Pulu, ustanovljenja okružnoga suda u Volosko-Opatiji, ustanovljenja njekih kotarskih sudova, nadalje napisa, te imenovanja i pečata c. kr. bilježnika. Mi ćemo sve te resolucije donieti posebice.

* * *

Četvrtak okolo jedanaeste po noći govorio je izvjestitelj o proračunu ministarstva pravosudja. Malo poslie jedanaeste bio je i taj diel proračuna prihvaćen. Kod ostalih dielova nije nitko bio upisan u govornike, nit se je tko dao u hipu upisati. U kakvih dvadeset minuta bili su prihvaćeni dielovi proračuna: najviši računarski dvor, nizovinska zaklada, podpore i dotacije, državni dug, uprava državnoga duga, dohodci od prodaje državnih nepokretnina — te tim cieli proračun prihvaćen. Jedan dio kuće popratio je prihvat proračuna u drugom čitanju pljeskanjem. Predsjednik je na to dao u razpravu financijalni zakon. Ni kog toga nejma upisanoga ni prijavljenoga govornika. Prihvaćen je i taj zakon u drugom čitanju, a prihvat pljeskanjem jednoga diela kuće pozdravljen.

Sjednica je svršila poslie 11½ u noći, i urečena sliedeća za sutra dan, petak u 11 sati prije podne.

U ovoj prihvaća se i proračun za g. 1902. i odnosni financijalni zakon u trećem čitanju. Sad treba da ga još prihvati gospodska kuća i potvrdi Njegovo Veličanstvo. To će jedno i drugo za par dana sliediti.

Zadnji put se je u ovdješnjem parlamentu redovito razpravio i prihvatio proračun i financijalni zakon godine 1897. Od onda do sada već ne. To se smatra napredkom u ozdravljenju parlamentarnih odnošaja, koji bijahu tako nezdravi u posliednjih godina. Hoće li stalno tako ostati i napredovati, ili opet krenuti na gore, to će pokazati budućnost.

* * *

Ministar-predsjednik Koerber zajedno sa dvojicom ostalih ministara imao je prošlih dana pogovore u Budapešti sa tamošnjimi ministri radi nagode. Vratio se je jučer u jutro. Radošću je saznao da je razprava o proračunu gotova. Bio je prisutan kod prihvata proračuna i financijalnoga zakona u trećem čitanju. Nego radost bila mu je kratka. Odmah iza toga došao je u razpravu prešan predlog zast. Breitera, kojim se predlaže, da parlamenat zauzme svoje stanovište naprama nagodi sa drugom polovicom monarhije, i da ministar-predsjednik razloži kako to pitanje sada stoji. Sam ministar-predsjednik izjavio se je proti tomu predlogu. Sada, kada se pregovori vode, nije doba da se stvar u javnost iznosi. Vlada nastoji da zaštiti probitke ove pole monarhije. Preko tih neće ići. Ona pri tom ulaže sve svoje sile, da do nagode dodje, da se nepretrgaju vezi izmed jedne i druge polovice. Svakako ona neće biti prva koja bi jih pretrgala. A ako jih koja druga stran pretrga, znat će svoju dužnost činiti. I njeki govornici, Njemci, su se izrazili proti prešnosti predloga samoga. Dr. Pacak je u ime naroda češke stranke izjavio, da će on glasovati za predlog, *naglasiv da oni neće dopustiti da do nagode prije dodje, nego li se popravi krivica, koja se je nanesla Češkoj onda, pod čim, kad se je ukinulo jezikovne naredbe.* Obširom se razprave sa ministr. druge polovice monarhije jedva bijaše ta izjava sada na mjestu. Al učinjena je, i svakako je žuhka pilula Koerberu prošle stare koju je uživao nad prilivanjem proračunom.

* * *

Došlo se je pak na razpravu o zakonskoj osnovi glede inžinirskoga naslova, osnovi koja stoji na dnevnom redu odkad i proračun. Osnova ide za tim, da imadu pravo na naslov inžinira samo oni, koji tehniku izuče, koji višu tehničku naobrazbu imadu. Hoće se tim, da se jih odlikuje nad onimi, koji svrše samo državne obrtne škole, koje se broje medju srednje škole. Razni govornici zagovaraju stanovište, da bi imali i ovi posliednji pravo nositi naslov inžinira. Većina zastupničke kuće biti će po svoj prilici za osnovu kako je predložena.

* * *

Zast. Spinčić interpelovao je radi odštete za službeno ubijene prasce, koji su kašnje obnadjeni bolestni, a koji su bili kupljeni javno na trgu, i koji su dozvolom oblasti na trg došli. On je mnienja, da bi se u takovih slučajevih morala dati odšteta, kad kupci nejmaju nikakve krivnje nit sukrivnje, jer inače nejmaju pravoga smisla odnosne cesarske naredbe. Ako ove nisu dosta jasne, morale bi se promjeniti. Inače se zaliru ljudi, bez svoje krivnje, koji se često moradu i zaduživati da si mogu pribaviti u malom gospodarstvu nuždne prasce.

* * *

Buduća sjednica urečena je za 30. maja, dan poslie Tjelova. Medjutim imadu sjednice delegacije dakako u Budimpešti.

DOPISI.

Gospodarsko družtvo u Baderni. (Konac.) Predsjedatelj rastumači sabranim glavnije točke družtvenih pravila, poglavito svrhu, u koju je družtvo osnovano. Govorio je skoro tri četvrta sata, pa ipak su ga skupštinari vrlo pozorno slušali i pojedinim točkam govora živo povladjivali te odobravanjem uzeli njegovo priobćenje do znanja.

Prešlo se je za tim na drugu točku dnevnoga reda: Izbor upravnog odbora.

Podpredsjednik pročita imena osnovateljnog upravnog odbora, te pozove zadrugare, da se pogovore te izjavi svaki svoje mnienje glede izbora upravnog odbora, iztaknuv, da nije svatko sposoban za vodjenje družtva, s toga neka nastoje, da u taj odbor postave ljude, koji uživaju njihovo povjerenje i koji će nesebično i viešto znati upravljati družtvom i družtvenim imetkom.

Na predlog zadrugara Mata Rakovca p. Mate potvrdi skupština jednoglasno stari odbor, u koji bijahu izabrani: Predsjednik: g. Fran Gorec, župnik. Podpredsjednik: g. Iskra Ante, učitelj. Odbornici: Pastorčić Stipe p. Marka, Rahovac Božo p. Mihe, Štifanić Šime p. Grge, Rupena Šime p. Marka, Šusnjić Jure p. Antona, svi iz Baderne.

U nadzorničtvo bijahu izabrani: Štifanić Šime p. Martina, Pavletić Grgo od Mihovila, Banko Marko p. Martina.

U obranički sud: Štifanić Martin p. Martina, Bonaca Gjuro p. Ivana i Rakovac Mate p. Mata.

Kod 5. točke dnevnoga reda: Odluka o najvišem iznosu, do kojega se može družtvo zadužiti, povela se živahna razprava, kod koje sudjelova nad polovica svih zadrugara.

Konačno bijaše odlučeno, da naše gospodarsko družtvo namakne potrebiti zajam posredovanjem naše posujilnice.

Nadalje je skupština dozvolila odboru, da može, prema svojoj uvidjavnosti, dati pojedinim zadrugarom toliko raznih hinjskih i gospodarskih potrebština, koliko je kod posujilnice ustanovljen najviši zajam i to samo od trgatbe do trgatbe t. j. za godinu dina.

Glede zadružnog skladišta odlučeno bi, da stopi družtveni odbor u dogovor sa predsjedničtvom „Istarske vinarske zadruge" u Puli, glede iznajma zgrade u Baderni.

Prihvaćeni bijahu konačno sliedeći predlozi i resolucije:

1. Natače se družtvenom odboru, da zamoli visoku c. kr. vladu za što veću podporu, osobito glede nabavljenih i nabaviti se imajućih topova proti tuči kao i potrebiti prah, jer obzirom na zlosretnu vinsku klauzulu, puk nije mogao unovčiti svoje grozdje niti vino i izplatiti jur naručene topove proti tuči, koji se izkazaše potrebitim i valjanimi.

2. Resolucija: Zadrugari „Gospodarskoga družtva" u Baderni sakupljeni dne 20. aprila 1902. zaključiše na toj glavnoj skupštini, da se družtveni odbor zauzme za odpravljenje vinske klauzule s Italijom. U tu svrhu neka radi složno sa svimi ostalimi družtvi i zadrugami, u i izvan Istre, koje bi radile proti obnovljenju vinske klauzule s Italijom.

Pošto je tako bio izcrpljen dnevni red, podpredsjednik g. Ante Iskra, zaključi skupštinu zahvaliv se zadrugarima na njihovoj ustrpljivosti i požrtvovnom sudjelovanju.

Izpod brda. Otok Cres. Beli, malena župa, na sjevernoj strani grada Cresa svojim položajem, divno je i krasno mjestance. Posadjen na malenom vrhuncu, obkoljen od velika potoka od svijuh strana osim sjeverne, leži 10 časova od mora. Od njega divan je vidik. Vidi se utok Krk, Plavnik, Rab, gore mile naše Hrvatske zemlje te Dalmacije. Zrak čisti i zdrav, tako da na razmjer broja duša, imade više staraca nego igdje. U jednu riec, položaja ovako krasna, neima u blizini, te stranci kada dodju, većinom se u njega zaljube.

U subotu, dne 10 ovog mjeseca, došao u kanoničkom pohodu u drevni Beli g. biskup dr. Anton Mahnić u pratnji gg. kanonika dr. Antona Grčkovića, dr. Klementa Bonifačića, otca Ljudevita Brusića, Trećeredca i mjestna duhov. pomoćnika Josa Papića.

U nedjelju, dne 11, bila je sv. potvrda. Pjevao je veliku sv. misu veleučeni kanonik stolne crkve Krčke dr. Anton Grčković, i to, u staroslovenskom jeziku. Iza sv. mise, g. biskup držao je u hrvatskom jeziku, krasan govor. Najprije nataknuo je uzrok njegova posjeta, pa raztumačio evandjelje i ukorio nekoje mane koje, žalibože, nalaze se u puku. Preporučio je te pohvalio djevojačko i trgovačko družtvo. Pri koncu, obratio je nekoliko rieči roditeljima i djeci, koje ganule su do suza mnoge duše. Žalimo, da se je malo zadržao, jer istu nedjelju u večer krenuo s parobrodom u Cres, a ovo, da bude drugi dan u Orlecu, malenoj župi na jugu grada Cresa, da podieli sv. Krizmu. U Cres je prispjeo okolo pol noći. Prelazeć mimo neke gostionice bio je insultiran od Creske fakinaže zviždanjem. Boljega, od creskih kulturnih divljaka nije se moglo niti očekivati!

Pred kućom g. kanonika Turata, gdje je g. biskup bio odsjeo, dvojica, trojica one fakinaže, koja je izkazala svoju hiljadugodišnju kulturu zviždanjem, čekala na putu, zašto? neznam. Govorka se, da je medju njima bio i pandur onog visokog dostojanstvenika, kojemu je g. biskup odbio poziv na večeru. Tužna siroto!... Zvezda danica zapala Vam!... Ča niste znali da djavao nosi do neke dobe pa povrže? Jest, Bog neplaća svake subote, ali je stalni plaćac. Progledali su ljudi, dakle svršeno jest. Što ste učinili, učinili!... Ovo bilo Vam do nauka, a našim milim putnikom kličem: Živili!

X.

Rakitovac na Krasu dne 21. maja. Sliedeći primjer tolikih sela u okolici buzetskoj počeli smo misliti i mi Rakitljani, da si ustanovimo podružnicu sv. Cirila i Metoda za Istru. Smišljeno, učinjeno! Dvadeset gospodara prodastrieše Družbi molbu, neka primi medju svoje kćerke novu našu podružnicu. Broj članova rasao je od dana do dana, te prije nego je svanula zora prvoga dana Duhova bilo nas je već 130, koji smo uplatili članarinu za god. 1902. Na Duhove bila je ustanovna skupština. Predpodne imali smo u selu sv. misu, koju su nam prepustili dobri Slumci. Došlo je puno svieta iz Sluma i Zazeda, nakanom da poslije blagoslova prisustvuje ustanovnoj skupštini. Lieno vrieme do podne; ali zapodne — mili Bože! kiša kao iz b r e n t e. Ipak se barem nekoji od sv. Martina, sv. Ivana — njima na čelu, naš dični g. Fran Flego iz Počekaja — ne prestrašiše blagoslova s neba i slaboga puta po Krasu, već počastiše naše družtvo — pod kišobranima — svojom prisutnošću.

Č. g. Zorko Klun, župe-upravitelj u Brestu, viršeć čast predsjedatelja, proglasi skupštinu otvorenom i predstavi odaslanika glavne družbe gosp. Frana Flega. Protumači zatim potrebu ustanove novih podružnica u Istri, i plemeniti cilj naše školske družbe. Odaslanik družbe g. Flego izrazi zatim svoju radost, da može pozdraviti novu kćericu družbe želeć obilati blagoslov, uztrajnost te dobar uspjeh mladoj podružnici. Narod je slušao glas, koji ga je zvao u četu boritelja za pravo našeg roda u Istri; dokaz temu, da jednoglasno odabrani odbor danas imade da ravna družtvom od svojih 154 članova, a to u selu, koje ima 403 stanovnika! Slava takom narodu i hvala onima — imenom osobito g. Jos. Ukmaru, postolaru u Rakitovcu, koji su narod za podružnicu znali oduševiti. Odaslanicima na ovogodišnju glavnu skupštini u Opatiji, bijahu izabrani gg. Zorko Klun i župan Antun Rožac, sliedila je slobodna zabava i kolo, u uslied napitnice dr. Vitezića, Spinčića, i Laginji sakupilo se još 20 kruna 60 vin. za družbu sv. Cirila i Metoda.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Voloski poprdili da su se već bili popravdali zač da su oteli bit svi za podeštu.

Jur. Pak?

Fr. Sada se znimlju sten, da su bili zapeljani.

Jur. Su nebogi su, ma od onih kapurioni, ke bi morali z mellun z vrat stirat.

Fr. Dragi ti, ono j' še skupa ča Bog dà.

Jur. Malomanj imaš pravo.

* * *

Fr. Si čul, da imaju Vološcaci i Opatijci novega poštu?

Jur. Ča morda Stoglava?

Fr. Ajbo!

Jur. Onda Puhovića?

Fr. Još manje!

Jur. Dunke Rižota Noninega?

Fr. Jušto si trefil!

Jur. Tako morda Krstića?

Fr. Ala ja ja!

Jur. Ter to su sve sami talijanski kapurioni.

Fr. Su su, ma takovi ni mestá na Volosken.

Jur. Tako ča su onda smućevali sviet, da su oni gospodari tamo?

Fr. Ter njim ni nijedan pametan veroval.

Razne viesti.

Mjestne:

Glavna skupština Istarske Posujilnice u Puli obdržavala se u nedjelju u jutro. Što osobno što zastupanih bilo je prisutno preko 200 zadrugara. Predsjedao je g. dr. M. Laginja, a od podružnice u Pazinu bio je prisutan g. dr. Dinko Trinajstić.

Posujilnica je i prošle godine prilično napredovala. Imala je 162! zadrugara sa 1725 zadr. dielova. Uplaćena zadružna glavnica iznaša K 34.500 — a sa neuplaćenim dielom bi iznašala glavnica kruna 345.000.

Tudjega novca imala je u Puli i Pazinu K 786.671·24 a tražbina prama zadrugarima K 680.266·93.

Nastojeći da poda svojim zadrugarima što moguće jeftiniji kredit nije imala više od K 2.255·44 čistoga dobitka, od toga je odlučeno dodieliti prihrani 50%, te darovati puljskoj podružnici sv. Cirila i Metoda 5% a Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu 25%.

Vadimo iz izviešća jošte novčani promet Rajffeisenica, koje bijahu ustanovljene pomoćju „Istarske posujilnice" kao dokaz, da se uz dobru volju može ipak nješto postići.

Družtvo za štednju i zajmove		Imalo je uložaka i zajmova		Dalo je zajmova		Imalo je prometa	
	K	1900	1901	1900	1901	1900	1901
Badernsko		—	4659·08	—	4731·—	—	10029·—
Beramsko		3756·91	4361·06	3560·95	4270·45	51343·70	38239·54
Buzetsko		8034·59	8975·11	7335·10	8698·12	149731·07	128501·44
Medulinsko		3480·29	3690·25	3167·54	3680·07	80859·12	65947·40
Oprtaljsko		4097·57	4910·65	3919·—	4466·62	41406·98	41765·59
Tinjansko		1945·13	2099·59	1711·86	1967·26	21070·69	32528·14
Dobrinjsko		1049·32	2430·—	1038·95	2492·76	35248·40	58557·24
Omišaljsko		—	4153·64	—	4116·—	—	86623·76
Vrbničko		4061·—	1485·29	4014·—	1495·87	8240·20	21819·54
Kastelirsko		—	1369·11	—	1354·—	—	26157·47
Bašćansko		—	604·—	—	228·—	—	12512·81
Ročko		—	452·80	—	432·23	—	7046·97

Pokrajinske:

Žalostan konac talijanske „Cassa rurale" u Vodnjanu. Sjećati će se čitatelji, da smo pred dvie godine javili, kako se je nastojanjem neumornoga dra. Laginje u Vodnjanu bila ustanovila štedionica za tamošnje pučanstvo talijanske narodnosti po sistemu Rajffeisenovom. Pomoćju „Istarske posujilnice" pako, pod čiji nadzor je privolila stupiti, primila je badava sve potrebite knjige, blagajnu, te pripomoć ministarstva u gotovini. Posujilnica je vršila nadzor i prvo godišnje izviešće bijaše jako povoljno. Pod predsjedničtvom dra. Laginje obdržavale se dvie ili tri skupštine u najliepšem skladu, uprkos poznatoj vrućekrvnosti Talijana. Posujilnica je uspjevala jako dobro, dokle se je s njome razborito upravljalo. Dr. Laginja, otac te posujilnice, htio je bez obzira na političke okolnosti pomoći na gospodarskom polju talijanskom pučanstvu videći, da se njihovih nitko u tom smislu micao nije, i u nadi, da će se narodnostno pitanje barem na gospodarskom polju mimoići. Nu prevario se. Prvo se oglasilo talijansko političko družtvo, koje je se izjavilo proti tomc, da bi se Talijanom pomagalo pod nadzorstvom Hrvata. Za tim družtvom dodjoše na površinu „sladki" dr. Rizzi, Campitelli i drugi korifeji te počeše mješati u Vodnjanu tako dugo, da je to dozlogrdilo ustanoviteljem te izjaviše, da neće više vršiti nadzora nad Posujilnicom ili „Cassa rurale" u Vodnjanu, koja je tako prošla pod nadzoratvo činbenika, koji trube u talijanski rog i nakon kratkotrajnog gospodarenje „Cassa rurale di Dignano" — došla na bubanj! — Eto, takav svršetak je imala posujilnica, koju su preuzeli u svoje ruke Talijani, dočim naše, hvala Bogu i upraviteljem, liepo cvatu!

Iz sudbenog kotara Pazinskog pišu nam 22. o. mj.: Gdje sudbena oblast treba svojeg povjerenika, ona si ga i postavlja; dočim pak po drugih zemljah prenaša vlast sudbenog delegatstva na občinska glavarstva, imenuje u naših stranah izravno koju privatnu osobu. Onaj prvi postupak više nam se svidja, osobito za one občine, gdje se po pravu i zakonu provadjaju občinski izbori. Pošteno občinsko zastupstvo obavljati će taj posao nasavjestnije. Nu ako i jest u Istri inače, bilo bi dobro, da sudbena oblast ne imenuje sudbenog povjerenika proti opravdanim prosvjedom sa strane občine, dotično občinara; pak nebi došla u nemio položaj, da postavi takvim osobu ne dosta sposobnu i koja ne uživa povjerenje pučanstva, kako se je sgodilo u sv. Petru u šumi. Odmah čim se je bivši sudbeni delegat odrekao svoje službe, imenovan bi sa strane Pazinskog suda na njegovo mjesto stariji mu sin A l b e r t o G i o r g i s, koji baš postade punoljetnim i to usprkos svim mogućim prosvjedom sa strane občine. Zar je sudbeno delegatstvo kao i baštinstvo, da morade od oca izravno preći na njegovu djecu? To se je zgodilo za dobe bivšeg našeg kot. suca, koji je tamo u ostalom ostao u „sladkoj" uspomeni kao veoma „simpatična" osoba i gustokratni gost, te višednevni drug lova svojeg kuma F. Giorgisa. Iz zadnjeg popisa pučanstva proizlazi, da imade ondje samo 1% Talijana; pak gle, medju tima morao se je uzeti novi sudbeni povjerenik, neizkusni mladić, očiti naš neprijatelj, što je pokazao i nedavno izvjesenjem matuljske krpetine tik uz poštarsku sabiraonicu, kako je već bilo jednom u Vašem listu javljeno. Ovo nemože oprovrći niti stotina opravdanja sa strane ružno vriedjajućeg krivca. A u ovo zadnje vrieme izjavio da je u svojstvu sudbenog delegata pred svjedoci najprije, da nezna hrvatski pisati, a kasnije nadodao posprdno, da znade, ali navlaš da neće hrvatski pisati. On upravlja takodjer poštom, pak nerazumijemo, kako će moći ići na prociene i istodobno ostati u poštanskom ureda. Imade doduše na pošti njeku pripomoć; ali ove iz stanovitih razloga nećemo da opisujemo, pošto se ničjoj nesreći nećemo da veselimo.

Ovaj mladi sudbeni povjerenik ne uživa kod pučanstva osobitog povjerenja; to se pokazalo činom, što su stanovite osobe, kako se čuje, i na sudu prosvjedovale proti tomu, da bi on išao procienjivati njihova polja. Nu slavni sud valjda nemože pomoći. Toliko za sada, a u buduće sa Vašom dozvolom, gosp. uredniče, želimo prosliediti, neka se bistre pojmovi. (Samo izvolite. Op. Ured.)

Pišu nam iz Veprinca dne 14. tek.: Da ima Veprinaščina mnogo zasliepljenih ljudi, koji ne vide uz sve to da imaju zdrave oči, poznato je već žalibože cielој Istri, da pak ima mnogo dobrih, razboritih domoljuba, koji u tudjini ljube svoju rodnu grudu, svjedoče nam osobito dična, tri domorodca g. Bož Marelja, Josip Mender i Fran Korić, koji su sakupili dotično sami darovali u Americi 43 Dol. 75 cent. u dobrotvorne svrhe i 50 K pripomoćnom djačkom družtvu u Pazina, ostalo muškoj i ženskoj podružnici sv. Cirila i Metoda u Veprincu i Poljanah. Da bude to na liepi primjer ostalim, kako treba pokazati ljubav do svoga naroda ne samo riečju, već i djelom kao i u znak naše zahvalnosti i štovanja prama spomenutoj trojici, blagoizvolite velecienjeni gospodine urednièe, objaviti u dičnoj „Našoj Slogi" i ostala imena darovatelja: Emilij plem. Ghetaldi 2 Dol. 50 cent., Josip Mender 2 Dol., Frane Korić 2 Dol., Božo Marelja 4 Dol., Eugenij Pavlinić 2 Dol., Mate Sušanj 1 Dol., Frane Čikvić 1 Dol., Ivan Rosel 1 Dol., Frane Senković 50 cent., Petar Rubinić 50 cent., Frane Lipić 1 Dol., Eugenij Dukić 1 Dol., Petar Fabijan 1 Dol., Ivan Sutić 2 Dol., Ante Kosovac 1 Dol., Frane Sinčić 3 Dol., Ludvig Puharić 2 Dol., Ante Marelja 50 cent., Niko Marelja 50 cent., Josip Lušanj 2 Dol., Vlaho Zimić 1 Dol., Niko Persić 1 Dol., Stjepan Stuparić 2 Dol., Petar Radovanović 1 Dol., Tadija Dorić 75 cent., Ante Žigulić 1 Dol., Frane Srdoč 1 Dol., Vinko Matelić 50 cent., B. G. 2 Dol., Ante Mihovilić 2 Dol., Ivan Turato 1 Dol. Svim ovim kao navlastito sabirateljima najliepša hvala i iskreni pozdrav. Živili!

Odnio sv. sakramenat! Iz Vabrige pišu nam 20. t. mj.: Poznati već župe-upravitelj u Taru g. Fulin hoće da se i medju nami ovjekovječi za sva vremena. Odavle bijaše Vam već javljeno kako on postupa s nami u crkvi i kako bi hotio god svaku cienu, da nam ukine i posliednju molitvicu u crkvi u našem materinskom hrvatskom jeziku. Nu pošto se mi tim njegovim nekršćanskim nakanam protivimo zubi i nokti, hoće, da nam se osveti jednog svećenika nedostojnim načinom. Da se nemožemo moliti svomu Bogu i u našoj crkvi svojim jezikom, odnio nam je iz te crkve sv. sakramenat, što se kroz stoljeća nikada dogodilo nije. On je naime došao iz Tara u Vabrigu u sriedu pred Uzašašćem sa našim županom i sa učiteljem zlosretne „Lege", te sa dvojicom iz Tara t. j. s nekim Sandri-em i Blazovichem. Unišao je u crkvu kad nebijaše Vabrižana doma jer bijahu po poslu na poljih i u vinogradih. Uzev sv. sakramenat iz tabernakula odnese ga iz Vabrige u Tar.

Kad se je puk na večer vratio kući slušao je sa ogorčenjem pripoviedati kako je Fulin kriomice u selo došao i kriomice odnio sv. sakramenat iz župne crkve.

Na to smo odmah zaključili poći k biskupu u Poreč te najodlučnije prosvjedovati proti tako samovoljnom postupanju talijanskog svećenika Fulina. Zaključeno, izvedeno. Došav pred biskupa, potužismo mu se na župe-upravitelja te zahtjevasmo, da nam se vrati sv. sakramenat iz Tara u Vabrigu.

Biskup nas umiri time što nam je dao pismo za Fulina, u kojem reče da mu piše neka odmah donese sv. sakramenat u Tar.

Mi tim pismom u Tar pred Fulina, koji reče, pročitav pismo, da se neboji ni biskupa, ni pape, ni cesara i da neće ništa donesti u Vabrigu.

Šta nam je preostalo, nego opet u Poreč k presvj. g. biskuku, ali ovaj put mnogobrojni i to okolo 30 od nas. Biskup nás opet umiri tim, da će dati odmah nalog Fulinu, da donese sv. sakramenat natrag u Tar. I ovaj put izpunilo se obećanje.

Prošloga petka donio je naime Fulin sv. sakremenat u Vabrigu te ga položio tamo, gdje mu je pravo mjesto. Fulina je pratila sestra i gori spomenuti Blazovich. On je priznao sam, da mu je dočao nalog koli od biskupa toli od kapetanata, da nam mora odmah vratiti sv. sakramenat.

G. Fulina ubrajaju talijanski liberalni listovi medju uzorne talijanske svećenike, a kakvi će biti oni, koji nisu uzorni. Jadni narode, što si Bogu zakrivio, da Te tako oštro pedepsa?!

Buzetsko „Družtvo za štednju i zajmove" imalo je na 15. t. mj. svoju četvrtu redovitu glavnu skupštinu. Otvorio ju g. dr. M. Trinajstić zgodnim slovom, a odbornik g. Josip Flego pročitao i protumačio je mnogobrojnim članovom obračun i bilancu godine 1901. Po tom doznasmo, da je tekom god. 1901 pristupilo 79 novih članova, a izstupilo 9, te jih je koncem godine bilo svega skupa 531. Prihoda je bilo K 65.481·24, a razhoda K 63.020·30: prometa K 128.501·54. Isposudjeno je bilo K 4151·19 a uloženo K 16.869·24. Izplatilo se K 710 posudjenih i dignulo K 10.944·65 uloženih. Koncem godine bilo je K 53.728·19 izposudjenih i K 35.987·22 uloženih. Zadrugase posudilo K 32.669·33 a oni su povratili K 19.046·31, tako, da je bilo posuda K 86.958·12. Dalo se je ukupno u cieloj godini 345 posuda: od tih je bilo 150 do 40 K, 99 do 80 K, 48 do 120 K, 9 do 160 K, 23 do 200 K, 7 do 250 K, 4 do 300 K, 3 do 500 K i 2 do 700 K. Dalo se je K 100 „Družbi sv. Cirila i Metoda" i K 100 „Djačkom družtvu". Čistoga dobitka je bilo K 1.311·05. Rezervni fond iznaša K 3097·77. Družtvo prima uložke po 4½% a posudjuje po 6%. Rentni porez plaća samo. Uredjuje svaki dan osim nedjelje. Obračun i bilanca bili su odobreni jednoglasno. Kako računara imenovalo se g. Ivana Gregorca.

Štrajk u Karpanu. Radnici karpanskog rudokoplja neće na radnju, jer ravnateljstvo neće da zadovolji njihovim pravednim zahtjevom.

Krzmajući radnici imali su dne 20. t. mj. stupiti na djelo, jer da će inače biti odpušteni. Radnici nisu se latili posla ni 20. t. mj. ali se ponašaju posve trezno i mirno tako da im oblasti nemogu ništa.

Ravnateljstvo rudokoplja bilo je naručilo radnika iz Macedonije, koji su već bili stigli na lice mjesta, ali se nedadoše na posao pošto su doznali o čemu se radi.

Ti radnici iz Macedonije vratiše se natrag iz Istre budući im se zagroziše u Karpanu, da će loše proći ako stupe na radnju. Radi tih grožnja bijaše uapšen poznati socijal-demokrat baron Lazarini iz Labina. Njega je naime tužilo državno odvjetničtvo u Rovinju radi toga, što da se je zagrozio macedonskim radnikom, da će biti svi u more pobacani ako budu preuzeli radnju, koju su domaći radnici zapustili.

Baron Lazarini stajao je ovih dana radi pogibeljne grožnje pred sudom u Rovinju, ali bijaše od obtužbe riešen i odmah na slobodu pušten. Kad se je vratio natrag u Labin priredište mu krzmajući radnici iz zahvalnosti, što se za njih zauzimlje, srdačnu ovaciju.

Mi se još uviek nadamo, da će napokon ravnateljstvo rudokoplja u Karpanu zadovoljiti zakonitim i opravdanim zahtjevom nevoljnih naših radnika, koji nemogu da prokubure sa onako kukavnom plaćom.

Konštituiranje novoizabranoga občinskoga zastupstva u Voloskom. Od tamo pišu dne 22. t. mj. da se je onoga dana konštituiralo novo zastupstvo za občinu Volosko-Opatija. Načelnikom bijaše izabran ponovno i jednoglasno g. dr. Andrija Stanger, a občinskimi savjetnici gg. Ivan Fiamin, Viktor Tomičić, profesor dr. Glax, dr. Konrad Janežić, August Rajčić i Marijan Tomašić.

Novoizabrani načelnik zahvali se srdačno svojim drugovom na tolikom povjerenju, preporuči im toplo, da ga svojski podupiru na korist občine, pozdravi g. kapetana te se preporuči i njemu, da bude išao vazda občini na ruku u izvršivanju njezinih, važnih, posala. G. kapetan Manussi obeća, da će uviek podupirati občinsko zastupstvo u svakom pitanju, koje bude pokrenuto na čast i korist občine Volosko-Opatija.

Tuča na Poreščini. Pišu nam iz one občine, da se je dne 20. t. mj. opetovno spustila nesretna tuča na onu občinu. Najprije izliela, se obilata kiša pak se spustila tuča, koja je prilično oštetila u nekojih krajevih vinograde, vočke i usjeve.

Nije dosta, što nas muči neugodno vrieme, već nam je trebalo i tuče, da nam otme nadu u dobru ljetinu. Ne promjeni li se do malo vrieme na bolje, biti će zlo za siromašnog kmeta.

Tuča u občinah Kopar i Izola uništila je krasne vinograde, plemenite voćke, čitavo povrće, usjeve itd. Još dugo poslije tuče ostalo je zemljište posuto tučom kano da je sve pokrilo sniegom.

Na prijavu občinskih oblastih u Kopru, Izuli itd. izašla je odmah komisija na lice mjesta, da ustanovi štetu počinjenu tučom i da pak oštećenim pomogne bilo odpisom poreza ili novčanom pomoći. I zemaljski odbor zauzeo se je odmah za oštećene.

Nama je drago, što su koli državne, toli autonomne oblasti odmah priskočile na pomoć unesrećenim, ali bismo želili, da se postupa tako brzo i tako spremno i sa hrvatskimi ili slovenski občinari kad ih nesreća snadje.

Iz drugih krajeva.

Izpražnjena mjesta. Kod c. kr. financijalne prokure u Trstu izpražnjeno je mjesto pisarničkog oficijala X. platežnog razreda, odnosno jedno mjesto kanceliste XI. platežnog razreda.

Koji se želi natjecati za ova mjesta treba da predloži c. kr. ravnateljstvu financijalne prokure u Trstu u roku od 4 čedna svoju molbu podkriepljenu potrebitimi svjedočbami o sposobnosti za službu kano i svjedočbu o poznavanju njemačkog, talijanskog i jednog slavenskog jezika, što se govori u državi.

Za ova se mjesta traži pokusne vježbe od 6 mjeseca, učinjene kod jedne financijalne prokure; prednost imati će oni molitelji, koji su svršili jednu srednju školu.

Novi gorički nadbiskupom postao je prošt stolnoga kaptola u Gorici preč. Jordan. Imenovanje preč. Jordana za nadbiskupa u Gorici iznenadilo je iste njegove prijatelje. Ovo imenovanje zadovoljiti će bez dvojbe Talijane one nadbiskupije, jer akoprem se njega neubraja medju takozvano liberalno talijansko svećenstvo Primorja, on je ipak po rodu, odgoju i čuvstvu Talijan.

Novoimenovani nadbiskup sjedio je dulje vremena kao prošt stolne crkve i u carevinskom vieću zastupajuć izvanjske občine Furlanije. U parlamentu nije pripadao nijednoj stranci niti je — koliko je nama poznato — kada govorio ili šta predložio.

Rodjen je u Gorici i imade okolo 60 godina.

Tako imade sada goričke nadbiskupija, koja je napučena većim dielom Slovencima Talijana za nadpastira, tršćansko-koparska, u kojoj sačinjavaju Hrvati i Slovenci veliku većinu stanovnika Niemca, a porečko-puljska biskupija opet Talijana. Pa da nismo sretni!

† **Marija Schwalba majka i u Istri** poznatoga liečnika g. dra. Gaja preminula je na Rieci dne 23. maja u 68. godini dobe svoje. Počivala u miru!

Vinarska družba za Dalmaciju u Splitu, kojoj je glavna svrha, da upoznaje trgovce i druge nabavljače vina sa pravim, naravnim dalmatinskim vinom, upozoruje da ima u Dalmaciji ove godine još mnogo nerasprodanog vina. Preporuča se onomu tko bi ga želio nabaviti, neka se obrati na „Vinarsku družbu u Splitu", a ona će ga bezplatno naputiti, gdje će moći nabaviti pravog naravnog dobrog uprav izvrstnoga dalmatinskog vina.

Srdačan doček predsjednika francezke republike Loubeta u Ruiji križa osnove neprijateljem dvojnoga saveza i u obće neprijateljem Slavenstva. Predsjednika Loubeta nije primio samo ruski dvor kao saveznika i odličnog-gosta, već njega i njegovu pratnju susreće najprijaznije i ruski narod gdjegod se medju njim pokaže. O iskreno-prijateljskih odnošajih izmedju Rusije i Francezke govore najbolje zdravice, izrečene koli u Krasnom selu nakon velike vojne smotre toli kasnije na francezkom ratnom brodu „Montcalm". Moje čete — reče car Nikola — koje su pred Vama netom defilovale, smatraju se sretnimi, što su mogle visoko štovanomu poglavici prijateljske i savezne države izkazati počasti. Žive simpatije, što pružimlju rusku vojsku za liepu francezku vojsku, Vama su gospodine predsjedniče poznate. One uzpostavljaju pravo bratimstvo u oružju, čiji obstanak tim većim zadovoljstvom možemo ustanoviti, što ova silna moć nije nipošto opredieljena za podupiranje navalnih namjera, već dapače za učvršćenje i uzdržanje obćeg mira. Ja dižem moju čašu za sreću i slavu valjane francezke vojske.

Predsjednik Loubet reče medju ostalim, da se divi liepim ruskim četam i da kako su se obi naroda uslied zajedničkih simpatija i višin interesa sjedinili, tako su se uzko svezale obje voljske uslied plemenitog bratimstva u oružju i medjusobnog poštovanja.

Skupni lik proti peronosporí i proti oidiumu (lugu il pepelu) bi reć, da ga je pronašao dr. H. Kaserer. Priobćuje ga zadnji broj lista „Weinlaube", najvidjenijeg vinogradarskog lista u Austriji. Sastoji u tom, da se od hektolitra vode uzme najprije jednu polovicu i u njoj kuko obično raztopi pol kilograma modre galice i po prilici pol kilograma vapna, pak se onda dobije druga polovica hektolitra vode. Kad je to sve dobro raztopljeno, dodade se još pol kilograma sumporno kisele sode (Natrium-thiosulfat, Unterschwefligsaurer Natron-Fixirnatron, Iposolfito di soda) što se prodaje u svakoj drogeriji ili trgovini mirodija po 20—40 h. kilogram. Kaže se raztopiti, ako se hoće i više moere galice, ali sumporno kisele sode ne smijere nikako staviti više od jednog kilograma po hektolitru, jer bi inače lozi naškodila. Nego pokazno se dostatnim i gore navedeni ravnanja. Da se raztopina bolje primi, može joj se dodati nekoliko smolenog sapuna (Harzseife).

Sa ovom se raztopinom običnimi škropilnicami dobro naškropi loze i grožđje po tri puta — koncem ili polovicom maja, koncem junija i polovicom julija.

Dr. Kaserer veli, da je ovo po njem preporučeno sredstvo pokušao u godinah 1900 i 1901 i vidio, da dočim su nesumporane loze bile pune pepela ili luga, one šumporane i one poškropljene sa njegovom raztopinom, bile su od njega prosta.

Kada bi se ovo sredstvo uspješnim pokazalo, bilo bi svakom vinogradom mnogo pomoženo, jer bi odpao vas trošak za sumpor i trud za sumporanje. Nasuprot troška za sumporno kiselu sodu je neznatan a trud jedan za škropljenjem proti peronosporí.

Nećemo reći našim vinogradarom neka odmah zapuste sumporanje i neka se primu novoga lieka, ali bi ipak dobro bilo, da barem nekoji u svakom kraju to pokušaju, pa priobće uspjeh drugim i nama.

Pokuse se pravi tako, da se, ako je moguće, istu vrst loza u istom vinogradu djelomice pusti nesumporanu i neškropljenu djelomice se sumpora i poškropi običnom raztopinom modre galice o djelomice poškropi tri puta samo sa raztopinom modre galice i sumporno kisele sode. Ovo novo sredstvo imali bi pokusiti u prvom redu gg. svećenici i učitelji, koji su vještiji u manipuliranju s ovakvom smjesom. Tr.

Listnica uredničtva i uprave.

Dopisniku iz Draguća: Vašega sastavka nemožemo tiskati, jer neznamo našto ciljate.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima: Uplate u krunama
proti banca blagajne dnevitelja:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2½%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u krepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni očitci u krunama raspoložive s mjesta, ½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Kieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropava, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saar i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrante i vriednosti uz najumjestnije uvjete.

Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Ulošci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turite od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati lik
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
po navć.
Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** K 1·20
Dobiva se u svim ljekarnama.

Trst: J. Serravallo, Navarini, Leitenburg, A. Praxmarer. U Gorici: Cristofoletti. Postoni, D. Puiz. A. Wassermann. P. Carbonchio.

Broj 41. Pula, u petak dne 30. maja 1902. God. XXXIII.

Oglasi, pripošlana itd. naju i računaju se na temelju čnog cienika ili po dogovoru.

ci za predbrojbu, oglase itd. a se naputnicom ili polož- om pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Puli.

od naručbe valja točno oz- ačiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

ko list na vrieme ne primi, eka to javi odpravničtvu tvorenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

kovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a neloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Tratu.

Zemaljsko kulturno vieće za Istru.

II. sjednica stalnoga odbora obdržavana dne 17. aprila 1902.

Radi nestašice prostora donašamo ekar sada izvještaj o zadnjoj sjednici stal- oga odbora zemaljskog kulturnog vieća Istru, a u budućem broju donieti ćemo vještaj o glavnoj skupštini istoga družtva. jednici predsjedao je predsjednik vieća ampitelli, vladu je zastupao kotarski ka- etan dr. Pipitz, zemaljski odbor dr. Cleva. jednici prisustvovaše kao odaslanici mi- istarstva poljodjelstva dr. M. Trinajstić i r. Škalamera, kao odaslanici zemaljskog dbora dr. V. Scampicchio i dr. J. mar- iz Polesini, kao odaslanici kotar. gospo- arskih zadruga dr. S. Venier i Iv. Tromba, ao tehnički činovnici T. Frühauf, c. kr. m. poljodj. nadzornik i dr. I. Cucovich avnatelj gospodarskog zavoda, kao tajnik r. Blasig.

Predsjednik otvori sjednici te izpriča redsjedničtvo, što je kasno sazvalo sjed- icu radi toga, što je bio tajnik zapriečen drugim poslom, i što je narasao posao u isarni.

Na zapisnik posliednje sjednice opazi an dr. Trinajstić, da je on govorio o aštriocih maslina, nipošto o klaštriocih ka.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje, da je bio iza- an predsjednikom kotar. gospodarske za- ge u Vodnjanu Iv. Guarnieri; da je lni odbor popunjen sa izborom Trombe; je odaslano na izložbu u Turin pred- eta izloženih od 25 osoba i da će ti dmeti zadobiti posebno mjesto; da je usni odbor morao zabaciti više vrstih a i ulja, jer neodgovaraše svrsi.

Nadalje priobćuje, da je zamolio na- jestničtvo, da ono posreduje kod kotar- ih zadruga u Dolini i u Krku — jer e neće da odgovaraju. Uzprkos nalogu mjestničtva nehtjedoše ove dvije za- druge predložiti godišnji izvještaj.

Zemaljski odbor doznačio je posredo- vanjem predsjedničtva kulturnog vieća kotarskoj zadrugi u Motovunu podporu u 500 K obećav dalnjih 2640 K za ustro- jenje postajah za pucanje proti tuči.

Ustrojena su dva ležišta za svilene ube, od kojih će jedno ostati u Poreču drugo u Višnjanu.

Uzimlje se do znanja izvještaj pred- ednictva za ministarstvo poljodjelstva o ziром na zakonsku osnovu proti širenju ere kod letućine.

Odbor prima razpise natječaja za na- ade onim, koji obraćaju opustošene rticele od 2000 m. u livade i pašnjake i za ustrojenje uzornih oranica u obsjegu od 2000 m.

Predsjednik priobćuje, da je mini- starstvo odgovorilo niečno na molbu ko- tarske zadruge u Dolini za podporu za polazak tečaja za živinarske podkivače, i to s razloga što je već do sada dalo šti- pendiju. Istotako odbijena je molba ko- tarske gospodarske zadruge u Krku za podporu onim, koji bi polazili sirarske tečaje. Nasuprot tomu izjavi se ministar- stvo pripravnim dati podporu za tečaje o pastirstvu.

Predsjednik javlja, da je ministarstvo odbilo predlog člana Tomasi-a, da se pro- dadu državne šume u Motovunu, Limnu itd.

Uzimlje se do znanja upit c. kr. go- spodarskog družtva u Gorici, da se tamo odašalje dva izkusna gojitelja svilenih buba, koji bi stupili u odbor za svilogojstvo u Primorju. Prepušća se predsjedničtvu, da odabere dvije izkusne osobe.

Prisjednik javlja, da je ministarstvo pripošlalo prilog k broju 3. lista naredaba za željeznice i plovitbu, po kojem se do- biva popusta 15% na dovozu za gnojiva.

Predsjednik priobćuje, da je zemaljski odbor stavio na razpoloženje godišnji pri- nos dok ga zemaljski sabor odobri u ovo- godišnjem proračunu.

Uzimlje se do znanja priobćenje, da je parobrodarsko družtvo „Istria-Trieste" popustilo na prevozu modre galice za 25%; parobrodarsko družtvo Lloyd daje 50% popusta za prevoz gnojiva i sumpora.

Uzimlje se do znanja izvještaj tajnikov o tečajih za cieplienje obdržavanih prošle zime u Motovunu, Kanfanaru i Žminju; u Sanvičenti nebijaše takvog tečaja radi ne- stašice prostorijah.

Tečajem zime obdržavani bijahu slični tečaji od učitelja zemaljskog gospod. za- voda u Lubinu, Pićnu, Vodnjanu, Kaš- teliru i u Poreču.

Prima se do znanja, da se može do- biti mužare za pucanje proti tuči kod Greinitza uz 5% popusta ako se odmah plati.

Marvogojstvo.

1. Čita se izvještaj kotarskog živinara u Voloskom g. R. Cella, o njegovom pre- davanju o marvogojstvu u Podgradu, Ma- teriji, Jelšanah i Munah. U ovih občinah krčljava je domaća životinja pak ju treba popraviti oplemeniti. U tu svrhu prepo- ruča nabavu bikova plemenite pasmine iz Pintzgave i Mollthala. G. Cella hvali pu- čanstvo, da se je veoma zanimalo za pre- davanja, da je dolazilo uviek u velikom broju od 2—3 sata daljine. Podpora za predavanja bijaše malena, te nije pokrila ni troškove, za to će se pitati povećanje podpore, i to tim više, pošto je vlada tomu sklona.

Gospodarski nadzornik Frühauf podu- pire predlog glede mliečne pasnime Moll- thal i predlaže, da se nabavi bike i krave steone ili bredje, te da se dade jednomu bika a drugomu kravu, i to ovu uz neku odštetu; i on predlaže, da se u tom po- gledu pita veću podporu.

Dr. Venier predloži, da se uvedu saj- movi za mliečne krave, da se ustroje po- slaje za naskok i da se prouči, koja bi bila za nas najbolja pasmina.

Tajnik odgovori, da treba većih po- kusa glede plemena kravah za mlieko.

Predsjednik obeća, da će to pitanje doći na dnevni red u budućoj sjednici i da valja usredotočiti odgoj blaga za mlieko na ove kotare: Podgrad, Buzet, Pazin, Volosko i Kopar, i da se za sada osjegura za Podgrad 2 bika.

Nalaže se tajniku, da prouči pitanje o odgoju plemena za mlieko, da razdieli što prije jur obećane bikove, da se zamoli podporu za dalnja predavanja na Krasu itd.

Predsjednik priobći da se je platilo 62 K odgojnoj postaji u Wenjapons za pokriti troškove za nabavu nekojih kr- maka plemena Yorkshyre za kotarsku za- drugu u Kastvu.

Odobrava se nabava jednog bika od dra. Canciani-a; bik je izručen Iv. Fe- rencu u Vižinadi.

Uzima se na znanje nabavu jednog ovna (brava) velikog plemena iz Berga- maska za zadrugu u Buzetu.

Primaju se do znanja naputci mini- starstva o izvieštivanju o stanju uspjeva.

Vladin zastupnik odgovori na upit, da li se je zauzeo za podporu za nabave štrcaljka proti peronospori — jestno.

2. Na predlog dr. Trinajstića zaklju- čeno bijaše, da se razašalje na sve ko- tarske zadruge osnovu o osjeguranju blaga. Istu osnovu imade se poslati i svim ob- činam, da i one kažu svoju o tom važnom predmeta.

Molbe.

Odlučeno bijaše na molbu kot. za- druge u Rovinju dati jedan par krmaka pasmine Yorkschyre u Kanfanar, čin to sredstva dopuste.

Prima se na znanje imena dvojice članova kot. zadruge u Vodnjanu, kojim će se predati bikove za naskok.

3. Neuvažuje se molbu kotarske za- druge u Kopru, kojom pita podporu od 400 K za obdržavanje jedne izložbe blaga tečajem ove godine, jer su tamo priredili kroz 6 godina redom izložbe.

Obećaje se kotarskoj zadrugi u Pi- ranu prinos od 25% za nabavu cjedila za vino.

Kotarskoj zadrugi u Kastvu obećaje se bika mliečnog plemena a drugog dati će njoj se čim to sredstva dopuste.

Antonu Banu u Roču obećana je jedna krava kao odšteta za crknutih mu pet goveda.

Odbija se molba kotarske zadruge u Puli za podporu od 900 K za kopanje vodnjaka — radi nestašice sredstava.

4. Odbija se molba G. Zamarina, koji je molio, da mu se osjegura stalnu službu klaštrioca voćaka.

5. Doznačuje se podpora od 300 K. L. Baselli-u za sastav statističkih poda- taka o gospodarstvu. Bivši tajnik Hugmes primao je godimice for. 500 od vlade za sastav statistike a nije davao od toga ni- šta Baselli-u, koji mu je najviše pri tom pomagao.

6. Tajnik zemaljskoga kulturnoga vieća pita, da se ga imenuje ili uvrsti kako ze- maljskoga činovnika sa pravom na miro- vinu.

Zaključeno bijaše obratiti se na ze- maljski odbor ne bili se providilo sa osigu- ranjem života kod kojeg zavoda, kako se je učinilo za ravnatelja zavoda Cecconi u Vodnjanu.

Na koncu III. točke dnevnoga reda reče član Tromba, da je kotarska zadruga u Rovinju tražila vladinu podporu za ma- tičnjak američkog trsja još god. 1900. i da još nije dobila nikakva odgovora. On pita vladinog povjerenika, bili mu znao kazati gdje stvar zapinje?

Vladin povjerenik odgovori, da mu nemože ništa kazati, jer je primio gospo- darsko izvješćivanje godine 1901. Svakako će se popitati i požuriti stvar.

Proračun za godinu 1903.

Predsjednik javlja, da zahtjeva mini- starstvo, da se predloži proračun do 20. t. mj. Predlaže, da se ujedno pita i pod- poru od strane zemaljskoga odbora za 1903. Zatim predloži, da se poveća na 3000 K rubriku za nabavu bikova, a da se uz- mogne oplemeniti domaće krave za mlieko. Prima se. Osim toga predloži isti, da se otvori novu rubriku za nabavu strojeva osim štrcaljka. Zaključeno bijaše zamoliti podporu od 2000 K za nabavu sušila to- plim zrakom za sušenje svilenih mjehurića. Nadalje pitati će se podporu za da- rove onim, koji će ustrajati uzorne voćnjake, uzorne gnojnice i za zemaljsku iz- ložbu poljskih proizvoda.

Od države pita se podporu od preko 60.000 K za darove kod kotarskih izložba goveda; za nabavu krava kod naskočne postaje u Poreču; za izvanrednu izložbu goveda u Podgradu; za uništenje filoksere i drugih trsnih bolesti; za nabavu poljo- djelskih strojeva; za nabavu krmaka i ovnova za naskok; za ustrojenje postaja za pucanje proti tuči; za poboljšanje ma- slina i ulja; za promicanje gojitbe murva; za nabavu peći za sušenje mjehurića; za podporu zadružnim mliekarnam; podporu kod sirarskih tečaja; za pisarničke tro- škove vieća; za promicanje prodaje do- maćeg vina; za poboljšanje pašnjakah; za ustrojenje uzornih voćnjaka; za ustrojenje uzornih gnojilnica; za zimske tečaje o marvogojstvu; za zemaljsku izložbu po- ljodjelskih proizvoda u obće.

Kod razprave ob ovih točkah sudje- lovalo je više članova; zaključeno bijaše takodjer da se prigodom kotarske izložbe blaga drži i sastanak posjednikah.

Kod točke o podpori za postaje proti tuči opazio član dr. Trinajstić, da su ko- tarske zadruge u Piranu i u Kopru pri- mile svaka po 500 K podpore od pokra- jine za nabavu tučobranah, koje su i na- bavile, al ih nisu rabile; predloži, da se ih pozove, da il povrate podporu, il pre- dadu tučobrane drugim krajevom, gdje su ljudi zauzeti za pucanje.

Razvila se je takodjer živa razprava kod točke o nabavi sušilnice mjehuraca. Predsjednik, te članovi dr. Cleva, dr. Ve- nier i nadzornik Frühauf izraziše se proti, jer je to skoro nemoguće i neizvedivo. Težko je naći mjesto shodno zato. Su- šilnica služi više trgovcu nego li proizvo- ditelju posjedniku. Tako je bilo i u Go- rici, gdje je bila namještena sušilnica, pak se nisu posjednici njom nikada posluži. Pristalo se je ipak na predlog tajnikov, da se medjutim traži podporu i da se stvar bolje prouči.

Kod točke o skupnih nabava kazao je vladin povjerenik, da vlada nije mogla nikako pristati na to, da se u Istri usta-

novi jednu agenciju za nabavu potrebština, ali podporu za promicanje skupnih nabava hoće svakako dati.

Glede pokrajinske izložbe izrazilo se mnienje, da bi se te izložbe imalo priredjivati izmjenično u Kopru i u Puli ograničiv je samo na poljske proizvode i na živine.

Zatim se prešlo na pretres podpora, koje bi imala pružiti veću pokrajina. Od iste se traži nješto preko 48.000 K.

Izplata Huguesa.

Predsjednik priobćuje, da treba podmiriti bivšeg tajnika zem. kulturnog vieća Hugnesa, koji traži kao nagradu za trud 750 K.

Član Scampicchio predloži, da se ga izplati, što bijaše prihvaćeno.

Jošte bijahu odobrena pravila za skupnu nabavu strojeva, te osnova kotarske zadruge u Pazinu za ustrojenje dvaju postaja za odgoj krmaka plemena Yorkschyre kod Berma i u Žminju, te bijaše zaključena sjednica.

Resolucije

zast. Spinčića, postavljene kod razprave proračuna ministarstva poljodjelstva dne 20. maja 1902. u Beču.

Kako smo obećali u izvještaju iz zastupničke kuće, tako eto donašamo one resolucije, koje je zast. Spinčić postavio kod razprave proračuna ministarstva poljodjelstva. Njekoje su samo obnova onoga, što je jur prvanjih godina zahtjevano bilo, druge su nove. Vriednost njihova prikazuje se sama sobom.

Za hrvatsku poljodjelsku školu.

Obzirom na obstojnosti;

da se težko više od 10% talijanskoga stanovničtva Istre, manjine pučanstva pokrajine, bavi sa poljodjelstvom, i da autonomne pokrajinske oblasti izdaju godišnje do 30.000 K za čisto talijanski poljodjelski zavod;

da se nasuprot velika većina pučanstva pokrajine, Hrvati i Slovenci, 75% njih bavi izključivo sa poljodjelstvom, i da se za to pučanstvo sa strane autonomnih pokrajinskih oblasti ništa nepoduzima, čim bi se s raznih razloga zapušćeno, filokserom, peronosporom i inače oškodjeno poljodjelstvo pridiglo, dapače da se one oblasti protive svakoj akciji, koja bi bila povoljna tomu pučanstvu;

da se poljodjelskimi putujućimi učitelji, poznajućimi jezik pučanstva, i samo takovimi, može njeke al ne dostatne uspjehe doseći, a da bi se poljodjelcem poglavito tim moglo pomoći, kad bi se za nje ustanovila shodna poljodjelska škola spojena sa vrtovi za pokušaje, u kojoj bi takodjer vidjeli, kako se ima u poljodjelstvu u svih njegovih granah postupati;

i da je pučanstvo srednje Istre posvema na poljodjelstvo upućeno, a da se u njegovoj sredini Pazin nalazi;

postavlja se sliedeća resolucija:

Poziva se c. kr. vladu, da u Pazinu odnosno u njegovoj okolici ustanovi poljodjelsku školu sa hrvatskim naukovnim jezikom.

Za osušenje „luga“ i „jezera“ na Krku.

Obzirom na razloge navedene u interpelaciji Spinčić, dr. Laginja i drugovi od 29. marča 1898. poziva se c. kr. vladu, da poduzme shodno, da se čim najprije započme sa radnjami osušenja „luga“ i „jezera“ na otoku Krku, koje su i oblasti već prije više godina pripoznale potrebitimi i znamenitimi.

Za obskrbu zdravom pitkom vodom.

Poziva se c. kr. vladu, da u smislu odnosnih resolucija od 28. oktobra 1893. i 16. aprila 1894. pripomogne shodnim načinom da nebude manjkalo zdrave pitne vode u raznih predjelih Istre, da odnosno već podastrte molbe i one koje bi se unapried podastrle čim prije i povoljnije rieši, i da ako treba pomnoži tehničke sile za izpitivanje dotičnih i drugih narta koji kod namjestničtva toli kod središnje vlade.

Za podporu „Kmetijskoj družbi“ u Trstu.

Obzirom na to, da je c. kr. vlada n. pr. za godinu 1898. dala 6400 K podpore družtvu „società agraria“ u Trstu, i da je isto družtvo dobilo od municipija u Trstu za istu godinu 2400 K redovite i 5552 K izvanredne podpore; i obzirom na to da „Kmetijska družba“ u Trstu nedobiva nikakve podpore, od municipija, a od c. kr. vlade jako malenu, poziva se c. kr. vladu:

1. da „Kmetijskoj družbi“ u Trstu daje godišnje bar toliko podpore koliko je daje tamošnjoj „società agraria“;

2. da od obih rečenih družtava zahtjeva godišnji obračun o iznosih koje čobiju kao podporu.

* * *

Istoga dana, kad su bile podane gori navedene resolucije, obnovio je zastup. Spinčić sa drugovi interpelaciju na ministra poljodjelstva od 16. decembra 1899. i 18. maja 1900., glede razdiobe imanja zadruge u Pregari, uobćini Podgradskoj. Molba sa strane njekih Pregaraca u tu svrhu podana je c. kr. oblastim još 28. septembra 1896. U interpelaciji se pita gospodina ministra, da li je voljan bezodvlačno narediti, da se već jednom, po pravu i zakonu, i obzirom na potrebe zadrugara, rieši ona molba. Ako neće, nek bar navede razloge, zašto neće.

Resolucije i predlozi

prihvaćeni na kongresu slavenskih novinara u Ljubljani jesu:

G. Stjepan Radić predlaže ovu resoluciju: I. Neka kongres izabere trojicu svojih članova, i to jednoga Čeha, jednoga Poljaka i jednoga Hrvata ili Slovenca, da u ime kongresa pozovu ministra unutarnjih poslova, da naloži službenomu korespondenc-bureau-u, da sve slavenske listove istinito izvješćuje u njihovom jeziku. II. Neka svi slavenski listovi donesu češki proglas za osnutak slavenskoga korespondenc-bureau i neka za nj sabiru prinose sve redakcije slavenskih listova u monarhiji. Za taj ured se je nastojanjem dra. Gresa već sakupilo K 9000.

Gosp. Mončalovski predlaže ovu resoluciju: Kongres slavenskih novinara traži, da u c. i kr. korespondenc-bureau-u budu činovnicima predstavnici svih slavenskih naroda u Austriji.

Na drugom mjestu dnevnoga reda bio je osnutak središnjega saveza slavenskih novinara. Izviestitelj Hovorka veli, da su već izradjena pravila, te ih je ministarstvo i potvrdilo.

Na trećem mjestu dnevnoga reda bijaše vrlo važna točka o međusobnim gospodarskim odnošajima izmedju slavenskih naroda. O tom velevažnom pitanju držao je g. dr. Preis stvarno i temeljito predavanje. Na koncu predavanja izjavio je, da ne predlaže nikakovo resolucije, jer je po njemu razpravljeno pitanje tako važno, da se o njemu mora još ozbiljno i duboko promišljati.

Zatim se je prešlo na četvrtu točku dnevnoga reda, te je g. Stjepan Radić predložio da se kod svih slavenskih naroda ustroje posebni tečajevi, u kojima bi slavenski novinari imali prilike, da se upute u sve političke, književne i socijalne odnošaje dotičnoga slavenskoga plemena. Taj predlog odpućen je središnjem odboru saveza slavenskih novinara, da o njem stvori svoju konačnu odluku.

Na to je dr. Vladimir vitez Levicki predložio sliedeću resoluciju: Četvrti kongres slavenskih novinara izkazujući počast slavenskim narodnim velikanima, koji su svi izpoviedali ideal slobode i slavenskog bratimstva te ga prikazivali svojim narodima, izrazuje uvjerenje, da je najvažnija zadaća i glavna svrha svih slavenskih naroda neprestani i sustavni rad u dušavnom i kulturnom sbližavanju i bratimljenju svih slojeva slavenskoga puka, da u njima pobude sviest i uvjerenje o plemenskoj identičnosti i bliskoj srodnosti njihovih težnja, te zajedničkih potreba političkih i narodnih. Do novinstva svih slavenskih naroda stoji glavno, da se taj rad započne i neprestano i sustavno nastavi, bez obzira na momentane opreke ili sporove dnevnoga družtveno-političkoga života.

Četvrti kongres slavenskih novinara u Ljubljani smatra neobhodno potrebnim sredstvom za taj veliki cilj bezodvlačni osnutak „Sveobće Matice slavenske“, kojoj će biti zadaća, da medju svima članovima širi i popularizuje ideje slavenskog plemenskog bratstva i saveza. Za taj će cilj raditi „Sveobća Matica slavenska“ izdavajući sustavno jeftina popularna djela iz života, povjesti i književnosti svih slavenskih naroda u svima živim slavenskim jezicima — a po mogućnosti i u narječjima.

Da se u život privede „Sveobća Matica slavenska“ izabire četvrti kongres slavenskih novinara u Ljubljani eksekutivni odbor, koji će pokrenuti i organizovati akciju u svim slavenskim krajevima, da se osnuju savezi družtva i komiteti, da provedu unutarnju organizaciju „Matice“, čim se pronadje način, kako da se namakne fond za izdavanje popularnih spisa.

Četvrti kongres slavenskih novinara u Ljubljani izrazuje želju, da redakcije svih slavenskih listova, kad budu priobćili ovu resoluciju, ujedno donesu i poziv za sakupljanje dobrovoljnih prinosa za izdavalački fond „Sveobće Matice slavenske“.

Ova resolucija prihvaćena je jednodušno i s velikim odobrenjem.

Napokon se je prešlo na zadnju točku dnevnoga reda, te je g. Vejvar izviestio o nuždnim koracima, koji da se poduzmu u zaštitu osobne časti novinarskih suradnika povodom riešitbe vrhovnoga sudišta u Beču od 12. ožujka 1902. u kojoj je izraženo načelo, da novina nemože bit objektom uvriede poštenja i stoga ovlašćujemo četvrti kongres slavenskih novinara u Ljubljani, da u tom pogledu preduzme shodne korake.

I ova resoluciju primljena je jednodušno.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ma da se Krstiću vražja piše.

Jur. Ča ga j' morda stara stirala?

Fr. Ni još ne, lego da su mu sporučili s Poreča, da moraju va Leprince Talijani predobit kod balotacioni za občinu, al da te mu korito zapret.

Jur. To je jedno i drugo vražji posal.

Fr. Jel' pak istina, da neće bit Krstić zapŕt ni jenega minuta zaradi istini?

Jur. Neće ne radi istini, lego će poć ječmik jist 4 meseci zaradi laži.

Fr. Blaže njemu. intanto će lepo va hlade počinut.

Razne viesti.

Mjestne:

G. Stjepo Gjivić, dosadanji upravitelj „Istarske Posujilnice“ u Puli te urednik „Naše Sloge“, odlazeći u Split, oprašta se današnjim brojem od čitatelja „Naše Sloge“ i mnogobrojnih znanaca diljem Istre. Što je bio g. Gjivić u Puli, čuli smo iz usluju dra. Laginje, dra. Zuccona i drugih na sastanku u sriedu večer. Ogriešili bi se o skromnost gosp. Gjivića, kada bi ovdje opetovali sve one iskrene priznanice, koje smo na sastanku čuli. Dodajemo samo, da je g. Gjivić uvjek bio ondje, gdje je to narodna stvar zahtjevala i uvjek se našao na pravom mjestu te da je osim svoje redovite službe imao nebroj raznih častnih mjesta u družtvenom pogledu tako, da za izvršivanje istih htjelo se je u istinu požrtvovnosti i radinosti, koje kod Gjivića nije nikad uzmanjkalo. Prepuštajuć, da drugo pero opiše tok oprostne večeri želimo iskreno, da nam ga Providnost uzdrži čila i zdrava jošte mnogo ljeta na korist hrvatskoga nam naroda u kršnoj Dalmaciji, svojoj rodnoj grudi!

Budućim brojem preuzimlje odgovorno uredničtvo „Naše Sloge“ g. Josip Hain. Gospoda suradnici i dopisnici neka upravljaju svoje listove kao i dosada sa važnijim viestima na naslov: Uredničtvo „Naše Sloge“ u Pulu, odnosno na redovitog suradnika gosp. prof. Mandića u Trst. Samo one viesti, koje prispiju u Pulu najkasnije u ponedjeljak ili četvrtak poslie podne, mogu se priobćiti u broju, koji izlazi sliedećeg dana.

Beztaktnost. Čine se priprave i šilju pozivi na proljetnu zabavu u vrtu Marije Valerije, koju će prirediti družtvo puljskih gospoja na uhar siromaha. U pozivima i oglasima je posve ignoriran hrvatski jezik. Žene austrijskih admirala i kapetana, ne zaostaju u ignoriranju hrvatstva za svojimi muževi. Duh vremena i — ono što smo gori napisali!

Pokrajinske:

Iz Lovrana nam pišu, da je tamo preminuo prošle nedjelje nakon dulje bolesti g. Antun Sabljak profesor kr. gimnazije u Zemunu i zet obće štovanoga rodoljuba i gradjana lovranskog g. Ivana Turčića. Prigodom pogreba, koj se je vršio prošloga ponedjelka, pokazalo se je koliko bijaše g. profesor Sabljak cienjen i štovan od gradjanstva Lovrana i od stanovničtva onog kotara, koji pohrliše mnogobrojni, da mu izkažu posliednu čast.

Veleštovanomu profesoru i rodoljubu bila lahka naša domaća gruda, a težko ucviljenoj obitelji velezaslužnog našeg Turčića naše iskreno saučešće!

† Franica Sigulić. Prošloga utorka preminula je u Opatiji poznata domorodkinja i dobrotvorka naših narodnih družtava gdje. Franica Sigulić oplakana od svega domaćega stanovničtva. Vriedna pokojnica sjetila se je i u svojoj oporuci naših dobrotvornih družtva. Vječni joj pokoj!

Iz c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru. U sjednici c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru, obdržavanoj dne 14. o. mj. u Poreču razpravljalo se je i odlučivalo o sliedećih predmetih:

Razpravljalo se je o utocih zemaljskoga odbora glede uredjenja naukovnog jezika na novo ustrojit se imajućih pučkih školah na Vranji i u Sv. Lovreču od Predubca. Zatim o konačnoj podpori djeci jednog pokojnog učitelja.

Nije se uvažilo molbu občine Kastav za ukinuće poduke talijanskog jezika, kao predmeta u pučkoj školi u Zametu; nije se pristalo na proširenje pučke škole u Hrpeljah. Odlučeno bijaše poduprieti molbu „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru radi prava javnosti na njezinoj pučkoj školi u Livadah.

Utanačeni bijahu predlozi za imenovanje učitelja kod c. kr. giminazija u Puli, Kopru i Pazinu i za jednog učitelja na

učiteljstvu u Kopru; nadalje zaključeno bijaše promaknuće učitelja srednjih škola u viši plaćevni razred.

Uzelo se na znanje izvješćaje o nadziranju c. kr. gimnazije u Puli i raznih talijanskih pučkih škola.

Riešene bijahu molbe učitelja pučkih škola radi podpora, od šteta i radi promaknuća u viši plaćevni razred.

Odlučene bijahu nagrade svećenikom na pomoćnih školah u koparskom kotaru.

Sirotam jedne učiteljice bijaše podieljena tromjesečna osmrtnina.

Odlučeno bijaše, da se providi za povećanje odštete za putne troškove c. kr. nadzorniku talijanskih pučkih škola u puljskom i lošinjskom kotaru.

Iz Kastva nam javljaju, da je tamo preminuo prošloga petka obće ljubljeni krčmar i posjednik g. Frane Kučić nakon duge i teške bolesti ostaviv za sobom nedorasle djećice bez otca i majke, koja se je preselila samih 19 dana prije njega. Vriednomu Franu vječni pokoj a njegovim sirotam toliko jakosti, da podnesu ustrpljivo ovaj dvostruki udarac!

Školski poslovi. Zemaljski odbor u Poreču pristao je, da se polag predloga c. k. kotarskog školskog vieća u Poreču, ustroji u Foškulinu školsku expozituru.

Isti odbor odstupio c. k. zemaljskomu školskomu viću utok Antuna Ciaka i drugova iz Drage proti zaključku toga vieća, da se prenese školsko sjedište iz Drage u koje drugo sjedište — pošto se zemaljski odbor ne smatra kompetentnim, da odlučuje u tom pogledu.

Pitanje sa občinskimi župani u Kastvu, riešeno je konačno, kako javlja naš velezaslužni drug, opatijski „Narodni List“ u svojem predzadnjem broju. Kako je poznato bio je zloglasni Krstić uložio istok na zemaljski odbor u Poreču proti imenovanju novih županah u občini Kastav. Zemaljski odbor odbio je — stalno nerado — taj utok svoga ljubimca i plaćenika, kao nezakonit i netemeljit. Krstić se je proti odluci zemaljskoga odbora prizvao na upravno sudište u Beču, koje je pak zabacilo konačno taj priziv. Odlukom upravnog sudišta riešeno je konačno pitanje imenovanja novih županah u županijah Rukavac, Zvoneća, Kućeli i Breza u občini Kastav, premda je ono već davno bilo riešeno za svakoga, koji imade mrvicu soli u glavi.

Neznamo kako će sada Krstić varati one svoje bedake u rečenih županijah, pošto je i u zadnjoj molbi izgubio pravdu. Moguće je, da će im kazati, da je sada ekurirao na cesara, a oni će mu vjerovati, kao što bi mu vjerovali, da im kaže da je vidio osla letiti.

Prednost tudjincem! Iz Opatije nisu nam, da je c. kr. pomorska vlada i ljetos kao što i lani izručila popravak tamošnje luke tudjincu, talijanskomu podanику poduzetniku Fiorentinu.

Svuda u svietu, predaju se ovakve vladine radnje u prvom redu domaćim ljudem i putem dražbe. U našem slučaju niti bijaše dražbe niti je dobio radnju domaći čovjek ili austrijski državljanin.

Domaći poduzetnici i radnici, koji daju državi i zadnji krvavo zasluženi novčić za porez ili koji moraju biti pripravni svoju krv proliti za državu — ti lieposeću bez posla i zaslužbe, a Talijan, tudjinac masti si bradu novcem, što ga svi mi državljani težkom mukom služimo. Pak da nisu to skrajno nepravedni odnošaji? Nu da bi barem ti tudjinci bolje ili eftinije radili, nego li mi domaći, nebi nam bilo ni pol muke. Ali oni rade skuplje nego li mi domaći i lošije nego li naši poduzetnici. Da se na takvih crarskih radnjah loše radi, dokaz imamo u tomu, što je taj Fiorentin popravljao i prošle godine istu luku sa mulom.

Tako nas dopisnik, a mi mu sporučujemo, da se nimalo tomu nečudi, jer se događaju u tom pogledu još nepojmljivije stvari. Tako su primjerice u Trstu predane putem dražbe velike lučke radnje talijanskim državljanom, dočim su bile ponude domaćih poduzetnika odbijene, premda se je tuj radilo samo o malo hiljada forinti razlike kod ogromnog posla od desetak i više milijuna forinta radnje. Pusti naši žuljevi idu u Italiju, a naši poduzetnici i radnici šeću bezposleni. Na ovih radnjah je skoro sve sam talijanski podanik. Nečudite se dakle ničemu kod nas!

Konsumno družtvo u Cresu, koje je prava blagodat za ono naše zapušćeno gradjanstvo, imade na prodaju finoga domaćega ulja. Ovo naše družtvo jest čisto rodoljubno družtvo, ustrojeno na obranu i korist našega kopača u Cresu, koga gule i deru nemilosrdno tudji trgovci.

Svakoga je dakle rodoljuba dužnost, da podupire ono konsumno družtvo riečju i djelom, a to može i bez ikakve žrtve ili potežkoće i tim, da kupuje od istoga zdravo, čisto i fino domaće ulje. Rodoljubi, držimo krasnoga načela: Svoj k svomu!

Uništeni občinski izbori. Kako čitamo u Opatijskom „Nar. Listu“, uništilo je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom usljed utoka g. Ivana Blagara, sve občinske izbore u Veprincu, naloživ občinskomu glavarstvu, da sastavi na novo izborne liste, da ih izloži i da se na novo provede reklamacijoni postupak.

C. kr. kotarsko poglavarstvo imalo bi u buduće bolje pripaziti na prste onim, koji su prvi put i koji će po svoj prilici i sada sastavljati izborne liste. Na taj način predusrelo bi neprilikam, koje će imati občinari i oblasti budu li ponovne izborne liste hotomično izkvarene.

Pucanje na oblake bilo je u minulom tjednu u Buzetu živo, jer su bile oluje često i pogibeljne. Pučanstvo se sve više uvjerava o koristi pucanja, a da ga u toj vjeri još bolje utvrdi, nadošla je oluja od 21. tek. mj., kad je tuča potukla dobar dio občine Račice, i to do same medje prema občini Svi Sveti i Vrhu. Jedan potok dieli onu občinu od občine Vrh, koja je u onom kraju podigla tučobrane. Tuča je potukla baš do samog potoka ili do same obranjene medje, a dalje ne. Izmedju zadnjega topa u občini Vrh — selo Klarići — i izmedju prvoga topa občine Svi Sveti ima daljine mnogo veće od kilometra. Tuča dolazeć od občine Račice se je zavukla med ta dva topa i potukla u sredini sve što je bilo odaljeno 4—500 metara od strielnih postaja. Ako je istina, da pucanje brani od tuče, onda bi to bio takodjer dokaz, da ne brani više od 4—500 metara dalje od svake postaje, kako se to obćenito i tvrdi.

Tuča u Marezigah. Od tamo nam dolazi tužna viest, da je dne 22. o. mj. potukla nesretna tuča jedan dio one občine, koju je već prošle godine silno oštetila. U jednu kuću udario je istom prigodom grom onesviestiv pet osoba, od kojih srećom nije nitko nestradao.

Znatiželjni smo, da li će c. k. oblast priskočiti odmah u pomoć nesretnim Morezincem, ko što priskočiše Kopranom i Izulanom.

Iz drugih krajeva:

Sastanak talijanskih občinskih činovnika iz Istre. Dne 25. t. mj. sastaše se u Trstu talijanski občinski činovnici Istre pod predsjedanjem E. Torcello, občinskoga tajnika iz Grožnjana.

Na tom sastanku sastavljena bijaše spomenica, koju će odpremiti zemaljskomu saboru za Istru u poslu uredjenja plaća itd. občinskih činovnika. Prihvaćen bijaše na tom sastanku sliedeći predlog: „Občinski činovnici talijanske Istre (valjda talijanskog diela Istre. Op. Ured.) držeći da je konačno nastupio čas, da se popravi njihovo kukavno stanje koli gospodarsko toli družtveno; uvaživ pako, što je na izvršenju ove njihove zakonite težnje puno potežkoća, koje se nemože odstraniti djelovanjem pojedinaca, već da treba složnog rada čitavog stališa odlučuju: 1. da se ustroji družtvo talijanskih občinskih (te srodnih zavoda) činovnika Istre sa zadaćom, da promiče probitke čitavog stališa bez razlike narodnosti;*) da se upodpuni promicateljni odbor sa drugovi Elio Longo iz Kopra i Dino Vala iz Pirana, puštajuć tomu odboru, da izradi pravila družtva, da ista prioběi drugovom i da pozove sve pristaše na skupštinu radi pretresivanja i odobranja tih pravila.

„Matica Hrvatska“ umoljava usrdno gg. družtvene povjerenike, u koliko još svih prinosa i točan imenik svojih članova za prošlu godinu upravi „Matice“ dostavili nisu, da to poradi zaključka računa svakako prvih dana budućega mjeseca učine. Ako slučajno — pošto su svim članovima knjige „Matice“ razaslane — još koji član „Matice“ pripadajućih mu knjiga za god. 1901. ipak primio nije, neka ili ili kod svoga povjerenika ili kod družtvene uprave za vremena potraži. Pošto još knjiga „Matice“ za godinu 1901. na zalihi imade, to se još uviek na iste knjige članovi primaju.

Prevara za 50 milijuna franaka. Ovog mjeseca odkriše u Parizu sljepariju kakovu inače može smisliti samo živa mašta kakvog pisca kriminalnih romana. Čovjek upravo ne može vjerovati, kad čita, da je jedna žena kroz malo ne 20 godina vukla za nos čitavi Pariz, pače čitavu Francezku i makar da se rodila od seljačkih roditelja, napravila duga 56 milijuna franaka. Neka seoska djevojka Tereza Daurignac iz Toulúse prokazala je godine 1883. oporuku, datiranu u Nizzi 6. rujna 1877., kojom ju neki američki milijunaš Robert Heinrich Cracoford, imenovao univerzalnom baštinicom svoga ogromnoga imetka, koje se za čudo sastojalo od čistih 100 milijuna franaka u gotovom novcu i vriednostnim papirima. Kao bogata baštinica dobila je u brzo muža, u osobi odvjetnika Fridrika Humberta, okrenula malko ime kao da je plemićkog roda i počela živjeti razkošno. Ma da za tog stostrukog milijunaša Croforda nije nitko znao, sviet se dao zasliepiti i nadajući se velikoj dobiti, uzajmljivao ovoj varalici novaca kao lud. Ona je kupovala vile, dvorove, dijamantna polja, cielu jednu kneževinu u Africi, osnovala novine, banku u Parizu; podignula utočište za iznemogle svećenike, ustrojila osjeguravajuće družtvo uz blagoslov pape. Sve to činila je s novcem, kojeg je pozajmljivala od raznih banaka, bogataša i lihvara. A u koje ime su joj ovi novac davali? U to ime, da ona ima baština od 100 milijuna, samo što se je morala za nju pravdati, jer su i druga dvojica stavljala na tu baštinu svoje zahtjeve. Parnica se vodila skoro 20 godina, a gdje. Humbert znala je sve tako udesiti, da se je držalo, da ona ima zbilja 100 milijuna, da će u istinu biti njezino vlastničtvo, kad se parnica dovrši, pa da će vjerovnici dobiti svoje novce, a imali bi dobiti do 56 milijuna. Pred par tjedana se istom izpostavilo, da o stotini milijuna nema ni govora, da gdje. Humbert nema ni stotinu novčića, da je pripoviest o baštini izmišljena, da su izmišljeni i tobožnji pobijači oporuke, da je u obće sve skupa sljeparija prevejane žene, kakove još nije bilo na svietu. Odlučiše oblasti, da pretraže blagajnu gdje. Humbert, nu nje i supruga nestalo je iz Pariza u netrag a blagajne bile su prazne. Sva Francezka je uzrujana, radi toga, da se je šta takova moglo kroz toliko godina dogadjati pod nosom oblasti, koje sada pomnjivo iztražuju krivce.

Književne:

Kako ćemo iz našega zla u dobro. — Napisao Stjepan Radić. — Tiskom Janka Dujaka u Sisku 1902. — Cieua za seljake 30 h. inače 50 h. 100 komada za 25 kruna.

*) Čemu stvarati talijansko družtvo ako se imade isto brinuti i za članove drugih narodnosti? Nebi li bilo uputnije stvoriti družtvo obć. činovnika bez razlike narodnosti. Op. Ured.

Br. 54

POZIV

na

XV. redovitu glavnu skupštinu

kot. gosp. zadruge u Buzetu

koja će se držati

dne 14. junija u 9 ura prije podne

u občinskom uredu u Buzetu.

Dnevni red:

1. Uplaćivanje godišnje članarine.
2. Nagovor predsjednika.
3. Izvješće tajnikovo.
4. Potvrda obračuna g. 1901. i proračuna za g. 1902.
5. Predlozi i upiti.
6. Predavanje o vinogradarstvu po gosp. A. Štrekelju.
7. Ždriebanje noževa za ciepanje i dvojice, koje će se upisati kao dosmrtne članе družtva sv. Jeronima.

Pravo na ždriebanje imati će samo članovi, koji budu došli na skupštinu i koji su izplatili članarinu za g. 1901.

Po § 13. družtvenih pravila izloženi su u pisarni dr. M. Trinajstić-a računi za g. 1901., te ih je prosto svakomu članu pregledati i primetnuti svoje opazke.

Kot. gospodarska zadruga

Buzet, 28. maja 1902.

Predsjednik:

Jakov Draščić.

Br. 605

Oglas natječaja!

Usljed zaključka prihvaćenoga od občinskoga zastupstva dne 21. t. m. otvara se natječaj za občinskoga liečnika u Barbanu uz godišnju plaću od 1600 kruna izplativih iz občinske blagajne u mjesečnih obrocih.

Potanji uvieti službe nalaze se u zapisniku spomenute sjednice.

Natjecatelji za otvoreno mjesto mogu podnieti svoje dokumentirane molbenice kod podpisajućega do konca mjeseca lipnja t. g.

Glavarstvo občine

Barban, 26. svibnja 1902.

Načelnik:

Malabotich.

Br. 432.

Natječaj.

U koparskom školskom kotaru popuniti je stalno mjesto učitelja-voditelja III. plaćevnog reda na pučkoj školi sa učevnim jezikom hrvatskim a talijanskim kao predmetom u Gorenjoj vasi.

Za ovu službu zahtjeva se takodjer usposobljenje za naknadno poučavanje vjeronauka.

Natjecatelji neka podnesu svoje potkriepljene molbe potpisanomu propisanim putem u roku od 4 čedna po trećem razpisu u službenom listu.

C. kr. kotarsko školsko vieće

u Kopru, dne 22. maja 1902.

Br. 604

Oglas natječaja!

Usljed zaključka, prihvaćenog od občinskoga zastupstva u sjednici 21. t. mj. otvara se natječaj za občinsku primalju (babicu) za Barban uz godišnju plaću od 140 kruna izplativih iz obsinske blagajne u mjesečnih obrocih.

Natjecateljice za otvoreno mjesto mogu podnieti svoje dokumentirane molbenice kod podpisajućega do konca mjeseca lipnja t. g.

Glavarstvo občine

Barban, 26. svibnja 1902.

Načelnik:

Malabotich.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke cjene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Marko Zović

krojački majstor

u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Cjena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Strana 1250

RJEČNIK

HRVATSKO-TALIJANSKI.

Tvrdo vezan K 8. | Meko vezan K 6.

Pripravio ga za tisak

DRAGUTIN A. PARČIĆ

Hrvatski kanonik u Rimu.

Treće pomnožano i popravljeno izdanje.

Ciena po iztisku:

a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.

Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.

ZADAR.

Tisak i naklada „Narodnoga Lista.“ 1901.

Strana 1250

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE

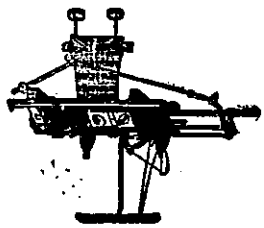

koliko za domaću, toliko za uporabu obrtnu.

Jedini i najnoviji sistem

dobiva se kod tvrdke

MARIA SIMEONI

Trst, Corso N. 35.

Vlastita i odlikovana tvornica za

MALJE I ČARAPE:

Via dell' Olmo 7 — Trst.

Tvrdka

SCHIVITZ & C.

(Živic i dr.) Trst

ulica Commerciale broj 2,

preporuča svoje:

štrcaljke proti peronosperi, inžinira Živica i druge, mješavo i strojeve za omaperenje loza, mlatilnice i čistilnice za žito, slamoreznice, plugove za svaku sperabu te u obće sve stroje, oruđje i materijale za gospodarstvo i obrtničtvo po najnižim cienama, koje se priobćuje na zahtjev.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostoboli ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane švedske kapije ili švedska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavnu bol, oblakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žličici, želudačno grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Svajcarske pilulice, najsigurnije sredstvo za čišćenje i smaženje želudca ili štomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškuje usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježnje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tejnta, kao što su prišiči, sujedice, crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 80 h.

Mirisna šesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prenogodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siedo kose pocrne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; spužve za umivanje, kefice za zube; razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne cjene.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turite od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Koka se pita: Taftà za turiste

Luser

po novč. K 1·20

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravanelli, Leitenburg, A. Frank, Mauer, U Gorici: Cristofoletti, Postoni, U Pulji: A. Wassermann, F. Carbucichio.

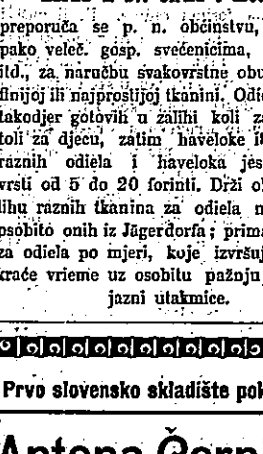

L. Malitzky

urar i srebrnar.

Via Sergia 65. **POLA** Via Sergia 65.

preporuča

Omega, Longines, Schafhaus ura

za žep u **zlatu, srebru i metalu** koje su **najtočnije** ure-kazalice,

dalje ura-budilica **„Junghans“, sahnih satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari,** n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (berme).

Broj 42. Pula, u utorak dne 3. junija 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847 849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, na godinu 6 K za seljake, ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

POZIV

— — na IX. redovitu — —

glavnu

godišnju skupštinu

Družbe

sv. Cirila i Metoda za Istru,

koja će se obdržavati **u četvrtak, dne 12. junija 1902.** u prostorijama **družtva „Zore" u Opatiji.**

Razpored:

I. Svečana sv. misa u 10 sati u kapelanskoj crkvi u Opatiji.
II. Banket u 12 sati u Grand-Hotelu.
III. Glavna skupština Družbe u 3 sata poslie podne sa sliedećim dnevnim redom:
1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika.
5. Izvješće nadzornoga vieća.
6. Možebitni predlozi.

IV. U večer u 8½ sati zabava, što ju priređuje hrv. pjevačko i tamburaško družtvo „Lovor".

Ulaznina 2 krune po osobi.

Čisti prihod zabave ide u korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, te se radi toga preplate primaju sa zahvalnošću.

Volosko-Opatija, dne 20. svibnja 1902.

Ravnateljstvo
Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Viktor Car Emin, tajnik. Vjekoslav Spinčić, predsjednik.

N. B. Ona p. n. gospoda, koja kane učestvovati banketu umoljavaju se, da se prijave kod g. Viktora Cara-Emina u Opatiji, najdalje do srieđe 11. junija o. g.

Borba za glagolicu u Dalmaciji.

U spljetskom „Jedinstvu" br. 37. o. g. priobćio je načelnik g. Vinko Milić, umirovljeni predsjednik zemaljskoga suda u Dubrovniku, članak pod naslovom: „Glagolica u crkvi", u kojem se odlučno protivi svakom prelazu Hrvata bilo medju pravoslavne bilo medju unijate. On želi i savjetuje, da Hrvati ostanu vierni vjeri otaca njihovih, ali da nemiju dok im se nepovrati drevna povlastica u crkve njihove, t. j. glagolica u službi božjoj.

U tom pogledu kaže Milić medju ostalim: „Mi svjetovnjaci moramo se starati za naša prava. Biskupi su konservativci, a popovi većinom ravnodušni. Stavimo se mi zbilja na rad, pak će se sve tiho razvijati po našoj želji. Nek se nedade misa nego popovim glagoljašim, nek se na sprovodim pozovu samo glagoljaši, nek se neprima pričest nego naški, tako i krštenje, ženitba i pomazanje, itd., pak ćete izkusiti, kako će glagolica opet zauzeti dično nje mjesto, po povlastici staroj, kako će ju narod obljubiti i prigrliti, da ju više sto Rima neće njemu oteti. Je li povlastica udieljena od deset vjekova narodu hrvatskom, pa dobro, nek se obće s njom posluži, neka ju zahtjeva od popova, a ne od kakovih kongregacija, jer je narod vlastan i voljan ju uzdržati, jer je to njegovo pravo, a ne pojedinih crkava i crkvica, kako se to ludo sada broji, po njekakovim propisim zastare! kao da je povlastica ili narod zastario?!"

Zatim šiba oštro politiku Vatikana, koja da popušta moćnim, a zapostavlja slabašne, te navadja kao primjer pitanje o zavodu sv. Jeronima u Rimu, koje je toli nesretno riešeno po nas Hrvate. U poslu glagolice, da sluša Vatikan nuncija u Beču, koji izvješćuje po dogovoru iz Budimpešte.

Zatim govori pisac proti svietskoj vlasti sv. Otca, koji da bi imao ostati kao vrhovna duhovna vlast za sve vieke.

Rim — kaže — uzprkos povratka čašćenja naših apoštola, neće da znade za njihovo djelo; jer latinski kardinali, a i naše vlade ga netrpe. Na koncu pozivlje Hrvate, da se pouzdaju u svoju volju i u mlade misnike, koji se neće oglušiti vapaju svoga naroda. Dakle složno Hrvati na rad, ovdje i po svuda!

Na taj članak odgovorio je biskup spljetski presvj. g. Filip Nakić okružnicom, upravljenom dušobrižnikom i svećenstvu združenih biskupijah (Split-Makarska).

U svojoj okružnici tuži se gorko presvj. biskup na spomenuti članak, koj da ga je do dna duše ožalostio, „jer slična kod nas, hvala dobromu Bogu i vjerskom jakom osvjedočenju našega naroda, nije se čulo". Presvjetli se nečudi, što je onaj list priobćio navedeni članak, već ga je ogorčalo, ražalostilo i smutilo, to, što je taj članak potekao od učena rodoljuba, od izsluženoga činovnika, od osobe postavljene u veoma važnom gradjanskom položaju, koja je s druge strane uživala u narodu dobar glas u pogledu religioznosti, te mu se predočuje sva pogibelj, koja prieti pravoj religioznosti njegovih vjernika, kad bi „onako užasan pokušaj ostao bez uzluka".

Biskup kaže nadalje o članku, da je natrpan heretičkimi i sižmatičkimi bludnjami, radi česa ga odsudjuje, „da ogradimo — kako kaže — duhovne naše sinove proti pogibeljim, koje priete najuzvišenijem njihovom dobru, vječnom spasenju".

Da pravo kažemo, mi neodobravamo ni kao katolici, ni kao Hrvati svaku u članku g. Milića. Napose nesviđa nam se preoštar način pisanja, a njegovo samovoljno tumačenje sv. pisma mora se svakako odsuditi.

Ali s druge strane valja takodjer uvažiti ogorčenost „starca-načelnika, umirovljenog predsjednika tribunala, učena rodoljuba", proti onim, koji otimlju ili krate njegovom narodu crkvenu povlašticu, narodnu svetinju, staroslavenski jezik u službi božjoj. Hrvati nenalaze žalibog u tom pogledu dostatno zaštite ni prava baš ni u Rimu, gdje bi moralo biti dobro poznato, što su oni žrtvovali za krst častni i slobodu zlatnu.

Da se odviše politizira i u Vatikanu, dokazom nam je najnovije imenovanje biskupa u Trstu, koji dolazi medju stado, koje ga neće razumjeti. I najnovija izjava nadbiskupa Stadlera nije stalno izašla bez upliva i uticanja Rima.

A što da kažemo mi u Primorju glede postupanja crkvenih oblastih sa našim jezikom u crkvah naših? Komu nisu poznati jadi i nevolje, što ih mora snašati naš narod u tom pogledu u biskupijah porečko-puljskoj i tršćansko-koparskoj? Vapaj našega puka, što mu se šalje talijanske svećenike, koji mu ukidaju u crkvi i zadnju hrvatsku molitvicu ili narivavaju talijansku propovied, nenalazi odziva ni u Beču ni u Rimu. Na spomenice lažiliberalnih talijanskih municipija il fanatičkog talijanskog svećenstva Primorja osvrću se u Vatikanu više, nego li na molbe i vapaje težko izmučenog i dobrog našeg naroda.

Zastupnik sv. Stolice u Beču vjeruje više lažim i klevetam židovsko-liberalnih talijanskih listova Primorja, nego li opravdanim, utemeljenim i pravednim izvještajem i molbam naših narodnih predstavnika.

Nitko neka se dakle nečudi, što su se stali podizati glasovi ogorčenja, poput onog starca Milića, na obranu narodnih svetinja, a proti onim, koji su u prvom redu obvezani, da budu tomu narodu, koga sami okrstiše „predzidjem kršćanstva", bar toliko skloni i pravedni, koliko i svakom drugom narodu, manje zaslužnom za vjeru i prosvjetu.

Carevinsko vieće i delegacije.

Iz Beča, 28. maja 1902.

Od petka nije zastupnička kuća imala sjednicu. Sliedeću će imati u petak, preksutra, a drugu sliedeću subotu, pak kako danas novine javljaju u ponedjeljak i utorak, možda i srieđu. Tim danom bi po najnovijih viestih bile zaključene sjednice zastupničke kuće za ljeto, pak bi nadaljevale u jesen. Ovih dana zasjedale su delegacije u Budimpešti, i da će zasjedati poslie 4. juna. Izvjestit ću danas posve kratko i o radu delegacija, dakako po novinah, jer Vašemu izviestitelju nije moguće putovati u Budimpeštu, da viesti na izvoru crpi.

Polesinu i talijanskoj kliki pod nos.

Spomenuv „govor" baruna-markiza Polesini kod ministarstva poljodjelstva, rekao sam, da našu talijansku kliku poznadu već prilično, i da ju stalno vlada mora poznati. I zbilja. Govor ministra poljodjelstva pokazuje to. U tom svojem govoru osvrnuo se je gospodin ministar i u Njemačkoj i kod nas, reče delegat takodjer na tvrdnje Polesinove, da vlada pristrano postupa na korist Slavena, a proti Talijanom. Što u kojem savezu je to rekao. Ministar je reko: Sredstvo za pospješivanje poljodjelstva su takodjer subvencije ili podpore. Žalibože su krediti za to maleni. K tomu mora vlada gledati, da samo takova podpora podupire, koja pokazuju životnu snagu. Isto tako mora savjestno gledati, da se podpore razdiele medju krunovine i pojedine narode koliko je moguće jednakomjerno, posve bezpristrano, pri čem pak nejma biti mjerilom pojedina godina, jer se u kojoj god mora sad ovdje, sad ondje dati više, ako se hoće imati pravoga uspjeha. Osobito kod naslova podpora mora vlada računati na financijalno sudjelovanje pojedinih krunovina, i ona rado priznaje, da većina krunovina (dakle ne sve) je pri tom susretljiva poljodjelskomu ministarstvu. Sudjelovanje poljodjelskih korporacija i pouzdanika kod dieljenja podpora je znatna pomoć ministarstvu poljodjelstva. *„ipak moram, veli ministar, zahtjevati i očekivati od tih organa na svaki način podpunu nepristranost i objektiviteta".* Neposredno na to nadovezuje ministar: *„ako je štovani gospodin zastupnik velikoga posjeda za Istru prigovorio, da se u Istri (sa strane vlade) postupa stanovitom pristranošću, to moram taj prigovor kao neopravdan odbiti. Ja mislim, da će se, ako se sbroji prinose pokrajine i prinose ministarstva poljodjelstva — hipno nejmam pri ruci brojeva, — i porabu istih u obzir uzme, pokazati, da obje narodnosti u Istri prilično jednako podporu dobivaju".*

Držim da hrvatska i slovenska narodnost nedobiva koliko talijanska. Ni meni nisu podatci pri ruci. Na svaki način odgovor kaže, da ministar pozna postupak kulturnoga vieća istarskoga kao i zemaljskoga odbora s jedne prema Hrvatom i Slovencem, s druge prema Talijanom.

K govoru Bartolovomu.

Porečka „L'Istria" donaša u broju od subote dne 24. maja u talijanskom prevodu „govor" Bartolov, koj bijaše pročitan dne 22. maja u večer izmed 10—11 sati u njemačkom jeziku. Morao je već prije u Poreču biti, nego li je bio pročitan u Beču. Rečeni list opaža, da je komora slušala Bartolov „govor" *živom pazljivošću.* Oni, koji bijahu u parlamentu kažu, da su ga slušali samo njegovi najbliži drugovi, a da su drugi svaki čas dolazili gledati kad će svršiti svoje čitanje, i da su bili zadovoljni, da je svršio. Dakle u toliko su „živo pazili" na taj „govor".

Razprava o vanjskoj politici.

Prekjučer i jučer razpravljao se je u ovostranoj delegaciji proračun ministarstva vanjskih poslova. Danas svršuje ta razprava. Govorilo je više govornika nego još kod nijedne takove razprave. Govorili su Njemci, Talijani, Poljaci, Česi, Hrvati. Njemci ko Njemci. Oni su zadovoljni naročito sa svezom sa Njemačkom. To da je stvar iz srca. Potrebu te sveze da čute

Njemac Gross. Predstavio je stvar tako, kao da u našoj monarhiji nejma drugih naroda nego li Njemci. Jedan drugi Njemac, Dobernig, iztaknuo je korist sveze ne samo sa Njemačkom nego i sa Italijom. *Sveza naše monarhije sa Njemačkom i Italijom, tatovana „trosveza", da je potrebita takodjer proti aspiracijam ustrojenja velike jugoslavenske države od Mure i Drave do Balkana.* Talijan Conci govorio je proti vinskoj klauzoli. Talijani se u obće neupuštaju u razpravu vanjske politike. Njim je pravo, al neće da toga kažu. U primorskih pokrajinah nebi nijedna ni talijanska vlada mogla više za talijanstvo činiti, nego se čini odkad trosveza postoji.

Do ljetos su i Poljaci gudili kako i Njemci, zauzimali su se najme za trosvezu. Ljetos su govorili Dziedusicki i Madejski, vidjeniji medju poljačkimi delegati, jadan iz zastupničke, drugi iz gospodske kuće. Oni već nisu zadovoljni sa trosvezom, osobito radi postupka Njemačke sa Poljaci u njoj stanujućimi. Oni će još glasovati za proračun, ali u očekivanju da će ministarstvo izvanjskih poslova postupati tako i tako, ovako i onako, ne onako kako do sad, u obće da će raditi na oslobodjenje monarhije od trosveze. To je svakako najznamenitiji dogodjaj u ovostranih delegacijah.

Česi su si ostali dosljedni. Govorili su Kaftan, Herold, Kramář. Zle posliedice trosveze ćute Česi na sjeveru, Hrvati i Slovenci na jugu. Monarhiji je škodna ta sveza, dočim koristi samo Njemačkoj i Italiji. Monarhija valja da se osovi na svoje noge, da zadovolji svoje narode na sjeveru i na jugu, da njim dade njihova prava. Takova pak da se veže čim uže sa Ruskom, jedinom iskrenom i naravnom saveznicom. Slično je govorio i delegat Hrvat Vuković, izjaviv naročito, da nejma povjerenja u ministra izvanjskih poslova i da će glasovati proti proračunu.

* * *

U sjednici austrijske delegacije od dne 26. t. mj. stavio je hrvatski delegat g. A. vitez Vuković na ministra rata na obranu hrvatske vojske interpelaciju, koju ćemo po mogućnosti u cielosti priobćiti.

* * *

Kod proračuna ministarstva izvanjskih poslova, govorio je ministar Goluchowski, kojega otca se tako ugodno iz šestdesetih godina medju slavenskimi narodi spominje, a koj će se stalno medju istimi narodi na dugo neugodno spominjati. Odgovarao je drzko, naprasito, ujedljivo raznim govornikom, medju ostalimi i velikašu českomu barunu Parischu i hrvatskomu zastupniku — delegatu vitezu Vukoviću. Tim svojim načinom odgovaranja pokazao je najbolje, kako je živo pogodjen bio odnosnimi govori. Barun Parisch spominjao je naročito nesposobnost austro-ugarskih diplomata, činovniku podložnih Goluchowskomu, obzirom na Bruselsku konferencu glede sladora. Vit. Vukoviću odgovarao je na njegovo odsudjivanje politike ministarstva izvanjskih poslova prema Njemačkoj, prema Italiji, i osobito na Balkanu. Velim, „odgovarao je", a nije rieč baš na pravom mjestu, jer nije odgovarao u stvari skoro ništa, nego se samo pozivno na ono što je tobož drugih godina rekao. Svakako „govor" Goluchowskoga kaže, da njegova politika klima, a snjom valjda i on. Onako, kako je on govorio, negovore državnici, koji se ćute čvrsti na svom mjestu.

Iz gospodske kuće.

Beč, 31. maja 1902.

Jučer i danas razpravljala je gospodska kuća proračun, i razpravila. Danas još će ga potvrditi Njegovo Veličanstvo. I članovom gospodske kuće razvezali su se prilično jezici već lani, pak i ljetos. Ovaj put su sve stranke te kuće, a to su liberalna, konservativna, i središnja, izrazile svoje pouzdanje vladi Koerbera, koj da znade u težkih vremenih zastupati odlučno probitke ove polovice monarhije, i koj da hoće da očuva sveukupnost monarhije. To su velika gospoda i za to govorila, da dadu stanovitu jakost našoj vladi naprama ugarskoj. I Koerber se je na to odazvao, ili bi bio i bez toga govorio, i rekao što je namislio. Rekao je mnogo više nego je prije desetak dana u zastupničkoj kući ni natucao. Ugovaranja sa drugom polovicom monarhije, reče, nestoje najbolje, i mogla bi biti bezuspješna. Ovostrana vlada popušta do skrajnje medje popustljivosti, samo da se uzdrži gospodarsko jedinstvo ciele monarhije. Al preko te medje neide i neće ići, pa makar to jedinstvo propalo. Nemora ova pola monarhije uvjek samo žrtvovati, a druga čvrsto na svojem stanovištu ostati i uživati. Nepita se s ove strane ništa drugo nego da se pravo tumače ustanove nagode izmedju jedne i druge polovice monarhije, i da se zaštiti ovostrana industrija, dočim se zaštićuje onostrano poljodjelstvo. Govor ministra-predsjednika učinio je velik utisak. Sva javnost govori o njem. Sve novine o njem pišu.

Obzirom na madjarske vlade, vriedno je osobito naglasiti, da one po riečih Koerberovih tumača nagodu i prema Austriji na svoju korist kaošto ju tumače i provadjaju naprama Hrvatskoj. One tobož uzdržavaju Hrvatsku, one se drže prema Austriji kao nješto višega, a eno i na jednoj i na drugoj strani opravdanih tužba da nagodbene ustanove tumače kako nebi imale.

Inžinirski naslov.

Odnosna zakonska osnova nije se u zastupničkoj kući do konca razpravila, vratila se je odboru. Prevladala je za hip bar u toj kući ona struja, koja hoće da se inžinirski naslov dade takodjer onim koji svrše obrtne škole.

Trgovina na termine.

Razpravila se je u zastupničkoj kući jučer i danas zakonska osnova o trgovini na termine. Ta osnova je naperena proti Židovom, koji su se glavno koristili tom trgovinom, a na korist je poljodjelcem. Možda o njoj kad drugda više.

Glavna skupština

zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru, obdržavana dne 18. aprila 1902.

Prisutni kano i kod sjednice stalnoga odbora istoga vieća, pa k tomu sliedeći predsjednici kotarskih gospodarskih zadruga: V. Mrach iz Pazina; J. Depangher iz Labina; Iv. Sponza iz Rovinja; C. Frank iz Pule; J. Brieda iz Malog Lošinja; I. Guarnieri iz Vodnjana; D. dr. Fragiacomo iz Pirana; J. Callegari iz Poreča; A. Corazza iz Motvuna; O. Gerosa iz Kopra.

Predsjednik M. dr. Campitelli pozdravi prisutne te se izpriča što nije mogao prije sazvati glavne skupštine.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje, da je primio od nekojih članova sliedeću hrvatski sastavljenu izjavu: „Svojimi izjavami od dne 22. jenara 1897. — dne 7. jenara 1898. — dne 14. maja 1899. — dne 26. julija 1900. i dne 14. febrara 1901. odposlanimi tomu gospodarskomu vieću, očitovali su podpisani predsjednici hrvatskih i slovenskih kotarskih gospodarskih zadruga, da neće sudjelovati kod glavnih skupštinah urečenih i obdržavanih u Poreču dne 25. jenara 1897. — dne 17. jenara 1898. — dne 19. maja 1899. — dne 17. julija 1900. i dne 14. febrara 1901. nit kod drugih sastanaka sve dotle, dok nebudu promjenjeni sadašnji neredoviti odnošaji.

Pošto obstoje još uviek takvi odnošaji i pošto je, koliko njim je poznato, urečena skupština kao i u prošlosti u Poreču, u gradu, u kojem nije podpisanim zajamčena osobna sloboda, niti mogu razpravljati svojim materinskim jezikom: obzirom na takvo stanje stvari, podpisani izjavljaju, da neće sudjelovati kod skupštine, koja će se obdržavati dne 18. aprila o. g. u Poreču.

Kotarska gospod. zadruga u Krku

dne 9. marča 1902.

Dr. Antončić, V. Tomičić, Dukić. Rogač, I. Drašić, Pangerc".

Predsjednik priobćuje nadalje, da je primio i drugi podnesak podpisan od istih osoba; kaže, da bi mogao preći preko njega, jer se skoro samo njega tiče, al pošto se to tiče njegova javna djelovanja i pošto si zbog tog djelovanja nemože išta predbaciti, to će i taj podneska pročitati u prevodu: „Na skupštini toga gospodarskoga vieća, obdržavanoj u Poreču dne 14. febrara 1901. predsjednik dr. M. Campitelli čitao je podnesak podpisanih predsjednika hrvatskih i slovenskih kotarskih gospodarskih zadruga, kojim su izjavljali, da neće sudjelovati ni kod one ni kod koje druge skupštine gospodarskoga vieća sve dotle, dok nebudu promjenjeni neredoviti odnošaji u Istri".

Predsjednik je pročitao taj podnesak u talijanskom prevodu, učiniv zatim sliedeće opazke: Predsjednik odbija odlučno taj prosvjed proglasiv ga netemeljitim i lažnim. Opazi, da opredieljuje zakon i nutarnji red, da imadu biti obdržavane skupštine vieća i sjednice stalnoga odbora u zakonitom sjedištu sabora i zemaljskoga odbora, što je Poreč. Izjavi, da je nevjerna i nepristojna pusta tvrdnja o osobnoj nesigurnosti; tvrdnja, koja vriedja prosvjetljeni grad Poreč, u kojem nije nitko nikada skrivio grožnja, uvrieda il najmanjeg smetanja.

Talijanski jezik je poznat i govoren od svakoga, jest službeni jezik, niti bi mogao biti koji drugi jezik vieća; on je u ostalom jedini obćenito poznat takodjer i od istih prosvjedača.

Nepravedan je u ostalom i neoznačiv njihov način postupanja, kojim bi htjeli doseći politička prava i u krilu vieća, koje nije stalno ono mjesto, u kojem bi se moglo o tom razpravljati.

Oni bijahu izabrani predsjednici zadrugah, da štite gospodarske probitke pučanstva onih kotara. Svojom odsutnošću pokazuju, da se nebrinu, da kane tjerati politiku, priečeć tim gospodarski napredak i dobrostanje poljodjelaca. Ako imadu takve nakane, neka odstupe! Zaključi sa izjavom da je njihova odsutnost nezakonita i neopravdana". (Nastavak slijedi.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Šijor Anzulu, da se tresu brageše.
Jur. A zač to?
Fr. Zač da su njegovi pajdaši na Voloskem sramotno pogoreli, pak da bi mogal ta vranić i njega tokat.
Jur. Huje mu budi!

Pogled po Primorju.

Puljski kotar:

Mjesto dnevničara na poreznom odielu c. kr. kotarskog poglavarstva u Puli imade se popuniti bezodvlačno. Pobliže o tom kod poreznog ureda ovdje.

Treći poštanski ured u Puli. Kako se čuje, misli se ustanoviti u blizini predgradja „Croaca" u Puli podružnicu c. kr. poštanskog ureda. Da je takav potrebit, o tom nije dvojbe te se nadamo, da će biti i ustanovljen. Kao kod svake stvari, tako i ovdje mješaju razne osobe, da bi ugodile pojedinim svojim benjaminom ili pristašam. Doznajemo, da su se ponudile kao upravitelji nekoje osobe koje hrvatski nerazumiju. Jer će taj novi ured ležati u okružju, gdje je naš hrvatski živalj najviše na okupu, nadamo se pouzdano, da ne samo da će se imenovati upraviteljem osobu, koja poznaje podpunoma hrvatski jezik, nego da će biti koliko napis na uredu toliko i pečat providjen i hrvatskim jezikom. Upozorujemo istodobno posjednike kuća u predjelju, gdje se imade ustanoviti treći poštanski ured, koji imadu prikladne prostorije za sličan ured, neka iste ponude u najam, jer doznajemo, da je i u tom pogledu neka osoba osobito predpostavljena e da uzmogne dati u najam svoje prostorije. Preporučamo gosp. ravnatelju Felicettiu, neka bi svojim budnim okom i ovdje situaciju izpitao te barem u tom pitanju nepristrano riešio naše zahtjeve.

Prinosi za podružnicu sv. Cirila i Metoda u Puli. Med zadrugarim sakupljeno u Šijani kod Jelušića K 2, g. Šostarić Max, upravitelj pazinske gimnazije K 1, „Un regnicolo avverso alle pantalonade degli ospiti esotici" L. 1, gosp. Cast, kličući cast družbi sv. Cirila i Metoda K 5.

Iz Medulina javljaju nam, a i mi smo se o tom osvjedočili, da poštarski voz, koji obći medju Medulinom i Pulom te obratno, imade sada i hrvatski napis te da se je poskrbilo i za dvojezične listiće za prevoz osoba na toj poštanskoj crti. Ciene prevoza jesu: Iz Pule: do Šišana 50 h; do Ližnjana 60 i do Medulina 70 h. Obratno: Iz Medulina: do Ližnjana 30 h; do Šišana 50 h i do Pule 70 h. — U koliko nas ta novotarija veseli, u toliko nam nije razumljivo, zašto da se u Medulinu neustroji i brzojavnu postaju, koja bijaše jur odobrena. Takovu bi umjestno bilo ustrojiti upravo sada, kada se glasa, da će se vršiti velike vojničke vježbe na kopnu i moru u prisutnosti Njeg. Veličanstva. Želiti je dakle, da se već jednom izvrši ono, što je zaključeno učiniti.

Iz Barbanščine primamo koliko sliedi: U zadnjoj „Našoj Slogi" čitali smo dva natječaja našega občinskoga glavarstva u Barbanu, s kojim se razpisuje službu občinskoga liečnika i občinske primalje (babice). Taj zaključak naših savjetnika nas veseli tim više, što isti cilja na dobrobit ovdješnjega pučanstva. Što nas u natječaju čudi, jest to, da se nezahtjeva od natjecatelja poznavanje jezika, koji nemože biti drugi nego li naš hrvatski. Nećemo time objedjivati nikoga, nu mislimo, da bi bilo umjestno, kada bi se i u natječaju naglasilo poznavanje jezika, kojega moradu poznavati na Barbanščini koli liečnik toli primalja.

Pazinski kotar:

Občinarom Plomina do znanja! Občinsko poglavarstvo u Plominu razpisuje u talijanskih novinah razpis natječaja na mjesto občinskoga liečnika sa godišnjom plaćom od 2000 kruna, a na dobu od trih godina. Od molitelja traži ono slavno občinsko glavarstvo, osim sveučiliščnih nauka, takodjer podpuno poznavanje talijanskoga jezika, i „eventualno poznavanje kojeg jugoslavenskog narečja. Za većinu občinara plominskih, koji se služe hrvatskim jezikom, netraži njihovo

glavarstvo od budućeg občinskog liječnika i poznavanje hrvatskog jezika, već samo „eventualno“ poznavanje kojega jugoslavenskog narečja, Plominci, nezaboravite vratiti šilo za ognjilo g. F. Tonetti-u kad vas bude trebao!

Iz Labina nam pišu: Krzmanje radnika u Karpanu svršeno je, radnici nastopiše posao opet svi. Tudji, nadošli, odputovaše. Talijanski listovi hoće da upišu Bennatu u zaslugu što je krzmanje svršeno. Nebi se na takove pisarije osvrćali, kada nebi istodobno obiedjivali naše zastupnike, dra. Laginju i Spinčića, pišuć, da gdje su oni bili, dodajuć neka si radnici zapamte, da u težkima danima bijahu jim na pomoć oni — naime Talijani. Na te ludorije odgovoriti nam je: Znano nam je, da je bila izražena želja, neka bi dr. Laginja došao medju krzmajuće radnike i njemu bje to dojavljeno. Dr. Laginja, akoprem zaposlen, ponudio se za posrednika preko neke službene osobe, koja je odgovorila, da se ona u stvar nepača. Tri dana **kasnije, pošto se je dr. Laginja ponudio**, čitalo se, da je počeo **posredovati** dr. Bennati. Kako i koliko je on svojim posredovanjem uspio, nije težko pogoditi tim više, jer je pristupio kao posredovatelj na svršetku krzmanja.

Porečki kotar:

Iz Motovunskih Novaki pišu nam: Občinsko glavarstvo u Motovunu javilo nam je, da će doći k nam dne 13. maja o. g. komisija radi ustrojenja pučke škole u našoj poreznoj občini. A za Novake i za nekoja sela susjedne porezne občine Kaldir. Rečenoga dana u 9½ sati u jutro stigao je amo kočijom kotarski poglavar g. Lasciac iz Poreča; istodobno bijaše već ovdje mnoštvo puka iz Novakih i Kaldira, da izjave svoje želje glede nove škole. Pol sata kasnije prispio je amo motovunski načelnik g. dr. Lius, te zemaljski prisjednik g. Tomasi iz Poreča i jedan savjetnik c. kr. namjestničtva iz Trsta. Ova se gospoda pogovoriše o selih, koja nisu odaljenija od 4 kilometra odavle i koja bi imala spadati po zakonu u naše kolsko okružje. Občinski župan iz Kaldira izjavi na to, da oni neće sdruženja sa Novaki u poslu škole, a uz njega priade i načelnik dr. Lius, jer da Kaldirci imaju valjanih puteva i da su više od kilometra odaljeni. Politički poglavar govorio im, da zakon zahtjeva, da budu školana u školsko okružje ona djeca, oja nisu odaljena od škole više od 4 kilometra, pak da će se morati i oni zanu podvrći. U tom smislu govorio je i Tomasi, te g. savjetnik iz Trsta. Na atjev kaldirskog župana i motovunskog čelnika bijaše njihova izjava zabilježena zapisniku.

Nakon toga pozove kotarski poglavar ce, kojih djeca su dužna polaziti školu oli iz jedne toli iz druge porezne občine. On reče, da je broj te djece preko 500. Jedjutim bijacu mnogi otcevi iz Novaka išli svojim kućam misleći, da ih više omisija netreba i jer bijaše jurve odzvoilo podne. Oni koji ostaše, pošli su u občinsku kuću, te odgovoriše svi jedan po dan na upit kotarskog poglavara koji li zik žele, da bude naukovni u njihovoj oli, da žele slovinski ili hrvatski jezik. izjava bijaše jednoglasna, premda je kapetan kazao, da je bilo kod nas g popisa puka od godine 1890. samo Hrvata a 200 Talijana i 2 Čeha, nu smo stalni, da neće biti polag popisa godine 1900. niti jednoga Talijana.

Po dovršenom izpitivanju sakupi g. etan svoje spise, al eto, gdje dolaze dirci, koji izjaviše g. kapetanu, da su doduše podpisali zapisnik, ali da nisu tom mislili na školu u Novakih, već Kaldiru, gdje bi se imala sazidati, nu kapetan otidje iz dvorane, a da im nije šta ni odgovorio.

Mi smo dakle učinili našu dužnost i da očekujemo od školskih oblastih, da i one učine svoju kako im to zakon nalaže, jer je sramotno da smo bez škole, premda imade — kako je i sam g. kapetan priznao — 500 djece dužne polaziti školu.

U poročkom kotaru udomaćilo se ružno zlo, naime rezanje vinske loze. Nesmažemo rieči, a da takove čine odsudimo najoštrije. Odsudjujemo jih pako osobito radi toga, što se to rezanje izrabljuje proti našoj stranci. Osvjedočeni smo, da se to čini lih iz lokalnih obzira, osobnih mržnja, te radi nikakove školske naobrazbe tamošnjega pučanstva — nipošto pako iz političkih obzira, što potvrdjuju i čini, da su u jednom te istom kraju bile porezane loze i našim sumišljenikom. Svu krivnju na tom neprosvjetnom postupku pako nose jedino oni, koji u Istri vedre i oblače, a to su gospoda Talijani sami. Dajte puku škole, pa će se prosvjetljiti!

Koparski kotar:

Izbornomu sastanku u Dekanih prisustvovalo je do 150 samih birača one občine te odaslanici političkog družtva „Edinost“ iz Trsta gg. Cotić i Kravos. Sastanak otvorio je zastupnik g. Kompare a predsjednikom bijaše izabran na predlog domaćeg župe-upravitelja g. Defara občinar g. Ante Košanec, koji se je srdačno zahvalio na toj časti svojim suobćinarom.

Prvi je govorio urednik Cotić o važnosti predstojećih izbora za onu občinu, preporučiv na koncu svog govora prisutnim, da izaberu u občinsko zastupstvo takove muževe, koji imadu najprvo srca za duševno i gospodarsko blagostanje občinara, i drugo, koji pružaju dostatnog jamstva, da se neprijatelji druge narodnosti neće mješati u poslove one občine, na što su prisutni živahnim odobravanjem pristali kličuć: hoćemo! hoćemo!

Za njim govorio je bivši občinski zastupnik i poštar iz Črnog-Kala g. Šišković, preporučiv suobćinarom slogu i sporazumljenje.

G. Defar podao je prisutnim krasan primjer iz rimske poviesti kako se treba žrtvovati za občenito dobro, a da se narod oslobodi od prieteće mu pogibelji.

G. Andrijašić naglasio je, da su Dekani čisto slovenska občina, u koju su koparski Talijani posijali sjeme nesloge, koje njim ipak neće rodili željenim plodom.

Zastupnik Kompare obrazloži u poduljem govoru svrhu sastanka. On reče, da se nevalja čuditi, što se nalazimo mi, na granicah, u viečnoj borbi sa protivnici, koji bi nas htjeli potisnuti u zakutak. Oni snuju i rovare proti nam neprestance ne samo ovdje, nego i u drugih krajevih Istre. Vidjeli smo ih na djelu u Podgradu, gdje varaju i spletkare; zatim u Jelšanah, u Pazinu, u nesretnom Pomjanu, pak su konačno kušali sreću i u samom Kastvu i u Dolini, koju drže, da se nalazi izvan Istre. Tako rade kroz stoljeća. Gosp. zastupnik Kompare govorio je upravo iz srca te oduševio prisutne skupštinare, koji su mu živo odobravali. (Buduć je njegov govor doniela „Edinost“, neka nam se oprosti što ga radi nestašice prostora nemožemo donieti. Ur.)

Pošto je g. zastupnik Kompare podao praktičnu poduku o zadaći občinskih zastupstva, pokazav kako se je nekad i kako se danas upravlja — reče — da nam treba osim gospodarskih zadruga i mliekarskih zadruga; treba nam se organizirati radi prodaje zemaljskih proizvoda. Sve to mora imati pako početak u občinskih zastupstvih. U tom smislu govorio je zastupnik i dalje iztaknuv na koncu, da je sastanku svrha poduka te preporuči na koncu občinarom, neka se pobrinu, da dobiju ostale hrvatske i slovenske občine Istre u Dekanih vriednu sestru saveznicu. U to ime pomoz Bog! (Občinari pozdraviše burno govornika). G. Andrijašić pozove svećenstvo i učiteljstvo na pomoć seljačtvu. G. J. Tuškan predloži zahvalu zastupniku Kamper-tu i odaslanikom „Edinosti“, što bijaše oduševljeno prihvaćeno.

Iza toga zaključi predsjednik g. Košanc sastanak, koji je tako krasno uspio, i koji će, ako Bog dade, uroditi obilatim plodom.

Podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda u Brguden“ držati će dne 8. junija t. g. u 11 sata u jutro u šk. dvorani osnovateljnu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Otvorni govor. 2. Izbor odbora. 3. Slučajni predlozi.

Isti dan blagoslovit će se i novosagradjeni učiteljski stan, zato će biti u jutro u 9 sati velika sv. misa, kod koje će prvi put pjevati školska djeca sa pratnjom harmonija, a po podne u 3 sata bit će veselica u korist podružnice sa sliedećim razporedom: 1. O materinskom jeziku, gov. J. Svjetličić. 2. Igra za djecu: „Kraljević Marko i Štriga Lega“. 3. Tombula. 4. Ples.

Slovensko učiteljsko družtvo za koparski kotar obdržavati će redovitu godišnju skupštinu dne 5. t. mj. u 10 sati u jutro u Boljuncu.

Voloski kotar:

Proslava izbora načelnika i savjetnika za občinu Volosko-Opatija. Od tamo pišu nam, da su želili svi oni, koji su doprinesli do narodne pobjede kod posliednjih izbora zastupstva za občinu Volosko-Opatija, da se dade toj pobjedi izraza i izvanjskim načinom. Osim gruvanja mužara, koji su javljali občinarom i susjedom izbor dičnoga načelnika i vriednih mu savjetnika, htjelo se je taj znameniti dogodjaj proslaviti i prijateljskom gostbom, koja bijaše priredjena u „Velikom Hotelu“ u Opatiji. Gostbi prisustvovali su zastupnici i savjetnici sa g. načelnikom te drugi zaslužni naši rodoljubi. Na čelu krasno urešenog stola sjedio je obljubljeni naš načelnik g. dr. Stanger, a njemu na desnu i lievu gg. barun Ransonet i profesor dr. Glax, a uz njih s lieva i desna ostala gospoda i rodoljubi.

Veselo družtvo zabavljala je čitave večeri lječilištna glazba udarajuć izabrane hrvatske i druge slavenske komade, koje su prisutni živahnim odobravanjem pratili.

Prvu zdravicu izrekao je g. načelnik novomu zastupstvu i čitavoj občini, preporučiv svim svupa bratsku slogu i požrtvovan rad na obće dobro svega puka.

Mladi zastupnik g. dr. Pošćić izrekao je toplu zdravicu novomu načelniku na čast zaželiv mu, da bi kao što i do sada još dugi niz godina upravljao našom krasnom občinom. G. dr. Janežić nazdravio je prisutnoj gg. Niemcem, koji su složno s nami radili oko napredka i procvata Voloskog-Opatije. U ime Niemaca zahvalio se je srdačno starac barun Ransonet obećav, da će oni uviek biti na strani onih, koji rade pošteno i požrtvovno oko napredka naše občine. Tople rieči odličnog starca pozdraviše prisutni burnim odobravanjem.

Nemožemo da zašutimo krasnu nazdravicu omiljelog našeg dr. N. Fabianića, velezaslužnog blagajnika naše „Družbe sv. Cirila i Metoda“, koji nas je sjetio naše najvažnije dužnosti i zadaće, t. j. bratske ljubavi i sloge izmedju gospodskog Voloskog i divne Opatije, koji valja da budu vezani nerazdruživom svezom poput muža i žene, koji žive u sretnom braku. Kasno u noći ostaviše razdragano družtvo starija gospoda podav se na počinak, a mladji ostaše i nadalje na okupu zabavljajuć se srdačno i neprisiljeno pod spretnim ravnanjem veselog našeg dra. Nika. Sa zabave i večere te odnio je svatko izmedju prisutnih najugodniju uspomenu.

Narodna čitaonica u Brezovici — občina Materija — priredjuje za nedjelju dne 8. junija zabavu sa pjevanjem, veseloigrom, deklamacijom i tombulom.

Lošinjski kotar:

O finanelljalnom komesaru g. Vo-Heogna, koji se je nedavno vrlo neliepo ponio sa nadstražarom Lulićem, pišu nam iz Malog Lošinja 27. o. mj.: Već od preko 10 godina imade ovdje dispensu duhana g. Romul Gazancich, a odnosne poslove u sve to vrieme obavlja na sveobće zadovoljstvo jedna udovica sa kćerkom, koje imadu tu **veliku manu**, što su dobre Hrvatice i kao takove nestide se toga nikomu priznati.

Dispenša duhana nalazi se uviek u jednoj te istoj kući na glavnom trgu, te nebijaše proti prikladnosti mjesta nikada prigovora sa strane nadležnih oblasti. Ali i ta kuća imade tu manu, što pripada pjevaču i Hrvatu Raškoviću.

G. komesar Velicogna, valjda da udovolji davnim željam svojih novih prijatelja, s kojimi najintimnije druguje i koje vozika amo tamo sa c. kr. financijalnim parobrodom, počeo je na jednom prigovarati udobnosti onih prostorija i ne baš vrlo ugladjenim načinom zahtjevati od njih (kao da se to netiče Garzancicha), da potraže druge prostorije, jer da bi im inače mogla biti dispensa oduzeta budući... je već u pripremi druga osoba za taj posao. Tim načinom htjelo bi se lišiti kruha dvije poštene i marljive žene, a taj kruh podati članu jedne od najbogatijih i u talijanskom pogledu najzaslužnijih obitelji.

Mi neznamo takvim se načinom podieljuju ovakve dispense, nu držimo, da o tom nebi smio odlučivati jedan c. kr. komesar. Svakako donašamo ovu stvar na javnost, da se nebi štogod potajno odlučilo, što bi oštetilo vriedne i podpore zaslužne državljane, a možda i sam erar.

Nadležnoj oblasti savjetujemo pako, neka g. komesaru Velicogna preporuči da u buduće nezaboravi nikad, da je javni službenik, kojega djelovanje podpada kritici i da bude u saobraćaju sa strankami manje osoran.

Trst.

Obiteljska nesreća. Iz Trsta nam pišu, da je zadesila tamošnju čestitu slovensku obitelj g. Mihovila Trudena težka obiteljska nesreća. Preminula mu je naime dne 1. t. mj. velevriedna gospodja Natalija, dobra majka veletrčca Antuna, odvjetnika dr. Mihovila i gospodje Darinke udate Bogdanović. U narodnih naših krugovih bijaše pokojna gospodja visoko cienjena radi njezine dobrote i plemenitosti srca. Slovenska siromašna školska mladež izgubila je u Trstu u pokojnici pravu dobrotvorku.

Njezinoj plemenitoj duši podielio Svevišnji viečni pokoj, a njezinim težko ucviljenim milim naše iskreno saučešće.

Dr. Otokar Rybarž, obolio je opasno na upali pluća te leži jur mnogo dana. Koliko doznajemo, akoprem je bolest vrlo opasna, goji se nada da će ozdraviti, što mu iz srca želimo.

Gorička.

Monsignor Jordan proglašen je službeno nadbiskupom Goričko - Gradiške. „Soča“ piše, da novi nadbiskup pozna perfektno slovenski jezik. Otac mu bijaše Slovenac, majka Goričanka. Njegovo djelovanje — piše „Soča“ — i življenje bijaše dosada takovo, da Slovenci neimadu povod tužiti se.

Politički pregled.

U Puli, dne 2. junija 1902.

Austro-Ugarska. U bečkih novinah čitamo, da će biti sazvani zemaljski sabori već 17. t. mj. Glede saziva istarskoga sabora dvojimo, da bi ta viest odgovarala istini, jer još imade slieditи imenovanje predsjednika i podpredsjednika, o čemu se do sada ništa nečuje. Niti o kakvih pripravah za saborsko zasjedanje nezna se ništa, premda talijanski listovi nezašute rado ništa, što bi moglo pridignuti ugled njihovoj stranci.

Crna Gora. Iz Cetinja javljaju, da je došlo izmedju crnogorskih i albanskih pastira na granicah kod Zete do krvava sukoba. Na obijuh strana ostalo je 5 mrtvih i 10 ranjenih. Odnosne vlade poprimile su odmah potrebite mjere, da se neopetuju više ovakvi sukobi. — Srbski kralj Aleksander odlikovao je poznatog crnogorskog spletkara Luju Vojnovića tim, što mu je podielio veliki krst takovskoga reda radi zasluga pri uredjenju zavoda sv. Jeronima u Rimu. — Knez Nikola odputovao je iz zdravstvenih razloga u inozemstvo a iz tršćanskih novina doznajemo, da je knez stigao dne 31. maja u Trst, odakle da je odputovao u Italiju.

Srbija. Biogradski službeni list javlja, da je dignut sa službe srbski konzul u Trstu Svetislav Stanojević i to s uzroka štednje. U Trstu će srbska vlada ustrojiti počastni konzulat. U parnici proti sukrivcem pustolova Alavantića, koji je poginuo u Šabcu, odsudjeni bijahu: Strk na 15 godina težke tamnice, Eckstein na 5 godina tamnice u lahkih okovih, Werner i Samotni na 3 godine tamnice u lahkih okovih, četvorica financijalnih stražara, zapovjednik šabačkih vatrogasaca i ostali vatrogasci na tamnicu od 5—7 godina.

Bugarska. Po jednoj konzularnoj viesti, koja je stigla iz Skoplja u Carigrad, došlo je medju Malom Planinom i Radovištem do sukoba izmedju macedonske čete od 60 momaka te izmedju turskih četa. U tom je sukobu poginulo pet Macedonaca i sedam ih je ranjeno. Takodjer Turci imali su gubitaka. — Iz Sofije pišu, da je odputovao knez Ferdinand u Ebenthal, odakle da će po svoj prilici u Petrograd. Na svojem putovanju u Rusiju pratiti će kneza ministar Danev i ministar rata Paprikov te načelnik glavnoga štopa.

Rusija. O zadnjem posjetu predsjednika francezke republike u Rusiji pišu iz Petrograda bečkim novinam, da su svečanosti i izrazi toplih simpatija za francezki narod, kojim je dao povoda boravak predsjednika Loubeta u Rusiji, imale sa stanovišta mira ono važno znamenovanje, što ga imadu sve izjave rusko-francezkoga saveza. Taj je savez po općem uvjerenju ruskih mjerodavnih krugova znatan i moćan čimbenik, koji upliva na ravnotežje cieloga svieta. Taj savez neizključuje — kao što je opetovano naglašeno — sve više učvršćenje prijateljskih odnošaja prama drugim vlastim. To dokazuje najbolje činjenica, da su tečajem zadnjih godina sklopljeni ugovori medju pojedinimi državami obzirom na pojedina pitanja, akoprem se te države inače nenalaze u zajedničkoj političkoj skupini Evrope. Osobito valja naglasiti, da odnošaji izmedju Petrograda i Beča postaju svaki dan topliji.

Njemačka. Prošloga čedna razpravljalo se je u pruskom saboru zakonsku osnovu o protipoljskoj zakladi za kolonizaciju. Državni kancelar grof Bülow preporučio je hinbenimi riečmi tu osnovu, jer da vlada imade ne samo pravo nego i dužnost staviti granice veliko-poljskoj agitaciji i razprsiti veliko-poljske sanjarije o budućnosti. Kancelar reče, da on nije tobož prijatelj policajnih mjera, ali da će ipak bezobzirno ugušiti svaki pokret proti postojećem državopravnom stanju. Član središta, katolik Fritzen, prigovorio je osnovi, jer je ona u oprieci sa ustavom. Poljak Szomom izjavio je u ime svojih drugova, da se ova osnova uklanja i najelementarnijim pojmovom o pravu i pravdi, da proti njoj Poljaci najodlučnije prosvjeduju.

Afrika. Dne 31. maja t. g. podpisan je mir medju Burima i Englezima. Vruća želja kralja Eduarda uplivala je na englezke državnike, da su se upustili sa burskimi vojskovodjama u dogovore i na obće zadovoljstvo sklopiše šnjima mir.

Razne viesti.

† **Preč. g. Ivan Treven.** Prošloga čedna preminuo je u rodnom mjestu — u Idriji, umirovljeni svećenik-jubilarac tršćansko-koparske biskupije preč. g. Ivan Treven, bivši dugoljetni župnik kod sv. Ivana blizu Trsta, počastni kanonik i odličan slovenski rodoljub. Našim dičnim Svetoinvančanom ostati će u viečnoj uspomeni milo i blago lice dobroga im župnika i odlučnoga rodoljuba, koji nije strepio pred mogućnici, dočim je iskreno ljubio i tlačene i zanemarene. Vječni ti pokoj plemenita dušo!

Našim drvotržcem javljamo ovim, da stavlja šumarski ured u Otočcu dne 18. junija o. g. javnim oglasom na dražbu 6097 komada jela, 571 komada omorike i 36.166 komada bukova drva, što se sve imade posjeći u šumah u Sumarju, Krasnom, Škarama, Leskovcu, Brlogu i Kosinju.

Ponude se upravlja na šumarski ured u Otočcu do dana dražbovanja.

Novo petdesetače. Od 26. maja stavljene su u promet nove banknote ili novi papirnati novac od 50 kruna. To banknote jesu široke 150 milimetara a visoke 100 mm. Na jednoj strani jesu njemačke rieči, koje označuju vriednost novca. Na toj strani napisano je u osam jezika, što se govore u ovoj poli monarhije, da taj papir vriedi 50 kruna. Medju limi jezici je i naš hrvatski jezik. Na drugoj strani je samo madjarski napis i ta strana imala bi predstavljati ugarsko-hrvatsku polu monarhije. Tuj bi morao biti uz madjarski napis i hrvatski i na temelju samo nagodbe ali reč bi, da hrvatski zastupnici u Budimpešti nemaju ni toliko upliva, da bi Madjare prisilili na poštivanje zakona.

Za izseljenike u Ameriku. Iz Bremena brzojavljaju, da su narodni zastupnici u Vašingtonu (Amerika) zaključili, da se svaki analfabet (koji nezna čitati) i koji bi se hotio naseliti u Americi, imade počam od 1. julija o. g. odmah odpraviti natrag u svoju domovinu, a da mu se ni nedozvoli, da se makar samo za čaš izkrca na američkom tlu.

Radi toga upozorujemo sve one naše muževe, koji neznadu čitati, da se nesele u Ameriku, jer se neće moći tamo iskrcati te će uzalud put do tamo učiniti i mnogo potrošiti.

Poziv

na

izvanrednu

glavnu skupštinu

Posujilnice u Voloskom,

registrane zadruge na ograničeno jamčenje,

koja će se obdržavati

dne 14. junija 1902. u 5 sata p. p. u kući br. 28. u Voloskom

sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošle gl. skupštine 8. marča 1902.
2. Zaključak o nakupu nekretnina u Voloskom.
3. Zaključak glede gradnje „Narodnog doma".
4. Slučajni predlozi i savjeti.

Volosko, 30. maja 1902.

Ravnateljstvo.

Natalija Truden

preminu nakon duge i težke bolesti danas u jutro u 11½ sati providjena sv. sakramenti.

Podpisani, težko ucviljeni javljaju takodjer u ime drugih rodjaka ovaj težki udarac prijateljem i znancem.

Prenos premilih smrtnih ostanaka biti će utorak dne 3. t. mj. iz kuće žalosti iz vlastitog dvorca u Barkovljah ravno na groblje sv. Ane.

Barkovlje, dne 1. junija 1902.

Mihovil, suprug.

Ante, dr. **Mihovil**, sinovi. **Darinka**, udata **Bogdanović**, kćer.

Mici, Linci, nevjeste.

Ante Bogdanović, zet.

Natalija Truden, Matilde Truden, Aleksander Truden, Bogdan Bogdanović, unuci.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. A. B. One knjige o popisu pučanstva neima jošte. Da ste nam zdravi!

Gosp. D. R. u D. Rukopis odpremismo u P., nezaboravite nas u buduće; drago nam je što je pomogla preporuka. Živili!

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču. Rieku. Beč.
2·— po podn: osobni za Rovinj, Divačn.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč,

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Br. 604

Oglas natječaja!

Usljed zaključka, prihvaćenog od občinskoga zastupstva u sjednici 21. t. mj. otvara se natječaj za občinsku primalju (babicu) za Barban uz godišnju plaću od 140 kruna izplativih iz obsinske blagajne u mjesečnih obrocih.

Natjecateljice za otvoreno mjesto mogu podnieti svoje dokumentirane molbenice kod podpisajućega do konca mjeseca lipnja t. g.

Glavarstvo občine

Barban, 26. svibnja 1902.

Načelnik:

Malabotich.

Br. 605

Oglas natječaja!

Usljed zaključka prihvaćenoga od občinskoga zastupstva dne 21. t. m. otvara se natječaj za občinskoga ličnika u Barbanu uz godišnju plaću od 1600 kruna izplativih iz občinske blagajne u mjesečnih obrocih.

Potanji uvieti službe nalaze se u zapisniku spomenute sjednice.

Natjecatelji za otvoreno mjesto mogu podnieti svoje dokumentirane molbenice kod podpisajućega do konca mjeseca lipnja t. g.

Glavarstvo občine

Barban, 26. svibnja 1902.

Načelnik:

Malabotich.

Prvo slovensko skladište pokućstva.

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu,

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turite od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

zaškurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste

Luser

po novč. K 1·20

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravasini, Leitenburg, A. Prax, mayer. U Gorici: Cristofoletti, Pontoni. U Pulj: A. Wassermann, F. Catpuccinlo.

Broj 43. Pula, u petak dne 6. junija 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stužaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Mir sklopljen!

Dne 1. t. mj. donio nam je iz Londona brzojav sliedeće viesti, što su tamo stigle iz južne Afrike od vrhovnoga zapovjednika englezke vojske lorda Kičenera: „Zapisnik, koji sadržan uvjete za predaju Bura podpisan je jučer (dne 30. maja) poslije podne u 5½ sati od sviju burskih odaslanika, guvernera Milnera i mene".

„Londonsko občinstvo primilo je viest o sklopljenom miru u južnoj Africi s velikim oduševljenjem. Pred gradskom većnicom „Mansion-house" izviešen je bieli oglas crvenim napisom, da je mir sklopljen. Gradski načelnik „Lord major" došao je na balkon, odkuda je progovorio občinstvu".

„Svi rani listovi pozdravljaju sa zadovoljstvom sklopljeni mir. Mnogobrojno občinstvo obilazi kličuć ulicami. U svih crkvah zvonovi zvone".

Mir je dakle konačno ulančen izmedju junačkih Bura i Engleza na sveopću radost svega prosvietljenog svieta, na zadovoljstvo čitavog čovječanstva.

Glavni promicatelj utanačenog mira bio je sam englezki kralj Edvard VII. Za njega je bo poznato kako se je već davno izrazio, da je njegova vruća želja da se utanači mir sa Buri i da bude vladao podpuni mir u prostranom njegovom kraljevstvu i carstvu onoga dana, kad se bude on imao okruniti sjajnom krunom svojih slavnih djedova. Toj vrućoj želji kraljevoj nemogoše se oglušiti ni oni izmedju englezkih ministara, koji su najtvrdokornije zagovarali — rat do kraja — ili posvemašnje uništenje mukotrpnog stanovničtva dvaju južno-afričkih republika.

Nakon posliednje krvave bitke, u kojoj bijaše zarobljen englezki general Methuen, koga pustiše kasnije Buri velikodušno na slobodu, stalo se je još živahnije raditi oko utanačenja mira izmedju ratujućih naroda. Englezka posla jednoga od svojih ponajboljih državnika u južnu Afriku, da ugovara sa burskimi vodjami. Ugovori ti trajali su dulje vremena. U Pretoriji sastaše se burski odaslanici sa englezkimi zapovjednici, da utanače uvjete mira. S jedne i s druge strane bilo je bez dvojbe mladati velikih potežkoća, jer su Buri prvobitno zahtjevali državnu neodvisnost, dočim su Englezi tražili od njih bezuvjetno položenje oružja. Te potežkoće svladane su konačno častno po obje stranke.

Službeno proglašenje mira vršilo se u Londonu neobično svečanim načinom.

U englezkom parlamentu vladala je dne 2. o. mj. takovo razpoloženje, kakvo se tamo vidja jedino u izvanrednih prigodah. Sva zastupnička mjesta bijahu zaposjednuta. Na galerijah članovi diplomacije, državni odličnjaci i najvidjeniji gradjani. Ministri rata, kolonijah i financijah bijahu oduševljeno pozdravljeni čim stupiše u dvoranu parlamenta.

Za obće napetosti pročita ministar financijah Balfour uvjete mira, koji se sastoje od četirih članaka, i to:

Čl. I. Buri, koji se nalaze na bojištu, polažu odmah oružje te predaju sve topove, ostalo oružje i ratno strielivo, koje posjeduju i koje se nalazi pod njihovim nadzorom. Oni odustaju od dalnjeg odpora proti vladi kralja Edvarda VII., koga priznaju svojim zakonitim vladarom.

Čl. II. Svi Buri, koji se nalaze na bojištu izvan granicah Transvaala i kolonije Oranije, kao što i svi ratni zarobljenici, koji se nalaze sada izvan južne Afrike, budu li izjavili, da primaju uvjete podanikah kralja Edvarda, biti će doveženi u domovinu odmah čim se pronadje i osjegura sredstva za prenos i za prehranu.

Čl. III. Buri, koji se predadu i koji se povrate u domovinu, neće biti lišeni ni osobne slobode ni njihovog vlastničtva.

Čl. IV. Proti Burom, koji se predadu i koji se vrate u domovinu, neće se postupati ni civilnimi sudbenim putem za djela, koja stoje u savezu sa ratom. Ova se u ostalom klauzula neproteže na nekoja djela, protivna običajem rata, radi kojih će se postupati pred vojnim sudištem odmah čim prestane neprijateljstvo.

Nakon toga pročitao je isti ministar i drugi spis sliedećeg sadržaja: Holandski jezik (jezik Bura) podučavati će se u javnih školah Transvaala i kolonije Oranije gdjegod budu to roditelji zahtjevali; poraba ovog jezika biti će dozvoljena na sudovih, bude li to potrebito i uspješno za pravosudnu upravu.

Puške moći će posjedovati u Transvaalu i u koloniji Oranije one osobe, koje ih budu trebale za svoju sigurnost, samo ako dobiju za to zakonitu dozvolu.

Vojna uprava biti će zamjenjena čim prije bude moguće civilnom upravom; čim bude prije moguće uvesti će se institucija zastupstvah, koja će pripraviti zemlju u autonomnu upravu.

Za troškove rata neće se upeljati posebni porez zemljarine u Transvaalu i u koloniji Oranije. Čim bude stanje dopuštalo, imenovati će se u svakom kotaru odbor, kojemu će predsjedati jedan činovnik, i u kojem će biti zastupani stanovnici kotara; zadaća ovomu odboru biti će ta, da pomogne Burom stupiti u posjed njihovog vlastničtva i da proskrbi za hranu, stan, sjeme i za druge potrebite im stvari a da uzmognu vršiti redovito zanimanje oni, koji si nebi mogli sami to priskrbiti.

Englezka će vlada dati na razpolaganje tim odborom 3.000.000 sterlina, te će dozvoliti, da sve izdane zadužnice polag zakona I. od godine 1900. u južnoj Africi, kao što i dokaznice o primitku, izdane od častnikah ili inače po višoj zapovjedi, budu predane pravnomu odboru, koju će vlada imenovati.

Ovo su poglavite točke ugovora, sklopljenog izmedju odaslanika burskih vojskovodja i izmedju zastupnika englezke vlade.

Na ostale potankosti utanačenog mira vratiti ćemo se prvom zgodom, a ovdje spominjemo jošte, da je kralj Edvard izdao proglas na englezki narod, u kojem kaže medju ostalim, da ga je viest o prekinuću neprijateljstva veoma zadovoljila i da se on čvrsto nada, da će se do mala uzpostaviti blagostanje u onih dvih novih državah. On se nadalje nada takodjer, da će biti liepom slogom izmedju obiju naroda, zajedničko njihovo djelo, upravljeno k pridignuću dvaju država k novom procvatu, najboljim uspjehom okrunjeno.

Resolucije

što jih je postavio zastupnik Vjekoslav Spinčić kod razprave proračuna ministarstva pravosudja dne 22. maja 1902.

Donašamo eto u cielosti resolucije, što jih je postavio zastupnik Spinčić kod ovogodišnjega proračuna ministarstva pravosudja. U stenografičkom protokolu tiskane su samo resolucije, bez obrazloženja, koje je njekim predstavljeno. Svakako će odnosni izvjestitelj u proračunskom odboru, komu su resolucije izručene, dobiti takodjer obrazloženja. Mi jih donašamo u cielosti, kako smo jih dobrotom gospodina zastupnika dobili. On jih je sastavio, kako je sam rekao, po raznih već prvanjih godina po dru. Laginji i njemu postavljenih resolucijah i interpelacijah. Smatrao je potrebitim obnoviti jih, da ne prodju u zaborav, pošto se već pet godina nije razpravljao proračun. Njeke je popunio, a njeke i na novo postavio. U svih skupa sadržano je tako rekuć sve, što imademo po zakonih i naredbah pravo zahtjevati od sudbene uprave.

Za porabu hrvatskoga i slovenskoga jezika kod c. kr. sudova u Istri i Trstu.

Pošto je poraba slovenskoga i hrvatskoga jezika, kao pokrajinskih jezika, kod sudbenih oblasti u Trstu i Istri za cieli obseg obćenja sa strankami u civilnih i kaznenih načelno u zakonu pripoznata;

pošto pojedini činovnici čine slovenskim i hrvatskim strankam kod porabe njihovoga jezika potežkoća, i jezik stranaka nerabe, kao što to medju ostalimi dokazuju slučajevi navedeni u interpelacijah Spinčić, odnosno Spinčić, dr. Laginja i drugovi od 16. maja 1900., nadalje slučajevi navedeni u interpelacijah prvoimenovanoga i drugova od 25. novembra 1901. i 23. aprila 1902., i pošto se s rečenimi strankami u istinu takodjer samo u talijanskom jeziku, eventualno pomoću tumača, uredjuje i razpravlja, kao što je to pobliže ocrtano u interpelaciji Spinčić i drugova od 26. marča 1901.;

pošto se još uvjek namješta sudbene i kancelarijske činovnike, koji nepoznaju jezika pučanstva;

i pošto je i takovih činovnika, koji u svojih molbah za namještaj tvrde da znadu slovenski odnosno hrvatski jezik, pak ga u praksi nerabe, bud da ga neznadu bud neće da ga znadu;

poziva se c. kr. vladu:

1. da dade stroge naloge, da bude poraba slovenskoga i hrvatskoga jezika kod sudbenih oblasti u Trstu i Istri za cieli obseg saobraćaja sa strankami u civilnim i kaznenim stvarim ne samo načelno priznata, nego da se takodjer provadjaju odnosni zakoni i odredbe;

2. da najstrože postupa proti onim činovnikom, koji se o te zakone i odredbe ogriešuju;

3. da samo takove sudbene i kancelarijske činovnike kod sudova u Trstu i Istri namješta, koji poznadu jezik, odnosno jezike govorene u odnosnih sudbenih područjih;

4. da bezobzirno postupa proti svim onim, koji u svojih molbah za namještaj tvrde da znadu slovenski ili hrvatski jezik ili u obće pokrajinske jezike, a koji pak tih jezika u službi ili nemogu ili neće rabiti.

Za uredjenje porotnih sudova.

Pošto se kod porotnih sudišća u Trstu i Rovinju skoro redovito dogadja, da porotnici, odredjeni za razprave parnica slovenskih odnosno hrvatskih stranaka nepoznadu slovenskoga odnosno hrvatskoga jezika, i pošto se pri tom rabe tumači;

u svrhu da se odpomogne velikim zlom, neprilikam i nepravednostim, koje iz toga sliede;

i u svrhu, da se obzirom na slovensku odnosno hrvatsku narodnost u Trstu i Istri konačno jednom oživotvori načelo ravnopravnosti, izrečeno u članku 19. temeljnoga državnoga zakona od 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142, i načela neposrednosti i ustmenosti postupka provedena u obstojećem kaznenom parničkom redu:

poziva se c. kr. vlada:

1. bud da se kod sastava godišnjih listina porotnika kod sudbenih dvorova u Trstu i Rovinju uzme nuždan obzir na znanje slovenskoga odnosno hrvatskoga jezika sa strane osoba, koje su inače sposobne za tu službu;

2. bud da uz promjenu zakona 23. maja 1873. D. Z. L. br. 121., sastav porotnih sudova po narodnosti uzsliedi.

Za slovenske odnosno hrvatske napise i pečate kod sudbenih ureda u Trstu i Istri.

Poziva se c. kr. vlada, da u svrhu provedenja jezikovne ravnopravnosti i čuvanja državne autoritete, dade: 1. postaviti čim prije uz talijanske takodjer slovenske odnosno hrvatske napise na sudbenih uredih u Trstu i Istri svuda tamo gdje jih još nije; 2. providiti službene pečate svih sudova tih dviju krunovina takodjer sa napisi u slovenskom odnosno hrvatskom jeziku.

Za prenos okružnoga suda iz Rovinja u Pulu.

Poziva se c. kr. vlada, da pitanje prenosa c. kr. okružnoga suda iz Rovinja u Pulu, već prije više godina potaknuto i razpravljeno, ugodno i primjereno svestranim zahtjevom rieši.

Za ustanovljenje okružnoga suda u Voloskom-Opatiji.

Obzirom na preveliku odaljenost sudbenih kotara (cieloga Voloskoga i diela Podgradskoga), političkih kotara Volosko i Lošinj, koli od Trsta toli od Rovinja; na potežkoće odnosnih putovanja; i s tim sdružene troškove i gubitak vremena;

obzirom na to, da imadu ti kotari prilično dobre sveze medju sobom, i da bi još bolje mogli imati, i hoće jih stalno malo po malo takodjer imati, te da bi se možda u njihovu skupinu moglo pridružiti takodjer sudbeni kotar Labinski;

i obzirom na to da je Volosko-Opatija zgodno središte za spomenute kotare, poziva se c. kr. vlada, da čim prije uzme u razpravu pitanje ustanovljenja c. kr. okružnoga sudišta u Voloskom-Opatiji, i ako je ikako moguće, povoljno prema potrebam rieši.

Za kotarske sudove u Dolini, Kanfanaru i Kastvu.

Poziva se c. kr. vlada, da čim najprije temeljito izpita, i ako je ikako moguće, u obzir uzme već prije više godina podnešene joj i utemeljene želje za ustanovljenje novih kotarskih sudova u Dolini, kotar Kopar, u Kanfanaru, kotar Pula, i u Kastvu, kotar Volosko.

Za sudbene dane u Lanišću, Žminju i Boljunu.

Poziva se c. kr. vlada, da u mjestih preveć odaljenih od odnosnih kotarskih sudova, naime u Lanišću, Žminju i Boljunu, kao takodjer u Kanfanaru dok bi se tamo možda ustanovio kotarski sud, dade obdržavati svako toliko sudbene dane, po odnosnom sudbenom osoblju poznajućem jezik pučanstva, za stanovnike rečenih i bližih njim mjesta, i to takodjer radi njihova siromaštva.

Radi imenovanja c. kr. bilježnika i napisa na njihovih pečatih.

Poziva se c. kr. vlada, da bilježničtvo ili notariat u Trstu i u Istri primjereno potrebam pučanstva tako uredi, da sva sadanja mjesta kad bi imala biti popunjena, i ona koja bi se možda na novo ustanovila, podieljuje samo takovim molitelјem, koji bez svake dvojbe dokažu, da su sposobni sastavljati spise takodjer u slovenskom odnosno hrvatskom jeziku, i da se službeni pečati c. kr. bilježnika ili notara prema § 13. bilježničkoga reda provide takodjer sa napisi u slovenskom odnosno hrvatskom jeziku, kao zemaljskom u spomenutih krunovinah.

Glavna skupština

zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru, obdržavana dne 18. aprila 1902.

(Nastavak.)

Proti takvim lažnjivim tužbam i uvriedam, učinjenim takvimi izrazi od predsjednika zemaljskog gospodarskog vieća, podpisani u ime zadrugah i pučanstva, koje zastupaju, prosvjeduju odlučno te je odbijaju jer:

1. Nije istina, i netemeljita je tvrdnja predsjednika, da nije nikada nitko u Poreču skusio grožnja, uvrieda niti najmanjeg smetanja, pošto je poznato cieloj Austriji, izuzam predsjedniku gospodarskog vieća za Istru da:

a) se je godine 1895. za saborskog zasjedanja mnogobrojna svietina porečka sakupila na vratih gostione, u kojoj su blagovali zastupnici hrvatski i slovenski, te ih je grdila najprostijim načinom tako, da bijahu u pogibelji života, a da nije posredovalo ni redarstvo ni občinska straža;

b) godine 1896. isto za saborskog zasjedanja moralo je oružničtvo pratiti svuda hrvatske i slovenske zastupnike, jer im nebijaše u Poreču siguran život;

c) godine 1897. savjetovao je vladin zastupnik na saboru, Fabiani, nekolicini zastupnika, nalazećih se u Poreču, da jave ostalim neprisutnim neka nedodju, natuknuo im ujedno, da se odalje i oni čim prije, jer da on nemože jamčiti za njihovu sigurnost.

2. Nije istina, i samo predsjednik dr. M. Campitelli sa svojimi pristašami tvrdi, da poznaje i da govori talijanskim jezikom pučanstvo ciele Istre. Službena statistika pokazuje sjajno, da je većina stanovnika Istre hrvatska, odnosno slovenska, i da ta većina nezna većinom talijanski. Treba je osobite drzovitosti ako se hoće uztvrditi, da predsjednici, koji su podpisali gori spomenutu izjavu, nepoznaju drugi jezik do talijanskog.

3. Dužnost je sveta predsjednika gospodarskih zadruga odabranih i izabranih od hrvatskoga i slovenskoga pučanstva, da se služe i brane svuda svojim materinskim jezikom, napose pako u sastancih gospodarskoga vieća, u čijem krilu zastupaju ono pučanstvo.

Koji pozna osobno predsjednike gospodarskih zadruga hrvatskih i slovenskih, neće stalno uztvrditi, da si neuzmilju k srcu probitke i napredak gospodarstva u njihovih krajevih.

Stoji dakle, da ako i nesudjeljuju kod sastanaka, oni neoštećuju nimalo probitke, napredak gospodarstva i blagostanje poljodjelaca njihovih kotara.

Svakomu je pako poznato, da je većina vieća sklona talijanskoj stranci i da se stvara načelno zaključke na štetu pučanstva hrvatskoga i slovenskoga — da li su ili nisu prisutni predsjednici hrvatskih i slovenskih zadruga.

Obzirom na sve ovo, što bijaše do sada rečeno, podpisani odbijaju sve lažne i tužbe predsjednika vieća, koje, mjesto da bi se ticale predsjednika hrvatskih i slovenskih zadruga, padaju na samo gospodarsko vieće". — Sliede podpisi.

Predsjednik očituje, da se ga neticu te osvade i da će imati c. kr. vladin komesar Fabiani, da posvjedoči istinitost gornjih tvrdnja.

Vladin odaslanik priobćuje, da su predsjednici zadrugah, podpisani na prvom podnesku, poslali jednak podnesak i vladi zamoliv, da se to priobći gospodarskom vieću, što on ovim čini. Član Callegari zahvaljuje se predsjedniku na obrani porečkog gradjanstva, koje je toli prosvjetljeno (!?), da znade štovati tudjinca, kojemu nebi ni vlasom zaokrenulo (!?!).

Obračun za god. 1901.

Predsjednik pročita podrobno obračun za god. 1901 te razjašnjuje pojedine stavke.

Član Fragiacomo tuži se na vladu, koja da škrtari sa Istrom te žali, što je ministarstvo poljodjelstva pružilo manju podporu no što bijaše zamoljena. Na taj način pokazuje vlada, da daje milostinju, nipošto pako da podupre potrebita poduzeća za razvoj gospodarstva u našoj pokrajini. Govornik navadja kao primjer Trentin, čije je zemaljsko gospodarsko vieća proračunalo troškove na 82.000 K iz erarske zaklade za tekuću godinu, dočim je Istra osamljena i zaboravljena od vlade.

I staro gospodarsko družtvo u Goričkoj može dosta dobra učiniti, jer je i nedavno dobilo podporu od 30.000 K.

Istri pruža vlada podporu po svojoj uvidjavnosti, neobazirajuć se na gospodarsko vieće, koje bi moglo te podpore pravedno (!?) podieliti. On žali radi takvog postupanja i odobrava pritužbu gospodarskog vieća na ministarstvo poljodjelstva. Iz izvještaja doznaje, da zadruge u Krku i u Dolini neodgovaraju vieću, te pita, zašto se proti njim nepoduzmu potrebite mjere od pozvanih oblasti. Govornik neupravlja ove pritužbe c. kr. namjestniku u Trstu ili njegovim činovnikom, već oblastim u Beču, od kojih sve odvisi. Obzirom na takovo postupanje, občinstvo mora doći do žalostnih zaključaka; govori se naime, da su u Beču zadovoljni pošto su politički upropastili pokrajinu, da ju i gospodarski upropaste. Vladin odaslanik prosvjeduje proti ovoj tvrdnji te misli, da je vlada mnogo učinila za Istru.

Na to je odobren obračun za g. 1901.

(Dalje sliedi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 4. juna 1902.

Parlamentarni kolodar se svaki čas mienja. Javilo se, da će se danas za ljetno doba sjednice zaključiti. Promienilo se je i to. Na svrsi sjednice reko je predsjednik, da će buduću sjednicu sazvati pismenim putem. Od sutra napried zasjedat će delegacije, dok svrše svoj posao. Kad svrše, drži se stalno, da će se obdržavati opet sjednice zastupničke, pak konačno i gospodske kuće.

Česi su prekrižali račune vladi i predsjedničtvu. Predsjedničtvo sporazumno s vladom bilo je postavilo kao prvu točku dnevnoga reda od prekjučer: poreznа željezničnе voznе kartе. Reklo se, da treba novoga poreza za moći ukinuti mitnice i za poboljšati mirovine njekim činovnikom, kao i za obskrbu sirotam. Česi nisu načelno proti tomu. Al oni vele, da može vlada od ostanaka u državnih blagajnah pokriti odnosne troškove, a inače da nije za silu da se onaj porez baš sad uvede. U glavnom su se Česi uzprotivili za to, da pokažu vladi i svakomu, da oni još nisu zaboravili na uredjenje jezika u uredih českih zemalja.

Nemiri u Lavovu.

Ponedjeljak oko podne bilo je krvavih prizora u Lavovu. (Vidi posebnu viest. Ur.) Socijalni demokrati, doznav o tom brzojavno, odmah u ponedjeljak su postavili prešan predlog radi tih dogodjaja i pri tom oštro govorili. Ministar-predsjednik je rekao, da još nije dovoljno obavješten. Jučer u utorak izvjestio je, koliko je znao. Socijalni demokrati su zahtjevali razpravu vrhu njegova izvještaja, al ta nebijaše prihvaćena. Za to su danas opet postavili prešan predlog, da mogu kazati, da nije onako, kako ministar-predsjednik izvješćuje. Stvar još nije gotova u parlamentu.

Za stanove radnika.

Prihvatila se je zakonska osnova, po kojoj će se dati pogodnosti za one, koji budu gradili čiste, zdrave i jeftine kuće, odnosno stanove za radnike.

I opet za radnike.

Počela se je razpravljati zakonska osnova za to, da se uredi odnošaje radnika kod gradjenja željeznica. — Zast. Spinčić interpelovao je ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih poslova, da li je voljan na novo dati izpitati slučaj radnika J. B. obzirom na njegovu radničku rentu iz osiguravajućega zavoda za nezgode radnika kod željeznica. To pitanje postavljeno je s razloga, što je razsudba u tom slučaju osnovana na netemeljitih navodih.

Za odškodjene u občini Baščanskoj.

Velikom burom i izvanrednom studeni bili su koncem aprila uništeni skoro svi usjevi u trih poreznih občinah mjestne občine Baščanske. Usljed posredovanja, tamošnjega občinskoga glavarstva postavio je zast. Spinčić sa drugovi prešan predlog za podporu oštećenim.

Upiti „umjerenih" Talijana.

Benati interpelirao je prošlih dana radi toga što da se u razpisu natječaja za učitelja u Osoru zahtjeva takodjer poznanje hrvatskoga jezika. Radi njemačkoga nije interpelovao. S naše strane moglo bi se interpelovati, zašto se zahtjeva u Osoru poznanje talijanskoga jezika, zašto tamo nije hrvatska škola, najme škola sa onim naukovnim jezikom koj narod govori.

Bartoli je interpelovao, kako je vlada mogla obustaviti zaključak občinskoga zastupstva u Malom Lošinju, kojim se prosvjeduje proti odlukam sinoda Krčkoga. Tu interpelaciju podpisali su i talijanski „konservativni" svećenici. A šta naši Lošinjani rade? Neće li se i oni proti kamori oglasiti onako n. pr. kako su se oglasili naši Cresani proti tamošnjoj kamori?!

Glede verifikacije izbora istarskih.

Naš jedan zastupnik pitao je prije njekoliko vremena predsjednika verifikacionalnoga odbora, što je sa verifikacijom izbora Benaia i Rizza? Predsjednik mu nije znao odmah što reći, al mu je pak iza njekoliko dana odgovorio. Rekao je da je pitao referenta Plantana i Bartola. Plantan da je rekao, da je konačno, poslie velikoga truda, uz velik materijal, mogao svršiti svoj izvještaj. Bartoli pako da je reko, da nije imao vremena, nek oprosti, da će sada izvještaj dati. Dakle sad već godinu i pet mjeseci nije Bartoli vredan dati izvještaja o izboru Rizza. Tu nije ni mnogo spisa, ni mnogo utoka. Tu se može stvar zgotoviti u najdalje tjedan dana. A Bartolu treba godinu i pet mjeseci. Dajte, dajte, gospodine Bartoli požurite se, pak dokažite kako je „zakonito" izabran vaš drug Rizzi. Inače će svatko morati misliti, da vi zato neizvješćujete, jer je Rizzi izabran nezakonito. Inače će svatko morati misliti, da ste samo za to htjeli imati referat o tom izboru, jer ste htjeli da nedodju na svjetlo nezakonitosti, koje su se kod toga izbora dogodile. Kod poštenih ljudi neradi se tako, gospodine Bartoli i Rizzi!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Povejmi Jure, kako je za onu ovcu kod Buzeta.

Jur. Dragi moj Frane, ja neznam, nego kako ljudi govore, da je bilo tako: Neki Fabijančić iz Buzeta, da je imao jednu ovcu, koja negdje februara mjeseca, da mu se je putem prama domi hodeć vozom odalečila od voza i zgubila. Ovca da je došla do Kapićeve Kortine, koju da su tamo zaprli. Da je Fabijančić dao javiti u crkvi ako bi koji ovcu našao; ali da nije hotio nijedan naznaniti, da se je ovca našla. Pripovjedaju, da je Kapićev sin dao ovci rogove prerezati, valja da bude lepša ili da se ju ne pozna. Ovca je storila i janje poli Kapića; nego pred mesec dan, da je neki Ćić koji je Fabijančiću ovcu prodao, vidio onu ovcu i ju poznao, te pripovjedao Fabijančiću, i tako da se je ovca i janje našlo.

Čudno se svietu vidi, toliko vremena držati ovcu bez naznaniti kojoj oblasti, a valjda bi ostala do života na Kapićevi Kortini, ako ju nebi Ćić poznao.

Fr. Kako bi bilo prošlo ako bi tako jedan Ćić ovcu pridržao toliko vremena prez javiti nikomu?

Jur. Bogme bi rekli da ju je ukrao, pak bi ga stavili u pržun, zato imaš pravo Frane da si kurjož, tim sam i ja znatiželjam, kako je u istinu stvar se dogodila, i ćemo biti obadva zadovoljni i zahvalni žendarmeriji, ako putem makar „Naše Sloge" nas obavjesti točno o stvari, i ćemo reć ljudem, da ne mormoraju, ako nije tako istina.

Fr. Bravo, to i ja želim!

Fr. Tako su dali maćji župani komunjski pečati.

Jur. Vej si ih zlodej.

Fr. Ma ter da su paliju zgubili.

Jur. Namor su, ma sejeno će njim još dat njih albukat rog za sveću.

Fr. Onda bi jih meritalo privezat za jasla i hitit pest travi.

Pogled po Primorju.

Puljski kotar:

Krzmanje zidara u Puli. Pred nekoliko mjeseci pogodiše se zidarski pomoćnici sa gospodari glede poboljšice plaće. Te pogodbe držaše se nekoji poduzetnici kratko vrieme. Medju posliednjimi jeste i onaj, koji zida pokriveni trg na trgu Verdi (ex Opassich). Taj gospodin uzkratio je neki doplatak zidarom i radi toga ustaviše posao svi u njegovom podzečću radeći zidari. K istim se pridružiše koli zidari toli klesari i ostalih poduzetnika bez obzira na to, da li su bili ili ne okrnjeni u svojim pravima tako, da danas krzmaju svi zidari i klesari u Puli. Politička oblast trudi se, da se postigne sporazumljenje, nu dok ovo pišemo, do takovoga nije još došlo.

Orangutani. Nemojte misliti, poštovani čitaoci, da se to blago nalazi u Puli, možda na uredničtvu lista „Il Proletario“: tu slovački Madjaro-Talijan Domokos nije baš sličan orangutanu, kao ni sila Čozota, što ovamo dolazi na svojim brzogocima. Nego ipak „Il Proletario“ imade prvi i jedini čast, da je u Istri odkrio te četveroručne životinje: nazvao je naime tim naslovom krštenu čeljad, ni krive ni dužne Macedonce, koji su pod komandom došli raditi na Štalije. To je valjda nova nauka puljskih socijalista, da onako prostački i nečovječno vriedjaju ljude, koji idu trbuhom za kruhom i kojih narovani obrazi pokazuju samo patnje i nevolje što ono ih biju. Jadnih li naših radnika u Puli, komu su došli u ruke!

Naši ljudi iz sela na Puljštini tuže nam se na odnošaje, koji vladaju na ovdješnjem sudu u pogledu občenja sudaca sa strankama. Pred malo vremena tužile su nam se njeke Premanturke, da su imale posla kod pupilskoga suca, a taj da nerazumi niti rieči hrvatski pa se mora uteći tumačenju kojeg sudbenog sluge ili dnevničara. Istotako su nam se potužili njeki Ližnjanci, da ih sudac na kaznenoj razpravi nije razumio te je morao prizvati tumača.

Ovakvim nepodobštinam netreba komentara; ali pozivljemo višu oblast, da tomu priskoči, jer nije pravo da nam u našoj kući sude ljudi koji nas nerazumiju. Čast i poštenje mladoj gospodi sudcima; ali i oni sami će u sebi priznati, da to ne ide tako napried.

Ta, za miloga Boga, već car Franjo I. naredjivaše odlukama iz god. 1818 i 1827, da nesmiju biti namješteni činovnici, koji nepoznavaju zemaljskih jezika, a prvi istarski sabor izrazio je vladi želju, da bi njezini činovnici u Istri imali poznavati oba zemaljska jezika.

Iz Altura nam javlja prijatelj, da se je tamo ove godine posjeklo šumu občinsku „Lužan“, a to pod upravom puljske podeštarije. Tu šumu se sječe svakih 7—8 godina, ali do sada nije se znalo, što daje ni što nosi u občinsku kasu Altursku. Ove godine se je htjelo s računima na vidjelo i „komisario forestal“ Ručina, ex tajnik i ex-Hrvat, javio je u „Trubilu“ (u kojem inače piše i znanstvene članke „sulla planika“), da je na dva puta izvadjeno 1249 paši drvi. Ali Valturci su našli, da je moralo biti toga mnogo više, barem još 250 paši, a to bi bilo preko jedne tisuće kruna. Olà, koja je to igra?

Podpora Marčani. Upravnomu vieću u Marčani osjegurana bijaše iz zemaljske zaklade podpora od 1000 kruna za dogradnju ceste napram Mandalinskoj dolini. Podporu će dobiti pošto se bude zemaljski mjernik osvjedočio, da je posve u redu dogradjena ona cesta.

Iz Filipanštine nam pišu: Slavnomu občinstvu se daje na znanje, da će biti ljetošnji Vidov-samanj blizu sela Divšići u ponedeljak — prvi dan — pred Vidovom, t. j. na 9. junija-pomajića, što se p. n. občinstvu daje ovim na znanje.

Pazinski kotar:

Občinsko glavarstvo u Pazinu razpisuje mjesto prvog občinskog liečnika i mjesto kanceliste. Upozorujemo na dotične objave, koje donašamo na drugom kraju lista.

Iz Karpana nam pišu: Ravnateljstvo rudokopa, uvažujuć valjda svoju krivnju, dozvolilo je 6000 kruna za podporu radnika, koji su uposleni u rudokopih.

Porečki kotar:

Zemaljska podpora. Zemaljski odbor u Poreču osjegurao je občini Motovun podporu iz zemaljske blagajne u iznosu od 1000 kruna za gradnju ceste Sv. Ivan Šterna—Motovun; podporu će dobiti na dva put; polovicu kad bude pol radnje gotovo, a drugu polovicu po dovršenoj radnji.

Odbijena molba. Občinsko glavarstvo u Vrsaru zamolilo je zemaljski odbor u Poreču za potvrdu zaključka občinskoga zastupstva, kojim se je glavarstvo opunomoćilo, da sklopi zajam od 14.000 kruna za gradnju pučke škole u Sv. Lovreču Pazenatičkom.

Iz Motovunske občine pišu nam: U Vašem cienjenom listu preporučate punim pravom, da se svi služimo žigicami naše plemenite „Družbe“. I te preporuke morao bi se držati svatko, koji znade koliko je već dobra učinila ta Družba našemu zapuštenomu puku tužne naše Istre. Od trgovaca u Motovunu zahtjevali bismo badava, da razprodaju naše žigice, ali imademo svakako pravo, da to zahtjevamo od naših trgovaca i u prodajah duhana. U ovoj občini imade takovih prodaja, pak ćeš težko naći kod njih naših žigica. Imena tih prodaja nećemo za sada spominjati, ali ako se nepopravi i ako nenabave naših žigica, javiti ćemo imena njihova putem Vašeg lista. Imade na žalost i naših svećenika, i crkava, koje nerabe „Družbine“ žigice, što se mora javno pokuditi. Tuj nempže biti nikakve izprike, da su možda draže ili lošije od drugih — jer kad bi to i bilo, što nije — nebi se na takvu malenkost imao osvrnuti nitko, koji se čuti i nazivlje rodoljubom. Naše kuće ni gospodske ni kmetske, naše crkve ni u gradu ni na selu nebi smiele biti bez „Družbinih“ žigicah, a onaj koji ih nerabi, neima prava nazivati se krasnim nazivom rodoljuba.

Iz Kaldira pišu nam: Ponajprije naša zahvala i naše priznanje junačkim našim Vabrežanom, koji nisu pošli na liepak popu Fulinu, kao što mu bijasmo pošli jednom mi u Kaldiru. Mi smo ovdje spočetka vjerovali svemu, kao što da je evanđjelje ono, što nam je kazivao. Prepoznali smo ga, ali prekasno.

On nam je govorio na sv. oltaru, da oni svećenici, koji nerade kano i on, da nisu pravi svećenici. On da je dobio nalog od presv. g. biskupa kao što i ostali svećenici biskupije, da se mora uvesti svuda latinšćinu kod sv. obreda. Ostali svećenici nisu odmah poslušali, nu on je odmah prve nedjelje pjevao latinski Epistolu i Evanđjelje. On je rekao nadalje, da se ima pjevati ili moliti na procesijah pred Spasovo i na blagdana sv. Marka latinski i da se nesmije ni litanije pjevati hrvatski. Prve godine pjevalo se je latinski litanije kod rečenih procesijah, a druge odmah hrvatski. Dakle druge godine nije više vriedio biskupov nalog ili se je možda pokajao g. Fulin, što je puku naškodio, pak se je vratio na starinu. Da mu je biskup dao onaj nalog prve godine, on bi se ga bio stalno i druge držao. Radi toga su mnogi držali i drže danas, da je ono sam izmislio i da nije bio dobio naloga, da onako postupa. Dne 3. maja bila je po starom običaju procesija okolo naše podobćine. Po staroj navadi imala se procesija zaustaviti u selu Bertošići jedno pol sata, da se okriepi svećenik i muževi-pjevači kod našega Antuna Bertoše. Nu ove godine čekali su budava na okriepu, jer je kazao Bertoša, da ako je imao g. Fulin pravo okrnjiti naša starinska crkvena prava, da je imao on još veće pravo ukinuti starinski običaj, na koji nije bio ničim obvezan. Saznav za tu odluku našeg Bertoše, ostao je Fulin pred vratima njegove kuće zasramljen. Nu on toga nije Bertoši zatovrio te je ovaj morao u Motovun, gdje je zamolio kanonika Ventina, da bi dopustio, da bi njega i njegovu obitelj u buduće služio g. Grunt iz Novakih. Tako se je i dogodilo, te je g. Grunt služio obitelj g. Bertoše preko godinu dana. G. Fulinu nebijaše pravo, što je izgubio jednu dobru ovcu, pak je nastojao, da se opet prikupi g. Bertoši, ali mu nije uspjelo. On se je nekom prilikom narugao jednomu našemu čovjeku, da imamo u Kaidiru popa, koji da ima metar dugu krunicu. Mjesto da ga je kao pravi svećenik radi njegove pobožnosti pohvalio, on ga je htio izvrći ruglu. Mi puštamo talijanskim svećenikom ove biskupije neka sude sami jeli to svećeničko postupanje.

Koparski kotar:

Občinski izbori u Miljah. Prošloga mjeseca bijahu izložene izborne liste za izbor zastupstva u občini Milje. Proti tim listom bijaše podnešeno 268 reklamacija, većinom od Slovenaca iz pojedinih poreznih občina. Odbor za riešenje tih reklamacija sastao se je prošloga čedna te je prihvatio od predloženih mu reklama 173. dočim ih je 95 odbio. Našim sviestnijim rodoljubom u onoj občini preporučamo, da neostanu kod prvog koraka, da se sada pobrinu i za to, da svi naši občinari pristupe k izboru i da dodje u novo občinsko zastupstvo što više naših poštenih i neodvisnih muževa.

Voloski kotar:

Krstić u zatvoru. Iz Voloskoga pišu nam 4. t. mj.: Ako ikada, to se je ovaj put obistinila poznata naša narodna, da Bog neplaća svake subote. Ta subota, ili bolje rekuć crni petak nastupio je konačno i za zloglasnog Krstića, koji je sve do sada mislio, da će mu svaka lišo proći. Evo što je na stvari.

Kod Krstića, dotično kod tete Jambrožije u Matuljih, služila je dulje vremena neka mlada Slovenka, vrlo dobro, ali neiskusno djevojče. U onom selu kolao je već odavna glas, da je to djevojče u blagoslovljenom stanju, ili kako kod nas kažu, da je noseća. Taj glas bi reć da je dopro i do znanja oblastim.

Nesretnu služkinju vidjevalo se sve to manje vani, te kažu, da se je nastojalo, svimi sredstvi sakriti njezinu sramotu.

Na Tjelovo porodi nesretno djevojče muško dite bez pomoći babice i liečnika i bez znanja ikojeg od susjeda. Ali netko opazi ipak služkinju vani i opazi na njoj silnu promjenu. Za tu promjenu doznala je i oružnička oblast u Voloskom, koja učini prijavu predpostavljenim oblastim.

U utorak poslije podne podala se sudbeno liečnička komisija na lice mjesta t. j. u Matulje u takozvanu „Mačju kulu“. Tuj započe odmah iztragu, o kojoj se je doznalo samo koješta.

Djevojče reć bi da je najprije tajilo, da je dalo život dietetu, a priznav kasnije to, nehtjede kazati što se dogodilo s dietetom. Komisija pretraži svu kuću i sav vrt okolo kuće — ali bez uspjeha. Konačno ipak prizna, da se nalazi diete u zahodu.

Komisija pozove domaće radnike, koji razkopaše zahod, gdje zbilja nadju nevino i nesretno dietešće, ali razkomadano ili razsječeno na 27 komada. Komisija ostala je na licu mjesta od utorka u 6 sati po podne do sriede u jutro do 4 sata. Oko sakupljanja pojedinih komada dieteta izgubilo se mnogo vremena.

U sriedu u jutro odnese komisija mrtve ostanke dieteta na Volosko a oružnici odpratiše u zatvor nesretnu služkinju i zloglasnog Krstića. — Puštajuć pravici, da ona izreče pravednu osudu nad krivcem ili nad krivci, nemožemo od manje, a da nepožalimo duboko, što se je dogodio tako užasan i nečuven zločin medju tamošnjim našim dobrim pukom.

Izpražnjeno mjesto. Službeni list primorske vlade donaša razpis natječaja na jedno mjesto sudbenog poslužnika IV. razreda kod kotarskog suda u Podgradu, sa godišnjom plaćom od 800 kruna, sa doplatkom od 160 kruna i sa službenim odielom te pravom na promaknuće u III. odnosno u II. razred i sa dva petgodišnja doplatka, svaki od 100 kruna. Molbe za to mjesto valja odposlati c. kr. zemaljskomu sudu u Trstu do 23. julija o. g. Od molitelja zahtjeva se poznavanje u govoru i pismu slovenskog i talijanskog jezika.

U poslu električne željeznice Matulje—Opatija—Lovran. Zemaljski odbor u Poreču pozvao je občinsko glavarstvo u Veprincu, da predloži ponovno na razpravu občinskom zastupstvu pitanje, tičuće se protujamčevine, koju bi imala ona občina preuzeli ujedno sa občinami Volosko i Lovran za jednu trećinu troškova, koje bi imala nositi zemaljska zaklada za gradnju električne željeznice Matulje—Opatija—Lovran. Ujedno bijahu priobćeni gradjevnomu poduzetničtvu Jakob Ludwig Münz u Beču uvjeti, stavljeni od občinskih zastupstva u Voloskom i Lovranu, pod kojimi bi prihvatili protu-jamčevinu na troškove, koje bi imala nositi zemaljska zaklada kod gradnje rečene željeznice.

Lošinjski kotar:

Talijanaška spomenica. Osorskim spletkarom pošlo je za rukom sklonuti dobroćudne stanovnike sela sv. Jakova, da podpišu nekakvu spomenicu, u kojoj da prosvjeduju proti zaključkom krčkog sinoda u pitanju glagolice i koju da odpremiše kongregaciji svetih obreda u Rimu.

Ova spomenica imala bi podkriepiti glasovitu spomenicu, što ju odposlaše talijanaši Malog Lošinja, Osora i Cresa istoj kongregaciji i u istom poslu.

Budu li u Rimu više vjerovali odličnim crkvenim dostojanstvenikom, nego li talijanaškim političkim agitatorom, tada će ove spomenice pustiti ono vrieme, koje su i našle.

Trst.

Imenovanje. Predsjedničtvo prizivnoga suda u Trstu imenovalo je sudbenog vježbenika g. Fr. Vidmara u Trstu sudbenim prislušnikom.

Iz Trsta nam pišu 3. t. mj.: Odavle Vas je netko izvjestio o bolesti našega dra. Rybafa netočno, pak to želimo ovim izpraviti. Taj odlični slovenski rodoljub boluje već preko 20 dana, ali hvala Bogu bolest nebijaše pogibeljna. On ne boluje na upali pluća već na bronchialnom kataru. Bolest je okrenula odlučno na bolje, te se čvrsto nadamo, da će naš obće ljubljeni rodoljub što prije zapustiti krevet.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu priredjuje u nedjelju dne 8. o. mj. u sv. Ivanu vrtnu zabavu sa pjevanjem, glazbom, šaljivom igrom itd.

Razne viesti.

Diamantni doktorski jubilej biskupa Strossmayera. Biskup Strossmayer proslavit će 5. agusta o. g. svoj diamantni doktorski jubilej. Biskup Strossmayer pro-

moviran je na čast doktora teologije na bečkom sveučilištu 5. agusta 1842. Po običaju bečkog sveučilišta obnavlja se nakon 50 godina doktorska diploma onim doktorom, koji su se odlikovali na znanstvenom polju. Kako je to odlikovanje prigodom 50-godišnjice doktorata Strossmayerova izostalo, zaključio je bečki akademički senat na predlog teološkoga fakulteta, da biskupu Strossmayeru prigodom njegova diamantnoga doktorskoga jubileja obnovi doktorsku diplomu.

Novi upravitelj Sušačkog kotara. Iz hrvatskih novina doznajemo, da je imenovan kotarskim upraviteljem na Sušaku kr. kotarski pristav g. dr. Vinko barun Zmajić, član poznate rodoljubne obitelji baruna Zmajića na Rieci. Narod sušačkog kotara pozdravio je iskrenim zadovoljstvom to imenovanje, jer se nada, da će novi upravitelj kao vrlo odličan činovnik i čestit rodoljub popraviti ono, što su njegovi predšastnici zanemarili.

Daj im prst — a oni će ruku! Poznato je našim čitateljem, kako se zadnjih godina klatare po naših zemljah talijanski agitatori iz kraljevine pod imenom s l a v n i h generala, učenih pisaca, odličnih propovjednika, predstavljača, govornika itd. Takvim klatežom bijaše još desetak godina natrag zabranjen ulaz u naše južne pokrajine. Danas mogu slobodno slavni (!?) G a r i b a l d i, D'A n u n z i o i slični politički agitatori kao rimski triumfatori od grada do grada slavljeni i opjevani od iredentističkih listova, družtava i osoba. Nije dakle čudo, ako su talijanski sveučilištni djaci u Inomostu došli na „rodoljubnu" misao, da prirede svečanost na uspomenu onog Garibaldi-a, koji se je borio proti Austriji i koga broji ona medju svoje najljuće protivnike. Svečanost ta imala je biti dne 31. maja ove god. Urednik poznatog radikalnog lista „Il Popolo" iz Trenta dr. Battisti, bio je preuzeo zadaću, da proslavi uspomenu Garibaldi-a u svečanom govoru. Sve bijaše pripravljeno za tu „domoljubnu" svečanost talijanske mladeži iz južnog Tirola, nu u zadnji čas zabrani ju politička oblast.

Proti židovskim odvjetnikom. Gradačka odvjetnička komora zaključila je ovih dana, da više neće upisati u listu odvjetničkih kandidata nijednog židovskog odvjetničkog perovodju. U odvjetničkih krugovih pobudio je ovaj zaključak odvjetničke komore u Gracu veliko zanimanje radi njegovih konačnih posliedica.

Osramoćeni bezbožac. Neki moderni gospodičić došao je slučajno u mješovito družtvo, u kojem bijaše gospode i seljaka. Kano obično šuplje glave, počeo se i on hvalisati, da se on neboji nikoga i ničesa na svietu. Zatim upita jednoga seljaka, da li se on Boga boji. Seljak mu odgovori mirno i hladno: „Ja se bojim Boga i onih, koji se Boga neboje, jer su oni kako i sve druge divlje životinje".

Velike demonstracije radnika i krvoprolića dogodilo se ovog ćedna u Lavovu, gdje su bili počeli krzmati zidarski pomoćnici radi poboljšice plaće. Kako javljaju naime, krzmajući radnici, koji su demonstrativno prolazili gradom, sreli su satniju vojnika, koji su se vraćali sa vježba. Radnici, misleći da vojnici stupaju proti njima, počeše izrazivati negodovanje i napadati vojnike. Posliedniji upotriebiše oružje i posljedica toga bijaše, da je ostalo na mjestu više mrtvih i do 200 ranjenika. Taj dogodjaj uzbunio je sve stanovničtvo u Lavovu, da je nekoliko dana bila upravo strava stanovati u tom gradu. Razjarena svjetina, koja kod sličnih demonstracija igra najveću ulogu, počela je pljačkati i rušiti što joj je došlo pod ruke. Naravski, da je redarstvo i vojničtvo posredovalo te da se je dogodilo ponovno krvoproliće, koje su prouzročili madjarski husari na konju. Isti, nepoznajuć jezik pukd, nerazumijuć ga, bez obzira udaraše sabljami i obaraše konjima prolaznike. Onaj, tko je što sličnoga osobno doživio, može si predstaviti užas takovih čina i radi toga odobravamo u podpunom smjeru sve ono, za čim ciljaše razni zastupnici u carevinskom vieću, pozivajuć vladu i njoj podredjene oblasti na odgovornost radi krvavih čina i nedužno postradalih osoba. Podje li tako dalje, te bude li vojničtvo kod svake malenkosti posredovalo oštrimi naboji i ubijalo one, koji traže poboljšicu, tada se nesmijemo čuditi — ako „pritisnuto jače sve to više skače". — Najnovije viesti kažu, da je u Lavovu mir opet uzpostavljen, jer su poduzetnici poprimili predloge radnika.

Oglas natječaja!

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto

prvog občinskog ljećnika u Pazinu.

Za ovo ljećničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od K 2000 i putni paušal godišnjih K 400 za polaziti jedan put na tjedan mjesta Lindar, Gračišće i Pićan. Tu plaću i paušal vući će ljećnik iz občinske blagajne u mjesečnim antecipatnim obrocima. Ljećnik će biti dužan ljećiti bezplatno siromašne občinske bolestnike, i kano zdravstveni referent voditi občinske zdravstveno uredovanje. Za pohode bolestnih siromaka izvan Pazina i za druga osobita občinska poslanstva nadoknadjivati će mu občina putne troškove.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a zatim će ostajati valjana samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreče tri mjeseca napried.

Molbe, obložene diplomom svaobćeg ljećničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga (slovenskoga) i eventualno talijanskoga jezika, stališ, austrijsko državljanstvo, i drugim eventualnim dokaznicam, imaju biti podnešene podpisanomu do 10. jula 1902.

PAZIN, 2. juna 1902.

Obć. glavar:
Dr. Kurelić.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Br. 604

Oglas natječaja!

Usljed zaključka, prihvaćenog od občinskoga zastupstva u sjednici 21. t. mj. otvara se natječaj za občinsku primalju (babicu) za Barban uz godišnju plaću od 140 kruna izplativih iz obsinske blagajne u mjesečnih obrocih.

Natjecateljice za otvoreno mjesto mogu podnieti svoje dokumentirane molbenice kod podpisajućega do konca mjeseca lipnja t. g.

Glavarstvo občine
Barban, 26. svibnja 1902.
Načelnik:
Malabotich.

Oglas natječaja.

Otvara se ovim natječaj na mjesto

občinskog kanceliste

sa godišnjom plaćom K 900 izplativom u mjesečnim antecipatnim obrocima.

Molitelji imaju dokazati da su vješti hrvatskom jeziku u govoru i piemu, i da se razumiju u občinsko uredovanje, i da su austrijski državljani, te imaju podnesti svoje molbe podpisanomu do 1. jula 1902.

PAZIN, 2. juna 1902.

Obć. glavar:
Dr. Kurelić.

Sjećajte se narodnih družtva!

Broj 44. Pula, u utorak dne 10. junija 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847 849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·— odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uteže se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Svi na skupštini.

U predzadnjem broju priobćismo poziv na IX. redovitu glavnu skupštinu naše plemenite „Družbe sv. Ćirila i Metoda", koja će se obdržavati prekosutra, u četvrtak dne 12. o. mj. u našoj krasnoj Opatiji. O važnosti naše „Družbe" nećemo gubiti ni rieči, jer smo uvjereni, da bi to bilo suvišno, da bi to značilo bacati sol u more. Korist i potrebu naše „Družbe" čutimo jednako svi, kolikogod nas imade, koji govorimo sladkim hrvatskim jezikom. Radi toga i je hvala Bogu obćenito zanimanje za nju. To zanimanje moramo pokazati osobito mi Istrani prigodom njezine godišnje glavne skupštine. Taj dan imao bi biti napose za nas Istrane neka vrst narodnog blagdana. Taj dan morali bismo se, kano i na blagdan svetih naših apoštola, mi sjetiti tog našeg plemenitog družtva.

Komu nije moguće radi daljine ili zbog troškova na skupštinu „Družbe", taj neka se iste sjeti bilo i malenim darom u njezine plemenite svrhe.

Na taj čin priznanja i zahvalnosti vezani su u prvom redu oni, koji uživaju blagodati družbinih školah, koje su hvala Bogu amo tamo po Istri raztrešene. Roditelji i prijatelji one djećice, koja polaze družbine škole, nebi imali zaboraviti u nijednoj prigodi na dobročinstva, koja im pruža naša „Družba". Tko nemože dakle na skupštinu, neka položi u blagajnu „Družbe" malen dar, domovini na oltar.

Družbine podružnice dužne su po svojih pravilih poslati na glavnu skupštinu svoje odaslanike, čemu se ogromna većina podružnica hvalevriedno godimice odazivlje. Tako mora da bude. „Družba" nam je matica, a podružnice njezine kćerke, koje dolaze svake godine ljubljenoj majci u posjete. Družba je srce, a podružnice jesu žile odvodnice, koje hrane tjelo zdravom i sviežom krvi.

Na godišnjih glavnih skupštinah „Družbe" doznajemo iz izvještaja gg. ravnatelja, da li smo i koliko napredovali u narodnoj prosvjeti; tuj doznajemo nadalje za veće ili manje zanimanje naše braće za našu zapuštenu djećicu; tuj se oduševljujemo za daljni požrtvovni rad na korist našega narodnoga školstva.

Rodoljubna opatijska družtva pobrinu se svake godine za to, da bude tamo skupštinarom boravak što ugodniji. Radi zabave gostiju a u „Družbinu" svrhu pobrinuše se naši dični Opatijci i Vološćaci i za predstojeću skupštinu. Tamošnje rodoljubno pjevačko tamburaško družtvo „Lovor" priredjuje u večer na dan skupštine zabavu u prostorijah „Zore".

U Opatiju nas zove dakle u prvom redu skupština „Družbe", a u drugom zabava „Lovora", pa bi bilo želiti, da se mnogobrojno odazovemo ovomu dvojnomu pozivu.

Vinska klauzula

i carinski cienici naših saveznika.

Povodom razprave proračuna ministarstva izvanjskih posala u talijanskom parlamentu izbilo je opet na svietlo pitanje o obnovi trgovačkih ugovora izmedju Italije, Austro-Ugarske i Njemačke. Najveća i najvažnija prieporna točka biti će kod sklapanja ugovora izmedju Italije i Austro-Ugarske nesretna vinska klauzula.

U tom obziru šalje bečki dopisnik lista „Giornale d'Italia" iz Beča svomu listu sliedeće zanimive viesti:

U Italiji počelo se konačno uvidjati, da stanje vinskog proizvoda u Austriji i Ugarskoj nije više ono, koje bijaše devet il deset godina natrag, kadno je bila filoksera uništila vinograde, te bijaše absolutno potrebit dovoz inozemskog vina. Odnošaji su već tako čutljivo promjenjeni, da će za četiri il pet godina preustrojstvo vinograda u toliko napredovati, da će oni sami skoro dosta vina za mjestne potrebe proizvadjati. O tom osvjedočenju nalazimo jasan dokaz u činjenici, da se je iz raznih strana Italije digao glas: tražite nova tržišta našemu vinu. Austrija i Ugarska ostati će što prije otvorena tržišta jedino za nekoje vrsti vina ovdje potrebita za mješanje.

Pošto stoje stvari tako, nakaniše dati novi oblik pogodnoj klauzuli, koju uživa sada Italija i koju traži u buduće. Nakaniše dakle slieditи u tom obziru Njemačku. Vino neće više uživati pogodnost zbog poriekla ili mjesta, odakle dolazi, nego radi njegove vrsti. Staviv kao temelj cienu od 20 for. po hektolitru, ustanoviti će se jedan pogodni cienik za vina od neke stalne alkoholične jakosti i nekog stalnog postotka bojadisajućih materija; u obće za vina za mješanje, ili za ona, koja nemogu amo biti dovežena nego iz Italije. Ovaj cienik nebi bio više od for. 3·20 u zlatu, što no ga uživaju sada talijanski vinogradari. Jošte se nečuje ništa o kakvom cieniku; nu ako se uvaži jednu izjavu službenog lista madjarske vlade „Pester Lloyd" od natrag četiri mjeseca, taj cienik vrtiti će se okolo for. 6½ po hektolitru. Ovaj cienik, što stupa u život u produljenom trgovačkom ugovoru na mjesto pogodne klauzule, pridržan bi bio po svoj prilici i u novih ugovorih.

Madjarski ministar-predsjednik Szell izjavio je u ugarskoj delegaciji dne 23. maja o. g. na upit, hoće li se pridržati i u novom trgovačkom ugovoru sa Italijom vinsku klauzulu, da se u tom pogledu nije jošte ništa zaključilo.

Politički savezi — reče — nesklapaju se na zaštitu gospodarskih probitaka, akoprem ti savezi nisu u suglasju za gospodarskim ratom dviju saveznih država; u ostalom toliko je jasno, da ima zaštita gospodarskih probitaka većeg jamstva u političkom savezu nego li u osamljenosti.

U tom pogledu nalazimo u zagrebačkom „Obzoru" br. 123. vrlo poučan članak o vinskoj klauzuli i o njemačkom carinskom cieniku, te ga eto našim čitateljem u cielosti podajemo:

U posljednje vrieme zabilježili smo više glasova, koji su se digli protiv zloćudne vinske klauzule. Austrijski ministar trgovine barun Call označio je vinsku klauzulu Ahilovom petom trgovačkog ugovora naše monarhije s Italijom. A gotovo u isto vrieme zaputila se velika deputacija ugarskih vinogradara do ministra predsjednika Szella i ministra za poljodjelstvo dra. Daranyia, moleći ih, da svimi silami uznastoje oko toga, da se vinska klauzula ne uvrsti više u trgovački ugovor s Italijom, na talijanska vina, da se udari primjerena carina, a za slučaj, da bi se dosadašnji trgovački ugovor s Italijom produljio za godinu dana, da se iz njega i za to vrieme briše vinska klauzula. Szell nije jasno odgovorio, što će se dogoditi, ali toliko je ipak rekao, da u budućem ugovoru s Italijom ne će biti vinske klauzule u sadašnjoj njenoj formi. Kako se dakle vidi, živo se pretresa ovo pitanje u vinogradarskih krugovih s jedne i s druge strane Litave, te je obćenito uvjerenje, da je vinska klauzula užasno štetna za vinsku proizvodnju naše monarhije. Ovaj kritičan položaj naših vinogradara, u kom se širom otvaraju vrata konkurenciji jeftinijih, a lošijih talijanskih vina, postaje još kritičnijim s obzirom na novi carinski tarif u Njemačkoj, koji je svojimi visokimi stavkami na vino naperen izravno protiv našoj monarhiji. Naša monarhija proizvodi naime toliko vina, da ne samo što pokriva svu domaću potrebu, nego ga mora izvažati u susjedne države. Austro-Ugarska zaprema naime na svjetskom tržištu — što se tiče vina — četvrto mjesto.

(Nastavak slijedi.)

Glavna skupština

zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru, obdržavana dne 18. aprila 1902.

(Nastavak.)

Izvještaj predsjedničtva.

1. „Molba za ustrojenje putujućih tečaja o poljodjelstvu."

Predsjednik tumači i dokazuje kako je postalo neobhodno potrebito, da se ustroji radi modernog napredka u poljodjelstvu takozvane putujuće tečaje, ili tečaje, koje će obdržavati putujući učitelji. On je želio, a tako i zemaljski odbor, da bi se usredotočilo djelovanje putujućih učitelja okolo gospodarskoga zavoda u Poreču, gdje bi imali prilike vježbati se i gdje bi imali dostatno gradiva za vježbe i poduku. Pokrajina je bila pripravna poteći novčano na pomoć radi plaćanja tih učitelja, koji bi bili postali zemaljski činovnici uz odštetu od strane države. Vlada nije na to pristala, već je ministarstvo medjutim ustrojilo mjesto gospodarskog nadzornika i uzdržaje dva putujuća učitelja na kvarnerskih otocih. Pošto se nesmije zanemariti ni ostalu Istru, gospodarsko vieće poslalo je medju pučanstvo učitelje za klaštrenje maslina i voćka, a u zadnje doba šalje okolo pokrajina učitelje zemaljskog gospodarskog zavoda, koje podupire većinom i tajnik gospod. vieća.

Predsjednik javlja, da je kod ministarstva nastojao, da se postavi što više putujućih učitelja za našu pokrajinu.

Vladin odaslanik priobćuje, da će do mala biti namješteni putujući učitelji, od kojih će ih biti u Istri 5, podieljenih na pojedine kotare polag zemaljskih jezika.

2. „Molba za snizenje dovoza na željeznicah za kemička gnojiva."

Na pritužbu, da uprava željeznicah neće da dade popusta na dovozu kemičkog gnojiva, premda bijaše taj popust izposlovan, zamoli vladin odaslanik, da mu se tu pritužbu pismeno izruči.

3. „Odgoj magaraca." Član Gerosa tuži se, da se u Istri zanemaruje odgoj toli potrebiti magaraca kod poljodjelstva. Pita vladinog komesara, što je sa molbom, upravljenom u tom pogledu na c. kr. namjestničtvo.

Predsjednik javlja, da se vieće pača ozbiljno s tim pitanjem. Vlada bijaše prije neodlučna, nu sada uzimlje i ona ovo pitanje ozbiljno. Nada se, da će na budućoj skupštini moći podati utješljivih razjašnjenja.

Gospodarski nadzornik podaje već sada utješljiv odgovor. Proučavanje pitanja, trajalo je dugo, ali sada je svršeno, te će ministarstvo poljodjelstva podieliti kotarskim zadrugam po jednoga ili više magaraca za naskok, a ujedno će pospješiti odgoj mulaca tim, da će poslati magaraca iz Poiton-a u postaje pastuha za naskok.

4. „O vinskih izložbah." Član Mrach pita predsjednika, da li mu je što poznato o vinskoj izložbi obdržavanoj u Pazinu?

Predsjednik odgovori, da je bio od namjestničtva upitan u tom pogledu i da je podao nepovoljno izvješće iz razlogah, navedenih u izvještaju, što ga imadu članovi. Opaža, da gospod. vieće nije sudjelovalo ni moralno ni materijalno kod spomenute izložbe, jer nebijaše o njoj ni obaviešteno.

Član Mrach žali, što mu nije poznat uspjeh o nagradah.

Vladin odaslanik izjavi da je poljodjelsko družtvo u Pazinu zamolilo podporu od c. kr. namjestničtva a da uzmogne prirediti izložbu vinskih uzoraka i da je vlada uzprkos protivnom mnienju gospodarskog vieća, podielila onomu družtvu malenu podporu.

Isti odaslanik izjavi nadalje, da je ona izložba, sudeć po izvještaju, što ga je vlada dobila, uspjela.

3. „Bezplatno podieljenje kemičkog gnojiva siromašnim poljodjelcem u dolini Raše." Član Mrach pita, da li se je u tom obziru štogod odlučilo te se nada, da će gnojiva biti podieljena.

Predsjednik odgovara, da se gnojiva nije moglo jošte podieliti radi nesporazumljenja izmedju vlade i pokrajine. Čini se, da je spor izravnan, te da će gnojivo podieliti na vrieme t. j. prije jeseni.

Vladin odaslanik potvrdjuje ovu izjavu.

6. „Izložba goveda." Član Gerosa ističe kako bijaše obdržavano prošle godine pet izložba goveda u pokrajini. Negovori o izložbi u Krku, jer nezna ništa o njoj, nu na ostalih prevladala su goveda Podolskog plemena svuda, osim u Kopru, gdje su prevladale dvie vrsti, naime krava

za rad i za mlieko. Kaže, da su krave za mlieko na Koparštini izrodjene te da valja ono pleme poboljšati, kao što učiniše okolo Buja, gdje je valjda najbolje pleme one vrsti za čitavu monarhiju. Da se to postigne, preporuča izložbu goveda još bar za jedno trogodište.

Predsjednik odgovara, da je stalni odbor odlučio dan prije podieliti bikova i krava takodjer za mlieko. Što se tiče izložba govedah na Koparštini, obećaje svoju podporu.

Član Gerosa preporuča s istih razloga kano i za goveda, takodjer izložbu krmaka u Kopru.

Predsjednik reče, da uvidja potrebu ovakvih izložba i da će pitanje podupriet i nada se uspjehu ako vlada pruži podporu. (Dalje sliedi.)

Našim prijateljima.

Novine su dandanas važan, možda najvažniji čimbenik u narodnom životu: dobre, tvore čudesa u probudjivanju i dizanju zaspalih, u podučavanju neukih, u nadziranju dielovanja, u spajanju odaljenih; zle, ruše čudorednost, kvare najbolje nakane, truju narod. Zato valja, da svi članovi jedne stranke, koja ima svoje novine, uznastoje oko boljka i duševnog i materijalnog tih novina, da ište uzmognu življe i uspješnije promicati ciljeve stranke i uskorivati obistinjenje strankinih ideala.

Drugačije izgleda stvar, gdje su novine samo financijalno poduzeće, s kojim stanovite osobe traže lih dobitak: tu će plaćeno pero črčkati kako mu gospodar zapovieda; takve novine će služiti i Bogu i vragu samo da su mastno plaćene. — Netreba da rečemo, jer to svaki znade, da „Naša Sloga“ spada u prvu vrstu, to jest medju novine, koje služe samo ciljevima i idealima jedne stranke, novine upućene jedino na podporu privrženika iste stranke.

„Naša Sloga“ jest glasilo hrvatske stranke u Istri, ona je tumač naših tuga i veselja, ona je budilica, što diže narod od Savudrije do Ilovika, od Klane do Premanture, ona je straža proti otvorenim i prikrivenim neprijateljima, ona je ognjište, s kojeg vrcaju iskre hrvatske svieti širom ciele Istre. Program „Naše Sloge“ jest udešen prama ciljevima i idealima hrvatske narodne stranke u Istri: nikakvih prevrata, nikakvih utopija, nego nastojanje oko toga, da se obezbiedi obstanak hrvatskoga puka u Istri u narodnom, kulturnom i gospodarstvenom obziru, da se tomu puku pribavi uvaženje i poštovanje sa strane oblasti i protivnika, da se taj puk upozna i osviešćen očuti udom cielokupnog naroda hrvatskog.

Da se list odazove uspješno toj divnoj i zahvalnoj zadaći treba mu duševne materijalne pomoći.

Svi koji ste na peru vješti, svećenici, učitelji, trgovci, činovnici i ti žuljevita seljačka ruko, svi uprite da list dozna što se važnoga dogodi u kraju svakoga. Pišite, kako znate; ako sami ne znate, dajte pisati od drugoga, samo javljajte: briga će biti uredničtva, da sve prosije i poreda. Tko zna, neka piše poučne članke; komu je od volje, neka pjesme slaže; tko je za to, neka pobija protivnike a naše junači. Sve će to biti od velike koristi za list, pa makar ne došlo sve tiskano.

Iz otoka i Liburnije, gdje su naši u zadnje vrieme ustanovili dva lokalna listića, nadamo se ipak velikoj podpori i duševnoj i materijalnoj: tamo ima valjanih radnika u vinogradu narodnom te neće još misliti, da je doba za ciepanje, dok nam stranku čeka ogromna radnja s jedne strane u obim Lošinjima, u Cresu i Krku, a s druge u Veprincu, Lovranu i Mošćenicam.

Tom pomoći oživjeti će i drugi kotari: pazinski, porečki, puljski i što hrvatskoga spada pod koparski. A iz ovih svih očekujemo stalno, da će se obilno odazvati pozivu „Naše Sloge“, koja će na taj način moći stupiti svaki put u narod zamamnim zubom odievena i raznolikim cviećem nakićena. Tako će ona zadobiti veću snagu, porast će joj krila i letiti će visoko i široko bez straha.

Ali uz tu duševnu pomoć treba priskočiti i materijalnom podporom: tiskara neima, koje bi radile badava, trgovci nedaju opet papira za ništa, a niti pošta neće da list raznaša bez maraka. To su troškovi, koje treba redovito plaćati, a ima i drugih.

Zato se svaki pravi rodoljub u Istri ima predbrojiti na ovaj naš list, a uz to mora nastojati da ga širi u svojem kraju, da nagovara druge, neka se predbroje i čitaju.

S cienom, za koju se može dobivati naš list, on nebi smio manjkati u nijednoj hrvatskoj kući, gdje se umije čitati.

Dakle, na posao svi i „Naša Sloga“ će biti ono što mora da bude: ogledalo života, rada, borbe, prosvjete, napredka istarskih Hrvata.

* * *

Sada na domaku drugog polugodišta istim prilikom preporučamo toplo predplatnicima, da se odazovu svojoj dužnosti koliko redovitom toliko i zaostalom predplatom.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Tako njin se je zbersilo?

Jur. Ča, kemu to?

Fr. Mačje ženičini, da su spravljale jaja i maslo, da te poć va mačju kulu na supice, pak da j' što sve po vrage.

Jur. Te moć s jaji i maslom umesit pogačicu pak ju nest jeneralu na Volosko.

Fr. Ter ni on trebeda rodil!

Jur. Namor ni, ma bi š njun ječmik valje bolji gušt dobil.

* * *

Fr. Ki će bit kumandant kada su jenerala va Katafić spravili?

Jur. Deju, da bi bil za to dobar Žukvarić, zač da zna dobrahno nemški, ma da nima preženci.

Fr. Dolnja banda da želi Rižota Noninega, ki se već hodi po noće vadit kričat pred kapitanijat.

Jur. Da j' već dobil jenu medalju.

Fr. Ja, a ča će još bit ako mu zruče mačji rijamenat!

Pogled po Primorju.

Puljski kotar:

Kotarskomu sudu u Puli preponizno pitanje: Zašto se od nekog vremena nerabe više neke hrvatske tiskanice? Znate li da ona makina za povećanje pisanoga slabo goni, pak ljudem oči kvari. Ili su tiskani formulari iztekli? Onda je dobar znak da jih mnogo trebate pak jih dajte tiskati. Ili su se kamo pogubili, a onda je bogme slab znak.

Još o krzmanju zidara i klesara. Javili smo u zadnjem broju razloge, zbog kojih zapustiše radnju ovomjestni zidari, klesari i pomoćnici. Ovih radnika sakupilo se neke večeri do 400 u jednoj gostioni, gdje im bijaše priobćeno, da će mjestna obrtna oblast za koji dan dati zatvoriti sve neovlaštene radionice poduzetnikah. Na tom sastanku zaključiše radnici, da će i nadalje uztrajati u krzmanju, te da će gospodarom-poduzetnikom podastrieti spomenicu, u kojoj će zahtjevati: da se ustanovi svakomu radniku najniža plaća od 4 krune; da se podieli plaću u 3 razreda, i to prvi razred 5 kruna, drugi 4·60 i 3 4 krune dnevnice.

Za pomoćnike prve godine 2 krune, druge godine 3 krune a treće 3·80. Sliedećeg dana u jutro podaše se radnici — njih okolo 400 mirno put Sijane, odakle se takodjer mirno natrag vratiše. U nedjelju imadoše sastanke prije podne. Sporazum još uviek nije postignut.

Zašto orangutani? Obzirom na viest, priobćenu u zadnjem broju pod naslovom „Orangutani“, piše nam prijatelj koliko sliedi: Vi se čudite, g. uredniče, ovdašnjemu nazovi-socijalistu, što je u svojem listiću nazvao nevoljne macedonske radnike „orangutani“ radi toga tobož, što su došli na radnju na Štalije na mjesto krzmajućih domaćih radnika. Mi se pako tomu nečudimo ni malo, jer poznamo mi te stvorove u dnu duše. Oni su socijalisti jedino u koliko se tiče Talijana il Niemaca, ali kad imadu posla sa Slaveni, tad su oni istotako zagriženi Talijani ili Niemci kako i svaki drugi njihov suplemenjak.

Da su oni biedni Macedonci bili slučajno koje druge narodnosti, recimo Talijani ili Niemci, vjerujte na moju poštenu rieč, da ih nebi bio glasoviti Domokos nazvao ni orangutani ni kojim drugim pogrdnim imenom, ali pošto je ono bila biedna i nevoljna slavenska raja, udri po njoj kao po biesnom psetu.

Oni siromasi došli su na zapovied na radnju u Istru ni nesanjajuć, da se tamo štrajkuje, pak se je ipak našao tobožnji zaštitnik i branitelj proletarijata, koji nije mogao od manje a da im neoprti onakav nečovječni naslov!

I u Trst dovezoše prigodom krzmanja loydovih grijača iz Miletaka, Aleksandrije, Grčke itd. druge grijače, koji su krzmajuće nadomjestili, pak im nije ipak nitko prišio onako ružnog naziva. Ali ovi nebijahu Slaveni, i to je dosta.

Zašto nije slavni Domokos prišio taj svoj krasni naziv i onim grijačem, koje je mjeseca febrara o. g. poslala c. kr. mornarica Lloydu na pomoć? Jer mu je to smrdilo!

Grozna nesreća dogodila se u petak poslie podne u ovdješnjem arsenalu u odielu za ljevanje ocilja (nada). Kod vadjenja taljike (žlice) iz taonice (pećnice) opala je u taljiku opeka, koju htjede neki radnik izvaditi sa komadom željeza, nu kod toga posla probušilo se dno taljike i tekućina se proljela na okolo uposlene radnike te njih 15 ranila. Trojica su težko ranjena, i to Josip Župančić, Nikola Godinja te Antun Benković, ostala dvanajstorica pako laglje. Nesretnici su ranjeni dielom po obrazu, ledjima i nogama.

Cieplienje kozica u Puli obavlja se svakog utorka, četvrtka i subote od 4 do 5 sati poslie podne u staroj bolnici. Neka roditelji nezaborave upotriebiti priliku, da cieplienjem očuvaju djecu kužnih bolesti.

Ribarenje u c. i kr. vojnoj luci dozvoljeno je pod stanovitimi uvjeti na udicu i to osobami, koje su providjene posebnom dozvolom. Iste moraju ribariti najmanje na 30 metara odaljenosti od erarnih predmeta te biti bez pratnje.

Professor „Vattova“. Dozvoljujemo sebi preponizno pitanje na c. kr. namjestničtvo u Trstu, koje budnim okom pazi, da naša koja občina ili koji župni ured za Boga nepokvari način pisanja kakvoga god prezimena.

Medju Slovenci Trsta i Kopra mnogo je ljudi prezimenom „Vatovac“; po starijem načinu to se je pisalo „Vatovaz“, pak neka bude.

Pred nešto vremena vlada je imenovala kotarskim školskim nadzornikom u Istri jednoga gospodina toga prezimena. Doduše njemu bi stalno bilo krivo, da mu se reče da nije Talijan. Ali prezime nije samo njegovo, nego i njegovih starijih. Kako dolazi, da taj gospodin, što mi znamo, nikad nije prosvjedovao proti tomu, da ga talijanske novine dosljedno i dosljedno pišu „prof. Vattova“ pak to i ondje, gdje ga spominju rad njegova uredovnog kojeg čina. Che ne dice il sig. Conte Goesso?

Ribarom do znanja. Lučki i pomorsko-zdravstveni kapetan u Rovinju priobćuje, da je ribarsko družtvo u Trstu odlučilo platiti za svakog ulovljenog dupina 6 kruna, što se ovim daje našim ribarom do znanja uz opazku, da treba pokazati kod lučkih ureda u Rovinju, Vrsaru, Poreču, Taru, Citanovi ili u Umagu rep ulovljenog dupina.

Pazinski kotar:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu darovali su za počastiti uspomenu blagopokojne Natalije Truden g. Bogdanović Mate iz Šibenika K 25, dr. Fran Mandić iz Trsta K 10.

Porečki kotar:

Imenovanje u poštarskoj struci u Istri. Na novoustrojenom c. kr. poštarskom uredu u Baderni (občina Poreč) imenovan bijaše poštemeštrom g. Ante Iskra, učitelj na tamošnjoj pučkoj školi „Družbe sv. Cirila i Metoda“. Čestitamo njemu i tamošnjem pučanstvu!

Iz Poreča pišu nam, da su prošloga čedna nepoznati tatovi razkrili jedan dio krova na crkvi sv. Elenterija, te sa krova unišli u crkvu i tuj odnesli sve što su mogli i što je imalo za njih kakvu vriednost. Iz crkve odnesoše i nješto novca, što se je nalazio u škrinjici za milodare. Oblasti poduzeše odmah shodne korake nebi li zločincem ušli u trag.

Koparski kotar:

Za slovensko bogoslužje. Rodoljubno zastupstvo naše Doline zaključilo je u svojoj sjednici od dne 31. maja o. g. jednoglasno, da će zahtjevati svimi zakonitimi sredstvi, da se uvede u sve crkve one občine slavensko bogoslužje.

Kradja u crkvi. Noću od 6. na 7. o. mj. okradoše neki nepoznati do sada tatovi hodočastnu crkvu B. D. Marije u Strunjanu (občina Piran). Tatovi dali su se zatvoriti u crkvi, gdje su po noći sami gospodari. Iz crkve odnesoše velik srebrni križ, zlatnu krunu B. D. M., zlatnih lančića i drugih malenkostih. Iz crkve pošli su u zvonik, odakle se spustiše dolje po konopu od zvona.

Občinski izbori u Pekanih obavili su se prošlog čedna. Borba medju pristaši bivšega načelnika Mahniča i odlučno narodne stranke bijaše napeta. U III. i II. razredu izabrani su odlučni pristaše narodne stranke, dočim u I. razredu izabrano je uz 6 odlučno narodnih i 4 pristaše Mahničeve stranke. Živili sviestni izbornici!

Voloski kotar:

Imenovanje. G. Franjo Prettner, činovnik c. kr. poštanskoga ureda u Opatiji imenovan bijaše poštemeštrom u Mojstranah u Kranjskoj. Naše občinstvo, koje je dolazilo s njim na pošti u doticaj, hvali g. Prettnera, koji je tamo osam godina služio, kao uzorna činovnika.

Nove škole u Istri. Zemaljski odbor u Poreču pristao je na predlog c. kr. zem. školskoga vieća za Istru, da se ustroji

nova pučka škola na Pasjaku u občini Jelšana — kako bijaše odlučeno na licu mjesta od dotičnog odbora, koji je poveo potrebite izvide dne 14. oktobra 1901. U tu svrhu imadu občinari sagraditi potrebitu zgradu te se imade izjaviti o tom također občinsko zastupstvo u Jelšanah.

Koji nezna, tomu javljamo, da su porečka gospoda prekrstila naš Pasjak u talijanski „Canino“, a naše Jelšane u talijanski „Esacco“.

Isti zemaljski odbor uzeo je na znanje izvještaj prisjednika Tomasi-a o izvidih provedenih u motovunskih Novakih radi ustrojenja nove pučke škole tamo.

Tajnik zemaljskoga odbora dr. Ubaldo Scampicchio podnesao je izvještaj zemaljskomu odboru o izvidih provedenih u mjestu Beleju — na otoku Cresu — radi ustrojenja nove pučke škole u istom mjestu. Iz hrvatskoga Beleja stvoriše isti fabrikanti najprije Belleі, a iz ovoga čisto talijanski „Biancavilla“.

Zanimalo bi nas znati, kako se drže gospoda od namjestničtva sa gospodinom namjestnikom na čelu u sjednicah c. kr. zemaljskoga školskoga vieća, kad im članovi zemaljskoga odbora nabrajaju ove talijanske kovanice čisto hrvatskih ili slovenskih mjesta Istre.

Iz Opatlje nam pišu: Ovdje se pripravljamo da bude što ugodniji boravak milim našim znancem i prijateljem, koje očekujemo povodom glavne skupštine preuzasluzne „Družbe sv. Cirila i Metoda“, koja će se vršiti u četvrtak dne 12. t. mj. Za nas je uvjek dan skupštine narodni blagdan te mu se veselimo kano i velikim crkvenim blagdanom. Veselimo se, što ćemo imati opet u našoj sredini ponajbolje rodoljube hrvatske i slovenske naše Istre, koji će pohrliti amo, da saslušaju izvještaje o neumornom djelovanju velezasluznog ravnateljstva „Družbe“ i o uspjesih, koje je to plemenito družtvo do sada postiglo na polju narodnog školstva.

Znajući, da bez božjega blagoslova nemože biti u nikakvom poduzeću pravoga uspjeha, imati ćemo onog dana u jutro po dosadašnjem hvalevriednom običaju u crkvi sv. Jakova svečanu sv. misu.

Ravnateltvo „Družbe“ ureklo je za taj dan ponajviše radi izvanjskih članova skupni objed u „Velikom Hotelu“. Inače bili bismo amo tamo raztrešeni kano ovce bez pastira, i ovako sakupili ćemo se okolo prijateljskog stola kao prava braća, kao promicatelji uzvišenog cilja, t. j. prosvjete naše zanemarene i zapuštene djećice. Prijave za taj objed prima neumorni tajnik „Družbe“, spretni i okretni naš Emin.

Na večer u 8½ sati biti ćemo gostovi svieže i čilog našeg „Lovora“, koji će nas miloglasnim pjevom i milozvučnom tamburom u krasnih prostorijah „Zore“ zabavljati onako, kako smo to od njega već odavna vični slušati i uživati.

Kako vidite, pobrinuli smo se za duševnu i tjelesnu zabavu naših milih gostiju, kojim kličemo unapried: dobro nam došli!

Izložba govedja u Podgradu obdržavati će se dne 1. septembra o. g. C. kr. namjestničtvo u Trstu odobrilo je jurve dotična pravila i nacrt, kao što ga je predložila tamošnja gospodarska zadruga.

Radi toga upozorujemo na vrieme naše gospodare Podgradskoga i Voloskoga sudbenoga kotara, da uzgoje što bolje svoje volove, krave itd., jer će se na izložbi razdieliti 11 darova za najljepše blago — u iznosu od 500 kruna, što ih je država u tu svrhu doznačila.

U slučaju kakve kužne bolesti, moralo bi se izložbu na bolja vremena odročiti.

Uredovni sati na c. kr. kotarskom sudu u Voloskom jesu: Od 1. julija unapried u delavne dane od 8. u jutro do 3 po podne; u blagdane od 9 u jutro do podne. U nedjelju se neureduje nego jedino u vrlo silnih stvarih.

Uredovni satovi na c. kr. poštanskom uredu u Voloskom od 1. junija unapried: od 8 sati u jutro do podne, te od 3 pak do 6 po podne. Nedjelje: od 8 sati u jutro do 11 prije podne. Nedjelje po podne primaju se samo jednostavna pisma i brzojavi.

Strašna tuča u občini Podgrad. Od tamo nam javlja prijatelj, da je utorak dne 3. o. mj. uz silnu uluju padala u onoj občini strašna tuča. Ta nesreća pobila je sela Harije, Zaliće, Soze, Sobonje, Starad, Studenu Goru, Pavlicu, Račice i Brda. Pojedina zrna tuče bijahu debela kano orasi te je svatko morao bježati pod krov, da ga tuča nerani. Na nekojih mjestih padala je tako gusta, da bi se je bilo nabralo za 10—12 voznih koša. Pod silnimi njezinimi udarci lomile se grančice deblje od prsta. U svih navedenih selih izuzam ponešto Račice i Starad, uništeni su svi poljski usjevi, zelenina i voćje, jedini izvor prihoda u onih mjestih. Boljim posjednikom nanicla je tuča pojedincu preko 1000 for. škode. Siromašni stanovnici hoće da zdvoje rad tolike nesreće, radi toga pozivljemo javno oblasti da priskoče odmah unesrećenim na pomoć te da im se za sada barem odpiše poreze i namete, čega nemogu absolutno podmiriti.

Lošinjski kotar:

Staroslavenska akademija u Krku. Iz izvještaja, što ga je izdao ordinarijat krčke biskupije o posliednjem sinadalnom sastanku prošle godine, pod naslovom: „Acta et decreta primae sinodi veglensis celebratae anno salutis MCMI.“ doznajemo, da je presvietli biskup g. dr. Mahnić odlučio utemeljiti u gradu Krku „Staroslavensku akademiju.“ Ta će akademija biti družtvo muževa vieštih staroslavenskom jeziku, koji će sa svom brigom uznastojati, da se njeguje liturgijski jezik staroslavenski i da se prema apoštolskim odredbam uzčuva u svetoj službi. Zato će se brinuti to družtvo, da se po mogućnosti jedan ili drugi od mladjih svećenika akademički naobrazi u staroslavenskom jeziku, da se svećenici, prije nego počnu službovati u glagoljaškoj crkvi, dobro izvježbaju i izpitaju u staroslavenskom jeziku. Družtvo će uznastojati, da se izdavaju knjige i drugi spisi, što su potrebni ili koristni za unapredjivanje staroslavenštine. U tu će se svrhu osnovati glagoljska tiskara, da akademija uzmogne izdavati takova djela. I glagoljaško pojanje preudešavat će se pomalo prema poju gregorijevskom. To je u nas akademija prva te vrsti. Biskup dr. Mahnić postao je tako pravi mecena staroslavenštine. Bog se eto brine za svetu nam baštinu od sv. Cirila i Metoda, pa nam šalje biskupe svete i svetoj Stolici odane, koji si smatraju za najsvetiju dužnost podizati u crkvi staroslavenštinu.

Poljodjelski tečaj na pučkoj školi u Cresu. Zemaljski odbor za Istru pristao je na molbu, da se otvori poljodjelski tečaj na pučkoj školi u Cresu i za školsku godinu 1902.—1903., te je doznačio iz zemaljske blagajne učitelju Antunu Pozzo-Balbi kao nagradu 400 kruna.

Talijanskoj posujilnici u Cresu doznačio isti odbor iznos od 2000 kruna kano ostatak od zajma u iznosu od 4000 kruna iz jubilarne zaklade.

Jeli koja naša posujilnica dobila koji novčić zajma iz one zaklade?

Trst.

Imenovanje u političkoj struci. Ministar-predsjednik kao upravitelj ministarstva nutarnjih posala imenovao je c. kr. kot. komesara pridieljenog namjestničtvu u Trstu g. dr. E. pl. Fabrizi-a namjestničkim tajnikom.

G. Fabrizi vrši također službu komesara za tršćansku okolicu.

Promaknut na čast doktora prava. G. Marijan Cukar, c. kr. financijalni perovodja kod ravnateljstva u Trstu, dalmatinski Hrvat, bio je dne 15. maja na sveučilištu u Gracu promaknut na čast doktora prava. Čestitamo!

G. Vladimir Ravnihar, kandidat odvjetničtva iz Ljubljane, položio je prošlog ćedna na prizivnom sudu u Trstu odvjetnički izpit dobrim uspjehom. Čestitamo mladomu odjetniku i rodoljubu!

Odlazak četa iz Trsta. Dne 5. o. mj. odputovalo je iz Trsta šest kumpanija 47. pješačke pukovnije, koje bijahu u Trst pozvane iz Gorice povodom posliednjih nemira prošloga mjeseca febrara.

Gorička.

† **Andrija Ferfolja.** Na goričkom krasu a u mjestu Zgoniku preminuo je dne 5. o. mj. tamošnji župnik veleč. g. Andrija Ferfolja u 57. godini svog života. Pokojni je služio u raznih krajevih goričke nadbiskupije ostaviv svuda milu uspomenu medju svojim pukom.

Njegovu blagu dušu preporučamo molitvi i njegovih saučenika i prijatelja u Istri. Vječni mu pokoj!

Vipavska željeznica otvoriti će se prometu valjda jošte ove godine. Kako pišu slovenski listovi, i na pruzi te željeznice biti će okapanja radi postajnih napisa. Tako na primjer misle u Ajdovščini učiniti napis na postaji jedino u njemačkom jeziku. Nebudu li slovenski zastupnici gorički složno postupali, te odlučno zahtjevali, da se za čisto slovenski kraj učini i slovenski napis, biti će čin, koji je kudjenja vriedan.

Politički pregled.

U Puli, dne 9. junija 1902.

Austro-Ugarska. Javljamo veselu viest, da je ipak došlo do stopljenja „Hrvatsko-Slovenskoga kluba“ sa „Slavenskim Središtem“ na carevinskom vieću. Predsjednikom novog kluba biti će dosadašnji predsjednici prijašnjih klubova, sad dr. Ivčević, sad dr. Šušteršič. Zamjenikom predsjednika bijnše izabran obzirom na njegovo stalno prebivanje u Beču zastupnik i dvorski savjetnik dr. Ploj. Za jesenskog zasjedanja izabrati će se skupni predsjednik. Izbor skupnoga predsjednika vršiti će se svake godine. Maloruski zastupnici te dva moravska Čeha, t. j. dr. Stojan i dr. Hruban, ostaju u novom klubu. Još se očekuje, da će tomu klubu pristupiti slovenski zastupnik dr. Berks, te će tada novi klub brojiti ukupno 28 članova. Mi pozdravljamo iskrenim zadovoljstvom novi klub, koji imade u svojem krilu vrlo odličnih muževa i koji će brojno više puta moći da odlučuje o sudbini jednog ili drugog važnog predmeta, koji se bude nalazio na dnevnom redu. Ako se vlada obazire na želje i težnje talijanskog kluba — kako pišu često talijanski listovi — koji broji jedva 19 članova, tim većma morati će, da se obazire na želje i težnje novoga našega kluba, koji je daleko brojniji i koji zastupa 3—4 puta veći broj državljanah nego li talijanski klub.

Carevinsko vieće odgodilo je svoje sjednice do dne 11. o. mj. da mogu medjutim delegacije svršiti svoj posao.

U posliednjoj sjednici austrijske delegacije, u kojoj se je razpravljalo o proračunu ratnog ministarstva, izjavio je hrvatski delegat vitez Vuković, da će glasovati proti tomu proračunu iz političkih razloga. Delegat predbaci vojnoj upravi, da neuzima nikakvog obzira na hrvatski jezik i na pravo Hrvata, te požali, što se nije vojna uprava zauzela za izravnu željezničku svezu Dalmacije sa Crnom Gorom.

U posliednjoj sjednici poljskoga kluba na carevinskom vieću razpravljalo se je vrlo živahno o izvanjskoj politici Austro-Ugarske. Povod tomu dala je Pruska vlada, koja je predložila pruskom saboru zakonsku osnovu, kojom traži od sabora 250 milijuna maraka za izkorenjenje Poljaka u Pruskoj. U spomenutoj sjednici dala je zastupniku dr. Greku povoda ta osnova, da je oštro pokudio držanje austrijske vlade i odsudio savez sa Njemačkom. On reče da je savez sa Njemačkom pogibeljan za Austriju, koja je već sada odvisna od Njemačke. Konačno je stavio predlog, kojim pozivlje poljske delegate, da se u delegacijah izjave proti savezu sa Njemačkom. Proti predlogu morao je predsjednik kluba i delegat Jaworski uložiti sav svoj upliv, te se je dapače zagrozio i sa položenjem mandata, bude li gornji predlog prihvaćen. Većina kluba prihvati jedan dio predloga uz dodatak viteza Jaworskoga. Tim predlogom pozivlju se poljski delegati, da glasuju za vojni proračun samo s ograničenjem, da se pojačanje obrambene snage upriliči samo na podpunu samostalnost monarhije i njezinu neodvisnost od pruskoga upliva i Njemačke, a tim osigura njezina istovriednost i podpuna sloboda na obranu njezinog velevlastnog položaja.

Crna Gora. Dne 5. t. mj. stigao je knez Nikola u Kissingen, gdje će proboraviti dulje vremena radi liečenja.

Jedan madjarski list pripovieda, da je knez Nikola pozvao k vienčanju kneževića Mirka također madjarskog grofa Zichy-a. Ovaj poziv — kaže rečeni list — ima političko zaledje. Poznato je, da nije kralj Aleksander dozvolio crnogorskom kneževiću Mirku, da se nastani u Biogradu i da se je odlučno uzprotivio proglašenju Mirka srbskim priestolonasljednikom. To da je kneza Nikola silno uvriedilo i sada hoće, da se osveti kralju Aleksandru tim, što je pozvao k vienčanju tiesnog prijatelja pokojnog kralja Milana.

Srbija. Službeni list „Dnevnik“ pobija viest izvanjskih listova, da će kralj Aleksander poslati na Cetinje k vienčanju kneževića Mirka posebnog odaslanika. — Bečkim listovom pišu iz Biograda, da je skupština obustavila svoj rad, jer da je tako hotio kralj Aleksander.

Bugarska. Dne 7. t. mj. stigao je bugarski knez sa pratnjom u Beč. Sliedećeg dana nastavio je svoje putovanje za Rusiju.

Rusija. Ruska vlada poslala je u Kinu člana carske porodice velikog kneza Cirila Vladimirovića carevog bratučeda, u vrlo važnom političkom poslanstvu. Veliki knez bio je u Pekingu tako svečano dočekan i primljen kao još nijedan dosadašnji tudji vladar. Za velikoga kneza kažu, da je donio kinezkomu caru vlastoručno pismo cara Nikole i da se u tom pismu radi o rusko-kinezkom savezu, od čega bi postao trojni savez, Rusija, Francezka i Kina.

Razne viesti.

Poljodjelska agencija za Istru. Zemaljski odbor u Poreču popitao se ponovno kod c. kr. namjestničtva u Trstu, da li je svršeno proučavanje pitanja o ustrojstvu poljodjelske agencije za Istru. Nije nam poznato kakav je dalo odgovor namjestničtvo na taj ponovni upit.

Kotarske knjižice. C. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru odlučilo je sporazumno sa zemaljskim odborom, da se podieli još tečajem ove godine dotacija za ustrojenje kotarskih knjižica, koja bijaše nedignuta proračunana još za god. 1901. u ukupnom iznosu od 1400 kruna.

† **Oskar pl. Millé-Žumberski,** c. i kr. kapetan ratne mornarice, umro je na Rieci u 43. godini dobe svoje. Pokojnik bio je od odlične plemićke porodice hrvatske, te je kao mlad dečko došao u ratnu pomorsku akademiju na Rieci, a poslie obavljenih nauka posvetio se vojničkoj pomorskoj službi. Pokojnik se je uviek osjećao dobrim Hrvatom i svoga hrvatskoga čuvstva i poriekla nikada zatajio nije.

Izvanredna bratska ljubav. Prošloga mjeseca preminuo je u Zagrebu u muževnoj dobi profesor risanja g. Aleksander Mašić, za kojim je, osim ostale

svojte, osobito brat mu Nikola, glasoviti hrvatski slikar i profesor, gorko žalio. Nakon bratove smrti nije imao Nikola ni danju ni noću mira. Uviek za ljubljenim bratom plakao i naricao. Noćju ustao bi iz postelje te amo tamo hodao naričući i naziviuć premiloga brata. Ni njega rodbine, ni savjeti prijatelja i liečnika nemogoše ga utješiti. On je propadao danomice tjelesno. Oslabljen duševno i tjelesno legao je u postelju i nakon 10-dnevnog bolovanja umro je od boli za bratom. Značajno je kod ove riedke zgode, da bijahu braća Aleksander i Nikola blizanci (dvojci) te da se je i kod njih obistinila rečenica našega puka, da jedan blizanac nepreživi dugo drugoga. Mi smo imali u tom dokaz i kod nezaboravne braće Baštijana.

Zahvala i priznanje načelniku Miliću. Rodoljubno občinsko zastupstvo u drevnom našem Splitu stvorilo je jednoglasno resoluciju, kojom izriče zahvalu i priznanje svomu načelniku g. Miliću, što se onako toplo zauzimlje za našu narodnu svetinju, za glagoljicu u crkvi. Ujedno je ono zastupstvo preporučilo občinskoj upravi, da pouči prama prijašnjim zaključkom pitanje glagolice, te da stavi predlog kako da se ova svetinja našim crkvam povrati i obezbiedi.

Izvoz hrvatskih dužica preko Rieke. Prošloga mjeseca maja izveženo je hrvatskih dužica preko Rieke ponajviše u Francezku za 3,331.730 komada.

Pustolov Pierotich u Americi. Zloglasni dalmatinski pustolov, koji se je proslavio kod provale u zavod sv. Jeronima u Rimu i kojega kasnije talijanski sudovi pustiše na slobodu, nalazi se sada u Americi, da tamo tjera i nadalje svoje pustolovine.

Iz Sarajeva pišu nam, da su tamo otvorili dne 1. o. mj. svečanim načinom hrvatku čitaonicu pjevačkog družtva „Trebević". U krasnih novih prostorijah sakupilo se toliko občinstva, da se je jedva smjestiti moglo. Na večer poslie 9. sata započeo je u prisutnosti mnogobrojnog odabranog občinstva svečani komers, na kojem bijaše izrečeno više srdačnih i oduševljenih zdravica, izmedju kojih izazva buru odabravanja ona profesora Žnidaršica, Slovenca.

„Petersburgskija Vědomosti", uvaženi svetski list govori u jednom od svojih brojeva — obzirom na zadaću slavenskih družtava u Rusiji, da se ta družtva neimaju brinuti za podizavanje država ili za promjenu europskog zemljovida, već treba, da služe prosvjeti i duševnim probitkom Slavenstva. Ta slavenska družtva Rusije nesmiju više izticati vjerskih pitanja niti posvećivati svoju pazku jedino pravoslavnim Slavenom, jer znatan dio Slavena sačinjavaju takodjer katolici i luterani. Slavenska družtva neimaju vjerskog poslanstva. Hrvatski pisac i rodoljub dr. Gaj preporučio je, da se držimo svi Isusova nauka u bratskoj ljubavi, pripadali ma budi kojoj vjeri.

Izbjegavati treba slavensku narodnu nadutost, čemu smo se naučili od Niemaca te sliedimo u tom njihovog Bismarka. O tomu nam svjedoče ideali, koji se medjusobno izključuju, kao što je Velika Srbija, Velika Hrvatska, Velika Bugarska, radi česa se ovi Slaveni medju sobom kolju zaboravljajuć na rieči neumrlog Kollara: „Uvjek, kada kažeš, da si Sloven, u tebi neka se odazove čovjek".

Prava novinara i urednika. Talijanska zastupnička komora razpravljala je osnovu zakona za novinare, koji sastoji od 33 članka. Po toj osnovi ima se ugovor za novinare sastaviti najmanje na 2 godine. Šef-redaktor imade se uzeti na 1½ godišnji pokus, urednik na 1 godinu. Ako novinar, namješten za pokus, probavi kod jednih novina 2 mjeseca dulje od vremena pokusa, imade se i bez ugovora smatrati angaziranim. Urednici i suradnici — ako list promieni vlastnika, načela ili ako se dva lista skupa stapaju i radi toga se materijalni dohodak promieni ili nastaju načelne promjene, ne mogu dulje ostati kod lista — imadu oni pravo na odštetu. Ova se računa u plaći do dana eklopljenja ugovora ili najmanje jednogodišnja plaća za glavnog urednika, 9 mjesečna za urednika, a šestmjesečna suradnikom. Svaki privatni ugovor, koji ne sadržaje ovih prava, nema vriednosti. Urednici i suradnici imadu sva prava vjerovnika na nepokretnine vlastnika lista ili tiskare. Sporove medju uredničtvom i izdavačem lista riešava sud od tri novinara i tri vlastnika listova, kojim predsjeda jedan kr. sudac.

Bogatstvo austrijskih židova. Za vrieme razprava u francezkoj komori o zakonu, kojim se duhovnim redovom otimlje njihov imetak pod plaštem slobode i državnih interesa, razpisale su židovske socijalno-demokratske novine, kako bi se i u Austriji morao sličnі zakon uvesti, jer je imetak katoličke crkve upravo silan. Kako se židovska mazala brinu za druge, a o sebi ne vode računa, najjasnije dokazuje činjenica, da cigla trojica austrijskih židova imadu veći imetak, nego sve katoličke crkve naše monarhije. God. 1852. došao je u Beč neki Jonas Königswarter sa imetkom od 42.000 for., a na smrti ostavio je svomu sinu 100 milijuna for. Sin odabranoga naroda Reitzes stekao je u 30 godina imetak od 200 milijuna for., a Gutmann, koji je nekada Bečom okolo prodavao žigice, ima danas preko 100 milijuna for. Pa ipak se socijal-demokratska „liberalna" svojta ne tuži protiv židova, koji imadu u Austriji imetak od 3800 milijuna for. ili polovicu pokretnoga imetka čitave Austro-Ugarske monarhije. Je li u takovih okolnostih opravdaniji socijal-demokratizam od kršćanskog socijalizma?

Djeca neka ne nose podvezice, jer škode zdravlju. Trajnim pritiskom na jedno mjesto spriečava se hranitba dotičnih stanica, jer se sokovi mogu tek polako ili nepodpuno izmjenjivati; nu ne samo na mekane stanice, nego i na kosti djeteta uplivaju štetno podvezice.

Opet morski pas. U hrvatskih listovih čitamo, da su prošloga ćednа ulovili u Bakarcu morskoga psa — samicu, u kojoj bijaše 21 mladih, pol metra po prilici veliki.

Žrtve englezko-burskog rata. Po zadnjih statističkih podatcih, što ih priobćuju englezki listovi, poginulo je u južnoafričkom ratu u svemu 21.965 englezkih vojnika, dočim iznose ukupni englezki troškovi rata do 31. marča ove godine 222,979.000 funti šterlina, to jest pet miljarda, 351 milijun i 496.000 kruna, dakle više, nego ratna odšteta, što ju je Francezka morala platiti Njemačkoj. Teže je nego na englezkoj strani ustanoviti brojevno ratne troškove na burskoj strani, jer tko može da procieni materijalnu štetu, što je Burom prouzročena opustošenjem polja i oranica?

U ostalom troškovi englezke vlade za južno-afrički rat još nisu zaključeni. Kako smo naime već javili, englezka će vlada staviti na razpolaganje tri milijuna funti šterlina, da svi oni Buri, koji su uslied ratnih gubitaka dospjeli u siromaštvo, dobiju hrane, zaklonište, posijano polje i drugo, što je potrebno, da se opet poprimi redovito poslovanje. Burom će se dati takodjer zajmovi i predujmovi. Nadalje javlja jedna depeša iz Londona, da će svaki englezki vojnik dobiti nagradu od pet funti. Pošto Englezka imade još jedno 230.000 momaka na ratištu — svega ih je bilo 300.000 — iznosit će nagrade momčadi preko 27 milijuna kruna.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn: osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

POZIV

na

III. redovitu glavnu skupštinu

„Oprtaljskog družtva za štednju i zajmove",

koja će se držati

dne 22. t. mj. u 3 sata poslie podne

u družbinoj školi na Livadama.

Dnevni red:

1. Izvješće upravnog odbora.
2. Izvješće nadzorništva.
3. Potvrda računa za god. 1901.
4. Ini predlozi.

☞ Kroz zadnjih osam dana prosto je svakomu članu pregledati račune, izložene u školi družbe sv. Cirila i Metoda u Livadama. ☜

Livade, 8. junija 1902.

Upravni odbor.

Br. 605

Oglas natječaja!

Usljed zaključka prihvaćenoga od občinskoga zastupstva dne 21. t. m. otvara se natječaj za občinskoga liečnika u Barbanu uz godišnju plaću od 1600 kruna izplativih iz občinske blagajne u mjesečnih obrocih.

Potanji uvieti službe nalaze se u zapisniku spomenute sjednice.

Natjecatelji za otvoreno mjesto mogu podnieti svoje dokumentirane molbenice kod podpisajućega do konca mjeseca lipnja t. g.

Glavarstvo občine

Barban, 26. svibnja 1902.

Načelnik:

Malabotich.

Marko Zović

krojački majstor

u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNAGIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima: Uplate u krunama

proti bezima blagajne denozitelja:

sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2½%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
za predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u krieposnova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odiel u krunama razpoložive u mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vare, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao također za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd **bez troška.**

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove na Warrants i vriednosti** uz najumjerenije uvjete.

Trošarino otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge tvrde po vrlo umjerenih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

Odvjetnik

Dr. Josip Stanić

otvorio je svoju

odvjetničku pisarnu

na Voloskom.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Strana 1250

RJEČNIK

HRVATSKO-TALIJANSKI.

Pripravio ga za tisak

DRAGUTIN A. PARČIĆ

Hrvatski kanonik u Rimu.

Treće pomnoženo i popravljeno izdanje.

Ciena po iztisku:

a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.

☞ Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem. ☜

Tvrdo vezan K 8. — Meko vezan K 6.

ZADAR.

Tisak i naklada „Narodnoga Lista." 1901.

Strana 1250

Broj 45. Pula, u petak dne 13. junija 1902. God. XXXIII.

Oglasi, pripostlana itd. plaćaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6—; odn. K 3— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i vrtuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Skromnost talijanskog učitelja.

Pod tim naslovom pišu nam iz Koparšćine koliko sliedi: Da vidite, g. uredniče, kako su skromni i pravedni nekoji talijanski učitelji Istre, šaljemo Vam u prepisu dva talijanska pisma, što ih je jedan od tih učitelja razaslao na svoje talijanske drugove u ovom kotaru. Ta pisma glase u hrvatskom prevodu.

I.

„Kopar, dne 28. aprila 1902.

Poštovani (poštovana) gospodin (gdja.) kolego!

Imenovanjem g. V. Parenzana za c. kr. nadzornika za Poreč i Pazin, ostalo je izpražnjeno mjesto zastupnika učitelja u ovomjestnom c. kr. kotarskom školskom vieću. Sa poluslužbene strane doznajem, da će se obdržavati kotarska konferenca po svoj prilici prije konca tekuće školske godine. Izkustvo nas uči, da bi moglo nesporazumljenje izmedju talijanskog učiteljstva imati uz ostale nevolje i tu posliedicu, *da bude imenovan jedan Slaven, što nebi stalno služilo nam na čast u pogledu etičko-narodnom.* Nu mimoišav političko pitanje, već je davno ustanovljeno, da nebijahu talijanski kandidati nikada predloženi ni podupрti jednodušnim glasom njihovih drugova; skoro kod svih izbora sve do zadnjeg trenutka, zavidnosti, nesloge razdori vladali su u naših sastancih, držeći razdvojena naša srca.

Posliedice takve ukora vriedne nesloge pokazaše se do mala u osobi izabranog, zlo vidjenog iz jednog ili drugog razloga ogromnoj većini učiteljstva kotara. Kojigod čuti duboko dostojanstvo pučkog odgojitelja, i koji želi stvarnog i uspješnog zagovornika svojih interesa, bilo moralnih ili materijalnih, u krilu spomenutog vieća, suglasiti će sa podpisanim u tom, da treba učiniti konac stanju stvari, koje je do sada donielo mnogo štete i nikakve koristi našem zaslužnom stališu.

Da se postigne najplemenitiju svrhu, o čemu gori, valja da nebude zastupnikom učitelja jedan od običnih slavohlepnih gramživaca za onom stolicom, koja da mu bude podnožjem, a da se uzmogne visoko popeti; treba nadalje, da se dotični odlikuje čistoćom značaja i znanjem, poznatim i izvan skromnih školskih zidina.

Podpisani, premda nemisli, da je najbolji od sviju, što bi bilo ludo ni pomisliti, jest ipak osvjedočen, kad bi bio na to pozvan, da bi znao pošteno i odlučno promicati interese učiteljstva u kotarskom školskom vieću. Nebude li mi uzmanjkala podpora drugova, pokazati ću činjenicami, da nije konferenca učitelja koparskog kotara uzalud položila u mene svoje pouzdanje.

Izvolite, poštovani (a) kolego biti toliko prijazni, te priobćiti sadržaj ovog pisma tomu poštovanomu učiteljskom tielu.

Najodaniji, najzahvalniji, najljubezniji drug Domenico Venturini privremeni školski upravitelj".

II.

„Kopar, mjeseca maja 1902.

Predragi (e) kolege (e)!

Približava se dan, u kojem ćemo biti pozvani, da si izaberemo zastupnika u c. kr. kotarsko školsko vieće. Čast, stalište, komu pripadamo, zahtjeva, *da se bar ovaj put svi naši glasovi slože okolo jednog imena.* Već je konačno doba, da se već jednom prestane sa vječnim nesuglasjem u nazorih i u simpatijah, koji nevode do drugog, *nego li da podjaruju zlobno zadovoljstvo Slavena.* Oni nas uče, da budemo čvrsti kao saliveni, kako slobodan narod Manzonievih uspomena. Neobhodno je potrebito dakle, da se ove godine nedogodi, da dademo loviti kandidata u zadnji trenutak, pak da pade radi neglosti izbor na osobu, koja neuživa naklonost svi ju drugova.

Pružimo dakle Slavenom liep primjer solidarnosti, te ćemo tako očutiti uz naše moralne interese takodjer, ako Bog da, i blagotvoran uticaj materijalnih interesa.

Predragi (e) kolege (e).

Pružam Vam svoje ubogo ime na glasovanje. Pošto prebivam stalno u gradu, koji je istodobno sjedištem spomenutog vieća, jest to okolnost od najveće važnosti, *jer nebi mogao nitko bolje od mene sa većom briživosti tumačiti Vaše želje u c. kr. kotarskom školskom vieću.* Duboka ljubav pako, koju ja gojim u obće za didaktične stvari, o čemu sam pružio ponovnih dokaza takodjer putem štampe, podaje mi nade, da će biti moj predlog počašćen Vašim odobrenjem.

Vaš najljubezniji drug

Domenico Venturini.
privrem. škol. ravnatelj".

Skroman mora da je taj g. Venturini, koji *pruža svoje ubogo ime,* jedino u tu svrhu, da nepruži „ljubljenim Slavenom" *zlobno zadovoljstvo* radi talijanske nesloge! Bog bi znao netreba li možda i on kakvo podnožje, da poskoči malo više?!

Iz delegacija.

Beč, 7. juna 1902.

Od prekjučer poslie podne zasjedaju opet delegacije u Budapešti. Glasovalo se je najprije o kreditu za upravu Bosne i Hercegovine, i taj je bio prihvaćen. U ugarskoj delegaciji spominjalo se je njekim zadovoljstvom dvadesetgodišnju upravu ministra Kallaya; nečuje se da bi se i u „austrijskoj" što takova bilo dogodilo.

Početkom razprave o redovitih troškovih za vojsku prosvjedovao je izvjestitelj proti napadajem na vojsku u „austrijskoj" zastupničkoj kući. Njeki delegati pridružili su se u svojih govorih tomu prosvjedu. Vojska je stalno potrebita, i nebi se ju imalo napadati kao takovu, al se pravom napada na pojedine njezine ustanove, na postupak njezinih predstavnika u mnogom obziru, i u pojedinih slučajevih.

Napadaje Njemca Luksha nemože se odobriti, al su opravdani prigovori i pritužbe Poljaka Abrahamovića radi toga, što se već jednom neuredi, kako da se kazneno postupa sa vojnici kada to treba. Opravdani su prigovori i pritužbe slavenskih zastupnika: Rusina Barwinskoga, Čelia Kaftana i Heroldа, Slovenca Šustersiča, i naročito Hrvata Vukovića. Isti je izjavio izričito, da će glasovati proti proračunu. On kao Hrvat nemože glasovati za proračun vojske, jer se na Hrvate i njihov jezik neuzima onoga obzira, koj bi se moralo, jer se kod hrvatskih pukovnija namještа častnike, koji nepoznadu jezika pukovnije, jer se vojnike hrvatskoga jezika uvršćuje u pukovnije, u kojih se hrvatski negovori, jer se kod mornarice namještaju ljudi, koji nisu nikad mora vidili, a zapostavlja ljude rodjene na moru, i tako dalje i tako dalje.

Delegat Vuković bio je već u prvoj sjednici ovogodišnjih delegacija podao interpelaciju na ministara rata radi kvarenja hrvatskih imena sa strane vojničkih oblasti. Na svoje veliko čudo opazio je kašnje, da ta interpelacija nije tiskana u zapisniku kako bi morala biti. Četvrtak, odmah početkom sjednice, pitao je predsjednika što je s tom interpelacijom. Predsjednik, liberalni Niemac Bärnreuther odgovorio je, da je interpelacija zbilja bila predana u prvoj sjednici. Vidi se i tu nedostojan postupak. Proti Hrvatom čini se svega i svašta, a njihove pritužbe da još ni na javnost nedodju. Budu li se uviek naši delegati, naši zastupnici i naš narod zauzimali za svoja prava, oni će jih prije ili kasnije zadobiti. Svakomu svoje, pak što komu Bog da.

Isti gospodin delegat Vuković interpelovao je jučer radi toga, što se hrvatske reservisте pošilje u pukovnije, u kojih nije poznat hrvatski jezik. A interpelovao je takodjer zapovjednika mornarice za to, da se uvede kod mornarice konservu mesa.

Još predstoji razprava o našoj c. i kr. mornarici, a kod te nadamo se progovoriti će razni delegati o krivicah, koje se našemu narodu čine, i zahtjevati, da se postupa pravedno prema našemu narodu i pojedincem potičućim iz toga naroda. O tom izvjestiti ću Vas drugi put.

Glavna skupština

zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru, obdržavana dne 18. aprila 1902.

(Nastavak.)

7. „Za promicanje poljodjelstva na otocih."

Član Brida preporuča, da bi se poslalo Gina Zamarina, koji se bavi voćarstvom i s ostalimi strukami poljodjelstva, na kvarnerske otoke. Isti preporuča, da se pošalje klaštrioce maslina i voćaka u Lošinj.

Predsjednik misli, da neima tamo toliko stabalja, a da bi trebali klaštrioce.

Član Brida ističe kako je potrebito, da se pošalje u Lošinj strukovnjaka u voćarstvu, pošto su prošle godine tamo pozeble voćke, pa ih treba obnoviti.

Predsjednik obećaje, da će poslati Zamarina bude li vrieme i sredstva dopuštala. Glede maslina, reče, da se šalje na otoke već mnogo godina pizanske klaštrioce i da su već morali to sami gospodari naučiti. Osim toga poslala je vlada mladića u poljodjelsku školu u Gruž, gdje su i klaštrenje učili; jedan od tih klaštri u Buzetu.

Član Brida odgovara, da jedan mladić, koji je položio tečaj u Gružu, klaštri i kod njih, ali da trebaju ipak osobu, koja bi ih podučila o voćarstvu.

Član dr. Fragiacomo, da je doznao, ali zato da ne preuzimlje odgovornosti, da je došao početkom mjeseca marča, nakon što je već prije predavao tajnik Blasig u Žminju o ciepljenju trsja, tamo učitelj c. kr. namjestničtva Štrekelj (ili kako je on rekao: Strechelli), koji da je tamo držao kratko predavanje o ciepljenju. Govornik misli, da se ovakvimi uzastopnim predavanjima u istom mjestu stvara smetnje, a misli da predavanje onoga vladinoga učitelja u ono malo sati nemože dosta koristiti. Osim toga prituži se Fragiacomo na učitelja Štrekelja, da je kritizirao rad Blasig-ev tim, što je kazao, da ako je htio učiti ljude u ciepljenju, nije mu bilo od potrebe ostati u Žminju nekoliko dana, već mu je bilo dosta za to nekoliko sati. Gosp. Štrekelj da bi morao znati, da ako je Blasig ostao nekoliko dulje, nije valjda samo o ciepljenju govorio, nego i o drugih gospodarskih pitanjih. Govornik reče, da nije denuncijant, ali se svakako smatra dužnim, da to prijavi c. kr. vladinom odasланiku.

Predsjednik odgovori, da mu nije poznato, da bi bio poslije tajnika došao u Žminj koji drugi učitelj, te mu je dapače drago izviestili, da su mnogobrojni seljaci prisustvovali predavanju tajnikovu.

Nadzornik Frühauf reče, da ako se je g. Štrekelj onako izrazio, učinio je slabo i povriedio je svoju dužnost, te će on to svakako spraviti na čisto i ako treba proti njemu postupati. Nemože se predbaciti nikomu, što je g. Štrekelj pošao odmah iza g. Blasiga u Žminj. Vlada nije znala da ovaj ide onamo, pa ako je poslala svoga učitelja, učinila je to svakako radi toga, što je bila od posjednikah naprošena.

Član Mrach se čudi, što šalje vlada u isto mjesto putujuće učitelje malo dana iza toga, pošto je bio već tamo drugi učitelj, dočim je obično vrlo riedko viditi njezine učitelje po naših selih. Kad je g. Štrekelj doznao, da je g. Blasig bio tamo, mogao je poći drugamo, gdje bi ga bili rado slušali.

Nadzornik Frühauf reče na to, da kako drugdje po Istri, imade i u Žminju ljudi, koji govore hrvatski i ljudi, koji govore talijanski. G. Blasig zna talijanski, a nezna hrvatski, a g. Štrekelj znade hrvatski, pa ako su se i našli ondje jedan iza drugoga, nije to bilo suvišno, jer je mogao jedan predavati jednim, a drugi drugim.

Član Mrach odgovori, da si je i tu pomogao g. Blasig, jer je imao tumača, koji je stavak po stavak prevadjao ono,

što je on predavao. (Krasne li nam poduke. Op. Ured.) On je bio tamo poslan na molbu pazinske kotarske zadruge, jer se je i ondje pojavila filoksera, a ljudi su bili željni pouke.

(Na ovu klevetu talijanaške gospode možemo odgovoriti na temelju pouzdanih obaviesti, da je bio g. Strekelj najavio svoj dolazak u Žminj prije nego li g. Blasig; da je taj dolazak radi prešnih posala za osam dana morao odročiti, o čemu je Žminjce brzojavno obaviestio; da g. Strekelj nije ništa znao o predavanju g. Blasiga u Žminju i da je tekar na putu za to doznao; da se je na licu mjesta popitao o predmetu predavanja g. Blasiga, i doznav za to, da je on o drugom predavao puku; da se nije ni riečicom zadeo o predavanje g. Blasiga i da je nakon kratkog boravka u Žminju, pošao u Beram, da tamo predava narodu.

G. Fragiacomo neće, da bude denuncijant, ali je ipak liepo denuncirao odsutnoga i nevinoga učitelja jedino radi toga, što ovaj nepripada talijanaškoj kliki, i što je vrstan i sposoban učitelj. Ako to nije denuncijanstvo — tada mi neznamo — častni Fra-Giacomo — što se zove u obće denuncijanstvo. Op. Ured.)

(Konac sliedi.)

Vinska klauzula

i carinski cienici naših saveznika.

(Konac.)

Iza Italije, Francezke i Španjolske proizvodi se u našoj monarhiji vina po prilici za 17 mil. kruna. Ta bi se proizvodnja mogla za cielo još povisiti, da se ovoj grani posvećuje više pažnje i kad bi se carinami pobrinulo za to, da tudja vina ne budu imala k nam laki pristup. Napose je to t. zv. vinska klauzula, uslied koje Italija poplavljuje upravo naše tržište svojimi jeftinimi crvenimi vrstami vina, potiskujući naša vina sa tržišta. A k toj nevolji pridružuje se sad još i njemački carinski cienik, koji kao da kani onemogućiti i podpuno uništiti našu trgovinu s vinom u Njemačkoj. Osnova toga cienika povisuje carine na sva voćna vina i mošt, kao i na rakije, nadalje na sva lječila, koja u sebi sadržavaju vina, na vinski i voćni ocat itd. Kao primjer, za čim ide osnova novoga njem. carinskog cienika, navest ćemo samo neke stavke u dosadašnjem i novom cieniku.

Vrst robe	dosadašnja carina na 1 q.	Po novom cieniku na 1 q. maraka.
Novo vino, koje nema preko 14% alkohola po vazi . . .	10—20	24
Novo vino, koje nema preko 20% alkohola po vazi . . .	10—20	30
Vino sa preko 20% alkohola	125	160
Pjeneće vino	80	120
Drago vino i frižki mošt	48	48
Lječiva vina u buretih	24	24
Lječiva vina u drugih posudah . . .	48	48
Voćno vino u buretih	24	24
Voćno vino u drugih posudah . . .	48	48
Ocat u buretih . . .	8	10
Stolno grožđje . . .	10	15
itd. itd.		

Kad bi Njemačka obilovala vinogradima i vinom, te mogla samo svojim vinom pokrivati svoju potrebu, ne bi bilo čudno njezino nastojanje, da obrani domaću proizvodnju od strane konkurencije. Ali Njemačka stoji tek na 7 stupnju glede proizvodnje vina, te ga proizvodi u svemu samo za K 4,200.000, odakle jasno sliedi, da Njemačka ne može sama zadovoljiti svojoj potrebi, nego da je upućena na izvoz iz susjednih država, naročito na našu monarhiju, Francezku i Italiju.

Svakako je ovo kritično doba, pa se mora sve upotrebiti, da se ova prieteća nesreća odvrati od nas.

Pitanje vinsko, životno je pitanje svih zemalja u kojih stanuju Hrvati. Zato valja napose spomenuti rad hrvatskih zastupnika iz Dalmacije, koji su žilavim svojim radom u car. vieću, a i u delegacijah, znali za to pitanje zainteresovati i šire krugove. Njihov rad ipak nije ostao bez uspjeha, kako se razabire iz govora vladinih članova, a i nekih njemačkih zastupnika.

Svakako je vrlo značajna pojava ova razlika gospodarskih interesa medju državami trojnoga saveza. Ma da državnici govore koliko im drago o simpatijah i prijateljstvu medju vladarskimi kućami, to u današnje vrieme nije više razlog, da države sklapaju medju sobom saveze. Danas svud odlučuju interesi, a ti se medju državami trojnoga saveza gotovo izključuju. Najžalostniju pak ulogu kao da igra baš naša monarhija. Italiji je otvorila širom vrata, da lakše može uništiti domaću vinsku proizvodnju, a punoj talijanskoga i svoga vlastitog vina zatvara svoja vrata drugi njezin saveznik, Njemačka. Svaki bi savez morao, da nosi koristi, ali razumije se, da stoji i žrtava, ali kad taj savez traži samo težke žrtve, kad se na moj račun saveznik bogati, a ja stradam, onda je to gotova propast. Sa trojnoga saveza, za neku misao mira, a uz to sveudiljno množanje vojske, stradaju cieli narodi monarhije. Nije zato čudo, što se sve češće čuju glasovi proti njemu. To je samo dokaz, da su jedino materijalni interesi ona osnova, na kojoj se mogu razvijati zdravi državni savezi. Gdje toga nema, ili gdje se interesi križaju, tamo je sve to prisiljeno, nenaravno, pa se mora prije ili poslije razpasti.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

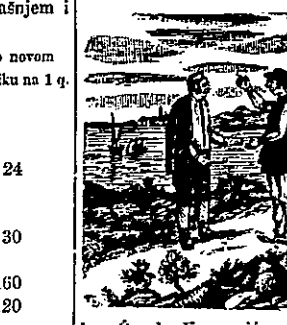

Jur. Ča da Kumparić u Marčani prodaje frminante od Lege?

Fr. Tako ljudi kažu; i ne lažu.

Jur. Ma ča ga ni sram to činiti: ter negredu valja Piranci ali Rovinjci kupovati u njegovu butigu.

Fr. Dragi moj Jure, to ti je bolest od starine: otac mu je rado u Vodnjanu pašte jia, pa sin neće da se zamiri.

Jur. Ala Bog mu pamet prosvitlija.

* * *

Fr. Kaldirski meštar da je moral opet na žame.

Jur. Ter da ga je već storil u Kopru.

Fr. Ja, ma sada ga je delà najprije u Poreču pak u Motovunu.

Jur. Dunke će siguro vancat.

Fr. Bi morá ako je zamehital.

Pogled po Primorju.

Puljski kotar:

A hrvatski? Na višem financijalnom inšpektoratu u Puli izbjegavaju gospoda činovnici svaku porabu hrvatskoga jezika. Hrvatske stranke prisiljene su obćiti samo talijanski, podpisati zapisnike samo u tudjem jeziku i primati riešitbe, makar i kinezki, samo ne hrvatski. Osobito pak smo se začudili, videć da niti natječaji razpisani za oddanje kakve prodavaonice duhana, pa radilo se i o čisto hrvatskih mjestih, ne bivaju oglašeni hrvatski. Takav postupak, samovoljan ili naložen od zgora, vriedja našu narodnost, koju bi u prvom redu oblasti imale držati za ravnopravnu s drugimi.

Molimo, da se uvaži obstanak Hrvata u ovoj zemlji, a gospoda Della Rosa, Malpaga i drugi, neka se slobodno vrate u Tirol, neće li il ne mogu da hrvatskomu jeziku dadu mjesto štono ga ide. Inače obrnuti ćemo deblji kraj.

Izpiti zrelosti na državnoj gimnaziji u Puli. Dne 2. o. mj. započeli su, a dne 6. o. mj. svršili pismeni izpiti zrelosti na ovdašnjoj državnoj gimnaziji sa njemačkim naukovnim jezikom.

Ustmeni izpiti zrelosti započeti će dne 2. julija o. g. Pismenomu izpitu podvrglo se je 10 kandidata i to: Abramić Mihovil, Komar Fran, Kerkoč Fran, Parentin Petar, Pfeifer Lav, Selan Edvard, Sterz Rudolf, Wolf Albert, Keller pl. Hellheim vitez Rikard i Jaschi Fran.

Strajk zidara u gradu Puli jošte nije dovršen. Prekjučer izdalo je družtvo poduzetnika i zidarskih majstora na zidare spomenicu, kojom javljaju, da ne mogu pristati na predloge zidara glede povišanja plaća na način kako to žele zidari, već će se držati onoga reda, kako je to ustanovljeno negdje koncem prošlog mjeseca. Zahtjevi da su preveliki, više nego li u Trstu i Lavovu. Do sada se zidari o tome nisu izrekli a niti posla poprimili, pa čekajmo da vidimo, kako li će iz toga boja izaći. Doznajemo pri zaključku lista, da će zidari početi raditi u ponedjeljak.

Cassa rurale u Šišanu. U nedjelju 8. t. mj. obdržavala se je godišnja skupština toga družtva, koje je pred malo godina ustanovio bivši župe-upravitelj Monti. Iz talijanskih listića u Puli doznali smo za uspjeh te blagajne: miseria assoluta, tielo bez duše; prama hrvatskim seoskim zadrugam kao noć prama danu.

I mora tako da bude: Šišanska „Cassa rurale" ustanovljena je lih na prkos Medulinskoj Posujilnici, koja okuplja oko sebe sve što je boljega u Medulinu, Ližnjanu i Šišanu. Iz početka imala je blagoslov popova: kad je otišao Monti, uzeli su je u ruke obični .... prijatelji puka i danas je na rubu propasti.

Da je Talijanom stalo do koristi siromašnog Šišanca, oni bi morali dati najveći kredit onoj zadrugi: ali Talijanom je drugo na umu. Njihova „Cassa rurale" ima s a m o političku svrhu. To se najbolje vidi po tom, što su sada zaključili, da rastegne dielovanje i na Ližnjan i na Medulin, dakle da stane po mogućnosti na put Medulinskoj Posujilnici te da jednom propanu obe, a gospoda puljska neka posudjuju opet novac na 8—10—12 po sto. Ufamo se, da ćemo i tu preboliti, jer u Medulinu i Ližnjanu nije već moguće prodavati rog za svieću.

Jedno ipak žalimo: Ivina iz Jadreški se je dao upregnuti u taj prokleti jaram talijanski: za d e l e g a t a Garbina iz Ližnjana škoda je niti trošiti rieči, kako ni sapun na tovara.

Sram Vas bilo od Boga i od ljudi jednoga i drugoga, a na one, koji tako siju smutnju u naš narod, neka pane svako prokletstvo.

Konsumno družtvo sa svakovrstnom mješovitom i kolonijalnom robom ustanovilo se u predgradju Šijani, te je sa prvim svibnja bilo započelo svoje djelovanje. Družtvo ima liep broj članova, koji su u obće vrlo zadovoljni sa svojim dućanom, a nema dvojbe, da neće i ostali u družtvo pristupiti, koji to do sada učinili nisu. Do sada je napredak vrlo povoljan, a u buduće evasti će sve to bolje. Našim ljudem polažemo na srce onu: Svoj k svomu. Zašto da nas drugi brije i globi, kad možemo sami sebe dobro služiti, sami si drobiti i rezati, a što je glavno, dobitak medju se podieliti. Dakle, na okup svi!

Ciepljenje kozica bilo je prošloga čedna u družbinoj dvorazrednoj školi u Šijani. Ciepljena su bila sva djeca, koja jošte niesu bila ciepljena a i ona, koja su htjela i kojim su roditelji dozvolili.

Pazinski kotar:

Dinamit odnio mu prste. Nekoji naši nazovi-ribari neće da se okane pogibeljnog i zabranjenog ribarenja sa dinamitom. Mnogi od njih platili su skupo svoju neopreznost. Medju ove brojimo i Ivana Fonovića iz Labinske Skitače, koji je ribario kod „crnog rta" dinamitom. Upaljena kapsula odnesla mu je svih pet prsti jedne ruke, koju će mu po svoj prilici liečnici odrezati. Ljudi božji pamet u glavu!

Porečki kotar:

Bolest „crn" na trsju. Iz bujskoga sudbenoga kotara pišu nam, da se je u tamošnjih vinogradih pojavila na trsju bolest „crn" (il mal nero) te da je u občinu Humak (Umag) došao tajnik zemaljskoga kulturnog vieća g. Blasig, da pregleda bolestne vinograde i da dade gospodarom potrebitu poduku. O toj bolesti čitamo u zadnjem broju splitskog „Pučkog Lista" sliedeću oznaku i poduku: „Antraknoza, crn, patule, ospice, seše, grnja (Anthracnosis), objavi se na lozi kada i lug i još ranije, pa izpjegavi, izšara i izvrti sve mlado na lozi. Raztopina od 50 kilograma zelenog kamena (galice) i 1 kilogram sumporne kiseline u 100 litara vode najsigurniji joj je lik. Ovom se raztopinom pomaže svu lozu (glavu i tegove) jedan do dva puta još prije nego li pup nabrekne i otvori".

Koparski kotar:

Občinski izbori u Dekanih. Kako smo želili, tako su i prošli netom obavljeni izbori za občinu Dekani mirno i uredno. Borba bijaše doduše žestoka izmedju pristaša čisto narodne stranke i stranke bivšeg načelnika, nu ta borba nije prekoračila granica obične pristojnosti.

Slovenska narodna stranka pobiedila je u III. i u II. tjelu sa svimi kandidati, dočim bijaše u I. tjelu izabrano 6 njezinih i 4 protivne njoj stranke, koji pak nisu i nemogu biti Talijani. Radi toga smo posve zadovoljni sa ovim uspjehom te očekujemo od novoga zastupstva, da će si izabrati značajna, radina i nesebična načelnika i njega dostojne savjetnike, pak da će svi zajedno složno nastojati, da se zaciele stare rane, da se uvede občinsku upravu na pravi i redoviti put reda i rada i — da se zaboravi na ono, što je bilo.

Voloski kotar:

Hoće da unapried Krstića obrane! O tome primamo iz Voloske sliedeće: Sve poštene i neodvisne novine donesoše viesti o groznom zločinu u Matuljah neneopustiv se u razglabanja ili u dokazivanja, tko li je kriv tko li nevin. Sve to imade se dokazati tekar i to sudbenom iztragom u Voloskom i porotnom razpravom u Trstu, pred koju će doći svi oni, koje bude državno odvjetničtvo kao krivce zločina smatralo.

Jedino židovsko-lažiliberalni listovi čine u tom iznimku. Jedni šute kao riba u vodi, kao primjerice porečka „baba", kao da se to nje i njezinih i netiče, premda je čitavom svietu poznato, da je Krstić plaćenik one klike, koje glasilo je baš rečeni listić i da je ta klika sukriva

za sva nedjelja što ih je rečeni stvor na našem narodu istre počinio.

Drugi nasuprot opisuju onaj zlotvorni čin tako, kao da je ona nesretna služkinja sama zanosila, sama bez ikakve pomoći i bez ikakvog sudjelovanja ili znanja ostalih sukućana rodila i ono prokleto djelo počinila. Ti talijanski poštenjaci bježe pred sudom, te viču na puno grlo: Krstić je posve nevin, on nije za sve to ništa; gospodja Ambrozini pala je iz neba, kad je za zločin doznala, oni su obojica nevini kao ono ubogo djetešce, koje bijaše onako krvoločno razmrcvareno. Čemu — pitamo mi — ta preuranjena obrana ni Petra ni Pavla? Ta onaj, koji je nevin, biti će bez dvojbe i od suda takvim priznat, te će izaći iz zatvora čišći nego li bijaše prije. Ali to se ima tekar ustanoviti iztragom i razpravom. To mora da se prepusti sudcu iztražitelju ili eventualno porotnicima.

Braniti i zagovarati nevinost nekoga, koji se nalazi pod iztragom, znači mješati se u poslove sudca iztražitelja i u one državnoga odvjetnika. Koli sudcu toli državnomu odvjetniku biti će bez dvojbe jasno, da ona nesretna služkinja, priprosto i nepokvareno radničko diete mora imati sukrivca ili sukrivce. Neda se absolutno predpostaviti, da bi samo ono djevojče, bez savjeta, bez pobude, bez nukanja ili bez grožnje počinila onako grozno djelo na vlastitom dietetu. Čuje se i čita često na žalost, da je ona ili ona zlotvorna majka svoje nezakonito diete zapustila, udušila, zakopala ili u vodu bacila, ali da bi ga bila na najdrobnije komadiće razsiekla, toga nje još nečusmo niti čitasmo.

Pustimo dakle sav taj žalostni i strašni posao sudcem, koje veže prisega i zakon da pronadju zločinca ili zločince i da ih primjereno zločinu takodjer pedepsaju.

P. S. Pošto smo bili napisali gornje redke, stigao nam je iz Voloskoga glas, da napinju tamošnji talijanaši na pobudu istarskih kamorista sve sile nebili Krstića ikako iz zatvora oslobodili. Radi toga, da su stali trubiti po talijanskih novinah riečkih i tršćanskih o njegovoj nevinosti, nebi li tim uplivali na one, na koje se nemože ni mitom ni grožnjami uplivati.

Broj gostova u Opatiji. Od 1. septembra 1901. pak uključivo do 4. junija 1902. bilo je u Opatiji 13.105 osoba. Od 29. maja 1902. pak uključivo do 4. junija poskočilo je broj gostova za 213 osoba. Dne 4. junija 1902. bijahu u Opatiji 772 gosta.

Trst.

Najnovije djelo Ivana Rendića. U Trstu boravio je dulje vremena naš glasoviti kipar g. Ivan Rendić izradjujuć poprsje za prerano umrvšeg narodnog dobrotvora g. Frana Kalistra. Ovih dana svršio je g. Rendić to poprsje na obće zadovoljstvo pokojnikove rodbine i uz živu pohvalu onih, koje su tu najnoviju umotvorinu njegovu vidjeli. Djelo je posvema uspjelo, te povećava dosadašnju Rendićevu slavu.

Ovo poprsje doći će u mramoru na nadgrobnicu obitelji Kalister, a pošto se supruzi pokojnikovoj gdji. udovi toliko svidja, odlučila je, da se izradi takodjer u bronzu, pa će ga postaviti u bogatoj galeriji slika, koju je pokojnik zapustio.

Sada se nalazi Rendić u Biogradu, gdje će raditi na spomeniku kralja Miiana a kad se vrati u Trst, izraditi će poprsje gdje udove Kalister i njezinog jedinca g. Viktora.

Čestitamo srdačno g. Rendiću na tolikom uspjehu!

Politički pregled.

U Puli, dne 12. junija 1902.

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće imalo je dne 9. o. mj. opet sjednicu, u kojoj bijaše podnešeno više prešnih predloga. Treća točka dnevnoga reda bijaše osnova zakona o porezovanju željezničkih karata. Češki klub opire se još uviek razpravi ove osnove te bijaše sazvana sjednica predsjednikah klubova, da se pokuša sporazum. I češki prvak dr. Pacak sazvao je brzojavno mladočeski klub na sjednicu, na koju je došao kao član delegacije iz Budimpešte. U vladinih krugovih se nadaju, da će se moći zasjedanje zaključiti već 14. o. mj., da se dade pak vremena zemaljskim saborom, da uzmognu riešiti redovite poslove. Sjednica carevinskoga vieća od dne 10. t. mj. bijaše opet jednom burna. Na početku upitao je hrvatski zastupnik iz Dalmacije g. Biankini ministra-predsjednika za razlog zapostavljanja hrvatskog jezika u c. kr. uredih Dalmacije. Češki radikalni zastupnik Klofač upitao je istoga ministra, da li odobrava i šta kani poduzeti proti govoru njemačkoga cara Vilima, što no ga je izrekao prošlih dana proti svojim podanikom poljske narodnosti. Njemačko-radikalni zastupnici staviše 19 prešnih predloga. Većina odbi prešni predlog zastupnika Eisenkolba, koji je tražio, da imadu obrtnici dokazati svjedočbom svoje usposobljenje za tjeranje obrta. Zastupnik Breiter govori o nesreći u rudokopih u Borislavu, gdje bijaše ranjeno 17 radnika, i gdje je po njegovom mnienju zakrivilo nesreću ravnateljstvo rudokopa. Zastupnik Daszynski govori o istom predmetu tražeć od vlade, da zahtjeva od poduzetnika strogo ovršivanje propisa. Ministar Giovanelli opiše nesreću, koju da su po svoj prilici prouzročili plinovi. Na licu mjesta povedena je stroga iztraga. Zast. Klofač pita predsjednika, hoće li pozvati ministra-predsjednika, da odgovori na njegovu interpelaciju o govoru cara Vilima, koji da se je stavio na čelo velikonjemačkih agitatora i koji je govorio kako govore politikaši u krčmah te je valjda bio pijan. Predsjednik ga pozove da neupliće u razpravu vladara savezne države. Klofač reče na to, da se je car Vilim razkrinkao ne samo kao Veliko-Niemac, već i kao osoba bez ikakvog takta. Predsjednik ga opet prekinu i opomenu. Klofač nastavi, da je car Vilim zanemario svaki obzir napram zastupniku Austrije, koji bijaše kod one svečanosti. Zast. Fresl (radikalni Čeh): da, jer je austrijska vlada podčinjena caru Vilimu. Klofač: Car je pozvao i Niemce izvan granicah Njemačke u boj proti Slavenom, te drži, da je austrijska vlada dužna svojoj časti i svojim nenjemačkim državljanom prosvjedovati proti postupanju carevom. U tom smislu govorio je i nadalje zast. Klofač, kojega je predsjednik opet i opet pozvao na red, radi češa je nastala u saboru silna gungula izmedju čeških i njemačkih radikalaca. Zast. Fresl jim doviknu: Mi Slaveni nemožemo trpiti ovake bezobraznosti, a na prigovore Niemaca, odvrati im, da su svi robovi cara Vilima. Dolje s njim! Čuo se je takodjer povik, da je car morao biti pijan kad je ono izgovorio. Zast. Fresl Niemcem: Stidite se, što branite takvo stvorenje. Nakon toga umješaše se u prepirku Niemci radikalci te je nastala takva buka i vika, da je predsjednik zapustio svoje mjesto, digniuv sjednicu. U sjednici od 11. o. mj. povratio se je predsjednik na početku sjednice na gungulu od prošle sjednice požaliv one nepristojne prizore, koji da nesluže na čast državnomu saboru. Iza toga odgovori ministar-predsjednik dr. Koerber na interpelaciju zast. Klofača o govoru cara Vilima proti Poljakom. Posliednje rieči ministrove izazvale su novu buku. Češki i njemački radikalci psovali se i grdili uzajemno još gore nego li dan prije. Zast. Klofač obrazložio je kasnije svoj prešni predlog tičući postupanja nadvojvode Franc Ferdinanda u poslu sa svojim konjušnikom. Govornik je oštro navaljivao na nadvojvodu radi njegovog „klerikalizma“ zahtjevajuć od vlade, da dade poštivati državne temeljne zakone od svakoga, pa bio to i jedan nadvojvoda. (Njemački liberalni listovi uzeše u obranu cara Vilima ali na obranu nadvojvode nerekoše ni rieči.) — Madjarskim listovom brzojavljaju iz Beča obzirom na pregovore o nagodbi, da valja govoriti o kritičnom stanju tih pregovora. Ministar-predsjednik Szell da je izjavio otvoreno, da je držanje ugarske vlade u Beču krivo prikazano, no on da će sa svoje strane ostati miran i da ga sva buka neće zavesti na to, da i on udari u bubanj. Usljed toga da se opaža kako su odnošaji izmedju Szella i Koerbera ohladnili. U Budimpešti da su kolali glasovi, da su oba ministra-predsjednika podastrla ostavku i prepustili kruni odluku o dalnjem razvitku stvari. Nu da se čini, da još nisu stvari dotle doprle. Kasnije viesti od tamo kažu, da su posve neosnovani glasovi o ministarskoj krizi. — U austrijskog delegaciji govorio je opet hrvatski delegat vitez Vuković kod razprave o proračunu ratne mornarice dne 9. o. mj. On reče medju ostalim, da žali, da se u našoj monarhiji malo mari za povećanje vojne mornarice, premda jedna velika država, kao što je Austrija, može da zastupa prema vani svoje političke i gospodarske probitke samo putem i sredstvom ratne mornarice. Slaveći djela, kojim su se u Kini odlikovali vojnici naše ratne mornarice, ističe, da su to sve hrvatski sinovi pa čestita radi toga ratnoj mornarici. On zagovara zasnovanje pripravnog tečaja, kako bi Hrvatom bio omogućen pristup u pomorsku akademiju. Prigovori tomu, što oglasi ratne mornarice za razna namještenja zahtjevanju poznavanje talijanskoga jezika, dočim se hrvatski jezik nespominje, te zahtjeva, da se na pomorskoj akademiji na Rieci osnuje stolica profesora za hrvatski jezik.

Srbija. Ruske novine pišu, da je konačno ustanovljeno putovanje srbskih kraljevskih supruga u Petrograd budućega mjeseca septembra. Kralja i kraljicu pratiti će osim dvorjanika, takodjer nekoje političke osobe. Prizivni sud povisio je osudu proti Štrku, koji je bio odsudjen radi sudjelovanja kod pobune sa glasovitim Alavantićem, na 18 godina tamnice. Za ostale odsudjenike potvrdjena je osuda prvog suda u cielosti. Kraljevski povjerenik Tallian, koji zastupa madjarsku vladu na crkvenom saboru u Karlovcih, zamolio je kralja Aleksandra za audienciju u privatnom poslu.

Bugarska. Dne 9. o. mj. odputovao je bugarski knez Ferdinand iz Beča preko Varšave u Petrograd. U njegovoj pratnji nalazi se i ministar-predsjednik Danev, ratni ministar i talijanski kipar Zocchi. Ovaj je sagradio spomenik caru Aleksandru II., koji će biti postavljen na uspomenu oslobodjenja Bugarske u Sofiji. Kipar predati će caru Nikoli polik svog djela. Knez Ferdinand da će pozvati cara, da prisustvuje odkriću spomenika u Sofiji. U Bugarskoj imadu malo nade, da bi došao car sam u Sofiju, već da će ga zastupati koji od velikih knezova. Knez Ferdinand pripravljao se na ovo putovanje već dulje vremena. Jedni kažu, da se knez nalazi u Petrogradu u političkih poslovih, dočim tvrde drugi, da se pošao tamo zbog svog vienčanja. Turska vlada poslala je u Petrograd jednog svog generala pod izlikom, da izruči caru sultanove darove, a u istinu, da nadzire knezove stope.

Rusija. Rusiji neprijateljski listovi turiše viest u sviet, da je nastao razdor izmedju cara Nikole i njegov bratučeda velikog kneza Kostantina Kostantinovića predsjednika ruske akademije znanosti, pisca i pjesnika. Ti su naime listovi uztvrdili, da se car neslaže sa slobodoumnimi nazori svoga bratučeda, pak da se je morao ovaj odaljiti iz Petrograda. Da je ovo puka izmišljotina, priznaju rečeni listovi sada i sami, te priobćuju, da je veliki knez oslabio radi prenapetog duševnog rada.

Razne viesti.

Službene obznane o popisu obrtničkih i gospodarskih predmeta. Političke oblasti izdale su u svih pokrajinah službene obznane kojim se sadržaj sliedeći: Vršeć državni zakon od dne 18. jenara i ministarsku naredbu od od 25 marča 1902 (D. Z. L. br. 21 i 56) ima se obaviti popis obrtničkih i gospodarskih predmeta po stanju od dne 3. junija 1902. Ovomu popisu jest svrha, da se upoznaju gospodarske okolnosti pokrajine u svih oblicih čovječjeg djelovanja i da se sakupi statističko gradivo za promicanje gospodarskih interesa, za proučanje družtvenih promjena. Obznana kaže, da će služiti ovi podatci jedino u statističke svrhe, te da se nesmiju upotrebiti nikako u svrhu obrtničke oblasti ili radi porezovanja.

Nevjerni Tome kažu, da bi mogli ti podatci služiti i drugim svrham, nu mi, dok nas izkustvo o protivnom nepoduči, moramo vjerovati službenom tumačenju.

Pomorski kapetani. Pomorska vlada na Rieci imenovala le kapetani duge plovitbe poručnike trgovske mornarice gg. Mirka Franelića, Ivana Nikolića, Dominika Sikića i Ivana Tominića; poručnikom imenovala je kadeta g. Ivana Popela.

Imenovanje nadbiskupa i biskupa u Rimu. Talijanskim novinam brzojavljaju iz Rima, da bijahu dne 9. o. mj. u konsistoru u Vatikanu imenovani: preč. g. Andrija Jordan nadbiskupom Goričkim i preč. g. dr. Nagel, biskupom tršćansko-koparskim. Iz Trsta nam javljaju pako, da su pošli za tu svečanu prigodu nekoji talijanski kanonici u Rim, da tamo zastupaju svećenstvo združenih biskupija i da se poklone ujedno svomu novomu biskupu.

Tudji red. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. dozvolio je občinskomu načelniku, narodnomu zastupniku i odvjetniku u Voloskom g. dru. Stangeru, da može nositi grčki viteški red Spasitelja.

Životopis veleč. O. Frana Dobrovića. U 10. broju „Prosvjete“ beletrističnog lista, što no izlazi u Zagrebu, priobćio je veleč. g. Ivan Jakovčić, župnik u Čagliću (Slavonija) krasan životopis sa vjernom slikom dičnog starca O. Frana Dobrovića, Cresana, starinom Kastavca iz sela Mihotići.

Hvalevriedan predlog. U velezaslužnoj zagrebačkoj „Hrvatskoj“ čitamo pod naslovom: „Kako ćemo pomoći izdašnije istarskim Hrvatima?“ sliedeći hvalevriedni predlog: Kako sada svaki rodoljubni Hrvat od srca rado daje svoj obol za dičnu „družbu sv. Cirila i Metoda“, ipak po našem skromnom mnienju nije odziv onaki, kaki bi bio, da se usvoji sliedeći predlog. — Ne znamo, kako da do sada nije nikakova akcija potaknuta za što obilnije sabiranje prinosa za našu braću istarske Hrvate — poslie one, štono je potakoše hrvatski sveučilištni gradjani. Bit će tome glavni uzrok velika mana nas Hrvata, da u času poput žive vatre planemo za narodnu svetinju, a za neko doba opet u času ostanemo sasvim hladni. Zasitimo se jednostavno, pa zaredamo slati pouzdanice, brzojavne čestitke itd. te tako trošimo novce, koji bi dobro došli patniku bratu.

Mi evo dolazimo s ovim predlogom:

Neka se u svakom ovećem mjestu ciele hrvatske domovine osnuje odbor, koji bi se bavio sabiranjem prinosa za „Družbu sv. Cirila i Metoda“. Početkom svakoga mjeseca obilazio bi jedan član toga odbora, koji uživa povjerenje, pa je i inače po položaju i častima ugledan, sve tamošnje rodoljubne krugove, pa će se mjesečno iz Hrvatske bez dvojbe na tisuće kruna slati u Istru.

I naš krasni spol, koji je uviek s oduševljenjem radio za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ takodjer neka poradi za to eminentno dobrotvorno družtvo. Dične Hrvatice! Nastojte vi, koje ste uviek ljubavlju i požrtvovnošću prednjačile, otrti suzu, biede i jada istarskoj sirotinji! Mnogomu Hrvatu težko je, kad i kad dati veću svotu za „Družbu sv. Cirila i Metoda“, jer kod nas imade toliko družtava, kojima treba pomoći. Ali čvrsto smo uvjereni, da se ni

jedan ne će protiviti, ako mu dodje prijatelj mjestani svakoga mjeseca, da mu uruči mali obol (pa bio i manji od 1 krune, jer „zrno do zrna pogača“ veli liepa hrvatska poslovica!) za patnicu našu hrvatsku Istru! Svaki će rado dati!

Pučanstvo grada Rieke. Riečke službene novine priobćiše nedavno službene podatke o zadnjem popisu pučanstva grada Rieke sa kotarom od god. 1900. Grad Rieka sa kotarom broji 39.542 stanovnika, a sam grad 27.532 stanovnika. Od ovih imade 12.755 mužkaraca i 14.777 ženskih. Grad sa kotarom imade 19.742 mužkarca i 19.800 ženskih.

Glede materinjeg jezika podielili su riečki „Ungaro-Talijani“ riečke gradjane po receptu istarske nespašene im braće.

Medju Talijane turili su svakoga, koji znade koju rieč talijanski propentati i takvih su Talijana nabrojili za 17.354. Ni Madjarom nije krivo učinjeno — jer se riečki „Ungarezi“ boje madjarske šibe. Madjara nabrojiše naime za 2.842.

Ali za to okradoše valjano Hrvate, kojih se neplaše — jer su mirni, strpljivi i dobroćudni.

Oni podielišе naime riečke Hrvate u Ilire, Slavene, Srbe i Hrvate. Prvih nabrojiše 5.146; drugih 1.241; trećih 55 i četvrtih 7.497. K ovim valja ubrojiti i 2.251 Slovenaca.

Svih tih riečkih **Slavena**, a po našu Hrvata, ili najviše Hrvato-Slovena, imade po službenoj statistici 16.180. Ostali dio pučanstva sačinjavaju Niemci, Englezi, Česi i Rumunji.

Pusta zloba i talijanaška mržnja naproti Hrvatom, djelovaše na riečke „Ungareze“, da su riečke Hrvate podieli u 4 tobož različne narodnosti, dočim je ono samo jedna narodnost, koje članovi govore hrvatskim jezikom. Ali i broj Talijana stvoren je stalno umjetno i po onom receptu, kojega se drže naši talijanaši. Riečki bo „N. List“ piše sa pouzdanošću, da su od ono 17.000 riečkih Talijana, bez dvojbe dvije trećine Hrvati čakavci i da su strpani medju Talijane svi oni Hrvati, koji znaju talijanski, ili koji se služe na svoju štetu i sramotu u kući i vani talijanskim jezikom.

Nu recimo, da i neima na Rieci Hrvata više od 16 a po drugih 17.000 duša, to sačinjavaju oni ipak polovicu pučanstva grada Rieke sa kotarom. Pa ta polovica pučanstva neuživa na Rieci nikakvih prava; ona je izvan zakona; ona ima samo dužnosti; ona se nemože dočepati redovitim i zakonitim putem niti jedne pučke škole. Ovo je do skrajnosti žalostna činjenica, o kojoj bi već jednom imali ozbiljno razmišljati riečki Hrvati ako neće, da ih bude još manje kod budućeg popisa pučanstva.

50.000 vreća riže. Dne 9. o. mj. doplovio je na Rieku englezki parobrod „Donk“ iz Moulmehina krcat sa 50.000 vreća riže za tamošnju čistionu riže. Koliko bi čovjek izgubio vremena prije nego li bi pobrojio zrno po zrno tih 50.000 vreća?!

Brzojav „Naše Sloge“.

Opatija, 12. junija 1902. Glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru obdržavana je u prisutnosti mnogobrojnih članova obojega spola. Predsjednik Spinčić pozdraviv prisutne, izpričav odsutne te pročitav prispjele brzojavne pozdrave, govorio je jedan sat burno pozdravljan. Koli izviešće tajnika toli ono blagajnika potvrdjeno jednoglasno. Prije podne bila je pjevana hrvatski sveta misa uz punu crkvu gospodja, gospodjica iz Volosko-Opatije te k skupštini prispjelih družbinih članova. O podne bio je banket sa 50 kuverta. Obširnije izviešće sliedi.

Slaven i pjesma.*)

Ljude žive i božanstva
Od stijene Helen stvara,
Rimski porod čarat znade
Ljubkom varkom skladnih šara;
Slaven pjesmom javlja djela,
Misli zbiljne, čuvstva vruća:
Rod Slavena jedna jeste
Bratska družba pjevajuća.

Od laguna i od Alpa
Do Soluna, do Stambola,
Od Vltave i Karpata
Sve do mora i do pola,
Svuda, svuda bratske družbe
Skladni jek se razlijega;
Pjesma rodu vječna druga,
Koju voli izmed svega.

Gusla gudi, guslar pjeva
Čar i sreću dobe davne,
Spominjući djela vriedna
I junake rodu slavne;
Zveči zvonko zvek tambure,
Uz nju tanki glas mladića,
Cvietna lica, čisto čuvstvo
Željenoga hvali bića.

U biedi i u jadu
Pjesma tutnji žalovito,
Dirnula bi zvijer svaku,
Pa i srce kamenito:
U veselju i u slasti
Radostan joj klik se ori.
Da se čuje do oblaka
I do živog Boga gori.

Kad u dome ljubljenome
Rod uztrajuć revno radi,
Poj ga bodri i sokoli,
Muku lakša, uspjeh sladi;
Kuda morem, oceanom
U najdalje stiže kraje,
Pjesma mu je izkaz jasan,
Iz slavenske zemlje da je.

Kad se ljuti sprema bojak,
Jer domaji dušman prieti,
Izpred roda divno-grozna
Davor-pjesan rušeć leti;
Kad po boju pobjednomu
Ponosan se domu vrati,
Zveči, zvuči čudotvorna,
Da s bogarom car se brati.

Svuda, svuda, pjesma mila,
Svud Slavena prati vjerno
Kao draga srca čista,
Koja ljubi neizmjerno;
Svud ga prati vazda, vazda,
Kuda hodi, kamo brodi,
Spominje ga prošle slave,
I k budućoj većoj vodi.

Zato, braćo, pjesmu štujmo,
Cienimo je, častimo je!
Ljubimo je kao ljubu
I najdraže blago svoje!
Njegujmo je nježnom njegom,
Milujmo ju žarkim žarom!
Kao biće svima sveto
Kitimo je svakim čarom!

Od laguna i od Alpa
Do Soluna, do Stambola,
Od Vltave i Karpata
Sve do mora i do pola,
Prema jugu i zapadu
Sve do onkraj oceana,
Svuda, svuda, pjesmo naša,
Budi znana i štovana!

Naša pjesma meka, blaga,
Naša pjesma strahovita,
Te najveće družbe bratske
Jeka možna, silovita,
Druga rodu vjerna vazda,
Kuda hodi, kamo brodi,
Što ga sjeća prošle slave,
I k budućoj, većoj vodi.

*) Priobćujemo ovu pjesmu naknadno, da udovoljimo mnogim, koji ju nisu imali prilike čitati.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Oglas natječaja!

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto

prvog občinskog liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od K 2000 i putni paušal godišnjih K 400 za polaziti jedan put na tjedan mjesta Lindar, Gračišće i Pićan. Tu plaću i paušal vući će liečnik iz občinske blagajne u mjesečnim antecipatnim obrocima. Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne občinske bolestnike, i kano zdravstveni referent voditi občinske zdravstveno uredovanje. Za pohode bolestnih siromaka izvan Pazina i za druga osobita občinska poslanstva nadoknadjivati će mu občina putne troškove.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a zatim će ostajati valjana samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreče tri mjeseca napried.

Molbe, obložene diplomom sveobćeg liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga (slovenskoga) i eventualno talijanskoga jezika, stališ, austrijsko državljanstvo, i drugim eventualnim dokaznicam, imaju biti podnešene podpisanomu do 10. jula 1902.

PAZIN, 2. juna 1902.

Obć. glavar:

Dr. Kurelić

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Blag. gosp.

GABRIJEL PICCOLI,

lekar,

glavni založnik Nj. svet. papeža

v Ljubljani.

Potrjujem sprejem steklenic Vaše **tinkture za želodec**, katero moram najtopleje vsakomur priporočati, kajti rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izborno učinkujoče zdravilo služila pri želodičnih in črevesnih boleznih.

Krmin, 13. maja 1897.

Miroslav Leitner c. kr. davčni blagajnik.

Z uporabo Vaše izborne **tinkture za želodec** sem rešen skoro dve leti trajajoče želodčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.

Strassoldo (Primorsko) 6. marca 1898.

Karol grof Strassoldo.

Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 vin. steklenica.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostoboli ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili broh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i žlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavnu bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žilici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti. Ciena flašici s naputkom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski kelj i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškuje usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuli i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrsno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. **Spitzera pomast za lice** proti sunčanim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutji 2 K.

Sapun eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tenina, kao što su pritišći, sujedice, crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 K 80 h.

Mirisna žezta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prezgodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; spuže za umivanje, kelice za zube; razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne ciene.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 46. Pula, u utorak dne 17. junija 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. naju i računaju se na temelju ćnog cienika ili po dogovoru.

ovci za predbrojbu, oglase itd. lju se naputnicom „ili polož- com pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Pulu.

d naručbe valja točno oz- čiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

o list na vrieme ne primi, a to javi odpravničtvu u orenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

kovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uzinje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Glavna skupština

„Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru.

Kako jur javismo, prošloga četvrtka ne 12. t. m. obdržavala se je u Opatiji IX. odišnja glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru.

Već dan prije nadošlo je gostova iz alnjih mjesta Istre, a većina ih prispjela u četvrtak u jutro, što parobrodi, što eljeznicami iz Rieke, Sušaka, Trsata, Dalnacije, Trsta, sa istarskog kopna, sa kvarerskih otoka, t. j. sa Krka, Lošinja i Cresa.

Sv. misa.

U urečeni sat sakupilo se je množtvo članova i prijatelja naše „Družbe" sa ravnateljstvom i većinom nadzornog odbora na čelu u crkvici sv. Jakova u Opatiji. Iz Voloskoga i Opatije došla školska djeca družbinih škola sa učiteljstvom k sv. misi. Crkva bijaše puna pobožnog občinstva, koje se je došlo pomoliti našim apostolom i za dalnju njihovu preporuku i zaštitu pred priestoljem Svevišnjega.

Sv. misu čitao je veleč. g. Fran Ryšlavy, župnik iz Muna, a na koru pjevao je kao obično krasno mješoviti zbor dičnog tamošnjeg „Lovora" hrvatsku misu.

Po sv. misi razidjoše se gostovi i domaći svaki po svojem poslu, obećav sastati se opet il kod skupnog objeda ili kod skupštine.

Skupni objed.

U 12 sati sastala se većina izvanjskih gostova te članovi ravnateljstva, više gospodja i gospodjica u krasno urešenoj dvorani „Velikog Hotela" na skupni objed. Hrana bijaše vrlo tečna a piće ukusno, te je tuj pozabaviše gostovi skoro do 3 sata u veselom razgovoru — sve dotle, dok im je bilo poći u prostorije rodoljubne „Zore", gdje se je imalo obdržavati glavnu skupštinu.

Glavna skupština.

Prostranu dvoranu „Zore" napuniše brzo članovi ili odaslanici družbinih podružnica do zadnjeg kutića. Mnogi ostaše pred vrati ili postaviše se izpod prozora, odakle su mogli bar čuti što se u dvorani govori. U dvorani izticao se osobito naš krasni spol; liepa bijaše tuj naime kita rodoljubnih naših gospodja i milovidnih gospodjica. Bijaše tuj i većina narodnih zastupnika, odvjetnika, trgovaca, načelnika itd. itd. iz raznih strana Istre.

I. Družbin predsjednik, g. prof. Vjekoslav Spinčić otvori skupštinu ustanoviv kako broj prisutnih nadmašuje na daleko potrebiti broj za zakonito obdržavanje glavne skupštine. Pozdravlja najsrdačnije sve nadošle, koji dokazuju tim, da shvaćaju važnost i veliku zadaću našega družtva.

Sjeti se zatim družtvenog pokrovitelja, koji je, dok je mogao, vazda bio medju nami na skupštinah, a sada zadržan godinami morao je izostati. Predloži da se pokrovitelju, dičnomu starinu dru. Dinku Viteziću odašalje brzojavni pozdrav sa skupštine. (Predlog bijaše primljen uz burno klicanje: živio Vitezić!)

Zatim predstavi zastupnika kotarske oblasti nadkomesara g. dra. Murata, zastupnike štampe gg. Supila („Novi List") Rubinića („Nar. List") i Mandića („Naša Sloga"), koje pozdrave takodjer živahno skupštinari.

Skupštini izruča razne pozdrave naših rodoljuba, kao dr. Laginje, koga je dužnost zvala drugamo, veleč. gg. Ptašinskoga, Grunta, Andrijčića, Stefanutti, dra. Antončića, Katalinić-Jeretova, akad. družtva „Slobode" iz Graca i drugih.

Izpričav ravnateljstvo, što nije moglo prije sazvati glavnu skupštinu, stavi na glasovanje predlog, da se proglasi današnju skupštinu zakonitom, što bijaše jednoglasno prihvaćeno.

Zatim reče predsjednik, da obstoje i danas oni razlozi, koji su u život dozvali našu „Družbu", te imade veoma malo nade, da bi ti razlozi do malo prestali. Naši krvni protivnici rade sve to žešće oko raznarodjenja naše dječice, a oni koji bi tomu mogli i morali na put stati ustrojenjem hrvatskih pučkih škola, nečine ništa, ili ako što čine, nečine nama na korist.

Nije dosta, što nam domaći dušmani rade o glavi, već im u tom pomaže i zloglasno talijansko družtvo „Dante Alighieri" u Italiji. Progovoriv obširno o pogibeljnom djelovanju ovoga zlosretnoga družtva, o načinu i sredstvih njegovih — reče, da je ravnateljstvo „Družbe" svim zakonitimi i dopuštenimi sredstvi uznastojalo, da suzbije paklensku navalu toga družtva na najveće blago naše, na našu drobnu dječicu.

Predsjednik se zahvaljuje svojim drugovom u ravnateljstvu, osobito gg. tajniku i blagajniku, koji su požrtvovno i nesebično djelovali na korist našeg družtva.

Nakon toga spomenu predsjednik letimice što je ravnateljstvo tečajem minule godine učinilo za promicanje našega školstva; spomenu novoustrojene škole, navede glavne družbine dobročinitelje, družtva i pojedince; iztakne korist družbinih žigica dotaknuv se mimogred i boja proti timž igicam; konačno spomenu sa veseljem, kako je „Družba" posliednje godine i materijalno liepo napredovala te se zahvali svim i svakomu, koji su iole tomu pripomogli i preporuči svima, da ulože i u buduće sve sile na korist plemenitog poduzeća, da konačno oslobodimo naš narod Istre na korist cielokupne domovine Hrvatske. (Skupštinari pozdraviše burnim odobravanjem krasan i obširan govor predsjednikov, kličuć mu zanosno: Živio Spinčić.)

II. Točka dnevnoga reda:

Čitanje zapisnika prošle glavne skupštine odpala je na predlog dr. Červara, jer je imao svaki skupštinar u ruci već tiskani izvještaj.

III. Izvještaj tajnika.

Na poziv predsjednika stade čitati vrlo obšifni i krasno sastavljeni izvještaj o djelovanju ravnateljstva tečajem družtvene godine 1901. velezaslužni tajnik g. Viktor Car-Emin. Iz toga izvještaja podajemo ovdje za sada samo glavnije točke. Na uvodu ističe tajnik, da se može „Družba" s ponosom obazrieti na minulu godinu, koja bijaše u svakom pogledu plodnija nego li ijedna dosadašnja.

Tajnik kaže nadalje, da je razdielio svoj izvještaj na dva diela, t. j. na izvor iz kojega crpi družtvo sredstva za blagotvorno svoje djelovanje i na poslovanje družtvenog ravnateljstva.

Zatim govori o podružnicah, o njihovom broju, zadatku i djelovanju; spominje prihod od družbinih žigicah, koje su pojeftinile; dotaknu se i on boja proti tim žigicam; navadja i druge izvore prihodu kao papirić za cigarete, cikoriju, šljivovicu.

Osobito toplo sjeti se tajnik hrvatskog novinstva, koje je uztrajno i požrtvovno sakupljalo prinose za „Družbu"; navadja imena tih listova i iznos, što ga pojedini sakupiše; pohvali osobito zagrebački „Obzor" i riečki „Novi List".

Zatim spomene smrtne i žive dobročinitelje naše „Družbe", medju prvimi iztaknu napose pok. Kundeka, Močibobu, Kvarternik Katicu, Sodića i udovu Žigulić; medju posliednjim gg. biskupa Guglera, Sl. Drugića, D. Politea, dr. B. Vinkovića, R. Katalinić-Jeretova itd.

Nakon toga predje na izvieštivanje o ustrojenju novih škola, o popunjenju bivših, o škol. zabavištih i o dalnjih osnovah ravnateljstva, te zaključi poletnim pozivom na sve one, kojim je stalo da spasimo hrvatsku djecu od talijanske nemani. (Dugotrajno pleskanje i odobravanje popratilo je ovaj krasni izvještaj, kojega ćemo donieti naknadno u cielosti.)

IV. Izvieštaj blagajnika.

„Družbin" blagajnik g. dr. Niko Fabianić reče, da neima šta da kaže u uvodu svomu izvještaju već hoće, da izviesti skupštinare suhimi brojkam o dohodku i potrošku naše „Družbe", te će kod pojedinih stavaka podati potrebita razjašnjenja.

„Družba" je primila tečajem minule godine od utemeljiteljnih članova K 1350; redoviti i izvanredni prihodi podružnica iznose K 5205·12; darovi, zapisi, prihodi izvan podružnica, i sabrano putem novinstva iznosi K 28.618·55. Spominje poimence sve veće svote i darovatelje. Navadja prinose u novinah. Record u sabiranju za g. 1901. postigao je, veli, riečki „Novi List", koji je poslao 5235 kruna i 61 h. (Pljeskanje i klicanje „Novom Listu".) Nabraja ostale novine i od njih poslane svote. Od „Obzora" do najmanje pokrajinskog listića svi su, bez razlike strankaka, „Družbi" prijazni. Čisti prihod za god. 1901. iznosi K 35.173·67. Ovdje nisu ubrojeni prihodi i razhodi podružnice u Puli, koja još nije poslala svoje račune, pak se izvješće čini sa ovom iznimkom. Ali to će doći kasnije u štampano izvješće.

Razhod je bio sliedeći: Upravni troškovi K 1135; raznovrstne podpore u novcu, odjelu, knjigah K 3235; školska poduka K 12.717·62; gradnje i popravci K 22.608·19.

Nekretnine „Družbe" vriedile su koncem g. 1901. K 87.355·84. Ukupni imetak „Družbe" iznosio je g. 1900. K 110.237·35, a g. 1901. K 124.788·91, te je po tom narasao za K 14.541·56, a to prikazuje, da „Družba" u svakom pogledu postojano napreduje. — Ovo izvješće bilo je saslušano sa velikim zadovoljstvom i primljeno jednoglasno, uz zasluženo priznanje dru. Niku Fabijaniću za njegov neumorni rad.

U ime nadzornoga odbora izviesti član g. Kazimir Jelušić, načelnik kastavski, da su računi pregledani i u podpunom redu pronadjeni, te predloži, da se dade ravnateljstvu absolutorij i da mu se u zapisniku izrazi zahvala. Oba predloga prihvati skupština živahnim odobravanjem.

V. Možebtni predlozi.

Kod ove točke stavili su gg. Mikiša, Iskra i dr. Črvar nekoje predloge i savjete o kojih se je kratko razpravlalo i koji bijahu izručeni ravnateljstvu na pretres i eventualno na uvaženje.

Pošto bijaše tako izcrpljen dnevni red, dignu se predsjednik, da se još jednom zahvali skupštinarom. Prošli smo — reče — nekoliko dielova svečanosti — kažem svečanost, jer su skupštine naše „Družbe" punim pravom smatrane narodnom svečanosti. Započeli smo sa službom božjom u crkvi; koju je služio veleč. g. Ryšlavy i kod koje je krasno pjevao naš dični „Lovor". I g. župniku i gg. pjevačem i pjevačicam najsrdačnija za to hvala.

Prošli smo i sve točke dnevnoga reda današnje skupštine. Sve smo razpravili mirno, triezno i ozbiljno. I na tom razpravljanju svim Vam prisutnim iskrena moja zahvala.

Danas ćemo se još sastati, i to večeras na zabavu velezaslužnog našeg „Lovora", kamo Vas sve prijateljski pozivljem. Medjutim zahvaljujem se još jednom svim Vama i molim Vas vruće, da se svuda i vazda toplo zauzimljete za našu plemenitu „Družbu". Svi prisutni — osobito velevriedni načelnik g. dr. Stanger, i svi odsutni dobročinitelji i prijatelji naše „Družbe" i naše svete stvari neka su mi što srdačnije pozdravljeni! Živili svi i živile sve! (Dugotrajno pljeskanje i klicanje: živio predsjednik! živio Spinčić!)

Zabava „Lovora".

Čim se je zamračilo počelo je občinstvo vrviti u istu dvoranu, gdje bijaše prije obdržavana skupština. Izvanjskih gostova i domaćeg občinstva sakupi se do mala toliko, da su mnogi morali ostati vani ili stiskati se u pokrajinih prostorijah. U dvorani za zabavu sjedilo je občinstvo uz stolove, radi česa i bijaše zabava mnogo živahnija.

Tamburaški zbor „Lovora" otvori zabavu pod vieštim ravnanjem neumornog zborovodje g. A. Gervaisa sa Brožovom „Danicu", te ju odigra tako točno i krasno, da je morao nadodati jedan novi komad. Pjevački zbor odpjevao je takodjer točno Nedvedov „Mili kraj", pak izmjenice tamburaški zbor Eisenhutovu „Mazurku", pa opet pjevački zbor Volarićev „Slovenski svet, ti si krasan", te tamburaski zbor Gervaisov „Prvi cjelov" i konačno pjevački zbor Zajčevu „Zrinsko-Frankopanku". Sve točke ili se moralo opetovati ili nove nadodati. Osobito se svidjalo krasne na-

rodne pjesme praćene tamburicom. Suvišno bi bilo i kazati, da je razdragano občinstvo burno povladjivalo koli pjevačem toli tamburašem.

Žao nam je bilo, što nismo ovaj put imali prilike i sreće, da vidimo i čujemo i da se nasladjujemo sladkimi glasovi i milozvučnimi udarci na tamburah rodoljubnih i krasnih naših mladih Opatijka.

Drugi dio programa sadržavala je šaloigra u jednom činu „Zaboravljeni kišobran". Njemački je to komad od nepoznatog nam pisca i da pravo kažemo od nevelike cijene. Gg. predstavljači, a osobito dražestna gdjica. Jurković učinili su sve moguće, da što bolje nezahvalne svoje uloge odigraju. Čast i hvala im svima, osobito rečenoj gospodjici i g. Rubiniću, koji je izazvao svojim toplim prikazivanja buru smieha.

Nakon predstave tekla je i nadalje zabava u dvorani, gdje se je „Družbin" predsjednik zahvalio svima, koji su tu vrlo dobro uspjelu zabavu priredili; zahvalio se nadalje prisutnom občinstvu i svim onim, koji rade bilo gdje i bilo kako na korist i na prospjeh naše plemenite „Družbe". Kasno po pol noći rastaše se posliednji gostovi — svi veseli i zadovoljni što su toli krasno sproveli onu večer.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 14. juna 1902.

Od sriede dne 4. do utorka dne 10. t. mj. nije zastupnička kuća imala sjednica. To doba su delegacije dokončale svoj posao. Iz njih preostaje zabilježiti, da su kod proračuna c. i kr. mornarice govorili Hrvat Vuković i Čeh Kaftan. Čekat ću, da bud kako dobijem odnosne stenografske zapisnike, pak da po njih izvjestim o stvarih koje se jako tiču nas Hrvata, kao onih koji davaju glavnu silu našoj mornarici.

Medjutim eto me da koju rečem iz carevinskoga vieća.

Parlamentarni poslovi zapinju.

Odkad je svršila razprava proračuna za tekuću godinu, odtad zapinju poslovi u zastupničkoj kući. Odmah iza svršene te razprave, oglasili su se Česi. Pripustili su razpravu proračuna, da pak odmah iza nje izjave da nepripuštaju dalnjega rada, dok njim se neda bar jamstvo, da će se naskoro urediti jezikovni odnošaji u pokrajinah češke krune.

U prvom redu odlučili su, da će obstruirati proti zakonskoj osnovi o uvedenju poreza na vozne željezničke karte. Nisu njoj načelno protivni, nego hoće da budu stalni kamo će odnosne milijune potrošiti; i hoće da obstruiraju, dok njim se nezadovolji. Svi sirenski glasovi u novinah, plaćenih od vlade, svi dogovori i nagovaranja Koerbera, svi naprezaji drugih stranaka nisu prvih dana tjedna ništa pomogli. Česi su ponovno odlučili, da će onu osnovu obstruirati. Ministar za Česku dr. Rezek, posrednik izmedju vlade i mladočeskoga kluba, bio se je odaljio iz Beča, kad je stalno svoju rekao, i čekao. Čuvši, da neima sprazumka izmed vlade i češkoga kluba, dao je svoju dimisiju, to jest molio je Njegovo Veličanstvo da ga digne sa ministarske časti. Molba je već kod Njegova Veličanstva, al još nije riešena i nezna se, da li će biti prihvaćena ili ne, odvisno je o tom, da li se dosegne sporazumak izmed Čeha i vlade. Medjutim su Česi prijavili deset prešnih predloga za slučaj da imadu obstruirati.

* * *

Nego njima nebi ni trebalo da obstruiraju, jer su to činili sa svoje strane Svenjemci i razni drugi. Svenjemci podali su množinu prešnih predloga. Postavili su jih, jer neće da se redovito razpravlja, dok nebudu stalni, da će biti zakonska osnova o trgovini na termine prihvaćena od gospodske kuće onako, kako ju je prihvatila zastupnička kuća. Osim toga oni su proti državnoj podpori dunavskomu parobrodarskomu društvu, dočim bi vlada htjela da se i dotična zakonska osnova već sada razpravi. Oba odnosna prešna predloga bila su zabačena.

Kod drugoga od ovih predloga govorio je zastupnik Berger žestoko proti pokvarenosti, koja vlada kod rečenoga društva. Iztaknuo je pri tom da društvom vladaju poglavito Njemci. Naglašivao je također, kako vlada kvari javnost tim, što podkupuje novine, kao što n. pr. židovsko-liberalnu „Neue Freie Presse", koja da dobiva od vlade 8000 kruna, i „Ost-Deutsche Rundschau"; Wolfov list, sa 1000 kruna.

Burne sjednice.

Utorak, sriedu i četvrtak bilo je u zastupničkoj kući upravo burnih sjednica. Ponekle kod spomenutih predloga Svenjemaca. Poniekle kod predloga zastupnika Breitera i Dašinskoga, obojice Poljaka, prvoga divljaka, drugoga socijalnoga demokrata, i to radi nesreće u rudokopih kod Borislava, gdje je 17 radnika ubito, a više njih ranjeno. Najviše buke i vike bilo je kod interpelacije češkoga narodnoga socijalista Klofača. Pruski sabor odlučio je 250 milijuna maraka za poniemčenje Poljaka u Pruskoj. Pruski kralj i njemački car Vilim II. govorio je kod nieke svečanosti u Marienburgu govor naperen proti Poljakom, i u svenjemačkom duhu. Klofač je postavio interpelaciju na ministra-predsjednika, u kojoj zahtjeva da preuzme odlučne korake obzirom na govor cara Vilima. Ujedno je zahtjevao od predsjednika zastupničke kuće, da čini da ministar-predsjednik odgovori odmah na tu interpelaciju. Obrazlažuć taj zahtjev, rekao je vrlo žestokih proti govoru cara Vilima. Ovaj da se je otvoreno postavio svojim govorom na čelo svenjemačke propagande; da se je razkrinkao ne samo kao fanatičan pangerman najslabije vrsti, nego također kao osoba bez najelementarnijeg takta. Govoreć na onaj način, da je bio bezobziran naprama visokomu austrijskomu dostojanstveniku, koj bijaše prisutan onoj slavnosti. Nadalje da je dražio Njemce izvan njemačkog carstva na boj proti Slavenom. To da prelazi svaku mjeru i oslobadja od svakoga obzira. Austrijska vlada da je primorana radi nenjemačkih naroda u monarhiji i radi svojega ugleda prosvjedovati najodlučnije proti postupanju njemačkoga cara. U vrieme što je Klofač to govorio, opominjao ga je predsjednik više puta, al Klofač nije htjeo odustati. Najzad mu je predsjednik uzeo rieč. Već medju govorom dobacivali su si Svenjemci i radikalni Česi najkrupnijih. Poslie oduzete rieči Klofača, bilo je toga i više. Ti Česi vikali su na adresu njemačkoga cara, Svenjemci su ga branili. Kad je predsjednik čuo gromoviti: „Dolje s Hohenzolleri"! to je pruska i njemačka vladajuća kuća — pobjegnuo je kao obsjednut, te je tako sjednica od utorka svršila. Sliedeća od sriede počela je tim istim predmetom. Predsjednik požalio je što svega nije čuo, i u obće što se je onako govorilo. Ministar-predsjednik je izjavio, da odvraća žalošću rieči Klofačeve. Vlada mora si biti svjestna posljedica, koje bi one rieči mogle imati za državu. Valja uzeti u obzir, da se je govorilo o vladaru, koj je vjeran saveznik od monarhije odkad je nastupio vladu. Konačno je izjavio da neodgovara na interpelaciju Klofačevu. („Edinost" opaža na to, da je ministar-predsjednik mogao odgovoriti tako samo s toga, što je car Vilim nanesao krivicu samo Poljakom i u obće Slavenom, i što je on, Koerber, član istoga njemačkoga naroda, kojega je cesar Vilim u Marienburgu proslavljao. Op. ur.) Kod razprave prešnoga predloga Klofača glede njekoga odpuštenoga kočijaša nadvojvode Franа Ferdinanda, napao je Klofač ministra-predsjednika, što im nije odgovorio na prije spomenutu interpelaciju.

Mirnije razprave.

Već četvrtak tečajem sjednice javio je predsjednik, da se je odložila razprava o svih prešnih predlozih, osim jednoga, koga se je kratko razpravilo. Poletili su dakle hipno oružje i Česi i Svenjemci. Razpravilo se je pak zakonske osnove o povišenju mirovina njekih državnih činovnika.

Novi tiskovni zakon.

Ministar-predsjednik predložio je zakonsku osnovu, kojom se promjenjuje tiskovni zakon. Ustanove njegove su slobodoumnije nego dosadanje. Omedjašiti će se samovoljno zaplienjivanje novina. Uvriede poštenja, počinjene novinami, bit će uzete porotnim a izručene redovitim sudovom.

Za podporu tučom potučenim.

Bio je postavljen prešan predlog, kojim se poziva c. kr. vlada, da bezodvlačno priskoči izdašno u pomoć stanovnikom poreznih občina Podbéže, Sabonje, Stárad, Stúdenegora, Pavlica, Račice u mjestnoj občini Podgrad, i Brdo u mjestnoj občini Jelšane, silno oštećenim tučom dne 3. i pak poplavom dne 10. tek. mj.

Bura je utišala.

Bura, koja je prietila u parlamentu utorak, sriedu i dielomice četvrtak, počela je jenjavati ovoga dana, i danas subotu za sada već posve utišana.

Razpravilo se je i prihvatilo zakonske osnove o odpisivanju zemljištnoga poreza prilikom elementarnih nezgoda; glede radnika na željeznicah; glede radnika kod državnih poduzeća. Počela je razprava glede poreza za željezničke vozne karte.

To je najbolji znak, da je Koerberova vlada popustila zahtjevom Čeha. Dala njim je zadovoljujućih izjava također u jezikovnom pitanju.

I gospodska kuća radi, da nezaostane za zastupničkom. Jedna i druga riešavaju ovih dana dosta znatnih zakonskih osnova u prilog nižim slojevom.

Glavna skupština

zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru, obdržavana dne 18. aprila 1902.

(Konac.)

„O nabavi bikova." Član Gerosa reče, da je čuo kako se škrtari sa novcem kod nabave bikova pak se boji, da će se podieliti narodu loše bikove.

Predsjednik odgovara, da nije očekivao ovakva prigovora, osobito što se tiče bikova za radnju.

Tajnik odvraća, da se je moglo prošle godine radi nestašice krme nabaviti jeftino bikova.

Član dr. Venier primjećuje, da je i on čuo pritužaba proti posliednjim bikovom, nu drži, da je tomu krivo pomanjkanje krme i velik broj nabavljenih bikova, izmedju kojih je moglo biti i lošijih.

Član Mrach kaže, da je već odavna obećan Krasu bik Oberinthal-ske pasmine; preporuča, da se to obećanje izpuni, jer su tamo bez bika.

Predsjednik odgovara, da će se obećanje izpuniti, što se do sada nije moglo, jer da će se istodobno nabaviti više goveda za mlieko.

„Za bolju prodaju vina." Član Fragiacomo prigovori predsjedničtvu radi toga, što je zanemarila promicati prodaju domaćeg vina. Spominje kako je prošle godine obilato rodilo grožđje, te se je grožđje i vino prodavalo izpod ciene. On je želio, obzirom na to, da bi se bilo u shodno doba sazvalo vinogradare, da se posavjetuju kako da se razpača unosno obilati taj proizvod. Svi se zauzeše — reče — jedino mi ne. Navadja razne primjere kako se drugi zauzeše.

Član Tromba uvidja također potrebu, da se usavrši pripravu vina i da se providi za bolju prodaju, te zagovara radi toga ustrojstvo družtvenih konoba i sazov vinogradara.

Predsjednik se opravdava tim, što navadja ne ono, što se je učinilo u gospodarskom zavodu u tom pogledu.

Što se tiče djelovanja gospodarskog vieća glede prodaje vina, kaže, da su obdržavana njegovim nastojanjem dva kongresa posjednikah u Trstu; da bijahu obdržavani pokusi sa vinom i da je on sudjelovao kod vinskih izložba također u inozemstvu. On krivi same vinogradare, koji da su nemarni. Obilatost vina prošle godine da je otvorila domaćemu vinu opet tržište u Trstu radi nizkih ciena. Sve vinorodne zemlje tuže se na lošu prodaju radi obilnog proizvoda. On se zanima za ovo pitanje, te misli, da bi valjalo dokinuti potrošarinu na vino. Konačno pozove g. Fragiacoma neka sazove kongres vinogradara.

„Za osjeguranje životinja." Predloživ skupštini osnovu pravila za osjeguranje životinja priobći predsjednik, da bijaše ta osnova podastrta zem. odboru, da ju izruči zem. saboru. Radi njezine važnosti i pošto će se sabor kasno sastati, biti će ta osnova priobćena svim občinam, da se izjave o toj osnovi, pak da konačno o njoj odluči stalni odbor.

„Skupne nabave." Što se tiče pravila odbora za skupne nabave gospodarskih predmeta, priobćuje predsjednik, da je stalni odbor dan prije dodao još jedan paragraf pravilom, na temelju kojega je odbor za nabave dužan izvješćivati stalni odbor o svojem djelovanju.

„Proračun erarski i zemaljskih zaklada za 1903."

Predsjednik pročita proračun za god. 1903. tumačeć pojedine stavke i svote, koje se imade tražiti od vlade i od zemaljskoga odbora, kao što je to ustanovio dan prije stalni odbor.

Traži se od vlade svotu od 51.100 kruna za: kotarske izložbe, za izvanrednu izložbu goveda u Podgradu; za nabavi krava i bikova; za uništenje filoksere i drugih trsnih bolesti; za nabavu poljodjelskih strojeva; za nabavu krmaka i ovnova za naskok; za pokuse sa tučobrani; za promicanje proizvoda masline; za širenje murva i nagrade svilogojcem; za ustrojenje sušivnice mjehurića; za podpore mliekarskim zadrugam; podpore za polazak sirarskog tečaja; za troškove ureda gospod. vieća; za promicanje prodaju vina; za poboljšanje pašnjaka; nagrade za ustrojenje voćnjaka; nagrade za uzorne gnojnice; za nabavu skupnih predmeta; za zimske tečaje o pastirstvu; i za zemaljsku izložbu poljodjelskih proizvoda u obće.

Od pokrajine traži se 40.400 kruna; za: dnevnice članovom vieća i stalnoga odbora; za putne troškove službenog osoblja; za dnevnice i putne troškove drugim; za troškove ureda; za podieljenje američkog trsja; za uzorne nasade amer. trsja; za tečaje o cieplјenju trsja; za klaštrioce voćka i maslina; za promicanje prodaje domaćeg vina; za popravak pašnjaka; za uzorna polja; za tučobrane; za nabavu skupnih predmeta; za zemaljsku izložbu poljodjelskih proizvoda i za nepredvidjene troškove.

Pošto bijaše tim izcrpljen dnevni red, zaključi predsjednik skupštinu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Pogled po Primorju.

Puljski kotar:

U crkvi. Od više vremena boluje težko svećenik Anton Zuban, jedini, recimo, Hrvat med puljskimi svećenici, i

koji je svake nedjelje jutro na 7 sati uz misu držao i hrvatsku propovjed.

Potužili smo se više puta na odnošaje u puljskoj crkvi u pogledu jezika, ali glas naš ostao je uviek glas vapijućeg u pustinji. Sada, kad nema Zubana, zaspala je i propovjed hrvatska u svetom domu. I tako vidimo žalostnu činjenicu, da naš puk nemože naći zadovoljstva niti u kući božjoj.

U crkvi Majke Božje izčezla je i zadnja riječ hrvatska, dočim je prije u njoj bilo sve hrvatski; u svetom domu, eto, neima niti jedne propovjedi za naš narod, a nauka kršćanskoga niti s daleka; pa još se čude, da nestaje pobožnosti!

Mi Hrvati, gdjegod nas ima, čemo zbilja morali podignuti spomenik biskupu Flappu radi tolike ljubavi, štono je ima za nas.

P. S. U jučerašnjem „Giornalettu" čitamo neku zahvalu kanoniku-župniku Z a n e t t i u za njegove propovjedi. Tu zahvalu podpisali su najviše naši ljudi te jim se veoma čudimo, da se zahvaljuju za ono, što jim po pravu ide, čudimo se jim tim više, jer propovjednik je govorio talijanski i u onom smislu, kao što znadu svi njegovi zemljaci, sve u slavu njihove sladke majke prieko mora.

Čudan postupak u Hrvatskoj. Kako je naravno, sudovi u Istri, a po tom i stranke i odvjetnici, o s o b i t o o v d j e u P u l i, g d j e i m a d e l i e p i b r o j l j u d i i z B a n o v i n e, moraju se više puta obratiti na sudove odnosno na odvjetnike u Hrvatskoj, bilo da pitaju kakve podatke, bilo da traže riešenje koje molbe itd. U takvim slučajevima oblasti u Hrvatskoj, izuzam zagrebačke, uređuju veoma sporo ili nikako. Sud u Puli n. pr. odredi ročište za razpravu tužbe proti čovjeku u Banovini te pošlje izvoropis radi uručenja tamošnjemu sudu barem 14 dana prije ročišta. Na dan ovoga, u Puli, se nezna, je li uručenje uzsliedilo ili nije, nego treba odgoditi razpravu i čekati dokaz o uručenju tužbe, koji pak dodje i mjesec dana kasnije.

Žalibože, odvjetnici i bilježnici sliede primjer oblasti: prije nego li ćeš dobiti od njih odgovor, razjašnjenje, podatke, treba da čekaš najvećputa prekomjerno dugo i da pišeš dva, tri i više pisama radi iste stvari.

Ta, za miloga Boga, na dohvatu smo si jedan drugomu, pa taj postupak nedolikuje medju jednom i drugom hrvatskom zemljom.

A najžalostnije, da ne rečemo najbezobraznije, jest to, da sudbena oblast u Hrvatskoj piše hrvatskim strankam u Istri.... n j e m a č k i, kako je to nedavno učinio kr. kotarski sud u Gjurgjevcu (pišuć se sam: königl. Bezirksgericht St. Georgen) prama hrvatskomu odvjetniku u stvari, gdje je sve bilo pisano hrvatski. Sramota!

Puljski socijalisti i hrvatski jezik. U nedjelju večer obdržavaše ovdješnji socijaliste svoju ljetnu zabavu uz sudjelovanje pazinske glazbe, ako se ne varamo one iste, koja sudjeljuje u Pazinu kod talijanaških demonstracija. Kako je ta glazba svirala, to nespada na nas. Koncertni vrt bio je crven kao pšeničko polje mjeseca lipnja. Nad ulazom vidilo se transparenat sa trojezičnom dobrodošlicom. Dočim su glasile njemačke i talijanske dobrodošlice posve pravilno, hrvatska je bila učinjena u smislu službene hrvaštine — onako po prilici, kako se piše na kotarskom glavarstvu u Puli — naime „Dobri došli!" Oni naši ljudi, koji su tu zabavu posjetili, su morali biti u istinu „dobri", a njihovi grosi još ste „bolji". Nije li tako, dragi „tovariši?" — Ako ste se pobrinuli, da bude talijanski i njemački napis pravilan, zašto niste isto učinili i za hrvatski?! Ili je možda taj jezik i onaj, vaših drugova, koji se s njime služe, manje vriedan od tih drugih?!?

Krzmanje zidara i klesara u Puli svršeno je te su počeli svi opet učet svoj posao.

Popis obrtničkih poduzeća u puljskom kotaru obavljati će se ovih dana. U komisiju za popis imenovan je, kako čujemo, i neki poštarski činovnik u Puli, koji je u tu svrhu dobio 6 nedjeljni dopust od svoje predpostavljene oblasti. Kako dolazi jedan c. kr. p o š t a r s k i činovnik do toga, da se ga je imenovalo u komisiju, koja spada pod p o l i t i č k u oblast, naime c. kr. kapetanat? Na to pitanje bi nam najbolje znali odgovoriti gospoda upravitelji c. kr. pošte i kotarskoga poglavarstva u Puli.

Ospice. U našem gradu haraju već dulje vremena medju djecom ospice. Bolest nije srećom pogibeljna za onoga, koji se znade čuvati. Ali kod tolikih bolestnika biti će bez dvojbe i žrtava, radi česa preporučamo roditeljem, da paze strogo na to, da im se bolestna djeca neprehlade i da neustanu iz postelje prije vremena.

Naknadno doznajemo, da imade i u drugih krajevih Istre te dečije bolesti, od koje su i nekoji odrastliji oboljeli. Tako primjerice imade te bolesti u jednom dielu občine Kastav i u drugih občinah Liburnije.

Iz Medulina pišu: Ove godine imali smo pod kaštelom eskadru ratne mornarice vodjenu od kontradmirala Ripper-a. Čujemo, da će se opet ovih dana vratiti k nama ili u Kuje, možda i u Budavu.

Mi moramo biti u istinu zahvalni zapovjedničtvu, što se je već jednom spomenulo i našim mjesta od Crne do Premanturske punte, to jest na kraju, gdje bi se u slučaju rata mogle odigrati vrlo važne operacije u pogledu zauzeća Pule s kopna.

Ti posjeti mornarice donašaju i koristi puku, jer lahko utrži što ima na prodaju; ali preporučamo svima, da ne pretjeravaju u cienama, jer bi to mogło imati štetnih upliva.

Nadamo se pak dvojemu od zapovjedničtva eskadre:

1. da će shodnim izvještajima uskoriti gradnje tvrdjava na Svetici, Vrčevanu i Drdenjaku;

2. da će izhoditi čim prije uredjenje luka, mula i cesta k moru u Medulinu.

Pazinski kotar:

Tinjan, miseca junija 1902.: Već čuda vrimena ni čut niš s Tinjana, pak prosim slavno uredničtvo, da bi ovi dopis milostivo javilo.

Prvi petak ovega miseca pod večer je prišla karoca s Pazina, a va karoce je bija jedan sudac i jedan škrivan. Sudac je valje zval pulicaja i mu je ordinal, da se mora poć šulistante obuć va mondura, da mora stavit baretu na glavu i sablju za bek. Pak ga je poslal, da neka gre k šijor Zanetu i da dopelje va kazarmu od jandarmi Lešija. Kad su to doznali naši bučini su drčali kako brez glavi i su se pitali: joh mane, makako, makome i su preli, brate, kako i mački, ma justo kako i mački: njrnjr, njrnjr. Kad je pulicaj popelja Lešija na jandarmeriju, je prišlo zlo šijor Luviji Orlich (talijanka puro puro sangve.) Ki bi ju bija vidija, bi bija rekal, da je popila jedan bukal ričinega ulja ali salamara. Ma se je previjala, ma je skucala i da ni skočila šinjorina od pošte Ladvina i da joj ni stavljala meliše pod nos i da je ni škrofila s vodom, bi bila ostala de trink.

Kad je sudac žemena Lešija, je reka da čeju poć vižitat u kamaru k šijor Zanetu. Valje je sal Zaneto Orlich doma i s njim kapopošto, od kega čemo drugi put ča povedat, a malo kašnje je ša i sudac. Najbrže da ni bila Lešijeva kamara dižbratana, zač su prvo nego je sudac prišа va kamaru, tekli pospravit po kamari. Va kamari da nisu najbrže nič našli, nego va portafolje da su više tega sekvestrali, pak su popeljali Lešija nazad na jandarmeriju. Sad je prišla va butegu šijor Luvija i se je tukla po glave i po čele i je vikala: Maledeto kolpo ke no ti me vol vinjir, maladeto kolpo štroci me, mi me vergonjo, mi no pošo pju viver, mi me vado macar. A šinjorina Ada ju je tišila: Mama mija, mama mija. Inšoma robe de altro mondo.

Sudac je zval čuda njih na žamencijon: najprvi je bil Vice Krstić Štrigc, pak Nin tete Lucetin, ki se je tresa kako i granje na ladonjah, kad bura puše. Pak je bil oni Jakov Pomazani, poštarica i čuda drugih. A zač sve to? Lešijo da je posla nešto z recepišom štalonu od mački na Matulje, pak da je te bilo sekvestrano, a va ten liste da je bil — potari ga sveti križ — sam vrag, i zato su morali poć vižitat, ako bi još kakovega vraga našli pul Zaneta, pak da bi to zakovali i va katafić popeljali.

Sada se našim mačkom grda peče. Drugi put ću malo povedat, ako ne bude ki zna bolje, zač mi gre teško, ča je bilo s Pinčanom i kako su teli Mačkićku oženit, pak su najbrže vraga oženili. Vero že robe de šćopar de rider, ma će neki ter neki i plakat po sakrabojsku. Sram ih budi, ča ne bi bolje storili, da bi svako jutro pozobali žlicu soli, da ne zaštrambaju?

Britva.

Porečki kotar:

Iz Zumeska nam javljaju, da je preminuo dne 16. t. mj. Marko Salvator Labinjanin, jedini sin tamošnjega našega rodoljuba Petra Labinjana, zastupnika banke „Slavije". Pokojniku bila lahka zemljica, a roditeljem izrazujemo naše najiskrenije saučešće.

Iz Kaštelira. (N a š i „T a l i j a n i" p r e d s u d o m.) Dne 13. i 14. ovog mjeseca vršila se je kod velog Suda u Rovinju razprava proti devet nesretnika iz Kaštelira, tobožnjih Talijana. Imena su jim ovo: 1. Ružić Ivan Antonov Kožar, 2. Petar Valentić Ivanov, 3. Ivan Kociančić pok. Ivana, nazvan Šilopalac, 4. njegov sin Ivan, 5. drugi sin Frane, 6. treći sin Grgur, Anton Kociančić Šilopalac, 7. Beaković Ivan Mihin, 8. Legović Josip Skropetkin, 9. Dubac Ivan Matijev. Tuženi su bili svi skupa, da su kamenovali na 19. jenara večer Mihu Valentića, koj je od toga umro na 13. febrara. Povrh toga tužen je bio Anton Kociančić Šilopalčev, da je iste večeri kamenom udario Antona Kovača Školara, a htio ga i kosirićem, ali je sin obranio oca; a da je opet iste večeri lahko ozledio u nogu kamenom Antona Legovića Antonovoga. Suviše su još tuženi Petar Valentić i Ivan Dubac, da su se iste večeri pogibeljno grozili Stefanu Ružiću, a Ivan Ružić, da je tom prigodom kamenom udario istoga Stefana Ružića. Ivan Beaković bio je još tužen, da je iste večeri bacio na tle Marka Ružića, Petar Valentić, da je bez dozvole nosio revolver. Svih devet suviše tuženo je, što su u obće hitali kamenje u noći proti kupu drugih ljudi i što su vikali, da je hrvatsko „Živio" propalo i da „Viva", da danas ćemo ubit Hrvate.

Kako vidite, prilično toga. Obtuženici se broje medju Talijane, nekoji su bili par dana zatvoreni, prilično kasno poslje čina, ali opet pušteni. Neki su bili zvani za „svjedoke", pak su najprije pri malom sudu u Motovunu Hrvati bili kažnjeni, što su se branili pak pri tom budi koliko koga ogrebli, a kapitanat porečki kaznio je opet neke mladiće od hrvatske strane, što su pjevali.

Ali kad je nebog Miho Valentić poginuo od dobivenih rana, stvar se ipak nije mogla zamučati, pak premda je pravo iztraživanje započelo kasno, ipak zvani su na Rovinjski tribunal za gori rečene zločine Ive Kociančić Šilopalac i njegova družba. On je ponajprvi namjestnik delegatov i u toliko drugih služba. Predsjednik razprave bio je jedan savjetnik, koj n e z n a h r v a t s k i, pak je opet morao rabiti tumača za one svjedoke, koji se na sudu neće da uče hrvatski, jer jih zakon na to ne sili. Tužene je branio dr. Bartoli, a za udovicu pominulog Mihe Valentića i njezinu djecu bio je dr. Laginja.

Razprava je trajala na Antonju od 9 jutro do podne, a od tri po podne do u večer, pak opeta cieli drugi dan, jer dok se izpita 9 obtuženih i 20 svjedoka i sve razpravi po zakonu, hoće se vremena. Tuženici su svi tajili, osobito stari Šilopalac prikazivao se je kao nevino janješce. Ali svjedoci su baš zatorno svjedočili, što je koji čuo i vidio. Samo dva se čine nešto previše zastrašeni; osobito neki Ive Kazalac, reć bi da znade i više, nego li je rekao.

Dr. Bartoli postavio je cielu vrstu predloga za nove svjedoke, kako bi tobože dokazao, da su drugi ljudi, najbrže Hrvati, Hrvata Valentića kamenovali, a ne Talijani. Nu sud mu je odvrgao baš sve predloge. Državni odvjetnik zastupao je obtužbu oštro i temeljito, dokazujuć s kojimi svjedoci je što dokazano proti pojedinim obtuženikom.

Osuda je izrečena nedjelju u 1 uru po podne. Spoznani su krivci zločina proti Mihi Valentiću svi, samo ne Kocijančić Šilopalac, otac, ni Ivan Dubac. Osudjeni su na težku tamnicu koji više, koji manje na vrieme od 6 mjeseci do jednu godinu i 3 mjeseca.

Svi osudjenici, kako jedan imaju plaćati udovici pokojnoga Mihe Valentića 15 kruna na mjesec dok bude živa, a djeci svakomu po kruna 10 na mjesec, tako i onomu što je majci pod srcem, kada na sviet dodje, pak 40 kruna dangube, a 140 kruna troška udovičinom odvjetniku.

Dr. Laginja govorio je hrvatski i mnoga je suza pala prisutnim Kaštelircem, kad je u kratko ali jezgrovito pripovjedao, što se to zgadja od neko doba sa onimi našimi ljudi u Istri, koji još nisu pogazili materin govor, ni mlieko, kojim jih je dojila.

Koparski kotar:

Brgudac, p. Lanišće, dne 13. junija 1902. — Već odavna nije bilo glasa u cijenjenoj „Našoj Slogi" iz ovoga zabitnoga sela Ćićarije, pa ako sam danas nekoliko predug, izvolite priobćiti ovaj moj dopis kada Vam bude prostor lista dopuštao.

Tko u vašoj blizini ne poznaje Brgućana? Il s ugljevljem na ramenu ili s janjcem u naručaju ili sa posudom mlieka u ruci hoda on po Puli i tom zaslužbom prehranjuje sebe i svoju obitelj. Kod kuće stalno on nema toliko zemljišta, koje bi mu dalo hrane kroz cielu godinu. Zbog neprestanog doticaja sa tudjim svietom, uvidio je on da mu treba izobrazbe, da mu se hoće škole. Na poticaj bivšeg velevriednog kot. šk. nadzornika g. Kožuha i držeć se one: pomozi si sam, pomoć će ti i Bog, sagradili si jesu Brgućani godine 1894 šk. sobu uz jedinu pripomoć od 800 K sa strane prezaslužne Družbe sv. Cirila i Metoda u Opatiji. Od napomenute dobe, pa sve do prošle godine čekao je ovaj tužan narod na učitelja, i kad mu se nisu htjeli smilovati u Trstu i Poreču, smilovala mu se Družba te poslala amo svoga učitelja u osobi g. Josipa Svjetličića.

Pobojav se oni, da će učitelj malo bivati medju njima radi pomanjkanja stana, sve su misli u jednu smislili i pogodba za gradnju stana bila je u kratkom sa zidarima gotova. Radi neprestane kiše u prošloj jeseni, zategla se radnja neobično dugo i danas eto Brgućani mogu se ponositi, da je njihovo selo od 80 kuć. brojeva sagradilo si svojimi žuljevi i učit. stan, koji približno odgovara propisima novog šk. zakona.

U te tužne ali marljive i radine Krašane, mogło bi se ugledati mnogokoje selo u Istri i mjesto da Družba troši 6—10.000 K na gradnju jedne škole, ona bi mogla namjestiti tom inače mrtvom glavnicom i po više učitelja na potrebitijih mjestih širom naše mile Istre.

Nakon dovršene radnje čovjek je obično zadovoljan i se veseli, a tako bilo i kod nas dne 8. t. mj. Akoprem je bilo

kišovito vreme, ipak je k nama došlo puno naroda iz bliza i daleka. Vidio si tu Ćiča iz raznih sela sa svojimi vriednimi župani, bilo je tu Lupoglavaca, Buzećana i Poljanaca, a nije uzmanjkao ni tamburaški zbor iz Buzeta, koji je sa krasnim izvadjanjem pojedinih komada presenetio prisutnike. Na novosagradjenom stanu vijala se trobojnica, a šk. dvorana bila je urešena cvijećem i narodnimi zastavami.

Oko 10 sati čitao je sv. misu veleč. g. Josip Vrbka. Na koru pjevala su djeca i sakupljeni učitelji uz pratnju harmonija i gusala. Krasota bila je slušati dječija grla, koja su sa svom točnošću izvadjala uz base i tenore svoju melodiju, a mnogi nije niti vjerovao, da bi se moglo grlo jednog kraškog djeteta onako liepo uvježbati. Iza sv. mise blagoslovio je veleč. g. Vrbka učit. stan, a zatim propovjedao u šk. dvorani o svrhi katoličke škole. Sa „Tebe Boga hvalimo“ svršila je svečanost, kakve Brgudac nije još vidio.

Po podne u 3 sata počelo se mlado i staro sakupljati u šk. dvorani. Tamburaški zbor najavljivao je otvorenje podružnice. Naš g. učitelj, kao Družbin povjerenik, otvorio je skupštinu sa oduljim nagovorom na prisutan puk i predje zatim na izbor odbora, u koji bijahu izabrani najvrijedniji muževi ovog sela. Pošto su bili odabrani i odaslanici za glavnu skupštinu u Opatiji, oglasi se za rieč g. Zorko Klun, koji ne uzmanjka kod nijedne narodne slave na ovom Krasu. Govorio je krasno o potrebi i koristi škole, te si mnogom Brgućanu mogao opaziti orošeno lice. Pohvaliv napokon g. Fran Flego, obć. savjetnik iz Buzeta Brgućane na složnom i požrtvovnom radu, zahvali se g. predsjednik na povjerenju i zaključi sjednicu. Poradi oboljele djece na ospicah, morala je izostat veselica, koja će se pak obdržavati u korist podružnice dne 6. julija t. g. Živahno se pak igrala tombula, a još živahnije se zatim plesalo. Tu si vidio kako se gospodin vrti sa seljankom i seljak sa gospicom.

Nadošla je doba za odlazak gostova. Sve se pokupi i izprati sa sviračem na čelu i sa trimi barjaci preko 20 gospode i mnogo drugih vriednih naših ljudi do „Gorice“, gdje se medjusobno izrukovahu i pozdrave.

Kod ustanovljenja podružnice bili su prisutni i nekoji „mački“ iz Lanišća, koji su slušajuć razne govornike sad pobliedili, sad pocrvenili, sad pošarili a napokon od srama izgubili se potajno iz dvorane i iz sela.

Vama Lanišćani bez razlike postavljam selo Brgudac za uzor u svakom pogledu, pa i već unapred znadem, da vi tomu selu zavidjate. Gdje vam je ponajprije toli potrebiti mir i sloga medjusobna? Gdje imate takvu školu i takvog učitelja, pa ako hoćete i takvu crkvu? Sve okolo vas se narod budi i podiže se podružnice, a srce Ćićarije sve većma propada. Okanite se onih par smutljivaca, podignite se i vi na noge, poskusite provadjati družtveni život i vidjeti ćete da vam dvije, tri moralne propalice neće nauditi.

Vama Brgućani kličem pak ovime: Uztrajte i nadalje u bratskoj slogi i narodnom ponosu te budite na čast i diku našim Krašanom! Živili!

Politički pregled.

U Puli, dne 16. junija 1902.

Austro-Ugarska. Kako doznajemo iz privatne viesti, istarski sabor se sastaje dne 24. t. mj. u Kopru. Po talijanskim novinam sudeć, zemaljskim kapetanom da je opet imenovan dr. Campitelli! — Zasjedanje carevinskoga vieća imalo bi se zaključiti ovih dana. — Češki klub na carevinskom vieću je izdao svoju izjavu, kojom opravdane svoju prizvolu na razpravu zakonske osnove o oporezovanju voznih karta. Službeni list bečke vlade priobćuje dne 14. o. mj. zakon od dne 8. o. mj. 1902. tičući se gradnje nove željeznice iz Sarajeva do medje Sandžakata u limskoj dolini kod Unca sa posebnim ogrankom do srbske granice kod mjesta Vardište, te zakon o gradnji željeznicah Bugojno-Aržano i Doboj-Šabac.

Rusija. Bugarskom knezu na čast dao je car Nikola prirediti vojničke vježbe u carskom Selu, kojim je prisustvao car sa brugatom pratnjom i knez sa bugarskim odaslanstvom. Poslije vježba posao je knez na ručak velikom knezu Vladimiru.

Južna Afrika. Skoro svi burski zapovjednici položiše sa svojimi četami oružje; govori se da je već do sada položilo do 15.000 Bura oružje. Koli vojskovodje toli burski vojnici obećaše viernost englezkomu kralju Edvardu VIII. Mnogi burski vojnici povratiše se k svojim kućam ili englezke tabore, gdje se nalaze njihove družine.

Razne viesti.

Zasjedanje zemaljskih sabora. Bečke novine javljaju, da će biti sazvani još tečajem ovoga mjeseca, t. j. po odročenju državnoga sabora, svi zemaljski sabori — izuzam Tirolskoga. Ovaj posliednji da neće biti za sada sazvan, jer još traju pregovori izmedju vlade i talijanskih zastupnika radi samostalne uprave južnoga Tirola. Vlada se plaši naime obstrukcije talijanskih zastupnika te će počekati dok se nagodi s talijanskimi zastupnici. Glasilo istarskoga zemaljskoga odbora, porečka „L' Istria“ piše u predzadnjem broju, da će se sastati istarski sabor svakako do 20. o. mj. Mi dvojimo i danas o tom, jer još nebijaše imenovan ni saborski predsjednik ni podpredsjednik, niti je do sada išta javljeno o tom sazovu našim zastupnikom. (Vidi „Politički pregled“).

Izplaćivanje svećeničkih dohodaka. Češki zastupnik iz Moravske na carevinskom vieću g. dr. Stojan uložio je na financijalno ministarstvo molbu, da bi se svećenikom, koji stanuju odaljeno od poreznih ureda, pošiljalo plaću putem poštanskih nakaznica i to unapried. Ministarstvo je dielomice zadovoljilo molbi, davši nalog podredjenim oblastim, da se kongrua, nagrade za vjeronauk, kano i interesi zakladnih kapitala, šalju na zahtjev dotičnika udaljenoga od poreznog ureda putem poštanskih nakaznica kako se to jurve čini kod učitelja. Sve odnosne potankosti ustanoviti će zemaljske financijalne oblasti.

Drugomu dielu Stojanove molbe, da bi se naime unapried slalo plaće itd., nije se moglo zadovoljiti, jer bi se pri tom naišlo na mnoge potežkoće.

Neselite se u Ameriku. U zagrebačkom „Obzoru“ čitamo pod naslovom: „Ljudi se vraćaju iz Amerike“ sliedeću opomenu onim, koji se kane seliti u Ameriku: U posliednje vrieme nastali su u Americi upravo nesnosni odnošaji za radnike, pa za to mnogi, koji mogu, vraćaju se rado natrag u domovinu. Zadnjih se je dana okolo stotinu izseljenika vratilo u Hrvatsku, pa nastaje pitanje, kako će mnogi od ovih sada kod kuće živjeti, pošto imadu uz staru nevolju na vratu i dobar dio duga, što su si ga nepromišljenim putovanjem naprtili. Po svoj će prilici do skora prestati svako oduševljenje za Ameriku, jer ne samo, što se kod nas glede toga poduzimlju stroge mjere, već su i tamošnje oblasti (Vašington, sjeverna Amerika) zaključile nedozvoliti nepismenim doseljenikom, da se izkrcaju na američkom tlu, kao ni onim, koji nisu obskrbljeni za prve potrebe dovoljnimi novčanimi sredstvi.

Htio krstit židove — u Abesiniji! Jedan njemački list pripovieda sliedeći dogodjaj: U kraljevinu glasovitog Menelika — u Abesiniju — dodje neki švedski misionar. Na granici zadrži ga guverner, te ga zapita: „Odakle si ti?“ „Iz Škandinavije“, glasio je odgovor. „Gdje je to?“, razbijao si glavu guverner i pošalje misionara u kraljevski dvor. Tamo su ga držali dva dana zatvorena, a onda ga poveli pred kralja. Kralj Menelik sjedjaše na priestolju, a okolo njega stajaše tjelesna straža s golimi mačevi. Kralj se smrknu. „Tudjinče, iz koje si zemlje?“ „Iz Škandinavije!“, odvrati misionar. „Čemu si došao k nama?“, pitat će opet kralj. „Hoću, da abesinske židove obratim na vjeru Kristovu“, odgovori misionar. „Naše židove hoćeš da obratiš? Hvali bogu, da hoćeš baš židove. Kad bi te napalo uznemirivati moje pravovjerne Abesince, bio bi ti sad već o glavu kraći. Ali kaži ti meni, koje si zemlje prošao, dok si došao k nama.“ „Prošao sam Njemačku, Austriju, Egipat i Sudan“. „A u Njemačkoj, Austriji, Egiptu i Sudanu nisi našao nikakvih židova, koje bi mogao obratiti?“. „Našao sam ih i tamo, ali ne bijaše mi zadatkom obraćati one židove“. I tu se crni kralj Abesinije još više smrkne, pa će onda ujedljivo: „Prošao si po svietu kraj toliko židova i pogana, a dolaziš u Abesiniju, da naše židove obratiš. Stražo, odvedi tudjinca za granice zemlje. Nek najprije doma židove i pogane obrati krščanstvu, a onda neka dodje k nama“. Misionar pokloni se duboko, a straža odprati ga s golim mačem iz zemlje. Vratio se je u Evropu, da nije ni vidio ni jednoga abesinskoga židova.

Franina i Jurina.

Fr. Biš ti Jurino mozda znal ča će ovo rec: „dve ongije di ojo di licino per fainkulo di dve ani?“

Jur. Aj vero, neznam ja toliko talijanski.

Fr. Tako hodi u Kaldir, ćeš se bolje spratikat poli oneh talijanskeh bab.

Gospodarske viesti.

Prihod od globa i lovskih dozvola. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je kotarskim gospodarskim zadrugam svotu od 5120·40 kruna, unišlih u zemaljsku blagajnu tečajem godine 1901. od globa i lovskih dozvola.

Nagrade za konje. Budućeg mjeseca septembra podieliti će se obične nagrade, sastojeće u novcu, srebrnih medaljah, i diplomah, posjednikom najljepših konja i to: 1. za kobile sa ždriebetom pod sisom ili koje je odsisalo; 2. za mlade ždriebice bredje; 3. za ždriebice. Te nagrade dieliti će se dne 22. septembra u Gradiški, dne 23. u Tolminu, dne 25. u Pazinu i dne 27. u Krku za kvarnerske otoke.

O vinskoj klauzuli. Bečkom listu „Information“ pišu iz Rima o vinskoj klauzuli koliko sliedi: Pošto je već svakomu jasno, da će Italija morati, sklapjuć novi trgovački ugovor sa Austrijom, odreći se vinskoj klauzuli, osjegurala si je talijanska vlada kod vlade austro-ugarske posebne povlastice za zeleninu (povrće), za rastlinsko ulje i za druge proizvode, t. j. jednaku odštetu, ako ne možda i veću, nego li ju je do sada uživala kod iznosa vinskog proizvoda.

Banka „Slavija“. Od 1. jenara do 30. aprila 1902. predložene su bile u životnom odjelu banke „Slavije“ 2263 ponude sa osiguranom glavnicom 6,032.000 kruna, od kojih riešeno bijaše 1733 ponuda sa osiguranom glavnicom od kruna 4,924.000. — Za isto vrieme od četiri mjeseca izplaćeno je poslie smrti članova glavnica u iznosu od 266.300 kruna. Koncem g. 1901. iznašale su osigurane glavnice 84,680.000 kruna. Ukupno izplatila je banka „Slavija“ članovima do konca g. 1901. osiguranih glavnica 70,232.870 K, te je sačuvala pričuvne zaklade u iznosu od 24,189.000 kruna. Banka „Slavija“ kao družtvo uzajamno dieli sav čisti dobitak članovima izplaćivanjem 10% dividende. Na ovoj dividendi bijaše članovima do sada izplaćeno 930.165 K 84 h. — Iz navedenog proizlazi, da občinstvo vrlo dobro shvaća prednosti od god. 1869. uspješno poslujućeg priznatog domaćeg družtva te se sa pouzdanjem kod istog osigurava.

Listnica uredničtva i uprave.

D. R. u D. Sadašnje uredničtvo nije ništa primilo.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNAGIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turite od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Reka se pita: Taftà za turiste

Luser po novč. K 1·20

Dobiva se u svim ljekarnama.

D. Trsta: J. Serravallo, M. Ravasini, Leitenburg, A. Praxmarer, D. Gorici: Cristofoletti, Fantoni, D. Pulj: A. Wassermann, F. Carbucichio.

Broj 47. Pula, u petak dne 20. junija 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake — na godinu ili K. 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utaljuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu!

Koncem ovog mjeseca svršava se prvo polugodište. Molimo najozbiljnije gospodu predplatnike, neka bi pravodobno obnovili predplatu za drugu polovicu, odnosno podmirili dug za prvo polugodište.

Svim dužnikom bez iznimke ustaviti ćemo koncem mjeseca daljnje šiljanje lista, a dužni iznos utjerati sudbenim putem.

Uprava „Naše Sloge".

„Hrv. parobrodarsko dioničko družtvo".

Mjeseca aprila o. g. priobćiše listovi viest, da je pokrenulo dvadeset i devet odličnih Hrvata živu akciju, da ustroje hrvatsko parobrodarsko družtvo, koje bi uredilo bar dvokratne nedjelne vožnje uz hrvatsko-dalmatinsku obalu i bude li moguće takodjer uz istarsku obalu sve do Trsta.

Pokretači ove misli izdali su u hrvatskih listovih domoljubni poziv za sasakupljanje dionicah, svaku od 100 kruna, od čega se ima uplatiti odmah kod prijave 10%.

U svojem pozivu kažu ti rodoljubi, da se nalazi prometna trgovina na moru danas gotovo posve u tudjih rukuh, da se po našem hrvatskom moru ba ve gotovo sami tudjinci, te da bi već to moralo biti dostatno, a da se od srca radostno pozdravi ovakov hrvatski podhvat. Kod tog podhvata da bijaše pokretačem misaovodilica ljubav prama hrvatskoj stvari, a za tu su ovim realnim poduzećem najbolje pregnuli. Ovo poduzeće — kažu — mora da razveseli svakog Hrvata, dapače više, svaki Hrvat, kojemu materijalna sredstva dopuštaju, trebao bi, da uzme barem koju tu dionicu za novo hrvatsko parobrodarsko družtvo i da tim doprinese svoje zrno k ostvarenju ovog zamašnog poduzeća.

Apeliramo — zaključuju — na rodoljube i upozorujemo ih na važnost ovoga poduzeća. Novo hrvatsko parobrodarsko družtvo bilo bi jaki stup hrvatstva proti navali tudjinske bujice.

Odkad je taj proglas ili poziv izašao prošla su skoro dva mjeseca, te nije medjutim o djelovanju gospode pokretača ništa došlo u javnost. Oni su u ostalom šutili i radili, kako je razvidno iz sliedeće viesti koju primaju hrvatski listovi iz Senja:

U subotu dne 14. o. mj. obdržavao se je ovdje sastanak povjerenika i ovećih podpisatelja tog družtva, koje se uztraja. Ustanovljeno je, da je dosele upisano 2136 dionica u iznosu od 213.600 kruna. Od ovih upisaše: Gospić 707, Senj 522, Karlobag 340, Rieka 251, Kraljevica 161, Otočac 80, ostala mjesta na Primorju 75. Izabran je sliedeći privremeni odbor: predsjednik Lovro Pavelić, podpredsjednik Martin Kosina, odbornici: Budak Karlo, Budak Franjo, Bušljeta Ivan, Došen Marko, Gremer Milan, Gržinić Josip, Mladinac Ivan, Milinković Dujo, Nikšić Josip, Novak Ivan, Orešković Josip, Pavelić Jerko, Polić Ivan, Pavletić Marko, Parac M., Pajkurić Petar, Rošić Ante, Rukavina Mate, Stiglić Šime, Skomerža Ivan, Vlahović Drago, Vukelić Franjo. Zaključilo se, da družtvo ima nositi naslov „Hrvatsko parobrodarsko dioničko družtvo" i da sjelo ravnateljstva bude u Senju. Zaključilo se još, da se glavnica ima sastojati od 3000 dionica (300.000 kruna), da upisni rok traje do 15. julija, a prva glavna skupština, da se sazove na 20. julija u Senju, gdje će se prihvatiti pravila i odlučiti o gradnji parobroda.

Kao što bijasmo uviek zauzeti za svako realno narodno poduzeće, tako smo i za ovo, te ga i mi iskrenim zadovoljstvom pozdravljamo.

Pokretači kažu otvoreno, da im bijaše voditeljna misao kod ovog posla hrvatska stvar, a gdje je takva misao, tamo će naći i nas vazda i u svakom poslu.

Nećemo da iztražujemo u koliko je istinita tvrdnja gospode pokretača, da je gotovo sva prometna trgovina na našem moru u tudjih rukuh, ali toliko stoji, da se talijanaška parobrodarska družtva Dalmacije i Istre bave po našem moru preziruć sve ono, što je nami milo i sveto. Gdje je dakle za njih mjesta, mora da ga bude i za domaće, hrvatsko parobrodarsko družtvo.

Reći će se, da već imamo takvo ili bar slično parobrodarsko družtvo i to: „Ugarsko-hrvatsko" na Rieci, pak da će nastati konkurencija ili borba izmedju jednoga i drugoga.

„Ugarsko-hrvatsko" parobrodarsko družtvo kaže i svojim imenom da je samo dielomice hrvatsko, nu i u koliko je hrvatsko, ono nezadovoljava u tom pogledu veći dio hrvatskog občinstva.

Medju dioničari i u samoj upravi onoga družtva imade odličnih i čestitih hrvatskih rodoljuba, nu ovi ili oni od tudjinaca naglasani, ili su obziri napram gori tako vezani, da nesmiju ili da neće da dadu hrvatski smjer i značaj svomu družtvu.

U jezikovnom i narodnom pogledu bilo je u hrvatskih listovih često pritužba na ovo družtvo, ne samo sa strane občinstva iz Hrvatske i Dalmacije, već takodjer iz našeg Primorja. Predbačeno bijaše naime upravi toga družba, da ide u narodnom pogledu u susret Madjarom i Talijanom i preko granicah, opredieljenih obvezami ili ugovori. Ali kad smo mi negdje to dosta blago odsudili, odgovoriše nam, da se mi u trgovačke poslove nerazumijemo i da je još dobro, što je ovako, jer da bi bili mogli zasjesti ona mjesta, koja drže danas Hrvati, tudjinci, Madjari i Tajijani.

Priznajemo iskreno, da se u trgovačke poslove nerazumijemo, nu naša nas pripriprosta pamet uči, da ugovore valja da poštivaju obje strranke, koje ih sklopiše i da nevjerujemo, da bi bili gori spomenuti rodoljubi pristali na uvjete, koji ponižuju njihov narodni ponos i narodnu čast.

Ako se dakle u narodnom pogledu u grieši, nečini se to jedino pod pritiskom odozgo, već i zbog nehaja i nemara ili radi nedostatne odlučnosti a prevelikih obzira.

Upravi onoga družtva moramo biti zahvalni, što prima u službu ogromnom većinom naše ljude, koli zapovjednike, toli nižu momčad, no baš radi toga, što su na družtvenih parobrodih skoro sve naši ljudi, morala bi se i sama uprava i njezine agencije i čitavo njezino poslovanje više sudati s našimi narodnimi težnjami i ciljevi.

Zašli smo predaleko! Nije nam bila nakana, da kritiziramo, već da uvažimo namisao naših rodoljuba iz hrvatskog primorja, da osnuju hrvatsko parobrodarsko družtvo, koje bi moglo s vremenom, uz promicanje materijalnih probitaka našega naroda od Špića Devina, pružiti nam i moralnu pomoć za osviešćenje hrvatskoga puka na obalah zanemarene naše Istre.

S tog gledišta pozdravljamo veselo odluku hrvatskih rodoljuba želeći im najbolji uspjeh.

Još imademo jednu želju i to tu, da bi stupili medju dioničare svi oni naši imućniji rodoljubi, koji žele, da se bude pomoćju hrvatskog parobrodarskog družtva i u naših stranah promicalo naše duševne i tjelesne probitke.

U to ime: Bog blagoslovi!

PODLISTAK.

J. Dobrila.

Nebo tamno tamom od oblakâ
Ter mjesecu, zviezdam traga nije;
Zemlja crna od crnine mraka,
Na sve strane što ju jadnu krije

Tužna, brajne, tužna doba taka!
No ju mudre žele, žude lije:
I manjina prot većini jaka,
Varkom gdje se, siljem bojak bije.

Al kroz tamu svjetlost sjevnu bajna
Iznad kraja, kuda Istran strada
Svjetlost bajna bića veličajna

Tvoga Jurja! — U dubine pada
Mrak premrki, sreće zora sjajna
Kanda sviće iza noći jadâ. . . .

D. Trnoplesar.

Izvještaj tajnika Viktora Cara Emina,

čitan na glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junija 1902.

Slavna skupštino!

Družba naša može da s ponosom gleda na prošastu svoju upravnu godinu. U toj se je godini očitovala njezina moć i snaga, kao nikada do sada, u toj je godini ona upravo divno pokročila napried — k svojoj svrsi — k onoj uzvišenoj svrsi, koju su pred očima imali slavni začetnici njezini. Prošasta je upravna godina 1901. namakla družbi našoj zamjernih tekovina, a barjak sv. Cirila i Metoda pomaknuo se dalje — i on se danas vije na tako različitim točkama Istre naše, vije se ponosni barjak, lelijan u zraku daškom najžarčega rodoljublja. A naš Istran, ubogi naš patnik, gleda udivljeno u nj, u taj barjak — i s kapom u ruci punoj žuljeva on prigiblje svoje znojno čelo, svoje raskošnim miljem orosene oči i mukotrpnu svoju glavu prigiblje on pred tim barjakom i u srcu i duši klanja se velebnoj ideji, koja je u slavnom nazivu družbe sv. Cirila i Metoda utjelovljena, ideji klanja se on, koja hoće da ga spasi, da ga sačuva staromu hreku, rodjenoj matici — narodu hrvatskom.

Slavna ideja, koja je našu družbu vodila već od njenoga zametka amo, učinila je, te je ista u prošastoj godini pokazala toliko liepih plodova, a meni je ugodna dužnost, da Vam te plodove, te posljedke ustrajna, višegodišnjega i požrtvovna rada našega Ravnateljstva, prikažem danas sa ovoga mjesta. Slaba i blieda bit će ta slika; tek nešto kratkih i krupnih poteza, a drugačije biti i ne može, uzme li se u obzir vanredna razgranjenost naše družbe kao i mnogostranost i raznolikost područja, u koja je ona i u prošastoj godini zahvatila još i dublje.

Sastavljajući ovaj izvještaj služio sam se dojakošnjom praksom, i po tome ja sam cielo djelovanje našega Ravnateljstva u godini 1901. sveo na dvie grane: biva, na vrutke, iz kojih bi družba imala da crpi uvjete nužne za njezin obstanak i na djelatnost družbina Ravnateljstva u užem smislu, na djelatnost, koja ima da u prvom redu ide za postizavanjem družbinih krajnih ciljeva.

Te dvie grane potječu iz jednoga te istoga stabla. One moraju biti uviek svježe, životni sokovi moraju da ih bez prestanka oživljavaju, jer da se jedna od njih izsuši za njom bi usahla i ona druga, a drvo bi ostalo bez ploda.

Prema tomu se ravnalo naše Ravnateljstvo i u prošloj upravnoj godini i ono je čitavo svoje djelovanje svelo u ta dva pravca.

Od kada je družba postala, glavna je misao bila svih dojakošnjih njenih Ravnateljstva što su se do sada sljedila, da se pronadje način kako bi naša družba došla do nekih stalnih dohodaka, te kako bi ti dohodci sa svoje strane što većma ponarasli.

Prvi su vrutak k tomu imale biti već dosta naglašivane podružnice. Njih se je već doslie ustrojilo nešto preko 50. Kako se vidi dosta liepi broj.

Drugo je pitanje, da li su sve te podružnice udovoljile i dali one i sada jošte udovoljuju nadama, što ih se je u njih ulagalo u doba, kada ih se je zasnovalo? S ove se je strane često rešetalo naše podružnice i prigovaralo se, da mnoge od njih niti iz daleka ne odgovaraju svrsi, u koju su osnovane bile. Na to nemilo nerazpoloženje spram naših podružnica nukala nas okolnost, što je tekom godine malo koja od njih davala kakovi god znak života. To se najbolje opažalo u neznatnim

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Naši Zrenjci, da su se počeli vadit latinski.

Jur. Ča su vero znemali?

Fr. A ča češ, kada im pop iz Oprtlja na silu riva latinske molitve.

Jur. Ča nezna hrvatski?

Fr. Vero zna kada će i koliko će.

Jur. Pak neka ga puste, neka sam latinski lazanja.

Fr. Neboj se ne, da te ga poslušat, zač nisu nemi ni munjeni.

* * *

Fr. Na Volosken i va Opatije da te poć od žalosti sve mačice va konvent.

Jur. Ča od fratar ai od kapučini?

Fr. Najvolile bi tamo, kade bi bil pater Salo za gvardijana.

Jur. A la poslal bin je ja tamo, kade j' i on valje, pak jih pustit ob suhen kruhon i na samoj slame ležat, bi benj brzo streznile.

Fr. Baš nemeritaju bolje!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Imenovanje. C. kr. namjestničtvo u Trstu imenovalo je zemaljskoga prisjednika g. dra. I. Clevu članom zdravstvenog odbora u Puli za tri godine.

Na ovdješnjoj glavnoj pošti presiže bezobraznost nekojih ljudi već sve medje. Jučer 19. t. mj. p. podne bio je odpremljen omot uzoraka naslovljen u hrvatskom jeziku. Primio je omot pomagajući sluga i vidiv na njemu hrvatski naslov, reče: „Cosa xe questa lingua, chi va drio de questa lingua“. Kad ga je dotičnik opomenuo, nek primi omot, jer da će se inače prituziti kod ravnatelja, odgovori mu sluga: „La vada pur lagnarse, a mi non me importa“. Tako daleko smo već došli, da se ćak i sluge rugaju sa našim jezikom, koga dvie trećine pučanstva govore. Radi bi znati, je li pošta radi naroda ili narod radi pošte. To je već skrajna bezobraznost, koja se može dogoditi samo na c. kr. pošti u Puli. Hoće li sl. ravnateljstvo stati jednom na put nezakonitostim i zabraniti svojim podčinjenim da se rugaju sa našim jezikom? Ako ne, tražiti ćemo si drugim putem zadovoljštinu.

Sutra poslie podne na 3 sata prispjeti će u Pulu željeznicom 1. i 2. bataljun domobranske pukovnije broj 5 iz Trsta u svrhu vojničkih vježba, koje će se obaviti na obalah Istre.

Nesreća kod radnje u arsenalu. Dne 17. o. mj. pao je komad stroja na nogu radniku u pomorskom arsenalu Hinku Kozljanu te mu je slomio nogu. Nesretnoga radnika prenesoše iz arsenala u bolnicu.

Sastanak trgovaca. Prekjučer sastaše se ovdašnji trgovci na poziv novih viećnika trgovačke komore u Rovinju iz ovoga kotara, da se posavjetuju kako bi trgovačko-obrtnička komora u Rovinju bolje promicala probitke svijuh trgovaca naše pokrajine.

Dioba kotarske bolestn. blagajne. Namjestničkim dekretom bijahu ovih dana odieljeni sudbeni koturi Pazin i Labin od kotarske bolestničke blagajne u Puli. Za ona dva kotara morati će se ustrojiti nova bolestnička blagajna. Dioba ta provesti će se dne 1. augusta o. g.

Pazite na oružje! Ovih dana dopeljaše u ovdašnju bolnicu mladića Mihovila Sladonju iz Altüre, komu je prekrcata puška raztrgala lievu ruku.

Zajam za gradnju ceste. Zemaljski odbor u Poreču dao je upravnomu vieću u Marčani privalu, da sklopi zajam ili posudu od 6000 kruna za gradnju ceste Sv. Mandalena—Marčana, te će se zajam povratiti od prihoda iz občinskih šuma.

Zabava u crkvi. Iz Kanfanara nam pišu, da se je i ljetos tamo vršila dvojezična majska pobožnost, i to u jutro za izvanjske ili za seljake, a na večer tobož za gospodu. Ta svečanost bila je još prije par godina čisto hrvatska, ali ondašnji Krnjeli nisu mirovali dok nisu izposlovali i talijansku pobožnost, kojoj su na čelu Marijine kćerke (figlie di Maria), koje dolaze u crkvu i to na kor pjevati. Tamo se sakupljaju i mjestni mladići i tuj imaju te k é e r i, kako same kažu, jedinu zabavu u Kanfanaru. Ali k toj su pobožnosti dolazili i naši kmetovi, jer njim nije u jutro lahko bilo, pa premda je bila u crkvi ogromna većina hrvatskoga puka, ipak se je tuj talijanski pjevalo. Tako se je radi dvojice il trojice Krnjela ili njihovih podrepnica uvelo u onu župnu crkvu talijansku pobožnost, koja služi tamošnjim djevojkam z a z a b a v u. Krasne li nam pobožnosti!?

Iz Kanfanara. (N a š i j a d i i n e v o l j e.) Kako se radi i upravija pri Tribunalu u Rovinju, najbolje znade naša koža. Dodješ do sudca iztražitelja, metnimo, budi nama žao, da smo u trojici ili četvorici prieko Drage ukrali ovcu; dodjemo povezani od žandara u Rovinj, ostajemo nekoliko dana, pak, kad državno odvjetničtvo odpošlje spise, dodjemo tako zvanomu sudcu-iztražitelju; ali u istinu dodjemo do gospodina Zaneta Muscarda, koji je priučio uho našemu sluhu, ali do sada se još nije naučio jezika, pak perovodji kaže u pero talijanski. Nezna ni za spol ni za broj i sada još napol gluh prevadja kako ga vila nadahnuje. Sreća da se medju sudčima nadje koji put, da se pomno stvar navadja i sluša, ali drugačje nenadano dodješ skorom do vješala ako si nevješt talijanštini. Čujte šta nama rekoše, da pošto se je neki novi zakon ustanovio da bi moralo u Rovinju bit posebni sud za Talijane, a i posebni za Hrvate. Hajte u Rovinj a Bog Vas oslobodi od Muškarde.

Veće je zlo naš zatvor. Žena prieko Drage imala kratku kazan na sudu od gosp. Tentora, i 3 dana proboravila sa nedužnim djetetom, koje je morala hraniti sa umornicom Gasparinčevom, koja je doživotno osuđena radi umorka svoga svekra. Po svom svietu se znade, da za male kazne imade se zatvor lahki, a ne tako težki kosto zločinci, koji imaju podcsu od mjeseci do jedne godine. To je u Trstu, u Gorici, u Ljubljani a i minim posvuda, ali ne u Rovinju. Mi smo razbačeni sa najprostijimi varalicami. Ako smo ovdjeni nesrećom od žandarma, koji nam nezna jezika, primorani smo da probavimo pod ključem i sladkim rovinjskim podnebjem naše crne dane.

Govorio sam sa nekojimi, koji su već puti u zlo ugrezli, i rekoše mi da im je lagja kazna od dvije godine u Kopru ili Gradiški, negoli 8 mjeseci u Rovinju, i rekoše jošte, da nije moguće podnieti sa svom tielesnom jakošću i zdravljem — a da se na vieke ne pokvari — kazan od jedne same godine.

Čovjek, koji je došo nekidan iz zatvora, pripovieda mi o cvatućem škrobutu, o kojem neće ništa da zna dr. Gregorio Spongia, predsjednik nekog političkog družtva; ali sasvim tim govori se pod istinu, da je jedan umro a da su četiri težko i neizlječivo bolestna na više bolestih i da isto nemogu da budu prenešeni u bolnicu.

Najveća sreća za siromaha bolestnoga je gosp. Zorzi, prvi čuvar, koji u bolesti na ruku dojde i pruža milosrdnu ruku da spasi za par dana umirućega. Kažu nama, da će to trajati dok bude živio već na pola propali u zdravlju Campitelli i sadanji predsjednik Tribunala — do toga vremena nećemo čekati.

Naša djeca i ako si ogrieše poštenje, mogućе da poštanu za čovječanstvo i narod od bolje koristi, nego li već zaboravljeni i kapitani bez brodova i bez vojske.

Toliko do znanja gosp. profesoru Spinčiću i ministarstvu; a ako bude od potrebe do nedjelje i više toga.

Čudak.

Porotno zasjedanje u Rovinju započeti će dne 30. junija o. g. u 9 sati u jutro. Predsjednikom porote opredieljen je dvorski savjetnik i predsjednik okružnog suda u Rovinju g. dr. A. T u š a r, a njegovimi zamjenici savjetnici onog suda gg. D e v e s c o v i i K ü m e r l i n.

Pazinski kotar:

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu, darovao g. Ivan Poropat iz Dane, noćni stražar na kolodvoru u Puli, K 1. Živio!

Porečki kotar:

Iz Zrenja pišu nam 10. o. mj.: Dodajati ćemo, g. uredniče, Vama i Vašim cienjenim čitateljem, što Vam uviek dosadjujemo našimi crkvenimi poslovi, nu mi nemamo komu da se utečemo ni komu da se potužimo ako ne Vam, pak se i nadamo, da ćete imati s nami ustrpljenja i smilovanja. U cienjenoj „N. Sl.“ bijaše odavle javljeno, kako smo ovdje prošli za prošastih uskrsnih blagdana sa veleč. O. Lucijanom Letićem, franjevcem iz koparskoga samostana. Kao pošten čovjek i svećenik priznao je naime javno pred množtvom naroda, da je bio krivo poučen, da je mislio i on, da smo ovdje sve sami Talijani, pak da se je i sam osvjedočio, da smo skoro sve sami Hrvati.

Od sv. Marka amo, t. j. od 25. aprila pošto je otišao rečeni g. franjevac, dolazi k nam u crkvenom ili duhovnom poslu kapelan iz Oprtlja, ako se nevaramo g. Ivan Deluk. Svake nedjelje dolazi k nam pjevati sv. misu, te nas posluži u svemu, što nam treba. Rado priznajemo i ovim putem, da smo mi s njim zadovoljni, jer radi i postupa s nami kako pravi svećenik i kao pošten čovjek.

Dne 25. pr. mj. javio nam je g. kapelan, da nećemo imati obhoda na dan presvj. Tjela Isusova, nego sliedeće nedjelje, jer da je tako odlučio g. župe-upravitelj Volker. I tako bi! Nu rečene nedjelje nedodje k nam po običaju g. kapelan, već dodje sam župe-upravitelj Volker.

Čim je amo došao, podje k njemu naš crkveni poslužnik, da ga zapita, kako će se obaviti obhod ili procesija. On mu odgovori, d a ć e b i t i s v e l a t i n s k i, jer da se nesmije moliti ili pjevati hrvatski, kako bijaše od najstarije davnine običaj.

Tada se uvjerismo, da su imali pravo naši poprtili, koji su se hvalili, da će doći sam g. Volker, da obavi obhod u latinskom jeziku. Vidi se dakle, da su oni za to već unapried znali. Pod sv. misom bio je kod nas uviek običaj, da nam svećenik napovjeda sveće, koje se časti u sliedećem ćednu, nu on toga neučini; nadalje bio je običaj, da nam svećenik raztumači Poslanicu i Evandjelje, ali on toga neučini; bio je također običaj, da se pomolimo za žive i za mrtve, ali ni toga nebijaše. Po dovršenoj sv. misi molili smo kod nas Andjeo Gospodnji sve do sada, ali župe-upravitelj izpusti i to. Sve je to dakle propustio ili mimoišao, pak znate li zašto? Jedino radi toga, jer bi bio morao hrvatski tumačiti, moliti i govoriti, a radje nego li to — ništa. To Vam je eto ta reformatorska nauka, koja cvate pod upravom g. Petronia u tršćansko-koparskoj biskupiji. Il latinski (ako nemože talijanski) il ništa, pak bilo to i na propast naših duša!

Poslije sv. mise započeo je obhod. G. župe-upravitelj pjeva l a t i n s k i, a naši pjevači h r v a t s k i iz naše miljenice „Otče, budi volja Tvoja“. G. Volker problieđio je kao krpa kad je čuo, da mu pjevači odgovaraju hrvatski, ali pomoć si nije mogao, jer mi nismo djeca, koja bi se preplašila jednoga reformatora ili latinizatora. Ni njemu ni njegovim istomišljenikom, višimi ili nižimi od njega, za volju, nećemo se mi odreći naše starine i naše svetinje, pa makar i pukli od jada. Viditi ćemo, koji će popustiti.

Nezadovoljstvo željezničkih radnika. Tršćanskim listovom pišu iz Poreča, da vlada medju radnici, koji rade na novoj željezničkoj pruzi Buje—Poreč, i medju Sv. Nedilje i Novevasi, nezadovoljstvo radi postupanja poduzetnikah s njimi. Mnogo od tih radnika, da je došlo u Poreč u jutro da povuku svoju plaću, a mjesto plaće da su morali čekati ućtrudjeni, gladni i žedni do noći, dok stigoše poduzetnici. Na pritužbu radnika, da im odgovoriše poduzetnici, da će urediti račune sliedećeg dana. To da je izazvalo medju radnici veliko ogorčenje, te da su ih jedva umirili nekoja porečka gospoda.

Ti radnici biti će po svoj prilici iz Italije, jer nebi inače talijanski listovi o njima govorili s toliko ljubavi i smilovanja.

Iz Novevasi nam pišu*): Okolica Novevasi prosi da stavite na dičnu „Našu Slogu“ stvari od našeg župnika. Rodom je Porečan gospodin Ante Toso, koga smo tužili već lanjske godine presvitlomu biskupu i nekoje stvari stavili smo u „Našu Slogu“, ali sve to nije dosta. Taj gospodin župe-upravitelj napreduje još poredinje. Neznamo, je li presvitli biskup krivac tomu, je li pako je krivica gospodina Toso. Presvitli biskup je nami kaza još prije, nego je došao u Novevas gospodin Toso, da ako nebi Toso činia stvari crikvene kako je bilo u starini i od vavik, neka mi javimo odma svaku stvar i da dodjemo do presvitloga i da on će narediti; ali mi bili smo više puta kod presvitloga i dokazali smo, kako se vlada ovaj gospodin Toso. Ali sve zaludo, na misto popravljati, kvari gore ter gore. Na primjer iz novoga kažemo vami, da drugi redovnik, ako stogod bi falilo u crkvi, bi napovidao puku, a ovaj neće da puk znade

*) Ovaj dopis primili smo iz seljačke ruke te ga donašamo onako, kako je napisan bez slovničnih popravaka.

---

iznosima, što su od velike većine naših podružnica dolazili u družbinu blagajnu na početku ili tekom svake upravne godine. Za uzrok tome navadjalo se obično siromaštvo našega osobito seoskoga pučanstva. Znamo i mi kolika je bieda naroda našega. Znamo i mi, kako ón u obće teško dolazi do novca, ali ipak i uza sve to sciebili smo, da bi se uz nešto bolje volje moglo i tu naći pomoći. I naše Ravnateljstvo nije prestalo koliko zasebnim putem toliko putem novina upućivati i poticati naše ljude, da se sjećaju naše družbe, ono se je već u nekoliko navrata obratilo na podružnice s molbom, da rade, da se skrbe za svoj napredak, odnosno za napredak naše družbe. I eto ako se i nije u tome polučilo Bog zna kakovih velikih uspjeha, ipak moramo da sa zadovoljstvom istaknemo, da je od neko doba i tu počelo kretati na bolje. Vidi se to od toga, što je ove godine na naše Ravnateljstvo poslalo svoje izvješće mnogo više podružnica nego je to bivalo u prijašnjim godinama. To je dobar znak — znak je to, da će se družba također i s te strane i to u najskorijoj budućnosti domoći obilan vrutak, iz kojega će moći da crpa uvjete svom daljnjem obstanku. (Dalje sliedi.)

nista. Ove godine pokrali su nikoje malenkosti novaca iz kaselet, s crkvon zatvorenom ali po njemu se nije znalo ništa, kako da nije bilo ništa, a svaka mala potreba pita milostinju.

U veliku subotu bila je navada od vavik, da se je blagoslov ognja pred vratima od crkve blagoslovilo u našem jeziku i pjevalo „svitlost Kristova" i „Bogu fala" i sve druge molitve, i blagoslov studenca, i krstionika, i litanije, i sve do svete mise, u našem jeziku; ali ove godine pomoćnik crkveni donesa je, kako je bilo po navadi knjigu, koju, kada mu je podava pomoćnik crkveni, reka je gospodin župnik: „kosa me gavè portà sta roba", ili još grdje, pak primija svoju malu knjižicu latinsku i učini sve kako je njegova pamet davala. A za ispovjed vazmenu pako svi drugi popovi napovidali su na dan blagoslova vazmenoga; koliko se ih je ispovjedalo, i koliko jih ostaje, ali ovaj gospodin Toso, napovida je, da jih je ostalo i da imaju vremena doći se ispovjedati kada te, drugi bi i kazali to koliko, ali on ništa. Na Tjelovo za svetu procesiju izbra je gospodin Toso sam on, od 1300 duša, koje imamo u našoj župi, izbra je za okolo sebe nikoje muže, koje su bili odsudjeni na više puta, ipak i od malo vrimena jesu zatvorjeni, nikoji na 18 miseca, niki na 14 miseca, i bili su okolo presvetoga Tjela, gdi se je čudilo grbavo i ravno. Polag toga više puka se je čudilo i nisu pratili Svetotajstvo, kako gre za pratiti, tako se izgledi gospodina Tosa, kako u ovih stvari tako u drugih.

Dokle su bili drugi duhovnici ovdje u Novojvasi, Novovas bilo je jedina župa, koja nije davala tužbe nikakove na svećenike. Aliti od ovoga nemogu napredovati tako i nemogu si dati mira, ali niti sve prikazati, ma ono što je odviše, nemogu zamučati; da bi prikazao sve, trebalo bi imati vavik pero u rukah, a ako bi ovaj gosp. Toso ima napredovati tako, čuje se govoriti od puka da te se obratiti na staroversku vjeru za neimati više toliko smućenja. A nedaj Bože, a da nebi tomu tako bilo, neka nas presvitli biskup pregleda i naredi koliko prije red; ako pak bi došla do ovoga, neka nebi dali krivine nikomu, jerbo dokazalo se je više puti ustmeno i pismeno. (Nadamo se, da će presvj. biskup porečki ovo uzeti k srcu. Op. Ured.)

Bogat lov sardjela. Iz Humka Umaga) javljaju nam, da su neke noći ulovili tamošnji ribari preko 200.000 komada sardjela, kojih većinu odvezoše danle u Trst i u susjedna mjesta.

Koparski kotar:

Izpiti zrelosti na talijanskoj državnoj gimnaziji u Kopru. Oni osmoškolci, kojim su odobrene pismene zadaće, polagati će ustmeni izpit na državnoj gimnaziji sa učevnim talijanskim jezikom u Kopru dne 30. t. mj., te dne 1. i 2. julija o. g. Ustmenim izpitom predsjedati će zemaljski školski nadzornik za talijanske škole g. Ravalico.

Iz Bazeščine nam pišu: U porečkoj „babi" od prošle subote, t. j. dne 14. t. mj. nekoji turista — koga svi dobro poznamo — izvješćuje o „taboru", koji su držali „Croati della gran madre Croazia" u Brgudcu na Čičariji nedaleko Lanišća.

Taj lažitorba pretvara se u turistu, koji je tobože prespao na Lupoglavu i nao nakanu da pòdje na Planik (nadamo se, da će doskora i preko Planika, ako bog da, što mu od srca želimo, govoreć o našu domaću: „Koliko koraki do tamo toliko let nazad".)

Na Lupoglavu je „turista" „slučajno" doznao, da će se držati osnovatelna skupština podružnice sv. Cirila i Metoda za Istru ili kako on nazivlje „tabor" u Brgudcu, pa iz znatiželjnosti ostavio Planik (jer je i tako već tobože tamo bio) pa pošao u Brgudac, da na svoje oči vidi kako Hrvati taborišu.

To je njegov urod u porečkoj babi, jer nije krasan „signor turista"? Tada se u svom dopisu obara na sve, što ne prija njegovom „grčkom" nosu, koji mora da bude vrto čvrste i jake naravi. — Medju ostalim kaže, da se je ljude sililo, da se upišu u podružnicu, dočim se onoga dana nije niti upisavalo, jer su već bili upisani i jedva čekali dan otvorenja. Pa to je bila i njihova sveta dužnost, jer njim je družba mnogo pripomogla novcem, kada su zidali školsku zgradu, dapače njim prošle godine poslala i učitelja.

Dakako da „lažnomu touristu" nijesu po volji niti zvukovi sitnih žica naših tamburica, koje nas narod do skrajnosti razveseljuju i bodre i zažaruju u njem ljubav do svoga milozvučnoga jezika i do naše liepe domovine.

Vrhunac je laži postigao „lažni turista", pišući u svojem dopisu, da su bili gostovi iz Buzeta, Lupoglava, Lanišća i iz drugih okolnih sela odpraćeni „coi fischi". Dočim znamo, da su vrijedni Brgudčani sve gostove odpratili van iz sela sa zastavama (ne ruskima, kako piše „lažni turista", već sa našim trobojnicama) sa veselimi živio-klici i pucanjem kubura. Svatko, tko je bio tamo, sjećati će se onoga svečanoga i veseloga dana, jer nikad nije bilo još u Brgudcu onakova veselja, a želimo od srca da bi Brgudčani još onakvih dana dočekali.

Lažni turista neka se pako čuva, da ne bude on sam odpraćen ne samo preko Planika nego i preko Kvarnerskoga zaljeva, ak preko pašiluka mačje kule do podožine njegovog grada.

Voloski kotar:

Dozvola da može nositi tudji red. Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip I. dozvolio preč. g. Vinku Zamliću župniku itd. u Voloskom, da može nositi kraljevski bavarski red za zasluge sv. Mihovila III. razreda.

Narodna dobrotvorka. Iz Opatije pišu nam, da je poznata domoljubka Francika Sigulić oporučno ostavila „Družbi sv. Cirila i Metoda" za Istru 1000 kruna; djačkom podpornom družtvu u Pazinu 1000 kruna; mjestnim veteranom u Opatiji 600 kruna; vatrogascem isto tamo 200 kruna, te domaćim siromahom 200 K. Domoljubnoj dobročiniteljici izkala su povodom njezina pogreba narodna i dobrotvorna družtva te mnogobrojno ostalo občinstvo posliednju počast, poprativ njezine mrtve ostanke do hladna groba. Lahka njoj bila domaća gruda.

Lošinjski kotar:

Imenovanje. Zemaljski odbor u Poreču imenovao je članom c. kr. kotarskog vieća u Lošinju g. Jakova Salatu, bivšeg občinskog načelnika u Osoru, na mjesto odstupivšeg člana Mihovila I. Hreglicha.

Dubašnica, 16. lipnja 1902. Opatijski „Narodni List" najavio je izlet pjevačkog družtva „Lovor" u Dubašnicu-Malinsku 8. o. mj., ali radi ružna vremena odgodili ga na osam dana kašnje.

Jučer dakle došli nam u posjete naši Opatijci-Vološćaki, parobrodom „Opatija", u velikom broju od preko 200 osoba. Došli su k nam, da se malko u nas i s nami pozabave, al njihov dolazak imao za nas skroz narodno i rodoljubno znamenovanje. Nije njih namamila k nam niti krasota našega kraja, niti kakvo naše bogatstvo, jer oni su došli iz poznate hrvatske Nice, kamo dolaze, velikani, bogatuni svjetski, okrunjene glave, da se naraje divne naše hrvatske Opatije — već je njih nešto drugo nagovorilo, da dolete do Dubašnice.

Oni su znali, da će ovdje naći svoju krv, svoj rod, svoju braću, a to i jesmo jedna braća, jedan rod, jedna krv. Nam je svima isti rod i rad za prosvjetom našega zapuštenog hrv. kmeta, diljem sve Istre — nam je isti cilj: zajednička sloga na ekonomičnom i političkom polju — nam je isti ideal: ujedinjena, slobodna, nezavisna hrvatska domovina!

Izletašem nazvao je na gatu, prije nego li su se izkrcali, dobrodošlicu miholjički učitelj u Svetomvidu g. Tončić, a naši rodoljubi dočekali jih pucanjem iz mužara.

Narodna gostiona Radićeva, a nešto i Vasilićeva, primila gospodu, kako je bolje znala i mogla prema mjestnim okolnostim; izkitila liepi prostor pred kućom zelenilom i zastavami, med kojimi se izticale trobojnice — a nadpis na tabu govorio jim: dobro došli.

Med gospodom opazili smo neke kremen-Hrvate i rodoljube: Tomičiće, Janežiće, Mirane, Rajčiće, pa i perjanicu našu, našega zastupnika i neustrašivoga poborniku naših prava, dičnoga prof. Spinčića.

Tamburaši zabavljali nas krasno izvedenimi pjesmami, uz pratnju naših cilitamburica. U 8 i pol bio rastanak: ovo malo mjestne inteligencije, pa dubašljanska mladež i liepi broj naroda — med kojimi opazismo neke občinske zastupnike — izpratili jih do parobroda.

Netom se parobrod počeo micati udarili naši u živio-klice „Lovoru"; izletnikom, a gromoviti ponovni živio zastupniku Spinčiću. Tada pjevači na parobrodu — a na to svi odkrili glavu — izpjevali velebnu našu: „Liepa naša domovina"!

Na koncu: kud će suza nego na oko: rodoljubne gospodjice Trinajstićeva, naša učiteljica i Tomašićeva razprodale med gospodom dosta hrv. razglednica pozdravom iz Malinske, da dobitkom obdare našu „Družbu". Živile!

Trst.

Bolest dr. Rybarža. Zanimati će i mnogobrojne prijatelje i štovatelje Istre veleuglednoga slovenskoga rodoljuba i odvjetnika u Trstu g. dra. Otokara Rybarža, ako im javimo radostnu viest, da je njegova bolest krenula na bolje i da se čvrsto nadamo, da ćemo ga opet do mala viditi u krugu njegovih prijatelja i štovatelja čila i zdrava.

Uzor-činovnik (?!) U trščanskoj „Edinosti" čitamo, da je prošlih dana činovnik državne željeznice u Trstu, neki Zadro, oprtio sa magarci poznatog tamo hrvatskog trgovca, poslav ga k tomu tamo, kamo šalje obično trščanska talijanska fakinaža propale stvorove.

Mi očekujemo od ravnatelja one željeznice g. baruna Boroviczke, da će dati tomu širitelju talijanske kulture takvu poduku, da ju neće više do smrti zaboraviti.

Razne primorske viesti.

Namjestnik grof Goess odlazi? Njemačko-liberalni gradački „Grazer Tagblatt" priobćuje u svojem broju od dne 18. o. mj. viest iz Beča, gdje da se govori u parlamentarnih krugovih, da će c. kr. namjestnik u Trstu g. grof Goess do koji mjesec odstupiti. Po dužnosti novinarskoj bilježimo i ovu.

Osobne viesti. U zadarskih listovih čitamo, da će biti imenovan ravnateljem na državnoj gimnaziji u Pazinu sadašnji upravitelj državne gimnazije u Spljetu g. profesor Kos.

Posvećenje trščansko-koparskoga biskupa. Iz Rima brzojavljaju talijanskim listovom Trsta dne 15. t. mj., da su prisustvovali posvećenju dra. Frana Nagla, novoimenovanoga trščansko-koparskoga biskupa, sliedeći odličnjaci: austrijski poslanik kod Vatikana; poslanici Bavarske i Pruske sa odnosnim osobljem; poglavice redova, jedno 40 viših činovnika, medju kojimi prošt i dva kanonika iz Trsta, te mnogo zastupnika aristokracije. Sv. misu čitao je kardinal Aloisi Masella uz podvorbu preč. gg. Denekere, Adami i Cinci. Po svečanosti sliedila je gostba. Još neznamo iz službenog vriela, tko li je pošao u Rim na tu svečanost iz Trsta, tko je dotične odaslanike odabrao ili poslao i kako se je taj izbor obavio.

Povodanj. Guste kiše posliednjih dana naniele su štete u raznih stranah Istre, koje se nalaze u nizinah. Tako je primjerice u dolinah rieke Mirne velika voda poplavila sjenokoše, te je ne samo uništila nespravljeno sjeno, već takodjer oštetila nizke vinograde i razne usjeve.

Politički pregled.

U Puli, dne 19. junija 1902.

Austro-Ugarska. Cesarskim patentom od 16. juna sazvan je sabor medjašnje grofije Istre na zasjedanje u Kopar. Prva je sjednica 21. juna u 6 ura večer u bivšem samostanu sv. Klare u Kopru. Predsjednikom sabora imenovan je dr. Campitelli, njegovim zamjenikom pako dr. Stanger. Cesarska vlada morala je biti u velikoj neprilici kad je predložila g. Campitelli-a na onako odlično mjesto, za koje neima potrebitih sposobnostih, izmedju kojih je prva i glavna: poznavanje jezika velike većine pučanstva Istre. Službeni list primorske vlade „Osservatore Triestino" donaša u broju 136. od 19. junija t. g. cesarsku odluku o sazivu istarskoga sabora u Kopar takodjer u hrvatskom jeziku. Mislimo, da je taj poziv namienjen hrvatskim zastupnikom. — I ostali zemaljski sabori sazvani su za 21. t. mj. izim dalmatinskoga, koji se sastaje 23. te tirolskoga, koji će biti na okupu 25. t. mj. — Carevinsko vieće bje jučer zaključeno. O djelovanju u posliednjim sjednicama očekujemo redovito izvješće. — Češki ministar, dr. Rezek, kako se javlja, ostaje i nadalje na svojem mjestu. — U madjarskom saboru izjavio je ministar-predsjednik Szél, odgovarajuć na neku interpelaciju, da je obnova trojnoga saveza sa svih trih strana osigurana. Obzirom na vinsku klauzulu u ugovoru sa Italijom izjavio je ministar odlučno, da vinska klauzula u tom ugovoru mora pasti i da neće više doći u taj ugovor. — Koncem ovoga mjeseca izliču trgovački ugovori naše monarhije sa Italijom, Njemačkom i Švicarskom. Ako nebudu ovi ugovori budi s koje strane odkazani, tada se oni mučke produljuju još za jednu godinu.

Srbija. Javlja se, da je Sultan pozvao kralja Aleksandra na posjete u Carigrad, a Aleksandar da će se tome pozivu za stalno odazvati i to tim radje, jer je pitanje o posvećenju mitropolite Firmijana sretno riešeno.

Rusija. U Rusiji izazvalo je nasilno postupanje njemačke vlade i poznati ratoborni govor cara Vilima proti Poljakom opravdano ogorčenje. Tako se piše, da je car Nikola kazao, da Rusija mora naučiti se, da štuje prava drugih slavenskih plemena. Neki od mojih ministara — reče — već su dosta zlorabili moje ime. Nesmijem više trpiti, da policija progoni jadne Poljake. Svako pošteno slavensko srce pozdraviti će radostno ovu izjavu cara Nikole, koji bi učinio neizmjernu uslugu Rusiji i Slavenstvu, kad bi Rusija promjenila svoju dosadašnju politiku napram Poljakom.

Razne viesti.

„Klub Istre" u Zagrebu. Pod tim se imenom udružilo u Zagrebu nekoliko velevriedne gospode rodoljuba, koji su sebi prestavili zadaćom podupirati našu družbu, skupljajući medju sobom obol po obol „za spasavanje istarske dječice iz pandža lava talijanske iredente". U tu svrhu napomenuti je klub već do sada sabrao i našemu Ravnateljstvu dostavio izdašan iznos od 200 kruna i time postao članom utemeljiteljem naše Družbe. Koliko nas taj krasan primjer izpunjuje udivljenjem, toliko nas opet s druge strane potiče na duboku zahvalnost spram tih vriednih sinova hrvatske naše domovine, koji se tako liepo i izdašno sjećaju naše istarske od neprijatelja Talijana tako ugrožene braće.

Nego ni istarski Hrvat ne će da im ostane dužan: dobro je u njega i pošteno srce, i to srce poklanja on tim svojim novim, plemenitim dobročiniteljima, koji se kupe oko slavnoga kluba „Istra". Čast i dika našim velevriednim zagrebačkim „Istranima", i dao Bog, te njihov udivljenja vriedan primjer našao u našem narodu što više rodoljubnih sliedbenika. U to ime: Bog neka živi klub „Istru".

Nekoliko rečenica o novcu. Mnogo imade zgodnih rečenica o novcu medju svimi narodi. Tako se kaže: Bez novaca nije života, a trebaju ga i mrtvi. — Gdje trebaju novci, ne koristi savjet. — Tko čuva novac više nego obraz, brzo izgubi oboje. — Njegdje bolje pomaže žutac, nego otac. — Sinovljeva sreća u očevoj kesi stoji. — Novci i jezik jednako služe; nekomu donose zlo, a nekom dobro. — Sirotinjski je novac kao košulja od vatre, teško onome, tko je obuče (t. j. izjesti imetak malodobne djece veliki je grieh). — Koji magarac nosi na ledjima tovar dukata, istina, on se ništa ne mienja, ali ne ima vrata, na koja uči ne bi mogao. Novac šepavo ulazi, a plešuć izlazi. — Novac pomaže mnogim u pakao, ali nikomu iz njega. — Ukraden novac ne plesnivi — kako došo, tako prošo. — Šta novac vriedi, znademo istom onda, kada ga neimademo. — Tko novac sije, siromaštvo žanje. — Tko hoće svoj novac izgubiti, a ne zna kako, neka stavlja u lutriju. Gdje novac pravdu kroji, toga se suda svatko boji. — Gdje je novca, tu je vrag, gdje ga nije, tu ih je devedeset i devet. — Posudjen novac smješeć odlazi, a plaćuć se vraća. — Nepošteno stečeni novac težko prelazi do trećega koljena. Tko se hoće novca riešiti, neka se odvjetnikom pravda.

Gospodarske viesti.

Dalmatinska vina. Ovih dana držala se u Beču pod predsjedanjem groga Harracha 32. sjednica središnjeg odbora družtva za razvitak Dalmacije. Izvjestitelj Starnbacher, koji je god. 1866. po prvi put uveo u Beč dalmatinska vina, bavio se poglavito vinskom trgovinom u Dalmaciji, naglasivši, da bi se trgovina dalmatinskog vina mogla razgraniti i dalje od dosadanjih potrošnih središta. Zatim je prihvaćen predlog, da se u Beču zasnuje trgovačko družtvo, koje će razpačavati dalmatinska vina.

Mudri savjeti gospodarom: 1. Budi uviek privržen svomu stališu i trudi se, da svoje znanje pomnožiš čitanjem dobrih gospodarskih knjiga i novina. 2. Radi svoj posao marljivo, promišljeno i razumno, jer razumievanje, promišljen rad, marljive i vješte ruke čine gospodarov život udobnim i sretnim, a stališ gospodarov snosljivim i blagodarnim. 3. Svakog dana bilježi sve što izdaješ i što primaš i staraj se uviek, da izdatke što više smanjiš a dohodke uvećaš; budi štedljiv, no ne preko mjere. 4. Nemoj se oslanjati na druge, već sve što možeš sam uraditi, uradi; nitko ne će uraditi tako, kao tvoj vlastiti razum i tvoje ruke. 5. Čini sve što možeš, da nikom ne duguješ, a staraj se, da ni tebi nitko ne duguje. 6. Sve što danas možeš učiniti, ne ostavljaj za sutra, no pri tom ne zaboravljaj ni na vrieme, koje ti je za počitak i okriepu potrebno. 7. Staraj se, da ti svuda i u kući i u polju bude ugledan red i čistoća. 8. Brini se za zdrave, udobne i prikladne kućne prostorije. 9. Za uspješan rad u poljodjelstvu, pored reda potrebna je i čistoća isto tako, kao i vriednoća, razum i moć. 10. Korov je zao neprijatelj, zato drži čiste svoje njive, livade, vinograde i gradine. Neka ti bude čisto svako drvo, dvorište, postelja, odjeća, soba za stanovanje, posudje, sudovi za vodu, bačve za vino, sudovi za smješt'anje raznih proizvoda, štala za blago, jasla i krma; brini se za čist zrak u kući, konobi i štali, a pored svega brini se za čistu savjest. 11. Svakog dana podaj blagu uz krmu i po nešto soli. 12. Da bi od blaga, koje imaš, dobio što više koristi, hrani ga obilno i dobro; na krmi ne treba štediti. 13. Zasadi svake godine nekoliko voćaka i njeguj ih brižljivo, pa će ti trud biti obilno nagradjen. 14. Gnoji svoje njive, livade, vinograde i gradine, da bi od istih mogao što veću dobit imati. 15. Ne brini se samo za to, da što više ploda proizvedeš, već i za to, da ti proizvodi budu što bolji. 16. Sij samo dobro i klijavo sjeme od najboljih vrsti, koje je potrebno za tvoj kraj. 17. Svako orudje poslije upotrebe, unesi pod zaklon i zaštiti ga od nepogode i svega, što bi mu moglo štetu nanieti, a ograde i daske, koje orudje zaklanjaju, premaži uljem ili bojom, jer je to jeftinije nego kasnije kupovati nove daske i novo orudje. 18. Ljubi svoju kuću i kućni mir, a izbjegavaj što više možeš krčmu i njoj slična javna mjesta. 19. Ne gubi svoje vrieme u igranju karata, ni u praznih razgovorih, već kad imaš slobodnog vremena, savjetuj sa sebi ravnimi o važnijih gospodarskih pitanjih. 20. Budi častan i pošten; nemoj biti mnogo lakovjeran niti mnogo nepovjerljiv. 21. Radi s voljom i odanošću, jer je rad potreban za zdravlje tjelesno i duševno. 22. Budi zadovoljan, strpljiv i dobar prema svojim ukućanom, susjedom i bližnjim.

Marko Zović

krojački majstor

u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrsne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Cieha raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Oglas natječaja!

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto

prvog občinskog liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od K 2000 i putni paušal godišnjih K 400 za polaziti jedan put na tjedan mjesta Lindar, Gračišće i Pićan. Tu plaću i paušal vući će liečnik iz občinske blagajne u mjesečnim antecipatnim obrocima. Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne občinske bolestnike, i kano zdravstveni referent voditi občinske zdravstveno uredovanje. Za pohode bolestnih siromaka izvan Pazina i za druga osobita občinska poslanstva nadoknadjivati će mu občina putne troškove.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a zatim će ostajati valjana samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreče tri mjeseca napried.

Molbe, obložene diplomom sveobćeg liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga (slovenskoga) i eventualno talijanskoga jezika, stališ, austrijsko državljanstvo, i drugim eventualnim dokaznicam, imaju biti podnešene podpisanomu do 10. jula 1902.

PAZIN, 2. juna 1902.

Obć. glavar:
Dr. Kurelić.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućst

Antona Černig

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Mare

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trs

Tvornica sa strojevnim obrat

Svaka je konkurenca nemog jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Železnato vino

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

LEKARJA Piccoli-ja v Ljubljani.

Dobiva se v lekarnah

Edina zaloga na Kranjskem

lekarna

PICCOLI

»pri Angelu« v Ljubljani

— — **Dunajska cesta** — —

Pollitrena steklenica 2 krone

Zunanja naročila izvršuje lekarna Gabrijel Piccoli v Ljubljani točn ako se mu pošlje znesek po post nem povzetju.

Dobiva se tudi v lekarnah v Go rici, Tolminu, Trstu, Istri in Dal maciji po 2 krone 40 h. steklenica

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobito preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostoboli ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Sladka voda za kašalj ili hreh i za prsa, kojom se liečі kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozmosti, podbuhlosti, djetinjoj krljivosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 K.

Pojačane švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebens-Essenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac, ublažuje glavnu bol oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavrjanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit razne bolesti Ciena flašici s napuikom 1 K.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za laganc čišćenje, za obličavanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 90 h.

Švajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena škatuljici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otoklini, poslie težkoga napora, za obličavanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zube od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zu bobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškuje usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah za dihanje i za plućobolne. Po 1 K.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. 1 lončić 1 K.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrstno sredstvo. Ciena 1 K.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, krupavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost, bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 2 K. K tome spada još boraksov sapun po 80 h.

Puder-eglantine najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 2 K.

Sapun eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tenta, kao što su prištići, sujedice, crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi lieo naravan sjaj. Ciena boci 2 K 80 h.

Mirisna čestа za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. Flašica 1 K.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 1 K.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici i zimnici. Manja bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbenje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; spužve za umivanje, kefice za zube; razne sprave iz kaučuka, handaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave, ruskoga čaja, finog Jamaika Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiva se uz izvorne ciene.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske špecijalitete.

Broj 48. Pula, u utorak dne 24. junija 1902. God. XXXIII.

asi, pripošlana itd.
i računaju se na temelju
cienika ili po dogovoru.

a predbrojbu, oglase itd.
naputnicom ili polož-
ošt. štedionice u Beču
inistraciju lista u Puli.

ručbe valja točno ozna-
me, prezime i najbližu
štu predbrojnika.

na vrieme ne primi,
javi odpravničtvu u
om pismu, za koji se
poštarina, ako se izvana
ise „Reklamacija".

g računa br. 847-849.
ou tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.
Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužaje se u Puli.
Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

ziv na predplatu!

cem ovog mjeseca svršava vo polugodište. Molimo naj- ije gospodu predplatnike, i pravodobno obnovili pred- za drugu polovicu, odnosno ili dug za prvo polugodište. n dužnikom bez iznimke ć emo koncem mjeseca šiljanje lista, a dužni utjerati sudbenim putem.

Uprava „Naše Sloge".

starski sabor.

o smo već u posljednjem broju zvan je cesarkom poveljom od sabor Istre, pak i ovaj put u e u Poreč.

Glasi o tom.

anske novine srde se na to, da odbor ili Junta mora putovati redovitog siela Poreča, u drugi o je sazvao sabor. Mi što ćemo akon je zakon, a taj govori, da e sazvati sabor i drugamo, ako oreč.

Talijanom nije pravo, neka kuti drugi zakon; ali za to treba šimi zastupnici govore, jer bez dosta broja.

pak jim se to neće, a naša je i a, onda su mogli prihvatiti edlog dra. Laginje, neka carei će u Beču odlučiti s cesarovom a koje mjesto da bude redovito bor, pak mirna Bosna!

v na prvu sjednicu.

ednik je pozvao zastupnike brprvu sjednicu za prošlu subotu 21. juna. Baš kao da je htio počastiti našeg zastupnika Spinčića, kojemu je u subotu bio imendan, da ga Bog živi!

Čujemo, da su nekoji naši zastupnici uzeli brzojav i otvorili, jer iz vana neznaš što ti javlja. Ali neki, da su se domislili, da bi stari Campitelli opet mogao samo talijanski pozivati u sabor, pak da su skoroteći, koj je donio brzojavku, rekli: dragac moj, dajte to natrag; neprimam.

Ali došli su svejedno u sabor, jer je sazov bio oglašen u službenoj novini „Osservatore Triestino" i u našem jeziku, načinom hrvatskim i slovenskim. To nije uvjek bivalo tako; sada se je vlada nešto i u tom opametila. Htelo se je više godina, da i tu novicu pridobijemo; tako teško daje onaj, koj u politiki gospodari, i u tom su si jednaki Njemci i Talijani.

Prva sjednica.

Subotu večer u 6 ura sakupili su se dakle u Kopru u negdašnjoj crkvi sv. Klare saborski zastupnici.

Od Talijana falio je samo puljski načelnik Rizzi, i još tri četiri, a od Hrvata samo dr. Mate Trinajstić, načelnik buzetski, koj je već prije bio pozvao sjednicu občinskog zastupstva, pak nije mogao od nje.

Došao je i c. kr. namjestnik grof Goëss u velikoj paradi posebnim parobrodom, te se je od obale dopeljao u kočiji do sabornice.

Namjestnikov govor.

Po zakonu mora netko od vlade da otvori sabor, koj je na novo biran, kao ovaj naš. Biti će nešto nova, kada dolazi glavom baš namjestnik, jer je i njegov koji podredjeni mogao otvoriti sabor. Nije baš posve novo, ali je dobro potvrdjeno. *Namjestnik je posve isti govor govorio talijanski, a onda slovenski.*

Pozdravio je prisutne, javio, da je došao otvoriti sabor i da će cesarska vlada dragovoljno podupreti djelovanje sabora, koj je za ovo zasjedanje sazvan u Kopar. Javlja saboru, da je Njegovo Veličanstvo imenovalo g. dra. Mata Campitelli za predsjednika saborskog, a gosp. dra. Andriju Stangera za podpredsjednika, i da će od njih čuti svečano obećanje, to kao prisegu, da će biti vierni i poslušni cesaru i da će sduševno vršiti svoje dužnosti. Te besjede namjestnik pročita talijanski, pak pozove Campitella a on reče „Prometto". Onda isti namjestnik pročita besjedu od svečanog obećanja hrvatski i pozove dra. Stangera, koj reče: obećajem.

Predsjednik,

Dr. Campitelli pročita, dakako po njegovu samo talijanski, pozdrav zastupnikom i program djelovanja. Kaže, da ovog puta Junta nije pripravila vrh navadnih poslova nego jedno par zakonskih osnova, i to o lječnicih občinskih i o poljskih štetah. Tuži se, da je star i da je kanio „stisnuti jedra", ali kad ga cesarova milost poziva na djelo, da će još djelovati. Poziva zastupnike, neka rade za dobro pokrajine i tvrdi, da svi zastupnici jednako ljube ovu zemlju. Treba reći istinu, ovoga se puta nije razkokodakao o talijanstvu Istre ni o toli razvikanoj kulturi. Bio je, kako bi se reklo, više „stvaran", nego li druge pute. Hrvatski nije rekao ni rieči.

Dr. Stanger.

Podpredsjednik dr. Stanger, naše gore list, uresen sa četiri odlikovanja (viteški red Franje Josipa, zviezda od Rumenije, red sv. Mihaela od Lušenburga i red od kralja Grčkoga), ustade za starim i reče najprvo hrvatski (a kako bi drugačije, kad ga je tako majka odgojila!), da se Njegovomu Veličanstvu liepo zahvaljuje na časti, koja mu je dana (naši: Živio!) i da, ako bi ga zapalo predsjedati, biti će pravedan na obe strane i vršiti svoj zadatak, što bude bolje znao i mogao.

Zatim to isto od prilike reče talijanski. Nije Stanger čitao, već je govorio iz glave, jer naše perjanice imaju hvala Bogu mozga i pamćenja, pak što govore, kao da se Sava izlieva.

Dok je dr. Stanger hrvatski govorio, malo su se počeli mješati zastupnici na talijanskoj strani i galerija, ali oštar jedan pogled od predsjedničke strane bio je ovaj put dosta za umirenje.

Svečano obecanje ostalih.

Zatim predsjednik pozove zastupnike, da polože svečano obećanje te pročita obrazac u talijanskom jeziku, izjavljujuć, da ga gospoda druge narodnosti mogu izreći u svom jeziku.

Većina polaže talijanski, a od manjine zastupnik Andrijčić pročita obrazac hrvatski, te ostali zastupnici izgovoriše rieč „obećajem".

Galerija.

Nećemo već govoriti „galerije" nego „galerija", jer je ove godine samo jedan prostor za občinstvo. To je napredak, jer neće moći biti sakrivanja i vriska od tamo, gdje je prijašnjih godina bila takozvana „gospodska" galerija. Sad se moraju svi strpati s jedne strane, ili je pravo ili krivo. Bila je skrajna doba, da se i to tako uredi.

Predsjednik opeta

navadja, koja je sve izvješća i račune dao podieliti zastupnikom, da jih prouče i kako bi po njegovom mnenju imao proteći koji dan prije nego li bude sazvana dojduća sjednica.

Izbor dvojice tajnika,

odnaša se na predlog zastupnika Belli za dojduću sjednicu.

Prosvjed većine.

Ustao je zastupnik Silvestar Venier, pak rekao, da on nezna baš što je dr. Stanger ono govorio a valjda u svojem jeziku; biti će da je rekao ono isto, što kasnije talijanski. Bilo što mu drago, ili

ODLISTAK.

ajnika Viktora Cara Emina,

enoj skupštini „Družbe sv. Cirila i oda" dne 12. junija 1902.

(Nastavak.)

evo imena onih družbinih poteje su do sada dostavile nateljstvu svoja izvješća o svom u upravnoj godini 1901.:

rna. Ravnatelj: Fran Gorec, ik: Ante Iskra, blagajnik: Pae. — Broj članova 70.

a (mužka). Ravnatelj: M. P. ik: Nikola Čubranić, blagajnik: ović.

a (ženska). Ravnateljica: Doć, tajnica: Katica Stašić, blaija Lovrić.

n. Ravnatelj: J. Vidošić, taj- Mandić, blagajnik: Ivan Pačlanova 84.

n. Ravnatelj: Josip Grašić, ik: Martin Gortan, blagajnik: . — Broj članova 87.

Dubašnica (ženska). Ravnateljica: Marija Trinajstić, tajnica: Marija Kraic, blagajnica: Ivanka Filinić. — Broj članica 33.

Jelša. Ravnatelj: dr. Ivan Stambuk, tajnik: I. Ružičević, blagajnik: dr. Vice Gamulin. — Broj članova 37.

Kaštelir. Ravnatelj: Legović Ante, tajnik: Stavelik, blagajnik: Ivan Ružić. — Broj članova 115.

Kastav (mužka). Ravnatelj: Frane Dukić, tajnik: Vladimir Jurinčić, blagajnik: Hinko Jelušić. — Broj članova 35.

Kastav (ženska). Ravnateljica: Jenka Grosman, tajnica: Jelisava Šepić, blagajnica: L. Bačić. — Broj članica 70.

Livade. Ravnatelj: Vizintin Ivan, tajnik: Milanović Anton, blagajnik: Zanko Andrija.

Lovran. Ravnatelj: Josip Tominić, tajnik: Emilio pl. Persić, blagajnik: Higin pl. Persić. — Broj članova 28.

Mihotići. Ravnateljica: Anastazija Kundić, tajnica: Katica Franki, blagajnica: Marija Albestini. — Broj članica 69.

Mošćenice. Ravnateljica: Anka Čović, tajnica: Gizela Walles, blagajnica: Regina Domaldomić. — Broj članica 65.

Nerezine. Ravnatelj: Ivo pop Pavačić, tajnik: Franko Katarinić, učitelj, blagajnik: Vjekoslav pop Volarić.

Opatija (mužka). Ravnatelj: Ante Jurković, tajnik: August Rajčić, blagajnik: Petar Priskić. — Broj članova 62.

Opatija (ženska). Ravnateljica: Virginija Miran, tajnica: Marija Mohović, blagajnica: Ivka Justi.

Podgrad. Ravnateljica: Lina Jenko, tajnica: Fanny Baje, blagajnica: Ana M. Nadilo. — Broj članica 41.

Pula. Ravnatelj: dr M. Laginja, narod. zastupnik, tajnik: Ženžerović, blagajnik: Gjivić.

Poljane (ženska). Ravnateljica: Dragica Minak, tajnica: Marija Žigulić, blagajnica: Marija Mender. — Broj članica 62.

Rukavac. Ravnatelj: Kundić Mate, tajnik: Kinkela Vinko, blagajnik: Spinčić Dinko. — Broj članova 97.

Spljet. Ravnatelj: prof. Josip Barac, tajnik: Ivo Segedin, blagajnik: Frane Rosić.

Sv. Matej. Ravnatelj: Vjenčeslav Klofanda, kapelan, tajnik: Anton Saršon, blagajnik: Ivan Marot.

Sv. Ivan kod Buzeta. Ravnatelj: Fr. Tancabel, tajnik: Anton Cerovac, blagajnik: Marijan Petar.

Sv. Martin. Ravnatelj: Josip Bačić učitelj, tajnik: Ivan Draščić Ivanov, blagajnik: Mate Draščić. — Broj članova 116.

Sovinjak. Ravnatelj: Ivan Žigante, tajnik: Anton Černeka, blagajnik: Andjeo Žigante. — Broj članova 85.

Veprinac. Ravnatelj: Josip Poščić Cinbić, tajnik: Mihovil Barbić, kapelan, blagajnik: Ivan Blagar. — Broj članova 65.

Volosko (mužka). Ravnatelj: I. dr. Poščić, tajnik: Petar Rubinić, blagajnik: Vinko Tomašić. — Broj članova 73.

Volosko (ženska). Ravnateljica: Ida Poščić, tajnica: Hedviga Sučić, blagajnica: Olga Stanger. — Broj članica 91.

Vrbnik (ženska). Ravnateljica: Marija Kaliterna, blagajnica: Anka Vasilić.

Zrenj. Ravnatelj: Ante Tončić, tajnik: Ante Grdina, blagajnik: Ivan Rumen. — Broj članova 53.

Žbandaj. Ravnatelj: Radolović Ivan, tajnik: Jelnić Tome, blagajnik: Krebel Lovro. — Broj članova 27.

(Dalje sliedi.)

po zakonu ili mimo zakona, razpravni jezik sabora je jedino talijanski. Zato prosvjedujem u ime mojih drugova proti postupku g. dr. dra. Stangera.

Tako Venier.

Prosvjed manjine.

Na to ustade prof. Spinčić, te zagrmi: „A mi prosvjedujemo proti tomu, što je predsjednik sabora govorio samo talijanski". Evala! Tako smo kvit, i držimo svaki svoje!

Utisak.

Čast, komu čast! Namjestnik grof Goëss nije učinio ništa, što nebi smio i što bi se imalo tumačiti kao nekakva ljubav ili koncesija hrvatskomu puku u Istri. Ali on je ovog puta dosljedno i posve jednako počastio oba jezika što se govore u Istri i tim pokazao put, kojim bi morao poći g. predsjednik Campitelli.

Nekoristi reći: neznam hrvatski; ni grof Goëss nije znao, ali se je naučio za najveću nuždu; tako bi morali i drugi, da se ovomu ubogom narodu malo duša pridigne i osokoli, pak bi bilo mnogo bolje, nego li je, i Talijanom i Hrvatom.

Vladin zastupnik

biti će na saboru i ovog puta namjestnički savjetnik g. Alojzij Fabiani. Rodom je Slovenac, ime mu zvoni na talijansku, on rado i dobro govori talijanski, pak će gospoda od većine stalno biti zadovoljna, da u tom nije promjene.

* * *

Druga sjednica istarskoga sabora obdržavati će se u petak dne 27. o. mj. u 11 sati prije podne sliedećim dnevnim redom:

1. Priobćenja.
2. Izbor dvojice tajnika.
3. Izbor šestorice revizora.
4. Predložba spisa.
5. Izbor saborskih odbora.
6. Izvieśće zemaljskoga odbora o posliednjih saborskih izborih.

Za hrvatsku pučku školu na Rieci.

Prošlo je više od godine dana odkad su mnogobrojni najodličniji hrvatski rodoljubi grada Rieke podnesli gradskomu zastupstvu molbu za ustrojenje hrvatske pučke škole na Rieci. Na tu molbu neima ni danas odgovora, kako se je već tada s mnogih drugih strana predvidjalo, da ga neće biti sve dotle, dok nebude ono talijanaško zastupstvo od više oblasti prisiljeno na molbu odgovoriti.

Radi toga nečuvenoga i bezobraznoga postupanja onoga zastupstva sa životnimi interesi nadpolovične većine riečkih građjana hrvatske narodnosti, upravio je predsjednik odbora za ustrojenje hrvatske pučke škole na Rieci g. Gjuro barun Vranyczany gradskomu magistratu sliedeću požurnicu:

„Slavno zastupstvo! Prošla je već godina dana, odkad neki gradjani Rieke, medju kojima takodjer i ja, tom slavnom zastupstvu upravišе predstavku, da se na Rieci otvori jedna hrvatska pučka škola. Ova se predstavka temelji na tako nepripornim podatcima, da bi ista morala biti uvažena i po jasnim odredbama zakona i po postulatima pravde i pravičnosti. Dosta je istaknuti, da danas preko stotina učenika obojega spola prisiljeni su, uslied pomanjkanja hrvatske škole na Rieci, da polaze hrvatsku pučku školu susjedne obćine Sušaka. Slavnome zastupstvu pripada odluka o gore spomenutoj predstavci. Isto može da odluči kako nadje za shodno; ali to slavno zastupstvo dužno je da tražiocima dade jednu riešitbu, pa bila ista kakva god; a to je slavno zastupstvo obvezano, da takovu riešitbu dade, koli po onim socijalnim dužnostima, koje isto nemože ignorirati. Svaki od podpisanih na onoj predstavci — medju kojim sam i ja — ima pravo, da požuri, a da to slavno zastupstvo već jednom kaže ili da, ili ne. Radi toga, na ime moje, i po izričitom nalogu drugih podpisatelja one predstavke, častim se obratiti slavnome zastupstvu, da već jednom — a poslie godinu dana bilo bi već i vrieme — dotičnu predstavku rieši. Na nalog drugih podpisatelja rečene predstavke, i na moju pobudu, nadjoh za shodno, da se sa ovom požurnicom obratim tom slavnom zastupstvu; ali kad bi ista ostala mrtvo slovo biva ako željeno riešenje nebi stignulo kroz ovaj mjesec, odlučeno je, da se zamoli visoko kr. ug. ministarstvo unutarnjih posala, da proti tom sa strane jednog javnog sbora nečuvenom postupku preuzme potrebite odredbe. Čast mi je, da se sa dužnim počitanjem i uvaženjem zabilježim.

Rieka, 13. lipnja 1902.

Gjuro barun Vranyczany, Dobrinović."

Medju one „crnoglede", koji nisu vjerovali, da će talijanaško zastupstvo grada Rieke na gornju molbu pravočasno i pristojno odgovoriti, spadali smo i mi. Novopečeni riečki talijanaši su bo na vlas slični talijanašem našeg Primorja, od kojih su naučili, kako treba mrziti i proganjati sve što je hrvatsko ili što nije talijansko. U tom obziru daje im „ton" lažiliberalno zastupstvo grada Trsta ili „camora" Trsta i Istre. Kako postupa tršćanska „camora" sa tamošnjimi Slovenci, ili istarska „camora" s nami Hrvati u Istri, tako postupa i postupati će talijanska „camora" na Rieci s tamošnjimi Hrvati.

Tršćanski Slovenci bore se za jednu slovensku pučku školu u gradu Trstu od godine 1883., ali talijanska „camora" im je nedaje.

Hrvatske i slovenske djece imade 17.000 bez škole i uzaludne su sve naše molbe i prošnje u novinah, na skupštinah, u saborih, u parlamentih — talijanska „camora" Istre ih nedaje. I riečka „camora" protiviti će se zubi i nokti, dok bude iole mogla, ustrojenju hrvatske pučke škole na Rieci. Bojimo se, da će naša braća tamo dugo i dugo čekati prije nego li im bude povoljno riešena opravdana i utemeljena molba, t. j. prije nego li zadobiju hrvatsku pučku školu — nebudu li ju sami ustrojili, kao što bi po našem dubokom osvjedočenju, što prije morali.

Iz zemaljskih sabora.

O otvoritbenoj sjednici istarskoga sabora govorimo na drugom mjestu. Ovdje kažemo samo toliko, da se od dielovanja talijanske saborske većine neimamo nadati dobru. Ta bo većini je glavna zadaća, da snuje i stvara takove zakone, koji bi bili na štetu i propast našega naroda u Istri.

* * *

U tršćanskom saboru naglasio je predsjednik kao najglavniju točku budućeg razpravljanja: novu zakonsku osnovu o promjeni izbornog reda. Talijansko-židovska svojta ide naime za tim, da stvori novi izborni zakon, kojim bi lišila tršćanske Slovence sadašnjih zastupnika.

* * *

U zemaljskom saboru Goričke riešili su već kod prve sjednice više točaka dnevnog reda. Tako bijahu odmah odobreni nekoji prieporni izbori, dočim su izbori slovenskoga zastupnika dra. Treo izručili verifikacionom odboru. Novoizabrani talijanski zastupnik Faidutti, profesor bogoslovlja, koga su liberalci žestoko napadali, stupio je sada u njihov klub. Taj primjer imali bi slieditи i oni slovenski zastupnici u Gorici i u Ljubljani, koji nisu veći klerikalci ni veći liberalci nego li su jedno i drugo talijanski zastupnici na zemaljskom saboru u Gorici ili članovi talijanskoga kluba na carevinskom vieću.

* * *

U kranjskom saboru došlo je već kod prve sjednice do sukoba izmedju narodno-napredne i narodno katoličke stranke. Članovi ove posliednje staviše naime više prešnih predloga, koje htjedoše obrazložiti na koncu sjednice. Zast. Schwegel (Niemac) i dr. Ferjančić (naprednjak) zahtjevaše, da se predlozi odmah obrazlože. Vodja narodno-katoličke stranke dr. Šusteršić predbaci protivnikom — Niemcem i slovenskim naprednjakom, da se dogovoriše o tom, kako bi složno birali saborske odbore. Na to nasta u saboru tolika buka, da bijaše sjednica prekinuta. U nastavljenoj sjednici izjavi predsjednik, da će se prešni predlozi obrazložiti na koncu sjednice. U saborske odbore reć bi, da su Niemci i naprednjaci po dogovoru birali, jer je vodja katolika izjavio, da neće njegova stranka u odborskih sjednicah sudjelovati pošto njoj nije doznačen pripadajući njoj broj članova. Dr. Šusteršić obrazložio je zatim u dvosatnom govoru svoj predlog o prelmaki izbornog reda na temelju općeg prava glasa. Zastupnik Hribar izjavio se je za obće pravo glasa, koje mora biti pako izborniku osjegurano, što da nije u današnjih okolnostih u Kranjskoj, gdje da se svećenstvo odviše upliće u izbore. Na to usta vodja katoličke stranke zahtjevajuć, da se zastupnika Hribara pozove na red, a pošto se je tomu predsjednik uzprotivio, nasta u saboru takva gungula, kakve jošte nebijaše u onom saboru.

* * *

O moravskom saboru izviešćuju bečki listovi, da su se na tom saboru moravski Česi podielili u tri stranke, t. j. u mladočesku, staročesku i narodno-katoličku. U narodnostnih pitanjih, da će složno postupati sve tri stranke.

* * *

Češki sabor, koji se je sastao takodjer dne 21. o. mj. potrajati bi imao do polovice julija, te bi se sastao opet na jesen. U ovom zasjedanju doći će na razpravu zakonska osnova o zemaljskom porezu na pivo i osnova o oslobodjenju osobne dohodarine od nameta, dočim će preostati za jesensko zasjedanje zakonska osnova o vodenih putevih i razprava o zemaljskom proračunu; za sada će se riešiti proračunski provizorij.

* * *

U zemaljskom saboru dolnje Austrije stavio je zastupnik i bečki načelnik dr. Lueger prešan predlog, kojim se pozivlje vladu, da neženrtvuje interesa ove pole monarhije na korist druge, s kojom se ima sklopiti nagodbu. U predlogu je iztaknuto, da bi imala sva zastupstva poduprieti vladu kod sklapanja ugovara sa Ugarskom.

* * *

U slešku saboru spomenuo se zemaljski kapetan netom umrlog saksonskog kralja Alberta sloveći za kao uzornoga vladara.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 17. juna 1902.

Evo me, da izvjestim o daljnem radu carevinskoga vieća.

Osnova za uvedenje poreza na vozne željez. karte.

Kod te razprave govorio je financijalni ministar i rekao, da su zaostatci državnih financija svake godine manji, i da treba misliti na nove poreze! (Koje još?! Ima jih već dosta i preveć.) Porezi na vozne željezničke karte, da će iznositi nješto preko 11 milijuna kruna godišnje. Od toga da će se potrošiti 5 milijuna i šest sto tisuć kruna za poboljšanje plaća dnevničara, 3 milijuna i sto tisuć kruna za povećanje mirovina, a 2 milijuna kruna za odstranjenje mitnica. Što još preostaje, da će se potrošiti za poboljšanje podpora sudbenim prislušnikom.

Talijan Conci predlagao je, da se njeke ustanove osnove promjene, i u tu svrhu osnova odboru povrati, al je taj predlog kuća zabacila.

Zastupnik Hybeš je predlagao kod § 1., da se na vozne listke prvoga i drugoga razreda pobire porez od 50%, te tako posve oslobodi od poreza one, koji bi se vozili u trećem razredu. Taj predlog, kao i svi drugi, njeki posve opravdani, bili su zabačeni, i osnova prihvaćena, kako predložena.

Razni predlozi i upiti.

Senerer hoće da se o osnovi za podporu dunavskomu parobrodarskomu družtvu razpravlja tek u jeseni, i da se medjutim strogo izriči upravu toga družtva, i prevare o kojih se kod toga govori.

Šenererovac Bäreuther podnaša zakonsku osnovu, po kojoj bi se zajamčilo njemački jezik kao državni jezik.

Schreiter poziva imunitetni odbor, da dade u razpravu svoje predloge, po kojih bi se dozvolilo da se postupa proti zastupnikom Schalku i Kliemann, koje je Wolf tužio radi uvriede poštenja. Svenjemci, i s njimi zajedno Schalk i Klieman, žele da se proti njim postupa, da i kod suda dokažu, kakav je njihov do jučer drug Wolf.

Vuković i drugovi postavio je na ministra-predsjednika upit radi obnove trgovačkoga ugovora na Srbijom. Zafron, Borčić i Vuković pak upit na ministra trgovine za podpore malim parobrodom, osobito onim dubrovačkoga parobrodarskoga družtva.

(Konac sliedi.)

Govor

predsjednika veleuč. g. Vjekoslava Spinčića izrečen na glavnoj skupštini Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru dne 12. juna 1902.

Milostive gospodje i gospodjice i veleštovana gospodo!

Konštatujem da je prisutan dovoljan broj članova sa odlučujućim glasom, propisan u § 25. Družbinih pravila i otvaram skupštinu.

Ima Vas i više i mnogo više nego li propisuje ta ustanova pravila, iz svih strana Istre i drugih krajeva naše domovine. I to je dokaz, da se za Družbu zauzimate, i ja Vam se za to u ime ravnateljstva i svoje najiskrenije zahvaljujem i najsrdačnije Vas pozdravljam.

Medju nami ovdje neima danas muža, koga ste uviek vidjali kod skupštine, koji se uviek toli zanima za Družbu, koji bijaše do lani Družbinim predsjednikom a danas je njezinim pokroviteljem. (Burni živio dr. Vitezić!) Njegova starost nije mu danas dozvolila doći ovamo, ali se je nas sjetio i pozdravio nas. Pozdravljam i ja njega najusrdnije, i molim da ovlastite ravnateljstvo, da mu u ime skupštine odašalje brzojavni pozdrav. (Skupštinari pristaju oduševljeno na to.)

Skupštinu pozdravlja takodjer dr. Matko Laginja, koji je bio jučer ovdje radi Družbe, ali koji je morao odputovati radi obrane naših ljudi kod suda. (Živio dr. Laginja!)

Pozdravljaju ju takodjer što pismeno što brzojavno upravitelj župe u Novakih Motovunskih Grunt, upravitelj župe u Montriju Ptašinski, župnik na Pazu Stefanutti, dr. Antončić, odvjetnik u Krku, zastupnik naroda župnik u Baški Andrijčić, gg. Akačić i Butković iz Žminja; Brajković za se i za ostale rodoljube iz Brgudca, pjesnik Katalinić-Jeretov i akad. družtvo „Sloboda" u Gracu. (Živili!)

Predstavljam zastupnika visoke c. kr. vlade u osobi namjestničkoga tajnika g. dra. Murata. (Živio!)

Predstavljam predstavnike štampe: gospodina Frana Supila, urednika „Novoga Lista", gospodina Matka Mandića, glavnoga suradnika „Naše Sloge", gospodina Petra Rubinića, urednika mjestnoga „Narodnoga Lista" (Živili! Živili!)

Po § 22. Družbinih pravila imala bi se skupština obdržavati do konca maja. Ravnateljstvo bilo je odlučilo da se obdržaje dne 22. maja, al upozoreno, da je onaj dan blagdan zaštitnice Kastavske župe sv. Jelene i s njim združen sajam, odustalo je od toga obzirom na tamošnje naše mnogobrojne članove i susjede. Za sliedeći četvrtak — a četvrtak je najzgodniji dan u tjednu — nije se mogło sazvati skupštine, jer bijaše taj dan Tielovo, te smo tako prispjeli u junij. Kao neke druge

ute, biti čete i ovaj put tako dobri, te pričati ravnateljstvo. Molim Vas u ime ravnateljstva, da blagoizvolite odlučiti (čita):

„Ravnateljstvo Družbe opravdao se je, što se glavna skupština ove godine nije obdržavala prema propisu § 22. Družbinih pravila mjeseca maja i smatra se danas obdržanu glavnu skupštinu zakonitom".

(Podan na glasovanje taj predlog, bio je jednoglasno prihvaćen). (Nastavak slijedi.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

r. Ča je novega, Jurino?

r. A vero dosta, zač dosada smo imali štalone samo u kakovem većem kraju, a odsada će mo jih imati i u još nekih krajih benečije.

r. A kako to, Jurino?

ur. Ča neznaš, da smo enega dobili u Novuvas?

r. Vero, ne.

ur. Kako to, da ne? Tà govôri se, da nam neki hoće dobro, i zato misle oplemeniti racu!

r. Na čast njim bilo!

* * *

r. Kako njim ča va kalafiće?

r. Ha, dobro, zač netrpe glada ni žeji, ni teplini ni zimi.

r. Tako je Bog za njih sprovidel.

r. Namor je za ki mesec.

* * *

r. Šilopalac da će ta drugi misec fabrikat palac od sto okni.

. Mu ga ni potriba. Rovinj je dobro preskrbija za nj i za sine.

r. A kako?

Stari će dobit palac u Motovunu, Frane i Pičo u Rovinju, a Rolić u Kopru.

. Po majku miša ma su srićni ti ljudi. I kako su srićni! Neće plaćat ni fit, ni jist, ni pit, sve će imat za niš — anke obuću.

r. A će moć kantat „Barkariolu?"

. Tamo se kantà: „Oj, oj brajne moj — šempre orzo e fažoj".

Luca i Mara.

Muški se vavik tuže na nas ženske, jer da smo lajavice, ništarice i ča ja znam; ali mi se pàra, da ni oni nisu bolji!

Vero si mi iz srca rekla, zač mi je kaziva sinoć Franina, da su kadagod muški još gori nego ženske.

Ča je valja i on bil poli Ranera na burele igrat?

Bil je bil, i deboto su i njega porinuli na plot, kad su se ona dva počela čupat.

Ja, draga moja Mare, ki nezna držat jezik za zubim i ruke doma, on ni za svit.

Pa još tobože ljudi naučeni; sram ih budi!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Don Zanetti, puljski prošt, kani ustrojiti ovdje nekaku klerikalnu stranku. Jer mu Talijani neće da idu na ljepak a on, ne budi lien, lovi naše ljude, te jih predstavlja kao svoje pristaše i ako oni ništa od tog neznadu. Trebao je za sebe reklame i zato je dao on ili drugi koji za njega tiskati u puljskom „Giornalettu" nekakovu zahvalu na njegove talijanske pripoviedi. Bilo je pod tom zahvaleni imena skoro izključivo naših ljudi, koji nisu niti znali za Zanetti-a, ni za njegove pripoviedi. Jeli to liep posao?!

Sjednica gradskog zastupstva. Sutra — u sriedu — obdržavati će zastupstvo grada i občine Pula sjednicu u 5 sati 45 časa poslie podne, na kojoj će imati, da razpravi 33 točke dnevnog reda. Medju ovimi nalazi se i predlog, da se nanovo pobroji kuće, da se prenese ribni trg, da se moli za dozvolu sažiganja mrtvaca itd.

U nedjelju poslie podne držali su socijaliste u ovdašnjim kazalistu skupštinu, na koju su pozvali i prošta ove crkve, Don Zanettia. Na dnevnen redu stajala je točka „Socijalizam i klerikalizam (popovstvo)". Zanetti-a na skupštini nije bilo a Lajos Domokos, koji uviek i svagda govori, gdje se socialiste sastaju, bio je nepripravan i nedorasao svojoj zadaći. Par put se je spustio u trivialnost, a crveno slušateljstvo nagradilo ga zato aplausom.

Hrvatski napisi u Puli. Za ovaj put se nećemo baviti sa c. kr. uredi zbog njihovih napisa: ističuć ipak, da je već smješna upornost kotarskog poglavarstva, pošte, poreznog ureda, pomorske oblasti, žandarske postaje itd., kad neće postaviti na svojih tablah i hrvatske napise. Time se bogme Hrvate neće izbrisati sa puljskog zemljišta, a da jim tako same c. kr. oblasti tvore krivicu, o tom netreba ni govoriti.

Nego danas smo hljeli istaknuti nješto drugo: u Puli imade sila naših obrtnika (trgovaca, krčmara itd.), „koji bi svi morali imati hrvatske napise na svojih tablah". I to ne samo za to, jer su Hrvati, bili oni iz Dalmacije, Istre ili Banovine, većma i zato, jer k njima zalaze skoro izključivo hrvatski gosti: mornari i radnici. Blaškovići, Mandići, Stranići, Stiglići, Margetići, Domjanići, Raneri, Tominići, Romanići, Viškovići, Orlići, Žiei, Barbalići, Radešići, Magašići i stotina drugih „morali bi već jednom pokazati i izvana" da su sinovi našega naroda, a hrvatski mornari i radnici, koji k njima zalaze jer ih poznaju za svoje, išli bi još radje, kad bi na vratih vidili hrvatski napis. Znamo, da svaki početak je težak: ali treba jednom početi, jer bismo inače mogli zakasniti. Nitko ne može zabraniti Slavjanu, da se takvim pokaže, a bude li se tko protivio, to će biti samo za čas, pa će se umiriti, a naš narodni duh voditi će nas uviek napried i u sjeni puljskoga Divića. Napried!

C. kr. notari i zakon. Pišu nam iz pravničkih krugova, da zakon od 25. jula 1871. D. Z. L. Br. 75 odredjuje medju inim i to, kakvim napisom imaju biti providjeni notarski pečati. U paragrafu 13 istoga zakona čita se medju ostalim: „Svojstvo notara te ime pokrajine i mjesta imadu biti navedeni u jeziku, koji je običajan (landesüblich) u dotičnom okružju, „a kad u ovom okružju ima više nego li jedan običajan jezik, tad moraju biti u svakom od tih jezika".

Zakoni su tu, njihovo slovo je jasno; ali tko da ih obslužuje! U Istri, osim podgradskoga i voloskoga, „nijedan notar neima hrvatskog napisa na svojem pečatu", a zna se, da je u svakom notarskom okružju hrvatski jezik ne samo običajan u zemlji nego baš jezik većine pučanstva.

Ej, doktore Staniću; bar Vi, koji ste diete našega naroda — ta sa svojim otcem i majkom niste razgovarali drugačije nego li hrvatski — dajte drugim dobar izgled, valjda nećete očekivati da prvi počne dr. Glezer ili da što poduzme u tom pogledu gospodin Kindinger u Trstu kao predsjednik prizivnoga suda za Primorje.

Čudni li su ti zakoni i ti ljudi, koji bdiju nad vršenjem istih.

Dozvola za gradnju električnog tramvaja. Ministarstvo željeznica dozvolilo je knezu Wrede punomoć, da može ovdje sagraditi željeznički tramvaj za ove pruge: 1. od željezničko postaje pak do plivaonice c. kr. mornarice i 2. od častničke kazine do carske šume. Povlašćenik je dužan odmah započeti sa radnjom.

Pregledanje zemljištnih knjiga. Amo je stigao po nalogu ravnateljstva financije c. kr. geometar g. Petar Komel radi uredjenje katastralnih mapa glede na pregledanje zemljištnih knjiga.

Čim se sve nezabavljaju naši latinizatori? Pod ovim naslovom primili smo iz Puljšćine koliko sliedi: Nedaleko Pule upravljao je župom svećenik, uzgojen u koparskom konviktu. Neimajuć drugoga posla, zapisao je u dnevnik crkvene uprave sliedeće:

„Ad perpetuam memoriam", te sliedi: „Furono abolite molte cose contrarie affatto al rito latino romano.... L'Italia ha dato al mondo un' infinità di Santi, la Croazia non ha partorito che i ss. Cirillo e Metodio, ma non fossero mai stati al mondo! Infatti ha recato più confusione s. Cirillo coi glagolismi, che non Lutero colla sua apostasia! E quale è il motivo? Perchè ss. Cirillo e Metodio sono santi, ma santi tanto pericolosi per la fede romana degli Slavi, che meglio avrebbe fatto nel mondo Lutero, se fosse stato un santo, che non quei due fanatici ignoranti Slavi!!! Difatti l'ignoranza di quei due santi ha portato lo scompiglio in tutte le popolazioni slave. Meglio Luterani che glagolitici!" — I to ide tako dalje, a tko želi sve pročitati, neka se potrudi do župe Pomer. Ime toga uzorsvećenika iz latinizatorske škole trebalo bi ovjekovječiti, mu jer nami nije za osobu nego za stvar, izostavljamo za sada isto dodajuć, da je isti gospodin službenik božji, pišuć neko pismo svećeniku-Hrvatu tik pred zadnjimi saborskimi izbori, nazivljao svoje bivše župljane „Kinezima", „stupidi" i „maliziosi" te medju ostalim i još sliedeće pisao: „...In quanto al metodo da me seguito durante i 4 anni che ero ivi, io naturalmente parteggiavo pel nazionale (o istriano od italiano). Al momento delle elezioni non sapevo per chi votare. Però dopo molte riflessioni ho detto: Fra due mali è da scegliere sempre il minore. Un male è essere liberale, un altro male è esser socialista. Il partito istriano, non v'ha dubbio, è liberale, ma il partito croato è diventato socialista, che è un pochino meno di anarchico. Io ho pensato dunque esser minor male, l'esser liberale, che l'essere socialista perciò li ho fatto votare pel partito istriano. Fra due mali scegli il minore". — Dalje još javlja, da je njegovo osvjedočenje, da je jednom u toj župi bio većinom latinski jezik u porabi, zato je u istoj i zanemario hrvatski jezik. Uprav krasna duša taj Don Giovanni .... Prete modello, šta ne presvietli gospodine biskupe!?

Iz Muntića primamo: Kad su bili zadnji izbori, govorilo se na sva usta, da će naše selo dobiti komad ceste, a da bude spojeno sa svietom. Cestovni odbor i mi bili smo odlučili, da cesta ima ići od sela preko šume na cestu valtursku. Bila je komisija.... pa stvar je zaspala. Ali za cestu iz Galežane u Fažanu, koja će služiti zmijama i štakorima, a stoji silu božju novca, išlo je sve od ruke. Nu tamo su bumbari, a mi smo.... ćići, šćavi, morlaki i kako nas još sve zovu ta naša mila i draga gospoda.

Evo, to je plod naših glasova kod izbora, to nam je dar za to, što se prodajemo za pijat bigula i što se pustimo voditi za nos kao blago.

Tom prilikom spominjemo, da bi cesta od naseg sela imala poći ne na valtursku, nego na boričku cestu, čime bi dobili kus puta i naši Radeke.

Ali mi smo svi skupa dobri za plaćati adicionale i.... glasovati za Talijane, a za drugo smo prave ovce.

Porota (jurati) u Rovinju. Javili smo u zadnjem broju, da će se na okružnom sudu u Rovinju koncem jula držati porotno zasjedanje i da su u predsjedničtvo imenovani gg. dvorski savjetnik Tušar i sudbeni savjetnici Devescovi i Kümmerlin. Danas moramo se vratiti na stvar i to žalibože, ne da hvalimo nego opet da kudimo. Kakvi su ljudi izabrani za porotnike u Rovinju, o tom netreba gubiti pare: i tu sa uvela gnjusna politika svemoguće klike, a da više od 3—4 Hrvata nikako nebudu pozvani na čast pučkog sudca. I sudbene oblasti, u suprotnost zakonu, sankcioniraju to stanje. Od gore imenovane gospode podpredsjednika nijedan ni drugi nezna niti rieči hrvatski, te će zato uz tu gospodu i uz čisto talijanske porotnike slaviti slavlje opet stari Moscarda, tumač za smjeh, a naši jadni ljudi, koji budu sudjeni, razumiti će samo konac: na sohe, ili toliko godina tamnice, pa mirna Bosna.

Pri tom spominjemo još protuzakoniti postupak predsjedničtva prizivnoga suda u Trstu, koje objavlja porotna zasjedanja za Trst, Rovinj i Goricu jedino u talijanskom (o ti blažena Kalabrijo!) jeziku, kao da Hrvata i Slovenaca niti neima u Primorju.

Ali dokad će trajati to ignoriranje našeg jezika sa strane oblasti, koje bi prve imale držati se zakona?

Pazinski kotar:

G. Martin Zgrabljić iz Pazina položio je ovih dana sa odličnim uspjehom izpite za profesora iz klasične filologije i slavistike. Najsrdačnije čestitke našemu zemljaku!

Razpisana mjesta. U Gologerici i Čepiću razpisana su stalna učiteljska mjesta. Rok natječaja je do konca julija.

Kod hrvatske gimnazije u Pazinu početi će buduća školska godina 1902/903 18. rujna. Upisivanje učenika obaviti će se 15., 16., 17. i 18. rujna od 9—12 sati prije podne. Poslije 18. rujna ne će se primati učenici bez važnih razloga, a i to uz dozvole starije školske vlasti. Popravni i prijamni ispiti biti će dne 16., 17., i 18. rujna, dočim će se prijamni ispiti za I. razred obaviti u dva roka, i to koncem školske godine 15. i 16. srpnja i početkom nove školske godine 16. i 17. rujna. — Tko želi biti primljen u I. razred, valja da se prijavi ravnateljstvu u pratnji roditelja ili njihovih zamjenika, te da dokaže: 1. krsnim listom, da će do konca prosinca g. 1902. navršiti 10 godinu života. 2. svjedodžbom-otpusnicom ili polaznicom, da je s uspjehom svršio četiri razreda pučke škole. Upisnina za učenika I. razreda iznosi 4 K 20 h. Školarina iznosi 30 kruna za svako polugodište. — Svaki učenik ima platiti osim toga: a) 2 krune kao prinos za učila, b) do 1 krune za pokriće troškova za školske igre (ubogi učenici oprošteni su od ovoga prinosa). — Onaj učenik, koji kani moliti za oprost od plaćanja školarine, treba da donese sa sobom iskaz o imutku roditelja, koji ne smije biti stariji od godine dana.

Porečki kotar:

Kaštelir, 15. junija 1902. Trgovčići množe se ovdje kao gljive poslje kiše; htieli bi svi gospodski živiti, a malo ili ništa raditi. — Danas su kopači a sutra trgovci, oštari i mesari. Za sposobnost i moralnost osobe, i kakove imaju lokale nitko ne pita. Mesari kolju životinje na

javnoj cesti, i gule kožu tužnoj životinji, koja nije još poginula; a to čine po bijelom danu bez srama i stida, — dapače barbarskim ponosom. Meso se prodaje u nečistom lokalu, u kojem se nalaze druge jestvine, i ćak petrolij; tako da radi smrdeža i muha mora si čovjek oči i nos začepiti čim na prag stupi. — Krčme moralo bi se po propisu zatvoriti u devet sati na večer; dočim se u nedjelje i blagdane pijanci, više i igra do 2—3 sata u jutro; (šta ne imate oblasti i oružnike? Opaz. ured.) Za to nije čudo, ako nastanu smutnje, tučnjave i ubojstva, kako se to dogodilo na 19. prošloga jenara, gdje je Miho Valentić izgubio život, zapustiv ženu i drobnu dječicu u najvećoj biedi. — Radi onog zločina siedilo je, kako je jur javljeno, na obtužnoj klupi u Rovinju na 13. t. mj. devet talijanskih podrepnica iz Kaštelira, medj kojimi u ovom kotaru dobro poznati smutljivac Cociancich Ivan pok. Ivana, kolar, rappresentante communale, sostituto delegato, — perito giurato, — delegato giudiziale — membro del comitato stradale i . . . . . sluga istarske camorre, koji je jur bio više puta kažnjen, obćenito zamržen i preziran, bio je opet odsudjen sa trojicom sinova. Ova uzorfamilija doklatila se je ovamo iz Kranjske; a sada za dobru plaću čini veliku propagandu za gladnu Italiju. U tamnici imati će liepu prigodu i dosta vremena za razmišljati, kamo ih je dovela Krstićeva škola, i kamo dovede svakoga slabo družtvo. — Opamtite se i otvorite oči, ljudi božji! To nije puki slučaj, to je plaća, koja prvo ili poslje stigne svaku izdajicu.

Što velite pako vi šjor Mekiš, župan kaštelirski? Zar se ne sramite takovih kolega i zamjenika? Ako se ga ne oslobodite vi i sve oblasti, tada Vas u istinu sažaljujemo, i kazati Vam moramo onu talijansku: „ogni simile ama il suo simile"!

Zajam za gradnju ceste. Poreznoj občini Lovrečici (občina Humak) doznačena bijaše iz bratovšćinske zaklade zajam od 4000 kruna, koji ima biti povraćen u osam godina sa 5% interesa, i koji ima služiti za gradnju ceste iz Lovrečice u Karšete.

Razne viesti.

Tko želi dati djecu u konvikt u Senju. Ravnateljstvo konvikta „Ožegovićianum" javlja onim roditeljem, koji žele smjestiti svoju djecu u rečeni konvikt, neka prijave svoju želju ravnateljstvu biskupskog konvikta u Senju uz sliedeće priloge: 1. krstni list dieteta; 2. svjedočbu zadnjeg školskog tečaja; 3. svjedočbu o ciepljenih kozicah. Prijave valja poslati do 15. agusta o. g. Pristojba za svako pojedino mjesto iznaša mjesečno 18 for.

Za poštanske činovnike. Usljed odredbe ministarstva trgovine moći će u buduće činovnici ravnateljstva pošte dobiti najviše dva ćedna dopusta a da im netreba to pitati pismeno i sa prilogom liečničke svjedočbe. Od sada biti će dosta ako se prijave predstojniku odnosnog odiela, koji će davati po redu takav dvonedeljni dopust svojim podredjenim. Ova polakšica došla bi dobro i ostalomu činovničtvu, gdje ga imade u većem broju, i gdje se može pojedincem dati taj kratki dopust bez pogibelji da zapnu redoviti poslovi.

Saski kralj Albert, koji je pomogao pokojnomu njemačkomu caru Vilimu I. ujediniti njemačko carstvo, umro je dne 19. t. mj. Rodio se god. 1828.

Gospodarske viesti.

Nepobitno prvo mjesto kano primjesa k zrnatoj kavi, a isto tako takodjer kano naknada za istu, zauzimlje danas Kathreiner-Kneippova sladna kava. Za ova pako svojstva zahvaljuje ona okolnosti, da, pored svojih inih prednosti, jedino sama posjeduje miomiris i okus zrnate kave. Ovu činjenicu potvrdjuje veliki broj priznanica prvih autoriteta. Glasoviti profesor pl. Peltenkofen izjavio je: „Pomoću svoga kavi sličnog teka nadkriljuje ona bitno sve ostale kavne pridodatke". Drugi pa vele: „Ona posjeduje vanredno intensivan vonj i okus po prženoj zrnatoj kavi". „Njezin miomiris osobito je kriepak, poput kave i čist". „Ona dokazano posjeduje u znatnoj mjeri aromatične sastavine, koje su i zrnatoj kavi vlastne". Mnogostruki pokusi jednoglasno i sporazumno dokazaše, da se ona imade označiti kao neki zrnatoj kavi veoma približan preparat". „Kroz sadržaj aromatičnih tvarina Kathreiner-Kneippova sladna je kava u svojoj vriednosti kao zaužitak vrlo slična pravoj i stvarnoj kavi" itd. Po tom je dakle pojmivo i jasno, da njezina obljubljenost i sveobće upotrebljivanje neprestano raste i da se ona uviek kao tečna i zdrava obiteljska kava sve to većma udomljuje.

Poziv

na **glavnu skupštinu učit. družtva „Narodna prosvjeta — u Pazinu"**, koja će se obdržavati dne **3. julja** t. g. u kući g. Čeha, na štaciji u Roču. Početak u 8½ u jutro sa slijed. dnevnim redom:

1. Nagovor predsjednika.
2. Izvješće odbora.
3. Izbor novoga odbora.
4. O uredjenju mirovine učitelja (ica) u Istri.
5. Izvješće delegata o posljednjem zborovanju „Zaveze".
6. O savezu hrv. i slov. učit. družtva u Istri.
7. Eventualija.

Buzet, 20. junija 1902.

Odbor.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Strana 1250

RJEČNIK

HRVATSKO-TALIJANSKI.

Pripravio ga za tisak

DRAGUTIN A. PARČIĆ

Hrvatski kanonik u Rimu.

Treće pomnoženo i popravljeno izdanje.

Ciena po iztisku:

a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.

Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.

ZADAR.

Tisak i naklada „Narodnoga Lista." 1901.

Tvrdo vezan K 8. — Meko vezan K 6.

Strana 1250

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima: Uplate u krunama.

proti bonima blagajne dionositelja:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za isplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2¼
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odiel u krunama razpoložive s mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd **bez troška.**

Bavi se **kupujem i prodajem** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warranta i vriednosti** uz najumjestnije uvjete.

Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

Marko Zović

krojački majstor

u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljim itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Cienraznih odiela i haveloka jest pravivrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na mjeosobito onih iz Jägerdorfa; prima naručza odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bjazni utakmice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenpodružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu–Trst

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemogućjer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Taftà za turite od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling.

Neka se pita: Taftà za turiste

Luser po novi. K 1·20

Dobiva se u svim ljekarnama.

Trst: J. Serravallo, Ravalni, Leitenberg, A. Praxmayer, U Gerbi, Crljenkoviću. Pazin: O. Pulić. A. Wassermann.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klemenć, *krojački majstor.*

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

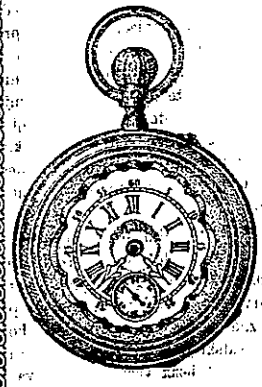

L. Malitzky

urar i srebrnar,

Via Sergia 65. POLA Via Sergia 65.

preporuča

Omega, Longines, Schafhaus ura za žep u zlatu, srebru i metalu koje su najtočnije ure-kazalice;

dalje ura-budilica **„Junghaus"**; **sobnih satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari**, n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala; gumba** itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (berme).

Broj 49. Pula, u petak dne 27. junija 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Oglasi, priposlana itd. i računaju se na temelju ...og cienika ili po dogovoru.

... za predbrojbu, oglase itd. ... se naputnicom ili polož... pošt. štedionice u Beču ... administraciju lista u Pulu.

... naručbe valja točno oz... ime, prezime i najbližu ... poštu predbrojnika.

... list na vrieme ne primi, to javi odpravničtvu ... enom pismu, za koji se ... ća poštarina, ako se izvana ... napiše „Reklamacija".

... vnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uteruje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu!

Današnjim eto brojem svršava prvo polugodište. Molimo najuljnije gospodu predplatnike, da bi pravodobno obnovili predtu za drugu polovicu, odnosno mirili dug za prvo polugodište. Svim dužnikom bez iznimke aviti ćemo daljnje šiljanje lista, odmire li dug do 10. julija, a ni iznos utjerati sudbenim em.

Uprava „Naše Sloge".

Od zla na gore!

Usljed talijanaške agitacije proti glaci i u obće proti porabi našega jezika rkvah Istre, izdala je — kako je po..., sv. kongregacija za obrede poznati ret godine 1898. i godine 1900. neobjašnjenja k tomu dekretu. Tim deom bijaše naloženo našim biskupom, popišu one crkve, za koje se može dočanstvi dokazati, da je povlastica abe staroslavenskoga jezika u njih vrie- i doista najmanje 30 godina u pobila. Naši će se čitatelji sjećati, kakvo eselje bio izazvao taj dekret medju ivnici naše povlastice, t. j. medju ži- i talijanskimi lažiliberalci. Nu oni prestali i nadalje snovati i rovariti glagoljici i proti narodnom jeziku u crkvah, nebi li u Rimu još strožije izazvali proti toj našoj narodnoj nji. I to im je opet uspjelo, jer je — čitamo u zadnjem broju „Katoličkog " — izdala ista kongregacija novi dekojim se pooštravaju prvašnje mjere porabi glagoljice i našega narodnoga jezika. Taj najnoviji dekret kongregacije obreda svjedoči nam, kako se ide u Rimu za tim, da se posve zadovolji želji naših protivnika i ljutih neprijatelja sv. Otca i sv. vjere. Po spomenutom listu donašamo i mi taj dekret, puštajuć pozvanim krugovom, osobito našemu svećenstvu, da o njemu sudi i svoju reče. Evo dakle što piše „Kat. List" pod naslovom: „Vatikan (Dekret sv. kongregacije za obrede)".

„S. C. R. izdala je ove godine dekret o uporabi staroga slavenskoga jezika kod javne službe božje. Držeći se sveta kongregacija dekreta br. 3999 od 5. agusta 1898. i objašnjenja od 14. agusta 1900., odgovara u tom svom dekretu na neke predložene sumnje. Prema 1. čl. pomenutoga dekreta valja u nj unieti, odnosno u popis, samo one crkve, za koje se dokazi i svjedočanstvi sigurno može dokazati, da je privilegij staroga slavenskoga jezika vriedio i doista najmanje 30 godina u uporabi bio. Nikako nedostaje samo predpostava, da gdje je to sumnjivo i nestalno, ostaje jezik latinski. Isto tako privilegovanim crkvam ne smiju se pribrojiti one crkve, u kojih je do sada upotrebljavana kod sv. mise mješavina latinskoga jezika s hrvatskim, jer dekret izriekom govori samo o starom slavenskom jeziku. Za dokaz prava na privilegij nije dosta, ako neke dielove sv. mise, n. pr. Gloria, Credo, itd. misnik na hrvatskom jeziku zapjeva ili započne, dok sve ostalo on govori na latinskom jeziku; isto tako, ako puk u svom jeziku pjeva ili moliive govori. Po toj naredbi sastavljen popis imao bi se odaslati kongregaciji za obrede. Izraz „privatna misa", o čem je govora u 9 čl. rečenoga dekreta, ne smije se uzeti u strogom liturgičkom, nego u običajnom i širem znamenovanju. Takova misa ne smije imati karakter svečane mise. Najposlije odredbe i propisi čl. 11. u tom dekretu o krštenju i vjenčanju valja protegnuti i na sv. sakramente umirućih, tako te se ti sakramenti u privilegovanih župah sa starim slovenskim jezikom ne smiju uskratiti i na latinskom jeziku, rimskom obredniku, onim vjernikom, koji bi to zatražili. Isto tako kad se u tom članku govori o krštenju privatnom, ne smije se razumievati, kao da se takav krst podjeljuje djeci bez sviju obreda crkvenih. Ova rieč znamenuje samo podjeljivanje krsta, koje nije javno, svečano, no ne znači, da bi se ispustili obredi i molitve, što je dopušteno samo u slučaju nužde".

Prešni predlog

zastupnika Spinčića, dra. Ploja i drugova, da se dade podpora iz državnih sredstava stanovnikom raznih krajeva mjestnih občina Podgrad i Jelšane u političkom kotaru Volosko, jako oštećenim elementarnimi nezgodami.

Dne 3. junija t. g. izvalila se je u sjevero-iztočnom dielu Istre grozna oluja sa tučom, i opustošila je usjeve i voćke, poglavito u poreznih občinah Podbeže, Sobonje, Starad, Studenagora, Pavlica i Račice u mjestnoj občini Podgrad, i u Brdu u mjestnoj občini Jelšane.

Žito je uništeno skoro posve, pošto se je moralo na raznih mjestih pokositi, a ostali usjevi bar na polovicu. Voćke, u onih predjelih glavni izvor dohodka, su tako uništene, da se ove godine nemože očekivati upravo nikakva ploda, i da će se i sliedećih godina jako ćutiti posliedice toga opustošenja.

Toj nesreći sliedila je dne 10. t. mj. druga, pošto su doline onoga predjela uslied proloma oblaka bile poplavljene, i još ostali usjevi sasuti.

Na temelju toga, i obzirom na to, da su stanovnici rečenih predjela jako siromašni, i u normalnih odnošajih jako težko izlaze, postavljaju podpisani sliedeći predlog:

Visoka kuća nek izvoli odlučiti:

„Poziva se c. kr. vlada, da najvećom žurnošću dade izdašnu podporu iz državnih sredstava stanovnikom jako oštećenim uslied elementarnih nezgoda i inače siromašnim iz poreznih občinah Podbeže, Sobonje, Starad, Studenagora, Pavlica i Račice u mjestnoj občini Podgrad, i Brda u mjestnoj občini Jelšane, politički kotar Volosko u Istri".

U formalnom obziru se predlaže, da se predležeći predlog uputi bez prvoga čitanja odboru za podporu u nevolji."

Ovaj predlog pročitan u sjednici zastupničke kuće dne 12. juna t. g., bio je dne 17. t. mj. prosliedjen i preporučen c. kr. vladi, da ga usliša.

Govor

predsjednika veleuč. g. Vjekoslava Spinčića, izrečen na glavnoj skupštini Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru dne 12. juna 1902.

Slavna skupština!

Odnošaji, koji su dali povoda, da se je svojedobno Družba sv. Cirila i Metoda za Istru ustanovila, obstoje još uviek.

Naš narod u Istri, tisuća i tisuća naše djece, neima škole.

Krvni naši protivnici rade i školom da zatru naš narod u Istri.

Čimbenici, pozvani da ustrajaju škole, za koje naš narod plaća, i debelo plaća, neustrajaju ih ili čine to jako sporo.

Naši ljudi duguju nešto više ovoj našoj liepoj Istri, koju bi nam drugi ugrabiti htjeli. A upravo naša je družba pozvana u prvom redu, da nam tu Istru očuva, i uzdrži u njoj njeno hrvatsko obilježje, i za to valja raditi i nastojati, da se i njoj, toj družbi, temelji što jače učvrste, da bude uzmogla većom snagom odupirati se pokušajima tudjinca, koji ide za tim, da izbriše iz ovog blagoslovljenog tla naše ime i naš jezik.

Iza podružnica dolaze kao drugi stalni vrutak družbinih dohodaka — družbine žigice. Nade, što ih je naše Ravnateljstvo, a po njemu i naša družba, ulagala u to poduzeće, rek bi da se bližaju svome ispunjenju, jer dočim je cjelokupni prihod od žigica u god. 1900. iznašao kruna 2716 i. 99 filira u lanjskoj je upravnoj godini 1901. iznašao već kruna 3388 i 85 fil. dakle za 671 krunu i 86 fil. više. Svakako liep napredak za jednu samu godinu. Da se pak udovolji svim zahtjevima sl. občinstva, postavile su se još pod konac prošle godine u promet i škatuljice u formatu „Vestas", dočim će se već ovih dana početi razpačavati i sumpornjače, od kojih se također nadamo liepu prihodu. K tomu je našemu Ravnateljstvu uspjelo, da u tvrdke izhodi i znatno sniženje ciene družbinih žigica, tako, da uzme li se sve to u obzir, nade je, da će naredne godine biti u stanju izvjestiti Vas još i o mnogo povoljnijim uspjesima naših žigica.

A imali smo da izdržimo i dosta ljuti boj za te naše sitne žigice. Jest, na naše se je Ravnateljstvo digla graja, što je isto sklopilo ugovor s tudjom tvrdkom, a ne s domaćom hrvatskom tvornicom. I biedilo nas se, da zapostavljamo domaću hrvatsku industriju, u toj grani zastupanu u osobi g. Adama Reissnera, tvorničara žigica u Osieku. I pošlo se je bilo tako daleko, da se je počelo naš dobri narod odvraćati od kupovanja družbinih žigica — htjelo nam se oteti i ono mrvo prihoda, na koji možemo da računamo nekom stalnošću.

Naše je Ravnateljstvo na sve to odgovorilo oduljom izjavom, koja je svojedobno bila priobćena u cjelosti u „Novom listu", „Obzoru", „Hrvatskoj" i „Hrvatskome pravu". U toj izjavi bilo je navedeno sve, kako je došlo do ugovora s Fürthom. I na temelju te službene naše izjave sve su vidjenije naše novine priznale, da je naše Ravnateljstvo u poslu žigica postupalo sasvim korektno. I u istinu velika bi nepravda bila koriti s toga naše Ravnateljstvo, kad se znade, da se je tekom ciele godine 1899. pisalo po svim hrvatskim časopisima, kako bi to liepo i koristno po našu družbu bilo, kad bi se postavile u promet družbine žigice. Naše je Ravnateljstvo uvidjelo odmah liepu korist, koja bi mogla od toga zapasti našu družbu, i s mjesta se obratilo na g. Perdana, razpačatelja žigica ljubljanske družbe sv. Cirila i Metoda, s molbom, da bi isti učinio i našoj družbi ponudu u tom smislu. No pregovori s g. Perdanom nisu doveli do nikakva rezultata i naše je Ravnateljstvo čekalo na kakovu ponudu, koja bi odgovarala interesima družbe. Od tuda se vidi, da je g. Adam Reissner iz Osieka imao dovoljno vremena, da se oglasi s odnosnom svojom ponudom. Zašto nije toga učinio? Valjda s toga, što nije znao za nas a i za odnosne predloge, koji su se u to doba ponavljali po raznim našim listovima? Ako se to ne može njemu upisati u grieh, kako da se pak s toga naobiedi, što mi nismo jošte u ono vrieme znali za njega ni za njegovu tvornicu? I tako se slučilo, da je naše Ravnateljstvo sklopilo s Bernardom Fürtom u Beču ugovor 1. studenoga 1899., dočim se je gosp. Adam Reissner javio sa svojom ponudom isto tri mjeseca kasnije iza kako je već naša družba bila s bečkom tvornicom g. Fürta vezana ugovorom. (Dalje sliedi.)

PODLISTAK.

Ostaj tajnika Viktora Cara Emina,

na glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junija 1902.

(Nastavak.)

Bilo bi željeti da se u buduće oglase stale podružnice, pa da na dobu poru svoja godišnja izvješća, kako to druge, od kojih neke zavrediuju vehvalu i podpuno priznanje koliko od e našega Ravnateljstva toliko i ciele be. Takove su podružnice u Dubrov-, Splitu, Jelši, pa obje u Kastvu, u tićima, u Voloskom, Opatiji, Poljai Veprincu, u Mošćenicama, Puli i radu. Rodoljubni odbori tih podružshvatili su važnost inštitucija, koje jima povjerene bile i nisu se ograniali samo sabiranje godišnje članarine, su tekom godine priredili i po koju vu ili su drugim kojim putem nastoko unapredjenja svojih podružnica. njima! ustrajali i dalje na tom putu iedile ih u tome i ostale naše podruž. Istina, da na selu narod dolazi teže novaca, ali što se ne može sabrati u n put, može se sabrati u više navrata.

Na Družbi je da to po svojih silah nadomjesti.

Obzirom na naše krvne protivnike, dosta je da Vas podsjetim na ono, što znate i što ste stalno mnogi Vas čitali u dnevnim novinama.

Družtvo „Dante Allighieri“, koje podupire družtvo „Lega nazionale“, ima tobož svrhu, da izvan Italije širi talijanski jezik i talijansku kulturu. Da je gospodi do kulture, imala bi što kod kuće, u Italiji, raditi. (Povici: Tako je! tako je!) Malo su gdje tako slabo uredjene škole kako tamo; malo gdje je toliko nepismenih ljudi koliko tamo; malo gdje ili nigdje dogadja se toliko i takovih zločina koliko i kakovih tamo. (Povici: Vrlo dobro! vrlo dobro!)

Nego njim neide o kulturu, nego o talijansku misao. Već samo ime družtva „Dante Allighieri“, muža, koji je stvorio jedinstveni talijanski jezik, kaže da je tako. On je simbol ujedinjenja svih Talijana gdjegod oni bili.

To pokazuju skupštine njihova družtva. Posliednja bila je obdržavana dne 26. septembra prošle godine u Veroni. Kod nje sastalo se je vidjenih ljudi iz svih slojeva. Bila je zastupana i talijanska socialistička stranka. Ja to iztičem, jer je tim ta stranka pokazala, da se i ona zauzima za talijanske ideale, dočim ima medju našim narodom — ovuda hvala Bogu ne — po raznih gradovih ljudi, koji se zovu socialisti, a koji kao takovi misle da moradu zatajiti svoju vjeru i svoju domovinu! Bila je zastupana i talijanska vladajuća stranka našega Primorja — po zastupniku dru. Hortisu — a naših je ljudi, koji se podaju u službu te stranke i koji govore da rade za boljak našega naroda! (To su propalice, izdajice!) Bila je zastupana i talijanska kraljevska vlada po državnom podtajniku Talamo. On je pozdravio skupštinu u ime ministra-predsjednika i ostalih ministara i ciele kraljevske vlade. On se je naradovao družtvenim pobjedam, jer njimi raste pouzdanje u sudbinu Italije. A u čemu ta sudbina obstoji, rekao je družtveni predsjednik Villari, koj je govorio o položaju Talijana izvan Italije, naročito o Talijanih, koji stanuju u talijanskih pokrajinah na iztočnoj obali jadranskoga mora, dakle o naših pokrajinah, koje on zove talijanskimi, o Dalmaciji i o Istri, pod kojom Talijani obično razumievaju cielo Primorje, u kojih dakle družtvo djeluje — za sudbinu Italije.

Da rečeno družtvo u istinu upravo na naše pokrajine i na naš hrvatski narod smjera, to je potvrdio neki advokat u Rimu dne 27. aprila tekuće godine. U dvorani družtva „Dante Allighieri“ obdržavao je toga dana konferenciju jedino za to, da obrazloži svrhu toga družtva, a ta je, kako izričito reče: „braniti sjeverne i iztočne medje talijanskoga naroda od provale barbara Hrvata“. Ti barbari — Hrvati — da su već prodrli u Dalmaciju i Istru, pa čak i u sjevernu Italiju! (Glasovi: To ih peče! Ali tu ćemo i ostat!)

Neprovaljuju ne Hrvati u Dalmaciju i Istru sa cielim Primorjem. Oni su u tih zemljah već preko tisuću i više godina. Oni su te zemlje osvojili najviše oružjem u ruci i nakvasili ih svojom krvju. Oni su opustjelo obradili, kultivirali. Oni ih imadu svojimi. U nje bi htjeli provaliti Talijani i osvojiti ih i priključiti blaženoj zemlji. Priprave za to čine takodjer školami u tih naših zemljah — za naš puk. Za Talijane ovudnjih zemalja ustrajaju dosta i preveć škola ovudanje školske oblasti.

Čimbenici, koji bi imali tudjim državljanom i njihovim saveznikom kod nas na prste gledati, kao da ne vide svega što čine s jedne strane. S druge strane neustrajaju škola, kako bi, morali, ili jako sporo, za ono već toliko put spominjanih 17.000 naše djece dužne za školu. Za svaku školu hoće se godina i godina borbe. A ako bi se išlo tempom kao do sad, nebi se ustrojilo nuždnih škola sto i više godina, a medju tim bi se gubio i talijančio naš narod. (Tako je!)

Da se to zaprieči, da se hrvatska i slovenska djeca u svojem jeziku izobraze, to je zadaća Družbe.

Toj zadaći nastojalo je Ravnateljstvo zadovoljiti po sredstvih, koje ima na raspolaganje.

Spominjuć Ravnateljstvo, red mi je kao predsjedniku, koj sam često zapriečen i sjednicam doći, da se zahvalim na požrtvovnom trudu njegovih članova, što kao strukovnjaka što kao pravnika, osobito pako gospodi blagajniku i tajniku, koji svaki dan za Družbu rade, jedan računajuć i bilježeć dohodke i troškove, drugi dopisujuć. (Živili!) (Dalje sliedi.)

Iz zemaljskih sabora.

Istarski sabor imati će drugu sjednicu danas u petak te će zemaljski odbor priobćiti medju ostalim i izvješće o posliednjih zemaljskih izborih. Iz govora saborskog predsjednika doznali su zastupnici, da je proti nekojim izborom podnešen utok i da će radi toga izručeni biti verifikacijonalnom odboru. Izbori, proti kojim predleže utoci, biti će bez dvojbe oni nekojih naših zastupnika — premda bijahu isti obavljeni svuda — kako je poznato redovito i zakonito. Znatiželjni smo, koji li su ti naši zastupnici, koje kani saborska većina nasilno poslati kući. Dogodi li se to, biti će to stara i nedostojna igra talijanaških strančara, kojim leži na srcu izbor u zemaljski odbor iz kurije zastupnikah, izabranih u izvanjskih občinah. Idemo da vidimo, hoće li im se posrećiti i ovaj put ta nepoštena igra.

* * *

Izmedju zemaljskih sabora radi najbrže sabor susjedne Goričke. On je već imao 5—6 sjednica i razpravio množtvo različitih predmeta. Tamo se vrše razprave dosta mirno i redovito.

* * *

Posve inače razpravlja se u kranjskom saboru. Tamo je došlo i kod druge sjednice do burnih prizora. Borba se je vodila izmedju zastupnika Ferjančiča i Šusteršiča. Prvi je prosvjedovao proti tvrdnji drugoga, da je tobož na teret slovenskoga naroda u Beču izposlovao svoje unapredjenje. Predbacio je nasuprot drugomu, da je sud u svih molbah izrekao pravomoćnu osudu proti njemu, da imade naime nečiste ruke. Na ove rieči nasta strašna buka u saboru te bijaše predsjednik Detela prisiljen dignuti sjednicu. Usljed tih sramotnih prizora u saboru Kranjske pošao je zemaljski predsjednik barun Hein u Beč, da vieća s ministrom-predsjednikom o položaju, stvorenom slovenskimi strankami u Kranjskoj. Najnovije viesti nam javljaju, da je kranjski sabor zaključen na predlog sveukupnog ministarstva.

* * *

U dalmatinskom saboru bučila je opozicija kad je sabor pozdravio novog namjestnika, i to osobito onda kad je govorio talijanski. Isto tako bučila je hrvatska opozicija kod govora saborskog podpredsjednika Kulišića, koji je izazivno naglasio, da je on članom srbskoga naroda. Kad je pak ovaj čitao i talijanski govor, ostavišepravaši sabornicu, doviknuv preostavšim zastupnikom: ovi su austrijski robovi.

* * *

U moravskom saboru predložili su njemački liberalci prešni predlog, da se izabere odbor od 18 lica, koji bi imao provesti promjenu izbornoga reda za kraljevinu Moravsku.

* * *

U galičkom saboru hotio je staviti poznati zastupnik Stojalowski predlog, kojim bi se prosvjedovalo proti uvriedljivom i razdražljivom govoru njemačkog cara Vilima, držanom nedavno proti Poljakom u Marienburgu. Na posredovanje ostalih poljskih stranaka odustao je Stojalovski od svog predloga. Mjesto njega stavio je radikalni poljski zastupnik Stopinski prešni predlog, kojim bi se imale odlučne prosvjedovati proti njemačkom caru. Medjutim taj predlog nije našao u saboru dostatno podpore.

* * *

U tirolskom saboru imalo se je jučer razpravljati o poznatom zahtjevu trentinskih zastupnika, t. j. da im se dade zemaljsku autonomiju za južni Tirol. U tom pogledu stavili su prešan predlog. Vlada nastoji poći u susret Talijanom južnoga Tirola, ali njoj se opire većina njemačkih zastupnika, osobito radikalci, koji neće da išto čuju o kakvoj autonomiji.

Javna zahvala.

Svim predstavnikom občina, zastupstvom, odborom, načelnikom; svim družtvim i raznim odborom, svim novinam, svim pojedincem, koji su se mene sjetili prilikom mojega imendana, zahvaljujem se ovim javno najsrdačnije.

Iz čestitaka odsjeva prijaznost naprama meni, i naročito ljubav do našega hrvatskoga i slovenskoga naroda i sveukupne nam domovine.

Pojedinci, ujedno sa svojimi milimi i dragimi, bili zdravi i zadovoljni; občine napredovale, družtva cvala, novine razvijale sve uspješnije svoje djelovanje! Svi zajedno radili po svojih silah, po svojem položaju, gdje i kako se komu zgoda pruža, postojano, za dobrobit našega hrvatskoga i slovenskoga naroda i liepe naše domovine!

Pouzdanjem u vječnu pravicu, i radeć složnimi silami, doseći ćemo za čim težimo, da bude najme naš narod svoj na svojem.

Svemogući Bog blagoslovi naš trud!

Opatija, 24. juna 1902.

Prof. Vjekoslav Spinčić,
zastupnik naroda.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Znaš Jurino ča govore mačići za svojga kapota?

Jur. Nu?

Fr. Da ga ni bilo i da ga neće bit nikad više takovega za laži štampovat, kako je bil on.

Jur. Viš, ki bi rekal, da su oni trubili još toliko pametni!

„Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Premještenje. Poštanski asistent kod mjestnog c. kr. pošt. ureda g. Ernesto pl. Mayer premješten je odavle u Trst.

Sastanak učitoljstva puljskoga kotara. U nedjelju obdržavali su učitelji i učiteljice ovoga kotara sastanak u školi na trgu „Alighieri“. Na dnevnom redu bijaše medju ostalim i razprava o spomenici, koju se imade poslati zemaljskomu saboru, da promjeni postojeći zakon o učiteljskoj mirovini.

Zajam grada Pule. Mjestna oblast doznala je iz Beča — da je ministar financija dozvolio gradu Puli, da sklopi zajam u občinske svrhe u iznosu od 1 miljun i 200.000 kruna.

Kako se love podpisi, to znadu najbolje oni, koji se kupe około preč. Zanetti-a & „Comp.“ i „Companji“ oko „Proletaria“. Posliednji je naime, — da ukori one, koji ukradoše podpise pod zahvalnicu Zanetti-u — donio nekakav prosvjed sa podpisi osoba, koje takodjer nisu o tome ništa znale. Dapače médju podpisatelji toga prosvjeda nalazi se osoba kao svjedok kod podpisa, a i ta nije o tome ništa znala. Eto, gdje se našla braća!?

Socijalizam i talijanstvo u Puli. Više puta smo već imali prilike pokazati prstom na očite namjere socijalista u Puli u pogledu narodnosti. Danas nas oni opet usrećuju izljevom svojeg „patriotičnog“ čustva te moramo se obazrieti na to. U „Proletariu“ od srieda 25. t. mj. pod naslovom „L'argomento morale“, njeki talijanski črčkar, kojemu valjda gospodujuća klika nije htjela dati kakve milosti (a takvi Talijani stupaju u stranku „Proletaria“), napisao je tiradu u prilog prenosa sabora u Puli, navadjajuć kao najvažniji razlog za to umišljeno italijanstvo ovoga grada i osiguravajuć bez oklievanja, da što nije čvrstog talijanstva u „borghesi“-ma, biti će skrb puljskog proletarijata da čuva i brani talijanstvo.

U daljnjem razlaganju članka kudi one Talijane u Puli, koji su se poklonili „dinanzi ai giallo-neri“, te jim predbacuje, da su „buonissimi austriacanti“, a to nije niposto u skladu s programom talijanstva. Odobrava Bartolu, što je napao sudstvo u Rovinju i hvali pri tom puljske sudce, od kojih da bi oni u Rovinju mogli mnogo naučiti „in punto italianità“.

Mi sažaljujemo one slavjanske muže i mladiće radničkog stališa u Puli — a ima ih sila božja — koji ne uvidjaju kamo vodi politika njihovih doklaćenih vodja u socijalističkom taboru, a čestitamo činovnikom suda puljskoga na laskavom priznanju u pogledu njihovog — kano srebro čistog talijanstva. Ta bogme, u prostorijah „Gabinetto di lettura“ lebdi „il genio di Dante“, a ono družtvo jest „il palladio dell' italianità“ u Puli, kako je rekao predsjednik dr. Zadro, govoreći na jednoj od zadnjih skupština sabranim članovom, od kojih su dvie trećine c. kr. činovnici, medju njima i sudbeni.

„Genio di Dante“ ili „Quarnero, che Italia chiude“ — to je čisto, to je talijanski; a prvi branitelji toga programa imaju biti u Puli: socijaliste, Niemci, Slovenci, Hrvati i ..... c. kr. činovnici „borghesia“, jest preveć „austriacante“ i „giallo-nera“.

O ti vražja komedijo!

Iz Šikići plše nam prijatelj: Svak nezna u kakvom se položaju nalazimo politički-administrativno mi seljaci u Šikićih i Jadreških. Mi pripadamo poreznoj občini Puli i uživamo radi toga sve blagodati kano i gradjani — dok je što za plaćati; ako je što za dobiti, za učiniti u našu korist, tad nismo već smatrani za gradjane. U crkvenom pogledu spadamo pod šišansku plovaniju, gdje plaćamo deseline, a imamo i pravo na občinska dobra, kao i Šišanci sami. U zadnje vrieme otjeraše nas Šišanci kao tudjince, uzkratiše nam pravo na občinsku dobra osobito šume: i niti u Puli niti u Poreču neće da saslušaju naše tužbe.

Jesmo li Puljanci ili Šišanci ili smo tu samo za plaćati s jedne strane u Puli a s druge u Šišan, te neimati nikakvih prava?

Molimo c. kr. kotarsko poglavarstvo da bi se i ono malko obazrielo na naš položaj.

Odročeni sajmovi blaga. Občinsko glavarstvo javlja, da su odročeni za sada svi sajmovi blaga izuzam one, koji se obdržavaju u Samvičenti.

Pazinski kotar:

Hrvatska čitaonica u Pazinu obdržavati će svoju redovitu glavnu skupštinu u četvrtak dne 3. julija u 2 sata poslje podne, na koju gg. članove najuljudnje pozivlje i moli, da se odazovu u što većem broju.

Na uspomenu blagopokojne Franje Mačak rodj. Nolli podario je g. dr. Fr. Mandić „Djačkom pripomoćnom družtvu" u Pazinu K 10.

Porečki kotar:

Berma u Poreču. U nedjelju dne 29. t. mj. dieliti će presvj. biskup u stolnoj crkvi u Poreču sakramenat sv. berme.

Za popunjenje ravnajućih učitelja III. reda na pučkih škola u Materadi i Petroniji obdržavalo je mjestno školsko vieće u Humku (Umagu) sjednicu te odlučilo, da se za ta mjesta razpiše natječaj.

Iz Zrenja pišu nam 20. o. mj.: Bar jednom, da Vam se oglasimo iz ovoga tužnoga mjesta sa jednom veselom viesti. Riedka je to viest — vrlo riedka, ali nami tim milija i draža. Čujte, pak sudite — nijeli možda za nas dosta vesela. U nedjelju dne 15. o. mj. stigao je medju nas naš novi župe-upravitelj, veleč. g. Šime Crvar, nećak blagopokojnog biskupa Dobrile i dosadašnji župe-upravitelj u Grožnjanu. Znademo, da će naši Grožnjanci za njim uzdisati kaošto mu se mi veselimo, jer i oni sirote trebaju silno učitelja i savjetnika, kakav im bijaše naš dični g. župe-upravitelj. Mi smo ga ovdje čekali kao duša raja i primili smo ga srdačno i oduševljeno, pak mu i ovim putem kličemo iskreni: dobro nam došao i ostao medju nami bar tako dugo, dok bi nam zacielile rane, što nam ih zadaše crkveni i narodni neprijatelji!

Iz Livada, dne 23. junija. Jučer obdržavala se III. redovita godišnja skupština „Posujilnice" u družbinoj školi na Livadama. Zadrugara bilo je, iznad očekivanja — mnogo. Zamoljen od gosp. predsjednika, skupštinare pozdravlja veleučeni gosp. dr. Trinajstić iz Buzeta, te krasno govori o svrhi „Posujilnice" i načinu, kako će bolje uspjevali. — Prolazi zatim na prvu točku dnevnoga reda i izviešćuje o djelovanju upravnog odbora u prošloj upravnoj godini. Za tim izviešćuje u ime nadzorstva, „Istarske Posujilnice u Puli", da su od iste pregledani računi i pronadjeni podpuni; a zadrugari potvrdjuju račun. Računar „Posujilnice", zahvaljuje se u ime naroda za požrtvovno djelovanje i živo zauzimanje za našu „Posujilnicu" veleučenomu gosp. dru. M. Trinajstiću, te naglasuje, da nebi bilo za cielo danas na Livadama ni „Posujilnice" ni škole, kad se nebi onako živo za nas zauzimao bio gosp. dr. Trinajstić, s toga mu narod mora da bude haran i zahvalan. (Skupštinari mu kliču burni „Živio!") — Konačno predlaže, da se svaki po mogućnosti sjeti „Družbe" prvo nego nam se razstati — i sabere K 20·61. — Dne 1. ovoga mjeseca sabrao u družtvu gg. Zuletića iz Sluma i Janka Gregorec iz Buzeta i naših kremenjaka: Bertoše, Milanovića, Hrvatina i Andre Janko K 5·40, koje su bile uručene blagajniku naše podružnice.

Za uredjenje potoka „Potocco" u občini Humak (Umag). Tršćanski listovi javljaju, da je politička oblast u Poreču dozvolila občini Humak, da može provesti potrebite radnje za uredjenje potoka „Potocco". Troškove za te radnje podmiriti će za sada občina pod uvjetom, da njoj je vrate svi oni posjednici zemljišta, koji će od uredjenja tog „Potocco" korist imati. Sa radnjom započeti će se odmah! — nebudu li vlastnici zemljišta okolo „Potocco" ništa proti tomu uredjenju prigovorili.

Kad bude jednom uredjen taj blaženi „Potocco", jamčiti će našemu dalekomu potomstvu, kako su jednom bila u Istri sva imena rieka, voda i potoka čisto talijanska!!

Koparski kotar:

Osnove talijanske stranke u Istri. Tršćanskoj „Edinosti" pišu iz koparskoga kotara, da se tamo pronosi viest, da je car potvrdio zakonsku osnovu o diobi občine Oprtalj, t. j. o odieljenju poreznih občina Topolovac i Gradina od občine Oprtalj i pripojenju istih k občini Marezige. Mi toj viesti nevjerujemo, jedno, što neimamo nikakva glasa o tomu ni iz Beča ni iz zanimanih občina, i drugo što nam se čini skoro nemoguće, da bi vlada pristala na takvu diobu, kojom bi se promjenio ne samo djelokrug dviju občina, nego i dviju sudbenih, dviju poreznih i dviju političkih kotara, i to jedino iz prkosa talijanaške gospode Istre, ili radi njihovih tajnih osnova, na koje nebi imala nijedna pravedna i poštena vlada nikada pristati.

Voloski kotar:

Drzovita kleveta. Tršćanskomu „Židovčiću" brzojavljaju voloski „poprdili", da je na slobodu pušten odpadnik Krstić — jer da se je dokazala njegova nevinost. Toj viesti dodaje talijanski drznik bezobraznu klevetu, da je Krstić pao žrtvom zlobne manovre njegovih političkih i osobnih protivnika!!

Taj bezsramni klevetnik stoji stalno bliže sudcu - iztražitelju, nego li nijedan naš rodoljub ili tobožnji politički protivnik izdajice Krstića. Od toga je sudca mogao doznati, da li su tu poparu skuhali Krstićev njegovi politički protivnici ili tko drugi. To će se u ostalom pokazati na dan porotne razprave, pred koju će morati ona nesretna djevojka, koja je počinila grozni zločin u mačjoj kuli. Medjutim voloski klevetnik neka znade, da Krstić neima političkih protivnika, jer on svoje politike neima niti ju tjera; on je jednostavni plaćenik talijansko istarske camorre.

Tuča u Podgradskoj občini padala je opet dne 17. o. mj. okolo 4 sata po podne kao orasi debela. Potukla je sav usjev u sjevernom dielu ove občine i to u selih: Erjavče, Gobrk, Huje i Pregarje. Tlo bijaše tako tučom posuto, da se je iz daleka pričinjalo, kao da je sve snieg pobielio u zimsko doba. Siromašni naši seljaci potrti su od te nevolje te neznaju komu da se obrate za pomoć, ali se nadaju, da ih neće zapustiti ni občinske ni cesarske oblasti, koje su im dužne pomoći.

Trst.

Imenovanje. Ministar financija imenovao je gg. Vinka Jauta i Bizjaka oficijale, kod ravnateljstva državne lutrije u Trstu, prvoga kontrolorom, drugoga arhivistom te g. Viktoga Schmidta iz Praga nadoficijalom.

Glavna skupština „Lega Nazionale". U nedjelju dne 29. o. mj. sastati će se u Trstu odaslanici talijanskih podružnica zlosretnog nazovi-školskog družtva „Lega Nazionale" na godišnju glavnu skupštinu, i to iz Trsta, Istre, Goričke, Trentina i Dalmacije. U Trstu čini središnji odbor velike priprave za doček i boravak svojih gostova. I občinsko zastupstvo opunomoćilo je gradsku upravu, uzprkos prosvjedu slovenskih zastupnika, da troši po uvidjavnosti za doček i boravak talijanskih gostova iz občinske blagajne, u koju doprinašaju i netalijanski gradjani. Na troškove občine biti će razsvietljeni nekoji dielovi grada te će se sa strane tršćanskih lažiliberalaca sve moguće učiniti, da uspije čim bolje velika talijanska demonstracija.

Obiteljska nesreća. Iz Trsta nam pišu, da je tamošnju rodoljubnu obitelj g. Jana Mačaka, umirovljenog katastr. višeg nadzornika zadesila grda obiteljska nesreća. Preminula mu naime nakon duge i težko bolesti, providjena sv. Otajstvi, ljubljena supruga gospodja Franja, rodjena Nolli. Težko ucviljenom gospodinu suprugu i čestitom mu sinu Janku naše duboko saučešće, koje će s njimi iskreno dieliti i mnogi naši rodoljubi širom Istre, koji su visoko cienili rodoljubnu i veleuglednu obitelj Mačákovu. Vječni pokoj velevriednoj pokojnici!

Razne primorske viesti.

Proslava blagdana sv. Cirila i Metoda. Naše čitatelje upozorujemo na to, da pada ljetos blagdan svetih naših apoštola, na subotu dne 5. julija. Taj blagdan valja da proslavimo svečano i kao katolici i kao Slaveni. Gdje nemogu proslaviti blagdan u subotu, neka ga slave u nedjelju t. j. sliedeći dan.

Proslaviti ćemo najbolje blagdan sv. naših apoštola molitvom i dobrimi djeli, u prvom redu milodari za našu „Družbu", koja nosi slavna imena naših sv. blagovestnika, a u predvečer paljenjem kriesova, — drevnoga slavenskoga običaja!

Izpitu za dječja zabavišta podvrglo se za slovenski ili hrvatski naukovni jezik pet kandidatkinja, od kojih položiše njih četvorica izpit dobrim uspjehom, medju ovim i gdja. Adele udova Bursić, rodjena Munić.

Izlet na Učku. Naši rodoljubi u Trstu, Puli, Pazinu, Buzetu i u Liburniji dogovoriše se, da će prirediti iz svih tih mjesta dne 6. julija o. g. (prvu nedjelju budućeg mjeseca) zajednički izlet na drevnu našu Učku.

U tu svrhu sastaviše sliedeći program: Iz Pule, Pazina itd. dolaze izletnici željeznicom u subotu na večer u 8 sati u Lupoglav. — Iz Trsta odlaze izletnici u subotu na večer u 7·45 sati sa postaje sv. Andrija željeznicom te stignu u Lupoglav okolo 9½ sati. U Lupoglavu zajednička večera u gostioni Ribarića. — Iz Lupoglave odlaze izletnici u 11 sati noći na Učku te će stići na vrh okolo 4 sata u jutro. Od 4—6 sata boravak na vrhu i u okolici. U 6 sati odlazak sa Učke; jedni natrag u Lupoglav, drugi napried put Opatije, kamo će stići okolo 9 sati u jutro. Od 9—11 boravak u Opatiji pak odlazak parobrodom na Rieku. Iz Rieke izlet na Trsat pak povratak na Rieku. Odavle odlazak željeznicom u 5 sati po podne put Trsta ili Pazina—Pule. — Iz Lupoglave odlaze tršćanski izletnici nedjelju poslije podne željeznicom put Trsta oko 4 sata po podne. Vozarina iz Trsta do Lupoglave stoji 1 krunu 79 para; iz Rieke u Trst 5 kruna 41 para. Potrošak iz Trsta na Lupoglav—Učku—Rieku i natrag sa hranom itd. stojati će okolo 16 kruna.

Popis obrtničkih poduzeća itd. sredstvo za protunarodnu agitaciju. U predzadnjem smo broju javili, da će se obavljati popis obrtničkih poduzeća itd. u ovom kotaru ovih dana. Kazali smo nadalje, da taj posao provadjaju civilne osobe po nalogu političke oblasti, što nije u redu. Evo zašto nije. Taj se naime popis zlorabi od strane naših narodnih protivnika u protunarodne, protuhrvatske svrhe. Poznato nam je naime, da su „mačji" u političkom kotaru Voloskom počeli buniti puk, da je ta popisija hrvatsko maslo, da se ono provadja sada pošto je „Salo" u tamnici i da se hoće tim narodu naškoditi. Dogodilo se je dapače u nekojih mjestih, da popisni komesar nije mogao obaviti popisa, radi česa imati će nesretni ljudi okopanja sa oblastimi. Oni će biti naime pozvani na kotarsku oblast, gdje će morati, da kažu istinu o svojem posjedu ili obrtu, jer bi inače bili strogo kažnjeni. Taj popis provadja se po čitavom carstvu i nigdje se nije još našlo bedastih ljudi, koji bi se bili tomu oprli, nego samo u onom kotaru zapeljanih i zaslieplienih od „mačjih" kolovodja. Naše prijatelje upozorujemo na ovaj popis i neka poduče pučanstvo, koje neka se dobrovoljno pokori zakonu, jer će inače imati škode i sramote, koje ga neće osloboditi svi „mačji" generali.

Umjestna opomena. Iz talijanskih listova Primorja doznajemo, da su se sretno vratili iz Rima u Trst tobožnji odaslanici tršćanskoga kaptola, kapitularni vikar preč. g. Petronio i kanonik g. Buttignoni, koji su prisustvovali posvećenju novoimenovanog tršćansko koparskog biskupa preč. g. dra. Nagla. Bečkomu konservativnomu listu „Vaterland" pišu, da je sv. Otac Lav XIII. primio u audienciju rečene „odaslanike", te „da ih je ozbiljno opomenuo staviv im toplo na srce: ljubav do drugih narodnostih i narodni mir". Tršćanski „židovčić" kaže na tu opomenu, da je sv. Otac pogriešio pravi naslov, te da je imao opomenuti slavensko svećenstvo. I mi kažemo, da je sv. Otac pogriešio naslov, jer opominjati kolovodje naših reformatora, znači isto, što i bacat bob u zid.

Politički pregled.

U Puli, dne 26. junija 1902.

Austro-Ugarska. Na temelju austro-ugarske nagodbe ističe dne 30. t. mj. rok, u kojem se moraju obje vlade odlučiti, da li se imadu odkazati trgovački ugovori, sklopljeni sa susjednimi državami. Austrijski ministar-predsjednik javio je ugarskoj vladi, da je zaključilo austrijsko ministarstvo, da se te ugovore odkaže u ustanovljeno vrieme. Tim je prisiljena i ugarska vlada sa svoje strane pristati na odkaz tih ugovora.

Srbija. U izborih za gradsko zastupstvo u Biogradu pobjedila je velikom većinom vladina stranka. Izabran bijaše ponovno odstupajući načelnik radikal Marinković.

Bugarska. Nakon posjeta kneza Ferdinand u Petrogradu pronosi se sve to više glas o proglašenju kneževine Bugarske — kraljevinom, što se medjutim nepotvrdjuje.

Rusija. Ovih dana primio je car Nikola u audienciju Poljakah, predvodjenih od grofa Zamojskog. Deputacija predložila je caru na odobrenje molbu a da bi uzmogli ruski Poljaci sastaviti odbor, koji bi sabirao milodare za Poljake, kojim grozi propast od njemačkog nasilja u Pruskoj. Car je primio ljubezno deputaciju, obećav njoj da će proučiti nezinu molbu i da će na istu odgovoriti grofu Zamojskom. Ovo je — u koliko nam je poznato — prva deputacija poljskih rodoljuba, koji su došli cara moliti u ovako važnom poslu, kao što je podpora njihovoj braći u Poznanju.

Englezka. Iz cieloga svieta navrviše u englezku priestolnicu mnogobrojni tudjinci, kraljevi, kneževi, princevi i visoki državni dostojanstvenici, odaslanici svijuh okrunjenih glava svieta, da prisustvuju sjajnim svečanostim, koje su se imale vršiti u Londonu dne 26. i 27. o. mj. povodom krunisanja kralja Eduarda. Kad no bijaše sve gotovo i pošto se je potrošilo milijune i milijune forinta za sav onaj sjaj, što se je imalo razviti u Londonu, baci brzojav neočekivanu i nemilu viest u sviet o nagloj bolesti kralja Edvarda. Kralj je doista težko obolio, ne doduše na nagloj bolesti, ali na težkoj bolesti, koju je dugo muževno snašao, i sad, kad se je bilo podvrći mučnim svečanostim, moralo se je podvrći liečničkom nožu — težkoj operaciji. Novine pišu, da stanje kraljevo nije pogibeljno i da će kralj ljutu bolj preboljeti, ali svečanosti su prekinute i odročene na bolja vremena.

Razne viesti.

Nasliedovanja vriedno. Čitamo u hrvatskih listovih, kako su čestiti četvrtoškoli kraljevske velike gimnazije na Sušaku sabrali za „Družbu" sv. Cirila i Metoda" u Istri liepu svotu od 10 kruna i 24 pare; nadalje čitamo, da su djaci II. tečaja više trgovačke škole u Zagrebu sakupili u istu svrhu prigodom zaključka školske godine 15 kruna.

Tim povodom piše zagrebačka „Hrvatska": Mladi darovatelji zaslužuju osobitu pohvalu za to, što su tu i ako malenu svotu sakupili na veoma originalan i praktičan način. Oni su naime svi bez razlike kupovali pisaće potrebe izključno kod dvojice trgovaca i to kroz cieli tečaj,

te su usljed toga imali popust. Taj popust nisu zadržali za se, već ga eto na koncu školske godine šalju „Družbi sv. Cirila i Metoda“. Nakladnici, koji su im davali popust zovu se: Kasović i Rulić. Živili darovatelji i našli što više nasljednika.

Hrvatska knjižarnica u Zadru. Hrvatskim rodoljubom u Zadru posrećilo se otvoriti tamo hrvatsku knjižarnicu i papirnicu, koje čisti dobitak biti će namienjen siromašnoj učećoj se mladeži hrvatskoj. Pozdravljamo veseljem to novo poduzeće! Svoj k svome!

Talijanska vlada za „Dante Alighieri“. Dne 19. o mj. podpisao je talijanski kralj Viktor Emanuel dekret, kojim se proglasuje zakon o lutriji na korist zloglasnog družtva „Dante Alighieri“.

Adresar prekomorskih Hrvata. U svrhu, da se izmedju pripadnika Hrvatske i Slavonije, koji trajno borave u prekomorskim zemljama i materom-domovinom ne prekine saobraštaj, napose, da se postojeće trgovačke sveze u koliko je moguće unaprede, a nove pokrenu, izdala je trgovačko-obrtnička komora u Zagrebu uslied mnogostranih želja „Adresar trgovaca, obrtnika i drugih uglednijih pripadnika iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i Istre u Americi, Africi, Aziji i Australiji“. Ovaj vrlo zanimivi adresar, kojemu je dodan popis nekih hrvatskih družtava i hrvatskih novina u Americi, stavila je komora u knjižarski promet, te mu je za namirenje vlastitih troškova udarila cienu od 1 krune.

Udaja učiteljica. Učiteljice u Ugarskoj mogu se udavati, te se ne moraju toga radi odreći učiteljske službe. Do sada je postojala naredba, da su učiteljice primale samo polovicu plaće, ako su rad porodjaja bile na dopustu. (U Francezkoj su dužne u takvu dogadjaju samo plaćati svoju zamjenicu.) Ugarski je ministar sada odredio, da se u buduće učiteljicam ništa ne odbija, jer upravo takvom prilikom trebaju najviše materijalne pomoći.

Prisiljeni bieg na lokomotivi. Ruski list „Charkovski Listok“ pripovieda sliedeći doživljaj jednog ruskog sveštenika: Na postaji Lubna, pruge kijevsko-poltavske stajaše nedavno lokomotiva pripravna k odlazku. Pop iz bližnje obćine pregledavaše s najvećim interesom stroj, a kad se je vlakovodja na čas udaljio, popne se pop na njegovo mjesto, da si grdesiju od stroja iz bliza pogleda. Plašljivo i ljubopitno zakrene pop na stroju jednu polugu, a lokomotiva poleti najvećom brzinom, odpuhujući na sve strane oblake pare. Badava je pop poslie u smrtnom strahu okretao nesretnu polugu i ovamo i onamo, grdesija samo da još brže ne juri. Na koludvoru dašto da je zavladao strah i briga za nesretnoga popa, pa i za — stroj. Odmah brzojaviše na sve postaje. Najbližom postajnom stanicom proleti lokomotiva brzinom od 80 vrsta, pa je sva sreća, da se je pred postajom Mirgorad vatra pod kotlom utrnula, te parostroj stade. Nesretni se pop zaklinjaše, da nije imao nakanu lokomive ukrasti. No znamo, da li su mu vjerovali, al vozit se na lokomotivi stalno više neće.

Prirast stanovničtva u američkih gradovih. Poznata je činjenica, da se množi silno brzo stanovničtvo američkih gradova. Tako je grad Nova-Jork imao 1699. godine 6000: 1776. godine 20.000; 1800. godine pako 60.000; 1840. godine 315.000; 1880. godine 815.000; 1890. godine 1,600.000 a sada broji sa priključenim predgradjem 3½ milijuna stanovnika.

Cikago brojio je 1830. godine 100 stanovnika; 1840. godine 5000; 1850. godine 30.000; 1860. godine 110.000; 1870. godine 450.000; 1880. godine preko pol milijuna a 1890. godine 1,900.000 stanovnika.

Bogatstvo pokojnoga kralja Milana!! Po načelih narodne ekonomije imade onaj najviše vjeresije ili kredita, koji pruža najbolje jamstvo, ili koji može svojim posjedom, svojim imenom i poštenim radom dati dostatno jamstvo za posuđjeni novac. Za pokojnoga kralja Milana mora se učiniti u tom pogledu iznimka, jer on nije pružao jamstva ni svojim radom ni svojim posjedom, a ipak je imao liep kredit, što svjedoče sliedeći njegovi dugovi, koji iznose u Beču i u Parizu 7 milijuna franaka. Kad je Milan umro, razširila se je viest, da će te dugove platiti naš car i kralj. Ova se viest sad oprovrgava. Dugove Milanove platit će njegov sin, kralj Aleksandar. On je naime za svoje maloljetnosti uštedio 2 milijuna, koji da su narasli na 6 milijuna i s ovim će platiti otčeve dugove. Osim toga se na biogradskom dvoru silno štedi, pak kraljica Draga od svoje plaće, koja iznaša mjesečnih 30.000 franaka, ne potroši niti novčića.

Čudan štrajk. U jednom gradiću talijanskog otoka Sardinije buknuo je štrajk posve nove vrsti. Posjednici tamošnjih mlinova neće da tjeraju svoj posao dokle god bude vladao medju pučanstvom takov običaj, da nose mlieti žito, uzmu kući brašno, a za melju neće da plate. Ovo je svakako opravdaniji štrajk, nego li mnogi drugi, gdje se nedogadja radnikom ovolika krivnja, koliko eto onim mlinarom na Sardiniji.

Pietao zadao smrt dietetu. Iz Zemuna javljaju, da je u susjednom mjestu Bečmenu izgubilo život jedno siromašno diete na čudan i strašan način. Neka seljakinja pošla je iz kuće za poslom, ostaviv u kući maleno dvoljetno diete, koje se je u dvorištu igralo sa peradi. Najednom skoči veliki domaći pietno na jadno diete te mu probije oštrim kljunom čelo povrh očiju sve do moždjana. Kad se je nesretna majka kući povratila nadje siromašno diete mrtvo na zemlji.

Gospodarske viesti.

Za oplemenjenje goveda. Zemaljsko kulturno vieće za Istru naručilo je u Inomostu (Tirol) sedam bikova i sedam krava glasovitog plemena Oberûmthal, koje se nalazi u srodstvu sa švicarskim plemenom. Ove krave jesu mliekarice. Bikovi i krave biti će badava podieljeni ili jeftino prodani posjednikom Istre.

Izložbe govedah. Zemaljsko kulturno vieće za Istru odlučilo je, da će se ove godine obdržavati u raznih krajevih naše pokrajine tri izložbe govedah, u koju svrhu je opredielio nagrade u iznosu od 2000 kruna. Odnosne programe i nacrte odobrilo je jurve c. kr. namjestničtvo u Trstu.

Prva takova izložba biti će dne 30. agusta o. g. na Livadah izpod Motovuna. Na tu izložbu dopeljati će posjednici svoje blago iz djelokruga kotarskih gospodarskih zadruga: Motovun, Buje, Buzet i Poreč.

Druga izložba biti će dne 1. septembra o. g. u Sv. Nedilji kod Labina za kotarske gospodarske zadruge u Labinu, Pazinu i Vodnjanu.

Treća izložba obdržavati će se dne 1. septembra o. g. u Podgradu za kotarske zadruge u Materiji, Kastvu i Volosko.

Za oplemenjenje krmaka. Zemaljsko kulturno vieće za Istru ustrojilo je nedavno pet postaja za naskok krmaka plemena Jorkšire u Podgradu. Do mala biti će ustrojene i druge postaje u pokrajini.

Crna bolest „crn“ na trsju. Kako smo već javili, pojavila se je na raznih stranah Istre nova vrst bolesti na trsju, koju prozvaše „crn“. Ta bolest je tim pogibeljnija, što napada i američko trsje, kojim su mnogi vinogradi naše pokrajine obnovljeni, i što se do sada nezna za uspješan liek proti istoj. Koliko nam je poznato, napala je ta bolest vinograde okolo gradova Buje, Piran i Humak (Umag).

Na izložbi u Turinu izložilo je zemaljsko kulturno vieće proizvode naše pokrajine i to uzorke vina i ulja. Ti proizvodi namješteni su u posebnih prostorijah, označenih grbom Istre.

Oglas natječaja!

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto

prvog občinskog liječnika u Pazinu.

Za ovo liječničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od K 2000 i putni paušal godišnjih K 400 za polaziti jedan put na tjedan mjesta Lindar, Gračišće i Pićan. Tu plaću i paušal vući će liječnik iz občinske blagajne u mjesečnim antecipatnim obrocima. Liječnik će biti dužan liječiti bezplatno siromašne občinske bolestnike, i kano zdravstveni referent voditi občinske zdravstveno uredovanje. Za pohode bolestnih siromaka izvan Pazina i za druga osobita občinska poslanstva nadoknadjivati će mu občina putne troškove.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a zatim će ostajati valjana samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreče tri mjeseca napried.

Molbe, obložene diplomom sveobćeg liječničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga (slovenskoga) i eventualno talijanskoga jezika, stališ, austrijsko državljanstvo, i drugim eventualnim dokaznicam, imaju biti podnešene podpisanomu do 10. jula 1902.

PAZIN, 2. juna 1902.

Obć. glavar:
Dr. Kurelić.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč,

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNAGIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled svakih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Slovečí profesorji

medicinske in zdravniški priporočajo

Tinkturo za želodec

lekarnarja

Piccoli-ja

v Ljubljani

dvornega zalagatelja

Nj. svet. papeža

kot sredstvo, ki krepča želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odpravlja telesa posebno zdravilna za one, ki trpe na zastarano zaprtje.

Tinkturo za želodec razpošilja lekarnar Piccoli v Ljubljani v škatljicah z 12 steklenicami za K 2·52, z 24 steklenicami za K 4·80, z 36 steklenicami za K 7, z 70 steklenicami za K 13. (Poštni paket pod 5 kg.)

Je v razprodaji v lekarnah v Gorici, Tolminu, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dalmaciji à 30 h. steklenica.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom obćine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

= Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

KOTARSKA „GOSPODARSKA ZADRUGA“ U BUZETU.

Zapisnik

XV. redovite glavne skupštine

držane u Buzetu

dne 15. junija 1902.

u 9 sati prije podne.

Dnevni red:

1. Uplaćivanje godišnje članarine.
2. Nagovor predsjednika.
3. Izvješće tajnika.
4. Potvrda obračuna god. 1901. i proračuna za od 1902.
5. Predlozi i upiti.
6. Predavanje o vinogradarstvu po g. A. Štrekelju.
7. Ždriebanje noževa za ciepanje i dvojice, koje će upisati u dosmrtne članove družtva Sv. Jeronima.

Predsjeda:

Anton Klarić, podpredsjednik.

Prisutni:

Tajnik Dr. M. Trinajstić.
Odbornik Anton Flego p. Mata iz Štrpeda.
Zapisničar Ivan Gregorec.

1. Uplaćivanje.

Uplatilo je 22 člana lanjsku članarinu K 44.

2. Nagovor predsjednika.

Zadružni podpredsjednik, utvrdiv, da je prisutno cko 120 članova i da je poziv bio tiskan, pribit na noj daski ovoga občinskoga ureda i dostavljen svamu članu, otvori skupštinu.

Izpriča odsutnost predsjednika g. Jakova Draščića, ji je danas morao dočekati gg. šumske akademičare Zagreba, koji su sa svojimi gg. profesori došli amo, razgledaju u Rečici i u Strani radnje za obranu ih bujica.

Ove se je godine skupština sazvala nešto kasnije drugih godina. Krivnja je tomu bila, što su mnogi ažtveni i ini poslovi priečili odboru, da dodje sa ovimi računi i izvješćem pred skupštinu. Al ipak bor, držeć se dosadanjeg običaja, radio je i u ovoj lini tako, da je zadovoljio svim gospodarskim pobama gg. članova.

Okolnost, da je sada najveći posao u polju, izpriodsutnost mnogih članova. Druge godine će se tojati, da bude glavna skupština sazvana čim prije to će biti tim laglje što se je vodjenje družtvenih slova, a osobito ono nabave i razprodaje gnoja, cpla, modre galice itd. ujednostručilo i bolje uredilo.

Djelovanje naše zadruge se je tako razgranilo, da tajnik nije mogao više, kako do sada, obavljati sam e tajničke i blagajničke dužnosti, pa je odbor uzeo moćnika poslovodju u osobi g. Ivana Gregorca. Na ma je, gg. članovi, da to potvrdite i da mu odredite ću. Svakako, ako hoćete da družtvo radi, kako je sada radilo, i ako hoćete da teče u redu osobito pna nabava gospodarskih potrebština, vi ćete poliiti i odobriti korak odborov.

A sada molim gosp. tajnika, da čita izvješće.

3. Izvješće tajnika o radu u god. 1901.

Tajnik Dr. M. Trinajstić pročita sliedeće izvješće:

Kad sam prošle godine izvješćivao o družtvenom u u godini 1900 i radovao se, što smo nakon toliko ina velike nerodice doživili jednu godinu dobru, zio sam na koncu želju, da bi nam godina 1901. još bolja. I doista liepa nam se ona onda predvljala. Loza kazala, da je bila divota gledati ju u grozdja, a lišća liepa, zelena i prosta od perpore! Ako nam i nisu naše zelene livade i sjenoe sbog suše dale siena koliko smo želili i trebali, ili smo se, da će nam ipak vinova loza obilato naiti gubitak na sienu. Za to smo podvostručili brigu nje i smo živom vatrom naših tučobrana čuvali in sladki plod od štetonosnih oblaka. Nego baš onda, kad nam je počelo grozdje zrijati, počela je kiša lievati i zategnula je čitavih petnaest dana redom, tako da su jagode, pune soka stale pucati i gnjiti. One su nam kiše odnjele sve liepe nade. Mnogi su se bojali i gorega, pak u nekoliko vedrih dana pobrali sve grozdje, više nezrelo, nego zrelo. Odatle onaj mošt siromah sladorom, a bogat kiselinom. Vina se spravilo u konobe mnogo, ali čemu sve to, kad mu je ciena vrlo nizka, i kad ga uza svu tu nizku cienu još po konobah mnogo ima?

Kako s vinom, tako nije išlo dobro ni sa živinama. Jer nije bilo dosta krme i jer je bila potreba novca, a od drugog ga se nije moglo dobiti, mnogi su gospodari bili prisiljeni prodati koju glavu blaga. Nego i njemu je bita ciena pala, te je stanje gospodarevo postalo baš jadno. Konoba puna vina i štala puna blaga, a kod kuće kadgod ni pare!

Samo žito i kukuruz su nam donekle naplatili trud.

Čudno je, al ipak istinito, da uza svu obilatost godine 1901. moramo uzkliknuti: ne daj nam Bože takove godine!

Odbor, kojemu su gg. zadrugari povjerili da ravna družtvenimi poslovi, nije ni prošle godine sjedio rukama za pasom, već se trudio, da se radom odazove povjerenju, što se u njega postavilo i da prikoristi gospodarstvu našega kotara.

O tom družtvenom radu čast mi je ovim podati izvješće ovoj uglednoj skupštini.

Broj članova.

Koncem godine 1900. bilo je članova . . .		456
Pristupilo je tekom god. 1901. novih . .	52	
a izstupilo starih	34	
tako je porasao broj za	18	18
te je koncem g. 1901. bilo ukupno članova . . .		474

Razmjerno prema godini 1900. nije prirast tako velik, al je ipak znatan, te je naša zadruga medju osamnaest kotarskih gospodarskih zadruga u Istri druga po broju svojih članova.

Broj se je članova ove godine nadalje povisio, jer je pridošlo do danas novih 36, a izstupilo ih 10 tako, da ih danas brojimo ukupno ravno 500 članova.

Veseli nas, što možemo ove godine prvi put pozdraviti u svojoj sredini i liepi broj članova iz Lupoglave, odnosno iz dolenjovaške plovanije.

Nadamo se, da će se napokon uhvatiti u naše kolo i Pregarci, od kojih do sada ne vidjesmo niti jednoga upisanoga.

Vinogradarstvo.

Trsni ušenac se sve više širi po našem kotaru. Lani je bio odkrit takodjer u Humu i bi reć, da se je ondje ugnjezdio već pred četiri i pet godina, jer su mnoge loze danas posvema uništine. On pustoši sve više i više naše vinograde. Za to je briga naših vinogradara sve veća i svaki se žuri, da nadomjesti poginule domaće loze sa novimi amerikanskimi.

Tražnji tih loza nije već skoro moguće udovoljiti. Vlada nam ih je na našu molbu poslala bezplatno u godini 1901. svega skupa 8200 i to 3000 žilavica i 5200 razga, a ove godine 10.000 žilavica. Iz našega matičnjaka smo razdali 1334 ciepanih amerikanka, 24.000 razga i 7350 žilavica. To su bile skoro sve vrsti *rupestris monticola*, dočim *riparia portalis* nam je ostala malne sva, pošto nije nitko mario za nju. To nije u redu, jer kod nas ima gdjegod takodjer zemlje crljenice, a za tu je najprikladnija *riparia*. Preporučujemo, da si to gg. članovi zapamte.

Ove smo godine odstranili iz matičnjaka *solonis* i posadili na njezino mjesto *rupestris monticola*, te ćemo moć do godine dati više i rozga i žilavica te yrsti.

Malo bi koristila sadnja amerikanskih loza, ako se je nebi znalo ciepiti. Da se članovi i drugi posjednici takodjer u tom pouče, smo prije svega izprosili, da nam dodje gospodin Alojzij Štrekelj, pristav filoksernog odjela kod ces. kr. namjestničtva držati predavanje i poučiti u ciepanju, a jer on nije mogao poći svakamo, niti su svi mogli doći amo na predavanje, izmolili smo od c. kr. vlade i od zemaljskog gospodarskog vieća podporu za pouk u ciepanju. Primili smo u tu svrhu K 400 i nabavili liep broj noževa i kliešća, te poslali gg. Ivana Klarića, gojenca gospodarskog zavoda u Grmu i Ivana Gržinića, gojenca gospodarskog zavoda u Gorici, u sva glavnija sela, da uče posjednike i njihovu djecu u suhom i u zelenom cieplienju. Želja za poukom je bila općenita, te su ju svi rado primili. Osobito se svidja ciepljenje u zeleno, pošto su vinogradari uvidili, da ono u našem blagom podneblju najljepše uspieva, te od 100 ciepova niti 10% ne pogiba il ne podje za rukom. Zadruga je i u tom pošla članovom na ruku nabavivši lani i ove godine do stodvadeset pravih noževa »Kund«, uzorak 1870, koje je djelomice lani izždriebala, a djelomice razprodala uz sniženu cienu. K tomu je nabavila i razprodala do 6 kg. guminih trakova. Ove godine ima takodjer na razpolaganje pravih dobrih noževa i guminih trakova u izobilju. Bude li trebalo, hoće se toga i više nabaviti.

Uz dobru volju naših vinogradara, uz širenje dobrih vrsti amerikanskih loza, uz malo pouke nadamo se, da ne ćemo osjetiti zarazu filoksere toliko, koliko su ju osjetili oni krajevi, koji su tim ušencem bili posjećeni prije nas i koji su morali istom kušati razne načine obrane. Samo moramo preporučiti našim vinogradarom, da uzimlju za ciepanje ciepove od najplemenitijih domaćih loza, jer kako je ciena vinu pala, naći će prodaje u trgovini samo dobra i fina vina. Znamo najbolje ove godine, koliko vriedi imati u konobi mnogo, al slaba vina! Tu bi morali opetovati što smo toliko puta rekli, da se za uviek okanimo terana. On je previše kiseo, da bi ga mogao podnesti rafiniran ukus.

Da olahkotimo članovom borbu proti peronospori ili medljiki, smo nabavili lani 97·5 kvintala modre galice, od koje nam je ostalo 21 kvint. za ovu godinu. Ove godine smo pak nabavili 39 drugih kvintala. Od svega toga nemamo više na razpolaganje niti jedne grudice.

Za uporabu modre galice nabavili smo lani 40 novih škropilnica, a ove godine 10, i to sve po sistemu Austria, koji je kod nas veoma priljubljen, jer je čvrst i praktičan. Nabavili smo takodjer jednu od kastavskog kovača Ivana Spinčića. Ova je radjena po sistemu »Austria« i »Vermosel«, samo što joj posuda nije od bakra ili rama, nego od drva, pak je možda zgodnija za naše kmetove, koji sa onimi od bakra nemaju tolike pomnje, te je lahko izkvare.

Tako imamo danas razpoloživih 171 škropilnicu.

Za borbu proti oidiumu ili lugu priskočila je zadruga članovom u pomoć nabavom prašilnica, kojih je lani nabavila na račun pojedinca šest komada, a ove godine pet. Sve su te prašilnice po sistemu Vindobona od bečke tvornice Fr. Nechvile. Skuplje su nego obični mješići, ali su i koristnije, jer se njima prištedi i truda i žvepla. U Beču ih tvornica prodaje po 26 K, a mi je sa izmoljenim popustom dajemo za K 22 sa svimi troškovi prevoza i omota.

Od 400 kvintala žvepla, što smo ga bili lani nabavili, bilo nam je ostalo neprodanih 108 kvintala. Ove godine smo ga nabavili još 112 kvintala, pa smo već razprodali sve.

Mnogi su došli tražiti žvepla i htjeli, da ga još naručimo, ali pošto nam je ostalo od lani i žvepla i modre galice, nismo htjeli da se to i ove godine dogodi, pa nismo ništa više naručili.

Gospodarsko Družtvo u Pazinu priredilo je prošloga novembra izložbu vina te pozvalo i našu zadrugu, da sudjeluje. Razaslalo se oglase i na odredjeni dan

skupilo se takodjer iz našega kotara mnogo gospodara sa uzorci vina. Izložba je krasno uspjela, ali nam nije bilo nikada javljeno, da li je i tko je primio koju odliku.

Odbor je pretresao i pitanje o osnuću vinarske zadruge te, uvidiv joj korist i potrebu, bio se stavio u dopisivanje sa vještakom za sastav nacrta konobe i proračuna za nju i za druge potrebščine; bio se počeo dogovarati i za mjesto, gdje bi se imala zidati, nego malo što su nadošli drugi veći poslovi, malo što se nije našlo baš toliko odziva u puku, nije se pošlo s tim napred. Nego ako se je to pitanje za neko vrieme odložilo, ne smije ga se nikako zapustiti. Odbor je tvrdo osvjedočen, da u nas ne će biti napredka u vinarstvu, dok ne budemo imali svoju vinarsku zadrugu i svoju zadružnu konobu.

C. Pucanje na oblake proti tuči.

Uzko skopčano sa vinogradarstvom je i pucanje na oblake proti tuči, jer je ova najveća neprijateljica naših vinograda. Kako prvih godina, tako je i prošle godine imala naša zadruga glavnu skrb za strielne postaje i za pravilno pucanje, akoprem obstoje tu dva družtva za pucanje. Ove će godine imati u tom malo manje posla, pošto su joj uprave tih dvih družtva ipak preuzele malo brige s pleći.

Lani se je mreža naših postaja malko pojačala, jer je u občini Svi Sveti jedan gospodar nabavio svoj vlastiti tučobran za svoj posjed, dva su kupili gospodari iz Medveje i Klarići, a jedan oni iz Brda Savinjskih. Tako je bilo lani u sve 41 tučobran u našoj občini.

Općenito je ovdje uvjerenje, da kad se ne bi bili branili pucanjem iz tučobrana, bila bi nas na više krajeva tuča potukla. Odavna nismo imali ljeta za toliko oluja ili nevremena kako lani. Bilo jih je od 15. maja do 15. septembra u sve 41 u 39 dana. Šest je bilo od 6 u jutro do podna, 31 od podna do 6 večer, 3 od 6 večer do ponoći a 1 od ponoći do jutra. Po smieru bilo jih je 17 od sjevero-zapada na jugoiztok (NW-SO), 16 od sjevera na jug (N-S), 3 od zapada na iztok (W-O), 3 od juga na sjever (S-N) i 2 od jugo-iztoka na sjevero-zapad (SO-NW). Dakle po lanjskih opažanjih bile bi najčešće oluje u popodnevnih urah i od sjevera i sjevero-zapada.

Kako obično, najkritičniji dani su bili u prvoj polovici mjeseca julija. Imali smo u onih dnevih 9 oluja, dakle skoro četvrtinu od svih. U tih danih su bili potučeni Krbavčići i Merlići. Ovi su bili ostali bez praha i nisu pucali, a oni su bili preklani izgorili kućicu i nisu je do onda bili uzpostavili. Kad jih je tuča potukla, su se odmah požurili, da podignu kućicu i namjeste tučobran, pak su onda pucali skupa sa drugimi. Istoga dana je nešto potukla i Flabetiće i to iza kako je strielac prestao pucati i pobjegao iz kućice od straha pred gromom. I dio Račica je bio vas potučen, dočim je ostala poštedjena Marčenigla, koja je odmah tik i koja je pucala. Mnogo je bilo slučajeva, kad je bila počela padati tuča, a je odmah prestala i stale padati debele kaplje kiše čim se počelo pucati. Na 10. junija se je nad postajom Sv. Jurja otvorilo u oblaku kako jedno oko.

U svih 41 postajah se je potrošilo 1433 *kg* praha. Računajuć potrošak praha po postajah izbacilo se u poreznoj občini buzetskoj 10.480 hitaca, u poreznoj občini svisvetskoj 5770 hitaca, u Marčenigli, Klarići i Medveji 3640 hitaca a u Brdih sovinjskih 180 hitaca, dakle svega skupa 19.970 hitaca.

Buzet je imao lani K 868·09 potrošaka, Svi Sveti K 183·18, a ako se dodade nagradu strielcem po K 24 za svaku postaju, to je prvi imao potrožka K 1418·09 a drugi 399·18. U prvoj bi došlo 42 h po hektaru, a u drugoj 25 h. U Slovenskoj Bistrici, gdje su podignute uzorne postaje na troškove štajerskoga zemaljskoga odbora i gdje se postupa sve po vojničku pod nadzorom jednoga c. i. kr. nadporučnika, su bili ti troškovi mnogo veći, jer su iznašali K 1·25 po hektaru. Uzrok je tomu najviše to, što su ondje tučobrani veći i više na gusto postavljeni i što ondje plaćaju za strielce takodjer osigurninu proti nezgodam.

Ove godine je porezna občina Buzet pojačala svoju mrežu za nova tri tučobrana od najvećih, a izrazili su i drugi krajevi želju za nabavu takovih tučobrana.

Danas ima sva naša mjestna občina 44 tučobrana i to 22 komada sistema Lorber na patrone i 22 komada sistema Stiger-Suschnig. Od ovih su tri sa nabojem od 18 *dk*, tri sa nabojem od 15 *dk*, šest sa nabojem od 12 *dk* i deset sa nabojem od 10 *dk*.

D. Govedarstvo i ovčarstvo.

Zemaljsko gospodarsko vieće, obzirom na udaljenost Livada od nekojih krajeva našega kotara, je odlučilo, da posjednici iz ovoga kotara mogu sudjelovati po volji ili govedjoj izložbi, što se drži na Livadama, ili onoj, što se drži u Pazinu. Prema tomu je naša zadruga sudjelovala kod sastava programa obih izložba. Prva se je držala na 7. septembra a druga na 27. julija. Ovoj, u koliko je poznato, nije sudjelovao nitko ili barem nije nitko primio nagrade, dočim kod one na Livadama je sudjelovalo 7 naših mladih bikova i od tih je onaj Dinka Flega iz Strpeda odnio drugu nagradu.

Ove godine biti će izložba na Livadama dne 30. agusta i biti će pripušteni telci od 9—18 mjeseci, bikovi do 3 godine te telice ili junice od 18 mjeseca do 3½ godine. Za prve jesu odredjene dvie nagrade po 50 K, dvie po 30 K i 2 po 25 K. Za druge jedna nagrada po 150 K, jedna po 100 K i jedna po 90 K. Za telice su odredjene takodjer tri nagrade: jedna za K 50, druga za K 30 a treća za K 20.

Dobro bi bilo, da se naši gospodari priprave na tu izložbu, te mnogobrojnije, nego lani i preklani sudjeluju.

Ne znamo još, kada će biti izložba u Pazinu. Kad bude, hoće se razaslati na doba oglase i pozivlju se već sada oni, kojim je Pazin bliži, da ne propuste prigodu izkazati se svojim blagom.

Na molbu Dinka Draščića, dopustilo mu je zemaljsko gospodarsko vieće, da uz plaću od K 240 uškopi i pridrži bika, što ga je imao. S tim i s drugimi K 60, isto nam je vieće kupilo i dalo drugoga bika, kojega je pošao naš g. predsjednik osobno odabrati u bujštinu i kojega se povjerilo opet istomu Dinku Draščiću iz Sv. Martina.

Da se kod nas u Istri bolje udomi i razširi mliečna pasmina, odlučilo je zemaljsko agrarno vieće nabavljati ne samo bikove te pasmine, nego takodjer krave i to, ako je moguće, već steone. Takovu će dobiti jednu i naš kotar. Obzirom, da Anton Ban iz Roča drži već takova bika i obzirom, da je njega zadesila ove godine težka nesreća tim, što mu je poginulo nekoliko glava debela blaga, primiti će on i tu kravu.

Nekoji su članovi izrazili želju, da bi htjeli povećati svoju ovčarsku pasminu, pa je za njih izmolila zadruga četiri glave velike bergamačke pasmine. Jednoga praza uzeo je Ivan Škrgat iz Zajerca, jednu ovcu i jednoga praza Ivan Zanelli iz Draguća i jednoga praza naš predsjednik. Član, Ivan Zanelli je još svojim novcem nabavio jednu ovcu te pasminu, a Anton Flego iz Sv. Ivana jednog praza od one prve ovce. Sada, gdje iza dioba občinskih zemljišta nije u mnogih krajevih naše občine više moguće držati i pasti veća stada ovaca, dobro bi, da se proširi ova pasmina, koja što se vune i mlieka tiče ne zaostaje za našom pasminom, a je dva i tri puta veća od naše.

Tko hoće, da ima blaga, treba da ima paše, pa da je to naše blago bude imalo, trudila se je zadruga, da obskrbi članove umjetnim gnojem za livade. Do lani se je nabavljala Thomasova troska. Ta je ove godine znatno poskupila. Za to se je putem zemaljskog gospodarskog vieća nabavilo 30.000 *kg* mineralnog superfosfata. Ovaj je gnoj u toliko bolji od Thomasove troske, u koliko ga treba manje po hektaru i u koliko se vidi od njega korist već prve godine, Ove i lanjske godine smo ga imali za nizku cienu, al težko da ćemo ga tako moć i napred imati. Svakako preporučujemo gg. članovom, da ne gledaju u tom pogledu na cienu, jer ona sa plodom siena dodje uviek obilno naknadjena. Dan današnji nema već razumnoga gospodarstva bez uporabe kemičkih ili umjetnih gnojeva, i to možda više na njivah i oranicah negoli na livadah. Vrieme bi bilo, da ga počnu i naši gospodari upotrebljavati.

E. Voćarstvo.

Sliedeć primjer prijašnjih godina, zadruga je i god. 1901. nabavila za članove voćaka. Lani se podielilo 500 što jabuka, što krušaka i oraha, a ove god. 345 što jabuka, što oraha, breskava i trešanja. Ako se ovomu pribroji 850 voćaka podieljenih god. 1900., to je zadruga dala u tri godine članovom 1695 voćaka. To nije mnogo, ali je ipak nješto i bilo bi i od toga koristi, kada bi gg. članovi te voćke razumno gojili.

U tom ih je nastojao poučiti, u koliko su ga razumili, klaštrioc, poslan dva puta od zemaljskog gospodarskoga vieća. Poslalo ga se u neke krajeve, gdje se voćke goje, ali zanimanja je bilo malo.

Bolje je uspio Ivan Klarić, koji je za njim pošao, da poučava u krajevih, gdje on nije bio. Da uzmogne Klarić poučavati, izmolili smo od vlade 200 K podpore. Sa tom pripomoći mogli smo ga više puta poslati da obadje kotar.

On je poučio ljude ne samo u klaštrenju voćaka, nego takodjer u klaštrenju maslina i kako se gore reklo, u ciepanju amerikanskih loza. U svojih izletih imao je prilike, da izmjenice ili zajedno upućuje ljude u sve što spada u gojenje voćaka i loza.

Da se voćke obrane od štetnih kukaca i nametnika nabavilo se na račun i na ime članova više kilograma duhanskoga izvadka.

Na predlog g. Červara bilo se je u lanjskoj glavnoj skupštini naložilo odboru, da podnese na c. kr. ministarstvo poljodjelstva predstavku moleć, da bi za pojedine kotare u Istri, a poimence za kotar buzetski postavio putujuće učitelje poljodjelstva, koji bi ljeti putovali po kotaru, te poučavali narod u gospodarstvu, a po zimi držali gospodarske tečaje za buzetski kotar u Buzetu, a za druge kotare u sgodnih mjestih.

Odbor je taj nalog ovršio svojom molbom od 16. junija 1901. br. 76. Ovom se je pridružio skupnoj molbi svih naših družtva i občina u Istri, kojom se pitalo, da bi se za Istru osnovala jedna gospodarska škola i da bi se po kotarih namjestilo učitelje neodvisne od zemaljskog odbora, gospodarskog vieća i zavoda. Želja izražena u toj molbi ostvariti će se djelomice do koji dan, jer je vlada razpisala pet mjesta za putujuće učitelje u Istri; natječaj je već zatvoren, prijavilo se dosta natjecatelja i sad je sve u rukuh c. kr. ministarstva za poljodjelstvo.

Tim ćemo napokon postignuti ono, što smo više puta u naših skupštinah i u podnescih isticali kako živu potrebu. Od pravičnosti vlade očekujemo, da će se zadovoljiti i drugoj našoj potrebi, naime gospodarskoj školi. Dala ju je drugim zemljam, koje su bogatije i koje nije oštetila vinskom klauzulom, pa bi pravo bilo, da joj dade i našoj pokrajini, gdje industrije ili obrta nema, nego malo i gdje ogromna većina pučanstva živi jedino o poljodjelstvu.

Istina, da nam vlada medjutim daje nekoliko štipendija za posjećivanje gospodarskih škola u Grmu i u Gorici, ali tim nam je veoma malo pomoženo.

Odbor je oglase za natječaj štipendija razaslalo po kotaru, a tako i za natječaj za posjećivanje gospojinske škole u Ljubljani; on je i privatno gledao da upliva na obitelji, koje imaju dieteposobno za takove škole, ali nije lani uspio. Do sada su samo dvojica iz našega kotara bila u tih školah i svatko vidi po njihovom znanju i po njihovoj vještini, koliko se dobra i potrebna kmetski sin za svoj stan i za svoju budućnost nauči.

Nadamo se, da će ljubav prama svomu djetetu skloniti ove godine kojeg skrbnog otca, da ga pošalje u jednu od onih škola, i tim usreći njega i sebe.

Ako još dodamo, da se je odbor zauzeo, da bude što više natjecatelja za nagrade za gojenje svilaca i da je u tom živo sudjelovao, te da je na sve upite i obaviesti, što su je više oblasti i zemaljsko vieće pitali, točno i saviestno odgovorio, rekli smo u glavnom sve što se je u godini 1901. na korist gospodarstva u našem kotaru s naše strane uradilo.

Na ovoj uglednoj skupštini je, da nam danas sudi!

Iza pročitana izvješća predsjednik pozove članove, da se o njem izjave, je li ga odobruju i primaju na znanje ili imaju što prigovoriti.

Forza Anton iz Ciriteža nema što da prigovori samo se tuži, da se je i za članove iz Roča dalo dovesti žveplo i modru galicu u Buzet, umjesto je odpremiti u Roč. Tim se je članovom iz Roča prouzročilo troška za prevoz. Preporuča, da se to unapred ne bi dogodilo.

Tajnik dr. M. Trinajstić opravdava odbor tim, da se je bilo dalo shodnu odredbu, da žveplo i modra galica odredjena za članove u ročkoj občini bude iz Počekaja prosliedjena u Roč, ali se to iz pukog nesporazumljenja nije dogodilo. Kad je jedanput bilo sve dovezeno na Fontanu, nije se moglo drugo učiniti, nego da se i ročke članove pozove, da dodju ovamo po ono što su naručili. U buduće će se paziti bolje, da se u Roč i odsad kako i dosad šalje sve što je za ondješnje članove naručeno.

Lani i prvih godina se je za udobnost članova razdavalo gnoj, žveplo i modru galicu u Roču, Cerovlju, na Počekaju, u Štrpedu i u Sv. Ivanu, al je za to bilo pak težko spraviti račune skupa. Da se to ne dogadja i da ne bude pomutnje, se je bilo odredilo ove godine, da će se razdati u Roču za ročke članove a na Fontani za sve ostale. Tako će se valjda i u buduće činiti, jer je ovako nadzor nad razpačavanjem i sve poslovanje brže, razvidnije i jeftinje. To će se moć tim laglje obavljati ako bude ugledno glavna skupština odobrila zaključak odborov, da se družtvu dade jednoga poslovodju.

Flego Anton nema takodjer što da prigovori, pače sva hvala ide odboru na neumornom trudu. On prigovara samo biku kod naskočne postaje u Sv. Martinu. Nije pravi i ljudi veoma malo vode krave k njemu. Molio bi, da se tomu providi i ako moguće zamieni bika drugim ili se proskrbi, da drugi put boljega dobijemo.

Dr. M. Trinajstić odvraća, da je bik bio pohvaljen od vještaka kako veoma liep i da je bio od našeg g. predsjednika odobren kao najbolji. Možda je još mlad. Svakako će se stvar bolje razviditi i učiniti shodne korake.

Razpolić Petar predlaže, da se tajnikovo izvješće uzme sa zadovoljstvom do znanja i glasuje hvala odboru za njegovo djelovanje.

Podpredsjednik stavi predlog P. Raspolića na glasovanje i taj bude jednoglasno prihvaćen.

IV. Obračun god. 1901. i proračun za god. 1902.

U odsutnosti blagajnika pročita i razjasni obračun godine 1901. tajnik. Taj obračun je sliedeći:

Tek. br.	PRIHOD	Proračun K	Proračun p.	Primljeno K	Primljeno p.
1	Ostatak u blagajni koncem god. 1900	2281	59	2281	59
2	Članarina	1300	—	998	25
3	Lovske takse	275	61	275	61
4	Podpora za pouk u ciepanju i klaštenju	200	—	400	—
5	Tekući račun sa buzetskim družtvom za štednju i zajmove	6068	09	12813	—
6	Občina Buzet povraća predujam za namještaj tučobrana u Buzetu i Svi Sveti	87	06	—	—
7	Ista za nabavu tučobrana za Marčenigli	667	66	—	—
8	„ „ djelomično pokriće ovogodišnjih troškova	—	—	400	—
9	Razni dužnici za žveplo, modru galicu i Thomasovu trosku prodanu u g. 190.	600	77	352	35
10	Ročko družtvo za štednju i zajmove za ustupljeno žveplo i modru galicu	1129	82	—	—
11	Oprtaljsko družtvo za štednju i zajmove za isti naslov	843	94	500	—
12	Modre galice što je bilo u zalihi 1./1. 1901. prodano	368	—	368	—
13	Thomasove troske što je bilo u zalihi 1./1. 1900. prodano	5032	41	4432	—
14	Od prodaje modre galice, žvepla i kemičkih gnojiva nabavljenih u g. 1901.	9000	—	9566	—
15	Podpora za nabavu škropilnica	—	—	182	—
16	„ „ uredjenje matičnjaka	—	—	800	—
17	Prodaja orudja, sjemenja, guminih trakova, čepova, ličja i t. d.	—	—	299	—
18	Dohodak od matičnjaka	—	—	116	—
19	Polog nagrada gojiteljem svilaca	—	—	20	—
	Ukupno	27874	95	33805	80

Trš. br.	RAZHOD	Proračun. K	p.	Izdano K	p.
1	Upravni troškovi	80	—	80	—
2	Izplata duga za modru galicu, žveplo, gnojiva i tučobrane od g. 1900	17128	02	17128	02
3	Plaćeno na račun duga za žveplo, modru galicu i gnojiva nabavljena u godini 1901.	9000	—	3104	92
4	Nabava novih škropilnica i prašilnica	750	—	824	52
5	Popravak starih	—	—	127	69
6	Nabava noževa, guminih trakova, lička i drugih potrebuća	57	—	377	80
7	Nabava voćaka i loza	50	—	50	49
8	Pouka u cijepanju loze i kalštrenju maslina	200	—	148	—
9	Radnje u vrtlu i najamnina	300	—	449	94
10	Tučobrani, prah i ostale potrebe strielnih postajah	—	—	2525	36
11	Uloženo u buzetsko družtvo za štednju i zajmove	—	—	6229	90
12	Vožnja gnojiva predojmljena za oprtaljsko družtvo za šted. i zajm.	—	—	80	40
13	Tiskanice i tisak izvješća	150	—	151	04
14	Knjige i listovi	—	—	55	40
15	Stanarina od 1./9. 1900. — 31./12. 1901.	64	—	64	—
16	Polog nagrade gojiteljem svilaca	—	—	20	—
17	Upis dvojice u družtvo Sv. Jeronima	—	—	20	10
18	Naprednidjeni troškovi	5	93	37	67
19	(Saldo): Ostatak u blagajni koncem godine 1901.	—	—	2330	34
	Ukupno	27884	95	33805	59

Po tom obračunu vidite, da smo imali K 33.805·59 dohodka i K 31.475·25 potroška, dakle K 65.280·84 prometa i K 2330·34 ostatka. Takovimi brojevi ne mogu se niti mnogi novčani zavodi izkazati!

Da račune bolje razumite i da je onda uzmognete odobriti, dopustite, da vam štogod razjasnim.

Za pouk u ciepanju amerikanskih loza i za pouk u kalštrenju voćaka i maslina smo bili primili u januaru i u juliju od c. kr. vlade i od pokrajine ukupno K 400. Od toga se dalo onomu, koji je podučavao, u ime odštete K 148 a za orudje, kliešća, noževe, gumine trakove, liče itd. potrošilo se K 150, tako da je ostalo još 100 Kruna razpoloživih za ovu godinu.

Mi ne bi mogli nikako raditi ovako kako radimo, ako ne bi imali uza se našu posudnicu ili »buzetsko družtvo za štednju i zajmove«, na koju se možemo oslanjati u svakoj potrebi. Koncem godine 1900 imali smo kod nje uloženih K 6068·09. Ti ulošci su se dogadjali većinom tako, da je posudnica na sebe preuzimala izplatu žvepla, modre galice, gnoja itd., što je koji član trebovao, a član bi njoj izdao zadužnicu. Na taj način je bilo u godini 1901 uloženo drugih K 6229·90. Tekom godine se je diglo sve to i još ostalo dužno na tekući račun K 227.

Kako sam kazao u tajnikovom izvješću, naša je zadruga preuzela svu skrb za namještenje, uredjenje i redoviti rad naših strielnih postaja proti tuči. Nam je občina predala lani i preklani sve, što je primila u tu svrhu, bilo u ime podpore, bilo u ime posude, uz dužnost predaje računa. Jer to sve nije bilo dosta i jer se do ove godine nije mogao utjeravati namet za to odmjeren u občini, to je morala zadruga upotrebiti svoj kredit kod posudnice, da pokrije ono, što se potrošilo preko onoga, što se primilo. Na taj način se dogodilo, da mi imamo od občine primiti K 2705·09, koji će biti ove godine izplaćeni, jer se stao utjeravati namet, kojega ljudi, osvjedočeni o njegovoj koristi, i rado plaćaju.

Većina staroga duga od članova za žveplo i modru galicu i gnoj i druge potrebštine od god. 1900 je bila izplaćena u godini 1901, a nešto je bilo izplaćeno u godini 1902; nego nabralo se duga od godine 1901 i to najviše tim, što do konca te godine nije se još moglo urediti račune sa onimi, koji su bili preuzeli razpačavanje nabavljene robe. Vas taj njihov dug skupa sa onim, što je bilo još preostalo od godine 1900 dolazi kao dohodak u proračunu ove godine sa K 1668·42.

Ročko družtvo je ove godine izplatilo dug od godine 1900, al nije još onaj od godine 1901, tako da je bilo početkom ove godine dužno 1684·97.

Istotako je oprtaljsko družtvo za štednju i zajmove ostalo koncem godine dužno još K 405·00 za godinu 1900 i K 80·40 za godinu 1901.

Od Thomasove troške nabavljene u godini 1900 prodalo se u godini 1901 K 4422·41, a ostalo se prodalo u godini 1902.

Tako se prodala i sva modra galica nabavljena u godini 1900, al je ostalo mnogo neprodane modre galice i žvepla koncem 1901 i to prve *kg* 2125 a drugoga *kg* 10·850. To se dogodilo najviše s toga što mnogi, koji su se za naručbu prijavili, nisu robe uzeli i što se nabavilo robe više nego li se je prijavilo, nadom, da će članovi zadruge i posudnica više trebati i više uzeti. Ove godine se je nabavilo samo toliko, koliko je bilo prijavljeno i se je razpočalo sve, ako prem i ove godine mnogi, koji su se prijavili, ili nisu po robu došli, ili su došli kasno, kad je bilo već sve razprodano. Da bude i u tom drugih godina reda, trebati će pitati od svakoga, koji što naruči, primjereni iznos u ime kapare, koju će izgubiti, ako u određeno dobu ne dodje po robu.

Lani smo izplatili vas preklanjski dug za modru galicu, žveplo, gnojiva i tučobrane u iznosu K 17.128·02 i još platili K 3104·92 na račun duga od god. 1901. Na podpunu izplatu dugovali smo koncem 1901 u to ime još K 10.777·44. I to će se tekom godine izplatiti.

Od vladine podpore u iznosu K 800, dane za uredjenje matičnjaka amerikanskih loza, potrošila se jedna polovica, jer je došla kasno. Druga će se polovica potrošiti ove godine.

Tim mislim, da sam najglavnije razjasnio. Ako želi tkogod još kakove obavieśti, neka se javi.

Kako znate, naša pravila ne poznavaju pregledatelja računa, već propisuju, da se imaju računi izložiti 14 dana prije skupštine. Za to imate pravo pitati, da vam se razjasni što je komu još mutno. U ostalom mi smo bili i jesmo pripravni kazati svakomu račune ne samo kroz onih 14 dana, nego kroz cielu godinu.

Marion Anton opaža, da se previše troši za popravak škropilnica i te da pak nisu dobro popravljene. Moralo bi se na to bolje paziti, pa ako treba dati je drugomu zanatliji na popravak ili nametnuti trošak onomu, koji ju pokvari.

Dr. M. Trinajstić odvraća, da svih K 127·69 nije se dalo čovjeku, koji popravlja škropilnice, nego da je u ovom sadržana i nabava pribora i pripadaka škropilnica. Do sada se je dalo škropilnice na popravak limaru, koji je član zadruge, ako on dobro ne radi, hoće se povjeriti popravljanje drugomu.

Što se tiče naknade oštećenja mogla bi se, po njegovom mnienju, ona nametnuti samo onim koji škropilnicu ne samo prostom uporabom, nego zlobom i velikom nepomnjom pokvare, a to je kadgod vrlo težko ustanoviti. Predlog g. Mariona može se uzeti samo kako preporuku, da se unapred dobro i strogo pazi kod primitka i kod predaje škropilnica, a to će se moć samo onda izvesti, ako bude družtvo imalo svoga poslovodju, koji će se moć i će se morat tim i drugim više brigati.

Dinko Flego predlaže, da se odobri vas proračun kako je predan i razjašnjen i da se odboru uz hvalu dade i absolutorij.

Pošto se nitko drugi ne javi za rieč, podpredsjednik stavi na glasovanje priedlog Dinka Flega i on bi jednoglasno prihvaćen.

Na to izvjesti Dr. M. Trinajstić o proračunu za tekuću godinu kako ga je odbor sastavio i kako ga on predlaže na odobrenje. Taj proračun je sliedeći:

Trš. br.	PRIHOD	Iznos K	h.
1	Ostatak koncem god. 1901	2330	34
2	Članarina	1300	—
3	Lovske takse	275	61
4	Buzetsko družtvo ustupa polovicu podpore lani primljene od vlade u smislu vladine doznake	400	—
5	Občina Buzet za troškove nabave i namještaja tučobrana te obskrbu istih u občini Buzet	1322	98
6	Isto za Svi Sveti	508	42
7	„ „ Marčeniglu	179	56
8	„ „ Medveju	232	76
9	„ „ Klarići	217	04
10	„ „ Brda Sovinjska	244	23
11	„ „ posjed Iv. M. Brženda	80	—
12	Tražbe prema raznim	1668	42
13	Ročko družtvo za štednju i zajmove za preklanjsko žveplo	1184	93
14	Isto za lanjsku modru galicu	300	04
15	Oprtaljsko družtvo za preklanjsku modru galicu i za vozarinu gnojiva	485	40
16	Modre galice u zalihi kv 21·25	1275	—
17	Žveplo „ „ „ 108·50	1627	50
18	Od prodaje žvepla kupljenoga u g. 1902.	2061	—
19	„ „ modre galice kupljene u g. 1902	1882	—
20	„ „ gnojiva	1500	—
22	„ „ orudja i drugih gospod. potrepština	310	—
23	Od vrtla	150	—
	Ukupno	19735	23

Ovaj proračun dohodka se oslanja skoro sasma na obračun godine 1901., jer je u njem sadržano što imamo primiti od onoga što smo dali u prošloj godini. Lani se je utjeralo članarine 998 K. Ove smo godine stavili više, jer će trebati ovršnim političkim putem utjerati zaostatke. U godini 1901., bile su naša zadruga i posudnica upravile skupnu molbu na c. k. vladu za podporu, koja bi im služila osobito za provedbu skupne nabave gospodarskih potrebština. Vlada se je molbi odazvala i poslala na posudnicu 800 K opazkom, da se tim rieśava i molba naše zadruge. Uslied toga je odbor posudnice odlučio, da ustupi zadrugi polovicu one podpore, t. j. K 400 i tim će biti namiren naš dug iz tekućeg računa prema posudnici za K 227 i će nam ostati K 173 za druge potrebe.

Ostale točke proračunanog dohodka jesu dosta jasne.

Predsjednik, ako nitko nema što da opazi, smatrati ću, da se svi slažu se proračunanim dohodkom.

Nitko se ne oglasi.

Na to tajnik pročita proračun potroška koji glasi:

Trš. br.	RAZHOD	Iznos K	h.
1	Upravni troškovi	260	—
2	Izplata duga za lanjsku modru galicu, žveplo, i tučobrane	10777	44
3	Izplata dugu modre galice, žvepla i gnoja od ove godine	5443	—
4	Nabava 11 škropilnica	444	—
5	Popravak starih	62	—
6	Radnje u vrtlu	450	—
7	Nabava noževa, guminih trakova i drugih potreb.	410	—
8	Nabava voćaka	66	—
9	Pouka u ciepanju loza i kalštrenju	200	—
10	Tiskanice i tisak izvješća	100	—
11	Novine i knjige	60	—
12	Najam družtvene sobe	48	—
13	Upis dvojice u družtvo Sv. Jeronima	20	10
14	Buzetskom družtvu za štednju i zajmove na poravnanje tekućeg računa	227	—
15	Nabava potrebština za tučobrane	1100	—
16	Razni troškovi	67	69
	Ukupno	19735	23

Nova, pače povećana, nije nego prva stavka: upravni troškovi, koji su prije bili računani sa K 50 a od tri četiri godine ovamo sa K 80. Odbor je mislio, da treba ovu stavku povisiti i njom plaćati jednog poslovodju.

Od kada se počelo družtvo baviti sa skupnom nabavom gnoja, žvepla, modre galice itd., njegovo je poslovanje tako naraslo, da je odbornikom, uz svoje zvanične poslove i uz druge poslove, koje bezplatno obavlja postalo nemoguće sve svladati. Nekada n. pr. u godini 1890. je iznašao družtveni godišnji potrošak for. 243, u godini 1891. for. 394 u godini 1893. for. 425, u godini 1896. for. 761·21. Taj potrošak poskočio je u godini 1899. već na K 7215·01, godine 1900. na K 25.942·78, a lani čak na K. 31.475·25. Prema tomu stoji dohodak u još većem iznosu. Gdje se toliki iznosi broje, treba da je i posla! Ne mogavši sam svadati taj posao, odbor je uzeo prije na pomoć g. Ivana Gregorca, a poslie je odlučio preporučiti i predložiti glavnoj skupštini, da ga se uzme kao stalnog poslovodju uz plaću od 20 kruna mjesečno, tim više, što ga je naša posudnica uzela, kako svoga računara. Što mu mi namijenjujemo, je mala stvar, te čovjek nebi mogao od nje živiti, ali malo ovdje, malo ondje, dodje skupa ipak toliko, da se može živiti i obavjati dva tri posla. Ako gospoda članovi hoće, da naše družtvo nastavi nabavljati skupno sve gospodarske potrebštine, ako hoće da naše strielne postaje proti tuči budu hitro poslužene, ako hoće da i naša posudnica, od koje svoju snagu crpimo, uzmogne skupa s nama uzdržati čovjeka obima potrebna, nuždno je, da privole na povišak ove stavke proračuna. Ovaj potrošak se ne će pokrivati sa većim prinosom članova, nego sa drugimi družtvenimi dohodci.

Predsjednik: Pošto je ova točka važna, jer ne ide samo za povišenje iznosa nego i za postavljenje i imenovanje družtvenog službenika, staviti ću ovu točku samu i posebice na pretres i na glasovanje. Tko želi govoriti nek se javi. Više glasova: dobro je, dobro je!

Jer nitko ne zamoli rieči, predsjednik stavi na glasovanje imenovanje poslovodje uz mjesečnu plaću od 20 kruna.

Anton Flego Deotin predlaže, da se nabavi više škropilnica, jer one »Cande«, što ih još ima družtvo, postaju sve više neuporabljive, a članova je mnogo, te se moraju djgegod četvorica i petorica jednom služiti. Predlaže, da se nabavi ne 11, nego 17 škropilnica »Austria« te se u tu svrhu povisi stavka 4) na K 594 a da se ona 15) snizi na K 950.

Cerovac Anton i drugi podupiru ovaj predlog.

Predsjednik ga metne na glasovanje i bude primljen. Jer se nitko ne oglasi, podpredsjednik metne na glasovanje sve ostale točke proračuna kako jih je odbor predložio i budu jednoglasno odobrene.

Na točku 5. dnevnoga reda: »Predlozi i upiti« se nitko ne javi. Točka 6. »predavanje o vinogradarstvu« po g. A. Strekelju izostaje, jer nije isti došao*).

Na to Dr. M. Trinajstić javi, da će od 17. tek. mj. do 1. julija poći po občini g. Ivan Klarić, da poučuje o zelenom kalštrenju voćaka, a kad bi tko želio takodjer o ciepljenju loza na zeleno.

Još protumači članovom oglase 10. i 11. marča t. g. zemaljskoga gospodarskoga vieća, kojimi se razpisuje natječaj na 44 nagrada od 30—100 K svaka za one, koji budu okrenuli u sjenokošu ili u pašište parcele neplodne u obsegu od barem 2000 četvornih metara i natječaj na 10 nagrada po K 100 i 20 nagrada po K 50 za one, koji budu priredili uzorno njivu ili oranicu posijanu pšenicom ili djetelinom ili ljekaricom u obsegu od barem 2000 četvornih metara.

Prikaže njim korist i potrebu umjetnih pašišta i sjenokoša te potrebu, da se gnoje ne samo sjenokoše nego i njive sa umjetnimi gnojivi, onako kako se to u onih oglasih pita. Tada istom će biti naplaćen trud što se ima oko obdjelavanja njiva i oranica. Pozove članove i nečlanove, da se okoriste ovimi natječaji, te će tako uz plaću naučiti nešto što će hasniti i njima i onim, koji budu vidjeli uspjeh njihova truda.

*) Gospodin Štrekelj se je kašnje izpričao, da mu žalibože nije bilo moguće doći, jer je pismo stiglo u Trst, kad je on bio okolo po Istri podučavajuć. Našao je pismo na povratku uoravo na dan-skupštine.

Tko hoće da se natječe na nagradu za pašišta i za sjenokoše treba da se prijavi gospodarskoj zadruzi najdalje do 31. julija tek. godine, a tko hoće da se natječe za nagradu za njive i oranice, treba da se isto tako prijavi najdalje do 31. oktobra tek. godine.

Predje se za tim na točku 7. dnevnoga reda, najme na žriebanje najprije dvojice, koje će se upisati kao članove družtva sv. Jeronima, pak 36 noževa za cieparje loza.

Kao članovi družtva sv. Jeronima izžriebani su Podreka Ivan pok. Antuna iz Štrpeda, koji ustupi to pravo Flegu Antonu Ivanovom Prelovre iz Štrpeda i Klobas Ivan Dinkov iz Drobežije u Sovinjaku.

Noževe su dobili sliedeći:

Br. gl. knjige	
424	Jermanis Anton p. Mata Fabris, Štrped
104	Kajin Mate p. Frana, Kajini
514	Vivoda Anton Miho od Jakova, Pračana
241	Paladin Ivan p. Antona, Brda Sovinjak
167	Markezić Jure p. Jure, Sv. Sveti
66	Raspolić Petar Silvestra, Pintori
496	Flego Anton p. Mata, Griža-Štrped
483	Crnac Ivan p. Mata, Crnci-Štrped
246	Pincan Petar p. Silvestra, Brdo-Sovinjak
70	Raspolić Mate p. Bartola, Pintori
245	Jerman Dinko p. Josipa, Brdo-Sovinjak
123	Kajin Jakov p. Jakova, Štrped
20	Vivoda Ivan p. Mata Franečić, Sv. Martin
366	Pavletić Ivan Marija p. Antona, Ciritež.
107	Kajin Anton p. Antona, Kajini
365	Pavletić Petar p. Petra, Ciritež.
42	Draščić Ivan p. Mata Tić, Sv. Martin
110	Flego Anton p. Lovra, Štrped
51	Marijon Ivan p. Antona, Sv. Ivan
433	Krbavčić Ivan p. Jakova, Strana
332	Osso Ivan p. Ivana, Sv. Ivan
109	Draščić Mate p. Antona, Štrped
463	Blažević Ivan, Brgud
120	Klarić Mate Franov, Keko-Štrped
49	Flego Anton Barkan, Sv. Ivan
328	Trinajstić Dr. Matko, Buzet
185	Klarić Ivan Lovrov, Sv. Dunat
429	Flego Dinko p. Petra, Štrped
183	Flego Mate Dinkov, Sv. Dunat
99	Crnac Anton p. Petra, Crnci
371	Forza Anto Matev, Ciritež
73	Vivoda Anton p. Antona, Čunj
135	Krota Anto Antonov, Podkuk
247	Sirotić Mate p. Mata Ivičić. Brdo-Sovinjak
103	Flego Anton p. Mate, Štrped
423	Jermanis Ivan p. Ivana, Štrped.

Na to podpredsjednik još jedanput pozdravi prisutne i zaključi skupštinu u $1^1/_2$ ura poslie podne.

Podpredsjednik:
Anton Klarić.

Zapisničar: **Ivan Gregorec.** Tajnik: **Dr. M. Trinajstić.**

Na razmišljanje svim onim, koji se kane u Ameriku odseliti.

U „Bjelovarskem Tjedniku" br. 33 od dne 14. junija o. g. čitamo vrlo poučno pismo iz Amerike, koje priobćujemo u cielosti i koje dajemo na razmišljanje svim onim, koje vuče želja za Amerikom. To pismo šalje jedan izseljenik iz Hrvatske svomu bivšemu kotarskomu predstojniku — i glasi sa svimi stilističkimi pogrieškami u originalu:

H. I. i M.

U Pitsburgu, dne 22. svibnja 1902.

Gospodine predstojniče!

Akoprem Vaše uputne rieči uviek mi ostaju nezaboravne, kako ste me svjetovali i odgovarali, da odustajem od moje nakane, t. j. da ne odlazim u Ameriku. Nu ja neću da navadjam one sve riječi, koje ste mi na polazku govorio, samo ću Vam iskreno priznati da su istinite. Moj veliki i veleštovani prijatelj, gosp. ravnajući učitelj, kao i gosp. župnik isti su me odgovarali da odustanem od svojih nakana, dapače i gosp. učitelja sin, koji je bio osobiti moj ljubimac, koji se je u ono vrieme nalazio u školi u Osieku, koji mi je pisao, da se manim takovih misli, i mnogo liepih rieči savjeta predložio, te napokon rekao i ovu: Sam Isus Krist, kada bi hotio doći po drugi put na ovaj sviet, zaista nebi niti jednu zemlju odabrao za kojiekru nego Hrvatsku. Na njegov častni list, kada sam ga čitao suze sam niz obraz ljevao od ganuća u prisutnosti njegovih roditelja. Nu to je trajalo nekoliko dana, kad sam opeta dobio list iz Amerike: t. j. ne ja, nego jedan moj prijatelj, koji je isto bio spreman na put u Ameriku, a i ja sam čitao taj zavodni list, kojeg je pisao jedan, koji je u Americi već od prije 15 godina, a i meni je taj zavodnik Lazić dobro poznat, pak što dalje?

Neslušajuć svoje prijatelje, odputovaše obojica u sjevernu Ameriku.

Nu, na polazku, kada ste već vidio da Vaše rieči kao što i mojih prijatelja ostaše glas vapijućega u pustinji, zamolio ste me, da Vam pišem kako ću sve ovde boraviti, a sada evo opisati ću Vam cieli život doseljenika amerikanskih, i to iskreno i istinito, kako bave u obće svi, ne samo naši Hrvati. Kada sam došao u Pitsburg bilo mi je tako težko i neugodno pri duši, te da mi je bilo moguće bio bi se odmah vratio u moju milu i svetu meni hrvatsku domovinu. Poslie kada sam došao medju naše ljude, Hrvate, koji su me batrili svojima prijateljskima riečima, ali to me je još većma žalostilo, jer sam vidio, kakovi su dolazili u 6 sati na večer iz radnje, sav umoran i garav da jedva govori, a to ljudi u najmuževnijih godina, jaki ljudi, 25 do 35 godina, pak sam si mislio, što će istom od mene biti!

Sada već drugčije nije moglo da bude, moraš raditi pa makar na mjestu mrtav ostao. Došao sam na dne 8./3., tražio zarade i na dne 23./3. dobio sam ju, ali kako? Neznam ove zemlje govora, nikoga ne poznaš, govori hrvatski, gledamo kako ono se kaže, kao tele u — — —, počeo sam njemački, na sreću bio je taj jedan zidar Njemac, koji me je razumio što bih rado, te po istom dobio sam delo, kada sam počeo raditi, i to 10 sati na dan. Kada sam se na večer kući vraćao, jedva sam se u stan dovukao, istina i Bog, večera dobra i gospodska, ali se jesti neda od prevelikog truda i napora.

No kasnije priučio se je život i te velike potežkoće i dalo se je nešto prisluziti.

Ali slušaj hrvatski narode, što ću Ti sada reći ali iskreno i istinito, te se ne seli iz svoje domovine u Ameriku, jer je Tvoja kućica, Tvoja slobodica.

Kako reko malo prije, u prvo vrieme dalo se je u Americi živiti dobro, a i povaca zaslužiti, jer su poslodavci plaćali radnike na dan po 5 do 9 dolara, a hrana i živež kao što i oprava i obuća jeftina. 1893-4-5., kada je bio velik štrajk, onda nije niti jedna fabrika se zapušila 2 godine, nu srećom našeg hrvatskog naroda nije bilo tako mnogo još ovdje, ali koji su i bili, silno su patili, a mnogi su i sami život dokončali od gladi.

Slušajte me pozorno što govorim: od glada, a tomu se evo i sada nadamo, još veće nevolje i potežkoće, a to ću Vam u kratko razložiti sadanji život u Ameriki, a i budući kojeg predmjevam i uvidjam mojim zdravim razumom.

Od god. 1901. poskupila je ovdje u Americi grozno sva hrana osobito meso, 1 funta mesa stoji 50 krajc., 1 f. pažulja 25 krajc. 1 f. luka 25 krajc. 1 tucet jaja 28 kraj. 1 lit. mlieka $37^1/_2$ kraj. 1 f. riže 28 kraj., i tako da dodje na mjesec košta 20 dolara ili 50 for., a k tomu još stan, obuće i oprave podereš na mjesec za 6 dolara, a sto služi? na dan 1 dolar 25 centi do 1 dolar 50 c., a nedjelje zlo vrieme izostavine, pak si priračunajte koliko ostane, daklem ovo Vam račun: košta 20 dol. stan 3 d., a na pivi mora zapiti hoće neće na mj. 6 dolara, jer voda nevalja čisto ništa, a i piva je dosta slaba, jer drugčije ove poslove raditi nemože, obuća 6 d., ako puši, zapuši do 1 dolar, dokle potroši svega skupa i to ako dobro plaća 36 dolara, ali računajte koliko je zasluzio kroz to vrieme, da je upravo radio cieli mjesec, dakle isto toliko 36 dolara, ali k tomu veoma težka radnja, koju nemože od silne vrućine podnositi nemože da radi dan na dan, jer ljudi ovdje teže rade nego li kod nas marva, pa da je upravo željezni mora malaksati.

K tome pako silna mnoština naroda dolazi u Ameriku od svijuh strana zemlje Evrope; prošli mjesec travanj čitao sam u novinama od 1. do 15. tg. mj. došlo je četrdeset hiljada, Talijana 23 hiljada, zatim Hrvata, Slovaka i Poljaka, samih židova, imade samo u New-Yorku 6000 h., svakim danom dolazi sva sila naroda, da već težkom mukom dobi zaradnje za svakdanji kruh, na hiljade i hiljade stoje bez radnje i kruha, te plaču i proklinjaju čase kad su pomislili na Ameriku, mnogi i mnogi bi se vratio u svoju domovinu, ali se ne može i tako ovde zaglavi.

S toga, draga braćo Hrvati, poslušnite mene, koji Vam živu istinu govorim, neslušajte onih, koji Vas svojim pismima ovamo vabe i mame, koji govore, da neka i on pati kao i ja.

Neostavljajte svoju domovinu niti svoju kućicu, ne cvilite svojih roditelja, svoje braće, svoju siročad i ženu, koje bi ostavili neobskrbljene kod kuće za uviek, već prionite marljivom radnjom i štednjom, pak ćete bolje i zadovoljnije životariti nego li ovdje u tudjini, jer tudja majka ne poznaje Tebe.

S toga bi najtoplije preporučio svim našim oblastim, da bi najzgodnije bilo neizdavati putnice za Ameriku, dok ne vidimo kako će se ova afera i štrajk svršiti, onda ću Vam opet pisati.

Molim Vas gosp. predstojniče, da ovaj moj list dadete u novine, a i u sva občinska sela naše županije proglasiti, moga Vam imena nedam, jer bi razcvilio moju hjednu obitelj, niti ga neoglašujte nigdje.

Gospodarske viesti.

Dvie tri o ljekovitosti i uporabi meda. Slučajno dopao nam ovih dona u ruke njemački pčelarski list pod naslovom „Allgemeiner deutsche Bienenzeitung" od g. 1896. Imade u ovom listu mnogo liepih uputa o uporabi i koristi meda. Možda će koga i od naših vriednih čitatelja zanimati, da mu štogodj o tomu saobćimo. Evo samo nešto:

Maslac i med za vlastitu porabu. Da maslac (putar) dobije osobito fin i ugodan tek, pomiešaju Englezi na jedan kilogram maslaca od prilike 60 grama meda. Ovaj postupak imade i tu prednost, da se time može maslac i dulje vremena uzdržati u posve svježem stanju. — A komu da i kod nas u Hrvatskoj nije poznata križka kruha namazana maslacem i medom? — Ovo kao poslastieu i osobito zdravo sredstvo preporučuju liečnici za jelo djeci i odraslima.

Proti kašlju i upali-vrata rabi se osobito u Francezkoj i Englezkoj med sa uvarkom od salvijina čaja kao najuspješnije i najobljubljenije sredstvo. Ako ne posjedujemo kod kuće u bašći, to si možemo za nekoliko filira kupiti u ljekarni lišća od salvije (Salvia officinalis) — naš hrvatski narod veli žalfija — od toga uzme se toliko, koliko se može zahvatiti sa tri prsta i to se dade na pol litra vode, da čvrsto uzavrije. Kad se tekućina ocjedi, primetnu se k tome tri dobre žlice čistoga meda. Ovaj se čaj preko dana topao pije i kašlja u kratko vrieme posve nestaje. Ovo se osobito preporuča i onima, koji trpe od nahlade.

Med kao uspavajuće sredstvo. Neki ugledni trgovac pripovieda u spomenutom časopisu sliedeće:

U poodmakloj dobi kraj svojih svakdašnjih briga bio sam često i suviše nervozan. Najneznatnija radost, a i najmanja tuga mogla me je kadkada no toliko uzrujati, da mi ili nije nikako prije pol noći mogao san na oči ili ako sam i zaspao, opet sam se oko dva sata probudio, a poslie nisam više bio kadar da usnem. Nekako slučajno dodje mi jedne noći u ruke lonac s medom, što je bio spremljen za kućnu potrebu. Uzeh od meda dvie kavske žlićice, k tome zalogaj kruha i to je na mene tako djelovelo, da sam kašnje i opet usnuo i mirno do jutra spavao. Ovo pomoglo mi je gotovo svaki put, dok sam se kraj toga u jutro ćutio kano osvježen i neobično krepak. Od tog doba ne manjka med nikad u mojoj kući. — Traži se med na sve strane, a dobiva se i u trgovinama uz dosta jeftinu cienu, nu na žalost, što taki med mnogo puta pčele ni vidio nije, dok je napravljen od sirupa i kojekakih umjetnih primjesa. Samo čisti, vrcani pčelinji med, ako se i skuplje plaća, odgovara svome imenu i svojoj svrsi. — Mnogi su naručili ovakav med od poznatog župnika u Grubišnom polju velečg. Ivana Nep. Jemeršića — pa su njima u velike zadovoljni i hvale ga. Originalna limena kutija od 5 klgr. stoji deset kruna, te se franko dostavlja u kuću.

Dr. F. B.

Pogled po svietu.

U Puli, dne 30. junija 1902.

Austro-Ugarska. Bečki polusluzbeni listovi javljaju, da viest o nakani odkaza trgovačkih ugovora i konvencija nije dana u javnost od strane vlade. Madjarski se listovi nadaju, da će pregovori izmedju vlade glede nagodbe biti čim prije nastavljeni.

Jučer su imali službeni listovi objaviti carsku odluku glede kvote, koju imadu doprinašati obje pole monarhije, u skupne poslove. Kvotno pitanje biti će vodjeno tom odlukom za razdoblje od 1. junija 1902. do 30. junija 1903. Kvota ostaje, kakova je do sada bila, t. j. za Austriju 65·5, a za Ugarsku 34·4.

Službeni list bečke vlade priobćio je u svojem broju od 28. pr. mj. carsku potvrdu o zaključcih, stvorenih u prošlom zasjedanju delegacijah.

Glavno glasilo mladočeske stranke „Národní Listy" izvješćuje o tom, kako se bavi vlada s mišlju, da bi se provelo promjenu kod razprave državnog proračuna u carevinskom vieću. Vlada ide za tim, da se ukine podrobna razprava u odborih i da se provede kraći postupak u skupnih sjednicah.

Iz Berlina javljaju, da je dne 28. o. mj. državni kancelar grof Bülow podpisao spis, kojim se produljuje trojni savez. Taj spis podpisali su kasnije poslanici Austro-Ugarske i Italije, naime Szegyenyi-Marić i grof Lanza. Uvjeti trojnoga saveza ostaju nepromjenivi. U berlinskih političkih krugovih, da je ta činjenica izazvala živahno zadovoljstvo, premda se je već davno znalo, da će trojni savez biti obnovljen. Produljenje trojnoga saveza da je preteča povoljnom riešenju trgovačkih ugovora. Ali vjerujemo vrlo rado njemačkim listovom, da se Niemci vesele obnovi koli trojnoga saveza toli trgovačkih ugovoro. Trojni savez sklopljen za željeznoga kancelara Bismarka i pod dojmom moguće francezke odmazde za izgubljene pokrajine, naprtio je Austo-Ugarskoj i Italiji glasovali oboružani mir, pod teretom kojeg jedna i druga jedva da se miču. Njemačka htjela se je proti Francezkoj za svaku eventualnost osjegurati, a pošto je držala, da njoj nije možda sama dorasla ili da bi Francezka uz pomoć koje druge vlasti, mogla postati pogibeljnom, nastojala je sklonuti Italiju i Austro-Ugarsku na trojni savez, od kojega imade Njemačka korist, a ostale dvie saveznice većinom samo štetu.

Obnovi trgovačkih ugovora mogu se takodjer veseliti Niemci, jer su oni već od dosadašnjih imali veliku korist, a u buduće nadaju se i većoj. Toj obnovi vesele se jošte većma u Italiji, kojoj bijahu do sada s nepoznatih nam viših političkih obzira žrtvovani životni probitci našega naroda Istre, Dalmacije itd.

Naknadne viesti iz Berlina glase, da se je odlučilo držati tajnimi uvjete trojnoga saveza. Taj predlog da je potekao od grofa Bülowa, a nanj da pristaše i druge dvie velevlasti. Jošte se nezna, da li će se te uvjete kasnije priobćiti. Službeni list njemačke vlade piše povodom obnove trojnoga saveza: Premda se drži njemačka politika načela, da valja držati odieljena politička pitanja od gospodarskih, sada, pošto je obnova trojnoga saveza gotovim činom, može se predpostaviti, da će i dogovori za obnovu trgovačkih ugovora imati za sve tri velevlasti povoljan uspjeh.

Crna Gora. Sa Cetinja javljaju, da je jedna četa Mirdita uništila obćila izmedju Skadra i Prizrena. Turski zapovjednik poslao je četu vojnika proti buntovnikom.

Prošloga četna prošao je preko Trsta za Dubrovnik pukovnik Konstantinović sa svojom kćerkom, zaručnicom knežića Mirka crnogorskoga. Pukovnik ostati će sa kćerkom u Dubrovniku do dana vienčanja i tada će na Cetinje.

Dne 27. i. mj. stigao je iz Frankfurta u Mljetke knez Nikola. Sliedećeg dana došao je tamo knežević Mirko, te odputovaše obojica odalle put Kotora i Cetinja.

Bugarska. Iz Petrograda javljaju, da knez Ferdinand neželi postati samo kraljem, nego ćak carem. Tamošnji visoki krugovi da nebi konačno ništa proti tomu imali, ali da treba prije riešiti pitanje podložničtva prama Turskoj. Značajno je, što nekoji ruski listovi nezovu kneza Ferdinanda kraljevska, već carska visost, i to baš oni, koji se zauzimlju najviše za podpunu neodvisnost Bugarske. Obzirom na to, što ide Rusija na ruku željam Bugarske glede kraljevskog ili carskog naslova, popustiti će sa nešto i Srbom, i to za volju careva obećanja, te će biti posvećen metropolita Firmilijan.

Iz Biograda javljaju, da je ekamenski patrijarha pozvao metropolitu Firmilijana, da dodje odmah u samostan Skarloti, gdje će se obaviti posveta.

Narodnom sobranju predložena bijaše osnova o narodnom zajmu.

Englezka. U Englezkom narodu vlada velika uzbunjenost radi određenja krunisanja kralja Eduarda.

Bolest kraljeva krenula je po službenih izvještajih na bolje i već bi se imno kralj nalaziti izvan pogibelji; s druge strane tvrdi se, da je kralj još uvjek u pogibelji života, dapače imade i takovih glasova, da kralju u obće neima spasa. Zbog određenja krunisanja pretrpili su svi slojevi grada Londona ogromne materijalne štete, jer se bijahu bogato svi pripravili za izvanredne sjajne svečanosti.

Broj 50. Pula, u utorak dne 1. julija 1902. God. XXXIII.

...lasi, pripos lana itd.
... i računaju se na temelju
...g cienika ili po dogovoru.

... za predbrojbu, oglase itd.
... se naputnicom ili polož-
... pošt. štedionice u Beču
...dministraciju lista u Pulu.

...naručbe valja točno oz-
... ime, prezime i najbližu
...poštu predbrojnika.

...list na vrieme ne primi,
... to javi odpravničtvu u
...renom pismu, za koji se
...laća poštarina, ako se izvana
...napiše „Reklamacija".

...ovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.
Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i stanje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu!

Današnjim brojem stupamo u drugo polugodište. Molimo najzbiljnije gospodu predplatnike, neka bi pravodobno obnovili predplatu za drugu polovicu, odnosno podmirili dug za prvo polugodište. Svim dužnikom bez iznimke staviti ćemo daljnje šiljanje lista, ispodmire li dug do 10. julija, a dužni iznos utjerati sudbenim putem.

Uprava „Naše Sloge".

Talijanske laži.

Na drugom mjestu našeg lista naći će čitatelji potanko izvješće o sjednici istarskog sabora u Kopru od prošlog petka. Tamo je opisano, kako se je talijanska većina opeta nepravedno ponesla prema zastupnikom hrvatsko-slovenske stranke.

Od dva tajnika o b a Talijana, od šest revizora, svih šest Talijana, od p e t članova odbora školskoga, političnog i agrarnoga, svih p e t Talijanci, od s e d a m članova financijalnog odbora, svih s e d a m Talijanci, od odbora za ovjerovljenje toga prepornih izbora, s v i Talijanci.

Hoćete li veće rugobe. Nemože je biti. To je zemlja iznimaka; što se u Istri dogadja s hrvatskim pukom i njegovimi zastupnici na saboru, tomu se što slična sviudu traži u nijednom drugom saboru u Austriji i izvan nje.

Na 21 zastupnika talijanske stranke u istarskom saboru ima jih 9 hrvatsko-slovenske stranke; medju timi ljudi izuzetnih bilo za osnov zakona, bilo za pitanja upravna, bilo za školska, bilo za gospodarstvena.

Ali da i nije tih sposobnostih, u svakom drugom saboru, neka su stranke još protivnije jedna drugoj, većina dala bi manjini prema broju u odbore od 5 lica, barem jedno mjesto, a u odbore od 7 lica, barem dva mjesta, dapače svagdje bi većina rekla, da nije pravo te bude samo jedan, koj može ili oboliti ili inako biti zapriečen, pak bi odbore od 5 lica povećala na 7, a one od 7 lica povećala bi na 9 i dala bi manjini u prvih po dva, a u drugih po tri zastupnika, neka i manja stranka može sve pročuti i pregledati i onda svoju misao reći.

Tako bi radili pravi parlamentarci i pošteni ljudi. Ali čeljad, koja stvara većinu istarskoga sabora nespada u vrst pravih parlamentaraca, ni u vrst poštenih političkih ljudi.

I tako je i ovoga puta zastupnikom hrvatskoga puka oduzeta mogućnost da mogu zaviriti pobliže u svako pitanje, koje se tiče ove nesretne zemlje i da mogu dostojno zastupati koristi svoga naroda.

Kako je „camorra" naučena, da bezkažnjeno u vrieme izbora izvrne iz bieloga crno, iz crnoga bielo, tako radi i u saboru.

Dok neposjedne za stol, sve je liepo i dobro; kad ju vlada pusti sjesti za stol, kako je i ovoga puta, onda „camorra" istarska radi, što hoće. Ako grof Goëss podje sa namjestničke stolice, kako se govori da hoće, nevjerujte da je pošao samo radi febrarskih dogodjaja u Trstu. Pošao je i zato, jer ni on nije bio kadar provesti na Primorju bar neku promjenu sistema, koj u dušu i u tjelo ubija hrvatski narod, ne puškom i mačem, nego sa hiljadami zla i nepravda, koje se cielom jednom puku dogadjaju.

Austrija se je i ovoga puta dala prevariti od rovinjskog ribara; on je bio, kako sam reče, već pripravan da sapne jedra i podje u mir, ali — ali gdje ćeš naći onako vjernog i odanog „Austrijanca", koj onda po volji većine pomaže ništiti najsvetije pravice hrvatskoga naroda. Nego moglo bi gospodi ipak presjesti, jer trpi danas, trpi sutra, pukne ustrpljivost, pak neznamo kako će gospodi biti pri duši, ako jednom i Hrvati uvide da je časa čemerna i da je puna.

Ova pusta čeljad talijanska, kad vidi da su lopovštine prevelike, pak jih treba budi kako prikriti, onda ti udre u laži, da se Bog smiluj, a u lažima tako su prepredeni i uvježbani, da najkašnje i ti, koj si čuo i vidio, da nije onako kako oni govore, stisneš glavu med obe ruke, pak skoro sumnjaš, je li san, je li java; a kamo li neće tako spretnim i očitim lažim povjerovati oni dobroćudni, koji su daleko od svega, te misle, biti će istina, kada tolika gospoda tako govore. Naš puk za sreću već malo kojemu Talijanu vjeruje, ali oni po raznih stolicah na vladinih oblastih vrlo lahko vjeruju talijanskim lažima, pak jih hodi osvjedočavati o protivnom! Mnogo put je „Michel" — to je „Niemac" — zbilja dobroćudan, a Talijan se smije kako mu ju je dao popiti.

Evo primjer tih laži:

„Il Popolo Istriano", tjednik izlazeći u Puli, u broju 206 od subote 28. prošloga, svu krivnju, da nije nitko od naših zastupnika biran u saborske odbore, baca na te zastupnike same. Taj je list dobro obaviešten, jer donaša u istom broju sve potankosti saborske sjednice od petka, premda tamo nije imao svoga izvjestitelja. Mora se dakle misliti, da mu je ova laž došla ravno od kojeg zastupnika talijanske stranke. Evo što piše: „Izmedju većine i manjine bilo je dogovaranja glede izbora u saborske odbore. Većina je u svojoj sjednici, sa jednostavnom većinom članova odlučila da će pripustiti Slavene u odbore pod sljedećimi uvjeti: da Slaveni u odborima m o r a j u govoriti talijanski i da članovi odbora (iz manjine) m o r a j u govoriti talijanski takodjer u s a b o r u, kad govore o stvarima, koje su bile razpravljane u kojem odboru".

„Većina većine" (slavosrbsko: ravnateljstvo ravnateljstva!) opravdala je taj predlog tim, da je htjela omogućiti manjini poslovanje i razpravljanje, ako ova prizna talijanski jezik kao razpravni jezik sabora.

Slaveni nisu htjeli prihvatiti tih uvjeta pak su zato izključeni iz odbora, koji su izabrani kako sliedi*), što u originalu glasi:

„Per la nomina delle commissioni erano corse trattative fra la maggioranza e la minoranza. Nella seduta di maggioranza, a semplice maggioranza di voti è stato deciso di ammettere gli slavi nelle commissioni alle seguenti condizioni: che in seno alle stesse debbano parlare italiano, che i membri delle commissioni debbano parlare italiano anche in Dieta relativamente agli affari pertrattati nelle commissioni.

La maggioranza della maggioranza giustificò questa proposta col criterio di facilitare alla minoranza il compito di cooperare al disbrigo ed alla trattazione degli affari, riconoscendo la lingua italiana quale lingua in pertrattazione dietale.

Gli slavi non vollero accettare queste condizioni epperò furono esclusi dalle commissioni che riuscirono così elette".

Tako piše poveća novina talijanske stranke; isto tako „Giornaletto", mali njihov dnevni listić od prošle subote; slično Židovčić iz Trsta.

Kada se trieznі i pošteni ljudi dogovaraju o kojem političkom pitanju, pak ako se nemogu složiti, onda se o tom muči kao da nije ništa bilo. Većina i manjina dogovarale su se doista prije sjednice od prošlog petka o tom, kako da se sastave saborski odbori.

Od većine reklo se je našim, da neka ovo dogovaranje ostane, kako se reče, medju četiri zida.

Naši, ljudi trieznі, doista su mučali o tom i kao da se prije nije ništa govorilo, dali su u saboru izjavu, o kojoj je govor u izvješću o sjednici od petka tekar nakon

*) Izvješće o sjednici istarskog sabora u Kopru od 28. junija 1902.

PODLISTAK.

Izvještaj tajnika Viktora Cara Emina,

čitan na glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junija 1902.

(Nastavak.)

Nego od tada su izbijali na površje izni manevri napereni protiv naših ži-a. Tim manevrima je nasio inače hva-redni „Trgovački list" i u novije doba manje vriedno i zaalužno družtvo „Mer-", koje je dapače zaključilo, da će s snerom sklopiti ugovor i dati u promet erkurove" žigice protiv naših družbinih ca. To je izazvalo pravu buru u našem finstvu, koje je gotovo sve bilo na na-strani. Jedino pravo i žestoko neprija-eljsko stanovište poprimila su protiv dva njemačka lista, što izlaze jedan u eku, a drugi u glavnom gradu Zagrebu. d su pak ta dva njemačka lista bacila hrvatski sviet golemo svoje odkriće, biva, u Istri nema Hrvata, onda se je kao čudo sva ta bura slegla — i sve je — rem se nadamo — ostalo pri starome.

A tako i mora da bude. Hrvati ne bi bili dostojni svoga častnoga imena, kad bi im više stalo do probitaka jednoga Adama Reisnera nego li do očuvanja ove naše hrvatske Istre. Svakako budi već sada izražena najdublja zahvala svim onim vriednim i čestitim rodoljubima, koji su i tom prilikom ustali na obranu interesa naše družbe ne puštajući da itko, i ni pod kakvom izlikom dira u ono malo njena siromaštva. Bog im platio! Što se pak tiče družtva „Merkura", moramo istini za volju da napomenemo, da nam je slavna uprava toga družtva nudjala jedan i to četvrti dio prihoda što bi družtvo „Merkur" zapao od prodaje Reisnerovih žigica.

Naše je pako Ravnateljstvo tu ponudu sa zahvalnošću odklonilo i to s razloga, što bi takovo participiranje na dobitku Reisnerovih žigica bila očita povreda postojećeg ugovora sa Fürthom. U ostalom mi smo uvjereni, da nam od tuda ne prieti nikakova opasnost, jer je hrvatski trgovački stališ, koji sačinjava to velevriedno družtvo, poznat sa svoga žarkoga rodoljublja i mi se pouzdano nadamo, da neće biti na putu promicanju interesa naše zaslužne a podjedno i tako oskudne družbe.

Uspjeh sa družbinim žigicama potaknuo je naše Ravnateljstvo, da pokuša, kako bi na sličan način došla i do novih stalnih dohodaka. Tako je isto sklopilo s gosp. Stjepanom Gamulinom, trgovcem na Jelši — Dalmacija, ugovor za razprodaju cigaretnog papira pod markom i etiketom družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Taj papir stupio je u promet lani početkom mjeseca kolovoza i moramo priznati da smo s dosadašnjim uspjehom razprodaje vrlo zadovoljni, tako da ima nade, a će i to družbino pouzeće zahvatiti maha medju svim slojevima našega naroda.

A tako će biti i za cielo i sa družbinom cikorijom. Naše je naime Ravnateljstvo jošte lanjske godine sklopilo s I. jugoslovanskom tvornicom kavinih surogata u Ljubljani, ugovor i gojimo tvrdu nadu, da će našu družbu od te njezine cikorije zapasti po vremenu liepi dohodak. Stižu nam glasovi, da se je već dobrahno razgranila medju narodom, i mi evo i ovom zgodom postavljamo na srce svim našim vriednim Hrvaticama, da u svome kućanstvu rabe samo družbinu cikoriju. Vještaci vele da je upravo izvrstna, a tako je u obće sva roba, što se nalazi u prometu pod družbinom etiketom. Tako i žigice, a tako i cigaretni papir i tulčići, što je sve samo prve i najfinije vrsti.

Za njima ne zaostaje ni družbina šljivovica, što ju razpačava g. Černoušek u Zagrebu. Dobra i zdrava je ta kapljica, od koje će, nema sumnje, i naša družba imati liepu korist.

Mi smo u ovo posljednje vrieme primili više ponuda za ruznu robu, koja bi se imala razpačavati pod markom družbe, ali naše je Ravnateljstvo sve te molbe odbilo sa zahvalnošću i to s razloga, što isto ne bi htjelo, da nanese kakovu god štetu našim vriednim domaćim trgovcima. Medjuto neka bude još jednom preporučeno svim našim rodoljubnim Hrvatima i Hrvaticam, da svojski podupiru proizvode, što se sada razpačavaju pod markom družbe, i neka se i oni sa svoje strane zauzmu, da te proizvode uvedu u prodaju svuda, gdje vide, da ih jošte nema.

(Nastavak sliedi.)

dva glasovanja, gdje je većina već činom pokazala, kako neće nikakvoga zbliženja. A sad evo na jednom u njihovih novinah izvješća o dogovorih pak namjerice lažna.

Kad je pogažena rieč, te je došlo na javu, da su se obe strane dogovarale o načinu postupka, pa kad se kaže, da naši nisu prihvatili nijedne ponude od talijanske strane, onda su nami ruke proste i neka narod znade i sudi, evo svetu i podpunu istinu, kako je stvar tekla:

Prije saborske sjednice od petka jutro sastali su se: od talijanske strane predsjednik sabora Campitelli i načelnik kluba Bartoli, od hrvatske strane: predsjednik kluba Spinčić i dr. Laginja. Nakon mnogog razgovora i tumačenja, naši su, da pokažu svu dobru volju, pristali na ovo:

1. U odborih od pet lica, neka bude makar samo jedan od manjine (to jest od naše stranke), ali i taj jedan, ako hoće, može učiniti i u odboru „glas manjine" („voto di minoranza").
2. U odboru od 7 lica neka budu ipak dva od manjine.
3. Članovi manjine govoriti će u odborih samo talijanski.
4. Ako član manjine bude izabran u kojem predmetu za izvjestitelja (referenta), on će svoje izvješće napisati talijanski i čitati će ga ili govoriti u saboru talijanski.
5. Član manjine će i svoj posebni predlog (voto di minoranza) — ako ga učini — obrazložiti i obličiti u talijanskom jeziku.

Sada pitamo mi svakoga poštenog Talijana, jesu li Hrvati mogli još dalje od toga popuštati, oni Hrvati, koji su svoj narod u Istri iz mrtvila podigli i dosta za to pretrpili. Ne, tako nam višnjega Boga, ne!

Talijanom sve to nije bilo dosta, nego su zahtjevali, neka se naši vežu, da nijedan član odbora neće ni u saboru drugačije govoriti, nego li talijanski, kad bude govor o stvarih, o kojih je bila razprava u odboru. Sam Bartoli rekao je, da on baš toga nebi od svoje strane zahtjevao, ali da većina hoće tako.

U svakom drugom saboru, predsjednik bi ovaj čas bio izručio svoju službu onomu, koj mu je za stalno s boljom namjerom dao, ali rovinjski ribar vara Austriju već mnogo godina, samo neka Talijani paze, da se ovaj put i oni nebi prevarili.

Istarski sabor.

II. sjednica.

Bila je prošli petak 27. junija. Pristupilo je 28 zastupnika, a to svih 9 naših i 19 Talijana. Od njihovih nisu došli Rizzi ni Marchetti, jer da nešto bolestni.

Dnevni red:

Priobćenja od strane predsjedničtva. — Izbori dvojice tajnika, šestorice revizora te izbori raznih odbora (komisija). — Izvješće zemaljskog odbora (Junte) o saborskih izborih.

Prije nego li se započelo po dnevnom redu, predsjednik pozva one zastupnike, kojih na prvoj sjednici nije bilo, da daju svečano obećanje i pročita obrazac obećanja talijanski.

Zastupnici od većine — Rizzi, Vareton, Sbisà, Vidulich — rekoše: prometto, a dr. M. Trinajstić pročita cieli obrazac svečanog obećanja hrvatski.

I ovoga puta predsjednik je spomenuo, da svaki može dati obećanje u svojem jeziku. No hvala Bogu, koliko godina se je htjelo, da predsjednik sabora izreče nešto, što bi se i Zulukafrom dozvolilo, da jih je u saboru, a kamo li ne zastupnikom većine naroda u Istri!

* * *

Izbor dvojice tajnika.

Izbori se obavljaju pismeno, to jest svaki zastupnik napiše ime onoga ili onih, koje hoće da budu izabrani. Stari dvornik Bernardo ide sa jednom liepom žarom okolo i pridaje ju pred svakog zastupnika da vrže u nju ceduljicu.

Ali, da nebude truda posebica svakomu, to se imena već nadju napisana na stolu pred svakim zastupnikom, pak hoćeš li onako, baciš u žaru onaj listić, ili promjeniš imena, kako se tebi vidi.

Zastupnici svake stranke imaju svoje posebne sobe, gdje se dogovore prije svake sjednice, kako će se ponašati, jer nesmije biti ciepanja ni nesloge u stranki samoj, nego kada se je što odlučilo, ono drže svi kao jedan.

Listići za tajnike nosili su imena Vareton i Ventrella, dakle oba Talijana. Tajnici imaju čitati zapisnike, tražbe, molbe, pritužbe, upite, dakle sve što na sabor i preda nj dodje. Onda je pravo da jedan tajnik bude i od hrvatske strane.

Naši zastupnici brisali su na listiću ime Vareton i zapisali su ime Kompare, a pustili su ime Ventrella. Dakle naši su pravedno glasovali za jednoga svoga i za jednoga Talijana, jer Kompare je onaj vrli dekan iz Ospa, naše strane zastupnik, a Ventrella je Talijanac.

Kad se je pregledalo listiće, izašlo je, da su Talijani glasovali svi za svoja oba, a nijedan za našega. I tako su izabrani za tajnike Talijan Vareton sa 19 glasova, i Talijan Ventrella sa 28 glasova.

* * *

Izbori 6 revizora.

Revizori ili pregledači jesu oni, koji se imaju brinuti, da bude u zapisnike uneseno sve u redu, što se je u saboru razpravljalo i što je koji govorio i što se je odlučilo, a što zavrglo.

Talijanskih je zastupnika 21, a hrvatskih *iliti slovenskih* je 9, dakle ako razpoloviš broj Talijana, onda je naših skoro toliko koliko polovica njih.

Svaki pravedan čovjek priznati će, da, kad se ima birati šest revizora, pak naši pristanu da budu četiri Talijana, a dva naša, onda Talijanci nebi imali na to kašljati, nego reći: pravo je, i prema tomu glasovati. Ali nije izašlo tako!

Na glasovnom listiću bilo je svih 6 imena talijanskih, a nijednoga od naših zastupnika. Naši su brisali zadnja dva talijanska, a mjesto njih glasovali od svoje strane Andrijčića i Mandića. Dakle naši su pokazali, da bi želili neka od 6 revizora, 4 budu slobodno talijanski, ali 2 svakako od hrvatske strane. Nego izašlo je opeta, da su naši dobili samo po 9 glasova, to jest, da od Talijana nije nitko glasovao za nijednoga našega.

Dakle već sa ta dva izbora pokazalo se je očito, da Talijani nemare za nanagodu i skupno poslovanje, nego da jim se hoće gospodariti neomedjašeno u svem i svačem i da su u tom svi jednaki, jer su svi jednako glasovali, neizuzamši niti staroga predsjednika dra. Campitellí, koj bi po svojoj službi barem morao dati dobar izgled svojim od većine.

Kad su naši vidjeli, što se plete, ustao je predsjednik hrvatsko-slovenskoga kluba Spinčić, ter je izjavio koliko sliedi: „Visoki sabore! U svakom saboru je običaj, da se uzimlje u obzir takodjer dotičnu manjinu. To bi se imalo očekivati takodjer od ove većine, koja bi morala dati priliku, da se biraju takodjer zastupnici manjine u saborske odbore. Izjavljam, na rieči g. predsjednika, da je nama sve jedno, biralo se u odbore sedam, šest ili koliko hoće članova.

Pošto smo uvidjeli kod izbora tajnikah i revizorah, da većina neuzimlje nikakav obzir na manjinu ovoga sabora, mi nećemo sudjelovati kod izbora saborskih odbora te prosvjedujemo proti tom izboru."

* * *

Izbori u odbore.

Tako su onda Talijani sami birali odbore opet sa svimi svojimi glasovi.

Po izbornih listićih, koji su bili dani i na stolove naših zastupnika, vidilo se je već unapred, da većina neda našim zastupnikom niti jednog mjesta u nijednom odboru.

Po takovom postupku izabrani su:

1. U političko-ekonomni odbor: Bennati, Rizzi, Sbisà, Ventrella, Vidulich.
2. U financijalni odbor: Belli, Bubba, Franzin, Polesini (Juraj), Rizzi, Venier, Zarotti.
3. U školski odbor: Belli, Bennati, Costantini, Davanzo, Vareton.
4. U poljodjelski (agrarni) odbor: Davanzo, Marchetti, Mianich, Polesini, Venier.

Predsjednik oglasuje od do sada poznatih stvari, koje se i kojemu od izabranih odbora dodieljuju na razpravu i izvješće.

* * *

Izvješće o saborskih izborih.

Juntin prisjednik dr. Chersich čita konačne predloge obširnoga tiskanog izvješća o zadnjih izborih za sabor. Iz izvješća se razabire, da su njihovi tobože u najljepšem miru i redu izabrani i sve je teklo po zakonu; samo pri naših da je velikih pomanjkanja, pak budući da je većini osobito Voloski kotar na zubu, jer ga nije mogla nikako progutati, predlaže zemaljski odbor, da se nepotvrdi odmah, kao ostali, izbor zastupnika Mandića i Spinčića u seoskih občinah, ni izbor podpredsjednika saborskoga dra. Stangera u gradskom izborničtvu kotara Voloskoga, nego neka se izabere odbor za ovjerovljenje i neka taj odbor prouči spise o tih izborih i neka izvjesti saboru sa svojim predlogom o tom. Svi su drugi izbori ovjerovljeni već na toj sjednici. Da neima pravog razloga ni proti Stangeru, ni proti Spinčiću ni proti Mandiću, to će svaki naš čovjek lahko vjerovati, ako mi i nerečemo, jer je dr. Stanger izabran baš ogromnom većinom, a Spinčić i Mandić jednoglasno. Ali Talijanom se hoće komedije i vlada jim ju dozvoljuje. Dok se sviet opameti, tako će biti. Prositi krajcar u ime Božje na cesti nesmiješ, ili vrlo težko, ali za voditi medvjeda po gradu i s njim plesati, zato, neboj se, dobiješ lahko ličencu, osobito ako si iz Kalabrije.

O saborskih izborih biti će još govora, pak ćemo razpravu o njih čitateljem našeg lista potanko priobćiti.

U odbor, koj će razpravljati, imaju li se ili ne ovjeroviti izbori Mandića, Spinčića i Stangera, izabrani su: Bartoli, Costantini, Sbisà, Varcton i Ventrella.

Opet nikoga od naše strane. I to Vam je jedan dokaz više o talijanskoj pravednosti.

* * *

Većina je ipak u škripcu.

Njegovo Veličanstvo Cesar i kralj već više godina nesaziva sabora u Poreč, kako je bila navada, nego drugamo (Par puta u Pulu, a sada već treći put u Kopar). Talijani se nemogu složiti, kojemu bi gradu po zakonu dali prvenstvo, da u njem redovito bude sabor, a s druge strane jim je težko, da Junta mora hoditi iz Poreča na sabor drugamo kao ono kad se komedijantska družtva talijanska sele iz gradića u gradić. Neznajući kako bi odsjekli, gledaju umiriti i Porečane i Puljane i Koparce tim, da vladu pitaju neka izjavi čisto i bistro što misli.

Tako je najcjenije, jer tako se većina nije izjavila ni za Pulu, ni za Poreč ni za Kopar, ni proti nikomu od tih gradova.

Takovu interpelaciju predložili su Talijani i ovoga puta i to svi sa Bartolijem na čelu.

Interpelacija govori, da vlada već od god. 1898. ovamo savjetuje krunu, neka saziva sabor istarski izvan njegovoga zakonitog sjedišta. To se je izprva moglo tumačiti tako, da se je htjelo neka sabor prihvati osnovu zakona, koju je vlada bila predložila, da se naime pokrajinski ured prenesu iz Poreča u Pulu. Ali odkad vlada toga već nepredlaže, nije razloga saziva sabor drugamo, jer to znači neimati obzira prema većini i uzrokovati pokrajin troška.

Zato pitaju vladu: s kojih razloga se je sazivao sabor u Pulu i saziva se sada u Kopar, kad i onako vlada već nepredlaže spomenutu zakonsku osnovu. Nadalje pitaju vladu: hoće li sazvati sabor u zakonito njegovo boravište Poreč, dok se ustavnim putem nepromjeni § 9 temeljnoga pokrajinskog zakona.

* * *

Za sada opažamo samo to, da talijanska većina misli, da je nezakonito sjedište sabora svako ono mjesto, u koje ga Cesar i Kralj poziva, ako to mjesto nije Poreč. Tu se pak Talijani ljuto varaju.

Pošto je bila pročitana ona interpelaciju, isti zastupnik Bartoli pitao je predsjednika, hoće li se zauzeti zato, da vlada brzo odgovori na onaj upit. On je odgovorio, da će se zauzeti, jer je on već i druge pute prosvjedovao.

* * *

Dojdućа sjednica je u četvrtak 3 julija u 11 ura predpodne. Biti će možda već onaj dan govor o ovjerovljenju rečenih trih izbora.

Glas puka!

Stara poslovica kaže, da je glas puka, glas božji. Biti će kadšto, ali ne uviek.

Na glas puka mislio je valjda kao i na glas božji nepoznati nam pisac, koji je objelodanio u „družtvenoj tiskari" u Trstu talijansku knjižicu pod naslovom: „Istarsko saborsko pitanje i njegovo riešenje".

Medju ostalim govori nepoznati pisac i o budućem sjedištu istarskoga sabora, te se u tom pogledu izjavlja za sliedeći način riešenja tog zamršenog pitanja.

On kaže, da riešavaju obično prosvjetljeni narodi težka pitanja općenitim glasovanjem (plebiscitom). Općenito glasovanje dalo bi se po njegovom sudu lahko provesti, ako imade dobre volje u onih, „koji vide kako sahne naš politički život i kako slabi naš odpor proti našim neprijateljem".

Ponajprije imalo bi se zadobiti jamstvo od onih gradova, koji teže za tim, da bude u njih sjedište zem. sabora — da će pristati bez ikakvog odpora na zaključak ili odluku, što se ju postigne općim glasovanjem. Onaj grad biti će naime sjedištem sabora, koji zadobije najviše glasova. Zatim treba, da talijanska saborska većina donese na razpravu predlog i da zanj složno glasuje, da se naime proglasi sjedištem ono mjesto, za koje se izreče većina spomenutih gradjana. Taj predlog morala bi većina braniti i proti vladi.

Svaka agitacija morala bi biti isključena. Posebni odbor imao bi sazvati u talijanskih občinah na temelju izbornih listina za V. kuriju, sastanak birača, gdje bi im se raztumačilo o čemu se radi i gdje bi se zatim listići glasovalo. Po svršenom izboru u svih talijanskih občinah pobrojili bi se glasovi.

Ovako mudruje nepoznati nam pisac o tako važnom pitanju, a da valjda ni sam nevjeruje u izvedivost toga svoga izuma, na koj može uzeti patent. I drugo odlikovanje zaslužio bi taj mudrijan — kad bi se za njega znalo — radi toga, što je iz toga pitanja posve izpustio Hrvate i Slovence Istre, većinu dakle pučanstva pokrajine. On računa s Talijani,

koji imadu sami odlučiti gdje da bude sjedište istarskog sabora.

Nije loše! Manjina neka odluči, većina neka šuti i — dakako plaća.

Neboš, Jaka!

O odstupu grofa Goëssa!

Nedavno priobćena viest o odstupu c. kr. namjestnika u Primorju g. grofa Goëssa, našla je odziva i u staročeskom glasilu, u pražkoj „Politik“, koja se bavi tim pitanjem. Rečeni list razpravlja naime na uvodnom mjestu o tom, da kani središnja vlada žrtvovati sadašnjega namjestnika, te na njegovo mjesto imenovati osobu, koja će biti prijaznija Talijanom.

Mi smo gornju viest zabilježili po novinarskoj dužnosti nedavši njoj osobite važnosti, jer znademo, da se u ljetno doba turaju u sviet kojekakve izmišljotine radi nestašice drugih zanimivih viesti; znademo nadalje, da se namjestnike nemiče bez osobitih razloga i to namjestnike, kakav je grof Goëss, koji imade i na samom dvoru mogućnih zagovornika. Ni razlog pražkog lista nečini nam se pravim, jer se Talijani Primorja nemogu u nijednom pogledu tužiti na sadašnjega namjestnika. Dapače, mi držimo, da susretljivijega namjestnika nisu jošte u obće ni imali, nego li je sadašnji.

Narodno-političke stečevine Talijanah Primorja poliču iz dobe sadašnjega namjestnika, koji je svimi sredstvi nastojao, da nedodje u sukob sa Talijani. Nevidimo dakle razloga čemu da se miče namjestnika koji ide vazda u susret svim talijanskim željam i težnjam.

Kad bi se u istinu htjelo i dalje ići u popuštanju primorskim Talijanom, tada bi to značilo posve žrtvovati Slavene Primorja, koji nisu stalno od austrijske vlade zaslužili takovu sudbinu. Imenovati u Trstu namjestnikom osobu, kojoj bi se naložilo program, da izruči posve na milost i nemilost Hrvate i Slovence ovih trih pokrajinah, značilo bi odreći se posve prava na te naše pokrajine, značilo bi predati ih vezanih ruku — Italiji. Nadje li se u istinu austrijski državnik s takvim programom, tada je našemu narodu kao takvu ovdje na jugu odzvonilo, ali se je istodobno i Austrija odrekla svojeg veleslastnog položaja. Nemožemo dakle vjerovati, da bi se našla vlada, koja bi pošla samo kopati grob ne samo našemu narodu, nego i samoj državi. Takav korak morao bi se ljuto osvetiti na onih, koji bi ga zasnovali i poduzeli.

I češki „Narodni Listy“ bave se pitanjem odstupa grofa Goëssa te pišu, da je njegovim zamjenikom dolučen dvorski savjetnik Simonelli, koji da poznaje hrvatski jezik.

Ove glasove bilježimo po novinarskoj dužnosti, puštajuć drugim za nje odgovornost.

G. Simonelli služi u ministarstvu nutarnjih posala; rodom je iz Dalmacije, a po čuvstvu je, ako smo dobro obaviešteni, autonomaš.

Iz zemaljskih sabora.

Izmedju zemaljskih sabora, koji sada zasjedaju, trati ponajviše uzalud vrieme istarski sabor. Od otvorenja pak do danas imao je jedva dvije sjednice, a treću imati će jedva u četvrtak. U posliednjoj sjednici bijaše medju ostalim izabran verifikacionalni odbor, komu bijahu izručeni po predlogu zemaljskoga odbora izborni spisi o izboru trojice naših zastupnika, i to dvojice za izvanjske občine političkog kotara Volosko, i jednoga za gradove istoga kotara. U budućoj sjednici izviestiti će spomenuti odbor o tom izboru, u kojem je počinio politički poglavar neznatnu formalnu pogrieška, što nije podpisao izbornih lista. Ovo vriedi za izbor dvojice zastupnika izvanjskih občina. Razloga za uništenje ovog izbora neima nikakva, ali iznenaditi neće nikoga eventualni predlog odnosnog odbora, da se taj izbor uniši. Od većine istarskoga sabora može se i to očekivati. S druge strane dvojimo da će ta većina imati toliko od važnosti a da bi uništila i treći mandat u tom kotaru t. j. onaj dra. Stangera, koji obnaša — kako je poznato — čast zemaljskog podkapetana. Tu čast podieljuje pako svietla kruna, proti kojoj neimaju ni inače odlučni Talijani toliko odvažnosti, da bi njoj litjeli prkositi.

* * *

Gorički sabor radi vrlo marljivo. Tamo imadu sada Slovenci vezane ruke, jer su pociepani u dvije stranke te nemogu proti Talijanom ništa. Talijani izkorišćuju dakako taj svoj položaj, jer se neboje Slovenaca. U sjednici od subote bio je odobren izbor zastupnika dr. Treo-ta, pristaše slovenske napredne stranke, kojeg izbor bijaše za posliednjeg saborskog zasjedanja uništen radi toga, što da nije još tada imao dr. Treo izbornog prava u Goričkoj.

* * *

U sjednici dalmatinskog sabora od dne 28. o. mj. razpravljalo se o izboru zastupnika. Klaića (za gradove) i zastupnika grofa Caboge (trgovačka komora u Dubrovniku). Proti jednom i drugom izboru govorili su složno takozvani Srbi i Talijani, dokazujuć nezakonitost izbora. Oba izbora bijahu odobrena. Zastupnik Biankini stavio je interpelaciju, da se olakša djakom iz Dalmacije, polazak hrvatskog sveučilišta u Zagrebu. Prodan stavi predlog, da se promjeni zemaljski pravilnik u tom smislu, da polažu zastupnici svečano obećanje hrvatskomu kralju. Konačno upitali su zastupnici vladu hoće li već jednom na put stati talijanskim izgrednikom u gradu Zadru, gdje napadaju i iste zastupnike naroda.

* * *

Zemaljski sabor susjedne Kranjske bijaše naredbom ministarstva, koju podpisaše svi ministri, usljed poznatih sablaznjivih prizora, zaključen. Sada vode glasila obiju slovenskih stranaka žestoku borbu o tom tko li je prouzročio sablazni u saboru i dosliedno zaključenje sabora i koji li je iz te sramotne borbe izašao pobjeditelјem a tko pobjedjenim. Nami se neće uplitati u domaće razmirice naše slovenske braće u Kranjskoj, ali držimo ipak, da možemo kazati toliko bez zamjere na nijednu stranu, da je iz te sramotne borbe izašao pobjeditelјem oholi i drzoviti Niemac, a pobjedjenim dobri i pošteni slovenski narod.

* * *

Češki sabor razpravlja ovaj par o novom nametu na pivo. Vlada nije jošte zapodjela dogovore izmedju Čeha i Niemaca radi riešenja jezikovnog pitanja.

* * *

Galički sabor prihvatio je u zadnjoj sjednici jednomjesečni proračunski provizorij.

* * *

U tirolskom saboru stavio je talijanski zastupnik dr. Brugnara predlog, da se izabere posebni odbor od 13 članova, koji će imati, da izradi u roku od osam dana predlog za uredjenje pitanja autonomije južnog Tirola. Niemci su pristali na taj predlog naglasiv, da se pri tom neima dirati u jedinstvo pokrajine i da se mora zaštititi Niemce u južnom Tirolu.

* * *

Dolnjo-austrijski sabor radi takodjer marljivo; financijalni odbor razpravio je naime već zemaljski proračun, te će o njemu sutra započeti razprava u saboru.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča bi reć, da poreška gospoda delaju sadašnjemu biskupu šerenadi, a pokojnemu Dobrili su na kljuki od vrat krepane mački obešali?

Jur. Ja, zač pokojni Dobrila je bia naš domaći biskup, ki ni puhà va gospodski rog i ki bi bia dà za siromaha i stomanju.

Fr. Sada kapin, zač su ga proganjala ona gospoda, ka današnjemu muzikanju.

* * *

Fr. Zašto pofulin toliko mrzi na Vabrežani?

Jur. Ač mu nete na vrgun, mu nete nositi jaja, pilići, kokoši, kako je bia običaj od mista u Kaldiru.

* * *

Fr. Mooo, ma Vabrižani su blizu mora, i su se li, li, ništo ranije ustali nego Kandirci. Čuj to kako znade pofulin hiniti. Jednu festu u crikvi kandirskoj poteškalo se mamici; konfusion velika, brzo babe mokrima facoli, skoči i pofulin, jer blagoslovi i — čudo nebesko valje na bolje — ju pošalje doma, pak se obrati puku govoreć: vidite braćo mila, mamici bubice, treba pomazati uljem stumih, slaninom trabuk da brže ozdravi, domislite se do moje mamice. Lulavi kaldirci sliepo verovali, te od podne poslali ki ulja ki slaninu, toliko da su pofulinke bilili pol lita, a bližni Kaldirci ali bez veceri spat, ali radić i fažol bez obile. Tako su ti šegavi ti moderni reformatori.

Jur. Takove himbe mi zovemo: cigani, cigani ne formaisteri.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Vatra u Šikićima. U noći od nedjelje na ponedjeljak porodila se je vatra u staji posjednika Kalčića u Šikićima. Sa stajom da je izgorilo do 60 pari peradi.

Mjesto tajnika-blagajnika u Sanvičenti. Občinski načelnik u Sanvičenti gosp. Doblanovich priobćuje u talijanskih novinah razpis natječaja na mjesto tajnika-blagajnika za svoju občinu. U natječaju zahtjeva se od molitelja osim službenih sposobnostih, podpuno poznavanje talijanskoga jezika i razumjevanje slavskoga jezika. Plaće imati će tajnik-blagajnik 1100 kruna godišnjih; molbe valja odposlati do dne 6. julija obć. glavarstvu u Sanvičenti; službu će morati da nastupi novi tajnik već 1. augusta o. g.; jamčevine valja da položi K 400. Sior Domeniko! Vaš tajnik netreba dakle, da znade jezik ogromne većine občinara, t. j. jezik hrvatski? Imate pravo, kad se pusti siromah za nos peljati.

Porečki kotar:

Čisto talijanska krv u Kmetih. Talijanaši bujskoga i piranskoga sudbenoga kotara pomješali su tako priprosti razum naših seljaka u selu Kmeti — občina Humak — da sirote već neznaju jesu li ptica ili riba. Najprije stvoriše iz njihovog čisto hrvatskog sela K m e t i „Metti“, pak ih stadoše loviti u talijanašku mrežu, ustrojiše im tamo podružnicu „Lege“, koja je priredjivala plesove, te im konačno obećaše sagraditi talijansku školu. Nesretna braća Marko i Mate Šajin podarili su zemljište za „Leginu“ školu. Oni siromasi pružaju boji konop, da im vieša njihovu djecu! Na zadnjoj skupštini bijahu izabrani u odbor rečene podružnice ovi T a l i j a n i: Jurišević Antun. Šajin Mate i Romić Ivan. Ubogi ljudi kako se sami predajete neprijatelju vezanih ruku na milost i nemilost!

Labinci kod Vižinade, dne 26. junija 1902. Na dan sv. Ivana, zaštitnika naše crkve, držimo veliku svečanost. Ovom prilikom propovjedao nam je prošle godine u talijanskom jeziku za p r v i p u t neki kanonik iz Tirola. Ove godine opetovao je istu komediju drugi talijanski komedijaš, i to onaj svećenik porečkopuljske biskupije, komu Duh sveti govori neka ne propovjeda hrvatski narodu hrvatskomu! Tako se dogadja, na našu najveću žalost i na propast Isusove sv. vjere, hrvatskomu narodu u crkvi porečkopuljske biskupije za vladanje presv. biskupa Flappa! Tlačiteljem našega naroda je sve dopušćeno — onaj: Nihil inovetur ima svoju moć samo za naše svećenike. Bog i pravica označiti će..... dan obračuna! Pritužbe nam nisu prošle godine koristile — tako nebi ni ove. Dopustite, g. uredniče, da se barem javnosti pritužimo putem dične „N. S.“

P. S. Biskup Flapp propovjedao je u našoj crkvi h r v a t s k i s v a k i p u t prigodom sv. berme. Ako njegovi svećenici protivno rade — nije bez njegove dozvole! Tako računamo mi obični i neuki kopači.

Željeznica Poreč-Kanfanar. Zemaljski odbor u Poreču priobćio je c. k. ministarstvu željeznica, da je pripravan pitati od zemaljskoga sabora punomoć a da uzmogne predujmiti potrebitu svotu novca za podrobne naerte za novu željezničku prugu od Poreča do Kanfanara — pod uvjetom, da će biti taj novac od ministarstva povraćen zemaljskoj zakladi. Ujedno je upitao isto ministarstvo, da li je ono voljno dati izraditi rečene podrobne naerte tehničkim činovnikom, zaposlenim na željezničkoj pruzi Trst-Buje.

Koparski kotar:

Poziv na redovitu skupštinu podružnice sv. Cirila i Metoda za Draguć Grimalda — u Grimaldi, koja će se obdržavati dne 6. julija u 2 sata poslie podne sa običnim redom.

Pozivaju se svi rodoljubi, da toga dana dodju na Grimaldu u što većem broju. Neće li biti liepo vrieme, to će se prenesti na budućeu nedjelju t. j. na 13. julija. — Nadamo se, da će nas posjetit i gg. tamburaši iz kojeg bližnjeg kraja, da na vrhuncu Grimalde prirede zabavu. — G r i m a l d a 29. lipnja 1902. Za odbor: Andre Mikiša.

Čičarija, dne 27. junija 1902.: Dne 4. jula, na predvečer slavenskih apostola, paliti će, ako Bog dade liepo vrieme, kresove sliedeća sela u Čičariji: Rakitović na Kavčicah, Brest i Dane na Žbevnici, Vodice na Žabniku, Slum na krugu nad postajom Buzet, Račjavas na Orljaku, Lanišće nad selom samim i Bergudac na Planiku. Želimo našim kresovima jednakih ozdrava na brežuljcima i gorama Istre. Dan 5. jula bit će narodni blagdan sa crkvenim slavljem!

Gorička.

Imenovanje i premještenje. C. kr. namjestnik u Trstu imenovao je c. kr. kotarskim komesarom g. grofa Liabordo Mels-Colloredo, c. kr. namj. perovodju kod kot. poglavarstva u Gradiški. — Predsjedničtvo prizivnog suda u Trstu imeno-

valo je dnevničare Iv. Schwellera i Mihovila Rejera c. kr. kancelisti, prvoga u Tolminu, drugoga u Cirknom; premjestilo je iz Kopra u Tolmin kancelistu g. Iv. Zorli-a.

Razne viesti.

† **Dr. Leonardo Tomaseo.** Dne 23. pr. mj. preminuo je u Spljetu u najljepših godinah tamošnji hrvatski rodoljub i odvjetnik dr. Leonardo Tomaseo, koji je bio članom odbora hrvatskog polit. družtva, predsjednikom ili odbornikom raznih drugih narodnih družtava.

Vječni mu pokoj!

„Hrvatski narod“, list za puk, koji izlazi u Zagrebu, donio je u svojem zadnjem broju, prošlog junija sliedeću viest, koju i uprava „Naše Sloge“ podpisuje. Evo je: „Evo nas na izmaku pol godine, ali većina predbrojnika nije još udovoljila svojoj dužnosti. Imade pače i takovih, koji također za prijašnje godine duguju, ne mareć za naše opomene. Što bi bilo, kad bismo i mi imali manje obzira, te predali te nemarnike sudu, da plate zaostatke i još veće troškove? Na to nas nukaju i sami susjedi onih nemarnih dužnika, koje oni bolje poznaju od nas. Mi se nikomu ne narivavamo, te šaljemo list samo onomu, koj nas zato umoli. Već smo više puta kazali, pa to i sada opetujemo, da se moraju predplatnici priučiti na to, da unapried plate, a tko ne plati, da mu se ne šalju novine, pa molio on nas sto puta, da mu ih šaljemo, i obećao on još toliko da će platiti. Do toga mora doći, da ne trpe marni predplatnici za nemarne“.

Važan pokušaj. U tršćanskih listovih čitamo obširno izvješće o pokusnom putovanju englezkog parobroda „Conch“ iz Rieke u Trst. Mjesto kamenim ugljem palio je parobrod u kotlovih sa ostatci petroleja, t. j. onimi odpadci, koji ostanu kad se rafinira petrolej u tvornicah. Tomu pokusu prisustvovali su mjernici, strojbari, kapetani, pomorski vještaci i predstojnici pomorskih oblasti. Za tog pokusa izpostavilo se, da su ti odpadci bolje gorivo nego li ugljen, a što je osobito važno, da to gorivo nepravi dima, ni onog smrada, što ga dim prouzrokuje.

Za poboljšanje učiteljskih plaća u Dalmaciji. Primili smo od središnjeg odbora „Saveza dalmatinskih učitelja“ iz Splita osnovu za poboljšanje učiteljskih plaća, koju je savez podnio dalmatinskom saboru. U popratnici se kaže, da pučko i gradjansko učiteljstvo ne traži od sabora ništa drugo, nego ono, što mu zakon i čovjekoljubije zajamčuju; ono traži stalno i dotično uredjenje plaće prama današnjim družtvenim životnim zahtjevima, a povišak, što bi tim nastao, ma bio odkle namiren, ne će biti na teret nego na korist i naroda i domovine. Svi napori za narodni boljak temelje se na nastojanju za njegovu prosvjetu, a mar za prosvjetom najsigurniji je jamac bolje budućnosti naroda. Rad i svako nastojanje u tom smjeru mora da se ostvaruje, ali ne samo propisima, nego i materijalnim osiguranjem onih, koji propise moraju da vrše. S toga je skrajnje vrieme, da se udovolji pravednom zahtjevu dalmatinskog učiteljstva. Za tim je priložena osnova za poboljšanje učiteljskih plaća, koja sadrži 11 članaka, i naznaka izvora, odkuda da se pokrije potrošak sa povišenje učiteljskih plaća. — Nastojati ćemo prigodom priobćiti cielu spomenicu dalmatinskih učitelja.

Nova tiskarna u Ljubljani. Poznati slovenski rodoljub g. Dragutin Hribar otvoriti će dne 1. agusta o. g. u bieloj Ljubljani veliku novu tiskarnu. Nekoji listovi pišu, da će se u novoj tiskarni tiskati tri nova slovenska lista i to jedan beletristični, jedan šaljivi i jedan politički.

Hrvatsko parobrodarsko družtvo. Iz Senja pišu nam 26. o. mj.: Na sastanku osnivača novog parobrodarskog družtva za hrvatsko Primorje, obdržavanom u Senju dne 14. junija o. g., zaključeno je izmedju ostalog: I. Družtvo imade se zvati „Hrvatsko parobrodarsko dioničko družtvo“, a sielo mu u gradu Senju. II. Temeljna glavnica ustanovljuje se predbježno na 300.000 kruna t. j. 3000 dionica po 100 kruna. III. Usljed odlučenog proširenja prvobitne osnove produžuje se rok upisivanja dionica do 20. julija o. g. Dionice upisuju se kod dosadanjih povjerenika, eventualno kod privremenog predsjednika gosp. Lovre Pavelića u Gospiću, ili podpredsjednika gosp. Martina Kosine u Senju. Primjećuje se, da je već do dana sastanka bilo upisano 2136 dionica. IV. Glede saziva glavne skupštine izdati će se poseban poziv.

Spor izmedju ribara na Rieci. Riečki „Novi List“ piše, kako ima već nekoliko vremena, da se je sukob izmedju nekih ribara iz Primorja i nekih ribara te prodavaoca riba na Rieci veoma zaoštrio, tako, da je u zadnje vrieme došlo do tučnjave i do svakakovih inada i prkosa. Posljedica toga bijaše, da se na Rieci vidjelo manje ribe i da ju se je skuplje plaćalo. Uzroci su u ovome: Neki riečki trgovci ribama ne vide dobrim okom, ako naši primorski ribari sa svojom friškom, onaj čas uhvaćenom ribom, dolaze na riečki trg. Kupac naravno hrli odmah k ovima i prodavaoci riba nalaze, da im ribari, prodavajući iz prve ruke svoju ribu, čine veliku konkurenciju. Radi toga ribari, a još više prodavaoci riba sa trga, najvoljeli bi, kad primorski ribari ne bi mogli ni dolaziti na Rieku; ili, ako dodju, da tu ribu samo i izključivo njima u zakup prepuste i da oni budu neobhodni posrednici izmedju ribara i potrošnika, a po tom jedini gospodari ribjega trga na Rieci. Primorski ribari pak ne će nipošto da na to pristanu; i oni hoće, da prodaju svoju ribu, jer se nadaju, da će tako moći skuplje prodavati. Od tuda sukobi, prosipanje ribe, tjeranja, bacanja klupa i svi oni inadi, koji su na ribjem trgu vrlo učestali. — U sjednici gradskog zastupstva odredjeno je, da se spor sa prodavaocima riba preda odboru, sastojećem od šest gradskih zastupnika i dva gradjanina, da prouči i predloži.

Koliko stoji kardinalski klobuk? U konzistoriju od 9. o. mj. dobili su, kako je poznato, crvene klobuke stožernici Skrbenski, Puzyna i Martinelli. Troškovi, što su skopčani s preuzećem ovog visokog svećeničkog dostojanstva, bili su predjašnjih godina znatno veći. Nema tomu dugo, što su ti troškovi iz nova uredjeni. Račun, koji se danas novo imenovanomu kardinalu predaje, pokazuje ove brojke: propagandi fidei 3225 lira za kardinalski šešir, tajniku svetog zbora 268.75 lira, ceremonijarom, koji su kod svečanosti, 1075 lira, ceremonijarom, koji nisu kod svečanosti, 430 lira, kapelanom-pjevačem 922.50 lira, crkvenjakom konzistorija 268.75 lira, hostijarom 141 liru itd., svega 7213.18 lira. No to još nije sve. Papinski dvorski činovnici dobivaju na dan konzistorija lire 3691.49 od kojih zapada 2687 lira tajne komornike. Ovimi svotami nadodaju kardinali, kojim se crvena kapica donese u njihove rezidencije, još 3721.64 lire za tajne komornike, kojim je ova misija povjerena. Povrh tog koliko još svakog novog stožernika stoji dragocieno odielo, uredjenje njegove kuće, služinčad itd.!

Niemci u Austriji nenapreduju brojno. Po zadnjem popisu pučanstva njemački je živalj u Austriji nazadovao za 0.25 po sto od čitavog pučanstva. Po popisu 1890 bilo ga 36.65, a 1900 spali na 35.80 po sto. Najviše gine njemstvo u Galiciji; od 1880 nazadovali su za 113.000 duša. Kroz zadnji decenij u Slezkoj izgubiše za 3 postotka, a u Moravskoj za 1.5. Dočim u potonjoj Poljski živalj narasao od 5000 na 15.000 duša. Obratno biva u Štajerskoj i Koruškoj. Dok 1890 na Štajerskoj bio 68, a u Koruškoj 71 po sto Niemaca, 1900 postotak promienio se: u Štajerskoj 60 u Koruškoj 75 po sto, a Slovenci spali u Štajerskoj od 32 na 31 za 1 po sto, a u Koruškoj od 29 na 25 za 4 po sto. Najgore je pak u Bukovini; u njoj je njemačka narodnost poskočila za cielih 25000 duša u zamazanim židovskim kaftanima. U Dolnjoj-Austriji 1890 bilo Čeha 94.000, dočim 1900 taj broj poskočio na 135000. Nu još ovoliko u samom Beču moralo bi ih biti. Znak, da niemački živalj kao takav nije niti poskočio niti spao; već kako u kojoj pokrajini: broj renegata ili se umanjio ili je poskočio. Pa ipak uzevši u obzir čitavo pučanstvo Austrije, uz sav aparat službeni i neslužbeni što ga gospodujući niemački narod ima, ovaj isto propada. A kad bi svi Slaveni progledali, i kad bi se popis pošteno, nepristrano i pravedno, ne po „jeziku občenja“ već po „materinskom jeziku“ vodio, njemačka narodnost u Austriji ne bi brojila nit 20 po sto čitava pučanstva.

Novi hrvatski list. U Sisku je dosle izlazio mali list „Sisački Viestnik“. Taj se sada povećao i zove se „Sisački Glas“, pa izlazi kao nov list. Vlastnik i urednik mu je gosp. Antun Vukinović. List stoji na opozicijonalnom i antisemitskom stanovištu; izlazi svake druge nedjelje, a predplata mu je na godinu 4 krune.

Najskuplju smotku na svietu — može kazati neki poslužnik varšavske banke, koji je nesno u carsku banku svotu od 68.000 kruna. Putem mu se približi nepoznati gospodin, fino obučen i zamoli ga da mu pokaže put do carske banke, gdje je imao dići veliku svotu novaca. Sluga nemisleći na zlo, odgovori mu, da baš tamo polazi i on, pak da će zajedno činiti put. Neznanac zahvali na uljudnosti i za zahvalu mu ponudi jednu smotku. Sluga ju zapali, ali malo zatim pograbi ga tvrdi san i pade u naručaj pratioca. Kad se nesretnik probudio, ne nadje više mošnje sa 68 hiljada kruna. Nije li ona smotka najskuplja na svietu?

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč,

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Marko Zović

krojački majstor

u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade također gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNAGIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Taftà za turite od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: **Taftà za turiste** **Luser** po novč. **K 1·20**

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, A. Bavasini, Leitenburg, A. Prax, Marzari, Dorigoti, Grisogoni, Pontoni, U. Tell, A. Wassermann, V. Carbucchio.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 51. Pula, u petak dne 4. julija 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. [illegible] kaju i računaju se na temelju [illegible] ičnog cienika ili po dogovoru.

[illegible]ovci za predbrojbu, oglase itd. [illegible]lju se naputnicom ili polož[illegible]com pošt. štedionice u Beču [illegible] administraciju lista u Puli.

[illegible]od naručbe, valja točno oz[illegible]čiti ime, prezime i najbližu pošt[illegible] predbrojnika.

[illegible]ko list na vrieme ne primi, [illegible]ka to javi odpravničtvu u [illegible]vorenom pismu, za koji se [illegible]e plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

[illegible]ekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 8 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utiskuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjetite se naše Družbe.

Prijatelje hrvatske dječice u Istri olimo, da se sjete povodom blag[illegible]ana sv. Cirila i Metoda naše iromašne dječice, koja čame još u mini neznanstva i kojoj prieti po[illegible]ibelj raznarodjenja od strane naših [illegible]ezasitnih susjeda.

Po našem skromnom mnienju [illegible]emožemo bolje i Bogu ugodnije [illegible]roslaviti blagdan svetih naših apo[illegible]tola nego tim, da njima na čast [illegible]odielimo milostinju istarskoj siro[illegible]nji.

Rodoljubi i domoljubke! Sjetite [illegible]e na blagdan sv. Cirila i Metoda [illegible]apuštene hrvatske i slovenske djece [illegible]tre!

Tirol - Istra.

Narodnostna borba koja, traje kroz [illegible]eseljetja u „vjernoj" zemlji Tirolu, reć [illegible], da se približava svomu kraju. Ta borba [illegible]žko da će ikada ni tamo posve prestati [illegible] dok nezavlada svietom sanjarsko na[illegible]lo obratimstvu, jednakosti i [illegible]obodi, ali će bar izgubiti današnji [illegible]ljački značaj i stupiti u granice pri[illegible]jnosti i dostojanstva.

U Tirolu bore se, kano i u mnogih [illegible]ugih austrijskih pokrajinah, dvie narod[illegible]šti među sobom, i to Niemci i Tali[illegible]i. Jednim ide za prevlast, drugim za [illegible]nopravnost.

Tirol je razdieljen ponješto prirodom [illegible]ponješto po narodnosti u dva diela, t. j. [illegible]jeverni ili njemački Tirol i u južni ili [illegible]janski Tirol, koga vole Talijani zvati [illegible]entin.

Jedan i drugi dio ili čitava zemlja broji okruglo 850.000 stanovnika, od kojih odpada na njemačku narodnost njih okruglo 490.000, a na talijansku okruglo 360.000.

U zemlji su dakle Niemci ne samo brojniji nego takodjer vladajući živalj. Oni imadu većinu u zemaljskom saboru i odboru, te vode prvu rieč u svih kulturnih i gospodarskih institucijah zemlje.

Talijani, premda u velikoj manjini, snašaju vrlo težko njemačko gospodstvo, proti kojemu upotrebljuju sva zakonita sredstva:

Dugi niz godina tjerali su u zemaljskom saboru u Inomostu takozvanu politiku abstinencije, t. j. nisu sudjelovali kod razprave zemaljskog sabora. Narod je birao kroz više zasjedanja uzastopce narodne predloženike, koji nisu dolazili u zemaljski sabor. Niemci, u dostatnom broju, rieševali su bez njih zemaljske poslove.

Dozlogrdila im konačno i ta politika jer se nije dala umekšati bečka vlada niti je htjela u čemu popustiti njemačka većina u zemaljskom saboru.

Odlučili su se napokon u posliednjem zasjedanju zemaljskog sabora za obstrukciju. Dolazili su u sabor te mnogobrojnimi predlozi i interpelacijami - zapriečili redovito djelovanje sabora. Nu Niemci nehtjedoše ni sada popustiti. Njihovim težnjam opirao se je osobito tadašnji namjestnik Tirola grof Merveldt, podupiran od svih njemačkih stranaka.

Talijanskom zastupnikom na carevinskom viecu, osobito onim iz južnoga Tirola pošlo je za rukom skloniti ministra-predsjednika dr. Koerbera na to, da se je s njima pustio u dogovore glede njihovih težnja. Ti dogovori rodili su tim uspjehom, da bijaše ponajprije maknut Talijanom mrzki namjestnik grof Merveldt. Njega je zamjenio viši činovnik iz ministarstva nutarnjih posala barun Schwarzenau. Ovaj je došao u Tirol sa nalogom, da povede dalnje pregovore sa talijanskimi zastupnici o njihovih težnjah. On je pozvao na dogovor vidjenije zastupnike njemačkih i talijanskih stranaka. U ime vlade izjavio je novi namjestnik, da se vlada nebi protivila autonomiji južnoga Tirola pod uvjetom, da se neima ciepati zemlju niti išta takova stvarati, što bi ju moglo osloboditi u cielosti ili u njezinih pojedinih dielovih.

Talijanski prvaci predložili su tada njemačkim suzemljakom i vladinom zastupniku svoje zahtjeve. Oni zatražiše naime, da se podieli zemaljski odbor na dvoje, jedan za njemački, a drugi za talijanski dio Tirola; nadalje pitaju diobu zemaljskog školskog vieća i konačno zahtjevaju, da se podieli izborna kurija veleposjednika tako, da od 10 zastupnika te kurije, odpade 6 na Niemce a 4 na Talijane. Sjedište talijanskog odiela zemaljskog odbora i ono zemaljskog školskog vieća imalo bi biti u južnom dielu Tirola, t. j. u Trentu. Ovi odieli morali bi imati pravo samostalnog razpolaganje sa vlastitimi sredstvi u vlastitom djelokrugu.

U načelu prihvatili su njemački pouzdanici ove zahtjeve kao temelj dalnjim razpravam.

U prvoj sjednici ovoga zasjedanja tirolskoga sabora stavio je predsjednik talijanskoga kluba dr. Brugnara predlog, da se izabere odbor od 13 lica, koji će imati da u roku od osam dana izviesti sabor o gornjih zahtjevih talijanskih zastupnika. Niemci prihvatiše taj predlog i sada viečaju o njemu zastupnici obiju stranaka. Prihvatom predloga pokazali su Niemci, da im je u istinu do doga stalo, da dodju do sporazumljenja sa talijanskim dielom zemlje.

Na temelju gornjih zahtjeva dobili bi Talijani južnoga Tirola svoje posebno upravno područje s posebnim odielom zemaljskoga odbora i zemaljskoga školskoga vieća. Osim toga porasao bi broj njihovih zastupnika iz kurije veleposjeda.

Ovo su doista stečevine od velikog zamašaja. One mogu da zadovolje talijanske zastupnike.

Mi neznamo, što je dovelo ni vladu ni njemačke zastupnike Tirola na to, da su došli u susret Talijanom. Biti će po svoj prilici nješto tomu doprinesli neuredjeni unutranji odnošaji Austrije, a nješto i izvanjska politika monarhije ili takozvani viši politički razlozi, kojim se za volju u naših južnih stranah žrtvuje moralne i materijalne probitke našega naroda.

Bilo u ostalom jedno il drugo, il oboje, nama je drago, da je do toga došlo, jer polazimo sa načela: učini drugomu, što bi rad da i tebi drugi učini.

Mi Hrvati i Slovenci Primorja u obće, a napose u Istri nalazimo se napram našim susjedom Talijanom u mnogo gorem položaju nego li se još danas nalaze Talijani Tirola napram Niemcem. Mi neuživamo ni deseti dio onih pravica, koje uživaju Talijani Trienta.

U Istri nalazimo se mi Hrvati i Slovenci napram Talijanom u onom razmjeru u kojem se nalaze u Tirolu Niemci napram Talijanom ali vlast je u obratnom omjeru, t. j. ona je sva u talijanskim rukam. Mi za to neželimo, da se ista oduzme Talijanom, nego tražimo, da nam se dade bar onoliko, koliko imadu oni, pak da možemo i materijalno i duševno razvijati se, kako se pristoji svakomu narodu u svakoj krunovini.

Doba bi bila, da c. kr. vlada i na ove naše pokrajine svoje oko svrne i da im posveti bar onu pažnju, koju posvećuje Talijanom južnoga Tirola, da pak zavlada pravo i zakon na svih poljih javnoga života, a ne samovolja i nasilje, koje vlada u Istri.

PODLISTAK.

...ješćaj tajnika Viktora Cara Emina,

...an na glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junija 1902.

(Nastavak.)

No najbolje, najčvršće i najglavnije [illegible]ište naše družbe jest dično naše hr[illegible]sko novinstvo, komu imademo da u [illegible]om redu zahvalimo vanredno liepi i [illegible]k napredak naše družbe. Dosta je za[illegible]ti u koji od naših vidjenijih listova i [illegible]o, što će Vam u oči pasti bit će ona [illegible]nata rubrika: Za družbu sv. Cirila i [illegible]oda za Istru, a pod njome nanizani [illegible]osi kadšto manji, a kadšto izdašniji, [illegible]o već kada. I sve te naše novine kao [illegible] se takme, koja će nam sabrati više [illegible]osa: a u tom častnom takmenju naj[illegible]e se drže „Obzor" i „Novi list" na [illegible]ci. Ali svaka hvala i naša najdublja [illegible]godarnost ide i ostale naše listove, koji [illegible] godimice obdaruju upravo preliepimi [illegible]ovi. Te novine jesu: „Hrvatska", „Hr[illegible]sko pravo", „Narodne novine", Zadar[illegible]„Narodni list", „Agramer Tagblat", „Naša sloga", „Glas naroda" i toliki drugi manji i oveći časopisi. A ne sastoji se sva zasluga našega častnoga novinstva u samom primanju, objavljivanju i pripošiljanju unišlih prinosa, već i u tome, što su naši listovi u svako doba spremni, da preporuče hrvatskome narodu našu družbu — i da uvrste sve što im mi u tu svrhu odavle pošaljemo. Krasne su usluge što ih je sveukupna hrvatska štampa izkazala našoj družbi već od njenoga zametka amo; i mi možemo uztvrditi mirne duše, da kad nas ona ne bi bila onako zanosno, onako žarko i požrtvovno podupirala, naša bi družba bila danas zaboravljena i nemoćna, da išta korisna i dobra produzme u korist Istre naše. S toga nami se, velevriedne gospodje i častna gospodo, namiće dužnost, da našemu hrvatskomu novinstvu, tomu našemu pouzdanomu uporištu kliknemo iz dubine srdaca naših najzanosnije, najžarčije i najoduševljenije: Živjelo hrvatsko novinstvo!

A svim onim umnicima, koji se bave oko naših novina budi i ovim putem izražena preporuka, da se naše družbe sjećaju i u buduće i da joj ni unapred ne uskrate liepu i veleuspješnu svoju pomoć. Toliko ih molimo u ime naše družbe i u ime naših istarskih sirotana, koji im toga nikada zaboraviti neće.

A sad bi došô red na sve dobročinitelje naše družbe, na sve one plemenite rodoljube, koji je se sjećaju sa svojim često upravo i znatnim prinosima. Dugo bi trajalo, dok bi se ih svih nabrojilo — tako je velik njihov broj. Mi ćemo ih se dotaknuti samo onako letimice. Sustavimo se ponajprije kod mrtvih naših dobročinitelja. Njih je već istaknuo g. predsjednik u svom pozdravnom govoru, ali rodoljubi kao što bijahu pokojni Gjuro Kundek, Šime Močibob, Katica Kvaternik i Sodić zavriedjuju, da ih se češće napomene.

Veliki su to za nas ljudi, koji se u skrajnim časovima života svoga — posljednom svojom voljom — sjećaju nas, naše družbe, naše istarske sirotinje. To su plemeniti Hrvati, koji neće da im rodoljublje prestane s posljednim kucanjem njihova srca, već hoće da udese, kako će i nakon svoje smrti moći ako i nezravno djelovati na polju narodnog našeg pokreta. Oni hoće, da sliede historične primjere velikih Čeha i znamenitih sinova drugih naroda, koji su narodnim institucijama namienjivali dio a kadšto i svu svoju imovinu. Sagnimo se pred slavnim njihovim sjenama, poklonimo se njihovom pepelu, a uspomena njihova neka ostane za sva vremena duboko urezana u srcima našega istarskoga puka: Pokoj njima i slava!

Naš g. blagajnik navesti će po svom hvalevriednom običaju imena naših članova utemeljitelja i onih darovatelja, koji se u lanjskoj upravnoj godini sjetiše naše družbe s izdašnijim kakovim darom. Od tuda će slavna skupština razabrati, da je u minuloj upravnoj godini pristupilo družbi 7 članova utemeljitelja i to gg.:

Kazimir Jelušić, kastavski načelnik,

dr. Ant. Antončić, odvjetnik u Krku,

dr. Gajetan Dabović, obć. lječnik u Kastvu,

dr. Niko Fabianić, obć. lječnik u Volоskom,

Milan Gremer, trgovac na Rieci,

Podružnica istarske posujilnice u Pazinu,

„Sloboda", hrv. akadem. družtvo u Gracu,

pop Frane Volarić, kurat u Korniću — Krk,

pop Ivan Flego iz Štrpeda.

(Dalje sliedi.)

noga života i da prestanu političke borbe, koje ne koriste ni nam ni Talijanom, ni vladi ni monarhiji.

Talijani Istre i u obće Primorja nebi se imali tomu protiviti već s tim, što oni podupiru zborom i tvorom težnje Talijana Tirola.

Govor

predsjednika veleuč. g. Vjekoslava Spinčića, izrečen na glavnoj skupštini Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru dne 12. juna 1902.

(Konac.)

Poslie lanjske skupštine otvorilo je Ravnateljstvo nove škole u Voloskom, u Brgudcu i u Vabrigi, i to na Voloskom odmah dvorazrednu. K tomu je podiglo na dvorazrednice škole u Puli i Kašteliru. Družba ima od početka školske godine pet jednorazrednica i tri dvorazrednice, 11 učitelja i učiteljica, a k tomu i učiteljicu na zabavištu u Malom Lošinju. Zgrade za nove škole su pripravne i čekaju na stanare u Vlahovom, u Štokovcih i u Vinkuranu.

U Brgudcu priredili su zgrade velikom požrtvovnošću tamošnji čestiti stanovnici, u Opatiji občina, na Voloskom njeki rodoljubi. Inače je sve gradjeno i sve se uzdržaje novcem što ga Družba dobiva marom, požrtvovnošću, rodoljubljem Hrvata i Hrvatica.

U svojih oporukah sjetili su se Družbe pokojni Gjuro Kundek u Ivanić-gradu sa 6000 kruna, pokojna Francika Žigulić, ovdje u Opatiji, priprosta ali čestita žena, sa 1000 kruna, mučenički upravo župnik Šime Močibob u Višnjanu sa 200 kruna, Katarina Kvaternik, ako i malenom svotom, al od mala malo. (Slava njim!)

Slava njim i bilo njim za dušu! Uvriežio se i u zapadnom dielu našega naroda običaj, kakov je već dugo kod iztočnoga, kod kojega iznašaju zaklade iz zadužbina na stotine tisuća i milijuna!

Dopriniele su u Družbinu blagajnu naše podružnice, ženske, mužke, mješovite. Radile sve većim marom i žarom!

I one i druga družtva i zborovi ljudi priredili su zabave u korist Družbe. I košto lani spomenuh s ovoga mjesta, zabave podružnica u našem drevnom Dubrovniku i vriednom Spljetu, tako ljetos spominjem koncert i komers priredjen u našem bielom Zagrebu dne 2. marča t. g., od kojega je Družba dobila preko 2500 kruna. (Živio Zagreb!) Spominjem takodjer ples brijača (Živili!), priredjen mjeseca januarja u Zagrebu. Nije doprineo mnogo, al je pokazao veliku ljubav, i sa strane obrtnika naših. U obće se opaža, da se svrha Družbe pojmi sve u širih krugovih. Ta češće čitamo, kako se je i u najzabitnijih selih sakupila svotica za Družbu kod pira, kod krsta; kako naši zanatlije i poljodjelci, puni žuljeva od rada, sastavši se, odkidaju po koju deseticu u korist Družbe; kako se naši ljudi, nalazeć se za kruhom, u tudjem svietu, u dalekoj Americi i Africi, sjećaju Družbe.

Sakupljaju i naši mladići, na školah, ili već svršiv jih. Sakupljaju i naše novine.

Liepi izvor dohodaka Družbe su Družbine žigice. Na nje, odnosno na Ravnateljstvo od njih, se je zadnje doba bila digla hajka. Dužan sam o tom par rieči reći.

Godinu i više prije, nego li se ih je uvelo, znalo se je u javnosti da se ih želi uvesti. Došla je ponuda od tvrdke Fürth u Beču. Ravnateljstvo, i neznajuć za tvrdku u Banovini, sklopilo je sa tvrdkom Fürth ugovor na 10 godina. Ono može žaliti, što se žigice za Družbu izradjuju u tudjoj tvornici, što kod izradjivanja Družbinih žigica nisu zaposleni domaći radnici, al ono ne može kršiti ugovora, dok se uvjeti više! Čist ljudski obraz i poštenje nada sve. I ako se tvrdka u Banovini tuži, čini to neopravdano. Ona je mogla i može i drugčije pomoći sebi i Družbi. I ako je poznato družtvo htjelo pomoći svojim članovom, nije to moralo baš žigicami. Moglo je to i inače učiniti, i mi ne bi bili poslieđnji, koji bi mu bili pomogli. Mi želimo da sva naša družtva napredjuju, da se sva podupiru, al ne da se kose njihovi međusobni probitci, i da pak možda sva hiraju. (Tako je)

I od cigaretnih papirića i cievi, uvedenih po g. Gamulinu iz Dalmacije ima Družba koristi i imati će sve više. Tako i od cikorije već sad njekoliko.

Zapisi, prinosi, zbirkami, darovi, razprodajom uniešlo je u Družbinu blagajnu tečajem godine 1901. preko 35.000 kruna, oko 1500 kruna više nego li 1900.

Svim onim koji su tomu doprinesli budi u ime Družbe, njezinoga Ravnaljstva i moje izrečena najusrdnija zahvala.

Doprinašajmo i u napried, po mogućnosti više i napetije, svuda kud nas ima, za Družbu. Žrtvujmo za nju, znajuć da se bez žrtava ne dosiže ni jedne plemenite svrhe. Žrtvujmo za hrvatsku djećicu, da ju oslobodimo od barbarske pohlepe. Što činimo za nje malene, to činimo za naš narod u Istri i za našu sveukupnu domovinu. (Burno odobravanje i živahno klicanje: Živio predsjednik! Živila Družba!)

Iz zemaljskih sabora.

K ovjerovljenju izbora zastupnika Voloskoga kotara. Iz dnevnoga reda saborske sjednice od četvrtka dne 3. t. mj. (jučer) vadimo sljedeće: Treća točka glasi: „Izvještaj verifikacionalnoga odbora o izborih“. K njoj predlaže taj odbor: „Odobravaju se izbori Vjekoslava Spinčića i Matka Mandića u izbornom kotaru izvanjskih občina Volosko-Podgrad“, što se je u istinu dogodilo. (Vidi brzojav).

O izboru dr. Stangera za gradove Voloskoga kotara nije odbor dao još ni izvještaja ni postavio predloga.

* * *

U tršćanskom saboru razdielilo je predsjedničtvo zakonsku osnovu o promjeni izbornoga reda. Po toj osnovi poskočio bi broj zastupnikah od 54 na 63. Zemaljskim, odnosno gradskim zastupnikom trajao bi mandat 6 godina a ne 3, kako do sada. Talijanska vladajuća svojta nastojati će i ovom osnovom prikratiti tršćanske Slavene te na njihov račun umnožati broj svojih zastupnika.

* * *

Zastupnici stranke prava na dalmatinskom saboru osnovaše svoj klub, kojemu pripadaju: dr. Arneri, Bakota, Biankini, dr. Majstrović, dr. Marović, Perić, Prodan, Ribičić, dr. Ružević, dr. Smodlaka i dr. Trumbić. Jednoglasno bi odabren klubski pravilnik, pri čemu zastupnici Bakota, dr. Majstrović i Prodan učiniše posebnu izjavu. Predsjednikom kluba bi izabran dr. Trumbić, podpredsjednikom dr. Ružević, tajnici Ribičić i dr. Marović. U parlamentarni odbor uz predsjednika kluba izabrani su dr. Arneri i dr. Majstrović.

U drugoj sjednici dalmatinskog sabora stavio je zastupnik Prodan sa drugovi predlog, da se promjeni § 9. pokrajinskoga reda, koji glasi da zastupnici polažu svečano obećanje, da će vršiti zakone i biti vjerni caru. Promjena ta imala bi glasiti, da će vršiti zakone i biti vjerni hrvatskomu kralju, jer Hrvati nemaju cara, nego kralja. Tomu predlogu teško će se oteti i saborska većina, jer je on posve osnovan na zakonu i odgovara hrvatskomu državnomu pravu.

* * *

U češkom saboru došlo je dne 30. junija o. g. do prvog čitanja predloga zastupnika Wüste i članova proti povišenju carine na hmelj u Njemačkoj, koja traži, da vlada kod obnove trgovačkog ugovora zaštiti domaće proizvoditelje hmelja. Njemački zastupnik dr. Schreiner potužio se je tim povodom ljuto na ministra poljodjelstva, koji da nesluti nimalo probitke domaćih poljodjelaca. Njemu su se pridružili u tom obziru češki zastupnici Udržal i Kubr.

* * *

U tirolskom saboru bijaše izabran poseban školski odbor, koji će imati da pomoćju vlade uredi učiteljske plaće. Namjestnik je obećao podporu vlade u tom obziru. Zatim se je prešlo na razpravu predloga zastupnika Grabmayra, koji je gospodarske naravi, i koji ide u prvom redu zatim, da se ograniči hipotekarno obterećivanje.

Brzojav „Naše Sloge“.

Kopar, 3. jula.

Izbor Mandića i Spinčića potvrdjen, pošto se je verifikacioni odbor uvjerio, da tobožnje pogreške nisu krivnja stranke.

Hrvatsko-slovenska stranka, na usta dra. Laginje, tom prigodom najavila saboru, kao jedan svojih glavnih zadataka, promjenu izbornog reda, proširenje izbornog prava uvedenjem izravnih izbora u seoskih občinah i priključenjem občenite (pete) kurije sa izravnim tajnim glasovanjem.

Većina nemogla inače, nego izjaviti, da i ona uvidja potrebu promjene. — (Izvješće o toj jučerašnjoj sjednici i govor dra. Laginje donieti ćemo u sliedećem broju. Op. ured.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

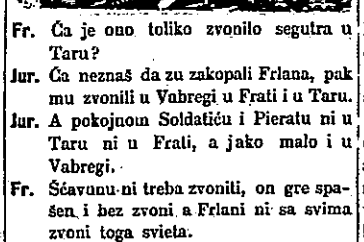

Fr. Ča je ono toliko zvonilo segutra u Taru?

Jur. Ča neznaš da zu zakopali Frlana, pak mu zvonili u Vabregi u Frati i u Taru.

Jur. A pokojnom Soldatiću i Pieratu ni u Taru ni u Frati, a jako malo i u Vabregi.

Fr. Šćavunu ni treba zvoniti, on gre spašen i bez zvoni a Frlani ni sa svima zvoni toga svieta.

Jur. Ma bravi ti reformatori!

* * *

Fr. Ča da j' niki dan danski Jakovina slabo pasal va Buzete?

Jur. Aj vero ni, zač ni niš zgubil, nego dobil.

Fr. A ča su mu tamo dali?

Jur. Vero 24 dan hlada.

Fr. Tako mu ni franjko pasalo kako s ocem?

Jur. Vero ni neče već.

* * *

Fr. Ča da se j' stombulal Voloski meštričina?

Jur. Deju da je.

Fr. Jel' se pak rovinal?

Jur. Lečit se mora do druge tombuli.

Poziv na predplatu!

Zadnjim brojem stupili smo u drugo polugodište. Molimo najuljudnije gospodu predplatnike, neka bi pravodobno obnovili predplatu za drugu polovicu, odnosno podmirili dug za prvo polugodište.

Svim dužnikom bez iznimke ustaviti ćemo daljnje šiljanje lista, nepodmire li dug do 10. julija, a dužni iznos utjerati sudbenim putem.

Uprava „Naše Sloge“.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Svi su jednaki! C. i kr. ratna mornarica razpisala je natječaj za dobavu raznih tkanina. Taj razpis čitali smo kao plaćeni oglas u talijanskim, madjarskim i njemačkim novinam, dočim niti jedna novina, koja se tiše u hrvatsko-srbskom, slovenskom, češkom, slovačkom ili poljskom jeziku nije dobila natječaja na objavu. Za sve Hrvatski čitali smo ga u jedinom „Agramer Tagblat-u“. Novac, koji se treb za dobavu tkanina za c. i kr. mornaricu moraju doprinašati najviše Slaveni, a u zahvalu toga, natječaje se razpisuje samo u talijansko-njemačko-madjarskih novinah.

I tu se vidi, kako nas vole!

Opet ravnopravnost na c. kr. pošti u Puli. Dne 1. t. mj. bje odposlan pouzećem omot sa točnim samohrvatskim napisom koli na omotu toli na popratnici. Istoga dana poslujući činovnik c. kr. pošte, i to izmedju 6. i 7. ure poslie podne, izdao je stranki potvrdnicu njemačko-talijansku pod broj 57 i na istoj preve napisani sadržaj, pokvario ime naslovljenika i napisao kraj dostave u talijanskom jeziku, akoprem je isti bio na prvom mjestu hrvatski napisan. Iz toga se vidi, da gospoda činovnici malo mare za razne naredbe u pogledu ravnopravnosti. To mora već presjedati i samome gospodinu ravnatelju u Trstu, što si sve nedozvoljavaju nekoji podredjenici!

Iz Raklja — občina Barban, pišu nam 28. junija o. g. Naši stari Rakljanci sjećaju se, kako je bila porezna občina Rakalj uvjek u svezi sa mjestnom občinom Barban i kako je ova njom upravljala za 160 for. godišnjih. Nu nekoji nezasitni Rakljanci pitali su zemaljski odbor, da im dade posebnu upravu, na što je odbor pristao. Negdje god. 1896. bijahu razpisani izbori za mjestnu upravu našu. Već tada je nastojao poznati Mirković, da dodje u tu upravu i to kao glava uprave, ali tada nije uspio. Tada izabrani zastupnici izabraše si naime svojim glavarom vrlo čestitog muža i poštenjaka Travičića, koji je upravljao vrlo dobro sa občinom pune 3 godine. Ali proti njemu počeli su nekoji izrodi smućivati puk, rovati i snovati, nebi li ga srušili. Obavismo nove izbore zastupstva, u koje odabrasmo opet naših čestitih muževa. Naš vriedni Travičić sit spletaka, odreče se predsjedničtva, ali na njegovo mjesto nezasjedne onaj, koji je toliko za njim težio i uzdisao, nego veleč. gospodin Antun Nicolich, naš župe upravitelj.

Na to počeli su ovdje i proti njemu mrmljati i rogoboriti, što mu je brzo dosadilo i on se odrekao časti predsjednika. Tako je raslo sve to više ufanje onoga koji je za tom časti težio. Nu ni ovaj put nebijaše on izabran, nego g. Ivan Lupetina, koji se je do mala odrekao časti i bremena.

Sada je nastao pravi razdor medju stopelovom, oni koji bi bili spremni za jesto predjednika, nehtjedoše se toga imiti, a on, koji bi to želio, nije imao sebe većinu. Konačno mu podje ipak rukom pomoćju svog nekadašnjeg prvnika i desnog prijatelja g. Travičića, t. pomoćju g. Nicolicha, postati predsjednikom upravnog vieća. Njega je to dosta ojalo, ali je ipak svoju svrhu postigno. n je danas svemoguć, tako, da je u dvie odine promienio tri občinska poslužnika. jega je imenovao barbanski načelnik roti volji puka mjestnim delegatom; on postao crkvenim starešinom — sve što želio, kao da neima u Raklju muževa osobnih i čestitih koliko je i on.

On se služi nekim tajnikom u Krnici, očim ga može dobiti u Raklju, pa ako što treba, bježi tražiti tajnika u Krnicu. o nije zaista ni častno a još manje koistno za nas kmetove, kojima je kadšto vaka ura dragocjena, kad su velike poljske adnje. Tomu bi se imalo doskočiti, jer o zahtjeva korist občinara.

Pazinski kotar:

Imenovanja i premještenja. Prisnici kod zemaljskoga suda u Trstu gg. r. E. Bollanz i E. Petri bijahu imenovani kr. sudbenimi pristavi; ovaj posliednji premješten je c. kr. kot. sudu u Labin. — Premjesten bijaše nadalje sudbeni pristav u Vodnjanu g. Antun Colombis u Pazin, a sudbeni pristav gosp. dr. Antun abuder iz Motovuna u Vodnjan.

Naglo umro. U ponedjeljak u jutro dvezoše se po programu članovi družtva Lega Nazionale", koji su dan prije zbovali u Trstu, parobrodom „Venezia" ut Devina i Šestjane na izlet. Ondje im bijaše priredjena svečana gostba.

Medju izletnici nalazio se je i odaslanik „Leginе" podružnice iz Labina dr. akov Lius, tamošnji c. kr. bilježnik i bivši astupnik na istarskom saboru. Ovomu je od objedom naglo pozlilo, prisutni liečnici — medju kojimi bijaše i labinski obinski liečnik dr. Grča, priskočiše bolestiku na pomoć, ali se odmah uvjeriše, da svaka pomoć uzaludna, jer je već bio dahnuo. Udarila ga je naime kap.

Tom nenadanom nesrećom bijaše povareno veselje „Leginih" izletnika. Mrtvaca renesoše iz Trsta u Labin.

Porečki kotar:

Jadikovka iz Grožnjana. Naš zašteni puk u nesretnoj občini Grožnjan emože više da podnaša silnih nameta, o mu ih je naprtila ona talijanaška obinska uprava. U nijednoj občini Istre su ti nameti ili adicionali tako visoki, o baš u Grožnjanu. Pametan čovjek bi akle morao misliti, da će svaka mudra prava nastojati, da se ti ogromni nameti nize, da se to težko breme siromašnim občinarom olakša. Varao bi se, tko bi islio, da tako rade upravitelji slavne obine Grožnjan. Oni, mjesto da snize te ečuvene nameta, traže nove potroške, ak će morati naši občinari izdahnuti pod nesnosnim bremenom. Veći dio tih nameta plaćaju občinari radi samog Grožnjana, dočim izvanjski puk neima od toga ikakve koristi. Novac je naime potrošen a mjesto Grožnjan, a namet mora da laćaju svi občinari.

Nu ni to ni dosta Grožnjanskim praviteljem. Oni idu naime za tim, da grade na troškove občine novi vodnjak troškom od 6000 kruna i novu posve išnu klaonicu.

Izvanjski naš puk se tomu novomu otrošku protivi, jer će i on morati da laća namete a nikakve neće imati koristi.

Po dva puta dodjoše naši kmetovi u elikom broju (do 60. njih) u Grožnjan rosvjedovati proti novim, nepotrebim troškovom. Bilo je to 17. i 21. junija; rvi put tužio ih neki občinski činovnik, a su došli dignuti bunu a drugi put odpravlo skoro sve kotarski kapetan Lasciac, koga dižu Talijani — i najradikalniji — do devetog neba. Oni znadu dobro zašto to čine, ali jao si ga nama. (Neka čine, samo kad vi nebiste čutili!) Tako je za nas ovdje zlo i napako, jer je sve proti nam.

Iz Fontane — občina Vrsar — pišu nam koncem junija o. g.: Prošlo je mnogo vremena, što Vam se odavle nejavismo. Ali što ćete, nješto posao, nješto neukost naša, tako, da prolazi vreme i da mi životarimo ovdje život mučenikah. Da Vam se danas glasimo, uzrok je sila, koja nas na to goni, jer se neimamo komu da potužimo, doli našoj miloj „Slogi".

Na 8. ovoga mjeseca bio je kod nas poznati prijatelj našeg crkvenog jezika, preč. g. Pesante iz Poreča, da pregleda našu crkvu. Stupio je i u našu školu, valjda poslan od biskupskog ordinarijata. Oni se je pričinio kako da nezna kojim jezikom govore naše djeca, premda je bio dugi niz godina školskim nadzornikom. Upitav dakle g. učitelja, kojim jezikom govore djeca, odgovori mu on, da razumiju nekoja djeca i talijanski, ali svi da govore svojim hrvatskim materinskim jezikom, jer u Fontani neima ako ne jedna talijanska obitelj, i to ona conte Borisi, koji ima dvije kćerke, koje pako nepolaze našu školu — jer bi bilo sramotno, da se kontesse mješaju sa kmetskom djecom.

Onomadne kazao je u našoj crkvi župe-upravitelj g. Nachtigal, da se više nemože učiti djecu kršćanski nauk, ako ne u talijanskom jeziku. Mi neznamo odakle je došla takova zapovied, koja se protivi božjim i ljudskim zakonom. Kroz stotine i stotine godina molili smo se svomu Bogu našim hrvatskim jezikom; od pamtivieka učilo nas kršćanski nauk u tom jeziku, a od sada da se to više nesmije!? Neznamo, je li g. Nachtigal dobio takvu zapovied od g. Pesante-a, ili od presvj. biskupa, ili se je to sam izmislio. Bilo jedno ili drugo, nam se tim čini veliku nepravdu. Mi nepitamo ništa novoga, već molimo, da nam se starinu nezatire. Kad se je moglo kroz stotine godina moliti i pjevati u našem jeziku na čast božju a za dobro duša naših, zašto nebi i sada? Radi toga molimo presvj. g. biskupa neka naloži g. Nachtigalu, da nas pusti na miru, da nam neotimlje našu starinu i naše običaje zatire, jer koji zatire takve stvari — zatrti će ga Bog — kaže naša poslovica.

U Poreču će se gospoda spominjati da mi znamo iskati i držati svoje; oni još nisu valjda zaboravili, koliko su im Fontanci zadali posla kad je ovdje bio veleč. g. Ptašinsky. Zašto dakle stvarati bez potrebe nemir medju pukom, koji želi živiti sa svakim u miru i ljubavi? A ako je i koji dužan braniti i uzdržavati mir i ljubav medju pukom, to su po našoj misli najprvi biskupi i svećenici — propovjednici bratimstva i ljubavi.

Opet nemir u Vabrigi. Nedavno bilo je javljeno, kako s nama postupaju naši prodanci, a danas Vam šaljemo novih dokaza zašto „lustra glava" trči svaki dan po selu od jednoga do drugoga, nebili što donjušio, pak onda hajde „Porco" do presvjetlog gosp. biskupa i do kotarskog poglavarstva, gdje se crni naše nedužne Vabrižane, kao da su oni najveći zločinci svjeta! A to se već znade, da su im kotarski poglavar i biskup Flap za svaku stvar na ruku.

Čujte: Nedavno je g. kotarski poglavar u Poreču strogo zabranio pjevanje i klicanje: „živio" i „Viva" u Vabrigi, a to sve po želji i savjetu našega „vriednoga" župana; to je zabranio jednim oglasom, koji glasi u talijanskom jeziku ovako: „È proibito di cantare e cigare „viva" e „živio" per le strade publiche e località cioè ostarie e caffettarie ecc.!.... (zabranjeno je pjevati i kričati „viva" i „živjo" na javnim putevih, po krčmah i kavanah itd.) No g. kotarski poglavar se ne drži više svojega oglasa nego se drži želje našega župana i redara.

Dakle sada ne samo, da ne smijemo pjevati po putu ni u krčmi, nego ne smijemo pjevati ni u našim kućama, ni na dvorištu a ni na polju, gdje radimo ni na našem vlastitom imanju, za koje pošteno plaćamo cesarski porez i druge namete. Ako naš mudri pulicaj čuje kojega od naših ljudi, da pjeva ili u svom dvorištu ili u svojoj kući, odmah trči po zapovjedi našega slavnoga župana ka kotarskomu poglavaru te tuži dotičnoga, ne da je pjevao na svom dvorištu ili u svojoj kući, nego da je pjevao na javnom putu, i da ga treba zato kazniti. Kapetan pošalje odmah dotičnomu, koji je pjevao, pozivnicu, da dodje pred njega, gdje ga odsudi 3—5 (tri do pet) dana tamnice, bez da pusti obtuženika ni jedne rieči da progovori na svoju obranu i bez da se osvjedoči, je li obtuženik pjevao na javnom putu ili u svojoj vlastitoj kući, za koju svojim žuljevima plaća porez i namete. Evo takova se pravica kroji dandanas u porečkom kotaru. A da se naše ljude u tamnicu meće, sve je tomu kriv naš slavni župan, koji bi hotio po sili da se potalijančimo, i da pogazimo svoj jezik, kao je on pogazio krv, jezik i mlieko matere svoje. Otac toga muža zvao se Brnobić, mati Blažević, a on pak je svoje ime popravio, te se piše: Antonio Bernobich.

I predprošloga tjedna je poslao taj glasoviti Bernobich svog pulicaja u Poreč na kapetanat, da tuži četiri naše mladiće, koji su pjevali pred svojom kućom na dvorištu. Oni moradoše kapetanu, koji ih odsudi nekoje po 3 dana a nekoje po 5 dana, bez da ih pusti, da progovore ni rieči na svoju obranu. Kažite mi dakle, dragi moji čitatelji, je li ovo pravi postupak, da ne smijemo više ni veseli biti?! Naš župan je bio kadar reći g. kotarskomu poglavaru, šetajući se s njim po Vabrigi: „Bisogna frenare sti croati". A kot. poglavar mu odgovori: „Secondo i loro meriti". Ali s nama se ne postupa po zakonu, nego po samovolji. Zato evo se obraćamo našim zastupnikom, da o tom progovore na saboru.

Nadalje nešto o presvjetlom biskupu Flappu. Nedavno bili smo kod g. biskupa, da mu se potužimo na Fulina, župe-upravitelju u Taru, koji nam uzimlje sva naša prava, te nam je zabranio, da ne smijemo pjevati u crkvi. Biskup pak nam je obećao i kazao nam, da možemo pjevati pobožne molitvice, kao: „Litanije Bl. djevice Marije", „Zdravo tjelo", „Pjevajmo braćo" itd. itd., i u vrieme svete mise, jer nam dodje misiti svake nedjelje u Vabrigu veleč. g. Koraca, umirovljeni župnik iz Tara.

Našim protivnicima bilo je to vrlo žao, sabrali nekoliko podpisa, pak onda hajde s njima u Poreč k presvj. biskupu, gdje ga umole, da strogo zabrani g. Koraci, da ne smije doći služiti sv. misu u Vabrigu. Biskup toga nije mogao učiniti, nego nam je sada zapovjedao, da ne smijemo pjevati niknakove pjesme u ono vrieme, kad je župnik pred oltarom, a kašnje da možemo. Presvjetli biskupe! Mi Vam se za to zahvaljujemo! Ali znajte dobro, da mi Kroati Valerižani nismo više ćuki. Što Vas pitamo možda šta drugo nego ona prava, koja su naši pradjedovi uživali? Mi Vas pitamo, da nam dadete naša stara prava, koja hoćemo od sada napried imati u našoj crkvi, jer mi nismo latini. Onim davkom, koga davamo župniku u Taru moći ćemo hraniti i našega svećenika, koga će nam poslati koji drugi biskup. Do sada smo Vam nosili dužno počitanje, ali kad ne poznate Vi naša prava, nećemo poznati ni mi tudja, ali nemojte kašnje kriviti nikoga drugoga, nego stavite ruku na prsa i recite: moj grieh!

A tebi dragi župane, koji tražiš nemir medju narodom i gledaš samo zgodu kako biš odavle odalečio g. Koracu, traži i sakupljaj svoj narod i nagovaraj ga kao pravi poglavar, neka ide k svetoj misi, neka se moli Bogu i neka ljubi braću svoju kao pravi kršćanin. Dokle budeš tako narod učio, nikad nećeš imati sreće, a vjeruj nam, da ćeš prije leći u grob, nego budeš zadobio nijednoga od naših Hrvata Vabrižana, već dapače ćeš i tvoje vjerne janjičare pomalo izgubiti sve, kako si ih do sada već prilično dosta izgubio. A hvala njima koji su te ostavili, jerbo vide šta je pravo i šta je krivo i jerbo su otvorili oči.

Hrvati Vabrižani.

Koparski kotar:

Izpit zrelosti na učiteljištu u Kopru. Prošloga čedna svršili su ustmeni izpiti na c. kr. muzkom učiteljištu u Kopru. Dobrim uspjehom položiše izpit sliedeća gg. kandidati učiteljstva Slovenci: Bekar Vjekoslav iz Sežane; Bric Josip iz Dornberga; Gregoretić Antun iz Sežane i Zorn Fran iz Prvačine. — Hrvatskih kandidata bilo je — ako se nevaramo 8, koji položiše dobrim uspjehom izpit zrelosti; žalimo što su nam nepoznata njihva imena.

Voloski kotar:

Iz Brezovice — občina Materija — pišu nam 1. o. mj.: Držeći se savjeta Vašeg cienjenog lista, slaviti ćemo mi ovdje blagdan svetih naših apostola, svete braće Cirila i Metoda u nedjelju dne 6. o. mj. mjesto dne 5. o. mj., pošto je taj dan radni dan.

Članovi naše čitaonice sakupiti će se u jutro prije sv. mise kod „Pile", odakle će skupuo krenuti k sv. misi pod družtvenom zastavom, da izvole zaštitu u naših svetih blagoviestnika.

Istoga dana obdržavati će po podne naša narodna čitaonica svoju zabavu u dvorišću g. Frana Vatovca. Na programu biti će osim predsjednikovog pozdrava, pjevanje, glazba, deklamacija, šaloigra i tombola.

Očekujemo, da će nas posjetiti tom prigodom naša braća iz naše i susjednih občina, te im kličemo unapried: Dobro nam došli!

Novi zločin u Matuljah. Dne 22. pr. mj. na večer sastaše se u gostioni Ljudevita Heidnera u Matuljah, nekoliki radnici na južnoj željeznici, a medju njima kolodvorski poslužnik Lj. Kojanec, star 28 godina, oženjen i otac nekoliko djece; Franjo Mayer, pazitelj kod promjene tračnica, te zaustavljači Josip Kukac i Ivan Bernard. Oko 10 sati dodje pred krčmu supruga Mayera i zamoli Kojaneca, neka nagovori njezinog supruga, da podje kući, jer je već kasno noćno doba. Kojanec izvrši nalog, ali ga Mayer ne htjede poslušati, već navali na njega psovkama i prietnjama. Ali se Konjanec ne dade uztrašiti, već ga sve onako pijana uzme pod ruku i htjede odvesti iz gostione. Na njegovu nesreću, Mayer ljutit i strašan dohvati od nekud nož i silom ga urine u drugov trbuh, ranivši ga u dno istoga. Ranjenik padne na tle bez sviesti. Prvu mu pomoć pružiše prisutni u gostioni. Saznavši za stvar oblasti u Voloskom, odaslase na lice mjesta mješovito povjerenstvo, koje odmah preslušа svjedoke Kukca i Bernarda i zatim dade zatvoriti Mayera. Ranjenog Kojaneca dovedoše u nedjelju u jutro u riečku bolnicu, gdje konstatiraše, da se nalazi u opasnom stanju. Istog dana poslie podne podje u bolnicu sudac iztražitelj Pavao Kecmley sa podbilježnikom Vaskom Lučićem, da preslušaju ranjenog Kojaneca, koji je težkom mukom, u kratko i u glavnim crtama izpripoviedao krvavi dogodjaj u Matuljama. Mayer se nalazi u zatvoru u Voloskom.

Mačja osveta. Iz Veprinca nam pišu, da je nepoznati do sada zločinac u noći od 24. na 25. pr. mj. našemu poštenjaku Antunu Jeletiću posjekao preko 200 američkih trla, koje bijahu već ciepljene. Naš čestitili Jeletić neima osobnih neprijatelja;

njega kao poštenjaka svaki pošten čovjek cieni i štuje. Ova škoda nije mu dakle učinjena iz osobne osvete već iz mržnje i političke strasti. Njemu je posječeno trsje radi toga, što je čestit i neustrašiv rodoljub, a to nisu mogli drugi učiniti nego one mrzke propalice, koje poznamo u ovih stranah pod imenom m a č j i. Ljuto se u ostalom ti smradni izdajice varaju ako misle, da će tim prestrašiti naše odlučne rodoljube.

Lošinjski kotar:

Čitajte i čudite se! Iz Cresa pišu nam 28./6.: Primili smo privatnim putem službeno izviešće o zadnjem popisu pučanstva grada i občine Cres. Po toj službenoj statistici usprkos svemu onomu što se je s naše strane učinilo da se zakonitim putem revidira prva sramotna i nasilna popišnja o kojoj se je toliko pisalo i govorilo po novinah, pak i u bečkom parlamentu dala povoda raznim interpelacijam, ipak čujte, pak se grohotom i vi nasmijte, konačni uspjeh vladinog izviešća:

Ime mjesta	Ukupno	Hrvata	Talijana	Njemaca	Slovenaca	Tuđinaca
Ciela občina . .	8086	5863	2039	26	8	150
Grad Cres . . .	4379	2269	1936	16	8	150
Podobć. Belej .	334	329	2	3	—	—
„ Beli . .	728	724	1	3	—	—
„ Dragozići	360	342	14	4	—	—
Podobć. Lubenice	268	266	2	—	—	—
Podobć. Orlec .	399	396	3	—	—	—
„ Pernata	155	144	11	—	—	—
„ Podol .	69	69	—	—	—	—
„ Predošćica	116	116	—	—	—	—
Podobć. Štivan	305	277	28	—	—	—
„ Martinšćica	484	472	12	—	—	—
Podobć. Ustrine	143	115	28	—	—	—
„ Valun .	258	258	—	—	—	—
„ Vrana .	88	86	2	—	—	—

Ovom izviešću ne treba tumača onomu, koji žive u ovih naših po sve i od svakoga zapuščenih mjestima i onomu koji poznade, da u samom gradu Cresu ima barem 90% onih, kojim je i materinski i občevni jezik f e r v a s k i.

Trst.

Novoimenovani tršćanski biskup — kod sv. Otca. Iz Rima javljaju bečkim listovom, da je sv. otac Lav XIII. primio u audienciju novoimenovanoga tršćanskoga biskupa presvj. g. dra. Nagla dne 26. junija. Audiencija trajala je pol sata. Kad se je biskup od pape dielio, darovao mu je papa zlati naprsni križ sa dragocienim kamenjem. Pružajuć biskupu križ, reče mu: „Ovaj križ neka bude jamstvo mira u Vašoj biskupiji, ja želim iskreno, da se Vaše mirovno poslanstvo u Trstu posreći“. Nezdvajajte!

„Una franca parola“ (iskrena rieč). Pod tim noslovom počeo je izlaziti u Trstu talijanski list kao glasilo novoga političkoga družtva (stranke bivšeg načelnika Dompieri-a) „Domenico Rossetti“, kojoj je zadaća pribijati zlodjela tršćanske camore.

U **Trstu** obdržavana je u nedjelju redovita glavna skupština „Lega Nazionale“, o kojoj ćemo izviestiti u budućem broju.

Gorička.

Razdor u obitelji. U s u b o t u obavila se pred goričkimi porotnici razprava na tužbu g. G a b r š č e k a proti uredniku lista „Primorski List“ radi uvriede poštenja putem tiska. Gosp. Gabršček zastupao je dr. Josip S t a n i ć iz Voloskog, a uredničtvo klerikalnoga „Primorskoga lista“ branio je ž i d o v i T a l i j a n dr. Rajmund L u z z a t t o. Jer su porotnici zaniekali glavno pitanje, urednik je bio oprošten, na što je zastupnik tužitelja uložio ništovnu žaobu. — U sriedu pako tužio je pred porotnim sodom g. dr. Henrik T u m a dra. Aleksija R o j i c a, liečnika u Gorici radi obiedjenja na časti putem tiskopisa. Prediztraga, i sve što k razpravi spada, bilo je slovenski, sudbeni stol takodjer slovenski, porotnika je bilo u izobilju Slovenaca, da se je lahko moglo sastaviti čisto slovensku porotu. Nu — žalibože — zastupnik dra. Tume (dr. Treo) odbio je nekoliko porotnika-Slovenaca, koji su mu se činili klerikalni, a g. dr. Z u c c o n, koji je zastupao dra. R o j i c a, odbio je od svoje strane nekoliko porotnika-Slovenaca, koji su se činili opeta liberalni tako, da je bila porota sastavljena po dvie trećine talijanska a jedna slovenska. Naravski, radi talijanskih porotnika moralo bi se bilo prevadjati sve, što se govorilo slovenski kao takodjer sve spise i članke na talijanski, što opet nebi odgovaralo duhu pravde i zakona te ravnopravnosti i našim zahtjevima, neka S l a v e n o m s a m o s l o v e n s k a p o r o t a s u d i. Akoprem su se toli tužitelj kao tuženi htjeli podvrći pravorieku i tako sastavljene porote, — sudbeni dvor je razpravu o d r ž i o do budućeg zasjedanja u svrhu, da se uzmogne do tada prevesti sve zapisnike predistrage na — t a l i j a n s k i. Eto, tako se mi, S l a v e n i, borimo za n a š u j e z i k o v n u r a v n o p r a v n o s t p r e d p o r o t n i c i!

Razne primorske viesti.

Popusti za zemljarinu i kućarinu, odbitak kontigenta općeg poreza od tečevine i poreza od tečevine poduzećah dužnih podati javni račun za godinu 1902. Na temelju čl. IV. uključno XI. zakona od dne 25. oktobra 1896. d. z. br. 220 popusti i odbitki gori rečenih poreza ustanovljaju se za godinu 1902. u mjeri kako sliedi:

1. Popust za zemljarinu iznaša 15%, za razrednu kućarinu i stanarinu, izuzamše petposto poreza kućah privremeno oslobodjenih od poreza, 12½% od državnog poreza.

2. Odbitak kontingenta općeg poreza od tečevine dozvoljen jurve prošlih godina u mjeri od 25% uzdržava se i za tekuću godinu.

3. Aliquota od tečevine, koja se ima platiti od poduzećah dužnih podati javne račune, kako u § 100 kod 1. i 5. stavka rečenog zakona, snižava se od 10·05% za godinu 1901. na 10% od čistog prihoda poduzeća. — C. kr. financijalno ravnateljstvo. Trst, 24. juna 1902.

Razne viesti.

Iz zemlje bezpravlja i demoralizacije III kraljev namjestnik — prosta varalica. Pod tim naslovom objelodanio je dr. F r a n k o P o t o č n j a k brošuru naperenu proti banu hrvatskomu. Izašla je u hrvatskom i njemačkom jeziku te tiskana u Ljubljani. Bijaše zapljenjena, nu prizivni sud u Gracu je zapljenu digmuo. Dobiva se u Ljubljani poštom za 50 helera kod knjižare L. Schwentner. Prva naklada je na domaku. Koga zanima stvar, neka si knjigu naruči.

Izpiti zrelosti na hrvatskoj gimnaziji na Sušaku — svršili su kako čitamo u hrvatskih listovih, dne 28. junija o. g. Izpitom je predsjedao g. dr. Ivan Gostiša iz Zagreba. O uspjeh u budućem broju.

Iz „blažene zemlje“. Poznato je koliko troše ugrijane glave u Italiji putem zloglasne „Dante Alighieri“ i drugih družtava za odnarodjenje naše djece. Poznato je na dalje, da zauzimlje Italija u pogledu pučkoga školstva jedno od zadnjih mjesta medju prosvetljenimi narodi. One stotine hiljada lira, što ih zloglasna „Dante Alighieri“ šalje u naše zemlje za odnarodjenje naše djece, došle bi dobro talijanskoj zapuštenoj dječici. Nu Talijani drže svuda svoje seljake i radnike u tmini neznanstva i neukosti, da lagljе s njimi vladaju. Ali nije samo ta nevolja u Italiji, da je na milijuna tamošnje djece, koja neznaju čitati ni pisati, već tišti tu siromašnu djecu i druga nevolja. Tako je zaposleno primjerice u 646 tvornica svile gornje Italije ništa manje nego 21.247 djece u dobi od 9—10 godina, a u dobi od 10—12 godina imade ih 8176. Tvorničari se protive tomu da bi se dobu, kad postane diete sposobno za radnju u tvornicah povisilo na 12 godina. I to su prijatelji puka?!

Politički pregled.

U Puli, dne 3. julija 1902.

Austro-Ugarska. Zadnji dan prošloga mjeseca bio je kod Njeg. Veličanstva u audienciji ugarski ministar-predsjednik Szell, da izviesti vladara o tekućih poslovih prije nego li otidje na odmor u Ischl. Audiencija ta potrajala je čitav sat. Kao što se je predvidjalo, došlo je u ovoj audienciji do govora o nesnosnom stanju, u koj su dospjeli posliednje doba pregovori izmedju obiju vlada o nagodbi i viećanja o carinskom cieniku. Izmedju obaju ministra-predsjednika došlo je do stanovita otudjenja i usljed toga su zapeli dotadašnji pregovori. Obje vlade obće o tom još samo pismeno. Takav postupak nemože biti ni koristan ni uspješan za polučenje cilja, koji bi bio u interesu monarhije. Službeni listovi javljaju, da je posredovanjem kralja uspjelo dati težkom položaju drugi pravac. Iza Szella bio je u audienciji i austrijski ministar-predsjednik, koji je izviestio vladara o položaju osobito obzirom na zapete pregovore sa ugarskom vladom. — Istoga dana poslije podne obdržavano je pod predsjedničtvom vladara krunsko viećе, koje je potrajalo dva i pol sata. Viećу prisustvovali su osim Njeg. Veličanstva ministri-predsjednici dr. Koerber i Szell te ministar izvanjskih posala grof Goluchowski. — Dne 30. junija priobćili su službeni listovi u Beču i Budimpešti previšnja ručna pisma na ministre-predsjednike glede uredjenja kvote za vrieme od 1. julija 1902. do 30. julija 1903.

Bugarska. Francezkim listovom pišu iz Sofije, da je došlo izmedju ruske vlade i kneza Ferdinanda do vojnog ugovora, po komu će Rusija na kopnu i na vodi podupirati Bugarsku, ako bi ona bila od koga mu drago napadnuta ili ako bi njezinom napredku zaprietila ikakva zaprieka. Naprotiv tomu stavlja Bugarska Rusiji za slučaj zamršaja na iztoku ciclu svoju vojsku na razpolaganje.

Italija. Službeni listovi talijanske vlade pišu povodom obnove trojnoga sazeva, da ta obnova nije mogla nikoga iznenaditi usljed predhodnih izjava grofa Goluchowskoga i talijanskoga ministra Prinetti-a. Ta obnova da je pobudila u Italiji veliko zadovoljstvo. Maleni broj protivnika trojnoga saveza u Italiji da se je tečajem njegova obstanka znatno umanjio. Trojni i dvojni savezi da nisu napereni jedan proti drugomu, već da imaju oba istu svrhu, naime uzdržanje mira.

Prilog. Današnjemu broju priložili smo prilog ljekarne K. Germana u Belovaru, na kojega osobito upozorujemo cienjene čitatelje.

Br. 662 K. šk V. **Volosko, 26. junija 1902.**

Oglas natječaja.

Na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Vodicama [občina Materija] popuniti je mjesto ravnajućega učitelja III. reda.

Nastavni jezik jest hrvatski.

Beriva i užitci skopčani s tom službom ustanovljeni su u pokrajinskom zakonu za Istru od 9. oktobra 1901. zem. zak. br. 35.

Natjecatelji podnieti će pravilno obložene molbe i s dokazom uposobljenja za podučavanje vjeronauka u slučaju potrebe, propisanim putem u roku od četiri tjedna na ovo viećе.

C kr. kot. školsko viećе.

Predsjednik:
Manussi.

Gospodu dopisnike molimo ovim, neka sve dopise šalju direktno našemu glavnomu suradniku g. prof. M. Mandiću u Trst (Via Farneto 14.)

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača
IGNACIJ KRON
Trst – Beč.
Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.
Kuća utemeljena god. 1849.
Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled zobnik namještaja.
Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia I, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu-Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom.
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Gosp.
Lekarnar PICCOLI
Ljubljana.
Vaše železnato vino sem uporabljal z izvrstnim vspehom pri moji soprogi, katera je dolgo časa nervozna. Prosim Vas, da mi dopošljete po pošti še šest steklenic zgoraj imenovanega vina.
Dr. L. Färber
c. in kr. štabni zdravnik.
V Gorici, dne 16. junija 1901.
Razprodaja se u lekarnah v Trstu, Istri, Dalmaciji, Primorskem, Goriškem, Tolminskem po K 2·40 steklenica.

Strana 1250

RJEČNIK
HRVATSKO-TALIJANSKI.
Pripravio ga za tisak
DRAGUTIN A. PARČIĆ
Hrvatski kanonik u Rimu.
Treće pomnožano i popravljeno izdanje.
Ciena po iztisku:
a) Meko vezan 6 kruna;
b) Tvrdo vezan 8 kruna.
Naručbe nepredplaćene, odpremaju se pouzećem.
ZADAR.
Tisak i naklada „Narodnoga Lista.“
1901.
Tvrdo vezan K 8. Meko vezan K 6.
Strana 1250

Broj 52. Pula, u utorak dne 8. julija 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana itd. naplaćuju i računaju se na temelju javnog cienika ili po dogovoru.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stanje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

III. sjednica.

U Kopru, dne 3. julija 1902.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campi; vladin zastupnik c. kr. savjetnik Josip Fabiani i 29 zastupnika.

K zapisniku.

Pošto je zastupnik Ventrella pročitao zapisnike prvih dvih sjednica, ustao je odin zastupnik te reče, da se ima zapisnik I. sjednice izpraviti u tom smislu, je c. kr. namjestnik — objavljajuć cesarski patent o sazovu sábora i predstavnuć kapetana i podkapetana, govorio isto ko slovenski koliko i talijanski i da je rak svečanog obećanja, pročitao kapetu talijanski, a podkapetanu hrvatski. klupah većine čulo se uzklike porug: oho! bravo! sada je zadovoljan).

Predsjednik na to izjavi, da pročitani isnik nije stenografički zapisnik, ali da stalom prima izpravak do znanja. Zatim oglasi odobrene zapisnike I. i II. sjednice.

Priobćenja.

Pošto je zast. Rizzi položio svečano ećanje, predsjednik priobći imena predinikah i izviestiteljah pojedinih saborn odbora; nadalje razne molbe prispjele sabor, među njimi također onu družNarodna Prosvjeta" (Predsjednik sio je to družtvo njegovim pravim hrkim imenom).

Priobći i dade pročitati dva samoa predloga zastupnika dr. Belli-a i ova za popravak luke koparske i samoa predlog zastupnika Sbisà glede poovih prostorijah za c. kr. urede u tu.

Vjerovljenje zastupnikah Spinčića i Mandića.

Zastupnik Ventrella izviešćuje o izzastupnikah izvanjskih občina kotara sko. Veli, da ima mnogo neurednosti om na listine. Kod njekih, al samo kod manjega diela njih, manjka porez pojedinih birača, a to da bi moralo biti ubilježeno. Za izbor u svih občinah, osim Kastva, ustanovilo se je ure svršetka izbora, dočim to nebi smjelo biti. Sve listine da su bile sastavljene samo u jednom uzorku, a da bi moralo biti u dvih.

Prelazeć na utok Vincenza Dubrovicha veli da mu prvi prigovor nevalja, jer da su listine u občinah, gdje su gradska i seoska izborničtva, posve u redu sastavljene. Drugi prigovor veli da stoji, t. j. da na listinah svih občinah — osim Podgrada i Veprinca — neima potvrde izbornoga komesara, kako da ju tobož zakon predvidja. Nego i ta mu je šepava, jer se nigdje nekaže, kojim bi načinom imala listine potvrdjene biti. Radi tih neurednosti da bi odbor morao predložiti, da se izbor uniešti — veli s jedne strane. S druge strane pako, uzev u obzir da se kod samoga izbora niti fiducijara niti zastupnika nije dogodila nikakva neurednost, da su u velikoj većini občinah izabrani bili fiducijari jednoglasno, bez protustranke, da su i sami zastupnici bili izabrani jednoglasno bez protukandidata, te da su se prije spomenute neurednosti dogodile samo krivnjom c. kr. oblastih i konačno i kad bi se uništio izbor i novi razpisao, stalno bi se isti rezultat postigao — predlaže, „da se izbor zastupnika Vjekoslava Spinčića i Matka Mandića u izbornom kotaru Voloskoga i Podgrada odobri.

* * *

Kako misli manjina o izborih?

Govor dr. Laginje.

Iza pročitana izvieštaja zastupnika Ventrelle, oglasi se za rieč dr. Laginja i progovori najprije hrvatski pak talijanski. Mi ćemo njegov govor donieti u cielosti, a ovdje navadjamo samo sliedeće:

Kod svih izbora dogodilo se je jednakih ili sličnih neurednostih kakov se navadja kod ovoga izbora, tako da, kad bi se po njih sudilo izbore, moralo bi se sve uništiti. Ako se je ostalih već 27 odobrilo, ima se i hoće se stalno i ova dva, što su u razpravi, a i onaj dra. Stangera, koji ima još doći u razpravu. U koliko bijaše u obće pogriešaka kod svih izbora, neima se to pripisati toliko ni jednoj ni drugoj stranci, nego najviše sustavu, koji u pokrajini vlada.

Prihvaća ovu priliku, da u ime svoje i stranke, kojoj pripada izreče njekoje obćenito nazore glede izbora i izbornoga prava. Izborni zakoni, koli občinski toli pokrajinski, potiču nam od neprijateljske Šmerlingove ruke, stari su već preko četrdeset godina, neodgovaraju duhu vremena. Dadu se natezati kako se hoće. Izborni zakoni valja da budu stalniji i jasniji. Dok se i u koliko porez uzima temeljem izbornoga prava, ima se ga jednakomjerno uporabiti. Valja ga pak i proširiti. Mora se uvesti barem petu kuriju kao i za carevinsko vieće. Valja uvesti izravne izbore. Njegova stranka smatra jednom glavnih zadaća nove zakonodavne dobe, preuredjenje izbornih zakona u rečenom smislu, i najavlja to već sada.

Dr. Laginja govorio je jasno i mirno, kako to on znade. Kad je govorio hrvatski, bučili su njekakvi ferkalasi, stalno djaci, na galeriji. Predsjednik jih je opomenuo. Laginja je počekao pak govorio mirno dalje. Ferkalasi, liepi broj njih, su onda lupajuć izlazili. Predsjednik je za njimi vikao, da netreba tako lupati. Onda zavladao je prilično mir.

Već hrvatski govor slušali su razni i talijanski zastupnici pozorno. Kad je stao talijanski govoriti, onda su ga slušali svi. Svojim govorom metnuo jih je u veliku nepriliku. Hodili su jedan do drugoga i nješto su si šaptali. Kao da su htjeli reći: Pretekli su nas, pametniji su. Kad je dr. Laginja svršio, oglasio se je za rieč dr. Bartoli. Osvrnuo se je skoro na sve što je dr. Laginja rekao, i u glavnom pristao na njegove nazore. Talijani da se netrebaju bojati proširenja izbornoga prava, ako uzmu u obzir uspjeh izbora pete kurije za carevinsko vieće. No, no! I dr. Bartoli znade kako su se ti izbori provadjali. Znade takodjer da ni prvi ni drugi izbor pete kurije u zastupničkoj kući nije još potvrdjen, da ima proti njim mnogo i temeljnih prosvjeda. U ostalom nek prodju kako mu drago, nevalja se žrcati proširenje izbornoga prava. Narod može bit prevaren, zaveden, podkupljen, jedan dva put, al će i k sebi doći, ipak neodvisno i samostojno birati.

Na to se je glasovalo o izboru najprije Spinčića pak Mandića, i sav sabor je glasovao, da se njihov izbor odobri.

Podpore istarskoj mornarici.

Većina prima predlog, da se uzme na znanje račun predložen od c. kr. pomorske vlade za god. 1901. o poslovanju i uporabi dohodaka, proizlazećih iz zaklade Frana Josip I. za podpore istarskoj mornarici. Taj račun se je razpravljao, bez da se je hrvatsko-slovenskim zastupnikom dalo prilike da unj zavire i bez da znadu kakov je.

Obračun zaklade vatrogasaca za g. 1901.

Zaklada ta imala je rečene godine dohodka u novcu 12.762 krune, a u spremah 10.000 kruna; troška pako 8868 kruna, tako da njoj je koncem prošle godine ostalo 3894 krune u novcu i 10.000 kruna opremah. Obračun se prima bez razprave.

* * *

Obračun mirovinske zaklade pokrajinskih činovnika za g. 1901. i proračun iste zaklade za g. 1902.

Zaklada imala je svršetkom prošle g. K 820 u novcu i 45.000 nominalnih u predmetih. I taj se obračun odobrava bez razprave.

PODLISTAK.

...ještaj tajnika Viktora Cara Emina,

...na glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junija 1902.

(Nastavak.)

...sliedja najvjernije i najbolje prijatelje ... družbe treba svakako ubrojiti pre...oga gosp. Guglera, biskupa u Zagrebu. ...sni taj gospodin sjeća se redovito ...ga Božića naše družbe liepim i znat...darum, ali on joj znade priskočiti u ...će i drugim prilikama, o čemu su se ...lji dičnog „Obzora" mogli uvjeriti i ... dana. Zgodna je ovo prilika, da pre...omu i presvjetlomu gosp. biskupu ...ljemo odavlen najsrdačniji pozdrav, ...ći mu iz dubine zahvalnih naših sr...: Bog poživio biskupa Guglera! (Dvo...n zaori utnebesni: Živio Gugler!)

Svake je hvale vriedan već u lanjskom ...ću spomenuti odbor dubrovačke podružnice, koji je u družbinu korist priredio sjajan i koliko s moralnoga toliko i s materijalnoga gledišta upravo uspio ples. Od toga plesa uniešlo je u Družbinu blagajnu oko 2000 kruna. Čast i slava dičnim Dubrovčanima! Nadalje kao svake godine tako nas je i lanjske godine obdarilo više naših novčanih zavoda u Hrvatskoj, u koju svrhu smo se mi i ove godine obratili posebnom okružnicom na sve odbore pojedinih novčanih zavoda, u čemu nas je svojim divnim perom pomogô i naš slavni publicista gosp. Dinko Politeo. Od srca mu hvala!

Kad se spominju prijatelji naše Družbe ne valja zaboraviti na veleuč. g. Slava Dragića, profesora u Zagrebu. Taj velevredni gospodin poznat je sl. skupštini iz blokova, kroz koje je našoj Družbi uniešla liepa svota novaca. U obće nema zgode, koju taj g. ne bi prihvatio da koristi našoj družbi. Bog ga poživio! A tako je našu družbu zadužio i veleuč. g. Andrić, profesor u Zagrebu, koji je poklonio družbi sav čisti prihod svoje liepe knjižice „Značenje Marka Marulića".

Po tom bi došli na red naši dični sabiratelji. Od veleuč. g. dra. Boža Vinkovića, odvjetnika u Karlovcu, pa do našega krasnoga pjesnika Rikarda Katalinića Jeretova, velik je broj tih rodoljubnih radnika naše družbe. Živjeli!

A Bog neka živi i one manje darovatelje, one naše dobre ljude, koje je sreća obdarila manjim imućtvom, one naše radnike, koji se muče i znoje kroz punih 6 dana u tjednu, da zavriede nekoliko groša, čime će uzdržati i prebraniti svoju često puta mnogobrojnu obitelj. Bog poživio te vriedne rodoljube, koji nakon mukotrpna rada, sakupljeni za nedeljnim prijateljskim stolom daju malen grošić i za nas — za našu družbu i time doprinašaju i oni maleni kamenčić k zgradi našega preporoda u Istri. Bog ih poživio. A Bog neka poživi i svu onu četu naših prijatelja po Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni, Hercegovini, Dalmaciji i Istri — našem su srcu svi jednako prirasli: i veliki imućnici, koji nas obdaruju velikim iznosima i malena ona djećica, o kojima je lani o Božiću „Obzor" pisao, da su se odrekli poslastica na Božić uz želju, da se novac, koji bi se bio u to potrošio, dade našoj družbi. Nije li liepo i dično biti Hrvatom, uz takovu braću i takove prijatelje?

Predlanjska upravna godina nadmašila je prihodom sve dojakošnje, a minula upravna godina 1901. prestigla je i nju. Nego uza sve to mi smo još daleko od one visoke glavnice, koja bi nuždna bila, da se priskoči ma i ponajglavnijim potrebama družbe naše, što će biti razvidno iz naredjenoga odsjeka ovoga izvieštaja.

I time prelazimo na drugu granu djelovanja našega Ravnateljstva i molim slavnu skupštinu, da nas dojakošnjom dobrohotnošću sliedi i na tom putu, koji vodi našu družbu izravno k postignuću njenih ciljeva. Naša je družba ustanovljena za to, da u našoj Istri diže hrvatske škole, i samo od sebe sliedi, da je naše Ravnateljstvo posvetilo i u prošastoj upravnoj godini najveću pažnju upravo toj krajnjoj svrsi naše družbe. (Nastavak slijedi.)

Proračun za god. 1902. izkazuje potrebu i pokriće jednako i to u svoti od 25.640 kruna, a sastoji iz vlastitih dohodaka u svoti od 3012 kruna i iz doprinosa iz zemaljske zaklade od 22.630 kruna. Većina prihvaća obračun i proračun.

* * *

Obračun zaklade bratovšćina njegda benečanskih za g. 1901.

Većina prima sliedeće predloge:

1. odobrava se obračun zaklade bratovšćinah, nalazeće se u pokrajinskoj upravi, koj obračun bio je zaključen koncem god. 1901.:

sa ostatkom u novcu kruna 5131;

sa konačnim aktivnim stanjem u predmetih, u vriednostih od kruna 1,11900;

sa konačnim aktivnim stanjem u računu posuda od kruna 343900;

sa probitkom u računu kamata od kruna 3363;

u računu probitci i štete sa probitkom upravne god. 1901. od kruna 8883, a u bilanci sa aktivom od 1,378401 kruna i jednakim pasivom, sastavljenim iz zakladne glavnice od kruna 1,318851;

kruna 15.032, što se duguju raznim bratovšćinskim upravam za kamate i iz pomnožanja zakladne glavnice od kruna 44517;

2. poziva se zemaljski odbor, da sastavi pravilnik uprave zaklade bratovšćina za cielu pokrajinu i za pojedine bratovšćine.

Proračun jubilarne zaklade Frana Josipa I. za god. 1901.

Taj račun zaključuje se u god. 1901.:

u račun blagajne sa ostatkom u novcu od kruna 1097;

u računu vrednota sa konačnim aktivnim stanjem nominalnih kruna 8000;

u računu posuda sa konačnim aktivnim stanjem od kruna 26140;

u tekućem računu sa aktivnom saldom od kruna 20.000;

u računu kamata sa probitkom od kruna 1971.;

u računu probitaka i šteta sa ukupnim probitkom poslovanje god. 1901. od kruna 2122;

u računu glavnicah sa konačnim povećanjem od kruna 6675;

i konačno u bilanci sa aktivom od kruna 56.675, i jednakim pasivom.

Pošto je odnosni izviestitelj pročitao svoj izvještaj, dobi rieč zastupnik dr. Matko Trinajstić, koji reče: Nisam si izmolio rieč, da iznašam mane ili da prigovaram brojkam predloženog nam računa i bilance. To bi mi vrlo težko bilo, jer mi od manjine, koji smo proti svim parlamentarnim pravilom bili izključem od svih odbora, neimamo načina ni zgode, da račune izpitamo te njihovu izpravnost i točnost utvrdimo.

Uzeo sam rieč samo za to, da konštatujem i danas pristranost i nezakonitost postupka našega zemaljskoga odbora.

Lani sam pokudio taj postupak, jer je uzkratio svaku podporu i svaki zajam hrvatskim i slovenskim štedionam i zajmovnim zadrugam il posudionicam, a ove godine moram to isto kazati, jer su nadošli novi slučajevi, koji dokazuju, da zemaljski odbor neće da krene s pusta, kojim je udario.

Molile su posudu zajmovne zadruge iz Baške i Vrbnika, pa se je od obih pitalo neka podnesu pravila u talijanskom prevodu i neka izstupe iz nadzorstva istarske posujilnice.

Može se razpravljati o tom, jeli pravo ili nije, da se jedna posujilnica metne pod nadzorstvo druge posujilnice i može se navesti razloga i za i proti; ali nedvojbeno je, da se kosi sa temeljnimi zakoni naše države zahtjev, da se u Istri pita sa strane zemaljskog odbora od hrvatske ili slovenske stranke prevod pravila ili spisa u hrvatskom ili slovenskom jeziku sastavljenog.

Zemaljski odbor bi to morao dobro znati, jer ga je u tom dala moja rodna vrbnička občina pouciti od c. kr. upravnog sudišta, koje je izreklo, da on ne samo da nemože pitati prevod spisa hrvatskim jezikom spisana, nego da ga mora primati i pače u tom jeziku i riešiti.

Zemaljski odbor dakle znalice krnji naša na temeljnimi zakoni utvrdjena prava, a to sve samo za to, da nam ništa nedade, a talijanske zajmovnice da i prekomjere obdari.

Dok on tako ovdje postupa, dotle naručuje u Beču grozomorne interpelacije na vladu, jer se ona usudila dobaciti mrvicu našim zajmovnicam. Neću uzeti u obranu vladu, jer to nije i nemože biti moj posao, al ako je ona što dala, dala je valjda samo s toga, što je uvidila kako zemaljski odbor nezakonito i pristrano postupa, i što je uvidila, da i naše zajmovnice trebaju podpore, i da su one te podpore vriedne, jer stoje na čvrstom temelju, i jer dieleć zajmove, negledaju na to, kakve je političke vjere onaj, koji zajam pita, nego samo jeli kredita potreban i vredan.

Pristrani i nezakoniti postupak zemaljskoga odbora je obezčašćenje, je profanacija previšnjeg imena, koje jubilarna zaklada nosi, imena našega prejasnoga vladara, koji si je postavio geslom: „viribus unitis", i koji je svojim ministrom opetovno puta odbrusio: „hoću mir med mojimi narodi!" Postupak zemaljskog odbora se protivi intencijam i nam ili našim, koji smo za ovu jubilarnu zakladu takodjer glasovali, protivi se namisli prejasnoga vladara, koji je dozvolio, da se zaklada njegovim imenom krsti — i protivi se ustanovam temeljnih državnih zakona, i za to mi od manjine, neodobravajuć, pače kudeć taj postupak, neodobrujemo niti predložene nam račune. (Živio! na klupah manjine.)

Pomoć udovam.

Odlučuje se, da se produlji darovnicu Mariji udovi Legovich iz Poreča — dar od 50 kruna za njezinoga sina Benedikta.

Molbu udove Cilke, udove Mogorović za povećanje mirovine — izručа se zemaljskomu odboru sa preporukom, da ju dobrostivo u obzir uzme.

Oba ova zadnja predloga bila su primljena jednoglasno. Isto tako tri druga za prelaz na dnevni red.

* * *

Tim bijaše izcrpljen dnevni red i predsjednik ureče sliedeću sjednicu za subotu dne 5. o. mj.

* * *

Na početku prvog zasjedanja nove saborske periode zanimati će bez dvojbe mnogoga poznati bar po imenu novoizbrane zastupnike na zemaljskom saboru Istre:

Andrijčić A., župnik, Baška.
Bartoli dr. M., odvjetnik, Rovinj.
Belli dr. N., odvjetnik, Kopar.
Bennati dr. F., odvjetnik, Kopar.
Bubba dr. J., c. kr. bilježnik, Piran.
Campitelli dr. M., zem. kapet., Rovinj.
Chersich dr. I., odvjetnik, Cres.
Cleva dr. I., liečnik, Pula.
Costantini dr. F., odvjetnik, Pazin.
Davanzo Andreja, načel., Cittanova.
Franzin J., posjednik, Vodnjan.
Kompare J., župnik-dekan, Osp.
Kozulić S. K., posjednik, Lošinj.
Laginja dr. M., odvjetnik, Pula.
Mandić M., urednik, Trst.
Mianich Aur., posjednik, Višnjan.
Marchetti Eug., načelnik, Izula.
Polesini dr. J., odvjetnik, Poreč.
Rizzi dr. Lj., odvjetnik, Pula.
Sbisà dr. T., liečnik, Poreč.
Spinčić V., profesor, Opatija.
Stanger dr. A., odvjetnik, Volosko.
Tomasi Ag., posjednik, Motovun.
Trinajstić dr. D., odvjetnik, Pazin.
Trinajstić dr. M., odvjetnik, Buzet.
Varaton dr. Vilh., odvjetnik, Pula.
Venier dr. S., odvjetnik, Buje.
Ventrella dr. Al., odvjetnik, Piran.
Vidulich I. S., c. kr. bilježnik.
Zarotti N., posjednik.

K tomu imadu virilni glas na istarskom saboru biskupi krčki, porečki i tršćanski.

IV. sjednica.

Čita se zapisnik III. sjednice i odobri. Marchetti je bolestan;

Izpričali su se Mianich, Ventrella, Laginja i Kozulić.

Costantin i drugovi pitaju vladu je li njoj poznato loše stanje luke u Plominu i da li je voljna popraviti.

Bartoli i drugovi stavljaju interpelaciju na c. kr. vladu proti sinodu obdržavanom u Krku i njegovim odlukam obzirom na negdanju osorsku biskupiju.

Davanzo izvješćuje u ime agrarnog odbora o obračunu zem. agrarne zaklade za 1901.

Mandić kritizira upravu agr. vieća i u obće rad zemaljskoga odbora te ističe kako vladajuća gospoda i u ovih čisto gospodarskih stvarih tjeraju politiku u prilog potalijančenja Istre, a na štetu velike većine pučanstva, istarskih Hrvata i Slovenaca. Za istinitost te svoje tvrdnje navadja sijaset primjera i zaključuje, da će on i njegovi drugovi glasovati koli za ovaj obračun toli za proračun iste zaklade za god. 1902.

Za cieloga njegovoga govora micali su se amo tamo zastupnici većine, a na galeriji vukli su stolice, drsali nogami, vikali i fućkali zaglušno.

Predsjednik blago opominje, moli, da budu mirni, pak veli: neka budu pristojni i tako je pošlo dalje a predsjednik niti da bi kušao izprazniti galeriju.

Kod proračuna iste zaklade za 1902., o kojem izvješćuje dr. Polesini, govori Davanzo. Iz državnoga proračuna navadja brojke, usljed kojih se slabo podupire poljodjelstvo u Istri. Ima i dosta dobrih podataka, koje bi mogao svatko podpisati, ali jedno je osobito, na što nisu mogli šutiti zastupnici manjine. Predbacio je naime vladi, što mimoilazeć kulturno vieće, podupire hrvatske gospodarske zadruge.

U ime manjine oglasio se je dr. D. Trinajstić ističuć, kako je nuždno, da vlada podupire mimo kulturnoga vieća hrvatski i slovenski živalj, pošto ono vieće posve zanemaruje.

Za toga govora bučilo se je još jače, nješto medju zastupnici a na galeriji upravo grozno.

Predsjednik je jednom opomenuo, pak drugi put, pak treći put reče: rekao sam da se nesmije buniti razprave.

Za te buke i takovih nedužnih opomena, na koje se galerija obazirala nije, doviknuo je Mandić predsjedniku: „Na galeriji Vas drže za buratina i za pulcinellu", na što se predsjednik obazreo nije.

Na to su predsjednika pozvali Spinčić i dr. Trinajstić, da učini red, a on im odvratio, da se oni nemaju ništa pačati, pozvav ih: „parlino in lingua che intendiamo", na što mu Spinčić dovikne: to je predsjednik, imenovan od c. kr. vlade. Bilo je još toga, što ćemo kasnije opisati, za sad spominjemo još, da je Bartoli predložio, da predsjednik pozove Mandića na red, jer da je tobože rekao, da je buratin i pulcinella. Mandić hoće da razjasni stvar, al mu predsjednik neda i zastupnici većine viču, da nedopusti govoriti, na što je postalo grozno lupanje na klupah manjine, tako da se nije u sabornici ništa čulo. U toj buci držala je većina ruke da tobož glasuje za predlog Bartoli-ev. Buka bijaše takva, da je predsjednik natukao na glavu cilindar i prekinuo sjednicu.

Poslie otvorenja sjednice daje rieč Mandiću, koji mu odgovori, da neima ništa dodati onomu, što je rekao.

Medjutim bila je konačno i galer izpražnjena, pošto je Benati nješto pre sjedniku prišaptnuo.

Dr. Bartoli postavio je prešan pre log, da se ljudi u vrieme poljskih radn nezovu pod oružje, prešnost i sam predl prihvati sav sabor.

Dr. Buba izvieštuje obširno o računu zem. zaklade za god. 1901., opravda ogromne troškove, koje nosi p krajina u mnogom potrebnu i bezpotrebn

Od naših oglasio se kod tog obraču Andrijčić. Za cieloga njegovoga govo vladao je podpuni mir. Govor ćemo knadno priobćiti.

Iza toga riešile su se još neke manje stvari al se dnevnog reda nije crpilo.

Buduću sjednicu urekao je predsje nik za utorak (danas) u 10 sati u jut

---

Glavna skupština

zlosretne „Lega Nazionale

Predprošle nedjelje obdržavana bij u Trstu godišnja glavna skupština talij skoga družtva „Lega Nazionale", kojoj glavna i jedina svrha raznarodjenje n djece u Istri i u obće u našem Primo t. j. u Istri, Trstu i u Goričkoj. Za skupštinu bubnjali su talijanski listovi k mjesece neprestano, dnevimice, onako carlatansku, kako to samo Talijani zna

Na skupštinu došlo je odaslanika družnicah iz Istre, Goričke, Dalmacij južnoga Tirola. U Trstu učiniše gostov sjajne priprave za doček, pogoštenje i bavu na teret gradske blagajne.

Posebni odbor dočekao je goste, i su dolazili željeznicom i parobrodi.

U 10 sati posjetili su gostovi na nika u gradskoj većnici, u 11½ bij skupština u kazalištu Verdi.

Nakon predsjednikova nagovora p čita tajnik svoj izvještaj o djelova družtva. Iz toga doznajemo, da je druž otvorilo do sada pučke škole: 1. u Ist Vabriga, Hum, Rabac, Sv. Kolomban, Nedilja-Kaštelir, Zrenj; 2. Dalmaciji: banasi, Šibenik i Split; 3. u Gorič Devin i Podgora; 4. u tršćanskoj okol Sv. Križ. Šest „Leginih" škola u Istri lazilo je zadnje školske godine u sve 636 djece. Suvišno bi bilo dokazivati k su to ogromnom većinom hrvatska i venska djeca.

Dječja zabavišta ustrojila je „Le do sada u Arbanasih, Cereriji, Devi Ločniku, Podgori, na mostu Soče, Pazi Sv. Križu, Sv. Nedilji i Škednju. Ta bavišta polazilo je ove godine preko djece. Osim ovih škola otvoriti će „Le čim prije škole u selu Matokanci kod vinja i u Sv. Lovreču kod Kormina.

Svih djaka bijaše u „Leginih" zavo 1817 te u večernjih školah 221.

Za gradnju školah u Vabrigi, Sv. dilji-Kašteliru, u selu Matukanci, u Rab na mostu Soče, u Sv. Lovreču, u Art nasih i u Splitu potrošilo je druž 165.446 kruna.

Zasnovane su nadalje škole i za višta u selu Kmeti (občina Humak), u šanu i Cresu.

Godišnjih izdataka imade „Lega zionale" 75.000 kruna, od čega odpada učitelje, vjeroučitelje itd. 40.000 kru Učitelji uživaju plaću od 1440 kruna.

Podpore kandidatom učiteljstva i goslovom izdalo je družtvo g. 1900. i 19 ukupno 27.417 kruna.

„Lega Nazionale" broji u svemu podružnicah, od kojih odpada na j Tirol 47, a na Dalmaciju 12. Ovo podružnica dalo je zadnje dvie go družtvu ogromnu svotu od 120.000 kr Sam grad Zadar dao je 1901. go 25.899 kruna, a 450 zadarskih grad doprinašaju već više godina mjesečno kruna. Ovo je doista skoro nečuven mjer rodoljublja i požrtvovnosti.

Prihoda je imala „Lega“ (odio adrijatički) 1900. god. K 93.469·87, 1901. god. 76.568·20.

Družtvena imovina iznašala je kon- god. 1901. K 280.017·22.

Prvih 10 godina unišlo je u družtvu blagajnu:

odio adrijatički . . . . . K 742.963
" trentinski . . . . . „ 116 207
" dalmatinski . . . . . „ 202.592
Ukupno K 1,061.763

Na skupštini bijaše prihvaćena poznata olucija za ustrojenje talijanskog sveuišta u Trstu.

Predsjednikom središnjeg družtva bise izabran odvjetnik dr. N. Taddei iz renta.

Poslije skupštine bijaše svečan objed prostorijah talijanskog gombalačkog družtva. Kažu, da je objedu prisustvovalo 00 osoba. Kad je vino ugrijalo glave gorilo se svega i svašta, što nebi govorikom drago bilo da dodje na javnost.

Na večer sastaše se gosti na sjajno zsvietljenom velikom trgu. Grad je poostio gostove na večnici; na trgu sakuilo se veliko množtvo naroda okolo sjajno zsvietljene talijanske kraljevske une pod kojom su igrale razne glazbe o m o l j u b n e komade. Tuj da je došlo do sukoba izmedju irrendentaša i socilista.

* * *

Mi smo hotomice obširnije izviestili o ogubnom za nas djelovanju ovoga družtva ebi ovim potakli sve prijatelje naše zauštene a silno izložene djećice, da njoj riskoče na pomoć obilatimi milodari.

Sa „Legom“ nemože se natjecati naša Družba“, jer su njezini dohodci skromni, očim razpolaže prva sa stotinami hiljada runa. Ipak može i naša plemenita „Družba“ nogo prepriečiti, budu li njoj priticali na pomoć svi prijatelji istarske sirotinje.

Našim gradovom, našim mogućnikom preporučamo toplo, da se ugledaju u doista krasan primjer grada Zadra i njegovih uzorno požrtvovnih talijanskih gradjana. Kad bi bilo kod nas i deseti dio one požrtvovnosti!

Iz zemaljskih sabora.

U i s t a r s k o m s a b o r u došlo je posliednjoj sjednici od subote do takvih ablaznih, kakvih još taj sabor doživio ije, premda ih bijaše jurve svakakvih. ablazni iznašao je sam predsjednik, kojim lada občinstvo na galeriji i koji nezna i neće da štiti ugled zastupnikah i saora proti razkalašenom i nepristojnom onašanju občinstva na galeriji. Hrvatski stupnici bijahu neprestano priečeni u šenju njihovih dužnostih i prava od rane občinstva, što su dugo mirno snali dok ih nije zapustila strpljivost te su dlučno zakročili na obranu svoje časti i gleda sabora. Tada tekar našao se je predsjednik ponukanim te je dao izprazniti galeriju, na što je odmah u sabornici zavladao mir i red.

* * *

U t r š ć a n s k o m s a b o r u prihvatila je talijanska većina novu zakonsku snovu izbornoga reda nepromjenjenu uzorkos temeljitom i opravdanom dokaziranju slovenskih zastupnika o njezinoj ristranosti i nevaljanosti. Slovenska maina branila je i zagovarala odlučno koli glavnoj toli u podrobnoj razpravi stavište pravednosti i prave slobodoumosti, nu za te krieposti nezniju Talijani, ad imadu u misli, da potlače i unište udja prava.

* * *

U d a l m a t i n s k o m s a b o r u podnesoše u sjednici od dne 4. o. mj. zastupnici raznih stranaka u svemu 39 interpelacija na vladu. Prihvaćen bijaše predlog zastupnika Zarića, da se stope sva parobrodarska družtva Dalmacije u jedno, kojemu bi imala vlada pružiti visoku državnu podporu.

Prihvaćen bijaše nadalje predlog zastupnika Prodana i drugova, da se u buduće polaže svečano obećanje hrvatskomu kralju, mjesto caru i kralju kako bijaše do sada. Proti predlogu govorio je namještnik barun Handel i talijanaški zastupnik Krekich.

* * *

U č e s k o m s a b o r u upravio je zastupnik dr. Baxa pismo mladočeskomu klubu, kojim moli taj klub, da podupre njegov predlog, koji traži, da se službeno priobći češkomu saboru vienčanje priestolonasliednika nadvojvode Frana Ferdinanda i s tim skopčano promjene u priestolonasliedstvu.

* * *

U m o r a v s k o m s a b o r u stavio je češki zastupnik Kondela predlog, da se provede svuda u zemlji jezikovna ravnopravnost.

Zastupnik Perh pozvao je vladu, da povede pregovore sa upravom sjeverne željeznice, koja bi morala doći godine 1904. u državnu upravu.

* * *

U g a l i č k o m s a b o r u potužio se u sjednici od dne 5. t. mj. zastupnik Stabinsky, što nije došao njegov prešni predlog glede progona Poljakah u Pruskoj sav u brzopisni zapisnik one sjednice.

Zastupnik Rotter stavio je predlog, da se podučaje u realnih školah Galicije takodjer latinski jezik.

Zastupnik Barwinski pozove vladu, da podnese saboru novu zakonsku osnovu, kojom bi se blažije utjerivalo poreze i namete.

* * *

U T r o p a v i (Šlezija) prihvaćen bijaše u saboru predlog, kojim se pozivlje zemaljski odbor, neka učini potrebite korake kod pozvanih na to čimbenika, da bi vojnici služili samo 2 god. i da bi se vojnikom pružila u službi polakšica.

* * *

U š t a j e r s k o m s a b o r u prihvaćen bijaše predlog zastupnika Hofmanna pl. Wellenhofa, kojim se pozivlje vladu, da štiti gospodarske probitke Cislajtanije povodom sklapanja nagodbe sa Ugarskom. Pozvav se na poznati govor ministra-predsjednika dra. Koerbera — reče, da bude li znao ministar onako odlučno provesti svoje osnove, kako ih je odlučno zagovarao u gospodskoj kući, steći će velikih zasluga za Austriju.

* * *

Pregovori njemačkih i talijanskih zastupnika u t i r o l s k o m s a b o r u vode se mirno glede talijanskih zahtjeva. Odnosni odbor prihvatio je velikom većinom, da bude sjedište talijanskoga odiela zemaljskoga školskoga vieća u Trentu. Za nekoje nejasne poslove zem. škol. vieća biti i nadalje to vieće zajedničko.

Dok traju dogovori u odboru a zahtjevih Talijana, dotle kane talijanski zastupnici sazvati na raznih mjestih više skupština, da doznaju na taj način za mnienje naroda glede njihovih zahtjeva.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Dužnici pozor!

Tko od naših dužnika nekoli, da mu budućim brojem ustavimo daljne šiljanje lista, neka kretom pošte podmiri barem prošlogodišnju predplatu, inače će imati uz sramotu — pozvati ćemo jih naime podpunim imenom na podmirbu — takodjer i nepotrebnih troškova!

Franina i Jurina.

Fr. Molim te Jurino povej mi ča je ta „vakalanda“ u Vabregi?

Jur. To ti je tako moj Frane: Jedan dan neki Kamalićev hlapac je mlatija svoga sina, koj nije stia ni po Bogu ni po vragu i leginu školi, i je vrišća: Ako češ me ubiti cako moj ja u Vaklandu ti ga negrem.

Fr. Zašto pak djeca biže iz te školi kako janci i teleta izpred macela.

Jur. Ač vide one krvave zide na koje jih šavrin trupa hita, drma kao prodano meso pak biži koj brže more u našu školu i tako legina škola je došla na 30 školari, a naša sv. Cirila i Metoda poskočila na 70.

Neki je napisal na zid: la và Kalando i tako sada je krstena „Vakalanda“ po sve vieke. A u kratko vrieme moći će lega napisati: C a s a d' a f f i t t a r e.

Fr. Bog te usliši Frane — Amen. I to su pofulinovi trè quarti della popolazione di Abrega?

Jur. A da ač je brojia mačke, tovare, svinje i svu svoju luteransku čejad.

* * *

Fr. Ča biš rekal Jurino, koliko vremena te bit oni dva leprniaški suci onako bogati?

Jur. Dokle fine izbori.

Fr. A potle?

Jur. Srebat te kašu kako i mi.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izviešće c. kr. državnog gimnazija u Puli za školsku godinu 1901./1902. kaže, da je isti posjećivalo 169 djaka, od kojih se po narodnosti diele 38 medju Niemce, 96 medju Talijane, 24 medju Hrvate, 11 medju Slovence. Maturi se podvrglo 10 djaka, i to 8 domaćih te 2 izvanjska. Položili su ju odlikom: A b r a m i ć Mihael (Hrvat), P a r e n t i n Petar (Talijan), W o l f Albert (Niemac); zrelimi bijahu proglašeni K r k o č Franz i S e l a n Eduard (oba Slovenca), popravak za dva mjeseca imadu 4, i to: jedan Hrvat, jedan Slovenac, jedan Njemac te jedan Talijan (izvanjski). Posve propao 1. Hrvatski tečaj je polazilo 42 djaka, talijanski 57. Kako se vidi, medju maturanti bijaše većina Slavena.

Opet ravnopravnost na c. kr. pošti. Na našu zadnju viest pod tim naslovom primili smo podpuno vjerodostojno obaviešćenje, da se je onaj slučaj dogodio ne iz zlobe ili mržnje već jedino radi nesmotrenosti činovnika, koji u naglosti i obilnosti posla nije opazio pogrieška. Tomu razjašnjenju vjerujemo tim više, što je dotični činovnik podpunoma vješt hrvatskomu jeziku. — Da se takove pogrieške kod manipulacije sa tiskanicama u buduće nedogadjaju, dobro bi bilo, da slavno ravnateljstvo uvede za I s t r u u o b ć e j e d i n o t r o j e z i č n e t i s k a n i c e kao što to biva u Dalmaciji. Neuvede li slavno ravnateljstvo trojezične tiskanice, koli za Hrvate toli i za Talijane i Niemce, poduzeti ćemo potrebite mjere, da neće niti hrvatske stranke primati takovih tiskanica, gdje će biti tiskan t a l i j a n s k i j e z i k. Zašto moraju upravo Hrvati trpiti na tiskanicam i t a l i j a n s k i jezik, kada Talijani n e ć e d a t r p e h r v a t s k i? Akoprem su Talijani povlašćena raca u Austriji, ipak se to neslaže sa ravnopravnošću. Zakon mora biti za sve jednak! Kada bi se uvele trojezične tiskanice za sve u obće, koliko bi se činovnikom prištedilo posla, a predstojnikom raznih neugodnostih!?

Iz Kanfanara: Ne znam tko Vas je gospodine uredniče, onako netočno obaviestio o dogodjajih u Kanfanaru, da se je naime i ove godine obdržavalo svibanjsku pobožnost u tal. jeziku, ali to nije istina. Ako je već netko htio spomenuti nešto o žalostnih odnošajih, još žalostnijeg nam Kanfanara, mogao i morao bi bio to učiniti onako — kako ide. Svibanjska se pobožnost nije obdržavala u talijanskom jeziku, jer je p o p r d i l i nisu htjeli. Biskup je naredio bio, da se drži za nas u 6 ura poslie podne, a za „Talijane“ u 5 ura poslie podne. Ponizni i pobožni Krnjeli i njihove podrepnice, te s njima skupa vriedne „figlie di Maria“ ne zadovoljiše se time, te tako izostade talijanska „pobožnost“. A zašto ne htjedoše „Talijani“ pobožnost u 5 sati?

Da Vam pričam od početka, pak — do kraja, kako se je „nekada“ uvelo tal. „pobožnost“. Nije to bilo nekada, već je to bilo pred par godina, kad su ovdje bivale neke „šiore“ iz Pule. Došle su bile „razfriškati“ si mrmoriju. Prohtjelo im se pobožnosti u njihovom jeziku, jer da hrvatski ne razumiju. Mi bismo stavili glavu, da tim „šioram“ nebi bilo nikad ni na kraj pameti došlo, da im nisu to u glavu utuvile takozvane „figlie di M.“ Te „šiore“ iz Pule pošle su na to k pokoj. g. plovanu i gle! Ovaj im udovolji. Uvede se talijanska „pobožnost“; i to u 7 ura u večer, a za nas u 6 ura u jutro. Da Vam već unapried rečem, mi smo dolazili u večer, jer je 7. ura najprikladnija za nas težake. U jutro u 6 ura bili smo na polju za svojim poslom. Mi smo dakle bili prisiljeni prisustvovati talij. pobožnosti. Tu Vam se je molilo talijanski, s orgulja se je razliegalo pobožno pjevanje još pobožnijih „figlie di Maria“. Kad bi došle van iz crkve, sve blažene bi znale: „Questo ne xe l' unica ora de divertimento che gavemo a Canfanaro“! Za takove se je držalo „pobožnost“, a nama se nije htjelo zadovoljiti samo time, što smo željeli, da se prenese za nas u večer, a za „pobožne figlie“ u jutro. Za koga se je molilo talijanski? Valjda za „figlie“, koje su se došle „divertit“ u crkvu, pod liepim imenom „kćerka Marijinih“, ili valjda za „Momola“. Ta „Momolo“ ne treba pobožnosti; on je bezgriešna duša, jer na izpovied ne dolazi nikada ili malo kada! Već tada pred 3 godine moralo bi se bilo odpraviti tu famoznu „pobožnost“, ili barem držati ju u jutro za nje, a u večer za nas. Frajlice naše mogle bi se jako lahko malo ranije dignuti i popiti po dva friška jaja, da im se m r m o r i j a r a s f r i š k a, pak da onda uzmognu još ljepše i pobožnije pjevati.

Nadošla je i ova godina 1902. i s njom mjesec svibanj ili maj. Krnjeli, popdrili i njihovi hlapci, gnjusni podrepnice, htjeli su se i ove godine pozabaviti u kući božjoj i to „sulle spale dei Croati“. Nije im pošlo za rukom, jer se je tomu opro gosp. kapelan Višković, koji je bio radi toga pozvan od biskupa Flappa na opravdanje. Tužili ga odmah Krnjeli njihovom dobrom biskupu. Nadali su se, da će im poći za rukom, kao onomadne, kad su Isusovci ovdje propoviedali. Krnjeli postadoše u hip pobožni, te zamoliše biskupa za talijanske propoviedi, jer da nerazumiju „el croato“, a da bi jako, jako radi spasili svoje griešne duše. Biskup je na to naredio, da se drži pobožnost za nje u 5 ura poslie podne, a za nas u 6 ura. To je ono, što sam Vam odmah u početku rekao. „Talijani“ (colla coda) ne bijahu zadovoljni, kao za vrieme Isusovaca, kad

im je biskup bio odgovorio brzojavno: „Si concede predica italiana“.

Oni htjedoše u 7 ura u večer ili pak ništa. Osobito „Marijine kćerke“ imalé su na srcu tu blaženu 7 uru, jer da to je najljepša ura za „divertimete“.

„Addio la nostra unica ora“, govorile su one trčeći kroz Kanfanar, sad k Mamolu, svomu generalu, sad k Šantinu govoreći i moleći na koljenih neka obuče frak i nek si natuče cilindar na glavu, pak da neka gre „protestare contro le reforme de sto prete fanatico!“ „Pete fie, pete“, govorio im je Šantin, „sutra ćemo poći po Kanfanaru pjevajući „le nostre canzoni“ i tako ćemo najlaglje jaditi Hrvate“. Bravo, bravo, viva Šantin, vikale su uzradošćene „figlie di M.“

I došao je prvi dan maja. Da si se malo ranije digo, bio bi čuo raj-nebesko pjevanje pobožnih „figlia“, koje su ponosito stupale po Kanfanaru za svojim Mamolom. Šantin je bio od zada, a tamo mu je bilo baš i pravo mjesto. A da ste ih vidjeli kakvoga „kuraja“ su imali?

Medju njima se je plela i jedna s l e č i n k a, koja je vrlo oduševljeno pjevala s njima poznatu „Barcarolu“.

Radi toga „štrajka“ g. plovan nije htio držati pobožnosti, kako je biskup naložio, jer da bi još veće bune bilo. Drugi dan pako, kad je vidio, da su se Krnjeli povukli u svoje „palace“, započeo je pobožnost u hrvatskom jeziku, koji govori sav narod kanfanarski i koji jezik Krnjeli i poprdili bolje razumiju nego „svoj“ osobito u „svojoj butegi“. Jednoga dana, kad smo mi imali pobožnost u crkvi i na samo „Tielovo“ pod večernjom, bile su neke „figlie“ toliko udubljene u svoju pobožnost, da su pošle pod ladonju — piti pivo. Naši ljudi su ih pošteno obružili, osobito naš jedan Maričan s preslicom. Svršavam ovako: Ako mjesec svibanj i junij ne naučiše našu gospodu koječemu, onda mi ne znamo . . . .

Politički pregled.

U Puli, dne 7. julija 1902.

Austro-Ugarska.

Kako javismo, trojni savez produljen je dakle na dalnjih 12 godina. Sadašnjemu savezu izticao je rok mjeseca maja 1903. pa ako se ima to produljenje započeti danom kad izliče stari savez, to će taj produljeni savez svršiti tamo negdje okolo god. 1815. U Berlinu i u Beču vesele se tomu produljenju iskreno, dočim ga u Rimu smatraju potrebitim zlom. U Berlinu bijahu udareni temelji trojnomu savezu, koji je bio niknuo u glavi željeznog kancelara. Bismark se je bojao Francezke, koja nemože da zaboravi na svoje izgubljene pokrajine nakon rata sa Njemačkom od god. 1871. On je hotio trojnim savezom osjegurati Njemačkoj stečevine iz onoga rata i to pomoću Austro-Ugarske i Italije, i to mu je sretno pošlo za rukom. Nadalje je hotio osamiti Francezku, da nebude mogla misliti na odmazdu, a to mu nije posve pošlo za rukom, jer premda se danas u Francezkoj negovori više toliko o odmazdi, Francezka nije ostala osamljena, već se je oslonila na silnu Rusiju, s kojom tvori dvojni savez, koji tvori opet sa svoje strane protutežje proti trojnomu savezu. Trojni savez izgubio je ustrojenjem dvojnoga saveza mnogo od svoje prvobitne važnosti. Za sklapanja trojnoga saveza vladala je napetost izmedju Njemačke i Francezke, čega danas više neima u onolikoj mjeri. Francezi neće doduše nikada zaboraviti svog poraza od god. 1871, nu tečajem vremena sprijateljiše se sa okolnostim znajuć, da se stare pogrieške Napoleonove vlade nedade popraviti tako lahko novimi ratovi. Izmedju Francezke i Italije vodio se dugo gospodarski rat, jer je bogata Francezka htjela na gospodarskom polju kazniti siromašnu Italiju zbog njezinog pristupa u trojni savez. Toga je rata nestalo usljed razboritog posredovanja umnijih francezkih i talijanskih državnika. I u tom pogledu izgubio je dakle trojni savez mnogo na svojoj prvobitnoj važnosti. Izgubio je te važnosti i obzirom na odnošaje izmedju Austro-Ugarske i Rusije, koji nebijehu prije prijateljski radi balkanskog pitanja. Nu danas je nestalo bivšeg nesporazumljenja, te obje ove velevlasti rade složno oko uzpostave redovitih odnošaja na Balkanu. One sklopiše dapače posebni ugovor, kojim je jednoj i drugoj velevlasti označen njezin djelokrug na Balkanu.

* * *

O posliednjem krunskom vieću, obdržavanom pod predsjedanjem Njeg. Veličanstva radi neuspjelih dogovora izmedju austrijske i Ugarske vlade, pišu iz Beča naknadno, da je tečaj toga viećanja izazvao na odlučujućem mjestu dojam, koji nije morao biti povoljan ili barem nije urodio uspješnim rezultatom pregovara. Glasalo se dapače, da su oba ministra-predsjednika stavila Njeg. Veličanstvu na razpolaganje svoje listine za slučaj, ako bi se pronašlo, da su njihove osobe zaprekom, da se u život privede nagodba.

* * *

Madjarski listovi pišu, da će ugarski ministar-predsjednik predložiti vladaru u Ischlu nove uvjete za uredjenje gospodarske nagodbe izmedju Ugarske i Austrije. Isti listovi javljaju, da se ima smatrati položaj nada sve ozbiljnim i da se mnogo o tom govori, da ne će doći izmedju obiju vlada do sporazumka. U nekih krugovih da se već govori o promjeni ministra-predsjednika te se i spominje ime hrvatskoga bana. Liberalna stranka madjarskoga sabora da se još uviek nada, da će ministru-predsjedniku Szellu poći za rukom odstraniti zaprieke i nagodbu do konca godine sklopiti.

* * *

Staročesko glasilo „Hlas Naroda“ javlja navodno iz dobro upućena izvora, da se više neće vratiti u službu austrijski ministar pravosudja Spens-Boden. On da osjeća da mu je potrebit mir obzirom na svoju dobu i na posliednju svoju bolest. Njegovimi nasliednici imenuju se dvorski savjetnik dr. Lamatsch, predsjednik pražkog zemaljskog nadsuda Vesely.

Crna Gora.

Sa Cetinja javljaju novinam, da se je sastao mješoviti crnogorsko-turski odbor na granicah kosovskog vilajeta da na licu mjesta razpravi nekoja prieporna pitanja, koja uznemiruju već odavna tamošnje programično pučanstvo.

* * *

Jedan od uvaženijih rimskih listova piše povodom predstojećeg vienčanja kneževića Mirka sa gospojicom Kostantinović, da će se crnogorski dvor tim vezom približiti kraljevskoj družini u Biogradu. Kralj Aleksander imade već malo ili ništa nade, da bi mogao imati potomaka te će na taj način biti najbliži kraljevskoj obitelji knežević Mirko po svojoj supruzi. Talijani da bi pozdravili iskrenim veseljem kneževića kao priestolonasliednika Srbije, jer da je on ne samo brat talijanske kraljice, već da si je i osobnimi vrlinami stekao ljubav Talijana.

* * *

Iz Kotora javljaju, da se čine na Cetinju velike priprave za vienčanje kneževića Mirka. Talijanska kraljica Jelena da neće bratu na vienčanje, jer da se nalazi u blagoslovljenom stanju.

Srbija.

Ovih dana dao je prirediti kralj Aleksander u svojem dvoru sjajnu gostbu i to povodom dogradnje ladje „Kraljica Draga“, koju je biogradsko gradjanstvo podarilo kraljicu za plovitbu na Dunavu. Kralj Aleksander izrekao je na gostbi govor, u kojem je naglasio svoje zadovoljstvo, što je srbski narod sa veseljem prihvatio novu političku struju u Srbiji, koja se osniva na čvrstih temeljih i koja je već počela roditi dobar plod, kao što je potvrda metropolite Firmilijana i kao što će biti do mala učvršćenje financijalnih i gospodarskih odnošaja kraljevine.

Bugarska.

Prvih dana o. mj. pogostio je svečano predsjednik francezke republike Laubet kneza Ferdinanda, koji je u Pariz došao iz Rusije. Gostbi prisustvovali su ministri, senatori i kneževa pratnja. Knez Ferdinad podielio je predsjedniku Loubetu i ministru Delcassé-u visoke bugarske redove.

* * *

Glede novoga narodnoga zajma, podielilo se javno mnenje Bugarske u dva tabora; jedni kažu, da je taj zajam povoljan i da se može obječuće prihvatiti, jer da mu je kumovala Rusija, dočim tvrdi opozicija, da su uvjeti novoga zajma teži, nego li bijahu prije, premda za zajam nejamči monopol duhana.

* * *

Iz Carigrada javljaju, da su posliednje doba ustaške čete u manastirskom vilajetu zadale mnogo posla turskim četam, koje su ih nakon velikog napora razpršile.

Rusija.

Petrogradski dopisnici izvanjskih listovu tvrde, da je car Nikola nakanio uzprkos protimbi ministra pozvati k sebi okolo 200 osoba različitih stališa, kao sveučilišne profesore, urednike, novinare, političke kažnjenike i policiji sumnjive osoae, od kojih da želi saznati pravo stanje svoga carstva. Opetovani atentati na ministre, nezadovoljstvo djačtva i razni nemiri da su cara tako uzrujali, da je odlučio iz izravnog razgovora s raznimi osobami doznati, što bi valjalo učiniti, da se u Rusiji uzpoštavi svuda mir. Pozvane osobe, da će otvoreno i bez obzira kazati caru svoje misli, kako bi se dalo odstraniti nezadovoljstvo nižih slojeva počanstva. Ministri da se protive toj carevoj nakani, ali carica da ju podupire.

Italija.

Po viestih rimskih listova odputovati će talijanski kralj Viktor Emanuel dne 9. o. mj. u pratnji ministra za izvanjske poslove g. Prinetti-a preko Berlina u Rusiju te će dne 13. o. mj. prispjeti u Peterhof. Tuj će ostati kao gost ruskog cara tri dana. Odavle će se kralj vratiti ravno u Italiju. Ruski car vratiti će posjet talijanskomu kralju u Rimu mjececa oktobra.

Razne viesti.

Hrvatska sveučilišna mladež i presvj. g. biskup dr. Mahnić. Hrvatska sveučilišna mladež u Zagrebu objelodanjuje u listovih sliedeću izjavu: „Pravaška omladina hrvatskoga sveučilišta“, kao vjerni izraz mišljenja čitave hrvatske univerze, izriče na svojoj posljednjoj sjednici duboku zahvalnost presv. gosp. dr. Mahniću, biskupu krčkomu, za njegovo rodoljubno i požrtvovno promicanje staro-hrvatske službe božje, za osnutak trajne stolice glagolske akademije, te za njegovo nastojanje oko unapredjenja ove eminentno narodne povlasti. Ujedno odsudjuje postupak poznatih biskupa, protivnika glagolici, koji se u isto doba prikazuju tobože „hrvatski rodoljubi“, a neće, da to „rodoljublje“ potvrde djelima. Evo im liepa primjera, da patriotizam na rieči pokažu djelom.

Odbor pravaške omladine.

Iz izviešća sušačkog velikog gimnazija vadimo, da je isti polazilo djaka, medju kojimi jih bijaše 10[illegible] austrijskog Primorja, 4 iz Kr[illegible]ske, 11 iz Štajerske, 17 iz Dalmacije, iz Bosne i Hercegovine i 8 iz Uga[illegible] Službenog izviešća nismo primili. Jer spada pod austrijsko Primorje, to su da je od 109 djaka najviše njih bi[illegible] Istre. Maturu su položili sliedeći djac[illegible] Istre: Maković Ante, Sironić Š[illegible] Tentor Matija, Kraljić Ante i Sta[illegible] Marko. Kako se vidi, ustrojenje hrvatske gimnazija u Pazinu nije nimalo upli[illegible] na polazak sušačkog gimnazija od st[illegible] Istrana.

Iz Splita smo primili, za danas broj prekasno, izviešće o velikoj sk[illegible]štini hrvatskih ljudi u Splitu za glagolj[illegible] koja se obdržavala u nedjelju dne 6 mj. To izviešće donieti ćemo u naredn[illegible] broju doslovno.

Ivan Rendić u Biogradu. Iz [illegible] gradskih novina doznajemo, da je primljen u audienciju od kralja Aleksandra slavni naš kipar Rendić. On bora[illegible] Biogradu, kako je poznato, radi spo[illegible]nika, što će tamo podignuti pokojn[illegible] kralju Milanu. Govori se, da će Ren[illegible] izradili po svoj prilici i poprsje kr[illegible] Aleksandra i kraljice Drage.

Zastupstvo grada Lavova podie[illegible] je slavnomu poljskomu piscu Sienkiew[illegible] počastno gradjanstvo i to ne samo r[illegible]va na živ[illegible]jateljskih sinovi na svjetu, već osobito radi toga, što se odlučno zauzeo za svoje suzemljake, [illegible] stanuju pod njemačkim pritiskom u P[illegible] nanju.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača
IGNACIJ KRO[illegible]
Trst – Beč.
Tvornica u Beču u vlastitim zg[illegible]
dama.
Kuća utemeljena god. 1849.
Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nac[illegible]
osnova, pregled svojih namještaja.
Najveća solidnost, elegantnost
jeftina ciena.

Prva slovenske skladište pokućstv[illegible]
Antona Černigo[illegible]
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Haren[illegible]
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Sólkanu–Trst[illegible]
Tvornica sa strojevnim obrato[illegible]
Svaka je konkurenca nemogu[illegible]
jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftá za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati lik
za kurje oči, žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Traži se pita: **Luser** po nar.
Taftá za turiste **K 1·20**
Dobiva se u svim ljekarnama.

Broj 53. Pula, u petak dne 11. julija 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i ustanje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Tratu.

Poziv na hrvatske visokoškolce u Istri.

Danas, gdje se sve hvata u žeo kolo, gdje se prema zvanju, maju i idejama stvaraju skupine, uzmognu obraniti svoje stečeili organizovanim radom domoći novih; kao sinovi naroda, što su okolnosti bacile pod razne vlade steme, koga su okolnosti izručile ijateljima na milost i nemilost; sinovi naroda, koji mora da svoja va na život brani protiv raznih rijateljskih elemenata; kao sinovi, danas-sutra ima da stupe u borbu Život svoga naroda i svoj: dužni o, prije nego što se rastresemo razne strane, da se upoznamo, poznamo važnost vlastitih potreba, nost i značenje narodnih potr Već pred nekoliko godina kušalo e s ustrojenjem djačkog ferijalnog žtva, no valjda najviše s uzroka, takovo družtvo samo po sebi učuje razna pravila i paragrafe stalo je sve samo pri pokušaju. Gotovo u isti čas niknula je Beču, cu i Zagrebu namisao, da se mi atski visokoškolci iz Istre preko znika sastanemo, ne možda pouti toliko primjerom ostale braće omovini ili naših »nespašenih« ga, koliko ćuteći potrebu, da u ateljskom sastanku vidimo, koliko ima i kaki jesmo, tko je prijatelj ili neprijatelj, a su sredstva da obranimo od, a po njemu i sebe.

Valovi zapadne kulture zapljusaju i naše obale, našu domovinu, šajući nam ne male štete, gušeći ljeznom zagrljaju nazor, kvareći jemu i ono malo čistog pojma život, turajući ga u vrtlog neproijivih ideja. Djačtvo pak napose gnuto je utjecaju raznih ideja, koji one bez obzira, da li su za nas dobre ili ne, prigrljuje, donašajući tako kući smetnju i smutnju, bez obzira od koga te ideje potječu, da li od lažnih proroka kod kuće ili iz vana. Ne može čovjek tu da krivi pojedinca: krivo je tomu pomanjkanje svake direktive u izboru knjiga, tako, te uz nedostatnu i zastarjelu gimnazijsku naobrazbu djak hvata sad lievo sad desno, što mu pod ruke dodje, a najviše nevaljalo kod današnje »hiperprodukcije« i knjiga i pisaca, ideja i listova, smjerova i programa: u kratko — svega.

Dok drugi bacaju kocke o naše odielo, dok rulja neprijatelja i tajno i javno radi i ruje, dok narod bije neizvjestan boj, zar da mi ne pokažemo da smo njegovi sinovi, da i u nama ima ljubavi za njega? — Mislimo, da će svaki visokoškolac, uvažavajući neobhodnu potrebu, da izmjenimo misli, s oduševljenjem pozdraviti ovu zamisao, te bez oklievanja žrtvovati ono malo vremena, što ga taj sastanak iziskuje. —

Najzgodnijim za taj sastanak, čini nam se grad Pazin, gdje bi početkom kolovoza istodobno upriličili i koncerat. Bez smisla bi bio svaki poziv na pojedinca, držeći, te je svaki moralno obvezan, da ako ne već drugim, a ono barem prisutnošću ovrši svoju dužnost. —

Beč, dne 6. srpnja 1902.

Za odbor:

Gržetić, Ivancić,
Žic, Dorčić.

P. S. Veseljem pozdravljamo gornju namisao naše mladeži, naše budućnosti, te se nadamo, da će njihova namisao s uspjehom obroditi.

Velika skupština

hrvatskih ljudi u Spljetu — za glagoljicu.

Split, dne 7. julija 1902.

Ogromni hram, podignut umjetnosti i narodnom jeziku, spljetsko kazalište, bijaše jučer dubkom puno. Glava do glave. Uz veliki broj gospojinskih šešira, množtvo težačkih crvenih kapica. Na pozornici kolo gospode pokretača: Vidim veterane narodnih borba: spljetskog načelnika Milića i trgovca Didolića iz Selaca, a uz bok im mladi naši sokolovi: dr. Mihaljević, dr. Trumbić, dr. Smodlaka, pjesnik i novinar Kapić itd. Članovi občinski tajnik Mikačić čita brzojave, a ima ih silesiju iz svih strana Dalmacije, svi se pridružuju zaključima sastanka.

Podiže se načelnik Milić i počimlje govoriti. Glas mu je nešto malo staračkl, ali zvonak i bistar, govor mu teče umiljato, al znade vješto da naglasi važne tačke u govoru. Govor je osnovan na širokoj podlozi i uspije se na njekim mjestima do znamenite govorničke visine.

Počima sa prispodobom o vlasti tmina i vlasti svjetla, te mu je cieli govor s tim isprepleten. Pita se: zašto su slavenski apoštoli sv. Ćiril i Metod u kratko doba mogli uspjeti u privedenju u kršćanstvo slavenskih naroda prostranih pokrajina od Moravske i Panonije, preko Balkana pa sve do južne Rusije? Jedino zato, odgovara, što su pripoviedali sv. vjeru u narodnom jeziku, neposredno daklę ulili istine vjerske u srca naših pradjedova. To su im priznali i poglavari crkveni, te dali pravo svim narodima slavenskim, da se služe narodnim jezikom u crkvi. To pravo nije izgubljeno, a vlast tmine zaludu se muči, da doskočicama fiskalskim kuša niekati kontinuitet prava: a ni njezin izgovor, da narodni jezik u crkvi rusi jedinstvo vjere, nema temelja.

Kad nas Hrvata baš, uza svu našu povlasticu u pogledu crkvenoga jezika, jedinstvo vjere nije ni najmanje trpjelo, nego su nas pape dapače odlikovali mimo sve narode, nazivavši nas: branitelji kršćanstva. Vlast tmina bi htjela, da naša borba za glagoljicu nosi za sobom i političku težnju. Ali kakvu? Hoćemo li mi sa glagoljicom udarit temelje novoj državi, hoćemo li srušiti što postoji? Ništa od svega toga; mi hoćemo samo, da i nadalje sačuvamo veliku utjehu, da možemo u svojim crkvama, za svojim svećenicima moliti se Bogu neposredno u našem, u razumljivom jeziku, koji srcu govori. Svrha nam je dakle učvrstit vjersku svezu u narodu, utvrdit vjeru. Vlast tmine doziva proti našoj povlastici u pomoć zastaru, ali naše pravo nije zastarjelo, narod se je nije odrekao ni ondje, gdje uslied nepovoljnih okolnosti glagoljanje u crkvama je prestalo. Odpor proti nakani crkvene vlasti, da malo po malo ukine glagoljicu, pojavio se je najprije u Spljetu. To je i naravno, jer Spljet ima u tomu svoje drevne tradicije još žive.

Primacijalna biskupija ciele Ilirije vidjela je borbu za narodni jezik u crkvi još pred deset stoljeća.

Iz žalostnih dogodjaja sa zavodom sv. Jeronima u Rimu, govornik vadi važne i, koliko mi se čini, posve originalne argumente u prilog glagoljici. Sveti Otac povratio je zavodu staro ime ilirsko, koje obuhvaća narod hrvatski cieli, u svim hrvatskim pokrajinama. Kad je povlastica narodnog jezika u crkvi priznana od crkvenih poglavara cielomu narodu ilirskomu, valja da mu se i povrati, i da se staroslavenska služba božja uvede u sve crkve, gdje prebiva hrvatski narod. Možemo kazati dakle: salutem ex inimicis nostris, jer sv. Otac nemože poreći što je on sam i množtvo njegovih predšastnika potvrdilo. Svako zlo dakle ne dolazi za škoditi. Ali moramo biti uztrajni u pitanju, jer ako glagoljica propane u Dalmaciji, propala je i u svim onim mjestima, gdje se je nezgodama vremena prestalo glagoljati. Pitanje o glagoljici za naš narodni obstanak važnije je od ma kojega drugoga pitanja, i baš toliko uzvišenije, koliko su uzvišenije stvari duhovne od svjetovnih. Pred 3 godine sve niže svećenstvo dalmatinsko obratilo se na sv. Otca, da dopusti neograničeno pravo glagoljice našemu narodu. Molba nije riešena.

PODLISTAK.

Ustaj tajnika Viktora Cara Emina,

na glavnoj skupštini „Družbe sv. Ćirila i Metoda" dne 12. junija 1902.

(Nastavak.)

Već u lanjskom izvještaju bila je na i na široko ocrtana odiseja naše u Livadama. Sl. skupštini bit će za ostalo u pameti ono osam-mjesečno anje sa školskim oblastima, koje su tada negda, i to dne 23. veljače lanjgodine dozvolile, da se u Livadama i družbina škola. I ta se škola otvoa nju polazi sada 86 djece obojega a. Već svršetkom prve godine pokaje ta škola dobar napredak, a nao se, da će ondje i u buduće velika žbina žrtva biti okrunjena što ljepšim jajnim uspjehom. Ovih je dana i ta a zadobila pravo javnosti.

Stara i po ustrojenju prva družbina a u Baderni, koju sada s dobrim uspjehom polazi 74 djece obojega spola, zadobila je lanjske godine pravo javnosti, a takovo pravu zadobile su i druge neke družbine škole, kao ona u Puli, u Opatiji i Kašteliru.

U školu u Kašteliru bilo je lani upisano oko 100 djece. To nije bilo po volji družtvu „Lega Nazionale", koja je, kako je poznato, sagradila svoju školu u bližnjem selu Labinci. Svrha te škole bila je ta, da se zaprieči napredak našoj školi, eventualno, da ju se i uništi. I doista, što se nije sve pokušalo protiv naše škole u Kašteliru? To mjestance pripada pod občinu Vižinadsku, koja je još i sada u talijanskim rukama. Občinar Kaštelirski ili iz susjednih Labinci ne može dobiti ni lova, ni paše, u obće nikakve pogodnosti, ako svoju djecu šalje u našu školu. Nego uza sav taj latinski liberalizam naša se škola u Kašteliru junački drži i, kako spomenuh, nju polazi nešto oko stotine djece. Da nam ih kako god istrgne, „Lega" je za Labince imenovala još dvie učiteljice. I tako se je dobro talijansko srce, koje je kroz tolika stoljeća bilo zatvoreno glasu naroda što je vapio za školom, odjedanput otvorilo i dalo Labincima najednom tri učiteljske sile — dvie za odraslu djecu, a jednu učiteljicu za djecu od 3 do 6 godina.

Obzirom na to a i obzirom na previelik broj djece, naše je Ravnateljstvo zaključilo, da se naša škola u Kašteliru proširi od jedne na dvorazrednicu. To se i izvelo u roku od jednoga mjeseca. Porušili se ploćovi učiteljskoga stana i eto velike i liepe dvorane. Učiteljicom se je pako imenovalo gdjicu. Jelku Semitekolo, koja sada tamo vrši svoje plemenito zvanje na obće zadovoljstvo onoga dobroga puka. A krasan je napredak u obim razredima, a dobra volja obih učiteljskih sila pokazala se je i prigodom Božića, kada su djeca pred množtvom naroda predstavljala igricu „Kraljević Marko i Štriga Lega". Ta se igrica morala opetovati, a odnosni izvještaj nam pripovieda, da su kod toga mnogi plakali, a mnogi da su zasramljeni gledali o tle, zastidjeni prikorima, što su ih morali čuti iz djetinjih onih usti.

Potreba proširenja škole pokazala se je i u Puli. Kako je poznato družba ima i u Puli — i to u Šijani — svoju školu, koja kao jednorazrednica ne bi mogla da odgovara potrebama naših ljudi u gradu kakov je Pula. I pao je predlog, da se tamošnju družbinu zgradu dogradi tako, da se uz postojeću školsku dvoranu dobije jošte jednu, u koju bi se tada smjestio drugi razred. Smišljeno — učinjeno. I to je stojalo našu družbu goleme žrtve, ali to što se je učinilo bilo je od preke nužde. I tako se je početkom lanjske šk. godine otvorio i drugi razred na družbinoj školi u Puli. Na taj je drugi razred Ravnateljstvo namjestilo učitelja gosp. Ernesta Jelušića, koji je već od prije bio imenovan ravnateljem na istoj školi. U toj se školi u ovo kratko doba od kad je proširena na dvorazrednicu, pokazao krasan uspjeh: nju polazi sada do 139 djece obojega spola: vrlo utješljiv pojav, kojega zamašitost postaje još mnogo veća, uzme li se u obzir okolnost, te bi sva ta djeca kad ne bismo imali u Puli svoje škole, prije ili kasnije pala u ždrielo grdne nemani, koja nas kani satrieti i progutati. (Dalje sliedi.)

Zato danas mi, slobodni gradjani, stupamo onom stazom, koju nam je, svečanstvo prokrčilo i zahtievamo najodlučnije svoje pravo. Naši redovi će se popuniti i sa svećenicima, koji ćute sa narodom i to je baš utješljiv pojav, da ih imamo dosta. Borit ćemo se dostojanstveno, ali i odlučno. A utješljivo je također, da imamo i narodnih biskupa, da će se naći skromnih sluga božjih, kakov je bio veliki hrvatski biskup Grgur ninski, koji je znao obranit glagoljicu još pred 10 stoljeća, da će se naći još hrvatskih biskupa, koji će doviknuti svojoj latinizatorskoj braći u interesu vjere, nevalja Vam posao, i poduprieti zahtjeve naroda na nadležnom mjestu, sabor dalmatinski odlučiti će, da blagdan sv. Cirila i Metoda bude proglašen narodnim blagdanom u Dalmaciji, a zemaljski odbor pripravlja temeljitu i odlučnu predstavku na sv. Otca u prilog glagoljici. Ako ustrajemo dakle na braniku naše svetinje, sva je prilika, da ćemo ju spasiti za nas i potomstvo, i da ćemo odvratiti uvriedu, koju vlast tmine kani nabaciti na naš jezik, nastojeć da ga izjera iz gradskih crkava, u nedostojne kolibe, u neznatne seoske crkve, da nitko za nju nezna, da bude sakriven pred svjetlom sunca. Ustrajnim i složnim radom doseći ćemo, da će biskup spljetski još glagoljski pontificirati pred moćima sv. Dujma u stolnoj crkvi spljetskoj.

Neka znade vlast tmine, da borba za naše svetije neće prestati, dok teče Hrvata!

Govornik je bio više puta prekinut živim odobravanjem, a na koncu govora trajao je aplauz njekoliko časova.

Poput Petronia i Pesanta imade i u Dalmaciji žalibože još zaslieplienih i umno ograničenih latinizatora. Trag im se gubi, ali ovdje u Spljetu živi još nekakav Valle, biskupski vikar. On je u biskupovoj odsutnosti, ovih dana upravio okružnicu na svećenstvo, da ne prisustvuje sastanku i da narod od sastanka odgovara. Na tu okružnicu reflektirao je dr. Smodlaka sa njekoliko zgodnih riečí. Glas mu je zvonak, govorio živo, vatreno. Veli, da će se naš narod znati oprieti svakomu protivniku, pa nosio isti mitru ili pasao sablju. (Odobravanje veliko).

Glasuju se resolucije:

„Da sv. Otac prizna svećobće pravo hrv. narodu na glagoljsku liturgiju u crkvi i ukine naredbe od 5. augusta 1898. susljedeće; da se uzdrži hrvatski brevijar i evangelistar; da se pozovu sve obćine dalmatinske, da se izjave u tom smislu; da odbor skupštine pošalje odaslanstvo u Rim; da se zaključci priobće svim biskupima; da se postavi na srce svećenicima Hrvatima, koji još neznadu, neka nauče glagoljska slova iz narodne dužnosti; da se postavi na zgodno mjesto (dr. Trumbić prekida: u stolnu crkvu) spomen-ploča Grguru ninskomu.

Svi zaključci uz veliko oduševljenje jednoglasno prihvaćeni.

S. Gj.

Za hrvatsku školu u Malom Lošinju.

Mali Lošinj, 5. julija 1902.

Poznato Vam je g. uredniče, da smo mi lošinjani uložili molbu za ustrojenje hrvatske pučke škole u našem gradiću još mjeseca septembra 1900.

Iz početka podpisalo je tu molbu 58 roditelja, dočim se ih je naknadno prijavilo još 12, tako, da ih bijaše svih 70, a djece u oba puta preko 100.

Nakon 7 mjeseci, videći roditelji, da se oblasti nemiču, obratiše se na narodnog zastupnika g. prof. Spinčića, koji je radi škole interpelirao vladu u carevinskom vieću u Beču. Malo kasnije pošli su nekoji od roditelja kotarskomu poglavaru g. pl. Manussi-u, koji im reče, da je dobio interpelaciju i da će stvar razviditi. Ali naši sviestniji muževi, znajuć unapried, šta će naši „šiori“ na obćini učiniti, ako ne povjeri njima, da oni sami izpitaju podpisane na molbi roditelje, zamoliše gosp. kotarskoga kapetana, da bi c. kr. kotarska oblast — nipošto obćina — preslušala roditelje-molitelje.

Nu, kako smo predvidjali, tako se je i dogodilo. Glavarstvo obćine pozvalo je naime 25. junija 1901, t. j. poslie 6 mjes., roditelje-molitelje te počela ih izpitivati zastrašivanjem, grožnjami i prietnjom.

Po dovršenom izpitivanju obdržavalo je obćinske zastupstvo sjednicu radi pitane škole, te je zaključilo jednoglasno, da hrvatske škole u Lošinju netreba.

Usljed toga i poslie načina izpitivanja, upravište roditelji tužbu na cea. kr. kotarsko poglavarstvo moleći ujedno, da bi ono radi izvida k sebi pozvalo sve podpisnike molbe za školu, budući je obćina prekoračila granice svog djelokruga i nastojala spletkami smanjiti broj za školu sposobne naše djece.

C. kr. kotarska oblast požurila se, da toj molbi zadovolji, jer je nakon 10 mjes., t. j. dne 17. aprila 1902, pozvala k sebi roditelje-molitelje pred posebnu komisiju, sastavljenu od 5 osoba, i to: c. kr. kotarski kapetan pl. Scarpa, obćinski odaslanici dr. Catarinich i Marko Martinolich, član zemaljskog odbora dr. Chersich i c. kr. kotarski školski nadzornik Pavao Skopinić. Rekosmo, da je taj odbor bio sastavljen od gornjih 5 lica i neznamo kako je došao na sjednicu tog odbora obćinski načelnik Sab'no Vidulich. Jeli bio pozvan ili je sam nepozvan došao? Il se je možda nadao, da će svi roditelji pobjegnuti, čim ga vide u cilindru i sa križem na junačkima prsim?

U tom je djelomice uspio, jer su pobjegle valjda od straha nekoje majke, ali je još uvjek ostalo 58 što majka, što otaca naše djece, koji izjaviše na zapisnik, da imade 80 djece sposobne za školu. Tom izjavom ostaše „šiori“ iznenadjeni, osobito asesor Chersich.

Poslije te sjednice upitalo je c. kr. kot. poglavarstvo obćinsku upravu, što li kani odgovoriti na zahtjev naših roditelja radi ustrojenja škola.

Naši „šiori“ nisu u neprilici nikada, kada, im treba zatajiti nam koje pravo. Oni sazvaše obćinsku sjednicu dne 25. junija, na kojoj je kazao načelnik, da u Lošinju neima u obće Hrvata i da netreba u obće hrvatske škole.

Načelniku Vidulichu se ne čudimo, što je to uztvrdio, jer ga dobro poznamo, pa on može uztvrditi posve mirne duše, da po noći sunce sije, a danju mjesec zemlju rasvietljuje, i nitko mu neće toga zamjeriti — ako je mogao uztvrditi, da u Lošinju neima Hrvata, da netreba hrvatske škole i da se čudi Lošinjanu nadzorniku Skopiniću, kako je mogao zagovarati hrvatsku školu.

Moj Sabino, latinsko Ti je doduše ime, ali Ti je čisto hrvatsko prezime i Ti nisi drugo starinom nego Hrvat, što Ti pokazuje i čestita starica majka, koja govori sa služkinjami samo hrvatski.

Od školskih oblastih očekujemo dakle, da se neće osvrtati na stranačke izjave obćinske oblasti, da će paziti jedino na želju i zahtjev roditelja molitelja, koji imadu pravo tražiti, da se njihova djeca podučaju u materinskom im hrvatskom jeziku. Nadamo se, da neće trebati radi toga druge interpelacije u carevinskom vieću.

Učiteljem na uvaženje!

Letošnja XIV. glavna skupščina „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ se bo vršila 14., 15. in 16 avgusta v Trstu. Ob tej priliki namerava pripravljalni odbor za prireditev zborovanja prireditи poučen izlet v Benetke na Lloydovem parniku „Leda“ ali „Selène“, ako se bo zglasilo zadostno število udeležencev. 10. številka „Učitelskega Tovariša“ z dne 1. julija je objavila dotični poziv. Iz tega povzamemo, da bi se odpeljali izletniki iz Trsta 16. avgusta ob 2. uri po polnoči, dospeli v Benetke po 5 do $5^1/_2$ uri vožnji ter se vrnili v Trst 18. avgusta okoli 1. uri po noči. Da bode pripravljalni odbor vedel za določeno število oseb, naj se vsakdo, ki se misli udeležiti tega zanimivega izleta, zglasi pri gpsp. Antonu Germeku, učitelju pri sv. Ivanu blizu Trsta in mu posije 5 K; toliko velja vožnja tja in nazaj.

Pričakujemo, da se ne bo zglasilo samo učiteljstvo, temveč tudi neučitelji v mnogobrojnem številu za ta velezanimivi izlet, vsaj se jim ponuja najlepša prilika, da si ogledaju vse znamenitosti tega mesta.

Vodstvo „Zaveze“.

Istarski sabor.

IV. sjednica.

U Kopru, dne 5. julija 1902.

Radi važnosti predmeta, popunjujemo zadnje naše izvješće o 4. sjednici ovako:

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, vladni zastupnik c. kr. savjetnik Al. Fabiani i 24 zastupnika.

Predsjednik otvori poslije 10 sati sjednicu.

Tajnik Vareton pročita zapisnik III. sjednice, koj se odobrava bez prigovora.

Predsjednik izpriča odsutne zastupnike Ventrella, Mianicha, Laginju i Kozulića.

Predsjednik priobćuje izvještaj zemaljskoga odbora, kojim su popraćene zakonske osnove: o zemaljskom zdravstvu, o mirovini obćinskih i njima jednakih liečnika te predlog istoga odbora, o produljenju željezničke pruge Poreč—Kanfanar. Priobći nadalje, da su stigle razne molbe za podporu.

Luka u Plominu.

Zast. Costantini sa drugovi upravlja interpelaciju na cesarsku vladu, koju pita, dali njoj je poznato loše stanje luke u Plominu, gdje prieči veliko blato svaki promet. Kaže da je već bila odlučena ladja za čišćenje luke od strane pomorske vlade u Trstu i sanitarnog kapetanata u Puli, ali učinilo se nije ništa te luka postaje danomice nepristupnijom. Pita vladu, da li će tomu zlu doskočiti.

Interpelacija ide vladinomu zastupniku.

Tobožnje slaviziranje crkava u bivšoj osorskoj biskupiji.

Zast. Bartoli sa drugovi stavljaju na vladu upit radi tobožnjeg njezinog čudnog postupanja napram „zakonitim prosvjedom“ obćinah Lošinj Mali, Cres i Osor proti slaviziranju obredah u crkvah rečenih obćina.

Interpelacija ponavlja interpelaciju stavljenu dne 23. maja o. g. u carevinskom vieću radi obustave zaključka obćinskoga zastupstva u Malom Lošinju proti naredbam krčke sinode, čim da se vriedja pravo molbah te se dira u obćinsku autonomiju.

U interpelaciji spominje se protuslovlje političke oblasti u Lošinju, koja nije jednak zaključak obćinskih zastupstva u Cresu i Osoru uništila.

Ova zastupstva zaključiše, da se pošalje spomenicu na kongregaciju obredah u Rimu proti nezakonitim tobož odlukam rečene sinode u Krku. Poslije interpelacije stavljene u carevinskom vieću da je politička oblast u Lošinju po nalogu c. kr. namjestničtva posebnimi dekreti javilo obćinam Cresu i Lošinju, da su ova obćinska zastupstva svojimi spomenicami kongregaciji obredah u Rimu prekoračila zakoniti djelokrug obćinskih zastupstva. Ovimi nalozi i zabranami da su pokazale političke oblasti kako štite slaviziranje crkava.

S tih razloga pitaju interpelanti vladu, kako opravdava obustavu zaključka obćinskog zastupstva u Lošinju i poznate dekrete obćinam Cresu i Osoru, kojim se vriedja autonomija obćinah. Interpelacija ide vladinomu zastupniku.

Obračun zemaljske agrarne zaklade za god. 1901.

Zast. Davanzo izvještuje u ime agrarnog odbora sa konačnim predlogom, da se odobri obračun te zaklade za god. 1901. sa prihodom od kruna 61.134.23, sa razhodom od kruna 54.536.50 i sa viškom od 6.597.73.

Zast. Mandić progovori kod razprave tog predmeta. Taj govor donieti ćemo posebice.

Govornik je započeo i svršio uz buku obćinstva na galeriji, koje mu je na koncu porugljivo rukami pljeskalo.

Izvještitelj izjavi, da pošto je zastupnik Mandić govorio u jeziku, koji nije jezik sabora, to se nemože nanj osvrnuti.

Predsjednik reče, da pošto neima prigovora s nijedne strane proti izvještaju agrarnog odbora, da se prelazi u podrobnu razpravu.

Većina prihvati bez dalnje razprave obračun ove zaklade.

Proračun zemaljske agrarne zaklade za god. 1902.

U ime agrarnog odbora izvještuje zast. Polesini.

U glavnoj razpravi govori obširno zastupnik Davanzo, čiji govor smo već u posliednjem broju u kratko izcrpili. Na koncu stavi resoluciju, kojom se pozivlje cesarsku vladu, da doznači veće svote državnog novca na korist istarskoga poljodjelstva. Za tu résoluciju glasovao je sav sabor. Zatim se prijavio za rieč zastupnik dr. D. Trinajstić, kojeg govor ćemo donesti također posebice.

Čim je započeo govoriti, nasta medju obćinstvom na galeriji velika buka, koja je neprestano trajala, dapače ni opomene predsjednika nepomogoše ništa te se odigrala komedija, koju opisasmo u zadnjem broju, te pošto je predsjednik dao izprazniti galeriju, mogao je dr. Trinajstić svršiti svoj govor.

Dočim je još za govora dra. Trinajstića zast. Davanzo vikao, da je zast. Mandić uvriedio predsjednika, jer da mu je rekao buratin i pulcinella, ustao se je iza govora dra. Trinajstića dr. Bartoli i predložio na temelju § 45. saborskoga poslovnika, da se Mandiću radi njegovih izraza proti predsjedniku podieli ukor i da se zabilježi u zapisnik. Zast. Mandić oglasio se je na to za rieč, hoteć izpraviti navode Davanza i Bartoli-a, ali zastupnici većine vikali su, da neima rieči, nu istodobno je Mandić ipak rekao što je htio reći, naime, da nije on nazvao predsjednika buratinom i pulcinellom, već da je rekao, da ga takvim smatra obćinstvo na galeriji pošto neće da ga sluša; istodobno lupali su članovi manjine po klupah i po tlih rukami i nogami, a predsjednik dao tobož glasovati o predlogu zast. Bartoli-a. Članovi većine stojeć na noguh dižali su i ruke u znak, tobož da glasuju, nu razabrati se nije moglo u sveobćoj buci ništa.

Predsjednik je na to nabio cilindar na glavu i rekao, da prekida sjednicu.

I sa predlogom Bartolli-a i sa odnosnim glasovanjem i tim da je predsjednik tobož dao na glasovanje taj predlog, gospoda su se porezala i formalno i stvarno.

Formalno za to, jer se o pozvanju na red neglasuje, nego pozivlje na red sam predsjednik, stvarno za to, jer su glasovala za pozvanje na red radi riečih, kako nebijahu izrečene.

Taj stvarni dio razjasnio se je čim je sjednica obustavljena bila, privatnim putem.

Čim se je naime sjednica opet otvorila, dao je predsjednik rieč zastup. Mandiću — najbolji dokaz, da mu se ju je prije krivo ukratilo.

Mandić je na to izjavio, da je već prije rekao, što je imao kazati makar i u velikoj buci i da neopozivlje ništa, što je kazao i da mu služi na čast podieljeni ukor.

Bartoli ustao je na to, te izjavi, da se je u vrieme pretrgnuća sjednice ustanovilo, da Mandić nije spomenutimi riečmi okrstio predsjednika, već da ga onakom smatra obćinstvo na galeriji.

Na to je većina prihvatila proračun agrarne zaklade za 1902.

Nastavak u prilogu.

Za poljodjelce — vojnike.

Zast. Bartoli postavi prešan predlog, da se poljodjelce vojnike nezove na vježbe nego mjeseca agusta, kad je najmanje poljskih radnja. Sav sabor — osobito na ove posliednje rieči, glasovao je za prešnost i za sav predlog.

Obračun zem. zaklade zag. 1901.

Poslije oduljega čitanoga izvieštaja o obračun zem. zaklade za god. 1901. postavio je zast. Bubba u ime financij. odbora sliedeći predlog:

1. Odobrava se obračun zem. istarske zaklade za g. 1901. sa sliedećim zaključci:

a) sa ukupnim prihodam od K 2,572.728·17

b) sa ukupnim razhodom K 2,491.369·25

Dakle sa ostatkom u blagajni od . . . K 81 358·94

2. Privoljuje se na prekoračenja, koja su se obnašla u rubrici I., naslov 1. i 3. razhoda (saborski troškovi i to samo saborovanje za se po tri puta i mnogobrojne tiskovine); u rubrici II., naslov 2. § 9, 10 i 14 (upravni troškovi); u rubrici III. naslov 2 i 7 (troškovi za školstvo; nije se potrošilo 60.000 K proračunanih za pučko školstvo, dočim se je potrošilo vrhu proračunanih 33.000 K za realnu gimnaziju u Pazinu prieko 5000 K); u rubrici VIII. naslov 1. (vojnički troškovi); u rubrici IX. naslov 1, 2, 3 (troškovi za javnu sigurnost); u rubrici X. naslov 1 i 2 (pokrajinski dug); u rubrici XI. naslov 1, 2 i 3 (razni troškovi u obće); u rubrici XIII. naslov 1 (predujmovi).

3. Prima se na znanje, da je ostatak u blagajni prešao na pomnoženje imovne zaklade.

4. Ovlašćuje se financijalni odbor, da na obračun postavi klauzulu homologacije. Te predloge prihvatila je većina. Kod glavne razprave toga obračuna oglasio se je za rieč zastupnik Andrijčić. Taj govor priobćiti ćemo posebice. Opažamo pako ovdje, da obćinstvo nije već bilo pripušteno na galeriju i da je medju zastupnici većine za cieloga govora vladao podpuni mir.

Račun imovne zaklade.

Većina primila je nadalje sliedeći predlog: Odobrava se račun imovne zaklade (fondo patrimoniale) za god. 1901., koja sadržaje u aktivih:

Preostatak u novcu K 91.352.
Nepokretnine K 228.634.
Pokretnine K 121.600.
Vriednostni papiri K 733.797.
Zajmovi K 25.500.
Kamati do 31./12. 901. K 12.731.
Veresije prema obćinam, interesiranim kod gradnje željeznice Trst-Poreč K 707.875.

Aktivni preostatci u obračunu kruna 427.889.

I taj račun primila je većina.

Zaplovitbu izmedju Pule i Rieke.

Na svrsi prima se predlog, kojim se zemaljskomu odboru nalaže, da u ime sabora podupre kod c. kr. ministarstva trgovine molbu parobrodarskoga družtva Pio Negri i drugovi iz Šibenika, iduću za tim, da dobije podporu za oživotvorenje trih plovitba u čednu izmedju Pule i Rieke.

Iz zemaljskih sabora.

Istarski sabor imao je jučer sjednicu. Na dnevnom redu bijaše izbor članova junte (zemaljskoga odbora). Za kmetske obćine bijaše izabran prisjednikom dr. Dinko Trinajstić, zamjenikom mu dr. M. Laginja. Ovog puta su Hrvati i Slovenci opet nakon 6 godina došli do svoga prisjednika. Prije 6 godina bijahu zastupnici kurije izvanjskih obćina, koji biraju jednoga prisjednika u zemaljski sabor, nasilno iz sabora iztisnuti i tako je bila saborska većina izabrala svoga prisjednika. — Izviešće donieti ćemo u budućem broju.

* * *

Tršćanski sabor imao je posliednju sjednicu prošle sriede. Na dnevnom redu bijaše zakonska osnova, kojom se uvadja novi gradjevni red za Trst sa okolicom. Slovenski zastupnici učinili su i prigodom razprave o toj osnovi svoju dužnost, kao što ju učiniše i nedavno prigodom razprave zakonske osnove o promjeni izbornog reda. Oni se nalaze još u težem položaju, nego li naši zastupnici na istarskom saboru, jer ih je razmjerno mnogo manje, a talijanska saborska većina nije ništa manje nasilna i brutalna, nego li ona u istarskom saboru.

* * *

U goričkom saboru upitali su slovenski zastupnici cesarsku vladu odnosno ministra pravosudja, kako li će opravdati postupanje podredjenih sudbenih oblasti, koje su imenovale prislušnikom kod zemaljskog suda u Trstu mladog pravnika, sina nekog odjelnog predstojnika u ministarstvu pravosudja, postaviv ga u red prvih prislušnikah i preskočiv mnogo starijih prislušnika, koji služe u okružju istoga suda. Proti takvom pristranom postupanju sudbenih oblastih prosvjeduju rečeni zastupnici najodlučnije, zahtjevajuć, da se izpravi krivnju nanešenu domaćim prislušnikom.

* * *

U dalmatinskom saboru razpravljalo se u sjednici od dne 8. t. mj. o predlogu zast. Prodana, da se proglasi blagdan sv. Cirila i Metoda zapoviedanim blagdanom za Dalmaciju. Predlog zagovarali su osim zast. Prodana također zastupnici Perić i Smodlaka. Proti govorili su talijanaši Salvi i Smerchinich, te Srbin Covacevich. Predlog prihvatila je hrvatska saborska većina. Zast. Milić stavio je predlog, da se promjeni zemaljski red u tom smislu, da se prenese zemaljski sabor iz Zadra u Split. Zast. Biankini stavio je predlog, da se zaprieči primanje u privatne škole one djece, kojoj je materinski jezik drugi nego li je naukovni jezik dotične privatne škole. Zast. Smodlaka upitao je vladu, kako opravdava postupanje kotarskih poglavara, koji zabranjuju porabu zastavah sa hrvatskim grbom.

Iz Zadra brzojavljaju, da je sabor primio predlog zastupnika Prodana, neka se staroslavenščina predaje kao obvezatan predmet u pučkim školama i učiteljišćima.

* * *

U moravskom saboru stavio je zast. Schlamayr predlog, idući za tim, da se ukine vinska klauzula u trgovačkom ugovoru sa Italijom i da se povisi carinu na uvoz talijanskoga vina — na zaštitu domaćih vinogradara.

* * *

U tirolskom saboru predložila je vlada zakonsku osnovu proti pelagri. Tim zakonom ustanovlja se podpora vlade od 300.000 K, koja se ima podieliti specialnim komisijam za proučenje te bolesti. Osim toga obeća namjestnik, da će predložiti saboru na razpravu zakonsku osnovu o poboljšanju učiteljskih plaća; konačno predloži zakonsku osnovu, kojom se menjaju nekoje ustanove zemljišnih knjiga. Ovimi osnovami — reče namjestnik — započela je vlada riešavati najvažnija družtvena pitanja zemlje. Što se tiče autonomije Trenta — reče namjestnik, da je vlada stavila predloge, koji se osnivaju na čvrstom temelju jedinstva zemlje i koji neoštećuju ni pokrajinu ni ikoju od stranaka. Dužnost svakoga zastupnika biti će ta, da pospješuje riešitbu gospodarskih, družtvenih i političkih pitanja i da oživi djelatnost sabora.

Dužnici pozor!

Tko od naših dužnika nekoli, da mu budućim brojem ustavimo daljne šiljanje lista, neka kretom pošte podmiri barem prošlogodišnju predplatu, inače će imati uz sramotu — poxvati ćemo jih naime podpunim imenom na podmirbu — takodjer i nepotrebnih troškova!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča su pak te niti na vetar, ili kako oni govore nikil inovetur.

Jur. To ti je nika luteranska trapola, tobož da se nesmi uvadjati nikakove novitadi u crikvi.

Fr. A ne po naši ali reformatori mogu i crikvu i turanj obrnuti glavom zdolom da jim nijedan niš ne reče, anzi dobiju križe zlatne i kontije samo da rade za taljanstvo.

Jur. A če bogme i pofulin dobiti koju medalju ač dobrahno radi za Taliju. On je zapustija naše funzioni u crikvi i vani; propovedi, rožarije, molitve, litanije i svih sveti u svih procesioni. Ni u Taru ni u Vabregi ni u Frati ni se nikad čulo ako ne po našu moliti za nas, a sada za ulizati Krnjolom, na puna usta se kriči: „orbo bernobi“ „libar nosi doma“ i ča ti ja znam.

Fr. Zato naši ljudi nehaju kmaši ni u procesioni ni na funzioni ni moliti ni kantati, ač vide da nije nikoga da zapovieda, i da pofulin radi sve po receptu lutoranskom.

Jur. Još koj dan te mu se tiskati par framašuni pak kad budu vidili da su se odalečili naši kanturi, onda te se smijat i te zapustiti i oni crikvu i procesioni — justo po framašunski — i to će biti sve na vetar, češ nego vidit u kratko vrieme.

* * *

Fr. Ča da drži mošćenički Zvanić svoji muži za taneke?

Jur. Al tega oni brižni nemeritaju.

Fr. Ter on jih pozna najbolje, zač su ga oni zibrali.

Jur. Varamente nimaš ni ti krivo.

* * *

Jur. Ča su Talijani postali Rusi?

Fr. A vero, bi ih vrag njihov: do nazad malo dan se je štilo u njihovim fojim, da je sve zlo u Rusiji, da oni nemogu trpit Ruse, da hrvatsku bandiru valja zabranit jer da je ruska, mi Hrvati da primamo pomoć proti Talijanom od Rusije itd.

Jur. He; a sada štij malo, ko češ „Jornalet“, ko češ „Pikulo“, sve ti je brate uzneseno za Rusa.

Fr. Bravo: sada razumim ča je to: talijanski kralj gre u pohode ruskomu, pa kad je njemu drago i lipo, valja da bude i talijanskim fojim.

* * *

Jur. Per la šekonda! Sto šćetin za soldin!

Fr. Kaj si munjen! Zakaj kričiš?

Jur. Kaj ne znaš, da su na licite Šmrkolove šćetine va Draguću.

Fr. Bravo! Jušto su mi dobro prišle, aš imam još jedan postol za zašit.

Jur. Da, da, teci brzo, aš će svi otet kupit, aš su najbolje one šćetine, ke se na živen iskubu.

Fr. Gracije Jure na avertimentu; sada ih već ne trebamo od hrvatskeh prasci.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Grozna nesreća dogodila se jučer poslie podne u ovdješnjem arsenalu. Dva ronilca (polombari) bijahu upošleni oko popravka vrata neke suhe kamenice te se nalaziše pod vodom. Istodobno izlazili su iz luke u blizini ronilaca brodovi „Zara“ i „Pluto“ te neznajući, da bi se nalazio tko u pogibelji, dao se nalog neka se otvori zalistak čuvarnice (valvole di sicurezza), što je prouzročilo, da je vojnika-ronilca voda zaniela te se je zapleo o tuljak doka, gdje je poginuo, dočim je drugi, pravodobno opazivši nezgodu, zatvorio zalistak cievi, kojom je dobivao zrak te tako prispio na površinu te se spasio. Mrtvoga ronilca izvadiše jošte toploga iz vode, nu svaki pokušaj oživiti ga bijaše uzaludan. Spašenog ronilca odpremiše u njegov stan grozno uzrujanog od zadobljenog straha.

Ospice u Puli. Javili smo onomadne, da vladaju u našem gradu medju djecom ospice, a danas bilježimo, da se ta bolest neda nikako iz našega grada te da je imade još po čitavom gradu. Srećom nije pogibeljne naravi i neki njoj podlegnu, koji se znaju čuvati.

Nesreća. Dne 8. o. mj. pao je vojnik topničtva Ivan Srebrnjak, od 22 godine sa tvrdjave Peneda kod Pule u dubok jarak, gdje se je težko ranio. Unesrećenoga ponesoše u bolnicu vojne mornarice, gdje je sliedećeg dana preminuo. Vječni mu pokoj!

Iz Kanfanara, dne 6. julija 1902. Dopis iz Kanfanara o našim sudbenim odnošajima u Rovinju pobudio je neko gibanje i bilo je više dobrih prievoda na italijanski jezik i svi mukom rekoše, istina je.

„Time nam nije pomoženo“, rekao je Ante Kliman iz Vrsara, ne iz mjesta nego iz obćine, mladić odrasao, čil momak, junak nad junacima, kojemu kazivahu, da ga strahom i trepetom i oružnici okom poniknutim gledaju — koji je u samo tri mjeseca — koje je morao odsjesti u Rovinju, postao pravim lazarom, da ga nebijaše no kost i koža te rana nad ranom od škrobuta.

Da je tomu tako i da nam se nekaže da lažemo, evo svjedočba:

Vicko Devescovi — kojega Premanturci dobro poznavaju iz krčme „alla Marina“ u Puli i njegova sobarica — pogostiv siromaka u krčmi „alla Porta aulica“ u Rovinju, uništiše žlice, nože, vilice i obruse, kojima se služio Kliman, i to samo da se drugi ne okuže.

Sin nekoga dimnjičara iz Pule jest na umoru na sušici i nebje jošte prenešen u bolnicu.

On i drugi sušičavi i škrobutovci šire mikrobe pod ovim liepim suncem, te nekoji radje idju u pakno nego li u rovinjske zatvore.

Šior Zaneto prodiče po svoju, nezna ni kamo gre, ni kadi je bil, nko je žena siguno odgovara da mu je rekla i divertišuje se napried uz plaću za bačvara nečuvenu od 5 for. slovom deset kruna.

A ti nemili narode, plaćaj i šuti, jer drugačije bit će i za tebe korbača i rana nad ranom?!

Čudak.

Iz Barbana: Kako je poznato, zabranilo je bilo kotarsko poglavarstvo u

Puli sve sajmove blaga u svojem kotaru, izim onoga u Savičenti. Mi Barbanci ostali smo baš iznenadjeni tom novošću, bojeć se, da nećemo ni mi smjeti držati našeg godišnjeg sajma dne 16 julija, na blagdan Majke Božje od Karmena. — Nu naše občinsko glavarstvo učinilo je sve shodne priprave u tu svrhu i potrošilo više stotinu kruna za uredjenje mjesta sajma, pa molilo kotarsko poglavarstvo u Puli za dopust. Isto je poslalo na lice mjesta svoga veterinara, da razvidi ako je mjesto sajma u redu, koje on baš u ljepom našao. — I tako ćemo imati dne 16. julija naš obični godišnji sajam, od blaga i svake vrsti robe.

Porečki kotar:

Nova pristojbina na ovce. Iz občine Humaka pišu nam, da je tamošnje talijansko občinsko zastupstvo odlučilo udariti novu pristojbinu ili taksu od 5 nvč. na svaku ovcu, koja dodje prezimiti na pasišća one občine. Ovu pristojbinu plaćati će se — odobrenjem zemaljskoga odbora — kano odštetu za občinsko ticalo i za prolaz preko občinskog zemljišta i cesta. Pasišće nazvano „Tribie“ ostati će zabranjeno tudjim ovcam.

Ovu pristojbinu plaćati se kod predaje putnog lista kod dolazka sa blagom.

U Baderni otvara se danas, 11. t. mj. poštarski ured, koji će se pačati sa pismenom i voznom poštom te služiti kao sabiraonica poštne štedionice. Svezu će imati sa Pazinom i Porečom.

Občinski izbori u Grožnjanu. Iz talijanskih listova doznajemo, da će biti borbe kod predstojećih izbora za občinsko zastupstvo u Grožnjanu — jer da su stanovnici porezne občine Grožnjan silno nezadovoljni sa sadašnjom upravom radi preogromnih nameta, koje moraju plaćati.

Rečeni se listovi ipak tješe tim, što su grožnjanskoj gospodi ostali vjerni stanovnici poreznih občina Završje, Kostanje, Šterne i Kubertona.

Sada da se radi o tomu, kako bi se složile dvie protivne si stranke u poreznoj občini Grožnjanu, pak da bude izabrano takovo zastupstvo, koje će dostojno zastupati onu „talijansku“ občinu. Koliko je nama poznato, nezadovoljni su svi izvanjski občinari one občine sa gospodskom upravom na občini u Grožnjanu i svi žele, da dodje na upravu občine zastupstvo pošteno, radino i štedljivo, koje bi onu občinu izvuklo iz gotove propasti.

O talijanstvu mjestne občine Grožnjan nećemo se prepirati sa talijanskim piskari, nu neka zalivale Bogu, što neima tamošnji naš puk čovjeka, koji bi ga oslobodio iz talijanskog sužanjstva.

Koparski kotar:

Novi kanonik u Piranu. Duhovni pomoćnik u Izoli veleč. g. Dominik Fiamin bijaše imenovan kanonikom kuratov. koleg. kaptola u Piranu.

Slavenska crkvena svečanost u Ospu. Prošle nedjelje pjevala se u Ospu svečana glagoljska sv. misa, kojoj je prisustvovalo množtvo pobožnog puka iz one i susjednih župa. Taj puk bijaše ugodno iznenadjen što je čuo opet jednom pjevati slavu božju u staroslavenskom jeziku, što no ga donesoše sv. naši blagoviestnici, sveta braća Ćiril i Metod. Veseo i zadovoljan puk izrazio je obćenito želju, da bi se morala tamo uvjek pjevati sv. misu tim jezikom.

Poziv na glanu skupštinu podružnice Sv. Ćirila i Metoda za Dragućo-Grimaldu u Grimaldi. Pošto se nije mogla držati dne 6. srpnja t. g. skupština podružnice radi važnih uzroka, to će se držati dne 13. srpnja, t. j. buduću nedjelju u Grimaldi, kamo se pozivaju svi članovi i rodoljubi u što većem broju.

Grimalda, dne 7. julija 1902.

Andro Mikiša.

Voloski kotar:

Izvanredna glavna skupština učiteljskog družtva za kotar Voloski obdržavati će se dne 21. t. mj. u kući g. Pušnika na Šapjanah.

Promaknuće. Iz Voloskoga nam javljaju, da je bio tamošnji c. kr. šumski komesar g. Vjekoslav Corgnolan promaknut na čast šumskog nadkomesara. Tamošnje naše pučanstvo veseli se tomu promaknuću, jer je taj gospodin u pravom smislu rieči uzoran činovnik, koji vrši zdušno i točno svoje dužnosti te nastoji da zadovolji ne samo zakonu i svojim predpostavljenim, nego i opravdanim željam pučanstva. Živio takav činovnik!

Lošinjski kotar:

Martinšćica, na otoku Cresu! Izmedju onih skromnih seoca naše mile hrvatske Istre, štono poput smjerne djevice izpoviedaju i nepokvarenu čuvaju misô i sviest hrvatsku, a da za njih ostala njihova braća neznaju i ne čuju, bijaše doslie i naše ubavo seoce, taj lagani labud na igalu našeg sinjeg mora. Naše je selo pravo čedo Hrvatske, matere-zemlje, ono je kolievka, gdje se radjaju, rastu i umiru čisti, nepokvareni hrvatski sokolovi. Sa ostalom braćom svojom i ono težko podnaša okrutnost ljudske ruke, što nas je odtrgla od zajedničkog krila naše matere-zemlje, te spojeno s njome duhom, zajedno sa ostalom braćom, hrabreno si krči put prema žudjenomu cilju svome: sjedinjenju i slobodi hrvatskoga naroda. — Svoj pravi hrvatski ponos divno istiskoše naši mladi Hrvati i Hrvatice na sami netom minuli Ivanji dan; i to je baš uzrok, što me naveo, da te, oj divna naša omladino, stavim u zlatne redke mile „N. Sloge“, nek ti ona pronese slavu širom domovine naše.

Sat hoda k jugu od našega mjesta stere se na liepoj visoravnici selo Stivan, gdje je na dan Ivanje veliki svetak i neznatni sajam; a davni je običaj, te sva naša omladina u svečanu družtvu krene toga dana u pomenuto selo. Ove se je godine to obavilo na sjajniji i svečaniji način.

U ustanovljeni sat odlazka sakupilo se znatno množtvo izletnika, a kad dodjoše do nakraj sela, častni ih jedan starina stade sve redom rediti, kô da kaki stari general redi vojsku u bojne redove. Napried postavili se starci i zrelija čeljad, za njima zaredjao sve momak do momka kao sokol do sokola, a sve je sliedila dična kita svečano okićenih naših hrvatskih ljepotica, za kojima još skakutalo množtvo svakojake dječurlije. I družtvo se poredalo u dugu povorku, koja je gotova, da krene; nu prije nego li je ostaviš, da odputuje, posmatraj je malo, o'sto ti zadire oko? — Poput drevnih križara vidiš, gdje se svakome na grudima sjaji jedan znak, i ti se u taj par ćutiš ushićen, jer upoznaješ u tom znaku one tri mile boje, što te, ma gdje mu drago na svietu bio, sjećaju najmilije ti zemlje domovine Hrvatske: ti opažaš na prsima omladine naše hrvatsku trobojnicu. Oh znaj, da ti trobojnica priča, da se u tim grudima, punim mladenačkog poleta i ponosa, krije jedno srdce, koje kuca hrvatski i za Hrvatsku, koje poput caklje usplamćuje na ljubljeni poklik: „Živila Hrvatska!“, da ta omladina, što si je okitila svoje djevojačke grudi trim bojama ljubavi, nevinosti i smjernosti ćuti i diše hrvatski, živi i mre hrvatski; znaj, da je ona prava potomčad slavnih i požrtvovnih Hrvata velikana, što su svojom plemenitom krvi spasili i proslavili ovu grudu, što ju mi danas nazivamo majkom našom, te je — sliedeći njihov nedostizivi primjer — svedjer gotova, da srne, ma i u najžešće kreševo proti dušmanu, koji nam svojim nepravednim postupanjem prieči put do žudjene slobode. — Al u to zasvirala harmonika introdukciju u koračnicu, i svečana povorka triumfalno krenula na put, a putem svi govore, svi pjevaju, svi misle, svi dišu samo hrvatski. Dakako bi u preobširnost zašli, kad bi htjeli pratiti družtvo kroz Ivanji dan, dosta nam budi znati, da su oni kroz cio taj krasni ljetni dan puni bili hrvatskog oduševljenja, te su s uskilom bilo u govoru, bilo u pjevanju, bilo u plesu slavili domovinu našu i njezine zaslužne dobrotvorce.

* * *

Evo vam, gg. čitaoci „Vaše Sloge“ malena slika duše ovdješnjega naroda, koji — premda zapušten, i tlačen od svojih talijanaških občinskih poglavara — ipak nepomičan stoji na hrvatskom stanovištu, akoprem je baš najviše radi toga zanemaren i tlačen; nemari, on to sve pregorava, jer ga u patnji neprestano tješi nada, koju mu priča gora svako jutra, kad iz Velebitskih gora svane.

Zora puca bit će dana,
Sjat će sunce svih Balkana;
Odahnut ćeš, mili rode,
Prostim dahom ti slobode.

Svuda — samo dijalekti! Iz Malog Lošinja nam pišu: Naši za nevolju susjedi jesu sve sami čisti florentinci. Koli u gradovih toli na selu govore oni čistim jezikom, kakvim su pisali njihovi najveći pisci. Ribar rovinjski ili kopač bumbarski govore čisto talijanskim jezikom, dočim blebeću i naši naučeniji muževi jedino kojim od slavskih dijalekta. Tako pišu talijanski listovi Istre, to tvrde inače ozbiljni muževi, ali ni ti novinari, ni ti muževi neznaju ni vode pitati našim jezikom. Ti od djetinstva sliepi poznavaoci bojah hoće da sude ob onom, o čemu neimaju absolutno ni pojma. Tomu se neće čuditi, koji pozna drzovitost, bezobraznost i carlatanariju primorskih Talijana. Oni će vam govoriti, pisati i dokazivati, kako se u Istri govori 5—6 različitih slavenskih jezika — premda znadu toliko o našem jeziku ili dijalektu koliko znamo mi primjerice o kinezkih dijaleklih. Ali oni su takvi i njih nećeš preobratiti ni dokazi, ni svjedočanstvi — pa makar bili i sami uvjereni, da neistinu govore.

Jedan od takvih poznavaoca slavenskih jezika i dijalekta je i načelnik Malog Lošinja, starinom Fiorentinac — g. Sabino Vidulich. On pozna doduše hrvatski dijalekt što se u Lošinju govori i kojim se danomice više il manje govori u njegovoj obitelji, ali za hrvatski jezik neće da znade u okružju one slavne občine. U pojedinih poreznih občinah one mjestne občine govori narod talijanski, ili štogod u dijalektu slavskom, pak mu netreba nigdje hrvatske škole — nego svuda talijanske.

Tako je on u občinskoj sjednici prošloga mjeseca, na opazku jednog zastupnika, da Ćunšćaci pitaju čisto talijansku školu, prepustio predsjedanje g. Nicolichu, te sam kao zastupnik mudro zinuo, da je i on za talijansku školu u Ćunskom, jer da govori tamošnje pučanstvo talijanski i da valja u tom smislu učiniti dalnje korake.

Sad pitamo, što da mu na to odgovori pametan čovjek? Na Ćunskom da govori pučanstvo talijanski? Može li to uztvrditi čovjek pri zdravih moždjanih? Pogotovo nemože!

Taj gospodin odgovara Hrvatom u Malom Lošinju, da im netreba hrvatske škole, a Hrvatom na Ćunskom htio bi narinuti talijansku!

Drago nam je, što možemo ovdje priobćiti, da je načelniku i njegovim podrepnicam pametno zabrusio delegat gosp. Marko Cosulich, da je predlog za talijansku školu, jedino politička spletka, jer da on pozna dobro selo Ćunski i da tamošnji puk govori jedino u n dialetto slavo. Tko bi mislio, da je ovaj tuš djelovao na g. Sabina — ljuto bi se varao. Njemu su i nadalje svi Ćunšćani sve sami Rimljani.

Originalni poziv. Iz Malog Lošinja šalje nam prijatelj jedan uzorak litografiranog poziva, kojim bijahu pozvani tamošnji gradjani, koji pitaju hrvatsku pučku — da se prikažu komisiji, koja je imala dne 17. aprila o. g. izpitati njihove želje glede te škole. Ti pozivi su dvojezični, ali toli originalni, da nemožemo od manje ovdje priobćiti ih i preporučiti ostalim kotarskim poglavarstvom Istre. Evo kako glase:

N . . . . .

C. S. D.

Al Sig. Ivan N . . . . ć od . . Lussinpiccolo

Antona (Nadimak)

Viene invitato di comparire
Pozivlje se Vaš, da nefaljeno
infallantemente in que
dodjete u ovaj ured dne
st' Ufficionel giorno di Giovedi
četvrtak 17. t. mj. u 8 sati prije
17 corr: alle ore 9 antim per
podne za bili preslušan u
essere sentito in oggetto di
poslu škole.
scuola

Dall' I. R. Capitanato distrettuale
Od c. k. Kotarskog glavarstva

Lussino 12 Aprile 1902
Lošinj dne 12 Aprila 1902

Scarpa m. p.

Nije li originalan ovaj poziv, osobito onaj: Al Sig. Ivan N . . . . ć od Antona?

Požar u Plati — kod Beleja, na otoku Cresu. Od tamo nam pišu, da je u onom seocu iz nepoznatog uzroka buknuo požar i uništio dvie seljačke kuće sa svim, što bijaše unutri. Susjedi prilekoše unesrećenim na pomoć, ali zbog nestašice vode nije se dalo pogasiti vatre.

Jadni seljaci nebijahu osjegurani i tako su sada pravi siromasi vriedni podpore i smilovanja.

I vaj nesretni slučaj morao bi otvoriti oči onim po silu slipim, koji neće da uz mali potrošak osjeguraju svoje stanove pokućstvo, blago, hranu itd.

Trst.

Imenovanje. Namjestni učitelj vjeronauka na državnoj gimnaziji u Trstu g. Dr. Ljudevit Ćiković imenovan bijaše pravim učiteljem vjeronauka na istom zavodu. Čestitžmo srdačno!

Premještenje učitelja u trščankoj okolici. U zadnjoj sjednici zastupstva grada Trsta premješteni bijahu na vlastitu molbu sliedeći učitelji i učiteljice: G. Josip Pertot, dosadašnji ravnajući učitelj na Bazovici kao učitelj I. reda na slovensku pučku školu u Rojanu; dosadašnja učiteljica slovenske pučke škole u Katinari gdjica Marija Kutjansky isto u Rojan. Podučiteljica gdjica Ivanka Sancin imenovana bijaše stalnom učiteljicom II. reda na slovenskoj pučkoj školi na Općinah.

Izpiti na nautičkoj akademiji u Trstu. Konačni izpiti na nautičkom odjelu c. kr. trgovačko-nautičke akademije u Trstu svršili su se dne 3. o. mj. pod predsjedanjem vladinog savjetnika g. Eugena Gelcicha. Od svih kandidata, koji se podvrgoše izpitu, položiše dobrim uspjehom taj izpit: Arnoldo Horn, Gino Gmeiner i Just. Zuidarsich.

Glavna godišnja skupština „Slovanske čitalnice“ u Trstu obdržavati će se utorak dne. 15. julija u 9 sati na večer u družtvenih prostorijah sliedećim dnevnim redom:

1. Govor predsjednika.
2. Izvještaj tajnika o družtvenom djelovanju tečajem minule godine.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće pregledaoca družtv. računa.
5. Pojedini predlozi i interpelacije.
6. Izbor predsjednika i odbora.
7. Izbor trojice pregledaoca računa.

Odbor čitaonice nada se mnogobrojnomu sudjelovanju gg. članova kod te skupštine.

Razne primorske viesti.

Izlet na Učku. Kako je bilo javljeno u našoj i drugim novinama, podalo se dne 5. t. mj. na večer više izletnika na Učku iz Pule, Pazina, Trsta i Opatije. U jutro nedjelje 6. t. mj. našlo se na vrhuncu do 60 osoba, što muških što ženskih, ali gusta magla nije dala da se uživi krasnog prizora, kad sunce izlazi, te da vide pod sobom istarski poluotok. Samo puljski i pazinski izletnici ustrajali su na vrhu do osme ure, kad je sunce već očistilo vidik na sve strane.

Svakako su se izletnici dobro zabavljali, koito uvjek biva u raznovrstnom mladenačkom društvu.

Ručne poučne radnje. Zemaljski odbor u Poreču izjavio je c. kr. zemaljskomu školskomu vieću za Istru, da je sporazuman, da se drže u prazničih jedan tečaj ručnih poučnih radnja, te je u tu svrhu doznačio svotu od 1000 kruna na korist onih učitelja i učiteljica Istre, koji budu polazili taj tečaj.

Po djelih njihovih — poznati ćete ih! Ovu izreku sv. pisma možemo upraviti na talijanske reformatore — trščansko-koparske biskupije. Kao što imadu sada čitavu biskupiju u rukuh te postupaju tako, kao da i neima više oblasti nad njimi, tako vladaju sada sa službenim glasilom one biskupije „Curia Ep.“ samostalno i samovoljno, bez nadzora i bez odgovornosti.

Taj list priobćuje obično i ona pisma sv. otca, koja šalje biskupom Amerike ili Australije, ali nije nikada donio nijednog pisma, što ga je sv. otac poslao kojemu biskupu Hrvatske - Slavonije - Dalmacije, Kranjske, Galicije itd. kao da tamo i neima katoličkih biskupija. Ali u novije doba reformatori kod rečenog lista učinili su ipak jednu iznimku i to radi toga, jer im je u njihove talijanaške svrhe dobro došla.

U zadnjem broju rečenog lista nalazi se naime ona poduka-opomena sv. otca nadbiskupu Stadleru u poslu sv. Jeronima, zbog koje je stalno skakalo srce od veselja onim pobožnim dušicam okolo spomenutog lista. Kako su morali negdje previjati one svete oči radi tuge i nevolje, koja je stalno obuzela njihova plemenita srca čitajuć ono pismo. Neznamo za pravo, je su li onim priobćenjem htjeli učiniti uslugu sv. otcu ili nadbiskupu ili slavenskomu svećenstvu one biskupije.

Bog si ga znao, na što su mislile one svete dušice!

Javne radnje u Istri. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je iz zaklade za nevoljne ili postradale:

1. občini Grožnjan 400 kruna za popravak ceste „Lozari“;

2. občini Buje 400 kruna za radnje javne koristi u istoj občini;

3. občini Cittanovi za radnje javne koristi 400 kruna;

4. občini Kopar za svrhe označene u izvještaju od dne 22. maja 1902. takodjer 400 kruna;

5. občini Vižinada za popravak cesta cesta 400 kruna.

Osim toga bijaše zajamčeno:

1. občini Cittanova podpora od 500 kruna za popravak vodovoda „Vergal“;

2. občini Vižinadi podpora od 600 kruna za popravak vodovoda „Foloniga“;

3. občini Pula podpora od 1200 K za dobavu pitne vode u poreznoj občini Šišan.

Kako je razvidno iz ovoga izvještaja pružio je sl. zemaljski odbor podporu jedino onim občinam, koje se nalaze u talijanskih rukuh kao da ostale občine Istre, napose hrvatske i slovenske plivaju u sljezi i masti.

Eto tako se postupa mačuhinski s našimi občinami u Istri!

Razni prinosi.

Puljskoj podružnici sv. Cirila i Metoda, i to za nagradne knjige učenicima družbine škole u Šijani, darovali su na dan sv. Cirila i Metoda: dr. Ivan Zuccon 10 K, Osobije tiskare J. Krmpotić i drug 8 K, dr. Laginja 4 K, Ante Turak 2 K, Fran Križ 2 K, Lacko Križ 2 K, Josip Krmpotić 2 K te izletnici sa Učke 14 K 39 h, sakupljenih po gospodjici Marici Farožić, N. N. dodao 61 h tako, da ukupna svota iznaša 45 K.

Uprava „Tjednika“ u Belovaru poslala našoj upravi 28 K 80 h, sakupljenih od razsih stranaka za Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru.

Gosp. Josip Kalac iz Pule, izručio je našoj upravi 1 K za „Djačko pripomoćno družtvo“ u Pazinu.

„Djačkomu pripomoćnomu družtvu u Pazinu“ prispjeli su tekom mjeseca travnja sliedeći prinosi:

a) utemeljitelji: gg. Haračić Ambrež u Trstu K 100; Szentgyörgyi Alek., prof. dolnjogradske gimnazije u Zagrebu K 50; Červar Šime, župeupravitelj u Ždrenju K 42; Sloković Liberat, župnik u Sv. Petru u Šumi K 20;

b) redoviti: N. N. u Trstu K 12; Peršić Franjo, kapelan u Žminju K 10; Červar Šime, župeupravitelj u Ždrenju K 23; Spinčić Vjekoslav, zastupnik naroda u Opatiji K 20;

c) darovatelji: Vressel Josip i Koritnik Josip u Trstu K 5; Laginja Mijo, umirovljeni župnik-dekan u Kastvu, za dio pristojbe voska prigodom pogreba p. Franu Jelušića K 25; Kandušer Aleksij u Pulju sabrao medju Sokolašima K 42; Cotelj Ivan, župnik u Karojbi K 20; sabrano na mali Vazam kod Zvanića Defar u Tinjanu K 8; Peršić Franjo, kapelan u Žminju sabrao prigodom imendana Butković Nikole K 5; Posojilnica in hranilnica u Kopru K 100; Golmayer Bogdan u Buzetu K 7. — Plemenitim darovateljem najsrdačnije se zahvaljuje Odbor.

Politički pregled.

U Puli, dne 10. julija 1902.

Austro-Ugarska.

Bečki listovi predvidjaju neuspjeh nagodbenih pregovora. Posliednje krunsko vieće da nije imalo nakanu posredovati izmedju obiju vlada, t. j. da postojeće nesuglasje napriečac jednom riječi izgladi. Vladar nije u tom poslu dalje pošao, već toliko, što je postavio probitke zajednice nad probitke jednog ili drugog diela monarhije. Obojici ministra-predsjednika ostalo je prepušteno, da sami izravnaju svoje opriečne zahtjeve. U ostalom da je stvoren most, na kojem da se mogu sastati vodje stranaka.

Jedan vladi blizu stojeći bečki list kaže, da je Ugarska dugim nizom pobjeda nad Austrijom razmazana, pa se ne može sprijateljiti s mišlju, da bi morala uzmaknuti pred odlučnim držanjem koga austrijskoga državnika. Ugarski ministar-predsjednik da je imao samo priznati, da stečevine naredbene nagodbe ipak nisu tako sigurne, već da postaju tek sigurne novim carinskim i trgovačkim savezom, koji im daje trajnosti. List dvoji, da će ministar Szell poslušati prijateljske savjete.

* * *

Pražki listovi javljaju, da će jesensko zasjedanje carevinskoga vieća započeti već 16. septembra. To da je i razlog, zašto neće zemaljski sabori u jeseni zasjedati i što se njihova djelatnost usredotočuje u sadašnjem zasjedanju.

* * *

Iz Beča javljaju, da je kinezka vlada likvidirala Austro-Ugarskoj odštetu za žrtve naših mornara, koji su tamo poginuli. Udovi Thomanna, koji je tamo poginuo, doznačeno bje 100.000 kruna a isto toliko njegovoj desetgodišnjoj kćerci. Tajniku poslaničtva dru. Rosthornu dopitano je takodjer 100.000 kruna za materijalnu štetu, koju je pretrpio kod požara austro-ugarskog poslaničtva u Pekingu. — Koliko su dobili ostali, odnosno rodbina pale i ranjeno momčadi, još se nezna točno.

* * *

U nedjelju obdržavala je slovenska narodno-napredna stranka u Ljubljani sastanak u „Narodnom Domu“, na kojem je odlučno prosvjedovala proti obstrukciji slovenske katoličko-narodne stranke u zemaljskomu saboru. Govorili su proti obstrukciji odnosno proti katoličko-narodnoj stranci, zastupnici Hribar i Tavčar, Ferjančić i Graselli. Konačno bijaše prihvaćena od dra. Trillera postavljena resolucija, kojom se postupanje katoličke stranke odsudjuje.

* * *

Iz Zagreba pišu magjarskim listom, da hrvatska vladina stranka neće popustiti od svojih zahtjeva, što ih je označila u svojoj poruci magjarskoj regnikolarnoj deputaciji. Što će učiniti ako ne dodje do nagodbe, nije još na čistu, pošto još uvjek prevladjuje nada, da će nagodba uspjeti. Ako ne bude drugog izlaza, valjati će se pozvati na krunu, jer je svjerena, da kruna ne može dopustiti, da se i nadalje podržava položaj, koji je u nepobitnoj oprieci sa pravednošću hrvatskih zahtjeva.

Bugarska.

U sjednici narodnog sabranja od dne 8. o. mj. bijaše prihvaćena zakonska osnova o narodnom zajmu. Za osnovu glasovala je vladina stranka. Kozašisti i Stambulovci.

* * *

Diplomatski agent bugarski u Carigradu Gešov, stigao je u Sofiju na poziv svoje vlade. Viest o zaključku vojnog saveza izmedju Rusije i Bugarske neobistinjuje se.

Rusija.

U Rusiji čine velike priprave za doček i za boravak talijanskoga kralja Viktora Emanuela, kojega će pratiti i ministar izvanjskih posala Prinetti.

Viktor Emanuel je prvi talijanski kralj, koji posjećuje Rusiju.

Car Nikola vratiti će posjet talijanskomu kralju u Rimu tekar na proljeće buduće god., i to radi toga, što će ga pratiti i carica, koja se nalazi sada u blagoslovljenom stanju.

* * *

Vienčanje velike kneginje Jelene, bratu čede cara Nikole, sa grčkim princom Nikolom obaviti će se dne 28. augusta u Amsterdamu.

Italija.

Mnogo se piše o putovanju kralja Viktora Emanuela u Petrograd, što se uzimlje kao dokaz, da trojni savez neprieči dobre odnošaje izmedju Petrograda i Rima. Nekoje su novine pisale, da će se kralj Viktor Emanuel na svojem putu sastati i sa carem Franom Josipom i to u Tirolu, nu toj se viesti nepodaje važnosti. Svakako mora upasti svakomu u oči, što posjećuje talijanski kralj prije ruski dvor, nego li svoje saveznike, t. bečki i berlinski dvor.

* * *

Iz Rima javljaju, da su tamo činili u prisutnosti ministra rata i raznih poslanika pokušaje, pucanjem proti nekoj sastavini iz tkanine, koja bi imala služiti kao oklopnjača. Ogrnuli su istom tkaninom jednoga magarca i živog pjetla, nu krugle su se odbile od tkanine neozledivi životinje. Učiniti će pokušaje i kanonom. Izumilac da se zove Benedetti, te nedozvoljava nikome, da si pobliže ogleda tkaninu. Budućnost će suditi o valjanosti tkanine!

Razne viesti.

Nova hrvatska tiskara u Dubrovniku. Velezaslužna dubrovačka „Crvena Hrvatska“ piše: „Radostni smo, što možemo javiti cienjenim čitateljem, da se je naša vruća želja o ustanovljenju hrvatske tiskare u Dubrovniku izpunila, hvala nesebičnom rodoljublju naših prijatelja. — Obrtna je oblast dozvolila, da se ustanovi hrvatska dubrovačka tiskara, koja će početi raditi početkom nastajućeg mjeseca julija. Prostorije su tiskare smještene na zgodnu položaju na „Placi“. Bilo sretno!

Modra ruža. Američki listovi slave kao veliku riedkost modru ružu, koju je uzgojio neki nevjorški vrtlar i koja je imala sjati na odkazanoj svečanosti krunitbe u Londonu. Hrvatski listovi pišu, da je gradski vrtlar u Osjeku Hvojka već pred par godina uzgojio više modrih ruža, pak ga pozivlju, da im jednu takvu pošalje.

Njemačka prosvjeta. Pruski major u Königsbergu (Prusija) v. Alfack, poslao je češkom zastupniku Klofaču na njegov govor u obranu Poljaka dopis sliedećeg sadržaja: „Klofače, češko pseto, prestani lajati! Klofače, češka svinjo, prestani riti! Ne psuj Niemce, jer njemačkoj kulturi ima da zahvališ, da znadeš brojiti i čitati i da imadeš sapuna. Šta se uzrujavaš za volju Poljaka? Ta i onako mora da znadeš da Poljak Niemce mrzi, ali Čehe prezire i to punim pravom. Klofače, g. 1866. pomagao sam na češkim bojištima tući vašu blatnu kožu, a radi toga dobili smo od vas svi svrab i koleru. Ne laj dakle, Klofače, grintavo pseto, blatna češka svinjo!“

Talijan — svuda jednak! Talijani našeg Primorja nalaze u tom neku slast, što varaju sebe i svoju braću preko mora tim, da predstavljaju ove naše južne zemlje kao čisto talijanske. Tako su postupali pred 25—30 godina u Dalmaciji, tako rade kod nas Istri, Goričkoj itd., a tako čine i na Rieci.

Koliko se tamošnji talijanaši — istarski nespašenci plaše hrvatskog imena i koliko im je to ime mrzko i zazorno, doznajemo iz velezaslužnog „Novog Lista“, koji priobćuje ovu viest pod naslovom: „Nema Hrvata na Rieci!? Najbolje se ilustrira mržnja proti hrvatstvu na Rieci, i sistem, koji pri tom vlada, u izvieščima riečkih škola. Uzmimo na pr. onaj mješovite škole u Drenovi. Ako igdje — tamo ne mogu reći da su Talijani. U školi je bilo 260 djece. U izvieštu stoji da je, po materinskom jeziku, bilo 63 Talijana. A Hrvata? Ono ostalih 197? Niti jednoga! Nijednome učeniku u Drenovi nije, po izvieštu, materinski jezik hrvatski! Nego ima ih doduše 197, koji nisu Talijani ali tima je materinski jezik „slavenski dialekt iz primorja“ (il dialetto slavo del litorale). I tako se lže, tako se sa glupim izmišljotinama i nasiljem zabašuruje istina. Hrvatski jezik isključen je, a družtvo „Circolo Letterario“, koje se odlikuje neumrlim književnim djelima, nagrađuje učenike i učenice, koji su u školi najbolje naučili govoriti talijanski. U školama u gradu dopuštaju, da se materinski jezik nekim učenicima nazove i hrvatski, dočim za druge pako i opet vele, da je „slavenski dialekt iz primorja“. Iz ovih izviešća izbija glupa, sliepa mržnja na sve, što je naše hrvatsko i slavensko. Jedno jedino u izvieštu mučke protestira proti ovoj tudjinskoj tiraniji: krasna, čisto hrvatska imena učenika i učenica.“

Električni tramvaj iz Rieke na Trsat i Martinšćicu. Načelnik našeg rodoljubnog Sušaka g. Hinko vitez Bačić zauzimlje se toplo za uvedenje tramvaja iz Rieke na Trsat i u Martinšćicu. U svrhu toga provedenja pošao je sa riečkim odvjetnikom drom. St. Dall' Asta u Zagreb i u Pestu. Riečki „N. L.“ dobiva od tamo glasove, da imade izgleda, da će se ta osnova oživotvoriti, što će biti od velike koristi koli za Sušak toli za drevni naš Trsat.

Slaveni u Italiji. U netom izašlom „Vjestniku kr. hrv.-slav.-dalm. zem. arkiva“ u Zagrebu priobćuje g. profeser S. Brusina o Slavenih u Italiji ove podatke: E. Raseri je u spisih rimskog antropologijskog družtva za ovu godinu (svez. 2, 8-e knjige) priobćio studiju o osobah, koje su talijanski podanici, ali kod kuće govore tudjim jezikom. Raseri je sastavio svoju radnju na temelju obćeg popisa pučanstva od 10. febrara 1901. Ne znam razloga, za što je on pobilježio broj obitelji, a ne broj glava. Bilo kako mu drago, za nas je zanimivo znati, kakove li jezike govore talijanski državljani, koji nisu talijanske narodnosti. Frankoprovansalsko narječje govori se dakako na granici Francezke. Njemački govori se u Piemontu i to valeski, uz to u mlečačkih „Sette comuni“ bavarsko narječje. Grčki govore 3.360 obitelji, koje su nastanjene u okolici grada Lecce južne Pulje. Katalonski govore 2.055 obitelji u Alghéro, ubavom gradiću na zapad-

noj obali Sardinije; ovi su Katalonci po svoj prilici pribjegli za vrieme Arapa ili od španjolske inkvizicije. Više nas zanimaju naši susjedi s juga, Arbanasi. Ne bi mislili koliko ih ima, koji su dakako svi utekli otomanskom zulumu. Arbanasi su se nastanili na sve strane najjužnije Italije. Ima ih u 58 občina, i to u području gradova: Campobasso, Foggia, Lecce, Potenza, Catanzaro, Cosenza i t. d. Ima ih puno okolo Palerme pak u samom Palermu ima 263 obitelji. Ukupno ima 21.564 obitelji, koje još danas govore arbanaski. Neka misli tko, što mu drago, al će to talijanskoj vladi uviek dobro doći za svoje težnje na Arbanašku.

Najviše nas zanima dakako, koliko ima u Italiji našega naroda. Evo dakle statistike frijulske zemlje:

	Broj obitelji dotične občine:	Stalno pučanstvo občine:	Broj obitelji koje govore slovenski
Pokraj. Vidam (Udine)			
mjesto Montenars (Fleipano)	115	2.146	112
„ Prepotto	315	2.247	308
„ Platischis	560	3.255	540
„ Lusevera	484	2.646	469
„ Resia	1083	4.599	1.077
„ Rodda	257	1.644	254
„ S. Leonardo	449	2.638	448
„ Stregna	294	1.806	294
„ Šavogna	299	2.080	296
„ S. Pietro al Natisone (Vernano)	589	3.317	573
„ Tarcetta	329	2.122	328
„ Torreano	558	2.150	122

Dakle ukupno 3821 obitelji, koje govore slovenski. Vriedno bi bilo, da naši statističari potraže iz službene talijanske statistike, koliko ima baš Slovenaca u Italiji, jer broj obitelji ne daje nam nego tek poloviènu sliku. Pošto su naša braća Slovenci nastanjeni tik do granice austrijske, a kako se živo radi za pripojenje Gorice, Trsta, Istre kraljevini Italiji, nameće se pitanje, nije li bilo moguće prigodom predaje mletačke Italiji, povući granice tako, a da tolike tisuće Slovena ove monarhije ne postanu podanici druge države, gdje im neće na dugo biti obstanka. Još ima nešto našeg naroda i u južnoj Italiji, i to:

	Broj obitelji dotične občine:	Stalno pučanstvo občine:	Broj obitelji koje govore slovenski
Pokrajina Campobasso (Molise) blizu grada Larino: mjesto Aucquaviva Collecroce	514	2.212	499
mjesto S. Felice slavo	609	2.670	546
Pokrajina Chieti (Abruzzi) blizu grada Luciano: mjesto Castelfrentano	1.095	4.790	2

U Castelfrentanoima dakle još samo dvie kuće; druge občine imadu ukupno 1065 obitelji, svakako blizu 4000 glava.

Pisalo se u „Viencu“ i inače više puta o ovih naselbinah, a po starom običaju još se više pravdalo, da li su to Srbi ili Hrvati. Talijanska statistika biljezi ih kao Srbe. Prije više godina priobćene su negdje isprave, kojimi je dokazano, da su pribjeglice iz zadarske okolice; po tom je dakle ovo pitanje riešeno.

„Hrvatska“.

Socijalni demokrati neprijatelji slobode. Nema sigurno nikoga, koji bi toliko pjevao i govorio o slobodi, kao što židovsko liberalne novine, a s njimi vjerni im sinci, židovski plaćenici socijal-demokrati. Dakako, oni moraju biti slobodni u svemu i svačemu, ali kad se radi o drugom, napose ako je to njihov protivnik, tad ga gnjave, gaze, tlače — onda se to ne protivi slobodi, jer tako hoće socijalni-demokrati. Da te naše navode podkriepimo istinitimi dokazi, jer ne običajemo lagati poput socijalnih demokrata, navadjamo sliedeće istinite dokaze:

24. svibnja dodje jedan član kršćansko socijalne gradjevne udruge — radnik se zove Zielke — u neku gostionu u Berlinu. Ondje nadje drugoga radnika socijalnoga demokrata. U razgovoru se izpostavilo, da Zielko pripada kršćanskoj socijalnoj udruzi. Socijalni demokrat — Kussman mu je slavno ime — na to tako uzbjesni, kao bik od crvene krpe, a da mu bude još ime slavnije, ugrize Zielke-a poput biesnog psca u ruku do kosti i to tako jako, da je ovaj sad posve nesposoban za rad. Dakako, da je za taj junački i samo socijal-demokrata dostojni čin predan sudu.

Osim toga je prošloga tjedna na zahtjev socijalnih demokrata odpušteno pet kršćanskih zidara, i to samo za to, jer su socijalni-demokrati prietili štrajkom, ako ih se ne odpusti. Medju ovom petoricom, koji su pali kao žrtva tih lažnih ljubitelja i branitelja slobode, nalazi se i jedan starac od 61 godine. Pak da im ne vjerujemo, kad viču kod svake zgode, na sva usta: „Živila sloboda!?“

Još konji za Afriku. Premda je u južnoj Africi sklopljen mir izmedju Bura i Engleza, ipak Englezi ne prestaju izvažiti iz Rieke konje za južnu Afriku. Tako je dne 1. o. mj. odputovao iz Rieke krcat konji za Afriku englezki parobrod „Nairnshire“.

Gospodarske viesti.

Visoka potrošarina — prieči prodaju vina. Naši vinogradari neimadu se boriti samo proti vinskoj klauzuli, nego i proti provisokoj potrošarinu, koju udaraju nama pojedine zemlje, kotari ili občine. U sjevernih krajevih monarhije udaraju visoku potrošarinu na vino ne samo radi toga da bude veći prihod zemlji ili občini, već osobito radi toga, da se razpača više piva. U Beču primjerice nemogu točiti dalmatinsko vino jeftinije od 60—70 nvč. po litru radi previsoke potrošarine, pudbine, nameta itd. Radi toga se tamo pije malo vina a mnogo piva. Ali ni u mnogih naših južnih mjestih nije mnogo bolje. Istarskoga vina možeš dobiti primjerice sada koliko hoćeš hekto 10 for., dočim je n. pr. u gradu Trstu potrošarina za privatne osobe 11 nvč. po litru. Računaj sada dovoz iz Istre, prenos sa parobroda na doganu, pak kući, to dodje potrošarina sa ovimi nuzgrednimi troškovi stojati mnogo skuplje nego li samo vino. Za krčmare je još gore, jer oni plaćaju veću potrošarinu.

Radi toga morala bi vlada i autonomne oblasti dielovati na to, da se snizi što više moguće potrošarina na vino, a poveća potrošarina na pivo. Na taj način izvezlo bi se i potrošilo više vina te se nebi tako težko ćutilo nesretnu klauzulu, kao što ju sada ćute vinogradari u naših južnih pokrajinah.

Talijani za vinsku klauzulu. Nedavno obdržavan je u Palermu sastanak vinogradara, na kojem je obširno govorio o vinskoj klauzuli predsjednik trgovačke komore iz Bari-a pl. Tullio. Nakon njegova govora bijaše primljena jednoglasno resulucija, kojom se poziva talijanska vlada, da kod obnove trgovačkog ugovora sa Austro-Ugarskom ni pod koju cienu ne odstupi od vinske klauzule. U ovom je govoru pl. Tullio pozvao komore na obranu ugroženog poljodjelstva. Medju mnogimi statističkimi podatci iznio je i one o izvozu i uvozu medju Italijom i Austro-Ugarskom, pa je naglasio, da je Ugarska u posljednjem deceniju usljed polakšice talijanskoga carinskog prometa, izvezla u Italiju za nekoliko stotina milijuna, dok da je uvoz iz Italije daleko zaostao. Nadalje je pl. Tullio upozorio na probitke, što ih vuče „ugarsko brodarstvo“ iz svoga talijanskog prometa, a usljed kojih je domaće brodarstvo u vlastitih lukah stavljeno u položaj inferiornosti. Obzirom na postupak s „ugarskim brodarstvom“ u Italiji vrlo se razlikuje od načina, kako se u „ugarskih lukah“ (?) postupa s brodovi iz Italije. Konačno je govornik pozvao sve na najenergičniju obranu svojih interesa, ako uztreba, i s pomoću pritiska.

Književne viesti.

S djacima kroz Bosnu i Hercegovinu, Dalmaciju, Jadransko more, Istru i Hrvatsku. To je najnovije djelo prof. Dragutina Ivanića iz Gospića, u kojem opisuje putovanje po tim hrvatskim krajevima.

Prof. Ivanić proputovao sa djacima osječke gimnazije ciela Bosnu i Hercegovinu, Crnugoru, Dalmaciju, Istru, hrvatsko Primorje i Hrvatsku, te je u posebnoj knjizi, koja zaprema 464 stranica, vrlo ugodnim i laganim stilom opisao ne samo sve važnije gradove, rieke, briegove tih hrvatskih pokrajina, već i sve ono, što je sa topografskog, geografskog i historičkog gledišta znamenita i zanimiva našao na svom putovanju tako, da ta knjiga ne služi samo onima, koji putuju, već se ju i inače vrlo rado i velikom nasladom čita, jer se time čovjek upoznaje sa raznim naravnim krasotama, kojima je narav našu domovinu uresila.

O toj knjizi izrazile su se vrlo laskavo i povoljno mnoge hrvatske novine, te ju i mi našim čitateljima najtočnije preporučujemo. —

Dobiva se uz cienu od 5 K kod samog pisca u Gospiću. Ukusno vezana stoji 8 K.

„Zimsko sunce“. Tako se zove najnovija radnja našeg Viktora Cara-Emina, koja je već predana kazališnoj upravi u Zagrebu, te će naskoro doći na pozornicu. To je alegorija u četiri čina, u kojoj pisac crta nesnosne odnošaje u našoj Istri i zimsko sunce, koje nas je začelo grijati, odkad se je stala Istra pod vodstvom svojih požrtvovnih vodja buditi.

Djelo nam u potankostima nije još poznato, nu poznavajuć piščeve vrline i njegov krasan jezik i rodoljubne ideje, koje goji i širi, možemo već unapried reći, da je djelo uspjelo a s veselem iziećemo, da se je više strukovnjaka o toj radji izrazilo, da je podpunoma uspjela.

„U obranu jedne narodne svetinje“ ili „Riec, dvie k pitanju starohrvatskoga bogoslovija“, naslov je knjižici, koju je napisao K. K—ć. — Ciena 30 h. — Dobiva se u Sisku kod nakladnika J. Dujak, tiskara.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: **ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled svojih namještaja.**

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Blag. gosp.

GABRIJEL PICCOLI,

lekar,

tvorni založnik M. sv. pomoći v Ljubljani.

Potrjujem sprejem steklenic Vaše **tinkture za želodec,** katero moram najtopleje vsakomur priporočati, k jti rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izborno očinkujoče zdravilo služila pri želodičnih in črevesnih boleznih.

Kranj, 13. maja 1897.

Miroslav Leitner c. kr. davčni blagajnik.

Z uporabo Vaše izborne **tinkture za želodec** sem rešen skoro dve leti trajajoče želodčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.

Strassoldo (Primorsko) 6. marca 1898.

Karol grof Strassoldo.

Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 vin. steklenica.

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE

koliko za domaću, toliko za uporabu obrtnu.

Jedini i najnoviji sistem

dobiva se kod tvrdke

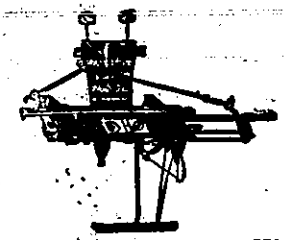

MARIA SIMEONI

Trst, Corso N. 35.

Vlastita i odlikovana tvornica za

MALJE I ČARAPE:

Via dell' Olmo 7 — Trst.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod **„Croatiae“** već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke cene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

= Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Broj 54. Pula, u utorak dne 15. julija 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priopćenja, listine tiskana i računaju se na temelju ugovora.

Novci za predbrojbu, oglase šalju se napredujem ili poleđinom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. poštanske.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se neplaća poštarina, ako se izvane napise „Reklamacije".

Čekovnog računa br. 847.849.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani nepreuzmaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K za obće, na godinu 6 K za seljake, ili K 6—, odn. K 3— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan ste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljaju sva pisma i predplate.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala otvori a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Broj telefona broj 36.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

V. sjednica.

U Kopru, dne 8. julija 1902.

Prisutni: predsjednik Campitelli, vladin zastupnik Fabiani i 26 zastupnika. Od Talijana manjkaju zast. Marchetti i Franzin, od Hrvata dr. Stanger.

Na zapisnik.

Zast. Spinčić reče, da nezna točno što je kazao tajnik Ventrella jer je čitao prebrzo, a mi mu se čini, da je mogao razabrati, da je većina na predlog zast. Bartoli-a glasovala za to, da se zast. Mandića pozove na red i da se to u zapisnik ubilježi. Smatra se dužnim, da to izpravi na sliedeći način: prvo, u zapisniku nisu bile navedene okolnosti — neprestana buka na galeriji i nemar prema tomu sa strane predsjednika — kojim je bio zast. Mandić izazvan, te je izrekao stanovite rieči; drugo po § 45. saborskoga pravilnika neima većina pravo zaključivati, da se koga pozove na red, već može svaki pojedini zastupnik što takova zahtjevati, a to učini ili neučini.

Radi pošte u Baderni.

Zast. Polesini postavlja na c. kr. vladu interpelaciju radi toga, što je pošte-meštrom u Baderni bio imenovan g. Ante Iskra, učitelj škole družbe sv. Cirila i Metoda u Baderni. Kako su malena talijanska gospoda, vidi se na tom, što su napisala dugu interpelaciju jedino radi toga, što u onom čisto hrvatskom okružju nije bio imenovan živ Talijan pošte-metrom.

Razne molbe.

Bile su riešene molbe učitelja Antona Zaratina, Ignaca Višintina i udove pok. Ivana Sluge. Radošću spominjemo, da je ovoj posliednjoj bilo doznačeno godišnjih 160 K za trogodišće 1902—1904.

Imenovanja članova i zamjenika u pokrajinski odbor za obrtarinu

Za članove te komisije bili su izabrani Martinolich Marko, brodogradilelj u Malom Lošinju i Cosgyol Kristofor, trgovac u Puli, a za zamjenike Comisso Luigi, zlatar u Pazinu i Depangher Ivan, od Ivana, obrtnik u Kopru.

Imenovanja članova i zamjenika u prizivnu komisiju za osobnu dohodarinu.

U tu komisiju bili su izabrani:

1. sa strane cieloga sabora dva prava člana, i to: dr. Inocent Chersich, odvjetnik u Cresu i Sbisà Sebastijan pok. Frana, posjednik u Poreču;

2. sa strane zastupnika velikog posjeda jedan član i jedan zamjenik, i to pravi član dr. Bubba, c. kr. bilježnik u Piranu, a kao zamjenik Angelo Stiglich, načelnik u Veprincu;

3. sa strane zastupnikah gradova i trgovačke komore jedan zamjenik u osobi Andrije Davanzo;

4. sa strane zastupnika seoskih občinah dva prava člana i dva zamjenika i to kao pravi članovi Karlo Sišković, trgovac i posjednik u Črnom Kalu — občina Dekani, i Pavao Tomašić, trgovac i posjednik u Opatiji — občina Volosko; kao zamjenici Josip Kurelić, trgovac i posjednik u Pićnu, občina Pazin i A. Radoš, posjednik u Radoših, občina Višnjan.

K tim izborom opažamo sliedeće:

Prije svega izbori bi se bili imali obaviti obratnim redom nego li su se obavili; nadalje, sa strane saborskoga ureda bili su razdieljeni i medju hrvatsko-slovenske zastupnike listići kandidata sa strane cieloga sabora bez da se je rečene zastupnike za to išta pitalo nit s njimi što ugovorilo.

Takovi bili su dapače razdieljeni takodjer medju hrvatsko-slovenske zastupnike listići za kandidate sa strane zastupnikah seoskih občinah bez da se je sa rečenimi zastupnici o tomu išta dogovorilo, premda imadu hrvatsko-slovenski zastupnici u toj kuriji odlučnu većinu. Imalo se je obraza predložiti hrvatsko-slovenskim zastupnikom, da izaberu u komisiju same Talijane, i to Giorgio Candussi Giardo, posjednik u Rovinju, Matteo prof. Covrich iz Brtonigle kao pravi članovi, a kao njihovi zamjenici dr. Grgo Spongia iz Rovina i dr. Juraj Bassegio, odvjetnik u Puli. Ti su dobili glasove od trojice zastupnika, dočim su naši prije imenovani dobili od svih naših 8 zastupnika seoskih občina.

Predsjednik je i kod tih izbora pokazao svoju osobitu ćud. Za skrutatore kod pojedinih izbora pozvao je razne članove sabora, dočim je kod izbora iz kurije izvanjskih občinah pozvao obojicu tajnika koji nepoznaju — koliko je poznato — — ništa hrvatski ili slovenski.

Kad su tajnici Vareton i Ventrella pobrojili glasove, izjavi posliednji: tri listići nose ova imena (kažuć talijanske kandidate) osam ostalih listića nose imena, koja su tajnikom nerazumljiva.

Predsjedniku, dobivšemu listiće u ruke, priskoči u pomoć tajnik zem. odbora dr. Scampicchio, na što predsjednik proglasi imenovanimi rečene naše kandidate.

Oprost naukah.

U ime polit. ekonomičkoga odbora predložio je zastupnik Rizzi, da se molba dnevničara Fr. Fabro za oprost nauka u svrhu definitivnoga imenovanja izruči zem. odboru, da tu molbu rieši, uzev u obzir okolnosti, koje njoj u prilog govore.

Kod toga zaključi dr. Laginja rieč, te izjavi u ime manjine: Mi ćemo glasovati za predlog, jer držimo, da može biti vriednih činovnika i bez strogo propisanih nauka a sa dobrom praksom. Nemožemo pak propustiti prilike a da neopazimo, da će zemaljski odbor — ako imenuje stalnim molitelja, reći mu, da ima znati i ako nezna, da se ima naučiti hrvatski ili slovenski jezik, da se tako prikupi takodjer većini pučanstva Istre, i da bi tako moralo biti sa svimi zemaljskimi činovnici. Tom prilikom prosvjeduje proti postupku gg. tajnikah kod skrutiranja za imenovanje članova rečene zemaljske komisije. On misli, da bi bilo dobro, da prestanu — ako nisu već prestala vremena, u kojih se je u Istri ponosilo tim, što se nepozna hrvatski jezik. Gospoda tajnici kao odvjetnici nebi po svoj prilici tako postupali kad bi k njim hrvatske stranke u pisarne došle.

Valja da se učimo jezik jedni drugih, da se tako bolje medju sobom upoznajemo, medjusobno stanemo cieniti i tako svi skupa za dobro svih stanovnika ciele Istre složno raditi.

Tajnik Ventrella hoće da izpriča sebe i svoga druga, pak veli, da oni neimaju tobože ništa proti osobam imenovanim, ali da je uz njihova imena bilo takodjer nješto drugo napisano u jeziku, koji nije jezik sabora, i da oni nisu znali, da se tu radi o izboru koji je na dnevnom redu (Premudrost dra. Ventrelle i dra. Varetona!!)

Izviestitelj Rizzi opaža, da je u zem. odbor već do sada preporučio činovnikom, koji neznaju hrvatski ili slovenski, da se nauče, dočim da ih imade više, koji već znadu taj jezik; tako da će preporučiti i Fabru — ako ga imenuje, u koliko hrvatskoga jezika već nepoznaje.

Na opazku dra. Laginje glede gg. tajnika, odvraća dr. Rizzi — taj kandidat c. kr. vlade za predsjedničku stolicu — da se nemože prisiliti sabora, da izabere takove tajnike, koji bi znali oba pokrajinska jezika, i da on drži, da nije još vrieme, da bi se Talijani hrvatski ili slovenski učili, pošto, kad bi se imali koji tudji jezik učiti, učili bi se koji jezik izobraženijih naroda.

Zast. Laginja iztakne kao osobnu primjetbu, da je žalostno, što se nalazi u saboru član, koji uvrštuje hrvatski i slovenski jezik u neki niži razred.

Dr. Rizzi opazi na to, zasramljen riečmi dra. Laginje, da nije on činio tih razlika, već da je kazao, da nesmatra potrebnim da bi se Talijani učili hrvatski lli slovenski jezik.

PODLISTAK.

Izvještaj tajnika Viktora Cara Emina,

čitan na glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junija 1902.

(Nastavak.)

Bit će tomu neko 7 godina, što su občinari mjesta Brgudac — občina Buzet — zadobili nalog od c. kr. oblasti, da odmah sagrade školsku zgradu. Vriedni ti ljudi, željni da svojoj djeci namaknu priliku, kako će se i ona moći dovinuti kristnome znanju i prvoj naobrazbi, dali su se vojski na posao i s mjesta započeli gradnjom školskih prostorija. A išlo im to od ruke vrlo mučno i trudno. Berdac je mjestance jadno i siromaško — maće tlo tvrdo je i kamenito, od njega ba zavrieda. Ali ljudi ne klonuše duom. Imajući pred očima veliki i uzvišeni j — budućnost svoje do tada zapuštene dječice, oni prionuše živo uz rad. Ono malo što su imali, to su dali dok su rabotom života svoga i ono težko skuckana groša što im je još preostajalo — a nešto i družbinom pomoći sagradili liepe školske prostorije.

Kad je onaj plemeniti narod vidio to djelo svojih ruku, izvršeno velikim mukama i bezprimjernom požrtvovnošću onda je i njemu odlanulo i uzdahnuo: — Hvala Bogu! Sad je imamo tu tako dugo žudjenu školu.

I bilo je sve gotovo, tek je trebalo, da oblasti prema prijašnjem svojem zaključku odpošalju u Bergudac učitelja — i eto sreće i zadovoljstva za cieli narod, koji bi bio u tome zaboravio na sve svoje velike muke i žrtve. I Bergudčani čekali i čekali ali učitelja nema i nema. Minula godina 1895. pa 1896. za ovom još jedna, pa još dvie, minula i god. 1900. —, oblasti šute i neće da šalju učitelja. Onome dobrome narodu bilo da očaja. I u istinu već je bio izgubio svaku nadu i svaku vjeru u sume oblasti, u sviet, u sve ljude.

Nego tu je priskoćila naša družba. Ona se na nadležnu oblast obratila s molbom, da se uredi već jednom i kraju privede pitanje škole u Bergudcu. Medjutim pako, doklem bi imalo da stigne odnosno riešenje, družba će na svoj trošak poslati u Bergudac svoga učitelja, koji će tamo ostati privremeno, dok ga drugi zamieni. I u istinu, 12. kolovoza 1891. otvorio je družbin učitelj g. Josip Svjetličić školu u Bergudcu. Zanos i oduševljenje onoga vriednoga i čestitoga pučanstva ne da se opisati. Ogroman broj djece upisao se već prvoga dana u tu školu. I tako je naša družba i tamo bacila prvi trak svjetla divne prosvjete, ona je i Bergudac primila u svoje krilo, pod blagotvornu svoju zaštitu.

Medju tim c. kr. oblasti, koje su pred 7 ili 8 godina naložile bile da se u Bergudcu sagradila škola, jošte se nisu makle, da u to mjesto pošalju svoga učitelja, a nisu ga poslale ni do dana današnjega. Ali narod je onaj smiren, jer ga naša družba nije ostavila u nevolji — ona i danas drži i plaća tamo svoga učitelja, kojega rad i nastojanje bilo je već do sada okrunjeno upravo liepim uspjehom.

Dolazi na red naše bielo Volosko. I to naše liepo mjesto okužio je tudjinski dah — i tamo je protegnula svoje šape neman, o kojoj sam prije govorio. Talijanski dah počeo je u najmladjem naraštaju da preotimlje sve to većeg maha. I naši se rodoljubi zabrinuli i zatražili u oblasti hrvatsku školu. Oblast je odgovorila, da čemu Voloskom hrvatska škola, ta u bližnjoj Opatiji postoji već hrvatska škola i tko želi, da mu se djeca uče hrvatski, neka ih šalje u Opatiju. Kad su pak naši rodoljubi tražili da se postojeća hrvatska škola u Opatiji proširi — onda su oblasti osnovale u Opatiji talijansku školu, a na molbu naših rodoljuba odgovorile su onako po austrijsku — da za opatijsku djecu je dostatan jedan učitelj, drugu djecu iz inih školskih okružja da se nije dužno uzimati. (Dalje sliedi.)

Podpora središnjem austrijskom odboru za zaštitu poljodjelstva.

Na predlog financijalnog odbora prihvaća sabor sliedeći zaključak: daje se podporu od K 100 središnjemu austrijskomu odboru za zaštitu poljodjelskih i šumskih probitaka u času, kada se sklapaju trgovački ugovori.

Potrošarina na pivo.

Zast. Rizzi obrazloži svoj prešni predlog, kojim se pozivlje zemaljski odbor, da poduzme potrebite korake kod cesarske vlade neka bi odustala od nakane sniziti občinsku potrošarinu na pivo na K 3·40 ii 3·20 i da bi ga opunovlastila, da može tu potrošarinu povisiti do K 5 po hektolitru.

Ob ovom predmetu — reče — razpravljalo se je već do sada; navadja štete i neprilike, u koje bi spravilo sniženje potrošarine občinske uprave. Pivo se mnogo pije u nekojih gradovih. Traženim povišenjem dobio bi samo grad Pula kakvih 25.000 K. Prvo čini veliku konkurenciju vinu, tomu domaćemu proizvodu. Na vino udara se visoku potrošarinu, tako hoće država K 3·40; pokrajina 3·40 i občina 3·40, što čini K 10·20. A gdje su nameti? Drugi je to posao u pokrajinah, gdje se proizvadja pivo i gdje neima vina, ali mi živimo u vinorodnoj pokrajini, pak je opravdan ovaj predlog.

Predlog taj prihvati sav sabor.

Željeznica Trst-Poreč.

Zast. Tomasi stavi predlog, kojim se pozivlje vladu neka poduzme čim prije potrebite mjere, a da bude mogla željeznica Trst-Poreč odgovarati posve koli sa tehničkog toli sa financijalnog gledišta, da se odstrane sadašnja pomanjkanja provedenjem potrebitih radnja na pogibeljnih mjestih; da se uvede treći dnevni vlak izmedju Trsta i Poreča i natrag, i da se snizi ciene.

Predlog taj doći će na dnevni red u budućoj sjednici.

Popravak luke u Kopru.

Zastupnik dr. Belli obrazloži poduljim govorom svoj predlog o potrebi popravka luke u Kopru, kojim se nalaže zemaljskomu odboru, da učini potrebite korake kod ministarstva trgovine dotično kod c. kr. pomorske vlade u Trstu, da se:

1. uzmu u obzir neugodno stanje luke u Kopru, gdje se usidruju ladje kratke plovitbe u mandrač, koji nije siguran, te da se zlu doskoči — i

2. neka se dovrše što prije radnje jurve zasnovane i odobrene za proširenje male luke, nazvane „Porta isolana“ u Kopru, opredieljene za ribarske ladje.

Predlog prihvati sav sabor.

Popravak ceste Trst-Pula.

Zast. dr. Belli obrazloži svoj predlog, kojim se pozivlje cesarsku vladu, da providi nuždnimi radnjami, koje bi se imalo provesti što prije, za prolaz i sjegurnost erarne ceste Trst-Pula i to na onom dielu, koji prolazi kroz dolinu Rižane (porezna občina Lazaret) i kojoj je često izvrgnut povodnjam.

Govornik žali, što je ta jedina cesta izmedju Trsta i Istre u tako lošem stanju, da ne služi na čast države. Grad Trst čini svoju, da popravi svoj dio ceste, dočim država nečini ništa. Spominje kako je sesta slabo gradjena, most na Rižani uzak i nizak te čim nabrekne rieka, poplavi voda cestu i stavlja u pogibelj ljude, životinje i tudje vlastničtvo.

I ovaj predlog prihvati sav sabor.

C. kr. uredi u Piranu.

Zast. Sbisà utemelji ovaj predlog, kojim se pozivlje zemaljski odbor, da se zauzme živo kod odnosnih ministarskih oblasti, da se sagradi čim prije u Poreču nova erarna zgrada, u kojoj bi se smjestili uredi c. kr. kotarskog poglavarstva i c. kr. kot. suda, ili bar ovog posliednjeg.

Predlog prihvati sabor jednoglasno.

Zemaljski poljodjelski zavod.

Zemaljski prisjednik pročita veoma obširno izviešće ravnatelja zemaljskog poljodjelskog zavoda dra. Cucovicha o preustrojstvu zem. poljodjelskog zavoda i odnosne prelčiće škole. Ravnatelj ghavo je razna zemljišta s pokrajini te ih potanko opisuje u tu svrhu, da se razvidi koliko bi bila prikladna za preustrojstvo sadašnjeg zem. poljodj. zavoda.

Taj izvještaj izručen bi zem. odboru na proučenje i izvještaj.

Tim bijaše izcrpljen dnevni red, te predsjednik zaključi sjednicu i ureče buduću za četvrtak u 10 sati prije podne.

Učit. družtvo „Narodna Prosvjeta“ u Pazinu.

U Roču dne 3. tek. mj. obdržavala je „Narodna Prosvjeta“ svoju ovogodišnju glavnu skupštinu uz obilni dnevni red.

Skupština je bila mnogobrojno posjećena. Bilo je narodnih uzgojiteljica i uzgojitelja iz 4 kotara Istre: pazinskog, puljskog, koparskog i porečkog, a s njima i više bližnjih svećenika. Na toj se skupštini izticala kao uviek osobita sloga i ljubav medju učiteljstvom i svećenstvom — i dok bude ovako trajalo, dobru se je nadati: složnim radom moći će se pomoći milomu rodu, tužnom istarskom patniku.

Kod svih se točaka dnevnog reda razpravljalo trieznо i razborito. Dosadanji odbor, komu je bio predsjednikom nadučitelj u Buzetu, g. Josip Baćić, nije bio bezposlen, nego je radio, što mu je prisutno učiteljstvo zahvalno priznalo. U novi odbor, za sedmu upravnu godinu, izabrani su: Predsjednik: g. Fran Baf, nadučitelj u Tinjanu; podpredsjednik: g. Josip Monas, ravn. učitelj u Gologorici; tajnica: gdčna. Bazilija Franćić, učiteljica u Pazinu; blagajnik: g. Ivan Medvedić, ravn. učitelj u Jurišićima; zborovodja: g. Ivan Matetić, učitelj u Sv. Petru u Šumi.

Jednoglasno bje zaključeno, da se istoga dana izstupi iz „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih družtev“, koja nastoji putem svoga glasila „Učiteljskog Tovariša“ unesti i u Istru brato-ubojni rat, neslogu izmedju učiteljstva i svećenstva, i da se javi izstup „Zavezi“.

Jedna od najvažnijih točaka bila je ona, o savezu hrv. i slov. učiteljskih družtava u Istri.

Prihvaćene su bile u toj stvari 4 resolucije, i — ako Bog da i bratska sloga — skupit će se hrv.-slov. učiteljstvo u jedno družtvo, u jedno kolo, tako, da će moći pod jednom zastavom uspješnije raditi za prosvjetu hrv.-slov. naroda u Istri. Dao Bog!

Iza raznih možebitnih predloga, zaključilo se skupštinu i po kratkom odmoru sjednu oko 2 sata po podne svi za stol, da okriepe svoja umorena uda i da se pozabave kod čaše dobrog vina ili hladnog piva. Zabava tekla je ugodno, dok se u večer nije bilo razstati, da se vrati svaki svojoj kući.

Govor zast. Andrijčića

izrečen prigodom razprave o obračunu zemaljske zaklade za g. 1901. u IV. sjednici obdržavanoj u Kopru dne 5. srpnja 1902.

Zast. Andrijčić zadobio rieč, veli: Visoki sabore! Do danas mogao sam si misliti, da je napokon saborska većina došla do uvjerenja, kako bi morali medju nami nastati snošljiviji odnošaji i prestati ona nekakva napetost; ali nakon prizora što su se malo prije zbili u ovoj saborници, neznam, da li bih to mogao uztvrditi. Štovana gospodo! Ako se mi s ove strane kuće služimo pretežno hrvatskim ili slovenskim jezikom, ne činimo to možda iz kakova prkosa ili da koga izazivamo, nego da, vršeći to svoje pravo radi časti naroda našega, budemo također slobodniji u izražavanju svojih misli, sliedeći u tome zastupnika tršćanske pokrajine g. Atilija Hortisa, koji je u sjednici 18. ožujka t. g. rekao u carevinskom vieću (čita): „Sulla questione della soprannominata è una conseguenza dell' esattezza del pensiero, il quale è sempre fatto nella lingua materna“ (točnost izraza posliedica je točnosti misli, koja biva uviek u materinskom jeziku). Zato mi usvajamo te pripisujemo ... sebe također dalaje njegove rieči (čita): „Del resto ogni popolazione si crea il proprio diritto, la propria lingua, i propri costumi, la propria coltura, ha un proprio ideale di vita. E questo ideale della nostra esistenza, noi Croati e Sloveni dell'Istria non vogliamo, non possiamo rinunziare“ (u ostalom svako pučanstvo stvara si svoje pravo, svoj jezik, svoje običaje, svoju prosvietu, ima svoj posebni ideal života. A tog se ideala našeg bića, mi Hrvati i Slovenci Istre, niti hoćemo niti možemo odreći). — (Zast. Kompare: Tako je! Živio!)

Prelazeć sada na točku, koja je u razpravi, moram prije svega izjaviti, da nam nije bila dana prilika, da temeljito pregledamo djelovanje zemaljskog odbora, odkako nismo bili birani u nijedan saborski odbor. Sve što nam je bilo na razpoloženje, to su suhoparni izvještaji zemaljskog odbora. U tim izvještajima čitam kod stavke III., da je pokrajinska talijanska gimnazija u Pazinu stajala u minuloj upravnoj godini zemlju za preko 33 hiljada kruna; gimnazija to nepotrebna, koja prouzrokuje propadanje državne talijanske gimnazije u Kopru, kako se je to pred malo dana moglo čitati u javnim novinam. Za podpore učenikom prekoračilo se proračun za 6485 kruna. Koji je te podpore uživao neznam, znam da hrvatski ili slovenski učenici nisu. Kod naslova za pučke škole prištedilo se naprotiv u prošloj godini 60.474·41 kruna, a kada Hrvati ili Slovenci pitaju, da im se dade kakva škola, onda pokrajina nema novaca i prvi koji se ustrojenju tih škola protivi jest naš zemaljski odbor. U zavod za gluhonieme primio je zemaljski odbor u god. 1901. na zemaljske troškove dvanajstoricu. Neznam kojoj narodnosti pripada ta dvanajstorica, ali znam da je čovjeku iz Jurandvora, moje župe, koji je molio da mu bude kći primljena u onaj zavod, bila molba odbijena jer da nema razpoloživih mjesta, a molba je bila napisana u hrvatskom jeziku. Kod stavke IV. čitam, da je pokrajina potrošila lanjske godine za ciepanje kozica 6701·20 kruna. Ne upuštajuć se u razglabanje, da li je taj trošak razložit, naglasujem samo, da je ljetos c. kr. namjestničtvo odlukom 29. marča t. g. Br. 8197 — valjda na predlog zemaljskog odbora — povjerilo ciepanje kozica po čitavom otoku Krku jedino dr. Venanciju Bolmarcich-u, premda su na otoku Krku još druga dva občinska liečnika, naime dr. Lauš za Omišalj i Dobrinj te dr. Ožbolt za Vrbnik, Baška i Dubašnicu. Pošiljajuć u njihove občine drugog liečnika za ciepanje kozica, odsudilo se onu dvojicu izvrstnih i uvaženih liečnika na nezasluženo ponižene i išlo se je za tim, da bi trpio njihov ugled u občinah u kojih služe, a oni su Hrvati. Tiskanice, koje se dostavljaju župnim uredom zaradi izkaza ciepanika čisto su talijanske, pa kad se župni uredi na to tuže, onda im političke oblasti odvraćaju, da zemaljski odbor drugih nedaje. Kod stavke VI. čitam, da se je minule godine za cestu Hum—Roč potrošilo 4106·40 kruna, dočim se je prvašnjih godina u tu svrhu izdalo mnogo više, a cesta nije još učinjena. Najprije se je išlo jednim pravcem, onda se je taj pravac ostavilo i pošlo drugim pravcem, a sada došlo cestom u neku dolinu odakle se nezna kako bi se izašlo. To je zemaljska uprava! Blagajničko se djelovanje koncem god. 1901. svršava sa viškom u gotovini od kruna 91322·99, za koji zemaljski odbor predlaže, da predje na povećanje zemaljske imovine. To pak, gospodo, niti je naša, niti zadaća zemaljskog odbora, da naime umnažamo zemaljsku imovinu, nego da proračunom providimo zakonedovne i izvanredne troškove prema potrebe, kako to s druge strane isti zemaljski odbor priznava u izvještaju br. 6 str. 7, gdje veli: „dovendo la gestione dell' anno essere sufficiente a sè stessa“ (godišnja upravna imovina mora da zadostuje samoj sebi.) Sama prekoračenja proračuna dokazuju, kako se lahkoumno upravlja zemaljskom imovinom i pobudjuju u nami nepovjerenje prama zemaljskom odboru. U obće se kod nas svako pitanje, bilo ono i ekonomske naravi, promatra sa političkog stanovišta i prama tomu sa strane zemaljskog odbora rieševa. Za Hrvate i Slovence nema pravednosti. Radi toga ćemo ja i moji drugovi glasovati proti odobrenju obračuna zemaljske zaklade za god. 1901.

Štovana gospodo! Sinovi smo ove zemlje kano što i vi, ljubimo ju kano što i vi, pa dok mi štujemo vaš jezik i vašu narodnost, možemo pravom od vas tražiti, da i vi štujete naš jezik i našu narodnost te da nam budete u svemu pravedni. Istarski smo Hrvati i Slovenci, tu smo, doma smo, kod svoje smo kuće, nikoja nas sila neće iz Istre prognati, i mi hoćemo da u njoj živemo narodnim svojim životom, pak morate s nama računati bilo milom bilo silom. Hoćete li milom, biti će nam drago; hoćete li silom, neće nam biti žao, jer će narod tada bolje proglediati i poznat će vas bolje te će nama doći: „spasenije ot vrag naših — salus eo inimicis nostris!“

Iz zemaljskih sabora.

Zemaljski sadori svršiti će većinom ovoga čedna ovo kratko zasjedanje; nekoji od njih biti će sazvani opet na kratko zasjedanje mjeseca septembra.

U istarskom saboru pokazala se je talijanska saboraka većina i ovoga puta tvrdokornom napram zahtjevom hrvatsko-slovenskih zastupnika u jezikovnom pogledu. Oni mogu doduše mirnije nego li inače svojim jezikom razpravljati, ali se na njihove hrvatski podnešene predloge nitko neobazire ako su stavljeni tečajem razprave. I hrvatske ili slovenske govore ignorira posve predsjednik i odnosni izviestitelji. Istotako nemogu naši zastupnici čitati svojih interpelacijah u jeziku, u kojem su sastavljene, već ih dade predsjednik prevesti na talijanski i u prevodu od tajnikah pročitati.

Mi se nadamo, da će to nezakonito postupanje predsjednika sa hrvatskimi i slovenskimi interpelacijami već jednom prestati, a u toj nadi podkriepljuje nas i posliednja izjava predsjednika hrvatsko-slovenskoga kluba zast. Spinčića, učinjena u saborskoj sjednici od subote, u kojoj je naglasio, da će si hrvatsko-slovenski zastupnici u buduće izvojevati pravo svomu jeziku svimi zakonitimi i dozvoljenimi sredstvi. A tako i mora da bude, jer ako neće predsjednik sabora da uvažuje jezike većine pučanstva pokrajine, tada mora prestati svaki obzir napram njemu i napram saborskoj većini pa puklo kud puklo!

* * *

U tršćanskom saboru upitao je zastupnik dr. Gregorin zastupnika cesarske vlade, što li je sa utokom otaca slovenske školske djece proti odluci c. kr. namjestničtva u Trstu, da neimaju naime Slovenci grada Trsta pravo do svojih škola, jer da nisu odaljeni preko 4 kilometra od slovenskih pučkih škola okolice. Vladin zastupnik odgovorio je na taj upit, da će se obaviestiti o stvari i u jednoj od budućih sjednicah na upit odgovoriti. Bojimo se, da će slovenski zastupnik morati da dugo čeka taj odgovor. Ova nedostojna igra sa slovenskimi roditelji radi

ustrajanja slovenske pučke škole u Trstu. Traje već preko 18 godina te bi bilo vrieme, da se to pitanje već jednom ovako ili onako rieši.

U istoj sjednici upitao je slovenski zastupnik Gerlap vladinoga zastupnika radi imenovanja poljskih stražara u trščanskoj okolici. I na to pitanje rekao je vladin zastupnik, da će u buduće odgovoriti.

* * *

U dalmatinskom saboru razpravlja se vrlo živahno. Hrvatski opozicijonalni zastupnici nepropuste zgode, a da neudare na vladu, koja je zanemarila u svakom obziru njihovu domovinu i koja nastoji i sada, da otme domaće pučanstvo na korist tadžinaca, Talijana i Niemaca.

Prigodom razprave obračuna zemaljske poljodjelske zaklade orisala je većina govornikah žalostno stanje poljodjelstva Dalmacije, te osobito pogubne posliedice nesretne klauzule. Oni postaviše više resolucija, kojimi traže pobeljšati to žalostno stanje.

Namjestnik odgovorio je predgovornikom, da je sustavno djelovanje za unapredjenje poljodjelstva, gotovo posve prepušteno carskoj vladi, jer ni zemlja ni mjestni čimbenici nesudjeluju u tom. Uza sve to ulaže vlada sve sile, da pomogne pokrajini. Školski odbor predložio je po običaju, da se briše iz proračuna stavka za talijanske škole u Splitu. O učiteljskih plaćah govorili su zastupnici Marović, Carić i Prodan predočiv saboru tužnu sliku dalmatinskog učiteljstva.

Zast. Prodan zagovarao je školski uzgoj u hrvatskom duhu.

* * *

U galičkom saboru prosvjedovao je dne 12. o. mj. zastupnik Rajski, član pučkog kluba, proti sazovu sabora u ovo neprikladno doba godine. Njemu je odgovorio namjestnik Pininski, da bijahu sada sazvani zemaljski sabori radi odnošajah u carevinskom vieću. Zemaljski sabor Galicije, da će biti sada određen i da će ga sazveti po svoj prilici još tečajem ove godine.

* * *

U českom saboru upitaše radikalni zastupnici vladu zašto nije predložila češkomu saboru odreknuće nadvojvode Frana Ferdinanda povodom njegova vienčanja. To odreknuće tiče se potomaka nadvojvode, koji neimaju prava na priestolje.

* * *

Talijanski zastupnici južnoga Tirola sazivlju skupštine biračah, na kojih polažu račun o dosadašnjih uspjesih u pogledu autonomije južnoga Tirola. Takva skupština, obdržavana dne 12. o. mj. odobrila je pogovore izmedju Talijana i Niemaca uvjetno prosvjedujuć odlučno proti odkinuću mjesta Fassa od južnoga Tirola. Ovo mjesto da pripada po broju talijanskoga pučanstva južnomu Tirolu. Na sastanku u Primiero prihvatiše malom većinom birači utanačene uvjete, dočim su birači u Male uzeli do znanja izvještaj o pogovorih puštajuć narodnim zastupnikom zaštitu narodnih probitaka.

Trgovačka komora u Roveredu prosvjedovala je oštro proti razkinuću narodnog tla davši svomu zastupniku punomoć, da se priključi zaključkom ostalih zastupnika.

Današnjim brojem ustavljamo daljne šiljanje lista svim onim dužnikom-predplatnikom, kojim smo priložili žuti listić. Tko od istih 14 dana ne podmiri dug, pozvati ćemo ga javno na podmirbu, inosno predati odvjetniku u ruke.

Još o trojnom savezu.

Kako obično kod svake novosti, tako se bave razne novine raznih stranaka još uviek sa trojnim savezom, koji se je neto opet produljio.

Jer je stvar koliko toliko i za naše čitatelje zanimiva, donašamo ovdje nekoje glasove novina, tako n. pr. pišu bečkim listovom sliedeće zanimive viesti iz Berlina: Prije obnove izrazila je Italija želju, da bi njoj dale Njemačka i Austro-Ugarska neko obećanje, koje se tiče talijanske politike u Tripolisu i na Balkanu, nu one su odklonile taj zahtjev.

Tamo se drži kao sigurno, da je Francuska potakla Italiju, da stavi oba ova zahtjeva na svoje saveznice. Pošto je ovo nastojanje franceske diplomacije ostalo bezuspješno, pokušao je francezki ministar izvanjskih posala u svojem zadnjem govoru o trojnom savezu, da učini vjerojatnim francezki uspjeh politike u drugom smjeru, pošto je nasjekao, da je on siguran, da utanačenja, što ih je Italija prigodom obnove trojnoga saveza sklopila s oba druga saveznika, naročito vojnički zapisnici, nisu nipošto naperena proti francezkoj republici.

Kod obnove trojnoga saveza nisu u istinu sklopljena posebna utanačenja izmedju Italije i ostalih saveznih vlasti, napose nisu podpisani nikakvi vojnički zapisnici. Ako su takvi vojnički zapisnici sastavljeni u predjašnjem roku trojnoga saveza, možda upravo na želju Italije, oni nisu više postojali odavna u ono vrieme, kad se počeli dogovori za obnovu saveza.

Nisu sklopljena dapače ni posebna utanačenja trgovačko-političke naravi izmedju Italije i drugih saveznikah. Pošto su one bile složne glede obnove trojnoga saveza, izražena je doista od Italije želja a od ostalih saveznikah nada, da će se takodjer doći do sloge glede trgovačkih ugovora. Ali njemački kancelar grof Bülow ugibao se je pomnjivo, da političke dogovore nepomješa sa trgovačko-političkimi. On se je tomu mogao ugnuti, jer su dogovori čisto političkog značaja dostajali, da dodje do obnove trojnoga saveza, a i morao se je ugnuti, jer inače njemački agrarci sigurno nebi bili pripustili, da mu spočitnu, što je gospodarstvene probitke žrtvovao političkim probitkom.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča gredu soski dan po kućah neki pofulinovi sensali?

Jur. A vero hiniti siromahe ljude, ili za ulje, ili za svieće, ili za paramenti, ili legu ili za pasju . . .

Fr. Dunke to cine kako cigani, ili onaj lilo od komedije, kad vrišće: signori fora bori colla bella maniera se no, se no...

Jur. Ča to ne vide mestne oblasti, gendarmerija, kapitanat itd., ča ne valja više onaj Vagabundengesetz § 2.

Fr. A valja, valja za brižne armenisere, za pekljare, a kada se radi za blaženu ideju, syi zapru jedno oko ili oba.

* *

Fr. Leprinskega Anzula da su zibrali talijanski deputati va neki veli komišion.

Jur. Bora su vero, baš va veli komision.

Fr. Ter ča znaš ti ča za to?

Jur. Kako i zug su ga oteli storit za sustituta va komisione od renditi.

Fr. Pak?

Jur. Propali su oni i on š njimi.

Fr. Aj brižan!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pula ima svoje zastupnike. U zadnje vrieme pisalo se i govorilo opet mnogo o tome, da li će istarski sabor i usljed toga svi pokrajinski uredi ostati u Poreču ili će biti premješteni od tamo . . . . u Pulu ili Kopar. Talijanska klika, koja žalibože vedri i oblači u Istri, neće Pulu ni za Boga: ovo joj je grad prevelik crno-žut za razvijanje njezinih spasonosnih ideala, a što nije straha pred uniformom, to ga je s druge strane pred hrvatskim elementom, koji se hvala Bogu svedjer širi pod Divićem a sve manje gubi svoju narodnost uzprkos svim c. kr. talijančarećim uredima i uzprkos svim socijalističko-iredentističkim manevrom najnovijih spasitelja puka oko lista „Il Proletario". Ipak bi bilo očekivati, da će puljski zastupnici uznastojati otvoreno i odlučno za premještenje ureda u Pulu; nu čini se, da je njihova zadaća posvema drugačija: oni, osobito načelnik dr. Rizzi, imaju svojim kamaleonstvom držati pod talijanskim jarmom civilnu i vojničku burokraciju u Puli za vrieme izbora, pa kad je vojnička i civilna burokracija puljska pomogla talijanskoj kliki do vlasti, onda se na Pulu posve zaboravi. Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen!

Kako sa prenosom pokrajinskih ureda, tako i sa prenosom okružnoga suda iz Rovinja: ti, Pulo, budi naša, ali ne traži od nas da budemo tvoji!

Čudni ljudi ovi talijanski zastupnici grada Pule i okolice!

Zaključak školske godine u hrvatskoj školi u Šijani. U nedjelju 13. t. mj. imala je naša škola u Šijani zaključak školske godine 1901.—1902. Na 8 sati u jutro bilo je sakupljeno množtvo naroda pred crkvom Majke Božje u Survam, čekajuć školsku djecu sa učiteljstvom. Kad su ova došla, u dugoj povorci, započela je sv. misa, odslužena veleč. župnikom u m. Gržinićem, a za mise pjevala su djeca krasne pobožne pjesmice pod ravnanjem nadučitelja g. Jelušića. Milo li je bilo čuti one angjeoske glasove!

Iza dovršene mise vratila se djeca u školu, svaki u svoj razred, a za djecom mnogo roditelja vesela lica i drugih prijatelja naše miljenice.

Tada započe izpitivanje i nagradjivanje najprije u prvom, pak u drugom razredu, pri čemu su se prisutni osvjedočili o izvrstnom uspjehu naše škole. Osobito u drugom razredu opaziti je bilo krasan napredak. Djevojčice i dječaci pokazali se dostojni žrtve, što ju čini „Družba sv. Cirila i Metoda", a u očima roditelja zrcalila se velika radost nad tolikim dobročinstvom. I u čitanju i u računanju i u pjevanju polučen je upravo sjajan uspjeh; a od djevojčica vidjelo se i vrlo liepih ručnih radnja.

Ravnateljstvo Družbe zastupao je odvjetnik dr. Zuccon, koji je zgodnim riečima oslovio djecu i roditelje te izrazio podpuno zadovoljstvo i hvalu neutrudivom nadučitelju g. Jelušiću i vriednoj učiteljici gdjici. Mujar.

Iz školskoga tiskanoga izvieśća vadimo sliedeće podatke o broju i konačnom uspjehu napredka:

Ukupni broj djece i konačni uspjeh napretka:

Razred	Školska godina	Odlika djeca	Odlika djevoj.	I. red djeca	I. red djevoj.	II. red djeca	II. red djevoj.	Nenavršeni djeca	Nenavršeni djevoj.	Ukupno djeca	Ukupno djevoj.	Razred	
I.	1	4	12	6	6	2	4	3	3	15	25	65	136
	2	4	4	6	5	4	1	3	1	17	10		
II.	3	3	1	2	9	6	4	1	5	19	29	71	
	4	3	3	13	8	5	3	4	4	27	25		
	Školska godina	djeca	djevoj.	djeca	djevoj.	djeca	djevoj.	djeca	djevoj.	djeca	djevoj.		
		Odlika		I. red		II. red		Nenavršeni		Ukupno			
Razred		28		55		29		24		136			

Razred	Školska godina	djeca	djevoj.
I.	1	40	25
	2	25	10
II.	3	29	42
	4	136	71

Ljubavna tragedija odigrala se jučer u Puli. 15 godišnja djevojka zaljubila se u nekog mornara. Njeni roditelji, akoprem su dozvoljavali, da mornar š njom govori, nisu htjeli čuti o ženitbenoj svezi. Kako se govori, to je bilo uzrokom, da su obojica odlučili umrieti te se u toj nakani baciše u more. Mornara su izvukli mrtva iz mora, a djevojku nadjoše neosvješćenu na obali morskoj.

Sv. Marije od Zdravlja (občina Barban) 30./6. 1902. Polovicom, odnosno koncem tekućeg mjeseca proći će 3 godine, odkad se je biralo zadnji put občinsko zastupstvo. Sada bi dakle po zakonu imali biti razpisani novi izbori.

Tri su godine prošle, da smo dali povjerenje mužem, od kojih smo se ufali, da će nastojat o dobrostanju i napredku naše hrvatske občine a napose da će zagovarat i branit hrvatski jezik i hrvatsku narodnost u svakoj prigodi. Ali ljuto se prevarismo! Većina tih muževa je držala s kmeti, dok su ih kmeti izabrali, a poslie obrnuli im leđja. Dobra je to nauka našim Barbancem da se budu barem u buduće znali ravnati. Ogromna većina tih sadašnjih zastupnika, izdali su sebe i svoj rod prigodom zadnjih zemaljskih i državnih izbora. Dali smo im naše povjerenje — a kad ti tamo — na veliku našu žalost prodali se za 2 for. kao blago, još su dapače i naš mirni puk nagovarali neka glasuju za protivnu krnjelsku stranku.

Obećivali su ljudem manu nebesku, ako budu izabrani za župane; za izkliku činili su se protivni šarenjakom samo da si osjeguraju puk. Ali drugčije su u srdcu mislili, što nam dokazuje njihovo dosadanje vladanje i držanje u zastupstvu. O hrvatskom jeziku ni pisnulo se nije; o popravljenju i gradjenju cestà slabo se radilo; a nekoje podobćine imaju groblja ili cimitere, da ih je užas vidjeti. Više puta molili smo putem „N. S." neka nam se učini onaj komad ceste od crikve pak na „Banjadičku". Ali naš glas ostao je glas vapijućeg u pustinji — nade naše odplovile su po suhom.

Dakle nadamo se, da će biti izbori za novo zastupstvo razpisani najdalje do 1. auguste t. g., gdje će imati svaki prigodu dati svoj glas drugim mužem, koji će se zauzeti ozbiljnije za dobrobit občinara, te raditi više za naš narod: jer nije dosta samo reći, nego treba imati i srca i volje činiti, što je dobro.

Dakle na noge! I oprezni budite. Preporučamo Šajincem, da se drže narodnog značaja kao i do sada. Sad je vrieme da se popravi, što se je prije pogriešilo. Počmimo odmah dogovarati se jedan s drugim, kojo ćemo ljude birati u novo zastupstvo.

Iz pouzdane strane saznali smo, da se g. načelnik radi bolesti misli zahvaliti na svojoj časti. Mi vrlo žalimo što nam ga bolest već dulje vremena muči i od srca želimo, da se čim prije posve oporavi. Ako baš nebude mogao ponovno nastupiti svoju čast, morati ćemo dobro paziti, koga nam je izabrati za novoga načelnika.

—Složimo se dakle, pak izaberimo si ovaj put takove ljude za župane, koji će točno i savjestno raditi za napredak naše občine, i koji nas neće izdati i prodati se Talijanom, kako su to neki od sadašnjih učinili.

Pazinski kotar:

Klobase g. dr. Varetona. Iz Pazina nam pišu: Taj častni gospodin, koji je prigodom kad je c. kr. vlada osnovala gimnazij sa hrvatskim nastavnim jezikom u Pazinu, bio u saboru uzkliknuo: „A tko će nama naše tukce pasti!“, našao je opet priliku, da se zadjene u saborskoj sjednici od 11. tek. o taj gimnazij. Silna ga briga zauzela za polaznike tog gimnazija, te je preporučao c. kr. vladi, da za Boga dade razviditi, jesu li odnosni polaznici providjeni shodnimi stanovi u smislu obstojećih naredaba; Oh, kolike brižljivosti! Nego to je valjda i uzrok, da saborska većina nije htjela niti mogla slušati „duhoviti i liepo izrečeni govor dr. Varetona“, a nezahvalna manjina pak na usta g. Kompare mu je odgovorila sa doista neparlamentarnim ali zaslužen uzklikom: „Klobasarija!“ Nikad pravo, zar ne častni g. dr. Varetune?

Koparski kotar:

K čemu zemaljski podkapetan? Iz Kopra primamo: Polag saborskog pravilnika (§ 5) za Istru u slučajevih, kada je zemaljski kapetan zapriečen voditi saborsku razpravu, imade ga zamjeniti podkapetan, koji je kao i kapetan, imenovan od cesara. Našim kapetanom je dr. Campitelli, a podkapetanom dr. Stanger. U saborskoj sjednici držanoj dne 11. t. mj. bio je zemaljski kapetan dr. Campitelli usljed tjelesnih potreba usilovan, da zapusti predsjedničko mjesto. Uzprkos očitom slovu saborskog pravilnika nije on pozvao prisutnog zemaljskog podkapetana, da ga zamjeni u predsjedanju, nego je prekinuo sjednicu. Očito je, da bi si cesarska vlada unapried mogla prišteditи trud i brigu, da za Istru imenuje bilo kojeg zemaljskog podkapetana. Ta dr. Campitelli tomu znade lahko providiti i sam. On netreba niti hoće da išta znade za podkapetana ili svoga zamjenika, dok je isti uzet izmedju članova manjine. I takve moralne zaušnice spravlja u žup vladin zastupnik a da i neotvori usta!

Crkva — širiteljica talijanstva. Tršćanskoj „Edinosti“ pišu iz miljskoga Hriba, da tamošnja slovenska školska djeca, koja moraju polaziti talijansku pučku školu u Miljah, nečuju niti rieči svog materinskog jezika. Dapače i vjeronauk predaje im se u talijanskom jeziku, premda ih majke uče doma moliti se Bogu jedino u slovenskom jeziku. Na taj način pomaže talijansko svećenstvo raznarodnjivati našu djecu te postaje sukrivcem najvećeg zločina, što si ga pomisliti možemo, naime moralnim suubojicom naše djece. Ali takovo svećenstvo uživa danas najveći ugled u onoj biskupiji medju židovskom, lažiliberalnom gospodom.

Lošinjski kotar:

Vrh (občina Krk). Glasoviti izbori, kod kojih se neprestano formalno griešilo su napokon iza podpune dvije godine provedeni. Načelnikom je izabran proti volji svih signora bivši načelnik Purga, koji je, bar se tako čini, počeo malko ozbiljnije misliti, premda je valjda veći Talijan, nego svi naši Ćućuli, Avelenacii i Gambari. Signori niesu bili za njega, jer da je on „candidato dei preti“, što koliko je nama poznato, ne odgovara ni najmanje istini, jer bi bili sigurno „preti“, kad bi bili htjeli sudjelovati kod izbora, naši drugu osobu. Radi ovoga uzroka nam se baš ne da vjerovati, da je bio g. Purga „candidato dei preti“. Prvim savjetnikom bio je izabran farmacista Krebs, alj se morao zahvaliti, jer je narod stao silno mrmljati proti tom izboru. Značajno je kod ovih izbora to, da se je ne jedan, nego nekolicina nadala postati načelnikom, koji su na koncu ostali svi dugim nosom, pače nekoji, pripovieda se po Krku, bili su već pripravili i paše, a kad tamo nije ih ino tko pojesti, pa su ih sutradan pojeli mjesto palente. Ovaka pripovieda krška šaljeta. Kakvi su pako „sentimenti nazionali“ našibi Krčana čitatelji „Naše Sloge“ će najbolje razabrati iz ovoga: Na dan izbora načelnika je običaj u Krku, da se gradjanom obznani izbor novog načelnika pucanjem mužara, a na večer glazbom. Ovog puta su u istinu pucali mužari, ali glazbe na večer nije bilo, a nije je bilo s razloga, što im novoizabrani načelnik nije htio dati dovoljno (valjda kako su oni zahtjevali) piti. Pisac ovog dopisa je čuo na svoje uši ovaj odgovor od jednog muzikanta na pitanje zašto ne idu igrati novom načelniku: „Per sonar tutto el dopopranzo že poco venti soldi, che ne dà el podestà“. I to su sentimenti nazionali italiani!?! Šta će nato Avelenacio, Ćućulo, Gambaro e compania bella? Na balu od lege bilo prošlog mesopusta sve oduševljeno „per la madre Italia“, sakupilo se i liepu svoticu „per la santa Lega nazionale“, a kad se radi za proslavu talijanske pobjede kod občinskih krčkih izbora, muzikanti ne će da igraju novom načelniku, jer ih slabo plaća. Bum! Skrijmo se, da nas nitko ne vidi!

Naš občinski liečnik dr. Bolmarčić, pripovieda se, da je bio dao ovih dana Krčkoj občini pismenu ostavku, jer da ne može izlaziti sa samom krčkom i puntarskom občinom. Pripovieda se, da se neggje sam liečnik izjavio, da bi on još i ostao u Krku, kad bi mu krčka občina pribavila još bar jednu občinu, što mu je ova valjda i obećala, budući je on sada opozvao svoju ostavku. Mi bismo gospodi sliedeće poručili: Ako želite svom občinskom liečniku pribaviti još jednu občinu, onda će biti najbolje, da vi krčku občinu podielite u dvie i da obadvie izaberu dr. Bolmarčića svojim občinskim liečnikom. Pače budući mu mi mislimo uzeti i puntarsku občinu, to će biti još najbolje, da se grad Krk podieli u tri občine i tako bi dr. Bolmarčić imao ono, što želi, a što je glavno ne bi imao velikih troškova, jer mu ne bi trebalo uzdržavati konje ni kočijaša.

Ovo gosp. uredniče za danas, a budući put vašom dozvolom nešto o našim javnim uredima, neka se zna kako se poštuju jezikovni državni zakoni, a i table će doći na red. Do vidova!

Politički pregled.

U Puli, dne 14. julija 1902.

Austro-Ugarska.

Iz bečkih novina doznajemo, da kani vlada sazvati carevinsko vieće negdje izmedju 20. i 28. septembra o. g. Početkom septembra da će biti sazvani još jednom nekoji zemaljski sabori na kratko zasjedanje, i to kako se čini sabori Češke i Dolnje Austrije. U Pragu imali bi se u to vrieme, t. j. početkom septembra ponoviti pregovori radi sporazuma izmedju Čeha i Niemaca. Vlada da će iz skupine narodnih pitanja predložiti stanovite točke Čehom i Niemcem, da sazna o tom njihovo mnienje. Na temelju tog mnienja izraditi će vlada osnove zakona, a glede onih pitanja, koja netrebaju občenitog uredjenja, odlučiti će sama naredbenim putem.

* * *

Nagodbeni pregovori izmedju austrijske i ugarske vlade traju još uvjek. Tako su ti pregovori započeli dne 10. t. mj. medju obiju ministara-predsjednika dr. Koerbera i Szella prije podne. Poslije podne sastali se ministri: Böhm-Bawerk, Call, Giovanelli, Daranyi i Lang te su zasjedali puna 4 sata. Nakon toga priobćene službeni listovi sliedeću izjavu:

„Na temelju pregovora, povedenih izmedju obiju ministara-predsjednikah, nastavljena su danas poslije podne viećanja u prijatnosti obostranih resortnih ministara. Pri tom je utanačeno, da se sada ima obaviti treće čitanje carinskog cienika, u koju će se svrhu izviestitelji subjelujućih ministarstva sastati dne 23. t. mj.

Medjutim će izviestitelji bližnjih dana pojedina viseća stručna pitanja, koja su u savezu s gospodarskom nagodbom, potanko pretresivati u smislu naputaka, što će im ih dati ministri.

O dosadašnjih uspjesih tih pregovora glase jednako bečki i pešanski glasovi, t. j. da su načelne poteškoće, što su postojale, znatno umanjene.

Madjarski listovi pišu o posliednjem sastanku obojice ministara-predsjednika, da je taj sastanak bio srdačan kano i prije.

Povrh izviestiteljskih viećanja o carinskom cieniku, povesti će se po svoj prilici ovoga čedna i viećanja o drugih nagodbenih pitanjih. To su u prvom redu veterinarske prieinake, kojim se Ugarska najviše opire. Za tim je na dnevnom redu pitanje o oporezovanju austrijskih skladišta u Ugarskoj, pitanje o prenosnom poslupku i poteškoće o pograničnom prometu.

Crna Gora.

U subotu vjenčao se na Cetinju knežević Mirko, drugi sin kneza Nikole, sa gospodjicom Natalijom Konstantinović, koju se roditelji na Cetinje doveli iz Kotora. U predvečer vienčanja bijahu svečane gostbe na Cetinju. Mjesto bijaše zastavami okićeno i razsvietljeno. Iz čitave kneževine nagrnulo je mnogo naroda na Cetinje.

U subotu u 10 sati u jutro odpratiše mladence u dvorsku kapelu. Gospodjicu vodio je u crkvu knežević priestolonasljednik Danilo, a za njimi došli su kneževski gosti zastupnici ruskoga cara Nikole i talijanskoga kralja Viktora Emanuela, te diplomatički zbor i državni dostojanstvenici. Okolo 11 sati bijaše obavljeno vienčanje te je novovienčane, čim stupiše iz crkve, živo pozdravljalo mnogobrojno občinstvo. Poslije vienčanja bijaše sjajna gostba u kneževoj palači.

Rusija.

U Rusiji spremiše talijanskom kralju Viktoru Emanuelu sjajan doček. On je stigao u Peterhof u nedjelju u 3 sata po podne. Na kolodvoru dočekao ga je car Nikola u sjajnoj pratnji velikih knezova i visokih državnih dostojanstvenika. Ruske novine pozdravljaju najsrdačnije visokog gosta, čiji dolazak u Rusiju pokazuje jasno, da trojni savez nemože biti naperen proti Rusiji. Ministar Prinetti nastojati će bez dvojbe, da učvrsti što jače prijateljstvo izmedju Italije i Rusije.

Razne viesti.

Zloglasni Pierotich, koji je prošle godine provalio sa četom dalmatinskih bezkućnika u zavod sv. Jeronima u Rimu, bijaše prošloga četvrtka pod stražom dovedem u Zadar, jer je obtužen radi prevare. Krasnih li nam širitelja talijanske kulture u hrvatskih zemljah!

Još će „Izviešće kr. velikog gimnazija na Sušaku“. Našu viest pod tim naslovom u broju 52. popunjuje nam dopisnik ovako: Položili su maturu odlikom sliedeći Istrani: Markovčić Antun, Sironić Sime i Tentor Matija; prvi red dobiše: Kraljić Antun, Krivičić Franjo i Stanger Marko, dočim će njih šestorica Istrana u jeseni polagati popravne izpite.

Turanj sv. Marka u Mljetcima, historički spomenik mljetačke republike, ko-

jega si je pogledalo više milijuna ljudi naca — srušio se jučer u jutro. Na sreću, izim straha, nije se dogodila nikakova druga nesreća.

Natječaj na mjesto pilota. Otvoren je natječaj na jedno mjesto pilota II. reda za nadziranje morskog ribarenja ko lučkog kapetanata u Meglinah (Dalmacija) ili na drugo mjesto za slučaj, da se prv podieli već službujućoj osobi. Godišnj plaća iznosi K 800, više aktivni doplata od K 160 i odjelo. Vlastoručno napisan molbe valja poslati lučkomu kapetanatu Megline tečajem 6 čedana počam od 2 prošloga mjeseca junija.

Jubilej pjevačkog društva „Kolo“ u Zagrebu. To najstarije zagrebačko pje vačko družtvo priredjuje povodom svo 40-godišnjice obstanka dne 15. agusta g. velike svečanosti. K svojoj svečanos pozvalo je „Kolo“ sva pjevačka družtv hrvatska i slovenska. Družtvo „Kolo“ po sudu strukovnjaka najbolje pjevačk družtvo na slavenskom jugu.

Uvoz zlata u Austro-Ugarsku. O godine 1891. do 1901. dočim je radilo o uredjenja novčane vriednosti u našoj mo narhiji uveženo bijaše k nam 168.817 k logrami zlata, koje je predstavljalo trg vačku vriednost od 462.914 miljuna kruna Pošto bijaše pako u te doba izvešen 9303 kilograma zlata u vriednosti o 8402 milijuna kruna; bijaše čistoga uvoz zlata u Austro-Ugarsku 154.514 kilogr. vriednosti trgovačkoj od 454.512 miljun kruna.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divača, Rieka Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divača.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divača, Rieka, B

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divač Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Herpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Herpelja, Divač Rieke, Beča.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNAGIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgra dama.

Kuća utemeljena god. 1849.

—— Na zahtjev šalje badava: —— **ilustrovane popise, originalne nacrt snova, pregled sobnih namještaja.**

Najveća solidnost, elegantnost jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoja

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Karoz podružnica slovenske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu–Trstu

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguć jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Broj 55. Pula, u petak dne 18. julija 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Pučki gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se po običnoj obično cijeni ili po dogovoru.

Novci za predbrojeni, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. Radničke u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod zamjeba valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko kani vrieme ne plati, neka to javi odgovarajućeg u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 247.

Tiskom tiskare kraj M.

Izlazi svakog petka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } za godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i uživaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koji u Puli, koji izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug, u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

VI. sjednica.

U Kopru, dne 10. julija 1902.

Prisutni: predsjednik Campitelli, vladin zastupnik Fabiani i 27 zastupnikah. Od naših prisutnih svi.

Pročitan i odobren bijaše zapisnik prošle sjednice.

Interpelacije.

1. Zast. Costantini sa drugovi postavlja upit na c. kr. vladu za popravak ceste Rabac—Labin.

2. Zast. Chersich i Vidulich isto na c. kr. vladu za proširenje prolaza izmedju cresko ga i lošinjskoga otoka kod Osora.

Molbe:

Predsjednik priobćuje molbu občine Motovun za cestu na Montrilj; učiteljskoga družtva koparskoga kotara za uredjenje učiteljskih mirovina.

(Ovdje opažamo, da je u jednoj od prvanjih sjednicah priobćio predsjednik molbu občine Kastav za podporu za ceste odupriu po zast. Mandiću.)

Obzirom na premještaj okružnoga suda iz Rovinja u Pulu i obzirom na ustrojenje suda u Dolini.

Predsjednik priobći, da je dobio dopis od c. kr. namjestnika, usljed kojega c. kr. ministarstvo pravosudja pita, da se sabor konačno izreče o prenosu okružnoga suda iz Rovinja u Pulu i o ustanovljenju c. kr. kot. suda u Dolini.

C. kr. ministarstvo pravosudja pita u tih dvih pitanjih već nekoliko godina sabor neka se izreče, kao što to zakon zahtjeva. Ali istarski sabor, t. j. njegova većina šuti o tom; neodgovora na opetovane upite.

Za produljenje željeznice iz Poreča u Kanfanar.

Kod toga predmeta razvila se prilično živa razprava. Prvi govorio je dr. Gjuro Polesini, zagovarajuć predloge financijalnoga odbora tičuće se izgradnje železnice od Poreča na Kanfanar.

Dr. Costantini protivi se tomu i zagovara željeznički spoj izmedju Motovuna i Pazina tvrdeć da bi bio taj spoj koristniji za mnogo više ljudi nego li spoj Poreč—Kanfanar. U tom smislu postavlja predlog, a za slučaj, da nebi bio prihvaćen, postavlja predlog da bi se uz željeznicu Poreč-Kanfanar proučilo željezničku svezu Motovun—Pazin.

Dr. Sbisà odgovara Costantinu, da bi se imalo primiti ono, što se sad predlaže, a da se tim nebi, izključilo onoga, što Costantini želi — i zagovara dalje predloge rečenog odbora. Spoj Motovun—Pazin zagovara dr. Dinko Trinajstić sličuć se u glavnom sa drom. Costantini. Govor ćemo govor donieti posebice. Tako govori dra. Laginje o istom predmetu. I posliednji govor pobudio je i veliko nezadovoljstvo manje, tim više, što je dr. Laginja već mnogi put, kad se je radilo o istarskoj železnici, takodjer govorio. Uzvrdio je, da se većina nije poradila onako, kako se je početkom iščekivalo, pak da će se saborska manjina uzdržati od glasovanja kod postavljenih odnosnih predloga.

Govorom dra. Laginje bio je izazvan prisjednik Cleva, da govori o željezničkom pitanju, ali se je slabo mogao opravdati.

Kod glasovanja pali su predlozi dra. Costantini-a, pošto je za nje glasovao samo on i manjina; a prihvaćeni bili su slieđeći predlozi:

1. Ovlašćuje se zemaljski odbor, da prema ministarstvu železnica, a na teret zemaljske zaklade, preuzme jamstvo za izgradnju vozne ceste Poreč—Morgani na temelju tehničkoga nacrta odobrenoga ministerijalnom odlukom 28. maja 1901.

2. Ovlašćuje se takodjer zemaljski odbor, da uz povrat prednjmi c. kr. ministarstvu železnica iznos, potrebit za poštanki nacrt željezničke pruge Poreč—Kanfanar.

3. Nalaže se zem. odboru, da izradi i podnese čim bude osjegurana izgradnja pruge Poreč—Kanfanar — novu zakonsku osnovu za pravednije razdieljenje tereta oprćenih občinam, prema novim odnošajem, koji će biti stvoreni, kad bude podpuno sagradjena pruga Trst—Poreč—Kanfanar.

Glede uredjenja plaća i mirovina občinskih činovnika.

Čim je svršila prije navedena razprava o željeznici, ustao je zastupnik Davanzo i zapitao predsjednika, što je sa zakonskom osnovom glede plaća i mirovina občinskih činovnika.

Predsjednik se na njega malo otresao, zašto mu nije to prije kazao, ali reč bi, da je Davanzo rekao to članovom zem. odbora, jer se je na njegov upit odmah dignuo prisjednik Chersich, imajuć cieli kup odnosnih papira i pripravan odgovor. Rekao je, da je zem. odbor pozvao občine, da se izraze o nacrtu, koga je sastavio. Občine nisu još sve, dapače ni polovica njih odgovorile, a i one, koje su odgovorile, nisu složne. S toga, da stvar za sada nije zrela.

Školski i učitelj. mirovinski obračun za g. 1901.

U ime školskoga odbora izvjestio je zast. Bennati prilično suhoparno i postavio slieđeće predloge:

I.

1. Odobrava se obračun pokrajinske školske zaklade sa sveukupnim troškom od 468,375 K, dakle sa prištednjom od 16.234 K prema iznosu postavljenom u proračun sa strane zem. sabora.

2. Odobrava se prekoračenja u naslovih 2, 4 rubrike X. (službeni doplatci i osobni doplatci službovanja); u naslovu 3 rubrike XIII. (remuneracije učiteljem i učiteljicam); u naslovu 2 rubr. XXII. (predujmovi dani), i u rub. XXIV. (uložci i novci tudji povraćeni).

II.

1. Odobrava se obračun mirovinske učiteljske zaklade sa fekućim troškom od 64.993 K, dakle sa prekoračenjem od 5.175 K.

2. Odobrava se prekoračenje u rubrikah XV. (podpore za uzgoj) rubr. XX. (efektivni novac za vriednostne papire kupljene); XXII. (razni troškovi i nepredvidjeni); XXIII. (uložci i novci tudji povraćeni); XXIV. (obligacije i vriednostni papiri kupljeni i povraćeni).

3. Prima se na znanje, da se je sa preostatci u blagajni god. 1900. i sa preostatci god. 1901. pomnožila imovinu učiteljake mirovinske zaklade sa 8600 K nominalnih, tako, da ista koncem g. 1901. iznaša 73.600 K nominalnih u obveznicah državnog zajma sa lotarijom od g. 1860.

U ime manjine govori zast. Kompare, i reče, da je naravno da ćemo mi glasovati proti tomu obračunu, pošto smo glasovali i proti odnosnomu proračunu i kudi koli c. kr. zem. školske vieće, toli zem. odbor, što se od ljudi tjera novac, a netroši u svrhe, za koje se tjera i naglašuje, „da je sramota, da još sada početkom XX. vieka čami 17.000 djece bez škole". (Njegov govor donieti ćemo naknadno).

Izbori.

Kako smo već javili u posebnoj viesti, bili su obavljeni u toj sjednici dvoji izbori, i to:

1. u upravno vieće vjeresijskoga zavoda, u koje nije bio izabran nijedan Hrvat ili Slovenac Istre, i gdje su gospoda talijanski zastupnici obavili izbor bez ikakvog obzira na hrv.-slovenske zastupnike.

2. U zemaljski odbor, u koji su zastupnici veleposjeda izabrali zastupnika Tomasi prisjednikom, a zast. Sbisà zamjenikom; zastupnici gradova i trgovačke komore zast. dr. Chersicha prisjednikom, dr. Costantini zamjenikom; zastupnici izvanjskih občina zast. dra. Dinka Trinajstića prisjednikom a dra. Laginju zamjenikom; zastupnici cieloga sabora zast. Clevu prisjednikom a zast. Venier n zamjenikom. Ovi posliednji bili su izabrani sa 17 glasova talijanskih proti 9 naših.

Četiri talijanska zastupnika izvanjskih občinah, naime oni Porečkoga i Puljskoga kotara glasovali su za Bartoli-a kao prisjednika a Rizzi-a kao zamjenika. Dakako da su ona dvojica ostala u manjini, jer su naši dobili 8 glasova.

Govor

zast. dra. M. Laginje u sjednici istarskog sabora u Kopru dne 3. julija 1902. izrečen u talijanskom jeziku.

(Hrvatski uvod već smo spomenuli u broju 52. „Naše Sloge". Op. ured.)

Postupak, koj se je rubio pri izboru pošt. Mandića i Spinčića nije u ničem bio ni bolji ni gori od onoga, kako se je postupalo pri svim drugim izborima za pokrajinski sabor.

Zato s ove strane sabora pozdravljamo, kao stvar utješljivu, predlog poštovanog odbora za ovjerovljenje, da i ta dva izbora budu odobrena. Nadamo se tako i o izboru zastupnika za gradsko izborničtvo Voloskoga s Kastvom i drugima.

Tim će cieli visoki sabor dati sebi svjedočbu, da nismo ovamo došli usljed zloporaba pojedinih stranaka i da pogreške, amo tamo počinjene (a da jih hoćete tražiti, našli biste jih u svim izborim po čami od velikog posjeda pak sve do mene), nisu drugo nego posljedica bilo nesretnog sistema, bilo samog zakona, koj je tako nepodpun, da dopušta svake vrsti tumačenja pojedinim strankam i kotarskim poglavarima i izbornim povjerenicima.

Obzirom na to, držim da je ovo dobra zgoda da izjavim, kako ćemo mi od ove strane sabora smatrati poglavitim zadatkom novoga zakonodavnog djelovanja ovog sabora to, da na svaki mogući način bude korenito promjenjen izborni zakon za sabor, a po mogućnosti i onaj za občine.

Nije danas, poštovana gospodo vrieme, da obširnije govorim o tom. Spomenuti ću samo nekoje stvari.

Nespodoba je, možda jedina te vrsti u Europi, na primjer ta, da grad Pula mora birati zastupnika zajedno sa Vodnjanom, pak samo jednoga.*) Druga je nespodoba, da lječilište Opatija, po svem svietu poznato, izabira sa seoskimi občinami onog kotara, i da Podgrad, — sjedište kotarskog suda — bira sa seoskim občinami, dočim kojegod drugo mjesto ili trg, kojemu to pravo nebi pripadalo, izabira zastupnika u gradskom izborničtvu.

Po našem pokrajinskom izbornom redu često možemo doći i dodjemo do protuslovlja, da u jednoj občini, gdje drugo izborno tielo svršava sa porezom od 1 for. 50 nč., ili 2 forinta, dakle 3 ili 4 krune, onaj koj plaća toliko, ima pravo izabirati zastupnika, dapače u gradovih to pravo glasa je izravno, jer, kako je poznato, u gradovih bira se izravno, a u drugoj občini čovjek sa isto onolikim porezom neima prava, ako je občina seoska, birati niti fiduciara, jer u toj drugoj občini drugo izborno tielo svršava sa mnogo višim porezom, tri četiri puta tolikim, kolik je onaj u prvo rečenoj občini.

Tako se dogadja čak u občinama jednóga te istoga sudbenoga kotara, jer na primjer u občini Vrsaru, drugo tielo svršava dosta visokim porezom, te onaj koj plaća, recimo 16 kruna, neima izbornog prava, a imao bi to pravo, kad bi spadao, na primjer, u občinu Poreč, gdje drugo tielo svršava sa mnogo nižim poreznim propisom.

Dakle izborima za isti sabor, pod jednakimi uvjeti i u istom sudbenom kotaru jedan čovjek ima pravo glasa a drugi ga neima. To je neprilika, koja mora da bude odstranjena prigodom promjene izbornog reda.

Zastarela je nadalje i nesmije se više podržavati uredba, da izbornici seoskih občina imaju birati neizravno, to jest po fiduciarima, koji pak nisu dužni da se

*) Pula ima, bez vojnika, kakovih 38.000 duša, Vodnjan blizu 6000, pak oba skupa biraju tek jednog zastupnika, dočim Poreč—Umag i Cittanova, koji skupa imaju tek okolo 6000 duša, biraju posobnog zastupnika. (Op. ured.)

drže želje njihovih birača glede osobe zastupnika, dapače niti nesmiju primiti naloga kako da glasuju.

Zastarela je napokon, visoki sabore, odredba, da samo izravni porezi leže temelj izbornomu pravu, a ne i porez od potrošarine.

Znamo svi, da se izravni porezi u zadnjih 40 godina nisu povećali, ili bar ne na mnogo, dočim je u to vrieme porez od potrošarine baš strašno poskočio; znamo takodjer svi, koji i nećemo da širimo socialističke nauke, da neizravni dohodci državni, pokrajinski i občinski, u koliko poliču od potrošarine, dolaze baš od velikog broja puka, jer onaj mali broj ljudi, koji danas još štogod imaju, kad bi i htjeli, nemogu piti toliko kafe, piva, vina, ni uživati toliko mesa, koliko pije i uživa množ naroda, ako se pojedinci zbroje skupa.

Mi zato ćutimo preku potrebu, da se **proširi** izborno pravo za občinska i pokrajinska zastupstva, naročito za sabor, a to barem tako, da se k obstojećim četirim kurijam doloži **peta občenita kurija**, kako je nedavno učinjeno za sabor državni.

Naravski, da bi izbori imali biti **izravni** u toj novoj kuriji, kao u ostalih, jer proti tomu neima nikakva razložna prigovora, te bi neizravni izbori, osobito u občenitoj kuriji, bili nespodoba i nesmisao.

A kao posljedica toga, treba nastojati, da glas bude slobodan od svakog nasilja i od upliva s budi koje strane, pak zato treba, da glasovanje bude pismeno i tajno.

Priznajem, da mnogi naši izbornici a ne našom krivnjom neznaju pisati, ali oni će lahko naći ljude svoga pouzdanja, koji će jih podučiti o njihovim pravicama i napisati jim ime zastupnika, kojega da biraju.

Biti će za izbornike takodjer uvjek laglje da biraju zastupnika, nego *lida* biraju 20, 30 fiduciara, kojim se svima nemogu ni imena dosjetiti.

To u glavnom očitujemo visokom saboru, te držimo potrebito da se uvede rad vremena u kojem živemo i rad pravice i zato, jer i u tom pogledu hoćemo da poštujemo politička prava naroda, kojeg zastupamo.

U tom smislu hoćemo da se proširi izborno pravo za občine i za sabore. Razumije se samo po sebi, da je s tim u nerazriešenom savezu takodjer uvedenje postupka za izpravak listina i pravo utoka, da se nedolazi do slučajeva nevjerojatnih, al se ipak dogadjaju, da bilo občine, bilo kotarska glavarstva, do 24 ure pred izborom daju izbrisati 20, 30 birača, koji su bili stalni, da su unešeni u listinu, ili da bud koji kotarski poglavar doda novih birača, te o tom neznaju ni oni, ni drugi, a u jednom ni drugom slučaju neima se prava utoka.

Poštovana gospodo! Spominjati ćete se, da je pred nekoliko godina, pošt. zastupnik Tomasi, u ovom visokom saboru, neznam pravo kojom zgodom, medju nami činio razliku, kao medju konji ili volovi plemenite pasmine i medju drugimi životinjami niže vrsti.

Ja rado pripuštam autorsko pravo te prispodobe pošt. drugu Tomasi-u, ali prispodoba može se porabiti na sastav ovog našeg sabora.

Doista, neki hoće, da poboljšaju pasminu govedju, neki ovčiju, neki bi htjeli oplemeniti magarce, neki krmce i tako dalje.

Pri tolikim dobrim namjerama i bez uvrede za nikoga od nas, ja mislim, častni drugovi, da će se i ljudi i domaće životinje bolje popraviti, to jest, da će biti većeg napredka u svakoj grani javnog djelovanja, ako u ovaj sabor dodje nešto nove krvi!

Iz zemaljskih sabora.

Istarski sabor svršio je svoje kratko zasjedanje u ... Posliednja sjednica trajala je od 9½ prije podne pa do 1 po podne i od 4½ po podne do 8 na večer. Razpravljan bijaše zemaljski proračun za god. 1902. Kod pojedinih stavaka stavili su zastupnici manjine više predloga većinom gospodarskog smjera.

Zanimiva bijaše razprava o poznatom predlogu zemaljskog prisjednika dra. Cleve proti staroslavenskom jeziku u naših crkvah. U razpravu posegli su govornici s jedne i druge stranke, ali pobjedu odnesoše članovi hrvatsko-slovenskog kluba, što ovdje sa zadovoljstvom bilježimo.

I za te sjednice pokazalo se, da vodi glavnu rieč u istarskom saboru občinstvo na galeriji, koje ne samo da uznemiruje hrvatsko-slovenske zastupnike i prieči ih u vršenju njihove teške zadaće, već se ono namiče i istomu predsjedniku, koji nije kadar, da ga ukroti. Radi nepristojnog i prostačkog ponašanja občinstva na galeriji, došlo je i u toj sjednici do sukoba izmedju članova manjine i većine.

* * *

Posliednji izbori na hrvatski sabor Dalmacije unesli su u sabor te slavne kraljevine, novog sviežeg i bujnog života. Većina novih mladih zastupnika razvija zamjernu radinost, koja im služi na čast i koja mora da rodi za onu toli zapuštenu hrvatsku zemlju obilatim plodom. Novi namjestnik barun Handel mora da odbija žestoke navale zastupnikah stranke prava, koji ga čine možda i odviše odgovornim za griehe bivših namjestnika i austrijskih vlada, koje su zanemarile osobito u gospodarskom pogledu tu našu zemlju.

U jednoj od posliednjih sjednica navalio je žestoko zastupnik Biankini na namjestnika predbaciv mu, da nepozna naroda, ni njegova jezika, i da je došao u Dalmaciju bez stalna programa. Austrija i Ugarska — reče — jesu zakleti neprijatelji hrvatskog naroda. Jedini spas za Dalmaciji bio bi u njezinom sjedinjenju sa Hrvatskom. Mi nećemo biti ni Anstrijanci ni Madjari, već samo Hrvati. Zastupnik Prodan reče, da bi imala država platiti odštetu za svakog njemačkog činovnika, što ga šalje u Dalmaciju, i to pologom plaće, koja se tim uzteže domaćim sinovom — Dalmatincem.

* * *

U nedjelju obdržavana je u Tridentu skupština na kojoj bijaše prihvaćena resolucija, da valja odbiti svaku promjenu autonomije južnog Tirola, koja bi uvjetovala žrtvovanje ikojeg narodnog prava. Jednaku resoluciju prihvatiše Talijani u Bozenu. Saborski odbor za autonomiju južnoga Tirola zaključio je u posliednjoj sjednici nakon izvieštaja njemačkog zastupnika dr. Kathreina, da će formulirati sve svoje zaključke. Na koncu sjednice predložio je njemački zastupnik Grabmayr, neka se pozove vladu, da podieli čim prije povlast za gradnju željeznice Egna—Predazzo. Predlog taj bijaše zabačen. Ta željeznica mogla bi postati kamenom smutnje u pregovorih, koji se vrše izmedju Niemaca i Talijana radi autonomije južnoga Tirola. Iz Trenta brzojavljaju naime talijanskim listovom Primorja, da će po svoj prilici odbor za autonomiju prekinuti dalnje pregovore, da će radi toga talijanski zastupnici latiti se opet obstrukcije i da će biti bez dvojbe prije dobe sabor zatvoren.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da se koprčaju naši luterani po Poreču za uzet mašu našemu staromu potle 40 li pošćene službe?

Jur. A nego ča, ač da maši u Vabrigi da muti puk, da blagoslova vodu, ruže itd., da ljudi ne gredu pofulina slušati, da ne nose lemozine u Tar. Da to nima biti jer tarska crikva da je mati, vabrižka da je kći.

Fr. Ah tako je! Kći ima 600 let, a mati 100; to je loika, tako moru misliti samo Kalabreži i vrtoglavci a ne pametni ljudi.

Jur. Pak ča Vabrižani nimaju pravo za jednu mašu po čedan i to polag cesarske odluke od 1846.-47., za koju znade dobro i biskupija.

Fr. Moo, ma pofuljinova suplja glava nije još došla na onaj snopić harat.

Jur. Pak ako su dobri uzet staromu mašu, on je kapac biti njim sgora i večernju neka se najidu, a stari će steso večerati i na miru spati.

Fr. Nego tako se ne štuju cesarske odluke podpisane po samom cesaru Ferdinandu svete uspomene.

Jur. Ča će to našim reformatorom, samo da ne trpi blažena ideja.

* * *

Fr. Čuj Jurino ovu lepu štoriju, ku poveda opatijski „Narodni List".

Jur. No?

Fr. Da se je trefilo va jednem kraje pod suncem, kade je jedan lopov žukvu i dinamit kral i da je daval sto fijorini, ki će mu oca ubit, pak za sven ten ni bil va pržune.

Jur. Jumane, je l' to za verovat?

Fr. Borme, ja ću volet verovat lego poć videt.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

O sastanku visokoškolaca pišu nam iz Puljske okolice: Svak dobromisleći Hrvat, osobito iz Istre, mora s veseljem pozdraviti namisao hrvatske istarske omladine, koja hoće da se u prijateljskom sastanku i bratskom dogovoru što bolje medjusobno pozna, te da tako i ona, u koliko joj sile i sredstva dopuštaju, uzradi na boljak potlačenog i zapuštenog nam naroda u ovoj liepoj a toli razvikanoj zemlji.

Što se tiče mjesta, gdje bi se imali sastati, to mislimo da bi se sastanak imao držati u Puli.

Nastajuća narodna inteligencija mora pokazati, da pojmi važnost ovoga grada u javnom životu Istre. Osim Koparštine, koja teži k Trstu i Liburnija koja je naravno vezana na Rieku, sva ostala Istra ima svoje središte baš u Puli. Ovo je točka najvažnija za cielu pokrajinu, ovo je ključ za gospodarenje nad njom.

Hrvatska narodna stranka je odavna uvidila važnost grada Pule da je u njem usredotočila ponajvažnije institucije, a bila bi to još više i bolje učinila, da se je poslušalo, u svemu narodnog prvaka u Puli. Ne valja se varati: tko ima Pulu, ima Istru u svakom pogledu.

Inače Pula pruža sve pogodnosti za ovakav sastanak košto ga snuju visokoškolci: družtva sa liepimi prostorijama, narod koji željno prima svoje ... škola hrvatskim življem napučena, znamenitosti starinske i novodobne ... sve ... ljepe pomorske poletarce u Puli. ... Dakle pod Divišom! ... vodit! Novinarska, a i na... čast, ali nas opet, da se ... socijaliste ili bolje na njihove ... Puli. Došla nam je naime do ... ... napisana od njekog Lajoš-a ... (Bolje bi bio učinio, da je ... kosit! Op. sl.) pod naslovom: **Trieste, i fatti di febbraio, la politica nazionale ed il partito socialista.** Tu se očito vidi težnja tih kapuriona: socijalna demokracija ima biti sredstvo za polučenje iredentističkih svrha. Domokos govori u brošuri: „noi italiani irredenti"; nazivlje postojano naše pokrajine „iredentističkim imenom „Venezia-Giulia"; peuje „Italijaše, kad misle da socijaliste ... „per gli austriaci". A uvod brošuri ili bolje pamfletu napisao je njeki pravi Kalabrez, socijalistički zastupnik u Rimu Cabrini, koji je u svojoj bezobraznoj nadutosti napisao medju inim o Primorju: **quel magnifico frammento di terra italiana, che stendesi al di là dell'Isonzo.**

Parbleu, to su fini socijalisti: četrdesetosme imali smo jednakih ideala medju Talijanima, koji su pak valjda ohladnili i prepustili posao „della redenzione", baš puljskim socijalistom.

Naši ljudi neka se čuvaju ovih krivih proroka, koji bi htjeli širiti talijanstvo pod plaštem socijalizma, a vojničkoj i civilnoj burokraciji čestitamo na krasnom uspjehu: ta ljepše se ne može pomisliti, nego kad radnici, gradeći austrijske ratne ladje u arsenalu u Puli, mogu čitati Domokosovu i slične brošure, opetujuć u sebi: „noi italiani irredenti", „fratelli redenti", „non crediate che noi parteggiamo per gli austriaci".

A tko da to zabrani? Možda oni, od najvišeg do najnižeg, koji se pitaju rado istom hranom?

Jučer je bila usljed prijave puljskog stražara iz Pirana rasprava na ovdašnjim sudu proti Ivanu Tončetiću i njegovom sinu Ivanu, te proti Radoslavu Trkoviću, jer su na predvečer blagdana naših narodnih apoštola sv. Cirila i Metoda palili kries. Stražar Piranac i oni, koji su njega na sud poslali, mislili su, da će štovatelji sv. Cirila i Metoda biti kažnjeni — ali ljuto se prevariše, jer je sudac, akoprem po mišljenju Talijan, svu trojicu tuženika riešio obtužbe.

Pazinski kotar:

Za prkos-gimnaziju u Pazinu. Iz Pazina pišu: Iz talijanskih listova doznajemo, da je odlučila talijanska većina na istarskom saboru za ovog zasjedanja, da se sadašnja talijanska prkos-gimnazija pretvori u realku i da se sadašnjim 4 razredom dade još 3 razreda i tako postane podpuna realna gimnazija.

Saborska većina odlučila je nadalje, neka se naloži zemaljskomu odboru, da to pitanje prouči i da donese za budućeg saborskog zasjedanja shodne predloge.

Dokle dopire talijanska drzovitost razvidno je najbolje odatle, što kažu rečeni listovi, da će sa uzhitom pozdraviti taj zaključak talijanske saborske većine čitava Istra.

Hrvatski i slovenski porezovnici Istre, pripravite se, da budete mogli uzdržavati u buduće čitavu talijansku prkos-realku!

Iz Sv. Lovreča na Labinštini pišu nam 10. o. mj.: Jesu već skoro dvie godine, što je kod nas velečastni gospodin župe-upravitelj Ferdo Hrdý, rodio se i odgojio u Českoj, te nakon svršenih nauka došao u Istru, t. j. porečko-puljsku biskupiju na čast božju i na korist vjernih duša. U ovo vrieme, što je kod nas a još i prije se je pokazao veoma pobožan, umjeren, marljiv i neutrudiv u svom radu. Glede njegove službe pako jest dušobrižnik uzo-

ran koli u crkvi koli izvan iste. Najposli ni spomena od poljetnih običaja, što se ćke službe bodje. Dapače nam je jošte lanjske godine uveo svibanjske pobožnosti. Pripravlja je uvjek da božićnom podieli dostevne poputbine, dapače čim dosnade, da je u kojoj kući bolestnik, odmah ga ide tješiti o njegovoj bolesti i ga nastoji spremiti sa svetimi sakramenti. Uz te moramo da rečemo, da nam je postavio više spomena u crkvi i pokraj iste. Sada je postavio u našu crkvu špilju i kip „Blažene Djevice Marije" lordske većinom svojim troškom, a nešto takodjer milodari svojih župljana. Dne 29. pr. mj. na dan sv. Petra je blagoslovio ovu špilju i kip Blažene Djevice Marije. Za tim nam je o njoj na tanko propovjedao. Mi svi župljani se nalazimo veoma zadovoljni i nam ostaje veličastni naš g. župe-upravitelj duboko u našim srcima upisan, te mu izrazujemo za sva njegova djela, za njegove trude i za sva njegova plemenita dobročinstva najtoplju hvalu, uz to molimo svemogućega Boga, da nam ga dugo uzdrži zdrava i čila. Preporučujemo se i njegovoj dobroti, da i nadalje uztraje u svojem radu, pak smo stalni, da neće imati odvažnost oni spletkari, koji se suprotive svakomu dobromu i plemenitom djelu.

Gospodarsko društvo u Pazinu držati će svoju redovitu godišnju skupštinu dne 2. augusta t. g. u društvenim prostorijama na 3½ sata poslie podne sa sliedećim rasporedom:

1. Nagovor predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Primanje novih članova i uplaćivanje zadružnih dielova.
5. Predlozi i upiti.

Odbor.

Previšnji dar. Njegovo veličanstvo naš cesar udostojio se darovati K 1000 občini Pazin za gradnju crkava u Cerovlju i Zamašku. Na občinskoj sjednici držanoj dne 14. t. mj. u Pazinu bila je predložena posebna zahvalnica za taj veledušni dar. Glasovali su za taj predlog zast. svi izim dvojice, i to c. kr. viši porezni blagajnik Rovis i c. kr. bilježnik dr. Cech.

Porečki kotar:

Vladina podpora. C. kr. kotarsko poglavarstvo u Poreču poslalo je občinskomu glavarstvu u Brtonigli 300 K podpore, koje mu je doznačilo c. kr. ministarstvo poljodjelstva za uzdržanje razsadnika američkog trsja.

Koparski kotar:

Iz **Huma** pišu nam 12. o. mj.: Iz našega nesretnoga Huma dolaze Vam riedke ili bolje rečeno nikakove viesti. Budite uvjereni pak, da i mi polagano uvidjamo gdje su naši prijatelji a gdje naši najljući protivnici. Pače je sada malo od njih, koji bi crnili našu stranku, i ufamo se, da će i drugi svi spoznati lažnjivost i infamnost naših najljućih neprijatelja Talijana. Tu Vam šaljemo ovo pismo, koje, ako Vam se čini primjereno, objavite u Vašem cienjenom listu, da budu Vaši čitatelji saznali i se uvjerili, kako rade naši protivnici na propast našeg naroda. Oprostite, da Vas tako kasno obaviešćujemo o spletkah talijanske stranke i o stvarih, o kojih nijedan više ne govori, naime o pučkom popisu. Nu ni mi niesmo krivi, jer smo ovo pismo slučajno jedva sada primili. Ovo pismo je poslano od „Spasitelja" iz Buzeta nekomu posjedniku na Humščini, kojega prezime iz opreznosti ne priobćujemo.

Pismo glasi ovako:

Pinguente, li 25 Gennaio 1901.

Carissimo....! Siccome vengo a rilevare che il commissario addetto all' anagrafe nel Comune di Colmo, indicò quasi tutti gli abitanti per croati, ritengo consulto che Voi d' urgenza convochiate i Vostri Comunisti capi-famiglia, quelli che non ne vogliono sapere di croatismo, accio dichiarino che la lingua di comunicazione da essi parlata non è la serbo-croata, ma invece la italiano-ladina (ciò che vuol dire il nostro dialetto istriano). Dopo parlato con questi capo-famiglia, Voi farete la seguente istanza:

All' I. R. Capitanato Distrettuale

Capodistria.

Reclamo di N. N. Comune di Colmo contro l' operato anagrafico.

Inclita Autorità! Essendo i sottofirmati e sottosegnati pervenuti a sapere che il Commissario addetto all' anagrafe indicò che essi usano nei loro affari e nelle loro comunicazioni in famiglia della lingua serbo-croata, lingua che essi invece non conoscono, mentre usano invece del dialetto istriano, che è la lingua ladina, portano reclamo a codest' Inclita Autorità affinchè voglia rettificare in questi sensi i relativi fogli anagrafici.

Colmo il 27. Gennaio 1901.

N. N. capo-famiglia ai Civ. N....

(E qui seguono le firme e i segni di croce, col relativo numero di case e magari le firme di due testimonii, o di Rozzo o di Pinguente.)

Il Consiglio d' Amministrazione (il preside) può certificare appiedi di quel reclamo.

Per esso non occorre bollo.

Sono certo che vorrete anche in questa occasione addimostrare il vostro patriotismo e che, se o per un motivo o per l' altro non potrete muovervi Voi, incaricherete un nostro patriota a fare le Vostre veci.

Vi ringrazio, caro amico, e Vi mando i miei più cordiali saluti.

Vostro aff.mo amico dr. Sandrin.

P. S. Vi prego di dire ai nostri consenzienti che, venendo indi interpellati o dalla gendarmeria o da qualche impiegato mandato a ciò, rispondano francamente, „che essi non conoscono la lingua croata ma che si servono unicamente del dialetto istriano, cioè della lingua" ladina (da non confondersi con la latina).

Kako Vam je poznato nešima na Humščini nijednoga Talijana. Akoprem od Talijana na svaki način nahuckani na Hrvate i na hrvatski jezik u svojoj zaslijepljenosti crne naš i svoj vlastiti jezik, govore ipak uviek medju sobom hrvatskim jezikom. Tako sliepe talijanski fanatički agitatori naše ubogo seljačtvo, koje njim vjeruje, tako da niti ne znade kojim jezikom govori. Bože, prosvjetli njim pamet! To je nevjerojatno ali žalibože istinito. Mi se ufamo, da se c. kr. oblast nije pustila prevariti od strastvenoga agitatora, te da je zapisala naš puk za ono, što je u istini

Humljanin.

Lošinjski kotar:

Izpiti na c. kr. nautičkoj školi u Lošinju vršili su se dne 6., 7. i 8. julija pod predsjedničtvom vladinog savjetnika Gelcicha i u prisustvu odaslanikah ministarstva trgovine i c. i kr. vojne mornarice. K izpitu se prijavilo devet kandidata trećeg tehničkog tečaja te ga svi sretno položiše, i to: A. Scopinich s odlikom, R. Cattarinich, Fr. Craglietto, J. Gladulich, V. Nicolich, M. Premuda, E. Ragusin, F. Ragusin i C. Stuparich. Ovi mladići jesu — kako nam imena kažu — starinom skoro izključivo Hrvati, a nesretni sustav stvorio je od njih sve same Talijane!

Unesrećeni Vrbničani. Iz riečkih listova doznajemo, da su se prošloga petka vozili na parobrodu „Nehaj" iz Crikvenice na Rieku medju drugimi putnici takodjer gospoda dr. Lušić Matković iz Zagreba, ljekarnik Jurišić iz Pakraca i Vuk Stengel sa Sušaka. Oni putnici opaziše kako plivaju dva čovjeka u nekoliko daska na moru izmedju otočića sv. Marka i otoka Krka. Uz plivajuće virio je jarbol iz mora. Zapovjednik parobroda kapetan Golubović opazi takodjer ponesrećene, te upravi parobrod prama njim, te ih ukrca. Od njih dozna, da su iz Vrbnika, da su se vozili na braceri „Tonica", koja se je prevrnula i potonula, a oni se plivanjem održale na moru. Ponesrećene Vrbničane doveze parobrod na Rieku.

Trst.

Vojne ladje u Trstu. Subotu poslije podne doplovile u tršćansku luku tri ladje c. i kr. vojne mornarice, na kojih se nalazaše mladići takozvani m o č i, koji se prijave k mornarice prije nego li ih na to veže vojnička dužnost. Te ladje jesu: „Bravo", „Camaleonte" i „Artemisia". — Prijatelj, koji nam šalje ovu viest, pita nas, da mu kažemo, jesu li te ladje c. i kr. mornarice naše monarhije, ili su možda talijanske kraljevske mornarice, posudjene našoj mornarici. Prijatelju odgovaramo ovim, da su to ladje c. i kr. austro-ugarske mornarice, a talijanska imena nose na u s p o m e n u b i t k e k o d V i s a.

Grozna nesreća u Trstu. U subotu u jutro radio je Antun Cargnelutti sa 12 godišnjim sinom Lucianom u jednoj potleušici izvan grada, umjetne ognje. S neopreznosti upalilo se jedno kolo, razprsnulo i upalilo ostale jurve gotove umjetne ognje. Od silnoga praska porušila se kućica i nesretni Cargnelutti sa sinom bijahu silom usmrćeni pak ognjem na pol spaljeni. Dozvani vatrogasci izvukoše izpod ruševina razmrcvarene i spaljene liešine nesretnika te ih odnesoše u mrtvačnicu k sv. Justu. Nesretni Cargnelutti ostavio je udovu i 6 neobskrbljene djece, od kojih je najstarijemu 14 godina.

Gorička.

Posvećenje goričkoga nadbiskupa presv. g. Andrije Jordana obaviti će se dne 20. julija o. g. u stolnoj crkvi u Gorici. Toj će svečanosti prisustvovati, koliko nam je do sada poznato, presvj. gg. biskupu Mahnić, Flapp i Jeglič.

Razne primorske viesti.

Novi pomorsko-zdravstveni nadzornik. Ministarstvo nutarnjih posala imenovalo je bakteriologa dra. Markl-a pomorsko-zdravstvenim nadzornikom sa sjedištem u Trstu. Novi nadzornik stigao je ovih dana u Trst, gdje je započeo svoju službu najprije tim, što je pregledao u sv. Jerneju lazaret — g d j e d a s e j e s a s v i m i s l u ž i o „l i e p i m t a l i j a n s k i m j e z i k o m" — kaže tršćanski „Židovčić".

Razni prinosi.

Preč. g. Kunčil Ivan, župe-upravitelj u Račicama priposlao nam 2 K za „Družbu sv. C. i M." i 2 K za „Djačko prip. društvo u Pazinu". — Veleč. g. pop M. Maračić iz Martinšćice za „Družbu" 5 K.

Za podružnicu „Družbe sv. Cirila i Metoda sakupio je g. Miho Iveša medju prijatelji u Premanturi 12 K 90 h, koje darovaše: Miho Iveša krunu 1, Božo Šemelić 1, Miho Premate 1, Ivan Šemelić 1, Kazimir Mihovilović para 40, Bože Iveša Martinov 40, Bože Skoko Antin 40, Luka Mihovilović 40, Ante Iveša, naučnik u tiskarni 50, Ante Skoko Antin 40, Stipan Jurašin 30, Josip Iveša 30, Marica Stipčević 40, Luka Iveša 40, Foskica Iveša 40, Justina Iveša 30, Marica Misković 20, Marica Jurašin 20, Marica Iveša 20, Jurko Iveša 20, Bože Skoko 20, Ante Skoko 20, Fumica Skoko 20, Katica Skoko 40, Ante Skoko 40, Marko Skoko 40, Jadre Iveša 30, Marica Skoko 20, Terezia Iveša 20, Josip Skoko 10, Martin Mihovilović Matin 40, Ivan Iveša 50.

Zahvaljujemo darovateljem, osobito našemu g. Mihovilu I v e š i, koji se je već više puta medju prijatelji sjetio naše družbe te držeć se one „kamen do kamena palača, zrno do zrna pogaca" sakupio gornju svoticu. Živili darovatelji i sakupljač.

Politički pregled.

U Puli, dne 17. julija 1902.

Austro-Ugarska.

Ovih dana vode se u ministarstvu unutarnjih posala pregovori izmedju austrijskih i ugarskih strukovnih izviestitelja o novom uredjenju veterinarstva izmedju obiju pola države. To je pitanje najvažnija zaprieka sklopljenju nagodbe.

* * *

Dne 13. o. mj. imali su Velikonjemci u Hebu javnu skupštinu, kojoj je prisustvovalo 6000 osoba. Skupštinu je pozdravio zastupnik Schalk, koji je slušatelje upozorio na bližajući se 60-ti imendan njihovog prvaka, glasovitog vikača Šenerera. U predvečer toj skupštini potukoše se u Hebu Sveniemci sa njemačkimi liberalci. Pred jednom gostionom razvila se žestoka bitka. Više je težko ranjenih, medju njimi i zastupnik Iro, pristaša Šenererov. On je opominjao obje stranke na mir, ali ga pogodi kamen tako silno u čelo, da je onesviešten pao na zemlju.

Crna Gora.

Kako smo već javili, obavilo se dne 13. o. mj. u dvorskoj crkvi na Cetinju vienčanje kneževića Mirka sa Natalijom Konstantinović.

Predsjednik francezke republike Loubet odlikovao je kneževića Mirka velikim častničkim krstom počastne legije. Sultan je poklonio kneževiću Mirku istim povodom briljanti urešenu uru, a njegovoj supruzi briljantni diadem i broš. Pučanstvo crnogorskog mjesta Grahovo podarilo je kneževiću skupocienu sablju.

Rusija.

Petrogradski listovi javljaju, da je car Nikola dao nalog svomu pouzdaniku knezu Meščenkovu, da podje u one ruske gubernije u kojih se bijaše narod nenadano pobunio, te da razvidi, dali tamo vlada mir i da razpita za razloge, zašto se pučanstvo uznemiruje. O tom putovanju mora knez čim prije podastrieti caru podrobno izvješće.

* * *

Talijanski kralj Viktor Emanuel stigao je kako javismo dne 14. o. mj. iz Peterhofa u Petrograd. Na pristaništu dočekao je kralja gradonačelnik, gradski kapetan i mnoštvo gradjanstva. Na bogato urešenoj obali rieke Neve podignut bijaše sjajni slavoluk. Odaslanstvo zastupnika sa gradskim načelnikom ponudilo je kralju po ruskom običaju na zlatnom pladnju kruha i soli. Kralj je pregledao počastnu satniju te se podao u Petro-Pavlovsku crkvu i ondje položio krasan vienac na grob Aleksandra III. Odatle pošao je u talijansko poslaničtvo, gdje je primio odaslanstvo talijanske naselbine i članove diplomatičkog zbora. Iz Petrograda pošao je kralj sa pratnjom natrag u Peterhof, odakle je krenuo sa carem i caricom k velikim vojnim vježbam u Carskoje Selo, gdje bijaše poredano 30.860 momaka. Car Nikola postavio se je na čelo svoje vojske i predveo ju svome visokomu gostu. Vojska stajale je pod zapovjedničtvom carevog strica velikog kneza Vladimira. Koli car Nikola toli kralj Viktor Emanuel podieliše talijanskim odnosno ruskim dostojanstvenikom visoke redove. Car Nikola imenovao je kralja vlastnikom 14. pukovnije litvanskih draguna. Dne 15. o. mj. priredišе velike knjeginje Milica i Nasta, sestre talijanske kraljice Jelene, svomu svaku na čast sjajnu gostbu. Kralj se je vratio iz Kronstata natrag u Italiju. Talijanske novine pišu oduševljeno o srdačnom dočeku i susretaju svoga kralja u Rusiji. Tomu oduševljenju pridružuju se i talijanski listovi našega Primorja, koji su do jučer pisali o ruskomu narodu jedino porugljivo i posprdno, kano o narodu divljačkomu i prostačkomu.

Razne viesti.

Imenovanja u trgovačkoj mornarici. Kr. pomorska oblast na Ricci imenovala je pomorskimi poručnici sliedeće mornare: Petra Gardakovića Lukina iz Kostrene sv. Lucije; Ivana Lovretića Ivanova iz Lovrena; Paškvala Marochini-a Paškvalova iz Bakra; Josipa Martinčića

Silvijevog iz Oprica; Jakova Samaržija Mihajlova iz sv. Jurja; Levdegarda Tonkovića Matijinog iz Kostrene sv. Barbare, te konačno poručnikom na yachti Ivana Learda Josipova iz Rieke.

Zapis — Družbi sv. Cirila i Metoda. U hrvatskih listovih banovine čitamo, da je pok. g. Stjepan Torbaj, župnik veloševački oporučno ostavio više zapisa u dobrotvorne i čovjekoljubive svrhe, a medju timi i našoj „Družbi sv. Cirila i Metoda“ 200 kruna. Slava dičnomu pokojniku!

Zvonik sv. Marka u Mljetcih poručen! Glasoviti zvonik crkve sv. Marka u Mljetcih leži — kako smo kratko javili — od ponedjelka u ruševinah. Prkosio je zubu vremena preko hiljadu godina, ali je konačno i on podlegao istomu, kao što mu mora sve podleći što se nalazi na ovom svietu. Nekoji mjernici i arhitekti opažali su već dulje vremena, da nije sve u redu na tom zvoniku, ali oni, koji su vršili nazor nad gradjevnimi spomenici Mletaka uvjeravaše neprestano, da neima ništa osobita, da je sve u redu itd. Dapače i posliednjih dana, kad se je već na zvoniku opažalo pukotine, tvrdili su ti nadzornici, da neima pogibelji. Ali se ljuto prevariše u računu. Dogodjaj od prošloga ponedjeljka morao ih je gorko iznenaditi.

Zvonik sv. Marka odpočeo se je graditi godine 888. Godine 1329. bio je on obnovljen, a god. 1417. dobio je današnji mramorni obrub, na kojem se nalazio od god. 1517. pet metara visoki lik angjela. Zvonik je bio visok 98·6 metara.

Tko je posjetio Mletke, taj nije propustio, da razgleda glasoviti zvonik, s kojega se stere prekrasan vidik na grad i okolicu. Dvanaest je časova trebalo za uzpon na zvonik. Napoleon I. (koji je tada bio još general Bonaparte), uzpeo se je god. 1797. na svom konju na zvonik. Na istočnoj strani zvonika sagradio je Sansovino g. 1540. logettu, koja je sada gotovo sasvim razorena. Ta logetta bila je arhitektonsko remek-djelo.

Zabranjeno družtvo. Talijanski sveučilištni djaci iz Istre, Trsta i Gorice zasnovaše družtvo za širenje talijanstva u naših pokrajinah pod naslovom „Società fra gli studenti della Regione Giulia“ (Djačko družtvo julskih krajeva). C. kr. namjestničtvo zabranilo je to družtvo radi toga, što nepoznaje naziva „Regione Giulia“ i što se tim nazivom dira u jedinstvo Austro-Ugarske. Pustog li jedinstva — nebude li se ga znalo ili htjelo inače braniti!

46.050 vreća rižе. Subotu u jutro usidrio se je u tršćanskoj luci veliki englezki parobrod „Admiral Nelson“, koji je doplovio tamo iz Meulmeina za 38 dana krcat rižom, i to 46.050 vreća u težini od 4523 bačava.

Hrvati u Americi. Gospodin Josip Marohnić, rodom iz Hreljina, a nastanjen u Allegheny (Pensilvanija) u Sjevernoj Americi, sastavio je popis Hrvata, koji živu u Sjedinjenim Državama sjeverne Amerike. Pri tom popisu služio mu je sastav velikog hrvatskog družtva „Narodna Hrvatska Zajednica“, u kojoj i sam najaktivnije djeluje. Gosp. Marohnić poslao nam je ovu od njega sastavljenu knjižicu od 126 strana, po kojoj se vidi, da su Hrvati u Americi prošlih dana proveli medju sobom formalni popis hrvatskoga pučanstva po svim pravilima. Na temelju toga popisa izlazi, da u Sjedinjenim Državama žive 112.995 Hrvata, izključiv one, koji su u američkoj vojsci, na željeznicama ili na amer. parobrodima, jer se ti, uz najbolju volju nisu mogli popisati. Njih gospodin Marohnić računa na 10.000, a tako računa, da u Kanadi i Meksiku ima 2000 Hrvata, po čem bi ih bilo nabrojeno 125.000. Ali ovaj popis, ma koliko skrupulozan, nije ipak podpun, jer se u ogromnoj Americi naši ljudi zavlače i u najzabitnije kutiće zemalja i gradova, gdje ih još bog zna pod kakovim nazivima bilježe. Ova zanimiva knjižica može se naručiti kod pisca g. J. M. (Allegheny Pa. 1420. E. Ohio Street.)

Kako je Boško Gažina dospio u Ameriku. Mladi šestnaestgodišnji Dalmatinac Božo Gažina bio je najmladji sin oveće obitelji u Šibeniku. Jednoga dana dao mu je otac, koji pije baš bio imućan, 100 for., da s ovim traži po svietu kruha. Božo se uputi u Trst, da će odanle u svieta. Došavši onamo, potrošio je već 30 for. Sad naidje na jednoga tudjinca, koji mu obeća priskrbiti jeftino kartu za Ameriku. Božo mu dade novce, ali onda ne bješe više ni tudjinca, ni karte, ni novaca. Tako se Božo vrati doma, gdje ga nisu odviše ljubezno primili. Ipak mu nadjoše službu u jednoj ljekarni. No tuj mu nisu cvale ruže, a i braća nisu baš ljubezno s njim postupala. Nekoga dana podje on natrag u Trst, da odanle krene u svieta. Ali novaca nema! Znao si je pomoći, da putuje i bez njih. Krišom, kad ga nije nitko opazio, zavuče se na jedan parobrod, koji je polazio u Aleksandriju. Iz Aleksandrije opet podje drugom ladjom na isti način u Liverpool. Kad je brod već jedan dan plovio, izruči se Božo kapetanu, koji mu dade posla. Došavši u Liverpool, ostavi Božo taj brod i uvuče se opet na jedan drugi parobrod, s kojim je pošao u Newyork, ali tuj zapade u ruke oblastim za useljivanje, koje ga poslaše natrag u Liverpool. Našavši se Božo opet, gdje je bio i prije, odluči još jedanput pokušati sreću, te se za gluhe noći zavuče na ladju „Umbria“, gdje ga opazi jedan častnik i zavičе na nj, da se odma spusti na dolnju palubu. Častnik je mislio, da Božo pripada brodskoj momčadi, koja pomaže kod kurenja parostroja. Božo uhvati priliku, spusti se dolje i zavuče se u kotao, kojim se destilirala morska voda, te sjedne na cievi. Na njegovu sreću nije taj stroj bio ovaj put ugrijan, jer inače nesretni bi Božo umro upravo groznom smrću. Nekoliko dana sjedio je Božo u tom skrovištu, te se odao samo ugljevarom, koji su mu donosili toliko hrane, da nije od gladi pogibao. Jednoga dana dodje netko, da ondje objesi mokro rublje, pa opazi, kako iz kotla proviruje nečija glava. Bio to Božo. Čuo je, kako netko dolazi, pa je htio znati, tko je. Odmah najaviše to kapetanu, te za kratak čas izvukoše Božu iz njegova skrovišta. Putnici, medju kojimi se brzo razširio glas o siromašnom Dalmatincu, skupiše medju sobom svotu, te Božu čestito odjenuše. Došavši u Ameriku, predadoše našega mladića oblastim, gdje se za nj zauze komisar Williams. Mladić, u koga je toliko poduzetna duha, ne smije se predati sudbini, rekao je komisar. Tako je Božo, koji je znao samo svoj materinski hrvatski jezik, našao svoje zemljake Dalmatince, koji se zauzeše za mladoga svog zemljaka. Tako je Božo Gažina dospio sa svojih 16 godina nakon težkih stradanja, glada i pogibelji života napokon u Ameriku. Tko zna, što ga ondje čeka!

Nepijte žestokog pića ljeti. Žestoko je piće više manje nezdravo uviek, ali ponajviše sada ljeti. Ali nješto valja piti osobito u ove pasje dane, kada nas pritišće velika vrućina. Dakako, da se mora mjesto piti, ali se valja čuvati što više moguće žestokog pića ili alkoholičnog piću. Alkohol ili vinovica oživljuje nas doduše u prvi mah, ali kasnije umara tim više tielo, pospješuje kucanje srca i povećava tjelesnu toplinu, pak se za to često dogadja, da ljeti poslije užitka jakog alkohola ljudi padaju po ulicam od srčane kapi. Preporučuje se naprotiv lako pivo, voda pomešana s octom, limunom, natronom, koji imadu ugljične kiseline; u obće sve limonade, koje rabljene bez šećera najuspješnije gase žeđju. Izvrstno je ljetno piće jabučnica, koja se može, dok se čovjek na nju priuči, razrieditи kuhanom vodom. Planinarom valja ponesti sa sobom na izlete mrzle kave i čaja, jer ova pića, kad su hladna, umiruju živce. Izvrstno osvježujuće piće je napokon svaki sok od voća, pa i samo voće utišava žeđju, te je u obće vrlo zdravo jelo.

U jutro neka se po mogućnosti ne pije kava, jer ona uzrujava i već u rano jutro umjetno povećava tjelesnu toplinu. Isto tako nije dobro kod napornog rada pušiti. Mjesto toga dobro je grizkati kore od voća, kao limuna, naranče itd., što vrlo uspješno gasi žeđju. U velikoj sparini, osobito kad postoji pogibelj kakovih bolesti, preporučuje se za piće kuhana voda, koja se, nakon što je provrieла, uledi. Kuhanjem uništavaju se bacili u vodi, i tako je čovjek može mirne duše piti.

Marićon, liriku operu u 3 čina, naumio je podpisani tiskom izdati udešenu za glasovir sa podmetnutim riečima. Glazbeno djelo ovo izaći će oko polovice mjeseca kolovoza ove godine. Cielo djelo brošurano stajati će u predplati pet (5) kruna po komadu slobodno od poštarine; dočim će kasnije knjižaraka ciena biti po primjerku 6 kruna i za poštarinu 45 h. Uplaćeni novac za predplate moli se pošt. naputnicom svakako do konca srpnja sa točnom adresom predplatnika. Predplatna ciena od 5 kruna i oprost od poštarine vriedi samo onda, ako se novac do konca srpnja uplaćuje. — Odličnim štovanjem

Srećko Albini,
I kapelnik hrv. zem. kazališta
Zagreb, Medulićeva ulica 25.

Listnica uredničtva i uprave.

Gospodi dopisnikom iz Cresa, Dubašnice, Kanfanara, Tinjana itd. javljamo, da ćemo njihove dopise priobćiti u budućem broju. Isto vriedi i za „Puljske pučuharije“.

Odlazak vlakova iz Pule.

6·20 prije podne osobni za Trst, Divača, Rieku, Beč.
2·— po podn osobni za Rovinj, Divača.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divača, Rieku, Beč,

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 „ podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gerici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Filijalka

C. kr. priv. Nasl. Kranjske Zavode

za trgovinu i obrt u Trstu

prima: Uplate u krunama
proti: banam, blagajne danes/jaje
za predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
proti pismima za izplate na lice
za predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2½%
u zlatnim nepoloenima proti pismima za izplate:
za predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplate u krunama, koje su već u prometa, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odiel u krunama raspoloživ s zajeta, 2½ na svaku svoti.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se skinaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Biečić, Gabionc, Gmdec, Sisak, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kao i uplate svake vrsti.

Deje predajemeve na Warrante i vriednosti uz najumjerenie ciene uvjete.

Predajanove otvara na dokumente za London, Paris, Berlin i druge trgove po vrlo umjerenih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložoi u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati ovrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuje mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim hrama ili u krunama po danjem tečaju.
Trst, 8. marča 1902.

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podieliti i u tri diela.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrte snova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Železnato vino

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

LEKARJA Piccoli-ja v Ljubljani.

Dobiva se v lekarnah

Edina zaloga na Kranjskem lekarna

PICCOLI

„pri Angelu“ v Ljubljani,

— — Dunajska cesta — —

Pollitrena steklenica 2 krone.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar Gabrijel Piccoli v Ljubljani točno ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.

Dobiva se tudi v lekarnah v Gerici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 2 krone 40 h. steklenica.

Broj 56. Pula, u utorak dne 21. julija 1902. God. XXXIII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 6 K za seljake } ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Dr. Dinko Vitezić.

Poviest narodnoga osvještenja istarskih Hrvata u zadnjoj polovici prošloga vieka uzko je skopčana sa imenom dra. Dinka Vitezića.

Tužna je bila slika našega naroda u Istri. Raztrgan za više stoljeća pod dvie vladavine — austrijsku i mletačku —, nije bilo u njemu znaka života. Medjusobno se dielio u „Kraljevce" i „Benečane". Pa, dok je veliki genij Napoleonov proniknuo u dušu ovih krajeva, te htjeo uzkrisiti historičku cielinu pod nazivom „Ilirija", austrijska je vlada, postav vlastnicom i mletačke Istre, službeno znala samo za Istru — „Provincia italiana". I taj naziv još nam i danas tumači mnoge pojave u upravi ove pokrajine, pojave, koje su posljedicom zastarjelih predsuda i zablude sustava.

Medjutim niknuše iz naroda muževi, koji zanosnim marom i čvrstom voljom stadoše kidati tu gustu koprenu s očiju i narodu i oblastnikom. Medju ovimi muževi u prvih redovih bio je i dr. Dinko Vitezić.

Gorom i dolom, širom mile nam Istre odjekivalo je sa zanosom njegovo ime. Bilo je ono lozinkom, pod kojom se narod okupljao i učvršćivao svoje redove, bilo je bojnim klikom u pregnuću za narodnimi pravicami, bilo je znakom vjere u bolju budućnost.

A k čemu to sada spominjemo?

Dne 24. t. mj. slavi taj narodni miljenik u skromnom svojem domaćem krugu u Krku osamdesetu godinu svojega života.

Od prastare vrbničke porodice Vitezića rodio se on u Vrbniku dne 24. srpnja 1822. Roditelji mu Ivan i Margarita rodjena Volarić imali su još petero djece, od koje spominjemo Ivana, kasnije krčkog biskupa, i još danas živućeg 93-godišnjeg starca Luku, koji je ostao na starini.

Skrb za uzgoj našeg Dinka preuzeo si stariji brat Ivan, koji ga je kao dvorski kapelan u Beču najprije pozvao k sebi, a onda ga dao u zavod u Mölku. Pohadjao je sveučilište u Beču i Padovi, gdje je takodjer g. 1847. promaknut na čast doktora iza sjajnim uspjehom položenog izpita.

Nastupiv odmah službu kod financijalne prokurature u Zadru, postade jur godine 1855. savjetnikom. Daljnja njegova promaknuća nastojala je spriečavati svim silami talijanska svojta iz Dalmacije i Istre, koja je uvjek nalazila sklono uho u Beču. Usljed toga rovarenja bje tek god. 1882. imenovan nadsavjetnikom i prokuratorom za Dalmaciju. Ali odatle bje naskoro maknut i postavljen u mir godine 1884., i to na zahtjev talijanske vlade radi govora držanog u carevinskom vieću i naperenog proti iredentističkom rovarenju. Iza toga otvorio je odvjetničku pisarnu u Krku, te ju držao sve do konca godine 1899.

Toliko o njegovom zvaničnom životu.

Medjutim znao si je on steći neizbrisivih zasluga svojim javnim djelovanjem.

Čim se nastanio u Zadru, stupio je odmah u krug narodnih pregalaca Pavlinovića, Klaića i dr., te ga vidjesmo u odboru raznih narodnih družtava, kao čitaonice, Matice dalmatinske itd.

Ali širi mu je djelokrug bio dosudjen. Godine 1873. istarski rodoljubi svrnuše na njeg svoje oči i ponudiše mu zastupnički mandat izvanjskih občina iztočne Istre. I od tada sve do god. 1891. grmio je njegov glas u carevinskom vieću na odstranjenje stoljetnih nepravda i zajamčenje božjeg i ljudskog prava našemu potlačenomu pučanstvu u Istri. Nije struke javnoga života, u kojoj nebi on bio iztaknuo stanovište pučanstva, koje je zastupao.

Odnosne svoje govore izdao je u dvih „Poslanicah", čime je ne samo podao savjestan račun o svojem djelovanju, nego takodjer postavio si trajni spomenik o nesebičnoj požrtvovnosti i postojanoj marljivosti, koje je uložio na uhar zastupanog pučanstva. I otvoriše donekle u Beču oči, te začudjeni doznaše, da u Istri imade Hrvata i Slovenaca. Priznavali su takodjer nepravde, koje se tomu pučanstvu čine, ali usljed stanovitih obzira puštalo se da voda teče istim koritom. Dapače spletkarenjem se nastojalo, da se makne Vitezića iz carevinskog vieća i zamjeni takvim, koji bi bio skloniji prigibati šiju. Ali složan narod osujeti uvjek te spletke. Oslabljeni vid medjutim sklonu toga pregaoca, te god. 1891.

preporuči svojim biračem, i ovi izaberu sadanjeg svojeg zastupnika g. Vjekoslava Spinčića.

Nije se medjutim Vitezić dao u zapečak, nego ga vidimo gdje na čelu miljenice naše „Družbe sv. Cirila i Metoda“ u razdobju od g. 1891.—1899. stvara nova vrela k prosvjetnom razvoju našeg pučanstva u Istri. Pa tko mu se nebi bio divio, u komu da nebi pobudio najveće štovanje, kad bi ga vidio redovito svakog mjeseca dolaziti preko mora u sjedište družtva — Opatiju, da predsjeda odborovim sjednicam i istinski vodi družtvene poslove? A komu još ne zuje u ušima oduševljene rieči, progovorene mladenačkim žarom, kojimi je prigodom godišnjih skupština poticao na rad za Družbu?

Nije ovdje prostor, niti mjesto da izbrojimo sve zasluge, koje si stekao naš Vitezić u radu za domovinu. Moramo ipak iztaknuti tri njegove ustanove, koje ako i i jesu izravno namjenjene njegovom užem zavičaju — Vrbniku, ipak po svojoj naravi jesu na diku i čast, te neizravnu takodjer korist ciele domovine.

Jesu to: 1. Štipendijalne zaklade Vitezić u ukupnom iznosu K 80.000; 2. Knjižnica obitelji, Vitezić i 3. Oživotvorenje u Vrbniku „Hrvatskog Doma“, koji bje zaključkom družtvene skupštine iz zahvalnosti nazvan „Vitezićev Dom“.

O svih trih ustanovah izdane su posebne knjižice, te izpuštamo ovdje podrobni opis. Svota, koju je putem tih trih ustanova poklonio Vitezić narodu, iznaša približno oko K 120.000. Uzorni doista primjer nesebičnog rodoljublja!

Ocrtasmo ovdje u krupnih potezih život i rad našeg svečara. Mi medjutim, koji smo taj rad pratili od koraka do koraka, te koji smo uzanj strepili i prezali u narodnoj borbi, dočim hvalimo Providnosti, što nam udielila i još uzdrži takvog zatočnika, želimo ujedno, da se u našem narodu množe i šire takvi značajevi i nesebični trudbenici, kao što je on.

Živio nam Vitezović do skrajne granice ljudskog vieka!

Istarski sabor.

VII. sjednica.

U Kopru, dne 11. julija 1902.

Prisutni: predsjednik Campitelli, vladin zastupnik Fabiani i 27 zastupnikah. Od naših prisutnih svi.

Za podporu trgovačkoj mornarici.

Zast. Zarotti postavio je predlog obzirom na podporu trgovačkoj mornarici. U obrazloženju iztaknuo je „Serenissimu“ (mljetačku republiku), koja da je trgovačku mornaricu osobito tim podupirala, što je dozvolila slobodu sjeka drva u Istri i Dalmaciji i zauzimala se za mornarske bratovšćine, osobito u Dalmaciji. Pred nekoliko desetaka godina da je cvala mornarica i kod nas, naročito u Lošinju, Dubrovniku i Kotoru, ali je nastalo doba, gdje je bila posve pala, i dočim su druge države i sam Japan na dobu poduprle mornaricu, došla je naša država kasno k tomu, i to tekar odnosnim zakonom mjeseca decembra 1893.

Njegov predlog zagovarao je od Talijana zast. Vidulich, od Hrvata zast. dr. Stanger (Govor ovaj donieti ćemo).

Kako je poznato, su hrvatski zastupnici Dalmaciji i Istre bili oni, koji su se već godine 1893. za odnosni zakon na carevinskom vieću najviše zauzimali, a nisu propustili ni onoga učiniti, što je zast. Zarotti svojim predlogom tražio.

Odnosni predlog, prihvaćen jednoglasno, glasi ovako:

Nalaže se zem. odboru, da poduzme shodne korake kod cesarske vlade u svrhu, da se pravodobno obnovi zakon 27. decembra 1893. (D. Z. L. br. 189) tičući se podpore trgovačkoj mornarici, i da novi zakon bolje odgovara u svrhu, da se poboljšaju odnošaji trgovačke austrijske mornarice, koja mora konkurirati sa mornaricami drugih država, obilnije podupiranih.

Za željeznicu Trst—Poreč.

Zast. i zem. prisjednik Tomasi sa drugovi talijanske stranke postavio je prešan predlog, koji najbolje kaže u kakvom zlu stanju se nalazi netom otvorena željeznica Trst—Poreč.

Svojim predlogom zahtjeva od c. kr. vlade, da učini shodna, da ta željeznica u tehničkom i financijalnom pogledu podpuno odgovara. To da se može doseći ako se odstrani pomanjkanja, koja su se već pokazala i tim, da se dovrši radnje još nedovršene na težkih i pogibeljnih točkah (n. pr. u Zavlah, gdje je bura kadra srušiti cieli vlak); nadalje tim, da se uvede treći vlak izmedju Poreča i Trsta, i da se snizi cienike za osobe i stvari tako, da se osjegura čim prije iznosnost prinosa, kojega je dala pokrajina i občine sa temeljnimi akcijami u iznosu od 1,400.000 K.

Obrazlažuć zast. Tomasi svoj predlog, malo se je bavio onim, što predlaže, a više tim, da je napadao sudbene oblasti radi izvlaštivanja zemljišta, željezničko osoblje, jer da je sve tudje, i u obće željezničku upravu, naime c. kr. vladu, što rabi na željeznici u napisih, oglasih itd. uz talijanski, takodjer hrvatsko-slovenski pojednako. Zast. Tomasi toliko zastrančivao, da ga je predsjednik morao opetovno pozvati, da se drži predmeta. I sam vladin zastupnik — inače jako tihi i pasivni Fabiani — čutio se zvanim, da odbije napadaje na sudbene oblasti, koje da su uzorom sudbenosti i da uzme u zaštitu c. kr. vladu obzirom na porabu takodjer hrvatskoga i slovenskoga jezika.

Pošto je još k predlogu govorio dr. Belli, a zast. Zarotti postavio nekoje neznatne predloge, oglasio se je za rieč zastupnik Spinčić, da dade u ime svoje i drugova kratku izjavu. On reče, da on o sudstvu kod nas neima onoga mnienja, koje ima g. vladin zastupnik, i da bi za svoje mnienje mogao navesti mnogo primjera, a da to propušta, pošto se tuj neradi o sudbenosti.

Obzirom na napise i porabu jezikah veli, da se je c. kr. vlada kod te željeznice pokazala pravednijom nego li igdje drugdje. A i tu, da bi njoj se moglo prigovoriti, što nije provela podpunu ravnopravnost. Neima nijedne postaje, za koju nebi imali Slaveni svoga imena, niti neima postaje, gdje nebi stupali u željeznicu i iz nje izstupali domaći Slovenci i Hrvati. S toga bi po svih postajah bez ijedne iznimke moralo biti sve napisano i slovenskim ili hrvatskim jezikom. Ističe takodjer ovom prilikom, kako je c. i kr. vlada nepravedna u jezikovnom obziru na željezničkoj pruzi Divača—Pula, gdje neima ni danas usupor opetovanim molbam občinah hrvatskih napisa na postajah. U stvari samoj izjavlja, da se on i njegovi drugovi prema izjavi dra. Laginje od jučer neće mješati u pitanje i da se ih ima smatrati kao da su odsutni.

Na to je primila većina predlog zast. Tomasi-a.

Obračun zaklade za pošumljenje istarskog krasa za g. 1901.

Na izvještaj zast. Mianicha bio je odobrem obračun zaklade za pošumljenje istarskoga krasa za god. 1901. i to sa dohodkom K 62.992, sa troškom K 55.942 — dakle sa preostatkom K 7050.

Proračun zaklade za pošumljenje istarskog krasa za g. 1902.

Taj proračun iznaša za godinu 1902 K 9000 sa strane pokrajine ako država dade K 18.000, a za god. 1903. napried K 12.000 pod uvjet da dade država K 24.000. Kod tog predmeta oglasi se za rieč zast. dr. Matko Trinajstić te izjavi, da će manjina glasovati za taj proračun, ali da bi želio, da oblasti kod zašumljevanja malo bolje postupaju, i osobito na to obzir uzmu, da neuniište pastirstvo, od čega stanovničtvo krasa najviše živi. Pa i kako se obzirno radilo u tom smislu, ipak pastirstvo pada, te bi s toga bila dužnost c. kr. vlade, da shodnim načinom onomu siromašnomu stanovničtvu nadoknadi štete, jer dok šume narastu, moglo bi ono cielo i pomrieti ili se izseliti.

O djelovanju zemaljskog poljodjelskog zavoda u god. 1901.

Zast. Venier predloži u ime saborskog poljodjelskog odbora, da se rečeni izvještaj primu do ugodnog znanja.

Zast. Davanzo izrazuje razne želje tičuće se poljodjelstva a izjavlja, da će i on glasovati za rečeni predlog.

Proti tomu predlogu glasovala je manjina pozivom na ono, što je zast. Mandić kazao u jednoj od prošlih sjednica u tom obziru.

Proračun školske zaklade za god. 1902.

Zast. Bennati u ime školskog odbora predloži i poslije suhoparno obrazloži:

„Visoki sabor nek izvoli odobriti proračun školske zaklade za god. 1902. sa troškom od 555.265 K i sa jednakim prihodom, sastavljenim iz vlastitoga dohodka od K 56.237, iz prinosa občina za školske takse od K 180.000, i sa prinosom zemaljske zaklade od K 319.028“.

Povrh toga predloži sliedeću resoluciju:

„Sabor odlučuje, da u buduće neće dozvoliti novaca za ustanovljivanje novih pučkih škola dok cesarska vlada nepreuredi učiteljišta u Kopru prema pravednim zahtjevom i stvarnim potrebam u talijanskoga pučanstva pokrajine, u suglasju sa odlukami po saboru ponovno izraženimi i sa analognom odlukom c. kr. zemalj. škol. vieća.“

Čim je oglasio taj predmet predsjednik na razpravu, pročitao je samo talijanskim jezikom predloge, koje mu je prije sjednice u ime manjine u slovenskom jeziku predao zast. Kompare. Ti predlozi glase:

1. Da se povisi prinos države za školstvo u Istri od K 47.000 na K 150.000, pod uvjet, da se ukinu školske takse i da se bezuvjetno ustrajaju škole tamo, gdje su preduvjeti za to.

2. Da se učiteljske plaće urede, ne po mjestih, nego po službenih godinah i

---

Nastavak u prilogu.

PODLISTAK.

Izvještaj tajnika Viktora Cara-Emina,

čitan na glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda“ dne 12. junija 1902.

(Nastavak.)

Dok su te molbe i odnosni utoci i protu, utoci trajali, dotle su naša djeca po ulicama talijančarila sve u šestnaest. To je našu družbu sklonulo, te je ona i u Voloskom zaključila ustrojiti jednu svoju školu. U tu svrhu sastalo se nekoliko tamošnjih rodoljuba, koji su sami sagradili odnosnu zgradu i prvim rujna 1901. usliedilo je svečano otvorenje hrvatske družbine škole u Voloskom. Na tu školu namjestilo je naše Ravnateljstvo dotadašnjega kašteliraškoga učitelja g. Rišlavy-a, koga je u Kašteliru zamienio g. Štefanić iz Baške Drage, mlada i vrstna sila.

Liepi je to bio dan za cielo Volosko — a upravo podpuna slava za ondješnju našu djecu, koja su s nekim ponosom stupila u novu hrvatsku zgradu, gdje su im imali prvog puta do zaromone skladni i slatki zvuci uzvišene majčine rieči.

Nego već prvih dana okupio se u toj školi djece toliki broj, da se je odmah očutjela potreba bezodvlačnog proširenja te škole na dvorazrednicu. Netom su to saznali rodoljubni vlastnici zgrade postavili su s mjesta na naše razpolaganje dönje prostorije, namienjene za „Čitaonicu“ i blagohotno dozvolili, da u se istim prostorijama izvedu oni popravci, koje je od nas zahtjevala odnosna komisija sazvana u tu svrhu na lice mjesta. Podjedno se je Ravnateljstvo pobrinulo za vrsnu učiteljsku silu, kojoj će moći povjeriti novoustrojeni razred. I tu vrsnu silu našlo se je u osobi učiteljice gdjice Marice Bogović, koja je početkom oktobra započela svoje prosvjetno djelovanje na družbinoj školi u Voloskom.

Kako su djeca na družbinoj školi u Voloskom u to kratko vrieme njezina obstanka upravo krasno napredovala, mogo se je svatko uvjeriti u nedjelju iza Božića prigodom svečanosti božićnoga drvca, priredjena u korist siromaške one djece. Trebalo je čuti ono skladno pjevanje, one liepe deklamacije, a osobito način, kako su izvela naša djeca već prije spomenuta igricu „Kraljević Marko i Štriga Lega“. Bilo je one večeri puno pravoga udivljenja, a bilo je i suza-radostnica, što je napokon i Voloskom osvanuo liep i slavan dan — naviestnik i preteča bolje i sretnije budućnosti.

Mimogred budi napomenuto, da su slične zabave priredile osim onih u Kašteliru i Voloskom i naše škole u Puli i Šteliru i Voloskom i naše škole u Puli i Opatiji, a za njima nije zaostalo ni naše zabavište u Malom Lošinju, koje sada polazi do 48 male dječice. Mi pozdravljamo naše vriedne učitelje, koji ne prestaju raditi za napredak povjerene im djece, polažući im na srce, da i nadalje ustraju u plemenitom a ujedno tako rodoljubnom nastojanju uzvišenoga njihova zvanja.

(Dalje sliedi.)

po poveljnom službovanju učitelja — prema predlogom zast. Spinčića i drugova od lanjske godine.

3. Da se remuneracije svećenikom kao pomoćnim učiteljem razmjerno prema povišenju učiteljske plaće, povise.

4. Da se iz zaklade pok. župnika Fabris u Loki ustanove pučke škole u Podpeću i Rožaru — u okružju rečene župe.

Iza izviestitelja oglasio se je prvi za rieč dr. Vareton, da izreče dug i dosadan govor, kojega je kasnije zast. Kompare pravom označio kao dugačku klobasu.

Za tobožnji dokaz kako vlada postupa proti Talijanom, naveo je medju ostalimi sliedeće slučajeve:

Postupak kod ustanovljivanja škole u Šterni, na Humu, na Pazu, u sv. Jakovu kod Nerezinah;

zahtjev poznanja hrvatskoga jezika kod učiteljske službe u Osoru;

c. k. gimnaziju u Pazinu;

uzdržavanje c. kr. pripravnice u Kastvu za malen broj učenika.

Vladin komesar izjavio je na to — obzirom na prije spomenutu resoluciju, da vlada radi o tom, da učiteljište u Kopru razdieli u tri učiteljišta, premjestiv slovenski i hrvatski odjel u druga mjesta; i da sabor neima prava snizivati troškova proračunanih za škole sa strane c. kr. zem. škol. vieća.

Zast. Kompare progovori upravo junački najprije slovenski. Reče, da nemari odgovarati na klobasariju zast. Varetona; da se Talijani tuže, koji imadu sve proti Slavenom, koji neimaju skoro ništa; da u Istri vlada oligarhija, ostanci negdanje „Serenissime“; da bi ta oligarhija bila ništica bez „Eins“ (1) naime c. kr. vlade, koja pred njom stoji; da je kriva liberalnost te oligarhije, da Slaven Istre takove neće, nego, da žele, da njihov uzgoj bude prema onoj: sveza vjeru, domovinu i vladara.

Kad je još odbio napadaj Varetonov na svećenstvo, objasnio je slučaj ustanovljivanja škole u Plaviji u talijanskom jeziku.

(Iza njegova govora dogodio se je slučaj, nečuven i nevidjen u parlamentarnom životu. Predsjednik, uzev klobuk u ruke, rekao je: „prekidam sjednicu za tri minute“ i izadje iz sabornice. Bila mu je naime potreba a nije hotio, da ga nadomjesti podpredsjednik samo za to, jer je taj Hrvat. Za to su i vikali pri tom zastupnici manjine nek zauzme predsjednički stolicu podpredsjednik. Dakako uzalud!)

Izviestitelj zast. Bennati zahvalio je vladinom komesaru na njegovoj izjavi glede razdieljenja i razmještenja učiteljišta. Rekao je, da neima ništa proti tomu ako se u predloženoj resoluciji dade izražaja, da će se zadovoljiti sa onom razdiobom obim narodnostim Istre. Rekao je takodjer, da većina negoji mržnje proti slavenskoj narodnosti niti proti slavenskim školam, na što su mu se zastupnici grohotom porugljivo smijali.

Tu svoju mržnju pokazao je neposredno u svojem dalnjem govoru tim, što je branio zem. odbor, koji se protivi ustanovljenju pučke škole u Plaviji već više godina.

Na predloge manjine podane po zast. Kompare, rekao je, da će većina glasovati za povišanje podpore za školstvo sa strane vlade, al da nemože glasovati za to, da se ukinu školske takse i da se ustrajaju škole, gdje bi se po zakonu morale. (Ni to nije mržnja proti Slavenom, g. Bennati?!)

Drugu točku predloga manjine da neprihvaća. Glede treće točke hotio je izbjegnuti nekom doskočicom, al kad mu je ta prebijena bila, izrazio se je za nju. Za četvrtu točku, onako kako glasi, da većina nemože glasovati.

Većina prihvatila je predlog školskoga odbora.

Predlozi manjine bili su primljeni tim, da se je u prvoj točki bitnost predloga promjenila; treća posvema, a četvrta promjenila, dočim je druga bila zabačena.

Prije nego li se je glasovalo o resoluciji, zadobio je rieč zast. dr. M. Laginja, te pobijao talijanskim jezikom razne primjetbe talijanskih zastupnika. Iztaknuo je osobito, kako je nečuven postupak c. kr. školskih oblasti i zem. odbora glede ustanovljenja pučke škole u Plaviji. Da pokaže kako talijanska vladajuća stranka u istinu mrzi slavensko pučanstvo Istre, naveo je dva slučaja. Jedan nadgrobnoga kamena u Materadi sa hrvatskim napisom, kojega je občina Umažka dala sa groblja van baciti; drugi slučaj je iz grada, komu je na čelu zast. Rizzi, gdje se nije dopustilo postaviti na nadgrobnu ploču niti imena Antun. Na koncu predložio je zast. Laginja neka se iz resolucije izbaci sve ostalo a neka u njoj ostane samo to, da se učiteljice razdieli i razmjesti.

Tim bijaše zaključena sjednica.

Vriedno je spomenuti, da je u zapisniku te sjednice pročitanom u sliedećoj sjednici rečeno, da je sjednicu od 11. julija predsjednik dignuo: „alle ore 14½“ to će reći u 14½ sata.

Iz zemaljskih sabora.

U posliednjoj sjednici zemaljskog sabora Goričke obrazložio je slovenski zastupnik dr. Treo svoj predlog, idući za tim, da se uvede poljodjelska poduka u pučih školah. On je takodjer preporučio, da se ustroji mužko učiteljište u Gorici. Zastupnik Holzer preporučio je telefonsku svezu izmedju Gorice i Trsta. Zatim je sabor odobrio zemaljski obračun za god. 1900., te razpravio zemaljski proračun za god. 1902. Prihvaćena bijaše i zakonska osnova za ustrojenje zemaljskog osjeguravajućeg družtva za životinje. Sjednica je svršila u 9 sati na večer te predsjednik zaključi ovo saborsko zasjedanje.

* * *

U dalmatinskom saboru obrazložio je zast. Trumbić svoj predlog, da se na previšnji dopis o sazivu sabora odgovori, adresom na kralja, u kojoj se imade vladaru predočiti sve želje i težnje stanovničtva Dalmacije. Za predlog da se izabere odbor glasovale su sve saborske stranke — premda je proti predlogu o adresi govorio talijanaš Salvi. Formalni predlog dra. Trumbića, da se izabere odbor za izradbu adrese, bijaše izabran jednoglasno. U taj odbor bijahu izabrani: Cingrija, Milić, Borčić, Trumbić, Smodlaka, Knežević i Salvi.

U sjednici od 19. o. mj. izjavio je namjestnik, opunovlašten od središnje vlade, da je vlada ozbiljno odlučila urediti jezikovno pitanje, pošto bude postignuto izmedju stranaka sporazumljenje, koje ima odgovarati sadašnjemu stanju stvari i mjestnim potrebam. Vlada da nemože unapried opredieliti rok, pošto imade da uredi druga važna i životna pitanja za državu. Pravaški zastupnik dr. Smodlaka ponudio je Srbom i Talijanom mir pod uvjetom, da pripoznadu i da se neprotive hrvatskomu državnomu pravu.

* * *

U posliednjoj sjednici češkoga sabora izviestio je zastupnik Kaftan o izvještaju povjerenstva za javne radnje i o jednakom izvještaju proračunskog povjerenstva glede prinosa zemlje za troškove uredjenja potoka i rieka, što se imade izvesti u kraljevini Českoj. Nakon tog izvještaja stavio je zastupnik Kaftan tri predloga povjerenstva u pogledu gradnje vodnih cesta i uredjenja rieka, koje je obširno i temeljito obrazložio.

* * *

U gornjo-austrijskom saboru prihvaćena bijaše osnova o promjeni izbornoga reda. Odnosni predlog za obće izborno pravo bijaše zabačen. Nakon toga bijaše sabor zaključen.

* * *

Zadnjoj sjednici bukovinskog sabora prisustvovali su takodjer rusinski zastupnici. Zemaljski kapetan Lupul i zemaljski predsjednik barun Bourguignon pozdraviše ih najtoplije. Predsjednik rusinskoga kluba i zastupnik Stocki pročitao je zatim izjavu, po kojoj ostaju Rusini na svojem stanovištu, što su ga označili prije abstinencije, te žale, da nerusinske stranke nisu svojih pogriešaka popravile. Oni su se povratili u sabor, jer su uvjereni, da nasilni čin od 21. junija nije nastao u krilu nerusinskih stranaka, već usljed ličnosti, koja je van sabora, a koja je pozvana, da podupire zemaljsko zastupstvo u njegovu radu za dobrobit zemlje. Zatim spominje Stocki dalnje razloge, radi kojih se Rusini vratiše u sabor. Izjava svršava sa riečmi, da će Rusini ostati u saboru, ako im to omoguće mjere, što ih bude zemaljski kapetan poduzeo.

Uspomena bitke pod Visom.

Visoka politika, što li, sili Austriju, da se sama sebi iznevjeri. Mi smo čekali, da vidimo kako će ratna mornarica u Puli i drugdje proslaviti ove godine onaj slavni čin, što se odigrao u krvavom sukobu talijanskoga i austrijskoga brodovlja u dnevih 20.—21. julija 1866. Ali što znamo, o slavljenju neima ni govora, kao da se boje njekoga.

Za nas je to napokon svejedno; ali Hrvati na istočnoj obali jadranskoga mora ne smiju slieditи Austriju u tom zanemarivanju svoje slave. Hrvati imaju da se ponose, a imaju da se i uče i bodre od junačtva pod Visom.

Spomenimo samo bitku, kako je opisano u »Povjesti najnovijega vieka« našeg Ivana Rabara:

Austrija, poražena na glavnom bojištu, slavila je istodobno na jugu slavlje, kojim je dično završila svoje gospodstvo u Italiji, i ako nije svojom pobjedom ni u čem promienila posljedak rata. Sjajna talijanska mornarica (34 ladje, medju ovimi 16 oklopnjača, sa 656 topova i do 11.000 momaka) imala je da podupre napadaj na Dalmaciju. Medjutim je ova pod Admiralom Persano-m stojala besposlena u Anconi. Austrijska mornarica bijaše posve zapuštena, te se u svietu za nju ni znalo nije niti se s njom računalo. No njoj na čelu stajoše vrstni kontreadmiral Tegetthof, pobjednik kod Helgolanda. U nekoliko tjedna spremio je on tu mornaricu u Puli i Fazani u koliko se je dalo za rat. Dne 27. lipnja osvanu Tegotthof s tom mornaricom pod Anconom, no Persano ne htjede da se upusti u boj. Tek potisnut javnim mnienjem talijanskim, odplovi 16. srpnja iz Ancone da napadne Vis, »Maltu jadranskoga mora«. Dva dana (18. i 19. srpnja) udarao je Percano topovi utvrde viške, ne mogući ih ipak ušutkati niti unići u luku. Dne 20. srpnja jutrom pokaza se austrijska mornarica, s kojom bijaše krenuo Tegetthof, čuvši da Talijani udaraju na Vis. Njegova je sila bila znatno manja od talijanske (27 ladja, od kojih 7 oklopnjača, a 526 topova i 7500 momaka). U 10 i pol sati dade nalog za navalu. Ladje se moradoše postaviti u tri odjela u spodobi klina, oklopnjače napried, za njima ladje drvene. Oklopnjače imale su napasti ladje neprijateljske svom silom, probiti jih i prisiliti da potonu. Talijanska oklopnjača »Principe di Carignano« odapne prvi top. Prvim udarom razstavi Tegettkof talijansku mornaricu, u kojoj zavlada nered, jer je svaka ladja bila prepuštena svojem kapetanu. Nasta očajna borba. Drvena ladja »Kaiser« i ako je jako stradala ipak sretno umakne skrajnjoj pogibli. Oklopnjača »Ferdinand Max«, na kojoj bijaše sam Tegetthof, udari svom silom u talijansku oklopnjaču »Re d'Italia«, koja potonu. Od 700 momaka, koji bijahu na njoj, spasi ih se samo 15. Nekoliko časaka sve od strave zašuti, a zatim se nastavi očajna borba. No naskoro stanu Talijani uzmicati prema sjeveru. Posred njihovih ladja bijaše i »Palestro«, koji je već gorio. Oko 3 sata probije iz njegovih bokova plamen te potone. Bitka bijaše svršena. Talijani odplove natrag u Anconu, a Austrijanci u Vis, gdje su svoje mrtve, 3 častnika i 32 momka, pokopali (21. srpnja), a sliedeći se dan vrate natrag u Pulu. Bijaše to prva pomorska bitka s oklopnjačami. Pobjeda austrijska bijaše sjajna i podpuna. Pobjednika imenova car brzojavno viceadmiralom.

Predplatnikom na znanje!

Jer nas je sram za nemarne predplatnike moljakati u svakom broju za podmirbu duga, odnosno ponovu predplate, javljamo ovim — ako nam dužnici ne podmire dug do konca ovoga mjeseca — da će i naša uprava slieditи primjer goričke „Soče“ te početi 1. augustom izdavati „Našu Slogu“ **samo jedanput nedjeljno.** *Nemarnost predplatnika sili upravu na taj korak. Tko ne želi tog nazadka, neka se požuri podmirbom duga odnosno neka ponovi predplatu.*

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Biskup porečki da je zabrania popom se voziti, jisti i šetàti se sa babami i pohadjati oštarije i birarije.

Jur. A je ma to našim popom a ne pofulinu i reformatorom, koji pianče po birarijah do polnoči.

Fr. Povedal mi je stari Bartolo i govoria: Kako ćemo mi moć mantinjati pofulinove luše, sve one stare i mlade ženetine? A jih jima 5 do 8 svaki dan na spesi.

Jur. To neka skrbi pofulin, vi plačajte tuste maše, vi dobre lemosine, pak mučite.

Fr. A Bartolo dalje: Ja sam prova pasti goveda — — Teleta skaču priko sinokoše i trave skoro bez okusiti, voli oblizu ništo i brste, a stare krave postrzu sve, i žile od kršina. Tužni naši kasuni! ča smo dočkali u starosti!

* * *

Fr. Kega biš najvolija za potcštata va Kanfanare.

Jur. Onega, ki bi najmanje govoriâ a čuda delâ; onega, ki bi više gljedâ komunsko nego svoje; onega, ki nebi spravia ni solda komunjskega va svoj žep; onega, ki bi više drža do svoje časti nego do svoje koristi; onega, ki bi radje bia štetan nego sramotan; onega, ki nebi naš jezik i naš vanjski svit metâ pod noge i ki nebi lizâ krnjelom i šarenjakom rûke i kolina.

Fr. Tako hodi ga iskat.

Jur. Prije bi ga našâ poli kmeta, nego poli gospode.

* * *

Fr. Kaldirski šarenjaki, da su silu božju veseli, da su dobili drugega popa.

Jur. Morda oni, ki po lite hladuju, a po zimi gladuju.

Fr. Vero da mu se ponujaju svi za sagreštana.

Jur. Valjada znaju, da ima čuda kruha i vina.

Fr. Slabo će š njimi pasat, zač ako njim bude daval celu šetimanu, a soboto ne, bit će joh i kataloh.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Iz Kanfanara pišu nam 15. o. mj.: Poslie tolikog zatezanja i natezanja u našoj občini sa izbori i proti njima, došli smo konačno do toga, da je valjalo izabrati novoga občinskoga načelnika. Da se nješto veliko pripravlja doznali smo i po tom, što je amo došao junački naš Bartoli iz Rovinja, donesav valjda u žepu onaj svoj liek, koji lieči sve talijanske bolesti a imenuje se sladkim imenom: „Osar tutto".

On se je sastao sa svojimi podgenerali, da se dogovore, koga će staviti na čelo ove nesretne občine. Viećanje trajalo je dugo. On nije za Okreta, (oprostite šijor Ocret, da sam izkrivio Vaše ime) jer je on premehak, mnogo obećaje a ništa neizpuni. Zanetto na trgu, da uživa malo povjerenja, Momolo, da neoprosti onomu, koji mu na prsti stane.

Ali naši mnogobrojni kandidati za načelničku stolicu, mare i nemare za Bartolove govorancije. Oni se dali odmah na djelo čim su doznali, da su izbori potvrdjeni. Svaki vuče vodu na svoj mlin; — svaki nastoji, da sebe prikaže u sjajnom svietlu a svoga protivnika u crnoj tmini. Šijor Momolo, šijor Zanetto i barba Tone počeli su bacati zaljubljene oči na nove zastupnike, koji imaju škare i sukno u ruci. Sladko govore a prijazno se smiju: Kumpare amo, kumpare tamo!

U nedjelju dne 6. o. mj. malo je došlo vanjskih u grad k sv. misi. Bio je ovdje Zanetto Veliki, Martin Mali, Zorzi Crni, Gašpar Stari i Ive Mladi. Ovim su gospoda kandidati stiskali ruke i sladko besjedili kako da su od meda. Svaki od njih je imao što prigovora proti svojim protivnikom. „Ča ćete učiniti Onega" — govorio jedan „ki nam je učinia čuda duga a još će više ako ga učinite". „Ako pa učinite Onega drugega, će vam pojti s vragom komunali; gledajte ča delate. Učinite mene, ja neću diliti komunale" itd. — „Mene, mene učinite" govorio treći — „ja sam kmetske ruke, ja znam najbolje kade vas postol žulji" itd. Naši izvanjski muževi bijahu tako smućeni da nisu sirote znali, komu će od one trojice pokloniti svoja srca. To vam je bila gospodo slavna vražja komedija.

Na 8. julija došli su izvanjski zastupnici u grad na izbor načelnika. Dojde 7 seljana i svi se izjave za Zanetta na trgu. K ovim pridružili se još četiri pod vodstvom Zanetta Sonšića i Ive Cerina. Ostali bili su što za Ocreta, što za Momola. Još su imali doći dva izabrani iz vana. Ocret čeka plaho, a Momolo šapće srdito, gledajuć u svoju čašu piva: mi non me inkino a nišun, ki vol, ke venji kvà. Neznamo je li koji došao, ali bi reć, da su prošla vremena kad smo se ono gospodi iz grada klanjali. Naš izvanjski puk nemari više za one, koji bi htjeli občinsko zemljište dieliti, jer znadu, da bi morao siromah krasti kad nebi mogao na občinskom tlu ni šibe urezati.

Šijor Momolo ostao je dakle sa svojimi daleko, jer je znao, da bi ostao „in tromba". Kad ih je došao u krčmu zvati občinski sluga, rekoše mu, da je u krčmi bolje nego na podeštariji.

Došla je napokon i 11. ura, ali zastupnikah neima. Tada odluče na občini, da će sazvati novo zastupstvo po drugi put za 14 dana. Viditi ćemo, što će biti, pak ćemo Vam javiti.

Za Talijane valjda — „régnicole". C. kr. glavno ravnateljstvo uprave duhana javlja u talijanskih listovih i talijanskim jezikom, da će se kod c. kr. tvornice duhana u Rovinju sagraditi skladište za prostiji dúhan sa proračunanom svotom od K 96.000, te se u tu svrhu otvara natječaj, koji traje do 29. julija o podne. Ostale uvjete može se razviditi kod c. kr. tvornice duhana u Rovinju, kao što i u službenih oglasih u „Wiener-Zeitung" i u „Osservatore Triestino". Talijani i Niemci mogu se dakle natjecati, a za Slavene je dosta, da doprinose silne žrtve za državne potrebe.

Pazinski kotar:

Nevjerojatno — ali ipak istinito!! Na našu u zadnjem broju priobćenu viest iz Pazina, kojom nam javlja prijatelj, da su za predlog obć glavarstva, da se izreče zahvala Nj. Veličanstvu caru i kralju Franu Josipu, što je milostivo podarilo ovoj občini 1000 K za gradnju crkava, glasovali svi občinski zastupnici, osim dvojice cesaro-kraljevskih, i to č. kr. viši porezni blagajnik Rovis i c. kr. bilježnik dr. Cech — primamo iz Pazinštine jošte sliedeće: Za ovoga posliednjega nećudimo se nimalo, jer se c. kr. bilježnici nesmatraju činovnici, ali da jedan c. kr. javni činovnik neće da izreče svomu — hoćeš, nećeš — cesaru ili vladaru, na javnom mjestu i u službi občinskog zastupnika, zahvalu, što je učinio dobro djelo, što je podielio milodar za gradnju crkava, to je ne samo unicum — koliko je nama poznato — već se to može dogoditi jedino u Istri, i nigdje drugdje, nego li u Istri, pod ovim nesretnim vladinim sustavom, kojim je usrećeno naše Primorje.

Na pazinskoj hrvatskoj gimnaziji bilo je koncem školske godine 1901./02. ocjenjeno 139 djaka, i to sa odlikom 10, prvim redom 107, drugim redom 7, trećim redom 2, a 13 popravkom. Po narodnosti bilo je 112 Hrvata, 26 Slovenaca, 1 Čeh. Po pripadnosti odpalo njih je 137 na Primorje, 1 na Rieku, 1 na Česku. Djaci iz Primorja razdieljeni su po stanovanju roditelja i sudbenim kotarima kako sliedi: Pazin 51, Buzet 16, Kopar 15, Volosko 12, Krk 11, Motovu 8, Trst i okolica 7, Lošinj 4, Pula 4, Podgrad 3, Sežana 2, Labin 1. Od ovih iz sudbenog kotara Pazin odpadalo njih je 33 na gradsku občinu, a od tih 16 na samu gradsku občinu Pazin.

Iz Tinjana primamo: Buduć se odavle nitko nejavlja, eto mene da Vam nešto javim: Občinski izbori su na vrati. Po djelovanju naših mačaka reć bi, da će se mješati po vražju. Oni već lete od Jeruda do Pilata a najviše imaju nade u Mraka i Kamuša iz Pazina, jer š njima svakomu straše, ali ja svakako mislim, da nisu tako nizko pala ta gospoda jerbo oni već znadu, da od te muke nebude palente, a kamo li makaruna. Dakako, izdajica uvjek je bilo i će ih biti i ovaj put, ali za svakog jednog našeg, koji će izdao, kako najme furian, mi smo dobili 10 dobrih. Naša stranka se nima šta bojati; najveć se mješa Zaneto i barba Mate Debeli, ali ovaj bi bolje učinio, da muči i da djela svoje posle, inače bi mogao dobiti Obšit, ti ga kapio šijor fuć. — Ti strašiš sa Mrakom i Kamušem ljudem, koji su im dužni ali ja mislim da im nije nijedan koliko ti dužan, jerbo znaš dobro, da ni niti kuća još tvoja a drugo ti se je žena intavulala. Tako za to možeš i mučati, jer znaj da imade samo 4—5 ovih, koji nimaju niti glasa, a oni znaju zač drže za te, nu meni se čini da ih neimaš ni ti toliko za bacati ča.

Homo na udovca, koji kako se čini, i sam znade, da od ove muke ne bude kaše. Ma što ćemo, brižan i njega pijaža dobro, kako je bio navadan jedno vreme. Najprvo je bio u službi u Trstu, pokle u službe na Občine, pak butegar, pak nazada u Trst je bio pošao sa svom družinom, a najzada je došao doma, tako, da je sirota malo srećan, žena je bivala ča od njega, djeca isto, neki semo neki tamo, tako ja mislim, da je bi bolje, držat svoju čeljad u redu, a kad se čovjek domisli, kolike peticione je bio učinio, Bože moj, kamo je sve to šlo! Pravo govore naši stariji, da kade nije blagoslova, nije niti sreće. I baš takovi bi nam se htjeli urinuti na našu liepu Občinu. Od kuge i grada oslobodi nas Gospodine. I za ono, što se čuje o našem Vencetu, nebi bio čovjek niti pomisliti mogao, da će se on tako odalečiti od svojeg roda i priljubiti onog, koji nas mrzi kako i njega istoga. Vence, Vence, popravi, što si zakrivio dokle je doba, jerbo znadeš, da je svima proščeno, ali izdajici nije. Tako pazi, da ne dojdeš u vrst izdajica. Ovo ti savjetuje onaj, koji ti neće zlo. Da nebiš mislio, da ovo te savjetujem zaradi izbora, vjeruj mi po dušu, da ne, jerbo se mi toga nimalo ne plašimo. Naša stranka je zatvorena sa željeznimi vrati, ali nebimo radi, da se u ovoj prilici još više zapleteš. Onda s bogom za vavjek od našeg naroda, a što će o telu tvoji poznanci? Kako ćeš im doći pred oči i kako ćeš se izpričati? Ovo samo promisli i ako nisi sa svim s puta krenuo, dokaži u naših novinah bez srama ono, što je na stvari. Stvar će se poravnati, ali bez ovoga nije moguće.

Pomisli na svoje roditelje, na svoje čestito selo, na svoju rodbinu i na ono što nam je najsvetije, na Onoga, koji se je rodio i kojemu još duh živi na Ježenju, na nezaboravnoga i dobroga biskupa Dobrilu.

Tako sve ovo promisli, pak učini kako te Bog nadahne. Kako sam već rekao, izbori su na vrati. Protivnici u obće već se hvale ponapried, kako su činili i na Volоskom, a kad je došao dan izbora, zbogom, njih niti blizu. Tako ćemo ih i ovdje dočekati bez straha i bez srama te ćemo im pokazati, da drugo im neće doći volja nikada, jerbo sve, što je pametnije i poštenije, je u kolu naših dičnih prvaka. Sada, kad vide, da neće moći ništa učiniti, rado bi spletkarili barem u jednom tjelu, ali uzalud im posao. Mi smo si svoje odabrali pred 17 godina i ove ćemo držati zubi i nokti. Hvala Bogu, na čelu imademo čvrste muže za s kojimi nije nas sram biti u družtvu. Evo vam samo nekoje: župnik i nadučitelj sa dičnom braćom Šime i Ivan Defar i drugimi poštenimi kmeti i težaci. Sveti Petar isto g. župnik i nadučitelj sa vriednimi prvaci, u Kringi isto g. župnik i nadučitelj i drugi tvrdi korenjaci. Sada pitam vas propalice, koje prvake imate vi? One, koji vas poznadu samo u vrieme izbora; one koji vas gule i mute; one, koji proklinju Boga i Mariju, i najviše onih, koji nimaju niti glasa kod izbora. Takovi daleko za nas. Ako vam ni dobro ovako, tamo vam je more i bježte preko, a mi ćemo obdržati našu starinu, koju smo baštinili od naših pokojnih. Vi izdajice držite se samo tvrdo, ali vidite, da ni sada vam ne daju žerila ni lokanja što će biti pokle? Platiti ćete sve, nebojte se!

Za danas neka bude dosta, jedino želim da bismo se zdravi i veseli rukovali na dan željno očekivanih izbora. Naša će biti lahka borba. U to ime pozdravljam sve naše birače, kličući im: do vidova braćo na dan izbora!

Porečki kotar:

Iz Lovrečice (občina Humak) pišu nam 18. o. mj.: Prošle noći preminuo je ovdje nakon dugoga bolovanja providjen sv. sakramenti čestiti ovdašnji posjednik i naš vriedni rodoljub Josip Giraldi, koji je ostavio u kući samu staricu majku udovu. Za njimi žali ovdašnje pučanstvo jer je bio pošten i vriedan i radi toga ljubljen i štovan. Svevišnji podielio mu vječni pokoj!

Zlobno oštećenje tudjeg vlastničtva. Talijanskim listovom javljaju iz Poreča, da je tamošnjomu vinogradaru Chiarandini netko posjekao više redova trsja prouzročiv mu škodu od preko 200 K.

To junačtvo počinili su sami Talijani jer pišu njihovi listovi, da tuj nije po sriedi politička osveta nego osobna mržnja.

Tkozna, hoće li oblasti pronaći krivca?

Lošinjski kotar:

Iz Cresa pišu nam 15. o. mj. Ovdašnja vlastela pripoviedaju, da je c. kr. namjestničtvo u Trstu priobćilo biskupskomu ordinarijatu u Krku, da nemože prihvatiti njegovog predloga te predložiti na imenovanje za nadpopa i župnika u Cresu preč. g. N. Turata. Razlog tomu da je sliedeći: Pošto bijaše predložen od strane biskupskog ordinarijata u Krku občinskomu zastupstvu u Cresu na imenovanje samo jedan molitelj, občinsko zastupstvo nije moglo obaviti imenovanja, budući nije moglo pristati na onog jedinog molitelja.

C. kr. namjestničtvo pozvalo je radi toga biskupski ordinarijat u Krku, da razpiše na novo natječaj na mjesto nadpopa i župnika u Cresu. Na tu službu i čast imadu pravo i oni svećenici, koji nisu jošte članovi kolegijalnog kaptola u Cresu.

Tako govore gospoda, koja vedre i oblače na creskoj občini, a pravi i jedini razlog, što neimenovaše prečastnog Turata nadpopm i župnikom jest taj, što nepuše u talijanski rog i što nevidi u talijanskom kralju svoga kralja i gospodara.

Trst.

Imenovanje. C. kr. prizivno sudište u Trstu imenovalo je pisarničkog vježbenika g. Nikolu Marinovića kancelistom kod zemaljskog suda u Trstu.

Razne primorske viesti.

Tršćansko-koparski biskup dr. Nagl u Gorici. U subotu stigao je iz Rima tršćansko-koparski biskup presvj. g. dr. Nagl u Goricu, da prisustvuje posvećenju novog goričkog nadbiskupa presvj. g. Andrije Jordana. U tu svrhu došli su u Goricu i biskupi krčki presvj. g. dr. Mahnić te porečki presvj. g. dr. Flapp. Tršćansko-koparski biskup nekani jošte u Trst, već da će za neko vrieme u Beč, odakle će se valjda mjeseca agusta stalno preseliti u Trst.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda primila je uprava „Naše Sloge": g. Franko Katarinić, Nerezine, sakupio je K 9·10 h u kući g. V. Volarića u Nerezinama, koju svotu darovaše rodoljubni svećenici iz Velog i Malog Lošinja sv. Jakova i Puntekriža. Jednu krunu sakupio g. V. Volarić u Puntikrižu.

Politički pregled.

U Puli, dne 21. julija 1902.

Austro-Ugarska.

Iz Beča brzojavljaju, da je vlada jurve izradila svoj nacrt, što će ga predložiti češkim i njemačkim prvakom. Na temelju toga nacrta imao bi se postajnuti česko-njemački sporazumak.

* * *

Polusluženi listovi javljaju, da pripravlja vlada zakonsku osnovu o pripomoći za austrijske krajeve, što će ju predložiti na raspravu u budućem zasjedanju carevinskoga vieća. Još da nije ustanovljeno, kolik će se dati iznos u tu svrhu. Od raznih zemalja, zastupanih u carevinskom vieću, da dolaze osobito u obsir Štajerska, Šlezija i zapadna Galicija, koje da su radi elementarnih nevolja ponajviše nastradale. Osim ovih uzeti će se u obsir i Češka, te Dalmaciju i naše Primorje, koje trpi godimice od elementarnih nezgoda.

* * *

Dne 17. o. mj. svršili su strukovni vieštaci svoja viećanja o veterinarskih prilikah u carinskom i trgovačkom savezu, što ga imadu sklopiti obje pole monarhije. U odnosnih se je dogovorih radilo o tom, da se medjusobno osjegura što moguće točnije pregledavanje obostranog marvinskog prometa, naročito, da se za uvoz svinja stvore neke veterinarsko-redarstvene mjere u pogledu svinjah za razplod. Na ovaj način nadaju se, da će se brzo na put stati dalnjem širenju svinjske pošasti u obih polah monarhije. Po glasovih iz Budimpešte urodili su oni dogovori povoljnim uspjehom za jednu i drugu polu monarhije.

* * *

Obzirom na pregovore, koji se vode radi nagodbe izmedju Beča i Budimpešte — pišu jednom berlinskom listu, da će austrijskomu ministru-predsjedniku dru. Koerberu uspjeti osjegurati za ovu polu monarhije: da bude Ugarska poštivala staru austrijsku industriju.

* * *

Zadnje doba šire se glasovi o odstupu ministra Kallaya, komu je izručena uprava Bosne-Hercegovine. Njega bi imao zamjeniti bivši ministar Bilinski.

Crna Gora.

Medju brzojavkami, koje su prispjele prigodom vjenčanja kneževića Mirka, nalazi se jedna vrlo srdačna podpisana skupa od ruskoga cara i talijanskoga kralja. Najbolje se je dojmilo dvorskih krugova na Cetinju jedno pismo bivše kraljice Natalije, koja je gospodjici Konstantinovićevoj, sada supruzi kneževića Mirka, poslala na dar prsten, koj je nosila kneginja Ljubica, supruga pokojnog kneza Miloša.

Srbija.

Jednomu bečkomu listu pišu iz Biograda, da ministar financijah Popović pozajmljuje novac od občinah, da može skucati ono 100.000 kruna, što ih dobiva mjesečno kao plaću kralj Aleksander. Radi tog prisilnog zajma da se tuže občine, jer da im se odnaša u Biograd sav gotovi novac a njima da neostaje ništa za podmirivanje občinskih potreba. Odkad je na vladi Vuić, da se je na taj način dobilo od občinah najmanje osam milijuna kruna, koje neće občine dakako nikad natrag dobiti. Činovnici da nedobivaju već nekoliko mjesecih plaće, a sada se radi o tom, da im se sniže plaće za 20 do 30 po sto. Vojska da se hrani slabo, a vojnici da nose podrapano odielo i na ulicah. Ni isti častnici da nedobivaju redovito plaću, da živu zlo i da zapadaju redovito u dugove. Vlada da se nalazi u najvećoj neprilici kako da sklopi veći državni zajam.

Bugarska.

Iz glavnog grada kraljevine grčke, iz drevnih Atenah javljaju, da bijahu tamo uapšeni članovi bugarskog revolucijonarnog odbora. Iz dosadašnje iztrage, da se je dokazalo, da se nalazi u Atenah preko 60 takvih „urotnikah", od kojih je zatvoreno do sada njih 26. Iz pisama, što su kod uapšenikah nadjena, proizlazi, da pojedine družbe imadu tu zadaću, da dignu dinamitom u zrak sve grčke škole, crkve i druge javne zgrade. Turski poslanik Rifat paša da prati sa zanimanjem razvoj dogadjaja, te da je čestitao grčkoj vladi na odlučnom postupanju, obećav njoj pripošiljati obaviesti, koje mu budu u tom pogledu stigle.

Rusija.

Povodom imenovanja biskupa Firmilijana u Skoplju pišu „Biogradske novine" tako podlo o Rusiji, da su radi toga ruski odlučujući krugovi veoma neugodno iznenadjeni. Premda je poznato, da se to imenovanje imade jedino Rusiji zahvaliti, ipak kažu rečene novine, da bijaše Rusija prisiljena udaljiti se od Skoplja kako će biti prisiljena udaljiti se i od Soluna. U istom članku govori se i o tom, kako znači službeno sudjelovanje Rusije kod posvećenja metropolite Firmilijana, da Rusija treba od Srbije nove zahvalnosti i novih žrtava. Ovaj razdražljiv način pisanja proti Rusiji kao da potječe od vremena, odkako je bugarski knez Ferdinand bio u Petrogradu onako srdačno primljen. Za to se čuju i grožnje, da Srbija neće mirovati ako bude knez Ferdinand proglašen kraljem. Svi ruski listovi bave se posjetom talijanskoga kralja u Rusiji, dokazujuć, kako su postali srdačni odnošaji izmedju Rusije i Italije.

* * *

Dne 18. o. mj. sastao se je kralj Viktor Emanuel najsrdačnije u Kronstatu sa carem Nikolom, velikimi knezovi i sa njihovom pratnjam. Zadnje rieči careve bijahu: do vidjenja u Rimu!

* * *

Činjenicu, da se je austrijski poslanik u Petrogradu od tamo udaljio pred sami dolazak talijanskoga kralja, tumače mnogi kao dokaz napetih odnošaja izmedju Italije i Austro-Ugarske. Sve postaje u Tirolu, kojimi je prošao kralj Viktor Emanuel na svojem povratku iz Rusije, bijahu zatvorene i stražom zaposjednute. Uzduž željezničke pruge stražilo je oružničtvo, jer se je vlada valjda bojala, da bi Talijani južnoga Tirola odveć srdačno pozdravili talijanskoga kralja.

Razne viesti.

† **Zvonimir Križ**, brat g. Lacka, ravnatelja „Croatiae" u Puli, umro je prošli petak na svojem posjedu u Čabru tekar u 29. godini dobe svoje ostaviv udovicu sa jedinim djetetom. Pokojnik je boravio duže vremena ovdje u Puli te će ga se sigurno sjećati mnogobrojni prijatelji i znanci našega Lacka Križa, koji u kratko doba osim otca i majke izgubio evo opet ljubljenoga si brata Zvonimira u najljepšoj mužkoj dobi. Pokojnik bijaše skroz plemenitog i rodoljubnog srca što je pokazao i oporučno, sjeliv se na smrtnoj postelji takodjer naše družbe sv. Cirila i Metoda. Blagom pokojniku vječni pokoj, a prijatelju Križu i njegovoj rodoljubnoj rodbini naše iskreno saučešće!

† **Natalija Zajc.** Iz Zagreba pišu, da je tamo preminula velevriedna supruga glasovitog hrvatskog glasbotvorca, našeg siedog maestra Ivana pl. Zajca, gdja Natalija, nakon duge i težke bolesti u liepoj starosti od 82 godine.

Vriednoj pokojnici vječni pokoj a njeznim milim iskreno saučešće!

Ponesrećeni Hrvati, Slovaci itd. u rudniku kod Johnstowna u Americi. Iz Londona javljaju 11. o. mj. Grad Johnstown u Pensylvaniju, gdje je prije 13 godina od poplave za nekoliko časaka 4000 ljudi izgubilo život, bio je opet posjećen groznom nesrećom. U rovu „Klondike", vlastničtvu Cambria — ocjelnog družtva, sbila se je eksplozija, koja je zasula ulaz. 500 rudara, koji su radili u rovu, zasuto je. Samo nekolicini uspjelo je, da se sklone u pokrajni rov. Po izpoviesti ovih ljudi boje se, da je kod eksplozije do 200 osoba izgubilo život. Izuzevši jedva koji desetak Amerikanaca, svi su ostali Hrvati, Slovaci i Madjari. Broj mrtvih cieni se na 125—300. Misli, da se je eksplozija sbila uslied dopiranja plina u rudnik iz drugog jednog zatvorenog rova. U Cambria-rudniku poginuli rudari većim su dielom austro-ugarski podanici. Očekuje se, da će družtvo i sada, kao i prije zaostalim svakog poginulog rudara dati odštetu od 1000 dolara. Do sada se znade, da je poginuo 91 rudar, 21 je spašen, a 88 ih još manjka. Šteta u rudniku nije velika. Slavenski radnici nisu imali sigurarske svjetilke.

Pogošćenje 500.000 londonskih siromaka. Kako je poznato zaželio je engliezki kralj Eduard, da se jedna točka programa o krunitbenih svečanostih, koje je usljed njegove bolesti odgodjena, naime pogošćenje londonskih siromaka, pod svaku cienu izvrši. Prema toj kraljevoj želji pogošćeno je ovih dana na raznih glavnih točkah Londona pol milijuna siromaka o kraljevu trošku. Waleski princ i princesa posjetili su biskupski perivoj u Fulhamu, gdje je jelo 14.000 siromaka. Visoka gospodstva provezla su se nasadi, te su izrazila svoje sažaljenje, što je kralju nemoguće, osobno doći, pa su takodjer posjetili gostbu u Eastendu, što ju je kralj dao. Ostali članovi kraljevske obitelji posjetili su one točke grada, gdje nije bilo waleskog princa princese. U pismu na lordmayora zaželio je kralj siromahom, da veselo provedu onaj dan.

Prigodom rečene gostbe potrošeno je 20 tona krumpira, 250.000 funti mesa, 125.000 funti kruha, 560.000 paketa čokolade, 2000 funti gorušična umaka, 2500 funti sladčica, 36.000 bačvica piva, 320 boca vina 1100 funti soli.

Koliko troše na svoje vojske: Srbija, Bugarska, Rumunjska i Grčka? Prošle je godine izdala Srbija za svoju vojsku 20,030.978 dinara (franaka); Bugarska 23 milijuna franaka; Rumunjska 45,940.609 franaka; Grčka 25,616.978 franaka. Bugarska je od g. 1879. do 1901. potrošila na vojsku 400 milijuna franaka. Za vojsku u balkanskih državah prinosi svaki stanovnik u Bugarskoj 6·5 franaka; u Srbiji 7·4 fr.; u Rumunjskoj 7·7 fr.; u Grčkoj 12·2 fr. Jedan vojnik stoji: u Rumunjskoj 8·5 fr.; u Grčkoj 8 fr.; u Srbiji 7·5 fr.; u Bugarskoj 5·2 fr. — Vriedno je ogledati i razmjer državnih dugova: Bugarska ima 260 mil. fran.; Rumunjska 1,451.497.307 fr.; Grčka 701,374.500 fr., a Srbija 424.725.713 fran. Bugarska ima po najnovijem popisu od 1900. g. 3,743.000 stanovnika, od kojih svaki godimice prinosi za državne troškove 6·9 franka. Ako se tereti broj po kuće gospodarih, to prema 580.125 kućegospodara odpada na svakoga 44·8 fr. godišnjeg državnog prinosa, dočim u Srbiji na svakog stanovnika (a ne kućegospodara) odpada (ima ih 2,490.352 stanovnika) 157 franaka državnog duga; u Rumunjskoj (ima stanovnika 5·912.520) 242 franaka, a u Grčkoj 2,433.806 stanovnika) 328·9 franaka.

Gospodarske viesti.

Praktična poduka u poljodjestvu. Zemaljski poljodjelski zavod u Poreču — pokusna postaja — priobćuje oglas, kojim pozivlje mladiće na praktična predavanja iz poljodjelstva. Molbe valja predložiti ravnateljstvu onog zavoda najdulje de 20. septembra 1902. Zemaljski odbor opredielio je u tu svrhu 6 štipendija, od 300 kruna svaka.

VII. vinogradarski kongres obdržavati će se u Kremsu na Dunavu od 14. do uključivo 17. septembra o. g. Istom prigodom otvoriti će se izložba strojeva i orudja. Na istom kongresu raspravljati će se o svim granama vinogradarstva. Na dnevni red dolaze ovi referati: — O vinogradarskim odnošajima i austrijskim vinima. — O stanju strielnih postaja. — O zaštiti proti štetljivim kukcima i ft lokseri. — O uporabi gnoja. — O bolestima na trju. — O radnjama sa cieplјenim amerikanskim lozama u raznim pokrajinama Austrije. — O nacrtu novog zakona o vinu i drugim prilikama. Referenti su poznati strukovnjaci vinogrsrstva. Iza kongresa sliedi zabavni dio sa izletima i drugim zabavnim točkama.

„Djačko prip. družtvo" Pazin.

Gospodo povjerenici!

Pošto moramo radi skore glavne skupštine „Družbe" zaključiti račune, to Vas najučtivije umoljavamo, da izvolite zaostale prošlogodišnje i tekuće prinose Vaših gg. članova sabirati i uz imenik amo dostaviti do polovice kolovoza t. g.

Ovo vriedi i za one P. N. članove, gdje nema povjerenika.

Uz hvalu za trud i pozdrav.

Pazin, dne 24. srpnja 1902.

Uprava družtva.

Paćuharije iz puljšćine.

„Ča dela Balota iz Raše", pita jedan i drugi i treći, „ča je umra naš stari barba Mate, da ga već više vrimena ne čujmo, da već više vrimena niš ne piše?" — Ne, ne, nije umra, već živi i to jako slabo i polagano. — Recimo, da je starost — nemoć jedna od najvećih nesrića za onog božjeg stvora, ki jutro na četiri, u podne na dvi, a u večer na tri noge hoda i ki se zove čovik, te ako postavimo, da vična straža bog sunčani tira svoja kola odveć blizu našem zemaljskom kaosu, moramo zaključiti, da je pero teška želizna palica, pod kojom trepi iznemogla ruka, a crnilo, bilo Stefens, Antracen ili Kaiser-Tinte, jednako smrdi i blati zgrčene prste. — Iza ovog kratkog ežordija evo vam najprvo jedan mali

Artikulo de fondo.

— Kume, povijte mi vi malo, ča je to šočalizam?

— Eko, kumpare: Vi kupite jedan cigar, ja ga nažgem, oni treći kuri, a on četvrti pljuče.

Tako su se pominjali dva kumi, hodeći priko Raše. Ja sam te beside ulovija onako „a volo d'uccello" i počeja sam valje štroligati, ča će oni dva kumi skuhati o socijalizmu dok dojdu u Barban. Infati oni jedan, ki bi reć da je ništo čuja o tom socijalizmu, ali se sigurno u njega razumi, kaj prasac u riže, reći će onom drugom, da je to jedan novi partit, ki se bori za kruh i ki bi stija da svi budemo jednaki. „Bija Talijan, bija Tudesko, bija Hrvat, bija Istrijan, svi budimo brati, a oni, ki ima, neka dade onomu, ki nima i budimo svi jednaki. Rošilj ima tolike milijune, Kupelvisel tolike, Sotocorona tolike, Lazarini tolike; oni će morati te šolde razdiliti i dati ih nami, ki ih nimamo, tako ćemo svi imati jednako i svi karoce, konje, pa neka gre!" Nego će mu oni drugi na to: „A ki će pak biti kućar?" — Punto interrogativo!

To bi bilo sve lipo i lako, kad bi Rošilj i sva rišpetabile kumpanija od miljunariji stili te beče razdiliti, ali jaoh; oni ih drže zubim i noktim, a mi ča ćemo? Mi moramo gledati i mučati, jer ona pašta sa markom „Kvel ke že mio že mio, quel che že tuo že mio", ne more

se stavit u komerciju, jer bi financa mogla čagod prigovoriti, a kapopošlo bi valje pita za patentu.

Ali kad se ne more tako, valja početi drugače, ali kako? Eh, nikako drugače, na nikakov drugi način, obrnuti, stenfati, sfrigati, sbri... sbro... sbru... infati je tribe biti šočališti, eko! A pokle kad budemo šočališti? Eh, pokle, pokle ćemo biti svi socijalisti i... i... neće nam biti potriba poj k maši peržempio. Tako sude nekoji.

Da i ja rečem moj parer o tom socijalizmu? Ja sam osvidočen, da je pravi socijalizam jena od najlipljih stvari za narod, ali dok čovik ne pozna sam sebe, dok on ne zna, ča je, on ne more biti socijalista. Socijalista mora najprvo znati, ča je on i ča su drugi, mora biti osvidočen o svejem dilovanju. Zato, ljudi moji, nemojte si glavu mutiti sa socijalizmom, to je još jako rano za vas, to je voće za vas nezrelo. Vi nastojte, da upoznate najprvo sami sebe, da znate, ča ste za jedno sjeme za jedan rod, da se učite i učite. Kad do toga dojdete, onda jedva budite socijalisti, ali pravi socijalisti. A ča se mene tiče, ja sam siguran, da ću do mala biti u filama največih socijalista, u cimitaru. — Ali intanto da vidimo

ča pišu šfoji.

„Popolo Istrijan" nadrajsa svake subote nikakove artikule proti popom, intendimo se proti slavinskim popom. Još gore nego Krstić u svojoj špudaćeri, riga Popolo svega i svašta, ča ne bi ni brek s maslom pojija, proti našem svećenstvu. Prid njegovim vidom slavinski popi, ki neúkom narodu oči otvaraju, jesu najveći „delinquenti", najveći širitelji zla i nemorala. Oni da su „brutti ceffi, abbrustoliti dal sole", oboružani uviek od pete do glave, pripravni na svako zlo. — Ja mislim da je tribe bit više nego „ghigne i musi rotti", da je tribe imati jako kosmatu dušu i rivolucion u moždanima, ako će se onako pljukati na svećenstvo. Ti slipi ljudi niš ne vide ni prida se, ni oko sebe, već misle, da je jedan redovnik jedan maškalcon, kako i oni ki piše. Ali bolje, je da pustimo to na bandu, jer mi je mrsko o tomu ni govoriti. — Pusti nek psi laju ili kako Dante govori: „non ti curar di lor, ma guarda e passa". I pasajmo i mi naprid vidit, ča piše „Narodni List". On govori da su Krstića pustili iz pržuna, però da se je mora obligat, da neće nikamo pobignut do dibatimenta. Svi šfoji pišu, da će doć od svih strana svita profešori i inženjeri u Benece, da konštataju kako se je zvrnuja zvonik sv. Marka. Od naših kraji, da će poći tamo picigamorti iz Muntića, da reče i on svoju. On će napisati, kaj oniput kad se je ona sirota u Muntića utopila: Mortte negativa e accidentativa.

Jedan list iz Sibirije piše, da je timbar marčanske pošte još vavik oni, ki se zvraća simo i tamo.

Ono rešto ću vam drugi put povidat.

Balota iz Raše.

Uspomene sa izleta na Učku.

I.

Mjesec dana se je mučio, dok je sve uredio: sad proučavaj „conducteur-a" radi odlazka i dolazka vlakova iz Pule i Trsta na Lupoglavu, sad piši „žensu" u Trst, da dovede veliku vojsku, sad pitaj u Opatiju, hoće li se i oni ganuti, sad sastavljaj program i proračun za duševnu i tjelesnu hranu i tako dalje svaki dan u drugoj polovici junija, dok nije bilo sve konačno ustanovljeno za izlet.

Bilo je prigovaranja: njekomu se činilo premalo jedan dan za takovo junačtvo, drugomu nije bilo drago ići prije 15. jula, kad počimlju sudbeni praznici, treći se plašio n e proračunanih troškova; ali on je odsjekao tako, da izlet m o r a biti na 5. jula, da se cielu noć od 5. do 6. ima hoditi, da se objed ima uživati u Opatiji, da se mora viditi Rieku i Trsat i opet večerati svaki doma: tako je moralo biti..... „et si fractus illabatur orbis", a koga je majka rodila šeprtlju, neka neide.

I valja reći: „cast" tebi, barba Frane, jer ti je sve pošlo kako po loju.

Kad smo otišli vlakom iz Pule, sedam nas na broju — mnogi se iznervjerili, a debeli kum zaspao — veselju ni kraja ni konca: već u Kanfanaru smo morali opet napuniti prazne botilje, a kad se u Pazinu ukrcalo osam izletnika, sve bučnija radost vladaše ljudi do Lupoglave.

Tko bi bio reko, da će nas na Lupoglavi dočekati nitko drugi nego šior Tomaso Sottocorona? Sjedio pred kolodvorom, češuć si bradu, pa najednoć, vidiv da nismo od njegovih, — rep med noge i već ga nije bilo.

S našimi, koji su tamo čekali, podasmo se u krčmu vriednog Ribarića u Gorenjojvasi, gdje nas je divno okriepila izvrstna janjčevina uz dobru kopljicu istrijanca.

— Hoće li se tko voziti do „Poklona" ili ćemo svi pješke?

Petorica se oglasila za voz. Medjutim oko 10 sati prispješe i Tršćani, a svi iz Istre dočekali ih urnebesnom pjesmom..... što bi ih bilo samo dielomično utješilo, da nije naš gostoljubivi Ribarić opet pekao i točio.

„Tiha noć je nastala", ali za nas nije bilo počina, nego: put pod noge i penji se prama Učki. Ona petorica, što su voljela vozom, posjedoše na vreće siena med duge „stranice" i „četverica" boškarina i savina udari lievo cestom.

Okolo dvie ure iza ponoći bijasmo u „zaklonu" na Poklonu: rekoše nam, da su Opatijci već otišli prama vrhu.

Odmoriv se malko, nije bilo druge nego da i mi krenemo, premda nas bijaše, koji bi radje bili naklonili zaspane glave na mekke dušeke i rastegli utrudjene noge.

— Jesu li „barile" pune, da nas Učka ne zaleče žedne? Utvrdiv da ćemo se imati čime okriepiti i na vrhu Učke, ala, brate, koracaj kako moreš.

I ode vojska, osim par njih: a išla je, ko da mora nješto osvojiti, ko da bujna bukova šuma krije u sebi neprijatelja.

Veselo ijujukanje, i junačko bodrenje trajalo je cielim strmim putem, kojim treba na Učku: ali bilo je i počivanja i zapomagan ja i „tombola" bez dobitka: pospanome tielu nije se dalo više stati, noge su klecale, oči su se zatvarale; nego, kako je znoj curio po nama a svježi zrak ljetnog jutra u gori cielivao nam obraze, živa duša pobjedi nad mrtvim tielom i više nego li noge, nosilo nas čeznuće.

Al zaman trud i napor, da se dodje na vrh Učke prije „sunca istoka": debela magla ovila Učku sakriv oku zemlju i more.

(Dalje sliedi.)

Doma jadi.

S Velebita bura huči,
Na daleče ravne nema
Veruće se po klisuram,
Ko da sudnji dan se sprema.

Strah te hvata nemilice,
Neznaš komu pružit ruke,
Da te spasi od te groze,
I goleme rieši muke.

Sve to jače sjever huji
S oba kraja Velebita,
Oluja se težka diže
I vrhunce sve nadhita.

Sve se ruši, sve se krši
Po krajevim svima našim,
Al za moju domovinu
Velikoga zla se plašim!

Jošte zora nije pukla
Al je vrieme da već sine
Toli željno sunce žarko
Što ga kriju teške tmine.

Tihim mirom sve počiva
Samo sjever jače hara,
Te po brdu i po lugu
Silnom snagom sve obara.

Od nikuda nije nade,
Mome domu zlo se sprema,
Ne sine li sa nebesa
Nama više spasa nema.

Nije rode tako bilo
Staroj dobi u davnini
Kad življahu naši kralji
A u našoj kraljevini.

Tad je sloga svuda cvala,
Širom doma silna bila,
Kano da je roda djecu
Redomice posinila.

Al nesloga kad osvanu,
Navališe crni dani,
Ako ikog ona minu,
Hrvat se je ne obrani

Petrovu mi gledaj goru
Taj vrhunac sve nesloge,
Gdje slobode rod se liši
I pokopa sjaje mnoge.

Kad se tužne sjetim gore,
Strava mene silna hvata,
Gdje se tudjin kraljem bira
Ko da nije već Hrvata!

Nu minuše bojni dani
Sad su dani rada, volje,
I kad pregne brat do brata
I nama će biti bolje.

Povrstajmo svi se redom,
Ko u jednu crtu tako.
Pa će strepit sve pred nama.
Te će kolo biti jako!

Rodoljub.

Natječaj.

Razpisuje se natječaj na štipendiju iz jubilarne štipendijske zaklade buzetske Frana Josipa I. u iznosu od godišnjih K 200, plativih u dva šestmjesečna obroka, i to prvi na 1. oktobra a drugi na 1. aprila svake godine.

Pravo na uživanje štipendije imaju siromašniji, marljiviji i bolji djaci na srednjim ili višim školama, koji pripadaju ovoj mjestnoj občini. Komu je jednom štipendija bila podieljena uživa ju dok svrši nauke, pa i u godini jednogodišnje dobrovoljačke vojničke službe, a gubi ju postignućem bezplatnog mjesta u kojem zavodu ili drugog štipendija, te slabim napredkom tako da izgubi školsku godinu i slabim moralnim ponašanjem.

Tko bi htio postignuti štipendiju, neka na podpisanoga podnese do 31. augusta t. g. molbu podkriepljenu sa svjedočbom siromaštva, ćudorednog ponašanja i školskog napredka u minulom tečaju i neka navede, ako uživa koju drugu štipendiju,

Uprava jubilarne štipendijske zaklade buzetske
Frana Josipa I.

Buzet, dne 17. julija 1902.

Predsjednik:
Anton Kalac,
župnik-dekan.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Dvrču, Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podieliti i u tri diela.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNAGIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled zobnik namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antonа Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Maronzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 57. Pula, u petak dne 25. julija 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se po tamošnje običnoj cijeni ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poločnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod promjene valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošту pretplatnika.

Tko list ne vrijeda, to znači, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Tiskana tiskare broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari", Narodna poslovica.

Izlazi svakog sterka i petka o podne.

Neotisnuti dopisi se ne vraćaju, nepodpisani neotiskuju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedni broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Žalostni pojavi.

Otok Krk, 18. srpnja 1902.

Lane sam se vozio parobrodom po zapadnoj istarskoj obali. Kad putujem rado pasim na sve, ali najviše na stanje našega naroda. Vrieme bilo krasno; lazno mi je bilo obaći vas parobrod: u sobi ispod palube — odredjenoj za otmenije putnike, ili recimo za svakoga tko bolje plati, nadjoh sve same talijanske novine; i kad bi talijanske dobre... ali sve same iredentističke, one koje su skroz i skroz prožete protiaustrijskim, a dosta njih i protuvjerskim duhom... a med putnici biva i „velemožnih", i „poglavitih" i „prečastnih"... koji se svi hrane austrijskim hljebom... Čudnovato! Nigdje nečuh niti jedne hrvatske rieči. Proćetah se parobrodom... odahnuh, kad sam ipak čuo neke žene, koje se ukrcale u Humku te išle u Trst, gdje hrvatski govore. Svako toliko vraćah se do blizu njih i — naslađivah se! Pomislih, je li moguće da se ovuda nevozi nijedan Hrvat — pa neće da hrvatski govori!

Letos se vozih „Panonijom" do Dalmacije. Tu se govorilo i ovako i onako, al najviše znate kako?... njemački! slegoh s ramenima, odaljih se, mrmljuć nešto u sebi: biti će to Niemci, jer čitam u novinah, da oni i Talijani svuda niču, kako i sirčika i pirika!

Pregledah vas parobrod, pa svojim očima nemogoh vjerovati. U dvorani — krasnoj dvorani prvoga mjesta, dosta novina... ali da bi jedne jedincate bilo hrvatske — već sve do jedne njemačke, a kako za ruglo jedina poljska („Czas") — pa još mi naši dobroćudni Hrvati blebeću o nekom hrvatskom sinjem moru, o nekih kremen-Hrvatih, o nekom hrvatskom kraljestvu, hrv. brodarstvu!

Zabolilo me u srcu... kako je to moguće! Nije li ovo parobrod ug.-hrvatskog družtva — ne obilazi li on hrvatske krajeve, hrvatske žale — nevozi li se s njim i Hrvata? Ipak ja pričam živu istinu!

Kako na moru tako i na kraju. Ono što se klati svietom, ono što obći s inostranci, s tudjimi narodi, to hoće odmah da naumice zaboravi na svoj hrvatski materinski jezik, hoće da se pretvori ili u Talijana ili u Njemca ili... u koga hoćeš, samo neće da ostane ono što jest.

Poznadem supruge: muž je čisti Slovenac, majka Hrvatica, a s djetetom govore talijanski... drugi par poznadem, žive u Puli: obojica iz otoka, seljačkih roditelja, doma govorili hrvatski, govorili „ćaća, mama" — a sada u Puli radjaju djecu sve same Rudolfe, Henrike, Amalie, Antonijette, itd., koja djeca neznadu niti jedne rieči hrvatske. Izrodi, izdajice svoga roda! Opet drugi par: muž je Hrvat iz Dalmacije, došao do nekakve službe ili časti noštroma, bocmana, kako li to već zovu; oženio se s Hrvaticom iz srednje Istre, koja služila u Puli, sada se pogospodičili, sada s djecom govore samo talijanski, a služkinju — malu curicu doma zvanu Dumicu, prozvali „Meneginom!" Takovi Talijani napućuju istarske gradove. Sram jih bilo.

Poznadem momka — čestita momka iz ovoga otoka u službi c. i kr. mornarice, koji preporučio doma svojim, da za Boga nepišu mu na listu naslova u hrv. jeziku, jer da mu se rugaju! Jadni moji hrvatski junaci; ali neće vam se hrv. vašemu jeziku rugati, ako bude trebalo zapovjedati vam da srnete u — kakov drugi viški boj!

Jednoč sam se vozio iz Rieke na otok. Medju putnici bila gospodja, Hrvatica naobražena, žena otmena Hrvata na otoku. Sobar ili kamarier, bio mali isto iz otoka, koji dok nije došao na parobrod ug.-hrvatskog družtva nije znao nego hrvatski, kako ga je majka naučila — dakle jučer čoban. Pak? gospodja ga upozorivala na svoju prtljagu, kako i što da joj odnese na kraj, i govorila š njime — čujte! — talijanski! Mali odgovarao, šiora ši, ši šijora.

Takovi smo mi Hrvati!

Pripovjedao mi čestiti Slovenac, s kime sam se slučajno sastao, nekaki činovnik u Puli, da on pri zadnjih izborih bio odlučio nikako ne dati svoga glasa Rizzi-u; ali „poglaviti" nije se stidio s dohtorom Bodulom obilaziti kočijom svoje „prijatelje"; pa „daj i daj", sili i sili, natjerali ga, da jim i on svoj glas dade, kako jim ga je i dao. Da je imao značaja nebi bio, ali... Sam je sebe odsudjivao, pa pričao mi o Trstu — kako je on kako dite i sam molio, i čuo moliti samo slovenski ..... Svetom Antonu novom!! A danas?!

Živim med narodom. Na našem otoku je samo hrvatska krv. Dobro. Imade jih stotine i stotine po svietu, i po moru i po kraju, najviše u Americi. Silesija listova pada svaki dan na naše pošte. Drago mi je kad i kad pogledati na adrese, što biste rekli? Na sto adresa, neznam ako ćeš jih naći pet hrvatskih, svi drugi talijanski. Sve samo „al šinjor, ala šinjora, sa bezbroj slovničkih pogrešaka (singor, singora); otvori list, unutri u svakom: „dragi moji roditelji", „mila moja ženo", „ljubezna moja Ante", „moj rodjeni brate" itd. uviek hrvatski, nikad talijanski. I taj talijanski naslov meću naši seljaci, koji neznadu možda niti rieči talijanske, oni naši ljudi, koji Talijane proklinju, koji jih porugljivo zovu „popardili" itd. Čemu dakle ta opreka? Jadni moj narode!

Oj vi prosvjetitelji naroda: učitelji, svećenici, sveučilištni djaci, gimnazijalci, gdje ste? što radite? Što učite tu djecu, čemu putite taj narod? Imade vas koji se trudite i nastojite da probudite u narodu sviest, ali gdje je plod?

Tko se na ovakove žalostne pojave negane, tko ne plane na obranu svoga roda i jezika, tko se ne prene na ovakov prezir svoga jezika, on nezasluži da na dvie noge hodi.

Promišljajuć na ovakove družtvene grdobe, moraš u srcu očutiti bol, moraš odlučiti hoću da postupam kako i blage uspomene profesor Kurelac: neću da govorim izim slučaja ljute potrebe — nego sa svakim i svagdje samo hrvatski. Počmimo jedanput!

Zaključak: ako uza sve odnarodjivanje naše krvi, ipak naš narod raste, to ga čuva sami Bog.

Istarski sabor.

VIII. sjednica.

U Kopru, dne 12. julija 1902.

Prisutni: predsjednik Campitelli, vladin zastupnik Fabiani i 27 zastupnika. Izpričani su zast. Laginja i Marchetti.

Važna izjava manjine.

Kad je tajnik Vareton pročitao I. interpelaciju manjine, naime onu zast. Andrijčića glede porabe jezika kod pomorskih oblasti, oglasio se je za rieč zast. Spinčić. Predsjednik mu je na to rekao, da neima razprave o interpelacijah.

Spinčić mu veli na to, da ima postaviti upit na predsjednika i da ima pravo postaviti ga na temelju § 20 pravilnika. Na to reče po prilici sliedeće: Ova interpelacija bila je predana predsjedniku hrvatskim jezikom sastavljena. Nju zajedno sa raznimi drugimi interpelacijami i nekojimi predlozi odnesli smo dr. Laginja i ja predsjedniku i rekli mu, neka se te interpelacije i predlozi čitaju u saboru u hrvatskom, odnosno slovenskom jeziku, opazkom, da sve je slobodno dati ih prevesti i takodjer u talijanskom prevodu pročitati.

Predsjednik nije hotio o tom ni čuti. Mi smo već siti toga njegovoga postupka, kojega za stalno neodobrava ni većina većine, s kojim se tlači najsvetija prava našega naroda kao i svakoga drugoga i

---

PODLISTAK

Izvještaj tajnika Viktora Cara Emina,

čitan na glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junija 1902.

(Nastavak.)

Čas pako, kada se obavilo otvorenje naše škole ostati će u vječnoj uspomeni ne samo naših vriednih Vabrižana, već i svega okolišnjega našega puka. A mislim, da ni gospoda njihovi susjedi neće toga dana zaboraviti tako lahko. Kako su onoga dneva bili sićušni — oni i ona kuća, što ju je nekoliko koracaja dalje od naše zgrade sagradila „Lega nazionale", koja je čekala sve dotle, dok smo mi došli s našom školom, i tekar onda se je sjetila, da ima i u Vabrigi ljudi, koji bi radi, da im djeca nauče čitati i pisati i tekar onda nasla promišljati, kako bi i ona tamo narinula jednu svoju školu, ali ne iz ljubavi do onog puka, koji premda se nalazi na vratima drugoga glavnoga grada Istre, bio je ipak kroz ljeta i ljeta napušten kao pusta marva, već iz zavisti i mržnje protiv naše škole i spasonosnog djelovanja naše družbe. Prkos-škola je to, kao što je i ona u Labincima i njezina blizina uljevala je u srca onoga našega naroda još i većega žara i zanosa, ta ga blizina poticala da se još i jače stisne uz svoju kuću, uz svoju školu i k onima, koji su mu ju namakli.

A ta privrženost dobroga puka očitovala se najbolje na dan otvorenja one škole. Bilo je to odista pravo slavlje. Povorka ljudi, predvodjenih svećenikom Talijanom, za kojega znaju, da im nije sklon, išla je polako iz crkve put škole, put one biele i liepe zidanice, u koju narod gleda s puno nade, s puno vjere i ljubavi. Ta kuća, ta zgrada — to im je sada sve — drugo i nemaju — ta i crkvu im već otimlju. Ali tu zgradu, tu školu im neće oteti nitko, ona će im od sada biti i odgojilište i hram, u kome će učiti spoznavati Boga u liepoj, rodjenoj rieči, koja ide ravno k srcu. Od tuda ona njihova velika nada i vjera, odtuda i ljubav, kojom bi oni ljudi od sunca potamljenih obraza i krutih, žuljevitih ruka, htjeli da kojih bi — uvjeren sam — potresla do obujme sve one, koji su ikoliko doprinieli toj njihovoj sreći, njihovoj obrani. Od tuda ona silna, neizreciva ali tiha istom u suznim očima zamjetljiva blagodarnost našoj družbi, njihovoj spasiteljici i dobročiniteljici!

Oni ćute da su očuvani, i da ih tudja sila neće potlačiti, niti će im tudji otrovni dah rastrovati mladu i zdravu krv njihova podmladka. Oni to osjećaju i za to treba k njima u njihovu sredinu, da se vidi i spozna kolika je njihova zahvalnost, tamo treba medju one ljude, da se vidi, da se čuje koliko puta je blagoslovljen svaki novčić koji je pomako gradnju liepe škole, tamo treba ići onima, koji poznaju našu družbu samo po imenu, a da nisu za nju žrtvovali ni jednoga filira, tamo medju onaj narod bi trebalo ići onima, koji joste nisu svjestni o silnoj, velikoj i uzvišenoj zadaći, što ju naša družba ima u našem narodu — tamo bi trebalo onima, koji bi hteli da diraju u ono malo našega siromaštva, tamo bi trebalo onima, koji vele, da su naši ciljevi mutni i nejasni, tamo bi trebalo našim imućnikom, dna duše privrženost onoga naroda našoj majci domovini i oni bi našu družbu podupirali obilnije, nego li to do sada čine, tamo bi napokon trebalo ići svim onim našim rodoljubima, da ondje od poštenoga naroda onoga i u krajnoj točki naše zemlje prime najsrdačniju hvalu i blagoslov izprošen u Boga za sve ono, što su oni do sada učinili za nj i za braću njegovu.

Kišovita se je večer spuštala na zemlju kada smo se oprašćali s onim dobrim ljudima. A nas je odozdo gledao Poreč mrk i jalan radi naše slave i sreće onoga našega puka. Nego taj mrki pogled nas nije nimalo ustrašio — mi smo otišli sa spokojnim osjećajem, da smo onu našu školu, a po tome i onaj narod ostavili u dobrim rukama vrsnoga mladića g. Ivana Nežića učitelja i ravnatelja one škole. Njegovo djelovanje bilo je već do sada okrunjeno liepim uspjehom, tako da je već u više navrata po više djece izstupilo iz „Legine" i upisalo se u našu školu. Danas polazi tu školu 62 djece, dočim se u početku upisalo samo 48.

(Dalje sliedi.)

njegovih zastupnika. Mi nećemo za sada prema tomu postupati kako bi morali, ali izjavljam u ime svojih drugova i svoje i dajem na znanje g. predsjedniku, g. vladinomu povjereniku, kao što i gospodi zastupnikom većine, da ćemo mi u buduće poduzeti sva sredstva, stojeća nam na razpolaganje, a da učinimo konac bezpravnomu, protuzakonitomu i dsovitomu postupku g. predsjednika. Pitam s toga g. predsjednika, jeli voljan u buduće udesiti svoj postupak tako, da se budu hrvatske, odnosno slovenske interpelacije i predlozi čitali u tom jeziku. (Odobravanje na klupah manjine.)

Razne interpelacije.

Pročitane bijahu sliedeće interpelacije:

I. Zastupnika Andrijčića i drugova na visoku c. kr. vladu: Ne dade se poreći, da je pomorska primorska uprava zadnjih godina uredila više obalnih pristaništa, ali ima lučkih radnja, koje čekaju jur više godina da budu provedene, a na kojimi vapiju toli pomorci koli pučanstvo. Nego, dok si pridržavamo, da inače pozovemo pomorsku upravu na čim skorije izvedenje najnuždnijih lučkih radnja, imamo da ovdje iztaknemo drugu jednu anomaliju u pomorskoj upravi, kakvoj nema para u drugim državnim upravam.

Premda se ni u drugim upravam nije još ni iz daleka provela podpuna jezikovna ravnopravnost, ipak se od slučaja do slučaja, gdje se to naročito iziskuje, znade izkazati dužno poštovanje takodjer hrvatskomu i slovenskomu jeziku. Svuda, samo ne kod pomorske primorske uprave. Ovdje kraljuje izključivo talijanski jezik, ne samo u unutarnjem uredovanju i dopisivanju sa strankama, nego i u vanjskom izticanju po Primorju. Sve zgrade lučkih ureda nose jedino napis „Sanità“; svi grbovi na tih zgradah providjeni su jedino napisom u talijanskom jeziku, svi uredovni pečati nose jedino talijanski napis. Izključivo se u talijanskom jeziku izdavaju pomorsko-putne knjižice, kano što i knjižice za mirovinu iz nabožne mornarske zaklade, ne samo, nego se redovito u te knjižice unašaju talijanskim pravopisom i prezimena takvih naslovnika, koji se podpisuju hrvatskim pravopisom i za koje matični uredi po obstojećim propisim nisu bili vlastni izdati krštenicu, ako ne pišuć odnosna prezimena hrvatskim pravopisom, tako, da su organi pomorske primorske uprave prvi, koji krše popise izdane matičnim uredom sa strane državne uprave. Čovjek inostranac, koji to nepristrano promatra, morao bi zaključiti, da se nalazimo u Italiji, kad još nebi nad vratima lučkih ureda visio dvoglavi austrijski orao.

Takvo zanemarivanje hrvatskog i slovenskog jezika kod javne pomorske primorske uprave, krvava je uvriedа hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri, koji je svjedobno kod Visa i drugdje napunjao prve redove u obrani ovih obala od nezasitnih tudjinačkih pohlepa, a koji mora ovako pomišljati, da se obale ove njegove rodne grude čuvaju za susjeda, kojemu za taj slučaj nebi trebalo drugo, nego sjesti za gotovu sofru i nastaviti ondje, gdje je prestao uredovati austrijski činovnik, a da ništa ne mienja ni u tiskanicam ni u uredovnim knjigam, nego da jednostavnim udarcem čekića odbije od grbova nad vratima lučkih ureda austrijski orao.

Uvaživ to, pak pravo hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri, da se u svim granam javne državne uprave poštuje njegov jezik, čast je upraviti na visoku c. kr. vladu sledeći upit:

1. Jeli poznato c. kr. vladi, da se u čitavom unutarnjem i javnom uredovanju pomorske primorske uprave ne opaža nigdje traga hrvatskom, dotično slovenskom jeziku?

2. Jeli c. kr. vlada voljna poduzeti shodna, a da se već jednom i na polju javne pomorske uprave u Primorju provede svestrana ravnopravnost hrvatskoga i slovenskoga jezika sa talijanskim jezikom?

3. Ako nije, čime opravdava c. kr. vlada toliku nepravdu i toliko poniženje hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri?

U Kopru, dne 3. srpnja 1902.

Pop Ante Andrijčić, Mandić, dr. Stanger, Spinčić, Kompare, dr. Laginja, dr. M. Trinajstić, dr. D. Trinajstić, Kesulić.

II. Zastupnika Andrijčića i drugova na visoku c. kr. vladu: Zemaljski je odbor za Istru nalagao občinskom glavarstvu u Baški dne 11. srpnja 1901 br. 3635 pod točkom VI. doslovno kako sliedi:

„Sembrando inverosimile per espe„rienza fatta, che le addizionali comunali „alle imposte dirette riscosse dall' i. r. uf„ficio imposte di Veglia e versate al Co„mune possano per parecchi mesi di se„guito degli anni 1891 e 1892 formare „importi in fiorini intieri, codesta „Podestaria reclamerà dall' accennato i. r. „ufficio imposte una distinta di tutti gl'im„porti pel titolo suddetto versati negli anni „1891 e 1892 e magari anche negli anni „anteriori e posteriori mentre fungeva da „Podestà il sig. Giorgio Čubranić, confron„tando le somme che risulteranno dalla „distinta con quelle registrate nei giornali „e regolandosi di conformità alle risultanze „sia per la rifusione di importi eventual„mente mancanti da parte del Čubranić „al Comune, sia per la rifusione da parte „del secondo al primo di importi even„tualmente in più registrati nei giornali.“

Radi jasnijeg pregleda donašamo ovdje dvie skrižaljke: a) prvu, koja pokazuje iznose unešene u blagajnički dnevnik po bivšem načelniku u Baški g. Jurju Čubraniću pod naslovom občinskih prireza za godine 1889, 1890, 1891 i 1892; te b) drugu, koja pokazuje iznose doznačene od c. kr. poreznog ureda u Krku občinskomu glavarstvu u Baški na ime utjeranih občinskih prireza u navedenim godinam. Ova je potonja skrižaljka bila blagohotno izdana od računarske sekcije c. kr. financijalnog ravnateljstva u Trstu dne 22. listopada 1901 br. 34169, a občinskom glavarstvu dostavljena naledjicom c. kr. kot. poglavarstva u Lošinju 2. studenoga 1901 br. 4030/st. Nekoja razlika izmed članaka Čubranićevih i onih c. kr. poreznog ureda u Krku opaža se u svibnju 1889, studenom 1890, travnju, svibnju i studenom 1892, polag koje bio bi Čubranić više unesao u blagajnički dnevnik, nego li je imao unesti, u svemu for. 58·65 ako se sploh može sliepo vjerovati podatcima prehvaljene računarske sekcije c. kr. fin. ravnateljstva.

(Sliede napomenute dvie skrižaljke.)

Iz predstojećih skrižaljka biva razvidno, da je Čubranić do istine tekom više mjeseca god. 1891 i 1892 unesao u blagajnički dnevnik iznosa u okruglim forintim, ali da su mu ti okrugli iznosi bili doznačeni od c. kr. poreznog ureda u Krku.

Budući se pak i podpisanim, kano što i zemaljskom odboru za Istru, pričinja nevjerojatnim, da bi občinski prirezi na izravne poreze, ulјerani od c. kr. poreznog ureda u Krku za porezne občine Baška, Dragabaška, Starabaška i Batomalj, mogli kroz više mjeseca susljedno u godinam 1891 i 1892 tvoriti iznose u okruglim forintim, čast je ovim upitati visoku c. kr. vladu:

„Jeli visoka c. kr. vlada voljna narediti, da se po nepristranom strukovnjaku točno ustanove, slopom pojedinih uplata izvedenih od posjednika, iznosi utjerani od c. kr. poreznog ureda u Krku na ime občinskih prireza u poreznim občinam Baška, Dragabaška, Starabaška i Batomalj za god. 1891 i 1892, dajbudi i za predjašnje i susljedne godine, dok je naime kod onog c. kr. poreznog ureda služio kano prigledник g. R. Thedrez, a da se uzmogne to pitanje konačno na čistac izvesti i izmed stranaka poravnati, odnosno polag izpadaka provesti takodjer sličnu razvid za ostale porezne občine otoka Krka?“

U Kopru dne 10. julija 1902.

(Podpisi kao na prvoj.)

III. Zastupnika Andrijčića i drugova na visoku c. kr. vladu: Polag § 1 občinskog izbornog reda ima pravo glasa svaki porezovnik državljanin, koji plaća 2 krune državnoga poreza. Listine za izbore občinskog zastupstva tvore pak temelj listinam za pokrajinske izbore i za izbore za carev. vieće.

Proti izloženim obć. izb. listinam otvoren je po § 17 put utoka. Utječi se pak ne može onaj, koji ne zna možda ni sam, koliko mu je odmjereno izravnog poreza. Nekoji bo c. kr. porezni uredi, kano onaj u Krku, ne unašaju strankam u porezne knjižice propis poreza, nego samo bilježe izvedene uplate. Događa se takodjer ne riedko, da porezne knjižice ne nose točno ime i prezime porezovnika, kako je uneseno u zemljištnik ili kako ga nosi izprava prenosa vlastničtva.

Čast je s toga postaviti na visoku c. kr. vladu ovaj upit:

„Je li visoka c. kr. vlada voljna naložiti c. kr. poreznim uredim u pokrajini, da imaju u porezne knjižice unašati točni propis poreza po pojedinim stavkam, te na istih pisati imena i prezimena porezovnika onako, kako dolaze napisana u zemljištniku ili drugim javnim izpravam?“

Kopar, 11. julija 1902.

(Podpisi kao na prvoj.)

IV. Zastupnika Kompare in tovarišev na c. kr. vlado: Do okoli leta 1872 bila je v Goriškem centralnem semenišču posebna stolica staroslovenskega jezika z posebnim ozirom na cerkveno liturgijo. Profesorja te stolice je c. kr. vlada posebej honorirala. Predavanj so se morali udeleževati bogoslovci slovanske narodnosti iz Istre in Kvarnera. Kakor je razvidno iz zgodovinske razprave „Historia Seminarii Goritiensis“, spisane po pokojnem prof. dr. Kocjančiču, je c. kr. vlada v onem letu kar naenkrat brez razloga omenjeno stolico zatrla in profesorju odtegnila dotični honorar. Omenjeni veleučeni profesor dr. Kocjančič si je mnogo prizadeval, da dozna vzrok tacemu postopanju c. kr. vlade, a ni ga doznal, kakor je sam priznal.

Z ozirom, da ima slovanski narod v Istri in na Kvarneru od rimskih papežev podeljen privilegij, da se bogoslužje obavlja v staroslovanskem jeziku.

Z ozirom, da se je poraba staroslovanskega jezika za bogoslužje deloma zgubila radi staroslovenščemu jeziku neveščih duhovnov, deloma se silo zatrla.

Z ozirom, da slovanski narod v Istri in Kvarneru zahteva zopet vzpostavljenje staroslovenskega jezika v bogoslužje,

vprašajo podpisani:

1. Iz kakega razloga je c. kr. vlada suspendirala stolico staroslovenskega jezika v Goriškem centralnem semenišču?

2. Ali je c. kr. vlada pripravna storiti vse potrebne korake, da se vzpostavi omenjena stolica v najkrajšem času?

V Kopru 6. julija 1902.

(Podpisi kao na prvoj.)

V. Zast. Spinčića i drugova na c. kr. vladu: Pozivom na upit, tičući se škole u Sv. Luciji u Skitači, postavljen na c. kr. vladu u saborskoj sjednici dne 20. sept. 1901. i njegovo istodobno obrazloženje, i obzirom na to, da taj upit nije bio odgovoren, i da se u stvari nije ništa učinilo, obnavljaju podpisom isti upit, i pitaju c. kr. vladu:

1. Je li c. kr. vlada voljna, kaošto njoj zakon nalaže, pobrinuti se bezodvlačno za to, da se u Sv. Luciji-Skitača na Labinštini ustroji redovita pučka škola, i ako to nije moguće odmah, barem pomoćna pučka škola, i da se u tu svrhu priskrbi potrebite školske prostorije?

2. Je li voljna c. kr. vlada dati poduzeti u svrhu, da se pripravi odnosne školske prostorije, uzev u obzir okolnost, da su oni stanovnici siromašni, i da isti doprinašaju već nekoliko desetinje u školske svrhe a da neimaju nikakve škole?

Kopar 11. julija 1902.

(Podpisi kao na prvoj.)

(Konac VIII. sjednice sliedi.)

Izlet „Prvog istarskog sokola“ u Idriju.

U danima 19. i 20. o. mj., slavilo je sokolsko družtvo u Idriji razvitak svoje zastave, najljepšu svečanost koju ondje može imati budi si koje družtvo, bilo radi znamenitosti čina, bilo radi saobraćaja sa ostalim bratskim družtvima. Pozivu k toj svečanosti odazvao se i naš sokol, da prizućem počasti bratsko družtvo i da na javnoj vježbi dade znaka svome životu i pokaže svrhu za koju je ustanovljen.

Desetorica se okupila braće sokolskoga oka i junačkog poskoka, te se odputila zorom u subotu iz Pule preko Divače i sv. Petra do Logatca. Tu se za čas pričekalo i eto ti vlaka sa sjevera a s njime „Sokol“ iz Varaždina, „pokupski sokol“ iz Karlovca i razna sokolska družtva iz Kranjske i Štajerske. Nakon što je odaslanstvo idrijskog sokola pozdravilo došavše, braća se upoznala, popitala za junačko zdravlje i pokušalo se čašu onog dobrog „vipavca“. — U to neumorni naš trubljač Ravnik zatrubi o 3 sata, pa sri u vozove. Dohvatismo se ubave Hotederšice, pa Godoviča, gdjeno bio podignut slavoluk sa zgodnim pozdravnim napisom. Odavle vodi put u veliku kotlinu, okruženu visokim brdima a obraštenim samom vitom jelom, pa uz Zalu — pritok Idrice — eto nas oko šest sata u Idriji.

Jedva što se sokoli povrstali, kad se proreza nebo, pa kiša ko naručena, te se trebalo zakloniti u bližnju kuću. Potihnuv malo, krenu se napred, al opet ploha kano za osvetu. Bio pripravljen svečani doček sa glazbom na čelu, nu se kud koji razbježa, a sokolska se družtva pozdravi pod krovom. Za ovu se zgodu sva Idrija okitila zastavama, slavolucima i vienci, te izgledala kano mlada nevjestica.

Nakon što se gosti odmorili, krenu se u kazalište. Krasnoslovio se tu „Prolog“ prikazala jedna živa slika a iza toga sliedila igra u dva čina „Županova Micka“. Igralo se vrlo dobro. Iza toga bio u velikoj dvorani „k crnomu orlu“ komers, koga su razveseljavali okladni zvuci rudničkog orkestra.

Nedelja osvanula mrka i žalostna, sama silna kiša. U jutro se kud koji razštrkao, a nas desetero uviek na okupu razgledalo grad i rudnik živoga srebra, te se dapače spustili u jedan okomiti rov 300 m duboko. Podzemno se prohodilo koliko se moglo, okršilo za spomen nekoliko rudače, pa sa strojem opet u vis.

Iza jedanajste stignu sokoli iz Trsta, Gorice, Postojne, Ljubljane i drugud. Nakon što se svi poredali u sokolskoj dvorani, krenu se u povorci sa glazbom na čelu u občinsku dvoranu na razviće zastave.

Sva sokolska družtva — iznad 150 sokola — pozdravi starosta domaćeg sokola Grudeu. Govorila iza njega jedna djevojčica, pa odbornik sokola, a kumica gdja. Lapajne pripela o zastavu skupocjen trak i uz zgodan govor naložila, da se zastava razvije, s kojom se ostale družtvene zastave pobratiše. Svečanostni čin zaključi govorom „mestni župan“ g. Lapajne, našto sve krene na svečani banket. Ovdje se oglasiše govorom razni predstavnici pojedinih družtava, kano dr. Vinković iz Karlovca, dr. Gregorin iz Trsta, Murnik iz Ljubljane, a i za naše se družtvo oglasi Jelušić, ocrtav naše žalostno stanje na političkom i kulturnom polju u Istri.

Iza banketa se nebo nekako pripilomilo i umirilo tako, da se je ipak javna vježba mogla obdržavati na prostom i to

na tlu izpod kazališta. Ponajviše vježbali domaći sokolići-dječaci sa palicama vrlo skladno. Poslie toga izvadjala sva društva skupne proste vježbe uz pratnju glazbe. Vježbe bile posve dobro i precizno izvedene. Dodje red na pojedina društva. Naših je vježbala sestorica ponajprije na konju, pa na bradlji i napokon na preči. Nisu to bile možda kakve vratolomne vježbe ili kao one iz cirkusa, već su to bile liepe vježbe ukusno i elegantno izvedene bez naviedosnog naprezanja i žurbe, koje su pokazivale dobru školu, savjestnu izvedbu i sistematično vježbanje. Čast učitelju tjelovježbe bratu Fezerincu, koji je pokazao šta se može uz dobru volju i red. U pojedinim vježbama, prisutno je mnogobrojno odlično občinstvo burnim pljeskanjem povladjivalo našim sokolima, a jedan mi odličan sokol reče: „Vaši se sokolevi izkazaše osobito! Cast!"

Sokoli se razstrkaše koje kuda, a naši — svi ko jedan — podjoše da razgledaju što se još razgledati dalo. Sada bi bila imala biti pučka svečanost u vrtu gostione „Na Zemlji", nu to odpalo rad slaba vremena. Mi radosnali, pogledasmo si ipak to mjesto „Na Zemlji" i tamo sa dobrim karlovačkim starostom prosjedismo koji časak uz čašu onog starog.

U večer bio kod „Orla" pjevačko-orkestralni koncert. Naši momci da iz kože skoče! Južna krv, pa zdrava i živa narav, te hajde pjevaj i veseli druge, da se sve ogledalo, mnijuć, odkuda dječacima tolika oduševljenost. Tako je kod nas, pa makar nas za šiju pritisnuo, to sve vrije i skače. Pa se i ples improvizirao — eh dakako s naše strane — odmakli se stolci i stolice pa udri koga noge nose, što je vrlo ugodilo liepim Slovenkam. I tako potrajalo dugo u noć, a naši se tek umirili, kadno im bilo drugoga dne da posjedaju u kola, te se odveza put Logatca, puni puncati cvieća, kojim ih obsipaše na svakom koraku rodoljubne Slovenke. Evala im!

I tako je svršila ova rodoljubna slovenska svečanost, pri kojoj su se naši sokoli ćutili kao doma, a dobre im Idrijke i Idrijci išli svagdje na ruku i nastojali, da im boravak u svome mjestu oslade. Hvala svima! Zdravo! Sokol.

Iz zemaljskih sabora.

U dalmatinskom saboru vode se živahne razprave. U proračunskoj razpravi kazao je splitski načelnik Milić, da je hrvatsko-ugarska nagodba temelj, na kojem se imade Dalmacija sdružili sa Hrvatskom. Odgovorio mu je prvak narodne stranke dr. Čingrija, da je to njegovo privatno mnienje i da je on govorio jedino u svoje ime, nipošto u ime hrvatske narodne stranke. U podrobnoj razpravi govorio je ast. Biankini proti stavki: prinos za izdavanje sbornika zemaljskih zakona u talijanskom i njemačkom jeziku. Proti tomu predlogu govorio je vladin zastupnik Narcelli i talijanski zastupnik Krekich. Predlog bijaše letos za prvi put prihvaćen i dnosna svota iz proračuna brisana.

Zast. Milić stavio je predlog, da se prenese sabor i zemaljski odbor iz Zadra u Split kao u naravno središte pokrajine. Proti predlogu govorili su talijanaški i srbski zastupnici.

* * *

Kod razprave o Milićevu predlogu o staroslavenskom crkvenom jeziku, bijaše uključeno sa svimi glasovi hrvatskih zastupnika, da se pozove zemaljski odbor neka učini kod sv. stolice potrebite koake, da se nebude stavljalo zaprieke toj povlastici hrvatskoga naroda i da se nebranjuje staroslavenski jezik u crkvah Dalmacije.

* * *

U češkom saboru u Pragu bijaše prihvaćena u sva tri čitanja zakonska osnova o novom zemaljskom nametu na pivo.

* * *

U štajerskom saboru u Gracu započela je dne 22. o. mj. razprava o zakonskoj osnovi za promjenu izbornoga reda na zemaljski sabor.

Njemački konservativni zastupnici podnesli su k osnovi mnogo izpravaka, koje su liberalci odbili; radi toga su konservativci otišli iz sabornice a liberalaca nebijaše dostatan broj, te je predsjednik morao prekinuti razpravu i dignuti sjednicu.

Slovenski zastupnici nesudjeluju — kako je poznato — kod saborskih razprava.

Predplatnikom na znanje!

Jer nas je sram za nemarne predplatnike moljakati u svakom broju za podmirbu duga, odnosno ponovu predplate, javljamo ovim — ako nam dužnici ne podmire dug do konca ovoga mjeseca — da će i naša uprava slieditи primjer goričke „Soče" te početi 1. augustom izdavati „Našu Slogu" **samo jedanput nedjeljno.** *Nemarnost predplatnika sili upravu na taj korak. Tko ne želi tog nazadka, neka se požuri podmirbom duga odnosno neka ponovi predplatu.*

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Biš virova Jurino, da se kaldirski kalabrezi više boje mrtvih nego živih?
Jur. A vero ča bi reć?
Fr. Da su nekada prognali nekega Pre-Pirca, pak da im se je zapretia.
Jur. Ča ih morda grize kušienca?
Fr. Ter je vero nimaju ni koliko ni moj postol.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

U Vodnjanu umro je ovoga čedna poznati bogataš i veleposjednik Sottocorona. Doselio se amo ko sirota iz Karnije, pa se kod nas podkožio hoćeš tako.

Otvoren je natječaj na mjesto ravnajućeg učitelja III. reda na mješovitoj jednorazrednici sa hrv. naukovnim jezikom u **Marčani**, Talij. jezik obvezatni predmet. Molbe je uložiti u vrieme 4 tjedna c. kr. kot. šk. vieću.

Vatra. Preksinoć na dva sata bukunula je vatra na Velikom bregu. Stražari iz Kroacije opazili to, htjeli su telefonirati, ali žica telefona je bila — prekinjena. Nije njim preostalo drugo, nego trčati brzo na postaju vatrogasaca na Gasu. Alarm je bio dosti brz, ali kad su vatrogasci bili na licu mjesta, nisu imali niti vode dosta da ugase takav maleni oganj, ko što je bio noćasnji. Zgorilo je naime jedno dvadeset vozova fraška i nešto debljeg drva. Da je bilo malo vjetra, dogodila bi se veća nesreća, jer sve naokolo vatre su kućiće naših vriednih tamo nastanjenih radnika.

Dakle gospodo — više vode je treba dati i tamo gdje su Hrvati.

Pazinski kotar:

Tinjanski „Kalabrezi" i „mački" na delu. Iz Pazina primamo: U utorak imali su u Mrakovom restaurantu u Pazinu svoj sastanak radi Tinjanskih balotacijoni. Bilo ih desetak. President od Tinjanske „Lege" reče: „bisogna far tutto possibile, che sbočemo el podestà fora".

„Mi go paura", reče Toni, „el ga più forte partito che noi, e mi la prevedo che fatichemo per njente". Na to skoči Karlina; „mi magari che spendo tutto mio che go in Glavičani, devemo cavarlo, moštro el me ga fatto condagnar".

„I mene i mene", reče Jakus, „i mene šijori me je činija poći u pržun i postiti, van šnjin, van, van, van, niš straha, trebe da se mišamo, pak će Furijan, Furijan, Puh, Blažići, gredu okolo okolo, u nedilju su bili u Sv. Petru, su strašili, pak te poć u Kringu, pak Rajko, pak moji brati, ač ako ga nezvadimo, ja ću poć valje u Meriku".

„Me par anche mi, che sarà difficile", reče Beštian, „se poderia cosa sperar se ne daria una man šior Vitorio e šior Camus, altrimenti non occorre njanke che bacilemo".

„No ve ricordè signori", reče jedan, „del 1895, quando jera ancora el veco nostro parroco a Coridigo, cosa che se ga prova e speso, e po no podevimo portar fora neanche un terzo de voti, noi ve ajuteremo quel che poderemo, ma no se più quel tempo che el contadin se lassa comprar, po Voi ghe crede a quel Rajko, se no lo conoscè voi, lo conosco ben mi che Tomo che el sè".

Jedan drugi gospodin reče: „noi no andemo inimicarse coi nostri contadini, lori se boni i ne da bastanza guadagno, i ne da regali, e po no se miga bel ne onesto che lo andemo sforzar che dia el voto contro el proprio convincimento. E ve domando, se ghe faria un nostro cosi, cossa ve par"?

„Že vero si", reče Zaneto, „ma intanto noi volemo batterla".

„Dà, dà, dà", poskakivajuć govori Jakus.

„Benj, hm, vederemo", reče Toni, „ma me par che . . ."

Giorgis skoči, i reče, „ma gavemo pur copiade le liste".

„Si, copiade", reče jedan pametan. „Qua se facile far disegni, ma no savemo cossà che i contadini pensa, no savè che el partito loro co! Defur i ga fatto molto per la popolazion, e bisogna dir el vero, se anche croato el se presta pel ben della popolazion, el ga istituido prima de voi la „posujilnica" scuole ed altro, e veramente anche gli italiani ga stima de lui, peccà che nol se del nostro partito".

Na to skoče Jakus i Karlina; „van, van š njim".

„Da, da, si, si, sada gremo mi van", reče jedan, „me par che podevimo far de meno de venir, no podemo vincer qua a Pisin, che ne comanda i croati a casa nostra, e po volè che se andemo intrigar in Antignana far se veder proprio zurli".

„Me par anche mi", reče drugi.

„Addio, Bog, Ve saludo tutti".

Zatim su šli zapreć svoje konje i razišli se.

Ako budem još ča doznal ću Vam javit. Pazinac.

Umorstvo u Pazlau. U noći od 21. na 22. tek. sjedio je Ivan Uljanić sa nekojimi svojimi drugovi u rakijašnici Depiera. Oko ponoći došao je onamo takodjer postolar iz Pazina Ivan Ferenčić, te iza kako je izpio čašu malinovice, izvadi nož i zadade njime tri rane Uljaniću, od kojih isti iza kratkih časova poginu. Ferenčić iza čina pobjegne iz Pazina, te uzprkos potragi na sve strane, još mu se nije našlo slieda. Umoreni Uljanić bio je lovski stražar najmljen od zakupnika lova dr. Costantini-a, i kao takav nije bio dobro vidjen u pučanstvu. Pred nekoliko dana nazvao ga umoriteljev otac uhodom, uslied česa ga je Uljanić natukao. U tomu se nagovješta povod umorstvu. U zadnji čas doznajemo da su Ferenčića uhvatili u Žminju.

Porečki kotar:

Iz Kaldira (občina Motovun) pišu nam dne 16. o. mj. Našim popridilom pošlo je konačno za rukom odavle makniti dosadašnjeg našeg župe-upravitelja gosp. Tomaža Franca. On je naime premješten odavle u Fontane a iz Fontane došao je amo g. Nachtigal.

Mi o g. Franca nemožemo kazati nego dobro, jer nas je služio i u crkvi i vani pravedno i pošteno. On nije nikad tajio svoje narodnosti i svojeg jezika, ali je znao poštivati i našu narodnost i naš jezik i naše narodne svetinje. Radi toga zamjerio se je ovdašnjim šarenjakom i prodancem, koji bi bili htjeli, da živi s nami u mržnji, neslogi i svadji, što mu nedozvoljava uzvišeno svećenićko zvanje.

Kad je k nama došao, pratio ga je slab glas, ali mi nemožemo ništa proti njegovom držanju ni u crkvi ni izvan crkve. Dapače moramo i jedno i drugo pohvaliti. On ostavlja medju poštenimi župljani dobru uspomenu, jer se nije nikomu zamjerio, osim nekoličini moralnih propalica, koje su htjele, da pleše kako mu oni sviraju.

Želimo mu dakle sretan put i ugodan boravak u naših Fontanah, koje će mu stalno biti zahvalne, bude li s njimi postupao prijazno i pravedno, kao što je postupao s nami. Ujedno izrazujemo živu želju, da bismo mogli i sadašnjeg gosp. župe-upravitelja kad se bude jednom od nas dielio tako pohvaliti.

Lošinjski kotar:

Gospodin Antun Milohnić, naš zemljak sa otoka Krka, bio je dne 21. t. mj. na bečkom sveučilištu promoviran na čast doktora sveukupnog liečničtva. Čestitamo!

Vjenčanje. Sutra — u subotu dne 26. t. mj. — vjenčati će se u Malome Selu Mate i Pavla Frančić, djeca odličnoga rodoljuba iz Baške g. Marka Frančića, s Anicom i Dinkom Rode, djecom odnosno nećacima poznatih trgovaca Iva i Nikole Rode iz Baške, nastanjenih u Lošinju. Bilo u sretan čas!

Iz Kastva plšu nam: Na ovdješnjim školama, spadajućim pod mjestno školsko vieće u Kastvu, zaključila se ova školska godina svečanom službom božjom, te dielenjem nagrada i školskih izvještaja.

Iz školskoga izvještaja razabiremo, da ima u onoj občini 8 redovitih pučkih škola i 1 pomoćna. U svemu podučavalo je 19 učiteljskih sila, sa 11 vjeroučitelja.

Iz sliedeće skriljalke razabire se broj djece odpadajuće na ove škole, kao i uspjeh istih.

Broj djece pučkih škole	Polazilo ih			Uspjeh svršetkom škole							
	muških	ženskih	ukupno	Svrgd.	Illegd.	Odlikov.	Dobro se učilo	Sl. savršilo	Nenazr.	P. imalo	Izostalo	Umrlo
3099	1424	1220	2644	2161	483	240	1477	302	106	9	19	8

Iz ovoga sliedi, da je bio u Kastavskim školama dobar napredak, da ona djeca liepo napreduju, uza sve to, što je u ovoj občini skroz godinu harala najprije grlena bolest, a poslije ospice.

Nego uz ono vrlo učiteljstvo, brinuo se je takodjer kotarski školski nadzornik, g. Fran Ursić, da škole čim bolje uspjevaju, budući ih je više puta pohodio kroz godinu, te tim spodbudjivao ono čestito učiteljstvo na rad i marljivost. Njekoje glavnije škole pohodio je takodjer kotarski kapetan, g. Manussi, što je u ostalom do sada bila velika riedkost, da bi se u ovom kotaru potrudio kotarski poglavar, da pregleda sebi podredjene škole. Do sada, čini se, da su kotarski poglavari prilično omalovažavali pučke škole, kad

nisu našli za shodno, da zavire u nje. Dakle i ovo je jedan dobar znak.

Kroz godinu posjetio je pučke škole takodjer gosp. obć. glavar, te izmedju ostalih upisao dva najbolja učenika muške škole u Kastvu u doživotne članove družbe sv. Jeronima i to poimence Marot Ivana iz Spinčićeve kbr. 78. i Ujčić Frana iz Jušićeve kbr. 71.

Isti dan zaključila se škol. godina i na mjestnoj „Delavskoj šoli". Ovu školu polazilo je svagdanji tečaj 39 djaka, dočim pak blagdanjski 36 djaka.

U I. tečaju svadganje škole odlikovali su se osobito u risanju **Dukić Šime** i **Milih Franjo**, oba iz Kastva.

U II. tečaju pak bilo ih je više, koji su ga svršili veoma dobrim uspjehom, pak ih je zato kuratorij one škole po svome predsjedniku i primjereno nagradio. Nagradjeni bili su sliedeći:

Rubeša Josip iz Kučeli i **Karlavaris Ferdinand** iz Kastva svaki po K 10 u zlatu, te **Kožul Franjo** iz Bregi, **Pavlinić Oskar** iz Kastva i **Dukić Robert** isto iz Kastva po K 5 svaki.

Radnje ove škole bile su izložene svakomu na uvid od 15. do 20. jula o. g.

Mi smo imali prilike, da te radnje izvidimo, pak u obće govoreć, nas su gotovo iznenadile. Ako se baš i nerazumijemo najbolje u sastav pojedinih nacrta, to ipak koliko se u mehaničnu risanje razumijemo, možemo mirne sviesti reći, da su te radnje, uz male iznimke, sasma uspjele. Mi čestitamo koli učenicima, toli onom požrtvovnom učiteljstvu na krasnom uspjehu, pak nemožemo inače, nego onu školu najtoplije preporučiti našemu puku. (Letos je svršio bivši djak te škole Lucić obrtnu školu u Trstu dobrim uspjehom, te bi možda državnu podporu, koju je on uživao, komu drugomu podielili. Preporučamo ovo pitanje velezaslužnom ravnatelju g. Šepiću. Op. ured.)

Trst.

Promaknut na čast doktora prava. Iz Beča nam pišu, da je bio na tamošnjem sveučilištu promaknut na čast doktora prava g. Ivan Benković odvjetnički perovodja u pisarni dra. Pretnera u Trstu. Čestitamo!

Grom ubio čovjeka. U nedjelju u jutro biesnila je u Trstu i okolici silna oluja. Neprestance lievala je kiša uz jaki vjetar i tutnjavu gromova. U to doba vukao je parobrod „Jupiter" iz Sesljane više ladja krcatih kamenjem za gradnju luke u Trstu. Na jednoj od tih ladja nalazio se je mornar Nikola Pindulić, 63 godine star, rodom iz Omišlja na otoku Krku. Jedan od čestih gromova udari u ladju na kojoj je bio nesretni Pindulić i ovaj osta na mjestu mrtav. Čim opaziše tu nesreću na parobrodu, dovezoše mrtvoga Pindulića na obalu, a odatle u mrtvačnicu k sv. Justu, odakle ga preneseše sliedećeg dana u krasnom sprovodu na troškove tvrdke, kod koje je služio, na groblje sv. Ane. Vječni mu pokoj!

Razni prinosi.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca svibnja sliedeći prinosi:

a) utemeljitelji: gg. Vitezić Luka, župnik u Vrbniku K 50; krčko učiteljsko družtvo u Vrbniku K 50;

b) redoviti: gg. Tomičić Ljudevit u Trstu K 20; Mužina Miho, župnik u Dubašnici K 10; Milohnić Antica, Turato Mijo kanonik i Sabljić Franjo u Cresu po K 5; Milohnić Ivan, prof. u Cresu K 15;

c) podupirajući i darovatelji: gg. Marčelja Anton u Korminu K 4; sabrano u Pazinu prigodom odlazka g. I. S. K 3.; Dolžan Juraj, župnik u Vodicam sakupio u veselom družtvu K 16; Marčelja Božo, Mender Josip, Korić Franjo Veprinčani u Americi sakupili K 50; posojilnica in hranilnica u Kopru K 40; Prva Hrvatska štedionica u Zagrebu K 50; sabrano u hrvat. čitaonici u Pazinu K 17·60; Tomičić Antica sabrala u Buzetu K 4; Škerjanec Franjo, župnik Bačvam K 2; dva igrača u Pazinu, tvrdeć da imadu obojica pravo K 11; N. N. Pazin, za darovane smotke K 38; Červar dr. Gjuro, sabranih u Puli K 20; pevski zbor bratovščine sv. Cirila i Metoda kod Sv. Jakova u Trstu polovicu čistog dohodka od priredjene zabave K 45·11; N. N. sabrao kod g. I. R. Sv. Ivan od Šterne K 11; N. N. u Pazinu K 10; Trinajstić Marija, učiteljica u Malinskoj K 10; Dminić Jakov, dekan u Vrbniku K 10; Miakar Ida, upraviteljica pošte i brzojava, Feretić Dorka, Feretić Ante, Brozović Albert nadučitelj i Parčić Katica, učiteljica u Vrbniku po K 2; Volarić Nikolina, učiteljica u Vrbniku K 3; Radić M., Bogović pop Tome, Škarpa Ivan, Milovčić pop Pave, Milovčić pop Šime u Dubašnici po K 2; Vanik Josip, župnik u Krbunam K 6·12; Kibitz kod B. u Pazinu K 2; igrači u Pazinu K 4; Mahnič Ivan u Dekanim K 10; Slokovič-Grgurina Ivan u Pazinu K 1; sabrano prigodom odlazka g. Stjepa Gjivić-a iz Pule K 23·24; Istarska Posujilnica — Pula K 254·45; Podružnica Istarske posujilnice u Pazinu K 345·55.

Plemenitim darovateljem najsrdačnije se zahvaljuje Odbor.

Razne viesti.

Dvie doktorice. Dne 19. o. mj. o podne bijahu promaknute na bečkom sveučilištu na čast doktorica mudroslovlja gospodjice **Margarita Turthe** i **Anka Ogrine**.

Tvornica piva na Rieci. Doznajemo od tamo, da se je sastalo družtvo glavničara, koji su odlučili podignuti na Rieci veliku tvornicu piva za izvoz.

Kako je poznato, postojale su na Rieci još okolo god. 1880. dvie tvornice piva ali propaše obje radi loše uprave i slabe prodaje piva.

Nadamo se, da će sadašnji poduzetnici biti sretniji.

Gospodarske viesti.

Filoksera u Dalmaciji. Pišu iz Šibenika, da je putujući učitelj poljodjelstva Baranović odkrio filokseru i u Radoniću obćine drniške. Legla su stara 3—5 godina. Okruženo je 54.000 četvornih metara vinograda.

Uspomene sa izleta na Učku.

II.

„Deca moja!" — kakova ljepota bili na vrhu Učke poslie napornog puta. Gospodja juunoskog lika, što je ostala na Poklonu, bit će se pokajala radi toga, akoprem je s druge strane za njeno dobrahno ugojeno tielo poslie onog veranja po klancih jadikovcih bilo najbolje ostati u zaklonu. A bili su u istinu „klanci jadikovci" pješke išavšim iz Lupoglave, o čem bi možda najbolje znale pripovedati mlade „Triještinke": oko trideset osoba svake dobe, svakog spola i svake snage, lutati noću sad po bieloj cesti sad po crnoj šumi, imajuć vodićem samo daleku „glavicu" Učke a neznajuć puta ni staze — to je moralo biti romantično i... još štogod.

Al što su sve muke i nevolje puta, što izprekidane, rasparane hlače, kiklje, cipole, kad si prispio k cilju? Na Učki smo, pa dosta: a sada, brate počivaj, pjevaj, pij i ako si što sobom donio. grizi.

Brojeć glave, bilo nas je svega skupa kakvih šestdeset na Učki, jer Opatijci i Vološćaci koji uraniše prije nas, čekahu nas na vrhu. Čekahu nas? Naravski, jer nisu mogli dalje... ali inače većinom čuvali su ljubomorno svoju osebujnost istarskih „aristokrata" i „Spiessbürgera".

Mi drugi sjeli u kolo pak „pivaj druže, da te gora čuje — gora goru i tko njom putuje". I orilo se baš po istarsku — dok je bilo... „kolofonija" u barilama: sad je „Majka Maru" preko mora zvala, sad je mladi pitao od mlade „One dvi naranče, ke joj majka dala", Zaredala pjesma za pjesmom: i bodulska i pićanska i kastavska i laniška a na koncu sve spajajuća „Liepa naša domovino".

Odjedosmo tako možda cielu uru, ali suncu ni traga. A lagan vjetrić gonio je neprestano maglu, koja nikako nije htjela iščeznuti, te smo uzalud napastovali pre Jožu da on to kako „prekriža".

Počelo je biti neugodno: kud pogledaš, svud je magla..., kad najedanput kano srameživo ukaza se sunce s Velebita i premda slabo, ipak razdre za časak zastor, koji nam je kratio vidik na more i na kopno. Veseli „óo" i „áa" razliegao se vrhom Učke, za nas neharne domaćice, kojoj smo trudom u pohode išli, a ona dočekala nas nehajno.

Ali sunce se je sve više junačilo a nebo nad nami pokazivalo gdjekad po koji pram plavetne vedrine. To je uskomešalo družtvo, a posla se dobaviše najveć naši marljivi „fotografi", redeć nas i razmještajuć amo tamo, nebi li uhvatili čim ljepše slike.

I pošlo im je za rukom.

Medjutim je mnogim dodijalo, što se Kvarner nije htio ukazati sa Bodulijom, što nisu mogli vidjeti ni Snježnika ni Velebita, što je sva Istra ovkraj Učke bila sakrivena neprozirnim velom. Njetko krivio popa, njetko zamjerao „Jugu" i „Sever"-u, nisu li se možda ta dva urotila proti izletnikom — a bili su na Učki i Jug i Sever — njetko psovao arangeur-e izleta, jer su izabrali baš početak sparnog srpnja, njetko opet pripisivao sve zlo izgubljenoj „lumbreli" za kojom su onako uhodrapateljno naricali barba Frane i njegov ženso.

I većina ostavi vrh te se tko veselije tko žalostnije poče vraćati uzdolu: samo desetak nas tvrdokorno ostadosmo gori, kako svaća kad dodju pred nevjestima zatvorena vrata, pa ustrajno čekaju da se odstrane sve zaprieke i mlada pod vieneem ukaže.

I dočekasmo, što smo dočekati htjeli: bilo što se „Jug" odaljio, a „Sever" sakupio svu snagu, bilo da nam je izmolio sreću nas plovan, bilo što mu drago — magla poče iščezavati a našim se očima prikazaše željkovani vidici prama Kastavšćini, Rieci i Velebitu s jedne, a na Plominštinu, Pićanštinu, Boljunštinu s druge strane. I vidjesmo Čepićko jezero sa Čepićem, Kozljakom, Kršanom; i razabrasmo Brdo, Šušnjevicu, Letaj, Belaj, Boljun, Vranu, Brest, čak i Pićan a tik pod nama Malu i Velu Učku. Iz daleka pozdravljao nas je zvonik Beršečki, a sve dalje k jugu i zapadu požudno oko zamjećivalo je konture one krasne prirodne slike, što no ju zovemo našom milom Istranom.

(Dalje sliedi.)

Listnica uredničtva i uprave.

Radi preobilnog gradiva morali smo izpustiti politički pregled, dopise iz Pićna, Omišlja te razno drugo gradivo, koje će doći na red u budućem broju.

Josipina Zaplata

izpitana i zaprisežena primalja

u Puli, Foro broj 17., II.

preporuča se damam.

Govori slovenski i njemački.

Marko Zović

krojački majstor

u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Ćirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela izrađuje takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Cieme raznih odiela i haveloka jest pristupna, vrši od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNAGIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ——

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled cenah namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prva slovenska skladišta pokućstva

Antona Černigoja

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Morvani, podružnica stalarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Slovenci profesorji!

medicine in zdravniki priporočajo

Tinkturo za želodec

lekarnarja

Piccoli-ja

v Ljubljani

dvornega zalagatelja

Nj. svet. papeža

kot sredstvo, ki krepča želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odpre iztoka posebno zdravilna za one, ki trpe na zaprtosti.

Tinkturo za želodec razpošilja lekarnar Piccoli v Ljubljani v škatljicah z 12 steklenicami za K 2·52, z 24 steklenicami za K 4·80, z 36 steklenicami za K 7, z 70 steklenicami za K 13. (Poštni paket pod 5 kg.)

Je v razprodaji v lekarnah v Gorici, Tolminu, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dalmaciji à 30 h. steklenica. 3

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči, žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Tražite na pita: Taftà za turiste

Luser K 1·20 po novi.

Dobiva se u svim ljekarnama

Tiskara L. Herrmann, Pazin. Odgovorni urednik A. Pauletić. Izdavatelj i vlastnik Društvo „Edinost". Tiskara L. Herrmann, Pazin.

Broj 58. Pula, u utorak dne 29. julija 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana ili tiskana priopćenja računaju se po tarifu oglasnih članaka iz pog. 3. tarifovog.

Novci za predbrojbu oglase šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod navedbe valja točno navesti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list ne vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u slobodnom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana stavi: „Reklamacija".

Ovlašteni račun br. 247.849.

Tiskani listak: broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·— odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Tiska i izdaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

VIII. sjednica.

Razne interpelacije.

(Konac.)

VI. Zast. dr. Laginja interpelira glede kongrue pravoslavnoga župnika Maričvića u Peroju, koju ćemo donieti naknadno.

VII. Zast. Ventrella radi odštete solinarom u Kopru i Piranu.

Prešni predlozi.

Pročitali su se takodjer sliedeći prešni predlozi: zastupnika Andrijčića glede podpore Baščanom oštećenim nevremenom, te zast. Spinčića i Mandića glede podpore stanovnikom obćina Podgrad i Jelšane oštećenim tučom i poplavom; (donieti ćemo jih posebno). Zast. dr. Cleve za zaštitu latinskoga a proti staroslovenskom jeziku u crkvah.

Oba prva predloga bila su bez dalnjeg obrazloženja izručena financijalnom odboru, da o njih izviesti i svoje predloge učini.

Mirovinska učiteljska zaklada.

Zast. Bennati na ime školskoga odbora postavi a većina prima sliedeći predlog:

„Visoki sabor nek izvoli odobriti obračun obće mirovinske zaklade za učitelje pučkih škola Istre za god. 1902. sa troškom od K 59.965 i sa jednakim prihodom, sastavljenim iz vlastitih prihoda od K 41.183 i iz prinosa iz zemaljske zaklade od K 18.800".

Obračun istarskoga zemljišnoga vjeresijskoga zavoda za god. 1901.

Na predlog zast. Rizzi i na ime financijalnoga odbora, odlučila je većina kako sliedi:

1. „Prima se na znanje izvještaj ravnateljstva zemljištnoga vjeresijskoga zavoda markgrofije Istre, o njegovom djelovanju u god. 1901.;

2. Odobrava se obračun istoga zavoda za god. 1901., koji se zaključuje u računu koristi i šteta obće zaklade sa čistom koristi od K 26.082, i u računu bilance: obće zaklade sa aktivom od K 9,361.580, i sa jednakim pasivom, a u računu bilance pričuvne zaklade sa aktivom od K 569.050, što predstavlja stanje iste zaklade".

Kod toga predmeta govorio je zast. Stanger, prigovarajuć kako uprava toga zavoda škrajno pristrano postupa osobito u Voloskom kotaru.

Imenovanje ravnatelja vjeresijskoga zavoda.

Na predlog istoga izvjestitelja financijalnoga odbora odlučuje se:

da se dosadanjega ravnatelja vjeresijskoga zavoda dra. Andriju Amoroso imenuje i nadalje ravnateljem na temelju ugovora s njim sklopljenoga dne 17. decembra 1887. i da zemaljski odbor produlji odnosni ugovor.

Za taj predlog glasovala je samo većina. G. Amoroso poznati rovar proti hrvatsko-slovenskomu narodu u Istri, je tako osiguran i za nadalje, stalno do svoje smrti za potezanje 5000 K godišnjih iz zemaljskih sredstava.

Za izbornu preinaku.

Na to se je razpravio predlog zast. Bartoli i drugova (potaknut po zast. Laginji) za promjenu izbornoga reda koli pokrajinskoga toli obćinskoga.

Tim predlogom naložilo se je zemaljskomu odboru da u buduće predloži saboru:

1. novi izborni red zemaljski prema načelom:

da se uvede V. kurija;

da se proširi izborno pravo takodjer u četvrtoj i trećoj kuriji tim, da se dade pravo glasa ljudem sa manje poreza nego li je to slučaj do sada bio;

da se veleposjedničtvo možda i tim pomnoži, da se uzme u obzir osim zemljištnoga poreza takodjer druge izravne poreze;

da bude glasovanje izravno u svih pet kurija, ustmeno u V. i IV. kuriji, sa tajnimi listići u ostalih kurijah;

da budu pojedini izborni kotari V., IV. i III. kurije pravilno jednoimeni;

da se napravi kotare prema raznim odnošajem;

da se uzme u obzir povećan broj stanovničtva, naročito u gradovih;

da se jasno ustanovi pravila izbornoga postupka;

da bude kod izb. listina takodjer pripušten postupak reklama.

Nadalje sadržaje predlog zahtjev, da se promjeni i uredi obćinski izborni red od 10. julija 1863.

Taj predlog obrazložio je u poduljem govoru zast. Bartoli.

Zast. Spinčić pako izjavio je, da će saborska manjina u glavnom glasovati za predlog i ujedno učinio primjetbe raznim točkam, prema kojim bi se imalo napraviti izborne redove, ako se hoće, da se bude posvema pravedno prema slojevom pučanstva pokrajine.

Govor zast. Spinčića donieti ćemo posebice i ujedno predpostaviti u cielosti sve točke predloga.

Predlog je bio jednoglasno prihvaćen.

Zemaljski proračun za g. 1902.

Izviestitelj dr. Bubba čita u ime financijalnoga odbora obširno izviešće o zemaljskom proračunu za god. 1902. sa predlogom:

I. Odobrava se proračun zemaljske zaklade za godinu 1902:

a) sa potrebom od K 1,460.243
b) sa pokrićem . . . „ 502.845

i sa manjkom K 957.398

II. Za pokriti ovaj manjak uvadja se u čitavoj Istri tečajem god. 1902:

a) namet od 55% na sve erarne izravne poreze i od 45% na sve izravne osobne namete, izuzam one, koje izključuje zakon od dne 24. junija 1898. Z. L. O. P. br. 20 sa približnim prihodom od K 540.731;

b) namet od 100% na erarsku potrošarinu na vino i meso sa približnim prihodom od K 344.100;

c) zemaljsku pristojbu neodvisnu od potrošarine od K 3.40 za svaki hektol. pive točene na malo, sa približnim prihodom od K 41.967.

III. Za poravnanje dalnjeg manjka od K 30.600, opunovlašćuje se zemaljski odbor, da se posluži svotom od 30.600 od onog iznosa, što će se oživotvoriti pod naslovom aktivni preostatci od prošlih godina.

U glavnoj razpravi priglasi se za rieč zast. Kozulić, koji navede razloge proti predloženom proračunu te izjavi u ime saborske manjine, da će ona glasovati proti predležećem proračunu.

Pošto je bila doba dobrahno odmakla, prekinu predsjednik sjednicu te ureče budućnu za utorak u jutro t. j. dne 15. o. mj. u 9½ sati.

Dopisi.

Omiš, 9. srpnja 1902. Ove godine proslavismo blagdan S. Apoštola Cirila i Metoda izvanrednim slavljem. Omiš ne pamti slične svečanosti. Već u oči blagdana ovio se cio Omiš trobojnim zastavam

---

PODLISTAK.

Osamdesetgodišnjici

dr. Dinka Vitezića.

Bijaše noć, svud Istrom crna tama,
Tek jedna zviezda svietlila je sama
Na nebu gore
Kô predznak nove zore. — —
Sa te je zviezde sašla biela vila
Nad Tvojom zibkom spustila je krila,
U čeoce te poljubila malo
I tužnoj Istri svitati je stalo:
Kad Ti se digô na junačke noge,
Da naše pitaš, kad si grmnô jako:
Podigni glavu, izmučeni rode,
Podigni glavu, ti si dosta plakô
Mučenik pravi, raja bez slobode!
Na Tvoj je poziv Hrvat glavu digô
U tužnoj Istri stresao je igô — —
— — Pa eto minu osamdeset ljeta
Što prvom Te je poljubila majka,
A Tvoja glava staračka i sveta
Još gleda kako danas brodi šajka
Po našem moru, što sokole nosi,
Na svaki uspjeh zjena ti se rosi
Od milja žarka, pa i od ganuća
Ti prvi zreče našeg uskrsnuća!
Gle, Istra danas prvo bere cviеće
I lovorjem Ti ovjenčava glavu,
A rodna vila po hrvatstvu lieće
I cielom rodu Tvoju priča slavu!

Zadar. **Rikard Katalinić-Jeretov.**

Izvještaj tajnika Viktora Cara Emina,

čitan na glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junija 1902.

(Nastavak.)

Tu je tek u krupnim potezima ocrtan rad našega ravnateljstva. Nego ono je kroz prošastu upravo godinu stvorilo i ovršilo više zaključaka. Ono je i kroz tu godinu podupiralo više potrebnih djaka koji su se posvetili učiteljskom stališu, a podupiralo je i neke pomoćne škole kao onu u Novakih kod Motovuna, u Moutrilju i Loborikah, i u obće nije se oglušilo nijednomu glasu, nijednom pozivu gdje je moglo savjetom ili tvorom biti na pomoći u promicanju pučke prosvjete u Istri. Molbe, podnesci, izvješća, odluke i svakovrsna pisma zasjecajuća u sve grane družbina djelovanja po vremenu su se tako uzmnožila, da je ravnateljstvo bilo prinudjeno podvostručiti broj svojih odborskih sjednica, tako da ih je od lanjske gl. skupštine do danas bilo u svemu 25.

I tako se lanjska godina primicala svome izmaku a naša je družba sva istrošena i nekud kao onemogla očekivala nastup nove godine, gdje će opet oživjeti i novom snagom prionuti uz rad.

Nego upravo u to puče glas, da se je talijanska „Lega" ugnjezdila u Štokovcima — obćina Sanvičenti — kotar Pula. Ta nas je viest vanredno porazila. Mi smo naime bili utanačili s Perkovićem — Raponjom posjednikom u Štokovcima pogodbu, uslied koje bi on preudesio jedan kat svoje kuće u školske svrhe, a mi da ćemo mu za to plaćati izvjesnu mjesečnu najamninu.

I odista — nekoliko vremena za tim primili smo glas, da su prostorije namienjene tamošnjoj našoj školi već posvema uredjene, i mi smo s mjesta upravili na c. kr. kot. šk. vieće u Puli molbu, da bi isto odposlalo u Štokovce komisiju koja bi pregledala napomenute prostorije. Komisija se je o školskoj dvorani izjavila dosta povoljno, tako da nije trebalo no namjestiti učitelja — pa da se započne, kad al upravo u to stigne nam viest, da nas je „Lega" spodbila. Naše se je ravnateljstvo na to požurilo, da sazna što je na stvari, i nakon nekoliko dana doznasmo, da „Lega" nije jošte u posjedu one školske zgrade u Štokovcima, ali da je stupila u pregovore s Perkovićem u svrhu, da istu zgradu od njega izkupi. — Perković je bio do duše i nama učinio ponudu, da kupimo napomenutu zgradu, jer da ga na prodaju iste sili njegovo loše imutbeno stanje, no pošto se je i naša družba bila već dobrano istrošila, to se sa naše strane nije moglo ni misliti na odkup Perkovićeve kuće, već mu se je priobćilo, da mu je družba pripravna predujmiti nešto, čime bi se mogao izvući iz duga. Ali kako smo kasnije doznali, taj dug je bio izdašan, a vjerovnik — vjeresijski zavod u Poreču grozio se s krajnjim sredstvima. Time je družba bila bačena u alternativu ili kupiti odnosnu zgradu ili pustiti je „Legi", da s njom razpolaže. Još smo bili na vrieme, da ovo potonje osujetimo, ali odkuda? čime? kad je i nama ponestalo sredstava? Družba ima 12 učitelja, koje treba plaćati, družba ima i drugih upravnih troškova — ona ima u Vlakovom na Labinjštini školu, koja se upravo sada dogradila a za podmirenje svega toga družbi treba novaca, za to joj se za neko vrieme treba čuvati inih većih troškova. Ali Štokovci su točka od velike važnosti za celu Sanvičentsku obćinu, koja se na žalost još i sada nalazi u tudjinskim rukama. — Ugnjezdi li se tamo talijanska škola — zarazit će nam dio najčišćega i najboljega naroda obćine. A što je gore

i zagorima; mužari neprestano gruvali; u večer kuće se razsvietliše, umjetne vatre se pališe; okolo stojeća brda puna kriesova divno izgledahu.

Čitalo se u trasparentima razni spisi, medju kojima 2 vriedna spomena: Složno braćo stazom — koju nam pokazaše — naši Apoštoli — S. Ciril i Metod... Solunskoj braći — koja nas privedoše — Hristovoj vjeri — Slava!

Na dan svetkovine mužari rano jutrom navjestali veselje; zvona zvonila; na svačijem licu čitao si zadovoljstvo. U 8 sati jutrom bje održana naročita svečana sveta misa u glavnoj crkvi starohrvatskim jezikom, praćena pjevanjem pobožnih hrvatskih pjesama uz pratnju orgulja, koje je svirao občinski blagajnik Lucij Perojević, a kojoj prisustvovaše množina svieta. Poslie 9 sati sliedio je otvor podružnice Sv. Cirila i Metoda za Istru. Otvorio ju je blagajnik Perojević, koji je držao otvorni govor, označiv pogibelj koja nam prieti, orisav stanje braće u Istri, te cilj i zlobnost Lege i svetu svrhu koju ima Družba Sv. Cirila i Metoda, koju svaki hrvatski rodoljub dužan je svim silama podpomagati. Onog dana upisano je jedno 80 članova sa ukupnim godišnim prinosom od 300 kruna. Slavlje je teklo u redu nit je bilo opazit ma ni najmanje smutnje. Nade je, da će se još članova upisati, a podpuno se uzdamo, da će se u maleni Omiš ugledati i ostala ovečа i manja mjesta naše Dalmacije, te da će hrvatski rodoljubi uznastojati, da se čim više proširi spasonosna Družba Sv. Cirila i Metoda. Eto imena darovatelja i članova koji uplatiše članarinu: **Darovaše:** Brkanović dr. Antun K 2, Marušić Josip 1, Vukušić Josip 2, Marjan Stanić 1, Dragutin Stanić 1, Sirovica Vjekoslav 1, Lozančić Petar 1, Franceschi Petar 2, Franceschi pop Jere 2, Stanić Ivankrstitelj 3.

Uplatiše članarinu: Pavišić Antun K 25, Buić Vicko 12, dr. Ante Brkanović 20, Franceschi Petar 12, Ljubetić Pijo 12, Franceschi Ivan Ivanov 5, Zavoreo Antun 8, Franceschi Vjekoslav 2, Pović Antun 1, Vela Mate 1, Škrivanić Jeronim 5, Gojsalić Pave 1, Vjekoslav Sirovica 5, Perojević Lucij 2, Marušić Petar Stjepanov 5, Stanić Ivan Jakovljev 1, Franceschi Radoš 5, Radelić Andrija 1, Franceschi Ivan p. Franja 2, Novak Niko 2, Kuzmanić Ivan 2, Vukasović Josip 1, Franceschi Krunoslav 3, Grubišić Ivan Ivanov 1, Benković Petar 3, Kuzmanić Dinko 1, Marušić Lovro 2, Stanić Marjan 3, Filip pop Mimica 5, Brstilo Toma 1, Katurić Jakov 1, Mimica Antun 1, Mindoljević Antun 1, Tomasović Mirko 1, Topić Marko 1, Martić Mate Pankić 1, Kuvačić Andrija 1, Juraj Velić 2, Cipčić pop Filip 2, Čećuk Antun 1, Vojnović Filip 1, Bulić Petar p. Jakova 1, Trua Ivan 1, Grubišić Antun 10, Mimica Petar p. Ivana 1, Kuzmanić Stipan p. Lovre 1, Stanić Dragutin 3, Lozančić Petar 1, Biskupović Ivan p. Ante 2.

otezat se nije moglo. Trebalo je da se bezodvlačno stvori bilo koji zaključak. I mi smo stvorili zaključak, a taj zaključak glasio je: Družba sv. Cirila i Metoda za Istru preuzimlje na sebe Perkovićevu zgradu u Štokovcima za svotu od 7000 K.

Kocka je pala — ali time je na naše Ravnateljstvo pala teška misao, mučna skrb i briga: Od kuda će se to namiriti. I naše Ravnateljstvo se je u tom teškom času obratilo negdje pred Božić na onoga, koji mu u takovim teškim prilikama može jedini da pomogne. Naše Ravnateljstvo se je obratilo na cieli hrvatski narod, da se prigodom nove godine sjeti naše družbe, da joj udieli „dobru ruku". Mi smo molili, da se našoj družbi podieli taj dar, koji ona nije nikada tako trebala kao što ga sada treba.

(Dalje sliedi.)

Prediozi.

od hrvatsko-slovenskih zastupnika postavljeni i zadnji dnevni istarskog sabora.

I.

Za pripomoć občinarom Baške.

Zast. Antunčić i dr. podnio je sliedeći **prešni predlog:**

Dne 27. i 28. aprila t. g. bjesnio je strašan, toplog prolietnog vremena, zapuha po kvarnerskom zaljevu, ali osobito u granicam mjestne občine Baške na otoku Krku — prve na dohvatu proverbijalne senjske bure — tolika studen i tažo žestok sjevero-iztočnjak, da je ovaj uzvitlao silnu morsku slanu, uslied koje poginuše dobrim djelom usjevi i sve mladice vinove loze — što no je kraj preblagog prijašnjeg vremena bila ranije protjerala — tako, da je ovogodišnji rod vinove loze — najpoglavitiji izvor prihoda onog pučanstva — posvema uništen.

C. kr. kot. poglavarstvo u Lošinju, kojemu je ta nedaća bila prijavljena, dalo je po osobitom povjerenstvu razviditi štetu te je nade, da će se ljetos pučanstvu odpisati veći dio poreza.

Filokserom opustošene vinograde bilo se je dalo pučanstvo preporodjivati; ali višegodišnje nezgode, navlastito suša pak slaba ciena vinu, umanjiše prihode onih občinara; a u najvije doba rapidnim propadanjem mornarice nestaje im izvora prirvede, tako da se pučanstvo, jur od prije oslabljeno i osiromašeno, uslied ove najnovije nesreće nemože nikako u sadanjih okolnostih od sebe pomoći, pak očekuje da mu pokrajina u pomoć priskoči.

Radi toga imaju podpisani čast postaviti sliedeći prešni predlog: „Neka visoki sabor izvoli čim prije izdašnom novčanom svotom iz pokrajinskih sredstava priskočiti u pomoć pučanstvu čitave mjestne občine Baška, na ublaženje žalostnih posliedica prouzrokovanih mu napomenutim nevremenom".

U formalnom pogledu nek se ovaj predlog uruči na izvještaj financijalnom saborskom odboru.

Kopar, dne 5. julija 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

II.

Za podporu tučom i povodnjom oštećenim stanovnikom mjestnih občina Podgrad i Jelšane.

Zast. Spinčić, **Mandić** i dr. predložiše:

Općenito je poznato, da medju najsiromašnije pučanstvo Istre spada ono Podgradskoga sudbenoga kotara; i ne možda za to što nebi bilo radino, nego za to što obitava na zemljištu, na kojem usjevi slabo uspjevaju, i gdje je glavni dohodak voće koje pak nedospjeva ni u normalnih odnošajih za pokriće najnuždnijih potreba, tako da bi i državne i pokrajinske oblasti imale raditi o tom, da onim stanovnikom svimi mogućimi načini do boljega stanja pomognu.

Ljetos pak su mnoge njih takove nezgode stigle, da su njim već u prolječu, za svu godinu, odnosno i za više godina, uzele nadu i u redovite neznatne dohodke.

Dne 3. junija t. g. je oluja sa tučom poharala naročito u poreznih občinah Podbeže, Sobonje, Starad, Studenagora, Pavlica i Račice mjestne občine Podgrad, i u poreznoj občini Brdo mjestne občine Jelšane, usjeve i voće. Žito uništeno je u njekih predjelih posve, tako da se je ostanke moralo pokositi, u drugih bar na pol. Voćke su tako oštećene, da neće ljetos dati nikakva ploda, a u sliedećih godinah malo.

Toj prvoj ovogodišnjoj nesreći pridružila se je dne 10. junija druga, naime velika kiša, uslied koje bijahu dolme poplavljene i zasute pieskom.

Dne 17. junija tako potučе je tuča četiri druge porezne občine u mjestnoj občini Podgradskoj, naime Pregarje, Huje, Gabrk i Erjavče, u toliko, da je [illegible] zimskim pokrićem.

Na t[illegible] prvo [illegible] ju podnesli sliedeći [illegible]:

Visoki [illegible] neka [illegible] odluči:

1. P[illegible] c. [illegible] i [illegible] sabor da [illegible] Podgrad [illegible] pomognu [illegible] drž[illegible] sredstava stanovnikom, oštećenim mjestne [illegible] t. j. elementarnimi nezgodami, u poreznih občinah Brdo mjestne občine Jelšane, i u poreznih občinah Podbeže, Sobonje, Starad, Studenagora, Pavlica i Račice, kao i onih Pregarje, Huje, Gabrk i Erjavče, mjestne občine Podgrad.

2. Ovaj predlog nek se na temelju § 37. saborskoga pravilnika razpravi kao prošan.

Kopar, dne 10. julija 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

III.

U poslu ceste Klana-Paka i kolnog puta Klana-Studena-Rečina.

Zast. dr. **Laginja** popratio je gornji predlog u tom predmetu koliko sliedi:

Visoki sabore! Predlog u poslu ceste Plana-Paka i kolnog puta Klana-Studena-Rečina, od mene postavljen, glasi se u izvorniku ovako: Da visoki sabor odluči:

a) „Predujmovi, što jih je občini Kastvu za izgradnju ceste Klana-Paka dao zemaljski odbor svojimi odlukami od 1./4. 1887 br. 1278, 18./10. 1887 br. 5747 i 30./12. 1899 br. 6895, dotično 26./1. 1900 br. 717; imaju se smatrati i obračunati kao prinosi pokrajinske zaklade k izgradjenju spomenute ceste."

b) „Zemaljski je odbor ovlašćen, da doznači občini Kastvu, za pokriće troška već do sada izgradjenih dielova i kao dalnji prinos k radnji što se ima još izvršiti izmedju hektometra 20 i 40 ceste od A, i za izgradjenje kolnog puta Klana-Studena-Rečina (Kukuljani), dalnji prinos od kruna 20.000 (dvadeset tisuća).

O toj cesti, visoki sabore, radi se već 30 godina i bila bi doba, da se nadje način, kako će se dovršiti posve spomenuta vrlo koristna djela.

Ovaj se je sabor već prijašnjih godina, i čini mi se po dva puta, povoljno izjavio u načelu glede te ceste i pod imenom predujma, bila je občini Kastvu dana neka svota ali ne dostatna. Reći ću o tom predmetu nešto u kratko i to u talijanskom jeziku, neka bude svakomu članu ovog visokog sabora ravno poznato, o čem se radi. (Sliedi.)

Pogled po Primorju.

Pulsko-rovinjski kotar.

[illegible]ki jezik na c. kr. kot. sudu [illegible] subotu obdržavala se pred [illegible]kot. sudom ustmena rasprava [illegible]e nekoga socijalista, prosti jezi[illegible]. Sudac je bio g. Lan[illegible]. [illegible] je zahtjevao, neka se za saslu[illegible]a, [illegible] materinskom jeziku, su sudac [illegible] imio će pozvat nekog pisara [illegible] tumača. Budući je tuženik pisara-tumača upitao, da li poznaje temeljito hrvatski jezik, te da li je sposoban protumačiti svaku hrvatsku riječ talijanski, a ovaj mu odgovorio, da nije, zahtjevao je tuženik, neka sudac toga tumača odbije, jer inače da će zapustiti dvoranu. Sudac je zadovoljio tuženiku te upozio svojeg kolegu, — g. Savo — koji govori hrvatski, neka bude tumačem. Uslied toga, što sudac nije znao hrvatski, izgubilo se dobrog pol sata u ništa. Šta takva se nebi dogodilo, kada bi sudac poznavao jezik naroda, medju kojim služi. Nu jer se radi o Hrvatima, radi toga nikoga glava neboli, ako gg. sudci nepoznadu hrvatski. Tako se postupa sa hrvatskimi strankami uviek. Dodje li slučajno kakav Niemac na sud, tada će gospoda sudci napeti svu znanost u njemačkom te podvoriti Niemca u svakom pogledu bezprikorno, akoprem je ovamo Bog zna od kuda doluto. Kako se postupa sa talijanskimi strankami, bilo bi suvišno ovdje opisivati, uvaži li se, da su oni u c. kr. uredima privilegovana raca. Za Hrvate neima pravice niti u c. kr. uredima, oni se nemogu služiti jezikom, kojim jih je majka zadojila, akoprem su pasodioci u ovoj pokrajini. Kao takovi imadu pravo zahtjevati, neka im vlada šalje činovnike, koji poznadu njihov jezik. Sudac n. pr., koji nepoznaje jezika većine pučanstva u Istri, nije sposoban za svoju službu, nije na svojem mjestu. Pogotovo pako takav sudac, koji sam u zapisnik izjavlja, da nepoznaje jezik puka, kojemu imade suditi, jest ironija sudstva, jest pljuska u obraz božici pravde — jest .... dvadesetoga stoljeća! Za takvog sudca nebi smjelo biti mjesta u Istri — zato š njime čim prije u Kalabriju!

Tutti diritto uguali!! — Abbasso la maschera! Kad je u subotu na razpravi na c. kr. kot. sudu u Puli, tuženik, Hrvat po rodu i jeziku, zahtjevao da se njega hrvatski preuluša, zavikniuo je tužitelj, koji se proglasuje socijalistom: „To je komedija!" Taj socijalista je inače izobražen čovjek i sam sebe ubraja medju inteligencu, jer se s takvom i drži. „Proletario" od 28. tekućega piše, „da žali, da se svatko može poružiti sudcem te govoriti jezikom kojim ga je volja" (tu se ima razumjeti, da je „Proletario" ciljao u našem slučaju na hrvatski jezik). Zahtjev tuženika, neka se mu pretresa hrvatski, zove socijalistički „Proletario" „episodio sconcio" (nepristojna uzpriečba) te pri tome zaboravlja, da smo u Austriji a ne u Arapskoj iliti čak u Kini, kada piše, da bi mogao danes sutra zahtjevati Arapin ili Kinez, neka se s njima arapski dotično kinezki govori. Ne, dragi „tovariši", tomu nije tako. Ravnopravnost jezika vriedi u jednoj zemlji samo za one narodnosti, koje prebivaju na okupu u dotičnoj pokrajini.

Ali nemojmo držati ni te naše „socijaliste", ili, bolje rekući, njihove „kondotiere" za tako lude, da ne bi oni znali, na što ciljaju, što i zašto tako pišu: „Tutti diritto uguali" (svakomu jednako pravo) viču oni iz svega grla, a kad hoće Hrvat da to u praksu uvede, onda zovu to socijaliste „un far da buratini", „canedjom", „jezičnom obstrukcijom", itd.

Već dulje vremena opažamo po listima, da su vodje socijalista u službi talijanske klike, akoprem to oni nieće. Oni se ne služe samo s programom gospodujuće

Franina i Jurina.

Fr. Blaze mačjemu jeneralu?

Jur. Bora je, zač?

Fr. Zač gre po ovoj vrućine va hlad.

Jur. Brižne mačice!

Fr. Će njin beni pasat.

Sjećajte se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru

...ginalno, ali s bitnosti su jedno ...ijesi hrvatsko stvorenje rade, a ...tijelu pod najsvetijim trikolorom. ... mornarice!!"

...ke vježbe o. i kr. vojne mor... ...Beški listari piše, da će k velikim ...jbama naše vojne mornarice stići i Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Franjo Josip. On bi imao doći iz Beča dne 31. agusta u Trst, gdje bi se ukrcao dne 1. septembra o. g. na jahtu „Miramar".

Od 1. do 3. septembra vršiti će se vojničke vježbe u pučini izmedju vojnika na zapadnoj obali jadranskog mora. Dne 4. septembra odbiviti će brodovlje ove vježbe radi, te će dne 5. izvanredni vježbu i ...ju vršiti će u Mali Lošinj. Dne 6. septembra kušati će brodovlje da izkrca vojničke jedne u Puli a dne 4. septembra pregledati će car i kralj razne vojničke zavode u Puli. Istoga dana na veče vratiti će se iz Pule u Beč.

Za te velike vježbe naskoro će započeti dolaziti vojništvo. Tako dolazi ovog četvrtka u veče prva satnija pješačke pukovnije br. 87 iz Celja.

Želet parobrodarsko društvo. Dvojite? Ete! — Prvu nedjelju iza sv. Jakova, u Medulinu je proštenje. I ove godine slegla se tamo sila naroda, pa ili je i parobrodić „Brioni" dovezo nešto 150 glava. Do tamo sve dobro ako i lepo. Odlazak bio na 8-30. Kad nakon nekoliko — krrrask! — Brionić se nasukao. Pomislite si vapaj djece, djevojaka i ostale čeljadi. Kad nadošle ladje u pomoć, razbježa se kud koji, te pješke preko Medulina kući. Na parobrodu osta 50 izletnika, koje se moralo izkrcati na bližnji otočić, jer se je bilo bojati, da će se parobrod za osjeke prevrnuti. Pretna ...ost Brionić se podigne, ukrcao ona si...romake sa otočića i oko 6 u jutro osvanuo u Puli. Eto kako može čovjek ni kriv ni dužan — nasjesti!

Utopljenik. U blizini pomorske strelj...ne nadjoše u nedjelju truplo podčastni...a **Fiskа Adnor**, koji je spadao 4. satniji ...rzine straže. Na glavi imao ozledu, te je valjda uronio i glavom udario o kamen, pa onako onesvješten sirota umro.

Iz Kastavara pišu nam 26. o. mj.: Vraćamo se opet — Vašom dozvolom g. uredniče — na prošle naše občinske izbore, jer nam se čini vriedno, da ostanu sve podrobnosti tih izbora i za dalnja vremena zabilježene.

Predzadnji put birali smo občinsko zastupstvo poslije 5 godina i to dne 25. i 26. jenara 1901. Tada smo složno pristupili k izboru te je kmečka stranka sjajno pobiedila u III. i u II. tielu, dočim smo u I. tielu sa krnjeli i talijanaši imali jednako glasova t. j. svaki 18. U ovom tielu pomogoše si krnjeli i njihove podrepnice tim, da je glasovao neki Karlo Roman s prokurom za oca i majku premda su oba živi bili. Na taj način došli su oni u tom tielu do većine. Naša narodna stranka učinila je utok proti izboru u I. tielu a protivnička proti izboru u II. i u III. tielu. Mi nismo mogli poči...niti nikakvu nezakonitost ili neurednost kod izbora, jer nebijaše naša komisija, ali šarenjaci pazljivo se na najsitnije pro...ti izboru u naših dvih tjelih. Usljed tih utoka bijahu uništeni izbori za sva tri tjela t. j. dogodilo se ono, što su krnjeli i šarenjaci zahtjevali i radi čega su njihovi prvaci bježali u Pulu i u Trst. Poznati rovinjski „Osar tutto" učinio je svoju da budu svi izbori uništeni znajuć, da će drugi put šarenjaci pomoću njegove nauke bolje proći.

Od strane kapetanata došao nalog, da se ponove izbori na temelju starih listina od godine 1900. Sa novimi izbori zatezalo se opet sve do 15., 16. i 17. jenara god. 1902.

Mi smo pitali i molili, da nam se dopusti pregledati listine, ali to nam nedopustiše. Vidilo se nasuprot, kako se je u občinskom uredu češlo šepirio „Osar tutto" i njegove svršene poslenčice. Mi smo znali, da nam se ništa dobra ne obćini ...nspiralo, ali s bitnosti su jedno ...ijesi hrvatsko stvorenje rade, a ...tijelu pod najsvetijim trikolorom. ... mornarice!!"

...ke vježbe o. i kr. vojne mor... ...Beški listari piše, da će k velikim ...jbama naše vojne mornarice stići i Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Franjo Josip. On bi imao doći iz Beča dne 31. agusta u Trst, gdje bi se ukrcao dne 1. septembra o. g. na jahtu „Miramar".

Od 1. do 3. septembra vršiti će se vojničke vježbe na pučini izmedju vojnika na zapadnoj obali jadranskog mora. Dne 4. septembra odbiviti će brodovlje ove vježbe radi, te će dne 5. izvanredni vježbu i ...ju vršiti će u Mali Lošinj. Dne 6. septembra kušati će brodovlje da izkrca vojničke jedne u Puli a dne 4. septembra pregledati će car i kralj razne vojničke zavode u Puli. Istoga dana na veče vratiti će se iz Pule u Beč.

Za te velike vježbe naskoro će započeti dolaziti vojništvo. Tako dolazi ovog četvrtka u veče prva satnija pješačke pukovnije br. 87 iz Celja.

Želet parobrodarsko društvo. Dvojite? Ete! — Prvu nedjelju iza sv. Jakova, u Medulinu je proštenje. I ove godine slegla se tamo sila naroda, pa ili je i parobrodić „Brioni" dovezo nešto 150 glava. Do tamo sve dobro ako i lepo. Odlazak bio na 8-30. Kad nakon nekoliko — krrrask! — Brionić se nasukao. Pomislite si vapaj djece, djevojaka i ostale čeljadi. Kad nadošle ladje u pomoć, razbježa se kud koji, te pješke preko Medulina kući. Na parobrodu osta 50 izletnika, koje se moralo izkrcati na bližnji otočić, jer se je bilo bojati, da će se parobrod za osjeke prevrnuti. Pretna ...ost Brionić se podigne, ukrcao ona si...romake sa otočića i oko 6 u jutro osvanuo u Puli. Eto kako može čovjek ni kriv ni dužan — nasjesti!

Utopljenik. U blizini pomorske strelj...ne nadjoše u nedjelju truplo podčastni...a **Fiskа Adnor**, koji je spadao 4. satniji ...rzine straže. Na glavi imao ozledu, te je valjda uronio i glavom udario o kamen, pa onako onesvješten sirota umro.

Iz Kastavara pišu nam 26. o. mj.: Vraćamo se opet — Vašom dozvolom g. uredniče — na prošle naše občinske izbore, jer nam se čini vriedno, da ostanu sve podrobnosti tih izbora i za dalnja vremena zabilježene.

Predzadnji put birali smo občinsko zastupstvo poslije 5 godina i to dne 25. i 26. jenara 1901. Tada smo složno pristupili k izboru te je kmečka stranka sjajno pobiedila u III. i u II. tielu, dočim smo u I. tielu sa krnjeli i talijanaši imali jednako glasova t. j. svaki 18. U ovom tielu pomogoše si krnjeli i njihove podrepnice tim, da je glasovao neki Karlo Roman s prokurom za oca i majku premda su oba živi bili. Na taj način došli su oni u tom tielu do većine. Naša narodna stranka učinila je utok proti izboru u I. tielu a protivnička proti izboru u II. i u III. tielu. Mi nismo mogli poči...niti nikakvu nezakonitost ili neurednost kod izbora, jer nebijaše naša komisija, ali šarenjaci pazljivo se na najsitnije pro...ti izboru u naših dvih tjelih. Usljed tih utoka bijahu uništeni izbori za sva tri tjela t. j. dogodilo se ono, što su krnjeli i šarenjaci zahtjevali i radi čega su njihovi prvaci bježali u Pulu i u Trst. Poznati rovinjski „Osar tutto" učinio je svoju da budu svi izbori uništeni znajuć, da će drugi put šarenjaci pomoću njegove nauke bolje proći.

Od strane kapetanata došao nalog, da se ponove izbori na temelju starih listina od godine 1900. Sa novimi izbori zatezalo se opet sve do 15., 16. i 17. jenara god. 1902.

Mi smo pitali i molili, da nam se dopusti pregledati listine, ali to nam nedopustiše. Vidilo se nasuprot, kako se je u občinskom uredu češlo šepirio „Osar tutto" i njegove svršene poslenčice. Mi smo znali, da nam se ništa dobra ne obćini ...nspiralo ali smili smo se zajedno u izbornu kabu u noći, da će vladati red i zakon. Ako smo se prevarili, pismo na žalost bili u Istri mi prvi pi zadnji.

U komisiju izabrase sva svoje da si tako unapried osiguraju pobjedu. Glasovali su živi i mrtvi, koji nisu imali izbornog prava; dapače i takovi, koji prah leži pod zemljom već preko 30 godina; glasovali su i oni, koji bijahu po 3—4 mjeseca nedavno u tamnici radi prevare ili drugog zločina; bilo je dapače i u komisiji takvih kažnjenika. Protivnici glasovali s prokurasi a naše bacali pod stol. Na taj način morali su nadvladati nas neuke, zapuštene i tlačene. Mi smo podnesli utok proti tim izborom ali u Trstu nam ga odbiše riešitbom od dne 7. maja; ta riešitba kolala je u Puli do 28. maja te ju dobismo nakon mjesec dana.

Naši krnjeli znali su davno prije, da je naš utok odbijen, jer su imali glasove od s l a đ k o g a Rizzi-a iz Pule i od drzovitog „Osar tutto" iz Rovinja. Oni su pleli i snovali koli u Puli toli u Trstu tako dugo, dok je gospodska nad kmetskom predobila.

Nas boli duša kad vidimo, kako se nekoji naši druže i prijateljuju sa ljutimi protivnici našega naroda i naše krvi. Ti nesretnici zaboravljaju na narodnu čast, na svoje poštenje i na svoju častnu starinu. Nije li možda žalostno, što se naš barba Tone druži i kumuje radje s Rovinjci, s talijanaši i krnjeli nego li s nami, domaćimi sinovi, koji smo potekli kako i on od priprostih kmetskih roditelja?! Žalostna Vam majka barba Tone, koja Vas je svojim mlikom dojila i našim hrvatskim jezikom odgojila. Promislite dobro, je da li njoj vraćate milo za drago. Mi sudimo, da ne. Je li tako?

Pazinski kotar:

Natječaj za mjesto učitelja na pripravnici. Službeni list primorske vlade od prošle subote priobćuje natječaj na mjesto učitelja za c. kr. pripravnicu, koja će se otvoriti početkom školske godine 1902.—1903. u Pazinu.

Talijanski listovi priobćujuć gornju vjest, udaraju žestoko na cesarsku vladu, koja da neima novaca za druge potrebe, dočim ih imade za hrvatske škole. Hrvatska pripravnica u Pazinu, da nije na pravom mjestu, pa će se ju morati od tamo maknuti, kad se bude preustrojilo učiteljište u Kopru.

Pišu nam iz Pićna: Pred nekoliko tjedana otvorio je Fumić Franjo pomoću g. Mata Benković-Runko svoju novu postolariju u Pićnu. Siromašan Fumić našega je roda i naše čudi, dobar dečko, bez otca i slobodno bez majke. S toga nam već samo čovjekoljublje nalaže, da ga podupiremo. A kad tamo evo ti buke i galame sa strane poznatoga talijanaškog postolara, komu nova postolarija nije baš po volji. Bojeći se taj postolar, da će mu se valjda sir iz kljuna omaći, dao je odmah prilepiti na zidovima njeke talijanske lažne plakate, kojima poziva občinare ruka se kod njega služe, jer da će se radit za kruh jeftinije — znamo dobro kako — od nove postolarije, koju izričito imenuje. Plakati su pisani tako liepom talijanštinom, da spadaju gotovo u talijansku literaturu.

O plemenitoj namjeri talijanaškog postolara suvišno je govoriti. Medjutim čemo mi najtoplije preporučiti svim i svakomu Pićancu, kao i susjednim občinam Šumbregu, Kršanu, Gračišću, koje nemaju postolara, neka se kod Fumića služe, koji je i u finijim radnjama vrlo vjest postolarski majstor i koji će svojom dobrom robom uz umjerenu cienu stalno svakoga zadovoljiti.

Sa druge strane veže nas također rodoljubnost, da se i mi dižemo ove. Svoji k svojim, osobito kad nam na dlanu leži, kako su njekoji talijančići baš u Pićnu pred dvadesetak godina poljanili, a sada mrze nas narod i jezik još više nego prije: valjda zato, što im je on sam dao bolju snagu.

Tu mržnju pokazali su i time, što su pred njekoliko dana već dva puta zamazali dvie hrvatske table, a to upravo Benkovićevu nad ulazom krčme i Fumićevu nad onim postolarije, nadajuć se, ne bi li možda ovim načinom spustili propalo, gnjilo a i smješno i bedasto talijanstvo Pićna. Što češ čistijih Talijana nego li su Ćiković, Marčac, Bačić, Renčić, Lupetina, Grbac, Grzinić, Aničić itd.!!

Ne znamo šta rade ovdješnji žandari, koji nisu mogli ili htjeli pronaći sve noćne krivce.

Kad imamo već pero u ruci progovorit ćemo koju i o n a š i m š k o l a m a. Hrvatska pučka škola broji do 150 djece, dočim ih ima talijanska nešto preko dvadeset, izmedju kojih je ciglih 7, slovom sedam muških. Buduće školske godine biti će ih u talijanskoj školi još manje, jer su ove godine njekoji proglediali. Talijanska ima stalno namještenoga učitelja drugoga reda a hrvatska sa tolikom djecom samo jednoga podučitelja, koji je danas ovdje, a sutra Bog zna gdje. Nije treba spomenuti, kako škola trpi, kad dobiva svako toliko drugoga učitelja. A k tomu još ogromni broj djece! Nebi li bolje, zatvoriti tu nepotrebnu talijansku školu pa hrvatskoj dati dvie sile. Time nebi trpila pokrajinska blagajna niti pare više, a škola bi bila u redu i napredak bolji. Da je naša hrvatska škola tako malobrojna, bili bi ju odavna već uništili, bez da bi se koji privatni zauzeo za njezino ukinuće. Prošle školske godine posjetio je zemaljski školski nadzornik g. Ravalico talijansku školu u Pićnu. Vrlo dvojimo, da je predložio njezino ukinuće. Sama „Lega Nazionale" težko da bi uzdržavala školu za tako malen broj djece, a c. kr. školske oblasti nisu se do sada ni maknule da učine kraj tolikoj nezakonitosti. Gdje je taj zakon? Poštivajte ga jednom vi, koji ga imate nadzirati! Zatvorite posve nezakonitu i sasma nepotrebnu talijansku školu, koju polaze N. B. hrvatski renegati a otvorite je tamo, gdje ju zakon na sva usta zahtjeva! Inače morat ćete i vi priznati, da je zakon mrtvo slovo. Bit će možda i rekurs na vrhovno sudište, jer uporabljamo sva zakonita sredstva; ali vrhovno sudište odlučiti će kao za Žminjsku školu, tako da će isto zakonu u brk smatrati — con magistrale scambietto — talijansku školu opravdanom, a hrvatsku neka voda nosi u — Rušu! Živila ravnopravnost!

Porečki kotar:

Iz Poreštine. U broju od 21. febrara, bilo je spomenuto pod naslovom: Je li moguće — da imade u Istri svećenika, koji nisu polazili nikakve gimnazije a ipak danas mise. Jest, to je istina.

Osobno sam poznavao pok. Strecheglia, župnika u Novoj vasi kod Buja, rodom trščanina a umrsšeg još mlada pred dvie godine. On bijaše čovjek jako pistrouman, učen i na dobrom glasu kano valjani talijanski patrijota. On u svojoj kući podučavaše mladiće talijansko i šarenjačke u talijanskom i latinskom jeziku i još neke predmete školske, dokle bi došli na dobu, da idu u goričko sjemenište.

Jedan od takvih svećenika je Don Giovanni Cecco od Ivana, rodom iz Nove vasi kod Buja a sadašnji župe-upravitelj u Vižinadi. Ja ga osobno poznam, jer bijasmo dvie godine u Rovinjskom selu. U koliko sam upoznao, takvi su vam svećenici plitkoga znanja; ali za naše talijane i gospodina Flappa su dobri, samo kada znadu latinski čitati misu i dobro agitirati proti Hrvatom. Na njihove se propovjedi smije narod u crkvi. Evo vam uzod jedne: „Sveti Pave sve ča je čuo od svojih mesta išušo sve je popisal" (popisao). Pak nesmijte se!

Voloski kotar:

Iz Veprinca nam pišu, da je tamo preminula čestita gospodarica Marija Blagaj, supruga poznatog rodoljuba M. Blagaja i majka vriednog mu sina Ivana, te ostale mu braće. Pokojnica bijaše poznata kao dobra skrbna gospodarica i brižljiva majka te je mnogo doprinela blagostanju njezine obitelji. Vriednoj pokojnici vječni pokoj a njezinim milim naše iskreno sućešće!

Iz Mošćenica nam pišu: Ravnateljstvo pučke ovdješnje škole izrazuje ovime otvorenu najdublju zahvalu: presvjetlome gosp. Pavlu Gugleru, biskupu u Zagrebu, što je upisao školu u članove utemeljitelje „Hrvatskoga pedagoško-književnoga zbora u Zagrebu," svotom od K 50; velemožnome gospodinu Gjuri Ružiću, veletrgcu i tvorničaru na Rieci, što ju je učinio članom družtva sv. Jeronima sa K 20; slavnoj knjižari Kugli i Deutsch u Zagrebu, koja je obdarila školsku knjižnicu sa 66 prekrasnih knjiga za mladež i slavnome „Hrvatskomu pedagoško - književnome zboru u Zagrebu", koji je školi kao novom utemeljiteljnome članu darovao 38 knjiga.

Bruno Jurinčić,
ravn. učitelj.

Broj gostova u Opatiji. Od 1. septembra 1901. pak do 16. julija 1902. bijaše u Opatiji 15.079 osoba. Od 10. julija 1902. pa uključivo do 16. julija narasao je broj gostova za 522 osobe. Dne 16. julija bijaše gostova u Opatiji u svemu 1473.

Lošinjski kotar:

Neugasiva ljubav Nerezinaca — za Benečiće!! U talijanskih novinah Primorja čitamo, da je poslao neki Costante Camalich iz Nerezina mletačkomu patrijarhi, povodom pada zvonika sv. Marka brzojavnu sažalnicu sliedećeg sadržaja:

Spojeni sa Mletci putem stoljetnim neugasivim čuvstvom, nerezinski pomorci ...ćutiše ništa manje nego li ostali Talijani bolest radi pada zvonika, tog slavnog spomenika, željeni cilj, komu se je svaki putnik rado približao. Vjerni u sreći i nesreći, kličemo: Eviva S. Marco!"

Žalimo te n e s r e t n e nerezinske talijanske mornare, kojim se kida srce od boli radi porušenog zvonika. Nebi škodilo namazati ta talijanska srca kolomazom, zar ne g. Kamaliću?!

Državna podpora za popravak tornja. Iz Cresa nam pišu, da je doznačio ministar bogoštovlja i nastave občini creskoj državnu podporu od K 764 za popravak starinskog tornja ili tvrdjavice iz XVI. stoljeća uz uvjet, da ostale troškove namire mjesine oblasi.

Razne viesti.

80-godišnjica presvj. g. dra. Dinka Vitezića. Sve hrvatske i slovenske novine donesoše viesti o 80-godišnjici našeg velezaslužnog starine presvj. d. dra. Dinka Vitezića. Glavni opozicionalni hrvatski listovi donesoše obširne članke slaveći našeg prvaka kao uzornoga rodoljuba i narodnoga dobrotvora, kojemu žele, da bi dočekao skrajne medje ljudskoga vieka i da bi doživio sretnije dane svoga naroda.

Vjenčanje. Iz zagrebačkih listova doznajemo, da se je tamo vjenčao dne 26. o. mj. g. Slavo D r a g i ć, profesor kr. realne gimnazije u Zagrebu sa gospodičnom Darinkom Baborsky. Mi čestitamo najsrdačnije našemu prijatelju gosp. Dragiću, poznatomu ponajboljemu dobročinitelju naše „Družbe sv. Cirila i Metoda".

Bog blagoslovio njegov vez sa odabranom njegovog srca!

Kranitba engleskoga kralja Edvarda, obaviti će se, kako je sada ustanovljeno, dne 9. agusta o. g. Kraljevski supruzi stići će u London dne 6. agusta. Kralj sa gostovi pregledati će svoju vojnu mornaricu dne 10. agusta u Spitheadu.

U Galiciji već 14 dana krzmaju, poljodjelci te se njihovom krzmanju pridružuju danomice novi. Računa se, da je krzmajućih preko 100.000 osoba. Položaj biva sve to ozbiljniji.

Glavna skupština slovenske „Družbe sv. Cirila i Metoda". Ravnateljstvo slovenske „Družbe sv. Cirila i Metoda" sa sjedištem u Ljubljani, pozivlje svoje članove na XVII. godišnju glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 7. agusta o. g. u Ilirskoj Bistrici po sliedećem razporedu: 1. Sv. misa u 9½ u dekanskoj crkvi u Trnovom. 2. Skupština u 11. sati u hotelu „Ilirija": a) Pozdrav predsjednika; b) izvještaj tajnika; c) izvještaj blagajnika; d) izvještaj nadzorničtva; e) izbor trećine družbinog ravnateljstva.

(Po pravilih izstupe ove godine iz ravnateljstva: Tomo Zupan, Ivan Hribar, Luka Svetec i Ivan Šubič) f) izbor nadzorničtva i g) izbor počastnog suda.

Poslije skupštine skupni objed u istom hotelu; za objed treba se oglasiti do 5. agusta gg. Žnideršič i Valenčič u Il. Bistrici.

Odlazak iz Il. Bistrice putem sv. Petra brzovlakom u 9.27 na večer, pošt. vlakom na 6.38 isto večer.

Za one koji idu u južnu Afriku. U zadnje vrieme nastala je silna seoba naroda u južnu Afriku, pa je englezka vlada da to ograniči, izdala 15. i 17. ovog mj. nove naredbe, po kojih se moradu izseljenici ravnati. Englezki konsulat u Trstu, jedini je u Austriji vlastan izdavati „Dozvole" za izkrcanje. Tko želi imati takvu „dozvolu", morati će imati: 1. Putni list. 2. Svjedočbu dobra ponašanja. 3. Dokazati, da svaka osoba imade 2400 K izvan putnih troškova, te da se može iza izkrcanja sama uzdržavati. 4. Navesti razlog radi česa polazi u južnu Afriku. 5. Pod prisegom izjaviti, da nije u prošloj vojni ratovao proti Englezima. 6. Koji se kane izseliti, moradu se osobno prikazati konzulatu.

Onim koji se sele u južnu Afriku da traže radnju, dakle bez stalnog cilja, onima se neće u nijednom slučaju izdati „Dozvole". Valja jošte imati na pameti, da te „Dozvole" vriede samo za izkrcanje u jednu luku južne Afrike, tko pako želi u nutrnjost zemlje, morati će zatražiti novu „Dozvolu" tamo gdje se izkrca.

Izvoz dužika u Francezku. Austro-ugarski konzul u Cette izvieštuje, da je u Franceskoj dobra prodaja dužicam za bačve, uzprkos lošoj vinskoj trgovini. Prošle godine izvezla je Austro-Ugarska najviše dužica u Francezku i to: 292.332 kvintala; Rusija uvezla je tamo 116.656 kvintala dužica. Dne 31. decembra 1900. bijaše u Francezkoj 20 milijuna dužica uveženih iz Austro-Ugarske. Godine 1901, uvezlo se iz Trsta i Rieke u Francezku 43 milijuna dužica te ih bijaše dakle u svemu 63 milijuna. Od toga prodala je Francezka 41 milijun te ima još u skladištih 22 milijuna dužica.

Najveći i najbrži parobrod na svietu. Početkom agusta porinuti će sa škvera Pulkan u Štettinu u prisutnosti njemačkoga cara Vilima najveći do sada poznati parobrod što ga je dalo sagraditi družtvo „Sjeveronjemačkog Lloyda" za prevoz izseljenika.

Parobrod imati će dva svrdla, četiri pokrova i biti će dugačak 215 metara, širok skoro 22 metra; roniti će 8 metara; visina mjeriti će u svemu 12·50 metara; prostora za 26.000 bačava a nositi će 19.500 bačava (tonelad).

Na parobrodu biti će mjesta za 1000 putnika u sobah i za 800 njih pod krovom; momčadi će imati okolo 585. Kad bude plovio krcat, imati će u sebi okolo 2409 osoba, kano malen grad.

Silni strojevi razvijati će jakost od od 36.000 konjskih sila, koje će davati parobrodu brzinu od 23 uzla na uru.

Za slučaj rata služiti će onaj parobrod kao pomoćni križar carske mornarice.

Iz Londona u New-York u 112 sati. List „Journal des Transports" piše, da će se moći od sada prevaliti put iz Londona u New-York u 112 sati ili u 4 dana i 16 sati, pošto se neće, kao do sada, odlaziti iz Donera, Liverpola ili iz koje druge luke Englezke izravno u New-York, već iz luke Londondery (zapadna obala Irske) pa odatle u Halifax a odatle željeznicom u New-York. Putna osnova glasi: Iz Londona u Liverpol željeznicom u 5 sati; iz Liverpola u Londondery (preko prije kanal sv. Jurja a odatle željeznicom u Londondery) 7 sati; iz Londondery u Syd 80 sati; a odavle željeznicom u New-York 20 sati.

Književne viesti.

Primili smo sa zahvalnošću sliedeće knjige: „Naši liberalci". Prvi snopič: Liberalna vera.

„Uzroci i posljedice" afere zavoda sv. Jeronima u Rimu. Napisao V. K.

Naš pjesnik g. Rikard Katalinić Jeretov, pozivlje na predplatu knjige pod naslovom „Inje".

U „Inju" biti će sakupljene crtice od kojih su mnoge već prevedene bile na tudje jezike. Knjiga će osvanuti ukusno opremljena, iznašati će 10 tiskanih araka a zapadat će 2 K. Novac se šalje pjesniku u Zadar.

Razni prinosi.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca lipnja sliedeći prinosi:

a) utemeljiteljni: Gorička ljudska posojilnica, Gorica K 50; Laginja dr. Matko odvjetnik, Pula K 10;

b) redoviti: gg. Šverko Juraj trgovac, Pazin K 10; Matika Josip, Pazin K 6;

c) podupirajući i darovatelji: gg. Gjivić Stjepo prigodom odlazka iz Pule K 50; Modrušan Juraj, Žminj, sabrao prigodom krštenja Starčić Josipe kćeri Ivana K 3.20; Turčinović Josip, Pazin K 1; Laginja dr. Matko odvjetnik, Pula K 10; Rodoljubi u Tinjanu sabrali 4./5./02 K 4·20; Monas Josip učitelj, Gologorica K 1; Bogdanović Mate, Šibenik, na počast blag. pok. Natalije Truden, Trst K 25; Mandić dr. Franjo, Trst, kao gornji, K 10; O. Jerko Jurišić samos. predstojnik, Dubašnica K 2; Rode Franjo umir. učitelj, Dubašnica K 3; Žic pop Petar župeupravitelj, Sv. Vid K 2; Gržetić Ante i Kate Sv. Vid K 3; P. P., Dubašnica K 1; Spinčić Vjekoslav zastupnik naroda, Opatija K 20; Matejčić Franjo c. kr. zemalj. školski nadzornik, Trst K 20; Skrbite za nauk K 3·26; Zović Marko krojač, Pazin K 3·96; Ljubimac prosvjete, Pazin K 10·92; Dar za odjeću učenikom, Pazin K 10; Buzetsko družtvo za štednju i zajmove, Buzet K 100; Frulić Šime župnik, Grdoselo K 10;

Sabrano prigodom imendana Rogač Antona dekana, Hrušica K 25·50; Vitezić dr. Dinko, Krk K 59; Mandić dr. Franjo, Trst, prigodom smrti Mačak Franice K 10.

Plemenitim darovateljem najsrdačnije se zahvaljuje Odbor.

Gospodarske viesti.

Izložba goveda u Bujah. Nastojanjem kotarske gospodarske zadruge u Bujah, obdržavali će se tamo izložba goveda sa darovi dne 31. o. mj.

Darovi bijahu opredieljeni za bikove od dvie godine napried dva dara, t. j. jedan od 200 i jedan od 160 K. Za krave od 3 godine napried, koje su poznate kao plodne, dva dara, jedan od 40, drugi od 20 K.

Podarovana goveda valja da su rimsko-podolskog plemena i odgojena u onom kotaru. Podarovane bikove morati će vlastnik držati bar kroz jednu godinu za naskok.

Skupština vinogradara i poljodjelaca Dalmacije. Velezaslužni splitski „Pučki List" donaša u zadnjem broju na prvom mjestu proglas, kojim pozivlje svakoga, komu je do obćega dobra, da dodje dne 3. agusta o. g. u Split na skupštinu, na kojoj se ima utvrditi način, po kojem će se moći prodavati poljske plodove, što se na žalost slabo razprodavaju. Preporučamo — kaže rečeni list — svim našim prijateljem, da svaki u svojem mjestu protumači narodu veliku važnost ovoga sastanka, te se pobrine, da čim veći broj gospodara i težara dodje onog dana u Split. Skrajno je vrieme, da se i mi u Dalmaciji probudimo, te da se stanemo sami brinuti za svoje dobro, kad nam od vlade nema pomoći.

(Nebi li se što slična dalo i u našoj Istri prirediti? Mičite se gospodine pišče. Op. ured.)

Vlaška klauzula. Bečki listovi, koji dolaze u doticaj sa vladajućimi krugovi pišu, da se traži način, kako bi se zadovoljilo pučanstvo vinorodnih pokrajina Austrije i kako se nebi istodobno oštetilo probitke Italije. Čini se, da je talijanski odaslanik u Beču već započeo pregovore sa ministrom izvanjskih posala u tu svrhu, da bi Austro-Ugarska i promjenjenom klauzulom sačuvala Italiji nekoje povlastice klauzule. Italija da se nada, da će Austrija pristati na to, da se ustanovi neku količinu talijanskoga vina, za koje bi vriedila i nadalje sadašnja carina od for. 3·20 u zlatu.

Filijalka
c. kr. priv. austr. Kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima: **Uplate u krunama**
proti knalma blagajne deseeitalje:
za predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kricpost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlei u krunama razpoložive s mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Ricku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd **bez troška.**

Bavi se **kupnjom i prodajom** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove na Warranta i vriednosti** uz najumjestnije uvjete.

Predujmove stvara na dokumenta za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda **isplaćuju** mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

Listnica uredničtva i uprave.

Budući nemamo nikakovih osobitih političkih važnih viesti, to smo i ovog puta izpustili „Politički pregled" radi preobilnog drugog gradiva. Istotako izpustili smo jur složeni nastavak opisa „Izlet na Učku" te druge viesti. Gradiva imaćemo uz to za 4 nedjeljna broja, mu zaključe ne ćemo radi nemarnosti predplatitelja uprave, tome učiniti korak natrag te izdavati ih samo jedanput na čedan.

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podieliti i u tri diela.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača
IGNAGIJ KRON
Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled svojih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 59. Pula, u petak dne 1. agusta 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.
Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 8 K za seljake } na godinu, ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.
Izvan carevine više poštarina. Plaća i stiže se u Puli.
Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koji u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Tečajne listare broj 34.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Javna zahvala.

Velik broj prijatelja, znanaca i mnogo drugih poštovanih osoba, te zastupstva općina, društava i zborova sjetiše se ovih dana mene prigodom osamdesetgodišnjeg mojeg rodjendana, te me starca pozdraviše pismenim i ustmenim čestitkama; medju ostalima počastiše me svojim brzojavkama hrvatski Mecena i dika svih Slavena Nj. Preuzvišenost biskup Strossmayer; gg. dr. Š. pl. Bresztyensky, predsednik saborskoga Kluba hrvatske opozicije; vitez Ivan Trnski, predsjednik društva hrvatskih književnika; Milan Krešić, predsednik saveza hrvatskih pjevačkih društava — u ime svoje i u ime kluba i društava, koja zastupaju.

Osim toga razne novine i različitih političkih smjerova u Istri i izvan Istre, sjetiše istom prigodom mojoj neznatnoj osobi ciele članke, u kojima su laskavim crtama opisali moje skromno djelovanje na političkom polju, a novine istarske „Naša Sloga" u Puli i „Narodni List" u Zadru svoje stupce izašle su i u svečanom ruhu, a prva i sa slikom.

Tolikih izkaza ljubavi i odlikovanja nisam očekivao u mojoj starosti, pa ne mogu naći dovoljnih rieči, kojima bi se zahvalio.

Želio bih vlastoručnim pismom svakomu posebice da izrazim svoju harnost, ali, na žalost, vid, koji me posve ostavio, sprema mi ne dopušta, pa mi ne preostaje, nego da to učinim evo javnim putem. Srdačna, dakle budi hvala svim odličnim i milovanim osobama, koje me se ovih dana sjetiše. Njihove su rieči bile utjeha velikom mojem srcu, jer me razveseliše i jasno uvjeriše, da nije moja neznatna osoba, koja ih je na to potakla, nego sveta stvar — spas zapuštenog istarskog naroda — za koju sam radio. Dao Bog, da mnile se želje svih, a ja do zadnjeg časa svoga života ne ću zaboraviti ljubavi, koju mi izkazaše, i sada u danima starosti velike me misao, da tužni Istran ipak ima prijatelja i jedna će želja napuniti radošću moje srce, da bi se svi Hrvati uviek i svuda u dobroj stvari našli na okupu.

A da ne samo rieču nego i djelom posvjedočim svoju zahvalnost prema svima, učinio sam, u koliko mi moje prilike dopuštaju, podieliti:

po 200 K svakomu od triju naših zavičajnih društava, naime: Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru, Bratovštini hrv. ljudi u Puli i Djačkom pripomoćnom društvu u Puli;

po 100 K svakomu Akademičkom potpornom društvu u Zagrebu, Beču i Gracu;

po 100 K Kninskom starinarskom društvu i društvu Bihać u Dalmaciji;

po 50 K Prvom istarskom Sokolu u Puli;

po 50 K Društvu hrvatskih književnika u Zagrebu, kamo sam zamoljen kao zemeljiteljni član, te napokon

po 100 K u ime članarine Akademiji hrvatskoga jezika, koja se ima ustanoviti na otoku Krku.

Osim toga imam još liepi broj tamburica i partitura poznatog skladatelja V. G. Broža; ove hoću da se razdiele medju ona istarska tamburaška društva, koja će se u tu svrhu na vrieme obratiti na g. A. Brozovića, nadučitelja i čuvara knjižnice obitelji Vitezić u Vrbniku.

Ovom prilikom budi mi još dozvoljeno, kao staromu i izkusanomu boriocu na političkom polju, progovoriti par rieči. Nastalo je vrlo važno doba za nas Hrvate i druge Slavene, što nas ima po Balkanu. Riešenje balkanskoga pitanja od dana na dan biva življe, približava se svome koncu. Balkan je naš i položajem i jezikom i povješću i narodnom kulturom, jednom rieču: naš je Balkan bio i nam mora Balkan ostati. Ali ipak za liepim Balkanom potežu se preko nas i mimo nas tudjinci.

Za to u tom ozbiljnom trenutku preporučio bih svim i svakomu nas, bez razlike vjere i plemena, medjusobnu ljubav i poštovanje, bratsku slogu.

Bratska ljubav i sloga stvaraju čudesa, one su kadre jedine osujetiti zlobne osnove i zasjede kivnih naših neprijatelja. Tim putem samo doći ćemo do uzvišenog cilja, za kojim treba da teži svaki pravi rodoljub — narodnog jedinstva i slobode; radimo dakle tako, da se i izkažemo dostojni imena kulturnoga naroda i pred svojim protivnicima obranimo narodnu čast i ponos.

Na koncu molim č. Uredničtva novina, koje me se sjetiše prigodom osamdesetgodišnjice, da bi izvoljela primiti i uvrstiti u svoje listove ove moje rieči, na čem budi njim i svim ostalima još jednom od srca hvala i pozdrav.

U Krku, dne 27. srpnja 1902.

Dr. Dinko Vitezić.

Istarski sabor.

IX. i posliednja sjednica.

U Kopru, dne 15. julija 1902.

Prisutni: predsjednik Campitelli, vladin zastupnik Fabiani i 28 zastupnika. Manjka samo Marchetti, odsutan za cieloga zasjedanja radi bolesti.

Zapisnik posliednje sjednice bje pročitan i bez primjetbe odobren.

Sužalje.

Predsjednik, otvoriv sjednicu, pročitao je njekoliko rieči sužalja radi nesreće, koja je zadesila Mljetke tim, što se je srušio tisućgodišnji zvonik sv. Marka. Te rieči pročitao je, kako i sam reče, potrt skoro plačuć i brišuć svoje staro lice. Sabor ga je jednoglasno ovlastio, da gradskomu načelniku Mljetačkomu izreče svoje sužalje. Već istoga dana dobio je i zahvalu zato.

Razni predlozi.

Nješto predloga, što su jih naši zastupnici k proračunu prije sjednice izručili predsjedniku, dao je ovaj u talijanskom jeziku pročitati. Priobćujemo jih kod odnosnih rubrika proračuna.

Proračun zemaljske zaklade za godinu 1903.

Već u predjašnjoj sjednici provela se je glavna razprava proračuna, gdje su naši zastupnici na usta zast. Kozulića izjavili, da će glasovati proti proračunu, jer se pokrajinski novac nepravedno i raztrošno izdaje.

Ovdje ćemo po rubrikah navesti troškove ili potrebоće, pak onda kako da se jih pokrije.

Saborski troškovi.

Saborski troškovi iznašaju u sve K **22.800**, i to za dnevnice i za putne troškove zastupnikom K 10.000, za stenografiju K 1800, za pisarију i tiskovine K 8000, za različite troškove K 3000. — Za troškove glasuje samo većina.

Troškovi uprave.

Ti troškovi su ogromni. Težko da su razmjerno toliko veliki igdje drugdje. Zemaljski kapetan dobiva godišnjih K 7200, sva četiri prisjednika ili asesora K 20.000. Troškovi za zemaljske ureде iznašaju u sve K **83.180**. I to: plaće i petgodišnji doplatci zemaljskim činovnikom K 40.100; plaće zemaljskim službenikom K 4040; doplatci službovanja K 6840; pripomoći praktikantom K 2200; dnevnice K 2400; najamnine K 600; remuneracije i podpore K 1400; dnevnice i putni troškovi K 8000; pisarničke potrebоće i pokućstvo K 6000; list za zakone i naredbe K 1000; zemaljska knjižnica K 1200; uzdržavanje zemaljskih zgrada K 3400; ogriev i razsvieta K 4800; razni drugi troškovi K 1200. Za sve te troškove glasuje samo saborska većina.

Troškovi za naukovne svrhe.

U te svrhe proračunana je sveukupna svota od K **420.213**. U tom su školske podpore K 24.000; prinos u školsku zakladu (bez školskih taksa i bez onoga što občine za škole troše) K **317.628**; prinos u mirovinsku učiteljsku zakladu K 18.800; za poučavanje gluhoniemih K 17.820; za delavske škole K 10.000; za zemaljski realni gimnazij u Pazinu kruna 31.965.

Kod te rubrike oglasio se je za rieč zast. Spinčić da pokaže, kakve se krivice Hrvalom i Slovencem u tom obziru čine, kako se za talijanske škole i talijanske učenike novcem upravo razbacuje, i kako se Hrvatom i Slovencem nedaje niti najnuždnijega za prvu naobrazbu. U svom govoru podvrgao je Spinčić kritici izvješlaj o stanju školstva u Istri u u školskoj godini 1900./1901.; onda napose iztaknuo krivice koje se našemu narodu čine, i konačno prigovorio takodjer njekim stavkom navedenoga proračuna. Kao posliedak svoga govora postavio je razne predloge, i predao jih saborskomu predsjedniku. Ovaj je govorniku, — predlagatelju reko, da će te predloge tečajem sjednice dati prevesti, i o njih razpraviti. Izlagao se je. Predloga nije nit priobćio, nit dao u razpravu nit na glasovanje. — Govor i predloge ćemo napose donieti. Za vrieme toga, dakako hrvatskoga govora, često je uznemirivala galerija, toliko da je i sam vladin povjerenik njekoliko put pogledao predsjednika, kao da mu hoće reći, da vrši svoju dužnost. Predsjednik je ili blago opominjao, ili se držao kao da ništa nije. S toga mu je govornik jednom doviknuo glasno i jasno: Pak će se predsjednik tužiti, ako ga označimo i nazovemo imeni, koje svojim ponašanjem podpuno zasluzuje!

Za tu rubriku proračuna glasovala je dakako samo većina, najme talijanski zastupnici.

Zdravstveni troškovi.

Ti svi troškovi iznose u sve K 16.000, i to za ciepljenje kozica, proti epidemijam, za kinin i slično. Glasuje samo većina.

Čovjekoljubni i dobrotvorni zavodi.

Pod tom rubrikom proračunano je troška za bolestne K 260.000; za umobolne K 72.000; za zavode materinstva K 8000; za nadjenu dječicu K 2000. I za to sve glasovala je samo saborska većina.

Javne gradnje.

U toj rubrici proračunano je: za zgrade K 12.000; za gradnje i uzdržavanje cesta K 81.000; za vodne radnje i obskrbu vode K 83.800; za željeznicu Trst-Poreč K 10.000.

Vriedno je, da potanje zabilježimo troškove za cesto- i vodogradnje.

Za cestogradnje je redovitih troškova K 25.000, izvanrednih K 56.000. Izvanredni ti troškovi razdieljeni su ovako: treći obrok za izgradnju ceste Labin-Barban K 18.000; cesta Kanfanar-Margani K 4000; cesta Hum-Roč K 4000; cesta izmedju Citanove i Brtonigle te Daljskoga Sv. Lovreča K 4000; cesta Završje-Kostanjica K 1900; cesta u Kastavskoj občini K 1000; cesta od mosta Rižane do državne ceste Kopar-Buzet K 1000; cesta Kršan-Čepić K 1000; za kamate osigurane občini Poreč na uložak od preko 25.000 kruna od nameta u poreznih občinah interesovanih za gradnju ceste Poreč-Dračevac K 5465; za ceste pristupne k postajam željeznice Trst-Poreč na pruzi Buje-Poreč K 15.635.

Od te svote proračunane za vodogradnje ima 12.000 kruna redovitih troškova, 71.800 kruna izvanrednih. Izvanredni troškovi odpadaju ovako: Treći obrok prinosa pokrajine za uredjenje Raše i prosušenje Čepićkoga jezera K 24.000; prvi obrok prinosa pokrajine za uredjenje gorskih potoka u poriečju Mirne K 11.000; prinos pokrajine za izradjenje nacrta za uredjenje drage Mirne K 15.000; vodovod u Vrbniku K 3000; vodovod u Dobrinju K 1000; vodnjak u Ceri i Vetvi K 1000; vodnjak u Tinjanu K 1200; vodnjaci u Skvažićih, Globićih, Štefanih i Škalnici, sve u občini Kastavskoj, po K 1000 za svaku; obskrba pitne vode u Grižnjanu K 1200; vodnjak u Sv. Petru-Iloviku K 1000; fontana u Karojbi K 1000; vodnjak u Krkavcih K 1200; obskrba vode u Sv. Petru (pod Piran) K 1500; vodnjak u Kavranu K 1000; fontana u Loki K 1500; vodnjak u Marezigah K 1000; prinos k uredjenju Reke (u Osapskoj dolini) K 1200; prinos k uredjenju potoka Brusan (občina Jelšane) K 1000.

Kod te sve rubrike, za koju su glasovali takodjer zastupnici manjine, razpra-

vili su se također predlozi: dra. M. Laginje, obzirom na cestu Klana - Paka; zast. Kompare za podporu za cestu Rakitović-Podpeć-Črnikal; Andrijčića za podporu od 1000 kruna za uredjenje potoka kod Dobrinja i podporu Baški za uredjenje potoka. Prvi dio predloga dra. Laginje, da se naime 14.000 kruna predujmljenih sa strane zem. odbora za cestu Klana-Paka uračuna kao prinos pokrajine za tu cestu, bio je prihvaćen. Drugi dio predloga dra. Laginje, da se glasuje dalnjih 20.000 K za tu cestu kao i za onu od Studene na Rečinu, bio je izručen zem. odboru, da prouči stvar i u koliko mu sredstva dopuštaju dade. Tako i predlozi Kompare i Andrijčić. Predstavnik zem. odbora i izviestitelj fin. odbora dr. Bubba su naime rekli, da se svota proračuna neda u zadnji hip mienjati.

Kod te razprave bilo je govora također o spravi za traženje vode, i član zem. odbora je rekao, da je ta sprava već nabavljena, i da se nješto udesuje.

Nadalje potaknuo je Davanzo izgradnju ceste izmed Citanove i Poreča sa skupim mostom preko dolnje Mirne; zast. Rizzi prosušenje močvare kod Vrsara, Zarotti telefonične sveze izmed glavnih središta pokrajine.

Za sve predloge kod te rubrike glasovali su složno svi zastupnici.

Konačno govorio je kod toga dr. Matko Trinajstić za izgradnju ceste Lupoglav-Lanišće. Pozvao se je na zaključak sabora iz godine 1894., kojom bi jaše naloženo zemaljskomu odboru, da načini shodna za izgradnju te ceste. Predsjednik je izjavio, da će zemaljski odbor ovršiti svoju dužnost.

Troškovi za poljodjelske i gospodarske svrhe.

Svi ti troškovi proračunani su na 93.000 kruna, i to za pokrajinski poljodjelski zavod preko K 53.000, kao premije K 100; razni troškovi K 7000; pokrajinsko gospodarsko vieće skoro K 24.000; pokrajinska komisija za pošumljenje 9000 kruna.

Dr. Dinko Trinajstić predložio je, da se uvrsti K 10.000 za podporu vinogradarom oštećenim filoksesom, za da se pak uzme pitati od državne K 400.000 u istu svrhu. Predlog je većina zabacila.

Troškovi vojnički i javne sigurnosti.

Vojnički troškovi proračunani su na K 2460; javne sigurnosti na K 44.300; glavno žendarmerija, prenos ili sfrati uzdržavanje nevaljalica. Kod te rubrike govorio je dr. Ventrella proti žandarom, da neznaju dosta talijanski jezik.

Pokrajinski dug

iznosi u pasivnih kamatih K 63.200, u glavnicah i pasivnih posudah K 29.110.

Razni troškovi u obće.

Povrh svega rečenoga ima još raznih troškova u obće u iznosu od K 50.130. Od tih odpada glavno na povjest i statistiku K 9000; na prinos za mirovinsku zakladu pokrajinskih činovnika K 22.630; na nepredvidjene troškove K 14.000.

Konačni predlozi financijalnoga odbora obzirom na proračun pokrajinske zaklade.

Navedši tako troškove, cienimo da netrebamo navadjati pojedinih rubrika pokrića. Skupno vidit će se iz konačnih predloga fin. odbora.

Ti predlozi glase:

Pokrajinski sabor nek izvoli odlučiti:

1. odobrava se proračun pokrajinske zaklade Istre za sunčanu god. 1902.:

a) sa troškom od K 1,460.243
b) sa pokrićem „ „ 502.845

dakle sa manjkom od K 957.398

II. Da se pokrije taj manjak, uvadja se za godinu 1902. u cieloj pokrajini:

a) namet od 35% na sve izravne stvarne poreze, od 45% na sve izravne osobne poreze, izključivo one koji su izuzeti zakonom 24. junija 1898. br. 20; računa se da će se od toga dobiti K 640.731;

b) namet od 100% na državnu potrošarinu za vino i meso; računa se da će se od toga dobiti K 344.100;

c) pokrajinska taksa, neodvisna od potrošarine, od K 3·40 po svakom hektolitru pive iztočenom na malo; od toga se računa da će se dobiti K 41.967.

III. Za nepokriven ostatak manjka od K 30.600 ovlašćuje se zemaljski odbor, da uzme iz onoga iznosa koj bi se dobio od aktivnih zaostataka prvanjih godina.

IV. Razne molbe izručа se zemaljskom odboru, da jih shodno uzme u obzir.

Tako molbe dvojice djaka što uče slikarstvo na akademiji u Mljetcih, jednoga što sluša veterinarstvo na kralj. univerzi u Bolonji; jednoga koji se ima usavršiti u u rezbarstvu u Mljetcih; i njekih djačkih družtava.

V. Isto tako izručа se zemaljskomu odboru, pozivom da jih shodno uzme u obzir:

a) molbu obćine Motovun za cestu Montrilj — Sv. Ivan od Šterne;

b) molba obćine Kestav za podporu za cestogradnje;

c) predlog Andrijšić za podporu oštećenim kišami i mrazom u obćini Baška;

d) predlog Spinčić — Mandić za podporu oštećenim tučom i poplavom u obćinah Podgrad i Jelšane.

Resolucije.

Na svrai proračuna bile su prihvaćene dvie resolucije.

Jednom poziva se zemaljski odbor, da prouči pitanje zavoda za nevaljalce da se poprave.

Drugom se nalaže zemaljskomu odboru, da kod c. kr. vlade obnovi molbu, da odpusti ostatak duga što ga još ima pokrajina prema državi usljed konačnoga uredjenja zaklade ezonera.

Pretrgnuće sjednice.

Bila je 1 ura poslie podne, ili bilo je 13 ura, kako se sada već službeno u saboru rabi, kad se je odglasovao proračun i resolucije. Predsjednik urekao je nastavak u 4½ po podne, ili o 16½ uri.

Iz zemaljskih sabora.

Vrata zemaljskih sabora zatvaraju se jedna za drugimi. Za trščanskim došao je na red gorički, pak dalmatinski, gornjo i dolnjo austrijski itd. itd.

U goričkom saboru teklo je sve mirno i gladko kano po loju. Tamo su si naime Slovenci sami vezali ruke podieliviši se u dva tabora, te nemogu ništa proti Talijanom, jer nisu složni. Složni talijanski zastupnici, liberalci i klerikalci, drže na uzdah neložne slovenske zastupnike.

* * *

U sjednici hrvatskoga sabora u Zadru dne 25. pr. mj. bijahu prihvaćeni izvještaji o uredjenju plaća i mirovine zemaljskih činovnika, o uvedenju pouke u staroslovenskom jeziku na učiteljištih u Arbanasih i u Dubrovniku i o poboljšanju učiteljskih plaća.

Predlog zastupnika Perića za preuredjenje izbornoga reda sa uvedenjem obćenite kurije te pomnoženje zastupnika i zemaljskih prisjednika, bijaše izručen na dalnje proučenje zemaljskomu odboru. Istoga dana bijaše prihvaćen predlog zastupnika Biankini-a proti produljenju vinske klauzule i predlog za gradnju željeznice Knin—Novi.

U zemaljski odbor u Zadru bijahu izabrani sliedeći zastupnici: dr. Katnić, Simić, dr. Smodlaka i dr. Štambuk.

Članovi kluba stranke prava predložiše saboru nacrt svoje adrese na kralja. Taj nacrt bijaše odklonjem većinom glasova u posliednjoj sjednici. Zatim je došao na red nacrt adrese saborske većine ili hrvatske narodne stranke. Za ovu adresu bijahu svi zastupnici u koliko govori o podaničkoj odanosti i njezinog gospodarskog dielu. Što se tiče stavke, koja se odnosi na uredjenje jezikovnog pitanja, zagovarali su ju i takozvani Srbi, protivni su bili samo talijanaši. Za sjedinjenje bili su samo Hrvati. Važan je svakako politički događaj taj, što narodnjaci zahtjevaju svojom adresom ne samo sjedinjenje Dalmacije sa ušom Hrvatskom, već oni traže sjedinjenje svih hrvatskih zemalja.

O Milićevom predlogu za prenos zemaljskoga sabora iz Zadra u Split, te o Prodanovom predlogu glede svečane prisege vjernosti kralju, nije se moglo razpravljati, jer su Srbi i Talijanaši zapustili sabornicu. Nakon toga bijaše sabor zaključen.

* * *

U českom saboru vodila se živahna proračunska razprava. Generalni govornici dr. Herold i dr. Eppinger uzbunkali su dotadanju mirnu površinu ovoga zasjedanja. Dr. Herold govorio je u ime Čeha dosta mirno i stvarno, izbjegavajuć sve ono, što bi moglo Niemce razdražiti. Njega nije u tom sliedio Niemac Eppinger, već je govorio oštro, odlučno i izazovno. Dr. Herold reče, da se mora nepravedno ukinuće jezikovnih naredaba dokinuti. O zahtjevu, da se uvede njemački državni jezik, nemože ni govoriti. Neosnovan je prigovor, reče, da priznanje českoga državnoga prava znači za Niemce odcieplјenje od njihove plemenske braće. On se nada, da će nadoći čas, kad će također dinastiju, vladu i njemačke zemljake osvojiti uvjerenje, da priznanje državopravnog položaja zemalja češke krune sačinjava snažnu obranu proti svim pogibeljim iz vana.

Zast. Eppinger pobijao je češko državno pravo; ako se misli postići kakvo sporazumljenje, tada valja natrag potisnuti sve, što je u savezu s českim državnim pravom. Njegova stranka zahtjeva, da se uvede njemački jezik kao državni jezik, jer je to bezuvjetno potrebito u Austriji kao mnogojezičnoj državi.

* * *

U dolnjo-austrijskom saboru stavio je zastupnik Steiner predlog, da se vlada zauzme što odlučnije za ukinuće talijanske vinske klauzule, te da se uzpostavi prijašnju carinu na talijanska vina. Zastupnik Kolisko sa drugovi stavio je prešan predlog, kojim se poziv|je zemaljski odbor, da predloži saboru na razpravu zakonsku osnovu, po kojoj bi bio jedino njemački naukovni jezik u svih pučkih školah dolnje Austrije.

* * *

Slovenski zastupnici u štajerskom saboru priobćili su izjavu proti naumljenoj promjeni izbornog reda za štajerski sabor u Gracu. Oni vide u toj promjeni jedino njemačku sljeparij, kojom se hoće obsjeniti narod. Sadašnjim izbornim redom osjegurana je Niemcem većina a predloženom promjenom idu Niemci za tim, da si tu većinu osjeguraju za sve vjekove.

* * *

U bukovinskom saboru zapriečili su u sjednici od dne 26. pr. mj. rusinski zastupnici razpravu obstrukcijom. Na početku sjednice predložio je rusinski prvak dr. Wassilko 18 predloga, koje se je imalo pročitati. Jedan od tih predloga bijaše tako obširan, da je saborski predsjednik dao čitati samo njegov sadržaj, našto je Wassilko prosvjedovao predbacivši mu povriedu saborskog pravilnika. Zastupnik Sraucher stavio je podulju interpelaciju u svrhu obstrukcije, pak je stavio predlog, da se zaključi sjednicu. Pošto bijaše predlog zabačen, zapustiše Rusini dvoranu i predsjednik morade dignuti sjednicu radi premalenog broja prisutnih zastupnika.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča da su i naši „gnjavi glasovali u Poreču za zvonik sv. Marka u Benecih.

Jur. Ja nevirujem, lego ako su, to je znamenje, da već nam kmetom na Poreščine nič nefali.

Fr. A kako ćemo to doznat?

Jur. Valjada se neće za svoje delo, kako i dica, sramit.

Fr. I ja paran.

* * *

Fr. Ma ča biš ti Jurino rekal, bi se človek jadil al smijal?

Jur. Čemu?

Fr. Neki talijanski trnoplesar se jadi na meštra va Pićne, da neda iz šterne vodi lego Hrvatom, a malo niže govori, da ni Hrvati va Pićne.

Jur. Pusti ga ća, mu je valjada sunce možjani speklo.

Fr. Vero ni poli zdraveh!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Muž na pravom mjestu. Dne 29. pr. mj. obhadjali su Talijani godišnjicu nasilne smrti talijanskoga kralja Humberta. Kao u svih primorskih gradovih, tako i u Puli, talijanska kolonija priredila je misu-zadušnicu uz pratnju pjevačkoga zbora. Kako je pisao „Piccolo", po njemu i „Proletario", netko od talijanske puljske kolonije želio je, da bi pjevali kod te mise pjevači, koji su uposleni u c. i kr. arsenalu, te su u tu svrhu poslali poslanika g. zapovjedniku Pott-u umoliti ga, neka bi dozvolio, da pjevači smiju izostati i uzmognu pjevati kod mise. Gosp. zapovjednik nije dozvolio — piše „Piccolo" — da odnosni u arsenalu uposleni pjevači pjevaju kod mise priredjene u počast talijanskomu kralju. — Koji razlozi su vodili g. zapovjednika kod toga, znati sam najbolje. On je vojnik, te kao takav znade spojiti sigurno vojničku čast sa patriotičkom dužnošću. Neimamo razloga govarati g. zapovjednika, jer kao što prinjegovimi predšastnici, tako i pod njegovom erom, naš je hrvatski živalj zaposlen na korist drugih narodnosti, što naprića najnovije imenovanje dvojice mostora brodogradjevine, koji ne samo nisu našeg roda, već dapače nerazumiti rieči hrvatske. Naglasujemo, da nemademo uzrok zagovarati g. zapovjednu priznati mu moramo, da je muž pravom mjestu, kad nije svoju rieč opzvao, uprkos posredovanju — kako talijanske novine — gospodina c. kr. tarskoga poglavara. Koga talijanske novhvale — taj nije nepristran, nije muž pravom mjestu! Gospodina zapovjednpako nisu talijanske novine hvalile, mu takodjer ne pjevamo hvalospjeve.

Non avrebbe avuto la necessità incomodare S. E. Kada je pouzdanik lijanskih podanika u Puli pristupio g. povjedniku umoliti ga za pjevače, reč kontreadmiral: liepo je od talijanskih danika da časte smrt svoga kralja te tao, ako su reklamirani pjevači talijpodanici, našto je pouzdanik odgovoriadmiralu: „se gli operai cantori fostati cittadini italiani, egli non avrebbe avuto la necessità di incomodare S. E." ili po našu: kada bi pjevači-radnici

...janski podanici, tudi on mu pripada... g. zapovjednika. To bi značilo: Talijanski podanici uživaju u Austriji posebnu autonomiju te kao talijanskim podanicima nikom nije potrebite pitati kod austrijskih oblasti nikakovih dozvola. Tako si barem mi tumačimo naslovne riječi ove vijesti.

„Proletarac" i njegovom uredniku se znanje i ravnanje! „Proletariu" ne ide u glavu, kako je mogao „un croato di Parenzo" zahtjevati, da se ga u hrvatskom jeziku preslusa. Kao Hrvat, da je mogao talijanski i da je mogao, dapače i morao, služiti se tim jezikom, kad zna hrvatski. Urednik „Proletaria" bio je ovaj dan glavom na sudu najbrže da je ljutit, što dotičnog Hrvata, nije razumio. Sadanji urednik „Proletaria" dospio je pred dvie godine iz Trentina u Pulu, te nemože imati još pravoga pojma o prilikama u Istri, nepoznajuć jezika većine pučanstva te pokrajine, nu usprkos tomu nameće se radnicima vodeć i bodreć ih „produktima" svojega „uma", kojima radi toga se nadamo, da će dosadanji velevredni načelnik tinjanski sa palmom mira u ruci učiniti potrebne korake, da se disidenti hrvatske stranke privedu opet u naše narodno kolo, gdje bi lahko svi zajedno radili na korist rodne si občine. Toliko za danas!

Iz Sv. Petra u šumi nam pišu: U nedjelju, dne 27. prošlog mjeseca urekli su šarenjaci izborni sastanak u kući trgovca Giorgisa. Došlo ih je nješto malo iz Tinjana izravno iz krčme Ilarijeve, jedna babica iz Kringe sa generalima bez vojske na čelu. Ali većina ovih bez prava glasovanja, nješto iz znatiželjnosti nješto iz lakomosti za vinom. Da je bilo među ovima i vriednih ljudi, vidi se iz toga, što su na javnoj cesti izčuškali njekoga mirno stojećega supetarskoga mladića. Sastanak bio je mršav i leden, tako da su mačji generali stojali kao oparene kokoše. Brbljao da je njeki stari Moferdin, Vence, Rajko, Kostrčan; a glavni stupovi da su šutili kao ribe. Kada je Vence svršio sa svojim žitom i turkinjom, mogao je ustati Jožina Din i d n o g l a s n o predlog dra. Pesante, da se pošalje iz občinske blagajne u Mletke za izgradnju porušenog zvonika 200 kruna. Rekosmo, da bijaše predlog taj prihvaćen jednoglasno, dakle i sa glasovi izvanjskih zastupnika! Porečki „Sinjori" neimaju novaca za popravak puteva i voda, za gradnju školskih zgrada na vanjštini, ali za Italiju ih nadju uviek, pa još imade tamo ludih naših kmetova, koji vjeruju toj gospodi, kao tobožnjim dobročiniteljem naroda. Ljudi kad ćete otvoriti oči?

Koparski kotar:

Katolički svećenici — kulitelji sv. Cirila i Metoda!! Tršćanskoj „Edinosti" od dne 25. pr. mj. pišu iz B u z e š ć i n e: Povodom blagdana sv. braće Cirila i Metoda, došao je neki svećenik buzetskog dekanata u jednu gostionu. Ovdje budi rečeno, da je taj u z o r n i svećenik jedini na čitavoj Buzeščini, koji pripada n o v o d o b n i m r i m s k o - k a t o l i č k i m r e f o r m a t o r o m u T r s t u!! U pogovoru došlo se je i na blagdan sv. Ci-

ranski „Sinjori" smatraju republikanci i svoj grad republikom, u kojoj si nedaju zapoviedati od nikoga, što su pokazali i kod posliednjih demonstracijah proti dvojezičnim napisom na sudbenih tablah. Taj republikanski duh odlučio je valjda i sada kad su zaključili 100 lira podpore mletačkomu lavu. I pravo imaju kad ih doma neznaju u što potrošiti!

Voloski kotar:

Hrv. pjev. družtvo „Lovor" priredjuje u nedelju dne 3. agusta ove godine izlet u Senj. Odlazak iz Voloskoga u ¾ 4 iz Opatije u 1 sat i ¼ poslie podne. Ciena vožnje 2 K. Isto družtvo daje tamo koncerat u korist družbe sv. Cirila i Metoda. Ulaznina 40 filira. Umoljava se naše rodoljube tamo, da se odazovu mnogobrojno.

Lošinjski kotar:

Sudbena razprava u Cresu. Prošlog mjeseca obdržavala se u Cresu sudbena razprava proti 22 mladića hrvatske narodnosti, koji da su tobož navalili na ...e, nalazeće se u jednoj go... izpravi dokazalo se obratno, ...alijani navalili na naše, te je obtužbe sve naše — osim ...čim je odsudio sve Talijane ...atvor. Naše mladiće zastupao g. dr. Stanić, odvjetnik na

Trst.

...nuće. Ravnatelj državne že...stu g. Artur barun Borovicska ...bijaše promaknut u V. pla... i odlikovan naslovom i zna...oga savjetnika.

...ko podporno družtvo" u ...viti će dne 10. agusta o. g. ...jicu blagoslovljenja družtvene ... godine vršiti će se 20-godiš... ...agoslovljenja i to u jutro sve...isom u crkvi sv. Antuna no... ...lije podne zabavom na škol...od sv. Jakova. U jutro pratili ...a zastavom i odborom na čelu ... crkve veteranska glazba, koja ...oslije podne na zabavi. Slo... misu pjevati će „Slovansko ...vo", koje će izvadjati takodjer ...e glavnije točke programa.

...kavanarskih poslužnika u ...je eto šesti dan što štrajkuju ...anarski poslužnici, kojih imade ...ivo i od kojih pripada ogromna ...talijanskomu kraljevstvu. Ka...služnici zahtjevaju poboljšanje ...inuće takozvane „dobre ruke. ...ristali su dielomice na njihove ... na sve nehtjedoše pristati, i ...rajk naprie...

Gorička.

...isnici. U Gorici bijahu po...misnike sliedeći bogoslovi ta...dinjeg sjemeništa: za tršćan... biskupiju gg. Bassa Stjepan, ... Ujčić Josip i Vranjac Fran; ...nadbiskupiju g. Strekelj An... ...ovih bijahu redjeni još za ...oo. kapucini Novak Lovro i ...

primorske viesti.

...promjenl na namjestničtvu ...va je bio utihnuo glas o od... ...namjestnika g. grofa Goëssa ...ke stolice u Trstu, kad no se ...pojavlja na jednom sa dviju ...n bečki list piše, da će grof ...ili i da će ga zamjeniti dvor... ... kod dolnjo-austrijskoga na... Giovanelli, koji je već služio ...ničtva u Trstu. Drugi glas do... ...rskoga Graca, koji kaže, da će ...of Goëss i da će ga zamjeniti ...predsjednik susjedne Kranjske ... Bilježimo ove viesti po duž... ...arskoj, puštajuć odgovornost za ... koji je turiše prvi u sviet. U

Prilog br. 59 lista „Naša Sloga" u Puli.

Izkaz prinosa

prispjelih

Ravnateljstvu „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru"

u Opatiji

Broj 1 — 1902.

Ravnateljstvo „Družbe" primilo je tekom **mjeseca siečnja 1902** sliedeće prinose:

	kruna. vred.
— Mons. Zamlić Volosko, „dobru ruku"	10·—
— G. Ante Kalac, dekan-župnik u Buzetu, „dobru ruku"	10·—
— G. Mijo Laginja, dekan-župnik u Kastvu, „dobru ruku"	5·—
— Uprava „Glasa Naroda" u Zagrebu na nju stiglih prinosa	34·80
— Uprava „Narodnih Novina" u Zagrebu milodare do uključivo 30./12. 1901.	293·36
— G. Jure Žiković, župnik u miru u Bačvi kod Višnjana „dobru ruku", da se pomože prežalostnome stanju u Istri	2·—
— G. Ambroz Haračić u Trstu, „dobru ruku"	20·—
— G. Viktor Car Emin predaje sakupljene „dobre ruke" u Opatiji iznos od	110·—
— Uprava „Hrvata" Gospić pripošilje na nju stiglih	7·40
— G. Kv. Klement Bonifačić u Krku sabranih na političkom sastanku u Dobrinju K 16; od igre u „Čitaonici" K 2·60, a ostatak od K 27·40 na gl. skupštini krčke „Čitaonice" dne 30. 12 među članovi za oprost od čestitanja ukupno	46·—
— Uprava „Obzora" u Zagrebu prinosa na nju stiglih	537·68
— Pop Frane Volarić, kurat u Korniću, zadnji obrok pristojbe kao član utemelitelj	50·—
— Administracija „Hrvatskoga Prava" u Zagrebu sabranih i na nju stiglih prinosa još u prošloj godini	600·—
— „Podružnica" u Bermu	64·—
— G. Šime Kv. Kožulić u Mal. Lošinju	54·—
— G. Ivan Rabar, ravn. gimn. u Osieku, kao „dobru ruku", podarenih od gg. Iv. Rabar K 5, B. Perijić K 2, Petar Brusić, Vr. F. Šišić, Fr. Sudarević i Stj. Valla, svi po 1 K . . ukupno	11·—
— G. Ante Sabadin sabrao od narodnjaka u Marezigama	4·—
— G. A. F. u Omišalju kao „dobru ruku"	2·35
— Gg. Tudor Ante i Čubranić Nikola sabrali „dobre ruke" u Baški	100·—
— G. Ivan Lovrić u Mal. Lošinju sabranih u družtvu „Zori" (64 K) putem tombole, a 8 K sabranih pri izletu iz Senja . . . . . ukupno	72·—
— Uprava „Hrv. Branika" u Mitrovici	21·56
— C. g. Pop Niko Grego u Omišlju podaruje za „dobru ruku"	3·—
— G. Ivan Zigante, kapelan u Kastvu, „dobre ruke"	6·—
— Uprava „Narodnoga lista" Volosko-Opatija predaje stigle joj prinose u ime „dobre ruke"	183·46
— Sabrano i sakupljeno od prijatelja družbe u Voloskom na ime „dobre ruke"	227·30
— G. dr. Dinko Vitežić u Krku šalje priposlanih mu u ime „dobre ruke" od Franje Ožbolta iz Prezida sabranih od prijatelja na nazdravicu hrv. domovini u gostioni g. Klepač	10·—
— G. A. Fučić, učitelj u Puntu „dobre ruke": pop Fr. Žic 3 K, pop Jos. Mrakovčić K 2, pop J. Bogović K 2 i A. Fučić 2 K . ukupno	9·—
— G. Ivan Franković, gradjevni poduzetnik Ferlanija-Kastav	10·—
— Mužka podružnica u Kastvu	112·80
— G. Rikard Katalinić-Zeretov u Zadru uniših putem „Narodnoga lista" od 17. X. 901. do 7. I. 902.	473·16
— Uprava „Naše Sloge" u Pulju na nju stiglih prinosa do 31. XII. 901. u iznosu od	125·24
— Uprava „Karlovačkoga Glasnika"	17·40
— Uprava „Hrvata" u Gospiću	19·89
— G. Milan Kundić u Opatiji sabranih	18·81
— G. Božo Stipančić u Varcar-Vakufu	20·—
— G. Humbert Turčić u Sisku rabranih	114·—
— Gdjica Antica Tomičić sabrala prigodom plesa hrv. pjev. družtva „Lovor" u Opatiji dne 11. I.	12.—
— G. dr. R. Lenac, odvjetnik na Rieci	10·—
— G. Stj. Radulović, urednik „Osvita", sabranih na svatbi g. N. Marluka, učitelja i Katice Keleza u Trebinju dne 7. I. 902.	23·—
— Don Vice Gamulin u Jelsi, blagajnik podružnice šalje: a) „dobre ruke" K 63; b) prihoda od zabave za družbu K 40; c) članarine K 61, ukupno	167·78

vili su se također predlozi: dra. M. Laginje, obzirom na cestu Klana - Paka; zast. Kompare za podporu za cestu Rakitović-Podpeć-Crnikal; Andrijčića za podporu od 1000 kruna za uređenje potoka kod Dobrinja i podporu Baški za uređenje potoka. Prvi dio predloga dra. Laginje, da se naime 14.000 kruna predujmljenih sa strane zem. odbora za cestu Klana-Paka uračuna kao prinos pokrajine za tu cestu, bio je prihvaćen. Drugi dio predloga dra. Laginje, da se glasuje daljnjih 20.000 K za tu cestu kao i za onu od Studene na Rečinu, bio je izručen zem. odboru, da prouči stvar i u koliko mu sredstva dopuštaju dade. Tako i predlozi Kompare i Andrijčić. Predstavnik zem. odbora i izvjestitelj fin. odbora dr. Bubba su naime rekli, da se svota proračuna neda u zadnji hip mienjati.

Kod te razprave bilo je govora također o spravi za traženje vode, i član zem. odbora je rekao, da je ta sprava već nabavljena, i da se nješto udesuje.

Nadalje potaknuo je Davanzo izgradnju ceste izmed Citanove [illegible] skupim mostom preko dolnje [illegible] Rizzi prosušenje močvare [illegible] Zarotti telefonične sveze iz[illegible] središta pokrajine.

Za sve predloge kod te [illegible] sovali su složno svi zastupnic[illegible]

Konačno govorio je k[illegible] Matko Trinajstić za iz[illegible] Lupoglav-Lanišće. Pozvao s[illegible] ključak sabora iz godine 189[illegible] jaše naloženo zemaljskomu [illegible] načini shodna za izgradnju te[illegible] sjednik je izjavio, da će zem[illegible] ovršiti svoju dužnost.

Troškovi za poljodje[illegible] podarske svrh[illegible]

Svi ti troškovi proraču[illegible] 93.000 kruna, i to za pokra[illegible] djelski zavod preko K 53.000[illegible] K 100; razni troškovi K 7[illegible] jinsko gospodarsko vieće sko[illegible] pokrajinska komisija za pošu[illegible] kruna.

Dr. Dinko Trinajst[illegible] je, da se uvrsti K 10.000 za [illegible] nogradarom oštećenim filoks[illegible] se pak uzme pitati od držav[illegible] u istu svrhu. Predlog je već

Troškovi vojnički i [illegible] gurnosti.

Vojnički troškovi prorač[illegible] K 2460; javne sigurnosti n[illegible] glavno žendarmerija, prenos [illegible] državanje nevaljalica. Kod te[illegible] vorio je dr. Ventrella proti ž[illegible] neznaju dosta talijanski jezik.

Pokrajinski d[illegible]

iznosi u pasivnih kamatih [illegible] glavnicah i pasivnih posudah[illegible]

Razni troškovi u[illegible]

Povrh svega rečenoga i[illegible] troškova u obće u iznosu [illegible] Od tih odpada glavno na po[illegible] stiku K 9000; na prinos za[illegible] zakladu pokrajinskih činovni[illegible] na nepredvidjene troškove K[illegible]

Konačni predlozi fi[illegible] noga odbora obziro[illegible] račun pokrajinske[illegible]

Navedši tako troškove[illegible] netrebamo navadjati pojedin[illegible] krića. Skupno vidit će se [illegible] predloga fin. odbora.

Ti predlozi glase:

Pokrajinski sabor nek[illegible]

I. odobrava se proračun[illegible] zaklade Istre za sunčanu go[illegible]

a) sa troškom od K 1[illegible]

b) sa pokrićem „ „[illegible]

dakle sa manjkom od K [illegible]

II. Da se pokrije taj ma[illegible] se za godinu 1902. u cieloj [illegible]

a) namet od 35% na [illegible] stvarne poreze, od 45% na [illegible] osobne poreze, izključivo on[illegible] zeti zakonom 24. junija 1898. br. 20; računa se da će se od toga dobiti K 540.731;

b) namet od 100% na državnu potrošarinu za vino i meso; računa se da će se od toga dobiti K 344.100;

c) pokrajinska taksa, neodvisna od potrošarine, od K 3·40 po svakom hektolitru piva iztočenom na malo; od toga se računa da će se dobiti K 41.967.

III. Za nepokriven ostatak manjka od K 30.600 ovlašćuje se zemaljski odbor, da uzme iz onoga iznosa koj bi se dobio od aktivnih zaostataka prvanjih godina.

IV. Razne molbe izručа se zemaljskom odboru, da jih shodno uzme u obzir.

Tako molbe dvojice djaka što uče slikarstvo na akademiji u Mljetcih, jednoga što sluša veterinarstvo na kralj. univerzi u Bolonji; jednoga koji se ima usavršiti u u rezbarstvu u Mljetcih; i njekih djačkih družtava.

V. Isto tako izručа se zemaljskomu odboru, pozivom da jih shodno uzme u obzir:

a) molbu občine Motovun za cestu skog diela. Što se tiče stavke, koja se odnosi na uredjenje jezičnega pitanja, zagovarali su ju i takozvani Srbi, protivni su bili samo talijanaši. Za sjedinjenje bili se samo Hrvati. Vašan je svakako politički događaj taj, što naslednjaci zahtjevaju svojom adresom ne samo sjedinjenje Dalmacije sa užom Hrvatskom, već oni traže sjedinjenje svih hrvatskih zemalja.

O Milićevom predlogu za prenos zemaljskoga sabora iz Zadra u Split, te o Prodanovom predlogu glede svečane prisege vjernosti kralju, nije se moglo razpravljati, jer su Srbi i Talijanaši zapustili sabornicu. Nakon toga bijaše sabor zaključen.

* * *

U českom saboru vodila se živahna proračunska razprava. Generalni govornici dr. Herold i dr. Eppinger uzburkali su dotadanju mirnu površinu ovoga zasjedanja. Dr. Herold govorio je u ime Čeha dosta mirno i stvarno, izbjegavajuć sve ono, što bi moglo Niemce razdražiti. Njega nije u tom sliedio Niemac Eppinger, već

Franina i Jurina.

Fr. Ča da su i naši gudaci gimovali u Poreču za zvonik sv. Marka u Benecih.

Jur. Ja nevirujem, lego ako su, to je znamenje, da već nam kmetom na Poreščine nič nefali.

Fr. A kako ćemo to doznat?

Jur. Valjada se neće za svoje delo, kako i dica, sramit.

Fr. I ja paran.

	krun. vred.
— Uprava „Agramer Tagblatt-a" u Zagrebu . . .	32·86
— Odbor za proslavu 400godišnjice hrv. umjetne književnosti u Djakovu po presv. g. biskupu dru. Voršaku	200·34
— G. Jos. Marinić, kr. sudb. prisiav u Glini sabrno kod g. Steve Ivančevića prigodom njegova imendana te kod zdravice domovini	12·—
— G. Ivan Nežić, učitelj u Vabrigi, sabranih u veselom družtvu u Vabrigi	15·20
— Prigodom promjene godine sabrano kao „dobra ruka" u kući gdje Marije pl. Mitrathal u Voloskom	4·40
— Za gostoljubnim stolom mons. Zamlića u Voloskom na njegov imendan "na predlog g. dr. Poščića	32·—
— G. Viktor Car Emin predaje na njega stigle pošiljke, i to:	
a) od g. Fr. Frankovića, c. kr. profesora u Kopru, po njemu sabranih prinosa u iznosu od .	30·—
b) od g. Janka Dujak u Sisku predanih mu od g. Humberta Turčića, kao ostatak uberene svote za „dobru ruku" o Božiću	8·—
c) od gdje Anke Čorić (od ovdješnje podružnice) .	31·22
— G. dr. Božo Vinković, odvjetnik u Karlovcu u raznih zgodah sabranih u ime „dobre ruke" .	81·—
— G. Filip Kumbatović, adjunkt kod c. k. Ministarstva za unutarnje poslove — Beč	200·—
— G. Stj. Gamulin u Jelši prihod od cigaretnog papira	429·35
— G. dr. Srećko Nemečić u Beču	10·—
— Uprava „Glasa Naroda" u Zagrebu kao polovinu dobivene tombole g. Gabriele Goršetić kod zabave požežke „Čitaonice"	9·88
— Uprava „Hrvatskoga Prava" prinose njoj stigle do 31. XII. 901	451·—
— Uprava „Budi svoj" iz Bjelovara, prinosa . . .	108·70
— G. Ferdo Herdý, župeupravitelj u sv. Lovreču na Labinjštini, šalje dobivenih od kmetova občine na ručun škole	100·—
— Uprava „Hrvata" u Gospiću sabranih po g. Drag. Smojveru iz Karlobaga	11·80
— G. Jakov Jurković, pom. kap. i posjednik u Opatiji, daruje „dobre ruke"	5·—
— G. A. Rajčić, učitelj u Opatiji predaje preostalih od gospode koja se učila „Kolo" na ime razsviete, a od kavanara g. Juneša dobrohotno odkazanih	10·—
— Odbor za proslavu 300godišnjice uskočkoga ustanka u Senju polovicu čiste dobiti od zabave dane dne 5. I. pod naslovom „U spomen na sl. hrv. romanopisca Augusta Šenou"	100·—
— G. Kuzma Spinčić predaje sabranih kod Marijana Slavića u Matuljih dne 5. XII. 901.	2·80
— G. Vj. Spinčić, narodni zastupnik, predaje:	
a) sabranih na predlog predsjednika „Udruge sv. Mihovila" u Rubeših od nekoliko članova iste „Udruge" kod g. Josipa Ferlana . . .	13·—
b) podarenih mjesto vienca na odar blagopok. Frana Jelušića, c. k. višeg financ. savjetnika od gg. Franje Jelušića, pravnika K 20, Kazimira Jelušića K 30, Rajmunda Jelušića K 20, Ljud. Jelušića K 10, Vjek. Spinčića K 10 i Ermina Jelušića K 5 . . . . . ukupno	95·—
— G. Rajmund Jelušić, župnik u Berščecu „dobre ruke".	10·—
— G. Toma Kumičić posjednik u Berščecu . . .	2·—
— G. Rudolf i gdja Ljubica Deškovič u Voloskom mjesto vienca na odar blagop. Fr. Jelušića, c. k. financ. nadsavjetnika	20·—
— Uprava „Hrv. Branika" u Mitrovici	16·44
— Podružnica u Spljetu	1129·22
— Gradska blagajna u Karlovcu	100·—
— G. Josip Vidošić, obć. tajnik u Boljunu sabranih u ime „dobre ruke"	69·40
— Uprava „Novoga lista" na Rieci, na nju stiglih prinosa do konca siečuja 1902.	1960·86

Opatija, 26. srpnja 1902.

Za Ravnateljstvo:

Viktor Car Emin,
tajnik.

U nakladi Tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli.

...ijanski podanici, kada su mali kapelo... g. zapovjednika. To bi značilo: Talijanski podanici uživaju u Austriji posebnu autonomiju te kao talijanskim podanikom nije potrebito pitati kod austrijskih oblasti nikakovih dozvola. Tako si barem mi tumačimo naslovne reči ove vieste.

„Proletarius" i njegovom uredniku želimo znanje i razuma! „Proletarius" ne zna ni u glavu, kako je mogao „un croato di Parenzo" zahtjevati, da se ga u hrvatskom jeziku proslusa. Kao Hrvat, da je znao talijanski i da je mogao, dapače i morao, služiti se tim jezikom, kad sudac nezna hrvatski. Urednik „Proletaria" bio je ovaj dan glavom na sudu i najbrže da je ljutit, što dotičnog Hrvata, nije razumio. Sadanji urednik „Proletaria" dospio je pred dvie godine iz Trentina u Pulu, te nemože imati jošte pravoga pojma o prilikama u Istri, nepoznajuć jezika većine pučanstva te pokrajine, nu usprkos tomu nameće se radnicima vodeć i bodreć ih „produktima" svojega „uma", kojima puni svaki dan umirajući svoj dnevnik.

Urednik „Proletaria" mora biti plitkog uma kada nezna razliku medju Hrvatom u Austriji, napose u Istri i medju Talijani Zagrebu te Englezom u Gracu. Hrvat u Istri jest u istoj prasjedioc. Talijan u Zagrebu bio bi isto, što i Englez u Gracu t. j. podanik tudje države, član naroda, koji ne uživa nikakva politička prava u Austriji odnosno u Hrvatskoj. Odgovori „Proletario" dragi, bili pravo bilo, da ima tudji podanik u stanovitoj državi ista prava, koja uživaju njezini podanici?

„Proletario" tvrdi dalje, da smo mi u obranu našeg prijatelja i da sebe i siromašne ljude ne zagovaramo rada. Tako može pisati samo čovjek, koji nepozna Istre, koji nepozna hrvatskoga jezika. Kada bi se bio rodio 20 godina prije, znao hrvatski te pročitao sve interpelacije i predloge učinjene od naših zastupnika u prospjeh hrvatskoga jezika u Istri podnešene putem carevinskoga vieća i zemaljskog sabora pred višu oblast, te kad bi bio u obće pročitao sve što se učinilo od strane naših zastupnika u korist našeg naroda u Istri i njegovog jezika tečajem posljednjeg desetletja, nebi tako bezmisljeno pisao. Da li su socijalisti mogli doprinieli do toga, da se može naš govjek služiti u pismu i govoru hrvatskim jezikom i da se mu mora odgovarati u tom jeziku? Ako pako činovnik neće, da služi hrvatskim jezikom, odnosno ga nepozna, dužnost je našeg naroda, odnosno njega nikle inteligencije, da se u narodno ime na njegovu korist i čast za hrvatski jezik zauzme uzprkos tome, da razumi sto drugih jezika. Gospoda urednici „Proletaria" neka drugi put jasnije izražuju svoje misli, pa nećemo imati prilike, da jih u tom pogledu na red pozivljemo.

Izlet. Ovdje stanujući Bašćani spremaju se, da posebnim parobrodom pojdete rodni im grad, dragu im Bašku. Putem dotaknuli bi se i Krka. Izlet bi imao biti negdje početkom septembra o maloj Gospoji, te se je već ustanovio odbor, koji pripravlja sve potrebito. Bilo pretno!

Imenovanje. Ministar financija imenovao je adjunkta glavnog ravnateljstva pčije duhana, Gustava Kopper, ravnateljem tvornice duhana u Trebinju (Rovinju).

Pazinski kotar:

Premještenje. Ministar financija premjestio je geometra I. razreda g. Antuna Rubissicha na ojegovu vlastitu molbu iz Pobina u Ljubljanu, gdje će mu biti povereno ravnateljstvo u arhivu mapa.

Iz Pazinštine primamo: U bližnjem Tinjanu obaviti će se naskoro občinski izbori. Po kretanju mačića sudeć, boriti će se dvie stranke. Pa da bi zašto! Koliko nam je znano, po sredi su jedino osobnosti, kojih bi moralo nestati sa površja, kad se radi o dobrobiti narodne stvari, radi toga se nadamo, da će domdanji velevriedni načelnik tinjanski sa palmom mira u ruci učiniti potrebne korake, da se disidenti hrvatske stranke privedu opet u naše narodno kolo, gdje bi lahko svi-ukupno radili na korist rodne si občine. Toliko za danas!

Iz Sv. Petra u šumi nam pišu: U nedjelju, dne 27. prošlog mjeseca urekli su šarenjaci izborni sastanak u kući trgovca Giorgisa. Došlo ih je nješto malo iz Tinjana izravno iz krčme Ilarijeve, jedna babica iz Kringe sa generalima bez vojske na čelu. Ali većina ovih bez prava glasovanja, nješto iz znatiželjnosti nješto iz lakomosti za vinom. Da je bilo medju ovima i vriednih ljudi, vidi se iz toga, što su na javnoj cesti izćuškali njekoga mirno stojećega supetarskoga mladića. Sastanak bio je mršav i leden, tako da su mačji generali stojali kao oparene kokoše. Brbljao da je njeki stari Moferdin, Vence, Rajko, Kostrčan; a glavni stupovi da su šutili kao riba. Kada je Vence svršio sa svojim žitom i turkinjom, mogao je ustati Jožina Din i govoriti o grožđju i vinu. N. pr. ovako: „Došli smo za jisti i piti, san reka. To je sve po graciji talijanskoj, san reka. Ma nemojte se i vi opiti, kako se užam opiti ja, san reka. Ja morem se opiti, san reka, zač sam koristan, i nosim sve doma, san reka. Vi malobrojni Supetarci znate, ča mi se dogadja u pijanstvu, san reka. A vi, Tinjanci i Križanci, ki to još neznate, nemojte poć doma prvo, san reka, nego se i vi osvedočite od velikoga veselja u mojoj kući, san reka, kada dojdem doma pijan. Dojdite večeras k meni, pak ćete vidit vraga". — Onda se je mogao ustati Šverlavac i reći ovako: „Doša sam jutros lovit ribu na kopnem. Bez koristi hodili smo već s Bertom okolo po kućah, da lovimo šunjave ovce. Morda će bit danas bolje. Ja vas imam svaki put rado, dok su balotacioni. Kada pak fine, hote magari svi s vr.... Tužim vam se, da me nisu jutros na placu držali ni za staro železo. Nijedan ni stija k meni, kako da bim bija okužen. Ponuja sam ljudem ruku i pita prežu, samo da ih laglje zasliepim; ma na mesto pasje vire su progledali. Valje su spoznali, da je sve posiljeno, pak ih je bilo sram stat blizu mene. Ja vidim, da iz te črne muke nebude biloga kruha. Poberimo šila i kopita i pustimo sve skupa ća, da nam se ljudi ne smiju".

To bi bio govor vriedan onih generala. Sastanak je svršio i pustio vrieme, koje je našao. To su se mogli i sami osvjedočiti, kao što valjda i jesu, jer su kao razštrkane ovce prignutom glavom i ovenutim nosom vraćali se svojim kućam.

Prodanci! mi stojimo čvrsto kao klisurine morske, o kojima se razbijaju svi valovi. Naše čelo biti će, kao i danas, takodjer na dan izbora čisto, a srce neokaljano. Dojdite slobodno glasovati žigom izdajstva osramoćenim obrazom. Mi vas junački čekamo na izbornom mejdanu, gdje ćemo vam zadati sramotni poraz. S nama je Bog, poštenje i pravica, a Judu ostavljamo vama za zrcalo, da vas jednako stigne prokletstvo naroda.

Mjesto c. kr. bilježnika. Službeni list primorske vlade priobćuje, da je izpražnjeno mjesto c. kr. bilježnika u Labinu. Molitelji za to mjesto valja da podnesu svoje molbe c. kr. okružnomu sudu u Rovinju, koji vrši službu bilježničke komore, tečajem 4 čedana. Dokazati moraju osim nauka i uvjete sadržane u zakonu od dne 25. decembra 1876.

Porečki kotar:

K produljenje željeznice Buje—Poreč. Iz Poreča javljaju, da bijahu odobreni podrobni nacrti za mehaničko uredjenje postaja za vodu u Završju, Vižinadi, u kupeljih sv. Stjepana, na Livadah i u Poreču.

Porečki „Sinjori" za sv. Marka u Mletcih. U zadnjoj sjednici občinskoga zastupstva u Poreču bijaše prihvaćen jednoglasno predlog dra. Pesante, da se pošalje iz občinske blagajne u Mletke za izgradnju porušenog zvonika 200 kruna. Rekosmo, da bijaše predlog taj prihvaćen jednoglasno, dakle i sa glasovi izvanjskih zastupnika! Porečki „Sinjori" neimaju novaca za popravak puteva i voda, za gradnju školskih zgrada na vanjštini, ali za Italiju ih nadju uviek, pa još imade tamo lućih naših kmetova, koji vjeruju toj gospodi, kao tobožnjim dobročiniteljem naroda. Ljudi kad ćete otvoriti oči?

Koparski kotar:

Katolički svećenici — kulitelji sv. Cirila i Metoda!! Tršćanskoj „Edinosti" od dne 25. pr. mj. pišu iz Buzeščine: Povodom blagdana sv. braće Cirila i Metoda, došao je neki svećenik buzetskog dekanata u jednu gostionu. Ovdje budi rečeno, da je taj uzorni svećenik jedini na čitavoj Buzešćini, koji pripada novodobnim rimsko-katoličkim reformatorom u Trstu!! U pogovoru došlo se je i na blagdan sv. Cirila i Metoda, na što je taj lažni-katolički svećenik pred svimi gostovi izrekao tako bogumrzke reči, da je vriedno, da za nje dozna sav slavenski svieta. Uztrdio je naime, da sv. Ciril i Metod nisu sveti, već da su bili obični tati. „Ako ćete častiti svoje apostole" — kazao je — „nisu to Ciril i Metod, nego sv. Mohor i Fortunat". Ta smušenjak pentao je jošte nešto o glagolskih slovih, kao da bi tobož držali Slaveni sv. Cirila i Metoda za svetce radi tih slova — pak ga je nestalo iz gostione. Nedavno uztrdio je drugi reformator, da su bili sv. Ciril i Metod glupaci nu to nije bar javno kazao. Na to dodje eto drugi svećenik koji govori javno u gostioni što takova o dvojici svetaca, koje je rimsko-katolička crkva proglasila za svetce!! Što će još drugi kazati — nebude li se na put stalo tim zlobnim jezikom!? O neznanju dotičnog svećenika nemože se govoriti, jer je taj nitkov u Breviru čitao molitve o sv. Cirilu i Metodu, te čitao sv. misu dne 5. julija pa ipak se drznuo zinuti onakvu pogrdu!

Čitatelji neka sude sami, nije li to očito huljenje svetaca i skrajna zloba?! Tako govori katolički svećenik! Da li je taj uzorni svećenik dobio radi toga kakav ukor ili mu je prošlo gladko — toga neznamo. Ipak bi se usudili upitati kapitularnog vikara preč. Petronia, da li je poznat ovaj slučaj ili nije? Ako nije, neka se o tomu obaviesti kod veleč. g. dekana u Buzetu! A vi cienjeni članovi slovenske družbe sv. Cirila i Metoda, koja će dne 7. agusta imati skupštinu, prosvjedujte proti tomu svećano te odašaljite svoj prosvjed putem družbinog odbora na pravo mjesto, jer takva paklenska zloba nesmije ostati nekažnjena. Ako imade novi tršćanski biskup u istinu zadaću, da napravi mir u biskupiji, tada mora mu biti prvi posao, da iztriebi takve življe iz biskupije, inače bo nebude mira, jer kažemo na puna usta, **da mi slovenski svećenici nedopuštamo tako nečuvenih pogrda.** Dobro bi bilo takodjer, da priprave slovenski svećenici Istre za oba slučaja prosvjed na oba biskupa, jer bi inače takvim stvorom narastli previsoko rogovi — „avite colture". Mi nemamo ništa dodati tomu opisu, već čekamo da vidimo, što će na to bogumrzko huljenje naših sv. apoštola pozvani čimbenici.

100 lira za izgradnju zvonika sv. Marka u Mletcih. Slavno zastupstvo slavnoga Pirana zaključilo, da se dade iz občinske blagajne 100 lira za izgradnju porušenog zvonika sv. Marka u Mletcih. Talijanska vlada — kažu — odklonila je svaku izvanjsku podporu za tu gradnju, jer da će sama Italija sagraditi novi zvonik, ali to nije smetalo nimalo piransku „Sinjoriju", da priskoči „susjednoj" republici u pomoć sa 100 lira. Kažemo navlas „susjednoj" republici, jer se i mnogi piranski „Sinjori" smatraju republikanci i svoj grad republikom, u kojoj si nedaju zapoviedati od nikoga, što su pokazali i kod posliednjih demonstracijah proti dvojezičnim napisom na sudbenih tablah. Taj republikanski duh odlučio je valjda i sada kad su zaključili 100 lira podpore miletačkomu lavu. I pravo imaju kad ih doma neznaju u što potrošiti!

Voloski kotar:

Hrv. pjev. družtvo „Lovor" priredjuje u nedelju dne 3. agusta ove godine izlet u Senj. Odlazak iz Voloskoga u $^{3}/_{4}$ 8. iz Opatije u 1 sat i $^{1}/_{4}$ posle podne. Ciena vožnje 2 K. Isto družtvo daje tamo koncerat u korist družbe sv. Cirila i Metoda. Ulaznina 40 filira. Umoljava se naše rodoljube tamo, da se odazovu mnogobrojno.

Lošinjski kotar:

Sudbena razprava u Cresu. Prošlog mjeseca obdržavala se u Cresu sudbena razprava proti 22 mladića hrvatske narodnosti, koji da su tobož navalili na creske Talijane, nalazeće se u jednoj gostioni. Na razpravi dokazalo se obratno, t. j. da su Talijani navalili na naše, te je sudac riešio obtužbe sve naše — osim dvojice — dočim je odsudio sve Talijane na globu ili zatvor. Naše mladiće zastupao je na sudu g. dr. Stanić, odvjetnik na Voloskom.

Trst.

Promaknuće. Ravnatelj državne željeznice u Trstu g. Artur barun Boroviczka pl. Theman, bijaše promaknut u V. platežni razred i odlikovan naslovom i značajem dvorskoga savjetnika.

„Delavsko podporno družtvo" u Trstu proslaviti će dne 10. agusta o. g. običnu godišnjicu blagoslovljenja družtvene zastave. Ove godine vršiti će se 20-godišnjica toga blagoslovljenja i to u jutro svečanom sv. misom u crkvi sv. Antuna novoga a poslije podne zabavom na školskom vrtu kod sv. Jakova. U jutro pratiti će članove sa zastavom i odborom na čelu u crkvu i iz crkve veteranska glazba, koja će igrati i poslije podne na zabavi. Slovensku sv. misu pjevati će „Slovansko pevsko družtvo", koje će izvadjati takodjer poslije podne glavnije točke programa.

Štrajk kavanarskih poslužnika u Trstu. Već je eto šesti dan što štrajkuju u Trstu kavanarski poslužnici, kojih imade veliko množtvo i od kojih pripada ogromna većina njih talijanskomu kraljevstvu. Kavanarski poslužnici zahtjevaju poboljšanje plaće i ukinuće takozvane dobre ruke. Gospodari pristali su dielomice na njihove zahtjeve, ali na sve nehtjedoše pristati, i tako traje štrajk napried.

Gorička.

Mladomisnici. U Gorici bijahu posvećeni za misnike sliedeći bogoslovi tamošnjeg središnjeg sjemeništa: za tršćansko-koparsku biskupiju gg. Bassa Stjepan, Kurelić Matej, Ujčić Josip i Vranjac Fran; za Goričku nadbiskupiju g. Štrekelj Andrija. Osim ovih bijahu redjeni još za svećenike čč. oo. kapucini Novak Lovro i Bagataj Rafo.

Razne primorske viesti.

Opet o promjeni na namjestničtvu u Trstu. Jedva je bio utihnuo glas o odstupu c. kr. namjestnika g. grofa Goëssa sa namjestničke stolice u Trstu, kad no se sada opet pojavlja na jednom sa dviju strana. Jedan bečki list piše, da će grof Goëss odstupiti i da će ga zamjeniti dvorski savjetnik kod dolnjo-austrijskoga namjestničtva Giovanelli, koji je već služio kod namjestničtva u Trstu. Drugi glas dolazi iz štajerskoga Graca, koji kaže, da će odstupiti grof Goëss i da će ga zamjeniti zemaljski predsjednik susjedne Kranjske barun Hein. Bilježimo ove viesti po dužnosti novinarskoj, puštajuć odgovornost za nje onim, koji je turiše prvi u svieta. U

ostalom nami je posve ravnodušno došao Petar ili Pavao u Trst — ako se neima odozgo promjeniti muzika, kapelnici sami je neće mjenjati.

Novo talijansko parobrodarsko družtvo. Iz Lovrana pišu talijanskim listovom, da se je tamo sastala prošloga čedna glavna skupština dioničara, koji stvaraju novo talijansko parobrodarsko družtvo pod imenom „Unione istriana". Skupštini, kojoj je predsjedao načelnik Ferdinand pl. Persich, da su prisustvovali zastupnici interesiranih gradova. Prisutni bilježnik da je pročitao pravila, koja bijahu odobrena. Zaključeno bijaše, uvesti budućeg mjeseca redovitu obalnu plovitbu sa dva brza-parobroda, koji nose imena „Cherso" i „Laurana". Imenovani bijahu družtveni agenti u pojedinih mjestih. I tako stupa u život na iztočnoj strani Istre novo parobrodarsko družtvo, svakako na veću korist putnika nego li dioničara.

Razni prinosi.

Za „Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru" poslali su našoj upravi: Prof. Ivan Benigar u Zagrebu 60 K sabranih malo po malo. — Sintić pop Ivo Beli (Cres) 2 K. — G. Jakov Puhalj sabrao u kući svoga oca Mate Puhlja-Puhljića u Lanišću prigodom vjenčanja njegove kćeri gospodjice Katice sa g. Josipom Žmakom-Grguričevim dne 28. pr. mj. K 24·40. — Darovali sliedeći: nevjesta Katica 1 K, nevjestina majka Marija Puhalj 40 h., otac Mate Puhljić 1 K, Jakov Puhalj 1 K, Josip Puhalj 1 K, Mate Puhalj 1 K, mladoženja Josip Žmak 1 K, Ante Žmak, učitelj 2 K, barba Blaž Žmak 2 K, Mate Buždon-Polić 1 K, Mate Poropat-Suhalja 1 K, Jakometo Marčelja 1 K, Mate Trinajstić, učitelj 1·20 K, Mate Grbac-Pelegrin 40 h., Mate Žmak-Grguričev 40 h., Anton Ivančić-Miš 40 h, Mate Krizmančić 40 h., Ivan Buždon-Čemutov 20 h. K tome dodali: veleč. g. J. Vrhka, župe-upravitelj 4 K, Marija Dočkal 1 K, Terezka Vlačil 1 K. Koli g. sabiraču toli gospodi darovateljima naša najiskrenija zahvala. Taj liepi primjer neka bi i drugud sliedili. Živili darovatelji i sabirači.

Za „Bratovšćinu hrv. ljudi u Istri" poslao je našoj upravi: Sintić pop Ivan Beli (Cres) 2 K.

Politički pregled.

U Puli, dne 31. julija 1902.

Austro-Ugarska.

Bečki listovi pišu, da će se tečajem mjeseca agusta podati oba ministra-predsjednika u Ischl, gdje će se obdržavati krunsko vieće radi austro-ugarske nagodbe. Tuj da će se stvoriti konačne odluke i radi vinske klauzule u trgovačkom ugovoru sa Italijom. Radi toga da će tomu vieću prisustvovati i ministar izvanjskih posala grof. Goluchowski.

Jednomu madjarskom listu pišu iz Beča obzirom na carinsko-trgovački savez izmedju obiju pola monarhije, da će biti taj savez uglavljen počamši od 1 siečnja 1903. na 10 godina. Vlada da se kani vratiti k staroj praksi i napustiti provizorije, pošto je gospodarska neizviestnost već prouzročila mnogo štete jednoj i drugoj poli monarhije. Prema tomu, odgoda do godine 1907., koja je predvidjena u zakonu, neće biti uzeta u obzir.

* * *

Glavno mladočesko glasilo „Narodni Listy" pišu, da se je u Ischlu razpravljalo i o ponovnom uvedenju českoga kao nutarnjega službenog jezika, jer se vlada boji, da bi Česi inače proti vladi obstruirali.

* * *

Dalmatinski namjestnik barun Handel, odputovao je odmah nakon saborskog zasjedanja u Beč, da tamo izvieti o položaju u Dalmaciji. On je i sam priznao u svojem nastupnom govoru da je on činovnikom za obavieščivanje, t. j. da vladu izvieščuje o stanju stvarih u zemlji i da njoj prema tomu čini shodne predloge. Barun Handel imao je priliku za netom svršenog saborskog zasjedanja, da dozna iz ustiju zastupnika naroda za njegove jade i nevolje, za njegove zahtjeve i težnje. Ti zastupnici prihvatili su kao odgovor na kraljev dopis, kojim se sabor otvorio, adresu na kralja, u kojoj izrekoše jasno što zemlji treba na prosvjetnom, političkom i gospodarskom polju. U toj adresi sadržani su glavni zahtjevi hrvatskoga naroda Dalmacije, medju kojimi je najglavniji i ujednjenje Dalmacije sa Hrvatskom. Novi namjestnik ponio je dakle sobom u Beč te zahtjeve hrvatskoga naroda i na njemu je sada, da ih nastoji na sreću toga naroda oživotvoriti ili bar zagovarati.

* * *

Glasilo njemačke konservativne stranke u Beču „Vaterland" obazire se u jednom od posliednjih brojeva na zahtjeve Talijana južnoga Tirola ili Tridenta, koji se pozivlju na česko-njemački spor, te traže, da se i za njih zauzme vlada, kao što se zauzimlje za izravnanje spora u Českoj. Taj list kaže posve umjestno, da se u južnom Tirolu neradi o izravnanju jezikovnog spora, jer su tamo tako podieljene obje narodnosti, da nedolazi u pogibelj jezik ni jedne ni druge. Trentinci, da neteže za drugim, nego za političkimi povlasticami, pa da valja radi toga vrlo oprezними biti napram njihovim zahtjevom.

Crna Gora.

Službeni list crnogorske vlade „Glas Crnogorca" osvrće se u posliednjem broju na novinarske viesti o razdoru izmedju vladajućih kuća na Cetinju i u Biogradu. Te viesti kolale su osobito povodom vjenčanja kneževića Mirka, pošto nebijaše kod tog svečanog čina nijednog zastupnika srbskoga kralja. Rečeni list čudi se osobito srbskim listovom, koji pišu o nekakvom razdoru i koji se boje rdjavih posliedica radi ženitbe kneževića Mirka sa rodjakinjom srbskoga kralja, sa kćerkom pukovnika Konstantinovića. Sa Cetinja — kaže „Glas Crnogorca" — nije se nikada dopuštalo niti će se dopuštati ikakvo miešanje u unutarnje prilike Srbije, čije unutarnje učvršćenje zahtjevaju najveći obće srbski probitci.

Srbija.

Radi izbora za predsjednika narodne skupštine nastala je u Srbiji ministarska kriza. Izabran bijaše naime proti nastojanju vlade Aca Stanojević i radi toga dalo je ministarstvo ostavku. Usljed upliva sa strane visokih krugova odstupio je novi predsjednik, te će ministri i nadalje voditi svoje poslove do prve buduće krize.

Bugarska.

Predsjednik macedonskog odbora izdao je proglas na vlasti, u kojem ih upozoruje na to, da će u Macedoniji buknuti ustanak još tečajem ove godine, nebudu li prisilile tursku vladu, da provede toli često obećivane reforme u Macedoniji. On opisuje nesnosno stanje stanovničtva te zemlje što ga stvoriše turske oblasti i podivljalo tursko vojničtvo. Položaj kršćana da je strašan; tamo se pali i robi usried biela dana od strane Turaka, koje turske oblasti u tom nesamo da neprieče, nego im idu dapače na ruku. U skrajnoj zdvojnosti čeka narod oboružan na zapovied, te će ustati proti nasilniku, koji postupa s njim gore nego li sa niemom životinjom. Bojimo se, da će taj vapaj ostati neuslišan od mudre diplomacije, koja nema od važnosti toliko, da bi Tursku pozvala na odgovornost.

Razne viesti.

Hodočašće iz Rieke u Jakin i Loret vršiti će se dne 11. agusta o. g. u 4 sata po podne. Hodočastnici će se sakupiti u kapucinskoj crkvi na Rieci, gdje će primiti sv. blagoslov i odakle će krenuti u procesiji na parobrod. Svaki hodočastnik neka nastoji, da bude rečenoga dana u 3 sata po podne u kapucinskoj crkvi na Rieci.

Piše nam prijatelj iz Zagreba: Ovdje se je ustrojio odbor trgovaca, da posreduje u naimještanju onih dječaka, koji se žele posvetiti trgovačkom i obrtničkom stališu. Vi u Istri imate malo svojih trgovaca, a izmedju ovih malo takovih, koji bi se razumjeli u svoj posao onako kako treba, zato ih trebate kao ozebao sunca. Dječaka imadete, koji su navršili pučku školu i bistrih i talentiranih, pa eto zgodne prilike, da se nekolicinu naimjesti u službu, gdjeno bi za stalno krasno napredovali i kući se povratili kano praktični trgovci i izučeni obrtnici. Vaši bi dječaci bili rado primljeni. Tko bi želio više o tome znati, neka se obrati na g. Stiepu Gjivića, činovnika kreditne banke — Zagreb — Kukovićeva ulica br. 4/II ili na g. Milana Vaničeka, činovnika „Prve hrvatske štedionice" — Zagreb.

Dočim hvalimo našem zagrebačkom prijatelju što se toliko zanima za nas Istrane, preporučujemo našim rodoljubima da o stvari razmisle i shodno udese, da nebudemo mi uviek zadnji. Materijalno stanje zemlje prvi je uslov svakog napredka, gdje toga nema, ne može se o ničemu govoriti. Sirota ostaje sirota, potišten i upravljen uviek na tudju kesu, s kojim možeš baratati po miloj volji pa o tome imademo bezbroj primjera kod nas.

Ustanimo dakle i na tom polju kad nam se pruža liepa i zgodna prilika, da uzgojimo svojih ljudi i istisnemo sve što nije naše. U to ime pomoz Bog!

Za talijanskoga kralja. Talijani južnoga Tirola dali su — kako javljaju njemački i talijanski listovi — ovih dana, kada se je talijanski kralj Viktor Emanuel vraćao iz Rusije preko Tirola u Italiju, opet jednom izraza čuvstvu ljubavi i odanosti do „susjednog" kralja. Glasom tih listova očekivalo je u Trentu i okolici silno množtvo naroda kraljevski vlak te prolazećeg kralja oduševljeno pozdravljao. Na vrhuncih i brdinah gorili su kriesovi i umjetni ogni. Kralj sa pratnjom pokazao se na prozorih vlaka. Taj srdačni doček „susjednih" Talijana morao ga je veoma ugodno iznenaditi. Kako i nebi?! Nas neiznenadjuje ništa više, a veseli nas, što znadu austrijski Talijani tako iskreno i srdačno dočekati i pozdraviti kralja i saveznika. Tako valja!

Razpisani natječaji. Na poljodelskoj školi „Francisco Josephinum" — vrtlarskoj „Elisabethinum" i pivarskoj školi u Mödlingu zazpisani su ovi natječaji: Na poljodelskoj školi 4 podpore po 500 K, na vrtlarskoj 2 po 500 K i na pivarskoj 1 podpora od 600 K. Rok natječaja je do 31. augusta. Molitelji za poljodelsku školu moradu imati najmanje 16 godina, izučenu nižu gimnaziju, realku ili gradjansku školu. Ovi posledoji polažu prijamni ispit. Moliteljima onih drugih škola imati je 15 godina i sa dobrim uspjehom svršenu pučku školu. Molbe je uložiti na odnosna ravnateljstva.

Može li čovjek živiti bez želudca? Na ovo pitanje odgovara moderna medicina sa odlučnim: može! Godine 1893. dogodilo se je prvi put, da je jednom bolestniku, što je bolovao od raka na želudcu, operativnim načinom izvadjen objekt bolesti. Taj je bolestnik doduše umro, ali započeta praksa je bila nastavljena, tako, da sada po njemačkom jednom liečničkom listu ima u njemačkom carstvu 16 ljudi, koji veselo žive — sve bez želudca, koji im je izvadjen zbog raka. Službu želudca obavljaju kod njih crieva, koja su nakon odstranjenja želudca skupa sašita. Jednu prednost imaju ljudi bez želudca pred ostalim smrtnicima, a to je, da ih nikada ne boli želudac.

Budući broj „Naše Sloge" izaći će u četvrtak sa prilogom te će tako redovito dalje izlaziti do daljne odredbe.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Herpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Herpelja, Divače Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divača, Rieku, Beč.

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podieliti i u tri diela.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Bečnu u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnik namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Gosp.

— Lekarnar PICCOLI

Ljubljana.

Vaše železnato vino sem uporabljal z izvrstnim vspehom pri moji soprogi, katera je dolgo časa nervozna. Prosim Vas, da mi dopošljete po pošti še šest steklenic zgoraj imenovanega vina.

Dr. L. Färber
c. in kr. štabni zdravnik.

V Gorici, dne 16. junija 1901.

Razprodaja se u lekarnah v Trstu, Istri, Dalmaciji, Primorskem, Goriškem, Tolminskem po K 2·40 steklenica. 4

10. Zastupnika Andrijčića na c. vladu:

Franjevačkim je red u Austriji priznat, njegovi samostani uživaju kano redovničke obitelji sva prava juridičke osobe. Samostan Malobraće sv. Frana u Košljunu i onaj Franjevaca u Cresu, odgajali su sebi podmladak u domaćih zavodih. Pitomci ti bi i sami i po svojih roditeljih ili skrbnicih morali obećati, da će stupiti u red), nisu se u te zavode primali svake godine, nego prema potrebi obitelji svake druge, a kadkada i treće godine, tako da je istodobno bila upućena 1 i 3 ili 2 i 4 godišnja obuka, ili čak i manje. Ti zavodi nisu bili nikakve gimnazije, niti po svojoj ustanovi, niti po sredstvih kojima su se služili, niti radi svrhe u koje su služili. To su bili prosti domaći obiteljski zavodi, u kojima su se pitomci isključivo pripravljali za redovnike-misnike u koliko je to potreba obitelji pitala.

C. kr. pokrajinsko školsko vieće za Istru naložilo je negdje lanjske godine onim samostanima, da imaju zatvoriti te tobožnje privatne gimnazije, jer da za otvor istih ne ishodiše odobrenje ministarstva. Time se naravski podkopavaju najelementarniji uvjeti obstanku onih redovničkih obiteljih te ih se odsudjuje na izumrće, u neizpravnoj predpostavi, da se oni zavodi imaju uzporediti privatnim gimnazijam. To bi imao da bude, i tako se to tumači, početak neke vrsti Kulturkampfa, koji bi se imao zapodjenuti u našim stranam. Prvi bi udarac bio namienjen redovničkim obiteljim. Pošto je pako u smislu 17 točke temeljnog državnog zakona od 21. prosinca 1867. domaći odgoj dozvoljen i protiv njskog nadzora, te odnosni nastavnici ne mogu da budu podvrženi dužnosti habilitacije, a oni se samostanski zavodi ne mogu nikako smatrati inače, nego domaćimi ili obiteljskimi, čast je upitati visoku c. kr. vladu:

1. Kako opravdava visoka c. kr. vlada naredbu c. kr. pokrajinskog školskog vieća za Istru, po kojoj je franjevačkim samostanom u Košljunu i Cresu bilo zabranjeno odgajati si u obitelji redovnički podmladak?

2. Je li voljna, na umirenje onih redovničkih obitelji i čitavoga pučanstva na otocih Krku i Cresu, kojega su oni redovnici svojim samopriegornim djelovanjem u velike zadužili, dati obustaviti kriepost napomenute zlosretne naredbe c. kr. pokraj. školskog vieća za Istru?

Kopar, dne 12. julija 1902.

(Slieđe podpisi svih devet zastupnika.)

(Nastavak u budućem broju.)

Razgovor

med Premanturci Jakovom i Martinom hodeć iz Runjak.

M. Ča ti se čini Jakove, ovu zimu će se slabo pasevat à?

J. Aj neće ne, jer Ivanić vozi svako malo brašno, pak će dat, da se hlibi mise i prez krunic.

M. Ma prodanci da ne daju uzimat žigic, jer da njim smrde od Hrvati.

J. Ši, ši njim smrde žigice, al njin ne smrdi brašno, fažol i riž, kad se to sve dava prez heleri.

M. Pravo imaš, al te i to morat platit. Ma povidaj mi malo, zašto njin njihov šijor Mate ništa ne da na dug?

J. Zato jer njih sada ne pozna, samo kad su voli on njih pozna, pak njin reče pred crkvo: „ljudi budite z onimi s kimi sam i ja". Ale kada ni brašna i kada kruli va trbuhe, onda nezna reć: ala ljudi hote semo, ću van ja dat dokle vas Bog pomore.

M. Ja vidiš, tako delaju oni ki ljube siromahe.

J. I još ima naših ljudi ki ne vide svojimi oči. Naši, na mesto da gredu u blagdan našemu čoviku na kvartin, a oni ti gredu prodancu punit žepe, a k našem gredu samo va potrebe.

M. Imaš pravo Jakove! Znaš onu našu: Svaka tica svomu jatu leti. Drugi neka delaju ča jih je volja, a mi budimo složni i hodimo svoj k svojmu.

J. Amen, Bože tako daj!

Uspomene sa izleta na Učku.

III.

(Konac.)

Kakogod ispao, naš boravak na vrhu Učke ostavio je u svima ugodan dojam: to si mogao namah opaziti na svim izletnicima, kad smo se na povratku opet svi sastali na Poklonu, gdje je „stara s naočalima" imala pune ruke posla, da zadovolji svim zahtjevima žednih grla i gladnih želudaca.

Medjutim većina Pazinaca odluči natrag na Lupoglavu i „hajd boškarin!", nebi li se brzo dospjelo u Gorenjuvas, gdje je kod Ribarića još ostala koja kost od janjca i „rumene bilice" do mile volje.

Za nas druge Istrane i Tršćane nije ostajalo ino, nego „per pedes apostolorum" iliti po našu „malo pješke, malo hodeć" po vrućoj cesti na Veprinac, i odtuda po kozjem putu dolje u Opatiju.

Dok mi klipsamo cestom, a sunce nad nami peklo ko žerava, projuriše i oba udobna omnibus-a sa izletnicima iz Opatije, kojima se je znao pridružiti naš doktor Jure. Gledaj mi za njima, kako brzo lete prama domu, a mi moramo po milosti božjoj stupati po prahu: bogme, „nij' za Ćiča barka", pa ni za nas karuce!

Pod Veprincem u krčmi bili smo još svi na okupu te je „šior Nice" opet ufatio par slika svojim fotografičkim aparatom: kasnije zakrenuv prama Opatiji vuko se je svaki kako je mogao te u jedan sat popodne bilo nas je desetak u gostioni „Lakner", dočim su se drugi rastresli tko amo, tko tamo, da vide razvikana čudesa „hrvatske Nizze". Od liepe vojske vidio si samo ostanke ostanaka: odiela zaprašena, cipele rastučene, košulje i ovratnici bez lika i oblika, a obrazi da se Bog smiluje: pravi „Ecce homo".

Nu, čovjek je čovjek, pa kad tielu dade užitka, i duh se podigne; a Opatija nije takva, da ćeš u njoj zaspati: muke i nevolje puta izčezavaju, kad se malko odmoriš i još u takvom ambijentu.

Nakon dva sata parobrod odvezno je sve izletnike, osim jednoga, na Rieku, odkud bijaše uređen povratak u Trst ili Istru putem željeznice. O Trsatu nije moglo biti govora, jer osim mamurluka, štono si ga opažao na izletnicima, bilo je i prekratko vrieme za vožnju, nekmo li hodnju na Trsat.

I eto jedine točke programa, sačinjenog od našeg Frana, koja nije mogla stupiti u kriepost: inače je sve išlo kako je bilo utanačeno.

Juri, juri, željezni konju i nosi kući trudna pospana tiela: duša itak u snu lebdi još u magli na Učki! Cast!

Franina i Jurina.

Fr. Ča da plaču legaši po Vabregi i Taru, da dieca biže iz njihe skoli, da imaju još samo četiri gole i bose.

Jur. A bogme neko savrin kupuje brageše i postole kako naš učitelj.

Fr. Moo a kada jim fali 99 soldi za učiniti krunu.

Gospodarske viesti.

Mjesto da škripi volovi — ono škripi kola — imalo bi se odgovorit na spomenicu Lombardezkih trgovaca sa vinom (Unione Lombarda dei negozianti di vini) koju poslaše talijanskomu ministru izvanjskih posala u pogledu vinske klauzule. U toj spomenici nabrajaju trgovci sa vinom iz Lombardije potežkoće, na koje nailazi sada izvoz talijanskoga vina u Austro-Ugarsku radi tobožnje previsoke carine i prestrogog postupanja oblastih Austro-Ugarske sa talijanskim vinom; ističe nadalje neznatan izvoz od 400-500.000 hektolitara godišnjih, koji broj pada godimice te da nije vriedno da doprinosi Italija radi toga nikakvu žrtvu. Družtvo trgovaca zahtjeva od svoje vlade, da udari na pivo, koje čini vinu najveću konkurenciji, visoku carinu, te da podvrgne pivo onako strogoj i dosadnoj analizi, kakvoj je podvrgnuto talijansko vino u Austriji. Talijanski vinogradari — kaže spomenica — koji izvažaju svoja vina izloženi bi bili velikoj pogibelji, kad bi se utanačilo unapried koliko se može uvesti u Austro-Ugarsku talijanskoga vina uz dosadašnju carinu. Radi toga moli vladu, da se vode pregovori sa Austro-Ugarskom sa odlučnom smjelošću, pošto će Italija, koja je uztrajala u borbi proti Franczekoj — premda se je tamo uvažalo 1.800.000 hektolitara — znati da uztraje i proti ovomu dvojbenomu umanjenju izvoza; dvojbenomu doista, pošto će Austrija uviek trebati onaj neznatan kvantum talijanskog vina. Konačno pozivlje vladu, da se neupušta u ponižujuće pregovore, već neka se pouzda u odlučnost zemlje, koja će sama od sebe, kao što je odoljela većim potežkoćam, dostignuti svoje uzvišene ciljeve. Na ovu poruku obiestnih i prkosnih trgovaca iz Lombardije, imala bi odgovoriti austrijska vlada: brišimo ju dakle talijanskoj vladi: Tvoji su državljani proti vinskoj klauzuli, a o mojih se niti negovori; brišimo ju dakle iz trgovačkog ugovora, da budu zadovoljni moji i tvoji! Ali dà, Talijani se groze praznom puškom protivniku za koga znadu, da ih čeka krcatom puškom.

Stanje vinograda i voćnjaka u Austriji. Austrijsko ministarstvo poljodjelstva priobćuje, kako i drugih godina, podatke, koje je sakupilo o stanju vinograda i voćnjaka, iz kojih se može približno zaključiti kakva će biti berba (trgatba) i koliko će se pridjelati voća u zemljah zastupanih u carevinskom vieću. Evo kako glase ti podatci:

U donjoj Austriji. Izgledi za berbu su, zbog hladnog vremena i proljetnih mrazova u cieloj pokrajini slabi. Dobro stoji jedino groždje. Sredneje dobro stoje jabuke, slabo šljive i breskve. Kruške i mandalice trpjele su mnogo od mraza, pa su s toga izgledi za berbu ovog voća slabi. Oraha će biti vrlo malo ili ništa.

U gornjoj Austriji. Po podatcima voćarskog odsjeka ces. kr. družtva gornjoaustrijskog slabi su izgledi za ovogodišnje berbe. Jabuka i mandalica će biti malo, šljiva, bresaka i krušaka vrlo malo. Oraha bili će dosta.

U Solnogradskoj. Tajničtvo ces. kr. gospodarskog družtva javlja o vrlo slabom stanju voćnjaka. Jabuka i krušaka bit će malo, a bresaka, mandalica i šljiva ni malo.

U Štajerskoj su izgledi za ovogodišnju berbu nješto bolji. Vinogradi stoje vrlo dobro. Šljiva bit će mnogo, jabuka i krušaka dosta u predjelima, koji nisu imali mraza; bresaka i oraha malo.

U Koruškoj. U jednom dielu ne će biti nikakovog voća (radi proljetnih mrazova), u drugom dielu bit će ga dosta. Popriečno bit će prilično jabuka, krušaka i šljiva, bresaka mnogo, oraha malo.

U Kranjskoj. Jabuka i krušaka dosta. Šljiva, bresaka i mandalica malo. Oraha prilično. U južnoj Kranjskoj stoje vinogradi izvrstno.

U Istri bit će dosta jabuka, krušaka i šljiva. Mandalica i bresaka malo. Oraha prilično. Groždja i kestenja vrlo mnogo.

U Češkoj očekuju se srednje berbe. Mnogo su škodili proljetni mrazovi, osobito breskvama. Jabuka bit će mnogo, osobito zimskih. Krušaka malo, izuzev Tabor, gdje će biti mnogo zimskih krušaka. Oraha i groždja bit će malo.

U Moravskoj bit će dosta groždja i jabuka. Krušaka malo. Šljiva, bresaka i mandalica malo. Oraha vrlo malo.

U Šlezkoj imade vrlo malo izgleda za berbu jabuka, krušaka i šljiva. Mandalica i bresaka ne će biti ništa. Oraha će biti prilično.

U Tirolskoj bit će slabo jabuka i krušaka. U vinogradima, koji su liepo pokazali, širi se filoksera. Ne predvidjaju se dobre vinske berbe. Bresaka i mandalica bit će dosta.

Proti bukačima je najbolje sredstvo brašno od repice, kako se dobiva u mlinovima, gdje se od repice ulje pravi, pak i u drugim trgovinama. Mlado bilje polij, pak posipaj tim brašnom. Buhači se klone mjestu, gdje ima brašna od repice. To brašno ujedno je i dobar gnoj.

Proti moljcima. Uzmi 100 dielova stučene paprike, 900 dielova špirita od 96 stupnjeva, 50 terpentinova ulja i pomiešaj u bočici i smjesti gdjegod u sobi, gdje 8 dana ostaje, pak se onda što bolje istiska. U tu tekućinu primješaj 25 dielova naftalina, 25 kamfera i 10 klinčićeva ulja, što se dva dana ostavi na hladnu mjestu i onda prekapljuje. — Kada želiš ovu esenciju proti moljcima upotrebiti, nalij je nešto na bugačicu i stavi među krzno ili drugu robu, koju od moljaca želiš očuvati. Robu pako samu u ponjave dobro umotaj i spremi na hladno mjesto.

Do vlažnoga, mrzloga zida spavati vrlo je škodljivo, s toga metni krevet usried sobe. Soba, u kojoj spavaš, neka ne bude do pljesnivih zidova.

Kako se postupa s pljesnivim vinskim sudjem? Pljesniv se sud otvori i kefom dobro otare i očisti. Zatim se opere vodom, u koju si ulio posve malo sumporne kiseline ili sumporokisela vapna. Najprije se lagvi mrzlom vodom izperu kefom, posuše, te se u njih na hektolitar ulije deseti dio gornje raztopine. Sada se sud što jače na sve strane kotrlja, da ta voda u sve rupe dospije i voda se ova izlije i opet se ista takova u sud ulije. Poslie se lagav posuši i zasumpori. — Al toga, da sud pljesniv postane, ne treba da bude. Čim sud izpraznis, operi ga, posuši i dobro zasumpori, i ne će pljesniv biti.

Proti nazebi noga. Nazeble noge tari limunom. Bol će popustiti i bolesti će nestati. — Dobar lick jest i ovaj: Razmoči u vrućoj vodi jedan funt kocelja (alauna) i u toj vodi kvasi prije nego u krevet ideš pet do osam dana ozeble noge. Voda neka bude tako vruća, kako samo podnositi možeš. Tim neće ti samo bolova nestati, već će i koža opet svoju prijašnju zdravu boju dobiti.

Razni prinosi.

Za podružnicu sv. Cirila i Metoda u Puli, odnosno za školsko izviešće družbine škole u Puli podarili su 1 K gg.: Anton Tranflć, Fran Krže, dr. Fran Dorčić, Josip Mandić, Lacko Križ, Joca Božjaković, Antonin Klement, Paškvalin Ženjerović, Blaškoviċ Kiršić Josip, Lucijan Mladineo, Vinko Zidarić i Ivan Matelić. Nadjeno na igralištu u Supetru h. 22.

Za „Djačko pripomoćno družtvo" u Pazinu, sabrao Martin Privrat K 7·80 pogadjajuć brašno za konsumno družtvo u Medulinu sa S. Pahorom; Martin Privrat 1, Stefan Pahor 3, Josip Lorencin Ilija 1, Jože Marušić 1, Ivan Vojak —·40, Mate Zuccon Matan —·40, Grgo Grakalić —·40, Luka Lazarić —·60.

Istarski sabor.

IX. sjednica.

(Nastavak.)

(Popoldašnja sjednica u 5 sati.)

Prisutni kano i u jutarnjoj.

Razne interpelacije.

Predsjednik pozove tajnika Ventrellu, da pročita interpelaciju:

1. Zastupnika Davanzo i drugova, radi previsokog odmjerivanja poreza na obrte.

* * *

2. Zastupnika dr. D. Trinajstića na c. kr. vladu:

Već prije više godina bila je postavljena u državni proračun svota za odstranjenje strmca izpod Paza na cesti Pazin-Učka-Rieka, a još sada nije onaj toliko težki i pogibeljni strmac odstranjen.

Podpisani pitaju c. kr. vladu, kada će već jednom dati provesti radnju previdjenu u državnom proračunu za odstranjenje strmca izpod Paza na cesti Pazin-Učka-Rieka?

U Kopru, 15./7. 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

* * *

3. Zastupnika Mandića na c. kr. vladu:

Na temelju zakona od dne 25. marča 1902. vrši se u pojedinih občinah Istre popis obrtnijskih i gospodarskih poduzeća.

Ovih dana došao je u svrhu popisa u poreznu občinu Krasica, mjestna občina Buje, odaslanik Prodan, koga je na predlog občine za to imenovalo c. kr. kotarsko poglavarstvo u Poreču.

Došavši u Krasicu, pozove u krčmu Grge Mekiža mjestnoga župana (delegata) Antuna Dubca, kojemu naloži, da mora sve kuće-gospodare Krasice u rečenu krčmu pozvati, gdje se je imao popis obaviti. Župan Dubac učini kako mu bijaše naloženo, ali nadje kod kuće samo nekoje gospodare, koji se izpričaše, da nemogu u krčmu radi poljskih radnja. Pozivu Antuna Dubca odazvalo se samo 4—5 kućegospodara.

Prigodom tog popisa reć bi, da je pala koja bezazlena opazka od strane prisutnih gospodara; radi česa prijavi najprije službeni odaslanik Prodan, pak revizor toga popisa Antuna Dubca c. kr. kotarskomu poglavarstvu u Poreču. Ovo izda pak nalog, da se uapsi župana Dubca, te občinskog savjetnika Dinka Radešića i Ivana Zanerle, koje dovedoše u Poreč.

Ovdje odsudi polit. kot. oblast svu trojicu bez iztrage ikakve svakoga na 14 dana zatvora.

Neimajući prostora u tamnici u Poreču, odpratiše Dubca i Radešića u sudbenu tamnicu u Buje, dočim pridržaše trećega u zatvoru u Poreču.

C. kr. kotarska oblast u Poreču neobazirući se na § 10. i 11. spomenutoga zakona, kaznila je rečenu trojicu na temelju patenta, kome u nazočnom slučaju neima mjesta.

Po navedenih §§ imao bi bio popisni komesar obaviti popis tako, da ide sam od kuće do kuće, mjesto toga pozva ljude u krčmu pa ih onda prijavi.

Kad bi se imalo razloga postupati proti Antunu Dubcu, koji se nije protivio ni opirao popisu, nije se imalo ni najmanjeg povoda za postupak proti Dinku Radešiću, koji je onoga dana bio na poljskoj radnji.

Radi toga pitaju podpisani visoku c. kr. vladu:

1. Je li joj poznat gori opisani slučaj?

2. Ako je, što kani učiniti, da se povriedjenom zakonu zadovolji?

3. Ako nije, hoće li se dati smjesta obaviestiti te proti prekršiteljem zakona strogo postupati?

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

* * *

4. Zastupnika Spinčića na c. kr. vladu:

U sab. sjednici 20. sept. 1901. bio je postavljen upit na c. kr. vladu, radi proširenja i popravka župnoga stana u Sv. Luciji na Skitači.

Pošto na taj upit nije do sad uzsliedio nikakov odgovor, i pošto je onaj župni stan u istom jadnom stanju kakav je bio onda, a stanovnici siromasi kako bijahu, ponavljaju podpisani taj upit, i pitaju c. kr. vladu:

Je li c. kr. vlada voljna bezodvlačno narediti shodna, da se popravi i proširi župni stan u Sv. Luciji na Skitači u mjestnoj občini Labin, da se tako omogući u njem ljudski stanovati, i dati u tu svrhu, obzirom na siromaštvo onih vjernika, koliko moguće izdašniju podporu?

Kopar. 14./7. 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

* * *

5. Zastupnika Spinčića na c. kr. vladu:

Pozivom na upit tičući se škole u Sv. Luciji-Skitači, postavljen na c. kr. vladu u saborskoj sjednici dne 20. septembra g. 1901. i njegovo slobodno obrazloženje, i obzirom na to, da taj upit nije bio odgovoren, i da se u stvari nije ništa učinilo, obnavljaju podpisani isti upit i pitaju c. kr. vladu:

Je li c. kr. vlada voljna, kao što njoj zakon nalaže, pobrinuti se bezodvlačno za to, da se u Sv. Luciji-Skitači na Labinštini ustroji redovita pučka škola, i ako to nije moguće odmah, barem pomoćna pučka škola i da se u tu svrhu priskrbi potrebite školske prostorije?

2. Je li voljna c. kr. vlada dati podporu u svrhu, da se priskrbi odnosne prostorije, uzev u obzir okolnost, da su oni stanovnici siromašni, i da isti doprinašaju već njekoliko deseticu u školske svrhe a da neimaju nikakve škole.

U Kopru dne 2. julija 1901.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

* * *

6. Zastupnika dr. M. Trinajstića na c. kr. vladu:

Od kada se počelo o uvedenju školskih taksa u Istri govoriti i raditi, zastupnici Hrvata i Slovenaca, dakle većine pučanstva ove pokrajine, govorili su i radili i u ovom visokom saboru i izvan njega proti tim taksam, smatrajuć ih neshodnimi i nepravednimi, jer je školska obuka obće dobro, te treba, da za nju svi poreznici doprinašaju i jer su one u oprieci sa obvezatnošću prve obuke.

Kad je uzprkos tomu zakon o školskih taksah zadobio previšnju sankciju, podpisani su se na sve dopuštene načine trudili, da se provedenje zakona odgodi ili ublaži, ali sve bez koristi!

Ako se nije htjelo i neće slušati bolni vapaj, što ga je na njihova usta dizalo i diže hrvatsko i slovensko pučanstvo Istre, imalo bi se bar provadjati zakon tako, da ne bude u oprieci sa jur obstojećimi zakoni i sa pravičnošću. U tom se pogledu na tri strane griješi.

Po § 1. zakona 7. agusta 1896. Br. 25 imaju plaćati školsku taksu djeca dužna polaziti školu.

Jer uzporedo sa dužnošću ide i pravo, jer djeci dužnoj polaziti školu pripada i pravo zajamčeno sa § 11. državnoga školskoga zakona 14. maja 1869. Br. 62, da gdje je poprečno kroz zadnje tri godine bilo 80 učenika, budu bezuvjetno („unbedingt“) namještene dvie učiteljske sile, a gdje je isto tako bilo 160 učenika, budu namještene tri učiteljske sile i tako napried.

Ako se učenikom ne daje pravo, da samo opredieljen broj njih imade po jednu učiteljsku silu, ne bi njim se smjelo nametati ni dužnosti, da školu polaze, te sve one, koji su preko broja 80, odnosno 160 itd., ne bi se smjelo ubrajati u djecu dužnu polaziti školu, niti utjerivati od njih školsku taksu. A ipak se, uza sve prosvjede, tu taksu od njih tjera. To je prva nepravica!

Imade mnogo škola, a to su samo hrvatske i slovenske, gdje učenici uživaju samo poldnevnu obuku, jer nedostaje ili učiteljskih sila ili školskih prostorija. Ipak u pogledu plaćanja školske takse oni bivaju uzporedjeni onim učenikom, koji uživaju cielo-dnevnu obuku, a to su sva djeca talijanska i nešto djece hrvatske i slovenske. To nije pravo! Od onoga, komu se daje samo polovica onoga na što bi imao pravo i za što plaća, moralo bi se i samo polovicu takse od njega utjerivati. To je druga nepravica!

Treća i još veća nepravica jest, što se takse utjeruju i od onih, koji ne mogu polaziti škole i koji je doista ne polaze, jer je nemaju.

Zemaljski odbor odredjuje od tri do tri godine, koliko ima godimice svaka občina plaćati u ime školske takse i to mora ona svakih šest mjeseci unapred plaćati. Ako je u pravo doba ne plati, vlastan je po § 7. zakona 7. agusta 1896. Br. 25 zemaljski odbor, dogovorno sa c. kr. namjestničtvom, utjerati ju sa nameti ili sa zapljenom inih občinskih dohodaka.

Pošto je uljeranje školskih taksa sa strane občine skopčano sa ogromnimi potežkoćami i skoro nesavladivimi zaprekami, to ih malo koja, ili nikoja občina ne utjeruje. Zato ju zemaljski odbor, dogovorno sa c. kr. namjestničtvom, utjeruje sa nameti, koje razpiše na sve izravne poreze ciele mjestne občine. Na taj način moraju plaćati školsku taksu i oni krajevi i one porezne občine, koje škole nemaju, a takovih krajeva i takovih občina ima u svakoj mjestnoj občini. Ti krajevi i te porezne občine, koje plaćaju školsku taksu, premda škole nemaju, jesu izključivo hrvatske i slovenske občine.

Pošto ovršujuća moć pripada državnoj upravi, koja nosi odgovornost za svoje čine (čl. 11. i 12. temeljnog državnog zakona 21. decembra 1867. Br. 145 L. D. Z.), te pošto njoj pripada i dužnost, da pazi, je li se koji zakon prema svome duhu i slovu i u suglasju sa drugimi zakoni provadja, pa ako nadje nesuglasice i nepravičnosti, dužnost joj je, da nastoji zakonitim putem čim prije ukloniti, to podpisani pitaju visoku c. kr. vladu:

1. Je li smatra, da odgovara duhu i slovu zakona 7. agusta 1896. Br. 25 i državnog školskog zakona 14. maja 1869. Br. 62:

a) da se kod odredjenja iznosa, što ga imaju občine plaćati u ime školskih taksa, ubraja u djecu dužnu polaziti školu takodjer djeca, koja nadmašuju maksimum, što je za svaku učiteljsku silu opredieljen;

b) da plaćaju cielu taksu učenici, koji uživaju samo poldnevnu obuku i

c) da se razpisuje namet za utjeranje školskih taksa i na krajeve i porezne občine, koje nikakove škole nemaju.

2. Ako to smatra nezakonitim, je li voljna i kako, čim prije nezakonitost odstraniti?

3. Ako to smatra zakonitim, ali nepravednim, je li voljna pokrenuti shodno, da se zakon o školskih taksah, dok obstoji, vrši tako, da se nepravedan teret školskih taksa barem pravedno dieli i utjeruje.

Kopar, dne 15. julija 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

* * *

7. Zastupnika Ventrelle radi ustrojenja jednog mjesta geometre u Piranu.

* * *

8. Zastupnika dr. M. Trinajstića na c. kr. vladu:

Iza škandaloznog procesa proti nadučitelju u Lanišću, gosp. M. Marchi, za čine, o kojih je bilo i u ovoj sabornici već govora, bio je on obustavljen od službe.

Ta obustava traje već oko 9 mjeseci.

Uzprkos tomu, morala je občina trpiti, da on sve to vrieme uživa stan u naravi i da ona još posebice plaća stanarinu u novcu njegovoj gospodji supruzi učiteljici, koja isti stan skupa s njim uživa.

Puku se težko vidi, što mora davati učitelju stan, a da od njega koristi nema, a još teže mu je, što toliko vremena nema druge učiteljske sile.

Jer su u zadnje doba došle na vidjelo nove okolnosti, po kojih boravak gosp. Marijan Marchi postaje u ime javnog poredka i morala u Lanišću absolutno nemoguć, to bi se jednom i čim prije moralo ovo abnormalno stanje ukinuti, podpisani smatraju svojom dužnosti upitati visoku c. kr. vladu:

Je li će se školski odnošaji u Lanišću barem i najdalje do početka nove školske godine urediti tako, da će gosp. Marijan Marchi biti zamienjen drugom učiteljskom silom?

Kopar, dne 12. julija 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

* * *

9. Zastupnika dr. Stangera na c. kr. vladu:

Zaključkom dd. 15./I/1900 h. E. 52/00 c. kr. kotarski sud u Volovskom, dozvoljena je bila uknjižba prava zaloga za kruna 69·60 i K 124·78, te troškova K 10·64, K 18·02 i K 15·32, dakle ukupno za K 238·36. — Za tu uknjižbu bila je predlogu priložena upisna pristojba u biljezih od K 1·75 kako je propisano.

Nakon nekoliko vremena, bio je dostavljen zastupniku stranke platežni nalog 8. marča 1900. br. 145 B ex 1900., u kojem su gori uknjiženi iznosi pogrešno sbrojeni na K 338·36, te je odmjerena na taj upis pristojba na K 360 po ½%, sa K 1·80 i 25% doklade na 45 h., ukupno K 2·25 — odbijen biljeg priložen od K 1·75, te je po tom tobože manjkalo, na ime upisne pristojbe jošte 50 h. i povrh toga odmjerena globa u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K 1·50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnesla utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovrhe, pozvata na izplatu, opazila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogriešio u sbrojenju uknjiženih iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K 338·36 nego samo 238·36, te je dakle pristojba plaćena u biljezih na predlogu posve odgovarajuća uknjiženom iznosu.

Uslied toga stranka je podnesla na c. kr. ured za odmjerenje pristojba u Trstu predstavku, kojom je opažala, da je platežni nalog pogrešan i molila da se isti digne — ali ta je predstavka riešitbom N. 19./1. 1901. br. 30.609 istog ureda povraćena odnosno odbita, jer da nije podnešena u roku odredjenom za podnešenje utoka.

Bio je dakle onim platežnim nalogom naložen doplatak pristojbe koja nije bila opravdana i povrh toga jošte globa.

Pošto se ovdje radilo samo o pogrešenoj sbrojitbi učinjenoj kod pregledavanja spisa, bila je dužnost porezne oblasti, dignuti onaj platežni nalog jer neopravdan i neutemeljen, i to ne samo uslied podnešene predstavke, nego kad ista i nebi bila podnešena, jer i u smislu § 1388 o. gr. z. pogreška u sbrajanju nemože koristiti ni škoditi nikomu.

Obzirom na to, podpisani časte se upitati visoku c. kr. vladu:

1. Je li vriedi za c. kr. fiskus ustanova § 1388 o. gr. z.?

Je li visoka c. kr. vlada voljna dati povratiti stranci iznos od K 1·53 plaćen na izplatu pl. naloga od 8./3. 1900. h, 145 B ex 1900. kod c. kr. glavnog poreznog ureda u Volovskom i u sličnih slučajevih postupati.

Kopar, 12 julija 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

* * *

Broj 60. Pula, u četvrtak dne 7. kolovoza 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana itd. naju i računaje se na temelju čnog cienika ili po dogovoru.

vci za predbrojbu, oglase itd. ju se naprotnicom ili polož- om pošt. štedionice u Beču administracija lista u Puli.

od naručbe valja točno oz- ačiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

to list na vrieme ne primi, eka to javi odpravničtva u tvorenom pismu, za koji se e plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

ekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K. za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stužije se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Dijamantni jubilej
doktorata biskupa Strossmayera.

Utorak dne 5. agusta slavio je preuzvišeni gospodin biskup dr. Josip Juraj Strossmayer svoj dijamantni jubilej, kako je naime na bečkom sveučilištu bio promaknut na čast doktora sv. bogoslovlja. Tim povodom predala je posebna deputacija bečkog sveučilišta preuzvišenomu svetaru ponovnu diplomu doktorata, kako je to običaj u ovakvih izvanrednih prigodah. Ovo je zaista ne samo riedak slučaj, nego nikodjer izvanredna milost božja, koja zapada ne samo velikog muža nego i sav hrvatski narod, koji je od njega primio mnoštvo dokaza sinovlje ljubavi i odanosti. Sa milijuni prijatelja i štovatelja velikog biskupa veselimo se i mi iskreno riedkomu odlikovanju i velikoj milosti, koju mu je Svevišnji podielio, te želimo vruće, da bi nam Bog još dugo poživio narodnog dobrotvora!

Slavoj Jenko.

Pred par tjedana slavili smo osamdesetgodišnjicu dra. Dinka Vitezića, jednoga od najstarijih, uz pokojnoga dra. Jurja Dobrilu, najzaslužnijega muža u preporodu hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri.

Juraj Dobrila imao je svojih sumišljenika i pomoćnika, kao što su pokojna braća i blizanci Mate i Ivan Baštijan, pokojni Matija Ujčić, pokojni Andrija Marija Štrk, pokojni Antun Spinčić, pokojni Antun Turak, pokojni Ernesto Jelušić (jedan prilično mladji od imenovanih žalibože prerano ugrabljeni nemilom smrću), još hvala Bogu živući i zdravi Antun Karabaić i razni drugi.

Isto doba ili malo zatim, što je Dinko Vitezić počeo razvijati svoj rad za Hrvate i Slovence u Istri, i kad su živili još svi imenovani blagi pokojnici, pojavilo se je u Istri mladjih muževa, koji su se dali na narodni posao svimi svojimi mladenačkimi silami, što u širem što u užem djelokrugu. Medju te muževe spada u prvih redovih **Slavoj Jenko.** Dne 12. ovoga mjeseca slavi on svoju petdesetgodišnjicu, pa naša hrvatsko-slovenska stranka vrši samo svoju dužnost, kad se toga muža o njegovoj rečenoj slavi sjeća, podajuć u kratkih potezih njegov životopis.

Slavoj Jenko rodio se je dne 12. augusta 1852. u Trnovom, u Kranjskoj, od otca Josipa, majke Katarine rodjene Jelovšek, od obitelji najuglednije u Trnovom, dok je u obće tamo obstojala. Početne nauke učio je u Trnovom i Idriji, realku u Gorici i Ljubljani, a politehniku u Gracu.

Tek što je počeo ponekle u praksi uporabljati svoje tehničke nauke, desio se je slučaj, koji je dao drugi pravac cielomu njegovom životu. U Podgradu, u Istri, umro mu je svak, razmjerno još mlad, čestit čovjek i trgovac, vrli narodnjak Fran Šabec. Od njegove udove, a svoje sestre Sofije, preuzeo je Slavoj Jenko sav posjed i svu trgovinu. Tu trgovinu vodi on već evo punih 25 godina, redovito pošteno, točno, tako da mu ni pri najboljoj volji njegovi protivnici, bilo zasebni bilo službeni, nisu mogli nit ne mogu što prigovoriti. — Vjenčan sa svojom rodjakinjom, Franjicom, rodjenom Jelovšek iz „Ilirske" Bistrice, ima tri sina i kćerku. Pošto još u obće neima čisto slovenskih srednjih škola, a pošto je on htjeo da mu se djeca uzgoje u čisto narodnih zavodih, on je svoje sinove dao u hrvatske gimnazije.

Odkad se je preselio iz Trnovoga u Podgrad, iz Kranjske u Istru, on, ne pretrgav svezu sa svojom rodnom pokrajinom, prigrlio je Istru kao svoju. Dok su još u Kranjskoj obstojale narodnostne borbe proti tudjinštvu, dok se je radilo složno za dobrobit naroda, dotle je on živo i djelotvorno učestvovao kod narodnoga rada i tamo. Odkad je tamo buknuo bratoubojni razdor, odtad se već nepača u tamošnje stvari. Taj razdor odsudjuje najodlučnije; a nemoguć pomoći ni on kao ni drugi, čeka krvavećim srcem, da braća sama uvide, kako se njihovim razdorom okorišćuju samo zakleti neprijatelji cielokupnoga slovenskoga naroda. To većim žarom i marom prionuo je uz narodni rad u svojoj novoj postojbini.

Od najmladjih nogu ponosan na svoju slovensku narodnost i smatrajuć ju tako rekuć istovjetnom sa hrvatskom, kazao je svoj ponos i izvanjštinom, narodnom nošnjom, kazao ga je tim, da se je svuda i uvjek u govoru i pismu služio slovenskim jezikom.

Narod ga je brzo zavolio. Občinari izabrali su ga u občinsko zastupstvo, a ovo ga je izabralo župan o m, občinskim načelnikom. Takovim je i danas, uza sve svakojake zaprieke, što mu se jih je postavljalo s preraznih protivničkih strana. Negdje kašnije postao je i predsjednik cestnoga odbora. U jednom i drugom svojstvu nastojao i nastoji uviek, da učini dobra narodu, da mu sagradi i popravi crkava, ustanovi škola, napravi ili popravi cesta.

Ako u svem i svačem neuspjeva, krivi su najviše oni, koji ruše njegove osnove, koji mu odpomažu, mjesto da mu pomažu, kako bi bili dužni.

Njegovo ime proslulo je i izvan medja podgradske občine, koja je kao i materijska i jelšanska, napučena sasvim slovenskim i hrvatskim pučanstvom; prosluo je po cielom podgradskom i voloskom sudbenom kotaru, koja oba sačinjavaju politički voloski kotar.

Kod občih izbora za pokrajinski sabor godine 1883. izabrale su izvanjske občine toga kotara svojimi zastupnici pokojnoga Andriju Marija Štrka, tada kanonika i župnika stolnog kapitola u Trstu, i dra. Matka Laginju. Talijanski zastupnici i talijansko občinstvo uprizorilo je tada upravo barbarske demonstracije proti hrvatsko-slovenskim zastupnikom. Saborska većina uništila je posve samovoljno koli izbor Vjekoslava Spinčića i Ant. Križanca, izabrane u koparskom kotaru, toli izbor Andrije Marije Štrka. Ovaj, toli miroljubivi muž, bio je toli presenećen, da, i prestrašen, da se već nije htjeo poprimiti mandata. Sviju oči su na to pale na Slavoja Jenka, i on bi kod naknadnoga izbora, obavljenoga 1884., izabran zastupnikom u pokrajinski istarski sabor.

Talijani, uništiv izbor Štrkov, mislili su, da su Bog zna što u svoj prilog učinili. Uvidili su skoro, kako su se ružno prevarili. Kad je Slavoj Jenko prvi put putovao parobrodom iz Trsta u Poreč, bio je putem od Pirana dalje predstavljen tadanjemu piranskom načelniku i zastupniku dru. Fragiacomo. Na talijanske rieči ovoga odgovorio je Slavoj Jenko slovenski. Fragiacomo je na to prema svojim drugom promrmljao „o . . . . ., che bel cambio gavemo fatto!" Liepo smo zamjenili Štrka sa Jenkom! Ovaj niti nezna ili neće da zna talijanski! I Jenko nije zbilja nikad ni rieči progovorio talijanski kao zastupnik. Bio je čvrst, nepomičan, neumoljiv, uz načelo, da ima hrvatski odnosno slovenski jezik biti u saboru jednakopravan i jednako-

PODLISTAK.

Izvještaj tajnika Viktora Cara Emina,

čitan na glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junija 1902.

(Konac.)

I rekli smo, kako se protiv nas spremaju i kuju osnove, kakove samo pakao izmisliti može i kako sve ide za tim, da nas se satre i uništi, da se sa ove naše zemlje izbriše više nego li tisućljetnje njeno obilježje hrvatsko.

A dušmani naši idu za tim, da nam ugube i djecu našu — malu sirotinju našu — jedinu uzdanicu našu. I rekli smo, da mi ne damo te naše djece, da ne pustimo iz ruku tih sitnih naših sirotana, mi hoćemo da taj podmladak ostane naš i samo naš, da ostane onakav kakvim ga je Bog stvorio, mi hoćemo da ta naša djeca budu i ostanu Hrvati i to dobri, pravi, koreniti i oduševljeni Hrvati, koji će znati i umjeti da i nadalje čuvaju u duši i srcu svome starodrevne tradicije otaca svojih, a osobito svetinju našu, jedino naše bogatstvo ostavljeno nam od vjekova: — rieč našu hrvatsku. Ali naša družba, koja je te ubogare uzela pod svoju zaštitu ona se je već sama istrošila, oslabila — ona ne može da za pustu istarsku raju ista više učini, a veliko bi čudo bilo, kad bi ona, prema sredstvima, kojima sada razpolaže, mogla da i za unapried očuva ono, što je u narodu učinila, sagradila, podigla.

Za to smo se mi obratili na sve Hrvate s toplom molbom da nas ne ostavljaju u času, kad ih najvećma trebamo — i da ne zapuštaju našu družbu u ovakim teškim prilikama. I rekli smo: Naša istarska djeca, naša biedna sirotinja, naša mila družba sv. Cirila i Metoda za Istru prosi i moli za „dobru ruku". Ne uzkratimo darak sirotinji! Neka svako udieli biednomu narodu u nevolji, nek se svatko smiluje istarskomu patniku, nek mu svak pomože dok je doba! A obratili smo se i na vriedne kćeri našega roda i doviknuli smo im: A Vi Hrvatice, plemićke, gospodske, gradjanske i seljačke kćeri, Vi zviezde naše, Vi dike naše, gledajte, da prvi kucaj Vašega nježnoga srca, prva misao, prva želja duše Vaše bude ta, da se sjetite naše družbe, da potaknete nemarne, da usplamtite nehajne i hladne da pruže pomoćnicu ruku našoj Istri.

I narod nas je čuo i narod je družbu darovao — i Štokovci su bili spašeni.

* * *

Družbine škole u Voloskom, Opatiji, Puli, Lošinju, Štokovcima, Baderni, Kašteliru, Vabrigi, Livadama i Vlakovom maleni su hramovi posvećeni prosvjeti, odgoju i naobrazbi jadne, do sada grdo zapuštene naše dječice. U njima, u tim sitnim prosvjetnim hramovima ta će se djeca utvrditi za budućnost, i tako utvrdjena biti će u stanju da se jačim silama opru paklenskim osnovama tudjinca, koji radi na tom, kako bi sa ove zemlje izbrisao svaki trag hrvatstva. Jere to hrvatstvo, ta svetinja naša, ta materinja naša rieč u kojoj se očituje cieli život naš, ugrožena je od neprijatelja, a s njom je ugrožen i naš narodni obstanak, ugroženo je i pravo, što ga imamo na ovu liepu zemlju našu. Jer naša je Istra liepa, za njom su se od vjekova mnogi otimali, a mi koji smo jedina i prava djeca njezina, mi koji smo se kao srasli s tom liepom grudom hrvatske zemlje, mi da pustimo, da nam je pred očima drugi otme? Ne nikada! Mi hoćemo da ju očuvamo sebi, potomstvu i hrvatskomu slavnomu imenu: to je naš zadatak, cilj naše g nastojanja, svrha družbe naše. A naš rad okrunjen je već i liepim uspjesima — on ima i dobra i koristna ploda. Ali to još nije sve. Jer ma koliko velike bile nade, kojima nas izpunjava onaj dio našeg pomladka, za kojega budućnost smo se već pobrinuli, ipak se ne možemo oteti zebnji, koja nas podilazi na teško pitanje: Što će biti od onih ostalih stotina i hiljada naše djece, koja ne uživaju blagodati znanja i blagonosne prosvjete ili pak, što je još i gore, koja se pod uticajem tudjega duha godimice odvraćaju i odalljuju od svoga roda, svoje materinje rieči? I eto ta grdna misao neda našemu Ravnateljstvu mira, potičuć ga neprekidno na nove i sve to veće i šire osnove, kako će tomu doskočiti i preteći neprijatelja u izvadjanju njegovog paklenskog djela. I tih liepih i koristnih osnova ima u nas na pretek, i mi ni najmanje ne sumnjamo o mogućnosti njihove izvedbe.

valjan s talijanskim. Ako ima zastupnika, koji nerazumiju jedan ili drugi jezik, na predsjedničtvu sabora je, da njim dade na znanje, što se govori, predlaže, interpeluje u njim nepoznatom jeziku.

Slavoj Jenko spada medju prve zastupnike hrvatsko-slovenske od novije dobe, medju one koji su počeli redovito rabiti hrvatski ili slovenski jezik. U prvoj saborskoj periodi bilo jih je pet: Laginja-Jenko, izabrani u izvanjskih občinah voloskoga kotara, Vinko Zamlić, izabran u gradovih istoga kotara, Spinčić-Križanac, izabrani ponovno u koparskom kotaru.

Ta petorica stvarali su hrvatsko-slovenski klub. Zamlić bio mu je predsjednik, Jenko tajnik. Njegovom je rukom pisan zapisnik toga prvoga hrvatsko-slovenskoga pokrajinskoga sabora istarskoga; njegovom rukom prvi zaključci toga kluba, od 10. juna 1884., gdje se odlučuje, da imadu njegovi članovi polagati svečano obećanje sa riečju obećajem, kao što je to Slavoj Jenko već učinio, i da se članovi istoga kluba imadu u saboru služiti hrvatskim, odnosno slovenskim jezikom, a pojedincem daje slobodu, da dadu koje raztumačenje talijanskim jezikom, te konačno da su klubski zaključci tajni. Već decembra 1885. bio je zást. Križanac brisan izmedju članova kluba, jer se ni riečju ni činom nije držao zaključka, da se ima u saboru govoriti hrvatski ili slovenski. Poslie naknadnih izbora godine 1887. i 1888. nalazimo hrvatsko-slovenski klub nješto obnovljen.

Mjesto odstupivšega Elluscega bio je izabran u lošinjskom kotaru dr. F. Volarić, kanonik u Krku, mjesto umrvšega Križanca u koparskom kotaru Fran Flego, buzetski načelnik. Jenko je ostao klubskim tajnikom cielu izbornu dobu. On je pisao ne samo zapisnike sjednica, nego takodjer sastavljao i pisao razne spomenice i predstavke, Valja jih viditi i čitati, a da se osvjedočiš, kako su krasno pisane i jezgrovito sastavljene. I kad nije bio klubski tajnik sastavio je on više predstavaka bilo brzojavnih bilo pismenih. A cielo doba znao podavati po obliku i stvarao upravo uzornih upita i predloga. Kako iz njegovih pismenih podnesaka, tako iz njegovih govora, proviruje odlučnost u zastupanju narodne časti i probitaka narodnih.

Kod obćih saborskih izbora bio je ponovno izabran zastupnikom godine 1889. i 1895., kao i kod odnosnih naknadnih izbora, svaki put to sjajnije, pošto su gospoda Talijani, pred očima predstavnika austrijskih oblasti i bez da bi za to ni prstom maknula, uništivali takodjer jednoglasno izabrane zastupnike voloskoga kotara, ili pojedinoga njih, Matka Mandića, dočim se je u takovoj prilici njegov drug Slavoj Jenko, prosvjedujuć proti odnosnom despotizmu, sam na mandatu zahvalio, da tako gnjusom odbije prividnu milost saborske većine, koja je odobrila njego izbor, a zabacila izbor svoga druga, istim izborom izabranoga.

U doba svoga načelnikovanja i zastupnikovanja u saboru izkusio je Slavoj Jenko kako malo tko, što će to reći u Istri zauzimati se za narodnu hrvatsku i slovensku stvar. Sve što može izmisliti lukavost i zloba, sve se je izkusilo, da se ga sbaci sa načelničke stolice, i da već nebude zastupnikom.

Predstavnici c. kr. vlade u Trstu i na Voloskom, kao i njihovi organi u Podgradu, svega su poduzimali proti njemu. Tu se je denuncirało, podmitalo koješta, podkupljivalo ljude, napajalo, gostilo, podjarivalo jih. Razpuštalo se je zastupstvo, pak imenovalo odbore, sastojeće iz ljudi, koji su se dali u službu proti Slavoju Jenku. Sve nije koristilo ništa. Predstavnici c. kr. vlade i zemaljske ustanovne oblasti, ostajali su dugim nosom, občinare se je kvarilo, i njim škode bilo, a Slavoj Jenko je kod svakih izbora, uz čestite svoje občinare izlazio slavodobiteljem.

Sad su već svi čimbenici napustili misao, da bi mogli što uloviti u podgradskom kotaru, i napose u podgradskoj občini. Slavoj Jenko, da je htjeo, mogao je kod najnovijih pokrajinskih izbora biti izabran jednoglasno u sabor. Al je on vodstvu stranke izrazio svoju nepromjenjivu odluku, da neprima već mandat, pošto mu to nedopuštaju njegovi poslovi i obiteljski odnošaji. I stranka, ako i ne rado, morala je uzeti obzira na tu njegovu odluku. Zahvaliv mu na saborskom radu, uzornom u svakom obziru, bila si je svjestna, da će on inače raditi za boljak naroda, koliko mu budu sile dozvoljavale.

On ima i doma što raditi, i radi. Osim brige za uzgoj svojih dječaka, osim poslova, što mu jih zaduje vrieme dala občina i cestni odbor, njemu je na srcu „Bralno Družtvo", on radi napeto u „Posujilnici" i u „Gospodarskoj zadrugi". Oslanjajuć se na njegovu pomoć, dao se je prezaslužni gospodin Anton Rogač, župnik i dekan u Hrušici, na osnivanje „Mljekarske zadruge", koja si već gradi zato potrebite prostorije, i koja će skoro donašati velike koristi tamošnjem pučanstvu. Prigodom dvadesetipetgodišnjice, što stanuje Slavoj Jenko u Podgradu, odlučila je uprava „Posujilnice" graditi „Narodni dom" u Podgradu. Ljepše se te godišnjice nije moglo proslaviti nego tako, a gradnja doma daje mu i dati će mu takodjer dovoljno posla.

Mi zaključujemo ove kratke crte o Slavoju Jenku, vrućom željom i gorućom molbom do Svevišnjega, da mu u svojoj dobroti podieli još dugo u zdravlju i zadovoljstvu zajedno sa njegovom obitelju i njegovimi prijatelji i narodnjaci, da dočeka tako i svoju petdesetgodišnjicu bivanja u Podgradu, i čim dulji život, da pak uzmogne i uzdržavati i što je već stvoreno, i novoga stvarati, uvjek na dobrobit tamošnjega naroda a tim i na napredak naše sveukupne narodne stvari.

Živio Slavoj Jenko!

A pitati će tkogod: A gdje vam je glavnica? gdje kapital, uz koji će vam biti omogućeno ostvariti i u gotov čin privesti te vaše osnove? Gdje nam je kapital? Hrvatski narod je naš kapital, onaj dobri i plemeniti naš hrvatski narod, koji je svojima učinio sve naše težnje i osnove naše.

To je naš kapital, dobar i siguran kapital, a kamati — to je ljubav toga dičnoga našega naroda, ljubav, koja se očituje u svakdanjim prinosima u korist naše družbe. Velika je naša vjera i nada u tu ljubav, koje vrelo je neizcrpivo i ta vjera i ta nada podaju silna poleta našim mislima, podaju snage našemu nastojanju koje ide za postignućem krajnjeg družbinog cilja, biva očuvanje naše mile hrvatske rieči, koja rieč je podjedno i duša naroda našega, jer je u njoj usredjeno sve što nas čini narodom medju narodima.

S tom vjerom i s tom nadom stupamo i napred u budućnost uvjereni, da nas uz blagoslov svetih apoštola, nebesnih zagovornika naših, prati srce jednoga cieloga naroda, koji će poput dobre majke bdjeti nad sudbinom istarskih Hrvata.

Do znanja

svim akademičarima, klericima i abiturijentima!

Ima već tomu mjesec dana, što smo javili u „Našoj Slogi", da kanimo u nedjelju dne 10. o. mj. obdržavati sastanak u Pazinu, na kojem mogu da aktivno sudjeluju svi *akademičari hrvatske i slovenske narodnosti iz Istre, kao što i klerici i abiturijenti*, ćuteći upravo neobhodnu potrebu da se medjusobno upoznamo. Za čudo bi nam bilo veoma, kad bi se tkogod našao, te ovu zgodu rad nejakih i nevaljalih razloga propustio, *dapače prema našem mnienju, svaki bi se visokoškolac ogriješio o kolegijalnost; optužio s neuvidjavnosti, gledajući kako svi drugi naši kolege rade i gledaju svakako da odstrane nevolje svoje i svoga naroda, a on sam da se ne ćuti članom najnesrećnijeg naroda?!* Ne možemo stvarati čudesa, no upoznavajući sebe, svoju slabost i jakost, upoznavajući protivne nam elemente u javnom i u privatnom životu uvjek imademo boljeg izgleda, da predusretnemo eventualnim zabludama, da popravimo pogrješke, da dademo sebi pravac neki, ne kao pojedincu, nego skupini, tjelu. — Mi se nikada, ni za časak, ni za korak ne smijemo udaljiti od naroda, jer svaki dogodjaj, svaki pritisak na njega, bilo iz vana bilo iz nutra, svaka evolucija u njemu samomu zanemarena, neopažena, otudjuje nas od njega sve više i više, uzročeći tako u jednome tijelu nesporazumak i nesuglasje, pravcć sve dublji jaz izmedju nas i njega, što redovno radja nepovjerljivošću, neprijateljstvom, radja nazadkom, propašću!

Ono par novčića i par dana, što ih sam sastanak iziskuje, stoji u smiješnoj opreci za samom važnošću istoga, sa zgodom da se pogleda one krajeve, da se upozna naše ljude i mjesta. S toga pozivljemo sve akademičare, sve klerike, sve abiturijente, da dodju svi — stalno — k tomu sastanku, što bi imao da bude prvi svoje vrste. Nadamo se takodjer, te će nastojati svaki, tko s nama ćuti, da nas posjeti, da nam pripomogne i djelom i savjetom.

Do vidova dakle u Pazinu!

Opatija, 5. agusta 1902.

Odbor za sastanak hrv. djaka u Istri.

Sjećajte se

„Družbe sv. Cirila i Metoda"

za Istru

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izlet puljske „Democratica" u Pazin pripravlja se za nedjelju dne 10. t. mj. Pišu, da je izletnikom postavljeno na razpolaganje 15 vagona. Odlazak iz Pule jest posebnim vlakom sa dvie lokomotive u 3 sata poslie podne. — Reklama za taj izlet jest velika. Tamo se pripravlja ciela gradska glazba i pjevački zbor „Democratica". Iz pazinskog kolodvóra krenuti će svi, a na čelu im glazba i pjevači u grad, gdje će dati javni koncert na trgu. Kako se vidi, kane Talijani demonstrirati proti hrvatskoj občini, jer inače nebi bili urekli i pripravljali takav izlet baš u Pazin. — Nadamo se, da je politička oblast u Pazinu poduzela potrebite mjere, da izletnici nebudu izazivali. Ako to nije jošte učinila, na dobi je!

Nevolja ih ozbiljno ruditi! Iz mjesta primamo iz radničkih krugova: Posliednje doba operušali ste, g. uredniče, opetovno naše nazovi-socijaliste, koje mi neodvisni radnici, koji imademo s njimi danomice posla, neuzimljemo ozbiljno.

Njihovi kolovodje prče se kao da su oni jedini spasitelji siromašnog radnika i kao da neima radniku ni pomoći ni spasa, ako neupiše njim dušu i tielo. Riečih imadu puna usta i sladkih i oštrih kako treba, sad za privabiti lude ribice, sad za udariti po onih, koji im račune kvare.

Neuki radnici, koji nemisle svojom glavom, idu im rado na liepak, jer sirote nevide i nečuju nego liepu i plemenitu stran socijalizma. Oni vjeruju sliepo tim širokoustnežom, nepromišljajuć dublje u koliko je njihova nauka opravdana i njihov program izvediv. Ta koga da neomame liepe teorije o jednakosti sviju slojeva pučanstva, o diobi rada i kapitala, o jednakim pravicam gospodina i siromaha? Ili komu patniku da se ne zgrči pest, kad čuje propoviedati rat proti silnikom i bogatašem, koji izkorišćuju nevoljna radnika, koji uživaju sve slasti ovoga života na račun siromašnog radnika? Sve se to dade liepo pripoviedati i još ljepše prikazati, ali mnogo teže izvesti ili još teže izravnati.

Mi radnici biti ćemo uviek uz one, koji se brinu za naše duševno i tjelesno blagostanje; uz one, koji nam kažu: prvi božjim i ljudskim zakonom smo svi jednaki; uz one, koji nas uče, da danas neima više ni silnika ni robova, da valja radnika pošteno plaćati za njegov težki trud, da se ga nesmije izkorišćivati jedino na korist trećega, da imade i on biti dionikom svih prosvjetnih ustanova, ali medju one nećemo nikada, koji taje našemu narodu i našemu jeziku ista ili jednaka prava sa svakim drugim narodom, koji podnose mirno ili ravnodušno, gledajuć danomice grdne nepravde, koje se nanaša našemu narodu i našemu jeziku u crkvi, školi i u svim javnim uredim bilo zemaljskim, občinskim ili državnim.

Kad bi kolovodje naših nazovi-socijalista u istinu bili socijalisti, oni bi se prvi zauzeli za to, da nam se ne krati u crkvi rieč božja u našem jeziku, da se našoj djeci pruži prilika, da se naobraze u materinskom jeziku, da možemo mi radnici na svim javnim uredim proći svojim jezikom, da nas se negrdi i nepsuje radi toga, što se služimo svojim jezikom itd.

Ti nazovi-socijalisti neka se dakle zauzmu odlučno i otvoreno za ravnopravnost gospodujućeg i našeg radničkog jezika svuda u javnom životu, neka doviknu gospodi tlačiteljem i progoniteljem našega naroda i jezika, da smo svi braća, da smo svi jednaki — eh onda ćemo im vjerovati, da su pravi prijatelji trpećeg radništva, inače smatrati ćemo ih i nadalje, kao i do sada, za jednostavne kirijaše talijanske gospodske i židovske bogataške stranke.

Socijalistička tiskara u Puli — na prodaju. Na zadnjoj, danas osam dana obdržavanoj skupštini, zaključili su dionićari socijalističke tiskare, da će tiskaru prodati, a „Proletario", njihov organ, prestaje izlaziti budućom subotom te neće neko doba izlaziti niti kao tjednik. Medju onima, koji žele tiskaru kupiti, nalazi se i dr. Krstić, nu, kako nas uvjeravaju, stranka ju neće njemu prodati. Eto, kamo dovedoše socijalistički vodje u Puli siromašne dioničare, koji će izgubiti okolo 7000 kruna.

Millenium emlék — Millenium-Denkmal — Monument millenaire. Takav naslov nosi jedna razglednica iz Osieka, koju smo imali čast viditi prvi put ovdje u Puli. Razglednica predstavlja nekakvu šupu sa zvonikom te je izvedena u zelenocrvenoj boji na bielom papiru. Razglednicu je pisao neki Hrvat svome prijatelju u Puli. Razumije se sobom, da je razglednica dvaput providjena napisom „Levelező-Lap" te nosi poštanski žig „Eszék — Osiek". Nizko smo pali u

Banovini, kada Hrvat u sviet šalje dopisnicu iz Hrvaške, kojom se širi madjarska nadutost.

Mjesto pilote. Otvoren je natječaj za jedno mjesto lučkog pilote III. razreda za pomorsko okružje u Puli, te na mjesto, koje bi ostalo izpražnjeno, ako bi se ono prvo podielilo kojemu drugomu piloti, koji se nalazi već u službi.

Godišnja plaća iznaša K 800 i službeni doplatak K 160.

Molbe pismene valja poslati lučkom i zdravstvenom kapetanatu u Puli tečajem 6 čedana počam od 26. julija o. g.

Buntovni spisi kod radnika u arsenalu. Mjestno redarstvo u Puli provelo je u stanovih petorice radnikah arsenala premetačinu, te je kod njih našlo više buntovnih spisa i tiskovina. Zatvoreno je osim toga više drugih osoba, radi raznih protudinasličkih izražaja, desivših se u arsenalu.

Brzojav bez žica. Gradjevni odio ratne mornarice dao je popraviti zvonik u Premanturi. Na tom će zvoniku prirediti postaju brzojava bez žica, koja će služiti skorim velikim vježbam vojne mornarice, koje će se vršiti u okolici puljskoj.

Iz Karnice nam javljaju: Poznato će vam biti g. uredniče, da je naša župa prilično velika, te da naš g. župe-upravitelj mora služiti sv. misu i poknpati i u Motvoranu i u Kavranu. Iz toga naravno sliedi, da dok se on nalazi za poslom na jednom mjestu, recimo primjerice u Kavranu, da ga uzalud mogu izčekivati u Karnici. Tako su dne 27. pr. mj. po podne bili njekoji za krst u Karnici, a župe-upravitelj imao je pokop u Kavranu. Ovi su naravski morali čekati, dok se je svećenik povratio. Ako prigodom ovakvih čekanja pade koja krupnija, nije za čudo, jer dok jedan nemože čekati, drugi nemože doći. Preporučili bi stoga presvjetlom biskupu, da providi za svećenika za Kavran, jer jedan ne može svega obavljati, pa se može dogoditi slučaj, da svećenik ne može biti uprav tamo, gdje ga se najviše treba. Toliko za danas na uvaženje!

Pazinski kotar:

Trošan zvonik. Iz Lindara nam pišu, da se je i tamo počelo ozbiljno raditi na tom, da se poruši sadašnji zvonik, koji se je na više mjesta razpucao, pak da se sagradi i na starom temelju novoga. Nesreća sa zvonikom sv. Marka u Mljetcih potaknuli će mnoge, da pregledaju na vrieme starinske crkve, zvonike i druge javne zgrade.

Porečki kotar:

Talijanski svećenici bez gimnazijalnih nauka! Vaša viest, g. uredniče, priobćena u predzadnjem broju pod naslovom „Iz Poreštine“ dozvala mi je u pamet nekoje činjenice, koje bi dobro bilo sačuvati i našemu potomstvu: Prije svega valja mi izpraviti navode Vašeg dopisnika glede pokojnoga župnika Strechel-a. On je bio rodom iz Trsta, sin otca Slovenca, bačvara u Trstu. Odgojen bijaše pomoću svećenika i talijanskih kapucina posve u talijanskom duhu. Slovenski znao je samo natucati. Slabić bijaše na duhu a još veći na tielu tako, da su njegovi suučenici dvojili, da li će biti onakav redjen. U sjemeništu bio je na glasu radi neliepih svojstva, radi kojih je imao sa ostalimi bogoslovi dosta neprilika. Lukav je bio i neiskren. Trpili ga nisu niti isti Talijani, premda je bio gorljiv patriota, kao što su obično renegati.

On je doista kao župnik u Novoj Vasi otvorio neku vrst privatne škole, u kojoj je pripravljao mladiće za sjemenište, ali većinom samo iz latinštine. Ti mladići polagali su neku vrst izpita na talijanskoj gimnaziji u Kopru — ali izrično pod uvjetom — da valja taj izpit samo za sjemenište. Ostalih predmeta, što se uče na gimnazijah nisu ništa učili, ili veoma malo i površno. Ti mladići nisu imali ni pojma o običnoj naobrazbi. On ih je tako pripravio 4—5 za tršćansku i porečku biskupiju, od kojih služe nekoji u jednoj a drugi u drugoj biskupiji. S timi novovjekimi bogoslovi posmjehivali su se u sjemeništu ostali drugovi, koji su redovito svršili gimnaziju i mnogi sa izpitom zrelosti. Smatrali su ih neznalicami i šuplji, kakovimi u istinu bijahu, jer drugo nisu znali do nještolatinštine i prodikati o talijanstvu Istre. Oni su danas namješteni kao svećenici i rade živo oko oživotvorenja programa talijanske stranke, t. j. oko potalijančenja tužne naše pokrajine. Njih se nepita, gdje su svršili ni kako su svršili, već da li rade u talijansko-liberalnom duhu, da li provadjaju program mlade reformatorske stranke u ovih dvih biskupija.

Ako se pomisli, koliko su imali okapanja svršeni gimnazijalci nekoč riečke a kasnije sušačke gimnazije prije, nego li bijahu primljeni u centralno sjemenište u Gorici, premda su redovito svršili gimnaziju i mnogi položiti izpit zrelosti, kad se znade, kako su na lahku ruku unišli u isto sjemenište spomenuti talijanski nazovi-gimnazijalci, moramo i nehotice doći do zaključka, da se vrši u visokih svećeničkih krugovih dvojaka mjera, t. j. jedna za Talijane a druga za Hrvate odnosno za Slovence.

Da se još vratim na pok. župnika Strechel-a, moram kazati, da je bio u pastvi ljuti naš narodni protivnik, i da nam je u svojoj župi i u obće u bujskom sudbenom kotaru nanio u narodnom pogledu više štete nego li nijedan talijanski svetovnjak. On je bio predteča današnjim reformatorom u tršćanskoj biskupiji, pa premda je na oko mrzio i prezirao talijanske-lažiliberalce, radio je vazda iz petnih žilah po njihovom programu, kao što rade i danas mladi reformartori u rečenoj biskupiji. Bog mu prostio i počivao u miru!

Iz Tara nam pišu: Naš Fulin ne daje mira ni živim ni mrtvima, niti po danu a niti po noći. Žive ubija mukom i trudom a mrtve čini klatiti od sela do sela. Eto, da me razumijete!

Mjeseca maja i junija držao je u Taru noćne službe božje — ako se tako mogu nazvati — i to od devete u večer pa tamo skoro do polnoći. To je naravski bilo na veliko čudo pametnih gospodara, a na radost razkalašene mladeži. Pa ta buka po noći sa zvonovima, to talijansko pjevanje, koje se u Taru nije nikada čulo, užasno je diralo svakoga dobro mislećeg čovjeka. Dok ovdje dozvoljava toliko zvonove razbijati i tuliti, u Vabrigi nesmiju ni zvoniti, ni pjevati, ni Boga moliti, a bogme niti križati se u svojem jeziku. Tako je kod nas, pa da ne proplačeš!

Opet druga. Na 10. pr. mj. umre u Taru Antonija žena Antonija Divjaka, izkopaše grob i na 5 sata po podne sve gotovo za pokop. Al eto belaja! Dodje Fulin i reče: Znate da se na groblju popravlja mrtvačnica, zato pokojnicu nije moguće pokopati ovdje, već ju treba odnesti u Novuvas. Doista popravljala se mrtvačnica, al je grobljе bilo prosto, a u mrtvačnicu se kod nas ljudi ne zakapaju, bar do sada ne. No pa kad već nije htjeo ovdje pokopati, eno 10 časaka daleko groblje u Frati, za 20 časaka se je na groblju u Vabrigi a na onom sv. Matina opet u 10 časaka. Ne, tu treba osobite mudrosti, pa treba ići 3 sata daleko u Novuvas. Siromaci se ljudi namučiše, noseći mrtvaca za Fulinovom kočijom do Novevasi, kamo stigoše na 9 u večer. Sada je trebalo kopati grob, negdje oko pol noći pokopalo se pokojnicu, a umoreni ljudi dodjoše kući tek zorom drugog dana. Sad sviete dobri reci nam, je li to kršćanski?

Dozvolite još jedan slučaj ali baš protivni. Dne 21. pr. mj. umre u Frati sin nekog Zogovića. Mislite li, da ga pokopaše u Novojvasi? Nipošto, na tarskom groblju. Radilo se u mrtvačnici kano i na 12., bile iste tobožnje zaprieke i okolnosti, čemu pako dvojaka mjera?

Mi to bilježimo za one na koje spada, neka pozovu na red koga treba, da se nebi možda sijuć vjetar—želo buru.

Za sajmište goveda u Motovunu. Zemaljski odbor u Poreču odgovorio je občinskomu glavarstvu u Motovunu, da neima ništa proti tomu, ako se nabavi iz občinske blagajne zemljište za svotu od K 3400 za sajmište goveda i to iz one svote od 30.000 K koju je občina uzajmila kod zemaljske kreditne banke u Poreču.

Državne podpore. Ministarstvo poljodjelstva odlučilo je, da se doznači istarskoj zemaljskoj zakladi svotu od K 1200 kao ostatak od obećane podpore za god. 1902. za vinarsku školu u gospodarskom zavodu u Poreču, te dalnju svotu od K 3000 kao drugu polovicu obećane podpore za god. 1902. za uzdržanje kemičko-pokusne postaje, pridieljene gospodarskom zavodu u Poreču.

Voloski kotar:

Strašna nesreća. U riečkih novinah čitamo, da je dne 2. o. mj. neki čovjek u Zametu (občina Kastav) iz neopreznosti izpalio pušku, te da je naboj pogodio njegovu rodjenu sestru, koja da je na mjestu ostala mrtva.

Nekojim ljudem nekoristi propoviedati, da budu oprezni sa oružjem!

Trst.

Nit se čudimo nit se zgražamo! Pišu nam iz Trsta: U „Edinosti“ pripoviedaju netko, kako je neki talijanski podanik napao našega kmeta na trgu u Trstu sa „Porco de šćavo“, jer mu nije hotio prodati voća po cieni, kako je on hotio i kako mu se je konačno zagrozio sliedećimi riečmi: „Noi spetemo solamente uno che l'mori in Austria, e dopo vederemo chi che sarà padrone di Trieste“. (Mi čekamo samo na jednoga, da umre u Austriji i tada ćemo viditi tko će gospodariti u Trstu.)

Naša vriedna tršćanska drugarica se tomu čudi i zgraža se nad tim, te se pita zabrinuto: hoće li već jednom pozvani čimbenici zagrmiti irredenti: to su austrijska tla, na kojih ima austrijski Slaven svoje pravo.

Bojimo se, da će „Edinost“ s nami skupa još dugo čekati na tu grmljavinu, koja bi morala najprije otriesniti one, koji su krivi, da su takovi dogodjaji u obće mogući kod nas. Mi se nećudimo nimalo gladuhom i dotepencem iz kraljevine, jer vide i čuju danomice sami, kako im ide na ruku nesretni sustav pod kojim stenjemo mi austrijski državljani. Mi se nebismo dapače više zgražali ni tada, kad bi nas počeli talijanski podanici, kojih imade na stotine hiljada u Primorju, goniti iz naše kuće i sa našeg ognjišta. Nas u obće nemože više ništa iznenaditi, niti se možemo bilo radi česa zgražati. Talijanski podanici mogli bi jošte i gore s nami postupati.

K viesti „Nevjerojatno — al ipak istinito“ pišu nam iz Trsta 30. julija o. g. Vašu viest pod gornjim naslovom priobćila je ovdašnja „Edinost“, poprativ ju valjanim i temeljitim tumačem. Iz „Edinosti“ doznao je valjda za tu viest neki rodjak c. kr. višeg poreznog blagajnika Rovisa — ako se nevaramo takodjer činovnik. U razgovoru s jednim našim prijateljem imao je ta taj rodjak obraza uztvrditi, da je ona viest „Naše Sloge“ odnosno „Edinosti“ prosta izmišljotina, na kojoj nije ni zrna istine, jer da je njegov rodjak g. Rovis glasovao sa ostalimi zastupnici obćine Pazin za zahvalu Njeg. Veličanstvu. Onom „izmišljotinom“ da se je samo htjelo naškoditi njegovom rodjaku, jer da nepuše u hrvatski rog, ali da se nije uspjelo niti će se uspjeti pošto imade čvrst oslon za sobom. Očekivali smo, g. uredniče, da će g. Rovis dati izpravak na odnosnu Vašu viest ili da će Vas sudbeno progoniti radi uvriede poštenja. Prvo se nije dogodilo, a za drugo neznamo, jer je možda već prijava na sudu. Svakako bi bilo vriedno, da Vas Vaši prijatelji iz Pazina točno i nepristrano obavieste, da se izpostavi istina, da se zatvori usta onim, koji nazivlju Vaše dopisnike lažcima i klevetnicima. S istinom dakle na svietlo pa bila ta komu mila ili nemila.

Hijene na grobovih. Pod tim naslovom čitamo u „Edinosti“ od dne 1. o. mj.: Dragi čitatelju, ako te put nanese na tršćansko groblje, podaj se takodjer na grob pokojnoga biskupa, miloga i preblagoga Andrije Marije Sterka. Mi znamo, da će te, čim stupiš tamo, potresti bolna čuvstva, kao što su mene, pošto sam vidio znakove, po kojih sam morao suditi, da je kakva hijena u ljudskoj slici morala oskvrnuti onaj grob.

Na grobu nalazi se drven križić, koji je pako sav opaljen od ognja, da nemožeš pročitati ni jednoga slova na njemu. Svetionica pako, koja je u takvom stanju, da je slična onim, koje vidjamo na zaprašenih kmetskih vozovih, neima niti jednoga stakla i leži na zemlji. Lešica je sva razorana. U obće sve to čini takav utisak, kao da se je htjela osveliti zlobna ruka nad uspomenom blagoga biskupa....!

Tko je u prvom redu dužan brinuti se za grob pokojnoga biskupa. Stalno biskupski ordinarijat. A tamo gospodare sada oni mladi reformatori. I ti ne srame se stanja, u kojem se nalazi onaj grob!

Sada su zadovoljni, sada plivaju u zadovoljstvu, kadno se zlobni ljudi osvećuju ćak na uspomeni onoga, kojega su takodjer oni, reformatori, dok je jošte živ bio, proganjali i vriedjali, kao što i Židovi Isusa, učitelja apostolah.

Nipošto, toga nije zaslužio blagi pokojnik — ta uprav to bijaše njegov najveći i pravi grieh, da je bio premio i preblag s njimi, za koje je morao znati, da su mu neprijatelji. (I znao je vrlo dobro! Op. ured. N. Sl.) —, toga doista nije zaslužio, da mu hijene na grobu oskvrnjuju uspomenu, te da neima nijednoga medju pozvanimi i odabranimi, koji bi se — toga stidio!

Reformatori! Idite svakako na grob pokojnoga biskupa i popravite bar na uspomeni blagopokojnoga ono, što ste sagriešili na živućem — dobrotvorcu svomu! Izpovjedite svoj grieh, udarite se u prsa i — poboljšajte se!

Zaveza austrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev, imati će svoju XIV. glavnu skupštinu u Trstu dne 14., 15. i 16. aug. u velikoj dvorani hotela „Evropa“. Iza skupštine je izlet u Mletke posebnim parobrodom. Put stoji 5 K, koje treba poslati g. Antunu Grmek u sv. Ivan kod Trsta do 9. o. mj., a na kasnije prijave neće se se uzeti obzira.

Pripravo za gradnju „Narodnog Doma“ u Trstu. Pošto je „Tržaška posujilnica“ odobrila nacrte za gradnju „Narodnoga Doma“ na vojničkom trgu u Trstu, traži sada gg. poduzetnike, koji bi htjeli preuzeti rušenje stare kuće na rečenom trgu, gdje će se graditi „Narodni Dom“. Pismene ponudbe valja poslati odboru „Posujilnice“ (ulica sv. Fran br. 2) do 15. agusta. Rušenje stare zgrade neće započeti prije 24. septembra o. g.

Gorička.

Narodna čitalnica u Kanalu. U tekućoj godini svršava se 35 godina, odkada su rodoljubi u Kanalu ustanovili „Narodnu čitalnicu“. Taj će oni dan proslaviti osobito sjajno, te pozivaju pojedince i rodoljubna družtva, da prisustvuju i sudjeluju pri toj njihovoj slavi. To će slavlje biti dne 7. septembra, a potonji će program javiti naknadno. Ona družtva koja žele prisustvovati, ili sa kakovom točkom sudjelovati, nek se najave „Čitalnici“.

Politički pregled.

U Puli, dne 6. agusta 1902.

Austro-Ugarska.

Bečke novine pišu, da se vode pregovori izmedju zastupnikah obiju pola monarhije vrlo lagano, jer da nailaze na svakom koraku nove zaprieke, osobito što se tiče autonomnog carinskog cienika. Osobe, poučene u to pitanje proriču, da će pregovori još dugo trajati i da se neima tako brzo očekivati željenog uspjeha. U ostalom podaje ponješto nade na uspjeh tih dogovora činjenica, da austrijska vlada nastoji svimi silami izravnati česko-njemački spor, pak da se uzmogne posve posvetiti pitanju nagodbe.

Jedan bečki list, koji stoji u doticaju sa vladinimi krugovi piše, da znade iz pouzdana izvora, kako će austrijski vinogradari zahtjevati od vlade, da nesmije dozvoliti u trgovačkom ugovoru sa Italijom, da se u našu monarhiju uveze više od 600.000 hektolitara talijanskoga bieloga vina uz sniženu carinu. To vino moralo bi imati najmanje 12 stupnjeva vinovice, te bi se kod nas upotrebilo za mješanje sa domaćim vinom. Carina na to vino imala bi svakako biti veća nego li bijaše u dosadašnjem ugovoru. Vina sa više stupnjeva alkohola imalo bi se uvesti u Austriju, a ostala u Ugarsku. Ovu razdiobu imalo bi se urediti na temelju posebnog nadzorstva. Crna vina talijanska imalo bi se u obće izključiti od svake carinske polakšice. U Austriju dovežena talijanska vina valjalo bi podieliti medju trgovce sa vinom, uzev kao temelj razdiobu čistu potrošarinu, koju oni plaćaju, odbiv prije odnosni namet. Oni, koji bi kanili upotrebiti stalnu mjeru talijanskoga vina, morali bi to prijaviti zadrugi trgovaca sa vinom, koja bi pak stavila svoje predloge glede razdiobe.

* * *

Iz Ischl-a javljaju, da je bio tamo dne 4. o. mj. u carskom dvorcu svečan objed, što ga je dao prirediti naš vladar na počast rumunjskomu kralju Karolu, koji ga je došao tamo posjetiti. Poslije objeda prošli su vladari kočijom u Weissenbach, gdje se povezoše jezerom. Odatle se odvezoše u Plomberg, odakle se vratiše pod večer u Ischl.

* * *

Glede česko-njemačke nagodbe predlaže istodobno dva glasa. Glasilo českog prvaka dra. Pacaka kaže, da Česi neće podnipošto pristati na uredjenje jezikovnog pitanja po pokrajinah, već ostaju kod svog zahtjeva, što no ga prijaviše svojedobno ministru-predsjedniku dru. Koerberu, da se naime to pitanje rieši istodobno za sve pokrajine češke krune. S druge strane piše jedan od kolovodja njemačke stranke u Českoj, t. j. Zdenko Schücker, da se Česi i Niemci mogu sporazumiti jedino na temelju priznanja njemačkog državnog jezika. Ako je u istinu tomu tako, tada se može sa stalnošću proreći, da do nagodbe izmedju Čeha i Niemaca na tom temelju neće nikada doći.

* * *

Izmedju zemaljskih sabora bijahu sabori Češke i Koruške zadnji koji zaključiše najposliednji ljetošnje zasjedanje.

* * *

U Galiciji zadaju vladi mnogo neprilika štrajki poljodjelskih radnika. Taj štrajk razširio se je u iztočnom dielu Galicije na 20 občina. Taj štrajk prouzročili su bezdušni imućnici Galicije. Na jednoj strani stoje poljski bogataši, plemići i židovi, a na drugoj nevoljna rusinska sirotinja. Listovi, koji stoje u službi bogataša, preporučaju, da se uvede red pomoćju oružane sile, dočim pišu pučki listovi, da vojska imade drugu zadaću, a ne braniti gospodarske probitke bogatog razreda pučanstva. Nesmije se zaboraviti — kažu ti listovi, da su u vojsci zastupani svi slojevi pučanstva, ponajviše pako oni, koji se bore za svoj obstanak.

* * *

Dne 2. o. mj. navršilo je 20 godina odkad je stupio na čelo zemaljske uprave u Bosni-Hercegovini skupni ministar financija Benjamin pl. Kallay. Službeni list bosanske vlade, sarajevski „Bošnjak" izašao je tim povodom u svečanom ruhu te slavi oduševljeno dvadesetgodišnje djelovanje Kallay-evo u Bosni-Hercegovini.

Srbija.

Narodna skupština prihvatila je nakon žestoke raprave u prvom i u drugom čitanju zakonsku osnovu o narodnom zajmu.

* * *

Biogradske novine priobćuju ovogodišnji jesenski putni program kraljevskih supruga. Poslije zatvorenja skupštine boraviti će nekoliko čedana u Nišu, odakle će kasnije u Takovo. Na berbu ići će u Smederevo, odkuda će se kasno na jesen vratiti u Biograd. Ovaj program je radi toga zanimiv, što se u njemu nespominje putovanje u Petrograd, koje je imalo biti polovicom oktobra.

Bugarska.

U dvorskoj tiskari u Sofiji izašla je knjižica o macedonskom pitanju, koje sadržaje 10 točaka: 1. Macedonija sa okružji Solun, Monastir i Skoplje ima se ustrojiti kano samostalna pokrajina sa glavnim gradom Solunom. 2. Guverner pokrajine birati će se na pet godina i uzeti će se iz onog naroda, koji ima većinu. 3. Pokrajinska skupština, čiji će se članovi birati izravno iz sredine pučanstva, imati će, da izražava svoje mnienje o svih pitanjih, koja se tiču unutarnjeg uredjenja pokrajine. 4. Osobna sloboda, nepovredivost kućnog praga, sloboda vjeroizpovjesti i štampe mora se zajamčiti. 5. Činovnici i sudci pripadati će onoj narodnosti, koja ima većinu u pokrajini. 6. Jezici gospodujućih narodnosti i jezik turski, smatrati će se službenimi. Upravne jedinice imati će pravo birati jedan od ovih jezika za svoje službene potrebe. 7. Javna obuka pripada izključivo občinam. 8. Za održanje mira i reda u pokrajini sastaviti će se mješovito oružničtvo, koje je podredjeno izravno guverneru. 9. Proračun i poreze odredjivati će pokrajinska skupština. Četvrtina dohodka teče u državnu blagajnu. 10. Iste reforme imade se uvesti i u drinopolskoj pokrajini.

Rusija.

God. 1904. prirediti će „Slavensko dobrotvorno" družtvo u Petrogradu umjetničko-obrtničku izložbu pod pokroviteljstvom velikoga kneza Aleksandra Mihajlovića. Ova izložba imati će svim slavenskim narodom, osobito onim, koji živu izvan granice ruske države, pružiti priliku, da izlože sve, što može podati jasnu sliku o njihovom sadašnjem položaju, o plemenskim osebinam i o gospodarskom stanju. Izključuje se sve, što bi bilo političkog značaja, pošto je izložbi jedina svrha olakšati neposredni trgovački i obrtnički saobraćaj Rusije sa ostalimi Slaveni. Radi ograničenog prostora glavniće dio izložbe biti opredieljen za Slavene, dočim će Rusi zapremati razmjerno tekar malen prostor. Izložba ima da poda, u koliko je moguće, podpunu sliku plodina slavenskih zemalja, da prikaže njihov obrt i umjetnost. Od ruskih predmeta izložiti će se samo oni, koji mogu imati kakvo posebno značenje za ostale Slavene.

U Petrogradu ustrojio se je glavni izložbeni odbor, kojemu je na čelu Kovalevskojka, počastni predsjednik, a Nikolajevskij kao glavni tajnik. Ruske novine javljaju, da su se već ustrojili izložbeni odbori u Sofiji, Biogradu i u Lavovu.

Budući broj „Naše Sloge" izaći će u četvrtak 14. t. mj. na 8 strana.

Javna zahvala.

Kako prigodom moje osamdesetgodišnjice, tako i zgodom mojeg osamdesetog imendana, počastiše me mnogobrojni prijatelji, znanci i druge pojedine poštovane osobe, te zastupstva občina i družtava brzojavnim, pismenim i ustmenim, veoma simpatičnim čestitkama.

S razloga navedenog u mojoj zahvalnici 27. srpnja t. g., nije mi žalibože moguće, da svakomu po sebi vlastoručnim pismom izrazim moju najtopliju zahvalu na takovoj blagohotnosti, te mi ne preostaje, nego javnim putem to učiniti, uvjeravajuć svih, da moja harnost prama njima duboko je usadjena u mojem srcu, i da će nepokolebiva trajati kroz cieli moj život.

U **Krku**, dne 5. kolovoza 1902.

harni

Dr. Dinko Vitezić.

POZIV

na

izvanr. glavnu skupštinu

Malološinjskog družtva za štednju i zajmove,

koja će se držati dne

17. t. mj. u 4. sata pp.

u dvorani »Zore«.

Dnevni red:

1. Priobćenja upravnog odbora.
2. Ustanovljenje iznosa, do kojega upravni odbor može dati pojedinom zajam, i visinu iznosa cielokupnih zajmova, koju odbor nesmije prekoračiti.
3. Ustanovljenje interesa, na koji da se daju zajmovi — i na štedioničke uložke i na zadružne dielove.
4. Označiti najvišji iznos, do kojega može zadrugu zadužiti upravni odbor sam.
5. Odlučiti, hoće li ova zadruga stupiti u svezu s ostalimi jednakimi u Istri.
6. Eventualni predlozi.

Mali Lošinj, dne 4. kolovoza 1902.

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podieliti i u tri diela.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

— Na zahtjev šalje badava: —

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Harzani,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu–Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Blag. gosp.

GABRIJEL PICCOLI,

lekar,

čuvar založnik Nj. svet. papeža

v Ljubljani.

Potrjujem sprejem steklenic Vaše **tinkture za želodec**, katero moram najtopleje vsakomur priporočati, ki jti rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izborno učinkujoče zdravilo služila pri želodičnih in črevesnih boleznih.

Kranj, 13. maja 1897.

Miroslav Leitner c. kr. davčni blagajnik.

Z uporabo Vaše izborne **tinkture za želodec** sem rešen skoro dve leti trajajoče želodčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.

Strassoldo (Primorsko) 6. marca 1896.

Karol grof Strassoldo.

Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 vin. steklenica.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5**, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Istarski sabor.

IX. sjednica.

(Konac.)

11. Zastupnika Andrijčića na c. kr. vladu:

Osam ima danas liturgičnih jezika zakonito uvedenih i uobičajenih, kojima se u rimo-katoličkoj crkvi opravljaju sveti čini, ali ni jedan ih nije bio takovim od Rimskih Prvosvećenika svečano proglašen i uveden kano što staroslovenski jezik. A bilo je to pravo narodu samomu podieljeno, pak se narod naš njime ponosi i ljubomoran je na nj.

I. Kad su sveta braća Ciril i Metod pozvani bili u Rim, da se opravdaju, što uvedoše u bogoslužje staroslovenski jezik, prosbori sv. Ciril pred Hadrijanom PP. II. pred rimskim svećenstvom: „Siquidem si quivissem illi populo aliter aliquomodo ut ceteris nationibus subvenire in lingua graeca vel latina, omnino quae reprehenditis non sanxissem; sed quia ignoras, solum hoc ingenium afflua S. Spiritus gratia cordi meo impetanti comperi, per quod etiam Deo innumerosum populum acquisivi“. A Hadrijan ne samo što je braću pohvalio, nego i odobrio staroslovensku liturgiju, te Metoda postavio pastirom svih Slavena naći Kocelu: „non tibi tantum sed omnibus partibus illis Sloveni- mitto illum magistrum“. Ivan PP. II. piše g. 880 Svatopluku: „Litteras slavonicas jure laudamus et in eadem lingua Christi Domini nostri praeconia et opera ut enarrentur jubemus“. Inocent PP. IV. potvrđuje i odobrava glagoljicu u pismima na biskupe senjskoga i krčkoga g. 1248. i 1252. izrekom: „attendentes quod sermo rei et non res est sermoni subjecta“. Prvi je staroslovenski misal bio po nalogu sv. Stolice dotiskan u Rimu u drugoj polovici 15. vieka, drugi u prvoj polovici 16. vieka, a kad se je g. 1625. ćutila potreba novog misala, pisala je sv. Kongregacija de Prop. Fide na nuncija u Beč, neka li se na Rieci u tiskari Ferdinanda II. dale tiskati glagoljske: „avendo S. M. molti sudditi di tal lingua, che delli detti libri anno bisogno“. Po nalogu Urbana PP. VIII. od 29. aprila 1631. dotiskan je treći glagoljski misal: „na spasenije ušan Hristovih vernih sustih na ih stranah, na upotrebljenije i blaudobije tehžde Hristovih vernih“. Istotako bili su po nalogu Sv. Stolice tiskani glagoljski misali g. 1706. i 1741. Benedikt PP. XIV. piše g. 1754. enciklici „Ex pastorali munere“, da je pravo bilo poznato: „Fideli ac religiosae Nationi Illiricae“. Sv. Sbor de Prop. Fide piše g. 1804. osorskomu biskupu Ramarićeu, da nastoji te se staroslovenština uzdrži i očuva „ad onore della nazione“. Lav PP. XIII. u enciklici „Grande Munus“ piše: „Sicut Augustinum ad. Britannos quosque persaepe ad alios: sic etiam apostolici numeris apud Slavoniae populos abenudi fakultatem Cirillo et Methodio viris sanctissimis concesserunt Romani Pontifices.... Demum hinc (e Urbe Roma) est usus slavonici sermonis in ritibus sanctissimis impetratus“. Kardinal Bartolini, koji nam je u svojih „Memorie“ bio po višem nalogu službeni tumač enciklike „Grande Munus“, piše: „Metodio continuando la missione affidatagli dal S. Adriano II. di tutti gli Slavi....“ to je to pravo dano narodu, potvrđuje im napokon odluka sv. Sbora za Obrede 18. februara 1892. God. 1893. Sv. Stolica dala je dotiskati novi „Missale slavonicum characteribus glagoliticis“, u kem se nahodi prehvaljena odluka Urbana PP. VIII., koji je bio dao tiskati također hrvatski Ritual, kanošto i slavno vladajući Lav XIII. Što je rečeno o Misalu i Ritualu, reci također o Brevijaru.

II. Staroslovenština je bila dakle zakonito uvedena u bogoslužje po zemljam i krajevim, kuda još i danas obitava hrvatski i slovenski narod. Uveo ju je sv. Metod dielom na polazku dielom na povratku iz Rima. U knjizi o obraćenju stanovnika Koruške, za koju se drži da je bila napisana još za života sv. Metoda, piše se: „Supervenit quidam Sclavus ab Hystrie et Dalmatie partibus, nomine Methodius, qui adinvenit sclavicas litteras et slavice celebravit divinum officium“. Ginzel piše: „Essendo ancora in vita Metodio la liturgia slava si diffuse della Pannonia fra gli Slavi di lingua affine del Litorale Adriatico, i quali fra tutti gli Slavi dell' occidente erano chiamati di conservarla come loro porzione propria“. Kardinal Bartolini piše u svojih „Memorie“: „S. Metodio continuando la missione affidatagli di tutti gli Slavi si fece a visitare le regioni della Carinzia ed altre che stavano fra la Drava e Sava e soggette in gran parte alla Metropoli di Salisburgo“. Pokrajinski crkveni sabor u Oglaju (Aquileia), održavan g. 1596, a potvrđen od sv. Sbora za Tridentinski sabor, naredjivao je: „Qui illiricam oram colunt Episcopi, in qua Breviarium et Missale linguae illiricae in usu habentur, curant ut illa emendentur“. Karmelitanac O. Irenej piše g. 1698. u svojoj „Historia della città di Trieste“ koliko sliedi: „Da tal concessione o privilegio credo originare l'uso e consuetudine che ai nostri tempi ancora in molte parti e provincie della Dalmatia et Istria si conserva di celebrare la s. messa in lingua sclava“. Glasoviti kanoniste Gavanto i Merati pišu u god. 1736. i 1740.: „In Istria vero, in Liburnia et in Dalmatia Litorali, Missa et alia officia lingua pariter Illyrica seu sclavonica celebrantur“. Lucius Ferraris piše g. 1892.: „In Histria, Liburnia et Dalmatia dudum recepta consuetudo praevaluit et viget“.

III. Što se pak posebice tiče bivše osorske biskupije dosta budi napomenuti, da je O. Mavar Orbini tvrdio još g. 1604: „Nelle diocesi di Zara e nelle tre suffraganee d'Arbe, d'Ossero e Veglia tutti sono Illirici, toltene le cattedrali e le due collegiate di Pago e di Cherso“. To proizlazi takodjer iz „Acta Visitationis dioecesis Auxerensis“ apoštolskog vikara Valerija de Ponte iz god. 1647.—1649. Zadnji osorski biskup Rakamarić usudio se je god. 1802. — usupor protivnosti naroda — pod pritiskom vlade iztisnuti staroslovenštinu a uvesti latinicu u crkve Malo i Velosela na Lošinju, na što je uzsliedila poklonita višenavedena naredba sv. Sbora de Prop. Fide od 28. septembra 1804. na istoga biskupa: „d' invigilare, perchè si conservi il Rito, che fu di vantaggio alla catholica Religione, perchè l' eresie del secolo XVI. non penetrassero in codeste regioni“. Inače je narod u osorskoj biskupiji ostao do danas glede staroslovenske liturgije u svome prvotnome pravu po svim mjestim, ako izuzmeš Malo i Veloselo, gdje se je donapokon malo po malo otelo narodu — hvala latinizatornom duhu zadnjih župnika — i ono malo hrvatštine u crkvi, koju mu je, doduše nenadležno, ali ipak priuštavala zadarska vlada spisom 23. agusta 1803. Br. 5166. U ostalom, odnosno današnje krčke biskupije, zadnju je riječ u tom pitanju izrekao onamošnji biskupijski Sinod od g. 1901., kojega su odluke bile predhodno podnešene odobrenju Sv. Stolice.

IV. Razne su okolnosti uplivale, da se je prošloga vieka, ne doduše po svuda, ali u raznim mjestim napustila staroslovenština a na njezino mjesto uveo živući hrvatski ili slovenski jezik. Tomu doprineše ponajviše: nestašica liturgičnih staroslovenskih knjiga i pomanjkanje stolice za staroslovenštinu u bogoslovnih zavodih. Odgajalo se samo svećenike vješte latinici, koji će, namješteni pak u staroslovenske župe, uvadjali na mjesto mrtvoga živući jezik u bogoslužje, čemu se narod nije otimao, što mu je dapače možda i ugadjalo. To se zbivalo osobito po Istri i slovenskih krajevih, nešto i na otocih te po Dalmaciji i Hrvatskoj. Stvar je vremenom dopria dotle, da su nekoji biskupi stali malo po malo — u svakom slučaju svojevoljno i neovlašteno te protiv današnjeg liturgičnog prava — tjerati iz crkve i zadnje ostanke staroslovenštine a uvadjati latinicu, namjesto da bi radili u smislu enciklike Benedikta PP. XIV. te ukinuli sve novotarije i uvedene zloporabe a uzpostavili staroslovenštinu. Provadjala se pak ta latinizacija staroslovenskih crkava sustavno, ali nè bučno, dok se napokon u novije doba nije počelo bezobzirno u toj nakani postupati i potiskivati staroslovenštinu unutar onih uzkih medjaša, u kojima se je starodrevno pravo naroda do danas očuvalo. Nije krivnja naroda, ako je živući jezik bio nastupio mjesto staroslovenštine, niti je pravedno da bude radi toga narod kažnjen tim, da mu se podmetne latinica a otme tolikokrat od Sv. Stolice priznato pravo na staroslovenštinu. Hrvatski je i slovenski narod radi toga danas veoma zabrinut, te je stao po svim zemljam kuda obitaje, dakle i u Istri, mužki tražiti, da mu se pravo na staroslovenštinu poštuje i uzpostavi staroslovensko bogoslužje, gdje je god ikada postojalo. Taj pokret častan je po narod. **Staroslovensko ga je slovo pokrstilo. Tko se tomu slovu protivi, protivi se vjeri našega naroda**, protivi se sv. rimo-katoličkoj crkvi, kojoj staroslovenština služi na ukras po priznanju istog Lava PP. XIII., koji u svojoj enciklici „Orientalium dignitas Ecclesiarum“ od g. 1894. piše: „Neque aliud fortasse admirabilius est ad catholicitatis notam in Ecclesia illustrandam, quam singulare quod ei praebent obsequium nobiles vetustatis linguae, ex ipsa apostolorum et Patrum consuetudine nobiliores“. Kano što je dokazano, subjekt toga prava jest narod, nipošto pojedine crkve. Te su samo sredstvo k ovršivanju narodnjega prava. Hrvatski pak i slovenski narod, Bogu budi hvala, nije još u Istri izumro, pak mu dosliedno nije moglo izumrieti niti pravo na staroslovensko bogoslužje „cum eo loci res est — da se poslužimo riečima Farlati-a — ut liturgia slavica jus suum retineat, etenim Sedes Apostolica non solum sua illam approbatione sed etiam suo patrocinio dignam censet“.

U svrhu da mu to starodrevno pravo bude nanovo uzpostavljeno na korist njegovog vjerskog čuvstva, njegove čudoredности i ugleda iste crkve, a da se zaprieče kojekakva iznenadjenja, narod će se obratiti na sv. Stolicu, koja je jedina nadležna u stvari odlučivati. Dočim to prepuštamo samom narodu i Sv. Stolici, čast nam je upitati visoku c. kr. vladu:

„Je li visoka c. kr. vlada voljna, prama pitanju staroslovenskog bogoslužja u hrvatskom i slovenskom narodu, udesiti svoj postupak na način, da ne bude u napried pravila nikakvih zaprieka navedenom bogoslužju?“

Kopar, dne 11. julija 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

* * *

12. Zastupnika dr. Chersicha na c. kr. vladu, radi uništenja posliednjih občinskih izbora u Cresu.

Za radničke stanove.

Zast. Rizzi izvješćuje u ime političko-gospodarskog odbora o vladinoj zakonskoj osnovi za oprošćenje od nameta na porez od kućarine u stanovih za radnike. Prispodobijajuć novu osnovu sa starim zakonom od god. 1892., hvali novu osnovu, dočim je posve zaboravio iztaknuti, kako će novi zakon u prvom redu koristiti kapitalistom; mnogi radnici, koji su ili koji će sagraditi kućicu za sebe i možda još za koga drugoga, neće imati nikakve koristi od toga zakona.

U glavnoj razpravi uzeo je riječ zast. Laginja, koji je hrvatskim i talijanskim govorom iztaknuo sve mane i prednosti nove zakonske osnove. Sabor ga je kano obično pažljivo slušao a izviestitelj nije mogao od manje nego priznati pravednimi i opravdanimi sve navode zast. Laginje.

Dok je zast. Laginja govorio hrvatski, bučilo je i udaralo občinstvo na galeriji te ga je predsjednik opetovno po svoju opomenuo. Čim je započeo govoriti talijanski, nasta veselje na galeriji tako da je zast. Spinčić uzkliknuo: ovdje zapovieda galerija!

Razprava o glagoljici.

Zastupnik Cleva sa drugovi bio je stavio u jednoj od prošlih sjednica sliedeći predlog:

„Zemaljski sabor Istre potvrđuje ponovno i svečano neoprovrzi na pravo zemaljskih crkava na jedini liturgički jezik latinski; prosvjeduje proti samovoljnim novotarijam upeljanim u crkvene ustanove — i osobito proti diocezanskoj sinodi u Krku; traži, da sveta kongregacija obredah osjegura uspješno štovavanje prava i volje talijanskih vjernika od strane svih biskupa i od strane svega svećenstva pokrajine; pozivlje vlado, da bude što nepristranija u ponovno pojavivšem se pitanju liturgičkom i da se uzlegne od svakog podupiranja slavenskih novotarija; nalaže zemaljskomu odboru, da priobći kongregaciji obredah i c. kr. vladi ove želje sabora i da podpomogne obćine svimi sredstvi u obrani latinstva crkava“.

Taj svoj predlog nastojao je zast. i prisjednik Cleva obrazložiti poduljim, ali suhoparnim govorom. On reče — da se nada, kako se neće nitko čuditi, što je iznešeno ovo pitanje, koje bi spadalo pred drugi sud, pred zemaljski sabor. Ali da neima ovdje posla politika, pitanje liturgičko nebi se bilo pojavilo. Pošto se agitacija za glagoljicu podvostručenom silom širi, misli, da treba, da i sabor reče svoju.

Neće, da opetuje sve one dokaze, poznate svima, koji dokazuju latinstvo crkava već hoće da izpita odgovornost Vatikana i vlade radi liturgičkog bezvladja; spominje poznate dekrete kongregacije obredah, kojim da su zaniekali pokornost biskupi Trsta i Krka.

Izjavlja se proti narodnostnim crkvam. Hoćemo — reče, da nebudemo iz crkava naših u gradovih i na selu odstranjeni i izključeni tudjim narječjem, zlorabom propoviedanice i spovjedaonice; hoćemo, da budemo vezani sa viečnim Rimom, majkom našom u prošlosti, majkom našom u budućnosti. (Odobravanje na klupah većine). On se nada, da će vlada usljed svečanog zaključka sabora, naći srčanosti, da se suprotstavi dalnjim buntovničkim težnjam slavenskog svećenstva. Možda će Rim bolje saslušati naše jadikovke, sjećajuć se Sv. Grgura Velikoga, da se je radi istarskih pogibelji uznemirivao za sudbinu Italije.

Iza toga pročita tajnik Ventrella sliedeći predlog zast. Andrijčića i drugova u talij. prevodu:

Zemaljski istarski sabor:

a) svečano potvrđuje neoporecivo povjestno pravo hrvatsko-slovenskoga naroda u Istri na jedini obredni staroslovenski jezik u njegovim crkvam;

b) prosvjeduje proti nezakonitoj i prisilnoj latinizaciji raznih crkva hrvatsko-slovenskoga naroda u Istri, izvedenoj u najnovije doba po trščansko-koparskoj, a navlastito u porečko-puljskoj biskupiji;

c) moli, da bi sv. Sbor za obrede trajno osjegurao poštovanje toga prava hrvatsko-slovenskoga naroda u Istri, uzpostavio staroslovenštinu u crkve odakle je bila odstranjena, te strogo naložio bi-

skupom i svećenstvu, da ne imaju više krnjiti to narodno pravo;

d) poziva c. kr. vladu, da bude posvema prama tom pitanju nepristrana, te da ne smije pogodovati latinizaciju staroslovenskih crkava, kako je to činila dosada; a tako ni onih, koje potiču od staroslovenskih;

e) nalaže zemaljskom odboru, da priobći ovu saboraku izjavu sv. Sboru za obrede i vladi Nj. c. kr. Apoštolskog Veličanstva, te da svimi sredstvi podupre hrvatsko-slovenski narod u Istri u obrani njegova prava na staroslovenski obredni jezik po njegovim crkvam.

Kopar, dne 15. julija 1902.

Za čitanja prigovara većina i občinstvo na galeriji.

Za prešnost predloga glasovali su sami članovi manjine, te je prešnost pala.

Govor zastup. Andrijčića proti predlogu zast. Cleve u poslu liturgičnog jezika:

Okolnost, da predgovornik razumije i poznaje dobro hrvatski jezik, čini, da se ovom prilikom mogu tim lakše služiti svojim pravom i govoriti hrvatski.

Lanjske se je godine čitalo po novinam, kako se Monsignori: Pesante, Butignoni i prisjednik Cleva spremaju kano neko odaslanstvo u Rim, da tobože prosvjeduju proti uvadjanju staroslovenštine u crkve. Mogao sam se dakle nadati, da će nam danas dr. Cleva pričati o uspjesih svoga poslanstva, da će nam kano odbornik znati takodjer štogod kazati, koliko je zemaljski odbor uspio sa svojom predstavkom kod sv. Sbora za obrede u Rimu u istom poslu. Ali dr. Cleva šuti, pa kad nema on razloga o tomu govoriti, šutit ću i ja. Veli on, da su dva svećenika iz krčke biskupije izniela ovo pitanje u našem saboru. Da nam se nije krivica godila, mi toga nikad nebismo bili uradili, znajući, da to pitanje ne spada ovamo, nego pred Sv. Stolicu. A upravo za to, da se u crkvene poslove ne bi pačao, koji pozvan nije, za to je ovo pitanje ovamo donešeno. Prvi je put dala tomu povoda vlada, a mojoj današnjoj interpelaciji dala je povod i vlada i interpelacija tu neki dan pročitana dr. Bartolia, Vidulića i Keršića o istom poslu. (Buka, koja je počela odmah na početku govora, bivala je sve to veća, dok nije ovdje postigla svoj vrhunac. Spinčić prama vladinom izaslaniku: Čujte g. komesaru, barem vi niste gluh, još niste valjda nikad točno izvjestili vladu, što se sve u ovom saboru događja, to je sramota... Mandić: On drži š njima... Spinčić: To je lopovski posao... Mandić: Italijanska kultura, ponosite se s njom!... Predsjednik nalaže, da se jedan jedini naš čovjek iz galerije odstrani. Mandić: Jednu je samu riec rekao proti galeriji, koja buči... čitav dan buči, a korispondencni bureau nema nikad rieči o tomu! Strašna buka. Predsjednik napokon zapovjeda, da se galerija izprazni. To biva po malo uz povike: fora i šćavi, porchi de šćavi... Mandić: (Talijanska kultura! itd.). Tuže se interpelanti, što je vlada dala obustaviti zaključak maloselskog občinskog zastupstva, kojim je bilo odlučeno upraviti na sv. Sbor za obrede jednu predstavku, kojom bi se prosvjedovalo proti odlukam biskupijskog Sinoda u Krku — a onamo je ta vladina obustava stigla post festum, naime mjesec dana kasnije, kad je već predstavka bila u Rimu. U toj se predstavci kano obično navaljuje na svećenstvo, a to nam je danas ponavljao i dr. Cleva. Vidi se: boje se svećenstva, jer ono u prvom redu križa crne njihove osnove, ne samo one proti staroslovenštini i proti hrvatsko-slovenskoj narodnosti, nego i one, što je kuju protiva sv. crkvi i protiva Petrovoj Stolici. U zadnjoj ili predzadnjoj sjednici čuli smo u ovom saboru sa klupah većine govoriti o njezinoj slobodoumnosti, o mračnjačtvu sv. crkve — a danas nam se kano pobožna čeljad u kostreti i sa krunicom u ruci utiče Sv. Sboru za obrede u Rimu, da pita italijanizaciju naših crkava. Kojemu se, gospodo, Rimu utičete? Onomu u Vatikanu ili onomu u Kvirinalu? Čitam bo u tom vašem memorialu ovaj stavak: „Il popolo dibattentesi in un conflitto continuo fra la religione fatta a lui nemica e la patria a lui sempre più cara quanto gli è più contesa, potrebbe per questa via essere sospinto a gravi conseguenze". Tko vam, gospodo, poriče ili krati domovinu? Nije li Austrija zajednička domovina, i naša i vaša? Ili težite za drugom kojom domovinom? Odviše vam je prozirna nakana takova pisanja: vi računate na narodno čuvstvo onih, koji bi, budući talijanci, imali po vašem sudu provadjati italijanizaciju naših crkava. Tako eto pišu ljudi, koji podupiraju najnemoralniji list, što može samo u Austriji izlaziti, „Pravu Našu Slogu", i podupiraju ga pučkim novcem, kano što ga podupira naš dobri g. predsjednik, kano što ga podupira naš zemaljski odbor, izpod ruke, u poslu sa potrošarinom, koji je postao biti jedan mali panamino — podupiraju list, kojega je jedan sveti biskup morao zabraniti, da mu stada ne okuži. Tako pišu ljudi, kojima je vjera i crkva deveta voda kisela, koji crkvu nikada ne polaze, ljudi koji se ni malo ne zanimaju, što se u crkvi radi i kako se pobožnosti obavljaju. Ljudi koji se nikad ne izpovjedaju, niti kada pristupaju sv. pričesti, ljudi koji su tako mogli pisati, da se je ljetos na Vazam pjevalo u Lošinju glagoljski „Tebe Boga hvalimo". Pjevalo se je dà, ali žalibože ne na Vazam g. 1902., nego na Vazam g. 1801., odkada ga je pomoću austrijske vlade zatro onaj biskup Rakamarić, koji nosi u povjesti žalostnu slavu, da je bio zadnji osorski biskup. Tako pišu oni, koji bi htjeli, da bude sv. crkva izključivo latinska ili rimo-italijanska, a ne rimo-katolična, kakva je i kakva će ostati do konca vjekova. Odavna govoriše tako protivnici naši, i govore još danas, da mora biti latinac, koji hoće, da bude katoličan; ali je takove ljude odsudjivao već u svoje doba Benedikt XIV. i zvao ih je oholicami i neznalicami, a njihove tvrdnje velikom bludnjom. Isuskrist, Gospod naš, naložio je Petru i Apoštolom: podjite i učite sve narode, nè samo italijane; a Duh je Sveti na dan Duhova posvetio sve jezike, ne samo talijanskoga.

Dr. Cleva spomenuo je odluku sv. Kongregacije, po kojoj bi staroslovenština imala pravo bitisanja samo u onih crkvah, u kojih postoji neprekidno barem zadnjih 30 godina. Istina je i odnosni stavak glasi, da se staroslovenštinu ne smije tjerati iz crkva u koje je: „invaluisse et reapse vigere triginta saltem abhinc annis". Ali je to rečeno na uhar staroslovenštine, misleći, da bi moglo biti crkava, u koje je u novije doba uvedena glagoljica, a koje su bile prije latinske, pak se za te slučajeve skraćuje rok zastarjelosti. Ali toga slučaja nema, gospodo moja, da bi gdje glagoljica iztisnula latinicu; naprotiv ima sijaset slučajeva, gdje je protuzakonito i prisilno u novije doba uvedena po Istri latinica u crkve, u kojima je pravno postojala staroslovenština. Sv. Stolica ostavila je onom odlukom redoviti dulji rok zastarjelosti od 40—100 godina, gdje bi to moglo biti na štetu glagoljice; dočim ga je skratila na 30 godina, gdje bi to služilo na uhar glagoljice. Tako se ona odluka mora tumačiti, inače nebi imali smisla izrazi: „pro sua erga Slavos paterna sollicitudine" ili „ex indulgentia speciali", koji se čitaju u onoj odluci. Sv. Stolica nije imala nit je mogla imati nakane žaliti i neviliti hrvatski i slovenski narod, te ga rivati u vihor pogibeljnih duševnih borba. Lav XIII. piše u enciklici „Grande Munus": 'Umriješe Ciril i Metod, ali njihovom smrću nije sustala niti se umanjila očinska skrb Rimskih Papa za slovenske narode. Liburnjani stekli su i oni za njihovu uztrajnost u vjeri i za znamenite usluge, osobitu milost i priznate izjave pohvale od Ivana X., Grgura VII., Grgura IX., Urbana IV. Radi toga uvidjamo, da je Bogu hvaliti, gdje nam se pruža prilika da ugodimo slavenskomu plemenu i da radimo na oboću njegovu korist, za stalno ne manjim nastojanjem od onoga koje se je u svako doba u našim predšastnicim opazilo". Tako piše, eto, veliki Lav XIII., o našem narodu, kojemu biste vi hćeli oteti svetu riec, u kojoj se svete tajne opravljaju po njegovih crkvah.

Ne treba mi trošiti rieči, da dokažem pravo našega naroda po Istri na posvećenu glagoljicu. To je svestrano i obširno dokazao bivši zastupnik preč. dr. Volarić svojim upitom od g. 1892., a nešto nosi i današnji moj upit. Dosta mi budi spomenuti, da je još koncem 18 vjeka bilo u porečkoj biskupiji 19 plovanija glagoljačkih, da se je ovdje u ovom istom Kopru, u kojem saboru mo, glagoljalo u crkvi sv. Grgura i u crkvi sv. Tome. Glagoljica bila je po Istri obladala skroz u crkvenom i u javnom životu. Uslied nestašice crkvenih knjiga i oskudice svećenika vještih glagoljici, ova je u crkvam ustupila mjesto živućem jeziku, u kojemu se je vršilo sve, što se je pjevalo ili glasno čitalo. Živući je dakle jezik bio od nevolje zamjenitelj staroslovenštine u naših crkvah, pa kad sada imamo glagoljski misal i svećenika voljnih glagoljati, imalo bi se uzpostaviti prijašnje pravno stanje, a ne narivavati latinicu u crkve, u kojih je nije nikad bilo. Jer pravo naroda na staroslovenštinu, niti se je izgubilo niti, se je moglo izgubiti. Što je mogao narod proti onim, koji mu silom unesoše latinicu u crkvu. Zapoviedat? — nije dolikovalo; tražiti staroslovenštinu? — nije koristilo; zatvarat svećeniku latincu vrata crkve? — otvaralo bi narodu vrata tamnice. I tako je narod morao trpit: trpit, šutit i Boga molit — ali „non valenti agere non currit praescriptio!"

Varate sebe i narod, kad kažete, da se glagoljicom nosi u crkvu drugi obred ili čak druga vjera, jer je glagoljica upravo ona, koja rimsku crkvu predstavlja vasionom. Po vjeri i po obredu staroslovensko je bogoslužje rimsko, a po slovu je katoličko. (Zastupnici većine čitavo vrieme dolaze i odlaze, razgovaraju glasno, lupaju vratima — ali sada osobito buče.)

Dr. Cleva je rekao, da si je sinodalnimi odlukami presvj. biskup Mahnić hotio prisvojiti prava, koja jedino pripadaju sv. Stolici. To je težka obieda, koja pada takodjer na sve one učene muževe, koji su sinodu prisustvovali. Med tima bilo je i takovih, koji se broje u vašu stranku, pak ti ljudi nebi bili šutili, košto su šutili i košto šute, da se je biskup Mahnić usudio išta poduzimati, što bi bilo podpadalo nadležnosti Sv. Stolice, ili da je išao uvrščivati u glagoljačke, župe, koje bi bile latinske. Budi znano dr. Clevi i svakomu, da su svi sinodalci jednoglasno pritvrdili popisu glagoljačkih i latinskih župa, kako ga nose „Acta Synodi Veglensis".

Reklo se je, da se politiku uvadja u crkvu. Istina je. Ali ne branioci staroslavenštine, koju su vjekovi posvetili, nego oni koji ju silomice zlorabeć svoju vlast ukidaju po našim crkvam, ti nose politiku u crkvu. Tko glagoljicu progoni, kadar je proganjati svaki obredni jezik, jer ako proganja staroslavensko bogoslužje, koje je rimskog obreda, koliko neće proganjati one liturgične jezike, koji su drugog a ne rimskog obreda? Do toga se dolazi, kad se sv. crkvu istovjetuje sa latinskim jezikom. Nikakva dakle čuda, ako je narod, kad nemože da od svoga svećenika čuje po starinskom običaju službu božju u staroslavenskom jeziku, usilovan tražiti si svećenika drugog obreda, koji mu sa istim vjeroizpoviedanjem vraća u crkvu i njegovo pravo — od Rimske Sv. Stolice tolikokrat posvećenu staroslavenštinu? Pak čemu, za koje nam dobro zatirati to naše starodrevno narodno pravo? Što vas briga, u kojemu se jeziku opravljaju božje tajne po našim crkvam? Podjite u Italiju latinizirati, kad vas je već volja. Palermo docet! Tamo imate, kako čujem, 60—80 hiljada italijanaca, koji neće da znadu za latinski jezik niti za rimski obred u crkvi, već se drže iztočnog obreda i grčkoga jezika te imaju dva ili tri biskupa. Tamo imate široko polje za vašu latinizaciju, a nas ostavite na miru. Staroslavensko bogoslužje pravi je angjeo čuvar sv. vjere u našem narodu. Vjersko čuvstvo upravo u onoj mjeri med našim narodom slabi i živa vjera u njemu umira, u kojoj ga raznarodjivate i poitalijančujete: i ako je u našeg naroda koliko zla, nečudorednosti i nepobožnosti, sve je to odatle. Kletva, nevjerstvo, mržnja proti sv. Otcu za ljubav ujedinjene Italije, izrugavanje pobožnosti, zanemarivanje vjerskih dužnostih itd. sve je to prekomorska jabuka, dobačena med naš dobri i nevini narod putem italijanizacije. A sad hoćete, da nam i crkve potalijančite! Dosta je bilo te igre!

U vaše ne diramo — eto, po vaših crkvah služite se latinskim jezikom, kojega vam mi hvalimo, dok nam ga silom ne nametate — ali svoje ćemo pravo braniti do zadnjega daha i izdišuć predati ga u baštinu našim potomkom, da nam ga kô amanet čuvaju, da ga ljube, da ga goje, pak da nam se narod po njemu spasava. A ona svetogrdna ruka, koja se je digla na ovu našu svetinju i po crkvah našega naroda zabranjivala službu božju na staroslavenskom jeziku, odgovarati će Bogu za zlo, koje je učinila, za sablazni, koje je prouzročila i još prouzrokuje med bogoljubnim i pobožnim nam narodom, rušeći u njemu duševni mir i gazeć posvećena mu prava. Blažene kosti sv. Cirila, koje počivaju u katoličkom Rimu, pak zagovor i zaštita svete Sedmorice učitelja i prosvetitelja naših: Cirila, Metoda, Gorazda, Klimenta, Nahuma, Angelarija i Save učiniti će, da med nama ne iščezne sveta baština, koju nam ostaviše, da ju očuvamo i obranimo „ot ruke vsih nenavideštih nas", pak da se po crkvah hrvatsko-slovenskoga naroda u Istri bude opet oriti košto se do nedavna orila: „Slava va višnjih Bogu, a na zemlji mir človekom blagovoljenija".

Proti predlogu dr. Cleve častim se prikazati visokom saboru jedan svoj predlog, koji glasi: (Pročita ga hrvatski. Odobravanje na klupah manjine).

Zatim se prijavi za rieč zast. Vidulich — lošinjski načelnik. On reče, da neće govoriti općenito o predmetu, već da će navesti nekoliko slučajeva, da dokaže kako stanovničtvo kvarnerskih otoka, osobito Lošinja i Cresa, neželi staroslavenskog jezika u službi božjoj. Navadja poznate talijanaške agitacije proti staroslavenskom jeziku u Ćunskom, na Unijah i u Nerezinah, gdje da se je tobož narod izjavio proti glagoljici. Napada žestoko na slavensko svećenstvo, osobito na biskupa Mahnića i na c. kr. vladu, koja je tobož pristrana u tom pitanju na korist Slavena. Govori tako eksaltirano i površno, da mu se neprestano smije nesamo manjina nego i saborska većina. Šta je kazao i kako je to kazao, razvidno je iz odgovora, što mu ga je malo kasnije dao zast. Andrijčić, koji je sve njegove navode pobio.

U razpravu posegnuo je i zast. dr. Laginja poduljim i vrlo temeljitim talijanskim govorom. Taj govor donieti ćemo u cielosti čim nam stigne brzopisni zapisnik.

Zast. Laginji povladjivala je živahno manjina, a članovi većine bijahu vidno smućeni i neugodno iznenadjeni.

Zast. Andrijčić zadobiv rieč, odgovori na petljanije zast. Vidulicha sliedećim govorom:

Molim g. predsjedniče, dozvolite mi samo nekoliko časaka, da ispravim nekoje navode ovdje malo prije izrečene po g. Vidulichu. Veli on prvo svega, da je glagoljica uvedena u Ćunski tekar prije 6—7

godina. Tako drzovit može da bude samo jedan slobodni zidar Vidulić. Mogu uvjeriti visoki sabor, da sam ja isti pred više od 10 godina glagoljao u onoj crkvi. Tamo vlada glagoljica od vajkada, odkad postoji ono mjesto do danas. Ako je istina da je maloselska župa bila glagoljska, ako se tamo još danas sprovodi vrše u hrvatskom jeziku, ako je tamo još g. 1845. pjevao narod u crkvi „Slava“ i „Vjeruju“ staroslovenski, tko će pametan vjerovati da je seoce Čunski — prvo vanjsko selo od Malogsela — bilo čisto latinsko, kako bi nam htjeo dat razumjeti g. Vidulić? Kaže nadalje, da je presvj. g. biskup naložio onom kuratu, neka maši u čitaonici. Nije istina. Kako sam mogao čuti, onaj je kurat dobio dozvolu, da može mašiti u posebnoj sobi svoga stana ili u drugoj kojoj pristojnoj sobi, a svakako znadem da ne maši u čitaonici. Tamošnja je stara i zapuštena crkva zatvorena iz obzira javne sigurnosti, a g. Vidulić nam kaže, da ju pučanstvo neće da popravi, dok mu se ne vrati latinica. Istina je naprotiv, da maloselska občina, kojoj stoji na čelu gosp. Vidulich i koja predstavlja župnu občinu u Čunskom, neće, da kano patron ništa doprinese za popravak one crkve, nego hucka narod, da traži latinicu, samo da izazove nerede i dobije kakav izgovor, što ne troši na crkvu. Čelo g. Vidulicha kaže nadalje, da je i na Unijah bila latinica, pak da se sada narod opire glagoljici. Ja sam tamo služio od g. 1884. do aprila 1092. i glagoljao sam, košto su glagoljali moji predšastnici i moji nasliednici, i znadem da ono pučanstvo ne pita latinski jezik za svoju crkvu, nego da su se nekoji zavedenjaci dali nahuckati od občinske uprave u Malomselu, neka izazivaju odpor proti sinodalnim odredbam samo da bude smutnje. U Nerezinah bila je prije također glagoljica. Prvi je put bila tamo sv. misa latinski pjevana god. 1877., nikad prije. Uveo ju je tada na svoju ruku svećenik odgojen u Italiji, koji nije znao hrvatski niti čitati, pak se nije mogao služiti niti Ščavetom. Zast. Vidulich prigovara presvj. g. biskupu, da je na Unijah pohodio hrvatku čitaonicu, dočim tobožnje talijansko družtvo da nije. Opažam, da je na Unijah čitaonica u istoj zgradi, u kojoj ima sjedište konsumno družtvo i u kojoj ovo drži svoju prodajalnicu. Ta je zgrada vlastničtvo biskupske stolice, pa kako je presvj. g. biskup veoma zauzet za gospodarski boljak svega siromašnoga stada, nikakvo čudo, ako je išao pohoditi ono družtvo. Moguće, da je pozvan pohodio onom prilikom i čitaonicu, košto je moguće, da bi bio pohodio i talijanaško družtvo, kad bi ga bili pozvali. Ako je biskup Mahnić dužan komu odgovora na pisma, kako tvrdi Vidulić, znak, da su ta pisma ili od njega tražila stvari nemoguće ili, da su bila neuljudna, jer biskup Mahnić nije kadar počinjati neskladnosti. Treba ga, gospodo moja, prije poznati pak onda suditi. Ako je Mahnić, zauzet za napredak i prosvjetu svoga stada, preporučao u korizmenoj poslanici hrvatskom dielu svoga stada, da se skuplja u „gabinetti di lettura“, prigovarati tom postupku mogu samo oni, kojim je do toga, da nam narod ostane uvjek neuk, pa da ga mogu izrabljivati u svoje nečiste svrhe. Dokaz su tomu i one cedulje, što su se negdje oko Vazma razbacivale po Malomselu. Jedna je takova došla i do mojih rukuh, i ja čitam u njoj medju ostalim ovaj stavak: „Si! Per questi messeri l'ultima ora deve suonare! Abbandoniamo concordi la religione cattolica ed abbracciamo la protestante, giacchè si vuole ad ogni costo imporci l'ortodossia; così avranno le nostre chiese, sacerdoti che avranno un contegno da uomini e non da mascalzoni!“ Eto koja su sredstva rabila gospoda, da izazivaju i huckaju narod protiva sinodu! Evo cedulje (maše s njom po zraku, da ju svi vide), kojom su naši dobri katolici, štono se sada utiču sv. oboru za obrede, da im bude na ruku u italijaniziranju naših crkva, huckali narod na odpadničtvo od sv. vjere, oni koji vjere i onako ne izpovjedaju. Gospodin zastupnik i maloselski načelnik Vidulić znao bi nam možda kazati, koji su oni, što su ovakve cedulje razbacivali po gradu. Čujem bo, da ih je i on sam imao čitav snop na svojem stolu u občinskom uredu i da ih je sam dielio i ljudem nudjao. (Spinčić: tako rade austrijski miljenici, odlikovani sa križem!) A sada nam se ovdje tuži, da se narod buni proti odredbam sinoda. Zašto je narod u svih mjestih občine creske ostao miran, premda je i creski načelnik podpisao onu predstavku na sv. stolicu? Jer su ljudi creske občinske uprave bili upravo tada zaposleni občinskimi izbori, a proti njima je ustajala većina izbornika, pak im je bila sila pripravljati se na izbornu borbu po starom receptu, samo da ostanu na koritu: nella magnadora! Naprotiv tomu, ljudi občinske uprave u Malomselu i Osoru, nisu bili tada zaposleni sa izbornimi manovrami, pak su imali vremena huckati u nekojim svojim mjestim po stanovitih plaćenicih narod na odpor proti sinodu. I tako se tumači, da je gdje gdje u onih krajevih bilo nešto nereda, dočim ga po občini creskoj bilo nije. Medjutim su ljudi počeli uvidjati, da su bili zavedeni. Vremenom uvjerit će se još i bolje. U toliko sam hotio izpraviti g. Vidulića, da bude drugi put oprezniji. (Vladin je komesar pozorno pratio govornika, dočim je zast. Vidulich, netom je opazio onu cedulju u rukuh zast. Andrijčića, odšuljao iz sabornice, da se do glasovanja u istu ne povrati).

Zast. Bennati nastoji pobiti navode dra. Laginje tim, da navaljuje bezobzirno na naše narodno svećenstvo i na one biskupe, koji nisu u talijanskom taboru. Novoga nije ništa kazao, što ne čitamo danomice u židovskih novinah. On reče i sam, da neće govoriti o predmetu, jer da se sabor nebi protivio glagoljici, kad bi ju sav narod tražio. ...

Prisjednik Cleva pod nemilim utiskom, što ga je izazvao govor zast. Laginje, nastoji poduljim govorom ublažiti onaj utisak, ali nije uspio, jer je svatko morao opaziti, da je sve ono, što je rekao umjetno, prisiljeno i nelogično. Radi toga nije mogao ugrijati ni svojih pristaša, a kamo li pobiti historičke navode zast. Laginje.

Zatim se prešlo na glasovanje o predlogu zast. Cleve.

Za predlog glasovala je sama većina, dočim je ostala sjedeć sva manjina.

(Na to se je odaljila iz sabornice sva manjina).

Interpelacija proti predsjedniku.

Predsjednik priobći saboru, da mu je predao zast. Mandić jednu interpelaciju, kojom traže pomoć vlade proti njemu. Ta interpelacija da je uvrieda za sabor, te da ju nemože priobćiti, jer da zem. kapetan nije odgovoran za svoj rad „onoj gospodi“.

Ta interpelacija glasi:

Interpelacija na c. kr. vladu.

U sjednici istarskoga sabora od dne 11. t. mj. dogodio se je u parlamentarnom životu do sada nepoznat slučaj.

Saborski predsjednik, prisiljen tjelesnom potrebom zapustiti predsjedničku stolicu, prekinu za nekoliko časaka sjednicu, te se udalji iz sabornice. Tim, što je prekinuo sjednicu mjesto da je odstupio predsjedničku stolicu svomu zakonitom zamjeniku, zemaljskomu podkapetanu dru. Stangeru, uvriedio je grubo ovoga i zadao cesarskoj vladi, koja je ovoga posliednjega na imenovanje na ono odlično mjesto predložila očitu moralnu zaušnicu.

Radi toga pitaju podpisani vis. c. kr. vladu:

1. Hoće li ona mirno podnieti ovu moralnu uvriedu.

2. Što kani učiniti, da se što takva više u buduće ne dogodi.

Kopar, 12. julija 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

Zaključak sabora.

Predsjednik reče na to, da su tim riešeni svi predmeti, koje je imao sabor da rieši. Nabroji za tim sve predmete što ih je sabor u ovom saboru riešio; zahvali se zastupnikom na trieznom i ozbiljnom radu; zahvali se gradu Kopru na gostoljubivosti, te pozove prisutne, da uzkliknu trokratni: Evviva! Njeg. Veličanstvu i proglasi zasjedanje zaključenim.

Predlozi,

od hrvatsko-slovenskih zastupnika postavljeni u zadnjoj sjeditbi istarskoga sabora u Kopru.

(Konac.)

IV.

Za napravo ceste Rakitovec-Podpeč-Črnikal in za dovršitev ceste Jelovice-Podgorje-Černotič-Dolina, ter popravo ceste po Osopski in Rižanski dolini.

Zast. **Kompare** i dr. predlaže:

Visoki zbor naj blagovoli skloniti:

Poziva se deželni odbor:

a) da ukrene vse shodne korake, da se čim prej napravi že naertana cesta Rakitovec-Podpeč-Črnikal, za kojo je bila že c. kr. vlada določila podporo; interesovane davčne občine (v občini Dekani) svoj prispevek; in deželni odbor odobril takratni nacrt, ter bi bila najkrajša zveza buzetskega Krasa z Trstom;

b) da odkaže podporo za dovršitev ceste Jelovice-Podgorje-Černotič Dolina, ki je na obeh koncih že dovršena, ter manjkajo le po sredi še zveze;

c) da podpre z potrebno podporo okrajni cestni odbor koparski, ki dobro zna, kako potrebno je popraviti obe cesti toliko ono v Osapski koliko ono v Rižanski dolini.

Kopar, dne 12. julija 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

V.

Šolski zaklad za upravno leto 1902.

Zast. **Kompare** i dr. podnio je k tome naslovu sliedeća tri predloga:

I. Predlog k rubriki I. naslov 1. proračune šolskoga zaklada za leto 1902:

Visoki zbor naj blagovoli skleniti:

Pozivlje se c. kr. vlada, da poviša svoj prinos za ljudsko šolstvo v Istri od 47.000 K letnih na 150.000 K pod pogojem, da se pri odlučojočih činiteljih doseže odprava šolskih taks, in da se z omenjeno svoto in daljnimi potrebnimi prinosi dežele ustanovi ljudske šole povsod, kjer se jih po postavi ustanoviti mora.

V Kopru 11. julija 1902.

II. Predlog k X. rubriki proračuna šolskega zaklada za l. 1902:

Visoki zbor naj blagovoli zaključiti:

Pozivlje se c. kr. deželni šolski svet, da dogovorno z deželnim odborom predloži deželnemu zboru zakonski načrt o učiteljski plači v tem smislu, da odpade klasifikacija učiteljskih plač po mestih, in drugih plačnih razlik, ter se vsim učiteljem in učiteljicam povečuje plačo edino z obzirom na čas njihovega povoljnega službovanja, kakor je predlagal poslanec Spinčić v IV. seji 2. augusta 1901 k § 23 zakopske osnove za zboljšanje učiteljskih plač.

Kopar 11. julija 1902.

III. Predlog k rubriki XVIII. proračuna šolskega zaklada za leto 1902:

Visoki zbor naj blagovoli skleniti:

Pozivlje se c. kr. deželni šolski svet, do svoj odlok z dne 16. novb. 1877 br. 1473 promenja v tem smislu, da se učiteljem na pomožnih šolah v razmerju z poboljšanjem plač učiteljskemu osobju zakonom 9. okt. 1901 št. 35. B. O. I. remuneracije primerno povišajo, in da iste brže izplačujejo, nego je to do sedaj v navadi.

V Kopru 11. julija 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

VI.

Za ustanovitev šole v Podpeču in Rozarju.

Zast. **Kompare** i dr. predlaže:

Visoki zbor naj blagovoli odločiti:

Poziva se c. kr. deželni šolski svet, da čim prej ukrene vse potrebno, da se ugodivši testamentu pokojnega župnika Fabris iz Loke iz njegove zapuščine ustanovi jednorazrednica v Podpeču za Podpeč, Zazid, Zanigrad, Praproče in Kontestabel, in jednorazrednica v davčni občini Rozariol sa sedežem, kojega bode pronašla ugodnim šolska komisija.

Kopar, dne 11. julija 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

VII.

Zast. **Andrijčić** i drug. predlaže k rubrici VI., članak 3, paragraf 5:

Visoki sabor neka izvoli zaključiti, da se zemaljski prinos za uredjenje vodovoda u občini Dobrinj od predloženih 1000 K povisi na 2000 K, i to polovicu za uredjenje vodovoda a polovicu za uredjenje zapuštenog potoka u onoj občini.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

VIII.

Zast. **Andrijčić** i dr. predlaže k rubrici VI., članak 3 tražbina zemaljskog proračuna za g. 1902:

Neka visoki sabor izvoli zaključiti, da se od zemaljskih sredstava doznači občini Baškanova doprinos od 3000 K na djelomično razterećenje one občine od duga, kojega je morala učiniti za izvedeno jur uredjenje potoka u onom mjestu.

Kopar, dne 15. julija 1902.

IX.

Za podporu vinogradarom.

Zast. dr. D. **Trinajstić** i dr. predlaže:

Visoki sabor neka izvoli zaključiti:

Nalaže se zemaljskom odboru:

a) da u svrhu podieljenja podpora vinogradarom za nasade vinograda u predjelih zaraženih filokserom američkimi lozami izdade već ove godine iznos barem od kruna 10.000, makar na teret proračuna za god. 1903;

b) da u smislu zaključka stvorenog u ovom visokom saboru dne 26. febrara 1898. zamoli c. kr. vladu, da priskoči vinogradarom u pomoć za svrhe ad a) sa znosom od kruna 400.000.

* * *

U sjednici istarskoga sabora od dne 5. o. mj. bijaše prihvaćen jednoglasno sliedeći predlog:

Pozivlje se zemaljski odbor, da učini u ime istarskoga sabora sve potrebite korake kod pozvanih oblastih, da budu pozvani k vojničkim vježbam u interesu poljodjelstva pričuvni vojnici, i oni iz naknadne pričuve pripadajući poljodjelskomu stališu u mjesecu agustu mjesto drugih mjeseca.

Zemaljski odbor u Poreču priobćio je taj zaključak c. kr. namjestničtvu u Trstu sa molbom, da ga preporuči vojničkim oblastim na uvaženje.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Govor

zastupnika dra. A. Stangera izrečen u sjednici istarskog sabora u Kopru dne 10. julija tek. god., prigodom rasprave o predlogu zast. Zarotti, za obnovu zakona od 27./12. 1893. br. 189 D. Z. L. glede podpore trgovačke mornarice.

Visoki sabore!

Predlog častnog zastupnika Zarotti toli ja, koli moji drugovi od manjine podupriet ćemo sa svojimi glasovi, jer je predlog posve opravdan i jer smo i mi većinom sinovi mornara, te su nam potrebe i nevolje naše mornarice dobro poznate i jer smatramo dosadanji zakon o podpori mornarice nedostatan.

Dosadanji onaj državni zakon, neodgovara nikako potrebam naše trgovačke mornarice, niti se njim može istoj pomoći tako, da uzmogne natjecati se sa mornaricami drugih država, pače ni sa onom druge polovice naše države.

Isti zakon reć bi, da ima pred očima ponajviše unapredjenje parobroda, dočim se na brodove na jedra skoro neobazire.

Mnogi doduše misli, da o brodovih ne jedra nemože biti više govora i da su isti svoj život već svršili, ali ja nisam toga mnienja. — Ja mislim, da imaju veliki željezni brodovi na jedra (o malenih brodovih duge plovitbe priznajem i ja, da da nije moguće više govoriti) još liepu budućnost i da bi mogli pružiti vlastnikom još liepog dobitka i zaslužka.

Ti veliki brodovi mogu još uviek konkurirati sa parobrodi, jer čine duge pute, nose mnogo, a kad su željezni i dobro gradjeni, jesu i brzi u plovitbi — oni imaju mnogo manje troška, stoje odnosno manje nego parobrodi pa mogu dakle još uviek nešto dobiti, ako i niesu poslovi već onakvi, kakvi su jednom bili. Ja sam dakle mnienja, da se ima mnogo veću pažnju u novom zakonu posvetiti brodovom na jedra velikim i željeznim i da seoistim mora dati izdašna podpora od strane države bez obzira gdje su sagradjeni.

Tim brodovom valja dati podporu, da neizčezne, takodjer iz razloga, što se na brodovih na jedra stvaraju mornari, a ne na parobrodih. — Parobrod može putovati, ako i neima momčad sastojeću od pravih mornara, ali jedrenjak ne. — Momčad na brodu na jedra mora sastojati od mornara po zanatu, zato i valja, ako hoćemo imati dobrih mornara, nastojati, da imamo i brodova na jedra.

To leži takodjer u interesu ratne mornarice, koja ako treba vojnika, treba i mornara i jer za ratnu mornaricu nije dosta da ima vojnika nego mora, da imade vojnike — mornare.

Država sama je dakle interesirana u tom da se održe brodovi na jedra.

U obstojećem zakonu obstoji ustanova, polag koje brodovi imaju državnu podporu samo do stanovite godine starosti i samo za one puteve, kojimi ne plovi, koje drugo posebice subvencionirano domaće družtvo. — Te klauzule nisu ni pravedne ni svrsi odgovarajuće, te nebi smiele u novom zakonu biti ponovljene. — Brodovi imali bi uživati podporu polag svoje kapacitete t. j. od broja bačava, koje nose, bez obzira na dobu starosti, pače čim su brodovi stariji tim su im troškovi veći, pa trebaju više podpore nego novi. Predmnieva, da se brod ili parobrod u nekoliko godina izplati odnosno amortizira, nestoji više, jer se to, obzirom na poslove, koji se sada čine, redko kada dogodi i jer takvi brodovi stoje mnogo novca a troškovi su veliki, tako da dobitka neostaje toliko, da bi se brod ili parobrod u nekoliko godina izplatio. Brodovlastnici su sada zadovoljni, ako dobivaju prilično interes na velike kapitale, koje ulože u gradnju brodova ili parobroda, pa ako hoćemo da uzdržimo mornaricu, mora država, po primjeru drugih dvžava, vlastnike brodova podupirati sve dotle, dok brod ili parobrod obstoji.

Isto tako nepravedna je restrukcija podpore za put učinjen, takozvanu „milijarum", koje polag sadanjeg zakona neužívaju nego oni domaći brodovi, koji putuju iz domovine ili u domovinu — putem, koji nije već činjen od drugog kojeg subvencioniranog domaćeg družtva. — Takvih puteva već danas ostaje jako malo i riedki su oni brodovi ili parobrodi, koji te puteve čine i tako miljarinu dobivaju — a osim toga nedrži se na umu da i na ovo malo puteva, gdje bi domaći brodovi mogli štogod dobiti nadju uviek drugih brodova stranih država, koji su subvencionirani i koji iz toga razloga mogu uzeti niži naval nego naši bez subvencije. — Ako neima dakle konkurencije od domaćih brodova, nadju ju svagdje od stranih brodova i tako naši brodovi svuda zlo prolaze. — Takva restrikcija jest pak i nepravedna, jer zato, što država jednom svojem brodu ili družtvu daje podporu, nieče ju drugomu, a to je nepravedno, jer smo svi gradjani jedne države i svi nosimo iste terete, pa zašto, da neimamo uživati takodjer svi iste pogodnosti i podpore.

Država je dužna pomagati takodjer brodove male plovitbe, koji takodjer sve više propadaju. I mali brodovi naši imaju sada mnogo manje posla nego prije, jer sada voze parobrodi od luke do luke i tako uzimlju zaslužbu našim malenim brodovom. A ipak su i maleni brodovi potrebiti, jer se na njih najprvo uzgajaju naši mornari, jer njimi živi velik broj našeg primorskog pučanstva i jer na tih malenih brodovih zaslužuju svoj kruh stariji ljudi, mornari, koji već ne plove po velikom moru, za koje valja ipak skrbiti da nešto zasluže.

U prijašnja vremena svako naše mjesto uz more imalo je nekoliko malenih brodova, na kojih su se mladi ljudi pripravljali za mornare, te smo onda imali i na ducete pomorskih kapetana i vrlih mornara, koji nam sada očevidno izčezavaju, jer neima više ni malenih brodova na kojih bi djeca počeli svoj zanat ni većih brodova na kojih bi našli svoju zaslužbu kano izvježbani mornari i kapetani.

I u tom pogledu dakle morala bi država providiti, ako neće, da naša mornarica posve propade i da naše primorsko pučanstvo neizgubi i prigodu i volju posvetiti se mornarskom zanatu.

Iz ovdje navedenih razloga ja i moji drugovi glasovati ćemo dakle za predlog gosp. Zarotti.

Govor

zastupnika dra. Andrije Stangera izrečen u sjednici istarskog sabora u Kopru, dne 11. julija, prigodom razprave vrhu računa zemaljskog-zemljištno-vjeresijskog zavoda za god. 1901.:

— Visoki sabore!

Kako smo evo čuli iz izvieśća netom pročitana, financijalni odbor hvali upravu kreditnog zavoda takodjer iz razloga, jer da je prošle godine izdano više zajmova i u većem iznosu nego ikoje druge godine dosada. Za mene to nije utješljiv pojav, kako se to čini da jeste za častni financ. odbor, niti je to za mene razlog za dokaz dobre uprave, jer davati mnogo zajmova u velikom iznosu je veoma lahko, ali valja nastojati ne da se izdade mnogo novca nego, da se ga izdade na sigurno. Kako su zajmovi dani i koliko su sigurni, meni nije poznato, ali ako sudim po onom kako se zajmovi diele u mojem kotaru i tko u tom sve sudjeluje, moram dvojiti, da se odstrane uprave onako pazi i postupa, kako bi trebalo.

Meni je naime poznato, da je jedan čovjek u Voloskom koturu trebao poveći zajam i zamolio ga kod kreditnog zavoda u Poreču. Nekoliko vremena zatim, što je bio predao molbu, zvao ga je opetovno k sebi poznati dr. Krstić opaziv mu, ako ne dodje k njemu, da će mu biti žao. Taj čovjek bio je onda u narodnom taboru i nije hotio ići ka Krstiću, zato nešto zatim dobije provraćenu molbu neuvaženu i čuo je, da mu je bila odbita, jer ju nije preporučio Krstić. Čovjek je zatim tražio potrebit zajam na raznih strana u Ljubljani i Zagrebu, ali ga nigdje nije mogao dobiti u onom iznosu, koga je zahtjevao. Tada se premislio, išao je dru. Krstiću sprijateljio se s njime, ostavio narodni tabor, predao u Poreču novu molbu i ovaj put dobio je željeni zajam, jer ga je dr. Krstić preporučio. Dakle, koga Krstić preporuča, taj dobije zajam, koga ne, nedobije ništa.

Drugi je sliedeći slučaj:

Prošle godine imala se prodati na ovršnoj dražbi kuća u Matuljih u kojoj stanuje isti dr. Krstić — ali nije se našao kupac, koji bi bio dao ni najmanju ponudu za onu kuću.

Do nekoliko vremena bila je dražba obnovljena i opet se nije nitko našao tko bi ju niti uz najmanju cienu kupio. Dražba se vodila, jer nisu bili plaćeni interesi na jedan kapital uknjižen na zadnjem mjestu. Pred onim kapitalom uknjižena je prilično velika tražbina kreditnog zavoda u Poreču i prem se je svrha vodila radi toga, što nisu bili plaćeni interesi, kreditni zavod preuzeo je putem cesije onu tražbinu i isplatio kapital i interese, samo da se Krstiću ugodi.

Koji privatni čovjek bi bio dao iz žepa onaj novac za preuzeti tražbinu radi koje se kuća prodavala radi neplaćanja interesa, a nemogla se prodati?

Jeli može tako postupati jedan zemaljski novčani zavod? Jeli se može uprava takvog zavoda hvaliti, ako daje mnogo novca u zajmove?

Kreditni zavod u Poreču u Voloskom kotaru ima povjerenike samo svoje stranke i to ljude, koji su vodje stranke, koja podupire politiku većine ovoga sabora — a smije li se novčani zavod, koji je zemaljski, a ne samo jedne stranke, oslanjati samo na izviešća ljudi jedne političke stranke, može li se nadati vjerodostojnom izviešću?

Evo dakle, da se kod kreditnog zavoda u Poreču tjera politika, dočim kod njega politike nebi smjelo biti. Uprava, kad bi htjela dobro i sigurno i koristno raditi, ako već hoće imati za povjerenike ljude talijanske stranke, morala bi se pobrinuti da dobije svoja izviešća i od čovjeka druge stranke, jer samo onda će moći razsuditi, dali smije ili ne dati zamoljeni zajam.

Toliko evo ja znadem iz kotara Voloskoga a kako je u drugih kotarih nije mi poznato nego scienim, da kako se postupa kod nas, tako se valjda postupa i u drugih kotarih.

Ja nisam naveo evo nego par slučajeva, ali i ti su meni dosta da glasujem proti predlogu financijalnoga odbora, a tako će učiniti i moji drugovi. (Živio! od strane manjine.)

Puljske paćuharije.

Zdravamarija zvoni. S mojim starim šiljarom od venkera u ruki, spuštam se polagano, kaj žaba s korom, u dragu dične nam Raše. Iz daleka čuje se glas duplica, koje teški pastirovi prsti prebiru. Na grani mili slavić piva svoju veselu pismu, a kosić mu kad i kad razbija organe sa svojim ćok, ćok. Nebo je vedro kako staklo, a oblačića ne vidiš ni za plaću. Iza Labinskih gora diže se misec, kaj jedan veliki sir i srebrni ono malo likvida, ča još teče Rašom. — Ah, tužni mi bez vode! Ja gledam, razmišljam, mljašćem. Legnem na travu i prinesem se duhom u daleku prošlost. Čini mi se, kô da vidim kralja Epula, ki se u jenoj barki vozi zdolu s Rašom, a za njim njegovi soldati s puškami, bajoneta in kana, obaziru se sve naokolo, da nebi kakov Romano bija kadi skrit i spustija na njega ščopetadu. I još mi ni ta ilužion pesala, već mi se druga po glavi vrti. Sad mi se para, da vidim Benecijane, ki s sikirami na ramenu, kaj vrtoglavi teku po labinskoj strani i siku one stare dube, ke je posadija još padre Abram. Malo za tim gredu Brsečani sa lukom, česnom i smokvam vičuć: „meru za meru!" Rastužen od tih žalosnih istina i zaljuljan od ugodnog, friškog zraka, zaspem na travi, kaj cok. Kva te voio, barba Mate!

Sad mi se je počelo ništo sanjati, ali onako zamršeno, da nisam razumija niš. Nu na jedanput se sanj razbistri i ja se najdem u Puli u cirkusu. Jedan čovičina diže nekakove velike peze, ne znam ako od želiza ili od kartuna i drži u znbina jenu balotu od sto kili. To govore da je atleta Lamberti, a ja sam mislija, da je Pićkar iz Altare. Malo za tim dolaze van dva čovika i ala ki će koga hititi. Jedan zove se Rajčević a drugi Buccolini, kako da bi, stavimo reć, jedan se zva Martin Lovrin, a drugi Marko Gobov — kampijuni oba dva. Pokle 25 menuti, Rajčević zvrne Buccolina zgornogami. Ljudi počnu pljeskat s rukam i meni se sanj na jedanput preobrne.

Ja se sad najdem, uganajte kadi?..... u štamparij šioja „il Proletario". Sva slova od štampe raztrešena su po tlu, a makine pokrivene sa velikim crnim rubinam. Dva od njih s valižami u rukam, obučeni u crno, kaj popi, s crljenim facolom oko vrata, pivaju „miserere", a dva drugi tamo iz jenoga kantunića odgovaraju sa „deprofundis". — Brižan siromah, ma si malo dura! Lipo si predika i napućiva, ali ča ćeš, kad te je malo ki sluša. Povidali su mi, da sad u zadnje vrime nisi ima ni za tabak, siromašina. Ali, ča ćeš, svit je dandanas galera. Više put si se i na nas jadija, ma mi smo ti svejeno oprostili. Za tim sam uzeja metlicu i toća sam ju u nekakovu vodu, ka ni bila sigurno blagoslovna, i poškropija sam sve one trapule, govoreć: „rakije škampa in piaca", pa sam poša ća.

Hodi simo, hodi tamo doša sam na štacijon. Tu jedan rejimenat vaguni stoji antret, a oko njih ljudi, da se Bog smiluje. Svi se imbarkivaju, i ja se imbarkam. Ferata zašvikne i gremo ća. Do malo vrimena smo u Pazinu. Tu žbarkaju svi, a žbarkam i ja. Banda sviri „marameo", a ljudi kantaju svi „marameo". Alora neka bude „marameo!" Po gradu luminacijon, na placi baluni, koncerat rabioso, romitur, konfusion, skigac. Na jedanput sve sviće se ugase, postane škurina još veća neg u paklu i jedan šušur, kaj da se vas Pazin razronija, probudi me iz sna. Protarem si malo oči, pogledan naokolo, vidim i uvirim se, da sam kraj Raše.

Pogledam na zvizde i raspoznam, da mora bit već devet i pol. Viš malo, jednu uru sam spa na travi i za to kratko vrime, sanjalo mi se sve ono, ča sam gori pripovida. Jedva mi se malo razbistrila pamet, počeja sam komentirati moje sanje i študiati, ke lumere bi se moglo stavit na lot.

Ali na žalost toga vam ne morem danas povidati, jer su naši deputati malo previše govorili u dieti i s tim njihovim govorancijama zauzeli su mi prostor u dičnoj „Našoj Slogi".

Ja mislim, da neće nijedan proti tomu protestati, već da će svaki imati pacencije do drugi put. A ki ju pak nima, neka mu ju dadu fratri, ter i mi damo njima žita.

Donke do vidova drugi put. Ja ću intanto sad još malo spati i forši da mi se još čagod sanja, pak ću vam sve skupa drugi put povidat

barba Mate Balota.

Broj 61. Pula, u četvrtak dne 14. kolovoza 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlani itd. plaćaju i računaju se za tome predbrojbenog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se neputnicom ili poštanskom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon listovi broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu
6 K za seljake } na godinu
ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stranje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Živio dr. Laginja!

Nedjelju dne 10. t. mj. navršio je naš velezaslužni prvak dr. Matko Laginja 50-godišnjicu svoga življenja, koju je proslavio u užem krugu svoje obitelji. Mi nećemo opisivati njegovoga političko-parlamentarnoga rada, jer ga on još nije zaključio — kao što ne će to svojom voljom bar za sad učinio njegov vrstnjak i tjesni prijatelj Slavoj Jenko, kojega djelovanje smo u posliednjem broju kratko ocrtali — jer je dapače u naporu toga rada. Želimo mu pak iz svega srca, da ga vrši što u većem djelokrugu i što uspješnije za cielokupni hrvatski i slovenski narod, naročito u Istri, još dugo dugo, i kličemo oduševljeno iz svega grla: **Živio nam dr. Matko Laginja!**

Biskup Strossmayer

„Istarskom Sokolu" i „Našoj Slogi" u Puli.

Prigodom doktorskog jubileja, kog je slavio dne 5. o. mj. siedi biskup u Slatini, odaslao je i naš „Sokol" svomu začastnom članu i dobrotvoru sliedeći brzojavni pozdrav:

„Uzvišeni Tvojimi djeli, ponosni Tvojim imenom, a presretni, što nam Te dobri Bog čuva i uzdržaje od slave do slave hrvatskome rodu, klanjamo se Tebi dični meceno i molimo Svevišnjega, da Te uzdrži i poživi na mnogaja ljeta".

Odmah drugi dan zahvalio se dobri biskup ovim pismom:

Mili moj hrvatski „Sokole!"

Liepa hvala na **bratskoj** uspomeni o doktorskom mome jubileju. Bog dragi neka blagoslovi slavno družtvo i dade svakomu sokolu **snage i poleta, da brani odvažne svoje**, nečineći pri tome nikome štete, kao što je ni dosada nije činio. **Po Bogu je i priredi, da svatko brani gnjezdo svoje i u njemu sokoliće mlade.**

Preporučujući se i nadalje prijateljskoj uspomeni ostajem slavnom družtvu sa ljubavlju

J. J. Strossmayer,
biskup.

Tko ima srca i razuma, taj će znati shvatiti te plemenite i poletne rieči velikog biskupa, koga neka Bog poživi!

I našemu listu zahvalio se plemeniti biskup sliedećim pismom:

Slavnomu uredničtvu „N. Sloge" u Puli.

Izjavljujem ovim najtopliju svoju hvalu na prijateljskoj čestitci o slavi doktorskoga moga jubileja. Bog dragi neka obilno blagoslovi plemeniti rad „Naše Sloge", koja njekim načinom u tužnoj Istri vrši posao božanskoga učitelja našega, **jer uči vječitu istinu i jer brani pravo siromaha**, koje je pravo sam Bog u svoju zaštitu uzeo.

Preporučujući se i nadalje prijateljskoj uspomeni slavnoga uredničtva ostajem sa štovanjem

J. J. Strossmayer,
biskup.

U slovenskoj Slatini, 7./8. 1902.

Sastanak visokoškolaca u Pazinu.

Sa raznih strana mile nam Istre, sakupili se dne 10. t. mj. akademičari na sastanak u Pazinu, da se upoznadu, slože i organiziraju, te da raspravljaju, kako će sjedinjenim silama raditi za dobrobit i napredak naroda, koga su oni dio maleni. Razni brzojavi pozdravljaju ovaj sastanak i žele mu najbolji uspjeh.

U 4 sata po podne sakupljena je u dičnoj pazinskoj čitaonici kita mladih sokolova. Medicinar gosp. Gržetić predvodi sastanak, te zgodnim riečima pozdravlja prisutne mlade doktore, koji su netom izašli u sviet; pozdravlja zastupnika našeg lista, seljački štalež i svoje sudrugove, a deplorira odsutnost klerika. Zatim prelazi na dnevni red, da se izabere odbor od tri lica, koji će kroz godinu raditi oko toga, da se u dojdućim praznicima priredi sastanak.

Dr. Červar predlaže, da se probudi ferijalno društvo, koje je pred pet godina bilo ustrojeno i koje je uslied neharnosti zaspalo. Pri tom nastaje debata i predlog gosp. dr. Červara djelomice propada. Gosp. Ivančić formulira predlog ovako: „Da se izabere odbor od tri lica, koji će na to djelovati, da se korporacije raznih djačkih krugova pogovore o sastanku, a kad bi se probudilo staro ferijalno društvo, ovaj bi odbor prestao biti u životu". Predlog gosp. Ivančića jest jednoglasno prihvaćen, te se prelazi k izboru gorespomenutog odbora. Gosp. Kundić veli, da bi bilo dobro, da se u taj odbor izabere i jedan klerik. Ali budući da nije nijednoga prisutnoga, nemože se ga izabrati. U ovaj odbor izabrani su gospoda visokoškolci Gržetić, Kundić i Ženžerović.

Gospodin N. N. govori o materijalnim potrebama universista. On veli, da je sada u Istri jedino društvo „Bratovština hrvatskih ljudi", koje može da štogod doprinese siromašnim akademičarom. Dalje, da „Bratovština hrvatskih ljudi" podieljuje godimice više malenih svota djakom, od kojih potpora oni jako neznatnu korist osjete. Da bi mnogo bolje i koristnije bilo, kad bi Bratovština odlučila od godine na godinu, nekoliko malo većih potpora od dvie sto kruna i takove potpore podielila siromašnim, vriednim visokokolcem. Zato pita, (što se i zaključi) da se pošalje memoriala Bratovštini hrvatskih ljudi, koja bi glasila ovako:

„Hrvatski akademičari iz Istre na svojem sastanku držanu u Pazinu dne 10. o. mj. pretresivajuć materijalno stanje istarskih hrvatskih djaka u obće, pa sjetiv se tom prigodom i velezaslužne „Bratovštine hrv. ljudi u Istri" jednoglasno odlučiše, da izraze slavnoj „Bratovštini" svoje najskromnije želje, da mjesto neredovitih podpora blagoizvoli odslije razpisivati natječaj na **redovite periodične podpore**, tako da bi se siromašni djak mogao bar donekle na takve periodične podpore osloniti".

Gosp. Ivančić čita krasnu raspravicu o narodnim čitaonicama, koju ćemo obielodaniti naknadno.

Gosp. Gržetić govori o buci, što ju dižu socijaliste na nas, te žali, što naše novine dopuštaju, da se na taj način na nas navaljuje. Odaslanik našeg lista ustaje na obranu „Naše Sloge" i razlaže njezino moralno stanje. Za tim čita gosp. Gržetić jedan članak „Slobode" (socijalističkoga lista, koji izlazi u Zagrebu. Op. Ured.) koji je natrpan kontradicijama.

Gosp. Ivančić govori, da se je u Beču konstituirao odbor djaka, koji je dostavio amo nekoje resolucije. Iza kratkog raspravljanja zaključuje se, da se odgovori onom odboru, da je djačtvo iz Istre solidarno š njima, ali da za sada ne može o tom raspravljati.

Dalje predlaže gosp. Ivančić, da se u Beču, Gracu i Zagrebu ustanovi kao nekakva vrst konsolata, koji bi davao mladim djacima, koji dodju na jedno sveučilište spomenutih gradova, potrebite uputke, da se tako odstrane one neprelike u kojima se snadju abiturienti, kad dodju na sveučilište. Taj je predlog prihvaćen.

Zastupnik našeg lista razlaže u kratko moralno i materijalno stanje „Naše Sloge", te stavlja na srce mladim silama, da one barem moralno priskoče u pomoć našem listu, da bude rasao i cvao na korist biednog našeg naroda. Nek nam budu uviek pri srcu i na umu rieči starine Trnskoga:

„U kog da se sviet uzdaje,
Kada mu je do poleta?
Na mladijieh sviet ostaje,
Mlada ljeta — nada svieta."

Gosp. Gržetić zaključi sastanak zahvaljujući se svim prisutnim, istodobno i odboru „Čitaonice", koji im je punudio kod te prilike svoje prostorije.

Istoga dana u večer priredila je Čitaonica zabavnu večer, koja je bila mnogobrojno posjećena, te ispala na obće zadovoljstvo svih.

Naši jadi i nevolje.

Veli Lošinj, dne 5. kolovoza.

Morali bismo se odavde češće puta javiti u „Našoj Slogi", žalibože ne, da se čim pohvalimo, već obratno; ali svu dobru volju za to oduzimlje nam nehaj u koji je pao ovaj puk, tako da ga je težko trgnuti iz pogubnog ovog drieměža, a sve naše rieči i nastojanja ostaju glas vapijućega u pustinji. — Dakle i kad ovo pišemo znademo, da nećemo Bog zna što polučiti, jer ovaj puk, u toliko već godina krivo ili nikako uzgajan, postao je indiferentan, nehajan za sve, ili radje sluša i čita, u koliko u obće znade čitati, senzacionalna ubojstva i dogodjaje, te druge blezgarije židovskog „Piccola", nego li zdravu i plemenitu nauku. Žalostno, ali istinito! — Mnogima će biti neugodno čuti ovo, ali mislim, da kada se narodu želi koristiti, uvjek je bolje otvoreno odkrivati njegove mane i pogreške, nego li pokrivajući ih, držati ga u stanom neznanju i zabludama.

Upozorili smo i javno i u novinama i u privatnim razgovorima, kolika je nespodoba, što ovaj u velikoj većini od starine čisto hrvatski narod, ne imade za odgoj svoje djece nijedne hrvatske škole, pače mirno podnosi u svojoj sredini čisto talijansku pučku školu, odkuda ne samo, da je posve iztisnut hrvatski jezik, već se djeca hrvat. ovog puka uče — kako smo to javno dokazali — prezirati i mrziti svoj materinski jezik i svoju narodnost. — Ali na sve to puk ovaj ostaje hladan, a predstavnici njegovi, koji nisu očito u kolu ovdašnjih „irredenta", preporučuju mu mir i slogu sa zatornici našeg jezika, a **mir i sloga** ta, najveća je propast i najveća zapreka za preporod ovoga mjesta. — Neznaju jadnici, da karakteran i plemenit čovjek, nikada neće tražiti sloge sa dušmanima svoje vjere, narodnosti i jezika; **neznaju**, da je uvjek bilo i biti će medju pravdom i nepravdom borbe; neznaju, da čovjek na svojem mjestu, koji želi, da pobjede njegovi budi vjerski budi rodoljubni ideali, nikada ne zazire od borbe, niti se je plaši, već ju dapače traži, jer znade, da bez borbe nema napredka ni života.

Tomu nesretnomu „miru i slogi" za volju, trpi ogromna većina hrvat. pučanstva ovoga mjesta, da občina imade na sebi talijanski karakter; da nemamo hrvatske škole, pa i ono nješto, što se je pred njekoliko godina učinilo u našim školama hrvatski, za volju „slogi i miru", izbrisalo se je i tomu posljednji trag. Srdce čovjeka zaboli, pamet mu od boli stane, kad na oči gleda, kako danomice sve to više propada ovdje hrvatski jezik; kad gleda, da s djecom hrvatskih roditelja ne može razgovarati u njihovom materinskom jeziku već se mora uteći tudjem, nama neprijateljskom — talijanskom. — Čuti ćete otca i majku medjusobno razgovarati hrvatski, ali hoće li da razgovaraju svojom djecom, tad se muče tudjim talij. jezikom i tako stvaraju sami od svoje djece izrode i izdajice. A kojim indiferentizmom to čine!

Kamo će nas to dovesti, može svatko pojmiti, koji ima i malo soli u glavi. Ali žalibože naši se ljudi ne miču. — Govori se, da imademo u našem občinskom zastupstvu većinu, koja u srdcu osjeća hrvatski, ali ipak nijedan od tih ljudi nije toliko otvoren, odvažan i junačan, da muževno zatraži, neka se našem narodu dade, što ga patri; nijedan se ne neusudjuje zagrmiti našim odrodom, da je nedostojno i ružno

otimati ovomu narodu materinski jezik, utuvljivati mu u glavu i srdce nemar, prezir i mržnju na svoj vlastiti, a učiti ga tudjemu jeziku. Radi „mira i sloge“ nitko se ne miče, da protestira proti toj grdobi u 20 vieku!

Ali za volju kome čine to? — Nije moguće, da im je više na srdcu ono nekoliko doseljenih „Čozota“ nego vlastita i rodjena njihova djeca! Ne, — nego za volju nekojim bezobraznim renegatom, koji su sami hrvatske krvi, poriekla i imena, a sada su, budi radi neznanja krivoga uzgoja, budi s drugih neliepih uzroka, — najveći „Talijani irredenti!“ Ovi se još ponose njekom tobožnjom izobraženošću i kulturom! Neka znadu dobro gospoda, kojih se to tiče, da ne pokazuju ni najmanje naodrazbe ni plemenitosti osjećaja, tim, što nogama gaze, preziru i mrze svoj vlastiti jezik i narod iz kojeg su potekli: takove kulture stidio bi se i najzadnji ciganin.

Time, što se stide hrvatskoga svoga poriekla i jezika, pokazuju s jedne strane, da su neznalice, jer ne poznaju slavne i junačke povjesti hrvatske, hrvatske literature i liepog hrvatskog književnog jezika; a s druge strane pokazuju i neplemenitost srdca, jer, „dato non concesso“, kad bi bila i istina, ono što su oni naučili od naših narodnih protivnika — Talijana, da je tobože hrvatski narod neslavne povjesti itd., ipak ni tada nebi smjeli, kao plemeniti ljudi, odreći ljubav svojoj domovini, jer bila moja majka neznam kako siromašna i prezrena, ona uvjek ostaje moja majka i ja sam ju dužan ljubiti; tako i domovinu: što je ona u većoj nevolji i robstvu, tim ju je više dužan karakteran i pošten njezin sin ljubiti, tim više i bolje raditi za njezinu sreću i slobodu. — Tako će suditi svaki u istinu dobro uzgojen i kulturan čovjek.

Da, ali žalibože kod nas baš ovakvi ljudi vode glavnu rieč, i sve se čini po njihovoj volji. — Tako i u Malom Lošinju nije im bilo dosta, što imaju občinu u svojim rukama, što nedaju hrvat. onom pučanstvu nijedne škole, već nisu mirovali, dok im nije uspjelo, da bar donjekle iztjeraju hrv. jezik iz crkve, a urinu talijanski, premda im je inače crkva deveta briga. — Taj se je žalibože duh počeo unašati i u naše mjesto, samo što se hvala Bogu ne hvata velike većine pučanstva. Ipak već sada upozorujemo naše ljude na pogibelj, koja im prieti. Čujemo naime, da se je i ovdje našlo njekoliko njih, kojim smrdi hrvatska propovjed, pak povadjajući se za „braćom“ iz Malog Lošinja, — išli su tražiti od župnika, da se na raznim misama propovjeda mjesto pod sv. misom iza mise. Kako je žalibože i naš g. župnik odan više talijanštini nego našem jeziku, to je — kako čujemo — primio na znanje pritužbe dvojice, trojice tih nezadovoljnika, i obratio se radi toga na presv. gospodina biskupa. Nadamo se pouzdano, da se ovoj bezrazložnoj molbi neće udovoljiti, jer bi se prije svega promašila svrha, radi koje su ustanovljene ove propovjedi, ogorčila bi se za tim većina pučanstva, kojoj se nebi milila ovakva novotarija za volju nekih nimalo plemenitih duša, koje to traže i iz mržnje na hrv. jezik i iz slabe volje slušati rieč božju, a s druge bi se strane, tim samo dalo krila našim „irredentima“, koji bi napokon zahtjevali tako i za veliku misu. Kamo bi pak narod došao, koji ne bi bio dužan i na njeki način upravo prisiljen barem nedjeljno na slušanje rieči božje, to je svakomu razumnomu čovjeku jasno.

Mi dakle i opet zaklinjemo naše ljude, neka već jednom otvore oči, neka traže svoje škole; neka se probude iz driemeža, dok je još doba; neka za volju „mira i sloge“ (a bolje radi njihove lienosti i komoditeta) ne puštaju, da izgubimo ovo mjesto, da se zatare ovdje hrvatski jezik, te da napokon dodje do toga, da nam i iz crkve neprijatelj naš iztisne naš jezik.

Hoće li već jednom te komedije svršiti?

Naši za nevolju susjedi hoće da nas pod svaku cienu odnarode i da prikažu izvanjskom svietu ove naše pokrajine u čisto talijanskom svietu. Zadnjih godina dadoše se svimi silami na potalijančenje naših gradova, sela i mjesta itd. U tom pogledu prednjači im zemaljski odbor u Poreču, koji je dapače izdao i imenik novopečenih talijanskih mjesta Istre. Proti tomu izopačivanju naših narodnih imena prosvjedovale su naše občine, naši zastupnici i naši listovi. Cesarska vlada, koja bi morala tim novotarijam na put stati — se nemiče. Njoj, kao da je to milo, da se tim načinom briše sa lica naše zemlje tragove hrvatstva ili slovenstva.

K dosadašnjim pokusom o poitalijančenju naših imena mjesta, nadošla su ovog čedna dva posve nova slučaja.

U talijanskih novinah čitamo naime za prvi put novi naziv za željezničku postaju u H r p e l j a h, na željezničkoj pruzi Trst-Pula. Do sada zadovoljiše se sa novoskovanim „Erpelle“, koje je baš nješto sličnosti imalo sa „Hrpelje“. Nu to im nije dosta talijanski zvonilo, pak izmisliše posve talijanski naziv, naime „Carpelliano“.

Hodi ti sada nagadjati da je taj „Carpelliano“ naš Hrpelje!

Istotako vriedio je do sada talijanski naziv Marezego za naše Marezige, ali ni to nebijaše dosta talijansko, te pronadjoše novi naziv i to „Truscolo“. Reci ti našemu čovjeku na Koparščini, da ideš u „Truscolo“, misliti će, da ideš u koji španjolski gradić.

Tih talijanaških novotarijah imalo bi biti već dosta i mi se čudimo ustrpljivosti cesarske vlade, što dopušta svakom vragu, da mienja i prekršćuje imena mjesta kako hoće. Ili zar čeka možda cesarka vlada, da ćemo možda započeti i mi prevadjati talijanska imena gradova i mjesta pak se istimi služiti u javnom životu. Ako neželi drugo, možemo ju lahko poslužiti pak će ona odgovarati za Babiloniju koja bi morala nastati.

Franina i Jurina.

Fr. A zašto je morala „demokratika“ platiti 62 krune više železnici?

Jur. A, ča ne znaš, za vagune prat, jer su bili svi oblaćeni.

Fr. Bože moj, a ča će reć družtvo proti alkoholizmu?

* * *

Fr. Te l' voloski i opatijski poprdili stupiti va to novo talijansko društvo od vapori va Lovrane?

Jur. Buškarona da te, zač su njin unešto hitile acioni od kažina va Opatije, pak je škoda, da njin oni beči mrtvi leže.

Fr. Da njin nebude kako i pul kažina!

Jur. To j' pak njih posal.

* * *

Fr. Si bija Jure od mala u Kašteliru?

Jur. Ne, vero ne, od onega puta kad sam ti bija povedal, da je Šilopalac refuda zidat palac od sto okni. — Pak ča, je ča novoga?

Fr. Čekaj ću ti povedat. Kad si mi ti on put bija rekal, da Šilopalac ima puno servicij, ja sam ti veroval i nie, jerbo ja poznam dobro onoga prodanoga kranjca, pa mi se čudno videlo, da oblasti povjerivaju jenemu takemu one službi.

Jur. Ma sam ti rekal da: „ogni simile ama il suo simile!“

Fr. Sada ti verujem, jer sam se osvedočija. U nedilju sam bija tamo, pa kad sam priša do one butegi, oštariji, tratoriji ili ča ja znam ča — jer je puno tabel sve po kalabrezku na štanpane — čuo sam kadi gospodarica zove enega njiha: „Bujorno Zvane, hodi simo ću ti kuvalkekoša dat“.

Jur. Ča tako znaju lepo kaštelirski kalabrezi ražonat po talijansko?

Fr. A vero još i lipje. Čuj napred. Zatim sam učinija još par koraka, pa ti vidim tamo na križere Šilopalca, kade deli šoldi, a oko njega i po place mnogo ljudi, koji su sve pesti dizali od rabije. Ja kurijož, ča je to, pozval sam na stran barbu Zvaneta, staroga mi prijatelja, i on mi je povidal sve, za ča su ljudi tako rabijani. Onih 300 K, ča je vlada podelila za popravak neke ceste u Kašteliru, došlo je u ruke Šilopalcu, kao komitatu štradale. On je pozval ljude na žurnadu, a u nedilju ti im je plaćal kako je komu stija. U sve da je bilo enih tridesetak žurnad, a plaćal im je, mesto kako je bilo rečeno po 80, nekemu po 40, nekemu po 50 šoldi.

Jur. Znaš, da čemu lepa svotica ostat!

Fr. Vero moreš mislit Jure, da se on ne prevari u računeh. Još da je reka, da njegova žurnada mora bit 5 florina i pod lunbriju sidit.

Jur. Bože moj, zač se naši deputati muče va Beče, da isprose kakovu pomoć za ceste kada se takovem ljudem izručuje!

Fr. Videant consules!

* * *

Fr. Ča da nisu nič opravili Bortolo z Vrsara i konte iz Funtan pasanega miseca u svetom Lovreču?

Jur. Ča poradi duhtora?

Fr. Mi se pará da ja.

Jur. Vero šli su ča kako su i prišli.

Fr. Ma to je žalostno!

Jur. Vero je i sramotno.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

† **Anton Zuban**, kooperator kod stolne crkve u Puli, preminuo je jučer nakon duže bolesti u mjestnoj bolnici. Pokojnik bijaše rodom sa Barbanštine te je više godina kapelanovao u Puli. Našim ljudima je bio vrlo priljubljen, jer su jedino iz njegovih ustiju čuli u crkvi hrvatsku rieč božju, a kada je njega nestalo, nečuju ju više niti tamo. Pokojnik radi svoga blagoga značaja i dobrote srca, ostati će u spomeni svim vjernikom, koji su ikada s njime obćili.

Akoprem se nije izticao, ćutio se Hrvatom te je redovito čitao naš list, dapače pročitao je i zadnji broj. Blagomu pokojniku vječni pokoj!

Sprovod ići će iz bolnice u petak u 6 sati poslje podne.

Veliki koncerat ruskih, maloruskih i poljskih pjesama priredjuju u subotu 16. t. mj. u sokolskoj dvorani (Restaurant Stadt Pola) čuveni i omiljeli ruski pjevači gosp. Vladimirov i gospodjica Pavlovna-Karabović, koji se nalaze na svome prolazku kroz Pulu. Nastupiti će u narodnom ruskom kozačkom odielu sa veoma bogatim rasporedom. Početak će biti na 8 sati večer, a ulaznina 1 kruna po osobi, za obitelj 2 krune. Preporučamo toplo našemu občinstvu, da se odazove pozivu te počasti rodne nam pjevače svojom prisutnošću.

Izlet „Demokratike“. U nedjelju po podne dne 10. t. mj. bio je izlet puljske „Demokratike“ sa posebnim vlakom u Pazin. Svrha tog izleta bila je ta, da se demonstrira proti našoj narodnosti. „Giornaletto“ piše, da je glazba svirala jednu pučku koračnicu, a srami se kazati koju. To je bilo glasoviti „marameo“. Po pisanju novina, rek bi, da taj izlet u Pazin nije imao onog uspjeha i svečanost nije se doljerala do onog vrhunca, do koga bi bila došla, da je izlet bio u Rovinj ili Piran. Doznali smo, da su pazinski Talijani po sili činili razsvjetliti nekoje kuće siromašnih naših obitelji u gradu. To je stara njihova taktika. Slaboga nije se ništa dogodilo, jer su se naši pametno držali i posvema ih ignorirali. Tako valja.

Iz Altare primamo jedan dopis, koga radi raznih razloga ne možemo u cielom donesti. Alturci groze se na pre Anzula, da je činio zadužiti alturaku občinu, jer da je proti njihovoj volji srušio staru crkvu i dao sagraditi novu, koja je stojala prekoviše. Tako, da proti njihovoj volji poduzimlje i čini uviek neke novotarije na štetu i propast občine. Zatim, da upotrebljava staru plovaniju za muzej i da u njoj drži sieno, kočiju i konja. „Tako znate vi gosp. Buzolićen cieniti občinska dobra?“ Dalje, vele oni, da g. Buzolić ne vrši svoje pastirske dužnosti, jer da je pustio propasti svibanjsku pobožnost, da na Uličnicu nije obavio sv. službe božje, da treći blagdan po Duhovima nije činio procesije u Kostanjicu i da zanemaruje bolesnike, koji se nalaze na smrtnoj postelji. Deploriraju pogodbu sa starom Vareškovicom i preporučuju ga presvietlom ordinariatu.

Zločin ili nesreća? Prošloga čedna nadjoše na obali izmedju Fažane i Peroja neku nepoznatu do sada djevojku — reč bi tudjinku — mrtvu. Na lice mjesta pošla je odmah sudbeno-liečnička komisija, da ustanovi, dali se radi o naravskoj ili nasilnoj smrti. Rečbi, da se radi o nasilnoj smrti i da su poduzete potrebite mjere proti do sada nepoznatim zločincem.

Za talijanske škole — ima novaca! Zemaljski odbor u Poreču izjavio je predsjedničtvu c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru, da podupire molbu občine Pula za ustrojenje dvih novih škola, muške i ženske, u smislu odnosne molbe i polag dotičnog zaključka mjestnog i kotarskog školskog vieća u Puli.

Za talijanske škole imade novaca koliko se hoće, a Hrvatom i Slovencem odgovara zemaljski odbor, da neima novaca za ustrojenje njihovih škola premda plaćaju zlosretnu školsku taksu.

Iz Marčane javljaju nam, da je tamo izgorjelo dne 9. t. mj. oko šest jutara občinske šume „Proština“. Požar je nastao usried biela dana, a zato preporučamo dotičnim oblastima, da razvide i prouče, kako je mogao taj požar nastati.

Očekivali smo više — sućuti! Talijanski listovi naše pokrajine — javljajuć smrt ovdašnjeg glasila takozvane socijal-demokratičke stranke — nenadjoše rieči, kojom bi bili morali izraziti svoju tugu i saučešće radi tog dogadjaja. U onom bo listiću, koji ih je kadšto na oko napao, imali su bo odlučna suborioca za talijanstvo Istre. Njemu imadu bo mnogo zahvaliti, što se talijanski socijalisti u Puli priznaju Talijani, dočim su hrvatski, slovenski itd. socijalisti najodlučniji protivnici svoje narodnosti. Ovaj je dakle list svakako zaslužio sa talijanske stranke bar jednu suzu sažalnicu!

Paljština. U našem kotaru vlada velika suša. Doskora bit će dva mjeseca, da nije ovud kišilo, a ljudi po selima ostali su bez vode. Lišće je na drveću zabielilo, a kukuruz je poginuo. Žalostne istine, Bože pomozi!

Pazinski kotar:

Prosvjed zemaljskog odbora. Zemaljski odbor u Poreču, zaključio je podnesti na upravno sudište u Beču prosvjed proti odluci c. kr. zem. školskoga vieća u pitanju drugog jezika na pučkoj školi u Vranji — občina Boljun.

Današnjemu broju dodali smo četiri strane priloga.

Iz **Plomina** nam pišu, da je zemaljski odbor u Poreču opunomoćio občinsko glavarstvo u Plominu, da sklopi ime porezne občine Plomina sa vjerskim zavodom u Poreču zajam od 0.000 K, kojim će se nabaviti zemljište a školsku zgradu, istu sagraditi i u njoj nabaviti potrebito pokućstvo.

Porečki kotar:

Iz Sv. Lovreča Pazenatičkog pišu nam 8. **agusta** o. g.: Nakon duge šutnje evo nas opet jednom, g. uredniče, do vas, da vam javimo novosti ove občine.

Dne 19. julija o. g. imali su naši občinski zastupnici u Vrsaru občinsku sjednicu, na kojoj se je imalo rješiti pitanje občinskog liečnika. Sadašnji liečnik služi u našoj občini već 12 godina, ali on nije predobio za sebe većine pučanstva niti je stekao ljubav občinara. Radi toga mu je zastupstvo sa svimi glasovi — osim pet — odkazalo službu. To peče liečnika kao što i njegove podrepnice. Ona petorica zastupnika zagovarala je liečnika na sve moguće načine, ali nije uspjela nagovoriti većinu zastupstva, koje nije marila za savjete ni preporuke onih, do kojih ništa nedrži. Ovi zagovornici i zaštitnici občinskog liečnika nastojali su u većini zastupstva pobuditi milosrdje zanj tim, što su izticali, da je liečnik perikulal kod svih izbora odkad je u Vrsaru. On da je više učinio za talijansku stranku nego li bijedan drugi občinar, radi toga valja, da mu je sva talijanska stranka zahvalna. Žalostno i ujedno smiešno je bilo čuti takove zagovornike u narodnih benevrekah. Odlučni Talijani nisu se usudili braniti i zagovarati liečnika, nego njihove podrepnice, naši odmetnici i šarenjaci.

A znate li, zašto su šarenjaci i gospodske podrepnice osobito iz Funtane bili za liečnika? Možda iz ljubavi ili osvjedočenja? Nipošto! Oni su zanj pošli u boj — radi žerila i pijače! Sram ih bilo!

Zaključak občinskog zastupstva, da se odkaže služba g. liečniku, nije razveselio samo nas nego takodjer većinu Talijana ove občine. Mi neznamo pravo, što je Talijanom zafrigao, da ga više nemare. Naš puk je radje tražio liečničku pomoć u Poreču nego li u Vrsaru. Naš občinski liečnik izticao se previše u političkoj borbi proti nam Hrvatom, koji sačinjavamo — hoćeš nećeš — većinu pučanstva mjestne občine Vrsar. Razumije se dakle samo po sebi, da nismo mogli biti za njega, kad je on bio proti nam u narodnom pogledu, te mu želimo, da bude sretan i zadovoljan, ali ne medju nami ni u našoj blizini.

Iz **Poreča** pišu nam 11. o. mj.: Jučer u nedjelju doploviše amo iz Trsta dva parobroda sa izletnici, članovi gombalačkog družtva „Società Ginnastica“ s njihovimi prijatelji iz Trsta. Kako nam pripoviedaše, posjetili su u jutro limski zaljev a poslije podne navratiše se amo.

Bilo bi suvišno i spominjati, da su ih ovdašnji najradikalniji krugovi najsrdačnije primili. Tà kako i nebi. Člani „Ginnastiche“ poznati su od vajkada kao širitelji i promicatelji najradikalnijih političkih težnja. Ovdašnji istomišljenici njihovi htjedoše pokazati, da nezaostaju u radikalizmu za njimi. U pozdravih, u poklicih, u nagovorih i odgovorih spletene bijahu najčišće talijanske misli i težnje.

Mi neznamo jesu li i, u koliko su kod tih izjava čistog „patriotizma“, sudjelovali ovdašnji službeni krugovi, ali ako jesu moralo im je biti vrlo sladko pri duši, kad je naš načelnik zaželio tršćanskoj „Ginnastica“, da bi uzmogla uspješno prkositi spletkam njezinih protivnika. Nije težko pogoditi, koji su ti njezini protivnici, ako se znade, da bijaše njezina predsastnica radi prevelikog „austrijskog patriotizma“ razuštena. U ostalom izviestiti će vas valjda obliže o tom izletu, osobito o posjetu u Poreču vaš stari dopisnik, koji će biti stalno bolje obaviešten nego li ja. (Izuevjerio nam se, jer se je osvjedočio, da nam nemože više davati rog za sveću, da smo doznali kako pali sveću sad Bogu sad djavlu — ali više ovomu, jer mu ovaj može više koristiti. Op. Ured.)

Mjesto nčitelja. C. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru razpisuje natječaj na mjesta ravnajućeg učitelja trećeg reda na mješovitih školah jednorazrednicah u Petroviji i Materadi i na mjesto stalnog podučitelja kod muške pučke škole u Vrsaru. Molbe valja odposlati c. kr. zemaljskomu školskomu vieću u Poreču u roku od 4 čedana.

Koparski kotar:

Iz **Dana** (občina Buzet) pišu nam 1. o. mj.: U našem mjestancu nalazi se crkvica posvećena sv. Ani, majci B. D. Marije. Blagdan sv. Ane slavi se ovdje od pamtivieka, i to usljed zavieta, što ga učiniše naši pradjedovi povodom nekog požara, koji je na dan sv. Ane bio uništio naše selo. Po davnom običaju proslavismo i ljetos dne 26. prošloga mjeseca blagdan sv. Ane koli u crkvi toli vani, u obiteljih i kod prijatelja. Sv. misu čitao je naš velečastni g. župnik Dolžan u prisutnosti mnogobrojnog pobožnog puka. Posjetili su nas tom prigodom i naši davni znanci i prijatelji gg. Vinko Mandić, nadučitelj iz Brguda, i Lovro Tončić, nadučitelj iz Muna. Po sv. misi sakupljali smo se što u privatnih kućah, što u gostionah, te se veselili u prijateljskom razgovoru u slogi i bratimstvu. Premda je narod bio veseo i oduševljen, nebijaše nigdje ni najmanjeg nereda. Za to su valjda unapried znali i oružnici, koji nas već davno neposjetiše i koji nas drže tako dobrimi, da neknane više doći k nam u posjete. Bolje tako nego da bismo imali s njimi prečesto posla!

Zajam posujilnicam. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je posujilnici u štedionici u Marezigah iz jubilarne zaklade Frana Josipa I. zajam od 1000 kruna, koji se ima povratiti u deset godina uz 3 po sto; a pučkoj posujilnici u Roču zajam od 1000 kruna, koji se ima povratiti uz iste uvjete.

Zakonska osnova za uredjenje rieke Mirne potvrdjena. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung“ od dne 1. o. mj. priobćuje, da je potvrdjena zakonska osnova, prihvaćena u posliednjem zasjedanju istarskoga sabora, na temelju koje će se urediti rieka Mirna u Istri. Mi ćemo se vratiti čim prije na ovo pitanje.

Iz **Dekanih** pišu nam 4. o. mj.: Odkad je predana prometu željeznička pruga Trst—Buje biva naše mjesto sve to više posjećeno od putnikah ili tudjinacah, koji dolaze amo nudjati raznu robu ili dolaze k nam radi zabave na izlete. Nama je vrlo drago, da nas posjećuju putnici i tudjinci, jer imadu odatle korist naši trgovci i krčmari a posredno i svi mi občinari. I prošle nedjelje t. j. 3. o. mj. posjetilo nas je veće družtvo talijanske gospode većinom iz Trsta i njesto iz Kopra te se medju nami pozabaviše dulje vremena. Rekoše na odlazku, da su posve zadovoljni i da će nas opet posjetiti. Slobodno, biti će nam drago i milo sve dotle, dok budu znali i htjeli štovati naše gostoljublje. Ali čim bi se usudili ovdje izazivati nas riečju ili pjesmom, neka znadu, da ćemo sbaciti svaki obzir i da ćemo znati braniti proti svakomu narodnu čast i naše dobro ime.

Mi poznamo naše Talijane, osobito njihove kolovodje, koji ako im dadeš prst, već te hvataju za čitavu ruku. Neka dakle slobodno dodju k nam kod im drago i mi ćemo ih poslužiti čim budemo mogli, ali granicah dužnog poštovanja i pristojnosti nesmiju prekoračiti — jer smo i mi crveni pod kožom. Nekoje pjesme i nekoje povike ili uzklike, koje su većni nekoji talijanski izazivači rabiti, nebismo mogli ovdje tiskati.

Voloski kotar:

Krstić ne ide još u zatvor. Pišu nam iz Voloskoga: Pred par mjeseca bio je osudjen Krstić od tršćanske porote na tromjesečni zatvor radi uvriede poštenja g. Podmelnika. Krstiću je bilo odmah, nakon što je bila odbita njegova ništovnica, naloženo, da se spremi u zatvor, no njemu se nije dalo, te je učinio molbu za odročenje nastupa kazni, utemeljujuć to svoju molbu time, da je on upravitelj (!?) „Ville Ambrosini“, da je tamo sada velika navala tudjinaca i da je neobhodno potrebit kod uprave rečene ville. Tu molbu zabacila je tršćanska sudbena viećnica, kao sasma neutemeljenu, te naložila Krstiću, da dodje u zatvor dne 10. t. mj. pod pretnjom, da će ga inače dati dovesti silom. „Osar tutto“, pomisli Krstić i držeć se tog glasovitog Bartolijevog recepta, podnese drugu molbu, kojem moli odročenje za 6 tjedana s razloga, što je bolestan. Tu je bio Krstić bolje sreće, jer ga tršćanska viećnica priznala bolestnim (!) te odročila nastup kazni za zahtjevanih 6 tjedana. Mi k tomu nemamo ništa da prigovorimo, već samo primjećujemo, da će se u ovo 6 tjedana obaviti občinski izbori u Veprincu.... Znatiželjni smo, koji liečnik će ovih 6 tjedana liečiti bolestnoga Krstića?

Iz **Lovrana** pišu nam 5. o. mj. da se je tamo dovezao dan prije u družtvu kotarskog poglavara carski namjestnik g. grof Goëss te da je tamo pregledao ono malo znamenitostih, što ih pruža gradić Lovran. Iz Lovrana vratio se je namjestnik natrag u Volosko, odakle je sliedećeg dana odputovao sa kotarskim poglavarom u sjeverni dio onog političkog kotara. Namjera namjestnikova jest ta, da vidi sam radnje, koje se imade provesti u okružju mjestnih občinah Jelšane i Podgrad, da se udovolji davnim željam onog pučanstva i da se pruži narodu priliku, da si zasluži koju forintu za svakdanje potrebe, pošto za tamo biju svake godine nevolje.

Iz **Opatije** pišu nam 4. o. mj.: Danas sastala se u našem mjestu pod predsjedničtvom carskog namjestnika grofa Goëssa komisija radi kanalizacije našega lječilišta. Odnosni nacrt izradio je poznati strukovnjak barun Schwarz. Osim namjestnika prisustvovali su toj sjednici od strane zemaljskog odbora njezini odaslanici, odaslanici občinskog zastupstva Volosko-Opatije, kotarski poglavar, članovi lječilištnog odbora i drugi zanimanici. O nacrtu izviestio je obširno, jasno i temeljito kotarski poglavar pl. dr. Manussi, te se je za tim razpravljalo o nacrtu sa gledišta zdravstvenog, tehničkog i financijalnog. Nakon dugotrajne trieznе i temeljite razprave bijaše rečeni nacrt neznatnimi promjenami odobren.

— Dalje nam pišu, da imade sada tamo više ljetnih gostova no obično. U svih mjestih izmedju Voloskog i Brseča imade tudjinaca, koji dodjoše tamo ili radi promjene zraka ili radi kupanja. U ovo doba godine dolaze obično tamo većinom Slaveni i to Hrvati, Srbi i njesto Slovenaca itd. Medju gostovi imade ponajviše činovnika i profesora.

Lošinjski kotar:

Uvažan utok — uništen zaključak zem. škol. vieća. Ministarstvo bogoštovlja i nastave uvažilo je utok zemaljskog odbora u Poreču i ukinulo odnosni zaključak c. kr. zem. školskoga vieća za Istru, kojim bijaše doznačena konačna milostinja od 260 K trim kćerkam pokojnog nadučitelja Jurja Maglića iz Suska.

Trst.

Vjenčanje. Dne 9. o. mj. vjenčao se je u crkvi sv. Antuna novoga u Trstu član rodoljubne slovenske obitelji g. Rajko Pavlović sa čestitom Slovenkom gćnom. Vjekoslavom Kobalovom.

Novovjenčanim suprugom želimo iskreno svaku sreću!

Promaknuća lloydovih kapetana. Dne 1. o. mj. promaknulo je ravnateljstvo Lloyda u Trstu sliedeće svoje kapetane: Kapetani zapovjednici drugog razreda gg. Lovro pl. Stabile, Kosta Matcovich, Petar Komenović i Lovro Soić, postali su kapetani zapovjednici prvog razreda.

Nadporučnici gg. Josip Boccalari, Vinko Gurić, Ivan Berguljan, Pavao Gingovich postali su nadporučnici-zapovjednici.

Drugi, stariji poručnici gg. Juraj Slocovich, Juraj Ukropina, Gašpar Bolmarcich i Antun Sbutega postali su poručnici prvoga razreda.

Poručnici stalni drugog razreda gg. Ernest Piccoli, Lauro Ivancich, Niko Tripković i Adrijan Treo postali su poručnici drugog razreda stariji.

Pomoćni poručnici gg. Josip Ecchelli, Antun Nicolich, Antun Buich, Antun Tominić, Erman Secco, Erman Karis, Antun Tomić, Teofil Radulović, Niko grof Gozze, Gustav Millemoth, Ivan Jurzola i Humbert Steindler postali su stalnimi poručnici drugog razreda.

Tko će biti budući namjestnik u Trstu. Novine pišu, da grof Goëss neće unići u novu palaču namiestničtva, koju sada grade u Trstu, jer da će mu se ili prvo ili poslie morati naći nasljednika. Tko će biti taj novi namjestnik, o tome se još ništa pozitivna nezna. Nekoji tvrde, da ministar-predsjednik cilja na baruna Hein, dosadanjeg pokrajinskog predsjednika u Ljubljani, ali, kako se vidi, ta je viest neutemeljena. Drugi vele, da bi bio najbolji za tu stolicu neki barun Simonelli dvorski savjetnik kod ministarstva nutarnjih posala. Mi velimo, da bi ipak bilo vrieme, da bi visoka vlada imenovala na to mjesto energičnog muža, koji bi znao stezati uzde talijanskoj iredenti i štititi ravnopravnost naroda.

Proslava 20godišnjice blagoslovljenja zastave „Delavskega podpornega družtva“ u Trstu prošle nedjelje bijaše po običaju krasna. U jutro bijaše u crkvi sv. Antona svečana sv. misa a poslie podne koncert na vrtu škole družbe sv. Cirila i Metoda. Koli u jutro u crkvi, toli po podne na koncertu pjevalo je velikim uspjehom „Slovansko pevsko družtvo“. Naroda bijaše u jutro na obhodu i u crkvi te po podne kod zabave na hiljade.

Gorička.

Početak školske godine 1902—03 na učiteljištu u Gorici. Kako doznajemo od tamo, započeti će školska godina 1902—03 na ženskom učiteljištu dne 16. septembra 1902. Upis u prvi tečaj vršiti će se dne 13. i 15. i. mj. a u prakličnu školu dne 15. i. mj. od 8 u jutro do 2 sata po podne.

Radi prevelikog broja kandidatkinja i djevojčica, primati će se samo djevojčice u prvi razred praktične škole i u prvi tečaj učiteljišta.

Velika nesreća u kamenolomu u Sesljanu. Talijanska tvrdka Faccanoni i drug lomi kamenje za gradnju luke u Trstu u kupalištu Sesljana, nedaleko Devina — u sežanskom političkom kotaru. U četvrtak zapalili su mjernici ogromnu minu, u kojoj bijaše 18.000 kilogr. baruta i više skrinja nitroglicerine. Tom zanimivom dogodjaju prisustvovalo je gospode iz Trsta, medju njimi i četiri liečnika. Minu upalila je jedna gospodična električnom iskrom. Okolo na okolo bile supostavljene straže, da upozore ljude na pogibelj. Pećina se je sretno razstrielila. Prije, nego je dan znak, da je minula pogibelj, usao je jedan od onih radnika, koji su bili na straži, u kamenolom, ne mareći za opomene. Došavši jedva do razstrieljenog kamenja, zapao je on u nesvjesticu uslied plinova, što nastaju od eksplozije nitroglicerina. Ljudi su mu pohitili u pomoć. Prvi je skočio u jamu oružnik Gotard, za kojim su pošli drugi. Takodjer Gotard zapao je u nesvjesticu i

s njim većina radnika. Oružnički stražmeštar Winkler iznesao je Gotarda iz jame, te su ga liečnici spasili. Winkler se je po tom vratio u jamu, da spasi onesviještene radnike. Nesretnik se je sam onesvijestio, te je platio svoju velikodušnost životom. Od ljudi, koji su priskočili u pomoć prvom stradajniku, odnosno od njegovih spasavača preminulo ih je sedam, medju njima asistent Dušić, koji je već jednog unesrećenika bio spravio na sigurno mjesto, a kad se je drugi put vratio u jamu, umro je sam, uslied udisanja plina. Spašena su četiri radnika i inžinir Faccanoni.

Razne primorske viesti.

Državna podpora pokrajinam od prihoda osobnog poreza. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung“ od dne 5. o. mj. priobćuje iznose, koje će dobiti pojedine pokrajine od države od prihoda osobnog poreza.

Čistoga prihoda unišlo je u državne blagajne od osobnog poreza 150 milijuna kruna, od čega će se podieliti medju sve pokrajine 8,660.036 K.

U zemaljsku blagajnu naše pokrajine Istre uniči će K 62.526, dočim je iznašao osobni porez 1.000.569 K.

Susjedna Gorička dobiti će 55.491 K, dočim je uplatila osobnog poreza 887.999 K.

Grad Trst sa okolicom uplatio je osobnog poreza 2,541.914 K, a dobiva od toga 159.034 K.

Razne viesti.

Imenovanje. G. Anastaz Jelušić, c. kr. šumarski nadpovjerenik u Zadru, imenovan je savjetnikom namjestništva u Zadru. Našem zemljaku i prijatelju srdačne čestitke!

Prva hrvatska dobrotvorna lutrija. Odbor „Hrv. pripomoćnog družtva u Beču“, poduzeo je nuždne korake, da iduće godine priredi u korist družtva veliku lutriju. Posebnim proglasom obraća se na Hrvatice i Hrvate, moleći, da mu idu na ruku, te pripošalju odboru bilo si kakov darak, koga će družtvo upotrebiti kao zgoditak. Lutrija će imati kojih 1000 zgoditaka. Tko nema ničeg, neka pošalje koju svotu u tu svrhu, a odbor će sam zgoditke nabaviti. Tko želi potanje obaviešti, neka se obrati na družtveni odbor: Beč, XVIII. Gertrudplatz 4. — Mi toplo preporučamo imućnijim slojevima, neka bi po mogućnosti poduprli ovu liepu namisao naše mladeži. Preporučamo ju tim više, što nam se obećaje, da će se — uspije li prvi pokušaj — pokrenuti sliedeću lutriju na korist naše „Družbe sv. Cirila i Metoda“. Tko može, neka se neogluši!

Politički pregled.

U Puli, dne 13. agusta 1902.

Austro-Ugarska.

Kako javljaju poljski listovi umirilo se je većinom stanovničtvo u onih kotarih, gdje su nedavno bili ustali poljodjelski radnici proti poljskim bogatašem i židovskim kapitalistom. U mnogih mjestih posluju prizvani radnici iz vana, a da ih domaći radnici nimalo neuznemiruju.

Srbija.

Zasjedanje narodne skupštine zaključeno bijaše dne 8. o. mj. U narodnoj skupštini odrekoše se prije odročenja svi zastupnici dosadašnjih dnevnica.

Bugarska.

Narodno sobranje zaključiti će svoje zasjedanje dne 14. o. mj. Za proslavu uspomene na sjajnu bitku u klancu Šipka, gdje potukoše Rusi pred 25 godina turski vojsku, odlučilo je sobranje u Sofiji 750.000 franaka.

Rusija.

U ruskom pomorskom gradu Revalu prisustvovao je njemački car Vilim kao gost ruskoga cara velikim pomorskim vježbam. Tim povodom gatali su novinari koješta o znamenitosti tog sastanka car-reva. Jedni su tvrdili, da je to samo očiti dokaz za prijateljske odnošaje izmedju Rusije i Njemačke, dočim su tvrdili drugi, da se je na tom sastanku viećalo o vrlo važnih političkih pitanjih, kao primjerice o sveobćem razoružanju, o izmirenju Francezke sa Italijom itd. Značajna je činjenica, da su neodvisni ruski listovi vrlo malo pisali o tom sastanku, kao da mu nepripisuju nikakvu važnost, ili kao su tim htjeli pokazati caru Vilimu, da odsudjuju njegov progon Poljaka u Poznanju.

Engleska.

Dne 9. o. mj. obavljeno je svečanim načinom u Londonu krunisanje kralja Eduarda VII. Kralj je podnio taj svečani čin nakon težke bolesti, bez loših posliedica. Krunisanju nisu prisustvovali princevi tudjih vlasti, koji su bili prvi put u Londonu. Krunisanje obavljeno je u prisustvu vladarske kuće, svega plemstva i velikaša, te diplomatičkog zbora u Westminsterskoj crkvi, koja bijaše sjajno okićena. Narod je burno pozdravljao kralja i kraljicu Aleksandru, koji se prevezoše u sjajnom obhodu glavnom ulicom Londona.

Br. 575 **Žminj**, 12. kolovoza 1902.

Oglas!

Daje se na javno znanje, da će se sajmovi sv. Bartola, sv. Martina, sv. Foške i sv. Matije, od sada napried obdržavati redovito u Žminju, na sajmištu sv. Moće.

Narod će imati za plaćati pristojbe ulaznine za blago i za drugu robu dozvoljenom slobodnom trgovinom takse tržišta.

Obć. glavar:
PUŠIĆ s. r.

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podieliti i u tri diela.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača
IGNAGIJ KRON
Trst – Beč.
Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.
Kuća utemeljena god. 1849.
Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.
Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu-Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom.
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Taftà za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati liek
za kurje oči, žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po novč. K 1·20
Dobiva se u svim ljekarnama.
U Trstu: J. Serravallo, A. Ravanini, Leitenburg, A. Prax, mayer, Dorigo, Ochrisbatti, Pontoni, U Puli: L. Vidmarmanda, F. Carbonchio.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.
U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, *krojački majstor.*

Železnato vino
LEKARJA Piccoli-ja v Ljubljani.
Dobiva se v lekarnah
krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

Edina zaloga na Kranjskem
lekarna
PICCOLI
»pri Angelu« v Ljubljani,
— — Dunajska cesta — —
Pollitrena steklenica 2 krune.
Zunanja naročila izvršuje lekarnar Gabrijel Piccoli v Ljubljani točno ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.
Dobiva se tudi v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 2 krone 40 h. steklenica.
2

Istarska Posujilnica u Puli.
Prima zadrugare, koji upláćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.
Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

„CROATIA“
osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je
GLAVNO ZASTUPSTVO
za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.
Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.
Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobro jamstvo.
Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na
= Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Govor

tupnika M. Mandića, izrečen u IV. ici istarskoga sabora prigodom raz-ve o obračunu zemaljske agrarne za-klade za god. 1901.

Visoki sabore!

Staviti ću nekoliko opazaka na obra-n zem. agrarne zaklade i nastojati ću, pokažem, kako se i u ovoj strogo go-odarskoj struci ide za tim, da se ju is-risti u prilog jednoj, a na štetu drugoj arodnosti pokrajine.

Osvrnuti' ću se najprije na izvješće maljskog kulturnog vieća, koje na neki ačin upravlja s tom agrarnom zakladom koje vieće je neka vrst posrednika iz-medju zemaljskog odbora i cesarske vlade. Taj izvještaj podaje nam medju ostalim i liku našega poljodjelstva u pokrajini.

Na početku izvještaja nalazimo tužbe di propadanja našega poljodjelstva i ne-akve savjete, kako da se naše propada-će poljodjelstvo podigne. Izvještaj kaže, a je krivo nazadku ili tomu propadanju prvom redu neznanje puka i nedosta-nje kapitala.

Žalostna je ta konstatacija od strane maljskog kulturnog vieća, kojemu je avni zadatak, da promiče napredak po-odjelstva i koje bi imalo biti pokretač ega gospodarskog djelovanja u pokrajini.

Žalostna je činjenica, da nakon 40 dina ustavnog života i nakon 40-godiš-g samostalnog i samovoljnog djelo-anja saborske većine, ista sada sama iznati mora, da naše gospodarstvo na-duje.

Izvještaj predbacuje našim gospoda-m, da im manjka znanja i okretnosti i radi toga ne mogu konkurirati sa rosvjetljenijimi gospodari i poljodjelci aprednijih pokrajina i država. Tuži se, to naši gospodari zapuštaju poljodjelstvo to s jedne strane radi neznanja, s druge ako radi pomanjkanja glavnice i što ne mogu konkurirati sa proizvodi ostalih na-oda i država.

Ja moram na žalost priznati, da ima onoga napredka u poljodjelstvu, što ga moralo biti i da poljodjelci uz ve-ka središta zapuštaju svoju zemlju, jer a se trud ne izplaćuje, te radje idu na nevnicu, koja im je sigurna, pa tako anemaraju svoja gospodarstva. To se ogadja osobito u onih mjestih, koja su lize gradu Trstu i gradu Puli. Tamošnji a- puk ostavlja svoje kuće i svoja ognji-a pak ide u grad, da zasluži što mu eba za obitelj, a njegova polja i njegove rade i vinogradi ostanu zanemareni i apušteni.

Dužnost bi bila u prvom redu ze-aljskog kulturnog vieća, da tomu zlu skoči, pomogne pojedince i one kotar-e gospodarske zadruge, koje su si sta-le zadaću, da rade na tom, da se naš k opet dade na svoje prvotno zani-anje, t. j. na poljodjelstvo, koje, ako nedaje dostano koristi svake godine, ak bi se izplatilo našemu puku, kad bi radilo racijonalno.

Izvještaj savjetuje, takodjer kako bi pomoglo tim nepovoljnim odnošajem; ićuć u prvom redu kako bi trebalo pu-jućih učitelja, koji bi puku pružali po-ebite pouke u svih strukah narodnog spodarstva.

U tom pogledu tuži se na ces. vladu, ja da je samo nekoličinu učitelja ime-ovala i koja neće da pristane na predlog borske većine... (Buka)

Predsjednik: Opominuje na mir.

Zast. Mandić: ...da se imenuje veći oj tih putujućih učitelja, koji bi podu-vali puk u svih strukah narodnoga go-odarstva.

Ja sam, visoki sabore, prošle godine o priliku, da izjavim naše mnienje, da naime čim veći broj učitelja pošalje medju puk i to takvih, koji poznaju puk a... (Buka)

Predsjednik: Moli za mir!

Zast. Mandić: Rekao sam, da mi želimo, da se ti učitelji podaju u pojedina središta našega puka, a ni pošto da se namjeste u sjelu zemaljskog odbora i da se svu poduku koncentrira tamo, te da ti učitelji postanu neka vrst zemaljskih či-novnika... (Buka)

Predsjednik: Opet opominje.

Zast. Mandić: ...koji bi bili na neki način zemaljski činovnici, odvisni od zemaljskog odbora... ili sami agenti, i to politički agenti talijanske gospode.

Ako se hoće imenovati putujućih učitelja za svu pokrajinu, ove neka se razvrsti po strukah, i pošalje tamo, gdje su najpotrebniji...

Izvještaj kaže nadalje, da ima pokra-jina svojih strukovnjaka, i to ravnatelja i tajnika kulturnoga vieća, te, mislim, jed-noga pristava. Ali od tih ima naš narod veoma malo ili ništa koristi, jer ne poz-naju njegova jezika.

Zast. Spinčić: Zaboravili su ga! Boje se!

Zast. Mandić: Oni ne zalaze med puk... ne mare zanj, dapače, kako reče drug Spinčić, zabranjeno im je, da se služe jezikom puka.

Zast. Spinčić: ...a poslje govore, da ga ne znaju!

Zast. Mandić: Novac, što je na nje potrošen... (Buka)

Predsjednik: Opominje občinstvo.

Zast. Mandić: Taj novac za nas je kao da je bačen u more i kad bi od nas zavisilo, ne bi uživali mastnih plaća, kao što jih uživaju. Ja jim priznajem strukovno znanje i da zalaze medju puk, ali samo medju jedan dio, medju tali-janski dio, dočim zanemaruju većinu puka, koji se bavi isključivo sa poljodjelstvom.

Izvještaj govori nadalje, kako bi se imalo promicati narodno gospodarstvo i time, da se narodu omogući, da dodje jeftinije do onih proizvoda, koje potrebuje u svojem poljodjelstvu, kao što su modra galica, sumpor, razne vrsti kemičkih gnoji-va, strojeva itd. Pošto je mučno da se narod sam obrati na tvornice, savjetuje zemaljsko kulturno vieće, da bi se ustro-jile agencije zemaljske ili vladine, koje bi posredovale izmedju pojedinih kotarskih zadruga i pojedinih gospodara i jeftinim načinom dobavljale one proizvode.

Nu kod ove točke mogu navesti kla-sičan primjer, kako kulturno vieće misli s tima agencijama.

Naš posjednik iz Baške, Dorčić, na-ručio je putem zemaljskog kulturnog vieća neku stalnu mjeru sumpora, ako se ne varam, 25 kvintala, i bilo mu je rečeno, da će biti oprošten od vozarine. Posredo-valo je zemaljsko kulturno vieće i dalo poslati sumpor u Bašku. Posjednik platio je sam vozarinu, jer mu je bilo rečeno, da ju plati; on je mislio, da će mu biti vozarina vraćena, pošto mu rekoše, da će biti prost od vozarine.

Posjednik je morao učiniti tužbu ze-maljskom kult. vieću, da mu se vrati vo-zarina i predsjednik sabora, koji je ujedno i predsjednik kulturnog vieća, znati će, da mora na 15. o. mj. na razpravu u Poreč izmedju Dorčića i trgovca Rocco iz Ro-vinja, koji je sumpor poslao.

Dakle, ako bi imale te agencije biti takve, onda će se naš puk radje sam obraćati na tvornice, nego li da se pos-redno obraća na nje, pa da mora platiti više nego da je sam potrebito naručio u tvornici.

Zemaljsko kulturno vieće ističe u svo-jem izvještaju i tu činjenicu, što se sa strane visoke vlade ili ministarstva polj-djelstva uvažava molbe naših poljodjelskih družtva ili kotarskih zadruga mimolazeć zemaljsko kulturno vieće. Na molbe nje-kojih naših zadruga pružilo im je naime ministarstvo podpore, te mimoišlo zemalj-sko kulturno vieće. Ja mislim, gospodo, da zemaljsko kulturno vieće veće moralne pljuske ne može dobiti, nego je ta, da ga vlada u tom pogledu mimoilazi i da obće neposredno sa zadrugama i pojedincima. Ali visoko ministarstvo znade zašto to čini. Poznato mu je, naime, da zemaljsko kul-turno vieće zanemaruje veći dio poljodje-laca pokrajine i veći dio zadruga, koje su ostavljene same sebi, pak je ono na po-moć samo priskočilo onim, koji su za to molili, kad zemaljsko kulturno vieće nečini svoju dužnost.

Naš narod u Istri je uzprkos svim nepogodam gospodarskim i političkim i svim nevoljam, koje ga danomice taru, pristupačan napredku u poljodjelstvu. To je pokazao u više slučajeva i pokazuje danomice. Ja ću vam navesti, gospodo, za dokaz samo dva slučaja. Prvi je taj, što je naš narod prvi pokrenuo dvie važne za-druge, dva poduzeća gospodarska, koja će mu stalno danas sutra nositi obilato ploda i za koja nisu imali smisla ni zemaljsko kulturno vieće, ni talijanske gospodarske zadruge. On je naime pokrenuo dvie mlie-karske zadruge i to jednu u Bermu a drugu u Hrušici. One su postale inicija-tivom naših muževa i odnosnog pučanstva, koje ih ustanovilo znajući da je ostavljeno samo sebi. Naš puk se nada od njih obi-latih koristi, osobito, ako mu bude visoko ministarstvo išlo i nadalje na ruku, kao što je počelo.

Daljni dokaz, da je naš narod pri-stupačan napredku u poljodjelstvu, nala-zimo u djelovanju naših kotarskih gospo-darskih zadruga.

U izvještaju zemaljskog kult. vieća ima podrobno razloženo djelovanje tih zadruga, naveden je broj članova, kapital sa kojim rade, itd. Ja sam tamo našao, da imade 12 talijanskih kotarskih gospo-darskih zadruga 1080 članova, dočim imaju tri same naše (kastavska, buzetska i pod-gradska) okolo 1500 članova. Dakle tri za-druge naše imaju više članova nego 12 vaših. To je svakako dokaz, da se naš narod brine za napredak gospodarski... (Buka.)

Predsjednik: Moli za mir.

Zast. Mandić: ...i da uvažava pouku, koju mu pružaju gospodarske zadruge. Za nas je to vrlo častno i utješljivo, dočim nije ni malo častno po vas, pošto imaju vaše zadruge po 40—50 članova, dočim ih imaju naše po 5—600.

Ja ću se ovom prilikom u kratko os-vrnuti i na daljnje razloge nenapredovanja našeg poljodjelstva, radi čega pada opet krivnja na zemaljsko kulturno vieće.

Davna je naša tužba proti zem. kult. vieća, što neće da obći sa našim zadru-gama u njihovom službenom jeziku; neće da im odgovara i neće da prima dopisa u tom njihovom službenom jeziku. Ali neću govoriti dalje o tom, jer — govoriti o tom vama, koji postupate isto tako i s nama ovdje, značilo bi isto, što i bacati hob u zid. Ipak moram ovdje upozoriti na neke neurednosti i na čudne odnošaje, koji vla-daju u tom vieću.

Tako se je n. pr. doznačilo kotarskoj zadruzi u Buzetu jednu kravu za mlieko. Kot. zadruga je poslala svoga muža u Herpelje, gdje je imao kravu uzeti. Uzeo je kravu i vozni list do Lupoglava, mi-sleć, da će ju kući odpeljati. Kad tamo dodje nalog, da mora drugomu kravu iz-ručiti, jerbo da nije ni pokrajinska; do-znalo se kasnije, da je otišla nekomu tr-govcu na Roščini. Ili je to zanovetanje ili zloba od strane zem. kult. vieća, koje čini zadrugu dangubiti i trošiti, pa poslje svega toga neodrži rieči.

Drugi jednak slučaj dogodio se u Krku. Toj zadruzi je bilo obećano, da će dobiti neraste. Poslje dugog dopisovanja poslali su neraste, ali takve, da nisu bili za po-sao, te su gospoda čula tako sramotnu opazku u zadnjoj skupštini zemaljskog kulturnog vieća o tih nerastih, da bi se moglo pisati čitave romane o nerastih, koje su dobili u Krku.

Ista kotarska zadruga molila je zem. kult. vieće, da bi joj poslali klaštrioca za masline i voćke, koji bi znali jezik puka.

Zemaljsko kult. vieće je odgovorilo na tu posve opravdanu molbu, da ne može i da neće poslati klaštrivaca, jer da je služ-beni jezik vieća, talijanski!!

Da je zadruga zahtjevala talijanskih klaštrivaca, dobila bi ih bila, ali je molila takve, koji poznaju jezik puka, nedobi ništa.

Daljnji dokaz, kako postupa pristrano zemaljsko vieće, nalazimo u jednom slu-čaju u Dolini. Tamošnja kot. gospodarska zadruga zamolila je predsjedničtvo ze-maljskog kult. vieća, da bi joj dalo ma-lenu podporu za jednu djevojku, da bi mogla poći na gospojinsku školu u Ljub-ljanu. Mjesto da se je uslišalo molbu ili barem pristojno odgovorilo, predsjednik vieća izrazio se tom prilikom o molbi ta-kovim načinom, da je mene stid opetovati ga ovdje. Ja mislim, da se niti Rovinjski ribari nesluže takvimi izrazi u svome pri-vatnom životu.

Daljni dokaz pristranosti nalazimo i u tom, što je isto vieće poslalo talijanskim kotarskim zadrugam tučobrane i to, ako se ne varam, u 3 ili 4 občine, dočim ih nedaje našim zadrugam. Zadruge one te tučobrane ne rabe, dapače im se protive i sada leže tučobrani tamo mrtvi, dočim naše občine troše suho i surovo, duže se i opriučuju si velike namete, da uzmognu nabaviti tučobrane.

Zemaljsko kulturno vieće daje dakle tučobrane tamo, gdje ih ne trebaju i gdje neće da ih rabe, dočim ih nešalje tamo, gdje bi ih vrlo radi upotrebili, kad bi ih imali.

Daljnji dokaz, kako je zemaljsko kul-turno vieće pristrano vidimo i u tom, što kupuje plemenske bikove samo u jednom kotaru. Taj sretni kotar je bujski. Tamo se nabavilo samo bikove rimsko-podoljskog plemena, kao da su ti najbolji. Ali tim se podupira samo jedan dio pučanstva, samo jedan kotar, dočim se zanemaraju svi ostali. Ako se već htjelo imati rimsku pasminu, moralo se je bikove podieliti u sve kotare, da se mogu služiti s njimi u svih občinah, dočim se može sada služiti s njimi samo jedan kotar. Nama je poznato, da ima osim rimsko-podoljskih i drugih bikova vrlo dobrih, kao što su buzetski, piranski i motovunski, ali ti su tako ne-sretni, da se njim gospoda ne služe!

Ja bih bio tim gotov sa opazkama, što sam ih imao staviti na obračun ze-maljske agrarne zaklade za g. 1901. pak ću zaključiti.

Ljetos ističe izborni rok 2 članovom zemaljskog odbora, koji se nalaze u stal-nom odboru zemaljskog kulturnog vieća. U tom odboru jesu kako je poznato samo vaši pristaše, jer vi i mimolazite većinu puka i u toj struci, gdje se radi samo o gospodarskoj koristi pokrajine i zato i jesu ta dvojica vaši. Ja sam siguran, da ćete se i ljetos držati starog pravila te mimoiti nas i izabrati svoje.

S druge strane se tužite, što je visoka vlada u taj odbor imenovala dvojicu naših, ne samo da je neopravdana, nego je i drzovita. Jer ako vi ignorirate većinu pu-čanstva, ne možete i ne smijete zahtjevati, da to čini i vlada, koja nesmije da bude majkom jednim i nacelom drugim.

Da dielomice popravi, što vi griešite, vlada bi morala nastojati, da dodje na čelo toga vieća muž nesamo sposoban, nego i pravedan. Mjesto predsjednika zem. kulturnog vieća biti će naime do mala izpražnjeno.

Mi ne možemo znati, koje nakane ima c. kr. vlada, koja imenuje predsjed-nika zem. kult. vieća, te se bojimo da će, kako nam ga je ponovno oprtila ovdje u saboru, da će nam ga oprtiti i tamo t. j. u onom vieću.

Mi nemamo proti predsjedniku kao privatnoj osobi ništa, ali kao što nije

sposoban ni vriedan, da sjedi na ovoj stolici, nije ni sposoban ni svjestan, da sjedi na stolici predsjednika zemaljskog kulturnog vieća. On bi već zaslužio, da uživa više manje zasluženi mir i pokoj a predsjedničtvo sabora i zem. kult. vieća neka odstupi sposobnijoj i mladjoj osobi. On bi bio izvrstan otac gvardijan u kakvom samostanu, gdje bi zabavljao svoje fratre, ali za ovo ni za ono mjesto nije.

S razloga, koje sam naveo ovdje, mi ćemo glasovati proti obračunu zemaljske agrarne zaklade.

S istih razloga glasovati ćemo i proti proračunu iste zaklade te ujedno izjavljam, da prosvjedujemo najsvečanije proti svakomu novčiću, koji se troši na štetu našeg naroda.

Manjina: Živio!

Iza čitanog govora drsalo je občinstvo na galeriji sa stolovi, udaralo sa nogami i štapovi, zviždalo mrmljalo i prigovaralo, neobaziruć se nimalo na mljačne i neodlučne predsjednikove opomene.

Puljske paćuharije.

Donke jopet na travi kraj Raše. Kondicijoni su oni ki i prvo, samo jedan bokun miseca je lisica pojila. Numeri od lota bi bili: Raša 11, šiljar od venkera 77 e paura fa 90; s toga terno 11, 77, 90. Razumije se da je to rižultat onoga prijašnjega sna.

Na Budavi je hitija kalun, kad sam drugi put zaspa. Ja spim i spim cile dvi ure, ali uz svu dobru volju mi se ni stilo niš lipoga sanjati. Nego, čujte, ča mi se pošlo sanjat — — za nekakove pulastre! Maj vranića, ča pak to znači? To se sigurno ne najde ako ne u libri, od matematike. Mah, ćemo malo iskat. — Donke čujte za te pulastre!

Još mi se para, da vidim onoga kmeta, ki je donesa pulastre u lokale gosp. X i reka: „jedan par za gosp. X, a drugi za gosp. †Y". Malo za tim donesa je niki vitar gosp. Z, ki je opazija pišćotare i zapita prisutnu gospodu A, B, C, i D, za koga je ovo blago. Oni su mu odgovorili da je jedan par za gosp. X, a drugi za gosp. †Y. Kako da mu je Bog prosvitlija pamet, pregovorija je on ove beside: „Čujete gosp. A, B, C, D, ćemo ga fabrikat gosp. †Y; ja ću odnesti ove pulastre u oštariju i mi ćemo ih svi skupa večerns za večeru pojist?" — „Dobro, dobro, bellissima idea, fabrikajmo mu ju", odgovorili su svi. I infati pulastri su bili do malo vrimena u krčmi ai due..... (bi mi se deboto zmaklo povidat). Ali niko vrime za tim vratija se je sam gosp. Z in peršona u ostariju, uzeja pulastre i ponesa ih k gosp. V. Intanto gosp. A, B, C, D, došli su in corpore u oštariju smijuć se i čekaju rižot s pulastri, ali jaoh, gospodar krčme izviesti slavno, da su pulastri promenili požicion, jer da ih je on gospodin nikamo drugamo zanesa. Morete si mislit ajitacijon, ku su provali oni četiri na te beside. Jedan lip kvadar bi bija napintura Ticiano da je bija on hip onde. Svi zamišljeni gledali su jedan drugoga, dok ni jedan od spomenute namazane kumpanije reka: „tu ne ostaje drugo nego poć doma na večeru" — logična konšeguenca. — Drugi dan premistija je gosp. Z opet pulastre i od gosp. V ponesa ih k gosp. U, a tu su pak finili u padeli. Kad su pulastri bili parićani, pozove gosp. Z gosp. U i V a i gosp. †Y na gostbu i ala nek se jede. To su sve in do e do kvatro deštrujili, pak su počeli piti i kantati. — Drugi dan za tim, gosp. †Y pojde reklamat svoje pulastre, ke mu je kmet donija, ali pulastri ni i ni. Počeja se malo jadit i vikat, da on će na forcu svoje blago u ruke. Na to mu je gosp. Z reka: „eh, dragi ti muči, ćeš lipiju figuru storit, a ča ih nisi sinoć s nami poija!" Ohoo..... i tu me je jedan mušat kako jedan tovar uvija za nos i ja sam se zbudija. — Ki bi zna intavulat ovu jednačbu i nač numere od lota, ja bi mu platil vrić popela. Ja ću dat nekoliko razjašnjenja: „ki ča pojide i popije je njegovo sa god. 1902. i ta pripada konsumnomu društvu". Sada vi sami naprid.

Sad sam opet zatvorija oči i sanjalo mi se, kako fra parantesi, da smo lovili ribu na novom mulu u Puli. Kupili smo jedan kilo starih srdel i sve jenu za drugom nabačali smo na udicu i hitali u more, ali nikad niš. Svak put kad bimo izvukli udicu bila bi gola, jer bi menudaja bila poojila srdelu. Tako da smo trošili srdele i vrime za niš. Na to sam reka jenom od kumpanije: „Danas imamo smolu, za to delo!" A on meni na to: „eh, barba moj, to bi bilo dobro da je samo danas tako, ali ta štorija dogodi nam se svaki put kad gremo ribu lovit!"

Malo zatim sanjalo mi se, da sam doša u kafe Milamare. Za jenim stolom sidi jedan kmet, a za drugim dva gospodina. Na jedanput govori jedan od gospode: „to, dopo che i contadini ga comincia bever el caffè, anche l caffè se cresudo." A kmet, ne budi lin, odgovoria mu je valje na to: „La fazzi osservazion la Sua persona che anche dopo che i signori ga scuminzia magnar pulenta, anche la farina de formenton la se cresuda." — Nato sam se zbudija i slušа sam jeno malo koncert, koga su mušali delali oko mene, pak sam poša doma. Uzeja sam hartu i pero u ruke, pak sam napisa sve, ča mi se sanjalo, a na kuverti pak slavno mini starstvo N. S. Pula. Sad ne znam, ako je prišlo ali ne barba M. B. iz R.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Gospodjica Marija Pavačić učiteljica, sakupila je na večernjoj zabavi 15. augusta u hrvatskoj čitaonici u Baški 16 kruna.

Za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu" primila je uprava „N. Sloge": Martin Privrat sabrao K 2·60, koje darovaše: K 1·40 Fornazari Ante, kočijaš kod St. Pahora; 80 h. gospodja Karlota Pahor te 40 h. dodao sakupljač sam. Živio i našao mnogo nasljednika!

Poslana predplata „Naše Sloge" tekom maja, junija i julija t. g. Po 37 K S. p. I. — Susak; Po 26 K M. P. — Sv. Ivan kod Buzeta; Po 24 K A. P. — Poljane; G. F. — Motovunski Novaki; Po 20 K P. V. — Valun, V. J. — Boljun; Po 18 K F. Š. — Grdoselo, N. B. — Ala, I. K. — Dobrinj, V. B. — Lindar, L. S. Sv. Petar u Šumi, I. K. — Kozljak, B. I. — Veprinac; Po 17·50 K P. J. — Gorica; Po 16 K A. B. — Filipan, R. M. — Pula, F. V. — Gradina, R. Š. — Trst; Po 15 K A. J. — Beč, G. K. — Rieka, J. M. — Berseč, Hrv. Čit. — Pazin K. Z. — Barka; Po 14·74 K A. S. — Pueblo-Colo; Po 14·10 K V. M. — Kanada (Am.); Po 14·50 K T. J. — Pula; Po 14 K A. P. — V. Lošinj; Po 13·50 K Č. Gj — Pazin; Po 12·50 K M. J. — Mot. Novaki; Po 12·20 K M. S. — Dane; Po 12·30 K T. E. — Sv. Matej; Po 12 K J. M. — St. Vinčenti, H. P. — Trst, Ob. Gl. — Vrbnik, A. P. — Grižane, K. V. — Žminj, Dr. N. — Novalja, V. B. — Crnica, Kav. R. — Pola, G. E. — Tinjan, J. Š. — Pazin, V. I. — Cres, F. p. V. — Kornić, A. L. — Trst, M. A. — Šterna, B. J. — Sv. M. od Zdravlja, Z. A. — Salvore, D. M. — Opatija, L. I. — Materada, B. I. — Pazin, T. M. — Opatija, H. Č. Sv. Petar u Šumi, J. A. — Sv. Križ (Zamet), J. Š. — Kukuljanovo, L. T. — Slum (Buzet), S. p. I. — Beli (Cres), P. M. — Sv. Ivanac (Žminj), F. A. — Volosko, S. F. — Sisak; Po 10·50 K P. F. — Šibenik; Po 10 K F. J. — Rubeši, M. S. — Rieka, D. Š. — Tinjan, M. H. — Spljet, I. V. — Vrh (Buzet), P. A. — Vodice, I. I. — Gračišće, A. K. — Rieka, J. L. — Rocol-Trst, M. A. — Kringa, S. Č. — Zdrenj; Po 9·40 K M. V. — Canada; Po 9 K I. R. — Mošćenice, A. Š. — Sv. Matej, V. M. — Mošćenice, P. P. — Dolenjavas, J. J. — Opatija, M. K. — Brgud, B. F. —, S. F. — Paz; Po 8 K J. D. — Krk, F. H. — Sv. Lovreč pri Labinu, B. I. — Livade, F. J. — Boljun; Po 7 K Čit. — Sv. Ivan-Želina, I. M. — Višnjan; Po 6·75 K Ug. hrv. p. dr. — Rieka; Po 6·50 K R. I. Ilovik, P. B. — Rov. Selo, J. Š. — Mlaka-Rieka; Po 6 K L. T. — Novaki, V. M. — Brgud, I. K. — Trst, S. L. — Opatija, K. B. — Komen, I. M. — Sv. Matej, Š. F. — Kanfanar, P. B. — II. Bistrica, J. Ž. — Bačva, M. B. — Rieka, T. A. — Vrvari, V. N. — Drniš, J. V. — M. Lošinj, V. P. — Baškanova, M. B. — Poljane, Hr. Ć. — Baška, I. M. — Foškulin, D. M. — Plešče, M. Z. — Draguć, I. G. — Grižana, A. V. — Rukavac (Frančići) J. B. — Rukavac, J. M. — Foškulin, J. Š. — Mrkopalj, Br. Dr. — Sv. Ivan (Trst), Čit. — Dubrovnik, R. A. — Volosko, N. Čit. — Kostrena, R. St. P. — Pola, Hrv. es. b. — Zagreb, Čit. — Senj, Hrv. k. — Spljet, R. A. — Arad, Čit. — Samobor, Čit. — Novo Mesto (Kranjska), J. K. — Ćunski, V. P. — Pulj, Nar. Čit. — Spljet, Čit. Sežana, J. C. — Tar, S. Jos. — Mlaka-Rieka, S. p. V. — Opatija, Š. F. — Bačve, M. A. — Loborika, H. Ad. — Pula, Čit. — Celje, A. p. L. — Osor, I. V. — Karlovac, S. A. — Pula, J. D. — Žegoti, A. G. — Kaldir-Potoki, I. M. — Cres, N. A. — Pićan, M. G. — Trst, L. A.-R. — Saršoni, Hr. Čit. — Požega, Gr. Čit. — Osiek, Nar. Čit. — Jaska, R. D. — Sušak, D. F. — Kastav, V. p. I. — Belej (Vrana), Sokol — Zadar, S. J. — Trst, P. D. — Prag, B. J, — Trst, B. J. — Lovran, P. P. — Pula, I. B. — Sv. Martin, J. P. — Rukavac, J. K. — Topolovac, B. F. — Poreč, B. Dr. — Podgrad, V. L. — Liebenau, V. Iv. — Pazin, Hrv. Čit. — Slunj, Hr. Čit. — Pazin, O. B. — Rovinj, M. M. — Rieka, A. J. — Zadar, G. M. — Kastav, Hrv. Čit. — Mošćenice, M. A. za Š. — Šterna, M. A. za P. — Šterna, Čit. — Berseč, P. N. — Berseč, J. V. — M. Lošinj, Š. A. — Kaštelir, Š. M. — Krk, C. Gj. — Buzet, Č. M. — Marčana, R. R. — Roč, T. I. — Cekin, I. R. — Lupoglav, M. B.-B. — Pićan, Kon. dr. — Medulin, K. I. Račice, M. A. (po Kyncilu), Hrv. Čit. — Trpanj, Dr. Š. — Pazin, Pr. I. M. — Varaždin, T. F. — Dekani-Tinjan, J. A. — Opatija, I. F. — Rieka, P, J. — Montrilj, F. F. — Buzet, Hrv. Čit. — Neretva, A. S. — Krnica, M. J. — Peroj, F. S. — Kaštelir, A. L. — Kaštelir, M. p. M. — Dubašnica, M. p. M. — Martinšćica, B. J. — Boljun, Hrv. Čit. — Malinska, P. I. — Grižane, R. V. — Trst, M. A. — Trst, T. A.-M. — Sv. Matej, G. A. — Krk, M. R. — Malinska, A. S. — Poljane, L. V. — Vrbnik, R. I. — Veliki Lošinj, P. E. — Poreč, B. A. — Kaldir, S. B. — Lovrečica (Humak), S. Fr. — Hvar, V. M. — Humak; Po 5·50 K M. A. — Pula, Gl. Ob. — Pazin; Po 5 K J. G. — Lovran, Čit. — Belovar, Čit. Lič. V. — Gospić, Slov. Čit. — Gorica, Hr. Čit. — Vinkovci, N. I. — Kršan, N. Čit. — Rieka, B. A. — Krnica, C. M. — Bakar, I. L. — Premantura; Po 4 K „Napred" — Klana, Š. Š. — Tinjan, Z. V. — Sv. Petar u Šumi, S. I. — Draguć, Čit. — Košarnidol, K J. — Tinjan, T. K. — Oprtalj, Š. Š. — Tinjan, L. M. — Sušak; Po 3·60 K A. H. — Trst; Po 3 K J. S. — Grac, Gj. F. — Pazin, A. P. — Barkovlje, A. S. — Plase, I. L. — Pićan, Čit. — Kraljevica, M. P. — Sušak, M. M. — Pontiera (Barban), P. I. — Pula, M. M. — Grobnik, Schrot — Beč, S.-G. A. — Pazin, Pj. t. S. „S." — Zamet, N. V. — Sv. Saba (Trst), D. J. — Rieka, R. M. — Zareč (Pazin), Hr. Čit. — Kastav, Čit. — Daricvar, Čit. — Zlatar, Čit. — Crkvenica, I. R. — Škatari, L. R. — Vinkuran, L. M. — Pula, Dvorana — Varaždin, P. B. — Pula, F. g. — Grbci (Kastav), A. R. — Škatari, „Vlašić" — Travnik, D. I. Baška, W. F. — Podgrad, Š. A. — Pula, H. A. — Pula, Ž. N. — Čavle, Dr. E. Z. — Kopar, J. K. — Pula, Čit. — Glina, A. M. — Kastav, F. D. — Lanišće, I. M. — Juršići, J. J. — Zamet, S. D. — Posedarje, I J. — Sv. Matej, Š. F. Brseč, G. I. — Brseč, P. F. — Baška, Hr. Čit. Osjek, V. A. — Kraljevica, R. F. — Zamet, M. F. — Buje, M. Š. — Ičići, R. R. — Rieka, Š. M. — Ližnjan, Hr. Čit. — Brinje, J. S. — Grac, I. Š. — Ćepić, M. C. — Vrana (Cres), B. G. — Meja, D. M. — Zvoneće, L. A. — Sv. Martin (Cres), M. G. — Kaštelir, I. L. — Kaštelir, M. I. — Karojba, C. M. — Štinjan, B. I. — Veprinac, C. I. — Breza 26, M. I. — Rieka; Po 2·50 K N. D. — Bakar, H. Čit. — Petrinja, M. L. — Sv. Petar u Šumi, Čit. — Kraljevica, Kons. dr. — Medulin; Po 2·28 K A. S. — Falls-Creek; Po 2 K M. G. — Trst, M. J. — Sv. Petar u Šumi, K I. — Draguć, K. F. — Rieka, Ob. čit. dr. — Hreljin, I. I. — Pula, S. S. — Novi, S. J. — Kršan, R. R. — Sušak, S. M. — Sošići, M. D. — Pula, A. B. — Manjidvorci, I. A. — Pula, D. F. — Pazin, B. A. — Kraljevica, J. L. — Rocol (Trst); Po 1·50 M. F. — Pula; Po 1 K P. J. — Pula, P. P. — Pula, A. A. — Pula.

Franina i Jurina.

Fr. Ahaa, ni smo mi, kako naša Luca i Mara! Reka sam ti tolič, da će krnjeli i šarenjaki varati i u crikvi pofulina!

Jur. A tako i je. Porinuli su iz korá staroga popa, koj je morao klečati na saližu, na rukah držati misal i pivati pistolu i mašu, a krnjeli rastezali se na klupam. Porinuli su van staroga Kokola, koj je lipo piva i po našu i po latinski; porinuli su staroga Mata Barića i mnoge druge naše. Pofulin se smija iz dubine štumiga.

Fr. Pak ča, sada kantaju sami krnjeli?

Jur. Oibo! Kad su vidili, da su sami gospodari u koru, zapustili su i oni kor, neka piva pofulin i dva otročića. Videći tu privaru, pofulin pošalje u sakrestiju po stare pivače, moleći, da bi mu pomogli; baš kako i oni, ki je hodeći u malin hita kreke u tovara, a na povratku ih pobira i griza, neka su bile zelenščive.

Fr. Su mu se pak vratili stari kantaduri?

Jur. Jest, Mate Barić, ač ga je pofulin zastrašija paklom.

Listnica uredničtva i uprave.

G. N. N. Poreč. Neliče se nimalo ona opazka Vaše poštovane osebe. Onaj koga se liče, šuti kao riba, jer misli, da ga nitko nepoznaje. Zdravi bili!

G. R. D. — Sušak. Nemožemo Vas poslužiti, obratite se na koju slovensku novinu.

G. I. p. Z. Lošinj Mali. Nemamo statistike, obratite se na Kat. družtvo u Ljubljani.

G. I. I. Mošćenice. Primili smo, bit će za dojdući broj. Živili!

G. Dopisnik — Altura. Ne možemo tiskati jer se ne razumi niš.

Broj 62. Pula, u četvrtak dne 21. kolovoza 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd.
su i računaju se na temelju
ovog cienika ili po dogovoru.

ci za predbrojbu, oglase itd.
se naputnicom ili polož-
im pošt. štedionice u Beču
administraciju lista u Pulu.

naručbe valja točno oz-
iti ime, prezime i najbližu
poštu predbrojnika.

list na vrieme ne primi,
a to javi odpravničtvu u
zvanom pismu, za koji se
plaća poštarina, ako se izvana
napiše „Reklamacija".

žovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.
Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Svečanost „Kola" u Zagrebu.

Pjevačko družtvo „Kolo" u Zagrebu, koje
i kao jedno od najboljih pjevačkih družtava
Europi, slavilo je dne 15., 16. i 17. tek.
četrdesetgodišnjicu svoga obstanka, a ta
a razširila se u slavlje čitavoga hrvatskoga
roda.

U oči velike Gospe okitio se sav bieli
agreb u svečano ruho, sa svake kuće se vijala
rvatska trobojnica. Sve oživjelo, a animaciju
ovećavao velik broj gostiju, sa svih strana hr-
atske domovine. Mnogo je došlo posjetnika iz
onosne Hercег-Bosne i kršne Dalmacije, a
stru su zastupali „Lovor" iz Voloskog-Opatije
pj.-tamb. dr. „Sloga" iz Zametа. Od vaših od-
jenjaka bio je kastavski načelnik g. Mirko
ušić.

Dne 15. kolovoza u jutro odputiše se sva
jevačka družtva, preko 60 na broju i razna
astupstva u prvostolnu crkvu, da slušaju sve-
anu službu božju. Duga povorka stupala je
ed barjacima kroz gusti spalir pučanstva, koje
klicalo gostovima i Hrvatskoj. Najtoplije bi-
li pozdravljani Slovenci: „Glazbena Matica"
„Slavec" iz Ljubljane, pa Bosanci i Dalmá-
inci.

U crkvi se razmjestiše barjaci, do 30 na
roju, po sredini, a okolo duša do duše. Misu
je pjevao biskup Pavao Gugler, a začinilo je
svečanost krasno pjevanje sa orgulja. Čuli smo
mora Camarottu i baritona Vulakovića a solo,
crkva je dosta akustična, tako da ih je bila
ugodna slušati.

Iz crkve smo se povratili istim redom na
Zrinjevac pred umjetnički paviljon, gdje je na-
čelnik grada Zagreba Mošinski pozdravio goste
uljudnom besjedom i sažeo „Kolu" i ostalim
družtvima dobar napredak „Za sve bolje raz-
vijanje narodne sviesti, diljem nam mile Hr-
vatske domovine". Govorio je nadalje pred-
sjednik „Kola" Milan Krešić. Govor mu je
bio živ, oduševljen. Zaključio je izrazom nade
u slobodnu domovinu Hrvatsku „u najširem
smislu". — Još je govorio predsjednik pje-
vačkog saveza Arnold, a kada je gospoja Mo-
šinska ovjenčala barjak „Kola", zapjevalo se
narodnu himnu i odputilo put „Kolove" pa-
laće, odakle se svaki razišao na svoju stranu.

Poslije podne velika pučka svečanost u
Maksimira. Govore, da je bilo preko 20 hi-
ljada duša. Sjedinjeni pjevački zborovi, preko
1000 pjevača, odpjevaše pod Fallerovim rav-
nanjem složno i precizno „Zrinjsko Franko-
pansku", „Slovenac i Hrvat", „Morje Adri-
jansko" i „Liepa naša".

U večer zabava u zapadnom perivoju uz
obilno nabacivanje korijandolima.

Drugoga dana, u subotu, bio je skupni
objed. Nazdravljalo se u raznom smjeru, a
više se su se dojmile nazdravice, ili bolje
vori, prof. Müllera, Alavpovića i Lewickoga.
večer po običaju zabava u južnom perivoju.

U nedjelju je spomena vriedna jutrnja
zabava u hrv. kazalištu, gdje je izmedju osta-
loga bila pjevana uzvišena kantata prof. Milera
„Tatari i Hrvati".

Zaradi malog prostora, kojim razpolaže
„Naša Sloga", nastojao sam samo baciti na
papir u malo poteza glavne prizore ove velike
i riedke svečanosti, koja je izpala dostojno
„Kola" i na čast hrv. narodu. Iz Zagreba
smo se već davno odučili, čuti utješljive gla-
sove u narodnoj borbi, koji bi nas novim
oduševljenjem nadahli i nove nam sile ulili,
ali ova svečanost „Kola" dokazuje, da još u
Zagrebu nije ugasnut stari duh rodoljublja i
hrvatskoga osjećanja. Taj je duh zanio ovom
prigodom i ljude vladine stranke, što je našlo
izraza i u pisanju vladinih novina. I „Narodne
novine" i „Agramerica" pozdravili su goste,
da se rodoljubnjije i bolje od njih nije moglo
ni očekivati. Kad pomislim na naše „Osserva-
tore Triestino", „Laibacher Zeitung" i „Ras-
segna Dalmata". — vidim odmah razliku u
ovamošnjim i tamošnjim našim okolnostima.
O tomu bi se dalo dugo govoriti, a da ovamo
nije ništa drugo nego hrvatski jezik u svim
školama, hrvatski jezik u svim sudovima, hr-
vatska trobojnica na svim uredima, kao dr-
žavni zastava, hrvatski jezik službeni u vojsci,
samo to je prama našim odnošajima kao dan
prama mrkloj noći.

S. Gj.

Euharistički hrv.-slov. sastanak (kongres) na Trsatu.

Pošto se čulo za mnienje nekojih
presv. biskupa i diecezanskih upravitelja
hrv.-slov. svećenika klanjalaca, sastao se
nedavno pripravljajući odbor u samostanu
na Trsatu, te se u sporazumu sa veleč.
ocima franjevcima sliedeće odlučilo:

Sastanak držat će se 2. i 3. septembra
na Trsatu, i to strogo liturgične svečа-
nosti u hramu Majke Božje Trsatske, a
svečane sjednice u velikom samostanskom
refektoriju. Na 2. septembra po podne
oko 4 sata, sakupit će se članovi kongresa
u samostanu, te će oko 5 sati sliediti sve-
čano otvorenje; neposredno iza toga bit
će prva svečana sjednica.

Drugog dana, u 8 sati, bit će svečana
pontifikalna misa, a pod istom držat će
jedan presv. biskup hrvatski i slovenski
govor. Po sv. misi izložit će se presveti
sakramenat i ostat će izložen za klanjanje
kroz cieli dan. Poslie sv. mise svečana
sjednica. — O podne skupni objed u dvo-
rani trsat.-hrv. čitaonice.

Po podne u 4 sata Vesperae i ost.,
a zaključit će se kongres sa svečanim ob-
hodom po gradu do Boulevarda. Prije
otvorenja i zaključka kongresa bit će hr-
vatska propovjed za puk. Sv. misa i drugi
liturgični sv. čini obavljat će se staroslo-
venskim dotično hrvatskim jezikom, kako
je to zakonom u senjskoj biskupiji ure-
đjeno. Za svećenike priredjene su u tu
svrhu posebne knjižice.

Do sad već obećali su prisustvovati
kongresu tri presv. biskupa. — Ne samo
svećenici klanjaoci nego i drugi moći će
doći na sastanak pače to se i želi. Svaki
medjutim, koji misli doći, treba da to
bezodvlačno javi velečastnom predstoj-
ničtvu franj. samostana na Trsatu z. p.
Sušak (tamo je sielo pripravlj. odbora):
a) da želi prisustvovati sastanku, b) da
li hoće ili ne da mu se priskrbi stan, c)
hoće li ili ne biti na skupnom objedu.
Na stan u samostanu nemože nitko raču-
nati, jer su već sve sobe reservirane. Sav
trošak za pripravu kongresa i skupni objed
izračunan je popriečno na 10 kruna
po članu.

Umoljavaju se ujedno veleč. gg. sve-
ćenici, da ponesu sa sobom roketu ili kotu.

Braćo svećenici! Euharistični Isus vas
zove. Dodjite! Proslavite njega, pa će i on
pomoći vama. Ta mi svi trebamo puno
milosti njegove, pa bude li nas više, biti
ćemo prvo uslišani! Mi znamo ići i na
druge sastanke i tamo se pokažemo u
zamjernom broju, pokažimo se i sada,
gdje se radi o našem dobru!

Odbor za euharistički sastanak.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Carev rodjendan bje proslavljen u Puli kao obično sa obhodnicom glazbe u predvečer te budnicom na rodjendan u jutro, zatim sv. mašom-zahvalnicom i svečanim banketom u „Marine-Casinu", gdje sudjelovaše poglavice vojničkih, crkvenih i civilnih oblasti. Grad se je zaodjeo bio u svečano ruho. Glavne ulice i brodovi bijahu okićeni zastavami. U trgovačkoj luci plapolale su dvie krasne hrvatske zastave sa najvišega jarbola trabakula „Dr. Ante Starčević", koji bijaše ovamo doplovio krcan daskami. Kod ovogodišnje proslave opazismo, da se nije čulo od strane naših mornara nikakvoga uzklika „Živio", dočim su se siromasi mo-rali mučiti, ako su htjeli uzkliknuti ko-mandirani jim „Hip, hip, hurra!" I tu se vidilo nečije prste!

Sprovod pok. don Ant. Zuban-a bio je upravo impozantan te dokazom, kako bijaše pokojnik obljubljen medju pučanstvom. Kod samoga sprovoda sudje-lovala je nepregledna sila naroda, najviše — barem 90% — našega. Sprovod su vo-dili svi u Puli službujući svećenici, a za liesom je stupalo nekoliko pokojnikovih rodjaka u narodnom kmetskom istarskom odielu. Osim crkvene oblasti, bijaše kod sprovoda zastupano c. kr. kot. glavarstvo po jednom svom činovniku; od občine — izuzevši deputaciju gradske glazbe — ne-bijaše nikoga. Smrdilo jim valjda stupati za kmetskimi benevrekami. Poslie opiela u stolnoj crkvi, držao je, odnosno č i t a o i z r u k o p i s a don Zanetti životopis bla-goga pokojnika, našto je sprovod dalje krenuo sve do groblja. Sprovod je prispio kasno na groblje. Od crkve do groblja odpratiše nezaboravnoga pokojnika naši vjernici, dočim ono malo gradjana, koji su stupali za liesom, nestadoše čim je sprovod prispio do crkve. Sve ulice, ko-jima je sprovod kretao, bijahu natrpane sa obih strana radoznalim občinstvom i to u takovoj mjeri, da se takova šta riedko dogadja. Prerano preminulom pokojniku neka hude vječni pokoj i uspomena medju našim narodom u Puli!

Dobro su mu zasolili! Neki naš trgovac sa vinom u Puli — sliedeć primjer svojih konkurenta — razaslao je poštom tiskane ponude u njemačkom jeziku. Od tih nekoliko komada i u Galiciju, odnosno Krakov. Jer je Marienburg još u živoj pa-meti svim Poljacima, isti prezriše nje-mačke ponude našega trgovca te mu jih skupno pod jednim omotom vratiše sa učinjenimi raznimi opazkami na ponudami samimi i uz sliedeće popratno pismo, koje eto u originalu donašamo:

„Panie Szwabie! Jeżeli chcesz abyś był przyjęty z Twoim winem i abyś my Twoje wino kupowali, to przysyłaj nam cenniki w jezyku polskim a, w jezyku niemieckim posyłaj pan n a c h M a r i e n-b u r g. Na razie ty le odsyłamy a w kritce bedzie wiecy.

W e L w o w i e, w Sierpniu 1902,
P o l a c y".

Neka bi ta popratnica osviestila naše ljude te bi počeli šiljati u sviet hrvatske ponude — upravo tako, kako Niemci šalju u naše krajeve njemačke, odnosno Talijani talijanske.

Cartolina postale italiana. Primili smo iz Zadra razglednicu sa slikom c. kr. namjestničtva. Pod slikom je tiskano: „Palazzo Luogotenenziale" a sprieda na naslovnoj strani pako: „Cartolina postale i t a l i a n a (Carte postale d' I t a l i e)". Što to znači, da c. kr. austrijska pošta takove razglednice dalje odprema? Zar je Zadar grad u Italiji?

Pola — Venezia Giulia. Isto iz Zadra vidili smo u Pulu prispjelo pismo, poslano iz pisarne dra. Ziliotto, koje bi-jaše naslovljeno: „N. N. Pola — Venezia Giulia". Svaki dan ljepše!

Oglas. U smislu obstojećih zakona daje se na obće znanje, da će izteći kon-cem avgusta o. g. rok za prijavu (fasiju) najmovnoga prihoda kuća i dielova istih, i da se ima ova prijava (fasija), na pod-logi koje se bude odmjerila stanarina za dvogodište 1903.-1904. predložiti na po-sebnoj fasiji kod podpisane porezne oblasti (financijalna zgrada — Corsia Francesco Giuseppe br. 10.) u roku gore označenomu, jer bi se inače morala nametnuti globa u iznosu 20 K. Potrebite tiskanice daje bezplatno pisarna podpisane oblasti. C. kr. kotarsko glavarstvo. Pula, 31. julija 1902. C. kr. namjestnički savjetnik: Rossetti s. r.

Mjesto rav. učitelja III. reda otvo-reno je na jednorazrednoj pučkoj školi sa hrvatskim i talijanskim učevnim jezikom u P o m e r u. Natjecatelji moraju biti usposobljeni podučavati u obim učevnim jezicima. Molbe poslati je na c. kr. ko-tarsko školsko vieće u Puli u roku od 4 tjedna.

Circolo cattolico di lettura a Pola. „Osservatore Triestino“ od ponedjeljka donaša viest, da je c. kr. namjestničtvo primilo na znanje ustanovljenje novoga družtva u Puli pod gornjim naslovom.

Brzojavna postaja u Medulinu. Nadali smo se, da će se slavno ravnateljstvo brzojava u Trstu ipak odlučiti, da u Medulinu učini brzojavnu postaju, nu do danas nevidimo jošte ništa. Sada kada će doći Njeg. Veličanstvo u Pulu te će se obaviti velike vježbe na moru i kopnu, bilo bi u interesu obćem, ako bi se brzojavnu postaju ustanovilo. Maleni trošak za stupove, koji bi morala nositi občina, nemože biti uzrokom c. kr. eraru, da to pitanje jednoć ne uredi i bez prinosa občine. Zar neprilika, koja se je dogodila izletnicima parobrodom u Medulin nije ništa uplivala na konačno riešenje toga pitanja?

Altura. Drugi dan za Velikom Gospom (Sveticom) potukli se na cesti u Valturi Blaž Ušić (konja) sa Martinom Perić i otcem mu. Ušić zadobio smrtni udarac sa kosorom preko čela i od toga je umro dne 19. t. mj. u bolnici u Puli. Pokojnik bio je na jako slabom glasu radi svojih slabih djela.

Alturci tuže se, da tamo obstoji nekakovo tajno družtvo uništarija, koji zadaju poštenim ljudima sto jada. Kad se malo bolje obaviestimo, vratiti ćemo se opet na ovu točku.

Malo sramotno! U našem kotaru imade više naših ureda, koji se još služe talijanskim jezikom i talijanskim tiskanicama u svojem dopisivanju. To je ipak malo sramotno! Zašto se onda borimo za naš jezik?

Iz Filipane pišu nam, da je tamo dne 21. srpnja grom udario u krušku i ubio pod njom ženu Mate Dikovića, koja je ostavila nesretnom suprugu dvoje nejake djece.

Dne 25. srpnja uništila je u Filipanskoj občini tuča žito i pšenicu, a dne 15. augusta ponovila se i potukla vinograde ne samo na Filipanštini već i u gornjem predjelu marčanske zemlje.

Čovjeku moraju suze na oči, kad vidi tako unesrećen narod. Cielu se godinu muči, a napokon u malo trenutaka sav je njegov rad poražen. Od česa će sad tužni taj narod živjeti?

Pazinski kotar:

Kukavice! Naknadno onomu, što smo pisali o izletu „Democratiche“, dodajemo još sliedeće, što nam javljaju iz Pazina: U predprošlu nedelju bio je izlet družtva „Democratica“ u Pazin. Gospoda aristokrati „della Democratica“ u Puli, čuvši da imadu i hrv. djaci onaj dan sastanak u Pazinu, a „Čitaonica“ zabavu, u starom Pazinu da će biti mlada misa, eto im sto jada. U toj bojazni sanjalo im se, da je načelnik naručio u Pazin par stotina naših seljaka, koji da će sve izletnike pomlatiti. Na te viesti počele su talijanske babe krasotice u nesviest padati i jedna za drugom odkazivati svoju važnu prisutnost. Dr. Stanić počeo naše moljakati, neka bi djaci mirni bili, neka bi se uplivalo na naš narod, da bude miran, da nebude provokacije ni od jedne ni od druge strane. Naši su u istinu obećali, da se neće ni pokazati na ulici, da će miriti narod itd. Naši su bili „muž-beseda“. A kako su se ponieli izletnici? Kad su se malo u Pazinu ponapili, onda su stali derati se i izazivati. Tako je jedna grupa mladih učitelja pjevala ulicom „Marameo“, te tako izazivala, a povorku vodio je, dajuć zapovjed svojim štapom, kako kažu neki činovnik poreznog ureda u Puli.

G. Staniću i drugoj gospodi javljamo, da ćemo si zapisati za drugi put to njihovo junačko djelo, a nadležnim oblastima preporučamo tog činovnika, da ga nauči pristojnosti i ponašanja!

Toliko za danas! Od samog pako možemo toliko javiti, da su talijanskim gospodjam najviše imponirali polaštri, koje su na jeftin način glodali i ona baba, koja je, stojeć na stolu, javila publici, da je vino „a 32 e no a 36, come che i vol imbrojar!“ Brava „Democratica!“

Hrvatski jezik kod c. kr. poreznog ureda u Pazinu. Dne 13. augusta t. g. došao je tom uredu seljak Pastorčić Šime pok. Mata iz Berma, da plati porez, te, predajuć dvie knjižice, umolio je primajućeg činovnika, da mu unese potvrdu hrvatskim jezikom. Imalo se unesti samo dvie rieči u svaku knjižicu, i to u jednu: „Krunu jednu“, a u drugu: Kruna četr deset“. Ali njegovom opravdanom zahtjevu nije bilo udovoljeno, nego mu bje unešena potvrda talijanskim jezikom. Tolika mržnja vlada u tom uredu proti jeziku 93% pučanstva onog poreznog kotara! Da, ali tim uredom upravlja c. kr. viši blagajnik Rovis, koji n e ć e da znade hrvatski jezik, i koji u občinskom zastupstvu nije glasovao za zahvalnicu niti Njegovom Veličanstvu. I takvi se odnošaji još trpe.

Voloski kotar:

Mošćenice, dne 18. augusta 1902. „Hrvatska čitaonica“ u Mošćenicah priredjuje u nedelju dne 24. o. mj. zabavu sa predstavom, pjevanjem, deklamacijom i plesom. Nadamo se, da će ta zabava ispasti vrlo liepo pošto se velike priprave za nju čine, a reć bi, da će nas tom prigodom posjetiti i mnogi prijatelji i znanci iz susjednih mjesta. Prošle smo godine imali 25. kolovoza svečano otvorenje naše čitaonice pak ćemo sada ujedno proslaviti i godišnjicu. Preporučamo svakomu da se toga dana nadje s nama, da nas upozna i da vidi naše zabave. Sada je vrlo prikladno za svakoga, pošto imademo zgodnu komunikaciju sa parobrodom. Zabava će početi u 8 sati, a pošto se posebnih poziva ne će razašiljati, to ovim pozivamo sve prijatelje, da se odazovu ovom pozivu.

„Piccolo“ osudjen radi Krstića. Iz Voloskog nam pišu: Čitateljem „Naše Sloge“ biti će još živo u pameti, da je bio zloglasni Krstić u iztražnom zatvoru radi znanog dietomorstva u Matuljama i da je bio nakon nešto preko 20 dnevnog zatvora, kako su isti talij. listovi pisali, pomoću tršćansko-istarskih Talijana pušten na slobodu.

Došavši iz zatvora, napao je Krstić u svojem smradnom listu nekoje naše i talijanske novine, koje su ga bile označile krivcem ili bar sukrivcem rečenog dietomorstva, te je u jednom članku, u kojem je napadao samo njemu pristojećim načinom hrvatsku stranku u Istri i u kojem je iznio nekoje izmišljene stvari kao na pr. da je državno odvjetničtvo odustalo od proganjanja itd. Taj glasoviti članak reć bi da je preveo i poslao tršćanskomu „Čifutiću“, da cielomu svietu na sav glas javi, kako je Krstić nevin kano i diete i da je samo krivnjom Hrvata došao u zatvor. Taj članak osvanuo je u „Piccolu“ dne 30. junija t. g., ali ga je državno odvjetničtvo zapljenilo, pošto je sadržavao, kako gori rečeno, lažljivih činjenica tičućih se iztrage.

Ta je zapljena bila kasnije i potvrdjena od utočnog suda, a odgovorni urednik „Piccola“ obtužen radi zločina u smislu čl. VII. i VIII. zakona 17. decembra 62 (priobćenje i tumačenje izjava obtuženika i svjedoka za vrieme iztrage).

Dne 7. t. mj. obdržavala se je radi toga pred tršćanskim zemaljskim sudom razprava proti odgovornom uredniku „Piccola“ Rocco. Državno odvjetničtvo zastupao je zamjenik g. Clarici, a obtuženika branio je odvjetnik Ricchetti. — Obtuženik nije znao drugo navesti u svoju obranu nego to, da je priobćio članak, jer da isti nije bio tada još zaplienjen u „Pravoj Našoj Slogi“.

Državni odvjetnik dokazao je temeljitost obtužbe i krivnje Rocca, koji da se je prije no li je pretiskao onaj članak imao osvjedočiti o istinitosti Krstićevih navoda. — Zatim je sud proglasio Rocca krivim gornjeg zločina i osudio ga na 10 dana zatvora pooštrenog tim, da mora jedan dan sjediti sam u celici.

Tako je konačno i „Čifutić“ nasjeo Krstiću. Nu time stvar još nije svršena. Državno odvjetničtvo proganja sada radi istog zločina i Krstića i to kao pisca onog članka. Obtužnica mu je već priobćena i premda je Krstić uložio proti njoj pritužbu na tršćansko više zemaljsko sudište — reć bi, da će za koji dan osvanuti na obtuženičkoj klupi u Trstu.

Trst.

Novi glasovi o odstupu tršćanskog namjestnika. Židovski „Il Piccolo“ javlja u svojem broju od dne 9. o. mj. da je odstup tršćanskoga namjestnika grofa Goëssa gotova stvar. Talijani zahtievaju njegovu demisiju, a dr. Körber im je to obećao, jer želi, da na onom važnom mjestu, koje je skopčano s tolikim narodno-političkim potežkoćama, bude čovjek, koji će tamo uživati povjerenje. — Körber da je odlučio učiniti kraj starom sustavu, po kome su namjestnicima postajali umirovljeni birokrati ili aristokratski miljenici. Kod namještivanja ima da odlučuje sposobnost i moderan duh pojedinih kandidata. Nadalje spominje „Piccolo“, da je vlada odlučila imenovati osobu, koja odgovara većini pučanstva, a ta je po pisanju „Piccola“ u Primorju i Istri naravski talijanska. Ako je vlada poslala u Dalmaciju mlada činovnika, koji da je u ministarstvu bio poznat kao revan branitelj hrvatske saborske većine, to da zahtjeva pravednost, da se u Trstu imenuje namjestnik, koji bi znao uvažavati postulate „većine“ — Talijana. Kao jedini mogući kandidat spominje se dr. Simonelli, dvorski savjetnik u ministarstvu unutarnjih poslova, koji je rodom iz Dalmacije.

Bošnjak za „Lega Nazionale“. U tršćanskih listovih čitamo, da je podario neki Bošnjak, imenom Nikola Fufić zloglasnoj „Lega Nazionale“ 20 kruna kao uspomenu na njegov boravak prije 25 godina u Trstu.

Ako taj Bošnjak nije znao inače proslaviti svoju uspomenu, to bi bio pametnije učinio, da je onaj novac podielio bosanskoj sirotinji, koje ima bez dvojbe tamo kano i kod nas.

Gorička.

Otvorenu mjesta službenih poslužnika. Okružni sud u Gorici razpisuje natječaj na tri novo otvorena mjesta sudbenih poslužnika kod onoga suda. Molbe, podkriepljene potrebitimi svjedočbami valja poslati c. kr. okružnomu sudu u Gorici najdulje do dne 10. septembra 1902.

Razne primorske viesti.

Čudan zahtjev! Talijanski listovi priobćuju zaključak, što ga je stvorilo občinsko zastupstvo u Miljah na predlog občinskog zastupnika Andrije Marsicha iz Kopra. Taj predlog glasi:

Obzirom na to, što stoji sazov zemaljskog sabora u Kopar pokrajinu velike troškove; obzirom na to, da takav sazov može prestati samo tada, ako bi zemaljski sabor stvorio konačnu odluku glede svojeg sjedišta i onog zemaljskih ureda; obzirom na to, da je od obćenite koristi, da se to pitanje konačno rieši, občinsko zastupstvo u Miljah zaključuje pozvati zemaljski sabor, da se pobrine čim prije za konačno riešenje tog pitanja, i da se pozove ostale občine, da podupru ovaj predlog.

Nalaže se občinskomu načelniku, da priobći bezodvlačno taj zaključak saborskomu predsjedničtvu.

Doista čudne nazore imaju li talijanski malogradjani u saboru, kad mimoilaze svoje zakonite zastupnike.

Reformatori se žure! Kojovodje tršćanskih reformatora u biskupskom ordinarijatu doznaše, da dolazi novi biskup u Trst dne 21. o. mj. Radi toga se požuriše, da zadadu još jedan udarac tršćanskim Slovencem — dok imadu još svu vlast biskupije u ruci. Oni premjestiše naime iz župe sv. Jakova u Trstu vriedna svećenika i rodoljuba g. Vinka Dolenca u Kastav, a iz rojanske župe tamošnjeg duh. pomoćnika g. Škabar-a, koji je tamo vrlo obljubljen bio od župljana i koji potiče iz susjednih Barkovlja k sv. Jakovu.

Tako eto čiste reformatori Trst i okolicu od slovenskih svećenika, na čemu će im biti zahvalna majka Italija.

Iz zemaljskoga odbora za Istru. Zemaljski kapetan g. M. Campitelli imenovao je svojim zamjenikom u predsjedničtvu zem. odbora prisjednika g. dra. I. C l e v u.

Zemaljski odbor imenovao svojim odaslanikom u zemaljski odbor za uništenje filoksere žem. prisjednika g. Agustina T o m a s i; odaslanikom i podpredsjednikom zemaljskog agrarnog vieća istoga prisjednika T o m a s i-a; odaslanikom i komesarom kod zemaljskog kreditnog zavoda zem. prisjednika g. dr. I. C h e r s i c h a; odaslanikom u odboru za pošumljenje zem. prisjednika g. A. T o m a s i a njegovim zamjenikom zem. prisjednika g. C l e v u; odaslanikom u odbor za namještenje nevaljalaca u prisilne radionice zem. prisjednika g. C h e r s i c h a.

Kako je iz ovoga razvidno podieliše medju sobom talijanski članovi zemaljskoga odbora sve službe i časti, mimoišav posve četvrtoga prisjednika g. dra. Dinka Trinajstića. Jedan od talijanskih prisjednika (Tomasi) obnašati će tri časti, a ostala dvojica po dvie, dočim nedaše svomu drugu — našemu prisjedniku ni jedne.

Naši „Signori“ kazati će, da je to posve u redu, da se tim nenanaša većini pučanstva Istre nikakva nepravda. Toga će mnienja valjda biti i gospoda na namjestničtvu u Trstu, koja podupiru riečju i činom ovakvo postupanje istarske „Signorije“.

Razne viesti.

Glavna skupština slovenske „Družbe sv. Cirila i Metoda“. Dne 12. augusta imala je slovenska družba sv. Cirila i Metoda svoju glavnu skupštinu u Ilirskoj Bistrici. Učestnikom skupštine priredjen je sjajan i oduševljen doček. Skupština, koju je otvorio pročelnik družtva gosp. Tomo Zupan liepim govorom, trajala je punih dva sata. Družtveni tajnik izvjesti skupštinu o djelovanju družbe u prošloj godini. Otvoreno je 8 novih škola, te je družba uzdržava 25 škola, koje je polazilo 2460 djece. Razaslano je 2611 školskih i zabavnih knjiga. Tajnik je osobito pohvalio rad žena, novinstva i trgovaca u korist družbe. Blagajnik je izviestio, da su dohodci iznosili K 40.191, a troškovi K 39.694 Izabran je ponovno stari odbor. U ime Tršćana dr. Rybař je certao težki položaj tršćanskih Slovenaca, njihovu borbu za slovenske škole, pa je zamolio, neka bi družba i dalje podupirala tršćanske Slovence u njihovu radu za slovenske škole. Na bankelu je medju ostalima govorio g. Spinčić, koji je u ime istarskih Hrvata i Slovenaca pozdravio družbu i izrazio želju, da bi Hrvati i Slovenci bili jedno u budućnosti. Učestnici su poslali pozdrav biskupu Strossmayeru.

Tri Hrvata promaknuta na čast doktora u Rimu. Ovih dana bijahu promaknuta na čast doktora u Rimu tri mlada Hrvata, i to g. Ante Alfirević iz Splita iz svih bogoslovnih nauka; za tim g. Janko Borković iz Zagreba iz crkvenog prava i Edgar Josip Leopold iz Zagreba iz filozofije.

Umro u Gracu. Ovih je dana umro u Gracu prof. sveučilišta dr. Leopold Schenk, glasovit radi svojih teorija o uplivu hrane na spol djeteta prvo poroda-

Prešao medju trapiste. U hrvatskih ovih Dalmacije čitamo, da je prešao edju trapiste č. O. Anzelmo Buzdon ji pred je nekoliko godina župnikovao Vrgadi. Dne 15. o. mj. položio je č. zdon svečane zavjete, kojimi se do smrti svetio mukotrpnomu životu O. O. Tra- sta. Ovo je najstrožiji crkveni red. Ako nevaramo, č. O. Buzdon je naš zemljak, dom iz Lanišća.

Braća Seljan kod Menelika. Naš nanac gosp. Mirko Seljan, guverner cara enelika boravio je u Zagrebu, pak je ednom suradniku „Obzora" pripovjedao doživljajima u Africi. Njega i brata mu oreo je Meneliku Švajcarski inžinir Ilk — veli Seljan — Ilk je predstavio Mene- liku Seljane kao Ruse, jer Menelik neće da primi u svoju državu Austrijance. Povod je tomu, što Austrija i Njemačka, kao saveznici abesinske neprijateljice Italije nisu ni odgovorile Meneliku, kad im je javio nastup priestolja „carstva nadcar- stvima abisinskoga". Menelik ima spojena va glavna mjesta sa telefonskom mrežom, a čim prispije koji državljanim trojnog reza, javljaju poglavice samom caru Meneliku tudjinčev dolazak, a Menelik upu- uje Niemca ili Talijana, da ostavi njegovo emljište: „Tvoj car ne poštuje mene, a ako da onda ja poštujem tebe!" Polle doznao Menelik, da su braća Seljan iz ustrije, ali su ga umirili Švicar Ilk i Rus eontijev, da Seljani nisu Niemci, nego laveni, Hrvati iz Austrije. Menelik im je nda rekao: „Pa zašto vas — car ne slobodi!"

Našim socijalistom do znanja. U agrebačkih novinah čitamo, da je poznati ocijaldemokratski prvak Franjo Komerički eramotio socijaliste, kao što su već i nogi njihovi drugovi. Oni ga izabraše predsjednikom okružne blagajne. No i njemu je godio lagodan život i on se je htio osloboditi rada. Ta rad je za masu, a socijalistički prvaci moraju živjeti bez rada! Potrebnog novca domogao se ra- znim podmićivanjem. I promjena stana okružne blagajne u blizini Pečićeve lje- karne doniela mu je mastan zalogaj. Nu to sve nije dosta bilo. Imao je doduše krčmu, ali svoj zanat je objesio na klin, jer da mu „škodi". Kad već nije nikako dalje išlo, napeo je zadnje žice. Mjesto da se svog zanata prime, izmamio je od raznih ljudih podpise na mjenice, siro- mašnim seljakom ostao dužan na vinu i skupiv taj socijalistički prvak tako novaca, jednoga jutra nestalo ga — pojela ga tmgla. Ostavio je bezdušno sirotu ženu sa dvoje nejake djece, koja su sada bez hra- nitelja, bez otca.

Prva hrv. dobrotvorna lutrija. — Na viest, da „Hrv. prip. družtvo u Beču" koni dojduće godine prirediti jednu veliku lutriju, zapitao je jedan družtveni prijatelj odbor, kako isti misli proizvesti to veliko poduzeće; drugi opet pita, je li moguće u obće što takova proizvesti. Moguće je sve na svietu (naravski ne mislimo na vrlunaravne stvari), samo kad se za jednu stvar zauzme njekoliko ruku. Dvie ruke same, ili družtveni odbor sam, trudno će moći lutriju dovesti do konca, ali odazovu li se širom domovine rodoljubi, to o uspjehu nema dvojbe. Krivo se ja s hvatilo da će sreće zapadati K 5 ili K 10. Naj- manji zgoditak iznositi će K 10; a koji rodoljub nemože poslati zgoditak u vried- nosti od K 10, onaj može priposlati jedan darak od vriednosti K 5. Dva ovakova dara po K 5 sačinjavati će jedan zgoditak, dočim jedna srećka (Los, kartelo), zapa- dati će samo j e d n u krunu. Poznato je, da se medju hrvatskim narodam razpro- daje na hiljade tudjinskih i stranih sre- ćaka; taj novac ide u tudje ruke, a zašto ne bi rodoljubi kupili družtvenih srećaka, kad se pruža naša dobiti kod ove lutrije, što kao i kod drugih? Glavni zgoditak iznositi će najmanje K 10.000. Dakle ruke a posao, rodoljubi! Razmišljajte sami o važnosti ovog poduzeća, i uvjeriti ćete se, da isto može jedino koristiti družtvu i bit na diku hrvatskom narodu u ovoj mo- narkiji. Najteža je stvar kod ovakovih po- duzeća **koncesija**, a kad družtvenom odboru nestoji nijedna zaprieka na putu, da istu postigne. Pitaj samog sebe, rodo- ljube, zar ne bi bilo sramota za nas sve Hrvate, kad se ne bi žrtvovali i stvar priveli do konca? Za to, ne okljevaj, već u družtvu, medju znanim i neznanim Hrvatima, radi i sakupljaj zgoditke za „Prvu hrv. dobr. lutriju" u Beču XVIII. Ger- trudplatz 4". Program ciele lutrije nemože se za sad sastaviti, prije neg družtvo primi barem njekoliko darova.

Rodoljubi, koji žele priposlati predplate na njekoliko družtvenih srećaka, neka to izričnо odboru jave, da isti ne bi uknjižio priposlane novce kao darove.

Uzorna ljubav supruga. U novinah čitamo o sliedećem dogodjaju, koji nam pokazuje u najsjajnijoj slici pravu ljubav siromašnih supruga — ugarskih Slovaka. Njih dvoje bili su veliki siromasi, ali lju- bili se kao što se u gospodskih dvorovih ljubiti neznade. On se zvao Anton Čaran, a žena mu Ana. Živjeli su u maloj po- drtoj potleušici i bili su sretni. Ona mu je svom dušom bila odana, i požrtvovno s odanim srcem dielila njegovu težku sud- binu, koja je za nj imala samo pregaranje: znoj i žuljeve. Služio je kruh težačkim poslom i onda ga podielio s njom. Što su kroz dan zaslužili, to su u ljubavi i miru božjem podielili. I oni se osjećahu sretni... Jednoga dana oboli Čarunu žena. Bolest je danomice bivala opasnijom. On je zdva- jao. Potrošio je sve, što je pristedio i za- služio, stao prodavati i ono malo pokućstva, što ga nabavše, pa i posteljinu, a sam je spavao na podu, al sve uzalud. Mjestni liečnik reče mu, želi li, da mu žena ostane na životu, neka ju odveze u Budimpeštu u bolnicu. No kako će? Nema siromah ni kola, ni novaca. Razmišljao je dugo, dok se jednoga dana ne odluči. Izvuče svoje tačke (karijolu), zamota ženu u još preostalu perinu i odveze ju put Pešte. Punih 8 dana vozio ju po prahu i sparini ljet- noj. I sretno dospije u Peštu, no u Kőre- pesijevoj ulici naglo zapne. Trošne tačke razpale se i bolestnica izpade na cestu. Biedni Slovak bio izvan sebe! Što će sada? Po cesti jure bogate kočije, pločnikom prolaze bogate gospodje širi se miris i šušti svila, ali nitko ne gleda na zemlji onesvi- ještenu ženu i siromaha Slovaka! Koga bi od ovih zanimalo bliedo, izmučeno lice Slovaka, njegove prnje, suze, tko bi se smilovao još bljedjoj polumrtvoj mu ženi? Sirotan Slovak osjećao je svu osamljenost i nemoć ostavljena biednika i pokraj onesviještene žene gorko zaplakao. Našao se ipak netko, tko je možda već sam pla- kao suze, pa ih razumio, smilovao se si- romahu i telefonirao po družtvo za spa- savanje. Ovo je ženu odpremilo u bolnicu, njega preslušalo, i dalo mu 10 K, kako to javljaju peštanske novine. I sada se siro- mah Slovak nada čvrsto, da će mu žena ozdraviti i da će opet zajedno raditi i ži- vjeti. Kako je jednostavna neznatna ova povjest siromaha Slovaka, a ipak, kako se mnogo dade o njoj — razmišljati!

„Crvena Hrvatska". Dne 27. pr. mj. izašao je prvi broj „Crvene Hrvatske" iz hrvatske tiskare u Dubrovniku. Format lista je promjenjen i povećan, a gradivo mu je raznovrstno, zanimivo i biruno. Mi od srca čestitamo! H.

Utorak u životu englezkoga kralja Edvarda igra veliku ulogu. Rodjen je utorak dne 9. novembra 1841.; kršćen utorak dne 25. jenara 1842; vjenčao se je utorak dne 10. marča, a utorak dne 21. novembra 1871. napala ga tifusova groznica; u utorak 27. febrara 1872. pri- sustvovao je velikoj proslavi svoje regi- mente; utorak 22. jenara 1900. stupio je na priestolje; napokon u utorak 25. ju- nija ove godine englezki se vladar podvr- gao pogibeljnoj operaciji, koja je odgodila krunisanje. Nesretni utorak!

Buri nisu zadovoljni sa mirom. Nekoji Buri, koji se vraćaju iz Transvala u svoju nekadanju domovinu, vele, da čina Bura nije zadovoljna sa mirom, te da će oni, što se izseljuju na otok Ma- dagaskar i u zapadnu njemačku Afriku, čekati dan osvete.

Iz blažene zemlje. Ovih dana svršila je u Bologni porotna razprava proti član- novom zloglasnog družtva „maffija", ko- jemu je svrha varati, sliepiti, krasti, robiti i ubijati. Obtuženici bijahu iz Palerma, grada Sicilije, ali ih stavište pred porotu u Bolognu. Glavni obtuženici bijahu Pa- lizzolo, Fontana i Trapani. Ovi su od- sudjeni na 30 godina tamnice. Ova je parnica odkrila strahote zločinačke maffije u Siciliji. Četa zločinaca dočepala se ondje službe i unosnih mjesta, pa tko joj bio na putu, odpravila bi ga jednostavno s ovoga svieta bilo bodežem, revolverom ili otrovom. Pučanstvo je živjelo u vječnom strahu pred tom strašnom bandom, koja bi uništila svakoga, tkogod joj se usudio oprieti. Ravnatelj sicilske banke i bivši načelnik Palerma Notarbartolo bio je 1. jenara 1903. umoren u željezničkom vlaku izmedju Palerma i Trabie. Povela se iztraga, koja je trajala tri godine, ali je ostala bezuspješna. God 1897. povela se nova iztraga, koja je nakon dvie go- dine svršila time, da su dva željeznička konduktera, Carolo i Garusi, došla na obtuženičku klupu pred milanskim sudom. God 1899. u studenom, počela je razprava, na kojoj je u toku od dva mjeseca saslu- šano 140 svjedoka. Sin umorena Notar- bartola, pomorski poručnik, uztrdio je na razpravi, da je začetnik umorstva zastupnik palermski Palizzolo, koji je na njegova oca bio kivan s toga, što je ušao u trag prevarama Palizzola na štetu gradske bla- gajne, manjak iz svoga nadomjestio i za- štitio sicilsku banku od daljih izrabljivanja Palizzolovih. Palizzolo je već g. 1872. kao haramhaša maffije dao zarobiti Notarbar- tola, koga je pustio na slobodu uz odkup- ninu od 50.000 lira. Palizzolovo orudje bio je Fontana. Sada su sliedila odkrića, jedno užasnije od drugoga. Ravnatelj re- darstva Peruzy priobći, da je Palizzolo 1892. dao umoriti nekog Miccia, koji je želio dobiti u svoje ruke neko dobro, za kojim je posegnuo i Palizzolo. Razprava proti Palizzolu i drugovima trajala je go- tovo 11 mjeseci i odkrila posvema njihove strahote. Porotnici su ih proglasili krivima, pa im je sud dosudio najvišu kaznu, što ju talijanski kazneni zakon poznaje, tamnicu od 30 godina.

Koliko smo potrošili za duhan godine 1901? C. k. ministarstvo finan- cija priobćuje podatke o razprodaji duhana u Austro-Ugarskoj tečajem god. 1901. Iz tih podataka doznajemo, da se je prošle godine razprodalo duhana za 216,111.196 kruna, dočim se ga je prodalo 1900 go- dine samo za 213,134.471 kruna, dakle za 1.4% manje od prošle godine. Od tih 216 milijuna kruna odpada 2,111.617 kruna na izvoz našeg duhana u inozemstvo.

Najviše se je prodalo duhana u Českoj, gdje se ga valjda najviše i popuši t. j. za 55,768.577 kruna. Za Českom dolazi Dolnja Austrija sa 51,285.845 kruna; Ga- licija sa 27,214.321 kruna.

Smotaka učinjenih u domaćih tvor- nicah prodalo se je i popušilo 1.267,512.000 napram 1.282,715.000 od pred prošle go- dine. Smotčica (tigareta) prodalo se je i po- pušilo 3.080,129.000 napram 2.885,252.000 od predprošle godine.

Obzirom na cienu smotaka razprodalo se je najviše onih po 2½ novčića t. j. 535,670.586 komada; za njimi dolaze „k u b a". Od smotčica razprodalo se je najviše „d r a m a", i to 1.406,680.900 komada a „s p o r i a" 1.128,792.450.

Javna zahvala.

Ravnokar minuli dnevi bili so za me dnevi presenečenja. Nameraval sem obhajati svoj rojstni dan v naj- ožjem krogu svoje družine tako tiho, kakor prejšnja leta.

Iznenada pa je preprečila ta na- men časnikarska velesila.

Vender mi je bilo v neprijetnosti presenečenja veliko zadoščenje v tem, da se je splošno pohvalno omenjalo moje delovanje.

Došlo mi je toliko pozdravov, da mi ni mogoče zahvaliti se vsakemu posebej.

Izrekam torej javno najsrčnejo zahvalo vsem, ki so se me spominali.

Podgrad, 14. avgusta 1902.

Slavoj Jenko.

Politički pregled.

U Puli, dne 20. agusta 1902.

Austro-Ugarska.

Dalmatinski namjestnik barun Handel bio je imenovan od Njeg. Veličanstva tajnim savjetnikom.

Bečki listovi razpravljaju o posljednjem zasjedanju dalmatinskoga sabora ističuć osobito dva važna pitanja, koja zanimaju najviše hrvatske stranke. Ta jesu: pitanje o uredovnom jeziku u Dalmaciji i ob ujedinjenju svih zemalja, u kojih stanuju Hrvati u okviru habsburške monarhije. Nespodoba, da je u Dalmaciji uredovni jezik talijanski, mora se za uviek ukloniti, pa bilo pod koju mu drago cienu. Novo- izabrani zastupnici loviti će se uztrajno za ovo narodno pravo. Što se tiče uje- dinjenja, to je u adresi saborske većine iztaknuto, da se ima na to pravo, na te- melju našega historičkoga državnoga prava, da budemo pod habsburškim žezlom sa- mostalna hrvatska država.

Srbija.

Iz Biograda pišu, da su konačno do- znali i niži razredi pučanstva za uvjete pod kojimi bijaše sklopljen posliednji zajam. Ti uvjeti da nemogu biti lošiji. Narodu se je reklo, da se sklapa zajam od 60 milijuna dinara, a u istinu dobiva Srbija samo 15 milijuna, pa i to na papiru. Onih 15 milijuna daje bankovna skupina iz svoje blagajne, ali ona pridržaje za troškove provizije pet milijuna. Srbija daje za to zalog i preuzimlje obveze od svih 60 milijuna, dakle silnu protusluga za onih 15 milijuna, od kojih će biti iz- plaćeno kojih 9 milijuna. Kada se odbiju troškovi za viseći državni dug, kada se izplate zaostale plaće činovnikom i umi- rovljenikom, ostati će vladi do dva mili- juna, a to je kaplja vode na vruć kamen. Čim je narod za ovo doznao, planuo je proti svojim zastupnikom, naročito proti radikalcem, koji su se združili sa napre- dnjaci, te glasovali za taj zajam. Sedam radikalnih zastupnika iz užičkog okružja neusuđuju se k svojim kućam, jer se boje naroda, te prodavaju svoja imanja, pa će se preseliti u Biograd.

Bugarska.

Dne 15. o. mj. navršilo je 15 godina odkako je bugarski knez Ferdinand u Tr- novi položio prisegu na bugarski ustav. Tim povodom raznašaju knezu prijazni listovi viesti o zaslugah, koje si je on stekao za Bugarsku.

Rusija.

Odbor za prvu sveslavensku izložbu u Petrogradu povjerio je svomu članu mladomu književniku Vasiliju Nikolajeviću Korabljevu zadaću, da se uputi u sva kulturna i gospodarska središta slavenska izvan Rusije, pak da razvidi na koje sla- venske organizacije može petrogradski iz- ložbeni odbor pouzdano računati. Taj pouzdanik bio je najprije u Poznanju, pak u Krakovu, Lavovu, u Sofiji, Biogradu i u Zagrebu, gdje je posjetio predstojnika

gospodarskog odjela hrvatske vlade, koji je izjavio, da vlada neće službeno sudjelovati kod izložbe, ali da će se veseliti, buduli družtva i pojedinci sudjelovali dok ostanu na kulturnom i gospodarskom zemljištu. Kako čitamo u hrvatskih listovih, ponio je g. Karabljev iz Zagreba čvrstu nadu, da će Hrvati biti na sveslavenskoj izložbi u Petrogradu dostojno zastupani. Iz Zagreba krenuo je g. Korabljev u Ljubljanu, odakle će u Prag i Budišin. Čim se vrati u Petrograd, onda će petrogradski izložbeni odbor početi razašiljati službene pozive i potanke izložbene nacrte.

Njemačka.

Službeni listovi njemačke vlade osvrću se jošte na posliednji sastanak careva u Revalu. Izliču sa zadovoljstvom, da je caru Vilimu pošlo za rukom predobiti za sebe inače hladnoga napram njemu ruskoga cara Nikolu. Ovaj da je naime obećao Vilimu, da će svimi silami raditi na to, da se uzdrži svietski mir, kao da nije car Nikola veći prijatelj i zagovaratelj sveobćeg mira od cara Vilima!

Gospodarske viesti.

Sastanak istarskih vinogradara. U ponedjeljak dne 11. t. mj. sastali su se u Trstu, osim pokretača Davanza i Fragiacoma, svi pozvani članovi privremenog odbora i to: prof. Oreste Gerosa iz Kopra, dr. I. Canciani iz Poreča, L. Candussi-Giardo iz Trebinja, dr. I. Lazzarini iz Labina, Karlo vitez Frank iz Pule, dr. J. pl. Petris iz Cresa, V. Mrak iz Pazina, J. Franzin iz Vodnjana i Fr. Antonini iz Buja. Prisutni prihvatiše predlog, da se sazove sastanak vinogradara te pretresoše program, o kojem bi se imalo na sastanku razpravljati. Konačni program ustanoviti će se na jednoj od budućih sjednica. Medjutim zamoliti će se zem. odbor i kulturno vieće za sudjelovanje njihovog tehničkog osoblja.

Kokoši u voćnjaku. Dok kokoši u vrtovima, u kojima sijemo povrće, nanašaju velikih šteta, jesu one od velike koristi u voćnjaku. Tamo utamanjuju koke nebroj ličinka, gusjenica, crva, kukaca i drugih štetnika. Korist je neizbrojiva; sa svakom gusjenicom i kukuljicom, što proždru, uništen je predvidno cieli roj kukaca, koji bi u dojdućoj godini puno štetio našim voćkama. Uz neposrednu korist imademo ozgor toga i posrednu i to, da koke, tako slobodne i dobro hranjene, više jaja nesu i lakše svoj porod uzgajaju.

Da odstranimo sa mramora mrlje od crnila, uzme se benzinmagnezije, koju se pusti nekoliko minuta ležati na mrlji, a zatim tare se dodro krpom. To se opetuje nekoliko puta i mrlja će sa mramora nestati.

Izložba goveda. Zemaljsko kulturno vieće u Poreču obdržavati će sudjelovanjem ministarstva poljodjelstva dne 30. agusta u Livadah izpod Motovuna, okrajnu izložbu govedah sa nagradami, da se pobudi u narodu volju za uzgoj govedah i radi oplemenjenja sadašnjeg plemena.

Izmedju jednakih goveda, dobiti će nagradu one, koje potiče od bikova izloženih od kulturnog vieća. Za nagrade mogu se natjecati goveda iz kotara Motovun, Buje, Buzet i Poreč.

Izložba će biti podieljena u tri odiela: 1. bikovi do 3 godina; 2. bičići od 9 mjeseca napried; 3. telice — takodjer bredje — ne izpod 18 mjeseca do 3½ god.

Književne viesti.

Nova knjiga o glagoljici. U tiskarnici Vitaliani u Zadru izašla je važna knjiga za povjest glagoljice: „Borba za glagoljicu“ od D. Ive Prodana, I. dio: Povjest glagoljice i njeni izvori sa slikom sv. Cirila i Metoda. Pisac ponajprije razpreda povjest glagoljice i njezino znamenovanje u doba prvih slovjenskih prosvjetitelja, a k tomu pridodaje život sv. braće Cirila i Metoda. Nadalje kritički obradjuje cielu povjestnu gradju glagoljice, zaključke sabora, izjave uglednika i crkvenih dostojanstvenika. K prvom dielu ove liepe knjige dodao je i priloge, koji su znamenili za hrvatska prava na glagoljicu: Prilog A sadržaje okružnica pape Lava XIII. „Grande munus“ u latinskom i hrvatskom tekstu; prilog B i C sadržaje cieli Gincelov Codex o sv. braći i staroslovjenskoj službi božjoj te ocjenu Ginzelovu i Dinka Bartolinia o izvorima staroslovjenske liturgije; u prilogu D nalazi se znamenita kronika popa Dukljanina. Nadalje u prilozima donosi druge starinske i novije spise za glagoljicu, a konačno tri najnovije odluke sv. stolice i zadarske nadbiskupije o glagoljici. Knjiga obsiže 640 str., a ciena joj je 5 kruna.

Br. 575 **Žminj**, 12. kolovoza 1902.

Oglas!

Daje se na javno znanje, da će se sajmovi sv. Bartola, sv. Martina, sv. Foške i sv. Matije, od sada napried obdržavati redovito u Žminju, na sajmištu sv. Moće.

Narod će imati za plaćati pristojbe ulaznine za blago i za drugu robu dozvoljenom slobodnom trgovinom takse tržišta.

Obć. glavar:
PUČIĆ s. r.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača
IGNAGIJ KRON
Trst – Beč.
Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.
Kuća utemeljena god. 1849.
Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.
Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1; u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu-Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom.
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu
prima: **Uplate u krunama**
preti-bonima blagajne donositelja:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
preti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2¼%
„ „ „ 8 „ „ 2¾%
„ „ „ 30 „ „ 2%
u zlatnim napoleonima preti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ 6 „ „ 2½%
Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.
Okružni odlei u krunama razpoložive u mjesta, 2% na svaku svotu.
Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.
Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Ricku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd **bez troška.**
Bavi se **kupanjem i predajem** divisa, novca i vriednostnih papira.
Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.
Daje **predujmove** na **Warrants i vriednosti** uz najumjestnji e uvjete.
Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.
Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.
Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.
Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.
Trst, 8. marča 1902.

Marko Zović
krojački majstor
u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)
preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Na prodaju je
POSJED
u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podieliti i u tri diela.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Ricku, Beč.
2·— po podn: osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Ricku, Beč.

Slovečí profesorji
medicine in zdravniki priporočajo
Tinkturo za želodec
lekarnarja
Piccoli – ja
v Ljubljani
dvornega zalagatelja
Nj. svet. papeža

kot sredstvo, ki **krepča želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odpravlja telesa** posebno zdravilna za one, ki trpe na **zastarasem zaprtju.**
Tinkturo za želodec razpošilja lekarnar Piccoli v Ljubljani v škatljicah z 12 steklenicami za K 2·52, z 24 steklenicami za K 4·80, z 36 steklenicami za K 7, z 70 steklenicami za K 13. (Poštni paket pod 5 kg.)
Je v razprodaji v lekarnah v **Gorici, Tolminu, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dalmaciji** à 30 h. steklenica. 3

Taftà za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati liek
za kurje oči, žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Reka se pita: **Taftà za turiste** **Luser** po auvč. **K 1·20**
Dobiva se u svim ljekarnama.
U Trstu: J. Serravallo, A. Ravalli, Leitenberg & Frankmayer, Ulderici: Oriničolistu, Fantoni, U Pulji A. Wassermann, F. Garbmichlo.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Istarska Posujilnica u Puli.
Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.
Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

Broj 63. Pula, u četvrtak dne 28. kolovoza 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. naju i računaju se na temelju ćnog cienika ili po dogovoru.

vrci za predbrojbu, oglase itd. ju se naputnicom ili polož- om pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Pulu.

od naručbe valja točno oz- čiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

to list na vrieme ne primi, eka to javi odpravničtvu u ovornom pismu, za koji se eplaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

ekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake, } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Prilog br. 63 lista „Naša Sloga" u Puli.

Izkaz prinosa

prispjelih

Ravnateljstvu „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru"

u Opatiji

Broj 2—3, 1902.

Ravnateljstvo „Družbe" primilo je tekom **mjeseca veljače 1902** sliedeće prinose:

	kruna. vred.
— G. Jakov Pekić, Gradac, slušatelj prava, iznos sakupljen medju djacima za neodposlane brzojave za hrv. univerzu	6·—
— Dr. Božo Vinković, odvj., Karlovac, sabranih po g. Petru Bariću na Baniji u kući g. Kordeša prigodom svatbe	10·—
— „Podružnica" u Sv. Martinu kod Buzeta	108 20
— Uprava „Obzora" sabranih prinosa u siečnju 1902	1383·45
— Veselo družtvo u Varaždinskim Toplicama	5·10
— G. Ante Iskra, učitelj, Baderna, sabranih za „dobru ruku" i uloženih u onu „Posujilnicu"	33·50
— G. Bernard Fürth, Beč, čist prihod od žigica za II. polulječe 1901	2154·—
— Uprava „Glasa Naroda", Zagreb, prinosa	7·89
— G. Dr. B. Vinković, Karlovac	5·02
— G. Ivan Poropat (Tomača) Dane kod Vodica sabranih prigodom vjenčanja g. Jure Brajković dne 27. siečnja	9·—
— G. Josip Flego, sabranih na predlog g. Zajca iz Fontana u družtvu jednoga Poljaka	2·10
— Uprava „Glasa Naroda", Zagreb, prinosa	4·89
— G. Dr. Božo Vinković, odvj., Karlovac, sabranih po g. Ivanu Kroato sa Banije	2·90
— G. Ivan Rabar, gimn. ravnatelj, Osiek, sabranih kod pisateljskoga stola g. rektora A. Aneta	10·—
— G. Vilim Panac, ljekarnik, Petrinja, sabranih tekom godine 1901 u škrabici njegove ljekarne	14·—
— Gdjica. A. M. Nadilo, blagajnica podružnice u Podgradu, razne prinose njoj predane	4·33
— Prigodom obdržavanja glavne skupštine kol. gosp. Zadruge, Opatija, u Beršeču dne 16. veljače sabralo se	15·—
— Dionička štedionica u Križevcima zaključkom svoje XXXI. redovite gl. skupštine daje kao podporu	100·—
— G. Jakov Kirac, Medulin, godišnje članarine	2·—
— G. Gjuro Gavrilović, Petrinja, daruje	400·—
— Občina Imotski na dar	25·—
— Belovarska županijska štediona daruje	100·—
— G. Julij Miran izručuje čisti prihod od koncerta obdržavanog dne 8. veljače 1902, u Opatiji od strane pjevačkog družtva „Lovor", K. 44·20, te poviše sabranih dne 10. veljače medju prijateljima u „Zori" K. 10·—, ukupno	54·20
— G. Dr. Ivan Jančiković, odvjetnik, Vinkovci šalje	40·—
— G. Josip Grašić, župnik, Beram	15·26
— Podružnica Sv. Ivan kod Buzeta, članarine i darove	59·30
— G. Slavo Dragić, namj. učitelj realn. gimnazije u Zagrebu, kao polovicu čistoga prihoda u intern. panorami u Zagrebu, prigodom predstave u korist Družbe i pazinskoga pripom. družtva	103·—
— Uprava „Hrvata", Gospić, prinosa	23·40
— G. B. Vinković, odvj., Karlovac, uručenih mu na odposlanje od raznih sabirača	47·—

Ravnateljstvo „Družbe" primilo je tekom **mjeseca ožujka 1902** sliedeće prinose:

— G. Ivan Rabar, ravnatelj gimnazije, Osiek, sakupljenih prigodom proslave dvogodišnice sretnoga braka g. Stj. H.	8·—
— Uprava „Agramer Tagblatt," Zagreb, nadoših njoj prinosa	50·—
— Novogradiška štediona daruje	50·—
— Pučka štediona, Kostanjica, podaruje prinos za ovu godinu	100·—
— Hrvatska čitaonica, Starigrad, Dalmacija, kao čist prihod od plesa na korist družbe	150·—
— G. Dr. B. Vinković, odvj., Karlovac, sabranih po g. Nikoli Sašek, trgovcu u Karlovcu na zdravicu Hrvatskoj prigodom krstitke u kući g. Ivana Kovačića, trgovca	8·18
— Dionička tiskara, „Obzor", Zagreb, sabranih	519·28
— Podružnica u Sovinjaku članarinu za god 1901	27·26
— G. Ante Štefanić, učitelj, Kaštelir, sabranih u veselom družtvu naših rodoljubnih mladica	9·—
— Podružnica Moščenice	—·—
— Gosp. Ivan Trinajstić, župnik, Dobrinj, sakupljenih pri večeri u Čitaonici	10·—
— Gosp. Josip Aničić, župe-upravitelj, Oprtalj, sabranih kao „dobru ruku"	32·—
— Uprava „Narodnih Novina", sabranih do 4. ožujka	324·—
— Dr. B. Vinković, odvj., Karlovac, predanih mu od g. Ivana Kroato sa Banije a sabranih medju drugovi u gostioni „Kruna"	3·50
— Gosp. R. K. Jeretov, Zadar, pripošilje sabranih u Dalmaciji	261·83
— Gosp. M. Poropat, Vabriga, šalje sabranih u veselom družtvu	5·—

Za uzkrs našeg prava
Kô jedna duša za slobodu mrieti!

Zadar, u kolovozu 1902.

Rikard Katalinić-Jeretov.

nebi tako bilo, moralo bi biti više
)-slovenskih djakah na srednjih
Primorja, nego li talijanskih djaka.
vali i Slovenci Primorja imadu,
poznato, do sada samo nižu gim-
Pazinu, premda sačinjavaju i po
j statistici većinu pučanstva re-
okrajina.
la dolazi ono židovče sa dokazom
stvu ovih pokrajina oslanjajuć se
ističke podatke o talijansko-nje-
srednjih i trgovačko-pomorskih
Njemu je to valjda malenkost,
lu u velikom središtu, kao što je
ie srednje talijanske škole, što
podpunu talijansku gimnaziju u
alijansku realnu gimnaziju u Pa-
jemačke srednje škole u Trstu,
Puli, koje polaze mnogi Talijani,
olje od talijanskih, dočim imadu
Slovenci tekar 3 godine svoju
u Pazinu.
nu nesmeta, što je trgovačko-po-
kademija u Trstu čisto talijanska
opet nautička škola u Lošinju
anska.
je to njemu malenkost, sve to
kao dokaz, da su spomenute po-
dijanske.
a je to čisto židovska logika.
am srednjih školah dočim imadu
reviše, pak nam dokazuju, da
a jer nepolazimo srednje škole.
500 hrvatsko-slovenskih djaka
a talijanskih ili njemačkih sred-
h tudjim jezikom i ti sami služe
onom listiću, da su Trst, Istra
talijanske pokrajine — jer inače
ih biti bar koliko i talijanskih
daju nam škola, da uzmognu do-
a nas neima u Primorju!!

nina i Jurina.

j' mačji jeneral težko obolel?
e vero, ter se je na Rokovu
kol tanca kako i kakov frkalas.
u mu za to na tribunale va

zna da znaju.
njin je pravo?
i, daj' ono naš človek, neb
spasižal ne!

* * *

da se spravlja va Hrvatsku.
Jur. Po kega zlodeja, ter ju nemore videt
ni napisanu.
Fr. Da gre obušat zeta, kega su mu za
20 let va hlad spravili.
Jur. Ma će čikat on njegov debeli sused!
Fr. Not, neka se zuje, ako mu ni pravo.

junak, heroj, sokol
si siv
metej div!
— Da herub

venca, 2 Hrvata, a ostali drugih narodnosti.

Ovi statistički podatci služe rečenomu listiću kao dokaz, da su gornje tri pokrajine talijanske ili bar po većini talijanske,

gospodarskog odjela hrvatske vlade, koji je izjavio, da vlada neće službeno sudjelovati kod izložbe, ali da će se veseliti, budući družtva i pojedinci sudjelovali dok ostanu na kulturnom i gospodarskom zemljištu. Kako čitamo u hrvatskih listovih, ponio je g. Karabljev iz Zagreba čvrstu nadu, da će Hrvati biti na sveslavenskoj izložbi u Petrogradu dostojno zastupani. Iz Zagreba krenuo je g. Korabljev u Ljubljanu, odakle će u Prag i Budišin. Čim se vrati u Petrograd, onda će petrogradski izložbeni odbor početi razašiljati službene pozive i potanke izložbene nacrte.

Njemačka.

Službeni listovi njemačke vlade osvrću se još te na posliednji sastanak careva u Revalu. Ističu sa zadovoljstvom, car Vilim pošlo za rukom pred sebe inače hladnoga napram nje skoga cara Nikolu. Ovaj da je obećao Vilimu, da će svimi silam na to, da se uzdrži svietski mir, nije car Nikola veći prijatelj i ratelj sveobćeg mira od cara Vili

Gospodarske vies

Sastanak istarskih vinog

U ponedjeljak dne 11. t. mj. sas u Trstu, osim pokretača Davanz giacoma, svi pozvani članovi priv odbora i to: prof. Oreste Gerosa dr. I. Canciani iz Poreča, L. C Giardo iz Trebinja, dr. I. Laz Labina, Karlo vitez Frank iz Pul pl. Petris iz Cresa, V. Mrak iz P Franzin iz Vodnjana i Fr. Ant Buja. Prisutni prihvatiše predlog sazove sastanak vinogradara te p program, o kojem bi se imalo na razpravljati. Konačni program će se na jednoj od budućih sjed djutim zamoliti će se zem. odb turno vieće za sudjelovanje njih ničkog osoblja.

Kokoši u voćnjaku. Dok vrtovima, u kojima sijemo povr šaju velikih šteta, jesu one od vel u voćnjaku. Tamo utamanjuju ko ličinka, gusjenica, crva, kukaca štetnika. Korist je neizbrojiva; s gusjenicom i kukuljicom, što uništen je predvidno cieli roj ku bi u dojdućoj godini puno šte voćkama. Uz neposrednu korist ozgor toga i posrednu i to, da k slobodne i dobro hranjene, više i lakše svoj porod uzgajaju.

Da odstranimo sa mramora crnila, uzme se benzinmagnezije pusti nekoliko minuta ležati n zatim tare se dobro krpom. To nekoliko puta i mrlja će sa nestati.

Izložba goveda. Zemaljsk vieće u Poreču obdržavati će sud ministarstva poljodjelstva dne u Livadah izpod Motovuna, okraj govedah sa nagradami, da se narodu volju za uzgoj goved oplemenjenja sadašnjeg plemen

Izmedju jednakih goveda, nagradu one, koje potiče od bi ženih od kulturnog vieća. Z mogu se naljecati goveda iz k tovun, Buje, Buzet i Poreč.

Izložba će biti podieljena n 1. bikovi do 3 godina; 2. b mjeseca napried; 3. telice — tako — ne izpod 18 mjeseca do 3½

Književne viesti.

Nova knjiga o glagoljici. U tiskarnici Vitaliani u Zadru izašla je važna knjiga za povjest glagoljice: „Borba za glagoljicu“ od D. Ive Prodana, I. dio: Povjest glagoljice i njeni izvori sa slikom sv. Cirila i Metoda. Pisac ponajprije razpreda povjest glagoljice i njezino znamenovanje u doba prvih slovjenskih prosvjetitelja, a k tomu pridodaje život sv. braće Cirila i Metoda. Nadalje kritički obradjuje cielu povjestnu gradju glagoljice, zaključke sabora, izjave uglednika i crkvenih dostojanstvenika. K prvom dielu ove liepe knjige dodao je i priloge, koji su znamenili za hrvatska prava na glagoljicu: Prilog A sadržaje okružnica pape Lava XIII. „Grande munus“ u latinskom i hrvatskom tekstu; prilog B i C sadržaje cieli Gincelov Codex o sv. braći i staroslovjenskoj službi božjoj te ocjenu Ginzelovu i Dinka Bartolinia o izvorima staroslovjenske liturgije; u prilogu D nalazi se znamenita kronika popa Dukljanina. Nadalje u prilo-

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima: **Uplate u krunama**
proti benim blagajne doseitelja:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.
Okružni odiel u krunama razpoložive u mjesta, 2% na svaku svotu.
Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podieliti i u tri diela.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.

	kruna. vred.		kruna. vred.
— G. B. Cettolo, inžinir, Petrinja, sabranih kojekuda	50·—	— Gosp. Niko Turato, farmacentički pomoćnik, Rieka sabranih	53·40
— Uprava „Hrvata“, Gospić, pripošilje	70·70	— Štedionа gorskog kotara u Vrbovskem daruje	50·—
— Uprava „Karlovač. Glasnika“ pripošilje	8·20	— Uprava „Hrvatskog branika“, Mitrovica, izručenih joj na odposlanje od više stranaka, ukupno	49·66
— Prigodom skupnog objeda iza občinskih izbora u Voloskom sabrano	52·—	— Gosp. Stjepan Dragašević, vjeroučitelj, Osiek, podarenih od svećenstva grada Osieka u mjesto vienca za pok. svećenika Rajka Kopčalića	20·—
— G. Ivan Stipac, ravn. učitelj, Smiljan, prigodom izpoviedi u kući župnika J. K.	12·60	— Prva lička štedionica, Gospić, daruje	20·—
— Bjelovarska štedionа daruje za tek. god.	50·—	— Uprava „Obrtne Udruge za štednju i predujam“ Zagreb, pripošilje u ime dara	200·—
— Samoborska štedionа, Samobor, daruje prinos	100·—		
— Podružnica u Zrenju po svom ravnatelju Anti Tončiću	29·62		

Opatija, 12. kolovoza 1902.

Za Ravnateljstvo:
Dr. N. Fabianić,
blagajnik.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača
IGNAGIJ KRON
Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.
U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, *krojački majstor.*

Gosp.
Lekarnar PICCOLI
Ljubljana.

Vaše železnato vino sem uporabljal z izvrstnim vspehom pri moji soprogi, katera je dolgo časa nervozna. Prosim Vas, da mi doposljete po pošti še šest steklenic zgoraj imenovanega vina.

Dr. L. Färber
c. in kr. stolni zdravnik.

V Gorici, dne 16. junija 1901.

Razprodaja se u lekarnah v Trstu, Istri, Dalmaciji, Primorskem, Goriškem, Tolminskem po K 2·40 steklenica. 4

„CROATIA“
osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je
GLAVNO ZASTUPSTVO
za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod **„Croatiae“** već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

U nakladi Tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

Broj 63. Pula, u četvrtak dne 28. kolovoza 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. naju i računaju se na temelju ćnog cienika ili po dogovoru.

ovci za predbrojbu, oglase itd. ju se naputnicom ili polož- om pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Pulu.

od naručbe valja točno oz- čiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

ko list na vrieme ne primi, eka to javi odpravničtvu vrorenom pismu, za koji se e plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake. } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utiskuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sablazan u Lošinju.

Pružamo Vam g. uredniče, novi dokaz djedovske „brutture" ovdašnjih nespašenjaka. Dne 7. o. mj. stigoše amo parobrodom „Villam" ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva iz Rieke preko 30 djaka hrvatskog sveučilišta u Zagrebu, koji su nakanili ljetos proputovati Dalmaciju, da se naužiju njezinih prirodnih i umjetnih krasota.

Pošto im bijaše Mali Lošinj prva luka, u koju dolazi parobrod, morali su i oni tamo. Kad se mladost podaje na izlete ili zabave, ona se i putem zabavlja i veseli po svoju. Tako su i rečeni djaci, čim se privezoše u našu luku, u blizini pristaništa zapjevali hrvatsku pjesmu tako skladno i složnoglasno, da su nekoja ovdašnja gospoda htjela znati u kojem se to jeziku pjeva. Znatiželjnikom odgovori jedan radnik: „Per ste i Vi rodjeni u Lošinju kako i ja, pak biste morali razumjeti, da se hrvatski pjeva.

Nakon toga izkrcaše se djaci te poglažiše mirno našu čitaonicu. Obašav prostorije, povečerale skupno u gostioni u istoj zgradi i kasnije vratiše se podieljeni mirno na parobrod.

Na odlazku sakupiše se na krmi parobroda, te na pozdrav nekojim Hrvatom, s kojimi se ovdje upoznaše, zapjevaše opet svojim materinskim jezikom. Nu oni nisu stalno slutili što ih čeka. Čim su naime zapjevali, zaurla plaćena od gospode ovdašnja fukara kao biesna, te stade najprije zviždati, pak vikati: „fora i šćavi! porchi de croati! pokazujuć izletnikom rogove i druge sramotne znakove.

Iz početka vikala su i urlikala ponajviše naručena djeca i djaci, ali do mala pridružila se ovim i takozvana talijanska inteligencija t. j. Cattarinichi Cosulichi, Martinolichi itd. itd. (Sve „puro sangue florentin!" Op. slagara.)

Dok je trajalo to barbarsko izazivanje gospodske fukare, dodje na obalu i ravnatelj ovdašnje c. kr. nautičke škole g. Cosulich, obazrev se naokolo, otišao je nekazav ni rieči svojim djakom, koji nisu stalno ni njemu ni zavodu izkazivali čast onim uličarskim postupanjem. Možete si misliti, da su djaci dobili još veći koraj kad su vidili, da g. direktor mučke odobrava njihovo prostačtvo.

Za te bezsramne demonstracije odlikovao se je osobito umirovljeni častnik c. i kr. mornarice Cattarinich, koji je plačenu i podmićenu dječurliju nagovarao: cighè! fisciè! trčuć od jednog do drugog kano izvan sebe.

Slučajno zabasaše na obalu dva c. kr. oružnika izvan službe te opaziv rečenoga častnika, kako strastno djecu i djake nagovara na izgred, rekoše mu, da nije liepo da on kao zrio muž nagovara i hucka djecu na demonstraciju. Na tu opravdanu opomenu odbrusi taj c. i kr. častnik c. i kr. oružniku srdito: „Vi neimate ovdje šta govoriti, Vi niste u službi, dajte mi Vaše ime". Oružnik mu ozbiljno odgovori: „Moje ime Vam nedajem, nego o tomu ćemo govoriti na drugom mjestu".

Kako vidite, ovdje neimaju nikakve vlasti nad ovdašnjom gospodom. Njim je slobodno izazivati i izgrede praviti, a na i ozbiljnu opomenu c. kr. oružnika postaju još drzovitijimi.

Sada čekamo, da vidimo što će kotarski poglavar g. pl. Scarpa, komu su oružnici stalno ovaj sramotni dogodjaj priobćili. On se nije valjda nadno ovakvim dogodjajem, kad je ono prošloga mesopusta ovdašnjim našim prvakom kazao: sono pienamente d'accordo col podestà per impedire la mascherata ai croati!

A što ćete Vi g. načelniče na ovakve sramotne činjenice Vaših jednomišljenika. Vi, koji ste svojim glasovitim „avviso" gradjanom javljali: „Verificandosi nei giorni di carnevale che succédono degli schiamazzi, atti a turbare la publica quiete ..... vengono severamente proibite mascherate .....", Vi, koji niste u navedenom slučaju pronašli potrebitim niti jednoga občinskoga stražara odposlati na lice mjesta, da preprieči izgred, koji osramoćuje pred licem svakog poštenog čovjeka naš grad.

Premda je ta sablazan trajala dulje vremena, nebijaše blizu onih, koji su dužni paziti na mir i red. Nijedna oblast nije se maknula, da dozove k pameti gospodsku fukaru i da ukori ili odstrani izgrednike. Dapače ni piloti lučkog kapetanata nemakoše se, već gledaše iz daleka mirno prizor, koji se dobro odgojenom čovjeku gaditi mora. Nu mi se tomu nečudimo, jer znamo da od glave riba smrdi, a na čelu sviju ureda i zavoda jesu ili Lošinjani — talijanaši ili njihovi prijatelji i istomišljenici.

Žao nam je samo to, što takvim postupanjem dolazi na slab glas naše mjesto i što to nije nimalo u interesu našeg ljećilišta, da se mirne i poštene tudjince odavle silom odganja. Tako nepostupaju sa gostovi ni Francezi ni Niemci, a ni Talijani u Rimu ili u obće u Italiji, ali naši talijanaši na ić, jesu veći patriote od njih!! Crn im obraz!

Mudrih li glava u tršćanskih židova!?

Glasilo tršćanskih židova i polusužbeni list tršćanske vlade, razpravlja u svojem broju od dne 19. t. mj. o narodnom značaju naših primorskih zemalja, ili kako ih on voli nazivati: „Venezia Giulia".

Njemu služi temeljem kod označivanja narodnog značaja jedne pokrajine školska statistika, kojom se služi i u ovom slučaju. Ovaj put uzeo je statistiku o srednjih školah Goričke, Istre i Trsta. Po toj statistici imade u Primorju 10 srednjih školah i to: talijanska gradska gimnazija u Trstu, talijanska državna gimnazija u Kopru, talijanska zemaljska gimnazija u Pazinu, njemačka državna gimnazija u Trstu, njemačka državna gimnazija u Gorici, njemačka državna gimnazija u Puli, talijanska gradska realka u Trstu, njemačka državna realka u Trstu, njemačka državna realka u Gorici, talijanska državna trgovačko-pomorska akademija u Trstu, talijanska državna nautička škola u Lošinju i hrvatska državna gimnazija u Pazinu.

U 10 srednjih škola da je bilo koncem školske godine 1901.—1902. u svemu 3441 djak, a od ovih da bijaše 2252 Talijana, 578 Slovenaca, 169 Hrvata, 404 Niemca, ostali Grci, Francezi, Englezi itd.

Na dvih trgovačko-pomorskih školah (u Trstu i Lošinju) bilo je 158 djaka, a od ovih 143 Talijana, 8 Niemaca, 3 Slovenca, 2 Hrvata, a ostali drugih narodnosti.

Ovi statistički podatci služe rečenomu listiću kao dokaz, da su gornje tri pokrajine talijanske ili bar po većini talijanske, jer kad nebi tako bilo, moralo bi biti više hrvatsko-slovenskih djakah na srednjih školah Primorja, nego li talijanskih djaka.

Hrvati i Slovenci Primorja imadu, kako je poznato, do sada samo nižu gimnaziju u Pazinu, premda sačinjavaju i po službenoj statistici većinu pučanstva rečenih pokrajina.

Sada dolazi ono židovče sa dokazom o talijanstvu ovih pokrajina oslanjajuć se na statističke podatke o talijansko-njemačkih srednjih i trgovačko-pomorskih školah!! Njemu je to valjda malenkost, što imadu u velikom središtu, kao što je Trst, dvie srednje talijanske škole, što imadu podpunu talijansku gimnaziju u Kopru, talijansku realnu gimnaziju u Pazinu i njemačke srednje škole u Trstu, Gorici i Puli, koje polaze mnogi Talijani, jer su bolje od talijanskih, dočim imadu Hrvati i Slovenci tekar 3 godine svoju gimnaziju u Pazinu.

Njemu nesmeta, što je trgovačko-pomorska akademija u Trstu čisto talijanska i što je opet nautička škola u Lošinju čisto talijanska.

Sve je to njemu malenkost, sve to služi mu kao dokaz, da su spomenute pokrajine talijanske.

Zaista je to čisto židovska logika. Nedaju nam srednjih školah dočim imadu svojih i previše, pak nam dokazuju, da nas neima jer nepolazimo srednje škole.

Okolo 500 hrvatsko-slovenskih djaka muči se na talijanskih ili njemačkih srednjih školah tudjim jezikom i ti sami služe kao dokaz onom listiću, da su Trst, Istra i Gorička talijanske pokrajine — jer inače moralo bi ih biti bar koliko i talijanskih djaka. Nedaju nam škola, da uzmognu dokazivati, da nas neima u Primorju!!

Franina i Jurina.

Fr. Ča da j' mačji jeneral težko obolel?

Jur. Bora je vero, ter se je na Rokovu vrtel okol tanca kako i kakov frkalas.

Fr. A znaju mu za to na tribunale va Trste?

Jur. To se zna da znaju.

Fr. Pak ča njin je pravo?

Jur. Dragi ti, daj' ono naš človek, neb onako spasižal ne!

* * *

Fr. Šlocarić da se spravlja va Hrvatsku.

Jur. Po kega zlodeja, ter ju nemore videt ni napisanu.

Fr. Da gre obušat zeta, kega su mu za 20 let va hlad spravili.

Jur. Ma će čikat on njegov debeli sused!

Fr. Not, neka se zuje, ako mu ni pravo.

PODLISTAK.

Dru. Matku Laginji.

(1852 — 1902.)

Prometej div,
Kad klonula je starim mužka snaga
I našao se živ
Na strah i trepet tudjinskoga vraga
Dušmanina hrvatskoga sbora — —
Nad Učkom planu sjajna, nova zora,
Jer Ti si ustô snažan poput lava
Uz subornika hrabrog Vjekoslava
Na branik doma, branik roduog praga!
Tedeset ljeta,
Što Providnost sveta
Tó heruba Te posla ovom kraju,
Tedeset ljeta kano sanak minu,
Već četvrt vieka tješiš otačbinu
I njenoj tuzi i u gorkom vaju . . .
I junak, heroj, sokol
Si siv
Prometej div!
— Dà herub
Ognjenim si mačem
Zavitló desnom
Proti otimačem,
A Markov lave
Nekoć gorde glave
Pred Tobom, dive, pognuo je šlju,
Ukrotio si njegvu sinjoriju;
Od rana ljutih lav već shrvan rida,
A ti ga strati novi Leonida!

— — — —

I vojuj dalje
A rod Te cieli u Tvom boju prati
I sto srdaca vruću molbu šalje
Do neba za Te, gdje se sunce zlati!
I neka Markov grivnom svojom trese,
I neka riče, siplje svoje biese,
Nek prieti dušman kleti!
Ta Istra naša umilna i biela
Termopila je ciela — — —
I mi smo spremni, a uz Tebe lava
Za uzkrs našeg prava
Kô jedna duša za slobodu mrieti!

Zadar, u kolovozu 1902.

Rikard Katalinić-Jeretov.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Njeg. Veličanstvo u Puli. Dne 1. septembra dolazi Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip posebnim vlakom u Pulu, da prisustvuje velikim vježbam vojne mornarice. Sa postaje Divača krenuti će dvorski vlak nješto okolo devet sati u jutro te će proći kroz postaju Buzet u 9¾ sata u jutro. Dne 4. septembra na večer vratiti će se Njeg. Veličanstvo istim putem natrag u Beč. Odlazak iz Pule ustanovljen je na 6 sati poslie podne.

Uslied smrti nećakinje Njegovoga Veličanstva Margarite Sofije, nadvojvodkinje wirtemberške te sestre našega priestolonasliednika nadvojvode Frana Ferdinanda, jest odklonjena svaka službena svečanost u Puli te uslied toga su obustavljene sve radnje, koje su se činile oko pripravah za razsvjetu brodova i grada.

Još nedavno pisale su bečke novine, da će Njeg. Veličanstvo preko Trsta u Pulu, ali kako je iz gornjeg razvidno ta viest se neće obistiniti.

Molimo naše prijatelje, da nam sa svih postajah jave o dočeku i pozdravu Njeg. Veličanstva.

Vježbe ratne mornarice obdržavati će se dne 1., 2. i 3. septembra o. g., a razviti će se izmedju Pule i lošinjskih otoka. Osim brodova ratne mornarice sudjelovati će vježbam na kopnu pješačke čete, koje su stigle u Istru s južnih strana monarhije. Tim vježbam prisustvovati će i Njeg. Veličanstvo sa svojom pratnjom.

Novo katoličko družtvo „Circolo cattolico di lettura a Pola", kojemu je namjestničtvo — kako jur javismo — već potvrdilo odnosna pravila, započeti će za koji dan svoju djelatnost.

Mi pozdravljamo iskreno novo katoličko družtvo u nadi, da će ono biti u istinu katoličko; da se neće dati pod kiriju lažiliberalnoj gospodi poput mnogih drugih katoličkih družtava i listova u Primorju.

Bude li ono u istinu katoličko, tad će se bez dvojbe brinuti i za to, da bude naš narod u ovom gradu uživao u svojem materinskom jeziku sve one vjerske poduke i utjehe, koje se inače diele i nudjaju takodjer divljakom u dalekim stranam svieta.

Čudna logika. Puljsko redarstvo nije privolilo, da bi smio ruski pjevač g. Vladimirov dati koncerat u zatvorenoj sokolskoj dvorani članovom „Sokola" i „Čitaonice", nu zato je dulo dozvolu, da smije pjevati na otvorenom vrtu restauracije „Budweis". Gosp. Vladimirov, te gospodjica Karabović već 15 dana pjevaju u tom vrtu te uprkos tome što pjevaju ruske, maloruske te poljske pjesme, nije se još nijedan slušalac porusio, a sigurno se nebi bili porusili niti članovi „Sokola" niti „Čitaonice". Krasne ruske pjesme potamnjuju sav razkalašeni talijansko-njemački „tingl-tangl" tako, da se slušatelji upravo nasladjuju, kada čuju liepe narodne akorde ruske. Preporučamo našemu občinstvu, koje želi slušati u istinu nešto ugodnoga, neka nepropusti priliku posjetiti restauraciju „Budweis". Gosp. Vladimirov ostaje ovdje samo do subote.

Don Buzolić tuži — „Našu Slogu!" U broju 61. donieli smo kratku pritužbu mnogobrojnih žitelja alturskih proti g. Buzoliću. S tom viešću našao se je don Buzolić uvriedjen. Upozorujemo Alturce, da jim se evo pruža prilika preko našega uredničtva dokazati, da je ono, što se pisalo, do točke istinito.

Bačve na prodaju. U talijanskih listovih čitamo, da su u c. i kr. arsenalu u Puli na prodaju 42 stare bačve za vino i to: 30 bačava od 750 litara i 12 bačava od 1000 litara.

Ponudbe biljegovane sa biljegom od 1 K valja poslati do 3 sata po podne dne 10. septembra o. g. u zatvorenom pismu pod naslovom: „Offerte auf Fässer" (ponudbe za bačve) priloživ jamčevinu od 3% na ponudjenu svotu i to na zapovjedničtvo c. i kr. pomorskog arsenala u Puli.

Bačve može se pregledati u satovih radnje u arsenalu, te će ih morati kupac uzeti iz arsenala najdalje do 14. septembra g. 1902.

Požar u Peroju. Nepoznatim dosada načinom zapalila se je kod Peroja dne 22. o. mj. občinska šuma, te su oganj domaći stanovnici pomeću puljskih vatrogasaca nakon dugotrajnog i uztrajnog rada tekar sliedećeg dana pogasili.

Pazinski kotar:

Mlada misa u Pićnu. U razdoblju od 50 godina slavila je čestita i rodoljubna obitelj Kurelić a s njom svi pitomi Pićanci i mnogi prijatelji s drugih strana po drugi put rietku i krasnu svečanost mlade mise: Velečastni g. Matija Kurelić pristupio je naime dne 16. tek. mj. oltaru božjemu, a g. 1852 misio je prvi put pokojni sad pop Ivan Kurelić.

Bilo je oko desete i pô, kad je od mladomisnikove kuće sjajna povorka uz glazbu krenula put u nekadašnju stolnu crkvu starih biskupa pićanskih. Crkva bila ti je dubkom puna. Sve su oči bile uprte u čestitoga g. mladomisnika, pa kad on zapjeva prvi put „Gloria", zaorila je crkvom krasna jedna „Gloria" glazbenog učitelja Rota, čija je misa tom prigodom pjevana, a koncem mise rušio se zanosno divni Ricci-ev „Te Deum laudamus".

Iza liepe crkvene svečanosti sakupili se mnogobrojni prijatelji kod banketa u liepo nakićenoj dvorani. Budi tu mimogred rečeno, da su bili zastupani cilindri (takozvani starići) i kmetski klobučići. Da si tudjinac, da ne poznaješ ni okolnosti ni ljude, mogao si već iz toga razabrati, kojim duhom dična naša obitelj Kurelić diše i kakove prijatelje ima. Med objedom palo je i liepih nazdravica. Prvi je čestitao mladomisniku velečastni i velezaslužni gospodin Vjekoslav Spinčić. — Gospodin mladomisnik zahvali mu najsrdačnije, iztaknuv istom prigodom i onu pravu nježnu i goruću ljubav do svojega naroda. — Obitelji, naročito gospodji majci, koja je narodu darovala i dičnog sokola, veleučenog g. dra. Šimu, pazinskoga načelnika, nazdravio je veleučeni g. dr. Dinko Trinajstić, drugi duhovni otac mladomisnikov. Spomenuti moram takodjer krasnu, velezaslužnomu g. Spinčiću izrečenu nazdravicu od veleč. g. Grašića, koji je u crkvi bio držao ganutljivu zgodnu propovied. A nesmijem mimoići ni onu mladomisnikova brata g. dra. Šime svim prisutnim. — Veselje i radost čitala se na svakom licu, a na majčinom vidjevao bi i suza radostnica. Obća živahnost, koja vladaše dvoranom, bje često povećana njekojim krasnimi hrvatskim zborovima. Nije falilo ni narodnih istarskih pjesmica, onih čistih izlieva bolne duše, koja stenje....

Napokon oglasi se i veleuč. g. dr. Červar za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu. Unišla je liepa svota od 149 K ujedno sa onim 10 K poslanim od velečastnog g. dekana Nežić-a iz Čepića i 2 K darovanim po gosp. Y. iz Pićna. Sam g. mladomisnik pristupio je istomu družtvu kao utemeljiteljni član sa svotom od K 100. — Počelo je već mračiti, kad su se gostovi opraštali, kad je težka seljačka ruka stisnula gospodsku, noseć svaki u grudima liepu uspomenu i kepu nadu u gospodina mladomisnika, komu od srca želimo, da bi na mnogaja misio i radio za duševni i tjelesni spas potlačenoga istarskog seljaka!

Tinjanci — pozor! Trščanskomu „Abreiću" pišu iz Tinjana tobož, da ako ih nada neprevari i ako bude pučanstvo iz Tinjana, Kringe i Sv. Petra u Šumi ostalo vjerno svojim zaključkom, stvorenim na sastanku u nedjelju u Sv. Petru u Šumi, to će stalno hrvatska stranka i s njom „il famoso" Šime Defar učiniti „tombulu".

Mi nedržimo ništa do piskaranja rečenog listića, ali opreznosti nije nikada previše. Radi toga upozorujemo naše prijatelje u onoj občini, da budu na oprezu, jer će stalno pazinske propalice sve poduzeti, nebi li im pošlo za rukom smutiti onaj pošteni naš narod. Pozor dakle rodoljubi i prijatelji puka!

Posliedice pijanstva. Dne 25. usmrtio je brzavlak na pruzi istarske željeznice kod postaje Cerovlje nesretnog seljaka Antuna Bašića, koji se je pijan legao na tračnice. Prokleto pijanstvo, koliko li žrtava zahtjevaš!

Porečki kotar:

Iz Poreča nam pišu, da je bio ondje ovih dana odaslanik c. kr. namjestničtva u Trstu mjernik Levi, da pregleda tamošnju zgradu, u kojoj se nalaze c. kr. uredi.

Kako je poznato zahtjevali su zastupnici iz Poreča u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora, da se tamo sagradi čim prije nova zgradu za državne urede, jer da je sadašnja trošna i pogibeljna.

Spomenuti mjernik pregledao je podrobno svu zgradu i pronašao, da je u istinu trošna, nu nipošto pogibeljna. On je obećao, da će vlada u što kraćem roku poduzeti potrebite popravke u zgradi, koja treba doista u svakom pogledu dosta popravaka.

Občinski izbori u Buzetu obavili su se dana 19., 20., 21., 22. i 23. tek. mj. iz tihana, kao da se radi o kakvom svakdanjem poslu. Ordje izbori nemaju više onoga zamašaja i one važnosti, što su je nekada imali. Danas stariji ljudi govore mladjim o občinskim izborim od godine 1885., kad su svi izbornici po pet dana i pet noći pod Buzetom taborovali, kao o nečem, što se dogodilo u srednjem vieku, a mladji se čude s jedne strane uztrajnosti svojih otaca, s druge kako se moglo takova šta dogadjati. Nikad više onakvih vremena!

Prva tri dana birali su sada oni trećega tiela. Akoprem se nije čulo, da se kane protivnici upustiti u borbu, došlo je ipak na izbor više izbornika, nego godine 1897. Onda jih je bilo 387 a ove godine 446 od 2959 izbornika. Dne 21. tek. mj. odlučili su kolovodje protivnika, da će pokušati sreću u prvomu tielu. Poslali su tekliće i agitatore u svaku občinu i u svaki odlomak, pisma i brzojave na sve strane i hvastali se, da toga puta će prvo tielo biti njihovo, a drugi put će dalje. Kad su naši ljudi vidili to njihovo napinjanje, prenuli su se bogme i oni, pa već sliedećega dana došlo je 147 od 754 upisanih izbornika, dakle trećina njih i razmierno više nego li u trećem tielu. Sliedećega dana je bio izbor u prvom tielu. Naši grnuli jedan za drugim i napunili dvoranu već s početka. Protivnici se sabirali po krčmah i kod svoga „spasitelja", pobrojili se, ali jao, tužna njim majka, malo jih je, vrlo malo! Objesili glave, zaboli od srama oči u tlo i jedan po jedan kradomice odšuljali se iz grada. To li si kadar učiniti ti Rigo Rigoviću sa svojimi litrami, sa svojimi smotkami, sa svojimi socijalističkimi blezgarijami, ti, koji si se hvalio, da kad bi htio, bio bi u tri dana glavarom? Nije to, dragiću, posao za tebe! Ostani kod smrekve i razbijene spinete: bolje ti pristaje!

Od 240 birača došlo je i glasovalo za našu stranku 117. Nekoliko starijih i nekoliko bolnih, koji su bili voljni doći, ostali tu doma. Uz toliko saučešće je li bilo mjesta protivnim kandidatom? Ne i dobro je, da su se uztegnuli, al opet sramota je kupiti i dizati vojsku, pak nepokazati neprijatelju ni nosa! Tako rade djeca i kukavice, a ne junaci!

To je eto drugi put što se u Buzetu obavijaju izbori jednogłasno. Do sloge i rada ondješnjih rodoljuba stoji, da protivnici ne budu nikada više imali volje, da se dižu proti narodnoj sviesti. To će ovisiti sve o radu novoizabranoga zastupstva, kojemu želimo, da se izkaže još hvalevriednijim i zaslužnijim od prijašnjih!

Ne možemo zaključiti, a da jednu samu zgodicu ne priobćimo. Na koncu izbora u drugom tielu došao je buzetski gradjanin Anton Rigo pok. Bastijana, stolar, te glasovao za samoga sebe. Je li to šala, poruga ili izraz nepovjerenja prema prijateljem i protivnikom? Bilo kako i što mu drago, mi ga toplo preporučamo našim kmetom! Nek mu se i oni porugaju malko kada bude tražio radnje!

Još je ljepše, da se našao i jedan c. kr. kontrolor u miru, koji je pošao za Rigom, te glasovao za njega. Obično, tko ima mirovinu ima i koji bieli vlas, a sa bielimi vlasi dolazi i ozbiljnost. Gospodin kontrolor ima prvo i drugo, ali treće, bi reć, da ne!

Iz Klenovšćaka u Ćićariji: Dne 16. o. mj. na dan sv. Roka slavimo kod nas svečara istog imena. Do 2000 ljudi sabralo se je iz Sluma, Prapoća, Rašpora, Račjevasi, Lanišća i Bergudca u Klenovšćaku u onoj maloj, a jako ukusnoj crkvici. Zastave se vile papinske, carske, hrvatske i slovenske, zelenje odieno crvenim, belim, mudrim cviećem učinilo je na čovjeka impozantan utis. Propoviednica učinjena pred crkvom bila je sva ovijena lipovim cviećem. Mjesto je bilo tamo velezaslužnomu župniku iz Vodica, vlč. g. J. Dolžanu, koji je proslavljao sv. Roka, potaknuće i primjer naš u ovršivanju djela milosrdja. Nakon sv. mise, koju je odslužio domaći župe-upravitelja uz azistencu vlč. gg. Vrbke, župe-upravitelja iz Lanišća te L. Tonkovića, kapelana iz Sluma, uredila se je veličastvena procesija, u kojoj se je nosilo po selu umjetno izradjene kipove sv. Roka i bl. dj. Marije. Naslađivali smo se gledajuć onaj uzorni red, koji je vladao kod te procesije. Sve tri bandere (klenovska, trstenička i brešljanska) zauzele su svoja mjesta; veliko razpelo, okićeno crvenimi georginkami, modrimi liljani i bielimi vrtnicami dielilo je mužku i žensku djecu, pak onda redali se mužki po dva i dva. Za svećenstvom i ovienčanimi kipovi sv. Roka i blažene dj. Marije uvrstili su se članovi bratovštine sv. Roka sa upaljenim svećama, njima na čelu naš velevriedni g. Matko Sanković, pak za tim ženske. Medju pucanjem mužara i „kampelanjem" zvonova počeo se plesti vjenac ljudi po putu okrašenim zelenim granama, rjuhom i oltaričima. Glasno se pjevalo u ljudima razumnom jeziku: „Slavljen gospodin Bog Sabaot", a narod sprieda i zada kipova svietaca nije se sramio krunicom u ruci javno preporučivati se zaštiti sv. Roka i bl. djevice Marije. Nadamo se, da ćemo ovaj čin bogoslužja naći napisan u knjigi života za našu krševitu Ćićariju, jer bio je u istini dan, „koga je učinio Gospodin". (Gospodin dopisnik neka nam oprosti, što smo dopis oklaštrili radi premalenog prostora. Ur.)

Iz Vabrige nam pišu 19. augusta 1902.: Kako po cieloj monarhiji, tako se je i u našem mjestu proslavio sedamdesetdrugi rođjendan Njegova Veličanstva. U predvečer bilo je pred školskom zgradom izpaljeno njekoliko raketa, što nije bilo doduše po volji našemu „manjifiku" županu Bernobiću, jer je odposlao svojega pandura Stojnića na lice mjesta, da prepriečí ovaj znak radosti. Ali naš g. učitelj Nežić znao je nasititi vuka, puštajući kozu cielu, kažući panduru, da slaviti veseli dogodjaj za cesarsku kuću i za našu državu i dati vidljiva znaka toj radosti, nemože da bude zabranjeno i da za to netreba posebne dozvole, u ostalom pako, da ovo je tek priprava za sutrašnji dan i da se je u predvečer htjelo samo pokušati, hoće li paljenje raketa uspjeti. Medjutim

učitelj nebeski lien pak podje ravno do
kr. žandarmerije, koja, doznavši za stvar,
kako ništa ne prigovori, dapače osokoli
da priredi manifestaciju radosti.

Dne 18. u jutro darova veleč. g. župnik
razza tihu sv. misu, kojoj prisustvova
olska mladež polazeća družbinu školu i
oštvo naroda. Milo je bilo viditi ono
djece pod vodstvom g. učitelja Nežića
onaj naš svjestan narod iz Vabrige sa
ojimi prvaci. Domaći izrodi, prodanci,
r sužnjevi porečke gospode nisu se pri-
zali, a pripovjedaju nam, da nisu bili
od sv. mise niti u župnoj crkvi u Taru,
eć da su odposlali onamo 22 (slovom
vadesetdva) učenika „Legine" škole pod
rodstvom g. učitelja Gladića. Taj broj
državа sve što u obće može takozvana
„vukalanda" u našem selu sakupiti — a
i ova nevina djeca žele od srca, da se
pridruže našima, ali okrutna volja njihovih
roditelja, ili bolje, volja porečke sinjorije
njim toga nedopušta,

U večer pružala je naša školska zgrada
zvanredno liepu sliku. Bila je sva raz-
svjetljena sa svićama i lampijoni, a među
svićama vidilo se i cvijeća. Na prvom podu
okupila se školska mladež pa zapjeva pod
ravnanjem g. učitelja carevku, uzkliknuv
a koncu tri puta „živio" Njegovomu Ve-
ičanstvu. Da nijesu toga nikada učinila
va nedužna grla! Pokaže se gorespome-
uti u podpunoj paradi, pandur, prokrči
put kroz množtvo naroda sakupljenog
dkrivenih glava na prostoru pred školom,
badje izvana školske zidove, kako da
će valjda .... Oberdankove petarde i
nidje u školu, gdje su djeca pjevala. Tu
apovjedi g. učitelju, da „živio" se ne-
mije klicati a pjevati i tamburati da se
može. Ali i ovoga puta našao je u gosp.
učitelju čovjeka na svojem mjestu, pak
nakon što je bio skoro četvrt ure u školskoj
zgradi i zanovjetao nekojim našim prva-
kom, koji su pomagali kod razsvjete, pošao
je svomu glavaru da mu učini „raport".

Dok su djeca pjevala i dok su tambu-
raši prvi put dosta ugodno iznenadili ob-
činstvo sviranjem, palilo se pred školom
rakete na sveobće veselje i radost. Izim
carevke odpjevale se još dvie tri nevine
pjesmice, a proslava svrši time, da na
koncu još jedanput zapjevane carevke se
uzkliknulo tri puta „živio". Njegovomu
Veličanstvu.

Ova skromna ali iskrena i dostojan-
stvena manifestacija čuvstva odanosti na-
šemu cesaru, duboko se i preugodno doj-
mila našega naroda, jer je to prvi put,
da se što takova u ovakoj formi dogadja.
A čuli smo pak od poštenog Talijana u
Vabrigi, koji neće da puše u rog gospod-
skih ulizica, da Vabriga takva šta nije
doživjela i da će se za stalno svi dugo sjećati
toga dogodjaja pohvaliv pri tomu rad i
nastojanje učitelja Nežića oko uzgajanja
djece i odraslijih u prirodno - narodnom
duhu.

Prije nego završimo, poručujemo g.
županu Barnobiću, da drugi put i u svakoj
prigodi dade pametnije instrukcije svojoj
desnoj ruki, to jest pand . . uru Stojniću,
koji se ponaša strastveno i surovo, da se
čovjeku upravo gadi. Mjesto da ga po-
šalje zanovjetati g. učitelju, neka ga po-
šalje njemu u školu, da se nauči barem
podpisati svoje ime i prezime, da ne do-
živi jadan još jedanput sramotu kako
onomad pred c. kr. tribunalom u Rovinju,
gdje se začudiše onakvom gjeneralu „senza
firma".

G. c. k. kotarskog poglavara Lasciac-a
pak pitamo, da li je zabrana klicanja
„živio" Njegovomu Veličanstvu uzsljedila
njegovim znanjem, ako nije, kako će se
opravdati ponašanje občinskoga strážara i
njegovih patrona; ako je ipak g. kapetan
izdao rečenu zapovjed, preporučamo ga
hrvatskim zastupnikom u Beču, da mu
priskrbe odlikovanje i promaknuće.

U bližnjem Taru bio je također kako
ako proslavljen rodjendan Njegova Ve-
ičanstva sa sv. službom božjom uz pa-
nje mužara i učestvovanje školske djece,
zastupnika oblasti i priličnog broja puka.
Čudno nam se činilo, što su orgulje mra-
morkom šutile, jer znamo, da prijašnjih
godina su svirale i na ovaj dan. Ako su
pokvarene, bilo bi zgodno i od potrebe
da se poprave; kad se troši za druge
predmete, može se i za orgulje (gospodin
upravitelj župe i občine valjda nas ra-
zume). Gospoda crkveni pjevači, koji su
inače dosta vrstni, bili bi mogli mjesto u
občinskom uredu zapjevati u crkvi carevku,
pak se nebi bili možda pomutili kao što
su se opetovano pomutili u občinskom
uredu. Bog znade, nebi li ih bio Duh
Sveti bolje nadahnuo nego li je onomad
bio nadahnuo g. Fulina da ne ide u Va-
brigu misiti.

Velika nesreća. Iz Baderne — ob-
čina Poreč — pišu 17. o. mj.: Danas
osam dana bijahu ovdje kod rodbine u
posjetu Marija Bubičić i Ivana Poček iz
Sv. Ivana te Kate Pribetić iz Dračevca.
Na večer vraćahu se rečene tri žene na
voziću jednog seljaka; upregnuta bijahu o
vozić dva magarca. Izpod Baderne nedale-
leko križišća, gdje se cesta spušta nizbrdo,
poplašiše se magarci i stadoše kao biesni
tr̆cati. Vlastnik nastojao je uzalud da po-
plašene magarce zaustavi. U tom biesnom
trku udari voz o jedan čunj tolikom si-
lom, da se je voz prebacio, jedna daska
udari Mariju Bubičić tako močno po glavi,
da je ostala na mjestu mrtva, dočim je
Ivana Poček bačena silom iz voza uda-
rila glavom o kamen te ostala također
odmah mrtva. Treća žena zadobila je više
rana, radi kojih će dulje morati da čuva
postelju. Seljaku nije se dogodilo ništa.
Od mrtvih žena ostavila je nesretna Bu-
bičić petero drobne dječice.

Lošinjski kotar:

Položio čast načelnika. Čitamo u
talijanskih listovih Primorja, da je položio
čast načelnika grada Krka g. Antun Purga.
Isti listovi predbacuju bivšem načelniku,
da se je prenaglio i da je nepromišljeno
postupao.

**Pišu nam „Izpod Brda — kod
Beloga"** na otoku Cresu: Dne 10. t. mj.
bi ovdje obavljena riedka svečanost. Pri
koncu prošastoga vieka bi povišen na sve-
čeničku čast mngč. Dragutin Brajković III.
reda braće sv. Franciška, dne 14. oktobra
g. 1900. mngč. pop Ivo Vinodolac, a dne
10. ovog mjeseca, mngč. pod Andre Ban
Androv. Prošlo je više od vieka, da ovdje
nije nitko odčitao mlade mise dok nisu
ova zadnja dvojica. Zadnji je bio blage
uspomene pod Dinko Arnićević, i to go-
dine 1792.

Zasluga ide, za Bogom, mngč. popu
Mihovilu Mužini — uzornomu župniku u
Dubašnici, koji se je kano upravitelj ove
župe, riečju i djelom, poput brižljivoga
otca, starao da spomenuta trojica idu ne
samo na nauke, nego da njim prisbrbi
najjeftiniji stan, hranu i podporu od naše
dične — „Bratovštine".

Budući da sada neima nikoga iz ove
župe na naukah i bojati se je, da će proći
mnogo godina dokle koj podje, spomenutoj
svečanosti prisustvovalo je množtvo na-
roda iz župe te iz susjednih župa, tako
da crkva, koja je dosta prostrana, bila je
puncata. Na 10 sati točno počme svečana
sv. misa. Iza evandjelja držao je propovied
domorodac i suzemljak mngč. pop Ivo
Vinodolac, koj se nalazi u porečko-puljskoj
biskupiji, i to u gradu Labinu. Govornik
je poznatom vještinom orisao dostojanstvo
svećeničko te potaknuo mladomisnika na
ljubav i zahvalnost prama roditeljima, do-
brotvorcima i narodnosti, kojoj pripada.
Pri koncu preporučio mu, da se sjeti u
molitvah i na sv. misah onih, koji u
tamnih grobnica počivaju, na koje su
rieči, mnogi ronili težke suze. Bog ga po-
živio i uzdržao mnogo godina u životu,
na ponos i diku crkve, u na uhar domo-
vine, uz to želimo, da još kadkada stupi
u milo i rodno svoje mjesto, da čujemo
rieč božju iz ustiju njegovih. Živio!

Mladomisnik, sa dvojicom drugarah,
od kojih jedan iz Dubašnice — otok Krk,
a drugi iz Cresa, primi sudjakonat i dja-
konat od nadbiskupa Goričkog, a presbi-
terat, u odsutnosti diocezanskog biskupa
presvj. Mahniča, od presvj. Petrisa iz Cresa
— biskupa od Esbon — pl. Dolammare.
Nadati se je, budući presvj. Petris neimade
zakonitih baštinika, nego jednu neć-kinju
neudatu, a imade prostranog posjedstva u
župi Beli, te budući su njegovi pradjedovi
većinom u Belom i bivali, da će štogod
od svojeg imetka ostaviti ovom pučanstvu
jer je zaljubljen u ovaj narod, osobito
sada, pošto je redio mladomisnika o kojem
je govor. Jedino mogao bi ga prečiti u
takvoj nakani sadašnji župnik, ali budući
star, kano mu je zadovoljio mngč. Mužina
natjecavši se za župu Dubašljansku, tako
će mu brzo zadovoljiti i ovaj, koj će, kako
se govorka, zaprositi čim prije mirovinu,
dakle puče Beljski veselo, te nastoj —
ljubiti zahvalnosti izkazati onomu, koj te
može usrećiti.

Tebi pope mladomisniče želimo, da
Te Bog blagoslovi, poživi i uzdrži u zdravlju,
preporučavajući Ti toplo, da nastojiš sli-
diti izgled onih, s kojimi si spojen vezom
krvi, ljubavi i narodnosti. Živio mladomisnik Bon! Živili Beljani! X

Sa Vrha občina Krk 20. kolovoza
1902. nam pišu: Zadnji put sam bio
obećao javiti nešto o našim javnim ure-
dima, pa me evo da izvršim svoje obećanje.
Počimljem sa sudom. Tamo, gdje se ima
pravda krojiti svima, morali bi prvi uvi-
djeti da se mora puku suditi u jeziku,
koga razumije, te da na sudu u Krku
nema talijanština mjesta, a ako se činov-
nici njime služe, da je to velika nepravda
po Hrvate. Dok opažamo, da na sudu
osim dvie časne iznimke — od kojih je
jedan pisar — ne zna nitko od činovnika go-
voriti dobro hrvatski, te da tamo nalaze za-
klonište talijanski djaci, koji niesu mogli
u gimnaziji napredovati, dotle neka se
nitko ne usudjuje reći, da daje Hrvatima
ono što ih ide. Ti djaci rade doduše kao
bezplatni pisari, ali kao takovi čekaju dva
mjesta sa plaćom. Talijanske djake, koji
niesu mogli napredovati u gimnaziji, pri-
mati na sud kao bezplatne pisarčiće, znači
potalijančivati urede. Ako nije tako, neka
odgovori koga se tiče! Na gruntovnici nije
skoro niti moguće progovoriti rieči hr-
vatske, a da se ne mora pozvati tumača.
Je li to pravednost? U samom se uredu
uredjuje sve talijanski osim poziva, kojima
se pozivlju naši ljudi na sud te nekojih
drugih malenkosti. Još nešto: Na sudu je
među ostalim onako iz milosrdja pribijen
i hrvatski oglas, kojim se javlja, da se
mogu ovjerovljivati i na sudu podpisi od
9—12 sati u jutro, ali kad se dodje u tom
poslu, onda dotični činovnik — tako se
bar glasa po Krku — odgovara: „Sad
i mademo nodara, idite k njemu."
Nadamo se, da će se dati stvar izpitati i
proti krivcu, ako je zbilja ovaj slučaj
istinit, poduzeti shodne korake, a naše
ljude opominjemo, neka idu ovjerovljivati
podpise samo na sud, jer to činovnik
mora obaviti, a kad ne bi htio, neka se
odmah prituže na zapisnik. Mi ne vje-
rujemo, da se je sličan slučaj dogodio pod
upraviteljstvom sadanjeg g. sudca. Od nje-
gove se dakle pravednosti nadamo, da će
ne samo stvar točno izpitati, nego i sve
učiniti, da se sličnі slučajevi, u koliko od-
govaraju istini, ne ponavljaju, i da će
zadovoljiti želji Hrvata, te provesti naše
temeljne zakone. Svakomu svoje!

Kad bi htio nastaviti, mogao bi ispu-
niti ovakvim sličnim stvarima cieli jedan
broj „Naše Sloge", ali za danas dosta, a
do prigode ćemo se prošetati do mora,
sve do tamo gdje se pobire od našeg
hrvatskog seljaka, krvavim potom zastu-
ženi novac. Do vidova na poreznom uredu!

Trst.

Imenovanje. Predsjedničtvo prizivnoga suda u Trstu imenovalo je sudbenog vježbenika g. dr. Frana Traglia prisluš-nikom kod zem. suda u Trstu.

Našim prijateljem, koji traže često našeg glavnog suradnika g. M. Mandića u Trstu, javljamo ovim, da stanuje sada u ulici Chiozza br. 8. III. pod.

Razne primorske viesti.

Novi tršćansko-koparski biskup presvj. g. dr. Nagl dolazi danas u Trst a dne 31. i. mj. biti će svečano ustoličen u stolnoj crkvi sv. Justa. Mi pozdravljamo kao katolici srdačno novoga biskupa u ime našega puka onih biskupijah, t. j. u ime Hrvata i Slovenaca tršćansko-koparske bi-skupije uz živu želju, da bismo mogli na vieke blagoslivljati onaj čas, kad je pre-svjetli biskup Nagl stupio prvi put na tlo one biskupije. U to ime: dobro nam došao!

Iz zemaljskog školskog vieća za Istru. U sjednici c. kr. zemaljskoga škol-skoga vieća za Istru, obdržavanoj dne 11. o. mj. u Poreču, stvoreni bijahu sliedeći zaključci: Potvrdjen bijaše u svojstvu vjeručitelja III. reda na pučkoj školi u Vodnjanu g. Egidij Nardelli, g. Mate Filinić kao ravnajući učitelj III. reda u Poljicah; g. Niko Uravić kao ravnajući učitelj III. reda u Sv. Ivanu.

Ravnajući učitelj u Boljunu (Rocca di Finale!!?) g. Ante Dukić, premjesten bijaše na vlastitu molbu u Mošćenice.

Označilo se je predloge glede imenovanja na mjesto dviju učiteljica praktične škole na učiteljištu i radi jednog ravnajućeg učitelja na hrvatskoj pripravnici u Pazinu.

Svršeno bijaše disciplinarno postupanje proti jednomu učitelju pučke škole i zaključeno, da se stavi u stalno stanje mira nekoje učitelje i učiteljice pučkih škola.

Odlučeno bijaše ustrojenje dviju novih pučkih škola sa talijanskim naukov-nim jezikom, svaku od četiri muška i ženska razreda u predgradjih Šijana i Veruda grada Pule, opredielivši ujedno broj i platežni razred učiteljstva.

Dozvoljeno bijaše proširenje pučke škole u Munah u dvorazrednicu i zaklju-čeno, da će se predložiti na potvrdu molbu za pravo javnosti hrvatske pučke škole družbe sv. Cirila i Metoda na Voloskom. Prihvaćena bijaše molba Emilije udove Morion u Fažani, da može otvoriti dječje zabavište, i molba jednog učitelja c. kr. muške pučke škole u Puli, da mu se ura-čuna godine, koje je drugdje služio.

Odlučeno bijaše o utocih občine Kastav proti odmjerenju školskih taksa; občine Grožnjan proti nalogu, da ima platiti troškove komisiji, koja bijaše na licu mjesta radi ustrojenja jedne škole; jednog učitelja radi prava na odštetu za stanarinu; jedne učiteljice radi naloga, da mora platiti troškove službenog izvida usljed molbe za dopust; i jedne udove učitelja nautičke škole proti obustavi pod-pore za uzgoj djece.

Doznačeni bijahu službeni doplatci, podpore radi bolesti, odštete za premje-štenje i pomoći raznim učiteljem pučkih škola, kao što i odštete svećenikom, koji podučavaju u pomoćnih školah u školskih kotarih Poreč i Pazin.

C. kr. kotarskim školskim viećem do-značena bijaše pripomoć za god. 1901. na korist kotarskih školskih knjižnica.

Uzeto je do znanja izvješće o nadzi-ranju učiteljišta u Kopru i u pogledu uvedenja ženskih ručnih radnja u školi u Selu rovinjskom.

Razpis natječaja. C. kr. mini-starstvo poljedelstva dozvolilo je odlukom 5. decembra 1899. br. 26747/2244 za školsku godinu 1902.—1903. jedan štipen-dij godišnjih 300 K za djevojku hrvatske ili slovenske narodnosti iz Primorja, koja bi htjela stupiti u školu za kućno gospo-darstvo c. kr. gospodarske družbe Kranjske. Molitelјice za ovaj štipendij imadu pod-nieti svoje molbenice podpisanom namjest-

ničtvu do 10. rujna 1902. Molbenicam valja dodati: 1. Krstni list, (za upis u spomenutu školu treba dovršenih 16 godina, iznimice iz posebnog obzira vrednih slučajevih se može dovoliti upis mladjih učenica); 2. liječnička svjedočba o dobrom zdravlju; 3. svjedočba o imetku i o gospodarskih odnošajih moliteljice; 4. občinska svjedočba o dobrom ponašanju, podpisana i od župnika; 5. obveza, da će moliteljica točno i saviestno obavljati sva djela, što se budu njoj naložila, te da će strogo se ravnati po kućnom redu; 6. zbog ustupa u spomenutu školu moliteljica mora dokazati, da znade čitati, pisati i računati.

Školska godina početi će 1. listopada 1902. — Od c. kr. namjestničtva u Trstu, dne 21. kolovoza 1902.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda primila uprava: Mjesto čestitke dru. Dinku Viteziću prigodom sretno za hrvatski narod navršenih 80 godina darivaju: dr. Ante Kovačević i dr. Jure Ferri iz Trpnja svaki K 5. — Živili.

Politički pregled.

U Puli, dne 27. agusta 1902.

Austro-Ugarska.

Razni listovi razpravljaju još uviek pitanje o promjeni na namjestničtvu u Trstu. Oni proriču tvrdokorno, da će sadašnji namjestnik grof Goëss svakako odstupiti i da će ga zamjeniti dalmatinski autonomaš dvorski savjetnik u ministarstvu nutarnjih posala Simonelli. Mi smo nedavno kazali svoju o toj eventualnoj promjeni te ostajemo i danas kod rečenoga, da je naime malo nade na kakvu promjenu na namjestničtvu u Trstu a da onakvu promjenu, kakovu nam opisuju spomenuti listovi, nimalo neželimo. Promjenile bi se naime samo osobe, a način vladanja ostao bi isti, ako ne i gori od sadašnjeg. — U Štajerskoj čine sve stranke priprave za predstojeće zemaljske izbore, koji će se u kratko obaviti. — Prošloga ćedna govorio narodni zastupnik Perić pred svojimi izbornici u Imotskom o domaćih prilikah i o životnih pitanjih Dalmacije. Na koncu temeljitog govora preporuči narodu, da bude sviestan i budan, da jača svoju moralnu moć, da drže svi skupa za jedan štap, pak će iza velikog petka svanuti narodu Uskrs. Manje rieči, reče, a više čina, pak će biti sretna domovina.

Srbija.

Iz Biograda javljaju, da će za koji dan poći na dopust u Opatiju ministar-predsjednik Vuić. Na svojem povratku, da će se zadržati za koji dan u Beču, gdje će viećati sa ministrom izvanjskih posala grofom Goluchowskim o raznih pitanjih, ticućih se političko-gospodarskih odnošaja izmedju Srbije i Austro-Ugarske. — Bečkim novinam pišu iz Biograda, da kola u tamošnjih upućenih krugovih viest, da će možda u zadnji čas pasti vladina osnova o državnom zajmu, koji je sklopljen u Parizu, jer da su parižki novčari doznali, da se srbska vlada još uviek dogovara sa drugimi novčari glede tog zajma.

Rusija.

Službeni list „Ruskij Invalid" priobćuje carsku naredbu na upravitelja ministarstva vojne mornarice, usljed koje mora se upotrebljavati za gradnju vojnih ladja izključivo rusko gradivo. Za ladje, koje su sagradjene u inozemstvu, ili koje se nalaze u tudjih vodah, učiniti će u stanovitih okolnostih neke iznimke.

Italija.

Talijanski kralj Viktor Emanuel zaputio se je dne 26. o. mj. u pratnji ministra izvanjskih posala Prinetti-a u Berlin u posjete carskomu dvoru. U Göschenenu sastao se je kralj sa švicarskim saveznim viećem, gdje ga je predsjednik pozdravio. Odatle odjurio je dvorski vlak preko Frankfurta u Postdam, kamo je stigao danas u 6 sati poslije podne. U Berlin dolazi kralj sutra te će tuj ostati tri dana.

Razne viesti.

G. Viktor Car-Emin u Zagrebu. U zagrebačkih novinah čitamo, da se nalazi u Zagrebu naš vriedni prijatelj, hrvatski književnik i velezaslužni tajnik družbe „Sv. Cirila i Metoda" gosp. Viktor Car-Emin u Zagrebu, da prisustvuje pokusom svoje drame „Zimsko sunce", kojom će započeti ovogodišnje kazališne predstave. Prva predstava biti će u utorak. Gosp. pisac donio je sa sobom skice za dekoracije i maske pojedinih lica, tako da predstava bude što vjernija okolini, u kojoj se odigrava. Čestitamo unapried najsrdačnije odličnom našem zemljaku!

Nagrade starim pomorcem, njihovim udovam i sirotčadi. C. kr. pomorska vlada u Trstu razpisuje natječaj za nagrade, koje će podieliti iz zaklade pokojnog „Marka Domenika Garofolo" starim i zaslužnim pomorcem, njihovim udovam i sirotčadi, pripadnikom grada Trsta, mjesta Silbe u Dalmaciju i obiju Lošinja. Moliteljі imadu dokazati rodbinstvo sa pokojnim zakladnikom. Molbe valja da pošalju putem bližnjeg lučkog ureda c. kr. pomorskoj vladi u Trstu do konca septembra 1902. Priložiti valja molbi krstni list, svjedočbu siromaštva i dobrog ponašanja, svjedočbu o nesposobnosti za radnju, svjedočbu o srodnosti ili rodbinstvu sa pokojnim Garofolom il sa drugom eventualnom svjedočbom.

Nagradjenici biti će o tom obaviešteni od najbližeg lučkog ureda, te će dobiti novčanu nagradu od financijalne blagajne.

Smrtna podepsa pretvorena u 20-godišnju tamnicu. Naši će se čitatelji sjećati, kako su zloglasni Spiro Miodrag i Antun Razpor mjeseca julija prošle godine u Fužinah umorili krčmara Dujma Kostića i ženu mu Anu. Ti razbojnici bijahu odsudjeni od sudbenog stola u Ogulinu na kazan smrti.

Njihovi branitelji podnesoše ništovnice proti toj osudi, te je stol sedmorice u Zagrebu usljed toga izrekao novu osudu, kojom se odsudjuju razbojnici svaki od njih na 20 godina pooštrene težke tamnice i to jer se nije moglo dokazati, koji je od te dvojice rečene supruge nožem usmrtio.

Krvoločni zločinac Špiro Miodrag — jest, kako je poznato, zet Vinka Dubrovića-Slocarića, najviernijeg prijatelja izdajice Krstića.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. dopisniku iz Vel. Lošinja: U budućem broju. — Isto iz Baške. — X. Volosko: Takodjer u budućem broju. — Gosp. dopisnik Buzet: Pretekao vas drugi. — Gospoda dopisnici neka pišu samo na jednoj stranici hartije — pa će biti sretniji! — Gospodu dopisnike u obće molimo, neka šalju sve sastavke na pregled neposredno našemu glavnomu suradniku, prof. Mandiću u Trst.

Izjava.

Prisiljen njekim žalostnim činjenicama smatram svojom dužnošću objaviti, da gospodin Andrija Bortulin, bivši bogoslov a sada pravnik, nije kod mene u službi već od 4. t. m.

Pula, 28. augusta 1902.

Dr. Ivan Zuccon,
odvjetnik.

Javna zahvala.

Pošto mi je sa više uzroka onemogućeno, da se svakomu posebice zahvalim na različitim brzojavnim ili pismenim čestitkama izraženim prigodom moje mlade mise, prikazane dne 16. augusta 1902. u Pićnu, to ovime sada činim, želeć ujedno svima od Boga zdravlje a pozdravlje od

Matije Kurelić,
mladomisnika.

Razglas.

Naznanja se, da se bode v torek dne 9. septembra t. l. držal v **Dekanih** pri Kopru navadni semenj za **živino, les, lončenino, suho robo** itd. V ta namen so pripravljeni po zakonu zahtevani prostori.

Upraviteljstvo občine
Dekani, dne 25. avgusta 1902.
Upravitelj: **Gregorič.**

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima: **Uplate u krunama**
proti bonima blagajne donositelju:
sa predobjavom od 4 dana po 2¼%
" " " 8 " " 3%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2¼%
" " " 8 " " 2¾%
" " " 30 " " 2%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
" " " 3 m. " 2¼%
" " " 6 " " 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlei u krunama razpoložive s mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd **bez troška.**

Bavi se **kupnjom i prodajom** divisa, novca i vriednostih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warrants i vriednosti** uz najumjestnije uvjete.

Predujmove čvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

Marko Zović

krojački majstor
u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke ifd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Čvrste stiskaonice
(preše) za vino

svake veličine i **mastionice** za groždje, kao i druge strojeve svake vrste, orudje i materijal dobiva se u zalihi tvrdke

Živic i dr.
Via Commerciale br. 2 u Trstu.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj
Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE

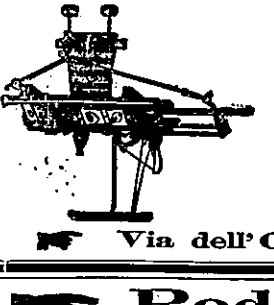

koliko za domaću, toliko za uporabu obrtna.
Jedini i najnoviji sistem
dobiva se kod tvrdke

MARIA SIMEONI
Trst, Corso N. 35.
Vlastita i odlikovana tvornica za
MALJE I ČARAPE:
Via dell' Olmo 7 — Trst.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Izkaz prinosa

prispjelih

Ravnateljstvu „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“

u Opatiji

Broj 4—5, 1902.

Ravnateljstvo „Družbe“ primilo je tekom **mjeseca travnja 1902** sliedeće prinose:

	krun. vred.
— Gosp. Mijo Laginja, župnik, dekan u miru, Kastav, šalje dio pristojbe voska kod pogreba pok. blage uspomene Frana Jelušića, c. kr. nadsavjetnika, kao dar	25·—
— Posujilnica u Kopru dopituje u svojoj glavnoj skupštini dne 25. pr. mj. kao dar	50·—
— Gosp. dr. Božo Vinković, odvj., Karlovac, predanih mu na odposlanje te sabranih od vrle Hrvatice gdjice. Adele Šimecki u kući njenih roditelja na Uskrs medju svojtom	8·60
— Dionička tiskara („Obzor“), prinose stigle na upravu „Obzora“ u mjesecu ožujku 1902	397·44
— G. Drag. Benko, Tiskara Petrinja	25·—
— Gdjica. L. Bačić, blagajnica ženske podružnice Kastav, članarine i darova ukupno	65·48
— Petrinjska štedionа daruje	40·—
— Kod objeda u kući g. kapetana A. Šterka u Varljenih medju gostovi	22·—
— Ženska podružnica Opatija, članarine	124·—
— Gdjica Ana M. Nadilo, blagajnica podružnice u Podgradu, predanih joj i sabranih od g. Fr. Ryšlavy, župnika u Munah, dne 2./4. pri „srkanju pirula“	3·75
— G. dr. Božo Vinković, odvj., Karlovac, predanih mu od tužnog družtva u Ladešić-dragi dne 26. ožujka	2·60
— Banka i Štedionа za Primorje na Sušaku daruje	100·—
— G. Nikola Žic, blagajnik muške podružnice Kastav, „dobre ruke“, članarine te darova, ukupno	15·42
— G. dr. Josip Derenčin, Križevci, sabranih na gostbi prigodom 25-godišnjice misničtva preč. gosp. velikog prepošta, kapitola križevačkoga, Gjure Badovinca	50·—
— Kroz g. V. Cara-Emina, g. Holper, veleposjednik, iz Varaždina, kao dar	40·—
— Administracija „Agramer Tagblatta“	27·—
— Gdična. Marija Albertini, blagajnica ženske podružnice u Mihotićih, članarine i inog prihoda	72·—
— Na predlog veleč. g. župe-upravitelja Zorka Kluna u Brestu sakupilo se je u spomen pok. Marice Poropat, rodjene Sanković	22·—
— Gdjica. Marija Mender, blagajnica ženske podružnice u Poljanah, predala g. V. Caru-Eminu za družbu	68·40
— G. Miho Čakelja, blagajnik podružnice u Dubrovniku	236·29
— Uprava „Novog lista“, Rieka, prinosa na nju stiglih	1020·95
— Uprava „Naše Sloge“, Pulj, prinosa	261·76
— G. Alfred Kapponer, grad. inžinir u Karlovcu, sabranih prigodom opроštaja sa gosp. dr. Šošelom	15·10
— Uprava „Glasa Naroda“, Zagreb, sabranih	2·58
— Gdjica. Filinić Ivka, blagajnica žen. podružnice u Dubašnici, članarine za 1901.	19·08
— Ženska podružnica u Voloskom predaje: a) članarine za god. 1901. K 147, b) darova K 17, c) ostatak svečanosti božičnoga drvca K 3·61, ukupno	167·61
— Podružnica u sv. Ivanu kraj Buzeta, članarine za g. 1901. i 1902.	16·—
— Podružnica u Šterpedu, članarine za god. 1901. i dielom za 1902. te darova ukupno	50·82

Ravnateljstvo „Družbe“ primilo je tekom **mjeseca svibnja 1902** sliedeće prinose:

	krun. vred.
— Dionička tiskara „Obzor“, Zagreb	543·03
— G. Lucij Perojević, Omiš, sabranih prigodom ustoličenja župnika u Kostanju, don Jurja Marušića	34·—
— Ženska podružnica u Vrbniku	20·—
— G. Ljudevit Tomičić, Trst	20·—
— Gdična. Ana M. Nadilo, blagajnica podruž. Podgrad, što članarine, što darova	55·85
— Podgradska Posojilnica in hranilnica daruje	40·—
— G. France Črniški, Opatija, daruje	20·—
— Administracija „Agramer Tagblatta“ sabranih	60·25
— Podružnica u Kašteliru	44·26
— Uprava „Narodnih Novina“, Zagreb, sabranih do incl. 7. tek.	300·58
— Hrvatska eskomptna banka, Zagreb, daruje odzivom na družbin apel	50·—
— G. Hinko Jelušić, blagajnik muške podružnice, Kastav	115·50
— Uprava „Svjetla“, Karlovac, na nju stiglih	20·11
— Podružnica Nerezine, članarine	27·90
— G. Ivan Medvedić, učitelj, Juršići, sabranih na piru g. Vinka Šepića, nadučitelja u Klani, s gdjicom. Ružicom Gostinčar u Čabruničih	20·—
— Podružnica Boljun, članarine za god. 1901. i 1902.	53·90
— Uprava „Budi svoj“, Belovar, sabranih	13·24
— Uprava „Naše Sloge“, Pula, sabranih	27·60
— G. Janko Dujak, tiskara Sisak, sabranih kod zaruka kćerke g. Slava Brigljevića u Galdovu kod Siska	3·04
— Uprava „Hrvatskog Branika“, Mitrovica, sabranih	34·74
— Ženska podružnica u Moščenicah, članarine i prihoda	11·54
— Muška podružnica Opatija predaje po svom blagajniku, g. P. Priskiću, članarinu za god. 1901.	124·—
— G. V. Car-Emin, predaje sabranih na banketu konštituiranja obć. zastupstva u Voloskom dne 22. t. mj. u Grand Hotelu, Opatija	24·40
— Isti gospodin predaje poslanih mu od podružnice u Lovranu kao njezini prihodi za god. 1901.	40·—
— G. dr. Božo Vinković, odvj. u Karlovcu, sabranih u Cerovcu, kot. Vojnić, u kući župnika veleč. gosp. Drag. Tepsera, dne 25. tek. mj., pri zdravici nadbiskupu Stadleru	11·—
— Ženska podružnica, Moščenice, prihode	44·46
— Muška podružnica, Kastav, po svom blagajniku sabranih na piru gosp. Antonac i gdjice. Marije Aničić u Sv. Križu-Serdoči	41·—

Opatija, 31. kolovoza 1902.

Za Ravnateljstvo:

Dr. N. Fabianić,
blagajnik.

Javna zahvala!

Ne mogući se s više razloga i poteškoća zahvaliti svim pojedincem, koji mi izraziše svoje čestitke prigodom moje prve sv. mise, koju sam prikazao Svevišnjem, dne 10. augusta 1902. u Belom na otoku Cresu, to činim evo ovim putem, izrazujuć, im najdublju hvalu, a ujedno i najsrdačnije pozdravljajući sve znance i prijatelje.

Andrija Bon,
mladomisnik.

Gostioničarske prostorije
sa stanom
iznajmljuje se.
Pobliže ubaviesti daje
Sorgendorfer Bier-Depôt
Pola, Via Besenghi 14.

Puljske paćuharije.

....ča, ča,.. ki je reka... ni istina niš, ste ih vidili malo! Ča sam ja kriv, ako urednik „Naše Sloge“ ni ima mista za štampat paćuharije? Jurina i Franina plakali su u grozne suze, da ih pusti, da se malo pogovore o stvarima od velike portancije i jedva jedvice da su ih porinuli tamo u jedan kantunić! — Ja dragi moji ljudi, to ne ide tako; to ni kaj ona od cigari, da jedan kupuje, drugi nažiglje, treći kuri, a četvrti pljuče; tu je ona druga: „ki ga pi, ga plati!“ Pri tom meni se vidi, da bi više od jedan radje pili nego platili, da bi više od njih stili, da su koze cile i vuki siti. Però u ovoj lepuhi u koj smo i u ovim cirkunštancama u kih se vrtimo, te stvari bi se mogle dogoditi samo onda, kad bi Pipo leva depožit u Lišiji ili u onoj pećini blizu Kanfanara; drugače ni moguće. — Kigod će mi reći, da ča to brbljem, ali dragi moji ljudi, vi znate, da nijedan ne more delati za niš, a tako ni „N. S.“ ne more hoditi dva put na šetemanu, kad većina njih neće da plaćaju. Vidite, radi toga moraju trpit i oni poštenjaki, ki vrše točno svoju dužnost. Donke ljudi moji, ja bi svima preporučija, da plate ča imaju za platit, ako će da bude vavik novitadi, Jurina i Franina i „Paćuharij“. Zato kuraja, aržan fa la gver! — Pokle ove četiri beside juste, juste, kaj one ke se hite med jenim žmuljem i drugim kod Tranfića, idimo dalje.

Infati one večeri, kad sam onako hladan doša iz Raše, pok mi se bilo onoliko sanjalo, poša sam valje gledati ča pišu šfoji. Bože moj, ki ne bi! Dandanas, ki ne ćtije šfoje, je jedan veliki pantalon.

Svega i svašta lipega pišu šfoji o velikim manovram na kopnu i na moru, o dolasku presvilloga našega cesara u Pulu, o veselju, koje vlada u našim krajevima tom prigodom. Narod je do skrajnosti zadovoljan, da more još jednom pozdraviti i pokloniti se svomu premilostivomu vladaru, te mu želi, da ga Bog požive još na mnoga lita.

„Giornaletto“ piše, da je pulicija šekvestrala u Puli dva talijanska kutera, ki su banderali oko Pule i blizu Raše. Ča su ovuda iskali, to još ni dokazano. Neki govore, da su fabrikanti od razglednic, pak da su zato uzimali fotografije. (Ki žna da nisu i mene fotožgrafali, dok sam spa na travi!) Meni pak to ne more u glavu; ja mislim da su to bili sve sami medigi, ki su študijali febru i požicione, kadi bi ih mogla najbolje strest, kad bi došlo do toga. Nu, bilo kako bilo, pulicija je imala svakako pravo; ča će nam vraga svaka muha brnkati oko nosa!

„Narodni List“ piše, da Krstić ne more poć u pržun radi influence, da je „Piccolo“ radi njega dobija po mutriji i da će sam leverendo pater Ive još čagod s kruhom dobiti. Žao nam ga je, siromaha, jer je pošten, pametan i pravičan čovik i sigurno ne meritа toliko peršekucioni. To sve ga tuka jadnoga zaradi pravice i za obranu istrijanskoga partida.

Jedan list iz Dindje baše piše, da u hrvatskim selim na puližanštini igraju veliku ulogu talijanske tabele.

Pretresivajući tako sve šfoje i dukumente, dojde mi u ruke jedan šfoj intitulan il „Corso“. Izmed svih bufonarij, koje donaša ta jornal, najbolje mi se dopadaju „i se diže“. On piše perežempio ovako: „se diže ke 'l mulo tal že malo drio la mula tal; se diže ke la muša Bepina la fa 'l defilirang davanti ai omeni sposai; se diže ke....“ etecetera. I ja sam valje počeja študijati kako bi se dalo i u hrvatskom jeziku ča takovoga napisati. I u istinu mi je do mala pošlo za rukom! Dakle čujte!

Ča se govori po puljštini!

Govori se, da kmeti nisi razumili zadnje paćuharije, jer da su pulastri bili malo mršavi, nepoznati i da nisu zadavali s ramom. (Mi nismo krivi, ako je san nanesa taj put tako. Op. ur.)

Govori se, da je Rojčevićev kažot poša a piko, pok je Slunsky zvrnuja Masimiliana. Isto tako govori se, da su sad počele lote kod Lukeža.

Govori se, da je doša urdin od Municipija, da će Matićev sin razdiliti sto vrić fiora mež siromahe.

Govori se, da će svi Pomerci upisati svoju dicu u talijansku školu.

Govori se, da će barba Mijo iz Vinkurana gambiat monturu, jer da ima bit čuda kumišioni pokle manor.

Govori se, da gobo iz Sikići malo bekulà pok su Demarinu naravnali kosti.

Govori se, da stari Ivina iz Jadreški, pok je posta odbornik od kase rural u Šišanu, nosi klobuk malo na bandu.

Govori se, da biškup neće poli nikoga popa na puljštini užinat, jer da su svi postali veliki Hrvati.

Govori se, da neće više soldati jaja kuporati u Medulinu, jer da su ih sjora Paškva i sjora Marija prodavale po 8 šoldi.

Govori se, da Šantić iz Medulina, pok je posta deligato, marća in šiarpa e koleti.

Govori se, da je Tapainu poša in malora telegraf i šanšarija.

Govori se, da će Blaž iz Ližnjana otvoriti butigu tovarskoga mesa, jer da mu ga je dosta ostalo od zadnjih balotacijoni.

Govori se, da će Valturci razroniti crikvu i zvonik, jer da ih malo gušta i da njim je vancalo u kasi čuda beći od fašini, pak da ne znadu kamo s njima.

Govori se, da „quel dell'oio“ hrvatskim strankam šalje talijanske račune.

Govori se, da se Marko s pipom srdi, da ga neće više za kapa na Vižačam.

Govori se, da je Spigić iz Kavrana vanca za deligata oni put kad su smokve sušili u peći.

Govori se, da će muntićani učiniti cestu „cenca cordoni“.

Govori se,.... mnogo i mnogo toga još po puljštini, ali to ću vam drugi put povidat. — Ne zamirite čagod.

Barba Mate.

Glasovi o odstupu grofa Goëssa.

Po novinarskoj dužnosti osvrćemo se na glasove, koji se tvrdokorno pronose već preko mjesec dana o tobožnjem odstupu c. kr. namjestnika g. grofa Goëssa u Trstu.

Prvi glas o odstupu namjestnika našeg Primorja donesoše gradačke novine, iz kojih je prešao u Primorske. Taj glas nebijaše sa službene strane oprovrgnut. Već se je činilo, da je to pitanje zaspalo, kadno se pojaviše novi glasovi istodobno u raznih listovih.*)

Nas zanimaju osobito glasovi bečkih listova „Reichswehr" i „Information" radi položaja, što ga zauzimlju u javnom životu naše pole monarhije.

Prvi od spomenutih listova čitan je mnogo u vojničkih krugovih, dočim se drugi nalazi u tiesnih odnošajih sa vladajućimi krugovi.

Zadnjih dana osvrnuo se „Reichswehr" opetovno na nezdrave odnošaje u gradu Trstu i u obće u Primorju. U jednom od prvih dopisa iz Trsta kaže, da nije toliko namjestničtvo krivo radi postojećih odnošaja u Trstu, koliko redarstvena oblast. O tomu da svjedoče mnogobrojni spisi, koje je imalo na razpolaganje carevinsko vieće radi poznatih žalostnih dogodjaja mjeseca febrara u Trstu. Na redarstvenoj oblasti u Trstu da neodgovaraju svojoj zadaći ni činovnici ni stražari, jer da si neznaju steći poštovanja pred gradjanstvom.

Namjestnik grof Goëss da će pasti žrtvom nesretne tršćanske redarstvene uprave. Radi toga neće se zlu doskočiti ni promjenom osobe namjestnika, ako se temeljito nepreustroji sadašnju redarstvenu upravu.

U posebnom članku obazire se isti list na tršćanske odnošaje zauzev posve drugo stanovište. U tom članku kaže se otvoreno, da je grof Goëss zaboravio u Trstu pokazati svoje sposobnosti. Irredentisti, da su tamo jedini, koji vjeruju u njegov talent. Tamo da treba čvrste ruke, a središnja vlada, da se je već nasitila čekanja dok grof Goëss pokaže što znade i može.

Tršćansko pitanje, da je vrlo važno za monarhiju. Od tamo nedolaze uvjek na javnost spletke irredente. Dogodjaji mjeseca febrara podali su jasnu sliku o povoljnom razvoju irredente. Pošto je bio štrajk grijačah riešen, došli su na površinu razorujući življi, što je samo krasan opis za irredentu. Sustav državnoga nadzora i opreznosti jest u Trstu loš i nedostatan. Kadno je u Trstu najviše buktilo, nastupio je tamošnji gradski magistrat sa prosvjedi proti vojničtvu i redarstvu, da razdraži gradjanstvo.

Poznati talijanski zastupnik Barzilai požalio je na jednom sastanku u Rimu, što Austrija nepropusti nijedne prilike a da neuduši patriotička čuvstva Tršćana — do Italije. Na gradskoj palači i na ostalih zgradah da bijahu izvjesene crne zastave u znak žalosti radi „gospodstva tudjinaca", nipošto radi padših žrtava.

Tada se je već pitalo: gdje li je najviša politička vlast? Moralo se je misliti, da se grof Goëss neće izlagati, pošto je odviše plemenita da bi se uhvatio u koštac sa irredentom, pak ju je mudro podcienjivao. On nije vidio onoga, što bi bio mora viditi na oba oka. Za svečanostih „Lega Nazionale" nije hotio na veliki trg, da tamo vidi talijanske znakove i da čuje kako su u gradskoj većnici vikali „Evviva l'Italia!"

Uredničtvo lista opaža na koncu svomu dopisniku, da se nemože baciti svu krivnju za tršćanske dogodjaje na redarstvo, jer da ono nemože biti odgovorno za griehe grofa Goëssa.

Za pogrieške redarstva — kaže nadalje — odgovoran je u prvom redu namjestnik, jer je ono njemu podredjeno. On je morao znati za žalostnu upravu redarstva, pak je imao istu preustrojiti. Ako toga opazio nije, krivnja je njegova. Nu ne samo redarstvo, nego sav objektivni sustav poluotvorenih očiju i utrudjenih ruku zaslužuje — pošten konac. Tršćansko tlo je težko i toplo, te mu treba odlučnosti i načina. Novi muž morati će da donese sobom jedno i drugo: umjetnost državnika i čvrstoću neuklonjivoga, koji će uvesti red.

Drugi njemački list „Information" svaljuje takodjer odgovornost za februarske dogodjaje na namjestnika grofa Goëssa, koji da bi bio mogao one dogodjaje prepriečiti, kad bi bio na svojem mjestu. Pošto nije pako toga prepriečio, nemože biti više govora o tom, da bi mogao ostati i nadalje na dosadašnjem mjestu.

Slavenska većina pučanstva — kaže isti list — neće roniti suze za njim. Prvog dana, kad je stupio u Trst, pokazao je, da će sliediti stope svojih predšasnika.

Vladina politika, koja je postala u Primorju tradicionalnom, jest politika nepravde i bezumnja, a to je protuslavenska i protuaustrijska, politika. Njezina glavna težnja jest, da se uzdrži moć neznatnoga diela pučanstva t. j. onih, koji stoje u razredu imućnika iznad deset tisuća. Ta šaka ljudih pokriva se plaštom talijanskoga radikalizma, da neizgubi povjerenje kod nižih talijanskih slojeva — da uzmogne sačuvati gospodstvo i družtveno nadvladje.

Talijanski zastupnici jesu doma oporbenjaci, a u Beču su najbolji vladini sluge — dakako, za primjerenu nagradu. Oni prodavaju i svoja irredentska načela samo da uzmognu zadržati svoje gospodstvo i političko nadvladje. U krugu vladajuće svojte kretahu se do sada svi namjestnici. Ako nebijahu — kako Rinaldini — već unapried odlučeni, da će njoj služiti, stupili su kasnije u njezinu službu. Niti grof Goëss nije učinio iznimku.

Zastupnikom V. kurije u Istri, da je primjerice postao Bennati milošču grofa Goëssa. Puljski načelnik dr. Rizzi izprosio mu je mandat u posebnoj audienciji, a grof Goëss uslišao je njegovu molbu.

Što se tiče eventualnoga nasljednika grofu Goëssu, dvorskoga savjetnika Simonelli-a, kaže rečeni list, da on neće biti za primorske Slavene bolji od njegovih predšasnika — pošto ga je glasilo svojte radostno pozdravilo očekujuć od njega, da će štititi „prava" t. j. talijansko gospodstvo!

Bio tko mu drago nasljednikom grofa Goëssa — kaže list — morati će temeljito pomesti dosadašnju predaju, jer ta predaja nije samo predaja nepravde i negrozi samo državnimi zakoni zajamčenom pravu većine pučanstva, već je dapače u nemalo mjeri pogibeljna interesom Austrije.

Ako već vlada neće da pomogne Slavenom do njihovih prava i neće da postupa s njimi kano sa ravnopravnimi državljani, biti će njoj valjda dužnost, da štiti interese države.

Tršćanska „Edinost" priobćuje mnienje dalmatinskog rodoljuba o narečenom nasljedniku grofa Goëssa, o dvorskom savjetniku Simonelli-u. Ovaj — kaže — bi se razlikovao od prvoga tim, što govori dobro hrvatski, ali dodaje odmah, da poznavanje jezika mora ići uzporedno sa naklonošću do naroda i sa poštivanjem njegovih težnja. Sposobnost mora se spajati sa ljubavi.

U Dalmaciji da je poznat dvorski savjetnik Simonelli kao muž strogo talijanskih nazora i kao pristaša takozvane autonomaške stranke. Imenovanje toga muža c. kr. namjestnikom u Trstu, da bi značilo za primorske Slavene promjenu — na gore.

Priobćiv tako glasove raznih listova o tobožnjem odstupu grofa Goëssa i o narečenom njegovom nasljedniku, dvorskomu savjetniku Simonelli-u, imali bismo kazati i naše mnienje o jednom i o drugom.

Nu nam se neće proricati ni predticati dogodjaje. Jedno ipak nemožemo zatutiti, a to je, da nam je težko vjerovati, da će grof Goëss radi februarskih dogodjaja odstupiti i da je skoro nevjerojatno, da bi mogla središnja vlada državne interese — kažemo državne, ne naše — još većoj pogibelji ovdje na jugu izvrgavati — ako ne, da je možda odlučeno, da se izruči naše Primorje prohlépnom i nezasitnom susjedu!

*) „Reichswehr", „Tagespost", „Südsteierische Presse", „Information" te većina hrvatskih i slovenskih listova. Op. ured.

Govor

zastupnika Josipa Kompare, izrečen u IV. sjednici istarskoga sabora prigodom razprave o obračunu zemaljske školske zaklade i učiteljske mirovinske zaklade za god. 1901.

Visoki sabore! Posve je logično, da mi, koji smo prošle godine glasovali proti proračunu zemaljske školske zaklade, glasujemo sada takodjer proti obračunu iste zaklade.

Izjavljam, da mi sa tehničkog ili matematičkog stanovišta, u koliko se naime tiče točnosti brojkah, neimamo nikakva prigovora. Nu ipak moram nešto opaziti takodjer tomu, te, oslanjajuć se na sliedeće opazke, pokazati, da imamo pravo i dužnost glasovati proti današnjemu obračunu.

U prošlogodišnjem zasjedanju predložio je zemaljski odbor notom od dne 3. maja br. 2750 zemaljskomu saboru proračun o školskoj zakladi, kojim se je tražilo za pučko školstvo K 464.544. Ako bi pako bio — kao što je takodjer bio — potvrdjen zakon o poboljšanju učiteljskih plaća, zahtjevalo se je K 580.859. Kazalo se je, da bi samo učiteljske plaće učiteljskomu osobiju zahtjevale proračun od K 99.900, upravne doklade K 11.988, i službene doklade K 1590. Povišenje dakle za učiteljsko osoblje iznosilo bi po proračunu K 113.478. To bi bilo za aktivno učiteljstvo. Sve ostalo, drugo povišenje, podieljeno bijaše u manje svote za razne druge rubrike.

Što se tiče proračuna rovinske zaklade učitelja, umanjio se je prinos pokrajine, jer se je prinos učiteljstva povećao za K 4.072, koj iznos prištedi pokrajina.

Mirovinske zaklade proračun iznosio je ukupno K 59.818. Toj svoti je pokrajina dopriniela samo sa proračunanih K 48.418, ostatak tražbine proračuna pokriven bijaše učiteljskim mirovinskim prinosom u iznosu od K 6.400, sa kaznami K 900, s aktivnimi interesi K 2.600 i sa ostatkom knjižne zaklade K 1.200.

Prinos zemaljske zaklade proračunan bijaše na K 278.618. Sadašnji obračun kaže pako, da je pokrajina iz svoje zaklade doprinašala samo K 208.143, te da je prištedila ništa manje od preko 70.000 K. A pošto je bio zakon za poboljšanje učiteljskih plaća potvrdjen dne 9. oktobra 1901., trebalo je, do konca decembra 1901. još dodati 10.000 K kano povišenje, pa ipak je zemaljska zaklada prištedila?

Gospodo! Ja želim samo to iztaknuti, da ćemo mi glasovati proti konačnomu računu i to iz sliedećih razloga:

Prvi i glavni razlog jest taj, što zemaljski odbor neuzimlje nimalo u obzir školske potrebe velike većine pučanstva ove pokrajine t. j. Slovenaca i Hrvata. Na sramotu školskim oblastim u Austriji, na sramotu XX. stoljeća, na sramotu prava stoji činjenica, da imade blizu ognjišta europske prosvjete okolo 17.000 djece, dužne polaziti školu, i to našega naroda, bez svake poduke, jer im se nedaje potrebitih škola. Ali ne samo to, već se dapače čini svakojake zaprieke svakom opravdanom pokretu za postignuće jednostavne pučke škole.

Drugi uzrok jest taj, da kod sastavljanja računah nije sudjelovao naš zemaljski prisjednik, pošto ga nismo imali. Zašto ga nismo imali, o tomu smo svi na čistu.

Treći uzrok jest taj, što se proračunski novac predaje na razpolaganje c. kr. zemaljskomu školskomu vieću, u kojem neima ogromna većina pučanstva Istre t. j. Hrvati i Slovenci, nijednoga zastupnika, dočim ih imade manjina pučanstva, bar tri ili možda i više.

Četvrti razlog, što moramo glasovati proti obračunu, bio bi taj, što se naše učiteljstvo materijalno i moralno svuda zapostavlja. Dapače, smatra se naše učiteljstvo kao neku podredjenu vrst učiteljstva, premda imalo ono iste škole, iste dužnosti, više puta još više posla i bolje uspjehe nego li vaši protežirani učitelji. Spomenuti ću ovdje samo to, kakva se je krivnja dogadjala našemu učiteljstvu kod klasificiranja kategorijah.

Ako se je 60.000 K dozvoljenih, ipak prištedilo, a mi pri tom neimamo potrebitih škola i učitelje, te se je našemu narodu zatvorilo amo tamo i kavovu pomoćnu školu, to će iz toga svatko lahko razvidili, da toga obračuna nemožemo odobriti kao što ga nećemo u istinu ni odobriti.

Franina i Jurina.

Fr. Kaj bi reć, da se niso pustili videt buzetski „poveri šiori" oni dni, kadi smo imeli izbore?

Jur. Zač niso imeli koraja stupit mej pošćene ljude.

Fr. Ter so se hvalili prije da te oni vero predobit.

Jur. A kaj ne znaš, da je buzetski talijan — carlatan.

Fr. Vero imaš pravo.

* * *

Fr. Ča bi ti reka, Jure, kadi na puljštin najliplje kantaju u crikvi?

Jur. Niki govore, da u Marčani, drugi da u Medulinu, a treći u Krnici; ja govorim da najliplje kantaju u Valtur i u Muntiću!

Fr. Ja mislim, da papa čuje kako u našim crikvam kantaju, da bi pobig u Abišiniju!

Jur. Eh, joj dalje, dalje!!!

* * *

Fr. Ča da j' va poreškem kapitanate zabranjeno i cesaru kričat živio!

Jur. Ma, tamo je sve moguće.

Fr. U Vabrigi, da su vero oteli zabranit i to.

Jur. Dakle brane Talijani, mala skedma ako počnu branit i carske oblas!

Fr. Ča će bit onda?

Jur. Brate moj, slab senjal!

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda primila je naša uprava: Diminić Martin Krapna kod rudokopa, šalje K 4 sakuljene u Labinu u malom družtvu Hrvata, dalje K 5 sabranih među labinskimi Hrvati na sastanku prigodom pogreba Ivana Ruprechta, ravnatelja rudokopa. K 3 darovanih po Matku Diminiću u selju u Sumbrego, Ivanu Ciliga i Martinu Diminić prigodom sastanka u Sv. Lovreču. Veleč. g. mladomisnik Andrije Bon darovao prigodom svoje svečanosti K 20. Živili darovatelji i sakupljač!

Broj 64. Pula, u četvrtak dne 4. rujna 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana itd. po i računaju se na temelju tog cienika ili po dogovoru.

i za predbrojbu, oglase itd. se naputnicom ili polož. i pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Pulu.

narudžbe valja točno oz- i ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

list na vrieme ne primi, to javi odpravničtvu renom pismu, za koji se šalja poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

ovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Cesar u Istri.

Od 1. o. mj. nalazi se u našoj sredini Njeg. Veličanstvo, koje je amo stiglo pratnji nadvojvode Rajnera, da prisustvuje velikim pomorskim vježbam. Njeg. Veličanstvo stiglo je državnom željeznicom u Ljubljanu dne 1. o. mj. rano u jutro. Na kolodvoru čekali su vladara zemaljski predsjednik barun Hein, gradski načelnik Tribar i još nekoje osobe. Pristup na kolodvor nebijaše občinstvu dozvoljen. Vladar je je popitao o napredku slovenske mestopole, o čemu ga je načelnik točno obavestio. Na postaji u Divači čekali su Njeg. Veličanstvo od strane oblastih c. kr. namjestnik grof Goëss, kotarski poglavar iz Sežane g. Rebek, više drugih činovnika i mnoštvo naroda. U ime naroda pozdravio je vladara njemačkim jezikom pojedinac Muha iz Lokve premda neobnaša nikakvu javnu službu.

Sa postaje u Divači krenuo je dvorski vlak poslije 9 sati u jutro burno pozdravljen od naroda. Na raznih postajah od Divače do Pule očekivalo je pučanstvo u svečanom ruhu cara i kralja. Mnogobrojno bijaše sakupljen narod na postajah u Buzetu i u Cerovlju, Pazinu, Sv. Petru u Šumi, Kanfanaru sve do Pule.

U Puli zaustavio se je dvorski vlak na obali pólag novog mulja, koga su tom prigodom krstili „muljem carice Jelisave". Tuj pozdravište vladara predstojnici oblastih. Sa obale uputio se je vladar sa pratnjom na carsku jahtu. O dočeku i boravku Njeg. Veličanstva u pojedinih mjestih Istre izvješćujemo — u koliko smo dobili obaviesti — poblize na drugom mjestu. Ovdje izličemo još jednom, da je prejasnoga vladara naš narod svuda oduševljeno dočekao i pozdravio.

* * *

Jer naš izviestitelj nije mogao dobiti umoljenu izkaznicu, da bi mogao iz bliza vidjeti glavnije momente dolazka i primitka Njeg. Veličanstva u Puli, nije nam moguće točnije izviestiti o primitku u Puli. Dostavljamo samo to, da se posvuda novinarom daje barem neka pogodnost kod sličnih prigoda, da mogu biti očevidci događjaja, nu ovdje se mimoišlo nešto, što si nemožemo drugačije tumačiti, nego da je vojnička oblast, na koju smo se u tom poslu obratili, principijelno izključila sve novinare, pa tako i naše uredničtvo.

* * *

Odmah poslie „diner"-a, koji je bio u ponedjeljak poslie podne, odputovalo je Njeg. Veličanstvo na jachti „Miramar" k pomorskim vježbom, koje su se obavile kod Pirana. Jučer jutro obavile su se vježbe na kopnu i moru. Istim je prisustvovalo Njeg. Veličanstvo te pratilo njihov tok velikom pomnjom. Kako se javlja, vježbe su podpunoma zadovoljile prejasnoga vladara.

* * *

Odbor za podignuće spomenika Njezinom Veličanstvu carici i kraljici Jelisavi u Puli dao nam je priliku, da smo mogli prisustvovati na parobrodu „Lussin" pomorskim i kopnenimi vježbam. Parobrod „Lussin" imao je dozvolu — hvala posredovanju pročelnika gornjega odbora g. Niki Mardešiću — da se je mogao ustaviti po prilici 10-20 metara nedaleko broda, gdje je Njegovo Veličanstvo bilo ukrcano. Vidili smo navalu vojnika s kopna i s mora, ukrcavanje i iskrcavanje vojnika i konja. Jer je brod nešto kašnje prispio na opredieljeno mjesto, nismo mogli prisustvovati vježbam sa topovima sa mora i kopna. Kako tvrde, vježbe sa topovi izpale su neočekivano dobro. Znakovi, u koje se je pucalo iz topova, bijahu pretvoreni u krpe, što je Njeg. Veličanstvu osobito ugadjalo.

* * *

Danas rano jutrom odvezlo se Njeg. Veličanstvo na pogledavanje tvrdjava. Poslie toga ogledati će si novi „dock", zatim spomen-ploču, postavljenu u mornaričinoj crkvi u Kini padlim vojnikom. Poslie podne odvezti će se opet iz Pule.

* * *

U Cerovlju stignuo je vlak u 11 sati 32 č. Kolodvor bio je okićen carskimi i državnimi, a okolica još i hrvatskimi zastavami. Naroda se nabralo do 2000. Grimaldjani su pristupili pod papinskom, carskom i hrvatskom zastavom. Lanac su stvarali do 300 domaćih odsluženih vojnika. Pred lancem se poredali: obć. odbori pazinski i boljunski sa načelnici dr. Kurelićem i Buretićem, svećenstvo pićanskog i kršanskog dekanata sa dekani vit. Nežićem i Bersendom, privremeni voditelj kotarskog glavarstva vitez Bošizio, kotarski sudac Pistotnig, članovi pazinskog veteranskog družtva, te školska djeca sa zastavicami u ruci. Netom je vlak ušao u kolodvor, zatutnji pucnjava mužara, pazinska glazba zasvira carevku, a iz množtva zaminju oduševljeni i urnebesni „živio"-klici. N. V. cesar izadje iz vlaka, te blagohotno primi hrvatski pozdrav načelnika dr. Kurelića. Ovaj mu se u daljnjem pogovoru zahvali na gimnaziji ustanovljenoj u Pazinu, te ujedno preporuči ustanovljenje poljodjelske škole. Njegovo se Veličanstvo popitalo o polazku i napredku u gimnaziji, te obećalo zanimati se pitanjem o ustrojenju poljodjelske škole. Zatim si je cesar dao još predstaviti viteza Bosizia, sudca Pistotniga, dekane Bersendu i vit. Nežića, župnika u Cerovlju Deklevu i zapovjednika veterana, a zatim je krenuo vlakom dalje, praćen neprekidnimi „živio"-klici.

* * *

U Pazinu kolodvor bio je okićen carskimi i državnimi zastavami, a isto tako i sav grad, ali izticale se na mnogim kućama i žive boje naše trobojnice. Na kolodvoru se sabralo množtvo naroda, oblasti, svećenstvo i školska djeca. U lancu je bilo isto kao u Cerovlju, do 300 domaćih izsluženih vojnika. Dvorski vlak je bio pozdravljen iz Lindara pucanjem iz topa, a u Pazinu su gruvali mužari. Vlak se u kolodvoru pomicao polagano, te je pučanstvo zanosno sa „živio"- i „eviva"-klici pozdravilo vladara, koji mu je, stojeć do prozora, odzdravljao.

Talijanska kultura.

Veli Lošinj, 20./VIII.

U zadnjem našem članku orisali smo u kratkim crtama nevoljno političko-narodno stanje ovoga mjesta, ali tim nismo ni iz daleka izcrpili sve naše jade i nevolje. Htjelo bi se sjesti, pa pisati i pisati, kad bi se željelo prikazati u jasnoj slici pravo stanje ovoga puka i predočiti prilike u kojima se nalazi. Čovjek bi se i na to dao, žrtvovao bi truda i vremena, samo kad bi bilo odatle koristi.

Nu koristili mi time malo ili ništa, držimo, da nas — dok možemo i koliko možemo — veže uvjek patriotična dužnost, da odkrivamo narodu rane s kojih boluje i mane, koje su se njega prihvatile, kao što i to, da mu pokazujemo put, kojim ima stupati, ako ne želi svoju političku smrt. Dužni smo upozorivati ga na njegove neprijatelje i na propast, koja mu od njih prieti, ako ih za vremena ne upozna i od njih se ne osigura. Kada to učinimo i ako nam bude rodoljubno srdce krvarilo, što je naš glas ostao glas vapijućega u pustinji, ipak će nam savjest biti mirna, jer smo dužnost svoju ovršili.

Već zadnjih puta iztakli smo plodove talijanske kulture; dokazali smo, da su naši tobožnji Talijani — a pravije hrvatski renegati — sve, prije nego li ljudi kulturni, naobraženi i plemeniti, jer prava kultura uči poštivati i ljubiti svoju narodnost i pradjedovski svoj jezik, a njih je talij. kultura naučila svemu protivno. — Medjutim ugladjenost, finoća i plemenitost naših „Talijana" crpljena iz dvietisućne tal. kulture, nije se tu zaustavila, ona je pošla dalje. Naši „irredenti" hoće, da se i posljednji Lošinjan uvjeri o blagotvornoj moći, kojom djeluje talij. kultura na mlade njezine gojence, — naše talij. „studente!" — Vi, „barbari" Hrvati, vi ljudi bez kulture, neznalice (i kako nas još ne zovu ti „fini" Talijani), zašto ne slušate naše „Talijane", zašto ne prezrete listom svoj jezik?! Zašto ne pljuvate na svoje hrvatsko ime i narodnost, zašto ne predjete svi redom u talijanaški tabor, kamo vas zovu bez prestanka naši nespašenjaci?! Ta gledajte malo pobliže, koliko su oni napredniji od vas, koji se ne hranite talijanskom kulturom; gledajte samo plodove njihove kulture, pak kanite se, molim vas, vašeg oduševljenja, vašeg prijanjanja uz

PODLISTAK.

O hrvatskim čitaonicama u Istri.*)

Na sastanku istarskih visokoškolaca u Pazinu dne 10./VIII. 1902. čitao stud. phil. Ivan Ivančić.

U ovo nekoliko rieči hoću da razmotrim stanje narodnih čitaonica u Istri; njihovu zadaću, kakve su one danas većinom, da li zadovoljuju svojoj prvotnoj zadaći, kakovu korist imade od njih istarski seljak, kakovu bi morao imati, kako bi se dalo te čitaonice promjeniti, da bi odgovarale svojoj zadaći; koliko možemo mi visokoškolci pri tom pomoći itd. — Uz put osvrnut ću se, bez ičije zamjere, na hrvatsku inteligenciju u Istri.

*) Ovaj sastavak priobćujemo bez kakvog popravka i opazke, hodreć time naše mlade sile na sudjelovanje u jednakom smislu. Op. ur.

Početak našim narodnim čitaonicama moramo tražiti u ilirskom pokretu, dakle od prilike u četrdesetim godinama. Kad se je ilirski pokret počeo širiti, kad je cieli slavenski jug bio oduševljen za ilirsku ideju, kad su u Zagrebu pokrenuli „Ilirske novine", književno družtvo, narodno kazalište itd., uviđjeli su pokretači Ilirizma, da one ideje, ono oduševljenje, koje je vladalo u Zagrebu, glavnom gradu i središtu svih Hrvata, da to ne smije ostati samo tamo, nego da sve to mora postati svojinom cielog hrvatskog naroda, da se sve to mora prenieti i u pokrajinu. Za to su došli na misao, da podignu što više družtva po pokrajini, u kojim bi se širile one ideje, koje su se porodile i započele u Zagrebu, u kojim bi se čitale „Ilirske novine", u kojim bi se okupljao narod u jedno kolo i podučavao u raznim korisnim stvarima. Ta družtva imala su biti na neki način podružnice svega onoga, što je u Zagrebu nastojalo; ona su morala biti ognjišta za probudjenje naroda i širenje narodne ideje. Kroz ta družtva imale su se širiti medju hrvatski narod ideje ilirizma, širiti rodoljubne popjevke i držati narod na okupu. No, ta družtva imala su takodjer i tu zadaću, da poučavaju narod u najjednostavnijim pojmovima raznih grana znanosti. Ta su se družtva s vremenom razvila i promjenila u naše današnje čitaonice. U svakom ovećem mjestu širom hrvatskih zemalja nicala su takova družtva. Na stotine bilo je sada rasadišta idejâ, koje su nikle iz ilirskog pokreta. Narod se je stao u njima sakupljati, buditi, oduševljavati. — Nego ta su se družtva tiekom vremena izrodila, da tako rečem: postala su jedino „čitalačka družtva", a u njima vidimo samo „gospodu", dok je „prosti narod" ostao daleko od njih.

Zrake ilirskog pokreta prodirale su po malo u sve hrvatske zemlje. Naša Istra stupila je takodjer u kolo svojih posestrima, ako i malo ka snije od njih, Naš narod čamio je u talijanskom robstvu; učenih ljudi hrvatske narodnosti u Istri nije bilo a da bi mogli narod podučiti i izbaviti ga iz ždriela toga sužanjstva. Ali malo po malo počele su zrake narodne prosvjete prodirati i u ovu zapuštenu hrvatsku zemlju. Našemu narodu počela svitati zora a na obzorju pokažu se narodne zviezde kao Dobrila, Vitezić, Laginja, Spinčić i drugovi.

Drevni Kastav-grad bio je po svojem položaju najbliži materi zemlji, Hrvatskoj; pa su u nj i najprije doprle zrake ilirskog pokreta. U njem se sedamdesetih godina osnovalo prvo čitalačko družtvo u Istri, prva „narodna čitaonica". Od ovih godina sve se više počinju osnivati ovakova družtva po istarskim gradićima i selima a danas imademo, hvala Bogu i rodoljublju, gotovo u svakom ovećem gradiću i selu, gdje imade nekoliko požrtvovnih muževa, narodnu čitaonicu. (Dalje sliedi.)

hrvatstvo!!! Kad ste već u talij. taboru, vi niste više dužni polaziti misu ni crkvu, vaša je pače dužnost crkvu „butegom“ smatrati i nazivati; svete sakramente primati — kad ste već jednom u njihovom kolu — za vas će to biti glupost, pače gdje i kada možete, sve to možete i morate smjehu izvrgavati. Ne vjerujete li to? Vidite naše lošinjske „Talijane“: stariji se tih načela vjerno drže, a mladji njihovi učenici, nastoje ih u tome koliko mogu bolje slieditи. Pače naši mladi „Talijančići“ polaze dalje: oni će ići u crkvu, no njihova ih kultura uči, da se tu ponašaju bezobraznije i bezsramnije, nego li bi se ponašao kočijaš jedan iz „barbarske“ Hrvatske u staji medju konjima! Možda ne vjerujete? E onda sigurno niste nikada imali čast poznavati poblize djecu talij. kulture. — Naprotiv je nama Lošinjanom, koji smo toli sretni, da takvo blago (pazite u kojem značenju uzmete ovu riječ) u svojoj sredini posjedujemo. Nama je svima još živo u pameti, kad su pred 2 ili 3 godine naši mladi Garibaldijevci, učinili izlet na susjedni naš otok Ilovik, svakako tom misijom, da i u ono čisto hrvatsko mjesto unesu talij. kulturu. Na čelu im je bio miljenik današnjih naših starih i mladih širitelja talij. kulture, sada punonaslovni g. dr. Voltolina (Nota bene: taj toliko razvikivani doktorat stekao je u Italiji, jer u Austriji se ga ne stiče bez mature). Kad su svoju kulturnu misiju u mjestu izvršili (!), htjeli su da svakako i tu ostave trajan spomenik svoje kulture i svjedočanstvo moralnih svojih krieposti, te u tamošnjoj crkvi učiniše ono, što se nama „barbarima“ grusti i spomenuti; učinili su ono, čega bi se do dna duše stidio, i najgori i najpokvareniji hrvatski fakin. — Vi nekoji naivni Hrvati, klimati ćete glavom i nećete moći pojmiti te kulture! Alaj ste mi čudni! Zar kultura, koja je mogla odgojiti jednog Luchenia, Caseria, Brescia itd., nije kadra, da nam Lošinjanom priušti makar nješto i smjernije junake?!

Ovo što uztvrdismo živa je istina, a neka nitko nemisli, da nas pri tome vodi zloba. Ne, nema tu zlobe, nego nam se rodoljubno srce para od boli, a pamet smućuje, kad ovakva čeljad u ime tobožnje kulture sili naš narod, — kad već nemože milom, a tada varkom i zastrašivanjem — da zaboravi i zataji svoj jezik i svoju narodnost. — Na svietu je žalibože od uvjek bilo tako: da je velika većina ljudi volila slieditи laž i opačinu, nego li istinu i kriepost. Taj je put uvjek najkomodniji!

Hrvatskomu narodu, dosada hvala Bogu u velikoj većini, narodu nabožnu, plemenitu, moralnu i upravo golubinje čudi, htjeli bi ti samozvani nosioci kulture, silom narinuti kulturu one zemlje, gdje se bani bezvjerstvo i lopovština, gdje su svaki dan na dnevnom redu razbojstva i kradje. — Pitajte svakoga pojedinca, koji je putova o tom blaženom zemljom, o njezinim prilikama, pa će vam svaki znati reći, koji je grad pokvareniji, gdje je veća pogibelj za čovjeka, i za njegovu imovinu. Nemoral je tamo zahvatio, malom iznimkom, sve slojeve naroda. — Neka nam reče po duši svaki: na kakvom moralnom stupnju, kakove pojmove o pravici i moralu mora imati onaj narod, koji se oduševljava za jednoga razbojnika Musolina i koji ustaje na obranu za jednog ubojicu i tata bivšeg zastupnika Palizzola? — Mi se u to njihovo smeće nebi dirali; ali kojim pravom dolaze oni k nama u ime kulture? Ajte s milim Bogom vi i vaša kultura! Bježte daleko od nas s kulturom, koja odgaja takove junake, a koja bi poživinčila naš dobri i milokrvni narod. — Kultura ta ide za tim, da puku našemu izčupa iz srca vjeru i moral, da ga liši patriarhalne njegove plemenitosti i dobrote, da ga liši njegovog jezika i liepih narodnih običaja, pa da ga izjednači naraju — talijanskom.

Ali još nam je bjesto napomenuti. Da kultura talijanska u istinu radja ovakovim plodovima, o tom su nas i opet nastojali osvjedočiti i sami naši mladi „Talijani“, i moramo priznati, to im je uspjelo. — Neki č. o. franjevci imadu malu jednu ladjicu, na kojoj je utisnuto ime hrvatski i u hrvatskim bojama. Premda našim „Talijanima“ danomice pred nosom na ovećoj jednoj ladji vije se madjarska zastava, to im ta ipak ni najmanje ne uzrujava, živce. Ali u svojoj pravednosti nisu mogli viditi skromni hrvatski napis na maloj jednoj ladjici, već junački kakovi jesu, nisu imali mira, dok nisu ovih dana u noći, iztrgali napis. I jer su se bojali, da ne bismo možda posumnjali, te nije to djelo talij. kulture, htjedoše ostaviti siguran znak, po kojem ćemo moći stalno zaključiti, da je to junaštvo cvieta mlade talij. inteligencije; i ostaviše u istinu u sred ladjice nesumnjivi znak talijanske kulture; učiniše ono, što je nas „barbare“ Hrvate stid i napomenuti; izjednačile su se sa poznatom četveronožnom životinjom, kojoj je najveći užitak valjati se u svojem blatu!

Da, braćo Hrvati, ovakove prosvjetitelje naroda odgaja talijanska kultura, a žalibože njihovi politički otci, gledaju bez prikora i s veseljem u ovu njihovu uzdanicu. — Hrvatski narode, Bog te oslobodio od ovakvih prosvjetitelja! Tjeraj daleko od sebe ovakove bezsramnike, i čuvaj se ih, jer po plodovim njihovim poznati ćeš ih!

Mi pako i ovaj put, na način staroga Rimljanina, završujemo ove naše redke i neprestajemo vapiti: hrvatskih nam škola treba za našu djecu; dok tih ne imamo, nad našim će narodom uvjek lebdjeti pogibelj pogubne talijanske kulture!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Ravnateljstvo c. kr. pošte i brzojava u Trstu priposlalo nam je na naše razne pritužbe glede uporabe njemačko-talijanskih poštanskih potvrdnica sliedeće riešenje, koje donašamo doslovno: u Trstu, dne 2 settembra 1902. Št. 34144. — Uglednomu uredništvu lista „Naša Sloga“ u Puli. Ozirom na dopis de praes. 14 julija 1902 saobćuje se uglednomu uredništvu, da je podpisano c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava dotične činovnike c. kr. poštanskoga i brzojavnoga ureda Pul, koji su priklopljene predatnice uradili na njemačko italijanskim, mjesto na njemačko-hrvatskim tiskovinama, primjernom strogošću kaznilo.

Dalje se opaža, da je spomenuti c. kr. poštanski i brzojavni ured sada sa tiskanicama za hrvatske poštanske punomoći previdjen.

C. kr. dvorski savjetnik i predstojnik:
Felicetti.

Uviek isti! Dne 27. prošlog mjeseca odaslao je netko u Ljubljani na upravu „Slovenskog Naroda“ K 12·80. Na hrvatski izpunjenu naputnicu dobila je stranka njemačko-talijansku potvrdnicu broj 4734, premda imadu činovnici nalog izdavati na ovakove naputnice hrvatsko-njemačke potvrdnice. Ali činovnici pod upravom sadanjega gospodina upravitelja za te naredbe nemare. Vidjet ćemo, kako će to dugo ići!

Odbor za postignuće spomenika cesarici Jelisavi u Puli priredjuje dne 7. t. mj. koncert u vrtu gostione „Zur Stadt Pola“, a dne 10. t. mj. u 10 sati jutro u stolnoj crkvi misu-zadušnicu za blagopokojnu našu caricu i kraljicu. Na večer istoga dana u 8 sati bit će u „Polo-liteana Ciscutti konferenca. Pobliže u oglasima, koji će se pribiti.

Pula i Società Politica. Ovih dana čitali smo u talijanskim novinama imena osoba, koje izborni odbor predlaže u vodstvo talijanskog političkog družtva. Iz tog imenika razvidno je, da Talijani mare za Pulu kakono za lanjski snieg. Vodstvo polit. družtva ostati će i nadalje u takvim rukama, da je isključena nada, da će Pula od toga imati kakve koristi.

Valja da se razumijemo: vlada je bila naumila pod Badenijem, a pogotovo na pritisak hrvatskih zastupnika, da će prenesti pokrajinski sabor iz Poreča u Pulu. Svaki se spominje, kako se je onomadne držala gospodska fukara na galeriji u občinskoj palači, a vlada, koja ipak nije zadrhtala odmah pred zviždulinima, sazove sabor u Kopar. Sad su se u Puli prenuli! Oni isti, koji su sabor baš iztjerali iz ovoga grada, počeli su govoriti o potrebi prenosa u Pulu, o koristi grada, o tomu i onomu. Nu ostali su pravi „buffoni“, jer drugi Talijani u Istri ne mare za Pulu, dočim im se Puljani narivavaju baš u svakoj prigodi.

Pa znate, tko sada pazi na korist grada Pule? Renegati bodulski i nješto potalijančenih Niemaca i Slavena, štono se svi skupljaju oko „batane“ družtva „Democratica“. Dragi kapitane Staniću, „pojajte“ opet u Poreč, jer ćete inače doći na „seku“.

„Popolo istriano“ od subote donaša dugo izvješće o sjednici občinskoga zastupstva u Vižinadi. Gospoda zastupnici spraviše se — koliko je čitati u četiri stupca dugom izvješću — koliko proti c. kr. oružnicima toli proti tamošnjem župe-upravitelju don Stavéliku, dalje proti učitelju škole družbe sv. Cirila i Metoda te u obće proti svim onim, koji neće da trube u talijanski rog. Jer osvjedočeni, da svi *oni*, proti kojima dižu talijani motiku i lopatu, nečine ništa drugo nego vrše svoju dužnost, nesmatramo potrebitim njihove laži i klevete pobijati. Naš čestiti i požrtvovni don Stavélik te naši tamošnji sumišljenici neka puste vodu koritom teći.

Un prete „croato“ contro la „Naša Sloga“. Pod tim naslovom dao je don Buzolić tiskati viest u „Popolo istriano“ javljajuć, da je tužio naš list radi širenja neistinitih viesti. Mi svečano prosvjedujemo proti tome, da se on smatra Hrvatom-svećenikom. Ako tu viest on sam nije objavio, onda smo na čistu, da ga i talijanska stranka *neće imati medju svojimi*, kada ga krste u novinami „prete croato“. I za Talijane nije don Buzolić mirisavo cvieće!

Ženski licej u Puli otvoriti će se početkom ove školske godine. Prostorije su iznajmljene u ulici Cenide . . . kuća Giadresco.

U Rovinju vršila se ovih dana pred c. kr. sudištem razprava proti onima, koji su dne 30. aprila t. g. u Sikićih (blizu Pule) teško napali i ranili Ivana i Stjepana Božac. Osudjeni bijahu: Ivan Jadreško na 7, Šante Jadreško na 10, Šante Milevoj na 5 i Ivan Neković na 3 mjeseca trvrdog zatvora i na odštetu prestrpljena.

Pazinski kotar:

Na c. kr. glavnom poreznom uredu u Pazinu imademo promjenu. Bio je naime premješten jedan pristav, koji nije govorio ako ne pod „moraš“ i slabo hrvatski, a imenovan takav, koji ne znade ni rieči hrvatski. Pazinski porezni kotar broji 93% Hrvata, 7% Talijana. Pitamo li činovnike vješte našem jeziku, odgovaraju nam: *Neimamo njih!* Pita li koji naš mladić, primite me u vježbenika, odgovaraju mu: *Nećemo te.* I tako dobivamo uvjek i svuda c. kr. — Talijane.

Dražba za gradnju pučke škole u Plominu. Občinsko glavarstvo razpisuje natječaj za gradnju pučke škole u onom mjestu za uzkliku cienu od K 12.500. Jeftimba obdržavati će se u tamošnjem občinskom uredu dne 9. septembra 190[illegible] od 10—12 sati prije podne. Ponudbe može se staviti koli ustmeno, toli pismeno, ali nesmiju biti više od gornje svote.

Kod prve ponude valja položiti jamčevinu od 615 kruna t. j. 5% od uzklikne ciene. Ova svota će se povisiti na 123[illegible] kruna onomu, koji bude gradnju zadobio, što će odgovarati 10% od uzklikne cieneš.

Jamčevinu može se položiti koli u novcu toli u vriednostnom papiru. Gradnja će se odati onomu, koji se bude činio najboljim pa i nebio najcleniji.

Nacrte, proračun, opise itd. može se razviditi u občinskom uredu u Plominu.

Poreški kotar:

Poreški kotarski poglavar odlazi. U tršćanskom „Cifutu“ čitamo, da je imenovan c. kr. kotarski poglavar u Poreču g. Lasciac nadsavjetnikom kod c. kr. redarstva u Trstu i to na mjesto umirovljenog nadsavjetnika redarstva g. Budina. Rečeni list piše tim povodom o g. Lasciacu: „Osoba, koja imade zamjeniti g. Budina opravdava najbolje nade. Kotarski kapetan Lasciac, Talijan po narodnosti, Goričan po rodu, pokazao se je svuda u pokrajini uzornim činovnikom, čija otvorena inteligenca i nepristranost odgovarahe uviek brizi, da uzdrži najbolje odnošaje sa svakim stališem pučanstva političkih kotara, u kojih je služio. Iz Poreča, gdje je nekoliko godina upravljao onim kotarskim poglavarstvom, pišu nam, da će biti vrlo težko zamjeniti dostojno kotarskog poglavara Lasciaca“.

„Njegovo imenovanje radi dobe, u koje pada, radi dostojanstva, koje zauzimlje još mlad, moglo bi biti znamenjem sintomatičkim“.

Tako eto piše list, koji nije nikada tajio svojih irredentističkih načela, o sadašnjem c. kr. kotarskom poglavaru u Poreču i o novoimenovanom nadsavjetniku kod c. kr. redarstva u Trstu, t. j. o zamjeniku ravnatelja c. kr. redarstva u Trstu!!

Ako irredentaši tako sude o c. kr. viših činovnicih u Primorju — onda — što želiš još više, srce moje?!

Hrvatska čitaonica u Sv. Lovreču pazenatičkom obdržavati će dne 7. septembra t. g. u 10 sati u jutro svoju redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izviešće tajnika i blagajnika. 3. Izbor nove uprave. 4. Možebitni predlozi. Pozivlje se p. n. g. članove da mnogobrojno prisustvuju ovoj skupštini.

Voloski kotar:

Iz Voloskoga, mjeseca augusta 1902. — Odkada Hrvati upravljaju mjestnom občinom Volosko, ova napreduje danomice sve više na gospodarskom i kulturnom polju. Posvuda vidiš popravljene prolaze, popravljene ceste, nove ceste, nove ili popravljene zgrade. — U Opatiji: diže se ponosito občinski trg, dograđjen je novi komad škole, izgotavlja se veliko novo groblje, do mala biti će sagradjena izmedju mula i ville Lazarini liepa ribarnica itd. — U Voloskom: sagradjena je liepa župna kuća i prostorije za občinski ured, nad samim morem u Crnikovici je liepo uredjena klaonica, povećano je groblje za najmanje polovicu staroga groblja, kud se je moglo, popravilo se kanale itd. — U Voloskom i Opatiji reguliraju se po mogućnosti ulice, šetališta itd. — sad se radi napeto o gradnji paralelne ceste nad Voloskom i Opatijom i sveobćoj kanalizaciji, o električnom tramvaju itd. — Opet velika je skrb za duševni napredak stanovnika, za škole, osobito za školu u Voloskom, koju se mora už sve natezanje naših protivnika dobiti prije ili kašnje, (za sada imademo školu sv. Cirila i Metoda, koju su sagradili nekoji naši rodoljubi i za koju takodjer občina nešto

rtvuje) — za pjevanje, glazbu itd. U kratko: Našeg sveobće obljubljenog načelnika i velecienjenu gg. zastupnike ide zaista najveća hvala i najveće priznanje za njihov rad i za njihovo nastojanje.

Da, i na kulturnom polju napreduje se liepo ovuda, osobito pako u svietskom i crkvenom pjevanju. Za cielu mjestnu obćinu imademo pjevačko družtvo „Lovor", koje, ako i polagano, ali solidno napreduje. Škoda je samo velika, da obstoji još nekakovo nesuglasje izmedju nekolicine u Opatiji samoj, jer kad toga nebi bilo, „Lovor" bi mogao imati uz muški sbor, također krasan mješoviti sbor, koji bi mogao i ovće, teže, kombinirane skladbe izvadjati, a k tomu ojačao bi za mnogo i tamburaški sbor istoga družtva. Onda imademo mali specijalni mješoviti sbor za crkveno pjevanje u Opatiji, koji upravo liepo i skladno pjeva, te koji je svake hvale vriedan. Nadalje imademo čitaonički sbor u Voloskom muški i mješoviti, koji se liepo razvija te koji sudjeluje često kod crkvenih svečanosti. Tko je stupio dne 15., 16. i 18. pr. mj. u crkvu sv. Ane, kad se pjevala velika sv. misa, taj je ostao za cielo zabezeknut, osupljen, začudjen, preporodjen. Taj mješoviti sbor izvadjao je jednu hrv. misu od našeg starog znanca g. Brajše, koji je sam i tim sborom ravnao. Iz ciele te mise proviruje naš stari hrvduh, a svaki glas odaje hrvatsku molitvu. Nije tu bezpotrebnog štropotanja, lupanja, kazališnog zavijanja itd., već su tuj glasovi molitve, koju znadu osobito Slaveni upraviti do priestolja Svevišnjega, iskreno, skromno i pobožno. — Počamši od pristupa „Gospodine pomiluj", koji te onako liepo i nježno i milo uvadja u molitvu, te koji te na jednom uznese u rajske visine, pa sve do kraja mise tvoja duša uživa rajsko veselje. — Veličanstvena „Slava", odaje ti veličanstvo Božje, a ozbiljna „Vjera" učvršćuje te jošte bolje u svojih vjerskih dužnostih. A da čuješ iza podizanja „Oče naš", pjevan od mužkog sbora, reko bi: „Da, u istinu bio sam kod mise, molio sam. Da, tko sluša onu pjevanu molitvu, mora u istinu moliti, pa makar u duhu, jer razgovjetno izgovaranje rieči tek dahom izuštenih, postepeno ojačanih, na jednom gromkim glasom apostrofiranih, a odgovarajućom melodijom milo i čustveno pjevanih, sili upravo slušatelja na molitvu. Taj sbor mješoviti i mužki pjeva vrlo dobro i zato ide njega i njegovog vodju svaka hvala i čast.

U istoj crkvi sv. Ane čuješ i razne sole. Tu čuješ solistkinju gospodju Marijetu Lunaček, kćerku gosp. školskog nadzornika i orguljaša Uršića i solistu gosp. Brajšu. Dne 18. t. mj. izvadjali su oba u dvopjevu offertorium: Evo kruha anđeoskog, a g. Brajša pjevao je pak sam mjesto „Janče božji" — pjesmu: „Spasi cara i kralja" — Duet, starija kompozicija, ali inače vrlo ugodna i melodijozna, bio je krasan; gospodja Lunaček pokazala je koliko i kako može ona gospodovati svojim punim, milim, dubokim i visokim glasom, a g. Brajša, naravski nije zaostao, kao što nije zaostao ni u svojem težkom i dugom solu, gdje smo ga vidjeli — hvala Bogu — opet na njegovom mjestu pjevača (on pobolijeva naime od tri godine ovamo u grlu, usljed prenapetosti u pjevanju) i gdje smo se opet divili krasnom i sjegurnom njegovu pjevanju.

Na crkvene i svietske svečanosti u Voloskom mogle bi biti jošte bolje, kad bi se nekolicina njih spustila sasvim na ovo zemaljsko tlo, kad bi htjela uviditi, da i ona spada medju ljude, kad ne bi oholije bilo, kad bi iskrena ljubav vladala, kad bi svakomu ležao na srcu dobar glas našeg Voloskoga, naše Liburnije i naše Istre, i kad bi bilo bolje moralne i materijalne podpore.

Na kraju opažam, da ne bi s gorega bilo, kad bi se naša bližnja i daljnja mjesta Liburnije, kao što i ostale Istre uzdala u crkveno pjevanje volosko, koje odgovara sasvim crkvenom duhu te koje je uz to i narodno.

—X—

Natrkivanje u plivanju. Dne 7. septembra o. g. biti će u našoj Opatiji u 3½ sata poslie podne veliko natrkivanje u plivanju. Najbolji plivači biti će nagradjeni zlatnimi i srebrnimi kolajnami i diplomi.

Lošinjski kotar:

Iz Baške nam pišu koncem kolovoza: Sastali se naši nespašenci da tobož uz čašu vina počaste rodjendan Njegova Veličanstva. Medju ostalom plemenitom i neplemenitom gospodom sjedio je i neki gospodin, kojega smo dosada smatrali našim sumišljenikom te g. Nikololić i Keko Bon nositelji matuljske špudaćere. Tu se pjevalo i jaukalo, kako je koji znao i kako je komu prirodjeno. Kad su prosli uz njih naši djaci, tada Nikololić poviče: „Živio Krstić". I na njegov trokratni poklik odazvalo se družtvo i popratilo ga sa živio. Ništa se ne čudimo, Nikololiću, što je dao oduška svojem srcu. Mi dobro znamo, da je Nikololić drugi doktor Saló. Dapače, kad bi Krstić doznao iz čijih je ustiju izašao onaj poklik, i on sam bi ga se sramio. Nije zamjerè, ta on je „lejitimani".

Čudom se ipak čudimo, što su drugi ne samo mirno sjedjeli, već se i odazvali na poklik onom čovjeku, koji je zapustio svoju zakonitu ženu, koji je odbacio svoje rodno dietе, da okolo tumara bez kuće i kućišta, čovjeku, koji je mnogošta skrivio.

I takva družtva nije se nelko sramio. Sramio?! Ta djela njegova pokazuju koliko se srami....

Nećemo ovdje navadjati sve čine, kojim se je odlikovao nadajuć se, da će ipak otvoriti oči te svratiti se na pravi put, s koga je, reć bi, sišao.

Imali bi još koješta nadodati, al za danas dosta... Neka se pazi medjutim s kojim se tko druži. Drugi put ćemo biti bezobzirniji, jer smo već siti toga, da nas u našem mjestu stranci napadaju i da oni jedini prouzročuju mjestne nemire. Stranci, kažemo, jer Lolić e compagnia bella nisu nikada bili Bašćani.

Objava. Daje se na znanje, da će počam od 28. kolovoza t. g. te neprekidno kroz 14 dana, dakle do uključivo 10. rujna t. g., po ustanovah § 217. odl. 3. zakona od 25. listopada 1896. br. 220 d. z. l. i članka 60., 4. i 6. odnosne izvršne naredbe od 24. aprila 1897. br. 108 d. z. l. izvadci iz platežnih naloga lične dohodarine (t. j. popis poreznika lične dohodarine) za procjenbeni kotar Lošinj za g. 1902., kod ovog c. kr. kotarskog poglavarstva biti izloženi u uredovnih satovih na uvid interesiranim strankam.

Interesirane stranke, kojima će se uz legitimaciju dozvoliti uvid, jesu svi porezници lične dohodarine.

Neće se moći dozvoliti prepisa ni izvadaka.

C. kr. kot. poglavarstvo. — Lošinj, dne 25. kolovoza 1902. — C. kr. kotarski poglavar: Scarpa.

Trst.

Ustoličenje novog tršćanskog biskupa. Novoimenovani tršćansko-koparski biskup presvj. g. o. I. Nagl stigao je dne 28. augusta željeznicom u Trst. Na kolodvoru u Trstu pozdravio je novog biskupa prvi carski namjestnik g. grof Goess njemački, načelnik Sandrinelli talijanski; biskup zahvalio se je poslijednjemu talijanski.

U biskupskoj palači očekivalo je biskupa svećenstvo Trsta i okolice sa kapitularnim vikarom na čelu. Ovaj je pozdravio biskupa u ime svećenstva i vjernika talijanski, na što se je biskup talijanski zahvalio.

Dne 31. bijaše svečano ustoličenje novoga biskupa. U obhodu dovedoše ga iz crkve sv. Antuna novoga kroz glavne ulice u stolnu crkvu sv. Justa, gdje ga očekivaše poglavari oblastih. Kod obhoda sudjelovali su većinom razne bratovšćine, i to najmnogobrojnije slovenske. Od strane gradskog magistrata nastojalo se, da svečanost bude što veća. Na magistratu vijale se zastave i zastori; u obhodu bijahu u svečanoj odori gradski stražari i vatrogasci; u crkvi sudjelovala je gradska kapale. Kod sv. mise bio je načelnik i četvorica slovenskih gradskih zastupnika. Prije sv. mise pročitana bijahu papin. pisma na biskupa, svećenstvo i vjernike, te obavljena svečanost ustoličenja, iza koje poljubiše prisutni svećenici novomu pastiru u znak podložnosti prsten. Prvu pontifikalnu misu pjevao je novi biskup uz mnogobrojnu usistenciju svećenstva.

U 12 sati bila je u biskupskoj palači svečana gostba, kojoj je prisustvovalo do 50 pozvanika. Kod gostbe govorili su službeno biskup Nagl, namjestnik Goess, načelnik Sandrinelli i prošt Petronio, i to svi isključivo talijanski. — I tako od prvog dolazka do konca ustoličenja nije se čulo s nijedne strane službeno niti jednu rieč hrvatsku ili slovensku. Sve visoke i niske osobe, koje su kod toga sudjelovale, mimoišle su posve jezik većine vjernika ove biskupije. Dobro je, da ostane i ovo ubilježeno.

Politički pregled.

U Puli, dne 31. agusta 1902.

Austro-Ugarska.

Zadnjih dana ovog ćedna nastaviti će se izmedju obiju vlada nagodbeni pregovori u Budimpešti. Radi toga polazi tamo austrijski ministar-predsjednik dr. Koerber, s ministrom trgovine Callom i sa strukovnimi izvještitelji. Kod tih pregovora neće sudjelovati ministri financija i poljodjelstva pošto se vode pregovori jedino o autonomnom carinskom cieniku.

* * *

O sazovu carevinskoga vieća nezna se jošte ništa, pošto odvisi nastavak razpravah u parlamentu o uspjehu pregovora dra. Koerbera sa češkimi prvaci. Nakon dogovora sa češkimi prvaci dogovarati će se dr. Koerber sa kolovodjami njemačkih prvaka iz Češke.

* * *

Zemaljski odbor Kranjske obratio se je pismeno na predsjedničtva saborskih klubova s upitom da li se ima sazvati zemaljski sabor, koji bijaše, kako je poznato mjeseca julija radi obstrukcije narodno-katoličke stranke zatvoren. Na taj upit odgovorile su obje slovenske stranke, i to narodno-napredna i narodno-katolička. Prva je za sazov pod uvjetom, da se protivna njoj stranka obveže, da će dozvoliti, da se mirno razpravlja i da se razprave sve one osnove, koje se je imalo razpraviti kod prvog sazova sabora. Narodno-katolički klub odgovorio je nasuprot, da se neće protiviti, već da će podpirati razpravu osnove o uredjenju Mirne, što se može riešiti u jednoj sjednici; glede ostalih osnova ili predloga da će stranka ustrajati na poznatom stanovišću. Mi žalimo, da se obje slovenske stranke kranjskega sabora nemogoše složiti bar za razpravu strogo gospodarskih predmeta.

* * *

U Zagrebu došlo je dne 1. o. mj. do uličnih izgreda, koje je izazvala tamošnja takozvana srbska stranka. Njezino glasilo „Srbobran" piše tako bljutavo i tako ogavno proti Hrvatom i njihovim narodno-političnim težnjam, da se takovo pisanje mora i najmirnijemu čovjeku ogaditi. Srbske ugrijane glave nestide se javno u svojih novinah priznati, kako idu za tim, da sagrade veliku Srbiju na ruševinah Hrvatske. Nije se dakle čuditi, ako je takovo izazivno i nebratsko pisanje konačno naišlo na odpor. — Po najnovijim viestima, razjarena svjetina razlupala je prozore kuća, gdje su stanovali vidjeniji Srbi te izloge raznih trgovina, kojih su gospodari Srbi. Redarstvo je bilo preslabo, te nije moglo odoliti sili demonstranta. Bili su pozvani vojnici, koji su zatvorili prolaz glavnih ulica. Javljaju, da je više ranjenih. Iz drugih gradova, kao Karlovca, Ogulina, Gospića dolaze takodjer viesti o demonstracijama proti srbskoj nadutosti.

Srbija.

Iz Biograda pišu bečkim novinam, da je najveća krivnja novča noj nevolji Srbije u tom, što se često promiču, premještuju i umirovljuju državni činovnici i što se plaća visoko dnevnice vladinim ljubimcem. Državnu blagajnu da tišti najviše samovolja u postupanju sa činovničtvom. U nijednoj zemlji neima tako mladih državnih savjetnika, poslanika, predstojnika, generala i profesora kano u Srbiji. Tamo nisu činovnici radi države, već je država radi činovnika. Ako hoće tko napried, to ovisi o njegovoj strančarskoj boji, o ulizavanju, o sposobnosti za klevetanje i daru za izmišljanje protudinastičkih urota te o rodbinstvu sa kraljičinom obitelji. Ministri u Srbiji potroše najviše vremena u razpravah, koga će promaknuti, koga imenovati ili umiroviti. Pa još imade bolestnih glava, koje sanjaju o tom, da će Srbija u takovom stanju okupiti oko sebe balkanske narode. I takovi ljudi pišu, da će Hrvate posrkati!

Rusija.

Iz petrogradskih novina doznajemo, da se pripravljaju tamo u ruskom diplomatskom zboru velike promjene. Te promjene izazvane su u prvom redu promjenom ruskog poslanika na englezkom dvoru.

* * *

Ministar prosvjete izdao je naredbu na okružne školske nadzornike, kojom im daje upute glede primanja djakah na ruske visoke škole. Medju ostalim ukida se tajni popis srednjo-školskih djaka, što je do sada vriedilo za one, koji htjedoše na sveučilište. Mjesto toga dobivati će od sada djaci za pristup na visoke škole izvadak ocjene vladanja za posliednje trogodište.

Njemačka.

Zadnji dan prošloga mjeseca ostavio je talijanski kralj Viktor Emanuel Berlin, te se zaputio preko Frankfurta u Italiju. Viktor Emanuel bijaše u Njemačkoj vrlo srdačno dočekan i svuda susretan. Njegov boravak popratile su njemačke novine najljubeznjivijimi izjavami. Osobito srdačne i tople bijahu napitnice, koje izmjeniše oba vladara kod svečane gostbe, priredjene na čast Viktoru Emanuelu.

Razne viesti.

Automobilizam. — Na Rieci ustrajaju sada družtvo automobila, koje kani kupiti osam automobilnih kočija. Pruge za vožnju biti će: Rieka—Pećine i Rieka—Opatija—Ika—Lovran.

Očekujemo od dotičnih oblasti, da će strogo paziti na to, da se prenaglom vožnjom automobila ne stavlja ljudske živote u pogibelj.

Dobro ih pozna! Glasilo rimskih socijalista „L' Avanti" izrugava se u jednom od posliednjih brojeva talijanskim zastupnikom na carevinskom vieću u Beču, koji trube u svojih glasilih širom svieta, kako tjeraju oni u parlamentu proti vladi najžešću opoziciju.

Predbacuje im naime, da se groze vladi šakom u žepu i da njoj kažu rogove iza ledja — što je živa istina. Oni se ponašaju naime kano objestna ili prkosna djeca, koja se nezadovoljuju sa pristojnim komadom kruha, već hoće čitav hlieb bez obzira na to, hoće li štogod drugim ostati ili ne. Ako pak ne dobiju svega, bace i ono, što su dobili, pak bježe prkosno i groze se — iz daleka.

Kod svakog iole važnijeg pitanja, što se razpravlja u carevinskom vieću, i koje

želi vlada, da se razpravi u njezinom smislu, nudjeju njoj svoje glasove tražeć od nje bogato uzdarje, a ne dobiju li što traže, tada tekar talambasaju po svojih novinah, da su stupili proti vladi u opoziciju i da će proti tom i tom predlogu glasovati. Već im je bilo više puta predbačeno, da igraju u Beču ulogu mešetara ili trgovaca, koji nudjaju svoju robu uz pretjerane ciene, koje im nemože dati ni inače susretljiva im vlada.

Oni su dakle opozicijonalci od šale, te ima pravo rimski list što im se podrugiva.

Književne viesti.

Matičine knjige. Tko si još nije nabavio ovogodišnje knjige „Matice Hrvatske", nek se obrati na tiskaru J. Krmpotić i drug., Pula, via Sissano, koja ima još više primjeraka na razpolaganje.

Rat Hrvata s Madjarima godine 1848.-9. Knjižara „Dioničke tiskare" u Zagrebu izdala je veoma krasnu knjigu pod naslovom „Rat Hrvata s Madjarima god. 1848.-9.". Ova je knjiga ukrašena sa 16 finih slika, koje nam prikazuju glavne zgode onog doba, kad je neumrli ban Jelačić, koji je bio duša onih vremena, zavitlao mač pred svojim narodom na obranu domovine.

U toj knjigi opisan je rad i djelovanje bana Jelačića. Knjiga zaprema 445 stranica, a ciena joj je samo K 3·80.

Najtoplije preporučujemo tu knjigu, te pozivljemo svakoga, koji znade čitati, da si ju po mogućnosti nabavi. Ona će mu biti liepa zabava za vrieme odmora, a istodobno naći će u njoj dostatno nauke o prošlosti „Liepe naše domovine".

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Čvrste stiskaonice

(preše) za vino

svake veličine i **mastionice** za grožđje, kao i druge strojeve svake vrste, orudje i materijal dobiva se u zalihi tvrdke

Živic i dr.

Via Commerciale br. 2 u Trstu.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gevgleji.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podieliti i u tri diela.

Blag. gosp.

GABRIJEL PICCOLI,

lekar,

dvorni založnik Nj. svet. papeža

v Ljubljani.

Potrjujem sprejem steklenic Vaše tinkture za želodec, katero moram najtopleje vsakomur priporočati, k jli rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izborno učinkujoče zdravilo služila pri želodičnih in črevesnih boleznih.

Krmin, 13. maja 1897.

Miroslav Leitner c. kr. dávčni blagajnik.

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želodec sem rešen skoro dve leti trajajoče želódčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.

Strassoldo (Primorsko) 6. marca 1898.

1 **Karol grof Strassoldo.**

Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 vin. steklenica.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati lièk

za kurje oči, žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: **Taftà za turiste** **Luser** po novč. **K 1·20**

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravanlni, Lattanzi & Piaz, marc. Ugolini, Orlandini, Pontini, Utzlini, Wagner, F. Cardinelli.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Sjećajte se narodnih družtva!

Broj 65. Pula, u četvrtak dne 11. rujna 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Oglasi, priposlana itd. ...kaju i računaju se na temelju ...ičnog cienika ili po dogovoru.

...ovci za predbrojbu, oglase itd. ...ju se naputnicom ili polož...com pošt. štedionice u Beču ... administraciju lista u Pulu.

...od naručbe valja točno oz...čiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...ko list na vrieme ne primi, ...eka to javi odpravničtvu u ...vrenom pismu, za koji se ...e plaća poštarina.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 6 K za seljake } ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utiskuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Prilog broju 65. „Naše Sloge."

Trst.

† **Ivan vitez Nabergoj.** Iz Trsta ...javljaju prežalostnu viest, da je ...r preminuo na Proseku velezas...ni vodja tršćanskih Slovenaca, ...gogodišnji zemaljski i državni ...upnik gosp. Ivan vitez Nabergoj. ...Znali smo, da boluje već dulje ...mena taj odličan slovenski rodo...; znali smo, da njegovoj težkoj ...sti nema više lieka, i da nam ...a biti na najgore spremni, ali ...je ipak viest o njegovoj smrti ...oko potresla.

Pod dojmom težkog udarca, što ...zadesio sve Slavene našeg Pri...ja, nije nam moguće, da već ...as niti iz daleka ocienimo ogromne ...luge, što si je stekao naš Nabergoj ...sav naš narod. Skoro 30 punih ...ina borio se je u zastupstvu grada ...la za prava poltačene i proga...ne svoje braće izlažuć se divljim ...prostačkim navalam gospodskih ...ćenika. Skoro tako dugo zastupao ...tršćanske Slovence u carevinskom ...ću iznašajuć svakom prigodom na ...jelo njihove jade i nevolje. Njegovu ...žrtvovnost, njegove zasluge za ...venski narod i za carstvo priznalo ...i Njeg. Veličanstvo, koje mu je ...vodom njegove 25-godišnjice za...panja tršćanske okolice u gradskom ...ću podielilo viteško odlikovanje. ...i nitko bolje ne ćuti blagotvorno ...lovanje tršćanskih Slovenaca, ko...i će ostati uspomena na njiho...g Nabergoja za uviek mila i ...eta. Ta uspomena mora da bude ...ama jednako mila i sveta, jer je ...jednakom ljubavi ljubio Slovenca ...Hrvata. S našimi narodnimi prvaci ...vio je i obćio u najtiesnijem prija...ljstvu, a našu Istru posjetio je u ...ih vrlo važnih zgodah, naime za ...bora u Brezovici i za tabora u ...ndaru. Na jednom i na drugom ...jestu govorio je živo i odlučno, ...govarajuć prava istarskih Hrvata i ...venaca.

Dieleći se za sada sa ovo par ...atkih crta od nezaboravnog viteza ...hbergoja, kličemo mu iz dubine ...žko ucviljene duše: Uspomena Tvoja ...ka živi na vieke u zahvalnom Ti ...rodu, a plemenitoj Tvojoj duši ...ka podieli Svevišnji večni pokoj!

Javni sastanak, Odbor političkog družtva „Edinost" sazivlje za nedjelju dne 14. septembra sve tršćanske Slovence na javni sastanak u vrt slovenske škole sv. Cirila i Metoda kod sv. Jakova. Na tom sastanku će se prosvjedovati proti postupanju gradskih i državnih oblastih sa tršćanskimi Slovenci u pogledu slovenskih pučkih škola u gradu Trstu. Sastanak vršiti će se u 4 sata poslie podne.

Sud Iredentskog lista o visokom c. kr. činovniku u Trstu. Ovih dana priobćiše novine viest, da je umirovljen g. Budin, c. kr. nadsavjetnik redarstva u Trstu. Ovo umirovljenje dolazi u savez sa žalostnimi dogodjaji prošloga mjeseca febrara, jer je tada g. Budin zastupao u službi odsutnoga ravnatelja redarstva g. dvorskoga savjetnika Busicha.

Povodom tog umirovljenja napisao je poznati tršćanski najradikalniji talijanski list „L'indipendente" o umirovljenom g. Budinu tako povoljan i tako laskav sud, da bi čovjek, kojemu nisu poznati primorski odnošaji, morao po tom sudu zaključiti, da je u Trstu i u obće u Primorju zadaća c. kr. činovnika, da budu u prvom redu radikalni Talijani a onda tekar c. kr. činovnici.

Politički pregled.

U Puli, dne 10. septembra 1902.

Austro-Ugarska.

Iz Budimpešte javljaju, da su se složili ministri u konferenciji, obdržavanoj prošle nedjelje glede austro-ugarske nagodbe u tom, da se obali porez na prenose i onaj od dohodarine. Povrh toga uvelo bi se u carinarski cienik uzajemne povlastice, koje bi olakšale jednoj i drugoj poli monarhije borbu proti Njemačkoj.

Usljed nepovoljnih odgovara obiju slovenskih stranaka u Kranjskoj na upit zemaljskog odbora u Ljubljani, neima nade, da bi moglo doći tako brzo do nagodbe izmedju rečenih saborskih stranaka. Budu li se poslovi nagomilali, nije izključena mogućnost, da će vlada sabor razpustiti te nove izbore razpisati.

Poslieduji izgredi u Zagrebu imali su tu posliedicu, da je vlada proglasila prieki sud za grad Zagreb i okolicu. Ta izvanredna mjera djelovala je na uznemireno gradjanstvo, koje je odustalo od daljnjih izgreda, te je posve uzpostavljen mir i red. Hrvatom protivni listovi upotrebiše posliednje nemire, da se opet jednom zadjenu o mrzke im Hrvate. U tom su složni madjarski, njemački i talijanski listovi, koji uzimlju u zaštitu nedužne tobož Srbe, dočim nenalaze dostatno ogavnih riečih, kojimi obasiplju Hrvate.

Srbija.

Iz Biograda javljaju, da bijaše tamo obdržavan sastanak, na kojem se je prosvjedovalo proti poznatim izgredom u Zagrebu. Službeni srbski listovi pišu, da su tamo izazvali bolan utisak zagrebački nemiri, ali od strane vlade, da nije poduzeto ništa, što bi moglo izazvati sukob izmedju Austro-Ugarske i Srbije. Neznamo doista, koje bi to mjere mogla poduzeti srbska vlada radi izgredah zagrebačkih. Nju se bo nemože ticati ono, što se dogadja u tudjoj državi sa pripadnici te države. Dvojimo veoma, da bi austro-ugarska vlada mogla trpiti bilo kakve uplitanje srbske vlade u njezine nutarnje poslove. Srbska vlada imala bi uplivati na one ugrijane srbske glave u Hrvatskoj, koje stoje s njom u izravnom ili neizravnom savezu, i koje su posliednje žalostne izgrede u Zagrebu izazvale. Srbska vlada nebi pogotova trpila kad bi, recimo, pripadnici Hrvatske u Biogradu onako proti njezinim životnim interesom pisali i radili, kao što su to pisali i radili njezinu emisari ili plaćenici u Hrvatskoj.

Bugarska.

Ovih dana donio nam je brzojav iz Sofije viest, da je bio uapšen predsjednik macedonskog odbora u Sofiji general Zončev sa nekoliko drugova. General Zončev bio je prošle godine izabran predsjednikom macedonskog odbora na mjesto poznatoga Sarafova.

Njemačka.

Dne 5. o. mj. odkriven bijaše u Poznanju spomenik caru Fridriku. Svečanosti prisustvovao je car Vilim sa caricom Augustom.

Razne primorske viesti.

Našim djakom do znanja i ravnanja. Na drugom mjestu donašamo viest o školskih podporah, koje će dieliti zemaljski odbor u Poreču i tečajem buduće školske godine 1902-1903.

Naši djaci uživali su do sada vrlo riedki kakvu podporu od strane zemaljskog odbora premda ih je većina siromašnih i akoprem bi oni podporu zaslužili sto puta prije nego li talijanski djaci. Nu ono, što ni bilo do sada, moglo bi biti od sada, t. j. da se zemaljski odbor u Poreču u buduće osvrne i na opravdane molbe naših mladića, naših djaka, osobito onih iz srednjih škola. Radi toga upozorujemo sve naše siromašne djake, odnosno njihove roditelje, da nepropuste zamoliti zemaljsku

Matko Mandić u Trstu.

omu narodu. Zatim je obširnije pro...io o djelovanju carevinskoga vieća, ...tro-ugarskoj nagodbi, o vinskoj klau...e o budućem radu parlamenta.

...ovornik drži, da će ministar-predsjednik naći većinu za austro-ugarsku na..., ali da je vrlo dvojbeno, da bi ta ... mogla u obće odlučivati, jer će ju ... u tom prieći Česi — ako im se ...ovolji — i možda još koji ...i s njima!

...emaljski zastupnik dr. Rosina go...je o zemaljskom saboru u Gracu i ...enciji slovenskih zastupnika, na koji ... prisiljeni usljed nasilnog postupanja ...kih zastupnika.

...azivači sastanka sklonuše prisutnoga ...nika Spinčića, da bi i on sa...omu narodu progovorio. Zadovoljio ...ovoj želji, burno pozdravljen čim ...prikazao.

...hvalan sam — reče zast. Spinčić ...mu prijatelju, da mi je pružio prila...mogu vidjeti ovaj krasni dio ... nam slovensko-hrvatske domovine, ...znati bar dielomice odnošaje sta...va ovih krajeva. Osobito me veseli, ... mogao doći na ovaj sastanak. ...ć pokrajinu i odnošaje u kojim ...ovenci štajerske, našao sam mnogo ... sa Istrom i sa odnošajima nje...stanovničtva. Kao što je Istra gla...napose radi svojeg mora, tako je i ...štajerska na glasu sa svojimi go...sa svojim prirodnim bogatstvom. ...da upravo radi tih vrlina tudjinci ...timi pokrajinami.

...o što se u Istri narivava Hrvatom ...ćem talijansko gospodstvo, tako ...uje u Štajerskoj Slovencem nje... U tom obziru podupire Njemce ...i odbor, c. kr. oblasti i svako...kole. Zahtjevaju li Slovenci kakvu ...za škole, stanu Njemci ili njihovi ...i vikati, da kako će siromašni ...ici to težko morati da plaćaju.

...i prvi dolaze obično ne da čitaju, ...mnogim slučajevima, da produ...grom ili kako drugčije; ne ću reći, ...uda tako, ali je u mnogim i mno...stima tako. Baš to je uzrok da ...e razumije, što su to čitaonice, ...im je zadaća, pa misli da su to ...ekakve prostorije gdje se igra, ...abavlja. Ako pak dodje seljak ili ...ovjek u „Čitaonicu", riedko da se ...ji od gospode, koji bi s njim sjeo ...itao štogod iz novina ili da ga ...što bi mogao pročitati. Dogodi ...e i to, da gospodi fali četvrti za ... nemajuć drugoga pozovu toga ...ovjeka, da im pomogne, veleć mu „što ...ete to čitati, hote ovamo, ćemo hitit ...jednu briškolu", a ovaj tužan čovjek, ne ...znajuć kako bi se odgovorio gospodi, ...ostavi sve pa tako i ono malo vremena, ...što je htio posvetiti čitanju novina, mora ...žrtvovnati, jer ga „gospoda" na to sile. — Ovo se većinom dogadja na nedelju i blagdan, jer na svagdanji dan seljak ne može doći u družtvo. (Dalje sliedi.)

...ćno zabavne i poučne. Rjesme ...duševljavale su narod; mladež je nasto...la, da što više pouči svoj narod i da ...u dokaže ono, što jest i što mora da ...ude.

Ali sve što dalje, to su se „Čitaonice" ...e počele odalečivati od svoga cilja i od ...oje prave zadaće, pa tako dodjosmo do ...aonica, kakove imademo danas.

Dozvolite mi, da ovdje u kratko ...em, kakve su naše „Čitaonice" danas. ...jaka se malo, vrlo malo obazire. Gospodarska novina, ako je imade, stoji obično nerazrezana u kakvom kutu, a sama po sebi je takova, da ne može zadovoljiti ni naobražena čovjeka. Koliko imade u Istri čitaonica, koje drže „Dom", „Pučki List", „Rodoljub", „Hrvatski Narod" itd. ? Zašto se ne bi držala jedna gospodarska novina, koja je kod nas najbolje uredjivana, koja bi najviše mogla koristiti i koju može svatko čitati, kao n. pr. „Pučki Prijatelj" ...zna čitati ili pak ne dolazi u čitaonicu, a ako dolazi sam, ne može doći na to, da bi čitao knjige, ako mu ih tkogod od gospode ne ponudi. I tako ćete vidjeti u mnogim čitaonicama knjige nerazrezane, zatvorene u ormaru, da tu paradiraju i ukrasuju sobu.

Pogledamo li, koji dolazi u „Čitaonicu", to ćemo vidjeti većinom gg. svećenike, učitelje i, za vrieme praznika, djake, a od nižega pučanstva dolazi vrlo riedko

želi vlada, da se razpravi u njezinom smislu, nudjaju njoj svoje glasove tražeć od nje bogato uzdarje, a ne dobiju li što traže, tada tekar talambasaju po svojih novinah, da su stupili proti vladi u opoziciju i da će proti tom i tom predlogu glasovati. Već im je bilo više puta predbačeno, da igraju u Beču ulogu mešetara ili trgovaca, koji nudjaju svoju robu uz pretjerane cienc, koje im nemože dati ni inače susretljiva im vlada.

Oni su dakle opozicijonalci od šale, te ima pravo rimski list što im se podruj

Književne viesti.

Matičine knjige. Tko si još nije bavio ovogodišnje knjige „Matice Hrvats nek se obrati na tiskaru J. Krmpo drug., Pula, via Sissano, koja ima još primjeraka na razpolaganje.

Rat Hrvata s Madjarima go 1848.-9. Knjižara „Dioničke tiskare" grebu izdala je veoma krasnu knjigu naslovom „Rat Hrvata s Madjarima 1848.-9.". Ova je knjiga ukrašena s finih slika, koje nam prikazuju g zgode onog doba, kad je neumrli Jelačić, koji je bio duša onih vre zavitlao mač pred svojim narodon obranu domovine.

U toj knjigi opisan je rad i vanje bana Jelačića. Knjiga zapremb stranica, a ciena joj je samo K 3·8(

Najtoplije preporučujemo tu k te pozivljemo svakoga, koji znade da si ju po mogućnosti nabavi. O mu bili liepa zabava za vrieme odm istodobno naći će u njoj dostatno o prošlosti „Liepe naše domovine".

Tvornica pokućst

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KR

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim

dama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise, originalne

osnova, pregled sobnih namješt

Najveća solidnost, elegantn

jeftina ciena.

Čvrste stiskaoni

(preše) za vino

svake veličine i **mastionic**

groždje, kao i druge strojeve

vrste, orudje i materijal d

se u zalihi tvrdke

Živic i dr.

Via Commerciale br. 2 u

Prvo slovensko skladište poku

Antona Černi

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može po-

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati lièk

za kurje oči, žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Traži se pita: **Taftà za turiste** po navć. **Luser** K 1·20

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, A. Rivalski, Leitenburg, A. Prat, mayer, Dworski, Ortelli, Hütt, Pokorni, U. Tell, L. Wassermann, K. Ozzbetschka.

Rodoljubi!

podporu svi oni, koji misle, da imadu pravo na takvu podporu. Naših djaka imade na stotine, koji imadu pravo na zemaljsku podporu, pak valja da ju i zatraže.

Sada se nalaze djaci još na praznicih, pak im mogu roditelji, svećenici ili učitelji pripraviti molbe. Paziti valja osobito na to, da im bude svjedočba siromaštva (svjedočba o gospodarskom stanju) podpisana od svih občinskih vićnika (savjetnika). Očekujemo dakle od naše učeće se mladeži, da će mnogobrojno zamoliti zemaljske podpore pak da vidimo u koliko će zemaljski odbor uzeti u obzir te molbe.

Čifut prosvjeduje!! Povodom dolazka Njcg. Veličanstva u Istru pozdravilo je naše pučanstvo sa svećenstvom, občinskimi načelnici itd. vladara na raznih postajah. Medju ostalimi pozdravio je vladara u ime občine Pazin na postaji Cerovlje občinski načelnik g. dr. Š, Kurelić. Izraziv Njeg. Veličanstvu čuvstva duboke zahvalnosti radi ustrojenja hrvatske gimnazije u Pazinu izrekno je smjernu molbu onoga pučanstva, da bi se u onom kotaru ustrojilo gospodarsku školu. Tuj je nagovorio vladar i nekoje naše svećenike te predstojnike oblastih pak je vlak krenuo dalje napram Puli za oduševljenog klicanja naroda. Taj pozdrav, zahvala i molba načelnika dra. Kurelića razdražila je silno gnjile živce tršćanskih židova, koji se okupljaju oko zloglasnog „Čifutića". Oni nemogu oprostiti načelniku dru. Kureliću, što je govorio u ime „talijanskog" Pazina, što se je zahvalio radi gimnazije — te prosvjeduju proti svemu najodlučnije. G. načelniče — tješite se!

Školske podpore. Zemaljski odbor u Poreču upozoruje sve one, koji misle, da imadu pravo na školsku podporu iz zemaljske zaklade, da predlože svoje molbe zemaljskomu odboru u Poreču najdulje do 31. oktobra 1902. Molbam valja priložiti posljednju školsku svjedočbu i svjedočbu siromaštva, podpisanu od svega občinskog vieća one občine, kojoj molitelj pripada. Molbe, koje budu kasnije predložene, ili koje nebudu valjano utemeljene, neće se uzeti u obzir.

Predsjednik družtva „Dante Alighieri" u Primorju. Od petka nalazi se u našem Primorju predsjednik talijanskog irredentskog družtva „Dante Alighieri" senator i bivši talijanski ministar prosvjete Pasquale Villari. On je stigao iz Italije u Trst, gdje ga zaokupiše kolovodje talijanske radikalne stranke. S njimi putuje po talijanskih gradovih Istre, gdje ga primaju i pozdravljaju kano svog spasitelja. Bit će da je došao u Istru, da prisustvuje glavnoj skupštini talijanskoga političkoga družtva za Istru, koja se je obdržavala prošle nedjelje u Piranu i da se obaviesti koliko trebaju istarski i u obće primorski Talijani novca od njegovog družtva za potalijančenje naše djećice.

Talijanski listovi pišu, da će Villari posjetiti i Dalmaciju, da se i tamo na vlastite oči uvjeri „o napredovanju" talijanstva.

Mi se nadamo, da će zapustiti Dalmaciju posve razočaran, jer će se „na vlastite oči" osvjedočiti, da je Dalmacija za uviek izgubljena za Italiju i da su sva nastojanja njegove svojte uzaludna a da bi ju ikada više zaknačio mletački lav, odnosno, usrećio savojski križ.

Razne viesti.

Imenovanje u školskoj struci. Ministar bogoštovlja i nastave imenovao je pomoćnog učitelja na drugoj državnoj gimnaziji u Ljubljani g. Ivana Hostiala glavnim učiteljem na c. kr. učiteljištu u Kopru. Gosp. Josip Baćić, nadučitelj u Buzetu, bijaše imenovan učiteljem na novoustrojenoj pripravnici u Pazinu. — Čestitamo!

Novi predsjednik družtva sv. Jeronima. U zagrebačkih listovih čitamo, da se je dosadašnji zaslužni predsjednik družtva svetojeronimskoga preč. g. dr. F. Suk na časti i službi radi mnogobrojnih drugih posala zahvalio, te da je upravni odbor izabrao, a preuzv. g. nadbiskup kao pokrovitelj potvrdio preč. g. kanonika i narodnog zastupnika Cvjetka Rubetića za predsjednika družtva sv. Jeronima. Čestitamo srdačno i družtvu i g. predsjedniku!

† **Rudolf Virchor,** najveći njemački učenjak na polju liečničtva, preminuo je u Berlinu dne 7. t. mj. Pokojnik rodio se je 13. oktobra g. 1821., bile su mu dakle 82 godine.

Jezikovno podučavanje na srednjih školah. Ministar bogoštovlja i nastave izdao je naredbu, kojom se ustanovljuju propisi o poučavanju u drugom zemaljskom jeziku na srednjih školah. Timi se propisi nedira u nazore, na kojih osnivaju stari profesori svoje izkustvo, već se njimi podnje mladim profesorom naputke, koje im valja sliediti.

Za I. hrvatsku dobrotvornu lutriju. Naš dični hrvatski skladatelj Srećko Allini iz Zagreba, sjetio se družtvene lutrije i priposlao je dva komada njegove hrvatske opere „Maričon". Vriednom i zaslužnom rodoljubu budi ovim izražena najljepša zahvala. Hrvati i Hrvatice, ne žalite žrtvovati koju malenkost za družtvenu lutriju. Odkad smo ovu zamisao kroz no vine javili, pa do danas, da je prave sreć mogło se je više Hrvata odazvati na od borov poziv i javnu molbu. Rodoljubi kad pročitate ove crte, pomislite, da v odbor moli i poziv|e da ga u ovom pod hvatu poduprete, te se nemojte oglušit — „Hrv. prip. družtvo u Beču". — XVIII Gertrudplatz 4.

Kada valja kod trgovca protestirati mjenicu? U ovom pitanju izrekl je bečko vrhovno sudište važnu osudu kojom je utvrdjeno pravno načelo, d kod trgovaca treba mjenicu prosvjedo vati za poslovnih satova. Konkretni slučaj o kojem se je radilo, bio je ovaj: Jednom trgovcu, kojemu je mjenica bez uspjeha prezentirana, poslao je vlastnik mjenice javnog bilježnika u svrhu prosvjeda. Bi lježnik našao je, kad je u 7 sati na večer došao u poslovnicu trgovčevu, istu zatvo renu, te je mjenicu prosvjedovao. Izdao je platežni nalog, koji je postao pravo moćan, ali jedan je girant podnio prigo vore, pozivajući se na to, da je prosvjed prekasno podignut. Obrazložio je to time, da se u Beču dućani one vrsti, kojoj pri pada prosvjedovani trgovac, zatvaraju u 6 sati na večer, što je uredovnom svje dočbom potvrdila i trgovačka komora Vrhovno je sudište prihvatilo te prigo vore, pa načelno izreklo, da je za mje nice, prihvaćene po trgovcima ili domici lirane kod trgovaca, prosvjedovno vrieme stegnuto na poslovne satove.

(„Hrv. trg. List").

„Danica", koledar i ljetopis književnoga družtva Sv. Jeronima za god. 1903. dogotovljena je, te se može odmah za prodaju dobiti: Sadržaj „Danice" jest ovaj: Visoka kraljevska kuća. Godina 1903. Koledar. Ljetopis književnoga družtva sv. Jeronima. Izvadak iz pravila družtva svetojeronimskoga. Bratovština hrv. ljudi u Istri. Izvadak iz pravila bratovštine. Marko Marulić. Nemio udes. Od Karlovca do Rieke (sa 3 slike). Prigorčice. Jabuka i njezini neprijatelji. Seoska slika. Dvije tri o siromaštvu. Gluhonjemi, njihov uzgoj i naobrazba. Starac Ive. Upute u gospodarstvo. Česa nam treba? Kutjevačka gospa (sa slikom). O koledaru. Pomrčine sunca i mjeseca. Kakva će biti godina 1903. Bilježke skrižaljci o izlazu i zalazu sunca. Što je novo po svietu: Stogodišnjica Josipa Jelačića, bana hrvat. (sa slikom). Fra Grga Martić (sa slikom). † Gjuro Kundek, narodni dobrotvor (sa slikom). Užasna nesreća na Martiniku. O Sibiriji i o velikoj sibirskoj željeznici. — Majstor. Sajmovi. Povjerenici i broj članova svetojeronimskoga družtva.

Sjećaji

Broj 65. Pula, u četvrtak dne 11. rujna 1902. God. XXXIII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, pripošlana itd. računaju se na temelju cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalaze se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Na Jadranskom moru.

Zavirimo li u knjigu svietske poviesti, kazati će nam ona zgode i nezgode, koje su uzburkale ovo naše mirno Jadransko more u teku godina i stoljeća. Ovaj naš mali poluotok, koli divni dalmatinski ostrvi bili su svjedoci raznim dogodjajima, koji bi od dana na dan stavljali na kocku i mienjali sreću okolostojećih zemalja. Pred njima veslale su grčke trireme, jedrile rimske ladje i plovile venecijanske galije; pred njima razvijala se trgovina i bili se ljuti bojevi. Pred njima križalo je godine 1866. talijansko i austrijsko ratno brodovlje, a junački Vis okrunio slavodobitno Austriju i ostavio Italiji tužnu uspomenu.

I tu tužnu uspomenu Italija ne može nikako da zaboravi. U njenom srcu potajice ruje crv, piri vatra osvete, koju potiče izdajnička ruka zlobnika. Šesta ta velevlast već davno očekuje dan „revanca", već davno snuje, kako bi zadala svojoj saveznici Austriji strašni udarac i ugrabila joj zemlje na istočnom žalu našeg sinjeg mora, ko što je onomadne ugrabila Lombardiju i Veneciju. Kao Kato u rimskom senatu Kartažanom, tako je i jedan talijanski zastupnik pred šest godina na Montecitoriju najvećivao danomice rat Austriji. Nu Italija, kojoj se još nisu bile zaliečile rane, što su ju pod Visom dopale, čutila se slabašnom i nije se pouzdala, da što takva poduzme. Ona se stala na drugi način kretati, počela je povećavati svoju flotu, rediti svoje brodovlje. A danas?

Mnienje je Italije da osvoji Trst, Istru i Dalmaciju, da spasi nespašence i da uzmogne biti absolutna gospodarica Jadranskoga mora, te krojiti pravice narodima, koji oko njega stanuju. Tužnih li naroda! K tomu pada joj još u oči Albanija, zemlja starodrevnih Arnauta; ali jaoh, tu sto vlada, tu sjeverni medvjed. Pred tim gospostasom politika se Italije mienja i evo, što se na jednom dogadja. Novinstvo svie Europe baca u svjet nebroj članaka, dopisa i viesti o putovanju talijanskoga kralja u Rusiju. Talijanski kralj putuje u Rusku, da obći sa višim političkim krugovima, da si stiče simpatiju sjevernoga strica i ruske vlade, e da se tako može stvar obaviti mirnim putem. Već donašaju razne novine povoljne viesti o tom putovanju, već smatraju stvar kao opravljenu, Albaniju talijanskom zemljom. Iz Ruske vodi put Viktora Emanuela III. u Njemačku, gdje obilazi tamošnjega cara i pohadja kraljevske i vojvodske dvore. I novine opet pišu i pišu povoljno. Nema sumnje, Jadransko je more u rukama Italije, ne ostaje već ništa drugo, ako ne konflikt i zadnji smrtni udarac Austriji. I evo nam pred malo dana dva talijanska kutera, koji obilaze Istru i razgledavaju položaj. Istinite, žalosne činjenice!

A naša vlada? Rek bi da ni ona pri tom ne spava, al se ipak ne drži onako čvrsto, kako bi to morala. Ona se odveć uzdaje u svoje sile, u svoje tvrdjave i brodove, u svoje vierne Hrvate, kojih se samo onda sieća, kad ustreba da domovinu obrane od neprijatelja, da prvi broje zrna na bojištu i proljevaju svoju junačku krv na obranu svetog tla. — Zadnje vježbe na kopnu i na moru pokazale su očito, što i koliko još treba našoj Austriji, da uzmogne odbiti navalu neprijateljske koje države. Austrija vidi s kojimi i kakvim neprijateljem ima posla, vidi iredentizam, koji je spustio čvrst koren u ovo naše tlo, vidi kako onaj, koji joj je u pogibelji najvjerniji i najbolji, najviše trpi. Zapušten, zasliepljen, potlačen, bez škola i naobrazbe, luta hrvatski narod u tami, a za taj se narod vlada malo brine. A kad se oluja ljuta zavitla na Jadranskome moru, eto ti ga pod puškom! Pitajte se sada, gospodo, da li može prazna vreća dubiti, dali može gladan čovjek kosom, sabljom ili puškom kretati? Pitajte se, da li razvidite toliko požrtvovnosti od tog biednog naroda, da li vas on brani iz zahvalnosti do vas ili iz ljubavi do rodjene grudi? Dajte biednom narodu zdrave, moralne i materijalne hrane, štitite ga, branite ga, podupirte ga i vidit ćete, da sa ljubavlju do mile domovine spojiti će se i zahvalnost napram vama, te će narod, kad uztreba, stupiti na noge junačke čil i smjel za krst časni i slobodu zlatnu. Nek onda bući more, neka puca puška, nek grmi top, more adrijansko ostati će more slavjansko.

Zast. Spinčić medju štajerskimi Slovenci.*)

Velezaslužni zastupnik naroda g. prof. Spinčić pošao je prošloga mjeseca k svomu prijatelju i drugu, državnomu zastupniku, dvorskomu zastupniku dru. Ploju u Ptuj, da se kod njega odmori i okriepi za dalnji rad na korist našega naroda. Polazeć tamo nije stalno ni slutio, da će mu se pružiti zgoda, da progovori na javnom sastanku štajerskim Slovencem o tužnom stanju istarskih Slavena. Pa ipak mu se pružila takva prilika.

Dne 24. pr. mj. sazvalo je slovensko političko družtvo „Sloga" javni sastanak u prijaznom trgovištu Središču, tik uz hrvatsku granicu.

Množtvo sviestnog naroda sakupilo se je pred kućom načelnika, gdje bijaše pod vedrim nebom priredjen prostor za sastanak.

Sastanak je otvorio predsjednik družtva „Sloga", odvjetnik iz Ormuža dr. Omulec, koji je predstavio narodu državnoga zastupnika dra. Ploja.

Ovaj, oduševljeno pozdravljen, progovorio je svojim biračem, odsudiv najprije pisanje „Štajerca",**) kojim se služe dušmani u dolnjoj Štajerskoj proti slovenskomu narodu. Zatim je obširnije progovorio o djelovanju carevinskoga vieća, o austro-ugarskoj nagodbi, o vinskoj klauzuli te o budućem radu parlamenta.

Govornik drži, da će ministar-predsjednik naći većinu za austro-ugarsku nagodbu, ali da je vrlo dvojbeno, da bi ta većina mogla u obće odlučivati, jer će ju stalno u tom priečiti Česi — ako im se nezadovolji — i možda još koji drugi s njima!

Zemaljski zastupnik dr. Rosina govorio je o zemaljskom saboru u Gracu i abstinenciji slovenskih zastupnika, na koji bijahu prisiljeni usljed nasilnog postupanja njemačkih zastupnika.

Sazivači sastanka sklonuše prisutnoga zastupnika Spinčića, da bi i on sakupljenomu narodu progovorio. Zadovoljio je njihovoj želji, burno pozdravljen čim se je prikazao.

Zahvalan sam — reče zast. Spinčić — svomu prijatelju, da mi je pružio priliku, da mogu vidjeti ovaj krasni dio skupne nam slovensko-hrvatske domovine, te upoznati bar dielomice odnošaje stanovničtva ovih krajeva. Osobito me veseli, što sam mogao doći na ovaj sastanak. Gledajuć pokrajinu i odnošaje u kojim živu Slovenci štajerske, našao sam mnogo sličnosti sa Istrom i sa odnošajima njezinoga stanovničtva. Kao što je Istra glasovita napose radi svojeg mora, tako je i južna Štajerska na glasu sa svojimi gorami, sa svojim prirodnim bogatstvom. Šteta, da upravo radi tih vrlina tudjinci teže za timi pokrajinami.

Kao što se u Istri narivava Hrvatom i Slovencem talijansko gospodstvo, tako se usiljuje u Štajerskoj Slovencem njemačko. U tom obziru podupire Njemce zemaljski odbor, c. kr. oblasti i svakovrstne škole. Zahtjevaju li Slovenci kakvu hiljadu za škole, stanu Njemci ili njihovi plaćenici vikati, da kako će siromašni porezovnici to težko morati da plaćaju.

*) Izostalo radi nestašice prostora u prošlom broju. Op. ured.

**) To je zloglasna „Prava Naša Sloga" za štajerske Slovence. Op. ured.

PODLISTAK.

O hrvatskim čitaonicama u Istri.

Na sastanku istarskih visokoškolaca u Padovi dne 10./VIII. 1902. čitao stud. phil. Ivan Ivančić.

(Nastavak.)

Prve čitaonice u Istri odgovarale su barem donekle svojoj prvotnoj zadaći; njima se je okupljao narod i to svake ruke i sloja; širila se je pouka u raznim granama znanosti, osobito se je obazirnlo na koristne znanosti; čitalo se novine, držalo se sastanke i zabave, koje su bile jedno zabavne i poučne. Pjesme budilice duševljavale su narod; mladež je nastojala, da što više pouči svoj narod i da mu dokaže ono, što jest i što mora da bude.

Ali sve što dalje, to su se „Čitaonice" sve počele odalečivati od svoga cilja i od svoje prave zadaće, pa tako dodjosmo do čitaonica, kakove imademo danas.

Dozvolite mi, da ovdje u kratko iznesem, kakve su naše „Čitaonice" danas. Govorit ću većinom iz svoga iskustva pa se nadam, da mi nećete zamjeriti, ako budem možda malo i preoštro sudio i opisao naše „Čitaonice".

Stupimo li danas u jednu, ma bilo koju, od naših čitaonica, vidjet ćemo prilično liepo uredjene prostorije, urešene raznim patriotičnim slikama; u kutu obično stoji ormar s knjigama a u sredini stol s raznim novinama. Pogledamo li novine, naći ćemo većinom takove, koje se bave politikom ili pak još više strančarenjem. Gdjegdje nadje se i po koja gospodarska novina. Većinom su to novine, koje „inteligencija" za se treba, a na seljaka se malo, vrlo malo obazire. Gospodarska novina, ako je imade, stoji obično nerazrezana u kakvom kutu, a sama po sebi je takova, da ne može zadovoljiti ni naobražena čovjeka. Koliko imade u Istri čitaonica, koje drže „Dom", „Pučki List", „Rodoljub", „Hrvatski Narod" itd.? Zašto se ne bi držala jedna gospodarska novina, koja je kod nas najbolje uredjivana, koja bi najviše mogla koristiti i koju može svatko čitati, kao n. pr. „Pučki Prijatelj" u Krku, „Pučki List" iz Spljeta, bez kojih ne bi smjela biti ni jedna hrvatska čitaonica?

Zavirimo malo u ormar, gdje „počivaju" knjige, to ćemo opaziti većim dielom darovane knjige i to takove, koje imadu za narod vrlo malenu ili nikakvu vriednost. Knjige, koje nisu za gospodske knjižnice, koje malo tko i čita, darivaju se čitaonici. Kod nabave knjiga ne pazi se skoro ni malo na praktičnu vriednost istih, a ako pak i imade dobrih knjiga u knjižnici, vrlo se malo posudjuju, jer ako je to kakav roman ili pripoviest, „inteligencija" ga je već prije pročitala a poučne i gospodarske knjige ne rado se čitaju. Seljak pak ili ne zna čitati ili pak ne dolazi u čitaonicu, a ako dolazi sam, ne može doći na to, da bi čitao knjige, ako mu ih tkogod od gospode ne ponudi. I tako ćete vidjeti u mnogim čitaonicama knjige nerazrezane, zatvorene u ormaru, da tu paradiraju i ukrasuju sobu.

Pogledamo li, koji dolazi u „Čitaonicu", to ćemo vidjeti većinom gg. svećenike, učitelje i, za vrieme praznika, djake, a od nižega pučanstva dolazi vrlo riedko koji. Oni prvi dolaze obično ne da čitaju, nego u mnogim slučajevima, da prodju vrieme igrom ili kako drugčije; ne ću reći, da je svuda tako, ali je u mnogim i mnogim mjestima tako. Baš to je uzrok da narod ne razumije, što su to čitaonice, kakova im je zadaća, pa misli da su to samo nekakve prostorije gdje se igra, pleše i zabavlja. Ako pak dodje seljak ili prosliji čovjek u „Čitaonicu", riedko da se nadje koji od gospode, koji bi s njim sjeo pa mu čitao štogod iz novina ili da ga upozori, što bi mogao pročitati. Dogodi se dapače i to, da gospodi fali četvrti za igru pa nemajuć drugoga pozovu toga čovjeka, da im pomogne, veleć mu „što ćete to čitati, hote ovamo, ćemo hitit jednu briškolu", a ovaj tužan čovjek, ne znajuć kako bi se odgovorio gospodi, ostavi sve pa tako i ono malo vremena, što je htio posvetiti čitanju novina, mora žrtvovati, jer ga „gospoda" na to sile. — Ovo se većinom dogadja na nedelju i blagdan, jer na svagdanji dan seljak ne može doći u družtvo. (Dalje sliedi.)

Oni ne nalaze prigovora, ako se troši na tisuće na njemačke često posve suvišne škole ili u svrhe uništenja slovenskoga naroda a uvjek se nadje takodjer naših ljudi, koji se dadu varati od zakletih dušmana naših. Zato znaju naši narodni protivnici i rad toga ustrajaju takodjer novine u našem jeziku samo da tim lagljе sliepe i varaju naše siromašno pučanstvo. Ja sam uvjeren, reče, da se dade mnogo ljudi zasliepiti jedino iz lahkoumlja i da to ne čine iz zlobe, ali znam takodjer — a u Istri je to jasno dokazano — da su izviestne novine i njihovi urednici, koji se narodu prikazuju kao prijatelji, plaćeni od ljutih dušmana toga naroda, od onih naime, koji bi htjeli naš narod zatrti i uništiti.

Znadem nadalje, da imade ljudi, koji inače viču, da rade za narod, dočim se osobito u vrieme izbora okorišćuju novcem, što im ga daju neprijatelji naroda. Znadem pako takodjer, da nečeka dugo ni pedepsa za takva izdajstva, da su se već mnogim takvim izdajicam razprodali posjedi. Radi toga preporuča govornik toplo našim ljudem, da nebudu lahkovjerni, da nevjeruju svakoj varalici, koji dolazi k njim; neka nevjeruju ljudem, podkupljenim od neprijatelja naših! Svi neka biraju zastupnike, koji su poznati po svojem djelovanju za narod. Ako su ih pako izabrali, neka im nečine zaprieke, već neka im stoje čvrsto uz bok u svakom koraku, što ga učine. Naši protivnici znadu, da za narod postizavaju štogod samo oni zastupnici, za kojimi stoje izbornici. Radi toga kušaju narodni protivnici sve moguće, da unište medju narodom povjerenje do njegovih zastupnika.

Nadalje preporučao je zastupnik Spinčić slogu i medjusobnu ljubav sviju stališa. Zastupnici mogu nešto, svećenici nešto, učitelji nešto, odvjetnici nešto, liečnici, trgovci, posjednici itd. — svaki može nešto — a svi skupa mogu pako mnogo!

Osim vjere, nade i ljubavi do Boga, medju nami neka vlada ljubav do iskrnjega, ljubav, koja se imade očitovati u djelih, u podporah medjusobnih, u zaboravljanju neznatnih nesporazumljenja! Kada gori kuća, nije lazno prepirati se, već treba složno raditi o pogašenju ognja. A našu skupnu kuću, našu domovinu htjeli bi upaliti različiti neprijatelji! Jedino protivnike imajmo pred očima, te radimo proti njima, radimo svi složno! Radimo za svoju liepu zemlju baštinjenu od naših djedova, radimo na čast i korist naroda! Zahtjevajmo odlučno svoja prava pred svakim i Bog neka blagoslovi naš rad!

Živo i vatreno izrečenom govoru zastupnika Spinčića sliedilo je oduševljeno odobravanje.

Zatim bijahu prihvaćene resolucije za slovensko sveučilište, za prizivni sud, za diobu slovenske Štajerske od njemačke, za više slovenskih gradskih škola, za slovensku gospodarsku i obrtnu školu, za opredieljenje povoljnog vremena za utjerivanje poreza, za namještenje slovenskih činovnika i za nabavu slovenskih napisa.

Konačno progovorio je neki seljak, koji je poticao svoju subraću na borbu proti neprijateljem.

Na večer bijaše priredjena zabava, na kojoj je krasno udarao domaći tamburaški zbor, pjevale razne narodne pjesme i na kojoj izrekoše pojedinci prisutnim prvakom naroda zahvalne zdravice. U ime gostova zahvalili se govorniku i domaćim rodoljubom Čeh, dvorski savjetnik Popelka i Hrvat, naš zastupnik prof. Spinčić. Kuli sastanak toli zabava nevidješe vladinog komesara niti kojeg oružnika, pa je ipak sve prošlo mirno, triezno i oduševljeno, na čast vriednim i sviestnim Slovencem iz Središća i susjednih mjesta!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Dunke nas respicent pretendi dekoracijoni.

Jur. Vero mu se pristoje, kako tovaru sedlo. Ima cagodare lipa parša!

Fr. Mišliš da ne! A ni žatvoril neki dan dva anarhista.

Jur. Ne žnan, ca će švit od nas mišlit, kada se i postene skolane ki putuju, pol nas zatvara.

Fr. Ma ne talijanske brigante, ki po noći ne daju mira.

Jur. Poboštrića, ke ga fato lule, kada je videl revolver.

Fr. I bez glavi pobigal, vrišćeć: ajuto!

Jur. A kako je stalo salo onomu Vidaku?

Fr. Da ga je pustil va kamari di riccevere, kadi se je mucil tri kvarti od ure.

Jur. Ovako bi mu morali i ljudi pokazat, kada še š njimi ruga.

Fr. Ja, ža to šu mu plaću povećali i penzijon obećali.

Jur. I na dekoracijon jos pretendi.

Fr. Ma ne šada, bo ga je dobil onu vecer.

* * *

Fr. Moj sin par dio šanto mora ašolutamente ovo leto postat supetarski župan.

Jur. Neće još po rane, zač je vlih s konja učinija tombulu; samo neka pade još s tovara, pak će valje bit.

* * *

Jur. Ca? Da še butigir zeni?

Fr. More te šlano upralo, ki ti to rekal?

Jur. To šan šinjočka od ribari cul!!

Fr. Češa? Kako?

Jur. Da ga manko dvajšet divojak proši!

Fr. Ne budi benašt kako i on, bo žnas da je švaka i najbenaštija od onih dvajšet mudrija leho on, leh ono ti še švc one s njin rugaju!

Jur. Bas ov put ne faljevas ni ti!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Admiral c. i kr. vojne mornarice. Povodom posljednjih pomorskih vježba c. i kr. mornarice imenovalo je Njeg. Veličanstvo nadvojvodu i priestolonasljednika Frana Ferdinanda admiralom svoje mornarice.

Nadvojvoda Fran Ferdinand je nakon smrti blagopokojnog nadvojvode Ferdinanda Maksa (cesara Maksimilijana) prvi austrijski nadvojvoda, koji nosi visoku admiralsku čast.

Zapovjednik c. i kr. mornarice barun Spaun je jedini aktivni admiral naše vojne mornarice, dočim živi trojica njih u miru. Nadvojvoda Karlo Stjepan obnaša čast podadmirala c. i kr. vojne mornarice.

Iz Pomera piše nam prijatelj: Kako već znate, imala bi se otvoriti sada pučka škola u našem selu, jer je občina pripravila kuću a školsko vieće uzteglo utok podnešen proti ustanovljenju naukovnog jezika. Pomerci su naime zahtjevali onomadne, da jim škola bude dvojezična paralelka sa hrvatskim i talijanskim odielom. Time su mislili, da će škola biti brže dozvoljena i eto, nisu se prevarili. Ali sada nastaje pitanje učitelja. Za ovakvu školu hoće se učitelj usposobljen za hrvatske i talijanske škole, a takvih imade malo ili ništa; pa i oni koji su, imadu već svoja liepa mjesta, iz kojih se neće maknuti baš radi Pomera.

Biti će dakle imenovan, ako bude, provizorno koji učitelj jednog ili drugog jezika. A kojeg da bude ako ne hrvatskoga, kad u Pomeru nije djece za školu, koja bi umjela talijanski? Proti tomu će, naravno, skočiti mjestno školsko vieće u Puli i šior Vatovac ili po njegovu Vattova, pa je vrlo lahko moguće, da opet sve zaspi. Da nebi do toga došlo, imamo skrbiti mi Pomerci sami. Svi, koji imamo djece za školu, bi morali složiti se i javiti kapetanatu, kojim jezikom govore naša djeca i kakov da bude učitelj. Onda će kotarsko školsko vieće morati imenovati učitelja usposobljenog za hrvatske škole i tako će biti koristno za djecu.

Da vidimo, hoće li prevladati pamet ili prkos.

Pozor! Presvietli biskup dolazi ove godine na puljšćinu, da podieli sv. sakramenat krizme. — Ljudi, koji imate da podnesete kakvu molbu ili pritužbu na presvietloga, pogovorite se prvo i složite se, jer je sad ura, da presvietlomu izkažete što vam na srcu leži. S toga ljudi pozor!

Iz Alture. Pred nekoliko vremena javili smo, da je ovdje na Rokovu dne 16. augusta bio smrtno ranjen neki Blaž Ušić-Konja (a ne conio, kao što je „Giornaletto" pisao), te da je usljed zadobljenog udarca tri dana kašnje u bolnici umro. — Zašto i kako se je to dogodilo, čuti ćete sada.

Već više vremena obstoji u Alturi malo družtvo zločinaca, koje, rek bi, da je talijanska „maffia" odgojila a ne mirna Altura. Ti junaci zabili si u glavu, da sav Alturski pošteni puk mora pred njima trepetati, da svatko mora po njihovoj volji raditi i da njim se nitko ne usudi šta pregovoriti. Oni stadoše krasti gdje bi šta ulovili, a tko bi posumnjao na nje ili bi mu zapalili sieno ili ubili vola ili posjekli vinograd ili bombardirali kuću ili ga dobro namlatili. Radi toga nijedan Alturac nije bio (kao što nije još sada) sjeguran pred njima i morao je gledati kako se ponaša i paziti što govori. Vodja tog družtva, kako nam je poznato, bio je sad pokojni Blaž Ušić. Koliko zla su nesretne ruke tih ništarija počinile, teško je nabrojiti.

Josip Perić (sin onoga Martina Perića, koji je zadao smrtni udarac kosorom pok. Blažu Ušiću) bio je i on s početka član tog družtva, ali kad je opazio grozote, što ih oni kane počinjati, istupio je iz tog kola. Radi toga zamrzili ga ostali i naumili smaknuti ga. Više puta su to pokušali, ali nije im pošlo za rukom. Dapače sam pokojnik rekao je prvo Svetice, da mora ubiti Sipića i Antonu.

I evo, došao dan Velike Gospe ili Svetice. Na trgu prodavao je pok. Blaž pivo i njegova je družba onamo pila. Kad je tu došao Josip Perić, bacio je jedan te družbe žmulj prama njemu, nu na sreću nije ga pogodio. Drugi dan, na Rokovu, bio je ples a jednoj kući i tamo nalazio se Josip Perić. U to vrieme držali su zločinci kongres u kući neke Titičke. Malo za tim nastala je smutnja u plesu i svi izašli na polje. Na putu ulovili nesretnici Josipa Perića, koji ih je na svaki način izbjegavao i počeli ga lupati. Neki Popić udario ga prvi popećkom. Stari Anton Perić došao iz trga ni kriv ni dužan, a M. Šegota (onaj isti, koji je na trgu bacio žmulj u Perića) udario ga kamenom takvom silom u lievu ruku, da mu je protekla neizmjerna krv. Otac Josipa Perića, Martin, vraćao se iz polja, te videći si sina u velikoj pogibelji, poskoči mu na pomoć i u onoj smetnji udari kosorom Blaža Ušića po glavi.

—Siromašni Martin Perić okaljao si ruke u krvi jednog zločinca, ali je tim oslobodio sina i izbavio narod. Zato nek mu Bog i pravica oproste, jer je poštenjak i pametan uviek bio i kao takvog pozna ga sva Altura.

One druge zločince preporučamo c. kr. oružničtvu i c. kr. sudu.

Pazinski kotar:

Dočck Nj. Veliič. cara i kralja Fran Josipa I. u Sv. Petru u Šumi. Od tamo nam pišu: Ovdješnje pučanstvo pripravljalo se dulje časa na dostojni doček svojeg vladara, te je željno očekivalo, da osvane dan, kada bude moglo dati oduška svojem veselju na riedkom dogodjaju. Napokon prikaže prvi dan ovog mjeseca svoje svietlo lice. Liepo li je bilo gledati, kako već jutro rano hrli mnogobrojan narod prama kolodvoru, da tamo priček svojeg premilostivog vladara. Bilo je tu dičnih Tinjanaca, kršnih Križanaca, vrlih Žminjanaca, a osobito mnogo bilo je domaćih sokolova Šupelaraca.

Svakom je pak u oči upala duga povorka školske mladeži šupetarske, tinjanske, križanske i žminjske, koju su predvodili njihovi vriedni učitelji. Bila je baš milota opažati te mlade sokoliće već na supetarskom trgu, gdje su se redali i spremali na zajednički odlazak prama kolodvoru. Pred ovim podijeljene bijahu svim učenikom zastavice narodne te crno-žute i crveno-bijele sa slikom Njeg. Veličanstva. Sakupilo se te nježne vojske mladih sokolova do 400. Osim ovih bilo je nazočnih oko 150 odsluženih vojnika sa osvjetljenim medaljama, svećenstvo iz Tinjana, Kringe, sv. Petra i Žminja; občinski odbori tinjanski i žminjski, a na čelu im vrli načelnici-junaci Defar i Pučić. Od kot. poglavarstva bio je prisutan c. kr. kot. tajnik. Svega naroda bilo je na okupu do 2000. Kolodvor, zvonik i kuća gosp. Marka Kopite bili su okićeni sa zastavami carskimi državnimi i narodnimi trobojnicami.

Netom je dospio dvorski vlak do kolodvora zaore gromoviti i oduševljeni živio-klici. Vlak se pomicao polagano, a na premilostivi vladar ozdravljao je stoje do prozora uzduž cielog kolodvora n zanosne, urnebesne pozdrave. Milo s osobito činilo gledati školsku djecu, kak mašući zastavicami pozdravljaše vladara Mnogima se orosilo oko videć ovaj prizor kako naime onolika djeca iz nježnih srdaca pozdravlja ljubljenog vladara. Iza odlazk vlaka put Pule sakupila se školska djec sa učiteljima, svećenstvom i ostalim na rodom u kolo te zapjeva zajedno prv kiticu carske himne, nakon česa uzslied urnebesni živio-klici Njeg. Veličanstv Narod se je nakon toga nješto razišao svojim kućama, davajuć oduška veselo si srcu pjevanjem i kličuć „živio", dočim su ostali stojali na okupu veseleći se d same noći. U četvrtak, dne 4. o. mj kada se vraćao car iz Pule, sakupilo takodjer mnogo naroda na kolodvoru šu petarskom te pozdravi vladara na povratk sa gromovitimi „živio"-klici i zastavama

Izbor župnika u Zamasku na Mo tovunšćini. Dne 7. t. mj. obavio se izbo župnika za župu Zamask. Jednoglasno b izabran veleč. gosp. pop Ante Ragusi sadašnji upravitelj. Čestitom svećeniku rodoljubu čestitamo!

C. k. državna hrvatska gimnazij u Pazinu. Iz Pazina nam pišu: Nastaje školska godina 1902-1903 kod c. k. d žavne hrvatske gimnazije u Pazinu poč će dne 18. rujna s običnom službo božjom u 9 sati prije podne. Njoj će učiteljski zbor prisustvovati svi učeni Popravni ispiti obdržavat će se 1 17. i 18. rujna, a prijamni za I. i više razrede dne 16. i 17. rujna.

Upisivanje novih učenika za l više razrede biti će 15., 16. i 17. ruj od 8—12 sati prije podne u gimnazijsko

praviteljstvu, gdje valja svaki učenik da se prijavi, praćen od svojih roditelja ili zakonitih im zamjenika.

Učenici, koji su gimnaziju u Pazinu već polazili, treba da se prijave za upisivanje od 16. do 18. rujna. Poslije 18. rujna ne može biti primljen nijedan učenik bez dozvole visokoga c. kr. pokrajinskoga školskoga vijeća.

Učenici, koji žele, da budu primljeni I. razred, imaju donijeti sa sobom krstenicu, kojom će dokazati, da su navršili deseto godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1902. Ako su pohađjali pučku školu, imaju prikazati i svjedodžbu polaznicu, propisanu min. naredbom 7. travnja 1878, br. 5416, a zatim u gore rečene dane podvrći se prijamnom ispitu, na kojem se zahtjeva:

a) iz nauka vjere onoliko, koliko je propisano za prve četiri školske godine pučkih škola;

b) iz hrvatskoga jezika okretnost u čitanju i pisanju, poznavanje pravilnih oblika, vještina u razglabanju proste i raširene rečenice, najglavnije o pravopisu i razgocima;

c) iz računstva četiri glavne vrsti računa sa cijelim brojevima pismeno i usmeno.

Budući da se škola i dom imaju međusobno podupirati te je stan od velike važnosti po zdravlje, čudorednost i napredak učenika, to se vanjski roditelji i skrbnici upozorują na to, da se sporazume glede stana svoje djece s upraviteljstvom.

Upraviteljstvo gimnazijsko također toplo preporučuje roditeljima ili odgovornim skrbnicima, da za školske godine češće dodju u gimnaziju, te se obavjeste o napretku i vladanju svojih sinova ili štićenika. Svaki profesor davati će obavjesti o ponašanju i napretku učenika svake sedmice u određenim urama, a upravitelj zavoda također svakoga blagdana i svake nedjelje prije podne.

Objava. Pozivlje se ovime p. n. gg. članove „Djačkog pripomoćnog društva u Pazinu“ na redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 16. t. mj. o 2·30 sati za podne u prostorijama „Hrvatske čitaonice“ u Pazinu, sa sliedećim dnevnim redom.

1. Izvješće odbora
2. Razprava o obračunu
3. Predlog o promjeni § 33 pravila
4. Izbor odbora
5. Ini predlozi.

Odbor.

Zajam za nabavu sajmišta. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je občinskomu zastupstvu u Žminju zajam od 6000 kruna iz zaklade „Bratovščinah“, kojim će se nabaviti zemljište za sajmište za blago. Taj zajam vratiti će občina u 10-godišnjih obrocih uz 5% interesa.

Porečki kotar:

Mlada misa. Iz Oprtlja nam pišu, da je u tamošnjoj župnoj crkvi pjevao prvu sv. misu dne 17. augusta veleč. g. Fran Vranjac, brat poznatoga rodoljuba i svećenika g. Ivana Vranjca.

Naroda sakupilo se onog dana veliko množtvo iz svih stranah one prostrane župe u Oprtlju.

Radi nezdravih tamošnjih odnošaja i jer u onoj župnoj crkvi smrdi takozvanoj gospodi hrvatska rieč, izostala je pod misom običajna propovied. To je svakako riedki slučaj i medju poludivljimi narodi. Nu znajte da smo u Istri i nečudite se, jer je naš župnik odlučan Talijan.

Po sv. misi sakupilo se je liepo družtvo znanaca i prijatelja u rodoljubnoj kući g. mladomisnika, pred kojom bijaše podignut njemu na čast krasan slavoluk.

Za objeda izrekao je prvu zdravicu g. mladomisniku oprtaljski župnik gosp. Walker i to na sablazan svih prisutnih u talijanskom jeziku, izpričav se na koncu hrvatski, da mu se oprosti, pošto nepozna dostatno hrvatski jezik. U čisto hrvatskom družtvu, u rodoljubnoj našoj kući izrekao je talijansku napitnicu duhovni pastir župe, koja je po ogromnoj većini župljana hrvatska!! Ali nečudite se ni tomu, jer smo u Istri, gdje je sve moguće.

Izrečeno bijaše i drugih napitnica mladomisniku na čast i pobudu, na čemu se je on srdačno zahvalio, obećav izkazati se vriednim i dostojnim ljubavi i prijateljstva, što mu ga prisutni izkazaše. Bog dao, obistinile se nade g. župnika Filipliča te bio naš Franjo uzoran svećenik i odličan rodoljub. Amen!

Iz Materade pišu nam, da je u susjednom selu Čepljane preminuo prošloga mjeseca Antun Kozlović-Rošo, koji je bio na dobrom glasu kao vriedan gospodar i čestit rodoljub, koji se nije nikada hotio prodati talijanaškoj gospodi u Humku. Vriednomu i poštenomu mužu bila lahka domaća gruda!

Talijanska vjera. Dne 29. i 30. pr. mj. provelo se občinske izbore u Grožnjanu. Proti dosadanjoj upravi vladala je oštra občenita protivština, poimence u grožnjanskoj poreznoj občini. Konačno se izbornici ove potonje sporazumili tako, da od zastupnika njima opredieljenih odpada jedna trećina na sam grad, a dvie trećine na vanjšćake iste porezne občine. U III. i II. tielu, gdje je većina vanjskih, biralo se doista prama sporazumu, ali u I. tielu, u kojem gradjani imadu većinu, prevarili su ovi vanjšćake na vjeri, te umjesto dogovorenih vanjskih kandidata umetnuli svoje gradjane. Niti u moru mjere, niti u Latinu vjere!

Za Talijane vriedi iznimka — a za nas ni zakon! Zemaljski odbor u Poreču pristao je na predlog c. kr. zemaljskog školskog vieća za Istru, da se doznači iznimno i za buduću školsku godinu javnoj pučkoj školi u Miljah privremeno petu učiteljsku silu.

Kad se radi o talijanskoj školi pristati će zemaljski odbor u Poreču na svaku iznimku, dočim se protivi istomu zakonu, kad se radi o naših školah.

Željeznička postaja u Oprtlju. U sjednici zemaljskog sabora za Istru dne 13. julija 1902. bijaše prihvaćen predlog, kojim se pozivlje cesarsku vladu, da ustanovi na novoj željezničkoj pruzi Trst—Poreč postaju za osobe i blago u Oprtlju, kako je to vruća želja tamošnjeg pučanstva. Zemaljski odbor priobćio je taj predlog putem c. kr. namjestničtva visokom c. kr. ministarstvu željeznicah u Beču.

Izložba groždja u Siciole. C. kr. namjestničtvo upitalo se kod zemaljskog odbora u Poreču dali je opravdana molba občine Piran za državnu podporu radi obdržavanja izložbe groždja mjeseca septembra 1902. u Siciole kraj Pirana. Zemaljski odbor podupro je molbu občine Piran.

Ceste k željezničkim postajam. Zemaljski odbor u Poreču opunovlastio je cestovni odbor u Motovunu, da razpiše natječaj i da rukovodi gradnju cesta ili puteva, koji se imadu graditi do željezničkih postaja u Motovunu, Višnjanu, Vižinadi i Sv. Nediji. Gradnja ceste od Motovuna do postaje proračunana je na K 9.788; ona od Višnjana na K 1,808; od Vižinade K 226 i od Sv. Nedilje K 1.950. Dotična dražba obdržavana bijaše za prvu gradnju dne 26. agusta a za ostale tri dne 27. t. mj.

Goropadan morski pas. Onomadne pošlo je nekoliko mladića iz Poreča sa jednom barkom, da malo ribaju i da se malo morem provezu. Kad dodjoše na šire more, vide oko barke dva morska psa. Jedan uhvati zubima za konop od sidra koje je u more viselo i stade vući barku, sa očitom pogibelji, da je izvrne. Jedan mladić brže prekine konop i tako su ostali spašeni, a pas je odjurio dalje sa sidrom u zubima.

Nova taksa na ovce. Občinsko zastupstvo u Humku (Umag) zaključilo je upeljati novu taksu (pristojbu) od 10 nč. na svaku ovcu, koja dodje prezimiti u onu občinu i na občinsko zemljište.

Pristojbu imati će da plate vlastnici ovaca odmah čim dodju u občinu sa svojim blagom. Ovu pristojbu oćutiti će ponajviše naši zemljaci iz sjeverne Istre, koji vode svoje blago preko zime u južna mjesta pokrajine.

Koparski kotar:

Iz Lanišća pišu nam o doček Njeg. Veličanstva sliedeće: Dne 17. o. o 6 sati u jutro dalo se je pozvonit sa zvonom u znak, da se narod sakupi. Sakupilo se dostatno naroda, uzelo se sa sobom carsku zastavu i više drugih narodnih trobojnica pa ajde na kolodvor u Lupoglavu. Prisustvovala su još k tomu školska djeca sa nekolo zastavica. Kad se je prispjelo do rečene postaje, bilo je još vremena za odmor, te se onda dalo školskoj djeci nešto za okriepljenje tiela. Nekoliko časaka prije neg je došao dvorski vlak, poredao se je narod uz pomoć c. kr. oružnika. U prvom redu stojala su školska djeca iz Lanišća u svečanom ruhu, zatim pjevački zbor laniških muškaraca a napokon narod iz Dolenje i Gorenje Vasi i nešto iz Brgudca i Podgača. Kad je vlak zviždnuo u znak da se približuje postaji, zapjevalo se „carevku“, a kad je dojurio do naroda, tad se jednoglasno zaorilo „živio“, a Njegovo je Veličanstvo neprekidno narodu odzdravljalo sa prozora.

Kad se je vlak odaljivao od postaje, zapjevalo se je opet „carevku“, i klicalo se: „Živio naš premilostivi car Franjo Josip, živio!“ Kako je izpao doček Njeg. Veličanstva na ovakvoj štaciji to si težko može čovjek pomisliti. Nit puta nit staze do nje, a ipak naši laništani „ćići“ nisu žalili ni truda, ni vremena, ni opanaka, da što u većem broju pozdrave svoga premilostivoga cara.

Izbor načelnika u Bazetu. Od tamo nam pišu dne 6. t. mj.: Danas bilo je konstituiranje novog zastupstva, te je bilo prisutno 27 zastupnika, dočim su ostala trojica bila zapriečena. Sjednicu otvorio je najstariji zastupnik Žigante Ivan shodnim riečima, pročitao zakonsku naredbu o izboru občinskog odbora, te preporučio, da se zastupnici slože o sviestnoj i vriednoj osobi načelnika. Započev izbor, odpadoše svi glasovi ponajprije na Frana Flega iz Počekaja, pa na Matu Sankovića-Soldatića iz Dana. Pošto su pako obojica zapriečena obiteljskim poslovima i odaljena dovoljno iz središta, to odkloniše izbor, te bude izabran načelnikom Klarić Anton Josipov iz Juričići. Novi se načelnik zahvali na izboru, te će nastojati, da se oduži povjerenju zastupnika sa marljivim radom i zdušnom upravom. Iza toga sliedio je izbor savjetnika. U isti bili su izabrani ovi čestiti muževi: Žigante Ivan iz Sovinjaka. Sanković-Soldatić Mate iz Dana, Ošo Antun iz Sv. Ivana, Buždon Ivan iz Lanišća, Bradetić Antun iz Klenovšćaka, Sinčić Ivan iz Prodani, Štule Antun iz Pregara, Gržinić Ivan iz Huma i Flego Fran iz Počekaja.

Od nove uprave želimo, da se svojski zauzme za dobrobit naroda, da nastoji doteći tamo, gdjeno su najviše potrebe i u obće da upravlja i radi onako, kako da ugodi i dodje u susret potrebama naroda. U to ime bilo sretno!

Voloski kotar:

Krstić i opet osudjen. Čitaocem „Naše Sloge“ biti će poznato, da je bio Krstić u iztražnom zatvoru radi poznatog čedomorstva u Matuljah, te da je bio kasnije pušten nakon 20 dnevnog iztražnog zatvora na slobodu. Došavši iz zatvora, napao je u jednom članku svojeg smradnog lista hrvatsku stranku u Istri, da je ona tobož kriva, što je morao nekoliko dana u hladu sjedjeti, a da dokaže svoju nevinost, naveo je nekoje izjave svjedoka i same majke umorenog djeteta i uztvrdio konačno, da je državno odvjetničtvo odustalo od sudbenog proganjanja, što pak nije bila istina, jer je Krstić bio samo privremeno pušten na slobodu. Taj članak bio je pretiskan i od tršćanskog „Čiufutića“, kojeg urednik je bio pred nekoliko dana kažnjen na 10 dana zatvora a državno odvjetničtvo u Trstu podiglo je proti Krstiću obtužbu radi toga, što je iznio i obaviestio tok iztrage, što je pak po našem kaznenom zakonu zabranjeno.

Razprava se je obdržavala dne 5. t. mj. pred tršćanskim zemaljskim sudištem. Predsjedao je sudu savjetnik Pederzolli a drž. odvjetničtvo zastupao je dr. Pancrazi. Krstić je bio zamolio da se razprava odroči na drugi koji dan, jer da ima dne 5. t. mj. pristupiti i na c. kr. kot. sudu u Voloskom na neku razpravu; nu sud nije uvažio taj razlog, te se je u njegovoj odsutnosti i bez branitelja obdržavala razprava.

Zanimivo je bilo slušati izjavu, koju ju učinio Krstić pred iztražnim sudcem i koja se je na razpravi pročitala. Krstić naime tvrdi, da ga je „Narodni List“ u Opatiji označio direktnim krivcem čedomorstva u Matuljah, da mu je dapače spodtaknuo, da je on pružio onoj nesretnoj djevojci nož u ruke, da umori novorodjenče, da su radi toga občinari Veprinački, koji da pripadaju njegovoj stranci i kojoj da je on na čelu, začeli dvojiti o njegovom poštenju, te se spremali da predju na hrvatsku stranku, te da se je morao obzirom na to, i s obzirom na činjenicu, da se imadu naskoro obaviti izbori u občini Veprinac, opravdati i očistiti pred svojimi veprinačkimi sumišljenici.

Sud dakako nije uvažio te navode Krstićeve već ga je osudio na zatvor od 14 dana i na platež parbenih troškova.

Ovo je dvanajsta kazna, na koju je bio Krstić odsudjen od god. 1893. t. j. od ono doba, odkad se je, zatajivši svoj jezik i svoju narodnost, bacio u ruke naših najljućih dušmana. U svemu bio je osudjen na 240 kruna globe, i na 5 mjeseca i 4 dana zatvora. Od toga ima da odsjedi sada još puna četiri mjeseca i 14 dana.

Tako se eto obistinjuje opet jednom ona glasovita: „Prošteno je svima, svima, samo nije izdajici!“

Iz Jelšana nam pišu, da su se dogovorili prvaci obiju stranaka, da će kod predstojećih občinskih izbora složno birati poštene narodne predloženike. Nama je veoma drago, da je došlo do sporazumljenja izmedju jelšanskih rodoljuba, kojim to može jedino na čast služiti, kad i nebi bilo po sredi narodno-gospodarskih interesa. Budemo li svuda složno koracali proti narodnom i krvnom neprijatelju, postignuti ćemo štogod, dočim ako budemo nesložni i razciepkani, izgubiti ćemo i ono malo, što su nam djedovi ostavili.

Lošinjski kotar:

Imenovanje. Ministar bogoštovlja i nastave potvrdio je privremenog učitelja poručnika vojne mornarice g. Neumayera u naukovnoj službi na nautičkoj školi u Lošinju.

Znatiželjni smo koliko već imade učitelja na toj školi, koji su izpitani na kojem sveučilištu, kako to zakon zahtjeva.

Krčki načelnik: Iz Krka dobivamo sliedeću crticu, koja također donekle razjašnjuje liepe odnošaje u talijanskim istarskim občinam: Dok se „duhovi“, pišu nam ovih dana, u našem gradu zabavljali i „mudre glave“ trudile, kako bi što bolje mogle protumačiti onu nesretnu Instrukciju o glagoljskoj misi, pa dok je neki stiskao moždjane, ne bi li našao prave naslove za sve moguće velike osobe, kojim se je „odlučilo“ pisati, načelnik g. Purga smislio je sve u jedno; zahvalio se na načelničkoj časti na obće iznenadjenje. Razlog će valjda biti, što se na onoj glasovitoj občinskoj sjednici uvjerio, da se na čelu i u družtvu stanovitih ljudi

ne može ništa pametna polučiti, a njegova je i tako davna bila želja, da se oslobodi neugodnog položaja i nezahvalne časti krčkog gradskog načelnika, a osobito jer je već bio sit i dodijalo mu, što se je u občinskim blagajnam, kako se sada po gradu govori, češće uz debelu paučinu nalazilo sad po 500, sad po 1000 kruna „više“ nego bi moralo biti. Buduć g. Purga kao načelnik nije mogao pronaći pravcg ubrećitelja, ostavio je svoje mjesto drugomu, ne bi li možda on s „poznatim ljekarijama“ stao na put izvanrednoj po grad sreći. G. se Purga zahvalio, i to je možda najpametniji korak, što ga mogao u ovih prilikah učiniti. Ovih dana bio je već i izbor novog načelnika, pa premda je bilo natjecatelja više nego prsti na ruku, ipak izabraše iz osobitih razloga načelnikom gosp. Eduarda Krebsa, farmacistu. Punktum! Pa nije ga to mnogo ni koštalo. Jedan hektolitar i 60 litara crnog vina i 20 kruna, što ih dao muzikantom. Ovaj put si Krčani dadoše sami „testimonium paupertatis“, jer izabraše načelnikom tudjinca Tirolca, a izključiše od časti prvog gradjanina svoje po izbor ljude, a da bi zašto. Čujte! G. Balestru, koji je toliko godina obnašao čast prvog savjetnika, jer da je jedan latinski učenjak rekao: „ne sutor ultra crepidam“.... dakle.... u kut s njim. G. Rode, jer da govori okolo i jer da je drugi jedan učenjak rekao: „tene te in tua pellicula, cerdo“... dakle opet...; G. Keka, čini mi se Scomersi, koji je najviše želio postati načelnikom, „perchè che non ga presenza e ze sempre con sigaro in bocca e farebbe brutta figura“; ali zato podigoše na čast prvog savjetnika čovjeka od oka, gosp. Carletta, koga je ta čast koštala samo 10 K, kojima je platio muziku. Glasa se po Krku, da ga je ovog puta muzika ipak više stojala, nego za njegov imendan; onog puta su mu naime muzikanti igrali za pustih 70 novčića.

Ovaj isti mislim, da je i predsjednik „della società d'abbellimento“, pa će sada još više nastojati i poskrbiti, da budu njegove služkinje prolievale nečistu vodu i dr. ne samo oko i blizu kuće, već i po placi, tako ćemo se bar moći usmrditi na sve strane, a tudjinci, koji posjete naš grad, uvjerit će se, da je doista hvalevriedno, što predsjednik tako revno i liepim primjerom promiče svrhu družtva i čuva čistoću grada!!

Opet pokosila smrt jedan mladi život. Lanjske godine oplakasmo dobrog bogoslova J. Dobrinčića, a evo sada otvara se nov grob, da primi vriednog pravnika II. god. Ivana Sparožića. Više vremena tištila ga nemila boljetica, dok ga nije 7. t. mj. shrvala, te je ispustio svoju plemenitu dušu. Govoriti o milom pokojniku mnogo ne treba — jer sve se može izreći o njemu jednom rieču, t. j. da je bio djak-mučenik, koji se htio domoći cilja svojim trudom. A svakomu je znano s kojim samopriegorom je skopčano takovo djakovanje. Neću da nabrajam njegove vrline — već samo jedno napominjem, a u tomu sve sastoji, t. j.: da je bio dobar kršćanin i dobar rodoljub, što vidjamo riedko kod današnje mladeži. No zato ga nije, nadamo se mimoišla, nagrada Onoga, koji dobro naplaćuje a kazni zlo. Mili Ivo — bila Ti laka rodna gruda — koju si Ti žarko ljubio!

Talijanska kultura u Malom Selu pokazala se opet na površju dne 4. t. mj., kada je od tamo odputovao presv. biskup Mahnić, koji je bio došao pokloniti se prejasnomu vladaru. Desetorica nespašenjaka, a na čelu njim umirovljeni nadporučnik c. i kr. vojske Katarinić, popratili su odlazak presvietloga biskupa zaglušnim živiždukom. O toj demonstraciji primili smo podulji dopis, koga ćemo priobćiti u budućem broju.

U Velom Selu otvoriti će se u nedjelju „Posujilnica i štedionica“ po Reiffeisenovom sustavu. I tako eto koracamo napried malo po malo barem na gospodarskom polju. — I naši „Talijani“ odlučili su, sliedeći naš primjer, ustrojiti tamo svoju posujilnicu.

Razni prinosi.

Gosp. Niko Valjalo, Sv. Saba kod Trsta, poslao našoj upravi 1 K za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ 1 K „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu“.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne, brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn: osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ za brzi Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

Trst – Beč.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Čvrste stiskaonice

(preše) za vino

svake veličine i **mastionice** za groždje, kao i druge strojeve svake vrste, orudje i materijal dobiva se u zalihi tvrdke

Živic i dr.

Via Commerciale br. 2 u Trstu.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Marko Zović

krojački majstor

u Pazinu (u kući, gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirila i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podieliti i u tri diela.

IZVRSTAN MED!

Već prošle godine naručiše mnogi prijatelji kod mene i po više kutija vrcanog meda. Kako nisam posjedovao veliku zalihu, to nisam ni mogao svima i svakome udovoljiti. Dajem s toga ovime na znanje, da je na mom pčelinjaku ovogodišnja proljetna i ljetna berba meda dovršena. Originalnu limenu kutiju od pet kilograma **izvrstnog vrcanog meda** prodajem za svotu od 10 kruna. Poštarinu plaćam, za vrstnoću meda jamčim podpuno. Posjedujem mnogo priznanica i od bolestnika a i liečnika, koji uporabom meda sa moga pčelinjaka postigoše i u liečenju raznih bolesti znatne uspjehe. Umoljavam, da se gospoda sa naručbami požure, dok zaliha traje.

Pošta:
Grubišnopolje.
Hrvatska.

Ivan Nep. Jemeršić,
župnik.

Objava.

Upisivanje u **c. kr. pripravnicu za učiteljišta u Kastvu** obaviti će se dne 29. i 30. tek. mjeseca septembra od 9—12 sati u jutro. Kasnije se ne prima nitko. Prijave za upis mogu se podnesti i pismeno na vodstvo zavoda.

Primaju se učenici krepka rasta i zdravlja, neporočna ponašanja i dostatne duševne nadarenosti, ako su sa dobrim uspjehom svršili barem pučku školu i prevalili 14. godinu dobe svoje.

Zahtjeva se nadalje, da imaju sposobnosti za pjevanje, čisto izgovaranje, a po mogućnosti i neku pripravu u njemačkom jeziku. Ako bi kome do 14 godina manjkalo manje od 6 mjeseca, može dobiti oprost te dobe. Djaci, koji dobro napreduju, dobiju državnu podporu.

Kod upisa treba prikazati uz posljednju školsku svjedočbu takodjer svjedočbu o ciepljenju boginja i krstni ili rodni list.

Pitomci, koji se u prvim trim mjesecima škol. godine pokažu nesposobnima, moraju školu napustiti.

Ravnateljstvo.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči, žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Reka se pita: Taftà za turiste **Luser** po nov. K 1·20

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, A. Ravalisi, Leitenburg, A. Praxmarer, Udorlich, Orlich, Foretani, D. Pullich, Wassermann, F. Garbacichio.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju poblize informacije.

Ravnateljstvo.

Železnato vino

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

LEKARJA Piccoli-ja v Ljubljani.

Dobiva se v lekarnah

Edina zaloga na Kranjskem

lekarna

PICCOLI

»pri Angelu« v Ljubljani,

— — Dunajska cesta — —

Polilitrena steklenica 2 krune.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar Gabrijel Piccoli v Ljubljani točno ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.

Dobiva se tudi v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 2 krone 40 h. steklenica.

Broj 66. Pula, u četvrtak dne 18. rujna 1902. God XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake ili K. 6·—, na godinu, odn. K. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužaje se u Pulj.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Jedna pametna i jedna luda.

Od svega, što su naši suzemljaci talijanske stranke govorili i razpravljali na ovogodišnjoj skupštini svojega političkoga družtva dne 7. tek. mj. u Piranu, ja sam zabilježio osobito dvoje: izjavu zastupnika dra. Bennati, da njihova stranka neće nipošto izmirenja sa strankom hrvatskom u Istri te izjavu zastupnika dra. Bartoli, da valja najodlučnije prosvjedovati i braniti se proti širenju i narivanju njemštine i Njemaca u ovih pokrajinah.

Svaki će namah pojmiti, da je dr. Bartoli izrekao pametnu a dr. Bennati ludu rieč.

Sa hrvatske strane se je odavna prigovaralo Talijanom, da tlačeći naš narod, a otvarajući širom vrata Njemcem, oni primaju guju u njedro, koja će jim se grdo osvetiti, ali istarski Talijani ostali su uviek gluhi, barem u javnosti, na te opomene, priznavajuć svakako da bi Hrvati mogli imati pravo.

Svi c. kr. uredi u Primorju poplavljeni su njemštinom i u vidljivih napisih i u tajnom i javnom uredovanju; gdjegod je nješto više Njemaca na okupu, ustrojene su škole za njihovu i drugu djecu u njemačkom jeziku; družtva njemačka razgranala se posvuda; u Puli svaki trgovac i obrtnik ima tablu sa napisom njemačkim. Proti svemu tomu talijanski glas se nije digao; ali je zato buknula svedjer žestoka bura i nastalo užasno ogorčenje u redovih talijanske stranke, čim je osvanuo koji hrvatski napis ili čim je koji Hrvat progovorio na sudu ili drugdje u svojem jeziku. Njemce, jake i od jakih poduprte, puštalo se je nek se bane slobodno u našoj skupnoj kući, a Hrvatu, čim je malo podigao glavu, valjalo je zavrnuti vratom.

Za uzdarje Njemci su prividno pomagali i pomažu Talijane u njihovom zulumu proti Hrvatom; ali Njemci su stare lisice. Oni znaju, da će jim posao s Talijani biti konačno lahak, jer hoćeš nećeš Talijani su u ovih stranah bez srodnog zaledja, dočim sav pritok puka dolazi od Hrvata i Slovenaca. A da Njemci imadu točno opredjeljen cilj, vidi se najbolje po tome, što su zaposjeli najvažnije točke: Pulu, Opatiju, Trst, Goricu, a odtuda šire svoj upliv i drugamo.

Obzirom na to i Talijani i Hrvati moraju pozdraviti od svega srca rieč dra. Bartoli, koja njekako zvuči kao početak novog doba, kad će stanovnici starosjedioci primorskih strana i jedne i druge narodnosti sporazumno i složno znati čuvati svoju postojbinu proti teutonskoj pohlepnosti, proti gostom-nametnikom, koji ne rade o dobru ni Talijana ni Hrvata, nego samo o propasti i jednih i drugih.

Koliko li ludosti nasuprot u izjavi dra. Bennati! Vidi se namah, da to mora biti svjek, koji neće da otvori oči pred svjetlom istine.

Tu se netreba varati: Hrvati bivaju stari od preko tisuću godina i sve nevolje i sva progonstva nisu bila kadra da jim trag zametu. Pače po zakonu same naravi, Hrvati kao stanovnici gore i šume iliti unutrašnjosti pokrajine, napreduju svedjer prama moru; i danas Talijani, ma koliko se na to srdili, čim stupe iz svojih gradova, moraju nogom na tlo, kojim zapovieđaju Hrvati.

Osim što je ovo zakon naravi, istina je i to, da Hrvati imadu za sobom i na sjeveru i na istoku dobro zaleđe, koje i ako ne daje čvrste pomoći ipak dobavlja svedjer novi i svedjer bolji narodni materijal za popunjenje praznina prouzročenih prisilnim ili dobrovoljnim raznarodjivanjem. Dr. Bennati neće da zna za obstojanje Hrvata u Istri: njemu se sve svadja na tri četiri „dotepena vikača", za koje narod ne mari. Da bi se bilo ovako govorilo nazad trideset godina, ni čuda: a baš onda se nije tako govorilo, nego se je i u saboru i u občinah priznavalo više za Hrvate, nego li danas. Talijani su u tom pogledu, misleći da napreduju, nazadovali. Oni, tobožnji naprednjaci, kažu na usta dra. Bennati, da će biti mir u Istri, kad se bude priznalo isključivo gospodstvo Talijana, kad Hrvati budu šutili na sve i svašta, ostajuć jedino robovi grude ili pastiri blaga. Zaboravljaju posvema ta naša gospoda, da u Istri ipak Hrvati obstoje i tvore većinu pučanstva, da preko 25 občina danas se nalazi u rukama Hrvata ili Slovenaca; da u tih občinah i u mnogobrojnih školah vlada hrvatski jezik, da Hrvati imadu svoja gospodarstvena, kulturna i politička družtva, da imadu svoje novine i svoje knjige.

To sve prezirati i reći, da Istrija jest i mora biti talijanska, a Hrvatom u njoj da je sudjeno samo orati zemlju i pasti blago, to može danas reći samo čovjek duševno bolan, čovjek sliep pred istinom.

Zašto da narod služi narodu, zašto da Hrvat nesmje napredovati ne da bi time izgubio svoje narodno obilježje?

Složnim radom, u medjusobnomu poštivanju, tražeć uviek ponajprije točke koje nas spajaju, a ne koje nas razdružuju, ne pretjerivajuć u svakoj malenkosti našeg spora — mi ćemo Istrani, jedne i druge narodnosti, podignuti do blagostanja našu zemlju na korist obih.

To ima biti program rada, to ima biti polje borbe, a ne držanje puka u sužanjstvu, u tminah neznanstva, u demoralizaciji.

Dr. I. Z.

Tršćansko pitanje.

Uvaženi zagrebački list „Agramer Tagblatt" donaša u svojem broju od dne 13. o. mj. pod gornjim naslovom zanimiv članak o odnošajih u Trstu i u obće u našem Primorju, te ga u hrvatskom prevodu eto i našim čitateljem u cielosti priobćujemo.

Nitko, komu su poznati iole odnošaji u Trstu, ne dvoji o tom, da postoji žalibože i takozvano „Tršćansko pitanje". Jedino austrijska vlada, koja bi morala biti najbolje o tomu obaviještena, pričinja se kao da nezna, da takvo pitanje obstoji ili kao da se to nje ne tiče.

Tekar jučer donio nam je brzojav viest, da je u Trstu 760 lučkih radnika zapustilo radnju i da se tamo očekuju demonstracije. U drugih velikih gradovih imade pokret štrajkujućih uviek socijalni značaj, dočim je u Trstu posve inače. Tamo se priređuju uvjek demonstracije iz političkih razloga. Radnici, koji štrajkuju, pripadaju doduše socijalističkoj stranci, nu kod ovog štrajka ne radi se o bilo kojem socijalnom pitanju. Pokret naperen je proti socijalističkom listu „Il Sole".*) Radnici nisu zadovoljni sa listom, te zahtjevaju, da ga oblasti obustave. Razlika izmedju štrajkujućih socijalista, kojih nazore zastupa list „Il Lavoratore" i onih, koje propovjeda list „Il Sole" postoji u tom, da prvi teže za iredentističkimi ciljevi, jesu dakle narodno-talijanskoga značaja, dočim su drugi medjunarodni, te napadaju žestoko gradsku upravu, Lloyd, čitavo iredentsko družtvo, kao što i djelatnost službenog socijalizma i „camorre". Boj se vodi bodežem i samokresom. Na oko bieseni taj boj izmedju socijalističkih strančica, u istinu pako radi se o odlučnopolitičkom pitanju, koje sačinjava tršćansko pitanje. Nastojat će se demonstracije možda sada zapriečiti, nu ono, što se ne dogodi danas, može se dogoditi sutra. Ne promjeni li se brzo čitav politički sustav, biti će Trst prije ili kasnije pozorištem demonstracija i izgreda, napram kojim će se dogodjaji prošloga febrara prikazivati kao igračka. Nehaj vlade čini se tim čudnovatijim, pošto njoj prvi povod febrarskih dogodjaja poznat mora biti, premda se je istoga zabašurilo.

Nešto se mora poduzeti, jer tršćansko pitanje nije osamljeno i jer se isto ne proteže samo na jedno mjesto. Ono obuhvaća čitavo Primorje, te tršćanski primjer nalazi uvjek odziva takodjer u drugih gradovih. Ilustraciju tomu nalazimo u jednom dogodjaju, što no se je zbio u najnovije vrieme u Zadru. U blizini jednog dvorca kod Zadra upriličena bijaše demonstracija, za koje se je čulo poklike: „Viva l' Italia", „Viva Vittorio Emanuele", „Viva Jolanda". Jedan c. kr. savjetnik namjestničtva čuo je sve te poklike. Kadno se je kasnije stvar prijavilo državnomu odvjetničtvu, pokušali su iredentiste sva sredstva strahovanja, a da prestraše spomenutog savjetnika, da ne nastupi kao svjedok. Sve to pripovjeda se u službenom listu takvom otvorenošću, kakve nismo do sada u Dalmaciji vidjali i koju se ima valjda barunu Handelu pripisati. Vidi se, da je novi namjestnik prilično jasno odnošaje upoznao. Nu svako njegovo nastojanje biti će uzaludno, ne bude li se posrećilo iredentsku propagandu u Trstu udušiti. Sa riešenjem tršćanskog pitanja bila bi iredenta do koriena uništena.

Tko pako misli, da će riešiti tršćansko pitanje pomoću ponjemčivanja, vara se ljuto. Na žalost podaju se toj varci takodjer odlučujući čimbenici, kojim su dakako odnošaji posve nepoznati. Sam pokus riešenja takvog pitanja značio bi odstraniti jedno, a namjestiti drugo zlo.

U posliednjoj velikoj skupštini družtva „Südmark" izviestište o tom, kako ponjemčivanje u Primorju naglo napreduje. Stavljen bijaše dapače predlog, da se buduću skupštinu obdržava u Trstu. Mi dvojimo o tom, da su ti napredci u istinu toliki, kao što si gospoda utvaraju, nu ponjemčivanjem nebi bilo riešeno tršćansko pitanje, već bi se stvorilo jedno novo pitanje. Svenjemstvo može doduše medju trgovci i činovnici nekoje uspjehe doseći, nu ono nemože priečiti iredente a tim manje uništiti ju. Svenjemački pokus izazvao bi dvostruki odpor proti sebi: odpor iredente i domaćeg slovenskog življa.

Vlada morala bi dakle prepustiti Talijanom i Slovencem, da borbu sami rieše, ali imala bi napram njim zauzeti posve drugo stanovište nego li bijaše dosadašnje. Nitko ne zahtjeva od vlade da bude strančarska ili da podupire Slovence u onoj mjeri, u kojoj je do sad Talijane podupirala. Ne zahtjevamo drugo, nego pravo i pravicu. Vladino strančarstvo za Talijane razvidno je i odatle, kako ona postupa napram Slovencem u pogledu slovenske pučke škole u Trstu. Koja bi druga vlada i dalje trpila takav nered u gradskoj upravi, kao što biva danas u Trstu? Takav municipij bio bi već odavna zaslužio, da se ga razpusti.

Kod razprava u tršćanskom zastupstvu imala je vlada prigode upoznati slovenski živalj. Slovenci Trsta poznaju odnošaje vrlo dobro, te pružaju takodjer najbolje jamstvo za zdravu i dobru upravu. Riešenje tršćanskoga pitanja je moguće samo tada, ako se zakonitim zahtjevom Slovenaca zadovolji. Slovenci ne zahtjevaju više, jer se čute dosta čvrstimi, da sami ostalo učine.

Da se upozna važnost Slovenaca u Trstu, dosta je, da se poviest Trsta zadnjih 37 godina prodje. God. 1865. bio je prvi put prošlog utorka na žalost umrli slovenski rodoljub Ivan Nabergoj u gradsko zastupstvo izabran.

Njegovim ulazom u tršćansko gradsko vieće počimlje takodjer pokret Slovenaca, koji su usprkos neprijaznosti vlade i protimbi iredentista, toliko napredovali, da sačinjavaju Slovenci danas živalj, s kojim se mora računati. Taj uspjeh bijaše samo tako moguć, što je njihova borba naravska i pravedna. Naravski razvitak stvari donosi sobom, da mora vlada svoj dosadašnji smjer zapustiti i osloniti se na Slovence, ili da njoj se je u Trstu i na najgore pripraviti.

*) To je maslo tršćanske cammorre. Op. ur.

Istinita rieč o glagolici.

Ne bismo se latili pera, da pišemo o ovoj stvari, o kojoj kanimo sada par rieči napisati, jer nema razloga i nije ništa neobična; ali pošto je o toj stvari donesao glupi članak, a još glupljeg auktora tršćanski „Židov", a po njem i nekoje druge talijanske novine, pa jer su i nekoje naše novine o tom bile netočno obaviešćene,

istini za volju, te da se u pravom svietlu prikaže svietu „l'ignoranza crassa e malizia raffinata" četvorice, petorice krčkih smušenjaka, koji bi htjeli igrati ulogu vetikih iredentaša, evo u kratko dogodjaja:

Jedan svećenik u Krku, budući pozna glagolicu, poslužio se je svojim znanjem, misio je tihu sv. misu nekoliko puta „glagoljski, a jedan put tikodjer i u stolnoj crkvi. Time nije počinio nikakva zločina, niti se ogriešio o kakav zakon, pa mu ni sâm biskup ne može toga zabraniti; a što je učinio on, činili su i drugi već prije njega — zato se i nalazi misal glagoljski stari u sakristiji stolne crkve — pa će se činiti i u buduće. Time se nikomu ne nanaša nikakva krivica, niti se koga vriedja, a valjda neće nitko pametan uztvrditi, da su kojekakvi postolari, raci, ćuculi, tirabosoni, zaigrani plemići itd. nad papom, pa makar oni prietili i govorili: „Tonile è fare a Veglia il susurro; basta un poco soffiare: Toni di quà, Toni di là, — e poi ci manda la nostra società politica qualche centinaia di fiorini; —" (na to bi morala malo pogledati i koja oblast).

Sv. otac papa, ili točnije sv. kongregacija obreda, u instrukciji od 5. agusta 1898., koja leži pred nama, u IX. točki govori, da mogu svećenici u službi kod latinskih crkava misiti latinski ali samo tihu sv. misu u glagoljskih crkvah i obratno, da mogu svećenici u službi kod glagoljskih crkava govoriti misu tihu u latinskoj crkvi glagoljski, t. j. u kratko smisao je one točke taj, da mogu svećenici, koji znadu latinski, a to su u krčkoj biskupiji svi, tihu sv. misu govoriti, ako će i svaki dan, latinski u glagoljskoj crkvi, što većina i čini po cieloj biskupiji, premda su u službi kod glagoljske crkve, i obratno, da mogu svećenici, koji znaju glagoljski, — a u krčkoj biskupiji moraju znati svi, — govoriti, kad im se svidi privatno t. j. tihu sv. misu glagoljski u latinskoj crkvi. (Pa kad moraju znati, mogu i moraju valjda i misiti. Op. slag.) Tako se činilo i prije instrukcije. Pače još nešto više smo sada doznali; čega dosad nijesmo znali, a to je, kako nam je jedna pametna glava protumačila XI. točku iste instrukcije, da mi imamo pravo, samo ako hoćemo, zahtjevati, i u samom Krku i u svakoj latinskoj crkvi i krštenje i pričest i ženidbu i sve drugo po hrvatskom Rituálu, ali bez vanjskih svečanosti. Tim pravom ćemo se mi, a ja prvi, čim budem komu za kumpara, i poslužiti — hvala budi Bogu i sv. otcu. To isto imaju pravo i po cieloj Istri, Dalmaciji i Hrvatskoj, jer spomenuta instrukcija nije upravljena ni biskupu krčkomu, ni porečkomu, ni šibenićkom samo itd. nego svim, kako se u početku čita: „Ad archiepiscos, episcopos, et ordinarios provinciarum Goritiensis, Jadrensis et Zagrabiensis". Dakle, ... kad imamo pravo, a sv. stolica nam ga zajamčuje, rabimo ga i u samoj Puli, Poreču i Trstu itd.

U Krku nije se ništa nova i neobična zbilo tihom sv. misom, jer su i Krčani navikli na nju; svake bo nedjelje prisustvuje ih liepi broj glagoljskoj misi kod trećoredaca, a u nekim zgodama, kad se svečano pjeva, crkva je krcata, pače mnogi se i sada sjećaju, kako su svećenici za vrieme još biskupa Vitezića glagoljski pjevali kod posvete ulja u stolnoj crkvi na veliki četvrtak. Samo poznatim mudrim glavam, koje u ostalom ne znaju ni za nedjelju ni za misu, kad im to snošćio ćoravi kursor biskupske kurije i postolar-političar, udarilo u živce, pa su cieli dan „soffiali" po svojih plaćenicih, dok su podignuli malo prašine, i silili načelnika Purgu, da sazove občinsku sjednicu, pa da se „svečano" prosvjeduje; kako vidite, sve po receptu istarske kamore. Ne malu ulogu u tom častnom poslu igrao je i spominjao se pored još druge dvojice svećenik porečke biskupije, a sada jedan od tobožnjih reformatora u Trstu, imenom Lazzarini, koji se slučajno onih dana našao u Krku kod svojih rodjaka. On je sposoban za svpju tabakaru ni i babje razgovore, a može se reći, da luti, jer koliko znate ovaj stvari otvori usta, toliko rđe i gluposti pokaže, svoje neznanje. Čuo ih se od liepih od njega, da ih, kakovi se jadni pas s maslom nelaže polizao. „Kad se glupost kaže pak narodi s nezasitnom ravnodušnošću liepog ploda. Njemu je jako pevjerno sastanit nekakvu spomenu Figurove! O drugim, nije vriedno, ni govoriti.

Načelnik, koji nešto treznije i pametnije misli od drugih usijanih glava, razumio je valjda bolje cielu stvar i vidio, da sve to nije nego manovra „per far chiasso senza sufficiente motivo", nije u početku odmah pristao na zahtjeve, nego je tek prisiljen, kako se čuje, popustio i sazvao na večer občinsku sjednicu, a na ovoj, bez da se sâm u stvar upustio, dao je rieč Krebsu, koji je dakako o stvari počeo perorirati: „Signori, grande disgrazia ha toccato quest' oggi la nostra città!" Kako da bi bili negdje u Tirolu! .... itd. Po početku može se već zaključiti kako bombastičan je tek morao biti sadržaj i konac govora ... va crescendo. Iz izkustva znamo, da i drugi neki ljudi kad i kad vatreno i živo govore, ali kako i što, drugo je pitanje. Iza njega, vele, da je neki Keko došao s posebnimi-predlozi novčane naravi. Là te voglio a Veglia! Svi predlozi dakako bili su primljeni „en bloc" i zaključeno, da se piše na sve strane (a pisati su imale dvie vele glave) i da se potuži biskupu, kad dođje. Bog zna, je li bila zastupana politička oblast na toj sjednici ili se po običaju formalno pogriešilo. C. kr. sud i c. kr. porezni ured bili su svaki po jednom činovniku zastupani.

Deputacija občinskog zastupstva, budući tako zaključiše, bila je kod biskupa, ali sva je prilika, kako se govori, a drugčije se nije moglo ni očekivati, da ih je biskup samo liepo primio, ali „njihovim zahtjevom", u koliko se još od njih u kavani moglo čuti i saznati, da ne može niti smije zadovoljiti, jer da bi se onda tekar vrlo malo ili ništa latinski moglo misiti po biskupiji, a to bi bilo proti zakonu; u ostalom, ako hoće i žele, da im je slobodno pisati kako hoće. To valjda učiniše, a sada trube; che la question pende i u tom uživaju. „Si, pende!" upravo tako kako i još nešto u Krku. ... Ova glagoljska „afera" bila je vanjski povod i izlika, da se je načelnik g. Purga odrekao i zahvalio časti, dok je u istinu, kako se po gradu govori, pravi uzrok tomu financijalno pitanje občinske blagajne. Amicus Plato, amicus Cicero; sed magis amica veritas.

Franina i Jurina.

Fr. Si čul kaj o občinskeh votacijonih na Humšćini?

Jur. A je bilo kaj novoga?

Fr. A vero da su si jako glavo razbijali naši Furlanići okolo ljudi de „perlámor dei santi" da greju votat da kane da kane. — —

Jur. Si njim mogal reć: vi koji imate kampanju, hote delat, a vi, koji ste zato plaćeni i prez potribe hote ljude vadić pameti, koj nas samo sliparite.

Fr. Ma zač to pameti, Jurino moj?

Jur. A veru na svèt Rokà druge bote, me je bilo sram, da su onako spotali ... prižnu ... gaće.

Fr. A kaj ... koji ... sklopek ... ala Obešak?

Jur. Ma jesto oni „koša zeli šuo dovec?"

Fr. Kaj će ta reć „koša će ii šuo dovec?"

Jur. Tako će juzoni „ako ti pikni ispariš jedan pijaćer, ja ga ti platit, te prašaju, kaj je tvoj dunat?"

Fr. Aaha, kaj me ... ka ... ta, donke zakaj imaju tamo „Legicu"?

Jur. A kaj nezna zakaj je tamo „Legica"?

Fr. Zakaj.

Jur. Samo za barule, igre i kletve, te znaš jedanbot nas ni tega tokalo videt.

Fr. O vero imaš pravo, zarad jedanbot je bilo sve pametno dokle ni prišla ta blažena „Lega" za naš pogubljeni Hum.

Jur. Kaj da je, to huje, dokler bude „Lega" va Hume!

Fr. Ma ja mislim, da će i to doć na kraj jedan bot.

Jur. Zbogom, da bismo se drugi put u boljem pogovorili.

Fr. Bog, ali se bojim, da dokle ne bude prave škole va Hume, ne bude boljega.

Jur. Bog ju daj samo brzo.

* * *

Fr. Ča bi reć, da biže dica „Legine" škole pred carevkom: „Bože živi"?

Jur. A kadi se je to i kada zgodilo?

Fr. Vero u Istri na carevdan u crikvi.

Jur. Ča su morda pivače mutili?

Fr. Aj vero nisu, zač su bili skoro svi bosi.

* * *

Fr. Ča no Keko marćal zi vèjskim pofulinom Lacan-rizi?

Jur. Bo da on ljude smućuje neka crikav ne gredu.

Fr. A Keko bas takova išće.

Jur. I barzo ga je nasal.

Fr. Ma šu se i pod ruku peljali.

Jur. Bo ima jedan i drugi raskidane gaće.

* * *

Fr. Butigir cuda gre na vijaje.

Jur. Kada še one divojke š njin rugaju.

Fr. Ma ča ni fanjski mladić?

Jur. Ma ga triba va skuren gledat.

* * *

Fr. I mestar da je vrisćal?

Jur. Češa?

Fr. Zivio Karštić.

Jur. Da ga ni šram, nis nimarve jedan. Varamente je huji leho Šalo, bo da bi ga ki furest na putu trefil, bi mišlel da je to ki ubogin, bo gre vavik raškidan i sporak.

Fr. A tar bi še mogal uprat i žakarpat, pa ni jima zenu ni bi mogla ona.

Jur. Josivise, da bi ca umela, ma ca je ne vidis da je i ona ubalcena kako jena ciganka. Leho bi bolje ucineli, da bi malo bolje dicu vadili.

Fr. Njin je toga došta da plaću potezu.

I zahman sila, premoć gordog Laha
Kô soko Sloven borio je siv,
Za svakim bojem stajao je jači
Uz barjak pravde neslomljivi div.
Junaka šaka izvrgla je grudi,
Junaka šaka lievala je krv,
A Vinji borbu pomogô je svetu,
Jer glavu digô prezreni je crv!

Ti srušio si, dovjevô bitku,
Slavenski danas Tebe plače svìet,
A slavska vila na raku Ti meće
Bethanom rukom zahvalnosti cviet.
Uz onom Tvojim Hrvat i Slovenac
Rod mnogi dižu u zakletvu prst:
Mi dalje ćemo složno Tvojom stazom,
Počivaj dive, spasit ćemo Trst!

Zadar, polovicom rujna 1902.

Rikard Katalinić Jeretov.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda"
za Istru.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Odlikovanje častnika c. i kr. mornarice. Ruski car podielio je austrijskomu pomorskomu stotniku g. Vjekoslavu Šustešiću red sv. Ane s vojnom dekoracijom. Dotični dekret kaže, da mu car podieljuje to odlikovanje, „kao znak svoje naklonjenosti do Vas te za Vaše izvanredno sudjelovanje kod navale na tvrdjavu Peitang (u Kini)". Stotnik g. Šustešić jest brat odvjetnika i kolovodje slovenske narodno-katoličke stranke u Kranjskoj.

Samoubojstvo. Daleko znani novčar u Puli, Anton Fragiacomo, usmrtio se ponedjeljak poslie podne hitcem iz samokresa u svome stanu. Samoubojici bijaše preko 70 godina. Uzrok smrti komentira se na razne načine. Netko tvrdi ovo, drugi ono. Na svaki način morao je biti težak uzrok, koji je samoubojicu prisilio na taj korak.

Podle duše. Zadnji broj lista „Il Popolo Istriano" donio je gnjusni entrefilet iz pera jednog od tolikih smutljivaca, što se oko njega kupe, u svrhu da udare na „odbor za podignuće spomenika blagopokojnoj carici Jelisavi" za to, jer je isti odbor objelodanio osim talijanskih i njemačkih, također hrvatske oglase. Rečenomu listu — koji je inače u svojem smradu dostojna hrana hrvatskim renegatom u Istri te osim bodulskih prvaka u Puli ima uza se još samo Krstiće, Märchi-je Buzoliće i slične perjanice — nije pravo da odbor daje među ostalim i hrvatske oglase, jer time trpi talijanstvo (?) grada Pule, ali mu nije pravo ni to, da se toliko ističe austrijski patriotizam, jer bi to moglo zlo djelovati u očima istarskih iredente. O, drugčije bi to bilo, kad bi se imalo slaviti Umberta ili Viktora Emanuela, tad bi odbor dobio pohvalu, makar se služio i kinezkim jezikom.

Podlost tih abruckih bandita, tih slavitelja Oberdanka, tih učenika „maffie i „camorre" vidi se namah; a ističe se namah tim više, što isti crčkari blate svakidašnji „Giornaletto", prikazujuć se posve drugom svietlu, jer treba da žive od austrijskog novca. Marš u Kalabriju!

Uzoran službeni hrvatski prevod. Koli na kolodvoru u Puli toli po svuda kuda teče crta c. kr. željeznice u Primorju čitati je tako nakažene službene hrvatske prevode, da je sramota u prvom redu državu, koja takove blezgarije daje tiskati a u drugom je redu krasna svjedočba

Nastavak u prilogu.

U SMRT
Ivana vit. Nabergoja.

Na zadnjoj straži moćnoga Slavenstva
Ti razvio si prvi slavski stieg,
Zapalio si zublju silnog plama
I njome tujca nagnao u bieg.
I jaki plamen budio je sela,
Težaka marnih uspavani stan,
A slavska vila vidila je sretna
Nad Trstom veljim, gdjeno sviće dan.

Apoštol pravi širio si misô
Slovenac Hrvat rodjeni je brat
I složnom snagom oholome Lahu
Za sreću roda Ti navjesti rat.
I boj se bio, dvie se bile misli
Svjetlo jednoj, drugoj geslo mrak ...
I boj se bio ... padala je tmina
Slovenca sunčev pozdravio trak!

čuka od prevadjača, komu se pre-
na hrvatski jezik povjeravaju. Medju
rojnimi tiskanicami, koje vrve nesmi-
imi prevodi, stilističkimi i tiskarskimi
ješkami, navadjamo za primjer samo
n naslov tiskanice, koji glasi u origi-
„Frachtgebüren-Einzahlung
Wege der k.k. Postsparcassa“.
beni prevadjač preveo je taj naslov
ko: Uplata tovarnih pristoj-
a poput c. k. poštarske šte-
nice“. U samom oglasu navadja se,
se dotične blankete za uplatu može
biti kod „tovarne blagajne“. Jer
ar u hrvatskom znači magarac, ergo
evadjač nazivlje osoblje, koje prima
orno blago tovari ili magarci. Mi od
e strane kvalificiramo onoga, koji se
evadjajuć narugava hrvatskim jezikom
nostavno tovarom, a onoga koji ima
d njim nadzor, pa za takav hrvatski pre-
d jamči — njegovim bratom.

Milosrdje don Buzolića. Naš ured-
bje preslušan pred iztražnim sudcem
Puli radi tužbe don Buzolića, koji se
lazi uvriedjenim radi stavke „da zane-
aruje bolestnike, koji se nalaze na smrt-
j postelji“. U podkriepu priložio je svo-
tužbi dvie liečničke svjedočbe, kojim
posvjedočuje, da on bolestnike ne samo
zanemaruje, nego dapače i materijalno
odupire. Jer smo o dobrom srcu don
uzolića osvjedočeni, na tu stranu sva
u čast, nu koliko podupire bolestnike
ševno, o tom se dade razpravljati mnogo.

C. kr. porezni ured u Puli raza-
je hrvatskim strankam njemačko-tali-
anske formulare, u kojima bi imali stranke
ati izjavu o osobnoj dohodarini. Upozo-
jemo sve naše ljude, kojima se hoće
siliti takove formulare, neka jih povrate
z opazku, da se jim pošalje formulare u
rvatskom jeziku. Gospodinu ravnatelju
ancije u Trstu preporučamo neka bi
ao strogi nalog podredjenim organom,
a neka ne provociraju notorično poznate
rvatske stranke sa talijansko-njemačkimi
rmulari!

„Il popolo istriano“, smradna kr-
etina, koja služi kao glasilo talijanske
tranke u Istri, donio je u zadnjem broju
iše sastavaka naperenih proti Hrvatom.
ledju ostalim piše o zagrebačkih izgredih
e o odboru, koji si je naprtio nalog, da
u Puli podigne spomenik pokojnoj cesarici
elisavi, koja je pala žrtvom talijanskog
bojice. Taj odbor je trn u peti šušmarom
oko toga smradnoga lista već od svoga
očetka. Osobe, koje se oko toga lista
upe, peče u dno duše sama pomisao, da
e u Puli hoće podignuti spomenik a u-
strijskoj carici, koja je bila usmrćena
talijanskom rukom te toga radi nastoje
a sve moguće načine, da u odbor za
pomenik unesu klicu nesporazumljenja e
la bi se čim prije razpao te tako nebi
došlo do oživotvorenja spomenika, koji bi
pričao potomstvu „romanskog“ Divić-grada,
la je bila talijanska ruka ona, koja je
smrtila živi lik spomenika. Nu gospoda
oko „Popolo istriano“, koja služe Bogu i
vragu, neimajuć odlučnosti da otvoreno
e izravno stupe u boj proti spomeniku
ustrijskoj carici i kraljici u Puli, skrivaju
e za nedužne svetce Cirila i Metoda te
rvatski sastavljene oglase na mašu-za-
ušnicu, koje je odbor za spomenik dao
iskati uz talijanske i njemačke te pribiti
a zidove u Puli, nakon toga, što su si
pravitelji „Popola istriana“, koji imadu
zakupu oglašivanje, dali za iste oglase
nostno platiti pristojbu priljepljenja. I
akva čeljad namiće našem narodu tali-
ansku kulturu!

Novo družtvo u Puli. C. kr. na-
jestničtvo u Trstu potvrdilo je pravila
novoustrojenog družtva „Savez medju kot-
arskimi radnici“ u Puli.

Hvala Bogu! Ovih dana primili smo
Berlina omot sa sliedećim naslovom:
Herrn J. Krmpotić Co. (prije A. Gabrščck)
Pola — in Russland“. „Hvala Bogu!“ uskliknusmo kod primitka omota, što smo tako preko noći njemačkim mostom do Adrije premješteni u Rusiju i to sve bez razvića ruske trobojnice. Kolika ironija za škribače okolo „Popola“, kojega stranka, uprkos tome što je u Piranu razvila talijansku „tricoloru“, nalazi se jošte uviek u Austriji!

Iz Alture nam javljaju, da će presv. biskup Flapp posjetiti i njihovu občinu pa se ovim moli sve Alturce, neka tom prilikom muževno stupe pred presvietloga te mu odkriju svoje jade i nevolje, koje jih tište.

Sajmište za blago u Kanfanaru. Zemaljski odbor u Poreču dozvolio je občini Kanfanar, da sklopi zajam od K 2000, da uzmogne urediti prikladno sajmište za blago.

Podučavanje u hrvatskom i njemačkom jeziku preuzimlje jedna gospodjica uz vrlo povoljne uvjete. Naslov kod naše uprave.

Pazinski kotar:

Krnjelsko-talijanaške spletke u Tinjanu. U ovoj našoj občini imadu se do mala obaviti novi občinski izbori. Domaći krnjeli i izrodi obratiše se na krnjele i odpadnike u Pazinu i u susjednih mjestih moleći ih za pomoć proti hrvatskoj stranci, koja vlada uzorno onom občinom i kojoj je na čelu velezaslužni i požrtvovni načelnik g. Šime Defar. Oholi i zavidni krnjeli te prodani im odpadnici dadoše se na posao nebi li ovu našu občinu iztrgli iz poštenih narodnih ruku. Kamuši i Mraki pišu pisma na sve strane, šalju svoje gončine po čitavoj občini, prose, mole i groze se onim, koji su im dužni, ili koji su inače od njih zavisni. Ovim talijanaškim agitatorom pridružio se je konačno i motovunski posjednik Antonio Corazza, koji šalje u tinjansku občinu dvoje vrsti pisama, t. j. jedinim pozivlje one, koji su mu dužni, da mu dug plate ili da glasuju za izdajničku stranku, a drugimi koji su mu jednom dužni bili, piše zatvorena pisma, kojimi ih pozivlje, da glasuju za talijanašku stranku. Jedno od takvih pisama stiglo nam je u ruke i glasi se u hrvatskom prevodu:

„Motovun 1. septembra 1902.

Gospodine!

Obzirom na težko i nesnosno stanje, u kojem se nalazi vaša občina, potrebito je, da izadje iz budućih izbora takvo zastupstvo, koje će si u istinu na srce uzeti sudbinu i velike potrebe onog pučanstva.

Neplašite se grožnja bilo s koje strane, već dajte vaš glas puštajuć se voditi jedino od vaše saviesti. Svi se sakupite okolo gosp. **Venceslava Crismanicha**, njega pitajte za savjet, u njega pouzdajte se. Njegovo poštenje, njegova sposobnost te velika ljubav, koju izkazuje — kako vam je poznato — občini, jesu vam jamstvom, da će se on brinuti za vaše koristi, i samo za vaše koristi, nikada za svoje.*)

Uplivajte na vaše rodjake i prijatelje, da uzmogne čvrsti brojem i slogom sa stalnošću postignuti ono, što mora ležati na srcu svakog dobrog Tinjanca.

Prihvaćam zgodu da vas srdačno pozdravim.

Antonio Corazza“.

Pa neka nam tko kaže, da se nije svieat preokrenuo. Eto, odlučan Talijan, motovunski posjednik Corazza radi dušom i tjelom za hrvatsku občinu Tinjan!! Hoćete li plemenitijeg srca nego li je Corazzovo. On nespava, on nejede, on nepije jedino radi brige za našu občinu. A tako ni pazinski krnjeli, šarenjaci i prodanci. Svi ti misle i snuju, kako bi spasili hrvatsku občinu Tinjan. Svi ti rade iz petnih žilah za najpoštenijega tinjanskog Hrvata Venceslava Crismanicha. A siromah Venceslav im vjeruje, da će ga učiniti načelnikom. Siromašni Venceslave, ala si kratke pameti. Tebe, da će krnjeli i talijanaši iz Pazina i Motovuna za načelnika u Tinjanu? Aj jok! Ti njim služiš samo za čuvetu, okolo koje se sakupljaju lude i neoprezne ptičice. Čuvetu baciti će u kut, čim budu ptičice pohvatane. Tebe će tada — moj Venceslave — inbalsamat, pak postavit na šufit. Nevidiš li i sam, kako te već sada za nos vode? Nečuješ li mudre rieči tvoga vriednoga otca, koji će s hrvatskom poštenom strankom, proti tebi, proti vlastitom sinu, proti odpadniku glasovati.

Ni starina stric ti Šime nemože s tobom, odpadnikom hrvatske stranke — ako imade još onu bistru pamet, koju je imao u službi nezaboravnih naših biskupa Dobrile i Šterka. Uz sebe neima taj odpadnik hrvatske stranke nijednoga odličnoga rodoljuba već ga zagovaraju i preporučaju najljući narodni protivnici. Našim Tinjancem nije dakle izbor težak izmedju onih nesretnih stvorova, koje preporučaju Corazze, Mraki, Camussi, Depiere itd. Ovi Talijani nemogu absolutno našega čovjeka preporučiti; oni mogu preporučiti jedino svoga ili kojeg našeg odpadnika i izdajicu, a mi bismo htjeli viditi onoga poštenoga Tinjanca, koji bi pošao glasovati za izdajicu, bio on Petar ili Pavao.

Iz Tinjana doznajemo da će se onamo vršiti izbori za novo občinsko zastupstvo dne 24. i 25. tek. septembra. Talijanskomačja stranka se pripravlja već poldrugu godinu na te izbore, služeć se najogavnijima sredstvi, dočim naša narodna stranka će protivnike dočekati svojim značajem i poštenjem.

Upis u c. kr. pripravnicu za učiteljišta u Pazinu obaviti će se dne 20. t. mj., a nauk će započeti dne 22. septembra t. g. — (Tu viest primili smo brzojavno iz Trsta. Originalni brzojav glasi doslovno: „Morstite po mogucnosti u danasnji broj upisivanje u c. kr. pripravniku za uciteljista u pazinu bit ce 20 nauk zapoceti će 22 septembra. — Josip Bacic voda“. Eto, kako c. kr. brzojavni činovnici poznavaju hrvatski jezik! — Ur.)

Materinski jezik i talijanska gimnazija u Pazinu. Listajući po ovogodišnjem izvješću talijanske prkos-gimnazije u Pazinu pade nam oko na rubriku „lingua materna“ (materinski jezik). Kakvi pojmovi mora da vladaju tamo o „materinskom jeziku“, vidi se po tomu, što od mnogih sinova hrvatskih matera iz istarskih sela samo jedan je zabilježen sa materinskim jezikom: slavo, čime su valjda htjeli reći: hrvatski. Ostavljajuć druge slučajeve, kojih imade sila božja iz svih krajeva Istre, istaknuti ćemo danas samo dva u dokaz, da se na onoj gimnaziji nežacaju istrgnuti iz srca mladića najsvetija čustva.

Poznajemo obitelj Mišana iz Bokordića na Sanvinčenštini i obitelj Zuccon-a (Matesine) iz Pomera na Puljštini; znamo da i u jednoj i u drugoj se ne govori inače nego hrvatski, a da majke (u svojim liepim modrnam) nisu s djecom govorile nikad drugačije nego hrvatski. Mislili smo, i to pravom, da će barem mladići Mišan i Zuccon biti zapisani sa hrvatskim materinskim jezikom; ali eto, u programu kaže se da je samo jedan, a ne kaže se koji.

Vriedno bi bilo pitati ravnateljstvo one gimnazije, koji je djak izjavio svojim materinskim jezikom hrvatski i zašto se nepodučava mladiće, da moraju istinito navesti jezik koji su naučili od svojih matera, dok su još sisali mljeko sa dojka njihovih. Svakako zapisan je za Talijana ili mali Mišan, čijemu otcu Talijani govore „ščavo“ ili sin delegata pomerskoga, koji je njekom prilikom na sudu izjavio očito, čisto i bistro: „talijanski umijem za silu, ali Vi me pitajte hrvatski“. Sinovi seljaka-gaćara i matera koje sa kanicom pašu, ne mogu biti Talijani uz sve talijanske gimnazije.

*) Zašto se Corazza nebrine za svoju občinu, gdje se dogadjaju prevare i silleparstva? Op. Ured.

Iz Lindara nam pišu: Novom školskom godinom, kcja je počela 1. septembrom, smjestila se je škola u novu školsku zgradu, koja je sagradjena tik uz cestu na liepom i visokom mjestu. Sazidana je solidno po domaćem majstoru Mate Česiću. Učiteljski je stan baš udoban, a školska soba prostrana sa malom pogriješkom didaktično-pedagoške naravi koja se gubi u moru liepog pokućstva i točne radnje. Pročeljem je tabla sa napisom „Narodna pučka škola“. — Mnogo se je htjelo vremena, dok se je sazidala ta nova škola, jer se stanovničtvo tomu zubima i noktima protivilo, misleći, da zadostuje stara soba kao što i do sada. Bilo je onakovih, koji su kazali: „Nijedan od dosadanjih učitelja nije umro u našoj školi, pa mislimo da neće ni ovi“. Da je zbilja bila potrebna nova školska zgrada, dokazuje nam bilježka učinjena od pok. Antuna Fabrisa, svećenika, lindarca, koji je u pomanjkanju redovitih učitelja učiteljevao na tamošnjoj pučkoj školi. Godine 1879. naime ubilježio je on u ljetopis, da škola ne odgovara svojim zahtjevom ni sa strane zdravstvenog ni sa strane didaktičkog gledišta. Sada, nakon toliko godina imademo novu školsku zgradu, koja na vratima Lindara pokazuje svietu, da je tamo narod nekoliko napredovao. Stranac, koji prodje ovuda imati će posve drugi pojam o stanovničtvu toga sela, jer neima vjernijeg zrcala za spoznanje umnoga i čudorednoga naroda, nego li su mu škole njegove. Njima pokazuje narod, pokazuje grad, što je i koliko do sebe drži i što želi da iz njega bude. Pučka škola ima veliku prosvietnu zadaću za narod. Ona ima narod usposobljavati za svestrani čovječanski napredak, ima krčiti put i temeljem biti ukupnoj umnoj i moralnoj izobrazbi čovječjoj; a pučko učiteljstvo je nosilac te velike zadaće, ono je stjegonoša i prosvjete svoga naroda. Divne tegobne i mučne zadaće! Može li smrtnik pomisliti, da su njegove slabe sile dorasle takvoj uzvišenoj i gorostasnoj zadaći? Ne! to je zadaća samo za mnoge udružene glave, za mnoga udružena i jedina srca. Učiteljski se rad mora temeljiti na obiteljski odgoj, do sada u obće zanemareni, a mora imati i moralne pripomoći inteligencije inače je: Turco alla predica. Dobro kaže naš pjesnik: Ako crkva, dom i škola svoje sile slože, Budućnost se onda bolja očekivat može.

Porečki kotar:

Piranski načelnik odsudjen. Nedavno priredili su u Piranu svečanost na korist zloglasne „Lega Nazionale“. Tim povodom bijahu ukrašene zgrade, privatne kuće i trgovi cviećem i zastavami u bojah Italije, t. j. crveno-bielo-zelenih. O tomu bijaše ubavještena politička oblast u Kopru, koja je odmah povela izvide i na temelju istih odsudila piranskog načelnika i zemaljskog zastupnika c. kr. bilježnika dra. Bubba na globu od 60 kruna; osim njega bijahu odsudjeni na globu sliedeći gradjani: Rudolf Movia i Fran Comusso svaki na 40 kruna, L. Rosso, Niko Zarotti, Silio Tamaro, Jakov Petronio, Romano Lion i Guido Trevisini — svaki na 20 kruna globe.

Iz Zamaska na Motovunščini primamo viest, da je tamo preminuo u Finedi dne 7. t. mj. vrli mladić Josip Matijašić od Josipa, naš predplatnik, u cvietu svoje mladosti, 25. godini života. Toga narodnoga kremenjaka ugrabila nemila smrt neočekivano na sveobću žalost tamošnjega pučanstva. Tri dana nakon njegove smrti, nemila smrt ugrabila i starijega oženjenoga brata, koji je ostavio ženu sa troje djece. U toj u istinu nesretnoj obitelji vlada jošte uviek bolest, a dao Bog, da poštedi ostale ukućane.

Iz Porečke biskupije pišu nam 15. o. mj. U jednoj župi ove biskupije izpražnjeno je već dulje vremena mjesto župnika. Tako izpražnjenih župa imade — kako vam je poznato mnogo, jer presvj.

biskup Flapp neće da popuni dotična mjesta sa stalnimi svećenici, kojim se pak nemože po miloj volji zapoviedati. On voli duh. pomoćnike i župe-upravitelje, koji moraju biti ponizni i pokorni kao janjčići.

U rečenoj župi nalazi se takodjer župe-upravitelj, kojega bi stalno biskup župnikom imenovao, kad bi ga puk hotio — jer talijanski ćuti i radi, kano i reformatori u tršćansko-koparskoj biskupiji. On se doduše preporuča lievo i desno svojim župljanom, koji za njega mare kano i za lanjski snieg i koji bi ga radje vidili na vrhu Učke nego li u svojem mjestu. Znajuć, da ga župljani nemare — stao im se preporučivati tim, da će biti gospodski pogošćeni svi oni, koji budu za njega glasovali. Zli jezici kažu, da ima u tu svrhu pripravno više hektolitara vina, koje čeka izbor svoga vlastnika.

Poznavajuć ono čestito naše pučanstvo, nadamo se, da se ono neće dati obećanjem omamiti, već da će ako bude do izbora došlo, birati svojim župnikom u svakom obziru uzornoga svećenika i pastira.

Za dogradnju željeznice Trst-Poreč-Kanfanar. Zemaljski odbor u Poreču dostavio je c. kr. ministarstvu željeznicah u Beču sliedeći zaključak, stvoren od sabora u sjednici dne 10. julija o. g.:

1. Opunovlašćuje se zemaljski odbor, da preuzme naprama ministarstvu željeznicah a iz zemaljske zaklade jamstvo za gradnju ceste iz Poreča na Morgane na temelju tehničke osnove, odobrene ministarskim dopisom od dne 28. maja 1901.

2. Opunovlašćuje se nadalje isti zem. odbor, da predujmi istomu ministarstvu potrebitu svotu za podrobne radnje na pruzi Poreč-Kanfanar uz povratak osjeguran ministarskim dopisom od dne 21. junija 1902.

Koparski kotar:

Ustoličenje presvj. biskupa Nagla u Kopru. Novoimenovani biskup dr. Nagl, koji je bio onomadne ustoličen u stolnoj crkvi sv. Justa u Trstu za tršćansku biskupiju, biti će ustoličen za koparsku u sustolnoj crkvi u Kopru u nedjelju dne 12. oktobra o. g.

Iz Sluma nam javljaju, da je tamo dne 6. t. mj. u 8 sati večer grom udario u dvor neke kuće te ubio tri vola. (Dopisnik nejavlja, čiji su bili volovi. Ur.)

Voloski kotar:

Talijanska kultura u Lovranu. Od tamo primamo: Nije tomu mnogo vremena, što se u našoj čitaonici „Danica" osnovalo tamburaško družtvo, kojeg je svrha, gojiti glazbu, vedriti duh i plemeniti srce. Kako nigdje u Istri, tako ne može ni ovdje trpiti talijanska kamora ma nijedno plemenito hrvatsko počelo. Našim tobožnjim Talijanom smrdi narodno glazbalo „tamburica" kao vragu tamjan. Za to su digli celu kalabrežku vojsku proti tomu družtvu u svrhu, da ga unište. Ali ufamo, da delaju račun bez oštara.

Ti abesinski junaci napadaju ovih dana u raznim talijansko-liberalno-židovskim novinama naše tamburaše, Hrvate i njihovu narodnost na najpodliji način. „Židovčića" iz Trsta pridružio se i onaj talijanski smrad u Puli, a nije uzmanjkala ni teta „Jambrožija" iz Matulj. Ovi tri smradi su izrigali svega i svačesa na vriedne Hrvate i Hrvatice u Lovranu, a nisu poštedili ni čestitog nam g. kapelana. Židovske i liberalne novine istarske kamore, mogu pisati što im drago; klevetati i lagati je njihov zanat. Smradu pak u Matuljah preporučamo nek mete pred svojim pragom. Kao što ti tobožnji lovranski Talijani po novinah kleveću i blato bacaju na hrvatsku narodnost, tako čine i kod kuće u Lovranu. Divljačkih napadaja ne manjka. Čovjek bi mislio, da je medju divljacima u Africi. Tudjinci se zgražaju nad tom kalabrezkom kulturom i više njih zapušća mjesto.

Proti Hrvatima, osobito tamburašima, se neprestano demonstrira. Pjeva se gadne, izazivne talijanske, protiaustrijske pjesme. Čuje se smradnih i gnjusnih priimka, te podlih izraza, kao n. p. „porchi šćavi", prasci, porchi itd. Da nije došlo 11. i 12. t. mj. do sukoba i zlih posljedica, mora se zahvaliti jedino mirnoj ćudi i ustrpljivosti Hrvata. Na večer, dne 11. t. mj., kad su se tamburaši i čitaoničari mirno kući vraćali, poslužili su se naši Kalabreži i narodnog si oružja — k a m e n j a. Pogodili su i jednu tamburašicu, ali na sreću bez ikakve ozlede. Drugi dan za tim, sabrala se opet plaćena divljačka vojska pod takozvanom „ložom", kraj čitaonice, te se htela najbrže opet poslužiti kamenjem, ali taj put im nije pošlo za rukom.

Na sve ovo gleda slavna mjestna policija mirnim okom. Dakako, jer se radi proti Hrvatom. Žandarmerija, občina (u kojoj se dakako hrvatski govori), se za sve te trice ništa ne brigaju. Pritužili smo se već po drugi put i na občinu u Lovranu i na c. k. kot. poglavarstvo u Voloskom, ali bez uspjeha. Tako se postupa sa Hrvatima posvuda, a i u Lovranu. Ako pak dodje do sukoba i zlih posljedica, baca se uvjek krivnju na Hrvate, a kalabrežko-poprdilska „razza" je uviek nedužna.

N a r o d n j a k.

Izložba i nagradjivanje blaga u Podgradu vršilo se je dne 1. o. mj. u prisutnosti predsjednika kotarske gospodarske zadruge g. Antuna Rogača kao predsjednika osnovateljnog odbora te gg. odbornika Prebilića i Stančića. Službu strukovnjaka vršili su: odaslanik zem. odbora g. V. de Franceschi, odaslanik namjestničtva gosp. Cello i odaslanik gospodarskih zadruga Voloskog kotara g. Bubnić. Na izložbu dovezoše 14 bikova, 7 krava i 15 junica. Nagradjeno bijaše 6 bikova, 3 krave i 3 junice; svi nagradjeni primili su 600 kruna. Osim toga primilo je 11 gospodara odštetu po K 2 za prignano blago iz daljine. Uspjeh izložbe zadovoljio je koli osnovateljni odbor toli tamošnje naše gospodare.

Natječajni oglas. Razpisuje se natječaj na mjesto poštanskog poslovaca pri c. kr. poštanskom uredu u Frančićima (III/4) uz pogodbu i polaganje jamčevine u iznosu 400 kruna. Sa rečenim mjestom skopčane su sliedeće pristojbine: godišnja poštarska plaća K 550; za uredovne potrebe god. K 140; te sadašnji paušal za službe u iznosu K 504 godišnjih za uzdržavanje trokratnog svakdašnjeg hoda pješke izmedju Frančići i Matulja stanice i za uručenje u mjesto. Dotične molbe treba podastrieti ravnateljstvu c. kr. pošte i brzojava u Trstu u roku 3 sedmice. (Broj 37.723/1902.)

Iz Lovrana nam pišu, da se sada radi tamo živo oko gradnje nove luke. Piranske ladje voze kamenje, kojim se puni more na onom mjestu, gdje će se produljiti mul. Te radnje jesu vrlo potrebite kao i one u staroj luci, koja neodgovara svojoj svrsi jer parobrodi nemogu pristati već se moraju putnici ladjicami ukrcati i izkrcati. Nedavno boravio je tamo ministar trgovine barun Call, koji je pregledao te radnje i koji ima tamo svoju obitelj u vlastitom dvorcu. On je nakon kratka boravka odputovao ostaviv obitelj, da i nadalje uživa krasnu našu prirodu.

Lošinjski kotar:

Pišu nam iz Baške. Dne 7. i sliedećih dana mjeseca septembra bila je Baška pozorištem neobičnog slavlja. Pohodio nas je presvjetli biskup dr. M a h n i ć, koji je uz pastirski pohod posvetio hodočastnu crkvu bl. Dj. Marije Goričke.

Crkva je podignuta milodarima pobožnih hodočastnika već od davnih vremena, ali ju je zub vremena bio već dobro otrošio. Našem župniku vlč. g. A n d r i j č i ć u pade na um, ne bi li ju on učinio dostojnom hodočastnom crkvom i pozove domaće umjetnike i graditelje, koji su taj sv. hram doista učinili dostojnim prebivalištem blažene Gospe.

Svojim kistom vještački ju je okitio slikar g. M a r k o A n t o n i n i, koji već dulje vremena boravi u hrvatskoj priestolnici, bielom Zagrebu. Slikao je sve „a fresco cristallizzato", što je njegov vlastiti izum. Ako se obistini, kako nas uvjerava, da njegovom načinu slikanja ni malo ne štetuje tako zvana slana, to će mu biti crkveni nastojnici veoma zahvalni, koje inače mori velika briga, kako da uzčuvaju svoje crkve.

Crkvu liepo rese dva pokrajna oltara, koje je izradio naš domaći graditelj g. M a t e J u r i n o v i ć iz Baške. Mi vruće preporučujemo čestnom svećenstvu gosp. J u r i n o v i ć a, koji znade uz malenu cienu izraditi ukusne oltare i spomenike.

Na oltarima odsievaju dvie krasne slike: sv. Ane sa kćerkom Marijom i sv. Josipa sa dječakom Isusom. To su dva impozantna djela našeg glasovitog slikara M e d o v i ć a, koji je u slici sv. Ane dao duboki izraz pobožnosti, koja podučaje svoju kćerku u istinama sv. vjere. Posebno nam je omilila originalna slika sv. Josipa, koji u svojoj siromašnoj radionici zabrinuto gleda, da sdušno ovrši djelo, kojim će prehraniti svetu obitelj.

Nemožemo mimoići ni domaćeg stolarskog vještaka, g. Margana, koji svojom radnjom podaje liepi utisak čovječjem oku.

Doista mi Bašćani nemožemo drugo, nego da se ponosimo s našom crkvom, koja poduzetnošću našeg župnika služi nam na čast i ponos. Izražaj ciele nutrinje zove te na svetu pobožnost, u kojoj moraš odstraniti sve svjetske misli i sinovskom ljubavlju pasti na koljena pred onu „Zviezdu mora", koju smo toliko puta zvali u pomoć lutajući uzburkanom pučinom.

Da bude ta pobožnost još svetija, udostojao se je naš presvjetli pastir, da ju posveti, te bude stanovanjem i prebivanjem samo i jedino za Mariju.

Drugi dan na blagdan Gospe počastio nas je presvjetli sa svečanom pontifikalnom sv. misom. Crkva je bila dubkom puna, a što nije moglo u crkvu, to se je poredalo oko crkve. Bilo je hodočastnika iz svih strana našeg otoka, koji su pohrlili k nebeskoj Majci i da čuju glas svog milog pastira. Podigne se presvjetli na propovjednicu, a svačije oko upre u njega, kano gladne i žedne djece skupljene oko oca, da čuju od njega rieči ljubavi i utjehe. Bile to rieči ljubavi, koje su oči sviju vjernika orosile srebrnim suzama. I ove suze, koje su izlazile iz srca slušaoca, sakupi dobri pastir i prikaže ih Bogu na oltaru, veleći: „Primi sveti Otče, vsemogi večni Bože!" Primi suze ovih nevoljnika, ovoga biednoga ali dobroga naroda! Neprijatelji Tvoga imena i Tvoje slave muče već toliko vjekova Tebi vierni narod, koji je krv svoju lievao, da visoko uzdrži sveti križ, znak svoga spasenja.

Presvjetli biskup zadržao se je još i trećeg dneva kod nas, a mi bili uz njega blaženi. A kako i nebi?! U njemu smo gledali andjela božjega, andjela utjehe, koji poima bol i nevolju siromaha. Vidimo u njemu milosrdnog Samaritanca, koga nam Bog podade, da nam vida teške rane biednog i nevoljnog stanja. Oh, kako je bilo milo gledati, gdje vierni puk na koljena pada proseći u njega blagoslov! Njegovim blagoslovom, njegovim ljubeznim pogledom zaboravljao bi bjednik na nevolje, koje ga biju, — smatrao se sretnim.

„Stella d'Italia" framazunske rulje gleda, da skuči hrvatskog seljaka pod jaram svojih iredentičnih ideja, a na čelo da mu utisne trokut vječnog sužnjstva; ali Svevišnji ne zapušta svoje vierne. Poslao nam je dobrog i hrabrog pastira, koji čuva svoje stado od nasrtaja proždrljivih vukova. I ta „Stella" okrenula je svoje striele na pastira, misleći: udarit ću pastira i rastjerati ovce. Ali svi njihovi paklenski naumi i navale bit će bezuspješni, jer što više napadaju na presvjetlog pastira, to on sve veću ljubav pribavlja srcima svojih vjernika.

Dne 10. rano u jutro uz zvonjenje zvonova, grmljavinu mužara i burnu jeku živio-klica odputovao je presvjetli parobrodom put Krka. Bilo nam tada nekako nujno i tjeskobno pri srcu — osjetili smo sami, ostali bez oca. Ali ne! Uspomena njegova bit će uviek medju nama, a u svojim srcima podignut ćemo mu vječni spomenik duboke harnosti i sinovske ljubavi, hvaleći Bogu, koji nam je dao tako dobra, hrabra i odvažna pastira!

O demonstraciji u Malom Lošinju primamo sliedeće potankosti: Presvjetli biskup Mahnić došao u Lošinj prigodom dolazka Njegovog Veličanstva. Na 4. t. mj. odputovao je parobrodom „Crikvenica" put Cresa. Pri odlazku našlo se na obali prilično naroda, nekoliko svećenika te nekoliko odličnijih naših ljudi. Med narodom i baš u jednom posebnom kupu bilo je desetak poznatih nespašenjaka, a na čelu im poznani Katarinić. Netom se je parobrod nekoliko metara odalečio od obale i jedva se bilo odvezalo uže s krme, nastane na kraju zagluho zviždanje od strane rečenih nespašenjaka. Narod ostao upravo zapanjen te ogorčen kad je vidio, proti komu je ta demonstracija upravljena bila. Zviždulini odletili bi bili onog jutra stalno u more, da se nije našlo nekojih naših trieznijih ljudi, koji su narod mirili. Gospodin c. kr. kotarski poglavar Skarpa, koji je takodjer onim parobrodom putovao, osvjedočio se osobno, o koje strane dolazi smutnja u Lošinju. Kod svakoga odlazka i dolazka parobroda vidi se po koji taj redar, ali kad znaju, da će talijanaši demonstrirati, tad ih valjda magla nekamo odvuče. Valjda je takova naredba. Ufamo, da će c. kr. oblasti upoznati pravo stanje Lošinja, uvažiti naše prave i temeljite tužbe, te nam podati takovo redarstvo, koje će znati vršiti svoju službu. C. kr. kotarski glavar, g. Skarpa, se sjeća sigurno onog glasovitog i po njemu istomu teloi hvaljenog občinskog oglasa od 9. febrara t. g. br. 257, koji glasi: „Resta severamente proibito ogni atto, che potesse turbare la quiete pubblica od in generale arrecare disgusto ai cittadini e ciò nell'intendimento di conservare quel decoro che deve esser proprio di un luogo civile e specie nei luoghi di cura". Gosp. Skarpa je gornji oglas pohvalio pred trojicom lošinjskih gradjana te izjavio, da se u onom posve slaže sa načelnikom. Nu uprkos tome oglasu te za boravka samoga gosp. kapetana Skarpe u Lošinju tri puta su se talijanaši težko ogriešili o gori rečenoj odluci: i to prvi put vridjajuć na trgu velečasnoga kurata iz Čunskoga; drugi put sveučilištne djake iz Zagreba, a treći evo sada, vriedjajuć našeg milog biskupa. On se stalno svega toga sjeća, te radi toga se nadamo, da će on strogo postupati proti izazivačem nereda, u smislu po njemu pohvalenoga oglasa.

Gosp. Pavlu Gerolimichu, upravitelju parobrodarskog družtva „Navigazione a vapore eredi di C. cav. Gerolimich e comp.", preporučamo, neka pripazi na svoga sina i da mu ne dopusti vriedjati strance, jer tim škodi ugledu cielog Lošinja i svoga otca, a mogao bi škoditi napredku istoga družtva. Toliko za danas.

Iz Cresa pišu nam 10. o. mj.: Iz Cresa, javor-grada, evo vam osim onih svojedobnih podataka o hrvatstvu ovoga mjesta, koji su priobćeni u cienjenoj „N. S.", još i historički dokaz, da nije Cres talijanski, kao što ga naši talijanski „historičari" hoće, da prikažu naduveno svojoj pseudointeligenciji i nosiocima talijanskog t a m n o g svjetla.

U našem mjestu ima naime jedna ploča s glagolskim nadpisom u pročelju crkvice sv. Magdalene, ali je na žalost tako oštećena, da nema na njoj do li nekoliko slova, koja se mogu pročitati, jer je ta ploča na dva mjesta okrnjena, sli

moglo dogoditi samo pod vladom i [illegible], koji svojim mišljenjem i shvaćanjem, [illegible] dužnostih ne stoje niti pedlja nad svakojakih nizkih i odurnih strasti, se po njihovoj [illegible] zovu, što ih svatko i bezuvjetno mora na sve veću „slavu“ talijanske [illegible] Ali da je ta ploča bila koja [illegible] u prahu leži satrven radi svojih ne- onda, bi, dakako, takva ploča bila [illegible] uzidana na javno kakvo mjesto, [illegible] toboše vidi, kako smo mi od uviek jani bili, a kamo li ne bismo i sada i bijeli to biti, kad nam djedovi ta- [illegible] za izgled namjenise? — Ta ne- [illegible] nisto nam metnuše takve ploče na [illegible] vrata, sve iz prkosa prama au- rijskoj vladi, koja im je, kako oni kažu, [illegible] isklesati one lavove, što su se kotili gradskim vratima. Ali našu su ploču [illegible] nemarili, da ju, ne zub vremena, nego [illegible] valjda nečovjeka uniši i da uznogrie [illegible] biti još mirnije savjesti, kad bude [illegible], da u Cresu nema niti rieči u gla- [illegible] pismu. Ali kad se tko ili što [illegible] dade na kaki posao, nek to učini po [illegible] istini, a ne po strasti, kojoj [illegible] u ovakim stvarima ne bi smjelo [illegible] mjesta. Ili je možda osorska salata [illegible] zelena za orake stvari?

Možda ima još gdjegod zapretana [illegible] **staroslovenska riec, a svakako** bilo [illegible] jednom i više, ali što ne će „naši [illegible] oci“ da učine na našu štetu u [illegible] svetom plamu za „svoju“ otačbinu?

Dakle i ako imamo samo ovu ploču, [illegible] dokazom je ona ipak, da su nekoć naši [illegible] živjeli „svojim“ životom, kao pravi i [illegible] ljudi, koji nemaju samo tjelo i [illegible] nego i sviest o svojoj biti, pa su ih [illegible] stovali oni došljaci, koje je mletačka [illegible] vlast amo slala, da nama vladaju. A kako [illegible] je sada? Sada pak hoće naši „prosvje- [illegible] da od nas načine roblje, koje im [illegible] predati svoju volju na raspolaganje [illegible] da se svi vladamo i vrtimo poput a r l e k i n a, te da nas obuku u pogrdno [illegible] da nas motamo po svietu na zazor [illegible] sramotu čovječjega dostojanstva, kako to [illegible] i učiniše sa svojom podrepnicom [illegible] kom, za kojim trčaše deriščad (mula- [illegible] kao za šenulim. Otvorimo oči, jer [illegible] se inače svi doskora pokazati na [illegible] kao „pusti“.

—re.—

Trst.

Pogreb Ivana Nabergoja. Prosloga petka odužio se je slovenski narod, osobito Slovenci Trsta i okolice sa braćom im Hrvati najdostojnije uzornomu vodji i prvaku g. Ivanu vitezu Nabergoju. Naroda sakupilo se iz bliza i daleka toliko, da ga, nebijaše stalno još na nijednom sprovodu u Prosseku toliko. Od odlič- njakah prisustvovali su sprovodu državni zastupnici prof. Spinčić, dr. Ferjančić, dr. Žitnik i ravnatelj Povše; prisutni bijahu svi slovenski zastupnici iz tršćanske okolice, nadalje zemaljski zastupnik dr. D. Tri- najstić iz Pazina, koji je zastupao naše političko družtvo „hrvatsko-slovenski klub istarskoga sabora zastupali su zastupnici Spinčić i Mandić. Iz Ljubljane došao je na pogreb dr. Kušar; savjetnik Laharnar, koji se nalazi na Krasu na dopustu, kot. kapetan Rebek iz Sežane i mnogo drugih osoba svju stališa, raznog spola i svake dobe. Pjesme žalostinke pjevalo je pod stanom, u crkvi i na grobliu domaće pje- vačko družtvo „Hajdrih“. Sprovod je predvodio domaći župnik su dvojicom po- magača, dočim je išlo za lesom više sve- čenika iz Trsta i okolice. Na grobu pro- govorio je kao predsjednik pol. družtva „Edinosti“ i kao pobratim pokojniku g. M. Mandić ocrtav pokojnikovo življenje i djelovanje i velike njegove zasluge za slovenski narod, napose za Slovence Trsta i okolice. Zastupnik dr. Ferjančić ocrtao je pokojnikovo djelovanje u parlamentu opisav njegov čisti značaj i njegovu veliku ljubav do svoga naroda. Suznim okom za- pustilo je mnogobrojno občinstvo grobl- na Proseku, gdje počivaju mrtvi ostanci vođje tršćanskih Slavena, komu klicemo jos jednom iz dubine srca: Slava ti, dični pobornice!

Prosvjedni sastanak tršćanskih Slavena obdržavao se prošle nedjelje na vrtu škole sv. Cirila i Metoda kod sv. Ja- kova u Trstu. U prostranom vrtu saku- pilo se je usprkos nepovoljnom vremenu preko 6.000 osoba. Sastanak je otvorio, pozdravio i njim upravljao predsjednik polit. družtva „Edinost“ M. Mandić; stvarno govorio je o predmetu, t. j. o potrebi ustrojenja slovenskih pučkih škola u gradu Trstu g. dr. Gregorin. Na sa- stanku govorili su o predmetu i 4 socija- listi, dva slovenski, jedan hrvatski i jedan talijanski, izjaviv sve četvorica, da su za slovenske pučke škole, ako se izpuni ne- koje uvjete, za koje su znali unapried, da se neće izpuniti. Njim je odgovorio od- lučno i temeljito g. dr. Rybar. Svi govor- nici bijahu odušević̄eno pozdravljeni. Pri- hvaćene bijahu sve predložene resolucije. Sastanak izpao je sjajnije nego li se obće- nito očekivalo.

Gorička.

Iz Komna nam pišu, da je tamo ovih dana preminuo umirovljeni naduč̄itelj i otac rodoljubne naše obitelji g. Fran Bunc, u 72 god. svoje dobe. Težko ucvi- ljenoj obitelji, osobito dičnim pokojnikovim sinovom: c. k. šk. nadzorniku u Pazinu, naduč̄itelju, u Dolini i c. k. sudbenomu oficijalu u Pazinu — naše iskreno saučešće!

Politički pregled.

U Puli, dne 17. septembra 1902.

Austro-Ugarska.

Iz Lavova pišu, da su zaključili na- rodno-poljski zastupnici na zemaljskom sa- boru sudjelovati na narodnom sastanku, na kojem će se razpravljati o mjerah, koje valja poduzeti proti proganjanju Po- ljakah u Pruskoj. U tu svrhu će stranka izdati proglas na narod.

* * *

Iz Beča dolazi glas, da se u vladinih krugovih razpravlja o tom, što bi se imalo poduzeti proti obstrukciji mladočeških i svenjemačkih zastupnika u slučaju, da se vladi neposreći doseći sporazumljenje iz- među Čeha i Niemaca u Českoj i Mo- ravskoj. U tom slučaju da bi vlada r a z- p u s t i l a c a r e v i n s k o v i j e ć e. Ovo je u ostalom za sada samo kao ostra- šujuće sredstvo proti Čehom i Sveniem- cem. Kod novih izbora, da bi Sveniemci ostali poraženi a Mladočesi da bi izgubili više mandata, koje bi pridobili češki ra- dikalci, agrarci i umjerenjaci.

* * *

Iz Brna javljaju, da je tamošnje na- mjestničtvo razpisalo zemaljske izbore za izvanjske občine dne 16. oktobra, za gra- dove, trgovišta i trgovačke komore za 20., a za veliki posjed dne 23. oktobra.

* * *

Talijanske novine južnoga Tirola pišu, da se neće više sastati ove godine tirolski sabor i da su svi glasovi o toboženjih do- govorih između Talijana i Niemaca puke izmišljotine.

* * *

U Zagrebu pomirilo se je posve gra- djanstvo, koje bijaše nedavno izazvano drzovitim pisanjem srbskih listova. Glasovi, da će vlada udariti poreze na gradjanstvo, da tim odšteti oštećene srbske trgovce i posjednike, nailaze na najžešći odpor me- đju gradjanstvom. Ono se brani temelji- timi razlozi, t. j. da su Srbi izazvali iz- grede i oni da imadu sami odgovarati za sve posljedice.

Srbija.

Bečkim listovom pišu iz Biograda, da su velevlasti usljed novih izgreda u staroj Srbiji poduzele skupne mjere u Carigradu, da prisile turaku vladu, da uvede potre- bite preinake u upravi one svoje pokra- jine. Tomu koraku velevlastih, da se je pridružila i srbska vlada.

Bugarska.

Njemačkim novinam pišu iz Sofije, da će na želju Rusije predstojeće svečа- nosti u klancu Šipke imati većinom voj- nički značaj, jer da ruska vlada neželi sveslavenskih demonstracija. Izsluženi voj- nici šest batalijuna, koji su se borili u rečenom klancu proti turskoj vojsci, da su radi toga odrekli svoje sudjelovanje. Bu- garski ministar rata da je odbio molbu tudjih vojničkih zastupnika za prisustvo- vanje kod spomenutih svečanostih. Govori se, da neće moći prisustvovati ni inozem- ski novinari. Pošto dolaže ove viesti iz njemačkog izvora, koji je obično neprija- teljski i Bugarskoj i Rusiji kano i obće svemu Slavenstvu, to im se nemože posve vjerovati.

Rusija.

Službeni list ruske vlade priobćuje više naredaba ministra prosvjete, kojimi se uvadja nove propise za djake ruskih visokih škola; isti list navadja one kazne, kojimi može kazniti disciplinarni sud ili sam ravnatelj sveučilišta one djake visokih škola, koji su se ogriešili o zakon.

O hrvatskim čitaonicama u Istri.

Na sastanku istarskih visokoškolaca u Pa- zinu dne 10./VIII. 1902. čitao stud. phil. Ivan I v a n č i ć.

(Konac.)

Zavirimo li u imenik članova, to ćemo opaziti, da su to najviše gospoda, a možda imade među njima samo po gdjekoji imućniji seljak. Imade dapače i takvih članova, naravski izmedju „gospode“, koji nerado gledaju u čitaonici prostog čovjeka siromašnijeg od sebe. Oni prezirnim okom gledaju na seljaka ako dodje na zabavu ili drugda kada. Na zabave većinom do- lazе gospoda, a ako dodje i koji seljak, pusti ga se osamljena, na nj se i ne obazire. Ako se i koji približi k njemu sa par rieči to vrlo malo traje, jer naravski voli svako sa svojim „gospodskim“ parom govoriti, sjediti i piti nego seljakom, jer je on „z a l u p a n“.

Tako su eto naše čitaonice ili družtva za čitanje kojekakvih novina, sa zatvo- renom knjižicom, koja lieno „paradira“, ili igračka družtva a k tomu svako to- liko zabavna družtva. Da bi se u njima kadgod držalo po koje poučno predavanje, da bi se nastojalo poduč̄iti seljaka, da bi se nastojalo privesti u čitaonicu, što više prostoga naroda, na to nitko ni ne misli!

Krivo je tomu najviše to, što izmedju inteligencije i prostog naroda vlada ne- kakav jaz, koji ih uviek odjeljene drži.

Cieli naš narod u Istri možemo po- dieliti u tri reda i to: 1. najviša inteli- gencija; 2. srednja inteligencija i 3. naj- niža inteligencija, ako se može tako na- zvati. U prvi red bi ja ubrojio nekoje liečnike, odvjetnike i više činovnike, koji s višega gledaju na niže od sebe. U drugi red možemo uzeti svećenike, učitelje, djake i nekoje seoske trgovce i imućnije ljude. U treći red ubrajam samo najniže slojeve. Prvi i drugi red još se nekako medju- sobno gledaju, ali prema trećemu drže se vrlo reservirano, jedino u vrieme izbora ili kakove druge potrebe dodju i oni me- dju narod, ali narod nema u njih povje- renja, pak im ne vjeruje.

Tako eto vlada među nižim slojevima i inteligencijom onaj jaz, koji se sve to više opaža, a koga treba što prije odstra- niti. R a z l i k e i z m e d j u i n t e l i g e n- c i j e i p r o s t o g a n a r o d a m o r a n e s t a t i, s v i m o r a m o b i t i j e d- n a k i.

To je baš glavni razlog, zašto u naše čitaonice zalaze malo seljaci i niži slojevi obće. Oni smatraju sve članove čitaonice „gospodom“, koji su nešto više od njih. Oni imadu neko strahopočitanje prema njima pa radi toga ili pak radi mržnje ne će im se s njimi u družtvo dolaziti. Kad bi inteligencija u običnom životu i češće dolazila medju narod, s njim se više puta sastajala i gledala ga poduč̄iti, susma bi drugčije seljak gledao na gospodu. Nestalo bi tada onog strahopočitanja i mržnje, već bi se smatrao jednakim s gos- spodom; želio bi doći s njima u doticaj i iskreno bi im odkrio svoje jade i ne- volje i pitao bi za savjet.

Mi djaci, osobito visokoškolci, mo- žemo, kod toga mnogo učiniti. Mi smo većinom sinovi seljaka i nižeg pučanstva, pa možemo najbolje razumjeti, što narod tišti, što mu nije pravo i gdje mu se može pomoći. Mi moramo sbližiti narod i inte- ligenciju; mi moramo odstraniti svaku razliku izmedju njih; mi moramo iz te- melja promjeniti današnje čitaonice, ko- liko nam je to moguće. „Čitaonice“ mo- raju biti mjesto, gdje se sastaju ljudi, koji jednako ćute i misle; mjesto, gdje se širi pouka; mjesto, gdje se čitaju koristne novine i knjige. Zabavе „čitaonice“ moraju uviek imati većinom poučan smjer. Kod svake zabave moralo bi se po mogućnosti držati poučno predavanje, a mi djaci, morali bismo kod toga prednjačiti te za vrieme praznika po mogućnosti svake nedjelje držati u čitaonicama, takva predavanja. Moramo omogućiti pristup nižega pu- čanstva u čitaonice. Odbor „čitaonica“ morao bi paziti kakove se novine i knjige naručuju, a kod toga mogli bismo im mi najviše pomoći. Ako u jednoj novini imade koji članak, koji bi bio koristan za seljaka, treba taj broj spremiti i dati ga seljaku, kad dodje u družtvo ili mu ga pročitati pa mu razložiti što se tu kaže. Moralo bi se paziti i na to, da se što više knjiga posudjuje makar i djeci, a te knjige imaju biti koristna i poučna sa- držaja. Za sve ovo imali bismo se najviše mi skrbiti i zato ja predlažem ovu rezo- luciju: „Hrvatski visokoškolci iz Istre, sa- kupljeni dne 10. kolovoza u Pazinu, vi- deći da hrv. čitaonice u Istri ne odgova- raju potrebi naroda, ne vrše svoju zadaću, kako bi morale vršiti, zaključuju, da će svaki u svom mjestu nastojati, da se te čitaonice po mogućnosti iz temelja pro- mjene, da se drže u njima samo takove novine, koje su koristne i poučne za hrv. seljaka, da se nabavljaju koristne i poučne knjige i da se te knjige što više čitaju; da se drže zabave većinom poučnog smjera; da se na tim zabavama po mogućnosti drže poučna predavanja i da će svaki od njih po mogućnosti svake nedelje u pra- znicima držati poučno predavanje, a što je glavno, da će svaki nastojati, d a s e u k l o n i r a z l i k a i z m e d j u „p r o- s t o g a n a r o d a“ i „i n t e l i g e n c i j e“ i da što više seljaka polazi čitaoničke prostorije i njezine zabave“.

Razne viesti.

Našim nazovi-socijalistom do znanja. Kolovodje naših nazovi-socijalista imadu uviek puna usta hvalospjeva, kako su oni jedini osloboditelji i spasitelji siro- mašnog radničtva. Talijanski listovi iz kra- ljevine pripovjedaju nam skoro nevjero- jatnih stvarih, kako troše gospodski kolo- vodje socijalističke stranke, koji stoje na čelu socijalističkom družtvu „Lega“ man- tovanske pokrajine. Ti kolovodje uljerali su od siromašnih i zavedenih radnika god. 1901. znatnu svotu od 16.090 lira, koji su novac radnici sebi i svojim obiteljim od ustah odkinuli i u družtvenu blagajnu donieli. Od tih krvavo zasluženih novaca potrošili su kolovodje socijalistah u slie- deće svrhe: 1. za list „Terra Nuova“ lira 2590·40; 2. za stan i hranu prvakom stranke lira 1385·90; 3. za dnevnice (!) prvaku i drugu Frizzi lira 582; 4. za vozne karte na tramvay-u i željeznici (!) lira 615·56; 5. za kočije (!) i nuzgredne tro- skove (?) lira 1295·24; 6. za nagradu (!) povjerenikom i nadzornikom lira 1201·72; 7. za put druga Pegorari-a u Rim lira

8805 itd. I tako od onih 16·090 lira podano je bilo štrajkujućim seljakom tek 1172 lire, dakle ni četrnaesti dio, pa je stoga naravno, da je tužno zavedeno seljačtvo pretrpjelo glad i svaku nevolju, dok su se „požrtvovni“ kolovodje vozikali na tramvay-u i željeznici, ubirući za svoje bezposličenje nagradu, dnevnice i trošak uzdržavanja.

Posliedice nesretnog političkog sustava u našem Primorju. Jedan građački list javlja, da je u Rimu ustrojen „Tršćansko-istarski odbor“, komu je s jedne strane svrha, da talijanski narod slikom i pismom razdražuje proti Austro-Ugarskoj, a s druge da potiče neprestano talijansku vladu na njezinu tobož dužnost, da osvoji Trst, Istru i južni Tirol. Nedavno je izdao taj odbor proglas, kojim odkriva svoje težnje. U proglasu tvrdi odbor, da stanovnici Istre osjećaju istu ljubav za talijansku vladajuću kuću kao i Talijani. Radi toga poziva pučanstvo Istre, da se sjedini sa Italijom. Tudje vlade (čitaj: Austrija i Njemačka) tjeraju Italiju na bezplodna poduzeća u Africi, kušajuć ju odaljiti od jadranskoga mora, koje je njezino neprieporno vlastničtvo. Zatim podsjeća odbor talijansko ministarstvo na njegovu prvu dužnost, da se pobrine kod Austro-Ugarske, da bude Istra sjedinjena sa Italijom.

Boljega saveznika nemože si želiti Austro-Ugarska!!

Iz Rieke pišu nam 15. o. mj.: U glasilu primorskih Hrvata u ovdašnjem cienjenom „N. Listu“ čitamo u broju od dne 13. o. mj. pod naslovom „Hrvatski oglasi u „Voce“ pritužbu proti talijanskom mjestnom listiću „Voce“, koji da priobćuje hrvatske oglase tako izkrivljene i nakažene, da ih je jedva razumiti. Uredničtvo talijansko-autonomaškog listića, da hotomično izopačuje naš hrvatski jezik iz neoprostive mržnje do njega. Uredničtvo „Nov. Lista“ žali to nesmisleno postupanje talijanaškog listića, kojemu da to nesluži nimalo na čast.

Savjetuje konačno našim ljudem, da sami pripaze, da im se jezik nenakazuje i da nepostaje ruglom čitalačkog občinstva.

Mi se doduše slažemo sa opravdanom ogorčenošću hrvatskog lista, ali neslažemo se s njegovim savjetom. Prvo ne radi toga, jer mi držimo svakoga Hrvata ljudjakom, koji daje takvom uredničtvu oglase znajuć, da će mu je nagrditi u jezikovnom pogledu, drugo ne radi toga, jer nije dužan nijedan oglasivač, da plati oglas, ako mu je nagrdjen ili ako ga čitalačko občinstvo nerazumije. Oglasi se priobćuju i plaćaju radi toga, da je občinstvo čita i razumije. Ako je oglas krivnjom predničtva ili uprave lista nerazumljiv, oglasivač nije dužan platiti ga. Sa računom dobije oglasivač i odnosne iztiske lista, pa ako je jezik nagrdjen i oglas nerazumljiv, neka sve vrati uredničtvu ili upravi onog lista.

Nesreća na željeznici Sv. Petar—Rieka. Dne 9. o. mj. dovezoše na Rieku vlakom, koji dolazi iz Sv. Petra umirovljenog vlakovodju g. Schönhammera, starca od 64. godine, kojemu je vlak sgnječio obje noge. Kad je vlak krenuo sa postaje Jurdani put Rieke nalazio se je nesretni starac u vagonu za konduktere, gdje je na jednom izgubio ravnotežje, te se srušio sa vlaka na zemlju, gdje su mu kola od vlaka sgnječila obje noge. Na licu nesreće obustavljen je vlak i starcu pružena prva pomoć. Sa riečkog kolodvora prenesoše unesrećenoga u javnu bolnicu. Njegovo stanje je vrlo pogibeljno obzirom na težke rane i na njegovu dobu.

Važno za vinogradare! Pod naslovom „Dvanajst pisama Stjepana Bulića, učitelja poljodjelstva, Ivanu Težakoviću o pripravljanju, čuvanju, redjenju i oplemenjivanju vina“ primili smo 72 stranice obsezajuću knjižicu, u kojoj se razpravlja sa gospodarskog stališća, kako je barantiti vinom pred jematvom, u jematvi i po jematvi. Knjižica je veoma poučna, a stane samo 10 nč. Izdala ju je „Vinarska udružba za Dalmaciju“, te se dobiva kod „Sjemeništne knjižare“ u Spljetu. Preporučamo ju toplo našim vinogradarima.

Iz Vodice (Dalmacija) nam pišu: Berba groždju kod nas započela 15. tek. Rod obilan; a groždje zdravo; preko 35 hiljada hektolitara. Može ga se kupiti u groždju, mastu i cidju, pa crnog, bielog i opola. Pristanište za parobrode povoljno. U sedmičnoj smio svezi sa Riekom, Trstom i Splitom, a sa Šibenikom u dnevnoj. Za potanje upute nek se kupci obrate na občinu.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu
prima: Uplate u krunama,
proti bezima blagajne današnjega:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2¾%
„ „ „ 30 „ „ 2¼
i zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ 6 „ „ 2½%
Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u krieposnova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.
Okružni odlei u krunama razpoloživ s mjesta, 2% na svaku svotu.
Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.
Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.
Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.
Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.
Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete.
Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.
Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.
Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.
Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.
Trst, 8. marča 1902.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača
IGNACIJ KRON
TRST — BEČ.
Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.
Kuća utemeljena god. 1849.
Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.
Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Sloveči profesorji
medicine in zdravniki priporočajo
Tinkturo za
želodec
lekarnarja
Piccoli – ja
v Ljubljani
dvornega zalagatelja
Nj. svet. papeža

kot sredstvo, ki krepča želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odprije telesa posebno zdravilna za one, ki trpe na zastaranem zaprtju.
Tinkturo za želodec razpošilja lekarnar Piccoli v Ljubljani v škatljicah z 12 steklenicami za K 2·52, z 24 steklenicami za K 4·80, z 36 steklenicami za K 7, z 70 steklenicami za K 13. (Poštni paket pod 5 kg.)
Je v razprodaji v lekarnah v Gorici, Tolminu, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dalmaciji à 30 h. steklenica. 8

Prvo slovensko skladište pokućstva
ANTONA ČERNIGOJ
TRST
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu – Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom.
Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Čvrste stiskaonice
(preše) za vino
svake veličine i mastionice za groždje
kao i druge strojeve svake vrste, oruđa
i materijal dobiva se u zalihi tvrdke
Živic i dr.
Via Commerciale br. 2 u Trstu

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz-okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.
U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, *krojački majstor.*

Istarska Posujilnica u Puli.
Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.
Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE
koliko za domaću, toliko za uporabu obrtnu.
— Jedini i najnoviji sistem —
dobiva se kod tvrdke
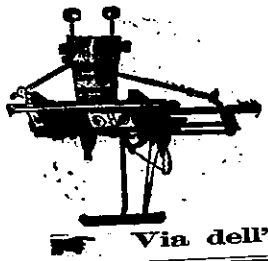
MARIA SIMEONI
Trst, Corso N. 35.
Vlastita i odlikovana tvornica za
MALJE I ČARAPE:
Via dell'Olmo 7 — Trst.

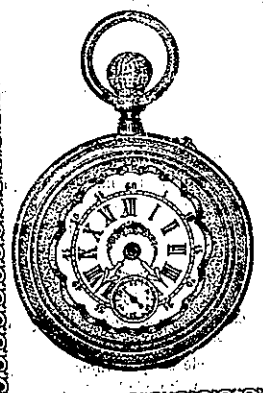
L. Malitzky
urar i srebrnar.
Via Sergia 65. **POLA** Via Sergia 65.
preporuča
Omega, Longines, Schafhaus ura
za žep u zlatu, srebru i metalu koje su najtočnije ure-kazalice,
dalje ura-budilica „**Junghans**“, **sobnih satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari,** n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najprikladnije
za darove o priliki sv. potvrde (berme).

Broj 67. Pula, u četvrtak dne 24. rujna 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K. 3·— na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stanje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Korist konsumnih družtava.

Napredni narodi došli su već odavna do spoznanja, da je materijalno blagostanje naroda temelj njegovom prosvjetnom i političkom napredku. Toj vriedi staro pravilo za narod kano i za pojedinca, da gladan, materijalno odvisan i nezadovoljan čovjek neima ni volje, ni smisla, ni odvažnosti za nikakvu borbu i za nijedno uzvišeno poduzeće. Takav je čovjek indiferentan za sve, što se okolo njega dogadja; on neima nikakvog višeg poleta, njemu je glavni cilj, da nahrani svoje i sebe bilo odkuda i bilo kako.

U nevolji utiče se k onomu, koji će mu dati hrane ili novca na vjeresiju, bilo uz koje uvjete, pa makar i znao, da će ga trgovac ili lihvar oguliti do kostiju.

Ovako žalostnih slika imademo mi u Istri žalibože na hiljade i hiljade u svakom kotaru, u svakoj občini i u svakom mjestu. Ove novovieke gospodarske zabave dužnost nam je sveta iz tog robstva oslobiditi, te od njih stvoriti slobodne gospodare, neodvisne občinare i sviestne državljane. Jedno od glavnih sredstava za postignuće tog uzvišenog cilja jesu konsumna družtva.

Konsumna družtva dozvala je u život gospodarska odvisnost nižih slojeva pučanstva, osobito seljaka i radnika, koje su izrabljivali bezćutni trgovci i lihvari.

Ovih družtava imade dvoje vrsti: činovnička i seljačka. Prvim je cilj nabavljati članovom čim bolju robu za jeftiniju cienu. Radnička ili seljačka konsumna družtva sastoje, kako već samo ime kaže, od najnižih razreda pučanstva, od malih potrošnika, koji se ujedine, uplate svoje poslovne dielove, koji tvore poslovnu glavnicu. Ona pribavljaju bolju robu iz prve ruke, na veliko i uz jeftinu cienu.

Konsumna družtva imadu obično svoje dućane svakovrstne robe za živež, za odielo i za gospodarske potrebe, te združene krčme, mesnice itd. U tršćanskoj okolici imade primjerice ponajviše zadružnih krčmara, koje uspjevaju vrlo krasno. Takve krčme razprodaju najprije proizvode pojedinih zadrugara, pak susjeda, a kad neima toga više doma, služe se ponajviše kod naših seljaka u Istri.

Prva konsumna družtva postala su u Englezkoj u drugoj polovici prošloga vieka. Godine 1895. bilo ih je tamo 1439 sa 1,302.723 člana. Njemačka brojila je godine 1865. samo 157 takvih družtava sa nešto preko 6000 članova, a godine 1896. poskočio je taj broj na 1469 družtava sa 321.186 članova. Samo družtvo u Vratislavi imalo je 1901. godine 76.548 članova, a sav promet jedne godine dosegao je vriednost od 12,474.168 maraka. Čisti dobitak iznašno je preko $1^1/_2$ milijuna maraka (1 M. = 1 K 17 h.) Članovi njemačkih konsumnih družtava jesu preko polovice radnici mnogobrojnih tvornica. U Austriji bilo je 1894. godine 398 konsumnih družtava.*)

U naših južnih pokrajinah počelo se je ustrajati konsumna družtva tekar u novije doba. Prvo slovensko konsumno družtvo ustrojeno je god. 1869. Danas ih imade u slovenskih pokrajinah prilično broj. U susjednoj Kranjskoj vodi se ljuta borba izmedju narodno-napredne i narodno-katoličke stranke za i proti konsumnim družtvam. Prva je proti njim, a druga za nje. Po našem nemjerodavnom sudu pretjeravaju u toj borbi obje stranke. U pograničnih mjestih Štajerske i Koruške, gdje je bila sva trgovina u rukuh njemačkih ili njemškutarskih trgovaca i gdje je bio slovenski seljak gospodarski i politički od njih ovisan, oslobodila su ga u mnogih slučajevih takva družtva njemačkog robstva. Tamo nasuprot, gdje imade školdnih i poštenih slovenskih trgovaca, čine nam se slovenska konsumna družtva suvišnimi.

Kod nas u Istri ustrojen je tekar u najnovije doba još neznatan broj konsumnih družtava, koja se bave većinom sa razprodajom hrane i gospodarskih potreba. Naša su konsumna družtva seljačko-radnička, te imaju po našem dubokom osvjedočenju u gospodarskom pogledu veliku važnost.

Mi bo u Istri imademo vrlo malo svojih trgovaca, te je naš seljak ili radnik upućen na talijanske trgovce ili na krnjelske lihvare u gradićih i većih mjestih.

Talijansko-krnjelski trgovci daju seljaku svoju robu većinom na vjeresiju i uz tako visoke interese, da postane sirota odvisnim ne samo od trgovčeva dućana, nego i od samoga trgovca. K tomu dolazi kod nas u pretres i druga nevolja. Naš seljak neplaća trgovcu samo interese, nego ćak i dug u naravi, t. j. sa svojimi prijelki, sa grožđjem, žitom, sjenom drvom itd. Seljak doveze trgovcu u grad voz grožđja, žita, siena itd., a trgovac važe sam, procieni sam i upiše sam što, kako i koliko hoće. Na taj način izrabljuje sirotu seljaka talijanski trgovci i lihvari tako dugo, dok ga nesprave na prosjački štap. Ovako postane seljak rob ne samo u gospodarskom, već i u političkom pogledu, što se opaža osobito u zapadnoj Istri kod svakih izbora. Zaduženi i od talijanskog trgovca ili lihvara ovisni seljak nemože i nesmije imati svoje volje; on mora, da radi i da glasuje kako će onaj, koji ga može sutradan sa svom obitelju na ulicu baciti.

Nam valja dakle, da oslobodimo seljaka od gradskih trgovaca i lihvara, t. j. treba, da mu pribavimo putem malih štedionica ili posujilnica jeftin kredit, a putem konsumnih družtava dobru i jeftinu robu. Oslobodimo li jednom našeg seljaka od gospodarskog robstva, tada ćemo ga riešiti posve iz pandža naših narodnih protivnika, tada ćemo biti mi u Istri — što no rieč — na konju.

Ustrajajmo dakle uz pučke štedionice ili posujilnice svuda, gdje to može biti, i konsumna družtva, koja će mnogo doprinesti k pridizanju zajedničkih gospodarskih probitaka, te će nam pomoći osloboditi gospodarski i politički seljaka, radnika i u obće malog posjednika iz šaka ljutih narodnih dušmana. Gospodarska neodvisnost našega naroda donieti će nam i narodno-političku neodvisnost ili slobodu.

*) Ove podatke izvadismo iz Obzora", koji nam je služio temeljem ovom članku. Op. ured.

Dvije skupštine.

U nedjelju dne 14. t. mj. obdržavale se istodobno dvije važne skupštine, koje sazvaše naši narodni protivnici i ujedno medjusobni ljuti dušmani.

U talijanaškom Piranu obdržavalo je naime svoju godišnju skupštinu talijansko političko družtvo za Istru „Società politica Istriana", a u tirolskom gradu Bozenu veliko-njemačko družtvo „Südmark".

Prvomu je zadaća — kako je poznato — podizavati ili jošte pogoršati sadašnje nesnosno narodno-političko stanje Slavena Istre, a drugomu uništenje Talijanah u južnom Tirolu i Slavenah Austrije u obće, napose onih Koruške, Štajerske, Kranjske i našeg Primorja.

Talijanskoj skupštini u Piranu prisustvovali su skoro svi talijanski zastupnici na istarskom saboru te državni zastupnici Bartoli, Bennati i Polesini.

Nakon običnih pozdrava od strane predsjedničtva, i pošto bijahu pročitana razna izvješća, izviestio je predsjednik i zastupnik Bennati o političkom položaju. On se je ponajprije obazreo na neuspjehe talijanskih zastupnika na carevinskom vieću u rovarenju proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. U tom pitanju da su Talijani postupali uzporeda sa Niemci proti slovenskoj gimnaziji u Celju. Oba neuspjeha imadu se pripisati onim njemačkim zastupnikom, koji u svojoj patriotičkoj brizi nisu imali dosta snage, da osiguraju pobjedu pravednom zahtjevu Talijana! Govornik iztiče razloge, koji tjeraju Talijane u redove najodrješitijih vladinih protivnika. Vlada pokazuje malo sklonosti za glavne zahtjeve Talijana, naime za uredjenje talijanskog sveučilišta u Trstu i za autonomiju Trienta, dočim da pokazuje u svakoj zgodi svoju naklonost Slavenom. (!!)

Talijani se ne smiju dati ni od koga obsjeniti. — Program hrvatskih radikala u Dalmaciji takodjer je program slavenskih vodja u Istri, a taj program kulminira u bojnoj lozinki: „U more s Talijani". Nagoda na ovoj podlozi bila bi samoubij-

PODLISTAK.

Sladke uspomene.

Iz prijateljske ruke primismo dva pisma u prepisu iz godine 1870., upravljena hrvatskoj mladeži u Kastvu, a na ruke vriednog tadašnjeg mladića i narodnog pregaoca g. Kazimira Jelušića, današnjeg zaslužnog načelnika občine Kastav.

Ta pisma upravio je naš dični Spinčić, tada bogoslov u središnjem sjemeništu u Gorici, Kastavskoj mladeži, koja se je bila počela okupljati oko velevriednog župnika, te snovati i razpravljati o narodnom napredku.

Značajna su ta pisma za ono doba, te smo uvjereni, da ćemo ugoditi našim čitateljem ako im je priobćimo, pa da vide sami kako se je tamo hrvatska mladež od. 1870. stala pripravljati za dalnju narodnu borbu.

I.

Mili mi prijatelju!

Pěsma je pratilica ljudskoga života. Ona prati čověka po svih putevih njegovih. Pěsmom slavi ti se porod. Pěsma je putniku jedina i věrna drugarica. Pěsma olahčuje posao težaku; s njom ide veselo na dělo; kad počme, zapěva, vračajuć se kući ne može bez nje. Mladić od mile si domovine odděljen pěvajuć slavu njenu, slavne si junake, gladki si jezik, mili si zavičaj, zelene ravnice, plemenite vinograde, sladke voćnjake, miruhnosne cvěćnjake, gizdave perivoje, osladi si žuhki život, te misli da je u krilu roditeljâ svojih. Bez pěsme nikakve svečanosti. A bez pěsme niti se dělе s tobom razcviljeni roditelji, oplakana bratja i sestre, raztuženi prijatelji i znanci. Za tobom jur preminulim ori se tužilica pěsma: „Pomiluj me Bože po velikom milosrdju tvomu".

Medju svimi narodi vlada pěsma, a osobito pako u našem: on ti je pravi pěsnik: s pěsmom sve počima, uz pěsmu sve dělа, s pěsmom sve svršuje.

I Kastavac rado pěva. I on zabugari pri svakoj prilici. Ima lěpih pěsâm, kojih se ja ne bi nigdě sramio zapěvati.

I Vi mladići i děvojčice iz grada Kastva pěvate. Nu Vam nije već dosta znati samo pěsme iz svoga zavičaja, Vi hlepite za pěsmami čeloga hrvatskoga naroda, dapače sploh za slavjanskimi. Slavjansku pěsmaricu jur imate „Razlagovu", nu hrvatske još nejmate. Znam, da za njom čeznete kao jelen za studenom vodom. Evo Vam prilike imati ju za malen novac. Košta samo 24 novčića u Zagrebu kod Jakića. Ne treba Vam tamo pisati. Popišite Vi, nezaboravni mi prijatelju sve one, koji ju žele imati, saberite novce i pošaljite jih meni. Svaki neka zajedno dade 6 novčić za „Čengić-agu", najuzvišeniji epos hrvatski, pa će tako imati za 30 nvč. dvě lěpe hrvatske knjige. — Sami ne pišite u Zagreb, jer ako bite poslali izpod deset for., koštala bi rečena 40 novč., a ako semo pošaljete, koštati će 24 novč. kako rekoh. To javite svoj bratji i svim sestram, i odpišite mi čim brže najdalje do nedelje t. j. 18. o. m. jer onda bi ja rado u Zagreb pisao.

Uzdržite što ste obećali, nevěrujuć klevetnim jezikom. Budite najprije dobri krstjani i krstjanke, a onda pravi Hrvati i Hrvatice. U ostalom budite veseli, mudri, mirni, i Bog mira i ljubavi biti će s Vami.

Pozdravite se medju sobom svetim poljubcem. Pozdravljaju Vas sveh zajedno bratja Jelušić, Puž, Mandić, Lučić i ja

Vaš brat

Věkoslav Spinčić

bogoslov u Gorici god. 1870.

P. S.

Kada budete pisali za „Věnac", pišite po prilici ovako:

Velečnjeni uredniče!

Po nagovoru naših djakov, sabrala se je mala kitica to mladić to děvojak, da bi se pribrojili na Vaš velečnjeni list. Evo Vam $3^1/_2$ for. s kojim se pribrajamo nauj za pô godine.

S počitanjem

N. N.

stvo. Talijani hoće nagodu, po kojoj bi oba plemena mirno živjela, kako je to bilo u prijašnje vrieme, ali tada bi morale prestati zatorne agitacije slavenskih kolovodja. Za tim bi morala ići i vlada sa svimi ustavnimi sredstvi. Vlada bi morala svoj rad dovesti u sklad sa većinom u parlamentu.

Bennati je govorio o držanju Talijana prigodom sklapanja austro-ugarske nagode. Talijani se ne će više dati zavesti od dvojbenih obećanja vlade. Istom onda, kad im budu zajamčeni njihovi zahtjevi, podpomoći će vladu u sklapanju nagode, a ništa drugo ne će ih sklonuti na popust.

Talijanska politika u carevinskom vieću kretat će se u buduće u obće na slobodnu ruku; oni se ne će načelno vezati nikakvimi predhodnimi sporazumci, nego će u svakoj zgodi zauzeti svoje posebno stanovište, kojemu će biti svrha, da iznude od vlade privolu na opravdane zahtjeve Talijana.

Bennatiev izvještaj primila je glavna skupština sa odobravanjem, a ujedno odobrila prošli rad talijanskih zastupnika. Iza toga je obavljen izbor predsjedničtva — odbora za „Società politica Istriana". Za predsjednika je izabran Bennati, za podpredsjednike: dr. Constantini iz Pazina i dr. Sbisà iz Poreča. Konačno je skupština prosvjedovala proti glavnoj skupštini veliko-Niemaca u Bozenu, koja uziraje na svom programu, da poniemči i talijanska mjesta u Tirolu.

* * *

Na skupštinu u Bozen došli su veliko-njemački zastupnici, te njihovi istomišljenici iz Njemačke, kao dr. Rohmeder iz Monakova, profesor Hasse iz Lipskoga i drugi. Oni su držali oduševljene govore o znamenovanju „Südmarka" za Niemstvo.

Ova se je skupština bavila osobito pitanjem družtvene organizacije njemačke u južnom Tirolu.

Zast. Hoffmann v. Wellenhof veličao je svečanost njemačkog pjevačkog saveza u Gradcu, koja je izrazito pokazivala težnje njemačkog naroda. Mnogo važniju zadaću ima njemački savez u tom, da čuva Niemcem njihov posjed, nego da njeti njemačku pjesmu. Dalje je izticao govornik važan položaj Bozena po Niemstvo. Dr. Rohmeder je pozdravio skupštinare u ime njemačke države, koja je austrijska saveznica, a koja je ujedno vezana sa Tirolom sa zajedničkom povjestnicom od preko 1000 godina. Pozdravlja skupštinu u ime onoga grada, gdje na tisuće muževa i gospodja smatra svojom dužnošću, da podupiru svoje sunarodnjake u Tirolu u jezičnoj borbi, a tu su svoju dužnost vršili već punih 30 godina moralno i materijalno. Tirol mora da bude jedinstven, njemački. Nadalje veliča kao mučenike Niemce onih mjesta, koja su prije pripadala Niemcem, a danas su u rukama jednog drugog naroda. Prof. Hasse završio je takodjer svoju političku besjedu sa povikom: Cieli Tirol mora biti njemačka južna marka, kao što mora ostati ciela Njemačka domovina svih Niemaca.

I drugi govornici govorili su u sličnom smislu. Sve njih vodi misao, da se iz Tirola izkorieni svaka druga narodna grana, a svi idu za što čvršćom organizacijom proti Talijanom, koji drže u svojim rukama velik dio Tirola. Taj program moraju imati i pjevačka i sva druga njihova družtva a djeca se moraju već u školah odgajati u tom duhu. Svi govornici izticali su njemački program protiv Talijana, ali i proti Slovenaca, koji drže neka mjesta u svojih rukuh.

U Piranu pleli su dakle i snovali naši narodni protivnici, kako bi najbrže i najlakše našemu narodu grob izkopali, a u Bozenu naši i talijanski dušmani kako bi jednim i drugim istodobno vratom zakrenuli.

Mi vjerujemo u providnost božju, koja neće dopustiti, da se djavolske osnove jednih ni drugih izpune.

Politički položaji u Austriji.

Onomadne smo javili, da je vlada kanila sazvati carevinsko vieće početkom mjeseca oktobra buduć se je nadala, da će bečki dogovori uroditi konačnim utanačenjem nagodbe izmedju obiju pola monarhije. Mjesto toga javljaju madjarske službene novine, da se nemože očekivati ni od budućih dogovora, koji će se voditi opet u Beču, konačnog uspjeha te će nekoje razlike glede carinskog cienika ostati neriešene za dalnje dogovore. Radi toga, da će sastati ministri još koncem ovoga mjeseca u Budimpešti. Ako je tomu tako, tad neima nade, da bi se sastalo carevinsko vieće u prvoj polovici oktobra, već možda pod konac toga mjeseca. Ali kad bi se carevinsko vieće i sastalo mjeseca oktobra, ono neće moći uzeti odmah u razpravu zakonske osnove o nagodbi, jer valja prije riešiti ono šestnaest prešnih predloga, koji bijahu jurve podnešeni i koji imadu prednost pred svakim drugim predmetom. Vlada bi dakle morala izposlovati od dotičnih stranaka dozvolu, da se nagodbene osnove prije razpravi nego li rečene prešne predloge.

* * *

Češki listovi javljaju, da će skoro ugledati svjetio u Londonu i u englezkom jeziku historičko-politička razpravica češkoga zastupnika dra. Kramaža i to pod naslovom: „Česko pitanje". Ta razprava baviti će se — kako se javlja — važnimi pitanji unutarnje i izvanjske politike Austrije.

* * *

Mladočeski prvak dr. Pacák razpravlja u svojem glasilu o sadašnjem položaju u Austro-Ugarskoj. On kaže medju ostalim, da Česi kvare vladi položaj, ali da ga kvare tim, što traže svoje pravo. Gospoda moraju se na to priučiti, da će im Česi i u buduće na taj način kvariti položaj. Čim bude češkomu narodu povraćeno njegovo pravo, popraviti će se položaj i omogućiti bezodvlačnu razpravu važnih državnih posala. Tko je pravedan nemože tajiti, da je češka stvar pravedna, no strah od Niemaca tako je velik, da se boje izpuniti pravedne zahtjeve češkoga naroda. Povjestnički je dokazano, da su samo Niemci krivi težkom položaju, u kojem se nalazi država. Mi — kaže — moramo sada dovršiti borbu, nećemo li, da ostanu nenjemački narodi Austrije podredjeni Niemcem. Tri smo godine čekali, tako dugo, da nam to i naš narod zamjerava. Upravo radi toga, što smo vladi dali toliko vremena, da izpuni naše zahtjeve, a ona nije ništa učinila, možemo ju danas pravom prisiliti, da izpuni svoje obećanje, koje nam neće sliepa izpuniti. Naši se protivnici varaju kad misle, da ćemo učiniti ono, što oni žele; mi ćemo uraditi ono, što će ih najviše razsrditi; što će najviše smetati njihovim osnovam i što će najviše koristiti češkomu narodu.

Franina i Jurina.

Fr. Na Porešćini da je rekâ niki talijanski pop, da se nebi prekrižia s blagoslovjenom vodom ni za 50 fjurini.

Jur. Vero ima pravo, zač bi valje blagoslov zgubila čim bi ruku umočil.

* * *

Fr. Biš virovâ, da su se počeli na Porešćini po starinsku izpovidat?

Jur. Kako to po starinsku?

Fr. Vero svi skupa i na jedan bot.

Jur. A kadi se je to zgodilo?

Fr. Baš na Božjem polju kadi su mladići i divojke svi jedan drugega čuli, ča se je ki izpovidâ.

Jur. Barem znaju sada, ki je bia najveći grišnik.

* * *

Fr. Ča da su s Pazina doma prišli oni m a č i ć i, ke je tamo j e n e r a l va školu peljat?

Jur. Deju da ja, zač da su preveć študijani, pak da nisu znali ča bi šnjimi.

Fr. A ča te sada š njimi?

Jur. Da su njim rekli pazinski krnjeli, da neka pomažu doma j e n e r a l u prodavat ocat na debelo.

* * *

Fr. Ča šu še ono šinjočka na karoci pominjali?

Jur. Pominjali šu še, da še stari Keko hvalil, da intanto ne prodava vise kastradine!

Fr. A ni to švi znamo. Ma šu še jos nec sapićali!?

Jur. Ako ćes da ti ištinu povim, govoreli šu, da šada prodava mižeriju na velo!

Fr. Ma ši videl, pasja vira od ljudi kako sve divinaju.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Pravica. „Naša Sloga" je doniela nedavno viest, da je sud udovoljio molbi poznatog Krstića za odgodu nastupa kazne. O razlozih se je govorilo to i ono, a istina je, da Krstić slobodno šeće po Voloskom, putuje u Pazin i Tinjan, zalazi u Veprinac, sve radi poslova svoje . . . fabrike del'appetito.

Ja sam ovih dana istotako molio sud za jednog sirotu radnika u arsenalu u Puli, koji je u pijanstvu počinio obično nasilje proti redarom i dobio za to dva mjeseca tamnice.

Iznenadnim nastupom kazne dotičnik mora izgubiti sva dobročinstva, štono ih uživaju stariji arsenaloti, a ujedno baca u najveću nevolju svoju mnogobrojnu obitelj. Sud je jednostavno molbu odbio.

Odvjetnik.

Oklopnjača „Habsburg". Dne 20. t. mj. odplovila je iz tršćanske luke put Pule nova oklopnjača sa tornjem „Habsburg" posve oboružana i za putovanje spremna. Ta oklopnjača bijaše porinuta u more sa škvera sv. Marka kraj Trsta dne 9. septembra 1900. Trebalo je dakle dvie godine, da se ju oboruža i za putovanje pripravi. U puljskoj luci dignuli su oklopnjaču u dock, da ju očiste izvana i spreme za dalnje pokuse o brzini i njezinoj uztrajnosti.

Iz Marčane dobivamo i priobćujemo: Odavna mi kuha u srcu radi stvarih, koje se dogadjaju u našem mistu, pa se moram već jednom izjadati putem „Naše Sloge", da me tuga ne umori.

Najprvo dužnost mi je, da se bavim s našim deligatom, koji misli, kako svi drugi deligati pod krnjelskim podestarijan, da odkad su mu Latini dali glodjati kost delegatstva, mora pozabiti na svoj rôd i na svoju krv i na svoj jezik ter plesati kako mu u Vodnjanu sviraju. Što ćete gore, nego li je ovo? Zadnju nedilju prošloga augusta došao je u Marčanu veleč. Ćurković, župe-upravitelj u Krnici, da ide od kuće do kuće sabirati milodare za putni križ, koji je postavljen u našoj crkvi, ali nije sasvim izplaćen. Počeo je od kuće deligata, ali ovaj mu je odbrusio, da neda ništa, jer da napisi na putnom križu nisu „p o n a š u". Jeste li ljudi čuli, što kaže jedan Martin Čalić? Napisi su u jeziku, kojim se svi Marčanci mole Bogu, kojim govore medju sobom i sa ženom i sa djecom, to jest u hrvatskom jeziku, a za Čalića to ni po našu.

O ti smiešna bumbarska podrepnico; a što je po našu, hrvatski ili bumbarski? A što ti, Martine, koji si s nami ovce pasao i duplice prebirao, po hrvatski bugario i tarankao, uz mišnice i roženice plesao, što ti, pitam te, potežeš bumbarske li naše novce, marčanske trude? Tebi je evangjelje, što ti reče debeli „dime asino", a u šupljoj si glavi ne misliš, kako ti se narod smije i ruga. Hodi, Martine, hodi u Čozu ili u Kalabriju: tamo češ naći sve po talijansku i biti će ti ugodno pri srcu, jer tebe je porodila Talijanka kako i mene Španjolka . . . . . iz Marčane.

A da je napis na križnom putu po . . . . Martinovu, što bi onda rekao Zvana postolar, koji želi da bude po francezki? A kako bi htjeli pak Longonja, Lastva, Kekin?

Pameti, pameti, pusto blago!

Druga moja tuga i marčanska nevolja jest naša škola, opet sirota udovica, dok djeca moraju klatit okolo bez nauke. Bivši naš učitelj g. Deprato, tražeć bolje, dobio je liepo mjesto u Barkovljah kod Trsta i Bog mu dao sreću i zdravlje te ga uzdržao i dalje za nas i naš narod; ali oblasti nisu na dobu poskrbile za novoga učitelja i tako je naša škola pusta na veliku škodu naše djece.

Najzad moram upozoriti na težku jednu stvar, koja je tim žalostnija, što oblast neće da se miče. Deligat u Marčani imao bi skrbiti za mir i red, jer on je policija. Ali uz sve deligate, dogadjaju se izgredi, buke, kradje i takva sramota, a mirni puk samo živi u strahu. To je osobito po noći: na 14. i 15. ovoga miseca vladalo je najgroznije vikanje i urlikanje, a Valentinu Gonanu je bilo ukradeno iz kuće meda, Benjaminu su posjekli loze, drugdi opet pokušali uzeti kokoši. Žandarmi ne vide ništa, deligat ne čuje ništa, a Marčanci neka budu i dalje u strahu. Ako su za to oblasti postavljene, onda bismo mogli živiti i bez njih, jer je škoda plaćati tolike poreze i namete.

Bilo bi još štogod za pripoviedat iz Marčane, ali za danas dosta, a do mala, ako Bog da, oglasiti ću se opet.

Podučavanje u hrvatskom i njemačkom jeziku prenzimlje jedna gospodjica uz vrlo povoljne uvjete. Naslov kod naše uprave.

Pazinski kotar:

U c. kr. gimnaziji u Pazinu, u koliko smo obavješteni, upisalo se ukupno 170 djaka, od kojih 48 u I., 32 u II., 44 u III. a 46 u IV. razred. Profesorski zbor se takodjer obnovio, u koliko je izstupio iz njeg g. prof. Šostarić, a nastupili gg. prof. Zgrabljić, Krmpotić i Majžer. Znajuć, da je zavod pod vještim i izkusnim vodstvom, možemo sa pouzdanjem očekivati uspješni njegov razvoj.

Skupština „Djačkog pripomoćnog družtva u Pazinu" obdržavala se dne 16. t. mj. uz sudjelovanje liepog broja članova iz bližih i daljih krajeva Istre. Iz odborova izvješća razabrali smo, da je koncem šk. godine 1901./2. bilo na gimnaziji 139 djaka, i to po narodnosti 10[illegible] Hrvata, 29 Slovenaca i 1 Čeh, a po stalnom pribivalištu i po sudbenim kotarima odpadali su na: Pazin 53, Buzet 16, Kopar 13, Volosko 11, Krk 10, Motovun 9, Trst 7, Podgrad 5, Lošinj 5, Pula 4, Rovinj 3, Sežana 2, Labin 1, Rieka 1. Družtvo je izdalo prošle školske godine u ime podpore 94 djakom ukupno K 11.309·22, a za knjige dane na uporabu djakom K 1.604·96. U dosadanjem trogodišnjem obstanku je pak družtvo izdalo K 33.023·60 u ime podpore djakom,

5.827·30 za knjige, dakle ukupno K 6.850·90. U ime članarine i prinosa spjelo je družtvu prošle školske godine upno K 14.933·92, od kojih preko K 1.000 iz same Istre, — što ovdje sa ovoljstvom ističemo. Zdravlje djaka je om ciele godine bilo veoma povoljno, e se najbolje izpostavlja, da su tako- bile u redu prilike glede stanovanja bskrbe djaka.

Preporučamo svrhe ovog prevažnog ružtva pažnji i podpori svih rodoljuba.

Slovenski zastupnici grada Trsta kod novoga biskupa. Predprošloga četvrtka posjetili su slovenski zastupnici grada Trsta novoga biskupa presvj. g. dra. Nagla, da ga pozdrave i da mu se pokłone. Kako čitamo u „Edinosti“, odgovorio je na slovenski nagovor g. Goriupa g. biskup kratko slovenski izpričav se, što nemože već sada upuščati se u podulji slovenski razgovor, ali da se nada, da će do mala i to moći. Dalnji razgovor je tekao u njemačkom jeziku. Biskup se je zahvalio na posjetu te

Mjesto občinskog liečnika. Glavarstvo občine Krk razpisuje mjesto občinskoga liečnika sa godišnjom plaćom od K 1400. Molbe podkriepljene potrebitimi svjedočbami valja poslati glavarstvu občine Krk do 10. oktobra o. g.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda primila je naša uprava od g. Nikole E. Barbalića iz Baške 8 kruna, sabranih na poklik „Živila Hrvatska!“.

će se ujedno i velike vježbe bugarske vojske, kojim će prisustvovati veliki knez Nikola Nikolajević kao zastupnik ruskoga cara Nikole. S njim će doći k svečanostim više ruskih generala sa ministrom rata. Mjesto, na kojem je sagradjena crkva na Šipku-klancu i na kojem će se obdržavati svečanosti, poklonila je bugarska vlada Rusiji. K vojničkim vježbam nije pozvan nijedan vojni zastupnik tudjih vlasti i nijedan inozemski novinar. Kod zauzetja Šipka-klanca palo je po priznanju turskih

d 21 do 28 agusta spomenute o 20·000 turskih vojnika. Preskoga generala Gurka preko Balzetjem Šipka-klanca po generala i pobjedom ruske vojske kod ad Osman-pašom bijaše Bugarska ma izpod turskog jarma.

Belgija.

19. o. mj. preminula je nakon ne bolesi belgijstka kraljica Marija u belgijskoj kupelji Spaa. Smrću ke a malo poznate gospodje zavila inu nesamo belgijska kraljevska nego i naša vladarska kuća te ojne kneževske obitelji Europe, je bila pokojnica, odnosno belor u rodbinstvu. Pokojna kraljica e je u Budinu dne 23. kolovoza o kći nadvojvode Josipa, bivšeg palatina, i njegove supruge Majene princese Württemberške. Sa ia udala se je za tadašnjeg belpriestolonasljednika, sada kralja II. Iz njihovog braka poteklo jece, te su danas još na životu : vojvodkinja Louisa Koburška, Stefania Lonyay, bivša supruga nasljednika nadvojvode Rudolfa, sa Klementina, koja nije udata. zapovjednik ugarsko-hrvatskog doitva, nadvojvoda Josip, brat je kraljice, a nadvojvodkinja Elisavica nadvojvode Ferdinanda Karla, je sestra.

Prilog broju 67. „Naše Sloge.“

Razne viesti.

Za našu trgovačku mornaricu. C. kr. pomorska vlada u Trstu dobila je od ministarstva nalog, da sakupi i uredi sve gradivo, tičuće se obnove zakona za poboljšanje stanja naše trgovačke mornarice. Ministarstvo trgovine već će ove jeseni imati u rukama ovu radnju i tada bi po „Eisenbahnblattu“ već ove godine imale započeti u ministarstvih dotične konferencije, da se pripravi vladina osnova, koja će se podastrti parlamentu. Osim radnje izvršene po pomorskoj vladi, ministarsko povjerenstvo imati će pred očima sijaset obavjesti, posto kno što se kaže u ministarstvu financija već je gotova zakonska osnova za poboljšanje mornarice, a zatim bave se sa stvari mnogo zanimane korporacije, medju kojimi „Associazione marittima“ u Trstu, koja kani što prije podastrti vladi u tom smislu osnovu, koja će biti ogledalo želja brodovlastnikah.

I obrtno vieće poprimit će zaključke u plenarnoj sjednici, možda još ove godine. A to na temelju predloga učinjenih po pododboru, komu je još prošlog maja bilo naloženo, da predbježno izuči ovo pitanje. Napokon će se moći crpiti koristne poduke iz sličnih zakona drugih država i iz izkustva, učinjenih po tih zakonih. Morati će se zatim svakako uzeti u obzir i to, da zakon o poboljšanju mornarice, koji je danas u uporabi, ističe svršetkom god. 1903.

Obnova vinske klauzule! Zadarskomu „Nar. Listu“ pišu iz Beča, da je stavila talijanska vlada kao uvjet za obnovu trgovačkog ugovora sa Austro-Ugarskom, da se obnovi takodjer vinska klauzula u tom ugovoru. O tom pitanju, da se je razpravljalo takodjer medju ministri-predsjednici dr. Koerberom i Szellom. Posto je Szell absolutno protivan vinskoj klauzuli, to je medju dva ministra postignut sporazumak u smislu, da će se Italiji predložiti, da ona može uvesti u Austriju samo izvjestnu količinu vina i to uz carinu višu od dosadanje. Najveći kvantitet imao bi biti od 500.000 hektolitara. Po sudu „Nar. Lista“, ovo bi bila kapitulacija i podpuna obnova vinske klauzule, te našim vinogradarima ne bi bilo ništa pomoženo.

Koliko mladića ide u vojnike u pojedinih europskih državah? Iz statističkih podataka doznajemo, da je uzeto u Njemačkoj u vojnike od 56 milijuna stanovnika i od 1,550.357 osoba dužnih, da služe aktivno u vojsci 273.647 momakah: u Austro-Ugarskoj kraj 43 mil. od 823.844 pozvanih uzeto je 148.124. Italija, koja ima 33 mil. stanovnika, izabrala je izmedju 530.000 samo 92.376 ljudi, dok u Francezkoj sa 38 mil. stanovnika od 402.998 pozvanih uzeše 221.210 momaka. U Rusiji od 1,130.888 k vojsci pozvanih uzeše ih 293.000, neračunajući ovamo kozaške, finske i kavkazke pukovnije.

Junačtvo naših domorodaca u Americi. Od Vicka Martića iz Buenos Airesa primio je „Pučki List“ sliedeće pismo: Velečasni gospodine uredniče! Molim Vas, tiskajte ovo što Vam pišem u dični „Pučki List“, jer znam, da će ugodno biti našim kućanom i svemu puku dalmatinskomu.

Dne 25. mjeseca svibnja ove godine bila je velika svečanost u Buenos Airesu, onako slično, kao što u nas biva kad je sajam. Tu se bilo sabralo mnoštvo naroda: Amerikana, Ingleza, Španjolaca, Talijanaca, Franceza, Prusa i naših Hrvata. Svi smo se bili skupili na jednu veliku plokatu (trgu). Računa se, da se je tu bilo sleglo preko deset hiljada duša. Na toj plokati činile su se svakovrsne igre. Odjednom iskoči na sredinu jedan Talijanac, vukući za sobom konop dug 25 metara, te stade govoriti: ja ću izabrati 17 moje družine Talijanaca, pa neka se ozove 17 drugova od kojega drugoga naroda, da izadju nama na megdan, ako ih je majka rodila! Mi ćemo uhvatiti za konop s jednog kraja, a naši protivnici neka uhvate s drugoga, pa tko koga zategne, na onom će ostati megdan. — Ove rieči izreče onaj Talijanac srdito, a bijaše peča mladića, pa svak zamuknu. Usutiše Amerikanci, Inglezi, Španjolci, Francezi Prusi. Nitko se ne oživlje. Kad to vidi onaj Talijanac, njemu porasla krila, pa se stade posmijavati i rugati, gdje se nitko ne nahodi da na megdan izidje. Gledajući i slušajući to mi Hrvati Dalmatinci, uzavrilo u nama, pa, kao da smo se bili dogovorili, otrgosmo se od svieta i stupismo na sredinu plokate pred onog Talijanca, te mu rekosmo: evo nas 17, a li hajde biraj i vodi drugove, te ćemo se okušati. Ode Talijanac i izvede svoju družinu. Stavismo se jedni prama drugim. Sedamnaest Talijanaca uhvatilo za konop s jednoga kraja, a 17 nas sa drugoga. Lieko nas je pogledati bilo! Svak iz okoliša upro oči u nas. Mnogi se ispinju na noge, da nas vide, a majke dižu čeda u naručaj. Stoje spravne dvie glasbe, da pozdrave dobitnike. Svak umuknu. Čulo bi se, da i muha proleti. Gledamo mi mrko svoje protivnike, a oni nas. Hoćemo li? Hoćemo! Jedan! Dva! Tri! Pustismo mi, da upru prvi oni. Potegoše, a mi na mjestu kao klisure. Tad se mi zgledasmo u junačka lica; potegnusmo svi složno i zategnusmo Talijance za sobom, od kojih 11 pade ih i udari nosom o plokatu, a sama šestorica održa ih se na nogama, koje potegnusmo za sobom 13 metara, pa su sve poskakivali za nama kao medvjedi na konopu. Nasta pusto veselje i radost. Nama u počast glasbe zasviraše, a narod nam je sa svih strana pljeskao i vikao: živili Hrvati!, živili dobitnici!, živili junaci! Svak nam više i svak nas pozdravlja samo se Talijanci objesili kao rat od opanka. Reklo bi se bilo na njima, da su sve pokopali.

A sad evo vam, gosp. uredniče, imena naših megdandžija, neka im se kod kuće obraduje rodbina: Juraj Dujmović Matin, Vicko Martić Bartulov, Anton Mirić Franin, Frane Mirić Antin, Jurica Martić Mijin, Antun Mirić pokojnog Dujma, Marko Radojković Ivanov (svi iz Škripa), Vicko Dragičević, Dominik Hržić, Ivan Hržić, Grgo Bukovac (iz Supetra), Josip Babarović Ivanov (iz Splitske), Petar Beroš i Marin Beroš (iz občine Nerežiške), Marko Jotić (iz Brusja), Anton Morin (iz Lošinja), Ivan Kačić (iz Bakra).

Pamotan ministar. Talijanski ministar rata Ottolenghi postupa — kako pišu iz Rima — vrlo strogo s onimi, koji se biju u dvoboju. Tako je nedavno zapovjednik jedne pukovnije dignuo iz službe dva kapetana radi težka dvoboja a po nalogu ministra rata; druge visoke častnike kaznio je ministar radi dvoboja zatvorom; dva kapetana bijahu odsudjena na dva mjeseca zatvora u tvrdjavi, jedan častnik zatvoren je petnaest dana a drugi je morao zapustiti službu.

II. slovenska umjetnička izložba. U Ljubljani otvorena je od 20. o. mj. II. slovenska umjetnička izložba, koja je brojnija i krasnija od I. Do sada izloženo je 187 slika, reliefa i kipova. Uz poznate izložitelje I. izložbe zastupani su na ovoj izložbi i neki novi i mladi umjetnici i umjetnice.

Slavjanska izložba. Godine 1904. biti će u Petrogradu velika slavjanska izložba. Ova će izložba dati priliku svim slavjanskim narodima, da izlože sve što može pružiti jasnu sliku o njihovom savremenom položaju. Glavni će dio izložbe biti za Slavjane izvan granica ruske države, dok će Rusi zapremati samo malen prostor. Od ruskih predmeta izložit će se samo oni, koji imaju koje naročito značenje za ostale Slavjane.

Dar Amerikanaca Hrvatima. Glasoviti američki mecena Mr. Andrija Carnegie Esq. poklonio je, kako javlja američki list „Glas Istine“, hrvatskoj crkvi sv.

nojenje voćaka.

našu žalost moramo priznati, da list, posvećen u glavnom našemu li gospodaru premalo bavi strogo rskimi pitanji. Mi nekanimo radi ivnju posve sa sebe svaliti, ali su rive i okolnosti, u kojih živimo i tanje pučkih pisaca, koji bi u i razumljivom jeziku razpravljali gospodarska pitanja.

danas priobćujemo zanimiv članak enju voćaka“ iz velezaslužnog „Hr- Branika“ nebi li tim potakli naše e, da se ovim posluže sada na adno je najzgodnije vrieme za taj

ka biljka, pa i voćka traži, da joj gne ona zemlja, iz koje je iznikla. traži obilje gnoja iza plodne gonogi na to ne misle, nego berući voćke, misle, da su sve učinili. kada sjete, da tamane gusjenice. se racionalno bavi gojenjem voka si prije svega zapamti, da se zlikuje od ostalih biljaka. Voćki nove žilice, pomalja se kora, grane množe se; procvieta i oplodi, pa ne ojača, da se ne osvježi! Prema oćka, dok sve to izvede, potroši, se hrane i s toga, što je vezana o njesto. Najviše joj hrane treba od g, pa dok joj ne sazre plod. Ne dodaš li joj dakle hrane, smaksali će, okržljaviti, a plodovi će biti i manji i lošiji.

Odkuda dobija voćka hranu? Dobija ju iz zemlje u koju je usadjena. Tankim žilicama izsisava zemlju, probavi hranu, pa ju šalje u visinu. Time zemlja oko voćke slabi, voćki nestaje bolje hrane, a sve to joj više treba, čim je voćka starija. Trebalo bi dakle u starosti jače hraniti, nego u mladosti. Treba nadoknaditi ono, što voćka izsisa iz zemlje, a to se postizava gnojenjem.

nejdan sa noževi te jedan ostao mrtav. Državno odvjetničtvo ubojicu tužilo, a porotnici su ga oprostili. — Druga razprava ila je proti poznatoj Gosar iz Voloske, koja je imala sa Krstićem djete, pa ga akon rodjenja na 30 komadića razrezala bacila u zahod. Priznala je čin u tvrdila, da je dieté bilo mrtvo, kada a je rezala. Porotnici su i nju oprostili sa 9 proti 3 glasa. Ova tri glasa Slovenci: Zgur, Skerk, Lampe, dočim stali porotnici bijahu Talijani. Bez kolenta!

Pozor mornari! Naše mornare upozorujemo na to, da je bio podignut u dobrinjskom zalievu (otok Krk) na lievoj strani ulaza svetionik sa bielim stalnim svietlom, vidljivim na 5 milja. Približni položaj: širina 45° 9.6 Sj., duljina 14° 38.3 Izt. Na otočiću Zaglava biti će stalno svietlo na blisk onog svetionika, postavljenog kod rta Pernata — otok Cres — radi popravka sprave prema koncu mjeseca septembra, promjenjeno u stalno bielo svietlo, vidljivo na 8 milja. Položaj: širina 44° 55° 20° Sj., duljina 14° 17° 26° Izt.

neprestano glasovi o težkih financijalnih neprilikah, jer vlada nemože da sklopi zajam, što ga je skupština odobrila. Radi toga je vlada ovih dana kralju ponudila ostavku, koju on nije za sada primio.

Bugarska.

Čim se više približavaju urečene svečanosti u Šipka-klancu tim življe razpravljaju o njima listovi trojnoga saveza. Povodom tih svečanosti biti će posvećena novosagradjena crkva na uspomenu pobjede ruskog generala Radeckoga nad Sulejman-pašom godine 1877.; obdržavati

stvo. Talijani hoće nagodu, po kojoj bi oba plemena mirno živjela, kako je to bilo u prijašnje vrieme, ali tada bi morale prestati zatorne agitacije slavenskih kolovodja. Za tim bi morala ići i vlada sa svimi ustavnimi sredstvi. Vlada bi morala svoj rad dovesti u sklad sa većinom u parlamentu.

Bennati je govorio o držanju Talijana prigodom sklapanja austro-ugarske nagode. Talijani se ne će više dati zavesti od dvoj. henih obećanja vlade. Istom onda, k budu zajamčeni njihovi zahtjevi, p moći će vladu u sklapanju nagode, a drugo ne će ih sklonuti na popust.

Talijanska politika u carevinskom kretat će se u buduće u obće na slob ruku; oni se ne će načelno vezati n vimi predhodnimi sporazumci, nego svakoj zgodi zauzeti svoje posebno s više, kojemu će biti svrha, da iznu vlade privolu na opravdane zahtjevi lijana.

Bennatiev izvještaj primila je g skupština sa odobravanjem, a ujedno brila prošli rad talijanskih zastupnik toga je obavljen izbor predsjednič odbora za „Società politica Istriana" predsjednika je izabran Bennati, za predsjednike: dr. Constantini iz Pa dr. Sbisà iz Poreča. Konačno je sku prosvjedovala proti glavnoj skupšti liko-Niemaca u Bozenu, koja uztr svom programu, da poniemči i tali mjesta u Tirolu.

* * *

Na skupštinu u Bozen došli su v njemački zastupnici, te njihovi istor nici iz Njemačke, kao dr. Rohme Monakova, profesor Hasse iz Lipsi drugi. Oni su držali oduševljene go znamenovanju „Südmarka" za Nie

Ova se je skupština bavila o pitanjem družtvene organizacije nje u južnom Tirolu.

Zast. Hoffmann v. Wellenhof je svečanost njemačkog pjevačkog u Gradcu, koja je izrazito pokazivala njemačkog naroda. Mnogo važniju ima njemački savez u tom, da čuva cem njihov posjed, nego da njet mačku pjesmu. Dalje je izticao go važan položaj Bozena po Niemstv Rohmeder je pozdravio skupštinare njemačke države, koja je austrij veznica, a koja je ujedno vezana rolom sa zajedničkom povjestnic preko 1000 godina. Pozdravlja sk u ime onoga grada, gdje na tisu ževa i gospodja smatra svojom du da podupiru svoje sunarodnjake u u jezičnoj borbi, a tu su svoju vršili već punih 30 godina moralo terijalno. Tirol mora da bude jed njemački. Nadalje veliča kao m Niemce onih mjesta, koja su prij dala Niemcem, a danas su u jednog drugog naroda. Prof. Hass je takodjer svoju političku besjedu vikom: Cieli Tirol mora biti n južna marka, kao što mora ost Njemačka domovina svih Niemaca

I drugi govornici govorili su u smislu. Sve njih vodi misao, da s rola izkorieni svaka druga narodn a svi idu za što čvršćom organ proti Talijanom, koji drže u sv kama velik dio Tirola. Taj progr raju imati i pjevačka i sva druga družtva a djeca se moraju već u školah odgajati u tom duhu. Svi govornici izticali su njemački program protiv Talijana, ali i proti Slovenaca, koji drže neka mjesta u svojih rukuh.

U Piranu pleli su dakle i snovali naši narodni protivnici, kako bi najbrže i najlakše našemu narodu grob izkopali, a u Bozenu naši i talijanski dušmani kako bi jednim i drugim istodobno vratom zakrenuli.

Mi vjerujemo u providnost božju, koja neće dopustiti, da se djavolske osnove jednih ni drugih izpune.

Politički položaji u Austriji.

Onomadne smo javili, da je vlada kanila sazvati carevinsko vieće početkom mjeseca oktobra budući se je nadala, da će bečki dogovori uroditi konačnim utanačenjem nagodbe izmedju obiju pola monarhije. Mjesto toga javljaju madjarske služhene novine, da se nemože očekivati

Gospodarske viesti.

Deset zapovjedih za gospodare. 1. Ne kupuj ništa samo da kupiš i pokažeš da nešto imaš. 2. Ne kupuj ništa samo radi toga, jer ti se nešto svidja i podražuje te. 3. Ne kupuj ništa samo radi toga, jer to drugi imadu i kupuju. 4. Ne kupuj ništa samo sbog toga, što je jeftino. 5. Ne kupuj ništa samo sbog toga, što ti je ponudjeno. 6. Kupuj samo neobhodno potrebne stvari i koje moraš imati. 7. Kupuj samo onda kada sbilja trebaš i kada si ne znaš drugčije pomoći. 8. Ne kupuj ni ono, što možeš od drugoga pozajmiti. 9. Ne kupuj ništa radi toga, što ne moraš odmah platiti. 10. Ne kupuj ništa, što ne možeš platiti.

Kako treba brati i spremati šljive za šljivovicu. 1. Za šljivovicu ne beri šljive dokle nisu dobro zrele; ali ne odgadjaj berbu dotle, dokle se ne budu sasušile i smrežkale. Berbu šljiva nikad ne odredjuje koledar; jer šljive mogu jedne godine da su zrele, dok su druge godine još zelene. Šljive valja brati, kada je plod u veliko dobro sladak, jer se tada i lakše otresu. 2. Šljive crvljive ne meći medju zdrave. 3. Ne beri drveće sve u jedan mah, već prvi put tresi granu po granu i pokupi, što je samo opalo. Poslije osam dana opet otresi ono, što je ostalo, a što ne će da odpadne, možeš otresti štapom, ali pazljivo, da ne polamaš mladice, na koje će izbiti rodni pupoljci za drugu godinu. 4. Sada, kad svaki ima praznih bačava, meći šljive u otvorenu bačvu, iz koje si vratašca otvorio. Bačvu očisti i izperi, kao da ćeš vino u nju spremati, jer i šljiva, ako se pokvari, prenosi zločest tek na šljivovicu. 5. Bačvu ostavi na suhom i hladnom mjestu, ali ipak na takvom, gdje se šljive u bačvi ne će smrznuti, ako bi ih prije pečenja zatekla jaka hladnoća. Bačva neka bude otvorena, dokle šljive dobro i skroz provriju. Tada zatvori vratašca na bačvi, te ostavi samo čep. Kada nastupi hladno vrieme, oko prve polovice studenoga, zatvori bačvu čepom, te ostavi šljive zatvorene dotle, dok ih budeš počeo peći. Ovako, budi uvjeren, imati ćeš dobru šljivovicu, ako ju budeš uz to i dobro pekao. „Hrv. trg. list."

Ružmarinovo ulje u Dalmaciji. Od davnine proizvadja se u Dalmaciji miomirisno ružmarinovo ulje. Ono nalazi uviek dobre prodje, ali ta bi kod ustavnijeg i brižnijeg rada mogla biti još mnogo izdašnija. Godine 1901. proizvedeno je u Dalmaciji ukupno 12.790 kg. ružmarinova ulja, od kojih je 1600 kg. izveženo u Njemačku, a ostalo u Trst. Ciena mu je bila 300—360 kruna po q. Ružmarinova lišća, iz kojeg se dobiva miomirisna esencija, izveženo je prošle godine 9000 kg. što izravno u Njemačku, što preko Trsta. Ovaj obrt tjera se najviše na otoku Hvaru.

Kako se pozna patvoreno vino? Pripovieda jedan, koji je u svom životu izpio blizu 100 hektolitara vina, da se najbolje može ustanoviti, da li je vino patvoreno, ako se uzme komadić žemičke ili biela kruha, pa se umoči u vino. Kad je kruh upio vino, tada se taj komadić metne u čašu vode, pa ako voda dobije kakovu boju, to je onda vino patvoreno. Veli, da pravo vino ne pušta boje. Da li ovaj praktikus imade pravo, lako je svakomu kušati.

Deset članaka proti žestokom piću, koje je sastavio dr. I. Šimon, liečnik u Krču kod Praga, glase:

1. Žestoka pića (piva, vino, rakija), koja sadržavaju alkohol, jesu za zdravog čovjeka nepotrebni užitak, za nekoje bolestne samo privremeni liek po liečničkom propisu.

2. Žestoka pića u većoj množini opijaju, omamljuju, dapače mogu prouzročiti naglu smrt od kljenuti moždjana ili srdca. Pivo i vino škode tim više, čim se dulje piju; rakija najviše oštećuje zdravlje čovjeka.

3. Žestoka pića najprije razdraže, uzbudjuju živčanu djelatnost, ali kasnije prouzrokuju mlitavost. Ista otupljuju osjećaj umornosti i glada, ali nisu u stanju da oživljuju niti da uzdržavaju jakost tiela, niti ne mogu tielu nadomjestiti hranu.

4. Užitak žestokih pića prouzrokuje bolesti važnih tjelesnih organa, na primjer upalu želudca, jetara, i bubrega, pretilost i razširenje srdca kao i upale moždjana i živaca. Alkohol oslabljuje krepčinu tiela, tako da pijanac pokazuje veću sklonost k raznim bolestim (na pr. sušici), te im

Nikole u Beunettu kod Alleghenya u državi Pensylvaniji prekrasne orgulje, koje tjera vodeni motor, te su vriedne oko 6000 dolara, odnosno oko 29.000 kruna. Crkveni odbor priredio je tim povodom 27. pr. mj. svečani crkveni koncerat i blagoslov orgulja uz ulaznino od 50 Ct. Spomenuta crkva prva je od temelja zidana hrvatska crkva u Americi, a sagradjena je doprinosima ondješnjih naših zemljaka, te je početkom god. 1900. predana javnom bogoslužju.

Novo odielo lučkih poslužnika. Iz Beča javljaju, da je izdalo ministarstvo trgovine naredbu, kojom se uvadja novo službeno odielo (odora) za lučke i sanitarne poslužnike ili pilote.

Fr. Na Poreščini da je reká niki talijanski pop, da se nebi prekrižia s blagoslovljenom vodom ni za 50 šljurini.

Jur. Vero ima pravo, zač bi valje blagoslov zgubila čim bi ruku umočil.

* * *

Fr. Biš virovâ, da su se počeli na Poreščini po starinsku izpovidat?

Jur. Kako to po starinsku?

Fr. Véro svi skupa i na jedan bot.

Jur. A kadi se je to zgodilo?

Fr. Baš na Božjem polju kadi su mladići i divojke svi jedan drugega čuli, ča se je ki izpovidâ.

Jur. Barem znaju sada, ki je bia najveći grišnik.

* * *

crkvi, ali nije sasvim izplaćen. Počeo je od kuće deligata, ali ovaj mu je odbrusio, da neda ništa, jer da napisi na putnom križu nisu „p o n a š u". Jeste li ljudi čuli, što kaže jedan Martin Čalić? Napisi su u jeziku, kojim se svi Marčanci mole Bogu, kojim govore medju sobom i sa ženom i sa djecom, to jest u hrvatskom jeziku, a za Čalića to ni po našu.

O ti smiešna bumbarska podrepnico; a što je po našu, hrvatski ili bumbarski?

laglje i prije podlegne nego li čov umjeren.

5. Žestoka pića jesu osobiti otrov djecu, jer je kod njih živčani sustav os ljiviji. Pivo, vino i rakija prouzrokuju djece različite bolesti tiela i duše, čini tromim, nervoznim, prkosnim i nećud rednim, dapače i sklonim na zločin pijančevanje.

6. Pijačevanje mienja uslied obolje moždjana narav čovjeka, otupljuje plem nita čuvstva duše, pobudjuje najniže n gone, te vodi do moralne propasti i z činstva.

7. Pijančevanje otupljuje duševne sp sobnosti, ugrožava razum čovjeka i v ga do ludosti i benavosti.

8. Pijančevanje djeluje veoma štet na tjelesni i duševni razvoj potomst Djeca pijanca bivaju boljezljiva, slaboum ili benava i zločinačka, često trpe od p davice ili umoboli.

9. Pijančevanje prouzrokuje mno nesgode i nesreće, zločine, mnoga ubojst i samoubojstva, napunjava bolnice, ka nione i zavode za umobolne, uništa obiteljsku sreću, te vodi u bieću i nevolj

10. Najbolji liek protiv škodljivih p sliedicah pijančevanja je podpuno suzd žanje od žestokih pićah (abstinencija). I kustvom je dokazano, da su ljudi, koji n troše žestoka pića, zdraviji, vedrijega duh snašaju laglje tjelesni napor, bolje se n bavljaju i napreduju laglje u svojej nad brazbi, te njihovo blagostanje raste.

„L. V."

Suhe šljive i Rusija. Beogradsk „Trg. Viestnik" upozoruje svoje čitaoce oduljem članku na krasne izglede, što i imao izvoz žutih šljiva u Rusiju, gdje s njih puno troši, pa osobito naglasuje, d danas ne igra ulogu udaljenost, neg kakvoća robe i ciena. Glede opreme šljiv ovaj list piše: Rusi rado kupuju suh šljivu prvoga i odabranoga kvaliteta spa kovano u lake sanduke, a u netto-težin od 25 kilograma. Trgovci izvoznici, koji s odluče, da suhu šljivu izvoze u Rusiju dužni su u svome vlastitom interesu šljiv liepo i ukusno upakovati, jer od sredji vanja šljive za izvoz zavisi njen uspjeh n ruskoj pijaci. I ako bude ovako radjene više je nego sigurno, da će se za srbsk suhu šljivu otvoriti nova prohodnja, znatn po količini i dobroj cieni. No u prvim pokušajima za izvoz suhe šljive u Rusiju neobhodno je nuždna vrlo velika pažnja stroga solidnost u trgovini, a pri tom n ciene da ne budu pretjerane. Upozorujem i naše interesirane drugove na ovu okol nost, jer bi se s njom mogli okoristiti

već jednom izjadati putem „Naše Sloge", da me tuga ne umori.

Najprvo dužnost mi je, da se bavim s našim deligatom, koji misli, kako svi drugi deligati pod krnjelskim podeštarijam, da odkad su mu Latini dali glodjati kost delegatstva, mora pozabiti na svoj rod i na svoju krv i na svoj jezik ter plesati kako mu u Vodnjanu sviraju. Što ćete gore, nego li je ovo? Zadnju nedilju prošloga augusta došao je u Marčanu veleč. Ćurković, župe-upravitelj u Krnici, da ide od kuće do kuće sabirati milodare za putni križ, koji je postavljen u našoj

koncem šk. godine 1901./2. bilo na gimnaziji 139 djaka, i to po narodnosti 109 Hrvata, 29 Slovenaca i 1 Čeh, a po stalnom pribivalištu i po sudbenim kotarima odpadali su na: Pazin 53, Buzet 16, Kopar 13, Volosko 11, Krk 10, Motovun 9, Trst 7, Podgrad 5, Lošinj 5, Pula 4, Rovinj 3, Sežana 2, Labin 1, Rieka 1. Družtvo je izdalo prošle školske godine u ime podpore 94 djakom ukupno K 11.309·22, a za knjige dano na uporabu djakom K 1.604·96. U dosadanjem trogo dišnjem obstanku je pak družtvo izdal K 33.023·60 u ime podpore djakom,

5.827·30 za knjige, dakle ukupno K 850·90. U ime članarine i prinosa spjelo je družtvu prošle školske godine ukupno K 14.933·92, od kojih preko K 1.000 iz same Istre, — što ovdje sa zadovoljstvom iztičemo. Zdravlje djaka je kom ciele godine bilo veoma povoljno, me se najbolje izpostavlja, da su takoer bile u redu prilike glede stanovanja obskrbe djaka.

Preporučamo svrhe ovog prevažnog ružtva pažnji i podpori svih rodoljuba.

Iz Pazina nam pišu, da su tamo tvorili novu palaču za talijansku prkosimnaziju takvom halabukom, kao da se di o otvorenju kakvog sveučilišta. Najprije su djecu vodili iz stare gimnazije u ovu, koju je vjeroučitelj blagoslovio; datle krenula je povorka u crkvu, gdje isti vjeroučitelj u propovjedi pjevao lavu zemaljskomu odboru i talijanskim „dobročiniteljem". Iz crkve krenula je povorka opet u gimnaziju, gdje je rvi izpuknuo govorancija odvjetnik Costantini, pak „neutradijivi" govornik i zemaljski kapetan g. Campitelli, za njim oglasio se je vladin zastupnik barun Wüssenbach i konačno ravnatelj Mitis.

Govor vladinog zastupnika izuenadio je vrlo ugodno iste Talijane, koji nisu mi iz daleka očekivali, da će onako toplo i onako oduševljeno govoriti o talijanskoj prkos-gimnaziji jedan politički činovnik. Vidi se, da Talijani nepoznaju još ni sada dobro svoje ljude!

Porečki kotar:

Gruntovne knjige za občinu Buzet. Stavlja se do znanja občinstvu, da su svršeni izvidi i sve predradnje za ustanovljenje gruntovne knjige za poreznu občinu Svi Sveti — u mjestnoj občini Buzet — te da su izloženi na uvid občinstvu kroz 14 dana. Za slučaj da imade pregovora proti posjedovnom listu ili proti odnosnim tabelam, primati će se pritužbe na zapisnik dne 1., 2. i 3. oktobra o. g. Izvidi za ustanovljenje gruntovne knjige u poreznoj občini Sovinjak povesti će se dne 10. oktobra o. g. Pristupiti mogu na zapisnik sve one osobe, koje misle da im valja braniti zakonita svoja prava.

Voloski kotar:

Iz Opatije nam pišu, da je posliednji koncerat dičnog tamošnjeg „Lovora", obdržavan prošle subote, izpao vrlo krasno. Prostrana dvorana kavane „Central" bijaše dubkom puna što članova što slavenskih gostova, medju kojimi bijaše više Poljaka i Čeha. Sve točke bogatog programa, koli one što je izvedoše pjevači, koli one izvadjane od tamburaša uzhitiše razdragano občinstvo. Kadno odpjevaše pako na koncu hrvatsku himnu „Lijepa naša domovina", koju slušaše občinstvo stojeć, nebijaše odobravanju i pleskanju ni konca ni kraja. Slobodna zabava potrajala je nakon izvedenja programa daleko poslije polnoći. Čestitajuć sl. odboru „Lovora", te osobito gg. pjevačem i tamburašem na sjajnom uspjehu želimo, da bi nas opet čim prije razveselili i zabavili sličnim koncertom.

Trst.

Dvie porotne razprave u Trstu. Ovih dana obavile se u Trstu dvie porotne razprave, koje su jako značajne. Naime! Dva talijanska podanika u Trstu izašla na mejdan sa noževi te jedan ostao mrtav. Državno odvjetničtvo ubojicu tužilo, a porotnici su ga oprostili. — Druga razprava bila je proti poznatoj Gosar iz Voloske, koja je imala sa Krstićem djete, pa ga nakon rodjenja na 30 komadića razrezala i bacila u zahod. Priznala je čin nu tvrdila, da je diete bilo mrtvo, kada ga je rezala. Porotnici su i nju oprostili sa 9 proti 3 glasa. Ova tri glasa u Slovenci: Žgur, Skerk, Lampe, dočim stali porotnici bijahu Talijani. Bez komenta!

Slovenski zastupnici grada Trsta kod novoga biskupa. Predprošloga četvrtka posjetili su slovenski zastupnici grada Trsta novoga biskupa presvj. g. dra. Nagla, da ga pozdrave i da mu se poklone. Kako čitamo u „Edinosti", odgovorio je na slovenski nagovor g. Goriupa g. biskup kratko slovenski izpričav se, što nemože već sada upuščati se u podulji slovenski razgovor, ali da se nada, da će do mala i to moći. Dalnji razgovor je tekao u njemačkom jeziku. Biskup se je zahvalio na posjetu te zamolio zastupnike, da se nanj pouzdano obrate u svakom pitanju; on da će biti s njimi uvjek iskren. Poslanstvo njegovo, da je poslanstvo mira i pravednosti napram svima, te da je i da će mu ostali načelom: Svakomu svoje!

Znak vremena. Iz Trsta primamo: Vrlo čudno dojimalo se je slovenskoga pučanstva Trsta i okolice, koje je onako mnogobrojno pohrlilo na pogreb nezaboravnog svog prvaka i kolovodje g. Ivana viteza Nabergoja, što nebijaše niti jednoga zastupnika bilo koje c. kr. oblasti na pogrebu. Ako se uvaži, da je bio pokojnik odlikovan od Njeg. Veličanstva viteškim krstom Fran Josipova reda, i ako se znade, da je on bio ne samo odličan Slovenac nego i nositelj i širitelj austrijske ideje tako iskren i oduševljen, da će se teško na tršćanskom zemljištu drugog onakvog uzgojiti — tada se taj nemar i nehaj to preziranje pokojnika nemože inače tumačiti — nego kao znak vremena i kao plod vladinog sustava u Primorju. Tko zna, hoće li si to tršćanski Slovenci zapamtiti?!

Slobodoumlje takozvanih socijalista! U Trstu izlazi talijanski dnevnik „Il Sole", koji kaže, da je glasilom neodvisne socijalističke stranke. Taj list odkriva neumiloardno oltariće tršćanske „camorre" i njezine najnovije saveznice t. j. socijalističke stranke, ili bar njezinih kolovodja. Ove okrivljuje, da loše gospodare sa radničkimi žuljevi, da su profućkali radničkog novca, da živu od tudje muke, da su naulice, sliepari itd. List taj dolazi i sa imeni na svietlo. Svatko bi dakle očekivao, da će uvriedjeni kolovodje socijalista nastupiti sudbenim putem proti uredničtvu lista radi uvriede poštenja. Ali jok! Slobodoumni (!!) kolovodje socijalista združiše se sa „camorrom" te priredišе jednog diela radničtva, što je imalo prisiliti vladu, da zabrani izdavanje rečenog lista. Štrajk je imao biti obćeniti, ali ogromni dio radničtva odgovorio je uvriedjenim tobož kolovodjam, da traže zadovoljštinu za tobožnje uvriede sudbenim putem. Kad nije dakle to pomoglo sazvali su socijalisti i „camorristi" u predprošlu nedjelju o podne sastanak u kazalište „Politeama Rossetti", gdje da se je sakupilo okolo 1500 osoba i gdje su svi govornici — socijalisti i „camorristi" složno udarali po rečenom listu, zahtjevajuć od vlade, da list zabrani.

Tomu „slobodoumnomu" zahtjevu nije vlada zadovoljila, jer mu nemože zakonito zadovoljiti, a složna braća pucaju radi toga od jada. Kapitaliste i socijalisti dižu sada pest proti listu, što ga izdaju skoro sami radnici. Jedni i drugi dokazali su, kako shvaćaju „liberalnost", t. j. da su liberalni za sebe, a najveći nasilnici i tirani za drugoga.

Razne primorske vieste.

Pozor mornari! Naše mornare upozorujemo na to, da je bio podignut u dobrinjskom zalievu (otok Krk) na lievoj strani ulaza svetionik sa bielim stalnim svietlom, vidljivim na 5 milja. Približni položaj: širina 45° 9.6 Sj., duljina 14° 38.3 Izt. Na otočiću Zaglava biti će stalno svietlo na blisk onog svetionika, postavljenog kod rta Pernata — otok Cres — radi popravka sprave prema koncu mjeseca septembra, promjenjeno u stalno bielo svietlo, vidljivo na 8 milja. Položaj: širina 44° 55° 20° Sj., duljina 14° 17° 26° Izt.

Mjesto občinskog liečnika. Glavarstvo občine Krk razpisuje mjesto občinskoga liečnika sa godišnjom plaćom od K 1400. Molbe podkriepljene potrebitimi svjedočbami valja poslati glavarstvu občine Krk do 10. oktobra o. g.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda primila je naša uprava od g. Nikole E. Barbalića iz Baške 8 kruna, sabranih na poklik „Živila Hrvatska!".

Brzojav „Naše Sloge".

Tinjan, 25. septembra 1902. Jučer nakon žestoke borbe pobjedila hrv. stranka sa 67 glasova većine. Izbori trajali su od 8. ure u jutro do 10. u noći. Danas bira II. i I. tielo. Pobjeda sjegurno naša. Pobliže u budućem broju.

Politički pregled.

U Puli, dne 24. septembra 1902.

Austro-Ugarska.

Iz Praga javljaju, da je stavio predlog jedan odličan član njemačko-liberalne stranke, da se uvede obstrukcija u českom saboru za slučaj da bi Česi začeli obstruirati u carevinskom vieću. Osim toga, da valja izpitati da li su češki zastupnici pravom u carevinskom vieću, jer da su tamo položili svečanu zakletvu uvjetno, dočim da carevinsko vieće nepozna uvjetnih zakletva. Kako se vidi ono su tako sićušni razlozi proti zakonitom i utemeljenom postupanju zastupnikah českoga naroda, da se neće oni zaista ni osvrtati na takve malenkosti.

* * *

Dne 23. obdržavano bijaše u Beču ministarsko vieće u kojem se je imalo takodjer odlučiti o sazovu carevinskoga vieća.

* * *

Katoličko-narodna stranka u Kranjskoj kanila je sazvati sabor, na kojem bi se bilo razpravljalo o sveobćem izravnom pravu glasa, nu zemaljska vlada zabranila je sazov sabora. Glasilo katoličko-narodne stranke okrivljuje liberalce, da su oni kod vlade izposlovali tu zabranu.

* * *

Glasilo narodno-napredne stranke u Kranjskoj piše, da je usljed izjave predsjedničtva katoličko-narodne stranke, da nebi ona naime dopustila redovito razpravljanje u zemaljskom saboru, odlučio zemaljski odbor predložiti vladi odnosno dopisivanje sa katoličko-narodnom strankom. Ujedno da će zem. odbor izjaviti, da on nemože preuzeti od vlade zahtjevanog jamstva za stvarno djelovanje zem. sabora.

Glede na predstojeće izbore zemaljski sabor Štajerske, piše jedan tamošnji list, da će izbornici zahtjevati od svojih kandidata prije svega, da u budućem saboru najoštrije traže pravednu preinaku izbornoga reda i upravnu samostalnost slovenskog diela pokrajine. Sudeć po tom zahtjevati će izbornici od svojih zastupnikah, da opet stupe u sabor.

Srbija.

Kralj Aleksander putuje sa kraljicom Dragom po svojoj zemlji. Iz Srbije dolaze neprestano glasovi o težkih financijalnih neprilikah, jer vlada nemože da sklopi zajam, što ga je skupština odobrila. Radi toga je vlada ovih dana kralju ponudila ostavku, koju on nije za sada primio.

Bugarska.

Čim se više približavaju određene svečanosti u Šipka-klancu tim življe razpravljaju o njima listovi trojnoga saveza. Povodom tih svečanosti biti će posvećena novosagradjena crkva na uspomenu pobjede ruskog generala Radeckoga nad Sulejman-pašom godine 1877.; obdržavati će se ujedno i vslike vježbe bugarske vojske, kojim će prisustvovati veliki knez Nikola Nikolajević kao zastupnik ruskoga cara Nikole. S njim će doći k svečanostim više ruskih generala sa ministrom rata. Mjesto, na kojem je sagradjena crkva na Šipku-klancu i na kojem će se obdržavati svečanosti, poklonila je bugarska vlada Rusiji. K vojničkim vježbam nije pozvan nijedan vojni zastupnik tudjih vlasti i nijedan inozemski novinar. Kod zauzetja Šipka-klanca palo je po priznanju turskih listova od 21 do 28 agusta spomenute godine do 20·000 turskih vojnika. Prelazom ruskoga generala Gurka preko Balkana, zauzetjem Šipka-klanca po generalu Radeckon i pobjedom ruske vojske kod Plevne nad Osman-pašom bijaše Bugarska oslobodjena izpod turskog jarma.

Belgija.

Dne 19. o. mj. preminula je nakon dugotrajne bolesi belgijska kraljica Marija Henrietta u belgijskoj kupelji Spau. Smrću ove visoke a malo poznate gospodje zavila se u crninu nesamo belgijska kraljevska obitelj, nego i naša vladarska kuća te mnogobrojne kneževske obitelji Europe, s kojimi je bila pokojnica, odnosno belgijski dvor u rodbinstvu. Pokojna kraljica rodila se je u Budinu dne 23. kolovoza 1836. kao kći nadvojvode Josipa, bivšeg ugarskog palatina, i njegove supruge Marije, rodjene princese Würtemberške. Sa 17 godina udala se je za tadašnjeg belgijskog priestolonasljednika, sada kralja Leopolda II. Iz njihovog braka poteklo je više djece, te su danas još na životu tri kćeri: vojvodkinja Louisa Koburška, grofica Stefanija Lonyay, bivša supruga priestolonasljednika nadvojvode Rudolfa, i princesa Klementina, koja nije udata. Vrhovni zapovjednik ugarsko-hrvatskog domobranstva, nadvojvoda Josip, brat je pokojne kraljice, a nadvojvodkinja Elisabeta, udovica nadvojvode Ferdinanda Karla, njezina je sestra.

Gnojenje voćaka.

Na našu žalost moramo priznati, da se naš list, posvećen u glavnom našemu kmetu ili gospodaru premalo bavi strogo gospodarskimi pitanji. Mi nekanimo radi toga krivnju posve sa sebe svaliti, ali su tomu krive i okolnosti, u kojih živimo i pomanjkanje pučkih pisaca, koji bi u lahkom i razumljivom jeziku razpravljali pojedina gospodarska pitanja.

Za danas priobćujemo zanimiv članak o „Gnojenju voćaka" iz velezaslužnog „Hrvatskog Branika" nebi li tim potakli naše gospodare, da se ovim poslože sada na jesen, kadno je najzgodnije vrieme za taj posao.

Svaka biljka, pa i voćka traži, da joj se pomogne ona zemlja, iz koje je iznikla. Osobito traži obilje gnoja iza plodne godine. Mnogi na to ne misle, nego beruć plod sa voćke, misle, da su sve učinili. Jedva se kada sjete, da tamane gusjenice.

Tko se racionalno bavi gojenjem voćaka, neka si prije svega zapamti, da se voćka razlikuje od ostalih biljaka. Voćki porastu nove žilice, pomalja se kora, grane jačaju i množe se; procvieta i oplodi, pa kako da ne ojača, da se ne osvježi! Prema tomu voćka, dok sve to izvede, potroši, puno više hrane i s toga, što je vezana o stalno mjesto. Najviše joj hrane treba od cvietanja, pa dok joj ne sazre plod. Ne dodaš li joj dakle hrane, smaiksati će, okržljaviti, a plodovi će biti i manji i lošiji.

Odkuda dobija voćka hranu? Dobija ju iz zemlje u koju je usadjena. Tankim žilicama izsisava zemlju, probavi hranu, pa ju šalje u visinu. Tim zemlja oko voćke slabi, voćki nestaje bolje hrane, a sve to joj više treba, čim je voćka starija. Trebalo bi dakle u starosti jače hraniti, nego u mladosti. Treba nadoknaditi ono, što voćka izsisa iz zemlje, a to se postizava gnojenjem.

Životinja svaka izdrži bolje zimu i nepogodu, ako se valjano njeguje, dobro hrani. Tako i voćka. Hoćete li, da vam voćka valjano prezimi, moramo joj dodati snage za odolievanje; valja ju dobro hraniti. Najviše treba paziti na bolje i nježnije voćke, da ne propadnu preko zime. Dobro nagnojene voćke bolje podnesu zimu, ma bile i nježnije, nego nenagnojene.

Voćke dakle treba gnojiti, ali čime? Najbolji je gnoj onaj, u kojem ima puno soli. Dobro je i konjsko i govedje djubre, ali nije toliko podesno kao ono. Progoreno i sagnjilo djubre dobro je, nu voćka polako iz njega vadi. Dok ovo treba kiše da ga promoći, pa da ga žilice uzmognu usisati; ono iz zahoda već je u toliko mekše, pa ga žilice i te kako rabe i obračaju. Osim toga preporučujemo i krv za gnojenje oko voćaka, samo ju valja razblažiti vodom.

Kako da se gnoji?

Gnoja treba dosta, ne hasni štediti. Ako se i odviše gnoji, ne škodi, kao kad se ništa ne gnoji. Lakše je bujnu voćku zaustaviti u porastu, nego kržljavu nagnati na bolji plod.

Ne valja gnoj samo razastrti oko debla. Oko debla šire se u zemlji glavne žile do neke daljine. Te glavne žile ne sisaju hranu iz zemlje; to je posao onih tankih žilica. Te baš sitne žilice nisu oko voćke, nego daleko od stabla; po prilici tako daleko kao vrši stabla od zemlje. S toga treba odgrnuti zemlju daleko izpod stabla. Zato uzmite tanak ašov, pa izkopajte izpod stabla više rupa i saspite u nje dobroga gnoja. Rupe treba da su bar 50 ctmr. duboke, a čim si ih napunio gnojem, zagrni ih opet, da se ne izvjetri snaga gnoja. U šljunkovitoj zemlji ne idu žile daleko, zato ne kopaj rupa za gnoj daleko izpod stabla.

Krivo čine oni, koji na livadskoj zemlji šire gnoj samo po površini. Dodje li kiša, pa raztvori djubre, potrošiti će ga trava, a voćka ništa. Koja je voćka u mladosti bujno rastla, ne moramo joj puno dodavati hrane. Ako je takva voćka rano radjala, moramo joj dodavati više hrane. Ako je voćka zaostala, pa izbijaju samo pupkovi, onda traži hrane, da protjera. Ne dobije li hrane, sustati će i propasti.

Kad valja gnojiti voćku?

Svi se izkusni ljudi slažu u tom, da voćku valja gnojiti kasno u jeseni. To vriedi za sve voćke. Rod je u to doba sabrat, lišće opalo, sokovi se kruše po drvetu, ali žilice se ne odmaraju. Sada baš one sve više usisavaju sok iz zemlje, i to kolikogod mogu. U to doba žilice nabubre kao crvi, pa što ne potroše, ostaje za kasnije vrieme, za proljeće, kad ograne sunce i voćku probudi iz sna. Koristno je gnojenje i s proljeća, nu tim će postići samo to, — da će voćka jače potjerati, ali ne će biti plod obilatiji. Nu ako nismo s jeseni gnojili, nego tek u proljeće, sokovi će se brzo raztvoriti od jake sunčane žege, i zemljine toplote, to će voćka potjerati u vis, pa će se onda pomoći samo gornja oka i pupovi, a donja će vrlo malo dobiti. Mnogo zavisi od toga, što sve želi čovjek postići gnojenjem. Za slučaj, da su nam voćke smalaksale dugogodišnjim radjanjem, ili imamo mlade voćke, koje se još nisu udomaćile u voćnjaku; u oba slučaja ta moramo gnojiti s proljeća, jer ne ćemo da nam nosi puno roda, nego želimo da se osnaži, da bujnije poraste. Ako smo takove voćke i nagnojili s proljeća, a na njima se ne pozna, da su nagnojene, morati ćemo ih ponovice u junu nagnojiti, pa u augustu i po treći put, a onda će se pokazati blagotvoran upliv gnojenja. Poslije toga ne vriedi više gnojiti, jer bi sokovi vrlo dugo radili u drvetu, a mladice moraju sazrieti do jeseni, ako želimo da dobro prezimo.

U ostalom svatko može kušati, kako hoće, jer zemljišta nisu sva jednaka, pa s toga jedno pravilo ne vriedi za sve voćnjake. Ali svaki gospodar, koji hoće da umno, odgaja voćke, neka pazi na sve prilike kod svojih voćaka: na zemljište, na položaj, na klimu, na starost voćaka i na veličinu. Samo će tada uspjeti. Ni jedan čovjek za svoga vieka nije toliko izkusio, da se može pohvaliti, kako sve zna. Pa zato u koliko koji više motri i pamti, u toliko će više uznastojati, da ga priroda za njegov trud bolje naplati. Sve je dakle čovječje nastojanje u tom, da prirodu podčini u svoju korist. Neka dakle svaki na svoju pokušava, a mudrovanje, izviljanje i hvalenje ne vriedi ni poture. Pokušaji dakle neka su smišljeni — pa će se i te kako uspjeti. A.

Listnica uredničtva i uprave.

Prijateljem, koji se ga sjetiše prigodom njegovog imendana, zahvaljuje se ovim putem najsrdačnije naš glavni suradnik.

Marko Zović

krojački majstor

u PAZINU (u kući gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Čvrste stiskaonice

(preše) za vino

svake veličine i **mastionice** za grožđje,

kao i druge strojeve svake vrste, orudje

i materijal dobiva se u zalihi tvrdke

Živic i dr.

Via Commerciale br. 2 u Trstu.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Gosp.

— Lekarnar

PICCOLI

Ljubljana.

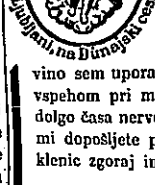

Vaše železnato vino sem uporabljal z izvrstnim vspehom pri moji soprogi, katera je dolgo časa nervozna. Prosim Vas, da mi dopošljete po pošti še šest steklenic zgoraj imenovanega vina.

Dr. L. Färber

c. in kr. tabni zdravnik.

V Gorici, dne 16. junija 1901.

Razprodaja se u lekarnah v Trstu, Istri, Dalmaciji, Primorskem, Goriškem, Tolminskem po K 2·40 steklenica. 4

IZVRSTAN MED!

Već prošle godine naručiše mnogi prijatelji kod mene i po više kutija vrcanog meda. Kako nisam posjedovao veliku zalihu, to nisam ni mogao svima ni svakome udovoljiti. Dajem s toga ovime na znanje, da je na mom pčelinjaku ovogodišnja proljetna i ljetna berba meda dovršena. Originalnu limenu kutiju od pet kilograma izvrstnog vrcanog meda prodajem za svotu od 10 kruna. Poštarinu plaćam, za vrstnoću meda jamčim podpuno. Posjedujem mnogo priznanica i od bolestnika a i liečnika, koji uporabom meda sa moga pčelinjaka postigoše i u liečenju raznih bolesti znatne uspjehe. Umoljavam, da se gospoda sa naručbami požure, dok zaliha traje.

Pošta: **Grubišnopolje** Hrvatska.

Ivan Nep. Jemeršić, župnik.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućtvo iz prve ruke.

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada **Pule** uz vrlo dobre uvjete. — Tko ga želi kupiti, neka se obrati na častnog g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. — Isti se posjed može podieliti i u tri diela.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati lek

za kurje oči, žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk,

Beč-Meidling.

Neka se pita: Taftà za turiste **LUSER** po K 1·20.

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Antonini, Leitenberg, A. Frau, Mayer, Oberti, Grisogoni, Pastori, U Puli: A. Wassermann, L. Carbucchio.

RODOLJUBI!

kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae" već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

= Glavno zastupstvo „Croatiae" u Puli.

Broj 68. Pula, u četvrtak dne 2. listopada 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. idaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi ni

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, na godinu 6 K za seljake, ili K 3·— na pol godine, odn. K 1·50 na četvrt godine.

Izvan carevine, više, poštarina. Plaća i uteruje se u Pulj.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u Takari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

škole. Svako diete treba dakle do 39 centilitarah crnila na godinu, odbivši velike praznike. Za svako školsko diete plaća dakle Paris $4^1/_2$ centima u ime prinosa za nabavu crnila.

Rečenice poljskih židova. Evo nekoliko zanimivih rečenica poljskih židova: Siromaštvo nije grieh, ali ni kriepost. Laglje je osoviti na noge pijanca, nego siromaha. Kad siromah jede pile, ili je on bolastan ili — pile. Siromašnom čovjeku je samo grba suvišna. Tri stvari rastu i bez kiše: najamnina, kamati i — djevojka. Tvoje uho neka bude svačije, ruka prijateljeva, a usta ženina. Vrag se više boji zle žene, nego zla žena vraga. Žena i muž su jedno tielo, jedna duša ali više žepova. Bezdušna žena ima hiljade duša. Žena te zavadja ili na dobro ili na zlo, ali uviek — zavadja. Ljubav je samo onda sladka, kad je na kruh naličena.

Od česa je stvorena žena. Jedna indijska priča veli: Kad je veliki Vulkan stvarao mužkarca, dosjeti se, da bi morao mužu stvoriti i družicu. Ali nije više imao gradiva, iz kojeg je stvarao prvoga čovjeka. Stoga se domisli, da si pomogne, kako zna i onda uzme: gibivost zmije, sjaj sunca, baršunastu mekoću ruže, rosu, oči košutine, neobuzdanost vjetra, sladkoću meda, nesmiljenost tigra, vrućinu leda, hladnoću plamena, drhtanje travčice, i onda iz ove mješovine stvorio — ženu.

Starost — ludost. Obično se kaže, da je mladost ludost, nu kadšto biva i obratno t. j. da je starost ludost. Da je tomu tako, eto dva dokaza, koja priobćuju kao istinita „Sriemske Novine“. 1. Došao starac od 65 godina svome popi, pa će mu ovako: „Gospodine! Došao sam da vam javim, da se ženim“. „A jesi li pomislio na svoje godine“? „Jesam“. Meni i njoj po 65. „Eh, onda baš nije zlo. Ali zašto se ženiš, kad je za to nevrieme“? „Sâm sam u kući, pa kad kihnem, nu ima nikoga, da mi reče: na zdravlje! Sve se drugo i bez žene dade obaviti, ali je strašno, kad ti u vlastitoj kući ne ima nikoga, tko bi ti i na zdravlje poželio“. Bez drugih dokaza upisao, naviestio i vjenčao pop. — 2. Ostao je udovac u svojoj 72. godini. Žalovao po običaju 6 nedjelja i poslie toga evo ga k župniku na vrata. „Koje dobro, djede Ivane“? „Ta baš nije dobro, a nije ni zlo. Znate, da mi je baba umrla, a 6 nedjelja prošlo“. „Pa?“ „Pa ženim se“. „Mani se djede toga. Niti si ti za ženidbu, ni stari konj za prodaju. Šuti i trpi do božje volje“. „A da! Nikako, gospodine. Znate li Vi, da sam ja iz veke zadruge. Koliko je oženjenih u našoj kući, toliko se lepinja peče. Svatko svoju lepinju sa svojim drugom dieli i s njim se razgovara, a ja ne imam s kim. — Za to se moram ženiti!“ Župnik se je nasmijao, mladence, koji su skupno 140 godina brojali, upisao, naviestio i vjenčao.

C. kr. fin. ravnateljstvo u Trstu objelodanjuje:

U smislu § 200 zakona 25. oktobra 1896, l. d. z. br. 220 dužni su posjednici kuća, u kojim se stanuje ili njihovi zastupnici, predložiti poreznoj oblasti u roku, koji odredi financijalna pokrajinska oblast, izkaz svih u kući stanujućih osoba redovito po stanovima odnosno dućanima, kod kuća pako u najam danih naznačivši najam i eventualne podnajmodavce naznačujući ime, zvanje i zanat stanovnika.

Podnajmodavci imaju naznačiti svoje podnajamnike i najmovinu, koju ovi zadnji plaćaju: kući starješine (obiteljski starješine) sve u njihovu družinu pripadajuće osobe, koje imaju svoj vlastiti dohodak.

U smislu navedene zakonske odredbe i članka 39. izvršnog propisa k IV. poglavju odnosnog zakona, oglašene u br. 108 l. d. z. g. 1897. pozivlje se ovime radi pripravljanja odmjerenja poreza iz osobnih dohodaka za godinu 1903. posjednici kuća ili njihovi zamjenici, da predadu spomenute izkaze i to u neposredno državnom gradu Trstu i okoličnim občinama kod c. kr. porezne uprave u Trstu u pokneženoj grofiji Gorica-Gradiška i u markgrofiji Istri kod nadležnih oblasti prve molbe od 1. do 31. oktobra 1902. Do ovog roka moraju podnajmodavci odnosno kućni starješine učiniti gore spomenute podatke. Kao dan, po kojem se mora izkazati stanovnike, ustanovljuje se 1. oktobra 1902.

Primjerke (formulare) za izkaze posjednika kuća, koje su dane u najam i koje uporabljuje posjednik sam, dalje primjerke za podnajmodavce i kućne starješine dobiva se bezplatno kod nadležnih poreznih oblasti l. molbe (dakle u Trstu sa okoličnim občinama kod c. kr. porezne uprave, u Gorici-Gradiški i u Istri kod nadležnih kotarskih poglavarstva).

U smislu članka 39. navedenog izvršnog propisa moraju najmitelji odnosno kućni starješine u kućama danim u najam izkaze (listine o stanju), koje moraju prirediti, uručiti gospodarima kuća, koji onda moraju na podlozi ovih izkaza sastaviti svoje izkaze (popise stanara kuće), te ih priposlati nadležnoj poreznoj oblasti.

Ako su primjerci, koje sastave podnajmodavci odnosno kućni starješine (listine o stanu), te koje se mora priložiti primjerku (formularu) gospodara kuće (popis stanara kuće), shodno popunjeni, nije potrebito da se njihov sadržaj prepiše u kućnu listinu.

Od ovih obveza najmodavca oslobodjeni su posjednici hôtela i gostiona glede putnika, koji se kod njih svrate, ako se isti ne nastane duže od tri mjeseca neprekidno.

Odredbu kazne za uzkraćene ili hotice krive obaviesti za stanare kuća sadržaje § 247 zakona 25. oktobra 1896., l. d. z. br. 220. Isti glasi:

„Tko u smislu § 200 ovoga zakona od njega zahtjevanu obaviest o kućnim stanarima uzkrati ili hotice krivo navede, kazniti će se globom do 400 kruna“.

Uslied § 201 zakona 25. oktobra 1896. l. d. z. br. 220 ima svaki, koji je u kraljevinama i zemljama zastupanim u carevinskom vieću obvezan na izplatu od u § 167 rečenog zakona pobliže naznačenih plata i mirovina u iznosu, što na godinu za jednu osobu ide preko 1200 kruna, da predade svake godine poreznoj oblasti prijavu primalaca s podatcima njihovog imena, prebivališta i zanimanja te iznosa i vrsti dohodaka izplaćenih u prošloj godini. Ako ovi dohodci niesu postojali čitavu prošlu godinu, treba navesti iznos godišnjeg dohodka i dan od kojega ili do kojega dohodci stigoše na izplatu.

Kod stalnih dohodaka valja navesti njihov iznos u vrieme, kad se preda izjava, a kod promjenljivih dohodaka onaj iznos, što su ga postigli u prošloj godini, to jest za vrieme od dvanaest mjeseci prije nego se preda prijava: na primjer ako se prijava preda 20. oktobra 1902., valja navesti onaj iznos, koji se je izplatio od 20. oktobra 1901. do 19. oktobra 1902.

Na osnovi u početku spomenutih zakonskih odredaba i članka 40 izvršnog propisa k IV. poglavlju rečenog zakona, d. z. l. br. 108 godine 1897. za pripravu taksacije o ličnoj dohodarini za g. 1903., pozivlju se ovime davaoci službe, koji izplaćuju dohodke gore spomenute vrsti, da predadu kazanu prijavu, i to u neposredno državnom gradu Trstu sa okoličnim občinama kod c. kr. porezne uprave u Trstu, u pokneženoj grofiji Gorici i Gradiški i u markgrofiji Istri kod nadležnih c. kr. kotarskih poglavarstva kao poreznih oblasti prve molbe do najkašnje 31. oktobra 1902.

Formulari za prijave mogu se bezplatno dobiti kod nadležnih poreznih oblasti prve molbe (dakle u Trstu sa okoličnim občinama kod c. kr. porezne uprave u Trstu, u Gorici-Gradiški te u Istri kod nadležnih poglavarstva).

Kaznene odredbe, ako se učini krivih prijava ili ako se prijave propuste predati, sadržane su u §§ 240, 241, 243 br. 6, i 244 zakona 25. oktobra 1896. l. d. z. br. 220.

---

lini razpravni jezik na onom sudu! mo se po sebi razumije, da ih je u h bezobraznom naziranju talijanskog izključivog razpravnog jezika pódu- ao i sam g. predsjednik, koji je u tom iru postao glasovit sa onom izjavom razpravi „Podmetnik Kršić“, i koji je voj razpravi neprekidno na opaške i govore branitelja odgovarao izključivo janski i istomu predbacio, da ga iza- je.

Lanjske godine imala se je obdržavati istom porotom razprava proti ured- Camberu, a ne samo da nije htio lan talijanskih odvjetnika preuzeti benu obranu, već se medjusobno do- rili, da ga nijedan ne smije braniti; se je našão jedini odvjetnik dr. Gre- koji ga je branio i to u talijanskom u, polazeć sa istog stanovišta, sa kojeg u našoj pravdi pošao, a time je naj- dokazao, da on poznaje dužnosti itelja, da poznaje načelo čovjekoljublja nopravnosti, te da ne tjera politiku, gdje joj mjesta nema.

Mi smo u velike zahvalni tomu zna- mu i zaslužnomu odvjetniku, da je vo po drugi put svojom slovenskom mo hrvatskom obranom pred trš- om porotom probio ledinu, i dokazao, a ova jezika imaju i moraju imati ravo, koš to i talijanski jezik i da se svakoga ne samo suditi i saslušati govom materinskom jeziku, već da mora postaviti pred njegove „na- sudce, koji ga razumiju i koji s njim neposredno obćiti.

U dočim naša drugarica „Edinost“ ućuje našim zastupnikom u car. da se svojski zauzmu, da se jednom u praksi provede razvikana jezikovna pravnost pred javnimi oblastmi, na- pred sudovi, mislimo mi, da bi se du najprije i najbolje doskočilo time, svi naši odvjetnici i njima podre- osobije napustili već jednom onu n popustljivost i kojekakve obzire, ema svojim drugojezičnim kolegam, ema činovnikom, koji ne poznaju ik, te da se svuda i uviek, zastu- Slovence i Hrvate, izključivo služe ikom i odrešito zahtjevaju, da se

---

sa vèrskim i narodni duh. A to dèvojke kastavske. Jer nečete uvèk ostati. A onaj duh, koj sada imate, no budete udahnjivali i u svoju Da, svi zajedno mladići i dèvojke u tom duhu! Da, naprèdujete! te mo moći uvèk ponositi kuda god s' imenom „Kastavac“. Uztrajte u u! Mi bo živimo veselo, uztrajete ... ...ako li moramo Bogu zahvalni biti radi Vas. Danju i nòću na Vas mislimo i molimo Boga da bi čim brže opet ugledali Vaše lice te usavršili ono, što smo započeli. Bog otac i Hrist neka nas vode po putevih do Vas. Poljubite se svi svetim poljupcem.

Primite pozdrav od sve Vaše bratje ovdè boravèće, a najpače od mene

Vašega brata

Vèkoslava Špinčića

bogoslova III. god. u Gorici 1870.

čitao Vaše pismo. S jedne ruke uvidio sam kako se može čovèk sam, samo ako ima dobre volje, mnogo naučiti. A to ste Vi, Milenko. Nebi Vas moglo sram biti da ste u osmom razredu pa da onako pišete kako zbilja pišete hrvatski. Za to uvèk mi bude drago Vaše pismo. Samo tako naprèdujte, pa ne bojte se: budućnost Vas lèpša čeka. — S druge ruke i opet am uvidio, da ste svi ujedno mladji kastavski željni nauka, željni naobraženja, željni naprèdka. Samo Vam valja hrane

su svoje vile pevacice; koga su one za druga uzele, taj je pèvao da se je sve ozvanjalo po brègovih i dolinah, po šumah i ravnicah. Pa k tomu smo i tako sretni da nam je Orfej — pred njim su plesale i ovce i ista stabla kad je svirio — ostavio svoju liru te se tako svojom pèsmom uzdižemo nad druge narode. Da kako i sada ima pèsnikov, ali u manjini su. Veći dio piscev bavi se naukom.

Do novijih vrèmen malo se je čènila u Kastvu pèsma a još manje znanje i

vrata seljačka, jer svi smo jednaki pred Bogom. Na vrata gradjanska jur kuca, jur je prag prekoračio. — Tomu ste mi svèdoci Vi mladići i dèvojke kastavske. U Vas se jur ori narodna pèsma, Vi se pribrajate na zabavno-poučne novine, Vi kupujete knjige, Vi naprèdujete; u Vas vrije jur hrvatska krvca, u Vas bije jur hrvatsko srdce, iz Vas dише jur hrvatska duša. Samo naprèd! Na mladjih svèt stoji. Veselja nam majka, kad budu naše majke svojoj dèci uljevale u mladjahno

Životinja svaka izdrži bolje zimu i nepogodu, ako se valjano njeguje, dobro hrani. Tako i voćka. Hoćete li, da vam voćka valjano prezimi, moramo joj dodati snage za odolievanje; valja ju dobro hraniti. Najviše treba paziti na bolje i nježnije voćke, da ne propadnu preko zime. Dobro nagnojene voćke bolje podnesu zimu, ma bile i nježnije, nego nenagnojene.

Voćke dakle treba gnojiti, ali čime? Najbolji je gnoj onaj, u kojem ima puno soli. Dobro je i konjsko i govedje djubre, ali nije toliko podesno kao ono. Progoreno i sagnjilo djubre dobro je, nu voćka polako iz njega vadi. Dok ovo treba da ga promoći, pa da ga žilice uzm usisati; ono iz zahoda već je u mekše, pa ga žilice i te kako rabe i ćaju. Osim toga preporučujemo i k gnojenje oko voćaka, samo ju valja blažiti vodom.

Kako da se gnoji?

Gnoja treba dosta, ne hasni š Ako se i odviše gnoji, ne škodi, ka se ništa ne gnoji. Lakše je bujnu zaustaviti u porastu, nego kržljavu nati na bolji plod.

Ne valja gnoj samo razastrt debla. Oko debla šire se u zemlji ; žile do neke daljine. Te glavne i sisaju hranu iz zemlje; to je posa tankih žilica. Te baš sitne žilice nir voćke, nego daleko od stabla; po tako daleko kao vrši stabla od zer toga treba odgrnuti zemlju daleko stabla. Zato uzmite tanak ašov, p pajte izpod stabla više rupa i sa nje dobroga gnoja. Rupe treba da 50 ctmr. duboke, a čim si ih n gnojem, zagrni ih opet, da se ne snaga gnoja. U šljunkovitoj zemlji žile daleko, zato ne kopaj rupa z daleko izpod stabla.

Krivo čine oni, koji na li zemlji šire gnoj samo po površini. li kiša, pa raztvori djubre, potroši trava, a voćka ništa. Koja je voćka dosti bujno rasla, ne moramo jo dodavati hrane. Ako je takva voć radjala, moramo joj dodavati više Ako je voćka zaostala, pa izbijaj pupkovi, onda traži hrane, da p Ne dobije li hrane, sustati će i p

Kad valja gnojiti voćku?

Svi se izkusni ljudi slažu u voćku valja gnojiti kasno u jese vriedi za sve voćke. Rod je u sabrat, lišće opalo, sokovi se k drvetu, ali žilice se ne odmaraju. baš one sve više usisavaju sok iz i to kolikogod mogu. U to doba ži bubre kao crvi, pa što ne potroše, za kasnije vrieme, za proljeće, kad sunce i voćku probudi iz sna. Kori gnojenje i s proljeća, nu tim će samo to, — da će voćka jače p ali ne će biti plod obilatiji. Nu al s jeseni gnojili, nego tek u prol kovi će se brzo raztvoriti od jake žege, i zemljine toplote, to će v tjerati u vis, pa će se onda pom gornja oka i pupovi, a dolnja će v dobiti. Mnogo zavisi od toga, što čovjek postići gnojenjem. Za slu nam voćke smalaksale dugogodiš djanjem, ili imamo mlade voćke još nisu rodnoste u voćnjaku slučaja ta valja gnojiti s pro ne ćemo da nam rode puno ro želimo da se razvedu, da bujnije Ako smo takove voćke i nagnoj ljeća, a na njima se ne pra nagnojene, morati ćemo ih p junu nagnojiti, pa u augustu i put, a onda će se pokazati blagotvorni upliv gnojenja. Poslije toga ne vriedi više gnojiti, jer bi sokovi vrlo dugo radili u drvetu, a mladice moraju sazrieti do jeseni, ako želimo da dobro prezime.

U ostalom svatko može kušati, kako hoće, jer zemljišta nisu sva jednaka, pa s toga jedno pravilo ne vriedi za sve voćnjake. Ali svaki gospodar, koji hoće da umno odgaja voćke, neka pazi na sve prilike kod svojih voćaka: na zemljište, na položaj, na klimu, na starost voćaka i na veličinu. Samo će tada uspjeti. Ni jedan čovjek za svoga vieka nije toliko izkusio, da se može pohvaliti, kako sve zna. Pa zato u koliko koji više motri i pamti, u toliko će više uznastojati, da ga priroda za njegov trud bolje naplati. Sve je dakle čovječje nastojanje u tom, da prirodu podčini u svoju korist. Neka dakle svaki na svoju pokušava, a mudrovanje, izvijanje i hvalenje ne vriedi ni poture. Pokušaji dakle neka su smišljeni — pa će se i te kako napisti.

IZVRSTAN MED!

Već prošle godine naručiše mnogi prijatelji kod mene i po više kutija vrcanog meda. Kako nisam posjedovao veliku zalihu, to nisam ni mogao svima ni svakome udovoljiti. Dajem s toga ovime na znanje, da je na mom pčelinjaku ovogodišnja prolj ljetna i ljetna berba meda dovršena. Originalnu limenu kutiju od pet kilograma izvrstnog vrcanog meda prodajem za svotu od 10 kruna. Poštarinu plaćam, za vrstnoću

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Prilog broju 68. „Naše Sloge."

Razne viesti.

Supruga nadvojvode Frana Ferdinanda, austrijskog priestolonasljednika, rodila je ovih dana — s i n a. Jer se je nadvojvoda morao kod svoje ženitbe su groficom Kotek odreći pravu do priestolonasljedstva za djecu, koja bi se u tom zakonu rodila, pišu magjarske novine, da Magjari ne priznavaju te odreke, te da smatraju novorodjenog zakonitim priestolonasljednikom.

† **Emil Zola,** slavni francezki romanopisac, preminuo je u Parizu ponedjeljak noć usljed zadušenja ugljikom. Koli on toli njegova supruga legoše na počinak, nu obojicu omamio ugljik tako, da su jutrom našli Zolu mrtvog, a supругu mu omamljenu, te ju brzo lječnička pomoć spasila iz ždriela smrti.

Veliko pronevjerenje kod „Länderbanke". Eduard Jellinek, činovnik kod glavne blagajne „Länderbanke", pronevjerio svotu u iznosu od 4,600000 kruna i zatim je pobjegao, te se utopio u Dunavu. Eto, kamo dovadja čovjeka strast za igrom na burzi.

Grozna nesreća na otoku Siciliji. Prošloga ćedna nabreknule su rieke i potoci usljed strašne oluje i velike kiše u okolici grada Catania. Središte strašnog opustošenja bio je gradić Modica. Neznatna rieka, koja teče sredinom grada, razlila se je i poplavila sav dolnji dio grada. Na stotine osoba našlo je u valovih rieke svoju smrt, a najmanje ih je isto toliko nestalo. Sve vinograde i voćnjake uništila je voda, te sa sobom odniela svu marvu. Vlada poslala je vojničtvo u mjesta, što ih je zadesila nesreća. Za ublaženje biede pučanstva priredjuje se zak. osnova, koja će se radi odobrenja iznieti pred parlamenat.

Kako iz Sirakuze javljaju, iznosi do sada broj osoba, koje su u Modici zaglavile, 300. Ćete i pučanstvo neumorno rade oko spasavanja unesrećenika. U Pozzalu i Donnafugati izbacilo je more mnogobrojna mrtva tjelesa. Mnogo je osoba nestalo. U Sortinu je trajala oluja 15 sati, te je prouzročila znatnu štetu. U rieci Anapo nadjena su takodjer mrtva tjelesa. More je bilo uzburkano. U noći od petka na subotu razbite su dvie ladjice, ali je njihova momčad spašena. Uslied neprestane kiše sveudilj rastu rieke. Polja se nalaze pod vodom. Jedan je most porušen. U Cataniji su odredili državni inžiniri, koji ondje borave, da se izprazni više ugroženih kuća. Šteta, što ju je poplava prouzročila u mjestu Scicli, takodjer je neizmjerna. Do sada je ondje pronadjeno šestdeset mrtvih tjelesa, i to ponajviše stanovnika u Modici, koji su u petak zaglavili, pa ih je voda dalje odniela. Oružnici vrlo revno učestvuju u radnjah oko spasavanja. U Catanu su dvie osobe usmrćene, dočim je jedne nestalo. Talijanski listovi priobćuju potresne pojedinkosti o nesreći u Modici. Šteta, što je prouzročena u pokrajini Sirakuza, cieni se na pet milijuna lira.

Glavna skupština irredentskog družtva „D a n t e A l i g h i e r i" obdržavana bijaše prošloga petka u talijanskom gradiću Sieni pod predsjedanjem bivšeg ministra, senatora, poznatog Pasquale Villari-a. Predsjednik Villari progovorio je obširno o zadaći družtva te o svojem posliednjem putovanju po naših pokrajinah, odnosno o utiscih, koje je na tom putovanju zadobio. Skupštini je prisustvovao medju drugimi odličnjaci takodjer zastupnik talijanske vlade, državni podtajnik ministarstva izvanjskih posala Alfredo Bacceli. On je takodjer govorio na skupštini izručiv njoj pozdrav talijanske vlade. Tim je talijanska vlada javno priznala ono, što se već odavna govorilo i pisalo izvan Italije, da talijanska vlada složno radi sa irredentskim družtvom, da ga tajno podupira, da se s njim istovjetuje u sredstvih i u ciljevih.

Na skupštini bijahu pročitana obširna izviešća, razpravljeni razni predlozi i stvoren zaključak, da se sazove buduću skupštinu u Vidim (Udine).

Bezsramni klevetnik. Tršćansko židovče od prošle nedjelje hoće da dokaže kako imade pravo talijanski senator, bivši ministar kraljevine Italije i sadašnji predsjednik iredentskog družtva „Dante Alighieri", da posjećuje talijanske škole u naših južnih pokrajinah. A kojim pravom? Lahko židovčetu za pravo. Villari pokazao je kao ministar prosvjete u Italiji riedke strukovnjačke vrline, a kao predsjednik višeg naukovnog zavoda u Firenci nije učinio koraka izvan kraljevine a da se nije svuda zanimao za javnu obuku u pokrajinah, koje posjećuje. Kao takvomu valja dakle po sudu onog listića, da se otvaraju svuda širom vrata sviju škola!? Na Rieci, primjerice, išle su mu na ruku sve školske oblasti, pak zašto nebi i drugdje? Tako mudruje tršćansko židovče.

Nu da opravda još bolje svog štićenika i njegovo postupanje u naših pokrajinah, dalo se je židovče i na bezsramnu klevetu.

Svi znadu — kaže ono — da bi bili odnošaji Talijanah na iztočnoj obali jadranskoga mora kud i kamo bolji, kad bi im bili suplemenici iz Italije poslali samo jedan dio od one svote, k o j a j e s t i g l a N i e m c e m i S l a v e n o m p r e k o d r ž a v n i h g r a n i c a — o t v o r e n o b e z i k a k v o g s a k r i v a n j a.

Hoćete li bezsramnijeg klevetnika nego li je ono židovče?! Njemu je poznato, da dolaze austrijskim Slavenom podpore iz prekodržavnih granica otvoreno i bez ikakvog sakrivanja!! Pak da nije ovdje na mjestu ona poznata: r e c i m u, d a t i n e r e č e? Ali ako mu je to poznato i kad se to događja bez sakrivanja i otvoreno, tad će on stalno znati komu se te svote šalju, od koga i koliko. Van dakle, bezsramni stvore — sa imeni, sa osobami sa svotami, sa bili kakvimi podatci. Nu zaludu nam je čekati tvoje odgovore, jer ti lažeš znajuć, da bezsramno lažeš. Od klevetnika pak k tomu čifuta, nemože se boljeg očekivati.

Zloglasni Pierotich odsudjen. Glasoviti provalnik u zazod sv. Jeronima u Rimu, zloglasni Pierotich sjedio je dne 18. o. mj. na obtuženičkoj klupi pred zadarskim sudom. Tužen je bio taj junak žalostne uspomene radi toga, što nekakvom sramotnom pripoviedkom hotio izmamiti od jednog poštenjaka veću svotu novca. Sud ga je odsudio na šest ćedana zatvora.

Za one drzovite provale slavile su talijanske novine Pieroticha kao junaka i kao uzor dalmatinskog rodoljublja a danas ga nazivlju svi skupa „il famoso Pierotich". I tako prolazi svietska slava!

Hrvatsko dobrotvorno družtvo u Aucklandu. Splitskomu „Jedinstvu" javljaju iz Aucklanda (Nova Zelandija), da su tamošnji Hrvati odlučili osnovati „Dalmatinsko-hrvatsko dobrotvorno družtvo", čim je učinjen prvi korak za udruženje Hrvata u Novoj Zelandiji. Bilo sretno!

Novi hrvatski dnevnik. Hrvatski rodoljubi u Osieku osnovali su hrvatsku tiskaru, te su od 1. listopada počeli izdavati hrvatski list, i to dnevno, u veličini ili formatu „Obzora". Taj novi list ima naslov: „Hrvatska rieč". Dao Bog, te bilo njihovo poduzeće beričetno i cvalo i napredovalo na korist i dobro hrvatske domovine i hrvatskoga naroda!

70.000 litarah crnila. Uprava grada Parisa, priestolnice Francezke, baš je sada na početku školske godine nabavila za svoje pučke škole 70.000 litarah crnila i platila je za nju 8000 franakah, tako da litar crnila stoji 11½ centimah. Ovo množtvo crnila čini se u prvi mah silnom količinom, ali valja uzeti na um broj djece, koja polaze pučku školu. Do 180.000 dječakah i djevojčicah polazi parižke pučke

mi dopošljete po pošti še šest steklenic zgoraj imenovanega vina.

Dr. L. Färber
c. in kr. štabni zdravnik.

V Gorici, dne 16. junija 1901.

Razprodaja se v lekarnah v Trstu, Istri, Dalmaciji, Primorskem, Goriškem, Tolminskem po K 2·40 steklenica. 4

Odgovarajuće ovo primorje uz veliku uzdu i dobru jamstvu.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae" u Puli.

Broj 68. Pula, u četvrtak dne 2. listopada 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani nepriimaju se.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće . . . na godinu, 6 K za seljake . . . ili K 6·— odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uteže se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i drug« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Maldić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Borba za pravo.

Naša tršćanska drugarica „Edinost" donjela je u broju od dne 20. pr. mj. vrlo važan članak pod gornjim naslovom, u kojem je živimi bojami ocrtana naša borba na tršćanskom zemaljskom sudištu, da nas jezik zadobije ravnopravnost, koja mu je zajamčena državnimi temeljnimi zakoni, te da već jednom prestane ona u nebo vapijuća krivica, da nam sude sudci, koji nas ne razumiju.

Povod gornjem članku dala je neka porotna razprava, na kojoj je neustrašivi tršćanski odvjetnik dr. Gustav Gregorin zastupao obtuženika i služio se tekom ciele razprave izključivo slovenskim jezikom. Prostor lista nam žalibože ne dopušta, da članak taj u cielosti donesemo, te ćemo samo glavne stvari i misli iz njega izvaditi.

Dne 17. pr. mj. sjedio je na obtuženičkoj klupi pred tršćanskom porotom neki Ivan Škrk iz Saleža na Krasu, obtužen radi umorstva, a službenim braniteljem bio mu je imenovan dr. Gustav Gregorin.

Pošto su toli obtuženik koli svjedoci slovenske narodnosti i pošto se je iztraga slovenski vodila pred kotarskim sudom u Sežani, bili su svi zapisnici u Sežani i u Trstu sastavljeni u slovenskom jeziku, te se i na razpravi pročitao prevod talijanski sastavljene obtužnice, pošto obtuženik nezna nego slovenski.

Već sama ta okolnost, da je državni odvjetnik na temelju svih tih zapisnika, koji su bili izključivo slovenski, i uzprkos tomu, da je vrlo dobro znao, da obtuženik i svjedoci ne znadu nego slovenski, sastavio obtužnicu na talijanskom jeziku, pokazuje nam najbolje, kako se na tršćanskom sudu i kod držav. odvjetničtva tumači razvikani članak 19. drž. temeljnih zakona, koji proglašuje sve zemaljske jezike ravnopravnimi i državljanom zajamčuje uporabu njihovog materinskog jezika u školi i pred svimi oblastmi. To je kršenje zakona od onih, koji su postavljeni da štite i provadjaju zakone, to je zloporaba, koju bi se moralo jednom već kazniti i gospodi kod držav. odvjetničtva kazati, da nije narod, medju kojim živu, za njih već oni za narod, koji jih svojimi žuljevi uzdržaje. Nu državni odvjetnici u Trstu ne sastavljaju obtužnicu za obtuženika, da ovaj znade zašto i kako se ga tuži; šta njih briga, dali ih obtuženik razumije; njima je glavna stvar, da ih porotnici i sudbeni dvor razumije i da bude obtuženik pod svaku cienu kažnjen.

Usljed zloporabe priskrbilo je državno odvjetničtvo na izričiti zahtjev branitelja uredovni prevod obtužnice, koji se je obtuženiku na razpravi pročitao — čime je i državno odvjetničtvo i zem. sud najbolji dokaz pružilo, kakova je to monstruoznost, sastavljati proti Slovencem samo talijanske obtužnice.

Pošto se je zatim branitelj uvjerio, da skoro nijedan od prisutnih porotnika, koji su imali suditi, ne razumije niti rieči slovenske, postavio je obširno obrazložen ustmen i pismen predlog, da se razprava odroči i za istu delegira drugo porotno sudište u okružju višeg zem. suda, koje će obtuženika razumjeti i pred kojim će se moći obtuženik dostatno braniti. To je zahtjevao u imenu pravednosti i čovjekoljublja do obtuženika, koji je bio tužen rad zločina, koji se kazni smrtnom kazni.

Nu što se je dogodilo? Molba za delegaciju, koja je bila uručena predsjedniku sudbenog dvora i upravljena na viši zem. sud, koji po zakonu ima da ju rieši — tu molbu odbio je a limine predsjednik sudbenog dvora i otvorio razpravu! To prelazi svaku granicu ustrpljenja i pravednosti. Premda se je jurve u sličnih slučajevih manje važnosti, kao n. pr. radi uvriede poštenja, na odnosni predlog prenesla razprava i molba podastrta kompetentnom višem sudištu, i premda je isti dan isti predsjednik sličan predlog odposlao napried i razpravu odročio — u našem slučaju, gdjeno se je išlo za život, odbio je sasma utemeljen predlog i držao razpravu!!

Obtuženik je bio prikraćen na svojem javnom pravu, morao je slušati njemu nepoznat jezik a nije mogao da se brani — i bio je osudjen na smrt!! Rabilo se je doduše tumača, koji je tumačio porotnikom obranu obtuženika, nu tumač u jednu ruku ne može da točno i savjestno prevadja i da učini svojim pripovjedanjem na porotnike onaj utisak koga bi učinilo izravno občenje obtuženika sa porotnici, a u drugu ruku uporaba tumača kod nas je dozvoljena samo za one jezike, koji nisu sudbeni jezici, kao primjerice ruski, češki, francuski itd., nipošto pako za jezik domaćeg autohtonog pučanstva, koji sačinjava ogromnu većinu okružja tršćanskog zem. sudišta.

Radi toga prosvjedovao je dr. Gregorin proti toj očitoj zloporabi, nu njegov protest ostao je glas vapijućeg, a samo se po sebi razumije, da njegov inače vrlo krasan obrambeni govor, nije mogao učiniti na porotnike onaj utisak, koga bi bio učinio, da su vještí slovenskom jeziku, jer su ga čuli tekar iz drugih ustiju, u prevodu, skrčenog i Bog zna kakvog.

Ovo je drugi put, da je dr. Gregorin govorio slovenski pred tršćanskom porotom i obadva puta digla su smradna tršćanska čifutska službena i neslužbena glasila nebo i pakao proti njemu, predbacujuć mu, da pretvara sudbene dvorane u političke arene i da mjesto da vrši dužnost branitelja, slovensku propagandu i politiku. Kolike li tu drzkosti, bezobzirnosti i gnjusobe!

Njemu dakle, koji je htio riešiti obtuženika predlažuć, da ga sudi porota, koja će ga razumjeti i prema tome suditi, predbacuje se, da nema srca, da je sakrivio, što je Škrk osudjen na smrt, a njih ne peče savjest, što su odsudili na smrt čovjeka, komu je bila oduzeta prilika, da sudcima razloži što i kako se je dogodilo, te da time dokaže svoju eventualnu revnost!! Zlobnici novinarski, sram vas bilo i Boga i ljudi, vas, koji smatrate nas Slovence i Hrvate živinami i bezpravimi stvorovi, koje vodite u klaonicu i tamo ih osudjujete na smrt, a da ih niti saslušali niste!

Rečena glasila talijanske „camorre" postavila su se izprva na stanovište, da je morao dr. Gregorin govoriti talijanski iz čovjekoljublja prema porotnikom, a drugi dan priznaše otvoreno, da jih ne tare briga radi čovjekoljublja ni do porotnika, već briga oko toga, da uzdrže gospodstvo talijanskog jezika, koji da je jedini razpravni jezik na onom sudu! Samo se po sebi razumije, da jih je u tom bezobraznom naziranju talijanskog kao izključivog razpravnog jezika podupirao i sam g. predsjednik, koji je u tom obziru postao glasovit sa onom izjavom u razpravi „Podmetnik Krstić", i koji je u ovoj razpravi neprekidno na opaske i prigovore branitelja odgovarao izključivo talijanski i istomu predbacio, da ga iza-življe.

Lanjske godine imala se je obdržavati pred istom porotom razprava proti uredniku Camberu, a ne samo da nije htio nijedan talijanskih odvjetnika preuzeti službenu obranu, već se megjusobno dogovorili, da ga nijedan ne smije braniti; i tu se je našao jedini odvjetnik dr. Gregorin, koji ga je branio i to u talijanskom jeziku, polazeć sa istog stanovišta, sa kojeg je i u našoj pravdi pošao, a time je najbolje dokazao, da on poznaje dužnosti branitelja, da poznaje načelo čovjekoljublja i ravnopravnosti, te da ne tjera politiku, ondje gdje joj mjesta neima.

Mi smo u velike zahvalni tomu značajnomu i zaslužnomu odvjetniku, da je već evo po drugi put svojom slovenskom odnosno hrvatskom obranom pred tršćanskom porotom probio ledinu, i dokazao, da oba ova jezika imaju i moraju imati isto pravo, koštо i talijanski jezik i da se mora svakoga ne samo suditi i saslušati u njegovom materinskom jeziku, već da se ga mora postaviti pred njegove „naravne" sudce, koji ga razumiju i koji mogu s njim neposredno obćiti.

Nu dočim naša drugarica „Edinost" preporučuje našim zastupnikom u car. vieću, da se svojski zauzmu, da se jednom već i u praksi provede razvikana jezikovna ravnopravnost pred javnimi oblastmi, napose pred sudovi, mislimo mi, da bi se tomu zlu najprije i najbolje doskočilo time, kad bi svi naši odvjetnici i njima podredjeno osoblje napustili već jednom onu nesretnu popustljivost i kojekakve obzire, bilo prema svojim drugojezičnim kolegam, bilo prema činovnikom, koji ne poznaju naš jezik, te da se svuda i uviek, zastupajuć Slovence i Hrvate, izključivo služe tim jezikom i odrešito zahtjevaju, da se

---

PODLISTAK.

Sladke uspomene.

II.

Mili mi prijatelju!

Suze kadkada i od veselja teku. A takve su po mojem licu tekle, kad sam čitao Vaše pismo. S jedne ruke uvidio sam kako se može čovek sam, samo ako ima dobre volje, mnogo naučiti. A to ste Vi, Milenko. Nebi Vas moglo sram biti da ste u osmom razredu pa da onako pišete kako zbilja pišete hrvatski. Za to uvek mi bude drago Vaše pismo. Samo tako napredujte, pa ne bojte se: budućnost Vas lepša čeka. — S druge ruke i opet sam uvidio, da ste svi ujedno mladji kastavski željni nauka, željni naobraženja, željni napredka. Samo Vam valja hrane duševne pružiti, pa Vi ju odmah probavljate. Dakako slaba je hrana pesma, slabo se po njoj naobražuje, ali početak je. Svi narodi u svojem začetju pěvali su. Rimljani i Grci imali su svoje „muze", koje su budile živahne mladiće, koje su poticale raztužene muževe da su tako mogli „pegaza" zajahati i pěvati svomu narodu svakojake pesme. Slavjani imali su svoje vile pěvačice; koga su one za druga uzele, taj je pěvao da se je sve ozvanjalo po brěgovih i dolinah, po šumah i ravnicah. Pa k tomu smo i tako sretni da nam je Orfej — pred njim su plesale i ovce i ista stabla kad je svirio — ostavio svoju liru te se tako svojom pěsmom uzdižemo nad druge narode. Da kako i sada ima pěsnikov, ali u manjini su. Veći dio pisčev bavi se naukom.

Do novijih vrěmen malo se je cěnila u Kastvu pěsma a još manje znanje i nauka. Bio je koji ter koji da je išao u škole, svršio nauke, postao popom ili čim drugim, a nije ni pomislio na svoj zavičaj. Napitan tudjom knjigom, tudjimi običaji, nije ni mario za svoje. Nu tako nije smělo ostati. Duh slobode, duh nauka, duh narodnosti morao je i na naša vrata doći; pa ne samo na vrata gospodska, nego i na vrata gradjanska, a mora i na vrata seljačka, jer svi smo jednaki pred Bogom. Na vrata gradjanska jur kuca, jur je prag prekoračio. — Tomu ste mi svědoci Vi mladići i děvojke kastavske. U Vas se jur ori narodna pěsma, Vi se pribrajate na zabavno-poučne novine, Vi kupujete knjige, Vi napredujete; u Vas vrije jur hrvatska krvca, u Vas bije jur hrvatsko srdce, iz Vas diše jur hrvatska duša. Samo napred! Na mladjih svět stoji. Vesela nam majka, kad budu naše majke svojoj děci ulěvale u mladjahno srdce sa věrskim i narodni duh. A to ste Vi, děvojke kastavske. Jer nečete uvěk děvojke ostati. A onaj duh, koj sada imate, za stalno budete udahnjivali i u svoju děcu. — Da, svi zajedno mladići i děvojke uzrajte u tom duhu! Da, napredujete! te se budemo moći uvěk ponositi kuda god hodimo s' imenom „Kastavac". Uzrajte u obećanju! Mi bo živimo veselo, uzrajete li Vi. Kako li moramo Bogu zahvalni biti radi Vas. Danju i nočju na Vas mislimo i molimo Boga da bi čim brže opet ugledali Vaše lice te usavršili ono, što smo započeli. Bog otac i Hrist neka nas vode po putovih do Vas. Poljubite se svi svetim poljubcem.

Primite pozdrav od sve Vaše bratje ovdě boravěće, a najpače od mene

Vašega brata

Věkóslava Špinčića

bogoslova III. god. u Gorici 1870.

svi zapisnici pišu u tom jeziku, da se svi podnesci koje mu drago vrsti riešavaju u jeziku, u kojem su pisani. Uspjeh bi bio tim lakši, što svi, i činovnici i inojezični odvjetnici obćenito priznavaju to naše pravo, samo je naša popustljivost kriva, što to pravo nije već oživotvoreno.

Na posao, dakle gospodo narodni odvjetnici! Dr. Gregorin probio je tvrdu ledinu, a budete li svi složno koracali njegovim stopama, naš će jezik bez posredovanja zastupnika i oblasti svetkovati naskoro i na sudu dan pobjede.

Sjećamo predplatnike, da smo današnjim brojem nastupili zadnje četvrtgodište. Mnogo je predplatnika jošte, koji nisu podmirili niti prvi četvrt godine. — List „Dom" piše: Dužnike molimo, neka nas ne uvadjaju u napast, nego neka nas i sebe oslobode od zla druga, t. j. od duga. — Toj molbi pridružuje se i uprava „Naše Sloge".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ma ča bi reć, da već nehode naši ljudi k onemu butigaru va Kašteliru?

Jur. Zač da ima sada tri tabele, a prije bila je samo jedna.

Fr. Aj vero mora bit ča drugo.

Jur. Ha, pitaj barbu Marka Legovića, morda će on znat.

* * *

Fr. Si ča čul, po ča j' hodil Krstić va Tinjan?

Jur. Po fugu.

Fr. Su mu ju pak dali?

Jur. Jezero vrazi da su, zač da se ni fermal sve do staciona va Sv. Petre od šumi.

Fr. Ter ča j' mogal teć onako bolan?

Jur. Nebudi trubilo ne, kakov bolan.

Fr. Aj da je pisal sucem va Trst, da nemore va peržun, zač da j' bolan.

Jur. Vrag mu je!

* * *

Fr. Ča, da se teta Stana srdila na Ročinu i njegovu ženu?

Jur. A kako neće, sirota, kad je već sin ne pozna, a nevista joj kaže: „Koša, mi se no parla šćavo: mi se sada talianka, moje de forestal de Pola".

Fr. Vara, vara, kako se ta vrag od svita obraća.

Jur. A da čuješ „la siora del forestal" kako si dicu uči talijanski, bi se nasmija.

Fr. Bi možda, ma bi mi mogla i krv skočiti u glavu na takovu ciganiju.

Jur. Ala prokljet bija, ki tajide sam sebe svojoj dici!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Osobne vijesti. Gosp. Janko Grahor, predsjednik osiguravajuće zadruge „Croatiae" u Zagrebu, prispio je sa suprugom u Pulu na nekoliko dana. — Gospodin dr. Vilfan stupio je u pisarnu dra. Laginje kao koncipijent. — Dobro nam došli! — Gosp. Jak Jakac, namjestni učitelj na učiteljištu u Kopru, imenovan je privremenim glavnim učiteljem isto tamo.

† **Ivan Peršić.** Jučer o podne došla nam je nenadana vieść, da je na svom posjedu u Kranjčićih umro posjednik i vrli rodoljub Ivan Peršić. Znali smo, da je opasno obolio, ali da će takve posliedice nastati i tako brzo, to si ni mislili nismo. Eto, tako onaj znameniti kraj — naša sanvinčenština — gubi muža, koji je svojom rieči i svojim uplivom mnogo koristiti mogao. Priprosti seljački sin, svršiv kao podčastnik u mornarici svoju vojničku službu, uredio si prekrasno imanje i počeo baš najlepšom muževnom snagom raditi o boljku imovine i domovine svoje, kad ga eto nenadana i hitra smrt ugrabi obitelji svojoj. Neka mu bude blaga uspomena med narodom i lahka domaća gruda, a obitelji naše iskreno saučešće nad nedoknadivim gubitkom.

Pop Buzolić — alturski delegat? Kažu da je pop Buzolić odlučio — za slučaj, kada bi ga presv. biskup htio iz Alture premjestiti — razpopiti se te umoliti, da se njegov, kao alturskog posjednika, imenuje občinskim delegatom alturskim! Ideja nije loša — bilo bi više slobode i pašovanja.

„Gešeft". Javili smo, da je smradni „Popolo Istriano" donio neku viest proti odboru za podignuće spomenika pok. cesarici Jelisavi. Ono, što ti ljudi u toj krpetini napišu, neopozivlju, ako je i neistinito, jer se neboje porote. Stranke su radi toga prisiljene popravljati „Popolove" laži u drugim novinam. Tako je gornji odbor dao izjavu proti „Popolu Istrianu" u listu „Giornalettu" kao „Comunicato" te zato morao sigurno i platiti dobru pristojbu. Ako se pomisli, da uredjuju, upravljaju i tiskaju „Giornaletto" oni isti ljudi, koji uredjuju, upravljaju i tiskaju i „Popolo Istriano", tada si možemo misliti, na kakovom moralnom stepenu stoje takovi ljudi! U jednom listu napadaju, da mogu u drugom za popravak biti dobro plaćeni!

Bezobrazno! Na uglovih grada osvanuli su ovih dana talijanski oglasi naše slavne podeštarije, kojimi su pozvani izsluženi vojnici na kontrolnu smotru. To isto će morati izjecati i svi deligati u poreznih občinah, koje spadaju pod Pulu, čitajuć u nedjelju pred pukom ove oglase.

Radi se o porezu u krvi, kojemu smo svi državljani podvrgnuti, a zna se da te stvari obavlja obično politička oblast ili za nju občina u takozvanom prenesenom djelokrugu. Zakon i pravica zahtjevaju pak, da ti oglasi budu u jeziku puka ili gdje ima više od jedne narodnosti u jeziku svake, dok je občajan u zemlji. Zato i daju političke oblasti te oglase po naših krajevih u talijanskom i hrvatskom jeziku. Ali u Puli je drugačije: sior Rossetti od kapetanata sporazumno s kumom si Rizzijem od občine prenese stvar na ovu posljednju, a pošto se zna, da Rizzi ima zadaću — kako je sam rekao — očuvati pomoću c. i k. ratne mornarice neoskvrnjen talijanski značaj (!) občine, tad je pojmljivo, zašto su rečeni oglasi samo talijanski. To je nečuvena bezobraznost, da se u takvim stvarima prezire naš jezik, onaj jezik, kojim se njeki krugovi rado služe kad treba Hrvate pozivati na prolievanje krvi za cara i za Austriju. Al naravski, sada treba maziti i tetošiti Kalabreze, jer su siroti preveć trpili u zadnje doba, kad je car imao doći i došao u Pulu, vjerni i odani kako jesu!

C. kr. poštanski ured u Puli otvorio je u ulici Arsenale nove prizemne prostorije za predaju pisama, dočim u prijašnjim prostorijama na trgu Alighieri biti će samo izdavanje pisama. U odielu za predavanje biti će posebna vratašca za privatne i za službene pošiljke.

Ratni brod „Szigetvar", nakon skoro godinu dana putovanja, povratio se jučer jutro u Pulu. Iz Pule je odputovao bio 5. oktobra prošle godine.

Razpisana je služba poslužnika kod c. kr. kot. suda u Puli. Natjecati se mogu izsluženi c. i kr. podčastnici te dokazati znanje jezika. (Za Pulu mora znati dotični i hrvatski). Molbe je slati predsjedničtvu c. kr. okružnog suda u Rovinj do 8. novembra 1902.

Porinuće ratnog broda „Babenberg" obaviti će se svečanim načinom u subotu u brodogradionici „San Marco" u Trstu. U svrhu blagoslovljenja istog odputovali su iz Pule u Trst župnik mornarice Monsignor Pavao Uredničk te kapelani veleč. gg. Ambrož i Pipan.

Šišanci proti svojemu župeupravitelju. Doznajemo, da je prigodom posjeta presv. biskupa Flappa u Šišanu pred njega stupilo poslanstvo nekih šišanaca te se potužilo proti svome župeupravitelju Demarinu, jer — čujte i ne čudite se! — jer da u crkvi propovjeda više hrvatski nego talijanski! Što jim je presvjetli odgovorio, neznamo. Doznajemo i to, da je veleč. Demarin umolio presvjetloga za premještenje. Kako se vidi, Talijanom neugadjaju više niti svećenici, koje je odgojila „Lega Nazionale".

Iz Alturo piše nam kmetska ruka: Presvitli biskup bio je dne 23. t. mjeseca u Alturi krizmat djecu; lipo su ga Alturci dočekali i radovali mu se, da barem sada će njihovoj volji ugoditi i smilovat se na njihovo molenje; ali zaludu molbe, koje su pisali i dali ustmeno i pismeno pridanj glede više čudnih delih popa Buzolića i zaludu uzdisanje tužnoga puka. Ipak Alturci su svoju najposlednju želju kazali presvitlomu biskupu: 15 dana dali su vrimena za odstraniti Buzolića iz Alture. Ako bi se štogod novoga dogodilo, tko će biti kriv? — Presvitli biskup je predika dne 23. t. mjeseca da Alturci imaju lipu crkvu. Istina je, da je lipa crkva, ma je čast otaca i praotaca naših, koji su, dragi Bog zna na koji način, zadržali svoje zemlje i komunale, ali sada je doša jedan „prete modello", koji nam je veliki dug na naša ledja naprtio bez nikakve potribe. I koliko adicionala plaćaju tužni Alturci! Oni, koji poznaju pismo, samo neka opaze na poreznom uredu u Puli: suze će oblit jednoga po jednoga Alturca, koji misli zase i za tužnu svoju dicu. Čitali smo stare knjige i čuli smo za stalno od naših starijih govoriti, da Altura je najbogatije mjesto sa komunalim u ovoj okolici od kotara Pule; dakle vidite braćo, kako gre stvar naopako.

Alturci, dok je doba uzmite vašu administraciju i vašu palicu u ruke i sami vladajte po vašoj volji sa svojim, a ne da tudjinci imadu vas vodit žedne priko vode. Odma na posao, svi složno, vi kmeti naprid, a drugi svi sliditi će vas.

Pazinski kotar:

Hrvatski djaci odpravljeni sa talijanske gimnazije (!!) Tršćanskomu „Židovčiću" pišu ovih dana iz Pazina, da bijaše upisano u prvi razred tamošnje talijanske prkos-gimnazije 20 djaka, a dvojicu, da je ravnateljstvo odbilo, jer da bijahu Hrvati i nepripravni za onu školu.

Čitajuć ovu viest podvojili smo o njezinoj istinitosti, i nismo se varali. Nam je bilo težko vjerovati, da bi Hrvati poslali svoju djecu u onu protunarodnu školu. U njoj imade možda polovica naše djece, ali to su djeca narodnih odpadnika ili talijanaških podrepnica i prodanaca. Sviestnoga Hrvata neima hvala Boga nijednoga u onoj prkos-školi.

Kako je dakle sa onom dvojicom Hrvata — koju da je ravnateljstvo odbilo? Evo kako: Odpadnik Krstić odveo je 2 il 3 djaka iz Kastavšćine u Pazin, da će ih upisati u talijansku gimnaziju i da će ih uzdržavati podporom zemaljskog odbora i talijanskog podpornog družtva. Ti djaci jesu sinovi poznatih narodnih odpadnika iz sela Spinčići i Jušići. Neimajuć ni pojma o talijanskom jeziku a k tomu bez talenta, rekoše im u Pazinu, da su zreli za ovce pasti, ali nipošto za gimnaziju. I tako je Krstić svoje buduće „duhtore" i „albukate" dopeljao natrag doma po onoj našoj: „Martin u Zagreb, Martin iz Zagreba". Eto, to su ti tobožnji hrvatski djaci, koje nehtjedoše pazinski talijanaši.

Sjednica obć. zastupstva u Pazinu obdržavala se dne 29. pr. mj. Na istoj je obć. zastupnik Mrach predložio izpravak zapisnika glede još poznatog dogodjaja u prošloj sjednici, da naime c. kr. viši blagajnik Rovis i c. kr. bilježnik dr. Cech nisu glasovali zahvalu cesaru za dar doznačen crkvam u Cerovlju i Zamasku. Zahtjevao je, da se izpravi u smislu, da iza glasovanja je on pitao razjašnjenje, te kad mu je bilo dano, da je on u ime manjine izjavio, da će i oni glasovati za taj predlog, ali da nije bio dan ponovno na glasovanje. Tu priliku je upotriebio, da se nabaci na „Našu Slogu", kao da je ona lažljivo i zlobno izvjestila, a zastupnik dr. Costantini još je tomu dodao, da je to „špijunaža". Načelnik dr. Kurelić nije dao mjesta izpravku, konstatirajuć da odmah iza kako je bio postavljen predlog, je zastupnik Mrach zamolio za razjašnjenje, koje mu je bilo dano, i jedva tada postavljen predlog na glasovanje, ne odav isti Mrach nikakve izjave u ime manjine.

Kod pretresa proračuna za g. 1901. izjavio je dr. Costantini, da akoprem on i drugovi nisu bili članovi ondašnjeg zastupstva, ipak neće glasovat za odobrenje obračuna, jer da nemaju povjerenja u ono zastupstvo i jer da je bilo uvjek neprijateljsko prama gradu Pazinu.

Odgovorili su mu zastupnici dr. Trinajstić i Grašić, ustanovljujuć da današnji procvat Pazina imade se zahvaliti jedino nastojanju stranke, iz koje je poteklo prvašnje zastupstvo, dočim da je stranka, kojoj pripada dr. Costantini, nastojala uništiti grad Pazin, i to poimence predloženim zakonom o razdiobi občine i gradnjom nove istarske željeznice.

Iza toga bio je odobren proračun, kaošto uz kratku debatu takodjer proračun za god. 1903.

Na dnevnom redu bilo je takodjer odobrenje izvanrednog troška za doček cesaru. Tu je izjavio zastupnik dr. Costantini, da on i drugovi će glasovati za odobrenje svega troška izim onoga za nabavu nekih „ruskih" zastava (g. doktore, pak Vi nam spočitujete „spijunažu?) Op. sl.), kojimi se priredilo nakit, jer da Istra sa takvimi zastavami nema posla, i jer, kako ga uvjeravao neki politički činovnik, niti N. V. cesar niti vlada ne vide rado tih zastava.

Podučilo se je na to g. zastupnika, da se tu ne radi o „ruskim" zastavama, nego o zastavi naroda, koji sačinjava 93% pazinske občine, a da ga je valjda zlo uputio i onaj činovnik, jer da dio cesareve vojske prisiže na onu zastavu i pod njom za cesara krv lije.

Naravski, da je trošak u cielosti od većine zastupstva odobren.

Občinski izbori u Tinjanu. Nadošli željno očekivani dnevi obć. izbora u Tinjanu. Koli hrvatska toli mačja. — talijanska stranka pripravljala se pod sve boke za ove izbore; razumije se, na različiti način. Hrvatska na podlozi pravednosti, iskrenosti i poštenja, talijanska pako da ravno rečemo rabila najogavnija i naj-

odlija sredstva, nedostojna svakog čovjeka. Agitacije bile su nevjerojatne i neopisive! Čitele mjesece, dapače prieko godinu dana obletavali su naši odurni prodanci prage pazinske gospode, nagovarajuć jih, neka se zagroze svojim dužnikom biračem Hrvatom: „ćete, nećete, morate s nama ili sutra van iz kuće“.

Krvopije pazinske odazvale se volji i želji tinjanskih mačića, pak neprestance slijali pozive, prieteća pisma u Tinjan, Kringu i Sv. Petar. Ne samo to, već pod noseć pozivali jih na sastanke u Pazin i Sv. Petar, kamo su nadošli Krstić i drugi novi Krstić-Peterlin, sadašnji kapelan u Gračišću, pred osam mjeseci kapelan u Tinjanu. Nadamo se da će ovaj svećenik dobiti zasluženu plaću i to do mala, a našim Gračišćanom preporučujemo jedino, da na njega paze, i da se njega čuvaju! Nadalje nije falilo žerila ni pijače, a Judin novac cvinkao je u žepu prodanaca. Pušilo se na kontrat a sve na račun tinjanskog i svetopetarskog spasitelja.

Zadnje dane dali se p.če na [illegible] nička djela, na saziganje sjena (kod posjek kapuza i kukuruze. Malo dana prije izbora, a navlastito jednu večer prije, razstrkali se agitatori, prodanci po svih selih, poslie pol noći usudili se tući na pojedina kućna vrata, zvati izbornike da se dignu, nagovarali jih, prietili jim, čitajući „Pravu N. Slogu“, crnili i ogovarali naše svećenike i prvake, zatim gnjeli jim u ruke talijanske glasovnice, govorili jim medju drugim, da Hrvati neće se niti pokazati, pak ako i dodju, da će jih namlatiti itd. itd. Uprav radi grožnje i prietnja ostalo je mnogo naših kod kuće, te pobjeda nije bila sjajnija. Na dan izbora pako postavili se na razkršća i na puteve, gdje se opeta grozili našim biračem, urličuć i žviždajuć za njima!

Što da rečem o onom što se zbijalo u pojedinih talijanskih kućah! Opeta grozilo se, pilo, žeralo, pušilo itd. pretvarajuć jadne ljude u prave živine. Na placi pako dočekali su izbornike pazinski ljudožderi, pak metnuli ovoj gnjusnoj, smradnoj agitaciji pečat. Nije tu manjkal ni Camus, ni Mrach, ni Constantini, ni zagriženi Ujcich. — Bilo jih na pretek — i svi su lovili lievo i desno.

Toliko kažemo, da su Talijani, koji mačkom i sličnim ruku drže, na najniži stepen spali. Uprkos svoj agitaciji, kako je jur javljeno, naša stranka ostala pobjednicom. Protivnikom je utjeha strašilo sa utokom, jer da je komisija odbila mnogo njihovih birača (Kada bi to i istina bila, nebi joj smjeli zamjeriti upravo oni, koji su majstori u tom poslu. Ur.)

C. kr. kot. sud u Pazinu odsudio je pred par mjeseca občinskog redara radi toga, što je u službi postavio ruku na podanika talijanskog, koji se je nabacivao uvriedami na občinske redare. Proti tomu talijanskom podaniku sud nije postupao, a nije pripustio, niti one svjedoke, koje je redar naveo na svoju obranu. Prošlih dana bila je utočna rasprava u Rovinju, i, kako je sasma naravski i opravdano, redar je bio riešen. Mi toga nebi niti iznašali ovdje, ali eto već 4—5 puta je isti sud odsudio pazinske občinske redare, i uvjek na njihov utok bili su kod druge molbe riešeni. Simptomatično, zar ne? Medjutim osudu prvog sudca redovito popraćuje židovsko-talijanska štampa sa običnimi napadaji na občinsko redarstvo, dočim riešitbe drugog suda ne prima niti na znanje. Tako se redovito zavadja i vara občinstvo.

Razpis učiteljskih službe. — U Pazinskom kotaru popuniti je nadučiteljsko mjesto II. reda sa hrvatskim i talijanskim nastavnim jezikom u Pićnu, a mjesto ravnajućeg učitelja II. reda sa hrvatskim nastavnim jezikom, a talj. kao predmetom u Boljunu. Molbe je uložiti do 20. o. mj.

Hrvatska čitaonica u Lindaru poživlje svoje članove na glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 5. oktobra poslije večernje, sa običnim dnevnim redom. Odbor.

Velika nesreća se prošlih dana dogodila u Kršikli obitelji Luke Blaškovića. Žena mu je poludila, te u časovih ludosti počinila bi kojekakve štete u kući. To njoj je supruga dotjeralo do takve očajnosti, da se je sunovratio s visoke pećine i ostao na mjestu mrtav. Tako su drobna djeca lišena jedine podpore, koja njim preostajala.

Koparski kotar:

Iz Buzeta pišu nam 24. pr. mj. Umoljavam Vas g. uredniče najuljudnije, da blagoizvolite uvrstiti u cienj. „Našu Slogu“ ovo par redaka, da se kraj toliko tužaljka i naricaljka čuje bar i po koju utješljivu.

Na kakvom je stupnju jošte konobarstvo u ovoj našoj tužnoj Istri — ne treba tek da spominjemo. Naša „Gospodarska zadruga“, koja je u zadnje vrieme poslala prvim liječnikom teških gospodarskih rana u ovom kraju, potražila je u toj bolesti, pozvav iz Trsta učitelja poljodjstva, zaslužnog g. A. Štrekelja, da se poda na liečenje bar u ovo ljetno doba, kada rana ponajviše krvari.

U nedjelju, dne 21. pr. mj. imali smo sreću imati med nama g. A. Štrekelja. Na poziv buzetske gospodarske zadruge sakupila se u družtvenom vrtu kod Rečice (sv. Ivan) preko 120 naših seljaka, da čuju iz ustiju rečenog gospodina ono, što oni jošte ne znadu, ono, što bi im po Bogu i zakonu morale škole i učitelji te ruke već u mladim godinam u srca usadjivati. Ali — tko će silnikom do papuče, već ti oni šakom se priete i u tminu te gnjače, tobožnjom prosvjetom sunce ti krijuć. Neka ih, biti će, ako Bog dade, i sunca.

Ponajprije pozdravi prisutne, veseleć se, što su se u tolikom broju odazvali pozivu, tumačeć svrhu i cilj sastanka i želeć njedno, da bi urodio žudjenim plodom. Predoči ljudstvu na kakvom je jošte nizkom stupnju konobarstvo u Istri, što je glavni uzrok, da je našim vinom zatvoren put preko granice Kranjske, dočim bi mu se lahko tržište otvorilo u Štajerskoj, Češkoj, Moravskoj, pa čak i u Galiciji, kad bi se vino priugotavljalo onako, kako se ima. Da nije tomu tako, uzrok je, što nema poljodjelskih škola, maleni broj poljodjelskih učitelja, al bit će u dobrom dielu i nemar, dočično zanašanje naših seljaka, onom poznatom: „Tako su naši stariji, — bilo je dobro — sliedimo im stope!“ Poduči ih nadalje, kako treba postupati kod trgatbe, maštenja grožđja, vrienja, pretakanja, kako bielim, tako crnim vinom, pripisujuć ne malenu važnost čistoj zdravoj bačvi. Preporuči gospodarom, da si svatko od njih nabavi mrežu, pomoću koje se odjeljuje jagode od ljoska (repova) jerbo su ljoske (repovi) otrov vinu rad tvrdoće i slaba okusa, što mu daju. Pokaže ljudstvu zorno, kako se u moštu mjeri slador i kiselina. Ljudstvo je pozorno slušalo, zalečivajuć govornika-tumačitelja pitanjima i povladom. Maldane svi dadoše si s mjesta naručiti kroz ovdešnju „Gospodarsku zadrugu“ toli preporučamo mrežu.

Na koncu zahvali se zanosno u ime svju dr. Matko Trinajstić, blagajnik „Gosp. zadruge“ na tolikom trudu i liepom tumačenju g. A. Štrekelja, spominjuć nekud tužnje, da je možda ovo zadnji put, što je taj odlični gospodin medju nama kao apostol i ranar gospodarskih rana, budući odlazi u Goricu.

Prisutni uskliknuše gromovili „Živio“ g. A Štrekelju, kao što i dr. M. Trinajstiću; prisutni istaknu prije rastanka vruću želju, da bi doskoro bila i Buzeščina usrećena jednim učiteljem poljodjelstva. J. G.

Porečki kotar:

Novi talijanski konzularni agent u Poreču. Dosadašnji konzularni agent kraljevine Italije u Poreču markiz i barun Benedeto Polesini zasitio se te časti, koju je prepustio svomu prijatelju Anjelu Danelonu.

Traži se trgovac sa 3000 K glavnice. U Sv. Luciji kod Oprtlja za iznajmiti je liepo uredjena kuća i trgovina mješovitom robom. Tko želi potanje obaviesti, neka se obrati na preč. g. Josipa Knavs, kurata u Topolovcu (p. Oprtalj).

Voloski kotar:

† **Jakov Apol. Baša** u Lovranu umro je prošle subote u 76. godini dobe svoje. Razcviljenoj obitelji naše iskreno saučešće, pokojniku podielio Svemogući vječni mir!

Trst.

Zašto šute službeni jaslari? Poznata je činjenica, kako nastoje službeni jaslari u Trstu zabašuriti svaki događaj, koji baca tamno svietlo na tamošnju vladajuću kliku ili koji odkriva tajne i javne spletke tamošnje iredente. Tako smo doznali iz izvanjskih listova za „krasan“ čin cifutskog listića, koji s jedne strane širi iredentizam, s druge se tovi na vladinom koritu. Tomu listiću priposlala je naime gospodja Irma d' Adami, da počasti uspomenu pokojne gospodje Vardacca K 25, koje bi bilo imalo uredničtvo predati radničkom odboru za podignuće spomenika blagopokojnoj carici i kraljici Jelisavi. Cifutski listić nije htio primiti rečeni iznos, već ga je s prezirom odbio.

Zar nebi bilo vriedno, da to zabilježite i vi, službeni jaslari?!

Poturica gori od Turčina. U nedjelju obdržavala je talijanska sveučilišna mladež iz Istre, Trsta i Goričke glavnu skupštinu novoustrojenog akademičkog družtva „Innominata“ (Neimenovana). Prije skupštine posjetiše djaci gradskog načelnika u gradskoj viećnici. Tuj izmjeniše pozdrave i odzdrave. Skupštinu obdržavaše u kazalištu, kao da se radi o kakvoj komediji. Privremeni odbor položi račun o svom djelovanju, pročitaše razne izvještaje, odabraše nove odbore t. j. po jedan odbor za Trst, Istru i Goričku. Na koncu pozvaše zastupnike Hortisa i Bennati-a da govore. Ovi se odazvaše te pregovoriše o nadi talijanskoga naroda. Ovako pozivanje nekoga da govori, jest talijanska osobitost. Prijatelji „govornika“ s njim se valjda prije dogovore, da će ga pozvati, te stanu vikati: parli Hortis! parli Bennati!

Poslije podne bila je za skupštinare i pozvanike ili prijatelje gostba u prostorijam talijanskog gombalačkog družtva. Kad je mladićem rujno vince razvezalo jezike, dadoše se na govorancije i na prepirke. Do živalne prepirke došlo je osobito izmedju dvojice potomaka rimskih obitelji Raškovića i Gaživoda. Ona dvojica latinaca prepiraše se o tom, tko li je od njih veći Talijan. Odluka bijaše veoma težka, jer teče u žilah obojice čisto latinska krv. Pitanje ostalo je za sada neriešeno, a skupštinari zaključiše, da su obojica „najveći“, dočim kažemo mi, da je poturica gori od Turčina.

Razne primorske viesti.

Tko je kriv? U nekojih stranah Istre nije već kišilo puna četiri mjeseca, te je usljed toga ne samo zavladala silna suša, koja je sve uništila, već je nestalo pitke vode za ljude i za blago. U gradovih, gdje imadu vodovode ili bunare, prošao je narod kojekako, ali na selu, gdje neima živih voda ni vodovoda, ni dostatno vodnjaka, tamo je narod silno trpio, a nekud trpi i danas. Po više satih daleko morali su ljudi po vodu ili nogam, ili na životinji ili na vlastitih ledjih.

Neslašicu vode ocutili su isti gradjani glavnoga (!) i slavnoga (!!) grada Poreča, za koje bi se držalo, da bi morali biti bar vodom dobro obskrbljeni. Ali porečka gospoda nepobrinuše se za zdravu i pitku vodu ni za sebe, a još maje za one nesretne suobćinare, koji stanuju na selu. Porečki gradjani, koji neimaju svojih cisterna, moraju piti vodu iz kaljuže ili kala što se nalazi izvan grada i u koj se stiče blatna voda iz smradnih cesta i ulica. Ali i takove im je vode nestalo, te je načelnik morao zamoliti vojnu upravu u Puli, da joj od tamo pošalju na carskom brodu pitke vode.

Nije teško pogoditi, kako je našemu nevoljnomu narodu u onoj občini, koji se nalazi izvan grada, a koji stenje pod petom porečke gospode.

Poput Poreča ostao je bez vode i drugi talijanski grad i to jedan izmedju najvećih — naime Vodnjan. I tamo vozilo se po željeznici iz Pule vodu, jer je nebijaše više ni za ljude ni za blago.

Skoro u svih občinah puljskoga kotara nestalo je vode, te je narod morao iz daleka dovažati ju, da neskapa od žedje on i blago mu.

Još gore prošao je naš narod u izvanjskih občinah porečkoga kotara, osobito u onih občinah, kojim su na čelu talijanska zastupstva. Ona bo nebrinu se ni malo ni za škole, ni za puteve, ni za vode na selu, pošto im je glavni posao potalijančenje našega naroda. I sami talijanski listovi moraju priznati, da je naš puk na vanjščini silno zanemaren. A tko je tomu kriv? Nitko drugi nego li talijanska gospoda, koja se za drugo nebrinu, van za to, kako bi ga za sve vieke u svojih šakah sputana držala.

Kad bi se talijanaške občinske uprave iole brinule za duševni i tjelesni boljak sviju občinara, nebi danas bilo u Istri toliko biede i nevolje i nebi se naš narod morao toliko mučili i ubijati, da dodje do kabla vode. U tom obziru morala bi biti talijanaškim upravam občinah Istre uzorom občinska uprava našeg dičnog Kastva, koja je učinila za svoje občinare u pogledu dobave vode više nego li su učinile sve talijanaške uprave Istre za svoje občinare naše narodnosti. A što bi ona tek učinila, da imade dostatno podpore od viših oblastih, a manje zapriekah!

Talijani proti Talijanom! Prošle nedjelje dovezao je parobrod „Portorose“ izletnike iz Trsta u Izulu, u najčišći talijanski gradić Istre — što se narodnosti tiče. Medju trščanski izletnici bijaše i radnikah iz blažene Italije, kojih imade sada u Trstu na hiljade. Kad su se izletnici vraćali iz grada na parobrod, sliedila je četa izulanskih gradjana trojicu talijanskih radnika sve do parobroda. Tuj se oboriše na jednoga od tih radnika, udarajuć po njemu kao po živini. On jedva uteče pod palubu a progoniteli njegovi za njim, gdje ga stadoše na novo lemati. Odatle protjerani, skupiše se na mulu, odakle ga pozivaše van iz parobroda sa „porchi de Italiani“.

Izulanci se umiriše jedva na posredovanje kapetana parobroda, koji je stupio na most, što no spajaše mul sa parobrodom zapriečiv ponovnu navalu na „regnicole“, t. j. Talijane iz kraljevine.

Trščanske židovsko-irredentske novine snebivaju se od čuda i srama radi navale na „Talijansku braću“ od strane izulanskih Talijana.

Oni će se stalno malo obazirati na psovke i pogrde trščanskih židova i irredentaša, jer, jedno, što nemare za njihove psovke, a drugo što znadu najbolje sami, koliko su im „regnicoli“ pogibeljni na kopnu i na moru, otimljuć im svuda komadić kruha.

Izulanski Talijani nisu stalno navalili na radnike iz Italije bez ikakva razloga. Oni su bo poznati kao najmirniji i najradeniji talijanski gradjani Istre. Njim su dakle morali nanesti težke uvriede „talijanska im braća“ prije nego li su na njih navalili. Ali o tomu šute mudro spomenuti listovi. Oni će radje i laglje pogrditi i opsovati i rodjenoga brata, nego li budi koga „regnicola“.

U ostalom moglo je igrati kod tog sukoba ulogu i pitanje kruha, jer je u

naše strane navrvilo toliko radnika iz gladne Italije, da je domaćim radnikom težko doći do zalogaja kruha. Bilo što mu drago, nama nije žao ovdje ustanoviti, da se je taj sukob dogodio između samih Talijana.

Talijanski nadzornik — za austrijske škole! Javili smo u predzadnjem broju, da je bio u našem Primorju bivši ministar kraljevine Italije i sadašnji predsjednik zloglasne družbe „Dante Alighieri", senator Pasquale Villari. Iz Primorja pošao je na Rieku, a odatle u družtvu s nekim Bachichem u Dalmaciju, gdje da je pregledavao i nadzirao talijanske škole, koje tamo ustraja „Lega Nazionale". Iz Dalmacije vratio se je opet na Rieku, gdje je obašao sa gradskim načelnikom i sa učiteljstvom tamošnje gradske škole. Prisustvovao je i predavanju te se je o napredku vrlo povoljno izrazio.

Za njegovog boravka u Istri bijahu na žalost talijanske pučke škole zatvorene, jer bi je bio inače stalno posjetio, da vidi i čuje napredak školske djece pak da izvesti talijansku vladu u tom, kako se u Istri pripravlja i našu djecu za majku Italiju. O tom bi se bio osobito osvjedočio u „Leginih" školah u Kolombanu, u Zrenju, u Humu, Labinčih, Vabrigi itd., gdje se na stotine naše djećice otuđjuju našemu narodu i pripravlja za „veliku idejú jedinstvá". „Novi" nadzornik za talijanske škole Istre, Dalmacije Rieke itd. (valjda i Trsta i Goričke. Op. slag.) ponio je stalno najbolje utiske sobom u Italiju, te će svoju vladu radostno izviestiti o napredku u talijanskih školah u naših pokrajinah.

Pošto živimo u najtiesnijem savezničtvu i prijateljstvu sa Italijom i pošto je g. Villari za sada bez službe, stavljamo našim visokim krugovom predlog, da dokine sve zemaljske nadzornike za talijanske pučke i srednje škole naših pokrajinah i da imenuje generalnim nadzornikom bivšeg ministra Villari-a, koji će taj častni posao jeftinije a možda i badava obavljati. Tako će se prištedit 15 do 20 hiljada forinta a g. senator Villari kretati će se slobodnije u talijanskih školah naših pokrajinah, jer će imati i službeni značaj!

U Zadru je ciela četa talijanaških bezposlica na mrtvo ime izlemala naša tri čovjeka: novinara Kisića, književnika Katalinića-Jeretova i knjižara Šarića. Toga je već bilo i prije, ali ovo je već strašno i tu već nema šale. A ne bi čovjeku bilo toliko ni žao, da su to bili Talijani, koji su Hrvate izlemali, — nego su to bili potalijančenici! Ta jedan se od njih zove Stipanović! Ne vidi li se po tom, kako zlo rade oni, koji dopuštaju, da se hrvatska djeca odgajaju u nemaru za svoj jezik i za svoj narod! A to čine i mnogi Hrvati. Koliko ima i u Zagrebu dalmatinskih Hrvata, koji nikad ne progovore hrvatske rieči, nego bez prestanka medju sobom „koza ti vol" govore! A kako je tek u Dalmaciji! Tim se i tako se sve po malo utire put talijanskomu jeziku, talijanskomu čitanju, a onda i talijanskoj misli. U ostalom već je zadnji čas, da se oblasti iz Zadra premjeste u Split, pa da Split bude glavni grad Dalmacije. „Dom".

Razni prinosi.

Podružnici družbe sv. Cirila i Metoda u Puli darovao je g. Fran Glaser, posjednik u Puli K 2. Hvala!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru priposlao gosp. Tomažin Josip iz Ljubljane K 2·69 kao prispevek od „Lloydove slovenske družbe v Ljubljani". Hvala — pa le naprej tako!

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. J. G. Hvala i preporučamo se za buduće. Živili!

Objava.

P. n. gg. članovi Bratovšćine hrv. ljudi u Istri pozivlju se ovime na redovitu

glavnu skupštinu,

koja će se obdržavati u „Narodnom domu" u Kastvu u četvrtak dne 16. oktobra o. g. u tri sata poslie podne sa navadnim dnevnim redom.

Odbor Bratovšćine hrv. ljudi u Istri.

Kastav, 30. septembra 1902.

Predsjednik: **Mije Laginja.**

Več

VINSKIH SODOV

od 16 hl. do 40 hl. velikih

prodaja po nizki ceni

Louis Praschnikerjevo oskerbništvo,

Kamnik (Stein) — Kranjsko.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrte, osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina cieua.

J. Stjepušin u Sisku.

Najbolje tamburе izrađuje i prodaje

Bisernice po for. 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, 4.—, itd.
Brač I. II. III. IV. po for. 4.—, 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, itd.
Bugarije I. po for. 3.50, 4.—, 4.50, 6.—, itd.
Bugarije II. po for. 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, itd.
Berde po for. 30.—, 36.—, 38.—, 38.—, 40.—, itd.
Samice po for. —70, 1.—, 2.50, 3.—, 3.50, itd.
Dangube po for. 2.—, 2.50, 3.—, 3.50, 3.—, itd.
Primadice po 2. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, itd.

Odlikovana god. 1900. na svjetskoj izložbi u Parizu i g. 1896. na milenijskoj izložbi u Budimpešti.

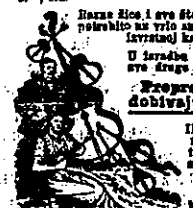

Razne žice i sve što je u tamburici potrebito na vrlo snižene ciene u izvrstnoj kakvoći.

U izradbe se primaju i sve druge vrst. glasbila.

Preprodavaoci dobivaju popust.

Ilustrovane slovnike boljih tambura šaljem svakomu franko i badava.

Umotrivo se tamo diživa pakuje.

Blag. gosp.

GABRIJEL PICCOLI,

lekar,

dvorni zalagnik M. svet. papeža

v Ljubljani.

Potrjujem sprejem steklenic Vaše tinkture za želodec, katero moram najtopleje vsakomur priporočati, k ji rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izborno učinkujoče zdravilo služila pri želodčnih in črevesnih boleznih.

Kranj, 13. maja 1897.

Miroslav Leitner c. kr. davčni blagajnik.

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želodec sem rešen skoro dve leti trajnjoče želodčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.

Strassoldo (Primorsko) 6. marca 1898.

Karol grof Strassoldo.

1

Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 vin. steklenica.

ZAHVALA.

Za izraze sočutja ob kratki bolezni in prezgodnji smrti naše drage

BOŽENE,

za poklonjeno cvetje in obilno udeležbo pri nje pogrebu, zahvaljuje se najsrčneje

žalujoča rodbina

Slavoja Jenko.

PODGRAD, 27. septembra 1902.

Marko Zović

krojački majstor

u PAZINU (u kući gdje se nalazi ljekarna k. sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade također gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Harzmil,

podružnica stolarske zatvore u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

RODOLJUBI!

kupujte samo Ciriło-Metodijske žigice!

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne, ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prisemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

L. Malitzky

urar i srebrnar.

Via Sergia 65. **POLA** Via Sergia 65.

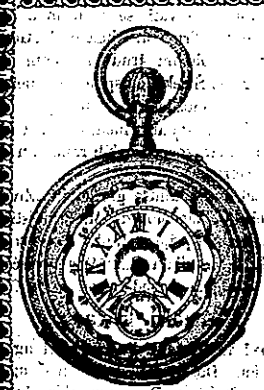

preporuča

Omega, Longines, Schafhaus ura za žep u zlatu, srebru i metalu koje su najtočalje ure-kazalice,

dalje ura-budilica, **Junghans'**, sobnih satova raznih kovinah vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari, n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (birme).

Broj 69. Pula, u četvrtak dne 9. listopada 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 247.249.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani, neliepeni, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake za godinu ili K 6·— odn. K 3·— na pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stražuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 l., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i drug« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate. Ru i

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Irredenta na djelu!

Nepišemo ovo, da koga tužimo ili klevećemo, jer nam nije do tužbah ni do klevetah; hoćemo samo ustanoviti činjenice, koje moraju biti poznate onim, kojih je dužnost bditi nad cielokupnosti monarhije, ali koji sve to mirno gledaju i šute, gubeći upliv i ugled u inozemstvu, a pouzdanje i vjeru doma.

Posliednje doba razmahala se irredenta u Italiji i u naših južnih pokrajina kao nikad do sada. Neznamo na što to sluti; nipošto na dobro. Pošto se tuj radi pako i o našoj koži, o našem narodnom obstanku, naša je novinarska dužnost upozoriti na pogibelj predstavnike našega naroda, kojim nisu poznati „visoki ciljevi" izvanjske politike naše monarhije i koji nisu dužni imati nikakvih obzira radi tih tobožnjih ciljeva. Nas će uputiti po običaju u te ciljeve kad im stupi voda do grla i kad im se bude opet pozivati na vjernost i odanost našega naroda, koji će im tada biti u ovih naših pokrajinah jedin „pouzdan i zanesljiv".

Predjimo na činjenice.

Povodom godišnjice ulaza talijanske vojske u Rim dne 20. septembra o. g. obdržavali su tamo bjegunci i bezkućnici iz Austro-Ugarske, ponajviše iz Istre, Trsta, Goričke, Dalmacije i Tirola, skupštinu, da proslave taj povjestnički dogodjaj. U Rimu bivaju na taj dan izvješene zastave na javnih i privatnih palačah, na poslaničtvih, konzulatih tudjih država itd. Poslaničtvo Austro-Ugarske — neizvjesi nikad na taj dan svoje zastave, na što se nisu do ljetos irredentisti nimalo osvrtali. Poslaničtvo Austro-Ugarske postupa tako valjda iz bojazni, da nebude njegova zastava pogrdjena ili iz obzira napram sv. stolici, kojoj nemože biti mila svečanost. Ove godine poslo su irredentisti pod stan austrijskoga poslanika, te su tuj bučili i vikali proti Austriji.

Na sastanku irredentista bijaše takodjer blagoslovljena zastava družtva „Istria", kojemu je svrha raditi o odcieplenju našega Primorja od Austrije i pripojenju k Italiji. Kod posvete bijahu zastupana sva irredentiska družtva Rima. Nešto prije svečanosti zaplienila je oblast proglase, što ih je za onu priliku izdao „tršćansko-istarski odbor". Ti proglasi jesu tako oštri i žestoki, da je austrijski poslanik odlučno zahtjevao od talijanske vlade, da ih zaplieni. U njima se pozivlje ciela Italija, da pomogne borbu za misao talijansku u Istri i Trstu, a nadodano je: „Za Dalmaciju pozvati će nas brzo rodoljubi Mletaka, jer je Dalmacija bila mletačka i prvi su pozvani Mletci, da progovore". U proglasih napada se žestoko na „Hrvate barbare".

Tih proglasa, da je tiskano 300.000 dočim ih je rimska oblast zaplienila jedva dvie- tri stotine. Proglas završuje pretnjom starih Carbonara svakomu, koji u Italiji nepozna svoju majku.

U škupštini govorio je poslie blagoslovljenja zastave dvie debele ure neki Tarini, udarajuć drzovito na Hrvate, „Ščave" i na Austrijo.

Naša mudra i oprezna diplomacija kazati će na ove pojave, da su to otročarije ili izlievi mladih, neizkusnih i ugrijanih glava. Dobro, nek se samo tim tješe!

Hajdmo dalje.

Koncem prošloga mjeseca držalo je irredentsko družtvo „Dante Alighieri" u Sieni svoju godišnju glavnu skupštinu. Svrha ovoga družtva poznata je dovoljno svakomu, koji hoće da čuje i vidi. Na skupštini nisu vodili glavnu rieč ni mladići ni ugrijane glave, već zrieli muževi, senatori, zastupnici, profesori, odvjetnici, visoki častnici itd. Službeno prisustvovao je skupštini odaslanik talijanske vlade, državni podtajnik Baccelli. On je pozdravio skupštinare u ime vlade oduševljeno i zagovorio, obećav im vladinu podporu. Sam kralj Viktor Emanuel dao je skupštinarom izraziti svoje priznanje. Da stvar nepade odviše u oči, brzojavilo se skupštinarom, ne izravno iz Racconigi, gdje je kralj boravio, već su dali preko rimskog prefekta pročitati kraljev brzojav. Razumije se samo po sebi, da je taj rodoljubni čin mladoga kralja izazvao medju skupštinari veliko oduševljenje. Tim je kralj pružio jasan dokaz, da se i na dvoru priznaje važnost irredentskoga družtva i da ga podupiru i u najvišjih krugovih.

Najvažnija točka dnevnoga reda te skupštine bijaše govor ili izvješće predsjednika, senatora i bivšega ministra bogoštovlja i nastave, profesora Villari-a. On je nedavno proputovao — kako smo onomadne javili — naše južne pokrajine, da razvidi stanje Talijanah u tih pokrajinah i da o tom izvjesti skupštinare.

U svojem govoru naglasio je predsjednik, da je nastalo vrieme, kad se ima malo govoriti a više raditi. Dohodci družtva — reče — rastu neprestano. Družtvene podružnice — kojih ima 124 sa 16.000 članova — dopriniele su u družtvenu blagajnu 88.000 lira.

Obzirom na svoje najnovije putovanje, reče Villari, da imadu Trentinci proti sebi Niemce sa velikom njihovom kulturom. Talijani Istre, Trsta i Gorice imadu proti sebi Slavene, pune narodne samosviesti. Na Rieci brane Madjari Talijane proti Hrvatom, podižuć uz to madjarske škole. Najteži je položaj Talijanah u Dalmaciji.

Što se tiče borbe Talijana sa Slaveni na jadranskom moru govorio je Villari najprije obćenito — pak je dodao: nakon što je Austrija morala napustiti Lombardiju i pošto je zaposjela Bosnu — Hercegovinu, počela si je krčiti put misao, da bi mogla Austrija postati slavenska država. Od tada počeli su Hrvati gojiti nadu, da će stvoriti veliku Hrvatsku, te se spustiše u žestoku borbu proti Talijanom.

Slavenska propaganda djeluje čak u vidimskoj pokrajini, gdje živi kakvih 30.000 Slavena. A neki se onda čude, da Talijani prave propagandu za svoj jezik! Ali ta borba ne vodi se samo radi jezika, nego i radi gospodarskih interesa. Talijani žive po gradovih, Slaveni po selih, koji su većinom u vlastničtvu Talijana. U Trstu i Istri opire se talijanska civilizacija još pobjedonosno Slavenom, koji neprestano navaljuju, puni vjere u sami sebe i u svoju željenu budućnost, ali asimilacijonoj snagi talijanstva u istinu nema pora. Hrvati i Slovenci, koji dolaze u Trst, Kopar i Pulu, ne samo da postaju Talijani, nego si prisvajaju i sve njihove težnje.

Težka briga mori Villaria zbog Dalmacije. Talijanski jezik, koji je doduše jezik jadranskoga mora, u velikoj je pogibelji. Zadar je jedini, koji se još pobjedonosno opire. U Šibeniku, Spljetu, Trogiru, na otocih, Talijani su u pogibelji, da će ih Slaveni potisnuti u more. Dalmacija ima još jednoga jedinoga talij. zastupnika u bečkom saboru (nema ni jednoga, g. Villari! Ur.), a u pokrajinskomu ih ima samo 6. Hrvati su u velikomi broju navalili u gradove, gdje biju boj s Talijani.

Ali umjereni i prosvietljeni Slaveni, nastavio je Villari, sami priznavaju, da za utvrdjenje vlastite narodne prosvjete trebaju poznanje talij. jezika i literature i da bi uništenje talij. jezika u onih krajevih bilo zlo ne samo za Talijane, nego i za Slavene. Najmudriji od njih pače iznosili su predloge glede sporazuma, da se, uzpostave odnošaji prijateljskog susjedstva kakvi su postojali kroz stoljeća. Ali uvjeti za takov sporazum težki su sami po sebi, još su teži usljed medjusobnog nepovjerenja i biesa, kojim redovno radja borba.

Jedino sredstvo — zaključio je Villari — jest, da si Talijani, ako ne će da pro-

---

P O D L I S T A K.

Pogibija[1] cara Maksimilijana u Mexiku.[2]

Ove se godine ravno navršilo trideset i pet godina, što je u meksikanskom gradu Queretaru ustrieljen brat našega uzvišenoga vladara, nadvojvoda, a po tom car mexički, Maximilijan. Premda imade još dosta mnogo svjedoka onoga tužnoga dogodjaja na životu, ipak držimo, da će zgodno biti, ako čitavu tragediju, a poglavito posljednji akt, naime sam queretarski zlokobni dan, našim čitateljima potanje prikažemo. U tom će nas voditi memoiri princa Feliksa Salm-Salma, prvoga adjutanta Maksimilijanova, te još neki savremeni vjerodostojni zapisi.

Mexiko obreo je i pokorio godine 1521. Španjolac Fernando Cortez, pa tako je od toga vremena ta velika zemlja postala vlastničtvo krune španjolske. No godine 1812., kad su Evropom bjesnili napoleonski ratovi, podiže tude Kreol Iturbide ustanak, te proglasi Mexiko slobodnom i nezavisnom konstitucionalnom carevinom, ponudivši krunu jednom španjolskom princu. Ali Španija zabaci tu ponudu, na što mexički kongres proglasi Iturbida carem pod imenom Augustina I. (1821.), dok druga jedna stranka, vodjena generalom Antonijem Lopezom de Santa Anna, proglasi g. 1823. u Vera Cruzu republiku. Iturbide morade brzo popustiti, te, odrekavši se priestolja, ode u Italiju. Medjutim već g. 1824. povrati se opet natrag, ne bi li se dočepao vlasti, no bude uhvaćen i 19. jula ustrieljen. Od toga vremena datira obstanak republike mexičke, u kojoj su i poslie toga jednako bjesnili krvavi i zatorni gradjanski ratovi, tako da je god. 1824. do god. 1855. u svemu se izmienilo trideset i šest predsjednika! Konačno udje u glavni grad dne 11. lipnja 1861. kao predsjednik republike Benito Juarez, koga doskora priznade sva zemlja i većina ostalih država. Pošto je novi predsjednik nemilo stao tjerati sve, što je bilo klerikalno, utekoše se klerikalci Napoleonu III., nagovarajući ga na vojnu u Mexiku, koja da će mu za cielo dobro i lako uspjeti. Napoleon konačno prihvati tu osnovu, ali se još sdruži u savez s Englezkom i Španijom (31. listopada g. 1861.), tobože na zajedničku zaštitu interesa njihovih podanika u bunama ugroženom Mexiku. U ratu, čto je sada nastao, i u kojem su djelovali izključivo Francezi, jer se Englezka i Španija brzo povukla natrag, pobiedi francezko orudje: dne 10. lipnja g. 1863. udje u Mexiko general Forey. Po napoleonovoj želji bude sada uzpostavljeno carstvo, a austrijski nadvojvoda Maksimilijan dne 11. juna 1863. izabran carem mexičkim. Nakon dugoga oklievanja konačno prihvati dne 10. aprila 1864. nadvojvoda ponudjenu mu krunu. Na „Novari" odplovi put Amerike, dne 27. svibnja se izkrca u Veracruzu, a 12. lipnja udje uz veselo klicanje naroda u glavni grad.

Brzo se pokazalo, da su sumnje Maksimilijanove prije polazka bile opravdane. Tek pola zemlje pristajalo je uza nj, dok je druga polovica čvrsto stajala uz republikanca Juareza. Novi se car jedino mogao upirati na francezku vojsku, kojoj je zapovjedao general Bazaine, dok svojih četa imao je tek oko 8000 momaka. U brzo se zavadi i s nepouzdanim klerikalcima, koji su htjeli, da se za nemira oteta dobra povrate crkvama i manastirima, a katolicizam kao jedina priznata vjera proglasi. Pošto car tome nije mogao zadovoljiti, pobune se oni protiv njega, na čelu im nadbiskup Sabastida. U to se stade uplitati i Unija u mexičko pitanje, zahtievajući od Napoleona, da vojsku svoju povuče iz Meksika, što je dašto, značilo propast carevu. Napoleon popusti, pa tako Francezi ostaviše Mexiko 16. ožujka 1866., no Maksimilijan, i ako bez nade u uspjeh, ipak junački ustraje na svom mjestu uz prijatelje svoje, ma stojalo ga života. Dakako, to se i brzo dogodilo. Po odlazku francezke vojske, podigne republikanska stranka sa svuju strana glave. Njezin general Diaz zauzme grad Oaxaku, osvoji Pueblu i padne pod Mexiko, koji je branio carev general Marquez. Sa sjevera opet kretao je protiv carstvu, koje je u travnju g. 1866. obuhvatalo samo tri grada: Mexiko, Queretaro i Veracruz, general Esco-

[1]) Smrt. Op. ured. „N. Sl."

[2]) Ovaj podlistak donesoše „Nar. Novine". Op. ured.

panu, osnivaju nove škole. Ove neka dokazuju životnu snagu Talijana.

Govoreći o Zadru, pohvalio je Villari tamošnje Talijane, rekavši, da je 14.000 stanovnika, što ih imu Zadar, dalo prošle god. 26.000 K za „Lega Nazionale".

Govor predsjednika popraćen bijaše od skupštinara burnim odobravanjem i pljeskom.

Na ovoj skupštini izpostavilo se je prvi put jasno i nepobitno, da su uzanj svi slojevi talijanskoga pučanstva, od kralja, ministra, generala — sve do posliednjeg gradjana, da je s njim sva službena Italija i da mu je glavni djelokrug u naših južnih pokrajinah. Talijanski kralj sa svojom vladom ne samo da tajno i javno podupire to družtvo, već on odobrava takodjer s tim djelovanje istoga u rečenih pokrajinah, odobrava dakle uplitanje svojih podanika u nutarnje poslove tudje države — pa bila ta i njegova saveznica.

Za pokojnoga talijanskoga ministra-predsjednika Crispi-a kažu, da je odpuštao iz službe činovnike, članove irredentskih družtava, a danas im mogu biti članovi i dobročinitelji ministri, senatori — i kraljevi!!.

Sreća da za to nezna naša mudra, oprezna i obzirna diplomacija!

Iz osorske občine.

U glasilu tršćanskih židova od dne 26. pr. mj. nalazimo vrlo zanimiv dopis iz Osora, koji nam predočuje u pravom svietlu djelovanje i poslovanje tamošnjeg občinskog zastupstva, napose občinskog liečnika dr. Depangher-Manzini-a. Odnošaji izmedju liečnika i bivšeg načelnika Salate jesu tako napeti, i neprijateljski, da si gorih pomisliti nemožemo.

Stalni, da ćemo zadovoljiti našim čitateljem, osobito onim kvarnerskih otoka, priobćujemo taj dopis u hrvatskom prevodu u cielosti: Taj glasi

Iz Osora, 25. septembra.

Občinsko zastupstvo. Ponedjeljak obdržavalo se redovitu občinsku sjednicu. Obzirom na zapisnik posliednje sjednice požalio je savjetnik Jakov Salata, što se je zapisnik promjenilo, pošto bijaše uzet prepis radi jednog utoka na zemaljski odbor. Pošto bijahu unj uvrštena tobožnja opravdanja dra. Depangher-Manzini-a, govornik zahtjeva, da budu unj uvršteni takodjer odgovori, i to njegov i zastupnika Malabotticha. To se je i dogodilo nakon obširne razprave.

Savjetnik Salata interpelira zatim načelnika radi jednog izvještaja občinskog načelnika dr. Depanghera, koji pripisuje govorniku i zastupniku Malabotichu posebnu nakanu, da ga unište, da ga prijave, te ih obtužuje, da su se pripravili već prije nego li je on došao u občinu, da mu izkopaju jamu. Obzirom na ove klevetne uvriede, interpelant pita kako li je načelnik štitio čast občinskog zastupstva, da li su pruženi dokazi obtužbe i da li je načelnik pripravan u pomanjkanju dokazah disciplinarno postupati proti liečniku.

Načelnik D. A. Zorovich pozove dra. Depanghera, da opozove uvriede, kojih klevetničku težinu on priznaje. Dr. Depanghier se brani predloživ prepis pisma, upravljena mjeseca julija 1900. jednomu suobćinaru u Trst, u kojem stoji i pošto je dr. Depangher uzkomešao (messo in confusion) občinu Plomin, dolazi amo, da nas ovdje uzkomeša.

Zastupnik Malabotich dvoji o autentičnosti onog pisma, za koje nemože znati, kako je došlo u ruke dra. Depanghera, mjesto u ruke naslovljenika, koji tog pisma nije nikada primio. Opaža, da u nijednom slučaju oni izrazi neopravdavaju klevetah, dobačenih od liečnika niti dokazuju zlu volju proti njemu, već jedino neku rodoljubnu slutnju žalibože utemeljenu.

Savjetnik Salata izreče podulji govor, izjaviv, da će se ograničiti od tolikih činjenica samo na nekoje, kojimi bi mogao lahko uništiti prazne rieči, napisane od dra. Depanghera. Da ga je hilo upropastiti, kako tvrdi liečnik, govornik je mogao u svoje vrieme zapriečiti njegovo imenovanje, **ovršeno nezakonito**, bez otvorenja natječaja i bez glasova občinskog zastupstva. Pošto nije toga učinio, bio je naprama liečniku izvanredno ustrpljiv i dugotrpan, što mu on danas liepo naplaćuje! „Kad bi bio hotio suditi djelovanje liečnikovo te podignuti proti njemu tužbe, nebi mu bilo uzmanjkalo povoda. — Spominje nekoje činjenice sa svjedočanstvi, o kojih hoće milosrdno šutiti; govornik i prijatelji mu podnašali su sve andjeoskom ustrpljivošću i obziri".

Izazvani, govore, nu nipošto iz zlobe, ne da se brane, jer toga netrebaju, već da štite probitke občinarah, da otvore oči prostodušnim, koji će morati konačno da plaću za bivšimi liečnici, koji su činili svoju dužnost radje nego li da stvaraju metež u občini tim, što se diže brata proti bratu. „Da su htjeli vršiti službu javnih tužitelja, liečnik bi bio valjda sa bolešću izkusio **strogosti zdravstvenog zakona i kaznenog zakonika**".

Nadali su se, da će se poboljšati: napram njegovom izazivanju i njegovom hvastanju štitili su bez obzira občinska prava občinarah, napose siromaha, a da postignu to, da bi liečnička pomoć u čitavoj mjestnoj občini odgovarala zakonu, poštenju, žrtvam občinske blagajne i pridajam, ostavljenim od bivših liečnika. Savjetnik Salata zaključi zahtjevajuć, da se njegove izjave doslovno uvrsti u zapisnik.

Liečnik dr. Depanger izjavi samo želju, da bi se prešlo na razpravu ostalih točaka dnevnoga reda. Tim je taj dogodjaj zaključen.

Pošto bijahu razpravljena razna upravna pitanja, nekoji zastupnici iz Nerezina, medju kojimi dr. Depangher-Manzini — predlaže jednu interpelaciju obtužujuć savjetnika Salatu, da je predložio i uspio kao načelnik sa imenovanjem od strane kotarskog poglavarstva jednog poljskog čuvara u osobi jednog Osorauina proti šestorici natjecatelja iz Nerezinah — pošto je zatajio uvjete u razpisu natječaja i buduć je nepravedno preporučio svoga šticenika.

Savjetnik Salata, davši si donesti po tajniku službene spise o tom pitanju, čini ih pročitati od načelnika D. A. Zorovicha: proizlazi iz spisa, da su sve obtužbe navedene u interpelaciji krive. Interpelanti izjave skrušeno, da će sve opozvati, te bi htjeli, naročito dr. Depangher, da se to ni nespominje u zapisniku. Savjetnik Salata zahtjeva pako, da se uvrsti u zapisnik koli upit toli njegovo opravdanje — što se i dogodi.

Zaključeno bijaše još te, da se pospješi službene korake radi diobe občinskih dobara u Nerezinah, a zatim bijahu riešeni predmeti manje važnosti.

Zatim zaključiše sjednicu, kojoj je prisustvovalo neobično mnogobrojno občinstvo.

(U viernom prevodu donesosmo eto tečaj spomenute sjednice, u kojoj je palo tako težkih obtužba proti občinskomu liečniku u Osoru, dru. Depangher-Manzini-u, da će on valjda drugim putem tražiti od savjetnika Salate zadovoljštinu, ako neće, da ostane na njemu crna ljaga, da nije došao u sukob sa zdravstvenim i kaznenim zakonom jedino iz milosrdja savjetnika Salate i njegovih prijatelja. Tamošnje naše prijatelje molimo, da nas pobliže obavieste o tom gospodskom komešanju u Osoru. Op. ured).

Franina i Jurina.

Fr. Kukuma se tuži va tršćansken abreiće, da im ih je g. kapelan povedal.

Jur. Dobro njim stoji, ča misle lovranski poprdili, da moru sakemu va postol tanečit.

Fr. Ča češ nebore, oni ti imaju zajičini kako i naša Rume rep.

Jur. Će njim se benj malo po malo skratit.

* * *

Fr. Znaš Jurino kako su lovranski poprdili prekrstili našu starinsku Medveju?

Jur. Ki vranić bi ugonil ča su oni spleli!

Fr. To ti je nebore čisto talijanska Medea.

Jur. Ala da se je stal zgroba staremu Mikule, ma bi belo gledal spod očali čaj' ta vražja Medea.

Fr. Varamente negredu va glavu ni staremu Toniću te poprdilske nemotarije.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Previšnji imendan. U subotu proslavljen je običajnim svečanim načinom imendan našeg premilostivog cara i kralja Frana Josipa I. diljem ciele monarhije. U većih gradovih služene su svečane sv. mise u prisustvu poglavicah crkvenih, svietskih i vojničkih oblasti. Svuda dizaše se molitve k priestolju božjem za dragocieni život slavnoga vladara.

Premještenje. Komesar na c. kr. kotarskom poglavarstvu u Puli, g. Otto Schneider, premješten je na c. k. namjestničtvo u Trstu. Ako smo dobro obaviešteni, pridieljen je u Trstu školskomu odielu.

Kako se kod nas poštuju ugovori? Naša ratna mornarica ima ugovor sa tršćanskim brodograditeljskim družtvom „Stabilimento tecnico triestino", po kojem pri gradnji ratnih brodova nesmije upotriebljavati radnikah tudjih država. Sada se tamo gradi oklopnjača od 10.600 tona. Kod nje radi jedan jedini tehnik iz Trsta po imenu Danielli, i jedan jedini iz Pule po imenu Gorup. Svi su ostali talijanski državljani. Sada je nadošao još jedan Prus. Kad se je sklapala pogodba za gradnju oklopnjače, ravnateljstvo zavoda primilo je množinu nacrta, nu svi su bili heliogravurom izradjeni, kako nebi mogli biti reproducirani. Inžinir Kellner naprotiv, koji danas putuje od zabave, učinio je, da mu ratna mornarica posudi originalne nacrte na platnu, a uz to dao je, da mu tajno izrade još druge originale na platnu preporučujući najveću tajnu, te stavljajući se tako sasvim na diskreciju onih, kojim je radnju naručio. Izmedju tih je i neki Diminich osudjen nedavno radi špijunstva. Pomoću tih novih originala mogle su se po miloj volji reproducirati heliogravure. Pa kao da to sve nije dosta. Kellner je iznio sve osnove nove oklopnjače i posudio ih svom prijatelju slikaru Kinteru, koji je u svoje vrieme izložio jednu sliku što no predstavlja istu oklopnjaču podpuno bojno oboružanu.

Kako se taj zavod drži gornjeg ugovora pokazuje nam činjenica, da je ovih dana odpustio iz posla 30 Tršćana. Reklo im se je, da su za to odpušćeni, što neima dosta posla, a u istinu ostalo je na radnji još 50 tudjinaca.

Evo do koga stepena dopiru talijanaški renegati; kako oni svagdje, dapače drzovito pripomažu svoje ljude. Mi pako — u svojoj zemlji i med svojim narodom

Nastavak u prilogu.

---

bedo s 30.000 vojske. Maksimilijan se učvrsti u Queretaru. Escobeto ga podsjedne. Kad je podsjednutima ponestalo hrane, odluči Maksimilijan, provaliti iz grada, sebi put prokrčiti do Verakruza; ali u taj ga čas izdade za veću svotu gotova novca njegov pukovnik Miguel Lupez, tako, da provala nije uspjela, već se car i njegova vojska morali predati generalu Escobedu (15. svibnja g. 1867.). Juarez, sada neograničeni gospodar Mexika, stavi Maksimilijana pred ratni sud, koji njega i još dva njegova generala, Miramona i Mejiu, radi „izdaje domovine" odsudi na smrt. Badava su se upinjale za cara gotovo sve evropske države, pa i sama Unija na molbu cara i kralja Franje Josipa I. Predsjednik Juarez potvrdi osudu, a imalá se izvršiti dne 19. lipnja 1867. u Queretaru. A sada da se nešto potanje bavimo oko posliednjih časova carevih.

Car se rečenoga dana ustao već u pola tri u jutro, te se vrlo pomno uze oblačiti. On uze kratak taman kaput, crne hlače i prsluk, te malen šešir od sukna. Oko 4 sata došao je otac Seria, koji je već dan prije cara izpovjedio i pričestio, a na to bude odsluženа misa kod jednoga improviziranoga oltara. Poslie mise sastade se car s dr. Baschom, po kojemu izruči brojne pozdrave svojim prijateljima, a na to oko 6 sati uze zajutrak. Puk je u gradu vrlo uzbudjen bio, a isto tako i republikanska vojska, što je generala Escobeta veoma uplašilo, te prinukalo, da je odredio čas careve smrti za čitav sat ranije.

Točno u 6 sati stiže republikanski častnik u boravište carevo, da ga odvede na stratište. Još prije, nego li je taj i rieč prozborio, reče Maksimilijan: „Ja sam spreman" te izidje iz svoje ćelije, gdje su ga okružile jaučući i plaćući njegove sluge. On im reče: „Smirite se, ta vidite da sam ja; božja je volja da moram umrieti, pa tako ne možemo ništa protiv tomu učiniti." Po tom ode car do ćelije obaju svojih generala i supatnika, pa im progovori: „Jeste li gotovi, gospodo moja? Ja već jesam." Miramon i Mejia izadjoše, na što ih car ogrli. Na to se sva trojica složno spuste niz stepenice s carem na ćelu. Kad ostaviše samostan, gdje su bili zatvoreni, te stupiše na ulicu, uzdahne Maksimilijan i težko reče: „O kako je krasno jutro! Uvjek sam si želio da na taki dan umrem." Po tom je ušao s ocem Soriom u odredjena za nj kola, fijaker br. 10, jer republikanska mu vlada nipošto ne htjede dati čestita kola na razpolaganje u znak „jednakosti". Miramon udje u fijaker br. 16, a Mejia u fijaker br. 13, na što se tužna povorka krenu. Pred kolima marširala je ćela „supremos Poderes", okružavali su ih „Cazadores de Galeano", a konačno stupaše bataljon „Nuova Leon", koja je imala da izvrši eksekuciju. Premda je čitava stvar sat prije udešena, ipak su sve ulice bile pune ljudstva. Svak je s poćitanjem pozdravljao cara, a žene su glasno naricale. Car se je uz svoj neodoljivi smiešak zahvaljivao, a možda se i sjetio, kako su ga u Queretaru primili prije četiri godine. Koji kontrast! Medjutim se puk mirno vladao, ne imajući dovoljno kuraže, da izvede kakvu demonstraciju; tek amo tamo sasuli su neki gradjani svu silu kletva vojnicima u oči. (Dalje sliedi.)

ne možemo već da jednom uvidimo, da će patriotski raditi samo onaj, koji bude u svakom pogledu podupirao samo naše ljude.

Iz Pomera pišu nam, da je školsko pitanje riešeno onako, kako smo mi predvidjali u jednom od zadnjih brojeva. Oblast je bila poslala tamo učitelja Z. Medulinca i on je upisao djecu, kako su roditelji htjeli. A na čast Pomercem moramo istaknuti, da su svi osim deligata Matesine upisali djecu u hrvatski odio, dočim je sam Matesina upisao svoje tri kćeri, koje ne znadu niti rieči talijanski, upisao u talijanski odio. To nije bilo pravo..... vrag si ga znao komu: deligat i Martin bili su pozvani u Pulu i čitalo im se lekciju, zašto su dopustili da budu Pomerci pošteni otci, zašto nisu nagovorili ljude, da si djecu otudjuju itd. U kratko.... učitelj je formalnim dekretom imenovan za Medulin, a pomerska škola ostala prazna. Evo do česa vodi ono podlo robstvo prama Talijanom, koji ne traže drugo, nego propast našega puka. Bogme, trebalo bi pitati sior Rossetti-ja, kako je išla ciela ova stvar, koju se prikazuje zlobnobedastom igrom sa pomerskim pukom i s učiteljem; a nadzorniku za hrvatske škole preporučamo da oštro pazi na stanovite činbenike u Puli, koji samo za tim idu, da hrvatskih škola ne bude.

Nacrt za uredjenje Rašo. Ministarstvo poljodjelstva priobćilo je zemaljskomi odboru u Poreču, da će biti usljed izvieštaja zemaljskog tehničkog ureda nacrt za uredjenje doline Raše predložen ponovno na razpravu odboru budućeg mjeseca novembra.

Porečki kotar:

Imenovanje. Upraviteljem c. kr. kotarskog poglavarstva u Poreču bijaše imenovan g. Renner, tajnik c. kr. namjestničtva u Trstu. Kako nam se pripovieda, novi g. upravitelj jest vrstan i saviestan politički činovnik.

Iz Oprtlja nam javljaju da je ministarstvo željeznicah zadovoljilo molbi stanovničtva okolo motovunskih Livadah tim, što je naložilo, da se sagradi skladište za trgovačku robu kod kupelji Sv. Stjepana na novoj željezničkoj pruzi Trst-Poreč.

Gdje su školske oblasti? U našem listu bijaše jurve govora o tom kako u poreznoj občini Sv. Vital — mjestna občina Višnjan privatno poučavanje tamošnju djecu u talijanskom jeziku neki talijanski postolar imenom Crivicich. Proti toj zloporabi školskog zakona bijahu već odavna obaviešćene i političke i školske oblasti — ali jer se radi o pouci u talijanskom jeziku i jer se tim načinom pripravlja našu dječicu za veliku Italiju — svi šute, nitko se nemiče. Naukovni jezik je talijanski, a ta tobožnja školska djeca jesu naša djeca, djeca hrvatskih roditelja onoga mjesta — radi toga je, svim pravo, zbog toga puste oni, kojim je dužnost bditi nad zakonom — neka se zakon krši. Ta to je na korist talijanstva a proti hrvatstvu Istre.

A kako se postupa u sličnih prilikah sa hrvatskimi ili slovenskimi privatnimi učitelji? Strogo po zakonu. Nama je poznato slučaja baš iz onog političkog kotara kadno su naši svećenici — dakle svakako nešto sposobniji valjda od talijanskih postolara — privatno poučavali našu djecu u hrvatskom jeziku i to budava, iz ljubavi do biednog naroda, ali njim bijahu odmah za petami i političke i školske oblasti, te moradoše svoje škole zatvoriti. Talijanaskomu postolaru pako, koji poučaje sam Bog znade kako i za plaću, ali u talijanskom jeziku, neće nitko da prigovori a pritužbe proti njemu — spavaju san pravednih!

Koparski kotar:

Imenovanje učitelja. Zemaljski odbor imenovao je ravnajućeg učitelja trećeg reda na pučkoj školi u Borštu natjecatelja g. Antuna Urbanića, te ravnajućeg učitelja drugog reda na mješovitoj pučkoj školi u Svetvinčenti natjecatelja Klementa Mospa.

Voloski kotar:

Krstić sjedi radje u Voloskom nego li u Trstu. Pod tim naslovom pišu nam iz Voloskog 5. o. mj. Prijatelji zloglasnog izdajice hvale se na puna usta, da je njihov general opet jednom dobio jednu vojsku. On je naime bio odsudjen, da odsjedi više mjeseca tamnice u Trstu. Ali njemu se neda u Trst u tamnicu već hoće, da ostane u Voloskom, gdje je već naučen sjediti. Ovdje da je u tamnici slobodniji, da imade različitih „prijatelja i štovatelja“ kod raznih c. kr. oblasti, te da će tako „ugodnije“ sprovesti one mjesece u ondešnjem sudbenom zatvoru. Radi toga učinio je molbu na zemaljski sud u Trstu, da bi mu dozvolili poći ovdje „va pržun“.

Zemaljski sud u Trstu poslao je Krstićevu molbu polag propisa ovdašnjemu kotarskomu sudu na izvještaj t. j. upitao ga, da li ima štogod proti molbi. Za to su odmah doznali ovdašnji mačići, te si stali od veselja ribati ruke, kličuć: sad smo na konju! I neprevariše se! U Trst pošao je naime odavde odgovor, podpisan od najstarijeg pristava, kao zamjenika odsutnog upravitelja suda i savjetnika g. Perišića, da se neima ništa proti molbi, ili govoreć po domaću: neka se molba uslišai! I tako bi! Odatle veselje i „gloria“ u ovdušnjem mačjem svietu — „zač da te Hrvati čikat“. Ali mi ne čikamo, nego se slažemo s njimi, da: Ki ga šantuli, ga boculai!

Dobro su počeli! Iz Lovrana nam pišu, da je tamošnje novoustrojeno talijansko parobrodarsko družtvo nabavilo dva stara parobroda od poznatog vlastnika parobrodah g. Cesare. Te parobrode da će strukovnjaci pregledati i ako budu za porabu, započeti će rečeno družtvo svoje djelovanje. Očekivali smo, da će tolikom bukom ustrojeno parobrodarsko družtvo baciti u more sjajne i nove parobrode — bar na početku, a kad tamo kupuje eto obrabljene parobrode, kojimi kani konkurirati sa ostalimi parobrodarskimi družtvi na našoj obali.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Moščenicah priredjuje u nedelju dne 12. oktobra u prostorijama „Hrvatske Čitaonice“ svojim članovom zabavu sa pjevanjem, predstavom i deklamacijom. Čisti prihod namjenjen je božićnom drvu, što ga podružnica o Božiću misli prirediti. Ulaznina za gospodu K 1, za gospodje 50 h. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Početak u 7 sati.

Lošinjski kotar:

Iz Dubašnice nam pišu 4. listopada 1902. Prošle nedjelje došao nam u pohode naš presvjetli biskup dr. Anton Mahnić, te se zadržao i drugi dan u ponedeljak. Dočekao ga po običaju g. plovan na početku sela sa svećenstvom, pa g. načelnik s nekojimi zastupnici, g. učitelj, pa djevojke družtva „Srca Isusova“ sa svojom zastavom i mnogobrojni narod. Točno u osam sati ukaže se naš revni i rodoljubni pastir; zvonovi počeli slaviti, mužari gruvali, i pokle mu g. plovan nazdravio dobrodošlicu, uputismo se dugom povorkom u našu liepu prostranu crkvu. Presvietli biskup bio bi pjevao pontifikalnu misu, ali nije mogao, jer je onaj dan podielio kleriku Palčiću iz Novalje sveti red epistole, a na Miholju sv. red evandjelja, čime je našu crkvu vanredno počastio a puk obveselio; zato je veliku misu izpjevao uz podvorbu prečastni dr. Grišković, kanonik-pratioc, dakako u staro-hrvatskom jeziku, jer je to naša starina. — Iza sv. miso pope se presvietli biskup na propoviedaonicu, te je narodu progovorio, koji ga je željno i rado slušao ... progovorio od srca, kako otac djeci; te nas svih potaknuo još više na pobožnost prema blaženoj djevici Mariji; uputio nas, kako se imamo čuvati grieha i opačine, a kako pravi naš prijatelj preporučio nam, da svoju rodnu grudu ljubimo, da bez nužde neselimo u sviet, u Ameriku, nego obdjelavamo svoju zemlju, svoj kraj, jedan od najljepših i najplodnijih na našem otoku.... Dao Bog te njegova živa vatrena rieč pala na dobro tlo!.... Tada podielio djeci sv. krizmu, kod koje se sakupilo oko 130. — Poslie podne pako podielio sv. blagoslov osobno s presv. otajstvom, a zatim odriešenje pokojnim, sve dakako u starohrvatskom jeziku. Milo nam je i drago bilo, što je naš dobri pastir ostao s nami do drugoga dana, te tako mogao svakoga primiti, mogao sve pregledati, za sve naše potrebe i duhovne i tielesne saznati, da prigodno svakoga poduči, svemu doskoči, da sve, kako skrbni otac, kako iskreni prijatelj, kako žarki rodoljub izlieči i popravi..... Izpratismo ga do medje naše plovanije, želeći mu sretan put a ponovni k nama posjet za dugi niz godina.

* * *

Naša hrv. čitaonica imala je svoju godišnju redovitu glavnu skupšlinu dne 21. prošloga rujna. Iz izvještaja tajnika-blagajnika saznali smo, da ako ona i ne cvate, ipak se drži. Neima mnogo članova, ali uzev u obzir naše okolnosti, pa nakanu nekih takozvanih, po imenu rodoljuba, koji se prošle godine upisali zato da ju unište i sruše, mogu reći ovi koji su ostali, i koji će ju uzdržati uzprkos svim i letos poduzetim spletkam: malo nas je, ali smo junaci.....

* * *

Iz naše plovanije izašao je letos opet jedan svećenik — mladomisnik Pavao Šabalja. Odčitao prvu svetu misu na hrvatskom tlu, u crkvi čudotvorne majke božje na drevnom Trsat-gradu dne 10. prošloga kolovoza. Presvietli biskup odredio ga je kapelanom u Malom Selu (Lošinju), kamo je baš danas stigao. U Malom Selu, čisto hrvatskom gradu, u komu je mladji naraštaj odgojen po sistemu vladajućem u Istri, u protuhrvatskom duhu; našemu mladomu, učenomu, svećeniku otvoren je težki rad ali i obilna žetva... Živila naša ravna, liepa, čisto hrvatska Dubašnica!

Novo upravno vieće. Na molbu dotičnih občinara pristao je zemaljski odbor za Istru, da se ustroji posebno upravno vieće za poreznu občinu za bašćansku Dragu, pridružehu mjestnoj občini u Baški.

Trst.

Novovienčani. Iz Trsta nam javljaju, da se je dne 2. o. mj. vienčao tamošnji rodoljub g. Ernst Laurenčić, mjernik, sa gčnom. Pavlom Tavčar iz Ljubljane. Naše čestitke novovienčanim!

Odbijen utok tršćanskih Slovenaca. Tršćanski magistrat uručio je dne 27. o. mj. odvjetniku g. dru. Gregorinu riešitbu utoka, što no ga bijahu uložili roditelji slovenske djece u Trstu proti odluci c. kr. namjestničtva, koje je bilo zabacilo molbu njihovu za ustrojenje slovenske pučke škole u Trstu. Utok taj bijaše upravljen na ministarstvo bogoštovlja i nastave god. 1899.

U riešenju stoji, da je odbilo utok proti odluci namjestničtva i potvrdilo rečenu odluku s razloga u njoj navedenih. Glavni je razlog taj, da se nemože prisiliti na zasnovanje škole onoga, koji bi bio dužan školu plaćati, a to je u nazočnom slučaju tršćanska občina.

Visoko ministarstvo trebalo je 3 godine za to, da potvrdi odluku c. kr. namjestničtva!! Sada preostaje još slovenskim roditeljem grada Trsta utok na upravno sudište proti riešitbi c. kr. ministarstva.

Protunjemački sastanak. U ponedjeljak obdržavali su tršćanski židovi i nazovi liberalci, koji se sakupljaju u političkom družtvu „Patria“ sastanak, na kojem su prosvjedovali proti nakani sve-njemačkog družtva „Südmark“, da obdržaje buduće godine svoju glavnu skupštinu u gradu Trstu.

Smierno je moralo biti na toj skupštini, kad su ipcali govorancije poznati talijanski nazovi-liberalci proti nakani njihovih inače prijatelja i saveznika sveniemaca, skojimi se inače slažu u mržnji do nas Slavena.

Novi Lloydov parobrod. Ovih dana je u Trstu u kanticu sv. Marka porinut novi Lloydov parobrod „Salzburg“, koji nosi 3500 tonelata, te je velik kao „Gorizia“ ili „Dalmazia“. Ima 2200 konja snage. Ovo je 340. brod, koji je izišao iz onog kantiera.

Porinuće c. i k. oklopnjače „Babenberg“. Prošle subote porinuše u more svečanim načinom sa škvera sv. Marka u Trstu novu oklopnjaču naše mornarice, koju prozvaše povjestničkim imenom „Babenberg“. Svečanom činu prisustvovao je zapovjednik c. i k. mornarice admiral Spaun, mnogo viših i nižih častnika vojne mornarice i pješačkih četa, namjestnik grof Goëss sa poglavicami raznih oblasti, biskup presv. g. Nagl, te mnoštvo odabranog občinstva. Okolo škvara iz vana sakupio se velik broj nižeg pučanstva, koje nije moglo dobiti ulaznice. Više parobroda dovezlo je iz luke pred škver mnoštvo radoznalih. Kuma je bila namjestnikova supruga, gospodja grofica Marijana Goëss. Blagoslov broda obavio je župnik vojne mornarice preč. g. Uredniček uz asistenciju dvojice svećenika vojne mornarice. U opredieljeni čas poslie blagoslova, pritisnula je kuma električno puce, na što je udarila viseća boca o bok nove ladje te se razbila na sto komada. Pošto bijahu sve priprave gotove, dobi odnosni graditeljni namjestnik zapovied, da rieši brod svih vezova i podpora. Pomoćju raznih strojeva počeo se orijaš lagano ali veličanstveno spuštati u mere pozdravljen oduševljenimi poklici i carskom himnom. Nova oklopnjača jest vrlo velik i krasan brod, sličan najnovijim brodovom naše mornarice.

Poslie podne pozvao je admiral poglavice oblasih, častničtvo, konzule, zastupnike, novinare i vidjenije gradjane na oklopnjaču „Budapest“, koja bijaše usidrena pred tršćanskom lukom. Na krasno urešenom orijašu igrala je glazba vojne mornarice a gostovi bijahu pogošćeni hladnimi jeli, pivom i vinom. Koli porinuću toli sastanku na brodu prisustvovalo je više državnih zastupnika Poljaka, Čeha, Slovenaca i Niemaca. Od slovenaca bijahu prisutni gg. Ferjančič, Tončar i Plantan. I slovenska inteligencija grada Trsta bijaše kod porinuća i poslie podne na brodu dostojno zastupana. Poslie podne na oklopnjači „Budapest“ primio je vrlo ljubezno naše zastupnike, novinare itd. vojni kapelan veleč. g. Kokolj, te im pokazao sve, što imade onaj gorostas važnijega i inače bio im u svemu na usluzi, radi česa izričemo mu i ovdje najsrdačniju zahvalu.

Rušenje stare zgrade za „Narodni Dom“ u Trstu, započelo je u ponedjeljak dne 6. o. mj. „Narodni Dom“ stojati će, kako je poznato, naproti velikoj vojarnici, na vrlo krasnom prostoru. Danas dvie godine imati će — ako Bog dade, tršćanski Slovenci svoj krasni „Narodni Dom“.

Goričko.

† **Dr. Josip Pavlica.** U Gorici preminuo je u nedjelju nakon duge bolesti providjen sv. Otajstvi za umiruće profesor u bogoslovnom sjemeništu, veleč. g. dr. Josip Pavlica. Naše mladje svećenstvo držati će u ugodnoj uspomeni svoga do-

broga profesora. Pokojnik bolovao je od želudca veoma dugo i tražio lieka svojoj bolesti na sve strane, ali ga nije mogno naći. Vječni mu pokoj!

Politički pregled.

U Puli, dne 8. oktobra 1902.

Austro-Ugarska.

Iz Budimpešte javljaju, da su tamo obdržavane dne 5. o. mj. kroz čitav dan u palači ministarskog predsjedničtva konferencije glede uredjenja još priepornih pitanja u nagodbi. Ministrom bijahu pridieljeni strukovnjački izviestitelji. Tečajem viećanja odstranjena bijahu konačno mnogobrojna nesuglasja. Sada će biti zadaća strukovnjaka, da u smislu tih dogovora utanače i preinače autonomnu osnovu carinskog cienika i provedbenu zakonsku osnovu. Glede raznih drugih neuredjenih pitanja nije konferencija mogla doći do zaključka.

Jedan bečki list donaša razgovor svoga dopisnika sa češkim zastupnikom dr. Heroldom o češkom jezičnom pitanju. Dr. Herold reče, da bi Niemci htjeli takovu diobu kraljevine češke, da bude u njemačkom jezičnom području njemački jezik jedini službeni jezik, a u češkom području imali bi se primati i riešavati i njemački podnesci. Na takovu diobu neće češki narod nikada pristati.

Češki listovi priobćuju zajedničku kandidatsku listinu mladočeske i staročeske stranke u Moravskoj. Česi kandidiraju u 21 seoskom i u 16 gradskih izbornih kotara. Medju posliednjimi ima 5 kotara, gdje Česi nisu do sada postavljali svoje kandidate.

U dolnjoj Austriji u obće, napose pako u Beču, vodi se sada glavna borba radi izbornih listina, koje izkazuju za priestolni grad 249.352 izbornika. Rok za reklamacije svršava *današnjim dnevom.*

U Šležkoj sjedinili su se Česi i Poljaci proti poniemčivanju, te su postavili u seoskih izbornih kotarih tri češka i tri poljska zajednička kandidata.

Hrvatska narodna ili vladina stranka obdržavala je dne 6. o. mj. u Zagrebu sastanak pouzdanikah. Na tom sastanku razpravljalo se o netom minulih izgredih u Zagrebu, koje su izazvali, kako je poznato srbski pretjeranci. Vladina stranka prihvatila je resoluciju, u kojoj naglasuje slogu izmedju Hrvata i Srba, te izriče nadu, da će ban znati u zemlji uzdržati mir i red. Važna je ona točka resolucije, koja govori o tom, kako će vladina stranka očuvati podpuno hrvatsko državno pravo i kako će odbiti svako izazivanje, koje bude išlo za tim, da poremeti suglasje izmedju Hrvata i Srba.

Crna Gora.

Jednomu bečkomu listu pišu iz Dubrovnika, da se Crnogorci na tiho ali žurno oboružavaju. Već dulje vremena opaža se na raznih točkah Crnegore talijanske vojničke mjernike, koji kažu, da putuju Crnom gorom jedino u znanstvene svrhe. Ti mjernici imadu — kako se izlične u spomenutom listu — češto dulje pogovore sa knezom Nikolom.

Srbija.

U staroj Srbiji očekuju nove sukobe izmedju turskih i arbanaških četa.

Bugarska.

Iz Carigrada javljaju, da su tamo stigle viesti od konzula u Skoplju o provali bugarske čete u dva sela okružja Gerogeli. Profesor Mihajlovski, rodjeni Macedonac, tvrdi, da je obći ustanak u Macedoniji gotova činjenica.

Rusija.

Veliki knez Nikola Nikolajević pošao je sa svečanostih u Šipkinu klancu u Carigrad, gdje bijaše na turskom dvoru svečano primljen. Koli njega toli častnike ruskog broda „Georgij Pobjedonoscev" odlikovao je sultan turskimi redovi. Kod oprosta sa sultanom zamolio je ovaj velikog kneza, da izruči ruskom caru pozdrav i uvjerenje njegova iskrena prijateljstva.

Razne viesti.

Irredenta na djelu! K članku što ga priobćujemo na drugom mjestu pod ovim naslovom dodajemo ovu viest, koju čitamo u talijanskih novinah. Predprošle nedjelje bijaše u Napulju velika, a turobna svečanost: proslavila se uspomena Mattea Renata Imbriani, poznatog talijanskog radikalca i irredentiste, koji je lani umro. Zastupnici, senatori, mnoštvo gradjanstva podje na ovu svečanost. Svečano slovo držao je poznati talijanski učenjak i govornik Bovio. Govor mu je bio nadahnut vanrednim oduševljenjem. Na koncu zaključi sa pozivom na pokojnoga Imbriana, kao da govori s njegovom sjenom, pa ga upita: — „Što hoćeš Imbriani?" — „Neću prisilno boravište niti olovo s gladom"; odgovara Imbriani kroz Bovieva usta. „Ja sam na Kvarneru i čekam Talijane." Na spomen Kvarnera nastane u slušateljstvu neopisivo oduševljenje i veliki pljesak pozdravi govornika. „Novi List" na to zgodno priobćuje: Tako, sad znamo, da duh Imbrianiev boravi medju nami. Zanimivo bi još bilo pronaći, gdje je, ili bolje: u komu je? U Checcu Viu? u Iciliu? u dr. Isidoru? U nekomu mora da bude, jer Bovio je ozbiljan čovjek, pozitivista, koji takove tvrdnje nebi izsiao iz prsta. Sad još jedno pitanje: koga posla ima na Kvarneru Imbrianiev duh? Nije li Checao Vio svetčano proglasio, da je Rieka doduše talijanski grad, ali nerazriešivim čvorom vezan sa Ugarskom? Ili je možda Imbriani — novi Aleksandar — došao, da taj čvor prekine?

Hrvatsko kazalištno putujuće družtvo u Americi. Gosp. Božo Gavrilović, koji je poznat i u Istri sa svojih izvrstnih predstava, javlja, da će se doskora zaputiti sa hrvatskim dramatskim družtvom u Ameriku. Sastavio je družtvo od vrstnih članova, inteligentnih ljudi, koji umiju i više tudjih jezika, pa će po tom u družtvu biti zastupani osim hrvatskoga: njemački, francezki, talijanski, engleski, češki i bugarski jezici, što je za takav put svakako od velike potrebe. Gavrilović ide ravno u Newyork, gdje kani predstavljati Hrvatom, a bude li dobro primljen, o čemu ne sumnjamo, obići će redom sve hrvatske naselbine i predstavljati u svakom ovećem mjestu našoj američkoj braći. On će predstavljati same hrvatske drame, znajući, da samo ovako imade smisla ići s dramatskom družinom preko oceana. Iz njegovih predstava iztičemo ove: „Petar Zrinski", „Katarina Zrinska", „Posljednji Zrinski", „Zvonimir, kralj Hrvata", „Nikola Zrinski", „Pod Sigetom", „Dobrila i Miljenko", „Graničari", „Truli dom", „Pastorak", „Djevojačka kletva", „Barun Franjo Trenk" itd. Putem u Ameriku navrnut će se Gavrilović u Karlovac, Ogulin, Sušak, Pulj i Trst, te na prolazu dati nekoliko predstava. Hrvatskom občinstvu najsrdačnije preporučujemo toga odvažnog širitelja prosvjete.

Hrvatska stranka prava. Središnji odbor sjedinjene opozicije držao je dne 25. pr. mj. u Zagrebu svoju sjednicu, na kojoj se je razpravljalo o imenu jedinstvene stranke. Nakon duljeg razpravljanja bijaše zaključeno, da se stranka ima zvati „Hrvatska stranka prava", a taj zaključak predložiti će se na potvrdu skupštini pouzdanika, koja će se sastati koncem mjeseca novembra ove godine.

Mi pozdravljamo taj zaključak iskrenim zadovoljstvom, te želimo vrúće, da bi se okolo njega sakupili svi pravi sinovi Hrvatske koja treba više nego li ikada sloge, rada i požrtvovnosti svojih sinova.

Hrvatskoj akad. omladini dilom domovine. Do malo će dana naš bieli Zagreb provrvjeti sveučilištarcima iz ciele hrv. domovine. Mi to jedva čekamo i već smo davno spravili rodoljubni zagrljaj miloj braći; jer će njihovim dolazkom oživjeti hrv. „alma mater". Oni će nam donieti svježe, nove snage, pa se tvrdo nadamo, da ćemo složno i dobre volje zaigrati — rodoljubno kolo. Nu, počnimo što prije!

Prije nego li se svi sastanemo na hrv. sveučilištu vi ćete, braćo, potražiti sebi zgodne sobice, vi ćete obnoviti svoj „vestiarium". Mila braćo, mi vas za to molimo, da primite dobre volje ovu našu poruku: Čim stupite na tle naše sveukupne hrv. priestolnice upotrebiti svoju volju, svoj novac u korist našeg milog jezika, naše hrvatske misli! „Ne kupujte dakle u trgovaca, koji su nam tudji, ne udjite u dućan, koji ima uz hrvatski natpis i švabski dodatak, ponajpače ne unajmite soba, koje su oglašene dvojezičnim oglasom, jer te sobe nisu za nas već za tudjince!" Mi na vas, braćo, računamo, mi se pouzdavamo u vašu kolegijalnu solidarnost, u vaše rodoljublje! Da vam olahkotimo trud, mi smo vam već spravili imenik hrvatskih trgovaca, koji nemaju nikake tudjinske primjese na svojim nadpisima.

Braćo, do skora vidjenja — hrvatski vam pozdrav! Nekoliko akademičara.

Iz Bosne, svršetkom rujna 1902. primamo: Čitatelje „Naše Sloge" zanimati će, da štogod čuju iz naše Bosne-ponosne, s toga sam nakanio ovo par redaka predati javnosti, u nadi, da tako i šire občinstvo rodne mi Istre doznade, kako Hrvati Herceg-Bosne živo simpatišu za tamošnju braću, da se dive neumornom radu neustrašivih vodja okolo osvješćivanja hrvatskog preporada Istre. Da ne čuvstvuju samo riečju nego i činom, navest ću samo to, da nema ovdje veće varoši, gdje se ne bi razpačavale šibice družbe sv. Cirila i Metoda, da ih sve svjestnije katoličko gradjanstvo upotrebljava, a nade je, da će ih rodoljubni Hrvati trgovci nastojati još i više razširivati i medju ovdješnjim seljačtvom.

Da se još i bolje vidi, da ne žale doprinjeti svoj obol na oltar mile nam domovine, napomenut ću i to, da se je dne 24. pr. mj., nakon rastanka obljubljenog, kremen-Hrvata, g. plem. Miletza, sudskog tajnika, prigodom njegovog premještenja iz Varcar-Vakufa u Banjuluku, sastalo društvance njegovih odanih štovatelja — članova „Hrvatske čitaonice" u Varcar-Vakufu, — te u tili čas skupilo svoticu od K 22 za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru, koja će biti sl. ravnateljstvu u Opatiju dostavljena. M. J.

(Drago će nam biti, ako se opet oglasite. Ured.)

Za „I. hrvatsku dobrotvornu lutriju". Blagorodna gdčna. Julka Krepelka iz Končanice odazvala se je družtvenom javnom pozivu, te je blagohotno priposlala sliedeće darove: jednu opremu za kefe; dvie za cigare; jednu za češlje i kefe; jednu za žepne rubce; dva krasna okvira za slike; jednu sliku iz emalja „Prašna brana Prag" i jednu košaricu za posjetnice.

Plemenitoj rodoljubkinji družtveni se odbor najljepše zahvaljuje i želi, da bi ju i ostale hrvatice sliedile.

Hrvati i Hrvatice! ne žalite truda ni rada, širite zamisao o „Prvoj hrv. dobrotlutriji". Do vas je, da li će ovo veliko poduzeće uspjeti družtvenom odboru.

„Hrv. prip. družtvo u Beču". — XVIII. Gertrudplatz 4.

Kneippovo lječilište na našem Jugu. U posliednjem broju Kneippovih novina „Kneipp-Blätter" od 4. o. mj. čitamo pod naslovom „Kneippova metoda u Austro-Ugarskoj" pismo, doposlano uredničtvu, koje glasi u hrvatskom prevodu:

„Veleštovani gospodine uredniče! Podpisane Kneippovice i Kneippovci starog kova, vjerni Kneippovu načelima, zaključili su na jugu Austro-Ugarske monarhije lječilište sa vodom ustanoviti. Ono imade biti svakom pristupno a da se počasti uspomenu Kneippovu i da se postupa po njegovih nazorih. Pošto se pako razilaze mnjenja ustanovitelja glede mjesta, to kanimo ovim naše istomišljenike upitati za savjet i uputu. Ustav imao bi otvoren biti u Kranjskoj, Hrvatskoj ili u Primorju, gdje rodi vinsko trsje, jer bi se imalo liečenje vodom spojiti i liečenje sa grožđjem u jeseni (kao što je u Meranu. Op. ured.). Mjesto, u kojem bi se imalo lječilište sa vodom ustrojiti, mora ležati uz željezničku postaju, ili ne smije biti željeznica od njega više od dva kilometara odaljena. Dobra, to jest studena tekuća voda te šuma u blizini, jesu dva dalnja uvjeta za ustrojenje lječilišta. U mjestu mora biti najmanje četiri stotine postelja za tudjince.

Molimo naše pristašice i pristaše iz navedenih krajeva da nam izvole naznačiti priklona mjesta; gospodin urednik Okić biti će toli prijazan, da prima odnosne dopise". (Sliedi 21 podpis.) Dopisak urednika: „Nakana ustrojiti u Austro-Ugarskoj veliko lječilište, nije nova; ja sam primio tri predloga još prije nego li mi je stiglo gornje pismo, i to iz Samobora (Hrvatska), Ajdovščine (Primorje) te iz ilirske Bistrice (Kranjska). Dalnje podrobnije predloge primaću i nadalje rado. Kneippova metoda neka postane občenitim dobrom čovječanstva. U vodi je liek!

Za uspomenu kraljevom hrvatske krvi. Ove se godine navršilo osam sto godina, što je slavno pao Petar Svačić, zadnji kralj hrvatske krvi, u Petrovoj gori. S raznih se strana predlaže, da hrvatski narod proslavi spomen na vladare svoje krvi. G. Evgenij Kumičić, nakon riešenih dišnje priprave, napisao je za spomen ovih veleznamenite dobe historijski roman „Kraljica Lepa ili propast kraljeva hrvatske krvi", na temelju povjestnih izvora. Za najvažnije dogodjaje navedeni su izvori. G. E. Kumičić prikazao je u tom svojem djelu sav državni ustroj hrvatskoga kraljestva, te državni i družtveni život. Po izvorih je razjasnio, kako je vladao Petar Krešimir Veliki, kako je ostavio svoj priestol svojemu sinovcu Stjepanu, te kako ga je nasliedio na priestolu junački Slavić, muž njegove jedinice Nede, pošto mu je sinovac postao benediktinac. U romanu prikazana je veličanstvena borba izmedju hrvatskoga i latinskoga svećenstva radi hrvatske službe božje, i kako se Zvonimir dočepao priestolja, kako je vladao i pao. Kroz cielo djelo prikazuje se borba izmedju kraljice Nede i kraljice Lepe, sestre ugarskoga kralja Ladislava I. Te dvie kraljice predstavljaju dvie ideje. U djelu se vidi, kako se po malo diže Petar Svačić, i što radi po smrti kralja Stjepana II. Silna borba, a napokon pad. To djelo, kojim je g. Evgenij Kumičić, što je bolje znao, sa svom snagom svoje duše, proslavio spomen na hrvatske vladare za najznamenitije dobe u povjesti hrvatskoga naroda, već se svršava u „Domu i Svietu", a prije 1. prosinca ove godine izaći će u ukusnoj posebnoj knjizi. Molimo hrvatsko novinstvo, da bi ovu književnu viest javilo svojim cienjenim čitateljem.

Tri staroslovenske mise. G. Dragutin Kukla, gradski kapelnik u Senju, priobćuje u listovih sliedeći poziv na predbrojbu: „Čast mi je saobćiti, da sam nakanio izdati tiskom moje tri staroslovenske mise za muški zbor (jedna jest za mrtve). Ove su mise uglazbene po starohrvatskim koralima uz staroslovenske rieči. Jedna od ovih skladba bila je već izvedena u Zagrebu, Sušaku itd, s uspjehom. Da mi se omogući izdati ovo djelo, nuždan je dovoljan broj predbrojnika, pa s toga molim slavna pjevačka družtva, p. n. gospodu svećenike i orguljaše, koji bi spomenuto djelo imati željeli, da mi svoju naručbu dopisnicom najaviti izvole, da im poslie djelo dostaviti mogu. O količini

predplatnika ovimi će izdanje djela. Sve tri mise liepo opremljene stajale bi 5 kruna.

Dragutin Kukla.
grad. kapelnik u Senju.

Grofica — seljakinja. Varšavski listovi javljaju, da se je neugodno dojmila tamošnjeg visokog poljskog plemstva ženitba neke grofovske udove, koja potječe iz ponajuglednije grofovske obitelji — sa jednim siromašnim seljakom. On je naime radio na grofovskom imanju kao radnik, a grofica se za njega udala — premda je mladji — ili radi toga, što je mladji od nje za 30 godina.

Šteta, što ta poljska grofica nije znala, da imade u Istri grofova-seljaka i to staroplemića (Altgraf), te bi bila mogla jednoga od njih odabrati, jer bi tako imala za supruga grofa i seljaka. U ovom slučaju nebi se možda na nju srdio njezini modrokrvni zemljaci.

Ruske nagrade za povjest Slavena. Petrogradsko slavensko dobrotvorno družtvo, razpisalo je više nagrada za povjest raznih slavenskih naroda. Među njimi je nagrada za skupnu povjest Hrvata i Slovenaca u iznosu od 1000 rubalja. Za povjest Slovenaca razpisana je nagrada od 500 rubalja. Za cielokupnu povjest svih Slavena razpisana je nagrada od 3000 rubalja (1 rubalj ima 100 kopejka = 3 K 79 para). Rok natječaja traje do 15. feburara 1905.

Pomogao joj Bog! Englezke novine priobćuju viest o čudesnom ozdravljenju neke Englezkinje pred crkvom B. D. Marije od Lourda. Ta Englezkinja bolovala je od raka, a o njezinom ozdravljenju pišu rečene novine, kako je to sama bolestnica pripovjedala. Ona kaže naime: „I sam se vrlo protivila stupiti u vodu, ali pomolivši se Bogu, ipak sam pošla. Strašno mi je bilo pri srcu, mnogo sam patila, mislila sam, da mi je već smrt za vratom. „O Bože!“ povičem „smiluj mi se!“ I taj čas bila sam zdrava kao riba, pa rekoh milosrdnoj sestri: „Sestro, ja sam zdrava!“

Liečnici u Lourdu snebivali su se od čuda, jer ne mogoše naći više ni najmanji trag raku, te posvjedočiše svečano, da sam posve ozdravila.“

Danica, Hrvatski koledar svetojeronimskog družtva za godinu 1903., netom je izašao i može se dobiti uz nizku cienu od 40 hellera u odpravničtvu našega lista, Pula, Via Sissano.

Kakova će biti predstojeća zima? Ako možemo vjerovati starim i izkusnim ljudem od predstojeće zime neimamo očekivati ništa dobra. Oni kažu naime, da će biti ova zima tako oštra i studena, kakovih se već dugo svjet nespominje. Istina je doduše, da su to samo nagadjanja, ali ipak se je bojati, jer su eto već nastala neobično hladna jutra i večeri, a to su sve znaci oštre zime. Bude li zima zaista oštra i duga, to ćemo ju svi nemilo osjećati, po gotovo sirotinja, osobito manji posjednici, jer je ova godina za gospodare dosta loša. Skupoća se već sada u mnogočem opaža.

Propast svieta radi pomanjkanja topline. Glasoviti zvjezdoznanac Robert Held, koji je sav svoj život posvetio proučavanju sunca, koje nam pruža danomice svjetlo i toplinu, došao je do toga osvjedočenja, da se sunce danomice umanjuje. On je potanko proučio objam sunčanog kola, koje postaje danomice za 22·858 centimetara manje. Na našu radost sunce je tako veliko, da se neimamo ništa bojati, svietiosti ili topline. Nu našim dalekim potomkom prieti propast — jer će jednom nestati svietla i topline.

Za vrieme pjesnika Virgilija bilo je sunce 80 kilometara veće od današnjeg sunca, a godine 8600 bit će dvaput manje, nego sad. God 8600 ljudi ne će imati ni sunčanoga svjetla, ni toplote; s toga će se im zenica strašno razširiti i oči izbuljiti, kao kod mršavih stvorova, što žive u dubokom mraku morskoga dna. Usjevi neće uspjevati, svaka rastlina poginuti, života će na zemlji nestajati. Kad ne bude rastlina, a životinje budu pogibale, ne će biti ni odiela ni zaklona za ljude, koji će se onda smrzavati, čeznuti će za zerom sunčane zrake ali ne će je dobiti i svjet će propasti.

Medjan sa medvjedom. U hrvatskih listovih čitamo, da je nedavno pošao lugar Vojin Matić iz Ljeske u kotaru višegradskom, u službenom poslu, da pogleda granice sa seljakom Mitrom Markovićem iz Kočarine na Klisaru planinu. Uz put sretnu velikog medvjeda, koji odmah podje proti njima. No lugar Matić, imajući srećom uza se pušku, opali hitac i pogodi medvjeda u prsa, na što ovaj podbrusi šape i dade se u bieg. No lugar je i dalje proganjao medvjeda i u nj opalio još tri hitca. Na to se ranjen medvjed razbjesni, uzpne se na stražnje noge, te podje prema lugaru i počme se s njim hrvati, dok lugara ne svali na zemlju. Medjutim mu je lugar utisnuo ruku u ralje i uhvati ga za jezik, a počeo je iz svega grla vikati za pomoć. Tada mu priskoče u pomoć Marković i neki pastiri. Marković uhvati medvjeda za šapu, nebi li ga bacio sa lugara, a pastiri ga dvaput ubodoše u slabinu, te medo ostavi žrtvu i pobježe. Malo zatim nadjoše medvjeda mrtva u šumi. Lugar Matić dobio je znatnih rana više ujedina na glavi i na lievoj ruci, a uz to je imao veliki gubitak krvi. Isti je prenešen u bolnicu, te će valjda pomoću liečnika ozdraviti za kojih šest nedjelja.

Gospodarske viesti.

Izložba blaga u Livadah. Naknadno javljaju nam iz Motovunštine o zadnjoj izložbi blaga, obdržavanoj dne 30. agusta o. g. na Livadah izpod Motovuna.

Odbor za nagradjivanje blaga sastojao je od gg. A. Corazza, dr. M. Trinajstića, Jakova Draščića i Ivana Festi-a.

Porotu sačinjavali su gg. Salvador, c. kr. živino-liečnik i odaslanik namjestničtva, odaslanik zem. kulturnog vieća g. Blasig i pouzdanik kot. gospodarskih zadruga g. Dinko Flego.

Izložba bijaše vrlo liepo posjećena. Naši gospodari sudbenih kotara Buzet, Motovun i Buje izložiše 80 bikova, 34 bičića (junca) i 50 krava. Ovo blago potiče ponajviše od podolsko-rimskoga i istarskoga plemena.

Koli odbor toli porota izjaviše se povoljno o izložbi i što se tiče broja i vrsti izloženog blaga.

Nagradjeni bijahu sliedeći gospodari za izloženo blago i to:

I. za bikove:

a) prva nagrada Srebrenić Ivan iz Čepića kod Oprtlja;

b) druga nagrada Flego Anton iz Stripeda;

c) treća nagrada, Biloslavo Ivan iz Završja;

II. za bičiće (junce):

a) prva nagrada Jernetić Antun iz Brtonigle;

b) prva nagrada Jugovac Ivan Iz Sterne;

c) druga nagrada Luis Jacinto iz Zrenja;

d) druga nagrada Bertoša Petar iz Kaldira;

e) treća nagrada Flego Antun iz Stripeda;

f) treća nagrada Benković Mate iz Grožnja;

III. za krave:

a) prva nagrada Del Fabbro Jerolim iz Sv. Ivana kod Buzeta;

b) druga nagrada Radojković Max iz Grožnjana;

c) treća nagrada Pertić Ivan iz Grožnjana.

Nadamo se, da će i ova izložba uroditi dobrim plodom za naše marvogojstvo, koje bijaše nedavna posve zanemareno. Na našega seljaka djeluje povoljno svaka poduka, osobito ovako zorna, kao što su izložbe. Njemu treba poduke i podpore od strane zemlje i države pak će i on učiniti svoje za poboljšanje svog žalostnog stanja.

Neprestano samo „pravo“. Nije riedko kod kupovanja čuti želju, po što po to samo „pravu“ robu dobiti. A što je dakle istinski „pravo“? Time se označuje nešto „izvorna“, nešto prva“, što je tako uredjeno, kako pronašalac hoće, da bude uredjeno. Ali pravac i smjer današnjega našega doba iziskuje, da se nova, valjana stvar, kod koje se opaža uspjeh, odmah „nasljeduje“, a nasljedovanje pako da se proglasi „upravo tako dobrim“, dapače često još „boljim“. Ovo se dogadja ponajviše kod hraniva, akoprem je baš kod istoga najvažnije, da se „nepravomu“ uklone s puta. Odkako je bila više nego li pred jedno desetljeće Kathreinerova Kneippova sladna kava uslied svojih neobičajnih prednosti i vrlina toli nenadano brzo u obitelji uvedena, pojaviše se smjesta takodjer ovdje nasljedovatelji, da podmetnu navadne prženo proizvode, koji samo u vanjštini pravoj robi naliče, i pokažu iste kao „jednako dobrimi“, najtoječi tek, da kod toga izvuku svoju korist. Ipak zavedenje nije nikada dugo potrajalo, jer naše gospodarice, koje su se dale jedan do dvaputa „nagovoriti“, da pokušaju koju patvorinu (nasljedovanje), doskora zamjetiše veliku razliku u okusu. Ali ako jedan napušća, drugi opet započima; radi česa svaka kućedomaćica čini u redu, ako i nije još izkustvo sa „nepravim“ doživila, da kod kupovanja sladne kave upotrebi uviek izraz: „molim pravi Kathreiner“ u poznatim Kathreinerovim omotima. Buduć samo ovaj, naime Kathreiner, posjeduje obljubljen, ugodan i zrnatoj kavi suvlastan tek, te sam poboljšava u svakdanji običaj ušli kavni napitak. „Pravi Kathreiner“ priznat je takodjer kao najbolji pridodatak k zrnatoj kavi, gdje bi ova bila po liečnicima zabranjena. „Kathreiner“ je bio i jest zaista prvi, pravi proizvod (tvorivo), koji još i danas ostaje nedostiživ u svojim prednostima. Kod njega zbilja vriedi ona toli omiljela rječenica: „Pravo vazda je zdravo!“

Opozvana zabrana. Službeni list primorske vlade „L'Osservatore Triestino“ priobćuje u svojem broju od dne 29. septembra ministarsku naredbu, kojom se opozivlje zabrana izvažanja krmaka (praščića) iz voloskog kotara u Hrvatsku i Slavoniju.

Razpis natječaja za gospodarsko štipendije. C. kr. ministarstvo poljodjelstva dozvolilo odlukom 29. septembra t. g. br. 25.122 za školsku godinu 1902.—1903. dvie štipendije godišnjih 300 K za mladiće hrvatske ili slovenske narodnosti iz Istre, odnosno iz tržaške okolice, koji hoće da polaze prvi tečaj zemaljske gospodarske škole na Grmu kod Novog Mjesta (u Kranjskoj).

Molitelji za ove štipendije imaju podnieti svoje molbenice podpisanom namjestničtvu do 25. oktobra 1902.

Molbenicam valja dodati:

1. Krstni list (za upis u spomenutu školu treba dovršenih 16 godina — iznimice samih 15 godina u slučaju osobito čvrstog tiela — te ne prekoračene 24 godine);

2. domovnicu;

3. liečničku svjedočbu o dobrom zdravlju i tjelesnoj sposobnosti za obavljanje običnih gospodarskih djela;

4. svjedočbu barem o dovršenoj pučkoj školi su dobrim uspjehom;

5. svjedočbu o cieplienju koza;

6. občinsku svjedočbu o dobrom ponašanju podpisanu i od župnika;

7. svjedočbu o imetku i o gospodarskih odnošajih molitelja;

8. zbog ustupa u spomenutu školu morat će se mladić podvrći prijamnom izpitu u dokazanje svoje pripravnosti za učenje.

Školska godina na Grmu počima 4. novembra 1902.

Od c. kr. namjestničtva u Trstu, dne 7. oktobra 1902.

Lik proti škrletu (škarlatina). Na posliednjem sastanku njemačkih naravoslovica u Karlovih Varih priobćio je bečki asistent dr. Moser, da je pronašao lik proti škrletu, jednu vrst cipila, kao što je ona proti grlenoj bolesti (difteritis) kod djece. To cipilo (serum) vadi se iz krvi konjah, kojih se ne prima škrlet. Do sada su uzalud nastojali berlinski i parižki liečnici, da dobiju taj serum. Pokusi, što su preduzeli s ovim serumom na 80 od škrleta bolesme djece u bečkoj bolnici sv. Ane, urodili su vrlo povoljnim uspjehom, što je ponukalo ministra-predsjednika dra. Koerbera, da je dopitao seroterapeutičkom zavodu iznimnu podporu od 10.000 kruna, da ovaj serum u dovoljnoj količini priugotovi i učini ga koristnim za savladanje škrleta.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda šalje nam gosp. Baldo Cviličević, medicinar iz Korčule svotu od K 16 i 26 h., sakupljenih na večeri dne 14. rujna, koju je mladomisnik, naš vrli otačbenik, Don Ivo Sladović iz Korčule, priredio prijateljima, koji pjevaše preko prve nekrvne žrtve njegove mlade mise te glasbarima hrv. glasbe, koji mu u večer priredišе podokunicu. Kliče družbi sv. Cirila i Metoda nek cvate i napreduje uz pozdrav: Bog i Hrvati!

Za družbu sv. Cirila i Metoda — podružnica Pula — sakupljeno u malenomu krugu slaveći imendan dr. Franka Dorčića K 4.50.

Na uspomenu blagopokojnog kapetana viteza Marka Andrića, darovala je njegova kćerka, gospodja Angjelika P. Radimiri u Trstu „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu“ kruna 100. Budi čast pokojnikovoj uspomeni, a hvala plemenitoj kćerki!

Za „Djačko pripom. družtvo u Pazinu“ priposlao nam g. Josip A. Kraljić iz Sovinjaka K 4, sabranih u veselom družtvancu u Rovinju.

Več

VINSKIH SODOV

od 16 hl. do 40 hl. velikih

prodaja po nizki cieni

Louis Praschnikerjeva oskerbništvo,

Kamnik (Stein) — Kranjsko.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima: Uplate u krunama

proti bonima blagajne dosnositelja:

sa predobjavom od 4 dana po 2¼%

„ „ „ 8 „ „ 3%

proti pismima za izplatu na ime:

sa predobjavom od 4 dana po 2½%

„ „ „ 8 „ „ 2½%

„ „ „ 30 „ „ 2¾

u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:

sa predobjavom od 30 dana po 2%

„ „ „ 3 m. „ 2½%

„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlei u krunama razpoložive s mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajem divisa, novca i vriednosthih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete.

Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE

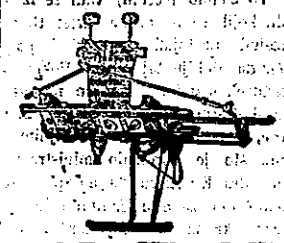

koliko za domaću, toliko za uporabu obrtnu.

Jedini i najnoviji sistem

dobiva se kod tvrdke

MARIA SIMEONI

Trst, Corso N. 35.

Vlastita i odlikovana tvornica za

MALJE I ČARAPE:

Via dell'Olmo 7 — Trst.

Pčelno-vošćene svieće

kilogr. po K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašeno u reljefu sa zlatom, voščenim cvićem itd.	kg. po K 8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·—
Iste okrašene s odljepljivim cvieticama	„ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 6·—
Tamnjan lagrima, najfinji	„ „ 2·40	Svićice za božićno drvo u 6 bojah	„ „ 3·—
granis	„ „ 1·20	Voščene svieće tarće. I. austr. sastav	„ „ 4·—
		Svieće i tarće, I. talijanski sastav	„ „ 3·—
		II.	„ „ 2·40
		Voščeno platno za obare, metar	„ „ 1·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim za 2000 krona.

Gorheimovi stenji (štilji) i stakla za vječnu luć. — Isto tako sveća pilomac (ščoki) i navadni, uz vrlo nizke cene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponizje.

J. KOPAČ,
voščarnica u Gorici.

RODOLJUBI!

kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Edina zaloga na Kranjskem

lekarna

PICCOLI

„pri Angelu“ v Ljubljani,

Dunajska cesta

Pollitrena steklenica 2 krune.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabrijel Piccoli** v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.

Dobiva se tudi v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 2 krone 40 h. steklenica.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia kr. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Oprostaj.

Prigodom moga odlazka iz Pule kličem svim mojim prijateljem i znancem, osobito pako dičnoj braći Sokola, s kojimi se ne mogoh osobno oprostiti, bratski „Na zdar!“

Petar Sekić.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Sjećajte se narodnih družtava!

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

Ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

vana napiše „Reklamacija".
Čekovnog računa br. 847-849.
Telefon tiskare broj 38.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Tommaseova stoljetnica.

Prošloga četvrtka navršilo se sto godina, što se je u drevnom Šibeniku rodio slavni pjesnik, povjestničar, mudroslovac, pravnik, romanopisac i političar — Nikola Tommaseo. On je napisao preko dvie stotine svezaka iz skoro sviju struka ljudskoga znanja. U njegovom rodnom gradu odkriven mu je god. 1890. krasan spomenik uz sudjelovanje hrvatske občine i tamošnjih Hrvata. I Italija odužila se svomu velikomu piscu, podigav mu u raznih gradovih spomenike i spomen-ploče. Napose u Mletcih ostavio je veliki taj Dalmatinac neumrlu uspomenu, jer je tuj najviše radio i trpio radi ujedinjenja Italije.

Njegovu stogodišnjicu proslavila je Italija prošloga četvrtka kao prosvjetnu slavu, kao uspomenu na muža, koji je sve svoje umne sile posvetio slobodi i jedinstvu talijanskoga naroda.

Najsvečanije bijaše proslavljena ta uspomena u Settignanu — občina Fiesole, u gornjoj Italiji. Tamo bijaše ustrojen posebni odbor, komu bje na čelu prof. Conti a pokroviteljicom odbora kneginja Ghika.

U župnoj crkvi u Settignanu služene bijahu svečane zadušnice u prisustvu odbora i mnogobrojnog občinstva. Po sv. misi progovorio je o velikom pokojniku svećenik Ulivieri. Iz crkve podaše se slavitelji na groblje, gdje počivaju kosti neumrlog Šibenčana. Na grobu slavili su pokojnika Ruggeri, Mazzoleni i Miagostovich. Ovaj posliednji tobož u ime Šibenika.

Tu žalobnu svečanost zaključiše gostbom i govori, izrečenimi u velikotalijanskom duhu — u protuslovlju sa radom i nazori proslavljenog muža.

Naši Talijani i Talijanaši, koji hoće, da budu vazda većimi i radikalnijimi rodoljubi, nego li su njihovi istomišljenici u kraljevini, htjeli su i ovu priliku zlorabiti u narodno-političke demonstracije.

Talijanaši Dalmacije u obće, napose oni Šibenika, htjeli su pred Tommaseovim spomenikom prirediti političku demonstraciju, da proslave tobož uspomenu svog velikog sugradjana, u istinu pako, da upriliče sjajnu iredentističku svečanost. Oni su htjeli zlorabiti uspomenu na stogodišnjicu u velikotalijanske i veleizdajničke svrhe.

Hrvatska občina u Šibeniku nije mogla dopustiti, da se tim vriedja čuvstvo grada i ciele pokrajine, pak je zabranila demonstrantom nazovi - svečanost u gradskom vrtu, gdje se nalazi spomenik. Uprava grada Šibenika prekrižila je račune dalmatinskoj iredenti, nepovriediv nimalo tim dužno počitanje napram svomu slavnomu sugradjanu, komu je izkazala tolike počasti prigodom njegove smrti i pogreba i koja je najviše doprinieła za podignuće njegovog spomenika na najljepšem mjestu svoga grada.

Talijanašem Dalmacije htjeli su se pridružiti i njihovi istomišljenici u Istri, Trstu i Goričkoj. Naša „irredenta" izrabiti je htjela i ovu priliku u protu-dinastičke svrhe. Ona je htjela okaljati uspomenu muža, koji se je riečju i činom borio za najplemenitije ideale čovječanstva i koji se nije nikada i nigdje ogriešio o težnje naroda, medju kojim se je rodio. On se nije dapače ni smatrao Talijanom, a najmanje u onom smislu, u kojem bi ga htjela predstaviti i proslaviti naša „iredenta".

Prve njegove pjesme bijahu hrvatske „Iskrice", u kojih opjeva ljepotu hrvatskoga jezika i koje je posvetio Špiri Popoviću, kojemu duguje — kako sam priznaje — što je počeo izušćivati rieči svoje „materinske". Posvećujući gradu Trstu jednu knjižicu pod naslovom „Alla città di Trieste" (gradu Trstu) podpisao se je: „Uno slavo" (jedan Slaven). U drugoj knjižici, posvećenoj „Dalmatincem", kaže talijanski, da će doći vrieme, kad bude morao biti službenim jezikom Dalmacije slavenski jezik. God. 1848. ustrojio je kao ministar bogoštovlja i nastave u privremenoj vladi u Mletcih stolicu „ilirskog" (hrvatskog) jezika na tehničkoj školi imenovav učiteljem toga jezika Vinka Marinelli, svećenika iz Bola na otoku Braču.

Kao ministar izdao je Tomaseo god. 1848. i 1849. dva proglasa*) koje priobćujemo niže i u kojih nazivlje Hrvate svojom braćom, te se diči, što je Dalmatinac našega roda.

Prvi proglas glasi:

Proglas

na Hrvate i druge puke slavjanske.

Braćo!

Velika obitelj slavjanska budi se, i poznaje sama sebe. Vrieme naroda je došlo. Razsuta i razirgana uda sakupljaju se; kroz odsječene žile teče opet krv oživljujuća. O Hrvati! od Austrije pogrdjeni, a Italiji mrzki kao orudje samosilja, sviet Vas nepozna; i malo ih je koji znaju, da se vi preko deset godina borite u svojoj zemlji za jezik, za narodnost i dostojanstvo duše svoje. Nezna sviet, da ste vi prvi pokušali svrći jaram Meternichov, dočim su Vas drugi vaši saveznici i drugari u robstvu držali kao stado. Ja Vam zahvaljujem pred svim čovječanstvom, za ono što ste učinili za svete svrhe čovječanstva, zahvaljujem Vam, što ste se posred svih briga za občinsku obranu i u svojih britkih bolih i na mene sjetili, ter ste k mojoj tamnici pružili ruku. Nije ruka čovječanska imala razbiti zatvore one, nego mig božji.

Hrvati, koji ste još u Talijanskoj, da proljevate krv talijansku, izbavite se od prikora, položite ono oružje, sramotno, nemilo, Hrvatska Vas želi: Mati Vaša poslala je jako zahtievanje u Beč, da se dignete iz Italije i da nebudete krvolije i žrtve. Hrvati, Česi, Poljaci, vi pod težkom Austrijom ugnjeteni, ustanite, vrieme je. Budite narodi nastojte podvrženi odlomku tudjeg naroda. Poviest Vaša znamenitija je nego li austrijanska; jer Austrija narasla je po ženitbi i lukavoj ustrpljivosti. Nepreziremo koji nas preziru, nemrzimo na svoje neprijatelje; žalimo ih tako za prijašnje nesrećne pobjede, kako za sadašnje njihove . . . . raspe. Razlučimo Austriju od Njemačke. S pravom velikom Njemačkom pobratite se kao sa sestrom. A ti, nesretna Poljska! nećeš moći uzkrsnuti u pravi život, ako neljubiš svoju nemilu krvnicu, Rusku, koja je ipak tvoja sestra. Malo ima onih, koji te muče: ali siromašni puk ruski stenje i sam, i zbog ne svoga samosilja nosi u samom sebi pedepsu.

O pleme slavjansko, svjedočanstva tvoga junačtva ostala su kroz stoljeća tminom zastrta; sada idemo k dobi mira, koja će osvjetlati svjedočanstva iskrenosti tvoje i vjernosti velikodušne. Uzet ćeš mjesto izabrano medju velikimi narodi. Kao rieka, koja teče i krivuda se po različnih zemljah, prostiru se tvoji puci kroz različna podneblja, i tiču se drugih naroda, ali se nemješaju s njimi i sabrati će od njih svaka dobra, a ne će izgubiti vlastita svoja.

Ustanite Hrvati, Česi, Poljaci braćo! iz okova kujte mače, a iz jarma štape za obranu. Vi toliko vremena sgrbljeni pod austrijskim štapom, dignite se uzpravno: preobladat ćete migom. Na noge bez mrzosti i bez straha. Bog je naroda s Vami.

Tommaseo.

* * *

Drugi proglas, koji se je djelio medju hrvatske vojnike, glasi:

Hrvati braćo!

Ja sam Dalmatinac Vašega naroda. Od mnogo ljeta ja Vam govorim rieči bratimske, želeći slobodu i poštenje Vaše. Meni nije drugi uzrok govoriti Vam, nego prava ljubav. Prikazao sam sve vrieme mojeg života, da mene ne pokvari ni omraza ni želja pohvale ni želja bogatstva. Lani bio sam u tamnici, zašto sam želio, da bi se Austrija poštenije vladala s Italijom; a Vi Hrvati, tada medju drugim

*) Ove proglase donaša „Hrvatska" br. 232.

PODLISTAK.

Pogibija cara Maksimilijana u Mexiku.

(Konac.)

Kad je povorka stigla na Cero de la Campauna, nisu se dala otvoriti vrata od fiakera, no car, ne čekajući daljih mjera, izkoči napolje. Pored njega stajao je njegov sluga Magjar Tudoš; okrenuvši se, reče car: „Zar tude nema nikoga više?" U srećnim danima njegovim sve se oko njega kupilo, a sada eto, kad ide da legne u prerani grob, tek je jedna osoba bila uza-nj! Ipak su bili ondje austrijski poslanik barun Magnus i konzul Bahusen, samo ih car nije mogao vidjeti.

Otac Soria izidje iz fiakera kako je znao, a po tom ga uhvati takva tuga, da je sasvim klonuo, ali car, videći to, izvadi iz džepa malu bočicu s nekakvim mirisom, te ga stade hrabriti. Na to udje on s Miramonom i Mejiom u vojnički četverokut, koji je s jedne strane bio otvoren. Vojskom zapoviedao je general Don Jesus Diaz de Leon, kad su osudjenici zaposjeli mjesta svoja, reče car Miramonu: „Hrabra vojnika treba da vladar i u zadnjem času svomu cieni, pa s toga mi dozvolite, da vama prepustim častno mjesto". Na to stane Miramon u sredinu, a car s desne strane. Poslie toga stupe napred častnik i sedam momaka, te se postaviše na nekoliko koraka pred svakim od odsudjenika. Car podje sada k onim, koji su pred njime stajali, pruži svakomu ruku i nadari s jednim maksimilijandorom (20 fran.) i reče: „Momci, dobro gadjajte ovamo", pokazujući na srce. Po tom se povrati na svoje mjesto, skine šešir, te si maramom obriše znoj. Šešir s maramom pruži sluzi Tudošu s nalogom, da oboje predade njegovoj majci, nadvojvodkinji Sofiji. Iza toga progovori glasnim i sigurnim glasom ovo: „Meksičani! Ljudi mojega ranga i porietla određeni su voljom božjom da budu ili dobrotvori narodni ili mučenici njegovi. Pozvan od većine vas, došao sam amo na dobrobit ove zemlje. Nije me slavohleplje amo dovelo, jer sam stigao amo pun najboljih želja za srećnu budućnost moje nove domovine i moje vojske, kojoj pred smrt svoju zahvaljujem na žrtvama, što ih je za mene doniela. Meksičani! neka moja krv bude posljednja, što se lije za boljak ove zemlje, a ako bude potrebno, da njezini sinci još i dalje moraju krvi lievati, onda neka to bude na korist zemlje, ali nikada po izdaji! Viva independencia! Viva Mexico!"

Kad se car okrenuo, opazi nedaleko sebe skupinu ljudi i žena, gdje glasno plaču. On ih dobroćudno i blago pogleda, a onda prekrsti ruke na prsima i pogleda ravno preda se. Pet je hitaca palo, a car pade na svoju lievu stranu, šapćući: „Hombre". Sva su taneta projurila kroz njegovo tielo i svako je bilo smrtonosno; no ipak se car još koji čas micao. Po tom ga položi častnik na ledja i vrškom svoje sablje pokaza na srce njegovo. Jedan momak iztupi napred, te izpali još jedno tane na pokazano mu mjesto. Očiju svezanih nije nitko imao.

Sada je došao red na Miramona. On se nije obratio na soldate, već na građane, kojim reče: „Meksičani! Moji me sudci odsudiše kao izdajicu domovine. Ja nisam nikad bio izdajica, pa vas molim, da te ljage ne ostavite na mojoj uspomeni, a još manje na mojoj djeci. Živio Meksiko! Živio car!" Taneta ga dobro pogodiše, jer se odmah mrtav sruši.

Mejia reče naprosto: „Živio Meksiko! Živio car!" No na njega su zlo pucali, jer je trebalo još dva taneta u-nj opaliti. Sva trojica bila su gotovo u isti čas ustrieljena.

Car Maksimilijan bio je visok do šest stopa, a tanak. Njegove kretnje, njegovo držanje, a naoseb njegov pozdrav, bili su graciozni i laki. Kosa mu je bila plava, ali ne osobito gusta, a veoma ju je pomno njegovao i na tjemene dielio. Brada mu je takodjer bila plava, a dugačka, koju je naročito njegovao, dieleći je po sriedi;

Broj 70. Pula, u četvrtak dne 16. listopada 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja i točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 247-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake, ili K 6·—, odn. K. 3·— na pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utanjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Tommaseova stoljetnica.

Prošloga četvrtka navršilo se sto godina, što se je u drevnom Šibeniku rodio slavni pjesnik, povjestničar, mudroslovac, pravnik, romanopisac i političar — Nikola Tommaseo. On je napisao preko dvie stotine svezaka iz skoro sviju struka ljudskoga znanja. U njegovom rodnom gradu odkriven mu je god. 1890. krasan spomenik uz sudjelovanje hrvatske obćine i tamošnjih Hrvata. I Italija odužila se svomu velikomu piscu, podigav mu u raznih gradovih spomenike i spomen-ploče. Napose u Mletcih ostavio je veliki taj Dalmatinac neumrlu uspomenu, jer je tuj najviše radio i trpio radi ujedinjenja Italije.

Njegovu stogodišnjicu proslavila je Italija prošloga četvrtka kao prosvjetnu slavu, kao uspomenu na muža, koji je sve svoje umne sile posvetio slobodi i jedinstvu talijanskoga naroda.

Najsvečanije bijaše proslavljena ta uspomena u Settignanu — obćina Fiesole, u gornjoj Italiji. Tamo bijaše ustrojen posebni odbor, komu bje na čelu prof. Conti a pokroviteljicom odbora kneginja Ghika.

U župnoj crkvi u Settignanu služene bijahu svečane zadušnice u prisustvu odbora i mnogobrojnog obćinstva. Po sv. misi progovorio je o velikom pokojniku svećenik Ulivieri. Iz crkve podaše se slavitelji na groblje, gdje počivaju kosti neumrlog Šibenčana. Na grobu slavili su pokojnika Ruggeri, Mazzoleni i Miagostovich. Ovaj posliednji tobož u ime Šibenika.

Tu žalobnu svečanost zaključiše gostbom i govori, izrečenimi u velikotalijanskom duhu — u protuslovlju sa radom i nazori proslavljenog muža.

Naši Talijani i Talijanaši, koji hoće, da budu vazda većimi i radikalnijimi rodoljubi, nego li su njihovi istomišljenici u kraljevini, htjeli su i ovu priliku zlorabiti u narodno-političke demonstracije.

Talijanaši Dalmacije u obće, napose oni Šibenika, htjeli su pred Tommaseovim spomenikom prirediti političku demonstraciju, da proslave tobož uspomenu svog velikog sugradjana, u istinu pako, da upriliče sjajnu irredentističku svečanost. Oni su htjeli zlorabiti uspomenu na stogodišnjicu u velikotalijanske i veleizdajničke svrhe.

Hrvatska obćina u Šibeniku nije mogla dopustiti, da se tim vriedja čuvstvo grada i ciele pokrajine, pak je zabranila demonstrantom nazovi-svečanost u gradskom vrtu, gdje se nalazi spomenik. Uprava grada Šibenika prekrižila je račune dalmatinskoj irredenti, nepovriedivši nimalo tim dužno počitanje napram svomu slavnomu sugradjanu, komu je izkazala tolike počasti prigodom njegove smrti i pogreba i koja je najviše dopriniela za podignuće njegovog spomenika na najljepšem mjestu svoga grada.

Talijanašem Dalmacije htjeli su se pridružiti i njihovi istomišljenici u Istri, Trstu i Goričkoj. Naša „irredenta" izrabiti je htjela i ovu priliku u protu-dinastičke svrhe. Ona je htjela okaljati uspomenu muža, koji se je riečju i činom borio za najplemenitije ideale čovječanstva i koji se nije nikada i nigdje ogriešio o težnje naroda, među kojim se je rodio. On se nije dapače ni smatrao Talijanom, a najmanje u onom smislu, u kojem bi ga htjela predstaviti i proslaviti naša „irredenta".

Prve njegove pjesme bijahu hrvatske „Iskrice", u kojih opjeva ljepotu hrvatskoga jezika i koje je posvetio Špiri Popoviću, kojemu duguje — kako sam priznaje — što je počeo izuščivati rieči svoje „materinske". Posvečujući gradu Trstu jednu knjižicu pod naslovom „Alla città di Trieste" (gradu Trstu) podpisao se je: „Uno slavo" (jedan Slaven). U drugoj knjižici, posvećenoj „Dalmatincem", kaže talijanski, da će doći vrieme, kad bude morao biti službenim jezikom Dalmacije slavenski jezik. God. 1848. ustrojio je kao ministar bogoštovlja i nastave u privremenoj vladi u Mletcih stolicu „ilirskog" (hrvatskog) jezika na tehničkoj školi imenovav učiteljem toga jezika Vinka Marinelli, svećenika iz Bola na otoku Braču.

Kao ministar izdao je Tomaseo god. 1848. i 1849. dva proglasa *) koje priobćujemo niže i u kojih nazivlje Hrvate svojom braćom, te se diči, što je Dalmatinac našega roda.

Prvi proglas glasi:

Proglas

na Hrvate i druge puke slavjanske.

Braćo!

Velika obitelj slavjanska budi se, i poznaje sama sebe. Vrieme naroda je došlo. Razsuta i raztrgana uda sakupljaju se; kroz odsječene žile teče opet krv oživljujuća. O Hrvati! od Austrije pogrdjeni, a Italiji mrzki kao orudje samosilja, sviet Vas nepozna; i malo ih je koji znaju, da se vi preko deset godina borite u svojoj zemlji za jezik, za narodnost i dostojanstvo duše svoje. Nezna sviet, da ste vi prvi pokušali svrći jaram Meternichov, dočim su Vas drugi vaši saveznici i drugari u robstvu držali kao stado. Ja Vam zahvaljujem pred svim čovječanstvom, za ono što ste učinili za svete svrhe čovječanstva, zahvaljujem Vam, što ste se posred svih briga za občinsku obranu i u svojih britkih bolih i na mene sjetili, ter ste k mojoj tamnici pružili ruku. Nije ruka čovječanska imala razbiti zatvore one, nego mig božji.

Hrvati, koji ste još u Talijanskoj, da proljevate krv talijansku, izbavite se od prikora, položite ono oružje, sramotno, nemilo, Hrvatska Vas želi: Mati Vaša poslala je jako zahtievanje u Beč, da se dignete iz Italije i da nebudete krvolije i žrtve. Hrvati, Česi, Poljaci, vi pod težkom Austrijom ugnjeteni, ustanite, vrieme je. Budite narodi nastojte podvrženi odlomku tudjeg naroda. Povriest Vaša znamenitija

*) Ove proglase donaša „Hrvatska" br. 232.

je nego li austrijanska; jer Austrija narasla je po ženitbi i lukavoj ustrpljivosti. Nepreziremo koji nas preziru, nemrzimo na svoje neprijatelje; žalimo ih tako za prijašnje nesrećne pobjede, kako za sadašnje njihove . . . raspe. Razlučimo Austriju od Njemačke. S pravom velikom Njemačkom pobratite se kao sa sestrom. A ti, nesretna Poljska! nećeš moći uzkrsnuti u pravi život, ako neljubiš svoju nemilu krvnicu, Rusku, koja je ipak tvoja sestra. Malo ima onih, koji te muče: ali siromašni puk ruski stenje i sam, i zbog ne svoga samosilja nosi u samom sebi pedepsu.

O pleme slavjansko, svjedočanstva tvoga junačtva ostala su kroz stoljeća tminom zastrta; sada idemo k dobi mira, koja će osvjetlati svjedočanstva iskrenosti tvoje i vjernosti velikodušne. Uzet ćeš mjesto izabrano među velikimi narodi. Kao rieka, koja teče i krivuda se po različnih zemljah, prostiru se tvoji puci kroz različna podneblja, i tiču se drugih naroda, ali se nemješaju s njimi i sabrati će od njih svaka dobra, a ne će izgubiti vlastita svoja.

Ustanite Hrvati, Česi, Poljaci braćo! iz okova kujte mače, a iz jarma štape za obranu. Vi toliko vremena sgrbljeni pod austrijskim štapom, dignite se uzpravno: preobladat ćete migom. Na noge bez mrzosti i bez straha. Bog je naroda s Vami.

Tommaseo.

* * *

Drugi proglas, koji se je djelio među hrvatske vojnike, glasi:

Hrvati braćo!

Ja sam Dalmatinac Vašega naroda. Od mnogo ljeta ja Vam govorim rieči bratimske, želeći slobodu i poštenje Vaše. Meni nije drugi uzrok govoriti Vam, nego prava ljubav. Prikazao sam sve vrieme mojeg života, da mene ne pokvari ni omraza ni želja pohvale ni želja bogatstva. Lani bio sam u tamnici, zašto sam želio, da bi se Austrija poštenije vladala s Italijom; a Vi Hrvati, tada među drugim

---

PODLISTAK.

Pogibija cara Maksimilijana u Meksiku.

(Konac.)

Kad je povorka stigla na Cero de la Campauna, nisu se dala otvoriti vrata od fiakera, no car, ne čekajući daljih mjera, izkoči napolje. Pored njega stajao je njegov sluga Magjar Tudoš; okrenuvši se, reče car: „Zar tude nema nikoga više?" U srećnim danima njegovim sve se oko njega kupilo, a sada eto, kad ide da legne u prerani grob, tek je jedna osoba bila uza-nj! Ipak su bili ondje austrijski poslanik barun Magnus i konzul Bahusen, samo ih car nije mogao vidjeti.

Otac Soria izidje iz fiakera kako je znao, a po tom ga uhvati takva tuga, da je sasvim klonuo, ali car, videći to, izvadi iz džepa malu bočicu s nekakvim mirisom, te ga stade hrabriti. Na to udje on s Miramonom i Mejiom u vojnički četverokut, koji je s jedne strane bio otvoren. Vojskom zapoviedao je general Don Jesus Diaz de Leon, kad su osudjenici zaposjeli mjesta svoja, reče car Miramonu: „Hrabra vojnika treba da vladar i u zadnjem času svomu cieni, pa s toga mi dozvolite, da vama prepustim častno mjesto". Na to stane Miramon u sredinu, a car s desne strane. Poslie toga stupe napred častnik i sedam momaka, te se postaviše na nekoliko koraka pred svakim od odsudjenika. Car podje sada k onim, koji su pred njime stajali, pruži svakomu ruku i nadari s jednim maksimilijandorom (20 fran.) i reče: „Momci, dobro gadjajte ovamo", pokazujući na srce. Po tom se povrati na svoje mjesto, skine šešir, te si maramom obriše znoj. Šešir s maramom pruži slugi Tudošu s nalogom, da oboje predade njegovoj majci, nadvojvodkinji Sofiji. Iza toga progovori glasnim i sigurnim glasom ovo: „Meksičani! Ljudi mojega ranga i porietla odredjeni su voljom božjom da budu ili dobrotvori narodni ili mučenici njegovi. Pozvan od većine vas, došao sam amo na dobrobit ove zemlje. Nije me slavohleplje amo dovelo, jer sam stigao amo pun najboljih želja za srećnu budućnost moje nove domovine i moje vojske, kojoj pred smrt svoju zahvaljujem na žrtvama, što ih je za mene doniela. Meksičani! neka moja krv bude posljednja, što se lije za boljak ove zemlje, a ako bude potrebno, da njezini sinci još i dalje moraju krvi lievati, onda neka to bude na korist zemlje, ali nikada po izdaji! Viva independencia! Viva Mexico!"

Kad se car okrenuo, opazi nedaleko sebe skupinu ljudi i žena, gdje glasno plaču. On ih dobroćudno i blago pogleda, a onda prekrsti ruke na prsima i pogleda ravno preda se. Pet je hitaca palo, a car pade na svoju lievu stranu, šapćući: „Hombre". Sva su taneta prosjurila kroz njegovo tielo i svako je bilo smrtonosno; no ipak se car još koji čas micao. Po tom ga položi častnik na ledja i vrškom svoje sablje pokaza na srce njegovo. Jedan momak iztupi napred, te izpali još jedno tane na pokazano mu mjesto. Očiju svezanih nije nitko imao.

Šada je došao red na Miramona. On se nije obratio na soldate, već na gradjane, kojim reče: „Meksičani! Moji me sudci odsudiše kao izdajicu domovine. Ja nisam nikad bio izdajica, pa vas molim, da te ljage ne ostavite na mojoj uspomeni, a još manje na mojoj djeci. Živio Meksiko! Živio car!" Taneta ga dobro pogodiše, jer se odmah mrtav sruši.

Mejia reče naprosto: „Živio Meksiko! Živio car!" No na njega su zlo pucali, jer je trebalo još dva taneta u-nj opaliti. Sva trojica bila su gotovo u isti čas ustrieljena.

Car Maksimilijan bio je visok do šest stopa, a tanak. Njegove kretnje, njegovo držanje, a naoseb njegov pozdrav, bili su graciozni i laki. Kosa mu je bila plava, ali ne osobito gusta, a veoma ju je pomno njegovao i na tjemene dielio. Brada mu je takodjer bila plava, a dugačka, koju je naročito njegovao, dieleći je po sriedi;

izbornici kao kandidat, te je prijavio, da će kršćanski socijalisti, nebudu li u saboru imali većine, preći na obstrukciju.

Crna Gora.

Ovih dana pokušao je jedan crnogorski častnik ubiti guvernera u Podgorici Špiru Popovića. Do sada se još ne zna, da li je atentat počinjen s privatnih razloga, ili mu je uzrokom kakav politički sukob. Špiro Popović bio je naime do nedavna ravnatelj crnogorskih pošta. Narod se ga je veoma bojao i nije se nikako podušao protiviti se. Nu od kada je premješten, digli su se u novinah razni glasovi o njegovih mnogobrojnih prevarah. Sa službene strane nije se na te glasove ništa odgovorilo, i radi toga se drži, da su oni istiniti.

Srbija.

Službene novine pišu, da su u Gilanu ubili turski vojnici srbskog trgovca Georgevića. Iz Skoplja javljaju, da se bugarske ustaške čete sve to više izazovno ponašaju.

U Kumanovom došlo je izmedju Srba i Macedonaca do krvava sukoba. S obije strane bilo je više ranjenih i mrtvih.

Bugarska.

Uprkos protivnim viestim iz Biograda i Sofije, ipak bi reći, da su bugarske čete u Macedoniji zapodjele živahnu djelatnost. Središte njihovog djelovanja nalazi se izmedju riekah Strune i Vardara, koje se područje pruža do Salonika i halcidijskog poluotoka, kano i do iztočnog i zapadnog gorja. Četam, koje se drže reke Strune zapovjeda bugarski častnik Jankov, a onim na Vardaru bugarski častnik Nikolov. Čete, koje hlarače u strumskoj dolini, pošle su od samostana Rilo, gdje ima sjedište macedonski odbor, te su se ustaški odjeli pojavili već pri Gjumaji, Kresni i Melniku.

Rusija.

Onomadne sastaše se potajno odaslanici 25 „zemstva" moskovske gubernije na viečanje. Na dnevnom redu bijaše cieli niz političkih pitanja, koja sada kolaju u liberalnih krugovih Rusije. Ti odaslanici traže političku slobodu u smislu široke autonomije.

Razni prinosi.

Za „Družbu sv. Cirila i Metoda" za Istru primila naša uprava: Gosp. dr. I. Majstrović priposlao 100 (sto) kruna uz popratnicu: „Metkovski Hrvati, okupljeni na sobetu u čast zastupniku dru. I. Majstroviću namienjenu gornju svotu za družbu sv. Cirila i Metoda uz Bog i Hrvati!" — Živili darovatelji, sakupljači i pripošiljatelj!

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca lipnja 1902. u krunskoj vriednosti:

G. Max pl. Catinelli, liekarnik, Čabar	11·—
G. Mate Finderle, predsjednik podružnice u Slumu	58·20
G. Mate Bogdanović Šibenik, za počastiti uspomenu blagopok. Natalije Truden u Trstu	25·—
G. Ivan Rukavina, poštn. i brzojavni činovnik Zagreb, na ime kluba „Istra"	200·—
G. Stjepan Gamulin, trgovac — Jelša, kao ulazninu na zabavu prigodom god. glavne skupštine	5·—
G. Gj. Ružić, Rieka, kao ulazninu na zabavu prigodom godišnje glavne skupštine	5·—
Mužka i ženska podružnica u Baški članarine	46·26
G. Josip Tašinski, župe-upravitelj Montrilj, kao ulazninu	2·—
Podružnica u Žminju	210·36
G. B. Fürth — Beč, kao ulaznina na zabavu gl. god. skupštine	20·—
G. Jerman Korić — Rieka, sabrao za družbu	101·—
G. R. K. Jeretov, sabranih te putem „Narod. Lista" objavljenih	556·38
G. dr. Božo Vinković — odvjetnik — Karlovac, sabranih na prvom sastanku sokolaša „Pokupskog Sokola" u Karlovcu, medju 70 članova prigodom zdravice Hrvatskoj	15·20
G. Zorko Klun, župeupravitelj u Brestu blizu Buzeta, na ime podružnice Rakitovič	85·—
Uredničtvo „Hrvata" Gospić, sabranih i na nj stiglih prinosa	55·78
Dr. Anton Antončić, odvjetnik — Krk, II. obrok (polovicu) utemeljiteljne svote	100·—
G. Gjuro Gašparović, sabranih u župnom dvoru Velemeriću na dan sv. Vida	11·—
Sabrano na izletu u Malinsku prodajom dopisnica po gdjici. Antici Tomičić	15·—
Buzetsko družtvo za štednju i zajmove daruje	100·—
Uprava „Karlovačkoga Glasnika", sabranih prinosa	11·36
Dignuto kod občinskog glavarstva u Voloskom na ime podpore za ogriev družbinih škola u Voloskom-Opatiji	320·—
Uprava „Agramer Tagblatta", na nju prispjelih prinosa	51·90
Na zabavi družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, obdržavanoj dne 12./6. prigodom glavne godišnje skupštine, čisti prihod	443·32
G. dr. Karlo Bošnjak — Zagreb, na ime nekolicine svojih kolega realno-gimnazijalnih profesora, prigodom zaključka šk. godine	18·40
G. dr. B. Vinković, odvjetnik — Karlovac, sabranih medju gostima gosp. dr. Ivana Banjavčića, odvjetnika i narodn. zastupnika u Karlovcu, prigodom njegovog imendana dne 24. lipnja	12·—
G. Gjuraj Dolžan, župnik u Vodicama — Podgrad sabranih za stolom dobrih prijatelja i to za pomanjkanje družbinih žigica u žepu prisutnog prijatelja	10·—
Jedna anonimna gospodja, Volosko, predaje i daruje	4·—
Uprava „Narodnog Lista", Opatija, po gosp. V. Caru sabranih i na nj stiglih prinosa	78·98
G. K. S. Bonefačić, biskupski tajnik Krk i gosp. Dminić kapelan, daruju jednu dionicu hrv. poljodjelske banke u Zagrebu u vriednosti od K 50	50·—

Za ravnateljstvo:

Dr. Mihe Fabijanić, blagajnik.

Svoj k svome!

Brat „Sokol".

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije ciene.

Ivan Videlka,
krojački majstor.
Via Abbazia 33.

Slovečí profesorji medicine in zdravniki priporočajo

Tinkturo za želodec

lekarnarja

Piccoli – ja

v Ljubljani

dvornega zalagatelja

Nj. svet. papeža

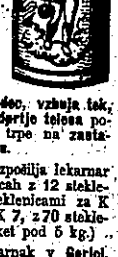

kot sredstvo, ki krepča želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odprije telesa posebno zdravilna za one, ki trpe na zastaranem zaprtju.

Tinkturo za želodec razpošilja lekarnar Piccoli v Ljubljani v škatljicah z 12 steklenicami za K 2·52, z 24 steklenicami za K 4·80, z 36 steklenicami za K 7, z 70 steklenicami za K 18. (Pošlni paket pod 5 kg.)

Je v razprodaji v lekarnah v **Gorici, Teimesu, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dalmaciji** à 30 h. steklenica. 8

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Ivan Novak

trgovina papirom i školskim potrebočam.

Knjigovežnica

premjestila se je na trg u kuću Nefat blizu hrvatske ljekarne.

Danica, Hrvatski koledar svetojeronimskog družtva za godinu 1903., netom je izašao i može se dobiti uz nizku cienu od 40 hellera u odpravničtvu našega lista Pula, Via Sissano.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — KEŽ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

Ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

RODOLJUBI!

kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Pčelno-voščene svieće

kilogr. po K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvietem itd. kg. po K 8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani kg. po K 4·90
Iste okrašene s odlepljivim cvietićama „ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom „ „ 8·—
Tamnjan lagrima, najfiniji „ „ 2·40	Svietice za božično drvo u 6 bojah „ „ 3·—
„ „ „ „ 2·—	Voščene svieće tarče, I. austr. sistav „ „ 4·40
„ granis „ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav „ „ 3·—
	„ „ II. „ „ 2·40
	Voščeno platno za oltare, metar „ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj ciesi. — Za pravi, čisti vosak jamčim za 2000 kruna.

Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za večnu luč. — Isto tako **meseš** pitomac (stoku) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije.

J. KOPAČ,
voščarica u Gorici.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 71. Pula, u četvrtak dne 23. listopada 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana izd. ... raju i računaju se na temelju ...čnog cienika ili po dogovoru.

...vci za predbrojbu, oglase izd. ...ju se naputnicom ili polož...om pošt. štedionice u Beču ... administracija lista u Puli.

...od naručbe valja točno oz...čiti ime, prezime i najbližu ...pošta predbrojnika.

...ko list na vrieme ne primi, ...ka to javi odpravničtvu ...ćenom pismu, za koji se ...plaća poštarina, ako se iz... ...rana napiše „Reklamacija".

...ekovnog računa br. 247·249.

Telefon tiskare broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu
6 K za seljake } ili K 6·—, odn. K 3·—, na pol godine

Izvan carevine više poštarine. Plaća i uzmje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 19. oktobra 1902.

Vrata carevinskoga vieća su se opet, poslie četiri mjeseca, otvorila. U staro-rčkom slogu zidana zgrada, služeća za asjedanje, opet oživljena, nješto je sprieda krašena. Već dosad su ju pred glavnim ulazom krasili kameni kipovi sjedećih če-irih grčkih i četirih rimskih povjestničara. Sad je nadošao kip grčke poganske bo-ice Palade-Atene, božice mudrosti. Točno i sredini pred glavnim ulazom stoji ona na visokom stupu u svoj svojoj opremi makova, kakova je skočila u svoje doba iz glave poganskoga grčkoga glavnoga boga Zeosa. Na podnožju stupa je cieli skup kipova, odraslih i malenih bića, izmedju kojih teče voda na četiri strane.

* * *

Netom prošloga ćedna obdržavala je zastupnička kuća dvie sjednice: četvrtak i petak. Evo o njih kratkoga izvještaja.

Proračun za godinu 1903.

Pošto su se pročitali mnogi predlozi i upiti, oglasio se je za rieč ministar financija Böhm-Bawerk da obrazloži proračun za godinu 1903., koj su tiskan u mnogih svezcih dobili istodobno zastupnici. Bit će još prilike haviti se s njim. Za sad spominjemo samo to, da je ministar financija, kako se novine iztiču, jedva izašao sa pokrićem potreba, da je u pokriću samo mali višak, i taj više prividan. Zahtjevi, da su se jako povećali, a dohodci da nisu u tolikoj mjeri.

Izjava ministra-predsjednika.

Kako svaki put kod otvorenja zasjedanja, tako je ministar-predsjednik Koerber i ovaj put progovorio, da označi svoje stanovište naprama onomu, što je i što i kako bi se imalo raditi. Rekao je, da će istinito govoriti. Sjetio se je kao radostnoga dogodjaja, da se je prošloga proljeća poslie više godina riešio ustavno proračun i kako su narodi s toga veseli bili, te izrekao nadu, da će se to i sada dogoditi. Samo bi on želio nješto skraćeno razpravljanje. Sjetio se je takodjer s radošću, da se je pitanje „morskoga oka" izmed Ugarske i Galicije povoljno riešilo. Vlada je, reče nadalje, za jedinstvenu željezničku politiku. Ona je priobćila temeljne crte glede uredjenja jezikovnoga pitanja u Českoj i Moravskoj koli zastupnikom českoga naroda, toli strankam njemačkim. Tomu je pridao njekoliko rieči koli na naslov Čeha, toli na naslov ljevice, Njemaca, te izrekao nadu, da će nastati mir i red kad se za rečene dvie krunovine uredi jezikovno pitanje. Ima se riešiti nagoda sa Ugarskom. Na riešenje čekaju još uvjek razna socijalna pitanja. Stara pitanja, zaključi, su još uvjek na dnevom redu. Bilo bi žalostno za vladu, za zastupstvo naroda i za narode same, kad se nebi skoro riešila. Naš spas je u moći naše zajedničke majke, a ta je ljubav do domovine.

Odgovor Čeha.

Ministar-predsjednik rekao je toga više, al glavno mu bijaše, da reče svoju o svojih nakanah glede uredjenja jezikovnoga pitanja u Českoj i Moravskoj. Već sam njegov odnosni nacrt ozlovoljio je češke zastupnike i češko javno mnienje. Kad je o tom u svojoj izjavi govorio, pretrgavali su ga žestokimi povici i porugami češki i drugi razni slavenski zastupnici. Čim je svršio oglasio se je za rieč predsjednik mladočeskoga kluba. Sav razjaren rekao je, da je Koerber svojim govorom još pogoršao utisak, što ga je njegov jezikovni nacrt učinio na Čehe. Govor da je, neće reći, infamija (Infamija, infamija. — vikahu drugi), al svakako provokacija, izaziv. Naglasiv, da neima nagode sa Ugarskom, ako se nezadovolji Čeha, predložio je, da se otvori razprava o izjavi ministra-predsjednika. Predsjednik dao je taj predlog na razpravu, i kuća ga je velikom većinom primila. Kod razprave govorit će, držimo, i zastupnici drugih naroda, naročito slavenskih. Nezna se kad će se razprava voditi. Ona je doista na dnevnom redu prva; al i pred dnevnim redom imadu prednost predlozi. A takovih je više, i ako predlagatelji sami neodustanu, mora se prije o njih razpravljati. Većinu vremena prošlih dvih sjednica pozobale su razprave prešnih predloga.

Glede izbornih listina bečke občine za sabor.

Njemački liberalci, njemački nacionalci i socijalni demokrati postavili su suglasno prešan predlog glede sastava izbornih listina bečke občine za sabor. To je dalo odmah na početku prilike, da se rečene stranke izpuju sa antisemiti, naročito sa drom. Luegerom. Predbacivali su njemu i njegovoj stranci, da su listine u neredu, da nebijaše slobodan uvid u listine da nebijaše moguće prepisatih jih, te tim nit reklamovati proti njim. Podravnatelj bečkoga magistrata i ujedno zastupnik tvrdio je, da nije istina što protivnici tvrde, da je svakom bio slobodan uvid i prepis. Koerber je izjavio, da ima sad listine u rukah namjestničtvo, da ovo ima pravo provesti izpravke i poslie zaključenih listina, i da će ono to savjestno i učiniti.

Većina zastupničke kuće zabacila je prešnost predloga, Poljaci i Česi glavno za to, jer da su listine za sabor stvar, koja nespada u parlamenat.

Za imunitetu činovnika-zastupnika.

U Bukovini vladaju jako čudni odnošaji, slični našim doli, al valjda još gori. Savjetnik zemaljskoga suda u Črnovicah Lupu, a ujedno i zastupnik na carevinskom vieću, izrazio se je na jednoj učiteljskoj skupštini oštro proti rumunjskim bojarom u Bukovini, koji imadu tamo skoro svu vlast, i proti zemaljskomu kapetanu Lupulu. Ovaj ga je na to nješto uvriedio u zemaljskom saboru, u kojem nije Lupu zastupnik. Lupu je na tu uvriedu odgovorio brošurom, u kojoj bi reći, da nije imao dlaka na jeziku. Zemaljsko sudište odstavilo je savjetnika zastupnika Lupu od službe i plaće, čini se pod uplivom rečenoga Lupula.

To su uzeli razni zastupnici za povod te su postavili prešne predloge. Govorili su razni, odsudjujuć svi postupak zem. suda. Uzalud je govorio proti prešnosti u ime ministarstva pravosudja, odsječni predstojnik dr. Ferdinand Schrott. Sva kuća je glasovala. — Prešnost predloga, koj ide za tim, da se slučaj Lupa sa strane „ustavnoga odbora" u osam dana razpravi i pravici zadovoljština dade, bio je prihvaćen jednoglasno. Kod razprave se je opet spominjala afera profesora-zastupnika Spinčića, kao dokaz kako nebi smjele postupati c. kr. oblasti, a tako i afera učitelja-zastupnika Seitza.

Promjena u ministarstvu pravosudja.

Ministar pravosudja Spens-Boden već je dulje bolan. Ipak je još uvjek uredovao u Šleziji, kamo su mu pošiljali iz Beča spise. Odmah pošto su se u zbornici zakvačili Koerber i Pacák, pronesao se je glas da je Spens-Boden odstupio. Valja znati, da je taj čovjek nanesao Čehom glede jezika raznih nepravica, i da bijaše i od Čeha i od drugih Slavena najslabije vidjen ministar. Drugi dan već je bilo u novinah, da je Spens-Boden odstupio, a subotu već u službenoj novini. Ujedno priobćeno je carsko pismo, kojim se vodstvo ministarstva pravosudja povjerava ministru-predsjedniku i voditelju ministarstva unutarnjih poslova, dru. pl. Koerberu. Zastupati će ga često i u parlamentu odjelni prestojnici, kao što ga je eto gori već zastupao Schrott.

Za rusinsko sveučilište.

U današnjoj sjednici razpravljao se je prešni predlog zast. Romančuka i drugova za ustrojenje rusinskoga sveučilišta u Lavovu. Zastupnik Romančuk stvarno je temeljio taj predlog. Zastupnik Rowinski liepo ga je podupro, dokazav kakvih sve duševnih sposobnosti je pokazao narod rusinski od najstarijih vremena do danas. I jedan i drugi proglasili su tvrdnju ministrovu, a i Poljaka, kao da neima dovoljno učenih muževa za profesore, i kao da neima novaca, samo izlikom. Jedan Poljski zastupnik naime, te ministar bogoštovja i nastave govorili su proti ustrojenju rusinskoga sveučilišta, jer da manjka profesora i učenih muževa. Za predlog glasovali su samo Rusini, Česi, Hrvati i Slovenci.

Za uredjenje jezikovnoga pitanja u Šleziji.

Drugi dio današnje sjednice zaokupio je prešni predlog zast. Waclawa Hruby i drugova za uredjenje jezikovnoga pitanja u Šlezkoj. Hruby počeo je utemeljivanje svojega predloga tim, da je naveo novoga voditelja ministarstva pravosudja Koerbera: „Za svakoga jednako pravo, i pravo se neima pred nikim sklonuti." Kad bi se to ne samo govorilo, nego prama tomu i radilo, onda bi prestale sve prepirke. Odmah iza Hrubya govorio je upravitelj pravosudja, onda Njemac iz Šlezije dr. Demel, proti predlogu, a dr. Mihejda, Poljak iz Šlezije, za predlog. Iza toga pretrgao je predsjednik razpravu. Nadaljevat će se sutra.

Za podporu u Istri.

Pročitali su se pak razni prešni predlozi za podporu u nevolji, medju njimi i prešni predlog zast. Spinčića i drugova za podporu naročito seljačkomu pučanstvu u Istri. Vremenske nezgode, kao što je studena kiša u proljeću, suša i vjetar ljeti, pak i opet prejake kiše u njekuda i tuča, uništile su bar polovicu proizvoda na poljih i u vinogradih skoro po svih občinah Istre. Pozivom na to, pozivom na jur ljetos i lani postavljene predloge, pozivom na to, da je već i vlada izričito priznala, da kod seljačkoga pučanstva u Istri vlada više manje stalna bjeda, predlaže Spinčić i drugovi, da se odluči bezodvlačno podpore iz državnih sredstava za ublaženje bjede i obranjanje pred njom. Obzirom na to, da je u proračunu za 1903. razmjerno mala svota za javne obće koristne radnje, predlaže nadalje, da se naknadno uvrsti u proračun svota za rečene radnje, koje bijahu po njem i drugovih zadnjih godina potaknute i zagovorene, te o kojih je zastupnička kuća prihvatila rezoluciju.

Česko-njemački spor.

U četvrtak sastalo se je carevinsko vieće u veoma nepovoljnih okolnostih.

Poput more pritišću Austriju dva težka pitanja. S jedne strane pritišće ju druga polovica monarhije pretjeranimi zahtjevi glede nagodbe, s druge pako jezikovno pitanje u zemljah krune sv. Václava.

Prvo je pitanje strogo gospodarstvene, a drugo narodno-političke naravi. Premda su posve protivne naravi, ipak je jedno odvisno od drugoga, jer se jedno bez drugoga neda riešiti. Česi neće naime nikada pristati na utanačenje nagodbe dok se nerieši u njihovoj domovini jezično pitanje. S druge strane protivili bi se Niemci nagodbi, kad bi se jezično pitanje riešilo bez njihove privole.

U tih okolnostih pustio se je ministar-predsjednik dr. Koerber na nova pogadjanja sa Česi i Niemci. Za njega kažu njegovi štovatelji, da je izvanredno spretan državnik, i da ako njemu nepodje za rukom riešiti viseća pitanja, da ih i drugi riešiti neće. Tomu neće biti do rieći tako, ali on se je ipak do sada znao vrlo vješto držati na površini uzprkos svakojakim olujam, koje udaraju sa svih stranah o državnu ladju, kojoj je on kormilarom.

Dr. Koerber izradjivao je dugo svoje predloge, ili kako ih službeno zovu „načela", što ih je dne 14. o. mj. predložio zastupnikom stranaka, i koja sadržavaju ustanove, kojimi bi se imala urediti poraba jezika kod državnih ureda u Českoj i Moravskoj do vremena, dok se stvori obćeniti jezični zakon.

Kako čitamo u bečkih novinah, došli su dne 14. o. mj. u 10 sati u jutro k ministru-predsjedniku zastupnici českoga naroda, i to Mladočesi: dr. Pacák, dr. Kramař, dr. Stránský, dr. Bláček, dr. Herold i dr. Brzorad; članovi konservativ-

nog veleposjeda: grof Buquoy, grof Eugen Czernin i grof Sylva-Tarouca; češki agrarci: Zazvorka, Prašek i Kubr. Osim njih bio je prisutan i češki ministar-zemljak dr. Rezek.

Nakon pozdrava kazao je dr. Koerber prisutnim, da treba uzraditi svimi silami oko česko-njemačkog sporazumljenja. Vlada je u tu svrhu izradila predloge ili „načela za uredjenje jezičnog pitanja“ u Češkoj i Moravskoj, od kojih predade svakomu jedan primjerak, zamoliv ih, da se nakon proučenja o njima izjave.

Predsjednik mladočeskog kluba dr. Pacák odgovori, da će ona načela izpitati i doskora na ista odgovoriti.

U 11. sati došli su k ministru-predsjedniku zastupnici njemačkoga naroda, i to članovi njemačke pučke stranke: dr. Derschatta, dr. Lemisch, dr. Kindermann, dr. Prade i dr. Reininger; od njemačke napredne stranke: dr. Funke, dr. Nitsche, dr. Schücker, dr. Pergelt i Eppinger; članovi ustavov. veleposjeda: knez Fürstenberg grof Oswald Thun, barun Schwegel, dr. Baernreither i grof Stürgh; od katoličke pučke stranke: dr. Kathrein i dr. Kern; od kršćanskih sociala: dr. Lueger, princ Alois Liechtenstein i Axmann; kao zastupnici Niemaca iz Moravske: dr. Gross, dr. Götz, barun d'Elvert, dr. Chiari, Skene i dr. Fux.

Zahvaliv im, što su došli, reče dr. Koerber, da su „načela“, koja im predaje, sastavljena po izkustvu oblasti, ali da nisu nepromienljiva. Vlada je spremna primiti i protupredloge obiju stranaka. Preporuči im, da predloge prouče i neka mu priobće svoje mnienje.

Prisutni obećaše želju ministrovu čim prije izpuniti.

Zastupnici českoga naroda sastali su se već u 11 sati, te su uzeli u pretres vladine predloge, koji glase:

Njemački jezik ostaje u porabi u dosadašnjem svom obsegu 1. u čitavom saobraćaju s vojničkimi oblastmi i oružničtvom i za njihove službene potrebe; 2. u saobraćaju s oblastmi izvan Češke i Moravske. Nadalje će njemački jezik upotrebljavati: 1. sve državne oblasti kako u nutarnjem službenom saobraćaju, tako u uredovnoj korespondenciji, kod sastavljanja i vodjenja svih listina, izkaza i zabilježba, što ih vode političke oblasti u poslovih oružane sile; — kod predlaganja stanovitih izvješća, mnienja, poslovnih i statističkih izkaza središnjim organom; kod informacija, izvješća, opazaka i izkaza u državno-redarstvenih poslovih, kod poslova državne sigurnostne straže i kod kvalifikacijonih tabela državnih službenika; 2. kod svih državnih blagajna i ureda, koji rade s novcem, kod vodjenja blagajničkih dnevnika, blagajničkih izkaza, registra i svih drugih blagajničkih pomagala, koja upotrebljuju središnji organi za vršenje kontrole ili kod sastavljanja periodičkih izkaza; 3. njemački jezik rabit će se u svih prometnih poslovih u unutrašnjoj službi i u manipulaciji poštovne i brzojavne službe, kod erarskog poduzeća, koje je izravno podredjeno središnjoj upravi, kao i u medjusobnom saobraćaju dotičnih organa i ureda. Za neerarske poštanske urede s većim poslovnim obsegom imale bi se ove ustanove upotrebljavati što je više moguće.

U tih dakle poslovih imao bi vladati njemački jezik, glede drugih poslova i agenda razdielit će se Češka na tri jezična područja: u jednojezično česko, u jednojezično njemačko i dvojezično. Jednojezični su oni sudbeni kotari, u kojih je prigodom popisa pučanstva manje od 20 postotaka pučanstva označilo drugi zemaljski jezik kao jezik občenja. Oblasti, koje obuhvataju više sudbenih kotara, onda vriede kao dvojezične, kad je u njima jedan ili više kotara drugog jezika, nego su ostali kotari. Osim toga će se u zakonu označiti pojedine konkretne oblasti (u Pragu), koje se s obzirom na mjestne odnošaje imadu smatrati dvojezičnimi. Da se dodje po mogućnosti do jednojezičnih oblasti, to će se upravni i sudbeni kotari unutar stanovitog vremena jezično ograničivati.

Nadalje sadržavaju ove Koerberove osnove ustanove o vanjskom i unutrašnjem uredovnom jeziku kod jednojezičnih i dvojezičnih oblasti u Češkoj. O unutrašnjem uredovnom jeziku ustanovljuje se ovo: Jednojezične oblasti upotrebljuju u unutrašnjoj službi kod svih službenih poslova svoj uredovni jezik. Unašanja u uručbeni zapisnik, — za unutrašnju službu odredjene registre, zabilježbe, izkaze i slično u koje je i strankam dozvoljen uvid, ili odakle se strankam na zahtjev izdaju prepisi, sve se to kod jednojezičnih ureda ima voditi u uredovnom jeziku.

Jednojezični uredi služe se u dopisivanju sa državnimi nevojničkimi oblastmi u zemlji svojim službenim jezikom, u saobraćaju s autonomnimi oblastmi zemlje takodjer redovno svojim službenim jezikom, samo valja pri tom uzeti obzir na načela, koja su iztaknuta glede vanjskog službenog saobraćaja jednojezičnih oblasti, a prema kojim se u občinah, koje leže u kojem jednojezičnom kotaru, ali su same inojezične, — imadu službene objave državnih oblasti proglašivati jezikom občine. Kad bi ovakve veće jednojezične občine drugog zemaljskog jezika poslie provedenoga jezičnog ograničenja ostale u inojezičnom službenom kotaru, to se naredbenim putem mogu poduzeti mjere, da se uzme obzir na manjinu.

Dvojezične oblasti upotrebljavaju u unutrašnjoj službi u onih poslovih sa strankami, koji se vode izključivo u jednom jeziku, — jezik, kojim stranka ustmeno iznese svoj zahtjev ili kojim je pisan podnesak. U svih drugih poslovih gospoduje jezik, koji je primjeren stanju stvari.

Unosi u uručbeni zapisnik, u registre odredjene za unutrašnju službu predbilježbe, iskati i slično, što i strankam stoji na uvid ili odakle se daju strankam na zahtjev prepisi, imadu se poduzimati kod dvojezičnih oblasti u jeziku, kojim je stranka izniela svoj zahtjev ili u jeziku, kojim je pokrenula stvar. Dvojezične oblasti rabe u službenom dopisivanju s državnimi jednojezičnimi oblastmi zemlje njihov službeni jezik, sa državnimi dvojezičnimi oblastmi u zemlji jezik, u kojim je stvar potaknuta, a s autonomnimi oblastmi uviek njihov službeni jezik.

S obzirom na namiještanje činovnika odredjuje se, da kod oblasti u jednojezičnom području smiju biti namješteni samo onakvi činovnici, koji su podpuno vješti uredovnom jeziku u pismu i govoru. Za upotrebu drugoga zem. jezika kod jednojezičnih ureda pobrinut će se tako, da će se u mjestih, gdje je to od prieke potrebe, namjestiti stanoviti broj činovnika extra statum, koji će biti vješti objem zem. jezikom u pismu i govoru.

U Moravskoj prema Körberovim osnovam svi državni uredi imadu biti dvojezični. Tamo će se od činovnika kod namiještanja zahtievati poznavanje jezika samo s obzirom na faktične potrebe, te će svaki činovnik morati biti toliko vješt jeziku, koliko će to zahtjevati njegova služba kod oblasti. Na uredovni jezik gradskih vieća u gradovih s posebnimi statuti, odnosit će se ove ustanove samo u toliko, da će u slučaju, kad fungiraju kao političke oblasti, 1. njemački jezik u dosadašnjem obsegu morati rabiti u svemkolikom saobraćaju s vojničkimi oblastmi i oružničtvom, te za njihove službene potrebe, kao i u saobraćaju s oblastmi izvan Markgrofije Moravske; 2. u spoljašnjem uredovnom saobraćaju morat će se ravnati prema jeziku stranke

Koerberove osnove ne samo da zaostaju za Gautschovim i Badenijevim naredbama, nego i za Stremayerovim.

Češki zastupnici izrazili su na svojem sastanku začudjenje, što je vlada stavila druge predloge za Česku a druge za Moravsku. Obje ove vladine osnove, da su stvorene naprosto za Niemce. Naročito osnova za Česku da odredjuje silnu nepravdu i nejednakost, kad od českih činovnika obvezno traži znanje njemačkoga jezika, dočim netraži od njemačkih znanje českoga jezika.

Dioba zemaljskog nadsudišta na tri dielа, da je upravo smiešna, jer u Českoj imade samo českih i njemačkih parnica. Treći senat da je usljed toga posve suvišan. Ova načela da nisu nepristrana ni objektivna, već stvorena očito strančarski.

Sve češke skupine spremaju zajedničku izjavu proti vladinim predlogom. Sudeć po pisanju českih listova sviju stranaka, učinili su ti predlozi na český narod tako nepovoljan utisak, da se nepovoljnijeg jedva može zamisliti.

Nevaraju li svi znakovi, može se već danas smatrati neuspjelim pokus vlade za sporazumljenje u jezičnom pitanju izmedju Čeha i Niemaca. Odgovor, što će ga zastupnici českoga naroda dati vladi, biti će stalno nepovoljan za nju. Tri češka kluba, koja su sudjelovala u prvoj konferenciji, zaključila su naime jednoglasno, da će vladi upraviti odgovor, kojim odbijaju Koerberove predloge.

Posliednje viesti bečkih novina glase, da su zastupnici českoga naroda do skrajnosti ogorčeni, te da se ima očekivati u carevinskom vieću s njihove strane najoštriju opoziciju proti vladi.

Bude li tomu tako, tada nesamo da se položaj nije popravio, već dapače još više zamrsio. Biti će to novi dokaz, da se u Austriji na dosadašnjem putu nemože napried.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Lejitimani, da već neće bit ža butigira.

Jur. Bo žace ne?

Fr. Bo da mu racuni ne redu naprav.

Jur. Ni šan ti toliko puti rekal, ki ži drugogun ne dela dobri racuni, on neće ni ži šobun. Leh ca će šada?

Fr. Da će po ža štampadura.

Jur. Kâplja mu šardacna ne pala, i neće falit. Ni jima već tri diplomi.

Fr. Ma su šve pod drugim jimenon.

Jur. Dragi Frane ca si nis, ma je vavik njigova firma.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Odbijen utok. Ovdašnji gradjanin g. G. A. Wassermann bio je uložio sa drugovi utok na zemaljski odbor u Poreču proti zaključku gradskoga zastupstva, kojim se prenaša riblji trg na drugo mjesto, i to na „Verdiev trg“. Taj utok odbio je zemaljski odbor kao neutemeljen i neopravdan.

Katoličko družtvo u Puli. U nedjelju dne 19. t. mj. bilo je proslavljeno otvorenje družtva pod gornjim naslovom u ulici Kandler. Od pozvanika prisustvovahu proslavi, kpt. kapetan g. Rosselti te gradski načelnik dr. Rizzi. Govorili su predsjednik g. Provedan, prošt. velečasni Zannetti te katekista pučkih škola u Puli g. Colombini. Velečastni prošt don Zanetti naglasio je, da je družtvo katoličko te da kao takovo nepoznaje narodnosti. Družtvo imade svrhu, boriti se za načela katolička te nastojati, da se štuje i ljubi svoga bližnjega te dade svakomu svoje pravo. — U družtvenoj dvorani — kako nas uvjeravaju — imade i hrvatskih knjiga i novina na razpolaganje članovom.

Dvie škole na jednom — ali talijanske! Odavle pišu tršćanskim listovom, da je zemaljski odbor u Poreču pvivolio na molbu zastupstva grada Pule a c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru zaključilo, da se ustroje dvie pučke škole talijanskim naukovnim jezikom za dječake i za djevojčice i to u predgradjih Siana i Veruda.

Ove dvie škole ustrojene su radi naše djece t. j. da se u istih raznarodjuje naša djecu, koje imade ponajviše u rečenih predgradjih.

Talijanaška gospoda Istre neimaju novaca kad se radi o ustrojenju toli potrebitih hrvatskih školah, a kad im se hoće ustrojiti talijanskih „f a b r i k a“ za našu djecu, tada imadu novca koliko se hoće. I to je talijanska pravednost!!

Rusi pod Pulom. Ako nevjerujete nami eto vam lajave krpetine, što svake subote riga najbljutaviji smrad na pravi istrijanski narod. Bogme, nije šala: prije su se hvalili gospoda Latini..... i Boduli (jer „Popolo Istriano“ je njihovo glasilo u Puli), da Hrvata neima, da nam je sve propalo; a sada jedan oglas u našem jeziku porazio ih je te se tresu od straha. A urednik „Popola“ već plače poput Osman-paše:

„Oko Pule Rosa mnogo,
A ja, Italijo, iznemogoh“.

I kako se ćute čvrsti, ti naši poprdili zovu u pomoć „mornaricu vjernu saveznicu Italije“, da spasi Austriju na istarskoj obali od..... Rusa. A ovi Rusi spasili su onomadne za Austriju hrvatske obale od vjerne saveznice, pokazav joj pod Visom, da ne valja hlepiti za tudjim.

Ajde, da vidimo hoće li Austrija pozvati Italiju, da joj spasi ove obale..... od Hrvata!

„Una franca parola agli avversari“. Primili smo pod tim naslovom tiskopis, kojega je izdao odbor za podignuće spomenika u Puli pokojnoj cesarici Jelisa vi. Tiskopis odgovara listu „Popolo istriano“ i svojti mu na njegove napadaje na taj odbor te dokazuje svu podlost duša ovih piskara, koji se kupe oko toga lista. Tko se zanima za taj tiskopis, neka se obrati na odbor, gdje ga može dobiti.

Ugladjenost talijanskih prosvjetitelja. U zadnjem broju „Popola“ čitamo i sliedeći stavak: „perchè Pola che seppe fronteggiare un capitano distrettuale megalomane tanto da farlo finire in manicomio“ (što znači hrvatski: jer Pola, koja je znala održati se proti jednomu oholomu kotarskomu kapetanu toli, da je svršio u ludnici). Jer se taj stavak liče jur p o k o j n o g a kotarskoga kapetana C o n t i-a, a buduć prosvietljeni ljudi, držeć se one latinske „de mortuis nil nisi bene“, šta takova o pokojnicima nepišu, pokazaše eto opet škribani „Popola“ svoju latinsku ugladjenost u slici hijene, koja niti mrtvacima neda mira. Na čast jim bilo!

Občinsko zastupstvo u Puli obdržavalo je prekjučer svoju sjednicu te je jednoglasno odbilo ponudu otaca Salezijanaca, da jim se odstupi staru bolnicu za zavod, koji bi se imao otvoriti pod njihovim nadzorstvom za odgoj djece te zaključilo, neka občina takav zavod otvori na vlastite troškove. Porezovnici, veselite se!

Oružnička postaja za doljnju Puljštinu. U toj stvari pisali smo svojedobno, kako se namjerava ustanoviti oružnička postaja za sela Premanturu, Pomer, Me-

Nastavak u prilogu.

dulin, Ližnjan, Jadreške, Šikiće i Škatare, te kako bi takva postaja imala biti jedino u Medulinu. I občinske uprave interesiranih krajeva izjavile su se za Medulin te su podniele u tom pogledu dobro obrazloženu predstavku na zapovjedničtvo u Trstu. Stvar je bila zaspala, ali sada se opet čuje, da će postaja biti uvedena i to ne u Medulinu, nego u Šišanu, to jest ne u središću, nego s kraja. Ako je tomu tako, tad već nevriede stvarni razlozi, nego osobni uplivi i možda stogod drugoga. Ali oružničko zapovjedničtvo bi moralo uzeti u obzir prve a ne druge, i ustanoviti postaju samo gdje ju svjetuju službovne svrhe, položaj mjesta, zdravstveni odnošaji; a u tom pogledu je medju Šišanom i Medulinom razlika kano med noću i danom.

Iz Sv. Lovreča pazenatičkoga primamo od jednoga predplatnika tužbu proti kondukteru c. kr. državne željeznice na pruzi Rovinj-Kanfanar. U pismu se navadja slučaj, da je dne 29. septembra krivnjom konduktera skoro došlo do okršaja izmedju pritužitelja te konduktera. Poznajuć mi prilično odnošaje na toj željeznici jesmo mnienja, da se nesmije sve u grieh upisati konduktoru, koji imade i tako težku službu i veliku odgovornost te u jednoj minuti nemože otvoriti na stanici sva vrata. Nedvojimo nimalo, da je i pritužba opravdana te se nadamo, da se neće više opetovati takovi slučajevi.

Nesreća na istarskoj željeznici. Dne 16. o. mj. zakasnio je brzovlak, koji dolazi amo iz Trsta skoro jedan sat, jer je našao na putu izmedju Kanfanara i Sv. Petra u Šumi uz željezničke tračnice težko ranjenoga brzojavnoga nadzornika na pruzi Divača-Pula g. Petra Trobca iz Trsta. Vlakovodja, zapaziv čovjeka ležećega uz tračnice, zaustavi vlak, te željezničko osoblje upozna u njemu rečenoga nadzornika, koji je bio na glavi težko ranjen i jedva da je živio. Jedan prisutni liečnik obavio mu ranu te ga dao istim vlakom dopremiti u Pulu, gdje je u bolnici sliedećeg dana preminuo.

Sada se nagadja kako je došao nesretni Trobec onako težko ranjen na tračnice. U tom obziru kolaju dvojake viesti; po jednoj pao je Trobec pripit na tračnice, gdje ga je prvi vlak ranio, a po drugoj radi se o zločinu i to o osveti. Pripovieda se naime, da je on znao za tajnu o umorstvu željezničkog stražara, kojega nadjoše lani mrtva na željeznici nedaleko Vodnjana, pak da su ga zločinci kao jedinog svjedoka ovog zločina spravili sa svieta. Medjutim oblasti istražuju te bi bilo željeti, da se zločincem — ako se radi o zločinu — dodje čim prije u trag. Mrtvoga Trobca dovezoše željeznicom po želji njegove obitelji iz Pule u Trst, gdje bijaše uz sudjelovanje željezničkog osoblja pokopan. Počivao u miru!

Pazinski kotar:

Javne radnje. Zemaljski odbor u Poreču osigurao je občinskom glavarstvu u Labinu iznos od K 4000 za gradnju komada ceste izmedju Karpana do ceste Labin—Barbana. Občini Kanfanar osiguran je isti odbor dalnji prinos od K 4000 za gradnju ceste Kanfanar—Morgani.

Porečki kotar:

Madrepatrla. Mi smo već odavna poznali ćud naših Talijana, pa se nismo brinuli za sve izbruhe njihovog čustvovanja u političkom smislu. Danas nam je dužnost ipak istaknuti ovu, nješto preveć krupnu; a pri tome ne mislimo ni malo na odnošaj Istre prama Austriji, nego samo na okolnost, da u Istri brojimo i mi Hrvati nješto. Organ zemaljskoga odbora u Poreču i glasilo kluba talijanskih zastupnika, list „L' Istria" priobćuje u svom zadnjem broju recenziju knjige „Atti e memorie", što ih izdaje arheologno družtvo u Poreču. Hvaleć djelatnost družtva ističe, kako je razšireno čitanje onih „Atti e Memorie", te navadja da družtvo stoji u srodstvu sa najvećim sličnim družtvima „della madrepatria", (tu imenuje njeke gradove Italije), „dell' Austria-Ungheria" i drugih krajeva. Dakle Italija je „madrepatria" Istrana!

Čovjek bi se mogao na to srditi, ali se može i žaliti. Znaš li babo „L' Istria", čija je ovuda „madrepatria" Italija? Onih pedesetak tisuća talijanskih podanika, što gladni bježe iz Italije, da se u našem Primorju nasite, otimljuć zalogaj iz ustiju moru našite, i onih sanskulotskih novinara gaćeg svieta, i onih sanskulotskih novinara što u našem Primorju crčkaju svakojake bedastoće o Italiji i talijanskom patriotizmu, onih ugrijanih glava, što čute još uvjek u svoj zemlji letenje rimskoga orla i rikanje mletačkoga lava. Ali puk istrijanski, masa naroda — i to ne samo, što je Hrvata i Slovenaca, nego i poštenih talijanskih kopača od Galežana do Furlanije — to nezna za Italiju „madrepatria", nego za Italiju punu glada i nevolje, punu bandita i anarhista, punu mafije i camorre! Alla larga!

Koparski kotar:

Iz Kubeda nam pišu: Tamošnje pjevačko-čitalačko družtvo „Skala" imalo je prirediti svoju prvu veselicu već dne 12. t. mj., nu radi nepovoljna vremena morade istu odgoditi na nedjelju dne 26. t. mj. sa sliedećim programom: 1. Pozdrav predsjednika; 2. J. Brajša: „Bojna pjesma, muški zbor, pjeva „Skala"; 3. Hubad: „Prišla je miška", mješoviti zbor, pjeva „Svoboda" iz Sv. Antona; 4. Laharnar: „Kadar mlado leto", pjeva bezoviški mješoviti zbor; 5. Hubad: „Skrjanček", mješoviti zbor, pjeva „Svoboda"; 6. Laharnar: „Mladosti ni", pjeva bezoviški mješoviti zbor; 7. S. P.: „Vpišite se v družtvo!" prizor, izvadjaju domaći igrači i 8. J. Križman: „Opomin k petju", muški zbor, pjeva „Skala". Jer je to prva veselica što ju priredjuje naše družtvo, nadamo se i od naših bližnjih, braće Hrvata, obilnom posjetu. Dakle na vidjenje u nedjelju 26. t. mj.

Voloski kotar:

Občinski izbori u Jelšanah obavili su se dne 15., 16. i 17. t. mj. u podpunom redu i u najljepšoj slogi svega tamošnjega pučanstva. Srdačne čestitke našim dičnim Jelšancem!

Prvi svoj koncert i zabavu sa plesom priredjuje u nedjelju dne 26. t. mj. novoustrojeno tamburaško družtvo „Danica" u Lovranu. To družtvo su napadali i napadaju lovranski „Kalabrezi" na najbrutalniji način. Svrha im je uništiti ga. Nu, hvala Bogu, nije im pošlo za rukom, ni neće. Družtvo se je dobro učvrstilo i napreduje baš krasno. Podupirajmo ga dakle i s daleka i s bliza, a najljepši znak podupiranja će biti taj, da se potrudimo u nedjelju u villa „Iris" u Lovran, te da mu osobno zaželimo sretni procvat i dug život. Program zabave je liep. Početak točno na 7 sati. — Kod zabave sudjelovati će takodjer pjevačko družtvo „Lovor" iz Opatije.

Lošinjski kotar:

Premještenje. Listovi javljaju, da je lošinjski c. k. kotarski kapetan pl. Scarpa premješten natrag u Beč, odakle je bio došao ponajprije kao kotarski glavar u Volosko, gdje je ostavio žalostne uspomene u našem narodu. Na njegovo mjesto da dolazi u Lošinj kao upravitelj namjestnički tajnik g. barun Reinlein, koji je bio više godina na Voloskom. Što se tiče gospodina Scarpe, to možemo otvoreno kazati, da mu se nije naš narod veselio, kad je u Istru došao, niti plače sada za njim, kada odlazi. Sretan mu put!

Iz Malog Lošinja nam pišu: Evo nas opet gosp. uredniče, da vam javimo tuge i nevolje, koje nam počinjaju naši nespašenjaci. Čitateljima „Naše Sloge" biti će poznato, da u Lošinju obstoji od prekolani pučko družtvo „Zora" koje se liepo danomice razvija, i u njemu se kupi četa Hrvata i Hrvatica, koji se ne srame biti vjerni baštinici svojih djedova i otaca. Družtvo je ovo trn u oku našim dušmanima poznatom Otaviju, koji nastoji svim sredstvima, da ga uniše. U istoj zgradi družtva nalazi se „Čitaonica", gdje se kupi naše svećenstvo i najinteligentniji Lošinjani, a u prizemlju iste zgrade nalazi se gostiona, kojoj je bio prošle godine vlastnik gosp. Nikola Vidulić (Albić). Budući se je dotični gospodin odrekao gostione, zamolio je gosp. Ivan Martinolić, kod c. k. poglavarstva, da bi mu dozvoljelo držati gostionu na njegovo ime. Poglaviti c. k. kapetan, poslao je molbu rečenoga gospodina na našu slavnu občinu, da ona odluku izvrši, budući su naša gospoda na občini uvjek protivna našemu razvitku, odgovoriše poglavarstvu, da su oni protivni toj dozvoli, jer da se u gostioni sakuplja lošinjska fakinaža, koja uriče i uznemiruje. (Valjda: „Il nobile sanque latino"? Op. sl.) Budući je gosp. kotarski kapetan dobio dobre ubavjesti od strane c. k. oružnika, odobrio je molbu g. Martinolića usprkos odluci naše nam dobro želeće občine. Jer im nije pošlo za rukom, da zataru našu gostionu na taj način, pokušali su — kako čujemo — nagovoriti liečnika ljećilišta g. dr. Vetha, da on kod toga posreduje te da izjavi kod c. k. poglavarstva, da je najumjestnije, da se gostiona zatvori, jer da se u njoj ljudi opijaju i time uznemiruju strance, koji dolaze na liečenje.

Da tužba imade veću važnost, umješao je jamačno prste i ravnatelj nautičke škole. Kad se je naime na 2. o. mj. opet na občinskoj sjednici razpravljalo o istoj stvari, rečeno bi, da dotična gostiona smeta školskoj obuci. Pitamo gospodina ravnatelja, zašto nije dosad opomenuo gostioničara, da nastoji, dok traje školska obuka odvratiti goste od pjevanja i škandala? Jamačno nije bila potreba! Zgodnije bi bilo, da se gospodin ravnatelj više brine za odgoj svojih pitomaca, koji su u zadnje vrieme pokazali svoju „Quita collura", a pusti na miru našu gostionu i naše goste, koji nikomu ne smetaju.

Trst.

Imenovanja. Namjestnički perovodja u Trstu g. barun Hubert Appelshofen imenovan bijaše kotarskim komesarom, a perovodni vježbenik g. dr. Fran Skaberne namjestničkim perovodjom. — C. k. kontrolor kod ravnateljstva pošte i brzojava u Trstu g. Ivan Pogorelec imenovan bijaše c. k. pošt. adjunktom. Čestitamo odličnomu činovniku i vriednomu rodoljubu!

Glavna skupština polit. družtva „Edinost" u Trstu određena je za nedjelju dne 2. novembra o. g. u 3 sata poslie podne u Škednj.

Crešnje — koje dozrievaju 6 godina!! U tršćanskoj „Edinosti" pripovieda njezin dopisnik iz Plavij. da ih je osjegurao bivši zemaljski c. kr. nadzornik g. vitez Klodič povodom kolaudacije novosagradjene škole, da će dobiti učitelja prije nego li dozriju crešnje. To je bilo prije 6 godina, a oni siromašni ljudi neimaju ni danas učitelja. Pošto je g. vitez Klodič stupio u mirovinu, a crešnje dozrievaju svake godine, obraćaju se naši vriedni Plavijci na njegova nasliednika molbom, da se toplo zauzme za onu nesretnu školu i da već jednom prestane sablazan, koju su zakrivile školske oblasti.

Razne primorske viesti.

Koliko je stalo posliednje zasjedanje istarskoga sabora? Za posliednje zasjedanje istarskoga sabora potrošilo se je iz zemaljske zaklade K 15.240·17. Ovu svotu likvidirao je zemaljski odbor u jednoj od posliednjih sjednica.

Školske viesti. C. k. zemaljsko školsko vieće zaključilo je, da se proširi pučku školu u Munah.

Zemaljski odbor u Poreču privolio je, da se dozvoli podučiteljici u Kanfanaru gdjici. Mariji Skvarc, da može podučavati dva sata na čedan ručne radnje na pučkoj školi u Rovinjskom selu; nadalje dozvolio je, da može g. Ante Tpl, učitelj u Crnotiću, i nadalje tečajem školske godine 1902./3. podučavati excurrendo školsku djecu u Podgorju.

Policijski red za Istru. Na upit c. k. namjestničtva u Trstu, da li se ima uvesti i u Istri policijski red, sličan onomu, što no bijaše proglašen god. 1899. za dolnju Austriju, odgovorio je zemaljski odbor u Poreču, da neima ništa proti tomu.

Za promicanje ribarstva. Tečajem ovoga mjeseca obdržavati će strukovnjaci i vještaci u ribarstvu pod predsjedanjem c. k. nadzornika za ribarstvo g. Petra Lorini-a dogovore u Gradu, Rovinju, Lošinju i u Voloskom. Na tih sastancih razpravljati će se o raznih priepornih pitanjih o ribarenju i o zaštiti životnih interesa naših ribara. Dogovorom prisustvovati će i odaslanici naših primorskih občina. Odaslanici občinah i mjesta blizu Rovinja sastali su se dne 20. o. mj. u Rovinju, gdje će razpravljati kroz tri dana o spomenutih pitanjih obzirom na iztočno pomorsko okružje naše pokrajine. G. Lorini je na glasu strukovnjak u ribarstvu a uz to čestit naš rodoljub.

Razpisane štipendije. Službeni list priobćuje više razpisa štipendijah, na koje upozorujemo naše djake:

1. Iz zaklade Mateja Kocića štipendija od K 410 za djaka iz občine Pula, koji posjećuje gimnaziju ili sveučilište. Molbe valja poslati do konca ovoga mjeseca glavarstvu grada Pula.

2. Jedna ili više štipendija od K 200 iz zaklade pok. biskupa Dobrile — svaka po K 200. Pravo na ove štipendije imadu djeca slovenskih roditelja iz biskupije tršćansko-koparske i koji polaze jednu državnu gimnaziju. Molbe valja upraviti biskupskomu ordinarijatu u Trstu do 31. o. mj.

3. Jedna, dvie ili tri štipendije po K 700 iz zaklade Marka Radića. Pravo na ove štipendije imadu mladići, koji se posvete brodograditeljstvu ili znanju trgovačkih kapetana duge plovitbe. Jedna od tih štipendija podieliti će se u prvom redu mladiću iz Bola na otoku Braću u Dalmaciji. Molbe valja upraviti c. kr. namjestničtvu u Trstu do 31. o. mj.

4. Jedna štipendija iz zaklade Sironić u iznosu od K 280. Pravo na ovu štipendiju imadu u prvom redu sinovi i potomci suprugah Ivana i Ivane Sironić odmah čim stupe u drugi razred pučke škole, te ga uživaju tečajem naukah gimnazijalnih, sveučilištnih, realnih, politehničkih ili trgovačkih, obrtničkih i gospodarskih. U drugom redu zakoniti sinovi i potomci Antuna Sironića Franova, nu jedino tečajem niže i više gimnazije. Konačno zakoniti sinovi dobrog ponašanja siromašnih otaca nastanjenih u dekanatu pićanskom, kršanskom i pazinskom i to za samu višu gimnaziju. Medju ovimi imati će prvenstvo djaci dobrog ponašanja iz plovanijah Trviža, Kašćerge i Grdosela. Molbe upraviti do 31. o. mj. biskupskomu ordinarijatu u Trstu.

5. Jedna odnosno dvie štipendije od K 300 iz zaklade Vinka Tomašića. Pravo na ove štipendije imadu djaci iz mjestne občine Volosko, rodjeni u poreznoj občini Volosko, koji polaze javnu nautičku školu ili koju višu realku austrijsku ili u gradu Rjeci. Prednost imadu djaci nautike. U pomanjkanju ovih, djaci iz rodbine zakladatelja iz bilo koje občine austro-ugarske monarhije, koji polaze spomenute škole ili trgovačku, obrtničku školu, realnu gimnaziju ili sveučilište. U pomanjkanju ovih, štipendije će se podieliti djakom iz Voloskoga, koji polaze trgovačku ili obrtničku školu, gimnaziju ili realnu gimnaziju ili sveučilište.

PETAR SVAČIĆ.

Prigodom 800-godišnjice njegove smrti.

Opera u dva čina sa prologom.

Dramatska radnja dra. Trnoplesara. — Uglasbio Josip Mandić.

Predgovor.

(Vidi: Smičiklas, »Poviest hrvatska«; Jemeršić, »Hrvatski narod«; Uzkrsni prilog »Obzoru« g. 1902. itd.)

Na koncu šestoga i na početku sedmoga stoljeća krene hrvatski narod iz svoje sjeverne domovine — iz Biele ili Vele Hrvatske — prama jugu Europe, kamo ga pozva tadanji iztočno-rimski cesar Heraklij (610-641) na pomoć proti najsurovijemu barbarstvu, što je ikad tištilo Europu, naime proti Avarima, koje oni već prije bjehu svladali u svojoj pradomovini.

Iza duge borbe dielom uništiše, dielom sebi podložiše Avare i to u dvostrukom narodnom ratu, što ga vodjahu prije u Dalmaciji, a zatim u Iliriku i Panoniji. Na taj način oslobodiše iztočno kršćanstvo od najstrašnijega njegova neprijatelja i nasrtača.

Uništenje Avará podiže toliko političko-narodni ugled Hrvata, da su malo za tim sačinjavali iznutra i izvana jaku državu od Jadranskoga mora sve do Dunava. Obrambena sila iste bijaše — tako pripovieda iztočno-rimski cesar Konstantin Porfinogenet (912-959) — vojska od 100.000 pješaka, 70.000 konjanika i ogromna mornarica od 80 velikih i 100 manjih brodova, a njezini se žitelji mogoše s uspjehom dati na poljodjeljstvo, trgovinu i brodarstvo.

Takova je bila država hrvatska, takov narod hrvatski na početku desetoga stoljeća; a na čelu takove države i takova naroda stojao je viteški kralj Tomislav. Zato nije Bog zna kakvo čudo, da se je na medjama Hrvatstva zaustavila i bujica neobuzdanih, divljih čopora magjarskih, pred kojima je drhtala Italija, strepila Njemačka... S takovim susjedom trebalo je živjeti u miru, trebalo je tražiti njegovo prijateljstvo, pa Magjari i nastoje, da uzdrže prijateljske veze sa kraljevstvom hrvatskim, jer je to prijateljstvo bilo u interesu mlade države magjarske. Magjari nastoje, da stupe sa moćnom hrvatskom državom i u rodbinske sveze. Tomu se nastojanju sačuvao trag u narodnoj predaji, koja kaže, da je hrvatski kralj Krešimir dao svoju kćer za ženu ugarskomu kraljeviću Mirku, sinu Stjepana I. Ako ova predaja i nije utvrdjena poviešću, to svakako stoji, da je mlada država magjarska, stisnuta medju veliko njemačko carstvo na zapadu i još uvjek moćno carstvo bizantinsko na iztoku, bila upućena na savez i prijateljevanje sa jakom susjednom državom hrvatskom. Ti prijateljski odnošaji izmedju kraljestva hrvatskoga i ugarskoga iztiču se osobito u jedanaestom vieku za hrvatskoga kralja Stjepana I., koji je bio bližnji rodjak ugarskoga kralja Petra i za glasovitoga hrvatskoga kralja Petra I. Krešimira, koji je dozvolio svomu banu prostrane banovine Posavske, da može oženiti kćer ugarskoga kralja Bele I. Istoga svoga bana šalje hrvatski kralj Petar I. Krešimir, da ga zastupa kod krunisanja ugarskoga kralja Salamona. Ta rodbinska sveza izmedju hrvatskoga bana, kasnije kralja Dimitrije Zvonimira i ugarske vladajuće kuće, biti će od zamašnih posljedica po kraljestvo hrvatsko. Poslije smrti hrvatskoga kralja Dimitrije Zvonimira, podigoše Hrvati na priestolje nemoćnoga Stjepana, sinovca Krešimirova, koji umre već iza dvie godine i to g. 1091., ostavivši svoje kraljestvo u užasnom stanju, jer do tada prigušene strasti razbuktiše se u veliki plamen, koji je zahvatio cielo kraljestvo hrvatsko. Velmože hrvatski počeše se boriti za kraljestvo, pleme udari na pleme, razbiesni se ljut gradjanski rat.

U tom općem metežu, pozove kraljica hrvatska Jelena Lepa, udovicu kralja Dimitrije Zvonimira, svoga brata ugarskoga kralja Ladislava I., da zauzme kraljestvo hrvatsko. Dobar dio naroda skupi se oko junačkoga hrvatskoga bana Petra iz roda Svačića, koji je odlučio boriti se do zadnje kapi krvi protiv kralja nametnika, kralja tudjeg roda i plemena. Ladislav je dopro do Gvozda (Kapele), odakle se je morao povratiti, a da primorskih t. j. glavnih strana tadanjega kraljestva hrvatskoga nije ni vidio. U zemlji izmedju Save i Drave, postavi Ladislav za kralja svoga sinovca Alma, koji si učini priestolnicom Zagreb, gdje je Ladislav 1093. osnovao biskupiju, dok je u ostalom dielu kraljestva vladao Petar Svačić, stolujući u utvrdjenom Kninu.

Kada su Hrvati vidjeli velik dio svoga kraljestva u rukama tudjega vladara, počeše se više kupiti oko bana Petra Svačića. Da je stranka Petra Svačića ojačala i da je Petar morao razpolagati dosta velikom silom, proizlazi najbolje iz toga, što već prije g. 1095. Almo ostavlja Hrvatsku.

G. 1102. dodje ugarski kralj Koloman sa velikom vojskom na Dravu, da silom pokori Hrvatsku; ali ga dočeka velika hrvatska vojska spremna, da silu silom suzbije, i obrani domovinu od kralja tudje krvi.

Kada je Koloman vidio, da su Hrvati spremni boriti i da silom neće moći pokoriti kraljestvo hrvatsko, odluči, da će s Hrvatima ugovarati, nebi li mjesto silom vidio milom izpunjenu želju svoju, da bude kraljem hrvatskim. Za to pošalje poslanike u tabor hrvatski i pozove Hrvate, da dodju k njemu na dogovor. Jedan se dio odazva pozivu, podje ugovarati — i prizna ga kraljem hrvatskim. Nu još je trebalo, da bude okrunjen krunom hrvatskom; za to pohrli prema moru, da se tamo okruni u kojem primorskom gradu, kako su to činili njegovi predšastnici hrvatske krvi. Ali ga na prelazu u staru Dalmaciju sustavi Petar Svačić. U krvavoj bitci pade junačina Petar sa svojim pristašama, pade boreći se junački za slobodu i nezavisnost kraljestva hrvatskoga.

U operi se navadja, da Petar kreće da udari na Zagreb. Almo ga dočeka na Savi, gdje je hametom potučen. Petar se ne da okruniti krunom hrvatskih kraljeva, jer mu se je još boriti proti sebičnosti i zavisti hrvatskih velmoža; najzad ga svi priznaju kraljem i okrune hrvatskom krunom (v. Jemeršić, Hrvatski narod). Taj isti dan prekorači Koloman Dravu... Sva plemena hrvatska krenu proti njemu. Zametne se boj. Ugri uzmiču... Tad grbavi ali mudri Koloman predobije one milom, koje nije mogao predobiti silom. Iztočni velikaši mu se podvrgnu, drugi uslied toga klonu duhom... Petar sa svojim viernim Primorcima »žrtvuje se slavi«...

»Da je tu veliku narodnu katastrofu i narodna pjesma svojim tužaljivim glasom dostojno popratila, o tom valjda nitko neće podvojiti. Ima li još takve narodne pjesme ili barem odlomaka njezinih, to je sada pitanje, Vitezović je našao takovu narodnu pjesmu... i preveo ju na latinski jezik«. Pjesnik Hugo Badalić povratio ju na hrvatski jezik ovako:

U toj gori oganj gori,
A u gori kolo igra:
Liepa Mare kolo vodi.
Njoj na glavi zlatna kruna,
Zlatna kruna, sitni biser.
Popuhnuo tihi vjetar
I odnese Mari krunu,
Zlatnu krunu, sitni biser.
Ljuto cvili liepa Mare:
»Vajte meni, tugo moja!
Tko bi meni krunu našo,
Zlato moje, biser sitni,
Njegova bih ljuba bila«.
Al mi čuju to Magjari.
To mi čuju ter dolete,
Hoće oni krunu najti.
Ištu krajem, ištu morem,
Pa Magjari hitri najdu
Zlatnu krunu, sitni biser.
Liepa Mare suze toči:
»Čija li ću ljuba biti!
Vaj crnomu Magjarčiću,
Malu, grdu i odurnu
Vajme sad ću ljuba biti!
Na što meni sva ljepota?
Aj vi moje crne oči,
Grda ćete muža gledat!
Aj rumene ustne moje,
Koga ćete odsad ljubit?
Vajme tužna! Čemu li sam?
Aj vi moje biele ruke,
Grda ćete muža grlit!
Aj vi moje male noge,
S grdim ćete mužem hodit«
Ljuto tuži liepa Mare.
Ljuto tuži, ter se kune:
»Volila bi s' utopiti,
Neg Magjaru ljuba biti«.

Toj se je pjesmi sačuvao uz jadransko more, t. j. u užoj domovini Petra Svačića, odlomak, koji se još danas pjeva...

Evo ga:

Popuhnul je tihi vjetar
Trana, nina nina nena,
Popuhnul je tihi vjetar,
Tihi vjetar iz Levante
I odnesal Mari krunu.
Liepa Mare progovara:
»Tko bi meni krunu našal,
Njegova bi ljuba bila«.
Našal ju je jedan mali,
Jedan mali crni Moro.
»A joj meni, majko moja,
Volila bi s' utopiti,
Neg Morova ljuba biti«.

Mara je Hrvatska, koja je po smrti Dimitra Zvonimira, dotično slabića Stjepana II. ostala bez krune, t. j. bez kralja. Sve drugo je jasno..... »Narodna pjesma je toliko rekla, da poviestniku nije potreba više govoriti«.

Liepi elegijski motiv narodne pjesme izrabljen je dašto od skladatelja u operi i već u prologu, a značit popuhnuo vjetar i odnesao Hrvatskoj krunu, ili —:

»Volila bi s' utopiti,
Nego Moru ljuba biti«.

OSOBE:

Petar Svačić, kralj hrvatski. Tenor.
Kraljica. Sopran.
„Djed Hrvatâ“, kraljičin otac. Bas.
Vuk, velmoža iz južne Hrvatske, hrabar vojskovodja i Petrov prijatelj. Bariton.
Kraljičina dvorkinja. Alt.
Najmladji poglavica. Tenor.
Upravitelj ceremonijâ. Bariton.
Straža. Bariton.
I. bjegunac. Bas.
II. bjegunac. Bariton.

Velikaši, velikašice, vojnici, puk.

Čin se zbiva god. 1102.

PROLOG.

(Pjeva ga pred zastorom narodni genius).

Mili Bože, čuda velikoga!
Il grmi, il se zemlja trese?
Il udara more o bregove?
Niti grmi, nit se zemlja trese,
Nit udara more o bregove:
Nego ruše kraljevski se dvori —
S desna ruši iz tudjine dušman,
A s lijeva isti kraljev narod.
Kralja rodu poslalo je nebo,
Te se bori ni lav ne bi tako:
Gdje njegova sablja samo zvekne,
Tudja četa moleć predanj klekne.
Al kad vidje, da mu dvore ruše,
S desna ruši iz tudjine dušman,
A s lijeva isti njegov narod:
Nešto stisnu junačke mu grudi
I probije čelo znoj mu ledni.
»Rode, rode! Zar ti do slobode
I do časti stalo tako malo?«
Jad i zanos, gnjev i polet gane
Tad junaka kao vatra plane
Na dušmane, ranjen, mrtav pane...
»Rode, rode! Zar ti do slobode
I do časti stalo tako malo?

ČIN PRVI.

Dvorana krunisanja u kraljevoj palači.

PRIZOR I.

(Kraljica praćena dvorkinjom; dvorkinja odlazi, kraljica stupi k prozoru.)

KRALJICA:

Krasno je jutro proljetno,
Krasnije bit ne može;
Što si ga tako poslao,
Slava Ti, višnji Bože!

Kako se sunce podiglo
Ponosno, veličajno!
Upravo tako čekalo
Naše ga slavlje sjajno!

Čarno li zelen gorama,
Dolima buji cvieće!
Priroda, rek bi, sluti sva
Blažene dojam sreće!

Kako li ptice pjevaju
Zelenim, tihim lugom,
Kô da se ljubko raduju
Sa mnom i mojim drugom!

Već se i narod sakuplja
Kraljeva okol dvora,
Koli daleko s iztoka,
Toli od sinjeg mora.

(Uzhitno i ponosno)

Krasno je, krasno jutro to,
Krasnije bit ne može,
Što si ga tako poslao,
Slava Ti, višnji Bože!

(Ogleda si krunu, žezlo i plašt. Ogrne plašt, te stupi pred ogledalo, gdje opetuje u pô glasa, ali još uzhitnije nego li prije):

Krasnije bit ne može,
Slava Ti, višnji Bože!

PRIZOR II.

(Kralj unidje zlovoljan, šeta polagano gori-dolje).

KRALJICA (ljubkom šalom):

Na dan svoje krunitbe
Petar Svačić ljuti se?
Možda s toga, jer sam ja
Prekomjerno vesela?

Ja obukoh ovaj plašt,
Ne zaslužih, zar li čast?
Ti se znadeš boriti,
Al ja znadem ljubiti,
Onom Petre, ljubavi,
Koje si mi vriedan Ti...

KRALJ (još zlovoljan):

Krunitbe je danas dan,
Noćas vidjeh čudan san...

Gdje se zgadja ružan čin:
Iz tudjine dušmanin
I moj složno š njime rod
Gdje mi ruše dvora svod.
Što nam jada zadala,
Bana zavist ogavna,
I župana silnijih,
Velikaša malne svih,
Jer ih jadne vodila
Tašta ljubav osobna!

Svatko htjede žalostan
Iznad bana biti ban,
Nasljednikom Dimitru
Na prijestolju kraljevu —
Slavna da se država
U sto razdre kraljestva...

Naposlijed se spoznalo,
Što je rodu potrebno,
Da djedova shrani dom,
Da ostane svoj na svom —
Krunitbe je danas dan,
Noćas vidjeh čudan san...

KRALJICA (vragoljasto):

Varav li je svaki san
Kao mlada ženica,
Kada starca miluje,
A junaka željkuje...

KRALJ (ozbiljno):

Takve šale nisu prikladne
Dostojanstvu mlade kraljice...

KRALJICA (sladko):

Al su, Petre, za to prikladne,
Da razplaše kralju mušice...
A ja hoću: budi radostan
Kô po boju vodja pobjedan...

(još sladje):

I kô Petar onaj divni dan
Kad mu drûgu vodili u stan...

(Oteže ga izpod oka sladjanom ljubkošću).

KRALJ (dirnut):

Kako si mila, grlice,
Junačkim žarom ljubim te!

KRALJICA:

Kako si mio, sokolc,
Nježnosti svetom ljubim te!

(Zagrle se).

OBA (DVOPJEV):

Što bi najveća meni slast,
Što bi najviša svieta čast.
Nebo da nije milostno,
S tobom me zavjek združilo?

KRALJ:

Kako si mila, grlice,
Junačkim žarom ljubim te!

KRALJICA:

Kako si mio, sokole,
Nježnosti svetom ljubim te!

OBA:

Koliko na dan vjeritbe,
Ljubim te na dan krunitbe,
Ljubit ću tako tebe vjek,
Dok mi života teče tek:

(Unidje neopažen Djed.)

KRALJ:

Kako si mila, grlice,
Nježnosti svetom ljubim te!

KRALJICA:

Kako si mio, sokole,
Nježnosti svetom ljubim te!

OBA:

Jedna nek budu duše dvie,
Iste nam misli, želje sve;
Skladnost u dvoru kraljevu,
Uzorom nek je narodu!

PRIZOR III.

DJED (zadovoljno i malko žaljivo):

Tko bi rekô? Na bojištu mrki vuče,
A sa ljubom kô golubac ljubko guče.
Tako valja! Takav uviek vladar budi:
Mek i mio, kada gosti, kada ljubi;
Zbiljan, važan, kad po pravu strankam sudi,
Gord i grozan, kad u boju glave rubi.

Takav ti si, dobro znam,
Stog ti živo čestitam,
Teb' i sretnoj državi,
Kojom ti ćeš vladati!

KRALJ:

Previše sam poštovan...
Ne znam da l' sam dostojan...
Al ću vjerno živjeti
Sve na boljak domaji.

TROPJEV.

DJED I KRALJICA:

Takav ti si, dobro znam,
Stog ti živo čestitam,
Teb' i sretnoj državi,
Kojom ti ćeš vladati!

PRIJAŠNJI I KRALJ:

Previše sam poštovan...
Ne znam, da l' sam dostojan...
Al ću vjerno živjeti
Sve na boljak domaji.

(Unidje Vuk).

PRIZOR IV.

VUK:

Zdravo kralju! Zdravo kraljice!
I Ti s njima častni viećnice!
Mila mi je slavnost današnja,
Jer je njemu kruna dopala,
Koji znade mudro suditi,
I dušmanim glave rubiti!

Jest, dušmanim glave rubiti...
Znaš li još'te, Petre junački,
Iznenada kad su hrvatske
Na arpadske čete sunule...
Preko Save, mili Petre moj,
Ah, to bješe za me pir, ne boj...

Kako smo ih sladko gladili!
Kako smo ih ljubko mazili!
Ali Almu nije prijala
Gostoljubnost tako iskrena...
Kraljić nam je malne prezirno
(Stid ga bilo!) leđa krenuo!

KRALJ:

Kako smo ih sladko gladili!
Kako smo ih ljubko mazili!
Ali Almu nije prijala
Gostoljubnost tako iskrena...
Kraljić nam je malne prezirno
(Stid ga bilo!) leđa krenuo.

ČETVEROPJEV.

VUK I KRALJ:

Malo mari, mi smo ostali,
Što smo vazda bili: uslužni.

(Unidje upravitelj ceremonijâ):

Hrvatska mu vojska vitežka
Spram Potisja pute kazala,
Velik ga je dio ljubazno
Sve do onkraj Drave sproveo.

Sad će Ugrin bar priznavati,
Da se Hrvat nezna šaliti,
Mila, kad ga zove domaja,
Da otaca sveta brani tla —
Jer dok sunce bude svietilo,
Naše bit će naše kraljestvo!

DJED I KRALJICA:

Kao lavi ste se borili,
Silnike ste gordo nadbili;
Od hrvatskih slavnih zgodjaja
Najljepša je ova pobjeda.
Slava nebu, što vas poslalo,
Ah, u doba tako odlučno!

Kao lavi ste se borili
I slobodu ste nam vratili...
Domovina za to zahvalna
Poštuje vas kô heroja dva —
I dok bude sunce svietilo,
Vaše djelo bit će pamćeno!

PRIZOR V.

UPRAVITELJ CEREMONIJA:

Spremni svi su župani i bani,
Spremni dvora častnici podani,
Osim toga možni poklisari,
Što ih kralji poslaše i cari!

KRALJ:

Tad se slavlje može započeti,
Bog i narod neka 'ga posveti!

PRIZOR VI.

(Kralj i kraljica uzidju na predzadnju stepenicu prieslolja. Ulaze velikaši itd.)

KRALJ (pošto su svi umirili):

Dobro došli, zdravo bili
Na dan slavlja, sluge mili —
Al ne moji, nego s menom
Biću sluge uzvišenom:
To je naša država,
Njoj sam prvi sluga ja.

NAJMLAĐI POGLAVICA (stupi pred kralja).

Složno sva plemena hrvatskoga roda,
Što ih kruži Dunav i bezkrajno more,
A po svojem svatko štovanom glavaru,
Jednoglasno svoju odluku prihvati,
Koju ja, najmlađi, smjerno nek objavim,
A tvoj tast najstar'ji, častno nek provede:
Jer ti dostojanstvo podijeli narod,
Da i dostojanstva znake preda narod —
Tomislava mačem da opaše narod,
Krešimira žezlo da uruči narod,
Tomislava plaštem da ogrne narod,
Krunom sviju kraljâ da okruni narod;
Kašnje u hram sveti da Te povedemo,
E da sluga božji moleć blagoslovi,
Što odluči narod i provede narod.

DJED:

Sad se, svjetli kralju, narodu zakuni
Na junačtvo srca i čistoću duše:
Zakon, pravo roda da ćeš poštovati
I bez straha smrti za dom vojevati!

KRALJ:

Narodu se kunem!

DJED:

Petru kralju slava!

(Djed opaše kralju sablju itd. itd.)

SVI:

Slava, slava hrvatskome kralju!
Slava, slava dragostnoj mu druzi!
Tko ju dobi on zasluži halju,
Jer junačtvom spasio je rod!

(Isto izvana opetuje narod.)

Dosta dugo čamismo u tuzi,
Al nam Svačić vratio veselje,
Poljem opet mirno oru pluzi,
I bez straha morem plovi brod.

(Narod izvana opetuje.)

Zato sada vruće pojmo želje
Petru kralju, dragostnoj mu druzi:
Naše želje, braćo i veselje,
Neka takne neba vedri svod!

(Dok narod izvana opetuje, kralj ustane i dade znak, da se ide u crkvu; ali je u taj tren prekinulo vanjsko pjevanje naroda — iza pozornice čestoko zatutnje bubnjevi i zaore trublje. Svi se prepanu. Iza nekoliko časaka bane naglo u dvoranu junačina, t. j. straža sa granice.)

PRIZOR VII.

STRAŽA:

Ja dojurih na ognjenom hatu.
Ugrin opet grozi se Hrvatu,
Preko Drave Koloman...

VUK (prekine ga govoreći):

Al zapamtit će si dan,
Svoje objesti,
Iz Hrvatske naše van
Ja ću ih pomesti!

Žao li im Gvozda zar
I na Savi jada,
Svačića im gdjeno žar
Zada silnih jada.

Neka dodju, neka nek,
Bit će naši gosti,
Njima svim uz mača zvek
Satrt ćemo kosti.

Al u susret gostu ić
Više još vrijedi,
Stog ko nije rdjavić
Kralja nek slijedi!

(Kralj potegne mač, zajme svi drugi; u dvorani i izvana zaore.)

SVI:

Na noge vodje, na noge, rode,
Lati se koplja, pograbi mač!
Tko će da ruši hram nam slobode,
Gorde i silne mora nas nać!

Ne, na Balkanu ne sm'je se znati,
Što li je sužanj, što li je rob;
Mi smo junaci, mi smo Hrvati,
Volimo častno leći u grob!

Za to se ne boj, domajo mila,
Dokle te čuva vjernosti štit;
Ti od vijeka svoja si bila,
Ti na vijeke svoja ćeš bit!

Kako si krasna gorom i dolom,
Kolik uz more resi te čar!
Oštrim se kopljem, sabljicom golom,
Takovi brani Višnjega dar!

(Zastor pada, dok se opetuje prvi dio koračnice).

(Konac sliedi.)

Uprava „Matice Hrvatske“ javlja ovim gg. svojim povjerenicima i članovima, da se knjige za g. 1902. dotiskavaju, te će se tečajem mjeseca prosinca razaslati.

Za god. 1902. izdaje »Matica« za svoje članove ovih devet knjiga:

1. J. E. Tomić: »Udovica«. Pripoviest iz XVIII. vieka.
2. Tugomir Alaupović: »Pobrane pjesme«.
3. Ivo Vojnović: »Dubrovačka trilogija«.
4. Živko Bertić: »Ženski udesi«. Tri pripoviesti.
5. Stjepan pl. Miletić: »Tomislav, prvi kralj Hrvata«. Historija u pet čina.
6. Fran Milobar: »Izabrana poglavlja iz općega narodnoga gospodarstva«. Svezka I.
7. »Djevojački svieti«. Izabrane pripoviesti čeških spisateljica. Preveo i uvodom o radu obrazovane češke žene popratio Stjepan Radić.
8. »Crtice iz hrvatske književnosti«. Svezka III. (Milorad Medini: Povjest hrvatske književnosti u Dalmaciji i Dubrovniku. Knjiga I., XVI. stoljeće).
9. Ferdo pl. Sišić: »Vojvoda Hrvoje Vukčić Hrvatinić i njegovo doba«.

Osim toga izdaje »Matica« u nizu svojih nakladnina, i to u knjižnici za klasičnu starinu, djelo:

Koloman Rac: »Život starih Grka«.

»Matica Hrvatska« zahvaljuje svojim povjerenicima i ovom zgodom za težki njihov i rodoljubni trud oko sabiranja članova i ubiranja prinosâ, te ih vruće moli, da i dalje uztraju uzprkos svemu, što bi moglo njihov mar oslabiti, imajući vazda na umu jedino smjer i zadaću »Matice Hrvatske«: širiti koristne nauke i unapredjivati hrvatsku liepu knjigu, koju zadaću »Matica Hrvatska« već toliki niz godina najviše zaslugom svojih povjerenika tako uspješno vrši.

Ujedno se ovim javlja, da je »Matica Hrvatska« povjerila uvez i odpremu svojih knjiga gosp. Bogumilu Sobanu, knjigoveži u Zagrebu, Gundulićeva ulica broj 19.

Razne viesti.

Sastanak brodovlastnikah na Rieci. Ovih dana obdržavana je na Rieci u prostorijah trgovačke komore skupština tamošnjih brodovlastnika. Skupštini prisustvovalo je preko 60 najvećih brodovlastnika iz Rieke i hrvatskog Primorja.

Nakon podulje razprave, koj koje su sudjelovali medju ostalimi i hrvatski brodograditelji gg. Kopajtić, Polić itd. prihvaćene bijahu resolucije, kojimi traže brodovlastnici od madjarske vlade, da im dade podporu koja im je zakonom zajamčena; da se državna podpora povisi i da se promjeni zakon glede prodaje brodova, koji su uživali podporu.

Mladi supruzi. U Dubrovniku vienčao se je u nedjelju neobično mladi par. Jednomu od supruga imade sedamnaest a drugomu šestnaest godina!

Nagla smrt pukovnika Prpića. Prošloga ćedna noćju stigao je na Rieku karlovačkim brzovlakom c. i kr. pukovnik u miru g. Ivan Prpić sa svojom gospodjom te su odsjeli u hotelu „Deak". Sledećega dana u jutro začuše sobari zapomoganje gospodje Prpić te priskočiše, da vide što je. U sobi nadjoše pukovnika bez svieti. Prizvan bijaše liečnik, ali mu ne pomogne, jer je medjutim pukovnik izdahnuo od kapi. Pokojnik bijaše ne samo odličan vojnik nego i vrlo čestit rodoljub, te je svojski podupirao i naše listove. Viečni mu pokoj!

Nesreća na željeznici. Antun Kapel, željeznički stražar, došao je dne 10. o. mj. na pruzi izmedju postajah Sv. Petar i Kolovče pred željeznički vlak, koji ga je bacio na stran, pri čemu bijahu nesretniku slomljena desna rebra. Kapel se je nalazio po noći na pruzi i valjda svojom neopreznošću došao pred vlak. Težko ranjenoga odvezoše u bolnicu.

Utopio se! 4. t. mj. večer doplovio je u riečku luku parobrod družtva Adria „Stefania". Na parobrodu bijaše ukrcan 17godišnji mladić Antun Rubinić iz Mošćenica, koji je dne 22. septembra na putu iz Huelve na Rieku, vršeć svoju službu, nesrećom pao u more, koje ga je nemilosrdno progutalo. Parobrod se je odmah na mjestu nesreće zaustavio, da pruži pomoć nesretnom mornaru, ali je ostao uzaludan sav trud i napor njegovih ožalošćenih drugova.

Kad je stigla nesretnoj majci ta žalostna viest, od velike tuge i muke oboljela je tako, da se liečnici boje za njezin život. Bog njoj se smilovao!

Šilo za ognjilo. Povodom netom minule 100-godišnjice Nikole Tommasea primila je hrvatska občina u Šibeniku ne samo iz Italije, već osobito iz takozvanih nespašenih pokrajina, t. j. iz Istre, Goričke i same Dalmacije brzojavnih pozdravah, kojimi htjedoše i pojedinci i družtva demonstrirati proti hrvatskoj občini i proti hrvatstvu Dalmacije, ističuć izazovno i drzovito talijanstvo Šibenika i talijanstvo Dalmacije. Na te bezsramne izazove odgovorila je občina šibenska uljudno ali i papreno, kako nam je razvidno iz sledećeg službenog spisa:

„Od srca zahvaljujemo. Tommaseo bio je sin naše zemlje, bio je Slaven, i to je posvjedočio u više prigoda, a navlastito u brošuri pod naslovom „Alla città di Trieste — uno Slavo!" i u brošuri „Ai Dalmati", gdje piše: „Tempo verrà, che la lingua degli altri pubblici deve essere anco in Dalmazia la slava". Kao takvome, ovaj hrvatski narod, koji sačinjava 99% cielog pučanstva u Dalmaciji, podigao je na svoje troškove u Šibeniku spomenik i htio je sada proslaviti stogodišnjicu njegova rodjenja, bez ikakove narodnostne i političke primjese, onako dostojno i veličanstveno, kako je proslavio i odkriće njegova spomenika. Ali jedan postotak slavenskih renegata, tako rečenih Talijanaca u Dalmaciji, mjesto zahvalnosti slavenskom narodu, koji je Italiji dao Tommasea, htjeli su njegov pietet prema velikom umniku izrabiti u političke svrhe i pretvoriti proslavu u iredentističku demonstraciju. Pošto bi se tim naniela uvreda cielom pučanstvu, koje bi kao svagdje na svietu, iz narodnog ponosa najenergičnije reagiralo, ova občina morala je zaprieciti svečanost, da renegati ne profanišu njegovo ime. Tommaseo ljubio je ovaj hrvatski narod, kad je pisao: „Dio conservi la nostra nazionalità Slava!" i mi u ime ovog slavenskog, dotično hrvatskog pučanstva, koga predstavljamo, veoma žalimo, da smo nesmotreno postavljeni u takvi položaj, da nismo mogli proslaviti onako, kako smo želili, njegovu stogodišnjicu. — Šibenik, 9. listopada 1902. — Občinsko upraviteljstvo."

Od ravnateljstva „Prvo hrvat. dioničko tiskare u Osieku" dobismo ovaj dopis: Prije nekoliko dana donio je jedan od naših listova viest, da će list, što će ga izdavati naše družtvo, početi izlaziti 1. listopada, a zvati će se „Hrvatska Rieč". Ta je viest prešla i u ine naše listove, da ima ih, koji pače javiše, da nam list već i izlazi. Da ne bude nesporazumka, javljamo svim rodoljubnim krugovima, da te viesti ne odgovaraju istini. Družtvo je naše u trgov. registru upisano, izhodilo si je obrtnicu, obavilo je sve potrebite naručbe, te sada uredjuje tiskaru i knjigovežnicu. Svemu se tomu hoće vremena. List pako, što ćemo ga izdavati, početi će prama zaključku ravnateljstva izlaziti sredinom studenoga, a zvati će se „Narodna Obrana".

Crnagora i iredenta. Pod tim naslovom čitamo u zagrebačkom „Obzoru" od dne 9. o. mj.: Spljetsko „Jedinstvo" ponovno donosi viest, da su u Italiji osnovana dva revolucionarna odbora, u Rimu i u Mletcima, kojih je rad naperen protiv Istre i Dalmacije, a u tim odborima, da su se združili talijanski iredentiste sa nekim Srbima. U Istri i Dalmaciji razmahao se pokret iredente, a Crnagora šuti kao zalivena, kao da za nju ne vriedi „i proximus ardet Ucalegon". Istodobno dolaze sa Cetinja poruke i preporuke, da u Dalmaciji oživi talijanska stranka, u koju se svrhu onamo iz Italije šalju lire. Villari je u svom govoru protegnuo aspiracije na svu Istru i na dio Dalmacije do Neretve, a od Neretve je zalogaj ostavio drugome. Da se Crnagora dočepa Boke, spremna je pohlepnim Talijanom pomoći, da posegnu za Istrom i Dalmacijom. To znači trgovati s misli slavenskom!

U tršćanskoj „Edinosti", br. 232. od dne 11. t. mj. hoće da dokaže neki „Hrvat" kako je tobož u hrvatsko-srbskom sporu Crnagora nepristrana, pak navadja u dokaz tomu nekoliko stihova iz „Balkanske carine" kneza Nikole.

Spljetskomu „Jedinstvu" poznati su bez dvojbe navedeni stihovi, al su mu istotako bez dvojbe poznate i težnje današnje vlade u Crnojgori. Te težnje nisu na žalost u suglasju sa spomenutimi stihovi kneza Nikole, koji stalno odlučuje o svakom koraku svoje vlade.

U nesretnom svetojeronimskom pitanju nije crnogorska vlada pokazala nimalo slavenske solidarnosti niti srbsko-hrvatskog pobratimstva.

Što se nije pako Crnagora povodom posliednjih „žalostnih dogodjaja" u Zagrebu izjavila ni za Hrvate ni proti njim, ni za Srbe, ni proti njim! nedokazuje po našem nemjerodavnom mnienju ništa. Ona je dapače morala — ako je nepristrana — otvoreno kazati jednomu ili drugomu krivcu, ili obojici — svoju, te bratski ukoriti onoga, koji je dao povoda „žalostnim dogodjajem" i eventualno onoga, koji je u samoobrani možda predaleko pošao.

Za narodnu svetinju u naših crkvah. Na Miholje imalo je svećenstvo koprivničkog kotara sastanak u Rasinji, gdje su stvoreni ovi zaključci: 1. umoliti preč. nadb. ordinarijat, da nam izda obrednik, koj nam je kao ozeblu sunce potreban i to na hrvatskom jeziku; 2. da samo onim svećenicima dopusti primiti zastupnički mandat, koji svojim znanjem, životom i čistoćom pravog svećeničkog značaja daju jamstvo, da ne će raditi protiv crkvenih interesa, da ne će sramotiti svećenički stalež — narodito, da ne bi dopustio protiv čestitoga katolika laika kandidirati svećeniku; 3. jer je upravo sto godina, što je držan u diecezi sinod, koji bi se po odredbama konc. Tridentinskog sess. XXIV. cap. II. imao godimice držati, i jer imade mnogo pitanja i stvari, koje su dogorjele, a trebalo bi jih riešiti, to je umoljen preč. ordinarijat, da takav sazvati izvoli; 4. kod pitanja iz morala: quae sunt praecipua linguae vitia? jest svećenstvo u pogledu kletva i psovka lako običajnih u narodu zaključilo jednodušno: što više raditi u izpovjedaonici o izkorenjenju toga zla i te sramote našega naroda; 5. pošto se je lukno i ino podavanje u naravi već preživjelo, a samo dušobrižnici i seoski poljari, čordaši i čuvari vinograda takovo u ime plaće dobivaju, to je zaključeno obratiti se predstavkom na visoku vladu i hrvatski sabor, da lukno i ina podavanja u naravi sporazumno sa duhovnom oblasti dokinuti i unovčiti izvoli.

Onim, koji putuju u južnu Afriku — do znanja. Pošto dolazi poslie svršenog južno-afričkog rata u portugalske naselbine mnogo izseljenika, medju njima sva sila skitalica i pustolova, odredila je portugalska vlada, obzirom na takve sumnjive osobe, da je izkrcanje u Beiri i Laurenco-Marquezu samo uz ove uvjete dozvoljeno: ako izseljenikov konzul preuzme za njega odgovornost; ako izseljenik dokaže, da je namješten ili zaposlen; ako imade dosta novca za uzdržavanje (20 do 50 lira šterlina) ili ako putuje dalje, te da imade za taj put 5 lira šterlina i dozvolu, da smije putovati u englezke naselbine.

Pozor neženje! Naše neženje upozorujemo na zakon, kojim se uvadja porez na neženje u američkoj republici Argentini. Tamo moraju plaćati porez nežene odnosno neudate iznad dvadeset a izpod osamdeset godina — sve dok se neožene ili neudaju. Izmedju sedamdesetpet i osamdeset godina taksa je posve neznatna, ali izmedju pedeset i šesdeset iznosi već 150 fran. Kako se vidi, bit će tamo izvanbračni život dosta skup raskoš. Udovci će imati pravo žaliti pokojne žene tri godine. Udovci, koji su prevalili tridesetu godinu, neće podpasti pod novi zakon, ali mladji će morati plaćati taksu, ako se neožene. Za cielo je najzanimiviji onaj dio zakona, koji glasi: „Neoženjeni i neudate, koji bez zakonita razloga odbiju prosce i ne će da sklope braka, moraju će platiti novčanu kaznu od 500 dolara na korist onih, koji su odbijeni".

Najbrže ribe. Ljudi, koji neimaju drugoga posla, bave se i tim, da pronadju koja li riba pliva najbrže. Nedavno učinjena su u tom obziru zanimiva opažanja, koja priobćuje jedan englezki list. On tvrdi naime, da prevali dupin (delfin — pliskavica) 32 englezke milje na sat kad se ga progoni. Od manjih riba su najbrže španjolske makrele.

Po prirodnih zakonih najbrže su grabežljive ribe, jer inače nebi mogle uspješno loviti svoj plien.

Koliko se je izvezlo dužica iz Rieke prošloga septembra. Po viestih, što ih priobćuju riečki listovi, izvezeno je iz Rieke prošloga septembra 1.897.690 komada dužica. Od ovih je pošlo u Francezku 1,637.539 komada, u Italiju 200.523 komada, u Austriju 50.000 komada a ostatak u Malu Aziju. Ove dužice izradjene bijahu većinom u hrvatskih šumah.

Nove banknote od 100 kruna. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung" priobćuje naredbu ministra financija, po kojoj će austro-ugarska banka započeti dne 20. o. mj. izdavati nove banknote od 100 K. Dne 1. maja 1903. stupiti će iz prometa banknote od 100 for.

: Nove banknote od 100 kruna mjere 165 mm u duljini i 110 mm u širini, i biti će tiskane u zelenoj boji.

Kanal od Kupe do jadranskog mora. Madjarski listovi javljaju, da je povjerilo ministarstvo poljodjelstva u Budimpešti tehničkomu savjetniku Ernestu Izsaki-u zadaću, da izradi nacrt glede spojenja rieke Kupe sa jadranskim morem izgradnjom kanala. Spomenuti tehnički savjetnik uputiti će se za koji dan u tu svrhu i u pratnji drugih stručnjaka na Rieku.

Gospodarske viesti.

Izvoz šećera (cukora) preko Trsta. Kako iz Trsta javljaju, nije se obistinio strah, što je vladao medju tršćanskim šećernim trgovcima, da će nova indijska šećerna carina, smanjiti izvoz šećera preko Trsta, jer izvoz šećera preko Trsta i dalje povoljno napreduje. Prvih osam mjeseca ove godine došlo je u Trst za izvoz 140.000 tona šećera (95 hiljada tona u istom razmaku vremena prošle godine), a izvelo se 150.000 tona (99.000 tona u istom razmaku vremena prošle godine). Porast eksporta po tome iznosi 51·5 postotaka. Budući da je sadanja razlika šećera u Trstu samo mala jača od one u istom roku prošle godine, to se trgovci pripravljaju na znatan porast uvoza šećera.

To je sve ljepo i dobro i mi bi se rado tom porastu šećernog izvoza radovali, kad bi austrijska vlada napose pako naše zakonodavno tielo jednom do toga uvidjenja došlo, da i naš narod, ne samo englezki indijanci, cukora treba i da cukor nije razkošna već za sve slojeve pučanstva potrebita stvar te kad bi tvornice cukora ili takozvani „cuker-baruni" svoj proizvod našem narodu po istu cienu prodavali, pošto ga indijancem, kinezom i ostalim prodavaju. — U inozemstvu dobiva se, kupujuć na malo, austrijski cukor po 18 do 20 novč. kilogram, uzprkos skupoga prevoza i carine, što se tamo na tudji proizvod plaća, dočim mi isti ovaj šećer radi bezumnih političkih odnošaja po 48 novčića, dakle više nego dvostruko plaćati moramo!

Sušeno voće. „Hrv. Trg. List" piše: Već smo više puta imali prilike upozoriti na veliku važnost sušenog voća, koje može biti izdašno vrelo prihoda za naš narod, a važan faktor naše trgovine, a rek bi da se u tom pogledu kod nas stvar malo miče naprvo, barem što se sušenih šljiva tiče. Ali ne će biti s gorega, ako priobćimo baš glede sušenja voća neke upute, kojih bi se valjalo strogo držati, da bude što boljega uspjeha. Za sušenje mora voće biti zrelo. Voće opalo, ubijeno, prije vremena sazrelo, nije za sušenje. Jabuke i kruške valja rukom brati, a šljive tresti tek onda, kad su se na drvetu malo smežurile. Jabuke se moraju oguliti i koštice im treba izvaditi, a kod krušaka treba to učiniti samo, ako hoćemo imati robu prve vrsti. Sušenje ne smije biti ni prebrzo ni presporo. Stalna jednaka vrućina od 65 do 70° C. je najbolja. Voće mora biti pojedince poredjeno po pleteru tako, da ga topao, suh zrak slobodno prostruji. Presušeno je voće crno, a nije za trgovinu. Trešnje i višnje moraju najprije svenuti, pa se tek tada dadu sušiti. Voće se mora vaditi iz peći vruće, pa se na zraku hladi; to mu dade sjaj. Kad se pritisne gvozdjem, pa mu ni kap soka ne izadje, onda je tek voće dobro osušeno.

Gojenje ruža u loncima. Za sadjenje ruža upotrebljava se obično tučnu kranivu zemlju, ni sa svim tim mora se odmah dodati gnoja, jer ove uporabe mnogo hranivih tvari. Ovo se gnojivo obično upotrebljava u obliku tekućine. Jako dobro je pokriti lonce u kojima ruže rastu kravljim gnojem. Za ruže upotrebljava se obično vapnenaste-pjeskovite zemlje, akoprem one ljube ilovaste zemlje. Smjesa ilovaste (gnjilaste) zemlje sa

pjenkovitom najbolje joj prije; zatim ga jenje kvrčkin gnojem, rastopljenim u vodi. Lijepo cvijeće, krasno lišće uzgoj se, ako spomenutom gnoju dodademo malo superfosfata.

Biline u sobi nisu samo zato, da rese sobe, već nam pri tom i vazduh ili zrak poboljšavaju. Poznato je, da biline izlučuju vodenu paru i upijaju ugljičnu kiselinu. Pri tom najbolje su velolistnate biline kao n. p. palme, plectogynee, philodenkron i razne druge. Biline su neobhodno potrebite za naš obstanak, zato tko ljubi svoje zdravlje, nek si goji u sobi par lonaca liepih velolistnatih bilina.

Pliesan sa tapeta odstranimo, ako rastopimo u razmjeru 1 : 4 Salicilnekiselinе u jakom spiritu, te namočimo sa tom tekućinom pliesnive djelove tapeta. Gljivice izčeznu odmah i druge se ne pojavljaju.

Neprestano samo „pravo“. Nije riedko kod kupovanja čuti želju, po što po to samo „pravu“ robu dobiti. A što je dakle istinski „pravo“? Time se označuje nešto „izvorna“, nešto prva“, što je tako uredjeno, kako pronašalac hoće, da bude uredjeno. Ali pravac i smjer današnjega našega doba iziskuje, da se nova, valjana stvar, kod koje se opaža uspjeh, odmah „nasljeduje“, a nasljedovanje pako da se proglasi „upravo tako dobrim“, dapače često još „boljim“. Ovo se dogadja ponajviše kod hraniva, akoprem je baš kod istoga najvažnije, da se „nepravomu“ uklone s puta. Odkako je bila više nego li pred jednom desetljeće Kathreinerova Kneippova sladna kava uslied svojih neobičajnih prednosti i vrlina toli nenadano brzo u obitelji uvedena, pojaviše se smjesta takodjer ovdje nasljedovatelji, da podmetnu navadne prżene proizvode, koji samo u vanjštini pravoj robi naliče, i pokažu iste kao „jednako dobrimi“, najtješi tek, da kod toga izvuku svoju korist. Ipak zavedenje nije nikada dugo potrajalo, jer naše gospodarice, koje su se dale jedan do dvaputa „nagovoriti“, da pokušaju koju patvorinu (nasljedovanje), doskora zamjetiše veliku razliku u okusu. Ali ako jedan napušća, drugi opet započima; radi česa svaka kućedomaćica čini u redu, ako i nije još izkustvo sa „nepravim“ doživila, da kod kupovanja sladne kave upotrebi uviek izraz: „molim pravi Kathreiner“ u poznatim Kathreinerovim omotima. Budući samo ovaj, naime Kathreiner, posjeduje obljubljen, ugodan i zrnatoj kavi suvlastan tek, te sâm poboljšava u svakdanji običaj ušli kavni napitak. „Pravi Kathreiner“ priznat je takodjer kao najbolji pridodatak k zrnatoj kavi, gdje bi ova bila po liečnicima zabranjena. „Kathreiner“ je bio i jest zaista prvi, pravi proizvod (tvorivo), koji još i danas ostaje nedostiživ u svojim prednostima. Kod njega zbilja vriedi ona toli omiljela rječenica: „Pravo vazda je zdravo!“

Zdravstvene viesti.

Spavanje uz otvorene prozore. Pošto se za vrieme spavanja dubokim disanjem plućam dovodi najviše zraka, nuždno je baš radi toga njegova čistoća. Ovo se valja tim više uvažiti što je zrak u jutro u spavaonicah upravo nesnosan, ako u sobu ne dopire svježi zrak tečnjem noći. Kolanje zraka u sobi za vrieme spavanja potrebno je, uzprkos mnogim protivnim tvrdnjam. Mnogi se tuže, da ih boli glava, da im odpadaju kose, da ih bole oči itd., ako spavaju uz otvorene prozore. Ne može se tajiti, da od toga nastane glavobolja i očne bolesti, ali samo onda, ako je onaj koji spava, bio izvrgnut propuhu, od čega se valja pomno čuvati. Najbolje bi bilo, kada bi se u spavaonicah uredila ventilacija. Jutarnji zrak osvježuje čovjeka, pa se onda diže ranije i klone se dugoga spavanja, koje umara. Vuneni pokrivači i jastuci od konjske dlake bolji su u ljetno doba nego perine. Ako više osoba spava u jednoj sobi, to je dakako škodljivo po zdravlje.

Kada udari krv na nos najbolje je da dotična osoba kroz nos pri zatvorenih ustih udahne što više zraka, onda začepi prsti nos i diše na usta. Kroz nos udihnuti zrak doprinosi da se krv sgruša u nosu, te krvarenje prestane.

Psi i mačke su po nazoru prirodopisca profesora Graffa opasne po zdravlje naše djece, jer se mnogo škodljivih i ogavnih nametnika prenosi izravno sa tih životinja na djecu. Tako se može prenieti neka vrst trakavice, koja probuši crieva te stane širiti po unutarnjih organih, dopre do bubrega, pluća, srca te eto zla. Osobito su psi raznositelji zametaka ovakove trakavice.

Politički pregled.

U Puli, dne 22. oktobra 1902.

Austro-Ugarska.

Izjava ministra-predsjednika dr. Koerbera — o kojoj govori naš bečki dopisnik — ogorčala je do skrajnosti sve slojeve českoga naroda. Na zlobne opazke njemačkih listova, da je ta ogorčenost samo prividna ili umjetna, odgovaraju češki listovi, da će se kod razprave o izjavi dr. Koerbera uviditi, da li je ogorčenost češkoga naroda prividna ili ozbiljna i opravdana. — Češki listovi predvidjaju razpust carevinskoga vieća, nebude li ono do polovice novembra redovito poslovalo. Češki narod da se neplaši novih izbora, koji da će pokazati na novo kako je sav češki narod uz svoje zastupnike.

* * *

Ministar-predsjednik dr. Koerber izdao je povodom odstupa ministra pravosudja dvie okružnice na predsjednike vrhovnih zemaljskih sudova i na državne nadodvjetnike i to kao privremeni upravitelj rečenog ministarstva. U prvoj okružnici kaže ministar, da se pravo neima pred nikim klanjati, već valja da vriedi jednako za svakoga. Nadalje kaže u okružnici, da je neodvisnost sudaca najčvršći temelj i dragocieno dobro u interesu pravosudja i države.

U drugoj okružnici kaže ministar državnim nadodvjetnikom, da mu se slobodna riečˊ, samo ako polazi iz rodoljubnog srca, nečini nikakvom pogibelji. Nasuprot, slobodnu štampu smatram pravim i zgodnim odvadjanjem uslied raznih odnošaja nabujalih strasti. Što nepodnosi kritike, težko da je bilo sposobno za život. Proti novinarstvu, koje uzbudjuje surove nagone, valja svakako postaviti zakon u svoj njegovoj oštrini.

* * *

Hrvatski listovi Dalmacije pišu, da će novoimenovani zemaljski prisjednik dr. Smodlaka radi važnih razloga položiti svoju čast. Rečeni listovi žale unapried taj korak odličnog i vrstnog prisjednika. Nedavno položio je čast prisjednika takodjer novi prisjednik dr. Ivan Štambuk.

Srbija.

U Srbiji imadu opet novo ministarstvo. Prijašnje ministarstvo Vuićevo odstupilo je reć bi radi toga, što mu se nije posrećilo izposlovati od ruske vlade, da bi ruski dvor primio posjet srbskih kraljevskih supruga.

Bugarska.

Obzirom na stanje u Macedoniji kazao je ovih dana predsjednik macedonskog odbora u Sofiji, profesor Mihailović, dopisniku jednog bečkog lista, da neima u Macedoniji ustanka u pravom smislu rieči. Macedonci da nisu u stanju usljed svojeg položaja i zbog predaje pokrenuti obćeniti ustanak. Pojedinih ustaških četa da je bilo vazda i takvih će biti sve dotle, dok nebudu provedene potrebite promjene u zemaljskoj upravi.

Rusija.

Englezke novine pišu, da je Rusija ponudila Turskoj obnovu ugovora, koji postoji izmedju njih od godine 1883. Tim ugovorom da bijaše Turskoj osjegurana njezina podpuna neodvisnošt. Na zahtjev Turske imala je Rusija postaviti na njezino razpolaganje u slučaju potrebe stalan broj vojske. Turska se je nasuprot obvezala Rusiji, da neće dopustiti u vrieme rata prolaz stranim vojnim ladjam kroz Dardanele. Povodom zadnjeg posjeta velikog kneza Nikole Nikolajevića u Carigradu da se je viećalo o obnovi tog ugovora.

Književne viesti.

„Inje“. Primili smo sa zahvalnošću ukusno opremljenu knjigu s naslovom „Inje“ od Rikarda Katalinić-Jerettova, našeg zemljaka. U toj knjizi pokupio je vriedni spisatelj razne svoje pričice i slične stvarčice jur obielodanjene po beletrističkim novinama tamo od god. 1887. do sada. Preletiv na brzu ruku sve, što je u knjizi sabrano, možemo reći da tu ima zlatnog zrnja i krasnog biserja uz stvari manje vriednosti. Svakako: jedno moramo iztaknuti, a to je, da je spisatelj sretnije ruke tamo, gdje obradjuje sličice iz domaćeg istarskog života, kad opisuje razne tipe iz istarskih mjesta, dočim pokazuje ništa drugo nego dobru volju, kad se zaleti u vrtlog šire borbe ideja i težnja. Čuvstenosti i zdrave sališe u knjizi ne fali te ju najtoplije preporučamo. Dobiva se kod samoga pisca u Zadru i kod svih knjižara.

Knjige družbe sv. Mohora izašle su već. Tko si ih želi nabaviti, nek se ogласi povjereniku u Puli (ulica Stanković br. 15) ili kojemu drugomu povjereniku tog družtva.

Petar Svačić. Povodom 800-godišnjice smrti hrvatskog kralja Petra Svačića izdati će — kako smo već javili naš odlični zemljak i poznati romanopisac g. Eugen Kumičić historički roman o posliednjem kralju hrvatske krvi; profesor Segher u Osieku izdati će poviestnu knjigu pod naslovom „Hrvatski vladari“. Istim povodom žele dva mlada Hrvata ovjekovječiti taj znameniti dogodjaj u hrvatskoj poviesti operom, kojoj je libret napisao g. dr. Trnoplesar a glazbu g. Josip Mandić. Pošto su obojica sinovi naše Istre, veselimo se tim više tomu pojavu, te smo i radi toga započeli s današnjim brojem u prilogu priobćivati odnosni libret opere, na što upozorujemo naše čitatelje.

„Nouvelles maritimes de Bords de l'Adriatique“ par Marianne H... („Pomorske pripoviesti sa obale Jadrana“ od Marijane H.....), naslov je ukusno opremljene knjižice, koju smo primili od široko poznate knjižare Dragutina Geroldi-a Sinovi u Beču. Spisateljica jest kći vrlog prijatelja Dalmacije i Hrvata grofa Harrach-a, kuko se iz knjige vidi veoma naobražena žena, koja u ono dvanaest pripovjedčica što su sakupljene u knjizi, odaje svestrano poznavaje istočne obale jadranskoga mora, naročito patničkog života naših mornara. „Ivan l'Intrepide“, (Ivan Nebojša), „La rames mysterieuses“ (Tajinstvena vesla) to su baš biseri dilettantske literature, a uz nje dobro stoje i ostale pripovjetke. Mi smo harni spisateljici, da si je odabrala predmetom književne radnje naše krajeve i naš narod, a veseli nas to tim više, što visokorodjena auktorica vjerno opisuje dogodjaje i pri tom ističe narodni značaj ljudi. O hrvatskom jeziku govori, da u njem „l'accent a toujours quelque chose de si patetique e de si grave“. Sudeć da je ovo prvienac, čestitamo na njem spisateljici i želimo joj, da se ne zaustavi kod prvog pokusa.

„Ujedinjena Hrvatska“ izašla je 21. listopada. Tko želi pročitati prvi broj, neka javi svoju želju upravi. Što ta smotra želi, veli njezin naslov. Naručuje se: Beč. XVIII. Gertrudplatz 4.

Listnica uredničtva i uprave.

Stari Fraka — Puljšćina: Radi nestašice prostora, morali smo izpustiti ne samo „Paćuharije“ već i mnogo drugog gradiva, koje će slediti u budućem broju.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primismo po prec. g. Andr. Pobor, župniku u Triblju, doznačenu nam svotu od K 10·50, sabranih prigodom odlazka g. Matije Marušića na njegovu kapelaniju. — Prigodom obnove predplate na naš list darovao je gosp. Sulina Jerolim 1 krunu. Živili darovatelji!

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca srpnja 1902. u kruna-skoj vriednosti:

G. Albert Purić, Vinkovci, abiturijenti vinkov. gimnazije šalju jedan dio prihoda plesne zabave družbi	34·—
G. S. Vranković, stud. jur. Zagreb, šalje svoj i g. Haramana prinos za srpanj	4·—
Uprava „Narod. Novina“, Zagreb, šalje prinose do uključivo 3. tek. mj. u iznosu od	269·52
G. Skender Fabković, prinos za god. 1902.	4·—
G. pop Josip Velikanje, Juršići, šalje Podružnica u Livadama, članarine i darova	93·46
G. Fran Flego-Počekaj, Buzet, sabranih u dvim prilikama	7·80
G. Stjepan Gamulin, Jelša, šalje prihod cigar. papira od pol god.	389·63
G. Lucij Perojević, članarine od novoustrojene podruž. u Omišu	130·—
G. Ivan Krall, Karlovac, pripošilje oporukom pušteni zapis družbi po blagopok. Franji Krallu	50·—
G. Bernard Fürth, fabrikant žigica, Beč, daruje	400·—
G. dr. Dinko Vitezić, Krk, prigodom blagdana sv. Cirila i Metoda	5·—
Otac (fratar) Dragutin Brajković-Ercegnovi, (Boka kotorska) sabranih na dan sv. Cir. i Met. u hrv. čitaonici tek ustrojenoj	6·—
Dionička tiskara, Zagreb, odnosno „Obzor“, pripošilje prinosa	860·54
Prva jugoslavenska tvornica za kavine surogate u Ljubljani, pripošilje postotak do 1/7.	150·—
Podružnica sv. Cir. i Met. u Brgudcu, članarine za g. 1902.	63·60
G. Lucij Perojević, Omiš, članarine ondješnje podružnice	64·—
Uprava „Hrvata“, Gospić, prinosa	29·20
G. Bon. Cettolo, inžinir, Petrinja, sabranih kojekuda	50·—
Sakupljenih u malom družtvu u gostioni Langhemeru u Pazinu	8·—
G. Pavo Justi, daruje od prodane palice g. dr. J.....	1·—
Od jednog prijatelja Učkara	—·50
Dionička tiskara (Obzor), na nju stiglih prinosa u mj. lipnju	187·82
G. Dragutin Katar, ravn. učitelj u Šandrovcu, sabranih prigodom školskog izpita	10·40
G. Petar Vranković, stud. jur. Zagreb, kao članarinu za agust od njega i g. Ivana Karamana	4·—
G. Rudolf Ivanić, abiturijent gimn. Kastav, u ime utemeljiteljne svote abiturij. gimn. sušačke 1901-2.	150·—
G. Miho Mužina, župnik, Dubašnica, sabranih na „Polinarovo“ u njegovoj kući medju prijateljima	7·—
G. Matko Polonio, duhovn. pomoćnik, Rab, sabranih prigodom pastirske konference svećenstva provikarijata rabskoga po popu Jerku Gršković u kući popa Petra Orlića medju prisutnima	11·40
G. Kostantin Ježica, Opatija, predaje nadjenih u crkvenoj škrabici pismom družbi opredieljenih po anonimnoj osobi	30·—
Sakupili narodnjaci u Marezigah	4·—

Za ravnateljstvo:

Dr. Niko Fabijanić, blagajnik.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Ivan Novak

trgovina papirom i školskim potrebočam.

Knjigovežnica

premjestila se je na trg u kuću Nefat blizu hrvatske ljekarne.

Danica, Hrvatski koledar svetojeronimskog družtva za godinu 1903., netom je izašao i može se dobiti uz nizku cienu od 40 hellera u odpravničtvu našega lista, Pula, Via Sissano.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica u Bečju u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Svoj k svomu!

Brat „Sokol".

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije ciene.

Ivan Videlka,
krojački majstor.

Via Abbazia 33.

Gosp.

Lekarnar PICCOLI

Ljubljana.

Vaše železnato vino sem uporabljal z izvrstnim vspehom pri moji soprogi, katera je dolgo časa nervozna. Prosim Vas, da mi dopošljete po pošti še šest steklenic zgoraj imenovanega vina.

Dr. L. Färber
c. in kr. štabni zdravnik.

V Gorici, dne 16. junija 1901.

Razprodaja se u lekarnah v Trstu, Istri, Dalmaciji, Primorskem, Goriškem, Tolminskem po K 2·40 steklenica. 4

Sjećamo predplatnike, da smo, kako sami znadu, nastupili zadnje četvrtgodište. Mnogo je predplatnika jošte, koji nisu podmirili niti prvi četvrt godine.

Broj 1313.

Oglas natječaja.

Otvoren je natječaj na mjesto občinske primalje za poreznu občinu Kornić uz godišnju plaću od K 120.

Molbe za to mjesto neka se šalje na

Glavarstvo občine

PUNAT, 15. listopada 1902.

Načelnik:
Anton Žic.

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Razprodaja!

Uz nečuveno jeftine ciene za ciglih 2 for. 95 nvč. može se dobiti **krasna garnitura** sastojeća iz 14 dragocienih nakitnih predmeta; 1 eleganini **goldin** ili **silkalj** **oklopal lanac** zajedno sa privjesom. Parižki sistem.
1 **goldin-igla za kravate** sa imitiranimi briljantima.
1 par pozlaćenih **gumba za manšete**, marka „Garantie".
1 garnitura **goldin-dugmeta za košulje** i ogut sastojeća od 5 kom.
1 par prave **srebrene zaušnice** sa službenom puncom.
1 **goldin-pratee** sa elegantnim kamenom.
1 **žepno ogledalo** u etui-u.

Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. pouzećem ili ako se novac unapred doznači tvrdka

Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.

Bogato ilustrovani cienici različitih dragulјarskih stvari badava i franko.

Preprodavaoci i posrednici traže se.

Važno za svakoga!

RODOLJUBI!

kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Pčelno-vošćene svieće

kilogr. po K **4·90**, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, vošćenim cvićem itd.	kg. po K 8·—	Vošćeni ovitki, bieli i bojadisani . .	kg. po K 4·90
Iste okrašene s odljepljivim cvieticama	„ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . .	„ „ 8·—
Tamnjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Svićice za božićno drvo u 6 bojah . .	„ „ 3·—
„ „	„ „ 2·—	Vošćene svieće tarče. I. austr. sastav .	„ „ 4·40
„ granis	„ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav . .	„ „ 3·—
		„ „ II. „ . . .	„ „ 2·40
		Vošćeno platno za oltare, metar . .	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.

Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najpouznije,

J. KOPAČ,
voščarnica u Gorici.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Tiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djako i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz naćnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznaćbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesećnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostanaka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štedanju i zajmove te štedionice.

1. Doznaćnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za c. kr. poštne i brzojavne urede na selima.

1. Quittung za poštare u obće. 2. Quittung za godišnji paušal. 3. Quittung za „Bestellgebühr." 4. „Bericht" za dopisivanje sa ravnateljstvom. 5. Consignation za „Pensionsverein." 6. Verzeichnis à Conto-Abführen. 7. Verlags-Ansuchen und Cassastands-Nachweis. 8. Quartals-Ausweis, na pol arka. 9. Consignation für erhaltene Verläge. 10. Ausweis über die portopfl.-Pakete. 11. Quittung für Telegraphengehalt. 12. Verzeichnis der Pensionsmitglieder.

7. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

8. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegs-Marine." 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I." u Kretu." 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozivc, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

Broj 72. Pula, u četvrtak dne 30. listopada 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana jid. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili polož. nicom pošt. štedionice u Beču, na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno, označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravništvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847 849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari a nestaju sve pokvarje. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani se ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 1 na godina 6 K za seljake, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uteklje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj, Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Nastojanje i rad naših renegata.

Veli Lošinj, 26. listopada.

Težko da je pod kapom nebeskom za poštenog, plemenitog i ikoliko naobraženog čovjeka sramotnijeg i mrzkijeg imena od renegata, — izdajice svojeg jezika i domovine. U historiji svih naroda takvi su ljudi žigosani najsramotnijim žigom. Sve se druge zloće i pogreške dadu njekako — nko i ne uvjek oprostiti — a to barem donjekle izpričati, ali zatajivanje, prezir ranje, mržnja i gaženje vlastitog svojeg naroda i jezika, i to još po ljudima, koji se broje inteligentnijoj klasi, — jest neoprostiv grieh, jest — zločin.

Kao što nam se duša napunja plemenitim osjećajima, a srce nam bukti od svetoga zanosa, kada čitamo povjest naroda, u kojoj nam se zlatnim slovima veliča i slavi plemenite one muževe, koji su sve svoje sile, sav svoj život posvetili i krv svoju dali za domovinu i svetinje svoje: tako naprotiv pohodjuju u nama srčbu i prezir, ogorust i mržnju nedjela podlih izdajnika domovine. Duša se naša sniuti, srce nam drhće, a piest nam se i nehotice stišće, čitajući mrzka djela izdajica domovine, kojih nam poviest, počevši od Efialta dalje bilježi strašnim žigom Kainovog prokletstva.

Ali zašto mi spominjemo ovo? Zato, da pokažemo, kako su u dubok ponor i u gadno blato pali nekoji ljudi kod nas, a u koji ponor i blato — što je najžalostnije — vuku za sobom i neuki puk ovog a mjesta, kao da im kukavcem jadnim, nije dosta, što su sami na sebe navukli sramotno ime izdajnika, već hoće da sramotu tu bace na sav ovdjašnji puk!

Mi to najodlučnije odbijamo i odsudjujemo.

Evo što je dalo povoda ovom našem pisanju:

Početkom ovoga mjeseca držalo je naše občinsko zastupstvo sjednicu, na kojoj se je izmedju ostaloga imalo zaključiti i o predlogu, da se u pučku našu školu uvede barem par sati na tjedan hrvatski jezik kao obligatan. Razložili smo već prije u „Našoj Slogi", kolika je nepravda nanešena hrvatstvu, što je u ovom po prošlosti, krvi i jeziku čisto hrvatskom mjestu, škola sa talijanskim naukovnim jezikom. Mislismo ipak, da ćemo kod naših velikih „Talijana" na „ich" naći barem toliko pravičnosti — gdje je Eñaltom pravičnost? — te se neće protiviti, da se hrvatskom jeziku, jeziku ogromne većine puka, dade barem dva sata na čedan. Ali dà! Ono što nije moguće ni kod divljih naroda, to je moguće kod nas! Ono što ljube i cijene i najbarbarskiji narodi ovoga svieta, to naši „fini i kulturni Talijani" iz svega srca preziru i mrze. Izu kako je (u sjednici) mons. A. Petrina razložio, i toplo preporučio predlog, da se uvede u našu školu hrvatski jezik — barem par sati na čedan — kao obligatan, — ustao je domaći sin (žalibože ne kalabrez već rodjeni i starinom Veloselac), hrvatski odrod, pom. kap. E. Bušanić (ime mu svjedoči da je Talijan „puro sangue)", te je najprije direktno, a onda indirektno govorio proti hrv. jeziku. Kakogod je taj gospodin došao kriomčarskim načinom („per contrabbando") u obć. zastupstvo, tako je kriomčarenjem srušio i predlog u korist hrv. jezika. Svojimi je koliko praznimi smislom, toliko lažnimi i bezobraznimi frazami zaveo nekoje neuke odbornike, a onda da još bolje i sigurnije uspije, postavio je protupredlog, kojim je htio pokazati, kako tobože on nije absolutni neprijatelj hrvatskog jezika: to jest, on je predložio, da se roditeljem pusti na volju, neka biraju, hoće li im djeca učiti kao neobligatno predmete hrvatski ili njemački. Dakako, to je naravno, djeca bi se morali izjavljivati o tomu ravnatelju pučke škole, famoznomu V. Skarpi (koji bi valjda i podučavao hrvatski!), koji je pred njekoliko godina izticao se svojim hrvatstvom, a sada je najfanatičniji „Talijan". (!)

Dvojica, trojica obć. odbornika, političkih prijatelja Bušanićevih, znali su već unapred za taj njegov manevar, i odobrili ga, a neuki naši nekoji odbornici nisu shvatili, koliko s jedne strane zlobu, toliko glupost (jer što će našoj djeci njemački?) toga protupredloga, pak kada ga je načelnik dao na glasovanje, većina je glasovala za njega. — Moramo ovom zgodom s priznanjem izticati mons. A. Petrinu i g. Ivana Rerečića, koji su živo zagovarali i toplo se zauzimali i branili hrv. jezik u istoj sjednici, ali žalibože uzalud, jer je ovdjašnji puk još odviše neuk, pak neznade razlikovati uviek istinu od laži, plemenito od neplemenitog; vjeruje više lažnim frazam naših očitih i potajnih (ima i takovih „Talijana", nego iskrenoj rieči nas Hrvata.

Reći nam je i ovo: sudimo, da je ne mala krivnja, što je predlog za hrvatski jezik propao, i na strani našeg načelnika, koji je ili iz neznanja ili namjerice (biti će prije ovo posljednje, jer iskren prijatelj Hrvata nije bio nigda) stavio odmah na glasovanje protupredlog kap. Bušanića, mjesto da dade glasovati, — kako je i dnevni red nosio — za predlog koga je najprije preporučio Don A. Petrina, a najprije bi trebalo da (osobito to vriedi za priznade se, da (osobito obć. odbornike) mnogo ovisi o tome, kako i kada se predlog postavi. — Medjutim načelnik Lazarić dužan nam je i drugačije; no mi ćemo već s njime obračunati, za sada samo ovoliko o njemu, neka znadu i oni lošinjski Hrvati u dalekom svietu, koji se nečemu nadahu od njega, za njegov rad.

Uz kap. Bušanića i načelnika Lazarića nose još dvojica (osobito jedan od ovih) glavnu, pače svu odgovornost za ovo nepatriotično djelo, kojim se mogu dičiti samo renegati, ali doći će vrieme, kad ćemo se i njih napose takniti, i pokazati u pravom svietlu njihovo pravdoljublje i tobožnu neutralnost. Ostali odbornici, koji su glasovali za Bušanićev predlog sliepo su orudje u ruku Bušanića i njegovih polit. prijatelja, te jadnici niti ne slute kamo ih ti „nespašenjaci" vode.

Ove pobjede (!) sramim bi se svaki pošten čovjek, ali po onoj „čega se ovca šišdila, tim se koza dičila", renegatom našim nije bilo dosta, da se znade samo kod kuće za njihovo herostratsko djelo, već tu pobjedu (!) razglasiše i putem židovsko-talijanskih novina po svietu, odkuda su to pak prenicle i skoro sve hrvatske novine.

Ali da nam nebi tko predbacio — komu naše prilike poznate nisu — da smo prečerani i fanatici, koji zahtjevamo možda od zgoljnih Talijana, da uče hrvatski jezik, evo službenih dokazala, da je opravdano naše ogorčenje protiv zatiranju hrvatskoga jezika u ovom gradu. — Mi nismo i nećemo da budemo fanatici i nepravedni; onim časom kad bi nam Talijani mogli dokazati, da ovo nije od starine hrvatsko mjesto i narod, mi ćemo prestati boriti se, mi tudjega ne tražimo, ali nas srce i duša boli, kad nam se naše otimlje. — Imademo pred sobom vjerodostojan prepis o zadnjem popisu pučanstva ovoga mjesta. Pa što tu vidimo? Po tom službenom popisu ima Veli Lošinj 2875 duša. Od ovih 2875 duša bilo je:

1958 sa hrvatskim materinskim jezikom;
658 sa talijanskim „ „
i 264 inostranaca.

To je službena statistika! A neka nitko ne misli, da se je kod zadnjeg popisa išlo na ruku hrvatskoj stvari, to ne, jer su talijanskim „Čozotom" pribrojeni toliki Letići, Bušanići, Stuparići itd. Sada neka sudi svaki bezpristrano, pak neće i morati reći, pa bio on još fanatičniji Talijan, da su ovo sve službeni podaci, a ne naše izmišljotine.

Ali ovo nije sve, što nam je reći o našim renegatima. Ima ih još, koji se ne usudjuju javno istupiti, ali koji rade u tajnosti, a ne manje pogibeljno. Ima ih, koji se ne usudjuju javno govoriti, ali koji pišu, a ima ih, koji i pišu i govore. Ima ih, koji se ne usudjuju ni pisati ni govoriti, ali koji rade, a ima ih, koji ni rade ni govore ni pišu, ali koji se nadaju, da će se sve to samo od sebe učiniti, a ima ih, koji ni rade ni govore ni pišu ni se nadaju, ali koji se boje, da se ne bi sve to učinilo, a ima ih, koji ni rade ni govore ni pišu ni se nadaju ni se boje, ali koji se ljute, što se sve to ne čini, a ima ih, koji ni rade ni govore ni pišu ni se nadaju ni se boje ni se ljute, ali koji se čude, što se sve to ne čini, a ima ih, koji ni rade ni govore ni pišu ni se nadaju ni se boje ni se ljute ni se čude, ali koji se smiju, što se sve to ne čini, a ima ih, koji ni rade ni govore ni pišu ni se nadaju ni se boje ni se ljute ni se čude ni se smiju, ali koji se ne brinu, što se sve to ne čini, a ima ih, koji ni rade ni govore ni pišu ni se nadaju ni se boje ni se ljute ni se čude ni se smiju ni se ne brinu, ali koji se ne mogu dosjetiti, što se sve to ne čini, a ima ih, koji ni rade ni govore ni pišu ni se nadaju ni se boje ni se ljute ni se čude ni se smiju ni se ne brinu ni se ne mogu dosjetiti, ali koji se ne mogu ni dosjetiti, ni ne dosjetiti, ni ne mogu dosjetiti, ni ne mogu ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne ne dosjetiti, ni ne mogu ne

lijan — samo ako je i malo pravedan — da se čini nepravica hrvatskom jeziku, kad se ga u ovim mjestima tjera iz škole. Ne zahtjeva li i najprimitivnija pravica, da se imade obzira naprama jeziku, kojega govori velika većina pučanstva, da se dade barem mladjem naraštaju pučke, te bar čitati i pisati nauči materinskim svojim jezikom? Koji ne pripoznaje ovdje opravdanost naše borbe, taj ili je moralno pokvaren ili su mu mozak vrane ispile! — Da, ali govoriti renegatu o plemenitosti i pravednosti jest isto, što i govoriti sliepcu o bojah!

A zar da radi ovoga rodoljubni Hrvati posve malaksu te da bace koplje u šaš? Ne! Oni neće i nesmiju mirovati dokogod narod svoj neprivadu na to, da ljubi i štuje svoj dom i jezik, dok mu se ne razkrinkaju razne Bušanićе, Lazarićе itd. Njihova je borba doista težka, mučna i gorka, ali istina je i pravo uz njih, pak se pouzdano ufamo, da će Bog rad njihov blagosloviti.

Toliko za sada, doskora opet!

Za ublaženje nevolje u Istri.

Prešni predlog zastupnika Spinčića i drugova, stavljen u sjednici carevinskoga vieća dne 21. oktobra 1901.:

Uvaživ, da su polja i vinogradi u mjestnoj občini Marezige, politički kotar Kopar u Istri, silno trpili koli radi studenog dažda u proljeću, to radi suše i vjetrova ljeti, zatim pako od tuče dne 6. septembra i konačno radi silnog dažda, te bijaše bar polovica svih proizvoda uništena;

uvaživ okolnost, da su slične nepogode zadesile skoro sve ostale občine Istre;

obzirom na prešne predloge podpisanoga i drugova stavljene već tečajem godine, od dne 2. i 12. junija, na druge iz godine 1901. od dne 12. febrara, 1. marča, 4. junija, 22. oktobra, i obzirom na obće poznatu činjenicu, priznatu takodjer od strane c. kr. vlade (Vidi vladin predlog od dne 16. oktobra 1901., 987 prilog k stenografičkom zapisniku carevinskoga vieća, XVII. sjednica) da je u većem dielu Istre više ili manje stalna nevolja medju kmetskim stanovničtvom, prouzročena posebnimi okolnostmi, te se ista pooštrava posliedicami raznih elementarnih nepogoda;

i pošto su krediti, oprediljeni za godinu 1903. za provedenje javnih radnja te za podignuće poljodjelstva Istre, razmjerno vrlo niski, stavljaju podpisani predlog:

Visoka kuća neka izvoli zaključiti:

Poziva se c. kr. vlada:

1. Neka poduzme u državnih sredstava za ublaženje, odnosno za odpomoć nevolje, te za provedenje manjih, ali koristnih javnih radnja za kmetsko stanovničtvo Istre, koje je u istini u obće u nevolji, što brže dozvoli;

neka stavi u proračun za god. 1903. iznose kao naimanje kredite za podignuće osobito poljodjelstva medju kmetskim stanovničtvom spomenute pokrajine, te za provedenje javnih radnja — izsušenje močvarah, uredjenje potokah, radnja na cestah, u lukah, na vodnjacih — o kojih se je zadnjih godina u zastupničkoj kući medju ostalim govorilo i glede kojih bijahu prihvaćene resolucije.

U formalnom pogledu predlažemo, da se ovaj predlog bez prvoga čitanja izruči odboru za posao o nevoljah, odnosno proračunskomu odboru.

Školski odnošaji u Istri.

U tršćanskoj „Edinosti“ priobćio je nedavno jedan rodoljub iz Koparšćine putopisne crtice pod naslovom „Ob novi istrski železnici“, iz kojih vadimo sliedeću ilustraciju k školskim odnošajem u Istri.

Putnik pripovieda naime, kako je došao po novoj željeznici do postaje Buje i odatle pješke u selo Krasicu.

Nad cestom — kaže — vidili smo liepu zgradu sa napisom „Scuola popolare“. Zar su u Krasici Talijani? upitasmo se. Sretili smo ovdje ondje djecu, koja su nas pozdravljala sa „Bon giorno“.

Eto nas dakle u talijanskom selu — pomislih sam sobom.

Svratismo se u krčmu pokraj ceste, da doznamo štogod pobliže. Pozdravili smo slovenski. Krčmar, čestit 70-godišnji starac, odzdravio je uljudno slovenski.

Upitali smo ga, da li su u Krasici Talijani? Na taj upit odgovori, da je stanovničtvo toga sela „slavo“.

Doznali smo nadalje od njega koješta zanimivoga. U crkvi — reče — pjeva se „slovinski“; istotako takodjer na procesijah. Pokušalo se je doduše upeljati latinsko pjevanje, ali muževi skočiše na noge i nedozvoliše takve promjene.

A zašto imate talijansku školu? Odgovoriše nam, da su učinili molbu za školu sa hrvatskim naukovnim jezikom, ali „Signori“ iz Buja, da su razposlali svoje agitatore, koji su nagovarali narod, da podpiše molbu za mješovitu školu „scuola mista“. Lahkovierni ljudi mislili su, da će im gospoda dati jezičnu mješovitu školu — u kojoj će se naime poučavati talijanski i hrvatski — te su u toj nadi mnogi podpisali gospodsku molbu. I doista su doista školu, ali nipošto onakvu, kakovu su želili, naime mješovitu po naimenu jeziku, već školu, koja je mješovita samo po spolu djece, koja su imali dakle polaziti dječki i djevojčice. Tako su talijanski agenti prevarili nad dobri, ali lahkovierni i neuki narod. Zar se nepričuje ovo kano kakva bajka iz nepoznatog svieta? Ipak je to na žalost istina. . . A vladajući sustav šuti na sve takve prevare. U Istri neima političkoga činovnika, koji bi siromašni narod uzeo u zaštitu pred takvim sleparstvom moralno propale i izrodjene gospode. Ja mislim bar, da bi bila dužnost javnih činovnika štititi narod tamo, gdje je neuk i gdje si nije sviestan svojih državnih prava i gdje nezna tražiti ta svoja ustavom mu zajamčena prava.

U nazočnom slučaju bili bi morali javni činovnici braniti zakon, koji opredieljuje, da ima svaki narod pravo, da sam odlučuje, u kojem će jeziku izučiti svoju djecu. Ustanova bo zakona, da se nesmije nikoga sliliti, da uči koji tudji jezik — daje pravo svakomu, da si sam opredieljuje naukovni jezik u pučkoj školi.

To je pako glavna abnormalnost u odnošajih našega Primorja, iz koje proizlaze sve ostale abnormalnosti — čitavo vapijuće zlo: da državni temeljni zakoni nenalaze u ovih pokrajinah potrebite, dosta odlučne zaštite.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 26. oktobra 1902.

Opažam prije svega, da u posliednjem broju „Nage Sloge“ manjka jedan datum. Ono što je pod posliednjimi trimi naslovi, najme: „Za Rusinsko sveučilište“, „Za uredjenje jezikovnoga pitanja u Šleziji“, „Za podporu u Istri“, pisano je dne 21. oktobra 1902., i taj datum bi imao stojati pred naslovom „Za Rusinsko sveučilište“, jer toga dana se je o tom i sliedećem razpravljalo.

Sliedećega dana, najme dne 22. oktobra nadaljevala se je razprava o prešnom predlogu zast. Václava Hrubý i drugova

Za uredjenje jezikovnoga pitanja u Šleziji.

Govorio je profesor Hofmann, izvračajuć odnošaje, i napadajuć one koji jih predstavljaju u pravoj slici. Zastupnik dr. Dyck zagovarao je predlog, ističuć osobito ustrojenje potrebitih čeških i poljskih škola u Šleziji. Premda je posve stvarno govorio, napadali su ga Svenjemci i socijalni demokrati na najgrdji način. Reže na njega za to, jer da je pomogao dru. Luegeru tim, što je bečke Čehe nagovorio, da glasuju za Luegerovu stranku. Za njegova govora skoro da nije došlo do tučnjave. Zastupnik Niemac Albrecht doviknuo je nješto proti Čehom. Zastupnik Čeh Březnowsky uzvratio mu je, da se je obogatio sa českimi novci i da mu majka český govori. Na to je planuo Albrecht na Březnowskoga i već nad njim ruku držao. Ipak nije udario. Rekli su si pak što su se izmislili. Malo iza toga došlo je i do gorega. Socijalni demokrat Daszinski govorio je o predlogu Hrubý-a, i pri tom grdo udarao na birokraciju, na činovničtvo, koje je označio kao glavnoga krivca što se jezikovno pitanje neurdi. To se je slušalo mirno. Ne tako češkoga zastupnika Sehnala, koj se je oglasio za stvarni izpravak i govorio český. Govorio je prilično dugo. Što dalje to jače, počeli su bučiti Šenerer i njegovi drugovi. Česi nisu njim ostajali dužni. Nego svaki sa svoga mjesta. Onda su se Šenererovci približali k češkim klupam. A jedan, Berger, je prema njekim Čehom zaklinuo: „to nisu parlamentarci, to su šenčivci“. Tad su Česi k njim skočili, i četa jednih i drugih držala se, psovala, dok nisu jih mirniji razstavili. Poslie su još njeki stvarno izpravljali, glasovalo se o prešnosti predloga zastupnika Hrubý i drugova. Za prešnost glasovalo su 142 zastupnika, proti njoj 88. Tim je prešnost zahačena, jer za nju treba dvie trećine od svih odanih glasova.

Za imunitetu činovnika-zastupnika.

Spomenuo sam već u dopisu dne 19. t. mj., da se je prihvatila prešnost predloga radi obustave od službe i plaće sudbenoga savjetnika i zastupnika Rumunja Lupu. Odbor za izpitanje toga slučaja postavljen, proučio je stvar i postavio svoj predlog u sjednici zastupničke kuće dne 23. oktobra. Pozivom na §§ 13. i 16. odnosnoga zakona, kojim se ustanovljuje, da je svakomu slobodno izražati svoje misli usmeno i u tiskopisih, i da se proti zastupnikom nesmije postupati sudbeno bez privole zastupničke kuće, predložio je „ustavni odbor“, a kuća jednoglasno primila, da se ima odluka vrhovnoga suda u Lavovu, koj je rečenu obustavu gospodina Lupu izrekao, odmah dokinuti, odnosno u službu i plaću uzpostaviti. Ovdje je osobito odlučujuća okolnost, da je sud postupao, i da je svejedno, da li je postupao disciplinarno ili inače. Inače je odbor predložio, da se ima čim prije promjeniti zakonska ustanova o imuniteti zastupnika-činovnika i u obće c. kr. službenika tako, da se nijednoga nebude smjelo progoniti bez dozvole parlamenta. Glede slučaja Lupu rekao je Koerber kao upravitelj ministarstva pravosudja, da će on odmah priobćiti odluku parlamenta vrhovnomu sudu u Lavovu, al da mu nemože ništa naložiti, jer su sudovi u svojih odlukah neodvisni.

Negodovanje Bergeru.

Dne 22. oktobra bio je Berger doviknuo prema njekim Čehom „to nisu parlamentarci nego šenčivci“. Zast. Klofač predložio je, da se radi tih riečih izabere odbor za negodovanje. To se mora učiniti čim to makar jedan zastupnik predloži. I učinilo se je. Odbor je stvar proučio. Gledao je Bergera nagovoriti da opozove svoje rieči. Nije htjeo. Odbor je na to predložio, da zastupnička kuća izreče Bergeru negodovanje radi onih rieči. Na to su svi Njemački zastupnici izašli. Jedan pak je predložio, da se pobroji zastupnike prisutne u dvorani. Nebijaše jih sto. Nije se moglo glasovati. Sjednicu se je pretrgnulo, pak zaključiti moralo prije dobe, okolo 1½ po podne.

Za radnike.

Dne 21. oktobra razpravljao se je prešni predlog zast. Klofača i drugova, kojim se je pozivala c. kr. vlada, da pospieši sa javnimi radnjami jur odlučenimi, a da se tako dade zarade bezposlenim gradskim radnikom u Pragu. Tečajem razprave se je predlog tako promjenio i prihvatio jednoglasno, da se c. kr. vlada pobrine za zaslužbu ne samo radnika u gradovih nego i na selih, i nesamo u Pragu, nego po svih krunovinah ove polovice monarhije.

Radi seljačkih štrajkova u Galiciji.

Tečajem ove godine bilo je u Galiciji medju seljačkimi stanovnici velikih nemira. Nisu htjeli raditi na imanjih velike gospode, jer da jih preslabo plaćaju. U odnosne nemire posegle su političke oblasti, žandari, vojska, sudovi — i sa seljaci se je neusmiljeno postupalo. Mnogo bijaše ranjenih a okolo 1000 zatvorenih. Zastupnik Rusin Romanzzuk i drugovi, „divljak“ Poljak Breiter i drugovi, socinlni demokrat Daszinski i drugovi, postavili su radi rečenih dogodjaja prešne pred-

Nastavak u prilogu.

---

bilo malo dažda i da turkinje je malo urodilo, pak valja misli, da bi se s kašom delalo afari? Oh, kula fiaka; pasala su vrimena „ke Berta filava“; sad bi se kaša još brže prevrnula preko glave, neg ono vrime Grobničanu. Islina, da malini na letriku u Ližnjanu će ovo lito malo mliti, ali sve jeno ljudi ne umru od glada. Ako pak bi on stija skuhati malo kaše, neka ju skuha za svoje prodance i deligate, a mi ćemo pasati kako budemo mogli, el ga kapio?

I to su govorancije de quešta lepuha i ti i takovi deškorši daju toliko posla šfojima. Brižni šfoji, tužna harta! — Iz toga, ča smo danas rekli, more svaki viditi i suditi, kakova študija mora biti za držati velike govore. Dosta stresati s rukami, rompati ča ni stalo ni leglo i finjena štorija.

Tako pišu jeni šfoji, a drugi malo pametniji pišu jopet ovako: „Jena velika bracera puna kaše partiti će do nala iz Ankone i žbarkati će nigdi blizu Pule“. A ča pak oni treći? Eh, svi po svoju! „Ciornaleto“ ne piše niš od portancije, jer je i on sam od male portancije — de rešto kako ki primore.

Ali jedan šfoj iz sjevernog pola piše, da su Marčanci malo zgubili pamet. Komunski balotacijoni su im na vratima, a nijedan se ni malo ne brine. Pod ladonjom svaki reče svoju, pa gre ča, a deligato i sknjeli se smiju i straše. Neki pak bi stili biti na forcu rapržentanti, a ne znadu ni kadi njim je g..., bi reka Kunćoz. Ali, ljudi kožji, imajte malo soli u glavi; u rapržentanci tribe, da su ljudi, ki se razume dobro u stvari i ki svi skupa delaju jenu cilinu, jenu kadenu. Jedan ili dva tribe, da poznaju dobro komunske kunfine i da su dobri štimaduri, drugi dva, da znadu braniti i zagovarati dobro komunske interese, drugi dva, da se ruzume dobro u komunske uficije i da znadu manižati s libri; jedan ki zagovara siromašne radnike, jedan ki se razumije dobro u kcmerciju i jedan ki umi zagovarati crkvene, školske i političke interese. Tako svi skupa moraju znati sve i sačinjavati jenu kadenu, ku ni vrag ne more razbiti. — Isti šfoj iz pola piše još, da neki u Marčani daju dicu u talijanske škole, samo na četiri beside bez glave i repa od nekih osoba, za koje ne bimo sigurno rekli, da su onako z glavom u vrići, akoprem su pasali nekakve škole! Pamet, Pamet!

Ja bi još ima čuda toga, da rečem, ali ovo najzadnje me je tako najviše razsrdilo, pa radi toda ne govorim niš više.

Koša maj!

Stari Fraka.

loge. Svi ti predlozi počeli su se skupno razpravljati u sjednici od prošloga petka. Govorili su već predlagatelji Romanczuk i Breiter. Iztican su kako je Galicija krunovina bezzakonja, političke izkvarenosti, gospodarskoga nemara. Prije tri godine, kad je nastupio vladu Koerber, i onako liepe okružnice poslao na oblasti, nadalo se je, da će biti bolje. Prevarilo se je. Već kod izbora 1900.—1901., vidilo se je da su Koerberove rieči samo rieči, a vidilo se je i kod štrajkova ove godine. Ili nisu dobro mišljene one rieči, ili oblasti u Galiciji neće da slušaju Koerbera. Rečeni govornici naveli su groznih primjera postupka oblasti sa seljaci. Njeki zastupnici poljskoga kluba pretrgavali su govornike, i već da se jih oglasilo za rieč, da brane veleposjednike i oblasti. Govoriti će u utorak dne 28. t. mj.

Beč, 27. oktobra 1902.

Danas se je nadaljevala razprava o seljačkih strajkovih u Galiciji, a ni danas se nije svršila. Najprije govorio je predlagatelj zastupnik Daszinski, i govorio preko tri ure. Navadjao, kako velikaši zlo sa radnici postupaju, kako jih slabo plaćaju, po 30 novčića na dan; pak kako su oblasti, žandari, vojska, proti njim postupali kad nisu htjeli raditi, kad su štrajkali, i tim si htjeli na bolje pomoći. Govorio je žestoko, ipak ne onim patosom, kojim obično govori. Odmah iza njega progovorio je ministar-predsjednik Koerber, te u svojem posve kratkom govoru uzeo u zaštitu oblasti, žandare i vojsku. Za dokaz da ni žandari ni vojnici nisu zlo postupali iztaknuo je, da nijedan njih nije bio ni ranjen ni ubijen! Iza Koerbera došao je na red bivši predsjednik zastupničke kuće ekscelenca David vit. Abrahamowicz. On je govorio proti predlogom u stvari postavljenom. Uzeo je u obranu veleposjednike, medju koje i on spada. Nastojao je dokazati, da se seljaci radnici nisu digli sami od sebe, nego da su bili sustavno na to zavedeni od rusinskih narodnih odbora. Držale su se skupštine, reko je, najviše po noći, i na njih se ljudem govorilo da njim je zlo, da si mogu sami pomoći, da je moć u njihovih rukuh: nek nerade za ciene, za koje su dosad radili, radnici od drugud neće smjeti doći, veleposjednici, „šljahta", morat će njim povisiti dnevnice. Seljaci, stojeći na jako nizkom stepenu izobrazbe, su slušali, te štrajkali, i prekršili u postupku, tako da su oblasti, žandari, i vojnici morali posredovati. Govornika su socijalno-demokratički i rusinski zastupnici pretrgavali porugljivimi povici, smjehom, a kad je reko da su rusinski seljaci na jako nizkom stepenu izobrazbe, vikali su mu: a ko je kriv, zašto njim neustrojite škole, zašto se nepobrinete za njihovu izobrazbu vi, koji imate škare i sukno u rukuh?!

Za slovanske odnosno hrvatske porotne razprave u Trstu i Rovinju.

U sjednici od 24. oktobra predao je zastupnik Spinčić i drugovi interpelaciju u svrhu da se uvedu slovensko-hrvatske porotne razprave u Trstu, a hrvatske u Rovinju. Interpelacija, koju su podpisali svi prisutni hrvatski i slovenski, te mnogi češki zastupnici, bila je danas dne 27. t. mj. pročitana. Povod interpelaciji dala je razprava, koja se je nedavno obavila u Trstu proti Škrku, kod koje je dr. Gregorin odlučno kako je posve pravo postupao, naime slovenski branio, pošto je obtuženik bio Slovenac, svjedoci Slovenci, i pošto je cieli predhodni postupak bio slovenski. Nasuprot državni je odvjetnik napravio obtužnicu talijanski, predsjednik se je samo talijanskim jezikom služio, a njeki tumač je tumačio. Tomu nečuvenomu, bezpravnomu i nezakonitomu postupku valja već jednom konac učiniti. Tako se nigdje nepostupa nego još u Trstu i Rovinju. Lakko je urediti, i moralo bi se i to tako, da bar dio porotnika znade slovenski odnosno hrvatski; ili ako se toga neće, da se promjeni zakon u toliko da se uvede dvojaku porotu, talijansku i slovensko-hrvatsku, odnosno slovenski. Glede porote u Rovinju moglo bi se lakše hrvatsku u Puli nego u Rovinju uvesti, pak u tu svrhu prenieti okružni sud iz Rovinja u Pulu. C. kr. vlada dužna je stvar urediti, a u tu svrhu nek se zauzmu i naše občine u djelokrugu tršćanskoga i rovinjskoga sudišta.

Sjećajte se
Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Barufa, barufa i bog, ja neću drugo nego barufu! Tudeški bi mi stili zapovedat, majari anke, talijani još više, svi infati bi mi stili zapovedat. Ja sam svega toga već sluf, i mi je vero zakuhalo. Sad ću početi triskat treso roverso, lovit kigod mi prvi dojde pod ruke; ča ću ja već gubit paru! Sam se mislim dosta načakulal u trieset lit. Donke saria, ora dę finirla! Bog, Jure, ja grem u lov, po turšku sikiru . . . . !

Jur. Ohoooo, fiu — fiu!

Pogled po Primorju.

Pazinski kotar:

Bezobraznost nekog c. kr. činovnika. Pred nekoliko dana je odpremio c. kr. rovinjski kotarski sud putem pošte spis na jednog našeg odvjetnika u Pazinu, napisav na zavoju modrom olovkom njegovo predime, kuko se i sam podpisuje, sa „ić". Naslovnik dobio je spis, ali putem se je onaj „ić" pretvorio u „ch". Sudeć po upotrebljenoj olovki, dogodilo se to na pošti. Poštnim uredom u Pazinu upravlja doisto osoba, koja hvalevriednom revnošću nastoji, da se u njegovom uredu ne učini krivice nijednoj stranki, radi česa takodjer uživa povjerenje pučanstva. Kako je u rovinjskom poštnom uredu ne znamo. To medjutim znamo, da u Istri u obće su nam prepuni poštni uredi nekih ugrijanih glava, koje su kadre učiniti sličnih bezobraznosti. Stvar je medjutim prijavljena nadležnoj oblasti, pak čekamo, da vidimo.

Iz Čepića na jezeru, nam pišu: Dne 13. srpnja o. g. vršila se u Čepiću rijetka svečanost, koja je zaista krasno izpala. Toga se naime dana blagoslovilo nove orgulje, koje je izradio opće poznati i štovani gosp. Zupan, graditelj orgulja u Kamnojgorici. Ovo djelo opeta svjedoči, da ime gosp. Zupan potpunu sposobnost u svojoj struci, priredio je time jedno glazbalo, koje služi njemu na čast, puku na radost i veselje a crkvi pako na lijepi ures. Ovu se dakle, domaću tvrdku može najtoplije preporučiti našem puku i svećenstvu za dobavu orgulja.

Iz Lindara 28. t. mj.: U njekoliko brojeva zakutne novine iz Pule čitah smradnih i gadnih napadaja na ovdješnjeg g. župnika. Nije mi do toga, da koga branim, ali ipak da svijet ne misli, da je sve istino što se u dotičnih člancih piše, želim da razprsim tminu, koja zastire smradni obzor buturničara i zapikuća. Župnik je nekolicini (okrugli broj jedan) tru u peti. Velim nekoljcini, da pokažem svijetu, kako postoji stajačica daleko u nebeskoj pučini, oko koje se vrti jedna priehodnica sa nekolicinom družica. Ova stajačica stoji visoko nad obzorom i više na sav glas putem „veleštovanih" novina. Imade majka, koje plače radi utamničenja njihovih sinova; imade pendentnih tužba radi krivog svjedočanstva, a i ugodnih „gita di piacere" veleštne gospode presvietle biskupije tršćanske.

Zar je gospodin župnik kriv, da su mladići utamničeni radi vandalskih čina, kojih neću ni da spominjem? Zar je župnik kriv, da se je valjda prašina taložala na izmišljenu tužbu radi krivog svjedočanstva? Zar je župnik kriv, da gospoda kod kurije posjeduju novaca za nepotrebne izlete?

Nije ničemu župnik kriv, već krivo je da je more daleko, a sol zbilja skupa. Pa čemu da se troši za sol, kad treba za litru, uz koju se razbijaju brige a izmišljuje djela, koja moraju biti odurna svakom pametnom čovjeku.

A bakanalija? Bakanalije izumio je lindarski Bog u kikljama — Bak — misleći, da će time potresti temelje dobromislećim ljudem. Ubogi Bakuse! ali se silno varaš. Lako tebi, dok Jupiter spava, al čim se probudi, počet će gadjat ubojitnim strijelama i jaoh si ga generalu i pobožnicama rumenice; ostat će razočarani ljudi dugog nosa, a kratke pameti. Dakle ljudi! Pamet, pamet!

Porečki kotar:

Presvetlomu biskupu do znanja. Iz Grožnjana pišu nam 25. o. mj.: Čuje se ovdje i ondje, da je izjavio raznim odaslanikom i posjetnikom novi tršćansko-koparski biskup presvj. g. dr. Nagl, da će on biti svim svojim ovčicam dobar i pravedan pastir, da neće činiti razlike ni medju gospodinom ni medju kmetom i da će krojiti svima jednako pravicu, kako mu to njegovo uzvišeno zvanje nalaže.

U nadi, da će tomu doista tako biti utičemo se eto g. uredniče putem Vašeg cienjenog lista k presvjetlomu molbom, da nam u nevolji pomoći izvoli.

Reći će nam se, da nisu možda novine najshodnije sredstvo za ovakav posao, ali mi se javnosti neplašimo i neželimo, da nam se budi s koje strane reče, da smo neistinu kazali ili stvari pretjerivali.

U Vašem cienjenom listu bijaše već prigovora na postupanje nedavno imenovanog župnika za naš gospodski Grožnjan. Kažemo izričito za gospodski Grožnjan, jer g. župnik zadovoljava jedino gospodu u Grožnjanu, dočim smo mi izvanjski župljani — većina dakle župljani — s njim posve nezadovoljni, kako to i on sam vrlo dobro znade.

On je ne samo u narodnom pogledu na drugoj t. j. gospodskoj strani, ali i u crkvenih poslovih nije nam nimalo sklon niti se drži starih običaja i propisa.

On, primjerice zakopa mrtvace proti svakom običaju i proti želji puka na večer poslije „Zdrave Marije". Na molbe naše i na prosvjede odgovara nam, da je on gospodar, da je on Triestin, da se nikoga neboji, da može zakapati sve do pol noći.

Mi neznamo, kakvi su u tom obziru crkveni propisi, ali mislimo, da nije pristojno zakapati mrtvace po noći, i da kad bi to i dozvoljeno bilo, da bi se dušobrižnik morao obazirati i na molbe i želje svoga puka.

U crkvi nečujemo ništa u našem narodnom jeziku, kako je to prije običaj bio; neimamo propovieđi, nečujemo čitanja svetaca, ni upita kod vjenčanja; naša djeca neimaju kršćanskog nauka u materinskom jeziku a mi odrasli nečujemo rieči božje u našem jeziku hrvatskom. Ukinuo nam je dapače g. župnik i ono par hrvatskih rieči kod sv. pričesti, kad svećenik naime pričešćuje puk.

Njemu nemožemo ništa, jer kaže, da se nikoga neboji, pa se utičemo radi toga k onomu, koga bi se morao bojati, ako ne radi pravedno i na korist svega povjerenog mu stada.

Ogromni nameti na občinu Grožnjan. Od tamo šalje nam prijatelj oglas občinskoga glavarstva, izdan dne 29. junija 1902., iz kojega vadimo sliedeće službene podatke o ogromnih nametih, što ih imaju plaćati občinari porezne občine Grožnjan. Taj oglas glasi u hrvatskom prevodu:

Daje se na znanje, da su uvedeni polag izbroja od dne 28. o. mj. poreznog ureda u Bujah za god. 1902. za ovu poreznu občinu sliedeći nameti na izravni porez:

I. Od strane občinskoga zastupstva:

1. 75% za redovite občinske potrebe.
2. 75% za obročno izplaćivanje zajma zemaljskomu kreditnomu zavodu u Poreču.
3. 25% za občinskoga liečnika, koji bijaše imenovan polag zakona na veliku zdravstvenu i gospodarstvenu (?!) korist pučanstva.

II. Od zemaljske autonomne oblasti:

1. 14% za željeznicu.
2. 35% za zemaljske potrebe.
3. 45% na obrt i na dohodarinu.
4. 8% za bolničke troškove.
5. 21% za zemaljsku školsku zakladu.

III. Od cestnog odbora u Bujah 1. 19% za njegove potrebe.

IV. Od trgovačko-obrtničke komore:

1. 5% na obrt za potrebe iste komore.

Iz ovoga je oglasa razvidno, da moraju plaćati oni nevoljni občinari nameta na izravne poreze, što ga je udarilo občinsko zastupstvo 175%; što ga je udario zemaljski odbor 123%, pak za cestovni odbor u Bujah i trgovačku komoru u Rovinju 24%. Ukupno iznosi dakle taj namet ogromnu svotu od 322% na izravne poreze.

Ovdje nam valja iztaknuti, da nisu s tom nesretnom občinom nikada upravljali Hrvati — već uviek Talijani, premda je u njoj većina naših občinara. Talijani i sami Talijani pripravili su one nevoljne naše občinare na to, da moraju plaćati za gospodske hire ogromni namet od 322 po sto na same izravne poreze.

Koparski kotar:

Iz Buzeta primamo: Dne 27. t. m. odielio se od nas obće obljubljeni rodoljub, bivši načelnik, upravitelj posujilnice itd. g. dr. Matko Trinajstić sa cielom njegovom cienjenom obitelju i odputovao u Volosko, u svoju novu postojbinu. Hrvatska mu čitaonica priredila kao svomu članu oprostnu večer u subotu dne 25. t. mj. Sakupilo se te večeri do 40 rodoljuba sa svih strana prostrane buzeštine. Tu je bio zastupan grad Buzet, Sv. Ivan, Podkrk, Sv. Martin, Štrped, Hum, Draguć, Sovinjak i Kras. — Nazdravljalo se g. dr. M. Trinajstiću kao prijatelju, kao rodoljubu, kao bivšem načelniku, predsjedniku mjestnoga škol. vieća, predsjedniku kot. gosp. zadruge, upravitelju posujilnice, članu čitaonice, a osobito kao promicatelju poljodjelstva i zaštitniku naroda. Gospodin se doktor na sve nazdravice liepo zahvaljivao, a vidilo mu se na očima, poznalo mu se i u riečima, kako mu srce plače, kako teško ostavlja ovaj obljubljeni kraj, kako teško ostavlja ovaj siromašni puk, koji ga ljubio ne samo kao dobročinitelja nego još više kao prijatelja, da rečem kao brata, kao svoga oca. — Málo se vidilo koga, a da mu ne bi bliskala suza žalosnica u očima.

Da, u istinu može biti svakomu žao za onakvom dušom od čovjeka. Komugod trebalo savjeta, njemu se ulekao, a on ga podučio kako je najbolje znao i mogao. Imao je za svaki napredak u našem narodu dobru volju i plemenitu nakanu. Mučio se i trudio i po danu i po noći, nastojeći, da čim više pomogne na sve strane. Živio!

Da bude i nešto veselja kod večere, zabavljalo nas tamburaško družtvo svojim veselim komadima, a tamo negdje poslie 11 sati počelo se i plesati. Ta šta ćete, onaj cvilik naših tamburica neda mladoj krvci mira, pa udri nek se ruši.

Ali to veselje se doskora promjenilo u jad. Što se dogodilo? Dvojica „ugladjene" gospode Talijana stupiše u dvoranu, b e z d a s u z a p i t a l i d r u ž t v o z a d o z v o l u, nakanom da tobože pozdrave dr. M. Trinajstića u ime svih Buzećana, i da mu žažele sretan put. Takve bezobraznosti, takve podlosti, takvog fakinskog ponašanja one dvojice nije nitko od družtva očekivao. Jedan od ove dvojice bio je za zadnjih občinskih izbora najveći agitator za talijansku stranku moleći, zaklinjući, nagovarajući naše ljude, da još samo jedanput izaberu u zastupstvo Talijane, pak da će viditi, kakva čudesa će oni stvarati, da ne će trebali mučiti se ni truditi, jer da će posvuda teći med i mlieko. Bum! Ovaj se „gospodin" već nekoliko puta pokazao u našim družtvima ne pozvan.

Da smo mi Slaveni u obće poznati kao ljubitelji mira i da rado potrpimo i previše rado, ako nas tko k zemlji pritište, pokazalo se i one večeri, pustivši onu dvojicu, da nam u našem družtvu, u našoj kući zapovjedaju. Žao nam je spomenuti, da su se neki i od našega družtva pokazali one večeri pô miša pô tića, i htjeli skute lizati i nam i onoj dvojici. Spomenuti moram, da se je one večeri sabrala liepa svotica za naša dobrotvorna družtva; osobito se mnogo sakupilo za jednu cigaretu pok. dr. A. Starčevića, koju je stavio na dražbu g. Fr. Peršić, kapelan u Buzetu. Evala mu.

Voloski kotar:

Krstićevi protektori. Poznato je čitateljem „Naše Sloge", da je zloglasni Krstić dne 21. aprila t. g. od tršćanske porote bio odsudjen radi uvrede poštenja putem štampe na 3 mjeseca zatvora. Poznato je takodjer, da je isti Krstić kasnije bio odsudjen od c. kr. kotarskog suda u Trstu na 1 mjesec i na 14 dana zatvora radi prekršaja zakona štampe. Tih 4 mjeseca i pô zatvora imade Krstić da odsjedi u voloskom zatvoru mjesto u Trstu. Tu za njega ugodnu promjenu izposlovaše njegovi prijatelji na voloskom sudu i tršćanskom državnom odvjetničtvu. Kaznu morao bi bio nastupiti već 20. kolovoza t. g., ali za njega kao da obstoje posebni zakoni. Nedavno učinio molbu, da smije kaznu odsjesti na Voloskom. Sud u Trstu mu to dozvolio. Odnosno rešenje primio je Krstić negdje oko 17. t. mj. U samom riešenju je zemaljski sud u Trstu naložio voloskomu sudu, da mora Krstić nastupiti tu kaznu od 4½ mjeseca b e z o d v l a č n o. Voloski sudac pristav dr. Lucich pako uzprkos tomu strogomu nalogu dao je Krstiću 8 dana vremena za nastup kazne. Po tome bio bi Krstić morao nastupiti kaznu dne 25. o. mj.

Nego dne 28. ili 29. t. mj. bio je pozvan u Rovinj za svjedoka. Obratio se na sudca dr. Lucicha, molbom da mu odgodi nastup kazne: jer da bi previše moralno (?!) trpio, da mora pod eskortom u Rovinj. Sudac Lucich, se zna, veselo na to pristao, dapače govori se, da je zabranio da Krstić nastupi kaznu. Tako se na voloskom sudu tumače strogi nalogi predpostavljenih oblasti. Zna se, kad se radi o Krstiću, onda se mogu zatvoriti oba oka. Kaže poslovica: da riba po glavi smrdi. O toj „glavi" pisat ćemo Vam obširnih i zanimivih stvari. Cieli se pošteni sviet zgraža na postupku sudbenih oblasti napram čovjeku, koga je politička oblast kvalificirala sposobnim da iz požude za dobitkom počini kažnjive čine i koji je već dvadeset puta bio kažnjen. Nam se pako čini, da ti obziri ne idu toliko na račun Krstića koliko na račun vladajuće klike u Istri i Trstu. Svakako čudni, vrlo čudni odnošaji. Osvjedočeni smo da će proć još nekoliko tjedana prije nego Krstić nastupi kaznu. Pravo ima Krstić, da se kod svojih „mačića" hvali, da će on ići u zatvor kad bude njega volja. Nemože se poreći: ugled i vjera u nepristranost naših sudbenih oblasti svakim danom rastu....

Trst.

Glavnu skupštinu i javni sastanak priredjuje za nedjelju dne 2. novembra u 4 sata poslie podne u Škednju — kod Trsta — političko družtvo „Edinost" u Trstu sliedećim dnevnim redom: 1. pozdrav predsjednika; 2. izvieštaj tajnika; 3. izvieštaj blagajnika; 4. izbor novoga odbora; 5. izvieštaj državnog zastupnika g. V. Spinčića o položaju; 6. izvieštaj g. dra. O. Rybaŕa o položaju u Trstu; 7. predlozi, upiti itd.

Politički pregled.

U Puli, dne 29. oktobra 1902.

Austro-Ugarska.

Klubovi desnice carevinskoga vieća pozvali su hrvatske zastupnike iz Dalmacije, da se sa Malorusi, Slovenci i sa Slaveni iz Šlezije pridruže skupnoj akciji za riešenje jezičnoga pitanja, te neka zahtjevaju, da se uvede u Dalmaciji u sve javne urede hrvatski kano uredovni jezik. Hrvatski zastupnici odazvaše se tomu pozivu te su izrazili svoje osvjedočenje, da mora nastojanje hrvatskih zastupnika Dalmacije za uredjenje hrvatskoga jezika u urede imati podpuni uspjeh. Naglasili su nadalje u svojem odgovoru, da se neće moći u zemaljskom saboru Dalmacije razpravljati, dok se pravedno nerieši jezično pitanje.

* * *

Talijanski klub na carevinskom vieću zaključio je obzirom na najnovije dogodjaje, koji su nastali usljed poznate izjave ministra-predsjednika dr. Koerbera, da se on neće uplitati u razpravu o toj izjavi, već da će čekati dok se položaj razbistri. To će reći drugimi riečmi, da će talijanski zastupnici čekati dok ih pozove dr. Koerber na pomoć, koju mu neće oni uzkratiti uz mastnu nagradu na štetu Hrvata i Slovenaca Primorja.

* * *

U Hrvatskoj tuži državno odvjetničtvo opozicijonalne novine radi raznih članaka, priobćenih za burnih dana prošloga mjeseca na temelju § 25. zakona o tisku radi zanemarenja dužne pažnje. Već se je vodila razprava sa odgovornim urednikom „Hrvatskog Prava", a za njim dolaze na red urednici „Hrvatske" i „Obzora".

Crna Gora.

Iz Cetinja javljaju, da je tamo preminuo naglom smrti dne 25. o. mj. srbski diplomatički agent Aleksandar Logothetis.

Srbija.

Dne 26. o. mj. otvoren je u Biogradu kongres srbskih novinara. Predsjednikom kongresa bijaše izabran Velimir Jovanović bivši ministar financijah, podpredsjednikom dr. Vučević iz Novog Sada.

Rusija.

Iz Petrograda dolazi viest, da je težko obolio ruski priestolonasljednik veliki knez Mihajlo.

* * *

Talijanski listovi pišu, da će car Nikola biti kum novorodjenčetu talijanskog kraljevskog para.

* * *

Iz Kodanja dolazi viest, da se na kraljevskom dvoru govori, da će ruski car Nikola posjetiti Rim sredinom mjeseca novembra, te da će posjetiti sv. otca. Zatim će se podati na Cetinje u Atene i valjda u Carigrad.

Razne viesti.

Američki Hrvati za dražbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Na drugom mjestu priobćujemo dopis iz Amerike o sastanku odaslanikah družtva „Narodne hrvatske zajednice". Taj sastanak svršio je 6. o. mj. Medju prihvaćenimi predlozi spomena i pohvale su vriedni osobito dva t. j. onaj odaslanika Šimuna Grbina, da se iz družtvene zaklade priteće na pomoć novčano opoziciji u Hrvatskoj. Zaključeno bijaše, da se odmah osnuje zaklada od 500 dolara pod naslovom: „Fond za podupiranje raznih industrijalnih, dobrotvornih i podučnih svrha za sve što je hrvatsko".

Drugi predlog našega zemljaka i odaslanika I. T r i n a j s t i ć a, da se priskoči na pomoć družbi sv. Cirila i Metoda u Istri sa iznosom od 200 dolara, bijaše takodjer oduševljeno prihvaćen.

I tako izpunila se naša želja, koju smo izrazili na koncu gori navedenog dopisa ni nesluteć, da su se već naša braća u Americi bogato sjetili naše plemenite družbe. Živili!

Ustoličenje sveučilištnog rektora u Zagrebu vršilo se je dne 19. o. mj. u 6 sati po podne u dvorani glazbenog zavoda običajnim svečanim načinom. Prostrana dvorana bijaše dubkom puna odabrana občinstva, ponajviše sveučilištne mladeži.

Odstupajući rektor d r. F r a n V r b a n i ć izviestio je o dogodjajih na hrvatskom sveučilištu tečajem minule školske godine, te zahvalio se svim, koji su ga u njegovom djelovanju podpomagali, predstavi i pozdravi novoga rektora gospodina V j e k o s l a v a K l a i ć a, poznatog hrvatskog povjestničara, komu predade znakove rektorske časti i koga su prisutni burno pozdravili. Novi rektor čitao je zatim vrlo zanimivu razpravu o poviesti i njezinoj zadaći te ga je na koncu občinstvo opet živahno pozdravilo.

Na večer nebijaše običajnog djačkog komersa radi iznimnog stanja, koje vlada još uviek u Zagrebu.

Gray Creek Colo — sjeverna Amerika dne 26. septembra 1902. Štovani gosp. urednične dične „Naše Sloge" umoljeni ste, da izvolite uvrstiti u Vaš list ovo malo redaka iz ovih dalekih krajeva.

Dne 28. o. mj. blagosloviti ćemo velik i krasan barjak „Narodne hrvatske zajednice" u Allegheny, gradu Pensilvanije u prisutnosti sviju odaslanika te zajednice.

Dne 29. o. mj. t. j. u ponedjeljak u 9 sati u jutro sastaje se konvencija „Nar. hrv. zajed." t. j. najvećeg hrvatskog družtva na svietu. Na taj sastanak doći će 165 odaslanika ili delegata i 17 njih od glavnoga odbora, dakle 182 osobe, koje će zastupati 15.000 članova, koji se nalaze po cieloj sjevernoj Americi. Taj sastanak smatramo mi kao jedan domaći sabor, na kojem razpravljamo o potrebah i težnjah našega naroda u ovoj strani svieta.

Još prije 29 mjeseca brojilo je to družtvo jedva 7.000 članova, a danas ih imade već 15.000. To je doista krasan napredak. Kada bi se naša braća u Istri znala i htjela ovako udruživati, nebi Vam zadavali toliko briga i jada talijanaši i poprdili.

Naš odsjek broj 143 „Nar. hrv. zaj." u Trinidad Colo poslao je delegata u osobi g. Ciriaka Zuvanića, dalmatinskog Hrvata.

Taj odsjek bijaše ustrojen prije 20 mjeseci; njegovi utemeljitelji bijahu ponajviše vriedni naši Kastavci i to njih 20 na broju. Dne 15. septembra 1901. pridružilo se primorsko slovensko družtvo „Supris Colo" i to 40 članova pod imenom hrvatsko primorsko družtvo M a j k e b o ž j e s T r s a t a, br. 143 odsjek „Nar. hrv. zajed." Trinidad Colo.

Danas broji naš odsjek 112 članova; prometa imali smo od 1. jenara 1901. do 26. septembra 1902. dolara 2.244.01.

Riedki su ovdje Kastavci, koji neb bili članovi našega družtva; u istom imade prilično broj braće sa Lošnja Dalmatinaca. Osim našega družtva imade još odsjeka „Narod. hrv. zajednice" u državi Kolorado, i to u Picton Colo, Rubi Colo, Creestad Butte i u Rochvil Colo.

Drugi put oglasiti ćemo Vam se g uredničе opet. (Nezaboravite u kojoj ve seloj prigodi na našu plemenitu družbu sv. Cirila i Metoda. Da ste nam tamo s zdravi! Op. ured.)

Književne viesti.

Stari rječnik. Imali smo pred ne koliko vremena prilike vidjeti jedan riečni talijansko-hrvatskoga jezika, koji se na lazi u posjedu mons. Guth-a, kanonika Puli. Naslov je toj knjigi: „Vocabolari italiano-ilirico-latino Del p. Gioacchin Stulli Raguseo, Ragusa MDCCCX." Knjig zaprema dva velika svezka, prvi od 83 stranica, a drugi od 862 u quart formatu Da čitatelji mogu imati pojma o pisanj i gojenju hrvatskog jezika u Dalmaci pred sto godina, navadjamo iz tog rieč nika nekoliko primjera:

C o n t r a t t o = sost. strumento scrittura pubblica, che stabilisce le con venzioni, — zapis utvărdjen, tabula contractus. Per l'atto stesso del contrarre — gòdba, pogòdba, pogodjâj, pogodjâjstvo pogòdbstvo, rôk, ugovor, uvjet, godjenje podrjât, contractus. Scioglimento di con tratto, — razgod, contractus dissolucio Recedere dal contrato, — razgoditi se razrocsilise, a contractus recedere. Appar tenente al contrato — uvjetan, ètni, a, c ad contractum pertineas.

S f e r z a, ferza = bics, muscio, scibba scibka, pascka, — ferula, verber, flagel lum, scutica. Sferza del caldo, dice dell' ora nella quale il sole è più fervent e gagliardo — vruchina xestòka, velika gòrka, — hora calidior, maximus calor

Nove knjige. Primili smo sa zahval nošću: D o ž i v l j a j i i d o j m o v i Fran Folnegovića. Ciena 1 krunu. Preštampan iz „Hrvatske". U Zagrebu, tisak C. Al brechta (Jos. Wittasek) 1902.

Ovi doživljaji i dojmovi g. Folnego vića pisani su vrlo zanimivo i vješto, t se čitaju kano pripoviedke, a uz te s vrlo poučni. Preporučamo je i našim či tateljem.

P o z i v

na

izvanr. glavnu skupštinu

„Velološinjskog družtva za štednju i zajmove".

koja će se držati

dne 9. novembra na 5 sati p. p.

u kući Don Antona Petrine.

Dnevni red:

1. Izviešće tajnika.
2. Izbor novog upravitelja i jednog odbornika.

Veli Lošinj, 28. oktobra 1902.

Upravni odbor.

Javna zahvala.

Podpisani se ovim putem najtoplije zahvaljuje veleuč. gosp. dru. Š e b e s t i, obć. liečniku iz Pazina, što im je svojim dubokim znanjem i neobičnom vještinom izbavio iz očite pogibelji života sinčića Jakova.

Težku je on i zamršenu bolest, te dotične ljekarije u svemu točno pogodio, što su priznali i sami liečnici bečke kli nike, koji su nam sinčića nakon našeg povratka iz Čepića u Beču pregledali.

U Beču, dne 4. kolovoza. 1902.

Jakov i Štefanija Pajman.

PETAR SVAČIĆ.

Prigodom 800-godišnjice njegove smrti.

Opera u dva čina sa prologom.

Tekst napisao dr. Trnobrčanin. — Uglasbio Josip Mandić.

(Konac.)

ČIN DRUGI.

Pozornica i pusti gorski predjel. Pod gorom boj. Večer. Na početku je pozornica prazna.

PRIZOR I.

(Djed dodje iza nekoliko časaka polagano, zamišljen i zabrinut.)

DJED:

Mislio sam, mlad sam jošte,
Na dan nove krunitbe,
Ali slavlje tužno prodje,
Te me snage pustile.

Slabe noge, loše zdravlje,
Težak teret godinâ,
Nit mi danci mira daju,
Niti, nojce, blaga sna,

Ja sve mislim i razmišljam,
Kad je vladô Zvonimir,
Kol je narod sretan bio,
Kan da vječni slavi pir . . .

Ja sve mislim i razmišljam,
Kako kašnje udova
Svoga brata, nesretnica,
Preko Drave dozvala . . .

Ja sve mislim i razmišljam,
Što je bilo, što će bit . . .
(Stane; zamre mu glavom misao na poraz u boju i na robstvo naroda. Toj se misli otima.)
Ne, ne! rode, nikad, nikad,
Dok je Petar Tebi štit!

(Iza pozornice bubnji i trublje.)

Kako bubnji gromko tutnje,
I žestoko trublje ore,
Bojak, rek bi, plamu ljuti,
U podgorju ove gore.

(Uzidje naglo na vrh.)

Bože, Bože! Kakvo čudo,
Kakva slika nevidjena!
Dolina je širna, duga
Na sve strane pokrivena . . .

Od vojaká i junaká,
I od konja ognjevitih,
Od strijelâ i sabalja,
I od koplja ubojitih . . .

(Digne izpod ruke na čelu u dolinu.)

Eno, eno, sada, sada
Tresnuti će bies na biesa,
Eno... eno... sada, sada,
Kakav sukob, kakva smjesa!

Eno, eno, kraj potoka
Medju prvim s Petrom Vuče,
Petar bodreć ravna, vodi,
Mrki Vuče moreć tuče . . .

Već uzmiče Ugrin ljuti,
Već uzmaknu od potoka,
Već preleti vodu Vuče,
I saleti vraga s boka . . .

Ugrin bježi . . . Slava, slava! . . .

PRIZOR II.

(Prijašnji. Kraljica i njezina dvorkinja.)

KRALJICA (vani, na desnoj strani pozornice):

Kud me vodiš, dušo draga?

DVORKINJA:

Pravo vodi ova staza.

DJED:

Ti . . Kraljice, sada amo
Kroz kamenje i stijenje . . .
Što u pustoš Te izmami?
Što li znači to znamenje?

KRALJICA:

Što ću sama posred dvorâ,
Kad ih nitko već ne štiti?
Iznenada tudja vojska
Na nje može udariti . . .
Snivah, otče, Ugri ljuti
Na nje da su udarili,
A Hrvati njima, tužni,
Pomoćnici da su bili . . .
Istu sanju Petar snivô,
Ah, u noći prije slavlja . . .

DJED (prekine ju s mladenačkim zanosom):

S onog vrha, ajd, da vidiš,
Kakvo slavlje sad pripravlja
Mrki Vuče slavom Petrom
Madžarinu oholesnome —
Guslar pozni još će pjevat
O tom slavlju hrvatskome!

(pokazujuć na starca):

Što će teret godinâ,
Što bijela brada,
Kome ćud je junačka,
Duša doviek mlada?

Ali jao mladosti,
Ako vazda prèda,
Nestalo joj radosti,
Ostala bijeda.

Zato, svietla kraljice,
Man' se, mani tugâ,
Ajde spremat dvorove,
Da pričekaš drûga . . .

Da pričekaš vojvode,
Sve junake svoje,
Iza bitke pobjedne,
Nek se pijuć poje!

DVOPJEV.

DVORKINJA I DJED:

Za to, svietla kraljice,
Man' se, mani tugâ,
Ajde spremat dvorove,
Da pričekaš drûga . . .

TROPJEV.

KRALJICA:

Kada neće pustit me
Sjetne slutnje moje,
I te misli nesretne,
Što se glavom roje . . .

DVORKINJA I DJED:

Da pričekaš vojvode,
Sve junake svoje,
Iza bitke pobjedne,
Nek se pijuć poje.

KRALJICA (sama):

Kao plaha grlica,
Kad se vihar grozi,
Tako sam se prepala —
Bože, ah, pomozi . . .

(Zadnjim stihom izpane iz arije u očajan krik. Taj je očajan krik odmah prekinut madjarskom bojnom arijom... S lieve strane dotrči nekoliko bjegunaca.)

PRIZOR III.

[Prijašnji i nekoliko bjegunaca.]

DJED (goropadno prvomu bjegunci):

Vi bježite, kukavice,
Sram Vas bilo!

JEDAN BJEGUNAC:

Vedro nebo izdajice
Da ubilo!

KRALJICA:

Bože, Bože!

DJED:

Huljo jedna,
Sad će druge još da kriví . . .

KRALJICA:

Bože, Bože! Kol sam biedna . . .

DJED:

Ajde, huljo! sramno živi!

KRALJICA:

Ostaj, pričaj!

DVORKINJA:

Hodi, hodi!
Traži more, pak odbrodi
U najdalje svieta kraje,
Gdje te nitko ne poznaje.

KRALJICA:

Ostaj, pričaj . . .

DVORKINJA:

Hodi, hodi!
Traži more, brodi, brodi! . . .

KRALJICA (dvorkinji):

Ja te molim . . .

DVORKINJA (bjegunci):

Tad ostani . . .

DJED:

Al, se laži, huljo, kani!

BJEGUNAC:

Kralj u boju živ je lav,
Svak mu vodja vriedan drug,
Širili su tolik strah,
Da uzdrhta dol i krug.

Prepanu se Koloman,
Drugi zato smisli boj:
»Možda može zlato, čast
Petru skrćit lavá broj . . .«

Jao, jao, starče moj,
Uspje, uspje, Koloman . . .
Prvi vjerom krenuo
(Petra kruni zavidan).

Hrvatsku je izdao.
Podravine tašti ban . . .

DJED (polegnuv bodež):

Stan'!

[Bjegunac uzmakne i otidje, a njime i ostali. Djed stoji kô ukopan s bodežem u ruci. Kraljica sva se trese; da ne pane, uhvatila se o stienu. Madjarska bojna arija se opetuje jače no prvi put. Nakrcpi opet nekoliko bjegunaca.]

PRIZOR IV.

DJED [prvima]:

I ti, pseto, svog si kralja pustio?

BJEGUNAC:

Al mu, starče, nisam vjerom krenuo,
Nit bih mogô, jer me brdo rodilo,
Gdje se živi i umire slobodno —
Nikad neću tudje priznat kraljestvo!

[Otidje. Opet madjarska bojna pjesma, još jače nego prije.]

PRIZOR V.

[Prijašnji i Vuk.]

DJED [očajno]:

I ti, i ti, Vuče moj . . .

VUK:

Dok se častno bio boj,
Tudje čorde drhtale,
Kanda med njih bahnule
Divlje, zvjeri. Silom mrav,
Milom nakaz posta lav,
I kô Evu jednoč gad
On Hrvate smami sad . . .
Velikaši iztočni
Prvi s njim se smirili.
Za tim drugi . . . Danas mir,
Krunitbe je sjutra pir
Za to roblje. Nit ću rob
Ja da budem, nit u grob
Sići žudim, kad u prid
Ne bi moglo više bit
Tužnom domu. — Stid me, jed
Sad u tudji goni sviet!

KRALJICA:

A gdje kralja ti ostavi?

VUK:

Kralja nigdje — al se slávi
Petar Svačić žrtvuje
I s njim vjerno Primorje.

DJED [kô da rajanče]:

Vuče, Vuče . . .

VUK:

Gdjeno mač
Ne pomaže, što će plač?
Ja u pusti kraljev grad
A po krunu hrlim sad,
Izpod zemlje hvatâ sto
Da je ukopam, il na dno
Spustim mora, gdje mu zna
Bog dubinu . . . Kruna ta
Znak je sveti. Koloman
Ili drugi vladar stran
Resiti se njom ne smie,
Resiti se neće, né!

[Otidje.]

PRIZOR VI.

[Kraljica onesviještena sanjari. Na jedan put krikne »vaj« i pokrili za rt vrhunca.]

KRALJICA:

Bože, Bože! gle ga, gle,
Kako bije i udara,
Kako sieče i obara,
A pred njime pada sve.

Takav junak, takav div
Bješe l' igda pod nebesi?
Za to Ti, koj na njih jesi,
Daj, da mi se vrati živ . . .

[Jak udarac orkestra. Kraljica klone dvorkinji u naručaj. Djed se strese, pak ostane kô zabezeknut i šenut. Pao je kralj.]

PRIZOR VII.

[Mrtvačka pjesma. Iza nekoliko vremena donesu ranjena Svačića. Polože ga na tla. Kraljica kao da se na jednom osvietila, nagio se približi kralju, klekne do njega i nježnom mu silom pridigne glavu. Zadnji traci sunca sa zapada razsvjetljuju kraljevo lice.]

KRALJ:

Ja se nadah: moji će Hrvati
Samoviestno sresti Kolomana;
Srdcem vrući, desnicom junaci
Odbit napad, odbit napast gadnu.

Ja se nadah: zreo mi je narod,
Misli zdravo i osjeća pravo,
I predvidja, čim budućnost plaća
Djeci tužnoj pogrješke otaca . . .

Ja se nadah: prije svi će pasti
Na bojištu, nego li priznadu
Stranca kraljem, kletve barem strašne
Bojeći se pozne unučadi . . .

Jao Bože! prevari me nada . . .
Rode, rode! što učini jadan? . . .
Rode, rode! zar ti do slobode
I do časti stalo tako malo?!

(Izdahne, nestane sunčanih traka. Zastor pada, dok orkestar igra još nekoliko takta.)

KONAC OPERE.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri darovali su braća Puhalj iz Lanišća K 2. — Preplaćeni molitvenik „Pobožni mornar“ g. dr. odvjetnik Zuccon 40 h i autor molitvenika, g. Kokolj, 40 h. Živili!

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca kolovoza 1902. u krunskoj vriednosti:

Uprava „Novog Lista“, Rieka, pripošilje stigle njoj prinose . .	1220·23
Uprava „Hrvata“, Gospić, pripošilje	42·68
G. Andr. Mikiša, župnik u Grimaldi, sabranih u Bjelovaru prigod. 25-godišnjice svećeničtva g. Ivana Gošla župnika, dne 20./7. te opet kao predsjednik podružnice Dragić-Grimalda članarine	13·— 41·10
G. pop Ivan Sparožić, duhovn. pomoćnik u Novalji, mjesto čestitke dru. Viteziću	5·—
Don Frano Ivanišević, župnik u Jesenici, Dalmacija, mjesto čestitke dru. Viteziću, predaje po g. Vik. Caru	4·—
Članovi udruge sv. Mihovila, Kastav, sakupili dne 3. augusta u gostioni Ivana Vlaha u Juršićih .	14·50
Gdjica. Antica Tomičić, sabrala u Vrbniku prigodom imendana dra. Vitezića	50·—
Dionička tiskara („Obzor“), Zagreb, pripošilje sabranih i na nju stiglih prinosa u mj. srpnju .	701·66
G. Gjuro Deželić, grad. vićnik, Zagreb, sabranih: a) kod banketa obrtne udruge za štednju i predujam u Zagrebu, K 21; b) stolarska udruga u umjetn. pavilonu K 31·08, ukupno . .	52·08
G. Peroslav Ljubić, urednik „Podravca“ Virje, sakupljenih u kući g. Tomislava Barca . . .	7·—
G. Marinko Lacković, kapelan u Mitrovici na Savi, na promicijama vlč. g. Šima Šalovca u Tovarniku, (Sriem) dne 3. o. mj.	10·04
Gdjica. Justi Ivanka, sabrala prigodom izleta u Senj	13·—
G. Viktor Rivosecchi, stud. phil. Senj, u ime polovice čistog dohodka prigodom koncerta kod dolazka istarskih Hrvata dne 3./8.	96·20
Sabrano u „Zori“ Opatija, dne 14. tek. mj., prigodom neobdržavanog koncerta od strane zagreb. sveučilištara	52·—
Prihod od družbinih žigica za prve pol godine šilje tvornica . . .	2594·40
Č. P. Marijon, blagajnik podružn. u Sv. Ivanu kod Buzeta, u izmirenje dvajuh župana svaki po K 2, a on isti dodaje još 40 h.	4·40
G. dr. B. Vinković, odvj. Karlovac, pri slavlju „Kola“, sabrao medju pjevači	43·32
G. A. P. Sancin-Dolina, kod Trsta, prigodom proslave rodjendana cesara i kralja	12·—
Uprava „Narodnog Lista“, Opatija, predaje priposlanih po vlč. popu Petru Zahiji u Dragi baščanskoj K 12 od Nika Frančića iz Baške K 5, te I. Koruga K 35·50. Mate Lukšetić, daruje K 1, dr. Andr. Stanger, mjesto brzojava „Kolu“ K 4, Ante Justi, kao višak troškova izleta na Učku K 7, ukupno	64·50
Uprava „Glasa Naroda“, sabranih Ivan Fr. Tancabel, za podružnicu Sv. Ivana kod Buzeta, slaveći izbore 23. tek. mj. u gostioni kod „Spinčića“ Flega sabranih	13·30 10·—
Gosp. Stjepan Radulović, urednik „Osvita“ Mostar, sabranih . .	15·30
G. R. K. Jeretov, Zadar, sakuplj. po njemu	48·34
„Narodni Dom“ Kastav, šalje dio dionice sa kamatima podarên od g. dr. Vitezića	59·—

Za ravnateljstvo:

Dr. Niko Fabijanić, blagajnik.

Svoj k svome!

Brat „Sokol“.

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije ciene.

Ivan Videlka,
krojački majstor.

Via Abbazia 33.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima: **Uplate u krunama**
proti bonima blagajne dozsitelju:
sa predobjavom od 4 dana po 2¼%
„ „ „ 8 „ „ 3¾
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2¼%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2¾
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u krieposnova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlei u krunama razpoloživ s mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Trepavu, kao također za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se **kupnjom i prodajom** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warrants i vriednosti** uz najumjestnije uvjete.

Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

Najbolje tamburе izradjuje i prodaje
J. Stjepušin u Sisku.
Odlikovana god. 1900. na svjetskoj izložbi u Parizu i g. 1896. na milenijskoj izložbi u Budimpešti.

Bisernice po for. 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, 4.—, itd.
Brač I. II. ili III. po for. 4.—, 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, itd.
Bugarije I. po for. 3.50, 4.—, 4.50, 6.—, itd.
Bugarije II. po for. 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, itd.
Barde po for. 20.—, 25.—, 30.—, 32.—, 40.—, itd.
Samice po for. —.70, 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, itd.
Dangube po for. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, itd.
Primašice po f. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, itd.

Razne fine i sve što je u tu struku potrebito uz vrlo sniženе ciene u izvrstnoj kakvoći.

U izradbe se primaju i sve druge vrst. glasbala.

Preprodavaoci dobivaju popust.

Ilustrovane cienike bolitja tamburа šaljem svakomu franko i badava.

Umoljava se točna i duljiva izkaza.

Blag. gosp.
GABRIJEL PICCOLI,
tekar,
dvorni založnik Nj. svet. papeža
v Ljubljani.

Potrjujem sprejem steklenic Vaše tinkture za želodec, katero moram najtopleje vsakomur priporočati, ki jli rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izborno učinkujoče zdravilo služila pri želodičnih in črevesnih boleznih.

Krmin, 13. maja 1897.
Miroslav Leitner c. kr. davčni blagajnik.

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želodec sem rešen skoro dve leti trajajoče želodčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.

Strassoldo (Primorsko) 6. marca 1898.
Karol grof Strassoldo.

Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 vln. steklenica.

Pazite! Hrvatski koledar Svetojeronimskog družtva za godinu 1903., netom je izašao i može se dobiti uz nizku cienu od 40 hellera u odpravničtvu našega lista, Pula, Via Sissano.

Prvo slovensko skladište pokućstva
ANTONA ČERNIGOJ
TRST
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu – Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Ivan Novak
trgovina papirom i školskim potrebočam.
Knjigovežnica
premjestila se je na trg u kuću Nefat blizu hrvatske ljekarne.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača
IGNACIJ KRON
TRST — BEČ.
Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.
Kuća utemeljena god. 1849.

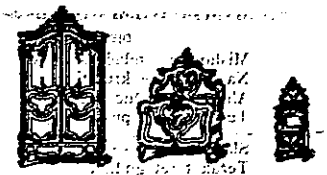

Na zahtjev šalje badava:
Ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled svakih namještaja.
Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

VAŽNO ZA SVAKOGA!
Razprodaja!

Uz nečuveno jeftine ciene za ciglih **2 for. 95 nvč.** može se dobiti **krasna garnitura** sastojeća iz 14 dragocienih nakitnih predmeta; 1 elegantni **goldin** ili **alkalj eklepni lanac** zajedno sa privjesom. Pariški sistem.
1 **goldin-igla za kravate** sa imitiranimi briljantima.
1 par pozlaćenih **gumba za manšete**, marka „Garantie“.
1 garnitura **goldin-dugmeta za košulje** i ognt sastojeća od 5 kom.
1 par prave **srebrene zaušnice** sa službenom puncom.
1 **goldin-prsten** sa elegantnim kamenom.
1 **žepno ogledalo** u etui-u.

Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. pouzećem ili ako se novac unapred doznači tvrdka.

Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav rizik ne nosi.

Bogato ilustrovani cienici različitih dragulјarskih stvari badava i franko.

Preprodavaoci i posrednici traže se.

Važno za svakoga!

RODOLJUBI!
kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Pčelno-voščene svieće
kilogr. po K **4·90**, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvićem itd. . . . . kg. po K	8·—
Isto okrašene s odljepljivim cvieticama . . .	6·—
Tamnjan lagrima, najčiniji	2·40
„ „	2·—
„ granis	1·20

Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Svieće za božićno drvo u 6 bojah	3·—
Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . .	4.40
Svieće i tarče, I. talijanski sastav	3·—
„ „ II. „ „	2·40
Voščeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj ciena. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.**

Gerstheimovi stenji (ütiliji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **mnogi** pitomac (stolni) i navadni, uz **vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ,
voščarica u Gorici.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

29. glavna skupščina „Bratovščine hrv. ljudi u Istri“

obdržavana u Kastvu dne 16. oktobra 1902.

I. Pozdrav predsjednika.

Poštovana gospodo skupščinari!

Vrlo me veseli, što ste se i ove godine u tolikom broju odazvali pozivu Vašega odbora, u ime kojega kličem Vam što srdačnije: dobro nam došli!

Svrha današnjega sastanka jest ta, da Vam priobćimo račun o našem djelovanju tekom minule družtvene godine, da pregledate družtvenu imovinu, novčano stanje družtva i da izaberete novi upravni i pregledni odbor.

Gospodo! Plemenita je svrha „Bratovščine“, ona skrbi za odgoj siromašnijih djaka. Pružajuć siromašnim mladićem ako i malenu pripomoć, poliče ih na nauke. I danas izticuće se godine pomogla je ona malenimi podporami mnoge siromašnije učenike stalnom nadom, da će jednom biti narodu na korist.

Gospodo! Mi svi želimo, da „Bratovščina“ nemože veće podupirati siromašnu našu učeću se mladež i većimi svotami doskočiti joj u pomoć. Naše sile slabe su, godišnji dohodci premaleni su, da se zadovolji svima koji se godimice na nju obraćaju sa molbami za podporu. Kad bi se „Bratovščine“ sjetili svi oni, koji su od nje u potrebi pomoći primali, i kad bi uz to ostali članovi svoju dužnost vršili, ona bi danas bolje svoju plemenitu zadaću vršila.

Stanje „Bratovščine“ biti će Vam jasno iz izvještaja tajnika i blagajnika.

Želeć „Bratovščini“ bolji napredak, Vam nazivljem srdačnu dobrodošlicu, i otvaram ovu skupščinu.

Dnevni red.

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće revizionalnog odbora.
5. Izbor upravnog odbora.
6. Izbor revizionalnog odbora.
7. Možebitni predlozi.

II. Izvješće tajnika

o djelovanju odbora „Bratovščine hrv. ljudi u Istri“ od 10. oktobra 1901. do 16. oktobra 1902.

„Slavna skupščino!

Napredak „Bratovščine“ ovo posliednjih nekoliko godina nije više onakav, kakov je bio u prvašnja bolja vremena. Uz druga prosvjetna hrvatska družtva u Istri, nije niti moguće, da „Bratovščina“ Bog zna kako sjajno napreduje, ali ipak bi njezin prihod mogao biti nekoliko povoljniji, nego li sbilja jest. „Bratovščina“, moramo iskreno priznati, jedva da životari, i u takvome stanju nemože da priteče u pomoć siromašnim hrvatskim mladićem na naucima izdašnijimi podporami, ona tek nastoji, da od potrebitijih najpotrebitijim ako baš nepomogne, to barem nekoliko odmogne.

Glavni prihodi „Bratovščine“ jesu interesi kapitala sakupljenih u prijašnja bolja vremena, te darovi podieljeni u različitih zgodah, dočim je redovita članarina neznatna.

Sa plaćanjem kamatâ od strane privatnih dužnika, jesmo ove godine ipak nješto na boljem. Na poziv odbora, koji je nastojao tu stvar urediti, odazvala se je većina dužnika, te izplatila ili obećala na obroke izplatiti zaostale interese. Nekoje nemarne dužnike, koji se pozivu neodazvaše, izručio je odbor odvjetniku.

Od družtava i pojedinaca, koji se tekom ove upravne godine sjetiše „Bratovščine“, pruživ joj ruku darovnicu, vriedno je ovdje spomenuti sliedeće: Veleučeni gosp. Mijo Laginja, župnik-dekan u Kastvu te predsjednik „Bratovščine“, darovao je prigodom svoga umirovljenja 50 K. Rodoljubna posujilnica u Voloskom darovala je 100 K. Rodoljubna posujilnica u Kopru 50 K. Rodoljubna posujilnica u Podgradu 40 K. Presvjetli gosp. dr. Dinko Vitezić, pokrovitelj „Bratovščine“, darovao je najprije 59 K, zatim prigodom svoje 80-godišnjice još 200 K. Dr. Konrad Janežić, odvjetnik u Voloskom, darovao je svoju tražbinu napram „Bratovščini“ u poslu uknjižbe jedne dionice „Narodnoga doma“ u Kastvu u iznosu od 16 K 50 p.

Osim ovih bilo je i drugih darovatelja, koji su doposlali manje svote kao oproste od čestitanja prigodom nove godine ili inom kojom zgodom; isto tako doposlali su članarinu nekoji povjerenici i pojedini članovi.

Svim imenovanim i neimenovanim darovateljem, koji tekom ove upravne godine pripomogoše „Bratovščini“, budi ovdje izrečena najsrdačnija hvala. Živili!

Veleučeni gosp. Ivan Milohnić, c. kr. profesor u miru iz Cresa, obećao je abiturijentu gosp. Matu Tentor iz Cresa podporu od mjesečnih najviše 40 K za cielo propisano vrieme sveučilištnih nauka i još godinu dana poslie toga pod uvjetom, da cieli tako primljeni iznos uz 5% interesa u obrocima vrati „Bratovščini hrv. ljudi u Istri“. Gosp. Mate Tentor primio je tako u izgled mu stavljenu podporu sa zahvalnošću i obvezao se je pismom upravljenim „Bratovščini“, povratiti čim bude u stanju sav iznos, koji mu bude podieljen i koga će biljeżiti on sam kao i njegov dobrotvor. Na taj rodoljubni čin sklonula je veleučenog gosp. profesora za cielo ista plemenita ideja, koja lebdi pred očima i našemu družtvu, zato mu takodjer od strane „Bratovščine“ najlijepše zahvaljujemo. Živio!

Usljed razpisa natječaja na podpore „Bratovščine“ prispjelo je odboru 45 molbenica.

Podporu molilo je:

a) sveučilištnih djaka	9
b) gimnazijalaca	30
c) učiteljskih kandidata	2
d) učenika c. kr. pripravnice	2
e) učenika delavske škole	1
Ukupno	45

Nakon izpitanja podnešenih molbenica i priloga, odlučio je odbor u sjednici dne 10. maja t. g. po svojoj najboljoj uvidjavnosti sliedeće podpore:

a) Sveučilištnim djakom:

1.	D. I. (Pazin—Beč)	50 K.
2.	I. R. (Kastav—Beč)	50 „
3.	Ž. N. (Punat—Beč)	50 „
4.	S. I. (Vrbnik—Zagreb)	50 „
5.	V. P. (Vrbnik—Zagreb)	50 „
6.	Ž. I. (Omišalj—Zagreb)	50 „
7.	P. P. Vrbnik—Zagreb)	50 „
8.	K. D. (Lindar—Gradac)	50 „
9.	M. A. (Milohnići—Beč)	50 „
	Ukupno	450 K.

b) Gimnazijalcem:

1.	T. M. (Cres—Sušak)	40 K.
2.	M. A. (Punat—Sušak)	40 „
3.	K. F. (Valun—Sušak)	40 „
4.	R. J. (Vodice—Sušak)	40 „
5.	G. I. (Srdoči—Sušak)	45 „
6.	F. I. (Boljun—Sušak)	30 „
7.	S. I. (Varljeni—Sušak)	30 „
8.	M. A. (Punat—Sušak)	30 „
9.	M. S. (Gračišće—Susak)	30 „
10.	J. H. (Kastav—Sušak)	30 „
11.	H. I. (Beram—Sušak)	30 „
12.	K. P. (Medulin—Trst)	30 „
13.	K. I. (Buzet—Sušak)	30 „
14.	V. D. (Cres—Sušak)	25 „
15.	C. J. (Juršići—Sušak)	25 „
16.	Š. M. (Baška—Sušak)	25 „
17.	M. D. (Kastav—Sušak)	25 „
18.	A. N. (Omišalj—Sušak)	25 „
19.	I. M. (Mošćenice—Sušak)	20 „
20.	A. P. (Omišalj—Sušak)	20 „
21.	R. T. (Premantura—Pulj)	30 „
22.	S. I. (Dobrinj—Pulj)	20 „
23.	V. D. (Kastav—Zagreb)	30 „
	Ukupno	690 K.

c) Učenikom c. kr. pripravnice:

1.	B. J. (Barbana—Kastav)	20 K.
2.	V. V. (Podgorje—Kastav)	20 „
	Ukupno	40 K.

d) Učenikom delavske škole:

1.	M. A. (Milohnići—Kastav)	20 K.

Po tom je dobilo:

1.	9 sveučilištnih djaka	450 K.
2.	23 gimnazijalca	690 „
3.	2 učenika c. kr. pripravnice	40 „
4.	1 učenik delavske škole	20 „
	Ukupno	1200 K.

Od toga odpada:

1.	Na Liburniju	230 K.
2.	Na kvarnerske otoke	585 „
3.	Na ostalu Istru	385 „
	Ukupno	1200 K.

Osim toga darovala je Bratovščina „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu“ 380 K 78 p, dakle razdielila je ukupno 1580 K 78 p.

Od svog početka do danas razdielila je „Bratovščina“ u podpore 22831 K 78 p.

Cielokupna glavnica „Bratovščine“ iznaša danas 27433 K 38 p. i prema tomu povećala se je ove upravne godine za 19 K 14 p.

Zaključujem ovo kratko izvješće, želeć „Bratovščini“ bolji napredak u dojdućoj godini.

Predsjednik dade na glasovanje gornje izvješće, koje bude u cielosti primljeno.

III. Izvješće blagajnika.

Gospodarenje

blagajnom družtva „Bratovščine hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu od 10. oktokra 1901. do 16. oktobra 1902.

Tek. Rb.	NASLOV	K	p.
	A. Prihod:		
1.	Godišnja članarina	83	40
2.	Uniđo u ime kamata	701	85
3.	U ime oproste od čestitanja primlio se	142	—
4.	U ime darova	550	50
5.	Dignulo se: iz Posujilnice u Puli kao kamate	145	94
	„ „ „ „ Pazinu	195	18
	„ „ „ „ Kopru	93	26
6.	Povraćeni kapitali	400	—
7.	Dignuta jedna založnica kredit. zav. za Istru	200	53
8.	Preostanak blagajne od dne 11. oktobra 1901.	118	57
9.	Jedna akcija „Nar. Doma“ u Kastvu n. vr. 200 K		
	Iznaša ukupna svota prihoda	2676	57
	i 200 K nom. vriedn.		
	B. Razhod:		
1.	Podpore, podieljene škol. g. 1901.—1902.	1200	—
2.	Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu	380	78
3.	„Našoj Slogi“ u Pull za tiskanje „Izvješća“	32	—
4.	C. kr. porezmom uredu u Voloskom kao porez	20	54
5.	Pisarničke potrebočo i drugi pomanji troškovi	23	83
6.	Uložilo se u Posujilnici u Voloskom	500	—
	Ukupna svota razhoda	2162	57
	Od ukupne svote prihoda u iznosu od 2676 K 57 p.		
	Odbiv ukupnu svotu razhoda „ „ 2162 „ — „		
	Preostaje gotovine u blagajni	414	57

M. Grosman, blagajnik.

Kastav, dne 16. oktobra 1902.

Stanje ukupne imovine

družtva „Bratovščine hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu danas dne 16. okt. 1902. iznaša kako sliedi:

Tek. Rb.	NASLOV	K	p.
1.	U posujilnicah, hranilnicah i štedionicah ima	12174	81
2.	U privatnih zadužnicah	6820	—
3.	U drž. obveznicah, dionicah i akcijah	6220	—
4.	U zaostalih interesah, vriednosti družtvenih stvari i gotovine u blagajni	2218	57
	Iznosi sveukupna imovina „Bratovščine“	27433	38
	Prema prošlogodišnjoj ukupnoj svoti u iznosu od	27414	24
	Povećala se imovina za	19	14

Kastav, dne 16. oktobra 1902.

M. Grosman, blagajnik.

IV. Izvješće revizijonalnog odbora.

Računanje god. 1901./02. pregledano je i u redu pronadjeno. Čini se opazka, da imade još te odviše zaostaloga interesa, da se još to poćera, i da se sa „Nar. Domom“ obračuna porez g. 1901., uplaćen za kućarinu

k. br. 112 u Kastvu sa 38 K 64 p., jer nije pravo, da „Bratovšćina“ isti plaća, kada nije vlastnica ciele kuće i kada neprima dosad nikakvih interesa od svojih dionica.

Predlaže se sl. odboru, absolutorij i gosp. blagajniku zahvalu za trud.

Revizijonalni odbor

u Kastvu, dne 16. oktobra 1902.

Vinko Rubeša, učitelj v. r. — **Jelušić,** obć. glavar. v. r.

Iza pročitanog gornjeg izvješće oglasi se za rieč gosp. Kazimir Jelušić te opaža, da je odbor ove upravne godine dobro potjerao zaostale kamate, ali da imade sa svim tim još odviše zaostalih interesa; zato preporuča odboru, da i nadalje u tom smjeru radi i kamate od privatnih dužnika sa svom strogošću utjeruje. Gosp. Petar Juretić opaža, da je čuo iz izvješća blagajnika, da je družtvenog novca uloženo nješto i u riječkoj štedionici. Predlaže, da se taj novac digne i uloži u koju od istarskih posujilnica, s uzroka, što se ove svake godine sjete „Bratovšćine“ i što će tuj glavnica dati veći dobitak.

Oba ova predloga odnosno preporuke, skupščina prima a odbor obećaje iste uvažiti.

V. Izbor upravnog odbora.

Skupščina jednoglasno potvrdjuje dosadanjega predsjednika, veleč. gosp: Miju Laginja. Isto tako budu birani svi dosadanji članovi odbora, naime gg. Vjek. Spinčić, Vinko Zamlić, Niko Butković, Miroslav Grozman, Frane Dukić i Mate Šepić. Predsjednik zahvali se u kratko skupščini u svoje ime i u ime odbora na izkazanom povjerenju i obećaje nastojati i raditi po svojih silah na korist i prospjeh družtva.

VI. Izbor revizijonalnog odbora.

U odbor za pregledanje računa buduće upravne godine izabrani su: gg. Kazimir Jelušić, Rubeša Vinko i Žic Niko.

VII.

Pošto je bio izcrpljen dnevni red i nitko se više nije prijavio za rieč, zaključi predsjednik sjednicu u 5 sati po podne.

Za slovenske, odnosno hrvatske porotne razprave u Trstu i u Rovinju.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva pravosudja.

Dne 17. septembra t. g. obdržavala se pred porotnim dvorom c. k. zemaljskog suda u Trstu kaznena razprava, koja nam predočuje tamošnje odnošaje u jezikovnom pogledu i postupanje činovnikah sudbenog dvora — ako se radi o tome, da se tobožnja prava talijanskoga jezika kao razpravnog jezika kod porotnih razprava štiti, u najjasnijem svietlu.

Pred rečenom porotom nalazio se je Ivan Skrk iz Saleža, koji bijaše obtužen radi zločina umorstva, počinjenog na svojoj nevjesti. Od tamošnje odvjetničke komore bijaše opredieljen za službenog branitelja odvjetnik dr. Gustav Gregorin. Pošto nebijahu vješti talijanskomu jeziku ni obtuženik, niti preslušani svjedoci, bijahu od c. kr. kotarskog suda u Sežani svi kazneni spisi, izuzam sudbeno-liečničkog izvieštaja, koji je bio u njemačkom jeziku podnesen, sastavljeni u slovenskom jeziku, istotako bijaše od iztražnog sudca c. kr. zemaljskog suda u Trstu, kojemu je bio obtuženi od c. kr. kotarskog suda u Sežani izručen, zapisnik u slovenskom jeziku sastavljen. Iz ove same činjenice, i neupuštajuć se u dalnja odnosna razglabanja i dokaze, sliedi, da se kod c. kr. zemaljskog suda u Trstu pripoznaje slovenski jezik istotako sudbenim jezikom u načelu kano i talijanski, kao što i nemože da bude inače, ako se uvaži, da pripada pod djelokrug zemaljskog suda u Trstu, osim grada Trsta sa okolicom, gdje imade u istinu najmanje jedna četvrtina Slovenaca, još čisto slovenski kotarski sudovi Komen i Sežana, čisto slovensko-hrvatski kotarski sud Volosko i po većini slovenski, odnosno hrvatski koturi Kopar i Pirun.

Kod ovog stanja stvari i osobitim obzirom na to, da se je, kao što bijaše rečeno, sav kazneni postupak proti Ivanu Skrku slovenski proveo, mogło se je očekivati, da će c. kr. državno odvjetničtvo obtužnicu dosliedno u slovenskom jeziku sastaviti. C. kr. državno odvjetničtvo u Trstu, koje se mora označiti kano barjaktara talijanskog razpravnog jezika u kaznenih slučajevih pred c. kr. zemaljskim sudom u Trstu i kao najveću zaprieku slovenskim razpravam kod istog c. kr. zemaljskog suda, smatralo je pako i u ovom slučaju potrebitim, na temelju slovenskih spisa podnesti talijansku obtužnicu, na što je takodjer ponajviše djelovala ta okolnost, što od svih konceptnih činovnika c. kr. državnog odvjetničtva u Trstu nije nitko toliko vješt slovenskomu jeziku, a da bi mogao valjano sastaviti obtužnicu, ili pravilno obtužni govor u tom jeziku izreći, premda su isti, kao što se može iz tabele o kvalifikaciji razviditi, označeni kao podpuno vješti slovenskomu jeziku u rieči i u pismu.

Službeni branitelj obtuženika pronašao je potrebitim u interesu svoga obtuženika nakon dogovora sa istim, da zahtjeva posebnim podneskom prevod talijanske obtužnice, da se istu kod razprave pročita, u kojem podnesku upozorio je takodjer predsjednika porotne razprave, gospodina c. kr. savjetnika zemaljskog suda Hinka Pederzolli-a, da će se kod razprave služiti izključivo slovenskim jezikom. Ova opazka bijaše dostatna, da se je predsjednik razprave podao k obtuženomu, da ga nagovori iza ledja braniteljevih neka ovoga desavoira tim, da privoli na to, da se razprava vrši u talijanskom jeziku; propitkivao je naime obtuženoga da li razumije toliko talijanski a da bi mogao na talijansku razpravu privoliti. Na obtuženikovu izjavu, da poznaje samo pokoju talijansku rieč i na njegov odlučan zahtjev, da se vodi razpravu u slovenskom jeziku, očitovao mu je predsjednik razprave, da će se za njega i za svjedoke pozvati jednog tumača za slovenski jezik.

* * *

Za delegiranje druge porote.

Pošto je pako branitelj obtuženoga obzirom na to, što bijahu svi kazneni spisi — izuzam obtužnice, za obtuženoga dakle najviše obteretujućeg spisa — sastavljeni u slovenskom jeziku i nadalje obzirom na to, što u istinu ni obtuženi ni svjedoci nebijahu vješti talijanskomu jeziku, smatrao nespojivim sa temeljnimi načeli čovjekoljublja, savjesti i zakonitosti, da bi se ovaj kazneni slučaj sudio po porotnicih, koji nebijahu vješti slovenskomu jeziku priobćio je obtuženomu u dvih pogovorih, koje je imao s njim prije glavne razprave, svoju namjeru, da kani u slučaju, ako se dokaže pred razpravom da je velika većina porotnikah nevješta slovenskomu jeziku, zapitati delegaciju druge porote, pred kojom bi obtuženi imao jamstvo, da će porotnici sliediti razvitak čitave kaznene razprave. Pri tom nije bruncelj propustio opozoriti obtuženoga na to, da bi se u slučaju takve molbe eventualno mogla razprava i tim i njegov iztražni zatvor za tri do četiri mjeseca protuljiti, tako, da obtuženi nije mogao biti u dvojbi o tom, o čemu se je radilo. Na tu izjavu i na razjašnjenja branitelja, opunovlastio je obtuženi izrično i opetovno, da podnese kod razprave molbu za delegaciju druge porote, na što je branitelj obtuženomu još opazio, da će o stvari još razmišljati.

Neposredno prije početka kaznene razprave, pošto uvedoše obtuženoga u porotnu dvoranu, stupio je branitelj k njemu, te mu priobćio, da je sastavio molbu za delegaciju, te da će ju predložiti, bude li se pokazalo, da je većina porotnikah nevješta slovenskomu jeziku, i da misli, da će s tog razloga odročiti razpravu, čim se je obtuženi opet sporazumnim izjavio.

Neposredno prije izdriebanja porotnikah dao je branitelj od predsjednika upitati prisutne glavne porotnike i njihove zamjenike dali su, i koji od njih vješti slovenskomu jeziku, na što su samo tri porotnika izjavili, da poznaju slovenski jezik.

Nečekajuć na kostituiranje porotničke klupe, prije dakle početka glavne razprave, koja počimlje u smislu §§ 304 i 312 kaznenog parbenog postupnika tekar nakon konstituiranja porotničke klupe i nakon proglašenja stvari, predložio je branitelj delegaciju jednog drugog porotnog dvora te odročenje urečene glavne razprave dok se nerieši to pitanje od c. kr. prizivnog suda, obrazloživ svoj predlog ustmeno i staviv ga pismeno, naglasiv pri tom da je predlog taj stavio sporazumno sa obtuženim. Predlog za delegaciju druge porote bijaše u bitnom obrazložen:

da nisu vjesti talijanskomu jeziku ni obtuženik ni svjedoci;

da su svi kazneni zapisnici sa obtuženim, sa svjedoci pozvanimi na razpravu, kano i sa onimi svjedoci, kojih izpoviedi će se predložiti na pročitanje kod razprave, sastavljeni u slovenskom jeziku;

da su od izždriehanih porotnika samo tri vjesti slovenskom jeziku, te da neće dakle veći broj istih biti u stanju, da sliede neposredno ni izkaze pozvanih svjedoka, niti da razumiju neposredno kaznene spise, koje će im predsjednik kaznene razprave u smislu § 325, zadnji odstavak, kaznenog por. post. izručiti za njihovu obaviest kod većanja i kad izreknu pravoriek;

da na c. kr. zemaljskom sudu u Trstu nije samo talijanski, već takodjer i slovenski jezik kano sudbeni jezik u krieposti, što sliedi bezdvojbeno odatle, da bijahu svi kazneni zapisnici u predstojećoj kaznenoj pravdi koli na c. kr. kotarskom sudu u Sežani, toli kod c. kr. zemaljskog suda u Trstu sastavljeni izključivo u slovenskom jeziku;

da zakon nepozna nikakve razlike izmedju sudbenog i razpravnog jezika, tako, da je jezik, koji je priznan sudbenim jezikom, bezdvojbe takodjer razpravnim jezikom;

da proizlazi jasno iz ustanova §§ 100, 163, 164 i 168 k. p. p., da se ima poslužiti tumačem samo za one jezike, koji nisu sudbeni jezici, da se pako mora proti obtuženikom, koji se služe kojim sudbenim jezikom, vršiti razprava u jeziku, kojim se služi obtuženik, tako da je pomoć sudbenog tumača u takovih slučajevih izključena, odakle sliedi, da se mora pobrinuti za to, da se imade u takvih slučajevih na razpolaganje sudce, porotnike i državne odvjetnike, koji su vješti sudbenom jeziku;

da kod c. kr. zemaljskog suda u Trstu nije moguće sastaviti porotne klupe, koja bi odgovarala gornjim zahtjevom, iz uzroka, kojimi se obrana u ovom stadiumu nemože pačati;

da obtuženik dakle neima nikakvog jamstva, da će porotnici moći sliediti izpoviedim svjedokah, sadržaju pročitanih kaznenih zapisnika, a još manje slovensku obranu braniteljevu, kao što to nalaže bitnost, kazneni progon i obranu osiguravajućeg postupka, te da po dosadašnjem izkustvu nije očekivati, da će državni odvjetnik izreći obtužbu u slovenskom jeziku, kojega jedino pozna obtuženik.

* * *

Nedostojna agitacija.

Pošto je branitelj bio stavio tako utemeljen predlog, dogodilo se nješto nečuvena.

Kad je naime predsjednik upitao obtuženika, da se sudara sa postavljenim predlogom glede delegacije i pošto je obtuženik izjavio da je s istim podpunoma zadovoljan, pokušao ga je predsjednik smesti time, da mu je po tumaču zagotovljivao, da će se slovenski razpravljati i govoriti te da će se skrbiti za to, da se sve prevede što bude izjavio obtuženik i svjedoci. Na izjavu predsjednika, čiju važnost obtuženik očevidno nije pojmio, začeo je obtuženik okolebati, nu čim mu je branitelj primjetio, da porotnici ne znaju slovenski, izjavio je odlučno da se slaže sa predlogom za delegaciju.

Još nečuvenije od tog pokusa, da se obtuženika predobi za talijansku razpravu a branitelja u očima obtuženika i javnosti osramoti i uzdrma povjerenje obtuženika do svog branitelja — bilo je obrazloženje zaključka, kojim je sudbeni dvor odbio predlog za delegaciju i za privremeno odročenje glavne razprave. Taj zaključak glasi:

„Uvaživši, da je od 30 prisutnih porotnika, koji su pristupili, izjavila samo trojica da poznaju i razumiju slovenski jezik;

obzirom na to, da obtuženik prigodom dviju pogovora sa predsjednikom, od kojih se je vršio zadnji dne 15. septembra t. g. nije niti iz daleka spomenuo predloga za delegaciju, nego se je ograničio samo na to, da je uzeo na znanje, da je razprava urečena na dan 17. septembra t. g. te izrazio želju, da ze ga, akoprem razumije nješto talijanski, sastuša bilo po predsjedniku bilo pomoću tumača u slovenskom jeziku;

uvaživši, da se je obtuženik tekar na razpravi neodlučno izjavio za predlog branitelja za delegaciju te da je to privoljenje smatrati kao sugerirano po branitelju samom, koga su članovi sudbenog dvora kad su stupili u dvoranu, našli u pogovoru sa obtuženikom i uvaživši da su morali pismeni predlog koji je priložen spisima i predložen na razpravi i koji je bio sastavljen prije nego li je branitelj bio sjeguran, da će zanj privoliti obtuženik i prije nego li je bio branitelj sa obtuženikom o njemu razgovarao, iznavši posvema drugčiji nego li procesualni uzroci;

uvaživši, da nepoznavanje slovenskog jezika sa strane porotnika nadomeščuje tumač naviastito u tu svrhu postavljen;

uvaživši, da je bez važnosti, da je bio veći dio spisa sastavljen u slovenskom jeziku, — ako se pomisli, da mora u konkretnom slučaju jezik, koga razumiju porotnici i koji je talijanski, vriediti kao pravilo (norma), koji jezik razumiju i govore ona tri porotnika, koji su izjavili, da znade slovenski;

uvaživši, da se nemože dopustiti, da bi branitelj odnosno obtuženik u zadnjem času onemogućio već raspisanu i započetu razpravu i da se radi toga predlog za prenos razprave iz tog uzroka prikazuje kao podnesen u nepravo vrieme — odbio je sudbeni dvor predlog branitelja za prenos te zaključio, da se razpravlja pomoću pozvanog tumača“.

(Konac sliedi.)

Danica, Hrvatski koledar svetojeronimskog družtva za godinu 1903., netom je izašao i može se dobiti uz nizku cienu od 40 hellera u odpravničtvu našega lista, Pula, Via Sissano.

Broj 73. Pula, u četvrtak dne 6. studena 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za selјake } na godinu ili K 6·—, odn. K. 3·— na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stanje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni surádnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 31. oktobra 1902.

Radi seljačkih štrajkova u Galiciji.

Razprava o seljačkih štrajkovah u Galiciji, započeta još 24. oktobra, pozobala je vrieme svih trih sjednica ovoga tjedna, naime u utorak, sriedu i četvrtak.

Sriedu govorili su kao pro-govornici Rusin dr. Kos i Čeh dr. Fiedler, kao contra-govornici Poljaci Glabinski i Moysa. Dr. Kos govorio je u smislu predlagatelja, crtav zlo stanje seljaka i slab postupak oblasti. Poljaci pripoviedali su, da stanje seljaka u obće nije tako zlo, a da su oblasti morale postupati kako su postupale. Osobito opširno je govorio još mlad sveučilišni profesor zastupnik Glabinski, koji je nastojao dokazati, da se seljaci nebi bili ni maknuli, da jih nije na to radikalna rusinska i socijalno-demokratička stranka nahuckala. Čeh dr. Fiedler reko je u ime mladočeske stranke, da se težko prima rieči, da bi bolje da se ovakve stvari medju braćom doma razprave, da Česi i Poljake i Rusine jednako ljube. Kad se već razpravlja, moradu i oni svoju reći. Glasovati će za prešnost predloga. U stvari samoj, ako bude prešnost primljena, glasovati će za nješto promjenjen Romanczukov predlog; glasovati će naime za to, da se c. kr. vlada pozove da povede strogu iztragu o dogodjajih u iztočnoj Galiciji ovoga ljeta, i da o uspjehu iztrage zastupničku kuću izviesti.

Četvrtak govorio je najprije kao pro-govornik zast. Wasilko, Rusin iz Bukovine. On se je osobito obarao na zastupnika Glabinskoga, označujuć ga kao denuncijanta, osebito rusinskih djaka, koji da su takodjer na štrajk poticali. Tako i zastupnik Daszinski, rugajući se učenosti Glabinskoga i dokazujuć ciframi, da su i poljački seljaci štrajkovali; i konačno Romanczuk. Jedan seljački poljski zastupnik govorio je poljski, i onda izjavio njemački, da stanje seljaka ni rusinskih ni poljskih nije najbolje, ali da je gibanje u iztočnoj Galiciji bilo napereno i proti narodnosti poljskoj. Proti predlogom govorili su Gnjevoš, Čajkovski i Djedušicki. Čajkovski naveo je više osoba poljskih veleposjednika, koje da dobro čine i rusinskim seljakom.

Za bolje razumjevanje svega navadjam još ovo. Osobito u iztočnoj Galiciji imadu velike posjede Poljaci, male posjede, često jako neznatne, imadu seljaci rusinske narodnosti. Od priroda na svojih poljih nemogu živjeti. Da si zasluže živeža za se i za svoje, primorani su raditi na posjedih veleposjednika, i rade osobito za vrieme oranja, žetve, i kopanja krumpira. Za vrieme žetve i kopanja krumpira, zasluže si u naravi, 1 for. do 1 for. 20 nvč. vriednosti na dan. Al to je premalo, ako se pomisli, da takve radnje malo traju, i da se drugda, kud je, radnici slabije plaćaju. Stanje njim je prilično kukavno! Lahko se jih je nagovorilo na štrajk. Oblasti bile su i tu, kao i svuda, na strani jačih, na strani Poljaka, mjesto da se i za slabije zauzmu. Predogo su štrajkare u zatvorih držale i slabo s njimi postupale. Néće ni ova razprava škodili, a da se počme malo čovječnije i pravednije postupati.

Prešnost predloga bila je sinoć već prilično kasno prihvaćena jednoglasno. U stvari samoj pali su predlozi svih predlagatelja, a prihvaćen bio predlog Fiedlerov, kako ga prije navedoh.

Odgovor ministra-predsjednika na jednu interpelaciju zast. Spinčića gledе porabe jezika.

U sjednici zastupničke kuće od 28. t. mj. odgovorio je ministar-predsjednik Koerber na razne interpelacije, medju njimi i na jednu našega zastupnika Vjekoslava Spinčića. O čem bijaše govora u interpelaciji, vidi se iz samoga odgovora. Mi ga evo doslovce u hrvatskom prevodu donašamo.

„U sjednici visoke kuće od 16. aprila t. g. upravili su gospoda zastupnici Spinčić i drugovi na me interpelaciju, kojoj je predmet izdanje talijanskih pozivnica k novačenju obvezanim za vojnu stavnju občini Dolina sa strane kotarskoga poglavarstva u Kopru.

Cast mi je u sporazumu sa gospodinom ministrom domobranstva dati u tom sliedeće do znanja:

Spomenuto kotarsko poglavarstvo je u istinu — što prvanjih godina nije činilo — razposlalo k ovogodišnjoj vojnoj stavnji talijanski sastavljene pozivnice občini Dolina i njekim drugim občinam sa pretežno slovenskim ili hrvatskim pučanstvom. Samo za obvezane vojnoj stavnji občine Buzet bile su pozivnice takodjer ovaj put u slavenskom jeziku sastavljene.

Nego glasom provedenih izvida ima se to pripisati izključivo „pregledanju" sa strane pisarne kotarskoga poglavarstva. To se je popravilo odmah čim se bijaše pritužila občina Dolina tim, da se je naknadno poslalo slavenski sastavljene pozivnice na odnosne občine.

Pobrinulo se je već i za to, da se takovo „pregledanje" u buduće već neopetuje.

* * *

Tako ministar-predsjednik kao upravitelj ministarstva nutarnjih poslova sporazumno sa ministarstvom domobranstva.

Mi iztičemo ovaj odgovor, i molimo naše občine i pojedine ljude, da ga uzmu na znanje, i da se prema njemu uviek i u svakoj prilici ravnaju. Ako njim naime od oblasti dodje dopis u tudjem jeziku, bilo njemačkom, bilo talijanskom, ako nije taj dopis u hrvatskom ili slovenskom jeziku, nek ga povrate, nek ga ne primu, ili ako ga primu, nek se odmah prituže, kod više oblasti, i kod ministarstva; ili ako neće drugače, nek se prituže kod našega zastupnika u Beču, on će stalno učiniti što je potrebito, da se udovolji zakonu i pravu. Prilikom takvih pritužba, i odnosnih interpelacija našega zastupnika bio je bivši ministar-predsjednik grof Thun dao strog nalog da c. kr. oblasti dopisuju sa hrvatskim i slovenskim strankami i osobami hrvatski i slovenski. Sad je to stalno učinio i ministar-predsjednik Koerber bar u jednom slučaju, a možda i obćenito. A učiniti će i u drugih slučajevih, ako mu dodje do znanja da koja c. kr. oblast nevrši svoje odnosne dužnosti. Samo bez straha napried, na javu s onimi, koji neće da se drže zakona, prava, naloga; na javu, dok se našega i najokorjeloga protivnika ne nauči pameti. Tko bdije nad svojimi pravi, taj jih ima ili mora dobiti. Tko nemari za svoja prava, taj jih dakako lahko izgubi, a napokon i sam sebe pogubiti pomogne.

Proti vinskoj klauzoli.

Čitatelji „Naše Sloge" će se sjećati, da je zastupnička kuća još 14. maja tekuće godine poprimila jednoglasno resoluciju, i njom pozvala c. kr. vladu, da već nesmie obnoviti vinske klauzole u trgovačkom ugovoru sa Italijom. Ako bi u obće Italiji htiela i mogla dati kakve pogodnosti, može jih dati samo za stanovitu kolicinu vina, i to uz carinu od 12 for. u zlatu (a ne 3 for. 20 nvč., kako je to do sada.) Ako bi takove pogodnosti zahtievale i druge vinorodne države, onda neima dati te pogodnosti ni njim ni Italiji, — neka sve plaćaju 20 for. u zlatu po hektolitru.

Trgovačko-politički odnošaji u Evropi i Austro-Ugarskoj su sada takvi, da bi se moglo dogoditi, da se trgovački ugovori, koji iztiču sa 31. decembra 1903., neće moći na dobu razpraviti, i eventualno promjenjeni obnoviti; nego da će se morati privremeno produljiti. Tako bi moglo biti i sa ugovorom s Italijom, u kojem je takodjer vinska klauzola. Pa pošto je ta jako štetna, pače pogubna za vinogradare u monarhiji, naročito u ovoj poli monarhije, pita zast. prof. Marchet i drugovi u posebnoj interpelaciji, podpisanoj od svih stranaka ministra trgovine: Što kani učiniti u zaštitu vinogradara ove polovice monarhije za slučaj, da se trgovački ugovor monarhije sa Italijom nebi redovito obnovio, nego samo privremeno produljio. Interpelant i drugovi misle, da bi se morao ministar trgovine i u tom slučaju pobrinuti, da bude uvoznina vina iz Italije u našu monarhiju onakva, kakvu zahtieva više spomenuta resolucija.

Izbori seoskih občinah Gornje i Dolnje Austrije.

Netom prošloga oktobra obavili su se izbori zemaljskih zastupnika u Gornjoj i Dolnjoj Austriji. U jednoj i drugoj krunovini bira se izravno i triezno, to će reći, nebira se fiducijara, nego svaki birač glasuje ravno za osobu, koju želi da bude zastupnikom, a taj svoj glas daje pismeno, tako da nitko nezna za koga glasuje.

U Gornjoj Austriji glasovalo je 52.000 birača za katoličku stranku, a 11.000 za protivnu liberalnu i strogo njemačku. Nego tu gledе Gornje Austrije nije toliko znamenito, jer su u toj krunovini i drugda katolički zastupnici izabrani bili.

Znamenitiji uspjeh izbora je u Dolnjoj Austriji. Tek prije šest godina došli su kršćanski socijali ili antisemiti s Luegerom na čelu do većine u zemaljskom saboru. I to su postigli pomoćju takozvane njemačke pučke stranke. U oči sadanjih izbora su se proti kršćanskim socijalom sdružile sve druge stranke: njemačko-židovski liberali, njemački nacionali, Svenjemci i socijalni demokrati, i držali su svi ovi združeni pobjedu u pjesti.

Utorak dne 28. oktobra se je biralo u izvanjskih občinah. Kršćanski socijali ne samo da su zadržali svojih dosadanjih 14 mandata nego su još 6 novih dobili: njihovi kandidati izabrani su u 20 kotarih, u svih osim jednoga, u kojem je bio uži izbor dne 31. oktobra, i gdje je bio izabran zastupnikom takodjer kršćanski socijalist.

Za kandidate kršćansko-socijalne stranke glasovalo je u sve 46.000 birača, za njihove združene protivnike sve skupa 16.000.

To je veliki uspjeh kršćansko-socijalne stranke, kojega priznaju i prijatelji i neprijatelji.

Mnogi pitaju: čemu ima zahvaliti ta stranka te svoje uspjehe: Evo na kratko odgovora:

Kršćansko-socijalna stranka drži se vjere i narodnosti pučanstva; vjere kršćansko-katoličke, narodnosti u Dolnjoj Austriji (osim iznimaka) njemačke.

Kršćansko-socijalna stranka prikazuje se vjerna habsburškoj vladajućoj kući i nehlepi za Hohenzollerskom kućom, nit za Pruskom državom ili Njemačkom.

Ona, kao takova, u jednom i drugom obziru, ima stalno i oslona u viših krugovih.

Članovi kršćansko-socijalne stranke su već više mjeseci; osobito pak zadnjih čedana, neizmjerno mnogo radili. Zalazili su med izbornike, držali sastanke, skupštine; dogovarali se cielokupno, u pojedinih kotarih, u pojedinih občinah. A radili su kod izbora osobito mnogo gospoda katolički svećenici, župnici i njihovi pomoćnici.

Stranka je pobjedila i za to, jer se je njemačko-židovska-liberalna stranka, slična ili jednaka talijansko-židovskoj liberalnoj stranci, kod poštenoga pučanstva posve omrazila. Ljudi su vidjeli da su židovski liberali, lažni liberali, tlačitelji puka .... Nego šta da jih opisujemo. Gledajte vladajuće židovsko-liberalne Talijane u Trstu i Istri, pak imate pravu sliku i priliku njihovu. To su oni koji nedaju našem narodu škole, to su oni za koje bi htjeli da se naši ljudi muče, to su oni, koji bi nas htjeli prodati pod Italiju, to su oni, koji sa zemaljskim novcem uzdržavaju posve pokvarene individue i plaćaju njihove smradne tiskovine, to su oni, koji neimaju već nikakva stida ljudskoga.

Takvi su i njemački židovski liberalci i drugovi; takvih poštenih ljudi iz Gornje i Dolnje Austrije neće. Ti pošteni ljudi seoskih občina doviknuli su njim: Daleko vam kuća! Siti smo vaših bezpravlja, bezzakonja! Nećemo već da nas tlačite, i zatirete, i tudjincu predajete!

* * *

Kako brzojavno izvlešćuju, pobjedili su kršćanski socijalisti i u svima kotarima samoga Beča.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča da se još šeće?
Jur. Ki to?
Fr. Mačji kupo.
Jur. Bravo da ši!
Fr. A zakoni?
Jur. A kumpari?
Fr. A pravica?
Jur. Ma on dela za Talijani.
Fr. Ja viš, ta čas bin bil pozabil.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Kazališne predstave. Od subote 1. o. mj. imademo u dvorani „Sokola" hrv. kazalište B. Gavrilovića. Predstave davale su se u subotu, nedelju utorak i sriedu. One dvie prve bile su izvanredno dobro posjećene, ove utorak i sriedu lošije, što je posve i pojmivo.

U subotu bili su „Ciganski svatovi" — liepa i šaljiva pučka igra. Tu se je čovjek do suza nasmijao starom ciganu, kog je naš stari znanac g. Gavrilović divno odigrao. U nedelju davala se šaloigra u 3 čina: „Nit se zna, tko je komu muž, tko komu žena, niti tko komu sin". Igralo se izvrstno, samo moramo na dvie okolnosti upozoriti gospodu glumce, i to neka nebudu prekomodni. Gosp. je Damjanić nehajno igrao i gutao rieči, a gosp. Dušan nije 14 dana imao vremena, da se preobuće, jer je, došavši iz lova, u I. činu imao isto odjelo ko i nakon 14 dana u salonu. Gosp. Mičić nije ni skinuo u salonu ni gornjeg kaputa ni klobuka. Komodno doduše, ali nije korektno. Nu to su malenkosti, koje se lahko izprave. Poslie predstave pjevao je gosp. Baić „šaljivog guslara", a gospodja Baić predstavljala ciganku i odpjevala jednu ciganskú pjesmu. Mi njim iskreno i srdačno čestitamo! Valjani glumci a izvrstni pjevači. Gosp. Baić imade neobično jak i čist tenor, dočim je glas gospodje mu čisto zvono, liep umiljat do skrajne visine dizući se alt. U utorak davala se franc. igra „Trilby". U toj neobično težkoj i napornoj igri gospodja je Gavrilović sjajno uspjela, a vrag odnio i čiča Grgu — pogospodio se i on — pa hoće da pokaže, da nije samo majstor da sa seljaci pije i s cigani kuje, nego i fino-lopovski intriguje i uspio je, majstorski je uspio. Šteta što nam prostor nedopušta, da obširnije ocienimo tu krasnu igru.

Jučer davala se „Madame Mongodin". Občinstvo smijalo se tekom predstave do suza. G. Gavrilović izvrstno je odigrao svoju ulogu, a i vidjeti je bilo da voljom i nastojanjem igra. Druga glavna uloga bila je u ruku gdjice. Milunčićeve. Kao početnica dobro je igrala, kao Madame Mongodin ni najmanje. Ostale uloge bile su spretno razdieljene i veoma dobro odigrane, samo kad bi se i uloge bolje učile.

Danas davaju se „Graničari", pučki igrokaz od Freudenreicha. Tko želi čuti liepo pjevanje i zdrave šale, koje ima Grga punu torbu, taj neka ne žali doći. U subotu i nedjelju biti će posljednje predstave. Pirkić.

Porečki kotar:

Iz Vrsnja pišu nam 1. o. mj.: Polovicom prošloga mjeseca bila je deputacija iz ove župe kod prevzv. biskupa Nagla u Trstu, te ga zamolila, da bi uplivao na novoimenovanoga našega župnika gosp. Vaselli-a, da nam nekida u župnoj crkvi ono malo našega jezika, što ga je njegov predšastnik, u narodnom pogledu odlučni naš protivnik, zapustio. Presvietli biskup obećao nam je, da će se dati o svemu izviestiti i nastojati, da se opravdanoj molbi našoj zadovolji. Mjesto toga već prve nedjelje poslie povratka deputacije, propoviedao je župnik Vaselli kod prve sv. mise talijanski a tako i sliedeće nedjelje, premda se je prije njega kod te mise u našem hrvatskom jeziku propoviedalo. Radi toga neznamo, da li je gosp. župnik dobio kakov nalog ili nije, i ako je, dali radi po svojoj volji proti želji ogromne većine župljana ili mu je pušteno na volju, neka radi kako hoće, samo da je ona pest Talijanaša u našem gradiću zadovoljna.

Ako misle gospoda na ordinarija tu, da je za župnika postavljen g. Vaselli samo za neznatnu manjinu župljana, t. j. za one u gradiću, tada mogu biti uvjereni, da će im Talijanaši biti veoma zahvalni, ali naš izvanjski puk, mi seljaci ili kmetovi morati ćemo kazati, da neimamo župnika, jer se ovaj nebrine, da bi nas podučio i utješio u našem materinskom jeziku. Što će biti iz nas i naše djece — to znade sam Bog, a odgovarati će za to naši pastiri.

Za Talijane vriede iznimke, a za nas ni pravilo. Zemaljski odbor u Poreču pristao je na predlog c. kr. zemaljskog školskog vieća **da se posve iznimnim putem** imenuje na dvih pučkih školah u Cresu posve izvanredno jedna učiteljska sila pod uvjetom, da občina poskrbi za dvie nove prostorije za školu. Sretnih li naših Talijana, svuda im narivavaju izvanredne učitelje i učiteljice; za njih nadju školske oblasti kadgod samo zažele sijaset iznimaka i u pogledu školske obuke, a za nas siromahe, za hrvatsku i slovensku djecu Istre nevriede ni pravila, ni zakoni. I mi da smo tobož Benjamini c. kr. vlade?!!

Koparski kotar:

Nevolja u podgradskom kotaru. Od tamo nam pišu 25. o. mj.: Malo kada smo očekivali težkim srcem koju zimu kao predstojeću. Kod nas vlada većinom bieda i nevolja već dugi niz godina, nu kako ove, nepamtimo već dugo. Naše krško tlo rodi malo i ono malo što bismo bili imali pod krov spraviti, pobrala nam je dielomice tuča a dielomice suša. U mnogih selih občine Podgrad potukla je ljetos strašna tuča sve, što je zemlja dala, te je tuj pučanstvo već sada bez hrane. Očekivali smo pomoć od vlade, ali naša se je nada izjalovila; nevoljnomu pučanstvu nepreostaje dakle drugo, nego da ide po svietu trbuhom za kruhom. Mnogi idu u Ameriku, drugi u šume, te će ostati naša sela bez mužkaraca, sama djeca, žene i starci. Pomozite siromahom, koji možete i koji biste morali!

Iz Buzeta pišu nam dne 31. oktobra t. g.: Dne 23. o. mj. obdržavalo je „Buzetsko družtvo za štednju i zajmove" izvanrednu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom:

I. Izbor upravitelja i jednog odbornika eventualno dvijuh odbornika mjesto gg. dr. M. Trinajstića i Jos. Flego.

II. Ini predlozi.

Upravitelj dr. M. Trinajstić odvj. u Buzetu (sada na Voloskom) konštatuje, da je bila skupština redovito pozvana te imenuje perovodjom Janka Gregorca. Pozdravi prisutne članove, te njim u kratko i jezgrovito raztumači kako je liepo do danas „Buzetsko družtvo za štednju i zajmove" napredovalo, da je postigao svoj cilj, da se možemo ponositi bratom brojnih novih prve male posujilnice u Istri. Izrazi vrlu želju, da bi i pod novom upravom tako liepo cvalo i napredovalo. Tada se prešo na dnevni red.

I. Točka. Jednoglasno bijahu izabrani: Upravitelj: g. Flego Fran, pos. i trg. na Počekaju kod Buzeta; zamjenikom: g. Ante Klarić, načelnik u Buzetu; odbornicima: gg. Ante Kalac, nadžupnik u Buzetu, Kazimir Radè, priv. naducitelj u Buzetu i Ivan Marinac iz Marinci.

II. Ini predlozi:

Oglase se gg. Fran Flego i Žigante Ivan za rieč i zadobiv ju, zahvališe se u kratko bivšem g. upravitelju dr. Matku Trinajstiću, ističući njegovu veliku požrtvovnost oko osnuća posujilnice i oko njezinoga razvitka i napredka, naglasiše kako mučno će njima biti takovu silu — stradati, a još teže zaboraviti ju, kod toga družtva. Prisutni članovi na poziv one dvojice usklikuše mu duboko dirnuti: **srdačni živio!!**

Gosp. dr. M. Trinajstić zahvali se govornikom i cieloj skupštini, spominjajući, da je njegov rad, skrb i požrtvovnost bila samo dužnost te da nas neće dieliti drugo nego Učka i za to, da je pripravan i od sada napried u svakoj potrebi nam u pomoć priskočiti, na čemu mu se prisutni liepo zahvališe. Novi upravitelj g. Fran Flego reče, da će novoizabrani odbor nastojati svim silama oko napredka i procvata posujilnice i zaključi skupštinu, zahvaliviši se članovom, što su se u tako velikom broju odazvali.

Voloski kotar:

Krstića se neda u zatvor. Iz Voloskog nam pišu dne 3. t. mj. — Kako ste već u zadnjem broju „N. S." javili, morao je Krstić već odavna nastupiti kaznu 4 mjesečnog zatvora. Nu g. sudac Lucich, koji ima sa Krstićem velikog obzira, dozvolio mu odročenje nastupa kazni i kad mu je taj rok iztekao, uložio je Krstić novu molbu za odgodu i to s razloga, jer da je učinio molbu na Nj. Veličanstvo, da mu oprosti kazan, odnosno da mu zatvor pretvori u globu i drugu molbu, da mu se dozvoli, da odsjedi eventualno svoju kazan mjesto na Voloskom, u zatvorima zem. suda u Trstu. — Takovo postupanje Krstića ne može se inače označiti nego najvećom bezobraznošću, jer moliti oblast, da mu se dozvoli, da odsjedi kaznu u zatvorima kakvog kot. suda i čim mu se to milostivo dozvoli, moliti baš obratno — znači, rečeno po domaću, voditi sudbene oblasti za nos. — Nu naše oblasti reć bi, da dobro znadu, za čim Krstić ide; izbori u Veprincu se bliža pa treba pošto po to zavlačiti sa nastupom kazni, dok se ti izbori ne obave. — Svaku Krstićevu molbu podastire niža oblast višoj, medjutim proteče nekoliko dana, onda mu se dozvoli, što je tražio, a kad izmine dani mu rok, dodje nova molba, onda treća, četvrta itd. U drugim sličnim slučajevima postupa se sasma obratno! U prvom redu ne dozvoljuje se odgodu nastupa kazne, već samo s razloga § 401 k. p. kad naime usljed nastupa kazne trpi ili dohodak kažnjenika ili uzdržavanje njegove nedužne obitelji. Nama pa — a mislimo i sudu — je dobro znamo, tko uzdržaje Krstića i da Krstić nema obitelji, jer je protjerao svoju zakonitu ženu i drobnu djecu. S druge strane po našem kaznenom postupniku milostna molba nema suspenzivne moći, t. j. kažnjenik **mora** usprkos tomu, da je uložio molbu na Nj. Veliè., odmah nastupiti kazan, a zem. sud mu ne može i ne smije dozvoliti odgodu nastupa kazni. To može jedino dvorska kancelarija učiniti. — Nu kod nas je sve moguće. Kosto se je mimoiđao gori spomenuti § 401 glede odgode nastupa kazni, nije izključen, da naša sudbena oblast dozvoli i u potonjem slučaju Krstiću odgodu. I što mislite, čime obrazlaže Krstić svoju molbu, da odsjedi kazan u Trstu? Time, jer da hrv. novine, napose „N. S.", napadaju suca dr. Lucicha. — Dakle radi toga, jer hrvatske novine upozoruju oblasti na dvojaku mjeru i na čudno postupanje nekojih činovnika — time dakle protivira Krstić svoju molbu. Njega je briga za Lucicha, ko za lanjski sneg! Njemu je bilo stalo do toga, da u molbi slavnoj oblasti kaže, da ga proganjaju hrvatske novine ili drugim riečima, da je u službi talijanske gospodujuće stranke, jer dobro znade, da je time najbolje preporučen. — Znatiželjni smo, zašto kot. sud u Voloskom nije već a limine odbio te molbe (§ 401 k. z.) odnosno iz kojih uzroka je preporučio te molbe zem. sudu u Trstu i konačno, što će učiniti više zem. sudište u Trstu. — Na svaki način upozorujemo naše zastupnike na car. vieću, da upozore g. Koerbera na to, kako se tumači kod nas zakon i njegove okružnice.

Razne primorske viesti.

Javne radnje u Istri. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je: zemaljskomu tehničkomu odsjeku iznos od K 1000 za popravak koze na tornju; občinskomu glavarstvu u Izuli K 500 za izsušenje močvare kod luke; občinskomu glavarstvu u Brtonigli K 2000 kao prvi obrok obećane podpore za gradnju ceste, koja će spajati ceste na Citanovu — Brtonigli i Lovrečicu; občinskomu glavarstvu u Oprtlju K 250 kao drugu polovicu podpore za popravak ceste u Tarmaru; obć. glavarstvu Očisli K 800 za gradnju vodnjaka u Petinji.

Opet sramotan poraz. Iz talijanskih novina doznajemo, da je slavni zemaljski odbor za Istru doživio opet jednom u pogledu naukovnog jezika na naših školah sramotan poraz.

Sl. zemaljski odbor uložio je naime utok na vrhovno upravno sudište u Beču proti državnim školskim oblastim, u zadnjem redu proti ministarstvu nastave, koje je potvrdilo odluku nižih školskih oblastih, da bude naukovni jezik na novonstrojenoj pučkoj školi u Sv. Lovreču kod Labina hrvatski — kao što je to molilo tamošnje pučanstvo, dotično roditelji školske djece, dočim je sl. zemaljski odbor hotio narinuti onomu pučanstvu ili školskoj djeci talijanski jezik kao naukovni. Vrlo nam je drago, što je sl. zem odbor opet jednom ovako sjajno pogorio.

Uspjeh poslieđnjeg popisa pučanstva u Primorju. Teda negda doznajemo eto i za uspjeh poslieđnjeg popisa pučanstva, provedenog g. 1900. u čitavoj monarhiji. Nas zanima ponajviše uspjeh popisa u Primorju, napose pako u Istri. U našem Primorju t. j. u Istri, Trstu i Goričkoj nabrojše rečene godine 334.152 Talijana, 212.978 Slovenaca, 143.602 Hrvata, 19.454 Niemaca, 1313 Rumunja, 674 Čeha, 194 Poljaka, 10 Rusina. Čitavo pučanstvo Primorja iznaša dakle 712.377 duša. Očekivali smo od najnovijeg popisa pučanstva velikih iznenadjenja, ali ovakovomu nismo se mogli ni u snu nadati. Veće lopovštine, nego li je počinjena na našem narodu u Primorju ovim popisom, nedade se pomisliti. Mi ćemo se vratiti na taj glasoviti i sramotni popis.

Prvi snieg na Učki. Izpod Učke pišu nam, da se je naša drevna Učka obukla već prošloga čedna u bielinu, koje se neće oslobiditi po svoj prilici do buduće godine, ako nezavlada do mala jaka jugovina. Ovako nagla biela ponjava na Učki upozoruje nas, da se valja na vrieme pobrinuti za ogriev i toplo odjelo, te za hranu ljudem i blagu.

Nastavak u prilogu.

Lošinjski kotar:

Vrh (občina Krk): Mnogi se čude, što smo ravno iz Vrha začeli tražiti naše narodne pravice po c. kr. uredih. A kako se ne bi i čudili, kad se svuda, čak i u Poreču, misli, da smo mi zgoljui Talijani, radi česa nas se valjda i pridružilo b o d u l s k o m ć u k u. Naša braća u drugih občinah prolaze mnogo bolje, nego mi. Oni imaju svoje hrvatske občine, gdje sami vladaju, a nas se izručilo na milost i nemilost Krčanom, da rade od nas, što ih volja. Boli nas, što nam Krčani zapoviedaju, ali mnogo više nas boli, što se naša braća drugih občinah ništa za nas ne brinu, da nas oslobode od krčke občine. Istina, mi bi morali prvi dignuti svoj glas za oslobodit se Krka, ali bez bratske pomoći mi toga ne možemo, a pogotovo toga ne možemo s razloga, što nemamo na Vrhu ljudi, koji bi se razumjeli u gospodske stvari. Za ovakve bi se stvari moralo imati znanja o paragrafima, a mi siromasi ne znamo ni što je to paragraf. Dakle gospodo, koji se razumijete u paragrafe, pomozite nam, da se oslobodimo Krka, da se odcijepimo od njega, a u najgorem slučaju, da dobijemo bar s v o j u p o s e b n u u p r a v u u krčkoj občini, jer mi smo već siti plaćati velike občinske adicionale. Plaćamo velike občinske adicionale, a za koga? Da se Krčani pokažu pred drugima kao tobožnji „čitadini“, nešto višega od nas. Oni hoće da budu čitadini, a nas zovu posprdnim imenom „vilani“. Tko će b a t i t, neka b a t i i su svojim žepom! A mi ćemo s našimi novci zapovjedat sami! Vršani slušajte i ovu! Krčani plaćaju svomu liječniku na godinu 800 forinta, a druge občine samo 300-400 for. A znate zašto? Jer hoće imati kao „čitadini“ svoga vlastitoga liječnika, s vilanskim liječnikom ne će da imaju posla. Ovako oni kažu, a u istinu je uzrok, jer hoće da imaju liječnika Talijana. Krk, koji je za sada žalibože i naša občina, jer i mi tamo plaćamo velike adicionale, plaća svomu liječniku 800 f. na godinu, a što radi za te novce? K nama na Vrh ne dolazi nikad, osim ako ga pozovemo i mastno platimo. U Krku dolazi u kuću kao i po drugim mjestima za 40 novčića, a mi koliko mu moramo platit, kad ga pozovemo? Neka odgovore oni, koji su ga zvali sami, jer mene je to sram ovdje napisati. Kad i mi pomažemo plaćat Krčanom liječniku, zašto ne bi i k nam dolazio za 40 novčića?

Skoro sam zaboravio na ono, što sam bio danas naumio napisati. Šta ćete? Ovo, što sam gore napisao, ležalo mi već dugo na srdcu, a sad kad sam se izjadao, mi je malko lakše. Zadnji put bio obećao javiti nešto o poreznom uredu, pa evo me, da izpunim svoje obećanje.

Činovnici na poreznom uredu kao da žele prkositi hrvaštini. Dok su na sudu objesili nad vrata tablu u njemačkom jeziku, na poreznom su se uredu dali pod zaštitu talijanstva. Nad vratima su objesili tablu u samom talijanskom jeziku, a da im ne bi možda kiša izprala njihovo talijanstvo, dali su napis uliti u željezo i tako se izpod dvoglavog orla zakrilio talijanski natpis „I. R. Ufficio steurale in Veglia“, kao da smo negdje u Čezi. Izpod ovog natpisa moraju prolaziti naši otočani Hrvati plaćati hrvatskom kralju i caru, da ga Bog poživi, porez! U nutri sama talijanština u koliko nije pomiešana sa furlanštinom. Pomislite se! Imena občinskih priseznika (štimadura) iz otoka Krka napisana su talijanskim pravopisom (ch mjesto ć) premda su oni sami Hrvati. Ovo znači silom širiti talijanštinu i raditi otvoreno proti zakonu, koji zabranjuje kvariti imena. Nećemo da zavirimo u porezne knjige, spomenut ćemo samo one naslove, koji se nalaze u svih kutih „la comune“, „la comune“ bez razlike je li se ta comune zove „Stara Baška“ ili „Krk“. Samo tako, što činovnici ne poznaju hrvatskoga jezika, može se tumačiti i ovaj slučaj: „Jedna stranka dobila od poreznog ureda u Krku nekakav platežni nalog; stranka došla platiti, ali činovnik stvorio čudo, našao je u svojih knjigah upisano (bar je on tako rekao), da je dotična svota, na koju je glasio platežni nalog j u r p l a ć e n a. Tko je tu svotu platio? Onaj, koji je morao ne! — Svaka čast blagajniku poreznog ureda, koji ne samo da dobro pozna hrvatski jezik, već koliko je nama znano, veoma uljudno postupa sa strankama. Osobito nam se mili, kako baš Jobovom uztrpljivošću tumači našem seljačtvu razne zakone. A što je sa ostalima? Bit će dobri i pametni ljudi, savjestni činovnici, ali za nas niesu, dok ne nauče hrvatski. Još je jedan jedini pisar na poreznom uredu u Krku, komu je materinji jezik hrvatski, ali slušajte! taj već služi tri debele godine bez plaće, jer da imade još mnogo drugih pred njim, koji ne znaju hrvatski, a upravo s toga ih i valja najprije namjestiti.

Još imademo punu torbu kojekakvih nezakonitosti, koje se događaju u Krku, ali to za danas ostavljamo, nadjuć se, da ćemo imati još prilike šibati stanovitu gospodu. Spomenut ćemo još samo ovo: Čvrsto se nadamo od naše političke oblasti, koja budnim okom pazi, da li imadu izvješene table oni, koji su tu dužni, da će i ona čim prije izvjesiti svoju tablu, ali naravski onu po zakonu. Od svih ostalih, koji uredjuju pod sv. Mihovilom pako nadamo se, da će uvidjeti, da šačica šarenjaka izčezava pred Hrvatima na Krku, pa da će se prema tomu i vladati.

Trst.

Gosp. Janko Macák bijaše imenovan financijalnim porovodjom kod ravnateljstva finacije u Trstu. Čestitamo!

Novi odbor političkoga družtva „Edinost“. Na glavnoj skupštini političkoga družtva „Edinost“, obdržavanoj prošle nedjelje u Škednju kraj Trsta, bijahu izabrani jednoglasno u novi odbor sliedeći članovi: predsjednikom Matko Mandić; odbornici: dr. Gustav Gregorin, dr. Otokar Rybař, dr. Josip Abram, dr. Edvard Slavik, dr. Ferdo Černe, dr. Fran Brnčić, Stanko Godina i Stjepan Prelc; zamjenici: Ivan Goriup, Vjekoslav Goriup, Ante Miklavec, Fran Šuman, Josip Turk, Ante Pogorelc, Ivan Pertot, Hrabroslav Ražem i Josip Rože; pregledaoci računa: Gracijan Stepančić i Ivan Prelog.

Prijateljski sastanak. Sl. odbor „Dalmatinskoga skupa“ u Trstu poziva svoje članove na „Prijateljski sastanak“ sa koncertom vojničkog orkestra, što će biti u subotu dne 8. novembra 1902. u prostorijam „Slavjanske čitaonice“ u Trstu. Početak u 8 sati na večer.

Glavna skupština političkog družtva „Edinost“ obdržavana bijaše prošle nedjelje u Škednju — kraj Trsta uz neobično veliko sudjelovanje članova. Prostrana dvorana gostioničara Čemota bijaše natlačena, a mnogo članova i gostova moralo je ostati na dvorištu, gdje su do konca uztrajali.

Iz vana došli su na skupštinu među ostalim državni i zemaljski zastupnik g. prof. Spinčić, zemaljski zastupnici g. dr. Dinko Trinajstić i g. Josip Kompare, načelnik Doline g. Pangerc, deputacija iz občine Dekani, i mnogo drugih. Prisutni su bili svi slovenski zastupnici tršćanske okolice, onim jednogg, koji bijaše holešći zapriečen. Tečaj skupštine i javnog sastanka, koj je zatim sliedio, opisati ćemo nješto obširnije u budućem broju, a ovdje spominjemo samo to, da je me prošlo u najboljem redu, da su bili glavni govornici gg. Spinčić i dr. Rybař velikim oduševljenjem pozdravljeni i da je na koncu občinstvo zapriečilo govoriti jednomu socijalistu, koji je došao na sastanak valjda, da izazivlje ili da širi socijalističku nauku.

Na skupštinu stigla su i dva pozdrava, i to pismeni dra. Matka Laginje i brzojavni pučkog izbornog odbora iz Cresa.

Pozdrav dra. Laginje glasi: „Poštovano predsjedničtvo političkog družtva „Edinost“ u Trstu. Vrlo žalim, da mi radi žestoke upale na očima nije moguće, kako bih rado, sudjelovati pri sutrašnjoj skupštini. Srdačno zahvaljujem na pozivu i tvrdom nadom, da će još doći dan, kad budem kao drugda mogao javno pred tim vriednim občinstvom razpravljati o „upnih naših potrebah i željah, kličem iz dna srca: Živila naša Edinost!

Odličnim štovanjem

U Puli, dne 1. novembra 1902.

Dr. M. Laginja.“

Brzojavni pozdrav glasi: C r e s: „Duhom jesmo s Vami te pratimo srcem čitavo Vaše djelovanje, koje Bog neka blagoslovi. Izborni pučki odbor“.

Skupštinari kliknuše na oba pozdrava, osobito pako burno čim je predsjednik spomenuo ime g. dr. Laginje.

Pazinski kotar:

† **Josip Orbanić.** Prošloga čedna preminuo je kod milosrdne braće u Gorici nakon dulje bolesti preč. gosp. Josip Orbanić, počastni komornik sv. otca te bivši župnik i prošt u Pazinu. Pokojni Orbanić rodio se je god. 1839. u Pazinu te mu je bilo sada 63 godina. Bolovao je okolo 2 godine. Kao svećenik služio je na raznih mjestih tršćansko-koparske biskupije i najzada došao je u rodno mjesto, u Pazin za župnika i prošta, gdje je služio dugi niz godina. Bio je vrlo mirne ćudi, dobroga srca i bistre pameti. U našoj narodnoj borbi nije se izticao, ali svoga političkoga osvjedočenja nije pred nikim tajio. Premda je bio za njega kao Pazinca vrlo težak položaj u rodnom mu mjestu ipak je svojim taktom i opreznošću znao zadovoljiti krasno svojim dužnostim svećenika i rodoljuba tako, da mu nebijaše zanovetanja s nijedne strane. Podupirao je našu učeću se mladež po svojih silah i veselio se našemu narodnomu napredku. Bio je i članom odbora djačkog podpornog družtva u Pazinu, te se je brinio i za materijalno blagostanje naših djaka na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Vječni pokoj vriednomu svećeniku i čestitomu rodoljubu!

Politički pregled.

U Puli, dne 5. novembra 1902.

Austro-Ugarska.

Za sveučilišne djake iz Istre i Dalmacije. — Službeni list dalmatinske vlade „Smotra Dalmatinska„ priobćuje naredbu austrijskog ministarstva za bogoštovje i nastavu, kojom se priznaje valjanost dovršenih nauka i položenih izpita na pravničkoj fakulteti hrvatskog sveučilišta u Zagrebu za sveučilišne djake iz Istre i Dalmacije. Tom naredbom zadovoljava se samo dielomice zahtjevom našega naroda, jer se u naredbi govori samo o djacih iz Istre i Dalmacije, dočim neima govora o djacih iz slovenskih pokrajina; naredbom se nepriznaju u ovoj poli monarhije strogi izpiti položeni na sveučilištu u Zagrebu; tom se naredbom zahtieva naknadni izpit kod posebnog povjerenstva u Beču za II. i III. državni izpit, i konačno u naredbi neima ni spomena o izpitih na mudroslovnom fakultetu.

Ovom naredbom učinjen je samo početak te će valjati, da naši zastupnici izvojuju valjanost svim izpitom na sveučilištu u Zagrebu i za sve hrvatske i slovenske djake. (U budućnm broju donieti ćemo naredbu u cielosti. Ur.)

Dne 3. o. mj. vršili su se izbori u seoskih občinah Slezije. Izbor se je vršio neizravno; Izabrani bijahu 3 Čeha, 3 Poljaka i 2 Niemca. — Seoske občine Štajerske birale su jučer neizravno 23 zastupnika, te je izabrano 8 Slovenaca, 8 konservativnih, 1 narodni i 6 Njemaca pučke stranke.

Ministar-predsjednik dr. Koerber primio je dne 3. o. mj. kao upravitelj ministarstva pravosudja poglavice najviših sudbenih oblasti u Beču. On je toj gospodi ponovio preporuku, nedavno priobćenu u poznatih njegovih okružnicah, da sudci kod razpravah civilnih i kaznivih sakriju svoje nazore, te da puste strankam podpunu slobodu u zastupanju njihovih probitaka.

Bugarska.

Iz Sofije dolaze glazovi o težkoj obtužbi proti knezu Ferdinandu. Bugarski listovi priobćuju tečar sada potankosti sa razprave proti Mihajlu Stavrovu, koji je odsudjen na smrt radi umorstva Stambulova. Za vrieme razprave saslušan bijaše i rektor sofijske velike škole dr. Mihajlov, koji je bio kod Stambulova kad je ovaj ležao na samrti.

Dr. Mihajlov je izjavio na sudu ovo: „Prije nego li je izdahnuo, Stambulov je bio sasvim pri čistoj sviesti, a kada sam ga zapitao, da li je poznao ubojice, odgovorio je: „Poznajem ih, Halju, Georgijev i Tufekcijev su ubojice, a ubiti me dao knez Ferdinand.“ Kao što javljaju tudji listovi ova izjava rektorova pobudila je u Sofiji silno iznenadjenje.

Razni prinosi.

Za djačko pripomočno družtvo u Pazinu primili smo 80 kruna poslanih nam od veleč. gosp. Fran. Peršića, svećenika u Buzetu. Ta svota je sakupljena u smislu dopisa u zadnjem broju na oprostnoj večeri, priredjenoj u čast velečč. g. dr. M. Trinajstiću, naime za jednu cigaru, koju je neumrli dr. Ante Starčević darovao 26. septembra 1893. u Zagrebu jednomu od učestnika oprostne večeri izlicitiralo se je 50 kruna, a ostalih K 30 se sakupilo. Živili! — G. Diminić Simon Ivan iz Sv. Lovreča na Labinštini šilje K 2, koje je sabrao prigodom vjenčanja svoga brata Petra sa gdjicom. Dumicom Diminić Marijan uz poklik „Živili mladoženje“! — Živili!

Za družbu sv. C. i Metoda za Istru darovao je g. Ivan Poropat iz Buzetske občine noćni stražar na drž. željeznici u Puli 1 krunu. Živio!

Zahvala.

Prigodom svojega odlazka iz Buzeta primio sam od mnogih i mnogih toliko izkaza ljubavi i štovanja, da ne mogu no ino a da njim se i ovim putem još jednom liepo nezahvalim, moleć jih, da me drže u dobroj uspomeni, kako ću se i ja uviek rado sjećati liepih časova proživljelih u njihovoj sredini, i da se vjerno drže zastave, za koje čast smo se trinajst godina zajedno borili.

Ovim pozdravljam srdačno sve one prijatelje i znance, koje nisam mogao osobno pozdraviti.

Volosko, 30. oktobra 1902.

Odani

Dr. M. Trinajstić,
odvjetnik.

Br. 123 b.

Oglas!

Usljed odluke občinskoga zastupstva, stvorene u sjednici 11. septembra g. 1902., otvara se natječaj za mjesto občinskoga tajnika-blagajnika sa godišnjom plaćom od 800 kruna a. v., izplativih u mjesečnih postecipatnih obrocih iz občinske blagajne.

Natjecatelji za spomenuto mjesto imaju dokazati poznavanje talijanskoga i hrvatskoga jezika u govoru i pismu, i predložiti svoje molbe za vrieme mjeseca novembra 1902. podpisanomu

Glavarstvu občine

Barban, 30. oktobra 1902.

Načelnik
Malabotich.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Železnato vino LEKARJA Piccoli-ja v Ljubljani.

Dobiva se v lekarnah

krepča malokrvne, nervozne in slaborne osebe

Edina zaloga na Kranjskem lekarna

PICCOLI

»pri Angelu« v Ljubljani, — — Dunajska cesta — —

Pollitrena steklenica 2 krune.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabrijel Piccoli** v Ljubljani točno ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.

Dobiva se tudi v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 2 krone 40 h. steklenica. 2

Pčelno-voščene svieće

kilogr. po K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvićem itd.	kg. po K 8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
Iste okrašene s odljepljivim cvieticama	„ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 8·—
Tamnjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Svićice za božićno drvo u 6 bojah	„ „ 3·—
„ „	„ „ 2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav	„ „ 4·40
„ granis	„ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	„ „ 3·—
		II. „	„ „ 2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.

Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječan luć. — Isto tako **suveli** pitomac (stolni) i navadni, **uz vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponizmije,

J. KOPAČ,
voščarnica u Gorici.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae" već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae" u Puli.

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Svoj k svome!

Brat „Sokol".

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije ciene.

Ivan Videka,
krojački majstor.

Via Abbazia 33.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Sjećajte se narodnih družtva!

Broj 74. Pula, u četvrtak dne 13. studena 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Glavna skupština

i javni sastanak pol. družtva „Edinost" u Škednju

dne 2. novembra 1902.

Trst, dne 6. novembra. Okolo 4 sata i pol otvori skupštinu predsjednik prof. Matko Mandić, pozdravljajuć skupštinare u ime odbora i zahvaljujuć im se, da su se toli mnogobrojno sastali. Predstavi skupštini zastupnika na car. vieću g. prof. Vj. Spinčića, zastupnike na zem. saboru istarskom dr. D. Trinajstića i dekana Komparea, zastupnike na tršćanskom zem. saboru dr. Gregorina, dr. Rybára, Ivana Goriupa i Ivana Vatovca i predstavnike štampe, izraziv̌ši duboko sažaljenje što ne može, košto obično predstaviti bivšeg vodju tršć. Slovenaca, preporoditelja slovenske ideje i bivšeg zastupnika na car. vieću i na tršć. saboru pok. Ivana viteza Nabergoja, te pozove skupštinare, da mu uzkliknu „slava" — čemu se skupštinari i odazvaše trokratnim „Slava!"

Košto svaki valjani gospodar — nastavio je predsjednik — i svatko, koji živi od svojih poštenih ruku, čini koncem sunčane godine svoje račune o svom djelovanju da vidi u koliko je napredovao ili dali je stupao pravom stazom — tako moramo i mi svake godine pretresivati svoje javno djelovanje.

Naše glavno djelovanje u prošastoj godini bijahu izbori za zem. sabor u Istri. Sjećat ćete se gotovo svi pod takovim su se pritiskom vršili ti izbori. Protiv nas imali smo talijansku oligarhiju — kako ju obično nazivljemo — sa svim svojim nasiljem, a na ruku joj je išao slavni u Primorju vladajući sistem. Uz takve prilike moramo se zadovoljiti time, da zadržimo dosadanje svoje pozicije, te da izaberemo svojih 9 zastupnika. Čim se odnošaji promjene, napose pak vladin sistem, nema sumnje, da će broj naših zastupnika poskočiti i doći bar do polovice svih mandata.

Pol. družtvo „Edinost" razvilo je u prošastoj godini svoje djelovanje na sve grane javnog življenja, a koliko su dopuštali odnošaji. Da se nije više učinilo, na tome je krivo pomanjkanje osoba, koje bi se mogle ili htjele posvetiti javnom djelovanju. O prošlogodišnjem djelovanju družtva u minuloj godini doznati ćete iz izvješća g. tajnika, koga ovime pozivljem, da isto pročita. (Burno povladjivanje.)

Družtveni tajnik g. dr. Černe pročita zatim obširno izvješće o djelovanju družtva tekom prošaste godine, a mi vadimo iz njega sliedeće važnije točke.

Odbor je obdržavo ukupno 25 sjednica. Družtvena glavna zadaća bili su izbori u istarski sabor, napose pak je odbor posvetio svoje djelovanje izbornom gibanju u kotaru koparskom, gdje je bila talijanaška stranka posijala sjeme razdora medju naše tamošnje birače, da tako onemogući izbor dvojice narodnih kandidata. Nu uztrajnošću odbora, revnošću nekojih naših tamošnjih rodoljuba i usljed javnog sastanka u Dekanih združilo se je sve što pošteno misli u jedno kolo i naši kandidati bijahu izabrani.

Istodobno posredovao je odbor kod poznate afere slov. učiteljištnih djaka u Kopru te se njemu ima zahvaliti što ista nije imala kobnijih posljedica.

Odbor pol. družtva „Edinost" pritužio se je brzojavno na ministra željeznica radi nadpisa na novoj drž. željeznici Trst—Poreč, glede kojih je vladajuća tal. klika zahtjevala, da bude izključivo talijanski. Ako i tu potpun uspjeh nije polučen, kriva je vlada, koja je i tu popustila Talijanima.

Pokrajinski osebujni odnošaji i pomanjkanje komunikacija nije više puta dopuštalo družtvu, da razvije svoje djelovanje i po cieloj Istri, te se je družtvo većinom moralo ograničiti na inicijativu, dočim je dalnje korake prepuštalo istarskim prvacima, koji su pak uviek u suglasju sa družtvom djelovali. Dne 9. siečnja 1902. osnovala su pako naša istarska braća svoje posebno pol. družtvo sa sjedištem u Pazinu, te je toj prvoj skupštini prisustvovao i predsjednik našeg družtva g. prof. Mandić.

Najvažnije pitanje, kojim se je bavio odstupajući odbor, bilo je školsko pitanje u Trstu. Nema ljuće rane na tjelu tršćanskih Slovenaca nego je baš pomanjkanje škola, za koje se mi borimo bez uspjeha već preko četvrt stoleća tako, da smo danas tamo, gdje smo nekad bili, odnosno sad imamo, riešitbu ministarstva kojom se je naš utok odbio. — Mjeseca novembra 1901. obdržavao se je u Trstu javni sastanak, na kojem se je to pitanje pretresivalo a dne 14. sept. t. g. drugi javni sastanak, koji je imao svrhu da upozori vladu na veliku krivicu koju se nanaša tršć. Slovencem. Nekoliko dana kasnije dostavljena nam bijaše spomenuta riešitba ministarstva. Samo se po sebi razumije, da ćemo se pritužiti na upravno sudište, koje ima u tom pitanju zadnju rieč, a ako i ovo ne udovolji našim opravdanim zahtjevima, obratit ćemo se na druge faktore.

Izvješće se nadalje bavi sa djelovanjem pol. družtva „Edinost" na crkvenom polju, t. j. da sačuva našemu narodu one svetinje, koje su mu namrli njegovi predji — slavensko bogoslužje. Nabraja nadalje sastanke, koje je odbor upriličio u zadnjoj godini i uspjeh istih, te pozivlje sve svjestne Slovence i Hrvate, da se late složno djelovanja za svetu narodnu stvar.

Iza pročitanog i odobrenog izvješća blagajnika najavio je predsjednik, da će izviesliti g. drž. zastupnik prof. Spinčić o položaju u monarhiji.

Skupštinari pozdraviše oduševljeno rečenog zastupnika i tekom cielog njegovog govora razliegaše se po dvorani burni glasovi odobravanja odnosno ogorčenja proti oblastim.

Prostor lista nam ne dopušta, da taj govor u cielosti donesemo; zato se ograničujemo na glavne točke istoga.

Govornik je ponajprije naglasio o čemu bi mogao sve govoriti nu pošto će o tome izvjestiti drugi govornik, ograničuje se samo na politički položaj i na narodnostnu borbu u Austriji, napose u austrijskom parlamentu. U Austriji — izvadjao je govornik — bore se dvije struje: pravica i krivica, ravnopravnost i nadvladje; ta borba je stara, i datira od časa, od kad razni narodi zajedno u istoj državi stanuju. Čas je jača i veća, čas opet jenja, dok pojedine stranke sakupe novih sila, da novom snagom udare.

U najnovije doba vrti se ta borba oko 2 pitanja, t. j. oko nagodbe sa Ugarskom i oko pomirenja Čeha i Njemaca ili oko jezikovnog pitanja.

Govornik se bavi postankom znanih jezikovnih naredaba (Badeni) i njihovom kratkom življenju; govori o taktici i stanovištu, koje su prema istim zauzimali pojedini parlamentarni klubovi i pojedina ministarstva i o konačnoj sudbini tih naredaba, t. j. o ukinuću istih po ministru Clary-ju.

Obširno se bavi sa programom i nakanami sadanjeg ministra-predsjednika Koerbera, kojemu da je glavna zadaća, da osami Čehe, dočim da si je Poljake, bivše podupiratelje vladinog sistema takodjer otudjio i ohlađnio; na Jugoslovene razcieplkane u 3 kluba, da se niti ne obazire: sve to da učini uslugu Njemcima, koji makar svi združeni, ne mogu da sačinjavaju u parlamentu većinu ako su svi Slaveni složni.

Glede nagodbe sa Ugarskom — reče govornik — da se pogadja Koerber već mjesece i mjesece sa magjarskim ministrom-predsjednikom, a vladine su novine danomice trubile u sviet, da je nagodba već utanačena te da treba još samo nekoja nevažnija pitanja riešiti, dok napokom neposredno pred otvorenjem parlamenta nezačeše pisati, da nagodbe ne treba riešiti parlamentarno i da se Koerber posluži lahko glasovitim § 14 Česi su dozvolili, da se razpravljaju mirno i proračun i zakon ob uredjenju kanalah i zidanja željeznicah te zaključili obstruirati kad dodje nagodba na dnevni red. — Medjutim došao je Koerber sa temeljnimi nacrti za uredjenje jezikovnog pitanja. Ti nacrti izdani su izključivo samo za Češku i Moravsku; izpuštena je dakle češka Šlezija i dakako sve jugoslavenske pokrajine. Ti nacrti su Čehe tako ozlovoljili, da su izjavili, da neće o njih niti razpravljati. Niemci su odmah prvih dana objavili predlog za uredjenje jezikovnog pitanja. Glavne točke tog predloga sastaje se u tome, da bude njemački jezik državni jezik, da mora svaki državni činovnik poznavati njemački jezik u rieči i pismu; razprave u parlamentu da moraju biti izključivo njemačke; zakoni da se imadu izdavati samo u njemačkom jeziku; njemački jezik da mora biti uredovni jezik kod svih državnih oblasti; njemački sastavljene podneske da mora priznati svaka oblast; u njemačkom jeziku da moraju obćiti oblasti sa strankami, škole da moraju biti njemačke posvuda, gdje se tomu nebi protivile obćine itd. itd.

Uz takove zahtjeve Njemaca je jasno, da se jezikovno pitanje ne da tako lahko riešiti. — Dnevni red parlamenta ne samo da nije još dotaknjen, već se mu je predpostavilo razpravu o Koerberovoj izjavi od dne 16. oktobra. Sad se razpravljaju samo prešni predlozi. Koerber uvidja važnost položaja i reć bi, da mu je baš zgodno došao jedan novi predlog za uredjenje rečenog pitanja djelomice u parlamentu, djelomice u pokrajinskim saborima. Govori se takodjer, da će Koerber kod razprave o njegovoj izjavi dati nekakvu novu izjavu, koja da će umiriti Čehe. Nu Koerber takodjer straši. Tako je primjerice jednoj deputaciji, koja ga je pitala, dali je odlučena kakva podpora za elementarno oštećene pokrajine, odgovorio, da jest, nu da će ju dati na razpravu tekar onda, kad se predje na dnevni red. On se dapače grozi sa razpustom parlamenta, ako isti ne bude začeo raditi do 14. t. mj. Nu tih se grožnja nitko pametan ne boji a u drugu ruku time se kriza nebi riešila. Tu treba drugih liekova: temeljnih promjena u nutarnjoj i vanjskoj politici.

I reć bi, da se je začelo to uvidjati; a bilo bi već i vrieme. Mi smo vladu već davno na to upozorivali, nu ova nas sveudilj odbija, pa zato je naša sveta dužnost, da skrbimo sami za se. Nemamo doduše oružja ni novaca, ali imademo drugih sredstava, i ta moramo upotrebljivati.

Ja se veselim svakom i najmanjem napredku, svakoj posujilnici, školi, čitaonici itd., jer sve je to od velike važnosti za naš narod. To su doduše malenkosti, ali time se mi možemo ponositi. U tom našemu djelovanju neka nas vodi osvjedočenje, da nismo sami ovdje, te da imamo svoje braće iste krvi i jezika i u drugim pokrajinama, i da ta naša braća nas neće zapustiti, da neće dozvoliti, da propadnemo. I danas na dušni dan, sjećajmo se mile i pokojne braće, sjećajmo se naših pok. rodoljuba, koji su se tude trudili za dobrobit i spas našega naroda. Sjećajmo se tih mučenika, koji su rad ljubavi do svojeg naroda trpili proganjanja i prolivali za nas svoju krv i u toj uspomeni radimo svi složno za slobodu našeg naroda!

Tim riečima je završio g. zastupnik svoje izvješće a oduševljeni skupštinari priredili su mu burnu ovaciju.

Iza njega govorio je g. dr. Otokar Rybář čiji govor takodjer samo u kratko donašamo i koji je svojim govorom baš elektrizirao obćinstvo, koje mu je neprekidno i burno povladjivalo.

Ponajprije reče, da je položaj tršćanskih Slavena u toliko jasan, što mjestni magistrat pomoću nesretnog vladinog sistema hoće, da u klici uništi Slovence u Trstu i okolici a zatim se obširnije bavio sa školskim pitanjem i sa popisom pučanstva.

U prvom pogledu nabraja bezbroj krivica, koje se nanaša Slovencem u Trstu, koji neimaju niti jedne pučke slovenske škole, dočim se za Niemce, kojih ovdje malo ima, gradi i pučke i srednje škole. Pripovjeda značajan odgovor, što mu ga je dao neki visoki činovnik na pitanje zašto vlada daje Niemcima škole a zašto ih ne daje Slovenima. Taj odgovor je glasio: Vi ste tu kod kuće i radi toga morate tražiti škole od obćine; obćina

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Železnato vino

LEKARJA Piccoli-ja v Ljubljani.

Dobiva se v lekarnah

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

Edina zaloga na Kranjskem

lekarna

PICCOLI

»pri Angelu« v Ljubljani,

— — Dunajska cesta — —

Pollitrena steklenica 2 krune.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabrijel Piccoli** v Ljubljani točno ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.

Dobiva se tudi v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 2 krone 40 h. steklenica. 2

Pčelno-vošćene svieće

kilogr. po K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvietem itd. . . . . kg. po K	8·—
Iste okrašene s odljepljivim cvieticama . . .	6·—
Tamnjan lagrima, najfiniji	2·40
„ „	2·—
„ granis	1·20
Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Sviečice za božićno drvo u 6 bojah	3·—
Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . .	4.40
Svieće i tarče, I. talijanski sastav	3·—
„ „ II. „ „	2·40
Voščeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.

Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu lnč. — Isto tako **mnogi** pitomac (stolni) i naradni, **uz vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ,
voščarnica u Gorici.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stoječa pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod **„Croatiae"** već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke cene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae" u Puli.

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Svoj k svome!

Brat „Sokol".

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije ciene.

Ivan Videka,
krojački majstor.

Via Abbazia 33.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Sjećajte se narodnih družtva!

Broj 74. Pula, u četvrtak dne 13. studena 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. K. 3·— na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Glavna skupština

i javni sastanak pol. družtva „Edinost" u Škedinju

dne 2. novembra 1902.

Trst, dne 6. novembra. Okolo 4 sata i pol otvori skupštinu predsjednik prof. Matko Mandić, pozdravljajuć skupštinare u ime odbora i zahvaljujuć im se, da su se toli mnogobrojno sastali. Predstavi skupštini zastupnika na car. vieću g. prof. Vj. Spinčića, zastupnike na zem. saboru istarskom dr. D. Trinajstića i dekana Komparea, zastupnike na tršćanskom zem. saboru dr. Gregorina, dr. Rybára, Ivana Goriupa i Ivana Vatovca i predstavnike štampe, izraziv duboko sažaljenje što ne može, košto obično predstaviti bivšeg vodju tršć. Slovenaca, preporoditelja slovenske ideje i bivšeg zastupnika na car. vieću i na tršć. saboru pok. Ivana viteza Nabergoja, te pozove skupštinare, da mu uzkliknu „slava" — čemu se skupštinari i odazvaše trokratnim „Slava!"

Košto svaki valjani gospodar — nastavio je predsjednik — i svatko, koji živi od svojih poštenih ruku, čini koncem sunčane godine svoje račune o svom djelovanju da vidi u koliko je napredovao ili dali je stupao pravom stazom — tako moramo i mi svake godine pretresivati svoje javno djelovanje.

Naše glavno djelovanje u prošastoj godini bijahu izbori za zem. sabor u Istri. Sjećat ćete se gotovo svi pod takovim su se pritiskom vršili ti izbori. Protiv nas imali smo talijansku oligarhiju — kako ju obično nazivljemo — sa svim svojim nasiljem, a na ruku joj je išao slavni u Primorju vladajući sistem. Uz takve prilike moramo se zadovoljiti time, da zadržimo dosadanje svoje pozicije, te da izaberemo svojih 9 zastupnika. Čim se odnošaji promjene, napose pak vladin sistem, nema sumnje, da će broj naših zastupnika poskočiti i doći bar do polovice svih mandata.

Pol. družtvo „Edinost" razvilo je u prošastoj godini svoje djelovanje na sve grane javnog življenja, a koliko su dopuštali odnošaji. Da se nije više učinilo, na tome je krivo pomanjkanje osoba, koje bi se mogle ili htjele posvetiti javnom djelovanju. O prošlogodišnjem djelovanju družtva u minuloj godini doznati ćete iz izvješća g. tajnika, koga ovime pozivljem, da isto pročita. (Burno povladjivanje.)

Družtveni tajnik g. dr. Černe pročita zatim obširno izvješće o djelovanju družtva tekom prošaste godine, a mi vadimo iz njega sliedeće važnije točke.

Odbor je obdržavo ukupno 25 sjednica. Družtvena glavna zadaća bili su izbori u istarski sabor, napose pak je odbor posvetio svoje djelovanje izbornom gibanju u kotaru koparskom, gdje je bila talijanaška stranka posijala sjeme razdora medju naše tamošnje birače, da tako onemogući izbor dvojice narodnih kandidata. Nu uztrajnošću odbora, revnošću nekojih naših tamošnjih rodoljuba i usljed javnog sastanka u Dekanih združilo se je sve što pošteno misli u jedno kolo i naši kandidati bijahu izabrani.

Istodobno posredovao je odbor kod poznate afere slov. učiteljištnih djaka u Kopru te se njemu ima zahvaliti što ista nije imala kolnijih posljedica.

Odbor pol. družtva „Edinost" pritužio se je brzojavno na ministra željeznica radi nadpisa na novoj drž. željeznici Trst—Poreč, glede kojih je vladajuća tal. klika zahtjevala, da bude izključivo talijanski. Ako i tu potpun uspjeh nije polučen, kriva je vlada, koja je i tu popustila Talijanima.

Pokrajinski osebujni odnošaji i pomanjkanje komunikacija nije više puta dopustilo družtvu, da razvije svoje djelovanje i po cieloj Istri, te se je družtvo većinom moralo ograničiti na inicijativu, dočim je dalnje korake prepuštalo istarskim prvacima, koji su pak uviek u suglasju sa družtvom djelovali. Dne 9. siečnja 1902. osnovala su pako naša istarska braća svoje posebno pol. družtvo sa sjedištem u Pazinu, te je toj prvoj skupštini prisustvovao i predsjednik našeg družtva g. prof. Mandić.

Najvažnije pitanje, kojim se je bavio odstupajući odbor, bilo je školsko pitanje u Trstu. Nema ljuće rane na tjelu tršćanskih Slovenaca nego je baš pomanjkanje škola, za koje se mi borimo bez uspjeha već preko četvrt stoleća tako, da smo danas tamo, gdje smo nekad bili, odnosno sad imamo, riešitbu ministarstva kojom se je naš utok odbio. — Mjeseca novembra 1901. obdržavao se je u Trstu javni sastanak, na kojem se je to pitanje pretresivalo a dne 14. sept. t. g. drugi javni sastanak, koji je imao svrhu da upozori vladu na veliku krivicu koju se nanaša tršć. Slovencem. Nekoliko dana kasnije dostavljena nam bijaše spomenuta riešitba ministarstva. Samo se po sebi razumije, da ćemo se pritužiti na upravno sudište, koje ima u tom pitanju zadnju rieč, a ako i ovo ne udovolji našim opravdanim zahtjevima, obratit ćemo se na druge faktore.

Izvješće se nadalje bavi sa djelovanjem pol. družtva „Edinost" na crkvenom polju, t. j. da sačuva našemu narodu one svetinje, koje su mu namrli njegovi predji — slavensko bogoslužje. Nabraja nadalje sastanke, koje je odbor upriličio u zadnjoj godini i uspjeh istih, te pozivlje sve svjestne Slovence i Hrvate, da se late složno djelovanja za svetu narodnu stvar.

Iza pročitanog i odobrenog izvješća blagajnika najavio je predsjednik, da će izviestiti g. drž. zastupnik prof. Spinčić o položaju u monarhiji.

Skupštinari pozdraviše oduševljeno rečenog zastupnika i tekom cielog njegovog govora razliegaše se po dvorani burni glasovi odobravanja odnosno ogorčenja proti oblastim.

Prostor lista nam ne dopušta, da taj govor u cielosti donesemo; zato se ograničujemo na glavne točke istoga.

Govornik je ponajprije naglasio o čemu bi mogao sve govoriti nu pošto će o tome izvjestiti drugi govornik, ograničuje se samo na politički položaj i na narodnostnu borbu u Austriji, napose u austrijskom parlamentu. U Austriji — izvadjao je govornik — bore se dvije struje: pravica i krivica, ravnopravnost i nadvladje; ta borba je stara, i datira od časa, od kad razni narodi zajedno u istoj državi stanuju. Čas je jača i veća, čas opet jenja, dok pojedine stranke sakupe novih sila, da novom snagom udare.

U najnovije doba vrti se ta borba oko 2 pitanja, t. j. oko nagodbe sa Ugarskom i oko pomirenja Čeha i Njemaca ili oko jezikovnog pitanja.

Govornik se bavi postankom znanih jezikovnih naredaba (Badeni) i njihovom kratkom življenju; govori o taktici i stanovištu, koje su prema istim zauzimali pojedini parlamentarni klubovi i pojedina jedini parlamentarni klubovi i pojedina ministarstva i o konačnoj sudbini tih naredaba, t. j. o ukinuću istih po ministru Clary-ju.

Obširno se bavi sa programom i nakanami sadanjeg ministra-predsjednika Koerbera, kojemu da je glavna zadaća, da osami Čehe, dočim da si je Poljake, bivše podupiratelje vladinog sistema također otudjio i ohladnio; na Jugoslovene razciepkane u 3 kluba, da se niti ne obazire: sve to da učini uslugu Njemcima, koji makar svi združeni, ne mogu da sačinjavaju u parlamentu većinu ako su svi Slaveni složni.

Glede nagodbe sa Ugarskom — reče govornik — da se pogadja Koerber već mjesece i mjesece sa magjarskim ministrom-predsjednikom, a vladine su novine danomice trubile u sviet, da je nagodba već utanačena te da treba još samo nekoja nevažnija pitanja riešiti, dok napokom neposredno pred otvorenjem parlamenta nezačeše pisati, da nagodbe ne treba riešiti parlamentarno i da se Koerber posluži lahko glasovitim § 14! Česi su dozvolili, da se razpravljaju mirno i proračun i zakon ob uredjenju kanalah i zidanja željeznicah te zaključili obstruirati kad dodje nagodba na dnevni red. — Medjutim došao je Koerber sa temeljnimi nacrti za uredjenje jezikovnog pitanja. Ti nacrti izdani su izključivo samo za Češku i Moravsku; izpuštena je dakle češka Slezija i dakako sve jugoslavenske pokrajine. Ti nacrti su Čehe tako ozlovoljili, da su izjavili, da neće o njih niti razpravljati. Niemci su odmah prvih dana objavili predlog za uredjenje jezikovnog pitanja. Glavne točke tog predloga sastaje se u tome, da bude njemački jezik državni jezik, da mora svaki državni činovnik poznavati njemački jezik u rieči i pismu; razprave u parlamentu da moraju biti izključivo njemačke; zakoni da se imadu izdavati samo u njemačkom jeziku; njemački jezik da mora biti uredovni jezik kod svih državnih oblasti; njemački sastavljene podneske da mora priznati svaka oblast; u njemačkom jeziku da moraju obćiti oblasti sa strankami, škole da moraju biti njemačke posvuda, gdje se tomu nebi protivile obćine itd. itd.

Uz takove zahtjeve Njemaca je jasno, da se jezikovno pitanje ne da tako lahko riešiti. — Dnevni red parlamenta ne samo da nije još dotaknjen, već se mu je predpostavilo razpravu o Koerberovoj izjavi od dne 16. oktobra. Sad se razpravljaju samo prešni predlozi. Koerber uvidja važnost položaja i reć bi, da mu je baš zgodno došao jedan novi predlog za uredjenje rečenog pitanja djelomice u parlamentu, djelomice u pokrajinskim saborima. Govori se također, da će Koerber kod razprave o njegovoj izjavi dati nekakvu novu izjavu, koja da će umiriti Čehe. Nu Koerber također straši. Tako je primjerice jednoj deputaciji, koja ga je pitala, dali je odlučena kakva podpora za elementarno oštećene pokrajine, odgovorio, da jest, nu da će ju dati na razpravu tekar onda, kad se predje na dnevni red. On se dapače grozi sa razpustom parlamenta, ako isti ne bude začeo raditi do 14. t. mj. Nu tih se grožnja nitko pametan ne boji a u drugu ruku time se kriza nebi riešila. Tu treba drugih liekova: temeljnih promjena u nutarnjoj i vanjskoj politici.

I reć bi, da se je začelo to uvidjati; a bilo bi već i vrieme. Mi smo vladu već davno na to upozorivali, nu ova nas sveudilj odbija, pa zato je naša sveta dužnost, da skrbimo sami za se. Nemamo doduše oružja ni novaca, ali imademo drugih sredstava, i ta moramo upotrebljivati.

Ja se veselim svakom i najmanjem napredku, svakoj posujilnici, školi, čitaonici itd., jer sve je to od velike važnosti za naš narod. To su doduše malenkosti, ali time se mi možemo ponositi. U tom našemu djelovanju neka nas vodi osvjedočenje, da nismo sami ovdje, te da imamo svoje braće iste krvi i jezika i u drugim pokrajinama, i da ta naša braća nas neće zapustiti, da neće dozvoliti, da propaznemo. I danas na dušni dan, sjećajmo se mile i pokojne braće, sjećajmo se naših pok. rodoljuba, koji su se tude trudili za dobrobit i spas našega naroda. Sjećajmo se tih roučenika, koji su rad ljubavi do svojeg naroda trpili proganjanja i prolivali za nas svoju krv i u toj uspomeni radimo svi složno za slobodu našeg naroda!

Tim riečima je završio g. zastupnik svoje izvješće a oduševljeni skupštinari priredili su mu burnu ovaciju.

Iza njega govorio je g. dr. Otokar Rybář čiji govor također samo u kratko donašamo i koji je svojim govorom baš elektrizirao obćinstvo, koje mu je neprekidno i burno povladjivalo.

Ponajprije reče, da je položaj tršćanskih Slavena u toliko jasan, što mjestni magistrat pomoću nesretnog vladinog sistema hoće, da u klici uniši Slovence u Trstu i okolici a zatim se obširnije bavio sa školskim pitanjem i sa popisom pučanstva.

U prvom pogledu nabraja bezbroj krivica, koje se nanaša Slovencem u Trstu, koji neimaju niti jedne pučke slovenske škole, dočim se za Niemce, kojih ovdje malo ima, gradi i pučke i srednje škole. Pripovjeda značajan odgovor, što mu ga je dao neki visoki činovnik na pitanje zašto vlada daje Niemcima škole a zašto ih ne daje Slovenima. Taj odgovor je glasio: Vi ste tu kod kuće i radi toga morate tražiti škole od obćine; obćina

mora za vas skrbiti! Njemci nisu tu kod kuće, i za to vlada skrbi za njihove škole!

Govornik se nadalje bavi sa potaljančivanjem slovenske okolice i prelazi na zadnji popis pučanstva. Po tom popisu su Slovenci u zadnjem desetleću pali od 20 na 16 po sto, te jih imade u Trstu i okolici ukupno 24.679. Govornik upozoruje na važnost statistike, koju se uzima kao temelj kod svih javnih pitanja, napose kod namještivanja činovnika, kod ustanovljivanja škola itd. te navadja nekoje smiešne posljedice do kojih se dodje ako se gornji broj Slovenaca usporedi sa statističkim brojem slovenske školske djece u Trstu i okolici i sa brojem slovenskih birača kod prošlih izbora za V. kuriju.

Usporedimo li naime gornji broj Slovenaca (24.679) sa statističkim brojem slovenske učeće se djece (od 6.—14. godine) t. j. 4200, dolazimo do zaključka, da je u Trstu svaki šesti Slovenac diete od 6.—14. godine, a usporedimo li broj 24.679 po odbitku onih 4200 dječaka, dakle okrugli broj 20.000 sa 8000 birača slovenske narodnosti, i uvažimo li, da je poprečno polovica ženskih, dolazimo do absurdnog rezultata, da je u Trstu skoro svaki Slovenac od 14 godina napried birač (!!) dočim bi bio kod Talijana ako provedemo istu operaciju, skoro tekar svaki deseti!!

Govornik se nadalje bavi sa novom izbornom reformom, koju je podastro tršćanski zem. sabor na najvišu potvrdu, sa mahinacijami, kojima se kane uzdržati Talijani na vladi na štetu Slovenaca i konačno sa pravom občinarstva, koje se Slovencima na sve moguće načine i uzprkos jasnom slovu zakona uzkraćuje.

Konačno ističe govornik gospodarsko propadanje Slovenaca u okolici i nesnosan položaj slovenskog radničkog stališa, te završuje nadom, da će ostala slovenska braća konačno uvidjeti važnost tršćanskih Slovenaca, te napustivši svoj medjusobni brato-ubojnički boj priteći tršćanskim Slovencima u pomoć i tada da će nastati bolja vremena za Slovence i Hrvate u Primorju.

Iza govora dra. Rybáře zaključio je predsjednik javni sastanak i tada se razvila neprisiljena i oduševljena zabava. Tu je zaredala nazdravica za nazdravicom, od kojih napose ističemo onu g. prof. Spinčića o slozi Hrvata i Slovenaca i govor zastupnika Komparea o našoj narodnoj svetinji — slavenskom bogoslužju. Razna pjevačka družtva pjevala su naše mile pjesme, a burno odobravanje izazvala je osobito Brajšina pjesma: „Živio Spinčić, Mandić i Laginja!“

Kasno u večer odaljili se iz Škednja naši rodoljubi, dočim je razigrano občinstvo još i nadalje ostalo u dvorani pjevajuć i veseleć se što je taj sastanak, tako krasno uspio.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 9. novembra 1902.

Ovoga čedna obdržavale su se u zastupn. kući dvie sjednice, poslie šestdnevne stanke: jedna u četvrtak, druga u petak. Pred sjednicom od četvrtka i početkom iste vladalo je veliko komešanje. Bilo je predano sa strane Čeha više prešnih predloga, pak i pročitano, tako da jih ima sada predsjedničtvo 30 do 40. Očekivalo se je konačno razpravu o izjavi ministra-predsjednika od 16. oktobra. Kako to u sklad dovesti?! Prešni predlozi imadu prednost pred svim drugim. Sporazumilo se je tako, da će se najprije razpravljati prešni predlog zastupnika Klofača i drugova glede zlostavljanja vojnika, a onda prešni predlog zast. dra. Kramaŕa da se povede razprava o rečenoj izjavi ministra-predsjednika, i tako istoj dade prednost pred svimi ostalimi prešnimi predlozi.

Zlostavljanje vojnika.

Klofač je već nekoliko puta, odkad je zastupnik, podnio predloge proti zlostavljanju vojnika sa strane njihovih predpostavljenih. Ovaj put ga je podnio proti zlostavljanju sa strane vojničkih liječnika, te u tu svrhu naveo nekoliko primjera kako su njemu do znanja došli, te pri tom udarao na vojnu upravu. Svenjemac Hybeš zagovarao je taj predlog. Na obranu vojne uprave ustao je domobranski ministar grof Welsersheimb, stari viši vojnički častnik, koj sjedi u svih preraznih ministarstvih već preko 20 godina. U svojih govorih uvjek se „odlikuje“ cinizmom, komu jedva ima para, stanovitim prezirom naprama zastupnikom naroda, i vojničkim načinom govora. Ovaj put je na svrsi govora rekao: „Uvriedljive izraze kratko odbijam. U obstojećih odnošajih nemogu vojska ni njezini pripadnici biti ničim u ovoj visokoj kući uvriedjeni; a uvriede, kojimi se ovdje vriedja pod zaštitom imuniteta padaju na one koji jih izriču“. Naravski, da je na te rieči nastala medju zastupnici buka i svakojaki povici proti ministru. Sliedeći govornik, mladi drug Klofačev, Fresel, udarao je proti ministru najžešćimi izrazi. Ministar se je smatrao dužnim da svoju navedenu izreku tako izpravi, da vojska i njezini pripadnici nemogu biti uvriedjeni uvriedami kakve u ovoj kući padaju. I Njemac Glöckner ustao je da odbije način kojim ministar domobranstva na pritužbe zastupnika odgovara. Iza njega predložio je poljački zastupnik Gujevoš konac razprave, i drugi podpredsjednik dr. Žaček proglasio je, da je konac razprave prihvaćen. Na to nastala je grozna buka medju zastupnici, koji su stalno držali da je samo manjina glasovala za konac. Većć najprije sa svojih mjesta, tekli su predsjedničtvu pak zahtjevali, da dade opet glasovati. Podpredsjednik se opirao. Dotekli su zastupnici i većih stranaka. Onda je tek popustio. Glasovalo se je, i konac razprave nebijaše prihvaćen. Govorili su još Choc i Reichstätter, najprije češki pak njemački; i konačno predlagatelj Klofač. Pročitav svoje predloge reče prema ministru domobranstva: „Vi ste star, ja mlad muž. Ja sam slobodno izabrani pučki zastupnik, Vi ste ovamo poslani plaćeni general, i nas nemože nijedan plaćeni čovjek ovdje u parlamentu vriedjati. To kažem u ime svojih drugova. Svaki ministar mora odgovarati. Ako neće odgovarati nek nedolazi ovamo, nek kod kuće ostane. Ako se još jednom što slična dogodi, postupati ćemo sa takvim ministrom, bez obzira na njegovu starost tako, kako bi on htjeo postupati sa parlamentom“.

Koli prešnost toli sami predlozi Klofačevi bili su prihvaćeni, a idu za tim, da vlada strogo izpita navedene slučajeve i krivce kazni, te da uredi odnošaje vojničkih liječnika.

Razprava o izjavi ministra-predsjednika.

Da se povede razprava o izjavi ministra-predsjednika od 16. oktobra bilo je na predlog dra. Pacáka odlučeno već onoga dana. S toga se čudan čini prešni predlog Kramařev, da se povede razprava o toj izjavi. Ipak je moralo tako biti, da se spasi načelo, da imadu prešni predlozi prednost pred svim ostalim. Prešnost predloga bila je prihvaćena, i razprava na to započela. Razprava se glavno vrti okolo uredjenja jezikovnoga pitanja. Prvi je govorio zastupnik mladočeski dr. Pantuček. On je dokazivao znanstveno i po podatcih povjestnih, kao i po temeljnom zakonu, opravdanost Čeha za ravnopravnost češkoga jezika posvuda u krunovinah češke krune. Zastupnik Choc, narodni socijalni demokrat, naradovao se je, što su se svi češki zastupnici ujedinili proti Koerberovom namjeravanom riešenju jezikovnoga pitanja. To bi se imalo početi već 1890., te boriti proti centralizmu a za oživotvorenje češkoga državnoga prava, iza njega pregovorio je dr. Ploj u ime svih slavenskih zastupnika s juga monarhije. Rekao je, da si ti zastupnici uzdržaju i na dalje slobodne ruke prema vladi, i da će ju suditi ne po riečih nego po djelih. Do sada nije vlada ni malimi čini pokazala, da se drži objektivno naprama svim narodom. Načinom kojim ide vlada dosad neće doći napred u uredjenju odnošaja. Ona nekaže u djelih ni nepristranosti, ni pravednosti a najmanje odlučnosti u postupanju prema tim načelom. Načeli za uredjenje jezikovnoga pitanja u Češkoj i Moravskoj pokazao je Koerber, da hoće i on prevladu njemačkoga jezika i naroda, njemački državni jezik. To se protivi postanku Austrije, činjenici da je više Slavena u njoj i temeljnim državnim zakonom. Odvraća čovjeka, ako vidi, da se hoće urediti jezikovno pitanje samo u Češkoj i Moravskoj, a ne u Šleziji, i ne u južnih krunovinah monarhije. Odvraća čovjeka, ako vlada Koerberova, vlada činovnička, omalovažujuć naredbe i oduševljena za zakone, kao željezne table, ipak neradi na to da se zakoni vrše, naročito § 19. temeljnih državnih zakona i ustanove sudbenoga reda. Ja sam već drugom prilikom, nadaljuje, pokazao kako se ima malo obzira na slovenski jezik u okružju višega sudišta u Gracu, i kako se grieši proti Slovencem i Hrvatom u okružju višega sudišta u Trstu. Moj drug Spinčić podnio je u tom obziru više interpelacija. Ali ni te kao ni mnoge moje nisu do danas odgovorene. Ja si to tumačim tako, da se vlada srami dati pravi i pošteni odgovor na nje, jer bi tada morala priznati, da su odnošaji u južnih pokrajinah takovi, da moraju biti najodlučnije odsudjeni od zdrave uprave i primjerene justice. Spominje zatim kako vladin zastupnik u saboru Istre neće da odgovarn hrvatski ili slovenski na hrvatsku ili slovenske interpelacije; kako nije ni u Dalmaciji, toj čisto hrvatskoj kraljevini, uredjeno jezikovno pitanje. To sve zahtjeva od poštene vlade da uredi jezikovno pitanje i na jugu monarhije. Vlada nebi imala, zaključuje, da odstranjuje kamenčke, koji njoj hipno na put dolaze; nego morala bi učiniti i uzdržati slobodan put, po kojem mogu svi narodi monarhije jednako i mirno do svojega prava doći, da se pak povrati mir u nju. Govorniku se je živo odobravalo i pljeskalo.

Obrambena zakonska osnova.

Zakonska osnova tičuća se pomnoženja vojske uzbudila je u ugarskom parlamentu veliko nezadovoljstvo. Magjari su uspjeli svojom protimbom u toliko, da je vlada povukla natrag koli u ugarskom toli u ovom parlamentu svoju prvu odnosnu osnovu. Protimba proti njoj naperena bijaše i tamo i ovdje za to, jer se je zahtjevalo u njoj, da mora u aktivnu službu biti uzeto toliko i toliko nadomjestnih reservista, koji su onda kad su bili unovačeni zadobili pravo, da idu samo na vježbe po 8 tjedana, a da aktivno ne služe. U svojoj novoj osnovi vlada je počinila istu pogrešku, samo da zahtjeva manji broj rezervista za aktivnu službu, a da za to hoće veći broj novaka za godinu 1903. I proti toj osnovi čuje se odlučnih glasova. Ona bi dapače mogla biti i odlučujuća u stanju u kojem se parlamenti nalaze. Szellu u Magjarskoj da se trese ministarska stolica; a ovdje je sve nestalno. Jedni hoće da će pasti Koerber, drugi da će biti razpušćen ili bar odgodjen parlamenat, treći da će se srušiti oboje. Većega meteža nebijaše već davno.

Privremeni proračun za jenar-april 1903.

Da vlada već ni nesanja da bi se proračun redovito do nove godine a ni brzo u njoj razpravio, najbolji dokaz je to, što je predložila privremeni proračun za jenar, febrar, marač, april 1902., kojim pita da smije u tih mjesecih tjerati poreze.

U sjednici dne 7. novembra govorio je kod razprave o izjavi ministra-predsjednika najprvi zast. Biankini. I on je počeo sa „temeljnimi crtami“ Koerberovimi, al je pak u savezu s jezikovnim pitanjem prešao i na drugo mnogo znamenitije polje. „Temeljne crte“ su samo za Njemce u Českoj i Moravskoj. Makar se jih mora odsuditi, ipak pokazuju njeku želju da se jezikovno pitanje u tih dvih krunovinah uredi. Za nas na jugu neima ni toga. A bila bi skrajna potreba da se dade jezikovna prava Slovencem i Hrvatom na jugu, u školah, u uredih, i u javnom životu. Tim bi se postavila najjača ograda proti požudam talijanskim za pokrajinami na moru. Ako se ta čim prije neučini, biti će te pokrajine izgubljene za monarhiju Habsburga. Na to navadja irredentističke pojave zadnjega doba obzirom osobito na Primorje, pojave, kakvih nebi smjela trpiti ni jedan dan nijedna država koja što do sebe drži. Prelazeć na Dalmaciju, ističe anomaliju, da se još uviek uzdrži talijanski uredovni jezik u kraljevini, gdje ima samo 2 po sto onih koji kažu da govore talijanski. Nije čudo, da Talijani i za tom kraljevinom sižu. Oni su već tako bezobrazni, da njihov čovjek nadzoruje škole po Dalmaciji, da tako tamošnje tobožnje Talijane osrti. Spominje na dalje, kako konzul talijanski u Zadru prosvjeduje što se na parobrodu hrvatski pjeva, kako je Dalmatinski namjestnik zagrozio ugarsko-hrvatskomu parobrodarskomu družtvu da će mu vlada uzkratiti podporu ako se bude i na dalje pjevalo, kako se pliene novine ako proti postupku Talijana što pišu. Spominje i razne sastanke u Italiji, naperene proti nam, i kakovimi se izrazi psuje u Italiji Hrvate i Slovence, koji neimaju druge krivnje nego da brane svoje, monarhiju i vladajuću kuću. Završuje, da je Hrvatom i Slovencem dojadilo, pa ako bez odvlake nepromjeni cieli postupak, da će oni biti prisiljeni latiti se makar i najzdvojnijih sredstava da se oslobode propasti, da si spase život. Govorniku su živo povladjivali osobito Hrvati, Slovenci i razni Česi, i na svrsi mu čestitali i pljeskali. Svaki Hrvat i Slovenac mora biti zahvalan g. Biankini-u na tom govoru, očekivati je, da će „Naša Sloga“ obširnije taj govor izcrpiti. U istoj sjednici govorio je takodjer zast. dr. Ferri poglavito radi uredjenja jezika u Dalmaciji. Proti njemu samomu postupale su oblasti radi toga, jer je službeno, kao sudbeni činovnik, rabio hrvatski jezik. Da je odstupio iz službe, pošto je dokazao opravdanost svoga postupka, naročito i to, da talijanski jezik u Dalmaciji neima ni po zakonih, a kamo po naravi stvari, nikakve opravdanosti. Naglasio je, da su smetnjam koje vladaju u jezikovnom obziru po svoj monarhiji krive najviše oblasti i c. kr. činovnici, koji neće da budu pravedni nit da vrše zakona. I njemu se je povladjivalo. Inače su govorili medju ostalimi sa strane Njemaca bivši ministar trgovine Baernreuther, ustavovjerni Niemac, i Čeh dr. Kramář. Prvi bi htjeo da se jezikovno pitanje u kut potisne — lahko njemu tako govoriti, kad Niemci imadu sve i više nego li jih ide. Drugi hoće zadovoljštinu češkomu narodu, a ta može biti dana jedino onda ako bude češki jezik jednakopravan i jednakovaljan njemačkomu. Razprava nije u petak svršila.

Zemaljski izbori u Dolnjoj Austriji.

Ti izbori zanimali su i zastupničku kuću. Bilo je o njih i razprava i interpelacija. Već je „Naša Sloga“ označila značaj tih izbora. Kršćanski-socijali, s Luegerom na čelu, pobjedili su u svih kotarih ladanjskih občina, izabrav 21 svojih muževa za zastupnike. Još sjajniju pobjedu izvojevali su u gradskoj občini Bečkoj. Ta bira u sve 21 zastupnika, i u svih su izabrani kršćanski-socijali. Dr. Lueger izbran je u najžidovskijem dielu grada, u Leopoldstadtu, sa par tisuća glasova većine. Do sad je nutarnji grad, gdje su skupljeni glavni bogataši grada, birao kri-

voliberalne njemačke zastupnike. Sad su ovi i tu propali. U predgrađu „Favoriten“ bio je petak izbor između kršćanskoga socijala i socijalnoga demokrate. Takve borbe da nije Beč još vidio. Bilo je i krvavih glava. Došlo je na biralište preko 12.600 birača. Do kraja nije se znalo na čijoj je strani pobjeda. Konačno se je noćju tiskovinami oglašalo, da je pobjedio kršćanski socijal, i to sa 39 glasova većine. Tako imade ta stranka 21 zastupnika iz seoskih općina, 21 iz Bečke općine. K tomu 3 iz pokrajinskih gradova, i dobit će usljed kompromisa 3 iz velikoga posjeda, dakle u sve 48 zastupnika, od svih 78. Ulazi u sabor ojačana. U samoj Bečkoj općini glasovalo je za nju do 250.000 birača.

Za sveučilištne djake iz Istre i Dalmacije.

Evo naredbe o kojoj smo u prošlom broju javili: Ministar za bogoštovje i nastavu poslao je odlukom 16. prošl. mjeseca svima dekanatima fakulteta pravnih i državnih nauka, kao i svima predsjedničtvima komisija za državne izpite ove naputke za priznavanje navršenih nauka i položenih izpita sa strane dalmatinskih i istarskih djaka, kod fakulteta pravnih i državnih nauka na univerzi u Zagrebu.

„Pozivljući se na § 2. zakona 20. aprila 1893., L. D. Z. Br. 68. i na § 10. provedbene naredbe 24. decembra 1893., L. D. Z. Br. 204., kojom se uređuju pravne i državne nauke i teoretički državni izpiti, nalazim, (dok drugčije ne odredim) da izdam ove naputke za priznavanje obavljenih nauka i položenih izpita dalmatinskih i istarskih djaka kod fakulteta pravnih i državnih nauka na univerzi u Zagrebu.

1. Priznavanje obavljenih nauka i položenih izpita sa strane slušalaca iz Istre i Dalmacije kod fakulteta pravnih i državnih nauka u Zagrebu, kao i pripuštanje k nastavljanu ovih nauka kod kojeg ovamošnjeg fakulteta pravnih i državnih nauka, ili k izpitima kod kakve ovamošnje izpitne komisije, pod dalje navedenim uvjetima, ovisi u prvom redu o dokazu, da se je dotični djak, prije nego je nastupio svoje pravne nauke, podvrgao s dobrim uspjehom izpitu zrelosti kod kojeg ovamošnjeg gimnazija, ili, u koliko svjedočbi zrelosti, stečenoj u inostranstvu, ne bi bila priznata, na temelju posebne kakve odredbe, jednaka vriednost, ovisi o dokazu, da je postigao priznanje vriednosti ove svjedočbe u smislu ministarstvene naredbe, 8. marca 1869., L. D. Z. br. 31.

2. Djaci, koji su kod fakulteta pravnih i državnih nauka u Zagrebu navršili jedan ili više semestara prvoga odsjeka, što im se po propisima, što tamo vriede, dadu uračunati, mogu se za nastavljanje svojih pravnohistoričkih nauka pravomoćno imatrikolovati, dotično se upisati, a po propisu ministerijalne naredbe 24. decembra 1893., L. D. Z. br. 204. mogu biti pripušteni k pravno-historičkom izpitu pred kojom ovamošnjom izpitnom komisijom.

Ako je djak redovito izučio, po pravilima, što tamo vriede, propisani prvi odsjek pravnih nauka (I. dvogodište) kod zagrebačke univerze, može na temelju ovih nauka odmah biti pripušten pravno-historičkom državnom izpitu pred jednom ovamošnjom izpitnom komisijom.

3. Svjedočbe redovito stečene kod zagrebačke univerze o (I. i II.) teoretičnom pravno-historičkom državnom izpitu, tamo položenu u smislu § 5. naredbe kraljevske hrvatsko-slav.-dalm. zem. vlade (odsjek za bogoštovje i nastavu) od 1. julija 1895., br. 8189, s pozivom na § 57. stavku 2. sveučilištnog zakona 6. oktobra 1894. ovlašćuju, da djak bude pravomoćno upisan u predmete drugog odsjeka (II. dvogodišta) pravnih i državnih nauka kod jedne ovamošnje univerze.

Ako je slušatelj prava zagrebačke univerze, pri kojemu od gore spomenutih državnih izpita na svršetku ljetnoga semestra odbačen, pak je u početku zimskoga semestra taj izpit s dobrim uspjehom ponovio, ništa se ne protivi tomu, da se pravomoćno upiše u predmete drugog naukovnog odsjeka (II. dvogodišta) kod jedne ovamošnje univerze; ali, s obzirom na odredbe § 27. slovo a) ministarstvene naredbe 24. decembra 1893. L. D. Z. br. 204 i ministarstvene odluke 17. februara 1899., br. 2340 L. M. N. br. 5., prije nego bude pripušten k sudbenom ili državoslovnom državnom izpitu, dotično k doknadnom izpitu (točka 4., stavka 1. ove odluke) kao i rigorozima (točka 5. ove odluke) dužan je dokazati, da je slušao ostalih pet semestara kod jednog fakulteta pravnih i državnih nauka, pošto je s dobrim uspjehom položio pravno-historički izpit.

Pripuštanje k sudbenom i državoslovnom državnom izpitu zavisi o tome, da je zadovoljeno uvjetima propisanim u § 3. zakona 20. aprila 1893. L. D. Z. br. 68, dotično § 11. ministerijalne naredbe 24. decembra 1893. br. 204.

Ako je djak redovito slušao, po propisima, što tamo vriede, cio drugi odsjek (II. dvogodište) juristićnih nauka, ili najmanje zadnji semestar kod zagrebačke universe, pa je tamo i zadobio absolutorium, ništa mu ne smeta da bude pripušten k sudbenom i državoslovnom državnom izpitu, pred kojom ovamošnjom izpitnom komisijom; pri čemu dakako, u zadatom slučaju, valjat će imati obzira na odredbe druge stavke ove točke.

4. Djak, koji je s dobrim uspjehom položio kod zagrebačke univerze sudbeni ili državoslovni državni izpit, ili oba, uz oprost ponovnog polaganja jednog ili obaju ovih izpita, mora se podvrći doknadnom izpitu u hrvatskom jeziku kod državne izpitne komisije u tu svrhu naročito sastavljene, koja će sjedati u Beču, a to iz onih predmeta austrijskog pozitivnog prava, koji se kod fakulteta pravnih i državnih nauka u Zagrebu ili ne predavaju ili se predavaju, u nedovoljnoj mjeri, te iz kojih se tamo ili ni malo ne izpituje, ili ne izpituje u smislu ovamošnjih zahtjeva.

Svjedočba ob ovom naknadnom izpitu s dobrim uspjehom položenom, riešava se svakog zahtjeva radi priznavanja državnih izpita položenih kod zagrebačke univerze.

O predmetu i obsegu ovog naknadnog izpita i o izpitivanju biti će izdani osobiti propisi. Dotle pomenuti slušatelji prava morati će kao dosele, sudbene i državoslovne državne izpite polagati pred kojom ovamošnjom izpitnom komisijom; pri čemu, što se tiče pripuštanja k ovim izpitima, imat će se s njima postupati kao s onim izučenim pravnicima zagrebačke universe, o kojima je rieč u 3. točki, 2. stavke ove odluke.

Na temelju absolutoriuma stečena kod zagrebačke univerze o pravnim i o državoslovnim naukama, mogu se izučeni pravnici pripuštati na kojoj ovamošnjoj universi k oštrim izpitima (rigorozima) za postignuće doktorstva, s obzirom na odredbe 3. točke 2. stavke ove odluke.

Pojedini oštri izpiti (rigorozi), položeni kod zagrebačke univerze ne će biti priznati.

Diplom doktora prava, redovito stečen kod one universe, eda bude vriedio u kraljevinama i zemljama zastupanim na carevinskom vieću, mora da bude nostrifikan po odredbama ministerijalne naredbe 6. lipnja 1850., br. 4513 L. D. Z. br. 24.

Dekanati fakultetâ pravnih i državnih nauka, odnosno predsjedničtva komisija za teoretične državne izpite, pozvani su da s djacima iz Istre i Dalmacije, koji će se od 1902./1903. školske godine prijaviti ili za upisanje ili za polaganje izpita, postupaju, ovim naputima.

U Beču, 10. oktobra 1902.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča da su talijanski vapori saki dan tako krcati, da nemoru kadagod ni zmesta?

Jur. Ne, ako su za kraj vezani.

Fr. Ma intanto, da će sada za niš robu peljat lovranskem Talijanom.

Jur. Ja da bi oteli i njih odpeljat kamo tamo va Kabriju.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

I opet novi namet! Zastupstvo grada Pule namjerava usrećiti stanovnike opet novim nametom, kao da ih još nije dosta! Načelnik dr. Rizzi naime, sporazumno sa družbom koja ovogradsku potrošarinu u zakupu ima, predložio je u zadnjoj sjednici gradskog zastupstva, da se ubere od svake litre vina, što se u gradu potroši, 6 helera, t. j. 6 kruna po hektolitru, u korist gradske blagajne a u ime potrošarine. To je zbilja plemenita zamisao sladkoga dra. Rizzia i njegove svojte, a pri porodu iste valjda mu je sam vrag kumovao. Postane li ovaj predlog — što nevjerujemo, jer tu imaju još i drugi činbenici da progovore — zakonom, obteretiti će najviše niže slojeve gradskoga pučanstva, napose radnički stališ, pa i vojničtvo, a osim toga težko će oštetiti siromašnoga kmeta-vinogradara, koji vino već sada uz tako nizku cienu prodavati mora, da si iz toga utržka svoj trošak za obradjivanje vinograda niti podmiriti nemože.

Kada pomislimo, da je svatko radi pomanjkanja zdrave pitne vode prisiljen piti nješto — a to nješto jest u Istri vino — i da velika većina stanovnika za čašu vina, koju na dan pije, danas ne plaća više nego 6 h. i da bi ga ta čaša vina u buduće još jedanput toliko stajala, tada idemo u Puli žalostnoj budućnosti u susret, i to tim više, budu li i nadalje sadanji gradski „gospodari“ tako „razumno“ gospodarili sa novcem i tako preobterećenih porezovnika. To će biti valjda izraz one zahvale, odnosno obećanja, koje je pred godinu ga najavio dr. Rizzi gradskim zastupnikom, da će sa dosadanjim dohodcima podmirivati sve potreboće. Eto, kako drži rieč!

Hrvatsko kazalište u Puli. U subotu davalo se komad „Ukročena goropad“ i „Sretno novo ljeto“, a izmedju činova pjevali su supruzi Baić. Mi ćemo proći preko subotne predstave, jer su komadi bez dramske vriednosti, pa se i glumci uz najbolje igranje nemogu da izkažu. Zato je ali u nedjelju „Šokica“ krasno izpala. Mi smo vidjeli „Šokicu“ predstavljati, ali tako liepo još ne. Krasni su prizori u kolu. Ono živo slavonsko kolo, ona vragolјasta pjesma i ono živo oko mlade snahe — e pa tko nebi poskočio! Impozantan je prizor, kad se oprašta ludi Bojo, odilazeć u vojnike, od svog skrbnika-otca i matere. Čovjek bi proplako kad Bojo materi oko vrata pada i tužno pjeva: „Majo, majo miljena!“, a jaki zbor djevojaka i mladića ponavlja njegovu tužaljku „tko će tebe majo grlit, kad ja moram u boj hrlit“, a svrši u milom molu. Boju igrao je g. Baić vanredno dobro, a isto tako i gospodja Baić Janju i gospodja Gavrilović majku. U obće igra izpala je preko očekivanja. — Družtvo odputovalo je u ponedjeljak u Pazin na gostovanje, a u subotu biti će u Trstu, u nedjelju pako davati će u „Narodn. domu“ u Barkovljah „Šokicu“. Tržaškim Slovencem i Hrvatom preporučamo, neka ne žale truda do Barkovlja, jer će se naužiti liepog pjevanja i narodne igre.

Bezzakonja bez konca i kraja. Bit će tome godinu dana, da se je nekoliko ovdašnjih trgovaca vinom potužilo „Prometnom ravnateljstvu drž. željeznice u Trstu“, da na ovdašnjoj postaji nije nikad moguće dobiti hrvatsko-njemačkih tovarnih listova ni drugih izprava, primnica itd. U toj pritužbi molilo se ravnateljstvo u Trstu, da se uzpostave trojezične tiskanice ili pako za one, koji traže hrvatsko-njemačke.

Prometno ravnateljstvo odgovorilo je odmah, da su uvjek takove tiskanice na razpolaganje strankama u Puli, nu ako ih jednom nije bilo, da je to lih slučaj. Dobro! Jedno vrieme bilo je svega na postaji u Puli: i hrv. tov. listova i recepisa i sve ostalo. Sad na jednom je opet sve izginulo, ali sigurno ne slučajno!

Bit će naime 14 dana, da neprestano tražimo hrv.-njem. tovarne listove, ali badava! nema ih i nema. Znajući da se i na „dogani“ (carinari) prodavaju na veliko ovakve stvari, pošli smo tamo da kupimo 100 tovarnih listova, ali i tamo ih nema. Znajući, da ih je carinara prije imala, pitali smo za uzrok, zašto ih nema. A znate, što su nam odgovorili? — Ni reči više ni manje nego ovo: „Pisali smo u Trst i po hrv.-njem. tov. listove, ali su nam odgovorili da ih neimaju!“

Tu nam ponestaje i rieči i daha — a da nezabreznemo, nećemo ništa da rečemo — samo molimo slavno prometno ravnateljstvo u Trstu, da nam protumači taj slučaj! Naši zastupnici u Beču neka protumače ministru željeznica taj slučaj i onaj slučaj u Pazinu, gdje su bili naši putnici bezobrazno napadnuti, jer nisu znali govoriti na blagajni njemački sa g. činovnikom, pa da vidimo, kako će to svršiti!

Iz Alture primili smo opet neku pritužbu proti don Buzoliću. Gospodina dopisnika i njegove prijatelje upozorujemo ovim, neka se obrate u tom poslu na drugo mjesto, naime na predpostavljene gosp. don Buzolića, jer „Naša Sloga“ neće i nemože ići po kostanj u žeravicu za ljude, koji, kada dodje do živoga, pojedu besjedu.

Vodnjan. Koncem mjeseca oktobra vršili su se občinski izbori u Vodnjanu. Načelnikom bijaše izabran odvjetnik dr. Ivan Mrak. U občinsko zastupstvo spomenutog grada bijahu izabrana i dva naša kmeta korenjaka po imenu Radolović Mate (Škicin) iz Roverije i Radolović Ante (Belas) iz Marčane, a njihovim zamjenikom Juršić Mate (Ljubić) iz Roverije.

Marčana. Barba Mate Balota govori: „Su cirkunštance ovih kraji, ke nose tako“ i u istinu ima pravo. Dakle čujte! Kako je poznato, bio je prijašnji ovdješnji učitelj g. Benjamin Deprato imenovan za Trst, kamo je i otišao. Dne 16. septembra t. g. morala se kao obično otvoriti škola, ali na žalost ništa, jer nije bilo učitelja. Početkom oktobra poslalo je c. kr. kotarsko školsko vieće u Puli ovamo mladog učitelja g. Antuna Gostinčara, da otvori školu i započme obuku, ali što se dogodilo? Dogodilo se, da mjesto 3. oktobra otvorila se škola jedva 3. novembra. Kako to? Gospodin učitelj Gostinčar predstavio se po zakonu mjestnom školskom vieću u Vodnjanu i zamolio predaju škole u Mar-

čani, nu gospoda vodnjanska ispričala su se, da sada nemogu u Marčanu, jer da imaju mnogo posla, neka ih počeka tamo, tè da će već oni doći. Gospodin učitelj molio je opetovno da mu otvore školu, al oni su to sve do sada napried vukli. — Mi nećemo ovdje pitati, tko je tomu kriv, jer je stvar svakomu jasna, već reći ćemo samo ovo: „Takova što moguće je samo u Istri".

Demonstracija u Zadru. Jedan putnik, koji je prispio jučer lloydovim parobrodom „Leda" u Pulu, pripoviedao nam, da su prekjučer večer prošli Zadrom uvojačeni mornari te išli proti parobrodu pjevajući da se ukrcaju. Naravski, pjevali su hrvatski, drugačije nisu znali. Za njima je sliedila hrpa fakinaže sve do obale, gdje su se mornari stavili u okrug te još jednom zapjevali. To su bili sve sinovi zadarske okolice, koji su strah zadarske fakinaže u gospodskim odielima. Dok su naši mladići na obali pjevali, nisu se podušali Zadrani niti blizu, nu čim su se mladići ukrcali na brod, stadoše halabučiti, psovati, aklamirati talijanskoj narodnosti i zahtjevati od kapetana broda neka učini red. S broda pako odgovaraše nekoji putnici te zahtjevaše od nadošlih žandara, neka učine svoju dužnost te neka odstrane zadarsku fukaru. Na obali nije bilo viditi redarstvenika nego samo dva žandara. Kako je stvar u gradu svršila, nije nam znao putnik javiti, nu sigurno nije slabo po Zadrane.

U Barbanu obavili su se dne 6., 7. t. mj. izbori za občinsko zastupstvo posvema tiho i mirno uprkos raznim agitacijam protivnika. Kao u trećem tako isto u drugom i prvom tielu izabrani su jednoglasno svi zastupnici. Hvala rodoljubom tamo, napose pako našemu Pavlu Špadi!

Prvi Istarski Sokol u Puli priredjuje svojim članovima počam od nedjelje 16. o. mj. pa uključivo do konca februara, plesne vježbe, i to od 3 sata po podne do 7 sati večer. — Članovi plaćaju mjesečno 2 krune, a nečlanovi 4 krune. Odbor.

Pazinski kotar:

Dva učiteljska mjesta izpraznjena su na hrvatskih pučkih škola pazinskog kotara. Molbe obložene sa prilozima neka se odašalju predsjedničtvu c. kr. kotarskog školskog vieća u Pazinu, što dajemo do znanja onim hrvatskim učiteljem ili učiteljicam, koje su ostale eventualno bez službe.

Talijanski prkos. Tršćanski „Židovčić" pripovieda, da su pobjegla dvojica članova c. kr. kotarskog školskog vieća u Pazinu iz posliednje sjednice, jer da je član toga vieća i ravnatelj hrvatske gimnazije g. Kos govorio hrvatski. G. ravnatelj nije se htio — po pripoviedanju rečenog listića — podati zahtjevu ugrijanih talijanskih glava — nije naime hotio govoriti talijanski, na što zapustiše talijanaši kao prkosna djeca sjednicu, misleći, da će tim nekomu naškoditi, a u istinu nisu nikomu naškodili, ako ne svomu ugledu, ako do njega štogod drže. O istoj stvari interpelirali su talijanski zastupnici u Beču ministra nastave te zahtjevali, neka bi ministar dignuo g. ravnatelja Kosa sa časti člana kotarskoga školskoga vieća. Kolike gluposti!

Hrvatska čitaonica u Lindaru pozivlje svoje članove na domaću zabavu, koju će obdržavati u svojim novim prostorijama u nedjelju dne 23. tek. mj. sa pjevanjem, predstavom, prostom zabavom i plesom. Početak na 7½ sati u večer. Prijatelji dobro došli! Odbor.

C. kr. ravnateljstva pošta u Trstu razpisuje natječaj na mjesto poštanskog poslovača pri c. kr. poštanskom uredu u Boljunu (III/5) uz pogodbu i polaganje jamčevine u iznosu 400 kruna.

Sa rečenim mjestom skopčane su sliedeće pristojbine: godišnja poštanska plaća K 450; za uredovne potrebe godišnji K 120; te pavšal za službe u iznosu 140 K godišnjih. Eventualno može se preuzeti i uzdržavanje svakdašnje mešaženje na 1 konj izmedju Boljuna i Lupoglave-stanice.

Dotične molbe treba podastrijeti ovom ravnateljstvu u roku od 3 čedna.

U dotičnim molbama treba još naznačiti doba života, svršene nauke, eventualne službe dosad obavljene, austrijsko državljanstvo, te eventualnu imovinu u mjestu Boljunu.

U slučaju, da bi se podjelilo rečeno mjesto kakvom natjecatelju, koji nije kvalificiran za poštansku službu, onda morao bi se isti prije neg stupi u službe podložiti izpitu.

Faleć ovi uvjeti, onda ured treba da se upravlja po jednom sposobnom otpremniku. Jamčevina može se položiti u gotovu, hipotekarno ili u državnim obligacijama.

Dalnja razjašnjenja kod c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu.

Trgovci iz Kranjske, koji žele kupiti dobrog crnog i bielog vina, neka se obrate na „Konsumno družtvo" u Rovinjskom selu kod Rovinja, koje imade do 1000 hl. crnog a do 100 hl. bielog vina.

Porečki kotar:

Iz Zdrenja pišu nam 3. o. mj.: U nedjelju dne 26. prošloga mjeseca imali smo u našoj drevnoj Čabrnjici kraj Zdrenja godišnju skupšinu podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru. Poziva na tu skupštinu nismo ovaj put razaslali nego na naše članove, jer smo do sada uviek uzalud pozivali susjede i na mudrije glave nego li su naše, jer mi trebamo poduke i nauke kano ozebao sunca, ali pošto nam se nije obično nitko odazvao, pozvali smo opaj put na skupštinu samo naše članove.

Predsjednik naše podružnice, velezaslužni i neumorni naš Ante Tončić, otvorio je u urečeni sat skupštinu pozdraviv najsrdačnije sve prisutne; zatim nam po domaću razloži svrhu naše plemenite „Družbe" te nas izviesti o njezinom djelovanju o broju podružnicah, koje da su brojnije i marljivije od naše. Premda smo siromasi i odaljeni od većih središta, ipak nas je učlanjenih 51, a biti će nas s vremenom i više, da doprinašamo za „Družbine" svrhe po cnoj narodnoj: zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača. Predočio nam je naš predsjednik korist žigica i pušćeg papira, preporučiv nam, da se uviek služimo timi žigicami i tim papirom. Naša „Družba" jest — reče — naša dika i naša nada, da će nam osloboditi bar jedan dio od onih 17.000 naše zapuštene dječice, da ih privede k svietlu a da ih rieši tmine, neznanja i robstva. Govor predsjednika pozdravili smo svi prisutni živahnim odobravanjem. Zatim se upisaše novi članovi, uplatiše članarinu oni i nekoji stariji članovi. Svim pako bijaše preporučeno, da učine čim prije svoju dužnost. Sakupilo se i nješto milodara, te ćemo sve zajedno poslati glavnomu blagajniku „Družbe". Po skupštini sakupismo se okolo prijateljskog stola, uz čašu rujna vinca orila se naša mila pjesma, a kasnije se zavrtila naša mladež, dok ju stariji nepozvaše, da treba na počinak. Tako smo spojili korisno sa ugodnim u granicah pristojnosti i veselja.

Dlgla žaba nogu itd. U talijanskih listovih čitamo pritužbu na ministarstvo trgovine, što nije htjelo već do sada podržavit poštarsko-brzojavni ured u Poreču — jer da taj ured premalo posluje. Tužitelji osnivaju svoju pritužbu na stvari, da je Poreč glavni grad pokrajine, da je tuj sjedište zemaljskih ureda, biskupije, c. kr. uredah itd., pak da bi se moralo rečeni ured podržaviti kano što ga podržaviše u Puli, Rovinju, Pazinu, Kopru itd. Mi nebismo imali ništa proti tomu, da se rečeni ured podržavi, dapače to bi občinstvu došlo samo u prilog, jer bi na državnom uredu bilo valjda više reda i točnosti, ali smiešnim nam se čini, kada se ono gnjezdo uzporedjuje sa Pulom, Rovinjom itd., kad mu se pripisuju svojstva glavnoga grada itd., što u istinu nije. Ako nije ministarstvo trgovine moglo ili htjelo podržaviti rečeni ured dok se je sastajao u Poreču zemaljski sabor i dok se je nekako smatralo grad Poreč glavnim gradom pokrajine, učiniti će to tim manje sada, pošto se tamo više sabor nesastaje i pošto neima nikakve nade, da bi Poreč mogao ikada postati glavnim gradom Istre.

Koparski kotar:

Imenovanje. Ravnajućim učiteljem III. reda bijaše imenovan g. Gašpar Licul u Gorenjoj Vasi — občina Roč.

Iz Lanišća primamo: U subotu 8. t. mj. bio je ponovno uapšen po c. kr. žandarima poznati suspendirani učitelj Marijan Marchi te se nalazi u zatvorima Buzet-grada. Kako kažu uzrokom je zatvoru uvrieda Veličanstva. Eto, u godini dana po drugi put!

K uredjenju rieke Mirne. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je c. k. namjestničtvu u Trstu 200 kruna za izradnju nacrta za uredjenje rieke Mirne.

Voloski kotar:

Novi načelnik u Jelšanah. Prijatelj nam piše iz ove občine, da je tamo hvala Bogu nestalo svakog nesporazumljenja i svih zadjevica medju onim čestitimi občinari. Kod netom obavljenih izbora zastupstva složiše se birači a sada izabraše složno zastupnici svojim načelnikom ugledna i veoma vriedna muža g. Jakova Valenčića, koji je od svih občinara jednako cienjen i štovan. Bog dao neporemetila se već nikada sadašnja sloga vriednih občinara Jelšanskih!

Novim načelnikom na željezničkoj postaji Matulje-Opatija imenovan je gosp. Fran Lavrić, dosadašnji načelnik postaje u ilirskoj Bistrici.

Vjenčali se. Iz Lovrana javljaju nam, da se je tamo vjenčao jučer osam dana poznati naš rodoljub i pomorski kapetan g. Frane Bašan sa gospodjom Antonijom udovom Tominić, rodjenom Mohović.

Srdačne naše čestitke sretnomu paru!

Pobrao šila i kopita. Nemislite cienjeni čitatelji, da je pobrao šila i kopita kakav postolar pak da je odnesao pete ili da je odmaglio, ne, nipošto, to je učinio, kako čitamo u vriednom opatijskom „Nar. Listu" plaćenik talijanske „Signorie" Istre, zloglasni odpadnik Krstić. U spomenutom listu čitamo naime, da je morao Krstić već 15. agusta o. g. u tamnicu, ali na njegovu molbu odročili su mu nastup pedepse do 17. oktobra o. g., tada je opet zamolio odročenje do 25. oktobra, ali ni ovaj put nije pošao u hlad, već je opet molio i opet dobio odročenje do 29. oktobra. Dne 29. oktobra mjesto da nastupi pedepsu, mjesto da ide u zatvor, pobere on šila i kopita, pak bież na Rieku, odakle je prije desetak godina morao bježati u Kastavščinu zbog svog radikalnog hrvatstva. Sada je našao utočište tamo, odakle su ga kao poštena Hrvata tjerali. Riečki iredentaši, ponajviše istarski talijanaši, koji su ga jednom kao psa tjerali iz Rieke, danas ga primaju u svoj naručaj, jer se je iznevjerio svomu narodu, jer je izdao sve ono, što mu je prije bilo milo i sveto, jer se je podao za 100 srebrnjaka mjesečnih u njihovu službu.

Oružnici na Voloskom da su dobili nalog uhvatiti Krstića i dopeljati ga u tamnicu, ali je Krstić mudra lisica, pak se iz Ricke smije i oružnikom i voloskim sudcem i gospodi na tribunalu i kod državnoga odvjetničtva u Trstu.

Krstić znade, da ga riečka policija nemože i neće predati ovostranim oružnikom pak se može mirno šetati po Rieci sve do kastavske medje. Naše c. kr. sudbene oblasti nemogu se izgovarati, da nisu mogle očekivati bieg Krstićev, jer su na to bile u javnih listovih upozorivane, radi toga slažemo se i mi sa „N. Listom", koji kaže, da čovjek mora i nehoteć pomisliti, da se sve radi sporazumno sa Krstićem. Viva la Giustizia e crepi il mondo!

Zar nismo svi jednaki pred zakonom? Pod tim naslovom primamo iz Voloskoga ovo par redaka: Čitali ste bez dvojbe u naših listovih, „da ju je zafrigal" sudbenim oblastim odpadnik Krstić. Mjesto da ide „ječmik jist", skok na Rieku i Bog teta Pole! On bi mogao svojim kumparom i zaštitnikom na Voloskom i u Trstu pisati po svoju: ki še ga višto, še ga višto! ali on toga nemože učiniti, jer su mu jasla u Poreču, dakle u ovoj polovici monarhije, i jer mora amo po Judin novac, pak će biti prisiljen, da stupi opet na naše tlo i uhvatiti će ga, budu li htjeli, oni, kojim je to bila već odavna sveta dužnost. Nu on je ipak pokazao, da znade nadmudriti i svoje inače mudre, pametne i oprezne „dobročinitelje".

Ali pustimo ga na Rieci, nek se veseli i zabavlja kako najbolje znade, pak da vidimo kako se postupa sa drugimi odsudjenici posve inače, nego li sa onim „ljubimcem" naših oblasti.

Prošloga utorka dopeljao je u ovdašnji zatvor kotarskog suda jedan oružnik nekog kmeta iz Mošćenicah, koji da je bio odsudjen na mjesec dana zatvora radi neke uvriede. Ovaj kmet imao je nastupiti pedepsu dne 22. oktobra, ali pošto se nije sam predstavio sudu, poslaše po njega oružnika, koji ga je doveo u zatvor rečenoga dana.

Onaj siromašni kmet ostavio je kod kuće petero djećice i bolnu ženu bez pomoći i zaštite, dočim su Krstići sudbene oblasti do tri puta dozvolile, da može kasnije nastupiti pedepsu a četvrti put, kad je konačno valjda morao u tamnicu, pobježe im izpred nosa. Prispodobite sada postupanje sa Krstićem s jedne strane, a s druge sa onim siromašnim Mošćeničanom, koji je bio odsudjen jedino radi uvriede i samo na mjesec dana zatvora, dočim je Krstić odsudjen radi raznih prekršaja i više puta i na više mjeseca tamnice — a uzprkos tomu šeće slobodno i danas — pak nam recite po duši, nije li umjestan naš upit: zar nismo svi jednaki pred zakonom?!

Novo kupalište u Opatiji. Francezko družtvo spavačih vaguna „Vagon lit", koje je preuzelo u Opatiji u najam palače južne željeznice, bilo se je obvezalo, da će još tečajem ove godine započeti sa gradnjom velikog i ukusnog kupališta u Opatiji. Sada nam javljaju od tamo, da su već nacrti za to kupalište gotovi, te da će se do mala sastati gradjevna komisija. Novo kupalište graditi će se na zemljištu južne željeznice, na kojem se nalazi sada fotografska radionica g. Jelušića.

Veliko i po modernih propisih sagradjeno kupalište, biti će ne samo na ures našoj Opatiji, već će se tim zadovoljiti davnoj želji većem dielu svakogodišnjih gostova.

Lošinjski kotar:

Iz Malog Lošinja primamo: Dne 28. prošloga mjeseca, uprav na Šimunju, umro je nenadano poznati i od svakog cienjeni rodoljub Šimun Fučić u dobi od 77 godina. Nije bilo dogodjaja u gradu ili u našoj narodnoj borbi, za koji se ne bi zanimao. Kod svake crkvene svečanosti vidio si starca, kako pobožno čita iz svoje molitvene knjižice, al opet bio je veseljak i u družtvu. Od svojih žuljeva uzgojio je čestito desetero djece, od koje spominjemo vriednog učitelja na Puntu, gosp. Antuna Fučića. Bog utješi njega, staricu majku i ostalu braću i rodbinu u tom gubitku!

Koliko bijaše pokojnik cienjen, vidjelo se pri njegovu sprovodu, na koji pohrliše uz mjesno svećenstvo i drugi svećenici iz redovnici iz daljega, da ne spominjemo ostale pokojnikove prijatelje. Za stalno ne pretjeravamo; ako rečemo, da odavna ne bijaše u Lošinju sličnog sprovoda. Pokoj mu vječni!

Za slovenske, odnosno hrvatske porotne razprave u Trstu i u Rovinju.

(Konac.)

Odje baviti se pitanjem, u koliko je to odbiće predloga za prenos utemeljeno u ustanovah kazneno-pravnoga postupnika, jer je to zadaća visokoga c. kr. vrhovnoga kano kasacionog dvora, koji će se imati da bavi s dotičnom ništovnicom, već konstatiraju samo, da se mora način toga utemeljivanja, koji počiva na nedokazanih, samovoljnih i neistinitih predpostavah nazvati posve novim, te da vriedja isti duboko braniteljevu čast.

Iz izjave obtuženoga, koje izvornik imade branitelj u rukama, proizlazi najsjajniji način samovolje i materijalne neistine shvaćanja više spomenutog zaključka sudbenog dvora, te proizlazi istotako odalle, da se je predsjednik porotnog suda poslužio nekorektnih sredstava da postigne svrhu, t. j. da bi osramotio branitelja i da izazove nepovjerenje u obtuženomu napram branitelju. Spomenuta izjava, koju je sastavio dne 14. oktobra o. g. sa obtuženim odvjetnik Slavik, glasi:

Izjava.

„Niže podpisani Ivan Škrk iz Saleža, sada u tamnici c. kr. zemaljskoga suda u Trstu, odsudjen dne 17. septembra o. g. radi zločina umorstva, izjavljujem istini za volju u prisutnosti supodpisanoga (odvjetnika dra. Slavika) sliedeće:

Potvrdjujem, da je bio moj branitelj dr. Gustav Gregorin prije glavne razprave dva puta kod mene u tamnici, te da me je izpitivao glede umorstva, radi kojega bijah obtužen.

Potvrdjujem, da mi je koli prvi toli drugi put, kadno bijaše moj branitelj kod mene, kazao, da su kazneni zapisnici sastavljeni u slovenskom jeziku, da velika većina porotnikah nepoznaje taj jezik, da bi bolje bilo kad bi se razprava vršila pred porotnici, koji poznaju dobro slovenski jezik, i da će se on (branitelj) tim jezikom služiti.

Potvrdjujem, da me je branitelj upozorio na to, da će, bude li razprava odročena, trajati moj iztražni zatvor najmanje tri do četiri mjeseca više, i da me je zapitao, pošto mi je sve to razjasnio, da se odlučno i jasno izjavim, da li sam s tim zadovoljan, da se podnese molbu za drugo porotno sudište i za odročenje razprave.

Potvrdjujem, da sam na to izričuo opunovlastio branitelja, da podnese molbu za razpravu pred drugim porotnim sudištem, te da želim još i danas, da se vrši eventualno nova razprava pred drugim porotnim sudištem, kod kojega će moći suditi porotnici, koji poznaju slovenski jezik.

Potvrdjujem, da je medju prvim i drugim od tih pogovora sa mojim braniteljem bio kod mene predsjednik razprave i da me je upitao, da li poznam talijanski jezik i nebih li bio zadovoljan, da se vrši razprava u talijanskom jeziku, na što sam ja odgovorio, da nepoznam talijanski jezik, da razumijem samo pojedine rieči i da želim, da se vrši razprava u slovenskom jeziku.

Potvrdjujem, da sam obaviestio iz vlastite volje branitelja kadno je bio drugi put kod mene, da me je posjetio gospodin predsjednik, i da je samnom govorio, kao što je rečeno.

Potvrdjujem, da je branitelj neposredno pred razpravom govorio samnom nekoliko časaka, da mi priobći, da je, kao što bijaše dogovoreno, sastavio predlog za delegaciju i da misli, da će se usljed toga razpravu odročiti.

Potvrdjujem, da je gospodin predsjednik razprave govorio samnom kakva tri dana poslije razprave te me izpitiva o tom, što sam sa braniteljem neposredno prije razprave razgovarao, na što sam mu gorinavedeno potvrdio i opetovao kod toga, da razumijem talijanski samo pojedine rieči, napose nekoje brojeve.

Potvrdjujem konačno, da je na to gospodin predsjednik nešto napisao, te me pozvao, da se dotaknem pera, a da mi nije prije pročitao ono, što je napisao.

U Trstu, dne 14. oktobra 1902.

† Ivana Skrk-a
po meni dr. Ed. Slavik".

Iz netom navedene činjenice proizlazi, da je, prvo, branitelj, kadno je zahtjevao delegaciju jedne druge porote, postupao posve dogovorno sa obtuženim, i drugo, da je tvrdnja spomenutog zaključka sudbenog dvora, kao da je branitelj privolu k predlogu za delegaciju neposredno prije početka glavne razprave obtuženomu sugerirao, posvema neistinita, te da je sudbeni dvor, odnosno predsjednik istoga, samovoljno, bez svakog temelja to uztvrdio u tu svrhu, da bi, kao što je često spomenuto, osramotio branitelja. Nestvarni razlozi često spomenutoga zaključka, koji neimadu sa pravim pitanjem, da li je bio braniteljev predlog opravdan ili ne, nikakva posla, vriedjaju branitelja najdublje u njegovoj časti i dokazuju, kakvimi li se sredstvi služe na tršćanskom zemaljskom sudu nebi li tim zapriečili uredovanje u slovenskom jeziku i razprave u istom. I neobaziruć se na jezikovno stanovište, nemože se dosta odsuditi postupanje predsjednika, koji se je tako nekorektno uplitao u odnošaje izmedju branitelja i obtuženoga.

Nemože se istotako dostatno odsuditi običaj kod c. k. zemaljskog suda u Trstu, da se u pravdah proti slovenskim obtuženikom razpravlja pomoćju tumačah, što je nezakonito, jerbo kazneni postupnik pozna sudbene tumače samo za one jezike, koji nisu kod suda običajni, bez obzira na to, da se uzimlje za sudbene tumače takve osobe, koje nisu nikada polazile dotičnog izpita, i koje neimaju za tu službu nijednog drugog svojstva, van to, da se je sudbenomu dvoru prohtjelo postaviti koga, za koga misli, da pozna koliko toliko talijanski i slovenski jezik, u pojedinih slučajevih kao tumača, te ga zaprisegne kao sudbenoga tumača.

Upravo nečuveno i značajno za odnošaje na tršćanskom zemaljskom sudu jest pako obrazloženje spomenutoga zaključka, koji postizava vrhunac u tvrdnji, da imade talijanština kod tršćanskog zemaljskog suda kod porotnih razprava vriediti kao pravilo, iz čega sliedi logično, da su obtuženi radi porotnikah na svietu, nipošto porotnici radi obtuženih, te da moraju slavenski obtuženici trpiti, da im ćak u slučajevih, kad no se radi o njihovoj glavi, sude porotnici, koji nepoznaju ni njihovoga jezika niti njihovih životnih nazora i odnošaja. Značajno za protivštinu, kojom se je u ovom slučaju postupalo, je takodjer okolnost, da je sudbeni dvor predlog za delegaciju, za kojega riešitbu je pozvano c. kr. prizivno sudište, i koj bi se bio imao po kazneno pravnom postupniku na poslovanje predložiti većničkom zboru, „a limine" odbio, a da ga nije predložio većničkom zboru, odnosno c. kr. zemaljskom prizivnom sudištu i privremeno odročio razpravu, premda je isti predsjednik, savjetnik zemaljskog suda Pederzolli, u dvih sličnih slučajevih, u kojih se je iz istoga razloga predložilo delegaciju (tiskovna pravda Zofka Kveder proti Franu Godniku i dr., te tiskovna pravda Makso Colić proti Franu Poliću i dr.) u istom zasjedanju porotnoga suda bezodvlačno odročio urečene porotne razprave te predložio spise c. kr. zemaljskomu prizivnomu sudu na riešitbu.

To nepravilno postupanje prouzročilo je i dalnjih parbenih nepravilnosti, medju kojimi je najznamenitija ona, što se je porotnikom, vieštim samo talijanskomu jeziku, za pravoriek predložilo slovenske kaznene spise, te da je bio branitelj, koji je morao ostati dosliednim, i nije bio pozvan na to, da bi ništovnice, koje je eventualno zakrivio sudbeni dvor pokrio talijanskim govorom, prisiljen govoriti u slovenskom jeziku, kojom prigodom je predsjednik, koji je bio predlog obtuženoga za deleguciju oduzeo pozvanomu c. kr. zemaljskomu prizivnomu sudištu, prešav preko njega na dnevni red, i tim izazvao prisilni položaj, imao još toliko srčanosti, da je od branitelja zahtjevao, da izreče branitbeni govor u talijanskom jeziku, jer da moraju sveti interesi obrane prevladati narodnostne interese, nanesav tim braniteljn novu uvriedu, predbacujuć mu tako rekuć, da mu je stalo do narodnostne demonstracije, nipošto do koristi obtuženoga. Ovdje je svakako dozvoljeno pitanje, da li se branitelj, koji se nalazi na čovjekoljubnom i zakonitom stanovištu, da moraju svakoga obtuženika suditi sudci, koji su vični jeziku, u kojem se obtuženi izrazuje — zauzimlje za narodnostne interese, te da li nerade tako sudci, koji sude dosliedno slovenske obtuženike na temelju talijanskih razprava.

Vaša preuzvišenost je kod preuzimanja uprave ministarstva pravosudja medju ostalim postavila tri načela, uvaženja vriedna, naime: da ima vrieditl jednako pravo za svakoga i da se pravo pred nikim neprigiba; sudbene oblasti neka se brinu za prijateljsko sudjelovanje sa zastupnicima stranaka, kojih zadaće u svrhu zajedničkog traženja prava nisu ništa manje težke i odgovorne i neka se neškodi ugledu odvjetnikah i bilježnikah, te da se može očekivati plodonosno djelovanje samo tada, bude li pozvan prav muž na pravo mjesto.

Po tih trih načelih neravnaju se na tršćanskom c. kr. zemaljskom sudu, kako je razvidno iz navedenoga slučaja. Slavenski obtuženici moraju pustiti, da im sude talijanski porotnici, te neuživaju usljed toga isto pravo, kano talijanski obtuženici; ugledu odvjetnikah, koji se usudjuju tako nezakonite odnošaje pobijati, nastoje škoditi, i kao predsjednike kaznenim razpravam postavlja se muževe, koji neznaju obuzdati svojih strasti i koji posižu za nekorektnimi sredstvi, da postignu svoj cilj, koji je taj, da se sačuva talijanski značaj zemaljskoga suda.

Obzirom na navedeno, uslobadjaju se podpisani upitati Vašu preuzvišenost kao upravitelja ministarstva pravosudja:

„1. Je li Vaša preuzvišenost voljna, na korist pravosudja i na zaštitu prava slavenskih stranaka te ugleda obrane navedeni slučaj točno izpitati, te pobrinuti se za to, da zadobije povriedjeno pravo zadovoljštinu i shodna poduzeti, da se u buduće ovakvi slučajevi više neopetuju?

2. Je li Vaša preuzvišenost voljna c. kr. državnim odvjetničtvom u Trstu te istotako u Rovinju, gdje vladaju jednaki odnošaji, izdati najstrožije naloge, da budu proti slovenskim obtuženikom podnašala jedino slavenske obtužnice, te se na razpravi proti njim u predlozih i govorih služila jedino slavenskim jezikom, te istotako strogo naložiti c. kr. zemaljskom suda u Trstu kano takodjer c. kr. okružnom sudu u Rovinju, da se pobrinu za to, da se u svakogodišnje imenike porotnikah uvrsti onoliko slavenskomu jeziku vieštih porotnika, koliko i onih, koji su viešti talijanštini, čime bi se omogućio za svaki slučaj polag potrebe sastav slavenske ili pako talijanske porotne klupe?

U Beču, dne 24. oktobra 1902.

Spinčić, Vencajz, dr. Žitnik, Pfeifer, dr. Ploj, Povše, Pogačnik, dr. Ferri, Perić, dr. Ferjančić, Plantan, Gabršćik, dr. Šileny, dr. Gregorčić, dr. Slama, Biankini, dr. Plaček, dr. Kramař, Březnovsky, Sokol, Kulp, Karbus, dr. Pražák, Šrámek, Hovorka, Jaroš, dr. L. Dvořak, dr. Pacák, Václav Schnal, dr. Herold, dr. Ryba, Rataj, Prašek, dr. Stransky, dr. Tavčar".

Paćuharije.

Koliko šušura, koliko kunfuziona i kolike kumedije su učinili šfoji u vrime misec dan. Ki je ima prilike štiti samo „Pikulo" iz Trsta, moga se je dovoljno osvidočiti. Najprvo je bija „kvel famožo Villari", ki im je da toliko dela; pak je per kumbinacijon umra Zola, a za tim doša je in campo pokojni Mikula Tommaseo. Ča su svega šfoji o njima napinturali, more znat samo oni, ki ih svaki dan štije i ki nima drugoga dela. Već smo rekli, ki je ta Villari i kako je pasa fešte, a sad čagod o Zoli.

Emilio Zola bija je veliki franceski filožof, on je napisa punu kariolu libri u kima, govore, da smrdi po siru. Kad je onaj famožo Draifus bija pod procesom zaradi izdaje šekreti od gvere, Zola je bija njegov branitelj. On je rompa, da je Draifus pravičan čovik, da ga ni tribe maltratat i pune bisage harat izašle su iz štamparije u Parizu na njegovu obranu. Draifus je abrejo, pak zato su ga abrej ciloga svita branili „non esklužo il „Piccolo" di Trieste". Zola ni bija abrejo, ali abrej sipali su mu beči na vriče, samo da ga more braniti i staviti a pie libero. I zlatni ključi oprli su teška vrata, Draifus bija je oslobodjen velike denuncije, a čifutska čast obranjena pred cilim svitom. Nego, fala Bogu, ni cili svit z glavom u vrići, pak više od jedan zna svu manovru na pamet. De rešto Zola je bija čovik od velike portancije, njegove ideje bile su jako visoke, samo jenu veliku peku je ima na sebi. On si je zatuka u glavu, da Bog ne ežišti, pak ni stija virovati ni u Boga, ni u Majkubožju a još manje u Svece. Ki čovik kurijož! Jene večeri lega je spati zdrav i veseja, a jutro našli su ga per kumbinacijon mrtvoga na podu; zagušija ga je po noći dim od špahora. I čim je ta nova puknula u Parizu, razširila se i po cilom svitu, a „Pikulo" je pisa dvajset dan zajno o toj velikoj nesriči. Da vidite, koliko je toga on u tih dvajset dan nadrajsa, bite se prikrižili s livom rukom.

I još ni Zola bija ni dobro zakopan, da je doša in campo drugi veliki peršonaj Tommaseo. Pokojni Mikula Tommaseo rodija se u Šibeniku u Dalmaciji; škole je pasa u Italiji, kadi je živija i umra. I on je napisa čuda libri i on je otvorija svitu oči. Tommaseo je bija veliki prijatelj slobode, on je ljubija hrvatski narod i govorija je iz srca Slavincem: „Ljudi božji, ne dajte se u ruke Italiji, borite se složno za vašu slobodu, za vaše pravice!" Ka diferenca med njim i gospodinom Villari! Dok je Tommaseo nagovara Dalmatince, da se drže čvrsto u bragešam, Villari bi stija ovuda kašu prodavati. Talijanski šfoji pisali su svašto, rekli su nam svašto perfin, da smo tati, jer da bimo im stili ukrasti Tommasea. — Ma ki vam ga pita, ki vam ga uzimlje, držte si ga; mi ljubimo Tommasea, jer je bija čovik od računa. Vi bite na silu stili, da je Tommaseo kako i Villari; ni istina niš, ke bele braure! Tommaseo je Tommaseo, Zola je Zola, a Villari je Villari, oh bela rajon! — I ta siromah Dalmatinac dal je toliko posla fojetima.

Kad su u Italiji čuli, ča pišu šfoji, kad su doznali, kako Dalmatinci trataju njihovoga čovika, počeli su vraga delati. Valje šedute, kongresi, protešte i što makakađ. Neki Bovio predika je, da je tribe već jedanput finit ju, da je tribe konkvištat Trst, Istru i Dalmaciju, da on već vidi duh pok. deputata Imbriani nad Kvarnerom ki stresa s rukam i viče „čapait komo ke le ora!" I oni se već pripravljaju, već vapori lovranski bate talijansku bandiru, a Krstić skuplja mačke i viče „ovamo, ovamo svi pod Taliju!" — Neka samo pridu, ter neka pridu ti Talijani k nam, ćemo im mi dat s kruhom! Ma ča mislite, da te doći, še še, jušto! Oni viču, rompaju a najzad „se vien sciampim e se no batim dur"! Talijani su na glasu za vikati i za bižati; da ste ih vidili, kako su tekli u Afriki! Ni Alešandro, ni Karlo Veliki, ni Napulion nisu učinili onako vu bravuru, kako Baratieri u Afriki; on je biža sedamdeset i pet milj daleko prez fermati se, kad je zgubija batalju. Ako su u Afriki tako bižali, ča bi bilo pak da dojdu k nami? Neka samo pridu, neka; da!

Stari Fraka.

Trst.

Imenovanja u trgovačkoj mornarici. C. kr. pomorska vlada u Trstu imenovala čestite naše rodoljube poručnike trgovačke mornarice gg. Antuna Baša i Almerigа Kurelića iz Lovrana te Nika Mikuličića iz Ike kapetanima duge plovitbe; a g. Ivana Mikuličića iz Ike poručnikom iste mornarice.

G. Antun Tominić, pomorski kapetan iz Lovrana, bio je imenovan stalnim poručnikom austrijskog Lloyda. Čestitamo svim novoimenovanim!

Položilo izpit zrelosti. Prvih dana ovoga mjeseca položile su na ženskom učiteljišću u Gorici izpit zrelosti iz francezkog i njemačkog jezika vrlo dobrim uspjehom učenice zavoda „Notre dame de Sion" u Trstu gospodjice: Marija Mandić, kćerka dra. Frana Mandića iz Trsta i Mira Dolenc, kćerka dra. Dolenca iz Ljubljane. Čestitamo srdačno našim gospodjicam i njihovim družinam!

Pravorijek tršćanske porote uklnut. Vrhovno sudište u Beču uništilo je ovih dana pravorijek porotnoga suda u Trstu, na temelju koje bijaše — kako javismo u svoje vrieme — I. Škrk na smrt odsudjen radi umorstva, počinjenog na vlastitoj nevjesti. Odsudjenoga branio je odvjetnik dr. Gregorin i u ime njegovo podnio ništovnicu na vrhovno sudište. Sa obtuženim vršiti će se nova razprava pred porotom u Gorici.

Razne primorske viesti.

Imenik porotnikah kod okružnog suda u Rovinju. Na okružnom sudu u Rovinju izždrieban bijaše dne 3. o. mj. imenik porotnikah za buduće zasjedanje porote, koja počima dne 17. o. mj. Od 36 glavnih porotnika izvučeni su samo 4 Hrvata a svi ostali Talijani, od kojih mnogi znadu hrvatski bolje nego talijanski. Od 9 zamjenikah su svi do jednoga Talijani. Tako ćemo i za predstojeće zasjedanja porote u Rovinju imati prigodu, da vidimo hrvatske obtuženike sudjene od talijanskih porotnika, koji ih neće htjeti razumjeti. Tada će se pozvati tumača — bačvara, da tumači gospodi porotnikom ono, što budu izkazali svjedoci i obtuženik, što je protuzakonito i što se nedogadja već nigdje u Austriji, nego još samo u Istri na veliku čast i diku našoj pravosudnoj upravi. Odatle je takodjer razvidno koliko bijaše potrebito, da se maknu već jednom i naše občine i da pozovu visoku gospodu u Beču, koja snuju i proglasuju zakone — neka se već jednom i u Istri vrši te zakone.

Politički pregled.

U Puli, dne 12. novembra 1902.

Austro-Ugarska.

U bečkih listovih čitamo, da se širi u tamošnjih političkih krugovih glas, da će biti carevinsko vieće za koji dan na dulje vremena odgodjeno, što je lahko moguće, jer se njegovo djelovanje vrsti neprestano oko prešnih predloga i oko izjave ministra-predsjednika, dočim čekaju na razpravu razna važna pitanja.

Na izpražnjeno mjesto ministra pravosudja imao bi biti imenovan sadašnji predsjednik prizivnoga suda u Zadru dr. Gertscher, koji je u svoje vrieme bio državnim nadodvjetnikom u Trstu. On je po uzgoju i po mišljenju Niemac, ali pozna hrvatski jezik. Odatle zaključuju nekoji slovenski listovi, da bi se od njega moglo očekivati više pravice nego li je imademo sada, osobito mi južni Slaveni kod sudbenih oblastih u pogledu jezikovnog pitanja.

Srbija.

Zajam, što ga je vladi privolila posliednja skúpština, nije još ni sada sklopljen u Parizu. Francezki ministar financijah, koji vodi sa srbskom vladom glede zajma pregovore, izgovara se, da je morao po službenom poslu putovati iz Pariza, dočim bi to imao biti puki izgovor, jer se francezka vlada nepouzdaje u srbske vladajuće krugove, koji mienjaju svako malo svoje političke nazore.

Srbski listovi iz kraljevine pišu ogorčeno proti austrijskoj vladi, koja je dala uapsiti srbskog novinara Fabrisa, urednika jednog srbskog lista u Dubrovniku i to radi veleizdaje, počinjene tim, što je priobćio neku pjesmu, u kojoj se izriče pravo Crne Gore na Boku kotorsku. Urednik Fabris nalazi se u zatvoru u jednoj tvrdjavi kod Dubrovnika. Osim njega dala je austrijska vlada zatvoriti još dvojicu srbskih novinara i pisaca.

Rusija.

Ruski ministar nutarnjih posala Pleve podnio je caru Nikoli spomenicu, u kojoj navadja sredstva i način, kako bi se imalo pomoći narodu onih pokrajinah, u kojih vlada nevolja zbog ljetošnje nerodice. Za ublaženje nevolje potrošila je vlada već do sada 33 milijuna rubalja, ali sve to nije dosta za ublažiti posve nevolju, koja vlada u sedamnaest gubernijah.

Razne viesti.

Hvarski nadbiskup. Hrvatski listovi Dalmacije javljaju, da je imenovan na mjesto pok. Fulgencija Careva, nadbiskupa na Hvaru novim nadpastirom za Hvar, Brač i Vis prečastni O. Jordan Zaninović. Isti listovi pišu, da može biti ona nadbiskupija zadovoljna ovim imenovanjem jer dobiva u novom nadpastiru osobu, dostojnu onog uzvišenog mjesta i po naobrazbi uma i po saviestnosti. Istotako nadaju se, da će i u narodnom pogledu presvietli Zaninović zadovoljiti hrvatskomu pučanstvu one drevne nadbiskupije.

O. Jordan Zaninović rodio se je u Starom gradu g. 1840. Bio je tri puta redodržavnik dalmatinske dominikanske redodržave.

Premještenje? U zadnjem broju zadarske „Hr. Kruna" čitamo viest, priposlanu njoj iz Splita, da se seli tamošnji kotarski poglavar g. Pichler na državnu policiju u Trst. Uz mastnu plaću — kaže rečeni list — imati će milozvučni naslov — dvorski savjetnik.

Ako se ta viest obistini, to će najviša mjesta kod c. kr. redarstva u Trstu zaposjesti politički činovnici; nedavno bio imenovan pol. poglavar Lasciac nadsavjetnikom a sada Pichler dvorskim savjetnikom.

Dar siromašnoj sveučilištnoj mladeži u Zagrebu. U zagrebačkih novinah čitamo da je darovao hrvatskomu sveučilištnomu družtvu u Zagrebu, koje podupire siromašne djake naš zemljak i dični naš starina presvj. g. dr. Dinko Vitezić 100 kruna.

Slavnoj birokraciji — spomenik. Splitsko „Jedinstvo", pišuć o uspjehu posliednjeg popisa pučanstva u Istri i Trstu — kliče, da valja postaviti spomenik birokraciji Trsta i Istre, koja je kumovala tomu popisu. Stvar je nevjerojatna — kaže spomenuti list — ali ipak istinita. Poznat je sustav, takav je, kao da nas niti neima! Iztaknuv, kako je bilo kod posliednjih občinskih izbora u tršćanskoj okolici izabrano pet Slovenaca i samo jedan Talijan, i to sa samih 15 glasova većine — kaže: „Zar bi bio moguć takav uspjeh pod tako glasovitim sustavom, kad bi bilo u okolici više Talijana, nego li Slovenaca?! Ako su pako u Trstu tako postupali, što je bilo tekar u Istri!"

„Ništa za to, birokracija nas briše na papiru, ali Bog nas drži na svietu. Mi smo tu!"

Novi koledar „Ćiril i Metod". Poduzetna knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu izdala je novi koledar pod imenom „Ćiril i Metod", te je odlučila podariti družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru od prodajne cienе 25 po sto.

Novi koledar je u svakom pogledu preporuke vriedan. Osim valjanih članaka za pouku gospodarom imade i više uspjelih slika, medju kojimi nalaze se i slike naših rodoljuba gg. dra. Dinka Vitezića, prof. Spinčića, Sl. Jenka te drugih slika naših sela i gradića.

Taj koledar stoji 50 para ili 25 nvč. i pošto će ga knjižara razposlati na razne naše rodoljube, to ih ovim molimo, da ga u interesu naše „Družbe" u što više iztisaka razpačati nastoje.

Veliki Karlovac. U posebnom izdanju od 2. novembra priobćuje „Karlovački Glasnik" ovo: G. gradski načelnik Josip Vrbanić primio je danas od kr. velikoga župana županije zagrebačke presv. g. Budislava pl. Budisavljevića sliedeće: „Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 30. novembra 1902. br. 85.917, kojom se razširuje teritorijalni obseg slob. i kr. grada Karlovca: Na temelju § 5. zakona od 21. junija ob ustroju gradskih obina u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji obnalazi kr. zemaljska vlada odjel za unutarnje uz odredbenje zaključka skupštine županije zagrebačke od 26. junija 1899. toč. III. odrediti, da se danom 1. jenara 1903. slob. i kralj. gradu Karlovcu iz upravnoga kotara karlovačkoga pripojiti imade: 1. Upravna občina Banija sa poreznimi občinami Banija, Hrnetić i Jelsa velika. 2. Upravna občina Švarča sa poreznimi občinami Kamensko, Mekušje, Mostanje. Švarca velika, Švarča mala i Turanj. U Zagrebu, 30. listopada 1902. Dragutin grof Khuen-Hedervàry v. r. — Rečeni list dodaje tomu: Time je sretno kraju privedeno ovo veliko i životno pitanje našega grada koje je punih 30 godina bilo predmetom molba i želja stanovničtva grada i susjednih občina. Grad Karlovac brojit će sa novo pripojenimi občinami prema tome 16.941 duša u 1678 kuća, a u površini od 14.508 katastralnih jutara.

Novinarstvo. Pod naslovom „Narodna obrana" počima izlaziti prekosutra u Osieku, glavnom gradu Slavonije, novi hrvatski dnevnik na opozicionalnom stanovištu. Taj list, kako obećaje boriti će se u jednu ruku sa domaćim nemarom i nesviešću, a u drugu sa prkosom, mržnjom i neprijateljstvom tudjinskoga pogodovanog elementa, kojem su bogata Slavonija, a napose Hrvatstvu gotovo sasvim otudjeni grad Osiek postali slobodnim poprištem. Zaista težak podhvat u skoro posve poniemčenom gradu Osieku, a uzmemo li političke odnošaje u Banovini, odnosno vladajući sistem u obzir — komu je, kako se čini najotmenija zadaća svaku istinitu i slobodnu rieč nasilnim načinom zatrti — tada se moramo radovati odvažnosti, koju takav podhvat iziskuje. — Bilo sretno!

Irredenta na djelu. Odbori irredentistički, što su se osnovali u Rimu i u Mletcih, rade živahno oko oživotvorenja „narodnog programa", t. j. pripojenja k Italiji nespašenih zemalja, t. j. Istre, Trsta, Goričke, Dalmacije, južnoga Tirola itd. Odbor rimski već je tiskao i poštanske dopisnice, koje razturuje po svietu. Preko mora vidi se kopno, po vrh njega slika Garibaldia, sa napisom: „Se anche non potrò recarmi, mi farò trasportare su di un canone per . . ." Po vrh toga je zviezda — framasonska! Na gornjoj lievoj strani dopisnice je pet grbora, medju kojima i onaj Dalmacije i Istre. Svi su ti grbovi, skupa sa djevojkom, opasanom talijanskom trobojom, crnim velom omotani, i vezani gvozdenim lancem, koji je privezan o stup, na kojemu je grb Austrije, a dolje je napis: „E dopo 30 anni siamo ancora . . ." („i nakon 30 godina mi smo još svezani".) Naši službeni krugovi na sreću nečuju ništa i nevide, pak za njih i nepostoji kakva pogibelj. Za njih su ovi pojavi i čitavo djelovanje „irredente" same djetinjarije ili plod ugrijanih moždjana nezrelih mladića. Blaženi siromašni umom!

Nova skladba Brožova. Tiskom i nakladom g. I. Stjepušina u Sisku izašla je skladba, pod imenom: „Stan'te zviezde, stan' mjeseče". Serenada za tenor ili sopran uz pratnju glasovira, skladao Vilim Gustav Brož, rieči od V. Halka. Ova serenada, veoma je krasna i vrlo lahka, kao što je i pratnja za glasovir takodjer veoma krasna i lahka, te stoji: 1 komad 2 krune.

S toga se preporuča solo-pjevačicama i pjevačima, kao i družtvima, koja priredjuju koncerte, da iztaknu što novoga za popuniti razpored koncerta.

„Ika" izplaćena. U riečkom „N. L." čitamo, da je ovih dana izplatilo englezko parobrodarsko družtvo „Cunard Line" ugarsko-hrvatskomu parobrodarskomu družtvu na Rieci 50.000 kruna kao odštetu za potonuli parobrod „Iku", koj bijaše prije par godina od englezkoga parobroda „Thyria" pred riečkom lukom na dno bačen. Sud je naime priznao krivcem kapetana englezkog parobroda te je njegovo družtvo moralo platiti odštetu. Kako je poznato, bijaše i kapetan nesretne „Ike" Forenpoher od zadnje molbe nevinim proglašen. Isti list javlja, da su dobili i nekoji nasljednici poginutih kod onog sukoba nešto odštete.

Hotel za Hrvate u Beču. G. Lujo Ružić, trgovac sagradio je u Beču u sredini grada krasnu palaču, u kojoj je uredjeno svratište ili hotel za 52 osobe. To svratište hvale iste bečke novine, te se preporuča Hrvatom, koji zalaze u Beč, gdje se mogu nastaniti udobno u družtvu svojih zemljaka.

Uredjenje plaće pomoćnih poslužnika kod carskih ureda. Iz Beča nam pišu, da će do malo izaći naredba svega ministarstva, kojom se uredjuju plaće pomoćnih poslužnika kod erarnih ureda. Ovo uredjenje bijaše vrlo potrebito pošto bijahu početkom o. g. uredjene plaće stalnih državnih poslužnika.

Nova plaća pomoćnim poslužnikom, bila bi za sve urede — izuzam one pošte i brzojava — polag grada u kojem služe, sliedeća:

I. vrsti do 5 godina krune 2·60 na dan; od 5—10 godina K 2·90 na dan; od 10—15 godina K 3·20 na dan; od 15—20 godina K 3·40 na dan; preko 20 godina K 3·60 na dan;

II. vrsti do 5 godina službe K 2·40; od 5—10 god. K 2·70; od 10— 15 god. K 3; od 15—20 godina K 3·20; preko 20 godina K 3·40;

III. vrsti do 5 godina službe K 2·20; od 5—10 god. K 2·50; od 10—15 god. K 2·80; od 15—20 godina K 3; preko 20 godina K 3·20;

IV. vrsti do 5 godina službe K 2; od 5—10 god. K 2·30; od 10—15 god. K 2·60; od 15—20 god. K 2·80; preko 20 godina K 3.

Za pomoćne poslužnike kod pošta i brzojava bila bi dnevna plaća polag grada, u kojem dotičnici služe:

I. vrsti izpod jedne godine službe K 2·40; od 1—3 god. K 2·60; od 3—5 godina K 2·80; preko 5 godina K 3;

II. vrsti izpod 1 god. službe K 2·20; od 1—3 godine K 2·40; od 3—5 godina K 2·60; preko 5 godina K 2·80;

III. vrsti izpod 1 godine službe K 2·10; od 1—3 god. K 2·30; od 3—5 godina K 2·50; preko 5 godina K 2·70;

IV. vrsti izpod 1 god. službe K 2; od 1—3 godina K 2·20; od 3—5 godina K 2·40; preko 5 godina K 2·60.

Osim toga sadržavati će ta skupna naredba propise glede počitnica, glede vojničke službe, glede bolesti, odpusta, odkaza i glede obskrbe u starosti, za udove i sirotčad. Ove ustanove imadu stupiti u kriepost već 1. novembra 1902.

Nevjerujte mačkom! Madjarske novine pripoviedaju, da je bila neka stara učiteljica, imenom Irma Kaleczky tako zaljubljena u mačke (tako i teta Ambrozija. Op. slagara), da ih je imala uviek punu kuću te ih ljubezno odgajala i hranila. Zadnjih dana nabavila je još jednog mačka, vrlo veliko i krasno blago. Videći pako, da se to mače neda kod nje udomaćiti i da njoj je već dva puta pobjegao iz kuće, uze ga sobom u svoju spavajuću sobu.

Sliedećega jutra kad je u sobu stupila služkinja, da pruži kavu gospodarici, poskočila je natrag sva prestrašena. Opazila je naime svoju gospodaricu svu razmrcvarenu i ogrezlu u krvi a mrtvu na postelji. Mačak, što no ga je bila neoprezna starica uzela sobom u sobu i na postelju, bijaše pobiesnio te je u biesnilu svojoj gospodarici sav vrat razmesario.

(Ovaj primjer morao bi potaknuti osobito naš narod u Istri, da se čuva dvostruko više, nego li drugdje od mačaka. Kod nas bo nisu samo pogibeljni četveronožni „mucići“ i „mucice“, već su još mnogo pogibeljniji i dvonožni „morići“ i „sošice“. Op. slag.)

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru darovao je gosp. Lovre Margan, Draga—Sušak, prigodom obnove predplate na naš list 1 krunu. Živio!

Za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu“ prispjeli su tekom mjeseca srpnja sliedeći prinosi:

a) utemeljitelji: P. n. Frankola Franjo, župe-upravitelj — Kringa K 10; Koruza Ivan, župnik — Klana K 30;

b) redoviti: P. n. Rebek Pravdoslav, c. kr. kotarski veterinar — Pazin K 10; Gortan Josip, kapelan — Lovran K 8·40; Nežić Anton, nadučitelj — Pićan K 10; Sedmak Jakov, župnik — Kršan K 10; Braća Mrčić — Metković K 10; Markić Matej, župnik — Golac K 10; Baričević Pave — Trst K 20; Dominiko Henrik, c. kr. profesor, Franković Franjo, c. kr. profesor, Glavina Blaž, I. kurat kaznione, Kramberger Franjo, II. kurat kaznione, Kregan Rudolf namjest. oficijal, Kristofić Matko, učitelj, Kušar Valentin, c. kr. profesor, Pančur Franjo, c. kr. profesor, Subić Albert — Kopar po K 5; N. N. — Kanfanar K 10; Roje Milan, kr. bilježnik — Belovar K 10; Flego Franjo — Buzet K 20; Zidarić Ante, župnik — Savudrija K 10; Sebesta Ante, kapelan — Cerje K 10; Krmpotić J. i dr. — Pula K 10; Flego Ivan, kapelan — Strped K 10; Bastianić Josip, kapelan Sv. Marija od zdravlja K 10; Marušić ud. Karla — Veprinac K 20; Peršić Andre, pomorski kapetan — Veprinac K 20; Rajčić Albert, učitelj — Veprinac K 10; Grsković dr. Anton, kanonik — Krk K 10; Bonifačić Klement, biskupski tajnik — Krk K 10; Nežić vitez Anton, dekan — Čepić K 10; Lokar Artur, c. kr. bilježnik — Kanal K 5;

c) podupirajući: P. n. Franković Marija, Contin ud. Apolonija, Incontrera Karolina, Kristofić Sigismund, Kristofić Vilim, Kristofić Olga, Kristofić Nada, Kristofić Pavla — Kopar po K 1; Orel Franjo, učitelj — Korte K 2;

d) darovatelji: P. n. Matejčić Franjo, c. kr. zemaljski školski nadzornik — Trst K 50; Jug Andrija — Pazin K 2; Uprava „Narodnih Novina“ — Zagreb, sabranih K 6; Jakac Jakov, učitelj — Kopar K 5; Rebek Pravdoslav, c. kr. kotarski veterinar — Pazin K 2; Flegar Josip, župnik — Šušnjevica prvih K 20; U ime Božje — Istra K 500; A. S. — Trst K 20; P. S. — Trst K 20; P. F. — Trst K 70; Flego Ivan, kapelan — Strped K 10; Glavić Ferdo — Dubrovnik K 20; Andrović Dragutin, kapelan — Trst K 20; Vučković Gjuro, trgovac — Trst K 10; N. N. na trgu Stazione K 20; Orbanov — Trst K 10; Pokrajinski zastupnici na oprostu — Kopar K 154; Varto I. župnik — Basovica K 20; Uprava Hrvatske — Zagreb K 9·84; Blažić Ivan pomorski kapetan — Veprinac K 2; Blagor Ivan — Veprinac K 2; Ellner Ante, župnik — Veprinac K 6; Ryšlavi Franjo župnik — Mune sabrao na Mandaleninu K 10·11.

Plemenitim darovateljem svesrdno zahvaljuje se Odbor.

Danica, Hrvatski koledar svetojeronimskog družtva za godinu 1903., netom je izašao i može se dobiti uz nizku cienu od 40 hellera u odpravničtvu našega lista Pula, Via Sissano.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. dopisniku iz Beča. Uz najbolju volju nismo mogli uvrstiti u današnji broj dopis od 11. t. mj. Isto vriedi i za ostale dopisnike.

Na mrtvih dan.

Na grobiju tom se, gdje no zemlja ciela,
Križevi množe, s njim i strti snovi,
I broj se veća, raste, kô grobovi —
Vasmira ravni cviće i opiela!

Davno je krvca na Golgoti vrela
Iztekla, davno tište sviet okovi;
U tom životu križi uviek novi,
Teži neg svi ti, teži kâma biela.

A gruda praha, more željâ pusto,
Tu ljudsko srdce kô bez ružâ krši,
Neostvarivih nada — groblje gusto — —

I traje borba, duh se ne odmara
Dok shrvan klone, tu, gdje križ mu strši,
Nad idealim, tu, i nada vara . . .

Novembar.

Sušti na deblu kô da s tiha cvili
Na buri hladnoj lišće razriedjeno,
Gdje no je tanko granje ogoljeno,
Tu, gdje su cvietci mirisavi bili.

Izčezli čari još u zelen-svili
Gore i ravni — polje sve crveno;
Tu ružu oko traži zamišljeno,
Tu srdce želi, neki spomen milj.

Što hrlo gine, tek se tromo vraća,
Prirode milje: oni cvietci mali
I sunca žarkost . . . kô ljubavi kraća

Sreće je doba. — Sladke uspomene
Kô lišće venu, kano modri vali
U mora razu, gdje i biele pjene —

Split. **Gjuro Palavršić.**

Br. 123 h.

Oglas!

Usljed odluke občinskoga zastupstva, stvorene u sjednici 11. septembra g. 1902., otvara se natječaj za mjesto občinskoga tajnika-blagajnika sa godišnjom plaćom od 800 kruna a. v., izplativih u mjesečnih postecipatnih obrocih iz občinske blagajne.

Natjecatelji za spomenuto mjesto imaju dokazati poznavanje talijanskoga i hrvatskoga jezika u govoru i pismu, i predložiti svoje molbe za vrieme mjeseca novembra 1902. podpisanomu

Glavarstvu občine

Barban, 30. oktobra 1902.

Načelnik
Malabotich.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus“ tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonilbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicali. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznaču soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostalaka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostalaka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske vieści. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga prirućna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za c. kr. poštne i brzojavne urede na selima.

1. Quittung za poštare u obće. 2. Quittung za godišnji paušal. 3. Quittung za „Bestellgebühr.“ 4. „Bericht“ za dopisivanje sa ravnateljstvom. 5. Consignation za „Pensionsverein.“ 6. Verzeichnis à Conto-Abfuhren. 7. Verlags-Ansuchen und Cassastands-Nachweis. 8. Quartals-Ausweis, na pol arka. 9. Consignation für erhaltene Verläge. 10. Ausweis über die portopfl.-Pakete. 11. Quittung für Telegraphengehalt. 12. Verzeichnis der Pensionsmitglieder.

7. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

8. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegs-Marine.“ 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije“ u Antilu, Kubu itd.“ 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I.“ u Kretu.“ 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth“ i „Aspern“ u Kinu.“ 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

Književne viesti.

„Pobožni mornar" jest naslov molitveniku, kojega je napisao veleč. gosp. Karlo Kokolj, kapelan c. i k. mornarice a tiskala naša tiskara. Molitvenik je odobrio krčki biskup presv. g. A. Mahnič te vojnički biskup Bielopotoczky. Ciena u platno vezanu 70 h. s poštarinom.

Spomen-knjiga iz Bosne. Uredio ju dr. Ivan Šarić kanonik vrhbosanski. Str. 234 u velikoj četvrtini sa 147 izvornih slika. Ciena u sjajnih originalnih koricah sa zlatorezom 20 kruna. Tisak Antuna Scholza u Zagrebu a naklada kaptola vrhbosanskog.

Ovu krasnu knjigu izdao je vrhbosanski kaptol u spomen 50godišnjice biskupovanja hrvatskog vladike Njeg. preuz. J. J. Strossmayera, te je zaista dostojna izdavatelja i velikog biskupa.

Knjiga je razdieljena u četiri diela. Prvi dio posvećen je samomu svečaru. Uvod mu napisao sam vrhbosanski nadbiskup presvj. g. dr. Stadler. U drugom dielu prikazana je poviest bosanske biskupije od vještog pera prof. Hoffera. Treći dio govori o katoličkoj crkvi od postanka do danas. U četvrtom dielu opisuje preč. g. Milko Cepelić prekrasnu djakovačku crkvu.

Mi preporučamo toplo ovu krasnu knjigu svakomu, koji može potrošiti K 20 jer služi našoj literaturi na ponos a izvanjštinom na ures.

Svjetska knjižnica. Od nove godine 1902. izdavat će g. Is. Velikanović u Mitrovici zbornik najboljih pripovjedača sviju naroda pod imenom „Svjetska knjižnica", koja će izlaziti svakoga 15. i 30. u mjesecu u svezkama od 6 tabaka (96 stranica, u formatu Matičina izdanja Šenoinih djela i Slavenske knjižnice. Štampat će se tako, da se svako djelo može zasebice uvezati. Prva će svezka izići polovicom mjeseca prosinca, a započet će velikim romanom F. M. Dostojevskoga: „Braća Karamazovi". Iza toga će prvo doći na red glasovito djelo H. Sienkiewicza „Bez dogme".

„Svjetskoj knjižnici" je godišnja predplata zajedno s poštarinom 16 (šestnaest) kruna, na pol i na četvrt godine razmjerno.

Preporučujemo ovo izdanje hrvatskomu čitalačkomu svietu, knjižnicama, družtvima i svakomu, tko želi malim troškom okupiti najbolja djela svjetskih književnosti u hrvatskom prievodu.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima: **Uplate u krunama**
proti bonima blagajne donositelju:
sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3½%
proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2¾
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odiel u krunama razpoloživ s mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd **bez troška.**

Bavi se **kupanjem i prodajom** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warrants i vriednosti** uz najumjestnije uvjete.

Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marča 1902.

Svoj k svomu!

Brat „Sokol".

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije ciene.

Ivan Videka,
Via Abbazia 33. krojački majstor.

Marko Zović
krojački majstor
u PAZINU (u kući gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Prvo slovensko skladište pokućstva
ANTONA ČERNIGOJ
TRST
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Tvornica pokućstva
• dvorskog dobavljača
IGNACIJ KRON
TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.
Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.
Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Slovečí profesorji
medicinec in zdravniki priporočajo
Tinkturo za želodec
lekarnarja
Piccoli – ja
v Ljubljani
dvornega zalagatelja
Nj. svet. papeža

kot sredstvo, ki krepča želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odpravlja telesa posebno zdravilna za one, ki trpe na zaprtem zaprtju.

Tinkturo za želodec razpošilja lekarnar Piccoli v Ljubljani v škatljicah z 12 steklenicami za K 2·52, z 24 steklenicami za K 4·80, z 36 steklenicami za K 7, z 70 steklenicami za K 13. (Pošlni paket pod 5 kg.)

Je v razprodaji v lekarnah v Gorici, Tolminu, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dalmaciji à 30 h. steklenica. 8

Zvonaru!
ne puštaj, da ti se prah sa umjetnog cviećа krpom briše ili tuče. Ako ti je što pokvareno, naručiti ćeš drugu robu, najbolje i najjeftinije kod
ANE RUPNIK,
Ljubljana, S. Petra cesta 13.

Odvjetnik
Dr. M. Trinajstić
preuzeo je odvjetničku pisarnu dra. Josipa Stanića na Voloskom.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.
Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedieljiu i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Pčelno-vošćene svieće
kilogr. po K **4·90,** u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašeno u reliefu sa zlatom, voštenim svićem itd. . . . . kg. po K	8—
Iste okrašeno s odljeplivim cvieticama . . .	6—
Tamnjan lagrima, najfiniji	2·40
„ „	2—
„ granis	1·20
Voćeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8—
Svićetice za božično drvo u 6 bojah	3—
Voćene svieće tarće. I. austr. sastav . . .	4·40
„ „ „ II. „ „ . . .	3—
Svieće i tarće, I. talijanski sastav	2·40
„ „ „ II. „ „ . . .	2·40
Voćeno platno za oltare, metar	2—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.
Gerebeimovi stenji (štiljl) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **mali** pitomiac (stolni) i navadni, uz **vrlo nizke cene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ,
voščarnica u Gorici.

RODOLJUBI!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE
koliko za domaću, toliko za uporabu obrtu.
Jedini i najnoviji sistem
dobiva se kod tvrdke
MARIA SIMEONI
Trst, Corso N. 35.
Vlastita i odlikovana tvornica za
MALJE I ČARAPE:
Via dell' Olmo 7 — Trst.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 75. Pula, u četvrtak dne 20. studena 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlani listu tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošту predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se se plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata se poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 6 K za seljake } ili K 6·—, odn. K. 3·— na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stražnje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Za jezikovnu ravnopravnost kod sudova u Trstu.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva pravosudja.

Kao što na porotnom sudu u Trstu, proti čemu se je pritužila interpelacija od dne 24. pr. mj, tako su jezikovni odnošaji za Slavene takodjer kod ostalih sudbenih oblastih u obće žalostni te stoje u očitoj protimbi sa ravnopravnošću, zajamčenom svim narodom državnimi temeljnimi zakoni, silno prieče temeljito pravosudje.

Što se tiče zemaljskoga suda u civilnih poslovih nemogu se Slovenci i Hrvati osobito tužiti, premda bi se moglo još koješta želiti glede jezikovnog znanja nekojih članova senata, opredieljenog za slovenske i hrvatske pravde. Tuj se razpravlja slovenske i hrvatske pravde slovenski, odnosno hrvatski; sastavlja se slovenski odnosno hrvatski zapisnike i zaključke, kao što se izriče, proglašuje se i izradjuje osude u slovenskom odnosno hrvatskom jeziku.

Isto se nemože kazati o c. kr. zemaljskom sudu u kaznenih poslovih. Kod ovoga odiela zemaljskog suda neima niti jednoga iztražnoga sudca, koji bi bio u stanju sastaviti slovenski ili hrvatski zapisnik, premda spadaju u djelokrug zemaljskoga suda u Trstu čisto slovenski kotari Sežana i Komen, slovensko-hrvatski kotar u Podgradu, slovensko-talijanski kotari Kopar i Piran, kao što i izključivo hrvatski kotar Volosko, i akoprem je daleko pretežnija većina tršćanske okolice slovenske narodnosti, te je takodjer medju stanovničtvom grada Trsta samoga velik postotak domaćih Slovenaca.

Zapisnici sastavljaju se dakle takodjer sa obtuženici i svjedoci, koji neznaju ni rieči talijanske, posve u talijanskom jeziku, te moraju ovi obtuženici i svjedoci podpisati spis, „kojega nerazumiju".

Da izkažu uslugu tršćanskomu c. kr. državnomu odvjetničtvu, običavaju takodjer kod gorinavedenih kotarskih sudovih oni činovnici, kojimi su povjerene prve preiztrage i izvidi, ako i jesu viešti slovenskomu jeziku, da sastavljaju sa slovenskimi odnosno hrvatskimi obtuženici zapisnike ponajviše u talijanskom ili u njemačkom jeziku, te se sastavlja slavenske zapisnike samo tada, ako zahtjevaju to stranke izrično, što se pako obtuženici iz lahko razumljivih razloga neufaju učiniti.

Takodjer kod sudbenih senata tršćanskoga c. kr. zemaljskoga suda nije osobito dobro poskrbljeno u jezikovnom pogledu. O predsjednicih, koji vode sudbene razprave, bilo bi još veoma mnogo željeti, što se tiče poznavanja slovenskoga odnosno hrvatskoga jezika. Kao dokaz tomu neka služi sliedeći slučaj:

Kod c. kr. zemaljskoga suda u Trstu vodila se je pod predsjedanjem savjetnika zemaljskog suda, kojemu se obično izručuje slovenske pravde, glavna razprava proti dvojici slovenskih obtuženika radi zločina prevare, počinjene neistinitim izkazom pred sudom. Oni su tvrdili, da njihovi izkazi nebijahu istinito upisani u zapisniku, jer ih nije razumio pravo sudac, koji je samo malo slovenski znao. „Zar je sudac tako slabo slovenski govorio?" upitao je predsjednik obtuženike. „Još gore nego li Vi, gospodine predsjedniče" glasio je odgovor.

K tomu dolazi još, da su na svakoj glavnoj razpravi jedan ili dva votanta, koji neznaju posve ništa slovenski ili hrvatski, ili pako najviše amo tamo koju rieč, te nije moguće, da bi potanko shvatili smisao u slovenskom ili hrvatskom jeziku izrečenih izkaza ili govora.

Nedavno se je dogodilo, da je jedan od tih kod slovenskih razprava sudjelujućih votanta u jednoj pravdi proti nekomu slovenskomu obtuženiku neočekivano morao vršiti dužnost predsjednika. Njegovo jezikovno znanje bijaše jedva toliko, da izpita obtuženika, da li razumije talijanski, a pošto je dobio nečan odgovor, nije mogao dalje sa svojim znanjem slovenskoga jezika, te je morao pozvati za nastavak razprave jednog tumača.

Dogadja se tako, da se takozvane slovenske ili hrvatske razprave vodi samo sa tri ili dva sudca, pošto obično jedan ili dva votanta neimaju ni pojma o razpravi, jer nepoznaju jezika, u kojem se izriču izkazi i govori.

Razprave proti slovenskim ili hrvatskim obtuženikom nevodi se nipošto tako, kao što bi se imalo. Razprave otvara se uviek talijanski, obtužnicu pročitaju jedino u talijanskom jeziku, zapisnik se vodi talijanski, a zaključke, kao što i osudu proglasuje se i sastavlja u talijanskom jeziku. Isto tako drži zastupnik c. kr. državnoga odvjetničtva sve svoje govore u talijanskom jeziku.

Dne 23. pr. mj. vodila se kaznena razprava proti dvojici slovenskih obtuženika radi prekršaja izborne prevare. Spisi predizvida bijahu svi u slovenskom jeziku sastavljeni; samo obtužnica bijaše talijanska, ali ju ipak protumačiše obtuženiku u slovenskom jeziku. Obtuženici su zahtjevali, da im se dostavi slovenski prevod obtužnice, što se je i dogodilo. Branitelj obtuženikah je zahtjevao na glavnoj razpravi, da se ista vrši posve slovenski, da se sastavi zapisnik slovenski, te da se sve zaključke i osudu slovenski proglasi i sastavi. Sudbeni dvor odbio je taj predlog sa obrazloženjem, da se nesmatra opravdanim, da bi bez naloga od predpostavljenih i kompetentnih činitelja odustao od dosadanjeg običaja.

Neraztumačivo je sada, za što se u civilnih razpravah, u slučajevih, gdje su stranke Slovenci ili Hrvati, posve slovenski, odnosno hrvatski razpravlja, u tih jezicih zapisnik sastavlja, zaključke kano i osudu proglasuje i sastavlja i zašto se nebi to istotako postupalo i u kaznenih razpravah, pošto u jezikovnom pogledu za civilne i kaznene poslove nepostoje ipak nikakvi posebni propisi. Ta zadovoljilo se je ipak opravdanim zahtjevom Slavena u jezikovnom pogledu kod istoga zemaljskoga suda u civilnih poslovih a da se nije čekalo na kakav viši nalog.

„Jesu li nekoji članovi sudbenoga dvora neviešti slovenskomu jeziku, razpravlja se pomoću tumača, što tvori samo po sebi nezakonitost, pošto nepozna zakon tumača na sudu za običajne zemaljske jezike.

Kao tumače upotrebljava se obično dnevničare, dapače kadšto i službene poslužnike, koji nisu položili nikada propisani izpit za tumače, niti bijahu ikada za tumače imenovani, već od predsjednika senata za to imenovani i zaprisegnuti, koji nepružaju dakle nikakvo jamstvo za točan i pravilan prevod.

Velik dio krivnje radi tih žalostnih odnošaja pada takodjer na tršćansko c. kr. državno odvjetničtvo. Kod istoga neima nijednoga činovnika, koji bi mogao slovensku obtužnicu pravilno sastaviti ili ćak slovenski govor izreći. Proti slovenskim odnosno hrvatskim obtuženikom, pa bili takodjer predizvidni i iztražni spisi slovenski, odnosno hrvatski sastavljeni, sastavlja se dosljedno obtužnicu u talijanskom jeziku, tako, da slovenski, odnosno hrvatski obtuženik nerazumije ni obtužnicu niti govore javnoga tužitelja kod razpravah, te se nalazi usljed toga bez obrane naproti istomu. Jedino na koncu govora ponavlja se na takozvanih slovenskih razpravah konačni predlog proti obtuženiku od strane zastupnika obtužbe u slovenskom, dotično u hrvatskom jeziku, nu i to načinom, koji je prečesto na štetu ozbiljnosti razprave.

Još gore je u jezikovnom pogledu na c. kr. trgovačko-pomorskom sudu u Trstu. Tamo neima niti medju konceptnimi ni medju pisarničkimi činovnici nijednoga, koji bi poznavao slovenski ili hrvatski jezik. Nu ono, što čini na tom sudu nemogućom svaku slovensku ili hrvatsku razpravu, jest nestašica prisjednikah iz trgovačkog stališa, koji bi bili viešti slovenskomu ili hrvatskomu jeziku. Posluže li se stranke slovenskim jezikom, ili, ako govori koji svjedok slovenski ili hrvatski, vodi se razprava pomoću tumača. Osim toga dogodi se lahko zastupniku, koji se služi slovenskim jezikom i to, da se razbiegnu prisjednici, što se je već doista i dogodilo.

Temeljita razprava je dakle na tom sudu nemoguća ako sudjeljuju slovenske stranke, ili slovenski svjedoci, radi čega puštaju kadšto stranke radje da miruje postupanje, pošto nemogu u tom stanju stvarih očekivati pravosudja, koje bi bilo temeljito i bez predsuda.

Tim nedostatkom nemože se inače doskočiti, van tako, da c. kr. ministarstvo pravosudja nepotvrdi nijednoga od tršćanske trgovačke komore izabranoga prisjednika, koji nebi bio takodjer u jezikovnom pogledu sposoban za sudca u tom sudbenom okružju, koje je velikom većinom slovensko i koje odgovara gori opisanomu zemaljsko-sudbenomu okružju, ili tako, da se sili na to, da bude predloženi primjeren broj takvih prisjednika, kakvih nije u Trstu nestašica. Tim veća je dužnost pravosudnoga ministarstva, da zakroči odlučno u tom pitanju, pošto izključuje tršćanska trgovačka komora načelno od predloga za sudbene prisjednike one, koji su viešti slavenskim jezikom, i to sa očitom nakanom, da bi onemogućila slavenske razprave, te tako umjetnim načinom podržavala na tršćanskom trgovačkom sudu talijanski značaj.

Mnogo bolje nije ni kod c. kr. kotarskih sudova u Trstu.

Kod c. kr. kotarskog suda za civilne poslove jesu izmedju jedanaest samostalnih izviestitelja samo dvojica posve viešti slovenskomu jeziku, te je osobito žalostno, da se nije na eksekutivnom odielu još nikada sastavilo slovenskog zapisnika niti ikoja razprava slovenski provela.

Kod c. kr. kotarskog suda u kaznenih poslovih u Trstu neima niti jednoga slovenskomu zemaljskomu jeziku viešta sudca. Ondje se preslušava slovenske stranke i pomoću jednog dnevničara, koji nije niti zaprisegnut kao tumač. Sve zapisnike sastavlja se talijanski, sve zaključke i odsude proglasuje se i sastavlja talijanski. Koji hoće, da ga sudac razumije, mora se služiti talijanskim jezikom.

Ovi žalostni jezikovni odnošaji bijahu predmetom opetovnih pritužaba. Ali se ipak čini, da se ih nekani poboljšati. Podpisani interpelanti dozvoljavaju si dakle postaviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kano upravitelja ministarstva pravosudja sliedeći upit:

Jesu li njegovoj preuzvišenosti poznati ovi žalostni, protuzakoniti i pravosudju štetni odnošaji kod tršćanskih sudova?

Jeli njegova preuzvišenost voljna ovim protupravnim odnošajem na put stati?

Kod sudbenih oblastih u Trstu namještati samo takovo osoblje, koje dokaže potrebite jezikovne sposobnosti?

Iztražnim sudcem najstrožije naložiti, da sastavljaju sa slovenskimi, dotično sa hrvatskimi strankami slovenske, dotično hrvatske zapisnike; predsjedničtvu c. kr. zemaljskog suda najstrožije naložiti, da sudjeluju kod slovenskih razprava samo oni votanti, koji su dotičnomu jeziku posve viešti?

C. kr. zemaljskomu sudu u Trstu naložiti, da vodi o slovenskih kaznenih razprava jedino slavenske zapisnike, te da kod istih sve zaključke kaošto i osudu u slavenskom jeziku proglašuje i sastavlja?

C. kr. državnomu odvjetničtvu u Trstu naložiti proti slovenskim, dotično hrvatskim obtuženikom podnašati obtužnicu u slovenskom, dotično hrvatskom jeziku, te da se kod glavnih razpravah proti istim služe izključivo slovenskim, dotično hrvatskim jezikom?

Imenovati, dotično potvrditi samo takove prisjednike iz trgovačkog stališa za c. kr. trgovačko-pomorski sud u Trstu, koji su viešti slovenskomu zemaljskomu jeziku?

Pobrinuti se u obće za to, da mogu Slovenci i Hrvati kod sudbenih oblastih u Trstu u svojem jeziku tražiti i naći pravo?"

U Beču, dne 5. novembra 1902.

Spinčić, dr. Stojan, Perić, Žičkar, dr. Ryba, Robić, Hájek, Vencajz, Biankini, dr. Dyk, Pfeifer, Svozil, dr. Klaić, dr. Hruban, Borčić, dr. Koudela, Hovorka, Bečvař, dr. Ferri".

Iz ozrevinskoga vieća.

Beč, 11. novembra 1902.

Danas prije početka razprave o izjavi ministra-predsjednika su se najprije pročitale razne interpelacije i predlozi, a onda su ministri čitali odgovore na interpelacije, i to na mnoge koli ministar domobranstva toli ministar financija, i na jednu ministar-predsjednik. Odgovore prve dvojice malo je tko slušao. Kod odgovora ministra-predsjednika nastala je grozna buka. Socijalni demokrat Pernerstorfer i drugovi postavili su u toj sjednici interpelaciju radi izgreda u Favoriten dne 7. t. mj osobito radi toga, što je policija unišla u radnički dom. Ministar-predsjednik odgovorio je odmah na tu interpelaciju, pa kad je reko, da je policija unišla u radnički dom jedva onda, kad se je iz njega počelo kamenje bacati, onda je nastala zaglušna prepirka izmedju krščansko-socijalnih i socijalno-demokratičkih zastupnika. Kad je još ministar-predsjednik reko, da sve okolnosti kod onih izgreda još nisu objašnjene, i da su interpelanti stranke, koja nemože objektivno suditi, i tim svršio, onda se je Pernerstorfer oglasio za rieč. Prije nego je došao do rieči, potrajalo je dugo, jer su se oboji zastupnici na novo psovali. Postavljajuć predlog uvriedio je krščanske socijale, pak opet medjusobne psovke. Konačno je predložio, da se ob odgovoru ministra-predsjednika otvori odmah razprava. Predsjednik ga je upozorio da se odmah ne može, jer se razpravlja drugi prešni predlog. Kod glasovanja pao je predlog Pernerstorferov. Iza to su se opet grdili, dugo dugo. Medju ostalimi bilo je Luegera čuti i viditi, kako veli i kaže, da su on i njegovi drugovi smrvili kod izbora četiri stranke. Dugo je trajalo dok su izašli, i dok je nastao njeki mir, te se je moglo preći na

razpravu o izjavi ministra-predsjednika.

Prvi po redu govorio je dr. Bartoli na ime Talijana. On veli, da bi bilo na štetu upravi kad bi se i veća poraba hrvatskoga ili slovenskoga jezika u Primorskih pokrajinah uvela, jer već i dosadanja poraba upravi škodi. Oni bi bili za to, da se jezikovno pitanje uredi u zemaljskih saborih, ali tek onda kad bi se proglasila autonomija Trentina. (Ma, bravo Bartoli!). Oni priznaju potrebu jedinstvenoga občevnoga jezika za njeke najviše oblasti, ali prije nego li bi se to uredilo, moralo bi se urediti jezikovno pitanje u pojedinih pokrajinah. Oni su proti uzakonjenju njemačkoga jezika kao državnoga. Ta i zašto bi bili za to?! Zar za to, da bude još koja njemačka gimnazija više u primorskih pokrajinah?! Zar za to, što se nedaje talijanske univerze u Trstu?! Ili za to, da se lakše oživotvore osnove Velike Njemačke?! Za to što njeke novine svaki dan proti njim pišu?! — Obzirom na austro-ugarsku nagodu Talijani će glasovati prema interesom svoga naroda.

I tu, veli, bi svršio, al mora reagirati proti njekim navodom zastupnika Biankini-a. On je, veli, denuncirao (obična fraza kojom se Talijani služe. Biankini mu dovikuje: istinite činjenice sam navadjao.) Denuncirao je, kad je uztvrdio, da vlada podupire Talijane. To nije istina, pače usljed postupka vlade takovo je razpoloženje medju Talijani, da bi moglo doći ponovno do onakvih izgreda, kakvi bijahu za vrieme dvojezičnih tabla. (To je grožnja Talijana, kojom se već dugo, i s uspjehom, služe.) Pritisak da može lahko izazvati odpor. Denuncirao je, rekav poneklé kao da su proti Austriji a za Italiju. Da neće na to odgovarati denuncijacijami, nego samo tvrdi, da se Talijani neponašaju prema Austriji gore nego drugi narodi. Denuncirao je, kad je reko da talijanska vlada uzima u zaštitu Talijane u Austriji. Kad se n. pr. na Čozote napada, onda ih mora u zaštitu uzeti. Razne činjenice da je Biankini izvrnuo ili neistinito naveo. Nije istina da je „Lega nazionale“ pod „Dante Allighieri“ (Biankini: to su same talijanske novine pisale!). Nije istina, da se u Italiji sabire novce za Talijane u Austriji, a kad i bi, nebi bilo nikakvo zlo; i u Njemačkoj se to čini za austrijske Njemce. (Njeki Talijani kvaču: i rublje se pošilje u Austriju!). Nije istina, da je Villari nadzorovao škole, pošto bijahu onda zatvorene. U ostalom je Njemac iz Njemačke nadzorovao škole u Tirolu. Nije istina, da bi Villari bio došao da Talijane uzreći. (Kako on to ne znade?!) Biankini govorio je s renegatih, al neznam o kojih . . . Tu je onda Bartoli njeku izreku rekao, kao da je htjeo označiti Biankini-a renegatom. Biankini na to kliče: Bartolić! Bartoli skače kao bjesan, da on neće trpiti, te uvriede, dá se ga drugčije zove nego je. Konačno veli Bartoli, da bi bio zločin proti povjesti, proti pravu, proti kulturi, kad bi se uveo u Dalmaciji hrvatski uredovni jezik. (Bum! bum! bum!). Završuje osvrtom na zaključak govora Biankinija, te veli, da je možda istina, da je hrvatski i slovenski puk izdan, ali, naglasuje ne po Talijanih ni po vladi, nego po njekih agitatorih. Biankini mu dovikuje: slabo ste se pripravili, u tri dana mogli ste bolje. — Iza toga govori Menger njemački liberalac, o svem i svačem, tužeć se medju ostalimi, da se ni u Beču nemože prava dobiti. Forst dokazuje opravdanost českoga nutarnjega jezika u Českih krunovinah, gdje je bio jednom jedini uredovni jezik. Mnogi su prilično velikom napetošću čekali na govor ministra-predsjednika. On da će naći rieči za izvući se iz kaše. Govor je izrekao. Vidit ćemo što će mu slieditи. Meni se čini, da nije takov da bi mogao provesti kakvu promjenu u položaju. Nije rekao ništa, što već nije rekao u drugoj formi. Samo je Čehe pogladio, ali samo riečmi. Ravnovjesje, reče, u proračunu se još uzdrži, ali jedva. Izdatci rastu, dohodci padaju. Nagoda s Ugarskom, kako je ugovorena, bila bi bolja. I trgovački ugovori s tudjimi državami bi se poboljšali. Prelazeć k glavnoj stvari, k jezikovnom pitanju, oko koje se razprava vrti, veli: ako se i čulo velike protimbe vladi, ipak misli, da će i ova razprava pomoći k poboljšanju odnošaja. Govorilo se je s jedne i druge strane stvarno o jezikovnom pitanju u Českoj i Moravskoj. On je za to zalivalan. (Šenerer: Još nisu govorile sve stranke, još nismo govorili mi!). Čulo se je rieči, koje kažu težnju za sporazumom. Kuko su zastupnici vjerni svojoj narodnosti, tako smo mi, vlada, vjerni nepristranosti. (Veliki poruglјivi smjeh osobito kod českih socijalnih demokrata, koji su mu već početkom govora vikali, da neima govoriti.) U ostalom vlada je od danas do sutra, narodi ostaju. Samo se nesmiju provocirati medju sobom. (Glasovi: vlada provocira!) Austrija nije jedinstvena narodnostna država. (Glasovi: prema tomu nek vlada postupa!). Njeka centralna mjesta moradu ipak imati jedinstveni jezik. To je priznao i jedan zastupnik Slaven, koj pozna odnošaje, citira rieči dra. Ploja. Izvan toga se nemože. Po temeljnih crtah Česi će dobivati svoje pravo u svojem jeziku. (Glasovi: Neslušajmo ga, ludjaci smo, što ga slušamo). Mogu se promjeniti, ako se obše narodnosti sporazume, kako hoće. (Kakov sporazum medju onimi, koji hoće prevlast i oni koji hoće ravnopravnost?!) Česi imadu starih cesarskih pisama, imadu § 19. temeljnih državnih zakona, prijaznih njihovom narodu. Vladi, koju se može srušiti, ať se nezna kakva će za njom doći, nebijaše nikad na kraj pameti da bi Čehom prevriedila. U ostalom pri svem nesmije se zaboraviti na gospodarske probitke. Nesmije se nikad zaboraviti na one, koji zaslužbe trebaju. I tom već često rabljenom frazom je svršio; a poslie toga bi i sjednica zaključena!

Beč, 16. novembra 1902.

Dne 12. novembra je konačno svršila razprava o izjavi ministra predsjednika od 16. oktobra t. g. Govorio je najprije zastupnik Hruby o jezikovnih odnošajih u Šleziji. Na dalje dr. Hefold, kojega govor se je općenito pažljivo slušalo. Sve bijaše radoznalo, što će Česi na usta svojega najboljega govornika poslie govora ministra-predsjednika. Eve glavnih njegovih misli. Poslie govora ministra-predsjednika, reče, jedva je moguće sporazumljenje izmedju njega i Čeha. Ako se kod njekih središnjih oblasti, najvišega sudišta, rabi sve jezike pve polovice monarhije, zašto se nebi i kod drugih. Ako se hoće njemačko jezikovno ozemlje, moralo bi biti i česko. Sa njemačkim državnim jezikom neće ići, ako ne silom. Toga neće dopustiti nenjemačke stranke. „Temeljni nacrti“ stvaraju gore nego li bijaše dosad. Ton ministra-predsjednika bio je u jučerašnjem govoru ljubezan. A to znači ili da hoće da popravi pogriešku, ili da sakrije svoje nazore za liepimi riečmi. „Temeljni nacrti“ kao takovi imali bi biti u bitnosti nepromjenljivi. Koerber nije nepristran. On je sjena jedne stranke, ljevice. On je za državni jezik kod viših oblasti, a što to znači, to kaže Magjarska i Pruska. Svojimi riečmi nije Koerber dobio Čeha. Oni hoće čina. U parlamentu nije moguće stvoriti jezikovnoga zakona. Za kompromis jesmo, ali s kim i kako, ako se hoće već unapried njemački državni jezik bar za njeke oblasti, i koj neće českoga ozemlja sa českim nutarnjim jezikom. Kakovo se može imati pouzdanje u ministru-predsjedniku, koj svaki čas bar u riečih svoje nazore mienja? Govornik odgovara Njemcu Schückeru, da nije istina da su Njemci stvorili monarhiju. Stvorili su ju Njemci, Česi, Ugri, Hrvati, pa i Poljaci. Svi ti i drugi ju uzdržavaju. Mi nećemo države ni vlade koja bi nas dovela pod vlast tudje države. Parlamenat je u krizi, al mi tomu nismo krivi. Nam je draža domovina nego parlamenat. S parlamentom se još može koje vrieme vući, al kriza tim neće prestati. Mi čekamo čin. — Svenjemac dr. Bareuther zagovara podpuni njemački državni jezik, onako kako je to zast. Spinčić na skupštini u Trstu označio. Sve jezikovne naredbe bi se imale ukinuti. Zašto nebi bio njemački jezik u Austriji ono što je magjarski u Ugarskoj. Spas je samo u njemačkom državnom jeziku. Oni, Svenjemci, su konservativniji za državu nego ministar-predsjednik. Radi se o tom, da li da se u državi vlada slavenski ili njemački. U prvom slučaju bi država propala. Mi smo za drugo. Mi smo otvoreni pristaše njemačkoga carstva, (Zast. Berger: Hoch Hohenzollern!). Mi ćemo bezobzirno svojim putem dalje. — Zast. dr. Stransky veli, da nemože muogo novoga reći. Ako će Koerber da izvede posliedice iz razprave, mora reći parlamentu: Hodi za njekoliko dana doma. Ja odstupam, drugi će doći. I u istinu, nastavlja dalje, Koerber imao je učiniti kraj sporu česko-njemačkomu, imao je provesti nagodbu s Ugarskom. A k tomu imao je uvesti neki red u parlamentu. I jedno i drugo i treće stoji gore, nego kad je nastupio. Njegovi „temeljni nacrti“ su uvrieda za ¼ pučanstva ciele monarhije, a dosliedno i za veliku većinu pučanstva u obće. On hoće zakone, željezne table, pak zašto se nedrži zakona, i to temeljnih, § 19. istih. Zašto radi proti njim, samo da ugodi jednoj stranki. Cielo jezikovno pitanje nije drugo nego činovničko pitanje, a nikakvo pitanje pučanstva. U naših težnjah za ravnopravnošću mi moramo pobjediti. — Iza toga svršila je razprava. Još su samo stvarni izpravci sliedili. Zast. Biankini izpravljao je zast. Bartola, prilično dugo, a morao bi bio još dulje, da je htjeo pobiti sve što je Bartoli reko, pobiti izreku po izreku sav njegov govor. U ostalom dobro ga je odpravio. Te izpravke će stalno „Naša Sloga“ doslovno donieli. Zastupnik Mazzorana je nješto prčkao, al bez soli i smoka.

Radi dvojezičnih željezničkih natpisa.

Dne 18. novembra prošla je ciela sjednica razpravom prešnoga predloga njekih njemačkih zastupnika radi toga, što su na njekoj željezници njemački i českí napisi. Eto i to Njemce bode u oči, kao što naše Talijane takodjer hrvatski ili slovenski napisi. A valja još znati, da za Češku obstoji zakon, da se svuda, gdje pokrajina doprinaša k troškovom, imadu biti uvojezični napisi. A odnosno željeznica ima podporu od pokrajine. Prilikom te razprave došlo je do velike gungule, skoro do tučnjave. Jedan češki zastupnik da je tiho uvriedio jednoga njemačkoga. Ovaj je to kazao drugovom, a ovi su českoga zastupnika proturali izmedju sebe. Onda su dakako pritekli na pomoć s jedne i s druge strane. Drugi opet da mire, dočim je prvi podpredsjednik Kaiser pobjegao, dok se je stišalo. Govorio je pak kod te razprave i zast. Žičkar, da se potuži kako su u Štajerskoj samo njemački napisi.

Radi izgreda u Favoriten.

I kršćanski socijali i socijalni demokrati postavili su prešne predloge radi izgreda u Favoriten kod izbora dne 7. t. mj. I tim se je bavio parlamenat u svojoj sjednici dne 14. novembra, i još nije svršio odnosne razprave. S jedne i s druge strane ima tu groznih, nečuvenih psovka.

Za uredjenje odnošaja u saboru istre.

Zast. Spinčić i drugovi podali su interpelaciju, u kojoj se crta postupak naročito zem. kapetana Istre i u prošloj i u sadanjoj periodi, i kako se drži c. kr. vlada. Pita se ministra-predsjednika, kako je mogao predložiti dra. Campitelli za zem. kapetana kad je znao i morao znati, kako je prije postupao, i što kani učiniti da se unapried bolje postupa sa strane zem. kapetana kao i sa strane vladinoga povjerenika, koj nit štuje ravnopravnost jezika nit izvješta nepristrano.

Popis pučanstva u Primorju.

„Ni rieči više — već sto dosta nagraktale se, crne vrane“, pjeva naš neumrli Šenoa. „Dogrdila nam vika prosta i klevetа vam na sve strane“, nastavlja on, a narod sluša ga nepomičan, niem . . . . Da, dogrdila nam, došuljala se do vrhunca svoje moći — i u nama vrije krv, kipi žuć! — — Slavenstvo Primorja zakopano je u moru lopovštine, crna raka zjenula je pred njim, podleglo je, nema ga više. „Ne, nema više Hrvata, nema više Slovenaca“, viču klevetnici-protivnici, „zameo im se trag; karakter ovog tla je talijanski, naravne medje spajaju ovu zemlju sa Italijom!“ — I u istinu ne griješe puno.

Rek bi da su se združile sve sile svieta, da izbrišu sa lica zemlje tog tužnog Slavena, rek bi da i isti elementi naravi vojuju proti tom nesretnom Slavenu, koji je nebroj puta željezom i olovom obranio cielu Europu, njenu čast od stalne propasti. Da, uništuju ga držeći ga u neznanstvu, krateći mu pravice, osvajajući njegov dom, rod i ime, brišući ga sa površine zemaljske. Očevidno je sve, a žalostne činjenice jasno potvrđuju. Ne obazirimo se na sve ostalo, već uzmimo u ruke samo zadnji popis pučanstva našeg biednog kraja. Tu stoji crno na bielom, tu vidimo stvari nevjerojatne, tu vrhunac uništujuće sile. U teku od samih deset godina Hrvati u Istri od 40·3 po sto pali su na 42·5; Slovenci (u Istri) od 14·3 na

Nastavak u prilogu.

14·2 po sto; Slovenci u Trstu i okolici od 20·4 na 16·3 po sto. Talijani i Nemci su naprotiv kroz to vrieme ogromno narasli. Talijana imade sada u Primorju 334.152; Niemaca 19454; Slovenaca 212.978; Hrvata 143.602, 1313 nekako skovanih Rumunja. Na temelju tih brojka zaključuje tršćanski židovčić: 1. da u Trstu i Istri Talijanstvo napreduje, Slavenstvo u narodnoj bitnosti jezika nazaduje, niemačke se kolonije povećavaju; 2. da Talijani, ako brojimo i samo one, koji su austrijski državljani, sačinjavaju ipak i brojnu i službenu većinu zemlje, napram svim drugim pojedinim narodnostima. I ne zadovoljava se s tim taj tršćanski čifut, već veli na drugom mjestu „la realtà è e deve esser, per gli italiani, migliore di quanto le cifre ufficiali parlano“ (realnost je i mora da bude za Talijane, bolja od onoga, što službene brojke vele).

Samo napried, gospodo slavna, samo napried hrabri junaci i vjerni sinci Italije, samo napried! Kopajte jamu, dubite grob Slavenstvu, brišite ga sa zemlje. Kroz ovih deset godina palo je Slavenstvo Primorja za 5 po sto, za drugih deset godina pasti će za 10 po sto i tako dalje, a za vrieme četrdeset godina neće biti više ni j e d n o g a Slavena u cielom Primorju, Tada bit ćete sami, bit ćete ujedinjeni sa majkom Italijom, bit ćete sretni. Dà, sretni, svoji u svojoj zemlji! — Buči, buči, more Adrijansko ....!

Talijanske novine o Hrvatima.

Talijanska novina „La Patria“, izlazeća u Rimu, doniela je dne 26. oktobra tek. g. vrlo zanimiv članak pod naslovom „Dalla Croazia“ o gradu Zagrebu i o Hrvatima.

Taj članak glasi u prevodu ovako:

„Kad bi Talijan, osobito iz sjeverne Italije, kojemu je još glava puna bajka što on jih je čuo pričati o Hrvatskoj i o Hrvatima od svojih starijih, došao danas u Zagreb, čudom bi se začudio, nalazeć se pred lieпim modernim gradom.

Zagreb grad leži po prilici tri kilometara lievo od obale Save, novi grad u dolini, stari na obronku raznih brežuljaka. — Broji 60.000 stanovnika (većinom rimokatolika), koji govore naročjem jednakim onomu, što se govori u Beogradu. Govori se mnogo i njemački, pošto je taj jezik obvezatan u srednjim školama i pošto ima u gradu još mnogo (!? Op. prevodioca) Njemaca. Madžarski jezik je ograničen na ono malo poštanskih i željezničkih činovnika. Široka ulica, koja se proteže po prilici za jedan kilometar od srednje željezničke postaje pa do ulice „Marija Valerija“, koju s desna i lieva rese vrlo lijepe i moderne kuće, a na dnu se bijele šiljasti turnjevi stolne crkve, te kuće i palače, koje razbijaju tamnu zelen brežuljaka, sve to pruža stranca, koji dolazi sa ugarskom željeznicom, zbilja veličanstvenu sliku. Po sredini ulice podiže se paviljon lijepih umjetnosti; muzej pun važnih starina, mjedeni kip Sv. Jurja od Fernkorna i akademija znanosti. Iz ove ulice, koje se sjeveverni dio zove „Zrinjski trg“ od slavnog grofa Nik. Zrinjskoga, koji pade u XVI. vijeku, poput Leonide, sa 3000 ljudi braneć Siget proti Sulejmanu, vodji ogromne turske vojske, — stigne se nakon nekoliko časova, na „Jelačićev trg“, srce Zagreba. Trg je prostran, te se na njemu svaki dan trguje voćem i drugim stvarima, a na sredini diže se viteški kip slavnoga grofa Jelačića-bana, koji se je god. 1848. podigao proti Madžarima za neodvisnost Hrvatske. — Idući odavle prama zapadu, dodje se u „Ilicu“, glavnu i vrlo dugu ulicu, punu svakojakih lijepih dućana, jako živu i u nekoju dobu dana punu svjetine, medju kojom se osobito nedjeljne dneve u jutro ističe lijepa nošnja seljaka sa njihovimi bijelimi hlačama i kiklama i sa crvenimi ili modrimi prslucima iz izradjene kože, a o podne elegantne toilette lijepih gospodja“.

Tu pripovijeda dopisnik posve objektivno o srpsko-hrvatskom sporu, spominjući malko i prošle izgrede u Zagrebu, pa nastavlja:

„Prije nego zaključim, dopustite, da štogod kažem o hrvatskim javnim školama. One su interkonfesionalne, popovi su izključeni iz uprave, a učiteljima je strogo zabranjeno ne samo vrijedjati druge vjeroizpovijesti, već pisnuti i o njima.

Ja neznam, da li u tom vrijedi za nas „del bel Paese“ Croatia docet; ali svakako ta snosljivost, to poštivanje slobode savjesti ne odvisi od madžarske vlade, jer je Hrvatska, što se tiče javne poduke, unutarnjih poslova i pravosudja, sasma neodvisna od Ugarske.

Književno hrvatsko središte, koje je bilo od XVI. do XVII. vijeka Dubrovnik, jest sada Zagreb. — Sveučilište, osnovano god. 1874. polazi oko 800 djaka, dvije muške gimnazije (8 razreda) 1300, realku mušku 500, obrtnu mušku školu 300, trgovačku 100, ženski licej oko 200 učenica, žensku realku 200, žensku obrtnu 300“.

Eto, kako piše ova novina o Hrvatima, jer je primila dopis od Talijana, koji je v i d i o i u p o z n a o H r v a t s k u i hrvatski narod, pa nas nemože nazvati „barbarima“ kao oni, koji pišu samo da nas takimi pred drugim narodima prikažu, a nit o Hrvatima, nit o njihovoj kulturi nemaju pojma.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Tratatat, Hrvat je tat!

Jur. Ča ti se Frane meša.

Fr. Aj ne, ač tako govore Talijani nan drugen.

Jur. Ne budi nem, a ki je veći tat ča je Talijan; ča ne vidiš, da nas na oči slepe i kradu nan ljude i mesta.

Fr. A vero imaš pravo, zač veće tatarije nisu mogli storit; leg su storili s popisivanjem pučanstva.

* * *

Fr. Čuj Jurino, fantina mi piše z Reki, da pohaja mačji kapo po palade i da haže štrfići kontra onoj veloj kućine na Volosken.

Jur. Neka Bogu zahvali onen, ki su va onoj kućine bili i ki su va njoj još dan današnji, zač da ni njih i onakoveh, bilo bi mu jo kotaloh.

Fr. Tr te se oni još s prijatelit.

Jur. Dragi ti, ča paraš, da se sada grdo gledaju, ono j' samo za fintu!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Prenos ureda c. kr. kotarskog poglavarstva u Puli. Dne 16. o. mj. preselio se je ured c. kr. kotarskog poglavarstva iz gradske kuće u bivšu palaču nadvojvode Karla Stjepana, koju je vlada za svoje urede nedavno od nadvojvode kupila. Sada su u gradskoj kući (većnici) smješteni jedino občinski uredi.

Otvorenje škole družbe sv. Cirila i Metoda u Štokovcima, biti će u nedjelju dne 23. o. mj. Iz jutra biti će svečana služba božja a iza toga blagoslov škole. Da se taj ugodni dan proslavi, lieпo bi bilo, da se što više naroda sakupi onog dana u Štokovcima; da time sam čin što svečanijim postane. Onima što putuju vlakom, treba ići do Zabronići, a odavle je do Stokovaca male pol. uriee. Dakle, da se vidimo u Štokovcima!

Pazinski kotar:

Razpust občinskoga zastupstva. U tršćanskom „*Il Piccolo*“, koji je, kako je poznato, u tiesnoj svezi sa vladinimi krugovi u Trstu, čitamo, da je c. kr. namjestničtvo uništilo posliednje občinske izbore u Tinjanu, i to usljed utoka tinjanskih talijanaša proti rečenim izborom.

Ako je ta viest istinita, tada čeka nova težka borba naše rodoljube u onoj občini, u koju nastoje zanesti narodni dušmani sjeme nesloge i razdora.

Za svećenički stan u Borutu. Zemaljski odbor u Poreču opunovlastio je občinsko glavarstvo u Boljunu, da sklopi na račun i u ime porezne občine u Borutu zajam od K 6000 za gradnju svećeničkog stana u Borutu.

Onim, koji još te toga neznaju, javljamo, da je slavni zemaljski odbor u Poreču sklepao za Boljun novo talijansko ime: F i n a l e a za Borut: B u t t r i o! Kako mogu biti toli smiešni inače pametni ljudi!!

Porečki kotar:

Iz Poreča pišu nam 9. o. mj.: Danas je obdržavalo naše občinsko zastupstvo sjednicu, u kojoj je na početku načelnik priobćio imenovanje novog upravitelja kotarske oblasti g. Fridriha Rennera.

Izmedju ostalih točaka dnevnoga reda, koje bijahu riešene, zanimati će napose Vaše čitatelje ona, kojom je za sada obustavljen koli namet toli dražba za gradnju pučke škole u Žbandaju, i to sve dotle dok se nesakupi potrebit novac i dok neosjeguraju občinari iz Žbandaja obećanu rabotu za gradnju rečene škole. Osim toga bijaše zaključeno, da se naloži novi namet za god. 1903. za stanovnike Frate i Žbandaja, koji spadaju pod crkveno okružje u Novoj Vasi; odobrena bijaše predložena razdioba občinskog zemljišta u Varvarih itd. Kako vidite, ovi zaključci tiču se našega izvanjskoga puka, te je žalostno, da gospoda u Poreču odlučuju i zaključuju o njegovoj koži a većinom bez njega.

Iz Grožnjana pišu nam 18. o. mj.: Priobćili ste, g. uredniče, u predzadnjem broju tužaljku iz ove nesretne občine i plovanije proti našem novom župniku, pak smo se nadali, da će se gospoda na biskupskom ordinarijatu obazrieti na javnu pritužbu, kad nije pomogla naša privatna molba. Tu molbu predala je posebna deputacija na biskupskom ordinarijatu dne 15. prošloga oktobra te smo očekivali na nju povoljnu riešitbu, nu nas vapaj ostao je glas vapijućega u pustinji.

Naš novi župnik g. Vaselli neće da išta čuje o propoviedi u našem slovinskom ili hrvatskom jeziku, već propovieda svake nedjelje jedino talijanski — kao da smo mi izvanjski ovce bez pastira. Mi znamo, da će se tim omiliti i prikupiti talijanaškoj gospodi u ovom gradiću, ali on bi morao znati, da je bio imenovan župnikom za cielu našu župu i da će svojim postupanjem izgubiti posve ljubav, poštovanje i posluh svih nas izvanjskih župljana, koji sačinjavamo ogromnu većinu njegovih ovčica.

Sudeć po postupanju g. župnika, reć bi, da nije dobio od ordinarijata nikakva savjeta ni naloga, ili ako ga je dobio, tada je to znak, da ga nije briga za savjete i naloge svojih predpostavljenih. Mi se utičemo evo opet do preč. biskupskog ordinarijata vrućom molbom, da se našoj opravdanoj želji zadovolji, da nam se dade, ono što je naše od starine, da nam se pruži prilika, da uzmognemo čuti rieč božju u našem materinskom jeziku, da nam se dade ono, što se daje divljim narodom, koji tjeraju i proganjaju svoje pastire i blagovestnike i dobročinitelje.

Koparski kotar:

Umirovljen! Iz glasila tršćanskih židova doznajemo, da je bio umirovljen bivši učitelj u Laništću (Nilino!!) Marchi. Viečna šteta što je ikad stupio na istarsko zemljište!

Voloski kotar:

Njemački carski suprazi u Opatiji. Iz Opatije nam pišu, da je dobila tamošnja uprava hotelah južne željeznice brzojavni nalog iz Berlina, da pripravi dvorac „Angiolina“ za polovicu mjeseca jenara 1903. U tom dvorcu da će se nastaniti njemačka carica Augusta sa kćerkom jedinicom i tuj ostati do Uzkrsa. O Uzkrsu da će doći car Vilim po svoju suprugu i kćerku. U dvorskih krugovih pronosi se glas, da će se tom prigodom sastati car i kralj Fran Josip sa carem Vilimom u Opatiji.

Iz Lovrana pišu nam, da je tamo stigla zadnjih dana prošloga ćedna obitelj ugarskoga ministra-predsjednika g. Szella i da se je nastanila u dvorcu „Naiade“ pukovnika Graserna. Ministrova obitelj ostati će u Lovranu do konca maja, a posjetiti će ju ministar-predsjednik čim mu dopuste državni poslovi.

Trst.

† **Kanonik Fran Cerne.** Iz Trsta nam pišu dne 18. o. mj. Nemila smrt pokosila je opet jedan dragocieni život; i opet se svalio u grob jedan od onih kremen-značajeva, kojih sve više nestaje. Dne 15. o. mj. blago usnuo u Gospodinu nakon podulje bolesti kanonik Fran Cerne.

Pokojnik bio rodjak pokojnog kanonika Cerne-a, koji je ustanovio više štipendija za djake. Rodio se u Tomaju na Krasu dne 30. decembra 1822. Svršiv latinske i bogoslovne nauke, zaredjen je svećenikom 1. jenera 1845. od pokojnog biskupa Mateja Ravnikara. Kao duhovni pomoćnik služio je u Rižanu i kod Jezuita u Trstu i bio kapelanom kod Benediktinka u Trstu. Zatim je bio p r v i m župnikom u Rojanu, u istom svojstvu bio je na Općinah, zatim u Trstu pri sv. Jakovu i sv. Antonu Staromu. God. 1884. bude imenovan počastnim, a god. 1885. pravim kanonikom stolnog kaptola u Trstu; god. 1893. postane sholastikom. Iza odstupa pokojnog biskupa Ivana Glavine i smrti pokojnog Ivana Šusta izabran bijaše od kaptola vikarom. Kroz neko vrieme bio je biskupskim komesarom c. k. gimnazije, realke i akademije u Trstu.

Svuda, gdje je službovao, ostavio je radi blagog svog značaja trajnu i ugodnu uspomenu. Kao pravi pastir ljubio je svoje stado. Svuda pomagao bi siromaha, ali uvjek tako, da ne zna lievica, što radi desnica. Radi njegovih vrlina štovali ga i isti protivnici.

Osobito je ljubio narod, iz kojeg je nikao. Narodni pokret pratio je budno do svoje smrti, veseleć se svakoj stečevini a žalosteć se pri svakom neuspjehu. Bio je

odriešit i odvažan, ali uz to uvjek napram svim ljubezan. Nije čudo, što su ga i pokojni biskupi volili i štovali. Bistar um resio ga do konca njegova života, te bi se znao zanesti i govoriti i u svojoj starosti kao kakav mladić.

Osobito se čestiti starac veselio hrv. gimnaziji u Pazinu, poznavajuć važnost toga zavoda za istarskog patnika. Uvjek bi se propitkivao za napredak djaka, te je po svojih silah i novčano priskočio u pomoć putem djačkog pripomoćnog družtva. Koliko mu je srcu prirasla ta gimnazija, vidi se iz toga, što je sve svoje u oporuci ostavio konviktu u Pazinu.

Više je vremena pobollievao, starost ga shrvala, a 15. o. mj. izdahnu svoju plemenitu dušu. Dobra diela odpratiše ga u vječnost. Kao što je rečeno, bio je pokojni kanonik uzoran svećenik i rodoljub, dobre duše i plemenita srca, milostiv i miroljubiv kao pravi apoštol ljubavi i mira. A ipak se je našlo poživinčeno stvorenje u ljudskoj spodobi, koje siplje na njega u smradnom glasilu tršćanskih čifuta žuč i otrov jedino radi toga, što je pokojnik ostao do zadnjeg daha vjeran svomu Bogu i svomu narodu. Bezobrazno židovče ne može da sakrije svoje strasti i mržnje do katoličkog svećenika i slovenskog rodoljuba jedino radi toga, što je taj muž osudjivao one talijanske svećenike koji su bacali pod noge svećenički obraz i koji se nalaze u službi lažiliberalnih i židovskih listova grada Trsta.

Primio ga dobri Bog u slavu nebesku!

Razne primorske viesti.

Ispit usposobljenja za hrvatske pučke škole položili su ovih dana na c. k. učiteljištu u Kopru gg. Josip Blažić, učitelj u Rukavcu i Ante Flego, učitelj u Žminju.

Nove spletke istarskih Talijana. Tršćanskomu „Židovčiću“ brzojavljaju dne 18. o. mj. iz Beča, da očekuju tamo zemaljskog kapetana za Istru g. Campiteli-a, koji da dolazi tamo viećati sa ministrom željeznicah radi dvojezičnih napisa na novoj istarskoj željeznici Trst-Poreč. O istom predmetu, da je viećao sa ministrom željeznica dr. Lius, načelnik Motovuna, koga da je pratio k ministru c. k. zastupnik V. Kurije za Istru. Stavljajuć ove najnovije spletke naših Talijana do znanja našim zastupnikom na carevinskom vieću, očekujemo od njih, da će i oni g. Witteku kazati čisto i bistro, da se mi više nedamo zapostavljati bar od carskih oblasti, da je naš narod sit tih mrzkih spletaka, te da zahtjevamo odlučno, neka se već jednom i u Istri stane provadjati državne temeljne zakone.

Zemaljski odbor i opet podlegao pred c. k. upravnim sudištem. Na pritužbu občinskoga glavarstva u Buzetu proti odluci zemaljskoga odbora, kojom se je odobravala postupak onoga cestovnoga odbora u pogledu ceste Buzet-Dragući, držala se je razprava dne 27. septembra t. g. Odluka zemaljskoga odbora bila je kako nezakonito dignuta i odlučeno, da kotarski cestovni odbor ima uzdržavati i tu cestu, jer je ona kotarska, a ne občinska cesta. Ujedno je rečeno, da zemaljski odbor ima izričnu i o tom odlučiti, jeli pravo ili nije, da cestovni odbor uporablja nova potalijančena krajevna imena.

Smatrajući tu rješitbu važnom, mi ćemo se s njom u jednom od prvih brojeva podulje pozabaviti.

Javne radnje u Istri. Zemaljski odbor u Poreču osjegurao je občini Kanfanar podporu od kruna 1000 iz zemaljske zaklade kao pripomoć za gradnju občinske šterne u selu Musići; občini Motovun 200 kruna kao prvi obrok zemaljske podpore za gradnju vodovoda u Zumesku. Isti odbor dozvolio je tehničkomu odsjeku da primi u privremenu službu Josipa Golombeka iz Berlina u svojstvu nadbrisilca (vrtača).

Razne viesti.

Talijan o Plitvičkim jezerima. U „Giornale d'Italia“ priobćio je L. Villari članak o Plitvičkim jezerima, u kome kaže, da su ona jezera „čudo prirode, kome na svietu para nema i kad bi bila poznata i cienjena, kako zaslužuju, da bi sa svih strana Europe, pa čak iz Amerike dolazili, da se nadive njihovim krasotama“. Zanimivo je, što on priča, kako je obaznao za Plitvička jezera. Nije, veli, znao, ni da obstoje na svietu, nego u Puli, u jednom svratištu, vidio je velik ilustrovan plakat, koji ga je ponukao da podje pogledati krasote Plitvica. Iz zahvalnosti na preliepom užitku napisao je u velikom rimskom listu odulji članak, koji je himna krasotama hrvatske domovine. („N. L.“)

Poraz tršćanskih socijalističkih kolovodja u Splitu. Dvie nedjelje zasebice doživili su kolovodje tršćanskih socijalista, glasoviti Dorbić, Linhart i drugovi neočekivane poraze. Na skupštini političkog družtva „Edinosti“ u Škednju nije im dalo občinstvo do rieči, već ih tako svečano izžvizdalo, da su naglo pobrali šila i kopita a sliedeće nedjelje pokušaše sreću u hrvatskom Splitu, kamo su se prošetali, s v e n a v e ć u s l a v u i s r e ć u t r p e ć e g r a d n i č t v a. Ti spasitelji radničtva nedolaze na sastanke talijanskih bogataša i kapitalista, na skupštine talijanskih židova i lažiliberalaca, s kojimi su u našem Primorju sklopili najtiesniji savez, već idu onamo, gdje se sastaju pravi prijatelji našeg radničtva, gdje viećaju hrvatski i slovenski rodoljubi, sve sami radnici umom ili rukom, da tamo mute, uznemiruju i vriedjaju naše radine, požrtvovne i nesebične muževe. Ti glasoviti kolovodje „slovensko-hrvatskih“ socijalista nieču doduše, da su u službi najbiesnijih protivnika našega naroda, ali čitavo njihovo javno dielovanje pobija ih najsjajnije. Radi toga nenalaze odziva medju *našim radničtvom*, koje spoznaje svoje prave prijatelje i pomoćnike i koje se neda zasliepiti šupljimi frazami o jednakosti, bratimstvu i slobodi, kojimi se razbacuju svuda ti tobožnji njegovi spasitelji, koji se šeću od mjesta do mjesta — neradeć sami — — ništa!

Da se vratimo na njihov poraz u Splitu, priobćujemo po hrvatskih listovih sliedeću viest o tom prvom njihovom tamošnjem sastanku: U nedjelju u jutro držali su socijalisti najavljeni sastanak u Splitu, u dvorani bivše Armonije. Došla su razna odaslanstva iz Beča, Ljubljane, Zagreba, Trsta i Zadra. Dvorana je bila dubkom puna. Kad je predsjednik počeo govoriti talijanski, nastalo je mrmljanje: „Ne razumijemo“. I onda su govorili svi hrvatski, osim nekog Pittonia iz Trsta, koji je u svom talijanskom govoru predbacio uredniku „Jedinstva“, da je on osvadio tršćanske socijaliste s nacionalizma, te ga proglasio lažljivcem. Tu prisutan urednik „Jedinstva“ prosvjedovao je proti tomu i zatražio rieč. Netom je on u svomu uvodu naglasio, da je nama nuždnija narodna borba za neodvisnost i ujedinjenje, nastala je vražja galama. Jedni su psikali i zviždali, a drugi vikali: Napred! Živio! Živila Hrvatska! Urednik je govorio dalje, ali se u zaglušnoj buci nije ništa razumjelo. Nemir je rasao, te je bilo pogibelji, da se dodje do šakah, Onda je politički povjerenik proglasio skupštinu razpuštenom. Socijalisti pokunjeni odoše, a naše sviestno radničtvo zapjeva „Liepu našu“. Tako je internacionalni sastanak u Splitu svršio nacijonalnom himnom.

Klin — s klinom! Naši Talijani bili bi sretni i blaženi, kad im nebi razbijali račune Niemci u južnom Tirolu. Ovdje u naših pokrajinah idu ruku o ruku sa Niemcima proti nam Hrvatom i Slovencem i da im Niemci nesmetaju u južnom Tirolu, bili bi oni najbolja braća. Ovdje im podgrizavaju doduše takodjer narodni život, ali toga neće da vide, jer im je osveta i mržnja do nas Slavena prikrila posve zdravi vid. Ali u južnom Tirolu, kose im se strašno narodni interesi. Tamo su oni u vječnom narodnostnom boju; tamo otimlju jedan drugomu takozvani narodni posjed; tamo neima govora ni o prijateljstvu ni o slogi — jer se radi o koži jednih i drugih.

Tako čitamo u talijanskih listovih Trentina, da je občinsko glavarstvo u Trentu zabranilo izviesiti javno po ulicah neknakve njemačke plakate, a občinsko glavarstvo u Bolzanu vratilo je Talijanom šilo za ognjilo tim, što je zabranilo po gradu izviesiti talijanske plakate, odatle: klin — s klinom!

Hrvatska vjeroslijska banka u Dubrovniku, započela je svoje djelovanje. Dionička glavnica toga novoustrojenoga zavoda, koja je podpuno uplaćena, iznosi za sada K 500.000, te će se prema potrebi povisiti. Zavod ovaj posvetiti će najveću pažnju unapredjivanju trgovine, obrta i industrije i gospodarstva, te je obzirom na svestrane svoje sveze sa novčanim zavodima Dalmacije i inostranstva u stanju pružati svojim muštcrijama najveće pogodnosti.

Onim, koji kane u južnu Afriku. Austrijski poslanik u Londonu javlja, da je ratno pravo u južnoj Africi dokinuto, pa je usljed toga nastala promjena i glede prisilnih putnica. Za izkrcanje u Kaplandu i Natalu ne traži se više posebna dozvola; ali se traži takova dozvola za putnike, koji hoće u Transvaal i u Oranje. Ovu dozvolu ima svaki putnik priskrbiti sebi prije dolazka iz Evrope, a potvrdjuju ju zastupnici rečenih dviju zemalja kod dolazka u luku kaplandsku i natalsku. Pošto je prestao rat, to je razpušten velik dio vojske, a odpušteni vojnici su sve poplavili kako u južnoj Africi tako i u Englezkoj, te zaposjeli sva mjesta kao obrtnici, radnici itd., svagdje se osjeća pomanjkanje rada, a samih nezaposlenih radnika ima oko 75.000. Zato se izseljivanje u Englezku i južnu Afriku nipošto ne preporuča, dapače se svatko od toga ozbiljno odvraća.

Odviše božjeg blagoslova! U talijanskih novinah čitamo, da je neka Magdalena Cravetti u Napulju u 19 godina braka rodila 62 djece, i to 59 sinova i 3 kćeri. Gradjanstvo Napulja sakupilo je 39.000 podpisa na molbu upravljenu talijanskoj vladi, da dade toj plodnoj gradjanki mirovinu od 1800 lira godišnjih. Molba ta ostati će po svoj prilici neuslišana, jer ima Italija i onako odviše siromaha, te je ona žena samo njihov broj povećala. Gradjani Napulja bili bi pametnije učinili, da su onoj siromašnoj ženi sakupili mjesto 39.000 podpisa, toliko tisuća lira.

Hrvatsko podporno družtvo za potrebne djake u Mostaru. Kako nam javljaju, ustrojilo se je dozvolom bos.-herceg. vlade „hrvatsko podporno družtvo za potrebne djake u Mostaru“, koje ima svrhu, da podupire siromašne djake srednjih i nižih škola iz Bosne i Hercegovine. Upravni odbor ovog humanitarnog družtva imenovao je svojim povjerenikom za Hrvatsku mladoga književnika i pravnika gosp. Mehmeda Dželaluddina Kurta u Zagrebu (Kukovićeva ul. br. 4), koji je preuzeo zadaću, da sabire za družtvo članove. On u tu svrhu razašilje upisne arke i spreman je dati svaku obaviest o družtvu, a članarina i u obće novac ima se izravno slati upravi družtva u Mostar. Ne sumnjamo, da će naši imućniji ljudi rado pristupati mostarskomu humanitarnomu družtvu, kako bi se njegovom pomoću naobrazio mnogi talentiran mladić, koji nema vlastitih sredstava.

Hrvatskim i slovenskim trgovcem — na uvaženje. Onomadne čitali smo rodoljubiv poziv „Dalmatinskog trgovca“ na sve trgovce Dalmacije, da se sastanu u Splitu i da tamo zaključe, kako će se u buduće služiti u svojih poslovih jedino izključivo hrvatskim jezikom. Onaj poziv preporučamo i mi svim našim trgovcem a ovdje mu dodajemo nekoje opazke, koje bi se imale ticati i ostalih trgovaca iz svih hrvatskih i slovenskih zemalja.

Veliko trgovačko središte čitave monarhije jest bez dvojbe grad Trst. Tamo dovažaju naši trgovci svakojake surovine, lies, drvo, vino, svieže i suho voće, žito, sieno i druge proizvode zemlje itd. itd. Od tamo izvažaju svakojaku robu za odiela i obuću, razne vrsti hrane, kano kavu, slodar, ulje, suhu ribu, muku, pak sumpor, modru galicu, željezo, svakojake mirodije i stotinu drugih predmeta.

Ti naši trgovci jesu dakle u neprekidnom doticaju sa trgovci, špediteri i tvorničari grada Trsta. Tuj imade priličan broj manjih trgovaca i nješto velikih trgovačkih tvrdka našega roda i jezika. Ostali su Talijani ili Niemci.

U koliko su izvanjski naši trgovci, Hrvati i Slovenci u doticaju sa slovenskimi ili hrvatskimi trgovci u Trstu, rabiti će v a l j d a u dopisivanju s njimi svoj materinski jezik, ali dvojimo vrlo, da je tako sa talijanskimi ili njemačkimi trgovci. A ipak bi moralo biti tako!

U Trstu imade velikih talijanskih i njemačkih tvrdka koje drže navlaš činovnike Hrvate ili Slovence, da mogu dopisivati sa izvanjskimi trgovci hrvatski ili Slovenski. Tih tvrdka imade na žalost malo, a da ih neima više, krivi su sami naši trgovci, koji primaju talijanske ili njemačke dopise, račune, naručbe itd. ili koji obće bez prigovora sa trgovačkimi putnici tudjeg roda i jezika.

Naši su trgovci krivi sami, što nije namještenih na stotine naših mladića u gradu Trstu, kojim bi se pomoglo do kruha i koji bi mnogo koristili našoj narodnoj stvari u onom gradu.

„Dalmatinski trgovac“ preporuča svojim zemljakom n e k a s e u n a p r i e d s l u ž e u d o p i s i v a n j u i u n a r u č b a h j e d i n o h r v a t s k i m (a mi dodajemo: ili slovenskim) j e z i k o m; n e k a n e p o d j e l j u j u u b u d u ć e n i k a k v i h n a r u č b a t r g o v a č k i m p u t n i k o m, k o j i n e b u d u z n a l i h r v a t s k i (slovenski) g o v o r i t i.

Budu li se toga držali naši trgovci, olakšati će sebi posao, jer im je valjda laglje dopisivati u materinskom jeziku nego li u tudjem; pomoći će mnogobrojnim našim mladićem do kruha i izvoštiti će našemu jeziku ugled, kojeg žalibože danas neuživa ni kod Talijani a ni kod Niemca.

Ali prije svega valja da budu naši trgovci u vlastitoj kući pravi rodoljubi t. j. da sve svoje trgovačke poslove kod kuće vode jedino i izključivo u hrvatskom ili slovenskom jeziku, jer dok nije toga, oni se neće stalno odvažiti na to, da zahtjevaju nješto od tudjinca, što sami kod kuće zanemaruju.

Ono, što rekosmo glede Trsta, vriedi dakako u manjem razmjeni i za sve ostale gradove, s kojimi dolaze naši trgovci u doticaj.

Trgovačka mornarica svega svieta. Iz posebne statistike, što ju izdaje poznato osjeguravajuće družtvo „Bureau Veritas“ i koja potiče od godine 1877—1901. vadimo sliedeće podatke o brodovih na jadra i na paru te o čistom i blatnom teretu, što ga nose. Iz te statistike proizlazi poznata jurve činjenica ali na novo sjajno potvrdjena o neprestanom padu brodovlja na jadra i o postupičnom prirastu brodovlja na paru.

I. Brodovi na jadra, koji nose teret od preko 50 bačava (tonelat):

Godine 1877. bilo ih je 58.208 sa 15,553.000 bačava nečistog tereta i sa 267 bačava osrednjeg tereta po ladji.

God. 1883. bilo ih je 48.487 sa 13,740.000 bačava nečistog tereta i sa 283 bačava osrednjeg tereta po ladji.

God. 1889. bilo ih je 37.663 sa 1,636.000 bačava nečistog tereta i sa 93 bačava osrednjeg tereta po ladji.

God. 1895. bilo ih je 29.343 sa 1,548.000 bačava nečistog tereta i sa 125 bačava osrednjeg tereta po ladji.

God. 1901. bilo ih je 77.982 sa 3,205.000 bačava nečistog tereta i sa 293 bačava osrednjeg tereta po ladji.

Sadašnji teret, što ga nose ladje, iznaša jedva polovicu tereta od 25 godina natrag.

Taj pad dolazi ponajviše odatle, što se dadoše svi prosvjetljeni narodi na brodovlje na paru, koje je u istom razdoblju ovako rastlo:

II. Brodovi na paru, koji nose preko 100 bačava čistih:

God. 1877. bilo ih je 5.771 sa 5,687.000 bačava nečistog tereta.

God. 1883. bilo ih je 7.301 sa 5,405.000 bačava nečistog tereta.

God. 1889. bilo ih je 8.830 sa 11,046.000 bačava nečistog tereta.

God. 1895. bilo ih je 10.744 sa 15,657.000 bačava nečistog tereta i sa 9,995.000 bačava čistog tereta.

God. 1901. bilo ih je 12.289 sa 21,783.000 bačava nečistog tereta i sa 13,465.000 bačava čistog tereta.

Veliki račundžija. Neki dan je u jednoj dvorani bečkog sveučilišta držao predavanje grčki računski vještak Perikles Dijamandi. Dijamandija je 1893. godine francezki akademičar Bertran prvi put prikazao učenjačkom svijetu. Ovaj mladić je sve učenjake zadivio svojom vještinom računjanja. Dijamandi je proputovao sve veće gradove u Francezkoj, Rusiji, Švajcarskoj i Grčkoj, a najveći učenjaci kao Morseli u Ženevi, Lombrozo i Mantegaza u Italiji, izjavili su, da je dar ovog čovjeka pravo čudo prirode. U Beču je Dijamandi obrazložio svoj način u računanju i ujedno izpričao, kako je odkrio svoj dar. Jednom prilikom trebalo je da pomnoži dva veća broja a nije imao pri sebi ni papira ni olovke. Pomnožio je dakle ova dva broja u glavi. Ohrabren ovim uspjehom zaključio je, da svoj dar usavrši. Poslie vježbe od više godinah danah, toliko se bio usavršio, da sada i najteže računske operacije umije izračunati u glavi. Na predavanju u Beču Dijamandi je sbrajao i oduzimao brojeve od deset brojka, množio ih, potencirao i vadio drugi, treći i četvrti koren. Brojeve su mu diktirali iz redovah publike. Na kraju predavanja je nabrojio sve one brojeve, sa kojimi je na predavanju radio.

Vino u Italiji. Na svim vinskim tržištima ciene mosta i vina nagnju k padanju. Kupci i potrošnici rezervirano se drže, jer se boje promjenivosti u cienama, koja bi mogla kao i prošle godine nastati usljed potrebe novca kod proizvodioca vina. Ove godine vina se rodilo mnogo manje, nego li lanjske, pa pošto je i u Francuzkoj berba mnogo slabija od lanjske, to se ne treba bojati, da će ciene vina znatno pasti. Pokazalo se, da uspjeva nastojanje da se poveća potrošak vina u samoj Italiji.

Porez na neženjene u Ugarskoj. Jedan magjarski sudac predlaže u „M. Szo-u“ vrlo zanimiv predlog, da se svaki neženja oporezuje. Do toga zaključka dovela ga patriotska želja, da se magjarstvo što više proširi i umnoži. Što se magjarska rasa gubi, krivo je, veli pisac, mnogo i neženstvo i neplodnost brakova. „Neženstvo je ružno samoljublje, najveće nerodoljublje i nemoral. Drvo, koje ne nosi plode, kopamo, bijku, koja ne će da cvate, bacamo s našir prozora, a ostavljamo nekažnjena čovjeka, koji imade svoj liep i udoban život, pa ga ne će da žrtvuje za domovinu, koji ne ispunjuje svoju rodoljubnu i čovječju dužnost, da sebe osnuje porodicu. Šami smo na tom svietu, veli dalje pisac, ostavljeni od svih, nemamo prijatelja, moramo se sami brinuti, da nas bude više“. I u tu svrhu predlaže isti: 1. Od žene, koja neimade u 5 god. djece, može se muž, ako želi rastati. Da bude to uzrok raspita braku, mora se urediti zakonom. 2. Svaki muškarac, koji se do 30 godina ne oženi, a imade 3000 K godišnjeg dohodka, imade se oporezovati na 3000 K sa 30%. 3. Od ovoga poreza imalo bi se davati državnim učiteljima i činovnicima doplatak za svako novorogjeno diete. Svako činovničko diete dobivalo bi do stanovitog doba taj doplatak, a osim toga bi se odgajalo i u internatu, pa bi takovo valjalo podići u svakom gradu i županiji.

Uvoz talijanskoga vina. Prošlog mjeseca uvezeno je puno više talijanskog vina u našu monarhiju, nego li mjeseca srpnja. U kolovozu iz samog užeg područja našeg konsulata u Bariu izvezeno je u sve 500.094 K, dok je lani tog mjeseca izvezeno 154.181 K. Dolje s klauzulom!

Trajanje života. Neki drže, da je dugovječnost baštinjiva. I sbilja, dalo bi se navesti mnogo primjera, da čitava pokoljenja jednoga roda dugo žive. Ovo vriedi osobito za porodice na selih, koje su prilično osamljene. Jedan francezki statističar izvješćuje, kako je jedna seljačka porodica kod Juillya bila dugovječna. Pradjed je umro u 104. godini, njegovoj ženi bilo je 98 godina, kuda je umrla. Ovo dvoje imali su četvero djece, od kojih je jedno doživilo 96 godina, a ostali su doživili 91, 87, 71 godine, a od ovih ljudi doživio ih je sedam dobu od 85—92 godine.

Zdravstvene viesti.

Dobro sredstvo za razkuživanje jest kava. U bolestničku sobu postavi se nekoliko zrna nepržene kave na ugalj. Para koja će tada nastati, ubija sve klice bolesti u zraku. Kavu treba dobro osušiti, onda zdrobiti pa posuti na žareći se ugalj.

Proti grčevom želudcu najbolje je rabiti čaj od odoljen (Baldrian), ako se pije jutrom i večerom, bilo do je hladan ili topal odstranjuje bol. Kada nastupi grč, uzme se nekoliko kapljica toga odoljena, kojim se pomiesa nešto Hofmanovih kapljica; 20 kapljica na šećeru ili u vodi, djeluje odmah povoljno; miris odoljenov jest neugodan ali ukus nije takav, on nanosi na ukus liquera. Nadalje neka bolestnik mečne vunenu krpu na želudac da mu bude toplije.

Bolesti peradi. Lakše je bolest u peradi zapriečiti nego li ju izlieciti, pošto je već nastala. Za to eto nekoliko savjeta kako da se peradi sačuva zdravlje:

1. Najčešće i najopasnije bolesti u peradi jesu epidemičke naravi, s toga nije uputno u uskom, ograničenom prostoru držati premnogo peradi. Čim je više peradi u kojem prostoru, tim je više u njem nečistoće, koja je prvi uzrok raznim oblestima. — 2. Loša, i imenito pokvarena hrana glavni je uzrok radjanju raznih bolesti; isto tako škodi zdravlju peradi prebilna hrana u zrnu, mesu, ako se daje premnogo. Daje li se peradi mehka hrana, ne smije biti veći obrok nego li ga životinja može na jedan put pojesti, jer preostane li šta od hrane za sutra, ukisne i kvari je naškoditi peradi. — 3. Bolesti se dadu lakše i sigurnije izlieciti, ako su u zametku i ako ih za rana opazimo. Gdje je bolest već jako napredovala i kasno se opazila, tu je pomoć težka, često i nemoguća. Peradar treba zato da ima potrebitu vještinu u poznavanju bolesti kod peradi. U tu svrhu mora se mnoga baviti s njome i pripadati joj, ne samo za hranitbe, nego i u drugo vrieme dana. — 4. Ima u peradi predznakova, koji se prije nekih bolesti javljaju. Oboli li koje peradće, postane turobno i neveselo, koraca tromo, perje se nakostriješi i izgubi svoj sjaj. Krila se više manje objese, a glava uvuče. U kokoši izgubi kriesta svoju liepu, crvenu boju i postane modrikasta i bolikasta. Nekeprašnjili posala Ludkanov, koji da mora životinje odiele se od drugih i traže samotna, skrovita mjesta. Volja za jelom traje još, sve da je bolest i jače napredovala. Bolestna životinja žedja u pravilu. Kod bolestne vodne peradi ima osobiti jedan znak bolesti, naime da se perje ne osuši iza kako je životinja izašla iz vode, dočim se kod zdrave vodne peradi perje odmah osuši i svoj sjaj zadobije odmah za tim, što je životinja ostavila vodu. Povrh toga je još opaženo, da patke (raca) svoj rep poput lepeze razšire, dočim je isti složen, kad su zdrave. — 5. Opazimo li na peradi koji od navedenih predznakova bolesti, valja dotičnu životinju odmah odieliti od drugih i smjestiti ju u poseban prostor. To treba činiti jedino, da se zapriečí zaraza ostale zdrave peradi, a drugo da bolestna životinja ima potrebiti mir.

Politički pregled.

U Puli, dne 18. novembra 1902.

Austro-Ugarska.

Dne 15. o. mje bio je dr. Koerber u poduljoj audienciji kod cara i kralja u Schönbrunnu. Dr. Koerber izviestio je vladara o političkom i parlamentarnom položaju. U parlamentarnih krugovih govore, da je vladar već upućen o svih osnovah, koje su posliedne doba uzete u pretres za razjašnjenje položaja. Vladi blizu stojeći listovi pišu, da imade dosta nade, da će se položaj budućeg ćednu u toliko razjasniti, da će se moći s nekom vjerojatnošću govoriti o budućem stanju stvari.

Službeni list hrvatske vlade donosi na čelu lista bansku naredbu o ukinuću priekog suda u slobodnom i glavnom gradu Zagrebu i u upravnoj občini Stenjevec.

Crna Gora.

Hrvatski listovi pripoviedaju, da je nastao sukob izmedju kneza Nikole i nadbiskupa barskog Milinovića. Knez Nikola da bi hotio nadbiskupa maknuti iz Bara te tamo namjestiti po želji talijanske vlade drugog nadbiskupa talijanske narodnosti i jezika. Na kneza da je uplivala sama talijanska kraljica Jelena, njegova ćerka i to po dogovoru talijanskih vladajućih krugova. Pitanje nastaje, može li knez bez dozvole sv. Stolice i bez pravog povoda maknuti nadbiskupa. U poslu zavoda sv. Jerolima bila je sv. Stolica naklona knezu Nikoli, te je njemu za volju naniela hrvatskomu narodu veliku nepravdu, a sada se radi o tom, da makne hrvatskoga nadbiskupa istomu knezu i talijanskoj vladi za volju. Već se govori, da će se nadbiskup Milinović odreći biskupiji i povući se u koji samostan Dalmacije.

Srbija.

Iz Biograda pišu bečkim listovom, da se tamo pripravljaju na velika progonstva medju novinari: Posliednja osuda novinara Protića, urednika liberalne „Srpske Zastave“, da je pobudila medju občinstvom veliko ogorčenje. Taj novinar bijaše odsudjen na jednu godinu tamnice. I drugi član uredničtva istog lista Gjorgjević bio je žadnjih dana uapšen. Uredničtva vladi neprijaznih listova kao „Srpska Zastava“, „Dnevni list“ i „Odjek“ stražena su od oružnika. Govori se, da je mnogo ulamničenih iz Biograda odvedeno u zatvore u Niš, da se pripravi mjesto za nove uapšenike.

Bugarska.

Zadnjih dana stigla je iz Sofije neočekivana viest, da je ministarstvo Danevljevo predalo knezu ostavku i usljed toga da su odročene sjednice narodnog sobranja. Kao povod ostavci navode se s jedne strane odkrića lista „Večernja pošta“, po kojoj su neki članovi ministarstva igrali vrlo dvolične uloge pri umorstvu Belčeva, Vulkovića i Stambulova. Naročito da je bio u taj posao zapleten ministar unutrašnjih posala Ludkanov, koji da mora usljed toga odstupiti. S druge se strane tvrdi, da se želi Danev riešiti ministra javnih radnja Konstantinova i nekojih drugih, koje nije mogao prisiliti inače na odstup van tim, da je predao ostavku u ime cielog ministarstva. Knez je primio ostavku i povjerio Danevu sastav nove vlade, koju je on ovako sastavio: Danev, predsjedničtvo u izvanjske poslove; Taragov, financije; Ludkanov, unutarnje poslove; Radev, prosvjetu; Teodorov, javne radnje; Abraselev, trgovinu, i Paprikov, vojsku.

Belgija.

Dne 15. o. mj. izpalio je talijanski anarhista Rubino tri hitca na kočije, u kojima se je kralj Leopold sa pratnjom vozio iza službe božje za pokoj duše posliednje kraljice u kraljevski dvor. Jedan hitac razbio je prozore kočije, u kojoj bijahu kraljevi pobočnici i dvorske gospodje. Ranjen nije nitko. Redarstvo uhvatilo je odmah zločinca, koji je priznao, da je bilo kralja umoriti i da je Talijan.

Književne viesti.

„Ujedinjena Hrvatska“, smotra za politiku, gospodarstvo i književnost Hrvata. Br. 1. Ciena 50 h. „U. H.“ izlazi prama potrebi, a najmanje šest (6) puta godišnje. Predplata godišnje K 5. Hrvatski djaci, pučki učitelji, hrvatski radnici i seljaci dobivaju „U. H.“ za K 2. Za inozemstvo jednu krunu više. Ciena pojedinom broju bit će uviek tiskana na prvoj stranici. Rukopisi se ne vraćaju, a ne frankirana se ne primaju. „U. H.“ prima oglase jedino hrvatskih trgovaca, pa se isti pozivlju, da podupru oglašivanjem svojih oglasa našu smotru. Oglasi se plaćaju po pogodbi. Uprava i uredničtvo: Beč, XVIII., Gertrudplatz 4.

Kraljica Lepa ili propast kraljeva hrvatske krvi (od Evgenija Kumičića) jest naslov novomu historičkomu romanu, koji je u nakladi knjižare Lavoslava Hartmana u Zagrebu netom izašao, a da je jedno od uzornih djela naše hrvatske literature, zato jamči nam ime odličnoga pisca. Ciena knjige (634 strana) jest K 3·60, a dobiva se u gore spomenutoj knjižari.

L'Istituto Croato a Roma. Studio storico di Luca dr. Jelić, sa 10 slika. Dodatak „Avvenimenti recentissimi per cura di Vinko Kisić. U nakladi hrvatske knjižare u Zadru.

Zemljovid za putnike željezničke i parobrodarske pruge u Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni, Hercegovini, Kranjskoj, Gorici i Gradiški. Ciena istomu je 1 K; dobiva se u nakladnoj knjižari M. F. Sirmecki-a u Zagrebu.

J. I. Kraszewski: „Resurrecturi“, roman u tri diela, preveo Josip Matica. Izašao je upravo u hrvatskom prevodu i drugi od dvih samo idejom savežnih, a inače posve samostalnih romanah „Moriturі“ i „Resurrecturi“.

Već davno požališe mnogi, koji su poznavali čuvena ova djela, da je šteta, te i mi nemamo u vjernom i dobrom prevodu ova djela, koja, po sudu uvaženih i svjetskoga glasa kritičarah spadaju medju ponajbolja djela u svoj slavenskoj knjizi. Čvrstom voljom i zbilja zamjernom odvažnošću izdao je eto prevadjač i izdavatelj u vrlo kratkom vremenu obadva djela, a sudeći i po veoma ukusnoj opremi, nije žalio uz golem trud i troška, te se je uza sve to sjetio i naših dviju dobrotvornih družtvah, što svakomu Hrvatu moraju biti vazda na srdcu. Od čiste dobiti namienio je izdavač 20% družbi sv. Cirila i Metoda za Istru, a 20% za kninsku tvrdjavu.

Mi toplo preporučamo ova krasna djela i stavljamo na srdce hrvatskomu občinstvu, da se i ono sjeti naročitom izdavača, kako se je on sjetio gornjih dobrotvornih družtvah.

Spominjemo samo, da bi u drugih narodah jedan grad velik kao Zagreb, sam odmah razgrabio u sličnoj prigodi i tri puta toliku nakladu, u kolikoj su ova djela izdana, pa još uz tako nizku cienu — 55 tiskanih arakah samo za 6 K. Načamo se, da će i hrvatsko občinstvo rado podupreti odvažnoga izdavača i pomoći naručbami, da će domala i izdavač pokriti svoje velike troškove i gornja dobrotvorna družtva dobiti svoj odpadajući dio.

Ciena je svakomu ukusno broširanomu djelu 3 K, u originalnom sjajnom vezu 4 K 25 h., s poštarinom 30 h. više. Naručbe i novce prima „Dionička tiskara" u Zagrebu. Djela se dobivaju takodjer u svih knjižarah.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sakupljeno je bilo u veselom hrvatskom družtvu prijatelja gosp. Davorina Ciliga, istarskog Hrvata, prigodom njegovog imendana 8 kruna, koje iznos nam je priposlala uprava „Osvita" iz Mostara..

Za „Sokolski dom" u Puli sabrano na blok prigodom veselice u Medulinu K 5·20. Živili Medulinčani.

Za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu" prispjeli su tekom mjeseca kolovoza sliedeći prinosi:

a) utemeljitelji: gg. Gržetić Edo, župnik — Tinjan K 25; Kurelić Mate, kapelan — Žminj K 100;

b) redoviti: gg. Zidarić Vinko, učitelj — Sv. Petar u Šumi K 5; Sintić Ivo, župnik — Cres K 25; Šipuš pl. Niko — Sisak K 10; Sedmak Jakov, župnik — Kršan K 5; Juranić Andrija, duh. pomoćnik — Maloselo K 25; Stavelik Franjo, župe-upravitelj — Kastelir K 20; Kaltneger Katinka — Kastelir K 20; Buršić Anton, trgovac — Pazin K 10;

c) darovatelji: gg. Rutar dr. Anton, liečnik — Pazin K 1; Motika Josip — Pazin, sabrao prigodom oprosta sa M. C. K 6; Sabrano prigodom vjenčanja Matije Cucančić sa gdjicom Josipom Gomišček — Pazin K 23; Sabrano prigodom veselice sveučilištara — Pazin K 13·03; Vitezić dr. Dinko — Krk, prigodom svoje osamdeset godišnjice K 200; Tomičić Antica ½ sabrane svote na Dinkovu u Vrbniku K 50; Družba sv. Cirila i Metoda — Opatija K 500; Ivan Jakovčić, župnik — Čaglić, putem uprave lista „Hrvatska" — Zagreb K 19·84; Marija Djev. družba — Dekani, ½ čistog dohodka od veselice 2./8./02. K 30; Družina Mahnić Josipa — Dekani, na uspomenu 50-letnice doktoriranja presvjetloga gosp. biskupa Strossmayer-a K 3; Opad Ivan — Dekani K 10; Šumski — Trst K 40; Ujčić Josip — Stari Pazin, prigodom mlade mise K 12; Sabrano prigodom mlade mise Kurelić Mata — Pičan K 130; Utržak razglednica kod gospodina Josipa Grašić, župnika u Bermu K 18; Frulić Šime, župnik — Grdoselo K 40; Červar dr. Gjuro, sabranih u Puli K 8; Kirac Jakov, trgovac — Medulin K 7·48; U veselom družtvu — Šumbreg K 5; Mečar Ante c. kr. žcljčnički činovnik — Beč K 2; Sabrano na Bartoljevu kod gosp. Bartula Vitezića, župnika u Lindaru K 7·76; Mandić Ivan, župe-upravitelj — Pazin K 2·80; Cotelj Ivan, župnik — Karojba, sabrao K 2·56; Kožuh Josip, profesor — Celje K 10; Uprava „Hrvatske" — Zagreb K 4·84; N. N. — Pazin K 200; Trinajstić dr. Dinko — Pazin K 100; Godina Ernest, trgovac — Žminj K 10.

Plemenitim darovateljem svesrdno zahvaljuje se Odbor.

Danica, Hrvatski koledar svetojeronimskog družtva za godinu 1903., netom je izašao i može se dobiti uz nizku cienu od 40 hellera u odpravničtvu našega lista Pula, Via Sissano.

Marko Zović

krojački majstor

u PAZINU (u kući gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Svoj k svomu!

Brat „Sokol".

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije ciene.

Ivan Videka,
krojački majstor.

Via Abbazia 33.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Gosp.

— Lekarnar

PICCOLI

Ljubljana.

Vaše železnato vino sem uporabljal z izvrstnim vspehom pri moji soprogi, katera je dolgo časa nervozna. Prosim Vas, da mi dopošljete po pošti še šest steklenic zgoraj imenovanega vina.

Dr. L. Färber
c. in kr. štabni zdravnik.

V Gorici, dne 16. junija 1901.

Razprodaja se u lekarnah v Trstu, Istri, Dalmaciji, Primorskem, Goriškem, Tolminskem, po K 2·40 steklenica. 4

Pčelno-voščene svieće

kilogr. po K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašeno u reliefu sa zlatom, voščenim cvićem itd.	kg. po K 8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·20
Iste okrašene s odljepljivim cvićicama	„ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 8·—
Tamnjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Svićice za božićno drvo u 6 bojah	„ „ 3·—
„ „	„ „ 2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sustav	„ „ 4·40
„ granis	„ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sustav	„ „ 3·—
		„ „ II. „	„ „ 2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj ciani. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gersheimovi stenji (štilji) i stakla za vječnu lnč. — Isto tako **mucal** pitomac (stolni) i navadni, uz **vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečasnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ,
voščarnica u Gorici.

RODOLJUBI!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Zvonaru!

ne puštaj, da ti se prah sa umjetnog cvieća krpom briše ili tuče. Ako ti je što pokvareno, naručiti ćeš drugu robu, najbolje i najjeftinije kod

ANE RUPNIK,
Ljubljana, S. Petra cesta 13.

Odvjetnik

Dr. M. Trinajstić

preuzeo je odvjetničku pisarnu dra. Josipa Stanića na Voloskom.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod **„Croatiae"** već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae" u Puli.

Broj 76. Pula, u četvrtak dne 27. studena 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·249.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K. 6·—, odn. K. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stanuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan, iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 22. novembra 1902.

Niti ovoga tjedna nije se parlamentarno političko stanje poboljšalo. Bacila se bijaše misao, da se stvori mjesto sadanjega činovničkoga ministarstva, parlamentarno ministarstvo, to je ministarstvo sastavljeno iz članova što zastupničke što gospodske kuće. To ministarstvo imalo je biti takozvano koaliciono ili savezno, tako da bi u njem bile zastupane stranke raznorodnih načela. Unj imali su doći razni Njemci, pak Česi i Poljaci. Njeki su o tom ozbiljno radili, i mnogi tomu vjerovali, premda su kasnije, kad se je vidilo da iz te muke nebude pogača, nastojali da to zataje. Bilo je i to koaliciono ministarstvo mrtvo-rodjeno diete, makar su i živi oni koji su želili u to ministarstvo doći, i kojih imena se bijaše takodjer objelodanilo.

Istom ozbiljnošću govori se od par dana amo o sporazumku izmedju Čeha i Njemaca. I danas sastao se je odbor Njemaca, da se počme dogovarati o tom, kakve predloge bi učinili Čehom. Jedan utorak večer će se dalje dogovarati, tek samo Njemci, da se dogovore što da pripuste Čehom i što da za se dobiju. Česi se na to oglasuju da će rado razpravljati o predlozih, koje bi njim Njemci postavili, i da će rado prihvatiti što nebi bilo na uštrb českoga naroda. I to će izpjeniti. I umjereniji Njemci, i umjereniji Česi uvidjaju, da se parlamenat nemože uzdržati; a prikazuju se obòji pripravnimi na sporazum za to, da se nebaci na nje krivnja radi razpada parlamenta. Kad bi i imali bolje volje, stoje pripravni proti njim i Svenjemci i Českí narodni demokrati. A i kad bi se što doseglo, bilo bi to samo za hip, za posve kratko vrieme, za to da se otvori put razpravi obranbene osnove i proračuna za god. 1903. To priznaju i oni koji ozbiljno uzimlju pogovore za sporazum.

Zastupnička kuća je medjutim imala i ovoga čedna četiri sjednice. Pojedini zastupnici su podavali upite i predloge. Pojedini ministri čitali su odgovore na starije upite. Razpravljalo se je, i dosta ozbiljno bar o njekih predmetih, i to sve u obliku prešnosti.

Radi izgreda u Favoriten.

Utorak dne 18. t. mj. svršila je razprava o izgredih u Favoriten prilikom obnovnih izbora za zemaljski sabor. Kršćanski socijali su kod toga dosta dobro prošli. Njihov glavni govornik dr. Pattay govorio je jako stvarno. Prešnost njihovoga predloga kao i predlog sam bio je prihvaćen, predlog najme da se stvar točno izpita i krivce kazni, i da se u buduće predusretne onakovim izgredom.

Za podporu u biedi.

Kad su ono njeki zastupnici bili molili Koerbera, da podnese zakonsku osnovu za podporu u biedi, bio je reko da će ju podnieti čim bude zastupnička kuća počela redovito raditi. Zastupnici zahtjevali su onda javno u kući, da odnosni odbor izvjesti o svih predlozih za podporu u biedi. I taj odbor je izviestio, i prihvatilo se je prešnost da se dotični izvještaj razpravi. Isti dan kad se je imao razpraviti i kad se je u istinu razpravio, podnio je Koerber zakonsku osnovu, kojom pita kuću odobrenje vjeresije od 3 milijuna 900 tisuć kruna za podporu u biedi. Obnašao je shodnim da kod toga i progovori, i da izrazi želju da bi tom razpravom bio dan početak redovitih razprava za dobrobit pučanstva. Izvjestitelj, kršćanski socijalac Leopold Steiner iztaknuo je u svom kratkom govoru posebice, kolika je bieda u Istri, a najpače na istarskom Krasu i na kvarnerskih otocih. Učinio je obzirom na prešni predlog zastupnika Spinčića za podporu u biedi, koj je bio postavio već prije više vremena. Kad bude spomenuta vjeresija odobrena i od gospodske kuće pak potvrdjena od Njegovoga Veličanstva, onda će ministarstvo nutarnjih poslova razdieliti onu svotu od 3 mil. i 900 tisuć na pojedine krunovine i poslati na namjestničtva. Namjestničtva razdieliti će na pojedina kotarska glavarstva i poslati njim a kotarska glavarstva na obćine. Nadajmo se da će to pravedno razdieliti, najme tamo, gdje je u istinu nuždа, i da će se pošteno postupati kod odnosnih radoja.

Trgovina na termine.

Tom trgovinom, sa žitom najpače, obogaćivali su se naglo novčari na štetu proizvadjača. Već dugo se radi o tom da se tomu na kraj stane. Lani je zastupnička kuća prihvatila primjerenu zakonsku osnovu. Gospodska kuća je tu osnovu ponekle promjenila u prilog novčarom. Morala je opet doći u zastupničku kuću na razpravu. Većina odbora prihvatila je promjene gospodske kuće, pod pritiskom, da inače neće biti zakonska osnova podastrta na potvrdu Njegovoga Veličanstva. Većina mislila da je bolje išto nego ništa. Izvjestitelj odbora dr. Ploj zagovarao je u kući vješto stanovište većine. Samo slučaj je nanesao, da se sve nije primilo kako je gospodska kuća predložila. K glasovanju o jednom paragrafu došli su kasno Poljski zastupnici, bivši u klubskoj sjednici. Predlog drugači nego je onaj gospodske kuće bio je prihvaćen sa jednim glasom većine. Na to je nastalo veliko veselje kod Svenjemaca i drugih koji su zagovarali promjenu, te vika: dolje s ministrom poljodjelstva, dolje sa šefom Beckom! Sad će zakonska osnova morati opet u gospodsku kuću, i ako je ova neprihvati kako ju je zastupnička, morat će opet natrag u ovu. I tako će se čekati na poboljšice još dulje vremena. Htjelo se je imati sve, pak se neće imati ništa.

Glede odštete za prasce.

Ministar-predsjednik kao upravitelj ministarstva nutarnjih poslova odgovorio je na odnosnu interpelaciju zastupniku Spinčiću, da za prasce, kupljene makar i slobodno na trgu, ako obole na pošasti u vrieme od 40 dana što su kupljeni te ako se radi toga uredovno ubiju, država po obstojećih propisih neda nikakve odštete, i da se tih propisa nemože mienjati. Radi toga pak morali bi ljećnici živina dobro paziti, kojim prascem imadu dozvoliti na trg, a kojim ne, jer se inače ljude u dobroj vjeri da su prasci zdravi, jako oštećuje.

Njeki odgovori ministra za bogoštovje i nastavu.

Ministar bogoštovja i nastave odgovorio je medju ostalim na dvie interpelacije zast. Spinčića, postavljene izpred godinu i pol, jednu radi namještenja učitelja na talijanskoj školi u Opatiji, drugu radi hrvatske škole na Voloskom. Iz jednoga i drugoga vidi se, kako školske oblasti u Istri barataju što sa našimi občinskimi oblastmi što sa našim narodom, težećim za školami u svojemu jeziku. Glede hrvatske škole na Voloskom je ministarstvo doista uništilo odluku c. kr. zemaljskoga školskoga vieća, kojom je htjelo da Voloska djeca idu u Opatiju u hrvatsku školu, i naložilo istomu zemaljskomu školskomu vieću, da na novo povede razpravu, kako bi se dalo hrvatskoj djeci Voloskoj na Voloskom hrvatsku školu, al zemaljsko školsko vieće još i sad sa stvarju oteže, kako da nije dosad dovoljno otezalo.

Proti razbacivanju novca porezovnika sa strane zemaljskoga odbora Istre.

Dne 18. t. mj. postavio je zastupnik Spinčić i drugovi upit na ministra-predsjednika i ministra financija radi postupka zemaljskoga odbora Istre u pitanju potrošarine u Voloskom kotaru. Tu je sa izkazi samih Talijana i njihovih plaćenika u Voloskom kotaru jasno dokazano, da se je sveza krčmara u Puli obvezala davati 6000 K i njeke postotke najprije Krstiću i drugovom, na račun potrošarine u Voloskom kotaru, a kasnije 8000 K godišnjih na račun iste potrošarine dru. Bennatu, koj jih pak daje dru. Costantinu za izdavanje „Prave Naše Sloge". Dokazano je

---

PODLISTAK.

Za zasluge.

(Napisao: **Dubo Razkrižar.**)

Cestom vrvili ljudi poput mravaca. Pozdravljalo se i odzdravljalo veselo, nehajno, vragoljasto.

Zvonko hohotanje seoskih moma, snaša, usadjelica odmjevalo nekud plahirno-živahno.

Djećurlija se uzvrpoljila, nabacivala, a starci brojili i prebrajali, neko živo, drugi lieno, pospano, gotovo nehajno.

Svuda život, — — — — pravi život!

— — — — — — — —

Pod debelim stoljetnim hrastom stajao odrpani starac sumoran, ukočen ko kameni kip. Duga, neuredjena kosa spuštala mu se ćak dolje do ličnih jabučica, a biela srebrolika brada bila proplakana curkom malenih krživajih oči. Bliedim, suhonjavim licem križali mu udubljeni puteljci, naježeni i nasadjeni malenim bodljikavim dlačicama. Lievom se pazduhom podupro o debelu čvoravu štaku, dok je u koščatoj desnici stiskao kusasto, garavo krilo slamnatog šešira.

Uglušio ubogar kô top, tek što bi kadkada kao preko volje izmucao:

„Smilujte se siromaku!"

* * *

Sunce se nagibalo zapadu.

Svjetina prolazila žurnijim korakom, al se na siromaka malo tko i obazre. Iz prikrajka uvuče se nekakav gospodin. Na prsima ljeskao mu o zadnjem sunčanom tračju maleni zlatni križić.

Bio to gradonačelnik, pristao čovjek, ovisoka stasa, gojnog trbušića, a k tomu naprasite ćudi.

Približiv se ubogaru izbeći se kô gladno opanče: „Odavle, derane, ili ću puškom na tebe!" „U buhari biće ti bolje, ... danas je svečanost, i obrativ se k svjetini grmnu: ni novčića deranu!"

Ubogi Neno zatetúrio, uzdrktao tielom, al mu se noge prikovale pa ni makac.

Načelnik odkasao nekud kô prikaza a gromada svjetine sažalno motrila drhćućeg ubogara.

— — — — — — — — — — —

Sa gradskog tornja oglasi se maleno zvonce nekud drhćućim, tugaljivim glasom i „Ave Maria" prebirale usne vjernika.

Svjetina se razilazila.

Ubogar ostao osamljen kô tronog u pustoj žeravi. Drhćućom rukom segnuo u dno šešira, al kô, da ga opeklinom obdari, zalelečio jadnik kô ljuti zimski vjetrovi. Šešir bio je prazan . . . . I ono malo para, što mu je prolazeća svjetina nehajno dobacila, odnio „milosrdni" gradonačelnik.

Sirotan jecao, dok mu prigušeni plač ne izbije u moru gorkih suza.

Drhtinuo jače, ... jače, zgrčio koščate pesti, škrinuo zubima, upravio kažiprst na bučni, razkalašeni grad, svratio bolni, vajni pogled k nebu i tetureći riknuv kô ranjeni lave sruši se na zemlju.

— — — — — — — — — — —

Na granatom hrastu prebirao maleni slavulj. Tihani romon potočića izvadjao nekakvu tugaljivu melodiju, dok su malene stidljive zvjezdice nekud živahnije uzdrhtale, bacajuć tugaljivi pogled u ono tamno, gluho prodolje.

— — Iz grada izšetao načelnik sa sinom, pristalim momkom; dvoje oboružanih ljudi.

Primaknuv se orijaškom dubu, načelnik uzplamti kô vatra: „Pa tu još spavaš, derane prokljeti!" — i gurnu ubogara nemilostno nogom.

Al Neno ni makac. Protegnuo se jadnik kô gladna godina i šutke ležao na mahovitom tlu.

Mladi doktor pogleda sažaljivo razjarenog otca, te sagnuv se ubogaru tugaljivo šane: „On je mrtav". „Otče, otče, što uradi!?"

„Što, zar, ... zašto mi križić na prsima pitam?" — usplamti gradonačelnik.

„Za zasluge", šanu iz prikrajka maleno deranče, što se je bilo znatiželjno uvuklo za ubojicom nesretnog Nena.

nadalje da je ista sveza krčmara u Puli uzela potrošarinu u Podgradskom kotaru za Krstića i drugove. I dokazano je, da je junta dala radje potrošarinu u Kastavskoj občini Krstiću i drugovom nego li potrošarinskomu družtvu u Kastvu, koje je pak moralo odkupiti potrošarinu od Krstića i drugova. Dokazano je u obće, kako zemaljski odbor sa zemaljskim kapetanom na čelu barata sa novcem porezovnika, i radi na štetu občega dobra, a u prilog stanovitih propalica i prodanaca. Takova sta neradi se nigdje kod poštenih uprava i poštenih ljudi. Prikazana je tim samim jednim primjerom u pravom svietlu slavna družina: Campitelli — Chersich — Bennati — Costantini — Krstić sa Slacaričem i pajdaši.

Radi ostavinskih rasprava.

U novije doba da hoće c. k. kotarski sud u Krku, a možda i koji drugi u Istri, da se podnesci za provedenje ostavinskih rasprava imadu činiti putem c. kr. bilježnika ili odvjetnika. To je skopčano sa znatnimi troškovi za stranke, obično i tako siromašne. Zast. Spinčić i drugovi postavili su radi toga interpelaciju na ministra-predsjednika kao upravitelja pravosudja, da li je voljan narediti, da se rasprave glede ostavina posve kod c. kr. sudova obavljaju.

Dotacija za uzdržanje dvora Njegovoga Veličanstva.

Vlada je podnesla zakonsku osnovu, kojom se pita da se prinos za dvor Njeg. ces. i kralj. Veličanstva sa strane ove polovice monarhije povisi od 9 mil. 300 tisuć kruna na 11 milijuna 300 tisuć K godišnjih. Prinos do sad da je isti kakov je bio prije 30 godina, a od onda da su troškovi kod dvora narasli, te da bi jih valjalo pokriti.

Je li istina?

Zastupnici Biankini, Spinčić i drugovi upravili su na ministra-predsjednika upit, da li je istinita viest, što ju je donela nedavno „Edinost", da je najme u ugovoru s Italijom tajan uvjet, kojim se je austrijska vlada obvezala da će podupirati prevlast Talijana nad Hrvati i Slovenci u primorskih krunovinah? — kako u istinu radi već desetke godina. Ako nebi bila ta viest istinita, kako inače opravdava vlada svoj postupak na obalah jadranskoga mora?

Stvarni izpravci zast. Biankini-a.*)

U sjednici carevinskoga vieća od dne 7. o. mj. izrekao je hrvatski zastupnik iz Dalmacije g. Biankini krasan govor kod razprave o poznatoj izjavi ministra-predsjednika, u kojem se je osvrnuo i na žalostne odnošaje u našem Primorju i o kojem govori naš bečki izviestitelj u 74. broju našega lista.

Na taj govor obazreo se talijanski zastupnik Istre Bartoli u sjednici od 11. o. mj. (o kojem nas je u glavnih crtah izviestio isti izviestitelj u br. 75. „N. Sl.")

Zast. Biankini stavio je u sjednici od dne 12. o. mj. na govor Bartoli-ev sliedeće stvarne izpravke:

Zast. Biankini započe hrvatski pak nastavi njemački: Visoka kućo! Kao što je sva irredentska štampa, napose ona kraljevine Italije, tako je i g. zastupnik Bartoli imao tu dobrotu, da se je na moj govor od dne 7. o. mj. osvrnuo, da pobije samo nekoje točke.

Ostalih točaka — a te su najvažnije — nije se usudio ni dotaknuti se.

Nu i ono malo, što je g. zastupnik kazao, neodgovara istini, te moram to da izpravim.

Nije istina — i to izpravljam stvarno, da se vriedja prava Talijanah Primorja radi toga, a da se hirom nekolicine hrvatskih i slovenskih agitatora zadovolji.

Istina je naprotiv, da te nepravedne povlastice Talijanah Primorja poput hridine u hrvatsko i slovensko pučanstvo Primorja, koji se najelementarnija prava u javnih stvarih, skoh, te nervuda pljeni. (Povladjivanje — prigovor).

Nisu to agitatori, već hrvatski i slovenski rodoljubi, koji se trude polag želja i potreba pučanstva, da učine konac abnormalnom stanju. (Povladjivanje).

Izpravljam stvarno, da dotiče talijanski jezik u Primorju svim javnim potrebam — kao što je dr. Bartoli kazao — jer nije ni po zadnjem od Talijanah krivotvorenom popisu pučanstva (Prigovor) većina pučanstva Primorja talijanska. Nemora se biti doktorom prava za znati, da tudji jezik nemože zadovoljiti potrebam jednog pučanstva. (Odobravanje. Dr. Bennati: Vama nije talijanski jezik tudji!) Talijanski jezik jest Slavenom tudji.

Izpravljam stvarno, da nisam u svojem govoru od dne 7. o. mj. nikoga denuncirao. (Povladjivanje — prigovor) Ja sam ustanovio samo javne, drzke nepodobštine, koje su za obstanak Hrvata i Slovenaca u Primorju i u Dalmaciji pogibelne, i to bijaše moja rodoljubna dužnost. (Posve pravo — povladjivanje.) Kaže li g. zastupnik Bartoli, da je ustanovljenje javnih činjenica denuncjacija, tada mu odgovaram, da on ili nerazumije koje li su dužnosti sasvjestnog zastupnika, ili opetuje staru odrpanu rečenicu, kojom hoće Talijani Primorja spraviti istinu sa svieta. (Odobravanje — prigovor).

Izpravljam stvarno, da neima u mojem govoru od dne 7. o. mj. ni rieči, ni misli, koje bi mogla čast ove visoke kuće povrieditli ili mene i moju stranku poniziti. (Tako je!) Ako je gosp. zastupnik Bartoli u tom smislu na mene ciljao, tada mu bacam nizku osvadu natrag i upućujem ga na sramotne dogodjaje u istarskom saboru. (Posve pravo!) Tamo kod kuće imati će dr. Bartoli dosta posla, hoće li čast narodnog zastupstva zaštititi i najdublje ponizenje svoje stranke izliečiti. (Povladjivanje — prigovor).

Izpravljam stvarno, da nisam kazao, da „goje Talijani Primorja državi neprijateljske težnje". Ja sam kazao, da je uništenje i tlačenje Hrvata i Slovenaca i državi štetno. Kažu li pako neprestano javni dogodjaji, da nisu Talijani ni državi prijazni, tada je to posao vlade. (Živahno povladjivanje.) Čuti li dr. Bartoli obzirom na one javne dogodjaje potrebu, da se ovdje malko opravda, tada je to samo hvalevriedno.

Izpravljam stvarno, da ja nisam u svojem govoru jaku ruku vlade proti Talijanom pozivao, već da sam samo za pravicu za Talijane, Hrvate i Slovence, za poštivanje zakona i prava svijuh i za sve molio. (Tako je!)

Izpravljam stvarno, da nisam kazao, da se može neprijateljskim držanjem vlade citav jedan narod uništiti. Kazao sam pako, da se može dielove toga naroda odnaroditi, i to vidim u raznih kotarih zapadne Istre, koji bijahu još polovicom prošloga stoljeća posve hrvatski i koji su danas ludom vladinom politikom pali žrtvom talijanstvu. (Posve dobro! Zast. dr. Bartoli: jeli to još uvjek stvarni izpravak?)

Izpravljam stvarno, (Veselost) da je velika neistina i krvava ironija, ako kaže gosp. Bartoli, da se Talijane Primorja tlači. (Odobravanje.) Mnogo se hoće srčanosti onim, koji govore o tlačenju Talijanah Primorja, pošto su oni absolutni gospodari u školah i uredih, i koji nedozvoljavaju dapače hrvatskim zastupnikom u istarskom saboru niti govoriti svojim materinskim jezikom. (Čujte! Čujte!) prigovor. Zast. Bartoli: Ta oni govore hrvatski.) Ja da ovdje, nipošto pako hrvatski zastupnici u Istri.

Izpravljam stvarno, da nisam kazao u svojem govoru, da su Talijani Primorja za njihove suplemenike u Italiji puni simpatija. Ako nas hoće to g. Bartoli sada osvjedočiti o tom, da oni neće tih simpatija nikada zanijekati, da se dapače time simpatijami ponose, tada kažem g. Bartoli-u, da mi nemamo ništa protiv tih simpatijah (Povladjivanje i prigovor), ako bi pako te simpatije za suplemenike u Italiji tako daleko išle, da bi postale za pogibao hrvatskoga i slovenskoga pučanstva neljepim, tada, čemo ih mi smjerno razdajom zaštititi našem narodu. (Odobravanje i prigovor) je pobijati sa svimi sredstvi. (Živahno odobravanje).

I neobazirući se na te simpatije, na glas izdaja, izpravljam dotične rieči zastupnika Bartoli-a, da se narod u Istri doista od vlade i od talijanske vladajuće stranke izdaje i svimi sredstvi, dapače i novcem porezovnika od strane iste stranke zavadja i kvari. (Čujte! Čujte!) i to po stvorovih, kojih se svaki poštenjak srami.

Izpravljam stvarno, da nije istina, da sam napao talijansku mladež i talijansku vladu i njezine nosioce.

Ono, što se tiče zlostavljanja čezotskih ribara u Dalmaciji spada već davno u kraljevstvo bajkah, te g. Bartoli nemože za to podati nikakva dokaza. Ja sam nasuprot u svojem govoru naveo mnogo dokaza, koje nemože dr. Bartoli oprovrći, da se u Italiji vriedja našu narodnost, dapače čak i našega vladara, a da proti tomu neustaše talijanske oblasti; kao što bi bila njihova dužnost. (Posve pravo!)

Izpravljam stvarno, da nisam kazao, da bijaše družtvo „Dante Alighieri" prije ustrojeno nego li družtvo „Lega Nazionale".

Što je prije ustrojeno družtvo „Lega Nazionale" izključuje, da je ono podružnicom družtva „Dante Alighieri". (Poklik: To tvrdite Vi!) Molim pustite me, da svršim.

Tvrdi li g. Bartoli, da nepodupire družtvo „Dante Alighieri" družtvo „Lega Nazionale" kod ustrojenja talijanskih školah u Istri i Dalmaciji, tada pitam ja, zašto se družtvo „Dante Alighieri" toliko brine za rečene škole, zašto pozivlju talijanske novine i odlični rodoljubi Italije javno na sabiranje prinosa za talijanske škole u naših južnih pokrajinah?

Koji igra tuj komediju? Na to neka odgovore gospoda Talijani. (Odobravanje.)

Izpravljam stvarno, da je gruba neistina, kao da bi bilo koje družtvo izvan granica monarhije naše hrvatske i slovenske škole podupiralo. Za tu težku osvadu ostao je g. Bartoli dužan na dokazih. (Poklici: Vi takodjer!) Ja sam dokazao. (Prigovor) To kažu takodjer Talijani.

Izpravljam stvarno, da nije istina, da je bivši talijanski ministar Villari škole družtva „Lega Nazionale" u Dalmaciji posjetio kao privatna osoba. On je posjetio te škole kao predsjednik družtva „Dante Alighieri" i kao pouzdanik talijanske vlade. Radi toga je on izviestio o nadziranju tih školah u ovogodišnjoj glavnoj skupštini družtva „Dante Alighieri" u Sieni (Čujte!) i talijanskoj vladi. (Čujte! Čujte!) To su priobćile sve važnije talijanske novine, čak i „Il popolo romano" (Poklik: on je izviestio o stanju talijanske prosvjete u Primorju!) On je izviestio o školah družtva „Lega Nazionale".

Nekoji tih novina i „La Bilancia" na Rieci izviestile su nadalje, da je Villari u Dalmaciji takodjer Talijane pobudjivao. Protivna tvrdnja g. Bartoli-a nije dakle temeljita i od novinah njegove vlastite stranke oprovrgnuta. (Povladjivanje — prigovor.)

Izpravljam stvarno, da sam ja potomak pravestare, hrvatske, pučke obitelji, premda zvoni moje ime talijanski. Mlečići su tečajem svoje duge vlade u Dalmaciji, pošto nemogahu hrvatska imena izgovarati, običavali i hrvatska obiteljska imena, kao što i imena mjestah, gorah, lukah prevesti u talijanski jezik. Tako su primjerice preveli Ivanović u Giovannizio (Veselost), Slavić u Bofignoli itd. Moje, plemensko ime Mastilčević preveli su u Biankini. (Veselost. Poklik: zašto ste to onda?) To je bilo prije tri stoljeća. (Opet veselost.) Ja sam morao baštinstvo primiti, i tim i nepravdu. Ali recimo — pustimo to, što je vrlo zanimivo — da bih ja bio Talijan i da bih živio u jednoj hrvatskoj pokrajini, kao što su Istra i Dalmacija, smatrao bih svojom dužnosti, da se poistovjećim sa većinom pučanstva, da njoj nesmetam i da posvetim novoj domovini sve svoje sile i u narodnostnom smislu. (Odobravanje.) Tako su postupali uvjek najveći rodoljubi svieta. Imena Napoleon, Cavour, Gambetta, Zola itd. govore za to.

Ah, kako sretne bi bile siromašne hrvatske pokrajine Istra i Dalmacija, kad bi gosp. Bartoli.....

Predsjednik: Molim, da se ograničite na stvarni izpravak.

Zast. Biankini. Odmah ću svršiti. ... Kad bi gosp. Bartoli i njegovi drugovi ovim velikim primjerom: Napoleon, Cavour itd. sliedili. (Veselost i odobravanje.) Gosp. Bartoli, promišljajte o tom, dok je još vrieme, jer se nepravde, koje se nanaša jednomu plemenitomu narodu, osvećuju prije ili kasnije! (Odobravanje i pleskanje. Govorniku čestitaju.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si čuja Jurino, da je poša stari Kampiteja va Beč?

Jur. Ča su ga morda pozvali na rumančinu, ča ni znal va diete na uzde držat gospodski fakini.

Fr. Vero da je šal na ministerij prosit, da budu napisi na novoj istarskoj željeznici samo talijanski i tudeški.

Jur. A ča smo mi talijanski breki?

Fr. Talijanska gospoda nas za takove drže.

Jur. Da njim nebude preselo!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Otvorenje škole družbe sv. Cirila i Metoda u Štokovcima. Tamo izmed Svetvičente i Jurišći proteglo se na pitomom zaravanjku liepo seoce Štokovci, brojeće 43 kuće. Podaleko četvrt sata leže Rezanci sa 50 dimova pa dalje Raponji i Bokordići, i svi su ovi uškolani u Štokovce. To je najzapušteniji kraj Istre a narod neuk kao neuk, pa je bila hvalevriedna namisao ravnateljstva družbe sv. Cirila i Metoda, da ovdje ustroji školu pa tako i ovaj kraj privede u kolo prosvjetljenije svoje braće.

Otvorenje škole bilo je u nedelju 23. ovog mjeseca. Osvanuo dan hoćeš takav al jutro ledeno, da ti je sve oko ušju zviždalo. Škola bila okićena zastavama

...a znanje, veseljem, pa veseljem je ko mleda nevjestica. Veseli mužari navjestili, da se u selu vrši nešto svečano. Dok se djeca okupila, eto i kapelana iz Svetvinčenta, pa sve krenu u povorci prama onoj crkvici sa malim zvonikom. Tu, u crkvi sv. Romana, odsluži se služba božja, iza koje sve opet u povorci krenu u školu. Naskoro se školska soba ispuni naroda, svećenik obavi blagoslov, nekoji prisutni učitelji odpjevaju zgodnu crkvenu pjesmu, a domaći se učitelj g. Svjetličić oglasi lijepim govorom. Istaknu korist škole, spomenu o dužnosti roditelja o skupnom sudjelovanju sa učiteljem glede napredka djece i koristno naglasi marljiv polazak, o kome ovisi sav napredak.

Prisutni su lijepe rieči sa velikim zanimanjem slušali. Prisutni svećenik nije držao za nuždno, da se i on sa par rieči oglasi i reče nešto o blagoslovu škole, dok znademo, da je u Vabrigi istom takvom prilikom g. Polju učinio svoju dužnost.

Nakon što se izpievala još'e jedna pjesma, udalji se narod zadovoljan i ponosan, što je već jednom sretljivošću družbe došao do škole. I opet grunuše mužari a lieпa svečanost bila je pri kraju.

Jer je već bio sat i pol, trebalo udovoljit i ručkima, za koje so je poskrbio g. učitelj. Kasnije nadošli su i nekoji čestiti Smoljanci i prvaci od drugud, pa uz živi razgovor i ródoljubnu pjesmu, osvanula i noć. Pojavio se tu na čas i velezaslužni „hajdučki pop", da time počasti svoje susjede. Tom se prigodom nije zaboravilo niti družbe, pa se sakupilo K 15·38, koje se izručilo puljskoj podružnici.

Dok lieпi ovaj korak našeg napredka bilježimo, upozorujemo tamošnje roditelje, da marljivo šilju svoju djecu u školu, jer samo na nauci i prosvjeti možemo si sazidati bolju budućnost.

Pazinski kotar:

Trgovcem s vinom, kao i ostalim na znanje, da se kod Jos. Širola u Sv. Lovreču pazenatičkom više hektolitara izvrstnoga crnoga i nješto bieloga vina uz nizku cienu na prodaju nalazi. — Isto tako i kod Josipa Cerovca, posjednika u Drndići, pošta Pazin.

Koparski kotar:

Iz Bazeta pišu nam: Našega ljubljenoga župnika dekana velečasnoga g. Antuna Kalca zadesila je dne 24. t. mj. težka nesreća. Umrla mu je naime nakon dugotrajne i težke bolesti premila majka providjena sv. Otajstvi za umiruće. Veleč. g. župnik-dekan dielio je velikom strpljivošću i pravom sinovljom odanošću težke boli i patnje svoje obljubljene starice majke, koja je nada sve na ovom svietu ljubila svoga Tonića. Za tu majčinu ljubav odužio njoj se zahvalni sin iskrenom odanošću i uzornom ljubavi. Pogreb velevriedne starice bio je u sriedu 26. t. mj. uz mnogobrojno saučešće svih slojeva pučanstva. Velevriednoj pokojnici podielio svemogući Bog vieční pokoj a našemu težko ucviljenomu župniku-dekanu svoj blagoslov i svoju milost, da uzmogne strpljivo podnieti težki ovaj udarac. Iskreno mu saučešće sviju odanih župljana, štovatelja i prijatelja!

Riedkost u naravi. Da je bisak biljka nametnica je poznato, da je kukavica, recimo, plica nametnica istina je, no da je i kukuruz biljka nametnica ipak je malko čudno. Na Buzeščini, Mali Mlun — nalazi se na imanju Ivana Muškovića i jedan obsječeni hrast, dèbco u periferiji kakvih 5 metara. Na tom hrastu visoko, kakvih 8 metara izrasao je ove godine jedan kukuruz velik kao i na njivi dapače i plod donio. — Pa da nešmio dočekati da budu i smokve na hrastu rasle!

Voloski kotar:

Občinski izbori u Voprincu obaviti će se još tečajem ovoga mjeseca. Treće tiečo birati će u petak dne 28. o. mj. od 8 sati prije podne pak do 4 po podne. Drugo tielo birati će u subotu dne 29. o. mj. od 8—12 sati prije podne; a prve tielo istoga dana poslije podne.

Mi očekujemo od naših vriednih vepriničkih občinara, da će si ovom prilikom cavjellati lice, te da će okrenuti lađja narodnim izdajicam i propalicam.

Trst.

Predstave kazališnog družtva g. Gavrilovića u Trstu. G. Gavrilović došao je sa svojim družtvom u Trst u vrlo nepovoljno doba. Prvih dana bisnila je tamo prava zimska bura; članovi slovenskog dramatičnog družtva pripravljahu se da dadu novu operetu u kazalištu „Armonia" i dodajmo tomu, da je tršćanskim Slavenom skoro ne moguće dobiti tole prisojne prostorije, tada ćemo razumjeti težki položaj u koj je zapao g. Gavrilović sa mnogobrojnom družinom. On se odvažio, da dade par predstava u slavenskoj čitaonici i jednu ili dvie u „Narodnom Domu" u Barkovljah. U čitaonici dao je sa čitavim družtvom poznati komad „Ciganski svatovi" sa vrlo dobrim uspiehom moralnim, ali vrlo lošim materijalnim; drugi komad bio je glasovita pučka igra „Graničari" sa okrnjenim družtvom, jer ga naime u zadnji hip, tajno i neočekivano ostaviše njegovi sudrugovi, takozvani Srbi. Nama je poznat i razlog, ali ga nemarimo ovdje navadjati; toliko moramo kazati, da je to nastalo usljed spletaka s poznate nam strane i bez ikakve krivnje g. Gavrilovića.

U ovom komadu uspio je g. Gavrilović sa vriednom mu gdjom. baš sjajno. Nemnogobrojno, ali odlično občinstvo; burno im povladjivalo. Buduće nedjelje opetovati će g. Gavrilović sa ono 3—4 predstala mu druga isti komad u dvorani „Narodnog Doma" u Barkovljah.

Želimo mu iskreno veći i bolji materijalni uspjeh nego li bijahu dosadašnji.

Politički pregled.

U Puli, dne 25. novembra 1902.

Austro-Ugarska.

Jedna utješljiva viest dolazi nam iz Beča, a to je, da će se složiti svi hrvatski i skoro svi slovenski zastupnici u jedan klub pod naslovom „Slavenska sveza". Svi hrvatski zastupnici prijavili su svoj pristup, a njim bi se imali pridružiti skoro svi slovenski zastupnici. Kažemo skoro, jer bi reć, da se drže daleko slovenski zastupnici narodno-napredne stranke, koji neće da stupe u isti klub sa drugovi iz Kranjske i pripadnici slovenske narodno-katoličke stranke. Žalostno je dolsta, što se zastupnici slovenskoga naroda iz Kranjske nemogu složiti ni u Beču proti narodnim dušmanom.

Ovih dana preuzeo je uredničtvo glavnog glasila stranke prava u banovini „Hrvatska" poznati rodoljub g. Fran Folnegović. Oporicijonalni listovi pozdravili su pravim zadovoljstvom taj korak vrstnog novinara i bivšeg odličnog zastupnika na hrvatskom saboru.

Srbija.

Bivše ministarstvo Velimirovićevo dalo je ostavku nakon jednomjesečne vladavine. Ta činjenica pokazuje jasno kako su u Srbiji nesalni odnošaji i da tamo u današnjih okolnostih nemože računati nijedna vlada na nešto podulji život.

Iz Biograda pišu, da će kralj nastojati, da poduprt vojskom ustroji obsolutnu vladavinu, čim će bez dvojbe baciti Srbiju u novi mater, iz kojega će se težko redovitim putem pridignuti.

Rusija.

Car Nikola imenovao je zapovjedajućim generalom tjelesne straže mjesto velikog kneza Pavla Aleksandroviča, koji je zbog svoje ženitbe morao zapustiti carski dvor, velikog kneza Vasilikova a generala Subotića, vrhovnim zapovjednikom Amorskog okružja, komu pripadaju one ruske čete, koje se nalaze u Mandžuriji. — Nedavno bijaše imenovan urednikom službenog lista „Pravitjelstveni vjestnik" poznati ruski učenjak profesor Kulakovskij na mjesto dosadašnjeg urednika, državnog savjetnika Ščerbakoga, osobitog prijatelja Niemaca. Novi urednik poznat je kao protivnik Niemaca, radi česa ga sada njemački listovi žestoko napadaju. On je bio do sada profesorom na sveučilištu u Varšavi, te mu imade 54 godine. Poznat je kano osobiti prijatelj južnih Slavena, napose Hrvata. On je napisao najpodpunije djelo o ilirizmu u Hrvatskoj.

Retalji i ričoki.

„Neki dan šija sam „Piccolo", pak sam vidija, da piše nekakove trapule pod naslovom „Ritagli o scampoli". Uzeja sam valje pero u ruke, da i ja napišem ča takovoga; na misto pačuharij barem „Retalje i ričoke".

Iredentizam. „Ča su to iredentisti", pita me jedan dan čovik? To su vam oni ljudi, ki spadaju mez iredente, a ti bi bili svi oni, ki bi na svu silu stili, da mi pademo pod Italiju. Iredento znači ne spašen, a ne spašenci su svi oni, kojin nisu u krilu svoje majke, svoje vire ili svoje domovine, već se nalaze pod tujom kojom vlasti. A takovi su naši Talijani. Oni nisu zadovoljni bit pod Austrijom, oni govore, da im Austrija krati sve pravice (a ki ih ima više nego oni? Op. Slag.), da ih Austrija ne tratá, kako bi morala tratali (col guanti!), pak se vavik tuže Villariju, Boviju i kumpanji i stacaju mamu Talija, da bi ih došla liberat. Nego mama Talija se ne ufa doć ovamo, akoprem je spirit pok. Imbrijani nad Kvarnerom (ma mora i on stati friško po ovoj buri!); ona se boji lovranskih kostanji i onih hrvatskih tati, pak prvo neg napravit fiasko i dobiti orzo tudesko, raje stoji doma. Tako da, a ti Bovio muž, ako te volja, ne prkiji! — Sad govorimo mi malo. Kako iredentisti računaju, moralo bi past pod Talija Dalmacija, Trst i Istra, a na ta način i mi, ki nismo Talijani, kaj puljska, porečka, koparska itd. gospoda. A ča bi pak z nas bilo? Eh, sad stojimo friško, onda bimo još i bolje! Da spademo pod Talija, bimo morali plaćat na kokoše, na pulaštre i na arilju, ku dićemo, a da smo Hrvati ne bimo smili ni pisnut. Dragi moj barba Banati, ako ćeš ti poć pod Talija, hodi, a mi ćemo stat tu, tu i ćemo vas čekat s kostanji i s bilbi svetoga Stipana. Dojdite, dojdite, ćemo vam mi dat marendu.

Ferata Trst—Buje. Jedan čovik me pita informazioni o toj novoj železnici. Ako ste kad bili u Marčani u kavi i vidili vagune, ki su ropili iz Košćere u Varcijon, imate valje ideju i od železnice Trst—Buje—Poreč. Binario ridotto, sistema mašinin, kaj na paketima Frankove kave; kad je lipo vrime gre, a kad je bura, stoji doma. Donke ako ćete vijajat s onom železnicom, morate poć kad je lipo vrime. Nego vi ćete reć, da kad je lipo vrime morete poć i na noge, ali ja vam ne znam ća; ze kuši, ke porta la koštitucijon del mondo, bi bija reka pokojni Lovre Gabadiov!

Univerza u Trstu. — U Italiji govore, da talijanske provincije Austrije neće imat nikad onoga karatora, koga bi morale imati, dok no bude talijanska univerza u Trstu. Nego, barba Ive Dominić je rekà, da palac od Lloyda u Trstu mora biti od male durade, jer da je vas na vodi. Tako i talijanska univerza ne more se zidat u Trstu, jer bi joj voda pojila fundamente, a fabrika od batipali je propala. Ali najzad. ča će njim universa u Trstu, ter te brzo moć hodit u Padovu studijat. Ancora un boio...!

Čakule po fijima. — Govore, da će se parlamenat u Beču razroniti, jer da vlada je već stvorila deputati, ki niš drugo ne delaju, ako ne kumedije. Sigaq i barufu svaki dan, kaj Barbanci na samlju ili kaj žene prid pećom. Svaka žena bi stila, da joj stane u peć; svaki deputat bi stija imati trentaun.

Čakulaju, da će Kristić dobit medalju, jer da zna dobro vodit za nos i fabrikat ju anche in barba all'autorità.

Govori se, da će Talijani opet bizitti u Afriki, ako pride do gustoga. Nego ta put su malo šegaviji, šalju Engleze naprid, a oni da će za njima dotrupat. A sve jeno će njim repi ostati, kad s Engleskom čerišnje zobiju.

Čakulaju, da je Martin jako žalostan i da ne more nikako kumprendit, kako ga nisu učinili za raprzentanta u Vodnjanu. „Ah, koša ge para a ello, sjor kumpare"? — Eh, no la sa, spuzza tutto de basso....!

Brbljaju, da će neki kalabrezi delat konkurencu a quel famozo Matio i a quel dell'oio, ali mislimo da neće niš opravit, ča ne, Oio? (Neka samo pridu! Op. slag.)

Za finiti. Dva prodanci gredu na balotacijone i po putu pita jedan: „Čuješ, kume, ka strana je najbolja"? — Ča ne znaš, ona od klena! „Ja invece držim za onu, ka mi daje isti i piti; manjko svako toliko vrime se dobro nažerem i naločem!" — A tako i ja, ali ča ćeš, kad ni grže stvari, nego potegnut klobuk na oči i gledat u zemlju. „Brrrr.... homo, kume, nazad....nazad...."

Stari Fraka.

Pobratimu Adolfu.

(Prigodom njegovog odlazka.)

I ti ode sjajem prva,
Kud mi mnoga tragom ljeće.
I ti ode zvjezdo 'slednja
Na nepištu moje sreće!

Samcat tugom, — prezren ljuto,
— Tek ti jedin drug mi bio, —
Tužno gledam k strani onoj
Odkud si mi dolazio.
I kad noć se crna spušta,
Sa „Kaštela", usred muka,
Kroz sumrak bih vidjet rado,
Dal' mi tvoja maše ruka.

Pa tud jecam, zovem, ječem
Ko prikaza tamne noći,
Dok mi cempres nujno šapće:
„Miran budi — on će doći!"

I već gledam u daljine,
Gdje dolaziš strielimice.
Već ti desnu stišćem ruku,
U milo te ljubeć lice.

Ali jao, ... oj obmamo!
Trudne su mi ruke pale.
Cempres isti zadrhtao,
Prohtjelo se noći šale.

Opet tužnu spuštam glavu
I nastavljam tugovati,
Dok se mirnim selom budeć
Popolnoćni ore sati.

Zorom istok kad se kiti
Još tudj' trudne vučem pete,
Ko Prerađa Sejfelići
Sjenom mrkom kuće svete.

A kraj mene ljudske sjene
Ispavanu glavu nose,
Ne mareći što smrt blieda
Tudj' vrluda, — a bez kose.

Tek se jednom reći prohtje:
„Čemu suze, žalne svima?"
A ja nujno jedva čujno:
„Zgubih vjerna pobratima!"

Zgubih brata, — dani crni,
Nesnosna mi ova tmuša
Tek me misô jedna bodri:
„Dva smo tjela, jedna duša!"

U znak pobratimstva:
Spj.: Dabo Raskrižar.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia I, u kući Marezzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Razni prinosi.

Za Družbu Sv. Cirila i Metoda sabrano je na Martinju u veselom družtvu u kući g. F. Gržinića, župana u Humu, K 6, koji iznos nam je poslao veleč. g. R. Ružička, župnik u Roču. Živili.

Za Djačko pripomočno družtvo u Pazinu šalje g. F. Peršić, kapelan u Buzetu 7 K, sabranih u veselom družtvu u Medvajah (župa Vrh). Živili! — Kako nam iz Trsta pišu — veleuč. g. Frane Matejčić, zemaljski školski nadzornik u Trstu, podario je 40 kruna, da počasti uspomenu dobre starice majke svoga miloga prijatelja i pobratima veleč. g. A. Kalca, župnika-dekana u Buzetu.

„Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu" prispjeli su tekom mjeseca rujna sliedeći prinosi:

a) redoviti: N. N. — Trst K 12;

b) darovatelji: gg. Monas Josip, učitelj — Vranje K 2; Puharić Vinko, učitelj — Lipa K 2; Perković Marija — Žminj, sabrala u župnom stanu K 3; Filiplić Pravdoslav, župnik — Žminj K 20; Matanić Petar, nadučitelj — Pazin K 5; Prebilić Josip — Pasjak K 2; Stenberger Josip — Jelšane K 2; Valenčić Jakov — Dolenje K 1; Grosman Miroslav, učitelj — Kastav K 5; Kalac Anton, nadžupnik — Buzet K 20; Trinajstić dr. Matko, odvjetnik — Volosko K 20; Baron dr. G., kanonik — Zagreb K 10.

U mjesecu listopadu:

a) redoviti: Primožić M. — Tolmin K 10; Frančič Bazilija, učiteljica — Pazin K 10; Koruza Ivan, župnik — Klana K 20; Milohnić Antonija — Cres K 5; Sabljić Franjo — Cres 5; Turato Niko, kanonik — Cres K 5;

b) darovatelji: P n. Pečenko Karolina — Pazin, sabrala za cveće K 5, ista darovala K 5; Vončina Slavko, sabrao u Slumu kod gubljenja klobuka K 16·64; Matejčić Franjo, c. kr. zemaljski školski nadzornik — Trst K 40; Radimiri Andjelka P. — Trst, na uspomenu pok. otca viteza Andrić pl. M. kapetana K 100; Provizorni klub Hrvata — Labin K 12; Uprava „Narodnog Lista" — Opatija, sabranih K 5·24; Laginja dr. Matko, odvjetnik — Pula za N. N. K 40, a za sebe K 10; Frankola Franjo, župe-upravitelj — Kringa, sabrao K 4; Milohnić Ivan, umirovljeni profesor — Cres K 5; Gržinić Josipa, učiteljica — Roč, sabrala K 7; Flego Anton, Gabrielić Franjo, C. M. Jelerščić Josip, Koren Ivan, Gabrielić Pasqual, Buršić Josip, Cazzetti Ante, Brajša Marija, Mihevčić Filomena, Sarac Anton, Danei Antica, Buršić Liberat, Bertoša Anton zidar, Ujčić Ivan, Križmanić Marija, Glavić Anton, Bertoša Anton trgovac, Simetić Ivanka, Grubiša Marija, Ujčić Josip, Dobrila Mate, Opašić Ivan, Dobrila Roko, Velan Marija, Mizzan Jakov, Matejčić Marija, Ladavac Marija, Matanić Petar, Perić Antica, Gržetić Marko, Drndić Marija, Slokoić Ivan, Mohorovičić Andre, Velikonja Barbara, Barozzi Tereza — Pazin po K 1; Katičić Marija — Pazin K 2; N. N. Pičan 47 h.; Sironić Josip — Trviž 20 h.; Za prodane smotke — Pazin K 20·46; Klub Istra — Zagreb K 100; — Sabrano prigodom krstitbe sina Josipa Škropete — Mot.—Novaki K 10 a darovali F. G. K 2, Anton Bertoša K 2, Ciril Bertoša K 1, Sironić Anton K 1, Marković Ivan K 1, Bertoša Ivan K 1, Škropeta Josip K 1, Novak Fany K 1; Sabrano kod župnika — Žminj K 12; Marijina Djev. družba — Dekani, sabranih na zabavnom putovanju K 13·44; Obrtnijsko družtvo S. Marije Mag. Spodnje — Trst K 35.

Plemenitim darovateljem svesrdno zahvaljuje se Odbor.

Listnica uredničtva i uprave.

Molimo dotičnoga gosp. učitelja, koji nas je dopisnicom pitao za dug jednoga predplatnika, da svoj upit obnoviti izvoli. Pošto smo dopisnicu zametnuli, ne možemo mu odgovoriti.

„Petar Svačić" Opera u dva čina, izišla je u posebnoj knjižici, te se može u odpravničtvu našega lista u Puli dobiti. Ciena knjižice 40 h, poštarina 5 h više.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima: Uplate u krunama
proti bezima blagajne deponitalja:
za predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%
proti pismima za izplata na ime:
za predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2%
u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
za predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlet u krunama razpoložive s mjesta, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu: Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice:
za Beč, Budimpešu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd **bez troška.**

Bavi se **kupajem i prodajem** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warrants i vriednosti** uz najumjestnije uvjete.

Predujmove stvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uloži u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 3. marča 1902.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača
IGNACIJ KRON
TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.
Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Sena olovljega,
erba spagna (Lucern) otave,
sve prve vrsti okolo 16.000 funti, prodaje se u Čepiću na jezeru. — Pobliže ubaviesti daje uprava našega lista.

Prva
belovarska mljekarska udruga
preporuča gg. trgovcem, gostioničarom i privatnikom

Izvrstan maslac za čaj
Izvrstan Imperial
Izvrstan garnirani liptavski
Izvrstan Pivski
Izvrstan Tilzitski } Sir.
Izvrstan Belovarski
Izvrstne maslove sirčiće.

Cienike šaljemo badava i franko.

Naručbe, koje se kretom pošte obavljaju, molimo slati na:

Prvu
belovarsku mljekarsku udrugu.
Belovar (Hrvatska.)

U svih gradovih tražimo zastupnike.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.
U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, *krojački majstor.*

Blag. gosp. GABRIJEL PICCOLI, lekar, dvorni zalagnik N. sv. papeži v Ljubljani.

Potrjujem spregem slekličnic Vaše tinkture za želodec, kitero moram najtopleje vsakomur priporočati, ki jih rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izborno učinkujoče zdravilo služila pri želodičnih in črevesnih boleznih.

Kranj, 13. maja, 1897. Miroslav Leitner c. kr. davčni blagajnik.

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želodec sem rešen skoro dve leti trajajoče želodične bolezni, ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.

Strmolje (Primorsko) 6. marca 1898. Karol grof Strassoldo.

Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, istri in Dalmaciji po 30 vin. steklenica.

Pčelno-voščene svieče
kilogr. po K 4·90, u vakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieče iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvietcem itd. . . . . kg. po K	8·—	Voščeni cvitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Iste okrašene s odlieplјivim cvieticama . . .	6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Tamnjan lagrima, najfiniji	2·40	Sviećice za božićno drvo u 6 bojah	3·—
„ „	2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . .	4·40
„ granis	1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	3·—
		„ „ II. „ „	2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gershelmovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **nacel** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ,
voščarica u Gorici.

RODOLJUBI!
Kupujte samo Ciriło-Metodijske žigice!

Zvonaru!
ne puštaj, da ti se prah sa umjetnog cvieća krpom briše ili tuče. Ako ti je što pokvareno, naručiti ćeš drugu robu, najbolje i najjeftinije kod

ANE RUPNIK,
Ljubljana, S. Petra cesta 13.

Odvjetnik
Dr. M. Trinajstić
preuzeo je odvjetničku pisarnu dra. Josipa Stanića na Voloskom.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 77. Pula, u četvrtak dne 4. prosinca 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlani još, tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste mile stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Nefrankirani dopisi se ne primaju. Predplata se poštarinom stoji: za K u obće, K za godinu ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine. Izvan carevine više poštarina. Plaća i ustaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Takari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano); kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi nakare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 5).

Cesta Buzet-Draguć

pred c. kr. upravnim sudištem.

Ob ovoj jadnoj cesti je bilo više puta govora i u ovom listu i u saboru istarskom u Poreču, u Puli i u Kopru. Njezina važnost je bila uviek priznata, jer je ravnom crtom spajala Pazin, središte Istre, sa Trstom. Za to su ju morali pod nekadanjimi c. kr. komisari i c. kr. preturi u Buzetu sa rabotom popravljati svi stanovnici buzetskoga kotara. Pokrajinskim zakonom 14. maja 1876. bila je ta cesta, uz onu Buzet-Lupoglava proglašena cestom obće koristi i vezan cieli kotar buzetski, da nosi troškove njezine izgradnje i popravka.

Odmah iza toga bio je propisan potrebit nimet i ceste su se počele graditi u godinah 1879. i 1880.; nego gradilo se uprav na mjestih, gdje je gradnje najmanje trebalo i tako na široko, da se je potrošio cieli odredjeni kapital a zagradilo se je jedva trećinu ceste. Onaj komad pak od Oslića do Buzeta, koji je najviše popravka trebao i koji je najviše rabljen, ostao je onakov, kakov je i bio. Izprva je možda bilo razloga, da se započmu radnje na ovom komadu, jer je bilo podnešeno nekoliko utoka proti pravcu ceste još u onom kraju, al ti utoci bili su riešeni još u godini 1881., te nije bilo razloga, da se s tim oteže.

Dok se silan novac potrošio na komadu ceste od Oslića do Draguća i do Cerovlja, gdje cesta ima u više mjestih i po deset metara širine, pustilo se cestu bliže Buzeta onako neuredjenu i pogibeljnu, kako je i prije bila. Pače ona je kadgod i nepristupna, a to biva uviek kada rieka Mirna nabuja. U takovih zgodah ostaju obćine Sv. Sveti, Račice, Vrh, Draguć i Grimalda sasvim odcieplјene od Buzeta. Šteta, koju s tim trpe oni i onako oskudni obćinari, je velika, jer su odtrgnuti od svoga središta i od željezničke postaje na Počekaju.

U godini 1888. bio je na licu mjesta zemaljski mjernik, pregledao sve i kazao, da će se još iste godine nastaviti gradnja te ceste od Oslića do Buzeta. Dvanajst godina je od onda proteklo, al mjesto na bolje, išlo se je na gore.

Iza mnogo molba i pritužba sagradio se kod Sv. Ulderika most prieko Mirne u godinah 1892.-1893. On bi morao sačinjavati dio buduće ceste. Kakov je sada, malo koristi, jer kada je velika voda, te se Mirna prelije, ne može se ni do njega, on stoji sam kako otočić u sred vode, a što je još gore sa svojom nespretnom gradnjom, pošto nije poskrbljeno za odtok vode, nanaša ogromne štete susjednim zemljištem, koja ostaju muljem zaplavljena.

Čekajuć od zemaljskoga odbora, da će toj cesti posvetiti barem toliko brige, koliko je posvećuje putu od Huma do Roča, kamo je utaman bacio više hiljada kruna, doživila je obćina buzetska kruto razočaranje.

Cestovni odbor buzetski, koji je preuzeo od bivših c. kr. pretura sa ostalimi cestami, takodjer cestu Buzet - Draguć, upravljao je tom cestom pod predsjedničtvom gg. Frana Flega, Vinka Rubinića i svih njihovih predšastnika. Sa promjenom zakona o izboru cestovnih odbora i sa pristranim imenovanjem svojih odaslanika u taj odbor sa strane zemaljskoga odbora došlo je do toga, da je cestovni odbor došao u ruke klike u Istri gospodujuće, te bio odabran predsjednikom dr. A. Sandrin, koji se je možda u sve dobro razumio, ali ne u radnje na cestah. Jedna od prvih njegovih odluka je bila ta, da je posvema zapustio onu cestu, koju su svi prvanji odbori smatrali kako kotarsku. Pritužilo se je proti tomu obćinako glavarstvo, pritužili su se stanovnici interesiranih obćina, ali sve zaman. Zemaljski odbor je odobrio postupak kotarskoga cestovnoga odbora.

Obćinako glavarstvo u Buzetu uzev za podlogu izloženi proračun cestovnoga odbora za godinu 1900., je putem opazaka postavilo na njega zahtjev, da uvrsti u proračun primjeren iznos za uzdržanje ceste Draguć-Buzet i da ne izopaćuje imena rabeć Cerreto (Cerovlje) Draguccio (Draguć) Lupolano (Lupoglava) Dannano (Dane) Arcelle (Ročice) Castelaro (Gradinje) Vetta (Vrh) itd.

Te njegove opazke bile su sve zabačene, pozivljuć se na odluke zemaljskoga odbora, koji je odobrio postupak cestovnoga odbora i ističuć, da cesta Buzet-Draguć nije nikada bila odboru predana i da po svojoj gradnji ne može biti, nego obćinska cesta i po tom pada na teret obćine. Glede promjene krajevnih imena odgovorio je odbor, da dok bude u njemu razpravni jezik talijanski jezik, dotleće on obćine nazivati sa imeni, kojimi je Talijani nazivlju i koja su sadržana u popisu obćina tiskanom u prvom svezku zbirke zemaljskih zakona, izdane brigom zemaljskog odbora. Izrazio je jošte svoje čudo, kako može obćinsko glavarstvo, koje ipak nakazuje imena Pinguente za Buzet, Capodistria sa Kopar, Parenzo za Poreč, Pisino za Središće, Villa di Cani za Pasjavas, zamjerati, što Talijani zovu gradove i sela sa imeni, koja su imali i koja bi bili morali imati.

Mogli bi ovdje otvoriti veliku zaporku, da iztaknemo službeni značaj ovog popisa izopačenih i skovanih krajevnih imena i neslanost razloga cestovnoga odbora, koji znade i ono, što nije nikada bilo, al bi bilo moralo biti, nego jer je zato bio zemaljski odbor i od vlade ukoren idjemo napred.

Redoviti postupak je zahtjevao, da obćinsko glavarstvo na svoje opazke dobije pismen odgovor, al ga dobilo nije. Bez obzira na to, ono je proti navedenim zaključkom podneslo utok na zemaljski odbor. Ovaj dakako nije mogao poreći samoga sebe, te je odbio utok, ne dotaknuv se niti sa jednom riečicom točke o novotarijah sa nazivi obćina, gradova i sela. Valjda mu je bila palenta prevruća.

Obćinsko glavarstvo je pošlo napred, te je po odvjetniku i načelniku dr. M. Trinajstiću podneslo dne 1. julija 1900. pritužbu na c. kr. upravno sudište u Beču, tužeć se, što se na obćinu navaljuju troškovi za uzdržanje ceste Buzet-Draguć a ne na cestovni odbor i što nije izrično riešen utok u pogledu porabe potalijančenih krajevnih imena.

Nakon dvie godine i tri mjeseca čekanja je c. kr. upravno sudište dne 27. septembra 1902. sa rješitbom br. 8248 ex 1902. prihvatilo pritužbu obćinskoga glavarstva u Buzetu i dignulo odluku 26. jenara 1900. br. 9273. zemaljskoga odbora kako netemeljitu, u koliko se naprćuje obćini dužnost uzdržavanja one ceste, a kao nepodpunu sbog manjkavog postupka u koliko se tiče porabe potalijančenih imena.

Jer je ona rješitba načelne naravi dobro je, da izcrpimo u kratko njezino obrazloženje. Ona veli sliedeće:

Za riešenje pitanja, je li upitana cesta kotarska ili obćinska, te je li ima za njezino uzdržavanje skrbiti obćina ili cestovni odbor, odlučni su propisi zemaljskog zakona 6. maja 1896., br. 18.

Po § 2. toga zakona jesu kotarske ceste one danas obstojeće i ne one pravilno izradjene ceste, koje sbog svoje važnosti kao spojne ceste medju više napučenih mjesta ili drugih cesta zemaljski odbor kotarskimi cestami proglasi. Sve su druge ceste obćinske ceste. Za prve ima skrbiti cestovni odbor, a za druge obćina.

Pita se dakle najprije, je li cesta Buzet-Draguć, odnosno njezin još neizradjen dio: Oslići-Draguć za vrieme, kad je stupio u kriepost onaj zakon, bila obćinska ili kotarska cesta?

Posebnim zemaljskim zakonom od dne 14. maja 1876. br. 16. bila je gradnja i popravak trih cesta u kotaru buzetskom, medju timi i ceste Buzet-Draguć do pazinske medje proglašena kao skupni posao cieloga kotara. Tehnička i ekonomska uprava kod izvedenja potrebitih radnja povjerena je cestovnomu odboru. Do sada je dogradjen samo jedan dio te ceste, naime onaj od Draguća do Oslića. Ovim dielom upravlja već kotarski cestovni odbor, te za njega nema ništa prieporna. Što se pak tiče drugoga još nedogradjenoga diela stare ceste od Oslića do Buzeta, o čijem uzdržanju do podpune dogradnje spomenuti zakon ništa ne popisuje, imaju vrieditи obćeniti zakonski popisi o crtah, iliti, u smislu § 2. novog zakona od g. 1896., zakoni od onda obstojeći.

Po zakonu 19. maja 1863. br. 9. L. Z. Z. imale su se smatrati kotarskimi cestami one, koje bude zemaljski zakon sbog svoje važnosti za promet većih predjela kao takove proglasio. Druge ceste, u koliko nisu bile zemaljske ceste, bile su obćinske ceste. I kotarske i zemaljske ceste imale su se „po pravilu" graditi sa nekom širinom, a za obćinske ceste je bila dostatna širina potrebna za kola u obćini običajna. Sa kotarskimi cestami imao je upravljati cestovni odbor, a sa obćinskimi obćina.

Klasifikacija nedržavnih cesta pridržana u ovom zakonu uzsliedila je zakonom od dne 11. novembra 1868. br. 11. L. D. Z. i to tako, da svaki od šestnajst sudbenih kotara obstojećih u pokrajini, medju kojimi je i Buzet naveden, tvori po jedan cestovni kotar za sve u njemu sada obstojeće vozne ceste (strade rotabili — Fahrbare Strassen) (Članak I.) i za sve ceste, koje će se u buduće timi pribrojiti. (Čl. II.)

Po navedenom sadržaju članka I. zakona od godine 1868., kojemu je tumač izvješće, kojim ga je zemaljski odbor popratio i predložio saboru i saborska razprava od 21. septembra 1868., idje sve na to, je li koja cesta vozna ili ne, bez obzira na to, je li prije bila smatrana kako kotarska ili kako obćinska, je li prvoga ili drugoga reda. Vozna cesta nije nikako identična sa pravilno gradjenom cestom, ni sa onakovom cestom, kakova mora biti ona novogradjena cesta, koju se po § 6. zakona 1863. mora pribrojiti kotarskim cestam.

Za jur obstojeće vozne ceste, predvidjene u čl. I. zakona od godine 1868., nije bila propisana u zakonu ni predaja, ni primitak u upravu cestovnoga odbora.

Cesta Buzet-Draguć je već obstojala u doba, kad je onaj zakon stupio u kriepost pa, ako je bila već onda vozna, ona je svakako već tim postala kotarskom cestom i bez formalnog primitka sa strane cestovnoga odbora i bez obzira na to, je li prije bila kotarska ili obćinska i je li više ili manje pravilno gradjena bila.

Ima više znakova, da je ta cesta bila već onda vozna, ako i ne posve pravilna, a najpače taj, da ju je sve do zadnjeg doba sam cestovni odbor uzdržavao, što ni zemaljski odbor ne poriče.

Samo onda bi bio mogao zemaljski odbor odbiti utok obćinskoga glavarstva u Buzetu, kada bi bio mogao utvrditi, da cesta Oslići-Buzet u doba, kada je postao valjanim zakon od godine 1868., nije bila vozna cesta.

Dotle osuda c. kr. vrhovnoga sudišta.

Ovu osudu smatramo u toliko načelnom i važnom, u koliko će biti po Istri još mnogo cesta, koje su u godini 1868. bile vozne ceste, al su ipak ostale na teret obćina, dočim bi je bili morali preuzeti kotarski cestovni odbori obćine, u kojih ima takovih cesta, neka se okoriste ovom rješitbom.

Sada se nadamo, da će se jednom početi nešto raditi i za zapuštenu cestu Oslići-Buzet, koja je šestero obćinam potrebita kako svakdanji kruh. Već od godine 1898. pobire za nju zemaljski odbor 30% nameta u cielom kotaru buzetskom i sabrao je okolo 30 tisuća kruna.

Doba je, da se jednom odluči kuda ima ta cesta teći i da se priredi potanak nacrt, te počmo graditi ondje, gdje je najpotrebitije. Ako su zemaljski mjernici drugdje zaposleni, ako je njih zemaljski odbor uzeo, da posluži prije krajeve sa talijanskim stanovničtvom, neka najmi, ili nadje druge mjernike, te njim taj posao povjeri ili neka doznači obćinskom glavarstvu u Buzetu potrebiti iznos, pak će ono mjernika naći. Tu ne plaća pokrajina

te troškove, nego kotar buzetski, a najpače občina buzetska!

Preporučamo i občinskomu glavarstvu u Buzetu, da ne pusti, da stvar opet zaspe, nego neka tuče dok je željezo usijano!

Na koncu ćemo navesti još kako je c. kr. upravno sudište obrazložilo riešitbu u pogledu točke glede uporabe potalijančenih krajevnih imena.

Ono veli:

Občinsko se je glavarstvo u svojih opazkah na izložene obračune i proračune pritužilo također zato, što se u njima uporabljuju nova talijanska krajevna imena. Proti odluci cestovnoga odbora, koji je tu opazku odbio, prizvalo se občinsko glavarstvo u posebnoj točki svoga utoka. Riešitbom zemaljskoga odbora nije bilo o ovoj točki utoka izrično ništa odlučeno, i za to se občinsko glavarstvo pritužuje. Zemaljski odbor u svojem protuspisu prigovara doduše, da u tom pogledu nije pripustiva pritužba, jer od njega nije bilo ništa odlučeno.

Nego pošto je zemaljski odbor naložio cestovnom odboru u zaključku svoje odluke neka dostavi prepis iste občinskom glavarstvu u riešenje podnešenoga utoka; pošto je on s tim smatrao posvema riešen utok a da nije ništa izrično odlučio o izričnoj upitnoj točki utoka proti izričnoj odluci cestovnoga odbora ili si barem odluku pridržao — to je upravno sudište u tom propustu uvidilo bitnu manu upravnog postupka te u tom pogledu digło napadnutu odluku i stvar odputilo zemaljskom odboru, da odstrani tu manu i novu odluku izdade.

Hoće li zemaljski odbor što o tom odlučiti? Mi velimo da neće i ne će, jer će se bojati sa svojimi novotarijami pred sud! Veoma bi nam ugodio, kad bi nas u laž utjerao! T.

Socijalistički sastanak u Puli.

U nedjelju poslie podne obdržavao se u kazalištu „Politeamo Ciscutti“ javni sastanak socijalističke stranke, kod koga su govorili drug Pittoni iz Trsta te „baron-sudrug“ Lazzarini iz Labina. Prvi je obširno razpravljao o maksimalnom i minimalnom programu socijalističke stranke te u svom govoru tumačio jur obrabljene ideje socijalizma. Njegov govor bio je prilično triezan i prepleten zdravim socijalističkim idejami, kojih se, naravski, sami socijalisti prvi nedrže. Za Pittonijem progovorio je spasitelj Istre, „baron-sudrug“ Lazzarini. Govorio je kao socijalist i kao Talijan i zagovarao kmetski stališ istarskoga pučanstva. Naglasio je, da 95% istarskih Slavena spada kmetskom stališu te da njih 80% nezna čitati ni pisati. Nastoji slušateljem u žile uciepiti pravi internacionalizam, a ne takav kakav je danas i koji se danas širi. On želi pravi, neprisiljeni, naravni bratski vez medju radnici Slaveni i Talijani putem internacionalizma te kao Talijan-socijalista poučaje slušatelje, kako da dodju do pravoga istinitoga internacionalizma e da nebudu radnici jedne ili druge narodnosti krumiri, to jest orudje kapitala, odnosno da nebudu radili za ledjima sudrugova već složno se borili koli radnici u gradovima toli kmeti na ladanju proti kapitalu. On nezahtjeva, da se uslied internacionalizma zataji narodnost radničtva i kmetova, već on želi putem internacionalizma postići slogu, da se može riešiti — dra. Laginje i njegove crne svojte. Naravski, on je ovu svoju misao kroz ruže izrazio, kao nedužnu stvar, zaodjenutu u civilizaciju. „Baron-sudrug“ Lazzarini je dalje naglasio, kao primjer internacionalne sloge, radničtvo u Karpanu te pripovjedao, kako je ravnateljstvo rudokopa kroz mnogi niz godina podupiralo talijanštvo u gradu Labinu i kako se je ravnatelj, koji se je dao od Talijana uviek izabirati, najednom pretvorio u Hrvata te je kod izbora u petoj kuriji glasovao za njemu podloženimi radnici za hrvatsku stranku. To g. baronu kao socijalistu, nije pravo bilo, pa navadjajuć dalje, pripovieda, da su se uslied toga, što je ravnatelj kalameont, složili svi radnici te su kod izbora u gradsko zastupstvo u Labinu glasovali složno za socijalističku stranku proti složnim Hrvatom i Talijanom, koji su glasovali za jednaku listu. — Koliko je u toj priči istine, neznamo, nu gosp. „baron-sudrug“, koji gorljivo zagovara internacionalizam, bi se bio morao — ako su njegovi čini dosljedni njegovim mislima — veseliti na postignutom uspjehu u Labinu, vidivši složne Hrvate i Talijane, te jih u toj slogi na temelju internacionalizma i podupirati. „Baron-sudrug“ naglasio je također, da će obzirom na političke odnošaje biti težka borba za internacionalizam u Istri, nu ipak se nada to postići u slogi medju radničtvom.

Poslie „barona-sudruga“ progovorio je sudrug Verginella u imenu umirajućega socializma u Puli, gdje se misli nasaditi crnu zastavu nazadnjačtva te kao predsjednik sastanka pozvao je sudruga Pittonia, da progovori o predlozima proti povišanju civilne liste i proti vojničtvu, koji predlozi bijahu jednoglasno primljeni, našto bje sastanak zaključen.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 29. novembra 1902.

Ovaj tjedan prošao je u znaku pokusa Njemaca da se nagode sa Česi. Izmedju Njemaca izabrao se je navlastni odbor, koj ima sastaviti predloge za nagodu. Taj odbor imao je već koncem prošloga čedna prvu sjednicu, a ovoga dvie, i to ove dvie u stanu zastupnika dra. Baernreutherа, pošto da radi bolesti nije mogao izaći. Ti predlozi odbora Njemaca da će biti podastrti skupu Njemaca, i kad bi jih ovaj prihvatio onda Čehom. Za Svenjemce već se unapried zna da jih neće prihvatiti, a što će Česi, to se naravski neda ni slutiti. Još se uviek čuka o mogućnosti sastava koalicionoga ministarstva, i to bez Koerbera; a sa Baernreutherom na čelu. Stranke kao da su prvoga upoznale, da je neiskren, pak da neće imati s njim već posla. On da se privatno doista izrazuje kako čvrsto stoji na višem mjestu. Al stanovita rezkost, kojom progovara, kaže na stanovitu nervoznost, koja baš nepotvrdjuje te čvrstoće. On sa svoje strane da misli puščati nek se razpravlja u zastupničkoj kući prešne predloge; nek se ne dodje do dnevnoga reda. On da će najnuždnije stvari dati obaviti § 14. u vrieme Božićnih blagdana, i onda opet dati dalje zasjedati carevinsko vieće. On bi htjeo pružiti i dalnje dokaze nesposobnosti parlamenta, i baciti nanj, odnosno na stranke i zastupnike svu krivnju zla stanja. A neće da pripozna, da je svemu zlu stanju kriva vlada, koja neće da bude pravedna svim narodom.

Radi učiteljskih plaća u Českoj.

Češki sabor prihvatio je jednoglasno zakonsku osnovu, po kojoj bi se imalo povećati plaće učiteljem, i drugu, po kojoj bi se baš radi tih plaća postavilo na pivo novi namet. Vlada neće da potvrdi toga nameta, nit predložiti na potvrdu zakonske osnove za povišenje učiteljskih plaća. Kod Koerbera bile su deputacije českih i njemačkih zastupnika, složne, i molile ga, da podastre na previšnju potvrdu dotične odluke sabora. — Koerber neće. Dr. Kramář i drugovi postavili su s toga prešni predlog samo u tu svrhu da i šira javnost za to znade. Koerber je i javno i rezko izjavio, da neće da zadovolji tomu dok nebude redovitih odnošaja u parlamentu. Poslie četiri sata razprave, kad su već svi govorili, koji su kod toga htjeli, izjavio je dr. Kramář, da suvišno svoj predlog.

Za ukinuće § 14.

Dr. Ladislav Dvořak hoće da se postavi prešni prelog za ukinuće glasovitoga § 14., po kojem može vlada mnogo toga učiniti bez parlamenta. Predsjednik slavnoga odbora dr. Grabmayer veli, da se nebi smjelo o tom sada razpravljati, jer već obstoji zaključak zastupničke kuće od 23. oktobra, po kojem bi se o ukinuću § 14. imalo izvjestiti tečajem dvija mjeseca. Kuća daje pravo Grabmayeru.

Za razpust parlamenta.

Zast. Šenerer pita predsjednika kuće, je li voljan sazvati zastupnike u sjednicu, u kojoj bi se razpravilo pitanje, da li da se razpravlja proračun ili ne. Ako se nebi imao razpravljati, onda postavlja već sad dalnje pitanje: da li je voljan predložiti c. kr. vladi da parlament razpusti? — Predsjednik mu je odvratio, da će mu na to u jednoj budućih sjednica odgovoriti.

Zlokobni dan.

Šenererijanac Baeruther predlaže, dne 25. novembra, da sliedeći dan, dne 26. novembra, nebude sjednice, jer je to zlokobni dan, dan u koji je prije pet godina uljezla u zastupničku kuću velika četa redara. Kod glasovanja pada taj predlog, na što se Svenjemci srde.

Za usposobljenje gostioničara.

Prošlih dana imali su gostioničari iz ove polovice države sastanak u Beču. Tu su izrazili razne pritužbe i želje. Medju ostalimi također želju, da se od svakoga gostioničara mora zahtjevati usposobljenje za imati gostionu. Sa triju strana bili su postavljeni prešni predlozi, da se toj želji gostioničara udovolji. Razpravljalo se je o tom cielu sjednicu, i koli prešnost toli predlog sam bio je prihvaćen.

Radi dizanja uložaka kod štedionica.

C. kr. vlada izdala je pred njeko doba tajno naredbu, po kojoj se zahtjeva legalizaciju za one koji hoće da dignu novce uložene kod štedionica i posujilnica sa odnosnimi knjižnicami. Takovo legalizovanje reć bi da nije ni u zakonu predvidjeno, svakako praksa ga nije zahtjevala; a s njim se narodu, strankam, mnogo škodi, uzimlje njim se novac i vrieme, Dr. Fiedler, Čeh, s drugovi postavio je prešan predlog. Zagovarao ga je jako dobro, zagovarali su ga i zastupnici drugih stranaka, i bio je prihvaćen glede prešnosti i glede stvari.

Iz c. kr. zem. školskog vieća za Istru.

O posliednjoj sjednici c. kr. zemaljskog školskog vieća za Istru, obdržavanoj one 12. pr. m. u Poreču, imademo sliedeće viesti:

Zaključeno bijaše, da se preustroji trorazrednu mješovitu pučku školu u Žminju, sa dvojezičnom podukom, na taj način, da se ustroji dvie neodvisne škole, jednu sa hrvatskim, drugu sa talijanskim naukovnim jezikom.

Dozvoljeno bijaše proširenje sadašnje hrvatske pučke škole u Lovranu u dvorazrednicu i odlučeno ujedno, da se ova razdieli polag spola.

Zaključeno bijaše, da se podupre molbu mjestnog školskog vieća u Buzetu za treću učiteljsku silu na tamošnjoj hrvatskoj pučkoj školi za dječake.

Ravnajući učitelj na Korniću g. Frane Zec namješten je privremeno na školi u Pomeru.

Potvrdjeno bijaše imenovanje g. Gašpara Licul-a ravnajućim učiteljem trećeg reda u Gorenjoj Vasi.

Odlučeno bijaše, da se premjesti, sa privolom zemaljskog odbora, na vlastitu molbu i u sadanjem njihovom svojstvu nadučitelja u Klani g. Vinka Šepića na hrvatsku pučku školu u Buzet, te ravnajućeg učitelja u sv. Vidu Jachima Tončića, na pučku školu u Klani.

Doznačene bijahu školskim okružjem podporne svote za usavršujuće tečaje u gospodarstvu u pučkih školah; istotako svote za štipendije za dobu od 16. septembra do konca decembra 1902. na korist pitomaca učiteljišta.

Raznim djakom nautičke škole u Lošinju doznačene bijahu podpore iz državnih zaklada. Jednomu djaku ove škole naložena bijaše primjerena disciplinarna pedepsa.

Riešene bijahu molbe za oslobodjenje od školarine djakom c. kr. državne pučke škole u Puli i c. k. pripravnice tamo.

Občini Labin bijaše dosvoljeno otvorenje jednog otročjeg zabavišta; g. Ruži Ruzzier u Piranu otvorenje otročjeg vrta.

Odbijena bijaše molba sestara Benediktinkah u Krku, da se produlji rok za polaganje izpita usposobljenja učiteljicam, namješćenim na njihovoj ženskoj školi.

Nekojim učiteljem pučkih škola doznačeni bijahu doplatci za službene godine i nagrade za podučavanje vjeronauka. Svećenikom kotara Volosko, Poreča i Lošinja, koji podučavaju u pomoćnih pučkih školah, doznačene bijahu odgovarajuće nagrade. Za nekoje učitelje pučkih školah, koji se odlikovahu u podučavanju crkvenog pjevanja, učinjen bijaše predlog, da ih se nagradi od strane ministarstva prosvjete. Odlučeno bijaše poduprieti molbu jednog učitelja na pripravnici, i molbu jednog gimnazijalnog suplenta za podporu. Odbijena bijaše molba jednog svećenika za nagradu za podučavanje vjeronauka.

Razpravljalo se o utoku občine Buzet proti zaniekanom snižnju broja učiteljskih sila na talijanskoj pučkoj školi tamo; o izvještaju o nadziranju kotarskih škola u Puli; o izvještaju o uspjesih na tečaju za ručne radnje, obdržavanom za praznikah god. 1902. u Poreču i o izvještaju jednog družtva učitelja glede poboljšanja i preustrojstva pučkih škola.

Konačno bijaše zaključeno načelno o vježbah u vjeronauku na pučkih školah i o predlogu jednog kotarskog školskog vieća, da se ustroji otročja zabavišta u sjedištu svake škole.

Iz blažene zemlje.

Koji čita redovito samo talijanske novine našeg Primorja o napredku i blagostanju u kraljevini Italiji, morao bi pomisliti, da tamo zbilja teče svuda samo med i mljeko i da je to valjda najsretnija zemlja na svietu. Zavitiš li pako u veće listove Italije, osvjedočiti ćeš se danomice da tamo vlada najveća bieda i nevolja; da je tamo više analfabeta (ljudih, koji neznaju čitati) nego li u ijednoj državi Europe; da se nigdje na svietu nepočinja više zločina nego li upravo u Italiji; da je tamo pokvarenost zavladala u svih slojevih pučanstva i da u tom obziru nečine iznimku ni najobraćeniji staleži, kao što su primjerice sudci i odvjetnici.

Ovih dana čitali smo o nečuvenih grozotah, koje se počinjaju na jadnih umobolnicih u javnoj bolnici u Mletcih, na što ćemo se u posebnom članku svratiti. Kao primjere za gornje naše tvrdnje navadjamo niže nekoliko slučajevah, koje vadimo iz talijanskih listova iz kraljevine.

Tako čitamo u fiorentinskom listu „La stella cattolica“ pod naslovom „Delizie Italiche“ (talijanske naslade) viest o žalostnom stanju Italije, osnovanu na izvještaju svcobćeg statističkog ureda kraljevine. Po toj viesti imade Italija 1454 občine, koje ili su obskrbljene sa premalo vode ili sa zlom vodom; 4877 občinah bez odtoka, gdje se smrad na ulicu baca; 37.203 podzemna stana sa više od 200.000

Nastavak u prilogu.

stanara; 1700 občinah, gdje se riedko kruha jede, izim u bolesti, ili blagdanom; 4965 občinah, u kojih se ne zna za meso, nego kod riedkih dobrostojećih obitelji; okolo 600 občinah, bez liečnika za siromahe; 336 občinah bez grobišta; 194 okružja, okružena malarijom, gdje strada 6 milijuna stanovnika itd. itd. Kraj ovakova stanja u zemlji, ministar vanjskih posala Prinetti hoće da „uštedjenih“ u proračunu 400.000 lira upotriebi za podignuće talijanskih škola u inozemstvu! Zar ne bi bilo bolje, da ih upotriebi za gornje nevolje občinah i da ublaži biedu njihovih nesretnih stanovnika?

U Italiji cvate još ne kojih pokrajinah hajdučtvo kano i pred 100 godina. Glasoviti Mussolino imade još uvjek dostojnih sliedbenika. Baš zadnjih dana pisale su rimske novine, da je državno odvjetničtvo podiglo tužbu proti svim onim osobam, koje su bilo kako išle na ruku zgloglasnomu razbojniku Varsaloni. U svemu, da imade takovih osoba **600**! Prama tomu trajati će ta parnica više mjeseca, ako ne i godina, jer se talijanske oblasti obično nepouzdaju ni u vlastite sudce, te mienjaju za jedan te isti zločin razne porote ili različite sudove.

O podmitljivosti i nepoštenju odvjetnikah govori jasno sliedeći slučaj, o kojem piše milanski „Corriere della sera“.

Prošloga mjeseca započela je tamo parnica proti barunici Cassilli, koja je pomoćju „uglednih i odličnih“ osoba preslieparila ogromne svote novca.

Tečajem razprave bio je preslušan medju ostalimi i jedan odvjetnik, koji je javno priznao, da je bio po nalogu barunice Cassilli u Rimu, te da je izposlovao od tadašnjega ministra pravosudja premještenje nekoga barunici neprijaznoga činovnika, i da je za taj čisti posao primio 5000 lira.

Jedan drugi odvjetnik izjavio je, da baruničin odaslanik nije primio samo 5000 lira već **7500** lira!

Napadnuti odvjetnik tajio je najodlučnije posliednju tvrdnju, dokazujuć kako je on doduše siromah — ali pošten!

Iznenada ustane treći odvjetnik, te izjavi, da napadnuti odvjetnik nije dobio ni 5000 ni 7500 lira, već **90.000** lira, koje mu je on sam (govornik) predao!!

Talijanski listovi donašaju i imena te krasne i poštene družbe, medju kojom bi našli dostojno mjesto krnjelsko-talijanaški krvopije našega naroda u Istri.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Kuda ideš Jure?
Jur. Po svuda malo, kako mi se svidja.
Fr. Ali ovih dana, kuda si klatario, da te nije bilo vidjeti?
Jur. Bio sam do Cresa.
Fr. A koj te je onamo zavukao?
Fr. Posao, jer veliki ljudi uviek imadu štogod.
Fr. A što si imao u Cresu posla?
Jur. Ti biš htjeo sve znati . . . . čudnovato! Imao sam jedan važan posao u Balom, pak sam se tamo zavukao.
Fr. Kamo te je malan zavuka.
Jur. Sam ti kazao, da idem po svuda, kako mi se svidja.
Fr. Jeli šta nova u tih nepoznatih stranah?
Jur. Novoga! toga nemanjka nigdir, gdje ljudi stanuju.
Fr. Pravi, što si tamo vidio ili čuo?
Jur. Vidio sam i čuo, da nekoja pl. gospodja iz Cresa, je poslala, nekoju osobu sabirati milodare za nekoju crkvu u Italiji!
Fr. Pa šta se je dogodilo?
Jur. Dogodilo se je, da dotična vlast njoj to zabranila.
Fr. Evala, dobro je učinila. Nije dosta da se pravda proti crkvi, nego htjela bi s novcem onog siromašnog naroda podupirati Italiju. Neka ide va blaženu zemlju a nas neka pusti u miru. S Bogom Jure, do vidova drugi put.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Nikolajevo. Naš Sokol priredjuje Nikolajevu večer u nedelju i to zato, jer je u ponedeljak praznik Majke božje.

Nadamo se, da će toga radi biti dupkom puna dvorana, pa zato upozorujemo osobito one komodine, koji uviek zadnji dolaze, pa ne nadju mjesta, da onaj dan podrane.

Darovi primati će se u pohranu samo u nedjelju i to u jutro od 10 do podne i od 3 do 6 poslie podne. Preporuča se, da budu darovi dobro zamotani, zavezani i naslovi čitljivo napisani.

Ako tko u pomutnji nije dobio poziva, neka se obrati na bud kog odbornika ili na našu tiskaru.

O programu valja da šutimo, samo to možemo reći, da će nastup sv. Nikole biti impozantan. Ulaznina je za članove 60 helera, za nečlanove 1 kruna.

Božićnicu siromašnoj djeci družbine škole u Šijani priredjuju naše puljske rodoljubkinje te su u tu svrhu već počele sabirati radodarne prinose. Preporučamo toplo svim onim, kojima je iole moguće, da malenim darom priskoče u pomoć rodoljubnim gospodjam i gospodjicam. Naša uprava, odnosno tiskara, pripravna je primati darove koli u novcu toli u naravi te će jih prosljedjivati odboru gospodja. Ovo vriedi za one rodoljube, koji stanuju izvan Pule kao i za one u Puli, kojima se nebi predstavila koja sabirateljica.

„Una franca parola“. Javili smo svojedobno, da je odbor za podignuće spomenika cesarici Jelisavi u Puli u tiskopisu pod gornjim naslovom opravdavao svoj postupak u pogledu trojezičnih oglasa. To je učinio radi napadaja talijanskih novina u Puli na odbor, koji je svojedobno dao priljepiti uz talijanske i njemačke takodjer i hrvatske oglase. Veselili smo se „Franchi paroli“ u koliko smo mislili, da dolazi iz odbora trieznih i u narodnom pogledu nefanatiziranih osoba nadajuć se, da će isti odbor ostati muž-beseda te dosljedan svojim nakanam. Nu ne malo smo se začudili, kada smo prošli čedan opazili, da odbor priredjuje koncerat u kazalištu te poziv lje pučanstvo štampanimi oglasi samo u talijanskom i njemačkom jeziku. Tomu se nismo nadali od odbora, u kojemu sjede ljudi à la prokušani hrvatski rodoljub i austrijanac g. Niko Mardešić te više drugih osoba, koji nam se dosad nisu kazali očitimi protivnici. Taj slavni odbor, pokoravajuć se glasilom svojte, koja bi željela u Puli čisto nešto drugoga nego li spomenik blagopokojnoj cesarici, te prezirući javno hrvatski jezik u Puli, riešava i nas svakoga obzira, te pozivljemo one muževe naše krvi i mišljenja, koji se nalaze u tom odboru, neka prosvjedujuć izstupe iz odbora, koji tako malo štuje narodnu ravnopravnost u Puli, te koji javno hrvatski jezik prezire, dočim ga tajno upotriebljuje. Oni, koji se nas javno srame, nisu vriedni niti naše tajne podpore te radi toga: Obzirom na to, da smo mi Slaveni u Istri u svakom pogledu najzapušteniji narod monarkije, te da 17.000, sedamnajst tisuća, naše djece nemože polaziti škola, jer jih neimadu, a u koliko jih polaze, da su te škole nedostatne te djelomice uzdržavane od velezaslužne naše „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“, predlažemo, da svaki onaj naš rodoljub, koji je bio namienio darovati koju svoticu za taj spomenik, nedaruje odboru, u kojem se nalaze osobe, koje naš jezik preziru, već u počašćenje uspomene preblage naše cesarice i kraljice, daruje odnosne iznose za narodnu našu prosvjetu i spas — Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru! To je naša — „franca parola!“

Uzorna talijanština. Evo kako piše jedan ližnjanski Talijan bratučedi u okolici: „Lissignana li 21/11 Carisima Cugina Io te saluto e te fecio sapere che seritrova in Salute espero ckotise ritrovi ancheti. E si dio da salute sevedaremo presto Sckuco (skuža) chenotego schrito prima e te saludo Cun Cveste do rige mi e tuo cugina Maria Mi Sorela Ce sino gavarijo ela sarijo perso Cusisun Come perso Cemece morta mare e Cuse te Saludo adio odio G. C.

Naslov: Gentilisima Signorino M.... B..... Abituda Posta Pola durita in Altura.“

Kako poznadu svoje područje činovnici na pošti u Puli dokazuje nam sliedeće: Neki gospodin iz Ičići pisao pismo pod ovim naslovom „M...Š.....p. Pola Via Porto Badò Cavrano“ — a činovnik je pod „Cavrano“ napisao još modrom olovkom „Dalmatien“. Dakle Kavran 3 ure od Pule došao je mudrošću toga činovnika u Dalmaciju.

Iz Puljštine primamo: Posvud se naš narod diže i napreduje, samo mi, hrvatski seljaci na Puljštini stojimo na najnižem stupnju kulture koli u političkom, toli u gospodarstvenom pogledu. Nije tomu kriv sam naš narod; krivi su tomu najviši njegovi za nevolju gospodari, a poslie pako i naša inteligencija u Puli i oko nje. Naša gospoda iz Pule niknad ne dolaze med narod, da ga pouči i osokoli bilo u čemu, izuzev kakov izborni sastanak. Svećenici u okolici puljskoj su nam žalibože većinom protivni, te — izuzam častnu iznimku — ne poznaju naroda i neće da zanj znadu, osim kad je treba pobirati premiciju (desetinu). Učitelji ne mogu i ne smiju, jer bi se odmah počelo službeno njušiti, da li se nisu upisali u koje protiaustrijsko družtvo, n. pr. u „Čitaonicu“ ili „Gospodarsko družtvo“. U svih kotarih Istre imamo „kotarske gospod. zadruge“. Takova je i u puljskom kotaru ali predsjednik te zadruge je upravitelj pošte u Puli, čovjek, koji će se morda razumjeti u marke i dopisnice, ali u poljodjelstvo jako malo. Od takove zadruge mi seljaci nemamo nikakve koristi. Po svoj Istri bili su učitelji poljodjelstva ili od Junte ili od Namjestničtva, ali za nas na Puljštini ne mari nitko. Trebalo bi dakle da si pomožemo sami. A kako? Budući da kotarsku gospod. zadrugu ne možemo ustanoviti, jer obstoji ona u Puli, mogli bismo barem složiti se u „Gospod. družtvo“, kakvo je ono u Pazinu. Medulinci, Premanturci, Pomerci i Ližnjanci idu većim dielom u Arsenal u Pulu, a Šišan, Valtura, Muntić i Loborika bave se najviše drvom za ogriev, a glavno što ih drži u životu, naime poljodjelstvo, propada. Gdje su oni volovi i ovce, koje su jedanput bili oko Pule; sada vidiš jedva par kravica i po 20 ovaca, a prije bilo ti je tu svakoga božjega blagoslova. N. pr. u Alturi bili su kmeti, koji su imali od 100-200-300 ovaca, po 20-30 goveda a sada najbolji imaju do 10, a u drugim selima samo kravice. Žita bi učinili bolji kmetovi preko 1000 starića (7 starića čini 1 star, 1 starić ima 4 kupe ili kvartarole), a sada niti do 200. Ovdje nemamo filoksere pak isto naši vinogradi nedaju nam vina niti 20. dio, što su negda davali, i mnogo slična mogao bi nabrojiti, što svjedoči nazadak u poljodj. na Puljštini. Tomu je mnogo kriv i arsenal, ali najveć nemar onih, koji se moraju malo skrbiti i za seljake. U Gospod. družtvu bimo se barem jedan put na godinu sastali, razgovorili i našao bi se koji strukovnjak, koji bi narodu tumačio razne struke poljodjelstva. Molim, da onaj, koji jest moga mnienja, malo promišlja i javi ono što misli u „Našoj Slogi“.

Ako niknad ne počmemo, nikad nećemo ništa vidjeti novoga u napredku našega roda u ovih stranah. Tudjinci u Puli, a i novac, pokvarili su već mnogo naš inače dobar narod. Dakle gledajmo mu barem nekoliko pomoći. Jedan kmet.

Kinezščina bez konca i kraja. Na našu viest „Bezzakonja bez konca i kraja“, priobćenoj u br. 74. ove godine, primili smo od slavnoga ravnateljstva c. kr. drž. željeznice u Trstu sliedeće razjašnjenje, koje priobćujemo točno po originalu sa svimi stilističkimi i ortografičkimi pogrieškami, na vjekovječnu slavu c. kr. državne željeznice, odnosno njenoga ravnateljstva u Trstu, koje nije kadro naći medju svojimi činovnici čovjeka, koji bi bio kadar napisati pravilno dvie rieči u hrvatskom jeziku. — Evo pisma: „Trst, dne 26 studena 1902. Štovanom Uredničtvu lista „Naša Sloga“ Pula. Sa obzirom na Vašem listu „Naša Sloga“ br. 74 od 13 t. m. pod nadpisom „Bezzakonja bez konca i kraja“ izdanom članu, — čast je c. k. ravnateljstvu državne željeznice Vas obznaniti, da se stanovito nalaze u postaji Puli jedan dovoljan broj tovarnih lista u hrvatsko-njemačkom jeziku.

Jedan popit tičući se izručbe od 100 komada ovakovih listova nije sljedio u rečenoj postaji, — suviše su po prilici 4 mjeseca da se prodavaju od 200 komada ovakovih tovarnih listova najviše 10 komada na mjesec.

Isto tako su u rečenoj postaji na razpolaganje strankam tiskanice u tri jezikam (u njemačkom, hrvatskom i u taljanskom jeziku), isto tako sljedi i prijava strankam sa obznanam u tri jezikam.

Sa obzirom na stanje ovog predmeta, — prepušća c. k. ravnateljstvo državne željeznice ovu stvar na razsud Tom Štovanom Uredničtvu i moli, — na temelju predstojećeg uredovnog sobćenja, da izvolj jednu primjernu izpravu rečenog članа proglasiti.

C. k. ravnatelj državne željeznice:
Borovička.

* * *

U svojem premudrom odgovoru ravnateljstvo drž. željeznica u Trstu blagoizvoljelo je i ovo iztaknuta: „suviše su po prilici 4 mjeseca, da se prodavaju od 200 komada tovarnih listova najviše 10 komada na mjesec“.

Vidi, vidi vraga! Hm! hm! kolike mudrolije! Da nema čovjek posla sa ravnateljstvom c. kr. državne željeznice, mislio bi, to piše netko, komu su vrane mozag izpile. Naša tiskara, Vinarska zadruga, trgovac Mardešić, Tranfić, Žic itd. pitali su dan za danom hrv. tov. listove — a na postaji odgovarali su, da ih nemaju. A pročitajte odgovor sl. ravnateljstva: Najprije veli, da ima takovih tov. listova dostatan broj na ovdašnjoj postaji, a onda podrugljivo predbacuje, da se istih samo 10 komada mjesečno prodaje. Takve infamnosti mogli bi se nadati samo od „Popola istriana“, koji od toga živi, a ne od jednog c. kr. ureda. Tko je dakle tu moralni krivac? — Nitko drugi nego sl. ravnateljstvo drž. željeznice u Trstu. Na mjesto, da pronadje krivce, te ih pouči i kazni, ono donaša njihov — da ne rečemo drugo — glupi, odgovor. Na mjesto,

da se izpriča, ono se svojim odgovorom još ruga. Nu neka nemisli, da ćemo mi i nadalje voditi politiku milosrdja i oprostenja. Ne! Budimo bezobzirni u zahtjevu svojih prava, pa ćemo vidjet, tko će kraću izvući. Onomu debelomu talijančiću, koji tu manipulaciju uništivanja i skrivanja hrv. tiskanica dirigira, poručujemo, da ćemo odsele mi malo bolje na njega okom svrnuti, kad ga sl. ravnateljstvo toliko štedi.

Pazinski kotar:

† **Franjo Jakac** iz Mluna u občini Buzet, djak, IV. razreda na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, preminuo je dne 28. pr. mj. nakon kratke bolesti. Bio je djak odličan toli u naucima, koli u ponašanju, te za njime žali ne samo kruto raztuženi roditelji i rodbina, nego cieli zavod i prijatelji ovoga, jer su svi velike nade u njemu gojili. Dne 2. t. mj. obdržavale se zanj svečane zadušnice u samostanskoj crkvi uz prisustvovanje cielogu zavoda. Žalostno, dirljivo je odmnievao u crkvi pjev djačkoga sbora za tim prvim cvietkom nemilo odtrgnutim sa naše skrbno ogjene mlade stabljike. Bio pokoj njegovoj dobroj dušici!

Koparski kotar:

Iz Buzeta. Od tamo nam pišu, da su dne 26. t. mj. izručili zemlji zemne ostanke majke velečastnog gosp. nadžupnika Antuna Kalca. Naša Marijana — tako se pokojnica zvala — rodila se u selu Vrlini, na Pazinščini 1811. godine, bilo joj dakle skoro 92 godine. Koliko je s njome potrpio g. dekan, njezin Pre Tone — tako ga ona običavala zvati — težko je opisati. Slabu u nogama a zdravu kod srca trebalo je godine i godine iz mjesta na mjesto prenašati. Na noge se sirota nije mogla niti uprieti. Njezin Pre Tone ju u naručaju prenašao niz i uz strmenite stube, prenašao i tom je običavao reći: ovo je moja draga. *Pri tom prenašanju bilo se za bojati da se ne prekine ili ne posklizne i sam Pre Tone.* To ipak dragi Bog nije dopustio, nego ju radje k sebi uzeo dne 24. pr. mj. staricu majku providjenu svetimi sakramenti za umiruće. — Sprovod je vodio Prečastni Monsignor Petar Flego, kanonik u Trstu uz liepi broj svećenika. Vječna šteta što je cieli dan daždilo i time dolazak mnogim onemogućilo. Na sprovodu bile su zastupane i oblasti mjestne, a da i ne rečem mnogo puka, što je najbolji dokaz kako je priljubljena bila pokojna Marijana i veleč. g. nadžupnik. Dobra Marijano, bila Ti lahka hrvatska zemljica a Tebi, dragi Pre Tone, Svevišnji udielio snage da i tu gorku progutaš te nam zdrav i čil ostaneš do skrajnih granica ljudskog života.

Voloski kotar:

Bulaznenja lovranskog poprdilo. Poznati lovranski potepuh srdi se u tršćanskom „Židovčiću“ na c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru, koje je naložilo občinskomu glavarstvu u Lovranu, da pripravi prostorije za još jedan razred za hrvatsku pučku školu.

Poprdili je posve u redu, što je isto vieće odlučilo, da se namjesti novu učiteljsku silu na talijanskoj pučkoj školi tamo, al mu nije pravo, što je od istog vieća proširena jednorazrednica hrvatska na dvorazrednicu, koja da nebijaše od nikoga tražena i za koju da neima zakonitog broja školske djece.

Radi toga, da će občinsko glavarstvo uložiti utok proti odluci c. kr. zemaljskog školskog vieća radi proširenja hrvatske pučke škole u Lovranu.

Bilo bi smiešno i suvišno prepirati se sa lovranskim dotepuhom o potrebi proširenja hrvatske pučke škole u Lovranu pošto je to do sada toliko puta dokazano školskim oblastim sa brojkami. Ali boljeg dokaza nam za to netreba nego li je taj, da c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru, u kojem odlučuju Talijani i Niemci, nebi bilo nikada pristalo na nješto, što nije u zakonu utemeljeno.

Što se tiče grožnje onog dotepuha, da će talijanaška občinska uprava podnesti utok proti odluci zemaljskog školskog vieća, to ga možemo ovim uvjeriti, da taj utok neće imati druge svrhe ni drugog uspjeha nego li je taj, da što će zategnuti sa provedenjem poštene, pravedne i zakonito stvari — za koj mjesec.

Občinski izbori u Veprincu. Prošli tjedan obaviše se u občini Veprinac občinski izbori, kojih je bio uspjeh taj, da je talijanaška gospodujuća stranka pomoću novca, izkrivljivanja izbornih listina i služeć se samo njoj pristojećim se običnim sredstvima opet pobjedila u 3. i 2. tjelu, dočim bijahu u 1. tjelu izabrani zastupnici hrvatske narodne stranke.

Čovjek se hvata za glavu, kad pomisli, da se občina, u kojoj obitavaju izključivo Hrvati, i u kojoj ne bi čovjek sa svećom u ruci našao Talijana, nalazi u rukama vladajuće talijanaške klike. A baš ta činjenica dokazuje nam, da mora da kod nas vladaju nečuveni i tako abnormalni odnošaji, košto valjda nigdje u Austriji i da se je i ovaj put morala vladajuća klika po svojoj filiniki u Voloskom najskranijih sredstava poslužiti, da se opet domogne občinske uprave. Ta ovih se je dana izjavio njen predsjednik, glasoviti Bennati, javno na sudu i pod prisegom, da je dr. Costantini povjerenik t a l i j a n s k e narodne stranke u Voloskom kotaru, da tamo sa sredstvima, koje mu rečena stranka daje na razpolaganje, zastupa interese te stranke u onom kotaru i upravlja onom smradarijom matuljskom. Nu ne leži sva krivnja u tom. Nešto su tom neuspjehu možda krive i nekoje osobe, koje bi se bile morale, bilo prije bilo sada, malo više skrbiti oko razsvjetljenja onog zanemarenog naroda u občini veprinačkoj i mnogo će imat na tom krivnje možda i *onaj nemar, koji je zavladao od neko doba kod nekoje tamošnje gospode* i konačno nedostatna organizacija same stranke. — Nu da se je stvar razvijala svojim naravnim putem, da su se izbori vršili u redu i po zakonu bez onih nepoštenih sredstava, kojima se obično služi rečena talijanska klika, bili bi gotovo izabrani pripadnici hrvatske narodne stranke.

A baš to boli najviše, što oni zastupnici, koje je kandidirala talijanska narodna stranka, govore izključivo hrvatski, što većinom neznadu, da su izdali svoj jezik, svoj narod i stupili u službu najvećeg protivnika njihovog naroda i jezika, što se ti ljudi drže a možda i ćute Slavenima; samo o imenu Hrvat neće da čuju, jer im pravodobno nitko, ni onaj, koji je mogao, ni onaj, kojije morao, nije raztumačio, da su i oni Hrvati. Dočim im je protustranka po svojim znanim plaćenim agitatorima znala uliti u dušu takav prezir do svega, što hrvatskim duhom zadaje, da su i neznajuć postali — izdajice.

To je grieh počinjen na svojem vlastitom narodnom tjelu i taj grieh valja oprati. Košto se otac mora da brine za članove svoje obitelji, tako se moraju i u tu svrhu od naroda postavljeni čimbenici brinuti za dobrobit naroda, izdati njegove rane, upozorivati ga pravodobno na propast u koju ga hoće da dovedu njegovi narodni dušmani. Za to pak treba neprestanog rada u narodu. To naglašujemo osobito, jer što nam koristi bubnjati po novinama, rogoboriti proti našim dušmanom i upozorivati na taj način narod na pogibelj — ako često neidemo medju taj narod, kad nas narod ne pozna dovoljno i ne čita naših novina. Samo živom riečí i zalazeć medju narod naučit ćemo ga politički misliti, on će se s nama sprijateljiti i kad uvidi, da radimo na njegovu korist i na njegov narodni spas — onda će nas i u javnim pitanjima sliediti i slušati.

Okružno sudište ili tribunal u Voloskom. Pod tim naslovom čitamo u velezaslužnom opatijskom „N. Listu“ koliko sliedi:

Već pred nekoliko let je na naše občinsko glavarstvo na Voslalo na ministarstvo pravde va Beč jednu molbenicu, da se na Voloskom ustroji za Liburniju, Podgrad i otoke jedno okružno sudište ili tribunal. Da je ta molba bila utemeljena more uvidet svaki, ki zna kakov trošak i kakovu dangubu ima on ki je usiljen da zaradi kakove pravde ili kakovega penalnega dibatimenta mora poć iz Liburnije ili iz otoka va Trst ili va Rovinj. Ali za svem tem da bi jedan tribunal na Voloskom bil od vele potrebe i koristi ipak ministarstvo ni do danas na tu molbu nis odgovorilo. Držeć se one: „ki prosi ta nosi“, je občinsko zastupstvo na Voloskom odlučilo na svojoj zadnjoj sednice od 13. o. m. da se ponovi molba na ministarstvo za ustrojenje jednega tribunala na Voloskom.

Ovu molbu občinskog zastupstva u Voloskom imale bi toplo poduprieti sve obćine, koje spadaju pod onaj c. kr. kotarski sud, jer treba, da se svi složno zauzmu za ovako važno i koristno pitanje.

Krasan napredak „Posujilnice“ u Voloskom. Opatijski „N. List“ javlja veselu viest o krasnom napredku „Posujilnice“ u Voloskom. Godine 1901. imala je ta posujilnica prihoda . . . K 471.450·50
razhoda . . . . . „ 469.525·80
Ukupnog prometa K 940.976·38

Tekuće godine 1902. imala je ta posujilnica prihoda . . . . K 697.478·65
razhoda . . . . . „ 695.167·30
Ukupnog prometa K 1,392.645·95

Ove god. imala je dakle „Posujilnica“ na Voloskom do dne 15. novembra K 451.689·54 više prometa nego li prošle godine.

Odatle sliedi, da onoj „Posujilnici“ nisu nimalo škodili svi napadaji i sve klevete poznate izdajničke svojte, koja se uročuje proti svemu što je u Istri hrvatsko.

Lošinjski kotar:

Ispit usposobljenja. Za popunjenje naše viesti u broju 75. „N. Sl.“ javljamo, da je dne 8. studena u Kopru medju već spomenutim i gdjica. Filka Maračić, učiteljica na Puntu, položila ispit usposobljenja za pučke škole sa hrvatskim učevnim jezikom i tal. kao predmetnim, i to sa veoma dobrim uspjehom.

Beli (Otok Cres). Ovdješnji duhovni pomoćnik, mngč. pop Joso P a p i ć bje premješten u istom svojstvu u Novalju, a na njegovo mjesto bje imenovan mladomisnik i domorodac mngč. pop Andre B o n. Premda nam je gubitak veleč. popa Josa Papića težak, jer plemenita i dobrog srdca, ipak imenovanje sadašnjega duhovnog pomoćnika nas utješilo, jer veoma zauzet za narodni napredak, te nam se je nadati, da će se starati za boljak svojeg rodnog mjesta. Dne 2. t. mj. novoimenovani duhovni pomoćnik imao je prvu propovied, i to u čistom našem hrvatskom jeziku, tako, da pobožni slušaoci čudili se i divili njegovom govoru, a mnogi ronili suze miline. Mi mu dakle kličemo: „Dobro nam došao!“, a bivšemu mngč. popu Josu Papiću želimo svako dobro i od Boga blagoslov. — Ovom prilikom, „poštanskom-doznačnicom“ šaljemo 9 K i 34 fil. što darovahu „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu“ razni dobrotvorci prigodom vjenčanja Frana Jurasića Franova te Antuna Bandera Dinkova. Živili Beljani. (Taj iznos primila naša uprava. Ur.) X.

Baška, početkom decembra: Onomadne se naši nespašenci sakupili, da u družtvu proslave imendan Nj. V. Kada su mimo tog družtva mirno prolazili naši djaci, počelo se je u tom družtvu vikati: „Živio dr. Krstić“. Nu, nek se ne bi zasramili tog čina naši Bašćani, kojim stvar nije poznata, misleć da su to bili naši, domaći ljudi. Ne, ne, samo jedan, crnom bilo, bio je Bašćanin, ostali bili su svi tudjinci, koji su došli k nama i goli i gladni, a sada, kada smo ih obukli i nahranili, sada nas jošte izazivaju! Evo Vam imena tih dejija: obitelji Fiorentin, Bon, Maračić, nekoji financijalni stražar i c. kr. družnički postajevodja Ivanović. Gospodinu se Fiorentinu čudimo, jer smo ga do sada uviek štovali, i nismo mu dali povoda, da nas sada tako vriedja. Neka bude mimogrede spomenuto, da je tu bio i sadašnji poštemeštar u Buzetu, te našim tamo preporučujemo, neka ga drže na oku! G. Ivanović, kako već svi znamo, jednog je našeg mladića zatvorio za to, jer je hrvatski pjevao, a to njemu ne godi, jer on kno Srbin, voli slušati tal. pjesme, i ove makar i na pol noći pod njegovim se prozorima pjevaju, on mramorkome šuti! Što da kažemo o g. Maračiću, učitelju!?*) On imade zaštitnika i u samoj Baški. Neka se, molimo liepo, nitko ne ispričava, da nije vikao, svi ste bili u družtvu kao braća, ergo, bili ste svi jednog mnienja. Onaj ste se dan pokazali u svojem pravom svjetlu. Nismo naveli vaša častna imena, da vam time škodimo, jer znamo da ste vi privilegirana kasta, pak budite sigurni, da vam ovo ne će ni malo nauditi, naveli smo vam imena, da vas tako ovjekovječimo, i ovim putem preporučimo vašim predpostavljenim, nek vam čim skorije podjele zasluženi križ!

Da ste ih vidjeli, kako su drugog dana ljubili nekojim našim ljudem i skutu i koljena, moleć i zaklinjujući, da se to ne bi javilo u novine. I u istinu, učinili njim se, kako su željeli. Pak da čovjek ne bi puknuo od jada. Prašta njim se zato valjda, jer su tudjinci! Naše se domaće ljude sa stanovitih strana, na svakom mjestu, u svako doba i na svaki način ne štedi, nego njim se i najmanjoj stvarcu pod nos stavlja, dočim se tudjince štedi i brani. Čemu ta razlika? Što da kažemo o onomu, o kojem imamo već poslovicu: „Pride na misu kada je već parat, a va školu, kada je već kvarat“. Dakako, njemu se ništa ne kaže, jer je uzor u svemu, pak se ga je zato i pozvalo bilo onomadne na objed, postavilo uza stol onih učenih glava i narodnih boraca, da njim se ga predstavi, kao član družtva „Živio Krstić“. Pametni su s ljudi tome čudom čudili i — smijali!

Ljudi nas bježe, jer s njima postupamo kako ne bi smjeli! Talijani su nam jednom poslali Jorka, onda ne bi bi učinili ništa, ali danas bi mogli i hoć učiniti štošta, jer imade nezadovoljnik mnogo a i svaki dan broj istih raste, je mi činimo da ovi rastu. Manje riečí; ov dje treba pazili, da ne bi došla doba ka u Veprincu ili Tinjanu, onda ćemo pje vati: „moj grih, moj grih, moj prevelik grih!“ Reći će mi se možda, da sam pre veliki pesimista! Ne znam, možda se j varam! Bože daj tako, samo da se dru ne prevare. Meni će biti vrlo drago, ak nam se pokažu jasnija vremena, samo bi preporučio nekojim ljudem, da gledaju št i kako se sa pukom igraju, da ne bi sra mota na njih pala. Nek se ovo uzme ka prijateljsku riec, i Bože daj, imala uspjeha

Staroslovenska akademija u Krku. Dne 18. pr. mj. obdržavan bijaše u bis kupskoj palači u Krku sastanak, što n ga je sazvao presvj. g. biskup Mahnić rad ustanovljenja staroslavenske akademije Biskupovu pozivu odazvao se je dostata broj odličnjaka iz Cresa, Lošinja, Raba napose sa otoka Krka. U pozdravnom go voru naglasio je presvj. g. biskup, da n je sveta dužnost čuvati i njegovati glag licu kano baštinu naših djedova i ks jezik sv. liturgije. Svako mora nastoja ne samo oko toga, da se glagolica otrg zaboravnosti, već dapače, da se istu n

*) Toga gospodina smo mi dosad štedili, nadajuć se, da nije sve onak kako su nas dopisnici obaviešćivali, n jer o njemu primamo dosljedne prituž neka dodje ime na svjetlo! Ur.

...oživi. Ovo tako đer papina ..., jer je glagolica most za ...dinjenje-iztočne crkve sa ...padnom. Akademiji će biti zadaća ...skupi sve spomenike staroslovenskoga ..., da se ustroji staroslovenska tiskara, ...se izda potrebite staroslovenske knjige ...a se goji glagolsko crkveno pjevanje. ...već nebude nas staraca, — zaključi ...svj. biskup — tada ćete morati vi ...đji nastojati dvostrukom snagom, da ...uvate ovu našu svetinju. Izabrani bi... predsjednikom kanonik i generalni ...ar dr. Frane Volarić, podpredsjednikom Mate Vitezić, odbornici: Monsig. Zamlić, Stanko Dujmović, dr. Josip Weiss, ...onik M. Oršić i K. E. Bonifačić. Za ...demiju sakupljeno je već K 4000.

Trst.

Ces. kr. poštanske i brzojavne ...vnateljstvo u Trstu objavljuje sledeće: ...sljed priključenja c. i kr. glavnog konsu...ta u Kapstatu, kaplandska će poštanska ...prava izplatiti do 31. decembra t. g. sve ...ostanske naputnice, predane u predbive...oj južno-afrikanskoj republici i obratno, ...o se nije moglo izplatiti prije radi rata.

Razne primorske viesti.

Željeznica Lupoglava - Učka - Opa...ija. Neko bečko družtvo zapitalo je c. kr. ministarstvo željeznica za dozvolu, da može ...graditi željezničku prugu iz Lupoglave na ...rh Učke a odavle dolje u Opatiju. Mi...istarstvo je dalo tu dozvolu i družtvo će provesti predhodne nacrte.

Javne radnje u Istri. Zemaljski od...or u Poreču doznačio kotarskomu uredu ...a nadziranje šuma u Pazinu K 800, i to ...K 600 kao prinos iz zemaljske zaklade za ...ekuću godinu za pošumljenje okolo ceste ...Labin-Barban, i K 200 kao predujam, što ...će ga država pokrajini vratiti u istu svrhu.

Občina Pomjan dobila je od zem. odbora K 600 kao II. obrok zemaljske podpore za gradnju občinske šterne u Krkavcu.

Občina Poreč od istoga odbora K 15.000 kao II. obrok dozvoljenog zajma istoj občini iz hratovštinske zaklade za gradnju občinske klaonice.

Andrija Lucas, poduzetnik cesto-gradnje Labin-Barban dobio je K 9304·69 kao IV. obrok ugovorene svote za gradnju jednog komada ceste.

Upravno vieće Nove Vasi kod Brtonigle dobilo je kruna 400 za gradnju ceste Nova Vas — do obale rieke Mirne.

Občina u Kopru dobila je K 500 za gradnju mosta na cesti Vergolucco.

Občini Pazin osjegurana bijaše podpora od K 1000 za gradnju nove šterne u Pićnu.

Občini Labin osjegurana bijaše podpora od kruna 400 za popravak šterne u Kunju.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sakupilo veselo družtvo u Dalmatinskom skupu" u Trstu K 4·20.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu darovali su na počast uspomene majke Ant. Kalca, župnika-dekana u Buzetu; gg. Kurelić dr. Šime i Trinajstić dr. Dinko po K 10.

Politički pregled.

U Puli, dne 3. decembra 1902.

Austro-Ugarska.

Iz Praga javljaju, da će danas prispjeti tamo nadvojvoda Ferdinand i da će se nastaniti u kraljevskom gradu Hradčinu.

Kako piše pražka „Politik", Niemci idu za tim, da odobri carevinsko vieće još prije Božića osnovu o ustrojstvu okružja i okružnih oblasti u Českoj. Istodobno s potvrdom ovoga zakona imalo bi se izdati previšnje riešenje, kojim se rieša pitanje o českom nutarnjem jeziku. U tom slučaju da bi Česi još prije nove godine glasovali za državne potrebe.

Bečki listovi pišu, da će naša monarhija odkazati trgovačke ugovore sa susjednimi državami, koji ističu buduće godine.

U hrvatskom saboru razpravlja se osnova o privremenom zemaljskom proračunu za god. 1903. U sjednici od dne 1. o. mj. govorili su proti osnovi sami opozicijonalni zastupnici i to dr. Brešćensky i dr. Vrbanić. Obojica izjaviše, da neimaju u sadašnju vladu povjerenja te da njoj nemogu glasovati ni privremenog proračuna.

Crna Gora.

U hrvatskih listovih čitamo izjavu barskog nadbiskupa Milinovića, kojom oprovrgava glasove kao da bi bio nastao izmedju kneza Nikole i njega neki spor i kao da bi on radi toga morao odstupiti. Biti će dakle kako izjavljuje nadbiskup, ali o tomu neima dvojbe, da je nestalo nekadanje srdačnosti izmedju kneza i nadbiskupa Milinovića, koji je pod njegovim pritiskom igrao onako žalosnu ulogu u pitanju sv. Jeronima.

Srbija.

Iz Biograda javljaju, da su radikali zaključili nakon viećanja sa Vuićem, Gruićem i Velimirovićem, da dignu sa vodstva stranke bivšeg ministra Pašića, koji da je u jednom pismu na kralja oklevetao nekoje muževe svoje stranke. Usljed toga, da pripravlja Pašić podulji spis, u kojem će nastojati, da se opravda. Nebude li postigao svog cilja, tada da će se povući iz javnosti.

Dopisnik bečkog lista „Die Zeit" dobio je od srbske vlade nalog, da se mora za 48 sati seliti iz Srbije. Rečeni list, javljajuć tu viest, kaže, da je njegovog dopisnika dao iz Srbije proljerati ravnatelj vladinog ureda za štampu Vranko Petrović, koji da netrpi, da strani dopisnici javljaju iz Srbije viesti prije nego li on, koji je dopisnik bečke „Nove Presse".

Bugarska.

Dne 28. pr. mj. našao je knez Ferdinand, koji se je u vrtu u Euksinogradu šetao sa svojim pomoćnikom Markovom, na zemlji pismo sledećeg sadržaja: „Vaša kraljevska visosti! Ja sam došao, da Vas ubijem. Ali sam se pokajao kad sam vidio Vašu djecu. Bacio sam oružje u more i sakrio se u vrtu". Nepoznati pisac podpisao se: „Anarhist". Knez Ferdinand i pukovnik Markov odoše za tim, da potraže sakrivenog anarhistu, te ga u istinu nadjoše. On im je za tim ustmeno opetovao svoju namjeru, da ubije kneza. Zove se Kanšev a imade mu 22 godine, te je bio prije pitomac VII. razreda gimnazije u Rusgradu. Njega predadoše oblastim ali se dvoji o njegovoj namjeri, držeći ga ludjakom.

Rusija.

Iz Petrograda pišu berlinskim listovom, da nije istinita viest o odstupu vrhovnog prokuratora ruske crkve Pobjedonoščeva i o imenovanju njegovog nasliednika grofa Šermetjeva. Prokurator Pobjedonoščev da će doduše do mala odstupiti, jer ga na to sili njegova supruga nakon posliednjeg atentata proti njemu, ali on nije još podnio ostavku.

Razne viesti.

Novorodjena talijanska princesa. Talijanski kraljevski supruzi Viktor Emanuel i Jelena, kćerka crnogorskog kneza Nikole očekivali su radostnim srdcem na rodjenje mladog princa ili priestolonasljednika, a kad tamo porodila je kraljica Jelena predprošlog čedna princesu, kojoj dadoše ime Mafalda. Tako imadu talijanski kraljevski supruzi dvie kćerke a talijanski narod dvie princese, u kojih žilah imade više slavenske nego li talijanske krvi.

Zakon proti pijanstvu. Javili smo onomadne, da je izradilo ministarstvo zakonsku osnovu proti pijanstvu, te smo priobćili i nekoje ustanove te osnove, čemu dodajemo sledeća obrazloženja. Zakonska osnova proti širenju alkoholizma ili proti pijanstvu dieli se u tri diela t. j. u obrtno-pravni, privatno-pravni i kazneno-pravni. Obrtno-pravni dio reformira obrtni promet žestokih pića. Žestoka pića moraju se držati u zatvorenim lagvima. Manje ispod 5 litara ne smije se držati, ispod ove mjere smiju prodavati samo oni, koji imadu na to posebnu koncesiju. Svi koji imadu koncesiju za točenje žestokih pića, ne smiju tjerati nikakav drugi obrt. Po tom dućani, gdje se prodaje mješovita roba, ne će smjeti prodavati žestokih pića. Na 500 stanovnika smije se dati 1 koncesija. Politička oblast može u občinama većih teritorija, saslušavši mnienje občine, dozvoliti iznimku. — Pijanstvo ima se kazniti i onda, kada kažnjeni čin nije označen kao zločin, nego kao prestupak ili prekršaj, Nadalje se imade pijanstvo kažniti, ako je nastala pogibelj za zdravlje, osobnu sigurnost, ili život drugoga, ili, ako se ma ko u vrieme od pola godine nadje u otvorenom lokalu pijan. Obrtno-pravni dio zakona imali će natražnju moć na već postojeća obrtna poduzeća, pa će se tim zakonom odmah broj rakijašnica, koje su samo širile alkoholizam, sniziti.

S olovnom kruglom u glavi. Bečki listovi pišu, da je neki dvadesetgodišnji telegrafista Hugo Š. bio tako nesretan, da je odlučio ubiti se. On se je odpeljao dne 17. pr. mj. prije podne željeznicom u Weidlingau, te si ondje iz samokresa zatjerao tane u desnu sljepoočnicu. Pošto poslie toga nije osjećao nikakve boli, otidje na kolodvor, uzme kartu i odveze se natrag u Beč. U svoj stan došao je pješice u 3 sata poslie podne, pa je pripoviedao svojim taj dogodjaj. Ovi vrlo uplašeni, pozvali su redarstvo, a ovo liečnike, koji su našli Š.-a u sasvim običnom stanju — s tanetom u glavi.

Koliko je do sada kovano kod nas zlatnoga novca? Do sada kovano je u Austro-Ugarskoj zlatnoga novca po 10 i 20 kruna ukupno 235 milijuna K, od čega je stavljeno u promet samo 129 milijuna kruna.

Kakva će biti zima? Jedva da je nastupio prvi snieg i zapuhala prva bura, odmah su počeli nepozvani proroci proricati o tom, kakva će biti ova zima. Urednik parižkog lista „Petit Bleu" upitao je vrhu toga ravnatelja parižkog observatorija, znamenitog astronoma Moewy. — Da vam rečem, što mislim o proricanju vremena? — odgovori astronom. Ne ću vam reći nego jednu samo riec: bezmislena su; a po mom mnienju dvie trećine od onih, što proriču vrieme, pogibeljni su ludjaci.

Novinar odgovori, da ipak sve novine tvrde, da će učiniti taka studen, da će se mrznuti u željezničkim kotlima. Od petdeset godina natrag — vele — ne će se bit vidjela taka studen.

Nu astronom ostane pri svojoj, tvrdeći, da su sve to prosta nagadjanja, koja nemaju, jer ni ne mogu imati nikakva temelja, te da im ne treba ni malo povjeravati.

Gospodarske viesti.

Kupanje svinja. Malo je kojoj životinji tako nuždna njega kože kao svinji. Gdje samo dodje do kakve lokve, zavali se u nju, i gdje samo nadje zgodu, ona se češe i riba. Kešamo li i češljamo svinju, ona će se okretati i vrtiti, a uz to roktati, čim pokazuje, kako joj to godi. Vidi se po tom, da svinji veoma prija njega. Nema sumnje, da se mnogi gubitak kod svinja ima pripisati zanemarenju kože. Stoji u ostalom, da se s nijednom životinjom ne postupa tako nerazložno kao sa svinjama. Smještene su u kotcu, gdje se može jedva pružiti i pridići. Puštaju se, da leže u močvari i usišu okuženi zrak. A o njezi kože ni govora. Je li čudo da tako zanemarena životinja zahiri i ugine.

Ima ih, koji drže, da svinje, čim se manje kreću, tim bolje uspievaju. Taj nazor vriedi, medjutim, samo do izvjestne granice. Ako to mirovanje škodi zdravlju bud kojim načinom, svinja ne će uspievati. Pošto pako nismo kadri zaviriti u organizam životinje, da vidimo, je li na čem boluje, uputno je, da zapriečimo svaki zametak bolesti, kako možemo. Medju ta sredstva spada svakako i čišćenje kože i odgovarajuća potrebi kretnja.

Želimo li trajno posvetiti pazku njegi kože u svinja, valja nam samo slieditи njihov prirodjeni nagon i podupirati ga. U prvom redu valja im urediti priliku za kupanje, naime prirediti im mali bassin. Najbolje bi bilo, da se kupka za njih smjesti u samom kotcu, jer se tada, ako ima pri ruci tople vode, mogu svinje i po hladnijem vremenu kupati. Dobra je obstojana voda. Poslie kupanja, ako je toplije vrieme, i dosta je ako se svinje kreću, ako je pako hladnije vrieme, dobro je, da se osuše i slamom ljudski protaru. Kupanje neka ne traje više od 20 časaka. Iza kupanja javlja se u svinjama velika želja za jelom; probavljaju izvrstno i time se dvo- i trostruko nadomjesti ono, što je kupanje od njih „potrošilo". Ali nada sve vriedi, da su takove svinje zdrave i da od njih riedko koja oboli ili ugine.

„Hrvatska".

Koledari za g. 1903. Knjižara Lav. Hartman (Kugli i Deutsch) iz Zagreba, poslala nam je sledeće koledare, koje mi toplo preporučamo:

1. „Kalendar sv. Cirila i Metoda". Ciena 50 h.
2. „Srce Isusovo", kalendar za katolički sviet. Ciena 50 h.
3. „Katolički pučki kalendar". Ciena 40 h.
4. „Zagrebački pučki kalendar". Ciena 40 h.
5. „Gospodarski i vinogradarski kalendar". Ciena 50 h.
6. „Prijatelj naroda". Pučki kalendar. Ciena 50 h.
7. „Živila Hrvatska". Ciena 60 h.
8. „Zvekan", ilustrovani šaljivi kalendar. Ciena 60 h.
9. „Zvonimir", hrvatski ilustrovani kalendar. Ciena 1 K 60 h.
10. „Novi zagrebački Šoštar". Ciena 20 h.
11. „Sveti Sava-kalendar" (ćirilicom). Ciena 60 h.
12. „Zmaj", srpski šaljivi ilustrovani kalendar (ćirilicom). Ciena 60 h.
13. Kalendar za listnicu.
14. Žepni kalendarić.
15. Hartmanov „Block - kalendar". Ciena 1 K 20 h.
16. Hartmanov „Tjedni kalendar". Ciena 1 K 40 h.
17. Hartmanov „Podložni kalendar".
18. Hartmanov „Mali zidni kalendar".
19. Hartmanov „Veliki zidni kalendar".
20. Hartmanov „Amts - Kalender".
21. Hartmanov „Schreib - Kalender". Ciena 40 h.

Jer su ti kalendari i tako dobro poznati, radi toga nije nam potrebno o njima obširnije pisati. Preporučaju se svojim sadržajem svakoj obitelji. Kupiti se mogu u knjižari Schrinner (C. Mahler) u Puli, Via Arsenale.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. V. N., Sv. Sabba. Primismo sa zahvalnošću 3 K. Vaša predplata namirena je time do 31. marca 1903.

Gosp. Jos. T., Ljubljana. Vaša predplata podmirena je do konca ove godine. Pozdrav.

Gosp. Ivan V., Rijeka-Delta. Hvala na poslanom. Vaša predplata namirena je za cielu buduću godinu. Živio! Kad bi svi tako točni bili — —

Gosp. puk. Dujo P., Prag. Primismo sa zahvalnošću Vaš savjet, uvažit ćemo mnogo toga od nove godine.

Gosp. Jos. M. sveć., Rijeka. Svotu primili smo, hvala. Za koji dan slieditи će pismeni odgovor na Vaše pitanje.

„Petar Svačić“ Opera u dva čina, tiskala je u posebnoj knjižici, te se može u odpravničtvu našega lista u Puli dobiti. Cijena knjižice 40 h, poštarina 5 h više.

Danica, Hrvatski koledar svetojeronimskog družtva za godinu 1903., netom je izašao i može se dobiti uz nizku cienu od 40 hellera u odpravničtvu našega lista Pola, Via Sissano.

Zvonaru!

ne puštaj, da ti se prah sa umjetnog cvieća krpom briše ili tuče. Ako ti je što pokvareno, naručiti ćeš drugu robu, najbolje i najjeftinije kod

ANE RUPNIK,
Ljubljana, S. Petra cesta 13.

Marko Zović

krojački majstor

u PAZINU (u kući gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Prva

belovarska mljekarska udruga

preporuča gg. trgovcem, gostioničarom i privatnikom

Izvrstan maslac za čaj	
Izvrstan Imperial	
Izvrstan garnirani liptavski	Sir.
Izvrstan Pivski	
Izvrstan Tilzitski	
Izvrstan Belovarski	

Izvrstne maslove sirčiće.

Cieniko šaljemo badava i franko.

Naručbe, koje se kretom pošte obavljaju, molimo slati na:

Prvu
belovarsku mljekarsku udrugu.
Belovar (Hrvatska.)

U svih gradovih tražimo zastupnike.

Svoj k svomu!

Brat „Sokol“.

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije ciene.

Ivan Videka,
krojački majstor.

Via Abbazia 33.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.
Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.)

Ravnateljstvo.

Preuzeće gostione!

Podpisana stavlja do znanja svim članovima „Čitaonice“ i „Prvog istarskog Sokola“ te ostalom narodnom občinstvu u Puli i okolici, da je preuzela

restauraciju Stadt Pola,

u kojoj će točiti **najbolje vrsti vina i plzenjsko pivo,** dočim će biti jestvine najukusnije pripravljene **uz jako nizke ciene.** Primaju se predplate na tjedan ili mjesec.

Preporučajuć se toplo za mnogobrojan posjet, obećaje točnu poslužbu te bilježi uz štovanje

Jelena Kandušer, gostioničarka.

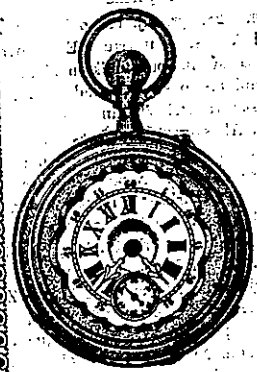

L. Malitzky

urar i srebrnar.

Via Servia 65. POLA Via Servia 65.

preporuča

Omega, Longines, Schafhaus ura za žep u zlatu, srebru i metalu koje su najtečnije ure-kazalice,

dalje ura-budilica „Junghans“, **sahata svakovrstnih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari,** n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (krme).

Pčelno-vošćene svieće

kilogr. po K 4·90, u vakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnog voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvietcem itd.	kg. po K 8·—	Voštени cvitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
Iste okrašene s odljepljivim cvieticama	„ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 8·—
Tamnjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Svićice za božićno drvo u 6 bojah	„ „ 3·—
„	„ „ 2·—	Voštene svieće tarće. I. austr. sastav	„ „ 4.40
„ granis	„ „ 1·20	Svieće i tarće, I. talijanski sastav	„ „ 3·—
		„ II. „	„ „ 2·40
		Voštено platno za oltare, metar	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — **Za pravi, čisti vosak jamčim za sto kruna.**

Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **smeći** pitomac (stolni) i navadni, **uz vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ,
voščarnica u Gorici.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Gorić u, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod **„Croatiae“** već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobre jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

RODOLJUBI!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Železnato vino
LEKARJA Piccoli-ja v Ljubljani.
Dobiva se v lekarnah

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

Edina zaloga na Kranjskem lekarna

PICCOLI

„pri Angelu“ v Ljubljani,
— — Dunajska cesta — —

Pollitrena steklenica 2 krune.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabrijel Piccoli** v Ljubljani točno ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.

Dobiva se tudi v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 2 krone 40 h. steklenica. 2

Broj 78. Pula, u četvrtak dne 11. prosinca 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priposlani itd. naplaćuju i računaju se na temelju javnog cienika ili po dogovoru.

Sve za predbrojbu, oglase itd. ima se naputiti na ured. Štediona u Beču administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Da list na vrieme ne primi, ima to javiti odpravničtvu u obćenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Poštovnog računa br. 847.849.

Telefonski tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Izlazi svaki četvrtak o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za selјake } na godinu, ili K 6·—, odn. K. 3·— na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uzimlje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 fil., zaostali 20 h., koli u Puli, tako izvan iste.

Uredničtvo i sprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, u nesloge sve pokvari". Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

ranimo naše svetinje!

Iz Poreča nam piše prijatelj o. mj.: *Doznajemo, g. uredn. iz najpouzdanijeg izvora, se je opetovno dogovarao ćansko-koparski biskup presv. dr. Nagl sa našim biskupom tom, kako bi u svojoj biskuji proglasio poznatu naredbu ngregacije obredah u Rimu o svemašnjem uništenju staroslaskog jezika u crkvah naših.* Tu naredbu proglasio je biskup pp, kako Vam je dobro poato, radi česa ga podigoše žisko-liberalni listovi u krilo ramovo. On je ukinuo i zadnji g našemu jeziku u crkvah ove kupije i sada kani njegovom zom krenuti njegov tršćanski g, biskup Nagl.

Radi toga upozorujemo narodno ćenstvo one biskupije, da bude oprezu, da se pripravi na rtni udarac, što ga kani biskup gl zadati našemu jeziku u crkvah ih, gdje je vladao i stolovao pamtiveka.

(Ako je ova viest istinita — o u neimamo razloga dvojiti, povjavuć vjerodostojnost našega doika, tada se valja našemu svestvu i narodu one biskupije priviti na odlučan odpor. Ako nam aci biskup Nagl rukavicu u onoj kupiji, tada ju valja muževno prihtiti. Borbe s njim netražimo, mi nećemo, ali ako ju on hoće pod ku cienu, e pa neka bude, pak što da i sreća junačka! Op. ured.)

Današnjemu broju smo priložnice poštarske štediohice im predplatnikom u Cislajtaniji razlike, da li su podmirili godišnju predplatu ili ne. Onaj, ju je podmirio, neka upotriebi žnicu za predplatu buduće line, a onaj, tko zna da je an tekuću godinu, neka istom lmiri dug i pripošalje barem predplate za godinu 1903. kojim predplatnikom priložili o i crvene listiće, na kojima izkazan zaostatak predplate do ca ove godine te jih molimo podmirbu.

Radi velikih poštarskih i odmnih troškova odlučili smo apried šiljati bezplatno list no onim družtvima, koja nam pošalju barem 2 K na godinu poštarske biljege i troškove preme.

Molimo takodjer neka nam se jave i oni čitatelji, koji žele primati list i nadalje bezplatno, da jih možemo tako ubilježiti. One, koji se nebi javili u tom smislu do konca godine, smatrati ćemo kao plaćajuće predplatnike te ćemo jih brisati iz matice, ako nam nebi priposlali predplatu tekom mjeseca jenara.

Uprava „Naše Sloge".

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 6. decembra 1902.

Ovaj tjedan prošao je u prvih pokušaja za sporazum izmedju Čeha i Njemaca. Predstavnici raznih njemačkih stranaka iz Češke, pod vodstvom bivšega ministra trgovine, njemačkoga, veleposjednika dra. Baernreuthera, počeli su viećati već predprošloga čedna o nacrtu, koj bi predložili za sporazum sa Česi, najprije njemačkim klubovom, pak Čehom. Objelodanjenje njihova nacrta očekivalo se je već utorak ovoga čedna; — uzsliedilo je jedva petak u jutro. Svi parlamentarni krugovi zanimali su se više za to, nego li za ono, što se je u parlamentu razpravljalo. U njemu, u trih sjednicah ovoga čedna, utorak, sriedu i četvrtak, razpravljalo se je zakonsku osnovu o kućarenju. Tu osnovu predložile su razne vlade posliednjih godina, a tako i sadanja. Odnosni odbor razpravio ju je već prije više vremena, al na dnevni red kuće nije mogla doći. Dosla je putem prešnoga predloga.

Nacrt sporazumu izmed Njemaca i Čeha u Češkoj.

Evo kako si gospoda Njemci misle sporazum izmedju sebe i Čeha u Češkoj.

Tu je više pitanja, vele oni, koja bi se imala riešiti. Oni ta pitanja uvrščuju u skupine. Sva se nemogu odmah u pretres uzeti. Prva skupina pitanja bila bi ona o uredjenju vanjskoga i nutarnjega službenoga jezika kod autonomnih i državnih oblasti.

Kao predradnja tomu je zakonska osnova češkoga sabora za uredjenje jezikovnoga pitanja kod autonomnih oblasti. Al treba i drugih predradnja. Neprestana ponavljanja obćenitih, državopravnih i povjestnih argumenata moradu ustupiti mjesto potrebam. A potrebe zahtjevaju narodno omedjašenje i razdiobu na okružja. Oboje uzko je skopčano jedno s drugim. Okružja valja napraviti koliko je više moguće po narodnosti. U tom se ima ići tako daleko, da se razvidi i najmanja mjesta, koje su narodnosti. A ima se i na to gledati, da bude čim manje okružja mješovitih. Okružja bi najmje imala biti jezikovno: njemačka, češka, i mješovita češko-njemačka. Inače pak imala bi ta okružja biti državna i autonomna. Državna bi preuzela poslove c. kr. namjestničtva. Autonomna okružja pako spise podane u drugom jeziku nego je prenzela bi poslove, što jih dosad imade zemaljski sabor i zemaljski odbor. U tu svrhu obstojali bi okružni zborovi, hoćete li sabori, izabrani, i okružni odbori, od tih zborova izabrani.

Okružja napravljena na taj način za takozvanu političku upravu, mogla bi pak malo po malo obavljati takodjer za sudbenu, financijalnu, poštnu kao takodjer za željezničku upravu. I kako bi sva ta bila razdieljena po narodnosti, tako bi se imali i svi odnosni poslovi kod c. kr. zemaljskih oblasti u Pragu po jezikovnih okružjih razdieliti. Dalnja posliedica tomu bila bi, da se po jeziku naprave u saboru kurije, promjenom izbornoga reda, da se po jeziku razdiele trgovačke i obrtničke komore. A imalo bi se urediti takodjer pitanje škola manjina. Nego to sve bile bi druge skupine pitanja česko-njemačkih. Glavna je za sada ta: da se razpravi i uredi okružja i njihove oblasti i vlasti. U tu svrhu trebalo bi: 1. državni zakon za ustanovljenje okružnih vlada u Českoj; 2. odluke češkoga sabora za narodnostno omedjašenje; 3. zemaljski zakon za ustanovljenje okružnih zastupstva.

Obzirom na uredjenje jezikovnoga pitanja predpostavljaju gospoda Njemci, da stoje čvrsto na zahtjevu da se njemački jezik ustanovi kao državni ili posredovni jezik. Kako da se to učini, nije ovdje mjesto označivati, pošto to nije stvar samo Čeha i Njemaca iz Češke, nego svih naroda ove polovice monarhije. Ovdje se to spominje samo u toliko, u koliko se radi o nutarnjem službenom jeziku. Češki jezik kao službeni nutarnji rabio bi se samo u čisto čeških okružjih, i samo u slučajevih, koje bi se imalo posebice navesti, i to u svrhu jednostavnijega uredovanja. U svih ostalih slučajevih i u čisto čeških okružjih, nadalje u svem u mješovitih okružjih, i dakako u njemačkih okružjih, bio bi njemački jezik izključivi službeni nutarnji jezik.

Vanjski službeni jezik, sa strankami, bio bi češki u čeških okružjih, njemački u njemačkih, češki i njemački u mješovitih, dakako gdje bi manjina brojila stanoviti postotak stanovničtva. Manjine izpod toga postotka nebi se imale uzeti u obzir nego toliko, da bi mogle podnašati spise u svojem jeziku, al nebi mogle zahtjevati da njim se spis u njihovom jeziku rieši. Posvemašnja ravnopravnost češkoga i njemačkoga jezika u cielој kraljevini Češkoj obstojala bi dakle samo toliko u koliko bi i Čeh i Njemac, gdjegod u Češkoj bio, mogao podnašati na oblasti spise u svojem jeziku.

Činovnici imali bi se imenovati za oblasti u čeških okružjih samo oni, koji su kod zadnjega brojenja upisali kao svoj obćevni jezik češki, za oblasti u njemačkih okružjih koji su upisali njemački. Činovnici mješovitih oblasti imali bi dokazati poznanje obiju jezika. U takovo mješovito okružje ima spadati i glavni grad kraljevine, Prag. Radi stalnih manjina, koje su pak izpod stanovitoga postotka, imao bi se kod svih oblasti postaviti po jedan činovnik koj pozna jezik te manjine. Za onaj okružja, ima obstojati ured za prevadjanje kod okružnih oblasti.

* * *

To je izvadak nevlastnoga odbora njemačkih zastupnika iz Češke. Svrha da mu je, vele njegovi počelnici, da se omogući rad u parlamentu, da se napravi put za riešavanje drugih velikih pitanja. Vlada gospodina Koerbera, kaže se, kao da kod toga nebi imala nikakva posla. A ono i vrabci cviču, da je to ona potaknula, da je to njezino maslo. Dok bi se provelo i ovo što se tobože daje, dok bi se povele o tom razprave u parlamentu i češkom saboru, prošlo bi godina, i Koerber imao bi vremena, da provede druge zadaće države. Taj izvadak bio je dan na odobrenje svih njemačkih klubova parlamenta. Svenjemci su ga odbili sa zgražènjem. Druge stranke primile su ga na znanje većinom glasova, i ogradile se već sad proti tomu, da bi se i za druge krunovine napravilo okružja po istih načelih. Njemci bi se tim još njekako zadovoljili za Češku, u kojoj su u manjini. Za druge krunovine, gdje su u većini, pod nipošto; u njih hoće da imadu veću vlast, u obće svu.

Izvadak odobren ili primljen od njemačkih klubova na znanje, predao se je vladi i češkim klubovom. Ovi su istoga dana o tom razpravljali, i svaki za se i svi skupa. Dne 8. decembra je o tom razprava u Pragu, u izvršujućem odboru češke stranke. Kako su u Beču odlučili i kako u Pragu, to će se viditi. Svakako neće izvadka već unapried odbiti, već sastaviti svoj izvadak, postaviti svoje predloge.

Meni se stvar pričinja takovom, kao da bi Česi morali davati, a ne dobiti. Što bi sve morali dati, a da samo u čisto čeških okružjih i samo za njeke stanovite stvari dobiju nutarnji jezik!

Oni bi morali pripustiti, da se Njemci za se osiguraju u Češkoj, a da neimaju nikakva jamstva za osiguranje Čeha u Moravskoj i Šlezkoj, a kamo li za osiguranje Slovenaca i Hrvata u Koruškoj, Štajerskoj, Kranjskoj, Primorju pak i Dalmaciji.

Oni bi morali napustiti posvema češko državno i povjestno pravo.

Oni bi morali dopustiti, da se i sama kraljevina Češka razkruna, i da bude kraljeva u njoj, gdje Česi nebi imali nikakva prava — u Češkoj koju su Česi zasnovali, i stoljeća kao Česku uzdržali.

Oni bi priznali njemački državni jezik, i u samoj Češkoj, dielomice čak i u čisto čeških okružjih. Da bi pak bio takav i kod c. kr. zemaljskih oblasti, i kod središnjih, to se razumjeva samo po sebi.

Ona ustanova glede činovnika, da bi se jih namještalo u okružja po jeziku kojemu bi se priznali, imalo bi za posliedicu demoralizaciju činovnika, i negovoreć o tom da bi bilo proti temeljnim državnim zakonom, po kojih ima svaki državljanin pravo na svaku državnu službu, dakako ako ima sposobnosti za to.

Kućarenje.

Pod kućarenjem razumjeva se prodavanje raznih manjih predmeta, hodeć od mjesta do mjesta, od kuće do kuće.

Proti njemu su jako kršćanski socijali, poglavito obzirom na židovske agente, koji kućare, nudjajuć stvari i pokazujuć uzorke. Al ima i drugih, koji kućarenjem živu, i prisiljeni su kućariti da si zasluže svakdanji kruh. Već je govorilo govornika i za i proti zakonskoj osnovi, već prihvaćenoj od odnosnoga parlamentarnoga odbora. I još će se, pak drugi put više o tom.

Iz zemaljskog kulturnog vieća.

Dne 27. oktobra o. g. obdržavao je stalni odbor zemaljskog kulturnog vieća za Istru u Poreču III. sjednicu, o kojoj vadimo iz službenog izvieštaja sliedeće podatke:

Sjednici predsjedao je predsjednik vieća, g. dr. M. Campitelli, vladu je zastupao njezin komesar, c. kr. kot. kapetan g. Pipitz, zemaljski odbor gosp. Tomasi; odaslanik c. kr. ministarstva poljodjelstva g. Škalamera; odaslanici zemaljskog odbora gosp. dr. V. Scampicchio i g. barun Juraj Polesini; odaslanik kotarskih gospodarskih zadruga u Poreču i Kopru gosp. dr. Venier; tehnički činovnici: gosp. Toma Frühauf i gosp. dr. Gucovich; zapisnik je vodio tajnik vieća, g. Blasig.

Predsjednik predstavi novog zastupnika zem. odbora g. Tomasi-a kao podpredsjednika vieća.

Predsjednik priobći, da su preminuli predsjednici kotarskih gospodarskih zadruga u Vodnjanu i u Labinu gg. Sottocorona i dr. Lius; da se je izpričao član odbora g. dr. M. Trinajstić, koji se je upravo onog dana selio.

Odobren bijaše zapisnik zadnje sjednice.

Priobćenja predsjedništva.

Predsjednik izviešćuje sa zadovoljstvom o uspjehu izložbe u Turinu, na kojoj da bijaše Istra dostojno zastupana i mnogi naši izložitelji odlikovani i koju je i on sam posjetio.

Isti priobćuje, da je c. k. ministarstvo ničeno odgovorilo na molbu za podporu za ustrojenje novih tučobranskih postaja u našoj pokrajini.

Ministarstvo poljodjelstva obećalo je sliedeće podpore i štipendije:

1. Kotarskoj gospodarskoj zadrugi u Puli za ustrojenje razsadnika američkog trsja K 1000 za tek. godinu, te godišnjih K 400 počam od god. 1903. do uključivo god. 1906.

2. Kotarskoj gospodarskoj zadrugi u Lošinju K 200 i občini Brtonigli K 300 za uzdržanje tamo postojećih razsadnika američkog trsja.

3. Političkom kotaru u Losinju godišnjih K 400 za tri godine uzastopce do god. 1904. za uredjenje racionalnih livada.

4. Občini Cittanova K 1200 za uredjenje uzornih polja pod nadzorom putujućeg učitelja sa sjedištem u Poreču.

5. Štipendiju od K 300 jednoj slovenskoj djevojci, koja bude polazila školu domaćeg gospodarstva u Ljubljani.

6. Dvie štipendije po K 300 za slovenske mladiće, koji budu polazili zemaljsku gospodarsku školu na Grmu u Kranjskoj.

Predsjednik pita vladinog zastupnika zašto nebijaše doznačena tražena svota od vlade za nabavu štrcaljka i strojeva za sumporenje, te dobi odgovor da vlada nije valjda one svote doznačila za tek. godinu.

Predsjednik moli vladinog zastupnika neka se zauzme kod vlade za to, da bi naložila što prije kulturnom vieću neka poduzme odmah potrebite korake za podieljenje umjetnog gnojiva u Čepićkoj vali. Vladin zastupnik obeća, da će se zauzeti.

Pročitan bijaše odgovor vlade, koja pristaje u načelu na preustrojstvo gospodarstva pomoću ustrojenja obvezatnih poljodjelskih zadruga. Predsjednik se potuži, što neima kulturno vieće sredstva, da prisili na sudjelovanje kotarske zadruge, koje rade samostalno i od kojih neke neće ni da odgovaraju. Neke zadruge da se ograničuju na djelovanje na korist jedino članova. Do sada nije bilo u tom obziru pomoći od vlade, koja je dapače podupirala te zadruge mimoilazeć kulturno vieće.

Sastanak vinogradara.

Predsjednik priobćuje, da je dobio viest o ustrojenju odbora, kojemu je zadaća sazvati vinogradare iz pokrajine na sastanak tečajem ovog mjeseca. Njemu je žao, što se je mimoišlo kulturno vieće, koje je uviek pripravno na promicanje vinogradarstva. Do sastanka nije došlo valjda radi bolesti sazivača.

Izložba govedah.

Predsjednik predloži izvieštaj tajnika o izložbi, što je na vlastite troškove obdržavala kotarska gospodarska zadruga u Bujah.

Uzimlje se na znanje tajnikov izvieštaj o izložbi govedah na Livadah kod Motovuna; uzimlje se na znanje zapisnik o izložbah govedah u Sv. Nedelji kod Labina i u Podgradu. Glede posliednje reče predsjednik, da još nije izručio novca, jer da je zadruga izdala skupnu namiru u ime nagradjenih, dočim zahtjeva financijalna oblast namiru od svakog nagradjenog.

Predsjednik priobćuje, da je doznao tekar dne 3. septembra, da će se obdržavati izložba govedah u Krku dne 14. istoga mjeseca i u Beleju na otoku Cresu. Izložba u Beleju da nije uspjela. Odbor za nagradjivanje predlaže, da se obdržava u kratkom u Lošinju ili u Cresu.

Predsjednik reče da nezna što je bilo sa izložbom u Krku. Nadzornik Frühauf odgovori, da se nije mogla obdržavati, jer odbor za nagradjivanje nije imao novca za nagrade na razpolaganje.

Predsjednik se čudi, što se nije kulturnomu vieću javilo do zadnjeg trenutka ništa o tih izložbah ter drži, da će obćinstvo radi neuspjeha istih kriviti i kulturno vieće.

Gosp. G. Tomasi kaže, da je neuspjehu izložbe u Beleju kriva kot. zadruga u Cresu te pita vladinog zastupnika za razjašnjenje radi lošeg djelovanja te zadruge; misli, da je tomu kriv ponajviše putujući učitelj, koji je tamo vezan rodbinstvom i prijateljstvom te se ne brine za napredak gospodarstva. On odklanja odgovornost za neuspjehe ne samo u Cresu nego u obće na otocih i kaže, da zemaljski odbor neće podupirati izložba, ne bude li vlada u tom pogledu sporazumno postupala sa kulturnim viećem.

Predsjednik odgovara, da se mora dieliti djelatnost putujućeg učitelja od djelatnosti kot. zadruge.

Vladin komesar i nadzornik izpričavaju namjestničtvo radi nedjelatnosti kotarske zadruge u Cresu tim, što ono ne može zapovjedati zadrugam, koje su ovisne od kulturnoga vieća.

Što se tiče putujućeg učitelja, rekoše da ovo nije mjesto, da se o njemu razpravlja.

Predsjednik odgovara, da vlada može razpustiti zadruge ili ne odobriti izbor dotičnih predsjedničtva.

Nadzornik mu opaža, da namjestničtvu pristoji pravo samo potvrditi predsjedničtva.

Vladin zastupnik odvraća, da namjestničtvo ne može razpustiti zadruga radi nedjelatnosti njihove već jedino onda kad bi prekoračile svoj djelokrug.

Predsjednik se pozivlje na sve prisutne glede postupanja kulturnoga vieća, koje ne čini razliku narodnosti (??!) niti postupa pristrano u promicanju poljodjelstva. Navadja slučaj o peći za sušenje voća, koja bijaše naručena za Motovun i poslje na želju kot. zadruge u Podgradu tamo poslana i o kojoj se nije nikad moglo doznati što se je s njom dogodilo. Isto tako tuži se na zadrugu u Dolini, koja nikad ne odgovara niti šalje statističke podatke o poljodjelstvu uzprkos posredovanja namjestničtva. Nedavno poslan bijaše toj zadrugi jedan bik par krmaka, ali do sada se nezna, kamo je to blago dospjelo. Ona zadruga da se vlada zadovoljstvo isto tako neprestano za promica nje poljodjelstva kano i kulturno vieće, ali drži, da bi se postiglo druge i bolje uspjehe, kad bi se inače postupalo. Radi toga preporuča toplo vladinomu zastupniku, da ne bi u buduće vlada mimoilazila kulturno vieće.

Gosp. Tomasi pita razjašnjenja od vladinog komesara radi nekih nagrada, pruženih samoslanom i svećenikom na otocih za razsadnike amerikanskog trsja, te kaže, da se nebi imalo ni malo davat podpore ako ne siromašnim poljodjelcem.

Komesar odgovori, da se je dalo nagrade na predlog posebnog odbora.

Nadzornik priobći, da će biti od 1. jenara buduće godine sjedište putujućeg učitelja u Lošinju, nipošto više u Krku.

Državna podpora za izložbe.

Predsjednik priobćuje, da je ministarstvo poljodjelstva osiguralo državnu podporu od K 2400 za god. 1903. za obdržavanje izložbe goveda na kopnu. Pita odbor da se odluči mjesto izložbe. Zaključeno bijaše, da se obdržava počam od g. 1903. izložbe u sudbenih kotarih.

Za oplemenjenje goveda.

Predsjednik priobćuje, da se je započelo uvadjati goveda obojeg spola plemena Oberinnthialskog. Nabavljeno bijaše 7 bika i 7 krava. Izručen bijaše jedan bik zadrugi u Kastvu, jedan u Podgradu, jedan u Labinu, jedan u Pazinu, dva u Kopru i jedan u Dolini. Četiri krave predane bijahu u Kastvu a tri u Pazinu.

Tajnik vieća zagovara uvedenje tog plemena te pohvali kotarskog živinara g. Rebeka u Pazinu, koji je nabavio to blago uz povoljnu cienu.

Za oplemenjenje drugog blaga.

Uzimlje se na znanje izvjestaj, da bijahu izručeni krmci za naskok posjednikom već do sada označenim i da će se još dati nekojim drugim. Zadrugi u Podgradu dana bijaše podpora od K 100 za mlade krmke plemena yorkshyre.

Predsjednik pita vladinog komisara, što je vlada učinila glede oplemenjenja magaraca te preporuča, da bi se dalo u Brtoniglu i u Oprtalj magarce za naskok.

Vladin zastupnik odgovara, da je već od dulje vremena stvar preporučio.

Za klaštrioce voća i maslina.

Zaključeno bijaše, da se pridrži u buduće kao klaštrioce Zamarina i Filippi-a i da se ne poziv lje više klaštrioce iz Pize.

Predsjednik priobći, da je ministarstvo doznačilo podporu od K 600 kao prinos za ustrojenje razsadnjaka za voće u Oprtlju.

Za svilogojstvo.

Tajnik izvješćuje, da su se legla jajca za svilene bube na dvih mjestih u porečkom kotaru.

Vladine podpore.

Prima se na znanje viest, da je ministarstvo zajamčilo podporu od K 2000 za promicanje maslinogojstva i K 1000 za mljekarsku zadrugu u Podgradu.

Bretonske krave za otoke

Tajnik preporuča uvedenje bretonskih krava nizkog plemena na kvarnerskim otocima. Krava jedan metar i 10 cm. visoka daje godišnjih 1600 litara mljeka, zadovoljava se sa svakom hranom, penje se na paši za hranom kano i koza. Naloženo bijaše ravnatelju Kukoviću, da se obaviesti o tom na Sardiniji.

Razne molbe.

Osigura se kot. zadrugi u Buzetu za Roč jednog bika plemena za mlieko.

Kot. zadrugi u Poreču obećaje se jednog bika.

Kot. zadrugi u Vodnjanu obećaje se bika podolskog plemena za Barban.

Kot. zadrugi u Buji daje se podpora K 150, koja se ima predati g. Crevato u Bujah, što drži bika čistog rimskog plemena.

Odbija se molbu kot. zadruge u Lošinju za podporu vlastniku jednog bika.

Osigura se na preporuku kot. zadruge u Motovunu jednog bika za Sv. Ivan i jedan par krmaka isto tamo.

Odbija se molba obćine Boljun za bika.

Obećaje se zadrugi u Labinu ustrojenje postaje za naskok u Vlahovu.

Kot. zadrugi u Bujah osigura se nabavu jednog orijaskog ovna iz Brgamaska.

Isto tako kot. zadrugi u Puli za Alturu.

Osigura se učitelju u Novakih na preporuku kot. zadruge u Pazinu da će mu se dobaviti sprave za pčelarstvo.

Isto tako Ferenaz-u u Višnjanu.

Pozivlje se Antuna Kaina, preporučenog po kot. zadrugi u Buzetu, da prije uredi pusto tlo za pašnjak i tada će mu se dati podpora.

Opunovlašćuje se predsjedničtvo, da dade pregledati po pouzdanicih tlo priedjeno za pašnjake od braće Valenčića prijavljenih od zadruge u Materiji i da im se doznači polag natječaja nagrade od 100 i od 50 K, ako je djelo valjano izvedeno.

Osnova pravilnika za osiguranje blaga.

Predsjednik priobćuje, da je osnova pravilnika za uzajamno osiguranje blaga u pokrajini većinom prijazno prihvaćena.

Izabran bijaše odbor, koji će tu osnovu pretresti.

Skupne nabave.

Vladin zastupnik javlja, da ministarstvo ne kani ustrojiti poljodjelsku agenciju poput one u Dalmaciji, pošto su različiti odnosaji u trih pokrajinah Primorja te bi se morale različite agencije ustrojiti. Nasuprot tomu pripravno je ministarstvo priskočiti na pomoć za ustrojenje agencije, koju bi ustrojilo kulturno vieće ili zem. odbor. Ministarstvo da nije našlo nikakva prigovora pravilniku za skupne nabave. Predsjednik primjeti, da će sadašnji odbor za skupne nabave trebati više sredstava i jedno skladište i više osoblja.

Predlozi i upiti.

G. Tomasi pita razjašnjenje zašto ne bijaše sazvan redovito filokserični odbor.

Nadzornik odgovori, da se nije sazvalo tog odbora radi toga, jer se čeka odbor za vinogradarstvo, koji ne bijaše još ustrojen, jer se čeka na mnjenje pokrajine Gorične. Gosp. Tomasi mu odvraća, da se nije ni zem. odbor istarski izjavio za pretvorenje filokseričnog odbora u odbor za vinogradarstvo, jer drži, da se to ne može naredbenim već zakonitim putem. Nakon podulje rasprave bijaše prihvaćen zaključak, kojim izrazuje zem. kulturno vieće želju, da se nastoji svimi silami zapriečiti širenje trsnih bolesti.

Pošto se je još uzelo u pretres pitanje o službenom osoblju, zaključi predsjednik sjednicu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

C. kr. namjestnik grof Goëss prispio je danas u Pulu — na lov!

Njeg. Veličanstva ratni brod „Marija Terezija" doplovio je prekjučer iz Kine u puljsko pristanište. Taj brod odputovao je bio iz Pule 23. junija 1900.

Glavna skupština „Čitaonice u Puli obdržavati će se u nedjelju dne 14. t. mj. na tri sata poslie podne s običnim dnevnim redom.

Nikolajeva večer našeg Sokola izpala je u nedjelju preko svakog očekivanja; sjajno. Občinstva je nagnječilo toliko, da je moralo otići mnogo osoba. Prije Nikolovog nastupa udarali su vrli tamburaši pod upravom neumornog g. Jelušića upravo majstorski zašto su i hvalu želi. Nastupio je i pjevački zbor takodjer pod upravom gosp. Jelušića, te je za takorekuć prvi nastup podpunoma uspio. O samom sv. Nikoli nije potrebno da pišemo, jer ga svi dobro poznadu, dostavljamo samo obću želju, da bi nam buduće godine malo uranijo te prije nastupio sa svojom pratnjom, da mogu mala djeca prije kući ili neka se priredjuje Nikolajevo samo za veliku djecu. Darova je bilo na pretek, te se je sv. Nikola veoma uznojio prije nego li jih je razdielio. Hvala mu na dobroti!

Seoski delegati na Puljštini. Iz okolice primamo: Nigdje na svietu ne dogadja se ono, što se može dogoditi kod nas u ovo 10 hrvatskih sela na Puljštini. U svakom ima načelnik dr. Rizzi svoga pouzdanika ili delegata. Da vam je poznati te delegate, začudili bi se i rekli: Kako može jedan dr. Rizzi držati za župane ovakve ljude. Većina njih nezna čitati ni pisati, najzadnji su ljudi u selu, nitko ih ne drži, ako ne za trubilje, a dr. Rizzu to su najučeniji ljudi. Istina je, on lakše s ovakvimi radi što hoće, ali gdje nam je poštenje, sior podestà? Zašto ne nečinite za delegate ugledne ljude iz sela a ne one, koji ne znadu ni da su živi, osobito oni iz Medulina, Pomera, Alture, Muntića, Kavrana i Loborike? Još ovo: Sante Zuccon ili po domaću „Santić" je u Medulinu deligat. Kod njega se pako svaku nedjelju od rana jutra pa do ponedjeljka jutro uvjek igra ona prokleta igra: „Alla mora". Delegat je glavar policije u selu, bi morao znati paragrafe, a vidimo da kod njega se dogadjaju najveći škandali na sramotu cielomu selu. Medulinci pamet u glavu!

Iz Puljštine primamo: Slučajno došla mi u ruke „prva praktična slovnica talijanskoga jezika". Počmem čitali na prvoj strani medju ostalim i ovo: Opaska: c pred e, i glasi kao hrvatski ili srpski č. To izdanje je od 1901. i 1902. godine. Starija izdanja pako nemaju onoga dodatka i l i s r p s k i. Ta slovnica rabi se u školama Dalmacije i Istre. Treća čitanka, koja se rabi u pučkim školama Istre i Dalmacije ima štivo „Bog blagoslivlje dobra sina". Tu pripovjest mladoga Vukasovića u akademiji Mar. Terezije. U prvašnjim izdanjima stoji pisano: „pogledavši milim okom mladoga Hrvata" a sada pako stoji: „mladoga Dalmatinca". Očito vidi se, da vlada nastoji na svaki način zatrti sve što je hrvatski. — Ime Hrvat ili hrvatski im je mrže nego vragu tamjan. Ali ne samo u ovoj poli monarhije, nego i u Hrvatskoj ne nadješ u čitanki za pučke škole štiva ni pjesmice rodoljubnoga duha.

Tako je i u Austriji, ali najviše je tomu kriva nesloga hrvatskih slnova. Moremo s pravom zapjevati:

„Kad bukne rat,
Tad klice „Hoch Kroati" — Austrija.
A kad donese mir
Hrvatske krvi vir,
Nit za nas nezna — Austrija!"

Krzmanje puljskih postolarskih pomoćnika traje već četiri nedjelje, jer se nemogu sporazumiti sa gospodari.

Nesreća dogodila se u ovdješnjem arsenalu utorak prije podne, koja je svršila smrću. Radnik Ante Gregorović iz sv. Martina na Labinjštini, koji je bio uposlen kod brodogradjenja krstaše „E", prolazeć preko privremenog mosta, neopreženo je pogriešio korak te je pao u dubinu, gdje je obležao onesviešćen. Odnesoše ga odma u bolnicu, gdje je umro prekjučer poslie podne.

U „Circolo cattolico di lettura", imali su u ponedjeljak javnu konferencu za članove i poznanike, na kojoj je razpravljao prepost Zanetti o Salezijancih i njihovom ustanovitelju Bosco. Prevarnim načinom dodjoše na sastanak i nekoji socijalisti, koji su tečajem razprave činili razne opazke, koje se nisu svidjale pristašem sazivača. Iz čieči nastala gungula i tučnjava te su izazivače bacili na polje.

Povjereništvo „Matice Hrvatske" za Pulu preuzela je uprava našega lista te se gospoda članovi uljudno mole, da svoje prinose u našoj tiskari uplate.

Objava. Od 14. tek. mjes. ukida se u Puli popodnevno razdjeljenje listovne pošte u blagdanima i nedjeljima. — Stranke ipak mogu preduzeti otpreme stigle u rečenim danima kod poštanskog ureda, to izmedju 2 i 3 sata. — Čudimo se, da slavno ravnateljstvo nije došlo prije do osvjedočenja o potrebi takove naredbe, koja je u istinu umjestna i opravdana.

Narodni „Block", koledar za god. 1903. dobiva se u našoj tiskari. Poštom stoji franko 70 h.

Veliki izbor pošljetnica svih veličina i vrsti imade u zalihi naša tiskara. Primaju se naručbe od 50 kom. napried te izvršuje ukusno. Ciene nizke.

Razpisan je natječaj do 31. t. mj. za občinskoga blagajnika u občini Bale sa plaćom godišnjih 1000 K.

Pazinski kotar:

Pomoćnim učiteljem za hrvatski jezik imenovao je zemaljski odbor u Poreču g. Ivana Bergića na talijanskoj realnoj gimnaziji u Pazinu.

Trgovcem s vinom kao i ostalim na znanje, da se kod Josipa Ceroyca u Drndići, pošta Pazin, više hektolitara bieloga i crnoga, naravnoga vina na prodaju nalazi i to uz nizku cienu od 10 do 13 forinti po hektolitru.

Trst.

Spomenik pokojnomu biskupu Sterku. Dne 28. prošloga mj. dovezoše na groblje sv. Ane kod Trsta spomenik blagopokojnomu biskupu M. A. Sterku, što će mu se postaviti na grob. Za spomenik kažu, koji ga vidješe, da je krasan i da će nositi latinski napis. Neznamo po kojem zakonu ili pravu i po čijem nalogu ili odredbi dolazi latinski napis na spomenik biskupu Hrvatu. Zar neima tamo na svećeničkih spomenicih hrvatskih i slovenskih napisa? Ima! Dakle?

Javni sastanak političkog družtva „Edinost" u Trstu obdržavan bijaše u ponedjeljak dne 8. o. mj. u selu Trebče u gornjoj okolici grada Trsta. Sastanku je prisustvovalo više odbornika „Edinosti" te mnogobrojno občinstvo.

Diecezanske viesti. U tršćansko-koparskoj biskupiji nastale su sliedeće promjene: Koncem prošloga mjeseca bijahu za župnike ustoličeni: g. Šime Defar u Dekanih; g. Ante Ragusin u Zamasku a g. Frane Jedrejčić u Gračišću.

Gosp. Josip Košir, duh. pomoćnik u Trstu, imenovan je župeupraviteljem u Rižani (Lazaret kod Kopra). Rižanski kapelan, g. Ante Slanić, imenovan je duh. pomoćnikom kod sv. Antuna staroga u Trstu.

Dne 2. o. mj. sakupio je novoimenovani biskup presvj. g. dr. Nagl za prvi put okolo sebe gg. dekane biskupije na konferencu.

Istoga dana došao je biskupu u posjete i čestitati mu k imendanu presvj. g. knez nadbiskup A. Jorelan iz Gorice sa kanonikom dr. Sedej-em. Presvj. biskup zadržao je kod svog stola koli gg. dekane toli gorićke goste.

Posredovanje službe za trgovačke pomoćnike. „Trgovačko izobraževalno družtvo" u Trstu posredovati će od sada takodjer radi službe trgovačkim pomoćnikom. Trgovački pomoćnici, koji traže službu, pozvani su, da se priglase po nedjeljah u 4 sata po podne u „Slavjanskoj čitalnici" u Trstu. Istotako pozvani su i naši trgovci, koji traže pomoćnike, da to priobće odboru družtva u istom mjestu.

Valjano obrazložen predlog. Občinsko zastupstvo u Dolini obrazložilo je svoj predlog radi ustrojenja slovenske porote na c. kr. zemaljskom sudu u Trstu ovimi razlozi: „Očinsko zastupstvo občine Dolina u Istri, sakupljeno na sjednici dne 6. novembra 1902. zgraža se zbog nepravilnog i nezakonitog postupanja c. k. sudbenih oblasti, te zahtjeva, da c. kr. ministarstvo pravosudja uvede takodjer slovenske, odnosno hrvatske porotne razprave na c. kr. zemaljskom sudu u Trstu. U tu svrhu neka glavarstvo odašalje molbu na c. kr. ministarstvo pravosudja.

Izbori za osjeguraonicu za slučaj nesreća se opet bližaju. Koncem decembra biraju svoje zastupnike 3., 4. i 5. kategorija. Da Slaveni, koji imadu u odnosnim obrtnim poduzećima većinu, ne podlegnu opet tako sramotno, košto kod zadnjih izbora, konstituirao se je u Trstu posebni izborni odbor kao odsjek pol. družtva „Edinost". Tomu odboru ali pa izravno predsjedniku istog g. prof. Matku Mandiću, zemaljskom zastupniku u Trstu, neka se pošalju svi odnosni upiti, savjeti i glasovnice. Navedeni odbor daje drage volje sva potrebita razjašnjenja te će takodjer pravodobno obznaniti kandidate.

Svatko, koji ima pravo glasa neka si smatra svojom svetom dužnošću, da učini sve moguće da bude osjeguranica u slavenskim pokrajinama takodjer po svojem odboru slavenska.

Vozni red na novoj željeznici Trst-Poreč. Ravnateljstvo državnih željeznica ustanovilo je sliedeći dnevni red na novoj željezničkoj pruzi Trst-Poreč, koja se ima ciela do mala prometu predati. Za prugu Trst-Buje ostaje dosadašnji vozni red. Iz Trsta odlaze vlakovi kao do sada. Vlak od 9·50 u jutro stignuti će u Poreč u 5·10 po podne. Vlak od 7·10 po podne prenoćiti će u Bujah, odakle će sliedećeg dana u 5·15 u jutro za Poreč, kamo dolazi u 8·45 u jutro.

Vlak koji bude odlazio iz Poreča u 9·35 u jutro, doći će u Trst u 4·55 po podne. Vlak, koji će iz Poreča u 6 po podne, prenoćiti će u Bujah, odakle će sliedećeg dana u 5·20 u jutro krenuti put Trsta, kamo će doći u 8·30.

Zemaljski odbor u Poreču zamolio je upravno vieće dioničkog družtva „Mjestne željeznice Trst-Poreč", da snizi što više ciene za prevoz na ovoj pruzi.

Puste li kave! Ovih dana doplovio je u Trst loydov parobrod „Moravia" pod zapovjedničtvom kapetana Radonićića krcat kavom iz Santosa. Na parobrodu bijaše 80.282 vreća kave; od toga ukrcao je parobrod 869 vreća = 52.140 kilograma u Bahiji; 55.845 vreća = 3,351.900 kilograma u Santosu te 23.568 vreća = 1,414.080 kilograma u Rio Janeiro. Sva ta kava teži 4,818.120 kilograma.

Franina i Jurina.

Fr. Deju, da su nekada Kastavci živega kapitana va lokvu hitili.

Jur. Bravo da su, pak?

Fr. Mi se para kurioźo, da te Loyranci mrtve va lokvu hitat.

Jur. Aj bi bolje storili, da pohitoju oni 3—4 smutljivci živi nutar, ač bi barem drugi na mire živeli.

Fr. Ma bi ziplavali, zač su amo sve stari kapitani, principali i njihovi pajdaši.

Jur. Ter neka ši, samo da se pošteno ohlade.

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda priposlao nam je gosp. Ivan Krumar dne 4. studena kruna 13, sakupljenih na dušni dan medju crkvenim pjevačima na skupnom objedu u župnom dvoru na Rakotolah. Živili darovatelji!

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. Ivan T.-C, Zdrenj. Nedogujete nam ništa; Vaša predplata podmirena je do konca ove godine.

Gosp. J. K. 18, Trst. Potvrdjujemo zahvalno primitak svote od K 5 u ime predplate. Da ste nam zdravi!

Gosp. Jos. Trošt, selo Trošti: Poslanu svotu primili smo te Vam istu kao cjelogodišnju predplatu uknjižili. Mi smo sporazumni.

Razne viesti.

Grof Belcredi, bivši državni ministar, preminuo je u Gmundenu. Kao ministar došao je na kormilo g. 1865. On je ostao na vladi dvie godine. Za njegove vlade dogodiše se velike promjene u Austriji. On je bio obustavio god. 1861. i za njega zametnut bijaše nesretno svršeni rat god. 1866. sa Pruskom i pod njimi bijaše proveden u Austriji nesretni dualizam. Grof Belcredi hotio je provesti federalizam u Austriji te je sazvao dne 18. septembra 1865. godine 17 pokrajinskih sabora, nu sabori njemačkih pokrajinah izjaviše se proti federalizmu. U to doba počeli su Sloveni Austrije nješto slobodnije disati. Česi su tražili, da se sazove obći sabor zemalja češke krune, u Dalmaciji je nastao živahan narodni pokret a u Hrvarskoj počeli su gojiti bolje nade. Nu naskoro morao je Belcredi odstupiti, te ga nasliediše ustavovjerne vlade, koje su stale na novo pritiskati k zidu Slavene. Grof Belcredi bavio se je i nadalje politikom i to napose od god. 1881. kao član gospodske kuće, gdje je uživao glas prvaka konservativne stranke.

Afera nadbiskupa Milinovića. Službeni list crnogorske vlade „Glas Crnogorca" oglasio napokon o poznatom sporu izmedju kneza Nikole i barskog nadbiskupa Milinovića. Rečeni list oprovrgava sve viesti tudjih novinah o tom sporu naglasujuć, kako postoje najbolji odnošaji izmedju kneževske vlade i barskog nadbiskupa. Ti odnošaji, da su još bolji nakon uspjelog poslanstva kod sv. stolice u pitanju sv. Jeronima. Što se tiče staroslavenskog jezika kaže navedeni list, on postoji i postojati će, ako Bog da, vazda, uzprkos neprijateljem Slavenstva i naše države.

Vlada kraljevine Italije podupire iredentu. Čitamo u listovih kraljevine Italije, da je ministarstvo za izvanjske poslove Italije doznačilo 400.000 kruna za talijanske škole izvan Italije. Komu je poznato, da treba Italija više pučkih škola nego li ikoja druga država Europe i koji znade, da vladu u Italiji najveća bieda i nevolja, začuditi će se, kako može talijanska vlada trošiti toliki novac za škole izvan Italije. Nu kad se znade, da je talijanskoj vladi više stalo do podpore i širenja iredentizma, nego li do prosvjete i blagostanja nevoljnih svojih državljana, neće se tomu nimalo čuditi, već će požaliti one, koji s takvim narodom saveze sklapaju.

Talijanskoj vladi rastu zazubice za našim jadranskim morem, rastu njoj zazubice za našom Istrom, za našim Trstom, pa poduzimlju sve i sva, kako da im ti hrvatski krajevi padnu u njihovo ždrielo. Odtud eto ljubomorne brige talijanskog ministarstva za škole po hrvatskim krajevima, za te prave tvornice najvećih narodnih odroda. A što kaže na to austrijska vlada? Ona je mirna, spokojna, kao da se nju ova tudjinska propaganda i ne tiče. Briga nju baš za hrvatski narod! Medjutim, nadamo se, pobrinuti će se on sam za se. Dao Bog!

Odprava službenih kaucija. C. kr. vlada predložila je carevinskomu vieću za-

konsku osnovu, kojom će biti odpravljene službene kaucije za sve vrsti činovnika. Vlada se je odlučila na taj korak pošto se je osvjedočila, da njoj pružaju premalo materijalnog jamstva službene kaucije, dočim zadaju činovnikom velikih briga, i državi dosta posla radi uprave sa istimi.

Nova okružnica ministra pravosudja. Ministar-predsjednik dr. Koerber izdao je kao upravitelj ministarstva pravosudja novu okružnicu u pogledu mladih odsudjenika, upravljanu svim sudovom i državnim odvjetničtvam. U toj okružnici kaže ministar, da je velik broj mladih ljudi, odsudjenih radi zločina, počinilo zločin više iz nepromišljenosti, zavedenja i nezrelosti, nego li iz pokvarenosti. Mnogi takvi mladjahni osudjenici ne trebaju ni da se prisilno uzgajaju ni da pretrpe zasluženu kazan, kako u buduće ne bi počinjali protuzakonitih čina. Proti njima provedeni kažneni postupak i proglašene osude dostaju, da im budu ozbiljnom opomenom za poboljšanje. Vršeći pravo pomilovanja, ovlastilo je Njeg. Veličanstvo car i kralj ministarstvo pravosudja rješenjem od 24. novembra g. 1902., da uputi sudove, neka u svih slučajevih, koji su obzira vriedni, stave u smislu §§ 2. i 411. kaznenog postupnika predloge, da se pomiluju takvi mladjahni osudjenici. Pri tom se treba držati ovih načela: 1. U prvom se redu ima obzir uzeti na one nedorasle u dobi od 10 do 14 godina, koje sudovi imadu kazniti radi zločina, ali kod kojih prema okolnostim slučaja ne odgovara svrsi kaznenog zakona, da oni odsjede u zatvoru, na koji se imadu osuditi, ili da se predadu u popravionicu. 2. Zatim dolaze u obzir oni u dobi od 14. do navršene 16. godine života. Glede ovih se u pravilu treba držati toga, da osudjenik nije bio prije sudbeno kažnjen i da kazan, koja mu se ima oprostiti, ne smije prekoračiti tri mjeseca ili 500 K novčane globe. Tek u iznimnih slučajevih, ako je dotičnik prije bio kažnjen radi kakvog neznatnog delikta, valja uzeti, kao da je on neporočan. No u opće treba paziti ne samo na formalnu činjenicu, da dotičnik nije prije bio kažnjen, nego također na to, da je njegov predživot bio čudoredan i čestit. 3. poslije proglašenja osude sud imade odmah ureda radi zaključiti, da li se dotičnik imade predložiti na pomilovanje ili ne.

Kako tudjinci štuju naš jezik? Pod tim naslovom čitamo u zagrebačkih listovih sliedeću viest: U Zagrebu živi mnogo stranaca i svima dakako dobro ide, mnogo bolje nego domaćim ljudima, jer takav je na žalost običaj, da volimo tudjincu i u svem mu pomažemo, dočim se medju sobom zanemarivamo. Dodje li Švaba ili Talijan, zauzme odmah odličan položaj, povjeravaju mu se najvažniji gradski poslovi; otvori li dućan, sve hrli k njemu, dok domaćih trgovaca sve više nestaje. Da bi se bar ti stranci iz zahvalnosti pohrvatili, ili, ako neće to, da bi bar naučili hrvatski jezik! O da! Čemu? Ta Hrvati razgovaraju s njima njemački, talijanski i dr. do potrebe. Tako ovdje živi jedan tršćanski Talijan već punih sedam godina, a ravna jedan od najvećih financijalnih zavoda u Zagrebu. (On se zove „Angelo Luzzatto“, a predsjednik je osjeguravajućeg družtva „Assicurazioni Generali“). Taj čovjek dolazi u saobraćaj sa svim zagrebačkim novčanim zavodima, i sa sijaset stranaka, jer je svakomu poznato, da „Assicurazioni Generali“ prave prekrasnih i premastnih poslova u Zagrebu i po cieloj Hrvatskoj. Pa ipak taj gospodin, koji ima pod sobom i mnogo činovnika, ne zna ni rieči hrvatski. S njime moraju stranke govoriti njemački, ako ne znaju talijanski. U njegovu uredu sve je njemački, i sa strankama se obći i dopisuje izključivo njemački. Dokle ćemo trpiti ovakovo ponizivanje? Mi poručujemo družtvu „Assicurazioni Generali“ u Trstu, ako ne učini kraj ovom postupku, ako ne pokaže više počitanja prama hrvatskom narodu, ako ne uputi svog zagrebačkog zastupnika, da nauči i uredjuje hrvatski, ili, ako ga odavle ne makne i ne nadomjesti takvim, koji će naša čuvstva poštivati, da ćemo odpočeti odvažnu i radikalnu akciju. Ta imademo i onako dosta domaćih i stranih družtava, koja pokazuju više obzira prama nama.

Na ovu opravdanu grožnju spomenutih listova opažamo mi: da je zastupnik rečenog osjeguravajućeg družtva židov po vjeri a po narodnosti radikalan Talijan; da je rečeno osjeguravajuće družtvo izključivo talijansko-liberalno družtvo, u kojem vode glavnu riječ tršćanski židovi, ti najljući protivnici našega naroda u onom gradu; da će prije padati u Zagrebu snieg usred ljeta nego li se nauči zastupnik onog družtva valjano hrvatski i da uredjuje u tom jeziku. Ovo neka dobro zapamte naši zagrebački drugovi.

Književne viesti.

Kako nas Ugarska uzdržava. Sa zahvalnošću primili smo ovu knjižicu. — Hrvatskomu narodu u oči nove financijalne nagode s Ugarskom. Ciena 30 filira. Rieka, dionička tiskara 1902.

Nove skladbe za glasovir od Ante Štöhra: Dj. 66 „Uspomena na Zagreb. Polka fr. Ciena 1 krunu. — Dj. 69. „Zvona Marije Bistrice“ (Idila). Ciena 1 K 20 h. Naručbe prima skladatelj Ante Štöhr u Varaždinu.

Poziv na predplatu. Naumio sam svojom nakladom izdati zbirku slika i crtica pod naslovom: „Prvi cvietići“. Sbirka će iznositi oko 100 stranica u malom formatu. Bit će u njoj skupljene već do sada objelodanjene crtice i neke nove. Budući su štamparski troškovi veliki, to će sbirka ući tek onda u tisak, kad se najavi toliko predplatnika, da se uzmognu pokriti svi troškovi. Predplate i novci šalju se na adresu: M. Ivančić, pravnik, Zagreb, uključivo do 15. prosinca. — Ciena 60 fil. — U Zagrebu, dne 18. studenoga 1902. M. Ivančić, pravnik.

ALBUM

liepih te obljubljenih slavenskih napjeva za citru sa tekstom. Jedino najbolje i najzahvalnije izdanje te vrsti, jer su osobito efektno priredjene pjesme tako uredjene, da se na citri lahko izvesti dadu. ***Najprikladniji dar za Božić i novo ljeto.*** — Ciena knjige sa 85 pjesama (140 str.) 5 kruna; sa 40 pjes. (70 str.) 3 krune; s poštom 50 h. više. Pojedini svezci 50 h. Popis šalje bezplatno **Jos. Serg. u Beču, III., Hauptstrasse 144.**

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, pomorska stanica železnice u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:

Ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

„Petar Svačić“, opera u dva čina, izišla je u posebnoj knjižici, te se može u odpravničtvu našega lista u Puli dobiti. Ciena knjižice 40 h, poštarina 5 h više.

Sloveči profesorji

medicine in zdravniki priporočajo

Tinkturo za želodec

lekarnarja

Piccoli - ja

v Ljubljani

dvornega zalagatelja

Nj. svet. papeža

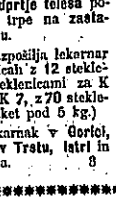

kot sredstvo, ki krepča želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odpr je telesa posebno zdravilna za one, ki trpe na zastaranem zaprtju.

Tinkturo za želodec razpošilja lekarnar Piccoli v Ljubljani v škatljicah z 12 steklenicami za K 2·52, z 24 steklenicami za K 4·80, z 36 steklenicami za K 7, z 70 steklenicami za K 13. (Poštni paket pod 5 kg.)

Je v razprodaji v lekarnah v Gorici, Tolminu, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dalmaciji à 30 h. steklenica. 3

Sjećajte se narodnih družtva!

blagdane obilato nagradjena odielom i drugimi potrebitimi predmeti.

Božićnica u Moščenicah. Odbor ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Moščenicah priredjuje dne 1. jenara 1903. božićno drvce sa deklamacijom i predstavom za djecu. Dotični odbor trudi se već sada, da zadovolji posjetitelje svoje „Božićnice“ osobito tamošnju dječicu, kojoj je ta zabava u prvom redu namienjena. Radi toga preporučamo tamošnjim roditeljem i prijateljem mladeži, da dovedu i pošalju svoju dječicu na rečenu zabavu u što većem broju, da se bar jednom na godinu i njima pruži duševne hrane, koje će se sjećati i u budućem životu. Program zabave priobćiti će se naknadno.

Lovranski poprdili proti razširenju hrvatske škole. Čitali smo najprije u tršćanskom „Abreiću“, da će lovranski poprdili uložiti utok proti zaključku c. kr. zemaljskog školskog vieća za Istru, da se sadašnja jednorazredna hrvatska pučka škola u Lovranu pretvori u dvorazrednicu zbog prevelikog broja djece u sadašnjoj školi. Zemaljsko školsko vieće, u kojem sjede skoro sve sami Niemci i Talijani, nije stvorilo taj zaključak stalno iz ljubavi do nas ili do našega jezika, već radi toga, što je bilo prisiljeno to učiniti na temelju velikog broja djece u onoj školi.

Rečeni „Abreić“ dao je dakle mig lovranskim „sinjorom“ u občinskom zastupstvu, što im je činiti. Oni se tomu migu odazvaše i odlučiše u posliednjoj sjednici občinskog zastupstva, da se uloži utok proti spomenutomu zaključku zemaljskog školskog vieća. A razlozi? Za to lahko, kad se traži dlaku u jajetu. Oni rekoše naime, da nema na hrvatskoj školi dostatnog broja djece za dvorazrednicu — premda ih imade preko 150, i nadalje izumiše mudru izliku, da se občina nalazi u lošem novčanom stanju, te da nemože preuzeti novoga tereta za novu školsku sobu i za ostale potrebočе. Što se tiče prvoga nazovi-razloga, navedosmo već, da imade na našoj jednorazrednici preko 150 djece, a na drugi nije vriedno ni odgovarati, jer ako se ima novca za talijansku višerazrednicu, mora ga biti i za hrvatsku dvorazrednicu. Hrvatski občinari lovranski snašaju kano i nazovitalijani sve terete i državne i zemaljske i občinske, pak imadu pravo, da se njihova djeca izuče u materinskom jeziku.

Talijanaši neimadu novca za jednu sobu za hrvatsku školu, ali kad bi im oblasti dopustile, da stvore deset novih talijanskih razreda, našli bi odmah za nje novca. Oni znadu, da im utok neće ništa koristiti, ali hoće, da stvar zategnu bar za jednu godinu, da tako dodju Hrvati za jednu godinu kasnije do svoga prava. Neka se dakle protive koliko im drago proširenju hrvatske škole, to im pomoći neće, jer je za nas ne samo zaključak c. kr. zemaljskoga školskoga vieća, nego i jasne ustanove školskoga zakona.

Iz **Lovrana** pišu nam 9. o. mj. Ovih dana bijaše na licu mjesta komisija, sastojeća od c. k. kotarskog poglavara gosp. dr. pl. Manussi-a, c. kr. kot. liečnika dr. Gräffe, te od naše „Signorie“ radi gradnje novoga groblja. Družtvo „Quarnero“ nudja naime občini u zamjenu za sadušnje groblje drugi prostor, odaljen od grada, nu kako se čini „Signoria“ neće da prihvati ponudjeno joj zemljište, jer da nije prikladno za groblje, pak da će sagraditi novo groblje na občinskom tlu, „Lokva“ zvanom. Družtvo „Quarnero“ protiviti će se toj nakani, ali naši poprdili hoće, da im poslie smrti počivaju njihove talijanske kosti u čisto talijanskoj zemlji „Loqua“ prozvanoj.

Lošinjski kotar:

Iz **Baške** primamo odulji dopis na odgovor dopisu uvrštenom u br. 77. „N. Sloge“. Po tom dopisu, koga neuvrštujemo, da nedademo povoda dalnjim izazivom, uvidjamo, da smo zadnjim dopisom osvadili s narodnog grieha ljude, koji se u stanovitoj prigodi o narod neogriešiše, imenito ne Fiorentin i Ivanović. Nadalje bivamo uvjeravani, da u Baški ne prieti ni najmanja pogibelj narodnoj stvari. Pogibelj da bi mogla jedino prietiti iz Drage, gdje da se je i poticanjem nekojih naših ljudi postignulo ustrojenje upravnog vieća, po komu će Draga kod izbora za carev. vieće dobiti posebnu sekciju, uz pogibelj, da se oni glasi izgube za hrvatsku stranku. Molimo naše tamošnje ljude, da budu oprezni kod dopisivanja, da pišu samo po istini, da ne istovjetuju svoju osobnu sa narodnom stvari, jer nismo ni najmanje voljni dati u svojim stupcim povoda trvenju izmed istomišljenika. Koji ima, da se za što u narodnom pogledu na koga potuži, neka se obrati na političko družtvo u Pazin, a za sva druga pitanja na više oblasti. Naš list nesmije služiti kano stovarište osobnih razmirica, nego kano glasnik naroda i njegovih interesa.

Trst.

Mjesto sudbenog pristava. U okružju c. kr. zemaljskog suda u Trstu otvoren je natječaj na mjesto sudbenog pristava „extra statum“ sa plaćom IX. platežnog reda. Molbe, valjano utemeljene treba poslati predsjedničtvu c. kr. prizivnog suda u Trstu do 25. decembra o. g.

Talijansko pravo osnovano na nepravdi. Glasilo tršćanskih židova pripovieda u svojem broju od dne 10. o. mj. da je ministarstvo željeznica odlučilo, da se postave napisi na postajah nove željeznice Trst-Poreč sa strane gradova talijanski napisi a sa strane tračnicah dvojezični napisi t. j. talijanski i hrvatski. Proti tomu prosvjeduje rečeni list najodlučnije, pozivajuć se na talijanstvo istarskih gradova i na najnovije izdanje službenog „Imenika mjesta“. (Ortschaften-Verzeichnis), iz kojega da su ovaj put izpušteni „tudji i nerazumljivi“ nazivi slavenski gradova i mjesta, kuda prolazi rečena željeznica.

Najprije izpustiše dakle starinske hrvatske nazive gradova i mjesta iz službenog „Imenika mjesta“, pak se odmah na to pozivlju kao na svoje pravo, jer više ni službeni „Imenik“ nedonaša tih naziva.

Eto, ovako si stvaraju Talijani Istre i u obće Primorja pomoću službenih naziva, imena i statistika prava i tamo, gdje ih nikada imali nisu. Tako mogu oni pomoću primorske vlade kroz jednu noć potalijančiti čitavo Primorje. Najprije se briše hrvatske ili slovenske nazive; tiska se „Imenike“ sa jedino talijanskimi nazivi, i eto ti gotovog posla: Primorje je čisto talijansko. Eto, kako to ide naglo kad se imade debelih kumova na namjestničtvu u Trstu! Ali da se nebi gospoda odviše prenaglili, možda nebi škodilo kad bi koji od gospode državnih zastupnika upitao ekscelencu Koerbera, kako su mogli izpasti starinski hrvatski nazivi iz njegovog službenog „Imenika mjesta“?

Talijanska bezobraznost! U tršćanskom „Ciutu“ čitamo tobož opravdanu pritužbu, kako da župnik u Šterni, veleč. g. Ante Nedvěd izopačuje talijanska prezimena tim, što piše mjesto Giugovaz — Jugovac; mjesto Marcovaz — Markovac; mjesto Gladich — Gladić; mjesto Primosich — Primožić; mjesto Kosiovich — Kozlović itd.

Kako je razvidno iz ovih obiteljskih imena, jesu to sve sama i čista hrvatska imena, koja su protivnici i dušmani našega naroda talijanskim pravopisom nagrdili, pak još ima odvažnosti bezsramni piskar tužiti se na izopačivanje talijanskih tobož prezimena! Jeli moguće naći gdje na svietu veće bezobraznosti i drzovitosti?

Razne primorske viesti.

Vladine i zemaljske podpore. Visoko ministarstvo poljodjelstva doznačilo je zemaljskom kulturnom vieću u Poreču iznos od K 1000 za izložbe govedah u Krku i Beleju (na otoku Cresu). Zemaljski odbor u Poreču doznačio središnjem odboru za zaštitu poljodjelskih i šumarskih probitaka iznos od K 100 opredieljen u tu svrhu od zemaljskog sabora za Istru u sjednici dne 8. junija 1902. kao podporu za tek. godinu.

Mjesto tajnika zemaljkog kulturnog vieća za Istru. Gospodin dr. Mate Campitelli oglasuje u talijanskih listovih razpis natječaja na mjesto tajnika zemaljskoga kulturnoga vieća, kojemu je on za nesreću našu predsjednik. S tim mjestom skopčana je godišnja plaća od K 2800 i sa godišnjom odštetom od K 400 za stanarinu. Uvjeti za tu službu jesu: viši sveučilišni nauci ili njim jednaki, na temelju kojih može molitelj vršiti svoje dužnosti; dobro moralno ponašanje i podpuno poznavanje bar talijanskog i njemačkog jezika. Nakon jedne godine pokusne službe slieditće stalno imenovanje i medjutim providiti će se, da bude mogao imenovani uživati mirovinu poput žamaljskih činovnika. Molitelji imadu putem predpostavljene oblasti predložiti svoje molbe do dne 29. ovoga mjeseca; doknazati moraju osim navedenog i svoju dobu, stalež i sposobnosti stečene u dosadašnjoj službi. Iz ovog je natječaja razvidno, da g. Campitelli ostaje uvjek onaj, kakvim nam ga opisaše toliko puta naši saborski izvjestitelji. On je bio, jest i ostati će strastvenim i zagriženim protivnikom svega, što nije talijansko u Istri. Taj ljubimac c. k. vlada, taj tobož umjereni i pravedni prvak talijanske stranke, zahtjeva kao načelnik družtva, kojimu je zadaća promicati poljodjelstvo Istre, od svoga budućega tajnika, da imade poznavati temeljito talijanski i njemački jezik, ali za jezik ogromne većine poljodjelaca Istre, za jezik hrvatskih i slovenskih gospodara Istre, nije ga ni malo briga.

Nova parobrodarska pruga Cres-Rieka. Iz Rieke nam javljaju, da je tamošnje ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo počam od dne 10. o. mj. otvorilo novu parobrodarsku prugu izmedju Cresa i Rieke sa dnevnom plovitbom izuzam nedjelnih dana. Odlazak iz Cresa biti će u 6 sati u jutro tičuć se luke Rabca, Plomina, Berseča, Moščenica, Lovrana i Rieke. Pri povratku biti će odlazak u 1 sat po podne.

Nove poštanske naputnice. Početkom buduće godine doći će u promet nove poštanske naputnice, kojimi se najcienije novac razašilje. Mi neznamo, kakve će biti te nove naputnice, ali želiti bi bilo, da budu za naše pokrajine dvo- odnosno trojezične, kad već mora da bude i njemački jezik. U naših stranah prošlo bi se lahko bez njega, te bi bilo dosta, da su na naputnicah samo zemaljski jezici t. j. kod nas hrvatski dotično slovenski i talijanski. Ako već nemogu biti bez njemačkogu jezika, tada neka budu trojezične, da nebudu morali kako i sada, Hrvati i Slovenci u naših pokrajinah uvjek prosjačiti za naputnice i ostale poštanske tiskovine u našem jeziku.

Razni prinosi.

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu darovao je prigodom obnove na predplatu gosp. Jos. Kalac iz Pule 1 krunu.

Kathreinerov koledar za 1903., koji nam je kroz prijateljstvo priposlan, odlikuje se ovaj puta kao divan, elegantan zidni koledar, koji će rado svaka prijateljica Kathreinerove kave izvjesiti u bližini svojega radećega stolića. Ovaj umjetnički izveden koledar predočuje liepu, pače dražestnu sredstvenu sliku, koja na svakomu, ako ju se promatra, izaziva ljubezan i prijatan smiešak. Krasno, prijazno seljačko djevojče diže u vis pladanj, sa Kathreinerovom kavom, pa se pričinja kao da miomiris iste uzbudjuje neko ugodno očekivanje, te već u predužitku svraća bezazleno smiješeće se lišce o stran, kao da bi htjelo reći: „Alaj je milina jedna takva šalicica!“ Ovaj poveseo uzklik stoji takodjer kao geslo izpod slike. Kako doznasmo, tvrtka Kathreiner, razdieljuje ove krasne koledare po svim trgovinama, gdje se njezin svjetoznan predmet Kathreiner-Kneippove sladne kave prodaje, badava medju p. n. muśterije.

Razne viesti.

Božićna jabuka družbi sv. Cirila i Metoda za Istru. Veselim srcem javljamo našim čitateljem, da su di'ni sokoli hrvatske gimnazije u Splitu našoj pleminitoj „Družbi“ podarili 1000 kruna, koje su oni sakupljali poput marljive pčele u najplemenitiju svrhu, što ju mi pomisliti možemo. Trideset mladića VIII. razreda rečene gimnazije sakupilo je gornju svotu na uspomenu, što su sretno svršili izpit zrelosti koncem prošle školske godine. Ovaj hvalevriedni čin mora da potrese svako pošteno misleće srce i da napuni iskrenim oduševljenjem svaku plemenitu dušu. Tisuć kruna nije bog zna kakova svota, ali ako se pomisli, da ju sakupiše samo 30 golorukih i siromašnih mladića, punih oduševljenja za svoj mukotrpni narod, živo zauzelih za njegovu sretniju budućnost, gornja svota pričinja nam se sto puta većom nego li u istinu jest.

Ovaj prekrasni čin ovih nadobudnih i plemenitih mladića naših, neka bude primjerom njihovim mladim drugovom u svih hrvatskih zemljah, u svih naših školah i zavodih!

Sastanak cara Vilima sa kraljem Karolom u Opatiji. Jedan rumunjski list iz Bukarešta javlja, da će se mjeseca aprila sastati u Opatiji njemački car Vilim sa rumunjskim kraljem Karolom.

Ovaj glas imao bi potvrditi poznatu viest o posjetu njemačke carice Auguste Viktorije u Opatiji okolo budućeg Uzkrsa. Carica zadržala bi se radi oporavljenja dulje vremena u Opatiji, kamo bi ju došao posjetiti i dignuti car Vilim.

Pučke kuhinje na Rieci. Kano u drugih većih gradovih tako se ustraja i na Rieci pučke kuhinje, u kojih bi siromašnije pučanstvo i radničtvo za malene novce dobivalo tečne hrane. U tu svrhu doznačila je gradska uprava 4000 K podpore, a taj primjer sliede i slieditće razna mjestna družtva.

General — koji pozna svoje ljude. Poznata je činjenica, da mladi vojnici ili novaci najteže podnašaju vojnički život na početku službe. Taj život ima veoma često ogorčavaju podčastnici, koji ih uče i vježbaju. Radi toga je izdao zapovjedajući general njemačkog 18. vojnog sbora Lindequist zapovied, da podčastnici, kad podučavaju novake, moraju biti od njih udaljeni najmanje tri koraka. Na taj način želi čovjekoljubivi general odstraniti zlostavljanje vojnikah, koje nemože podčastnik sa tri koraka daljine ni udariti šakom, ni povući za uho, ni pogladiti kundakom od puške.

Trgovački ugovor sa Italijom i vinska klauzula. Rimski listovi javljaju, da je družtvo talijanskih poljodjelaca predalo vladi spomenicu, u kojoj se vladu upozoruje na njezino nastojanje, da se uzdrži vinska klauzula u trgovačkom ugovoru sa Austrijom. To nastojanje, da je uzaludno, jer Austrija neće trebati do mala ni hektolitra talijanskog vina, ali vladino nastojanje da bi moralo ići za tim, da se odstrane druge štete, koje proizlaze iz odnošaja sa Austrijom. Poljodjelci navadjaju vladi kao primjer konjogojstvo i šumarstvo južne Italije, da mnogo trpi od konkurencije austro-ug. monarkije. Uvoz konja iz Ugarske da je porasao od 6000 na 37.000 komada. Južno-italske pasmine ne mogu konkurirati s ugarskom, pa su gotovo uništene. Jednaka sudbina da prieti

Današnji broj jest predzadnji, koji je izašao ove godine. Samo desetak dana nas dieli do novoga ljeta, a premnogi predplatnici nisu još podmirili ovogodišnje predplate. I današnjem broju priložili smo crvene listiće sa izkazom zaostale predplate. Onaj, koji nam je dužan **više od pol godine**, pa nepodmiri svoj dug najdalje **do 8. jenara 1903., biti će brisan.** Komu je list i napredak naše stvari na srcu, neće uzmanjkati te podmiriti svoju dužnost. Onaj bo, koji nepodmiruje predplatu, nije prijatelj niti lista niti našega naroda, on je naš najveći neprijatelj, jer nas netočnom predplatom spravlja u financijalne neprilike i pripravlja na propast.

Jer ćemo, izdavati „Našu Slogu“ od nove godine redovito samo jedan put na čedan, uzpostavljamo ovim opet staru predplatu — naime **10 K** za imućnije, odnosno **5 K** za seljake. Cienu za seljake nemožemo postaviti nižu, obzirom na okolnost, jer su tri četvrtine čitatelja seljaci, pa nebi pokrivali troškove radi **premalenog broja predplatnika iz imućnijih krugova.**

Franina i Jurina.

Fr. Duhtor „Salo“ da j' pisal na sud na Volosken, da će prit va peržun ako pridu s karocun po njega, ako te mu palit peć va kamare, ako te mu dat na postelju lancuni s dveh kusi i ako te moć k njemu voloske mačice kadagod jih bude volja.

Jur. Pak?

Fr. Da će mu se dat!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sazov sabora. Službeni list središnje vlade u Beču od 15. decembra objavlja cesarski patent od 14. t. mj., kojim se skoro svi pokrajinski sabori sazivaju na kratko zasjedanje koncem ovoga mjeseca. Sabor Istre sazvan je za dan 27. decembra t. g. u Pulu.

Gosp. Fedel Savo, dosadanji privremeni pristav kod c. kr. kotarskog suda u Puli, imenovan je stalnim.

G. Petar V. Bonneff, sa suprugom novinar iz Bugarske, putuje pješke okolo čitavoga svieta, koji je put proračunan na 15 godina, da prouči narode osobito u Aziji, Africi i Australiji. Providjen je izpravama i preporučnim pismima od bug. ministarstva, engl. franc. i austr. konzulata u Soliji i od bugar. putničkoga družtva. Pošto je put svoj bez sredstava poduzeo, to on računa na razprodaju ovih poštanskih dopisnica, koje ostaju kupcu kao spomen na njegov prolaz kroz ovu zemlju. — Utorak je bio u našem uredničtvu na posjet.

Čitaonica u Puli obdržavala je u nedjelju svoju redovitu godišnju skupštinu, koja je bila neobično mnogobrojno posjećena. Skupštini je predsjedao g. dr. Laginja. Razpravljalo se je živahno te zaključilo promjeniti družtvena pravila po zahtjevima vremena. U odbor za sastav i pretres pravila izabrani su gg.: dr. Zuccon, dr. Dorčić i dr. Wilfan. Dosadanjemu odboru je povjerena uprava do buduće skupštine.

C. kr. kapetanat u Puli nabio je na kući svojeg novog siela — **niemi grb,** koji mnogo kaže! Tako ostala koza ciela i vuk sit, a gospodin vladin savjetnik pl. Rossetti pokazao time, kako je nepristran.

C. kr. poštanski ured u Puli, odjel za primanje omota i novaca biti će od jučer napried do uključivo 24. t. mj. otvoren občinstvu od **8** sati u jutro do **7** sati u večer.

Za katolički „Šulferajn“ nabire u Puli neka žena milodare. Imali smo prilike viditi mnoge podpise i darove osoba naše krvi i jezika, koji — za naše škole nisu dali niti novčića. Tko neima srca za svoje, neka nepodupire tudje!

Božićnica za djecu družbine dvorazrednice iz šijanske ulice, biti će u nedjelju dne 21. t. mj. o 2 sata po podne u Sokolskoj dvorani. Osim deklamacija i pjevanja, predstavljati će se igrokaz u jednom činu: „Čestit Božić!“, u kojem sudjeluje šest djevojčica i četiri dječaka. Staru ovu ali uviek toli dragu pjesmu „U sej vrime godišća“, odpjevat će 170 grla uz pratnju tamburaškog zbora, koji iz naklonosti sudjeluje. Na koncu je razdioba darova.

Ulaz je bezplatan no darovi se primaju, što će služiti za nabavu učevnih sredstava. Prijatelji te naše mladeži na ovu svečanost upozoruju.

I opet! Dne 12. o. mj. tražili su trgovac Tranfić i Vinarska zadruga hrvatsko-njemačke tovarne listove, kojih i opet nisu dobili. Slavno ravnateljstvo u Trstu šta znači to? — Samo napred!

Otvorenje škole. U utorak dne 16. o. mj. otvorena je u Vinkuranu, paralela prvomu razredu šijanske družbine škole. Upisano se je liepi broj djece, te je zbilja jednom bila krvava potreba, da se ovom bistrom i brobudjenom narodu podade mrvičak škole. Učiteljem je namješten g. Srečko Jurdana. Bilo sretno.

Pazinski kotar:

Tko izazivlje: Tršćansko „Židovče“ prirodjenom si himbenčću kleveće naše djake u Pazinu, zlobno izvrćajuć činjenice. Naša je bila nakana, da nekoje dogodjaje ne iznašamo u javnost, pred koju u istinu niti ne spadaju, nego njih prepustimo posvema kućnomu zaptu obijuh zavoda, pod koji bi jedino spadali. Medjutim, poškakljani za jezik, moramo nekoje iznešene činjenice postaviti na svoje mjesto. Jur početkom ove godine nekoji su djaci talijanske gimnazije prodrli u školsku sobu hrvatske pučke škole u Pazinu, te ondje po klupama izpraznili crnionike a izšarali i popisali tablu, te se razabirale rieči: „Viva . . . .“ i „Mer . . . .“. Odnosni krivci primili su zasluženu kaznu, a ovdje to navadjamo samo zato, da se znade tko što piše, te do kolike je to smionosti i prpošnosti dotjerano.

Kako pak djaci iz talijanske gimnazije susreću one iz hrvatske, dostatno je da navedemo sliedeće njihove pozdrave: „buffamondo“, „maledetti šćavi“, „crepa come il Jakac (crkni kao Jakac)“.

Čovjek se mora doista snebivati nad surovosti misli i srca, što no probija poimence iz posljednje izreke, koja se odnaša na oplakivanu smrt dobroga djaka Jakca.

Dne 8. t. mj. u jutro našlo se je pred vratima hrvatke gimnazije raztreseno nekoliko bojadisanih talijanskih zastavica sa tiskanimi nekojimi riečmi, a našlo ih se raztreseno i drugdje gradom.

Nije čudo dakle, ako koji djak iz hrvatske gimnazije, tolikimi surovimi izazovi napastovan, dade oduška svojim povriedjenim čustvom, te reagira kako pronadje najshodnijim.

Tako se eto dogodilo, da je neki hrv. djak dne 9. t. mj. raztresao hrvatskih otovkom bojadisanih zastavica, a zato je dobio zasluženu kaznu. Da se medjutim znade odkud potječu talijanske zastavice, napominjemo to, da se takovih vidjelo priljepljeno i na školskoj tabli nekog učenika talijanske pučke škole. Valjda ne će se reći, da su njih i onamo priljepili hrvatski djaci!

Otročarije, zar ne? Neka budu, ali svaka na svomu mjestu, a „Židovče“ sa svojimi potvarami neka ne niče, gdje ga si ne sije.

Porečki kotar:

Izpražnjeno mjesto c. kr. bilježnika u Poreču. C. kr. okružni sud u Rovinju u svojstvu bilježničke komore, razpisuje natječaj na izpražnjeno mjesto c. kr. bilježnika u Poreču. Molbe podkriepljene potrebitimi svjedočbami valja poslati u roku od 2 čedna okružnom sudu u Rovinju.

Otvorenje željezničke pruge Buje-Poreč. Dne 14 o. mj. u jutro stigao je prvi vlak iz Bujah u Poreč. Tim je predana prometu čitava pruga nove istarske željeznice Trst-Poreč.

Za dvojezične napise na istarskoj željznici Trst-Poreč. Talijansko političko družtvo za Istru prosvjedovalo je, kako doznajemo iz talijanskih listova, proti tom, što je ministarstvo željeznica naložilo, da se postavi uz talijansko-njemačke napise na postajah nove pruge Buje-Poreč takodjer hrvatske napise.

Nu mi se nadamo, da im opaka namjera neće poći za rukom jer nismo ni mi prekrižili ruke. Političko družtvo „Edinost“ u Trstu, odposlalo je naime valjano utemeljen protuprosvjed i spomenicu ministru željeznicah i ministru predsjedniku dokazav bielodano, kako je ne samo potrebito već i posve zakonito, da budu napisi na svih postajah rečene pruge i u hrvatskom jeziku. Idemo da vidimo, hoće li gg. ministri zadovoljiti navedenim vikačem ili pravici i zakonu.

Koparski kotar:

Občinski izbori u Miljah. U ponedjeljak započeli su občinski izbori za obnovu občinskog zastupstva u gradiću Milje, i to za III. tjelo; sliedećih dana biratiće se ostala dva tjela. U toj občini sačinjavaju ogromnu većinu izbornikah nasi izvanjski seljaci, koji stanuju na Škofljah, Plavijah, Hrovatinih i ostalih manjih selih. Oni će pripraviše k izboru sami po naputku naših rodoljuba u Trstu i bijahu stalni, da će pobjediti bar u dva tjela, bude li se kod izbora vršio zakon i bude li vladao red. Utorak pod veče dobio je odbor političkog družtva „Edinost“ u Trstu glas, da je kod izbora u trećem tjelu naša narodna stranka uvieke u velikoj većini, ali da se može tamo sve dogoditi, jer da je izborna komisija sastavljena od samih nesvjestnih osoba, da pojedinci rade što hoće i kako hoće, jer da nema vladinog komesara i da su svi prosvjedi naših izbornika uzaludni i bezuspješni. Političko družtvo učinilo je odmah shodne korake kod c. k. namjestničtva, odakle brzojaviše odmah u Kopar c. k. kot. poglavarstvu, da pošalje k izboru komesara. Dok ovo pišemo, nije nam još poznat uspjeh izbora, nu nije dvojbe, da će pobjediti zioporaba komisije.

Kmeti iz Rošćine, opametite se! Pred šest godina pomoćom novog zakona 6. maja 1896. br. 18, došla je italijanska stranka do većine u cestovni odbor. Ta krivnja je učinjena običajno po zemaljskom odboru, koji je, mjesto se pokazati pravednim, da od dvih članova, koje po spomenutom zakonu si je pridržao pravo imenovati u cestovni odbor, imenuje jednoga od hrvatske kmetske, a drugoga od talijanske stranke, imenovao je obadva od talijanske stranke. Na sramotu i poruglivost buzetskih i rockih talijančića: potalijančenih odpadnika, imenovani bijahu Sadrin, rodom iz Kopra i Crevato (čitaj Hrvato) iz Oprtlja. Tim je bilo pokazano, da nema sposobnih ljudi ni Buzečana ni Ročana za upravljati cestovnim odborom. Ročka občina je imenovala dva člana, jednoga Talijana Fabris-a iz Ročkoga polja (danas bi Talijani htjeli da se zove „poggio di Rozzo“, ali mudralije su, kad iz imena Polje, bi htjeli krstiti poggio) i poturicu Turkovića. Ovi su imenovali predsjednikom Sandrina Koprana i podpredsjednikom Crevata Oprtljana. Da su ti ljudi učinili kakovo dobro na korist ovog tužnog kmeta i svih poreznika, priznali bi jim to, pa makar bili Turčini, nu na žalost, u šest zadnjih godina naprtili su dvostruki namet na porezu, jer prije, pod prijašnjim cest. odborom se je plaćalo 10, a sada 20%. Tim povećanjem nameta Buzešćina je platila u zadnjih šest godina preko 25.000 (dvadeset i pet tisuća) kruna više nego u prvašnjih šest godina pod prvašnjimi cestovnimi odbori.

Voloski kotar:

Nesigurnost osobe i imetka u političkom kotaru Voloskom. Mi smo čitali u talijanskih novina grada Trsta dopisa iz Liburnije, u kojih se je tužilo na nesigurnost osoba i imetka na raznih stranah onoga kotara. Tim glasovom nismo na prvi mah vjerovali, znajuć kako se često baš u onih novinah i s onih stranah neistinu piše. Medjutim stigao nam je vjerodostojni opatijski „Narodni List“, koji svraća pozornost oblastih pod naslovom „Nesigurnost na našem kapitanatu“, čime nas je uvjerio, da je zbilja tamo nastala nesigurnost. On navadja dapače i imena napadnutih osoba i mjesta, na kojih su razbojnički napali te osobe. Sada bi reć, da je najpogibeljnije na kastavsko-rječkoj medji kuda se klate bezdomovnici i zimavci. „Veoma mnogo bezposlenih i gladnih Talijana — kaže rečeni list — klati se našim kotarom. Bilo bi od potrebe, da se osobito na Voloskom, u Opatiji i po Kastavščini poduzme lov na brigante pak da se ih odpravi od kuda su došli. U tu svrhu bi svakako trebalo pomnožiti oružničtvo. Za sada se ti tati i razbojnici drže daleko od kuća. Nu kad bude pako zima bolje pritisnula, kad bude manje radnje i dobitka „per la fabbrica dell'apetito“, tada će se ti tatovi spustiti i u Opatiju, te šta će tudjinci, koji dolaze amo, da uživaju mir i pokoj? Videant consules!“ Nadamo se, da će ova ozbiljna opomena sklonuti pozvane oblasti na brze i odlučne mjere, da se onaj kotar oslobodi tudjih klateža, pogibeljnih životu i imetku naroda.

Iz Voloskoga pišu nam 12. o. mj. Odbori naših podružnica družbe sv. Cirila i Metoda pobrinuše se i ljetos za našu siromašnu učeću se mladež tim, što su priredili dne 6. o. mj. krasnu zabavu na korist naše dječice. Zabava ili koncert obdržavano se na Mikulovo u školi naše družbe. Glavne točke bogata i birana programa imala je izvesti lječilištna glasba iz Opatije, a ona je to doista i izvela na obće zadovoljstvo pod vieštim ravnanjem velezaslužnog g. Friseka. Igrom na guslama, praćen glasbom, iztaknuo se je osobito poznati vieštak na guslama g. Jara Markuci, kojega je mnogobrojno občinstvo živahnim povladjivanjem opetovno nagradilo. Mladjahna kćerka g. Friseka gospodična Frida odpjevala je tako krasno dvie pjesme po programu t. j. „Utjeha domoljuba“ od Zajca i rusku romancu od Warmoldova „Ticho po pešine“, da je na obću molbu dodala i treću pjesmu, naime poznatu Zajčevu „Domovini i ljubi“. Osim burnog povladjivanja dobila je gospodjica na uzdarje i krasnu kitu cvieća sa hrvatskom vrpcom.

Poznatu pjesmu dr. Arnolda „Domovini“ deklamirala je gčna. Antica Tomičić tako čuvstveno i toli živo, da je razdragano slušateljstvo upravo uznesla. I njoj odužilo se občinstvo oduševljenim povladjivanjem. Konačno predstavili su nam mladi diletanti zgodnu šaloigru „Virginija“, koja je izazvala i obilno smieha i mnogo odobravanja. Gg. Basa, Rajčić i Rubinić, te gdjice. Gršković i Rajčić mogu biti ponosni i zadovoljni, što su mogli i znali onako zabaviti i oduševiti svoje slušatelje. Moralni uspjeh toga koncerta bio je dakle takav, da si boljega želiti nemožemo, pak ako rečemo, da nije zaostao ni materijalni, tada nemožemo na ino, nego da srdačno čestitamo združenim odborom naših podružnicah i našoj siromašnoj dječici, koja će biti za božićne

Broj 79. Pula, u četvrtak dne 18. prosinca 1902. God. XXXIII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču ili administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se ista vanja napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu
6 K za seljake }
ili K 6·—, odn. K 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uplate se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Branimo vinogradarstvo u Istri.

Prilog k broju 99. splitskoga „Jedinstva" donaša sliedeću viest:

„Po zadnjim viestima, što se čitaju u novinama, u svoj Italiji čine najveću agitaciju, da se klauzola podrži. Trgovačke komore, obćine, gospodarska družtva šalju brzojave na talijanske ministre i zastupnike, neka upru svim mogućim silama, da Austrija ne odkloni klauzolu.

Pod pritiskom ove silne agitacije iz susjedne države naši ministri rekbi kolebaju, te političkim interesima — ne daj Bože — mogli bi se i nadalje žrtvovati austrijski vinogradari, a osobito naša jadna Dalmacija i Istra, koja bi ovim načinom bila sasvim upropašćena.

Ozbiljan je i veoma odlučan čas, te pišući odbor vinarske družbe u Spljetu smatra svojom dužnošću pozvati i zamoliti visoki dalmaljski odbor, gospodarsko pokrajinsko vieće, ugledne trgovačke komore, sve naše obćine i kotarske gospodarske zadruge, neka e odmah brzojavno obrate ministru-predsjedniku, ministru trgovine, ministru poljodjelstva u Beču i svim našim zastupnicima a parlamentu, da nikako ne dopuste, da se klauzola produlji ni a ciglu godinu dana".

Pozivljemo sve naše obćine u Istri, neka sliede primjer braće Dalmaciji.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 14. decembra 1902.

Još uvjek se je u znamenju pokušaja sporazum izmedju Čeha i Njemaca — koj u ostalom niko nevjeruje. Njemački predlozi izašli su potaknućem vlade, da se ako tako još uzdrži ujedno sa parlamentom. Česi će odgovoriti za to, da njim se reće da su proti sporazumu. Koncem nca idu stranke za tim, da njim se nedbaci za ono što će se prije i kasnije goditi, najme obustava parlamentarnoga la, do kojega mora doći, ako se hoće se odnošaji u monarhiji urede.

Kako su daleko. Njemci i Česi jedni drugih, može se već sada suditi, jedno predloga Njemaca, drugo iz glasova koji javnost dopiru glede predloga Čeha. i su imali dne 8. t. mj. u Pragu vieće. Bilo jih je izabrano njekoliko, koji adu izraditi predloge, kao odgovor na dloge Njemaca, svaki za se. Za temelj nje razprave uzeli su se kašnje predlozi dr. Kramaša. O njih se je ovih dana ovdje u Beču razpravljalo u parlamentarnoj komisiji češkoga kluba. Danas razpravlja o tom izvršujući odbor mladočeske stranke u Pragu. Sutra će se konačno predlozi urediti ovdje u Beču sudjelovanjem čeških veleposjednika i čeških agraraca.

Za utorak se očekuje objelodanjenje predloga.

A tim smo došli do pred Božićne blagdane. Kad budu ovo čitatelji „Naše Sloge" čitali, već će bit odročeno možda i zaključeno zasjedanje, svakako carevinsko vieće neće već zasjedati. Već za petak dne 19. da će bit sazvan dolnjoaustrijski pokrajinski sabor, a skoro i razni drugi prije nove godine, poglavito da razprave privremene pokrajinske proračune. Za istaraki toga netreba. Po zakonu može se upravljati i bez takvoga proračuna, na temelju proračuna netom minule godine.

O Božićnih praznicih će se možda obdržavati sjednice predstavnika čeških i njemačkih za sporazum. O tom, da li će se držati i kako će teći, odvisiti će dalnja sudbina carevinskoga vieća.

Pošto je Koerber pogorio sa svojimi nacrti za uredjenje jezikovnoga pitanja, zadobio je njemce da učine prve korake pokušaja za sporazum. Već prije htjeo je prisiliti Čehe da popuste tim, da je reko, da će dati na previšnju potvrdu zakonsku osnovu o poboljšcah učiteljstva u Češkoj i odnosne namete tek onda, kad se uvedu redoviti parlamentarni odnošaji. To ponavlja i Čehom i Njemcem u svakoj prilici. Učitelji hoće da drže skupštine, vlada njim to svojimi fermani zabranjuje. Hoće se, da se učitelje do kraja ozlovolji, da pak ovi bace krivnju na češke zastupnike ili jih prisile na popust u obćenitih stvarih cieloga češkoga naroda, kojega dio su i učitelji. Stalno će učitelji pojmiti svoje zastupnike, da oni naime nesmjedu napustiti sveta prava cieloga naroda za volju jednoga staleža makar i je u zlu stanju. Oni će potrpiti, kako trpe svi, dok se za cieli narod nedobije što ga ide. Neće da se za pogodnosti pojedinim staležem prodaju prava cielokupnoga naroda.

I još jednu je kušao Koerber ovih dana. Stalno ne bez njegova potaknuća došle su u petak deputacije obrtnoga i trgovačkoga staleža k poglavicam klubova parlamenta. Molili su jih nek uzrade, radi obrta i trgovine, da parlamenat radi. Došli su i k predsjedniku mladočeskoga kluba dru. Pacaku. On njim je odgovorio, da su Českí zastupnici bili uviek zauzeti za obrt i trgovinu, da su i sada. Nisu oni krivi ako parlamenat redovito neradi. Nek njim se dade ono malo što zahtjevaju, pak će raditi. Pacak njim je rekao, nek uzrade kod odlučujućih faktora u tom smislu. Kad je deputacija obrtnika i trgovaca ipak postojala na tom, da imadu Česi bezuvjetno popustiti, onda njoj se je Pacak naklonio i išao. Možda će se naći još koj stalež, koj će se dati nagovoriti, da poduzme korake prijazne vladi. A pak neće manjkati drugo, nego da se nahucka svjetinu proti onim, koji hoće svoja prava. I to je moguće, i nebi bilo ništa nova. Kako je svjetina bila nahuckana da demonstrira proti Badeniu prije njegova pada i za njegov pad, tako bi mogla biti sada nahuckana proti Čehom, i drugim Slavenom.

Kućarenje.

Već evo u pet sjednica zastupničke kuće razpravljalo se je o zakonskoj osnovi glede kućarenja. Uprav je 50 godina odkad je bio izdan cesarski patent u toj stvari, i drugoga zakona od g. 1852. nebijaše u tom. Mnogi misle, da se ima novi zakon napraviti već za to, jer je onaj zastario. A ipak bio je stari pravedniji nego sadanji. Ondanja absolutistička vlada uzela je u obzir odnošaje. Sad gledaju stranke obzirom svaka na svoje izbornike da čim bolje za ove udese zakon. Nejma dovoljno stvarnosti; mnogo je strankarstva.

Zakonska osnova sadržaje ustanove: obćenite o kućarenju; o zahtjevih za dozvolu kućarenja; o knjižicah; o propisih kako se ima kućarenje tjerati; o predmetih koji su izključeni od kućarenja; o posebnih pogodnostih; o kaznah one, koji prekrše propise kućarenja (kazne se mogu udariti i do 600 kruna); o oblastih i kako imadu postupati glede kućarenja; ob odnošajih prema Ugarskoj-Hrvatskoj i Bosni-Hercegovini glede kućarenja.

Slovenski i hrvatski zastupnici posegnuli su obilato u razpravu nove zakonske osnove. Govorili su kod nje dr. Šusteršič, više put, Vencajz, Plantan, Povše, Biankini, Spinčić, a govoriti će još i Perić.

Slovenski zastupnici iz Kranjske zauzeli su se osobito za Ribničane i Kočevce. Radi ovih posliednjih, većinom Njemačkoga roda, postavili su u veliku nepriliku razne njemačke zastupnike, obćenito protivne kućarenju. Izvojevali su njekoliko promjena u osnovi tičućih se postupka glede kućarenja, a ne predmeta, kojim se kućari.

Zast. Biankini govorio je izazvan od jednoga njemačkoga zastupnika, kršćansko-socijalnoga. Taj je govorio proti „Bošnjakom", u istinu Dalmatincem-Hrvatom, koji prodaju i po Beču malenkosti, kao što su cigarice, nožići, kapice i slično. Nazvao jih je parasiti, koji da škode Bečkim malim obrtnikom. Takav govor i osobito takva rieč uzpalila je zastupnika Biankina, te se je priglasio za rieč, i oštro prosvjedovao u poduljem govoru proti uvriedam nanešenim rečenim „Bošnjakom" sa strane onoga Njemca, i označio njegov govor i nekršćanskim i nesocijalnim. Naglasio je takodjer, da se Hrvati žele riešiti vlasti Njemaca, nek jih samo puste da budu sami gospodari u svojih pokrajinah, da pak svaki u svojih uredi odnošaje i glede kućarenja kako mu drago. Govor Biankinov prouzrokovao je, te su se i sami bliži drugovi onoga Njemca sramili što je ovaj tako govorio, a i vidjene novine odsudile su ovoga a pohvalile Biankina, i njegovu odlučnu rieč. Glede tih „Bošnjaka" čuje se, da će govoriti i zast. Perić.

Zast. Spinčić zauzeo se je za one iz Istre, koji kućare s octom već preko sto godina, za Munjce i Žejance, i to kod razprave o § 10. zakonske osnove. U tom § navedeni su svi predmeti s kojimi je zabranjeno kućariti, koji su izključeni od kućarenja. Ima tu mnogo predmeta, navedenih u drugoj stavci pod slovi a do e. Pod slovom k navedeni su kao predmeti izključeni od kućarenja: žestoka pića, žesta, i o c a t. U odstavku četvrtom spominje se, da mogu gospoda ministri i z n i m n o dozvoliti kućarenje sa predmeti pod slovi c, i i p. Spinčić je p o s t a v i o p r e d l o g d a s e t a i z n i m k a u č i n i t a k o d j e r g l e d e o c t a z a M u n c e i Ž e j a n c e, t o j e s t d a m o g u g o s p o d a m i n i s t r i d o z v o l i t i d a i n a d a l j e m o g u s t a n o v n i c i M u n a i Š e j a n e t r g o v a t i s o c t o m. Taj svoj predlog obrazložio je stvarno. Zemljište, na kojem oni ljudi stanuju je neplodno, neda ljudem živeža nego za kaka tri mjeseca. Blagopokojna cesarica i kraljica Marija Terezija dala njim je pravo kućariti s octom. Zakon od 1852. je pridržao onim ljudem to pravo. Godine 1883. počele su oblasti kratiti to pravo, al su ga opet davale. I nužda je da ga daju i unapried — barem dotle, dok se inače neprovidi, kako da si oni ljudi zaslužuju svakdanji kruh. Proti tomu predlogu govorio je odjelni predstojnik preuzvišeni Weigelsberg, a tako i Njemac Leopold Steiner. Rekli su da se nikako nemože postaviti u zakon, da se može i sa octom kućariti. Nit Munjcem nit Žejancem da se toga nemože dozvoliti, jer da se tu neradi o domaćem proizvodu, da ocat koj prodaju nije domaći nego kupljen i fabriciran po mjestih kuda se s njim trguje. To da je nezakonita trgovina, koja se nepreporuča nit iz zdravstvenih gledišta nit obzirom na one koji ocat proizvadjaju. Rieči osobito rečenoga odjelnoga predstojnika djelovale su toliko na većinu zastupničke kuće, da se nije primio nit predlog Spinčićev nit ijedan od mnogih drugih koje su prerazni zastupnici postavili kod § 10. Za predlog glasovali su Hrvati, Slovenci, i Česi, ovi više iz prijateljstva nego li iz osvjedočenja. Spinčić pak nije kod toga ostao, nego je postavio resoluciju, i zagovarao ju, kojom se c. kr. vlada poziva, da bezodvlačno poduzme shodne mjere i korake, kako da se bar ponekle nadoknadi zguba dobitka na octu onim stanovnikom. Nek se dade podpora za podignuće poljodjelstva, živinogojstva, voćarstva, nek se što prije otvori namjeravana tvornica, i nek se naprave ceste prema Podgradu, prema Kastvu, Voloskom, Opatiji, i prema Trstu. Isti odjelni predstojnik je u tom obziru obećao podporu c. kr. vlade.

Za podignuće gospodarstva i podpora u Istri.

Zast. Spinčić naveo je u posebnoj interpelaciji, podanoj dne 10. t. mj., kakovo zlo stanje vlada u Istri, osobito kod seoskoga pučanstva, krivnjom najviše drugih; kako je on to izložio u raznih zgodah i u najnovije vrieme, u govorih, upitih, i predlozih; kako je zastupnička

voda te pozvala više puta c. kr. vladu, da poduzme shodno za podignuće gospodarstva u Istri; kako je usljed takovih govora priznala i c. kr. vlada nuždu, da se osobito seoskomu stanovništvu pomogne; — al kako se uza sve to vidi malo ili ništa sliedi tomu priznanju u proračunu za 1903. Iztaknuv, da se nevolji nemože doskočiti samimi prinosi iz zaklade za podpore u nevolji, a da se u njekih občinah i tu stranački dieli, postavio je na c. kr. vladu upit, da li je voljna da se naknadno uvrsti u proračun za 1903. svota za provedenje občih radnja u Istri; da se kod razdiobe svote iz rečene zaklade pomogne najsiromašnijim predjelom; i da se podpora ravnala stranačko-politički.

Za pravo i zakon u občini Dekani.

Isti zastupnik Spinčić izložio je interpelacijom 12. decembra poštupak oblasti zadnjih dviju godina u občini Dekani, te pitao u ime prava i zakona ministra-predsjednika, kao upravitelja ministarstva nutarnjih poslova: kako može opravdati takav postupak svojih podredjenih oblasti i činovnika; i da li je voljan bud obezkriepiti zadnju odluku c. kr. namjestničtva u Trstu, kojom je uništilo posliednje izbore, ili naložiti da se novi provedu bez otezanja, na temelju obstojećih listina, a da se provedenje izruči objektivnim i nepristranim čimbenikom.

Kako i kod nas!

U vrlo zaslužnom splitskom „Pučki List“ čitamo pod naslovom „Socijalisti“ viest, koju objeručke podpisujemo i koju dajemo do znanja našim radnikom, poljodjelcem i svakomu onomu, koji ima posla sa novovjekimi **u s r e č i t e l j i** radničtva i u obće trpećeg pučanstva. Ona glasi:

„Cujemo, da nesamo po Splitu već i po okolnih selih obliežu nekakovi **s o c i j a l i s t i**, te pripoviedaju puku, da su oni njegovi prijatelji, koji bi ga htjeli oteti kamatništvu (lihvarstvu) i svakoj drugoj nevolji. To je dobro, ali socijalizam — što su ga nedavno pripoviedali u Splitu neki došljaci — protivi se Bogu i našem hrvatskom imenu, a to je otrov, kojemu valja prepriečiti staze.

Evo nas prvih proti kamatništvu, koje nam je osobito po zagori (gornjih krajevih) oglodalo narod do kosti; evo nas prvih, da odsudimo postupanje vlade, koja nam je nametnula **k l a u z o l u**; koja nam nedaje **ž e l j e z n i c u**, koja nam otežava življenje težkimi nameti; evo nas prvih, da se narod udruži i očisti, ali sve to tražimo na tvrdom temelju nepokolebive nauke našega Spasitelja Isusa, koji je pripovjedao jednakost, sklad i ljubav medju svimi ljudmi — i pod barjakom našeg slavnog hrvatskog imena.

Puče, tko ti govori, da ti želi dobra, a nepoznaje Boga i nagovara te, da se odrečeš svog dragog hrvatskog imena, tomu otresito reci: ja sam kršćanin i Hrvat, a kao takav radeći i boreći se za svoja prava, oteti ću se jadu i nevolji“.

Ove zlatne rieči pučkog lista stavljamo na srce našemu puku, te mu toplo preporučamo, da se neda varati i slieipiti od ljudih, koji imadu puna usta sladkih riečih i punu vreću obećanja, koja nikada izpuniti neće.

Ti novovjeki apostoli klate se od mjesta do mjesta, od sela do sela, neradeć ništa i živuć gospodski. Sav im posao sastoji u tom, da izpuste kakvu govoranciju, punu liepih rieči, sladkih obećanja, laskavih za siromaha i patnika, komu nemogu ni pomoći ni odmoći, jer ništa neimaju niti ista mogu. Gdje nemogu uspjeti milom, tada udare pogrdami i klevetami na narodne zaslužne muževe, koji su više učinili dobra svomu patničkomu narodu u jednom danu, nego li oni za čitavog života.

Najljepši primjer svoje strasti, svoje nesnošljivosti i mrzke svoje osvete pružaju nam socijalisti baš ovdje u Puli, gdje napadaju na muža, koji se je siromah rodio i siromah će umrieti, premda bi bio mogao svojim umom, svojom naobrazbom i svojim znanjem gospodski i bezbrižno živiti, da nije imao srca i ljubavi do svog nesretnog naroda, da nije za taj narod žrtvovao sav svoj rad, svoj trud i svoje dragocieno zdravlje.

Deder pokažite nam vi usrećitelji patnikah jednoga u Vašoj stranci, jednoga između Vas ili između onih, koje sliedite i služite, koji bi bio više učinio i više žrtvovao za radnika i seljaka, nego li je to učinio naš dr. **L a g i n j a**, pak ćemo Vam skinuti kapu, sliediti ćemo vas vierno i poslušno kao pitome ovce.

Ali toga nam pokazati nećete, jer nemožete; pa radi toga vam i ne vjerujemo ništa, držeći vas za ono, što ste t. j. za pomoćnike i saveznike one gospodujuće stranke u Istri, koja mrzi, tlači i proganja i radnika i seljaka, i u obće svakog patnika, koji njoj slieno nesluži i koji neće da njoj robuje. Da, to je naše najdublje osvjedočenje, koje nam neće izbiti ni vaše brbljarije ni vaše grožnje.

Za jezikovnu ravnopravnost u Istri.

I n t e r p e l á c i j a zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva unutarnjih posala.

Dne 12. decembra 1901. (vidi brzopisni zapisnik 85. sjedničé XVII. zasjedanja od dne 17. decembra 1901. carevinskoga vieća) podnio je prvo podpisani sa drugovi na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva unutarnjih posala sliedeći upit:

„Jeli njegova preuzvišenost voljna poduzeti korake da bude u zemaljskom saboru margrofovije Istre ravnopravnost hrvatskoga i slovenskoga jezika sa talijanskim od svih čimbenika, napose od c. kr. vlade i njezinih zastupnika i od imenovanoga, dotično imenovat se imajućeg na predlog c. kr. vlade zemaljskog kapetana, već jednom nesamo praznimi riečmi u teoriji priznana, već dapače u istinu i u praksi zajamčena, i da tako dodju odnosne ustanove državnih temeljnih zakona i previšnje odluke glede hrvatskoga i slovenskoga plemena i njegovog jezika do valjanosti?“

Ovomu upitu dala je povod interpelantom jedna izjava od strane c. kr. vlade u sjednici istarskoga sabora od dne 20. septembra 1901., tičuću se talijanskog odgovora na hrvatski ili slovenski postavljene interpelacije.

Pri tom bijaše naglašeno također postupanje občinstva, saborske većine, zemaljskog odbora i osobito zemaljskog kapetana, te c. kr. vlade napram hrvatskim i slovenskim zastupnikom i proti porabi hrvatskog i slovenskog jezika od strane istih zastupnika.

Takovo postupanje upravljeno je u istinu, kao što bijaše rečeno, ravno proti člankom 19. državnog temeljnog zakona od dne 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142 zajamčenih prava svim narodom i stoji sa previšojimi odlukami od dne 14. septembra 1896. i od dne 17. febrara 1898. u očitoj oprieci, te se tim prava hrvatskoga i slovenskoga plemena u Istri, državni temeljni zakoni i previšnje odluke nogami gaze.

Radi takvog postupanja nosi glavnu krivnju c. kr. vlada, jer njezin zastupnik radi stalno po njezinih naputcih a zemaljskog kapetana imenuje se na njezin predlog.

Ona može biti glede izbora osobe za posliednje imenovano mjesto prevarena; ali bi mogla kasnije u svako vrime, osobito u slučaju novoga predlogu, svoju pogrješku popraviti.

Što se tiče osobe dra. Campitelli-a ona je morala znati i znala je: da je on kao zemaljski kapetan i kao predsjednik u saborskoj sjednici od dne 12. febrara g. 1898. oznaka začelja, po kojem bude, ili i biti će talijanski jedini razpravnim jezikom u istarskom saboru, te tečajem previšnjim odlukam od dne 14. septembra 1896. i od 17. febrara 1898., kojimi bijahu dotični zaključci saborske većine ništeni, da je on tečajem čvarti izborni period polag toga načela postupao; da nije pokazao ozbiljnosti i da opetovno zabašnje dogodjaje u zemaljskom saboru na put stahle i reč uvede; da nije on medju ostalim točno po propisu podnešene interpelacije dao proučiti iz opazu, da se iste dotičui njegovog postupanja, za koje da je odgovoran samo Njeg. Veličanstvu, da on zemaljskog podkapetana, odnosno podpredsjednika, jer je Hrvat, posve mimoilazi, da on zanemarjuje čak u svih družtvih običajno sadržeće za pokojne članove sabora, ako su Hrvati; da on nezaustavlja kao zemaljski kapetan posve protuzakonite zaključke zemaljskog odbora u pogledu uporabe jezika niti je podastire Njeg. Veličanstvu na odluku, i da nije on ni druge zaključke zemaljskog odbora, kojim se primjerice zemaljski dohodci u svrhu širenja razdora, bezvjerstva, nemorala i pokvarenosti medju pučanstvom, za 8000 K kroz tri godine prikračuju, te i inače rieču i činom u spomenutu svrhu doprinasa; da se iz prihoda zemaljske blagajne, sa znanjem zemaljskog kapetana, za političke agitacije proti hrvatskomu i slovenskomu pučanstvu, kano što i inače u svrhe potalijančenja zemlje raztrošilo troši, dočim se za velike potrebe hrvatskog i slovenskog pučanstva neima tobož novca; da se u obće od kada je on zemaljskim kapetanom od strane zemaljskog odbora grubo i pristrano postupa, i da je nastala bezprimjerna službena pokvarenost u čitavoj zemlji; da nije dr. Campitelli također kao zemaljski kapetan pravedan i nepristran muž, koji se uvjek kao strančar ponaša; da je on prigodom posliednjih zemaljskih izbora kandidirao na temelju programa, koji bijaše na taj način proti c. kr. vladi i proti Hrvatom i Slovencem tako nepomirljivo sastavljen, da je isto drž. odvjetničtvo u Trstu prisiljeno bilo zaplieniti ga.

A usprkos svemu tomu predložila ga je c. kr. vlada opet za zem. kapetana i on bijaše takovim imenovan.

Da ne bijaše ni sada bolje u zem. saboru, moglo se je unapried znati, što se je pokazalo također u prvom zasjedanju nove serije.

Saborska većina su ondje, zem. kapetanom, koju su službeni činovnici umjerenom proglasili i kao takovu štitili, mimoišla je posve kod izbora saborskih tajnika, revizora i odbora hrvatske i slovenske zastupnike (9 naproti 21 talijanskih); ona prieči hrvatske i slovenske zastupnike ako se oni služe svojim jezikom, jezikom većine pučanstva zemlje, te ne pusta medju ostalim navesti u zapisnicih tu okolnost, da se je c. kr. namjestnik kod otvorenja sabora hrvatskim i slovenskim jezikom poslužio; ona je označila sve gradove Istre izuzam Poreč kao nezakonito sjedište zem. sabora.

Zemaljski kapetan ostaje kod svojeg običaja, da ne dopusta zem. podkapetanu, Hrvatu, nikada predsjedati, te ga posve mimoilazi.

Kadno se je proti tomu postupanju povodom jednog odnosnog slučaja, gdje bijaše jasno dokazano, da zem. kapetan zem. podkapetana načelno posve mimoilazi, podnesto interpelaciju na c. kr. vladu i kod toga istaknulo, da se je tim zdalo osobito c. kr. vladi zadušnicu, nije ju dao zem. kapetan pročitati jer se isti, tiče tobož njegovog postupanja; i on kasto se je i druge puta izrazio odgovara za svoje postupanje samo Njeg. Veličanstvu.

Zem. kapetan ostaje kod svojeg postupanja, da ne dopušta nijednu interpelaciju, nijedan predlog u hrvatskom ili slovenskom jeziku, kako mu se predaju, stavljati, pročitati, već ih daje pročitati u talijanskom jeziku, kao da bijahu u tom jeziku podnešeni; iz zapisnika nesmije biti razvidno, da se je i u hrvatskom ili slovenskom jeziku interpelacije i predloge stavilo.

Isto tako nedolaze hrvatski ili slovenski govori u brzopisni zapisnik; ove ne daje predsjedničtvo niti brzopisati, niti je daje c. kr. vlada, kao što je to nekoliko puta učinila, tiskati.

Občinstvo na galeriji, koje vuče za hrvatskih ili slovenskih govora amo tamo stolice, udara nogama, viče, zviždi, hrvatske i slovenske zastupnike vriedja, moli zem. kapetan, neka bude mirno, neka se ponaša pristojno; i pošto su mu, zem. kapetanu, za opetovnih izgreda u jednoj te istoj sjednici hrvatski ili slovenski zastupnici dovikivali, neka već jednom učini red, obratio se napram njim te im dovikuo: govorite jezikom, kojega mi razumijemo, te je tim pobudjivao občinstvo na galeriji na dalnje jednako postupanje. Kako on pristrano i u tom pogledu postupa, pokazalo je u sjednici od dne 15. julija 1902.; kadno je obzirom na jednu osobu medju občinstvom koja je kazala, da imadu zastupnici pravo služiti se svojim jezikom, odmah dao nalog, da se istu van izvede, dočim trpi, da počinjaju talijanski strančari za čitavih govora slovenskih i hrvatskih zastupnika izgrede, a da ih ne dade sa galerije odvesti.

Zemaljski kapetan ne obustavlja ni sada posve nezakonite zaključke zem. sabora tičuće se porabe hrvatskoga ili slovenskoga jezika.

On je pokazao u obće sa svim svojim postupanjem u novom zasjedanju, da je ostao onaj stari, da on postupa polag svojih u saborskoj sjednici od dne 12./2. 1898. pročitanih načela proti previšnjim odlukam od dne 14. septembra 1896. i 17. veljače 1898., da se ne brine za mir i red polag svoje dužnosti u saboru i da postupa pristrano.

Zaslupnik c. kr. vlade u saboru pokazao se je nesamo beznačnim napram postupanju osobito zem. kapetana, već se iz mnogih znakova dade zaključiti, da on o dogodjajih u saboru istinito ne izvješćuje i da se čak na najvišem mjestu neistinito izvješćuje. Zastupnik vlade neće da prizna također sa svoje strane ravnopravnost hrvatskog i slovenskog jezika primjerice kad odgovora na interpelacije.

Obzirom na u uvodu spomenutu interpelaciju i na temelju navedenoga stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gosp. ministra predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala pitanje:

1. Kako je mogla njegova preuzvišenost predložili na imenovanje dr. Campitelli-a kapetanom Istre te što kani poduzeti, da bude u buduće pravo, zakon i red u zem. saboru Istre vladao?

2. Jeli njegova preuzvišenost voljna svojim podredjenim činovnikom, vladinomu zastupniku u istom zem. saboru, naložiti, da on ravnopravnost hrvatskoga i slovenskoga jezika priznade ne samo u teoriji, već također činom potvrditi i o dogodjajih u istom nepristrano izviesti?

U Beču, dne 12. novembra 1902.

Spinčić, Perić, dr. Ferjančić, Plantan, Gabršćik, dr. Ploj, dr. Žitnik, dr. Hruban, Šupuk, Biankini, dr. Stojan, dr. Petri, Pogačnik, Venčajz, dr. Gregorčič i Povše.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru.

Nastavak u prilogu.

no-italskom kestenovu drvu — usled za iz Slavonije, tako, da seljaci u Ka- iji i Ličkoma pale šume. Društvo i, da se tomu zlu temeljito doskoči u om trgovačkom ugovoru. Tu se ne radi ibitku nekoliko stotina tisuća lira, nego rédvuječi zdravog razvoja cjelokupnog rstva. Ovoj spomenici priključile su se oge južne pokrajine Italije.

Glede vinske klauzule javljaju iz Bu- pešte, da su u ondješnjih političkih govih u zadnje vrieme počeli opet živo mati samo „klauzulom“ na talijanska a: Govori se, da bi vlada bila sklona niti popuste Italiji, ali se tome odlučno olive agrarci. Njihov list „Hazank“ vidi tim popustima jednu formu, pod kojom se htjelo prokrijumčariti klauzulu, te li, da se klauzula na nikakav način ne može prihvatiti.

Politički pregled.

U Pulu, dne 17. decembra 1902.

Austro-Ugarska.

Službeni list bečke vlade od 14. o. mj. roglasuje imenovanja svih zemaljskih aršala, odnosno kapetanah i saborskih edsjednika te njihovih zamjenika za one mlje i krunovine, koje su nedavno oba- le zemaljske izbore. Imenovani bijahu maljskim maršalom u Dolnjoj Austri at Schmolk, zamjenikom mu bečki pod- načelnik Strobach; za Gornju Austriju maljskim kapetanom dr. Ebenhoch, za- jenikom Dietzel; za Solnogradsku zem. petanom dr. Schumacher, zamjenikom inkler; za Štajersku zem. kapetanom rof Attems, zamjenikom dr. Jurtela; za oušku zem. kapetanom grof Goess, ze- jenikom dr. Metnitz; za Vorarlberšku m. kapet. dr. Rhomberg, zamjenikom . Peez; za Moravsku zem. kapet. grof tter v. d. Lilie, zamjen. dr. Začek; za esku zem. kapet. grof Larisch-Mönich, mjenikom kardinal nadbiskup Kopp.

Srbija.

Srbska vlada imenovala je svojim po- nikom na talijanskom dvoru u Rimu ilovana Milovanovića. Kako javljaju iz ograda nastalo je tamo žestoko pro- ništvo svijuh listova, koji nisu sadašnjoj adi prijazni. Na taj način kani vlada za- ieći nepovoljnih joj glasova o njezinom elovanju, koje nije po sudu opozicijonal- h listova ni zadovoljno ni koristno po aljevinu.

Bugarska.

Poznati bugarski agitator pukovnik nkov bijaše od bugarskih oblasti uapšen, očim je kanio preći u Macedoniju. Pu- ovnik obratio se je brzojavno na kneza rdinanda prosvjedujuć proti postupanju ugarskih oblasti. Kad su tražari doveli nkova u Sofiju, bijaše od množtva odu- ševljeno dočekan i pozdravljen. Premda stigao u Sofiju kasno po noći, očeki- lo ga je ipak na kolodvoru više hiljada adjana, koji ga odpratiše sa glasbom i ikljami do njegova stana.

Italija.

U sjednici talijanskoga parlamenta od ne 15. o. mj. odgovorio je ministar iz- anjih poslа Prinetti na interpelacije, avljene na nj u pogledu odkaza trgo- ačkih ugovora. On reče, da mu nije ništa oznato, da bi bila Austro-Ugarska već da nakanila odkazati Italiji trgovački govor, ali da se to može dogoditi svaki as. Taj ugovor, da je svakako na veću orist Austro-Ugarskoj nego li Italiji. U ustro-Ugarskoj da vićui bezrazložno proti inskoj klauzuli u tom ugovoru jer da alija nema od toga velike koristi, dočim bora da žrtvuje susjednoj državi znatne voje koristi.

Književne viesti.

„Zimsko sunce“. Pod tim naslovom pisao je naš prijatelj i drug g. Viktor ar-Emin, veležaslužni tajnik družbe sv. irila i Metoda u Voloskom, dramu, koja ijuća prošloga ćedna dva puta na na- odnom kazalištu u Zagrebu velikim us- jehom predstavljena. Svi zagrebački lis- ovi pišu oduševljeno koli o samoj drami toli o rečenih predstavah. Dramu obra- jaju medju najbolje komade te vrsti, što su do sada dali od hrvatskih pisaca u narodnom kazalištu u Zagrebu. G. Car uzeo je gradivo za svoju dramu iz našeg narodnog života u Istri, opisav živimi bo- jami našu narodnu borbu. Dok si pridrža- jemo pravo u jednom od budućih brojeva priobćiti sadržaj te krasne drame, čestita- mo već sada našem prijatelju i zemljaku najsrdačnije na toli sjajnom uspjehu.

Braćo Sokoli!

Pozivate se na redovitu

godišnju glavnu skupštinu,

koja će se obdržavati

u utorak dne 6. siečnja 1903.

u 2 sata poslie podne u sokolskoj dvorani sa sliedećim dnevnim re- dom:

1. Pozdrav brata staroste.
2. Izvješće o družtvenom djelo- vanju tekom 5 godina u obće, a tekom prošle godine posebice.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće o sokolskom domu.
5. Pitanje o promjeni družtvenih pravila.
6. Eventualni predlozi, upiti, inter- pelacije, pritužbe itd.
7. Izbor nove uprave.

Pula, 20. prosinca 1902.

Odbor.

Broj 5862.

Oglas dražbe

za odati u zakup obć. namet na po- trošarinu vina i mesa i obć. pri- stojbu na pivo.

U izvršenju zaključka občinskoga zastupstva, učinjenoga u sjednici dne 13. novembra t. g., daje se na obće znanje;

U nedelju 21. decembra t. g. o 10. uri jutro obdržavati će se u ovoj občinskoj većnici javna dražba, za odati u zakup pravo pobiranja občinskih nameta od 100% na erarsku potrošarinu vina i mesa i obć. pri- stojbe na pivo **u godini 1903.** u imovnoj občini **Kastav**, koju sačinjava 27 županija, kao i u pridru- ženih poreznih občina **Bergud, Lisac, Skalnica i Studena.**

Fiskalna ciena, opredjeljena je u smislu občinskoga proračuna na vino i meso . . . . . K 16.872

sa pravom pobirati po 3 K 40 h. od svakoga hektolitra piva, na malo izločenoga samo u občini Kastav bez pridruženih opredjeljeno na „ 1000

ukupno K 17.872

Dražba ide na to, tko daje više fiskalne ciene.

Dražbovati želeći imaju najdalje **do nedelje, 21. decembra t. g., do 10 ure jutro,** predati ili odpremiti preporučeno, poštom, podpisanomu **pismene, zapečaćene ponude**, obložene sa vadjem od 5% od izključne ciene u gotovom novcu ili u javnih dr- žavnih papirih, dočim će dostava potrošarine pri podpisu pogodbe mo- rati da nadopuni taj vadij do 10% koji iznos pridržati će se u ime kaucije za točno obdržavanje dužnosti napram občini.

Uvjeti dražbe mogu se uviditi kod podpisatoga za vrieme uredovnih sati sve do pred samu dražbu.

Občinsko glavarstvo

Kastav, 14. decembra 1902.

Glavar:

Jelušić.

U smrt

FRANJE JAKCA

odličnog učenika c. kr. hrv. gimna..je

— u Pazinu. —

Ko pupolj mlad, u cvietu rosa rana,
Blag dušom; — žićem kerub zemskog raja,
Luč jaka rodu tužnih ovih dana,
U budućnost ti sjala zrakom sjaja.

Al ang'jo neba Višnjeg volju pita,
Da cviećem ljera kiti neba — dvora
Nad glavom tvojom zlatnu kocku hita
I duša tvoja ljeće k nebu gore.

A zemski jazi roda tugom ječe,
Za sinom majka u očaju luta;
Niz žalna lica gorka suza teče.

Dok glava tvoja med cviećem usnuta,
Sa smieškom sreće očito nam zbori:
„Za rod moj nebo moliti ću gori!“

Dubo Razkrižar.

Poziv.

Pozivlje se čl̈ane kotarske gospo- darske zadruge, da dödju

glavnoj skupštini

koja će se obdržavati u **Bersečn** u nedjelju, dne **28.** decembra 1902. u 9 sati u jutro.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika o radu g. 1902.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izbor novoga odbora.
5. Možebitni predlozi.

Kot. gospodarska zadruga Opatija.

Volosko, 12. decembra 1902.

V. Tomičić,
predsjednik.

Br. 2128.

Oglas.

Daje se na znanje, da do 10. siečnja 1903. je prosto prikazati pis- mene ponude za okolo 3000 mlj. hvati drva občine Rabske preskrb. ljene sa jamčevinom od K 340 za drva Kalifronta; K 65, Sv. Grgur, K 130 za Frugu i K 220 za Lun.

Druge polanje uvjete, moći će se pregledati kod ovog ureda u običnih uredovnih satih.

Občinsko upravitelјstvo

Rab, 10. prosinca 1902.

Načelnik: **P. Dominis.** Prisjeda: **Tudorin.**

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST — BEČ.

Tvornica u Bečú u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava; ilustrovane popise, originalne nacrte os- nova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima: Uplate u krunama

proti bonima blagajne doneситelju:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3%

proti pismima za izplatu na ime:
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 2½%
„ „ „ 30 „ „ 2%

u zlatnim napoleonima proti pismima za izplatu:
sa predobjavom od 30 dana po 2%
„ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ 6 „ „ 2½%

Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriepost nova kamatna ljestvica dne 12. marta, 16. marta, odnosno 7. aprila t. g. po odnosnoj predobjavi.

Okružni odlei u krunama razpoložive u mjestu, 2% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem ra- čunu; Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice;
za Beč, Budimpešću, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saxr i Solnograd **bez troška.**

Bavi se **kupanjem i prodajem** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warrants i vriednosti** uz najumjestni e uvjete.

Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uloži u pohranu. Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 8. marta 1902.

Prva

belovarska mljekarska udruga

preporuča gg. trgovcem, gostioničarom i privatnikom

Izvrstan maslac za čaj
Izvrstan Imperial
Izvrstan garnirani liptavski
Izvrstan Pivski
Izvrstan Tilzitski
Izvrstan Belovarski
Izvrstne maslove sirčiće.

} Sir.

Cienike šaljemo badava i franko.

Naručbe, koje se kretom pošte obav- ljaju, molimo slati na:

Prvu
belovarsku mljekarsku udrugu.
Belovar (Hrvatska.)

U svih gradovih tražimo zastupnike.

Gosp.

Lekarnar PICCOLI

Ljubljana.

Vaše železnato vino sem uporabljal z izvrstnim vspehom pri moji soprogi, katera je dolgo časa nervozna. Prosim Vas, da mi dopošljete po pošti še šest steklenic zgoraj imenovanega vina.

Dr. L. Färber
c. in kr. stabni zdravnik.

V Gorici, dne 16. junija 1901.

Razprodaja se u lekarnah v Trstu, Istri, Dalmaciji, Primorskem, Goriškem, Tolminskem po K 2·40 steklenica. 4

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE

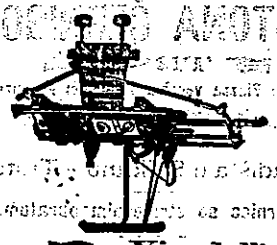

Kolike za domaću, toliko za uporabu obrtne.

Jedini i najnoviji sistem

dobiva se kod tvrdke

MARIA SIMEONI

Trst, Corso N. 35.

Vlastita i odlikovana tvornica za

MALJE I ČARAPE:

Via dell' Olmo 7 — Trst.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja, suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Zvonaru!

ne puštaj, da ti se prah sa umjetnog cvieća krpom briše ili tuče. Ako ti je što pokvareno, naručiti ćeš drugu robu, najbolje i najjeftinije kod

ANE RUPNIK,

Ljubljana, S. Petra cesta 13.

Svoj k svome!

Brat „Sokol".

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije ciene.

Ivan Videka,
krojački majstor.

Via Abbazia 33.

Najbolje tamburе izradjuje i prodaje

J. Stjepušin u Sisku.

Odlikovana god. 1900. na svetskoj izložbi u Parizu i g. 1896. na milenijskoj izložbi u Budimpešti.

Razne žice i sve što je u tu struku potrebito uz vrlo znižene ciene u izvrstnoj kakvoći.

U izradbe se primaju i sve druge vrst. glasbala.

Preprodavaoci dobivaju popust.

Ilustrovane cieníke bolnih tamburа šaljem svakome i badava.

Umolčava se točna i žurljiva otprema.

Preuzeće gostione!

Podpisana stavlja do znanja svim članovima „Čitaonice" i „Prvog istarskog Sokola" te ostalom narodnom občinstvu u Puli i okolici, da je preuzela

restauraciju Stadt Pola,

u kojoj će točiti **najbolje vrsti vina i plzenjsko pivo,** dočim će biti jestvine najukusnije pripravljene **uz umjerene ciene.** Primaju se predplate na tjedan ili mjesec.

Preporučajuć se toplo za mnogobrojan posjet, obećaje točnu poslužbu te bilježi uz štovanje

Jelena Kandušer,

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

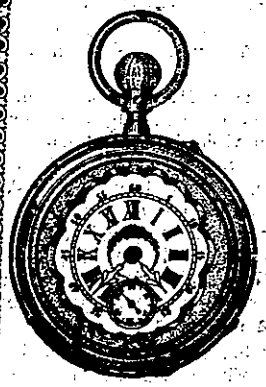

L. Malitzky

urar i srebrnar.

Via Sergia 65. **POLA** Via Sergia 65.

preporuča

Omega, Longines, Schafhaus ura

za žep u **zlatu, srebru i metalu** koje su **najtečnije** ure-kazalice,

dalje ura-budilica **„Junghaus", sahnih satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari,** n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (berme).

Pčelno-voščene svieće

kilogr. po K 4·90, u vakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvićem itd.	kg. po K 8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
Iste okrašene s odljepljivim cvieticama	„ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 8·—
Tamnjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Svićčice za božićno drvo u 6 bojah	„ „ 3·—
„ „	„ „ 2·—	Voščene cvićce tarče. I. austr. sastav	„ „ 4·40
„ granis	„ „ 1·20	Svieće I tarče, I. talijanski sastav	„ „ 3·—
		„ II. „	„ „ 2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj ciení. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.**

Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **meći** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

RODOLJUBI!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Razprodaja!

Uz nečuveno jeftine ciene za ciglih **2 for. 95 nvč.** može se dobiti **krasna garnitura** sastojeća iz 14 dragocienih nakitnih predmeta;
1 elegantni goldin ili nikalj okovni lanac zajedno sa privjesom. Pariški sistem.
1 goldin-igla za kravate sa imitiranimi briljantima.
1 par pozlaćenih **gumba za manžete,** marka „Garantie".
1 garnitura goldin-dugmeta za košulje i ogut sastojeća od 5 kom.
1 par prave srebrene naušnice sa službenom puncom.
1 goldin-pratem sa elegantnim kamenom.
1 žepno ogledalo u etui-u.

Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. pouzećem ili ako se novac unapred doznači tvrdka

Važno za svakoga!

Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.

Bogato ilustrovani cienici različitih draguljarskih stvari badava i franko.

Preprodavaoci i posrednici traže se.

„CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod **„Croatiae"** već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke ciene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae" u Puli.

Broj 80. Pula, u četvrtak dne 26. prosinca 1902. God. XXXIII.

Oglasi, priopćenja itd. računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču ili administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K. 6·—, odn. K. 3·— na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Branimo naše svetinje!

Primili smo poštom iz **Ljubljane** sliedeći dopis:

Slavnomu Uredničtvu
„Naše Sloge"
P u l j.

Obzirom na § 19. tisk. zak. molim Vas, da uvrstite odnosno na članak: „Branimo naše svetinje" priobćen u „Našoj Slogi" od dne 11. dec. 1902. br. 78. sliedeći popravak:

1. Nije istina, da se je tršćansko-koparski biskup dr. Nagl opetovno dogovarao sa porečkim biskupom Flappom), na suprot je istina, da je biskup Nagl samo jedanput učinio od presvj. biskupa Flappa svoj naslupni posjet.

2. Nije istina, da govore odredbe kongregacije u Rimu o potpunom uništenju staroslovenskog jezika, — istina je da odredbe uredjuju uporabu staroslovenskog jezika.

3. Nije istina, da biskup Nagl želi zadati našemu jeziku u crkvama smrtni udarac, — istina je, da kao katolički biskup hoće imati mir u crkvi i izvan crkve.

4. Nije istina, da se mora naodno svećenstvo pripravljati na smrtni udarac, istina je, da se mora pripravljati ujedno s biskupom, da zavlada mir u crkvama.

Tršćansko-koparski Biskupski Ordinarijat

U Trstu, 19. decembra 1902.

Franjo dr. Nagl.
biskup.

Gospodinu dopisniku u tom predmetu prepuščamo odgovor.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

P. n. gg. predbrojnicima.

Pri koncu smo godine a u danima zaključnih računa. Molimo rodoljube sumišljenike, da se i opet na list predbroje — a opominjemo svu onu g. predbrojnike, koji nam niesu naručili ovogodišnju predbrojbu, a neki i onu prošlih godina, da to čim prije obave. Obstanak lista stoji jedino na predbrojnicima, a uz netočnu nemarnu uplatu, stvara se upravi velo briga, kako da namiri pojedini roj. Gg. predbrojnici nek u tu svrhu porabe naše čekovne položnice koje ur imadu.

Uprava.

BOŽIĆ!

„U sej vrime godišta
Mir se svitu navišta!"

Badnji je dan ili vilija na odmaku; noć se stala hvatati, „Zdravamarija" je jurve odzvonila. Puške pucaju, mladež kliče, oj iskrena veselja!

Okolo stola sakupila skrbna majka svoju obitelj i migom sve pobrojila, hoteći se uvjeriti, da li su „svi tu".

U zatvorenoj kući zavladao je mir; pod stolom kadi se miomirisni tamjan, dječica pale svoje svećice a na poziv kućegospodara šapću ustne okolostojećih vruću molitvu za žive i mrtve, na licima opaža se veselje i zadovoljstvo.

„Hvala Svevišnjemu", kliču srca svijuh i blagujući mukotrpnim i poštenim radom zaluženu hranu, ostaju podulje nego obično okolo stola na okupu, tko u ozbiljnom, tko u veselom razgovoru.

Do mala glas zvonova veselo naviešta onaj blaženi čas, onaj sretan hip, ti koji je dobri Spasitelj došao na ovaj svieť. Narod vrvi putevi, ulicami i stazami napram hramu božjemu, da uzdigne srca k neizmjerno milosrdnomu Stvoritelju.

U svečano urešenoj crkvi ori se veselo: „U sej vrime godišta, mir se svitu navišta", dočim izgovára svećenik svečanim glasom: „Mir s tobom!", podajuć vjernikom križ na poljub. Crkvom se ori toli mila i veličanstvena: „Narodil se kralj nebeski", svećenik podieli zadnji blagoslov, vjernici zapuštaju crkvu, te si vani čestitaju sretne blagdane i „k letu" pak se vrati svaki svojoj kući.

Božić je! cielim kršćanskim svietom zavladalo je veselje, svi svetkuju uzvišeni blagdan uživajući „mir", što ga je na svieť donio Spasitelj svieta.

Mornar, koji je čitavu godinu mlatio more; vojnik, koji je težku vršio službu daleko od kuće; radnik, koji je pošao trbuhom za kruhom po svietu; djak koji je u tudjini knjigom bistrio svoj um — svi ti nalaze se pod otčinskim krovom u krugu i zagrljaju svojih milih. Grudi svijuh pune su zadovoljstvom; muke i potežkoće prošlog života prolaze u zaborav, nada u bolju budućnosi se radja i hrabri toplo kućajuća srca.

Da, boljoj budućnosti nadaš se i Ti moj mili istarski patniče. I Ti ćeš se probuditi od težka sna; i Tebe će obasjati toli željeno sunce slobode i sreće; i Ti ćeš biti svoj na svomu. Da to bude čim prije, odvisi to mnogo i od Tebe samoga, sirotane moj! Otvori oči, obazri se naokolo. Gledaj, kako se drugi narodi dižu, pazi kako oni napreduju u svemu i kako nastoje, da olakšaju težko stanje svoga života. Motri onoga, koji je pred Tobom i za Tobom, pak ćeš vidjeti na kojem stupnju napredka se nalazi jedan i drugi. Sliedi ih u svemu što je dobro, plemenito i pošteno, a izbjegavaj njihova ružna svojstva i nepoštena djela.

Deder raztvori oči, mili rode, da uzmogneš viditi dušmana kako na Te vreba, kako Ti radi o glavi, kako nastoji, da Te izbriše sa lica majke zemlje. Uz izvanjskog dušmana, oslobodi se i svog vlastitog dušmana, a taj je Tvoj nemar i nehaj, Tvoja lienost, Tvoja razsipnost i često neobuzdano uživanje pogibeljnog Ti pića. Svi su ovi neprijatelji Tvoti; kojih se moraš čuvati kano žive vatre. Ti si zaostao mnogo u poljodjelstvu, trgovini i obrtu, poznaš jedva po imenu; naobrazba Tvoja je tekar u povoju nešto Tvojom a pohajviše krivnjom opakog svieta. Ti se odviše zanašaš na sudbinu: bit će što bude Bog hotio! Istina, da se proti volji božjoj ništa nedogadja, ali Bog hoće, da Ti radiš, da budeš marljiv ko mrav, trieznan, pošten, štedljiv, dobar i plemenit. A na žalost imade kod Tebe malo štedljivosti, marljivosti, trieznosti i uztrajnosti. Ti puštaš, da Te drugi za nos vode; pravo Ti je, da Ti zapovieda i s Tobom gospodari tudjinac po rodu i jeziku, dočim nevjeruješ često svomu niti se unj uzdaješ.

Ali dosta tužaljke i naricaljke, jer valja da se veselimo svetim božićnimi blagdanom. Opomene ove primi sa zahvalnošću, jer dolaze najplemenitijom namjerom od vjernog Ti prijatelja, koji Ti vruće želi, da biš uzmogao što prije u podpunoj sreći i u pravom zadovoljstvu iz puna srca zapjevati: „U sej vrime gopišta, mir se svitu navišta!"

Uzdigni dakle rode svoje srce k betlehemskom Novorodjenčetu, te ga zamoli, da Ti podieli milost, da uzmogneš poznati samoga sebe, da se poboljšaš, oplemeniš, usavršiš u svakom obziru. Odbaci od sebe zloretni Tvoj nehaj i nemar, uhvati se posla odvažno, prioni uz nauku i motiku; slušaj prave prijatelje i savjetnike, bježi od tudjinca i neznanca, moli i zahtjevaj svoja prava — nastoj da budeš slobodan i samostalan.

Na koncu jedna i Tebi mlada inteligencijo naša, koja moraš da si puna uzvišenih i plemenitih misli i težnje, prioni svim mladenačkim žarom uz mudru i dobru knjigu, pak stupi čvrsto oboružan znanjem i izkustvom medju neuki i zapušteni narod, da mu budeš voditeljem, savjetnikom i osloboditeljem. Uzvišeni cilj, što ga mora imati pred očima svako mlado i plemenito srce, dati će Ti dostatne snage, a da uzmogneš odoljeti sretno svim napastim, svim nepogodam i svakoj protivnosti.

Na posao dakle mladići naši, jer Vas domovina silno treba i jedva čeka. Narod, iz kojega ste nikli, mljohav je i slabšan, on treba Vaše moralne i materijalne pomoći, koju ste mu dužni pružiti, koju mu morate podati, ako ste mu pravi sinovi, ako mu želite bolju budućnost, ako hoćete, da bude i on jednom ujedinjen, slobodan i sretan mogao zapjevati iz sve duše: „U sej vrime godišta itd."

A sad uzdignimo srca, složimo sile, spojimo glasove u jedan glas: Sretan Ti bio rode Božić!

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 21. decembra 1902.

Kako bijaše predvidjeno, tako se je i dogodilo. Carevinsko vieće bilo je dne 18. t. mj. po previšnjem nalogu **odročeno**. Lani ovo doba bilo je samo rečeno, da će se buduća sjednica sazvati pismenim putem, i predsjedniku bilo je u vlasti, da to učini kad mu se svidi, odnosno kad se za to dogovori s vladom. Sad ima kruna vlast, da na predlog c. kr. vlade odluči dan, kada da se carevinsko vieće opet otvori. Kad će to biti, o tom se dade samo nagadjati; stalna se ništa nezna. **Odročenje** bilo je nuždno. Bez toga nebi bilo moguće, da vlada poduzme one korake, koji su potrebiti, da državni voz ide napried. Nebi mogla nit tjerati poreza, nit plaćati svojih obveznosti. Nejma nit redovitoga nit privremenoga odobrenja proračuna. Morat će se pomoći sa § 14. Na temelju njega će najme cesarskom odredbom prije minuća ove godine proglasiti proračun barem za njekoliko mjeseci buduće godine. Tim paragrafom proglasiti će i koj drugi zakon, ako bude to smatrala nuždnim. Kad bi se parlamenat opet sastao, onda bi imao naknadno odobriti sve ono, što bi vlada paragrafom 14. proglasila zakonom.

Carevinsko vieće zasjedalo je dva mjeseca i tri dana, a da nije riešilo **nijedne točke dnevnoga reda**, da nije razpravilo **nijedne zakonske osnove**, koje je vlada želila. Sve što se je radilo, radilo se je interpelacijami i prešnimi predlozi. Razpravile su se doista njeke osnove, ali samo putem prešnosti. A ni te neće moći za sada u život stupiti, jer treba da jih još razpravi gospodska kuća i potvrdi Njegovo Veličanstvo; a gospodska kuća nemože zasjedati dok je carevinsko vieće odročeno. Da je htjeo Koerber, moglo se je to dogoditi, jer bi bio mogao dan dva kasnije odročiti pralamenat, da dade vremena gospodskoj kući, da jur prihvaćene osnove u zastupničkoj kući razpravi. On kao da se je htjeo malenkostno osvetiti zastupničkoj kući, na štetu ne ovoj, nego onim u kojih prilog su njeke zakonske osnove. Mogo bi jih dati proglasiti paragrafom 14., al to težko da će učiniti, dok nije čuo gospodske kuće.

Kućarenje.

Razprava o zakonskoj osnovi glede kućarenja se je dokrajčilo dne 17. ovoga mjeseca. Već s prije spomenutoga razloga ona neće stupiti u život. Ai i inače nezna se kako bi s njom bilo. U njoj je zastupnička kuća prihvatila toliko promjena, da se nezna, da li bi uza nje pristala gospodska kuća, dakako uvjek pod uplivom vlade. Za sada, a možda i za dulje vremena, kućariti će se kao do sada po starom zakonu iz g. 1852. Za koje vrieme spašeno je dakle i kućarenje s očtom.

Trgovina na termine.

Zakonska osnova o trgovini na termine vuče se već više vremena u carevinskom vieću. Bila je već ljeti prihvaćena u zastupničkoj kući. Gospodska kuća htjela je da § 12. inače glasi, nego li ga

e zastupnička kuća zaključila. Dotični odbor zastupničke kuće pristao je na promjenu gospodske kuće, držeć se one, da je bolje išta nego ništa. Sama zastopnička kuća pak prihvatila je većinom glasova drugačiji predlog i drugačije glašenje onoga paragrafa. Dogodilo se je to pukim slučajem. Poljački klub imao je pogovor za vrieme sjednice zastupničke kuće. Njegovi članovi nisu došli na dobu k glasovanju. Oni bi bili glasovali za paragraf onako, kako ga je gospodska kuća prihvatila, i svojimi glasovi za to odlučili. Prije kakvih osam dana imala je gospodska kuća sjednicu, pak je o tom razpravljala, i ostala pri svojem prvanjem zaključku, zabaciv zaključak zastupničke kuće. Tako je morala osnova putovati opet u zastupničku kuću. Tu se je razpravila kao prešan predlog. Mladočeski zastupnik iz Moravske obrazložio je prešnost, i ta bila je prihvaćena. Većina zastupničke kuće odlučila se je za promjenu prihvaćenu od gospodske kuće. Nije to učinila iz uvjerenja, nego držeć se one gori navedene, „bolje išta nego ništa“. Ovu osnovu bi vlada lakše mogla dati proglasiti paragrafom 14., jer je glede nje gospodska kuća već rekla svoju.

Podpora u nevolji.

Prije odročenja carevinskoga vieća se je još razpravilo sve prešne predloge odnoseći se na podporu u nevolji, a podnešene u posliednje doba. Zastupnička kuća pozvala je c. kr. vladu kako i drugda u sličnih zgodah, da priteče u pomoć gdje obnadje da je nuždno.

Snizenje ciena soli za živinu.

U posliednjem hipu se je prihvatila zakonska osnova, kojom se ponekle snizuje ciena soli za živinu.

Radi postupka oblasti u pitanju odavanja potrošarine.

Medju mnogimi interpelacijami, koje bijahu podnešene ovoga čedna, spominjemo onu, što je postavio naš zastupnik Spinčić glede odavanja potrošarine, kod koje, reče, dogadja se nevjerojatnih stvari kao i svuda u javnoj upravi u Primorju. Pošto je naveo njekoliko primjera iz Goričke i Istre, kako se u tom postupa, upravio je upit na njihove preuzvišenosti gospodu ministra-predsjednika kao upravitelja nutarnjih poslova i financijalnoga ministra: da li su voljni postupati proti onim, koji zaboravljaju na svoje dužnosti; da se neodaje potrošarinu tudjim državljanom; da se je neodaje na dulje od tri godine; da imadu prednost družtva krčmara i mesara, gdje obstoje, a da se drugud daje onim domaćim, koji najviše nudjaju; da se stane na put mahinacijam, koje se čine obzirom na već drugda spomenutu petoricu ljudi iz Pule, koji se odavaju nezakonito kao „savez krčmara“; da uplivaju na pokrajinske i občinske oblasti, da postupaju pravedno i zakonito na korist porezovnika, već i tako preobterećenih svakojako?

Za sporazum Čeha i Njemaca.

Poznato je, da su Njemci iz Češke postavili Čehom predloge za sporazum. O tih predlozih obaviestio sam u predzadnjem broju „Naše Sloge“. Češki zastupnici dali su na to svoj odgovor, koj bijaše dne 17. t. m. u večer izručen njemačkim zastupnikom, c. kr. vladi, i javnosti.

Odgovor taj podpisali su složno svi mladočeski zastupnici, svi zastupnici veleposjeda českoga i sva trojica českih zastupnika katoličke stranke iz Moravske. Odnosni njihov sastavak, ticući se uredjenja jezikovnoga pitanja, mnogo ljepše je pisan i stoji na mnogo višem stanovištu, nego li onaj Njemaca. Njemci bi htjeli, da se štogod skrpa, čim bi se moglo omogućiti hipno rad u parlamentu, da se rieši njeka pitanja. Česi hoće da se monarhiju postavi na stalne temelje, da može napredovati u svakom obziru, a to može biti jedino onda, ako se jezikovno pitanje uredi u cieloj monarhiji.

Njemci bi htjeli da se uredi samo tamo, gdje su oni u manjini, drugdje pak da gospodare po svojoj volji — baš onako kako i Talijani Primorja. Česi pak hoće, da se uredi u svih krunovinah, medju svimi narodi, bili oni u manjini ili većini.

Njemci hoće da se za sada dogovara samo izmed Čeha i Njemaca Češke; Česi pako da se dogovaraju za sporazum izmed Čeha i Njemaca svih trih krunovina českoga kraljevstva, najme Češke, Moravske i Slezije.

Njemci bi htjeli, da se prije napravi okružja i po njih uredi uredovni jezik. Česi hoće, da se najprije uredi uredovni jezik, a onda tek o novih okružjih, o novoj razdiobi krunovina na upravne skupine.

Njemci prikazuju riešenje jezikovnoga pitanja, i to da se dade mjesta u uredih također češkomu jeziku kao koncesiju Čehom. Ovi pak smatraju da to riešenje nije drugo nego provedenje obstojećih temeljnih državnih zakona, i da je dužnost vlade provesti jih.

Njemci hoće da dadu njeku prednost njemačkomu jeziku. Česi hoće, da imadu češki i njemački jezik, jednako pravo svuda u krunovinah českoga kraljestva. Oni daju njeku prednost njemačkomu jeziku samo u vojsci, al neće nikad pristati da bude taj jezik državni ili posredovni.

Njemci hoće jezikovne kotare obzirom na uredovanje. Česi hoće da i Čeh i Njemac svadje u rečenih krunovinah imade pravo, da se može služiti svaki svojim jezikom, i da oblasti obće s njim ustmeno i pismeno njegovim jezikom.

Njemci hoće okružja, da uzmu vlasti namjestničtvu. Česi nisu proti razdiobi Češke na okružja, al neće da ta oslabe moć namjestničtva; oni hoće, da se u namjestničtvu, kao i u drugih središnjih oblastih krunovina, odrazuje jedinstvo krunovine Češke.

Njemci hoće da se ukinu kotarska zastupstva u Českoj. Česi hoće da se uzdrže u Českoj, i uvredu u Moravskoj i Šleziji.

Njemci hoće da se činovnike namješta u pojedine predjele po jeziku koj oni izjave svojim obćevnim. Česi hoće da se činovnike namješta po njihovoj sposobnosti po svih predjelih.

Njemci spominju kao posebne zahtjeve uredjenje jezika kod autonomnih oblasti, obrane narodnostih manjina, uredjenje pitanja škola za manjine, izbornoga reda, kurija, komora. Česi odgovaraju, da će se to lahko riešiti čim se rieši jezikovno pitanje u obće u smislu jednakoga prava.

Na svrsi kažu Česi, da su pripravni stupiti s Njemci u dogovore za sporazum.

Kako su daleko jedni od drugih vidi se iz samoga ovoga što je ovdje spomenuto.

Pri svem tom kaže se, da će se konference za sporazum sazvati početkom nove godine.

Ako jih nebi bilo, i ako nebi do sporazumu došlo, ili ako se nebi Čehom drugim načinom bar koliko zadovoljilo, nezna se zašto bi se carevinsko vieće imalo opet sastajati.

Halucinacije.

Kod nas su ovdje bura i snieg malko ohladili zrak, tamo doli u liepoj Italiji, rek bi, da još uviek sunce žeže na talijanske i onako dosta usijane glave. Zaključujem to iz ovoga: List za zabavu i pouku „Rassegna scolastica“, što izlazi u Firenci svake nedjelje, u br. 8, od dne 23. novembra t. g., imade nešto i za nas zanimivoga. Prije svega molim liepo gg. učitelje nek izvole pogledati lanjsko i predlanjske brojeve „Uč. tov.“ (ove ga godine ne čitam), pak neka ga sa ovim usporedjuju. Evo što pripovieda imenovani list: „U Nilinu, kotar Buzet (Istra), dva oružnika uhvatiše učitelja Marijana Marchi, te ga odvedoše vezanoga pješke u Buzet, prisiliv ga učiniti 20 km. puta. Prijavljen je bio, da je govorio proti caru. Dokazalo se dočim, da je to bila klevela sa strane nekojih Slovenaca (alcuni Sloveni), koji su mu se htjeli time osvetiti, budući on talijanskog čućenja. Poslie trodnevnog zatvora bi pušten na slobodu. Radi toga bit će postavljena interpelacija u parlamentu!“ Kako vidite, nema tu za nas ništa nova, nego mnogo zanimivoga. Vidimo, da u Italiji prate pažljivo svaku i najmanju stvar, što se kod nas dogadja. Pa neka! — Al molim Vas, je li to čovječno, vezati jednog čovjeka? Jeste li to ikada u svojem životu čuli, da bi oružnici vezali ljude, koji moraju u zatvor. Ne, ne, to je još samo u Austriji, gdje se još barbarski postupa, a njega su vezali, jer je on talijanskog čućenja. Pogledajte druge, n. pr. naše ljude nikada ne vežu, njega su činili poći pješke, dočim druge vože četveroprežnom kočijom preko cielo Ćićarije. — Ala su lopovi, još uviek ti Hrvati i Slovenci u Istri, kako ti oni pod čovjekom jamu kopaju. Na stvari nije a ma baš ništa bilo, a oni ga sirotu oklevetaše, ni kriva, ni dužna tužiše ga! Eto kako oni preko mora o nama sude, jer se tako o nama piše: Ali da Vas još na nešto tude upozorim. Stoji tu crno na bielom, da će netko radi toga interpelirati u parlamentu. List je izašao na 23. novembra, i zbilja koncem istoga mjeseca c. kr. zaskupnik V. kurije Bennati, postavio je neku interpelaciju — koju ja nisam čitao — u našem parlamentu, radi postupanja c. kr. oružnika u Lanišću. Kako tamo oružnici postupaju, nije mi poznato i niti me nije za to briga, ali si ne mogu rastumačiti, kako to, da se je za onu interpelaciju već prije znalo u Firenci, nego li u Beču? Ne prima li možda g. zast. V. kurije njemački pisane interpelacije iz Firence? Sveza medju nespašenom braćom znamo da je: nehotice mi se nameće pitanje, nije li možda g. Bennati zastupnik u Beču, tu ujedno i zastupnik zemalja kraljevine Italije, budući od tamo dobiva naloge kako i kada ima interpelirati u Beču!? Neznam, da li su ustali i sada na obranu g. Marchi nekadanji njegovi prijatelji u Ljubljani!?

* * *

Evo što piše isti talijanski list o talijanskoj univerzi u Trstu. Veli naime: „Sva Italia-iredenta zadnjih godina sa ushićenjem prati rad austrijskih Talijana, kojim Austrija ne će da dade niti škola! Ona misli, da će silom i nadvladjem uništiti staru latinsku slavu i njezine potomke. Mi ovdje prisustvujemo toj plemenitoj i svetoj borbi, osjećamo tople kucaje motrenja za braću, koja još očekuju, i koja se moraju danomice boriti za svoj obstanak!“ Jeste li ih čuli? Imadu oni ovdje još i braće, koju „očekuju“, a ovaj očekuju štampan je debelim slovima! Mislim, da su dosta iskreni. Al da, molim Vas, Austrija bi htjela brisati sa lica zemlje latinske potomke! Uviek tvrde, da su oni potomci Latina, nu to cieli svieta znade, da Latinima nema više ni traga, jer su ih uništili Huni i Avari, i da su današnji Talijani potomci ovih. To nam svjedoči povjest, talijanska ni malo prijazna i ni malo ljubezna lica i napokon njihova djela. Zar da bi od slavnih Latina mogao poteći jedan: Caserio, Acciarito, Lucheni, Rubino, Musolino i dr. Ne, ne, nikako ne, to su potomci divljih naroda — današnji Talijani. Sve divlje narode je kultura latinska ugladila, samo Talijane nije ni malo, akoprem se oni diče, da su ju nasliedovali. Učenjak Lombroso piše u ovo zadnje doba, da je kod njih odviše razvijena individualnost, da im manjka kulture — eto sve dakle posjeduju, što i divlji narodi n. pr. Afrikanci! Gentil sangue latino, ma guarda! Liepo Vas molim, nije li to smiešno dičiti se slavom svoga oca, a još smješnije prisvajati si tudju slavu. Vriednost ljudi odvisi od njihovih zasluga, al ne od njihovih imena. Slava ne viču onomu, koji je sin slavnoga, jer ne sliči ocu svome, a slava napokon nije imetak, kojega se može baštiniti. Bit ćete slavni kada budete tu slavu sami zaslužili al ne, ako su vam možda djedovi slavni bili! Vi ste uz ostalo ponajviše bodežom proslavili, a u tome ste nasliedovali svoje pradjedove — Hune i Avare. Za to: Slava vam!

* * *

Prelazim na treći članak u tome listu: „Domovina zemlja“. Neki Fanti ocienjuje pjesme Riccarda Pitteri! Rodom veli da je Istran, u ocieni veli, da ne će pisati studije o tim pjesmama, al da želi upozoriti šru publiku na ove pjesme, koje se slašću i zanimanjem čitaju. Na koncu veli ovako: „Pjesnik opisuje talijansku Istru, svoju užu domovinu (patria minore), koja pruža ruke svoj široj domovini — (alla patria più grande) — Italiji!“ Jeste li čuli? Istra pruža ruke tamo preko mora i želi zagrliti majku Italiju! Bovio je već govorio sa Imbrianiem, koji lebdi nad Kvarnerom, a sada eto tamo u Firenci vide, kako Istra pruža ruke svoje, preko Apenina valjda u Rim! Kako je „kunšina“. Sirota, kako će se protegnuti, a lahko da njoj kakva kost u životu pukne u tome natezanju. A majka? E, valjda nije ona ni gluha ni slieпa ide kćerci u susret! — Dobro bi učinili, da bi se ti ljudi kadkada i na prošlost, poviest, obazrieli, pak bi tu liepe nauke za sebe našli, te bi njim te mušice prošle!

Al ja sam se nečemu domislio. Imat će i Fanti pravo. Istra ima svoj grb, a na njemu ponosita koza sa zlatnim rogovima. Bit će, da tamo doli vide, kako njim se nešto sa naše strane svieti. Oni računaju: to nam Istra ruke pruža, a u istinu njim Istrani i Istra putem svoje koze pružaju — rogove!!!

Državna pomoć

Mnam Velikim i Malim, te Žejanom.

Govor zastupnika Spinčića, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 11. decembra 1902.

Visoka kuco!

Evo i mene da rečem koju k predležećoj zakonskoj osnovi, i to u prilog stanovnika najsiromašnijega predjela siromašne Istre. Neznam, da li se i nje sa strane njekih smatra parasiti. Ako da, onda možemo mi govoriti sa mnogo većim pravom o parasitih iz drugih krunovinah o naših, i to ne samo ob onih koji dolaze slobodno nudjati raznu robu i trgovati s njom, nego također ob onih, koje nam država namješta službeno, koji zoblju godišnje silu novca, koj bi u uredjenih odnošajih, pravom pripadao sinovom naših zemalja. (Mnogi glasovi: tako je!)

Za tim prosliedjuje njemačkim jezikom:

Visoka kuco! Jedna od najsiromašnijih pokrajinah monarhije, ako u obće nije najsiromašnija, jest Istra i najsiromašniji dio u toj zemlji je onaj kraj, koji je poznat obćenito pod imenom Ćićarija. Tuj se nemože govoriti o poljanah, već jedino o malenih prostorih, koji su kamenjem ograđeni i na koje je zemlja nanešena, na kojoj rastu tada nekoji proizvodi, od kojih mogu ljudi ponajviše tri mjeseca živjeti. Za pašu je tlo dobro, ali takovog je veoma malo. Šume jesu većinom bukove.

Neplodnost ovoga zemljišta pripoznala je već blagopokojna carica i kraljica Marija Terezija, dotično njezina vlada, te je ona dala povlasticu stanovnikom onog najlošijeg kraškog tla, da mogu u cieloj monarhiji sa octom kućariti (trgovati p kućama. Op. ured.). Ova povlastica bijaše podieljena napose mjestam Vele i Male Mune i Žejane, što je sadržano i u dotičnoj carskoj listini iz godine 1852., što se nemože više smatrati kao povlastica, već kao pravo, koje bijaše narodu zakonito podieljeno.

Nastavak u prilogu.

Pučanstvo služilo se je takodjer tim pravom pribavljajuć si kućarenjem sa octom potrebne potrebe kroz devet mjeseca u godini. Tom povlasticom služilo se kroz čitavo stoljeće bez zaprieke. Tekar godine 1883. palo je nekomu u ministarstvu na um, da valja kućarenje sa octom ograničiti. To bijaše u istinu i ograničeno i to tako jako, da, dočim je prije uživalo tu povlasticu okolo 130 obitelji, spala je ona na kakvih 7 do 8 obitelji.

Nezadovoljstvo i potreba, koja je usljed toga nastala u spomenutih mjestih, bijaše tako velika, da bijaše vlada prisiljena na to, da proširi dozvole za kućarenje. Tako su ljudi tu trgovinu i nadalje tjerali, te ju tjeraju još i danas.

Kadno se je od strane vlade provelo rečeno ograničenje, bijaše potreba i nezadovoljstvo tim veće, pošto se je ljudem u drugih granah zaslužbu za životne potreboće otežčalo.

Godine 1883. stvoren bijaše naime zemaljski zakon za Istru, usljed kojega zabranište držanje koza. Ova zabrana, gonje koza, čim se je narod baš u Velikih Malih Munah te na Žejanah u velike navio, nebijaše doduše u zakonu bez iznimke izdana; ali tiesnogrudni šumski činovnici nedopustiše nikad, da se ta goba i nadalje tjera, premda imade tla, na kojem mogu samo koze živjeti.

Ljudem se je nadalje ograničilo pobu drva, osobito bukovine, za paljenje djevlja, čim im se je takodjer zaslužbu životne potrebe otežčalo. Najveće otežanje bijaše pako i jest ono, što neimaju ljudi ni danas pristojnih puteva, i to nijednu stranu, niti u Trst, niti u Voko, Opatiju ili u Podgrad, u sjedište oga kotara.

Kadno je vlada dozvole za kućarenje dne 1883. ograničila ili bolje rekuć dem otela, uputila ih je na poljodjelstvo, vočarstvo, na marvo- i letućinu-gojstvo, na izdielanje liesa, ali nije ništa pozela za promicanje i za podignuće ovih ana narodnog gospodarstva. Bez državne dpore nije pako moguće, da se ove ane narodnog gospodarstva promiče ili uže. (Tako je!)

To je potaklo mene i dra. Laginju, moje uže istomišljenike, da smo postainterpelaciju, koja bijaše podnešena 31. marča 1898. i tiskana u zapisu od dne 1. aprila 1898.

U toj interpelaciji potakli smo pomoć strane države za siromašne stanovnike nah Velikih i Malih te Žejanah.

Po svoj prilici usljed te interpelacije ulu već mjeseca augusta iste godine obPodgrad i tamošnja kotarska gosposka zadruga od strane c. kr. kotarskog lavarstva u Voloskom pozvane na ljev ministarstva poljodjelstva, da o u izvieste, kako bi se moglo stanovtom gorispomenutog mjesta pomoći. To ešće podate su obje gorinavedene oblasti sliedećeg mjeseca iste godine, dakle u tembru, staviv veoma shodne i odgovaće predloge i odposlav je kotarskomu lavarstvu. Od tada prošle su četiri ine, ali se nezna ništa od tih predloga. spavaju valjda san blaženih u jednom drugom arhivu c. kr. oblastih.

Kako se čini, posve neodvisno od toga, uzelo se je u najzadnje doba ipak neke korake, koji kažu, da se nešto kani uti.

Prije nekoliko mjeseca bijaše na Munah a komisija, kojoj je prisustvovao i činovnik iz ministarstva trgovine, lje ravnatelj uzorne radionice za plee koša, te drugi zastupnici iz Trsta, skog i same občine, i to u tu svrhu, e tamo podigne tvornicu za rezanje tica od trstike (španjolske. Op. ured.) Ovu trstiku imalo bi se pomoćju da u Trst, i odatle drugim putem u e dopeljati. Iz toga odrezane prostice ile bi za pletenje stolica itd. Posliednjih mjeseca obadjoše krajeve okolo Žejanah, Munah Velikih i Malih, okolo Jelovice, Vodicah, sve do željezničke postaje u Podgorju, i to radi gradnje jedne ceste timi krajevi, što bi bilo veoma potrebito. Toj obhodnji prisustvovao je i sadašnji namjestnik u Trstu.

Obje ove činjenice znače, kako je rečeno, da se nešto kani učiniti. Nu to je premalo i zatim dolazi se prekasno. Spomenutom tvornicom moglo bi se stalno ljudem prilično pomoći; ali to bi se moralo čim prije oživotvoriti. Nu samo to nebi bilo dostatno.

Kod toga moralo bi ministarstvo poljodjelstva čvrsto sudjelovati, i to u smislu predlogah, koje su stavile mjeseca septembra 1898. občina i kotarska gospodarska zadruga. Osim toga moralo bi ministarstvo trgovine radi izdielanja liesa, možda ustrojenjem odnosne škole na pomoć priskočiti.

Preporučam osobito spomenute predloge koli občine, toli kotarske gospodarske zadruge, jer ti su najshodniji za to, da se ljudem može pomoći. Što se tiče namišljene ceste, radi koje se je obdržavalo spomenutu obhodnju, to nevalja niti misliti, da će se istu graditi s novci za ublaženje biede, kao što se je započelo, jer bi se tada moralo sve novce, koji su opredieljeni za Primorje kao vjeresija za ublaženje biede, potrošiti u tu svrhu, te se nebi moglo pomoći mnogim drugim krajevom, u kojih vlada bieda. Da se sagradi rečene ceste, moralo bi se pružiti podpore iz zaklade za cestogradnje, te ceste takodjer sagraditi: takove podpore moralo bi se takodjer za cestu iz Munah u Podgrad, sjedištu občinske oblasti i kotarskog suda pružiti, za koju bijaše učinjen nacrt već prije više godina i obilata podpora od strane zastupnikah c. kr. namjestničtva u Trstu obećana.

Imalo bi se pružiti podporah takodjer za nabavu vode koli za ljude toli za blago.

Na temelju ovo malo riečih, na temelju spomenute svoje interpelacije od dne 31. marča, odnosno od 1. aprila 1898. i na temelju navedenih izvieštaja občine i kotarske gospodarske zadruge u Podgradu od iste godine, uslobadjam se staviti predlog (čita):

Odstavak 4, § 10. neka glasi:

„Spomenuti ministri mogu sporazumno sa ministrom financijah takodjer pojedine pod naslovom c), i) i p) spadajuće vrsti robe, kao što i ocut iznimno . . . . . “ (itd. nepromjenjeno.)

Ovo bi bila samo iznimna ustanova. Moj predlog neide za tim, da se dozvoli kućarenje sa octom za sva vremena; ovo neka se dopusti samo tako dugo, dok pruži vlada odštetu za ono, što su si ljudi do sada kućarenjem sa octom zaslužili. Za devet mjeseca u godini moraju si oni tom trgovinom životne potrebe zaslužiti, te se nemože tu trgovinu najednom uzkratiti a da im se za to neda jednu odštetu. (Posve pravo!)

Ovdje se neradi o trajnoj stvari, već o privremenoj za nekoliko godina.

Kako bi se pri tom imalo postupati i što bi se moralo poduzeti, o tomu staviti ću resoluciju, premda bi ista spadala više k § 16., koja glasi (čita):

Poziva se c. kr. vladu:

1. „Da dade dozvolu za kućarenje sa octom stanovnikom Munah Velikih i Malih, te Žejanah u mjestnoj občini Podgrad, politički kotar Volosko u Istri još bar za nekoliko godina, a medjutim;

2. da poduzme bezodvlačno korake, da se osjegura onim stanovnikom sredstva za obstanak kao dotičnu odštetu za kućarenje, drugim načinom, i to osobito:

a) primjerenim djelovanjem za podignuće i promicanje poljodjelstva voćarstva, marvo- i letućinogojstva te liesnog obrta.

b) dogradnjom odgovarajuće ceste od Munah proti Trstu (kroz Vodice, Jelovice, Podgorje, Kastelec, Sočerb, Prebenek, Dolina), jedne druge, odnosno produljenjem prve u protivnom pravku od Munah preko Žejanah u područje mjestne občine Kastav, radi sveze osobito sa Voloskom sa sjedištem političke oblasti, i sa Opatijom, i jedne treće, od Munah u Podgrad, u sjedište kotarskog suda i občinske oblasti.

Ja sam svršio i molim visoku kuću, da izvoli prihvatiti koli moj predlog toli moju resoluciju. (Odobravanje.)

Franina i Jurina.

Fr. Ti užaš Jurino zatandarat valje do Lovrana, ćeš mi morda znat povedat kega zlodeja peljaju ti lovrauski vapori, de su vavek krcati kako i prćuh kada se ga s kašom napuni.

Jur. Varamente na kuverte ni videt ljudi, ma pod provun da j' sve krcato s kristalom, s rogi i lumberom, ča ga on talijanski Kranjac pobira.

Fr. Tako imaju dobru savurnu.

Jur. Paran da ja, neće ih saka bavica na kraj tistit.

* * *

Fr. U moru je zalija — fiole, lipe su rožice rumene!

Jur. Pomogla nas Marija — fiole, lipe su rožice rumene!
Oba: I Marija i višnji Bog — fiole, lipe su rožice rumeneeeeee!

Fr. Jedanput na lito, moremo i mi zakantat, ča ne Jure?

Jur. Bože daj, da bimo i k litu!

Fr. Dobre blagdane!

Jur. Dobre fritule!

* * *

Fr. Ča biš reka Jurino, pristoji se jenemu svećeniku više, da iśće i lovi izgubljene duše, ali da lovi i ubija zece?

Jur. More se jeno i drugo, ma prva mu je dužnost, da duševno nahrani i napoji svoje ovčice, a onda neka gre kamo ga želja vuče.

Fr. Ma jenega talijanskega plovana na Porešćine ćeš laglje naći vani na lovu, lego doma kod svojga posla.

Jur. Ter ima puk one plovanije biškupa u Poreču.

Fr. Ma se ga boji zač je plovan Talijan!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

„Božićno drvo“ za djecu hrvatske škole u Sjani bilo je pripravljeno u nedjelju 21. t. mj. U dva sata poslie podne napunila se je prostrana dvorana našeg „Sokola“ hrvatskim roditeljima i djecom, a okolo krasno urešenog stabla poredali se učenici i učenice, bacajuć požudni pogled na obilne darove što su bili naslagani ispod stabala! I bilo je tu daru, dobrom Bogu fala; a čestite i rodoljubne gospodjice, koje su sve to nabrale i pripravile mogu biti ponosne rad obilatog ploda njihovoga mara. Vrjedni tamburaški zbor odigrao je njekoliko narodnih komada, djeca odpjevaše par pjesama, sve u najvećem skladu i na zadovoljstvo občinstva, a na diku vrlog naduučitelja Jelušića, koji je radeć bez mira i prestanka sve to lepo udesio, kao što je udesio predstavljanje dječje igre „Cestit Božić“ uz samo sudjelovanje svojih učenica i učenika. A da si vidio tu kićenu mladež, kako je divno igrala, kako je uloge izvrstno znala na pamet, kako je na koncu odpjevala milu božićnu pjesmu! Usklik bijaše obćenit; evala takvoj djeci, evala učitelju, koji ih tako znade pripraviti.

Najljepši trenutak zabave bio je bez dvojbe, kad je blizu dvjesto dječijih nevinih grla zapjevalo uz pratnju tamburaškog zbora onu svakomu od nas toli milu pjesmu „U se vrime godišta“. Mnoga suza radostnica kanula je starijem niz lice videć i čujuć tu divotu, a mnogi se je sjetio kakvim je uzhitom i on tako pjevao u zavičajnoj crkvi! Nakon toga je g. dr. Ivan Zuccon oslovio prisutne sgodnim riečima, crtajuć važnost narodne škole u Puli i zahvaljujuć „Družbi sv. C. i M.“, koja je nikla pod Divićem, te je ustanovila hrvatsku školu baš u Puli gdje je danas, hoćeš nećeš, središtna točka Istrije, kamo dolazi našega naroda iz svih strana i odkuda će ili sunce obasjati ili mraz biti sav hrvatski puk i Istri.

Još se je mlada djevojčica zahvalila u stihovima gospojinskom odboru, na što je uzsliedilo razdjeljivanje darova, na neizrecivo veselje maljušne čete, a na radost svih prisutnih.

Bog dao, te se opet do godine našli na okupu u zdravlju i veselju.

Silvestrovu večer priredjuje Čitaonica u Puli zadnji dan godine. Početak u 8 sati u večer. Ulaznina: Članovi 60 h; nečlanovi 1 K. — Biti će pjevanje, tamburanje, predstava „Doktor Müller“, te tombula i ples.

Knjige družtva sv. Jeronima su prispjele te se mogu dignuti kod povjerenika g. Lacka Križa (Via Circonvallazione) u pisarni osjeguravajućeg družtva „Croatia“.

Iz Raše. Kha . . . kha . . . pljuf — eh, ta kašalj će me prvo vriemena pod zemlju zajati — ž e i n u t i l e, ja po zimi nis za niš. Ne morem pisati, p e t i t a nimam za isti — za pravo reći je i malo ča — ne štijem š f o j e — ča da, da „Našu Slogu“ i „Narodni list“ i to je sve . . . jedino ča me kripi je b u k a l e t i c a. Donke ne zamirite!

Bože moj, kamo smo došli, kakova vrimena izmed jedanput i sad, kakove c i r k u n š t a n c e? Jedanput ni bilo tih f e r a t, tih malini na v a p o r i na l e t r i k u, tih b i c i k l e t i, a sve jeno se je živilo, i još kako živilo! Za 16 k a r a n t a n i si ima četvrt mesa, a po 4 k a r a n t a n a je bija b u k a l vina, a danas? Sad sve na veliko, na l o š o, b r a v o š j o r i! I moja stara je stila, da će f r i t u l e f r i g a t, neg ja sam joj popal kotâ i sam joj ga otrepal oko nosa — „juhu, juhu mi kupi, a ne f r i t u l e, ću li ja dat sakrabojskih f r i t u l.“ Lako je bilo nam ž b r a v a t oniput, kad su naši malini u Raši mlili, ali sad su nam sve drugi preuzeli i mi smo sami krivi. Dojde Furlan, se zatuče u naše selo, i m p i a n t â kakovu butižicu ča, ali kakav drugi e s e r c i c i j i svi k njemu, kako na med. „Barba Mate de quà, sjor Lovrenco de la, fioca simo, kumpara tamo . . .“ intanto on muli, a kad si je napunio žep, fuć priko briga! Ako pak ne pobigne, onda kad se ćuti malo jak, ti se f i k a u k o m u n s k e posle, ti zapovida i hodi ga zreni? Še ša „noi šemo istrijani, a vi hote u hrvaciju!“ — E ć o ž e k u š i k e p o r t a. Da ja morem govorit i da imam nekoliko augušti manje, ja bi ih lipljih povida nego „Sole“ u Trstu, ali ća ćete, p a c e n c i j a f r a t r e — za to lito no se manja fritule!

A ča da ju vozim naprid; trupil sam ove dvi ćakule, samo da se morem skužat, onima, ki radu ćitaju moje paćuharije, da mi ne zamire, da ih toliko vrimena nis poslužija. Ljudi moji, obratite se na staroga F r a k u i on nekoga vraga zna, pak će vas već poslužiti. Želim vam svima dobre blagdane i sretan početak nove godine. — Barba Mate Balota iz Raše.

Porečki kotar:

Neumjestno zadirkivanje. Na glavnoj skupštini zemaljskoga kulturnoga vieća, održavanoj prošle godine u Poreču, bocnuo je predsjednik g. Campitelli kotarsku gospodarsku zadrugu u Podgradu (!) radi toga,

što bijaše pred više godina istoj poslana peć za sušenje voća, pak se od potle nikada nezna kamo je ta peć dospjela.

To isto opetovao je isti i u posliednjoj sjednici stalnoga odbora istoga vieća, obdržavanoj dne 27. oktobra 1902. u Poreču — kako to čitamo u 78. broju „N. Sloge“.

Ali to bockanje g. predsjednika nije ništa drugo nego jednostavna osvada ili kleveta — jer:

a) spomenuta peć nebijaše nikada poslana gospodarskoj zadrugi u Podgrad (kojoj su zadnjih godina na čelu „sladki“ prijatelji g. Campitelli-a, gg. Rogač i Jenko), već kotarskoj gospodarskoj zadrugi u Materiji, kojoj bijaše tada na čelu gosp. R. Zupančić;

b) na zahtjev zemaljskoga kulturnoga vieća u Poreču bijaše ta peć kasnije poslana u Pazin, gdje su valjda s njom činili pokuse;

c) tu peć dovezoše kasnije posredovanjem bivšeg putujućeg učitelja Zottiga u Slivje, gdje se neko vrieme rabila i kasnije vani na otvorenom dugo ležala. Teda negda dovezoše ju opet u Materiju i da vani nesagnjije, dao ju je g. Zupančić spraviti na suho mjesto, gdje se i danas nalazi u lošem stanju.

G. Campitelli hotio je dati pod nos koli g. Rogaču, toli g. Jenku, što su tobož zanemarili sušilnu peć, koju im je on bio **v e l e d u š n o** namienio, a oni te peći nikada ni vidjeli nisu. On reče, da se o peći nije nikada moglo doznati, što se je s njom dogodilo, a morao bi bio znati kao predsjednik zem. kulturnog vieća, da bijaše ta peć po nalogu istoga vieća poslana prvi put u Pazin, a drugi put sa znanjem toga vieća u Slivje.

G. Campitelli se je valjano **p o r e z a o** hoteći osvaditi posve nevine osobe, dočim je kriv sam, jer nezna što se događja u družtvu, kojemu je on na čelu.

Deputacija iz Brgudca na c. k. namjestničtvo u Trstu. U subotu bijaše dvojica naših rodoljuba iz Brgudca, občina Buzet, i to mjestni župan Martin Mauša i občinski zastupnik Matej Turković na c. k. namjestničtvu u Trstu, gdje predaše u ruke nadzornika veleuč. g. Franu Matejčića molbu, u kojoj mole, da se za tamošnju mnogobrojnu školsku djecu priskrbi učitelja, odnosno, da se tamo ustroji javnu pučku školu. G. nadzornik obećao je učiniti sve, što bude u njegovih silah, ali se bojimo, da će oni bobri ljudi morati još na učitelja čekati, jer se kod nas po mudroj odluci viših školskih oblastih ustrajaju samo tri škole na godinu.

Iz Oprtlja pišu nam 19. o. mj. Prošloga čedna donio jedan naš župljan svoje diete na krst u Oprtalj, te je zamolio g. župnika Walkera, da bi diete po starinsku krstio hrvatski, jer kumovi neznaju ništa talijanski a još manje latinski. G. kapelan bio bi drage volje zadovoljio opravdanoj želji našega čovjeka, ali g. župnik hotio sam diete krstiti, da tako učvrsti latiniziranje u našoj župnoj crkvi, kamo se isto sve to više uvlači na štetu narodnog jezika i na žalost ogromne većine naših župljana. G. župnik odgovorio je našemu čovjeku, da on nema odlučivati kako se ima krstiti, to da će on učiniti kako treba, a kumovi neka mole kako znaju.

G. župnik mimoilazi dakle svojevoljno želju puka i davni naš običaj, što nije pravedno, i čim će si možda steći priznanje naše liberalne gospode, ali stalno neće ni ljubavi ni poštovanje velike većine župljana.

Iz Poreščine pišu nam 20. o. mj. Gradnjom nove željezničke pruge Trst-Poreč pokvareni su u nekojih selih ovoga kotara tako putevi, da su jedva pješaku prolazni, dočim su za vozove posve neprolazni ili ako se, bude i moglo po njih voziti prolazne vozove, punimi, ili krcatimi neće se više nikako moći, kako se je vozilo do sada. Odatle nastaje velika škoda našemu siromašnomu kmetu, kojega biju svakojake druge nevolje, pak sada dolazi eto i nova. Mi preporučamo toplo zastupstvom pojedinih občina ovoga kotara, da se zauzmu odlučno za popravak pokvarenih i nepristupnih puteva, da je postavi u prijašnje stanje onaj, koji ih je pokvario, ili čijom krivjom bijahu pokvareni.

Isto tako tuže se naši seljaci, da su table od rampa postavljene tako blizu puteva, da će ih ljudi kad budu vozili drva, prašće ili suho lišće i nehotice dolje baciti, a tada će ih oblasti tjerati i pedepsati ni krive ni dužne. Tomu bi se lahko pomoglo, kad bi se rečene table više od puta udaljile čim se nebi nikomu naškodilo, a puk bi se shodnije svojimi vozovi po putevih kretao. Ovo jedno i drugo pitanje, t. j. popravak puteva i premještenje spomenutih tabla preporučamo na uvaženje našemu upravitelju kotarskoga poglavarstva u Poreču, g. Bennezu, jer se imamo od talijanskih občinskih zastupstva malo čemu dobru nadati.

Table na postajah nove željeznice Trst-Poreč. Prijatelj nam javlja iz porečkoga kotara, da su nastale nekoje promjene na tablah nove naše željeznice usljed drzovite i nepravedne agitacije talijanaške gospode. Tako bijaše primjerice prije tabla u Novoj Vasi kod Poreča dvojezična t. j. Villanova—Novavas, a tako bijaše i u Višnjanu i ako se nevaram i u drugih mjestih ovoga kotara. Od deset dana amo skinuli su te table, te im neima više traga. Puk si nezna to protumačiti inače nego da će valjda sada ostati bez tablah ili da će brisati hrvatski napis i ostaviti samo talijanskoga. Mi se nebismo ni ovomu čudili, jer je kod nas u Istri, osobito u ovom kotaru sve moguće.

Što se tiče prije spomenute postaje Novavas, to bi bio tamo posve suvišam talijanski napis, jer osim par talijanskih obitelji iz Novevasi i Tara, služi se sav ostali puk, koji će trebati onu postaju, izključivo hrvatskim jezikom. Svi naime, koji će se služiti onom postajom koli iz Novevasi, toli iz Tara, Frate, Vabrige, jedan dio Bačva i jedan dio Žbandaja služe se malom iznimkom hrvatskim jezikom, pak neka kažu šta im drugo talijanske umjetno skovane statistike.

Naši Novovašćani i susjedna sela očekivala su, da će se na tamošnjoj postaji sagraditi komad kućice, kamo bi se narod utekao pred zimom i pred toplinom, a kad tamo sagradiše jednu siromašnu pokritu strehu bez zatvora, kamo će se moći uteći jedino pred kišom, nipošto pred zimom. Ona streha pokazuje na veliku **m i z e r i j u.**

Koparski kotar:

Občinski izbori u Miljah i socijalisti, usrećitelji našeg naroda!! Govoreć u zadnjem broju o netom započetih občinskih izborih za III. tjelo u Miljah, kazali smo na koncu totične viesti, da će pobjediti zloporaba izborne komisije. I nismo se prevarili! Evo zašto ne:

Izbori za III. tjelo započeli su 15. te svršili 17. o. mj. Prva dana bijahu naši izbornici uzprkos pristranosti i zloporabah izborne komisije u velikoj većini. Dne 17. na večer javio je tamošnji rodoljub našim rodoljubom u Trstu, da su naši izbornici prva dana izbora imali preko 100 glasova većine. Ali trećeg dana imalo je nastupiti presenećenje. Toga dana dali se na posao miljski socijalisti po receptu talijanske stranke u Istri. U komisiji gospodovali su takozvani **u s r e ć i t e l j i** radnika i neveljnika — gospoda (oprostite) drugovi socijalisti. Talijanska bo liberalna stranka videći, da ne može sama ništa proti ogromnoj većini izvanjskih slovenskih izbornika, združila se proti slovenskim radnikom i seljakom sa socijalisti, prepustiv im sav izborni posao. I oni pokazaše, da su tomu poslu dorasli, da su si dobro prisvojili izborni recept talijanske vladajuće stranke, da se nepluše ni oni poznatih spletaka i varka rečene stranke. Kako pišu iz Miljah tršćanskoj „Edinosti“ glasovali su jedni te isti talijanski radnici po više puta, dočim je izborna komisija odbijala za svaku malenkost naše izbornike. Na taj način, i jedino na taj način mogli su **u s r e ć i t e l j i** radnika i seljaka doći do većine u trećem tielu.

Oni će sada, hvaliti, da su potukli ne samo talijansku gospodu, nego i slovenske bogataše, dočim su se u istinu složili sa gospodom i bogataši proti slovenskomu radniku i siromašnomu seljaku. Najnaravniji savez bio bi bez dvojbe radnika sa radnikom i seljakom proti gospodi i bogatašem, ali naši **u s r e ć i t e l j i** vole vezati se sa gospodujućom talijanskom strankom proti potlačenomu, zanemarenomu i zapuštenomu našemu radniku i seljaku.

Pa usprkos tomu ima još sliepih i lahkomjernih radnika naših, koji vjeruju tim tobožnjim usrećiteljem radnikah i seljakah, premda nisu — bar u Istri — ni za dlaku bolji ni pravedniji napram hrvatskim i slovenskim radnikom i seljakom nego li je lažiliberalna gospodujuća i gospodska talijanska stranka.

Voloski kotar:

† **Ermin Jelušić.** Iz Voloskoga nam dolazi tužna viest, da je tamo preminuo naglom smrti g. Ermin Jelušić, umirovljeni mornar ratne mornarice sjedinjenih država američkih, posjednik u Kastvu, brat velezaslužnog kastavssog načelnika g. Kazimira Jelušića i veleč. bersečkog župnika, gosp. Rajmunda Jelušića, u 52. god. u četvrtak dne 17. o. mj.

Čestiti Minčić bio je uzoran rodoljub, plemenita i milosrdna srdca, te ga je svatko cienio i štovao, koji je kada s njim u doticaj došao.

Kao mornar stupio je u ratnu mornaricu sjedinjenih država američkih, u kojoj je častno i pošteno služio neprestance preko 20 godina i koja ga je konačno, liepom mirovinom odpustila iz službe na njegovu molbu.

Ploveć kroz sva poznata mora širom svieta čitao je uvjek naš list rado i slastno kao malo koji njezin predplatnik. Uvjek se je rado sjećao iz dalekih krajeva svieta svoje rodbine, prijatelja i svoga naroda, komu je ostao vjeran do zadnjeg daha.

Na skrajnoj mu uri obkolila ga njegova mnogobrojna rodbina, kojoj je bio dobrim bratom, šurjakom i stricem. Osim spomenute dvojice braće pokojnikove plaču za njim i braća Lav i Ljudevit, te sestre Matilda Skender i Ljubica Deković. Za dobrim Minčićem žali duboko sav Kastavgrad, žale za njim mnogobrojni prijatelji i znanci, a i mi šaljemo na njegov svjezi grob iskrenu suzu žalosti, a njegovim milim toplo prijateljsko saučešće. Vječni Ti pokoj vriedni Minčicu!

Dobra zabava! Iz Opatije nam pišu, da priređuje tamošnji klub plivaoca dne 31. decembra t. j. na dan sv. Silvestra veliko natjecanje u plivanju u moru. Natjecati će se za prvenstvo kluba u daljini od 100 metara. Za najbolje plivače razpisane su tri nagrade.

Mi nezavidjamo niti najmanje gospodi plivačem njihovu odvažnost, koju pokazuju svakako tim, što odlučise natjecati se dne 31. decembra u letošnju studen, usred prostog mora. U ostalom, želimo im od srca dobru zabavu!

„Narodni List“. Iz posliednjeg broja velezaslužnog opatijskog „Narodnieg Lista“ doznajemo sa žalošću, da će koncem tekuće godine obustaviti za neko vrieme. Premda nas tješi nada, da će dični naš drug opet osvanuti, da svrši težko, ali uzvišeno svoje poslanstvo i nadalje, žalimo duboko, što su naši tamošnji rodoljubi bili prisiljeni, da obustave njegovo izdavanje bilo i privremeno. Naša je vruća želja, da bude te privremenost čim kraća, pak da nam se naš opatijski drug što prije pojavi svież i čvrst, te da vrši i nadalje svoje plemeniti i uzvišeno poslanstvo na korist narodu na čast, i diku njegovih požrtvovnih i nesebičnih radnika.

Trst.

Rodbini, znancem i prijateljem c. k. primorske vlade sa sjedištem u Trstu javljamo tužnu viest, da im se valja naučiti talijanski, ako žele čitati i razumiti njezin službeni list „L' O s s e r v a t o r e T r i e s t i n o“.

Grozna nesreća na moru. Pred prošle nedjelje uputiše se četvorica mladića iz tršćanske luke ladjicom na jadran u namjeri, da se ugodnim vjetrom tjeran u zalievu pozabave. Mladići u dobi izmedju 20—27 godina a po rodu i jeziku Niemci, činovnici raznih trgovačkih tvrdka u Trstu, bijahu zadnji put sa ladjom vidjeni u nedjelju poslije podne oko 4 sat kod posliednje bove izvan tršćanske luke. Od tada nebijaše više ni glasa ni traga njima. Pod večer u nedjelju počela je bura sve to jače duvati te bi reć da je slabašnu ladjicu i iznemogle mladiće sve to dalje od luke tjerala, te da su uzburkani valovi ladju sa izmučenimi i smrznutimi mladići prevrnula.

U nedjelju po noći poslao je lučki ured svoje parobrodiće tražiti mladiće ali se vratio natrag bez uspjeha premda je sav zaliev do istarske i protivne obale pretražio. I sliedećeg jutra tražili su mladiće parobrodi lučkog ureda na daleko široko, ali i opet bez uspjeha. Tada se je već općenito držalo, da su nesretnici našli smrt u moru, ali još se imalo tračak nade da ih je možda koji parobrod ploveći iz Trsta na putu u pogibelji našao, ukrcao i sobom poveo, ali kad nebijaše o njih glasa ni poslije pet dana, nestalo je i te nade. Tekar u petak u jutro primili su tršćanski listovi iz Mljetska brzojavnu viest, da su tamošnji ribari našli prevrnutu ladju i mrtvog mladića, koji je po opisu pripadao onoj četvoricu i po odjeći njemačkomu veslarskomu družtvu „Hansa“ u Trstu. To je na žalost jasan dokaz, da su svi našli smrt u moru.

Politički pregled.

U Puli, dne 17. decembra 190

Austro-Ugarska:

Službeni list javlja, da je odstupio ratni ministar barun Krieghammer, a na njegovo mjesto bje imenovan general Pitreich.

Dne 21. o. mj. viećali su ministri predsjednici dr. Koerber i Szell te ob ministra financija Lukacs i Böhm-Bawe četiri sata o neriešenih još pitanjih, u čućih se austro-ugarske nagodbe. Posl podne viećao je Szell sa ministrom v vanjskih posala grofom Goluchowskim trgovačkih ugovorih i o odkazu vi klauzule. Kasnije bijaše Szell primljen cara u audienciju.

U Dubrovniku imali su doći pr porotu radi veleizdaje urednik tamoš srbskog lista „Dubrovnik“ i njegov radnik. Pošto se nalazi pako glavni sv dok profesor Zore na Cetinju kao učit najmladjeg kneževića, moralo se je tu p rotnu razpravu odrociti. Urednik „D brovnika“ Fabris, da će biti pusten slobodu uz veliku kauciju i obećanje, se neće iz Dubrovnika odaljiti.

Crna Gora.

Povodom svog imendana izrekao na Cetinju knez Nikola pred zastupn Bugarske, Rusije i Srbije podulji govor kojem, da je označio buduci program mogorske vlade. Glavne premake da provesti ponajprije u civilnom zako zatim će se urediti vlast ministarstv državnog vieća; vrhovno sudište, da ć pretvoriti u kasacioni sud i sadašnje nove tribunale, zamjeniti će sudce-pi nici. Glavno načelo uprave da će biti mokratično. Crna Gora da će biti pod ljena u pet sudbenih kotara, kojim će na čelu sudci-pravnici. Osim toga da se godimice sastavljati po stalnih načel državni proračun, urediti će se pitanje mirovini činovnikah, izmedju kojih da

tati velike promjene jer da će sve stare ovnike zamijeniti mladje i vještije sile.

Srbija.

Jednomu bugarskomu listu pišu iz grada, da će srpski kralj Aleksander koje dan proglasiti svojim nasljednikom ga Đurjaka, mladoga častnika Lunje-a, brata kraljice Drage. Ova viest po-ljuje se svako malo pak se nezna da je i ovaj put istinita.

Bugarska.

Iz Petrograda pišu bečkim listovom, se je Rusija ozbiljno uplela u mace-sko pitanje. Odavna da su se vodili među Rusije i Bugarske pregovori o odnom riešenju macedonskog pitanja i je bugarska vlada predložila Rusiji širnu osnovu o reformah, koje bi se nale provesti u Macedoniji.

Razne viesti.

Štipendije iz zaklade g. Josipa Gompa leposjednika na Rieci. Otvoren je na-ječaj na četiri štipendije iz zaklade g. sipa Gorupa za slovenske i hrvatske ke visokih i srednjih te trgovačkih kolah rodom iz Kranjske, Štajerske, Hr-atke i našeg Primorja. Štipendije u iz-osu od 620 odnosno 500 kruna podie-uje sam zakladatelj g. Josip Gorup vele-rac na Rieci.

Neoprostiv nemar do narodnog jezika. Pod tim naslovom piše nam pri-atelj: Čitao sam više puta koli u Vašem, oli u drugih hrvatskih listovih tople pre-oruke našim trgovcem neka se u svojem opisivanju služe vazda i sa svakim svo-im materinskim jezikom, kojemu ćemo ako pribaviti ugled u tudjinstvu. Ako je oj zahtjev opravdan u dopisivanju sa rodci, sa Talijani i sa Niemci, kud i mo je opravdaniji kad se dopisuje sa dnoplemenici, recimo sa Srbi, Slovenci, si itd. Pa ipak na žalost griješe nekoji ši trgovci u tom pogledu i u ovom rugom slučaju. Za danas iznašamo samo dan takav slučaj izpustiv za ovaj put mena zanimanih osoba, ali drugi put ne-emo im novoga griha odpustiti.

Iz čisto hrvatskog mjesta iz Dalma-ije piše trgovac Hrvat trgovcu Srbinu u Trst u talijanskom jeziku i naručuje mu otrebitu robu. Srbin trgovac šalje mu obu i račun — talijanski. Obojici je ma-erinski jezik hrvatski i teče im bolje i ladje nego li talijanski, ali oni se ipak luže obojica tudjim im jezikom! Kako ekosmo ovaj put ih štedimo, ali bude li e to opetovalo samo još jedan put, dati emo njihova imena i prezimena na jav-ost, pak neka znadu njihovi suplemenici suzemljaci kakovi su rodoljubi.

Hrvatska Vila. Primamo ovu objavu: Početkom g. 1903. početi ću izdavati u Zagrebu književni list, pod naslovom „Hr-vatska Vila". List će izlaziti svake subote na šestnaest velikih stranica u dva stupca, a ne će se baviti politikom, već isključivo književnošću, umjetnostima i znanostima. Polanji program izići će u prvom broju. List će stajati na godinu 8 K, a za djake samo 6 K. Prva dva broja poslati ću bez-platno na ogled. Tko do trećega broja ne pošalje predplatu, list će mu se obustaviti. „Hrvatska Vila" bit će u prvom redu posvećena mladosti, te će nastojati, da je uzgoji u zdravom shvaćanju ljepote, do-brote i istine. Očekivajuć sa najdubljom zahvalnošću podporu pisaca i čitatelja, obećajem uložiti sve sile za uspjeh lista.

Zagreb, 14. prosinca 1902.

Dr. A. Tresić Pavičić.

Domišljati župnik. U nekom selu nedaleko Koburga srdio se je od dulje vremena ondješnji župnik što je dolazila divlek živad njegovog susjeda u njegov vrt, gdje mu je nanašala dosta štete. Premda je on susjedu često rekao, da popravi trošan plot, kroz koji je živad ulazila u župnikov vrt, ipak on to nije učinio. Jednog dana se župnik dosjeti ovome: On pošalje dva jaja svome susjedu, koja da su tobože njegove kokoši snesle. Uspjeh bio je postignut; već narednog dana bio je plot popravljen, jer se je seljak bojao, da ne bi njegove kokoši i više jaja snesle u župnikovom vrtu.

Oružne vježbe kod zemaljske obrane. Buduće godine pozvani će biti k oružnim vježbam svi vojnici za deželnu obranu unovačeni godina: 1893., 1894., 1895., 1897., 1898. i 1900., te oni god. 1902., koji nisu bili kod vježba preko 16 čedana, te nadoknadni pričuvnici godina: 1896., 1899. i 1892., te oni godine 1893., kojih dosadašnje vježbe nisu trajale preko osam čedana.

Prestrog sud o ženskima. Neki mudrac izrekao je sliedeći sud o ženskima: da metneš u vreću 999 zmija otovnica, a samo jednu zmiju, koja nije otrovna, pak da uvučeš ruku u tu vreću, te izvučeš jednu od onih zmija; pa kao što bi bilo težko, da izmedju 999 otrovnica uhvatis baš onu, koja nije otrovna, na isti način izmedju hiljadu žena, ista je poteškoća, da se nameriš na samo jednu, koja je dobra i čestita!

Zaista je morao imati taj mudrac samog djavla za ženu.

Zakon proti cielivanju. Kako javljaju iz New-Jorka, predložio je dr. Ware saboru u Virginiji, da se zakonom zabrani cielivanje i da se kazni sve one, koji diele i primaju poljubce, ako neimaju liječničke svjedočbe, da su zdravi. Utemeljujuć svoj predlog, kazao je dr. Ware, da se poljubcem može čovjek najlaglje dobaviti kužne bolesti. Za kazan odredjuje se novčana globa do pet dolara.

Koliko ima svećenika u Rimu? U vječnom gradu, u središtu katoličkog svieta imade 30 kardinala, 35 biskupa, 1369 svećenika, 2832 kaludjera i 3215 duvna, ukupno dakle 6841 svećenika izmedju 400.000 stanovnika. Na 61 stanovnika dolazi dakle jedan svećenik. U gradu Rimu ima 400 crkava uz mnoge samostane i kapele. Uzprkos tomu, da je Rim znanstveni grad, umjetnošću, visokim školama i akademijama ima u gradu 190.000 odraslih ljudi, koji ne znadu ni čitati ni pisati. Godine 1394. dalo se je u Italiji vjenčati 458.082 para, od tih je bilo 204.098 nepismenih. Na sto parova ima ih 45, koji ne mogu podpisati ženidbeni ugovor.

Koliko se izvezlo vina iz Italije g. 1901.? G. 1902. izvezlo se je iz Italije 1,283.493 hektolitara vina t. j. za 543.044 hekt. manje nego li god. 1900. Za to vino primila je Italija 37,028.890 lira t. j. 20 milijuna manje nego li g. 1900. Od toga vina doveženo je u Austro-Ugarsku 547.785 hektol. t. j. 31.317 hektol. manje nego li god. 1900. Uvoz talijanskoga vina u naše strane iznašao je g. 1890. samo 17.608 hektol., pak je bio poskočio god. 1897. na ogromni iznos od 1,301.371 hktl., a poslie počeo je opet padati.

Najmanje dieteno svietu. — Onomadne umrlo je u New-Yorku u Post Graduate bolnici najmanje diete na svietu. Otac ga je donio u bolnicu u jednoj papirnatoj vrećici, u kojoj je bilo nešto malo pamuka, a vrhovi odzgora zaviti, da mu frižak zrak ne naškodi. Liečnik dr. Foehrenback uzeo je diete i pozvao sve liečnike iz bolnice, da im ga pokaže. Konstatirano je, da mu glava nije bila viša od polovice jaja, prsići pako ne deblji od žigice. Patuljak je u bolnici bio najuježnije pažen, ali uzalud. Umro je nakon nekoliko dana.

Razni prinosi.

Za oprost od čestitanja primili smo od presvj. gosp. dr. D. Vitezića u Krku 4 K za „Družbu sv. Cirila i Metoda, 4 K za „Bratovšćinu hr. ljudi u Istri" i 4 K za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu". Živio nam dični starina!

„Dobra ruka" za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Lani u ovo doba sabiralo se po cieloj Isri, Hrvrtskoj i Dalmaciji „dobra ruka" za našu družbu sv. Cirila i Metoda. To sakupljanje „dobre ruke" ponovit će se i ove godine, pa se već sada umoljavaju naši rodoljubi diljem cjele naše Istre, da uznastoje, kako bi svak u svom mjestu sabro što veći i izdašniji dar za našu družbu. Zato su pak u prvom redu pozvani rodoljubni odbori družtvenih podružnica bilo muških ili ženskih, da oni pokrenu u narodu liepu i koristonosnu misao o sakupljanju „dobre ruke" za našu družbu. Družba je, kako je poznato, potrebna velike pomoći, pa dužnost svakoga pravoga rodoljuba, da je se sjetili što obilnijim darom. Hrvati i Hrvatice! Nova godina je tu — neka svatko od vas podieli tom prigodom našoj družbi što veću i bolju „dobru ruku".

Književne viesti.

Album za brać I. i glasovir, pod naslovom „Dravski zvuci", izdavati će g. Milan Stahuljak, profesor na varaždinskoj gimnaziji, te poziva na predplatu istog. Album sadržavati će 14 ljepih komada i stoji za predplatnika 3 krune, a poslie predplatnoga roka 4 krune, poštarina 30 helera više. Predplate prima sam izdavatelj gospodin M. Stahuljak, Varaždin, Dravska ulica broj 23, do 31. siečnja 1903.

Mali vitez. Pan Volodijevski, zgodovinski roman, spisal H. Sienkiewicz. Po poljskem izvirniku poslovenil Podravski. I. svezek, šešitek 1. V Ljubljani 1902. Natisnila in založila Kleinmayr i Bamberg. Cena 40 h.

„Slučaj" — „Broj 84 i broj 85" — „Crn Božić" od Eug. Kumičića. Tri pripovietke objelodanjenje redom g. 1875., 1890. i 1889., otisnute su u Hartmanovoj Biblioteci. Cieha je knjizi K 1·50.

„Spomen-knjiga iz Bosne" izašla je nakladom velezaslužnog kaptola u Sarajevu. Suradnici ovoj knjizi jesu samo učeni i odlični ljudi. Pomenuta „Spomen-knjiga" ima 234 sirane u velikom quartu sa 147 izvornih slika. Ilustracije su toli fino i vješto izradjene, te im za cielo nema para u nijednom ilustrovanom djelu na našemu Jugu. Ta baš „divotna knjiga" obiluje svakojakim krasno sastavljenim pjesmama i člancima, koji se baš slastno čitaju. Svo djelo posvećeno je velikom biskupu Strossmayeru u spomen Njegove biskupske petdesetgodišnjice (1850—1900). Želieti je, da istarski rodoljubi osobito svećenstvo naruči pomenuto djelo. Naručbe prima prečastni i veleučeni dr. Ivan Šarić, kanonik kaptolski i ujedno velevriedni urednik saviestno uredjivana lista „Vrhbosne", koji list budi ovim takodjer istarskom svećenstvu najtoplije preporučen. — Ciena je „spomen-knjizi iz Bosne" 20 kruna, a simpatičnoj „Vrhbosni" 8 kruna na godinu.

Dušobrižnik sa **Ružićnjakom,** glasnik za katoličke propovjedi. Uredjuje Fr. I. Cpt. Ivančić. U tom listu naći će svećenik liepih propovieci za svaku nedjelju i blagdan preko ljeta. Vriedno je, da se svećenstvo u obće predbroji na pomenuti propovjednik pošto se njegov urednik vlč. g. Fr. I. Cpt. Ivančić, sada franjevac u Požegi, puno zauzima za izgradnju odnosno obnovu glasovitog hrvatskog svetišta Marijina na Trsatu. Ciena „Dušobrižniku" na godinu 8 kruna, a „Ružićnjaku" 2 krune. Novac prima knjigotiskara Hauptfelda u Karlovcu (Hrvatska).

„Glasnik presv. srca Isusova", što ga uredjuje O. Kamilo Zabeo, svećenik D. I. u Travniku, za tim: **„Marijin Cvjetnjak",** urednik Stjepan Gjanić i **„Glasnik sv. Josipa",** list namienjen hrv. katoličkom puku za zabavu i pouku. Urednik Valentin Čebušnik, preporučuje se najtoplije svećenstvu i učiteljstvu. Ima, kako čujemo, hvala Bogu, svećenika i pučkih učitelja u našoj Istri, koji marljivo čitaju gorispomenute listove. Pače ima ih koji čitavu školu predbrajaju na glasnik presv. Srca Isusova i druge koristne listove. Napried plemenita braćo! Vi shvaćate dobro svoju zadaću. Naše rodoljubije treba da se razgori pomoću sv. vjere Isusove. Naručbe na pomenute listove prima nakladna tiskara Antuna Scholza u Zagrebu. Ciena svakom pojedinom listu je samo 72 pare ili helera (36 novčića).

Poziv.

Pozivlje se članove kotarske gospodarske zadruge, da dodju

glavnoj skupštini

koja će se obdržavati u **Berseču** u nedjelju dne **28.** decembra 1902. u 9 sati u jutro.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika o radu g. 1902.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izbor novoga odbora.
5. Možebitni predlozi.

Kot. gospodarska zadruga Opatija.

Volesko, 12. decembra 1902.

V. Tomičić,
predsjednik.

Marko Zović

krojački majstor

u PAZINU (u kući gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najprostijoj tkanini. Odiela imade takodjer gotovih u zalihi koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Ciena raznih odiela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na metar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrieme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Br. 2128.

Oglas.

Daje se na znanje, da do 10. siečnja 1903. je prosto prikazati pismene ponude za okolo 3000 mlj. hvati drva občine Rabske preskrb. ljene sa jamčevinom od K 340 za drva Kalifronta, K 65 Sv. Grgur, K 130 za Frugu i K 220 za Lun.

Druge potanje uvjete moći će se pregledati kod ovog ureda u običnih uredovnih satih.

Občinsko upraviteljstvo

Rab, 10. prosinca 1902.

Načelnik: **P. Dominis.** Prisjeda: **Tudorin.**

Broj 5862.

Poziv

agentom potrošarine.

Sva je prilika, da će občina Kastav utjerati svoj namet na potrošarinu vina i mesa i pristojbe na pivo u godini 1903. u vlastitoj režiji.

Za taj slučaj upozoruju se gospoda agenti potrošarine u službi ili bivši u službi, da se kod občine Kastav **ustmeno ili pismeno do konca tekuće godine** prijave, koji bi voljni bili preuzeti eventualnu službu i pod kojimi uvjeti, da se može občina u slučaju potrebe na njih obratiti i eventualno u službu ih primiti.

Glavarstvo občine

Kastav, 22. decembra 1902.

obć. načelnik:
Jelušić.

Javna zahvala.

Podpisani odbor u svojem i u imenu hrvatske škole u Šijani časti se i smatra svojom svetom dužnošću, najtoplije zahvaliti se čestitim i rodoljubnim gospođjam i gospođicama, koje su se trudile oko sabiranja milodara za „Božićno drvo" te nastojale, da ta omiljela dječja slava što ljepše izpane.

Istodobno srdačna hvala svim, koji su za „Božićnicu" bud što doprinieli.

Pula, 22. prosinca 1902.

Odbor
„Podružnice Družbe sv. C. i M. za Istru.

Javna zahvala.

„Croatia" osiguravajuća zadruga u Zagrebu, koja je tek pred kratko vrieme započela kod nas u Dalmaciji raditi, izplatila mi je odštetu za izgorjelu pojatu i sieno

kruna 1264·16

točno i savjestno, što ovime osobito ističem, preporučujući svakom rodoljubu ovaj jedini naš hrvatski osiguravajući zavod.

Šibenik, dne 12. prosinca 1902.

Šime Čogelja.

Prva
belovarska mljekarska udruga

preporuča gg. trgovcem, gostioničarom i privatnikom

Izvrstan maslac za čaj
Izvrstan Imperial
Izvrstan garnirani liptavski
Izvrstan Pivski
Izvrstan Tilzitski
Izvrstan Belovarski
Izvrstne maslove sirčiće.
} Sir.

Cienike šaljemo badava i franko.

Naručbe, koje se kretom pošte obavljaju, molimo slati na:

Prvu
belovarsku mljekarsku udrugu.
Belovar (Hrvatska.)

U svih gradovih tražimo zastupnike.

Svoj k svomu!

Brat „Sokol".

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije ciene.

Ivan Videka,
krojački majstor.

Via Abbazia 33.

Prvo slovensko skladište pokućstva
ANTONA ČERNIGOJ
TRST
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućtvo iz prve ruke.

Tvornica pokućstva
dvorskog dobavljača
IGNACIJ KRON
TRST — BEČ.
Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.
Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Blag. gosp.
GABRIJEL PICCOLI,
lekar,
dvorni založnik Nj. svet. papeža
v Ljubljani.

Potrjujem sprejem steklenic Vaše tinkture za želodec, katero moram najtopleje vsakomur priporočati, ker jo rabim že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izborno učinkujoče zdravilo služila pri želodičnih in črevesnih boleznih.

Krmin, 13. maja 1897.
Miroslav Leitner c. kr. davčni blagajnik.

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želodec sem rešen skoro dve leti trajajoče želodčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le pripročam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.

Strassoldo (Primorsko) 6. marca 1898.
1 Karol grof Strassoldo.

Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 vin. steklenica.

Zvonaru!

ne puštaj, da ti se prah sa umjetnog cviećа krpom briše ili tuče. Ako ti je što pokvareno, naručiti ćeš drugu robu, najbolje i najjeftinije kod

ANE RUPNIK,
Ljubljana, S. Petra cesta 13.

Ivan Antonac pri Antonu
otvorio je svoju
trgovinu hrane i odiela i krčmu
na Livadah kod Oprtlja.
Preporuča se našemu občinstvu.
Trgovci vise dobivaju kod njega obavieštl.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.
U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Pčelno-voščene svieće

kilogr. po K 4·90, u vakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvietcem itd. . . . . kg. po K	8·—
Iste okrašene s odljepljivim cvietcama	6·—
Tamnjan lagrima, najfiniji	2·40
„ granis	2·—
„ II. „	1·20

Voščeni cvitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·—
Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Svieće za božićno drvo u 6 bojah	3·—
Voščene svieće tanke, I. vrsti, mešav . . .	4·—
Svieće i tanke, I. talijanski sastav	3·—
„ II. „	2·—
Voščeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20000 kruna.

Gerneimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu lnč. — Isto tako mogu pitomac (stolac) i navadni uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

RODOLJUBI!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

VAŽNO ZA SVAKOGA!
Razprodaja!

Uz nečuveno jeftine ciene za ciglih **2 for. 95 nvč.** može se dobiti **krasna garnitura** sastojeća iz 14 dragocienih nakitnih predmeta;
1 elegantni **goldin** ili **nikalj** okovat **lanac** zajedno sa privjesom. Pariški sistem.
1 **goldin-iglu za kravate** sa imitiranimi briljantima.
1 par pozlaćenih **gumba za manšete**, marka „Garantie".
1 garnitura **goldin-dugmeta za košulje** i ogut sastojeća od 5 kom.
1 par prave **srebrene naušnice** sa služebnom puncom.
1 **goldin-prsten** sa elegantnim kamenom.
1 **žepno ogledalo** u etui-u.

Četrnajst ovih vriednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontoar-urom razašilje za ciglih 2 for. 95 nvč. pouzećem ili ako se novac unapred doznači tvrdka.

Krakov, Stradom **BRÜDER HURVIZ** 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac nikakav risiko ne nosi.

Bogato ilustrovani cienici različitih dragulјarskih stvari badava i franko.

Preprodavaoci i posrednici traže se.

Važno za svakoga!

Javna zahvala.

Ganutim srcem i iz dna duše izričemo najusrdniju zahvalu svoj rodbini, prijateljima i znancima, koji su prigodom kratke bolesti i nenadane smrti nepreždljenog našeg brata

ERMINA JELUŠIĆA

izkazali njemu toliko ljubavi a nama toliko saučešća. Hvala i vječna harnost svim onim, koji su nam prigodom naše velike žalosti bilo kakovu uslugu učinili, kao i onima, koji nežaleći nikakva truda, iz bliza i daleka toli mnogobrojno pohrliše izkazati milom pokojniku posliednju počast.

Neka nam se oprosti što nespominjemo pojedinaca, družtva i predstavnike oblastih, jer bi u ovom žalostnom času mogli nehotice mnogih izpustiti.

Bog platio svima!

Volosko-Kastav-Berseč, dne 20. decembra 1902.

Tugujuća braća.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja suglasio ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7. sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.